

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

FLU
30191

$$5^a = 1780$$

FL
30191

~~71-72022/12~~
~~80-8.~~

36

2

87

CG

-9

De la Librería del Colegio Inf. de la
Com. de Jesús

ILLVSTRIBVSA NORILISSIMIS. AM
PLISSIMIS. KIRIS.

D. A MELIO BOUCHORST
DOMINO. DE. VVUMENVM. EX. ORDINE
EQVESTRI. HOLLANDIÆ. IN. CONSES
SV. PRÆPOTENTIVM. D. D. ORDINVM
FOEDERATI. BELGII. ASSESSORI. RHE
NOLANDIÆ. PRÆPOSITO. AGGERVM
QVE. SVMMO. PRÆFECTO. ETC

D. GERARDO. SCAEP. EQUITI
INCLYTÆ. CIVITATIS. AMSTELODA
MENSIS. COS. GRAVISSIMO

D. CORNELIO. A. BEVEREN. EQVI
TI. STREVELSHOECKII. ETC. TOPARCHÆ
NOMINE. HOLLANDIÆ. IN. CONSESSV
D. D. ORDINVM. FOEDERATI. BELGII. DE
LEGATO. NEC. NON. HOLLANDIÆ. AV
STRALIS. QVÆSTORL GENERALI

ACADEMIÆ PATRIÆ

CURATORIBUS

D. SIMONI. A. BAERSDORP. IC
D. NICOLAO. VANDER. MEER
D. FOYTO. VAN. ZYP
D. ALBERTO. AB. HOOGEVEEN. IC

FLORENTISSIMÆ. REIPVBLICÆ. LEIDENSIS

CONSULIBUS

AMPLISSIMO. CONSVLTISSIMOQVE
D. IOANNI. A. VVEVÉLICHOVEN
IVRISCONSVLTO. REIPVBLICÆ. LVGDV
NENSIS. SYNDICO. MERITISSIMO. NOBI
LISSIMIS. ACADEMIÆ. CVRATORIBVS
A. SECRETIS

FELICITATEM. PERPETVAM. PRÆCATVR

VIRI

VIRI NOBILISSIMI,

Lienum vobis videri non debet, quod ad subeundam seculi invidiam Regius hic scriptor præstruere audet nominum vestrorum patrociniū ac authoritatem. Audendi animum facit, inter alias ingenii exercitationes, præclara in literatos benevolentia, qua artes undique & disciplinas, quasi oberrantes, in civitatem hanc compulstis. Ac si parum fuisset, principem Bataviæ Rempublicam, Bellonæ olim ac Martis palæstram, tot ingentibus curis, maioribus meritis, obstringere, nisi ad ornamdam ingenii fœlicitatem, Musarum quoq; gratia plurimum deberetis. Ingens mehercle dignitas, pace belloque jura tueri, nihil avaritiæ, rapinæ, petulantia permittere. Sed nec illa minor, qua omnigenæ sapientiæ statores ac liberalissimi Mecæneses auditis. Quæ virtus adeo vestra est, ut inde propriis meritis, nec non bonorum omnium suffragio dignissimi sitis, quorum consiliis Academiæ, urbes, ac
Pro-

D E D I C A T I O.

Provinciae regerentur. In subsellis Reipublicae sedetis, Patriae negotia tractatis ac dirigitis ad metam illam Publici boni. Fruuntur cives & exteri, gaudentque ex animo, cum hominum causa praesse vos hominibus intelligant; unde Moderationem, Modestiam ac Pietatem ut benefica ac salutaria sidera suspiciunt ac venerantur. Hinc generosa fiducia erigitur animus, ac vaticinatur sibi, hosce conatus gratos vobis acceptosque fore. Si enim peregrinis licuit favorem vestrum ambire & impetrare, an non humanitati videor operari, si, in hac urbe natus, industriae meae census, velut in sacrum Numinum vestrorum sinum, ingenua devotione conferam? Ingratus admodum viderer, si publica beneficia, quibus me quoque obstrinxistis, privato silentio tacitus involverem. Occurrebant clarissimae famae principes Germaniae, studiorum meorum honoratissimi patroni, quibus tersissimum scriptorem ire potuissem consecratum, nisi intelligerem, quam pluribus nominibus,

* 3

D E D I C A T I O.

minibus, tum & ingenii cultus gratia, Vobis deberem. Innatus ille Patriæ amor, quem nemo bonus in se patitur obscurari, sponte sua impulit, ut non tantum publica devoti obsequii significatione, sed & literario munere nomina vestra honorarem. Ut autem ii qui in peregrina abituri loca familiaribus suis quidquam offerunt, quo dulcissimam sui memoriam in animis eorum relinquant; sic & ego, qui Illustrissimi Bentheimiorum Comitis autoritate Steinfurtum sum evocatus, adorare volui genium vestrum egregio plane donario, nec Illustribus fautoribus indigno. Specimen videtis observantiæ erga Amplissimam dignitatem vestram, quo literarii ordinis hominibus, sed vobis inprimis, Viri Magnates, industriam meam probarem. Valete, Amplissimi Viri, ac scriptorem hunc patrocinio, bonos piosque auxilio, patriam consilio juvate. Dabam Lugd. ad Rhenum, cl^o lxxix, cal. Febr.

Illustribus nominibus vestris addictissimus

NICOLAUS BLANCARDUS.

GE-

GERARDUS JO. VOSSIUS

LIBRO DE
HISTORICIS LATINIS.

CURTII RUFUS *Alexandri magni res gestas perscripsit libris x. quorum duo primi desiderantur. Etas ejus unde colligi possit, princeps est locus iste Curtii ipsius lib. x.* Sed jam fatis admovebantur Macedonum genti bella civilia. Nam & insociabile est regnum, & à pluribus expetebatur. Primum ergo colligere vires; deinde disperferunt. Et cum pluribus corpus, quam capiebat, onerassent, cætera membra deficere cœperunt. Quodque imperium sub uno stare potuisset, dum à pluribus sustinetur, ruit. Proinde jure meritoque populus Romæ salutem se principi suo debere profitetur; cui notis, quam penè supremam habuimus, novum sidus illuxit. Hujus, hercule, non solis ortus, lucem caliganti reddidit mundo; cum sine suo capite discordia membra trepidarent. Quot ille rum exstinxit faces! quot condidit gladios! Quantam tempestatem subita serenitate discussit! Non ergo revirescit solum: sed etiam floret imperium. Absit modo invidia; excipiet hujus sæculi temporæ ejusdem domus, utinam perpetua! certe diuturna posteritas. *Sed de mente hujus loci parum*

* 4

CONTINUE-

convenit inter eruditos. Placuit P. Pythæo, eumque secuto Bongarsio Notis in Iustinum, novum sidus, quod illuxisse Curtius dicit, esse Augustum Casarem. de quo & Hor. l. 1. od. XII.

— micat inter omnes

Julium sidus, velut interignes

Luna minores.

Sed huic sententia adversantur verba ista, Quot ille tum exstinxit faces! quot condidit gladios! quantam tempestatem subita serenitate discussit!

Quippe Augustus, ubi ad imperium venit, non gladios in vaginam condidit; sed vagina edidit: nec subita serenitate tempestatem discussit; verum annis XIII. bellum civile gessit. Iure igitur sententiam hanc improbat Iustus Lipsius in XI Annal. Taciti.

Qui & altero argumento opinionem eam jugulat. Nam lib. III. de urbe Tyro Curtius ait: Multis ergo casibus defuncta, & post excidium renata, nunc tamen, longa pace cuncta refovente, sub tutela Romanæ consuetudinis acquiescit. Nam longam pacem agnoscit. Ea autem longa esse non potuit, cum principatum adipisceretur Augustus: quia fuerat bellum annorum undeviginti.

Altera sententia ipsius Lipsii est, atque item Barnaba Brissonii lib. 1. de regio Persarum principatu. His novum sidus est Claudius; priora autem referunt ad C. Caligula cadem, & confusionem, qua inde consecuta est. Sed hanc opinionem recte impugnat Iannus Rutgersius, Variarum lectionum lib. 1. cap. XIX. Nec enim post Cæii cadem regnum à variis fuit ex-

peti-

petitum, aut laceratum bellis civilibus, instar Macedonici, cujus causa isthac à Curtio dicuntur.

Tertia sententia Amplissimi ipsius Rutgersii est, cuiusvum fidus est Vespasianus Caesar. Priora autem referuntur ad bella civilia post Neronis cadem, dum imperator certus non est, à Galba, Otthone, & Vitellio, gesta. Nox vero, cujus mentio ibidem fit, est illa, qua Vitellium devicit Antoninus Primus, Flavianarum partium dux. Huic sententia quam apte omnia conveniant, mox plenius videbimus.

Quarta est opinio viri praelari nominis, & varia rareque eruditionis; sed alibi potius, quam hac parte, qua ab eo cogimur dissentire, nominandi nobis. Is ad Traianicum tempora refert, propterea quòd Curtius dicat, Non ergo revirescit solum; sed etiam floret imperium. Verba enim ista Traiani potius, quam Vespasiani temporibus convenire, existimat. Atque id precipue, his Flori in praefatione verbis, comprobat: A Cæsare Augusto in seculum nostrum sunt non multo minus anni CC: quibus inertia Caesarum quasi consenuit, atque decoxit: nisi quod sub Traiano principe movet lacertos, & præter spem omnium, senectus imperii, quasi redita juventute, revirescit. Ecce, inquit, intelligendus est Curtius de temporibus, quibus imperium revirescat. At Florus clare ait, reviruisse sub Traiano. sub Vespasiano plane negat; hunc quippe inter Caesares refert, quorum inertia imperium consenuerit. Similiaque leguntur apud Plinium in panegyrico, quem Traiano dixit. Ac Aurelius quoque Victor in vita Traiani ita de hoc imperatore scribit:

Quæ omnia eo majora videbantur, quoniam, per multos atque atroces tyrannos perditio atque prostrato statu Romano, in remedium tantorum malorum divinitus credebatur opportune datus: usque eo, ut adveniens imperium ejus pleaque mirifica denunciaverint. In quibus præcipuum cornix è fastigio Capitolii Atticis sermonibus effata est, *καλῶς ἔστω. En, hic ante Nervam, ac Trajanum, imperasse audimus multos atque atroces tyrannos: post Domitianum vero felicia tempora provenisse: atque id cornix etiam prædixisse dicitur. Vnde illud distichon apud Tranquillum:*

Nuper Tarpeio quæ sedit culmine cornix,

EST BENE, non potuit dicere, dixit, ERIT.

Imo, ut ibidem Tranquillus subjungit, Ipsum Domitianum ferunt somniasse, gibbam sibi pone cervicem auream enatam: pro certoq; habuisse, beatiorē post se lætiorēque portendi statum Reip. Sicut sanè evenit, abstinentia, & moderatione insequentium principum. At principum eorum, sub quibus beatior lætiorque status fuit Reip. post brevem Nervæ principatum, primus fuit Traianus. Vnde doctissimus ille vir colligebat, Traianum esse, qui longo moderatoque imperio, pulsa temporum antecedentium nocte, novum quasi sidus illuxerit, & veluti sol exortus, lucem caliganti reddiderit mundo, faces exstinxerit, gladios condiderit, suæque ac subita serenitate tempestates circumquaque Romani imperii feliciter discussisset. Atque eodem referebat Curtii verba lib. 111. ubi de Tyro loquens agnoscit longam pacem cuncta refoventem. Quod opti-

optime casset convenire cum Suetonii verbis de lato illo post Domitianum Reip. statu, ac moderatione & abstinentia insequentium principum. Nunc ista excutimus, tum veritatis, tum Curtii causa. Primum negamus, quod Florus de suis, hoc est, Traiani temporibus dicit, id non potuisse de suis, hoc est, Vespasiani temporibus, dicere Curtium. Sane similia & alii de suis temporibus scripsere. Ut Prudentius, qui lib. 11. contra Symmachum, ita Romam loquentem inducit:

**O clari salvete duces, generosa propago
Principis invicti, sub quo seniu omne renascens
Deposui, vidique meam flavescere rursum
Canitiem.**

Quam hac gemina istis apud Florum: Senectus imperii, quasi reddita juventute, revirescit. Et tamen de Traiani hic, ille de Honorii loquitur temporibus, inter qua plusquam sesquiseculi est intervallum. Nichilo magis adversantur, qua de florente sub Traiano imperio Victor, & alii, prodiderunt. Nam, ut post Domitiani tyrannidem Traianus, ita post tyrannidem Neronis Vespasianus feliciter rexit imperium. Laudatior sane Traianus: sed non eo illaudatus Vespasianus. Nec in tyrannis reponitur à Victore Vespasianus: qui (ut Tranquillus ait) ab initio principatus usque ad exitum, civilis, & clemens fuit. Imo, ut idem scribit, sola est, in qua merito culpeatur, pecuniæ cupiditas. Quin vero, ut postea subiungit, sunt qui opinentur, ad manubias & rapinas necessitate compulsam, summa ærarii fisci que inopia: de qua testificatus sit initio statim principatus: professus, quadringenties millies opus esse,

ut

ut Resp. stare possit. Quod & verisimilius videtur, quando & male partis optimus usus est. *Itaq. Vespasianus inter optimos imperatores jure reponitur à Vopisco in Aureliano.* Ab Augusto, inquit, in Diocletianum, Maximianumque, principes, quæ series purpuratorum sit, index publicus tenet. Sed in his optimi, Flavius Vespasianus, Titus Cocceius Nerva, divus Traianus, &c. *Quare cum Victor loquitur de multis, & atrocibus tyranniis, non Vespasianum signat, (quem ipse ait, ex sanguine diu festumque terrarum orbem brevi refecisse:)* sed Tiberium, Caligulam, Neronem, Domitianum; ut de Vitellio nihil dicam. Neque, quæ de inertia Imperatorum conqueritur Florus, ad Vespasianum pertinent quicquam: qui sub Claudio (ut ait Tranquillus) duas validissimas gentes, superque xx oppida, & insulam Vectem, Britannia proxima, in deditionem redegit. Notæ quoque res ab eo, filioque, in Oriente gestæ, rebellantibus Iudeis.

Atque hæc clare docent, nihil causæ esse, cur de Vespasiani temporibus Curtii verba posse accipi, negemus. Nunc ostendemus, nec aliter, quàm de Vespasiano capi, vel debere, vel posse. Primum cogitemus, Curtium verbis antè allatis dicere, uti apud Græcos, dum plures imperare expetunt, dispersæ fractæque fuerunt imperii vires, quod sub uno stare potuisset: similiter parum absuisse, quin Romanum rueret imperium, dum plures de eo armis decertant: ac contrà salutare fuisse, quòd res ad unius pervenerit potestatem. Quod enim non, ut antè, discordia trepidant membra, hoc inde esse, quia unus nunc cun-

etæ.

Et sustinet. Quam apte hac Flavio Vespasiano con-
veniant, de quo sic Tranquillus in ejus vita cap. 1.
 Rebellionem trium principum, & eade, incertum,
 & quasi vagum imperium suscepit firmavitque
 tandem gens Flavia. *Et postea cap. v.* Proculcatam
 atque desertam Remp. civili perturbatione in
 melam Vespasiani pervenisse. *At Trajanis tempo-*
ribus aptari verba Curtii non possunt, quia nulli sub
Domitiano, aut Nerva, de principatu certarunt; nec
civile ullum bellum fuit. Præterea meminit Curtius
noctis, qua Vespasianicum Flavianis pugnare. De
ea sic Tacitus in III. Hist. Prælium tota nocte va-
 rium, anceps, atrox, his, rursus illis, exitiabile.
 Nihil animus, aut manus, ne oculi quidem pro-
 visu juvabant. Eademque utraque acie signa, &c.
Curtium verò per noctem non intelligere caligino-
sum Resp. statim; sed proprie loqui; tum illud argu-
mento est, quod noctem eam, qua atrox, & exitiabile
illud, ut Tacitus vocat, prælium commissum fuit,
pene extremam habuisse Romanos ait: tum autem,
quod in hoc hujusmodi subdit: Hujus, hercule, non
Solis, ortus, lucem caliganti reddidit mundo.
Vbi non de nihilo est, quod Solis meminere. Nam in
longa illa pugna nocturna, prius, ut Tacitus ait, neu-
tro inclinabat fortuna, donec, adulta nocte, luna
surgens ostenderet acies, falleretque. Tum Fla-
vianis, ut ait idem, luna à tergo aq̃rior fuit. Post
Antonius laudavit tertianos, prætorianos increpa-
vit. Hinc, ut ibidem subjungit, undique clamor, &
orientem solem, (ita in Syria mos est) Tertiani
salutavere. Sole jam orto, Antonius callido commen-

to sparsit rumorem de Muciani cum exercitu adventu : quo novum ardorem Flavianis addidit, Vitellianos prorsus fugavit. Propter ista poterat quis utrumque istoc Soli tribuere, quod & noctis tenebras dispulerit, & lucem insimul reddiderit imperio. At noluit Curtius se continere intra unius dici fortunam : Sed progressus est ad cetera, qua victoriam hanc consecuta fuerunt. Vt sententia sit, multum quidem populum Rom. debere soli, qui tenebras tristissima illius noctis discussit : Sed amplius tamen debere principi Vespasiano, qui virtute sua tot extinxit faces, tot condidit gladios. Atque hac quoque nobis præbent novum argumentum. Nam respicit illud Curtius, quod Vitelliani simul, & facibus, & gladiis, rem egere. Nam Vitellius, ut Suet. in Vit. 15. refert, Sabinum, & reliquos Flavianos, nihil jam metuentes, vi subita in Capitolium compulit; succensoque templo Jovis Opt. Max. oppressit, cum & prælium, & incendium, è Tiberiana prospiceret inter epulas. Ac neminit quoque in Domit. cap. 1. Fuisseque rem narrat, ac deplorat, Tacitus in tertio Histor. At quod nocturnum prælium, quod triste incendium, Trajani imperium proxime antecessit? Denique nec domui Trajani, qui sine liberis decessit, convenire potest, quod Curtius asseverate adeo ait, excipiet hujus seculi tempora ejusdem domus, utinam perpetua! certe diuturna possessio. At ea dici potuere Vespasiano, non parenti modo, sed jam avo. Sane similis Curtiano isti est locus Siliî Italici lib. 3. ubi Iupiter sic Vespasiani hujus filium compellat :

Tunc

Tunc, ô nate Deum, divosque dature, beatas
Impenio terras patrio rege. tarda senectam
Hospitia excipient cali, solioque Quirinus
Concedet, mediumq; parens fraterq; locabunt
Siderei juxta radiabunt tempora nati.

*Clare Domitianum, non divi modo filium, appellat;
sed etiam divos daturum ait. Nec aliter Papinius in
primo silvarum ad eundem Domitianum:*

Salve, magnorum proles, genitorq; Deorum.

Item in lib. 14,

Salve dux hominum, & parens deorum.

*Quare palpus iste Curtii optime convenit Vespasiano;
non item Trajano à nudi. Denique quanto melius
Vespasiano, quam Trajano, aptantur verba ante allata,
de longa pace cuncta refovente. Sub Vespasiano
enim longa pax: atque adeo is templum Pacis prope
forum extruxit: ut præter Suetonium, Plinium,
Victorem, etiam Iosephus, & Dio, sunt auctores. Ac
apud Goltzium, & alios, legas in Vespasiani nummis,
PACI ORBIS TERRARVM. Quare;
ut optime nobilissimus Rutgersius primus perspexit,
omnia ad amauissim Vespasiani tempori respondent.
Vespasiani igitur ævo historiã suam ediderit Curtius:*

*Sed porro queritur, qua in vita conditione fuerit.
Apud Tacitum quidem in XI Annal. legimus de
Curtio Rufo, qui, gladiatore licet genitus, à Tiberiò
Cæsare præturam sit consecutus, ac postea etiam consul
factus, & Africa proconsul. De quo & Plinius
lib. VII epist. ad Suram. Fortasse hunc credat aliquis
esse historicum illum, quem, Vespasiani ævo, historiã
edidisse, ostendimus. Sane ad grandem pervenisse*

venisse aetatem, indicant Taciti verba, qui post praeturae ei tribuit longam senectam. Sed praeterea fuit Q. Curtius Rufus, de quo in Rhetorum illustrium vitis egit Suetonius; ut ex catalogo cognoscimus, quem in principio utriusque MS sui reperit Achilles Statius. Hunc Tiberii Claudii aevi inter rhetoras nomen professum esse, non absurde mihi inde colligere videor, quod in eo catalogo, ubi aetatis ratio habetur, proxime sequitur L. Caestium Pium, & M. Porcium Latronem; qui sub Augusto fuerunt: ipse autem conjungitur cum L. Valerio Primano, & Virgilio Flavo: hos vero tres consequuntur duo illi, L. Statius Vrsulus, & P. Clodius Quirinalis; qui sub Claudio, Neroneque, vixerunt. Quare fuerit inter rhetoras extremo Tiberii anno: ab eo autem ad Vespasiani imperium sunt anni xxxi. Non hoc tantum est intervallum, ut non possit idem sub Vespasiano jam senex historiam scripsisse. Si quis tamen Rhetoris ejusce, vel etiam Africani proconsulis, filium esse malit, equidem fatebor non tanti esse, ut propterea vadimonium deferere velim. Rhetore sane illustri, vel Rhetoris filio, dignissima haec historia est. Vsq̃ adeo auctor is verborum est eligens; nec perspicue minus, quam terse scribit; acutus etiam est in sententiis, inque orationibus mire disertus. Imo vel Augusto aevi digna ejus est dictio, vel proxime abit. Ut hinc quoque argumentum capere possimus, non vixisse tempore Trajani; quod, pluscula affectatione acuminis, & anxiae brevitatis cura, ab nativa illa aurei aevi simplicitate magis recessit: ut ex Plinio juniore, Floro, & aliis, non obscure videmus.

Doctis-

Doctissimo Iuveni,

NICOLAO BLANCKARDO,

MARCVS ZVERIVS BOXHORNIVS

S. P. D.

QVæ Curtio illustrando data nunc à te sunt, NICOLAE BLANCKARDE, iuvenis eximie, ea ego isto animo excepi, quo hæcenus cætera omnia tua, id est, ingenii tui, iudicii, doctrinæ & industriæ egregia ac profutura publico monumenta. Quis enim id Curtio factum non velit, qui, ut meum cum magno Heinio iudicium nunc coniungam, ipsa scriptorum omnium Venus est? Neque sane in antiquitate omni Græca vel Romana alius offertur, qui aut sine affectatione scripserit elegantius, aut in oblararum rerum accuratissima descriptione propius penitusque naturam earum omnem ac speciem exsculpsit. Id vero curæ studiisque tuis, quæ pulcherrima sunt, nunc debet, quod aliis aut nihil posthac debiturus sit, aut certe minus, si quid forte restet aliis, quam tibi; qui quidquid post tot aliorum commentationes supererat prope exhaustisti, certe quidquid in eorum curis egregium erat conjunxisti. Desiderio autem tuo eam, quæ sequitur, dissertationem ego debui. Persicæ, quæ apud Curtium leguntur, voces sunt, quas expendo. Inprimis autem vocare sub examen placuit doctissimorum ætatis nostræ hominum sententiam, qui Persicam linguam haud multum à Germanica diversa censuere: in quorum castra ego quoque vi veri victus concedo. Quippe cum Persas ex Scythiis ortos esse, veterum etiam testimoniis, abunde constet, neque alios majores Germani nostri agnoscant, aut agnoscere debeant quam Scythas, cognatum quoque, & si dialectum aut paulo diversam pronunciandi rationem exceperis, eundem harum gentium sermonem esse, necesse est. Id ergo, si placet, in iis, quæ apud Curtium exstant, vetustissimorum Persarum vocabulis nunc experiamur. Res, si quis recte expendat, aperta, nisi fallor, erit. Iis certe, qui in nullius magistri verba jurare addisti, & veritatis studiosi sunt. Neque enim eos ego hic iudices volo, qui vulgus sequuntur, & solam pertinaciam, vel ignorantiam, vel aliorum errore armatam, temere aut stolide veræ sententiæ opponunt.

Si Rhæni ego accola bibissem Orontem, aut plura ex Persis præsidia se nunc darent, potuissem haud dubie alia in medium adferre. Hæc tamen, quantilla sunt, satisfactura nunc tibi confido. *Gaxæ*

Ita thesaurum regium vocant Persæ. Apud Curtium & alios obvia vox est. Proprie quemvis thesaurum notat, κατ' ἰξον autem regium. Scythis, ex quibus Persæ orti, & Germanis, notissimum hodieque est id vocabulum. *Schasa* Turcis dicitur thesaurus. Inde in aula Ottomannica *Schafabassa*. Ita vocant Præfectum custodiæ Thefaurorum Imperatoris. Quis non statim hic agnoscat Persicum illud *Gaxa*? Et quis pariter non videt frequentissimam Germanis vocem *Schatze* (Belgis dicitur *Schat* aut *Schatte*,) quæ & thesaurum iis notat, plane eandem esse cum Persica illa, *Gaxa*? Inde & tributa, opes publicæ, *Scheatte* veteribus Germanis, *Schatte*, *Schatting*, & *Schatzung*, (et enim & s. pro dialectorum varietate, sæpe permutantur) hodieque dicuntur. Idem est, ac si dixeris cum Persis, *Gaxa*. Notant veteres non modo eo vocabulo thesaurum, sed & locum, in quo thesauri asservantur, subinde significari. Significatur quoque Germanis trito vocabulo *Casse*. *Cassa* dicunt Itali, & passim in Europa mercatores. Facile & in eo agnoscere est Persarum *Gaxa*. Imo & Germani pecuniam, & stipendium, quod pecunia exsolvitur, vulgo vocant *Gasie*. Idem est quod *Gaxa*. Nota fuit & veteribus Gallis ea vox. Observat Cæsar ei genti milites fuisse stipendiis conductos, qui iccirco diverso ab aliis nomine *Goesati* dicebantur. Torquent in explicanda ejus nominis origine sese eruditi, & diversa in medium adferunt. Ad Phœnices nuper retulit Clarissimus Boschartus in *Phaleg*, seu Commentario de dispersione gentium. quem singulari opere, quod inscripsimus *Origines Gallicas*, refellimus. Quid enim apertius, quam illud nomen factum esse à *Gasie*, quod stipendium notat. *Gasierde*, siye cū augmento, *Gegasierde*, stipendio conducti, aut stipendiarii dicuntur. Isti sunt & eodem nomine agnoscuntur Cæsari Gallorum *Goesati*, vel Γεσάται, quomodo a Græcis nonnullis scriptoribus appellantur. Sed de eo, aliisque veterum Gallorum, qui sermone haud multum diverso à Germanico usi sunt, vocabulis alibi plura. Patet interim *Gaxa* non tantum Persarum sed & Germanorum sermone pro thesauro vulgo usurpati.

Mithra nomine Solem appellare Persas, & ut numen venerari, docet Curtius. Monent & alii auctores. In Menzies Græcorum, ubi de S. Domitiano, Episcopo Melitenæo in Armenia, misso ad Cosroem, Persarum regem, ut Christiana eum gentemque ejus imbueret disciplina, ita ad Persas in concione Domitianus; *Profecto potentiam fecit Deus in brachio suo. Subiguntur enim leones, & dracones eliduntur, & Bel atque Mithras captivi abducuntur. Mithras Sol*, quem adorabant pagani Persæ. Proprie autem id vocabulum significat ignem, & κατ' ἰξον tributum est Soli, ex eorum sententia qui Solem non nisi flammam, aut ignem, aut candentem laminam, aut quid simile esse existimabant. Quod & veterum Philosophorum nonnullos docuisse, Plutarchus & Diogenes Laërtius auctores sunt.

Et

Et certe Scythiis, ex quibus haud dubie Persæ ori, cognatisque populis, *Mithra* dicitur ignis. Græcis *Μῦθος* dicitur ferrum ignitum, globus candens, massa candefacta sive ignita. Ita accipitur & exponitur apud Strabonem Lib. 111. Hinc *αἰμυθος* obscurus, sine igne, id est, luce & splendore. Neque ignorant nostrates Germani, qui ejusdem haud dubie sunt prosapiæ. *Miser* illis est & dicitur ignis. Non quidem id vocabulum vulgo hac tam generali significatione hodie frequenteratum est, datur tamen vulgo illi fruticum, herbarum & inprimis frumenti morbo, quo veluti flamma exeduntur & amburantur. *Vredinem*, nempe ab *urendo*, vocant Romani. Ita nos Belgæ, in Brabantia mea certe; *De Miser is in heb coren*: hoc est; ignis, uredo, frumentum exedit & depascit. Multa enim vocabula in omnium gentium linguis, quorum latior olim fuit significatio, progressu temporis intra arctiores significandi limites sunt coercita. Alias Persæ olim hodieque Solem *Cyrum* vocant. Dissertim id monet Herodorus, ubi celebris illius nominis *Cyri* reddit significationem. *Cyrus* igitur Persis per excellentiam est & dicitur sol; sed primigenia & latiore significatione notat ignem, ut & *Mithra*, quod jam diximus.

Et idem vocabulum, eandemque ejus significationem hodie adhuc Germani nostri agnoscunt. *Skior*, aut *Scior* iis est ignis. Perit quidem in quotidiano nostratum sermone simplex illud *Scior*, quemadmodum & multa simplicium alia; at in compositis superest & mansit. *Schoorsteen* nobis significat focum, id est locum, in quo accenditur, fovetur, asservatur domesticus ignis. Vulgo contrahi-
tius, *Schoorsteen*. Quis interim non agnoscat hic verus vocabulum *Scioor*, & simul ignis significationem? Alias *een schauvre* vocant. *Schauvre*, ut & *Scioor*, Scythiis, & ab iis ortis populis, sicut Germanis, nihil aliud notat quam ignem. Hinc *schauven*, amburere. Hinc vetus Gothicum vocabulum, quod Hispanis, magnam partem Gothorum soboli, hodieque usitatum est, *Causon*, quo febriles æstus & veluti ignes denotantur. Cum quibus simillima, aut potius eadem sunt (sunt enim ejusdem, hoc est Scythicæ, omnia originis) Græcorum *Καῖος*, unde *Καῖος*, ardor, æstus, *Καὶος*, *Καὶος*, & alia similia, de quibus alibi dicendum nobis erit. Ut igitur *Schauvre* ab igne nomen habet, ita etiam *Schoorsteen* à *Scioor*, quod eandem habet significationem, & plane idem est cum Persico *Scior*, sive *Cyru*, quomodo ignem appellavere & Solem, quem sacro igne representandum & colendum sibi putavere. Neq; tantum nomina hæc Persis & Germanis eadem, sed & sacra fuere, & Sol ac ignis Germanis quoq; ut numina colebantur. Insignis est locus in legibus Canuti, totius Angliæ, Danorū & Septentrionalium (ita se ipse appellat) Regis; *Prohibemus*, inquit, gravissime omnem gentilitatem. *Gentilitas* est, quod quis idola veneretur; id est, quod quis veneretur gentiles Deos, & SOLEM &

Lunam, IGNEM aut Aquam &c. Ignis ergo & Sol Dñi Germanis, & præcipue culti, sicut & Persis. Nunc reliqua quæ apud Curtium leguntur prisca vocabula Persica, eorumque cum Germanicis cognationem videamus.

Acinaces, gladius Persicus, quo non punctim, sed cæsim feriebant. *Accine* hodieque Zelandi nostri vocant securim, quod idem cum Persico illo *Acinaces* esse videtur. *Eax* aut *Eaxee* securim vocabant Anglo-Saxones; idque vocabulum existat in Legibus Intæ, Occidentalium Saxonum Regis, qui regnare cœpit anno Christiano DCLXXXVIII. ubi de iis, qui in sylvis cædunt aut prosternunt arbores, eorumque poena, agitur.

Gangaba. Qui ita dicti Persis olim fuerint, dubitare nos Curtius non sinit. Verba ejus sunt fere sub LIB. III. finem; *Gangabae Persæ vocant humeris onera portantes*. De eo vocabulo vix est quod nunc dicam. In Græcorum Romanorumque & Germanorum, qui ex Scythiis juxta cum Persis originem trahunt, sermone mihi quidem nullum simile eâ significatione hactenus offertur. Dubitabam aliquando, an non scripsisset Curtius, *Gangaras*, aut *Angaras*. Ita Persæ vocant coactos onera portare. *Angariare* quid sit, ex Historia Evangelica, ubi de Simone Cyrenæo, coacto Domini nostri Crucem portare, notum est. Notum quoque est origine Persicam esse eam vocem. Sed plane ab iis dissentio, qui quæ non satis intelligunt vocabula, statim corrupta esse pronunciant. Maneant igitur *Gangabæ* apud Curtium. Forte est id vocabulum ex vetustissimis illis, quæ sensim Persis & cognatis populis, quales & Germani sunt, in usum esse desierunt. Ipsi Persæ vulgo hodie neque usurpant, neque satis intelligunt. *Athletis*, sive *Athletarum* linguæ, ea ipsi tribuunt. Ita autem vocant linguam majorum suorum antiquissimam; quod me docuit, super hoc Curtii loco rogatus, Vir Cl. & harum litterarum peritissimus, Iacobus Golius. Ipsi Persis dicitur lingua *Piegul*, hoc est, *Pugilum*. *Piegul* enim Persis est *Pugil*. Vbi & obiter observare licet vocabulorum *Piegul* apud Persas, & *Pugil* apud Romanos, & in totidem pene litteris, & in ejusdem rei significatione, eam cognationem, ut ex illa promptissimum sit cuivis colligere, ejusdem originis & ab iisdem maioribus, hoc est, Scythiis, accepta ea esse. *Pugilum* autem sive *Athletarum* istorum nomine Persæ intelligunt Gigantes, quales vetustissimos majores suos fuisse volunt, sicut & volunt aut fabulantur multæ aliæ nationes. Hæc cum scripsissem didici, in Hispanorum lingua Persico huic simillimum, & ejusdem significationis vocabulum occurrere. *Ganapam* illi vocant bajulum, onera portantem, qualem Galli *Crocheteur*, Itali *Faquin* solent appellare. Quod nomen cum neq; à Romanis, neque (nisi fallor) Mauris Hispani acceperint, certum est Gothis, deberi. Neque Belgæ ignorant. *Canape*, aut contracte *Cnape*, proprie illis significat famulum, aut bajulum.

julum. Persę, infero g, *Gangabas* dixerunt, aut *Cangabas*, ut alii legunt.

Satrapę. Nihil eo vocabulo magis obvium. Quid eo significaverint Persę, etiam pueris jam notum est. Nullum autem simile dignitatis nomen aut Gręcis aut Romanis fuit, neque superest Germanis, quamquam hi omnes populi ejusdem originis sint, quod sæpius jam dictum est, cujus sunt Persę. Notant veteres, Persis proprie dictos *Satrapas*, mari & classibus præfectos, quales hodie *Archishalassi*, vel, Arabico vocabulo, *Ammirales* dicuntur. Ergo ab his ad Provinciarum singularumque ditionum præfectos id nomen translatum est. Proprie autem & vi primę originis notat præfectum mari. Et certe facile est in eo agnoscere nostrum *Zee*, pro quo *Zea* & *Zaa* veteres Saxones, & contractę *Za* Persę dixerunt. *Trabant* vel *Drabant*, Germanis, Polonis, vicinisque populis significat *ministerium Regium*. Tales fuerunt primi Persarum *Satrapę*, rei maritimę Regum nomine præfecti. Tandem omnibus omnino præfectis regiis id nomen tributum est. *Satrapa* enim Persis idem significavit quod veteribus Germanis *Gereba*. *Greve* aut *Grave* hodie vocant, & Latine *Comitem* interpretantur. In vetustissimarum Anglo-Saxonicarum legum Latina versione illud *Gereba*, aut *Kuning Gereba*, nunc *Præfecti regii*, nunc *Satrapa* nomine, à Persis accepto, sed Romana quasi civitate jam donato, passim redditur. De quo ipso, & plura, alias.

Certa, urbs, oppidum. Non quidem Curtius Persicę hujus vocis meminit, sed meminere ejus interpretes. *Tigranocerta*, urbs Tigranis, *Vologesocerta*, urbs Vologesis. Germanis quoque veteribus nota est. *Cair* aut *Cer* iis idem significat quod Persis Armeniisque *Certa*, urbem nempe. Et *Cer* ac *Certa* eadem vocabula esse quis non statim agnoscat? Exstat apud doctissimum Iacobum Vsserium, Episcopum Armachanum, in Commentariis de Ecclesiarum Britannicarum primordiis, Catalogus civitatum Britannię, ex antiquissimo Codice Cottoniano descriptus, ex quo liquet, Anglosaxones, ex Germania in Britanniam profectam gentem, *Cair*, aut *Cair* urbem nominasse.

<i>Cair Wyrrvich,</i>	VVincestria,	<i>Cair Colum,</i>	Colcestria,
<i>Cair Mincip,</i>	Verolamium,	<i>Cair Elbrans,</i>	Eboracum,
<i>Cair Lignalid,</i>	Luguballia,	<i>Cair Carolans,</i>	Salesburia,
<i>Cair Meignod,</i>	Meivoda,	<i>Cair Lundem,</i>	Lundinum.

Xerxes, princeps, imperator. Commune Persarum Regum illud nomen fuit. Proprie autem significare militię supremum ducem aut imperatorem, notant veteres. Et sane idem illud Germanorum *sermones* significat. *Hersech*, *Hertsoch* aut *Hartsoch*, splendidissimę hodie

* * *

hodieque dignitatis nomen, si primam originem inspiciamus, nihil notat aliud quam *exercitus ducem*. *Her* enim, aut *Heer*, iis dicitur exercitus. Anglofaxonibus *milites* dicuntur *Herfufman*. Exstat id vocabulum in vetustissimis legibus V Vithredi, Anglorum in Britannia anno Christiano 693 Regis, quas beneficio Amplissimi, & Eruditissimi Viri, Ioannis Latii, inspexi. *Xerxes* Persarum, & Germanorum *Herfoch* non modo idem significant, sed revera eadem & eiusdem originis vocabula sunt. Imo Hungari hodieque Ducem *Herizeg* vocant. Quod plane idem est, quod *Xerxes*. Pro *Xerxes* videntur & Persæ dixisse *Arfax*, quod dialecto tantum & diversa pronuntiandi ratione distat à *Xerxes*, quomodo extulerunt alii. Inde & *Arfaces*, aut *Arfacide*, communi nomine, Persæ Reges omnes appellati sunt. *Arfax* autem Persarum & *Harfach* aut *Harfoch* Germanorum eadem vocabula & eiusdem significationis esse, quemadmodum & *Xerxes*, omnino jam liquet. De quo nos plura alibi. Et ea, quæ de augusto celebratissimoque hoc nomine paucis jam diximus, adeo, meo certe animo, aperta sunt, ut pluribus ea persuadere hic non sit necesse.

Darius, quod Persicum nomen, *igžēlu*, quasi tu dixeris *coercitorem*, interpretatur Herodotus. *Εγξ*, Græcis est *coercitio*. Inde factum nomen *Darius*, id est, *Darii*, quod proinde, ut bene iudicat Samuel Bochartus, vir eruditissimus, recte *igžēlu* Herodotus interpretatur. Belgis sane & id notum est vocabulum; *Darius*, sive contracte, ut nunc loquuntur, *Daro*, aut *Drost*: quod iis præfectum notat.

Bagoæ, nobiles pueri, pedissequi Regum Persarum, qui sere erant spadones. *Bagoæ* Spadonis meminit non semel Curtius. Non est illud nomen proprium, sed appellativum. Plinius certe lib. x i i . cap. iv. docet *Bagous* Persis vocari *Spadones*. quod jam ab aliis observatum est. At non illud, quod nunc dicam. Germanis nempe idem vocabulum, & idem significans, nunc quoque manere. Nobiles pueri, pedissequi Regum Principumque illis *Pagien* dicuntur. Idem & munere & nomine sunt cum Persarum *Bagois*. Duo illa vocabula *Bagoæ*, & *Pagien*, pronuntiatione tantum sunt diversa. *B* & *P* frequenter inter se commutantur. Πύγος Græcorum, & Germanorum *Burch*, Poculum Romanorum & *Bocale* Germanorum, Παις Græcorum & Germanorum nomen *Bai*, pro quo *Boi* hodie dicunt Anglo-Saxones in Britannia, *Parere* & *Baren*, & plura ejusmodi alia, eadem esse vocabula, & idem significare, sola pronuntiatione tantum diversa, nemo non videt. Imo, quod & huc inprimis facit, *Bagh*, veteribus Germanis puerum notat. Olaus VVormius, Germanicarum litterarum & antiquitatum peritissimus vir, in Litteratura Russica videndus est. In antiqua illa Germanica voce *Bagh* Persicam illam veterem *Bagoæ*, ut & istam in aulis nostratium principum hodie receptam, *Pagie*, promptum est cuius harum rerum & veritatis studioso animo.

animadvertere. Pene monere omiseram, Polonis etiamnum puerum, ephebum, & pedissequum Principis *Pachol*, quod à Persicâ, de qua hic agimus, voce non abludit, vulgo appellari. Idem Poloni & pueros, qui Principi à Cubiculo sunt, vocant *Pokoiozo*. Eam certe vocem eandem esse cum Persica *Bagoa* non est dubium. In antiquissima etiam Britannorum lingua, (quam à vetustissima Gallica non multum diversam fuisse in Agricola docet Tacitus, quemadmodum Gallicam illam haud multum diversam fuisse constat à Germanica) qua V Valliæ incolæ hodieque utuntur, *Bach* significat *parvum*, *Bachgen*, *parrulum*, *puerum*, *juvenem*; quod plane idem esse cum Persico illo *Bagoa*, nemo ambigat.

Bassus, *Bessus*, præfectus. Est quidem proprium illud apud Persas nomen, sed ex appellativo, quod *Præfectum* notat, factum; quemadmodum & *Artabassus*, quod significat principem purpuratorum. *Bassa* proprie Turcis, qui ex Scythiis orti, quemadmodum & Persæ, notat *Caput*. Cui simillimum est vetus Saxonicum *Beah*, vel, ut alii scribunt, *Beaz*, quod ornamentum capitis, coronam & galeam & caput interpretatur vir eruditissimus Ioannes Latus in Lexico suo Anglo-Saxonico, dignissimo, vel sola Germanicarum antiquitatum illustrandarum causa, quod in lucem aliquando prodeat. Leonclavius in Onomastico; *Bassa* & *Bassi* Turci caput. *Bassilere*, *capita*, *sive duces*, ut à κεφαλή *Græci sunt dicti κεφαλᾶδες*; nostris à capite, *Capitanei*. Noti hodieque in aula, & imperio Ottomannidarum, *Basse*, id est, Præfecti. Germanis quoque, Belgis certe nostris, non ignotum id nomen est. *Baesen* illis dicuntur præfecti; *Vierckbasen* operis præfecti. Neque dubitandum, quin ex Scythico illo vetustissimo vocabulo factum sit Græcorum βασιλεύς, id est, Rex. De quo & alibi plura sunt dicenda.

Hæc erant, quæ de Persicis Curtio memoratis vocabulis, eorumque cum Germanicis nostris cognatione, nunc mihi differenda sese offerebant, doctissime Blanckarde. De aliis, quæ alibi haud pauciora leguntur, suo loco plura. Si expectationi forte tuæ sic ego non satisfecerim, saltem desiderii tui habuisse me rationem ex epistola hac intelliges. Tu autem vale. Et in eâ, quæ illustrissimi Benthamiorum Comitibus auctoritate nunc tibi demandata est, publica ac honestissima statione, strenue ac feliciter rem gere. Lugduni Batav. c l o l o c x l v i i i. ijs Kal. Decemb.

In fine

Sequuntur scriptores duo, velut proprii Principum, & assidue iis in manu sinuque habendi. Q. CURTIUS: qui, me iudice, probus est legitimusque Historicus; si quisquam fuit. Mira in sermone ejus facilitas, in narrationibus lepos, astrictus idem, & profluens; subtilis & clarus; sine cura ulla accuratus. Verus in judiciis, argutus in sententiis, in orationibus supra quam dixerim facundus. Quod si varium magis argumentum habuisset; fallor, aut variae Prudentiae eximium magis specimen præbuisset. Sed Alexander quid nisi bella?

V. Cl. Ericii Puteani de Curtio judicium.

VT alia desint, sola elocutio lectorem non omnino rudem trahat, eruditum magis etiam inflammet. Quemadmodum cibi aliqui sunt, omnibus omnino mortalibus, illice sapore grati, aliqui his nauseam, illis suavitatem adferunt: ita in scriptoribus ratio styli distinguitur. quæ omnibus placeret, Latina quidem, in uno potissimum Curtio inventa est. Livii olim laudem Patavinitas quædam imminuit: alius velut supinum alibi, aut frigidum, imo & *πυλόν* accusat. In Sallustio Julius Scaliger reperit, quod & reprehenderet, & damnaret: prolixum fuisse, vel etiam nimium supervacuumque. Cæsar ipse, cui satis non fuit res fortiter gerere, nisi narraret,
tam

tam stylo promptus quam telo , auctor & simul scriptor, reprehensionem tamen nō effugit. ajunt, in dictione esse quæ culpari possint; prudentiam è verbis non hauriri: Commentarios tantum esse, & nihil polliceri præter nudam simplicemque narrationem. Tacitum Tullianæ aures nequaquam ferunt, scriptorem scilicet durum, asperum, concisum : in latinitate maculas esse, navesque: alibi sensum brevitate impedire & frangi, plura involvi , quam exprimi : & quod in emaciato corpore videmus, ossa tantum eminere, venustatem nullam esse. Iustinus, Florus, Nepos, aliique frustra nominantur ; in omnibus curiosa jam censura reperit quod carperet. Unus Curtius noster, ille Curtius, tam feliciter, prudenter, venuste historię vestem contexuit, stylum ubiq; rebus aptans, ut notam omnem evitaret. elegans est, gravis est, virilis est, & natura sua nunc exsurgens & docens, nunc submittens dictionem, & oblectans. ut in *summa* gravitate Veneres non exuit, ita in remissione ad vilitatem non descendit : quandoque objurganti similis, cum vitia persequitur, quandoque mulcenti, cum virtutibus applaudit. verba nitorem habent, compositio suavitatem, res pretium. tanquam nihil supersit, brevitem laudes: tanquam nihil desideres, copiam. ipsa brevitate plenus est, copia non molestus. Varium dixeris, nec tamen diversum. Vultum eundem, non colorem servat, & tamen formosus pari ingenio nunc vela sermonis pandit, nunc contrahit: sed eadem felicitate invehitur & incedit alibi celerior,

rior, alibi accuratior, ubique placens. Cum nihil coactum sit, vibrari tamen sententias dixeris, non educi. acumina velut tela sunt, lectoremque suavi vulnere feriunt; flammulæ sunt & accendunt. Nemo sine voluptate legat Curtium, majorem etiam fructum capiat sic perfusus. Quantum oblectaris, proficis; & cum omnia laudes, mireris tam ingeniose exprimi; cum omnia stupeas, tam facile intelligi. Nam ceteros historiæ scriptores, ut puritate & lepore provocat, ita acumine & perspicuitate vincit. Nemo subtilior fuit, & tamen gratior, nemo æque lectorem instruit, & minus lassat.

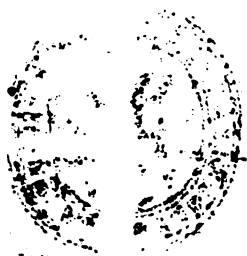
Errata

Errata graviora.

Pag. 145. col. 1. post verbum Drusus, adde (nisi dicamus de c. Sulpicio tantum convenire.) p. 165. in textu, inter lineam 10 & 11. Cap. v. Cum in Cydnum flumen ablucendi corporis gratia intempestive descendisset, gravissima verbo corripitur Rex ipse. p. 169. inter lin. 17 & 18. Cap. vi. Rex à fide sapientique medico Philippo, cui à toto exercitu ingentes gratia habentur, pristina valetudini mox restituitur. p. 176. inter lin. 7 & 8 Cap. vii. Vegetior factus Davimus aggredi cogitat, Sisenemque, Persarum imprudentia delinquentem eum, occidi jubet. p. 182, 192, 195, 201, 214, 224. numerus capitulum suo ordine disponantur. Reliqua Lector benevolus absque meo ductu facile restituet.

LIVIVS IN PRÆFATIONE
HISTORIÆ ROMANÆ

HOC. ILLVD. EST. PRÆCIPVE
IN. COGNITIONE. RERV. SALV
BRE. AC. FRVGIFERV. OMNIS
TE. EXEMPLI. DOCVMENTA. IN
ILLVSTRI. POSITA. MONVMENTO
INTVERI. INDE. TIBI. TVÆQVE
REIPVBLICÆ. QVOD. IMITERE
CAPIAS. INDE. FOEDVM. INCEP
TV. FOEDVM. EXITV. QVOD. VI
TES.

Quem ma-
xime sequi
videturCur-
tius.

Diod. 17. 1.
Vellei. 1. 6.
Orof. 3. Arr.
2. 1. Pau-
san. lib. 1.
Jul. Cæsar.

Curt. 7. 1.

Curt. 10. 5.

accedere. Quod etiam post atatem Alexandri alios
Græcorum sequutos video, quibus aliqua veri cura
fuit : & nuper ex Sicilia Diodorum. Nam qui ex
Romanis animum ad historiam adplicuerunt, ii patriis
rebus contenti, externa neglectui habuere : quia victo-
rii populi gesta componentibus neque majestas rerum
deerat : & plus utilitatis adlatura videbantur in ea-
dem republica degentibus. Quorum studium ut laude
dignissimum arbitror, sic extra reprehensionem fore
confido, si nostris etiam hominibus ostendam eum re-
gem, qui unus omnium mortalium, intra brevissimum
avi spatium, plurimum terrarum occupavit. quo adpa-
reat, NON FORTE neque temere res humanas fer-
ri, sed plerumque fortunam pro moribus, neque diu-
turnam esse felicitatem, qua virtute destituatur. Igi-
tur Alexandrum omnibus ingenii fortunæque dotibus
abunde auctum ornatumque fuisse comperio, quibus fa-
talem tanta potentia virum oportebat instrui. Genus
ab Hercule repetebant Macedonum reges ; Olympias
Alexandri mater initia sue gentis ad Achillem refere-
bat. Puero neque incitamenta exemplaue gloria, neque
virtutis magister aut exercitatio deerant. quippe Phi-
lippus pater continuis bellis contemptam ante Macedo-
num gentem extulit, & coacta in ordinem Græcia, cun-
ctis formidabilem fecit. Denique non solum operum
post se gestorum fundamenta posuit, verum etiam
quum decederet, Persico bello intentus, delectus ha-
buerat, commeatus, pecuniam, exercitum paraverat,
& Parmenionis opera jam Asiam aperuerat. Sed in
eo rerum momento subductus est, ut & maxima geren-
di belli subsidia filio, & plenam gesti gloriam relinque-
ret : quadam fortuna industria, quam unus hic perpe-
tuo obsequentem sibi habuit. Cujus admiratione non
postea modo, sed statim ab initio dubitatum est, rectius-
ne

ne foret, non per *Æacidas* aut *Herculem*, sed ab ipso
 protinus *Iove*, tanto homini divina stirpis originem ad-
 ferere. Ipse quidem, quum *Hammonem Libycum* adi-
 ret, ejus filium se adpellari voluit, ut postea trademus.

4-7. *Lucian.*
dial. mort.
Silius li. 13.
Victor. in
Galerio. Dio
Chrysostr.
orat. 4. Sidō.
carm. 1. & 9.
Plut. cap. 1.
Just. 11. 16.
 & 12. 16.
Solin. c. 14.

Ceterum draconem in cubili matris ejus visum,
 quem *Iupiter* induerit, eoque genitum fuisse *Alexandrum*, multi crediderunt: in somniis etiam,
 vatumque responsis fidem generis factam: &
 quum *Philippus Delphos* sciscitatum misisset,
 oraculo monitum, ut *Hammonem* inprimis revere-
 retur. Nec desunt qui fabulosum id quidem; non
 tamen adulterium matris falso jactatum adferant.

*Εὐστῶ. λέ-
 γει α.
Antonin.
Otto Erising.
 2. 25. *Ce-*
drenus.
Glycas.

Quippe pulsum *Ægypti* regno *Nectanebum*,
 non, ut vulgo arbitrantur, in *Æthiopas* concessisse;
 sed quum adversus vim *Perficam* in *Philippo*
 maxime præsidium speraret, in *Macedoniam* ve-
 ctam, magicis præstigiis inluisse *Olympiadi*,
 thorumque hospitis temeravisse. Suspectam qui-
 dem exinde *Philippo*, neque aliam tam intimam
 divortii quod inter eos sequutum est, causam,
 pro comperto postea fuisse. Etiam quo die *Phi-*
lippus Cleopatram domum deduxerat, *Attalum*
Sponsæ avunculum, *Alexandro* natalium dede-
 cus exprobrare ausum, ipso quoque rege ex sese
 genitum negante: denique de *Olympiadis* ad-
 ulterio non in nostro solum orbe, sed apud de-
 victas quoque nationes, pertinacem rumorem
 obtinuisse. Verum velandæ ignominiae repeti-

Just. 11. 11.

Texeira
Hist. Pers. 1.
 22.

tum ex antiquis fabulis de dracone commentum:
 idem enim olim de *Aristomene Messenios*, de *A-*
nistodama Sicyonios jactavisse. Sane apud majores
 nostros de *Scip.*, qui *Carthaginem* prior adflixit, eadem
 ferme fama fuit: similisq; divinitatis opinionem *Roma-*
ni modo principis ortus habuit. nam de conditore *Vrbis*

Liv. 26. 19.
Silius lib. 9.
Agell. 7. 1.
Val. Maxim.
 1. 2. 2. *Quin-*
til. 2. 4.
Suet. Augu-
 c. 94. *Liv. in*
præfat.

Romulo quid attinet dicere: quum nulla gens tam vilis
 reperiat, qua sui generis auctorem non faciat deum,
 aut deo editum? Ceterum Neëtanebi fuga temporibus
 hisce non congruit: sexennium enim jam erat Alexander,
 quum ille ab Ocho victus, avitis opibus excideret.
 Nec ideo minus vanum est, quod de Iove fertur. Ipsa
 Plut. cap. 3. quidem Olympias, dempto post mariti necem metu, ad-
 Agel. 13. 4. severationem filii Iove se genitum credi volentis in-
 fuisse dicitur, missaque epistola petivisse, ne se nihil ta-
 le commeritam, odiis Iunonis obiectare perge-
 ret. Antea enim ipsa maxime fabulam confirmasse
 Solin. c. 14. creditur; proficiscentemque in Asiam Alexandrum
 Plut. cap. 3. monuisse, ut memor originis digna tanto genito-
 re capefferet. Verum tamen ostentis deum variisque
 presagiis inter conceptum editumque partum signifi-
 catum fuisse, quantus homo nasceretur, consensu tra-
 ditur. Ob signatam Olympiadis alvum annulo, cuius
 Plutarc. c. 2. Ephorus a- sculptura leonem praeferret, per quietem Philippus vi-
 pud Tertull. de anima cap. 46. dit. Cujus rei memoriam servavit Alexandria, quam
 Steph. v. A'λεξάν- in Ægypto conditam, aliquamdiu Leontopolim adpel-
 λενα. lavere. Nam de Alexandri magnanimitate & robore
 Eutiat. ad somnium illud interpretatus erat Aristander peritissi-
 Perieget. mus vatum, qui postea comes ei habuit, sacrisque ejus
 254. Plutar. presuit. Qua autem nocte Olympias peperit, maximi
 c. 4. Cicero de divin. 1. per Asiam nominis templum Ephesia Diana ignis hau-
 & de nat. sit. Intulerat eum cujusdam hominis perditus furor;
 deor. 2. Sol. qui comprehensus tortusque, non alia mente id com-
 cap. 43. Val. misisse fassus est, quam ut magno aliquo facinore me-
 Mal. 8. 14. moriam sui diuturnam efficeret. Ergo tam fœdi exem-
 Zonaras. pli cladem non istius tantum adus damno assimavere
 Hieron. ad vers. Helvid. Magi, qui tum Ephesi degebant; verum pro majoris
 ruina presagio habentes, totam urbem mœstis imple-
 vere clamoribus: exortam alicubi facem, cujus in-
 cendio, similem ob causam, totus olim Oriens
 confla-

conflagraturus esset. Forte per idem tempus *Potidaeam Atheniensium coloniam Philippus subegerat : quum & Olympia quadrigis se vicisse cognovit : & a Parmenione, quem in Illyrios miserat, majoris momenti nuncius venit, fuis ingenti praelio barbaris, Macedonas prospere pugnasse. Exsultanti tam laeo ubique vocorum exitu etiam de Olympiadis partu renunciatum est : nec dubitavere vates, invictum fore, qui inter tot victoriarum palmas nascere-
tur. Ferunt, tot simul prosperarum rerum cumulo adtonitum regem, & invidiam deum veritum, oravisse Nemesin, ut hoc fortunæ obsequium, modica aliqua calamitate ulcisci contenta foret.* Proditum etiam est memoria, in oppido * Pella, duas aquilas in culmine domus, ubi puerum enixa erat regina, tota die perседisse. gemini per Europam Asianque imperii augurium id fuisse, post eventum facile interpretati sunt. Terram quoque tum movisse, magnamque tonitruorum fulminumque vim erupisse cœlo, auctores habeo. Natus est * autem, ut accuratiores tradunt, incipiente Olympiade sexta supra centesimam, pratore Athenis Elpino, A. D. XII. Kal. Sextil. quem tum mensē Macedones Loum vocabant : quo tempore pop. Rom. quadringentesimum fere annum agens, vicinorum bellis exercebatur, & subjugando terrarum orbi quotidiani incrementis praludebat.*

Plutar. c. 4.
Justin. 12.
16.

Plut. consol.
ad Apollo.
cap. 9. & 2.
pophr. c. 9.
* Mela 2. 3.
Serv. ad
Virg. Georg.
4. Antonin.
* Ολυμπ.
ἀναρχαφί.
Bunting.
Chronol. lœ.
Cappell. in
hist. sacra &
ex Plutarch.
c. 4. Demost.
de corona.
Agell. 17. 11
Hist. Misc.
2, 4.

At Philippus auctus filio, de quo propter oblata tot omina spes amplissimam conceperat, in educationem curamque ejus omnes cogitationes convertit. Quippe vir prudens & amans patria, NIHIL molitionibus suis profectum facile sentiebat, si rebus undique motis, hominem imperitum aut segnem Macedonia post se relinqueret. suam quoque gloriam haud durabilem

C A P. II.

Agellius 9. 3

Curt. 3. 6.

Justin. 1. 2. 6.

Arria. 4. 2.

Curt. 8. 2.

Eume. Pa-
neg. Con-
stant. c. 17.

Ælian. hist.

var. 12. 14.

Arrian. 7. 5.

Solin. c. 14.

futuram, si maximarum rerum instrumenta, quæ tanta industria parabat, successoris inertia corrumpisset. Leguntur inter epistolas ejus, venustatis & prudentia plenas, litera, quas tum ad Aristotelem, qui cum Platone exercebatur, Athenas misit, in hunc fere modum scripta. Philippus Aristoteli salutem dicit. Certiorem te facio, filium mihi genitum esse. Nec perinde diis gratiam habeo, quod omnino natus est; quam quod te florente nasci illum contigit. à quo educatum institutumque neque nobis indignum spero evasurum, neque successioni tantarum rerum imparem. Satiùs enim existimo, carere liberis, quam opprobria majorum suorum tollentem, in pœnam genuisse. Neque fefellit eum opinio. quippe puer Aristotele doctore diu usus, ad res in ea ætate gerendas insigne præsidium sibi comparavit. Sed hac postea acciderunt. interim constituti sunt infanti nutritores atque pedagogi, Leonidas Olympiadis propinquus, & Lysimachus Acarnan. Philippus nationis ejusdem adjectus, qui valetudinem pueri regeret. Hellanica (Dropidis erat filia, ex illustrioribus Macedonum feminis) corporis & morum recta temperie probata nutricis munus demandatum est. Hac cura paucos intra annos effectum est, ut jam tum polliceri videretur eum regem, quem postmodum exhibuit. nam & in puerilibus membris indomitus eminebat vigor; & eximia indolis argumenta ætatem longe præveniant. Excellens nativæ & genuina venustate corporis, cultum aspernabatur; ANXIAM formæ curam feminis convenire distans, quæ nulla alia dote æque commendarentur: si virtutis potiri contigisset, satis se speciosum fore. Fuit autem, quum adolevisset, iusta membrorum proportionem conspicuum, artubus robustum, probe-

que

que compatiis : vi tamen , quam specie validior ;
 quippe corporis ejus habitus intra proceritatem ste-
 tit. Cuem habuit candidam, nisi quod in malis, item-
 que pectore, grato rubore suffundebatur : capillum fla-
 rum, leniter intortum : nasum aquilinum : oculos
 rarios, nam levum glaucus fuisse traditur, altero ni-
 gerrimo. Inerat autem ipsis occulta quadam vis, ut
 sine veneratione atque horrore quodam intuentium
 non adspiceretur. Pernicitate pedum admirabili fuit;
 quam ut magna in expeditionibus utilitatis, etiam
 rex non omisit exercere, saepeque cum velocissimis suo-
 rum cursu certare visus est : patientia laboris supra
 fidem eximia ; qua saepe una, difficilissimis temporibus,
 sibi exercitiisque suis salutem peperit. Exercita-
 tionibus crebris, & calidissima corporis temperie, adeo
 quidquid vitiosi humoris sub cute conlegi solet, expu-
 gnavit ; ut suavem ex ore membrisque exhalaret odo-
 rem, eoque etiam tunicas quibus uteretur impleret :
 ob eandem causam, ut quidam putant, ad vinum iram-
 que proclivior. Visuntur adhuc imagines ejus, statua-
 que, summorum artificum opera. ne enim vulgarium
 sculptorum pictorumve temeritate oris sui honor obso-
 lesceret, studiose cavet ; poenam comminatus, si quis
 injussu suo conaretur. Ergo abundante tam artifi-
 cum copia, volentem unus Apelles pinxit, sculpsit Pyr-
 goctes, Lysippus & Polycletus are duxerunt. Cita-
 tiorum gressum Leonidæ vitium fuisse, * ferunt;
 ex ipsius consuetudine id hæsisse Alexandro :
 quod postea quum enixe vellet, conrigere non
 potuerit. Equidem EDUCATIONI plurimum tri-
 bui debere non infiteor, ceterum hoc quidem natura po-
 tius adolescentis, quam adfuetudini depono. etenim in
 homine velocissima mentis, necessum erat, ut ardorem
 animi corporis etiā motus sequeretur. Quem adeo non

Curt. 3. 12.
6. 5.

Solin. c. 14.
Plut. c. 5.

Tzetzes.

Glycas.

Alia. hist.

var. 12. 14.

Plutarch. de
adul. & ami-
ci discrim.
cap. 29. & de
animi tran-
quill. c. 20.
Arrian. 7. 5.

Plut. Sym-
pos. 1. 6.

Apulei. 1.

Florid.

Horat. epist.

2. 1. Hime-

rius apud

Phot. Plin. 7.

37. 35. 10.

37. 1. Cicero

epist. fam. 5.

12.

* Hieron. ad

Lactam.

Hincmar.

epist. 3. 1.

Plat. Pyrrho
cap. 14. &
Alex. c. 5. &
de fort. 2. 5.
& Pomp. c. 2.
Tzetzes
Chil. 8. 200.
& 11. 368.
Victor. in
Caracalla.
Hist. Misc.
10. 23.

Plutarc. c. 6.
& de fort.
Alex. 1. 13.
& Apophth.
cap. 36.
Herodot. 5.

Plut. c. 6. &
apophth.
c. 36. Grego-
ras lib. 9.

Marcellin.
16. 6.

Plut. c. 44.
apophth. c.
37. Plin. 12.
14.

in vitio posuere successores ipsius, ut etiam studiose emularentur; simul depresso in laevum collo, obtutum ejus vibrantem, & elatioram vocem imitati: quum animum non exprimerent. quippe plurimorum ex illis longa vita vix quidquam habuit dignum, quod cum hujus pueritia compararetur. Neque enim quidquam aut loquebatur, aut agebat humile, sed dictis factisque par fortuna sua, vel etiam supra erat. Nam quum esset laudis avidissimus, non undecumque eam adsectabat, sed optimis quibusque comparari gaudibat: INGLORIAM ex vilibus palmam intelligens, tantoque inlustriorem victoriam, quanto quos vicisset pluris haberentur. Ergo dicentibus, quoniam cursu plurimum valeret, debere profiteri nomen suum inter eos qui Olympicis ludis certaturi essent, cognominis sibi regis exemplo; magnam ea re per Græciam sibi famam comparaturum: facerem, inquit, si reges haberem adversarios. Quoties aut praclara aliqua pugna Philippus vicerat, aut oppidum opulentum in potestatem redegerat: latantibus aliis, ipse haud obscure indolecebat. exceptaq; vox est querentis inter aequales; nihil reliqui facturum patrem sibi ipsisque, quum adolevisset. quippe deperiturum gloria verebatur, quidquid adcessisset opibus: nec tam harum possessione quam istius cupidine movebatur. Somni natura parcissimus, etiam arte vigilantiam adjuvabat. si quid occurrisset, quod seria meditatione dignum videretur, comprehensa pila argentea, brachium extra lectum porrigebat, ut in subjectam pelvim inlapsa, excitato sonitu, torporem in somnum deficientis discuteret. Deos ab ineunte aetate magnifice colait. Sacro quodam ita liberaliter thura flammis intulit, ut Leonidas vir severus & parcus, profusionem istam non ferens, exclamaret: sic adolebis,

LIBER I

lectis, quam regiones subegeris, ubi hæc nascun-
 tur. *Cajus tunc memor, quam postea thuriferam*
Arabiam pacaret, multa odorum talenta misit Leoni-
de, cum mandatis: ne posthac in deorum honori-
bis adstrictior esse vellet, quos intelligeret do-
ma hilariter oblata tam larga manu rependere.
Animi sublimis & magna conaturi documenta matu-
re dedit. Persis ea tempestate Artaxerxes cognomen-
no Ochus præerat. Eum Artabazus & Menapius sa-
trapa, Memnonque Rhodius, egregius dux, bello lace-
siverant; sed potentia regis oppressi, deserta Asia ad
Philippum profugerant. His tum Alexander septenni-
minor mire delectabatur: crebroq; de rebus Persici in-
terrogabat, nihil quidem puerile & sordidum, sed qui-
 bus maxime firmamenti opes regis niterentur? Plutarch. c. 7.
 quis armorum usus, quæ audacia viris: quanta
 equis pernecitas esset? quot dierum itinere Ma-
 cedonia distaret Susis? quæ regi morum via, quæ-
 que exercitatio corporis, atque opinio virtutis
 foret? Postea, quum, deprecante fratre Memnonio
 Mentore, cujus sororem in matrimonio Artabazus ha-
 bebat, cum exulibus in gratiam rediisset Ochus, eosque
 à Philippo repeteret, Alexander legatos eximia in tan- Diodor. 16.
 tilla ætate indolis admiratione ita perculit, ut unus eo- 53.
 rum in hæc verba prorumperet: Hic quidem puer ma- Plutarch. de
 gnus est Rex; noster vero, dives. Hæc autem quum fort. Alexan.
 merito quidem natura sua debere videretur, haud mi- 2, 24.
 nus institutioni debuit. Nam pater satis gnarus, quan-
 tum Epaminonda commercium sibi profuisset, quantoq; Diod. 16. 96.
 plata eloquentia, quam vi confecisset, summa cura in-
 cubuerat, ut à tenera statim ætate liberalium artium
 studii probe imbueretur. Igitur Aristotelem, magni
 nominis philosophum, ingentibus premiis evocatū per-
 pulis, ut etiam prima literarum elementa puero trade-
 ret.

ret. Nec abnuvit Vir doctissimus, quum intelligeret, quantum esset à principio recte instrui multis imperaturum; FRVSTRAQVE contemni pro parvis, sine quibus ad majora profectus non esset. Variis deinde magistru, ut alius alia arte excellebat, usus, non modo mentem egregiis implevit disciplinis, verum etiam corpus omnis generis exercitationibus, ad usum bellorum, & patientiam laboris, edamuit: ne tum quidem vacuum, quum otiosi videretur, quippe pala, vel saltatione virili, non tam laxabat animum, quam seriis obsequiis membra preparabat.

Dexippus apud Oedren.

Plut. cap. 70.

Athenæus 1.

15. & 19.

Dio orat. 1.

Suidas v.

Ὀρχηστ.

CAP. III.

Postquam deinde ætas & ingenium paulisper adolevit, jamque severioribus studiis idoneus visus est, revocatum, qui tum apud Mitylænos agebat, Aristotelem continuo secum habuit, donec post mortem patris rerum potitus, in Asiam transjiceret. Quo temporis spatio quidquid à tanto præceptore tradi potuit, perdidicit. Cognoscenda rerum natura tanto avidius incubuit, quanto pertinacior spe imperium universi orbis præceperat. Cujus indagacionem postea quoque adjuvit, plane regio & animo, & sumptu. Aristoteli, quo naturas animalium certius atque perspectius commentari posset, tota Asia Græciaque parere jussit, quotquot venatu, aucupio, piscaturæ vitam tolerabant, aut aliquam in ejusmodi negotiis peritiam adsequeuti fuerant. Constat, in ejus operis impensas octingenta talenta philosophum accepisse. Adeo autem cognitionem illam dilexit, ut in eam sumptum faceret, curamque impenderet, cuius fructum visurus non erat. Post centum annos capti sunt cervi cum torquibus aureis, quos addiderat, ut vel posteri cognoscerent, quanta fides habenda foret iis, quæ de istorum animalium longævitate ferebantur. Sublimioribus quoque disciplinis, quas acroamaticas adpellant, eruditum fuisse, ipsum testatur epistola:

Laert. in Aristot.

Ὀλυμπ.

ἀναγν. φη.

Dionys.

ἐπὶ Δημοδ.

δίδυμ.

Plin. 8. 16.

Athenæus

9. 13.

Plin. 8. 22.

la : qua queritur, Aristotelem dignitatem earum e-
vulgatis præceptis profanasse. Et ille excusavit, re-
scribens, ita libros illos esse editos, ut haberi possint pro
medicis, nec enim quemquam sententiam ipsorum ma-
gnopere percepturum esse, nisi qua iis continerentur,
jam antea didicisset. Idem, quum Rhetorica ab eo exi-
geret, solícite vetuit, ne aliorum etiam in manu perve-
nire pateretur. NEQUE enim minus honestis artibus,
quã potentia ceteros præstare cupiebat: indignabaturq;
communicari laudem illam cum humilissimis. Medicina Plut. c. 12.
quoq; studio imbutum ab Aristotele filio medici, ex gen- Agell. 10. 4.
te Asclepiadarum, fidem ipsius epistola faciunt. Eam Zenarac.
autem philosophia partem, qua sibi aliisq; probe impe-
rate docet, ita coluit, ut magnanimitate, prudentia,
temperantia, fortitudine, quã armis & opibus instru-
ebat, tantam imperii Persici molem subruere adgres-
sus censeatur. Ipse quidem prædicavit, non minus se
debere Aristoteli, quam Philippo: hujus enim
munus fuisse, quod viveret; illius, quod honeste
viveret. Ingenium tamen ardens ambitione, nimia ho-
noris gloriaq; prædicatione, quam inter genera bonorum
referendam esse Aristoteles sciverat, elatum fuisse, ut
non modo imperii prorogandi gratia bella ex bellis se-
teret, verum etiam deus haberi vellet, quidam non im-
merito credidere. Ceterum non solum imperante Ale-
xandro, eximio bonore maximisq; muneribus adfectus
est Aristoteles, sed & vivo adhuc Philippo ingens insti-
tutionis sua præcium tulerat: impetrato, ut in ipsius
gratiam patria instauraretur. Olynthio! Philippus a-
cerri-mos hostes expertus fuerat; nam vicini Macedo-
nia, & potentia hæcenus haud impares, agerrime tu-
lerant, sub rege bellicoso vasfroque regni opes cresce-
re, adcolis perniciem, aut servitium adlaturas. Ergo
quo infensioribus animis certatum est: eo asperior
victoria

Plut. c. 12.
Agell. 10. 4.
Zenarac.

Aristot. c. 1.
Rhetor. de
Alexand.

Plut. c. 13.
Laert. in
Aristot.

Plut. cap. 13.

Ethic. 4. 7.

Zamof. ana-
lect. antiq.
Dactyl. c. 11.

Alia. hist.
var. 12. 54.
Tzetzes
Chil. 7. 140.
Dio Chrys.
orat. 2. 6.
Laert. in
Aristot.
Plin. 7. 29.

Val. Max. 5.
6. 5. ext.
Plut. cap. 51.
advers. Co-
lorem.

Plut. advers.
Colot. c. 50.
Laërtius.

Plut. apoph.
cap. 33.

Casaub. in
Athenzium
14. 22. Prol.
not. in Curt.
c. 4. v. Alex.

Melanch. in
Chron. Æ-
lian. histor.
var. 12. 54.

Ruggerius
var. lect. 1. 6.

Plut. c. 13.
& 94.

Plin. de pro-
fect. virt.
sent. esp. 10.
& de laude
sui cap. 19.
Plin. c. 126.

Victoria fuit. urbem captam direptamque solo aqua-
vit Philippus : cives venire. in reliqua etiam ditionis
eorum oppida sevitum est. Inter qua Stagiram, unde
Aristoteles genus ducebat, par calamitas obruerat.
Eam tum regis permisso atque opibus ex integro con-
didit : restitutaque leges tulit, quibus postmodum usa
est. Ita quam stantem florentemque tot fortium vi-
torum manus ab excidio prohibere non potuerant ;
eam incensam atque dirutam unius civis excitavit in-
genium. Quanti autem Aristotelem fecerit Philippus,
hinc etiam aestimari potest, quod saepe filium monuit,
ut sub tam idoneo magistro sapientia gnavam operam
daret ; ne mox multa committeret, qualium causa
ipse pudore & poenitentia angeretur. Igitur postea
quoque maximis rebus intentus Alexander, non omisit
magistrum venerari, crebroque per literas compellavit
hominem, nec disciplinarum modo arcana, sed & mo-
rum remedia petiit. Atque ille rescripsit, quibus ipsius
atq; subditorum felicitati consultum opinabatur : me-
minisset, TANTAM ipsi concessam esse poten-
tiam, ut prodesset hominibus, non ut eos læde-
ret. iræ quoque, in quam maxime precipitem no-
verat, modum poneret : neque enim irascendum
inferioribus : parem autem ipsi esse neminem.
Ad postremum tamen animo jam elatior spernere eum
cepit : praesertim quum ob Callisthenis exitum infe-
stum sibi, & praeter sapientia precepta, etiam vindi-
cta causa, ambitionem humanum fastigium despicien-
tis, disputationibus exagitare crederet. Certe paulo
ante mortem, Cassandro objecta patri suo crimina
purgante, exclamasse fertur ; Aristotelicæ versutiae
machinationibus instructum venisse, ut justas
aliorum querelas fallacibus argutiis eluderet. de-
inde utrique, si vera quæ deferrentur comperisset,
malum

malum minatum esse : tam vehementi vultu , ut diu post ejus interitum , quum forte Cassander , tum rerum in Græcia potens , imaginem Alexandri Delphi positam inueneretur , revocatus in periculi sui memoriam , toto corpore cohorreretur . Qua res Aristoteli etiam magna infamia occasio fuit : quippe venenum quo Alexander periisse creditus est , non alterius ingenio equine angula inditum , & Babylonem deportatum , rumor suspicatus est . Adamavit & musicam , eique se-
Curt. 10. 10.
 riam initio operam dedit : donec contumeliosa inter-
Plut. Pericle c. 2. Gregoras lib. 9.
 rogatione patris , ecquid puderet tam scite canere ?
 velut artem sua majestati indecoram , negligentius tractare cepit . Quo quidem tempore magistro chor-
Aliau. hist. var. 3. 32.
 dam quandam ex artis præscripto pulsare jubenti , quid autem referat , inquit , si hanc pulsavero ? in aliam intendens digitum . At ille , nihil referre futuri regis , futuri autem citharædi referre , respondit .
 Delectatus deinceps est masculo cantu , quum molles
Dio Chrys. orat. 2.
 fractasque modulationes ut perniciem morum aversaretur . Quo nomine maxime amplexus est Timotheum , artis ejus professione celebrem . Ille enim ad accommoda-
Suidas v. Timoth.
 ta ad ingenium illius scientia , modo , quem Phrygium adpellant , ita aliquando eum rapuit , ut tamquam di-
Dio pr. or. 1. Erafm. adag. A Doro ad Phrygium. Plut. de fort. Alexan. 2. 4.
 vino instinctu exardesceret animo , & , velut propinquo jam hoste , ad arma capienda profiliret . Eloquentia etiam sub Anaximene Lampfaceno studuit . qua res postmodum incolumitatem urbi adtulit , quum Persarum opibus studentem Alexander diruere constituisset .
 Conspicatus enim Anaximenem extra mœnia prodeuntem , nec dubitans , quin pro patria deprecatum venisset , Græcorum deos testatus est , non facturum se quod petisset . Quo audito callidus ille rogavit , ut Lampfacum dirueret . Ille & iurijurandi religionē adstrictus , & magis etiam præceptoris olim sui sa-
Pausan. l. 6. Val. Maxim. 7. 3. 4. Suidas v. A'vaxim.
 gacitate

Athen. pr.
lib. 13. Dio
Chrysof.
orat. 2. Plut.
cap. 6.

Plut. de fort.
Alex. orat. 2.
Schoner. c. 1
Algebræ
Quintilia. 2.
30. Vitruv.
præf. lib. 2.
Lucian. pro
imagin.

Laert. in
Xenocrate.
Plutarc. ad-
vers. Colot.
c. 30. & in
Phocione
c. 130. & de
fort. Alex. 1.
14. & 2. 1. &

4.
CAP. IV.
Dio Chry-
sof. tota
orat. 2.;

Plut. c. 13. &
de fort. A-
lexand. 1. 4.
Vopisc. pr.
Probi. Cice-
ro pro Ar-
chia c. 10.

gacitate delinitus, gratiam delictorum Lampfacenis fecit. Comædos ut instituto suo parum congruentia tractantes, corrumpendisque moribus natos, contempnit. Neglexit & pugiles, quamquam maximi tum in Gracia fierent. forte quod otiosos & sagina addictos, valida membra spectaculorum potius ludibrii, quam patria necessitatibus commodare, non probabat. Reliquas artes, etiam quas ipse non adtigerat, impense fovit. Unde ex toto fere orbe passim ad ipsum confluebant, quicumque insigni aliqua peritia præcellere sibi videbantur: eique vel ingenii sui monumenta dedicabant; vel exhibitio artis sua specimine, à munificentissimo regum, & cuius animo fortuna responderet, immensas plerumque divitias consequerentur. Etiam quos procul positos præclara eruditio aut virtus commendabat, iis ingentia munera ultro largiri consueverat. Igitur tantus ea tempestate doctorum atque solertium hominum proventus fuit, ut vix ulla ætas bonis artibus copiosior existeret. SOLENT enim ingenia moresque componi ad principum mentem, omnisque fere temporum inclinatio regnantium infamia, vel decus est.

Ex veterum monumentis nihil antehabuit Homero, quem unum omnem sapientiam, qua imperia constant, optime complexum esse autumabat. adeoque eum cordi habuit, ut Græco cognomento amator-Homeri diceretur. Libros ejus semper secum ferre solitus, etiam quum quiesceret, una cum pugione sub cervicali reponebat; militiæ suæ viaticum, & institutionem bellicæ virtutis adpellans. Achillem prædicabat felicem, quod tantum virtutis suæ præconem invenisset. Reperto inter Damascenam prædam materia curaque exquisitissima scrinio, & disquirentibus amicis, cuinam usui convenientissime destinaretur?

naretur? ipse, Homero, inquit, *dedicabimus*, ut
 preciosissimum humani ingenii monumentum, Plut. c. 44.
 elegantissimo etiam opere servetur. Inde obti-
 nuit, ut emendatissima poeta editio, quam magna cu-
 ra comparaverat Alexander, è narthecio vocaretur.
 quippe scrinium illud, quum adhuc Persarum esset, un-
 gentis & odoribus adservandis serviverat. Quidam
 prospere gesta rei nuncius, quum citato cursu ad eum
 ferretur, dextramque porrigeret, vultu maxima le-
 titia notas praeferente: Quid mihi nunciaturus es
 tanto gaudio dignum, inquit, nisi forsan Home-
 rus revixit! Sed tum eo jam felicitatis pervenerat, ut
 propemodam exsatiata gloria nihil deesse putaret,
 praeter idoneum buccinatorem. Crebra autem lectio-
 ne totum fere edidicit, ut nemo neque promptius eo
 familiaris, neque exactius de eo judica-
 ret. Ex omnibus autem ejus carminibus maxime pro-
 babat versum, quo boni simul imperatoris, robustique
 militis laudes Agamemnoni tribuuntur; eumque pra-
 cipuum virtutis incitamentum, & veluti morum suo-
 rum magistrum habuit. Hic itaque disciplinis imbutus,
 summa fortuna vim atque dignitatem egregie tutatus
 est; superbia & licentia, qua quidam sola principes a-
 gunt, abstinuit. Cui cura, corporis haud multum su-
 pra privati modum eminens, virtute potius quam ve-
 stium ornatu anteire suos, imperatorium censebat: hi-
 laris, humanus, adsabilis; ut tamen contemptum exclu-
 deret: vino deditus, sed citra ebrietatem. nam si otium
 nactus esset, sermonibus magis quam computatione tem-
 pus extraheret. Voluptates ita contempsit, ut mat-
 riam injiceret, ne plane ad generandum inhabilis esset.
 Illud imprimis religiose tenuit, ne cujus thorum viola-
 ret. Quibus vita morumque institutis diu inhaesit, mag-
 num, & memorabilem regem egit: donec impetu
 quodam,

Strabo lib.
 13. Plutarch.
 c. 13. Plin. 7.
 29.

Lucian. dial.
 mort.

Plutarch. de
 fort. Alex. 1.
 13. Homer.
 Iliad. 3. 179.

Curt. 3. 6.

Athen. 10.
 10.
 Plutarch.
 apophth.
 cap. 36.

Scholiast.
Aristoph. in
nubib. Plin.
8. 42. Justin.
7. 6. Plin. 8.
42. Plut. c. 9.

quodam, & velut torrente fortuna convulsus & mutatus, pristinam animi moderationem paulatim exueret. Animi robur cum insigni dexteritate, magna patrii & aliorum admiratione, ostendit in equo bucephala: nam id nomen bubuli capitis figura insignitus acceperat. Plurimum tum equestri laude pollebat Thessalia; nobiliumque equorum greges multis locis alebantur. Eminebat tamen inter omnes viribus & specie bucephalus, quem Philonicus ex Pharsalia oriundus, maximo in illis regionibus principe dignum existimans, ad Philippum adduxerat, sedecim talentis venalem. Quum autem velocitatem equi obsequiumque experturi in campum descendissent, nemo amicorum satellitumque regis tractare eum potuit. quin insurgebat in omnes, & conscendere conatos ferocia exterrebat. Iamque pro indomito, & obferitatem inutili, relinquebatur, quum suspirans Alexander, Qualem istiequum perdunt, per mollitiem animi, & tractandi imperitiam! Quo saepius repetito à patre increpitus, quod ob negotium, quod emendare non posset, majores peritioresque conviciis incessest; ego vero, inquit, emendabo, pater, si permiseris. Atque illo subjiciente, frustratus autem quam poenam pendes? equi, inquit, precium luam. exortoque omnium risu, convenit, ut victor equum patre e mente haberet, victus amitteret pecuniam. Tum Alexander comprehensus equi habenis, eum ita statuit, ut in adversos solis radios conversus, umbram suam conspiciere non posset: ea enim antea exterritum acrius ferocissime observaverat. quumque nihilominus astuaret, jubam demulcens, dimissaque sensim chlamyde, in savientem adhuc infiluit. Ille parendi insolens cervicem & calces jactare, multaque perrivacia contra frenum niti, denique prospere se conari, & ingenti violent-

violentia cursum moliri. Spatioſa & equitabilis planities ſuberat. ergo ferocientem, exultantemque, effuſis in collum habenis, adactiſque calcaneis, cum ingenti clamore in curſum permittit. Ingens deinde campi ſpatium erectus, jam laſſatum & conſiſtere volentem impellere non antea deſiſſit, quam exhaustum curſu, & labore domitum, manſuetiorem jam mitioremque reduxiſſet. Deſcendentem manantibus gaudiis lacrimis complexus eſt pater; oſculoque capiti impreſſo, majus imperium ſibi circumſpicere juſſit, nec enim Macedoniae regnum tantam indolem capere. Poſthac * bucephalus quum in ceteros ferociam ſuam retineret, uni Alexandro mira ſubmiſſione paruit; multorumque mox laborum atque diſcriminum ſocius, in praelio adverſus Porum periit. Dignum id argumentum viſum eſt, quo inluſtrarent opera ſua nobiliſſimi artiſices. † duas ex marmore ſtatuas equum domantis oſtentant; Praxitelis & Phidias certamen. Alexandricas imagines eſſe, quamvis ambigi poſſit, auctores haud obſcuri crediderunt.

Hiſ atque talibus ingeni animique experimentis eam apud Philippum exiſtimationem naſtus eſt, ut quum ipſe Byzantinos obſidione urgeret, idoneum jam crediderit filium, cui libera cum poteſtate Macedoniae curam committeret, annos omnino ſedecim habentem. Quo comperto Medarorum quidam, Thracia natio, Macedonia ſubjecta, opportunum deſectioni quam dudum agitabant tempus advenſiſſe rati, conſilia nudavere. Sed adoleſcens oſtensanda virtutis occasione latius cum ducibus à patre relictis propere in eos mori: victiſque & ejeſtis rebellibus, urbem eorum varii generis convenis habitandam dedit: illi Alexandropolin ex nomine auctoris ſui adpellavere. Philippum eventus rei gaudens, ceterum ſolicitus ne

* Curt. 6. 5. 8. 14.

† Blondus lib. 1. Romae inſtaurata. Merulæ Coſmog. in regione urbis ſexta.

Ant. Laſterus Sequanus formis æneis excudit. Bern. Gamucci lib. 3. dell' antichità di Roma. Roſin. antiquit. 1. 6.

C. A. P. V.

Plutarch. cap. 14.

Paul. Diacon. de geſt. Longobard. 5. 40.

Stephan. V. Ἀλεξάνδρην.

Justin. 9. 2.
Oros. 3. 13.

Otto Frising.
2. 24. 10.
Magn. hist.
Goth. 3. 10.
Æschines
contra Ctesiphontem.

Curt. 8. 1.

suo arbitrio permissus adolescentis animus, majora viribus cum exitio capefferet; evocavit eum, ut se magistro, ardorem prudentia temperare disceret: & in subigendis Chersonesi oppidis, strenua promptaque opera usus est. Ceterum quum ad Byzantium, validam urbem, haberet obsidio, civibus egregie pro libertate pugnantibus iisque Græci barbarique, quibus incrementa Philippi suspecta erant, certatim auxilio venturi nunciarentur; desperata victoria, id unum agitabat, quam ratione quam minimo copiarum atque fama damno ab obsidione discederet. Imperabat eo tempore Getis, Scythico populo, Atheas: qui armis Istriarum pressus, auxilium à Philippo petiverat, spe adoptionis facta, si se suis Getarum rebus succurreret. Idem quum hostium imperator decessisset, belli metu liberatus, Macedonas vacuos remiserat, negans, vel ipsorum auxilio, vel adoptione Philippi eguisse, cui adversus hostes satis propriarum virium, & in successionem regni filius esset. Eam barbari contumeliam ulturum ferens Philippus, omisso Byzantio in Scythiam convertit agmen. Vbi conferto prælio, quum numero superiores Scythæ essent, nec virtutis pæniteret, arte Philippi Macedonibus victoria cecidit. Cujus omne precium pecorum equorumque maximi greges, & infirmioris ætatis sexusque captivi fuere: cetera prada nihil exceptum est. quippe opibus minime studebant Geta, sed quotidiano victu contenti, paupertatem inter vitæ commoda numerabant. Ceterum quum ex Scythia regrediens, longo impedimentorum agmine, per Triballos iter faceret; illi opportuni loci occupatis transitum negabant, nisi prada partem accepturi. Erant in exercitu Philippi mercenarii Græcorum milites, qui & ipsi, quum in discriminis partem venissent, commodorum exsortes habebant.

haberi moleste ferebant. Inde orta seditione ad man-
 um ventum est : tam acris certamine, ut multis utrim-
 que cadentibus etiam rex sauciaretur, transosso semo-
 re, eodemque vulnere interfecto equo: tanta vi ad-
 astili, tantaque virtus inferentis ictum fuit. Ibi tum
 ante omnes profuit Alexander, jacentemque clypeo
 protegens, horrentium in eam alios occidit, alios aver-
 tit in fugam. Ita filii pietate servatus est, abscedenti-
 bus qui oppressi fuerant, eo promptius, quod interse-
 ctum crediderant, sic ipsi vulnere atrocitati vitam de-
 buisse visus, mortem opinione mortem effugit. prada in-
 ter consternationem amissa est. Ceterum ex vulnere
 claudicare coactus, quum initio eam corporis deforma-
 tionem agro animo ferret, memorabili ad posterita-
 tem adolescentis voce monitus est, non irasci vulnere,
 cuius opera ad singulos gressus suae virtutis ad-
 moneretur. Satis jam gloria potentiaque Philippo
 quaesitum erat, satis etiam periculorum atque vulne-
 rum pertulerat: si quietem pati posset animus ambitio-
 ne recors. Tributarios Illyriorum Macedonas, omnium
 non vicinorum modo, sed etiam longe disitorum domi-
 nos effecerat: Triballos subegerat: Thraciam habebat
 in potestate: multis Gracorum populis imperabat;
 alios metu, aut largitionibus tenebat obnoxios. Thessa-
 los Daochos, Cineas, Thrasylas, cum Eudico & Si-
 mo Larissis; Arcades Cercidas, Hieronymus, Eucal-
 pidas; Argivos Myrtis, Teledamus Mnaseus; Eleos
 Euxitheus, Cleotimus, Aristachmus, regio jugo subdi-
 derant: Messenios Philiadam liberi, Neon & Thrasyl-
 achus; Sicyonios Aristarchus & Demarchus; Megaren-
 ses Ptochodorus, Helixus, Perilas; Eubæenses Hippar-
 chus, Clitarchus, & Sosistratus, sua quique civitatis
 principes, conciliabant: Olynthum Euthycrates &
 Lasicus prodiderant. Una Spartanorum civitas ve-

Plutarch. de
 fort. Alex. 1.
 13.

Demosth. de
 corona.
 Curt. 10. 2.

Demosth. de
 corona. Plut.
 Demosth.
 cap. 24.

Demosth. de
 falsa legat.
 Diodor.
 16. 54.
 Paulan. li. 7.

Pausan.lib.
7.

Demosth.de
corona.Dio-
dor.16.78.

Curt. 8. 1.

Aeschines
contra Cte-
siphontem.

teris disciplina egregie tenax, & proditionis immunitas fuit. Sed quum imperio totius Gracia immineret, Atheniensium maxime opes morari destinata cernebat. nec deerant in civitate qui res ad ipsum traherent: sed populas, qui omnia poterat, impellente Demosthene contra Macedonum opes nitebatur: crebrisque ut inter potentes vicinos contentionibus, ingenium Philippi callidum, audax, & ob dominationem fidei famaue negligens cognoverat. Maxime urebat regem recens dolor, quod ad Byzantium, Atheniensium opera, spe sua excidisset: qui non modo centum & viginti navium classem obsequio auxilio miserant; sed & Chii Rhodiusque eadem audendi auctores fuerant. Igitur dum percuratur vulnus in Triballis acceptum, omnia occulte prae parabat, quo Athenienses improvisus opprimeret. Exercitum retinenti obtentui erant Illyriorum nationes, quae ingenio feroces, & servitutis insueta, impositum nuper jugum excutere tentabant. In eos Alexander missus, barbaris fuscis sugatisque, eam de fortuna atque virtute sua spem, & reliquis fecit, & ipse concepit, ut jam sine patre rebus gerundis se parem existimaret. Hac per biennium gesta. Philippus autem prae paratis omnibus, quae olim destinaverat exsequi maturum ratus, exoptatissima occasione oblata, ante initium veris cum exercitu in Graciam venit: convocatis etiam ex Peloponneso copiis sociorum. Quippe Amphictyonum decreto creatus erat imperator Gracorum, ut insolentiam Locrorum, qui Amphissam incolunt, castigaret: namque Cyrrhaeum agrum Apollini dicatum, Amphictyonum auctoritate contempta, colere perseverabant; ducemque ab his creatum, interemptis quibusdam, vulneraverant. Erat tum Philippo foedus cum Atheniensibus, sed parum in eo praesidii futurum arbitra-

trabantur, si regi violanda fidei merces adfulsisset. Igitur legatos ad ipsum mittunt, petitu-
 staret; aut certe ante veradultum nihil hostile
 moliretur. deliberaturum interea populum A-
 theniensem, qua ratione controversiæ, qua inci-
 derant, componi possent. Thebas quoque legatio-
 nem deseruunt, quæ, exposito communi periculo,
 hortaretur ut simul cum ipsis tutelam Græciæ sus-
 ciperent. Sed Philippus per hospites & amicos,
 quorum Timolam, Theogitonque & Anemoxas plu-
 rimum apud cives suos poterant, Thebanos in ami-
 citia Macedonum continuit. Ratusque si cum suis
 Atheniensibus futura res esset, facile se superiorem
 fore, victis ad Amphissam Locru eorumque sociis, in
 Phocidem raptim ducto agmine, Elateam finibus
 Thebanorum simul Atheniensiumque imminentem
 occupat, impositoque presidio, velut in belli sedem,
 operibus manit. Ejus rei nuncius noctu Athenas per-
 latus tanta trepidatione urbem implevit; ut quum
 primo dilucula populus in concionem venisset, invi-
 tante ex more præcone, qui salutare patriæ con-
 siliium haberet, uti diceret, nemo surrexit.
 Donec Demosthenes congruentia temporis differens,
 persuasit, ut è vestigio classis & exercitus edu-
 cerentur; & legati tum ad ceteros Græcos,
 tum imprimis ad Thebanos mitterentur. in hanc
 sententiam decreto facto, Chares & Lysicles co-
 piam imperatores constituti; Demosthenes lega-
 tionis ad Thebanos princeps ire jussus est. Non se-
 fellerat ea res Macedonis solerriam, satisque prospi-
 ciebat, quanta belli moles oritura esset, si inter istos
 populos sedes convenisset. Quippe Atheniensium ci-
 vitas tunc etiam opibus & auctoritate satis polle-
 bat; nec Thebanorum aut potentia contemnenda

Demosth.
de corona.

Plutarch.
Demosth.
cap. 14.

Demosth.
de corona.

Diodor. 16
86.

Probus Epaminonda.

Plutarch.
Demosth.
cap. 24.
Diodor.
16. 86.

erat, aut opinio. necdum exoleverat memoria *Lex-
trica pugna*, qua principatum *Græcia Lacedæmonia*
extorserant. Igitur ut & sociorum confirmaret ani-
mos, & diversa factionis machinationes praverteret,
Amyntam & Cearchum Macedonas eo misit, addito,
cujus eloquentia plurimum fidebat, *Pythone Byzantio*:
quem in concilio *Bæotiorum* ita loquutum acce-
pimus.

CAP. VI.

Justin. 5. 3.
Plutarch.
Alcibiad.
cap. 1.

Si Philippo in Macedonia desidente, *Elateam*
Atheniensis exercitus haberet, neque vobis ul-
lum cum rege fœderis aut amicitiae jus esset: ta-
men dubitare non debeo, quin illius societatem
essetis optaturi. quis enim illum tanta potentia,
tantisque rebus gestis, civitati fama quam viri-
bus validiori non præponeret? Nunc autem
quum illo, qui victoricibus copiis velut vestibulum
urbis vestrae obtinet, socio atque amico utami-
ni, ab Atheniensibus multis veteribus atque
novis injuriis adfecti sitis, horum amicitiam, ne-
glecto rege, vobis suadere, profecto contumelia
est, Thebani. Sed superbissimi mortalium sibi
solis ingenium consiliumque superesse autu-
mant, reliquos, & inprimis *Bæotos* (vobis enim
præ ceteris insultant) ineptos & rudes esse, nec
quæ utilia honestaque factu sint, dignoscere. Ita-
que quo nihil est dementius, id se vobis persua-
suros putant, ut ex ipsorum potius arbitrio, quam
utilitate vestra hostes atque amicos habeatis,
verbis confisi, in quibus omnis ipsorum vis est.
Sed **VERBA** nemo sanus ante facta habuit, præ-
sertim in bello: ubi res manu geritur, linguæ
promptitudo supervacanea est. Ut sibi disertis
videantur, virtus & fortuna *Philippi*, tantis suis
sociorumque viribus subnixa, plus poterit. Nec
enim

enim facile dixerim, stolidior an impudentior sit
 eorum postulatio. *Intentatum Attica fulmen exci-* Liv. 21. 20.
pise, Thebani: socio atque amico regi bellum cum exi-
tio vestro facite, ut nos in tuto simus: vestros agros,
vestra corpora objicite, ne injuriarum suarum vindi-
ctam ab Atheniensibus Philippus exigat. Hæcine
 sunt postulata hominum, qui aut ipsi sano judi-
 cio utantur, aut alios uti credant! Qui modo
 nullam premendi vos occasionem prætermise-
 runt; qui vos contumeliis, injuriis, armis quan-
 tum potuerunt persequuti, vestras clades atque
 pericula felicitatem suam rati sunt: ii nunc à vo-
 bis petere audent, ut cum ipsis perire malitis,
 quam cum Philippo vincere. At iste hospes &
 alumnus vester, educatus in contubernio Epa- Justin. 7. 5.
 minondæ clarissimi imperatoris, sanctissimique
 viri, cum ipsius moribus à tenera ætate caritatem
 urbis vestræ imbibit: vestras & Apollinis inju-
 rias Phocensi bello ultus est; quum Athenienses
 odio vestri sacrilegis auxilia mitterent: iterum Plutarch.
 communi Amphictyonum decreta exoratus, Demosth.
 ejusdem numinis contumeliam in Locros vindi- cap. 24.
 cavit: huc quoque profectus est, ut vestris com- Justin. 8. 1.
 modis consulere, non abscessurus, donec vos
 metu æmulæ inimicæque civitatis solverit. Id si-
 ve communibus consiliis viribusque lubet exse-
 qui; non vetat, quo minus in prædæ verius quam
 belli societatem veniatis: si ve quiescitis, transi-
 tum concedite: ipse communium injuriarum
 idoneus ultor erit. neque minus ad vos redibit
 emolumentum victoriæ: greges, armenta, man-
 cipia quæ ex hostibus capientur, maxima ex par-
 te penes vos, ut vicinos, erunt: inde Phocensis
 belli damna sarcietis. Id magis ex usu vestro sit,

an vestros agros uri, vestra oppida expugnari incendi, diripi, vestras denique res agi ferri quæ Athenienses optant, expendite. Nam IRACUNDA res est suspectus immerito candore quoque pronior benevolentia fuerit, acrioribus stimulis in vindictam agitur. Ceterum hæc ita refero, non quo vobis ingratitude exprobrẽ, de qua nihil vereor; nec ut formidinem incutiam, qua nihil opus futurum existimo: sed ut Philippi in vos beneficia, & vicissim in illum vestra cogitantes, admoneamini, EA DEMUM firma atque perpetua esse fœdera, quæ servari utriusque interfit. Quod si majora sunt illius merita, vobis curæ erit, ut mutuo in illum animo sitis: ille maximum laborum præmium putat, subvenisse Græciæ, pro cuius salute atque dignitate perpetua cum barbaris bella gerit. Atque utinam illum Atheniensium furor ingenio suo uti passus esset, jam in Asia audiretis arma ipsius esse, quæ nunc coercendis improborum motibus, invitæ per Græciam circumferre cogitur. Poterat quidem amicis Atheniensibus uti, nisi huic Demostheni, atque aliis quibusdam, qui imperitam multitudinem, ut expositum ventis mare, orationum suarum aura, quo volunt, impellunt, vestigalem se facere, indignum, usuque & exemplo fœdum existimasset. Quippe si apud illos honestati precium esset, gratuito boni forent. QUIBUS honesta vendere mos est, si eadem flagitii merces detur, utilia à noxiis, recta ab inhonestis non distinguunt: lucro, non adfectu virtutis aut patriæ, neque deorum hominumve reverentia ducuntur. Nolite honesti aliquid aut egregii expectare ab his hominibus: vestris utilitatibus non

Demost. de
Haloneso.
Literæ Phi-
lippi ad A-
then. apud
Demosth.

non moventur, qui patriæ tam male consulunt. Implicare vos volunt iisdem calamitatibus, ex quibus modo Macedonum virtute atque fide liberati estis: tantoque majoribus, quanto formidabilior hostis futurus esset Philippus, quam Philomachus, aut Onomarchus fuere. Nam IN PRECARIO imperio etiam boni ducis conatus haud minus cives quam hostes præpediunt: regum iussis nemo intercedit, nemo refragatur: unius arbitrio cuncti reguntur. In quo, quantum in rebus *Demosth. de corona.* bellicis momentum sit, non ignoratis. Nec jam in uno corpore Macedonibus id præsidium est. Philippum etsi fatum auferret, Alexander regenerat. qui jam in adolescenti hac ætate ea animi ingenique documenta edidit, ut prope constet, summis imperatoribus parem esse futurum. Cōtra apud Athenienses pacis bellicque arbitrium, quia penes omnes est, velut in medio positum audacissimus quisque ad se trahit; impetu magis quam consilio cuncta aguntur: homines maligni suadent, imperiti decernunt: bellum sumitur animosius, quam geritur: fœdera haud minori facilitate quam junxere violant. Nam & cum Philippo fœdus ipsis est. quod quam sancte servant, re ipsa declarant. nec enim pro se fidem violasse satis habent: nisi per ipsos latius serpat ista contagio. Vestra autem constantia, Thebani, qua non minus quam rebus fortiter feliciterque gestis magni clarique habemini, non sinit ambigere, quin multis experimentis cognitam regis amicitiam, semper infestæ æmulæque civitati prælaturi sitis. Neque vero averruncator malorum Hercules siverit, ut quem indigenam civemque deum præcipua religione colitis, ejus

sanguinem impio injustoque bello persequamini. Nam ceteros quidem socios quam amicitiae regiae non poeniteat, ex ipsis vos malo cognoscere. *Hac Pythian. Auditi dein sociorum legati, prolixè commendato regis animo, petiverunt, ut ipsum potius Græciæ vindicem, quam perturbatores ejus Athenienses sequerentur.*

CAP. VII.

At Demosthenes facta dicendi potestate, Non ignorabam, inquit, istos Philippi mercenarios neque laudibus in ipsum, neque in nos conviciis esse temperaturos. nam QVI PVDOREM consumpserunt, quid loquantur aut faciant, parum pensi habent, dum cupitis potiantur. Sed illi quidem, si bene vos novi, Thebani, spe sua egregie falsi, dignum virtute vestra, Græcorumque moribus responsuri ad Macedonem referent: vos autem ad ea quæ nunc agenda sunt, animum diligenter advertite. nam vestrorum quoque negotiorum summam nunc agi, ipsis rerum argumentis ostendimus, non verborum præstigiis, quibus isti vereri se dicunt ne capiamini. Sed quando sic pro vobis sunt solliciti, ponant metum, nihil faciemus quo eloquentiores videamur. Malam quandoque causam adjuvit facundia: VBI NV DAM veritatem spectari dicentis interest, verba nemo prudens adpendit. Nec de Philippo laboramus. sit sane per nos qualem isti fingunt. sit etiam pulcher, eloquens, atque adeo in conviviis etiam hilaris nam & hinc eum commendavere quidam; adeo inanem veræ gloriæ fatebantur. Ceterum legatos ejus miror ea civitati nostræ coram vobis objecisse, quæ si crimina sunt, non magis Atheniensibus, quam Thebanis defendenda esse, in confesso est. popularis enim

enim status incommoda exagitant : quæ licet non ignoremus utrique, tamen regio dominatui merito præferimus. Atqui illi sic loquuti sunt, tamquam in circulis & conviviiis Macedonum adulatione gratiâ quærerent; non apud liberam civitatem officio legatorum fungerentur. Scimus quidem regum regionumque principum adversus gentes urbesque liberas pertinacia odia; & simpliciter fecerunt isti, qui detegunt: sed eo magis adnitendum nobis est, Thebani, ut jura legesque nostras tueamur. Et optandum imprimis esset, ut qui rempublicam adtigerunt, iis unum, idemque pulcherrimum certamen foret, quinam rectius civitati suæ consulerent, aut consulta exsequerentur: nemo communia commoda posthabere privatis; nemo acciperet munera; nemo istorum exemplo patriam Philippo proderet. Verum, Thebani, Nulli unquam, non civitati modo, sed etiam homini, integra perfectaue felicitas obtrigit: beatissimus habetur, cujus fortuna minimum ex adverso trahit. Malos autem nobis cives esse, neminem fugit: ne vos quidem caruistis, aut caretis, Thebani: nam sine eo esset, non jam Elateæ Philippus libertati nostræ plagas tenderet; sed de regno Macedonia nobiscum decertaret. Habemus tamen & bonos; eosque plures malis, & patientes. Argumentum poseis? liberi sumus: non servimus Philippo, sicut tu Python Byzantios tuos servire voluisti; tu autem Daoche, & tu Tracheæ Thessalos regi vendidisti. Thessalam enim servitute Philippi premi, videtis, Thebani, & nisi fallor, juxta nobiscum ingemiscitis: Byzantium, quantum in Pythone fuit, idem manebat

Plutarch.
cap. 14.

Demosth. de
coron.
Ὀλυνθ.
ἀντιρρ.

bat exitium, quod Olynthus perpeſſa eſt: nos liberavimus. Quippe Græciam civitatem, cum maxime ſociam atque ſœderatam, ille religioſus atque venerabilis adſertor Græciæ nec opinantem opprimere adgreſſus fuerat. Hæc eſt nimirum præclara ipſius prudentia. calliditatem pro ingenio habet: perjurium artem putat: perfidia tamquam virtute utitur. Aut dicat denique quo alio pacto formidabilem illam potentiam naçtus eſt: ſi Græcos fraudibus, inſidiis, proditione non cepit; ſi barbaros etiam non auro magis quam ferro vicit; ſi denique cuiquam mortaliū aut fidem dare gravatus eſt, aut datam fallere non ſuſtinuit. Iſtis tamen ille Græciæ vindex, nos perturbatores ſumus! Sed quid iſtos pudeat, qui ſua crimina nobis obſectare malunt, quam non admonere nos eorum, quorum ipſi manifeſti ſunt? Si quis captorum munerum aut proditionis reus eſſet, illum tuendo, propugnando, legibus & pœnis eripiendo veſtrum negotium ageritis: nunc alios accuſando, in vos ſententiam dicitis. Quod ſi ignari, quorſum ea res pertineret, id amiſiſtiſ; prudentiam in vobis requiro: ſi ſcientes prudentesque, verecundiam. Pro mea, quique in eadem mecum cauſa ſunt, innocentia, ſuffecerit, quod nos à Philippo nihil accepiſſe ipſi fatemini. nec enim ſi quid petiviſſemus, vacuos abire paſſus eſſet liberaliſſimus rex, ut à vobis quidem prædicatur. An qui vos corrupiſſe operæ precium putavit, nobis, etiam petentibus, non largiretur? At Thebanos modo monuiſtiſ, ne conſilium eorum ſequerentur, qui patriæ male conſuluerunt. Ego vero deſino adverſari illis, Thebani, ſi ita ſentiunt: in ipſorum opinionem

nem tranſeo ; vosque quanto maximo poteſt opere hortor , oro , obſecro , perque veſtram & communem Græciæ ſalutem obteſtor , ut hoc ipſorum decretum amplectamini. Id ſi feceritis , neque pecorum atque armentorum gratia vos ipſos venire patiemini ; neque ut ergaſtulis ager veſter frequentetur , inter cetera Philippi mancipia Pœonibus & Triballis ſervietis. Nam iſti greges & mancipia intueri vos jubent , egregia ſervitutis præmia ; uxores , liberos , parentes , libertatem , famam , fidem denique & fas Græcorum vilia habere. Hæc enim proſecto perdiſtis , Thebani , niſi fraudi violentiæque Philippi una nobiſcum reſiſtitis. Quod ſi alienis laboribus tutos vos fore perſuaſum habetis , vereor ne magnopere decipiamini. Etenim (quod abominor) Philippo victore , cui dubium eſt , quin neq; vos , neque quiſquam Græcorum libertatem tueri poſſitis? (nam in fide Philippi multum reponere , eorum eſt qui perire velint.) at ſi nos Victoria reſpexerit , quid ab hominibus , quos in extremo ſalutis atque dignitatis discrimine deſerueritis , exſpectandum vobis putetis , conſiderate. Nam quæcumque vobis ſententia ſederit , Athenienſibus certe omnia experiri , neque libertatem prius quam vitam amittere decretum eſt. Quamquam etiam viribus non diffidimus : quibus ſi veſtras ſociatis , conjuncti utique ſuperiores erimus hoſti , cui ſinguli pares eſſe poſſumus. Non ignoramus potentiam ejus Athenienſes , quam olim naſcentem augeſcentemq; prævidimus ; & , ſi ceteris Græcorum eadem mens fuiſſet , præcaveramus. Diu enim bellum cum eo geſſimus , nō de Amphipoli , aut Haloneſo , ut pleriq;

crede-

credebatur ; sed pro salute & libertate Græciæ : donec destituti ab omnibus , à nonnullis etiam oppugnati , pacem necessariam magis quam honestam fecimus. Sed nunc, opinor, præses arcis nostræ Minerva, & Apollo Pythius patrium nobis numen, cæterique Græcorum dii, * aperuerunt oculos, & in vindictam avitæ libertatis populorum suorum animos excitant. Certe Herculem non sine indignatione verba legatorum audivisse arbitror, Philippo stirpem ab illo deo repetentium. Ille enim agnoscat deus, omnium religionum contemptorem ; Græcus, Macedonem ; tyrannum, osor, punitor, extirpator tyrannidis ! Nullo enim alio argumento clariora sunt Herculis opera. At ille Græciam dominatu premit ; quibusdam etiam civitatibus domesticos tyrannos imposuit, Philistidem Oreo, Hipparchum Eretriæ, Chalcidi Taurosthenem. Ergo jam * Eubœi, Achæi, Corinthii, Megarenses, Leucadii, Corcyræi, nobis favent. alii fortunam spectant, † quæ hæcenus unicum Macedonicæ potentiae vinculum fuit, quo leviter abrupto, ultro dilabatur. Quippe Thessali, * unde Philippo robur equitatus est, † neminem unquam diu fovere : Illyrii ceterique Macedoniam adcolentes barbari, quorum & natura ferox est animus, & indignatione recentis servitii inritatus, si principia belli Philippo sequius evenerint, reliqua pro nobis conficiant. Vos modo nobiscum acriter in hanc curam incumbite : sepositis interim contentionibus, quas inter vicinas urbes sæpe levis occasio concitat. odia privata, post rem bene gestam, communis læticia in benivolentiam vertet ; aut quum porro insanire vacabit, cum dedeco-

Demost. de

corona. Plu.

Alcib. c. 4.

* Curt. 5. 5.

Demosth.

Philip. 4. Di-

narch. con-

tra Demost.

* Demosth.

de coron.

Plutarch.

Demosth.

cap. 24.

† Demosth.

ad Philippi

epistolam.

* Just. 7. 6.

† Demosth.

adversus

Aristocra-

tem.

decore forte damnoque utrorumque, sed tamen
 citra exitium, resumuntur. Neque dolos Philip-
 pi timeritis: modo promissis ejus aures occu-
 dite; manus continete à muneribus. SI NIHIL
 ante libertatem habueritis, calliditas & largitio-
 nes frustra erunt. potentiam ut discordiæ Gre-
 corum extulerunt, ita consensus obruet. Quin
 & ipse, ut est temerarius, excipi potest. quod si
 accidat, nihil à ceteris est periculi. nam ipse glo-
 riam atque dominationem; qui sub eo sunt, quie-
 tem expetunt. Nisi forte Alexandrum veremi-
 ni: quoniam isti quidem ita vos contemnunt, ut
 idoneos putent, quibus etiam pueri nomen for-
 midinem possit incutere.

Demost. O-
lynth. 2.

Plut. ca. 19.

Credetes alios repente factos Thebanos, qui modo
 regios legatos adente, atque etiam cum adsensu au-
 dierant: adeo in contrarium mutati sunt, ut Philip-
 pum hostem judicarent, ni quamprimum suis socie-
 rumque snibus decederet: Macedonica factionis ho-
 mines urbe pellerent: & Atheniensium copias eo reci-
 perent. At Philippus inopinata Thebanorum defectio-
 ne turbatus magis quam territus, insistere destinatis
 non omisit. Duobus levibus praeliis commissis, quam
 Athenienses successus non peniteret; tandem utrique
 ad Cheroneam Boeotia oppidum totis viribus consede-
 re. Græcos decora majorum, & cura libertatis accen-
 debant: Philippus egregiis copiis, totque bellorum vi-
 ctoribus fidebat. In se quoque non parum momenti
 collocabat, quod imperatoris artibus ipse præcelleret;
 Græcorum celebratissimi duces jam decesserant. The-
 banis præerat, modico militia usu, neque sa-
 tis firmus adversus pecuniam: Atheniensium quoque
 imperatorum virtutem atque peritiam ipse animo u-
 suque rerum longe anteibat. Sed duorum potentium
 popu-

C. A. VI 21.
Plutarch.
Demosth.
cap. 25.

Justi. 9. 1. 8.
Demosth. de
Beotia.

Diodor. i 6.

Dinarch.
contra De-
mosth.

- Strab. lib. 9. *populorum in unam conversa vires, quorum auctoritatem Corinthii quoque alii sequebantur, injecerant curam, minima unius diei parte, de capite fortunisque omnibus dimicaturus. Ne Thebanorum quidem principes à pacis consiliis abhorrebant; sed Atheniensium ardor evicit, ut omnes Græcia spes opesque unius prælii fortuna permitterentur. Alexander etiam immodicus animi testabatur patrem, ne tantam gloria occasionem e manibus elabi sineret: eoque tandem impulso, primus in hostem impetum fecit. Pugnatum est acriter ambigua diu victoria. donec adolescens, quem cum delectis alteri cornuum præferebat pater, summa animi viriumque contentione connixus, sacra Thebanorum cohorte, qua ex optimis constabat, loco mota, victoria viam aperuit. Nam & Athenienses sociorum calamitate fracti, astuque & vulneribus fatigati, non amplius sustinere Macedonum impetum. Quippe Philippus amulatione, & pudore si filio adolescente deterior videretur, gravis intolerandusque incubuerat. Ita de libertate Græcia ista pugna decretum est. Ceciderunt ex Atheniensibus amplius millo, supra duo millia capti fuerunt. sociorum quoque multi aut pugnando mortem occubuerunt, aut vivi venerunt in potestatem victoris. Missus post hæc Athenas Alexander, veniam delictorum pacemque Atheniensibus Philippum dare pronuntiavit; captivos etiam gratis reddere; nec vetare, quin occisi tumularentur. quippe rex intentus in Persicum bellum, Græcorum fidem atque studia clementia & moderatione provocabat. Imperio tamen maris & insularum Athenienses exiit. in Thebanos immittior. quorum subita defectione in summum rerum omnium discrimen se adductum fuisse meminerat. nec judicabat, veteribus sociis, post beneficia sua, causam*
- Aeschines contra Ctesiph. Plut. Demosth. cap. 25.
- Dio pr. orat. 2.
- Plut. c. 14.
- Curt. 8. 1.
- Arrian. 7. 2.
- Diodor. 16.
87. Pausan. lib. 7.
- Justin. 9. 4.
- Plutarch. apophth. cap. 30.
- Pausan. lib. i.

causam fuisse contra ipsam cum Atheniensibus sentiendi. Ergo quam urbem dedidissent, presidio Macedonum imposito, interfectisque quos maxime in-
visos suspectosque habuerat, alii solum vertere jus-
fis; reductis sua factionis exsilibus magistratus & ju-
dici tradidit. Reliquos deinde populos, qui adversus
ipsum arma ceperant, eodem victoria impetu per-
domuit. Nec quisquam tota Græcia præter Sparta-
nos & Arcades dominationis ejus expers mansit: alios
armis, alios impari societate imperiis suis obnoxios ha-
bebat. Igitur conventu totius Græcia Corinthum in-
dicto, de bello Persis inferendo differuit. ob-
viam eundum esse barbaris, IMPERIUM
orbis immani superbia sibi destinantibus; aut
parendum semper; aut mature resistendum
esse. Nec enim hoc agi, bellum an pacem ha-
beant Græci; sed utrum in hostiles agros id
transferre malint, an domi accipere. Non ve-
teres tantum injurias vindicandas esse; sed præ-
sens dedecus amoliendum, ereptis ex Persarum
servitute Græcis civitatibus, quæ Asiam inco-
lerent. Commodissime id fieri posse, dum com-
positis in Græcia rebus, universas vires in trans-
marinum bellum convertere liberum esset.
DOMESTICAE etiam quieti ea ratione
prospectum iri, amotis occupatisque longin-
qua militia, qui otiosi discordiis & audacia res
turbare consuevissent. Constituerent igitur quo
imperatore, quibusque copiis bellum istud
administrandum videretur. Non fallebat pleros-
que quantum è republica peteretur: sed AR-
MIS amissam libertatem intempestivum vide-
batur verbis repetere. Nihil ergo dubitatum est,
quin sanctis adclamationibus Philppus imperator
C Græciæ

Pauf. lib. 9.
Diodor. 16.
88. Just. 9. 4.

Alian. 6. 1.

Justin. 9. 5.
Arrian. 1. 1.
Diod. 17. 3.

Diodor. 16.
90. Just. 9. 5.

Curt. 3. 10. Græciæ ad liberandum orbem terrarum in Asiam proficisci juberetur. Descripta deinde singulorum opes; & quantum quisque militum frumentique & pecunia mitteret, in tabulas relatum est.

Justin. 9. 5. Ducenta peditum, quindecim equitum millia promissa fuisse reperio: quum in eo numero neque Macedones, neque parentes Macedonibus barbari censerentur.

CAP. IX. Ceterum, ut SINE mixtura calamitatis nulla in rebus humanis felicitas est, res foris prosperas domestica turba exceperunt. Animum conjugis olim, ut

Plut. c. 14. diximus, alieniorem Olympias morositate & adrogantia indies magis magisque avertebat. Inde repudiatam nonnulli tradunt: ego in eodem matrimonio manenti Cleopatram superinductam comperio. Nec enim

Justin. 9. 5. Verſio Arriani 3. 1. Curt. 5. 2. tam nonnulli tradunt: ego in eodem matrimonio manenti Cleopatram superinductam comperio. Nec enim in tanto dedecore dulcissima matris, cujus pudor ad ipsum quoque pertineret, (nam ob stupri suspensionem expulsam addunt) interfuisse noverca nuptius. interfuit autem, & demum post contentionem, que in eo

Plut. cap. 15. Justin. 9. 7. convivio exarserat, matrem abduxit. Quippe quum avunculus sponsa Attalus, post longam compositionem spem male tegens, orandos Macedonibus deos diceret, ut ex nova nupta legitimum regni successorem Philippus tolleretur; Alexander in iram alio-

Athenzus pr. lib. 13. qui princeps, & tunc injuria irritior, nos ergo, scelereste, spurii tibi videmur? inquit: simul calicem, quem forte dextra tenebat, in os illius impegit; ille quoque invicem conjecit poculum. Exorto tumultu, Philippus qui in alio lecto adcubuerat, ejus diei letitiam turbari moleste ferens, ense stricto Alexandrum petit. occideratque filium, nisi claudicantem ex vulnere pridem accepto gressum ira vinumque præpedivissent. Prolapsus amicis subita re exterritis spatium dedit, ut precibus, & utrisque medias interponendo, Alexan-

Alexandrum eriperent. Nec minoris opera fuit illam exorare, ut salvus esse vellet. multiplici injuria adfectum sibi videbatur, & quamquam patris regisque nomina, naturæque & gentium decreta ingererentur, non abstinuit, quin insultans Philippo juberet intueri Macedonas egregium transmittendi in Asiam belli auctorem, qui ex lecto in lectum transfiliens procidisset. Inde sibi matrique juxta timens, in Epiro, cui frater Olympiadis praeerat, eam reliquit; ipse ad Illyriorum regem profectus est. Postea quoque quam reconciliatore Demarato Corinthio in Macedoniam reversi essent; perruacui ingenii mulier filiam, suapte ingenio potentia anxium, incitare non desistit, ut quos posset, humanitate aut pecunia in amicitiam inliceret; & adversus iracundiam patris, etiam adfinitate potentium hominum se muniret. Sane olim monuerat Philippus, ut adsabilitate sibi conciliaret hominum studia; largitiones autem non usquequaque probaverat: etiam per litteras increpito instituto ejus, quod benivolentiam auderet sperare ab hominibus, quos muneribus corrupisset. FALLI qui regium id putaret. ministri & diribitoris officium esse. Verum quam ipse pecuniarum omnia penetrabilia jactaret, eaque haud minus saepe quam armis uteretur, non tam recta precipiendi studio ita scripsisse visus est, quam metu, ne ab adolescente filio suis artibus oppugnaretur. Idem objurgavit Alexandrum, quod Pexodori filiam, quam Aridaeo destinaverat pater, ambivisset. degenerem, & fortuna, in cujus spem educaretur, indignum appellando, qui Carem barbarum, barbaroque regi subjectum, socerum optaret. Sed ipse ut potentiam suam firmaret, nullam conditionem aspernatus erat, quin ex asperissima barbarie Illyrias Geticasque

Plut. cap. 15.
& Apophth.
cap. 33.

Plutarch.
Apophth.
cap. 31.

Cicero de
offic. 2. 15.
Val. Max. 7.
2.
Diodor. 16.
55. Plut.
apophth.
cap. 31. De-
most. de co-
rona.

Plut. cap. 16.

Athenæus
pr. lib. 23.
Stephan. 7.
Tiria.

- Alian. hist. var. 13. 36. *mulieres matrimonio jungeret. quamquam ex aliis etiam uxoribus pellicibusque complures liberos suscepisset. Quod quum Alexandro molestum adcidere, urbane adolescentem contripuit; bertatus, ut mul-*
 Jernand. de reb. Get. c. 10. Jo. Magnus 3. 11. *tos imperii æmulos habiturus, operam daret, quo omnibus melior præstantiorque, non ob Philippum patrem, sed ex suo merito rerum potiri videretur. Quum autem ob has similesque causas crebra inciderent jurgia, nec abrupta semel benivolentia fido adfectu coalesceret; ad extrema prolapsi sunt. præcipua Olympiadis violentia, in qua contumaciam sexus ingenium vastum & vehemens virili scelere in vindictam armabat. Stimulaverat ea fra-*
 Plutarch. apophth. cap. 33. *trem Alexandrum, ut Philippo bellum faceret. Id ne alieno tempore excipere cogeretur, callidus rex, quamquam viribus plus poterat, firmata per novam adfinitatem gratia prævenire studuit, desponsa Epirota, Alexandri germana, Cleopatra. Ad istas nuptias celebrandas finitimarum gentium reguli, Græcarumque civitatum legati frequentes Agas convenerant, id oppidum elegerat Philippus, non sine quodam omine eorum qua postea adcidere: nam ibi Macedonum reges sepeliri mos erat. Ferunt etiam Apollinem Delphicum de bello Persico consulenti maturum interitum cecinisse. Sed ambiguum, ut mos oraculis, responsum*
 Justin. 9. 7. *Philippus ad barbarorum exitium blanda interpretatione traxerat. Alia quoque præfagia, quæ tum nemo animadverterat, eventus monstravit. Erat inter custodes regii corporis Pausanias quidam, quem in solatium accepta ab Attalo injuria, rex in eum dignitatis gradum provexerat. Quippe Pausaniam Attalus merito onustum nefarii conviviarum ludibriis exposuerat. Hujus ultionem quum à rege peteret, honorem accepit. Etenim Philippus virum spectata in bello fortitudi-*
 Diodor. 16. 93. *nis,*
 Plin. 4. 10.
 Athe. 4. 14.
 Tacit. 2. 54.
 Pausa. li. 8.
 Arrian. 1. 3.

nis, ad hoc nuper propinqua adfinitate conjunctum, punire adeo non sustinuit; ut insuper copiarum parti praefectum cum Parmenione & Amynta in Asiam pramitteret, opera ejus usurus in expeditione Persica. Pausaniam autem rogatum, ut ipsi temporibusque reipublicæ dolorem suum condonaret, comitate adloqui & honestiore stipendio placare conatus est. Sed adolescens majorem contumelia, quam beneficii rationem habuit: odiumq; ab auctore injuria, in negligentem ejus vindicem convertit. Cum is etiam, quos insensos Attali domui, nec Philippo concordēs esse nov- Plutarch. rat, consilia communicasse non præter rationem creditum est; postquā ab Olympiade parricida in cruce pendenti coronam auream impositā nemo dubitavit, aliq; Justin. 9. 7. facinora perpetrata sunt, ex quibus totius sceleris ordo causæq; haud obscure perspicerentur. Dubia adhuc luce theatrum ingens hominum multitudo impleverat, Diodor. 16. spectatura ludos, qui superiorum dierum spectacula 93. luxu & magnificentia longe superaturi dicebantur. Inter alia quibus divitiis inludere solent opulenti reges, & fortuna sua magnitudinem non capientes, duodecim decorum effigies eminebant, in quibus artificum industria cum materia dignitate certaverat. Tertiadecima Philippi thesa adcesserat, nulla in re ceteris vilior. Id mortalitatis fastidium matura ultio consequuta est: & successu rerum insolescentem, seque diu immortalibus æquantem, priusquam indebito honore frueretur, fatum occupavit. Pausanias theatrum intrare volentem observaverat: utque præmissis amicis qui eum deduxerant, relictisque à tergo satellitibus, (nam in tanta omnium benivolentia nihil is opus esse volebat ostendere) solus ingrediebatur; percussor improvisus adfuit, gladioque barbarico, quem sub veste habuerat, latus nihil tale expectantis haurit.

Hic fuit exitus maximi ætatis sue regum. Macedonia regnum magnum ex inopi reddiderat: circumjectam barbariem domuerat: Græcia imposuerat jugum: tum etiam Persico imperio imminabat. jam auxilia Græcorum coibant; jam in Asiam transjecerant præmissi ab eo duces; quum in ipso rerum gerendarum articulo, prolixum victoria fructum sibi pollicentem vita destituit. Ita MAXIMA quæque in lubrico sunt; & audacissimas spes hominum, quilibet ex improvviso casus eludit. Olympias comperta morte regis Cleopatra Attali nepiem ad suspendium adegit: natum ex ea paucis ante patriæ necem diebus puerum in anea pelvi torruit: in clientes etiam propinquosque ejus atrocibus suppliciis saviit, & occasione vindictæ per muliebrem impotentiam crudelissime usa est.

Justin. 9. 7.

Diod. 17. 2.

Pausan. li. 8.

CAP. X.

Plut. c. 17.

Diod. 17. 2.

Curt. 6. 9.

1. 1. 2.

Plut. de fort.

Alex. 1. 3.

Curt. 6. 9.

Plut. de fort.

Alex. 1. 3.

Arrian. 1. 3.

Sed Alexander, per cujus absentiam mater ista perpetraverat, tamquam salutare sidus, componendis tantis fluctibus tempestivus adfulsit. Quippe erectis in spem libertatis Græcorum animis, quos Philippus oppresserat; & tumultuantibus in vicinia barbaris; ne Macedonia quidem tranquilla res erant. Attalus haud spernendi exercitus prætor, ambitioso imperio mirum sibi favorem apud militum vulgus conciliaverat: principibus Macedonum propinquitate innexus, etiam Philota sororem sibi desponderat: neque post tantas utrimque offensas in viso infestoque fides haberi poterat. Amyntas, quem fratre Perdicca genitum, data in matrimonium Cyna Philippus generum legerat, ad paterni regni successionem per Alexandri cadem aspirabat. Populi magna pars Olympiadis tyrannidem exosa, alii rerum novarum cupidine, varie in hunc aut illum inclinabant studiis: nec deerant qui Alexandro Æropi filio restituendum dicerent fastigium, quod ex cluso legitimo regni hærede, Amyntas prius, deinde

deinde Philippus, vi ac fraude invasissent. Exercitus quoque variis ex nationibus compositus, ut cuique animus aut spes erat, discordibus consiliis & sermonibus agitabatur. Contra Alexandro novum imperium, ac subito Philippi casu nihil adversus ingruentes motus provisum erat : & quamquam indolis haud paeniteret, atas spernebatur. Viginti annorum adolescentem tanta rerum mali humeros subiecturum, aut si recepisset, patrem futurum, non arbitrabantur. Etiam nervus gerendarum rerum pecunia deerat : quae abundantes Persae in omnem fere Graciam corruptores miserant : & ne quid malis deesses, Macedonia *ma. i. i. i. ** Tusci pirata depraedabantur. Convocatis amicis, † quum de praesenti rerum statu deliberatio instituta esset ; non defuerunt qui censerent, ommissa Graeciae cura, quanta posset lenitate, deficientes barbaros in officio continendos esse : POST-
 QUAM intestini motus confedissent, longinqua facilius compositurum. Verum adolescens insigni animi magnitudine, cauta consilia pro ignavis fastidiebat, perpetuo omnium contemptui obnoxium fore, si in principio regni impune se sperni pateretur. AD OMNEM deinceps vitam pertinere, qualem de se opinionem in animis hominum incipiens imperator excitet. Philippi necem haud magis sibi, quam rebellibus inexpectatam addidisse : trepidantes adhuc, & consilii incertos nullo negotio opprimi posse : per Macedonum cunctationem erigi seditionis auctores ; & qui nunc etiam nutarent animis, tumultuantibus adcessuros. ita contra paratos confirmatosque anceps discrimen subeundum : nunc celeritatis magis, quam virium certamen esse. QVOD si adversus singulos audacia non esset ; quid de-

Justin. i. i. i.

Justin. i. i. i.

Arrian. i. i. i.

Suidas V.

Αλέξαν-

δε.

Plut. de fort.

Alexan. i. 3.

Justin. i. i. i.

Arrian. 2. 3.

Diod. 17. 4.

* Strabo l. 5.

† Plut. c. 18.

Justin. i. i. i.

inde futurum, si metum confesso omnes uno impetu superfunderentur? *His deinde congruentia ad populum loquutus, adjecit; effecturum se, ut cives hostesque fateri cogerentur, erepto patre corpus nomenque regis mutatum esse; consilium animumque non desiderari. Eam rerum conversionem nonnullos occasione tumultuandi putavisse; sed brevi poenas duros. modo Macedones eisdem animos, eisdem lacertos sibi commodarent, quos tanta cum ipsorum gloria, tantoque victoriæ fructu, patri suo per tot annos præstitissent. Id quo promptius alacriusque facerent; omnium præter militiæ vacationem ipsis concedere. Consilium regis fortuna comprobavit. Non segnius quam loquutus fuerat, singula adgressum felicissimas omnium exitus sequutus est. Et Amyntam quidem, patefactis quas ille struxerat insidiis, occupavit: Attalum per Hecataum & Parmenionem sustulit. Ex iis quos in Philippi necem consensisse rumor arguebat, unum Alexandrum Lyncestem exemit supplicio, quod imperium suscipienti adfuisset, primusque regem salutasset: ceteros occidit. Ea severitate suam salutem in vindicta Philippi muniri credebat; simul aboleri famam, qua ut conscius paterna cadis notabatur. Crebra inter eos discordia fidem suspicioni fecerant; & questum injurias Pausaniam ad facinus confirmasse ferebatur: prolato ex Tragœdia carmine, quo Medea pariter pellici suæ, quique eam in matrimonium Iasoni tradidisset, & cujus in manum convenisset, idem exitium minabatur. Verum ipse quum aliquando Darii epistola responderet, invidiam in Persas transferre conatus est; illorum auro percussores Philippo comparatos fuisse. Quoque magis omnem culpa suspicionem*

Diod. 17. 2.
Justin. 11. 1.

Justin. 11. 1.

Diod. 17. 2.
& 5. Curt.
7. 1.

Arrian. 1. 8.
Curt. 7. 1.

Justin. 11. 2.

Plutarch.
cōp. 17.

Arrian. 2. 3.
Curt. 1. 1.

nem extirperet, postremo vita tempore magnificum Diod. 18. 4.
 Philippo templam exstruere cogitaverat: id, inter alia in commentariis ejus reperta, successores neglexere.

Quum autem ad perficienda qua animo agitabat, CAP. XI.
 maximum in eo momentum positum arbitraretur, ut
 Græcia principatum, quem Philippus comparaverat, retineret, raptim exercitu ducto Thessaliam improvisus intravit. Sustulerant animos Thessalorum quidam, & in seffis ad Tempe angustiis iter ex Macedonia venienti occludebant. Quippe eas regiones Olympus atque Ossa celebrati montes dirimant: per quorum Maxim. Tyr. orat. 38.
 contralles Peneus amnis labitur, mira amonitate solennia gentis sacrificia meritis. Latis utrimque nemoribus obumbratus incedit, multoque cum fremitu
 rmenti, ex vicinis arboribus avicularum garritus ob- Plin. 4. 8.
 strepit. Angusta semita per quinque fere millia passuum protenditur, vix onusto jumento sufficiens iter
 prebens: quod adversus quemcumque numerum hominum vel decem armati sepiant. Sed ille qua minime pervia rupes existimabantur, scalarum in modum Polyæn. 4. 3.
 exciso montis Ossa latere, circumitu penetravit, adeoque celeritate cunctos exterruit, ut omnia ei vestigia reditusque, simul universæ gentis imperium, quibus id legibus Philippus habuisset, nullo jam repugnante decernerentur. Phthiam, qua ge- Philostrat. in Heroicis.
 neris sui auctorem Achillem protulisset, immunem esse jussit. eumque Heroem expeditionis adversus Persas socium atque commilitonem eligere sedixit. Ex Thessalia Thermopylas petiit, publicum Plin. 36. 9.
 Græcia concilium, Pylaicum adpellant. ibi quum frequens per eos dies conventus esset, in locum patris Amphidyonum decreto summus Græcorum imperator Liv. 31. 32. 33. 21.
 creatus, Ambraciotis ratam esse libertatem Diod. 17. 4.

- jussit, quam nuper expulso Macedonum praesidio receperant : ultro redditurum fuisse dictitans, ni paucis diebus ipsum antevertissent. Exinde Thebis ad-*
- Diod. 17.3. *moto exercitu, fractaque Bæotorum & Atheniensium contumacia, qui populi maxime suis consiliis obstiterant ; apud Corinthum Græcorum legatos occurrere sibi jussit. Ibi confirmato Amphictyonum decreto, communi omnium sententia, in Philippi patris locum imperator Græcia susceptus est : & in bellum Persicum auxilia decreta. Forte in eadem urbe Diogenes degebat, qui Cynico instituto spontaneam paupertatem amplexus, liberum & sui juris animum opibus curisque prætulerat. Apricabatur ille in Craneo, Corinthi suburbio, ubi cupressorum lucus est. eo quum Alexander videndi ejus desiderio venisset, optionemque faceret quæ vellet ab ipso petendi ; parumper discedere jussit regem, ne solem interciperet. Inopinatum responsum, hominemque, in quem in tanta sua fortuna ne beneficii quidem jus haberet, admiratus Macedo dixisse fertur, Diogenem esse voluisse, ni Alexander esset. Scilicet magnitudo animi, qui ex alto despicere omnia, quorum causa reliqui mortales semet ipsos cupide perdunt, non plane fallebat mentem acerrimi juvenis ; sed obcacata cupiditatibus pervidere non poterat, quanto MELIVS esset carere supervacuis opibus, quam habere necessarias. Ex Peloponneso Delphos invisit, Apollinem de eventu belli, quod moliebatur, consulturus. Sed virgo fatidica negabat per eos dies adiri deum fas esse : donec ipse eo profectus, vi corripuit virginem, & ad templum traxit. Sed quum inter eundem illa patrium morem pertinacia regis victum reputans, exclamasset, invictus es, fili, accipere omen, dixit, nec alio oraculo sibi opus esse. His rebus celeriter confectis in regnum regressus,*
- Diod. 17.4.
- Justin. 11. 2.
- Arria. 1. 1.
- Pausan. li. 2.
- Plut. c. 22. & ad pr. indoct. cap. 7.
- Dio orat. 4.
- Seneca de benef. 5. 4. & 6.
- Laert.
- in Diog. Juvenal. 14.
309. Arrian.
7. 1. Val.
- Max. 4. 3.
- Plut. c. 22.
- Diod. 17.93

gressu, summo studio in vindictam preta Macedonum
 majestatis incubuit. Iamque preparatis omnibus, re-
 te novo ex Amphipoli movens, adversum liberas Thra-
 cia gentes, decimis castris ad montem Æmum perve-
 nit. Magna Thracum manus jugum occupaverat,
 transi prohibita regem. castra planstris in modum
 valli circumdederant; propulsuri in hostem, si vis in-
 ferretur. Alexander barbarorum astu cognito edixit
 militibus, ut planstris inruentibus, diducta pha-
 lange, innoxia dilabi paterentur; aut, si depre-
 hensi essent, humi strati, clypeis arte commis-
 sis, testudine se protegerent. Ita hostium dolus in-
 ruitus fuit. magna planstrorum pars per intervalla or-
 dinem devoluta est; qua armatis incidere, clypeis im-
 pactis, suoque impetu subsilientia nihil ponderis ad ob-
 terendum habuere: omni que illa tempestas citra no-
 xam detonuit. Quo metu liberati Macedones, alacri
 clamore edito, impressionem faciunt. Procurrentes
 barbaros praegressi à dextro cornu sagittarii frequen-
 tibus telis incescebant: ita sine periculo phalanx in verti-
 cem enixa, ut primum a quo loco consistere potuit, haud
 ambigua victoria hostem nudum aut leviter armatum
 disjecit. Sed eadem res qua barbaros in prælio prodi-
 derat, in fuga adjuvit. armis haud sane onerati per
 nota loca facile dilapsi sunt. ita desideratis ex omni
 numero mille quingentis, ceteros fuga abstulit: mu-
 lierum puertorumque ingenti multisudine, pradaque
 pro locorum conditione satis ampla, victor positus est.
 Sic aperto montis Æmi transitu, in interiora Thracia
 penetratum est. Lucus est in iugentibus, quem Libero
 Patri dicatum prisca religione colunt. ibi quum Ale-
 xander barbaro visu sacrificans, vinum aris infunde-
 ret, tanta flamma vis erupit, ut superato adis culmi-
 ne, in cælum emicare viderent: eosdem gloriæ fi-
 nes

Arrian. 1. 1.

Polyen. 4. 3.

Arrian. 1. 1.

Suet. Aug.
24. 7.

Tzetzes
Chil. 7. 91.
Plutarch.
cap. 22.

Arrian. 1. 1.

Strabo li. 7.

Arrian. 1. 1.

Plut. ca. 19.

Arrian. 1. 1.

CAP. XII.

Jo. Magnus

hist. Goth.

3. 12.

Arrian. 1. 1.

nes regi ostendi, omnes credidere. Alia sabinde res nunciata prioris prodigii fidem adfirmavit. In Thracibus qui Odrysæ adpellantur, Libethrus mons & civitas est, Orphei natalibus incluta: ejus sacram effigiem ex cupresso fabricatam multo sudore manasse, qui viderant, ad regem retulere. De interpretatione sollicitis Aristander exemit metum, ad res Alexandri pertinere adseverans, quibus decantandis alumni filiique Musarum multum desudaturi essent. Tribalis valida natio trans montem Æmum colunt. in eos quum descenderet Alexander, rex gentis Syrmus in Peucei Istris insulam confugerat, expeditio ne Macedonis multo ante comperta; seque & quidquid aetate vel sexu invalidum erat, objecto amnis munimento tuebatur. Quippe Alexandro pauca naves erant; & in aspera præruptaque ripa difficilis excensio ab hoste intento validoque haud egre impediabatur. Ista Macedones re infecta discesserunt, contenti inlata paucis ante diebus clade. nam priusquam eo processissent, alium Triballorum exercitum adorti, vix quinquaginta suorum amissu, tria hominum millia occiderant. Syrmus rege nequidquam oppugnato, in Getas convertit impetum, qui in ulteriore ripa quatuor equitum, decem peditum millia instruxerant. Id periculum non tam ex usu belli sumpsit, quam cupidine fama; ut maximum Europæ flumen, defendentibus ferocissimis gentibus, transivisse gloriari posset. Igitur equitibus quotquot capere navigia poterant impositis, pedestrium copiarum partem lintribus, quorum ibi magna erat copia, alios utribus transduxit. Improvisa Macedonum impressione (quippe transmittentes nox, & in ripa quam petebant, densa frumenti seges texerat) territi Getæ vix primum emissi equitatus impetum tulere. Ut deinde cum phalange Nicanor successit;

cessit; effuso cursu urbem quatuor ferme passuum milibus a flumine distantem petiverunt: mox, instante Alexandro, avectis conjugibus liberisque, quot eorum equis eripere poterant, ceteros reliquere victori. Eos rex Melagro & Philippo abducendos dedit: excisaeque urbe, & in ripa fluminis Iovi Herculi, & ipsi Istro, qui transeunti propitius fuisset, aram consecratis, eodem die reduxit exercitum, incruenta victoria potitum. Venerunt deinde finitimarum gentium Syrmique regis oratores cum donis, quae apud ipsos in precio habentur. Germani quoque, qui usque à fontibus Istri terras ad suam Adriaticum spectantes habitant, legatos miserant. Nam Ister in Germania oritur; ipsi patris vocabulo Danubium adpellant. Magnitudinem corporum, animorumque alacritatem admiratus Alexander interrogavit, quidnam omnium maxime vererentur? putans suam potentiam formidabilem ipsis esse, eamque se confessionem expressurum. illi nihil se magnopere vereri responderunt, nisi forte, ne coelum in ipsos rueret. ceterum virorum fortium amicitiam plurimi facere. Percussus improvise responsio paulum reticuit; deinde hoc unum effatus, Germanos adrogantes esse, foedus, ut petiere, junxit; Syrmoque & reliquis pacem dedit: satis gloria ea expeditione partum existimans, & in Persicum bellum animo conversus, unde cum leviori discrimine longe majus opere premium expectabatur. Taxasse id avunculum ejus Alexandrum constat, quum paulo post bello in Italia gerendo fatigaretur; nam inaequalem utriusque sortem questus, sibi cum viris pugnam evenisse dixit, Macedoni cum mulieribus. Ceterum regulos Thracum, quique alii ad res novandas opibus aut animis idonei videbantur, specie honoris, tamquam commilitones adversus Persas adscisceret, abduxit; capitaque ademit

Strabo lib. 7.
Arrian. 1. 1.

Tacit. Germ.
1. 4.

Arrian. 1. 1

Liv. 9. 19.
Agell. 17. 21.

Frontin.
strateg. 1. 11.
Juft. 11. 5.

- ademit factionibus, sine principibus nihil ausuris. Per
 Arrian. 1. 2. Agrianos & Paonas Macedoniam repetenti Illyriorum
 motus nunciatur. Bardylis ex carbonario multarum in
 Hellad. apud eo tractu nationum rex, etiam Macedonia gravis in-
 Photium. cubuerat; donec magno prælio à Philippo victus, atque
 Diodor. 16. 4. & 22. instaurato deinde bello fractis omnino viribus, in diiti-
 Justin. 7. 6. nem victoris concederet. Atque ille jam obierat, vita
 Lucian. in ad nonagesimum ætatis annum producta: ceterum fi-
 Macrob. lius ejus Clitus opportunum recuperandæ liberta-
 tis tempus advenisse discitans, dum asperrimarum
 gentium armis Alexander trans Istrum adtine-
 retur; populares ad arma capienda impulsit: inita so-
 cietate cum Glaucia rege Illyriorum, qui Taulantii
 vocantur. Autariata alia natio iter facientes Mace-
 donas adgressuri fuerant: Sed Langarus Agrianorum
 Arrian. 1. 2. rex Alexandro fidus, petiit ut sibi curam eam per-
 mitteret: sese domi eorum tantum negotii ipsis
 comparaturum, ut animum à vexandis Macedo-
 nibus ad sua tuenda conversuri essent. Conlauda-
 tum donique magnifice cultum juvenem dimisit rex;
 etiam sororis Cyna nuptias pollicitus, quam ex Illyria
 muliere susceptam Amynta in matrimonium dederat
 pater. Et Agrianus quidem promissam operam præ-
 stitit; sed morbo correptum, ne pacta mercede frueret-
 1. 10. tur, brevi consequuta mors prævenit. Ita cohibitis Au-
 Arrian. 1. 2. tariatatis sine certamine Pelium perventum est, Dessare-
 tia oppidum, Eordaico flumini imminens. Speciem
 Liv. 31. 40. pugnam expetentium præbebant hostes, & velut ma-
 Arrian. 1. 2. nus conserturi extra præsidia sua ferociter procurre-
 rant. sed priusquam prælium committi posset, resu-
 gerunt; licet opportuna loca, sylvisque & callibus im-
 pedita præcepissent. Prædum ibi spectaculum Macedo-
 num oculis objectum est. tres pueri, totidemque puella
 cum tribus nigris arietibus confusa strage jacebant;
 quos

quos barbari sacrilego sacro diis suis immolaverant, quo
 pugnaturs audaciam inspirarent. Sed vindex numen
 scelestis meritis pro virtute recordiam injecit. Rex
 intra membra compulso ducto exteriore muro inter-
 cludere statuerat, quum postridie cum magnis Tanlan-
 tiorum copiis Glaucias advenit. ita spe capienda urbis
 abjectis, quomodo tuto discederet, cogitabat. Interim
 Philotas cum jumentis castronibus, & praesidio equitum
 frumentatum misso, comperit suos in discrimine ver-
 sari. quippe Glaucias colles campo circumdatos occu-
 paverat, in occasionem gerenda rei intentum. Igitur
 adversus oppidanorum eruptionem parte exercitus in
 castris relicta, cum ceteris copiis impigre profectus est;
 terrisq; Illyrii, suos recepit incolumes. Ceterum
 iter facturo maximum periculum imminuebat. hinc
 flumen, inde praeiunctis arduisque colles viam coarcta-
 bant, relicto itinere quod multis locis vix quaternos ar-
 matus caperet: montium iugis Clitus atque Glaucias
 sagittariorum & funditorum cohortes magnamque
 gravis armata manu imposuerant. Alexander
 docentis equitibus ante utrumque phalangis cornu con-
 locatis, imperat ut erigerent hastas; mox signo
 dato versus hostes tamquam impetum facturi,
 infestas protenderent, modo in dextrum, modo
 in sinistrum latus invicem conversi. Suspensis eo
 commento hostibus, phalangem raptim progressam
 nunc in plures acies diducit, nunc divisam conligit; ad
 extremum cuneo facto, in lava Illyriorum praesidia
 strenue insert. Illi celeritate & peritiâ Macedonum
 in superem versi, desertis quos tenuerant montibus,
 versus urbem refugerunt. Pauci resisterant in edito
 colle, qua jam transierat Macedonum agmen: in de-
 jectis, Alexander duobus fere millibus Agrianorum sa-
 gittariorumque locum capit; phalangi, quam flumen
 trans-

transmittere jufferat, praesidio futurus. Ea re confecta universa hostium multitudo iter ad montes adripuit; eo consilio, ut transiecta gravi armatura, extremum agmen, in quo ipse rex transiturus erat, adorirentur. Ille nihil territus venientes fortitor excipit: simul phalanx sublato clamore, quasi iterum transmissio amne subsidio suis itura, metum incussit hosti. nam rex qua evenerunt futura ratus, praeceperat ut in adversam ripam delati statim aciem instruerent, laevum cornu, quod à flumine hostibusque propius aberat, in speciem multitudinis quantum possent explicantes. Itaque quum universum exercitum incumbere sibi putarent Taulantii, paullisper retrocesserunt. Id spatium nactus Alexander, suos raptim ad flumen ducit: quo ubi ventum est, ipse inter primos transgreditur; & quum eos qui agmen clauderant reversus hostis urgeret, machinis dispositis qua trans amnem misilia spargerent, exim submovit, simul qui jam ingressi flumen erant, è mediis aquis tela coniecere. ita nemine desiderato ceterum iter quietum habuit. Triduum interceperat; quum hostes tamquam fugato Macedone metu vacuos, passim nullo ordine tendere, neque more militari vallum fossamve pro castris habere, neque vigilias & stationes obire nunciatur. Igitur adsumptis sagittariis Agrianisque, & ea Macedonum militum manu, quam Perdiccas & Cœnos ducebant, noctu superato flumine, celeriter ad eos contendit; reliquo exercitu sequi iussit. nec expectato eo, ne occasionem miora consumeret, levis armatura militem praeimit: mox ipse cum ceteris impetu facto semiformos & inermes magna strage adficiunt: multos vivos capiunt; reliquos conjiciunt in fugam, & ad Taulantiorum usque montes persequuntur. Elisi in ea consternatione in oppidum Pelium se recepit: deinde, siue

de, sive munimentis urbis, sive suorum animis diffusus,
intensa urbe, in Taulantios exsulatum abiit.

Interea per universam Graciam diffusus rumor, CAP. XII.
Alexandrum in Triballis cecidisse, omnes Macedoniciis opibus adversos in spem rerum novandarum Just. 11. 2.
erexit. Ea quoque in rebus humanis haud postrema calamitas est, quod utcumque levi auctori, quae facta optatum, tam enixe creduntur, quasi veritatis vim adferre possit petimax & impatiens rationis opinio. Repertus est qui se inspiciente circumventum regem, & quo minus ambigeretur, se in ea pugna vulneratum esse adfirmaret: id pronis auribus acceptum vulgatumque, civitati Thebanorum extrema calamitatis initium exstitit. Quippe eo numero exciti quidam exsulum, quos à Philippo ejectos Arrian. 1. 3.
dicimus, ducibus Phenice & Prothyte, praefectos Macedonum qui Cadmeam obtinebant, quum nulla doli Plut. cap. 19.
suspensione extra arcem progressi essent, obtruncant: civibus ad speciosum liberanda patria titulum strenue concurrentibus, praesidium obsident; & duplici Diod. 17. 8.
vallo fossaque, ne commeatus aut auxilia submitti Arrian. 1. 3.
possent, circumdant. Legatis deinde supplicum habitu circum civitates Gracia missis orabant; ne deesse vellent indigne ereptam libertatem repetentibus. Et Demosthenes quidem veteri in Macedonas Diod. 17. 8.
odio Athenienses permovis, ut auxilia prompte decernerent. missa tamen non sunt, quia subito Alexandri adventu percussis expectanda fortuna inclinatio videbatur. Demosthenes privatis copiis Thebanos adiuvit, magnumque armorum numerum gratis submittravit. quibus perarmati qui Philippo a timente sua amiserant, Cadmea praesidiariis acriter insisterunt. Peloponnesiorum haud invalida manus ad isthmum convenerat. ad quos quum Antipater, Plut. Dem. cap. 32. & in X. Oratorib. 8. 9.
D quem

Dinarch.
contra De-
most. Diod.
17. 8.

Plutarch. in
X. Oratorib.
11. 2. Di-
narch. con-
tra Demost.
Julkin 11. 2.
Arrian. 1. 3.

Pausan. li. 9.

Arrian. 1. 3.

Pausan li. 9.
Arrian. 1. 8.

quem interim dum abesset, Macedonia præfecerat rex, misisset petitum, ne contra commune Græciæ decretum cum professis Alexandri hostibus consilia miscerent; nihilominus Thebanorum oratores admiserunt. Quumque vulgus militum misericordia permoveretur, dux eorum Asylus, Arcas genere, moras necēbat; non tam incepti difficultate territus, quam per avaritiam, ut à festinantibus & necessitate anxius majus stipendium acciperet. Decem talenta poscebantur; ea quum Thebani non conficerent, à Macedonica factionis hominibus oblata sunt, ut quiesceret. Ita de Arcadam auxilium Thebanorum spes in nihilum recidit. Alias tamen ex Peloponneso copias ne adversus Thebas militarent, pecunia Demosthenes avertit. Namque trecenta talenta à Persis accepisse dicebatur, quis ad facessendam Alexandro negotium intretur. His ita nunciatis, Alexander præter Eordæam & Elymiotin, rupesque Stymphæas & Paryzias rapit exercitum; septimoque post die quam à Pelio movisset, Pellenen Thessalia oppidum pervenit. Post sextum deinde diem in Boeotiam venit; mox Onchestum, sex circiter passuum millibus à Thebis distantem processit. Inter hac Thebani majore animo quam consilio administratis rebus, omnium ignari agebant; nec dum intra Pylas esse credebant Macedonum copias: ipsum vero regem adventare adeo fidem superabat, ut potius alium Alexandrum Æropi filium exercitui præesse contenderent. Rex ad sanum Iolæi positus castris, quod ante Prætidem portam est, pœnitentia eorum locum dare constituerat; quum illi eruptione facta, in stationes Macedonum inveci, quosdam interficiunt, alios loco pellunt. donec ad ipsa jam castra suggressos emissa regis jussu levis armatura rejecit. Postero die ad portas, quibus in Atticam euntibus iter est,

promo-

promoto exercitu, ut suis in arce conclusis praesto esset; adhuc contabatur, & si pœniteret erroris, veniam ostentabat. Sed quibus pax plâcebat, potentia exsulam eorumque per quos revocati fuerant, opprimebantur: qui nulla spe salutis reliqua si Macedones urbe potirentur, patrie ruinis obrui malebant, quam illius incolumitatem suo interitu emere: & ex Bœotarchis nonnullos in consilium traxerant. Quantaque hominum recordia fuerit, vel hinc cognosci potest, quod Alexandro postulante, ut defectionis auctores dederent, duobus capitibus omnem civitatis noxam expiaturi; ipsi vicissim Philotam & Antipatrum principes amicorum regis deposcere sint ausi, & per praconem pronunciare, si qui cum magno rege & Thebanis Græcorum libertatem adversus tyrannum adferere vellent, eos apud Thebas perfugium habituros. Nec tamen Alexandri imperio oppugnata urbs est; sed, ut Ptolemaeus tradidit, (nam quidam aliter narrant) Perdiccas, qui in ea castrorum parte curabat, quæ vallo hostium, quo Cadmeam incluse-
rant, obversa erat, non expectato signo impetum in eos fecit: superatoque munimento manus cum hoste conferere capit; & Amyntam, qui cum sua cohorte juxta ipsum tendebat, ut idem auderet, exemplo per-movit. Mox Alexander suis timens, cum tota copia-
tam mole adfuit, & leviter armatis perrumpere, suisque auxilio ire jussus, ipse cum reliquis pro vallo substitit. Acriter conferto prælio Perdiccas dum interim vallam molitur, graviter saucius pugna effertur; & Cretensium sagittariorum multi, cum Eurybota duce suo cadunt. Thebani perculsi instant, & ad Alexandrum refugientes insequuntur. Ibi quum rex instructa phalange dispersos & turbatos hostium ordines invaderet; statim versa pugna fortuna, tanta Thebano-

Plut. cap. 19.

Diod. 17. 9.

Arrian. 1. 3.

Polyæn. 4. 3.

Sabell. ex

Plut. cap. 19.

Diod. 17. 11.

Arrian. 1. 3.

rum trepidatio fuit; ut ne ad portas quidem, per quas in urbem se receperant, occludendas mente competitorent: simul qui Cadmeam tenebant, in subiectos arce vicos excurrerunt. Ita nobilissima Gracia urbs intra eundem diem oppugnata & capta est. Nullum in ea crudelitatis exemplum pratermissum constat: viros feminasque promiscua strages hausit; nec ab impuberum cade temperatum est. Phocensium Plataensiumque & Orchomeniorum & Thespiensium ea infamia fuit: quibus olim, dum Thebana res valebat, vicina civitatis opulentia exitiosa fuerat: Macedones ultra fas belli non saviere. Tandem ut cædibus abstineretur, proclamatum est, quum jam sex hominum millia periiissent: ceteris captis, ad triginta millia liberorum capitum venierunt. Ex omni præda quadringenta & quadraginta talenta redacta fuisse Clitarchus tradidit. alii, ex precio captivorum id pecuniæ effectum. Centum talenta qua Thebanis Thessalidebebant, Alexander sociis accepto tulit. Pauci * quos bellum dissuasisse constabat, servitutem effugerunt: item sacerdotes, & quorum hospitio rex paterve ejus usus esset. Ex reliquis Timoclea nobili facinorosi mercedem, cum præsentis libertate, famam apud posteros tulit. Inter Thracas, qui Alexandro militabant, quidam † equitum ductor post vim mulieri inlatam, ubi preciosissima quæque oculuisset, minitabundus interrogabat. Illa non tam opum quam pudoris damno mæsta, avaritiam barbari in occasionem vindictæ convertit: ostensoque puteo, in quem mundum suum conjecisse simulabat, hominem cupide eo despicientem subductis pedibus impulit; conjectisque desuper saxis, quum ex angusto profundoque loco adscensum frustra moliretur, obruit. Comprehensa à turmalibus occisi, ad Alexandrum trahitur, ut interfecti duci pœnas daret.

Ibi

Diod. 17. 13.
Arrian. 1. 3.

Plut. de virtut. mulier. c. 48. Diod. 17. 14.

Athen. lib. 4. Diod. 17. 14. Grotius de jur. bel. 3. 8. s. ex Quintiliano.

* Plut. c. 10. Ælian. hist. var. 1. 3. 7. Arrian 3. 1.

† Polyzn. strate. 9. 39. Plut. cap. 20. & de virtut. mulier c. 16.

Ibi interrogante rege, quanam esset, & ob quod delictum adduceretur? *intrepido vultu & voce*, Theagenis, *inquit*, soror sum: ejus, qui pro libertate Græciæ Thebanorum imperator occubuit. Injuriam meam ulta castitatis meæ prædonem interemi. cui si meo supplicio parentari jubeas, scies, HONESTAE mulieri post extortam pudicitiam spiritu nihil vilius esse. quem utcumque expellere festinaveris, sero moriar, pudori patriæque superstes. *Alexander cognita causa* Thracem jure cæsum *pronunciavit*; neque sibi placere, ingenuis mulieribus viam fieri: *conlaudatamque* feminam, cum omnibus qui cognatione ipsam adtingerent, liberam esse *jussit*; & quo quisque vellet discedendi *potestatem fecit*. Pepercit & *Pindari posteris*, in honorem vatis, qui proavum regis *Alexandrum* carminibus suis *inseruerat*; ipsamque domum cremari vetuit. Non enim præsentem tantum virtutem *admiratus*; verum etiam memoriam magnorum virorum *reverentia*, & progeniem illorum *beneficiis* prosequutus est. Nam & postea quum postremo prælio *Darium* vicisset, *Crotoniatum* prada partem misit, quod *Xerxis* bello, ceteris Græcorum coloniis de Græcia desperantibus, *Phayllo* duce *triremem* unam ad *Salaminem* misissent: & *Plataenses* honore donisq; adfecit, quia majores eorum Græcis adversus *Mardoniam* præliantibus agrum suum dono dederant.

Arrian. 1. 8.
Ælian. hist.
var. 1. 3. 7.
Dio. Chryf.
crat. 4.
Tzetzes
Chil. 7. 1. 35.

Herod. 8. 47.

Plut. Aristid.
cap. 25.

CAP. XIV.
Diod. 17. 10.
Paus. lib. 9.

Hanc Thebanorum cladem multa q̄stenta præcesserat. Tribus ante mensibus quam Alexander advenisset, in fano Cereris, quæ Thesmophoros adpellatur, inspecta est aranea tela nigra; quum circa tempus *Leuctrica* pugna, quæ res Thebana ad summum felicitatis evecta fuit, candida comparuisset. Adhuc sub adventum *Macedonum* sudantes in foro statuae, eque

lacu apud Onchestum tristis mugitus, & prodigioso sanguine fluens Dirce, terrere obstinatos poterant, nisi destinatos sorti sua superbia perdidisset. Quippe majorum gloriam intuentes, à quorum moribus longe recesserant, & in disparibus artibus eandem sibi fortunam pollicati, patrie ruinam adceleraverunt; quum adversus triginta peditum, tria equitum millia, eumque veteratum & toties victorem exercitum, paulo plus decem armatorum millibus opponere non essent veriti. Ceterum Alexander urbe capta ad consilium sociorum retulit, quomodo ea utendum videretur. Erant inter eos Phocenses, multique ex Bæotis, quibus antiquissima cum Thebanis discordia gravibus sepe damnis confiterant: neque dum Theba starent, aut odii sui satisfactum, aut securitati prospectum reban-
 tur. Horum auctoritas valuit, ut muri atque edifica diruerentur; ager arbitrio regis inter victores divide-
 retur. Ita nobilissimam urbem, non hominum modo clarissimorum, verumetiam * deorum natales adse-
 rentem sibi, è media † Gracia una dies eripuit. post-
 quam octingentos fere annos post oraculum * de cor-
 vis, eosdem incolae habuisset. Olim enim pulsus à gen-
 te Thracum atque Pelasgorum Bæotis edita fors fue-
 rat, post quartam demum ætatem patrias sedes
 recepturi, considerent interim, quo loco corvos
 albos conspicati forent. Ita quum ad Arnen Thes-
 salia oppidum venissent, corvis conspectis, quos pueri
 gypso inleverant, ibi substiterunt. Diruta urbs est ad
 tibia † cantum; quomodo sexagesimum ante annum
 Athenas * Lyfander deleverat. Templis tamen aliis-
 que sacris adificiis abstineri iussit Alexander; etiam ne
 quod per incuriam damnum iis daretur, sollicitus. præ-
 ter insitam in deos venerationem recens religio permo-
 verat: quia militum quosdam Caborum sanum,
 quod

Diod. 17. 9.
 Julian. in
 Cæsar.

Arrian. 1. 3.

1. 13. Just.
 11. 3. Diod.
 17. 14. Plur.
 cap. 20.

* Just. 11. 4.
 † Æschin.
 contra Cte-
 siph. Dinar-
 chus contra
 Demost. A-
 gatharch.
 apud Phor.
 * Diod. 19.
 51.

* Ολυμπ. ἀ-
 ν. γγ.
 Strab. lib. 9.
 Cælius Lect.
 Ant. 17. 11.
 † Tzetzes
 Chil. 7. 139.
 * Pluc. Lys.
 cap. 28.

Suidas ex
 Polyb. 5. 10.
 Paus. lib. 9.

quod ante urbem est, spoliare adgressos, subita tempestas fulminibus & flamma celesti consumpserat. Relicta sunt etiam effigies statuarumque, diu, vel hominibus virtute præcellentibus, per Læa publica posita. proditumque est memoria, fuisse qui inter consternationem capta direptaque urbis antrum in sinus aut amicula statuarum abdiderint; idque saluum repererint, quum vigesimo post anno Cassander Antipatri filius Thebas instauraret. Quod quidem non tam misericordia in profugos fecisse creditur; quam ut Alexandri, quem odit, gloriam detrectaret. Quamquam autem veterem murorum ambitum urbi restituisset; neque mores antiquos, neque fortunam reddere potuit. nunquam postea resurrexit, ut conualesceret: sed multis sæbinde calamitatibus vexata vix tenuis oppidi speciem ad memoriam nostram retinuit. Perituisse postea ferunt Alexandrum, quod excisis Thebis velut alteram Græcia * oculum eruisset. utique postquam Clitæ cadem, & Macedonum ignaviam, expeditionem in penitiores Indos pertinaciter recusantium, iram Liberi patris interpretatus est, ob afflictam patriam ejusmodi poenas repetentis. & reperti sunt, qui ipsam regis mortem, non sine vindicta Bacchi, ab ebrietate & vino profectam crederent. Hinc ita perpetratus, Athenas missis nunciatum, ut oratores qui populum adversus Macedonas concitare non desinerent, traderentur; aut si illos amittere gravarentur, eadem contumaciæ præmia expectarent, quorum exemplum in Thebanorum calamitate conspicerent. Ibi quum Phocion, cujus ob integritatem vita maxima ad populum auctoritas erat, non irritandum adolescentis victorisque animum diceret, hortareturque eos ad quos periculum maxime pertinebat, ut Lei & Hyacinthi filias imitati, spiritum

Plin. 34. 8.
Athen. 1. 15.
Emmii Græcia. Diod.
19. 53. Paus.
lib. 9.

Plut. Deme-
trio cap. 53.
Strab. lib. 9.
Emmii Græcia.

* Agathar.
apud Phot.
Plut. cap. 21.
Arrian. 4. 2.

Athen. 10. 9

Diod. 17. 15.
Arrian. 1. 4.

Plut. Phoc.
cap. 21.

Just. Dem.
cap. 33.

Æschines
contra Cte-
siphon.

Justin. 11. 3.

Seidas
Magnus.

Plut. Dem.
cap. 32.

Erasm. adag.
in Margite.

* Curt. 6. 5.

† Diod. 17. 5.

Dio orat. 32.

Æschines

contra Cte-

siph. Paulan.

lib. 9. Plut.

c. 19. & Ca-

millo c. 31.

ritum pro patriæ salute profundere ne dubita-
rent; *Demosthenes*, qui nominatim petebatur, surre-
xit, docuitque, falli Athenienses, si paucorum dedi-
tione periculo defungi posse crederent: callidos
Macedonas eos exposcere, quorum vigilantiam
atq; virtutem maximè invisam suspectamq; ha-
berent. amotis publicæ libertatis custodibus, in
orbam indefensamq; civitatem, tamquam lupos
in oves canibus destitutas, impetum facturos esse.
*Multa commiserat in Macedonas Demosthenes, ob qua
haud injuria nullum apud eos venia locum relictum
arbitrabatur. Philippo occiso auctor exstiterat, ut Pau-
sanias facellum exstrueretur. apud pulvinaria deum
supplicationes haberentur, aliæq; ob insignem lætitiæ
decerni solita curarentur. Alexandrum alias puerum,
alias prodigiosa recordia vocabulo Margiten appella-
verat: Persico auro corruptus, omnium fere bellorum,
qua contra Alexandrum patremque ejus Philippum
Græci depugnaverunt, sax atq; concitor fuerat. Atta-
lum, quo graviores adversarium non habuerat Ale-
xander, Atheniensium societatem pollicitus, ad bellum
regi palam inferendum exstimulaverat. Neque civitas
Atheniensium mediocriter deliquerat, detractis Phi-
lippi statuis, earumq; materia in fædos usus conversa:
aliiq; admisi, qua vulgus imperitum & mobile, nulla
futuri cura, ex arbitrio suæque paucorum animos
perpetrat. Sed nihil ex iis qua præfacte & contuma-
citer fecerant aque commovit regem, quam in Theba-
nos humanitas. quos inter patria ruinam elapsos, contra
ipsius dictum receperant; tantum ob eorum vicem dolo-
ris præ se ferentes, ut etiam mysteriorum solennia, quæ
in honorem Liberi Patri præcipua religione quotan-
ni celebrant, ob publicam mæstitiam intermitte-
rent. Verum cupidine belli Persici, condonare Græcis*
inju-

injurias suas, quam exsequi malebat. Igitur quum Demades, qui Philippo quoque, gratui accepitque fuerat, preces civitatis ad eum detulisset, Atheniensibus indulgit, ut Demosthene, Lycurgoque, & aliis quos deposcerat retentis, unum Charidemum in exilium mitterent. Ille ad Persas se contulit; magnoque ipsis usus fuit, donec ob libertatem * lingua Darii jussu interfectum est. Alii quoque, non postremi nominis viri, odio regni urbe deserta, ad hostes illius * profecti, multum negotii Macedonibus exhibuerunt. Post eum rerum imperium casumque, nemo supererat in Gracia, qui aut viribus suis post Thebanos (quorum gravi * armatura celebris olim fuerat) aut occupata Leucadia munimentis confideret. Namque Leucadios, situ oppidi & proviso in longam obsidionem comitatu feroces, fame domuit; quam expugnatis qua circa erant castellis, homines Leucadiam abire passus, adausa per singulos dies multitudine, omnem eorum penum exhausisset. Igitur ex Peloponneso quoque legationes venerunt, gratulatum quod confectis ex animi sententia barbaricis bellis, etiam Gracorum quorundam insolentiam & temeritatem castigasset. Arcades, qui Thebanis auxilio futuri se commoverant, duces, quorum instinctu ad eum furorem prolapsi essent, capitis se condemnasse exponebant. Elei, exsulibus suis reditum concessisse, non ob aliud, nisi quod Alexandro charos accepissent. Et Aetoli excusaverunt, quod in tantis Graciz turbis, ipsorum quoque gens novorum consiliorum expers non fuisset. Megareses novi generis honore risum regi, quique circa eum erant, commoverant, referentes, ob studium & beneficia Alexandri in Gracos, Megarensis populi scito civitatem illi decretam esse: donec intellecto, nemini ad eum diem, excepto Hercule, id honoris habitum, latius accepit.

Diod. 17. 35.
Plut. Dem.
cap. 33.

Plut. in X.
Or. 7. 2. 8. 9.
Dem. ep. 3.

9. Arr. 1. 13.
Justin. 11. 4.
Dinarch. contra Demost.

* Curt. 3. 2.
† Diod. 17.

25. Curt. 3.
2.
* Dio orat.

64.

Front. 3. 4.

Arrian. 1. 3.

Plut. de Monarch. c. 2.
Seneca de benef. 1. 13.

Ceteris respondit, nihil sibi quiete & incolumitate Græciæ antiquius esse; modo in posterum novis rebus abstinere: præteritorum veniam facile concedere. Verum Spartanis maxime diffusus, Philadi liberis Messenen, unde pulsi fuerant, restituit: Pellenen Achaorum Charoni tradidit: Sicyonem, aliaque Peloponnesi oppida per clientes suos habuit, qui consilia Lacedæmoniorum ex propinquo specularentur. Tot tantisque rebus perficiendis pauci menses suffecerunt. intra quos tam grave atque multiplex bellum leviori negotio confecit, quam alius paravisset. Ipse quidem eam victoriam celeritati se debere confessus, interroganti, quonam maxime modo Græciam subegisset? nihil contando, respondit.

Demosth. de
Alexandro
focdere.

Paul. fin. 7.

Capell. in
hist. sacra &
exotica.

Homeri
Scholia
la. p.

SVF-

SUPPLEMENTORVM
IN Q. CURTIUM
LIBER II.

PERSARVM ea tempestate Darius rex erat, paulo ante Philippi necem eveetus in id fastigium à Bagoa spadone; qui Ocho rege, & deinde filio ejus Arse, cum tota eorum domo exstinctis, imperium quod sibi vindicare non poterat, sui beneficii fecit, perennem sibi gratiam pollicitus apud eum quem tanto munere devinxisset. Nec tamen indignus ea fortuna Darius apud populares habebatur; nam etiam à gente regia non alienus erat. quippe Othanes Ochi patrum Arsanem genuerat, Arsanes Codmannum. Sic enim vocabatur, dum privatus esset; sed in Cyri solium conlocatus, more quodam Persarum, ejurato veteri nomine, Darius appellari voluit. Bello quoque spectatus, caso ex provocatione hoste, * quum adversus Cadusios bellum gereret Ochus, magnam virtutis opinionem pepererat. His à conditore regni † Cyro decimus imperio Persarum praesuit. Nam Ochus Artaxerxem patrem; ille Darium exceperat. Huic Artaxerxes regnum reliquit, Xerxis filius. Xerxes Dario patri successit; qui Hyaspes genitus, post exstinctum in Cambyse Cyri sanguinem, inlustri septem * Persarum conspiratione, imperium Magis extorsit. Sub his regibus per ducentos & triginta ferme annos res Persarum mira felicitate floruit: acerbis initis, dum rudis ad voluptates natio pro libertate, gloriaque, & opibus, animose dimicabat.

proce-

Diod. 17. 7.
Diod. 17. 5.
Arrian. 2. 3.
Curt. 6. 3.
Strabo fin.
lib. 15.

Scalig. de
emendar.
temporum
lib. 6. Curt.
4. 1.
* Just. 10. 3.
Diod. 17. 6.
† Sleid. li. 1.
de 4. Mo-
narch. Scal.
lib. 6. de e-
mend. temp.
Schub. lib. 2.
de scrupulis
chronol.
* Herod. 3.
70. Just. 1. 9.

- Xenoph. *procendente tempore, postquam premia virtutis adepti videbantur, ipsam posthabuere; non tam suis viribus*
tuti, quam fama potentia à majoribus parata, usque
 lib. 1. Arria. *divitiarum, quibus haud paulo felicius contra Græcos,*
 5. 1. *quam armis decertavere. Ad postremum itaque, quum*
 Plut. Agefil. *adversus Alexandri vim auro parum proficeretur, om-*
 c. 24. & Ar- *mnique externa ope abscedente sibimet ipsis inniten-*
 taxeræ cap. *dum esset, animi delictus & mollitie fracti effeminati-*
 30. *que, fortuna ruentis impetum non sustinuerunt. Quip-*
pe INDVSTRIAM egestas acuit; adfluentiam re-
rum luxus & inertia sequitur. Igitur audito sine Phi-
 Diod 17. 7. *lippi, cujus fortuna & adparatibus exterriti fuerant,*
metu soluti, Alexandri adolescentiam despiciebant;
contentum fore arbitrati, si securo Pella obambulare
liceret. Verum quum de bellis ipsius victoriusque alia
 Æschin. *super alia nunciarentur; contemptum hæcenus juve-*
 contra Cte- *nem impensius formidantes, summa cura, ut in bellum*
 siph. *atrox atque diuturnum, auxilia comparabant. Et*
quoniam superiorum præliorum experientie impa-
 Curt. 5. 11. *rem Asiaticum militem Europæo didicerant, missis in*
Græciam conquistatoribus, ad quinquaginta millia
 Curt. 3. 2. *egregia juventutis mercede conduxerunt. His copiis*
Memnon Rhodius prætor datus est; qui multis ante
bellis fidem virtutemque suam Persis abunde proba-
 Diod. 17. 7. *verat. Is ad occupandam Cyzicum missus, citatis*
itineribus, per Phrygiam, qua Troadi committi-
tur, ad Idæi montem pervenit, ipso nomine naturam
 Paus. lib. 10. *sim sui præferentem. nam condensa arboribus loca*
Idæi antiqui dicere. Exsurgit iste celsiore cacumine,
 Diod. 17. 7. *quam ceteri ad Hellepontum montes. In medio spe-*
cum habet religioso horrore famam in fabulis natum,
ut ibi dearum formas arbiter Troianus spectasse
 Apollod. 1. 2. *prædicetur, quum imperio patris expositus, in Ida*
 Diod. 17. 7. *monte adolevisset. Eadem Idæorum Dactylorum pa-*
 tria

tria esse fertur, qui primi, Magna Matre docente,
 ambiguum ferissimam, neque minus utile necessitatis Plin. 34. 14.
 Laborisque solatium, quam acerrimum furoris instru-
 mentum, intexerint vita. Illud etiam admiratione Diod. 17. 7.
 dignum proditur, quod circa canis exortum, ventis de-
 preßura turbantibus, in summo Idæi jugi cacumine
 quietus aer est: quodque multa adhuc nocte terris
 incubante, solem ajunt conspici, non globi figu-
 ra: sed in amplissimam latitudinem sparsum, &
 velut diversis ignium agminibus utrumque; mon-
 tis latus amplexum, coire paulatim, & propin-
 quante jam luce jugero paulo maius spatium Plin. 2. 11.
 implere; pauloque post. in solitum orbem con-
 lectum destinatum iter percurrere. Credo per
 ærem nocturno gelu adstrictum, nullique ventorum
 flatibus dijectum, solis orientis, adhuc imperfecta
 imagine late sparsa, fallax oculis miraculum adpa-
 rere; donec eo paulatim vi caloris absumpto disipa-
 toque, liber ad ipsum fideris orbem adspectus permit-
 tatur. nam sereno liquidoque cælo radii transmit-
 tuntur: ubi coactus aer est, sistit exceptos, & tam-
 quam in speculum incidentes cum incremento splen-
 doris diffundit. Sub Idæ radicibus Cyzicenus ager in Strabo 1. 13.
 Propontidem excurrit: ipsum oppidum in mediocri Plin. 5. 32.
 insula situm gemino ponte continenti adnectitur. Sed Diod. 17. 7.
 id opus paulo post Alexander molitus est: sub Mem-
 nonis expeditionem navibus commeabatur. Qui
 quum Cyzicenos improvise impetu nequidquam ter-
 ruisset, muros gnaviger tuentibus oppidanis; eorum
 regionem hostiliter populatus, magnam inde præ-
 dam coëgit. Nec à Macedonum ducibus cessabatur:
 Parmenio Grynium Eolidis oppidum expugnat,
 incolas servituti addicit. deinde Caycum am-
 nem transgressus, Pitane adortus, urbem opu-
 lentam,

Strabon. 1. 13. *lentam, & duplici portu accipiendus ab Europa copiis opportunitatem. sed propero adventa Memnonis statim soluta obsidio est. Calas deinde, qui cum modicis Macedonum atque mercenariorum copiis in Troade res gerebat, cum Persis praelio certavit: & impar hostium multitudini in Rhæteum se recepit.*

C A P. II.

Diod. 17. 16. *Interea Alexander constitutus in Græciæ rebus, in Macedoniam reversus, quæ tantam belli molem adgressuro cavenda vel administranda essent, cum amicis deliberabat. Antipater ac Parmenio aetate & dignitate præcipui obtestabantur, NE IN VNO corpore totius imperii salutem fortunæ insidiis exponeret: quin prius operam daret liberis; & incolumitate patriæ firmata, ita demum de incremento ejus cogitaret. Quippe præter Alexandrum nemo ex Philippi sanguine dignus imperio supererat, Cleopatra sobole per Olympiadem intercepta: Aridaeus sordibus materni generis, & turbata mente Macedoniam dedecere putabatur. Verum ille quietis impatiens, nihil nisi bellum, & ex victoria gloriam adfida cogitationeolvebat. Igitur, Vos quidem, inquit, ut probos & amantes patriæ viros decet, de commodis adversisque illius haud sine causa solliciti estis. Arduum enim, quis neget? Opus ordimur, quod semel temere cœptum, si eventus arguat, sera pœnitentia nequaquam emendaverit. Nam antequam vela solvamus, navigare velimus an quiescere, nostra consultatio est: quum ventis fluctibusque nos crediderimus, in ipsorum arbitrio omnis noster cursus erit. Itaque non moleste fero vestram opinionem à sententia mea dissidere; quin potius simplicitatem laudo, vosque precor ut in iis etiam de quibus porro referetur, eodem instituto utamini. A M I C I regum,*

1. 9.

regum, si qui eo nomine digni sunt, non tam gratiam eorum, quam utilitatem atque decus in consilio habent. QVI ALITER fieri censet, quam ipse facturus erat, non instruit consultorem, sed decipit. Ceterum ut & vobis consilii mei ratio pateat, certum habeo, nihil minus convenire rebus meis, quam dilationem. Omni quæ circa Macedoniam colit barbarie pacata, extinctisque Græcorum motibus, fortissimum florentissimumque exercitum ocio & desidiosa dilabi patimur? an potius in opulentissimas Asiæ regiones indocimus, olim possessionem ejus spe complexam, & præmia laborum, quos diu sub patre meo, deinde nobis imperantibus, tertium jam annum exhaustit, ex Persarum spoliis expectantem? Novum adhuc imperium Darii est, & interfecto Bagoa, cujus beneficio regnat, crudelitatis & ingratitude suspicionem apud suos incurrit: quæ res optimos eorum qui parent, odio adversus imperantes implent, & ad obsequia seigniores, aut etiam præfractos reddunt. Numquid sedebimus dum auctoritas ejus confirmetur, & rebus domi per otium compositis, ultro bellum in Macedoniam transferat? MULTA celeritatis præmia sunt, quæ nobis cessantibus ad hostem pertinebunt. MAGNUM in ejusmodi negotiis momentum post se trahit prima animorum inclinatio: at illa semper occupanti parata est. quippe NEMO contanter adpetit fortioris gratiam: porro FORTIOR habetur, qui infert bellum, quam qui excipit. Quanto autem existimationis nostræ periculo sallemus spem eorum, qui adolescentibus nobis eum honorem deferendum judicaverunt, quem maximus imperator,

pater

Zosim. li. 1.

Curt. 6. 4.
Diod. 17. 5.

pater meus, post tot virtutis experimenta paulo
 ante obitum obtinuit? Non enim ideo Græco-
 rum concilium imperium nobis decrevit, ut in
 Macedonia desides & ignavis voluptatibus addi-
 cti, injurias olim & nuper Græco nomini inlatas
 negligereamus; sed ut eorum, quæ per summam
 superbiam improbe & petulanter in nos com-
 miserunt, pœnas penderent. Quid dicam de iis
 Græcorum nationibus, quas late per Asiam dif-
 fusas impotentium barbarorum intoleranda ser-
 vitus premit. Equidem quibus nuper precibus,
 quibusque argumentis causam eorum Delius
 Ephesius egerit, quum ipsi memineritis, non re-
 petam. Id sane constat, eos omnes, ut primum
 signa nostra conspexerint, protinus ad nos esse
 transituros, & pro liberatoribus adsertoribusque
 suis adversus graves iniquosque dominos quod-
 libet periculum impigre suscepturos. Quam-
 quam quid nostri pariter hostiumque obliti au-
 xilia circumspicimus adversus gentes, quas e-
 tiam paulo lentius vicisse, à pudore quam gloria
 propius abfuerit? Patrum ævo in Asiam profe-
 ctis Lacedæmoniorum paucis ingentes hostium
 exercitus frustra restiterunt: Phrygiam, Lydiam,
 Paphlagoniam, agi ferrique passi; aut quoties ve-
 tare voluerunt, ad hostium fatietatem cæsi sunt:
 donec à suis revocatus Agesilaus, ob exortos in
 Græcia tumultus, trepidantibus & consilii incer-
 tis animi ex tanto terrore recipiendi spatium
 concederet. Paucis ante istum annis vix decem
 Græcorum millia, sine ducibus, sine commeatu,
 ex intimis Persici imperii partibus, per tot infe-
 stas nationes iter in patriam ferro aperuerunt,
 quum eos persequeretur universus regis exerci-
 tus,

Biod. 17. 16,

Plut. adverb.
Coloten.
cap. 50.

Plut. Agesil.
c. 8. & seqq.

Xenoph.
ἀναβάτ.
l. 2. & seqq.

tus, quo modo cum Cyro fratre de regno dimicaverat, victorque exstiterat: quem illi quidem ubicumque congressum fuderunt fugaveruntque. Nos igitur, quibus universa Græcia tot victoriis edomita paret, qui eorum fortissimos aut in acie cecidimus, aut habemus in caltris; timebimus scilicet Asiam, quam eorum quos vicimus pauci pudendis cladibus adfecerunt? *Alii deinde in eandem sententiam adjectu, adeo permovit animos, ut omnibus adsentientibus etiam Parmenio, qui maxime bellum differri voluerat, maxime adcelerandum censeret, ultroque jam Alexandrum hortaretur. Itaque omni cura ad maturandam profectionem conversa, ad* Plut. Alex. cap. 88.

Diam Macedonia urbem Iovi Olympio sacrum fecit, instans ab Archelao, qui post Perdiccam Alexandri filium regnavit. Musis quoque ludos scenicos fecit, per novem dies, pro numero dearum. Post hac convivium summa magnificentiâ celebratum est; tabernaculo quod centum lectos caperet, adornato. ibi cum amicis ducibusque, & civitatum legatis adcubuit. per exercitum quoque victimas dividi iussit, aliaque præberi, quibus destinatus hilaritati dies festivis epulis & faustis instantis belli ominibus transgeretur. Diod. 17. 16. Arrian. 1. 4. Justin. 11. 5.

Vere novo contractis undique copiis in Asiam transiecit; exercitum robore quam numero validiorem ducens. Triginta peditum millia Parmenio ducebat: quorum Macedones tredecim expleverant; quinque erant mercede militantium; ceteram multitudinem socii federatique miserant. Has copias Illyrii Thracæ, & Triballi, ad quinq; hominum millia sequebantur; additis mille Agrianorum sagittarii. Equitatum Macedonum mille octingentorum Philotas ducebat; & totidem ex Thessalia Calas: à reliqua Græcia sexcenti omnino equites venerunt, quibus Erigium præposuit:* CAP. III. Arrian. 1. 4. Plut. c. 23. & de fort. Alexand. 1. 3. Justin. 11. 6. Polyb. 12. 10. Liv. 9. 19. & 42. 51. Front. 4. 2. Paneg. Constantino dict. Diod. 17. 17. * Curt. 6. 9. Diod. 17. 17.

E

agmen

agmen ducebat Cassander cum nougentis Thracum at-
 que Paonum antecursoribus. Hunc exercitum, non ul-
 tra quam in triginta dies proviso commeatu, infinitis
 barbarorum copiis opponere non dubitavit; virtute
 suorum fretus, qui vincendo senes facti, robore animo-
 rum armorumque usu cuilibet multitudini hostium
 insuperabiles erant. Antipatro, quem cum duodecim
 millibus peditum, & mille quingentis equis Macedo-
 nia Graciaque rebus praefecerat, injunctum, ut con-
 tinuos in Europa delectus ageret, quibus adversus præ-
 tiorum fatique detrimenta exercitus subinde novare-
 tur. Hoc unum sibi exceperat, quum cetera amicis lar-
 giretur. Quidquid enim salva maiestate regni abesse
 poterat, priusquam naves conscenderet, inter suos dis-
 tribuit. Perdicas pradium quod dabatur non accepit.
 interrogato rege, quid tandem sibi ipsi reliqui fa-
 teret? atque illo subjiciente, spes: earundem ergo,
 inquit, & nos participes erimus, qui tuis auspiciis
 militamus. Pauci hunc sequuti sunt: per ceteros non
 stetit, quin interrogatus, ubi thesauri ipsius essent?
 vere responderet, apud amicos. Sane de summa re-
 rum alea iacta, non absurde collocasse videtur opes
 quas habebat: quippe aut victor multo majores ade-
 pturus erat, aut si victus esset, istas quoque amissurus.
 atque interim alacrioribus ministris utebatur. neque
 multum abscedebat presentibus necessitatibus, quum
 agros & pradia, & redditus quorum dies multo post
 venturi erant, donaret: pecunia in belli usum seposita,
 cuius quanto minor copia erat, diligentius administra-
 batur. Quippe Philippo interfecto, minus sexaginta
 talentis pecunia signata, paucaque ex auro & argen-
 to pocula in thesauris ejus reperta sunt. quum aris
 alieni quingenta ferme talenta relinqueret. Quan-
 quam enim iste rem Macedonicam insignibus incre-
 mentis

mentis auxisset, auri quoque metallis apud Crenidas
 (ipse Philippus adpellavit) ita excultis, ut inde mille Diod. 16. 2.
 talenta anni proventus cogerentur; continuo belli,
 neque minus largitionibus, etarium exhauserat. Ma-
 cedonia etiam instauranda ornandaque magnos sum-
 ptus fecerat, quum pauperrimam accepisset. Ipsum Athen. 1. 4. 4.
& 6. 4.
 inter initia regni tenuem fuisse, & quum ex quinqua-
 ginta drachmis auri poculum haberet, id cubitum eun-
 tem capiti subiecisse, plerique meminerant. Hujus er-
 go filius bello lasepsit regem Persarum, cui somnum
 capienti quinque talentorum auri millia pro cervicali, Athen. 1. 2. 2.
 tria argenti pro scabello, sub capite pedibusque lectuli,
 peculiaribus cubiculis servabantur: quamquam ad pa-
 zernam as alienum octingenta insuper talenta, qua Arrian. 7. 2.
Plut. c. 23. &
de fort. A-
lex. 1. 3. & 2.
24.
 ipse mutuo sumserat, adjecisset. ex quibus vix decima
 portio supereret. Solvisse autem dicitur Timotheo *
 tibiis concinente, summaque militum alacritate, opes
 barbarorum quos oppugnatum irent, † certa fiducia
 sibi destinatum. Hoc modo per lacum quem à vicini
 montu nomine Cercinitem vocant, ubi classem habe-
 bat, in Strymonem invehit; Amphipolin, & deinde * Himerius
apud Pho-
tium.
† Just. 11. 3.
 ad ostia Strymonis processit: quo trajecto, prater mon-
 tem Pangæum, viam ingressus est, qua Abderam &
 Maroneam ducit. Nam in litore iter facere institue-
 rat, ut navibus suis, qua juxta ducebantur, praesidio
 esset, si Persa forte occurrissent, quippe isti tum etiam
 mari imperiam obtinebant. Ipsi enim modica classi;
 at apud hostes Cypria Phœniciaque naves, adsueticque
 maximis rebus classarii, & exercitatusimi remiges
 erant. Nam Macedonia nuper tentato mari imperio,
 nondum abundabat navibus, & à sociis maligne pre-
 bebantur. Etiam Athenienses, quum ab ipsis triremes Arrian. 7. 2.
Just. 11. 6.
Oros. 3. 16.
Otto Frising.
2. 25.
 peterentur, tantum XX. miserunt: suggerentibus eo-
 rum oratoribus, periculum esse, ne classe accepta Diod. 17. 2. 2.
Plut. in X.
Orator. 8. 9.
& 9. 1.

Arrian. 1. 4.

contra eos qui misissent, uteretur. Ex iis locis ad Hebrum fluvium contendit: quo haud difficulter transmissso, in Paticam Thracia regionem pervenit: inde superato amne quem Melanem adpellant, vigesimo postquam à domo profectus fuerat die, Seston adigit in extremis continentis finibus Hellesponto imminentem, qua angustis fluctibus insinuatum mare Asiam ab Europa dirimit. Quippe Macedonia Thraciam conjunctam habet, qua procurrens in ortum duobus capitibus Asiam tangeret, nisi intercedente pelago submoveretur: dextra Hellepontus arcet; ulterius Bosphorum, quem Thracium adpellant, Byzantium à Chalcedone separat. Inter has angustias intercepta Propontis jam laxiore spatia juxta Bithyniam & Ponticas regiones diffunditur. Infra Bithyniam Mysia est; deinde Phrygia, Phrygiamque contingens Lydia, longius à mari remota. Interius spatiosas regiones celebrata secunditatis & opulentia gentes habent. Litora qua Thracia Graciaque obversa sunt, Hellepontii; deinde Troës colunt, calamitatibus incluti. Infra hos Æolis & Ionia per longa litorum spatia Lydia prætenduntur; Caria deinde cum adnexa Doride, magna ex parte mari circumfusa, non minus amplo tractu introrsum recedit. His terris nobilissima insula adjacent: Lesbos Æolica, Chios & Samos Ionia, & Dorica Rhodus, aliaque multa quarum nomina Græcorum monimentis inclaruerunt. Nam antiquis temporibus omnem hanc oram Gracia frequentibus coloniis infederat: quæ tum quoque manebant; sed Persarum regi satrapisque subiectæ, priscam gentis libertatem barbarica servitute mutaverant. Alexander ubi Seston pervenit, ma-

Arrian. 1. 4.

* Curt. 7. 1.

2. 2. 4. 13.

Arrian. 1. 4.

ximam copiarum partem, Parmenione* duce, Abydum in adverso litore sitam petere jubet, adtributis ad hoc centum sexaginta trirēmibus, multisque onerariis: ipse cum

cum reliquis Eleuentem proficiscitur, Protefilao sacrum, Herod. 9.
 cuius ibi sepulchrum adgesto tumulo tegitur. Circa 115. Paus.
 tumulum crebra ulmi sunt, quarum mira natura est. lib. 1. & 3.
 quippe ramis qui Ilium spectant matutino diei tempore Pilostati
 enata folia statim defluunt: quum ceteris stabilis viti- Heroica.
 diu sit: ita acerbum herois fatum exprimere credun-
 tur: qui in ipso aetatis flore cum Gracis in Asiam pro-
 fecit, prima Troiani belli victima fuit. Huic tum A-
 lexander inferias dedit; precatum, ut melioribus au-
 spiciis hostile litus tangeret. Inde cum quinquagin-
 ta longis navibus Sigeum petiit, portumque nomen ab
 Achivis nactum, quorum classem Troianis temporibus
 exceperat. Quum jam in mediis Hellepontis fluctibus
 navigaret, (namque sua navis ipse gubernator erat)
 raptum Neptuno ac Nereidibus immolat, aureamque
 phialam, ex qua libaverat, diis marinis donum, in pe-
 lagum abjicit. Iam in portu erat classis: quum rex con-
 jecta in litus hasta, primus è navi librato corpore ter-
 ram saltu contigit; testatus, se possessionem Asiae
 diis benejuvantibus bello iusto pioque sibi adfere-
 re. Ara deinde constituta sunt, ubi exscensionem fece-
 rat, Iovi descensori, Minervae, & Herculi: eo quoque
 loco, unde ex Europa solverat, aras exstrui iussit.

Arrian. 1. 4.
 Diod. 17. 17.
 Arrian. 1. 4.
 Plin. 5. 30.
 Mela 1. 18.

Herod. 7. 54.

Diod. 17. 17.
 Arrian. 1. 4.
 Just. 12. 3.

CAP. IV.
 Strab. 11. 3.
 Plut. c. 24. &
 de fort.
 Alex. 1. 14.
 Aelian. hist.
 var. 9. 38.
 Plut. c. 24.
 Arrian. 1. 4.
 Cicero pro
 Archia c. 10.
 & ep. 5. 12.
 Vopiscus pr.
 Probi.
 * Aelia. hist.
 var. 12. 7.

Inde processit in campos ubi veteris Ilii sedes mon-
 strabatur. Ibi dum heroicorum operum monumenta
 aride perlustrat, quidam ex incolis, Paradisi ei lyram
 pollicitus est. At ille, nihil, inquit, moror imbellium
 deliciarum vile instrumentum: at Achillis lyram
 cedo, fortium virorum laudes eadem personantis
 manu, qua facta superabat. Nam Achillem cuius ori-
 gine gloriabatur, imprimis mirari solitus, etiam circum
 cippum ejus cum amicis nudus decucurrit, unctoque coro-
 nam imposuit. Hephestion* Patrocli tumulum corona-
 vit: eundem amicitiae locum apud Alexandrum sibi esse

- significans, quem is apud Achillem habuisset. Inter multos de Achille sermones duplici nomine beatum sibi videri dixit rex, quod vivus fidum amicum nactus esset; exstinctus magnum præconem. Ceteris etiam heroibus, quorum ius in terris sepulchra ostenduntur, parentavit. Sacrificavit & Priamo ad Hercii aram, sive ut placaret manes ab Æacida interempti; sive ob cognationem, quam sibi cum Iliensibus intercedere arbitrabatur, quia viduam Hectoris Andromachen Neoptolemus in matrimonio habuerat. Minerva, quam præcipua religione venerabatur, studiose sacrum fecit: suspensisque in templo armis suis, alia detraxit, qua à Troiani belli temporibus duravisse dicebantur. Hæc ab armigeris præferri iubebat, tamquam à propitio numine ad subigendam Asiam commodata: iisque indutum ferunt ad Granicum cum satrapis decertasse. Alioquin elegantibus armis gaudebat; nullius mundicie studiofior. Cetra usam reperio splendida; galea eleganter cristata, utrimque dependentibus pinnis candore & magnitudine insignibus: thorace lineo duplici, galeam habebat ferream quidem, sed in purissimi argenti speciem splendoremque politam, Theophili opus. collare ferreum internitentes gemma distinguebant. gladio cingebatur acumine & duritie in paucis notabili; augebatque pretium ejus, quod in tanto ferri robore, levius & tractanti habilis erat. Huic armatura interdum amiculum militare injiciebat, quod genus tum Siculum adpellabatur. Ceterum quibusdam horum post id tempus potitus est: nam thorax, quem diximus, inter spolia pugnati ad Ißum prælii fuit; gladium Citarum rex Cyprius dono dedit; Rhodii batteum, quem incomparabili industria conspicuum Helicon fecerat, egregius inter præcos artifices. Neque præter talia
- Just. 11. 5.
Arrian. 1. 4.
Justin. 17. 3.
Strab. lib. 13.
Comm. in Curt. 3. 7.
Plut. c. 25.
Arrian. 1. 4.
Diod. 17. 18.
Plut. cap. 25.
Plut. cap. 60.

relicta memorare, qua veteribus scriptoribus digna re-
 lata videbantur; & alioqui magnorum regum dicta
 factaque, etiam qua leviora haberi solent, non sine
 fructu aut voluptate recoluntur. Certe arma Alexan-
 dri sequens etas diu venerata est: quibus adeo peper-
 cis vitas, ut ex Romanis imperatoribus alius post
 subacta Pontica regna chlamyde illius triumphum
 summo ornaret; alius thoracem Alexandri indutus per-
 curretet pontem, quem amulatione Darius Xerxisque
 in pelago struxerat. Posthac Alexander à Minerva fa-
 no digressus Arisben proceffit, ubi castra habebant Ma-
 cedones qui cum Parmenione transferant. Postero die
 præter Percoten & Lampfason ad Præstium flumen
 contendit; quod ex Ideis montibus ortum, Lampfaca-
 num Abydenumque agrum interfuit, deinde paulisper
 ad Septentrionem flexum, in Propomidem exit. Inde
 Hermotum prætergressus rex, ad Colonas ducit, in
 mediterraneis Lampfacenorum situm oppidum. Omni-
 bus istis in deditionem acceptis (nam & Lampfacenis
 ignoverat) Panegorum misit, qui Priapenorum ur-
 bem, quam incolæ dedebant, reciperet: Amyntas Ar-
 rabei filius cum quatuor antecursorum turmis, una
 Apolloniatum, quam Socrates ducebat, speculatum
 ire iussus est; quippe hostes in propinquo versabantur,
 summa sollicitudine cura que bellum instrucentes. Inter
 corum militaris pericula longe eminebat Memnon. is
 magnopere suadebat, ut retrocedentes omne quod
 usus hostibus esse posset, longe lateque conrum-
 perent: quid quid in campo herbidum esset, equi-
 tatu conculcarent: vicos urbesque incenderent,
 nihil præter nudum solum relicturi. Vix unius
 mensis commeatu instructum venisse Macedo-
 nem, deinceps rapto victurum. ea copia si eripia-
 tur, brevi recessurum esse. ita parvo impendio to-

Appian. de
 bellis Mi-
 thridaticis.
 Dio hb. 59.
 Zonaras to-
 mo 2. Arria.
 1. 5.
 2. 3.
 Arrian. 1. 5.
 Strab. li. 13.

Arrian. 8. 5.
 Strabo l. 13.
 1. 3.
 Arrian. 1. 5.

Curt. 3. 4.
 Diod. 17. 18.
 Arrian. 1. 5.

2. 3.

ti Asiæ salutem queri. Triste id quidem: sed IN OMNI negotio, ubi periculum imminet, id spectare prudentes, ut quam minimo damno defungantur. ita medicos si conrepta parte corporis morbum in ceteras transjici videant, unius membri jactura pro reliqui corporis incolumitate pacisci. Neque id sine exemplo facturos Persas.

Comment.
in Curt. 5. 9.

Strabo l. 13.

Sic olim Darium regem ipsas illas regiones urbesque vastavisse, ne Scythiis isthac transituris receptus esset. At si prælio contenderent, de summa rerum aleam jaci. pulsus semel Persis, omnem eam oram Alexandri fore: victores nihil amplius habituros. Neque hercule parvum dis-

Arrian. 1. 5.

crimen impendere ob vim Macedoniae phalangis, cui suum peditatum, quamquam numero superiorem frustra opposituri essent. Ipsius deinde regis præsentiam haud parum valere ad victoriam; stimulari milites spe, pudore, gloria, in conspectu imperatoris dimicantes: quæ omnia haberent Macedones. ipsis abesse Darium. Neminem ambigere quin BELLUM in aliena terra gerere præstet, quam in sua: id commodum adepturos, si consilium suum sequuti de invadenda Macedonia cogitarent. Nulli ceterorum ducum grata

Comment.
in Curt. 3. 6.
Arrian. 1. 5.

a. 5.
Arrian. 1. 5.
Diod. 17. 18.

oratio fuit. Id fortasse Memnoni Rhodio probari posse, cui expediat bellum: trahi, quo diutius honoribus, stipendiisque regiis perfrueretur; Persis commissos fidei suæ populos prodere, pudendum videri: neque apud regem excusari posse, qui longe aliam belli gerendi rationem præscripsisset.

Comment.
in Curt. 3. 5.

Quippe Darius audito Alexandrum ex Macedonia mississe, literas ad præfectos suos miserat, imperans ut infanientem Philippi adolescentulum puerili verberare, ætatis & conditionis admonitu, deinde pur-

purea

purea veste indutum, quamprimum sibi vinctum adducerent: naves ipsius una cum nautis mari demergerent: milites omnes ad ultima maris Erythraei loca deportarent. adeo praesumpta superbia futuri secutum, & ignatum sortis suae, omnem humana imbecillitatis sensum exuerat, consanguineum deum se ferens; magis quod potentia non dispar ipse videretur; quam ob veterem fabulam, qua Persarum reges à Perseo Iovis filio nomen atque genus traxisse ferebatur. Eodem fastu plenam epistolam ad Athenienses paulo antea scribi iusserat, addideratque, quando Macedonis amicitiam prae tulissent, à se deinceps aurum ne peterent; non enim missurum esse, etiam rogantibus.

Herod. 7.
150. Plato
in Alcibiad.
Aeschines
contra Ctesiph.

At Alexander quum inter progrediendum agrum à

CAP. V.

rege Persarum Memnoni dono datum adtigisset, maleficio abstinere jubet, colonisq; & fructibus parci: callido commento suspectum facturum hominem industrum, & quem ex omnibus hostium ducibus unum non contemneret: si in suas partes transducere nequiverisset. Quamque lenitatem regis admirati quidam, acerrimum callidissimumque Macedonum hostem, quamprimum in potestatem redactus esset, interficiendum, atque interim quibus posset claudibus vexandum esse dicerent: quin, inquit, potius beneficiis supplantamus hominem, & amicum ex inimico facimus, eadem virtute & solertia pro nobis staturum. Ventum erat in campos Adraesticae, per qua Granicus amnis praecipiti cursu volvitur. Ibi quidam ex speculatoribus quos cum Hegelochus praemisisset, reversi nuntiant; Persas instructis ad praelium ordinibus in ulteriore ripa consistere. Paulisper immoratus, dum de transitu consilium caperet, duces convocari jubet. Plevisque praecipitis & inriti conatus videbatur, fluvium profundum per-

Polyan. 4. 3.
Curr. 3. 1.

Themist.
orat. 9.

Strabo l. 13.
Plut. c. 25.
Arrian. 1. 5.

Plut. cap. 24.

Curt. 4. 9.
Plut. c. 24.

Scalig. de
emendat.
temporum
lib. 1.

Frontin.
Stratēg. 1. 11.

Plut. c. 25.
Arrian. 1. 5.
Diod. 17. 19

2. 4.

Arrian. 1. 4.

pere, ripam sua natura arduam atque impeditam
obinentibus tot equitum peditumque millibus.
nec deerant qui inger. rent Dasium mensem (*is enim*
agebatur Iunio respondens) infaustum res gerentibus
apud Macedonas haberi. De periculo non anxius,
superstiti ignem haud contempsit: gnarus QUANTVM
in radibus animis valeret etiam vana religionis opinio,
Igitur edixit, ut repetito prioris mensis nomine, pro
Dasia alter Artemisius haberetur. Et quo efficacius
confirmarentur adtonita mentes, Aristandrum (nam
is forte pro transitu sacrificabat) secreto moneri iubet,
ut excepturam exta manum inscriberet medica-
mento, literis inversis, quas impositum jecur re-
centi adhuc calore adtraheret, rectasque expri-
meret. *is significabatur*, Alexandro victoriam
concedere deos. Vulgatum id miraculum tanta fu-
turi spe omnes implevit, ut post hæc tam certa cœ-
lestis favoris pignora nihil dubitandum concla-
marent. ita in maximam bene gerenda rei fiduciam
astu induciti, victoriam quia suam esse arbitrabantur,
rapuerunt. Rex IMPETV animorum utendum ratus,
quamquam monente Parmenione, ut saltem proxi-
ma lucem operiretur, (*jam enim major diei pars*
efflaxerat) statim transduxit copias, Parmenionis so-
litudinem joco prosequutus; erubescendum Hel-
lesponto fore, si illo superato rivum hunc transi-
re contarentur. Tredecim equitum turma cum ipso
rege per oblucentes undas vix enisa, priusquam stabi-
le certumq; solum adigissent, aut ordines inter trans-
eundum luxatos instaurassent, circumfuso Persarum
equitatu urgebantur. Quippe quum repudiato Mem-
nonis consilio pugnare placuisset, (nam Arsites Phrygia
sarrapa ne unum quidem tugurium eorum qui
sibi subessent incendi se passurum adfirmaverat;
inque

inque ejus sententiam à ceteris itum erat) ad Granicum amnem cum centum peditum millibus, viginti equitum confederant; flumine pro munimento usuri, & vicissim eam velut Asia portam venienti Alexandro obstruunt. Cujus adventu cognito, equitatum in quo robur erat virium, ita collocant ut contra dextrum Macedonum cornu, quod ipse rex ducebat (nam sinistram Parmenioni commiserat) Memnon cum filiis & Arsane Persa confisterent: in eadem parte Arsanes curabat cum Paphlagonum equitum auxilium: in subsidio Spitbridates erat gener regis, Lybia Ioniaque satrapa Rhæface fratre, & Hyrcanum equitibus comitatus. In dextra acie Rheomithrem duo Medorum milia, totidemque Bactriani sequebantur: Medium agmen Pharnaces regina frater, Arbupalesque Artaxerxes Dario nepos, & Mithrobarzanes Cappadocia prætor regebant: his Niphates Petanesque, cum Arsace & Atizye, variarum gentium turmas adplicuerant. Itam multitudine & loco potiores graviter premebant hostem, acrisque pugna conferebatur; maximo omnium regis periculo, quem armis manuque & imperiis conficiunt plures petebant. Sed tragula quidem, quæ in promiscuo pugna ardore definentis lorica plicis inciderat, vulnus haud intulit: ceteram à Rhæface & Spitbridate fortissimis ducum simul impetitus, extremum discrimen adiit. Dum enim, lancea in thorace Spitbridatis confracta, conatumque desistente, gladium stringit, frater illius à latere adequitans acinacem incauto impingit, tanto nisu, ut cristam galeæ & pinnarum alteram decuteret, aciesque gladii summos regis capillos perstringeret. Iamque repetito ictu, quæ discussa castis nudam caput ostendebat, descendere parabat; quum illum Clitus occupat; qui animadverso regis periculo amentis similis advolaverat, interceptum

Diod. 17. 19.
Just. 11. 6.
Plut. cap. 24.

Diod. 17. 19.
Arrian. 1. 5.
Diod. 17. 20.
& 21.
Arrian. 1. 4.

Diod. 17. 19.
Arrian. 1. 4.
2. 2.
Diod. 17. 21.

Arrian. 1. 4.
Plut. cap. 25.

Diod. 17. 20.
Arrian. 1. 5.
Plut. c. 25.

Corr. 32. 1.
Arrian. 4. 2.

que barbari brachium cum ipso gladio dejecit. simul Alexandri ense Spilbridates occubuit. Nibilo tamen segnius repugnabant Persæ : donec interitu ducum quorum plerique jam ceciderant, consternati, & quia jam etiam phalanx Macedonum transierat amnem, equos in fugam averterunt. Neque pedestris acies diu restitit. equitatum suum ad obterendum hostem satis superque validum arbitrati, potius de praeda quam de discrimine cogitabant. ita subito eventu deprehenso- rum cedes magis quam prælium fuit. Mercenarii ta- men, quibus Omares præerat, occupato quodam tumu- lo strenue se tuebantur : quia conditionibus in fidem venturos ille non receperat. Ergo Macedonum plu- res in eo conflictu desiderati sunt, quam equestri præ- lio ceciderant : ipse quoque rex, dum inter primas impetum in eos facit, tam propinquus discrimini fuit, ut equum cui tum insidebat, ictu gladii per latus ad- acto confossum amiserit. Quibus rebus vehementer irritatus, equitatu simul & phalange circumdatos occidione occidit ; exceptis duobus fere millibus, qui in deditionem venerunt. In universum caesa sunt ex hostibus viginti peditum millia, duo equitum : ca- ptorum par ferme numerus fuit. Ex ducibus Memnon effugit, cum Arsace, Rheomithre & Atizye ; ceteri honestis vulneribus occubuerunt. Arsites, quum in Phrygiam se recepisset, pudore & pœnitentia, quod hujus cladis causa non immerito haberetur, sibi manus intulit. Alexander paucos quidem, sed promptissi- mos eo prælio perdidit. triginta admodum pedites, septuaginta quinque equites ceciderant. Igitur ut ostenderet omnibus, in utraque fortuna apud se virtu- ti pramium fore ; superstites Persarum spoliis ditat : occisorum corpora cum armis ceteroque cultu magni- fice sepelit : parentibus eorum liberisque vacationem mune-

Diod. 17. 21.

Plut. cap. 26.

Arrian. 1. 5.

Plut. cap. 26.

Arrian. 1. 5.

Diod. 17. 21.

Plut. cap. 26.

Arrian. 2. 2.

Arrian. 1. 5.

Just. 11. 6.

Diod. 17. 21.

Arrian. 1. 5.

munerum concedit. vulneratorum etiam cura am-
bitiose acta est; quum ipse rex obeundo tentoria &
inspiciendo singulos, sollicitudinem suam pro gregatim
etiam militum ostentaret, ac gravem cuiusque ca-
sum munificentia laudibusque aut promissu solaretur.
Qua comitas in omnia deinceps pericula fidei-
simos ei praestavit: nec quisquam recusavit spiritum pro eo
rege profunderet, qui neque vitam suorum inopem, ne-
que mortem in honoratam pateretur. Insignis praeco-
tern honor fuit viginti quinque equitum ex turma
amicorum; quos primo statim congressu ex iniquo lo-
co pugnantes multitudo Persarum oppresserat. Nam
Lisippo, à quo uno, propter hominis peritiam, in are
fugere voluerat, imperavit, ut eque-
stres ipsis statuas faceret: quas apud Dion. Macedonia oppidum con-
locatas, post longam aetatem, ab-
olito Macedonum regno, Q. Metellus
Romam transfudit. Primum huius
victoria decus penes ipsam regem fuit.
aciem optime instruxerat, observataque loci natura,
obliquos per flumen ordines duxerat, ne statim
quum ex aqua evasissent, à Persis
invaderentur. Furibatos deinde, terri-
tosque excitavit, hortatus ut saltem
semel adhuc strenue adorirentur hostes.
Neque minus manu fortiter usus erat;
multos lancea, alios ense confecerat:
primique ex hostibus fugam adripuerunt,
qui contra ipsam constiterant.
Consilium quoque ipsius audaci specie,
plus tamen rationis quam temeritatis habuit.
pugnatos adversus hostem novum,
numeroque longe superiorem, etiam desperatione armare voluerat,
ut praecisam objectu fluminis fugam
conspicati, omnem salutis spem in victoria
conlocarent. Thessalorum etiam, nam id
robur equitatus erat, insignis eo die
opera existit. neque ceteri officio suo
desuerunt: praesertim equites; nam
equestri potissimum praelio

Val. Maxim.

8. 11.

1. 2.

Muc. 26.

Arrian. 1. 5.

Liv. 44. 7.

Vellei. 1. 11.

Plin. 34. 8.

Arrian. 1. 5.

Polyen. 4. 3.

Polyen. 4. 3.

Diod. 17. 21.

Diod. 17. 23.

Liv. 9. 19.

Diod. 16. 4.

17. 21.

TRANS-

transacta res est; pedes à vestigio cesserunt. Ceterum
 Arrian. 1. 5. Alexander Persarum etiam nobilissimos sepultura tra-
 didit; & quotquot ex Græcis mercenarii hostibus me-
 rentes ceciderant: qui autem eorum vivi in potesta-
 tem redacti fuerant, eos per Macedoniam in erga-
 stula distribui iussu, quod contra commune Græ-
 corum decretum, pro barbarorum dominatione
 adversus patriam pugnavissent. Thebanos tamen
 dimisit, qui excisa urbe, ademptis agris, necessitate ma-
 gis quam sponte peccassent. jam enim tot illorum ca-
 lāmitatibus expleta adia misericordia locum fecerant.
 Posthac de manubiis trecentes clypeos selegit, qui Mi-
 nervæ Atheniensi dedicarentur, superbo cum titulo:
 Alexandrum Philippi F. Græcosque, exceptis
 Arrian. 1. 5. Lacedæmoniis, de barbaris Asiam incolentibus
 Plut. c. 26. suspendisse. Id eo fecerat, ut communicata victoria
 laude Græci ad ceteras belli necessitates obsequensio-
 ribus uteretur: simul Lacedæmoniorum contumaciam
 traducebat, qui seorsum initis consiliis à cetero Græcie
 corpore abrupti, tantique decoris expertes mansissent.
 Neque matris, quam eximia pietate semper coluit,
 Curt. 10. 5. oblitus, pocula, purpuram, aliaque id genus preciosa
 Plut. c. 26. spolia, paucis demptis, ad illam transmissit.
 CAP. VI. Post hæc prælium denuo ad Ilium profectus Alexan-
 Snabo l. 13. der, deæ gratias egit, quæ gravissimi belli discrimen
 edaturum, armis & omnibus juvisset. Quippe supe-
 riori tempore quum statim post transmissum Helle-
 spontum eo contendisset, uti supra retulimus, ante fa-
 num Minervæ statuam equestrem humi prostratam
 2. 4. vidit, Ariobarzani ora referentem, qui Phrygia quon-
 dam satrapa fuerat. Idque omen interpretatus Ari-
 stander, illustrem ex equestri pugna victoriam
 promiserat Alexandro, maxime, si haud procul
 Phrygia dimicaretur: ipsius etiam dextra nobi-
 lem

lem hostium ducem casurum. Neque sefellis spem
 vasis cretus praela, stratusque regni ense Spithridates 2. 5.
 predicationis fidem implevit. Igitur & templum domo-
 rum exquisitè coluit; & Ilio, quod tum hand multum Strabon. 13.
 supra modici pagi speciem eminebat, nomen urbis ad-
 didit: utque id cum dignitate tueretur, reliquis qui
 instauranda ejus ampliandeque curam agerent: libe-
 ramque & immunem esse iussit. Quumque delubrum
 Dea pro religione loci nimis angustum neglectumque
 videret; eximium illi templum exstruere postea sta- Diod. 18. 4.
 tuit. sed hoc aliisque magnifica meditantem, fatum
 occupavit: neque successores exsequeuti sunt. Ceterum 1. 10.
 illa victoria totam Asiam cum Taurum & Euphraten Strabon. 13.
 aperuit rega. Adtonsi insperata clade, non copio mo-
 do, sed & ducibus amisissis, nullam præterquam in ele-
 mentia victoris spem habebant; tamque festinata do-
 ditione certatim promereri satagebant. Phrygiam Arrian. 1. 6.
 Arsites voluntario exitu vacuum fecerat; ei Calas
 Thessalorum ductor præponitur. Ex montanis quoque
 locis plerique descenderunt, seque & sua dudentes A-
 lexandro. eos in fidem acceptos domum remisit: Ze-
 lousque ignovit, quos à Persia coactos adversus ipsum
 militasse cognoverat. Tributum omnibus impositum
 est, quod Dario pendere consueverant: idque postea
 constanter servavit, quum ceteras Asia regiones subi-
 geret. OMNE peregrinum imperium invidia sub-
 jectum esse noverat, etiam quum domestico mitius esset,
 at si vetera subditorum onera novis cumulemur, into- Curt. 6. 3.
 lerandum haberi. Igitur monenti cuidam, longe plus
 tributorum vectigaliumque ex tanto imperio re- Hippol. à
 digi posse, respondit, etiam olivorem se odisse, qui Collibus
 radicitus excinderet olera, quæ carpere de- Princeps
 buisset. Dascyleum præsidio Persarum teneri an- cap. 33. et
 divetas. eo Parmenionem misit, quem oppidanis Ma-
 ximo
 Tyrio.
 Arrian. 1. 6.

tim receperunt; quum audito Macedonum adventu,
 Persa excessissent. ipse Sardes profectus, caput omnium
 qua praefectis ora maritima Persarum reges parere
 Plut. c. 27.
 Paulan. l. 3. jufferant. Iamque baud amplius septuaginta stadiis
 ab urbe aberat; quum ad eum Mithrenes venit, cui
 Arrian. 1. 6. tutelam arcis Sardianae Darius crediderat, cum prin-
 Diod. 17. 21 cipibus Sardianorum, urbem arcemque, & pecuniam
 Arrian. 1. 6. quae in ea custodiebatur, tradituri. Quibus benigne
 exceptis ad Hermum fluviam progreditur, viginti se-
 re stadiis ab urbe distantem. ibi castris positis Amyn-
 tam Andromenis filium ad recipiendam arcem pra-
 mittit. Ea praecelso loco sita, difficili undiquaque adi-
 tu, adversus quamcumque vim teneri poterat, etiam
 si murus, qui triplici munimento illam circumibat, ab-
 fuisset. Ergo felicitati suae gratulatus, quod amplissi-
 mas res animo volentem arx munitissima longa ob-
 sione non implicasset, Iovi Olympio templum ibi po-
 nere decrevit. Quumque solcite circumspiceret, qui-
 nam locus accipienda adi maxime opportunus foret,
 confestim exorta vebemens tempestas multo imbre
 partem arcis perfudit, ubi vetus Lydorum regia fue-
 rat. Eam itaque sedem nutu deorum destinari cre-
 dens, templum ibi constitui iussit. Arci deinde Pau-
 saniam ex amicorum cohorte praeponit; adtributis Ar-
 givorum auxiliis: ceteras sociorum copias cum Cala
 & Alexandro Aepi filio in Memnoms praefecturam
 immittit. vestigalibus tributisque colligendis Niciam
 quemdam praeficit: Asandrum Philota filium Lydiae,
 quibus finibus Spitbridates tenuisset. dati ad id equites
 cum expeditis cohortibus, quot in praesentia suffecturi
 putabantur. Lydas omnes suis legibus libere uti per-
 Strabo l. 13. misit: & quia Sardianos Diana quam Coloënen
 Tacit. 3. 63. vocant, cultui deditos cognoverat, illius templo jus asy-
 li gratificatus est. Mithrenem honorifice secum habuit,
 ut ejus

ut ejus exemplo & alios ad prodicionem inciceret: pro-
cedente tempore & Armeniam homini regendam com-
misit. Ceterum repertis in arce libellis, in quibus in-
ter cetera perscripta erant largitiones, ob bellum Ma-
cedonibus in Gracia consilium à satrapis facta, co-
gnovit Demosthenem eam ob causam magnum auri
pondus accepisse; cujus etiam epistola ibi servabantur.
Sed quia pace cum Atheniensibus inita transacta res
erat, nihil ea de re palam conquestus est. Ceterum in-
tentiore cura agitandum censuit, quomodo adversus
efficacem viri eloquentiam Athena in officio contine-
rentur, sua defectione universam Graciam in partes
tractata. Nemo occurrebat Phocione dignior, cujus
mira innocentia, & ob constantiam virtutis bonarata
paupertas erat. Eum ergo, primum ob usum, deinde
ut hominis magnanimitatem multis experimentis co-
gnovit, admiratione virtutis ita coluit, ut, quum post
eversum Darii imperium animo elatus, neminem jam
salute dignaretur, ad quem scribebat, eximium eum
honorem duobus tantam, Antipatro & Phocioni ha-
buerit. Constat huic aliquando centum talenta dono
misisse regem: deinde optionem fecisse inter quatuor
haud ignobiles Asiae urbes eligendi. Chius, Elae,
Mylasaeque & Gergetho fuere: quidam ultimo loco
Palata nominant. At ille nihil horum accepit: sed ne
tanti regis amicitiam fastidiose sprevisse videretur,
petiit, ut Echekratides sophista, & Athenodorus
Imbrius, cum Demarato & Spartone Rhodiis,
qui in arce Sardoniana captivi tenebantur, custodia
liberarentur. Sed haec insequens tempus excurrere.
Tum ad Ephesum itum est, quam accepto cladi Per-
sicae nuncio praesidiarii deseruerant, duabus Ephesio-
rum triremibus aucti. Erat inter eos Amyntas An-
tiochi filius, qui ex Macedonia profugerat, nulla

Curt. 5. 2.

Curt. 5. 1.

Arrian. 5. 3.

Diod. 17. 64

Plut. Dem.

cap. 28.

Plut. Pho-
cione c. 22.Aelian. hist.
var. 1. 25.Plut. Pho-
cione c. 25.Plut. Pho-
cione c. 24.Aelian. hist.
var. 1. 25.

Arrian. 1. 6.

F

quidem

- Curt. 3. 14. *quidem injuria adfectum, sed quod particulum à rege metueret: quem quia invisum exosumque habebat,*
- Artian. 1. 6. *illius animum ex suo metiebat. Quarto postquam Sardibus movisset die, Ephesum intravit Alexander: restitutusque exulibus, qui paucorum dominatione pulsati fuerant, rempublicam populo tradidit. Ille libertatis diu desiderata campos, eos qui Memnonem advocavissent, quique templum Diana spoliassent, inque eo Philippi statuam dejecissent, aut Heropythi monumentum effodissent, quod Liberatori civitatis in foro positum fuerat, ad supplicium poscit. Ex quibus Relagen cum fratre Syrphace & patruelibus, ex ipsa ade, in quam confugerant, rapti sunt, statimque lapidibus obrui. Iamque in cades & injurias ibatur; quum Alexander imbibita vulgi licentia, ulterius eo de negotio inquiri, aut cuique molestiam exhiberi vetuit. id optimis quibusque saluti fuit; quos per causam veri fictive criminis, ipsorum dignitas aut opulentia, furibunda plebis odii avaritiaeque objecisset. Inter hac Magnetes & Tralliani legatos mittunt, imperium accepturi. Eo Parmenione cum quinque peditum millibus, equitibusque ducentis ire jussu: Alcimalum cum parvis fere copiis circum Aelicas Ionicasque Persici juris urbes mittit. Vtrique injunctum, ut abolito paucorum dominatu, popularem ubique statum introducerent. quippe multitudinem suis rebus studere compererat: obque eam rem tyrannos à barbaris impositos, per quos coerceretur. Per eos dies, dum Ephesi commoratur Alexander, ut ex instantibus curis recrearet animum, frequenter in officinam Apellis ventitavit, à quo uno effigiem suam penicillo exprimi volebat: tanto favore complexus, ut dilectissimam pellicum, amore ejus deperire sentiens artificem, dono dederit. Panchasia vocabatur, ex Larissa nobili Thessalia urbe*
genus
- Plin. 35. 10.
1. 2.

genum docens : amabatque eam rex ardenti affectu, Alian. hist. var. 12. 34
ob formę pulchritudinem ; & quoniam adolescenti
prima mulierum ad libidinem placuerat. Hoc ut ma-
gnanimitatem Alexandri non dedecet ; ita non credi-
derim , in officina imperite multa differentem ab Plin. 3. 10.
Apelle mordaci dictario repressum fuisse. nam Alian. hist. var. 2. 3.
id neque majestatis tanti regis , neque modestia picto-
ris , hominis non stupidi nec indocti , convenisset : &
Alexander labor alibus studiis ab extrema etate imbu-
is , etiam de artibus quas non calleret , haud inepte ju-
dicare dederat. Illud proprium vero est , quod alii tra- Plutarch. de animi tranquill. c. 21.
diderunt ; quendam ex Ephesiz Dianę sacerdo- Alian. hist. var. 2. 2.
*tibus , quos Megabyzos * adpellari mos erat , ro-* Strabo lib. 14. Quincil. 5. 12. Plin. 35. 10.
prehentulum : quum quidem ei diceret Apelles , quoad & 35. 11.
tacuisse , aurum hoc atque purpura venerabilem Laërtius in Xenophonte 11. 1.
te faciebant imperitis ; at nunc de rebus quas Arrian. 1. 6.
non intellegis incipientem loqui , etiam pueri ri-
dent qui colores rerum. In ea urbe longe celebra-
rium adem , ut supra † relatum est , Herostratus in-
cenderat. Ea tam summa Ephesiorum cura , maxi-
musque impensis instaurabatur. Quorum studiis ju-
vandis Alexander tributa quę Persis dare consue-
verant , Dianę pendi jussu : confirmavitque jus asy-
li , quod antiquitus etiam Liberum patrem Hercule- Tacit. 3. 61.
que servavisse cognoverat ; addito etiam spatio , ut Pauf. lib. 1. 4.
quaquaversum in unius stadii amplitudinem extende- Strabo 1. 14.
retur. postea quoque , quum Asiam perperassset , scri-
psit Ephesius , se omnes sumptus qui in id ædificium
facti essent , restitutum ; quique porro require-
rentur , præbiturum de suo. ita tamen ut ipsius
nomen instaurato operi inscriberetur. idque de-
precari sunt Ephesii. quo tempore , quia Alexandro pe-
tenti aliquid denegare arduum erat , legatus eorum ad
adulationem confugit , qua maxime expugnabilem no-
rat,

rat; dixitque, dedecere culmen ipsius, si diis aliquid consecraret, quum ipse deus esset. nam cum honorem ab hominibus haberi potiori naturæ. Ea gloria contentio inter maximum regem, & unam civitatem fuit. Obtinuerunt Ephesi; & maluerunt ingenti pecunia carere, quam instaurati templi titulo regi cedere. Nam quantos in id opus sumptus contulerint, vel ex una tabula æstimare licet, quam ibi dedicaverunt, viginti talentis auri redemptam. Alexander erat, fulmen tenens, quem inimitabili dexteritate Apelles expresserat; quatuor tantum coloribus usus, quo majus peritis miraculum esset.

Plin. 35. 10.

CAP. VII.

Strabol. 14.

Plut. cap. 39.

Paus. lib. 7.

Strabol. 14.

Curt. 4. 4.

Arrian. 1. 8.

Plin. 5. 29.

Ptrabol. 14.

Sub idem tempus antiqui splendoris sedem Smyrnæi receperunt, postquam Lydorum armis excisa vetere Smyrna, quadringentos per annos vicatim habitavissent. Restituit eam rex viginti ferme stadiis à solo antiqua urbis, somnio monitus. Solebat Alexander, quum à majoribus negotiis vacaret, otium venando eximere. forte exercito corpore fessus in Pago monte obdormiverat: ibi per quietem visus est audire Nemeses (quarum in proximo sanum erat) imperantes, ut eo ipso loco urbem conderet, inque eam Smyrnæos deduceret. Id insomnium mox Clarii Apollinis oraculum confirmavit, Smyrnæis consulentibus prospere cessuram migrationem promittens. Ita fundamenta nova urbis imperio regis jacta sunt; absoluta gloriam Antigonus tulit, quum ipsum paulo post Alexander Lydia Phrygiaque, & vicinis regionibus prapossuisset. In Smyrneo sinum Clazomenii habitant, qua angustissimum est solum; quod procurrentes in mare terras per sexaginta ferme stadia continenti adnectens, peninsula speciem efficit. Alterum isthmi latus ex adverso Clazomeniorum Teos occupat. in extremo peninsula cornu Erythra sunt, tum quoque fatidicu mulieribus

ribus inclata : juxta quas mons altissimus Mimas, Paus. lib. 7.
insula Chiorum oppositus mare prospectat ; deinde Alian. hist. var. 5. 27.
 paulatim depressior , baud procul angustius Clazome-
niotum in aequales campos desinit. Eam loci naturam,
contemplatus Alexander , faucibus intercisis auferre Plin. 5. 29.
continenti decrevit , ut Erythrius & Mimasii mare cir-
cumsunderet , ac superiorem inferioremque sinum
conjungeret. Id unum regi ex sententia successisse ne- Paus. lib. 2.
gant , quum ceteros ejus conatus fortuna enire jura-
ret. abutque res in religionem , nec fas esse mor-
talibus existimatum est , mutare faciem , quam Herod. 1. 174.
natura locis indiderit : utique postquam altus si-
milia molitos ubique successus destituit. Clazomenas Plin. 4. 4.
tamen , mole duorum stadiorum adgesta continenti Plin. 5. 29.
junxit , quas olim metu Persarum Clazomenii in in-
sulam transtulerant. Sed hac quidem opera regis
præfectu commissa sunt. Ipse sacrificiis Ephesi magni- Arrian. 1. 6.
fice celebratis , in honorem deæ cum universo exerci-
tu qui aderat , in armis decucurrit ; postero deinde 2. 6.
die cum peditatu quem secum habebat , adsumptis
Tbracum equitibus , & quatuor amicorum turmis ,
inter quas & regia erat , Miletum contendit. Quip- Arrian. 1. 6.
pe Hegesistratus præsidii præfectus literis ad eum
missis , spem deditionis fecerat : sed postquam Per-
sarum classem in propinquo versari cognoverat , mu-
tata sententia oppidum Dario conservare nitebatur.
nam & comæatuum telorumque , & si qua alia ad Diod. 17. 22.
tolerandam obsidionem requiruntur , magnam ha-
bebat copiam ; & propugnatorum multitudine abun-
dabat : quia Memnon quum ex prælio Miletum per-
fugisset , multis ibi suorum relictis præsidium firma-
verat. Igitur infesto agmine suggestus , exteriorem
urbem , ut ipsi vocabant , ex itinere cepit : nam oppidani Arrian. 1. 6.
militisque , ne vires spargerent , in interiorem urbem

concefferant, auxilium suorum, quod haud procul abesse rebantur, opperituri. Verum vanam expectationem fecit Macedonica classis adventus, qua Nicanore duce Laden insulam supra Miletum sitam occupavit: deinde quum jam hostium classis ad Mycalen montem hereret; ipsum Milesiorum portum ingressa Persici auxilii spem oppidanis ademuit. Neque prohibebant barbari, quamquam numero navium longe praestarent: quippe paulo minus quadringentis habebant, quum Nicanor tantum sexaginta supra centum adduxisset. Interea Glaucippus princeps civitatis ad Alexandrum missus, petito, ut urbem & portus Macedonibus Persisque communes esse pateretur, triste responsum retulerat: Non se venisse in Asiam, ut acciperet, quod alii concederent; sed ut quisque haberet, quod ipse reliquisset. itaque scirent, omnium fortunarum arbitrium meliori permitendum; aut in proximam lucem de eo certandum esse. Sed qui in civitate erant, primum invadentium impetum fortiter retulerant, casis inter alios duobus Hellenicis filiis, qua nutrix Alexandri fuerat, & Clitum, qui rege servato eximium decus meruit, fratrem habebat: Sed quum dolore itaque incensi hostes machinis admotis magnam murorum partem deiecissent, jamque in oppidum inrupturi viderentur, conspectisque in portu Macedonum irremisibilibus, novus terror ingrueret; pars scutis incubantes in parvam insulam urbi objacentem enataverunt, alii scaphis conscensis, quum idem molirentur, in ipso portus aditu ab hostium navigiis intercepti sunt. Alexander oppido in potestatem redacto; contra eos qui insulam tenebant, naves expediri jussit, quibus imposta prorius scala ferrebantur, ut in abruptam insula oram, velut in muros hostiliis oppidi transcendere miles. At quum mer-

CENATICS

Herod. 6. 7.
Strabo l. 14.
Agrian. 1. 6.

Seneca 2.
pist. 53. 10.

Arrian. 1. 6.

Curt. 8. 2.
Arrian. 4. 2.

2. 8.
Arrian. 1. 6.

denarios Græcos qui eo confugerant, quamvis hand
 plures trecentis essent, ultima pati paratos conspiceret;
 misertus virorum fortium, & qui pro fide in eos à qui-
 bus conducti erant, hand procul curio abessent, in pe-
 perit, & secum militare iussit. Barbaros in urbe
 deprehensos in servitutem redegit; Milesios qui super-
 fuerant, libertatem restituit, ob veterem urbis gla-
 riam. Tantum enim aliquando opibus gloriaque Mi-
 letus floruerat, ut per vicina maria supra septuaginta
 colonias deduxerit. Multis quoque civibus nobiles, qui
 in sacris certaminibus palmam adepti, patria celebri-
 tatem auferant. Nam ejusmodi victoria, more quo-
 dam Græcorum, inter primæ virtutis decora censentur.
 In quem jocus Alexander, magna multitudine sta-
 tuarum conspecta, ubi erant istorum lacerti, inquit,
 quum Persarum jugum recepistis? quippe vir stre-
 nuus, & ad bellandi usum cuncta referens, igrumini-
 osus dacebat, debitum sevis certaminibus robur, ad vo-
 luptatem inertis vulgi inani ostentatione consumere.
 Interea milites, quia vi introitum erat, obvia queque
 dissipantes, ad sanum Cereris pervenerant: quod
 quam exspoliaturi quidam intrupissent, ignis ex pene-
 trabus adis repente emicans, sacrilegorum oculos ex-
 stinxit. Hic etiam progenitorum suorum monumenta
 Alexander reperit. inspecto fonte, cujus aqua ex ipso
 scaturiginis Labro hausta salsum sorem habet, eadem
 dulcissima, quum profluxit in rivulos. Achilleum
 Milesii nominant, inque eo lustratum herodem rumor
 tenuit, quum Strambelum Telamonis filium Lesbii
 auxilium ferentem oppressisset. Apud Milesios Didy-
 mei Apollinis oraculum erat, divitiis famaue celebre.
 Id iam Seleucus, cujus maxima post Alexandrum opes
 fuere, de reditu in Macedoniam consuluisse dicitur, &
 responsum accepisse, ut Europa valere iussa, Asiam

Diod 17.22.

Strabol. 14.

Plin 5. 29.

Seneca con-

sol. ad Hel-

viam 6. 14.

Lucian. de

gymnasis.

Plut. apoph.

cap. 37.

1. 3.

Strabol. 14.

V. Max. 1. 1.

ext. Lactant.

2. 8.

Athen. 2. 6

Parthen. in

Eroticis.

Comment.

in Curt. 5. 7.

Appiani Sy-

riaca sub fin.

Strabo l. 14.
Flin. 9. 8.

complecteretur. Aliud subinde miraculum adven-
tum habuit regem, cuius curiosum ingenium, & co-
gnoscendi avidum, novitate rerum mire adsciebatur.
Amatum à delphine puerum ex Iasso, quod haud
procul Mileto in insula situm oppidum est, acceperat;
ejusque vocem agnovisse piscem, & quoties evo-
caretur, vehi cupientem excepisse dorso. Igitur
gratum acceptumque Neptuno hominem interpreta-
tus rex, sacerdotio ejus dei illum prefecit.

CAP. VIII.
Arrian. 1. 6.

Occupata hunc in modum Mileto, quum adhuc bar-
barorum numerosa classis in mari vagaretur, & fidu-
cia multitudinis suae, quodque peritia rei nautica Ma-
cedonas anteiret, hostem ad navale praelium provoca-
ret, obque ipsum urbis portum, in quem naves suas
abduxerat rex, frequenter obversaretur; Alexander
Philotam cum equitatu & tribus peditum cohortibus
ad Mycalen montem mittit, ubi Persicarum navium
statio erat, ut exscendere volentes submoveret, neque
aquare lignarive, aut cetera necessaria è terra pete-
re permetteret. Ea res barbaros in maximas angu-
stias conjecit: obsessi similes harebant in portu, ne-
que terram ubi volebant capere, aut necessariis rebus
refici poterant. itaque consilio habito, Samum aver-
terunt cursum, petitoque inde commeatu, Miletum
reverti ante ostium portus instructa acie constiterunt.

3. 7.

Inter hac, quinque Persarum naves in portu quodam
qui inter parvam illam insulam, de qua supra dictum
est, & stationem Macedonica classis medius erat, mul-
ta hostium navigia conspicati, plenis velis eo sereban-
tur: nam maximam sociorum navalium partem ob
varios usus abesse conjecerant, vacuarumque navium
haud difficilem occupationem fore arbitrabantur. At
rex iis qui aderant celeriter in decem triremes imposi-
tis, obviam ire hostibus jubet. illi tum numero na-
vium,

vinum, tum inopinata te perterriti; quum ultro se peti
 conspicerent ab in, quos imparatos oppressuri vene-
 rant. una tamen navis qua lassos vehebat deprehen-
 sa est. cetera velociores ad suam classem effugerunt.
 ita nullo eorum qua intenderant effecto, Mileto disces-
 sum est. Alexander, quum suam classem neque hosti-
 lis patem, & ad alios usus supervacuam sibi cerneret,
 mulique & graves ad eam sumptus requirerentur,
 dimittere eam statuit; paucis navium retentis, qui-
 bus ad obsidiones urbium machina tormenta que por-
 tarentur. Diffuserat illud Parmenio, monueratque
 ut navali praelio contenderetur. Macedonibus enim
 victoribus magnum ad cetera emolumentum
 adcessurum esse: at victos nihil sane amissuros;
 nam imperium maris jam tum esse penes Persas;
 & litora facile tutaturos, qui pedestribus copiis
 plus possent. quoque expeditius quod videbatur ob-
 tineret; idem qui consilium dederat, exsequi illud
 paratum ostendebat, consensisque navibus quam
 rex jussisset discriminis partem capeßere. Confir-
 mabatur etiam augurio, quod superioribus diebus à
 tergo regia classis aquila in litore consistens adparuis-
 set. Contra Alexander falli Parmenionem adseve-
 rabat, qui paucas suorum naves tantæ hostium
 multitudini, imperitosque remiges & rudes clas-
 siarios exercitatissimis hominibus, reique nauti-
 cæ peritissimis, objiciendos duceret, se quidem
 virtuti suorum non diffidere, ceterum scire illam
 in navalibus pugnis minimum conferre ad victo-
 riam. multo enim plura ventorum fluctuumque
 ludibriis permitti, quæ gubernatorum atque re-
 migum peritia vitaret, aut suis partibus oppor-
 tuna redigeret. nec in ipsarum navium constru-
 ctione nihil aut parum situm. ita Macedonum

Diod. 17. 23.

Arrian. 1. 6.

2. 9.

Arrian. 1. 6.

conatus vanos fore, quum eos barbari impune aut eludere, aut etiam, si casus daretur, opprimere possent. Neque vero exiguum id detrimentum futurum. totam Asiam adrecturam animos, si inter initia belli clades accepta foret. PLEROSQUE mortalium ita comparatos esse, ut eum rerum eventum expectandum putent, quem ex principio successuum spe aut formidine præceperunt. Et ne de Asia dubitemus, *inquit*, quis mihi præstabit, Græcos in fide mansuros, si felicitatem illam exspiravisse credant, quam, si verum amamus, unam in nobis reverentur. Plane ad fortunam meam pertinere arbitror, quod aquila pone classem inspecta est, idque boni successus omen accipio. Sed hoc manifesto promittit augurium, nos hostium naves è continenti expugnatuuros esse. Nam præsaga victoriæ ales, non in navibus, sed in litore constitit; nec magis eventum, quam locum ostendit belli. Nam si, ut cepimus, maritimas urbes nostri juris efficimus, Perfarum classis ultro dilabetur. neque enim supplementum, aut comineatus, aut securæ etiam stationes in promptu erunt; & si hæc adimas, quo plus in mari habent virium, eo celerius consummentur. Atque sic implebimus fidem vaticinii, quod æreæ tabulæ inscriptum nuper ex quodam in Lycia fonte ebullivisse comperimus, instare terminum Persici imperii. Ita dissoluta classe, Pontum adjacentesque Ponto regiones prætoribus suis subjugandas reliquit. Ipse institutum iter prosequutus, in Cariam movit: nam eo magnam vim hostium confluxisse cognoverat. Quippe Halicarnassum * natura loci manitissima, duplici quæ† arce tuta, spem præbebat, Macedonem, torrentis more ruentem,

2. 11.
 Arrian. 1. 6.

Plut. cap. 27.

Appian. de
 bello Mithr.
 Just. 38. 7.
 Curt. 6. 3. &
 10. 10.
 * Vitruv. 2. 8.
 † Strabo lib.
 14.

tem, ea urbe tamquam crepidine opposita coerceri
 posse. Maxima in Memnone spes erat, qui omnia ad se-
 tendam obsidionem opportuna summi cura prepara-
 bat. Nuper enim à Dario maritima ora totiusq; classis
 praetor creatus erat. Nam homo callidus temporumque
 prudens, quum se omnes Persicos duces bellicis artibus
 superantem, unam ob causam infra meritum honorari
 intellegeret, quod Gracis genere, & olim Macedoni-
 ca regis hospes, de prodicione suspectum haberi poterat;
 uxorem suam liberosque ad Darium misit, quasi de se-
 curitate illorum sollicitus, revera ut his velut obsidibus
 fiduciam regis obligaret. Ceteram Alexander Cariam
 introgressus, omnia inter Miletum & Halicarnassam
 oppida brevi in potestatem redegit. Pleraque enim
 Gracis incolis habitabantur. quibus immunitatem
 suasque leges restituere consueverat, ob liberandos
 eos in Asiam venisse professus. Neque minorem mox
 à barbaris inivit gratiam, comiter excepta Ada, regis
 generis muliere, quae iter per ea loca facientem conve-
 nerat, illiusque fidem implorans in regnum restitui
 oraverat. Nam Hecatomnus Caria rex tres filios ha-
 buit, duas filias. ex quibus maximus natus Mausolus Ar-
 temisiam duxerat. minor ex sororibus Ada fratri Hi-
 drieo nupsit. Sed Mausolo quidem soror eademque
 conjunx successit, morte gentis, quo in matrimonium
 regnamque sociari fas est iudem parentibus genitos.
 At postquam Artemisia desiderio defuncti extabuit,
 Hidrieus regno positus, & sine subole mortuus, Ada
 reliquit imperium. Hanc Pexodarus expulit, qui unus
 de Hecatomni filiis supererat: & quamquam is deces-
 sisset, exclusa manebat; quia Orontobaten nobilem
 Persam Pexodarus generum adsciverat, ut in novo &
 vi parto imperio illius opibus & gratia protegeretur.
 atque ille extincto socero, velut dotale regnum retine-
 bat.

Diod. 17.23.

Arrian. 1.7.

1.2.

Comment
in Curt. 3.
13.

Arrian. 1.7.

Diod. 17.23.

Strabo l. 14.

Tacit. 2.3.

Strabo l. 14.

Arrian. 1.7.

- bat. Eam injuriam deplorans mulier, simul *Alinda* deditis (munitissimum id castellum erat) impetravit, ut nomen filii quod deferebat, lubens acciperet; strenuamque ei operam ad antiqua dignitatis decum mature recipiendum polliceretur. Neque promisso fides defuit; expugnataque deinde *Halicarnasso* totam illi *Cariam* parere jussit. Interim fama benigne excepta regina per omnem illum tractum diffusa, multas civitates *Alexandro* conciliavit; nam pleraque à necessariis aut familiaribus *Ada* tenebantur: is per legatos obtulerunt aureas coronas, futurosque in fide ac potestate regis, & imperata facturos promiserunt. Dum hac ita geruntur, exquisita artis saporis-que cibos atque bellaria solcite confici curabat *Ada*, eaque cum ipsis coquis & cupediarius regi dono mittebat; tamquam benemerenti gratiam relatura, si munis armorum fessum, fatigatumque *Asiatici* luxus delictis exciperet. At ille prudens, **INTEMPERANTIAM** gula seria tractanti intempestivam esset, benivolentia quidem muliebri comiter gratias egit; ceterum non adtinuisse respondit, ut pro ipso sollicita esset, meliores habente coquos; quibus ipsum olim *pedagogus* suus *Leonidas* intruxisset ad prandium iter antelucanum, ad coenam frugale prandium.
- CAP. IX.** Iam tota ferme *Caria* in ditionem *Alexandri* concesserat; sed caput regni *Halicarnassus* firmo presidio tenebatur. Itaque diuturnam obsidionem fore conjectans, com meatum, & machinas quæ ad oppugnationem pertinerent, navibus eo deportari jubet; ipse cum pedestri exercitu quinto ab urbe stadio castra communit. Deinde muros adortum juxta portam qua *Mylassa* iter est, improvisa oppidanorum eruptio excepit: sed *Macedonibus* fortiter conferentibus manum, quibusdam suorum amissis haud magno negotio rejecti sunt.

sumt. Pauci deinde dies intercesseram, quum Alexander, objecta spe Myndensium oppido per prodicionem petundi, nocte intempesta cum parte copiarum proficiscunt. Sed nihil quoquam movente, admoti gravi armata murum suffodi imperat: neque enim scalas aut machinas adtulerat, quum oppugnandi consilio urbem non adcessisset. Et illi quidem una turrum dejecta, nihil tamen aperuerunt loci, quo intra perirent: nam forte ita prociderat turrus, ut quam minorum partem stans protexerat, non minus ruina sepiet. civesque summa ope resistebant: & ab Halicarnassensibus adjuvabantur; quos audito vicina civitatis periculo, maritimo itinere Memnon submiserat. Ita conatus Macedonum inritus fuit. Alexander ad obsidionem Halicarnassi reversus, ante omnia fossam triginta maxime cubitos latam, altam quindecim, quam hostes pro urbe duxerant, expleturus, tres testudines adaptas, quibus protectus miles materiam terramque sine noxa congereret. Equata fossa, turres machinasque quibus muri sternuntur, admoveri iussit. Iamque strata maniorum parte, qua ruina viam aperiebant, in urbem penetrare nitebantur; sed hostes, quum ob multitudinem integri subinde fessis succederent, ducumque presentia ad omnia audenda confirmarentur, strenue repugnabant. Luce per varia certamina consumpta, quum diurno labore fatigatos hostes Memnon segnius custodias agere crederet, cum valida manu prorumpit oppido, ignemque operibus injicit. Sed Macedonibus ad incendium concurrentibus, quum hi extinguere flammam conarentur, illi aurent, & prohibentibus vim intentarent, acre praelium coortum est. Quippe Macedones robore virtutis & adsuetudine periculorum longe praestantes hostibus, numero adaptatuque Persarum urgebantur: &

Diodor. 17.

24.

Vitruvius

10. 20. & 21.

Arrian. 1. 7.

quia

quia baud procul muris res gerebatur, ballistis catapultisque per mœnia dispositis eminens impetui, inulta vulnere accipiebant. Atrox inter hæc utrimque clamor, hortantium suos, interpansum adversos; tum sauciorum & morientium gemitus inter nocturnas tenebras omnia terrore tumultuque impleverant; augebantur hæc vocibus cetera multitudinis, quæ, dum aliis pugnant, operi insensæ, muris, qui pulsu machinarum contraerant, reparandis occupabatur. Tandem

Diod. 17.25 acrim adnisi Macedones hostem intra mœnia redegerunt, centum septuaginta interfecit, inter quos & Neoptolemus, qui cum Amynta fratre ad Darium per-

artian. 1.7. fugerat, occubuit. Macedonum non quidem ultra sedecim perierunt, sed trecenti ferme vulnerati sunt; quia nocturna pugna fuerat, neque adversus cecos ictus & incidentia temere tela quidquam satis provideri potuerat. Post aliquot deinde dies, levis & ludicra res

artian. 1.7. ingenti certamini causam præbuit, orto initio à duobus veteranis ex Perdicca agmine. Illic utubermes quum

Diod. 17.25 essent, unaque genio indulgissent, ut sit inter sermones familiares, jactantia militari sua fortia facta vicissim extollescentes, altercati cœperant, uter alteri anteferreretur, quum alter eorum, quid inani strepitu verborum sedamus honestissimam contentionem? inquit. non cui lingua, sed cui dextra sit melior, hoc agitur. & adest occasio: ea optime de controversiis nostris judicabit. age si vir es, & exeuntem sequere. Viro & ambitione incaluerant; itaque

Cæsar de
bell. Gall. 5.
44.

artian, 1.7.

privato consilio arma capiunt, & ad muros juxta arcem qua Mylasia abversa est, excurrunt. Horum temeritate animadverso, statim ex oppido globus hostium effunditur. Illi firmato gradu certamen conferunt, propius incurrentes gladiis excipiunt, in recedentes tela conjiciunt. sed adversus multos, & ex superiore loco dimi-

dimicantes haud diu impunita duorum audacia fuisset,
nisi confecto ipsorum periculo, commilitonum pauci
primo, deinde alii atque alii laborantibus subvenissent:
eodem modo & oppidanis subinde ad locum ubi pu-
gnatum confluentibus. Ita nunc hi, nunc illi robore
namque superioribus, varie pugnatum est: donec
Alexander cum manu qua circa ipsum erat progressus,
metum hostibus incussit, statimque intra munimenta
compulsi sunt: nec multum absuit, quin hostes simul
intemperent. Fortis enim intentis omnibus in ea qua
ante urbem gerebantur, moenia negligenter servari
contigerat: & duae turres cum continenti murorum
parte crebris arietum ictibus cesserant; tertia quoque,
laxata jam & concussa compage, fodientibus haud in
longum resistere potuisset. At quia tumultuarium id
praelium, neque universus exercitus instructus fuerat,
opportunitas ejus rei è manibus amissa est. Alexander,
quamquam ea res opinione Graecorum de victoria con-
cedentis videretur, corpora suorum, qui sub ipsis mœ-
nibus oppetierant, induciū postulatū ab hoste repetere,
quam indumata dimittere maluit. At qui cum Per-
sis erant, Ephialtes & Thrasibulus Athenienses, quum
plac apud ipsos odium adversus Macedonas, quam hu-
manitatis ratio valeret, negabant indulgendum hoc
esse infestissimis hostibus. Non tamen permove-
runt Memnonem, quin Graecorum moribus indi-
gnum esse diceret, sepulturam invidere cæsis ho-
stibus. ARMIS ET viribus in adversos & obli-
stentes utendum: neque contumeliis pugnan-
dum in eos, quos bonis malisque nostris sua dies
exemisset. Sane prater alias Memnonis virtutes, et-
iam moderatio ejus insignis fuit. neque enim, per ve-
cordiam conviciis insectari hostem, pulchrum ducebat;
sed virtute & consiliū vires illius animosque consunde-

Diod. 17. 25.

Arrian. 1. 7.

Julian. 6. 6.

Diod. 17. 25.

Plutarch.
apophth.
cap. 12.

re. Igitur quum aliquando in agmine quemdam ex mercenariis nonnulla contumeliose & petulanter in Alexandrum jacentem audisset, conversa hasta hominem pulsans, non te conduxì, inquit, ut malediceret Alexandro, sed ut adversus illum dimicaret.

CAP. X.
Arrian. 1. 7.
2. 10.

Interea obsessi summo studio securitati suae providentes, pro diruto muro alium interiorem ex cocto latere eduxerunt, non recta regione, sed in nascentis lune figuram sinuatum. eaque res, quam inter multos distributum munus esset, celerrime confecta est. Hunc murum Alexander postero statim die machinis quassa-
re cepit, quo minore negotio recens adhuc opus labefactaret. In eo labore occupatis Macedonibus, iterum ex urbe valida eruptio facta est: cratiumque quibus opera tegebantur nonnihil, & unius turris lignea partem flamma comprehendit, ne ad cetera opera transiret

Arrian. 1. 7. incendium, Philotas & Hellenicus obstitere, quibus in eam diem machinarum custodia cesserat: & Alexander mature conspectus, tantum trepidationis iniecit hostium animis, ut omnes facibus quibus armati procurrerant, quidam etiam arma jacentes, effusa fuga oppidum repeterent. Inde vim facile propellebant, adjuti commoditate loci, quem multo aequiorem obtinebant; & quia murus, sicut diximus, ita constructus erat, ut quaecumque partem intrasset hostis, non à fronte tantum, sed ex utroque laterum missilibus adpeti posset. Posthac Persarum duces, quum omnia sibi in dies arctiora esse viderent, constaretque non abscessurum Macedonem donec urbis potiretur, de summa

2. 19.

Diodor. 17.
26.

rerum consilium habebant. ibi Ephialtes vir animi corporisque robore in paucis conspicuus, incommoda longa obsidionis disseruit: negabatque expectandum, donec paulatim adcisus viribus exhausti fracti-

fractique cum ipsa urbe in victoris arbitrium concederent; sed dum aliquid virium superesset, cum robore conductitii militis erumpendum, & alacribus animis cum hoste confligendum esse.

Consilium suum quo in speciem audacius esset, eo plus in exsequendo facilitatis habiturum. hostibus enim aliq̃ omnia expectantibus, & adversus casum de quo nihil dubitarent imparatis superfluum iri suos. Neque Memnon, quamquam tanta consilia speciosis præferre solitus, restitit. nam etiamsi nihil novaretur, nulla propinqua auxilii spe. tristem obsidionis exitum fore prospiciebat; & ut in tanto discrimine, non inconsultum rebatur, experiri virum aciem, & qui velut instinctu quodam ad extrema audenda ageretur. Igitur Ephialtes duobus milibus ex omni mercenariorum numero electis, faces mille parare jubet, primaque luce adesse, & armatos expectare imperium. Cæpta die quum Alex-

Arrian. 1. 7.

xander iterum muro lateritio machinas admovisset, instarentque Macedones operi, Ephialtes porta subito patefacta dimidium suorum immittit cum facibus,

Diodor. 17. 25.

ipse cum ceteris denso agmine subsequitur, ut hostes incendium prohibituos submoveret. Alexander intellexit quid ageretur, aciem celeriter instruit, subsidia delecto milite firmat. quumque alios ad extinguendum ignem ire iussisset, in eos qui cum Ephialte adveniant impetum facit. At ille insigni corporis robore, quotquot conferre pedem audebant, obtruncans, sua voce, nutu, & imprimis exemplo ad virtutem animabat. neque parum molestia e muris exhibebatur hosti, quippe turrem centum cubitorum obsecsi erexerant, tormentisque commode dispositis hastas & saxa jaculabantur. Inter hac ex diversa parte urbis (ipsi

Arrian. 1. 7.

Tripylon vocabant) duce Memnone alium oppida-

G

norum

- norum globus, qua minime expectabatur, erupit, tan-
 tusque tumultus incescit castris, ut ipse etiam rex con-
 siliis incertus efficeretur. Sed animi magnitudini, &
 opportunis imperiis omnia pericula propulsabat, &
 fortuna in tempore subvenit. Igitur & qui machinas
 incenderant, à Macedonibus qui ibi curabant, quique à
 rege missi subsidio venerant, cum magna clade repulsi
 sunt: & Memnonem Ptolemaus excepit Philippi filius,
 regii corporis custos, præter propriam manum Addæi
 Timandrique cohortibus stipatus. eaque parte egregie
 vicerunt Macedones, quamquam Ptolemaum Addæum-
 que, & sagittariorum ducem Clearchum cum quadra-
 ginta ferme manipularibus amisissent; & hostes cum
 tanta trepidatione recesserunt, ut angustum pontem,
 quem ad fossam superandam construxerant, multitudo
 festinantium ruperit, iis qui superstiterant in præcep-
 s devolutis. ex quibus nonnulli à suis concultati inte-
 rierunt; alios Macedones ex superiore loco telis con-
 fixere. multi quibus ista calamitas pepercerat, sub
 ipsa urbis porta necem invenerunt: quippe exterritis
 omnibus, metuentibusque ne una Macedones intrumpe-
 rent, porta præpropere occlusa, magnam oppidanorum
 partem ad exitium hosti tradidit. Inter hac Ephialtes
 non spe magis quam desperatione formidabilis, cum re-
 gis ferociter dimicabat: & ancipitem fecisset victo-
 riam, ni laborantibus suis seniores Macedonum matu-
 re succurrissent. Ii in castris habebantur immanes ope-
 rum periculorumque, nisi ubi necessitas exigeret;
 quum stipendii præmiisque nihilominus perfrueren-
 tur. mernerant eum honorem fortibus facti, & sub
 superioribus regibus ipsoque Alexandro bellicis labori-
 bus ætate exacta. Ii quum suos periculis territos de-
 trectare pugnam, & receptui locum circumspicere in-
 tellegerent, Atharbia quodam duce, in primam aciem
 pro-

Diod. 17. 26.

Arrian. 1. 5.
12. 17.

Diod. 17. 27.

Curt. 5. 2.
8. 1.

provelant; adcensoque quod elanguerat praelio, junio-
 res conviciis & pudore flagitii ad resumendos animos
 compellant: Ita simul acerrimonis incumbensibus
 omnibus, quum emulationem suam hostium damnis
 exercerent, momento temporis inclinata fortuna; E-
 phialies cum plurimis fortissimisque suorum casus, re-
 liqui in urbem repulsi sunt. Introierant etiam Mace-
 donum multi, & oppidam vi capiebatur; quum rece-
 pti canis rex jussit; sive ut urbi parceret; sive prae-
 citi jam in vesperam die, noctem, & occultas ignotis
 locis insidias metuebatur. Hoc praelium praecipuas ob-
 fessorum vires consumpsit. Igitur Memnon re cum
 Oromobate qui urbem tenebat, ceterisque ducibus de-
 liberata, nocte intempesta turrim ligneam & porticum
 ubi tela servabantur, incendunt, aedificiisque muro vi-
 cinis ignem supponunt: quo celeriter concepto, quum
 & ex porticibus turrique flamma vento agitata adce-
 deret, late fuderunt incendium. Oppidanorum mili-
 tumque validissima pars arcem in insula sitam occu-
 pavit; alii in Salmacidem se contulere: alterius arcis
 id nomen, inditum à fonte, qui ibi est; vulgarissima
 fama. Reliquam multitudinem resque preciosas ducas
 avexerunt in Con insulam. Alexander indicio trans-
 fugarum, & objecta oculis specie, qua in urbe gesta
 fuissent cognitis, quamquam media nocte, Macedonas
 in urbem intruere, & quos incendium augentes
 deprehendissent, interficere; si qui domi se con-
 tinerent, ab eorum caede temperare jubet. Lucè
 oborta arces à Persis & mercenariis infestas contempla-
 tus, quum obsidionem earum longi operis futuram suspi-
 caretur, neque precium putaret, capite gentis expugna-
 to, duabus arcibus adsidentem, agendi tempus per otium
 & inertiā terere, urbem ipsam exscindit, arces muro
 fossaque circumseptas Ptolemaum observare jubet,

Diod. 17. 27.

Arrian. 1. 7.

2. 8.
Arrian. 1. 7.Vitruvius 2.
8.Diod. 17. 27
Arrian. 1. 7.

Diod. 17. 27.

- Arrian. 1. 7. *quem cum tribus millibus peregrinorum militum, & equitibus ducentis, ad Cariam tuendam relinquebat. Is non longo post tempore, copis cum Asandro Lydia pratore conjunctis, Orontobatem acie vicit: & Macedonibus, ira tadioque diuturnioris mora, oppugnationi acriter incumbentibus, arcus in potestatem redacti sunt. At rex Phrygiam continentesque provincias animo complexus, Parmenionem cum amicorum turmis*
- Arrian. 1. 7. *& auxilariis equitibus, Theffalisque quibus Alexan-*
 2. 1. 1.
 Diod. 7. 27.
 Arrian. 1. 7. *der Lyncestes praeerat, Sardes mittit; ut inde in Phrygiam intraret, venturoque exercitui com-
 meatum & pabulum ex hostico pararet. data ad hoc plaustra, qua simul ducerentur. Quum deinde multos Macedonum paulo ante eam expeditionem ductis uxoribus, desiderium earum impatienter ferre cognovisset; Ptolemaum Seleuci filium corporis custodem in praefecit, domumque deducere iussit, cum uxoribus hybernaturus. duo quoque ex ducibus Cynos atque Melaeger ob eandem causam una profecti sunt. Id regi magna apud milites commendationi fuit, promptioresque deinde eos ad longinquam militiam reddidit, quum sui rationem habitam viderent, sperarentque deinceps etiam ad suos visendos subinde comeatum impetraturos esse. Ducibus instructum est, ut interim, dum in Macedonia morarentur, strenue delectus agerent; quantasque maximas possent equitum peditumque copias, cum iis qui eum abibant, sub initium veris adducerent. Animadverso autem exercitum Asiaticis moribus infici, magnamque vulgo per castra impudicorum multitudinem haberi, probrosos omnes conquiri iussit, & in parvam quamdam Ceramicus sinus insulam seposuit: haeque infamia loco, & ob ejus rei memoriam Cinadopolis adpellatur.*
- Plin. 5. 31.

His

His ita gestis insistens consilio suo, ut anni mariti-
 ma ora sui juris effecta, classem hostium inutilem red-
 dederet, Hyparnis receptus, qua arcem tenentes merce-
 narii dediderant, in Lyciam contendit. Ibi pacta cum
 Telmessensibus amicis, Xanthoque flumine transmis-
 so, cognominem anni urbem, Pinaraque & Patara,
 nobilibus iis regionibus oppida, cum aliis minoribus cir-
 citer triginta, in fidem accipit: rebusque satis in pra-
 sens compositis, in Myliada procedit. Phrygia majoris
 portio Mylias est; sed Persarum regibus placuerat
 Lycia eam contribui. Eam dum recipit, adfuere Pha-
 selitarum legati amicisiam orantes, aureamque coro-
 nam hospitale donum adferebant: idem persebant mul-
 tarum urbium oratores ex inferiore Lycia. Itaque
 rex praemissis, quibus oppida sua Phaselica Lycique
 traderent; paucis post diebus, Phaselin profectus est.
 oppugnabant illi tum maxime validum praesidium,
 quod in ipsorum ditione Pisida construxerant, multas-
 que inde injurias insulerant adcolis. id adventu Alex-
 andri brevis captum fuit. Apud Phaselitas plures
 dies, ut foque & exercitum reficeret, quieti dedit. invi-
 tabat etiam tempus anni; quippe media jam hyems
 difficiles progredienti vias effecerat. Ibi per hilarita-
 tem & epulas laxato animo, quum statuam Theodesti
 à civibus suis in foro positam vidisset, ut à cena tenu-
 lentus surrexerat, falsabundus eo processit, frequen-
 tesque ei coronas injecit. Nam Theodestem, quum A-
 ristotelem una audiret, familiarem gratumque ha-
 buerat. Sed otiosos juvenilis animi lusus atrox à Par-
 menione nuncius cito discussit. Comprehenderat ille
 Persam quemdam Asisinem nomine, à rege Dario pa-
 lam quidem ad Atyziam Phrygia satrapam missum;
 sed cum occultis mandatis, ut Alexandrum Lyn-
 cestem captata occasione secreto conveniret, ei-
 que

CAP. XI.
2, 8.

Arrian. 1, 7.

Diodor. 17.
17.

Arrian. 1, 7.

Plut. c. 28.
Arrian. 1, 7.

Plut. cap. 28.

Suidas V.
Ἰνδ. κττς.

Arrian. 1, 8.

- que, si destinata effecisset, Macedoniæ regnum & mille insuper auri talenta polliceretur. *Nam cum Amynta transfuga scelesto consilio inito, occidendi regis partes sibi sumpserat. Oderat eum tum aliis de causis; tum quod Heromenem & Arrabeum, fratres huius Alexandri, inter paterna necis conscios supplicio adfecisset. Et quamquam ipse pœna exemplum, multisque postea honoribus ornatum, non simplex beneficium regi deberet; insita animo scrocia & dominandi cupidine nihil nefas putabat, per quod ad regnum via sterneretur. Re in consilium deducta facilitatem regis arguebant amici, quod hominem in manifesto maleficio deprehensum, non modo punire non sustinuisset; verum etiam præmiis & honoribus auctum optimæ equitatus parti præposuisset. Quem deinceps & fidum futurum, si præter impunitatem propior amicitia gradus, maximæ dignitates, honorificæ præfecturæ parricidii merces essent? Igitur mature emendandum, quod nimia lenitate peccatum esset: priusquam ille, consilium emanasse sentiens, Thessalorum mobiles animos ad res novandas induceret. Non contemnendum esse periculum, quo majus ne excogitari quidem possit: neque spernenda deorum ostenta, qui regem de cavendis insidiis evidenter monuissent. Nuper enim, dum Halicarnassum obsidens, post longos magnosque labores meridiatione reficitur, hirundo, nota auspiciiis avis, magno cum garritu, circum caput quiescentis volitaverat, & modo in hoc, modo illud lectuli latus se demiserat, turbulentiore solito cantum exorsa. Et rex quidem defatigato corpore non penitus excussit somnum, sed tamen avem continuo strepitu molestam sentiens manu obiter repulit. Illa adco non exterrita est, ut etiam in ipsius*
- Arrian. 1. 8.
1. 9.
- Arrian. 1. 8.
2. 9.
1. 7.
- Ælian. hist. anim. 10. 34.
- Arrian. 1. 8.

ipsum capite confederit, neque prius strepere desierit, quam ab expectrecto demum abacta est. Idque sic interpretatus fuerat Aristander, ut instare periculum diceret ab amico regis; sed insidias in occulto non mansuras. hoc enim monere naturam avis, quæ præ ceteris homini familiaris, eademque supra modum garrula esset. His itaque diligenter expensis, quum indicium Asisiniscum vatis responso convenire cerneret, meminissetque se matris literis anxie monitum, ut ab hoc homine sibi caveret; nihil ultra differendum ratus, quid fieri vellet, Parmenioni significat: nam ut diximus, cum ipso in Phrygiam iverat Lyncestes Alexander. Sed ne quo casu consilium regis patrum in tempore prederetur, literas scribi non placuit, sed per hominem fidum atque honoratum mandata perferri. Electus est Amphoterus Craeteri frater, qui quum Macedonicum habitum Phrygio mutasset, adsumptis Pergensibus aliquot itineris gnatis, ad Parmenionem occultus penetrat. Ita Alexander comprehenditur: & quum ob veterem suam familiaræque dignitatem & gratiam diu dilatus esset; tertio post anno, dum à Philote consiliis supplicium sumitur, societate criminis, & pœna fontium, in exitium abreptus perit. Regi ex Phaselide moventi, supra detectas insidias, propitius numinis favor alio statim beneficio patuit. Parte exercitus ad Pergensium urbem per montes præmissa; ceteros ipse per litus ducebat, quæ Climax mons Pamphylio mari imminens angustam euntibus semitam relinquit, quoties mare tranquillum est; at quum æstas incubuit, fluctibus operitur. idque hyeme frequens & prope perpetuum est. At Alexander nihil æque ac motam metuens, exercitum per æqua per iniqua, eodem ardore atque impetu rapiēbat. Continui per eos dies Austri flayerant, qui

Diod. 17. 32.

2. 9.

Comment.
in Curt. 7. 1.

Arrian. 1. 8.

Strabo l. 14.
Curt. 5. 3. 1
6. 3.Artemon in
Senecæ sua-
sor. 1.Arrian. 1. 8.
Eustath.

in Dionys.
v. 855. &
865.

Appian. lib.
2. de bell.

civ. I. Ioseph.

antiqui. li. 2.

extremo.

Plutarch.

c. 27. & 28.

*Strabo lib.

14.

Ioseph. 11.

8. Schickar.

in proem.

Tarich. reg.

Persiz.

Zonaras

tom. 1.

Tacit. H.

5. 2.

Ioseph. 11.

8. Ευρίβ.

λόγος Α.

mare in litus propellentes, omnia itineris vestigia altis paludibus opplent: adfida etiam magnaque pluvia, ut ventis istis spirantibus solet, ruebant. sed adventante Alexandro subito exortus Aquilo celum purgavit imbribus, undas rejecit in mare, & Macedonibus transitum aperuit. Sic quoque, unius *diei itinere per incerta vada emergendum fuit; aqua ad umbilicam ferme pertingente. Tantam in periculo Alexandri fiduciam, ut ab ipsius ingenio profectam non dubito; ita frequentibus prodigiis & omnibus auctam confirmatamque fuisse crediderim: postquam decreto numinis, clarissimis maximisque rebus se destinati coniecit. Adhuc in Macedonia degenti species humana augustior adparuisse dicitur, monentis ut ad evertendum imperium Persicum quamprimum in Asiam sequeretur: atque in memoriam insomni revocatum esse regem, quum in Pheenice res gereret; obvio Iudæorum sacerdote in quo recognovit ornatum, quem pridem in objecta imagine per quietem viderat. Nam inter obsidionem Tyri vicinis regibus populisque deditionem & delectus imperaverat. sed Iudæi, qui Hierosolyma famosam urbem terebant, fœdus cum Dario causati, Macedonum amicitiam detrectabant. Eam gentis contumaciam puniturus, in Iudæam in festo agminis ne perrexerat. At Hierosolymitani ut regis iram lenirent, cum uxoribus liberisque supplices in occursum venientis effunduntur. Sacerdotes primitibus tenuissima bysso amicti: hos deinde populus candido & ipse vestitu sequebatur. Agmen ducebat Iaddus summus sacrorum antistes cum solenni ornatu. Adpropinquans pompa venustatem speciemque miratus rex, equo defiliens, solus processit, adoratoque DEI nomine, quod æthere lamina insculptum cidaris pontificia præferebat, ipsum quoque reverenter salutavit. Improvisa

visa res omnium qui cum eo adveniant animos in stuporem dedit. Iudaei ex propinqui exitiimotu non in spem incolamitaris modo, sed inopinata gratia fiduciam erecti circumstant regem, laudes gratulationemque & vota miscentes. Contra Syrorum regum, qui ob crebras acerbasque cum Iudaeis similitates Alexandrum sequuti fuerant, inimicorum supplicium, ut rebantur, infesti animi libidinem expleturi, stupebant; dubii verane essent quae intuerentur, an ali-quod oculorum ludibrium vana imagine sopitos sensus falleret. Neque minus Macedonas insolentia spectaculi suspensos habuit: donec propius accedens Parmenion interrogare ausus est, quid ita externis caeremoniis honorem deferret, quem à tam foeda gente etiam recipere vix tanto rege dignum esset? Atque ille insomnium suum retulit. Deinde urbem ingressus in pulcherrima ade ritum recepto sacrum DEO fecit, & dona templo intulit. Inspexit etiam factos gentis codices, quibus continebantur diu ante perscripta vaticinia. inter quae Tyrum Macedonibus cessuram, & Persas à Græco quodam debellatum iri clare significabatur. eum se fore interpretatum, Iudaeis concessit, ut domi forisque suis legibus ritibusque libere uterentur; & quia septimum quemque annum agriculturæ exortem agunt, etiam tributorum ista portione solverentur. Naturam quoque regionis admiratus, quæ aliis fructibus inter præstantissimas dives, opobalsamum sola producit, Andromachum in regionibus præposuit: quem Samaritani, perpetui Iudæorum hostes, paulo post atrociter necaverunt. Sed hæc quidem post Tyrum Gazamque expugnatas gesta sunt: nos per occasionem præcepimus.

Ceterum angustiis ad mare Pamphylum super-

G 5

tis,

Ὀλυμπ.
ἀπ' αὐτοῦ. Cc-
drenus.
Glycas. Sul-
pic. Sever.
lib. 2.
Jesaiæ 11.
Daniel. 8. 21.

Cedrenus,
Plin. 12, 25.

Curt. 4, 8.

Josephus
11, 8.

E A P. XII.

Arrian, 1.8.

is, Alexander Pergis profectus in itinere obvius habuit Aspendiorum legatos, ex principibus civitatis. ii petentes ne præsidium recipere cogerentur, quinquaginta talenta in stipendium militum, & quantum equorum tributum nomine regi Persarum alere consueverant, promiserunt. Inde rex ad Side-

Paus. lib. 8.

tas qui Melanem amnem adcolunt, progressus est; Cumanorum ex Æolide genus, sed sermone barbaro: nam Græcus exoleverat, non diuturnitate temporis, ut ac-

Arrian. 1.8.

cidit; verum majores suos, ut in eas regiones venerunt, repente oblitos patriæ linguæ, novam & antea inauditam sonuisse memorabant. Side recepta, quæ Pamphylia metropolis erat, Syllium ibatur, tutum natura situs oppidum, & tam peregrino mili-

Suidas v.
Σιδ.

Arrian. 1.8.

te, quam barbarorum adcolentium firma manu egregie munitum. Ea res, & quia Aspendios rebellare nunciabatur, avertit iter: Aspendumque ductus est exercitus. Illi subita Macedonum inruptione ter-

Vitruvius
10. 19.

Arrian. 1.8.

riti, desertis quæ in plano erant edificiis, in arcem concessere. Alexander vacua urbe positus, sub ipsa arce castra communit; & quum peritissimos architectos haberet, adparatu oppugnationis obfessos ad pacem prioribus conditionibus repetendam compulit. Nihil ad

majora properanti optatius accidere potuisset, quam loci haud contemnendi longa obsidione non detineretur; ne tamen impunita defeكتورum temeritas esset, potissimos civium obsides tradi, pecuniæque imperatæ nec exsolutæ summam duplicari precepit: adjunctum est, ut satrapæ quem Alexander præfecisset, obedirent, annua Macedonibus tributa solverent; & de agro, unde vicinos vi ejecisse arguebantur, judicio contenderent. Huic ita gestis, remensis iter, quod ad Pergensium oppidum ferebat, inde perrexerit in Phrygiam. Sed per ista loca ducenti supe-

superanda erant angustia, quas juxta Telmissam, ut-
 bem Pisidaram, duo montes ex adverso concurrentes
 efficiunt; ita strictis faucibus ut portarum similitudi-
 nem referant: easque barbari armata manu utrim-
 que infederant. Alexander in ipso aditu castra poni
 jubet, ratum, quod evenit, Telmissenses castris locatis
 periculum differri credentes, non diu hasuros in angu-
 stiis, sed modico in illis relicto praesidio ceteros in urbem
 recessuros esse. Igitur occasione haud segniter usus,
 protinus sagittarios & funditores, quodque ex gravi
 armatura maxime expeditum erat, inducit; & pra-
 sidio barbarorum deturbato, ante ipsam urbem castra
 conlocat. Ibi legatos Selgensium audit, qui ob vetu-
 stas cum vicinis Telmissensibus similitates, quamquam
 ejusdem nationis essent, amicitiam ac auxilia offere-
 bant regi. Quibus perbenigne exceptis, ne obsidione
 annis urbis tempus tereret, Sagalassum castra movit:
 validam urbem & juvenutis robore firmatam. quum
 enim omnes Pisida bellicosi sint; Sagalassenses praeter
 ceteris pugnaces habentur. Ii, quum otiam à Telmisso
 foederata socieque copia venissent, viris magis quam
 moribus confisi, in vicino colle instruxerant aciem; &
 praemissos ab Alexandro velites opportunitate loci ad-
 juti repulerant: sed Agriani resistebant; qui propin-
 qua jam Macedonum phalanx, & ante prima signa
 rex conspectus audaciam addiderat. Maximus militi
 labor fuit per ardua conniti: postquam aquioribus
 paulo locis consistere datum est, semermum montano-
 rum vulgus haud agre disecere. Ex Macedonum du-
 cibz Cleander desideratus est, cum viginti ferme mi-
 litibus; barbarorum ad quingentos cecidere: ceteros
 expedita fuga, & locorum notitia protexit. Fugien-
 tibus tamen institit rex contentione quanta poterat
 tam grave agmen: eodemque impetu urbs eorum
 \ capta

Strabo
lib. 14.

Arrian. 1. 8.

Strabo
lib. 14.

Arrian. 1. 2.

- cepta est. Per cetera deinde Pisidia munita loca circumtulit bellum : quorum nonnulla pugnando cepit ; alia conditionibus in fidem venerunt. Telmissum expugnatam, ob pertinaciam civium, solo aquavit ; populo libertatem ademit ; & paulo post cum aliis quibusdam Pisidia civitatibus, Celenarum praefectura contribuit. Pacatis hunc in modum asperissimis nationibus, in Phrygiam processit, qua Ascanius lacus est, cujus aqua sua sponte concrefcens, necessitate salis è longinquo petendi solvit adcolus. Dum ea geruntur, Memnon suarum partium reliquiis undique conlectis, ut inhabitentem Asia Alexandrum extorqueret, ad bellum Gracia Macedoniaque inferendum cogitationes convertit. Quippe Darius in hoc uno spem reponens, qui victoris impetum sua virtute suaque prudentia diutissime ad Halicarnassum moratus esset, summa rerum praefecerat eum, magnamque pecunia vim trans miserat. Itaque mercenariorum manu quanta poterat conducta, cum trecentarum navium classe libero mari vagabatur ; & qua tantis conatibus adversa vel aqua futura essent, solerti aestimatione pensabat. Interea locis qua minus anxie custodiebantur occupatis (inter qua & Lampfacus fuerat) insulas adgressus est, quibus Macedones, quamquam utrimque continenti potirentur, ob inopiam navium auxilium ferre non poterant. Iuvit consilium ducis animorum mira ubique dissensio ; quum aliis ad Alexandrum libertatis auctorem restrahentibus, non deessent, qui Persici opibus aucti, propriam sub veteribus dominis potentiam, quam liberata republ. eandem omnium equalitatem, mallent. Igitur Athenagoras & Apollonides ex Chiorum optimatibus, re cum Phisino Megareoque, & aliis sua factionis hominibus communicata, Memnonem arcessunt. Ita Chius proditione capitur, & praesidio ibi*
- Strabo
lib. 14.
Arrian. 1, 8.
- Strabo
lib. 14.
Plin. 5, 29.
- Arrian. 1, 8.
- Arrian. 2, 1.
- 2, 9.
Diodor. 17.
29.
- Aristot.
Meteorol.
lib. 2.
- 2, 6.
- Curt. 4, 5.
Arrian. 3, 1.
- Arrian. 3, 1.

ibi conlocato, urbanarum rerum administratio Apolloni-
 didi sociisque traditur. Inde Lesbum petens, Antissam,
 Pyrrham & Ereffum nulla negotio capit; Methymna Diod. 17. 29.
 Aristonicum tyrannum imponit; totamque insulam Curt. 4. 5.
 excepta Mylene nobilissima urbe, in potestatem re-
 digit. Ea multis diebus obsidionem constanter pertu-
 lit: nec ab ipso Memnone capta est. Illa enim quam Arrian. 2. 1.
contra Dio-
dor. 17. 29.
 jam magnis operibus urbem circumvallasset, & oculu-
 so portu, variumque stationibus per opportuna loca
 dispositis, ne qua subsidio venientibus aditus pateret,
 providisset, pestilenti morbo correptus, præclaram Per-
 særum spem, inrepabili cum ipsorum damna, deseruit.
 Sed quam se jam morti vicinum intellexeret, Phar-
 mabazo sororis suæ filio, quem Artabazo pepererat, 1. 2.
 imperium suum tradidit, donec Darius, re comperita,
 aliter statueret. Hic cum Autophradate classis præfe- Arrian. 2. 1.
 cto mania peritus, eo tandem obsessos adegit, ut secu-
 ro prædii discessu pactis, columnas, quas fœderis cum
 Alexandro leges insculpta erant, subvertarent; Dario-
 que fidem polliciti, dimidiam exsulum suorum partem
 reciperent. At Persæ non integra fide pactis steterunt;
 sed introductis in urbem militibus Lycomedam Rho-
 dium præfisse jusserunt: Diogeni, qui ob studia in
 Persæ exsulaverat, patria tyrannis tradita est. Pe-
 cunia deinceps privatim ab opulentissimo quoque per-
 vim ablata: neque eo minus imperatum tributum,
 quod commune Mitylenæorum penderet.

SUPPLEMENTUM
IN CURTII

Lib. 5. Cap. 13: Num. 25.

M Iratusque confossapotiùs quam abacta esse, semivivi hominis gemitum percipit. itaque more ingenii humani cupidus visendi quid rei vehiculo isto conderetur, dimotis pellibus, quibus obtectum erat, *Just. 11, 15.* Darium multis vulneribus confossam reperit. regium enim cultus, & aurea catena, quæ à parricidio vinctum fuerat; dubitationem eximebant. *Curt. 5, 11.* Non erat expers *Just. 11, 25.* Graci sermonis Darius; gratiasque agebat diis, qui post tanta mala, tamque gravia, hoc tamen indulgissent solatii, ne omnino in solitudine extremum spiritum effunderet. Itaque te, *inquit,* quisquis es mortalium, per communem hominum sortem, à qua nec maximos regum exemptos esse præsentì spectaculo moneris, rogo quæsoque, ut hæc ad Alexandrum mandata mea perferas; nihil eorum quæ longe tristissima perpessus sum, ne hunc quidem incomparabilis calamitatis exitum, ita gravem mihi accidisse, ut hoc unum, quod post tanta in me meosque merita adversus clementissimum victorem inimico vendendum fuit, & nunc ingrato moriendum est. Sed si qua postremis miserorum votis apud deos vis est, & cum ipso spiritu profusas preces mitius aliquod numen exaudit; ille quidem sospes & incolumis, longeque supra contagium meæ sortis & invidiam fortunæ positus, in solio Cyri gloriosam ætatem exigat: suæque virtutis memor cum matri liberisque meis locum apud se esse

esse patiatur, quem illi fide & obsequio meruerint. at parricidas promptum exitium consequatur. quod Alexander interrogabit, si non misericordia infelicis hostis, saltem odio facinorum; & ne impunita in aliorum etiam regum suumque ipsius exitium erumpant. *Posthac quum siti angereetur, adlata per Polystratum aqua recreatus, ergo, ai, hanc etiam tantis calamitatibus extremam adcedere oportuit, ut benemerito gratiam referre non possim! at referet Alexander; Alexandro vero diu. Dextram deinde protendit, eamque Alexander, fidei regiae pignus, ferri iubens, adprehensa Polystrati manu, animam efflavit. Alexander an sit tantis adhuc supervenerit, incertum est: illud constat, miserabili regis opulentissimi exitu comperto, copiosas lacrimas profudisse, statimque chlamyde sibi detracta corpus operuisse, & magno cum honore ad suos deferri iussisse, ut regio Persarum more curatum monumentis majorum inferretur. Ingratitudinem hominum, à qui pro summis beneficiis crudele exitium Darius pertulit, quamquam suo pte ingenio horrendum & execrabilem, insigniore ad posteritatem infamia damnavit canis cujusdam mira fides, qui ab omnibus familiaribus derelicto solus adsuit, & quam in vivum prae se tulit benivolentiam, morienti quoque constanter praestitit. Hunc vita finem sortitus est ille, quem modo contumelia adfici putabant, nisi regum, & deorum consanguineum salutarent: magnoque iterum experimento adprobaturum est, NE-
A INEM magis patere fortuna, quam qui pluribus ejusdem blanditiis inrebitus, jugum illius tota cervice receperit.*

Plut. cap. 27.
Zonaras.

Just. 11. 15.

Arrian. 1. 5.

Diod. 17. 73.

Just. 11. 16.

Plut. cap. 78.

Zonaras.

Εὐσεβ. δό.

γρ. Α.

Just. 11. 15.

2. 4.

SVP-

SUPPLEMENTUM

In Curtii lib. 6. à principio.

- D**um ea per Asiam geruntur, ne in Gracia quidem Macedoniaque tranquille res fuere. Regnabat apud Lacedamonios Agis Archidami filius, qui Tarentinis opem ferens ceciderat, eadem die quo Philippus Athenienses ad Charonem vicit. Is Alexandri per virtutem amulus, cives suos stimulabat, ne Græciam servitute Macedonum diutius premi paterentur. nisi in tempore providerent, idem jugum ad ipsos transiturum esse. Adnitendum igitur, dum aliquæ adhuc Persis ad resistendum vires essent: illis oppressis, adversus immanem potentiam frustra avitæ libertatis memores futuros. Sic instinctis animis, occasionem belli ex commodo cæptandi circumspiciebant. Igitur felicitate Memnonis invitati, consilia cum ipso miscere adgressi sunt; & postquam ille rerum latarum initia intempestiva morte destituit, nihilo remissius agebant. Sed ad Pharnabazum & Autophradaten profectus Agis, triginta argenti talenta, decemque triremes impetravit, quas Agesilao fratri misit, ut in Cretam navigaret, cujus insula cultores inter Lacedamonios & Macedonas diversis studiis distrahebantur. Legati quoque ad Darium missi sunt, qui in usum belli ampliore vim pecunia, pluresque naves peterent. Atque hac eorum cæpta clades ad summum (nam ea intervenerat) adeo non interpellavit, ut etiam adjuverit. quippe fugientem insequutus Alexander in longinqua loca magis magisque rapiebatur; & ex ipso prælio mercenariorum ingens multitudo in Graciam fugap-

penetraverat. quorum octo millia Persica pecunia con-
duxit Agis, eorumque opera plerasque Cretensium urbes
recepit. Quam deinceps Menon in Thraciam ab Ale-
xandro missus, barbaros ad defectionem impulisset, ad
que eam comprimendam Antipater exercitum ex Ma-
cedonia in Thraciam duxisset, opportunitate temporis
strenue usi Lacedamonii totam Peloponnesum, paucis
verbis exceptis, in partes traxerunt, confectoque exer-
citu viginti millium peditum, cum equitibus bis mille,
Agidis summam imperii detulerunt. Antipater ea re
comperta bellam in Thracia, quibus potest conditioni-
bus componit, raptimque in Graciam regressus, ab
amicis sociisque civitatibus auxilia cogit. Quibus con-
venientibus ad quadraginta pugnatorum millia recen-
suis. Advenerat & ex Peloponneso valida manus: sed
quia dubiam ipsorum fidem resciverat, dissimulata su-
spicione gratias egit, quod ad defendendam adver-
sus Lacedamonios Alexandri dignitatem adfuiss-
sent: scripturum se id regi, gratiam in tempore
relaturo. in præsens nihil opus esse majoribus co-
piis: itaque domos redirent, foederis necessitate
expleta. Nuncios deinde ad Alexandrum mittit, de mo-
tu Gracia certiores facturos. Atque illi regem apud Ba-
etra demum consequuti sunt, quam interim Antipatri
victoria, & nece Agidis in Arcadia, transactum esset.
Sane jam pridem tumultu Lacedamoniorum cognito,
quantum tot terrarum spatii discretus potuit, provi-
derat: Amphoterum cum Cypriis & Phoeniciis navi-
bus in Peloponnesum navigare; Meneten tria mil-
lia talentum ad mare deferre jusserat, ut ex propin-
quo pecuniam Antipatro subministraret, quanta il-
lum indigere cognovisset. Probe enim perspexerat,
quanti ad omnia momenti motus istius inclinatio futu-
ra esset: quâquam deinceps adepto victoria nuncio suis

Curt. 4. 12.
Diodor. 17.
48.Diodor. 17.
62.Justin. 12. 1.
Diodor. 17.Frontin. 2.
11.

Curtius 7. 4

Arrian. 3. 12

Arrian. 3. 3.

H

operi-

Plutarch.
Agésilao
cap. 25.

Æschines
contra Ctesiphontem.

Polyb. 20. 48.
Æschines.

Paul. lib. 1.
Curt. 6. 1.

operibus id discrimen comparans, murium eam pugnam fuisse cavillatus est. Ceterum principia ejus belli haud improspere Lacedæmonius fuisse. Juxta Corinthagum Macedonia castellum cum Antipatri militibus congressi, victores exstiterant: & rei bene gesta fama, etiam qui suspensis mentibus fortunam spectaverant, in societatem eorum pertracti sunt. Una ex Elæis Achaïisque urbibus Pellene fœdus aspernabatur; & in Arcadia Megalopolis, fida Macedonibus ob Philippi memoriam, à quo beneficiis adfecta fuerat. Sed hac arte circumfessa haud procul deditione aberat, nisi tandem Antipater subvenisset. Is postquam castra castris contulit, seque numero militum alioque apparatu superiorem conspexit, quamprimum de summa rerum prælio contendere statuit: neque Lacedæmonii detrectare certamen. Ita commissæ est pugna, quæ rem Spartanam majorem in modum adflixit. Quum enim angustiis locorum, in quibus pugnabatur, confisi, ubi hosti nullum multitudinis usum futurum credebant, animose congressi essent, neque Macedones impigre resistenterent, multum sanguinis fusum est. Sed postquam Antipater integram subinde manum laborantibus suis subsidio mittebat; impulsæ Lacedæmoniorum acies gradum paulisper retulit. Quod conspicatus Agis, cum cohorte regia, quæ ex fortissimis constabat, se in medium pugna discrimen immisit &c.

SUPPLEMENTVM

I N C U R T I I

Lib. 10. Cap. 1.

Amissa propemodum Thracia, ne Græcia quidem tumultibus inconcussa mansit. Nam Alexander, punita satraparum quorundam insolentia, quam

quam dum in extremo orbe Indorum armis adstineret, per summa scelera atque flagitia in provinciales exercuerant, ceterorum metum intenderat: qui in paribus delictis idem admissorum premium expectantes, in rosercenariorum militum fidem confugiebant, illorum manibus, si ad supplicium poscerentur, salutem suam tutari; aut pecunia quanta poterat coacta, fugam inibant. Ea re cognita litera ad omnes Asia praetores missae sunt. quibus inspectu, è vestigio omnes peregrinos milites qui stipendia sub ipsis facerent, dimittere jubebantur. Erat inter eos Harpalus; quem Alexander, quod ob ipsius amicitiam olim à Philippo ejectus solum vertisset, inter fidissimos habebat, & post Mazae mortem satrapia Babylonia donaverat, thesaurorumque custodia praefecerat. Is igitur quam fiduciam quam in propensissima regis gratia habere poterat, magnitudine flagitiorum consumpisset, quinque talentorum millia ex gazae regia rapit, conductaque sex millium mercenariorum manu, in Europam evadit. Iampridem enim luxu & libidinibus in princeps tractus, desperataque apud regem venia, adversus iram ipsius in alienis opibus subsidium circumspicere ceperat; & Athenienses, quorum non contemnendam potentiam, & apud ceteros Gracos auctoritatem, tam occultum in Macedonas odium norat, sedulo coluerat. Itaque spem suis faciebat, Athenienses adventu suo cognito, copiisque & pecuniis quas adduceret coram inspectis, protinus arma consiliaque sociaturos esse. Nam apud populum imperitum & mobilem, per homines improbos * & avaritia venales, omnia se muneribus consequuturum existimabat.

Curt. 10. 1.
Plut. c. 117.

Diodor. 17.
106.

Plut. c. 16.
Plut. c. 74.

Arrian. 3. 1.
3. 8.

Diodor. 17.
103.

Athen. 13. 7.

Diod. 17.
103.

*Plut. Phoc.
cap. 28. &
Demosth. c.
34. Just. 13.
5. Dinarch.
contra De-
mosthen.

SUPPLEMENTVM
I N C U R T I I

Lib. 10. Cap. 4.

T Andem pra dolore vix mentis compotes *universi* concurrunt ad regiam, armisque ante fores pro-
jectis, tunicati adstantes, nuda & obnoxia poenis
 corpora admitti flentes orabant. non se deprecari
 quin suppliciiis fontium expiarentur, quæ per
 contumaciam deliquissent. regis iracundiam sibi
 morte tristiores esse. Quumque dies noctesque ante
 regiam persistentes, miserabili clamore habituque pœ-
 nitentiam suam adprobarent; biduum tamen adversus
 humilimas suorum preces iracundia regis duravit, ter-
 tio die victus constantia supplicum, processit; incusata-
 que leniter exercitus immodestia, non sine multis u-
 trimque lacrimis, in gratiam se cum ipsis redire
 professus est. Digna tamen res visa est, quæ majoribus
 hostiis expiaretur. Itaque sacrificio magnifice perpetra-
 to, Macedonum simul Persarumque primores invitavit
 ad epulas. Novem millia eo convivio excepisse,
 proditum est memoria, eosque omnes invitante re-
 ge ex eodem cratere libavisse, Græcis barbaris-
 que vatibus tum alia fausta vota præeuntibus,
 tum in primis ut ea utriusque imperij in idem cor-
 pus coalita societas perpetua foret. Maturata
 deinde est missio, & infirmis quique exauctorati.
 amicorum quoque seniorum quibusdam comitum de-
 dit. ex quibus Clitus cognomento Albus, Gorgiasque &
 Polydamas, & Antigènes fuerunt. Abeuntibus non modo
 præteriti temporis stipendia cum fide persolvit, verum
 etiam talentum adjecit in singulos milites, viatici
 nomine. Filios ex Asiaticis uxoribus susceptos
 (ad decem millia fuisse tractur) apud se relinqui
 iussit.

Arrian. 7.2.

Plutarchus

c. 122.

Justin. 12.

12.

Diodor. 17.

109.

Arrian. 7.2.

Just. 12. 12.

Arrian. 7.2.

Diodor. 17.

110.

jussit, ne in Macedoniam cum parentibus trans-
gressi, & conjugibus liberisque prioribus per-
mixti familias singulorum contentionibus & dis- Diodor. 17.
cordiis implerent: sibi curæ fore pollicitus, ut 110.
patrio more instituti militiæ artes edocerentur. Justin. 12.
Ita supra decem veteranorum millia dimissa sunt; ad- 12.
ditusque est Craterus, qui eos deduceret, ex præcipuis Diodor. 17.
regis amicis; isti si quid humanitus contigisset, 109.
Polyperchonti parere jussi sunt. Literis etiam ad Arrian. 7. 2.
Antipatrum scriptis, honorem emeritis haberi præ-
cepit: ut quoties ludi atque certamina cderentur,
in primis ordinibus coronati spectarent: utque Plutarch. c.
fato functorum liberi, etiam impuberes, in pater- 122.
na stipendia succederent. Craterum Macedoniæ Arrian. 7. 2.
continentibusque regionibus cum imperio præ-
esse placuit; Antipatrum cum supplemento junio- Just. 12. 12.
rum Macedonum ad regem pergere. Verebatur
enim ne per discordiam præfecti cum Olympiade gra-
vis aliqua clades acciperetur. Nam multas ad Alexan-
drum epistolas mater, multas Antipater miserat; vici-
sumq; alter alterum adroganter & acerbe pleraque fa-
cere criminabantur, quæ ad dedecus, aut detrimentum
regiæ majestatis pertinerent. Postquam enim rumor oc-
cisi regi temere vulgatus in Macedoniam penetravisset, Plutarch. c.
mater ejus sororq; Cleopatra tumultuata fuerant; 117.
& hæc quidem paternum regnū, Olympias Epirum in-
vaserat. Forte dum ejusmodi literæ redduntur, Heph-
stion adæuetus omnium arcanorum se participem habe-
ri, resignatas ab Alexandro simul inspiciebat. Neq; ve- Plutarch.
tuit eum rex; sed detractū digito anulum ori legentis apophth. c.
admovit, nihil eorum quæ per scripta essent, in alios ef- 39. & de
ferendum significans. Incussasse autem ambos fertur, & fortuna.
matris insolentia permotum exclamasse, eam pro ha- Alex. 2. 27.
bitatione decem mensium, quam in utero sibi Arrian. 7. 2.
1. 38. Marcellin.

Platarch.
apophth.
cap. 39.

Arrian. 7.2.
34.

Diodor. 17.
310.

Athenæus
12.1.

Diodor.
17.110.
Arrian. 7.4.
25.

præbuisset, gravem mercedem exigere: *Antipatrum* vero suspectum habuisse, quasi *parta ex Spartanis* victoria tollentem animos, & imperio tot jam in annos prorogato supra præfetti modum elatum. Itaque quum ejus gravitas atque integritas à quibusdam predicaretur; subjecit, exterius quidem album videri, sed si penitus introspectiatur, totum esse purpureum: Præsit tamen suspicionem suam, neque ullum manifestius ab alienati animi indicium prætulit. Credidere tamen plerique, Antipatrum, evocari se supplicii causa ratum, impiis machinationibus, regis mortis, qua paulo post sequuta est, auctorem extitisse. Interea rex ut imminuti exercitus detrimenta sarciret, optimum quemque Persarum in Macedonicos ordines adlegit: mille etiam præstantissimos segregavit ad propiorem sui corporis custodiam: aliam hastatorum manum, haud pauciores decem millibus, circa regium tabernaculum excubias agere jussit. Hac agentis *Peucestes* supervenit cum viginti sagittariorum funditorumque millibus, quos ex sua provincia coëgerat. his per exercitum distributis profectus est *Susis*, *Tigri*que amne transmissis, apud *Carrhas* castrametatus est; inde quatrinduo per *Sittacenem* ductis copiis *Sambana* processit; ubi per septem dies quietum agmen tenuit. Tridui deinde itinere emenso *Celonas* perventum est. oppidum hoc tenent *Bæotia* profecti, quos *Xerxes* sedibus suis excitos in Orientem transfulit: servabantque argumentum originis peculiari sermone, ex *Græcis* plerumque vocibus constante; ceterum ob commerciorum necessitatem finitimorum barbarorum lingua utebantur. Inde *Bagistamen* ingressus est, regionem opulentam, & abundantem arborum amœno & secundo fœtu, ceterisque ad vita non usum modo, rerum etiam delectationem pertinentibus. Gravis inter hæc

ter hac Eumeni cum Hephaestione simulas incidere. Arrianus 7.
Nam servos Eumenis diversorio quod pro hero suo ante *3. 16.*
te ceperant, Hephaestio proturbavit, ut Euius tibicen eo *Plutarch.*
reciperetur. neque diu post, quum jam sopita odia vi- *Eumene*
derentur, nova exorta contentione adeo recruduerunt, *cap. 12.*
ut etiam in atrox iurgium, & acerba utrimque convi-
cia, prorumperent. Sed Alexandri intervenia, impe-
rioque, inimicitia saltem in speciem abolita sunt: quum
ille quidem Hephaestioni etiam minatus esset, qui in fla-
grantissima regis gratia positus, quamquam cupidum
reconciliationis Eumenem, pertinacius aversabat. *Arrianus 7.*
Perventum deinde est in Media campos; ubi maxima *3.*
equorum armenta pascebantur. Nisæos adpellant,
magnitudine & specie insignes. Supra quinquaginta *Herodot. 3.*
millia ibi reperta, quum Alexander ea transiret, *106. 7. 40. 9.*
à comitibus illius adnotatum est: olim triplo plures *120. Strabo*
fuisse; sed inter bellorum turbas maximam ea- *lib. 11.*
*rum partem prædones abegisse. Ad * triginta* *Diodor. 17.*
dies ibi substitit rex. eo Atropates Media satrapa cen- *110.*
suum barbaras mulieres adduxit, equitandi peritas, pel- *Arrian. 7. 3.*
tisque & securibus armatas: unde quidam crediderunt ** Diodor.*
Amazonum ex gente reliquias fuisse. Septimius *17. 110.*
deinde castris Ecbatana adigit, Media caput. Ibi so- *Arrian. 7. 3.*
lemnia diu sacrificia fecit, ludosque edidit, & in con- *2.*
vivia festosque dies laxavit animum, ut mox in nove- *Diodor. 17.*
rum operum curam atque ministeria validior intende- *110.*
retur. Sed ista volventem velut injecta manu satum *Arrian. 7. 3.*
alio traxit, vitamque carissimo amicorum ejus, neque *7.*
multo post ipsi quoque regi, extorsit. Pueros in stadia *Arrianus 7.*
certantes spectabat; quum nunciatur deficere He- *3.*
phaestionem, qui morbo ex crapula contracto, se- *Diodor. 17.*
ptimum jam diem decumbebat. Exterritus amici pe- *110.*
riculo statim consurgit, & ad hospitium illius celeriter *Arrianus 7.*
pergit: neque tamen prius eo perrenit, quam illum *3.*
mors

- Plutarch. c. 123. *mors occupasset. Id regi omnium quæ in vita pertulerat*
- Arrian. 7.3. *adversorum luctuosissimum addidisse certum habetur :*
- Aelian. hist. *eumque magnitudine doloris in lachrimas & lamenta*
- var. 7. 8. *vitium, multa animi de gradu dejecti argumenta edi-*
- Arrian. in *diffe. Sed ea quidem varie traduntur, illud inter omnes*
- Epictet. 2. *diffe. Sed ea quidem varie traduntur, illud inter omnes*
22. *constat, ut quæ decentissimas exsequias ei duceret, non*
- voluisse Ecbatanis sepeliri; sed Babylonem, quo ipse con-*
- Diodor. 17. *cessurus erat, à Perdicca deferri curasse: ibiq; funus in-*
110. *audito antehac exemplo duodecim talentum millibus lo-*
- cavisse. Per universum certe imperium lugeri eum jus-*
- Just. 12. 12. *sit: & ne memoria ejus in exercitu exolesceret, equiti-*
- Plut. c. 124. *bus quis præfuerat, nullum præfecit ducem, sed Hephæ-*
- Arrian. 7.3. *stionis, aliam appellari voluit, & quæ ille signa insti-*
- Diodor. 17. *tuisset, ea non immutari. Funebria certamina ludosq;*
115. *quales nunquam editi fuissent, meditatus, tria artificum*
- Arrian. 7.3. *millia cœgit: qui non multo post in ipsius exsequiis cer-*
- Plutarch. c. *tasse feruntur. Nec amici tam effuso adseculo ad concili-*
124. *andam ejus gratiam segniter usi, certatim reperere*
- per quæ memoria defuncti clarior honoratiorque fieret.*
- Arrian. 7.3. *Igitur Eumenes, quum se ob similitudinem cum Hephæ-*
- Plutarch. *stione regis indignationem incurrisse sensisset, multi*
- Eumene c.4. *auctor fuit, seque & arma sua Hephæstioni consecran-*
- Diodor. 17. *di: pecuniasque ad cobonestandum funus large contu-*
115. *lit. Hoc exemplum imitati sunt ceteri: eoque mox*
- procepit adsentationum impudentia, ut regi maximo*
- & desiderio defuncti insanienti persuasum tandem*
- fuerit, deum esse Hephæstionem. Quo quidem tem-*
- Lucianus in *pore ex copiarum ducibus Agathocles Samius ad extre-*
- lib. Calum. *mum periculi venit, quod illius tumultum præterien-*
21. *tem non temere creden-*
- dum. *inlachrimasse visus esset. ac nisi Perdiccas, venanti si-*
- bi Hephæstionem adparuisse ementitus, per deo-*
- omnes ipsumque Hephæstionem dejerasset, ei*
- ipso se cognovisse, Agathoclem non ut mor-*
- tuum, & vanæ divinitatis titulis frustra ornatum*
- flevisse*

flevisse, verum ob memoriam pristinae sodalita-
tis lachrimas non tenuisse; vir fortis & de rege be-
ne meritis, pietatis in amicum graves penas innoxio
capite pendisset. Ceterum ut paulisper à luctu avo-
caretur animus, in Cossae gentem expeditionem sus-
cepit. Iuga Media vicina Cossae tenent; asperum &
acre genus, & pradando vitam tolerare solitum. Ab
his Persarum reges annuo tributo pacem redimere con-
sueverant, ne in subjecta decurrentes infestam larvo-
cinis regionem facerent. nam vim tentantes Persas
facile repulerant. asperitate locorum defensi, in qua se
recipiebant, quoties armis superabantur. iidem mun-
tibus quotannis placabantur, ut regi Ecbatani, ubi
* asiva solebat agere, Babylonem remigranti, tutum
per ea loca transitus esset. Hos igitur Alexander bipar-
tito agmine adgressus, intra quadraginta dies perdo-
muit. Nam ab ipso rege, & Ptolemao, qui partem ex-
ercitus ducebat, saepe cessi, ut captivos suos reciperent,
permisere se victori. Illic validas urbes opportunis
locis extrui iussit; ne abducto exercitu fera gens
obedientiam exueret. Motu inde castris, ut militem
expeditione recentis fessum reficeret, lento agmine Ba-
bylonem procedebat. Iamque vix triginta ab urbe sta-
diis aberat; quum Nearchus occurrat, quem per Occa-
num & Euphratis ostia Babylonem premiserat: ora-
batque, ne fatalem sibi urbem vellet ingredi: com-
pertum id sibi ex Chaldaeis, qui multis jam prae-
dictionum eventibus artis suae certitudinem ab-
unde probavissent. Rex fama eorum hominum, con-
stantique adseveratione motus, dimissis in urbem ami-
corum plerisque, alia via prater Babylonem ducit, ac
ducentis inde stadiis stativa locat. Sed ab Anaxarcho
persuassus, contemptis Chaldaeorum monitis, quorum
disciplinam inanem aut supervacuum arbitrabatur,

Plutarch.
cap. 123.

Polyzonus

4. 3.

Strabo lib.

11.

Diodor. 17.

111.

Arrian. 7.

3.

Strabo lib.

11.

* Curtius

5. 8.

Diodor. 17.

111.

Arrianus

7. 3.

Diodor. 17.

111.

Curt. 10. 1.

Plutarch.

c. 123. Ar-

rian. 7. 3.

Diod. 17.

112.

Justin. 12.

13. Diodor.

17. 112.

H 5

urbem

Seneca.

suasor. 4.

Justin. 12.

13. Arrian.

7. 3. Diod.

17. 113.

Diodor. 17.

114.

Arrian. 7. 4.

Appian. de

bell. civil.

lib. 2.

Diodor. 17.

116. Gre-

goras sine

lib. 10.

Comment.

in Curt. 10,

4.

Eratarch.

cap. 127.

Arrian. 7. 5.

Justin. 12.

15.

Arrian. 7. 5.

urbem intrat. Legationes eo ex universo ferme orbe confluerant. quibus per complures dies studiose auditu, deinceps ad Hephestionis exsequias adjecit animum, qua summo omnium studio ita celebrata sunt, ut nullius ad id tempus regis feralia, magnitudine sumptuum, adparatusque celebritate, non vicerint. Post hac cupido incessit regi per Pallacopam apnem ad Arabum confinia navigandi: quo delatus, urbi condenda commoda sede reperta, Gracorum aetate aut vulnerebus invalidos, & si qui sponte remanserant, ibi conlocat. Quibus ex sententia perfectis, jam futuri securus, Chaldaeos inridebat, quod Babylonem non ingressus tantum esset incolumis, verum etiam excessisset. Enimvero revertenti per paludes, quas Euphrates in Pallacopam effusus efficit, foedum omen oblatum est. quippe rami desuper impendentes detractum capiti regio diadema projecerunt in fluctus. quum deinde alia super alia prodigiosa & minacia nuntiarentur, procurandis iis Graco simul barbaroque ritu continuas sacra facta sunt. Neque tamen expiari praterquam morte regis potuere. qui quum Nearchum excepisset convivio, jamque cubitum iturus esset, Medii Larissai obnixis precibus dedit, ut ad eum comessatum veniret. ubi postquam tota nocte perpotasset, male habere cepit. Ingravescens deinde morbus adeo omnes vires intra sextum diem exhaustit, ut ne vocis quidem potestas esset. Interea milites sollicitudine desiderioque ejus anxii, quamquam obtestantibus ducibus, ne valitudinem regis onerarent, expresserunt, ut in conspectum ejus admitterentur.

Supplementorum in Q. Curtium

F I N I S.

Q. CVR-

Q. C V R T I I
R U F I H I S T O R I Æ
A L E X A N D R I M A G N I
L I B R I I I I

C A P. I.

Celenarum urbe & arce recepta, primariam Phrygiæ urbem Alexander ingreditur: in qua fatalem Gordii nodum solvit. ac deinde obviam Dario ire statuit.

INTER hac, Alexander ad conducendum ex Peloponneso militem Cleandro cum pecunia misso, Lycia Pamphyliaque rebus

com-

Alexander] Arabes eum, Golio teste, **دوق** **القو** Bicornem vocant,

non tam ob partum Orientis & Occidentis Imperium, quam à cornuta Alexandri effigie, nummis exhibita, ut Jovis Ammonis filius agnosceretur. Sic enim Apud M. Varrosem in Oreste, & Agellium xiii. 4. Noct. Artic. in epistola ad Olympiadem matrem ipse scribit:

REX. ALEXANDER. JOVIS. HAMMONIS. FILIUS. OLYMPIAD. MATRIS. SALUTEM, DICIT. Hoc modo apud Fulvium Ursinum in numismate argenteo visitur.

Exstant in hanc effigiem elegantes Nobilis Poëtæ Danielis Heinsii versus:

ΕΙ' ΔΟΣ Α'ΛΕΞΑ'ΝΔΡΟΥ ΤΟ'Δ' Ε'ΗΝ, ΚΟ'ΣΜΟΙΟ ΤΡΟ'ΠΑΙΟΝ,
Ε'Κ ΓΕΝΕΗ'Σ ΘΝΗΤΩ'Ν, ΤΟΥ ΔΙΟ'Σ, Ε'Κ ΚΕΡΑ'ΤΩΝ.

Qui latine redditi sic sonant;

TALIS ALEXANDRI VULTUS,
MUNDI ECCE TROPHÆUM,
FILIUS ORTU HOMINUM,
CORNIBUS ILLE JOVIS.

Cornua ejus pone aures repanda sunt, secus ac in effigie Alexandri avunculi.

I Epiro-

*compositis, ad urbem Celenas exercitum admo-
vit. Media illa tempestate mœnia interfluebat
Marfyas amnis, fabulosis Græcorum carminibus
incky-*

Epirotarum Regis, qui in Italia periit. Neque initium habent à media parte temporum, sed à vertice incipientia recta progrediuntur, donec paulatim assurgant, & acuminata cuspidē terminentur, ut in nummo apparet, qui apud eundem Ursum reperitur, *Blanchardus.*

Ad conducendum] Namque prœliis etiam secundis atterebantur copia, devictarumque gentium militi minor quam domestico fides habebatur. Infra 4. 6. Et necesse quidem erat, tot acies, ut horum exercitus deleffent, ita victoris etiam copias parte aliqua minuisse; ut apud Livium 23. 12. Mago Carthaginensibus suis inculcat. Scilicet hoc ipsum est quod evenire solet in alieno otbe bellantibus, ut, ejusdem Livii 9. 19. verbo, propter inopiam supplementi consuescat exercitus. Sicut usuvenit Christianis qui terram sanctam Godefrido duce occupaverant: eam enim summa virtute partam, defensamque, quod sensim evanescerent vires, & longe supplementa essent, non multo post tempore relinquere sunt coacti. *Freinsh.*

Peloponneso] Pœninsula est, totius Græciæ velut arx ac munimentum. Ea ut platani folium recessibus ac prominentiis figurata, divortium facit inter Ionium & Ægæum mare, quatuor non amplius millibus passuum dispescens utrumque litus extursu tenui, quem ἰσθμὸς dicunt ab angustias.

Cleandro] Scelerato latrone, qui iussu Alexandri, Parmenionis latus hausit, sacra profanavit, fanda infanda fecit. Demum ab Alexandro occisus. Plura l. vii. & x. cognosces. *Raderus.*

Lycia Pamphyliaque] Provinciæ minoris Asiæ, Mela testē. Eodem autem

modo Pamphilium mare Alexandro cessit, sicut rubrum Israëlitis, ut Flavii Josephus & Menander comicus autumant. Plutarchus tamen supra verisidem ait a scriptoribus relatum. Et ipse in epistolis suis Alexander nihil prodigiosi memorat. Arrianus non sine divino numine illud iter superatum narrat. Tacitus Etesiarum flatibus assignat, à quibus littora nudantur. *Idem.* Strabo lib. xi. v. testatur, maris Pamphylia littora, observato æstu, temerario quidem, sed felici ausu, immisso umbilico renus militibus, oblique legisse & superasse.

Celenas] Celænz urbs caput quondam Phrygiæ fuit, migratum inde haud procul veteribus Celæniis: novæque urbi Apameæ nomen inditum ab Apamea sorore Seleuci regis. Et Marfyas amnis haud procul à Mæandri fontibus oriens, in Mæandrum cadit, fama-que ita tenet: Celæniis Marfyam cum Apolline tibiarum cantu certasse. *Liv. lib. xxxvi. 11.* vide Salmas. ad Solin. cap. xl.

Media illa tempestate] Recte, media illa tempestate, quia postea desertis veteribus Celæniis, migratum est Apameam. Curtii ævo jam Celænz veteres nullæ erant. Igitur videtur medium tempus vocasse, quod est ab V. C. usque ad Alexandrum, & ab Alexandro usque ad suam ætatem, quadringentorum fere ante, totidemque post annorum spatio interjecto. Sed verius leges, media mœnia interfluebat, & jungatur cum voce mœnia, non cum tempestate, hoc sensu: Marfyas media mœnia Celænarum interfluebat, sicut infra ubi de Tarso & Cydno, Mediam Cydnu amnis interfuit. *Raderus.*

Marfyas amnis, fabulosis Græcorum

capitulum

*inclytus. Fons ejus ex summo montis cacumine ex-
currens, in subjectam petram magno strepitu aqua-
rum cadit: inde diffusus, circumjectos rigat cam-
pos, liquidus, & suas duntaxat undas trahens. Ita-
que color ejus placido mari similis, locum poetarum
mendacio fecit: quippe traditum est, Nymphas amo-
re amnis retentas, in illa rupe considerare. Caterum
quandiu intra muros fluit, nomen suum retinet. At
cum extra munimenta se evolvit, majore vi ac mo-
le agentem undas, Lycum appellant. Alexander qui-
dem urbem destitutam à suis intrat, arcem vero, in
quam confugerant, oppugnare adortus, caduceato-
rem premisit, qui denuntiaret, ni dederent, ipsos
ulti-*

Caminibus inclytus] Laudarunt Mar-
syam non Græci tantum Poëtæ, sed &
Latini. Neque Poëtæ tantum, sed &
Geographi ac Historiarum scriptores.
Marfyas autem Hyagnidis tibicinis fi-
lius tibias à Minerva projectas invenit.
& non procul à Celænis lacus est, ex
quo Marfyas & Menander flumina ex-
tant, ubi cum Apolline in certamen
musicum descendit Marfyas, victusque
ac exuviis corporis exutus in fluvium
sui nominis est mutatus. *Idem.*

Nymphas] Ad ejusmodi fabulam re-
spiciunt illa Ovidii Metam. 6. de Marfya:

*Illam rursicola sylvæ arum numina Fanni,
Et Satyri fratres, & tunc quoque clarus
Olympus,*

Et Nympha fluvium. —

Et Epiqr. Græc. 3. 8.

*Σὺ δὲ βόας αὐλοῖο μελίβρομον
ἔκ' ἱὲ Νύμφης,*

*Ὅς παρ' αὐτῆς, ἐν Φρυγίᾳ ἔστι
πινόμενον.*

*Nos autem Nympha, mellitam tibi atque
docem, non ut ante, Phrygiis in montibus
audicimus.*

Amore amnis] Ut qui ex illarum la-
crymis creverit.

Lycum] Haud procul Apamea est
urbs Laodicea ad Lycum sita, supra
quam Cadmus est mons, ex quo Lycus
præcipitat, cum quo reor confundi
Marfyam. certe Lycus ipse in Menan-
drium cadit, nemo tamen quod me-
minerim aliorum, Lyci nomen Marfya
assignat. *Raderus.*

Arcem] Hanc mille Cares cum mer-
cenariis Græcis centum descenderunt.
Arrianus.

Caduceatorem] Non Macedones tan-
tum, sed & Romani de pace legatos
habuere. *Caducem* vero, sive *Cadu-
centum*, ut Scaliger ad Græcorum imita-
tionem vocat, erat pacis signum, Var-
rone teste in vita Populi Romani. Ori-
ginem trahit à Mercurio, qui eo ad jur-
gia litæque dirigendas utebatur. *Ca-
ducentum* Egyptii in specie draconum
maris & terræ conjunctorum figu-
raverunt Mercurio consecrandum. Hi
dracones parte media voluminis sui
invicem nodo, quem vocant Herculis,

ultima esse passuros. Illi caduceatorem in turrim, & situ & opere multum editam, perductum, quanta esset altitudo, intueri jubent, ac nuntiare Alexandro, non eadem ipsum & incolas astimatione munimenta metiri: se scire inexpugnabiles esse: ad ultimum, pro fide morituros. Caterum, ut circumsideri arcem, & omnia sibi in dies arctiora viderunt esse: sexaginta dierum inducias pacti, ut, nisi intra eos auxilium Darius ipsis misisset, dederent urbem: postquam nihil inde praesidii mittebatur, ad praestitutum diem permisere se Regi. Superveniunt deinde legati
Athe-

obligantur: primæque partes eorum reflexæ in circulum pressis oculis ambitum circuli jungunt: & post nodum caudæ revocantur ad capulum caducei, ornanturque alis ex eadem capuli parte nascentibus. Extat ejus figura apud Hemelarium, Ecclesiæ Catholicæ Antwerpensis canonicum, in numismate aureo Julii Cæsaris, cum inscriptione, L. B U C A. Item in numismate Claudii Imperatoris, Drusi F. cum inscriptione, P A C I A U G U S T Æ. Ea hic ad antiquitatis lucem exhibemus. In priori nummo globus, orbem denotat, caduceus pacem, securis & virga legum & justitiæ vigorem, dexteræ concordiam & fidem. L. Buca præfectus rei monetariæ fuit. In nummo Claudii Pax caduceo caput serpentis tangit, sinistra bullam e collo dependentem, vel ori admovet, vel oculis obducit, quia nihil in pace ficti esse debet. Augustus dicitur, quod ea forma ab Augusto culta sit. Repit serpens, quia Prudentia paci ac foederibus præmittenda. Extat etiam ejus forma inter nummos Tyrannorum, QUIETI & TETRICI, cum inscriptione MERCURIO PACIFERO. Cur autem Caduceus concordiz si-

gnum sit, refert Plinius lib. xxix, 3. *Hic tamen complexus anguinum, & effervatorum concordia, causa videtur esse, quare externa gentes, Caduceum in Pacis argumentis, circumdata effigie anguinum fecerint; neque enim cristatus esse in Caduceo mos est.* Blanckardus.

In turrim perductum] Ad terrorem atque desperationem hostium. quo consilio apud Tacitum H. 3, 54. *duces Flaviani augenda fama non deerant, capto Pürellis exploratores, circumductosque ut robora victoris exercitus noscerent, remittendo.*

Darius] Nabonnedus Beroſ. Nabonadius Ptolem. Nabannidachus Abyden. Labynitus Herodot. Hunc vulgo putant ipsum Astyagem fuisse, ut Eusebius, vel ejus filium Cyaxarem, qui apud Lxx. Artaxerxes, ut Hieron. Josephus, Torniell. Perer. & alii. Quorum opinionem Scaliger expugnavit, quem fere omnes eruditi hodie sequuntur. *Δαρεῖος* Persice idem quod *Εξέρσιος*, id est *Exercitus*. Herodotus vi. In plerisque Mss. legitur *Dareus*.

Legati] A legatis Alexandrum Gordis conventum narrat *Arrianus*.

Capit

Atheniensium, petentes, ut capri apud Granicum amnem redderentur sibi. Ille non hos modo, sed etiam ceteros Græcos restitui suis, jussurum respondit, finito Persico bello. Ceterum Dario imminens, quem nondum Euphratem superasse cognoverat, undique omnes copias contrahit, totis viribus tanti belli discrimen aditurus. Phrygia erat, per quam ducebatur exercitus, pluribus vicis quam urbibus frequens. Tunc habebat quondam nobilem Mida regiam, Gordium nomen est urbi, quam Sangarius amnis interfuit, pari intervālo Pontico & Cilicio mari distantem.

Capri] In acie pro Dario contra Alexandrum pugnautes arma tulerant. *Idem.*

Cæteri] Bis mille in Macedoniam missos, ut ibi, velut obsides, ad Græcos in metu & officio continendos, custodirentur. *Rederunt.* Nam contra communem Græcorum sententiam, Græci cum essent, in Græcos pro barbaris arma sumpserant. *Arrianus.*

Nondum Euphratem] Is in Assyria Babylonem interfuit. Fuit autem hic fluvius centrum Noachicæ divisionis, ubi tres orbis partes coeunt.

Mida] Huic epitaphium flagitante regis locero conscripsit Homerus, id quod etiam nunc in Gordii cippo inscriptum visitur.

Χαλκὴ πρὸ τῆς ἐμῆς, Μίδου ἐλὶ
ἐπὶ σήματι κεῖμαι.

Ἐγὼ αὖ ὕδρε πρὸς ἑνὴν, καὶ δὴ δρεῖα
μακρὰ πηλῆν,

Ἥλιος τ' αἰὼν λαμπρῆν, λαμπρὰ
πυλὴν,

Καὶ ποταμοὶ εἰς ὅσους ἀνακλύζῃ
θάλασσα,

Αὐτοῦ τῆδε μέγιστον πολυκλαδίον
ἐπὶ τοῦτον,

Ἀγγελίᾳ περὶ τῆς Μίδου ἐλὶ τῆς
πύλης.

Enea virgo Midæ stans hic incumbit sepulcro.

Dum fluit unda lenis, sublimis nascitur labor,

Dum sol exorietis & splendida luna relucet,

Dum fluvii labuntur, inundant æquora fluctus.

Hic constanter ago, lacrymisque in margine tincto

Fixa Midæ moneo, tumulatum hic, chore viator.

Sangarius] Ex Adoreo monte per Phrygiam fluens miscetur ad Bythiniam, Tymbreti fluvio. inde majores jam geminatis aquis per Bithyniam fertur, & in Propontidem se effundit *Livius.*

Pontico & Cilicio] Recte duo maria nominat, si Hellespontum, unde profectus Alexander, non respexeris. *Rederunt.*

Pari intervālo] Minus recte. Verius collocabimus Gordium supra Maris, & intelligemus esse Gordiucomen seu Gordii castrum, quod Livius Gordiutichos appellat, & à Cleone munitum

tem. Inter hæc maria, angustissimum Asia spatium esse comperimus; utroque in arctas fauces compellente terram. Qua quia continenti adheret, sed magna ex parte cingitur fluctibus, speciem insula præbet: ac, nisi tenue discrimen objiceret, maria, quæ nunc dividit, committeret. Alexander, urbe in suam diuisionem redacta, Iovis templum intrat; vehiculum, quo Gordium Mida patrem vectum esse constabat, adspexit, cultu haud sane à vilioribus vulgatisque usu abhor-

est, & Juliopolis appellata in Phrygia minore, & Asia proprie dicta. Nam occupatis Celænis Alexander recta contendit Gordium, non regressus ad Sipylum vel Sangarium. Porro Γορδίου κόμη juste medio intervallo abest à tribus maribus, Hellepontico, Euxino & Cilicio. *Idem.* Inepte Justinus xi, 7. Gordium inter Phrygiam majorem & minorem collocat, ut ex Stephanano *ὅτι πάλαι* apparet: Γορδίου πόλιν τῆς μεγάλης Φρυγίας, ὅτι τῇ Καππαδοκίᾳ, ὅτι Γορδίου & πρὸς Μίδην. *Blanchardus.*

Gordium] Fuit domo Φρυγ, qui jugis boum duobus agellum colebat, quorum altero arabat, altero onera vectabar. Arantisa quædam jugum currus infedit, nec ante quam ad vesperam abjungeret, loco cessit. Gordius percussus, adiit Telmissenses augures. Inter hæc occurrit virgo, quæ vates erat, ex qua intellexit, sibi portendi regnum, quæ sociam se & regni & tori futuram pollicita, ex eo suscepit Gordio Midam, qui post eum regnavit. Phryges discordes admodum oraculum consuluerunt, à quo didicerunt rege opus esse. quærentibus quem jubere regnare; quem, inquit, reversi prius in templum Iovis plastro euntem cernitis. Ita Gordius rege salutato (Arrianus Midam nominat) pax rediit,

plastrumque consecravit. Erat jugum currus ex libro corni variis adstrictamentis ita innixum temoni, ut nemo capita vinculi deprehenderet. Aristobulus, Arriano teste, auctor est, Alexandrum exempto paxillo temonis (is erat clavus ligneus per medium temonem trajectus, cui vinculum adstrictum erat) jugum temoni detraxisse. Addit Arrianus, se nescire quomodo fuerit nexus ille expeditus, ipsum Alexandrum cum suis discessisse perinde ac si oraculi sortem impleisset. idque tonitrua & fulgura ea nocte excitata declarasse, eaque de causa postea Diis factum ab Alexandro, tum ob prodigia edita, tum ob rationem solvendi nodi ostensam. *Idem.* Vide Justinum xi, 7.

Vulgatisque usu] Recte meo judicio Rutgersius scribit. *vulgatisque usus.*

Jugum] Alii *vinculum*, quod non damnum: nisi illud potius videatur, nam & Aufonius epist. 23, 48, sic appellat:

Ociis illa jugi fatalis solvere lora

*Pellam potuisse ducem reor, abdita
opertis*

*Principiis, & utroque caput celantia
nodo.*

Sed & in præfatione Bissulz, quod est Eidyll. 27. iisdem verbis *fatalis jugi lora* vocat. *Jugum* nominavit & Justinus 11, 7. & sane cum mox *vinculi* vocabulo utatur Curtius, verisimile est, ad evitan-

horrens. Notabile erat jugum adstrictum, compluribus nodis in semetipsos implicatis, & celantibus nexus. Incolis deinde affirmantibus, editam esse oraculo sortem, Asia potiturum qui inexplicabile vinculum solvisset; cupido incescit animo sortis ejus explenda. Circa regem erat & Phrygum turba, & Macedonum; illa, explicatione suspensa, hac, sollicita ex temeraria regis fiducia: quippe series vinculorum erat ita adstricta, ut unde nexus inciperet quo ve se conderet, nec ratione, nec visu percipi posset. Solvere aggressus injecerat curam, ne in omen verteretur irritum inceptum. Ille nequaquam diu luctatus cum latentibus nodis, Nihil, inquit, interest quomodo solvatur, gladioque ruptis omnibus loris, oraculi sortem vel elusit, vel implevit. Cum deinde Darium, ubicunque esset; occupare statuisset: ut à tergo tuta relin-

evitandum repetitionis tedium, alio verbo supra uti maluisse: praesertim cum ad ipsius rei accuratam descriptionem significantior sit, quam generalis illa vox vinculi. Arrianus. 2, 1, τὸ ζυγὺ τῆς ἀμύνης τὸν δεσμὸν, jugi quod in curru erat nexum, appellat. Freinsh.

Gladioque ruptis] Si Aristobulo credendum, non elusit, sed solvit & implevit. Major auctorum numerus refectum gladio vinculum & elusum oraculum affirmavit. Arrianus in medio relinquit, satisfactum tamen oraculo dicit. Curtii sententia communis est. quæ & in proverbium abiit, quo præter alios Aufonius etiam locis paulo ante citatus usus est. Vide paræmiographos. Freinsh. *Aristobulus vero auctor est, Alexandrum exempto paxillo semonis (erat in clavus ligneo per medium seminem trajectus, cui vinculum adstri-*

ctum erat) jugum semoni detraxisse, inquit Arrianus 2, 1, & Plutarchus in vita cap. 28.

A tergo tuta] A tergo reliquit Hellespontum & Græcum mare cum minori Asia, à fronte habebat Armeniam, Euphratem & Darium, à latere sinistro Paphlagoniam & Cappadociam, à dextro Ciliciam & Babylonem. Status vero insularum in Græco mari hic erat. Alexander post victoriam ad Granicum omnem oram maritimam occupavit, insulasque Lesbum, Chium, Cœum in potestate habuit. Memnon Rhodius à Dario Imperator declaratus bellum decrevit Macedoniz & Græciæ inferre, adeoque ex Asia in Europam transferre, insulasque prædictas occupavit, & per mare Ægeum terrorem classe circumtulit, Diodoro teste. In hoc conatu Memnon versatus decedit, & cum illo, quia parem non habebat.

Dario

relinqueret, Amphoterum classi ad oram Hellepontii, copiis autem praecepit Hegelochum, Lesbium, & Chium, & Con, praesidiis hostium liberaturos. Hu talenta ad belli usum quingenta attributa. Ad Antipatrum, & eos, qui Gracas urbes tuebantur, sexcenta missa. Ex fœdere naues sociis imperat, quæ Helle-
spon-

Darii regnum ruere coepit. Igitur ne Memno quicquam moveret, Amphoterum classi ad oram Hellepontii praecepit & copiis Hegelochum, qui insulas occupatas reciperent, & in Asiam expeditionem praestarent. De Macedonia propter Antipatrum non erat sollicitus. *Roderus.* Inter praecipuas mulierum cautiones hanc quoque observarunt peritissimi duces. Qua mente Antiochus apud Livium 35, 13. Pidas oppugnatus *Antiochum filium misit in Syriam, ad custodiam ultimarum partium regni, ne quid absente se à tergo moveretur.* Vespasianus apud Josephum de bello Judaico, caput gentis Hierosolymam aggredi turum non censet, nisi perdomitis à tergo urbibus. Quam belli gerendi rationem qui spernunt, sepiissime quidē in difficultatem commeatuum incidunt, interdum autem & eo procedunt, unde invito hoste regredi nequeant, ut verbis Livii 41, 6. utar, nec raro à ceteris rebus gerendis alienissimo suo tempore revocantur, cui rei providens Alexander apud nostrum 8, 5. *Indiam & inde Oceanum petiturus, ne quid à tergo, quod destinata impedire posset, moveretur; ex omnibus provinciis triginta millia juniorum legi iussit &c.* Sed an non jubentur imperatores protinus occupare caput hostium? Verum est, si hostes incuria vel imperitia sua casum insidiantibus aperiant: vel aliquis hostium imbecillitati viribusve suis ita fidat, ut certam sibi victoriam polliceri audeat. Alioquin enim si res non cesserit, non in

praesens modo damnum cum ignominia feret; sed ad reliquas etiam regendas impedimentum non vulgare laegiet: cum ex mente Agricola apud Tacitum nostrum, nemo fere dubitare soleat, prout prima cessissent, fore universa. Freinsh.

Amphoterum. Vix est ut credam Raderus, hunc esse, in quem cum fratre Hecatero comparatum, dictum illud Plutarcho in apoph. relatum Philippus jecerit: *Hecaterum* (h. e. alterutrum) quidem *amphoterum* (notat utriusque) esse, *Amphoterum autem adeterum*, (h. e. neutrum) quod nimirum hebes & ignavus esset; frater ejus ingenio vivo, & ad res gerendas apto. Præterquam enim quod de nostri Amphoteri fratre nihil quod sciam, legitur; etiam ingenium illud satuum, quod exprobat Philippus, in hoc nostro minime repertum fuisse, evidens argumentum est, quod Alexander optimus fortium virorum aestimator, inter tot egregios duces hunc idoneum duxerit, cui non minimi momenti negotia committeret: quæ prudentia virtutisque sua haud segnius judicio speque Alexandri sustinuit. Freinsh.

Socii. Socii sunt Graeci, Athenienses, Argivi, Æoli, Phocenses, Boeotii, Elzi, Thessali, Platzenenses, Thespicienses, Orchomenii.

Sic distinxit atque scripsi, volentibus membranis. nam editio Mscipto Pithœi collata præfert, *imperat equis.* quomodo & Cl. Faucheti MS. Boogariorum alter, *imperat aequis*; alter ex-

ferre.

Sponto praesiderent. Nondum enim Memnonem vita excessisse cognoverat. in quem omnes intenderat curas, satis gnarus, cuncta in expedito fore, si nihil ab eo moveretur. Iamq; ad urbem Ancyram ventum erat, ubi numero copiarum inito, Paphlagoniam intrat. Huic juncti erant Heneti: unde quidam Venetos trahere originem credunt: omnisque hac regio paruit regi; datisque obsidibus, tributum (quod ne Persis quidem tulissent) pendere ne cogerentur, impetraverunt. Calus huic regioni praepositus est. ipse, assumptis qui ex Macedonia nuper advenierant, Cappadociam petiit.

CAP.

ferre, imperata qua. de cuius scripturae sinceritate non fuit quod dubitaremus.

Excessisse] Ad Mytilenam. Fuica. Rhodius.

Ancyram] Eo venerunt Paphlagonum proceres & legilli, qui gentem suam dederunt, quam Calas Phrygum Satrapae iussit parere. Rad.

Heneti] De his Livius lib. 1. Iam primum satis constat, Troja capta in caeteros sacrum esse Trojans; duobus, Aenea Antenorque, & vetusti iure hospitii, & quia pacis reddendaeque Helena semper amatores fuerant, omni ius belli Achivos abstinuisse. Casibus deinde variis Antenorem cum multitudine Henetum, qui seditione ex Paphlagonia pulsus. & sedes & Ducem, Rege Pilamene ad Trojam misisso, querebant, venisse in intimum maris Adriatici sinum: Euganeisque, qui inter mare Alpesque incolebant, pulsus, Henetos, Trojansque eas tenuisse terras: & in quem primum egressi sunt locum, Troja vocatur; pagoque inde Trojano nomen est, gens universa Veneti appellati. Livio Plinius consentit. Strabo lib. 4. p. 134. sentit Venetos Adriatici maris accolas ortos à Venetis Gallis; Caesaremque reprehendit, qui horum originem ab illis repetit. Porro si ab Aeneo dedu-

cantur Veneti, vox efficta est ad eum modum quo ex ὄϊν, & vinum; ex ἡγε ver &c. deducta sunt: idque more antiquitus Graeco, ut observat Dionysius histor. 1. 20. Solebant enim, inquit, priscae Graeci nominibus à vocali incipientibus praepone syllabam ou scriptam uno character. is erat similis Γ duplici ad rectam lineam duabus obliquis additis, ut Fελῶν, Fανῶξ, Fῶν, &c., Fανῆ, &c. multa similia. Reinseccius tamen, in regno Paphlagonico, Enetos seu Henetos deducit ab indigena voce Heneti, quod sit discursare: Venetos à nostro tendere à vertendo, nempe sedes, id est vagando, ut in utraque lingua veniant rapēds. Quae sane notio non spernenda; multoque mihi potior est, ea, quam Jornandes de rebus Geticis comminiscitur, cui Heneti dicuntur quasi αἰνῶδες, laudabiles, Freinsch.

Calas] Thessalorum equitum ductor Harpali filius, Arrian. 1. 5. postea Phrygiae & Paphlagonum Satrapa. Idem 2. 1. Diodoro 17, 17, est Κάμας.

Cappadociam] Quam totam cis Halim, partem etiam trans flumen occupavit, quibus praefecit Sabitum Satrapam, Arrianus.

K

Omissa

C. A. P. II.

Exercitus Persici lustratio. de quo quum
Darii jussu Charidemus Atheniensis verum li-
berum que protulisset judicium, capite multa-
tus est.

AT Darius, nunciata Memnonis morte,
haud secus quam par erat, motus, omissa
omnia alia spe, statuit ipse decernere. quip-
pe quæ per duces suos acta erant, cuncta
damnabat; ratus pluribus curam, omnibus abfuisse
fortunam. Igitur castris ad Babylonem positis, quo
majore animo capefferent bellum, universas vires
in conspectum dedit: & circumdato vallo, quod de-
cem millium armatorum multitudinem caperet,
Xerxis

Omissa spe] Diserte Justinus, cum
spe pacis amissa. sed vere ibi legi-
tur omissa, quod spem illi pacis Ale-
xander negaret.

Fortunam] Quæ nec ipsi Dario ad-
fuit: *ἡ χεὶρ τῆς τύχης ἡ Περσικῆς*
Μανδραν ἀφαιρήσας τῆς Ασίας
τὴν ἀρχὴν, καὶ πάντων Μῆδων μὲν
αὐτῆς Περσῶν ἀφαιρήσας, αὐτῆς
Μῆδων δὲ τῆς αὐτῆς Ασίας:
Oportebat enim Asiæ imperium Persis
à Macedonibus adimi, quemadmodum
Persæ Medis, ac prius Medî Assyriis ad-
emerant. *Arrianus.*

Babylonem] Campos Babylonios in-
tellige.

Decem millium] Hanc genuinam lo-
cutionem cum Radoro contra Modium
Rubenium ac Brissonium assero. Nul-
la enim causa cur pro decem millibus,
decies, vel sexies centenum millium mul-

titudinem asseramus, cum Arrianus
& alii Darium nunquam ultra sexaginta
millia militum sub signis habuisse tes-
tentur. Qui numerus cum alio colla-
tus immensum discrepat. Sed contro-
versiz nostræ sequestrem ponamus He-
rodotum, qui de lustratione exercitus
regis Xerxis apud Doriscum Thraciæ
litus scribens, ait, se pro certo affir-
mare non posse, quantum singuli præ-
buerint copiarum, at terrestrium co-
piarum numerum fuisse centum & se-
ptuaginta myriades, id est, decies se-
pentes centena millia. Quorum num-
rum hoc modo inierunt. Contraxe-
runt unum in locum myriadem homi-
num, quæ sunt decem millia: quæ co-
arctata quam maxime poterant, circu-
lum extrinsecus descripserunt loco
circumscripto: emissæque illinc my-
riade septem circumdederunt, eatenus
excitantes ut umbilico tenus pertin-
geret.

Xerxis exemplo, numerum copiarum iniit. Orto sole, ad noctem agmina, sicut descripta erant, intravere vallum. inde occupaverant emissâ Mesopotamiae campos, equitum pedumque propemodum innumerabilis turba, majorem quam pro numero speciem gerens. Persarum erant centum millia, in quibus eques triginta millia implebat. Medi decem equitum, quinquaginta millia pedum habebant. Barcanorum equitum duo millia fuere, armati bipennibus, levi-

getet. Eam ubi fecere, aliam subinde, atque aliam myriadem introduxerunt: donec omnes connumeraverunt: connumeratos autem rationatim digesserunt. Afirmat Herodotus Xerxem regem habuisse *πενήκοντα μυριάδας* 25 ἑκατὸν καὶ ἑκατὸν, καὶ ἑκατὸν ἑκατὸν, καὶ ἑκατὸν ἑκατὸν δύο, & δικάδας δύο ἑκατὸν. Qui numerus recte se habet, si calones, liras, similesque turbas adjungamus. Graeci alii rotundum numerum malunt, qui tamen ad Modii sententiam firmandam nihil facit.

Orto Sole] Persæ enim ante ortum solem exercitum moverunt. Postero autem die tantisper morati sunt, dum solem exorientem cernerent, omnifarios odores in pontibus congerentes, ac myrto iter consternentes. Ubi sol exortus est, ex aurea phiala Xerxes libans in mare apud solem vota concepit, ne quid sibi adversi contingeret, &c. *Quæritur.* Rationem instituti non absurde credas fuisse, quod deum, quem præcipua religione colebant, itinerum actionumque suarum ducem habere vellent. Eo forte tendebat Germanarum matrumfamilias opinio, apud Cæsar. Gall. 1, 50. *non esse fas Germanos superare, si ante novam Lunam prælio contendissent.* Ceterum non videtur satis consistere locutio ista, *Orto sole ad noctem*, nisi scribas; *Ab ortu sole.*

magnitudo enim exercitus, etiam duratione tractuque temporis, quod dinumerando impensum est, exprimitur. *Freinsh.*

Mesopotamia] Regio in Asia Tigri & Euphrate intercepta, quæ ex Tauro orta, in diversa abeunt, ac Mesopotamiam cingentia, propè Babylonem rursus coeunt, ac in mare Persicum effunduntur. Arabes, Drusio teste, *الحزيرة* id est, Insulam vocant.

In Scriptura dicitur *חמץ* Interdum ambitu suo etiam Chaldæam complectitur.

Persarum] Persæ à Medis distinguunt, non quia Medi à Persis diversi, sed quod alio indigentur nomine. Tota quippe Medorum gens in Persarum potestatem transit, unde apud Græcos Medi pro Persis & econtra ponuntur. Quidam deducunt à verbo *فرس* quod equum denotat, quia Persæ *ἵππικὸς* studiosi, *Blanch.*

Barcanorum] *Βαρκανοί* ὄντι τοῖς Ἰνδοῖς ὁμοῦν, Steph. *ἐπὶ πόλιν.*

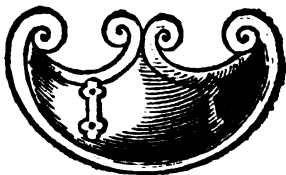
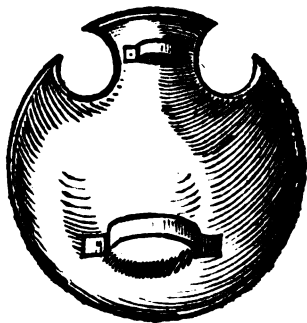
Bipennibus] Bipennis Nonius id dici ait quod ex utraque parte sit acutum. Est forma eadem cum Romana seu Amozonia securi, nisi quod hodie hastilia imitentur longitudine manubrii, & mucrone ultra securim procurrente.

*levibusq; scutis cetra maxime speciem reddentibus:
peditum XII millia pari armatura sequebantur. Ar-*
menii

rente. Horatius Vindelicis velut ab Ammonibus ortis assignat l. iv. caraz. od. 4. Hor. *Raderus.*

Levibusque scutis, cetra maxime speciem reddentibus.] Brevia scuta appellat Historicus in Agricola, atque hinc pro levibus, Freinshemius scribendum censet brevibus. Scutum autem τὸ σκῆλον, id est à loro, è quo factum, recte contra Varronem & Isidorum, deducit Lipsius. Differt à clypeis, quia hi σῦνκλοι, at scuta longa, ut idem ex Marcellino aliusque probat. Cetras πομβοειδῆς putant optimi scriptores, & si vera dicunt, falsi sint oportet Varro & Nonius Marcellus, qui cetris circulare figuram assignant, nisi dicantur cetrarum formam pro nationum diversitate variam fuisse, sicut in peltis, quæ cetris haud dissimiles, contingit. Levia dicuntur scuta, quia gestari solita è loro ex collo propendula, contra ictus aut tela incidentia: ac ut ad motus concursusque milites essent promptiores. Barcanis equitibus ac peditibus tribuit author. Non tamen iis tantum in usu fuere, sed & Afris, Persis, Gallis, Hispanis, imo & Britannis, Tacito teste. Pelta pro eodem genere scutorum variis in locis habetur à Livio. Ejus inventor Iphicrates putatur, auctore Cornelio Nepote: *Tantum consilio valuit, ut multa in se militari partim nova attulerit, partim meliora fecerit. namque ille pedestria arma mutavit, cum ante illum imperatorem maximis clypeis, brevibusque hastis, minutis gladiis, uterentur. Ille contrario, peltam pro parma fecit, à qua postea peltastæ pedites appellantur. Utebantur eo scuti genere varix nationes, cultu moribusque à se invicem distinctæ, licet peltarum forma apud eas non eadem, sed sæpe dissimilis. Sic Amazonica, Xenophon* teste, *παρσιτικῆ κατὰ τὴν*

ταλῆς, hederæ folio similis est. quam Statius in libro quinto Thebidos, & ad eum Lucatius Placidius in modum lunæ formatam putent. Sic & Silius libro octavo dicit, virginem per mille agmina lunatis peltis Martiam aciem imitari. Et recte sentiunt, si bilunem seu duplici semiluna insignitam arbitrentur, atque ea ratione cum Xenophonte consentiunt. Multi Græcorum πέλτες, ἀσπίδια τριάγωνα vocant. quod de Thracicis verum est, quibus usi sunt Sali Palatini, cum choreis & hymnis armatos deos venerarentur, Halicarnassensi Dionysio teste. Peltarum forma ex marmore ab interna parte ita se habet. *Blanchardus.*

Armenii.] Admodum populosi. Tauro monte à Mesopotamia dividuntur.

Hyrcan-

menii quadraginta millia miserant peditum, additis septem millibus equitum. Hyrcani egregii, ut inter illas gentes, sex millia expleverant, equis militaturæ. Derbices quadraginta millia peditum armaverant. Pluribus hærebant ferro præfixa hastæ, quidam lignum igni duraverant. hos quoque duo millia equitum ex eadem gente comitata sunt. A Caspio mari octomillium pedester exercitus venerat: ducenti equites cum his erant. Ignobiles Asia gentes, duo millia peditum, equitum duplicem paraverant numerum. His copiis triginta millia, Grecorum mercede conductæ, egregia juventutis, adjecta sunt. Nam Ba-

ctria-

Hyrcani egregii. Valent equitatu, ac quia expediti cursu, in tigrum carulis rapiendis se exercent. proinde equitem misere tantum. *Rad.* Xenophon.

lib. 1. *παίδεας; Hyrcani sunt Assyrii finitimi, nam non illi quidem magna: quæ etiam de causa imperio Assyriorum subiecti erant: sed equitibus tamen & tunc suis habita, & adhuc habetur.*

Derbices. In Asia ad Oxum flumen, quæ in mare Hircanum exoneratur, sita. Derbici aliis vocantur.

Lignum igni durum. Usitatum teli genus apud gentes quibus ferri usus incognitus, aut copia rarior. Sic majores nostri apud Tacit. 2, 14. *primam utrumque aciem hastatam habebant, ceteram præfixa aut breviora tela erant.* De Indis ad Toverum flumen Arrianus Ind. 4, 14. *ἀσπίς δὲ ἐκ ἰππῶν σιδηρεῖν, ἀδὲ τὸ δὲ αὐτῶν περὶ ἑκατόμυ-
τον ἡμίτιον. Cuspis ferrea non est, sed igne lapsa & acuta.* Ideo autem oburetur sudor, quod ea res extrahatur, restringit lignum & induratur: inde non minima vis sudibus præstatur: apud Ovid. *Metamorph.*

14 199.

Quæ juncta est humero cervix, sude stigis obusta.

Ingenuit, duoque sudem vix offerevellit.

Vides tam alte adactam sudem in os quamquam durum, quippe centauri, ut ab eo, quem infinito robore prædictum fingit, vix evelli possit. Ideo præsertim in obsidiis urbium frequens earum fuit usus propugnantis. Ceterum apud nonnullos orbis recens reperti incolæ arboris genus nascitur ligno ita solido duroque, ut confectis ex eo gladiis utantur, acie paulo minus efficaciore quam sit nostratibus. *Freinshemius.*

Caspio. Recte Raderus contra Ortelium hoc mare diversum putat à Pontico, cum nihil verius.

Mercede conductæ. Ergo Persæ & reliquæ Asiæ gentes regibus Persarum subiectæ nulla mercede aut stipendio militabant, sicut Romani. *Raderus.* (Hoc tamen simpliciter intellectum, falsissimum est. Audiamus Florum, qui ubi de bello cum Etruscis, Faliscis & Fidenatibus agit, diserte dicit: *Tunc primam luematum sub pedibus; taxata stipendio biberna.* Ergo etiam in stipendio militæ-

K 1

Ætianos & Sogdianos, & Indos, ceterosque rubri maris accolæ, ignota etiam ipsi gentium nomina, festinatio prohibebat acciri. Nec quicquam illi minus, quam multitudo militum, defuit: cujus tum universa aspectu admodum latus, purpuratis solita vanitate spem ejus instantibus, conversus ad Charidemum Atheniensem, belli peritum & ob exilium infestum Alexandro, (quippe Athenis, jubente eo, fuerat expulsus) percunctari cæpit; Satis ne ei videretur

militibus constituta, qui antea suo ære militabant, neque quidquam ab Imperatoribus accipiebant, ut latius in commentationibus ad eundem locum docui. Stipendium primo peditibus constitutum est an. v. c. cccxlvii. Equitibus cccx. cum ad Vejos infelicer pugnatum esset. *Blanchardus.*) Vivebant ergo ex præda, nec castrorum stativa habebant & mandentia, sedangebantur singuli, bello confecto, unde venerant reverti, tantum rei secum conferentes, quantum ex spoliis adipisci poterant. Rex vero ex liberalitate exercitum alebat, omniaque necessaria præbebat. *Raderus.*

Rubri maris.] In hoc mari aquis cœuntibus periit Pharaon. Sed ultimus, ut spectato prius suorum interitu cruciaretur. *Rabini. Abulens.* Ab hac mirabili clade mare Erythræum Arabibus dicitur. بحر قلزم ab oppido القلزم quod est latit. gr. xxviii. min. xxx. in littore Ægypti opposito Elanæ, seu promontorio Pharan. Loculus inde dictus, quod prope submersus credatur Pharaon. قلزم enim est deglutire, abforbere. Unde Turcis mare Rubrū dicit فرعون دعى Pharaonis mare. Hodie pro Colzuma

est fues. *Golini.* Sed de hoc postea accuratius.

Purpuratis.] Lucius Florus in bello Etrusco cum rege Porfena, *purpuratis* mentionem facit, quem Dionysius in eadem Historia vocat *ῥομφαία*, & Livius, ubi de pace Ætolis data. *Scribam publicum.* Hi erant Satrapæ ac regni proceres, multæque apud subditos dignationis. Superbis quoque vestibus amiciebantur, adeo ut in hoc deceptus Scævola, Scribam pro rege obruncaret. Quod si apud Etruscos factum, ut pari fere amictu cum regibus uterentur, multo magis apud Persas, ubi omnia auro & opulentia fulgebant, obtinuit. *Blanchard.* Vide Arrianum 2. 2.

Charidemum.] De hoc Arrianus ex Vulcanii metaphrasi: *Alexander quoad cetera humaniter ad eorum (Atheniensium) legationem respondens, epistolam ad populum Atheniensem scripsit, qua Demosthenem, Lycurgum, Hyperidem, Pelyendum, Charetem, Charidemum, Epistalem, Diotimum & Maraclem sibi dari postulabat.* Hos enim auctores cladis Chæronensis esse statuebat, omniumque facinororum quæ deinceps adversus se pariter & Philippum tentata fuissent. Addit his Arrianus etiam Thebanos ab Atheniensibus ad defectionem fuisse sollicitatos. Athenienses missa rursus legatione petiverunt ut ignosceret iis, quos sibi

tur instructus ad obsterendum hostem. At ille, & sua sortis & regia superbia oblitus: Verum, inquit, & tu forsitan audire nolis, & ego, nisi nunc dixerō, alias nequaquam confitebor. Hic tanti apparatus exercitus, hæc tot gentium, & totius Orientis excita sedibus suis moles, finitimis potest esse terribilis: nitet purpura, aurumque fulget, armis & opulencia, quantam qui oculis non subje-

cere,

sibi ad supplicium dedi postularat. Ignotit Alexander, solum Charidemum voluit eximium esse, quem iussit exulare, qui mox ad Darium se contulit.

Sua Sortis.] Quod exul esset, inque Regis superbissimi fide & patrocinio elegeret. Itaque Diodorus 17, 30. hanc Charidemi libertatem ἀναγώνιστον vocat, quem qui ob hoc reprehendit, non intellexit. Non oblitus hoc est Pompejus, sed velut instantem exitum prævideret, in regiam naviculam exultans recitavit Sophocleum istud:

Etenim tyranni quisquis intrat in domum

Servus fit illi, liber cessi venerit.

Auctor Plutarch. in vita c. 129. Freinsb.

Audire nolis.] more Principum, quorum aures ita formatae sunt, ut aspera quæcunque, nec quicquam nisi jocundum & laetum accipiant, ut ait Tacitus H. 3, 56. quo sensu Juvenalis sat. 4, 86. quid violentius aures tyranni? Quo respexisse patet Aristotelem, cum Callisthenem audientem suum ad Alexandrum dimittens monuit, ut cum eo aut rarissime, aut quam jucundissime loqueretur. Val. Max. 7, 1. Bene igitur apud Senecam Suas. 1. monet Cestius: non eodem modo in libera civitate dicendam esse sententiam, quam apud Reges: quibus etiam quæ prosunt, ilatamen, ut deleant, suadenda sunt. Divine Seneca. de beneficiis 6, 30. monstrabo tibi, cuius rei inopia laborent

magna fastigia, quid omnia possidentibus desit. Scilicet ille, qui verum dicat. & hominem inter mentientes suspentem, ipsaque consuetudine pro rectis blanda audiendi ad ignorantiam veri perductum vindicet a consensu concentuque scelerum. Hinc illa veri consilii periculosa libertas, de qua queritur Philotas apud nostrum 6, 10. Freinsb.

Nitet purpura, &c.] Raderus auctoritate cod. S. Udalrici hunc locum hoc modo interpungit: *Nitet purpura, aurumque: fulget armis & opulencia.* Bongartianus quoque codex præfert *aurum*. Sed vulgatam lectionem retinendam censeo, cum nulla plane ratio sit, quare loco suo debeat removeri. Non enim errat author, dum dicit, *aurum, armis & opulencia fulgere*, cum Samnium & Antiochi regis Syriz more, Persis quoque aurea arma fuerint, cæterarumque rerum tantus splendor ac apparatus, ut nemo, nisi qui oculis subiiceret, animo concipere posset, ut ex capite tertio, ubi de ordine agminis Persici, aperitissime probatur. Fateor Raderi interpunctionem vitio carere, sed cur adhibuit medicinam, ubi nullus morbus? Neque verendum est, ut male Freinshemius putat, vocem *aurum* in casu recto positum, ad aciem non posse referri, cum hic de acie sermo sit, ut apparet ex antithesi periodi sequentis. *Blonckardus.*

Armum.] Ita constanter omnes edi-

K 4

tiones,

cere, animis concipere non possunt. Sed Macedonum acies, torva sane & inculta, clypeis hastisque immobiles cuneos, & conferta robora virorum, reget. Ipsi phalangem vocant peditum stabile agmen. Vir viro, armis arma conferta sunt: ad nutum monentis intenti, sequi signa, ordines servare, didicere. Quod imperatur, omnes exaudiunt:

tiones, nec de sinceritate scripturæ quisquam dubitat. Non placet tamen ista vox hoc loco, eo quod luxum armorum taxet hic Charidemus, non ipsa. Fulgor enim amicum non laudatus modo in militibus bonis, sed iustus etiam & exactus. hinc Onosander c. 28. *Videat etiam imperator, ut exercitus armis splendidibus fulgeat.* Et hinc adeo aciem Macedonum commendat ipse hic auctor mox 3, 3. *ab equis virisque, non auro, non discolori veste, sed ferro atque are fulgentibus.* Præterea hic recensentur *aureum, purpura, opulentia*, quorum in censu quid arma faciant, non intelligo. Suspicio itaque pro *armis* legendum aut *gemmis*, aut aliud non absumile. Firmat noster infra 3, 3. *vestem auro distinctam habebant, manicæque tunicas gemmis etiam adornatas.* Freinsh.

Clypeus] Clypeus optimus Macedonicus censetur ex ære, non admodum cavus, diametrum habens octo palmorum. *Ælian.*

Hastisque] Hasta contus est cum ferro; contus, sine ferro. unde contacti, hastati. Hic Sarissæ (quæ fiebant ex fraxino, & non breviores erant xiv. cubitis) pro hastis accipe, quibus phalangæ usi. Sarissis stataria phalanx. hastis (quæ non breviores vii. cubitis) equites instruebantur. *Rad.*

Immobiles cuneos] Cum sc. densantur, ita ut non possit vir in acie se convertere, nisi tota acies & phalanx simul moveatur, unde *conferta robora* vocat. *Radetm.*

Ad nutum] Signa quibus miles in acie se jubetur movere sunt vel *signa*, quæ possunt videri, ut vexilla, alites, vestes à contis suspensæ, ducum nutus qui manibus fiunt, &c. vel *sonitus*, ut classica, tubæ, cornua. *Idem.* Hoc vero loco nutus nihil est aliud, quam quodlibet leve voluntatis indicium.

Ordines servare] Non hoc est, quod Raderus autumat, cui opponitur *deserere stationem in praesidio*, vel *locum in acie, aut profugere*, in quorum criminum reos fustis poena constituta erat. nam quod ibidem observat de vite, eam nempe cives mactari solitos, peregrinos tantum fuisse, mihi nusquam lectum est; contra Apronium *decimum quemque ignominiosa cohortis* (milites utique Romanos, id enim præcessit) *forte ductos, fusti necasse*, Tacitus 3, 21. adnotat. Ordines itaque servare hoc loco est, compositos incedere. iisque qui hoc didicerunt, non opponuntur, qui per metum aut perfidiam stationem suam deserunt; sed qui nondum ad hoc exerciti, per catervas aciem dirigunt: quales plurimi barbarorum, ut apud Livium 24. 48. Numidæ, quos Statorius *proxime morem Romanum signa sequi, & servare ordines docuit.* Germani apud Tacit. 2, 46. qui *longa decimum adversus Romanos militia, insueverunt sequi signa, praesidiis firmari, dista imperatorum accipere.* Freinsh. Vitibus cives mactari solitos, at fustibus peregrinos, nusquam Freinshemio lectum.

Dabq

diunt: obistere, circuire, discurrere in cornu, mutare pugnam, non duces magis quam milites cal-
lent. Et ne auri argentique studio teneri putes,
adhuc illa disciplina paupertate magistra stetit.

Fatigatis humus cubile est: cibus, quem occu-
pant,

Dabo locum Livii de Scipione ad Numantiam: *Quem militem extra ordinem deprehendit, si Romanus esset, viribus, si extraneus, fustibus cecidit.* Unde hæc distinctio manifesta est.

Exaudiamus] Hoc est, attento & obedi-
entis animo accipiunt. includiturque
intellectum ejus quod dictum est,
& effectum obsequii. Αἰσέειν apud
Græcos eandem vim habet, ut Gen. 11,
7. *ὡς πρὸς ἀκούειν.* quod expressum
ex Hebræo, ubi ejusdem significatio-
nis vox comparat *שׁוּן* inde & apud
Latinos ab *audiendo* factum est *obedio*,
quia & *audire* est *obsequi*. Inepte alii
hanc vocem interpretantur.

Obistere] Raderus exponit, densata
clypeis phalange simul in hostem velut
una mole incumbere. Sed melius
Freinsheimius, qui *obistere* interpreta-
tur *consistere*, ut obherere, obtegere,
obtorpescere, occanere, quandoque
idem valent, quod simplicia à quibus
deducuntur. Infra lib. 4, 12. *Alexan-
der cognito pavore exercitus, signum ut
consisterent dari jubet.*

Circuire] A primo statu ordinis ad
clypeum, sive sinistram, & totidem
conversionibus se obvertere ad ha-
stam, sive dextram. *Circuire* etiam
circumvenire Phalange hostem. *Re-
dant.*

Discurrere in cornu] Cornua firma-
bantur, cum ex inferioribus ordinibus
series aliquot jubebantur transire ad
cornua, quorum numerus tum dupli-
cabatur, & hoc duplici fiebat nomine,
velut hostes circumverserentur. *Idem.*

Mutare pugnam] Mutatio fit, cum
vel singuli in tergum vertuntur, vel to-

ta acies circumagitur, ita tamen ut ha-
bitus exercitus sit idem qui ante. Om-
nis mutatio duplicem habet conver-
sionem, vel cum series ad latus dex-
trum vel sinistrum vertitur, vel cum à
latere in tergum circumagitur. Utra-
que rursus duplex: vel ab hoste, vel ad
hostem. Cum viritum mutantur, ap-
pellatur *μίσθολα*, cum tota acies ste-
titur, *ἄσπασμα*. Mutatur autem
necessario pugna, cum hostis vel à la-
tere, vel à tergo, vel ex obliquo occur-
rit, tum enim sit phalanx transversa,
recta, vel obliqua. *Idem.*

Humus cubile est] Quemadmodum &
Romania. Seneca ad Helviam 10. 3.
*maiores nostri, qui sibi manu sua para-
bant cibum, quibus terra cubile erat.* Id
vergente disciplina mutata queritur.
Marcellinus 22, 6. *non saxum erat, sed
ante hac armato cubile, sed pluma, & ste-
riles lectuli.* Rigidum istum morem
cum multis laudasset Luciani Cynicus,
subjungit, *contingat mihi, ut terra qua-
vis cubile mihi sufficiat: domum vero
existimem, mundum; tum alimenta de-
ligam paratu facilima.* Sic Polyb. 2. 17.
Gallis tribuit τὸ *σπυδακαστέον*, in her-
ba aut stramento jacere. Sed idem iste
Macedonum exercitus quantum à du-
ra hac virtute recessit post Persica spo-
lia? ostendit ipse Alexander infra 8, 8.
*Totum exercitum afflicte, qui paulo ante
nihil præter arma habebat, nunc argenteis
cubant lectis.* Freinsh.

Cibus quem occupant, satias] Nec mi-
lites tantum, sed & ipsum Alexan-
drum. Frontinus strateg. 4. 3. *Amy-
lianum Scipionem traditur in itinere cum
amicis anxiplantem, accepto pane vesci
solitum.*

pant, satiat. tempora somni arctiora quam noctis sunt. Iam Thessali equites & Acarnanes, Ætolique, invicta bello manus, fundis, credo, & hastis

solitum. Idem & de Alexandro Macedone dicitur. Unde & regina Carix Ada fercula exquisite confecta ad eum aliquando mittente: meliores, inquit, obmorum structores habeo, ad prandium antelucanam expeditionem, ad carnem frugale prandium. Plutarc. in Apophr. Hæc tamen continentia postea nimis soluta est deliciis. *Laccenim.* Jactatur & altera lectio profecta ab iis, qui quid occupare sit, minus intellexerant: *cibus quem occupati parant*, longius à sensu & dictione Curtii.

Tempora somni] Idem de Taprobana incolis Plinius 6, 22. *Nulli in diem, aut interdum somnus.*

Thessali] Thessalia, regio Græciæ, ex una parte Bœotiam, ex altera Macedoniam habens, ad mare inter Peneum amnem & Thermopylas extensa. Inde Thessali.

Acarnanes] Acarnania, regiuncula pars Epiri est, mersa medio sinu Ambracio. Hinc Acarnanes, vide Liv. xxvi, 25.

Ætolique] Ex Ætolia orti, quæ est Achaïæ regio, Epiro, Acarnaniæ & Locris finitima. Vide Polyb. xvi, 18. Liv. xxxvi, 7.

Fundis] Funda dicta, quod ex ea fundantur lapides. De *inventione* variant. Communiter *Balearibus* tribuitur. *Materies* fundæ triplex. Prima Melanchræna, quod est spartum, cuius copia in Hispania, estque junci acuti species, atque eo nomine linum & cannabin etiam comprehendimus. Altera, pili vel setæ. Tertia, nervi. *Forma* talis: Funiculus in medio laxior, ovali forma, & paulatim in strictius abit. At medium & fundum, ut sic dicam, fundæ circumat. Rotabant enim circum caput, & vires ita dabant,

ut videtur, ex arte aut more. Duo fundis missa, Lapides & Glandes. *Lapides* iaciebant minx pondere, nempe drachmarum 100. Hinc Cæsar dicit Fundas librales. Ad hos lapides, & ut frequentare possent ictum, sacculos pellicos ferebant iis implendos: magis expedire, quam ut sinu etiam præ se ferrent. Telum alterum *Glandes*, atque eæ è plumbo. His inscribi aliquando solere, & occultræ sic ad hostem mitti, legitur, ut omnia, quæ gererentur, hostes scirent. Appianus ad istam rem

tesseræ plumbeas quasdam adhiber. Revera autem non istæ communes glandes fuerunt, sed tabellæ magis productæ, & huic rei aptatæ. Funda *variis gentibus in usu*, quia prompta, iterata

disigne duratis, repellentur! pari robore opus est. In illa terra quæ hos genuit, auxilia quærenda sunt. Argentum istud atque aurum, ad conducendum militem, mitte. *Erat Dario mite ac tractabile ingenium, nisi etiam suam naturam plerumque fortuna corrumpere. Itaque veritatis impatiens, hospitem ac supplicem, tunc maxime utilia suadentem, abstrahi iussit ad capitale supplicium. Ille, ne tum quidem libertatis oblitus: Habeo, inquit, paratum mortis meæ ultorem. expetet pœnas mei consilii spreto is ipse, contra quem tibi suasi. Tu quidem licentia regni subito mutatus; documentum eris posteris, homines, cum se permiscere fortunæ, etiam naturam dediscere. Hæc vociferan-*

ram facilis, tum etiam quia longe & fortiter feriret. Nam sæpe adversum bellatores cassidibus, cataphractis, loriceæq; munitos, teretes lapides de funda vel sustibalo destinati, sagittis sunt omnibus graviores: cum membris integris lethale tamen vulnus importent, & sine invidia sanguinis, hostis lapidis ista intereat. Ergo per ipsa arma interfecit, etsi sine sanguine; quia contusio plerumque & contractio ex ictu lapidis. Glans tamen profecto penetrabat. Quod cum ita sit, telum tamen hoc parum honestum habitum, & junioribus aut vilioribus assignatum. Itaque ipsi Romani raro usi, inter Auxilia habebant. Sed & aliæ Fundæ, at minus vulgares. *Lipsum*. Funditorem *Balearem* ex *Stewechio* hic exhibemus.

Argentum istud] Sualum etiam à *Charidemo*, ut ducem aliquem præstantem eligeret, cui non plus 100. milia assignaret, eaque in re suam operam pollicebatur, ac bellum perpetraturum confitebatur. Atq; hoc consilium Dario

quidē placuit, sed purpuratis ejus omnia alia visa, quod *Charidemos* administrationē belli eo animo videretur petere, ut exercitum *Alexandro* proderet, adeoque regem à *Satrapis* inductum, ut morti eum obduceret *Diadornus Siculus*.

Hospitem ac supplicem] Nam hospitii jus inviolabile habebatur, & in supplicem sævire inhumanum. *Freinsh.*

Utilia suadentem] Seneca de ira 3, 14. cum retulisset historiam *Præxaspis*, Accersit itaque ad numerum eorum, qui magnis cladibus ostenderunt, quanti constarent regum amicis bona consilia.

Abstrahi iussit ad supplicium] *Zona* seu *balthæo* comprehensum, quod est moris Persarum, apparitoribus interficiendum trandidit.

Licentia regni] Ejusmodi documenta multi dedere, effusus quam ut aut sibi expediret, aut suis: sic *Arruntio* apud *Tacit.* 6, 18. *Tiberius post tantam rerum experientiam, vi principatus convulsus & mutatus dicitur.* *Freinsh.*

Naturam dediscere] Mutari quid in his

ciferantem, quibus erat imperatum, jugulant. Sera deinde pœnitentia subiit regem: ac vera dixisse confessus, cum sepeliri iussit.

C A P. III.

Pompæ Persarum regum, orto Sole domum procedentium. tum copiarum Alexandri descriptio.

Hymodes erat Mentoris filius, impiger juvenis. cui praeceptum est à rege, ut omnes peregrinos milites, in quos plurimum habebat

his verbis debeat? nihil ego video, sed hoc velim tamen; comicias è priscis Codicibus [nihil monuerunt amici de iis quos ipsi viderunt] aliter à natura desiscere. minime profecto inepte, ac nescio an non vulgato non dicam equidem aptius, sed fortius, imo vero & venustius: si rem quidem ipsam, & simul phrasin spectes. A se quippe desiscit qui se totum alteri permittit. Exit è sua, qui transit in alterius potestatem. Naturam suam exiit, qui induit alienam. Sed hæc eadem consiunt interpretatione commoda etiam è vulgato. Nec ausim ipse, nec alii suaserim mutare *Acidalius*.

Sera deinde pœnitentia] Cui ut stollida, ita nocens & exitiosa est: ideoque viris prudentibus diligentissime præcavenda Unde Tacitus 4. 1. 1. *Quis enim mediocri prudentia? Tiberius tantis rebus exercitus, inaudito filio exitium offerret, idque sua manu, & nullo ad pœnitendum regressu.*

Sepeliri iussit] Hinc colligas moris fuisse Persis, ut cadavera punitorum fere insepulta abjicerentur. Sed tamen ea cognatis petentibus non negasse Augu-

stus lib. 10. de vita sua scripsit, ut refert Ulpianus in leg. 1. de cadav. punit. qui idem de sui temporis (vixit autem sub Pseud-Antoninis & Alexandro) observatione testatur, eorum in quos animadvertitur, corpora non aliter sepeliri quam si fuerit petatum & permissum. & nonnunquam non permitti, maxime majestatis damnatorum. Euseb. histor. Eccles. 8. 19. scribit, Maxymen quendam judicem Christianos ob fidem damnatos insepultos projecisse; custodibus etiam additis, ne cadavera tollerentur, quam rem auctor vocat *extra naturæ leges progredi*. *Ἐξὶ τῶν τῆς φύσεως διασώων.* Id autem non magnopere curavit Theodorus philosophus, cui minabatur tyrannus mortem, & quidem insepultam. *Habes inquit, cur tibi placeas: hemina sanguinis in tua potestate est. nam quod ad sepulturam pertinet, id te ineptum, si putas interesse, supra terram, an infra putrescam.* Seneca de Tranquil. animi 4. 4. *Freinsb.* vide Grot. 1. 2. de jure belli cap. 19.

T *Hymodes*] Fuit perfuga. vide *Alexandrianum* 2. 1. *Peregrinos*] Græcos intellige.

Impe-

bebat spei, à Pharnabazo acciperet; opera eorum usurus in bello. Ipsi Pharnabazo tradit imperium, quod ante Memnoni dederat. Anxium de instantibus curis, agitabant etiam per somnum species imminentium rerum: sive illas agnitudo, sive divinatio animi presagientis accersit. Castra Alexandri magno ignis fulgore collucere ei visa sunt, & paulo post Alexander adduci ad ipsum, in eo vestis habitu; quo ipse fuisset: equo deinde per Babylonem vectus, subito cum ipso equo oculis esse subductus. Ad hac vates varia interpretatione curam distrinxerant: alii latum id regi somnium esse dicebant, quod castra hostium arsisse, quod Alexandrum, deposita regia veste, in Persico & vulgari habitu perductum esse vidisset. Quidam contra augurabantur: quippe illustra Macedonum castra visa, fulgorem Alexandro portendere, quem regnum Asia occupaturum esse, haud

Imperium, quod] Maritimæ nimirum oræ, cujus Satrapam Sardibus morari consuevisse Pausanias docet in Laconicis: αἱ Σάρδεις πλάτω τι ἐ τοῦ ποταμοῦ ὠδύχου. τῷ τι Σατραπικῶν ἐπὶ Ἰουλίου, ἢ τοῦ οἰκῆ ἡμεῶν ἀπιδείκνυτο, καὶ ὅπως καὶ αὐτῷ βασιλεῖ τὰ Σῶσα. Sardes divitiis & apparatus excolebatur: nam & ei qui imperium maris obtinebat, ea sedes erat constituta. quem admodum ipsi Regi Superiorum urbium.

Sive illas &c.] Somnia alia divina sunt, alia naturalia. Divina alia vera, alia falsa, vera à Deo vel bonis mentibus suggeruntur; falsa & mala à malis genitiis excitantur. possunt & à spiritibus impuriis sabinde vera offerri. Author eodem modo vel ad naturam, vel ad divinitatem refert. cum dicit, sive illas

agnitudo animi sive divinatio animi presagientis accersit. Rad.

Vestis] Vestis fuit servi regii, cursoris nēpe publici, seu veredarii, qualis erat Darius Arsis & Ochi regum. Is autem veredarius dicebatur Persis Angarus & Astandes. Suidas: Ἀγγάρων οἱ οὖν διαδοχῆς χρηματίζοντο οἱ δὲ αὐτοῖς ἔγγαροι. τὰ δὲ ὀνόματα Περσικὰ. Astandæ sunt tabellarii sibi jure succedentes, qui & Angari dicuntur. Sunt autem nomina Persica. Ab Angaris deducunt angarius, quæ sunt impostæ onerum vehendorum necessitates. Unde angariare, vi cogere ad onus subeundum. Idem.

Fulgorem Alexandro portendere] Operæ pretium est adnotare locum Dion. 52 45. Ex pilis Rom. circa summa veruicula emicabant flammæ, totisque castris fulgo.

haud ambigere : quoniam in eodem habitu Darius fuisset, cum appellatus est rex. Vetera quoque omnia, ut fit, sollicitudo revocaverat. Darium enim in principio imperii vaginam acinacis Persicam jussisse mutari in eam formam, qua Graci uterentur, protinusque Chaldaeos interpretatos, imperium Persarum

ad

fulgorem, non aliter ac facula, ad multam noctem reddebant, ex hoc ostento colligebant (ut & salium portentorum interpretes affirmabant, & facile quivis conjicere poterat) citam sibi & splendidam à Deo portendi victoriam : quandoquidem igni cedunt omnia, & nihil est quod non igni absumatur. Hic notandum, hanc perpetuam ejusmodi conjecturam fuisse rationem, quam securus haud dubie & Plutarchus in Alex. c. 29. cum somnium Darii enarrasset, ita exponendum credidit. quem ideo pro ridiculo habendum non autumo, si post eventum explicavit somnium, quomodo & alia similia, ex supradicta ratione, ante eventum explicanda putasset. Vulgo enim ita senserunt antiquitus. Florus de Servio Rege 1, 6. *clarum fore, visa circa caput flamma promiserat.* Sic inter omina imperii Tiberiani relatum est, quod eo per Macedoniam ducente exercitum in Syriam accidit, ut apud Philippos sacrata olim victimarum legionum ara sponte subitis collucere ignibus. Sueton. Tib. 14. Sic apud Virg. Aen. 7, 71. cum Laviniae caput arsisset, sequitur :

Fore illustrem fama satisque caneant.
Adde Plutarch. Pompejo cap. 113. Freinsb.

Acinacis ὁ κινάκη Herodoto dicitur quod ἀκίαν ἔχει ἀκλῶ, quod aciem abeat celeriter ferientem & penetrantem. Forsan Turcico gladio persimilis fuit à fine modice reflexus versus aciem, non falcis instar, sed in tergū recurvus. Non longum fuisse ostendit Jo-

sephus Antiq. xx, 7. cum latronum sicas cum acinace Persarum componit. Turcz acinacem sua lingua *Kilitseb*, Arabes *Seife* vocant, unde nobis fortasse dictus *Sebel*. Rad. Ex lib. 7. Herodoti liquet, pugiones ex zona aut baltheo appensos fuisse, qui incumbabant in dextrum femur : cum ex altera parte sagittæ & pharetræ penderent.

Formam.] Quomodo figura acinacis mutata fuit in eam formam, qua Græci utebantur, an si vaginam mutavit, & gladium mutatum oportuit, cum sequatur vaginam? Sed si gladium mutasset Darius, non dixisset Curtius, vaginam, sed gladium mutatum, cum potior sit gladius theca & vagina. Videtur tamen modum vaginæ cum gladio Persicæ in Græcam mutasse. Nam de gladio sequitur postea apud Diodorum, mutatum gladium & hastam. quamvis post pugnam ad Issum & fugam Darii : Τὰ ξίφη τῶν δόρυ καὶ πύλας μὲν οὐκ ὥσπερ ἡμεῖς ἐν πύλαις, διὰ τὸ δουεῖν διὰ τῶν πολλὰ τὸν Ἀλέξανδρον ἐν τῇ περὶ Κιλικίας μάχῃ πωλοῦσιν κλίναι. gladios & hastas longe majores atque fieri antea consueverant fecit, quod Alexander ob eam causam in pugna Issica videretur vicisse. Idem.

Chaldaeos.] Sectæ nomen fuit, quæ in gentem excrevit postea, Marcellino teste. Arabes, ut Cl. Golius indicat, peculiariter *الخلدانيين* vocant, qui stellas venerabantur & colebant; vocati etiam fuerunt

الص

ad eos transfuturum quorum arma esset imitatus. Ceterum ipse & uatum responso, quod edebatur in vulgus, & specie, quæ per somnum oblata erat, admodum laus, castra ad Euphratem movere jubet. Patrio more Persarum traditum est, orto sole demum procedere. Die jam illustri signum è tabernaculo regis buc-

cina

والحر ابنون الص Sabz & Haranii, quoniam primum templum suum in Haran sive Carris habuere. Caldaice autem gentis reliquias vocant الاكران Curdos, qui nec

re, nec nomine, diversi sunt à Gordizis & Chaldzis. Hi non ex artis, ut male Drusius, sed ex gentis vocabulo, ut recte Cicero, nominati, diuturna observatione siderum, putantur effectisse, ut prædici posset, quid cuique eveniturum, & quo quisque fato natus esset. De his meminit Strabo xvi. ut & Gellius xiv. 1. *Blanchardus*. Authorem Persicæ sive Magicæ superstitionis & Philosophi qui Zardust *زردوشتي*

ipsis Persis vocatus est, id est, amicus ignis, Græci vetustiores *Zaragés* plur corrupte nominarunt, recentiores propius verum nomen expresserunt *Zaradés*, *Zarédas*, atque etiam *Zaradé*. iidem vocantur proprio nomine Persico Mog. *مغ* Unde

Græcis *Μάγος*. At ex eo *Μογ*. iidem Græci fecerunt *Μάγος*, quem Sophum volunt fuisse Iliacis temporibus antiquiorem. *Salmasius*.

Ad eos transfuturum) Simile est quod de Andronico Duca narrat Gregoras lib. 11. in fine. De capitis tegumento apud superiores Imperatores moris erat, ut astate profectiones amici proceres pileis turbantibus uterentur, serico tectis, pro dignitate cuiusque: adolescentes vero omnes prorsus nudis essent capitis. Illo vero Imperatore,

is mos usque adeo obsolevit, ut omnes simul & adolescentes & senes pileis uterentur, non minus in palatio quam in agris: iisque multiformibus & peregrinis, & quales cuique probabantur: alii Latinis, alii Mysiis & Triballis, alii Syriis & Phœniciis, suo quisque arbitrato. Eodem more in vestibus etiam nsi sunt, ut prudentiores moritatem aliquam & destructionem Imperii, & finem institutorum ac morum illis divinarent. Respexit huc Curtius vi, 6. de Alexandro: vestem Persicam sumpsit, ne omen quidem veritus, quod à victoris insignibus in devicti transiret habitum.

Vatum.] Intellige Sophistas, Philosophos, magos, & *εμμοιδους* incantatores, *Φαππαγογους* veneficos, augures & aruspices.

Euphratem.] Mesopotamiam & Syriam a Cilicia distinguit.

Signum è tabernaculo regis bucina datur.] Hoc signum fuit profectionis, quod è tabernaculo regis seu prætorio bucina dabatur. Bucina non eadem tubæ, etsi nonnunquam permisceantur. Tuba quæ directæ est appellatur, bucina quæ in semet ateo circulo flectitur, Vegetio teste. Germani quoque & Græci diversis nominibus expriment. Bucina etiam pro classico ponitur & est lituus genus buccinæ. Inter cornu & buccinam, olim nullum discrimen; fuit enim bubulum cornu, unde & nomen accepit. Est instrumentum, quod *bubus* canit, aut quod boves canit & vocat. Varro tamen buccinatorem à vocis similitudine & cantu dictum

cina dabatur. Super tabernaculum, unde ab omnibus conspici posset, imago solis crystallo inclusa fulgebat.

Ordo

dictum mavult, quod *bou bou* canat. *Raderus.* In castris Tabernacula opportuno loco collocabantur, Tentoriaque figebantur, quibus Duces, militesque, hiberno & æstivo tempore continerentur. Xenophon tradit instituisse Cyrum, ut Prætorium ad Orientem conversum eo loci collocaretur, unde non longe Doryphorum Tabernaculum abesset. Addit gulæ ministris artificibusque loca designata, dextra quidem pistoriibus, læva cocis: Equis item dextras, lævas v. partes jumentis tributas. Alia insuper cuique, pro gradu suo loca, in quibus tentoria figerent, papiliones tenderent, in castris deputata. Quemadmodum autem his qui ad victum necessaria parabant, ita in castrorum ambitu & cancellis sua ac certa Equitatu, quam peditatu, loca adtributa erant, in quæ Equitum peditumque quisque sese reciperet ac conferret. Habuerunt etiam Tabernacula Vestibula sua ac recessus, ut ex hoc libro patet, quorum magnificentiam Regii Satrapæ æmulabantur.

Imago Solis crystallo inclusa fulgebat] Sol à Persis pro Solis authore & numine cultus. Addunt hostiam Solis equam, propter celeritatem. *Ovid.*

Placat equo Persis radiis Hiperionacinctum.

Ne detur celeri victima tarda Deo.

Sed quo metallo fuit imago Solis expressa, aut qua gemma lapideve pretioso? Tertullianus in Apolog. suis temporibus in linteo depictum & adoratum ait à Persis. Crediderim ab regibus in crystallo circumlatum, ex puro auro fuisse expressum, celatum, elaboratum & expolitum, crystalloque veluti sacello clausum, usque oriente vero Sole & in crystallum aurumque inci-

dente accenderetur, & ex repercussu Solis per anaplasum incensus, alter Sol videretur, oculisque intuentium perstringeret. Aurum enim maxime Solem æmulatur & ignem. Salutarunt primo mane Solem, ut Procopius docet de Persia, Persarum rege. Solem autem, quem in specu colebant, Mithram seu Mithren appellavere. Per hunc iurandum concipiebant, & sacramento contendebant. Qui autem Mithræ tanquam Sacerdoies & Magi primitus inihiabantur, lxxx suppliciorum genera sustinere cogebantur, antequam sacris Mithræ imbuerentur. *Idem.* Solis imaginem insigni artificio fabrefactam coluit Chosroës Gazaci, quam cum templo ejus, aliisque insignibus ornamentis deleuit Heraclius Imperator, ut auctor est Cedrenus. Porro hanc imaginem de qua Curtius, non alio nisi super tabernaculum regis collocatam fuisse arbitror, quam ut signum esset vel profectionis, vel pugne, quamquam enim, ut ait noster, *signum buccina dabatur*, exaudiri ab universo exercitu non poterat, præsertim in tanta hominum multitudine. Ut vel hinc mutuatus videri possit Alexander institutum suum, quod narrat Curtius 5, 2. *Tuba, cum castra movere vellet, signum dabat, cujus sonus plerumque tumultuantium fremitu exoriente haud satis exaudiebatur. Ergo perticam, qua undique conspici posset, supra pratorium statuit, ex qua signum eminebat pariter omnibus conspicuum. observabatur ignis nocturnus, fumus interdiu.* Sed & aliis gentibus haud dispar consuetudo. Romanis erat tunica coccinea qua supra pratorium itidem expandebatur, si Plutarcho credimus in Fabio cap. 26. de qua multa Lipsius ad Tacitum 1, 39. & de Militia Rom. 4, 12. *Erinib.*

Ordo

Ordo autem agminis erat talis : Ignis, quem ipsi sacrum & aeternum vocabant, argenteis altaribus praeferebatur. Magi proximi, patrium carmen canebant. Magos trecenti & sexaginta quinque juvenes sequebantur, puniceis amiculis velati, diebus totius anni pares numero. quippe Persis quoque in totidem dies

Ordo autem agminis] Confer cum hac descriptione Herodotum Xerxis iter depingentem lib. 7. cap. 40. &c.

Ignis . quem ipsi sacrum & aeternum vocabant] Sacer ille, æternusque ignis, in focus pro Lare familiari adorabatur, ac Rege vita functo extinguebatur. Diod. Sic. xviii. Huic dicata Sacra quædam, quæ πυρῆς & πυρῆος vocantur : quorum custodia Magorum fidei, curæ ac vigilantiz credebatur. Strabo xv. Suidas πυρῆος interpretatur θυμαίηταιον, Hesychius vero, ἀργαίον καὶ αἰώνιον ἐς πυρῆος ἔκτεσσιν. At ignis qui procedenti Cyro praeferebatur, focus gestari solitus. Xenoph. viii. πῦρ. Usque adeo autem ignem coluerunt, ut eo nomine quilibet πυρῆος venerarentur. Eschyl. in Dionys. Hinc factum, quod pyrope, seu flammæ imitanti, honorem exhibuerint. Strabo xv. Porro non communi aliqua ratione, sed certis solemnibusque verbis, colebatur. ut docet Maximus Tyrius Serm. xxxv. iii. Θύουσι Πέρσαι Πυρὶ, ἱπποφῶγῃ τις αὐτῷ πῦρ Πυρὸς ἑσφῶν, ἱππίζοντες, Πῦρ διαπέλα ἔστι, &c. Ab hoc Persarum cultu fluxit mos apud posteriores Imperatores, ut iis ignis praeferreretur. Huic similis fuit Vestalium ignis apud Romanos, de quibus eximia habet Cl. Lipsius.

Argenteis altaribus] Altaris bafes planæ fuerunt, in medio tamen fortasse cavæ, ubi ignis aleretur. Putarem etiam à lateribus tribus tabulas argen-

teas crevisse, superne velut in tholum ritu ædiculæ coëuntes, sed ab una parte apertas. Rad.

Magi] Magi vox à barbaris profecta. Græciæ & Latii primum à Chaldæis & Persis in honore cum re fuit. Erant enim factorum antistites, regum moderatores, & sapientiæ divinz & humanæ periti habebantur. Inde sensim cœpit in infamiam vergere, pessimisque artibus assignari. Ita cuncti venefici, venenarii, incantatores, Theffali, Arioli, Augures, Aruspices, Chaldæi, Genethliaci, necromantici, epædici, præstigiatores, Ægyptii, lamæ, striges, sagæ, veratrices, fortarii, Mascæ, & hoc genus alii alizque pestes generis humani, Magis accensi & execrati. Magorum triplex genus erat. Primi fuere sapientiæ magistri, doctissimi juxta ac plane sobrii sicque, ut qui præter farinam & olera nihil ad mensam adhiberent. Alii Antistites & Sacerdotes, qui iu Perside suam sectam perseverarunt, quos Persæ Magos vocarunt. Extremi, qui malorum geniorum ope & opera variis præstigiis animos mortalium suspenderunt, luserunt, sæpius etiam anteverterunt, quorum magia malas artes continet. Inventionem Magia Zoroastro Bactrianorum regi certatim adscribunt. Rader. Vide Diogenem Laërtium in proœmio de vitis philosophorum.

Persis in totidem dies descriptus est annus] Omnibus nationibus, quæ anno æquabili usæ sunt, ab initio idem caput anni fuit. Itaque easdem neomenias mensum habebant, hoc uno excepto,

*dies descriptus est annus. Currum deinde Iovi sacra-
tum albentes vehebant equi. hos eximia magnitudi-
nis*

cepto, si quid mutatione *ἐναργησάντων* variabat. Nam illæ quinque appendices dies aliis aliam sedem habebant. Chaldaei, Persæ, Armeni, Ægyptii, unum eundemque annum norant. Sed collocatio quinque extremarum dierum non nihil statum illorum anni inter se dissimilem faciebat. Persarum antiquitus idem annus fuit, qui hodie, tricenariorum mensium duodecim, & quinque appendicum dierum. Quem admodum igitur Ægyptii annum suum Canicularem vocabant, qui ex quatuor annis simplicibus & die adventitio constabat, ita etiam Persæ veteres suum quadriennium NEURUZ vocabant. *نوروز* enim illis est initium veris; quod ad verbum est,

NOVUS DIES, quasi diceret, *νέος ἡμέραν*. Nam ut Ægyptii ortum caniculæ, propter quem Nili incrementa fiebant, observant: ita etiam Persæ ad hanc usque diem, principium veris non solum temporum civilium epocham & titulum statuunt, sed etiam epulis, & pompa prosequuntur. Persis quoque matrimonia legitima non videntur, nisi quæ tempore verno contrahuntur. Hodie illud nomen NEURUZ non solum apud Persas plurimum est in ore, sed etiam apud alias nationes: adeo ut Turcæ annum Solarem Neuruz vocent: & cum ætatem aliquis indicare volunt, tot Neuruz dicunt eum habere, quot annos natus est. Quin etiam ut Ægyptii *ἐναργησάντων*

vocabant, sic Persæ *کونای سال* Sal Chodai, annum DEI, hoc est, SOLIS, Scaliger.

Romani sero admodum ad Persarum & reliquorum in Oriente populorum rationem temporum acceperunt, cum

abusque Romuli & Numæ ævo perturbata annorum, mensium, dierumque via progredierentur. Licinius Macer, & Feneftella, statim ab initio duodecim mensium fuisse scribunt annum vertentem Romanum. Sed Junius Gracchanus, Fulvius, Varro, Suetonius, Censorinus c. 10. & alii tradunt magis credendum, annum ab initio decem mensium fuisse, ab ipso Romulo institutum, nec plures quam trecentos & quatuor dies complexum esse. Numa Pompilius adiecit unum & quinquaginta dies, & ita continebat annus Pompilianus dies c c c l v. unum amplius quam lunaris. Ut autem responderet annus lanaris exacte anno solari, Numa Mercedonius voluit intercalari mense Februario. Ex uno autem & quinquaginta diebus confecit duos menses, Januarium & Februarium, quos mensibus Romuli præfixit, ut Januarius esset primus, Februarius secundus, Martius (qui antea fuerat primus) tertius, & ita deinceps.

Currum] Persarum Impp. nunquam progrediebantur in publicum, sive ad bellum proficiscerentur, sive ad sacrificium irent, quin currus Solis & Jovis præmitterent, & hoc ex Cyri institutione. *Xenophon*.

Albentes equi] Erant albi equi in delitiis antiquitati, quem singulari honore mactare volebant, albis quadrigis excipiebant, unde & reges maxime hac ambitione capti. Platonis sapientiæ antistiti, inquit Iulius, Dionysius tyrannus, alius superbie scripta q. natu. vitta tam navem misit obviam: ipse quadrigis albis egredientem in littore excepit. Addunt alii, ipsum Dionysium Platonis aurigam egisse. Apud priscos Romanos non nisi Deorum cultui nivei equi transcripti. quæ causa fuit ut Camilli albis

nis equus, quem Solis appellabant, sequebatur. Aurea virga & alba vestes, regentes equos adornabant. Haud proculerant vehicula decem, multo auro argentoque calata. Sequebatur hac equitatus duodecim gentium variis armis & moribus. Proximi ibant, quos Persae immortales vocant, ad x millia. Cultus opulentiae barbarae non alios magis honestabat. Illi aureos torques, illi vestem auro distinctam habebant, manicatae scilicet tunicas, gemmis etiam adornatas. Exiguuo intervallo, quos cognatos regis, appellant, decem & quin-

albis equis triumphantis gloria clarior quam gratior P. Romano fuerit. *Rad.* Hoc de Camillo ex Plutarcho & autore de viris ill. transumpsit Raderus. Sed eorum autoritas tanta non est, ut monumentis veterum testimoniois opponatur, cum inter solemnia triumphi fuerit, albis quadrigis vehi, licet cum Livio libens largiar, Camillum hac ratione primum triumphasse. Vide Florum meum de Tarquinio Prisco.

Duodecim gentium] Plinius IV, 10. duodecim gentes numerat ab Alexandro devictas. Asiam, Armeniam, Iberiam, Albaniam, Cappadociam, Syriam, Aegyptum, Taurum, Caucasum, Bactrianos, Medos, Persas.

Immortales] Hos immortales per duces suos mori docuit Theodosius, Theodosii magni nepos. *Hierant*, inquit Herodotus, Imperatores omnium pedestrium copiarum, praeter illa delecta Persarum decem millia quibus praerat, Hydarnes Hydarnis filius, qui vocabantur immortales ob hoc, quod si quis eorum aut nec aut morbo numerum imminueret, alius sufficiebatur: nec unquam plures praetores erant decem millibus. Auctor horum videtur fuisse Cyrus. Erant robur exercitus Persici, selecti ex nobilissimis & fortissimis Persarum. *Rader.* Alii sunt apud Herodotum 4, 93. im-

mortales, Γίγνται nimirum οἱ ἀθανάτι-
ζοῦνται, ideo sic vocati, quod mori se non
putent, sed cum qui defunctus est, meare ad
Zamolxin. Freinsh.

Manicatae tunicas] Ut mollietiem Persarum notaret. Militariibus enim viris parum conveniebant manuleatae tunicae. Eas apud Romanos veteres habere flagitium erat, Augustino teste. Tunica proprie est vestimentum sine manicis. est tamen aliud genus cum manicis, cujus species sunt μαχαλίοι, ἀμφιμαχαλίοι καὶ ἐπερμαχαλίοι. Amphimachalus est tunica manicata ingenuorum, ut Plato docet, duas manicas habens, quas hodie *Machulas* vocant. Lege & more Persarum quicumque in oculos regum incurrebant, manicis manus inferebant, quo rex tutus illos transiret, aut in conspectum illorum prodiret. Quod usque adeo severe custodiebatur, ut morte plesteretur si quis contra fecisset. Eodem modo debebant & equites manus intra candyas & vestes continere. *Rad.*

Cognatos Regis appellant] Revera enim non fuerunt, sed honoris causa ita dicti. Vide Brisson. l. 1. p. 32. Cui p. 71. ubi de convivio cognatorum, quod συγγενικὸν ἀσπασμὸν Athenæus appellat, addendus est locus ejusdem dipnosophistæ

& quinque millia hominum. Hæc vero turba muliebriter propemodum culta, luxu magis, quam decoris armis conspicua erat. Doryphori vocabantur proximum his agmen, soliti vestem excipere regalem. Hi

CURRUM

hístæz, 28. Φιλιζας δ' ἐν τοῖς Ἀτάκταις, ἀπολίσια καλεῖται ἡ ἵστα ἄρτον, ὃν ὑπὸ τῶν συγγενῶν μόνον καὶ τῶν αὐτῶν. *Philetus in Atactis Spo-lea vocari panem tradit, quo soli cognati vescuntur.* quomodo & supra lib. 1. γάμβριον πλὴν nominat, quæ secundum Casaubonum cap. 23. folis Magni Regis generis proprie competebar. Idem ad Athenæum, animadvers. 2, 9. falsum putat appellationem cognatorum honorariam tantum fuisse, sine ulla rei veritate. De qua re ita sentio, fuisse qui revera regis cognati & essent, & dicerentur: indeque etiam præcipuis honoribus & emolumentis gauderent; at in horum postea nomen & veluti gradum, honoris & virtutis causa adscitum esse magnum aliorum numerum, qui dicerentur cognati Regis, non essent, atque ita prout quæque occurrunt, vel de his, vel de illis accipienda esse: inter quæ & convivium, & imprimis panem cognatorum ad priores pertinere arbitror. hanc differentiam inculcare videtur ipse Curtius: cum enim hic cognatos, honorario vocabulo usurpasset; mox num. 21. subjicit: *dextra lævaque regem ducenti ferme nobilissimi propinquorum comitabantur*: ex quibus etiam fuisse puto decem illos *leatos*, quos cognatorum principes appellat infra 4, 11. quomodo fere de Ocho rege Iustinus 10, 3. *regiam cognatorum cade & frage principum replet.* ubi de cognatis proprie dictis sermonem esse, satis ostendit Socer meus. quemadmodum apud eundem auctorem 11, 15. querela Darii vitam sibi a cognatis ereptam, quibus & vitam & regna dederit, vix de aliis intelligi potest. *Freinsh.*

Doryphori] Ex his, qui in *Immortalium* numeros relati erant, Doryphori, seu hastati, legebantur, qui, quod aurea mala, hastis præfixa, ferrent, *Μηλοφόροι* vocabantur: Non temere autem, aut forte, conscriptos fuisse, verum *ἀριστῶν*, Athenæus ait. Hoc quid valeat, explicat Moschopolus *ἐπὶ χειρὶν: Ἀριστῶν ἐκλήρη, ὅτι καὶ τὰς ἀρίστους ποιεῖ* ἢ *ἐκλογὴν*. Hi in aula Regis excubabant. Persarum porro Reges, latus tam ab externis quam domesticis hostibus, magno stipatorum satellitumque agmine muniebant, qui *Δορυφόροι* & *Αἰχμοφόροι* vocabantur. Hujusmodi cohortes ex Persarum potissimum gente conscribebantur. Quanquam Darius Ochus ex Hebræis tres adolescentes spectatæ fidei, corporis custodes habuerit, ut ex Josephi lib. xi. 4. antiq. constat. Pro foribus palatii excubasse, idem testis. His custodibus etiam Præfectus dabatur. Porro honori non modico ducebatur, in hujusmodi spiculatorum numeros referri. Reges porro hac manu stipati, ab incurrentibus periculis tutiores reddebantur. Ex illis *Δορυφόροις* unus, sellæ aureæ pedibus Regis, e curru descendens, subiiciendæ causæ, regium currum sequi solitus, ut Athenæus lib. xi. 1. docet. Regii autem stipatores, æs non merebant, sed à Rege annonas capiebant, eisque ex Regalis mensæ reliquiis cibaria præstabantur. *Brissinim.*

Proximum his agmen &c.] Totumne agmen in regia veste portanda occupatum? Certe enim, cum rex ornatus cultus fuerit, qui xi. 1. millibus talentorum

currum regis anteibant, quo ipse eminens vehebatur. Vtrumque currus latus decorum simulachra ex auro argentoque expressa decorabant: distinguebant inter-nitentes gemma jugum: ex quo eminebant duo au-rea simulachra cubitalia, quorum alterum Nini, alterum Belī, gerebat effigiem. Inter hæc au-ream

torum, Plutarchi in Artaxerxe affe-
ratione, æstimaretur. quæ summam
implet septingenties bis centum
millium florenorum. *Rad.*

Curru Regis] Augustin. quest. ex
utroque testam. cap. 115. *Regibus In-*
diarum mula placuerunt ad sessum: Ro-
manorum autem non mula, sed equi: Ga-
ramantibus autem, qui supra Tripolim
Asiæ sunt, Regibus sauri placuerunt
ad sessum. Persarum vero reges vehiculis
feruntur. Nam veteres reges Persarum nec
videbantur à populis. Et reges Madian ca-
melis delectantur ad sessum, ita ut & col-
la eorum auris exornentur torquibus. Et
Africani asinis malunt insidere quam e-
quis. sic apud Xenophontem à Persis.
1. Cyrus exercitū Ciliciæ reginæ offen-
sus curru vehitur. Currus Darii qua-
drijugus fuit, ut indicat Dio l. xvi. 1.

Eminens.] Triumphantis ritu magis
quam belligerantis, idque veteri Per-
sarum more.

Curru. Partes currus tres sunt, sel-
la, tabulatum, exterior & interior ro-
tarum circumferentia, & plures singu-
lorum partes. Sella habet tria latera,
unum à tergo, alterum à dextra, ter-
tium à sinistra. Tabulatum, quod in-
sternitur axi. Rotæ complectuntur
axes, & quæ ad eos pertinent.

Decorum simulachra.] Jovem haud du-
bie ionniæ & Mithram seu Solem (qui
à Persis in antro colebatur.) Oromag-
dam Arimanum seu Plutonem, qui
patrii dii erant Persarum, ut ex Græ-
cis Latinisque scriptoribus liquet,
Blanchardus.

Jugum.] In curru nullum jugum
agnoscere licet, cum ea equorum ju-
mentorumque collis imponantur. ac
juxta extremum temonem impositis al-
ligentur. Eustathius ad xi. 11. *Idem.*
octo fere genera jugorum recenset, ex
quibus nullum est in curru. Est enim
jugum equorum, unde equus jugalis;
est jugum boum, & hujusmodi aliorum
à quibus translata significatione con-
juges dicuntur, & jurgari sive con-
tendere.

Cubitalia.] Quæ intus eava fuerunt,
ne præ nimio pondere equos grava-
rent. Cubitus vero sesquidem explet.

Alterum Nini, Alterum Belī] Cum
veteres plerique habeant alterum in,
alterum belli, (ex quo correctores sece-
runt, aliorum pacis. *alt. b.*) & in au-
ctorem nostrum, & in magnum Scali-
gerum injuriam me fore credebam, si
certissimam ejus emendationem non
reciperem. Quamquam ne quid dissi-
mulem, moveri quis possit eo, quod
Arrianus 3. 3. & 7. 3. scribit, Alexan-
dram, Babylonem ingressum, insta-
rasse templum Belī, quod Xerxes di-
ruisset. unde suspicari possis, Persas
haud magnopere honorasse Belum
istum, neque perinde Darium ejus effi-
gie currum suum exornari voluisse.
Sed dici possit, Xerxem diruisse tem-
plum illud odio gentis, non ipsius Dei;
sicut nec hodie ab eorundem sacro-
rum cultoribus, templis abstinetur:
deinde Persas, etiamsi pro Deo forte
non habuerint, habuisse tamen pro
viro magni & excelsi animi, adeoque

ream aquilam, pinnas extendenti similem, sacra ve-
rant.

pro fundatore imperii, in quod ipsi
successerint. Potest & videri Xerxes,
etiamsi pro Deo eum coluisset, ira at-
que indignatione infelicis expeditio-
nis, desertorum conatu à Deo suo
pœnas exegisse. evertit enim eam x-
dem, ut Arrianus ait, cum ex Græcia
rediisset. quamquam *Ælian. hist. var.*
13, 3. id factum innuere videatur ali-
quanto prius, adeoque eam ipsam cla-
dem Xerxi tum significatam fuisse,
cum sepulchrum Beli diruisset. Hoc
etiam Scaligeri emendationem juvat,
quod animadvertete licet, *Beli* nomen
alibi etiam pari modo fuisse corru-
ptum. v. g. apud *Lil. Gyraldum lib.*
de annis & mensibus, sic legitur: *In*
græca vero historia mille ferme & CCC.
habet ab ipsius belli (pro Beli) principatu.
Et in Dion. Afri Geograph. pag. 55.
cujusdam veteris editionis idem vi-
tium observavi. *Freinsheim.* Per Ni-
num Assyriæ, per Belum Babyloniz
imperium coniunctum innuebant. Be-
lus igitur tam Pœnis, quam Babyloniz
nomen Dei, quod tamen apud utrum-
que populum etiam ab hominibus ob-
servabatur. *Scaliger.* Belus antiquissi-
mus Rex vocatur a Sulpitio Severo.
cui consentiunt Hieronymus & Lactan-
tius. Belum arbitror Nimrodum fuisse,
quia huic regni principium in ter-
ra Senoar Babylon fuit ut est *Gen. x.*
10. At conditorem Babylonis Belum
vocant gentiles: inque his Dorotheus
Sidonius, poëta vetustus:

Ἀρχαίη Βαβυλὼν Τυρίη Βήλοιο
πόλις μα.

Antiqua urbs Babylon, Tyrio qua con-
ditæ Belo.

Artabanus apud Eusebium *lib. 1x.*
præp. evang. cap. xli. ubi retulisset, ut
primitus omnia aquis fuerint obruta,
addit, Belum siccatse loca. *Ἐ Βαβυ-*
λῶν τε τὴν ἐξ ὁδοῦ αὐτῆν, ac Babylonem
manibus cinxisse. Servio propterea di-

citur *Belus primus rex Assyriorum.* Ejus
sepultura fuit Babylone: sed eam de-
struxit Xerxes; ut refert Strabo initio
xvi. De Beli hujus cultu insignis est lo-
cus Claudiani in primo de laudibus
Stiliconis:

Thuris odorati cumulis, & messe Sa-
baa,

Pacem conciliant ara. Penetratibus
ignem

Sacratum rapere adytis, rituque ju-
vencos

Chaldeo stravere Magi. Rex ipse mō-
cantem

Inclinat dextra pateram, secretaque
Beli,

Et vaga testatur volventem sidera Mi-
thram.

Ubi de Mithra sive Sole coniungit,
quia Belus cum Sole cultus. De Tem-
plo & Idolo hoc mira scribunt Herod.
1 Diod. 111. Strabo *xvi.* ubi inter
alia docent, statuum Jovis Beli auream
fuisse. At Sulpitibus *ex ære.* quod pro-
pius vero. sed indubie inaurata fuit.
Longitudo *xl.* pedum, pondus *m.* ta-
lentorum Babylonicorum; eique dica-
tus fuit crater, ex auro, talentorum
cio cc. Fuit à Nino in patris Beli cul-
tum posita. *Vossius.* Hæc historia apo-
crypha, & indubie fabulosa, extat in
vulgata versione Danielis *cap. xiv.*

Auream aquilam. Signorum milita-
rium, & insignium regibus primum,
& antiquissimum, reor aquilam avium
reginam fuisse. Jovem imaginis autho-
rem ferunt, cum illam adhibuit in bel-
lo contra Titanas, inde ad Getes, ab
his ad Trojanos, à Trojanis in Latium
dum ab Ænea deportatam. Aldro-
vandus Lipsium secutus, Romanos in-
ventores hujus imaginis & usus con-
stituit. Delrius a Persis Romanos aquila-
rum usum sumptibus censet. quod nec
Lipsius inficiatur. Quod mihi vero
non procul videtur, cum Persæ multis
ante Romanos annis aquila sint usi.

Xeno-

rant. Cultus regis, inter omnia, luxuria notabatur. Purpurea tunica medium albo intextum erat. Pallam auro distinctam aurei accipitres, velut rostris inter se cernerent, adornabant: & zona aurea muliebriter cinctus, acinacem suspenderat, cui ex gemma erat

Xenophon in Cyro minore: *καὶ τὴν βασιλικὴν ἐμφύσητον ὅρατον ἱφάματι ἀσίνην ἰου χροῦν ἐπὶ πέλῃς, ἐπὶ ζυλὸν ἀσπταμύνηα* Raderus. De aquila autem in pelta est & Philostrati locus in Heroicis, cap. de Themistocle: *τὸ ἐμφύσητον τὸ βασιλικόν, ὃ χροῦς ἐπὶ τῆς πέλῃς ἀσίνης. Signum regium in pelta, aurea aquila.* Vide Gesnerum, Aldrovandum, & Lipsium.

Cultus regis] Cum Artaxerxis cultus fuerit xii millium talentorum, credibile Darii luxum non fuisse minorem. Hunc si componas cum Romanorum magnifico apparatu, paupertas potius fuit ac quædam quasi parsimonia. Integræ civitates, provincie, regiones, vestigales erant mundo mulieri Persicarum reginarum. Sic una civitas redimiculum præbebat, alia in collum, alia in crines quædam suppeditabat. Ita populos habebant universos non solum conscios libidinis, sed etiam administratos. Rader.

Purpurea tunica] Author totius ornatus traditur Cyrus, qui conditor imperii Persici princeps induit *χρῶνιαν πορφύρεαν*, quem ubique deinceps reges secuti, & ipse quoque Alexander. Fuit hæc tunica regibus in Oriente passim usitata. Hanc tunicam *candyn* vocabant, cui certo discrimine Regis & Procerum fuerit distinctus. Hoc enim eximii Candyn regum supra reliquos habuit, quod murice & conchylio, id est, marina purpura, tinctus esset. Id patet ex voce *Αλιπορφύρεα*, sicut *Greci* interpretantur. Verisimile

autem est, ut observat Briffonius, Phœnicum oram maritimam, cui imperabant Persæ, huiusmodi vestes suppeditasse, quod illis laudatissimus murex legebatur: ibique purpuræ Baphia Imperatores Romanos, Constantinopolitanosque habuisse, notum est, licet posterioribus seculis aliud ex Sandice Indica purpuræ genus apud Persas in pretio fuerit. Quod vero Alexander tunicam induerit Persicam, & tamen Candyn respuerit, ostendit diversum fuisse Candyn & tunicam. Lucianus tamen & Suidas pro eodem habent, *Id.*

Medium albo] Hesychius: *Σάρατις, Περσικὴς χρίαν, μεστέλδων*.

Pallam auro distinctam] Hac extima veste totum voluit regem, imo etiam proceres regi Cyrus, ut viria corporis, si quæ essent, tegerentur. Quidam pallæ repertricem Semiramidem faciunt, licet alii Medeam. Auro distincta fuit, gemmata item ac belluata, ut nihil augustius videri potuerit. Quadratam format Dionysius, cujus formæ erat pallium Græcorum. Pallii extrinsecus habitus, & ipse quadrangulus, ab utroque laterum regestus, & cervicibus circumstructus, in fibulæ morfu humeris acquiescens. Authores alii hanc vestem, non pallam, sed Persicam, Barbaricam, Medicam vocant, & muliebrem stolam potius quam virilem asfirmant. *Idem.*

Accipitres] Quia Darius prior omen imperii ex accipitribus accepit. *Herodotus* i, 11, -6.

Adornabant] Adde auro, & signis, etiam gemmas, & nobilissimos lapides.

erat vagina. Cidarim Persa regium capitis vocant in-
 signe: hoc caruleum fascia purpurea albo distincta
 circuibat. Currum decem millia hastatorum seque-
 bantur: hastas argento exornatas, spicula auro præ-
 fixa gestabant. Dextera lavaque regem ducenti ser-
 me nobilissimi propinquorum comitabantur. Horum
 agmen claudebatur triginta millibus peditum, quos
 equi regis quadringenti sequebantur. Intervallo
 deinde unius stadii, matrem Darii Syfigambina cur-
 rus vehebat. & in alio erat conjunx. Turba femina-
 rum reginas comitantium equis vectabatur. Quin-
 decim inde, quas armamaxas appellant, sequeban-
 tur.

Cidarim] Non reges tantum cyda-
 rim gestabant, sed & proceres, imo
 etiam milites Persæ, hoc discrimine, ut
 regis apex esset acutus instar metæ,
 aut inversi turbinis, reliquorum in
 frontem flexus curvabatur, Xenophon-
 te & Aristophane testibus. Figuram
 habet crinium in acutum desinentium.
 Aristophanis interpretis affirmat ha-
 buisse pavonum alas & oculos. Cydari
 probe munitum fuit caput Persarum,
 adeo ut & tempora cingerentur. Erant
 quippe eorum capita admodum debi-
 lia, eoque bene munita, & quia bene
 testæ, fortassis debilia. Erant confectæ
 ex pannis, non lanis & villis coactæ
 Rader. Hæc cidaris myrrha & labyzo
 delibuta fuit, ut Athenæus docet.
 Apud reliquas vero gentes. in signe re-
 gium nihil aliud fuit, quam fascia can-
 dida, quam Διάδημα vocabant, qua-
 que Regum frons præcingebatur,
 ut in præcorum Regum iconibus vi-
 dere est.

Hastatorum] Herodotus videtur pe-
 dices fecisse αἰχμηφόρους.

Hastas argento exornatas] Monuerat
 olim Philippum Apollo:

Ἀργυρίαις λόγχαισι μύχαι, & πάν-
 ται κεκλιμέναι.

Hastis argento munitis omnia vinces.
 Sed aliorum dixit hoc oraculum, ut
 argento corrumpere hostium mini-
 stros, & futurum ut vinceret. Rad.

Conjux] Eademque soror.

Reginas] Matrem & uxorem opinor
 tantum reginas appellat. Quamvis e-
 nim legibus Persarum Regi, proceribus
 etiam, fas fuerit, non solum quot vel-
 lent pellices legere, sed legitimas ux-
 ores ducere, (uti Cicero in Verrem lib. 3.
 confirmat, & Herodotus l. 3. c. 88. Da-
 rio quatuor uxores fuisse narrat) Dario
 tamen huic ultimo non nisi unicam
 fuisse intelligi. Rader.

Armaxas] Persicæ mulieres &
 lecticis, & carruchis, quas proprio ac
 speciali nomine Harmamaxas vocant,
 vehebantur. Maximus Tyrius sermone
 34. ἡ μάχαις πάρεσσι Μηδικήν, καὶ
 τροπίαν βαρβαρικὴν, & Ἀρμά-
 μους Περσικὴν, miras tiaram Me-
 dicam, & mentam Barbaricam, & har-
 maxam Persicam. Xenophon lib. 3.
 πρὸ ἀναδ' αὖτις ἐπὶ τῇ Ἀρμαμύσας
 941

tur. In his erant liberti regis, & qui educabant eos, spadonumque grex, haud sane illis gentibus vilis.

Tum

οὐ τὰς γυναῖκας, *adscendentes in harramataxas cum pueris.* Item lib. 4. παιδ. ἔαγμαμαξας γυναῖκας τῶν βασιλέων. & lib. 6. καὶ αἱ γυναῖκες τῶν βασιλέων αὐτῶν ἀπὸ τῶν εἰς τὴν ἀρχαμάξαν. Item lib. 7. παιδ. ἀνιλομένη τὴν κερὸν, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ εἰς τὴν ἀρχαμάξαν, ἐν ἣ περ αὐτὴ ὄχετο. *que sibi sit mortuum, & imposuit in harramataxam a: παρ' ἑαυτῇ solita est.* Et alias ὅς ἀρχαί τῶν ἀρχαμαξῶν. & l. 1. αἰσῶτος. ἔν τῃ Κίλισσῃ ἐφ' ἀρχαμαξῆς. *& Cūmia regina in harramataxas.* Cuiusmodi harramataxas mulis jungi solitas, ex Ctesiae fragmentis colligimus. *Erissm.* Operis autem, non patentibus lecticis, gestatas, ita ut, haud ulla corporis partes conspiciendae praeberent, Diod. xvi. significat. Idem tradit, pretiosis tapetibus, velisque ornatas & constrictas fuisse. Ceterū curruum hoc genus ad mulieres, aliosque molles proprie pertinuisse, exinde apparet, quod in omnibus Xenophontis locis, ubi harramataxarum, ibidem & mulierum est mentio, quemadmodum & in isto lib. 4. παιδείας de Cræso: τὰς τὴν γυναῖκα ἐν τῇ ἀρχαμαξῇ αὐτῇ περὶ ψαῖον. *mulieres in harramataxas praefigunt.* Unde Raderus curulem fuisse conjicit. Harramataxam sane apparet ita fuisse comparatā, ut mollior in ea vehi liceret. qua de causa etiam Alexandri nostri corpus huius generis carpento in Aegyptum fuisse vectum ex Athenæo 5.9 didici. ἱερὸν τυμὸς (θαυμάζον) ἐν τῇ κατωτέρῃ τῇ ἀρχαμαξῇ, ἣ συνέβαινε κατωτέρω μὲν τῇ αὐτῇ. Ἀλλ' ἐν τῇ σῶμα. *Hieronymus (admirationem sibi conciliavit) ob fabricam harramataxas, qua corpus Alexandri deferri contigit.* *Erissm.*

Liberi.] Dux filiz, Septina & Dryperis, cum Ocho puero.

*Qui educabant eos.] Mulieres & spadones. Quamquam illas removeat Plato in Alcib. 1. Puer (regius) educatur non à muliercula quadam nutrice vili & obsecrata, sed ab eunuchis iis qui in aula regia optimi consensunt, quibus, praeter reliquam educationis curam, hoc etiam demandatur, uti dent omnem operam, omnique ratione provideant, quo puer quam pulcherrimus evadat, atque adeo componunt atque dirigunt pueri membra: istisque officiis in magno sunt pretio. tamen in tertio de legibus Cyri primum liberos, deinde & aliorum regum, arguit ἰσὺ τῶν γυναικῶν τε ἐνὺχων παιδιδόξιν, & mulieribus & eunuchis institutos. Dio Chrysostomus Orat. 31. Persas ait μέχρι πολεῖν τῇ φιλαδελφείᾳ τῶν γυναικῶν καὶ ἐνὺχων τῶν πιστευτῶν, diu (ad septimum usque annum, ut auctor est Plato in Alcibiade l. 1.) educari à mulieribus & eunuchis. Pueros quoque Eunuchis in disciplinam rectius quam aliis tradi, Bagoas apud Lucianum in Eunucho hoc argumento contendit, quod tales magistri, nullam talem calumniam sustinere possint, qualem Socrates, quem adolescentulos corrumpere criminabantur, quam rationem contrario exemplo firmat Petronianus paedagogus. *Erissm.**

Haud sane illis gentibus vilis.] Tacitus 6,31. non despectum id (spadonem esse) apud barbaros, utroque potentiam habet. Cum enim haberentur pro fidelibus, non tantum custodia regis, educatio liberorum, sed exercitus & praefecturae ipsis mandabantur. quod & posterioribus temporibus apud Christianos etiam principes factitatum est. clarissimo omnium Narsetis exemplo. Xenophon sub finem libr. 7. παιδείας

L 5

de fide

*Tum regia pellices trecenta sexaginta vehebantur,
& ipsa*

de fide ipforum : ὁδὸς γὰρ πιστέρας
ἔργα ἐπιδείκνυτο, ὥστε καὶ τοῖς διαπο-
κρίσις συμφερούς τῶν εὐνύχων. Nulli
alii magis spectata fidei facinora designa-
runt, in dominorum suorum calamitati-
bus, quam eunuchi. Herodotus. 8, 105.
apud quosdam barbarorum in maiori pre-
stio sunt eunuchi quam integri, propter fi-
dem. Causam dicto loco ostendit Xe-
nophon. & tangit Curtius 5, 12. paucis
spadonibus, quia quo discederent non ha-
bebant, circumstantibus regem. Exempla
posse afferri plura, ex quibus uni-
cum, quod & Marcellinus, 6, 11. exi-
mium putavit, ipsius verbis referemus:
Ingens pretio superatus à Romanis &
Pompejo rex pradiatus (Mithridates), su-
gensque ad regna Colchorum, adultam
filiam nomine Dripetinam vexatam aspe-
ritate morborum in Castello Sinhorio huic
Memphilo commissam reliquit: qui vir-
ginem omni remedium solatro plene cu-
ratam patri iurissime servans, cum à
Manlio Prisco Imperatoris legato mun-
imentum quo clauderetur obsideri cepisset,
defensoresque ejus deditiorem meditari
sentiret; veritus ne parentis opprobrio
puella nubilis captiva superesset & viola-
ta, interfecta illa mox gladium in viscera
sua compegit. Theaurorum custodiae
solitis præfici spadones, clarum ex
Plutarchi Demetrio cap. 37. quo &
exemplum Philetari qui Pergami re-
gnum condidit, apud Serabon. lib. 13.
pertinet. Ratio videtur hæc fuisse,
quod uxoribus atque liberis carentes,
nec in præsens ita magnos sumptus fa-
cere soleant, nec ut patres, teste Apo-
stolo ad Corinth. 2, 12, 14. ἡγορευ-
ζοιεν τοῖς τέκνοις, thesauros colligere libe-
ris studeant. Quo inter alia consilio
hodieque eos qui ex voto cœlibatuum
sectantur, magis rebus admoveri cer-
nimus. Freinsh. A Persis orta pueror-
um castratio, ipsaque Spadonum ap-
pellatio. Ac plane ab Assyriis & Me-

dis luxum hunc manasse, non dubium
est. Primam omnium Semiramidem
mares castrasse, Ammianus Marcell.
xiv auctor est. Causa castrandi Me-
dis fuit πρὸς, quo levitas vultus pro-
ferretur, formosioresque diutius per-
manerent. licet Seneca putet id fieri,
ut ad longiorem patientiam impudi-
ciæ idonei essent, a qua sententia non
abit Petronius. Hi sine ulla flagitii sus-
picionem, omnique stupri vel adulterii
amotum metu, in Gynæconitide diu no-
ctuque versabantur. Hos recte virgi-
nibus mulieribusve custodes apponi
Heliodorus in Æthiopicis existimavit,
propterea quod ἔχειν ἐν γυναικωνίτι τὸ
εὐνύχων γένος. ὅτι γὰρ ἀπιστήται,
ἴσταντες εἰς πᾶν τοῖς ἄλλοις ἀπο-
βέβληται. Eorum alii regibus & prin-
cipibus Cæsaribusque à cubiculis e-
rant, alii à custodia corporis, alii à
mentis ministerio. Alti etiam exer-
citus duxere, copiarum duces fue-
re alii, alii consules, patriarchæ, alii
honoribus aliis persuncti. Rad.

Regia pellices] Brissonius lib. 1, pag.
77, quo loco virum magnum decepit
Justinus 1, 9, 16. ubi Oltanis, vel, ut
Herodoto vocatur, Oranis filia dicit
singulas pellices separatim recludi. quod
ita accepit Brissonius, quasi id ex in-
stituto Persarum perpetuo factum es-
set. At Herodotus 3, 68, indicat, id
tum primum à mago nove introdu-
ctum fuisse. Namque hic vir, ait Ot-
anis filia, quisquis est, quem primum ad-
cepit est regnum, nos dispersit, (ergo an-
te simul habitantes) aliam alibi collo-
cans. idque confirmant statim sequen-
tia: Audienti hæc Otanis res est visa ma-
nifestior. Memini me legere in descri-
ptione itineris, quod in Orientem se-
cit princeps Razivilius, epistola ter-
tia, vidisse eum Ægyptium hominem
qui ad triginta pellices haberet separa-
tim

& ipsa regali cultu, ornatuque. Post quas pecuniam regis sexcenti muli & trecenti cameli vehebant; praesidio sagittariorum prosequente. Propinquorum, amicorumque conjuges, huic agmini proxima, lixarumque & calorum greges, vehebantur. Ultimi e-
rant

tim reclusas, causamque interrogatum, respondisse, necessario id se facere; nam si invicem occurrerent, mutuo se occisuras fore. Nam & hodie gentibus illis multæ sunt pellices, non proceribus tantum, sed privatis quibusque. quod ipsum veteres apud Persas ita obtinuisse probat Brissonus lib. 2 pag. 238. *Freinsb.*

Trecenta sexaginta] Et Plutarchus tradit in Artaxerxe cap. 43, Artaxerxem Persarum regem, quamvis haberet Atossam filiam, quam contra leges duxerat uxorem, aluisse insuper trecentas & sexaginta præcellentissima forma pellices. Dicaarchus lib. 3. vitarum Græciæ, apud Athenæum 13. 1. refert trecentas ac quinquaginta pellices Darium in omnia bella traducere consuevisse. quæ etiam, quoties venatum exhibat, cum eo proficiscebantur, ut auctor est Athenæus lib. 12. 2. & libr. 13. Dipnosophist. Causam autem hæc in rebus Persicis refert Dion, cur regina apud Persas multarum pellicum copiam perpetitur, quod Rex velut dominus imperat uxori; & idcirco etiam quia pellices serviunt Reginz, eamque adorant. Ioniam vero regi magno pellices suppeditare Maximus Tyrius ferm. xxxii. tradit *Brissonus*. Apud quem quod de Themistocle refertur, reperias apud Diodorum 11. 56. Qui idem auctor 17. 7. mihi pæne persuasit, aut Curtium, aut libentarios ejus, in numero pellicum harum errasse. nam ille sic indubitanter, ut nullus ambiguitati locus sit, 365. fuisse indicat. eodem modo quo de juvenibus supra 3. 3.

Curtius. sic enim ait de Alexandro; *Concubinas insuper, prout Darius consueverat, circumducere secum cepit: quarum turba dierum numero hand inferior erat.* quod si recipimus, & in hoc Curtii loco, & infra 6. 6. rescribendum est 365. pro 360. Sed cum & Plutarchus & Dicaarchus dictis locis in numero varient, Curtium hoc nomine ad censuram non vocabimus. *Freinsbemi.* Rex Persarum à cec mulieribus custodiebatur, quæ interdum somnum capiebant, totam noctem insomnem accensis lucernis canendo psallendoque traducebant. *Dio & Heraclides Cumanus.*

Regali cultu] Nec honoris fuisse expertes, quin antequam ex Ionia, aut aliunde apportarentur, xii prius mensibus clam in gynæceo poliebantur, ungebantur atque ornabantur. Nullum fere discrimen inter *παυανίδας* regias & reginas uxores, nisi quod illæ diademate carerent. *Rad.*

Lixarumque] Lixa veteribus aqua dicebatur. Lixæ militum servi, qui aquam militibus vehebant ad castra, vel ad tætoria. A calonibus differunt, quia lixæ quaestus sui gratia castra sequebantur.

Calorum greges] Xenophon libr. 4. *παυανίδας; Hyrcanij.* quod ultimo loco iter facituri erant, etiam currus suos, & domesticos, ultimos habebant. Nam pleraque nationes *Asiatica* in expeditionibus eos quos habent in familia, secum ducunt. & mox: *Asiatici cum expeditiones institunt, sic etiam hodieque suscipiunt, ut res maximi pretij secum sumant.* Illis ergo custodienda necessarii calorum greges. *Καλὰ* Græcis ligna, calones servi

rant cum suis quisque ducibus, qui cogerent agmen, leviter armati. Contra, si quis aciem Macedonum intueretur, dispar acies erat, equis virisque non auro, non discolori veste, sed ferro atque ære fulgentibus. Agmen & stare paratum, & sequi, nec turba, nec sarcinis prægrave; intentum ad ducis non signum modo, sed etiam nutum. Et castris locus, & exercitui commeatus suppetebant. Ergo Alexandro in acie miles non defuit. Darius autem tanta multitudinis rex, loci, in quo pugnavit, angustiis reductus est ad paucitatem, quam in hoste contempserat.

C A P. I V.

Desertas ab Arsane Darii præfecto Ciliciæ fauces Alexander opportune occupat.

INterea Alexander, Abistamene Cappadocia præposito, Ciliciam petens, cum omnibus copiis in regionem, qua Castra Cyri

servi qui militibus ligna subministrant Raderus.

Non auro] Ita rectius cum melioribus libris; nam alii præferebant non aurea. ad rem ipsam quod pertinet, vide Lipsium Polit. 5. 13. ubi disputat quomodo ornata esse oporteat arma militis. cui adde locum Onofandriævatum supra 3, 2, 12. Quintiliani institut. cap. 1. post pr. Neque ego arma squalere sibi ac rubigine velim, sed fulgorem his inesse, qui terreat, qualis est ferri; quo mens simul visusque perstringatur: non qualis auri argenteque imbellis, & potius habenti periculosus. Seneca epist. 76. w. Gladium

bonum dices, non cui deauratus est baltheus, nec cui vagina gemmis distinguitur: sed cui ad secandum subtilis acies, & mucro munimentum omne rupturus.

Nec turba, nec sarcinis prægrave] Turbam hoc loco capio non de alia quam militum, nam colonæ & lixæ & huiusmodi alia in impedimentis sunt: utriusque igitur excessus inefficax, incommodus, obnoxius confusio & insidiis hostium, vide auctores quos collegit in Politicis suis Lipsius lib. 5 cap. 8. & in primis Vegetium de re militari 3, 1.

C Appadocia] Eam enim quæ cis Halym fluvium est, omnem; &

partem ulterioris occupaverat. Arrian. 2, 1. nondum tamen perdomita gente, quippe

Cyri appellatur, pervenerat. Stativa illic habuerat Cyrus, cum adversus Cræsum in Lydiam duceret. Aberat ea regio quinquaginta stadia ab aditu, quo Ciliciam intramus: Pylas incola dicunt ar-
etissimas

quippe quam in duabus Darii pugnis postea à Persis stetit legimus apud Arrian. 3, 2. & nostrum 4, 12. quin & post prælium Issicum Lydiam recuperare tentavit infra 4, 1. Et sane non diu in fide atque ditione Alexandri mansisse ostendimus Deo volente infra 10, 10. Porro qui hic *Abisamenes* legitur Cappadociæ Sarapa, cum Arrianus citato loco *Σαπίαν* appellat. in quibusdam Mss. Curtii divisa voce est, ab *Hisamene*. Aldi editio habet, *Arisamene*. Ex qua variatione colligas locum non omnino sanum esse, ut vel Arriano potius accedas, cujus de scriptura non ambigitur. *Freinshemius*. Cappadocia à Cappadoce. à mne nominata, occasu minorem Armeniam claudit, à septentrione longo lictore in Euxinum expanditur, à meridie angusto excursu Ciliciam attingit, ut ab occasu rursus Galatiam & reliquam Paphlagoniam finit; ab oriente magnam habet Armeniam, juxta Euphratem. *Geographi*.

Ciliciam. [A Cilice Phœnice Agænoris filio dicta. Ab occasu habet Pamphylia, ab ortu Syriam, à meridie Issicum sinum, à septentrione Cappadociam, qua venit Alexander. *Geographi*.

Castra Cyri] Nostræ Curtius hic abit à mente Arriani 2, 1. qui castra Cyri à Cyro minore dicta ait, Curtius à majore, qui Cræsum cepit. Modius negat sibi liquere uter recte sentiat. Ego haud dubius pro Arriano steterim, cui Xenophon favet. Nam de Cyri majoris contra Cræsum euntis castris hisce, vix ulla mentio, nisi cum in Pteriam venit regionem Cappadociæ, non procul *Sinope* ad Pontum Euxinum sita,

qui locus erat munitissimus. Eodemque loco sua Cyrus major castra metatus est. Sed enim cum Pteriam recedat ad Pontum Euxinum, & juxta Sinopen, quæ procul abest ab aditu Ciliciæ, sita sit, hæc Cyri majoris castra huc non pertinebunt, cum hæc à Pylis Ciliciæ non amplius quinquaginta stadiis absint, quæ paulo amplius sesquimillari efficiunt. Nec lego usquam hic habuisse Cyrum majorem stativa. Sed de Cyro minore ex Xenophonte *ἀναβάτω*. lib. 1. res certa est, ut omnino concedam in Arriani partes. Nam Xenophon eadem fauces, & simul Cyri minoris ad eandem adventum, castraque, hisce verbis exponit: *Hinc in Ciliciam trajectionem molitur. Aditum erat via curulis (plaustris in via, si legas ἀναβάτωλος*. Curtius tamen 3, 4. quaternos armatos ait cepisse) *admodum ardua, & copiosa militaribus, si sit qui arceat, inaccessa atque inexpugnabilis. Dicebatur huic imminetia juxta Syenneses (rex Ciliciæ) obsidere. Quapropter (Cyrus) unum diem in campis subsedit. Ad hunc plane locum & castra Cyri minoris venit, ut Arrianus docet, antequam Pylas seu angustias exploraret & ingrederetur. Aberant castra Cyri a portis Ciliciæ quinquaginta stadia in campo sita, ut monui. Strabo lib. 12. emendandus videtur ab operarum macula, cum ita scribitur, καὶ Κυρίων ἐγγέντηται διὰ Τυανῶν, Et Cyri (Cyri legendum) castra per Tyana. Raderus.*

Quinquaginta stadia] Paulo plus quam sesquimilliare.

Pylas] Cilicia tres memorabiles angustias habet. Quarum prima adeo arcta, ut

etissimas fauces, munimenta qua manu ponimus, naturali situ imitante. Igitur Arsanes, qui Cilicia praeerat, reputans quid in initio belli Memnon suavisset, quondam salubre consilium sero exsequi statuit: igne ferroque Ciliciam vastat, ut hosti solitudinem faciat: quicquid usui esse potest, corrumpit: sterile ac nudum solum, quod tueri nequibat, relicturus. Sed longe utilius fuit, angustias aditus, qui Ciliciam aperit, valido occupare praesidio, jugumque opportune itineri imminens obtinere; unde inultus subeuntem hostem aut prohibere, aut opprimere potuisset. Tunc paucis, qui callibus praesiderent, relictis, retro ipse concessit; populator terra, quam à populationibus vindicare debuerat. Ergo qui relictis erant, proditos se rati, ne conspectum quidem hostis sustinere voluerunt, cum vel pauciores locum obtinere potuissent. Namque perpetuo jugo montis asperi ac praerupti Cilicia includitur: quod quum à mari surgat, velut sinu quodam flexuq; curvatum, rursus altero cornu in diversum litus excurrit. Per hoc dorsum, qua maxime introrsum mari cedit, asperi tres aditus, & per angusti sunt, quorum uno Cilicia intranda est campestris, eadem qua vergit ad mare; planiciem ejus crebris distinguenti-

bus

sta, ut formam portarum referat, unde Græcorum Πύλαι. Secunda non procul distat ab Isso, qua per Amani montis portas, unde Amanicæ dictæ, aditur in Syriam. Tertia circa sinum Issicum est. *Geographi.*

In jugumque] Tauri montis, quo Cilicia clauditur.

Paucis] Validum praesidium agnoscit Arrian. 2. 1. nempe loci naturam respiciens, quem, ut noster ait, vel pau-

ciores obtinere potuissent. Curtius paucos intellexit, collatos ad numerum eorum qui cum Arsane discesserant,

Callibus] Viarum angustias.

Retro] Tarsum versus.

Campestris] Xenophon: Hinc descendit in campum ingentem, amenum, & irriguum, omnique genere arborum & vitium plenum. Planities hæc Pyramo, Sayo & Cydno fluviis irrigatur.

Pyra-

bus rivis : Pyramus & Cydnus inclyti amnes fluunt.

Cydnus

Pyramus] Xenophon libr. 1. ἀναβ. Inde primis castris M. pass. xx. ad Pyramum progressus huius nihilo minor studio latitudo est. Strabo lib. 12. per Caramaniam Pyramus navigabile flumen decurrit, mediis in campis scatens. & subicit Strabo: est autem fossa memorabilis, per quam aqua pura longo spatio infra terram fertur, ac deinde in superficiem erumpit, si quis iaculum in fossam contorqueat, adeo resistit vis aqua, ut agere mereatur. Multa dein Strabo memoranda refert, & concludit: Per montes elapsus Pyramus tantum secum arena affert & Cataonia, partim & Cilicium campis, ut oraculum quoque feratur:

*Isthaec evenient, vastis quo Pyramum
modis*

*Tempore profuso contingens littora Cy-
pri.*

Cydnus Xenophon libr. 1. Per mediam urbem fluit Cydnus, cuius latitudo est duorum iugerum, hoc est, 250. pedum. Strabo lib. 14. Tarsen, inquit, Cydnus mediam perfuit juxta Gymnasium Iuniorum. Ejus ortus non procul est, alveus vero per profundam valem illatus recta in urbem ingreditur. Aqua est rapidissima & frigida, quapropter hominibus ac bestiis auxiliatur quae nervos crassiores habent. Artianus 2. 1. Cydnus autem cum ex Tawro monte oriatur, & puro solo excipitur, sit ut vada ejus incorruptissima, simulque frigidissima sit. Tibullus 1, 7. 13. hunc laudat:

*At te Cydne canam, tacitis qui leniter
undis*

Carnalis placidis per vada serpis aquis. Dio Chrysostomus in Tarfica prima: Est hoc Cydno, qui omnium fluviorum commodissimus & pulcherrimus est. & qui ex eo bibunt, divites & beati sunt Homines. Vitruvius 2. 3. Cydnum podagrae mederi docet, cruribus eo merfis, expertus est hoc Cassius Parmensis. (forte apud Plinium 31, 2.) Apollonius Tyaneus (apud Suidam voce Eu-

thydemus, ex Philostrati Apollon. 1, 5.) Tarsenses risit, velut aves ad Cydnum otiosos sedere solitos, ejus amoenitate & pulchritudine ebrias. Solinus cap. 38. Hunc Cydnum, inquit, alii precipitari Tawro, alii derivari ex alveo Choaspis (Hydaspis legit Willermus Tyrenf. histor. 3, 18.) tradiderunt. (Resutat hoc Salmastius.) Qui Choaspes is a dulcis est &c. Ex illo igitur parente Cydnus miram trahit suavitatem. Quidquid candidum est, Cydnus gentili lingua Syri dicunt. (Salmast. ad Solin. p. 772. testatur in libris Mss. ita legi: quicquid candidum est, illinc homines Cydnium vocant. & exprobit, illinc homines, sunt Cilicis, quorum amnis Cydnus.) Unde amnis huic nomen datum. (Eustathius ad Dionys. vers. 875. ei nomen facit a Cydno Anchiales filio.) Tum & vere, cum nives solvantur, reliqua parte anni tenuis est & quietus. Et hinc conciliare possis Strabonem Tibullo, quorum ille violentissimum hunc fluvium, hic placidum nobis describit, Dionysius Alexandrinus de situ orbis: Atque huic (mari Issico) multorum fluminum miscetur unda è longinquo orientium, Pyramique & Pinari Cydnuque flexuosi mediam per Tarsum emittis. Ex his emendes licet qui duorum fluminum nomina per ignorantiam miscent, Pyramum & Pinarum, cum diversa fuerint, ut hic discis. De Cydno Eustathius ad hunc Dionysii locum: Frigida vero est Cydni aqua, confertque obstructione laborantibus, immo & podagra fecit, ut Vitruvius docet, (item Plinius 31, 2.) & Baprista Mantuanus.

*Tu quoque tardigradam tactu sanare
podagram*

Cydne potens. Stephanus Cydnom Bithyniae flumen facit. De hoc Cydno Ciliciae, non Bithyniae, toto capite iuxta disputavit Bisciola 1. 4. Raderus. Eum per mediam Tarsol decurrere, cum citatis, & Curtio mox 3, 5, etiam Vi-
bius

Cydnus, non spacio aquarum, sed liquore memorabilis: quippe leni tractu à fontibus labens, puro solo excipitur. Nec torrentes incurrunt, qui placide manantis alveum turbent. Itaque incorruptus, idemque frigidissimus, quippe multa riparum amœnitate inumbratus, ubique fontibus suis similis in mare evadit. Multa in ea regione monumenta vulgata carminibus vetastas excedat. Monstrabantur urbium sedes, Lyrnessi & Thebes; Typhonis quoque specus, & Corycium

bis Sequester testatur. Plinius 5, 27. *Cydnus Tarsum liberam urbem procul à mari secans. Philostratus 1, 5. per ipsum (Tarsensium) urbem fluit Cydnus fluvius. Frigidissimum esse ex libro Galeni de procatarcticis causis facile conjeceris. De Cydno, qui aqua liquore conspicuus, Tarsum interfluit, & Alexandri morbo, vide & Valer. Max. 3, 8. Quod Ortelius ex Leunclajo notat, flumen hoc Turcis Carasu vocari, pugnare videtur cum antiquorum testimonio. nam Carasu, ut ipse Leuncl. hist. Musulman. lib. 11. tradit, ab aqua nigra sic nominatur. Cara enim nigrum est Turcis. hic autem fluvius plane ex contrario ab albedine nomen accepit, ut supra ex Solino dictum est. Certe puritatem aquæ omnes unanimiter ei tribuunt, etiam Ovidius de arte 3, 204. lucidum appellat:*

Vel prope te nato, lucide Cydne, croco.
& Ammianus 25, 33. *Cydnus gratissimus amnis & liquidus. Freinsh.*

Lyrnessi & Thebes] Jam pridem de letarum urbium nuda loca, neque vestigia ulla præter nomina extantia. Est [Turnebus adversar. 13, 15.] qui hoc loco Curtium erroris gravissimi reum postulet, eumque nominis communicatione & societate deceptum affirmet. Atque fortasse deceptus est qui deceptum putat. Nam Curtius secutus

est Dionysium Periegetem, qui in Cilicia quoque Lyrnessum ponit, uti Strabo lib. 13. Lyrnessum & Theben in Pamphylia extra Taurum juxta Ciliciam. Dionysii verba sunt: 8, 75. *Multa item deinceps Cilicum sunt urbes, Lyrnessus, Mallusque, & Anchialia, Solique.* Ad quem locum Eustathius: *Cilicum porro civitas est Lyrnessus, alia quam Troja: alio nomine Homala, in alto quidam dicta, qui illam condidit; vel Δαρπυζών, hoc est coronis, quas corvæ olim rapuerat, ibique deposuerat, dicta est.* Itaque duplices Lyrnessum & Theben condimus, Homerianas & Dionysianas, quas Dionysii posuit hic Curtius, etsi illis Homericis multo ignobiliores & obscuriores. *Raderus.* Ego potius cum Turnebo sentiam. nam neque Theben ullam ex Dionysio monstrat Raderus; & Lyrnessus, ab eo ita nominatur, tanquam extaret: quam tamen Curtius diuante (quippe ab Achille) excisam vult, cujus Herois opera cum præcipue admiraretur Alexander; dubio procul monumenta rerum ejus cupide visebat. quam & ipsam rem argumenti loco pono, non de aliis quam Homericis urbibus hic esse sermonem. quod & apparet ex illis: *vulgata carminibus.* Quæ verba efficiunt, ut nec Salmasio plenam adhibere

tycium nemus, ubi crocum gignitur; ceteraque in quibus

hibere fidem audeam. quamquam ille ad hunc Solini locum conetur ostendere, Curtium has urbes non ex Troica regione Cilicium, sed ex Pamphylia in Ciliciam suam transtulisse. Nam &, in Pamphylia eo nomine urbes fuisse ab iis quos Achilles ex antiquis Lynceſſo Thebeque eiecerat conditas, auctoritate Strabonis aſſerit. quam cum Strabo à Callisthene (qui & Ænez Silvio citatur in hist. de Asia cap. 90.) petat, suspicor, Callisthenem hoc ipso Alexandrinæ historiæ loco de iis urbibus tractaviſſe, nempe cum Alexandri expeditionem per Pamphylia in Ciliciam scriberet. Ut ita credam, Straboni fuisse eas urbes in Pamphylia, conijciam & eas ipsas monstratas Alexandro fuisse: Curtium tamen, ex verbis ejus, suspicer non de his fuisse, sed potius in animo habuisse Hæmericas, propter rationes supra adductas; nec enim infrequens est, ut in his talibus, immo & longe gravioribus, historiæ scriptores dissentiant. Ceterum hoc loco vetustiores edd. habent, *Lynceſſi & Cebeſti, specus quoque*. Mss. tere omnes *Lirneſſi & Thebeſſi pontis quoque specus*. manifestis verè lectionis vestigiis. quem qui primus restituerit, non reperio. non enim Turnebus fuit, si Ortelio credimus in *Cebeſſus*: Est, inquit, qui Thebes hoc loco legit, & hanc lectionem video à Turnebo approbari.

Typhonis quoque specus) Typho Græcis est procella turbinis. Plinium lege. De hoc Aristot. disputat in Meteoris, & Agellius. Jam ex hoc poëtæ gigantem ædificaverunt, quem ajunt è terra natum, *ἰγὴ τοῦ ἀέρος* centicipitem ab Apolline interfectum, Ætæ à Jove subiectum expirare ignes. Alii Typhonem ajunt Ægyptium Osiridis, Isis, Apollinis & Veneris fratrem, à quo Osiridem tradunt interemptum, de quo Berofus. Diod. Siculus & alii. Alii fabulas rursus ad naturam referunt,

& fabularum ænigmata exponunt, quod in plerisque locis ex terræ spiritibus terræmotus gignantur, ignisque erumpant, quibus montes franguntur; & hos esse *Ἐκκελados Ἄντρος*, hos Briareos, hos Typhæos, hos Typhonas. quæ poëtis & Mythologis relinquo. *Rederit*. Strabo lib. 16. specum Typhonis apud Antiochiam quoque ostendi scribit: *Οροντες* (fluvius,) *cum primus Typhon diceretur, mutato nomine, ab illo qui in eo pontem fecit, Οροντες est appellatus*. Huic loco Typhonis suumque istæ fabulam affingunt, & de Arimide, de quibus à nobis supra dictum est. Ajunt, draconem fuisse, & suumque istum, dum fuga latebras quæretet, stantibus terram feruisse: & ut fons erumperet, effecisse: qui nomen *Rhexathri* hinc obtinuerit. Istud autem antrum Corycium appellatur Eustathio ad Dionysii versum 855. ex Strabonis 14. libro, & Aristotele. quod describit Solinus cap. 38. ex Mela 1, 13. Strabo dicto loco. Est & aliud antrum Corycium in Phocidæ juxta Parnassum, apud Herodotum 8, 36. Quin & *Ερυθραι* Corycum montem & in eo antrum ostendunt, in quo natus Herophilus (Sybillam) dicunt, apud Paus. lib. 10. Apulejus pr. libri de Mundo ostendit id antrum à multis curiose descriptum fuisse, ipse *penetralia Coryci* vocat, *Freinshemius*.

Corycium.] Mela: *Non longe hinc Corycos oppidum portu saloque incingitur, angusto tergoze continenti adnexum*. Supra, *specus est nomine Corycius, singulari ingenio, ac supra, quam ut describi facile possit, eximius*. Grandinamque hiatus patens, montem littori appositum, & decem Stadiorum clivo satio arduum, ex summo statim vertice aperit. Tunc alte damissus, & quantum demittitur amplior, vires lucis pubentibus undique, & totum senemoroſo laterum orbe completitur, adeo mirificus ac pulcher, ut mentes accedentium primo aspectu conspiciat, ubi

M

contem-

quibus nihil prater famam duraverat. Alexander
 fauces jugi, quae Pyla appellantur, intravit: contem-
 platus locorum situm, non alias magis dicitur admi-
 ratum esse felicitatem suam: obrui potuisse vel saxis,
 si fuissent, qui in subeuntes propellerent. Iter vix
 quaternos capiebat armatos. Dorsum montis immi-
 nebat viae, non angustae modo, sed plerumque prae-
 ruptae, crebris oberrantibus rivis qui ex radicibus
 montium manant. Thracas tamen leviter armatos
 praece-

contemplati duravere, non satiet. Unus in
 eum descensus est angustus, asper, quin-
 gentorum & mille passuum, per amenas
 umbras & opaca sylvae quiddam egresse
 adsonantis, rivis hunc atque illum fluitan-
 tibus. Vbi ad ima perventum est, rursus
 specus alter reperitur, ob alia dicendus. Ter-
 ret ingredienti sonitu cymbalorum, di-
 vinitus & magno fragore crepitantium.
 Deinde aliquamdiu perspicuus, mox &
 quo magis subitum obscurior, ducit anfos
 penitus, atque quasi cuniculo admittit.
 Ibi ingens amnis ingenti fronte se extol-
 lens, tantummodo se ostendit: & ubi ma-
 gnum impetum brevi alveo traxit, iterum
 demersus absconditur. Intra, spacium est,
 magis quam ut progredi quisquam ausu
 horribile, & ideo incognitum. Totus autem
 angustus & vere sacer, habitariq; à diis &
 dignus & creditus. Nihil non venerabile,
 & quasi cum aliquo numine se ostendit.

Crocum] Vide auctores modo cita-
 tos, & Salmastium ad Solini cap. 38.
 De Corycio croco etiam Martialis epi-
 gr. xxii. 65. 11. Sallust. H. 1. 4. Iter
 dedit ad Corycium urbem incultam, pa-
 sibusque nemore, in quo crocum gignitur. Id.

Ceteraque] Arati nempe poeta monu-
 mentum. Id eo referendum, inquit Mela
 1. 13. quia ignotum, quam ob causam
 iacta in id saxa disiliant. Atque alia, seu
 Chrysippi Stoici, seu Philemonis Co-
 mici Solis natorum. Raderus.

Nihil prater famam] Pulchre Strabo
 lib. 2. Naturales quidem oportet reser-
 re locorum conditiones; cum permanent, mu-
 tationi obnoxio iis quae sunt adficticia:
 quoniam harum quoque pleraque non
 sunt praeferenda, quae aliquando saltem
 tempore permanfura sunt, ac quibus ali-
 quid famae & nobilitatis adhaeret. haec
 enim etiam ad posteritatem locis illis im-
 buens efficit, ut quasi adnata videantur
 ea, quae jam pridem desertum esse accidentia.
 ut facili appereat, horum quoque faci-
 endam mentionem. Hoc enim de multis
 urbibus licet pronuntiare. quod de Olyntho
 & vicinis dixit Demosthenes: quas ita
 ait deletas esse, ut si quis nunc ea ad loca
 perveniat, is dubitare possit unquamne ibi
 fuerit habitatum. Verum tamen in huius-
 modi loca libenter homines proficiscuntur,
 ipsa vestigia tam nobilitum operum cupien-
 ter videre, sicut & sepulcra inclitorum
 virorum. Eadem ratione legum quoque &
 formarum reipublicae recordamur jam ibi
 abolitarum, utilitate ad hanc cognitio-
 nem non secus, quam ad actionum noti-
 tiam invitante. aut enim ut imitemur ea,
 aut ut devitemus, cognita nobis esse cupi-
 mus. Tali itaque studio cognoscendae
 antiquitatis Alexander tenebatur; ut
 patet etiam infra 4, 8. quemadmodum
 & æmulus ejus Germanicus apud Ta-
 citum 2. 54. testatur, ardebat cupidine
 veteres locos & fama celebratos noscendi.
 ScRNA-

præcedere jufferat, scrutarique calles, ne occultus hostis in subeuntes erumperet. Sagittariorum quoque manus occupaverat jugum: intentos arcus habebant, moniti, non iter ipsos inire, sed prælium. Hoc modo agmen pervenit ad urbem Tarson, cui tum maxime Persæ subijciebant ignem, ne opulentum oppidum hostis invaderet. At ille, Parmenione ad inhibendum incendium cum expedita manu præmisso, posteaquam Barbaros adventu suorum fugatos esse cognoverat, urbem à se conservatam intrat.

Mediam Cydnus amnis, de quo paulo ante dictum est,

Scrutarique calles] Sic Germanicus apud Tacit. 1. 61. *præmisso Cæcina*, ut occulta saltuum scrutaretur. Levis autem armatura ad explorandum ejusmodi loca, semper visa fuit aptissima, cum & impeditis locis facilius se reciperet, & si interciperetur, ad summam rei minus damni esset.

Tarson] Tarsus caput Ciliciz omnium fere literis monumentisque celebrata, sed hoc uno felicissima, quod orbis doctorem nobis S. Paulum in lucem protulerit, vel potius educarit, Actor. 21, 39. facta parens tanti alumni. De qua Solinus. *Matrem urbium habet Tarson, quam Danaë's proles nobilissima Persæ locavit.* Idem: Sed alii Sardanapalum conditorem laudant. Rad. Josephus 1, 6. *Tharsensibus Tharsus, Japheti nepos, ut originem ita nomen dedidit. Sic enim olim appellabatur Cilicia: cujus rei signum est Tarsus urbium ejus celeberrima, ceterarumque princeps, prima nominis litera in tan montata.* Ammianus 14, 25. *Ciliciam vero, quæ Cydno amne exultat, Tarsus nobilitat, urbs perspicabilis.* (Salmaf. ad Solin. legit, perspicua; nobilis.) hanc condidisse Persæ memoratur, Iovis filius & Danaë's, vel certe ex Æthiopia profectus, Sandan quidam

nomine, vir opulentus & nobilis. Strabo lib. 16. ubi de Antiochia Syriz: *tradunt, Tripolemm ad inquirendum Io ab Argivis missum; cum illa apud Tyrum primo conspectui esset subtracta, per Ciliciam errasse: & Argivos quosdam qui cum eo erant, facta discessione ibi Tarsum condidisse.* Willermus Tyrensis hist. 3. 18. cum Josephi & Solini opiniones de conditore Tarsi protulisset, subiungit: *Potest tamen utrumque verum esse, & quod Tarsus (sic vocat Josephi Tharsum) primus eam fundaverit, & quod postmodum eam reparaverit, vel ampliaverit Persæ.*

Parmenione] Hic prima est mentio Parmenionis; primis tamen libris celebratum fuisse, non sinunt dubitare bella Alexandri cum Græcis, Thracibus, Illyriis, Triballis & aliis gesta, ut sit ab aliis historicis. Laudabitur frequenter infra. Fuit proximus à rege dux & major ipso rege. Nam hoc elogium est de illo infra 7, 2. *Multa sine rege prospere, rex sine illo nihil magna rei gesserat.* Raderus.

Mediam Cydnus] Omnes scriptores & geographi testantur. Cydno mediam dividit Tarson. Rhemmius Palæmon.

Flexilis & Cydnus, dirimit qui flumine Tarson.

est, interfuit; & tunc aestas erat, cujus calor non aliam magis quam Cilicia oram vapore solis accendit; & diei fervidissimum tempus cæperat. Pulvere ac sudore simul perfusum regem invitavit liquor fluminis, ut calidum adhuc corpus ablueret. Itaque veste desposita, in conspectu agminis (decorum quoque futurum ratus, si ostendisset suis, levi ac parabili cultu corporis se esse contentum) descendit in flumen.
vixque

Et Dionysius, interprete Avieno:

Cydnus idem media discernit mœnia Tarfi.

Cydnium supra descripsimus, ejusque gelidos liquores, hoc est frigidissimos esse monuimus. undam tamen affectis & podagricis salutarem, infestam Alexandro *ἡ στυφεινὴ*, ut philosophi loquuntur, quod madens & toto corpore incensus in gelidissimum amnem insiliret, quæ cuivis exitiosa est, quando calor & frigus summis inter se viribus decernunt, & corpus veluti in medio positum ad exitium urgent. spasmus enim & nervorum rigor stuporque inde existit. id quod Galenus ex ea causâ evenisse tradit. Rader. De Cydno mediam Tarson interfluente vide citatos supra 3. 1. quibus adde Justinum 11, 8. & Willermum Tyrensem 3, 18. *Hanc urbem interfecat Cydnus amnis.* Alexandri morbum describunt præter Plutarch. in Alexand. 29. Justin. 11, 8. Orosius 3, 16. & Valer. Maxim. 3, 8. Arrianus 2, 1. scribit, Aristobulum tradere, Alexandrum præ nimio labore in morbum incidisse. Dioscorus morbi mentionem facit, non causâ. Lucianus pr. de domo cum pluribus consentit: *Alexander quidem expetivit in Cydno lavari, cum & pulchrum & limpidum conspexisset hunc fluvium, & tuto profundum, & leniter concitatum, & natatu jucundum, & assivo tempore frigidum: adeo ut etiam si mani-*

festus ipsi fuisset morbus, quo tunc laboravit, videatur mihi non fuisse ab hoc lavacro sibi temperatus. De Cydni frigore, & quomodo Alexandro nocuerit. adi medice disputantem Mercurialem Var. Lect. 4. 2.

Cilicia oram] Aperiuntur causæ ob quas inæstuarit Alexander, regionis ingenium, tempus anni, & itineris labor. amplius enim quindecim milliaria nostratia nunquam intermisso cursu consecit, ut Tarsum incensam occuparet & servaret. De æstu Ciliciæ Solinus cap. 38. *à Cilicia finibus Asiaticum. limitem despicit (Taurus.) quantum meridiem videt, sole æstuat.* Properat Alexander à septentrione ad meridiem. Jam si tota illa pars meridiana calet, quis æstus erit ætate? & quis ipso meridie diei? Quæ omnia conjungit Curtius cum scribit: *tunc aestas erat, cujus calor &c. & diei fervidissimum tempus* (quæ vox non placet Modio: Aldus tamen, & Florentinus, & reliqui etiam vetustissimi codices omnes eam servant) *excepterat.* Nam ita Modianus liber, reliqui omnes: *tempus cæperat.* ex ingenio Curtii est, *fervidissimum excepterat.* Raderus, Palatinus primus habet *tempus cæperat.* reliqui Mss. *tempus excepterat.* ego illam lectionem meliorem arbitror. Simile est in Dione lib. 40. ubi de Crassi pugna cum Parthis: quippe media aestate, atq; in meridie id fiebat. *Cultu corporis*] Raderus hæc accepit de

vixque ingressi subito horrore artus rigere ceperunt: pallor deinde suffusus est, & totum propemodum corpus vitalis calor reliquit. Expiranti similem, ministri manu excipiunt, nec satis compotem mentis in tabernaculum deferunt. Ingens sollicitudo, & pene jam luctus in castris erat. Flentes querebantur, in tanto impetu cursuque rerum, omnis etatis ac memoria clarissimum regem non in acie saltem, non ab hoste dejectum, sed abluentem aqua corpus, ereptum esse, & extinctum: instare Darium, victorem, antequam vidisset hostem. Sibi easdem terras quas victores peragrassent, repetendas: omnia aut ipsos: aut hostes populos: per vastas solitudines, etiamsi nemo insequi velit, euntes, fame atque inopia debellari posse. Quem signum daturum fugientibus? quem ausurum Alexandro succedere? Iam ut ad Hellepontum fugae penetrarent, classem qua transeant, quem prae paraturum? Rursus in ipsum regem misericordia versa;

de vestitu. quod ego secus puto. nec enim, si talis fuisset cultus, ad eum ostendendum opus esset veste deposita. cultus corporis hic intelligitur; quod alias cura, & curare corpus dicitur. *Frühsh.*

Descendit in flumen] Negant tamen natum scivisse, memoraturque apophthegma ejus, quod cum flumine opposito prohiberetur hostem aggredi, exclamaverit, *o me pessimum, qui natum non didicerim!*

In tabernaculum] Castra intellige, non urbem, licet postea in eam sit relatus, Val. Maximo teste.

In tanto impetu] Vero M. Tullius de Orat. lib. 3. c. 2. *O fallacem hominum spem, fragilemque fortunam, & inanes*

nostras contentiones, qua in medio saepe spacio franguntur & corrumpunt. & ante in ipso cursu obruntur, quam portum conspicere potuerunt.

Classem] Quam victis ad Granicum Persis remisit in Græciam, sista causa quod res magnorum esset sumptuum, revera ut suis omnem ex acie & praelio fugiendi spem adimeret. quod alii tradunt scriptores. [alias causas assignat Arrianus 1, 6] Addit Diodorus 17, 23. hoc Alexandri consilium etiam posteros esse secutos & singillatim Agathoclem Syracusarum regem, magnam & insperatam victoriam esse consecutum. *Radet.* Alexander autem ipse secutus videtur exemplum Corcyzororum apud Thucydidem 3, 13.

versa; illum florem juvenæ, illam vim animi, eundem regem & commilitonem divelli à se & abripi, immemores sui, querebantur. Inter hæc liberius meare spiritus cæperat: allevabat rex oculos, & paulatim redeunte animo circumstantes amicos agnoverat. Laxataque vis morbi ob hoc solum videbatur, quia magnitudinem mali sentiebat. Animum autem agritudo corporis urgebat; quippe Darius quinto die in Ciliciam fore nunciabatur. Vincitum ergo se tradi, & tantam victoriam eripi sibi è manibus, obscuraque & ignobili morte in tabernaculo extingui se, querebatur. Admissisque amicis, pariter & medicis: In quo me, inquit, articulo rerum mearum fortuna deprehenderit, cernitis. Strepitum hostilium armorum exaudire videor: & qui ultro intuli bellum, jam provocor. Darius ergo, cum tam superbas

● *litteras*

Commilitonem] Sic ipse se vocat infra 9. 2. & revera erat. quare ipse mox 4. 14. nec postulare se, ut fortiter capefferent prælium, ni ipse ceteris fortitudinis fuisset exemplum. Suetonius in Julio cap. LXVI. Nec milites eos pro concione, sed blandiori nomine commilitones appellabat. Mutatum tamen hoc à successore Octavio Augusto, sicut Suetonius in ejus vita cap. xxv. notat. Neque post bella civilia aut in concione, aut per edictum, ullos militum commilitones appellabat, sed milites. Ac ne à filiis quidem, aut privignis suis, imperio præditi, aliter appellari passus est: ambitiosus id existimans, quam aut ratio militaris, aut temporum quies, aut sua domusque sue majestas postularet. Blanck.

Magnitudinem mali] Seneca epist. 6. Hoc ipsum argumentum est in melius translatis animi, quod vitia sua quæ adhuc ignorabat, videt. Quibusdam agris gra-

tulatio fit, cum se ipsi agros esse senserunt.

Animum autem agritudo corporis] Alii, animi autem agritudo corpus, inter utramque lectionem non multum referre primo aspectu cum Radero putes, sed si sollertius expendas, melior est, quam retinimus. nam, quæ Alexandri erat conditio, corpus ejus animum affecit, non vicissim: hic enim nullam ante molestiam senserat, quam corpus affligeretur: accepit ergo agritudinem, non dedit. quomodo apud Livium 1. 31. Hostilio regi longinquo morbo implicito fracti simul cum corpore sunt spiritus illi feroces. Alias enim tam animi mæsticia corpus, quam hujus incommodis animum affici posse in confesso est. eoque luit Nero in Peritum, referente Tacito 15. 25. *ignoscere se statim, ne tam promptus in pavorem longiore felicitudine agresceret.* Kretsch.

Tam superbas litteras] Puto intelligi quas

litteras scriberet, fortunam meam in consilio habuit. sed nequicquam, si mihi arbitrio meo curarilicet. Lenta remedia & segnes medicos non expetunt tempora mea. Vel mori strenue, quam tarde convalescere, mihi melius est. Proinde, si quid opis, si quid artis in medicis est, sciant, me non tam mortis, quam belli remedium quærere. *Ingentem omnibus incusserat curam tam præceps temeritas ejus. Ergo pro se quisque præcari cœpere, ne festinatione periculum augeret, sed esset in potestate medentium. Inexperta remedia haud injuria ipsis esse suspecta, quum ad perniciem ejus etiam à latere ipsius pecunia sollicitaret hostis. Quippe Darius mille talenta interfectori Alexandri daturum se pronunciari jusserat. Itaque ne ausurum quidem quinquam experiri remedium, quod propter novitatem posset esse suspectum.*

Erat inter nobiles medicus è Macedonia regem secutus, Philippus, natione Acarnan, fidus admodum regi, puero comes & custos salutis datus; qui non ut regem modo, sed etiam ut alumnum, eximia charitate dili-

quas ad Satrapas suos scripserat. jubens, ut insanientem istum Philippi adolescentulum (sic enim eum per contemptum vocabat) verberibus puerilibus graviter casum. inducantque post veste purpurea sibi vinculum traderent, navibusque una cum nautis submersis, omnes ejus milites ad ulteriora Maris rubri transportarent. Bizar. Histor. Pers. lib. 1. & Chr. Bruno in supplemento ad Curtium lib. 2. Quo tempore Darius se consanguineum Deorum vocabat. Sidonius carm. 9. 54. Cognatosque sibi Deos cre-

pantem. Freinsh.

In potestate Medentium] Nam ea auctoritatem Imperatoribus quoque imperat. verbis Plinii 24, 1.

Propter novitatem] Nec enim ita liberum est Medicis, regum periculo. ut vilius capitum, experimenta per mortes agere, ut loquitur Plinius 29, 1. quin sæpius, etiam cum abunde expleverunt officium, ab iratis & superbis regibus, naturæ imperia suo exitio luunt. vide infra 23, 4. Freinsh.

te diligebat. Is non praeceps se, sed strenuum remedium asferre, tantamque vim morbi potione medicata levaturum esse promisit. Nulli promissum ejus placebat, prater ipsum, cujus periculo pollicebatur. Omnia quippe facilius, quam moram, perpeti poterat. Arma & acies in oculis erant; & victoriam in eo positam esse arbitrabatur, si tantum ante signa stare potuisset: id ipsum, quod post diem tertium medicamentum sumpturus esset, (ita enim medicus prädixerat) agre ferens. Inter hac à Parmenione fidiſſimo purpuratorum literas accipit, quibus

Victoriam in eo positam] Quamquam nec manu ut solebat, exemplum facere militi, nec voce accendere posset, sola praesentia animaturus. quæ in duce magno, & qui multa virtutis suæ documenta dederit, tantum valet, ut cum eum modo vident milites hostesque, non ex praesenti eum æstiment, sed totum adesse credant, quantus unquam animo, vigore, consilio, manu fuit. Exemplo sit apud Livium 6, 8, Camillus jam ad munera corporis senecta invalidus, quo invadente hostes, nec vis tantum militum movebat excitata praesentia ducis, sed quod Volscorum animis (quippe admiratione & terrore viri, ex antecedentibus ejus gestis, plenis) nihil terribilius erat, quam ipsius Camilli forte oblata species. Altera causa est in eo, quod alacris pugnare milites, inspiciente qui & præmia meritis, & ignavis poenas irrogare potest, idem ferocitatis & munificentiae summus, ut loquitur Tacit 1, 46. & verbis Annibalis apud Livium 21, 41. virtutis spectator ac testis. ideoque pericula minus pavent, nam, ut ait noster infra 4, 15. ante oculos sui quisque Regis mortem occumbere ducunt egerium. praesertim eum & infamia stimulet, ducem in pe-

riculo relinquendi. qua maxime ratione Sylla victoriam adversus Archelaum adeptus est, qui inclinata suorum acie desiliit ex equo, arreptoque signo per medios fugientes ruit in hostes clamans: Mihi, milites, hic hic alicubi decorum est occumbere; vos rogantibus ubi imperatorem vestrum prodidistis, memineritis respondere. Orchomeni. Hac vox convertit eos. Plutarch. Sylla cap. 43. Ita Cæsar Mündensi prælio discurrens inter milites hortabatur eos sublata à facie galeæ, quo magis agnitus puderem eis incenteret: qui ne sic quidem metum remiserunt donec ipso arrepto cujusdam clypei sic proximos tribunos increpavit: Iam nunc & mihi vita finis erit, & vobis militia &c. Tum vero tribuni certatim sexerunt epi latera, & totus exercitus magno impetu provolans per totam diem dubio Marte continuavit prælium. Appianus Alex. de bellis civil. lib. 2. Freinsh.

A Parmenione] Seneca de ira 2, 23. epistolam eam ab Olympiade matre suisse scriptam prodit. quo loco Lipsius. Plerique omnes Parmenionis epistolam, non matris produunt. Arrianus 2, 1. Diodorus in hac re silet: at sub idem tempus accusatum à matre Alexandrum Lyncestis facit,

bus ei denunciabat, ne salutem suam Philippo committeret: mille talentis à Dario, & spe nuptiarum sororis ejus esse corruptum. Ingentem animo solitudinem literæ incusserant, & quicquid in utramque partem aut metus, aut spes subjecerat, secreta æstimatione pensabat. Bibere perseverem? ut si venenum datum fuerit, ne immerito quidem, quicquid accideris, evenisse videatur? Damnem medici fidem? In tabernaculo ergo me opprimi patiar? At satius est, alieno me mori scelere, quam metu nostro. Diu animo in diversa versato, nulli quid scriptum esset enunciat, epistolamque sigillo anuli sui impresso, pulvino, cui incubabat, subjecit. Inter has cogitationes biduo absumpto, illuxit à medico destinatus dies. Et ille cum poculo, in quo medicamentum diluerat, intravit. Quo viso, Alexander, levato corpore in cubitum, epistolam à Parmenione missam sinistra manu

In utramque partem] Eleganter infra 6, 6. similem sensum expressit: *Versabat se ad omnes cogitationes, aliud atque aliud (ut solet, ubi prima quæque damnatus) subjiciente animo.*

Bibere perseverem] Quid? nondum coeperat bibere Perseverare ergo hoc in loco nihil aliud quam in proposito seu decreto permanere.

In tabernaculo] Val. Maximus Tarsis egrum jacuisse scribit.

Levato corpore in cubitum] Qui repente ex somnio quodam turbulento excitari, erigebantur in cubitum. Homer. Iliad. x. versu 80. ὄρθην δ' ἄρ' ἐκ' ἀγκῶν. Aemil. Prob. in Attic. hos ut venisse vidit, in cubitum nixit. Propert. El. 1, 3. Fulgent. Mythol. prolog. Sic Hercules depingi solitus, Lucian. Lapihis. κείσθην ἐν

ἀγκῶν, οἷον τοὶ Ἡρακλῆς χαλκῶν: incumbam cubito, qualem Herculem depingunt. Idem & tractatu de luctu. Adde Phylarchum, apud Athenæum 1. 7. ὥστε τῶν ξύων ἐν τῶν ὀρθῶν ἀγκῶν ἐπὶ τὰ σπασσάμενα ἱεῖν, οἱ δὲ σπασσέντες ἐπὶ τῇ κλίστρει ἑλθὼν διασπασσέντες, τῆς κλίστρης παρ' ὅλην τὴν συνκρίσιν ἔτι τὸν ἀγκῶνα ἔπαυσι: ut vocatis ad cenam hospitibus quidam cubito inniti cervicalibus cunctarentur, & qui antea toto convivii spatio in nudo cubili perducebant, tum in lectis accumbentes, ne semel quidem pulvinariibus cubitum fulcirent. Vall. Max. de hoc ipso Alex. 1. 1. ext. quamquam violentia morbi dilabebatur, in cubitum tamen erectus.

manu tenens, accipit poculum, & haurit interritus: tum epistolam Philippum legere jubet, nec à vultu legentis movit oculos; ratus aliquas conscientia notas in ipso ore posse deprehendere. Ille epistola perlecta, plus indignationis, quam pavoris ostendit: projectisque amiculo & litteris ante lectum: Rex, inquit, semper quidem spiritus meus ex te pependit, sed nunc vero (arbitror) sacro & venerabili ore trahitur

Tum epistolam) Valerius Maximus 3, 8. discedit a narratione aliorum, & ab Alexandro, hausto demum poculo, ait Philippo Parmenionis literas potrectas. *Quas cum* (Alexandro) *legisset, sine ulla cunctatione medicamentum hausit, ac tunc legendas Philippo tradidit.* Arrianus 2, 1. contra legendas ait tradidisse Philippo, & ipsum interea dum alter legeret, hausisse. Plutarchus in Alex. c. 30. cum Arriano facit simul & lectam Philippo epistolam, & haustum ab Alexandro poculum. Curtius cum Valelerio videtur docere, sumpto demum pharmaco datas Philippo literas legendas, quamvis subobscurè, cum dicit: *haurit interritus: tum &c.* hausto nempe medicamento. contra tamen est quod sequitur [mox videbimus] *nunc sacro & venerabili ore trahitur.* nisi legas, ut quidam habent exemplaria, *accepit & hausit. tum epistolam.* Raderus.

Conscientia notas] Juvenalis 1, 167. — *rubet auditor, cui frigida mens est, Criminibus, tacita sudant praeordia culpa.* Et Terent. Adelp. 4, 5, 9. *Erubuit: salva res est.* Pallor in plerisque sequitur majorum scelerum conscia. Horatius Epist. 1, 1.

— *hic murus athenens esto,*

Nil conficere sibi, nulla pallescere culpa. Raderus. Cicero de Orat. 3, cap. 59. *imago animi vultus est, indices oculi.* Iterum de Orat. 2, c. 35. *Vultus sensus ani-*

mi plerumque indicant. Sic apud Tacitum 1. 12. *vultu offensionem conjectaverat.*

Plus indignationis] Indignantur infantes, pavent nocentes. Plautus Amphitruone act. 2. Scen. 2. v. 251.

— *qua non deliquit, decet*

Audacem esse, & confidenter pro se & proterve loqui.

Val. Flaccus lib. 2. v. 263.

— *stabilem optima facta*

Dant animam, majorque piis audacia factis.

Mala conscientia timidissimum facit, ut nescio quis apud Stobæum loquitur: Sibi conscium, licet virum audacissimum, Timidissimum facit ipsa conscientia. Raderus.

Nunc vere arbitror] Placet Acidalii emendatio: *nunc vere ab isto sacro &c.* Primum enim rectius scribitur *vere*, quam, ut habent alii, *vero.* Id enim dicit, semper quidem suam incolumitatem annexam fuisse regis: jam autem demum *vere*, id est, unice, & proprie, ita ut isto sacro ore, non magis regis, quam ipsius Philippi. Spiritus atque vita trahatur, quem, si rex perisset ne quadrigis quidem albis Jupiter supplicio eripere potuisset. *Trahendi* enim verbum hic ad spiritum seu animam, vel si mavis, aërem, qui hauriendo reciprocatur, pertinet: non, ut Raderus interpretatur, ad haustum medicamenti, hoc enim ineptum fuisset dicere:

hitur. Crimen parricidii quod mihi objectum est, tua salus diluet. Servatus à me vitam mihi dederis, oro, quæsoque : omissoque metu, patere medicamentum concipi venis. Laxa paulisper animum, quem solitudine intempestiva amici sancti fideles, sed moleste seduli, turbant. *Non securum modo hac vox, sed etiam latum Regem ac plenum bona spei fecit.* Itaque, si dii, inquit, Philippe, tibi permisissent, quo maxime modo animum velles experiri meum, alio profecto voluisses. Sed certiore, quam expertus es, ne optasses quidem. Hac epistola accepta, tamen, quod dilueras, bibi; & nunc credo, te non minus pro tua fide, quam pro mea salute esse sollicitum. *Hac elocutus, dexteram Philip-*

cere: os tuum perinde spiritum meum trahit, quomodo hanc potionem, quam absorbes. Sed hæc est sententia elegantissimi sensus: Vita mea in tua salute posita est, nec os tuum, quo vitalem spiritum trahis, tibi magis quam mihi vitam prorogat: quo clauso, tam mihi, quam tibi necessario moriendum erit. Deinde ex eo quoque Raderi interpretatio subvertitur, quod Curtius (ipso faciente) innuit, prius bibisse Alexandrum, quam literas Philippo legendas præberet, immo si simul & iste bibisset, & hic legisset, credibile tamen esset, illum multo prius ebibisse, quam hic & epistolam perlegeret, & tunc simul affectibus perculsus in vocem illam prorumperet. *Freinsb.*

Crimen parricidii] Parricidium Isid. lib. v. Etymol. cap. xxvi. dici putat, quasi parentis cædium. Cicero primo parricidam vocat, qui parentem occidit: deinde lege Pompeja qui propinquum quemvis: postremo ex Numæ Pompilii lege, qui liberum hominem

morti sciens dederit. *Patria etiam* [imo & principum] oppressor, parricida jure vocatur: quia patria parens uniuscujusque est.

Si dii tibi permisissent, quo maxime modo animum velles experiri meum, alio profecto voluisses. Sed certiore, quam expertus es, ne optasses quidem] Hoc est: si tibi superi fecissent copiam explorandi meum erga te animum, qua tu potissimum ratione velles, voluisses meo animo hac tam periculosa & dubia via salutis, ad animi mei sensu penetrare. Sed profecto modus hic quo meum erga te animi sensum deprehendisti, unus omnium certissimus fuit, uti nec optare quidem potueris certiozem, cum salutem meam tuæ fidei posthabui, maluique me ultimo periculo offerre, quam tibi me vitamque meam non credere. *Rad.*

Dextram] Quæ ut in deditos supplices, aut sedus jungentes fidei, sic alias favoris & benevolentiz est tessera. nos etiam in gratiarum actione solemus

Philippo offert. Caterum tanta vis medicaminis fuit, ut quæ sequuta sunt, criminationem Parmenionis adjuverint. Interclusus spiritus arte meabat, nec Philippus quidquam inexpertum omisit. Ille somenta corpori admovit, ille torpentem nunc cibi, nunc vini odore excitavit. Atq; ut primum mentis compotem esse sensit, modo matris, sororumq; modo tanta victoria appropinquantis admonere non destitit. Vi vero medicamentum se diffudit in venas, & sensim toto corpore salubritas percipi potuit: primo animus vigorem suum, deinde corpus quoq; expectatione maturius recuperavit. Quippe post tertium diem, quam in hoc statu fuerat, in conspectum militum venit. Nec avidius ipsum Regem, quam Philippum intuebatur exercitus: pro se quisque, dexteram ejus amplexi, grates habebant, velut presenti Deo. Namque

haud

lemus implicare dexteras. Atque hoc intuitu Darium Polystrato manum porrexisse potius crediderim, quam, ut Justinus extremolibr. xi. interpretatur, ut id fidei regis pignus Alexandro ferret, cui fide regia à Dario nihil erat opus. ea enim tantum ad eos, qui in fidem, hoc est patrocinium, recipiuntur, attinet. Sic hospites inter se jungunt dexteris, ut ex Cicerone pro Deiotaro cap. 3. est colligere.

Nunc cibi, nunc vini odore] Megasthenes apud Plinium 7. 2. ponit ad extremos fines India ab Oriente circa fontem Gangis. Astomorum (ist est, ore carentium) gentem sine ore, corpore toto hirsutam: vestiri frondium lanugine, halitu tantum viventem. & odore quem navibus trahant. Nullum illis cibum, nullumque potum: tantum radicum florumque variorum odores & sylvestrium malorum, quæ secum portant longiore itinere,

ne desit olfactus: graviore paulo odore haud difficulter examinari.

Matris Sororumque] Quas ille impense amabat. nam infra 10. 5. Olympiada immortalitati consecrare decreverat. sed & in sorores, Cleopatram imprimis, tantum nimia indulgentia fuerat. recte ideo reprehensus à Plutarcho in præceptis Reipublicæ gerendæ cap. 57. Freinsh.

Velut presenti Deo] Veteres omnino medicinarum repertoires excultoresque divorum numero accensuerunt, divinisque honoribus mactarunt, Apollinem inquam, Mercurium, Arabum, Dioscuros, Cadmum, Chironem, Apim, Aesculapium, Podalirium, Machaonem, qui & Homero Il. d. 212. ἰσὺ δὲ θεῶν παρ' αὐτῶν λαοδότης, & alios, quod crederent, tam excellentem disciplinam non potuisse humanis ingeniis excogi-

haud facile dictu est, prater ingentiam illi genti erga Reges suos venerationem, quantum hujus quoque Regis vel admirationi dediti fuerint, vel charitate flagrauerint. Iam primum nihil, nisi divina ope, aggredi videbatur. Nam cum esset praesto ubique fortuna, temeritas in gloriam cesserat: etas quoque vix tantis

cogitari. proinde à Luciano Abdicato appellatur *Deorum doctrina*. Rad.

Erga reges suos] Tales fuerunt Capadoces, qui libertate à Romanis donati, negarunt vivere gentem sine rege posse, referente Justino 38, 2. Tales omnes ad Orientem populi. unde *suetus regibus oriens*, Tacito H. 4, 17. immo *omnibus gentibus*, ut M. Tullius pro L. Manilia cap. 9. ait, *regale nomen magnum & sanctum videtur*. Sed omnes fere gentes superabant Persæ, quibus nomen regis pro numine erat. quo cum iterum apes comparantur apud Ambrosium Hexaëmeron 5, 21. *Apes illæ quæ non obtemperaverint legibus regis penitentis condemnatione se mulcanti, & immoriantur aculei sui vulnere. Quod Persarum populi hodieque servare dicuntur: ut pro commissi pretio ipsi in se propria mortis exsequantur sententiam. Itaque nulli sicut reges Persarum tam gravissimas in subiectos habent leges. Apud Brissonium lib. 1. late leges, quomodo Deorum honoribus colebantur, eos adeuntes humi prosternebantur, aliaque in hunc modum. Longe autem maximum ejus venerationis argumentum legitur apud Herodotum 8, 118. Cum Xerxes navi in qua erat, ob multitudinem vectorum laborante, de vita periclitaretur, magnum Persarum, qui cum eo erant, numerum sponte se in mare precipitasse, ut sua morte vitam regis emerent. quippe in illis gentibus Regnum eximia majestas est. infra 5, 10. Quibus non absimilia de barbaris regibus traduntur à recentioribus. Freinsb.*

Venerationem.] Hæc veneratio nascitur ex autoritate, autoritas ex metu & admiratione; Erga Alexandrum accessit etiam caritas militum, firmissimum regni praesidium. Nec Macedones tantum, sed omnes gentes bello etiam subactæ colebant amabantque Alexandrum, nec vivum tantum, sed mortuum etiam, adeoque sorores propter Alexandrum, Quin ipsius mater Darii Sisigambis, cum post Darium occisum vivere sustinisset, Alexandro extincto superstes esse erubuit. Raderus.

Praesto ubique fortuna] *Quam solus mortalium in potestate habuit, infra 10, 5.*

Temeritas in gloriam cesserat] Plautus Pseudolo 2, 3.

— ut quisque fortuna nititur,

Ita praecllet, atque exinde sapere enim omnes dicimus.

Bene ubi quod consilium discimus accidisse, hominem catum

Eum esse declaramus: stultum autem illum, cui vertit male.

Simili fortuna Marii omnia non bene consultata modo, verum & casu data in virtutem trahebantur, teste Sallustio Jug. & Ceriali apud Tacitum H. 5, 21. *subito consilii, sed eventum claro, aderat fortuna, etiam ubi artes defuissent. Sic apud Germ. Cattiis victoribus fortuna in sapientiam cessit. Curio apud Cæsar. De bello civ. 2, 31. quasi non & filicitas rerum gestarum exercitus benevolentiam imperatoribus, & res adversa odia conciliant.*

Gratio-

tantis matura rebus, sed abunde sufficiens, omnia etiam ejus opera honestabat: & quæ leviora haberi solent, plerumque in re militari gratiora vulgo sunt; exercitatio corporis inter ipsos; cultus habitusque, paululum à privato abhorrens; militaris vigor: quæ ille vel ingenii dotibus, vel animi artibus, ut pariter charus ac venerandus esset, effecerat.

At Darius, nuntio de adversa valetudine ejus accepto, celeritate, quanta tam grave agmen poterat, ad Euphratem contendit: junctoque eo pontibus, quinque tamen

Gratiora vulgo sunt] Cujus favor merito querendus, quantum bonis artibus potest. Impense tamen prospiciendum est, ut prudentia, quæ sola actiones distinguit, addit. nam qui absque ea humanitati studere voluerunt, pro caritate popularium contemptum invenerunt. Hanc Alexandri humanitatem perperam carpi, eique conjurationes seditionesque, quæ postea extiterunt, frustra adscribi puto. nam ipsa res id evincit. donec enim humanum atque facilem se præbuit, ut pariter carus ac venerandus esset, effecerat: postquam in superbiam lapsus est, immortalitatem affectantem contumacius, quam aut ipsis expediebat, aut regi, aversati sunt. infra 4, 7. Freinsl.

Exercitatio corporis inter ipsos] Pompeius apud Sallust. Hist. fragm. incert. 4. 46. cum alacribus saltu, cum velocibus cursu, cum validis vestire certabat. Sic de M. Valerio Corvo Livius 7. 33. Non alias militi familiarior dux fuit, omnia inter infimos militum haud gravate munia obeundo. in ludo præterea militari, quam velocitatis viriumque inter se æquales certamina ineunt, comiter facili: vincere ac vinci vultu eodem, nec quemquam aspernari parem qui se offerret. Itaque (ut mox sequitur) universus exercitus incredibili alacritate adhortationem profectus

ducis, castris egreditur.

Vel animi artibus] Explicet similis ille Livii 26, 19. Fuit enim Scipio non veris tantum virtutibus mirabilis, sed arte quoque quadam ab juvenia in ostentationem earum compositus. & quæ sequuntur.

Junctoque eo pontibus] Cyrus minor cum ex Cilicia Babylonem proficisceretur, ubi ad Euphratem pervenit, reperit latum stadia tria. Non improbabile est à Dario in Ciliciam movente haud procul ab eo loco, pontibus stratum fuisse. Rader. Xenophon. Anabasis. 1. Cyrum transisse Euphratem dicit ad Thapsacum: Cyrus ad Euphratem fluvium procedit, cujus erat quatuor stadiorum latitudo. Ibidem urbs ampla & locuples erat, cui nomen Thapsacus. quod oppidum suo tempore Amphipolis vocatum fuisse Plinius scribit 5, 21. appellatione haud dubie inde ducta, quod ab utraque fluminis ripa habitaretur. Sic & Amphipolis Thraciæ appellata fuit, ob interfluentem Strymonem. Nobilitarunt eam præcipue Geographi, dimensiones suas ad eam applicantes. qua de re multa Strabo libris prioribus. Ibi vada sunt, quæ Cyrus sine ponte trajecit. Eodem loci Darius pontem struxit, ut ex Arriano 2, 3. liquet: ad Thapsacum urbem & Euphra-

tamen diebus trajecit exercitum, Ciliciam occupare festinans. Iamque Alexander, viribus corporis receptis, ad urbem Solos pervenerat: cujus positus, ducentis

Enphratem (nimirum per pontem suum regressurus) cum equis atque contendit, ut quam citissime posset, Enphratem inter se atque Alexandrum medium relinqueret. & clarius 3, 2. ubi & Alexandrum eadem transivisse scribit. Alexander

Thapsacum pervenit &c. post ejus (Mazzi) singam pontibus in ulteriorem ripam jactis, Alexander universum exercitum transduxit. Nisi tamen iste pons non ad tempus à Dario structus, sed perpetuo ibi fuit. quod innuere videtur Strabo libr. 16. juxta Thapsacum antiquas Enphratis pons erat ad Tigridem transivit: ubi Alexand. cum exercitu trajecit. Porro Artianus Romanos etiam per Enphratem quoties necesse fuit pontem duxisse asserit 5, 1. ubi & rationem illorum fruendis pontibus explicat. addit autem quoties necesse fuit. alias enim ad Zeugma transire sunt soliti, ut Crassus apud Appian. de bell. Parth. quamquam enim ibi pontis tantum meminit App., ex Floro tamen 3, 11. constat, eum ibi transivisse. ut ita contentus fuerit Appianus pontem dicere, qui ad Zeugma ordinarius erat & perpetuus. Eum Seleucus struxerat, ut ex Plinio 5, 24. discimus: Zeugma transitum Enphratis nobile. Ex adverso Apamiam Salenus idem utriusque conditor, ponte junxerat. Qui auctores faciunt, ut disfidam Dion. libr. 40. qui Zeugma appellatum scribit ab expeditione Alexandri, qui Enphratem ibi transierit. Freinsb.

Solos] De Solis urbe passim scriptores, & antiquior omnibus Herodotus, [apud quem tamen non reperio Solos præter urbem Cypriam hoc nomine.] Ego ex Laërtio in Solone ipsius natalem aperiā: inde Solon (à Cœlo) dimissus venit in Ciliciam. & urbem con-

didit, à se Solos appellatam. Addit Laërtius paucos ibi Atheniensium collocatos, eosque sensim patriæ linguæ inter barbaros oblitos cœpisse *σλοικίζεν*. Alii ab aliis barbaris affirmant Atticam linguam ibi depravatam, indeque natum Solæcismum, qui colonias in omnes prope gentes & posteritatem scholasticæ deduxit. Solinus & Mela *Solæ* non *Solis* scribunt, & Vadianus ex Hermolao, hic ex Cicerone conatur evincere, ut Dioscor. Sed nusquam legi Solas, sed Solos. Et quo pacto aliter scribas Græce nomen multitudinis virilis generis? Si muliebre esset, *Σόλαι* dicendum erat, unde Solæ, Solanum descendit. Servo cum Curtio Solos, à Soli Solorum. Uti & Artianus 2, 1. Strabo libr. 14. ac alii *Σόλαι* in quarto casu scribunt. Fuit & Cypri urbs huic cognominis, & Africæ promontorium apud Herodotum. *Rade-rus*. Apud Herod. 2, 32. & 4, 43. promontorium est *Soloeis*. Quod in quibusdam exemplaribus hoc loco *Solis* legebatur. Salmasius ad Solin. dicto loco, ait defendi posse, ex eo quod antiqui nomina urbium sexto casu plerumque proferebant, etate Solini, atque adeo superiore. Quod autem in aliis exemplaribus Solini & Melæ est *Solæ*, id mihi videtur accidisse ex veteri pronunciatione Græci nominis *Σόλοι*, quæ non male sic effertur *Solæ*, ita scilicet, ut novissimæ duæ vocales coalescant in diphthongum. Alexander autem præmissis ad aditus Ciliciæ extremæ occupandos Parmenione, ipse Tarso profectus primo die Anchialon oppidum à Sardapalo intra unum diem una cum civitate Tarso conditum pervenit, inde Solos. Ita fere Artianus.

Μελίττα

centis talentis, nomine multa ex actis, arci praesidium militum imposuit. Vota deinde pro salute suscepta per ludum atque otium reddens, ostendit quantam fiducia Barbaros sperneret. Esculapio, & Minervæ ludos celebravit. Spectanti nuntius latus affertur Halicarnasso, Persas acie à suis esse superatos:
Myn.

Multa] Quia Dario Persisque plus fuisse videbantur. Captis vero Solis & praesidio firmatis circumtulit bellum in montana Ciliciz, quæ omnia intra vii diem occupavit, Solosque rediit. *Arrianus.*

Vota pro salute] A milite vel Alexandro, vel utrisque. & hoc pro more, ut in Romana quoque Imperatorum, & Græca historia passim cognosces. Votorum antiquissima est origo, ut ex historia sacra patet. eaque in omni necessitate & desiderio concipiebantur.

Quantam fiducia barbaros sperneret] In hoc videri possit imitatus Cleomenem. in cuius vita Plutarch. cap. 15. Populabundus fines Megalopolitanos ingressus, tum ingentem prædam congeßit, tum magnam vastitatem edidit agri. Denique ceptis artificibus qui ludicram artem faciebant, & veniebant ex Messene, excelsavit in hostico theatrum, exhibitisque quadraginta minarum sumptu ludis, sedis illic ad eos spectandos unum diem: non quo duceretur eo spectaculo, sed ut hostibus quasi insultaret, & quam longe illis esset superior, cumulate illorum demonstraret desipientia.

Esculapio & Minervæ] Illi quod Numen peculiare salutis crederetur; eoque nomine à Romanis pestilentia laborantibus, Epidaurò accitus est, ut apud Livium sine lib. 10. & Epit. 11. Valer. Maxim. 1,8. & alios.

Minervam autem præcipue semper Alexander coluit, cui & ante ad illium sacrificavit, 1,4. eique arma sua

suspendit: & pollicitus est templum se illustrissimum conditurum. Strabo lib. 13. Et infra 3, 12. aram sacrat: quam & 4, 13. propitiat: & 8, 2. victimis cæsis honorat; quod & Arrianus notat 4, 4. *Freinsh.*

Ludos celebravit] Esculapio ludos celebravit, quo vota Tarßi suscepta redderet. Erant hi ludi Gymnici & Musici, Arriano teste. Inter Gymnicos, sive qui nudi se exercebant, erant Pentathli seu quinquertiones & Pancratiastæ: hi pugilatu, & luctu. illi omni genere Gymnico, cursu, saltu, disco, luctu, pugilatu nobiles. Musici concinent theatra, ludios, scenas, comædias & tragœdias, satyras, divorcia seu exodia, & quidquid denique ad theatrum pertinet. Minervæ ludos theatrales & gymnicos instituit velut bellorum ac sapientię simulantistici. de in quod illa Græcis singulari cultu sacrosancta, semper eisdem fuisse canatur ab Homero contra Trojanos. *Raderus.*

Spectandi nuntius latus adfertur Halicarnasso, Persas acie à suis esse superatos] Halicarnassus caput Cariz Mausolei opus. Herodoto, Dionysio & aliis inculpta miraculis, præsertim Salmaci fonte. Sed quomodo ex Halicarnasso nuntium accepit Alexander, cum urbem multo labore captam à fundamentis exciderit? Urbem evertit, sed non arces in quas profugerant hostes: quas tamen ipsas postmodum recepit. *Raderus.* Sed audiamus Arrianum. *Hic Orontobaten Persum (qui Halicarnassum*

Myndios quoque & Caunios, & pleraque tractus ejus sua facta ditionis. Igitur edito spectaculo ludicro, castrisque moris, & Pyramo amne ponte juncto, ad urbem Mallon pervenit: inde alteris castris ad oppidum Castabalum. Ibi Parmenio Regi occurrit,

quem

πᾶσι ἀρετῇ, & Myndium, & Caunum ac Theram & Calliopolim tenebat) à Ptolemaeo & Asandro victum cognovit. Accesserat ad victoriam & Cos & Triopium. Hinc (Orontobatem) magno praelio victum perscribebant, caesis peditum circiter 700, equitum 50, vivis non infra 1000 capris.

Myndios:] Ἐστὶ καὶ πόλις Καρίας ἁπλῶς παλαιὰ Μύνδου. Hecataeus. Εἰς Μύνδου ἰλὸν, καὶ θρασάμιν & μεταλάας καὶ πόλιν, μικρὰν δὲ τὴν πόλιν, ἅνδρες Μύνδοι, ἴφην, κλειστοὶ καὶ πόλιν, μὴ ἢ πόλιν ὑμῶν ἐξέλθῃ. Livius. Quorum oppidum ipse spe ditionis tentaverat, sed irritò successu. vide Arrian. 1, 7.

Caunios:] Caunus oppidum Cariz. Δὲ καὶ Καῦνις, ὅν Βιόλις καὶ ἀδελφὴ ἐστὶν οὖν φησὶν ἰσχυρὸς ἐκένν. ὅτιν ἢ παλαιὰ, ὁ Καῦνις ἔργος. Diſta à Canno, à Babilide sorore dilecto, sed averſante illam & fugiente, unde nata Pavormia, Caunius amor. Stephanus ἐστὶ πόλιν. Urbs olim Calymna dicta. in vicina Callis flumen altum. Caunus navalia habet, & portum qui claudi potest: Supra eum castellum Imbrus. Regio fertilis, sed valetudine habitantium infamis. Raderns. Porro hoc oppidum tam aliis pomis, quam præcipue sicubus nobile fuit. vide Athen. 3, 3. Quæ confuſcenti navim adversus Parthos omen ſecere M. Craſſo. veterales prædicant vocæ Canneæ. Plin. 1, 5, 19. Ubi forte legend. Canneas, ut exprimat omen ἐστὶν οὖν eas. Quæm admodum apud Ciceronem, de divinat. 2, 10. Cum M. Craſ-

ſus exercitum Brundisii imponeret, quidam in portu carcas Canno adveſtas vendens, Canneas, clamitabat. Caunum imprimis nobilitavit Protogenes celeberrimus pictor, qui originem inde duxit, Plin. 35, 10. Ceterum plerique libri hoc loco Caunydios legunt, unde mihi ſuſpicio eſt ſcripſiſſe Curtium Cnidius Freinſh.

Et pleraque tractus ejus, Theram, Calliopolim, Con, Triopium. Arrianus.

Mallon) Ubi Amphilocho ut heroi parentavit: quumque cives ſeditione laborantes offendiſſet, ea ſedata, tributa quæ Dario regi pendere ſoluerant, iis remiſiſit, quod Malli Argivorum coloni eſſent, ipſæque ab Heraclidis Argivis oriundum ſe perhiberet. Arrian. 2, 1. Quem explicat Strabonis locus lib. 14. ubi hanc urbem deſcribit. ex quo diſces Amphilocho Argivum conditorem fuiſſe Malli, cujus ſepulchrum oſtenditur apud Margafa propter Pyramum.

Caſtris] h. e. diebus, etſi non ſemper continuis.

Caſtabalum] Caſtabala numero multitudinis ſcribunt Geographus [Strabo lib. 12.] & Plinius [5, 27, & 8, 40. Propter bella Colophonii, itemque Caſtabalenses, cohortes canum habuere &c. Stephanus. Καſταβάλα πόλις Κιλικίας. καὶ Φοινίκης, ἢ καὶ Περσείας ἐκαλεῖτο. Caſtabala urbs eſt Ciliciæ & Phœnicis, quæ & Perſia vocabatur. Hic ajunt getta, quæ de Oreſte & Pylade ſeruntur. Raderns. Vide Strabonem citato loco.

Ibi] Arrianus 2, 1. leviter diſſentit, quum adhuc apud Mallus eſſet.

N

Iſſon

quem pramiserat ad explorandum iter saltus, per quem ad urbem Isson nomine penetrandum erat. Atque ille angustiis ejus occupatis, & prasidio modico relicto, Isson quoque desertam à Barbaris ceperat. Inde progressus, deturbatis qui interiora montium obsidebant, prasidiis cuncta firmavit: occupatoque itinere, sicut paullo ante dictum est, idem & auctor & nuntius venit. Isson inde Rex copias admoovit: ubi consilio habito, utrumne ultra progrediendum foret, an ibi opperendi essent milites novi, quos ex Macedonia adventare constabat: Parmenio, non alium locum praelio aptiorem esse, censebat. quippe illic utriusque Regis copias numero futuras pares, cum angustia multitudinem non caperent. planitiem ipsis camposque esse vitandos, ubi circumiri, ubi ancipiti acie opprimi possent. Timere, ne non virtute hostium, sed lassitudine sua vincerentur: Persas recentes inde successuros, si laxius stare potuissent. Facile ratio tam salubris consilii accepta est. Itaque inter angustias

Isson] Mirum dictu; Xenophon. l. 1. ἀναβάσ. Diod. Siculus 17, 32. & Melas 1, 13. Isson ingentem urbem; Strabo libr. 14. πολίχμιον oppidulum cum statione appellat. Iterum Melas ævo suo nullam fuisse Isson affirmat. Stephanus autem, Issus, inquit, urbs inter Syriam & Ciliciam, ad quam Alexander Darium vicit, eoque dicta est Nicopolis ab illo. Ptolemæus tamen Nicopolim diversam facit ab Isso, uti revera est. Raderus. Hic Cicero postea castra habuit, seæste. Sic epist. fam. 2, 10. Interea cum meis copiis omnibus vexavi Amanienfes hastes sempiternos: multi occisi, capti, reliqui dissipati: castella muni-

ta improvisò adventu capta & incensa. Ita victoria justa imperator appellatus apud Issum (quo in loco sæpe, ut ex te audi-vi. Clitarchus tibi narravit, Darium ab Alexandro esse superatum) abduxit exercitum ad infestissimam Cilicia partem. Idem ad Atticum 5, 20. Castra paucos post dies habuimus ea ipsa, qua contra Darium habuerat apud Issum Alexander, quem & aras ibidem collocasse discimus ex eodem Cicerone ep. fam. 15.

Ex Macedonia adventare] Alexandro Ciliciam intranti advenerunt ex Macedonia supplementi loco peditum 5000, equites 800. Callisthenes apud Polybium.

Sise-

stias saltus hostem opperiri statuit. Erat in exercitu Reges, Sisenes Perses, quondam à Pratore Egypti missus ad Philippum, donisque, & omni honore cultus, exilium patria sede mutaverat: secutus deinde in Asiam Alexandrum, inter fideles socios habebatur. Huic epistolam Cretensis miles obsignatam anulo, cujus signum haud sane notum erat, tradidit. Nabarzanes Prator Darii miserat eam, hortabaturque Sisenem, ut dignum aliquid nobilitate ac moribus suis ederet: magno id ei apud Regem honoris fore. Has litteras Sisenes, utpote innoxius ad Alexandrum saepe deferretentavit. Sed cum tot curis apparatuque belli Regem videret urgeri, aptius subinde tempus exspectans, suspicionem iniii scelesti consilii prae-buit. Namque epistola, priusquam ei redderetur, in manus Alexandri pervenerat, lectamque eam igno-zi anuli sigillo impresso, Siseni dari iusserat, ad esti-mandam fidem Barbari. Qui quia per complures dies non adierat Regem, scelesto consilio eam visus est sup-pressisse, & in agmine à Cretensibus haud dubie ius-su Regis occisus est.

CAP.

Sisenes] Apud Arrian. 1, 8. me-moratur Asifines Persa, de quo qui-dem aliqua dissimilia narrantur: sunt tamen, quae persuadeant, eundem vi-deri debere, quem Curtius hic nomi-nat.

Nabarzanes Prator Darii] Chiliarcha Darii & Drangarum Satrapes, Besso patricidii adversus regem Darium par-

ticeps, donatus tamen vita ab Alexan-dro, propter Bagoam puerum, quem munus Alexandro attulerat. Diffusus tamen ei propter conscientiam male-factorum in Indiam profugit. *Rad.*

A Cretensibus] Quibus Sitalces prae-suit. Cretenses sagittarios in exercitu hoc laudat *Arrianus*.

CAP. V.

Darii ante pugnam consilia: tum exercitus Perfici consternatio; proximæ internecionis prælagium.

NAmque Græci milites, quos Thymondas à Pharnabazo acceperat, præcipua spes, & propemodum unica, ad Darium pervenerant. Hi magnopere suadebant, ut retro abiret, spatiososque Mesopotamia campos repeteret. Si id consilium damnaret, at ille divideret saltem copias innumerabiles, neu sub unum fortuna iectum totas vires regni cadere pateretur. Minus hoc consilium Regi, quam purpuratis ejus displicebat: ancipitem fidem, & mercede venalem prodicionem imminere, & dividi non ob aliud copias velle, quam ut ipsi in diversa digressi, si quid commissum esset, traderent Alexandro. Nihil tutius esse, quam circumdatos eos exercitu toto obruitelis; documentum non inulta perfidia futuros. At Darius, ut erat sanctus & mitis, se vero tantum facinus negat esse facturum, ut suam secutos fidem, suos milites jubeat trucidari. Quam deinde amplius nationum exterarum,

salu-

Thymondas] Græcus erat, & transfuga ab Alexandro in Ægypto periiit. *Arrianus.*

Documentum] Exemplum aut admonitio, quemadmodum Cæsar & Cicero hoc sensu usurpant.

Sanctus] Id est innocens, integer, æquus, bonus & justus. Alia significatione sumitur in Digestis Justinianeis.

Suam secutos fidem] Haud minus memorabili exemplo Zuleman rex Arabum in Hispania, quodam suadente ut auxilia Christiana deleri pateretur, respondit: *In securitate mea fidei advennerunt, & ideo nunquam hoc facinus perpetrabo.* Roderic. Toletan. hist. Arab. c. 33.

Nemi-

salutem suam credituram sibi, si tot millium sanguine imbuisset manus? Neminem stolidum consilium capite luere debere. Defuturos eos qui suaderent, si suasisset periculum esset. Denique, ipsos quotidie ad se vocari in consilium, variasque sententias dicere, nec tamen melioris fidei haberi, qui prudentius suaserint. Itaque Gracis nuntiari jubet, ipsum quidem benevolentia illorum gratias agere. ceterum si retro ire pergat, haud dubie regnum hostibus traditurum. Fama bella stare, & cum qui recedat, fugere credi.

Tra-

Neminem stol. consilium] Thucyd. 3. 7. Moderatam prudentemque civitatem, ut nihil adicere honorum illi cuius pra aliis bonam consilium fuerit, ita neque praesentibus cum spoliare decet. Quod si quis minus rectum consilium dederit, is non modo multa nulla, sed ne ignominia quidem puniendus est &c. Cicero ad Attic. 6, 8. Quid debet qui consilium dat prestare praeter fidem? Dion. lib. 52. ubi egregie Mæcenas ad Augustum: Liberam dandi tibi ex animi sui sententia consilii omnibus potestatem facies, proposita securitate. nam & si cuius tibi sermo probatur, multum inde utilitatis ad te, & si non placebit, nihil incommodi redibit. quorum consilium sequendum existimabis, eos collauda ac honora. (nam illorum inventis gloriam tibi paries.) quorum vero rejicias, nequaquam eos aut ignominia afficies, aut culpabis. quum ad eorum tibi voluntatem, non successum ejus, sit respiciendum. Qui & huic monito sapienter paruit. Dio lib. 53. omnes adhortatus est, ut suum sibi consilium aperirent, si quid rectius invenirent, libertatem omnem eis concedens.

Variasque sententias dicere] ὁ δὲ βασις. λέγει, μὴ λεχθεῖσιν ῥηί γυμνῶν ἀντιῶν ἀδύλατοι, ὅτε ἐστὶ τὴν ἀμέλειαι γεόμενοι ἐλάττω. ἀλλὰ δὲ τῇ ἐρημίῃ ῥηῖα. λεχθεῖσιν ὅτι ἔτι ἀσπὲς τῷ

ἐν τῷ ἀντιῶν. αὐτῶν ῥηί ἰσχυρῶς δὲ διακρίνομεν, ἵνα ἵνα παρατεῖται ῥηί ἀλλὰ ῥηῖα, ἀλλὰ ἵνα ἵνα τῷ ἀντιῶν. Rex, nisi diversa inter se sententia dicuntur, non potest quā eligere meliorem: sed necesse habet ea, quae dicta est, uti: at cum plures dicta sunt, licet tanquam aurum purum deligere; quod per se discerni cum nequeat, comparatum cum altero discerni potest. Artabanus apud Herodot.

Si retro ire pergat] Turpo sibi Darius tantus rex putabat futurum, si unde venerat rediret, quod ipse fugam interpretabatur. (& habebat speciem fugae.) hostem inde animum sumptorum, suos posituros; se timoris, quod in rege turpissimum est, ipsaque morte dirius, insinulatam iri. Itaque multis aut mutatio castrorum, aut abitus, aut regressus parum felices efficit, ut Livius lib. 22. 23. & 44. narrat. De Pyrho Julius 29. 3. De Amomphareto nolente castra mutare adversus Mardonium, Plutarch. in Asistide cap. 34. De Constantino Pogonato Zonaras l. 3. De Hannibale, etiam Appianus. De Mnasiippo Xenophon l. 3. Hellen. Rad.

Fama bella stare] Famæ serviendum est studiosissime, eademque saepe negligenda & contemnenda, ne vatis rumoribus turberis. prius affirmat hostes

N 3 -

& hic

Trahendi vero belli vix ullam esse rationem. Tanta enim multitudini, utique cum jam hyems instaret, in regione vasta, & invicem à suis atque hoste vexata, non suffectura alimenta. Ne dividi quidem copias posse, servato more majorum, qui universas vires semper discrimini bellorum obtulerint. Et hercule, terribilem antea Regem, & absentia sua ad vanam fidu-

& hic. & aliis locis. Livius accedat 27. 47. *Famam bellum conficere, & parva momenta in spem metumque impellere animos.* Nec Tacitus dissentit 1. 3. 8. *fama in novis ceptis validissima est.* & Agr. 18. 5. *instandum fama, ac prout prima cessissent, fore universa.* Contra tamen sæpe animus adversus rumores firmandus. Livius 22. 39. *adversus famam rumoresque hominum si satis firmus steteris.* Idem dicit Paternulus 2. 115. *Nunquam consilia ducis iudicio exercitus, sed exercitus providentiæ ducis regendus est.* Seneca: *Male imperator cum regis vulgus loquitur: Ad calamitatem quilibet rumor valet.* Rader. Memorabilis est locus Cæsaris de bello Civ. 3. 43: ubi dicit sibi hanc rationem fuisse, ut auctoritatem, qua ille (Pompeius) maxime apud exteras nationes niti videbatur, minueret; quoniam fama per orbem terrarum percrebuisse, illum à Cæsare obsideri, neque audere prælio dimicare. & eodem lib. c. 56. ibidem laboravit Pompeius, ut famam & opinionem hominum teneret.

Qui recedat, fugere credi] Facit huc sententia Curionis apud Cæs. de Bel. Civ. 2. 31. *Castrorum mutatio quid habet nisi turpem fugam, & desperationem omnium, & alienationem exercitus.* Herod. 1. 14. *Bellum relinquere inchoatum, præterquam quod indecorum videtur, etiam periculosum est.* Quippe ad aciam barbaris injiciemus: neque enim reme, inde cupiditate decepsisse nos, sed ausuisse metum persulfos arbitrabitur.

Non suffectura alimenta] Summa cura Reges Persarum in expeditionem parabant comæatum, cui *ἐπιτοχὴ* præfiebant, & pro ratione temporis quod in bello posituri erant, alimenta parabant. de quo Herodotus & Xenophon copiosi testes tradiderunt, veriti Cambysis casum & imprudentiam ab Herodoto reprehensam, & à Seneca exagitatam, qui, in his, inquit, quia non supinis manibus exceperant servitutem, missisque legatis responsa dederant quæ contumeliosa reges vocant, Cambyses fremebat, & non provisi comæatibus, non exploratis itineribus, per in via per amentia traherebat omnem bello utilem turbam: cui intra primum iter deerant necessaria, nec quicquam subministrabat sterilis & inculta, humanoque vestigio ignota regio, sustinebant famem primo tenerrima frondium, & cacumina arborum, tum coria igne mollita, & quicquid necessitas cibum fecerat. Postquam inter harenas radices quoque & herba defecerant, apparuitque inops etiam animalium solitudo, decimum quemque sortiti alimentum habuerunt fame satius. Agebat adhuc ira regem precipitem, cum partem exercitus amisset, partem comedisset, donec timore, ne & ipse vocaretur ad sortem: tum decimum signum receptus dedit. Rader.

Servato more majorum] Sic enim Cyrus, Darius, Xerxes maximis copiis collectis ipsi præsentem neminem abire patiebantur, & universas vires in præliis adhibuerunt. Herodo, Xenophon & alii.

Ritg

fiduciam elatum, posteaquam adventare se senserit, cautum pro temerario factum, delituisse inter angustias saltus ritu ignobilium ferarum, qua strepitu pratercurrentium audito, sylvarum latebris se occultaverunt. Iam etiam valetudinis simulatione frustrari suos milites, sed non amplius ipsum esse passurum detrectare certamen. In illo specu, in quem pavidum recessissent, oppressurum esse cunctantes. Hac magnificentiùs jactata, quam verius. Caterum pecunia omni rebusque preciosissimis, Damascus Syria, cum modico praesidio militum missus, reliquas copias in Ciliciam duxit, insequentibus, more patrio, agmen conjuge & matre. Virgines quoque cum parvo filio comi-

Ritu ign. ferarum] Tacitus Agric.

Quomodo sylvas saltusque penetrantibus, fortissimum quodque animal robore, pavidum & inertia ipse agminis suum pelluntur.

Hac magnificentiùs] Ejusmodi suspitionem amovet ab se Scipio Livii 21, 41. *Non verum, ne quis me hoc vestri adhortandi causa magnifice loqui existimet, ipsum aliter animo affectum esse. Solent enim quandoque duces confirmandi militis causa, premere metus suos, & de suis viribus magnifice praedicare. Sic Aeneas apud Virgil. 1, 212.*

Talia voce refert, curiaq; ingentibus aeger Spem vultu simulat, premit altum corde dolorem

Apud Livium 28, 8. *Philippus murebat quidem & agebat ut &c. In concilio tamen dissimulans agrestudinem, elato animo differmit. Idque est, verbis Senecae ad Polyb. 24, 5, quod duces magni faciunt, rebus affectis, ut hilaritatem de industria simulent, & adversas res adumbrata latius abscondant, ne militum animi, si factum ducis sui mentem viderint, & ipsi collabantur. Freinsh.*

Pecunia omni] Aelian. 2, 1, verisimi-

lius scribit, majorem pecunia partem.

Damascus] Vide infra 3, 12.

Ciliciam] Cilicia ab occasu habet Pamphylia, ab ortu Syria, à meridie Issicum sinum, à Septentrione Capadociam, qua venit Alexander.

More patrio] Persae in exercitum proficiscentes, Conjuges, Liberos, Matres, Pellices, ducere consueverunt, ut hic. Medos plane & Asiaticos, ut & Lydos, affectus omnes suos, secum hoc praetextu in bellum duxisse, quod eorum conspectus animos illis adderet: simulque quod pro rerum carissimarum tutela acrius & ardentius dimicerent, Xenophon, Diodorus, Herodotus, Maximus Tyrius, observarunt. Neque ab hoc more Germani alieni. Historico teste in Germania. Apud Romanos primitus ita constitutum erat, ne uxores maritos vel ad bellum, vel ad administrationem provinciae abeuntes comitarentur, nisi mariti vellent teneri ex delictis uxorum. Postea tamen per rescripta Imp. Diocletiani & Maximiani aliter constitutum est, ut ex legibus Justinianeis colligo.

comitabantur patrem. Forte eadem nocte & Alexander ad fauces, quibus Syria aditur, & Darius ad eum locum, quem Amanicas Pylas vocant, pervenit. Nec dubitavere Persæ, quin Iffo relicta, quam ceperant, Macedones fugerent. Nam etiam saucii quidam & invalidi, qui agmen non poterant persequi, excepti erant. Quos omnes, instinctu purpuratorum, barbarâ feritate savientium, præcis adustisque manibus

Ad fauces] Cilicia tres habet aditus perangultos. Primus qua ex Cappadocia Tarsum versus tenditur, qui tam arctus est, ut similitudinem portarum referat. Et de his faucibus & ingressu in Ciliciam, supra 3, 4. sermo est. Alter est quo ex Cilicia per portas Amani montis in Syriam exitur, haud procul Iffo: tertius ad portas Syriæ est. Media, post aditum est campestris, per quam Pyramus & Cydnus fluit. Ternæ pylæ sunt auctoribus nominatæ: pylæ seu portæ Ciliciæ à Septentrione quibus per angustias venit in campestem Ciliciam: alteræ ad Amani montis radices, quibus in Syriam aditur, & Cilicia finitur: tertiæ portæ Syriæ seu Ciliciæ sunt extremæ ad sinum Ifficum, quem attingunt juxta mare. Hic Camertis, qui Solinum commentariis illustravit, errorem emenda, portas Cilicias cum Amanicis confundentem, cum & Curtius, & Xenophon, Strabo, Solinus, & alii auctores, diversas affirmant. Nam Ciliciæ portæ, quas Alexander ingressus suam felicitatem & hostium stultitiam admiratus est, sunt quibus ex Cappadocia, ut dixi, aditur campestris Cilicia. Atraniæ, quibus exitur in Syriam. Syriæ seu Ciliciæ sunt tertiæ, quibus finitur Cilicia versus orientem, diversæ ab Amanicis. *Radens* ad 3, 4. Idem hoc loco addit: Emendandus ergo & Abrahamus Ortelius in descriptione expeditionis A-

lexandri, qui Pylas Amanicas ponit, ubi debebat Syriæ & Ciliciæ collocare. Vide & Eustath. ad Dionys. v. § 83, Polyb. 12, 8. &c. & Ciceron. Epist. fam. 15, 4. ibi: Duo sunt aditus in Ciliciam ex Syria, quorum uterque parvis præsidio propter angustias intercludi potest; nec est quidquam Cilicia contra Syriam munitius. Sed nec Cappadocia morebat, qua patet à Syria &c. Illas angustias Ciceroni vocari suspicor, quod ibi castra habuisset, apud Filmacin. Hist. Saracenicæ 3, 4.

Nec dubitare Persæ] Quin & alii istarum partium omnes. De Sanaballete Josephus 11, 8. *Persasum erat nam ipsi tantum, sed & omnibus Asiaticis, ne primum quidem congressum expectatus Macedonas.* de Cilicibus Diod. 17, 32. *suis præjudiciis victoriam Barbaris despondent.* Sed sefellit hoc loco Persas conversio Macedonum. Haud dissimile est, nisi quod in acie accidit, quod narrat Polybius 1, 76. *Amilcar, ut videt hostem in suos ferri inconsultius, vertit aciem totam imperat.* igitur qui à fronte erant, hos flectere se, ac retro properare jubet: eos vero qui in extremo agmine prius erant, post factam conversionem circumagens, in aciem instructos inimicis opponit. *Asii & mercenarii fugere Carthaginenses ex pavore rati, solutis ordinibus eos invadunt &c.*

Præcis adustisque manibus] Curtius v. 5. *Captivi erant Græci adiv millia fere, quos Persæ vario suppliciorum modo affice-*

bus circumduci, ut copias suas noscerent, satisque omnibus spectatis nuntiare, qua vidissent, Regi suo iussit. Motis ergo castris, superat Pinarum amnem, in tergis, ut credebat, fugientium hasurus. At illi, quorum, amputaverat manus, ad castra Macedonum penetrant, Darium, quam maximo cursu posset,

affecerant. Alios pedibus, quasdam manibus autibusque amputatis, iniustisque Barbararum literarum notis, in longum sui ludibrium reservaverant, &c. Confirmat hunc Persarum morem Zopyri historia, qui ad Babylonios transfugit, quorum alliciendorum causa, à Dario se laceratum verberibus, naresque & aures sibi præcisit sinxit, quemadmodum Herod. 111. & Justinus lib. 1. narrant. Porro Persæ pro delictorum modo poenas statuebant. Quarum aliz, vitam adimebant, aliz civitatem aufererebant, aut exilium, aut coercitionem corporis continebant. Sontibus autem morti addictis, vita non uno modo adimebatur. Nam vel caput eis amputabant, vel cruci suffigebant, vel vivos exurebant, aut in terram dediciebant, vel pelle detracta necabant, vel lapidibus obruebant. Itaque summa supplicia erant hæc; Decollatio, Crux, Crematio, vivi hominis sepultura, Pellis detractio, lapidatio. Mediocribus autem delictis leviores poenæ irrogabantur. Nam vel exiliis fontes multabant, vel aliqua corporis parte mutilabant. Quanta autem hæc sit feritas, expressit Herodorus 111, 4. ubi de bello Thracio: *Nec aliter acutissimi hostium quam suis moribus domiti, quippe in captivos igne ferroque sævium est. Sed nihil Barbaris atrocius visum est, quam quod abscisis manibus relictis, vivere suspensus poenæ suæ jubebantur.* Ex Carthaginiensis autem speculatoris supplicio apud Livium xx11, 23. non absurde colligas, hanc ordinariam fuisse

se exploratorum poenam.

Ut copias suas noscerent] Ita Valerius Lævinus Cos. cum intra castra sua exploratorem hostium deprehendisset. magnamque copiarum suarum fiduciam haberet, circumduci eum iussit, terrendique hostis causa exercitus suos visendos speculatoribus eorum, quoties voluissent, patere. Idem olim fecerat Xerxes Græcis exploratoribus in castris deprehensis, ut Herodotus lib. 7, c. 146. refert. Raderus. Vide & supra 3, 1. Pertinet huc Plutarchi Demetrius cap. 25. qui Lyfimacho ex omnibus regibus sibi infestissimum, quique contra se ad solvendam Solorum obsidionem in Ciliciam venerat, oranti ut machinas suas & classem ostenderet, concessit. Egregia narratio est de Graccho in Livii 40, 47. ubi legatis Celtiberorum ait: *exercitus egregio fidentem venisse, quem si ipsi visere velint, quo certiora ad suos referant, potestatem se eis facturum esse: tribunisque militum imperat, ut ornari omneis copias peditum equitumque, & decurrere jubeant armatos &c.*

Pinarum] Locum ita depingit Raderus; Secundum Issum ex monte Pinarus cadebat inter Aegæas & Issum, mareque Cilicium recto cursu petebat. Darius ultra Pinarum constitit, eis Alexander, qui & maro habebat à sinistro latere, ut Darius à dextro. montem Alexander à dextris, à sinistris Darius. Pinarus medium utriusque exercitum dividebat.

set, sequi nuntiantes. Vix fides habebatur. Itaque speculatores in maritimas regiones pramissos explorare jubet, ipse ne adesset, an praefectorum aliquis speciem praevisisset universi venientis exercitus. Sed cum speculatores reverterentur, procul ingens multitudo conspecta est. Ignem deinde totis campis collucere coeperunt, omniaque velut continenti incendio ardere visa, cum incondita multitudo, maxime propter jumenta, laxius tenderet. Itaque eo ipso loco metari suos castra jusserat, letus, quod omni expetiverat voto, in illis potissimum angustiis decernendum esse. Caterum, ut solet fieri, cum ultimi discriminis tempus adventat, in sollicitudinem versa fiducia est. Illam ipsam fortunam, qua aspirante res tam prospere gesserat, verebatur: nec injuria, ex his qua tribuisset sibi, quam mutabilis esset, reputabat. Vnam superesse noctem, quae tanti discriminis moraretur eventum. Rursus occurrebat, majora periculis praemia: & sicut dubium esset an vinceret; ita illud utique certum esse, honeste & cum magna laude moriturum. Itaque corpora milites curare iussit, ac deinde tertia vigilia instructos & armatos esse. Ipse in jugum

Speciem praevisisset] Curio apud Caesar. de bell. Civ. 2, 38. errorem cum suo legionumque exito luit, quod Saburam tantum. Jubæ praefectum, non ipsum etiam Jubam adesse crediderat. Apud Livium circa fin. lib. 27. deceptus hoc modo Annibal, cum Neronem consullem in oppositis sibi castris adhuc agere persuasum haberet, sero scitum Carthaginis agnovit. Tale consilium Tacfarinatis fuit, ut Maxippa levi cum copia incendia & cades, & ter-

rorem circumferret. Tacit. 2, 52.

Ignem] Fidenz, quia pares non erant ferro, ad terrorem movendum facibus armate. Florus 1, 12.

Tertia vigilia] Nox in quatuor vigiliis militum dividebatur, singulae vigiliae tribus horis ad clepsydram emensis desiniebantur. Vegetius 1, 1, 8. In quatuor partes ad clepsydram sunt divise vigiliae, ut non amplius quam tribus horis nocturnis necesse sit vigilare. De clepsydris etiam ille Caesaris locus lib.

v. acci-

jugum editi montis ascendit, multisque collucentibus facibus, patrio more, sacrificium Diis praesidibus loci fecit. Iamque tertium, sicut praeceptum erat, signum tuba miles acceperat, itineri simul paratus & praelio: strenueque iussi procedere, oriente luce per-

vene-

v. accipiendus est in descriptione Britanniae: certis ex aqua mensuris, clepsydri nempe, breviores esse noctes, quam in continente videbamus. Singulis vigiliis è singulis centuriis quaterni equites & quaterni pedites excubabant. Nox incipiebat cum sole occidente, uti cum eodem nascente dies. & in horas 24, uti dies, dividebatur, longiores ac breviores pro ratione anni sive hyemis & æstatis. Tuba vocabatur vigiles, cornu seu buccina dimittebat. Trihorium erat singularum vigiliarum. Clepsydraz vel ostendebant singulas horas, vel junctæ, tres, vel unica trihorium continebat. Poterat enim modiolus aquæ fieri ut tres horas impleteret. Clepsydraz dividuntur in castrenses & forenses. *Roder.* Cæterum vespertinæ & matutinæ vigiliæ mentio apud Paraphrasten Chaldaicum. Vigiliarum ratio etiam ab Hebræis habitatur ex veteri credere liquet.

Diis praesidibus loci Genium loci vocabant, ex Pythagoræ disciplina, qui singulis locis genium præesse docuit. eo factum est, ut qui novam regionem ingrederentur, præsidem & genium loci adorarent.

Oriente luce Qua illud accidisse memoria dignum Lucianus in prologo inter salutandum in hunc sermone sensum prodit: Cum Alex. Magnus pugnam illam ad Issum intrinsecus esset, quemadmodum Eumenes Sardiannus (immo Cardianus) in epistola ad Antipatrum refert, mane in tabernaculum ejus ingressus Hephaestio, sive tum ita oblitus sui fuerat, sive confirmatus, quemadmodum & ego, sive etiam numine aliquo impellente, idem tum

quod ego dixit, Ὑγιῶν, βασιλῆς, Vale rex: tempus jam est in aciem educi exercitum. Conturbatis autem ceteris qui tum aderant, ob inopinatam ac novam salutandi formam, ac ipso Hephaestione propemodum praemetu emoriente, Alexander respondens, Accipio, inquit, omen. nam nos salvos atque integros è pugna reversuros esse, hoc verbum mihi nunc pollicetur. Ceterum quænam illa lux fuit illa ne de qua Aelianus Hist. Var. 2, 2. Sexta nimirum Thargelionis. Illa enim, ut scribit ille, Alexandrum Macedonem Philippi filium, multas Barbarorum myriades fuisse dicunt. Sed obstat illorum opinio, qui putant Thargelionem mensem Latinorum Februario respondere: ita enim hyeme pugnata fuerit isthæc pugna. Sed negat Curtius, & æstate factam indicat supra 3, 5. tunc æstas erat. Ideoque dubitabam de altera pugna cum Dario sentire Aelianum, præsertim cum adjiciat. ὅτι καὶ Δαρῖος καὶ θῆλει Ἀλέξανδρον, sed nec illo magis quadrare reperi: nam & tunc æstas fuit: noster infra 1, 12. Cælis fulgar tempore æstivo ardenti similis internitens. Atque hæc pensitantem vel ista ratio movere potuit, ut accedam sententiæ eorum, qui Thargelionem Aprili Majoque nostratibus componunt. Huc accedit & illud: quod eodem die Alexandrum mortuum esse, adjecit Aelianus: idque ipsum æstivo quoque tempore accidisse Curtius infra 10, 10. significat. Confirmat eam opinionem & Ἐτυμολογικὸν τὸ μῆζα cum dicit: Θερμολὼν δ' ἐξ ὁ ἐίδοςται μὴ ὁμομάχεται, ἵνα

venerunt ad angustias, quas occupare decreverant. Darium triginta inde stadia abesse, præmissi judicabant. Tunc consistere agmen jubet, armisque ipse sumptis aciem ordinabat. Dario adventum hostium pavidi agrestes nuntiaverunt, vix credenti, occurrere etiam, quos ut fugientes sequebatur. Ergo non mediocris omnium animos formido incesserat. quippe itineri quam prælio aptiores erant, raptimque arma capiebant. Sed ipsa festinatio discurrentium, suosque

τοῖσι ὁ ἥλιος περιώδης ἐστὶν, καὶ οὐ τὰ τῶν ἡμερῶν τὰ τῆς γῆς ἀνθ' ἡμῶν αἰνιττο. ἀπὸ τῆς Σίριου ἐν τῇ γῇ. τὸ δὲ θέρμεον, θέρμελλον ἀνόμενον. Thargelion vocatur undecimus mensis. tunc enim sol ardentior est, & hoc mense flores terræ exarescunt. accepit ergo nomen à calefaciendo terram. calidum autem θέρμελλον vocatur. Ubi tam ex eo quod undecimum mensem dicit esse, facile conjectu est, cui respondeat. (primus enim Græcorum in Junium nostrum incidit) quam quod ait solem tum ardentorem esse. Ut ita pugna, quæ videbatur Aeliano cum Curtii locis intercedere, sublata, tantum super sit quæ-
rere, utrum duorum cum Dario commissorum præliorum intelligat Aelianus. & quidem ex ultimis ejus verbis suspicor, de postremo eum loqui, cum ibi Darium captum fuisse dicat, si quidem interpreti credimus. nam ille sensus cum historiz adverteretur, sic exponendus non est, sed potius, ubi & evertit, hoc est, dejecit, debellavit. Darium Alexander. Sic apud Thucydidem 1. 26. Athenienses ad Spartanos, ἐν καθελοῖς ἡμῶν ἀρχοῦσι, si dejecisti nos ipsi imperetis. Sed & Arrianus indicio est ad ultimam Darii pugnam id referendum. nam ille 1. 2. priorem commissam scribit mense Mæmacte-

rione, quem quidam cum Suida Januarium, alii Septembrem esse volunt. Sed tota hæc ratio satis confusa & turbata est. quin & vereor, ut Curtii narratio sibi constet, cum enim ante ita accendisset tempus, ut Alexandrum suum altu cogente in frigidissimum flumen mitteret, jam intra unius mensis spatium (nec enim amplius intercesserit) subito nivem effundit, & humo gelu rigente, Cangabas suos regiis vestibus adversus frigus munit. mox 3. 13. Adde infra ad 3. 11. Freinsb.

Pavidi agrestes] Ut solet improvise hostis adventu. nam & illi haud dubie cum ceteris persuasum habebant, Macedones fugere, ideoque sine metu in agris versabantur. Sic apud Livium 3. 3. nec opinata etiam res plus trepidationis fecit, quod nihil minus quam ne darent, ac prope in castris obsessus hostis, memor populationis esset, timeri poterat. agrestesque pavidi incidentes portis non populationem, nec prædonum parvas manus, sed omnia vano augentes timore, exercitus & legiones adesse hostium, & infesto agmine ruere ad urbem clamabant. Idem.

Occurrit etiam] Id quidem & ante affirmaverat Amyntas transfuga, Alexandrum, ubicumque in Darium esse audiret, venturum: sed noluerat credere Darius, purpuratis solita vanitate spem ejus instantibus. Vide Arrian. 2, 2.

Darius

que ad arma vocantium, majorem metum incussit. Alii in jugum montis evaserant, ut hostium agmen inde prospicerent: equos plerique franabant: discors exercitus, nec ad unum intentus imperium, vario tumultu cuncta turbaverat. Darius initio montis jugum cum parte copiarum occupare statuit, & à fronte, & à tergo circumiturus hostem: à mari quoque, quo dexterum ejus cornu tegebatur, alios objecturus, ut undique urgeret. Præter hæc, viginti millia præmissa

Darius initio] Ex Herodiano lib. 3. cap. 12. colligi potest, fuisse planitiem ad mare Cilicium instar stadii cursorii porrectam, in qua utrimque stetit equitatus, trans Pinarum Darii; cis versus Syriam Alexandri, locumque totum monte Tauro velut theatro clausum. Testatur dicto loco Herodianus, suo tempore adhuc stetisse tropæum, seu urbem Alexandriam in colle sitam, & æneum Alexandri simulacrum. Ad dicit quædam distinctio Callisthenes, spatium illud in quo decertatum est inter Alexandrum & Darium à mari usque ad montem, patuisse quatuordecim stadia in latitudinem, & inter castra Alexandri & Darii Pinarum amnem interfuisse, alta crepidine, spinisque septum. Hæc Callisthenes comes Alexandri, & spectator loci, quem de intervallo spatii redarguit Polybius 12, 8. non potuisse aciem explicari eo numero quem ipse posuisset Callisthenes, & hoc geometrica & tactica ratione ostendit, ut infra referemus. Hic tantum de loco & campo ejusque spatii tractamus. Arrianus 2, 1. locum in quo Darius aciem instituebat, nonaginta passuum, non amplius, capacem fuisse scribit. Mons in quo acies viginti millium instructa erat à Dario, alii ex parte introrsum recedens, si qua ex parte introrsum recedens, si qua quendam veluti in mari faciebat:

deinde in anfractum porrectus efficiebat, ut qui ad radicem montis constituti erant, dextrum Alexandri cornu aversum cernerent. Ripas Pinari idem quoque præruptas fuisse testatur, immo etiam aggere munitas, ubi faciliior ascensus erat. Mare autem sinistrum Alexandri cornu, dextrum Darii tegebat: ita ut collecta ex dictis summa, mons cinxerit utramque fere aciem, & cujus regione erat sinus Issicus, & porrectum planumque litus, ubi maxime eques depugnabat. Pinarum amnis medius utramque aciem à montibus usque ad mare distinguebat, quem primus cum suis ingressus Alexander Darii est aggressus. Raderus.

A mari quoque] Per classem quam habebat in Issico sinu, ut inde latus sinistrum Alexandri incesserent, quod tamen plerique historici tacent, tamen & Curtius hic docet, & Justinus 11, 10. signate post victoriam ait Parmenionem ad occupandam Persicam classem missum. Raderus. Classem autem istam haud valde magnam fuisse, tum aliis ex notis apparet, tum maxime inde quod Tyrum obsessurus Alexander præcubavit classem. infra 4, 2. Denique in tota illa obsidione, nulla classis mentio est, nisi Cypriæ, & navium quibus Cleander supplementum advenxit.

xx millia (&c.) Transiit dicit Arrianus

missa cum sagittariorum manu, Pinarum amnem, qui duo agmina interfluebat, transire, & obicere se se Macedonum copiis iusserat; Si id præstare non possent, retrocedere in montes, & occulte circumire ultimos hostium. Caterum destinata salubriter omni ratione, potentior fortuna discussit: quippe alii præ metu imperium exequi non audebant, alii frustra exquebantur: quia ubi partes labant, summa turbatur.

C A P. VI.

Utriusque exercitus membra præcipua.
& collatio.

Acies autem hoc modo stetit. Nabarzanes equitatu dextrum cornu tuebatur; additis funditorum sagittariorumque viginti ferme millibus. In eodem Thymodes erat, Græcis peditibus mercede conductis triginta millibus præpositus. Hoc erat haud dubium robur exercitus, par Macedonicæ phalangi acies. In lævo cornu Aristomedes Theſſalus viginti millia Barbarorum peditum habebat. In subsidiis pugnaciſſimas locaverat

gentes.

nus, & quidem plures ante adventum Alexandri ad Pinarum, ut posset secure aciem ordinare, transiſſoſque poſtea revocavit. Sic enim Arrianus: *Darius poſtquam ei nunciatum eſt Alexan-*

drum inſtructa acie adventare, xxx millibus equitum, & xx millibus expeditorum Pinarum flumen tranſit, ut reliquum exercitum ſecurius inſtruat.

A *Riſtomedes*] Phæreus patria. *Arrian.* & tranſfuga.

In ſubſidiis] Optima ratio eſt, & ad victoriam plurimum confert, ut leſtiſſimos de peditibus & equitibus, cum

vicariis, comitibus, tribunisque vacantibus, habeat poſt aciem in ſubſidiis præparatos, alios circa cornua, alios circa medium, ut ſicubi hoſtis vehementius inſiſtit, ne rumpatur acies,

gentes. Ipsum Regem in eodem cornu dimicaturum tria millia delectorum equitum assueta corporis custodia, & pedestris acies quadraginta millia sequebantur. Hyrcani deinde Medique equites: his proximi caterarum gentium, dextera lavaque dispositi. Hoc agmen, sicut dictum est, instructum, sex millia jaculatorum funditorumque antecedeabant. Quidquid in illis angustiis adiri poterat, impleverant copia; cornuaque hinc à jugo, illinc à mari stabant: uxorem matremque regis, & alium seminarum gregem, in medium agmen acceperant. Alexander phalangem, qua nihil apud Macedonas validius erat, instan-

acies, provolent subito, & suppleant loca, additaque virtute, inimicorum audaciam frangant. *Vegetius.* Addit Lacedæmonios inventores, alios populos imitatores, docetque ad omnem usum prælii necessaria esse subsidia.

Ipsum regem] Hunc locum Brisson. ita citat: *Ipsum Regem dimicaturum; omiſſis verbis intermediis in eodem cornu.* quod forte fecerit, quia proposito, cui advocabatur locus, non serviebant. forte etiam vitium iis inesse credidit. certe enim, cum in neutro cornuum, sed in media acie pugnare consueverint Persæ reges, Darius hic, antiqui moris observantissimus, ut supra 3, 8. vidimus, non alibi collocandus erat. Dici tamen possit, non semper mediam aciem expresse nominari, sed totam in duas partes, seu cornua quandoque div. di. Tamen ob exercitus huius magnitudinem, & moris inculcandicauſa, distinctius hæc erant proponenda. Atque ita fecit Arrian. 2, 2. qui & morem eum, & narratorem ejus inculcat: *Darius medium aciei tenebat. Persarum regem in exercitus ordinatione veteri more observato, cuius quidem rei ra-*

tianem Xenophon Grylli filius conscripsit. Locus Xenoph. est in lib. 1. ἀναβατή.

Sic in posteriore prælio idem Arr. 3, 2.

κατὰ τὸ μέσον δὲ, ἵνα ἢ βασιλεὺς Δαρείου.

Ubi iterum Curtius Darium in lævo cornu statuit, infra 4,

15. Tangit eum morem & Lucianus navigio. Proin tu quidem equitatus præ-

ſis, Lycinus autem dextrum cornu teneat.

Porro hic Timolans ad lævum collocabitur. Ego vero mediam aciem regam, ut

ſolent Persarum reges. Eam itaque con-

suetudinem non attendisse Curtium,

aut alios auctores secutum esse credam.

quamquam, ut eum conformarem reliquis, aliquando tentarim le-

gere; eodem curru, nempe quo supra

vectum scripserat: in ea pugna quippe

Darius curru sublimis eminebat, ut diceret noster infra 3, 11.

sed tamen in posteriori pugna iterum lævum cornu tenuisse Darium Curtius 4, 14. scribit:

hic quoque contradicente Arriano 3,

2. qui ex ipsa aciei descriptione post pugnam reperta, tradit in medio stetitisse. Freinsh.

Alexander phalangem] Ex Appiani libro de bellis Syriacis optime cognos-

in fronte constituit. dextrum cornu Nicanor Parmenionis filius tuebatur. huic proximi stabant Cænos, & Perdiccas. at Meleager, & Ptolemaus, & Amyntas, sui quisque agminis duces, in lævo, quod ad mare pertinebat: Craterus & Parmenio præerant; sed Craterus Parmenioni parere iussus. Equites ab utroque cornu locati: dextrum Macedones Theſſalis adjunctis; lævum Peloponnenses tuebantur. Ante hanc aciem posuerat funditorum manum, sagittariis admixtis. Thraces quoque & Cretenses ante agmen ibant, & ipsi leviter armati. At iis qui præmissi à Dario jugum montis insederant, Agrianos opposuit ex Græcia nuper advectos. Parmenioni autem præceperat, ut, quantum posset, agmen ad mare extenderet; quo longius abesset montibus quos occupaverant barbari. At illi neque obſtare venientibus, nec circumire prætergressos ausi; funditorum maxime adſpectu profugerant territi: eaque res tutum Alexandro agminis latus, quod ne superne incesseretur timuerat, præstitit. Triginta & duo armatorum

ſci poteſt phalangis Macedonicæ in campo ſtantis ordo & facies. ſic enim ille de Antiochi phalange contra Cn. Domitium: Robur erat phalanx xvi. M. Macedonum ornata ex inſtituto regum priſcorum Alexandri Philippique. Hac media acies fuit in decem partes diſiſa. earum ſingula in fronte quinquagenos armatos habebant; à fronte introrſus, in duos & triginta ordines patebant acies (in ſingularum partium lateribus duo & viginti.) phalanx muri ſpeciem præ ſe ferebat, elephantis inter partes eminentibus, tantquam turribus. Rad.

Agrianos] Gens Iætonia inter Hæ-

mum & Rhodopen.

Triginta & duo] Arrian. 2, 2. Quando magna erat viarum anguſtia, anguſtam etiam aciem ducebat: ubi vero laxa reſe ſinus montium ceperunt, (ſic appoſite verbis Curtianis utitur eruditiffimus interpres, ſed ſequentia potius ita vertam) explicuit ſubinde cornu, alium atque alium ordinem armatorum in phalangem adducens. Porro ordines hoc loco intelligendi ſunt à fronte ad tergum. ſeries enim quælibet, in quantamcumque longitudinem porrigatur, ordo dicitur: atque ita triginta duo ordines capiendi ſunt, totidem viſi, qui in prima fronte

motorum ordines ibant; neque enim latius extendi aciem patiebantur angustie. paulatim deinde se laxare simul montium, & majus spatium aperire cæperant; ita ut non pedes solum pluribus ordinibus incedere, sed etiam à lateribus circumfundi posset equitatus.

CAP. VII.

Alexandri oratio ad milites.

A*m in conspectu, sed extra teli jactum utraque acies erat; quum priores Persa inconditum & trucem susculere clamorem.*

Reddi-

fronte aciei simul progrediebantur: quos deinde ceteri seriatim ita subsecuebantur, ut ordines in profundum conflarent ex quingentis militibus, siquidem phalangem XVI. M. compu-

temus. Vide Lipsii Milit. Rom. 4. 8. Ceterum Glareanus hoc loco legit: *Duo & triginta*, ob rationem quam promissimus infra 3. 11. ad verba *triginta omnino & duo*.

C*lamorem]* Hic edebatur in ipsa imminente jam conjunctione & conflictu, incitatio pariter animi & virium, atque hostilis terror. Nam hos habebat fines. Itaque ante, & cum emissus, silentium vastum erat; incursum & impetus duntaxat cum clamore factus. Vetus hercle hoc institutum, & Romuli ævo usitatum. Probabile est hunc clamorem fuisse voces aliquas confusas, repetitas, nec quidquam significantes. cujusmodi subitæ & primi impetus esse solent, syllabæ potius, quam verba. Fuit apud Græcos quidem vox ipsa *ἀλαλέειν*, & *ἀλάλῃ*, assidua in ipsa re: & quid aliud quam formata à syllaba ista repetita, *Alal*, vel *Lala*? qua utebantur scilicet in provocando. Apud Romanos quid fuerit, ignoratur; nisi quod *Barritum* posteriore ævo reperitur, sed Germanorum verbum. Usi tamen Romani: an quia syllaba illa repetita prior,

ut hodie Germanis quibusdam *Barbar*? an à clamore ductum? quoniam *Bæren*, vel *Bëren*, hodieque sublate & ferociter clamare nobis signat. An denique ab urfis formatum? qui *Beeren* item nobis Germanis. & haud absurde ab iis petitur, quod quasi vocem illam imitantur. Vox quidem nostras. Tacito teste. Ita legitur in eadem re *λυνθήμες*, quasi dicas *Lupinum sonum*, & qui lupos ululantes imitabatur. Etiam Galli ululatu usi. Germanorum *Barritum* & Romani inferiores assumpsere. Hic *Barritus* etiam *Barbaricum* dictus. Festo, quod eo genere barbari utantur. clamor est, qui ipso fervore certaminum à tenui susurro exoriens, paulatimque adolescens, ritu extollitur fluctuum cautibus illisorum. Gentis etiam aut patris nomen acclamatum reperitur, ut nunc à quibusdam solet. Nam Hispani Hispaniam ingeminant in concertatione aut rixa, & cum auxilium

Redditur & à Macedonibus major, exercitûs impar numero, sed jugis montium vastisque falsibus percussus: quippe semper circumjecta nemora petraque, quantamcunque accepere vocem, multiplicato sono referunt. Alexander ante prima signabat, idemidem manu suos inhibens; ne suspensi,
acrius,

auxilium cient. In Plutarcho lego, Romanos etiam usurpasse crebro illud *Feri*, in acie, & cum sese mutuo adhortarentur. Nec solum clamore usi Romani, sed strepitu etiam & concussione armorum. Quod ipsum usurpabant etiam nondum vicino hoste, & dum duci in eum vellent. Hic clamor tanti apud eos aestimatus, ut ex eo dijudicarent de eventu pugnae; nam momentum habere ea res etiam à naturalibus causis. Quippe duo sensus in nobis, per quos timor maxime in animum penetrat, Oculi & Aures: alter utrumque igitur illorum qui turbat, ne ille victoriæ suæ multum confert. Clamore jam olim & alix usæ gentes, idque Pæne inventore, unde, *Terrores Pænici*, proverbium fecerunt. Macedones, & Persæ usi etiam Græci, quibus aut τὸ ἀλαλάζειν passim tribuitur, aut τὸ παύειν. Duos enim Pæanas norunt Græci: Unum ante prælium, Marti; Alterum post prælium, Apollini. Illum ἐμὲ λήγειον παύειν, Concessionem Pæana, hunc ἐπὶ νίκῃ παύειν, Victoriæ Pæana dixerunt. Videntur cum cantu aut rhythmo quoddam finisse, atque ideo Pæanes dicti. Mansit apud imos etiam Græcos, qui tamen, ut Christiani, *Vici Crux*, pro Pæane habebant. *Lipsum.*

Major] Diodorus 17, 33, aliter, nec sine ratione: quippe cuncta invertit, & Macedonas prius exclamasse tradit. Persas, ab numerum, validius. Noster autem echus auxilio se tueretur, cujus

naturam eleganter describunt Raderocitati. Lucretius l. 4. v. 371.

Pars solidis adlisa locis, rejecta sonorem

Reddit: & interdum frustrata imagine verbi.

Et mox:

Sex etiam aut septem, loca vidi reddere voces,

Quam cum jaceres, ita colles collibus ipsis

Verba repulsantes iterabant, dicta referre.

Virgil. 4. Georg. v. 48.

— Vbi concava pulsu

Saxa sonant, vocisque offensa resiliat imago.

Idem Georg. 3, 43.

Et vox assensu nemorum ingeminata remagis.

Offendit & Aristoteles de anima libr. 2. c. 8. quo pacto fiat Echo, cum ab ære, qui unus efficiatur, propter vas definiens & prohibens ne frangatur, ær repulsus sit in globus.

Manus suos inhibens] Sensus est, non placuisse Alexandro, properare militem, dum adhuc extra teli jactum erat, ne antequam cominus fieret, spiritus eum deficeret. non quod cum, cum in vombus esset pugna, acri impetu cursuque in hostem irruere nollet. Hoc igitur est quod Alexander cavet: simul, ut Arrianus 2, 2, ne nimia contentione festinationeque incessus, fluctuans phalanx dissiparetur: impetum autem illum committendi cominus præstus adeo non inhibuit, ut etiam præci-

acrius, ob nimiam festinationem concitato spiritu, cassetterent bellum. Cumque agmen obequitates, varia oratione, ut cuiusque animis aptum erat, milites adloquebatur. Macedones, tot bellorum in Europa victores, ad subigendam Asiam atque ultima Orientis, non ipsius magis, quam suo ductu profecti, invictorata virtutis admonebantur. Illos terrarum orbis liberatores, emensosque olim Herculis & Liberi patris terminos, non Persis modo, sed etiam omnibus gentibus imposituros jugum: Macedonum Baetra & Indos fore. minima esse,

quæ

preciperet. Idem enim Arrianus affirmat, quamquam eum non ceperint interpretes. locus est 22, 30. *Πρῶτοι δὲ οἱ κατ' Ἀλέξανδρον, καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐν τῷ διέξῳ τῶν ὠγυγνῶτος, ὁρμῇ ἐς τὸν πρῶτον ἐπέβησαν, ὡς τῇτι ἐξοτικῇ πρὸς ἐφόδον ἐκπαλὴ καὶ Πέρσας, καὶ τῇ ἡρώσει ἐς χεῖρας ἑλθούσας, ὅλῃα ὥς τῶν τοῦ ὁλοῦ βλάπτειν.* Ubi interpretes perperam: *Primi qui circa Alexandrum erant, ipseque Alexander in dextero eorum subsistens, cursa in flumen feruntur: ut ferocitate ingressus Persa percussis, non ita prompte ad manus venientes, parum damni missis sagittis inferre possent. Vertendum fuerat: Vi & ipsa impetu celeritate perterrificarent; & citius conuius venientes, parum damni a sagittariis acciperent.* Explicat hunc locum ex parte Florus 4, 9. *Simulato meo adeo passus est hostem castris succedere, donec absumpso jam spatium, alimari usum sagittarum.*

Præcipue autem apertum erat) Necessarium id Duci, nam in exercitu ex variis gentibus composito, quemque propriis causis stimulant. Tacit. 2, 46. *Itaque eo loco Arminius equo conlustrantem, ut quosque ad vestigia erat,*

recuperatam libertatem &c. ingerebat. Ita Antonius alios pudore & probris; multos laude & hortatu, omnes spe promissisque accendere &c. ut quosque accesserat, describitur Tacito H. 3, 21.

Non ipsius magis quam suo ductu] Ambiguam orationem declinavit in vocibus ipsius & suo, ita ut ipsius referatur ad Alexandrum, suo ad ipsos milites, hoc intellectu: Macedones tam prompte ad expeditionem Asiaticam & Persicam profectos, ut sua & ipsorum potius voluntate profecti sint, quam Alexandri impulsu. quo ipso declarat studium Macedonum bellandi, & jam usitatum notamque virtutem. qua re sibi conciliavit benevolentiam exercitus. adjungit acta & agenda ab eisdem. *Raderus.*

Orbis liberatores] Mox tamen subicit; omnibus gentibus imposituros jugum. nisi tuearis: orbem superba Persarum dominatione liberatum, iusto mitique imperio complexuros esse. Ceterum longe aliud iudicium Ennodii fuit, in vita B. Epiphani: *Pellæus princeps Alexander, quem pacatorem orbis vocavit vana laudatio.* Freinsh.

Herculis &c.] De his, ut & Baetris Indisque sigillatim infra.

quæ nunc intuerentur ; sed omnia victoriæ parari. Non præruptis petris Illyriorum & Thraciæ saxis sterilem laborem fore ; spolia totius Orientis offerri. Vix gladio futurum opus ; totam aciem suo pavore fluctuantem umbonibus posse propelli. Victor ad hæc Atheniensium Philippus pater *invocabatur* : domitæque nuper Bœotix , & urbis in ea nobilissimæ ad solum dirutæ , *species representabatur animis*. jam Granicum amnem ; jam tot urbes, aut expugnatas, aut in fidem acce-

ptas ;

Præruptis petris Illyriorum] Illyria regio Pangæo proxima , ab Illyrio Cadmi filio dicta est. *Steph.* Illyrici loca quædam prorsus aspera sunt. *ἐκ τῆς ἀχρόντων πείρας*. cætera terra fertilis est ac optima , nisi , qua montosa est & Borea tunditur. *Strabo.* Continebat olim quidquid est à Danubio ad Italiam , usque ad oram Istri, hodie Scлавoniā dicunt. *Rad.* Erat Illyrici nomen prius aliis locis tributum , post in superiorem continetem , & Thracias intra Hæmum & Rhodopen transiit ; Deinde situm fuit Illyricum inter dictos montes circa Hæmum atque Istrum usque pontum Euxinum. *Zonaras.* Avo Claudii secundi Thracias, Mysos, Dalmatias, Pannonios & Dacos complectebatur. *Pellio.* Author eam intelligit, quæ est supra Macedoniam & Thracias , infra Hæmum & Rhodopen. *Rad.* Vide l'ancirollum ad Notitiam Imperii.

Umbonibus] Umbo est media illa pars scuti, quæ protuberat & exseritur cum rotundo tumore. Ideo *Umbo*, quod Græcis est *ἀμύων*, Usus, ad avertendos vehementiores ictus lapidum & sarissarum , & cuiuscumque violenti teli. Eo etiam hostes avertabant : nam in conflictu & pugna comminus utebantur eo ad impulsum.

Lipsius. Montes & eminentias hac voce indigitat *Stadius*. Nonnunquam pro cubiti anfractu condylo sumitur. Sic *Marialis* :

In turbam incideris, cunctos umbone repellet.

Pater invocabatur] Sic Germanicus legitur *precatus Drusum patrem*, ut se eadem ansum, libens placatusque exemplo ac memoria consiliorum atque operum iuvaret. *Tacit.* 2. 8. Quamquam hic loci vocabulum *invocandi* non aliter ceperim , quam pro advocare. advocabat eum exemplo , resejus gestas memorando, usitatissimo ejusmodi hortationum loco, à majorum præclare factis, maxime si qua recentia sunt, animos militum excitulando.

Domitæque nuper Bœotia] In prælio contra Bœotos Alexander alterum cornu duxit, cum annum XVIII ageret, Olymp. CX ann. 111. Hæc pugna ad Choronæam pugnata est. *Rad.*

Urbis ad solum dirutæ] Thebas intelligit. Causa eversionis fuit, quod ab Alexandro defecissent, & Macedonicum præsidium ejicere statuisent, totamque Græciam ad defectionem sollicitarent. *Rad.* Thebæ ab Alexandro instauratæ in gratiam Clytemachi athlete. *Ἰπποκλ.* Alii a Cassandro instauratas putant. *Pausanias.*

Aquam

ptas; omniaque quæ post tergum erant, strata, & pedibus ipsorum subiecta memorabat. *Quum adierat Græcos; admonerat* ab iis gentibus illata Græciæ bella, Darii prius, deinde Xerxis insolentia, aquam ipsam terramque postulantium: ut neque fontium

Aquam ipsam, terramque postulantium] Nobilis hic locus, & diversis Criticorum argutiis indigno habitus. Cum enim Modius nescio quo in codice reperisset *postcentium*, eam lectionem arripuit: sed de tributo pro aqua & terra solvendo interpretatus est, quem eo nomine recte reprehendens alius, fervore disputationis eo protulitur, ut veram quoque sententiam pervertat, & retento *populantium*, ridicule exponat de fluviis, quos ab exercitu Xerxis siccatos esse prodiderunt. Nihil tamen secius in sententiam pertraxit Raderum. At istam interpretationem multa destrunt: primo quod Darii & Xerxis conjunctum meminit, cum de prioris exercitu tale nihil memoretur; deinde quod hoc adscribit *insolentia*, quam certe nemo agnoscat in iis quæ necessitatis causa sunt. nec enim Xerxianos quisquam insolentiae magis ergo, quam per sitim ebibisse flumina arbitretur. præterea subjicit, non flumina sibi crepta, quod oportuerat ita intelligentem, sed *fontium* *lansum*: unde clarum, non de illis aquis intelligi, ad quas exsiccandas ingenti exercitu opus esset, sed quibus incolæ quotidie in potu uterentur. Quas quidem, solitosque cibos, ea postulatione creptos esse, non ex vero dicit, sed accendit rem interpretando. & ad invdiam faciendam exaggerat. Pizarus l. 2. *Histor. Pers.* cum se inde non explicaret, novam sententiam commentus est, Persas populosos esse fontes, insciendo. Sic enim colligo ex his verbis, ubi causas hujus belli enumerat: *Alter, ad eos oppugnandos, Mardonium reliquit*

in Græcia, (hæc ex Curtio 4. 1.) *ut absque quoque popularetur urbes, atque agros ureret, ipsamque aquam inficeret. adeo ut neque fontium hauritam, nec solitos cibos relinqueret.* Fortissimum autem argumentum est in ipso more atque historia. Haud enim dubium est, quin de more Persico terram & aquam petendi senserit Alexander atque Curtius. quapropter verissimam esse scripturam, quam Florentina alique edd. & jam nostra, proferunt. Vide quæ de isto more Persarum notavit Brisson. libr. 3. cui adde ex Aristidis Panath. præter locos à Brissonio citatos, eum quoque, quo tradit Xerxem iterum Salaminem ad Athenienses misisse, aquam & terram, ut antea, petiitum. Item Himerium in oratio. qua Demosthenem inducit de revocando Aeschine consultantem, apud Phorium. Tum Polyb. 9. 31. ubi de Lacedæmoniis, legatum qui ea de causis venerat, in puteum detrudentibus, & terra insuper injecta jubentibus, Xerxi ut recederet, consecutum se quæ petere ipsum nunciaverat, aquam & terram. Hæc igitur est illa insolentia, quæ non tantum Alexandro indigna, sed Atheniensibus atque Spartanis adeo intoleranda visa est, ut potius jus gentium violandum, quam istam superbiam perferendam putarent. Per aquæ autem & terræ petitionem, absolutam dantium deditionem significabant, tanquam rerum ad humanam vitam maxime necessariarum. quod pulchre indicat Taxiles apud Plut. Alex. c. 103. *Quum neque aquam nobis ademptum, neque vitium necessarium videris. pro quibus*

fontium hauſtum, nec ſolitos cibos relinquerent. *Dein* deum templa ruinis & ignibus eſſe deleta: urbes eorum expugnatas: ſœdera humani divini- que juris violata *referebat*. *Illyrios vero & Thracas rapto vivere adſuetos* aciem hoſtium auro purpuraque fulgentem intueri *jubebat*; prædam, non arma geſtantem. Irrent, & imbellibus feminis aurum viri eriperent. aſpera montium ſuorum ju- ga,

bus ſolis neceſſa habent homines ſani de- certare. Ejusdem Plutarchi errorem, quod in libello de vitando ære alieno ſubinnuit, Perſas ignem & aquam petiviſſe, refutat Rualdus æniamadverſione l. in Plutar. ubi & hunc locum Curtii ſic legendum eſſe ait, quomodo nos edimus. *Freinſh.*

Templa] Non deſunt, qui Xerxem templa Græcorum incendiſſe ajunt, quod à Judæis veram religionem edo- ctus, ex præcepto divino Deuter. 7. 5. id ſibi faciundum putaret. Sed conſtat ex Pausania in Arcad. & Val. Max. lib. 2. c. 10. ext. 1. eum ſtatuas Deorum non, ut ibi jubetur, conſregiſſe; ſed potius in Perſidem deportaſſe. ut ta- cteam alia, quæ hanc ſententiam redar- guunt. Cicero de leg. 2. 10. perſuaſum à Magis ait, Græcos criminantibus, quod parietibus includerent Deos, quibus omnia deberent eſſe patentia. Strabo lib. 14. omnia templa à Xerxe, quocunque adieſſet, incenſa fuiſſe ſcribit, præter Epheſum Dianæ: quibus addunt alii & Delium. Pertinent hoc Branchiadæ, de quibus infra 7, 5. qui in gratiam Xerxis, templum ſuum violaverunt. De Delphico templo notum eſt ex Juſtino 2. 12. De templo Belii ex Arriano 3, 3. & 7, 3. Vide omnino Brifſonium lib. 2. *Freinſh.*

Humanis Divinique Intus] Nam Da- rius, qui quartus a Cyro imperavit, re-

verſus à Scythiis, Macedoniam nulla re læſus invaſit, ſux ditionis ſecit. Juſti- nus 7, 3. Divini autem juris ſœdera vio- larunt, cum templa diripuerunt. *Rader.*

Rapto vivere adſuetos] Idem affirmat Strabo lib. 7. διὰ τῆς ἀγριότητος τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸ ληστερικὸν ἔθνος, quod eam homines ſervi, & latrocinia de- dii tenebant. De Illyriorum rapinis, & bello inde cum Romanis exorto, Flo- rus 2, 5. & late Polyb. à princ. lib. 2. In Strabonis loco legam, καὶ τὸ λη- στερικὸν τῶν Ἑλλήνων. quomodo apud Thu- cyd. 5. 13. τῆς πολιτείας τὸ κερπύρον. Ariſtoph. Scholia in Σφήκας v. 12. πρὸς βασιλῆα τὸν Ἀθηναίων φησὶ Ἀλ- βανὸν τὸ πρὸς αὐτῶν αὐτῶν.

Prædam, non arma geſtantem] Livius 9, 17. de hoc Alexandro: Darium mulierum ac ſpadonum agmen trahentem, in- ter purpuram atque aurum, emervatam fortuna ſua apparatus, prædam verius quam hoſtem, nihil aliud quam bene auſus vana conternere, incurritus deviciis. De aureis armis Samnitium Romani du- ces apud Livium 9, 10. illa prædam ve- rius, quam arma eſſe. & 10, 39. L. Papy- rius: Auream olim atque argenteam Sam- nitium aciem à parente ſuo occidione occi- ſam: ſpoliaque ea honeſtiora victori hoſti, quam ipſis arma fuiſſe. De aureis atque argenteis armis. vide, ſi tacti ſunt, quæ notavi ad Florum 1, 16.

ad

ga, nudosque calles, & perpetuo rigentes gelu,
ditibus Persarum campis agrisque mutarent.

CAP. VIII.

Pugna cruenta, in qua 100000 peditum
ac 10000 equitum Persarum occumbunt: re-
liquis fufis fugatisque.

I Am ad teli jactum pervenerant, quum Per-
sarum equites ferociter in laevum cornu
hostium inveci sunt. Quippe Darius e-
questri praelio decernere optabat, phalangem Mace-
donici exercitus robur esse conjecans. jamque etiam
dextrum

AD Teli jactum] Vegetium 2, 23.
audi. Sagittarii & funditores sco-
pas, hoc est, fruticum vel graminum fascies,
pro signo proponebant, ita ut sexcentos pe-
des removerentur à signo, ut sagittis vel
certe lapidibus ex fusibulo destinatis fi-
gura tangerent.

Equestri Praelio] Qua parte virium
maxime fidebat. Persæ enim, ut & suc-
cessores ipsorum Parthi, rei equestris
peritissimi semper sunt habiti. nec mi-
rum: nam pene à pueritia, in equos
ascendere, in equis sedere, equos fle-
ctere, iis vehi, ex equis pugnare, ja-
culari, sagittasque mittere, discebant.
Magistros etiam qui eos in equos tolle-
rent, habebant. Varia item accedebant,
quibus præmunici hostem & adoriri
facilius ac vincere possent.

Conjecans.] Non quod nesciret ro-
bur phalangis, sed quod phalangem in
dextro cornu cum Alexandro esse, ut
erat, conjecaret. equitatus enim præ-
missus prospectum impediēbat. *Red.*

Etiā dextrum Al. Cornu] Satis con-
fusa prelia sua narrat Curtius, adeo-
que in hac re longe prætulit Arria-

num, quem non intelligo quomodo
nostro hic conciliet Raderus. Et si quis
putat injuriam fieri Curtio, interpreta-
tetur mihi, quid sibi velit, quod dex-
tro Alexandri cornu ab hostibus fere
circumvenio, duabus alis equitum ad
jugum montis jussis consistere, ceteros
in medium belli discrimen transfert.
Jam primum Alexandri dextrum cor-
nu montibus regebatur, ergo ab eo la-
tere circumiri non potuit: superest ut
factum sit ab altero. sed ne id quidem
potuit, nisi Parmenione, qui agmen
ad mare extendere ob hoc ipsum jus-
sus erat, jam circumdaro. nihil autem
tale hic legitur. Et si largiremur, quo-
modo Thessali poterunt circumire
terga suorum, & Parmenioni conjun-
gi? Atque hoc etiam ut factum demus,
quis Deus ex sinistro cornu (ibi enim
curavit Parmenio) repente eos dein-
de transtulit in dextrum, ut, quod in-
fra ingerit, à Persis urgerentur? Dein-
de quam omnia alia turbata, magisque
etiā permixta, quam in ipso prelio
pugnantes, fuerint? Primo de utroque
cōitu speciatim loquutus, mox unam
O 4 ubique

dextrum Alexandri cornu circumibatur. Quod ubi Macedo conspexit; duabus alis equitum ad jugum montis iussis subsistere, ceteros in medium belli discrimen strenue transfert. Subductis deinde ex acie Thessalis equitibus, praefectum eorum occulte circumire tergum suorum jubet, Parmenionique conjungi, & quod is imperasset, impigre exsequi. Iamque ipsi in medium Persarum undique circumfusi egregie se tuebantur; sed conferti, & quasi cohaerentes, tela vibrare non poterant: simul erant emissa, in eosdem concurrentia implicabantur, levique &
vano

ubique aciem facit, in qua profligatur Darius, nempe ab Alexandro, qui in dextro suo cornu erat: Alexander autem hostem insequi non audet, altero adhuc cornu pugnante. Interim tamen quod Rex victor non audet, audet adhuc in discrimine constitutus Parmenion. fugientibus enim equitem immitit, tamquam sibi ad pugnam supervacuum. Cum interim in altero vicissim cornu non levius miraculum; Thessali equites ibi urgentur à Persis; quos omnibus diis gratias oportebat agere, si à Thessalis fugae tantum securitas esset. Interim nulla hic de Graecis, praecipua spe Darii, & propemodum unica, mentio: nisi quod tandem abruptos à ceteris haud sane fugientibus similes evasisse tradit: quasi interim spe statores tantum fuissent, nec ullum aut Macedonibus exhibuissent negotium, aut ab ipsis sustinuissent. Quanto melius, aptius, disertius hæc omnia Arrianus! In his itaque talibus mihi non satisfacit Curtius. *Freinsh.*

Duabus alis] Socii dicebantur *Ala*, seu *Cornu*, quia plurimum ut *ala* in avibus, corpus illud legionum tangebant Socii: hinc *Ala dextra*, & *sinistra*. Habebat *Ala* Equites & *Pedites*. *Equites*

numero duplo: quia late socii per oppida & agros sparsi, eoque facilius habere iis equos & tolerare: at Romani, nec censu multi, nimis equites tunc erant, & in una urbe haud tam commode habebant. Erant ergo 600. *Lipsius.*

Iamque ipsi] Video Curtium hic voluisse dicere non de Thessalis equitibus, nec enim ii missilibus pugnaverunt; sed de ipso Alexandro. clarum hoc ex hoc capite: *Macedones, ut circa Regem erant. Iamque, dum ad Parmenionem abeunt equites, ipse, Alexander, in medium Pers. und. circumfusus, egr. se tuebatur. Conferti*] Hoc jam ad utrosque exercitus pertinet, ut ostendunt sequentia, non ad Persicum tantum, quod volebant alii. *Idem.*

In eisdem] Falsum hoc. non enim potuerunt in eosdem incidere, quæ mutuo occursum intercepta, *plura in hunc innoxia cadebant*. Modius & ex eo Raderus in eodem scribunt: quomodo olim etiam mihi videbatur, priusquam eos vidissem; præferebam tamen, *in idem*, sed neque huic neque illi lectio. ni quisquam codicum adstipulatur. *Idem.*

Non

vano ictu pauci in hostem, plura in humum innoxia cadebant. ergo cominus pugnam coacti conferere, gladios impigre stringunt. Tum vero multum sanguinis fufum est. dua quippe acies ita coharebant, ut armis arma pulsarent, mucrones in ora dirigerent. Non timido, non ignavo cessare tum licuit: conlato pede, quasi singuli inter se dimicarent, in eodem vestigio stabant, donec vincendo locum sibi facerent. Tum demum ergo promovebant gradum, quum hostem prostraverant. At illos novus excipiebat adversarius fatigatos: nec vulnerati, ut alias solent, acie poterant excedere, quum hostis instaret à fronte, à tergo sui urgerent. Alexander non ducis magis, quam militis munera exsequebatur; opimum decus caso rege expetens. quippe Darius curru sublimis

Non ducis magis, quam militis] Nam juvenis iste suoque ingenio praeliorum avidus erat, nec tantum ex auspicio ductuque suo, quam opere manuum gloriam venabatur: nec in eo suorum magis utilitatem, quam suam cupiditatem sequebatur. Clarum id ex eo quod ducibus suis respondit, in Mallis prope occisus, infra 9, 6. Ergo hunc precipue versum Homeri laudavit; *Il. γ. v. 179.*

Idem Rex bonus, & bellator strenuus idem.

Nec sane indigna Rege ea laus est; sed prudentia requiritur, ut in omnibus, quæ definiat, virtutis ostentandæ modum tempusque commonstret. *Idem.*

Opimum decus] Spolia opima Romæ moris alludit: de quibus ad Florum 1, 1. diximus. Ceterum Drusus Alexandro huic similem se præbuit, quem Sueton. Claudio 1, 11. scribit *Ex hoste super victoriam, opima quoque spolia cepisse, summæque sapientis descri-*

mine duces Germanorum tota acie infestatum. Sic apud Gregoram 1, 6. ο τὰν Τέρκων ἀρχηγὸς ὁ Σουλτὰν Ἰωαννίνης πάντας ἀφ' οὗς ἐν περὶ ἀδελφῶν, αὐτὸν ἐζήτη τὴ βασιλείαν. *Turcorum dux Sultanus Iathatines, omnibus omisit & præteritis, ipsum quærebat Imperatorem Græcorum.* Freinsh.

Curru sublimis] Vide Brisson. lib. 1. quamquam Arrianus & quidem vero similis dicat eum postea fugæ tantum causa currum conscendisse. nisi tamen concilies ex Diodoro 17, 31. fuisse in curru, eumque quærentibus equis, alio consensu fugisse. Alexander autem eques pugnam iniit, ut merito tot fidelibus historicis credo, prænugatore Philostrato. qui sine lib. 2. de Apollonio, hunc quoque scribit curru in prælio vectum, narratione non simpliciter falsa: nam & *Iffes* plurali numero, & cum satrapis ibi pugnassee (non cum ipso Dario) dixit. Curru autem

mis eminebat; & suis ad se tuendum, & hostibus ad incessendum, ingens incitamentum. Ergo frater ejus Oxathres, quum Alexandrum instare ei cerneret, equites quibus praeerat, ante ipsum currum regis objecit: armis & robore corporis multum super ceteros eminens, animo vero & pietate in paucissimis. illo utique praelio clarus, alios improvide instantes prostravit, alios in fugam avertit. At Macedones ut circa regem erant, mutua adhortatione firmati, cum ipso in equitum agmen inrumpunt. Tum vero similis ruina strages erat. Circa currum Darii jacebant nobilissimi duces, ante oculos regis egregia morte defuncti, omnes in ora proni, sicut dimicantes procubuerant, adverso corpore vulneribus acceptis. Inter hos Atizyes, & Rheomitres, & Sabaces prator Ægypti,

veteres proelium inibant heroicis temporibus. Sed & diu postea apud nonnullas gentes in usu fuerunt. De essedariis Britannorum notum est ex Caesare. Apud Persas id immutasse Cyrum. Xenophon lib. 6. περιδινας scribit, pro quadrigis quibus ad id tempus Asiatici omnes usi fuerant, Cyrenaeici quidem adhuc tempore Xenophontis utebantur, currus falcatos instituentem. Freinsh.

Omnes in ora proni] Vide Flori caput 1. lib. 4. in fine, & lib. 1. cap. 18. sic Arrian. fin. lib. 2. de Gazensibus: ἀπὸ πρὸν πάλιν αὐτὸ μάχονται, αὐς ἐκπρὸν ἰτάχθησαν: eo ipso loco quo quisque confisterat, vitam pugnans amisit.

Atizyes, & Rheomitres, & Sabaces) Arrian. 2, 2. Ἀτίζης & Ρεομίθης & Ἀτίζης. Diod. 17, 34. Ἀτίζης & Ρεομίθης, & ὁ ἑὶ Ἀτίζης Σαβάκης.

πῆς Τασιάνης. Supra tamen eodem libro cap. 21. scribitur Ἀτίζης. Fuerunt autem hi iidem Satrapæ, qui primo proelio ad Granicum contra Alexandrum contenderunt, ut adjicit Arrianus, qui etiam 1, 8. Atizyem Phrygiæ satrapam fuisse tradit. Rheomitris nomen nescio an corruptum dicam apud Xenophontem. ubi quidam est Leomitres ἑμιόδορ. lib. 8. Sabaces de quo infra 4, 1. nonnullis codicibus est Sataces, aut Sathaces. cujusmodi libro usus fuerit Sabellicus in hac historia memoranda. apud eum enim ita legitur. Cæterum quod in multis editionibus pro Rheomitre Τροντήν reperio, facit ut suspicer aliud ibi nomen latere, & forte legendum esse Οροντήν. quem si alii non commemorant, nihil certe novi faciunt. Id autem nomen esse illis gentibus usitatum, Arrianus ostendit, qui secundo Darii proelio Armeniis Οροντήν

gypti, magnorum exercituum præfecti, noscitantur: circa eos cumulata erat peditum equitumque obscurior turba. Macedonum quoque non quidem multi, sed promptissimi tamen, cæsi sunt: inter quos Alexandri dextrum femur leviter mucrone perstrictum est. Iamque qui Darium vehebant equi, confossi hastis, & dolore efferati, jugum quætere, & regem curru excutere cæperant; quum ille, veritus ne vivus veniret in hostium potestatem, desiluit, & in equum qui

rem quandam præficit 3, 2. & Strabo lib. 16. ubi scribit, Orontem fluvium qui Antiochia prælabitur, accepisse nomen ab eo qui pontem in eo struxerit. Magis etiam Zonaras tom. 3. paulo post pr. qui eundem fluvium, *oldm* Opbiten dictum, post de nomine filii Cambysis, Regis Persarum, in eo submersi, Orontem cognominatum tradit. Quamquam Apollo Clarius apud Pausan. lib. 8. Orontem Indum fuisse responderit. Virg. Aen. 1, 117. duci Lyciorum id muneris adcommodat. *Freinsb.*

Non quidem multi, sed promptissimi] Arrianus xx. nominat, interque eos Ptolomæum Seleuconatem. Ratio est in illis Agricola apud Tacit. Agr. 34. 3. *ceterorum Britanorum fugacissimi, ideoque tam diu superstites. Quomodo filias saltusque penetrantibus, furissimum quodque animal robore, pavida & inertia ipso agminis sono pelluntur: sic acerrimi Britanorum jam pridem ceciderunt: reliquus est numerus ignavus & incontinentissimus*

Alexandri] Infra 1, 2. quippe summa cutis in femore perstricta. Chares apud Plutarch. in vita cap. 33. auctor est Alexandrum à Dario vulneratum esse, vulnere tamen non gravi. Sed Alexander in Epistola ad Antipatrum, *lesum & perstrictum* telo femur in prælio scribit; auctor tamen tacet. Accipe ipsa

Alexandri verba: Σύνθη δὲ μοι (Φασι) καὶ αὐτῷ ἰγχνεῖδι πλῆγῃ αἰς τὸν μηρὸν, ἀλλ' οὐδὲν ἄποπτι ἔτι ὠδυνεῖσθαι, ἅτε ὑστερὶ, ἐκ τῆς πλῆγῆς ἀπήλυσεν. Contigit, inquit, mihi pugione sancuari in femur adacto sed unde nulla perniciēs aut illico, aut postea secuta est. Chares ait duos reges manus inter se conferuisse, sed hoc mihi ἄπιστον, quod Darius tam propinquum Alexandrum non expectarit, à quo nisi perempto non abisset Alexander. Verisimilius ergo ab incerto equite peringruentem impetum perstrictum esse. quod non obscure docet Diodor. 17, 34. *Accidit, inquit, & ipsum Alexandrum, cum se magna vis hostium in illum infunderet, in femore vulnerari.* Raderus.

Jugum quætere] Jugum non in curru, sed in equorum jugalium cervicibus quærendum. Illud enim conabantur excutere. quare coactus ipse Darius præter morem Persarum & dignitatem regiam habenas arripere, & coercere impetum equorum, quoad aliæ quadrigæ adducerentur, quibus periculum evaderet. Uti est apud Diodorum 17, 34. *Raderus.* Plutarch. Alex. cap. 62. hæc accidisse scribit in posteriori prælio.

In equum] Arrian. 2, 2. αὐτὸς δὲ ἵππον

qui ad hoc sequebatur, imponitur: insignibus quoque imperii, ne fugam proderent, indecore abjectis. Tum vero ceteri dissipantur metu; & qua cuique patebat ad fugam via, erumpunt, arma jacentes, quæ paulo ante ad tutelam corporum sumpserant: adeo pavor etiam auxilia formidabat. Instabat fugientibus eques à Parmenione missus, & forte in id cornu omnes fuga abstulerat. At in dextro Persæ Thessalos equites vehementer urgebant. jamque una ala ipso impetu

προκού-

ἵπποι ἐπιβὰς ἵφ' ὕψους, conscenso equo fugit. sed vox illa communis patiebatur, ut feminino genere exponeretur, conscensa equa fugit. ἵππον ἀνέβη ἡν- λων, ait Aelian. Hist. animal. 6, 48. equam conscendit, quæ quod relictis memoriam pulli recordaretur, quanto maximo potuit studio & celeritate, cum ipsum pradicatur ex periculis eripuisse. Ut hinc vel apud Curtium tentari possit; in equam, quæ ad hoc sequebatur: præsertim cum & posteriora hæc verba innuant fuisse aliquid non vulgare aut consuetum in eo jumento. Firmat & Plutar. Alex. ca. 62. ἡλίκαν δὲ (ὡς φασιν) νισιόκων ἵπποι περὶ βῆδος ἵφ' ὕψους: equam (ut ferunt) recens enixam conscendens fugit. Nostriis quidem moribus haud decorum habetur equa vehi: minus etiam Hibernicis. ibi enim Equas, ut pariant, tantum pascunt. Nihil ad equis astimationem turpius, nihil ad inspiciantium cachinnos aptius, quam in equa sedere. Stanihurstus lib. 1. de rebus Hibernicis. Freinsh.

Insignibus quoque imperii Tacitus II. 1, 81. Magistratum projectis insignibus &c. latebras petivere. Dio libr. 45. de Asinio Pollione: quo facilius in fuga lateret, paludamentum abjecerat. Xiphilius simile quid de Trajano narrat. sed non fugæ causa factum: quatenusquam

sciretur, tamen vix vulnera effugit. Ad di potest & Tigranis exemplum, qui à Lucullo superatus, cum fugeret, insignia regia filio suo lachrymans tradidit. Plutarch. Lucullo cap. 60. Τὸ μὲν ἄρμα ἀπελείπει ἀντὶ, καὶ τὴν ἀσπίδα, καὶ τὸ κέντρον καὶ τοὺς ὅππ' αὐτοῦ. ἵππον δὲ ἀπολείπει ἐπὶ τῷ ἄρμα. Ipse cursum reliquit, & scutum; candyn, quin & arcum in curru reliquit. Arrianus.

Qua cuique] Infra 5, 13. loco similimo: Barbari ducibus destituti, quæ quæque aut spes ducebat, aut pavor, dissipantur.

Ad tutelam corporum] Sallust. Cat. cap. 58. in fuga salutem sperare, quæque arma, quæ corpus tegitur, ab hostibus averteris, ea vero dementia est. Et in Jugurth. cap. 107. Neminem decet quæ manus armavit, ab inermis pedibus auxilium petere: in maximo metu nudum & cæcum corpus ad hostes vertere.

Urgent] Καὶ οἱ ἱππεῖς καὶ οἱ ἰππὶς Περσῶν κατὰ τὰς Θισσαλούς τιλαγ- μίνοι, ὅκ' ἔμειναν ἐν τῷ πλάμῳ καὶ αὐτῶν τὴν ἔργον, ἀλλ' ἐπιδιαιβάτες ἐν- ρώσας, ἐνὶ θαλάσσι εἰς τὰς Ἰλίας τῶν Θισσαλῶν. καὶ ταύτην ζωίστην ἱππο- μάχια κρατιέσθαι. οὐδὲ ἀνδρῶν ἐν- κλινῶν οἱ Πέρσαι, πρὸς Δαρειὸν τε πύφουστα ἡδοίτο, καὶ πρὸς ἀπὸρ- ρήσας

proculcata erat: quum Theſſaliſtrenue circumactis equis diſlapſi, ruſſus in prælium redeunt; ſparſoſque & incompoſitos victoriæ fiducia barbaros ingenti ca- de proſternunt. Equi pariſer equiteſque Perſarum ſerie laminarum graves, agmen, quod celeritate ma-

ximo

ἵπποι σφοῦν τοὺς μετ' ὁφίους ἢ φύρῃ ἰχθυίῳ. Porro equites Perſæ qui Theſſaliſ oppoſiti erant, nequaquam in hoc conſiſtente in flumine continebant, ſed eo ſortiſer amniſeque tranſmiſſo in Theſſalicas turmas invadebant. Atrox ibi equeſtre prælium commiſſum eſt. neq; prius Perſæ terga verterent, quam fuiſſe Dariũ cognoviſſerent, aut antequam mercenarios ſuos à phalange diſſipatos caſoſque eſſe intelligerent. Tum vero maniſeſta totiꝝ exercitꝝ fuga ſit. Arrianus. Sed non equitum tantum, verum peditum quoque ingens ſtrages edita, eodem teſte.

Incompoſitos victoriæ fiducia] Iſdem prope verbis, in re ſimili, uſus Livius 21. 52. Ii ſparſoſ & incompoſitoſ omatoſque præda pleroſque cum inopinantes invaſiſſent, ingentem terrorum cademque ac fugam uſque ad caſtra ſtationeſque hoſtium fecerũ. Ea res multis eripuit victoriam. Sic apud Polyb. 1. 74. Hanno eladem accepit à mercenariis rebellibus. quos mox c. 18. eadem pecantes Amilcar perculit. converſo agmine fugæ ſpeciem præbens: cum Aſri & mercenarij fugere Carthaginiſes ex pavore rati. ſolutis ordinibus eoſ invadebant &c. Aſri qui ſemere ac ſparſim certamen erant uſi, inopinatè à illorum virtute percuſi in fugam ſubito inclinantur.

Equi pariſer equiteſque Perſarum ſerie laminarum ob id genus grave agmen, quod celeritate maxime conſtat, agere molebantur. quippe in circumagendis equis ſuis Theſſaliſ multo occupaverant.] Sic veteres Editiones ante Modianam. Lego, ſerie laminarum graves, id genus agminis, quod celeritate maxime conſtat, agere molebantur. quippe in circumagendis equis

ſuis Theſſaliſ multo occupaverant. Genus agminis quod celeritate maxime conſtat, eſt id, quod Græci περὶ ὄλῃ vocant, aut certe ſimile. Eſt autem uſus voce occupo eodem modo, quo Varro apud Nonium: Quod ſi Aſiam occupaviſſet, & ipſe prius ſuos canes comediſſet, & non nuxæ ſaltatoribus in theatro fuerit. Hoc ergo dicij, Barbaroſ ferreis tunicis graves ſuos agere circumagiſſe, quod tam expedite faciebant Theſſali, ut longo Barbaroſ anteverterent. Aliquanto poſt. Rutgerſius.

Serie laminarum graves] Hamabantur laminæ ferreæ, & ordine inter ſe conneſtebantur, totumque & equitem & equum tegebant, ſic tamen ut facile ſe & equites extendere, brachia movere, haſtas vibrare poſſent. Eum locum apud noſ obtinent cataphracti, & olim loricati. Rader. Ammianuſ: Præſtitiſ manu poliſta crederetſ ſimulacra, non viroſ, quos laminarum circuli tenues apti corporibus, flexibus ambiebant, ut quocumque artuſ neceſſitas commoviſſet, veſtiſ congremeret junctura congruenter aptata. Scripſor Græcuſ apud Suidam, cuiꝝ ſententiam in Latinum verſam habet. Lorica, inquit, Parthi equitiſ eſt talis. Prior ejꝝ pars pectꝝ & ſcapula & manuſ extremitꝝ & crura tegit. poſterior, tergum & cervicem, & caput totum. Fibula vero ſunt ad latera, quibus utramque partem jungunt, atque ita totum equitem ferreum dant videri. Prohibet vera nihil aut impedit ferrum membrorum extensioneſ vel contractioneſ: adeo curioſe factum ſeſtumq; eſt ad naturam membrorum. Armant autem & equum ſimiliter ferro, totum quidem & uſque ad ungulaſ. hoc ideo

xime constat, egre moliebantur. quippe in circumagendis equis suis Theſſali multos occupaverant. Hac tam proſpera pugna nunciata, Alexander non auſus perſequi barbaros, utrimque jam victor inſtare ſugientibus capit. Haud amplius regem quam mille equites ſequebantur, quum ingens multitudo hoſtium caderet. ſed quis aut in victoria, aut in fuga copias numerat? Agebantur ergo à tam paucis pecorum modo; & idem metus qui cogeſcit fugere, ſugientes morabatur. At Græci, qui in Darii partibus ſteterant, Amynta duce (prætor hic Alexandri fuit, nunc transfuga) abrupti à ceteris, haud ſane ſugientibus ſimiles evaſerant. Barbari longe diverſam fugam intenderunt: alii, quarectum iter in Perſidem ducebat; quidam circumitu rupes, ſaltusque montium occultos petivere, pauci caſtra Darii. Sed jam illa quoque hoſtis victor intraverat, omni quidem opulentiâ ditia. Ingens auri argentique pondus, non belli, ſed luxuria apparatus, diripuerant milites.

ideo, quia nihil illis armæ proſum propria ſi equus interficiatur.

Equis ſuis } De Perſis accipe, non de Theſſalis.

Metus &c. morabatur } Pulchre mehercules, & ex intima nocura. Sic enim ſit occulto, nec quo, ſatis ſcio, modo. In trepidatione metu impellimur ad fugam, quam nitentes tamen eodem retineamur. Eleganter hoc idem fore Latinus Pacatus, Theodoſii Panegyrico, cap. 38. *Præclauſa caſibus fera quaſi diſcexitur deſperatoque conſiſtunt. Et præ timore non fugiunt: ita ille ipſo quo agitabatur metu alligatus, in oppidum ſemet Aquileienſe præcipitat.* Acidalius. Similiter Agricola Taciti 34, 1. Non

reſiſterunt, ſed deprehendi ſunt noſſimi: ideo extremo metu corpora defixere in his veſtigiiſ. Arrian. 1, 5. quorum agmen eodem loci ubi conſiſtere juſſum erat, ſtupore potius inopinati eventus, quam certa aliqua ratione ſe continebat.

Hand ſane fugientibus ſimiles } Quia ſervatis ordinibus ſenſim ceſſerunt, ac Tripolim conſugerunt.

Luxuria } Erant holcia, croſſi, ampullæ, alabaſtri, ex auro ſabreſacta. Plutarch. Itaque A. Magnus inter ſpolia Darii Perſarum regis unguentorum ſcrinio capto, quod erat auro gemmisque ac margaritis prærioſum, varios ejus uſus amicis demonſtrantibus, (quando prædebat unguenti bellatorem & mili-

tes. quumque plus raperent, passim strata erant itinera vilioribus sarcinis, quas in comparatione meliorum avaritia contempserat. Iamque ad feminas perventum erat; quibus quocariora ornamenta sunt, violentius detrahebantur: nec corporibus quidem vis ac libido parcebat. Omnia planctu tumultuque, prout cuique fortuna erat, repleverant; nec ulla facies mali deerat, quum per omnes ordines aetateque, victoris crudelitas ac licentia vagaretur. Tunc vero impotentis fortuna species conspici potuit: quum ii, qui tum Dario tabernaculum exornaverant, omni luxu & opulentia instructum, eadem illa Alexandro, quasi veteri domino reservabant. namque id solum intactum omiserant milites, ita tradito more, ut victorem victi regis tabernaculo exciperent. Sed omnium oculos animosque in semet converterant capti-

va,

& militiæ sordidum) imo hercule, inquit, librorum Homeri custodiæ datur, ut pretiosissimum humani animi opus quam maxime diviti opere servetur. Plinius.

Intactum omiserant] Quasi propriæ ad Regem pertinens, cui hoc eximium merito servatur. Recte igitur, apud Plutarch. Alex. c. 34. Alexandro dicenti, *Eamus ad ablundum Darii balneo contractum ex pugna sudorem: quidam ex amicis, Minime vero, inquit, imo Alexandri. quæ enim ad victis pertinet. ita & esse & dici debent victoris. Verum enim est, non æqualia singulis tribuenda; sed præstantissimos quosque magis etiam præ ceteris cum honoribus, tam donis augulos esse. Xenophon lib. 2. p. 101. apud quem lib. 7. Sardibus captis Cyrus hortatu Chrysanthæ, regiam occupavit. Sed & ante lib. 4. in fin. captis Assyriorum captis Cyro pulcherri-*

mum selegant tabernaculum. Idque nunc quoque solet observari: quomodo Turcis ad Serigoniam castris, Beghebegi papilio cussit Mansfeldio. cujus elaboratum opus decem millibus talerorum affirmabatur. Gablman in Mansfeld. milit. Hungar. Vide ea de re differentem ut solet, virum magnum, Hugonem, inquam, Grocium de jure belli 3, 6. Non omittenda sunt quæ hic addit Diodor. 17, 36. Tum regis ministri, occupato Darii tabernaculo, balneas & mensas, quibus ille usus fuerat, apparatus, accensusque tadis bene multis regem expectabant, ut ab inspectione reversus, omnem Darii apparatus occuparet, Asiaque totius imperium felici hoc augurio capesseret. Sic Diodorus, qui tamen parum caute, superiori & hoc capite scripserat, tabernaculum Regis à Macedonibus directum fuisse. Freinsb.

Con-

va, mater, conjunxque Darii: illa non majestate solum, sed etiam atate venerabilis; hac forma pulchritudine, nec illa quidem sorte corrupta. Acceperat in sinum filium nondum sextum atatis annum egressum, in spem tanta fortuna, quantam paulo antepater ejus amiserat, genitum. At in gremio anus avia jacebant adultæ virgines duæ, non suo tantum, sed etiam illius merore confectæ. ingens circa nobilium feminarum turba constiterat, laceratis crinibus, abscissaque veste, pristini decoris immemores, reginas, dominaeque, veris quondam, tunc alienis nominibus invocantes. Illa suæ calamitatis oblita, utro cornu Darius stetisset; quæ fortuna discriminis fuisset? requirebant. negabant se captas, si viveret rex. Sed illum equos subinde mutantem longius fuga abstulerat. In acie autem cæsa sunt Persarum peditum

Coniunxque] Eadem & soror. quod hic notavit Arrianus 2, 2. ἡ γυνὴ, αὐτῇ δὲ καὶ ἀδελφῇ Δαρείῳ. quamquam illa particula ἡ induxerit in errorem interpretes, ut una ex muliere duas facerent: mater Darii & uxor. soror etiam ac filius &c. Sororem enim suam, pulcherrimam mulierum, incesto quidem, sed inde à Cambyse patrio Persis more, uxorem duxerat. Vertendum igitur fuit cum Orofio 3, 16. Inter captivos castrorum mater; & uxor eademque soror, & filia duæ Darii fuisse. Ea res exemplo fuit Græcis Ægypti regibus, aliisque, ut & ipsi sorores ducerent. Idem.

Laceratis crinibus, abscissaque veste.] More gentis, ut infra sparsim. Secutus idem A. Magnus in Hephæstionis funere. Nam cum dolorem nullo modo ferre posset, extemplo equos omnes & mulos jussit tonderi, & urbium cir-

cumiacentium propugnacula deiici evertique, ut Plutarchus docet. Omitto Hebræorum aliorumque populorum ritus. Rad.

Cæsa sunt] Diodorus 17, 36. numeras peditum 120000. equitum 10000 Arrianus 2, 2. peditum 90000. equitum 10000. universe 100000. non amplius. Justinus 11, 9. rursus aliter: *Cæsa sunt peditum unum & sexaginta millia, equitum decem millia: capta quadraginta millia.* Orofius 3, 16. iterum ab omnibus aliis abicit: ibi tunc, inquit, peditum octoginta millia, equitum 2 millia cæsa sunt: capta autem quadraginta millia. Plutarchus Alex. cap. 23. generatim ἑξήκοντα μυριάδας ponit cæsas, hoc est super centum & decem millia, sine equitum peditumve discrimine, tanta est varietas scriptorum in unico castrorum numero. Scripsit Antipater epigramma super hac

peditum centum millia, decem vero milla interfecta equitum. At ex parte Alexandri quatuor & quingenti

hæc exde Perfarum ad Iſſum. Anthologiam 3. 5. adi. Hancne pugnam Philoxenus Eretrius pictor coloribus redintegravit, an illam Alex. cum Dario ad Arbela seu Gaugamela, Plinius 35, 10. non exprimit. *Raderus*. & eadem fere *Atidalius*. Obiter adnoto, Justini locum supra citatum corruptum videri; nec enim placet illud *nummum & sexaginta*: quando unum illud nemo temere Græcus scriptor ex quibus hæc haurienda fuit historia, adjecerit. illi enim per myriadas computaverunt hæc cladem; quod causæ est, cur idem faciant omnes, etiam Latini, qui numerum hoc pſoelio cæſorum captorumve referunt. Igitur potius crediderim in Justino scribendum *centum & sexaginta*. Certe nec Sabellico priorem scripturam placuisse apparet ex eo quod verba *unum & omittens* Eusebius. 4. 4. ita scribit. *Troque peditum sexaginta millia cecidisse ait*. Eusebius.

At ex parte Alex.] Historia Miscella 2, 15. *Scriptorum omnium veterum mos est, ex ea parte qua vicerit, occisorum non commendare numerum, ne victori agloriam maculent damna victoriæ: nisi forte cum adeo pauci cadunt, ut admirationem terroremque virtutis augeat paucitas perditorum. sicut in prima congressione Persæ belli apud Alexandrum magnam fuit, cum inter quadringenta ferme millia hostium interfecta, centum viginti equites, & novem tantummodo pedites in ejus exercitu defuisse referuntur. Atque ita D. Iosius 4. 1. unde hæc excerpta sunt. Sed videlicet manifestus est error in prægrandi illo numero quadringenta millia, quos certe nullo uno pſelio, quæ Alexander pugnavit, interierunt: nedum in prima congressione Persæ belli, nimirum ad Granicum. hanc enim pugnam intelligere nos ea verba co-*

gunt. At illic si Diodorum 17, 19. sequimur, 10000. Perfarum peditum ceciderunt; si Plutarchum Alex. ca. 26, viginti millia, equitum 2500. Arrian. 1, 5. etiam mille equites numerat. nisi forte ibi ex mendis occasione tantillus numerus hæsit: plures enim multo cecidisse consentaneum est. Sed ut valde augeamus numerum, apparet eo non posse ascendere. ut Oroſio ratio constet. plures enim ille interfectos scribit, quam alii in acie fuisse: qui enim plurimos scripserunt, 120000. tradiderunt, præter Justinum & ex eo Oroſ. 3, 16. qui numerum immodice auxisse (nam 600000. Persis tribuit) vel inde convincitur, quod ipsi postea regi in pſelio ad Iſſum minus virium tribuit: quod quidem barbaris ingeniis non convenit, eique Dario, qui potissimam & spem & ostentationis partem in hominum multitudine reponebat. Ergo pro quadringentis millibus utique reponenda erunt *quadraginta*. Sic tamen satis esset memorabilis victoria. E diverso triginta tantum peditibus, equitum supra octoginta quinque cæsis, ut quidem Arrianus 1, 5. scribit: quem eadem opera duplici errore interpretum liberabimus: quos & Lipsium ad Vellei. 1, 11. advertisse postea reperi. cum ibi in historiam hanc inquireremus. Sciendum igitur, verba *τῶν μὲν ἰσχυρῶν* non esse reddenda, ex *auxiliaribus copijs*: sed sive Vellejum sequaris, ex *ipſius turma*: sive Plin. 34, 8. ex *amicis ejus*. Auxiliares equites Arriano semper sunt vel *μυθοφῶγοι*, vel *ἐυμαχοι*. Alios ab his fuisse apparet *τῆς ἰσχυρῆς καλομένης*, ut iterum Arrianus Indic. 3, 14. ubi itidem interpretes non recte, & *equitatum sociorum* 711. *millium*, pro his, & *equites*, quos *ſeda-*

genti faucii fucere; triginta omnino & duo ex pediti-
bis

les appellant, omnes (nimirum cum hy-
paspidibus, & omnibus sagittariis,
quos tum secum ducebat) ad VIII.
mil. hi igitur sunt ex turma regia, quo-
modo Plinius interpretatur τῆς ἰλῆς
βασιλικῆς, cuius frequentissima apud
Arrianum, & exacta mentio. idque
verum esse apparet tum ex cetera ejus
pugnae descriptione, tum inde quod
Alexandro hastam petenti, porrexit
Δισάρατ & ἰὼν ἀμφ' αὐτὸν ἐπέειπεν.
ubi iterum perperam versum ex auxi-
liariis, nulla insuper ratione habita vo-
cum ἀμφ' αὐτὸν. Sic & in fine lib. 1.
Gazensium muros primus transcendisse
dicitur Neoptolemus ex Aeacida-
rum gente, unus ex sociorum numero.
pro, ex amicis, vel ex turma regia. Quid
quod sejungit hos a cetero equitatu
Arrianus? nam ut sequitur, ex reliquo
equitatu supra 1x. desiderati sunt. quod
honoris auxiliariis utique non exhi-
buisse, ut eos tanquam eximios sepa-
ratim à ceteris memoraret. Jam vero
quæ Alexandri futura fuit invidia, si
neglectis Macedonibus, statuas auxi-
liariis erexisset? Succurrunt alia plura,
his non leviora: sed aliqua temporis
est habenda ratio, præsertim cum hic
alia quoque non pauca supersint di-
cenda. Hic ergo prior est interpre-
tum error: alter, quod verba ἐν Διῷ
maluerunt reddere in templo Iovis, ne
loco quidem ubi illud fuerit, indicato:
quam Dī vel in Dio, cuius & apud
Diodor. 18, 4. hisdem verbis mentio:
τὸς δὲ τοῖς ἰδὲ ἡρώδεσσι καὶ ἑνὶ τῷ
ἔκ. ἐν Διῷ μὲν, τῷ Διὶ δὲ &c. Tem-
pla exstruenda erant &c. Dī quidem, Io-
vis. quod inter primaria Macedoniae
oppida fuit, & quod præcipue huc fa-
cit, exornatum publicis locis. & multi-
tudine statuarum, ut ait Livius 41, 7.
unde colligas ibi quoque fuisse, quas
Arrianus exserte ἐν Διῷ repositas scri-

bit, à Lyfippo efformatas: qua in re o-
biter emendo Velleium 1, 11. Alexan-
drum impetrasse à Lyfippo. Nam si om-
nia pondero, haud dubie scribendum
est; Alexandrum imperasse Lyfippo: ut
jam alibi, credo ad Tacitum, monui.
Idem mendum insedit & Hieonyni e-
pistolæ, quæ inter Augustinianas re-
fertur loco x 1. Petrus iure reprehende-
retur, qui princeps circumcissionis id im-
petraveris gentilibus, quod soli qui ex In-
daïs erant, debuerant observare. ubi scri-
bitur, imperaveris. Tot igitur in illa
ad Granicum pugna cecidisse ait Ar-
rianus, 30. inquam, pedites, equitum
supra 85. quamquam Aristobulus apud
Plutarch. Alex. cap. 26. auctor sit 34.
omnino cecidisse, atque inter eos no-
vem pedites. quibus detractis restant
25. equites, quot & Arrianus ex ami-
corum turma desideratos scripsit. Ju-
stin. 11, 6. novem etiam pedites nume-
rat, cxx. equites. quem Orosius, ut so-
let, sequitur. Multas ejus generis vi-
ctorias monumentis scriptorum testa-
tas hic indicatum ibamus, quod & li-
beralis cognitionis res est, & admira-
tionem divinæ providentiæ, humanæ-
que superbiz simul & imbecillitatis
opprobrium continet.

Triginta omnino & duo] Assentior
Modio & Glareano, trecenti legendum
pro triginta. Nimis enim ille angustus
numerus: neque movere debet ἐπι-
φώνημα, quod subjunctum, Tantulo
impendio ingens victoria fletis. Nam et-
iam sic impendium satis leve. Acida-
lius. Velim hic simpliciter legi trecenti.
sublato & duo, sic enim respondebit
numerus illi Diodori 17, 36. Ex Mace-
donum pedibus, inquit, trecenti, &
150. equites defuere. In Justino 11, 9.
item emendarim pro peditum 130.
peditum 300. Loccen. Hos sequitur Ra-
derus, cum alii quoque auctores am-
pliorum occisorum prodant numerum.
Negat insuper Glareanus ex Valla, tri-
ginta

bus desiderati sunt: equitum centum quinquaginta interfecti. tantulo impendio ingens victoria stetit.

CAP.

Sinta & duo Latine dici . sed prapponendum esse numerum minorem , adeoque errorem eum ex notis numerorum natum . quæ res suspicionem facit , alio forsitan exemplari usum *Sabellicum* . propius ad veram lectionem accessisse . Sic enim ille in narratione hujus proelii Ennead. 4. 4. *Macedonum, quorum fides sit apud autores ipsos, equites centum quinquaginta , pedites duodeviginti desiderati.* Nec sane necesse semper est ampliorem pedium numerum cadere, cum interim , ut hic, ubi *equestris prælio Darius optabas decernere, in pr. hujus cap. equites soli , aut precipue saltem depugnent.* quod iidem in pugna ad Granicum evenit , ubi simili ratione plus equitum quam pedium occubuit . Idem Glareanus , hac quam dixi ratione ductus etiam supra 3. 9. invertenda putavit verba, *Triginta & duo* , ut legeretur, *Duo & triginta.*

Tantulo impendio] Illis tamen qui ceciderunt , jactura sat magna fuit, qui victoria frui non potuerunt. Ut Fabius Maximus filium consulem, dicentem paucorum jactura collem posse occupari, interrogavit , an ipse vellet esse de illis paucis. *Raderus.* Memorabilis in eam sententiam est Scipionis vox, *Malle se unum civem servare, quam mille hostes occidere.* quam idemudem repetivisse Antoninum Pium Imp. scribit Jul. Capitolinus cap. 9. Hæc igitur est illa nobilis ad Iffum victoria, de cujus tempore disquiri Raderus. Diem, inquit, signavit Aelianus Hist. Var. 2. 25. octavum Idus Febr. qui sextus est Februarii. Sic noster Schottus in Vitis comparatis Aristotel. & Demosthenis, ad Olymp. cxi. Anni iv. Arist. 111. Demosth. xl. i. x. Sed meo judicio Aelianus non loquitur de pugna ad Iffum, sed ultima, qua victus est & o-

mnino debellatus Darius . ad Arbela seu Gaugamela. ἡ ἐκτὴ ἡ τοῦ μὲνους τοῦ Θαρρηλιῶν non est sextus Februarii, sed sextus Aprilis, ut Gyraldus ostendit, quamvis dicant Februarium esse, alii Majum. Accedit, ab Arriano 2, 2. exerce proditum, mensem non Θαρρηλιῶνα, sed Μαυμακτηριῶνα, quem Suidas Januarius interpretatur, & cum illo Vulcanius. Bartholomæus Facius prior interpret mensẽ omnino prætermerit, velle x codice corrupto, vel nescio, per quam imprudentiam. nam inscitia arguere tantum virum non placet, nec verum est. Dies ergo latet. De mense constituamus, quem Arriabus Μαυμακτηριῶνα appellat, & Suidas Januarius interpretatur. Sed pugnam mense Januario non commissam, ex illo ostendi potest, quod supra 3, 8. dixerat Curtius: *Πι- que cam jam hyems instaret.* Januarius non inchoat hyemem, sed prope finit. Gaza cum Septembri nostro componit. Sed neque Septembrem fuisse conjicio Μαμακτηριονα; nam statim post pugnam Damascus fuit occupata à Parmenione, cœlo adeo frigido, ut bajuli frigus terre non possent, quod certe in Septembri temperatissimo mense prope nullum est. Sic enim Curtius mox infra 3, 13. *Hi (Gangabæ) cum frigus tolerare non possent, quippe & procella subito nivem effuderat, & humum rige- bat gelu &c.* Senserim cum Harpocrate, Lyfimachide, Ulpiano & aliis, primum hunc mensem ex hybernis fuisse, quintum quidem Atheniensibus à Junio annum auspicantibus, qui nostro Octobri, non Septembri respondet, quarto à Junio, non quinto. [Beutherus Faistor, lib. 2. scribit, ex Aristotele colligi, Μαμακτηριονα pri- mum Autumni mensem fuisse Athe- nensibus

Matris & uxoris Darii, nec non aliarum-
que captivarum luctum, levat Alexander.

REx diu Darium persequendo fatigatus,
posteaquam & nox appetebat, & cum ad-
sequendi spes non erat; in castra paulo an-
te

nienſibus, ideo à plerisque Septembri
tribui. Epiphanium & Suidam Janua-
rium. Joſephum Auguſtum, Octobrem
alios promaxmacterione intellexiſſe, id-
que poſtremum forſan aliquid ratio-
nis habere, cum ipſius major pars in
Octobrem aliquando incidit.] Et
hæc quæ narrat Curtius circa adultum
jam Octobrem contigiffe, ubi jam an-
nus in hyemem vergit. Μαμακκτηριὸν
enim à turbido jam & hiberno Jove,
qui Μαμακκῆς Græcis, hoc eſt ſu-
tore corceptus & turbidus, appellatur,
quod hyems, ut ait Lyſimachides, hoc
menſe & ær turbari incipiat. Ulpianus
ad Demoſthenis Olynthiacas hiber-
num menſem vocat μαμακκτηριῶνα
ſic enim ille ad hæc Demoſthenis. Μὴν
μὲν ἢ μαμακκτηριῶνα.] Χαιμέριον,
inquit Ulpianus, ἔστω ὁ μὴν. ἐξ ὧ
δείκνυσιν ὅτι, καίτοι χειμῶνα ὀν-
τα, πλεῖν ἐψηφίσαντο. Menſis erat
Mamaxterion.] Hibernus hic menſis eſt.
ex quo offendit, quævis hyems eſſet, na-
vigandum eſſe decreviſtis. Hieron. Wol-
ſus Septembrem dubius vertit, & ne-
gat ſe hanc inter Grammaticos litem
poſſe componere. Atqui certe Septem-
ber hybernus menſis non eſt, æſtatem
proxime ſecutus, & ex illo calorem ad-
huc trahens. Intelligamus ergo hic
adultum Octobrem jam in hyemem &
Novembrem inclinantem, immo No-
vembrem ipſum, ut meliores auctores

ſentiunt. Athenienſibus enim ita nu-
merabantur menſes à ſolſtitio æſtivo:
ἐκατομβαιῶνα, μεſαγετιῶνα, βοηδρο-
μειῶνα, πυανεſιῶνα, μαμακκτηριῶνα,
ποσειδωνῶνα, γαμηλιῶνα, ἀνδιſιεριῶνα,
ἐλαφροβωλιῶνα, μενεχτιῶνα, θερμυλιῶνα,
σπερφοβριῶνα. qui hoc ordine respon-
denti menſibus Julianis: Julius, Augu-
ſtus, Septemb. Octob. Novemb. Decem-
ber, Januarius, Februarius, Martius,
Aprilis, Majus, Junius: vides Maxma-
cteriona reſpondere Novembri, qui
certe menſis hiemat. De Anno & Con-
ſulibus ſequitur. Atque Alexandri
quidem regni fuit tertius, & tertius
ac vigefimus ætatis, Athenis prætore
Nicocrate, Romæ Valerio Caſſone, &
Lucio Papirio Coſſ. Diodo. 17, 29. au-
ctore. Arrianus 2, 2. Nicoſtratum vo-
cat, niſi mendum in Codice. Coſſ. à
Latinis eduntur L. Papirius Craſſus,
& C. Duilius, ut Capitolini Faſti, Cice-
ro. Livius 8, 16. Caſſiodorus teſtantur.
Chronicon Alexandrinum Craſſum
nominat & Duilium, haud dubie libra-
rii vitio, pro Duilio. A. v. c. cxxviii.
Olympiad. cxi. Anno 111. ut Faſti Si-
culi habent. Ad Capitol. eſt primus
annus aſſignatus. Andreas noſter quar-
tum ponit, Aelianum autem omnino
falſum putamus, quando nec prima
cum Dario ad Iſſum pugna, nec poſtre-
ma ad Gaugamela menſe Thargelione
pugnata eſt. ut infra demonſtrabo.

Invi-

te à suis capta pervenit. Invitari deinde amicos, quibus maxime adsueverat, jussit: quippe summa dumtaxat cutis in femore perstricta non prohibebat interesse convivio: quum repente è proximo tabernaculo lugubris clamor, barbaro ululatu planctusque permixtus, epulantes conterruit. Cohors quoque qua excubabat ad tabernaculum regis, verita ne majoris motus principium esset, armare se ceperat. Causa pavoris subiti fuit, quod mater uxorque Darii cum captivis mulieribus nobilibus, regem, quem interfectum esse credebant, ingenti gemitu ejulantesque deflebant. Unus namque è captivis spadonibus, qui forte ante ipsarum tabernaculum steterat, amiculum, quod Darius, sicut paulo ante dictum est, ne cultu proderetur, abjecerat, in manibus ejus qui reperi- tum ferebat, agnovit: ratusque interfecto detractum esse, falsum nuncium mortis ejus attulerat. Hoc mulierum errore comperto, Alexander fortunæ Darii, & pietati earum in lachrymasse fertur. Ac pri-

mo

[Invitati] Diodorus: Οἱ δὲ τῷ βασιλεὺς παῖδες κραταεώμενοι τὴν τῷ Δαρείῳ σκηνὴν, τὰ κείνα λείποντες καὶ δέκντα περιπευάζοντο, & λαμπάδας πολλὰς πυρρὰν ἄψαντες ὥστε δάκρυα τὸν Ἀλέξανδρον, ὅπως δὴ τὸ δάκρυα γινόμενα, καὶ κραταεώμενοι ἐπὶ μένῃ πῶσιν τὴν ὥρην σκηνὴν τῷ Δαρείῳ, εἰσπίπτουσι τὴν ὅλην τῆς Ἀσίας ἡγεμονίαν. Ministri ergo Alexan-

drum tabernaculum Darii & lavacra canasque apparabant; crebrisque lampadum ignibus, ingenti que pyra excitatis expectabant Alexandrum, ut à perssequendo Da-

rium Darii, velut Asia regni occupandi augurium, possessionem. Amiculum) Verior conjectura Horatii fuit, paludamentum quod ipsa sponso neverat, in manibus fratris cernentis. vide Livium 1, 26.

Illachrymasse) Nec Alexandri emulus Cæsar hoc lacrymarum officium in fortuna Pompeii M. prætermisit. Præterea enim, inquit Valer. Maxim. 5, 1, id (Pompeii caput) affexit, oblitus hostis, faceri valentem induit, ac Pompejo tum proprias, tum etiam filia sua lacrymas reddidit: caput autem præiosissimis odoribus cremandum curavit. Verò M. Tullius pro Lege Manil. c. 9 Hoc jam fere sic fieri solere accepimus, ut reges

P 3

afflicte

mo Mithrenem, qui Sardes prodiderat, peritum Persica lingua, ire ad consolandas eas iusserat. veritus deinde ne proditor captivarum iram doloremque gravaret; Leonnatum ex purpuratis suis misit, iussu indicare falso lamentari eas Darium vivum. Ille cum paucis armigeris in tabernaculum in quo captivae erant, pervenit, missumque à rege se nunciari jubet. At ii qui in vestibulo erant, ut armatos conspexere, rati aetum esse de dominis, in tabernaculum currunt, vociferantes adesse supremam horam, missosque qui occiderent captas. Itaque ut quae nec prohibere possent, nec admittere auderent; nullo responso dato, tacite opperiebantur victoris arbitrium:

afflicta fortuna facile multorum apes alliciant ad misericordiam, maximeque eorum, qui aut reges sunt, aut vivunt in regno, quod regale iis nomen magnum & sanctum esse videatur. A simili humanitate commendat Antigonum Plutarchus in Pyrrho cap. 73. qui ut caput (Pyrrhi hostis) aspexit & agnovit & chlamyde oculis admota illacrymavit. Scipionem Polyb. 10, 18. qui Indibilis filius &c. oculis suis subjectas intus, lacrimas tenere non potuit. Adaduddaulam Elmacius 3, 5. Cum is qui occiderat Azduddaniam, caput ejus in disco attulisset ad patrelem ejus Adaduddaniam, ajunt eum sudarium suum oculis admovisse, & flevisse.

Mithrenem qui Sardes prodiderat] Artianus: Ἀλῆος ὃ Σάρδειας πρὸς ὤχρωρε, καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀσπίδος καὶ τοῦ σπιδίους Σάρδειας, ἣν οὐκ αὐτὸν Μιθρήνης τὸ φέρει· καὶ τῆς ἀρχιπόλεως τῆς ἐν Σάρδεσι. καὶ Σαρδαιῶν οἱ διωκόμενοι, ἐν δὲ δόχαις, οἱ μὲν τὴν πόλιν, ὃ δὲ Μιθρήνης τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν χερσὶν αὐτοῦ. Ipse Sardes ven-

sus moris, eamque ab oppido Lxx. ferme stadiis abesset, obrium habuit Mithrenem, praesidii, quod in arce erat, praesidium, primoribus Sardoniorum comitatum: atque hi quidem oppidum, Mithrenes autem arcam & pecuniam dedunt. Sardes fuit caput Lydiae, cui Crœsus imperavit, nobili montis Imolo & flumine Ξερόπιδος Pactolo. Diodorus.

Ne proditor] Nec mirum hoc tenuisse Alexandrum, quando proditores etiam is quos anteponebat, inveniunt, ut Tacitus ait 1, 58.

Armigeris] h. e. armatis. Proprie tamen armiger est is, qui fert in praelio tela domini sui. Dein armiger est miles gravis armaturae apud Suetonium, Graecis ὀπλίτης. Hoc loco utrumque intellectum videtur vox admittere. Rademus.

Qui in vestibulo erant] Habebant regum reginarumque pratoria seu tabernacula, etiam militum suorum vestibula, in quibus officia aulica ad regum imperia excubabant. Plutarchus. Vide pag. 164. col. 1.

Prore-

bitrium : Leonnatus expectato diu qui se intromitteret, posteaquam nemo procedere audebat, relictis in vestibulo satellitibus, intrat in tabernaculum. Ea res ipsa turbaverat feminas, quod intrupisse non admisissus videbatur. Itaque mater & conjunx provoluta ad pedes, orare cæperunt; ut prius quam interficerentur, Darii corpus ipsis patrio more sepelire permetteret: functas supremo in regem officio se impigre morituras. Leonnatus, & vivere Darium; & ipsas non incolumes modo, sed etiam adpara-

tū

Provoluta ad pedes] Hic supplicandi mos pluribus gentibus communis. Eius exempla proferunt Livius 45. 7. de Paulo & Perseo: *summittentemque se ad pedes fustulit*. Apulei. lib. 6. non procul à princ. *Psyche pedes ejus advoluta, & uberi steturigans dea vestigia, humumque vorrens crinibus suis* &c. Cic. in Orat. ad Pop. & Equ. Rom. antequam iret in exilium: *Oro atque obsecro, quibus singillatim sæpe supplex ad pedes jacui, ut eam, quem singuli stratum atque abjectionem sublevasti, nunc universi conservatum relitis*. Hinc abjecti nomen significationem invenit, pro vili & humili. Nam iste habitus extremam habet submissionem. Unde antiquis etiam Hebræis in usu fuit, in faciem procidere, nempe ad pedes ejus, cui supplicabant, vel quasi ad pedes, cum Dei pacem exorarent. Adde superioribus Cicer. pro Sextio cap. 11. & ad Attic. 1, 11. Tacit. 1, 23. 32. Histor. Miscel. 19, 11. Ovid. Metam. 9, 607. Ceterum ita procidentes genua eorum, quibus adolvebantur complecti solebant. Tacit. 1, 13. cum deprecandi causa palatium introisset, ambulantisque Tiberii genua adolveretur, prope à militibus interfessum. quia Tib. casu, animabus ejus impeditus prociderat. Freinsh.

Patrio more] Et hoc ipsi, beneficio

Alexandri, concessum. Dario autem *Ἰαφθω' βασιλεὺς* contigisse, Arrianus 111. testis. Persarum utique Reges sua habebant Mansolea seu Regia monumenta, quibus corpora eorum inferri & condi consueverant. Post excessum vero Regum, pro maximi luctus publici argumento, Ignem sacrum æternumque extingui solitum constat. At quo in loco Conditoria Regum habebantur? Persepolitam arcem assignat Strabo, licet idem & Arrianus Pasagardis Cyri monumentum fuisse putent. Loculo autem aureo vel arcula aurea, Cyri corpus conditum, iidem opinantur. Strabo in eo *Πύλος, χρυσῶν* inventam ait: *Πύλος* autem Suidas *θήκη* interpretatur. Hesychius vero *λάτρεα* exponit. Sed de his ad cap. 1. lib. 10. Cæterum Persis in more positum fuit, cadavera humi condere, neque immittere cremanda rogo, quod Ignem inter Deos colerent, & indignum judicarent humanis corporibus pascere Deum. Sicut autem Egyptii variis aromatibus ac unguentis cadavera condiunt, eaque domi servant, sic (ut quam maxime mancant diuturna, Persæ cera oblinunt, Cicerone in Tusculanis auctore. Tumulis vero Regum, Titulos superaddi, carmina-

P 4

quo

tu pristinæ fortunæ reginas fore. *Tum mater Darii adlevare se passa est. Alexander postera die cum cura sepultis militibus, quorum corpora invenerat; Persarum quoque nobilissimis eundem honorem haberi jubet, matrique Darii permitti, quos vellet, patrio more sepeliret. Illa paucos arcta propinquitate conjunctos, pro habitu præsentis fortunæ*

que incidi consuevisse, ex Nini Epitaphio, quod ex Phœnice Colophonio excerpit Athenæus, abunde probatur. Hunc morem Persæ imitati, eodem postea honore Cyrum Darium aliosque Imp. condecorarunt, sicut Strabo docet.

Reginas fore] Quippe cum nullæ inimicitiz adversus Darium susceptæ, sed omne certamen cum eo de imperio Asiæ esset, & hoc ferro cernendum esse, non sibi cum sœminis prælium, sed cum viris bellum esse. Arrianus.

Cum cura sepultis militibus] Ut edito hoc benevolentiz in suos specimine, omnium animos ab obeunda discrimina alacriores redderet. vid. Diodor. Sic. 17, 21. Infelicitæ eum imitatus Philippus ultimus apud Livium 31, 34. qui aliquid & ad charitatem suorum, & ut promptius pro eo periculum adirent, ratus profecturum se, si equitum, qui ceciderant in expeditione, sepeliendorum curam habuisset: assertor in castra jussit, ut conspiceretur ab omnibus funeris honor. eodem eventu, quem Tibærius sequuturum prætulit, ex sepultura reliquiis Varianæ cladis à Germanico præstita, apud Tacit. 1, 62. ut exercitus imagine casorum tardaretur ad prælia, & formidolosior hostium efficeretur. & certe apud Appian. lib. 1. de bell. Civ. Rutilii cos. corpore aliorumque nobilium in urbem ad sepulturam reposito, Scito decretum fuit, ut postquam defunctorum in bello corpora ibi humarentur,

ubique cecidissent: ne obcorum conspectum reliqui segniores ad militiam fierent, id decretum mox cognitum & hisse imitati sunt. sed ibi aliz causæ suberant, quæ Alexandro non erant metuendæ; igitur ante quoque ad Granicum cælos cum armis & reliquo cultu sepeliri jussit, ut scribit Arrian. 1, 5. & ad Arbela Diodor. 17, 64. Antiochus quoque non bene cessit, quod Macedonum qui ad Cynoscephalas ceciderant, ossa legi curavit, apud Liv. 36, 8, & Appian lib. 4. de bell. Civ. Frænsb.

Persarum quoque] Idem priori quoque pugna fecerat. Arrianus 1, 5. Persarum etiam duces sepeliit: ad hæc mercenarios Græcos, qui hostibus merentes, cæsi fuerant. Vide H. Grotium lib. 11 de jure belli ac pacis, cap. 19. paragr. 3.

Patrio more] Augustin. Tract. 120. super caput 20. Joannis. Non mihi videtur Evangelista frustra dicere voluisse, sicut mos est Indis sepelire: ita quippe (nisi fallor) admonuit, in hujusmodi officio quæ mortuis exhibentur, morem cuiusque gentis esse servandum.

Pro habitu] Id inculcat Curtius ad laudem prudentiz simul, modestizque illius Reginz; quæ mox quoque 3, 12. dicit: *Et præterita fortuna fastidium capio, & præsentis jugum pati possum.* Similis moderatio gravissimæ itidem matronæ apud Liv. 26, 49. quid enim hinc fortuna non satis est?

ne humari *justis*; adparatum funerum, quo Persæ
suprema officia celebrant, invidiosum fore *exi-*
stimans, quum victores haud preciose cremaren-
tur. *Iamque justis defunctorum corporibus solutis*
præmittit ad captivas, qui nunciarent ipsum venire:
inhibitaque comitantium turba, tabernaculum cum
Hephæstione intrat. Is longe omnium amicorum ca-
riissimus erat regi, cum ipso pariter educatus; secreta-
rum omnium arbiter: libertatis quoque in admonen-
do eo non alius jus habebat; quod tamen ita usurpa-
bat, ut magis à rege permissum, quam vindicatum
ab eo videretur: & sicut à rege par erat regi; ita cor-
poris habitu præstabat. Ergo regina illum regem esse
rata,

Hand pretiose cremarentur] Alexan-
der ad Granicum xxv. equitibus pri-
mo confictu occumbentibus statuas
ex ære posuit in templo Jovis à Lysip-
po factis, reliquos equites lx. pedites
xxx. cum armis condi præcepit, pa-
rentibus eorum ac liberis vectigalium
immunitatem concessit, omniaque quæ
corpore præstantur officia, remisit.
Non videtur locus aut tempus con-
cessisse, ut idem omnibus fieret ad lî-
sum. *Rader.* Arrianus tamen *μεγαλο-*
φρονως sepulta affirmat. Et Diodorus
magnificentiis hostiis Driis aut li-
tatum.

Libertatis] Laudatissimus iste mo-
dus, & integerrimus, gratia potentium
utendi. Quantum dissimilis ille Tha-
læsi apud Marcellinum 1. 4, 4. qui con-
siderans, incitationem ejus (Galli Cæsa-
ris) ad multorum augeri discrimina, non
matritate vel consiliis mitigabat, ut ali-
quos celsæ potestates iras Principum
mollirent: sed adversando, jurando
que cum parum congrueret, ad rabiem evi-
brabat: (sic distinguo) *Augustum adius*
ejus, exaggerando creberrime, docens, id-

que, incertum qua mente, ne lateret, asse-
ctans. Sed quid sequitur? Quibus max
Cæsar acrius efferatus, velus contuma-
cia quoddam vexillam altius erigens, sine
respectu salutis aliena vel sue, ad verren-
da supposita instar rapidi fluminis irro-
cabili impetu ferebatur. At quanto me-
lius erat obsequio grassari, ut Horatiana
phrasi utar, imitarique Annium Bas-
sum? Tacit. H. 3. 50. qui proconsulem
suum specie obsequio regebat. aut Le-
pidum? qui sub Tiberio pluraque ab se-
vis adulationibus aliorum in melius de-
flexit: neque tamen temperamenti egebat,
cum æquabili auctoritate & gratia apud
Tiberium vignerit. Tacit. 4. 20. De se
quoque non dissimile quid dicere vi-
detur Val. Max. 4. 7. *Freinsb.*

Corporis habitum] Idem alii tradunt,
ut Arrianus 2. 3. & certe infra 6. 5.
habitus ejus *handquaquam* rerum fama
par traditur. ut mirer quid in mente
luerit Solino cap. 14. scribenti fuisse
formam supra hominem augustiorem, nisi for-
te conciliemus, non defuisse Alexan-
dro formæ dignitatem: Hephæstio-
nem tamen aliquanto præstitisse. Sed

rata, suo more venerata sunt. inde ex spadonibus captivis, quis Alexander esset monstrantibus, Sygambis advoluta est pedibus ejus, ignoracionem nunquam antea visi regis excusans. quam manu adlevans rex, non errasti, inquit, mater, nam & hic Alexander est. Equidem si hac continentia animi ad ultimum vita perseverare potuisset; feliciorum fuisse crederem, quam visus est esse, quum Liberi patris imitaretur triumphum, ab Helle ponto usque ad Oceanum omnes gentes victoria emensus. Vicisset profecto superbiam atque iram, mala invicta: abstinuisset inter epulas cadibus amicorum: egregiosque bello viros, & tot gentium secum domitores, indicta cuncta veritus esset occidere. Sed nondum fortuna se animo ejus infuderat. itaque orientem eam moderate & prudenter

& reliquis Alexandri amicis idem Justinus 13. tribuit. Ejus virtutis erant ac venerationis, ut singulos reges putares. (diceret huc allusum) quippe ea forma pulchritudo, & proceritas corporis, & virum ac sapientia magnitudo in omnibus fuit, ut qui eos ignoraret, non ex una gente, sed ex toto terrarum orbe electo, esse judicaret. Vide plura infra 6, 5. Idem.

Venerata] Dio Chrysostomus Orat. 64. de Fortuna; *Δαρείης δὲ ἡ μήτηρ καὶ Ἀλιέωνες προσκύουσιν, καὶ τὸ αἰμιόπτερον, Ἡφαιστία.* Darii mater Alexandrum adoravit, & quod fadins, Hephæstionem.

Ex Spadonibus] Cum enim Reginas apparatus pristina fortuna fore spondisset, reliquit iis spadones, qui inservirent. quorum & supra mentio, & infra 4, 10. *Ex spadonibus qui circa reginam erant.* ubi vide. Quæ verbo adscribo ad firmandam emendationem Arriani 2, 3 καὶ πρὸς τῶν ἀμφ' αὐτῶν, τὸν Α-

λιέωνος δείξας. quidam eorum qui circa eum erant. Alexandrum monstrans. legendum est enim, τῶν ἀμφ' αὐτῶν, ut referatur ea vocula ad præcedentis τὴν μαρτυρίαν τῷ Δαρείῳ. quod tamen ex solo Arriano facile quis conjiat, considerato expresse eum dicere, cum solo Hephæstione intrasse regem, ne quis credat, præisse regem (ut moris est, puto in Italia) nonnullos ex familiaribus. inter quos erat Hephæstion. Idem.

Ab Helle ponto usque ad Oceanum] Oceanus Indicus intelligendus, ubi Alexander aras posuit, sicut e contra Hercules ad occidentem in Oceano Atlantico, quod Europam Africamque ab America aliquatenus distinguit, columnas, unde & columnæ Herculis appellantur.

Cadibus] Clitum vult, Parmenionem, Callisthenem, &c.

Ant

denter tulit; ad ultimum magnitudinem ejus non cepit. Tum quidem ita se gessit, ut omnes ante eum reges & continentia, & clementia vincerentur. Virgines enim regias excellentis forma tam sancte habuit, quam si eodem quo ipse parente genita forent: Conjugem ejusdem quam nulla etatis sua pulchritudine corporis vicerit, adeo ipse non violavit, ut summam adhibuerit curam,

Ante eum] Nec tamen sua laude privandus Cyrus, qui Pantheam pulcherrimam mulierem, marito servavit. vide suavissimum Xenoph. *anab.* libr. 5. Ceterum simile aliud exemplum de Alexandro legitur apud unum, quod sciam, Frontinum 2, 11. Ea autem imitati postea sunt plures, ex quibus insignis maxime Scipio memoratur Polyb. 10, 18. & ex eo Livio 26, 49. & 50. dein Marcellino 24, 16. Auctori de Viris Illustr. c. 49. Floro 2, 6. Val. Max. 4, 3, 1. Frontino 2, 11. Agell. 6, 8. Plutarcho. Apophth. Rom. cap. 7. Silio 15, 268. Quamquam non desint qui contra tot testes continentiam Scipionis in dubium vocent. Alexandrum & Scipionem imitatus est Julianus, auctore Marcellino 24, 16. *Freinsb.* Laudat & Plinius Alexandri continentiam, propter Campospen Appelli donatam: *Namque, inquit, cum dilectam sibi ex pellicibus suis precipue nomine Campospen nudam pingi ob admirationem formae ab Appelle iussisset, eumque tum pari amore captum sensisset, donec eam dedit. Magnus animo, major impetio sui, nec minor hoc facto quam victoria aliqua. Quippe se vicerit, nec torum tantum suum, sed etiam affectum donavit artifici, ne dilecta quidem respectu moens, ut qua modo regis fuisset, modo pictoris esset.*

Virgines enim Regias] Vulgo virgines & reginas. Primus Rutgerius emendandum vidit regias, eoque conjunctione expulsa scripsit; *virgines regias.*

optime. vulgatum tamen Loccenius tenuit, & explicat *reginas* Darii matrem & conjugem. Omnino Rutgerii correctio proba est. tantum hoc adjecti, ut & in *enim* mutaretur. Ita forte scriptum fuit; *virgines etiam regias.* ex quo imperitus aliquis & fecit, inde alius, ut cohaereret oratio, alterum etiam vocabulum *regias*, inserto *enim*, corripuit. Ceterum sensus praecedentium ita legi postulat. exponitur enim quomodo omnes Reges continentia vicerit Alexander. Itaque nullae hic matris Darii partes sunt, ut ejus causa vox *reginas* servari debeat: si enim id voluisset auctor, non separatim conjugem Darii nominasset, postquam exposuit de filiabus, deinde *excellentis formae*; quod ad matrem Darii vix referas, quam *anum* supra vocavit: & *quam si eodem parente genita forent*, omnia pro hac sententia faciunt. Quibus rationibus addo & Bongarsii auctoritatem, qui in suo codice sic notaverat, ut excerpta Schoppiana fidem faciant; *Malim Virgines Regias, aut Regis Filias, aut Darii Filias.* forte propter illud Darii, quod statim sequitur, *Conjugem ejusdem*, quod *eiusdem* certe deluderat quo referatur. Sed accidit saepissime, nec desunt exempla, ut scriptorum mentem praecurrat manus, & dum se quod in animo habuerant, poluisse credunt, subjiciant reliqua quae ab iis quae mente conceperant potius, quam quae chartae illeverunt, pendunt. *Idem.*

Aequit

ram, ne quis captivo corpori inluderet: Omnem cultum reddi feminis iussit, nec quidquam ex pristina fortuna magnificentia captrivis, præter fiduciam, defuit. Itaq; Syfigambis, Rex, inquit, mereris ut ea precemur tibi, Dario quæ nostro quondam precatæ sumus. & ut video dignus es, qui tantum regem non felicitate solum, sed etiam æquitate superaveris. Tu quidem matrem me, & reginam vocas: sed ego me tuam famulam esse confiteor. Et præteritæ fortunæ fastigium capio; & præsentis jugum pari possum: tua interest, quantum in nos licuerit, si id potius clementia, quàm sævitia vis esse testatum. Rex bonum animum habere eas iussit. Darii deinde filium collo suo admovit. atque nihil ille conspectu tunc primū à se visi conterritus, cervicem ejus manibus amplectitur: motus ergo rex constantia pueri, Hephæstionem intuens, quam vellem, inquit, Darius aliquid ex hac indole hausisset. Tum tabernaculo egressus, tribus aris, in ripa Pinari amnis, lo-
vi

[Æquitate] Darius Macedonas crudeliter vel mactavit, vel mutilavit, supra 3, 8. ac hoc ante proelium Alexander totum ipsius gynæceum sacrosanctum servavit. Darius percussorem mille talentis in Alexandrum impmittere conabatur, cum æger Tarsi decumberet, supra 3, 5. hoc nunquam fecit Alexander, qui aperta semper virtute & Marte grassabatur ad gloriam. præterea ut ex epistola Alexandri ad Darium infra 4, 1. discas, parens Alexandri Persarum impulsu, ut ipsi gloriabantur, interfectus est: Græci solliciti ut Alexandro bellum inferrent, socios ab Alexandro abalienarent. Æquior ergo Alexander Dario. Intulit

Dario bellum Alexander: sed majores etiam suos & universam Græciam à priore Dario & Xerxe populatam ultum ivit. Repelli ergo à se bellum, non inferri dixit. *Raderus.*

[Darii Filium] Ochum sexennem, ut auctores tradunt, solus Galterus septennem facit:

Septennem puerum in natum sibi misit adoptat.

Diodor. 17, 38. signate sexennem affirmat. Id. supra etiam noster 3, 11. *filium nondum sextum ætatis annum egressum.*

[Tribus aris] Errare videntur, qui negant Macedonas trophæa posuisse. dubito quidem eos Pausaniæ auctoritate niti

vi atque Herculi Minervaque sacratīs, Syriam petiit; Damascus, ubi regis gazæ erat, Parmenione præmisso.

CAP.

siti, qui libro 9. exserte id scribit, etiam addito, hunc Alexandrum neque de Dario, neque de Indiciæ victoriis trophæum illum erigendum curasse, sed quid si & hunc erroris arguam? id certe malim quam Arrianum 1. 5. quam Plutarchum in vita cap. 16. qui etiam ipsam inscriptionem, & quidem totidem uterque verbis referunt, in parva tantum circumstantia variantes. Idque sequutos fuisse alios ex Macedonibus reges exemplo est Antiochus, qui trophæum erexit, ubi Indatem Parthorum ducem prostraverat, ut apud Joseph. 1. 3, 16. auctor est Nicolaus Damascenus. Quin & ex Himerio non leve argumentum capio, ipsum etiam Alexandrum erexit trophæa. sic enim ille in excerptis apud Photium Cod. ccxliii. *Cur ergo non tollo trophæa?* (Alexandri nimirum. & Demosthenes ibi loqui fingitur.) *cur columnas non evertis? cur inscriptiones non expungo?* Et certe hæ ipsæ aræ quid aliud sunt, quam superbissima trophæa? ut ita ratio quoque Pausaniæ subvertatur, ob quam Macedonibus erecta trophæa neget, ne videlicet perpetua hac victorie exprobratione, hostibus locum secum in gratiam redeundi præcluderent: certe enim aræ illæ diutius perstitērunt, quam ulla alterius generis trophæa. Nam & Ciceronis ætate fuerunt post annos fere trecentos. ipse meminit epist. fam. 1. 5. *castra in radicibus Amari habuimus, apud Aras Alexandri.* Quid autem, quod urbes adeo condidit in victoriarum suarum monumenta? non ea sunt quibutvis trophæis durabilia & superbiora documenta? v. de infra ad 9. 3. Nam & hac victoria potius, de nomine suo condidit urbem, cuius meminit Plin. 5, 27. & Stephanus in *Ἀλεξάνδρεια*, quam Herodian. 3, 12. adhuc suo avo testat-

tur extitisse. Item Alexandria Mygdoniz similem originis occasionem habuisse videtur, condita in Arbelitide, ubi *Darius Alexander debellavit*, ut colligo ex Plinio 6, 13. *Finis.*

Iovi, atque Herculi, Minervaque] *Iovi*, ut principi Deorum, & Divum hominumque patri O. M., ut veteres vocabant, & quod maxime faveret & favisset Græcis etiam bello Troiano. Eodemque nomine *Minerva*, quam principue colebant. *Herculi* autem quod ex Heraclidarum stirpe se profatum sciret. *Raderus.*

Damascum] Hæc Syriæ metropolis, ac velut oraculum Orientis. Syriæ *Damascus*, Arabibus *Sciām* & *Demasc* dicitur, ut observat Drusus. Sita est in amplissimo campo ad radices Libani montis: unde nec rhedis, nec vehiculis locus est, sed omnis victus per mulos vel camelos infertur. Chrysostras ex Libano ortus mediam interfuit. Eliezerum Abrahami patriarchæ vernam, qui Hebræis *Damasek* dicitur, Damasci conditorem faciunt Arabes, quibus etiam D. Hieronymus consentit. Dicunt tamen, hic antea consedis-

Ἰωὴ Ebræis *ר'ז*, & locum vocasse Aram, Golio teste. Ejus arcem ex porphyretico lapide à Florentino constructam hodie videri à quibusdam affirmatur. *Blanchard.*

Gazæ] Vox hæc Persica est, posteaque ad alias gentes transit. Habebant Persæ in singulis provinciis suos thesauros, qui *gaza* dicti. Servius interpretatur *census* & divitias, Hesychius *βασιλεία*, *Mela ararium*, Probus & Curtius sæpe *pecuniam regiam*. A *gaza* dicuntur *γαζοφύλακας* & *γαζοφιλανθύπης*. *Rader.*

SALA.

Darii gazam immensam, cum ingenti nobilium numero, Parmenioni prœditoriè Damasci præfectus tradit.

A *Tque is, quum præcessisse Darii satrapam comperisset; veritus ne paucitas suorum sperneretur, accersere maiorem manum statuit. Sed forte in exploratores ab eo præmissos incidit natiōe Mardus, qui ad Parmenionem*

Satrapam] Id magistratus nomen neque Romanum, neque majorum nobiliorum, sed ex altero imperio traditum fuit. *Iulianus* Nov. xxxi. 2. Per alterum imperium, innuit Persicum. Usurpata tamen hæc vox Terentio Plinioque. Satrapæ provinciis præerant, eorumque fidei & curæ committebantur. Horum utique muneri & officio incumbere, provincialibus imperare, eorum utilitatibus prospicere, tributa cogere, primisque custodiis stipendia exsolvere: & quicquid insuper facto opus esset, effectum dare. Huiusmodi provincialium præfides, Regem de toto provincialium quas regebant statu, certiore faciebant: litterisque & per nuncios, ut se res haberent, significabant. Mandatis enim, quæ illis dabantur, continebatur, ut provincias ita regerent, uti e re publica, fide & religione eorum esse videretur. Porro in consilium à Regibus adhibebantur, ac cum eos adfidere jubebant, in medio loco confidebant. Sed & à provincialibus impense colebantur. Quinimo pro foribus Prætorii stabant in provinciis, juvenes bene ac liberaliter educati, qui Præsidum mandatis pare-

bant, eosque venatum proficiscentes comitabantur. Dein annonam, aliaque è publico accepisse, auctor est Philostratus. De in Regios sub se scribas habebant, quibus, inter cæteris quæ ad eorum munus pertinebant, recitandæ dabantur literæ quæ à Rege mittebantur. Denique Satellitio quoque instructos fuisse, auctor est Herodotus. 111.

Natiōe Mardus] Mardus gentile nomen est, non proprium. in *Mardi*, inquit Stephanus, *ἑὸς Ὑπεργάνου*, ex Apollodori secundo de terra, prædones & sagittarii sunt. Strabo quoque 1. 11. ex Nearcho, Mardos unam ex quatuor gentibus prædando vivere consuetis esse finitimos Persis. Sed hos infra noster Curtius 5. 6. & 6. 5. & Arrian. 3. 5. copiose describunt. Gentem hanc ante Alexandrum nemo adortus vicerat. Nonnulli codices habent nomine *Mardus*, non *natiōe*. Sed antiquissimus liber, *natiōe*, melius. quam scripturam etiam Modius sequitur. *Raderus*. Cui cum ad stipulatentur Bong. & Merula, facile assensus sum: duplici insuper ratione ductus. nam & indignum Curtio videretur, omisso Satrapæ nomine, nunci

nem perductus, literas ad Alexandrum à præfecto Damasci missas tradit ei; nec dubitare cum, quin omnem regiam supellectilem cum pecunia traderet. Parmenio, ad servari eo iussu, literas aperit: in quibus erat scriptum; ut mature Alexander aliquem ex ducibus suis mitteret, cum manu exigua. Itaque re cognita Mardum datis comitibus ad proditorem remittit. Ille è manibus custodientium lapsus, Damascum ante lucem intrat. Turbaverat ca res Parmenionis animum insidias timentis; & ignotum iter sine duce non audebat ingredi: felicitati tamen regis sui confisus, agrestes, qui duces itineris essent, excipijussit. quibus celeriter repertis, quarto die ad urbem pervenit: jam metuente præfecto, ne sibi fides habita non esset. Igitur quasi parum munitis oppidi fidens; ante solis ortum pecuniam regiam, quam gazam Persæ vocant, cum preciosissimis rerum efferrijubet: fugam simulans; re vera, ut pradam hosti offerret. Multa millia virorum seminarumque excedentem oppido sequebantur; omnibus miserabilis turba, præter eum, cujus fidei com-
missa

nuncii nomen expromere; & reminisceretur, alibi quoque similia peccari. sic ut infra 10.4. Freinsh.

Literas aperit] Quamquam ad Regem scriptas: quia tamen a præfecto Damasci missæ erant, cujus recipiendæ cura ipsi commendata fuerat, nec res moram patiebatur, (aliter enim aut munire diligentius urbem eam poterant Persæ, aut gazam avehere) merito literas aperuit, ut quid sibi agendum esset, inde cognoscere posset. Freinshemius.

Ignotum iter] Apud Curtium 9, 1. in urbe Sophitis dubitabant Macedones, deseruissent ne urbem incolæ, an fraude fo occultarent. Nec injuria. Ita apud Florum 1, 13. Aderant interim Galli, apertamque Urbem, primo trepidi nequis subesset dolus, mox ubi solitudinem vident, pari clamore & impetu invadunt. Sic & apud Livium XLIV. Cos. Marcius Dium urbem a Macedonibus relictam ingressus, vix satis poterat credere, in tantis rebus sine causa relictis, non aliquem subesse dolum. Freinshem.

Quo

missa fuerat. quippe quo major proditoris merces foret, obijcere hosti parabat gratiorem omni pecunia prædam, nobiles viros, prætorum Darii conjuges, liberosque; præter hos urbium Gracarum legatos, quos Darius velut arce tutissima, in proditoris reliquerat manibus. Gangabas Persæ vocant humeris onera portantes. hi quum frigus tolerare non possent, quippe & procella subito nivem effuderat; & humus rigebat gelu tum adstricta: vestes, quas cum pecunia portabant auro & purpura insignes, induunt: nullo

prohi-

Quo major proditoris merces foret] Reputabat enim quod Abelo x apud Liv. 22, 22. qui transfugam sine magna rei proditiōe venientem ad hostes, nihil aliud quam unum vile atque infame corpus esse ratus, id agebat, ut quam maximum emolumentum novis sociis esset. & apud Cæsarem de bel. Civ. 3. 60. Roscius & Egius, Cæsare deserto, conati sunt præstare equitum C. Volusenum interficere, ut cum munere aliquo perfugisse ad Pompejum viderentur. atque id appellat Livius 22, 2. cum mercede magna fallere. Sic apud Appian. lib. 1. de bell. civil. Albinovanus ad Syllam transiturus, nobiles quosdam interficit. Idem.

Gratiorem omni pec. prædam] Merito. nam & si pecuniz cupidus fuisset, magno pretio captivos illos suis posuissent reddere; & si major utilitas optaretur, per hæc nobilissimorum potentissimorumque hominum pignora eorum fides sollicitari, certe audacia virtusque frangi poterat, metuentium ne in suos vindicaretur, si quid hostilibus damni intulissent. Ea mens, in simili fere proditiōe, ludimagistro Faleriorum fuit: cum diceret: Falerios se in manus Romanis tradidisse, quando eos peritos, quorum parentes capita ibi rerum sint, in potestatem dediderit. Liv. 5, 27. Infinita ad hanc rem dici posse quis

nescit, qui considerat cujus rei causa obfides imperari solent? Igitur hæc missa faciamus. sed sequentia me offendunt: nobiles viros, at quinam illi? certe infra cum captivorum istorum nomina tradit, ne unius quidem viri mentionem facit, præter legatos Athen. Spartanorumque; quos tamen hic non intelligi, constat ex eo quod statim diserte sequitur; præter hos, urbium Gracarum legatos. His ita præstratis confidenter lego; nobilium virorum prætorum Darii &c. nec est ut moveamur eo quod infra refertur: ille cultus tot nobilium virorum: nec enim sequitur ipsos adfuisse; imo res tantum suas eo misisse; nemine id dedecus subituro, ut dum Rex cum hoste decernit, ipse interim muliebri more alibi delitesceret. Vide Herodot. 7, 11. Idem.

Auro & purpura] Hæc enim vestes non ab ipso tantum Rege, sed & proceribus ejus gestabantur, unde *Purpuratorum* nomen. Sane apud Constantinop. Imp. purpuræ usu interdictum fuit privatis, idque innumeris constitutionibus, ut adscriptum l. fin. C. de vestib. holoberis lib. xi. qua de causa etiam in l. 7. C. de excusat. mun. lib. x. *Purpurarii* dicuntur in servire devotioni Principis. Certe tempore Nicephori Phocæ, cum legatus Ottonum Luitprandus

prohibere auso; quum fortuna regis etiam humilimis in ipsum licentiam faceret. Prabuere ergo Parmenioni non spernendi agminis speciem: qui intentione cura suos, quasi ad iustum praelium, paucis adhortatus, equis calcaria subdere iubet, & acri impetu in hostem invehit. At illi qui sub oneribus erant, omis- sis per metum, capeffunt fugam: armati quoque qui

eos

prandus purpuras pro heris suis coemisset, noluerunt Græci concedere ut promissæ exportarentur, sed misso qui inspicere, separari iusserunt, ipso- rum verbo, τὰ κοινὰ πάντα. Luitprand. in legatione. De isto autem vestium Persicarum luxu consule Brissonium lib. 2. Freinsh.

Fortuna Regis.] Expertus hoc est Regum maximus David, cum Absalonem fugeret. 1. Sam. 16. Sic & Perseo à Rom. victo. quidam ausi sunt media ex concione proclamare, Abite hinc, ne, qui pauci super sumus, propter vos pereamus. Factum id Amphipoli, Liv. 44, 45. Sic apud Nicetam Imp. Manuel à Persis valde pressus, aquam & praterfluente fluvio haustam afferri sibi iussit: qua summis labris gustata, & effusa, quod ex insuavi sapore, tabo infectam cognovisset, cum suspirio: Infelicitèr, inquit, Christianorum sanguinem libavi. Ibi quidam audax & importunus homo, & illo acerbissimo tempore acerbior: Non nunc, inquit, Imperator, non nunc primum, sed olim, & saepe, & ad ebrietatem usque Christianorum sanguinem hansiisti, dum pauperes subditos exactionibus vexas & deglubis. Eum conviciatorem Manuel ita æquo animo soluit, ac si surdus esset: & cum vidulos in quibus signata pecunia erat, à Persis diripi & effundi videret: Romanos hortatus est, ut impetu in barbaros facto, pecuniam illam ipsi potius debitam arriperent. Tum rursus idem ille impudenter in Imperatorem invehens: Vire, inquit, illa prius Romanis danda fuit, non nunc,

ubi cum diffultate & sanguine paranda est. Quod si vir fortis est, ut gloriatur, & chlamys postulat, in raptos Persas impetum faciat: iisque fortiter cassis, rapinas recuperes. Tacuit & ad ea verba hominis importuni Manuel, sine ullo murmure, non secus atque olim David Semeis intemperias tulit. Principes hinc cogitent, cum omnia incerta, quantoque plus adeptus quisque, hoc magis in lubrico sint, ita sibi instituenda esse omnia, ut in utraque fortuna, firmum in animis atque fide subditorum habeant præsidium. Contraria autem sententia & exemplum est infra 3, 13. Freinsh.

Omissis.] Elegans Parmenionis strategema recenset in hoc opere Polyxenus lib. 4. nam cogitans se non posse conservare tantam impedimentorum multitudinem, si calones barbari se fugam traderent, misit ad eos tribus equitum turmis, promulgavit: Quicunque non propriis manibus sua jumenta apprehenderit, trucidabitur. Hanc promulgationem veritus barbari, ipsi ad jumenta accesserunt, & impedimenta transportarunt. paulum à Curtio dissentiens, qui illa direpta vuls à militibus: nam Arrianus neutrum tradens, magis tamen inclinare videtur ad sententiam Polyani, ex cujus verbis præcedentibus deforme mendum tollo. narrat enim nobis Parmenionem missum fuisse Damasum ad impedimenta podium, ἵππὶ τὴν δαπορεὺν τῶν πτεῶν. quis non videt auctorem scripsisse ἢ Περσῶν; ut nō sit exponendū pedis, sed Persarum. Freinsh.

Q

Aurei

eos persequabantur, eodem metu arma jactare, ac nota diverticula petere ceperunt. Praefectus quasi & ipse contritus cuncta pavore compleverat. Iacebant totis campis opes regia: illa pecunia stipendio militum preparata: ille cultus tot nobilium virorum; tot inlustrum feminarum: aurea vasa: aurei frani: tabernacula regali magnificentia ornata: vehicula quoque à suis destituta, ingentis opulentiae plena facies etiam praedantibus tristis, SI QUA res avaritiam moraretur. Quippe tot annorum incredibili & fidem excedente fortuna cumulata, tunc alia stirpibus lacerata, alia in caenum demersa eruebantur: non sufficiebant praedantium manus praeda. Iamque etiam ad eos qui primi fugerant ventum erat: semina plera-

que

Aurei frani] Notissimum est, & à Brissón. lib. 1. & lib. 3. traditum, apud Persas multa ejusmodi auro solida fieri consuevisse, insequentibus etiam temporibus. unum tamen hic adnotandum duxi, quod mihi quidem maxime mirum est visum, pugionem totum aureum Comitis Persici, quem occiso ereptum scripsit Cedrenus in anno xv. i. Heraclii. *Ὅπλον τὸς Περσῶν φασὶν ἐπὶ χρυσοῦ.* Quibus summopere Persas studere aiunt. Dio Chrysost. Orat. 2. ubi dicit Homerum quoque non probare ejusmodi ornatum in bellis. Id autem istis nationibus aliter placuit. Sed & nunc antiquum obtinent: quomodo & de Turcis constat, & praesertim in praelio Varnensi, aurea equorum frena multorum visa, & multis galearum argenti atque gemmarum nitor, ipsas quoque gladiatorum vaginas praevalidas uniones ornabant. Aeneas Silvius hist. de Europa c. 5.

Vehicula quoque à suis destituta ingentis opulentiae plena] Mod. Ed. gentis opul.

Lego, *Vehicula quoque suis destituta agentibus.* Tantum enim terrorem Barbarorum fuisse vult, ut omnia, etiam vehicula, quibus eorum opes portabantur, reliquerint, id solum agentes, ut seipsos fuga servare possent. Dixit autem *agentes* pro aurigis: eodem modo, quo Ovidius in Phaëthontis fabula, *Non aget hos currus.* Rutgersius.

Fidem exced. fortuna] Fortuna hic non idem est quod opes, aut divitiarum; sed quod successus prosper, & perpetua felicitas. Designat magnitudinem opum earum hoc argumento, quod & multis annis, & rebus ex voto fluentibus collecta fuerunt: unde facile quilibet colligat utique fuisse maximas. *Freinsb.*

Femina] Praeter illas quae hic memorantur nobilissimae, fuerant & aliae: nam Parmenio ad Alex. scripsit: captae pellices regiae, quae callerent musicam, trecentas viginti novem. Extat excerptum ejus epistolae apud Athenazum lib. 13. *Idem.*

Ochi

que parvos trahentes liberos ibant. inter quas tres
 fuere virgines, Ochi qui ante Darium regnaverat,
 filia, olim quidem ex fastigio paterno rerum muta-
 tione detracta; sed tum sortem earum crudelius ad-
 gravante fortuna. In eodem grege uxor quoque ejus-
 dem Ochi fuit, Oxathrisque (frater hic erat Darii)
 filia, & conjux Artabazi principis purpuratorum, &
 filius, cui Ilioneo fuit nomen. Pharnabazi quoque,
 cui summum imperium maritima orae rex dederat,
 uxor cum filio excepta est: Mentoris filia tres: ac
 nobilissimi ducis Memnonis conjux & filius. vix-
 que

Ochi] Tametsi liberi ei complures
 attribuuntur, & conjugem una cum fi-
 liabus aliquot captam hic affirmat
 Curtius; nominantur tamen soli, Ar-
 sames, Bisthanes, & Parysatis. Cum
 Diodorus hoc quoque impugnans,
 fratres Arsames, qui jam juvenes es-
 sent, ad unum omnes caesos à Bagoa,
 dicat Interim genitam fratribus hisce
 reor filiam *Ἀνδρομένην*, quæ empta Hy-
 staspi propinquo, cum post victum
 Darium inter captivos conviviorum
 ludibrio adhiberetur, & pudore for-
 maque Alexandro ad genus ipsius per-
 contandum occasionem præbuisset.
 dimittitur honorifice, & facultates
 suas retinere, & redire ad maritum ju-
 betur. Curt. 6. 2. Arsames successit
 patri, sed post quadriennium à Bagoa
 exinguitur. Bisthanes contulit se in
 fidem Alexandri, & fugam Darii ex
 Ecabatani illi nuntiavit. Arrianus 3, 4.
 Parysatis ducitur in matrimonium ab
 Alex. nuptiis regio luxu Suis celebra-
 tis. Arrianus 7, 1. Reinseccius. Ochus
 idem est quod magnus. Fuit hic O-
 chus, Assuerus, Estheris post repudia-
 tam Vastim maritus. Rad.

Ante] Interjuncto Arse.

i. e. Ochi] Dubiū an Esther hæc fuerit.

Oxathris filia] Amastrice.

Coniunx Artabazi] Hanc ejusque lu-
 xum memorat Clearchus Solensis a-
 pud Athen. libr. 6. ubi dicit, ei, nec
 non uxori Mentoris (cujus filiz hic et-
 iam captæ) fuisse mulieres Climacidas
 appellatas: ideo quod illis à quibus sue-
 rant accersitæ quidvis adblandientes, &
 obsequentes, pro scalis offerebant ita scip-
 sus, ut per earum tergum in currum quo
 vehiebantur, dominae conscenderent, ex eo
 descenderent. Subjicitque, his modis cum
 antea mollissimè vixissent, duratandem
 vitæ sorte consensuisse, amissis fortunis
 omnibus in Macedoniam trajectas. Un-
 de non obscure apparet, de hac semi-
 na, deque hac ejus captivitate Clear-
 chum intelligere. Erravit ergo vir do-
 ctus ad Athenzum, qui ea referenda
 putavit ad uxorem Artabazi Armeniæ
 regis, cujus meminit Plutarchus in
 Crasso. Non ita judicasset, si meminis-
 set, verba quæ apud Athenzum eo lo-
 co referuntur, esse Clearchi Solensis,
 qui ut Alexandri temporibus vixit,
 quippe Aristotelis discipulus, ita lon-
 ge prius diem obiit, quam Artabazus
 ille Armenius nasceretur. Freinsh.

Memnonis conjunx] Quam cum libe-
 ris pro obsidibus Persæ transxierant.

Q²

Diod.

que ulla domus purpurati fuit tanta cladis expers. Lacedemonii quoque & Athenienses societatis fide violata Persas sequuti, Aristogiton, Dropides & Iphicrates, inter Athenienses genere famaue longe clarissimi. Lacedemonii, Pausippus & Onomastorides,

Diodo. 17. 23. quod prius fecerat Nicotratus Argivus apud Theopomp. libr. 18. histor. quem citat Athenzus lib. 6. Sed conjugii Memnonis nomen fuisse Barsine, pater Arrabazus, cujus modo facta mentio, à Plutarcho Alex. cap. 35. traditur: ubi nupsisse dicitur Alexandro. Sed & Justinus 11. 10. tradit ex Barsine natum ipsi fuisse Herculem. quomodo & notter infra 10. 6. neuter autem patrem ejus commemorat, ut sic æqua videatur futura pugna Plutarcho Arrianoque. nam hic Barsinen Darii, non ut ille Artabazi filiam facit, cum ejus nuptias narrat 7. 1. Idem.

Lacedemonii quoque] Videtur Curtius in unum confudisse, quæ diverso tempore acciderunt. nam Arrianus, cui plurimum in hac historia tribuo, ad Damascum captos prodit Græcorum legatos, qui ad Darium ante prælium advenerant. sic ille auctor 2. 3: *Euthychem Lacedæmonium, Thessalium Ismenia filium, & Dionysodorum Olympionicen Thebanos: Iphicratem autem Iphicratis filium, copiarum ducem, (nisi tamen legendum ducis, στρατηγῶν, pro στρατηγὸν) Atheniensem.* Iterum 3, 5. post pugnam ad Arbela in Mardis reperisse Alexandrum *Lacedæmoniorum legatos qui ad Darium missi fuerant.* hi erant *Callistratidas, Pausippus, Monimus, Anamantus; ac Dropides Atheniensium, quos comprehensos in custodiam tradidit.* quæ sane nomina non minimam cognitionem habent cum iis quæ in Curtii codicibus leguntur, quos inde emendari posse autumo: Callicratides, Perisippus, Omajus, O-

nomastorides, & partim, ubi astipulantur variz lectiones, aut ratio firmior, emendavi. Diversis ergo temporibus hi legati capti sunt. Quorum occasione in Arriano 2, 3. corrigebam illa de Lacedæmone: *πόλιως περὶ φανῶς, ἐχθρῶς*, ut legatur, *πόλιως περὶ φανῶς ἐχθρῶς*: quomodo tamen & legisse videntur interpretes, qui reddunt: *quod ea urbs tum temporis manifestas cum Alexandro inimicitias gereret.* Idem.

Aristogiton] An ille fuit in quem Demosthenis dux extant orationes? ita videtur. *Raderius.*

Iphicrates] Alii *Eleutherius*. sed plurimi codices vestigia referunt veræ lectionis. quam auctoritate insuper Arriani nixus, intrepide recepi. Hujus Iphicratis (verba sūnt Raderi) pater est ille clarissimus Atheniensium dux, quem certatim laudant omnes scriptores: Latini, Probus, qui & vitam hujus composuit, quæ hodieque legitur, Frontinus passim in Stratagematibus, Seneca Rhetor: Græci, Diodorus Siculus, Arrianus, Aelianus, Polyxenus, Aeschines, Aristotel. 1. Rhetor. Plutarchus *ἀπὸ στρατηγῶν*. Suidas, Xenophon *ὁ ἐν Ἑλληνικῶν*, alii. Iphicrates genere ignobilis, upore cerdone natus, licet cetera clarissimus.

Pausippus] Omnino sic rescribendum fuisse credent, qui & Arrianum sic vocare, & hoc nomen Græcum esse, & Curtianus cedices eo alludere considerabunt. eisdem fere de causis pro *Omaio* scribendum putavi *Monimo*, quo nomine circa eadem tempora fuit & alius

des, cum Monimo & Callicratide, ii quoque domi nobiles. Summa pecunia signata fuit talentorum duo millia & sexaginta; facti argenti pondus quingenta

& alius Pythionis filius, in quem, Panticam Cypriam formosam, sed petulantem, in uxorem ducturum, nobile Olympiadis apophthegma, oculis cum, non animo nec ratione uxorem ducere, apud Athenaeum lib. 13. legitur. Certe si illa duo verba cum Monimo, simul pronunciantur, aut dicuntur, facile quilibet scribe exaudiat unicum modo *m*, qualia sphalmata innumeris locis bonorum auctorum, hac una occasione commissi fuisse, manifestissimis indicibus multoties deprehendi: ut ita facile pro Monimo scribi potuerit Onimo, quod nomen cum Omaio eodem fere literarum ductus habet, ad eoque paulo negligentius scriptum, aut alio quo casu obscurata scriptura, facile sic legi potuit. Quin & Callicratidem fere eliminabamus, si Græciam tam parum saperet, quam superiora.

Domi nobiles] Domi nobilis est, qui extra patriam vulgo nobilis non habetur. Nobilis ubique, qui legibus & moribus gentium ubique nobilis habetur, ut qui regibus aut aliquo antiquo sanguine sunt procreati. *Raderus*. Nobilis esse quisquam non potest in civitate clara ignotis parentibus ortus, nec in ignota clarus, quamvis genere sit in illa civitate præstantissimus: idcirco ii nobiles in suis tantum sedibus, & à suis nuncupantur. Absoluta autem nobilitas nunquam loco movetur, & ubi vis gentium semper altis defixa radicibus animis haeret, & eandem apud omnes nationes dignitatem habet. Hieron. Ofortius.

Pecunia signata] Quoniam pecuniarum signatae saepius facit mentionem Curtius, non omiserim, quo notæ genere Persæ nummos signabant, ostendere. Persæ quidem nummis aureis Darii forma percussis utebantur, qui, quod

Darii imaginem insculptam haberent, *Darici* dicti sunt. nam cum Darius nominis sui memoriam insigni aliquo opere ad posteros transmittere vellet, ex auro purissimo monetam percussit. Darici autem *aurei stateres* erant. Hesy chius, *Darici, stateres aurei appellati sunt (ut quidam ajunt) à Dario Persarum Rege*. Persarum etiam nummos sagittarii nota signatos fuisse, & sagittarium dici numisma Persicum, elegans illud Agesilai dictum declarat, quem cum magistratus Lacedæmoniorum ex Asia revocaret, serunt discedentem ad amicos dixisse, *se triginta sagittariorum millibus ex Asia à rege Persarum expelli*. hac enim nota erat Persicum numisma. Tot enim delatis Athenas & Thebas, divisisque inter illos quorum summa esset in civitatibus auctoritas, bellum in Lacedæmonios totius Græciæ concitarunt, ut Plutarchus in Agesilao c. 25. & Artaxerxe cap. 31. refert. Herodotus in Thalia stateras quoque Persicos nummos fuisse auctor est, cum Democedi medico phialam stateribus plenam dono à Darii uxoribus datam narrat; qui iidem & Darici; ut idem Pythii Lydi opulentiam memorans 7. 27. refert. At stater quadratum numisma erat, ut Suidas ait. Procopius lib. 3. de bello Gothico tradit, posterioribus temporibus Persarum Regibus argenteum tantum, non item aureum nummum, nota sua figuratum percutere licuisse, *Papma*.

Talent. duo mil. & sexcenta] Alii *sexaginta*: sed illud, præter nostros, etiam Budæus in membranaceo legisse testatur l. 1. de Asse. quæ Raderus, si talenta Attica intelligantur, ad 1560000. philippicorum, si Babylonica, ut fuisse vero simile est ipsi, ad 1820000. com-

genta aquabat. Præterea triginta millia hominum, cum septem millibus jumentorum dorso onera portantium capta sunt. Ceterum dii tanta fortuna proditorem sepultura celeriter debita pœna persequuti sunt. namque unus, è consiliis ejus, credo, regis vicem etiam in illa sorte reveritus, interfecti proditoris caput ad Darium tulit, opportunum solatium prodito: quippe & ultus inimicum erat; & nondum in omnium animis memoriam majestatis suæ exolevisse cernebat.

Q. CVR-

putat. Mihi tamen Arrianus suspicionem facit, longe majorem pecuniam ibi fuisse repertam. scribit enim 2, 2. *Darium majorem pecuniarum partem misisse Damascum.* imo Curtius 3, 8. *pecuniam omnem*: qui idem toto hoc capite magnitudinem ejus mire exaggeravit: *adto*, subjungit Arrianus, *ut in exercitu ultra millia talentorum inventa non fuerint.* Scilicet cum omnia hoc genus corruptioni sint obnoxia, in nullo fere scriptorum partem plus fortunæ licuit, quam in numeros; quod cum multis aliis, conqueritur Alcius. Chronologix auctor, his verbis: *Nihil aque facile, vel antiquitas variat, vel scribentium manus imperit depravat.* Facile ergo intelligi potest majorem multo summam fuisse repertam, ut apud regem prædivitem (vide Brisson. lib. 2. & Budæum lib. 4. de Asse) & qui ad quingenta hominum millia in exercitu habens, eorum stipendio hanc pecuniam præparaverat, ut loquitur Cur.

supra 3, 13. nisi quis forte dicat, exteros tantum mercede militasse; Persis, & qui sub imperio eorum erant, præter victum, nihil fuisse collatum. nam hoc nondum satis mihi compertum, in medium relinquam. Freinsh.

Facti argenti] Factum argentum est, quod neque in massa, neque in lamina, neque in signato, neque in supellestili, neque in mundo, neque in ornamentis insit. *Vlp. lib. xxxi. l. 1.*

π. leg. 27. §. ult.

Sepultura] Religio fuit omittere vocem, quam omnes Mss. plurimique impressi retinere dicuntur, ut enim corrupta sit, certe non temere huc invasit, & sananda potius videtur, quam recidenda. ego tamen id præstare non possum, nisi forte cui placeat, quod nec mihi omnino: *Dii tanta fortuna proditorem ulturi.* nam *sepultura* vocem si quis retinet, non intelligit, plus in ea præmii gratiæque inesse, quam pœnæ.

Darius

Q. CVRTII RVFI
DE
REBUS ALEXANDRI REGIS
MACEDONUM
LIBER IV.
CAP. I.

Alexander literis à Dario superbe scriptis regiè respondet. Abdolonymum Sidoniis regem præficit. Amyntas transfuga miro modo à Persis occiditur. Variæ variis locis præfectorum Darii clades.

D*Arius tanti modo exercitus rex, qui triumphantis magis, quam dimicantis more, curru sublimis inierat prælium; per loca, qua prope immensis agminibus compleverat;*

D*Arius &c.] Noster supra: Darius curru sublimis eminebat. Sic & l. v. Darius signo ad eundem dato, currum primo more conscendit. Authori consentit Arrianus lib. 11. Diodorus Siculus lib. xvii. πεδριππον ζυγον vocat. unde constat quadrijugum currum fuisse. Cæterum similis potentia Xerxis iusto Dei iudicio eversa, Justino teste n. 13. Erat res spectaculo digna, & astimatione*

fortis humana, rerum varietate miranda. in exiguo latentem videre navigio, quem paulo ante vix aquor omne capiebat; carentem etiam omni servorum ministerio, cujus exercitus propter multitudinem terribis graves erant. Florus lib. 1v. 2. de Pompejo: Superstes dignitatis suæ vixit, ut cum majore dedecore per Thessalica Tempe equo sugetur, ut una navicula Lesbos applicaretur: pulsus Syedris, desert. Cilicia scopulo, fugam in Parthos. Afri-

verat, jam inania & ingenti solitudine vasta fugiebat. Pauci regem sequebantur : nam nec eodem omnes fugam intenderant ; & deficientibus equis, cursum eorum, quos rex subinde mutabat ; equare non poterant. Vnchas deinde pervenit, ubi excepere eum Gracorum quatuor millia : cum quibus ad Euphratem contendit ; id demum credens fore ipsius, quod celeritate praeripere potuisset. At Alexander Parmenionem, per quem apud Damascum recepta erat prada, jussu eam ipsam, & captivos, diligenti adser-

cam, vel Egyptum ageret : ut denique in Peuno littore, impetro vilissimi regis, consiliis spadonum, & ne quid malis desit. Septimii desertoris sui gladio trucidatus, sub oculis uxoris suae liberorumque moretetur.

Per loca jam inania] Δαρείου ὃ τῶν ῥῶνικα ζωὸν ὀλίγους τοὺς ἀπὸ αὐτὸν ἄφουα. τῇ ἡμέρᾳ ἀναλαμβάνων αἰετῶν τι Περσῶν, τοὺς Ἀλυσθενέας ἐκ τῆς μέσης, καὶ τῶν ξένων τῶν μισθοφόρων τῶν περὶ ἀκτινὶδους ἔχων, τοὺς πάντας, ὡς ἐπὶ Θάψακῳ, τι πόλιν, & τὴν Εὐφρατὴν ποταμὸν ἀσπόμενος ἦλθον, ὡς περὶ τῆς μίσης αὐτῶν τι & Ἀλεξάνδρου τὴν Εὐφρατὴν ποιῆσαν. Darius non paucis comitatus sugerat, postridie vero recolligens Persas exterosque, qui ex eo praelio evaserant, quatuor in universum millia habens, ad Thapsacum urbem, & Euphratem contendit, ut quam citissime possit, Euphratem inter se & Alexandrum medium relinqueret. Arrianus lib. 2. Darius vero per Amanicas Pylas egressus est, cum Syriacas Alexander teneret.

Vnchas] Alii libri Vnchas, alii Orchas nominant. Est locus inter Pylas Amanicas & Thapsacum fere medius. bidui itinere abest à Pylis Amanicis, So-

chos Arrianus 2, 2. haud dubie appellat. Nam cum Darii expeditionem in Ciliciam describit, ab Euphrate Sochos pervenisse dicit : Est in Assyria locus ab angustis, seu Pylis Assyria bidui itinere distans. Raderus.

Gracorum 4000.] Arrian. 2, 3. Gracos barbarosque hoc numero fuisse in universum tradit.

Parmenionem] Non Parmenio, si Arriano 2, 3. fides habenda, sed Menon praefectus est Coelestriae ab Alexandro, Cerdimas cognominatus, qui postea defecit ab Alexandro in Thracia, ut noto lib. 6. initio. Loccenius. Credo Curtium propter affinitatem istorum nominum aut memoria lapsus, aut forte vitioso exemplari usum, pro ignotiori Menone scripsisse nobilissimum Parmenionem, quem errorem semel erratum, non mirum est eum tueri infra 4, 5. Certe diligentiae Arriani tum alibi plurimum tribuo ; tum hic ab errore remotiorem esse, persuadeor eo, quod non contentus proprium praefecti nomen exprimere, etiam cognomen addidit. Freinsb.

Recepta prada] Recepta pro capta. Receptam, non captam dixit, quam capi, & recipi de re una, eademque aliquando dicitur. Sic est in Augusti numis, Armenia capta, Armenia recepta.

adservare custodia, Syria, quam Coelen vocant, praefecit. Novum imperium Syri nondum belli claudibus satis domiti aspernabantur: sed celeriter subacti obedienter imperata fecerunt. Aradus quoque insula deditur regi. Maritimam tum oram, & pleraque longius etiam à mari recedentia, rex ejus insula Strato possidebat: quo in fidem accepto, castramovit ad urbem Marathon. Ibi illi litera à Dario redduntur: quibus ut superbe scriptis vehementer offen-

recepta. Possis tamen hic Interpretari receptam pro acceptam, quod proditor eam tradidisset, & Parmenio, nomine Alexandri accepisset.

Syria quam Coelen vocant] Syria pluribus distincta nominibus. Pomponius Mela 1, 11. Syria, inquit, latelittora tenet, terrasque etiam latius introrsus, aliis aliisque nuncupata nominibus. Nam & Coele dicitur, & Mesopotamia, & Damascus. & Babylonia, & Iudaea, & Sophene. Plinius 5, 12. Syriam terrarum maximam vocat, pluribus distinctam nominibus, & undecim regiones sub ea comprehendere refert, quamvis ab aliis arctioribus limitibus constringatur. Scripsit Syrtiz descriptionem Gulielmus Postellus. *Pepma*. Hanc autem Coelesyriam Strabo lib. 16. ita describit, ut eam oculis, quamvis absentes, & toto pæne orbe divisi tangere videamur: Duo montes sunt, qui Syriam concavam (hoc enim est Coelesyria) indudent, Libanus & Antilibanus. Pergit deinde exequi cetera, quæ apud illum cognoscas. *Cava* ergo dicta est, quod quasi quædam amplissima vallis inter duos montes sita sit. Plin. 5, 20. Libanus & Antilibanus olim muro erant conjuncti, ut Coelesyria esset undique clausa. *Raderus*.

Aradus quoque insula] Arados, etiam in Phœnicia, est parva, & quantum patet tota, oppidum frequens tamen quia etiam

subter aliena tellus sedem ponere licet. Mela 1, 2. Plin. l. v. 31. prius Patriam ait dictâ: In Phœnicia, inquit, mari est ante Ioppen Paria tota oppidum, in qua obiectam bellum Andromadum ferunt. Alto mari, ut auctor est Mutianus, è fonte dulcis aqua tubo coriis facto usque à vado trahitur. Est hinc cognominis etiam in Creta, & tertia in mari rubro, ut Stephanus auctor est. *Rad*.

Strato] Non est hic idem cum Stratone Sidoniorum Rege, de quo mox. Singulis enim tum suus rex erat, Arado, Byblo & Sidoni: sed Aradi regem Arrianus 2, 3. non Stratonem, sed Gerostratum patrem Stratonis tum absentem fecit. Strato ergo regnum pro patre prorex administrabat. Gerostratus cum Autophradate classis regis Darianæ præfecto. Habuit tamen ratam Gerostratus filii deditionem, & ipse quoque re cognita, desertis Darii partibus, se cum Alexandro conjunxit. *Raderus*.

Marathon] Μαράθῳ Geographo l. 17. πόλις ἀρχαία Φοινίκων. Arrianus illam ex adverso Aradi in continente ponit, & πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα laudat. De eadem Plinius: l. 7, 20. Marathos centrum Aradum Antiarados. Stephano est etiam urbs Acarnanæ.

Qs

Regis

offensus est, præcipue eum movit. quod Darius sibi regis titulum, nec eundem Alexandri nomini adscripserat. Postulabat autem magis quam petebat; ut accepta pecunia, quantamcumque tota Macedonia caperet, matrem sibi ac conjugem liberosque restitueret: de regno, æquo, si vellet, Marte contenderet. Si saniora consilia tandem pati potuisset; contentus patrio, cederet alieni imperii finibus: socius amicusq; esset. in ea se fidem & dare paratum, & accipere. Contra Alexander in hunc maxime

Regis titulum] Fuit & olim, nonnunquam & hodie propter præjudicium aliarum rerum, magna superstitione titulorum: idque est quod Patres Romani maluerunt communicare plebi consularem potestatem, quam consulum nomen, teste Dionysio 1, 59. Sic cum Julius Pontifex Pompejo Columnæ per litteras gratiam & reditum polliceretur, Columna tamen litteras illas, quod Episcopi Reatini titulum in præscriptione non posuerat, rejecit, præconique dixit; alibi cum Pompejum, ad quem Pontifex scripserat, esse quærendum, se esse Episcopum Reatinum. Jovius in Pompejo. Qua de re nonnunquam maximæ controversiæ fuerunt inter Imp. & Pontifices. Unde Gunterus:

Verba remittebat chartis odiosa superbis. Clapmarius de arcan rerum publ. 6, 6. Cui adde quod de Tigrane narrat Plutarch. Lucullo cap. 44, offensum quod à Lucullo non esset appellatus in epistola *Rex Regum*, cum rescriberet, ne ipsum quidem salutasse *Imperatorem*. Astine est huic rei, quod Suetonius notat, Vespasianum non successuisse Prisco Helvidio, *qui reversum ex Syria, solum privato nomine Vespasianum salutaverat.* in vita Vespas. cap. 15. Sed de eodem Vespas. non satis capio narra-

tionem Xiphilini: epistola ab Arsace accepta, quæ sic præferebat: *Rex regum Arsaces Fl. Vespasiano Sal. iisdem eâ verbis respondit, non adscriptis imperatoris nominibus.* Ambiguum enim relinquit, sicne scripserit *Regi Regum Arsaci Fl. Vespas.* an potius *Rex reg. Vespasianum Vologesi.* Freinsh. Arrianus hujus rei non meminit, imo contra 2, 3. Darium scripsisse dicit; *se regem à rege ista petere: Alexandrum id tantum moleste tulisse, quod ei parem se facere videretur.*

Postulabat magis, quam petebat] Minus enim & modestius est petere, quam postulare, quod jus quoddam præ se fert. Postulatur tamen aliquid honeste, poscitur imprube, plus ergo est poscere, quam postulare, plus postulare, quam petere. Sæpe tamen alterum pro altero usurpatur.

Pecunia] Ardentiorem adhuc erga caritates suas adfectum ostenderunt Armeniæ rex ejusque filius apud Xenophontem *παιδ.* 3. quorum ille pro uxore à Cyro capta, tantum pecuniæ quantum in potestate esset daturum se promissit, & tantundem pro liberis; hic autem suam uxorem vel animæ pretio redempturus fuit. Freinsh.

Fidem dare] Vide infra 6, 4. *fidem, quo Persæ modo accipiebant, dare.*

Rex

me modum rescripsit: Rex Alexander Dario. Celes, cujus nomen sumpsisisti Darius, Græcos, qui oram

Rex Alexander Dario] Majores vestri, Macedoniam reliquamque Græciam ingressi, damnis nos affecerunt, cum ipsi nulla prius à nobis accepissent. Ego Græcorum imperator creatus, Persarum injuriarum vindicare volens, in Asiam trajeci, à vobis lacessitus. Siquidem & Perinthii opem tulistis, qui partem meam injuria affecerant. Ochus etiam in Thraciam, quæ nostro imperio subest, exercitum duxit. Parente autem meo per insidiatores, quos ipsi subornatis, occiso, (quemadmodum vos litteris quoque versum missis gloriati estis) cum tu Arsen cum Bagoa interficere curasses, regnumque injuste, & contra Persarum leges atque instituta occupasses, summa Persis injuria illata, litteras etiam parum amicas ad Græcos misisti, quibus eos ad bellum contra me suscipiendum incitares. Cumque pecunias ad Lacedæmonios, aliosque Græcorum nonnullos miseris, quas tamen, cum reliquæ omnes Græciæ civitates contempsissent, soli Lacedæmonii acceperunt, cum denique ii, qui abs te emissi fuerunt, amicos, sociosque meos corruperint, atque abalienarint, & pacem in eam Græcis constitutam dissolvere omnibus modis conati sint: bellum tibi intuli, quippe qui inimicitiarum auctor fueris. Cum autem primo Satrapas tuos, bellicque duces, nunc viderem, tuumque exercitum prælio vicerim, & ditiones tuas, deorum benignitate, in mea potestate teneam, quotquot tuarum partium milites ex prælio servati ad me confugerunt, horum curam gerere, neque inviti apud me sunt, sed sua sponte mecum militant. Ad me igitur, utpote totius Asiæ dominum, veni. At si metuis, ne, ubi veneris, aliquid tibi abs me acerbi accidat, mitte amicorum tuorum aliquot,

qui fidem accipiant. Cum ad me veneris, matrem & uxorem ac liberos, & si quid præterea voles, posce atque accipe. Quidquid enim a me petieris, impetrabis. De reliquo, quando ad me scribes, ad Asiæ regem scribere te memineris, neque tanquam ad partem scribe, sed veluti omnium tuarum rerum domino significa, si quid peras. Sin aliter feceris, ego de te, tanquam injuriam inferente decernam. Si vero, quod ad regni possessionem attinet, contradicis, aliud pro eo prælium experiri paratus, ne fugias. Ego enim te, quocumque loci fueris, adoriar. Atque hæc quidem ad Darium scripsit.

Celes] Persuasit mihi omnino Raderus vocem hanc non de nihilo hic comparere: quod & Glareanus antea senserat, quamquam iridente Modio. *Celes* enim, ut citati à Radero docent, est equus unicus, & equo verbanus, quem fellarium vocant. Suidas. *Celes* est equus & eques. Hesychius. *Celes* est equus una feni habena rectus, cursor, hodie fellarius dictus, & singularis: καλὴν & καλῆτιζεν, idem est quod equitare. Phavorinus, cujus verbi mentio apud Homerum *Il.* o. versu 679, & *Odyss.* ε. Ufus est & Pindarus in epigraphe primi Hymni. Hieroni Syracusio inscripti, *ἱέρωνι Συρακυσίῳ κίλην*, eo quod celete singulari equo in Olympiis vicerit, & Euripides, atque alii post Homerum, hoc nomine, de quo hæc Eustathius ad dictum Homeri locum. *Nec dubito dicere à verbo κίλην seu καλῆν deduci nomen κίλης, quod equum injugem, seu non junctum jugo sanat.* Nec Latini vocem neglexerunt. Plinius & *celetem* 34. 4. & *celetizonas* 34. 8. 30. & 34. dixit. Curtius quoque loco cognominis potuit usurpare. Dices, nihil narras. non de voce ferram recipro-

capitum

oram Hellesponti tenent, coloniasque Græcorum Ionias, omni clade vastavit: cum magno deinde exercitu mare trajecit, inlato Macedoniae & Græciæ bello. Rursus rex Xerxes gentis ejusdem, ad oppugnandos nos cum immanium barbarorum copiis venit: qui navali prælio victus, Mardonium tamen reliquit in Græcia; ut absens quoque popularetur urbes, agros ureret: Philippum vero parentem meum quis ignorat ab iis interfe-

ceamus: doce vocatum Darium Celestem, & vicisti. Doceo fuisse equitem præstantem, & appellatum *ἰππία*, quod idem est *ἵππιος*. Audi ex Omesicrito apud Strabonem lib. 15. Athenæo, Eustathio in Odyss. 6. hujus Darii Hylaspis f. Epitaphium, Celestæ, eques & sagittarius optimus sui. Lector arbiter esto. Cui forte occurrer, videri potius Celestem dictum, quod eque hincientis auspicio sit creatus rex Persarum. Hactenus *Raderus*. At si conjecturæ locus est, hunc ultimum Darium potius hoc nomine fuisse illum ab Alexandro crediderim. & sic scribi debere: *Rex Alex. Dario Celesti. Ille cuius nomen sumpsisti &c.* Ut hac ratione superbiam ei suam simul & prioris conditionis vilitatem improperaret. Darius ita scripserat: *Rex Darius Alexandro*. Hic offensus suo nomini regis titulum non additum, ita rescribendo ostendit, sibi quidem regis convenire nomen longa serie majorum regibus edito: Dario Celestis potius, quippe qui ante regnum Astandes, id est cursor, sive veredarius, fuisset, quod ipse celestis voce græca exprimere maluit. Est & alia conjectura, exprobrasse ei hoc nomine fugam, quod deserto curru, quo sublimis inerat prælium, solitario equo insidens periculo se eripuisset. Nihil ta-

men in re obscura, cum ab aliis auctoribus non juvemur, adfirmare possumus *Freinsh.*

Cujus nomen sumpsisti Justinus 10. 3. *Codomannus post mortem Ochi regis, ob memoriam pristinae virtutis, rex à populo constituitur, Darii nomine, ne quid regis majestati deeret, honoratus.* Nomen autem Darii *Coercitorem* significare auctor est Herodot. 6. 98.

Græcos Hæc & sequentia copiosissime perscribuntur ab Herodoto & Diodoro. Sed & Justinus plurima memorat.

Philippum Idem Arrian. 1. 3. Scilicet conatur Alexander transferre paternæ cædis invidiam in Persas, cum ipse, certe mater Olympias, eo crimine suspecti haberentur. *Freinsh.* Sed nemo præter Alexandrum Persas reos cædis Philippi postulavit. Omnia certe alia Justinus, Orosius, Diodorus Siculus, alique de cæde Philippi narant, à Pausania nobili adolescente, hortatu Hermionatis Sophistæ, propter stuprum ipsi ad Attalo illatum, nec a rege punito, in apparatu nuptiarum interempti. Tentata tamen omnia ad illum tollendum, quod affirmat Alexander, à Persis, non est incredibile, cum Perinchiis Persæ contra Philippum auxilium venere, quando rex Persarum cœpit potentiam Philippi perti-

perfectum esse, quos ingentis pecuniæ spe sollicitaverant vestri? Impia enim bella suscipitis; & quum habeatis arma, licitamini hostium capita. sicut tu proxime talentis mille, tanti exercitus Rex, percussorem in me emere voluisti. Repello igitur bellum, non infero: & Diis quoque pro meliore stantibus causa; magnam partem Asiæ in ditionem redigi meam; te ipsum acie vici. Quem etsi nihil à me impetrare oportebat; utpote qui ne belli quidem in me jura servaveris; tamen si veneris supplex; & matrem, & conjugem, & liberos, sine

pertimescere, quemadmodum est apud Diodorum. libr. xvi. Sed Pausaniam in Philippum à Persis immisum, nemo, quod sciam, refert; quamvis cædes illius gratissima Persis acciderit, quando propter Philippum Darius ad bellum Macedonicum se paravit, desitque timere, postquam sublatum accepit. *Rader.*

Licitamini hostium capita] Discrimen adhibendum inter percussores qui fidem expressam vel tacitam violant, ut subditi in regem, vasalli in seniore, milites in eum cui militant, recepti ut supplices aut advenæ aut transfugæ in eos qui receperunt, an vero nulla teneantur fide. Postremi omnino jure agunt, quia hostem occidere ubivis licet, non naturæ tantum sed & gentium jure: nec refert quot sint qui faciant aut patiantur. Neque tantum qui hæc faciunt, sed & qui aliis faciendi auctores sunt, jure gentium inculpati habentur. Verum est, quod deprehensi tales exquisitis suppliciis afficiantur. Sed id ideo, quia eodem jure gentium quidvis in hostem licet: gravius autem aut levius malum statuit quisque pro sua utilitate. At de his quorum factio perfidia inest, aliter censendum,

neq; enim ipsi tantum contra ius gentium faciunt, sed & qui eorum utuntur opera. Hoc docent hæc Alexandri ad Darium. Causa hujus rei est, ne nimium intenderentur pericula eorum, maxime qui eminent. Negabat Eumenes credere *se quæquam ducum sic velle vincere, ut ipse in se præstimum exemplum statueret.* Grotius. li qui ad occidendum aliorum operas conducunt, *Assasini* vocantur, ab Assasini Phœnicæ gente.

Si Veneris supplex] Postulat ergo ut ipse Darius ad se veniat. nec Arrianus aliter tradit. quo magis mirum apud eum 2, 3, scribere Darium: *φιλιπποῦ ἰλδοῦν πεισασθαι τοῦ Ἀλεξάνδρου, amicitiam se cum Alexandra initurum venire.* non certe ea Dario mens. quippe cum, ut apud Arrian. est, ex quo cum Alexandro agere vellet; ut apud Curtium, etiam ut superior & major; nunquam certe ad eum venisset; quæ nota est reverentiæ atque honoris potentiori honoratiorique delati. Sic certe accepit ille ferox Ariovistus apud Flor. 3, 10. *quum legati dicerent. Veni ad Cæsarem: Quis est autem Cæsar? &, si vult veniat, inquit.* Merito igitur superbus judicatur M. Drusus, qui à se,

non

sine pretio recepturum te esse promitto. & vincere & consulere victis scio. Quod si te nobis committere times, dabimus fidem, impune venturum. De cætero cum mihi scribes, memento non solum Regi te; sed etiam tuo scribere. *Ad hanc perferendam Thersippus missus. Ipse in Phœnicen deinde descendit; & oppidum Byblon traditum recepit. Inde ad Sidon ventum est, urbem vetusta-*

te

natu vocatus. senatum potius ad se venire iussit. Et Augustinus epist. 163. se ad Fortunium Donatistarum episcopum Tubursicum venisse scribens, addit: *quia ætati ejus id à nobis deferendum videbatur potius, quam exigendum, ut ipse ad nos veniret prior.* & in eadem ep. scribit Fortunium id sibi officium invicem exhibuisse. Hodie etiam in eo multum est superstitionis cautelæ, quoties aut principes viri, aut eorum legati uno loco conveniunt. Cum confidero, non adducor ut credam ita scripsisse Darium, ut nunc in Arriani scriptis legitur, sed proclivi, & alibi à memorato lapsu transpositas fuisse literas, esseque legendum. *φιλικὴν ἵκεν ποίησεν αὐτῷ πᾶσι. Ἀλέξανδρον, amicitiam cum Alex. jungere velle.* Freinsh.

In Phœnicem descendit A Phœnice Agenor filio dicta, prius Rabbochin & Colpites. Duplex est hæc: una, quæ ab Orthosia Berytum usque pertendit: Altera post Berytum, quæ Sidonem & Tyrum complectitur. *Geograph.*

Byblon] Arrianus, passionibus ait traditum: *Βύβλον τε λαμβάνει ὁμολογίᾳ ἐκδοέσσαν*, absente tamen rege Enylo, qui cum Autophradate Satrapa Darii versabatur.

Ad Sidon ventum est] De Sidone Justinus lib. xviii, 3. *Αἰσχροὶ ὑβερταί, Sidona appellaverunt: nam piscem Phœnicæ Sidon vocant.* Licet autem

hæc urbs à primogenito Chananzi filio cui hoc nomen, condita sit, non tamen inde sequitur erroris Justinum insimulandum, cum utrumque verum esse possit. Namque non conditoribus tantum, sed à præcellentibus qualitatibus nomina sua urbes acquirunt, sicut ubertim alios demonstrabimus. Cum Justino consentit Philo Bybliensis: *χρόνους ὃ ὕστερον πολλοῖς ἀπὸ τῆς Ὑψεροῦς γυνῆς γινώσκ' Ἀχρία, καὶ Ἀλίστα. τὸς ἀλίστας καὶ ἀχρίας εὐρεῖται, ἡ δὲ καὶ κλυδῶναι εὐρεῖται καὶ ἀλίστας.* Unde nuperus ad Severum interpreter pueriliter hallucinatur. Porro Sidonii exosi Darium, Alex. velis accersierunt, ut Arrian. l. 2. notat. *Blanché.* Vetustate, amplitudine, nobilitate cū Tyro comparanda: poetis etiam amplius, quam Tyrus celebrata, cum Tyri nusquam meminerit Homerus. Sidonas vero seu Sidonios laudat ab ingenio & artificio, cum *πολυδαίδαλος* appellat Il. ψ. Quos prolixè laudat Eustathius, cum *πολυτέχνους καὶ καλλιτέχνους καὶ χαλκευτικῆς τέχνης* nominat. Et rusticum Homerus Il. ζ. *πίπλους γυναικῶν Σιδονίων* munera à Paride allata Helenæ narrat. Ita de iisdem Strabo: *Σιδώνιοι ὃ πολυτέχνους ἵκναι ὡς ἔλεγε, καὶ καλλιτέχνες, καὶ ὁ ποιητὴς δηλαδὴ.* Addit Strabo peritos

Arithme-

σ_{is}

meliori fortunæ? Perspicue igitur erravit Diodorus. At Plutarchus, qui hæc in Papho accidisse vult, in Orat. de Fort. Alex. 2, 19. multo etiam facilius redarguitur, nimium memoriæ confisum hæc peccavisse, tum quod neminem habet assertorem, tum quod hoc errore inductus alium itidem committit haud meliorem. ut enim novo suo Paphio regi locum faceret, nihil tale merentem Cinyræ familiam eradicat stirpitis, eamque jam tum deficere visam scribit, de qua multis post sæculis Tacitus Hist. 2, 3. *tantum Cinyrades sacerdos consultur*. haud dubie de sua ætate locutus. *Freinsh.*

Darii opibus adiutus] Habet hoc qualemcumque sensum, at quanto praestantior exibit si legas, *Darii opibus additum, & quia* &c. Quam enim exile hoc & putidum, memorare nobis aliquem Sidonis regem adiutum opibus Darii, quem scimus una cum ceteris imperio Persarum fuisse subditum? Sed hoc notae Curtius, cum studuisse rebus Darii, ut strueret causam, unde demotus deestusque regno fuerit, quam eandem afferit Diodor. 17. 47. in reliquis omnibus nostro consentiens, nisi quod pro Sidone Tyrum substituit. si igitur ille: *rex superior ob amicitiam cum Dario imperio exutus fuerat*. Freinsh.

Quia] Simili animo Theagenes[4.
Æthiop. Heliodori ait: *Non felaudaro
passivam voluntatem, qua metu potentio-
ris coacta esse videatur. Sic apud Appian.
de bell. civ. lib. 1. Sylla Nolam neces-
sitate potius quam benevolentia sibi obse-
quentem prada exposuit.*

Eranî

gis popularium, quam sua sponte fecerat, regno visus indignus: Hephastionique permissum, ut quem eo fastigio Sidones dignissimum arbitrarentur, constitueret Regem. Erant Hephastioni hospites, clari inter suos juvenes, qui facta ipsis potestate regnandi, negaverunt quemquam patrio more in id fastigium recipi, nisi regia stirpe ortum. Admiratus Hephastio magnitudinem animi spernentis quod alii per ignes ferrumque peterent; Vos quidem maesti virtute, inquit, estote, qui primi intellexistis, quanto majus esset, regnū fastidire quam accipere. Ceterum date aliquem regiae stirpis, qui meminerit à vobis acceptum habere se regnum. At illi, quum multos imminere tanta spei cernerent, singulis amicorum Alexandri ob nimiam regni cupiditatem aduantes; statuunt neminem esse potio- rem quam Abdolonymum quemdam, longa quidem cognatione

Erant Hephastioni hospites] Hospites erant saepe principes civitatum, & magistratus accipiebant, aut reges, aut honestissimos: erantq; alii publici, alii privati: privatorum vox tam de excipiente, quam excepto usurpatur. Inde sunt illa: renovare hospitium, id est, amicitiam, & tessera hospitalis, & tesseram frangere, & quæ sunt generis ejusdem.

Regnum fastidire] Quo plures appetivere, hoc pauciores recusarunt. Dioecletianus expertus fastidivit, Gordianus senio fessus recusavit, Pontifices aliquot refugerunt, Tiberius fugiendo quasivit, simulando occupavit. *Rad.*

Abdolonymum] Plutarch. de fort. Alex. 2. 19. corruptissime *Alynomum*; in historia etiam falsus. nam Paphi regnum accepisse scribit. Curtii tamen scriptura præ ceteris placet: præsertim

cum *Abdalla* nomine istis in oris vulgarissimo ita respondeat, ut sane idem videatur, cum additione cujusdam cognominis: fortasse à paupertate ejus orti. nam *ani*, vel *oni*, pauperem & humilem notat. *Abdalla* idem sonat, quod aliud iis locis usitatum nomen *Obadia*, servum Dei, quod majoribus nostris fuit *Gobshat* / Persis *Hodabender*. Certe tot codicibus adjutus ausim affirmare, quodquod illud nomen alias fuit, incepisse saltem à litteris *Ab*, ut infinita alia eo in tractu, *Abraham*, *Abfalon*, *Abimelech*, *Abgarus*, nam & hoc nomen ita scribi debere, ad Tacit. 12. 12. tento, quo loco jam legitur *Abbarus*, & in jure Canon. distinct. 15. cap. 3. propius ad veram lectionem *Abbacarm*. proxime autem Dioni lib. 40. *Avrag*. Freinsh.

Longa

nione stirpi regię adnexum, sed ob inopiam suburbanum hortum exigua colentem stipe. *Causa ei paupertatis, sicut plerisque, probitas erat: intentusque operi diurno, strepitum armorum, qui totam Asiam concusserat, non exaudiebat. Subito deinde, de quibus ante dictum est, cum regia vestis insignibus hortum intrant, quem forte steriles herbas eligens Abdolominus repurgabat. Tunc, rege co salutato, alter ex his; Habitus, inquit, hic quem cernis in meis manibus, cum isto squalore permutandus tibi est. Abluc corpus inlucie, æternisque sordibus squalidum: cape regis animum, & in*

Longa quidem cognatione] Doctissimus Adversariorum scriptor putat excidisse hic particulam haud, & fuisse, *haud longa q. cogn.* sic apertiore fore antichelin, & melius intellectum iri, quod Alexander dixerit, infra 4. 1. *habitus sama generis non repugnare.* Mihi vulgata est verissima, & omnia hoc volunt. nam quod de sama generis dixit Alexander, eo factum est, quod quamvis per longam cognationem, regię tamen stirpi annexum audiverat; imo hoc longe melius samam nominavit, quæ proprie dicitur de iis quorum non est memoria, aut certa cognitio. Deinde non videtur hominem regię stirpi arctius conjunctum, propinquis suis regnum obtinentibus in scdam adeo paupertatem dilapsurum fuisse, qui, ut certe hujus mores hic describuntur, nullo crimine id meruerit.

Strepitum armorum] Non exaudiebat, hoc est, nihil eo movebatur, tanquam ad se non pertinente. ut enim omnino non audierit, impossibile est. nec enim tanta animi intentione avocabatur, quanta Archimedes intentum lineis suis negant sensisse capturum Syracularum strepitum apud Li-

vium 25. 31. Hunc sensum esse verborum Senecę Epist. 17. *pauper. ut expedita est, secuta est.* Cum classicum cecinit, scit non se peti, teste Lipsio, recte vidit Gruterus. *Freinsh.*

Regia Vestis] Vestis purpura auroque distincta, de qua mox sequitur. nam sceptrum in veste regia computari, ne fando quidem unquam accepi. Qua in re turpiter errat Raderus.

Habitus] Pro cultu corporis & veste hic accipitur, uti nunquam, quod meminerim, apud Ciceronem, sed Livium, Plinium, & alios. Cicero ad animum & constitutionem corporis refert: sæpius etiam tralate, quam proprie usurpat. *Raderus.*

Æternisque sordibus] Palmerius scribit *veternoque & sordibus*. Sed inepte ac contra fidem manu typisque descriptorum exemplarium. Nec melius se expedit Acidalius. Retinenda igitur vetus scriptura, quam veram genuinamque judico. Per *æternas sordes* intellige perpetuas affluasque, quomodo *æternas curas* Manilius, *æterna consilia* Horatius, *æternas rosas* Martialis &c. appellarunt.

in eam fortunā, qua dignus es, istam continentiam profer. Et quum in regali solio residebis, vitæ necisque omnium civium dominus, cave obliviscaris hujus status, in quo accipis regnum; immo hercule, propter quem. *Somnio similis res Abdomino videbatur: interdum, satifne sani essent, qui tam proterve sibi inluderent, percontabatur. Sed ut contanti squalor ablatus est; & injecta vestis purpura auroque distincta, & fides à jurantibus facta, serio jam rex, isdem comitantibus in regiam pervenit.*

Vita necisque] Quod est summæ in cives potestatis. Seneca de clem. 1, 1. Ego vita necisque gentibus arbiter, qualem quisque sortem, statumque habeat, in manu mea positum est &c. & in Thyeste versu 607.

Ius quibus rector maris atque terra,
Ius dedit magnam necis atque vita.

Hujus testimonium sive insigne, apud Imp. Romanos erat pugio, & gladius. De Galba Imperatore facto. *Ier.* inquit, ingressus est palatium, ac dependente à cervicibus pugione ante pectus. & Tac. 111. Hist. *Vitellium*, solitum à latere pugionem. *Cacilio simplici Consuli* in concione reddidisse, tanquam *Ius vita & necis*. In inauguratione enim Principi pugio tradebatur. Quo nomine Commodus Imp. à militibus salutatus, & circumlatus est per celeberrimos viros. strictum D. Julii gladium tenens, detractum delubro Martis, atque in prima gratulatione porrectum sibi à quodam. Unde existimo, consuetudinem curiæ mansisse, ut regna per gladium traderentur. *Clapmarinus.*

Cave obliviscaris] Modeste fecit Gordius, qui pistrum, quo ad regnum fuit erectus, publicum monumentum prioris fortunæ, in publico Jovis posuit templo. supra 3, 2. Modestus & Agathocles Syracusiorum tyrannus, an

rex, qui semper vesci è fœtilibus consuevit, ne primæ paupertatis oblivisceretur. Plutarch. in Apophth. c. 26. Aufon. epigr. 8. *Raderis*. Quod quidem satis rarum est: ut nimis verum illud Caruli apud Dion. lib. 36. *Magni honores immodicæque potestates etiam optimorum hominum animos ad fastidium extollunt atque corrumpunt.* Eodem pertinet admonitio mortalitatis, qua olim Romæ triumphantibus à tergo ingerebatur, *Respice post te, hominem esse te memento.* Tertulian. in Apologetico cap. 33. D. Hieron. in epist. consolatoria ad Paulam. Quomodo & Philip-pum Alexandri nostri patrem ferunt voluisse sibi quotidie hoc incipari, *Qui dixeris is, quod esset homo.* *Æliæ*. hist. var. 8, 15. Nec privandus laude sua Vespasianus, qui mediocritatem pristinam neque dissimulavit unquam, ac frequenter etiam prætulit. *Quin & conantes quosdam originem Flavii generis ad conditores Reatinos, comitemque Her-culis, cujus monumentum exstat via Sal-laria, referre, irrisit alio.* Sueton. Vesp. 12. *Freinsh.*

Serio jam rex] Sequi amicis monentem debuit Modius, qui *serio* (non *sero*) cum hac distinctione volebat, & recte interpretabatur. Hoc apud ipsum vide. Serum ut factum sit longo sermone,

mit. *Fama, ut solet, strenue tota urbe discurrit: aliorum studium; aliorum indignatio eminebat: dissimulus quisque humilitatem inopiamque ejus apud amicos Alexandri criminabatur. Admitti eum rex protinus jussit: diuque contemplatus, Corporis; inquit, habitus famæ generis non repugnat: sed libet scire, inopiam qua patientia tuleris? Tum ille, Utinam, inquit, eodem animo regnum pati possim. hæ manus suffecere desiderio meo: nihil habenti nihil defuit. Magna indolis specimen ex hoc sermone Abdolomine cepit. Itaque non Stratonis modo regiam suppellectilem adtribui ei jussit; sed pleaque etiam ex Persica præda: regionem quoque urbi adpositam ditioni ejus adjecit. Interea Amyntas, quem ad Persas ab Alexandro transfugisse diximus, cum quatuor millibus Græcorum, ipsum ex acie*

monē, fieri potest: verum & ambiguum; & quid ad rem? Ad rem autem quanto minus. si quid in Suetonio simile? *Acidatim.* Serio rex, qui sumptuerat jam fidem & auctoritatem regiam, fortunæ obsecundans; ut rectissime explicat Barthius adversar. 28, 7. nam Raderus illud serio conjungit cum præcedenti voce jurantibus, haud perinde apte.

Nihil habentis, nihil defuit] Avaro semper deest, tamque eo caret, quod adeit, quam quod abest. Omnia possidet, qui nihil petit. Legendum ultimum Ciceronis Paradoxum: οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἀπορροῦς, Solum sapientem esse divitem. Magnum, inquit, rebus persequantia est. non esse cupidam, pecunia est: non esse emacem, rebus fiscal. contentum vero suis, maximæ, certissimaque divitiæ. (Sapientes) satis esse putant quod est, nil appetunt, nulla te regant, nihil sibi

desse sentiunt, nil requirunt. Et apud Senecam poeta: Is minimo eget mortalis, qui minimum cupit. Quod vult habet, qui velle, quod satis est, potest. Avaro nihil satis est, qui non tam habet, quod habet, quam habetur. ἐν ἑαυτῷ, ἀπὸ ἑαυτοῦ. Rad.

Quem ab Alexandro transfugisse diximus] Dixerat hoc supra lib. 111. *At Græci, qui in Darii partibus steterant, Amynta duce.* (prætor hic Alexandri fuerat, tunc transfuga) abrupti à cæteris haud sane fugientibus similes evaserant. De Amynta & Thymonda eadem Arrianus, qui tres Amyntas cognomines ponit, Arrabæ filium, alterum Andromenis, tertium hunc Antiochi, cujus interitum cum exercitu infra audies, Rader.

Cum quatuor millibus illum ex acie persequentis] Arrianus octo millia censet. Diodorus cum Curtio facit, vel potius hic cum illo.

acie persequutis, fuga Tripolim pervenit. inde in na-
ves militibus impositis Cyprum transmisit: & quum
in illo statu rerum id quemque, quod occupasset, ha-
biturum arbitraretur, velut certo jure possessum;
Ægyptum petere decrevit: utrique regi hostis, &
semper ex ancipiti mutatione temporum pendens,
hortatusque milites ad spem tanta rei, docet, Saba-
cem prætorem Ægypti cecidisse in acie: Persa-
rum

Tripolim] In variis regionibus hoc nomine civitates reperiuntur. Est Phœnices, est Macedoniz, Perræbea Cariz, Messeniz, Arcadiz, Epiri, & in Ponto, uti Stephanus tradit. Hoc loco de Phœnices accipienda, qua Amyntas ante Alexandri adventum pervenit, ut auctor est Diodorus; nomen accepit à colonis ex tribus illuc civitatibus missis, Arado, Tyro, & Sidone. Melas: à tribus oppidis, singulis inter se stadiis distantibus, Tripolimais nomen inditum. Tripolitanum navale Amyntas occupavit, & navibus, quibus uti non poterat, incensus, ne Alexander fugientes posset assequi, fugit. Rader.

Cyprum transmisit] Regia insula è regione Cilicii sinus posita.

In illo statu rerum] Simile est illud Flori 3, 5. *Spem ac fiduciam dabant nostra vitia*: quippe quum civilibus bellis disjungeremur, invisabat occasio. Suetonii Cæs. de Pharnace, occasione temporum bellantem. Ammiani 15, 20, hac animati fiducia, quod nos per disjunctissimas terras ardua necessitates adstringunt. Proprie autem huc spectat legatorum Romanorum expositulatio cum Antiocho apud Liv. 33, 25. quod ad eas civitates attineret, quas à Philippo possessas Antiochus per occasionem, averso Philippo in Romanum bellum, interceptisset, id vero ferendum non esse. Romanis per tot annos terra marique tanta pericula

ac labores exhausisse. Antiochum belli pramia habere. Freinsh.

Sabacem] Recte animadvertit Glareanus, nomen hoc licet unius viri (quod tamen confunditur cum alterius nomine, ut mox videbimus) non semel variare in Curtio. nam & hoc & lib. 3. Sabaces vocatur, mox vero Mazaces, rursus Asaces. Sed ut reddamus verum nomen Prætori, hic & supra 3, 11. recte vocatur Sabaces. nam eadem est persona. & quod firmat nostram sententiam, utrobique dicitur in acie cecidisse. Nec aliter Arrianus 2, 2, ubi de pugna ad Issum: cecidit etiam Sabaces prætor Ægypti. Ibi vides Arrianum etiam Σαβάκης vocare, non vero Μαζάκης, ut Glareanus vult. Verum quidem est ab Arriano 3, 1. Μαζάκης (ut recte habet editio Vulcanii) adduci, sed ab hoc diversum, de quo mox. Negat autem Glareanus Diodorum quoque mentionem facere hujus prætoris, cum tamen ille 17, 34. Tassacem licet depravato nomine vocet, ubi æque ac Arrianus cæsos primates Persarum in pugna ad Issum refert. Porro quod Glareanus Mazacen illum, de quo Curtius 4, 1, eundem esse contendit cum Sabace, non potest; cum Sabaces jam obierit, ut dictum, in bello ad Issum. Et ut nullus dubitationi sit locus, Arrianus 3, 1. tradit, Mazacen, ubi certior factus de grandi clade Darii ad Issum, ex desperatione

rum præsidium & sine duce esse, & invalidum: Ægyptios semper prætoribus eorum inſensos, pro sociis ipsos, non pro hostibus, æstimaturos. *Omnia experiri necessitas cogebat: quippe Q V V M primas spes fortuna destituit; futura præsentibus videntur esse potiora: igitur conclamant, duceret quo videretur. Atque ille VTENDVM animis dum spe calerent ratus; ad Pelusii ostium penetrat: simulans à Dario se esse præmissum. Potitus ergo Pelusii, Memphim copias promovit: ad cuius famam Ægyptii, vana gens, & novandus quam gerendis aptior rebus,*

ſperatione se dedidiſſe Alexandro. De qua deditione Curtius 4. 7. agit, ubi pro *Aſſaces* leg. *Maſaces*. quod etiam vidit I. Gebhardus. Idem Arrianus ubi de expeditione Alexand. in Ægyptum, Prætorē Ægypti *Maſacen*, non *Aſſacen* appellat. hinc & eod. libr. recte emendat Gebhardus *Maſacus* pro *Maſacus*. nam Mazzus Babyloniz prætor erat, non Ægypti. Quod denique addit Glareanus, non potuiſſe Dariū tam cito in fuga cæſo Sabacium ſubſtituere, hunc quoque ſcrupulum illi eximet Arrian. ubi dicit 3.1. *Maſacus cū Δαρείου καὶ ἡγεμονίας. Maſaces à Dario conſtitutus. & Curt. 4. 7. in cuius præſidio Maſaces prætor Darii reliſtus.* Loccenius: Sciendum eſt, eandem Perſis olim fuiſſe providentiam, quæ hodie omnibus eſt gentibus, ut nempe ſummo magiſtratui ſubſtituerint, qui per ejus abſentiam videret ne quid Reſp. detrimenti caperet. talis fuit Tages de quo Thucyd. 8. 3. *ὁ ἡγεὼς Τάγης ὁ παρὰ Τισσαφέρνης*: quos ducebat Tages proprator Tiſſaphernis. Freinſh.

Sine duce eſſe] Meantur eſuriens Cræculus, qui mox Maſacen præto-

rem occiſus ſenſit.

Futura præſentibus] Tacitus H. 3, 85. *natura pavore eſt, ut omnia metuentia præſentia maxime diſpliceant.*

Vtendum animis Tacit. 1, 25. *Vitandum ea incinatione Caſar ratus. Marcellin. 31, 43. ne intervallatis ardor inſepeſceret moris. & alibi: ſtatimque ne alacritas inſepeſceret pugnatuum Cyrc.*

Ad Pelusii oſtium] A Cypro enim naviganti verſus meridiem, primum ad Ægyptum occurrit Peluſium oppidum, & portus, ubi Nili oſtium exoneratur in mare, & angulum ex Delta tertium Peluſiacum efficit. de quo infra ex Calliſthione & Strabone prolixè. Peluſium eæde Pompeji Magni nobilitatum eſt, ut Cæſar lib. 3. de bello civ. notat. *Rat.*

Memphis] Caput Ægypti, & regia Caira hodie.

Vana gens] Syneſius in encomio calvitii per tranſlationem *αἰσχυρὰ* pro dolose agere uſurpat. Strabo lib. 17. *ἀσχυρὰς ἀνδράμους* vocat. homines imbelles. ad rem gerendam ineptos. Polybius 1, 31. ait eſſe hoc *Ἀγυτῆς* hominibus innatum, ut dum fervent ira, mirum in modum ſint crudeles. Plinio in

rebus, ex suis quisque vicis urbibusque ad hoc ipsum concurrunt, ad delenda praesidia Persarum. qui ter-
riti, tamen spem obtinendi Aegyptum non amise-
runt. Sedeos Amyntas praelio superatos, in urbem
compellit; castrisque positis, victores ad populandos
agros eduxit: ac velut in metu positis omnibus, ho-
stium cuncta agebantur. Itaque Mazaces, quam-
quam infelici praelio suorum animos territos esse co-
gnoverat; tamen palantes, & victoriae fiducia in-
cautos ostentans, perpulit, ne dubitarent ex urbe
crumpere, & res amissas recuperare. Id consilium

110713

paneg. appellatur *ventosus* & *insolens* na-
tio. ei Plato lib. 4. de republ. *quattu*
faciendi amorem, τὸ φιλοζυμῆσθαι,
tribuit. Philo in Flaccum scribit esse
Aegyptios natura irritabiles, & minima
scintilla fuerat magnas seditiones ac-
cendere. item: Invidiam nativum il-
lis esse vitium. Et in lib. de Agricul-
tura: *innatam* & *infignem* eos habere ja-
fantiam. Ideo Augustus, ut testatur
Dio lib. 51. Aegyptios semper habuit
rerum novarum suspectos. Trebellius
Pollio in triginta Tyrannis, ubi de Ac-
miliano: *Et hoc familiare est populo Aeg-*
ypriorum, ut vel (an velut) furiosi ac de-
mentes delevibus quibusque ad summa
Reip. pericula perducantur. Saepe illi ob
neglectas salutationes, locum in balneo
non concessum, carnem & olera sequestra-
ta, calceamenta servilia, & cetera talia,
usque ad summum Reip. periculum sedi-
tionis, ita ut armarentur contra eos exer-
citus, pervenerunt. Et Vopiscus in Sa-
turnino: *Sunt Aegyptij viri ventosi,*
furibundi, jactantes, injuriosi, atque adeo
vani. liberi, novarum rerum usque ad
cantilenas publicas cupientes. & mox ex
epistola Adriani: Aegyptum totam di-
giti levem, pendulam, & ad omnia fami-

momenta volitantem. &: *Genus hominum*
seditionisissimum. Ergo Suetonio teste
Caes. 35. veritus est Caesar Aegyptum
provinciam facere. *ne quandoque violenti-*
orem praesidium nactus, novarum rerum
materia esset. Eadem Augusto opinio,
de provincia *superstitio ac lascivia dis-*
cordis & mobilis, infensa legum, ignara ma-
gisratum. apud Tacit. H. 1, 11. *Tamen*
(ut utar verbis Tertulliani de anima)
vulgata jam res est gentilium propieta-
tum.

Sedeos Amyntas praelio superatos] Prae-
sidium Persarum accipe Memphi im-
positum, cui praefectus erat Mazaces
Sabacis vicem praetura fungens.

Velut in metu positis] Ea enim caussa
negligentiae, credere nihil ausuros ho-
lles adverso praelio perculsos. Porro
similem ex Justino locum adnotare
non pigeat. Sic enim ille 21, 7. de
Gallis: Gallorum vulgus ex longa inopia,
ubi primum vina, ceterisque com mendatibus
resita tura invenit, non minus abundan-
tia quam victoria latum, per agros se spar-
serat; desertisque signis ad occupanda o-
mnia pro victoribus vagabantur. Freins-
hemius.

Lydia

non ratione prudentius, quam eventu feliciter fuit: ad unum omnes cum ipso duce occisi sunt. Hæc pœnas Amyntas utrique regi dedit; nihilo magis ei ad quem transfugerat fidus, quam illi quem deseruerat. Darii prætores, qui prælio apud Isson supersuerant, cum omni manu, quæ fugientes sequuta erat, adsumpta etiam Cappadocum & Paphlagonum iuventute, Lydiam recuperare tentabant. Antigonus, prætor Alexandri, Lydiæ præerat: qui, quamquam plerosque militum ex præsidiis ad regem dimiserat; tamen barbaris spretis in aciem suos eduxit. Eadem illic quoque fortuna partium fuit: tribus præliis alia atque alia regione commissis, Persæ funduntur. Eodem tempore classis Macedonum ex Græcia accita, Aristomenem, qui ad Hellepontioram recuperandam à Dario erat missus, captis ejus aut mersis navibus, superat. A Milesiis deinde Pharnabazus præfectus Persicæ classis pecunia exacta, & præsidio in urbem Chium introducto, centum navibus Andrum, & inde Syphnum petiit. eas quoque insulas præsidiis occupat; pecunia multat. Magnitudo belli, quod ab opulentissimis Eu-

ropæ

Lydiæ] Arrian. 1, 8. Phrygiæ. Potest utramque obtinuisse.

Pharnabazus] De quo supra: Pharnabazus quoque, cui summum imperium maritimæ oræ rex dederat &c. Hic cum accepisset nuncium de clade Issica, cum duodecim triremibus atque exterorum stipendiariorum mille quingentis Chium repetit, veritus ne audita strage Persarum defectionem molirentur. Milesiis pecuniam in classem Persicam imperavit. Milesius caput Ionum in Caria. Rad.

Centum navibus] Pharnabazus autem

& Antiochus aliquandiu apud Chium moram fecerunt, præsidioque in insula collocato, nonnullis in Con atque Hælicarnassum navibus missis, ipsi centum navibus optime ad navigandum instructis Syphnum appellunt Arrianus. Chios autem nobilissima maris lûni insula est.

Andrum appellunt] Ex Cycladibus una, ab Andro Eurymachi F. dicta. Plura Stephanus cum aliis Geographis. Ex hac est Andria Terentii.

Siphnum] Insula in Cretico mari à Siphono Sunii F. prius Metope dicta.

ropa Asiaque regibus in spem totius orbis occupandi gerebatur; Græcia quoque & Creta arma commoverat. Agis Lacedæmoniorum rex, octo millibus Græcorum, qui ex Cilicia profugi domos repetierant, contractis; bellum Antipatro Macedonia præfecto moliebatur. Cretenses has aut illas partes sequuti nunc Spartanorum; nunc Macedonum præsidis occupantur. Sed leviora inter illos fuere discrimina; unum certamen, ex quo cetera pendebant, inueniente fortunâ.

CAP.

Græcia & Creta] Non quod Cretenses non Græceloquerentur, sed quod Creta Græciæ non esset subiecta, suisque legibus viveret, quas Minos tulerat. Est insula non in Ægeomari, ut Eudoxus censuit, sed ut Strabo docet, inter Cyrenaicam & Græciam sita, longa stadiis minus duobus duomilliaria supra septuaginta, lata milliaria septem minus triente. dicta *ἑξατόμ. πωλις* à civitatibus centum, de quibus copiose Strabo lib. x. *Rad.*

Arma commoverat] Græci Cretenses cum viderent Alexandrum nisi confecto bello Persico non reversurum, ausi sunt se commovere, nec tamen omnes, immo soli Lacedæmonii, qui in Alexandrum regem nunquam consenserant. *Idem.*

Agis Lacedæmoniorum rex] Quæras quis iste sit Agis Lacedæmonius: an Eurysthenes F. Agesilai frater, quem suis monumentis celebrat singulari libro Xenophon, à quo Agidæ: an ille posterior Agis: an tertius denique interfectus, quem cum Cleomene laudat Plutarchus. Hic Agis inter primum & ultimum medius, an ille, quem cum Gracchis componit Plutarchus? Haud dubie medius hic est inter extremos, ab Antipatro ad Megalopolim celsus. Nec turbet te, quod apud Ar-

ripnum Agesilaus nominetur Agidis frater, & primus ille fratrem habuit, & iste Agesilaum, &c. Vide Arrianum 11. 3.

Ex Cilicia profugi] Ex triginta millibus a Dario mercede conductis, alii Amyntam in Ægyptum secuti erant, alii in acie ad Issum ceciderant, alii ad Agidem venerant, qui cum illo plerique perierunt.

Antipatro bellum moliebatur] Prælium inter Antipatrum & Agidem commissum, describitur ipsa initio libri sexti: Arrianus lib. 2. docet Agidem ad Autophradætem in Siphnum insulam pervenisse, ibi triginta accepisse talenta, & decem triremes, quas cum Hippia ad Agesilaum miserit, cum mandatis, ut in Cretam cum illis navigaret, ad res illius insulæ constituendas. Diodorus paucis: *In Europa*, inquit, *Agis Lacedæmoniorum rex*, receptis octo millibus ære merentium militum, qui ex prælio adverso ad Issum evaserant, novis rebus in gratiam Darii animum intendis. A quo naves & pecuniam magnam cum obtinisset, in Cretam transmisit. Vbi naves complures captas, in Persarum partes traxit. Justinus de eodem Agidis & Antipatri bello narrat. libr. 2. ipsiq. initio.

Tota

CAP. II.

Tyrii, Alexandrum recipere recusantes,
obsidentur.

TAm tota Syria, jam Phœnice quoque ex-
cepta Tyro, Macedonum erat; habebatque
rex castra in continenti, à quo urbem an-
gustum fretum dirimit. Tyrus & clarita-

te,

Tota Syria] Præter Palæstinam ta-
men & Gazam, quæ pars Syriæ
est. Jaddus enim Hebræorum id tem-
poris Pontifex, salutatus ab Alexandro
per legatos, uti Josephus est auctor, &
monitus ut se dederet Macedoni, &
quæ dependisset antea Dario, illa sibi
penderet, auxilia mitteret, commeat-
um, arma, aliaque quæ postulasset, sup-
peditaret, negavit Pontifex se vivo Da-
rio id præstare posse, quod jurasset, se
contra Darium salvum nunquam arma-
laturum. Iratus rex juravit, se occupa-
ta Tyro, exercitum Hierosolymis admo-
turum, docturumque adversus quem
jusjurandum esset custodiendum. Rad.

Tyrus] Hodie Syri audit, olim He-
bræis & Syris תיר Sor, Zor, Tior, &
Tzor, rupes, saxum, angustiz. Pœnis
Sar. Latinis Sarra. Tyrus vero, à Tyra
Noachi nepote, Iapheti filio, septimo
loco nato, qui Tyras dictus, & urbem
paulo post diluvium condidit, & à suo
nomine cognominem fecit. Si qui alii
pro conditoribus habentur, ii resti-
tutores & amplificatores fuere, qui
urbem jactis circum novis aggeribus
auxerunt, mœniaque protulerunt. Ty-
rus in alto saxo è mari extante fixa,
undique mari cincta ac tota insula.
Continebat in ambitu passus 2750.
Ambitus vero insulæ complectebatur
19 millia passuum. Recedebat à con-
tinente passus 10. Angustiz freticant

ad orientem urbis. Mare circumfufum
procellosum, & latentibus scopulis pe-
riculosum, ut ignari locorum adnavi-
gantes, sæpe in ipso portu facerent
nausagium. Mœnia alta pedes 150,
& pro commensu lata. Aedes Roma-
nis altiores, eoque terræ concussioni-
bus obnoxiz, ut uno quondam mo-
mento, si Straboni fides, prope tota
conciderit. Tempa erant magnifica
& pervetusta, Jovis Olympii, Hercu-
lis Tyrii dicti, & Astartes. De templo
Herculis Herodotus spectator ejusdem:
*Quibus de rebus certior fieri cupiens, à qui-
bus possem, Tyrum Phœnices urbem posse-
ctus sum, quod ibi templum Herculis esse
accepissem, quod & vidi opulenter exorna-
tum cum aliis multis votis, tum vero dua-
bus columnis, altera ex puro pulo & inco-
cto auro, altera ex lapide Smaragdo, ma-
jorem in modum noctu resurgentem &c.*
Oppugnata ante Alexandrum sæpius
& expugnata est Tyrus. Quod Ezechiel
æternam urbi ruinam prædixerit, & re-
stituta sit Tyrus intra 70. annos ex I-
saïæ oraculo, existimare interpre-
tes, Vatem non respexisse ad proxima
tempora, sed ultima, quibus deletum
iri Tyrum funditus putavere, nunquam
instaurandam. Et sane excisa postre-
mo à Turcis est, nihilque jam super-
est, quam portus de Sur. Rad. Cethim,
unde excidium urbi minatur prophe-
ta, Macedoniam interpretantur.

R 5

Sociq.

te, & magnitudine ante omnes urbes Syria Phœnicæque memorabilis, facilius societatem Alexandri acceptura videbatur, quam imperium. Coronam igitur auream legati donum adferebant, commeatusque large & hospitaliter ex oppido adduxerant. Ille dona, ut ab amicis, accipi jussit; benigneque legatos adloquutus, Herculi, quem præcipue Tyrii colebant, sacrificare velle se dixit. Macedonum reges credere, ab illo deo ipsos genus ducere: se vero, ut id faceret, etiam oraculo monitum. Legati respondunt

Societatem] Ut suis legibus viveret, sociæ & amicæ regi esset; cæterum in omnibus suo arbitrio tanquam libera, nec ullius imperio noxiæ civitas ageret. sicut paulo ante Pisidæ Selgenes, imperata se ut amicos (non ut subditos) facere velle significarunt. Strabo 12.

Coronam auream] Magni ponderis, inquit, Iustinus, coronam, ut regi, & viatori.

Ab amicis] Ita amicos habuisset, & reliquisset. si portas illi aperuissent. sed punire Tyrios nomen per Alexandrum, ut ante per Nabuchodonosorem volebat, præsertim propter scelus dominorum à servis occisorum, idololatriciam, luxum, superbiam. Rad.

Herculi] Dubitatur tamen quisnam hic Hercules fuerit. nam plures numerabant. (Cicero de Natura Deor. 3, 16. quanquam quem potissimum Herculem colamus, scire sane velim. plures enim tradunt nobis, quam ii qui interiores scrutantur & reconditas literas. Antiquissimum, Iove natum, sed antiquissimo item Iove. Nam Ioves quoque plures in priscis Græcorum literis invenimus. Ex eo igitur & Lyfio est is Hercules, quem concertasse cum Apolline de Tripode accepimus. Alter traditur Nilo natum Ægyptium, quem aiunt Phrygiæ literas conscripsisse. Tertius est ex Idæis indigetis, cui inferius

offerunt. Quartus Iovis & Asteria ex Latona sororis, quem Tyrii maxime colunt, cuius Carthaginem filiam ferunt. Quintus in India, qui Belus dicitur. Sextus hic ex Alcmena, quem Iupiter genuit, sed tertius Iupiter. Et Arnob. lib. 4.) Petrus Faber facit Ægyptium Herculem. vide ipsum fufe Semestr. 3, 4. Loccenius. Vide & dies geniales Alexand. 2, 14. Plinius 11, 17. eam disputationem supervacuum esse credit, & parum religiosam. De templo Herculis apud Tyrios, ita scribit Theodoretus serm. 8. qui est de martyribus: Multa Tyrii, civitatesque aliæ ingentia templa Herculi excitant.

Genus ducere] Ab Hercule, non tamen Tyrio, nisi hic idem cum Argivo fuerit. Dexippi fragmentum, editum inter Eusebiana Scaligeri, nihil habet magno promissoris hiatu dignum. Sed ob hanc stirpem reges Macedonum, pro diademate, & corona, & purpura regia, pelle capitis leonini se ipsos coronant, & id coronam & ornatum arbitrantur: & argumento est nuntius Macedonia Alexandri tali imagine insignitus. ut scribit Constant. Porphyrog. lib. 2. de Themat. Reinsch.

Oraculo monitum] Hercules illi per noctem, quæ obsidionem præcessit, dextram porrexit, & in urbem introduxit, ut narrat Arrianus lib. 2. De sacrificio

Spondent, esse templum Herculis extra urbem, in eam sedem quam Palætyron ipsi vocant : ibi regem deo sacrum rite facturum. *Non tenuit iram Alexander; cujus alioquin potens non erat. Itaque, Vos quidem, inquit, fiducia loci, quod insulam incolitis, pedestrem hunc exercitum spernitis : sed brevi ostendam, in continenti vos esse. proinde*

de sacrificio tamen nihil ibi, sed eo potuit utatise Alexander.

Extra urbem] Quod libertati suæ periculolum arbitrantur, si Regem armatum intra muros acciperent: forsan & Darii ad spectu id declinare maluerunt, ne pædente adhuc bello, si ab eo stetit victoria, indignationem ejus incurrerent. quæ mente apud Plutarch. Demetrio cap. 39. Athenienses Demetrium *araverunt*, ut urbe abstineret. quod scivisset populus, ne quis ex regibus urbe acciperetur. Mediam itaque gerere se maluit. quæ res plurimis male celsisse multoties adnotatum est. Freinsb.

Palætyron] Strabo xvi. μὲν τῇ Τύρῳ ἡ παλαιότερα ὁ πρῶτοντος πειλοῖς : Post Tyrum est antiqua Tyris triginta stadiis distans.

Fiducia loci] Thucyd. 3. 14. Melior, cum essent insulani, qui dissi audientes esse nolent, & militia societatem abuissent, subigere volebant. Flor. 2. 3. de Liguribus: Tutis locis & fuga. durum atque velox genus, ex occasione magis latrocinia, quam bella faciebant. Vellei. 2. 95. de Rhetis & Vindelicis: gentes locis tutissimas, aditu difficilissimas perdomuerunt. Tales ergo, dum in situ locorum ad arcendam vim hostilem satis sibi putant esse præsidii, libertatem suam ferociter tutari solent: ut contra, quibus ea munimenta non sunt, obedienter imperata facere consueverunt. Inde factum, ut quorum rebellio metueretur, ex superioribus locis in æqua digredi

cogerentur. Quomodo Augustus perdomita Hispania, fiduciam montium timens, in quas se recipiebant Astures, castra sua, sed quæ in plano erant, habitare & incutere jussit. Flor. 4. 12. Quomodo pater ejus Cæsar montis Herminij incolæ in planitiem demigrare jussit, ne videlicet loco sua natura tuto ad prædas agendas abstereretur. Diol. 37. Et T. Didius Termislenos. App. in Hisp. Freinsb.

Insulam incolitis] Insula nomen traxit à Salo, quasi in Salo vel Solo insula, quod mari cincta sit. quicquid enim vel à fluminibus, vel mari eminet, insula proprie dicitur. A similitudine inde maritimarum insularum, etiam in urbibus dicuntur insulae, domus ab aliis sejunctæ, hoc est, ut Festus docet, quæ non junguntur communibus parietibus cum vicinis, sed circuitu publico, aut privato cinguntur. Inde est, quod dixit Vitruvius, lib. 11. c. 6. Ut advenientes (venti) ad angulos insula frangantur. Philander: In urbibus, inquit, metandis, insulas accipimus, quicquid quatnor plateis, aut angiporitis, aut alterio cum alteris mixtis cinctum est. Ergo in civitate insula dicitur, quicquid viis, aut plateis cinctum est. Ex insularii, insularum custodes, & columnæ insulæ, quæ libero loco positæ undique ære ambitæ. Rad.

In continenti vos esse] Et hoc egregie ostendit, cum jacta ingenti mole operum in obsidione Tyri, ex insula continentem fecit. unde & Ovid. Metamorph. 15, 287.

Finis.

de sciatis licet, aut intraturum me urbem; aut oppugnaturum. *Cum hoc responso dimissos monere amici caperunt*, ut regem, quem Syria, quem Phoenice recepisset, ipsi quoque urbem intrare paterentur. *At illi loco satis fisi obsidionem ferre decreverunt. Namque urbem à continenti quatuor stadiorum fretum dividit, Africo maxime objectum,*

crebros

Fluctibus ambita fuerant Antissa Pharoque.

Et Phoenissa Tyros, quarum nunc insula nulla est.

Lege quoque Pomponium Melam cap. 12. & Plinium 5, 19. *Loccenius*. Eo autem confidentius hoc minabatur Alexander, quod à prius jactam ibi molem à Nabuchodonosoro fuisse scire poterat, de qua re Hieron. in cap. 26. Ezechielis lege; & ipse antea jam simile opus perfecerat, quando Clazomenas, Parthenion & Hippos, cum insula essent, per duo stadia continenti adnexuit. Plin. 5, 29. nec non Cyzicum, apud eundem Plin. 5, 32. Pharum, Tyrum, & Clazomenas, cum insulæ essent, continenti adnexas fuisse refert Strabo li. 1. Pharum insulam, cum abesset Alexandria quatuor millibus passuum, jacta mole urbi conjunxit ultima Cleopatra, ut eo pedestri itinere perveniri posset. Epitome temporum, quæ cum Eusebio edita est à Scaligero & Marcellin. 22, 41. Quod Plinium laruisse videtur, qui ex veterum inepta opinione majorem Ægypti partem à Nilo natam putans, eo quoque operante Pharon continenti adjunctam sensit. Hist. Nat. 2, 85. Alexandri molem, aliasque similes respexit Florus, 2, 2. cum sic scriberet: *Præ quatenus nec mole jungi (Italix Sicilia) nec pontibus posset, armis belloque jungenda. Et ad continentem suum revocanda videretur.* Freinsh.

Aut oppugnaturum] Quod quidem futurum non putabant Tyrii, nec enim

credere poterant, Alexandrum post clarissimam victoriam, cum hostem persequi opportunum esset, omiſsa occasione rerum amplissimarum, ad unius urbis obsidionem hæsurum esse. Quem errorem in Bardane, haud dissimilis ingenii Rege, graviter notat Tacitus 11; 8. *neque cunctatur quin praximas præfecturas corripiat, salis Seleucensibus dominationem ejus abnuentibus, in quos, ut patris sui quoque defectores, ira magis quam ex usu præsentis accensus, implicatur obsidione urbis valide, Et munimentis objectis annis, muroque & com meatibus firmata. Interim Gotarzes Dabharum Hyrcanorumque opibus ausus, bellum renovat.* Porro pertinet ad oppugnationem hanc præsidium illud, Wilherm. Tyrensis Histor. Hierosol. 11, 30. *quod ad expugnandam eam urbem, olim dicitur fundasse Alex. Et de suo nomine Alexandriam vocasse. Est autem locus fontibus irriguus, vix quinque milliariibus à Tyro distans, in litore maris constitutus. Hunc locum hodie appellatione corrupta populares appellant Scandalium. Arabice enim Alexand. Scandar dicitur, Et Alexandrium Scandarium: vulgares vero R. in L conversi dicunt Scandalium.* Freinsh.

Syria] Præter Palæstinam.

Phœnice] Præter Tyrum.

Fretum africo objectum] Angustia freti quatuor stadiorum erant, Tyro ab oriente, Africus ventus ab occidente flabat, & recta mare in angustias propellebat, & fluctus decumanos ciebat. Africus

crebros ex alto fluctus in litus evolvens. Nec occipiendo operi, quo Macedones continenti insulam jungere parabant, quidquam magis, quam ille ventus obstabat. quippe vix leni & tranquillo mari moles agi possunt; *Africus* vero prima quaque congesta pulsus inlisa mari subruit: nec ulla tam firma moles est, quam non excedant unda per nexus operum manantes, & ubi acrior flatus existit, summi operis fastigio superfuse. Præter hanc difficultatem haud minor

Africus porro Græcis Ἀφρὶκὸς dictus, & Vulturno orientali erat objectus. Vulturnus ab oriente hiberno spirabat inter Eurum & Notum Græcis, Εὐρώπῳ. *Africus* ergo ab occidente hiberno ortus Vulturnum oppugnabat, uti Virgil. in tempestatis descriptione, cum luctantes inter se ventos committit. *Africum* contra Eurum & Notum collocat. *Æneid.* 1, 88.

Incubere mari, totumque ex sedibus imis

Una Eurusque Notusque ruunt, creberque procellis

Africus, & vastos volvant ad littora fluctus.

[Hunc ultimum versum in animo habuisse videtur Curtius cum ista scriberet.] De ventis hisce plenius cognosce apud Gellium & Vitruvium, & Vegetium, item Senec. Natur. quæst. 5. 16. Porro angustias fuisse ab oriente postea continenti commissas, facile ex Guilhelmo seu Willermo Tyrio discas, qui Hist. Hierosol. 13, 5. *Ab oriente vero*, inquit, *unde est per terras accessus, immo clausa triplici cum turribus mira altitudinis, densis admodum, & se prope contingentibus. Præterea vallum late patens, per quod facile ejus cives possent mare introducere in alterutrum.* Addit Guilhelmus, mare vicinum urbi, periculosum ignaris fuisse, propter latentes

passim scopulos. Nam & urbs rupi & scopulo maximo imposita est. Sic ergo, inquit, *quasi insula est præfata civitas, procellisum circa se habens mare, latens i-bus scopulis & nimia iniquitate periculosum, ita ut peregrinis & ignavis locor-ram ad urbem navigantibus, periculosum sit accedere: & nisi ducem habeant, qui adjacentis maris habet notitiam, non nisi cum naufragio urbi possint appropinquare.* Raderus.

Per nexus operum) Qui huic lectioni anteponunt, vel etiam componunt aliam, *per enixus operum*, potius delectantur inveniendis quibus paginas impleant, quam conservata puritate textus. Ad minimum advertere debuerant, *enixus*, ut maxime ita legendum esset, aquæ non tribui, sed operibus: *enixus operum*; quomodo si Curtium scripsisse putant, haud levem injuriam faciunt majoris elegantiz judicii que historico. *Nexus autem operum*, quid sint, præter quod candidissime dictum sponte patet, ipse subinde explicat. mox 4, 2. *nondum commissum opus.* & 4, 3. *clarissime: crebrisque fluctibus compages operis verberata se laxavere; saxaque interfluens (an interluens) unda medium opus rupit.* mox 9. *velut quodam nexu continens opus junxerant.*

Præter hanc difficultatem haud minor alia erat; *interque* urbis præstanti-
mare

*non alia erat; muros turresque urbis pra altum mare
ambie.*

mare ambiebat: non tormenta, nisi è navibus procul excussa, emitti; non scale manibus applicari poterant.] Mendum leve est, coque non animadversum. Scribendum: non tormenta, nisi è navibus procul, excussa mitti, &c. Ex quibus, mitti, jam exhibuit Modius, nec in ea voce Dan. & Pal. 1. collatio ex illis libris quidquam edit differentiae. Utrumque autem ratio & usus loquendi flagitat. Infra, hac ipsa in narratione: quam tormenta asseres promovissent. lib. 7. Tormenta saluti fuisse, quibus in confertos ac temere se offerentes hand frustra excussa sunt tela. lib. 8. Interim ad augendam formidinem & turres admovebantur, & excussa tormenta tela emicabant Eodemque libro: pila quoque muralia & excussas tormenta praegraves hastas negabant convenire mortalibus. Ita ad nos Daventria rescripsit I. E. Gronovius, qui simile mendum in notis suis ad Livii xxiv. 31. sustulit.

Pra altum mare] Idem dicit Plinius 5, 19. *Pra altu*, inquit, *mari septingentis passibus divisa*. Sed quam erat altum? Curtius τρεῖς ἑβδομήκοντα πεδον dixit *pra altum*. Arrianus 2, 4. non nisi tres ulnas, & quidem qua profundissimum est. altum affirmat. ut Vulcanius interpretatur. Verba Arriani sunt: τὰς ἵππους αὐτῆς τῇ πύλῃ, ἵνα τὸ βαθυτάτον τῷ ἁλὶ πλῆν, τρεῖς ἑβδομήκοντα πεδον τὸ ὄργυον πρὸς τὸν βυθόν. *Ubi urbem attingit, qua quidem profundissimus trajectus est, tres summum ulnas altum est*. Profecto exigua altitudo, in qua superanda, non fuisset septem mensibus Alexandro laborandum. Nec tamen Vulcanium ausum vocare in vitium, quod τὸ ὄργυον male verterit. Faver illi Phavorinus, qui ὄργυον ita exponit: ὄργυον τὸ ἐξ ἡπλωμένου μέτρου τῶν χειρῶν, ἢ πλῆν ἐκ τῆς χειρὸς, οὗ τοῦ πλάτους οὗτος. πρὸς τὸ ὄργυον καὶ ἐκτείνων τὸ γῆρας,

ὃ ἐστὶ τὸ χεῖρας. *Orgyia est mensura positarum manuum, sive diffusio manuum una cum latitudine peccoris, à verbo ὄργισεν, quod est extendere membra, seu manus*. Hoc, ut vides, nihil est aliud, quam ulna. Ulnam autem cubita quatuor continent, cubitum sesquipedem. *Pra altum mare*, cum non sit altius octodecim pedibus, nondum habes altum mare. Nec Hesychius à Phavorino abiecit, qui ὄργυον ἐκτείνων ἀμφὸς ἑκατὸν, diffusionem ambarum manuum vocat. Eustathius ὀργιστὴν μέτρον trium cubitorum mensuram. quæ dimidio pedis brevior est ulna. Idem tamen: ἢ οὐκ ἔστι τὸ ἐκτείνων ἀμφὸς χειρῶν, ambarum manuum in latum extensio. Herodotus sex pedum facit ὄργυαν: ita octodecim erit pedum altitudo maris, Nihil haecenus nimis. Plinius 5, 4. ex Theophrasto orgyiam decempeda metitur. Ita fierent tres orgyæ, triginta pedes, tolerabili altitudine maris. *Maxima* (cedrus, verba sunt Plinii 6, 40.) ea in Cypro traditur ad undecim pedum longitudinis, crassitudinis vero ad trium hominum complexum. Accipiamus ergo hic, mare altum fuisse triginta pedes, ut Curtius speciem veri obtineat, qui pra altum mare ait fuisse ad muros. Nam Plinius semper orgyiam interpretatur decempedam, nisi vitium in Plinio est, ut doctissimus Heruvartus censet. *Rader*. *Orgyia ἢ ἀμφότεραι χειρὶ ἐκτείνων* Quam mensuram quatuor cubitis determinatur, aut quod idem est, sex pedibus. Hæc autem ratio est. Longissimi hominis communior longitudo sex pedes non excedit. Quævis autem modus à vertice ad calcas pater, tantum esse constat inter longissimos digitos utriusque manus expansa. Hæc extensio & expansio manuum Græce proprie dicitur

ambiebat: non tormenta, nisi è navibus procul excussa, emitti; non scala manibus adplicari poterant: praecipue in salum murus pedestre interceperat iter: naves nec habebat rex; & si admovisset, pendentes & instabiles missilibus arceri poterant. Inter qua parva dictu res Tyrionum fiduciam accendit. Carthaginensium legati ad celebrandum anniversarium sacrum

more

dicitur ὀργυιά. Suidas: ὀργυιῶν μέτροις, ἀκταπυμένους. Inde apud Ctesiam in Indicis homines ὀργυιῶν μέτροις, qui manus expandunt & extendunt ad aliquid amplectendum. De calamis Indicis: πῶτος ῥήϊ ὅσων δύο αἰχμῆς πελαγεργυιῶν μέτροις ἀφαιρούσιν. Crassitudine autem quam vix duo homines circum manibus expansis complecti queant. Imperite vero faciunt, qui ὀργυιῶν ἄντων latine reddunt. Duas habet ulnas homo. unde *ambabus in ulnis*. ut duo brachia, & duo cubita. utriusque ulnae extensio, ὀργυιά est. ulna autem est cubitus. *Ulnam* tamen hodie dicimus quæ longe cubito major est. Cujus mensuræ pro locis modi sunt diversi. Nullibi tamen locorum tam parva est, ut cubitum reddat. *Salmasius*.

Præcepit in salum murus] Et moenia fuere alta, & turretes. ἡνός τε γὰρ αὐτὰ ἡ πύλις ἦν, καὶ τείχος ὑψηλὸς πάντη ὠχρῶντο. Insula erat ipsa civitas, altis moenibus undequaque cincta. Arrianus. Et muri recto limite descendebant in altum mare, ut nullus esset per terram aditus ad civitatem mari ambitam. G. Tyrinus. Murus aggeri objectus, erat altus pedes centum & quinquaginta, ut Arrianus est dimensus, crassus, ut Dioscorus, 17. 33. (cui tamen alius paulo densus) cubita quinque, id est, septem pedes & semis, quem mox duplicavit & medium spacium aggere, & lapidi-

bus impleverunt. Nam classis rex præsentem nullam habebat. Sed has omnes difficultates rex instituit superare, propter rationes, quas apud Arrianum adfert Alexander. *Rad.*

Parva distinet res] Alii cum negatione; *haud parva*. quem, cum bene omnia confidero, puto ab alio intrusam. quamquam enim pro illa quedam etiam dici possint, tamen hoc me mover, quod ita solent historiçi adnotare, quando aliqua res non maximi momenti, cussam præbet magnis eventibus. Et sane *parva distinet res* erat, quum Carthaginensium legati, non aliam ob causam, quam celebrando annuo sacro, missi erant, ut ob eorum pollicita tam gravem obsidionem sustinendam esse arbitrantur Tyrii. Quid enim aut ad præsens opus in illis erat? & quod à Carthaginensibus ob consanguinitas memoriam sperabatur, nonne à quibusvis Tyriorum legatis peti poterat? His rationibus cum accederent etiam eodd. nonnulli, inter quos est & ille Danielis, haud possent auctorizatis, expagendum omnino *τὸ haud*, ut institutum, credidi. *Freinsh.*

Anniversarium sacrum] Ad Astartes sive Uranis sacra, quæ Dido Phœnissæ secum Tyro Byrsam avexerit, aut ad Tyriorum similitudinem Carthagine à se condita sanciverit atque dedicavit, locum hunc eximium referendum censo. Quamquam si de sacris Herculis (de quibus hujus capitis initio à nobis actum est) Curuii verba ma-

lii

more patrio tunc venerant : quippe Carthaginem Tyrii condiderunt, semper parentum loco culti, Hortari ergo Pœnicaperunt, ut obsidionem forti animo paterentur; brevi Carthagine auxilia ventura. namque ea tempestate magna ex parte Punicis classibus maria obsidebantur. Igitur bello decreto per muros turreſque tormenta diſponunt : arma junioribus dividunt : opificesque quorum copia urbs abundabat, in officinas diſtribuunt. Omnia belli adparatu ſtrepunt : ferrea quoque manus (Harpagonas vocant)

quas

lit aliquis accipere, non repugnabo. Faber ſemeſtr. 3, 2. cujus poſteriores ſententiam amplector.

Parentum loco culti] Iſique contra ſervantes mutuum affectum. nam imperante Cambyſe Tyrii expeditionem in Carthagineſes decretauerunt, dicentes eſſe liberos ſuos. Herodot. 3, 19. quomodo apud Polyb. in excerptis Valeſii p. 49. Timæus apud Locros in Græcia vidiffe tabulam reſere, cujus principium ſucrit: *ut parentes erga liberos decet.* Ως πατέρωνδεός τινος. relatione facta ad Locros qui in Italia ſunt. Sic ilienſes à Romanis culti apud Liv. 38, 19. Ilienſibus Rhætum & Gergithum addiderunt, non tam ob recentia nulla merita quam originum memoria. Poſtea quoque ii à Claudio publico munere ſoliti. Tacit. 12, 58. Contra qui eam reverentiam conditoribus ſuis non exhiberent, impietatis arguebantur. Conſules Colonias milites pecuniamque negantes graviter reprehenderunt: *qua liberi parentibus deberent, ea illos Romanis debere, ſi ulla pietas, ſi memoria antiquæ patriæ eſſet.* Liv. 27, 11.

Ferrea quoque manus] Ferreas manus cum harpagonibus confundit: alii diſtinguunt. Livius lib. xxx. harpagones ita deſcribit: *Poſtremo aſſeres ferreo unco præfixi (harpagones vocant milites) ex*

*Punicis navibus iniici in Romanas cepti, quos tum neque ipſos, neque catenas, quibus ſuſpenſi inniciebantur, incidere poſſent. Quæras, quæ ſint catenæ? intelligo ego vincula, ſeu laminas tenues, per aſſeres, ſive haſtilia, contorſe, ſeu peticas ex omnilaterè demiſſas, ne lignum incidi poſſet, ut hodie videmus in bipennibus, & haſtis: niſi dicas, circulos catenarum ultra aſſerem procurriſſe, extremoque uncum adhaſiſſe. Stewechius eleganter ferream manum ab Archimede excogitatam deſcribit: In eas, inquit, naves tollendas, deſuper murum eminentem ferrea manus firma catena illigata, cum injecta proa eſſet, gravique libramento plumbi, revelleret ad ſolum, ſuſpenſa proa, navim in pupim ſtatuebat: dein remiſſa ſubito, velut ex muro cadentem navim cum ingenti trepidatione nautarum, ita undæ aſſiſſe bant, ut etiamſi recta recideret, aliquantum aquæ reciperet. Ita maritima oppugnatio eluſa. Videre vin & uſum ferreæ manus? Cæſar: *li manus ferreas, alii harpagones pertraxerant.* Et Plinius diverſos utriq; in ſtrumento, & ut diverſo, uſus aſſignat; & ab Anachoro harpagones, à Pericle Athenienſi manus ferreas ait excogitatas. Speciatim Cæſar mentionem facit ſine harpagonibus manuum ferrearum lib. 1. & 2. de bello Civili: aſſeres quoque,*

*quæ operibus hostium iniicerent, corvique & alia
tucendis urbibus excogitata, præparabantur. Sed
quum fornacibus ferrum, quod excudi oportebat, im-
positum*

que, ut Livius nominat, sed non adun-
cos. Ex Appiano quoque discimus, va-
ria genera harpagontum fuisse. Rad.

Corvique] Corvorum diversa fuere
genera, diversæ formæ. Hunc Diades
invenit, illum Tyrin, alium Cn. Ovel-
lius. De primo Vitruvius lib. x. c. 19.
Invenit etiam (Diades) corvum demolitorem,
(altri de prædatorem legunt) quem
nonnulli *ignem* appellant. Hunc Philan-
der putat fuisse eundem Heliopoli Cil-
licæ apud Rhodios. C. Duilius adver-
sus classem Carthaginiensium regem
seu corvum invenit, prorsus diversum
ab hoc & Curtiano, quem Polybius
describit: *Distinebatur in prorsu ti-
gnum rotundum, longum ulnas quatuor,
latum in diametrum palmas tres, trochleam
in fastigio habens: eidem scalam applica-
bant, atque inducebant, & transversis ta-
bulis, latis pedes quatuor, longis ulnas sex,
compactam, clavisque confixam. Fora-
men tabulæ oblongum erat, statim à pri-
mis duabus ulnis tignum ipsum circum-
plectens. Ad latus oblongum erat utrum-
que alia genu tenuis lorica. In extremo
ferreum quasi pistillum in acutum desinens
aptabatur, habens in vertice annulum:*
*ita ut universa compages machinamenti
esset similis, quibus farina conficitur. Por-
ro isti annulos illigabatur, quo in com-
missionibus navium, trochlea illius ope,
qua in tigno erat, corvos erectos in tabula-
rum aliena navis demittebant: idque
modo in proram, modo naves circumna-
gendo, ut in latera inimicarum darent
impetum. Postea vero quam infixi co-
vi tabularum asseribus, admotas na-
ves invicem constrinxissent, quoties qui-
dem obliqua naves mutua latera con-
junxerant, omni ex parte insiliebant: quo-
ties vero à prora erant commissa, per ip-
sum machinamentum binis continua serie irru-*

*bant: quorum primi adversos ictus scutis
obtectis defendebant: proximi his scuto-
rum curvaturam super lorica imponen-
tes, latera tutabantur. Hi erant corvi
Polybiani. Dissimiles ab his Curtiani,
quos neque Lipsius in Poliorce. l. 5,
dial. 8. neque Bernardinus Baldus
commentario Vitruviano est assecutus,
quando eosdem cum Polybianis scri-
pserunt Curtianos, quamque Lipsius
cautius mox corrigit sententiam. Vi-
cinius est corvo Curtiano lupus Li-
vianus lib. 28. & Vegetianus, qui jam
erexerant ad murum scalas: in alios lu-
pi superne ferrei injecti, ut in pericu-
lo essent, ne suspensi in murum trahe-
rentur. Vegetius. In modum forficis
dentatum ferrum, quem Lupum vocant.
Hi Curtiani è mœnibus in naves tox-
mento, tanquam balista, emittebantur
sine milite, & naves lacerabant, & pro-
pugnatores intra mœnia trajiciebant.
Sic enim infra Curtius: Namque ad im-
plicanda navigia, quæ muros subibant,
validis asseribus corvos & ferreas manus
illigaverant, ut, cum tormento asseres
promovissent, subito laxatis funibus ini-
cerent. Vnci quoque & falces ex iisdem
asseribus dependentes, aut propugnatores,
aut ipsa navigia lacerabant. Dio in Se-
vero propius accedit, qui Byzantinos
affirmat habuisse inter machinas har-
pagones, quos emittebant, & reduce-
bant, celeriter. Plane descripsit hos
corvos Tacitus 4. Histor. Præcipuum
terrorem intulit suspensum & nutans ma-
chinamentum, quo repente demisso, præter
suorum ora, singuli, pluresve hostium sub-
limes rapti, verso pondere intra castra ef-
funderantur. Idem.*

Sed cum] Recenser omnia, quæ ex-
cidium urbis præcesserint. Et sane si
advertemus animum, verum esse de-

positum esset, admotisque follibus ignem flatu accenderent; sanguinis rivi sub ipsis flammis exstitisse dicuntur: idque omen in Macedonum metum vertērunt Tyrii. Apud Macedonas quoque quum sorte panem quidam militum frangeret, manantis sanguinis guttas notaverunt. territoque rege, Aristander peritissimus vatum respondit; si extrinsecus cruor fluxisset, Macedonibus id triste futurum: contra, quum ab interiore parte manaverit, urbi, quam obsidere destinaissent, exitium portendere. Alexander quum & classem procul haberet, & longam obsidionem magno sibi ad cetera impedimento videret fore; caduceatores, qui ad pacem eos compellerent, misit: quos Tyrii contra jus gentium occisos precipitaverunt in altum. atque ille suorum tam indigna nese commotus, urbem obsidere statuit. Sed ante jacienda moles erat, qua urbem continenti committeret.

prehendimus illud Herodoti 6, 27. *Quoties ingentes sunt eventura calamitates vel civitati vel nationi, solent signis prænunciari.* Inter quæ à Curtio omis- sum, quod Alexander per quietem viderit Satyrum alludentem sibi, & post multas ambages in manus venietem, unde Aristander respondit, post aliquantulum laborem, Tyrum in potestatem Alexandri futuram. id enim velle id infomnium, quo repræsentatum erat, Σάτυρος, quod nomen si divides, exit, Σά Τύρος, tua Tyrus. Meminerunt ejus Plutarchus in Alex. cap. 41. Artemidorus 4, 26. Zonaras. Cedrenus. Qui duo postremi germanum huic somnio imaginatum esse scribunt Imperatorem Constantem, ante pugnam cum Mabia Saraceno: visus enim sibi fuerat venisse Thessalonicam.

Θορὰ δὲ νόινον conjector dividens exponebat: Θὺς ἄλλω νῆιν, alteri cede νῆ- ὅριον.

Tyrii contra jus gentium occisos precipitaverunt] Jure gentium sancitum est, ut inviolabiles sint Legati, etiam hostium ipsorum præsidio, atque adeo ut ne hostes quidem censeantur, qui hostium sunt legati. Illi enim virorum bonorum officio funguntur, & suæ Patriæ negotia procurant. Unde qui eorum fiduciam tabulas violat, Majestatis læsæ. fideique & publicæ autoritatis prostituta fit reus. Cum legatis ratione contendendum est, non vi aut armis, quod injurias ulcisci ipsi non possint. Vid. H. Grotium lib. 11. de jure bel. ac pac. cap. XVI 11. ubi de legationum jure.

Jacienda moles] Id quantæ molitionis

ret. Ingens ergo animos militum desperatio incessus ; cernentium profundum mare, quod vix divina ope posset impleri: quæ taxa tam vasta, quas tam proceras arbores posse reperiri? exhaustiendas esse regiones, ut illud spatium aggeraretur. & exæstuaræ semper fretum; quoque arctius volutetur inter insulam & continentem, hoc acius suerere. At ille haudquaquam rudis tractandi militares animos, speciem sibi Herculis in somno oblatam esse pronunciat, dextram porrigentis. illo duce, illo aperiente in urbem intrare se visum. Inter hac, caduceatores interfectos, gentium jura violata, referebat: unam esse urbem, quæ cursum victoris morari ausa esset. Ducibus deinde negotium datur, ut suos quisque castiget: satisque omnibus stimulis opus orsus est. Magna vis saxorum ad manum erat, Tyro vetere prabente: materies ex Libano monte ratibus

nis res fuerit, disci potest ex conatu Nabuchodonosoris, qui primum aggerem jecit, cum urbem xiiii. annis arctissima obsidione terra marique premeret. Id quod sanctissimus & verissimus vates Ezech. 29. 18. narrat, cum exponit milium laborem, ex quo asfirmat, omnibus defluxisse capillitium, & calvitio deformatos, depilatosque humeros onera portantium. Sic enim ille: *Fili hominis, Nabuchodonosor, rex Babylonis, servire fecit exercitum suum servitute magna adversus Tyrum: omne caput decalvatum, & omnis humerus depilatus est. Rader.*

Opus orsus est] Ipse primus moliri coepit, manibus etiam ad opus admotis. Polyænum l. 4. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος αὐτοῦ Ἀλέξανδρος πολεμῶν Τύρον, ἐν λόφῳ χῶμα τοῖς τέχναις τῆς Τυρίας

μετὰ λαοῖς, πρῶτον αὐτὸς κρηνοῖς λαοὶν χῶμα πληρώσας ἀποθήγειν: οἱ Μακεδόνες οὖς εἶδον αὐτὸν ἐργάζεσθαι τὴν βασιλίαν, ὡς ἔχρημα ἐπὶ χλαμύδας διαπρίψαστες, τὰ χεῖρα διὰ τῆς πύλης ἤγειραν. Alexander Tyrum obsidione cinctum, aggeremque moribus Tyriorum commissurus, primus ipse cephimum terra sartum gestavit. quod ubi Macedones viderunt, ipsam, inquam, regem suam onere gestantem, projectis oblamydis, brevi spaciis maris terra complanarunt. Erubuit nempe miles quem prære decuebat, non sequi imperatorem. Sic apud Tac. 1. 62. primum extruendo tumulo cessit Caesar posuit. Justinianus templum Constantinopoli. & Murates aliud Hadrianopoli struentes, itidem prima fundamenta jecerunt.

Libano] Libanus mons a tergo Sidonia

tibus & turribus faciendis vehebatur. Iamque à fundo maris in altitudinem montis opus excreverat, nondum tamen aqua fastigium aquabat; & quo longius moles agebatur à litore, hoc magis quidquid ingerebatur praealtum absorbebat mare: quum Tyrii parvis navigiis admotis, per ludibrium exprobrabant, illos armis inclutos, dorso sicut jumenta onera gestare: interrogabant etiam, num major Neptuno esset Alexander? hac ipsa insectatio alacritatem militum accendit. Iamque paululum moles a-
quam

donis nascens, orientem versus crescit, & ultra Damascus porrectus stadiis mille quingentis, ad Simyram usque & Palmirenam regiones pertinet, omnibus naturæ opibus auctus & cumulatus. Qua altissimus, æternis candicat nivibus, abundat incolis, arbore Cedro, Abiete, Cupresso, Pino, Buxo, Olea, odoriferis aliis, & thuriferis; ut ingentem Solomoni, Hiram, Alexandro materiam potuerit suppeditare.

Ratisbus & turribus] Verius meo animo *ratisbus*, quam *cratibus*, tametsi & hæc possent habere locum in obsidionibus: libro tamen 5. dixit, *cratibus ac pluteis*, sed hic mare cogita. Rates porro vel pro temere compactis trabibus, & tumultuario navigio, vel longa nave ponuntur; quas à rarefciendo dictas Varro lib. 6. docet: *Ratis*, inquit, *dicitur navis longe propter remos, quod hi, cum per aquam sublati, dextra & sinistra duas partes facere videntur, rarefcent: & hoc ratis: Silatum illud, ubi plures mali aut affres ac resses ablati. Cicero naves & rates exerte distinguit, cum in Verrem dicit: Cum aut navibus aut ratisbus conarentur accedere. Er Livius lib. 26. Et Fulvius Vulturius tenuerat amnis, navibus ab Annibale incensis, rates ad trajiciendum exercitum in magna inopia materia comparantem. Rates schediaz di-*

ctæ, de quibus multa Gyraldus, voce *Schedia*. Poterat & *cratibus* esse locus ad muniendum vel turres, vel aggeres struendis vel firmandis. Sed retineo rates, quibus opus. *Radr.*

In altitudinem montis] Hoc retinui, quia valde augebat rem, quod hic egit Curtius, respondet enim ei, quod dixit supra 4, 2. & mox hac ipsa periodo, *praealtum mare*, nō ad hunc sensum editiones aliz, in *altitud. modicam*. Freinsh.

Iamque paululum moles aquam eminebat, & simul aggeris latitudo cresebat, ubique admovebatur] Mss. alii, *ubique*, alii, *admovebantur*: nihil quidem juvantes, sed indicio quod jam olim hic hæsitatū. Etenim si recte inspicias, nec *moles*, nec *agger*, nec *latitudo* satis commode subaudiri potest in verbo *admovebatur*. Si Curtii elegantiam noris, non dubitabis scriptum ab eo fuisse: *urbique admovebatur*. Nam ea, quibus nos appropinquamus aut admovemus, sic nobis ad moveri dicuntur. Sic Plinius lib. 12. *arbore sulcamus maria, terrasque admoveamus*. Statius in via Domitiana: *& assuantes septem montibus admoveat Baia*. Ubi plura hujus modi attulimus. *Urbs admovebatur*, est. continenti & castris propinquior fiebat. Ita ad nos Darentia rescriptis I. F. Gromvius.

quam eminebat, & simul aggeris latitudo crescebat, urbique admovebatur; quum Tyrîi, magnitudine molis, cujus incrementum eos ante sefellerat, conspecta, levibus navigiis nondum commissum opus circumire ceperunt: missilibus eos quoque, qui pro opere stabant, incussere. Multis ergo impune vulneratis, quum & removere, & adpellere scaphas in expedito esset; ad curam semet ipsos tuendi ab opere converterant. Igitur rex munientibus coria velaque jussit obten-

In expedito esset] Promptum & expeditum erat Tyrîis fugere. si Macedones ingrederent; accedere ad operas, si defensores abessent, quæ res operas converteret ad semet tuendos. *Rader.*

Rex munientibus] Gronovius in litteris ad Berneggerum. Ms. alter, *ex munientibus* alter, *ex eminentibus*. Scribendum, *Igitur rex munientibus*. Quam emendationem, ut nec dubiam, recepimus.

Coria velaque] Ballistis, catapultis. & toti generi levium telorum unicum fere obstaculum & oppositio, *Coria, Cilicia, Vela*. His enim vim excipiebant & frangebant, mollior ita suspensis: imo & ignita jacula repellebant. In urbe, extra urbem utebantur, quia utrimque scilicet periculum & metus ab istis. Tegumenta & vela e caprillis pilis, *Cilicia* vocabant. Ea justa & sufficiente crassitie ac longitudine suspendebant e proceris lignis, & ante se prætendebant. Ita nec ignita jacula, nec alia tela eos attingere poterant, sed in ipsis ibi tegumentis sistebant & hærebant. Sed & in alio opere usurpabant; tum ne conspici ab hoste possent; tum & tela sic eludi. Commodum inventum, & à nostra hodie militia non alienum. Imo vero sistebant etiam lapides Ballistarum. Aqua quoque centones aut cilicia, aut coria humectabant, contra ignes aut ignita, quo mi-

nus corripere, aut corrumpere. Et proprie huic rei acetum habebant. *Lipsius*. Citat autem *Lipsius* & locum *Diodor.* 17.45. Πρὸς τὴν τῶν βύρ-
της καὶ διπλῆς διφθέρης πύφωμιν-
τας κατὰ πᾶσι, οἷς τῶν ἀπὸ
διφθέρης καὶ διπλῆς πύφωμιν-
τας, quem locum olim suspectum mihi reddidit interpres, reddendo: *Ad hac coria pellesque duplicatas, & fuso oblitæ, consunt.* His ballistarum istius excipiunt. Non enim reperiebam, quid iste fucus ad excipienda tela profuerit obsessis. Advertebam igitur, in textu vitium esse, & non πύφωμιντας scribi debere, sed πύφωμιντας, idque & Berneggerus, socer nunc meus, ratum habuit. Confirmabam enim correctionem meam loco *Josephi* de bello Jud. 3. 7. ubi simili commento usus est adversus ignita tela. quippe *Sudibus fixis per eos bonum coria recentia extendi præcipit, qua emissos tormentis lapides finnata susciperent, quibusque repulsa tela cetera dilaberentur, & ignis humore languesceret.* Quod addendum est locis à *Lipσιο* eo capite allatis. Eamque machinam *Pluteum* appellant *Verrius Flaccus* & *Isidorus*: *Plutei, crater corio crudo intexta, qua in opere faciendo hosti obijciuntur.* Hinc itaque suspicabar legendum esse πύφωμιντας, idque inven-

obtendi, ut extra teli ictum essent: *duasque turres ex capite molis erexit, è quibus in subeuntes scaphas tela ingeri possent. Contra Tyrii navigia procul à conspectu hostium litori adpellunt, expositisque mitibus, eos qui saxa gestabant, obtruncant. In Libano quoque Arabum agrestes incompósitos Macedonas adgressi, triginta fere interficiunt, paucioribus captis. Eares Alexandrum dividere copias cœgit:*

¶ NE

tum ad ignem extinguendum pertinuisse. Quod nec Lipsium fefellit. nam ex sensu interpretatur; Præterea coria ac pelles duplices, madesactas, consuentes &c. Ex sensu, inquam. reliquit enim in textu vocem *πιφουρμίνας* quam hoc significatu à quocunque auctore, nedum Diodoro, usurpatam fuisse non putem. At verbum *φυρμα* egregie id significat. Præter alia exempla quæ in promptu sunt, unicum, quod hanc etiam correctionem mihi suggessit, adferam, illud nobile apud Sueton. Tib. 57, 1. *Sæva ac lenta natura ne in puero quidem latuit: quam Theodorus Gadarens rhetorica præceptor & perspexisse primus & assimilasse aptissime visus est: subinde in oburgando appellans eum πηλὸν αἰματὶς πιφουρμίνων.* lutum sanguine maceratum. Ceterum adversus telorum vim aliud quoque commentum exponit Cæsar de bello civ. 2, 9. *Sto-rens ex funibus anchorariis tres in longitudinem parietum turris, latas quatuor pedes fecerunt, easque ex tribus partibus, quæ ad hostes vergebant, emineantibus trabibus circum turrem, præpendentes veligerunt. quod unum genus tegumenti aliis locis erant experti nullo telo neque tormento trajici posse.* Freinsh.

Extra teli ictum] Sic vere, Lipsius poliorc. 1, 9, cujus scripturam confirmat Acidalius. cujus verba subdimus: Nescio an temere discriminanda in genere isto locutionis, *ictus & iactus teli.*

Differre merito videantur: ac vereor, ne sæpe loco alterius alterum legamus. Etenim vis eorum diversa nonnihil, si penitus introspiciamus. Extra teli iactus est, quo pertingere iacta nequeunt. *extra ictum*, quo perveniunt, sed sine noxa, prohibito illapsu aut tactu. Quod si admittitur, hic nempe legendum potius *ictum*. Neque enim abderant hi tam procul, ut iaci in eos tela non possent: ictui saltem eorum obnoxi non erant coriis velisque obtentis. Quæ eadem ratio infra 5, 3. *Casæque materies cratibus & pluteis faciendis, ut qui turres admovent, extra teli ictum essent.* Contra mox 4, 3. *Latitudinem quoque aggeri adjecit, ut turres in medio excitatae procul teli ictu abessent.* Sic enim editio Modiana exhibet, ubi vulgares haud dubie melius *iactum*. Sensus enim ille: adjectam aggeri latitudinem tantam, ut excitatae in medio turres ab extremo aggeris abessent teli iactu, id est, spatio tanto, quo iacta tela pertinere non possent.

Duasque turres ex capite molis erexit] καὶ οἱ Μακεδόνες πύργους ἐπέσκηον τῷ χώματι, ὃ, παρὰ πύργους αὐτῶ ἐπὶ πολὺ τῆς θαλάσσης, ἐπίσκηον δύο, καὶ μηχανὰς ἐπὶ τοῖς πύργοις. Macedones duas ligneas turres aggeri, quam plurimum in mare productus erat, impo-
nunt, machinasque in iis disponunt. Arrianus.

NAVEN

& ne segniter adfidere uni urbi videretur, operi Perdiccam Crateronque praefecit, ipse cum expedita manu Arabiam petiit.

C A P. III.

Dubiis belli eventibus Tyri obsidio nobilitatur.

Nter hac Tyrii navem magnitudine eximia, saxis arenaque à puppi oneratam, ita ut multum prora emeretur, bitumine ac sulphure inlitam remis concitaverunt; & quum magnam vim venti vela quoque concepissent, celeriter ad molem successit: tunc prora ejus accensa, remiges desiliere in scaphas, quae ad hoc ipsum preparata sequebantur. navis autem igne concepto latius fundere incendium coepit: quod, priusquam posset occurri, turres & cetera opera in capite molis posita comprehendit. At qui desilierant

Navem magnitudine eximia] Tyrii contra hujusmodi quid machinati sunt: Navem hippagogam aridis sarmentis, aliaque materia, quae facile ignem concipit, onerant, & malis duobus ad proram erectis, quam latissime possunt, in orbem circumsepiunt, ut fascies, fascisque quam plurimas capiant. Adhuc picem & sulphur, aliaque ad excitandam ingentem flammam accommoda, accumulanti. Praeterea ad utrumque malum binas antennas extenderant, atque ex his in lebetibus suspendunt, quaecumque aut infusa, aut immissa vehementer flammam augere possent. Dehinc omnia nautica instrumenta in puppin

transferunt, ut eorum pondere gravata puppis, proram altius erigat. Dein observato vento, qui aggerem versus spiraret, navem triremibus alligatam, in mare protrahunt. Postquam vero moli turribusque appropinquaverunt, immisso in materiam igne, quanta maxima vi possunt, navem triremibus protrahentes, ad molis capud impellunt. At, qui in navi jam succensa erant remiges, facile enatarunt. Interea ingens incendium turres comprehendit, & antennarum contractae, quaecumque ad augendum incendium preparata erant, effundunt. *Arrianus.* Cassius magno vento & secundo completas onerarias naves trada, & pice, & stipula liquis

rant in parva navigia, faces, & quidquid alendo igni aptum erat, in eadem opera ingerunt. Iamque non modo Macedonum turres, sed etiam summa tabulata conceperant ignem: quum ii qui in turribus erant, partim haurirentur incendio; partim, armis omisis, in mare semet ipsi immitterent. At Tyrii, qui capere eos, quam interficere mallerent; natantium manus stipitibus saxisque lacerabant, donec debilitati, impune navigiis excipi possent. Nec incendio solum opera consumpta; sed forte eodem die vehementior ventus motum ex profundo mare inlitis in molem, crebrisque fluctibus compages operis verberata se laxavere, saxaque interluens unda medium opus rupit. Prorutis igitur lapidum cumulis, quibus injecta terra sustinebatur, præceptum in profundum ruit: tantaque molis vix ulla vestigia invenit Arabia rediens

liquisque rebus quæ sunt ad incendia, in Pompeianam classem immisit, atque omnes naves incendit. *Cæsar de bell. civ. l. iii.*

Alendo igni aptum] Modius expungit aptum, cum sufficiant sensui reliquæ voces; & reperit qui consentiant. Sed Acidalii iudicium placet Freinsheimio, & nos subscribimus.

Summa tabulata] Testa turrium, ut sub igneo imbrey propugnarent Macedones, donec grassante incendio, projectis hasta, clypeo & armis, se non magis fido committerent mari. Summa tabulata possis accipere pro testoturiis etiam operis, vel operarum, sub quibus molem promovebant, ut aggerem porrigerent. *Raderus.*

Capere] Ad consilia Alexandri exploranda, ad cruciandos, vel permuandos cum captivis, si casus ferret, vel legatis mittendis, si usus esset. nam

suos mittere non audebant, qui Alexandri caduceatores crudeliter interfecerant.

Se laxavere] Inapte, inquit vere hoc loco ineptus Modius, quasi Curtius non alias ita sit locutus, ut vere observavit Acidalius. & oblitus erat Modius præteriti loci lib. 3. de Alexandro ad Isthmum regrediente: *Pauca enim deinde laxare se sinus montium, & majus spatium aperire caperant.* Et hoc genus loquendi frequentissimum est. *Laxavere* πρὸς τὸν ἕλκυν; rarissimum. Livius tamen lib. xxvi, quem sæpe noster expressit: *Annona haud multum laxaverat.* id est, caritas annonæ parum laxata erat, nihil fere remiserat.

Interluens] Ex duobus lectionibus hæc præplæuit: nam alii lentius, *interfluens.*

Quod

diens Alexander. Hic, quod in adversis rebus solet fieri, ALIUS in alium culpam referebat, quum omnes verius de scvitia maris queri possent. Rex novi operis molem orsus, in adversum ventum non latere, sed recta fronte direxit; quod cetera opera, velut sub ipsa lentia, tuebatur: latitudinem quoque aggeri adjecit, ut turres in medio erecta procul teli jactus abessent. Totas autem arbores cum ingentibus ramis in altum jaciebant; deinde saxis onerabant; rursus cumulo eorum alias arbores injiciebant: tum humus adgerebatur; superque alia strue saxorum arborumque cumulata, velut quodam nexu continens opus junxerant. Nec Tyrii, quicquid ad impediendam molem excogitari poterat, segniter exsequebantur. Præcipuum auxilium erat, qui procul hostium conspectu subibant aquam, occultoque lapsu ad molem usque

Quod cætera] Quod refertur ad vocem opus. præcessit enim, novi operis molem. at qui ad hanc ultimam referendum putarunt, pro quod scripserunt ea, atque reliqua proinde mutarunt.

Procul teli jactus] Sic omnino benelongius enim ita aberant turres in medio aggere locatz, quam fuerant prius à capite molis. Nec hoc vult, ut extra teli jactum omnino essent, sed, quo magis ex longinquo mitterentur, eo imbecilliora acciderent. atque hæc lectio multis modis verior est Modiana, procul teli jectum. Nam si dicas ob longinquitatem exemptas fuisse telorum iectui, eadem ratio pertinebit etiam ad jactum: sin aliam ob causam, nimirum quod munitiones essent oppositz, ut in superiori opere; facile intelligis nihil huic facere latitudinem aggeri adjecitam, nec opus fuisse dicere procul à telis abfuisse, cum ita potest ne ex pro-

pinquo quidem lædi potuissent. Quin & telorum appellatione hic non ea accipienda putem, quæ tormento jaciuntur, sed quæ emittuntur manu. iis enim maxime infestabant munitiones, levibus navigiis opus circumeuntes Tyrii. supra 4, 2. Freinsb.

Superque] Sic lego. (nam vulgo, super qua.) & verborum nimium sim prodigus, ei si probando unum adeo impendam. Acidalius. quem sequuti sumus, quamquam Raderi placeret, super quam.

Subibant aquam] Pulchre Manilius Astronom. 5, 428.

Illis in ponto jucundum est querere pontum,

Corpora qui mergunt undis, ipsarumque sub antris

Æreæ, & agnoras coanarum visere Nymphas,

usque penetrabant; falcibus palmites arborum emi-
nentium ad se trahentes: quæ ubi sequuta erant,
pleraque secum in profundum dabant; tum levatos
onere stipites truncosque arborum haud agere molie-
bantur: deinde totum opus, quod stipitibus fuerat in-
nixum, fundamento lapsso sequebatur. Egro ani-
mi Alexandro, & utrum perseveraret, an abiret, sa-
tis incerto, classis Cypro advenit: eodemque tempore
Cleander cum Græcis militibus in Asiam nuper ad-
vectus. Centum & octoginta navium classem in
duo dividit cornua: laevum Pnytagoras rex Cy-
priorum

Exportantque maris pradas, & rapta
profundo

Naufragio, atque imas avidi scrutan-
tur arenas.

Cujus rei & Callistratus meminit. in
l. 4. §. 1. de lege Rhod. mercatorum
merces per urinatores extracta sunt. Præ
ceteris autem memorabile est, quod
de Cola, cui ob eam rem piscis cognomen
indiderunt. à Joviano Pontano
relatum Alexander dier. genial. 2, 21.
adnotavit, qui plus in aquis degere, quam
in terris victitare solebat. Freinsh.

Cleander] Arrianus 2, 4. καὶ λαμβάνει
Ἀλέξανδρος τὸν Πολιμακράτους
ἐκ Πελοποννήσου ἥγερτον &c. ubi non
recte interpres doctissimus. Alexan-
dram Polemocratis F. ex Peloponneso ve-
nientem cepit. nam hoc recte de hoste
diceretur, non autem de homine ea-
rundem partium. καὶ πάλαι βέβαιον
hic est assumere, quomodo eo verbo
Curtius utitur supra 4, 1. assumpta Cap-
padocum juveniunt. Sed credo sefellisse
hominem doctum, ignoti istius Ale-
xandri nomen. Sane enim ita scriben-
dum non est apud Arrian. Sed Κλίαν-
δρον τὸν Πολιμακράτους. non ex hoc
tantum Curtii loco sed ex ipso Arrian.

1, 7. ἐπιψὶ δὲ καὶ Κλίανδρος τὸν
Πολιμακράτους ἐπὶ ξυλλογῇ τετακτω-
τῶν εἰς Πελοπόννησον. quod Curtius
statim in principio lib. 111. effert: Ad
conducendum ex Peloponneso militem
Cleandro cum pecunia misso.

Centum & octoginta] Arrianus. 2, 4.
singillatim singulorum naves exprimit.
Phœnicum naves 80. Rhodiorum 10.
inter quas una Peripolus dicta, de qua
voce multa Suidas & alii. Ex Solis &
Mallo tres, ex Lycia decem. Ex Mace-
donia navis una quinquaginta remo-
rum Protea duce. E Cypro centum &
viginti. Plutarchus Alex. cap. 41. tri-
remibus oppugnatam ait Tyron. Rad.

Pnythagoras] Alii libri Pnythagoras.
Arrianus in multitudinis numero,
Cypriorum reges, dixit. Et erant plures.
Plinius novem reges narrat. Pnyta-
goram etiam Arrianus 2, 4. appellat, à
πρυτῶς quod est prudens, & ἀρχὴ
forum. Raderus. Meminit ejus & A-
thenæus 4, 19. cujus locus sic verti de-
buit: Dieris lib. 7. Macedonicorum, de
Pasicypro Rege Cyprio loquens, quod luxui
deditus fuerit, ita scribit: Alexander
post obsidionem Tyrj Pnytagoram dimi-
tens, tum alia ei munera tribuit, tum Cy-
regionem

priorum cum Cratere tuebatur; Alexandrum in dextro quinquere mis regia vehebat. Nec Tyrii, quamquam habebant, ausi navale inire certamen; triremes omnes ante ipsa mœnia opposuerunt: quibus rex invectus ipsas demersit. Postera die classe ad mœnia admota; undique tormentis, & maxime arsetum pulsu muros quatit: quos Tyrii raptim obstructis saxis refece-

regimen quam petierat. Eam antea Paphlagonia obtinuerat: sed propter luxum Pyramo Citero quinquaginta talentis cum ipso imperij iure vendiderat.

Triremes omnes] Hæc vetus lectio. Modius ita interpolat: *Tres omnino naves*. Confirmatum it suo Ms. & Arriani Diodorique locis. Verum est quidem tres demersisse naves Alexandrum, plures tamen quam tres ante mœnia posite fuerunt, ut ex Arriano 2. 4. patet. cuius verba non recte considerata videtur Modius. Ille sic: *quodque multis triremibus adversas proras ostendentibus aditus obstructus esset, tresque ad extremas fances posite erant triremes, adversis proris in eas lateras, demersit*. Tres in extremo ostio positas demersas fuisse ait, cum plures in ipso portu essent. nec aliter Diodorus. 17. 43. *Loccenius*. Ut plene consentiat Græcis Curtius, levi mutatione consequemur, si legamus, *triremes omnes ante ipsa mœnia opposuerunt: tribus rex invectus, ipsas demersit*.

Maxime arietum pulsu muros quatit] Origo Arietis vetus, sed parum certa, cum pars ad Græcos, & Epeum, pars ad Tyrios sive Carthagenenses referant. Vel ipsa ratio aut natura commonstravit. Certe qui impetum facere in fores aut objectum aliquid vult, cubito id facit, aut pedis impulsu. Ab eo exemplo cignum in auxilium assumptum: & nostri protervi aut ebriosi in foribus perfringendis quotidie usurpant. Utcunque autem, sic

dixere à similitudine & reciprocatione ictus arietini. Dixit deterior ætas *Carcinurus*, a sono fortassis. Eadem autem, sequens etiam, *Cancrum*, an à similitudine aliqua fabricæ? an quia identidem retro ires? Arias ille non uniformis aut simplex, sed *triplex* fuit. Est *Rudis*, & à prima inventione, quem manibus lacertisque validi homines sustinent & agunt. Est *Compositus*, qui trabem quoque alteram jungit & statuit, à qua pendulus, vi majore, conatu leviori libratur. Hic in plurimo usu, & inter Romanorum opera ex professo Josephus descripsit. Est, inquit, *Aries trabi prægrandis*, quæ malum navis adsimilat. (Imo ex ipsius malis navium interdum lecta & assumpta; genus vero abies vel ornus: longitudo lxxx pedum. Vitruvius & Græci formant pedum cvi, & cxx.) Caput arboris ferro tegitur, & affigitur laminis paulo longius: antroffus in acumen producitur, quod *Cornu* Hegesippus dixit; Græci *ῥομφαία*, sive *Rosstrum*; iidem communius & *κεφάλαιον*, sive *Caput*, sicut Latini: & fuit interdum trifidum, quadrifidum, in mucrone, ut solent navium rostra. Finis & opus præcipuum Arietis fuit, cum grandiores firmioresque lapides, more prisco, muris inderentur, juncturas penetrare ac findere, & lapides emoliri.) *Dependens medius funibus suspensus ex alia traba* (vel etiam catenis) *velut tratinæ; quæ trabi, signis utriusque firmis munita est & sulca.*

refecerunt; interiorem quoque murum, ut si prior fessellisset, illo se tuerentur, undique orsi. Sed undique vis mali urgebat: moles intra teli jactum erat; classis mœnia circumibat: terrestri simul navalique clade obruebantur. Quippe binas quadriremes Macedones inter se ita junxerant, ut prora cohererent, puppes intervallo quantum capere poterant distarent. hoc puppium intervallum validis deligatis, superque antennis asseribusque eos pontibus stratis, qui militem sustinerent, impleverant: sic instructas quadriremes ad urbem agebant: inde missilia in propugnantes ingerebantur tuto, quia proris miles tegebatur. Media nox erat, quum classem, sicuti dictum est, paratam, circumire urbem jubet: jamque naues urbi undique admovebantur, & Tyrii desperatione torpebant; quum subito spissa nubes intendere se cælo, & quidquid lucis in-

ternite-

& sulta. Repulsus porro magna virorum manu retrorsum, (quantam scilicet ad-mittebat longitudo: sed recens manus manui succedebat, eratque perpetuus is ictus) ii: demque antrosum statim & cum impetu reflectentibus. quatit muros prominulo ferro. Neque est ulla turris tam valida, aut mœnia tam lata, qua, ut prima maxime plagas tulerit, sustinere & subsistere assidue eas possint. Ideo Diaconus Exterminatorum instrumentum dixit: quia is admotus signum erat perdendæ urbis, uti hodie mos aut lex est, durius in eos consuli, qui tormenta expectarint: sic olim qui arietem. Circa hunc Arietem compositum alius etiam erat labor & cura: Nam & cratibus tegebant, & cetris, contra jactus aut ignes. Esi pro his tegumentis receptum etiam, ut solida testitudine totus Aries tegeretur. Atque ea forma est tertia, Testudinis arietaria, vel Te-

studo aries dictus. Hunc quoque Carthago reperit. Lipsius.

Interiorem quoque murum orsi) Diodorus quinque cubitos crassum ait fuisse murum, hoc est, pedes septem cursum semisse, postea duplicatum fuisse: Deliberant, inquit, Tyrii mœnia urbis duplicia facere, quod non crederent quinque cubitorum murum sufficere oppugnationi sustinenda. Itaque murum altero tanto latum extruere ceperunt; inter quem, & priorem, quod erat intervalli, aggere & lapidum complebant. Arrianus pedes altum centum & quinquaginta, & pro commensuratum scribit. De interiore muro subtruendo, si prior casus sit, Livius libr. 21. adfert exemplum Saguntinorum; Saguntini murum interiorem ab nondum capta urbis parte ducant, utrumque summa vi & muniant, & propugnant. Sed interiora tuendo, minoræ indies urbem Saguntini faciunt. Rad.

Carthag.

ternitebat, effusacaligine extinctum est. Tum in-
 horrescens mare paulatim levare, deinde acriori ven-
 to concisatum, fluctus ciere, & inter se navigia con-
 lidere. Iamque scindi cæperant vincula, quibus con-
 nexa quadriremes erant, rueretabulata, & cum in-
 genti fragore in profundum secum milites trahere.
 neque enim conserta navigia ulla ope in turbido regi
 poterant: miles ministeria nautarum, remiges mili-
 tis officia turbabant: & quod in huiusmodi casu ac-
 cidit, periti ignavis parebant. quippe gubernatores
 alias imperare soliti, tum metu mortis iussa exseque-
 bantur. Tandem remis pertinacius everberatum
 mare, veluti eripientibus navigia classicis cessit: ad-
 pulsæque sunt litori, lacerata pleraque. Iisdem die-
 bus forte Carthaginensium legati triginta supervve-
 niunt, majus obsecris solatium, quam auxilium: quip-
 pe domestico bello Pœnos impediri; nec de im-
 perio, sed pro salute dimicare nuntiabant. Syra-
 cusani tunc Africam urebant; & haud procul Car-
 thaginis muris locaverant castra. Non tamen dese-
 cere animis Tyrii, quamquam ab ingenti spe destitu-
 ti erant; sed conjuges liberosque devehendos Cartha-
 ginem

Carthag. legati] Solebant Carthagi-
 nenses tum ex præda, si quam bello ce-
 pissent, tum ex annuis proventibus
 Herculi Tyrio decimas mittere, ut con-
 stat ex Justino 18, 7. & Diodoro 20,
 14. Utrum autem hi legati, an magis
 priores, quorum supra 4, 2. facta sunt
 mentio, ejus rei causa advenerint, an
 hi magis, ut cognoscentes Tyrii, nihil
 in Carthagine esse præsidii, suis rebus
 ipsi consulerent, statuere non possu-
 mus, quamquam huc potius incline-

mus. Freinsb.

Syracusani] Hi nunquam leguntur
 prope Carthaginem castra posuisse,
 præterquam apud Justin. 22, 6. duce
 Agathocle. Sed hic Alexandro poste-
 rior fuit. ut Curtii hic error non im-
 merito notetur à Reineccio tom. 2 u-
 bi de Carthag. Republica, & à Radero
 hoc loco. Fuerunt quidem circa id
 tempus in Africa turbæ, sed Syracusa-
 norum partes ibi nullæ.

Apoll-

ginem tradiderunt : fortius quidquid accideret laturi, si carissimam sui partem extra communis periculi sortem habuissent. Quumque unus è civibus concioni indicasset; oblatam esse per somnum sibi speciem Apollinis, quem eximia religione colerent, urbem deserentis; molemque à Macedonibus jactam in salo, in sylvestrem saltum esse mutatam : quamquam auctor levis erat, tamen ad deteriora credenda proni metu, aurea catena devinxere simulacrum,

Apollinis] Reineccius in Regno Phœnicio putat hunc à suis *Baal*em fuisse dictum, motus narratione Plutarchi Alex. cap. 41. nisi obster Curtius & Diodorus, qui non indigenam hunc deastrum, sed adventitium tradiderunt. Ego potius Heinſio crediderim, & quæ ille de Apollinis cultu atque origine in admirabili Aristarchi sacri opere tradidit. *Freinsh.*

Urbem deserentis] Tacit. H. 5, 13. de obsidione Hierosolymorum : *Expassa repente delubri fores, & audit a major humana vox, Excedere deos. simul ingens motus excedentium.* Proditum est antiquis, cum Troja excidio propinqua esset, viſos esse deos è suis templis sua exportare simulacra. Sic cum Alexander M. Tyrum obsideret, *Tyriorum multis visus in somniis Apollo est dicere, ad Alexandrum se transire. neque enim sibi cordi esse ea quæ in urbe agerentur.* Plutarch. Alex. cap. 41. *Freinsh.* Ita Neptunus apud Euripidem : *relinquo inclytum Ilium. & aras meas.* De Hierosol. vide & Joseph. de bello Jud. 12, 7. Rad. Imprimis huc pertinet illud Lamprid. in Commodò cap. 16. *Vestigia Deorum in foro visa sunt exeuntium.*

Proni metu] Vulgus alimenta in dies mercari solitum, cui una ex rep. annoque cura, clausum litus, retineri comatus, dum timet, credebat. Tacit. *Hist.* 4, 18.

Devinxere simulacrum] Vixana superstitio, & semet ipsam destruens. Si enim diis suis tantam tribuebant potestatem, quantam Deo tribui fas est; quo sine suscipiebant cum ipsis imparem contentionem? sin autem credebant à se in ordinem cogi posse, cur eos divino cultu honorandos esse existimabant? Atque hoc quidem dilemmate adversus gentilium cœcitatem Tertullianus, Augustinus, Arnobius, alique patrum efficacissime sunt usi. Nec enim Tyriorum tantum ea fuit credulitas, sed communis omnium opinio. Sic apud Pausaniam lib. 3. traditur, Spartanos coluisse Martem compedibus irretitum, quo vinculo proprium sibi ac perpetuum bellorum illud numen haberent. Athenienses Victoris simulacro alas adimebant, ne scilicet urbem desereret. Quomodo & apud Romanos, cum Victoris alas decussisset fulmen, sic exposuit omen Pompeius :

Roma potens, alio cur fiat Victoria lapsa?

Urbem ne valeat deseruisse suam.

Non dubito quin eo applicandum sit illud Lampridii in Heliogab. cap. 6. *Signum tamen quod Palladium esse credebatur, abstulit : & auro vinctum, in sui dei templo locavit.* Sic enim Pal. exhibere Gruterus testatur: cum alii, *auro fictum*, quod sane quomodo explicari possit, non video. Ratio autem vincendi fuit.

crum, araque Herculis, cuius numini urbem dicaverant, infernere vinculum; quasi illo deo Apollinem retenturi. Syracusis id simulacrum devexerant Pœni, &

ut quum esset pignus imperii, perpetuo permaneret, ubi collocare libuerat Heliogabalo. Potest tamen etiam intelligi de basi *aurea vincla*. Arnob. lib. 6. *Si permanendi necessitas patitur, quod miserius his esse, aut quid infelicias poteris, quam si eos in basibus ita circumtinent, & plumbea vincliones*. ut pro plumbea vinclione auream dederit Heliogabalus. Jucundum est & illud quod Plutarch. in quest. Rom. cap. 61. notat: fuisse qui a diis suis, quoties ea ad lavacrum aut lustrationem aliquam deducabant, fidei iussores exigebant. quo loco quod de Tyriis tradit, eos vincula injicere simulacris, non ad morem aliquem, sed nostram hanc historiam referendum arbitror. Ibid. tradit, Romanos dei sui tutelaris & nomen & seculum summa religione tacuisse, ne videlicet evocari posset. Contrario Tyriis facto, Ephesii à Cræso obsessi urbem suam alligaverunt Dianæ, ut scilicet eam retineret, ductis ex ipsius templo ad muros urbis funibus. Herod. 1, 26. & *Ælian. hist. var. 3, 26. Freinsh.*

Araque Herculis] Non enim simulacrum ibi Herculis erat, sed ara tantum. Herodot. 2, 44. cum templi Tyrii meminit, nullius simulacri mentionem facit. quod argumentum per se infirmum robotatur ex eo, quod in Herculis Gaditani templo (erat autem eadem ibi religio) nullum simulacrum fuisse dicit Silius 3, 30.

Sed nulla effigies, simulacra nota deorum.

Alias enim manus potius Herculis, quam ara vinculum illud inseruissent Tyrii. *Idem.*

Primum dicaverant] Uritur in hac significatione verbo *ἑκέντησεν* Arriani in Bithynicis apud Photium Cod.

xviii. ubi scribit, Nicomediam patriam suam Ceteri Proserj inæque sacram esse. Tutelares ejusmodi multi enumerantur in hoc epigrammate ad custodem hortorum.

*Dodona est tibi Iupiter sacra,
Iunoni Samos, & Mycena Diti,
Vnda Tanarus æquisque Regi,
Pallas Cæropias tuotus arceri,
Delphos Pythius orbis umbilicum,
Cretæ Dælia, Cynathiosque colles,
Fœnus Manalon, Arcadumque Sil-*

*var,
Est tutela Rhodos beata Solie,
Gades Herculis humidumque Tibur.
Cyllene celeri Deo nivosa,
Tardo gratior æstus Lemnos.
Ennaæ Cæterum natus frequens ant,
Raptam Cyricos ostrofa divam,
Formosam Venerem Cnidus, Paphosque
Mortales tibi Lampſacum sacrarunt.*

Eo more superioribus sæculis etiam apud Christianos, passim regnorum, populorum, urbium varii patroni affecti sunt; & adhuc hodie à plerisque magna asseveratione coluntur. *Idem.*

Syracusis] Cartago videtur detulisse, indice Justino 18, 7. *Interea*, inquit, *Cartago Malis exsulie ducis F. cum præter castra patriæ à Tyro, quo docimas Herculis ferre ex prada Siciliensi, quam pater ejus ceperat, à Carthaginensibus missus fuerat, reverteretur &c.* Radetius. Ceterum Diodorus 13, 108. simulacrum hoc non Syraculis, nec sarsæ eas unquam à Pœnis captas fuisse memini, sed à Gelæ abductum scribit. qui ex Timæo subjicit, Tyrum, ubi hæc statua locata fuerat, eadem die horaque ab Alexandro occupatam, qua in eam statuam olim id sacrilegium Carthag. commiserint. quo tempore dux Carthag. non Maleus, sed Imilcar fuit. Ita

que

ni, & in majore locaverant patria: multisque aliis
spoliis urbium à semet captarum, non Carthaginem
magis, quam Tyrum ornaverant. Sacrum quoque,
quod quidem diis minime cordi esse crediderim, mul-
tis seculis intermissum, repetendi auctores quidam
erant, ut ingenuus puer Saturno immolaretur:
quod sacrilegium verius quam sacrum Carthagi-
nenses, à conditoribus traditum, usque ad excidium
urbis

que magis cum Diodoro sentio, quem
& Cicero adjuvat in Verrem 4. 33. ubi
expugnata Carthagine, Siculis reddi-
ta fuisse signa dicit, quæ à Pœnia in
urbem suam translata fuerant. inter
quos & Goleusium est mentio, & Sege-
stanorum, & Agrigentiorum: nulla
autem Syracularum, quam urbem lon-
ge nobilissimam haud certe prætermis-
sisset, si hunc ad catalogum pertinuis-
sent. Idem.

*Sacrum quoque, quod quidem Diis mi-
nime cordi esse crediderim, &c.* Sacrifi-
cii hujus originem ad Abrahamum
refert Porphyrius, Eusebio lib. 1. c. 9. teste. Cum enim Saturnus, qui
Phœnicibus Israël dictus, bello implici-
tus populum liberare vellet, filium u-
nigenitum Isûd, ex Anobreta susce-
ptum, regali habitu ornatum immola-
vit. Sed in eo pudenda fuit gentilium
avaritia. Nec enim Abraham Sa-
turnus, nec Isack Isûd, nec Sara A-
nobreta, nec ad hostes averruncandos
Isack fastuose ornatus ad sacrificium
ducebatur. Said Aben-Batrîch, tra-
dente Schedio, Seruchi ævo hunc ritû
ortum putat: Dæmonii scilicet ventri-
loqui, seu ex demortui parentis, qui ut
numen colebatur, imaginis sacræ ven-
tre, id est ex Idoli ventre, loquentis
jussu. Atque exinde ceperunt homines
نبحون بنهم للشياطين
immolare filios suos dæmonibus. Quod

autem Saturnum hostiis humanis pla-
carent, hanc habere causam Varro au-
tumat, quod omnium seminum optimum
est genus humanum. Pescennius Festus
apud Lactantium tradit: quum Cartha-
ginenses victi essent ab Agathocle rege Si-
culorum, iratum sibi Deum putavisse: ita-
que ut diligentius piaculum solverent, ce-
nobilium filios immolasse. Erat autem a-
pud eos ænea Saturni statua, quæ ma-
nus supinas extendebat, ita ad terras
inclinatas, ut impositus illis puer de-
volveretur, & in voraginem ignis ple-
nam rueret. Cæterum hoc sacrificium
non Carthaginenses tantum tenuere,
sed alios etiam una pariter immanita-
te involvit. De Germanis tamen du-
bitat Fulgentius, de Romanis Plinius,
de Christianis Raderus, ac omnes præ-
ter veri fidem. Tacitus in Germania:
*Caso publice homine celebrant barbari ri-
tus horrenda primordia.*

Plinium resellunt ipsa oraculi verba.
Και κεφαλὰς Κεγγιδῆ, καὶ τῶ πω-
τῆς πέμπτης φῶτας.

De Christianis Cedrenus in Theodosio
Adramyttæno refert, hoc regnante,
Pergamenos à Saracenis obsessos, Magi
cujusdam instinctu, prægnantem mu-
lierem diffecuisse, sætuque in cacabo
elixato, quotquot militare vellent, in
execrando hoc sacrificio manicas dex-
trarum suarum intinxisse. Fateor à
Christianis rareretur sacrificium, sed sa-
crum

urbis sua fecisse dicuntur. ac nisi Seniores obstitissent, quorum consilio cuncta agebantur; humanitatem dira superstitio vicisset. Ceterum efficacior omni arte imminens necessitas, non usitata modo praesidia, sed quaedam etiam nova admonuit. Namque ad implicanda navigia, quae muros subibant, validis asseribus corvos & ferreas manus cum uncis ac falcibus illicaverant; ut quum tormento asseres promovissent, subito laxatis funibus injicerent. Vnci quoque & falces ex isdem asseribus dependentes, aut propugnatores, aut ipsa navigia lacerabant. Clypeos vero aneos multo igne torrebant, quos repletos fervida arena, caenoque decocto, è muris subito devolvebant. nec ulla pestis magis timebatur; quippe ubi lorica corpus-

que

um esse, exemplum hoc ostendit. De his plura Deo dante, ad Laetantium de falsa religione. *Blanch.*

Carthagen[sis] Plin. 36. 5. dicit, ad Herculis (quod nota. nam alii de Saturno tantum tradunt) statuam *Parni* omnibus annis humana sacrificaverunt *victimam*. *Fresh.*

Ad excidium urbis] Intermissam tamen semel atque iterum, jussu regum, qui ab ejusmodi immanitate abhorrebant, Darii Persae, atque Gelonis Syracusani. de quo capienda verba quae leguntur in *Ὀλυμπιάδων ἀναχρησῆς*. *Gelon Syracusanum tyrannum Carthagen[sis] magna navali pugna victis, cessasse sciri apud eos humanas hostias. Quin & postea instituerunt eidem sacrilegio, ut liquet ex Tertulliano apol. c. 8. quo loco scribit Tiberium id vetuisse, crucifixis etiam sacerdotibus: quod alii Claudio tribuunt. Sed animadvertere licet, hos imperatores, quod utrique Tib. Claudio nomen fuerit, saepe confundi. ut in gemina narratione apud*

Plin. 30, 1. legitur Tib. Cael. sustulisse Druidas: quod à Claudio factum tradit Sueton. in vita 25. Nec est ut disensum inter eos auctores imagine-mur; aut credamus alterutrum in re recenti & illustri hallucinatum esse. *Id.*

Asseribus] Non puto hoc nomine venire perticas. quod nec sequentia facile admittant. Diodorus tamen 17. 44. *καρπίας ἀντένας* vocat.

Clypeos] Diodorus 17. 44. Idem prorsus de clypeis zincis & arena. Sed coenum nullum miscet; & *machina* quaedam sive extensus eminente instrumento infusa haec prodit. Dein eosdem Tyrii, retibus piscatoriis, Macedonas scalis ascendentes involvisse, & *inutiles ipsos factos scalis facile detruisse*. Lipsius. Multa praeterea effusa passim in urbes opugnantes, oleum fervens, pix, sulphur, bitumen, plumbum fluens, ferrum, arena, & alia: de quibus Poliorcetico 5. 2.

Corpusque] Acidalius ingeniose: *corpus usque*. cum arenam hoc etiam penetrasse credi non debeat.

T

Hic

que fervens arena penetraverat, nec ulla vi excui poterat, & quidquid adtigerat, perurebat: jacentesque arma, laceratis omnibus quis protegi poterant, vulneribus inulti patebant: corvi vero & ferrea manus tormentis emissa plerosque rapiebant.

C A P. I V.

Tandem Tyrus, vi capta, maximaque hominum strage corrupta, luctuoso deformatur incendio.

Hic rex fatigatus, statuerat soluta obsidione Egyptum petere. quippe quum Asiam ingenti celeritate percurrisset; circa muros unius urbis harebat; tot maximarum rerum opportunitate dimissa. Ceterum tam discedere inritum, quam morari pudebat. Famam quoque, quam plura, quam armis, everterat, ratus leviores fore, si Tyrum, quasi testem se posse vinci, reliquisset. Igitur ne quid inexpertum omitteret; plures naves ad moveri jubet, delectosque militum imponi. Et forte bellua inusitatae magnitudinis, super ipsos fluctus

Hic rex fatigatus] Diodorus addit, jam datum ad profectum signum fuisse ipsa nocte; mox tamen correctum consilio Amyntæ Andromonis &c.

Se posse vinci] In quo quantum sit momenti, optime explicat Livius 23, 16. de Annibale modico praelio à Marcello victo: ingens eo dies, ac nescio an maxima illo bello gesta sit (leg. est.) non vinci enim ab Annibale vincensibus difficilior fuit, quam postea vincere. Sic Plutarchus de ira cohibenda cap. 5. scribit: The-

banos, cum primum Laccedæmonios ante victos crediderat pepulissent, nullo unquam deinde ab iis victores esse praelio.

Bellum inusitatae magnitudinis] Diodorus, κατὰ τὴν μέγαν. ut est verbo videatur expressisse Curtius. Solent præludere hujusmodi feræ marinæ secuturis exitiis, ut in Epistolis indicis memini legere, pro classibus nataste, mox in Syrtis impactos. Tempestatum quoque indices iradunt auctores, cum subsiliunt. Sed de ceteri magnitudine varia prisca tradidere. Aelian.

Etus dorso eminens, ad molem quam Macedones jecerant, ingens corpus adplicuit; di verberatisque fluctibus adlevans semet, utrimque conspecta est: deinde à capite molis rursus alto se immergit; ac modo super undas eminens magna sui parte, modo superfusis fluctibus condita, haud procul munimentis urbis emerfit. Virisque letus fuit belluae adspectus: Macedones iter jaciendo operi monstrasse eam augurabantur; Tyrii, Neptunum occupati maris vindicem arripuisse belluam, ac molem brevi profecto ruituram. Latique omine eo, ad epulas dilapsi oncravere se vino; quo graves, orto sole navigia conscendunt, redimita coronis floribusque: adeo victoria non omen modo, sed etiam gratulationem praeceperant.

Forte

lian. de animal. 16, 12. Cete in mari Indico quintupla ad elephantum vel maximum magnitudine degunt. Nam etiam costa Ceti ad viginti cubita accedit. Latrum habet quindecim cubitorum: pinnam ad utramque brachiam septem cubitos longam. Sed hæc magnitudo parvitas videri potest, præ illa, quam ponit Plinius 9. 3. balæna quaternum jugerum, præter ducentum cubitorum. Solinus majorem facit: Indica maria balænas habent ultra spacia quatuor jugerum. Jugerum pedibus 240. definitur. Olaus ad Nortwegiz littora balænas centum ulnas longas expelli scribit: una quatuor continet cubitos, cubitus sesquipedem: 600 ergo pedum erit balæna Olai: quâ 360 pedibus vincit Pliniana. Cum Olao facit Juba in libris ad Cæsarem, qui 600. pedes longam, 360. latum scripsit repertam. Petrus Siculus historia de Manichæis tradit, tam immania cete versari in aquis, ut præcul spectantibus insulæ speciem referant, ad quam appellant nautæ, ut palos designant. focum excitant: donec ignem

sentiens bellua secum omnes profundo mergat, aspidochelone nomen est belluæ. Adfirmant idem de ceto B. Hieronymus, Ambrosius, Sigebert. in gestis Maclovii, Surius de S. Brendato, seu Brendano, Olaus Magnus 21, 25, 26. Epiphanius Cyri episcopus. Oppian. *ἀσπίδιοσαν χελώνη* appellat, quasi scutaram testudinem. *Raderns.*

Arripuisse belluam Acidalius vellet, *arguisse*; ut esset sensus, belluam id significasse, Neptunum maris esse vindicem, & molem ruituram. Mihi placet *arripuisse*, vel *abripuisse*: eodem enim utrumque recidit. & hanc fuisse Tyriorum mentem: belluam vastæ molis, assimilabant operi Macedonum, hoc & illa ob magnitudinem occupabant mare; ergo quod à capite molis se immergisset alto bellua, ipsi etiam aggeri præ sagire similem in mare ruinam interpretabantur. & hastenus ad se trahebant omen Tyrii: reliqua enim, quod modo super undas &c. haud procul munimentis urbis emerfit, ad Macedonum spem pertinebant. *Freinsht.*

T 2

In

Forterex classē in diversam partem agijusserat, triginta minoribus navigiis relictis in litore; è quibus Tyrii duobus captis, cetera ingenti terruerant metu: donec suorum clamore audito Alexander classem litori, è quo fremitus acciderat, admovit. Prima à Macedonum navibus quinquere mis velocitate inter ceteras eminens occurrit: quam ut conspexere Tyrii, duae è diverso in latera ejus invec̃tae sunt; in quarum alteram quinquere mis eadem concitata, & ipsa rostro ic̃ta est, & illam invicem tenuit. Iamque ea quae non coharebat, libero impetu evec̃ta, in aliud quinquere mis latus invehebatur; quum opportunitate miratiri remis è classe Alexandri in eam ipsam, quae quinquere mi imminebat, tanta vi impuls̃a est, ut Tyrius gubernator in mare excuteretur è puppi. Plures deinde Macedonum naves superveniunt, &

rex

In litore] Ex adverso Sidonii portus. Tyrus enim duos portus habet, alterum clausum & angustis faucibus obversum Sidoni, alterum apertum versus Ægyptum. Strabo lib. 16. Tyrii tamen etiam Ægyptium portum in obsidione claustris munierant, ne Macedones irrumperent. Triginta naves Sidonio obversae erant, reliqua classis in altero portu versus Ægyptum stativa habebat. Ea gratia dixit supra 4. 4. Alexandrum desperatione urbis obtinendae Ægyptum voluisse petere. Rad.

Duobus captis] Androclis ac Pasicratidis. Arrian. 2. 4. qui & depressarum confractarumque plurimum meminit.

Invicem tenuit] Plane geminus huic locus est apud Livium 37. 30. de Rhodia navi, capta memorabili casu. nam quum rostro percussisset Sidoniam navem, anchora idē ipso excussa è nave sua, unco dente velut manñ ferrea injecta, alligavit

alterius proram: inde tumultu injecto quum divellere se ab hoste cupientes inhiberent Rhodii, tractum anchorale & implicitum remis latus alterum deserisit: debilitatam ea ipsa quae ic̃ta cohæserat, navem cepit. Idem casus Dinocrates apud Polyb. 16. 2. implicuit: Dinocrates cum ostere congressus, ipse quidem vulnus accepit ea parte navis quae extra aquam extabat, quod proram vehementer erexerat, hostilem autem navem lesit qua parte infra aquam est. primum quidem ab hostili nave separari non poterat, quantumvis saepe conatus esset remos inhibere. Raderus. Simile narrat & Lucanus 3. 563. ex emendatione Rurgerii Var Lect. 1. 12.

Tunc quaecunque ratio tentavit robora Bruti,

Idē victa suo, percussa capta cohæsit. Ex quo ipso loco expressa Curtii verba, jurare aulit Rurgerius, nam Lucano posteriorem esse pro comperto habet.

Inbi-

rex quoque aderat; quum Tyrii inhibentes remis, agre evellere navem qua harebat; portumque omnia simul navigia repetunt. Confestim rex insequutus, portum quidem intrare non potuit, quum procul è muris missilibus submoveretur; naves autem omnes fere aut demersit, aut cepit. Biduo deinde ad quietem dato milibus, jussisque & classem, & machinas pariter admove, ut utrimque territis instaret; ipse in altissimam turrem adscendit, ingenti animo, periculo majore. quippe regio insigni & armis fulgentibus conspicuus, unus precipue telis petebatur. & digna prorsus spectaculo edidit: multos è muris propugnantes hasta transfixit; quosdam etiam cominus gladio clypeoque impulsos precipitavit: quippe turris ex qua dimicabat, muris hostium propemodum coharebat. Iamque crebris ardetibus saxorum

compa-

Inhibentes remis] Retinui hanc scripturam, suadente Gronovio. Non placet Acidalii: *innitentes remis*.

Ingenti animo] Magis ad animum Alexandri: *ingenti periculo*, animo majore. Major enim ille semper omni periculo: etsi infra 8, 14. Tandem, inquit, par animo meo periculum video. Acidalius.

Iamque] Proxima Curtio habent Arrianus 2, 1. & Diodorus 17, 46. nam Plutarchus Alex. cap. 43. narrationem memoratu dignam inserit: Alexandrum (quod & Curtius refert) exercitum otio dato refecisse, paucis mania oppugnare jussis, ne quiescere possent Tyrii. Interea Aristandrum vicinis castris, inspectisque extis affirmasse, urbem haud dubie illo mense expugnandam. quæ vox irritu adstantium excepta est, cum ultimus tum mensis dies ageretur, nec appareret

spes tam promptæ victoriæ. Alexandrum autem vaticiniis faventem, jussisse ut pro trigesimo mensis die, numeraretur vigesimus octavus, simul muros hostiles acriter oppugnare cepisse, ita accursu totius exercitus effectum, ut Aristandri vaticinium exitum haberet. Justinus 11, 10. longe ab his omnibus, per preditionem captam fuisse Tyrum dicens, quod illorum nemo. Sed & Polyznus 4, 3. seorsim à ceteris asserit occupatam: cujus locum, quia in versione vulgata male accipitur, adscribam ex interpretatione Raderi, quam inserit explanationibus Curtianis 4, 2. *Alexander circumvallata Tyro in Arabiam excurrit. Tyrii: bustillius absentia, eruptione ex urbe facta, Macedonibus per sepe superiores redierat. Alexander à Parmenione subito revocatus, cum Macedones in fugam confecti cerneret, neglectis iis, vacuam deserens urbem*

compagne laxata, munimenta defecerant; & classes intraverat portum, & quidam Macedonum in turres hostium desertas evaserant: quum Tyrii tot simul malis victi, alii supplices in templa confugiunt; alii foribus adium obseratis occupant liberum mortis arbitrium: nonnulli ruunt in hostem, haud inultum perituri. magna pars summa tectorum obtinebat, saxa & quidquid manibus fors dederat ingerentes subeuntibus. Alexander exceptis qui in templa confu-

urbem intravit, & occupavit. Quod Tyrii suis conficati, se cum armis Alexandro dedidere. Adeo (verba sunt Taciti 3. 19.) maxima quaeque ambigua sunt; dum alii quoquo modo audita pro compertis habent; alii vera in contrarium vertunt; & gliscit utrumque posteritate. Sed & alterius etiam incogitantiz Justinum olim arguit, qui eodem loco addit, non magno post tempore, quam scilicet coepisset oblidio, captos esse Tyrios, cum Curtius mox & Plutarchus Alex. cap. 41. adserant, ipsos septem menses eo in oblidio fuisse consumptos. Freinsh.

Classis intraverat portum] Utrumque portum, Aegyptium inquam & Sidonium. Ita enim Arrianus: οἱ ἦ ἐπὶ τῇ νῆσιν οἱ τε Φοίνικας καὶ τὸ λιμένα τῷ ὄντι Αἰγυπτίον (καθ' ὅντι καὶ Φορμύτης ἐπὶ γαλιον) βισσάμενοι, καὶ τὰ κλέηρα ἀφασάσαντες, ἐκ πολλῶν ναῶν ἐν τῷ λιμένι, τοῖς μὲν μετὰ τοῖς ἐμβάλλοντες, καὶ ἕως τῶν γὰρ ἐξελθόντες. Καὶ οἱ Κύπριοι καὶ τὸ ἄλλοι λιμένα τὸ ἐκ Σιδωνίου φέροντες, ἐδὲ τῶν κλέηρον γε ἔχοντες, ἐς πλείους, ἐλθόντες ὡς τῶν τῶν πάλιν. At qui in navibus erant, una cum Phœnicibus in portum, qui Aegyptum spectat, (quem obsederant) impetu facto, claustrisque revulsis, naves in portu confringant, in alias remotiores à terra magna rē delati, alius

ad ipsam terram allidentes. Cyprii per portum, qui Sidonem respicit, nullo claustro septum, sed saucibus angustis, & navibus obfessum immissi, statim ex ea parte urbem capiunt.

Foribus adium obseratis] Ut Romæ plebs Gallis urbe positis apud Liv. 5. 41. Similia legas de Norbanis apud Appian. bellorum civilium libro primo.

Haud inulti] Edd. haud inulte. Sed inusitatum opinor est hoc adverbium; & respexit hic quoque, ut saepe Curtius, Virgilium Aen. 2, 670.

numquam omnes hodie moriemur inulti. Freinsh.

In templa] Alexander cum in Asiam transisset, de hominibus quidem dignas rebus ab iis patratīs pœnas sumpsit; à templis vero deorum prorsus abstinnit: quanquam Perse circa hanc partem maxime in Gracia deliquerant, ut Polyb. 5. 10. refert. Popma. Idem ad Megabazum scripsit de servo, qui in templum confugerat, evocatum ex templo, si posset, caperet; in templo manum non adferret. Plut. Alex. c. 75. Imitatus auctorem generis sui (sic Plut. de fortuna Alex. 1. 15.) Liberum, quem & ipsum bello apud Ephesum victorem, supplicibus Amacorum, qua aram infederant, ignorasse narrant Ephesii apud Tacit. 3. 61. Freinsh.

Per

confugerant, omnes interfici, ignemque tectis iniici iubet. His per pracones pronuntiatis nemota-
men armatus opem à diis petere sustinuit: pueri vir-
ginesque templa compleverant; viri in vestibulo sua-
rum quisque adium stabant, parata sevientibus tur-
ba. Multis tamen saluti fuere Sidonii, qui intra Ma-
cedonum praesidia erant. hi urbem quidem inter vi-
ctores intraverant, sed cognationis cum Tyriis me-
mores. (quippe utramque urbem Agenorem condidisse
credebant) multos Tyriorum, etiam protegentes, ad
sua perduxere navigia: quibus occultatis, Sidona de-
vecti sunt. quindecim millia hoc furto subducta sa-
vitia sunt. quantumque sanguinis fufum fit, velex
hoc

Per pracones] Solebant callidi im-
peratores desperationem hostium prae-
venire, aut frangere talibus praconis.
Ita apud Liv. 26. 12. Flaccus cos. edi-
xit, ut qui civis Campanus ante certam
diem transisset, sine fraude esset. Apud Xe-
nophont. lib. 7. *Maed.* Cyrus occupa-
ta Babylone cohortes equitum per vias
passim dimittebat, edicens, ut si quos ex-
tra domos invenirent, occiderent: at illi,
qui adhuc in adibus essent, per Syriaca
linguae peritus denuntiari praconio iussit,
ut intus manerent. Apud Liv. 6. 10. Ne-
pessinis edictum, ut arma ponant: parcosque
iussu inermis. Adde eundem 9. 41. &
Diodor. 18. 7. Quo etiam pertinere
nobilem, & variis interpretationibus
vexatam, Cæsar's vocem, Miles, faciem
feri, haud temere quis suspicetur ex
Lucano 7, 318. qui sic effert:

— nec cadere quisquam

Hostis terga velit. — quasi diceret,
non esse occidendos nisi resistentes; ut
resistere desinant, fugiendi potestate con-
cessa. quæ verba sunt Vegetii 4, 25. ad
quæ Stewechium vide. Freinsh.

Vtramque urbem] Dissentire vide.

tur Justinus 18. 1. qui Sidonem prius
conditam; & post multos deinde annos
(quibus verbis longius tempus com-
plecti solet, quam unius hominis ætas
protenditur) à Sidoniis Tyrum, idque
ne quod dubium refert, ante annum
Trojanæ cladis. Tamen vel sic de cogna-
tione Tyriorum & Sidoniorum con-
stat. Curtio consentit Cedrenus, Ty-
rum ab Agenore exstructam fuisse, ad-
ditque nomen id indidisse urbi ab u-
xore Tyro. Cum Stephanus velit à Ty-
ro Phœnicis filio (sic enim Stephanum
interpretor) denominatam. Josephus
antiqu. 8, 2. & Euseb. num. 744. scri-
bunt conditam fuisse 240. anno ante
templum Hierosolym. quæ fere media
esset ætas inter Agenorem, & bellum
Trojanum. Freinsh.

Quindecim millia] Hoc neque in Ar-
riano, neque in Diodoro scriptum, &
numerus est ingens. Glareanus 50. o.
putat rescribendum, quamquam &
hoc nimium videri velit. Sed codices
conjurant in 15000. & quam facile
hoc in turba, & tanto tumultu, cum
naves essent ad manum? Raderus.

hoc existimari potest, quod intra munimenta urbis sex millia armatorum trucidata sunt. Triste deinde spectaculum victoribus ira praeiuit regis. duo millia, in quibus occidendi defecerat rabies, crucibus adfixi per ingens litoris spatium pependunt. Carthaginensium legatis pepercit; addita denunciatione belli, quod praesentium rerum necessitas moraretur. Tyrus septimo mense, quam oppugnari caepa erat, capta est; urbs & vetustate originis, & crebra fortunae varietate ad memoriam posteritatis insignis. Condita ab Agenore, diu mare, non vicinum modo, sed quodcumque classes ejus adierunt, ditionis suae fecit. & si fama libet credere, hac gens litteras prima aut

Crucibus affixi] Crucis poena omnium gravissima est habita, & ut D. Augustinus ait, illa morte peius nihil inter omnia genera mortium. Herodotus, in Thalia, refert, Darium cum Babyloniam cepisset, Babyloniorum quoque procerum tria millia patibulis affixisse, data ceteris venia urbem incolendi. Crucis vero supplicium à Constantino Christi veneratione sublatum est; cuius loco Tribonianus furcam reposuit. *Popma.* De Constantino vide Lipsium de Cruce 3, 14. Quo pertinent haec Augustini in quaest. ex utroque test. mixtum cap. 115. *Antea cruci homines figebantur, quod postea edicto prohibitum manet.* Post Constantinum igitur desit id supplicium in orbe Christiano. Nam apud exteros mansit, ut de Saracenis passim Elmacinus, nempe 2. 9. de Baraba & Assino, 2, 19. De Huseino, 3, 5. de Ali f. Abutaheti, & alibi. Sed Tyrios ab Alexandro crucifixos prodit Iustinus 18, 3, ob memoriam *vetustatis cadis*, quod scilicet orti essent ex servis antiquorum Tyriorum, qui caesis dominis temp. sibi attribuerant. cruz

enim servile supplicium est, ut Laetantius 3, 26 firmat his verbis: *Indignum enim homine libero quamvis nocente supplicium est visum.* Item Seneca Contr. 3. lib. 6. *Fecit se similem servis, sororem raptis, libertum cruciariis.* Sic & Spartaci reliquias crucifixit Crassus. Tamen illam Iustini rationem, quamquam nitatur simili exemplo Branchidarum, infra 7, 5, ob majorum delictum extirpatorum; haud equidem cuiquam pro certa venditaverim. *Freinsh.* Cetera quae de cruce scire cupis, vide apud honorandum amicum Claudium Salmasium, in epistolis ad T. Bartholinum.

Capta est] Per prodicionem captam putat Iustinus; per stratagema Elianus; per vim Polyzenus. Factum hoc Olymp. cxxii. an. 1. ætatis Alexandri cxxiii, regni iii.

Litteras] Cametar. merito Adamo tribuit. quem sane tot saeculis rem tam necessariam non invenisse, praesertim cum esset summa prudentia praeditus, mihi non sit verisimile. Unde probò iudicium Altiissod. Chronici: *liquido claret ab ipso primo homine exordium li-*

terarum

aut docuit, aut didicit. Colonia certe ejus pene orbe toto diffusa sunt: Carthago in Africa, in Bæotia Theba, Gades ad Oceanum. Credo, libero commeantes mari, sapiusque adeundo ceteris incognitas terras, elegisse sedes juventuti qua tunc abundabant: seu quia crebris motibus terra, nam hoc quoque traditur, cultores ejus fatigati, nova & externa domicilia armis sibi met querere cogeantur. Multis ergo casibus de-

functa

terram cepisse. Lipsius ad Tac. 11, 14. citat consentientes Curtio Tacitum, Clementem Stromat. lib. 1, Isidorum, Plinium 7, 56, & Suidam in *Φοινίκη*; qui fere Cadmum auctorem nominant, aut certe doctorem, a quo Græci acceperint: alluditque eo idem Plinius 5, 12. Chronicon Stadenfis Abrahamo tribuit inventionem Hebraicarum litterarum. *Freinsh.* Vide Hermannum Hugonem Jesuitam, in libello de prima scribendi origine, & rei literariæ antiquitate. Vide & magnum Scaligerum in digressionem de litterarum Ionicarum origine ad locum Eusebiani numeri MDXVI: & Postellum in tractatu de Phœnicum literis: cum Politiano Miscellan. 1, 29.

Colonia] Præter has quas recenset Curtius, memorantur ad Septentrionem Tyros, quam præstringit fluvius Tyraz. Ammian. 22, 18. Leptis & Utica in Africa. Plin. 5, 19. De Africanis Tyriorum coloniis sunt hæc Terulliani de pallio cap. 1. Sic & in proximo fuerat civitas vestiebat, & sicubi alibi in Africa Tyros. *Freinsh.*

Inventus] Sallust. Jugurth. Phœnicet, alij multitudinis domi minuenda gratia, pars imperii cupidine, sollicitata plebe, & alio novarum rerum avidis, Hippensem, Hadrumettum, Leptim, aliasque urbes in ora maritima condidere.

Motibus terra] Scribit Strabo lib. 16, Tyrum propter altitudinem ædium

maximam labem ex terræ tremoribus accepisse. Et alias Syria obnoxia terræ motibus, uno fere tempore 170000 hominum perdidit. Justin. 40, 2. Posidonius apud Strabon. lib. 1. urbem hiatu terræ moventis hauritam in Phœnice supra Sidonem sitam, ipsiusque Sidonis fere bessem interiisse testatur. Tyron insulam esse factam, ex concussione terræ. Aristoteles 2. Meteor. docet, ea loca maxime tremoribus obnoxia, quæ mare fluxile accedunt, aut spongiosa sunt. *Rader.* Sic interpretor Luc. 3, 217.

Et Tyros instabilis. —

Multis ergo casibus defuncta. &c.] Colonos in eam deductos à Romanis inquit: quod perspicue ostendit Ulpianus de centibus: Sciendum est, esse quasdam colonias juris Italici, ut est in Syria Phœnice, splendidissima Tyriorum colonia, unde mihi origo est, nobilis regionibus, serie sæculorum antiquissima, arripotens, fœderis, quod cum Romanis percussit, tenacissima. Huic enim Divus Severus, Imperator noster, ob egregiam in rempubl. imperiumque Romanum insignem fidem, jus Italicum dedit. A deducta autem colonia annos suos putabant Tyrii, eaque epocha Fastos suos, & omnes actus legitimos signabant, non aliter ac pleræque aliarum coloniarum. Tempus igitur deductæ coloniarum, atque adeo Tyriorum æræ, colligitur ex acta Synodi Chalcedonenfis, Actione 1x. in

functâ, & post excidium renata, nunc tamen longa pace cuncta refovente, sub tutela Romana mansuetudinis adquiescit.

C A P. V.

Darii iterata de pace ad Alexandrum submissior legatio. qua repudiata, Græci Alexandrum corona aurea donant: ille autem, per præfectos, multas in potestatem suam redigit provincias.

Iisdem ferme diebus Darii litteræ adlatæ sunt, tandem ut regi scriptæ. Petebat uti filiam suam, *Statira* erat nomen, nuptiis Alexander sibi adjungeret. Dotem fore omnem

qua ita scriptum extat: I B & E D E S S E N & E P I S C O P I L I B E L L U S Q U E R U L O S U S: *Post Consulatum Flavii Zenonis, & Posthumiani, venerandorum virorum Consulium, sub die quinto Kalendarum Martiarum in Colonia Tyro clarissima, Metropoli Consulari, anno quingentesimo septuagesimo quarto, mensis Peritii die decima, secundum Romanos autem Februarii quinta & vigesima, indictione prima. Et Consules & indictio produnt an. Christi 418. Erat igitur annus periodi Julianæ 5161. Proinde annus primus Ærz Tyriorum, confurgit ex anno 4588, cyclo Lunz 1x, Solis xxiv. Scaliger.*

Tamen] Bongarsius libro suo sic ad-

scripserat; Immo *tandem*: quomodo legendum quoque videbatur Sebifio.

Nunc sub tutela Romana mansuetudinis adquiescit. Tyrus jam Strabonis & Augusti xvo libertate donata à Romanis & regibus Syriæ. Strabo: ἡ ὑπὸ βασιλείᾳ δ' ἐκλήθηται αὐτίκοι μοῖον, ἀλλὰ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, μικρὴ ἀναλώματα, βέλαιουσάντων πλεονέκτων γυνάμελιν. Socii ergo & amici pop. Romani fuere: amiserunt tamen libertatem alioqui pecunia non redimendam; vel certe, ne amitterent, periclitatam. Et hoc est, quod Curtius dicit: Tyrios sub tutela Romanæ mansuetudinis (liberos tamen) quieviſſe.

S*Statira*] Variant in hujus loci scriptura impressi codices: in quibusdam *Sartina*, in aliis, *Satyria*, in nonnullis autem *Statyra* legitur. At ex Plutarcho, & Justino 12, 10, *Statira* rependendum. *Statiram* enim majorem Na-

tu Darii filiam legitimo sibi copulavit matrimonio Alexander, juniorem Brypetim Hephæstioni uxorem dedit. Arrianus 7, 1, refert Alexandrum tres uxores duxisse, & majorem natu Darii filiam, quam matrimonio sibi junxit,

non

omnem regionem inter Hellespontum & Halyn
 amnem sitam; inde Orientem spectantibus terris
 contentum se fore. Si forte dubitares quod offer-
 retur accipere: nunquam diu eodem vestigio sta-
 re fortunam; semperque homines, quantamcum-
 que felicitatem habeant, invidiam tamen sentire
 majorem. Vereri, ne se avium modo, quas natu-
 ralis levitas ageret ad sidera, inani ac puerili men-
 tis adfectu efferret. Nihil difficilius esse, quam in
 illa ætate tantam capere fortunam. Multas se ad-
 huc reliquias habere; nec semper in angustiis pos-
 se deprehendi: transeundum esse Alexandro Eu-
 phratem, Tigrimque & Araxem, & Hydaspem,
 magna munimenta regni sui. veniendum in cam-
 pos, ubi paucitate suorum erubescendum sit. Me-
 diam, Hyrcaniam, Bactra, & Indos Oceani ac-
 colas quando aditurum? vel Sogdianos & Ara-
 chosios, nomine tantum notos, ceterasque gen-
 tes ad Caucasum & Tanaim pertinentes? Senes-
 cendum fore tantum terrarum vel sine proelio
 obeunti. Se vero ad ipsum vocare desineret: nam-
 que illius exitio esse venturum. *Alexander iis illis,*
qui literas adtulerant, respondit, Darium sibi aliena
 pro-

non Statiram, sed Barsinen vocatam
 fuisse: & præter hanc aliam Parysatim,
 ex filiabus Ochi natu minimam: sed &
 antea Roxanem Oxyatriis Bactrii filiam:
 Sed Arriano non assentior. nam Bar-
 sine Artabazi filia fuit principis pur-
 puratorum, ex qua Alexander filium
 suscepit Herculem; & quo tempore
 ceteras quoque Persidas distribuit, &
 amicis in matrimonium collocavit, al-

teram sororem Apamam Ptolemæo,
 Eumeni Barsinem, ut in Eumenc. c. 1.
 refert Plutarchus. *Popma.* Statiram
 autem ei puellæ nomen fuisse, potius
 quam aliud eorum, quæ multiplex li-
 brariorum error generavit, etiam ar-
 gumento est Statira Mithridatis Pon-
 tici soror, de qua Plutarch. Lucullo
 cap. 35. Ii enim Reges Persicis fere
 nominibus urebantur.

Rhodijs

promittere : quod totum amiserit , velle partiri. Doti sibi dari Lydiam , Ioniam , Æolidem , Hellesponti oram, victoriæ suæ præmia. leges autem à victoribus dici; accipi à victis. In utro statu ambo essent , si solus ignoraret , quamprimum Marte decerneret. Se quoque quum transisset mare, non Ciliciam , aut Lydiam , (quippe tanti belli exiguam hanc esse mercedem) sed Persepolim caput regni ejus, Bactra deinde , & Ecbatana, ultimique Orientis oram imperio suo destinasse. Quocunque ille fugere potuisset , ipsum sequi posse : desineret terrere fluminibus , quem sciret maria transisse. *Reges quidem invicem hac scripserant. Sed Rhodii urbem suam portusque dedebant Alexandro. Ille Ciliciam Socrati tradiderat: Philota regioni circa Tyrum jussu præsidere. Syriam quæ Coele appellatur , Andromacho Parmenio tradiderat,*

Rhodii] Adde Orof. 3. 17. Quo tempore suspicari licet eos munera misisse Alexandro , inter quæ fuerit & pretiosum illud ἐπιπόρευμα, cujus Plut. in vita cap. 60. meminit. Rex autem vicissim Rhodios armavit atque auxit, ut videre est ex Diodoro 10, 82. Nec diu tamen illi in fide : quippe intellecta morte Alexandri , præsidium Macedonum, cujus infra 4. 8. meminit noster, ejecerunt , seque in libertatem vindicarunt. Diodor. 18 , 8. *Freinsh* Strab. xiv. Rhodiorum urbs sita est in promontorio versus ortum porrecto, portibus, viis, muris, aliisque apparatu tantum aliis urbibus præstat , ut non modo meliorem nullam , sed ne parem quidem ullam ei dicere possimus.

Andromacho] Hunc ab ipso Alexandro præfectum locis illis scribit Euseb.

num MDCLXXXV. Alexander capta Tyro Iudæam invadit , à qua favorabiliter exceptus DEO victimas immolavit, Pontificem Templi honoribus plurimis prosequitur, Andromacho locorum custode dimisso , quem postea Samaritanam interficiunt. &c. Quam historiam cum alibi , quam apud Eusebium , non legi diceret Scaliger, apparet virum summum id temporis hujus loci Curtiani , & item alterius infra 4. 8. non fuisse recordatum. Sed & Cedrenus rei meminit : ἧς καὶ ἐπιμελητὴν μὲν ἔλπειν τῶν, Ἀνδρῶμαχοι κατέστη. οἱ αὖ ἀνελόντες οἱ τῶν Σαμαρείαν οἰκόντες , δίκας ἐτίμων. Cujus Curatorem cum locis vicinis constituit Andromachum : quem interfecerunt Samaritanam habitantes , pœnasque dederunt.

Isthmio

rat, bello quod supererat interfuturus. Rex Hephästione Phœnicis oram classe prætervehi jussu, ad urbem Gazam cum omnibus copiis venit. Iisdem fere diebus solenne erat ludicrum Isthmiorum, quod conventu totius Græciæ celebratur. In eo concilio, ut sunt Græcorum temporaria ingenia, decernunt ut duodecim legarentur ad regem, qui ob res pro salute Græciæ ac libertate gestas, coronam auream donum victoriæ ferrent. *Iidem paulo ante inverta fama captaverant auram, ut quocumque pen-*
dentes

Isthmiorum] Ludos Isthmicos à Sisypho institutos, tradit Plinius in cultum Melicertæ pueri à Delphino in Isthmo expositi, & à Sisypho sepulti, araque in ejus memoriam excitata. Theſeum tamen plerique Isthmiorum auctorem prodiderunt, Neptuno, vel Melicertæ, vel Palæmoni sacrorum. Fuere porro quatuor sacra certamina, Græcis celebrata, quæ tetrasticho comprehendit Archias l. Anthol.

Τίσσας εἰσι ἀγῶνις ἀν' Ἑλλάδου
τίσσας ἰσθμῶν,

Οἱ δὲ μὲν θνητῶν, οἱ δὲ δ' ἀθανάτων.

Ζητὸς, Λητυίδης, Παλαίμων, Ἄρχιμόργιο.

Ἀθλα ᾗ τ', ἥντι, μῆλα, σίλωνα,
πίτνε.

Quatuor in Græcis certamina, quatuor illa sacra duo superis, sunt duo sacra viris. Sunt Iovis hæc, Phœbique, Palæmonis, Archei morique.

Premia sunt olea, pinea, mala, apium. Utebantur ludis quinque, unde Pentathlon, latinis quinquevrium, & pentathli quinquevritiones. certabant saltu, cursu, disco, iaculo, & lucta. Uno etiam verbo περίοδος vocabatur: quique Pythia, Isthmia, Nemea, Olympia vicisset,

periodon vicisset dicebatur. Isthmia tempore Herculis ter acta scribit Apollodorus. Isthmia erant trieterica, uti & Nemea, ita ut una Olympiade bis agerentur Isthmia, primo & tertio anno. Unde Aufonii errorem notabis, qui perinde ac Olympia quinquennalia scripsit. Rad.

Temporaria ingenia] Cicero pro Flacco c. 4. *Testimoniorum religionem & fidem nunquam ista natio coluit. Euripides ipse de suis Græcis: Græcia nihil fidei novit. Raderus.*

Duodecim] Diodor. 17. 48. quindecim legatos fuisse scribit. Datum id etiam honori regis, ut multi legarentur: nam inde quoque elucere credunt, quanti quisque à quoque fiat. unde Demetrius offensus fuit quod Lacedæmonii unum tantum ad se misissent; ejusdem Laconica responsione perstrictus, Nemepe adjunxit. Plutarch. Demetr. cap. 56. Contra Æneas, auctore Virgilio 7. 152.

—delectos ordine ab omni

Centum oratores angusta ad membra regis

Ite jubet.—Infra 7, 8, ab Scythia viginti mittuntur: rursus 9. 7. duarum gentium legati centum adeunt Alexandrum, Lycophr. sub fin. Callandræ. *Freinsh.*

Animos

dentes animos tulisset fortuna, sequerentur. Ceterum non ipse modo rex obibat urbes, imperii jugum adhuc recusantes: sed pratores quoque ipsius, egregii duces, pleraque invaserant. Calas Paphlagoniam; Antigonus Lycaoniam: Balacrus Idarne pratore Darii superato Miletum cepit: Amphoterus & Hegelochus centum sexaginta navium classe insulas inter Achajam atque Asiam in ditionem Alexandri redegerunt. Tenedon quoque receptum, incolis ultro vocantibus. Statuerant & Chion occupare: sed Pharnabazus Darii prator, comprehensis qui res ad Macedones trahebant, rursus Apollonidi & Athanagora, suarum partium

[Animos fortuna] Sic multo melius, quam cum aliis, quocunque pendentes animus tulisset, fortunam sequerentur. Animi illorum pendebant in ancipiti: atque ita comparati erant, ut quocunque verteret fortuna, ut solent mortales, eo ipsi quoque inclinarent. At altera lectio, si bene examines, vana est: quocunque, pendentes animus tulisset. Si animi sequuturi erant, haud sane pendere poterant: statim enim suscepissent eorum partes quibus amplius faverent: sed Curtius vult nihil in consilio habuisse praeter fortunam partium. Freinsb.

[Cepit] Malim recepit, tum quod ita se res habet, prius enim in potestatem redacta, ista omnia defectio aut hostis alienaverat: Arria. 4. 3. tum etiam quod Curtius non videtur facile dicturus, caper Paphlagoniam, Lycaoniam, &c.

[Tenedon quoque receptum] Sic fecisse dicitur Modius, cum esset, Tenedon quoque receptam. & sane vocem hostium etiam priscorum quidam omittunt. Possis defendere. Tenedon receptum dici quomodo illud, Centauro invehitur magna, ut scilicet subaudias oppidum. Freinsb. A Modio hæc lectio est, quam

tuetur ira vir doctus, ut Tenedon receptum dicatur, subaudito *ipsi oppidum*. Sed nec Tenedon nom. casu fero, & intellectum talem vocis *oppidum* sine exemplo esse puto. Repetenda lectio vetus. Ex Dan. & Pal. 1. notavit Gruterus: Tenedon quoque receptaculum, incolis ultro vocantibus, statuerant occupare. Ubi vides deesse illa, & Chion, quæ nec fuerunt in scriptis Modii, nec in editione Gymnici, ut testatur idem Modius. Ea sine dubio interposuerunt recentiores ex Arriani libro tertio; qui ostendit, quæ sequuntur, ad Chium pertinere; & de utraque urbe continenter memorat. Habuerunt etiam editiones illud *receptaculum*, sed cum id solum sine sensu esset, addiderunt, *hostium*. Nos ex scriptura veteri facile restituimus: Tenedo quoque recepta, Chium, incolis ultro vocantibus, statuerant occupare. Vides, ut se det res ipsa sine ulla violentia. Ex, *Receptaculum*, fecimus, *recepta, Chium*: verba autem illa, *incolis ultro vocantibus*, tam referri bene ad Chion quam ad Tenedon, quæ sequuntur demonstrant. Ita ad nos Daventriz rescriptus L. E. Gronovius.

Apollon.

partium viris, urbem cum modico presidio militum tradit. Praefecti Alexandri in obsidione urbis perseverabant; non tam suis viribus, quam ipsorum qui obsidebantur voluntate. Nec sefellit opinio. namque inter Apollonidem & duces militum orta seditio, irumpendi in urbem occasionem dedit. Quumque porta effracta cohors Macedonum intrasset; oppidani, olim consilio prodicionis agitato, adgregant se Amphotero & Hegelochi; Persarumque presidio caso, Pharnabazus cum Apollonide & Athanagora vincti traduntur. Duodecim triremes cum suo milite ac remige; prater eas, triginta naves & piratici lembi, Gracorumque tria millia à Persis mercede conducta. His in supplementum copiarum suarum distributis;

pira-

[Apollon. & duces] Non sperno conjecturam Acidalii: Apollonidem & Athanagoram duces militum. Vulgatum si retineas, capies ortam dissensionem inter Apollonidem Chium, cui simul cum Athanagora patriæ imperium tradiderat Pharnabazus, & duces praediariorum militum, qui nimirum praeerant, ut Apollonides popularibus suis. Nam ita saepe evenit, ut oriatur dissidium inter principes civitatis, & militum praediariorum duces, quo pertinet exemplum Palaeopolitanorum apud Liv. 8. 25. & alia similia. Atque hæc opinio verior est. Fallitur Raderus, qui putat per duces hos militum intelligi Philsum & Megareum, de quibus Arrian. 3. 1. nam & illi non militum duces, sed popularis defectionis auctores adiutoresque fuerunt. Multo autem gravior error est, quod eodem Aristonem trahit, quamquam enim Arrianus eum simul cum Chiis istis ad Alexandrum pertractum narret, tamen de his posterioribus tantum intelligit, quod addis de defectione concitata. Freinsh.

[Pharnabazus] Hic tamen custodibus elapsus est, ut tradit Arrian. 3. 1.

[Naves] Non abs re est quod nonnullæ edd. habent inanes, nempe sine milite ac remige. Possis tamen non incommode retinere naves, nimirum alterius, haud triremes. Ut exempli causa, apud Diodor. 18. 4. Sunt naves longe triremibus grandiores. Freinsh.

[Piratici lembi] Naves piraticæ non unum habuere nomen, aut speciem. Fuere lembi, lemnunculi, celoces, myoparones, Liburnicæ, ὀλοία ληπριγὰς ληπιδες, νῆες. Livius & Plautus prædatoria, passim alii prædonum & piratarum naves appellant. Livius tamen bellicos agnoscit lembos, & classes lemborum vocat Decad. 5. l. 5. subinde acturias nominat. Cæterum lembus proprie navicula brevis piscatoria est, Marcello auctore; servant tamen apud Livium & Polybium belli quoque usus. Cyrenenses invenere. Fulgentius: Lembus, inquit, navicula genus velocissimæ, quam ὀρυσίδην dicimus. Red.

Meib.

piratisque supplicio adfectis : captivos remiges ad-
 cere classi suae. Forte Aristonicus Methymnaorum
 tyrannus cum piraticis navibus, ignarus omnium
 quae ad Chium acta erant, prima vigilia ad portus
 claustra successit : interrogatusque à custodibus quis
 esset? Aristonicum ad Pharnabazum venire re-
 spondit. Illi, Pharnabazum quidem jam quiescere,
 & non posse tum adiri; ceterum patere socio at-
 que hospiti portum; & postero die Pharnabazi
 copiam fore adfirmant. Nec dubitavit Aristonicus
 primus intrare : sequuti sunt ducem piratici lembi.
 ac dum adplicant navigia crepidini portus, obiicitur
 à vigilibus claustrum; & qui proximi excubabant,
 ab iisdem excitantur: nulloque ex his auso repugna-
 re, omnibus catena injecta sunt. Amphotero deinde
 Hegelochoque traduntur. Hinc Macedones transiit
 Mitylenem, quam Chares Atheniensis nuper occu-
 patam, duorum millium Persarum praesidio tenebat:
 sed quum obsidionem tolerare non posset; urbe tradi-
 ta pactus ut incolumi abire liceret, Imbrum petit.
 deditis Macedones pepercerunt.

CAP.

Methymnaeorum tyrannus] Scylax :
 ἔτι αὐτοὶ ἐν τῇ (Θ) Αἰολίᾳ, Λέσθῳ,
 ἢ πόλει ἔχουσι τὸ αὐτῇ Ἰσίδι, Μί-
 θυμναι, Ἀντίσσαν, Ἐρεσσόν, Πύρραν,
 καὶ Μιτυληνίαν λιμένας ἔχουσι, δὲ ο.
 Secundum hac loca insula est in Aeli-
 de, Lesbos quinque oppidis nobilis, Me-
 thymna, Antissa, Ereffe, Pyrrha, Mity-
 lena; quae duos habet portus, uti Pyrrha

num. Plinius lib. 5. c. 31. Methymnam
 & Antissam in Caria ponit, duas-
 que in unam coaluisse. Mela lib. 3. c. 7.
 in Troade Lesbos, & in ea quinque op-
 pida: Antissa, Pyrrha, Ereffus, Cirava,
 Mitylene. Magnitudine Scalaci septi-
 ma est: colligit in circuitu stadia cen-
 tum supra mille.

Crepidini] Terræ, summo litori,
 proximo mari.

CAP.

CAP. VI.

Ad bellum sese accingit Darius. Alexander Gazam expugnat : ejusque præfectum Bactini crudeli afficit supplicio.

Darius desperata pace quam per literas legatosque impetrari posse crediderat ; ad reparandas vires , bellumque impigre renovandum intendit animum. Duces ergo copiarum Babyloniam convenire ; Bessum quoque Bactrianorum ducem , perquam maximo posset exercitu coacto , descendere ad se jubet. Sunt autem Bactriani inter illas gentes promptissimi ; horridis ingeniis , multumque à Persarum luxu abhorrentibus : siti haud procul Scytharum bellicosissima gente , & rapto vivere adsueta : semperque in armis errant. Sed Bessus suspecta perfidia ,
haud

Duces ergo copiarum Babyloniam convenire. Bessum quoque Bactrianorum ducem , perquam maximo posset exercitu coacto , descendere ad se jubet.] Quum non placeret illud , perquam maximo posset , recurri ad variantes , ubi tñ ducem Dan. & Bong. exfulare vidi : Recte : scripserat enim Curtius : Bessum quoque Bactrianorum PR. , quam maximo posset , exercitu coacto. Hoc est , prætorum , unde imperiti librarii fecerunt , per. Ita ad nos Daventria rescriptit. I. F. Gronovius.

Sunt autem Bactriani horridis ingeniis] Tam horridis , ut senes aut ægros canibus vorandos obiciant , quos cernophagos (sic enim legendum , non cernophagos) quasi vespillones appellant. Ita-

que intra Bactra omnia plena humanis ossibus spectabantur. Rad.

Haud procul Scytharum bellicosiss. gente] Strabo vii. 18. Deinceps Bactriana est , & Sogdiana. ultimi sunt Scythæ Nomades. Curtius infra: Bactriacos Tanais ab Scythiis , quos Europæos vocant , dividit.

Suspecta perfidia] Quærit Glareanus , cur descendere jussus sit ad Darium suspectus proditionis? quia absens magis timebatur quam præsens , notandus & coercendus , si quid præsens moliretur , quod non poterat fieri in absente , rege tam occupato. Rad. Evidens exemplum in Hittizo Milesio , quem ea causa evocavit ille , cuius nomen hic sumpsit , Darius. apud Herod. 5. 24.

Mora

haud sane aequo animo in secundo se continens gradu regem terrebat. nam quum regnum adfectaret; proditio, qua sola id adsequi poterat, timebatur. Ceterum Alexander quam regionem Darius petisset omni cura vestigans, tamen explorare non poterat: more quodam Persarum, arcana regum mira celantium fide. non metus, non spes elicit vocem qua prodantur occulta. vetus disciplina regum silentium vite periculo sanxerat. lingua gravius castigatur quam ullum probrum. NEC magnam rem sustineri posse credunt ab eo cui tacere grave sit; quod homini facillimum voluerit esse natura. Ob hanc causam Alexander omnium, quae apud hostem gererentur, ignarus,

More Persarum] Idem Marcellinus 21, 26. Speculatores & transfuga subinde venientes repugnantia prodebant: ideo futurorum incerti. quod apud Persas nemo consiliorum est conscius, prater optimates taciturnos & fidos, apud quos Silentii quoque colitur numen. Nec Romani proddebant, quae in sanctiore senatu de magnis rebus in medio ponebantur. Pompeius testis est, qui ab hoste captus, & rogatus, quid senatus decreisset, minimum digitum in praesentem locum injecit; ut regem doceret, frustra a se arcana senatus exquiri, qui paratus esset totum etiam corpus flammis urere, quam consilia efferre. Certe Valer. Maxim. 2. 2. testatur, tam sancto patrum conscriptorum consilia silentio fuisse custodita, ut multis saeculis nemo senator quicquam enunciarit. Pecatum semel à Q. Fabio Maximo, qui tertium bellum Punicum in senatu decretum P. Crasso nondum senatori in itinere domum rure revertenti significarat, eoque à Coll. vehementer objugatus est. Laudata fides & silentium Papyrii praetextati matrem fallentis, à

Gellio 1, 23. Laudata & Lezna Atheniensis apud Polyzenum 8, 43. Carthagenenses triginta senatus principes sanctissime decreta senatus reticebant. Rader.

Nec magnam rem sustineri] Ita puto scripsisse Curtium. Glossa & sustineri fuit olim agi. id cum in textum ab imperitiis librariis esset relatum, ascrivit unam litteram ex voce praecedente, unam ex subsequente, & factum ita: rem magis sustineri. Importunum hic de Magis quod Ruggerius voluit. Gronovius.

Facilimum] Dissentiunt hic à Curtio, seu potius à Persis, omnes ubique sapientes, qui nihil aequè arduum ac difficile arbitrantur. Certe Pythagoras discipulos suos primum docuit res omnium rerum difficilimas tacere, audireque. A Gell. 1. 9. quod ex eadem schola firmat Jamblichus de vita Pythag. c. 31. πάντων τὸ χαλεπώτατον ἐστὶ ἐγκρατευσμάτων τὸ γλώττης κρατεῖν. Omnium moderationum continentiarumque difficilima est, linguam moderari ac domare.

Vib:m

rus, urbem Gazam obsidebat. Praerat ei Betis eximia in regem suum fides; modicoque praesidio muros ingentis operis tuebatur. Alexander aestimato locorum situ, agi cuniculos iussit; facili ac levi humo acceptante occultum opus: quippe multam arenam vicinum mare evomit: nec saxa cotesque, quae interpellent specus, obstabant. Igitur ab ea parte quam oppidani conspiciere non possent, opus orsus, ut à sensu ejus averteret, turrets muris admoventi jubet. Sed eadem

Urbem Gazam obsidebat] Gazam nemo melius Arriano oculis subicit: *Απὸ τοῦ ἡ Γάζα τὸ μὲν πάλαι (ἡ ἀ-
πὸ τοῦ μάλιστ' ἀπὸ τοῦ, καὶ τὸ ψαμμά-
δος ἐ βαθυστα εἰς αὐτὴν ἡ ἀποδο, &
ἡ πάλαιστος ἡ καὶ τὸ πάλαι πινυγώδης
πῶστε. μαλίστ' ἡ πάλαι ἡ Γάζα καὶ,
ἐπὶ τοῦ μάλιστ' ὑψηλῶς καὶ, ἐπὶ τοῦ
καὶ τοῦ οὐδὲν αὐτῇ ὄρεον. ἐπὶ τοῦ
καὶ τὸ πάλαι ὡς ἐπὶ Αἰγύπτου ἐπὶ τοῦ
καὶ τοῦ οὐδὲν ἐπὶ τῇ ἀρχῇ τὸ ἐπὶ τοῦ.*
Abest Gaza à mari stadia sumptum vi-
ginti, & est ad eam accessus propter arena
altitudinem difficillimus, & mare juxta
urbem limosum undique. Urbs ipsa am-
pla erat, & in edito colle sita, validisque
muribus cincta. Ultima, è Phœnice in
Ægyptum cuncti, ad initium solitudinis
posita. Non ex Ægypto in Phœnicem,
sed: Causabonius interpretatur, sed è
Phœnice in Ægyptum tendenti. Gaza
prima mentio est Gen. 10. dein saepius.
Judic. 2. Judas cepit Gazam. Hæc est
illa Gaza, cujus portas Samson tulit in
verticem montis. Gaza demum ca-
ptus idem est, & ex oculatus: recre-
cente casarie occidit spectatores suos
Philistæos. Ibidem fuit Dagon tem-
plum Philistinorum, Jud. 16. Reg. 1.
c. 5. Fuit Satrapia, una ex quinque
Reg. 1. cap. 6.

Nova Gaza, sive Maiuma, sive Con-

stantina fuit, portu Gazz condita, de
qua multa Adrichomius. Est & alia
Gaza apud Scythas, quam expugna-
vit, de qua infra. De Gaza inter Palæ-
stinos qui iidem Philistæi, Joseph. An-
tiquit. lib. 5. cap. 10. & 11.

Batis] Josepho 11, 8. est *Babermeser*.
Eupouchum Arrianus vocat.

Modico praesidio muros ingentis operis
tuebatur] Arrianus mercenarium ex
Arabia conductum à Bati narrat, qui
urbi praesidio esset, magnumque nu-
merum frumenti collectum, ut diutur-
nz obsidioni sufficeret.

Agri cuniculos] Antiquissimum u-
sum cuniculorum seu subterraneorum
fossarum fuisse constat ex Heronis ve-
rustissimi scriptoris mechanicis, qui
primo capite hæc de cuniculis monet.
Opera pretium est autem, eos etiam qui sub
terra prope murum aguntur cuniculos oc-
cultos, profundosque, juxta fundamenta,
& non in terra faciem fieri: ne cum hoc
hostes deprehenderint, intus è diverso so-
diant, murumque ipsum cum contra per-
foraverint, eos, qui cuniculum agunt, su-
mo & aqua perimant. A cuniculis ani-
malibus didicere mortales terram ef-
fodere. Martialis Epigr. 13, 60.

Gandet in effosis habitare cuniculus an-
tris:

Monstravit tacitas hostibus ille vias.

Turres] In Aggere *Turres*, & statim
V 2 structæ,

eadem humus admovendis inutilis turribus, desidente fabulo, agilitatem rotarum morabatur, & tabulata turrium perfringebat; multique vulnerabantur impune, quum idem recipiendis, qui admovendis turribus labor eos fatigaret. Ergo receptui signo dato, posterio

structæ, imo & tunc, tum is nondum perfectus: & tutelæ operis ministrorumque causa imponebantur. Vix enim primum factæ, ut sub iis commeari miles & aggerere posset: sub eas (id est, altius quam ex) ipse Agger, & in eo denique Turres. Hæ igitur statim structæ, sed paulo ab urbe longius, & ne tela vitarent aut impedirent. Gallis, Indis, Barbaris ignotæ, & stupori erant qui divinum quid esse rati. Enimvero apud Græcos, aut certe Siculos, reperta primum res. Ideo caute capiendus Athenæus, qui non dicit, Diadem primum reperisse turres *ambulatorias* simpliciter, sed τὰς περιήγους περιήγους, i. e. eas quæ circumferri poterant, solutiles. (Has forte Appianus vocat ἐπιρριπνύμεναις, *plicatiles*, quia per partes scilicet tollebantur, ponebantur, reponebantur: nec enim ad illas, quæ pegratum modo depremebantur attollebanturque per cochleas, puto respexisse Appianum.) Nam simplices *ambulatoria*, aut *subrotata*, sane jam ante inventæ in Sicilia. Hæc igitur inventio non ipsarum Turrium. (fixæ enim illæ jam diu innotuerant, in oppidis, in castris) sed *mobilius*, & quæ rotis agerentur. Agebantur rotis ad minimum 4: sed & 6. aut 8. etiam subditas, prout turrium modus esset, legimus. Et oportebat sane humum æquabilem densamque huic rei esse. Actæ igitur rotis, sed latentibus & internis, aut certe interius movendis. Hoc ideo, ne telis hostium, qui agerent, exponerentur, & turris tueretur suos motores: à tergo tamen quidam appliciti, qui propellerent; & li-

cuit, quia non illinc metus. Turres autem triplices, majores, minores, mediz. *Minores* erant 60. cubitorum in altitudine, basi quadrata; unumquodque latus 17. cubitorum: 10. testorum: supremum testum quintam partem basis habebat. *Majores* autem & harum sesquialteras, 15. testorum faciebant, in altitudine cubitos 90. Iterumque duplas, quæ 10. testis constarent, altas cubitos 120, latus quatuorversum fere 24. Sed turres in tot tabulata non æqualiter surrexerunt, sed instar Phari Ægyptiacæ, paulatim & per ea singula decreverunt: qui modus sane aptior in speciem, in stabilitatem, in motionem. Proceritas autem, ipsarum tanta fuit, ut non solum muros, sed etiam turres lapideas altitudine superarent. Latitudo non ad normam artis adstricta, sed pro temporibus, & voluntate struentium mutata. Testa vero sive tabulata, quæ & fastigia & vertices dicuntur, plerumque plura in turribus, ut defensores plures imponerent, tum ut tormenta, sed non maxima, Scalas, Pontes, & talia ad invadendum. Frontes harum turrium feratæ erant, munimen contra ignes. Cum enim præcipuum in eas remedium & repugnatio esset, per jacula ignita, faces, malleolos, murices: repertum, ut totæ ferro tegerentur, aut certe à triplici latere: sic enim stabiliiores ob pondus, & igni incorruptibiles. Alia quoque materia turribus interdum circumdata, scilicet centones, coria, flores & hæc de more. 1. Lips.

stero die muros corona circumdari iussit. Ortoque sole, priusquam admooveret exercitum, opem deum exposcens, sacrum patrio more faciebat. Forte praetervolans corvus glebam, quam unguibus ferebat, subito amisit; qua quum regis capiti incidisset, resoluta defluxit: ipsa autem avis in proxima turre consedit. Inlita erat turris bitumine ac sulphure: in qua
alis

Corona] Oppugnatio est vel subita vel diuturna. Subita est, cum impetu, nec circumvallatione adhibita incurrun-
 runt. Ad hanc rem leviores machinae adhibita. Primum usi *Corona*, ad terrendum aut claudendum, sed & ad distinguendum. Hinc saepe occurrit, *Corona cingere urbem*; *Corona capere*, expugnare. Fuit interdum spissa, i. e. duplex, triplex, aut supra, ut numerus militum, aut magnitudo loci oppugnandi erat. In *Corona* introrsum erant pedites, quorum invadere; extrorsum equites, quorum inspicere & tueri. Et eminus quidem series ita duplex aut triplex: sed cum appropinquabant, ratio vult, magis arctatos, multiplicatosque item fuisse, in gyro scilicet assidue angustiore. Et forsitan etiam corpora alibi militum & cohortes relictas, ad subita belli, & subsidium aut praesidium. Hoc etiam amplius, primos ordines peditum scutatorum graviorumque fuisse, qui cominus assultarent, invaderentque retrorsum leves aut velites, ut funditores, sagittarios, qui eminus pellerent telis, & deturbarent propugnatores. *Lipsius*.

Bitumine ac sulphure] Plutarchus *ἰσχυροῖς καὶ πυρρὰις, νεύρων ὑπολείπῃς* seu laqueis irretitam tradit in machina confidentem, quam Alexander ad urbem oppugnandam excitavit. Sed cur *bitumine & sulphure*, alimentis ignium, illitam? An ut urbem incenderet? Quomodo turri urbem incenderet, ex qua pugnabant Mace-

dones & Illitas alumine hogo in aliis historiis turres, ne ignem conciperent. Alumine certe illini solite adversus ignes. Claudius Quadrigarius, cuius reliquias legimus apud Agellium 1, 5, 1. De turri Archelai Athenis quam Sulla frustra conatus est ignibus solvere: Tunc Sulla conatus est & tempore (opere legerim), magno eduxit cupido, ut *Arche- lai turrim unam, quam ille interposuit lingeam, incenderet. Venit, accessit, ligna subdidit, submovit Gracos, ignem admovit: satis diu sunt conati, nunquam quieverunt incendere. Ita Archelaus omnem materiam obliterat alumine: quod Sulla & milites mirabantur*. Ammian. 20, 29. *Machinas Romanorum Persa exutere vi magna nitebantur. & assidue malleolorum incendiarie tela torquentes laborabant in cassum. ea re, quod humilis scortis & centonibus erant, operata materia plures, alia uncta alumine diligenter, ut ignis per eas laboretur*. Denique inungendi alumine materias mos inolevit. Hæc primum occurrebant de alumine contra bitumen. Sed nescio, an tam viscosum alumen, ut tenere aves posset. Et ea tempestate nondum reor fuisse artificium cognitum. Ut proinde nihil in Curtio mutandum putem; præsertim codicibus novis & antiquis in *sulphur & bitumen* conspirantibus. Turrim ergo non ex materia, neque mobilem (nisi tamen obster num. 9. hoc cap.) ut alias, latere coctili, aut lapide factam, bitumine & sulphure pro cemento interlitam putarim, tegulasque supremas

alis harentibus, frustra se adlevare conatus à circumstantibus capitur. Digna res visa, de qua vates consulerentur. & erat non intactus ea superstitione mentis. Ergo Aristander, cui maxima fides habebatur, urbis quidem excidium augurio illo portendi, ceterum periculum esse inquit, ne rex vulnus acciperet. itaque monuit, ne quid eo die inciperet. Ille quamquam unam urbem sibi, quo minus securus Ægyptum intraret, obstare agre ferebat: tamen paruit vati, signumque receptui dedit. Hinc animus crevit obsessis: egressique porta recedentibus inferunt signa; cunctationem hostium fore suam occasionem rati. Sed acrius, quam constantius prælium inierunt: quippe ut Macedonum signa circumagi videre; repente sistunt gradum. Iamque ad regem præliantium clamor pervenerat; quum denunciati periculi haud sane memor, lorica tamen, quam raro induebat, amicis orantibus sumpsit; & ad prima signa pervenit. Quo conspecto Arabs quidam Darii miles, majus fortuna sua facinus ausus; clypeo gladium tegens, quasi transfuga genibus regis advolvitur.

pice inunctas. Rader.

Conatus] Glarcanus conata, quod referenda esset hæc vox ad præcedentem avis. Raderus parenthesi interposita salvam præstare ait verborum compositionem, hoc modo: *Resoluta defluxit. (ipsa autem avis in proxima tur-re confedit.) Illius &c.* Vix dubito Curtium in animo habuisse corvum, adque id conformasse hoc participium, cujusmodi multa passim occurrunt scriptorum *negotia*.

Non intactus] Quidam MSS. non in-

tacta. legerim non intacta à superstitione mentis.

Vnam urbem obstare] Erat enim Gaza ultima in Palæstina Ægyptum petentibus.

Loricam] Plerique militum non habebant loricæ hamatas, sed partem æris aut ferri procusam, quæ summum pectus tegeret: nam ima ventris satis, scutum muniebat. *Lipfins.*

Arabs] Betis enim ad tuendam urbem Arabes conduxerat. *Arrianus* 2, 2. adde infra 4, 6.

tur. ille adfurgere supplicem, recipique inter suos iussit. At gladio barbarus strenue in dextram translato, cervicem adpetit regis: qui exigua corporis declinatione evitato ictu, in vanum manum barbari lapsam amputat gladio; denunciato in illum diem periculo, ut arbitrabatur ipse, defunctus. Sed, ut opinor, INEVITABILE est fatum. quippe dum inter primores promptius dimicat, sagitta ictus est: quam per lorica adactam, stantem in humero medicus ejus Philippus evellit. Plurimus deinde sanguis manare cæpit; omnibus territis, quia nunquam tam alte penetrasse telum, lorica obstande, cognoverant. Ipse nec oris quidem colore mutato, suppressi sanguinem, & vulnus obligari iussit. Diu ante ipsa signa, vel dissimulato, vel victo dolore, perstiterat; quum suppressus paulo ante sanguis medicamento, manare latius cæpit: & vulnus, quod recens adhuc dolorem

non

In vanum manum] Nec manum amputavit, nec in vanum lapsam, si fide dignus Hegesias Magnes, ejus fragmentum servavit Dionys. *ἀπὸ τοῦ σπῆτος*. *ἐν οὐρ. cap. 71.* sic enim ille: *ἀπὸ τοῦ πολέμου ἔς τὴν αὐτὴν συγκομιθῆς, ἰδὲ τὸν Ἀλεξάνδρου τὴν ἐκτελείαν ἐρεῖα πρὸς αὐτὴν. προίμῳ δ' ἵκνυται πρὸς αὐτὴν τὸ ἐξ ὅτου ἐστὶν αὐτὴν ὑπὸ τοῦ πολέμου ὁ ἵσχυς, ὡς ἡλίου καὶ τὸ πλῆθος ὁ καὶ ἐκτελείων. ἀλλὰ τὸ μὲν αὐτὸς ἀπώλει, καὶ πάλιν τὸ πλῆθος τῇ μάχῃ. Vir enim quidam ex hostium numero in genua subfidens, fidem fecit Alexandro supplicandi animo id egisse. Eum ergo admittens propius, vix declinavit gladium, quem transfuga sub ipsas lorica pinnulas intulit, ut non acciperet lethale vulnus.*

Sed eum quidem impetula in caput machera ipse Rex intremittit.

Gladio] Quem insigni tinctura & levitate habebat, Cicerorum regis donum. *Plutarch.*

Inevitable] Qua fato manent, quamvis significata, non vitantur. *Tacit.*

In humero] Consentit *Arrianus* 2, 5. nam *Plutarch.* in *Or.* 1, 2. de fortuna *Alexand.* in malleolo pedis, *τοῦ σφυγμοῦ*, vulneratum fuisse scripsit.

Nunquam tam alte] Novum & mirum visum Macedonibus, quod per lorica ita adacta sagitta esset, ut in ipso humero existeret, qui nunquam ante cognovissent; illa obstande, tamen adeo alte telum penetrasse. Ex ea vulneris insolentia terrorem animis concipiebant. Sic explosa Modii correctione, locum hunc interpretatur *Arcidal.*

Recens] *Teperis* legit *Arcidalus*: nec

non moverat, frigente sanguine intumuit. Linqui deinde animo, & submitti genu cœpit: quem proximi exceptum in castra receperunt. & Betis interfectum ratus, urbem ovans victoria repetit. At Alexander nondum percurato vulnere, aggerem quomaniū altitudinem aquaret, exstruxit; & pluribus cuniculis muros subruī jussit. Oppidani ad pristinū fastigium manium novum exstruxere munimentum: sed ne id quidem turres aggeri impositas aquare poterat. itaque interiora quoque urbis infesta telis erant. Ultima pestis urbis fuit cuniculo subrutus murus; per cujus ruinas hostis intravit. Ducebat ipse rex antesignanos; & dum incautius subit, saxo crus ejus adfligitur. innixus tamen telo, nondum prioris vulneris obducta cicatrice, inter primores dimicat: ira quoque accensus, quod duo in obsidione urbis ejus acceperat vulnera. Betim, egregia edita pugna, multisque vulneribus confectum, deseruerant sui:

tamen ego recens damnarim, cum utriusque sit eadem vis. *Rader.*

Quem proximi] Literula uga minus hoc recte. quamquam sic etiam recte. Sed auctor omnino *quam* non *quem* scripsit. *Acidalius.*

Aggerem] Fuit terreus quidam, & alia materie mixta, mons & elevatio: quem paulatim versus urbem producebant & attollebant, ut ex alto pugnarent, & Turres ibi constituerent, sed & *Tormenta*. Agger vocabatur ab ipsa re: quia aggeriebant & cumulabant. E terra, lapide, ligno congeriem struebant: Virgula etiam & fasces maxime hic usui, sive ad implendum & attollendum, sive ad ligandum. Arbores quoque requirit Agger, non ob virgula

solum, & tenuia ramorum, sed ob ipsos truncos. quia illa in mediam molem stipabant, hos & ad latera applicabant, firmando & coercendo. Struebant enim latera, & cancellar in tignis directis transversisque varie ligabant. Aggeres vulgo alti, & id fere pro muris, in quos struebantur. Aggeriebant paulatim & promovebant, in fossas ipsas, denique ad muros. Dum id fieret, nihilominus Turres in aggere impositæ, quæ administrantes aut operantes tuebantur. Contra Aggeres oppugnati utebantur cuniculo, igne, alio aggere opposito, vel corribus terra aut arena repletis, & in fastigium sic exstructis.

Lissius.

Iuse-

*fui : nec tamen segnius praelium capesserebat , lubricis armis suo pariter atque hostium sanguine . Sed quum undique *** adducto , insolenti gaudio juvenis elatus , alias virtutis etiam in hoste mirator , Non ut voluisti , inquit , morieris , Beti : sed quidquid tormentorum in captivum inveniri potest , passurum esse te cogita . Ille non interrito modo , sed contumaci quoque vultu intuens regem , nullam ad minas ejus reddidit vocem . Tum Alexander ; videtisne obstinatum ad tacendum ? inquit . num genu posuit ? num supplicem vocem misit ? Vincam tamen silentium , & si nihil aliud , certe gemitu interpola- bo . Ira deinde vertit in rabiem : jam tum peregri-*

nos

Insolente gaudio] Acidalius mutat, inf. incendio mentis efferatus, adeo licent, ut ne sibi quidem probet : ideo mox tentat *insol.* edio. *Gaudium* enim ipsum hic habere posse negat : in quo me facile habet adlentientem. Sed nec illa placent, *undique telis circumducto* : & sane totus hic locus clamat se passum aliquid à mala manu. Quod si mihi dicenda sit sententia, sic statuam, ope variarum ex MSS. enotatarum : *Sed cum undiq, **** (Credo enim deesse quædam, ut multis hujus historie locis. Sensus facile expleri potest : unus omnium telis peteretur. ad postremum exhaustis viribus, vivus in potestatem hostium pervenit. quo ad Regem) *adducto, insolenti gaudio juvenis, elatus, alias virtutis etiam in hoste mirator, Non ut voluisti, inquit &c.* Et sane sic feci. mutet qui volet, dum sciat me temere nihil statuisse, sed ex codicum sententia. De *gaudio* addendum est, locum ei utique hic esse. gavisus enim est Alexander vivum sibi adduci, in quo libidinem vindictæ pro arbitrio expleret. Adductus autem fuit à Leon-

nato & Philota, si Hegesiz fides est. Freinsh.

Ad tacendum] Hegesiz tamen non modo non tacuisse, sed miserabili voce veniam petivisse scribit, additis & aliis multis, ob quæ merito deridet eum Dionysius *αὐτὸν ὀνείδων*.

Vincam tamen] Ovid. ad Liv. v. 273. *Adspiciam regum liventia colla catenis, Duraq, per sevas vincula nexa manus : Es tandem trepidos vultus inq, illa feroci Invisis lacrymas decidere ora gemis.*

Ira deinde] Ita habet MSta Scheda Coloniensis, vulgo, *iram*, quod minus longe venustum. *Vertit* pro vertitur usurpatum Curtio. Ira Rutilius Lupus lib. 11, *quum ab ea sententia, quam proposuimus, convertimus ad aliquam personam.* Ita Vetus Editio Babilienfis, quam architectatus est Magnus Erasmus. Priscianus in Periegesi Dionysii:

Marmarida post hos Egypti ad flumina vertunt.

Ita plurimi scriptores activæ potestatis verba pro passivis ponunt. ut in Apuleium frequentibus exemplis notamus. & ad Gratii Cyneget. vers. 9. Cui

V § iq

nos ritus nova subeunte fortuna. Per talos enim spirantis lora trajecta sunt; religatumque ad currum traxere circa urbem equi: gloriantur rege, Achillem, à quo genus ipse deduceret, imitatum se esse poëna in hostem capienda. Cecidere Persarum Arabumque circa decem millia: nec Macedonibus incruentia

in ceteris assensus. hoc unum excipio, quod ille videtur sic intelligere verba Curtii, *ira vertit in rabiem*, ac si diceret, Alexander ira in rabiem vertitur. ut ira sic novissimo casu positum. ponitur enim primo, eundemque efficit sensum, quem infra 10, 4. *Sed in rabiem ira pervenerat.* Freinsh.

Per talos] Achilleum supplicium, quo Hectorem affecerat Achilles. Sed Achillem Alexander vicit crudelitate: ille enim mortui talos traiecit, à curru suspendit, & circum mœnia raptavit: hic per adhuc spirantis tales lora traiecit; circumque urbem traxit. De Hectore Homerus.

Ἡ ῥά, καὶ Ἐκτοῦ δι' ὧν ἡμῶν μῦθος ἔρχεται,

Ἀμφὸς τῶν μετόπισθε ποδῶν τίττειν τίοντι,

Ἐς σφύρον ὅν πλὴγης, βόλῃς δ' ἑκπλάνι μῦθους,

Ἐκ δὲ φρεσὶ δ' ἰδοῦ, καὶ δ' ἰδοῦ δ' ἰδοῦ δ' ἰδοῦ.

Addit dein Homerus, quomodo Hectorem circum mœnia Troie raptavit, quæ tute leges. Virgilius eleganter, ut omnia, expressit:

In somnis ecce ante oculos mortuissimus Hector

Visus agesse mihi, largosque effundere fletus,

Raptatus bigis, ut quondam, aterque cruento

Pulvere, perque pedes trajectis lora tumentes, &c.

Idem primo *Æn.* Ter circum Iliacos captaverat Hectora muros. Rad. Haud insolitum est facta sua majorum exemplis protegere, ad amolendam invidiam. sic apud Tacit. 2, 3. Athenienses Germanicum exceptere *quasitissimis honoribus, vetera suorum facta dictaque preferentes, quo plus dignationis adulatione haberet.* Freinsh.

A quo genus] Velleius 1, 6. *Cavatus vir generis regii, sextus decimus ab Hercule profectus Argis regnum Macedonia occupavit, à quo M. Alexander cum fuerit septimus decimus: jure materni generis Achille auctore, paterni Hercule gloriatus est.* Vide ibi Lipsium. Scalig. ad Euseb. pag. 60. & Bongarsium in Just. lib. xi. Lotcenius. Ira postea Philippus & Perses ultimi Macedonum reges apud Silium 15, 291.

Hic gente egyptiaca, veterisque ab origine regni

Æacidum sceptris, proavoque tenebat Achille.

& Propertium lib. 4. eleg. ult.

Et Persen proavi simulantem pectus Achilli. Rader.

Obiter moneo, in Propertio legendum, *proavi simulantem pectus Achille*, sensu, quo exponit Scaliger, non quo Beroaldus, quomodo apud Justin. 29, 3, Philippus studio Alexandri emulationis incensus. Freinsh.

Decem millia Hegesias sex millia trucidata scribit. Idque magis accedat ad modicum praesidium, de quo Curtius 1, 6.

Deridit.

enta victoria fuit. Obsidio certe non tam claritate urbis nobilitata est; quam geminato periculo regis. qui Ægyptum adire festinans, Amyntam cum decem triremibus in Macedoniam adinquisitionem novorum militum misit. Namque præliis etiam secundis adtereabantur copia; devictarumque gentium militi minor quam domestico fides habebatur.

CAP.

Devictarum gentium] Inter quas & Judæorum, quibus sacra potestate, si qui vellent salvo suis ritibus sequi militiam ejus, multi dederunt nomina. Joseph. 11, 8. ubi & de Samaritanis Alexandrum sequentibus. quibus Judæis etiam Alexandriam a se conditam, quod eorum opera Ægyptum pacaverat, bona ex parte dedit habitandam, ut quidem scribit Josephus de bello Jud. 2, 21. nam antiquit. 12, 1. sentire videtur Judæos Alexandriam à Ptolemæo fuisse deductos. ipse tamen se explicat lib. 2. contra Appionem, ab Alexand. eo primitus deductos, ab ejus successoribus auctos fuisse. Cedrenus etiam historiolam de Judæo, qui avem auspicium facientem sagitta percussit, accommodat tempori, quo profectus Hierosolymis Alexander nonnullos inde belli socios abduxisset. Sed aliter rem narrat Hecataus Abderita, apud Joseph. lib. 1. contra Appionem, etiam in nomine viri dissentiens: *Mossolamum* enim vocat quem Cedrenus *Mosmachum*. Ut sit, certe post Gazam occupatam Hierosolymam diversit Alexander, quam historiam cur hic omiserit Curtius, id causæ habuisse Raderus putat, quod post Christi necem, omnium gentium ludibrio ea gens fuerit pro-

pitata, Curtius autem cum ceteris qui supersunt, Alex. histor. scriptoribus, post Christum crucifixum, diruta jam urbe scripserint. Quæ quidem res de Curtio adhuc incerta est. & tamen non absumile videtur eum odio foedæ gentis, sic enim externis habebatur, reticuisse narrationem, in qua non potuisset dissimulare honorem sacris eorum ab Alexandro habitum. Sed quoniam semper procliviores esse debemus ad absolvendum, libet credere tetigisse Curtium ista in amissis: eaque causa, cum eo venendum erit, suscitare conabimur. *Finis.*

Minor fides] Recentibus enim ad hoc victoriis, pro victis potius quam domitis habendi sunt nuper subacti. & sese vivit in membris eorum, cum eripit libertatis desiderio, odium oppressoris. Et hoc est argumentum, quo nullum foretius urget Alexander, dominationem sperantes milites retenturus, infra 6, 3. &c. & Galgæus apud Thait. Agric. 32. Quo sensu & Scythæ infra 7, 8. nostrum monent: *Quos vicis, amicos tibi efficere credis.* Nec sane mirum est victis non haberi fidem, cum ne mercenarii quidem habende sit, ut supra ad 3, 2. notavimus. Adde Gruter. ad Liv. 25, 33. Id.

Arms

C A P. VII.

Profectio, & varia Alexandri quæsitæ, ad
Jovis Hammonis oraculum.

EGyptii olim Persarum opibus insensî, QUI-
PE AVARE & superbe imperitatum sibi esse
credebant, ad spem adventus ejus crexerant
animos: utpote qui Amyntam quoque transfugam,
& cum precario imperio venientem, latè recepissent.
Igitur ingens multitudo Pelusium, qua intraturus
rex videbatur, convenerat. Atque ille septimo die,
posteaquam à Gaza copias moverat, in regionem
Ægypti, quam nunc Castra Alexandri vocant, per-
venit.

Avare & superbe] Scilicet hæc duo
sunt, quæ solent avertere subjectorum
animos. Nihil enim verius est, quam
quod olim in Senatu Romæ dictum
Livius 8, 21. refert: nullum populum
aut hominem denique, in ea conditione,
cujus cum poeniteat, diutius quam necesse
sit mansurum. Sic bello Punico secun-
do maximis odiis certatum idem au-
ctor 21, 1. asserit, quod Pœni superbe
avareque crederent imperitatum victis
esse. Qui paullo ante eadem odia in
Africis suis experti erant, quod iis crude-
liter imperassent. Polyb. 2, 72. De Ægy-
ptiis præter Curtium, Diodor. 17, 49.
notat: quod Persæ multa nefaria in sacra
eorum commiserant, (vide Strabon. lib.
17. Justin. 1, 9. quo & contrafacta Me-
mnonis statua pertinet, de qua 4, 8.) &
violenter imperitarent, animo lubente
Macedones recepere.

Castra Alexandri] Sic quidem im-
pressi omnes: at D. Hieronymus pro
castra Alexandri, legit claustra Alexan-
dri. quam lectionem Isidorus lib. 12.

Originum confirmat. cujus sunt hæc
in dictione *Ugnos* verba: Deinde perni-
cibus equis Cancafi rupibus feras gentes
Alexandri claustra cohibentia ruperunt,
&c. Poppæa. Quem decepisse videtur
Erasmus, qui ad hunc auctorem sic no-
tat: *Castra Alexandri*. In Hieronymo
legitur *Claustra Alexandri*, & fortassis
sic hoc loco legendum est. Sed errant viri
docti, confundendo *castra Alexandri*
de quibus hic, & *claustra*, quorum in-
fra ad 6, 4. larga habebitur mentio.
Nullum ergo dubium est, quin hic æ-
stinendum sit *castra*. Orof. 1. 2. loca quæ
accola Catathammon vocant, hanc procul
à castris Alexand. Magni. quo ex loco
corrigendus est Æthicus. Et ne quis
propter vocum Latinarum vicinita-
tem hic quoque mendum suspicetur,
Ptolemæus omnem amputat dubita-
tionem. qui & ipse circum ea loca ha-
bet τὸ Ἀλεξάνδρῃ παρεμβολῶν.
Ita supra 3, 4. habuimus regionem quæ
castra Cyri appellantur. Sed & multæ ci-
vitates eo nomine fuerunt, quarum
certe

venit. Deinde pedestribus copiis Pelusium petere
jussis, ipse cum expedita delectorum manu Nilo am-
ne vectus est: nec sustinere adventum ejus Persæ,
defectione quoque perterriti. Iamque haud procul
Memphierat: in cujus presidio Mazaces prætor
Darii relictus, Orio amne superato, octingenta talen-

ta

certe unus Stephanus numerat qua-
tuor, voce *Χαροξ*, interque eas item
unam *Alexandri*. Sic enim ibi legen-
dum. *Χαροξ Ἀλεξάνδρου τοῦ πρὸ τοῦ
Κελανῶς ὁ Φρυγίας, ὅθεν Ἀλεξάν-
δρου ὁ Φιλίππου ἱεροῦ πειδισμένος.*
Castra Alexandri, regio ad *Celanas*, ubi
Alexander Philippi filius castra habuit.
Sic auctore Strabone lib. 16. *παλαιὰ
Σαούρ εἰδος χαροκας αὐτοῦ πρὶν*).
multis locis *characes*, sive *castra Sesostridis*
appellantur, scilicet ubi ille castra
metatus fuerat. Sic in Hirtii bello
Hispan. cap. 8. *grunus est excellens na-
tura, qui appellantur Castra Posthumiana*.
Livius 32. 13. *Rex primo die ad Castra*
Pyrrhi pervenit. locus quem ita vocant,
est in Triphylia terra Meloidis. an Molot-
idis, aut Molossidis, ut vocat 8. 24. an
potius leg. Elisidis, ubi Triphyliam con-
stituit Eustach. ad Dionys. vers. 409.
Alia ab his sunt *Castra Pyrrhi*, quorum
34. 27. meminit. *Πύρρου χαροξ*,
haud procul Lacedæmone, ut videre
est tam ex illo loco, quam ex Polybio
5. 19. Lego & *Castra Corneliana* in Cæ-
sare de bello Civ. 2. 24. haud dubie no-
minata à Scipionum altero. Sic in u-
niversa Europa plurimæ passim sunt
urbes, quæ ut originem debent castris,
ita & nomen receperunt. *Freinsh.*

Nilo] Quo tempore credo accidisse,
aut saltem paulo post, quod narrat
Lucanus 2. 272.

*Summus Alexander regum quos Mem-
phis adorat.*

Uridi Nilo, missi que per ultima terra

*Æthiopum lætes: illos rubicunda perusti
Zona poli tenuis; Nilum videre calen-
tem &c.*

Scilicet origine, cujus pervestigandæ
gratia missi fuerant, non reperta. Ale-
xander enim summo studio inquisivit
in caput ejus amnis. adeo ut Maximus
Tyrius pr. Serm. 25. prodiderit: nihil
consuluisse *Hammanem*, præterquam de
Nili fontibus. Certe ad Olympiade mat-
rem postea scripsit: existimare se, fontes
Nili abs se reperi eos. teste *Arria* 6. 1.

Memphi] Ubi & ludos edidit, cum
reliquis diis, tum *Apidi*. *Arrian*. 3. 1.
Sed & in honorem avi sui *Persei* coro-
nari jussis victoribus laurea, quam
Perseus *Memphi* seseisse traditur. cum
alias laurum amaret, quæ *Daphnoides*
appellatur, & ab eo *Ἀλεξάνδρου σίφου*.
Vide *Plinium* 15. 13. & 15. 30.
nam alii ad *Alex.* paridem id referunt.

Mazaces] Editi *Astaces*. supra 4. 1.
Prætor urbis *Memphæos* nominatus est
Mazaces seu *Maxaces*. An *Astaces* fuit
totius *Ægypti* præfes, *Mazaces* tantum
urbi præfectus? an interim extinctus
est *Mazaces*? *Raderus*. Ego sequutus
Loccenium, *Maxacem* hoc loco repo-
nendum esse arbitratus sum: hoc ma-
gis quod alias etiam editiones huc al-
ludere conjiciam, ex eo quod *Buntin-*
gus in *Chronolog.* ad *Olymp.* 112.
proposuit: *Alexander Magnus descen-*
dit in Ægyptum. Fuit autem illo tempore
præfectus ibi Mazabes &c. forte typothe-
tz errore ex loculorū vicinia nato, pro
Mazaces. qua in re *Freinsh.* assentio.

Orio] Junii scriptura est sine amnis
nomine.

ta Alexandro; omnemque regiam suppellectilem tradidit. A Memphi eodem flumine vectus ad interiora Egypti penetrat: compositisque rebus ita, ut nihil ex patrio Egyptiorum more mutaret; adire Iovis Hammonis oraculum statuit. Iter, expeditis quoque

nomine. Extra ordinem versus est, *Oxion* & *Oxo*. Locus affectus nomen verum perdidit: vetustissimus tamen codex Augustanus S. Udalrici, & Ms. Constantiensis, nomen præfert, quod Modius posuit, *Oran*. Glarumani editio *Oxio* *amne* legit, Argentina vetus eodem modo, *Raderus*. Sed Ortelius in voce *Oran*, vitiosum locum esse censet, & sic restituendum: *ocius amne superato*. Nilo nempe. de eo enim, ait, hic sermo: neque alium hoc tractatu ullum esse quo Memphi ad interiora Egypti navigari possit, omnes Geographiarum periti mecum confiteantur necesse est. Quia

Unicus in terra Egypti totius amnis, teste Lucretio 6, 680. Pro *ocius*, qui malit, *hacce* legat. Hæstius Ortelius. Ego ex eadem ratione cogitabam rescribi posse; *ocius amnis superato*. amnem enim simpliciter vocavit, securus nisi de Nilo accipi non posse. Sic Sueton. Aug. 67. de pædagogo C. Cæsaris in Tiberim præcipitato agens, non expressit nomen, contentus dixisse: *præcipitavit in flumen*. Nam juxta *Memphin Nilus in duo ingentia brachia dividitur: quorum unum, nempe Pelusiacum, ad ortum: alterum, Canopicum, ad occasum in mare mediterraneum influit*. Wendelinus in admirandis Nili cap. 25. Atque hanc scripturam firmat Arrianus 3, 1. qui & ipse Pelusiacum ostium ab Alexandro transmissum intelligit his verbis: *ἀφίκετο ἐς Ἡλιόπολιν, οὗθεν δὲ διέρχεται τὸ πρὸς τὴν Ἰκνὸν ἐς Μάμφιν*. Prius enim, quod & Raderus notat, Heliopoli fuit, ubi congressus cum Egyptio sacerdote, didicit veterum

Deos nihil aliud fuisse quam homines.

Compositisque rebus] Persæ tenuerunt Egyptum annos 112. post Cambysen, usque ad Darium Nothum Artaxerxis filium. Recessit tamen ante à Dario Hytaspis F. Olymp. 73. Sed post quadriennium per Xerxem recepta est Olymp. 74. defecit iterum à Dario Notho anno regni 11. Olymp. 91. anno 3. Recepti Ochus Rex Persarum Olymp. 107. anno 3. pulso inde Nestanebo in Æthiopiam, ut alii, in Macedoniam; unde fabula nata de Olympiade & dracone, quod Nestanebus magicam exercevit. Sed jam natus erat Alexander Olymp. 106. anno 1. septem annis prius quam Nestanebus ex Egypto fugeret. Egyptum Persis extorsit Alexander Olymp. 112. anno 2. Macedones tenuerunt ad Cæsarem Augustum annos 295. Augustus in formam provinciarum redegit. *Rad.*

Hammonis] Ut sic potius scribendum credam, quam Ammonis, facit inter alia & Festi epitoma, quæ serie litterarum concepta, adspirationem inesse voci aperte testatum facit. nec valde moveor, quod vox *ἄμμω*, quod arenam signat, unde nomen deatitro factum voluit, adspirationem non agnoscat. Scimus enim in nominibus haud paucis idem accidisse, postquam aliam in linguam migraverunt. Nec de originatione illa nimis certum est: nam sane quam liberales fuere Græculi, in omnium ferme nationum locorumque nominibus ex suo sermone deducendis. Præterea nec omnibus illa satisficit. plures enim commenti sunt. quippe alii ab ejusdem nominis pastore deduxerunt.

*que & paucis vix tolerabile, ingrediendum erat : terra
cæloque aquarum penuria est : steriles arena ja-
cent;*

duxere, ut auctor est Eustach. ad Dionys. v. 212. Herodorus ab Aegyptiaca voce. Ἀμὼν enim illos vocare, quem Græci Δις. Quod fortassis nonnihil juvet Melanchthonem, Reineccium, & eos quos innuit Boissardus de divinatione. quo loco de Hammonis agit, qui consentaneum esse censent, *Hammonis appellatorem fuisse eandem, quæ est Chæm.* Quod eo magis accedit ad veri similitudinem, quo certius constat, posteritatem Chami ea loca occupasse: ipsam quoque Cyrenen, nomen habere mere Hebraicum; *fontis enim urbem sonat.* nec inutilis esset conjectura, ita appellatam à fonte solis, ad Hammonis delubrum, qui est in Cyrenaica regione. Chamum autem illum esse Hammonem, etiam hoc argumento dubites, quod Diodor. 3, 68. scribit Ammonem fuisse regem Libyæ: item quod fabulæ de Saturno, qui patrem castraverit, non temere aliam originem quis assignaverit, quam factum illud Chamis, quod refertur Genes. 9, 22. Atque huic opinioni firmamentum ingens accedit ex traditione qualiscunque Berosi lib. 3. qui scribit Chamum qui odio haberet patrem, apud quem alios filios post ipsum genitos potiore loco videbat esse, in ebrietate jacentis virilia comprehendisse, & magicis susurris eum effecisse sterilem: quod ipsum, quid aliud est quam Græca fabula, castratum ab Saturno patrem fuisse: scilicet ab hoc ipso Chamo, quem & Saturnum ab Aegyptiis appellatum fuisse, eodem Berosi loco refertur. Nec valde obest, quod hic Hammon, non Saturnus vocetur, sed Jupiter. Nam & inter Joves Cælo patre editum fuisse, Cicero de natura deor. 3, 21. tradit. Non ignoro tamen ab eodem Beroso patrem Hammoni tribui Tritonem, sed posset

dicti, idem nomen commune fuisse diversis. *Freinsb.*

Iter.] Hoc rerum scriptores, alique testantur. Præter hos Seneca Nat. quæst. 2, 30, 2. de Cambyse signate narrat, quam male expeditio illi Æthiopica cesserit. quam historiam ex Herodoti 3, 26. descripsit, & quodammodo interpretatus est Justinus 1, 9. compendio: *Ad Hammonis quoque nobilissimum templum expugnandum exercitum mittit (Cambyses.) qui tempestatibus & arenarum molibus oppressus interiit.* Plutarchus Alex. c. 46. idem quod Herod. sed addit L. M. fuisse arenis ex Cambydis copiis oppressa. *Id.*

Terra cæloque.] Hoc sumpsit à Sallustio, qui in Jugurthino 17, 5. de Africa, *Cælo terraque penuria aquarum.* Popma. Hinc *Libya*, quasi *λειπεινία ἔχουσα πλῦνιαν*, ut videtur Varroni apud Servium in Æneid. 1, 26. Malchus in vita Pythagoræ narrat Herculem *παλάμην εἰς τὴν Λιβύην τὴν ἀνυδροῦν*, *missum in Libyam aqua carentem*, instructum fuisse à Cerere quadam *τροφῇ ἀδιψῶν*, *nutrimento quodam quod sitim arceret*, quo non eguisse quendam Andronem Argivum, refert ex Aristot. de ebrietate Apollon. histor. mirab. 25. quippe qui tota vita sitis atque potus expertus, cum ad Hammonem proficisceretur, sicca farina vescens nullum adhibuit humorem. Ex prædictis mirum non est, iis locis aquam esse venalem, ut in l. 14. §. 3. de alim. leg. traditur. Hinc etiam *sicca* appellatur Libya Nemesiano Cynege. vers. 128. quæ *arenosa* Virg. Aen. 4, 257. *Idem.*

Steriles arena.] Lucanus 9, 382.

*Radimus in campos steriles, exarsaque mundi,
Qua nimirum Titani, & rara in fontibus unda.*

Sic

cent; quas ubi vapor solis accendit, fervido solo exurente vestigia, intolerabilis aestus existit. luctandumque est, non tantum cum ardore & siccitate regionis; sed etiam cum tenacissimo sabulo, quod praealtum, & vestigio cedens, agre moliantur pedes. Hac Aegyptii vero majora aëtabant. Sed ingens cupido animi stimulabat adeundi Iovem, quem generis sui auctorem, haud contentus mortali fastigio, aut credebatur esse, aut credi volebat. Ergo cum iis quos ducere secum statuerat, secundo amne descendit ad Mareotim paludem. eo legati Cyrenensium dona adtulere, pacem, & ut adiret urbes suas, petentes. Ille donis acceptis, amicitiaque conjuncta, destinata exse-

Sic Gellius 16, 11. ex Herod. 4, 173. narrat Pyllos illis in arenis periisse, cum arma in Austrum sumerent. Est elegans fabella. *Raderus*. De hac igitur dici potest, quod Poëta quidam de siticulosa regione:

*Ipse parens rerum quondam infelicibus
avis*

*Addidit, & multa sterilem damnavit
arena.*

Sic apud Claudian. de 14. Conf. Honorii vers. 436. legimus,

— *Libya squalentis arenas.*

Idque Pindarus Pyth. 4. stroph. 3. intellexisse voce κλαυσιφίων πιδίων Benedictus autumat: propter adustam terram. & arena turbines qui visum iter facientium offuscant.

Ingens cupido] Callisthenes apud Strabonem lib. 17. φησὶ τὸν Ἀλέξανδρον φιλοδοξῆσαι μάλιστα ἀνελθεῖν ἐπὶ τὸ χρητήριον, καὶ Περσέα ἡγεῖσθαι πρότερον ἀναβῆναι καὶ Ἑρεκλίαν. narrat Alexandrum ambitione, qua maxime ardebat, inductum ad id opaculum

contendisse, quod intelligeret Persum & Herculem prius eo ascendisse. Idem Arrian. 3, 1. & copiosius Strabone, qui addit Alexandrum genus etiam à Perso & Hercule duxisse. *Raderus*.

Mareotim] Duo maria locum (designatum pro Alexandria) undique aliuunt, alterum à septemtrione, quod Aegyptium dicitur; alterum à Meridie, quod Marea lacus, & Mareotis appellatur. Eum Nilus multis fossis, cum è superioribus partibus, tum à lateribus actis, implet. *Strabo*: Μάρεια πόλις ἐ λίμνῃ τῇ Ἀλεξανδρεία ὠρεῖται μένῃ: ἢ ἐ Μαιριῶντος λέγει, ἀφ' ἧς καὶ Μαιριῶντος εἶναι, &c. Marea civitas & lacus est, Alexandr. adjacens, & Mareotis dicitur unde vinum Mareoticum. *Stephan*, καὶ πόλιν.

Cyrenensium] Diodorus 17, 49, tum demum narrat occurrisse, cum dimidium itineris jam ad Hammonem confecisset. Arrian. 3, 1. Memphi auditos ait priusquam descenderet ad Mareotim, *Rader*.

Prim

exsequi pergit. Ac primo quidem & sequenti die tolerabilis labor visus: nondum tam vastis nudisque solitudinibus aditis; jam tamen sterili & emoriente terra. Sed ut aperuere se campi alto obruti sabulo; haud secus quam profundum aquor ingreſſi, terram oculis requirebant. Nulla arbor, nullum culti soli occurrebat veſtigium. aqua etiam defecerat, quam utribus cameli devexerant: & in axido solo ac fervido sabulo nulla erat. Adhuc sol omnia incenderat, siccaque & adusta erant omnia; quum repente, siue illud deorum munus, siue casus fuit, obducta cælo nubes condidere solem; ingens aestu fatigatis, etiamsi aqua deficeret, auxilium. Enimvero ut largum quoque imbrem excusserunt procella; pro se quisque excipere eum, quidam ob sitim impotentes sui, ore quoque hianti captare caperunt. Quatriduum per vastas solitudines absumptum est. Tamque haud procul oraculi sede aberant, quum complures corvi agmini occurrunt,

Primo &c. die] Quæro quot dierum iter fuerit à Mareotide lacu ad Hammonis templum? Variant etiam hoc loco auctores. Plinius à Memphi ad Hammonem xii. dierum iter ponit. Diod. i7. 19. inter arenas Alexandrum ait hæſſiſſe octo dies, primis quatuor diebus usum aqua à camelis deſecta, reliquis quatuor cœleſti imbre adiutum. poſtea ducibus corvis veniſſe ad regionem habitatam. Plutarchus Alexand. cap. 47. non diſtinguit iter. Arrianus 3. 1. ex Ariſtobulo docet. Alexandrum primis diebus iter haud procul à mari Parætonio ſeciſſe per regionem non omnino ſiccā, ſtadiis mille ſexcentis, hoc eſt, quinquaginta miliaribus Germanicis, quando triginta duo ſtadia unum miliare ex noſtrati-

bus conſciunt. Dein Ariſtobulus affirmat, petiſſe Alexandrum Meſogabam, ubi Oraculum eſt Hammonis, per regionem omnino ſterilem, ſabuloque impeditam, & aquæ inopem, ſed cœleſtibus aquis effuſis recreatum eſſe exercitum. Strabo à Parætonio ad Hammonem numerat ſtadia mccc. milliaria quadraginta cum ſemiſſe & octava. *Raderus.*

Culti ſoli] De hac Lybia Claudian. de raptu Proſerp.

— torrida ſemper

Solibus, humano neſcit manſueſcere cultu.

Omnia incend.] Bong. ora inc. Certe videtur aliquid latere; vix enim eandem vocem, omnia, ſtatim tam inepte repetiviſſet.

[Corvi] De corvis conſentiunt Ari-

X

ſtobulus.

runt, modico volatu prima signa antecedentes: & modo humi residebant, quum lentius agmen incederet; modo se pennis levabant, antecedentium iterque monstrantium ritu. Tandem ad sedem consecratam deo ventum est. Incredibile dictu; inter vastas solitudines sita, undique ambientibus ramis, vix in densam umbram cadente sole, contacta est, multique fontes dulcibus aquis passim manantibus alunt sylvas. Cæli quoque mira temperies, verno tempori maxime similis, omnes anni partes pari salubritate percurrit. Accola sedis, sunt ab Oriente proximi Æthiopum:

stobulus, Callisthenes, Diodorus, Plutarchus. Ptolemæus corvos in dracones transformat, quos ait clamore edito agmen præcessisse. Arrianus 3, 1, prodigium quidem aliquod ostensum putat, sed cujusmodi fuerit, propter scriptorum variantes sententias cunctatur dicere. Raderus. Adde Eustath. ad Dionys. vers. 212. Simile est quod refert Velleius 1, 4. Chalcidenses, &c. Cum in Italia condiderunt, hujus classis cursum esse directum alii columbe antecedentis volatu ferunt, &c. Sic Africam peragrans Libero, cum exercitus ejus siti premeretur, arietem ducem sequuti milites, eo ipso loco quo postea Hammonis delubrum fuit, ingentem æquarum vim reppererunt. Quæ quidem aut fabulosa merito creduntur, aut ex stulta atque nefaria superstitione orta: quod etiam in Christianæ professionis plebecula graviter norat Albertus Aqueensis, extremo lib. 1. expeditionis Hierosolym.

Ita undique] Alios hic nihil offendisse non miramur. est enim non sane nimis asperum; quod meas tamen aures radit. Lævigabis unius adjunctione literulæ, quæ geminanda; geminæ suæ occasione perit: Incredibile dictu, inter

vastas solitudines sita, undique ambientibus ramis &c. Sita, nempe sedes. Ita supervacuum, nisi ita mutes. Acidal. Ego superiora quoque sic scribam; Tandem ad sedem d. c. ventum, ea (incredibile dictu) int. v. sol. sita &c.

Silvas] Lucanus 9, 12.

Esse locis superis, testatur silva per omnem Sola virens Libyen: nam quicquid pulvere sicco

Separat ardentem tepida Berenici Leptim,

Ignorat frondes; solus nemus extulit Hammon

Silvarum fons caussa loco.

Accole] Non satis facit (inquit Glaucanus) hæc descriptio Geographia perito, quamquam eam ego corruptam & mutilam, denique male distinctam puto. Priorum enim versuum sensus de ortu & meridie, ubi distinguendus est, nascitur. Æthiopum, Troglodytarum & Arabum. Sed nec corruptus locus est, & distinctu facilius. Ita ergo interpunge: Accola sedis sunt ab Oriente proximi Æthiopum; in meridiem versi (alii versi) Arabes spectant, (malim spectat, ut referatur ad sedem) (Troglodytis cognomen est) horum &c. Raderus.

Arabes

thiopum: in meridiem versus Arabes spectant; Troglodytis cognomen est: quorum regio usque ad rubrum mare excurrit. at qua pergit ad Occidentem, alii Ethiopes colunt, quos Scenitas vocant: à Septentrione Nasamones sunt, gens Syrtica, navigiorum spoliis quastuosa. quippe obsident litora, & aestu destituta navigia notis sibi vadis occupant. Incola nemoris quos Hammonios vocant, dispersis tuguriis habitant: medium nemus pro arce habent, triplici muro circumdatum. Prima munitio tyrannorum veterem regiam clausit: in proxima conjuges eorum cum liberis & pellicibus habitant; hic quoque dei oraculum

Arabes] Qui Homero *Ἐρεμῶες*. Nam certo certius est, qui Homero, vocantur *Ἐρεμῶες*, esse ipsissimos eos, quos posterior Græcorum *Ἄραβες* vocavit. Rursus vetus poeta apud Galenum. Ladanum *ὡς γὰρ Ἐρεμῶες* nasci tradit, qui sunt Arabes. Celebre quippe est Ladanum Arabicum. *Salm.* Idem Strabo in 1. habet, qui & Possidonium in hac sententia fuisse tradit extremo xvi. Dionysio quoque *ὡς Ἰεραγίης* pars sunt Arabiz. Sed si sic Arabes dicti, tanquam Occidentales, à quibus nomen hoc acceperunt? Num à Persis? Sed lingua horum alia. An à Syris vel Babylonis? At hi sunt circa meridiem. Num ab Ægyptiis? Atqui isti sunt ab ortu. Quare potius censeo, primo Arabas dictos qui Arabiz desertum incolunt: hinc nomen etiam aliis tributum. Quinquam non absurde dixeris, sic vocari Arabiam, quasi colluvie hominum. Quippe etiam *ἄραβος* mixtura. Vossius.

Troglodytis] Hos enim etiam Arabum esse partem atque consanguineos, ex Josepho patet, qui Antiqu. 1, 16.

scripsit, Abrahami filios è Cetura occupasse Troglodyticam, & Arabiz felicis partem. Raderus ait, hodie *Abassinos* dici; regnum *Barnagas* indigenas nominare.

Scenitas] Quidam libri *Symnos*, quos Raderus ait posse videri *Simos*, quorum mentio apud Diodor. Ego vero nullos ibi reperio *Simos*, sed *Symen* quandam insulam, quæ tamen huc pertinere non potest.

Nasamones] Hunc locum Curtii aperiant nobis versus Lucani 9. 138.

Hoc tam seque solum gratas non exserit herbas,

Quas Nasamon gens dura legit, qui proxima ponto

Nudus rura tenet, quem mundi barbara damnis

Syrtis alit; nam litoribus populator arenis

Imminet, & nulla portus tangente carina

Novit opes: sic cum toto commercia mundo

Navfragiis Nasamones habent.

Veterem] Sebifius malebat *veterum*.

Dei oraculum] Cujus originem Nigidius

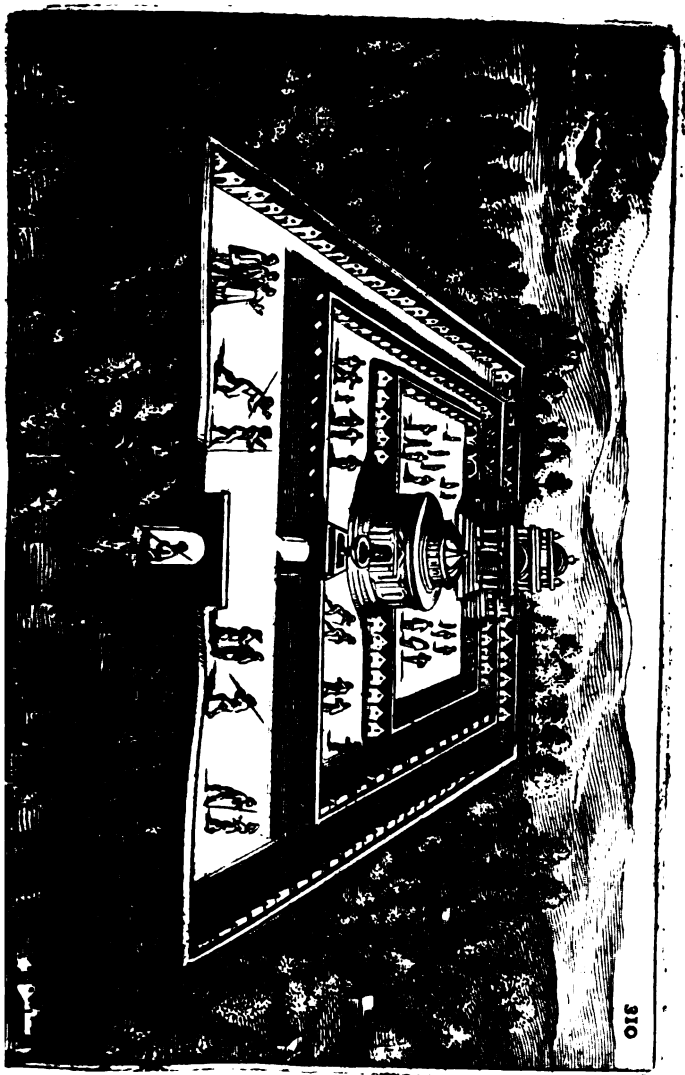
*lum est: ultima munimenta satellitum armigerorum-
que sedes erant. Est etiam aliud Hammonis nemus:
in medio habet fontem, aquam Solis vocant: sub lu-
cis ortum tepida manat; medio die, quum vehemen-
tissimus*

gidius apud Casarem Germanicum ad Arati arietem, refert ad arietem, qui subito ex arenis extitit, cum Bacchus illac exercitum duceret. Immortali autem, inquit, honore donatum, (inter alia nempe Zodiaci seu signiferi) quod cum Liber exercitum in Africam duceret, & aqua inopiam pateretur, subito aries ex arena exivit, & Liberum cum suo exercitu ad aquam divinitus perduxit. Hoc facto Liber eum arietem Jovem Hammonem appellavit, eique sanum magnificum fecit, eo in loco, ubi reperta est aqua; & abest ab Alexandria itinere dierum novem; locus arenosus, & serpentum multitudine plenus, & ab arena Ammon est nominatus. Ita forte quoque apud Hyginum volum. II. in ariete Hermippus dicit: quo tempore Liber Africam oppugnavit, &c. aries quidam, foris ad milites eorum errans pervenit, quos cum vidisset, suam sibi praesidium paravit. Milites autem qui eum fuerant conspicati, eum pulvere & aestu pressi, vix progrediebantur: tamen ut pradam ex flamma petentes arietem sequi coeperunt usque ad eum locum, qui lovis Hammonis postea, templo constituto, est appellatus. Quo cum pervenissent, arietem quem insensui [sic lego] fuerant, nusquam invenire potuerunt. Sed quod magis hic fuerat optandum, aqua magnam copiam in eo loco nasci sunt. Corporibusque recuperatis Libero statim nunciaverunt. Qui gavisus, ad eos fines exercitum duxit, & lovis Hammonis templum cum arietinis cornibus simulacro facto constituit, arietem inter sidera figuravit. Diodorus 17, 50. templum ejus ab Aegypto Danao conditum prodidit. Idem 3, 73. Hammonem Libyæ regem

fuisse scribit. Idē. Traditur, inquit, Ammon galea in bellis usus, cujus insigne fuit arietis caput. Sunt qui ipsum affirmant naturam utroque tempore parvula habuisse cornua, propterea filium ejus Dionysium (Bacchum) parvisse aspectu: posterisq; traditum deum hunc cornua gessisse. Idem 1, 13. Suidas à pastore vocatum vult, qui id templum primus exerecit. Frein.

Aquam solis Forte leg. *fontem quem solis* &c. praesertim cum ita videam legere Pal. 1. & ceteros quoque scriptores sic vocare. Meminit ejus praeter historiae nostrae scriptores Solinus c. 27. Plinius 2, 103. qui ex uno hoc fonte duos videtur facere. Scilicet legerat Hammonis fontem hac natura esse: deinde apud alium auctorem, hujusmodi fontem esse in Troglodytis, ergo pro duobus habuit, cum non succurreret, hanc, quisquis est, ipsum fontem Hammonis adnumerasse Troglodytis ob vicinitatem locorum. Quam ob causam Garamantidi regioni eum adnumerare videtur Altiastod. Chronol. ad Africa: Garamantis regio, ubi est fons qui friget calore diei, & calet frigore noctis. Sed & Lucan. 9, 511. Garamantis eum fontem tribuit. Quamquam, quam in opido Delbris fuisse Solinus ait, c. 29. ex Plin. c. 5. videatur abire ab illa sententia. Hunc enim fontem Solis in hujus nominis opido fuisse, nemo ex histor. Alexand. scriptoribus dicit. Benjaminus urbem hoc nomine fons Solis sive Ein-Schemes collocat in Aegypto; quam doctissimus ejus interpres conjicit esse Heliopolin. Ipsius vero rei causam nititur reddere Lucetius 6, 848.

Efficiens

tissimus est calor, frigida eadem fluit; inclinatio in vesperam calefcit; media nocte fervida exaestuat; quoque propius nox vergit ad lucem, multum ex nocturno calore decrefcit; donec sub ipsum diei ortum adfucto tepore languescat. Id quod pro deo colitur, non eandem effigiem habet, quam vulgo diis artifices adcommodaverunt: umbilico maxime similis est habi-

186,

Effigiem] Alii scriptores Hammoniatietis formam tribuunt, eumque arietina fronte expriment. Inde Agellius III, 3. meminit *historia Oraculi Arietini*, quod a forma Jovis desumptum est. Phæsto dicitur *ἄρειος*. sicut Luciano *ἄρειος*. quibus consentiunt veteras Christiani. Extant hodieque nummi, in quorum una parte caulis Laferpicii est impressus, in altera corniger Hammon. cujus imitatione Alexandrum bicornem vocatum fuisse, initio libri tertiū docuimus. Hinc exaperunt Cyrenenses in suis tetradrachmis pro Jove cornigero Alexandrum cornutum cudere, adulantes scilicet vanissimæ regis superbiz. Apud Scaligerum, ubi de primo Hyperberezæ Alexandro agit, videre licet vetustiore nummum forma barbati ac cornuti Jovis percussū, nec non recentiore vulgū Alexandri cornuti & imberbis. Ex utriusque vero altera parte Siiphium est, Angelicæ nostræ, ut recte judicat, simillimum. Male autem Tzetzes ex Aristophanis Scholiaste opinatur Cyrenzos in numismatis suis Siiphium expressisse, cum revera id Africanis tribuendum sit. Neque hæc Tzetzis traditio est, sed ipsius Aristotelis, quod Scaligerum fecellit, ut ad Solinum advertit Salmasius. Cæterum idem subsequeutes Macedoniz reges usurparunt, ut cornua gellarent in casside. cujus rei documenta habet Lazius libro primo rerum Græcarum,

ut & Zamotius in analectis antiquitatum Daciæ. Sed omnia hæc verissima judico, quæ tamen Modium in errorem duxerunt, cum alia sit facies Hammonis, quæ pro Deo culta fuit, alia quæ pro icone habebatur. Hæc quippe arietis similis perhibetur, cum illa specie umbilici fuerit, quem author noster describit. Blanch.

Umbilico &c.] Umbilicum hic interpretor rem aliquam eminentem (ut umbilicus in concharum genere, aut in corpore humano) *meta insit*, veluti conum, aut quadratum, aut rotundum: quemadmodum voluminibus jam fere absolutis (teste Porphyrio) ornamento & usus apponi solent, atque etiamnum hodie extrinsecus globi dimidiati forma apponuntur. Prisca enim gentilitatis homines hac informi forma non raro deas suas indicasse potius quam effigiasse, documenta sunt multa. In templo Delphico, ut refert Strabo lib. 6, umbilicus conservabatur fasciis velatus, ad demonstrandum quod hic locus in umbilico, hoc est, medio terrarum esset. Eratque, ut Pausanias lib. 10. refert, ex candido marmore. Veneris deæ enim signum, apud Cypro Paphum, auctore Tacito H. 2, 3, continuus erat orbis, latiore initio, tenuem in ambitum, meta modo, exsurgens. De eadem fere idem Maximus Tyrius Orat. 38. nisi quod albæ Pyramidi similem fuisse dicit. Idem ibidem scribit, Arabes deum suum tetragono lapide significare, & ut Suidas in Ἰδὸς Apollinis habet, nullā figurā incisa, qui hoc de Arab.

tus, smaragdo & gemmis coagmentatus. Hunc quum respon-

Petræis dicit, quorum hunc deum, Martem ait. Informem lapidem facit eundem Minutius Felix. Pessimus quoque in Phrygia, lapidem pro matre deorum habuisse, auctor est Livius 29, 11. Silicem Arnobius lib. 6. non magnum, coloris survi atque atræ, angulis prominentibus inaequalem; lib. 2. lapidem nigellum dicit Prudentius. De Solis sive Heliogabali figura Herodianus 5, 5, fere idem quod Curtius de Ammonis: sunt enim hæc ejus verba, Politiano interprete: Simulacrum nullum Græco aut Romano more manu factum ad ejus dei similitudinem. Sed lapis est maximus ab imo rotundus, & sensim falligiatus propemodum ad coniformam. Plura ibidem Schottus, quem inspicias. (Addi potest ex Apuleio lib. xi. Isidis effigies, non pecoris, non avis, non fera, ac ne hominis quidem ipsius confimilis &c.) Habes apud eundem in nummo æreo Imperatoris Antonini umbilicum expressum. Aliter tamen interpretatur umbilicum. Nullo negotio ostendam, oraculam Jovis Ammonis (quod Arriano teste 3, 1. ἀρετὰς ἐνέχου εἶναι: infallibile dicebatur esse) nihil aliud fuisse, quam chartam, quam vocant marinam, pyxidem nauticam, seu magneticam rite junctam. idque hac ratione probō. Q. Curtius inquit, Umbilico maxime similis est (ergo chartam marinam & pyxidem nauticam præsentavit) habitus smaragdo & gemmis coagmentatus. Quippe linea illa, earumque extremitates, circumferentiam circuli contingentes, qua vel cardines quatuor mundi, vel reliquos octo rhombos principales, vel denique residuos ventos intermedios designabant, aliis gemmis & coloribus, ut sit, fuerant insignita. Hunc (Iovem Ammonem) cum responsum petitur, navigio aurato gestant sacerdotes, cum multis argenteis pateris ex utroque navigii latere pendentibus. Ad Curtium redeamus. Habitus (nam sic jungenda verba sunt) smaragdo &c. Mens Curtii: quod pro deo colitur, form. m. ha-

bet umbilici, vestis: habitus, non alius quam materia umbilici est, ex smaragdo & variis gemmis compositus. Diod. 17, 50. Simulacrum dei ex smaragdis & aliis quibusdam constat. Herodianus. Quia tamen vox habitus non pro materia, sed materiæ forma apud scriptores accepta legitur, ut, habitus corporis, vocis, hominis quiescentis, sedentis, cubantis, & quæ sunt hujus generis, fortassis verius exponemus verba Curtii in hanc sententiam: Umbilico maxime similis est habitus, smaragdo &c. Hæc interpunctio est omnium antiquorum Codicum, quæ refert hunc intellectum verborum: umbilico similis est habitus, seu forma, species, modus, facies ejus, quod pro deo colitur, lapidis, inquam, qui constat ex smaragdo & aliis gemmis, sed factus in modum umbilici. (Huic sententiæ & ego accedam.) Erunt fortasse, qui hoc modo rem interpretabuntur: Effigies similis est umbilico; habitus seu vestis, cultusque umbilici est ex smaragdo & gemmis coagmentatus. Non incommode sane. Sed nusquam lego, lapidem pro deo cultum, fuisse alia veste contextum. Thebanus enim Jupiter non lapis fuit, sed statua Jovis aræcina fronte, quam pelle contegebant. Si porro quæras quantus fuerit lapis umbilici? respondebo id nusquam ex ressum; fas tamen esse, ab exemplo Arabum docere, de quibus est apud Arnob. lib. 6. & Suidam in ὁδὸς Ἀραβ, illos rudem lapidem pro Marte coluisse, quadratum, informem, longum pedes quatuor, latum duos, incumbentem aurea basi. Hammonis lapidem parvum non fuisse licet existimare, quod illum ætroginta sacerdotes humeris in aurea navis gestarint, quo forte fortuna dei nutus eos ægit. Diodorus 17, 50. Rader. Vide ad illustrent verba Aristotelis in libro περὶ κόσμου, mundum universa continentem umbi-

lico

responsum petitur, navigio aurato gestant sacerdotes; multis argenteis pateris ab utroque navigii late-rependentibus. sequuntur matrona virginesque patrio more inconditum quoddam carmen canentes, quo propitiari Jovem credunt, ut certum edat oraculum. At tum quidem regem propius adeuntem maximus natu e sacerdotibus filium adpellat, hoc nomen illi parentem Jovem reddere adfirmans. Ille se vero ait, & accipere, & agnoscere; H U M A-

N Æ

lico comparantis: Βοικε ὁ ὄπτις, ἐν τῷ μικρότερον, ὡς ῥηθὲν καὶ τὸ κρομμυ τοῖς ὀμφαλοῖς λεγόμενοι τοῖς ἐν ψαλίσι λίθοις, οἱ μὲντοι κέρδροι καὶ τῶν ἐν ἐκείνοις μίξας ἵδουσιν, ἐν ἀεμυρία τρεῖς καὶ ἐν ταῖς τ' πᾶσι χύμας τ' ψαλίδας καὶ ἀπὸ τῆς. Enimvero non tam absurda quam pusilla comparatio, si mundum cum illis lapidibus componamus, qui in operibus fornicatis, forficis in modum dispanfi conformatis, structura sese interfecante, umbilici vocantur. Etenim si lapides in medio collocati, qua parte scilicet utroque versus structura arcuata panditur, quasque oneri cedit, in coherencia continent atque in constructione ordinata totam formam operis, immobilemque afferant.

Smaragdo] Circum ea enim loca nascitur. Plin. 37. 5. vide.

Cum responsum petitur] Hoc observandum ex Diodoro 17. 50. Herodoto, Callisthene, Homero, & aliis, multa oracula nutu duntaxat esse data à diis paganorum, ut & hoc Ammonis. Eustachium vide ad Dionys. Afrum vers. 212. Strabonem lib. 17. ubi de Hamnone. *Rader.* Tamen Boissardus nonnulla Hammonis oracula refert, tanquam voce reddita: quem adi in opido de divinatione.

Filium] Eustath. in Dionys. Afr. vers. 212. sorte ex Plutarcho cap. 19. narrat, videri nonnullis errorem id artificis fuisse, qui Græcæ linguæ non satis peritus, quum Alexandrum blande παῖδιν filium, appellare vellet, sic dixit, παῖ Διός, fili Jovis. Quam tamen opinionem vix sane probabilem, non sequutus est Curtius. ne enim errore lapsus videretur, addit: hoc nomen illi parentem Jovem reddere. Verisimilius Orosius ex Justino 11. 11. subornatum ab Alexand. sacerdotem regi volenti respondisse. quod magis adhuc credibile faciunt multa circa ea tempora corruptæ Pythiz documenta, ut responderet quod cuique corruptorum expetitur esset. Vide Herod. 5. 63. 6. 66. Thucyd. 5. 3. Non contemnendum est, quod cap. 3. Plutarchus tradit, Philippo Delphos mittenti responsum fuisse, ut præcipua religione cole-ret Ammonem, sive jam tum ea dæmonum fuit conspiratio, sive temere datum oraculum ex posterioribus eventibus observari corruptum, aut etiam plane confictum est. Freinsh.

Accipere] Famam ejus rei multum valituram credebat ad debellandos hostes, ut ipse innuit infra 8. 8. Deinde etiam ignominiam sibi patri incerti, & infamiam adultera matris abolere voluit, ut Orosius 33. 6. judicat. Sic enim jam

X 4

olim

NÆ *sortis oblitus*. Consuluit deinde, an totius orbis imperium satis sibi destinaret pater? *vates, æque in adulationem compositus*, terrarum omnium rectorem fore ostendit. Post hac institit querere, an omnes parentis sui interfectores pœnas dedissent? *Sacerdos* parentem ejus *negat* ullius scelere posse violari: Philippus autem omnes interfectores luis-

se sup-

olium natalium suorum dedecora velavisse didicerat omnes fere eos, qui deorum aliquem patrem sibi mentiebantur. Hanc igitur originem, quacunque causa ambitam, variis postea modis ostendit Alexander. Nam inde est quod, teste Clemente Alexand. in admon. adversus gentes, pulchrum hominis vultum cornu dedecoravit: Inde quod in Ægypto Ammoniam urbem condidit, postea Paratonium vocatam, ut auctor est Strabo lib. 17. Freinsb.

Humine sortis oblitus] Quamquam vulnera, venena, mors illum sæpè suæ sortis admonuerunt. Pater Alexandri, Philippus, ut nunquam se hominem in tanta felicitate oblivisceretur, quotidie præcepit ephebo, ut mane ingressus Regis conclave, proclamaret: *Philippus, memento te hominem esse*. Ælianus hist. var 8, 15. Notatur etiam Sibyllæ Alexandrum:

Post civem Pelles, oriens cui paruit omnis Dives & occasus domitori, quemq, Philippo

Resistit Babylon, demonstravitq, putatum

Ammonis falsa toris ortum semine fama. Raderus.

Quin & ipse Alex. dualius rebus commoveri se dicebat, quo minus fidem haberet his, qui sese deum esse prædicarent, nempe somno & Veneris usq: quod in his degeneraret, plusque solito afficeretur. Plut. de discrim. adulator. & amici cap. 53. Idem auctor in vita c. 50. & apophth. cap. 39, scribit: *jaculo eras ictum, mul-*

tis concurrentibus eorum, qui ipsum saepenumero solabant deum salutare, dixisse: hoc quidem sanguis est, ut videtis, non ille (versus est Homeri [A. E. v. 310.]

Humor, qui superum manas de corpore divinum,

Quod tamen dictum diversimode refertur.

Æque in adulationem compositus] Si recte percipio Curtium, ostendit alium fuisse maximum natu sacerdotem, qui Alexandrum filium Jovis appellavit, alium hunc vatem, æque ac illum compositum in adulationem. Quod notandum investigando istius pseudohierarchiz ordini. Freinsb.

Possè violari] Potuerunt tamen ejusdem farinae alii. Nam & Diomedes Venerem vulneravit; apud Homer. [A. s. v. 336. Recenset deinde Martem ab Oto & Ephialte ligatum; Junonem ab Hercule, quin & Plutonem, sagitta percussos. Sic apud Pausan. l. 8. Minerva a Thetide in femore percussa legitur, & alibi similia multa.

Philippi] Sic ipse distinguit inter Philippum & patrem suum in epist. ad Athenienses apud Plutarch. cap. 50. *accepistis Samum ab eo, qui tum dominus & pater, meum nominabatur: Philippum me indicans.*

Omnes] Sic quidem & Appianus testatur lib. 2. de bello civili in fine. hic quidem sortasse vere: sed falso vates Ammonis. nondum enim eo tempore pœnas dederat Alexand. Lynceus, quem in Philippis quoque cadema conjun-

se supplicia. *adjecit*; invictum fore, donec excederet ad deos. *Sacrificio deinde facto, dona & sacerdotibus, & deo data sunt; permissumque amicis, ut ipsi quoque consulerent Jovem. Nihil amplius quasiserunt, quam an auctor esset sibi divinis honoribus colendi suum regem?* Hoc quoque acceptum fore Jovi *vates respondit. Vere & salubriter aestimanti fidem oraculi, vana profecto responsa videri potuissent: sed FORTUNA, quos uni sibi credere coëgit, magna ex parte avidos gloriae magis, quam capaces facit. Jovis igitur filium se non solum adpellari passus est; sed etiam jussit: rerumque gestarum famam,*

conjuxisse cum Pausania pro comperto fuit. Curtius 7, 1.

Fortuna] Hæc sententia non alium quam ipsum Alexandrum respicit; ad quem etiam priora referenda: *aestimanti fidem oraculi vana responsa videri potuissent.* nec quicquam apertius. non enim sine dubitare Curtius, addens eam *avidos potius gloria quam capaces facere, hoc est, velanos atque vanos redde:* quo certe pacto quanto avidiores sunt gloriæ, tanto indigniores minusque capaces ejus sunt. Est tamen qui sic interpretetur: Fortunam Alexandri plerisque persuasisse, eum aliquid majus homine habere, quamquam agnoscerent falsum fuisse oraculum. *Freinsb.*

Etiā jussit] Non quidem statim, sed *Perseum regno in suam potestatem redacto.* *Alian histor. nat. 2, 19.* Unde ista quæ passim memorantur a scriptoribus: *Gorgum armorum præfectum custodia, re cum Alexandro (qui tum Bacco sacrificaverat in Ecbatanis) communicata, jussisse proclamari, se Alexandri filium tribus auctorum millibus coronare.* Sic infra 8, 5. ex compa-

Rege post aulae stante, ut persuaderetur Macedonibus adorandi regis ritus; cum jam *Jovis filium non dici tantum se, sed etiam credi vellet.* Verum & tunc temporis Callisthenes, & alias semper, non defuere, qui vecordi ambitioni obviam irent. Sic *Anaxarchus cognomento Eudæmonicus, cum aliquando in morbum incidisset Alexander, & ei medicus sortitionem imperaret fieri, ridens Anaxarchus: At nostro deo (inquit) in cochlearis sortitione spes sita est?* Non defuerunt tamen vilia capita; qui amentiam hominis, foedissima simul & nefaria adulatione stimularent. Nam, eundem illum Anaxarchum, Satyrus apud Athen. 6, 13. tradit, iter cum Alexandro facientem, cum subito tonnisset, dixisse: *numquid tu hoc fecisti, o fili Jovis?* Variat tamen nonnihil Plutarch. cap. 50. Et eodem Athenzi loco quidam Niceias: *quid, o rex, nobis fiet, quando vos deos hac tormenta premunt? Quin & fuerunt (de quibus & Alian. 2, 19. videtur innuere) qui eum publice inter deos referrent, tertiumdecim in deorum numerum adscribentes, ut ait Clemens Alex. in admonit. ad gentes Cujus accessione infirmius confirmatur*

famam, dum augere vult tali appellatione, corruptit. Et Macedones, adsueta quidem regio imperio, sed maiore libertatis umbra, quam cetera gentes, immortalitatem adsectantem contumacius, quam aut ipsis expediebat, aut regi, aversati sunt. Sed hac suo quaque tempore reseruentur. nunc cetera exsequi pergam.

CAP.

judicium Cl. Salmastii ad Lamprid. Alex. cap. 53. de loco Chrysothomi ex homilia xxvi. in poster. ad Corinthios, ubi docet, virum illum sanctum, dum scriberet Alex. Magnum à Romanis decimum tertium Deum fuisse factum, in hoc tantum errasse, quod Romanis adscripserit, quæ Atheniensibus aliisque Græculis erant tribuenda. Nam & Athenienses, ut erant mutabiles, deum fecisse tandem Alexandrum, innuit Plutarch. in Lycurgo oratore c. 4. & Apophth. cap. 68. Ex tabella Ægyptiaca, quam retulit Pierius Hieroglyph. 1. 7. argumento est, apud illas quoque gentes habitum fuisse pro deo. Ex ejus successoribus solus Antipater vocare noluit deum, ut auctor est Suidas. Quod si quoquam in loco divinis honoribus coli debuit, certe Alex. debuit. Quæ & alludit noster in fine hujus hist. & Dio Chrysost. orat. 32. Ne igitur & vos talis furor apprehendas, ob rem nam quem habetis propter Alexandrum, nam & ille

dictus est Iovis filius. Habuit & templum apud Arcenam urbem. Lamprid. in Alex. Severo cap. 5. De qua urbe obiter indicandus error Ortelii, qui hoc nomine vocatam eam ait: est enim Arcena urbs proprio vocabulo Arcæ, quomodo urbem Romanam, Alexandrinam &c. passim dicunt auctores. Arcæ igitur dicebatur urbs illa, in Libano sita, cui Iosephus Antiqu. 1. 7. Arucæum conditorum tribuit. & 5. 1. Aferitis cessisse scribit, alio nomine Actipum vocatam, meminit ejus & Stephanus. Vide omnino Scaliger. in Euseb. ad num. m. m. c. c. x. l. i. In ea igitur urbe, vel apud eam templum Alexandro fuit. Nec destitit diabolus callidis ludibriis confirmare miserorum superstitionem, excitato etiam spectro, quod comestabundi & bacchantis more cum 400. fere hominibus Mysiam atque Thraciam pervagatum est, nomen atque vultum Alexandri circumferens, ut scribit Xiphilinus in Avito.

CAP. VIII.

In Ægypto Alexandria condita; variæque Alexandri bellicæ expeditiones.

Alexander ab Hammone rediens, ut à mari ad Marcotim paludem, haud procul insula Pharo sitam, venit; contemplatus loci naturam, primum in ipsa insula statuerat

AB Hamm. rediens. [Male Cedrenus $\mu\epsilon\tau\ \tau\eta\upsilon\ \delta\alpha\tau\ \beta\epsilon\lambda\lambda\iota\kappa\acute{\iota}\omega\upsilon\ \delta\alpha\tau\ \epsilon\pi\phi\lambda\omicron\varsigma$, à Brachmanibus reversus. cum ipse paulo ante diversum scripserit.] Alexandria ab Alexand. anno regni 5 condita, ut auctor est Diodor. 17. 52. alii verius 6. ponunt, quod primum regni annum Diodorus præterierit. Eusebius M. DC. LXXXVI. Eutrop. lib. 2. post princ. atque Cedrenus septimo. (Sed hi finem, Diodorus initium urbis spectavit.) Cum 25. ætatis ageret. Olymp. 112. auctore Solino cap. 35. L. Papyrio Sp. F. C. Petilio C. F. Coss. Liv. 8. 24. Diodor. nominat Sp. Posthumium, & Veturium Coss. Athenis Aristophane prætor. Noster Sallianus Annal. Eccles. Tom. 5. tempus ædificatz Alexandriz ita diserte explicat: *Annus, inquit, mundi 3722. sexta ætatis, imperii Persarum 207. Darii 8. Iedææ 34. Alexandri 6.* (sextum accipe inchoatum, non finitum) Olymp. 112. 2. Archonte Aristophane. *Urbis condita 422. Coss. M. Claudio Marcello, T. Valerio Potito. ante Christum natum 330.* Scaliger animadvers. ad Eusebium M. DC. LXXXVI. *Alexandria in Ægypto condita. Metachronismus, inquit, unius anni. condita enim anno antecedente, qui erat 2. Olymp. 112. Aristophane magistro Athenis, C. Valerio Potito Flacco, M. Claudio Marcello Coss. una autem anno primo ejusdem Olympia-*

*dis, ut scribit perperam Solinus, & fabula addit, L. Papyrio Sp. F. C. Petilio C. F. Coss. quum illud per Consulatum quinquennio post magistratum gesserit. anno secundo Olymp. 113. nisi quis intelli, at L. Papyrium Cursorem, C. Petilium Libonem Visolam II. Atqui quidam eos consules insulserunt in quartum Olymp. antecedentis, neque eorum ullus idoneus auctor meminit. Imo puto ex hoc loco Solini eos hoc per Consulatum expiscatos fuisse. Mira hallucinatio apud Velleium 1. 14. Fundani & Formiani in civitatem recepti eo ipso anno, quo Alexandria condita est. Ergo condita numero M. DC. XCIX. ætatis xxiv. metachronismo. quod absurdum. [Errare videtur & Mercator in Chronol. qui ex Livio conatur asserere, conditam esse Alexandriam L. Cornelio Lentulo, & Q. Publio Philone Coss.] Qui plenam velut panegyrim & laudationem Alexandriz querit, apud Marcellin. 22. 40. &c. reperit, qui verticem omnium urbium appellat. Nichil tamen in illo leges, quod Strabo lib. 17. neglexerit. *Raderus.* Circa hæc tempora papyri usum fuisse reperit Varro tradidit, apud Plin. 13. 11. quem refutare conatur Polydorus. Vergil. de invent. rerum 2. 8. quod hic referre non visum est alienum, cum, ut Plinius ibi loquitur, charta usu maxime humanitas vita consuet & memoria. Est tamen papyri mentio apud Isajam. qui multis*

erat urbem novam condere. Inde ut apparuit, magna sedis insulam haud capacem; elegit urbi locum ubi

nunc

multis ante Alexandrum saeculis vixit. cap. 19. vers. 6. ex versione septuaginta: *καὶ ἐν πάλαι ἔλει καλὰ μὲν καὶ πικρὰ. Frinsh.*

Statuerat] Sed postea mutavit opinionem, monitus somnio, quo Homerum imaginatus est ostendentem urbi condendæ locum. *Plutarch. Alex. cap. 45.*

Urbem novam] Chronicon Alexandrinum duodecim ab eo urbes ex suo nomine conditas recenset: *Alexandriam ad Pentapolim, qua prima Tettus nuncupata, Memphes emporium. 2. Alexandr. in Aegypto. 3. ad Harpam. 4. Caliosicam. 5. Scythiam in Aegæis. 6. ad Porum. 7. ad Cypriidum flumen. 8. in Troade. 9. in Babylone. 10. ad Mesargares. 11. in Perside. 12. Cason. Ex quibus Stephanus præter secundam & octavam, quæ est Troadis, vix ullam agnoscit: præter autem istas duas recenset adhuc sedecim. 1. Thraciam. 2. Orisarum. (sic enim leg. infra ad 8, 11. ostendemus.) 3. Opianam (an Oxianam? vide infra ad 9, 8.) in India. 4. item Indicam. & 5. Arianam, de quibus infra 9, 8. 6. Ciliciam, de qua ad 3, 12. 7. Cypricam. 8. Caricam. 9. Bactrianam, de qua Plin. 6, 23. 10. Arachosiam. 11. Macarenam. (an Sacasenam? vide ad 8, 4.) 12. Sorianam in Indis. 13. Item Arachosiam. 14. ad sinum Melanem. 15. Sogdianam, de qua 9, 8. 16. ad Tanaim. De qua infra ad 7, 6. Notandum quod ait Salmast. ad Solini cap. 38. Stephanum multas Alexandrias quasi diversas memorare, quæ eadem sunt. cuius rei documenta nonnulla, volente Deo, dabimus in processu hujus operis. Et de Alexandria quidem Aegypti dubitare neminem finit urbis claritudo. De Troade scrupulum movet Strabo. cum enim Chronicon exserte dicat ab Alexandro conditam; nec dissentiat Ste-*

phanus: Geographus lib. 13. originem ejus Antigono videtur tribuere, ac ab eo Antigoneam fuisse vocatam, postea Alexandream à Lyfimacho, in honorem Alexandri. cui consentire videtur Plinius 5, 30. Ea est de qua loquitur Diodor. 20, 109. Ego crediderim ab Alexandro conditam, postea ab Antigono incrementum & nomen accepisse; eo deleto prævaluisse prius nomen, quod utique Lyfimachus potius reduxerit, quam ut hostem suum Antigonom eo honore frui sineret. Atque id aliis quoque urbibus accidisse scimus. Sic & aliam Alexandriam *Antiochus quintus restituit & suo nomine appellavit.* Plin. 6, 27. Quod supra verbis Salmastii monuimus, Stephanum interdum ex una Alexandria facere duas, id cum commisisse quoque puto in prima, quam Thraciam facit; & decimaquarta, quam locat ad sinum Melanem. quippe sinus ille est in Thracia, si credimus Plinio 4, 11. Ut hac ratione pauciores futuræ sint urbes hoc nomine quam Stephanus credidit. Quamquam & eruditissimus Scholiastes ad Dionys. perieg. v. 254. adnotat *numerari in historiis Alexandrias supra octodecim.* Inter eas, quarum nullum apud Curtium exstat vestigium, est Alexandria ad Pallacopam in Arabia, de qua Arrian. 7, 4. Alexandropolis Plin. 6, 25. Heraclea in Marianis. Plin. 6, 16. Alexandria Carmanis. Plin. 5, 23. Smyrna instaurata. Plin. 5, 29. Nicephorium Plin. 6, 26. Xylenopolis. Plin. 6, 23. & ibid. nescio quod Cadruis opidum. *Frinsh.*

Locum] Strabolib. 17. docet, eo in solo ab antiquis Aegypti regibus constructam fuisse Rhacotin, quæ postea Alexandriæ pars fuerit, quæ verba arguunt Strabonem haud recte intellectum fuisse à Mario Nigro. Ex eo Strabonis

nunc est Alexandria, adpellationem trahens ex nomine auctoris. Complexus quidquid loci est inter paludem & mare, octoginta stadiorum muris ambitum destinat; & qui adificandæ urbi præessent, relictis, Memphim petit. Cupido haud injusta quidem, ceterum intempestiva inceserat, non interiora modo Egypti, sed etiam Ethiopiam invisere. Memnonis

bonis loco colligimus cur inter hujus urbis nomina legatur apud Stephanum *Παράλις*. Apud Cedrenum vitiose legitur *Παργον*. Rectissime igitur conjecterunt Janus Parrhasius in Claudianum, & Pintianus in Plinium 10, 5, legendum esse, qui locus antea *Rhacotes* nominabatur. Hieronymus in Epitaphio Paulæ scribit, urbem No postea versam esse in Alexandriam. & in commentario ad Nahum 3, 8. addit, Alexandriam semper fuisse metropolim Egypti sub primo nomine, scilicet No. Quam sententiam confirmare videatur Nubien-sis, citatus ab eruditissimo Interprete ad itiner. Benjaminis, qui annotat: *Alexandria magnificentissima aula reliquias & columnas splendidas superesse: quam nonnulli à Salomone structuram fecerant.* Quem cum ex Reg. 3, 11. sciamus in matrimonio habuisse filiam Pharaonis, cui & in sua regione magnifica extruxit palatia; mirum non est si etiam in primaria Egypti urbe tale quid exedificavit. *Freinsh.*

Ex nomine] Fulgofus 8, 15. *Urbes ab Alexandro nominatae in India, apud Assyrios, Egyptum atque Asiam, item à Seleuco Selencia. Antiochia ab Antiocho, Casarea quoque per terrarum orbem à Caesaribus condita, quid aliud indicant, nisi immensum famæ desiderium? quia sperabant hujusmodi urbium conditores, ea appellatione, additis simul præclare gestis rebus, se æternitati nomina sua consecratos.* Suberat tamen & alia Alexan-

dro tot urbium condendarum causa, ut essent *veluti frangi domitarum gentium*, infra 7, 10.

Præsent] Edificandæ urbi præfectum esse tradit Plutarch. [forte Alex. cap. 124. & Tzetzes Chil. 8, 199.] *Sisacratem*, Strabo lib. 17. & Elianus *Chionocratem*, quamquam apud Serab. legatur *Chionocratem*, alii *Cherismocratem*, ut notavit Xylander. [Silvius. 77. de Asia vitiosissime *Cheromocratem*.] Justinus 13, 4. *Cleomenem* facit ædilem Alexandriz: Plinius 4, 10. *Denocharem* scribit; sed exemplaria vetera Dinocratem referunt, uti & Solinus cap. 32. & Vitruvius lib. 2. in præfatione. *Raderus*. Adde Amm. Marcellin. 22, 40. & Valer. Max. 1, 4. ext.

Ethiopiam.] Ethiopum nomen in antiquissima Geographia latissime sumptum, complectitur omnes australes populos, ut Scytharum, quidquid in Septentrione gentium. Cush sive Ethiopia duplex. Africana *Ἰνθίη* A' *Ἰνθίη*, & Asiatica. Hanc distinctionem Herodotus tradit, describens expeditionem Xerxis, ubi eos distinguit in Orientales & Lybicos. Et sic in scriptura Cush denotat Ethiopiam Asiaticam, quæ complectitur majorem Arabiz partem inter sinum Persicam & Erythræum. Horn. *Ἰνθίοι* autem *حبشة* Abyssini, ita dicti Arabibus sunt, quasi *Ἰνθίμυροι*. *حبشة* enim est promiscue congregare. vel

vel ab Ægyptia voce Αὐδότης, quæ Æthiopum habitationes denotante, teste Strab. Eorum Imperator hodie dicitur presbyter Joh. Origo vocis inde, quia à Persis vocatur

برشکار خان

Præstat Chan, id est, Mancipiorum Rex. Siquidem hujus gentis mancipia toto Oriente notissima. *Goliw.*

Memnonis] Andreas Schottus hunc locum illustrat, cujus verba libet hic referre, ut ego interim interiungam. *Hanc Memnonis regiam in Abydo Ægypti urbe, describunt Strabo lib. 13. Solin. cap. 32. & Plinius 5, 9. Hic idem vero 36, 7. eandem in Thebis, ut quoque Tacitus 2, 61. Pausanias lib. 1. & Dionysius Afer 7. 250. (Thebas autem hic pro Thebaide regione, sive Thebarum agro interpretor: utraque enim, & Abydos & Thebæ sunt in Thebaide regione.) In hac regia statuam fuisse Memnonis ait Plinius 36, 7. Colossum facit Strabo. Saxeam effigiem Tacit. 2, 61. Erat enim ex lapide eoque solido, teste Strabone: coloris nigri, Philostrato in vita Apollonii 6, 3. rubri, nescio qua fide, Tzetze. Seditis hominis formam habuisse, scribunt dictus Pausanias, & Philostratus. Hujus partes superiores, à sede sua divisas, se vidisse, refert Strabo: quod & Pausanias contestatur, testis & ipse oculatus: reliquamque partem adhuc sedere videri: Philostratus ait inniti manibus, hominisque surgere volentis formam referre. Hanc statuam omnes dicti scriptores ajunt quotidie sole exoriente (& ut ait Philostrat. dum Sol radiis suis statuam tangit) sonum edere, eumque vocalem, Tacitus: eque ore, Philostratus: esseque qualem vel cithara, vel lyra edere solerent, idem & Pausanias. Crepare, dicit Plinius 36, 7. Lucianum negari, palam est, dum scribit se eam audivisse, & non vulgari modo sonum quendam inanem ex eo accepisse, sed oraculum: idque septem versum. Negatorem quoque quemadmo-*

dum in multis, sic quoque in his habeo Tzetzen Chiliade 6, 64, ubi tradit eam de die latum cantum, noctu autem flebile carmen canere. & Callisto hoc forte, qui scribit, sole huic proximante hilarum, abente vero mastrum edere sonum. De hac autem vociferante audiamus potius Strabonem, virum gravissimum, & hujus miraculi dignissimum contemplatorem. Is enim per suum interpretem Xylandrum, ita: ipse, cum Ælio Gallo adessem, & cum reliqua multitudine amicorum, ac militum, qui cum eo erant, circiter horam primam sonitum audivi, utrum à basi, sive a colosso, an vero ab eum circumstantium aliquo editus fuerit, non habeo affirmare: cum propter incertitudinem causæ, quidvis potius credere subeat, quam ex lapidibus sic compositis sonitum edi. Per machinam quandam hoc fieri solere, annotat ad Dionysium Afrum Eusathius: fluxa & hoc fide, ni fallor. (Ne tamen omnino incredibile videatur, effecerunt ejusdem generis superiorum sæculorum impolituræ.)

Pausanias dicit, Thebanos negare Memnonis Æthiopis esse hanc statuam, sed Phænemphonis indigena hominis, se audivisse etiam, qui dicebant Sesostris esse. Sunt qui putant Memnonem, Ismandem dici ab Ægyptiis, ut ait Strabo. Caruisse inscriptione scriptum reliquit orat. 31. Dion Prusæus. Memnonis autem fuisse verisimile est ex eo, quod Heliodor. in Æthiopicis, inter Æthiopum deos Memnonem etiam numeret. Hujus etiam mentio fit à Juvenale Sat. 15, 5.

Dimidio magice resonant ubi Memnone chora.

Dimidium dicit, uti existimo, quia ejus pars superior (ut supra auditum) à corpore revulsa, quod Cambysis tribuit Pausanias, terramotui Strabo. Ad dictum Irvenalis versum, ex quodam Glossario veteri, partim corrupta, partim falsa quantumvis, adjiciam: Memnonis ex ære statum citharam tenens, certis horis canebat

Hic

tis avidum trahebat pene extra terminos solis. Sed imminens bellum, cujus multo major supererat moles, otiose peregrinationi tempora exemerat. Itaque Ægypto præfecit Æschylum Rhodium, & Peucesten Macedonem; quatuor millibus militum in præsidium regionis ejus datis. claustra Nili fluminis Polemonem tueri jubet: triginta ad hoc triremes data. Africa deinde quæ Ægypto juncta est, præpositus Apollonius: vectigalibus ejusdem Africa, Ægyptique, Cleomenes. Ex finitimis urbibus commigra-

re

Hanc Caubus rex jussit aperiri, existimans, mechanicum aliquid esse, quod intra statuum lateret. nihilominus tamen aperta statua, quæ erat magice consecrata, horis ita-
tis sonum reddidit. Ineptia. ut & ea, quæ Ianus Donsa F., ex alio veteri in hunc eundem interprete, in Catullum edidit. nempe hanc statuum solem & regem voce humana salutare solitam: cum autem Cambyfes ab ea partem abscidisset, Solem tantum, non regem, amplius salutasse. Eusebii Chronicon dicit (ex vulgi opinione) loquutum fuisse usque ad adventum Christi. Aliquis hæcenus de hac Memnonis statua, cujus cognoscendæ avidum fuisse Alexandrum infit Curtius; ad cujus miraculum animum intendisse Germanicum Casarem, Tacitus 2. 61; & diligenter inspexisse Sept. Severum Imp. Spartianus cap. 17. Hæc Schottus.

Polemonem] Duos Polemones Arrianus Ægypti præsidēs nominat: alterum Pelusii oppidi custodem: alterum classi præfectum: illum Pellæum Megacis filium; hunc Theramenis.

Cleomenes] Hunc Justinus 13, 4. nominat architectum Alexandriæ. Pausanias in Atticis: Cleomenem hunc post Alexandri mortem Ptolemaus Lagi interfecit, quod Perdicca studeret. Quamobrem vero Alexander tam multos

præsidēs Ægypti constituerit, aperit Arrianus 3. 1. Ægypti, inquit, imperium in plures præsidēs partitius esse dicitur, naturam regionis admiratus & munimenta, neque tutum ratum universum Ægypti imperium uni committere. Quod quidem Alexandri consilium imitati Romani in tuenda Ægypto mihi videntur, neminem senatorii ordinis, sed equestris, præconsolem eo mittere soliti. Observandum præterea, multos ab Arriano præsidēs Ægypti indigiti, Curtio prætermisissos. Raderus. Ceterum Vir Doctissimus in Miscellaneis lib. 4. cap. 12. Cleomenem hunc Allica cognominatum putat, ex corrupto loco Aristotel. libro 2. ἀργύρα, ubi de hoc Cleomene multa. Cum enim ibi legatur: Κλαυμένης Ἀλεξανδρὺς Αἰγύπτῳ σπασσέντων, conjicit mutandum: Κλαυρ. Ἀλκί, Ἀνδρὺς. Cui conjecturæ tanto magis inhaeret, quod nullibi nisi apud Curtium & Aristot. hominis hujus mentionem existare credit. quæ in re eum valde falli, superiora satis docent. Nec sane Andriam ei patriam concedat Arrian. 3. 1. qui discrete facit Ἐπανακρατίου, ἢ Ἐκτανωκρατίου, quamquam, ut verum fatear, ibi quoque latere vitium opiner: nullibi enim reperio Ἐπανακρατίου. forte leg. ἢ ἐν Νανωκρατίου,

re Alexandriam jussis, novam urbem magna multitudine implevit. Fama est; quum rex urbis futuris muris polentam, ut Macedonum mos est, destinasset; avium greges advolasse, & polenta esse pastas.

ναυκραίαν, id est, *Naucratiū*, sive *Ναυκρατίαν*, si indicatum Stephano & Straboni lib. 17. usurpatum *ἰθιχθόν* retineamus. Sic apud Thucyd. 1, 15. *ἐν Λακεδαιμόνῳ Πανδανίας*, *Paus. Lacedaemonius*. Fuit autem Naucratis urbs Aegypti à Milesiis condita. Quae res conjecturam meam firmat. Nam ad hujusmodi officium quale Cleomeni commissum legimus, opus certe erat homine regionis perito. His consideratis apud Aristor. confidenter legam. *Κλειμένης Ἀλεξανδρείας Αἰγυπίας σιταπώων*. Nam & ante dictum est, non unum toti Aegypto, sed plures per partes impositos ab Alexandro fuisse. *Freinsb.*

Ex Finitimis] Suspicor fuisse: *Rex fin.* alioqui vix habeat sequens *jussis* unde se sustentet.

Commigrare] Id enim ad frequentandas novas urbes instituerunt conditores, adeo, ut interdum finitimos non invitarent tantum ad transmigrandum, commodis immunitatibusque propositis, sed etiam vi cogerent. Antiochus restituta *Lyfimachia partim redemit servientes Lyfimachienses: partim fuga sparsos per Hellespontum Chersonnesumque conquisivis, contraxitque: partim novos colonos, spe commodorum proposita, adscripsit, & omnimodo frequentavit.* Liv. 33, 24. Apud Diodor. 20. 111. *Dium & Orchomenon Thebas commigrare jussit Cassander.* Hoc igitur & Alexander fecit, receptis quoque Judæis, esse Josepho de bello Jud. 2, 21. & lib. 2. contra Appionem. Rem miram narrant Suidas in *Ἀγρόλαι*, & Chronic. Alexandrinum, non tamen incre-

dibile, (similes enim *στρώτες* Constantinopoli, Neapoli &c. fuisse legimus) injectas in flumen serpentum imagines Argo petitas, prohibuisse serpentes, ne urbem infestarent. Ibidem & de Jeremiae prophetæ cineribus, Alexandriam illatis, habetur mentio. *Freinsb.*

Ut Mac. mos est] Hoc alibi non reperies. Marcellin. 22, 40. *penuria calcis* id accidisse scribit. Val. Max. 1, 4. *cum cretam non haberet.* Strabo lib. 17. scribit, polenta usum fuisse architectum, eo quod creta defecisset. & eodem inclinat Arrianus 3, 1. & Plutarch. cap. 46. Cretæ enim potius in hujusmodi usibus officium fuisse, etiam ex Plinio 35, 17. patet: *Est & vilissima, qua Circum producere ad victoriam notam &c. instituerunt majores.* Certe Eustath. ad Dionys. v. 254. diserte scribit, *ex more fuisse, ut creta designaretur ambitus urbis.* Atque id magis credibile est ex communi sensu. si tamen aliter Macedonibus placuisse Curtius reperit, nobis nihil est, quod contra urgeamus. *Id.*

Destinasset] Hanc lectionem retinendam censet Gebhardus. Loccenius tamen cum Modio, l'intianus in Plin. 5, 10. & Bongars. volunt; *muris polenta &c. destinasset*: Ita enim (ait Loccen.) Virgilius *Æn.* 7, 157.

— ipse humili designat mœnia fossa. & *Æn.* 5, 755.

Interea *Aeneas urbem designat aratro.* Nam *designare* proprie est *ἀεργάζεσθαι*, vel *ἐπιργάζεσθαι*. Alia tamen est opinio Gronovii, quam ipsius verbis adscribo: Vera lectio est: *cum rex urbis futura muros polenta &c. destinasset. Destinare*, quod fugit Modium, designat

pastas: quumque id omen pro tristi à plerisque esset acceptum; respondisse vates, magnam illam urbem advenarum frequentiam culturam, multisque eam terris alimenta præbituram. *Regem, quum secundo amne deflueret; adsequi cupiens Hector Parmenionis filius, eximio ætatis flore, in paucis Alexandro carus, parvum navigium conscendit, pluribus quam capere posset, impositis. itaque mersa navis omnes destituit: Hector diu flumini obluctatus, quum madens vestis, & adstricti crepidis pedes natare prohiberent, in ripam tamen semianimis evasit; & ut primum fatigatus spiritum laxavit, quem metus & periculum intenderant, nullo adjuvante (quippe in diversum evaserant alii) exanimatus est. Rex amissi ejus desiderio vehementer afflictus est: reperi- tumque corpus magnifico extulit funere. Oneravit hunc dolorem nuncius mortis Andromachi, quem præfecerat Syria: vivum Samaritæ cremaverant.*

Ad

est, ut infra. Virgilius Culice v. 390.

—— locum caput, hunc & in orbem designat. Sic Veget. 2, 10. de præfecto castrorum: *ad quem castrorum positio, valli & fossæ destinatio pertinebat. ibi male Lipsius, designatio. Livius: ex his cccxv, qui omni consensu destinabantur & infanda cadis, & defecionis auctores.*

Avium greges] Arrianus 3, 1. Ammianus 12, 40. & Strabo lib. 17. de avibus omnino tacent. Cum Curtio plane consentiunt Val. Max. 1, 4. ext. Plutarch. cap. 46. Eustath. in Dionys. v. 254. Stephanus in Ἀλεξάνδρεια.

Frequentiam] De advenarum frequentia & opibus conveniunt scriptores prodigio explicata. Diodor. 17, 52. cum in Ægyptum trajecisset, notavit Alexandriæ liberorum hominum ca-

pita censa fuisse plus 300000. Vestigalia capta ex Ægypto ultra 6000. talentum, quæ summa efficit 3600000. Philippicorum. Philippicum 20. victoriatum æstimamus. Sed Strabo lib. 17. ex Cicerone docet vestigal fuisse 12500. talentorum; quæ fors excessit ad 7500000. Certe Romam postea Ægyptiæ & Alexandrinæ naves aluere. Josephum de bel. Jud. 2, 16. adi. Rad.

Samaritæ] Lingua Assyriorum custodes Samaritæ vocant. Sulpitius Severus. Huic consentiunt Eusebius, Epiphanius, Eucherius. Cæterum Samar, ut observat Druſius, verbum est Ebraicum, non Assyrium, Assyrii & Chaldæi pro eo Natar uturpant. Unde in ea lingua custodes potius Nataritæ dicuntur.

X

Ennius

Ad cuius interitum vindicandum, quanta maxima celeritate potuit, contendit. advenientique sunt traditi tanti sceleris auctores. Andromacho deinde Memnona substituit: adfectis supplicio, qui prætorem interemerant. Tyrannos inter eos Methymnaeorum, Aristonicum, & Chrysolaum, popularibus suis tradidit: quos i' è muris ob injurias tortos necaverunt. Atheniensium deinde, Rhodiorumque & Chiorum legatos audit. Athenienses victoriam gratulabantur; & ut captivi Græcorum suis restituerentur, orabant: Rhodii & Chii de præsidio querebantur. omnes aqua desiderare visi, impetraverunt. Mitylenæis quoque ob egregiam in partes suas fi-
dem

E muris] Hanc lectionem omnes quos vidi codices exhibent. Modius è suo illa, è muris, emunivit. quod ego cum omnibus cautis nec laudo, nec damno. Redundant illa quidem, ut nobis parent, sed quid si vox alia vel desidetetur, vel pro necaverunt, legendum suspenderunt, vel precipitaverunt. Raderus. Forte sic possit: quos illi primo ob injur. &c. quomodo infra 8, 8. Reinæccius in Tyrannide Lesbia. ubi Chrysolai stirpem exponit, veterem scripturam retinet. Forte quid simile fuerit, quod de Dufme seu Pseudo-Mustapha narrat annales Turcorum apud Leunclavium; Hadrianopolim ad Sultannum Muratrem perductum, illius jussu depinna quadam ad murum nobis suspensum, laqueo vitam finivisse.

Athenienses] Quorum preces ante distulerat. vide Arrian. sine libri 4. Nunc autem concessit, adfectis nave sacra legatis. Arr. 3, 1. Quærenti quæ sit illa navis, abunde satisfacere poterat. Suidas & Harpocras. in πᾶσι. Thucyd. 3, 5. & 3, 12. & Sigon. de

rep. Athen. 4, 5. Igitur honoris causa, forte etiam ideo, quod jam inaudiverant de Hammone, πᾶσι ipsi sacram navem miserunt, quæ alias Θωπὶς dicebatur, quasi ludis sacris atque sacrificiis serviens. Hunc intellectum habet, quod Plutarch. Demetrio cap. 13. tradit, hæud diu postea decrevisse eos, ut qui ad Antigonom & Demetrium publico nomine irent, non legati, sed Theori dicerentur. & de fortuna Alex. 2, 12. πρὸς τοὺς αὐτοὺς ἐκ ἐπιτροπῆς ἀλλὰ θεωρὸς αἱ πόλεις, & ἐκ ἀπικρίσεως χρηστὸς πρὸς ἡγεμόνα. non legatos ad eum mittebant urbes, sed consultores numinis, responsaque illius oracula dicebantur. Ercinsh.

Omnes] Conjunxit Atheniensium aliorumque Græcorum legationes, quasi eodem tempore advenissent, ac illos Arrianus Tyrum venisse scripsit, hos Memphim. 3, 1.

Aqua] Alii ea quæ. & Raderus id habet pro genuino. mihi non placeret, quod sequitur, nisi scribas aqua.

Bætriani

*dem, & pecuniam, quam in bellum impenderant, ob-
sides reddidit: & magnam regionem finibus eorum
adjecit. Cypriorum quoque regibus, qui & à Dario
defecerant ad ipsum, & oppugnanti Tyrum miserant
classem, pro merito honos habitus est. Amphoterus
deinde classis præfectus ad liberandam Cretam mis-
sus (namque & Persarum, & piratarum armis plera-
que ejus insula obsidebantur) ante omnia mare à
piraticis classibus vindicare jussus: quippe obno-
xium prædonibus erat; in bellum utroque rege con-
verso. His compositis Herculi Tyrio ex auro crater-
ram, cum triginta pateris dicavit: imminensque Da-
rio, iter ad Euphratem pronunciari jussit.*

C A P. IX.

**Darius ad Arbellas pervenit, eoque invi-
to Alexander Granicum superat.**

*T Darius, quum ab Ægypto divertisse in
Africam hostem comperisset; dubitaverat
utrumne circa Mesopotamiam subsisteret,
an interiora regni sui peteret: haud dubie
potentior auctor præsens futurus ultimis gentibus
impigre bellum capeßendi, quas agre per præfectos
suos moliebatur. Sed ut idoneis auctoribus fama vul-
gavit, Alexandrum cum omnibus copiis, quam-
cumque ipse adisset regionem, petiturum; haud
ignarus quam cum strenuo res esset, omnia longin-
quarum gentium auxilia Babyloniam contrahi
jussit.*

iussit. Bactriani, Scythaeque, & Indi convenerant: nam & ceterarum gentium copia partibus simul adfuerunt. Ceterum quum dimidio ferme major esset exercitus, quam in Cilicia fuerat; multis arma de-

erant:

Bactriani] Lego cum Acidalio vere coniecit ante: *Bac. Scythaeque & Indi convenerant iam, & ceterarum &c.* Postest tamen iam puncto separari, & nostri cum seqq. *Iam & cet. gentium copia &c.* Raderus. Tamen servata veteri scriptura, non incommode locum explicari sic putem posse. *Bactriani &c. convenerant. nam & ceterarum gentium, quae videlicet primo proelio non interfuerant, supra 3. 2. tum adfuerunt partibus simul cum his, qui prius depugnauerant. Persis videlicet, Medis, Armeniis, Derbicibus &c.* Atque hunc ferme sensum hujus loci existimavisse Bongarsium colligo, ex eo quod codici suo adscripsisse dicitur, pro *ceterarum* videri legendum *extera-rum*. Et firmat id Arrianus 3, 2. *Coniunxerant sese his etiam Saca ex Scythiis criundi, iis qui Asiam incolunt: non imperio Bessi subiecti, sed Dario confederati.* Freinshemius.

Scythaeque] Antiquissimi orbem in tres partes distinxerunt, quarum media ipsis notas Græciam, Italiam, Asiam, complectebatur. Septentrionalis Scythia, Australis Æthiopia dicebatur. Strabo. 1. Illa Scythia est quam hodie uno nomine Tatariam dicimus, plena pugnacissimarum gentium. Unde nomen illud fluxerit, incertum. Probabilis est Salmastii sententia, à Getis: unde præposito Σ more Æolum fecerunt Σκύτας, Getæ, Gotthi, Gitzæ, Kitzæ, Scytæ, unius nominis gens, in multos populos divisa. Sunt Chatzi veterum, Ptolemæo Χαΐ, nobis hodie Catai, vel Kitaini. Sed cum olim Scytarum nomen proprium populis Tauricæ Cherfonefi esset, paulatim expeditionibus suis in reliquam Sarmatiam

& Asiam Septentrionalem omnibus id gentibus in septentrione tributum, ut Ammianus Marcellinus docet. Quod etiam ante cccc. annos in Tataris factum videmus. Denique illi quibus bellum Cyrus intulit, Scytæ fuerunt inter Tanaim & Jaxartem, supra mare Caspium, quæ Scythia ante ccc. annos, Timuri zvo, dicta fuit desertum Kaskhak & Barca; hodieque Tataria deserta dicitur. Qualis illa gens fuerit, & quam egregia armis moribusque. Historia Timuri Arabica ostendit. Ita igitur illa, *Termini ejus, ad austrum mare Hyrcanum & Pontus Euxinus, interiacentesque Circassiorum montes. Ad Orientem Chorasmias, Astrar & Schag-natchabent.* Donec per multas gentes in Turquestanam usque & Catajam protensi, cum Siniis, Mogolibus, Catainis, terminos jungant. In Septentrione Hiberia est, & vasta incultaque regiones. Hinc in occidentem Russia, Bulgaria, Græcum Ottomanicumque Imperium jacet. Gens ipsa moribus, forma, armisque egregia est. Paucæ illis urbes sunt. In planis per aperta camporum, vagis sedibus, degunt. Tribus eorum plurima, lingua, ut Arabum gentes, divisa. Summa omnibus simplicitas & integritas Frondes, & alia salendi artes ibi exulant. Ceterum illa Scythia semper inaccessa & fatalis Regibus Persiarum fuit, adeo ut nunquam ultra Jaxartem vel Tanaim fines imperii sui protulerint. Scytarum linguam eandem fuisse cum veteri Gallorum, Germanorum, nec non Græcorum ac Romanorum, vir quidam doctus opinatur. quæ tamen alii ridet, at nimis imprudenter.

Arma] Vulgaria arma, sive ad nocendum, sive ad legendum, erant. Acina.

erant : quæ summa cura comparabantur. Equitibus equisque tegumenta erant ex ferreis laminis serie inter se connexis : quis antea præter jacula nihil dederat , scuta gladiique adiciebantur : equorumque domandi greges peditibus distributi sunt , ut major pristino esset equitatus : ingensque , ut crediderat , terror hostium , ducentæ falcatæ quadrigæ , unicum illarum gentium

Acinaces, Copis, Sagaris, Lorica, Gerra, Pelta, Tela, Jacula, Arcus, Sagittæ, Fundæ. Acinacem supra vidimus. Copis erat gladius falcatus, & leviter curvatus, quo violentius plaga, quam ense, infligebatur. Sagaris iis communis fuit cum Amazonibus. Xenophon copidem & sagarim ut Synonyma ponit. Lorica eorum erat squamis conferta, præcis vero temporibus lineæ, postea ex ære ferroque cudi cepit. Hanc ab Ægyptiis mutuati sunt. Præterea Gerra, id est è cratibus contexta scuta, clypeorum vice, gestabant. Crates è vimine texebantur. Ea gerra scutis Romanorum & Gallorum similia, ac plane totum corpus operuisse ea, ac ad pedes pertinuisse, pertigisseque, Xenophon testis est, cui tamen alii repugnant. Pelta cetræ haud dissimilis erat, de qua supra Paltum jaculum, seu hastile est, diversum à pelta. Arcus & pharetræ sub geris & scutis ex humero pendebant. Ceterum haud imprudens armorum Dario cura erat, quippe experientia docuit, multoties exercitum animis & viribus parem, vel etiam superiorem, cæsum fuisse ab hoste nulla re magis, quam armorum præstantia, præcellente. Exempla præbent Tacit. 2, 21. Nec minor Germanis animus; sed genere pugna & armorum superabantur. Polyb. lib. 2. ubi de Gallis. Xenophon *παυδείας* 7. ubi de pugna Persarum contra Ægyptios.

Tegumenta] Adde Stevetchium ad Veget. 3, 23.

Falcata quadriga] Quarum mentio est primum in literis iudicum cap. 1. & 4. dein apud Livium 37. 41. Diodorum 17. 58. Vegetium 3, 24. quas Stevetchius exlo adumbravit in commentario ad Veget. formasque earum ex Curtio accepit. qui eam rem parum accurate delineavit & assequutus est. Livium & Diodorum præterit. Appianus de bellis Syriacis & Mithridaticis docet, armatas has quadrigas magnam & horrendam stragem edidisse in exercitu. *Raderus*. Optima eorum curruum est descriptio apud Xenoph. lib. 6. *παυδείας*. ubi Cyro inventionem eorum, ut quidem postea à Persis usurpati sunt, tribuit. Eodem libro & de Abradatæ curru non vulgaria referuntur. Vide omnino Briffon. lib. 3. pag. 308. & seqq. Dempsterus ad Rosini antiquit. 10, 10. producit locum ex incerto auctore de Reb. Bellic. ubi itidem describuntur hæ quadrigæ. *Falciferus currus* appellat Lucretius 3, 746. Author libelli de Rebus bellicis, qui Notitiz imperii subiicitur. Falcatum currum, quem *Currorepantum* vocat, ita describit. *Huiusmodi pugnae rebicudi genus, quod armis præter morem videtur instructum, reperit Parthica pugna necessitas: sed hoc, singulis bene munitis instructis equis, duo viri, vestitu & armis, ferro diligenter muniti, citato cursu in pugnam rapiunt: cuius posterior supra currum pars cultris in ordinem extantibus committitur: videlicet ne facilis à tergo cuiquam præbeatur ascensum.*

gentium auxilium, sequuta sunt. Ex summo temone hasta praefixa ferro eminebant: utrimque à jugo ternos direxerant gladios: & inter radios rotarum plura spicula eminebant in adversum: alia deinde falces summis rotarum orbibus harebant, & alia in terram dimissa, quidquid obvium concitatis equis fuisset, amputatura. Hoc modo instructo exercitu ac perarmato, Babylone copias movit. A parte dextra erat Tigris nobilis fluvius; levam tegebat Euphrates: agmen Mesopotamia campos impleverat. Tigri deinde superato, quum audisset haud procul abesse hostem; Satropatem equitum praefectum cum mille delectis premisit. Mazaeo pratori sex millia data, quibus transitu amnis arceret. eidem mandatum, ut regionem quam Alexander esset aditurus, popu-

retur

suu. Falces vero acutissima axibus ejusdem curru aptantur, in lateribus suis ansulas habentes: quibus innexifunes, pro arbitrio duorum equitum, laxati quidem explicant, repressi autem erigunt falces. Qualia vero hujusmodi machina funera hostibus immittant, vel quas turbatis ordinibus strages efficiant, dicent melius qui usu bella cognoscunt.

Rotarum orbibus] Hoc non promptum est assequi, nam si ea fuit species silicium, quam Stevvechius ad Veget. 3, 21. expressit, quomodo potuerunt circumagi rotæ? Ego Curtium hic intelligo, summæ curvaturæ rotæ, ut eam Ovid Metamorph. 2, 108. appellat, fuisse insertas falces, quæ extra rotam in latera porrectæ nunc sursum spectabant, quæ incurvantur, nunc deorsum: sed qui deo sum, ad axem versas, quæ sursum, averfas ab axe fuisse. *Rad.*

Satropatem] Nomen hoc varie scribitur; ego sic malui cum melioribus MSS. præsertim cum videam aliis e-

tiam auctoribus ita fere scribi. Cognominem enim huic Mediæ Satrapam Athenzus 12. 9. *Satrabatem* appellat, non *Satrabacem*. Arrian. 7, 1. & 7, 3. *Atropatem* vocat, quomodo & Strabo lib. 11. quamquam interpret *Atropatum* vertat. nam genitivus *Ατροπατης* non est ab *Ατροπατος*, sed ab *Ατροπατης*. Idem Arrian. 3, 2. vitiose *Atrocatem*, & 6, 5. paulo melius *Atrobatem* vocat. Porro Strabo inde Atropatiam scribit vocatam fuisse. Mediæ partem, quod mihi argumento est melius scribi nomen hoc illis, qui omisso S. scribunt *Atropates*. Quibus accedit Justinus 13, 4. quamquam apud eum paulo aliter *Acropates* vocatur. Tantum est, extremam syllabam semper in *tes* finiri: nunquam in *ces*. Quod autem ex hoc Satrapæ Medi nomine, Curtiani Satropatis appellationem investigo, recte atque ordine facio. nam & iste Medus fuit, teste Arriano. 3, 2. *Freinshemius.*

Rapindo

retur atque ureret. quippe credebatur inopia debellari posse nihil habentem, nisi quod rapiendo occupasset: ipsi autem commentus alii terra, alii Tigri amne subvehebantur. Iam pervenerat ad Arbela vicum, nobilem

Rapiendo] Livius 22, 40. *Annibal quamquam parte dimidia antea hostium copias cernebat, tamen advenit consilium mire gaudere. non solum enim nihil ex rapto in diem commeatibus superabat; sed ne inde raperet quidem, quicquam reliquerat.* Sic apud Dionys. 6, 54. Appius Claudius putat plebem, quæ secesserat, facile opprimi posse, quod rapto expediendi commearius non in longum suffecturi essent.

Arbela] Locus hic lectori dubius & ambiguus occurrere possit, primum, quod auctor videatur in se pugnare: cum Arbela modo cis, modo trans Tigrim videatur ponere. Nam hic Curtius docet Darium superato Tigri ad Arbela pervenisse: infra autem mox 4, 9. narrat Alexandrum præter Arbela ad Tigrim demum penetrasse. quæ causa fuit, ut Glareanus existimavit, pro Arbelis Carras reponendum. Sed locus bene habet, quem Glareanus non est assequutus, frustra que alienam vocem subiecit. Hoc dicit Curtius: Alexandrum non trajecisse Tigrim eo loco, quo trans Tigrim Arbela sunt, sed Arbela è regione Tigris transisse, & vada quævisse, per quæ Tigrim traiceret. Certum est ergo, Ptolemæo, Strabone lib. 16. Arriano 3.2. ipsoque Curtio testibus, trans Tigrim, Orientem versus, Arbela sita fuisse. Cum enim Darium, omnes ex prælio fugientem Arbela properasse tradant, nec tamen Tigrim trajecisse, sed Lycum & versus Mediam Ecbatana fugisse, dubitari non potest, quin Arbela fuerint trans Tigrim ex Mesopotamia venienti. Alterum est, quod Curtius apud Arbela prælium commissum scribat, & tamen Darium media demum nocte ex fuga Arbela per-

venisse affirmet, cum alii plerique omnes, Arrianus 3, 2. Plutarch. c. 56. & apud eos Ptolemæus, & Aristobulus prodant, pugnam factam non ad Arbela, sed Gaugamela. Sed hunc nodum Strabo solvit, quem mox in testem adducam. Interim Curtius non negat prælium ad Gaugamela commissum, sed Arbela, tanquam locum celebriorem, & Gaugamelis non longissime, si nostras terras respicias, distantem, nominat. Alioquin ipse Curtius infra narrat, Darium ab Arbelis movisse castra Lycum versus, illoque trajecto ad Boumellum [nos alias edd. sequuti Boumadum scribemus] flumen, quod 80. stadiis inde distat, venisse, atque ibi totis castris decertatum. Id flumen Boumadum appellat Arrian. 3, 2. distatque Arbelis ait stadiis 600. h. e. 19. miliaribus, & paulo amplius quadrante. Nec tamen videntur inter se pugnare, cum Curtius à Lyco 80. stadia numerat ad Boumellum, Arrianus ab Arbelis 600. stadia. Hunc locum omnium optime describit Strabo lib. 16. ipso fere initio: *Aturia similis est locis iis quæ circa Arbela sunt; & Lycum flumen intermedium habet. Arbela enim ad Babyloniam pertinent. & juxta eam sunt. Trans Lycum vero Aturia campi Ninnum circumjacent. In Aturia quoque pagus est nomine Gaugamela, apud quem Darius superatus amisit imperium: quare hic locus insignis est; ut & nomen. Cameli enim domus interpretatur: nam sic Darius Hyaspis F. nominavit, cum hanc possessionem Camelo in alimentum daret, in via (qua per desertam in Scythiam itur) oneribus portandis, in quibus regio etiam alimentum erat, maxime defatigata. Pagum Macedones hunc cum tenentem vide-*

lem sua clade factururus. hic commeatum sarcinarumque

rent. Arbela vero habitationem memorabilem, ab Arbelo, ut tradunt, Athmonai F. condita, circa Arbela & proelium & victoriam fuisse, famam sparserunt, eamque scriptoribus tradiderunt. Arrianus 3, 2. paulo expressius locum designavit, quam Strabo. De Gaugamelis idem Plurarchus cap. 56. quod Strabo, & Arrian. 6, 2. Diodorus 17, 53. tacet omnino Gaugamela, & proelium ad Arbela confertum refert. Solin. cap. 58. Arbela indigitat locum proelii, uti & Plinius 2. 70. & 6, 13. Tacitus 12, 13. Ninus vetustissima sedes Assyria, castrum insignis fama, quod postremo inter Darium & Alexandrum proelio, Persarum illic opes considerant. Ergo, ut vides, Tacitus ad Ninum factum proelium dicit, quia non procul inde fuerat commissum. Raderus.

Cujus notam integram hic descripsi, non quod per omnia approbem, sed quia intererat exactæ cognitionis, ne quid ex ea subduceretur. Fateor enim, ex primo dubio me non expedire ejus explanationem. Video tamen quid Glareanum offenderit, nempe quod putaret, duobus ex adverso congregientibus exercitibus, non potuisse fieri, ut eundem fluvium ambo transgressi, in unum locum convenirent. Sed hoc accidit propter flexus atque sinus ejus amnis, qui efficiunt, ut tam Nario, qui ex Babylonia Arbela petebat, quam Alexandro, qui ex Syria per Mesopotamiam, transeundus esset Tigris. Præter Arbela, ut recte exponit Raderus, non hanc habet significationem, quasi Arbela inter Alexandrum & Tigrim media fuissent, sed quod Arbelis trans amnem situs, ipse non ea parte, qua proximum ad eam urbem iter erat, transferit fluvium, sed alio latere, quod non ex directo responderet urbi. Quod ad alterum dubium attinet, illud plane decedit Strabo loco recitatio, cujus interpretatio Raderum fecellit, lectio inter-

pretes. Sic enim transtulerunt: *Aturia similis est locis iis, qua circa Arbela sunt.* In textu legitur: *Ἡ δ' Ἀτυρία τοῖς ὡς Ἀρβηλα τοῖς ὁμοίαις.* & notatur in margine pro, ὁμοίαις, scriptos habere, ὁμοίαις. Nihil verius est quam scribendum, ὁμοίαις. *Aturia finitima est locis iis qua circa Arbela sunt.* Atque id nulla alia fini præstruxit, quam ut ostenderet, unde plerisque scriptoribus nata sit opinio, Darium apud Arbela fuisse debellatum. Quomodo præter citatos à Raderis tradiderunt Dionys. Halicarn. in epist. ad Ammzum de Demosthene. Polyz. 4, 3, 6, & 17. Lucian. in Dial. Mortuor. ubi Alexandrum cum Scipione & Hannibale de imperatoria virtute disputantem inducit. Plutarch. non posse suaviter vivi secundum Epicur. cap. 42. & de fortuna Alex. 2, 15. & apophth. 38. Alian. histor. var. 3, 23. Frontin. 2, 3. Zonaras tom. 1. ubi de vaticinio Danielis. Zosimus lib. 1. Sed Strabo lib. 2. Marcellin. 23, 20. & Xiphilinus in Trajano Gaugamela nominant. Eademque designare Tacitum 12, 13. ubi bene notat (priori conjectura recte omitta) Lipsius: scribendum, *sedes Assyria, & castellum &c.* ut intelligantur, non Arbela quidem; nam & ea urbs magna erat; sed *Gaugamela*, quæ sita in Aturia, ubi & Ninus. Orosius 3, 17. apud Tharsum depugnatum scribit; quo auctore nescio. Epitola, quæ fertur Alex. ad Aristot., ad *Gangem amnem*. Sunt & in Galilæa *Arbela*, de quibus Joseph. 12, 18. & Hieron. de locis Hebraicis. item *Gamala*, sic appellata à similitudine cameli. Joseph. de bello Jud. 4, 1. Vitiose ergo apud Zonar. tom. 1. in descriptione hujus proelii legitur *Γαυσσάμηλας*. Freinsh.

Nobilem sua clade] Florus 2, 6. *Can-na ignobilis Apulia vicus: sed magnitudine*

rumque maiore parte deposita, Lycum amnem ponte junxit, & per dies quinque trajecit exercitum. Inde octoginta fere stadia progressus, ad alterum amnem, Bumado nomen est, castra posuit. Opportuna explicandis copiis regio erat, equitabilis & vasta planities. ne stirpes quidem & brevia virgulta operiunt solum: liberque prospectus oculorum, etiam quae procul recessere, permittitur: Itaque si qua campi eminebant, iussit æquari, totumque fastigium extendi. Alexandro, qui numerum copiarum ejus, quantum procul conjectari poterant, aestimabant, vix fecerunt fidem, tot millibus casis, majores copias esse reparatas. Ceterum omnis periculi, & maxime multitudinis contemptor, undecimis castris pervenit ad Euphratem: quo pontibus juncto equites primos ire, phalangem sequi jubet: Mazæo, qui, ad inhibendum transitum ejus, cum sex millibus equitum occurrerat, non auso periculum sui facere. Paucis deinde, non ad quietem, sed ad reparandos animos diebus datis militi, strenue hostem insequi cepit; metuens ne interiora regni sui peteret, sequendusque esset per loca omni solitudine atque inopia vasta. Igitur quarto die præter Arbela penetrat ad Tigrim. Tota

regio

dine cladiis (Romanz) emersit; & 40000. cede parte nobilitas. Sed cur Arbela vicum nominat Curtius, quæ alii urbem insignem? an hoc argumento est, eum non Arbela, sed potius Gangamela scripsisse?

Bumado. Quidam impressi Bumello: alii Bumado. quomodo & in Arriano 3, 1. legitur. at Arr. 6, 2. Ptolemæum & Aristobulium sequutus hunc amnem Bumelnum vocat. quare non mul-

cum interest quæ lectio recipiatur. Popma.

Equitabilis] Quædam edd. habent æquabilis. non recte. Equitabilis est ἰσχυρὸν. Loccenius.

Pontibus juncto] Confer Arrian. 3. 2. De alia expeditione intelligendum est, quod scribunt nonnulli eum transivisse ad Zeugma, ut Plin. 34, 15. Dio lib. 40.

Quarto Die] Mirum hoc de quarto die.

Y 5

regio ultra amnem recenti sumabat incendio: quippe Mazæus quacumque adierat, haud secus quam hostis urebat. Ac primo caligine, quam fumus effuderat, obscurante lucem, insidiarum metu substitit: deinde ut speculatores præmissi tuta omnia nunciaverunt; paucos equitum ad tentandum vadum fluminis præmisit: cujus altitudo primo summa equorum pectora; mox, ut in medium alveum ventum est, cervices quoque æquabat. Nec sane alius ad Orientis plagam tam violentus invehitur; multorum torrentium non aquas solum, sed etiam saxa secum trahens. itaque à celeritate qua defluit Tigri nomen est inditum: quia Persica lingua Tigrim sagittam appellant. Igitur pedes velut divisus in cornua, circum

die. Nam Strabo l. 2. iter ex Erato-
sthene à Thapfaco seu Euphrate ad Ti-
grim numerat stadia 1400. quæ no-
stratia efficiunt milliaria 40. cum trien-
te, sive passuum 25,5000. *Raderw.* Sed
notum est de celeritate Alexandri: cu-
jus & alia quamplura exempla tradit
Curtius.

Effuderat] Bongars. haud male con-
jecit *effuderat*.

Tigri] Per Armeniam majorem
primum fluit, ubi ortum habet, prius-
quam ad Tauri occursum mergatur in
specum ac subterlabatur. postquam
Taurum subterlapsus est, per Assyriam
currit, non per Mediz fines, & Meso-
potamiam facit. per Armeniam fluens
habet ab oriente Armeniz regiones
quæ Mediam ad latus habent conterminam.
post exitum Tauri Assyriam
ab oriente præterfluit. Ceterum quod
Medi sagittam Tigrim vocant, & amnis
Tigris ita vocatur propter celeritatem,
non ideo sequitur per Mediz fines
fluere Strabo qui fontes Tigridis ab
latere Niphatis australi deducit, Tigrim

statim ab exordio nominari intelligit.
Plinius antequam Taurum subter pe-
netrarit, etiam dum per Armeniam
fluit, ita vocatum innuit. Sic potro vo-
catus dominantis populi lingua, qui
totum eum terrarum tractum per
quem fluit Tigris, tenuere ditione, li-
cet Mediam sic specialiter dictam re-
gionem nusquam intret Tigris. Hesy-
chius: *T'igris, ποταμός Περσῶν*. Sic
dici posset & *ποταμός Μιδων*, ut Medi
pro Persis passim apud veteres. Nomen
Diglito non longe abit ab Arabico *De-
glat*, quo hoc amnis vocatur. Im-
mo idem nomen est. *Degela* etiam pronun-
ciatur. Hebraicum est *Hiddekel*
Genes. 11. 14. Sic dictus à velocitate
ac rapiditate cursus. cui rei consen-
tiunt Hebræi vet. ac recentiores eruditi.
Græci quoque *Tiyer* vocatum asse-
runt *ἡ δὲ τῆς ὀφύτης*. Ab illo Hebrai-
co *Hiddekel* Arabicum *Degel* vel *Dege-
la*. Tigris Diodoro Siculo, qui Pasitigris
Arriano & Curtio.

Igitur pedes] Diodor. 17. 55, paulo
aliter.

cum dato equitatu, levatis super capita armis, haud
 agre ad ipsum alveum penetrat. Primus inter pedi-
 tes rex egressus in ripam, vadum militibus manu,
 quando vox exaudiri non poterat, ostendit. sed gra-
 dum firmare vix poterant, quum modo saxa lubrica
 vestigium fallerent; modo rapidior unda subduceret.
 Pracipuus erat labor eorum, qui humeris onera por-
 tabant: quippe quum semet ipsos regere non possent;
 in rapidos gurgites incommodo onere auferebantur.
 & dum sua quisque spolia consequi studet; major in-
 ter

aliter. Alexander, ut vehementia unda-
 rum obsisteret, manus inter se arte con-
 ferre, totamque corporum molem veluti ju-
 go connexam habere iussit. Nescio quo
 auctore Patricius Senensis 3.4. de regno
 scripsit, Alexandrum in hoc transitu,
 cernentem omnibus militibus suis id
 flumen ingressu esse formidabile, ex-
 clamasse: O me deterrimum, qui nunquam
 mare didicim! Certe nihil tale Cur-
 tius: cujus tamen verbis ut plurimum
 ibi Patricius utitur. Plane Zonaras to-
 mo 1. hoc Alex. apopthegma memorat,
 sed fluvii nomine non edito. At Plut.
 c. 102. ad Nysam accidisse tradit. Por-
 ro rationem Alexandri, traducendi co-
 pias, imitatus videatur Perdiccas apud
 Diodor 18, 34. non ita felici eventu,
 quam Demetrius apud Polyzn. 4. 7.
 qui in Lyci transitu equites qui robu-
 sissimos equos habebant, triplici ordi-
 ne opposuit fluctibus. his fracta rapidi-
 tas fluminis transitum peditibus facilio-
 rem praebeis. Caesar apud Lucan. 1. 220.
 in transitu Rubiconis:

Primus in obliquum sonipes opponitur
 annens

Excepturus aquas: molli tum cetera
 rumpit

Turba vado fracti faciles jam fluminis
 undas.

Et ipse Caesar de bello civ. 1. 61. magno
 numero jumentorum in flumine (Ibero)
 supra atque infra constituto, transducit
 exercitum. pauci ex his militibus vi flu-
 minis abrepti ab equitatu excipiuntur,
 ac sublevantur, interit tamen nemo.
 Eodem fere modo Rhodanum traje-
 cit Annibal, apud Liv. 21. 27. &,
 secundum Coelum, Padum quoque;
 quod tamen non credit Livius 21.
 47.

Dum sua quisque] Quod in hoc pe-
 riculo Macedones; idem in hostili fe-
 cerunt Poeni, apud Liv. 21. 3. plusque
 inter ipsos sibi, quoque tendente (sic lego)
 ut periculo prius evaderet, quam cum hosti-
 bus certaminis eras. Et apud Tac. 1. 65. ut
 tali in tempore sibi quisque proprius, &
 lenta adversum imperia aures. Procop.
 lib. 2. de bel. Gotthic. in fuga Gottho-
 rum ad Ariminum: rapti raptim colle-
 ctis tanto cum tumultu atque clamore dis-
 cesserunt (lego enim ὡς ποταμός, significan-
 tius, & narrationi aptius, quam εἰς ποταμόν)
 ut neque imperium accipere possent, neque
 quicquam aliud in animo haberent, praeter
 qua ratione quisque prius desertis his
 castris in ea qua ad Ravennam erant, per-
 veniret.

Hinc

ter ipsos, quam cum amne, orta luctatio est: cumuli-
que sarcinarum passim fluitantes plerosque percule-
rant. Rex monere, ut satis haberent, arma retinere;
cetera se redditurum. Sed neque consilium, neque
imperium accipi poterat: obstrepebat hinc metus;
præter hunc, invicem natantium mutus clamor.
Tandem qua leniore tractu amnis aperit vadum,
emersere: nec quidquam præter paucas sarcinas desi-
deratum est. Deleri potuit exercitus, si quis ausus
esset vincere: sed perpetua fortuna regis avertit in-
de hostem. Sic Granicum, tot millibus equitum pedi-
tumque in ulteriore stantibus ripa, superavit: sic an-
gustis in Cilicia callibus tantam multitudinem ho-
stium. Audacia quoque, qua maxime viguit, ratio
minui

Hinc metus] Tentat hanc lectionem
Acidalius *hinc metus, hinc invicem &c.*
Non tamen insolens est scriptoribus
desistere nonnunquam ab usitatis for-
mulis, quod in Tacito præsertim sæpe
est animadvertere.

Invicem natantium] Non intelligo
quomodo hæc duo verba conjunctim
explicari possint. plane fuit; *invicem*
vocantium. idque volunt quæ statim
subjicit, *mutus clamor.*

Audacia] Raderus explosa Acida-
lii conjectura, qui sic emendabat, *au-*
dacia quoque &c. ratione niti potest: re-
punct, *audacia ratio minui potest,* & sic
explicat, ut rationem pro causa, caus-
sam pro culpa accipi velit: ut tandem
fiat, non magnam fuisse Alexandri
culpam, in tanto fortunæ obsequio te-
merarios conatus. Sed non admitto,
quam alium Virum doctum, qui re-
scribit: *audacia ratio iniri potest,* hoc
est, inquit, facile ratio cinari queas,
quantæ audaciæ fuerit Alexander, cum
nunquam dubitavit se temere fecisse,

licet interdum temeritas interveniret.
Sed valde fallor, aut longe diversus est
Curtio animus: quem olim hac corre-
ctiuncula evidentior me feci: *audacia*
&c. admiratio minui potest. nec sane no-
vum in Mss. exemplaribus, nonnun-
quam antiquitatē detergere nonnullas
literulas, præsertim si temere margini-
bus hæserint, quod & Floro 1, 7. vitium
oblatum fuisse existimavi. Sensus igitur
est: Nullo magis quam audaciæ nomine
celebris fuit. Sed ita in potestate ha-
buit fortunam, ut ejus rei admiratio
valde hinc minui possit. Nemo enim
merito audax dicitur, qui nullo peri-
culo, quicquid vult, conficit. Jam
autem Alexandro ita successerunt om-
nia, ut ex eventu rem æstimantibus,
omnia ejus opera videantur facilia
fuisse. Posset tamen eadem force sen-
tentia erui, nihil mutata lectione pri-
stina, si *rationem* capias pro calculo,
summa, æstimatione, notione satis usi-
tata, ut scilicet de ea detraharur non-
nihil, nec tanta fuisse videatur hominis
audaciæ,

minui potest; quia nunquam in discrimen venit, aut temere fecisset. Mazæus, qui, si transeuntibus flumen supervenisset, haud dubie oppressurus fuit incompósitos; in ripa demum, & jam perarmatos, adequitare cepit. Mille admodum equites præmiserat. quorum paucitate Alexander explorata, deinde contempta, præfectum Paonum equitum Aristonæ laxatis habenis invchi jussit. Insignis eo die pugna equitum, & præcipue Aristonis fuit: præfectum equitatus Persarum Satropatem directâ in gutture hasta transfixit; fugientemque per medios hostes consequutus, ex equo præcipitavit, & obluētanti caput gladio dēmpsit: quod relatum magna cum laude ante regis pedes posuit.

CAP.

audacia. quæ utique apparuisset, si inimicam etiam fortunam sæpius esset ausus lacerare. Huc credo respexisse Hermolaum Barbarum, cum in orat. ad Federicum Imp. quæ est edita in lib. xi. i. Epist. Politiani, sic scriberet: *Alexandrum illum Macedonem sunt qui minus egregium bello ducem fuisse prædicent, quod ei nullius pugna non secunda fortuna fuerit.* Freinsh.

Perarmatos] Alii dividunt, *perarmatos*. Sed jungenda in unam esse vocem, recte vidit Acidalius. Ego præterea distinctione, & alterius voculæ divisione, alterius additione, persana-

bo locum. scribe: *Mazæu, qui* (vocalam hanc agnosunt merito plerique librorum.) *si transeuntibus flumen supervenisset, (vide Cæsarem de bello Gall. 2, 10. Livium 21, 5.) haud dubie oppressurus fuit incompósitos. in ripa demum, & jam perarmatos, adequitare cepit. Quod quia* sat certa ratione nititur, in textum accipiendum existimavimus.

In gutture] Similis eventus certaminis singularis, quo Satibarzanes occidit infra 7, 3. forte etiam similis comitio hic fuit, ut nudo capite pugnaverint.

Milites, ob Lunæ defectum turbatos, per Ægyptios vates confirmat Alexander: Per-
sas vastatores conjicit in fugam. Darii uxor cap-
tiva, mœrore confecta, supremum diem
claudit. unde Alexandri lachrymæ. Darii suspi-
ciones, luctus & vota.

BIduo ibi rex stativa habuit: in proximum
deinde iter pronunciari jussit. Sed prima
fere vigilia luna deficiens, primum nito-
rem sideris sui contudit; deinde sanguinis
colore suffusa lumen omne sædavit: sollicitisque sub
ipsum tanti discriminis casum ingens religio, & ex
ea formido quadam, incussa est. Diis invitis in ulti-
mas

Iter Vocem hanc merito & Msscr. &
Editis nonnullis inferi, præter Aci-
dali Raderique consensum, docebit
etiam Curtianæ phræseos observatio.

Luna deficiens] Illustrant has lunæ
tenebras Cicero de divinatione 1. 53.
Plinius 2. 70. Manil. Astronom. 1. 220.
Lucret. 5. 746. Atrian. 3. 2. Plutarch.
cap. 56. Ptolem. Geographus 1. 4.
Ἀνταρὰ τῶν Ὀλυμπίων, Quos
fere explicat Scaliger de emend. temp.
lib. 5. & Canon. Isagog. lib. 3. pag.
293. ubi scribit contigisse hanc defe-
ctionem die 20. Septembris. Vide
etiam Petavium.

Formido] Hoc factum & apud bar-
baros, ut narrat Joannes Rojanus in hæc
verba: Colonus (sive Columbus,) ductor
exercitus Ferdinandi regis Hispan. supe-
rioribus annis, quibus novus orbis Indię
Occidentalis detectus est atque exploratus,
apud Iamaicam insulam totum exercitum

Christianorum ab imminente morte hujus
divina disciplina auxilio eripuit. Cum
enim universus Hispanorum exercitus in
ultimo jam vite periculo esset constitutus,
neque Dux à Iamaicensibus alimenta nullo
posset modo impetrare, (hac enim ratione
sperabant barbari exercitum Christiano-
rum facile sine armis posse expugnari) re-
floribus Iamaicensium renuntiari jubet,
ut sibi, suisque omnibus, necessaria ad
victum subministrarent, plurima illis
ac suprema mala imminere: In cuius
rei testimonium non multo post lunam
eos obscuratam esse visuros, quam qui-
dem ipse in Astronomia eximie versatus
jamiam defecturam cognoscebat. Con-
tempserunt quidem primo barbari jussu
ducis Christiani, ac minas: At cum
ad constitutum ab ipso tempus lunam defi-
cere sensum conspicerent, neque hujus rei
causam intelligerent, illius tum verbis pri-
mum fidem præbentes, & commeatum

Christia-

mas terras trahi se *querebantur* : jam nec flumina posse adiri; nec sidera pristinum præstare fulgorem : vastas terras, deserta omnia occurrere : in unius hominis jactationem tot millium sanguinem impendi. fastidio esse patriam; abdicari Philippum patrem; cælum vanis cogitationibus peti. *Iam pro seditione res erat : quum ad omnia interitus*, duces principesque militum frequentes adesse prætorio, Ægyptiosque vates, quos *cæli ac siderum peritissimos esse credebat*, quid sentirent, ex-

prom-

Christianis assatim subministrant, & ad ipsius ducis, ceterorumque militum pedes provoluti, uti sibi ignoscerent, obnixè efflagitant. Raderus. Defectu solis percussus etiam fuisse Annibalem, ante ultimum cum Scipione prælium, tradit Zonaras tom. 2. Similique postea causa turbata sunt Macedonum mentes, quo tempore Perseus bellum cum pop. Rom. gerebat. Livius 44. 37. Sed casus ignaros percelli nihil mirum; cum defectum siderum parent *quadrupedes*. Plin. 8. 54. quem metum vehementer intendi par erat cæcatis gentili superstitione mentibus, in defectibus stellarum scelera aut mortem aliquam siderum parente, teste Plinio 2, 12. unde *aris sensus & cetera ludicra*. Freinsh.

Diis invidis] Ex sideris luctu putant iratos sibi deos. Rad.

Adiri] Vane nimium exaggerant, si ita dixerunt, *adiri*: Neque enim verum: quid enim adire prohibuerit? Sed non id verbi Curtius iis tribuit: à librario additum querelæ augendæ. *Vadai*, credo, auctor scripsit, aut *transiri*. sed illud potius, quod ad literas propius. Ad recentem quidem in transendo Tigri casum respicitur saltem, in quo firmare gradum non potuerant propter & fluminis rapacitatem, & sa-

xorum lubricitatem. *Acidalius*.

Peritissimos] Ægyptii enim sibi fideralis scientiæ inventionem arrogarunt. Astronomiæ certe Theutem Plato in Phædro nominat auctorem. Aristoteles Ægyptiis tribuit Mathematicas disciplinas, hoc est, Astrologiam, ut explicat Fonseca. vere. nam & Plato adscripatur. Pythagoras, Plato, Democritus, alique complures Ægyptum petivere, Astrologiæ & Geometriæ causa. Plato x. de legibus Ægyptum opportunam affirmat astris considerandis. Idem Picus Mirandula propter plana camporum docet. Diodorus 1, 69. etiam Ægyptiis hanc Astrologiæ laudem tribuit. Alii Chaldeis primam siderum cognitionem assignant. Josephus contra Appion. lib. 1. pr. ab Abrahamo siderum disciplinam Ægyptiis traditam narrat: ab his ad Chaldeos, inde ad Græcos profectam. Phecydes, Pythagoras, Thales Ægyptiorum & Chaldeorum fuere discipuli. Poëtæ Atlantem conditorem fingunt Astrologiæ, eoque pingunt humeris cælum sustinere. De eodem Plinius 7, 56. qui tamen 6, 26, Belum Jovem fideralis scientiæ inventorem fuisse refert. Servius ad Virg. Ecl. 6, 42, Prometheum laudat repertorem. Josephus 1, 3, Setho primam omnium siderum cogni-

promere jubet. At illi, quisatis scirent, temporum orbis implere destinatas vices : lunamque deficere quum aut terram subiret; aut sole premeretur : rationem quidem ipsis perceptam non edocent vulgus; ceterum adfirmant, solem Græcorum, lunam esse Persarum: quoties illa deficient, ruinam stragemque illis gentibus portendi. veteraque exempla percensent Persidis regum, quos adversis pugnasce, lunæ ostendisset defectio. Nulla res efficacius multitudinem regit, quam superstitio : aliqui im-

potes,

cognitionem adscribit. Certum est ex coelestium literarum doctoribus & Josepho, cognitionem siderum ꝑb ipso primum Adamo traditam literis, à Setho & posteris ad Noë; ab hoc eam ad Abraamum pervenisse, à quo ad Ægyptios, ab his ad Chaldeos, Phœnicias, Græcos, Raderus. Id autem Alexandrum credo fecisse, non quod ipse veteris ejus causæ ignarus esset, qui enim posset, Aristotelis discipulus, ejusque disciplinis plures per annos imbutus? Sed ut militi eo magis eximeretur metus, quanto à pluribus, & peritioribus, ut ipse quidem opinari poterat, res ea non ominosa judicaretur. Freinsb.

Qui satis scirent] Non prætereundum, quod Arriano 3, 2. traditum Loccentius ex hac causâ fuisse recte notat; Alexandrum Lunæ, Soli & Terræ fecisse, ut nimirum omnes placaret, qui istius deliquit auctores fuisse viderentur.

Solem Græcorum] Ex Herodoto 7, 37. apud quem hebescente sole Xerxes respondit, defectionem Græcarum urbium significari, quod Sol esset præses Græcorum, Luna Persarum. Quod autem solis deficientis labores Græcis exitium portenderint, Lunæ

Persis & barbaris, non semper usavenit. perinde enim sub defectionibus lunæ Græcos fuisse afflictos ac barbaros intelligo. ut hoc vatum Ægyptiorum commentum videri possit ab Alexandro fortasse dictatum, ut antea Hammonis sacerdotes monuerat, quid sibi vellet sciscitanti responderi. Rad.

Veteraque exempla] Anno Mundi 3478. obscurata est luna, quo anno pugna Marathonica superati sunt Persæ.

Superstitio] Quomodo hac vulgi inclinatione usus sit idem Alexander, ostendit Polyæn. 4. 3. cum enim ex aruspiciibus cognovisset, deos omnia sancta portendere : circumferri hostias jussit, & militibus ob oculos demonstrare, ut non solum ex auditione, verumetiam ex adspicendi speciem bonam de periculo haberent. Vide Frontin. strateg. 1, 11. inter quæ excellit, quod XIV loco positum, recitabo, quia ad Alexandrum pertinet, & forsan idem est, cujus & Polyænus meminit. Ille igitur sacrificaturus, inscripsit medicamento aruspiciis manuum, quam ille extis erat suppositurus: littera significabant victoriam Alexandro dari, quas cum jecur calidum rapnisset, & à rege militi esset ostensam; auxit animum, tanquam deo sponte victoriam.

Exple-

potens, sava, mutabilis; ubi vana religione capta est, melius varibus, quam ducibus suis paret. Igitur edita in vulgus Ægyptiorum responsa rursus ad spem & fiduciam erexere torpentes. Rex impetu animorum utendum ratus, secunda vigilia castra movit: dextra Tigrim habebat; à lava montes, quos Gordæos vocant. Hoc ingresso iter, speculatores qui præmissi erant, sub lucis ortum, Darium adventare nunciaverunt. Instruëto igitur milite, & composito agmine, antecedebat. Sed Persarum exploratores erant mille ferme, qui speciem agminis magni fecerant. quippe ubi explorari vera non possunt, falsa per metum augurantur. His cognitis, rex cum paucis suorum assequutus agmen refugientium ad suos; alios cecidit, alios cæpit: equitesq; præmisit simul speculatum, simul ut ignem, quo barbari cremaverant vicos, extinguerent. quippe fugientes raptim tectis acervif-
que

Exploratores] Mss. Modii, & unus Gruteri, moratores. eo nimirum sensu quo vocem eam ponit Livius 21, 47. Prius Placentiam pervenere, quam satis sciret Annibal ab Ticino profectos: tamen aliquot moratorum in citeriore ripa segni-
ser ratem solventes cepit. & 21, 48. quum jam transgressos Trebiam Romanos, m-
tantesque castra conspexissent, paucos mo-
ratorum occiderunt circa flumen interce-
ptos. Quibus locis, moratores sunt qui
moram nectunt, non qui ad moran-
dum hostem relictî sunt. Sic & hoc
Curtii loco, quod ex ipsa re claret. Ma-
zeus trans Tigrim erat (supra 4, 9) reli-
ctus ut totam eam regionem vastaret,
per quam iter futurum erat Alexan-
dro. Ergo à ripa Tigridis ad usque in-
teriora, omnia vastabant, & ut quæque
corruperant, recedebant, Alexander

contra summo opere contendebat, ut
quanta maxima celeritate posset, su-
perveniret hostibus, priusquam omnia
corrumperent. ita accidit, ut reliquis
cedentibus, mille isti tardi deprehen-
derentur ab Alexandro. Freinsb.

Augurantur] Modius ex Ms. docet
scriptum, falsa per metum augentur. Co-
dex Augustanus S. Udalrici: Quippe
ubi vera explorare non possunt, falsa per
metum augurantur. Certe augurantur
παρηγοῦντες ego non memini legere.
quamvis enim auguro apud Ciceronem
& alios reperiat, non perinde tamen
patiendi figura auguror dici deprehen-
datur. Raderus. Mihi prope comper-
tum est, fuisse; falsa per metum figuran-
tur. Sic infra 7, 1. Vimam non inanis
quoque species anxio animo figuraret. Sic
apud Cæsarem de bell. Gall. 1, 22. le-

que frumenti iniecerant flammæ : quæ quum in summo hæssissent , ad inferiora nondum penetraverant. Extincto igitur igne , plurimum frumenti repertum est : copia aliarum quoque rerum abundare cœperunt. Ea res ipsa militi ad persequendum hostem animum incendit. quippe urente & populante eo terram , festinandum erat , ne incendio cuncta præriperet. In rationem ergo necessitas versa. quippe Mazæus , qui antea per otium vicos incenderat ; jam fugere contentus , pleraque inviolata hosti reliquit. Alexander haud longius centum quinquaginta stadiis Darium abesse compererat. itaque ad satietatem quoque copia commeatuum instructus , quadriduo in eodem loco substitit. Interceptæ deinde Darii literæ sunt , quibus Gracimilites sollicitabantur , ut regem interficerent , aut proderent : dubitavitque an eos pro concione recitaret ? satis confusus Græcorum quoque erga se benevolentia ac fidei. Sed Parmenio deterruit ; non esse talibus promissis imbuendas aures militum : patere vel unius infidiis regem : nihil nefas esse avaritiæ. Sequutus consilii auctorem , castra movit. Iter facienti spado

unus

gimus ; Confidum timore perterritum , quod non vidisset , pro viso sibi rennuiafse. Ea enim natura metus. unde Tacit.

2. 21. miracula narrabant , vim turbidum , & inauditas volucres &c. vera sive ex metu credita.

Recitaret] Callidum est Eumenis illud apud Justin. 14. 1. qui , conjectis in ejus caltra hujusmodi libellis , vocatis ad concionem militibus persuasit , confictas hæc à se epistolas ad experimendos suorum animos esse. Hoc facto & in futu-

rum providit , ut si quid simile accidisset , non se ab hoste corrumpi , sed ab dnce tentari arbitrarentur.

Vel unius] Tacit. H. 2. 75. fluxam militum fidem , & periculum ex singulis. Quid enim profuturas cohortes alasque , si unus alterque præfenti facinore , paratum ex diverso præmium petat ? Facilius universos impelli , quam singulos vitari. Eumenes apud Justin. 14. 1. Salutem suam in omnium potestate esse.

Spado] Liqueat his verbis eunuchos quoque

unus ex captivis, qui Darii uxorem comitabantur, deficere eam nunciat, & vix spiritum ducere. Itineris continui labore, animique aegritudine fatigata, inter socrus & virginum filiarum manus collapsa erat; deinde & extincta. id ipsum nuncians alius supervenit. Et rex haud secus, quam si parentis sua mors nuntiata esset, crebros edidit gemitus: lacrimisque obortis, quales Darius profudisset, in tabernaculum, in quo mater erat Darii, defuncto adsidens corpori, venit. Hic vero renovatus est mæror, ut prostratam humi vidit. recenti malo priorum quoque admonita, receperat in gremium adultas virgines, magna quidem mutui doloris solatia: sed quibus ipsa deberet esse solatio. In conspectu erat nepos parvulus, ob id ipsum miserabilis, quod nondum sentiebat calamitatem, maxima ex parte ad ipsum redundantem. Crederes Alexandrum inter suas necessitudines flere, & solatia non adhibere, sed quarere. cibo certe abstinuit: omnemque honorem funeri, patrio Persarum more, servavit: dignus hercule, qui nunc quoque tantum mansue-

quoque circa reginas fuisse, & infra 4. 10. Idem probatur Esther. 4. 5. Accitaque Athab eunucho quem rex ministrum ei dederat. Eoque respexisse videtur Terentius Eunucho 1. 2. cum ait:

Eunucho dixi velle te: quia solentur his Regine. Hos etiam pellicibus & concubinis regis, custodes adhibitos, supra ostendimus. Augustin. contra Faustum 30, 3. huc alludit his verbis: significans virgines & pueros, qui nubendi ipsa à cordibus suis execta cupiditate, spadonum vice in ejus ecclesia semper, tanquam in domo regia conversentur. Pertinet eodem Philostrat. in Apollon. 1, 23.

Itineris] Plutarch. cap. 52. & Justin. 11, 12. scribunt, ex partu obiisse. Et potest, ut animi aegritudo doloribus partus addita malum duplicarit. Loccenius.

Tantum] Bong. conjiciebat, tanta, me consentiente. De re simili est locus Diodor. 17, 38. Itaque Alexander, etsi hanc vita nostra tempestatem multis atatibus præcessit; justam tamen etiam à posteris dignamque suis virtutibus prædicationem nanciscatur. Et sane cum Tacito 3, 65. præcipuum munus historiarum reor, ne virtutes fideantur, neque pravis dictis factisque ex posteritate & infamia metus sit.

mansuetudinis & continentia ferat fructum. Semel omnino eam viderat, quo die capta est; nec ut ipsam, sed ut Darii matrem videret: eximiamque pulchritudinem forma ejus non libidinis habuerat incitamentum, sed gloria. E spadonibus qui circa reginam erant, Tyriotes, inter trepidationem lugentium elapsus, per eam portam qua, quia ab hoste aversa erat, levius custodiebatur, ad Darii castra pervenit: exceptusq; à vigilibus, in tabernaculum regis perducitur, gemens & veste lacerata. Quem ut conspexit Darius, multiplicitate doloris expectatione commotus, & quid potissimum timeret, incertus; Vultus tuus, inquit, nescio quod ingens malum præfert: sed cave mihi ferri hominis auribus parcas. didici enim esse infelix:

Semel omnino] Meminere hujus historiz A. Gellius 6, 8. & Athenæus 13, 8. Ceteras autem captivas ut vidit Alexander, specie, & statura eximias, dixit joco, *ὡς εἰσι μεγάλας ἀληθύνες ὁμμάτων Περσίδος*, Quam magni oculorum dolores sunt Persides. Plut. Al. cap. 36.

Sed ut videret] Male alii, *viderat*, ut olim vidi, & postea consensu unius atque alterius impressi confirmatus sum. Sic enim & ipse Alexander conciliabitur Curtio, cujus verba Plutarch. cap. 37. refert in hunc sensum. Ego enim non solum non vidisse inveniar Darii uxorem, aut videre cogitasse: verum nec verba facientes de ejus decore, sustinuisse audire. Concilia, inquam, visam esse semel, non data opera, sed obiter, quia aderat matri Darii, ad quam visendam Alexander venerat. Quomodo etiam explicanda videtur illa Plutarchi de curiositate cap. 21. Alexander Darii uxorem, quia formosissima dicebatur, noluit n suum venire conspectum: sed ad ma-

trēm ejus animum accedens, videre juvenem & pulchram non sustinuit. Freinsh.

E Spadonibus] Variat paulisper Suidas in *Ἀλεξάνδρῳ*. Plutarch. c. 32. Tyreon appellat, quem Curtius Tyriotes.

Aversa] Quomodo in Romanis castris decumana. Tacit. 1, 66. cuncti ruerent ad portas, quarum decumana maxime petebatur, aversa hosti, & fugientibus tutior. Aversa enim parte eam collocabant, quia omnium erat maxima, & perinde, si vis ingrueret, defensu difficilima. Freinsh.

Levius custodiebatur] Quasi extra periculum esset. quod ipsum sapius maximum, negligentibus, creavit. Livius 10, 32. ita Romanorum castra ab Samnitibus oppressa ostendit. Samnites vix dum certa luce, & eam ipsam praevalente caligine, ad stationem Romanam, in portam segniter agentem vigilas, perveniunt. Improviso oppressis, nec animi satis ad resistendum, nec virium fuit. Ab tergo castrorum, decumana porta, impetus factus. Raderus.

Nosse

lix : & sæpe calamitatis solatium est, nosse sortem suam. Num, quod maxime suspicor, & loqui timéo, ludibria meorum nunciaturus es; mihi, &, ut credo, ipsis quoque, omni graviora supplicio? *Ad hæc Tyriotes*; Istud quidem procul abest, *inquit*: quantuscunque enim reginis honor ab iis qui parent haberi potest, tuis à victore servatus est: sed uxor tua paulo ante excessit è vita. *Tum vero non gemitus modo, sed etiam ejulatus totis castris exaudiebantur: nec dubitavit Darius, quin interfecta esset, quia nequisset contumeliam pati. exclamatque amens dolore*; Quod ego tantum nefas commisi, Alexander? quem tuorum propinquorum necavi? ut hanc vicem sævitæ meæ reddas? Odisti me; non quidem provocatus. Sed finge justum intulisse

Nosse sortem suam] In clade duo mones. ut Prudenter eam, & Fortiter feras. Prudenter, hoc sensu: ut noris eam serio, & appendas. Nam quidam à contrario lata omnia sibi fingunt. Tacit. Hist. 3. 51. *Et multos cladis occultantes, stulta dissimulatione, remedia potius malorum, quam mala differunt.* Ibid. Quod nulla ratio est ut fiat. Nam primum

—— clades scire qui refugit suas.
Gravat timorem. dubia plus torquent mala.

Seneca Agam. v. 419. Sicut contra. *sæpe calamitatis solatium est, nosse sortem suam.* Curtius. Deinde, profecto

Iners malorum remedium, Ignorantia est.

Seneca Oedip. v. 515. Imo nullum: nec mederi tibi fas, cum nescis. Tu vero agnosce, atque adeo examina & appende. Lipsius.

Mihi] Alium longe horum esse sen-

sum quam vulgata distinctio pariat, ostendit mihi amantissimus Socer, si sic distinguas, *nunciaturus es: mihi, &, ut credo, ipsis quoque, omni graviora supplicio.* Ut istud mihi, non pertineat ad præcedentia *nunciaturus es.* sed ad hæc *graviora omni supplicio.* Confirmatur hæc distinctio verbis Diodori 19. 8. *δυνώτερος γὰρ Δαρείου τῶς μὲν αὐτοῦ δούλοις καὶ πατέρας αὐτοῦς ἢ μητέρα, καὶ τῶν ἑβραίων, καὶ τῶν ἑλληνῶν ἀναλογιστέον.* Ipsa enim morte acerbiora passuros viros & patres, si uxorum & virginum supra per contumeliam illata considerarent. Freinsh.

Totis Castris] Hoc ego vix concoquam. quomodo statim ejulatus *totis castris*? dum ejus causa in tabernaculo regis, & ut credibile est, tantum non soli regi, adhuc exponitur. sequitur tamen mox de *submotis arbitris*, qui forte ejulatum concitaverint. Idem.

lisse te bellum; cum feminis ergo agere debueras? *Tyriotes adfirmare* per deos patrios, nihil in eam gravius esse consultum: ingemuisset etiam Alexandrum morti, & non parcius flevisse, quam ipse lachrimaretur. *Ob hac ipsa amantis animus in solitudinem suspicionemque revolutus est; desiderium captiva profecto à consuetudine stupri ortum esse conjectans. Submotis igitur arbitris, uno duntaxat Tyriote retento, jam non flens, sed suspirans; videsne in te Tyriote locum mendacio non esse? tormenta jam hic erunt, sed ne expectaveris per deos, si quid tui tibi regis reverentiæ est: num, quod & scire expeto, & quærere pudet, ausus est & dominus, & juvenis? Ille quæstioni corpus offerre; deos testes invocare, castæ sanctæque habitam esse reginam. Tandem ut fides facta est, vera esse quæ adfirmaret spado; capite velato diu flevit:*

manan-

Agere] Malim, gerere. Sic mox 4, 11. bellum cum captivis & feminis gerere non soleo.

Ob hac ipsa] Sic feci, ex quibusdam editis, conjecturam adjuvantibus Berneggerianam, manifesto melius, quàm alii, qui legunt; *Ob hac ipse animus.*

Tormenta] Persas quæstionem de reis per tormenta habuisse, testis est & Epiphanius lib. 11. contra hæreses cap. de Manichæis. *Popma.*

Si quid tibi] Ratio loquendi postulare videtur: *Si qua tibi tui regis reverentia est.* Quomodo apud Senec. de brevitate vitæ: *Si quis inferis sensus est.* & similia. *Idem.*

Capite velato] Velabant & operiebant se veteres parte vestis, vel propter sacra, vel ob desperatam aliquam rem, aut malum. Plaut. Amphitryone 5. 1.

Invocat deos immortales, ut sibi auxiliium ferant.

Manibus puris, capite aperto. Seneca Herc. Furiente versu 355.

Namque ipsa tristis, vestis obductum caput

Velata, juxta præfides adstat deos. *Popma.* Ita Aman genti Hebrææ exitium machinatus, quod in auctorem redundavit, cum Mardocheum per urbem deducere cogeretur, domum reversus lugens obduxit caput: idemque velatus in crucem ivit. Esther 6, 12. & 7, 8. Aben-Ezra morem fuisse ait, ut cui rex traseretur, ejus statim vultum ministri obnuberent, quasi, qui regem aspiceret, indignus foret. Sed mos fuit communis. Ceterum reis in crucem agendis capita obnubebantur. ut Livius 1, 26. de Horthio docet. *Ap. Claudius, metuens vitæ, ex judicio capite*

manantibusque adhuc lachrimis, veste ab ore rejecta, ad cælum manus tendens; dii patrii, inquit, primum mihi stabilite regnum: deinde, si de me jam transactum est; precor, ne quis Asiæ rex sit, quam iste tam justus hostis, tam misericors victor.

CAP. XI.

Pacem tertio quæsitam Darius non impetrat. imo ad deditionem, aut ab bellum, ab Alexandro provocatur.

T*aque quamquam pace frustra bis petita, omnia in bellum consilia converterat; victus tamen continentia hostis, ad novas pacis conditiones ferendas decem legatos cognato-*

capite velato in propinquam domum se recepit. Livius 3, 49. Obnubebantur & novæ nuptæ flammeo: unde & nuptæ dicuntur. Aenea etiam auctore certis hostiis litaturi capita velabant. Plutarch. quæst. Rom. cap. 10. Hebræi quoque in gravi luctu capita velabant. Rex David, cum Absolonis arma fugeret, caput obnupsit, Samuel, 2, 15. De Susanna quoque apud Daniel. 13, 32. ad tribunal operta legimus. Rad.

Ad cælum] Veteres orasse manibus ad cælum sublati, Apulejus in libro de mundo tradit *Nam habemus, inquit, orantium hic est, ut manibus extensis ad cælum precemur.* Unde Virg. *Æn.* 1, 97.

Ingenit, & duplices tendens ad fœdera palmas. Poppma.

Vide & Nehemiam 8, 6. Hinc dicit Apostolus ad Timoth. 1, 2. *levantes puras manus.* Et Tertullian. de oratione cap. 11. *quæ ratio est manibus quidem ablutis, spiritu vero sordente orationem abire? quasi nec ipsi manibus spirituales munditia sint necessaria, ut à falso &c. ceterisque matu-*

lio quæ spiritum concepta manuum opere transfiguntur, pura alleventur. Id. in Apol. c. 30. *manibus expansis, quia innocens &c. oramus.* Ambrosius reprehendens Theodosium: *Qui, quæso, manus injusta cade & sanguine resperfas extendere audes?* Theodor. hist. Eccl. 5, 17. Mos natus ex ipsius naturæ magisterio: cujus instinctu parvuli infantes, in quocunque periculo aut metu, manus ad parentes tendunt, quasi illos apprehensuri, aut petentes ut arreptis manibus velut extrahantur ex calamitate, quam inciderint. Inde etiam cum homines orabantur, eadem consuetudo tenuit. Sed in Curtio olim blandiebatur hæc conjectura, *ad Solem manus tendens:* Nam ille, ut notum, Persarum deus. & firmabat eam egregie Athenæus 13, 8. ubi in hac ipsa historia; *Διὸς ἡγεμονίας τὰς χεῖρας ἀνατίνας.* Sed nolebat Curtius, qui mox Darium facit invocare deos patrias; non unum utique Solem. Freinsh.

gnatorum principes misit: quos Alexander, consilio advocato, introduci iussit. E quibus maximus natus, Darium, inquit, ut pacem à te jam hoc tertio peteret, nulla vis subegit: sed iustitia & continentia tua expressit. Matrem, conjugem, liberosque ejus, nisi quod sine illo sunt, captos esse non sensit: pudicitiae earum quæ superiunt, curam haud secus quam parens agens, reginas adpellas: speciem pristinae fortunæ retinere pateris. Vultum tuum video, qualis Darii fuit quum dimitteremur ab eo: & ille tamen uxorem; tu hostem luges. Jam in acie stares, nisi cura te sepulturæ ejus moraretur. Et quid mirum est, si tam ab amico animo pacem petit? Quid opus est armis, inter quos odia sublata sunt? Antea imperio tuo destinabat Halyn amnem, qui Lydiam terminat. Nunc quidquid inter Hellespontum & Euphraten est, in dotem filiae offert, quam tibi tradit: Ochum filium, quem habes, pacis & fidei obsidem retine: matrem & duas virgines filias redde: pro tribus corporibus triginta millia talentum auri precatur accipias.

Nisi

A *Gens*] Acidalius malebat, *αἰών*, ut omnia sint eodem flexu.

Luges] At Diodorus 17, 54. uxorem Darii vult extinctam post hanc legationem, vel certe inter eam: eo quod nullo verbo ejus meminit, dum exponit mandata legatorum.

Quid opus] Videantur hæc translata ex oratione Callix apud Xenoph. Hist. Græc. lib. 6. πῶς ἂν ἐκ εἰκὸς τὰ αὐτὰ μηχανώσασθαι, φίλος μᾶλλον ἀλλήλοις, ἢ πολέμιος εἶναι;

XXX. Mil. talenti] Diodorus 17,

54. tria millia, Plutarch. vero cap. 51. 10000. talentum oblata fuisse auctor est, non adjecto, auri vel argenti. Unde Budæus lib. 4. de Assæ, corruptum esse hunc locum putat, aut certe *argenti* legendum; non *auro*, quod nullæ opes eam summam æquare possint. Verum cū varia genera talentum sint, non ejusdem pretii, & immensæ fuerint Persarum opes longa jam ætate cumulatæ, vulgatam lectionem veterum codicum auctoritate confirmatam servavimus. *Popma*. Leg. tria millia, ut Diodorus habet, quod & probat Glareanus. nam 30000.

Nisi moderationem animi tui notam haberem ; non dicerem hoc esse tempus , quo pacem non dare solum, sed etiam occupare deberes. Respice quantum post te reliqueris : intueri quantum petas ! PERICULOSUM est prægrave imperium : difficile est continere , quod capere non possis. Videsne ut navigia , quæ modum excedunt , regi nequeant ? Nescio an Darius ideo tam multa amiserit, quia NIMIS opes magnæ jacturæ locum faciunt. FACILIS est quædam vincere , quam tueri : quam hercule expeditius manus nostræ rapiunt , quam continere ! Ipsa mors uxoris Darii te admonere potest, minus jam misericordiæ tuæ licere,

30000. nimis amplus numerus , licet defendat Popma. Sed & amplior in Valerio Max. 6. 4. ext. *decies centum millia*. Puto *70 centum* abundare. *Decem millia* quoque habet Arrianus 3, 5. *Loccenius*.

Non dicerem] Vir doctissimus mihi-que longe amicissimus expunctum ibat negativam ; ego puto necessariam. Idque evidens est ex his quæ sequuntur. si enim legas *dicerem*, certe intelligeres eum non fuisse tam operose disturbum, ut vero facit, per omnem reliquam orationem. Sensum esse credo : Nisi scirem moderationem tuam, nollem verba tecum hac de re facere, quippe constaret, apud animum ambitione & cupidine præcipientem nihil me profecturum. at cum ita moderatus sis, spes est, si monearis & docearis fortunam non amplius esse tentandam, locum te daturum esse meis adhortationibus. Ideoque loquar apud te, ut hominem moderatum, quod apud alium qui ira comparatus non esset, non facerem. Retinenda igitur hic est particula *non*, quam contra præter inducen-

dam esse moneo apud Hirtium De bello Alexandr. cap. 70. in his: *neque provinciarum publicas injurias condonare iis posse, qui non fuissent in se officiosi*. Vult enim dicere quod apud Justinum 31, 7. Scipio: *privata beneficia à publicis secreta esse*. Freinsb.

Prægrave Imperium] Apologia Apuleii: *Omnibus ad vita munia utendis, quicquid aptam moderationem supergradiatur, oneri potius quam usui exuberat*.

Tueri] Lipsius Polit. 4, 9. hunc locum citans scribit *tenere*, ex memoria, ut opinor, lapsu. Sed ad sententiam eandem pertinent, quam & Florus firmat 2, 17. *Plus est provinciam retinere, quam facere*. Causam ejus aliquam ostendunt illa Ovidii de arte 2, 21.

Non minor est virtus, quam quætere, parta tueri :

Casus inest illic; hic erit artis opus. Alianus hist. var. 4, 14. de pecunia acquisitione & custodia ; quæ pari ratione ad regnum transferri potest : *Quemadmodum, inquit, echinum, sic etiam maxime capere facilius est, retinere vero difficile*.

licere, quam licuit. *Alexander, legatis excedere tabernaculo jussis, quid placeret, ad consilium refert. Diu nemo quid sentiret ausus est dicere: incerta regis voluntate. Tandem Parmenio, Ante suasissimam, ait, ut captivos apud Damascum redimentibus redderes. ingentem pecuniam potuisse redigi ex iis, qui multi vincti virorum fortium occupaverant manus. Et nunc magnopere censerem, ut unam anum, & duas puellas, itinerum agminumque impedimenta, triginta millibus talentis auri permutes. Opimum regnum occupari posse conditione, non bello: nec quemquam alium inter Istrum & Euphraten possedisse terras ingenti spatio intervalloque discretas. Macedoniam quoque respiceret potius; quam Bactra & Indos intueretur. Ingrata oratio regi fuit. Itaque ut finem dicendi fecit; Et ego, inquit, pecuniam quam gloriam malle, si Parmenio essem. [Nunc Alexander de pauper-*

Incerta Regis Volens.] Veriti unusquisque ne a regis sententia dissentiret. Ut Piso apud Tacitum 1. 74, Tiberio rogante, Quo loco, inquit, censebis, Caesar? Si primus habeo quod sequar: si post omnes, vereor ne imprudens dissentiam. Sed Diod. 17. 54. propter magnitudinem & momentum propositi a quaestione ait neminem ausum respondere. Rader.

Ante suasissimam] Evidens est, quamquam non omnibus, recte censuisse Budzum de Assse pag. 165, orationem hanc oblique referri a Curtio, ut ostendit indubitabili argumento hoc capite, & verò hic ipse, in voce potuisse: legique debere: Ante suasisse: & convenienter in seqq. redderet: censere: permutes: Non accedo Acidalio qui legit, Et ante.

Qui multi vincti] Non immerito hic offendunt viri docti. mirum enim, si Curtius ita scripsit. Acidalio aliquando volebat simul vincti. Loccenius; qui vincti viror. fort. manus inulti occup. Raderus putat duo verba multi vincti ex ora libri, ab aliquo explicationis causa notata, in Curtium irrepsisse. Idem tamen cum Acidalio dubitat retineri posse vulgatum; quod ibi multi videntur opponi tribus corporibus; de quibus nunc agitur. Ego suspicor librarios pro vincti, quod fortasse non bene expressum erat, putasse scriptum fuisse multi. idque deinceps peperisse variam lectionem. quæ postea à describentibus addita sit veræ. Sensum tamen videre facile est, idque sufficit. Freinsh.

Si Parmenio essem] Hoc inter apophthegmata-

paupertate securus sum: & me non mercatorem memini esse, sed regem.] Nihil quidem habeo venale; sed fortunam meam utique non vendo. Captivos si placet reddi, honestius dono dabimus, quam precio remitemus. *Introducitis deinde legatis ad hunc modum respondit*: Nunciate Dario, [gratiarum actionem apud hostem supervacaneam esse: &] me quæ fecerim clementer & liberaliter, non amicitiae ejus tribuisse; sed naturæ meæ: [nec adversus calamitates; sed adversus hostium

phlegmata Alexandri, maximi regum, dictum plane regium à Plutarcho cap. 51. & apophth. cap. 38. Arriano 2, 5. Diod. 17, 54. relatum. Val. Maximus 6, 4. ext. vocat vocem, nobiliter editam: item vocem duabus victoriis respondentem, dignamque cui tertia, sicut evenit, tribueretur. Imitatus videri possit Alexander Callicratidam Lacedæmonium, cui cum ex consiliariis Cleander quidam diceret, *Ego hoc facerem, si tu essem. Et ego, inquit, si tu.* Plutarch. apophth. Lacon. c. 70. Simile Demosthenis dictum Lucianus in encomio illius refert: *Ego persuaderi mihi paterer, si Archias essem: sed quia sum Demosthenes, ignosce mihi, o infelix, ad ignaviam non nato.* Idem.

Honestius dono dabimus] Pyrrhus apud Ennium lib. 6. de captivis redimendis:

Nec mi aurum posco, nec mi pretium dederis,

Nec campanantes bellum, sed belligerantes,

Ferri, non anro, vestram cernamus utriusque &c.

Dono ducite, daque volentibus cum magis Dis.

Gratiarum actionem] Toto hoc capite interpretantur Justiniani verba à Glareano & Junio, aliisque compluribus pro

legitimis admista. In MS. Constantiensis non apparent, & à Modio quoque ut spuria rejecta sunt, vere, nisi Justinus (nam posterior fuit) ex Curtio est ad verbum mutatus, quod vero simile non est, cum sua ex Trogo acceperit. Nec Gualterus, qui Curtium in carmen (sæpius ipsis quoque Curtii verbis in numerum coactis) transtulit, hæc pro Curtianis agnovit. *Raderem.* Ea igitur inficitia quo dignosci possint à genuinis, uncis includi curamus.

Calamitates] Non vult Alexander durus esse in hostem, quia calamitosus est, sed quia superbus & viribus minax. Denique paratus est, ut Virg. Æn. 6. 853.

Pascere subjectis, & debellare superbos. Quem sensum amplectitur, qui olim caritates legebat: suffragantibus mihi, præter eam rationem, quod caritatum nomine venirent utique & adulti liberi, quibus arma in se ferentibus haud equidem pepercerit Alexander, præterque omnium codicum consensum: etiam Livio 42. 8. *Claram victoriam vincendo oppugnantes; non sciendo in afflicto, ferri.* Istud calamitates accipiendum non absolute, sed cum voce sequente *hostium.* Se contendere non adversus calamitates hostium, sed adversus eorundem vires. Justinianus plane loquen-

stium vires contendere.] Bellum cum captivis & feminis gerere non soleo : armatus sit oportet , quem oderim. Quod si saltem pacem bona fide peteret; deliberarem forsitan an darem. verum enimvero , quum modo milites meos literis ad prodicionem; modo amicos ad perniciem meam pecunia sollicitet : ad internicionem mihi persequendus est, non ut justus hostis; sed ut percussor veneficus. Conditiones vero pacis quas fertis , si accepero; victorem eum faciunt. Quæ post Euphraten sunt, liberaliter donat : Ubi igitur me adfamini ? nempe ultra Euphraten sum. summum ergo dotis quam promittit terminum, castra mea transeunt. Hinc me depellite , ut sciam vestrum esse, quod ceditis. Eadem liberalitate dat mihi filiam suam : nempe quam scio alicui servorum suorum nupturam. multum vero mihi præstat, si me

loquendi modus. nec enim usquam Curtio similis. *Freinsh.*

Et feminis] Vide Grotium de jure belli 3, 11.

Armatus] Livius 5, 27. *Arma habemus non adversus eam aetatem, cui etiam captis nobis parcitur; sed adversus armatos.* Item 28, 23. *Iure belli in armatos repugnantesque caedes edebatur.* Tacit. 1, 59. *Non enim se prodicione, neque adversus feminas gravidas, sed palam adversus armatos bellum tractare.*

Percussor veneficus] Inferenda copula, ut percussor, & venef. [Idem ego conjeceram] nisi iterandum potius ipsum ut. Nam diversi veneficus & percussor, & utrumque increpat Darium diversa causa: percussorem, quia milites; veneficum, quia medicos sollicitaret. Ac vide ne pro amicos hic plane scriben-

dum etiam medicos: de quo non pugnabo tamen. *Acidalius.*

Liberaliter donat] Hæc ironice dicta accipe: idemque eorum sensus est cum eo quem expressit Justinus 11, 12. *sua sibi dari.* Athenienses apud Thucyd. 4, 20. negant Boeotiorum esse agrum, quem ipsi armis obtinerent Atticis. *Freinsh.*

Servorum] Sic appellat Persicos proceres à re ipsa, quam, licet & alias certam, ex lepidâ narratione colliges, quæ est apud Victor. de Cæsar. cap. 5. *Legatus Parthorum ad Neronem, forte interepulas, amicis, uti mos est, canentibus, cum sibi citharisam poposcisset, responsa dato liberum esse, adiecerat: sumeret ipse quem vellet è suis, ostentans qui convivio aderant, quod liber sub imperia nullus haberetur.* Idque notum est & hodie

me Mazæo generum præponit ! Ite, nunciate regi vestro; & quæ amisit, & quæ adhuc habet, præmia esse belli : hoc regente utriusque terminos regni, id quemque habiturum, quod proximæ lucis adsignatura fortuna est. [Et me in Asiam non venisse, ut ab aliis acciperem; sed ut aliis darem. Si secundus, & non par mihi vellet haberi; facerem forsitan quæ petit. ceterum, nec mundus duobus solibus potest regi : nec duo summa regna salvo statu terrarum potest habere. Proinde aut deditionem hodie; aut in crastinum bellum paret: nec aliam sibi quam expertus est, polliceatur fortunam.] *Legati respondent*; quum bellum in animo sit, facere eum simpliciter, quod spe pacis

hodie de Imperiis ad Orientem: quorum reges subditis utuntur in modum mancipiorum. Quod aliter apud Romanos se habuisse, ostendit Piso apud Tacit. 2, 57. & H. 1, 16. Galba: *Neque enim hic, ut in ceteris gentibus quæ regnantur, certa dominorum domus, & ceteri servi: sed imperaturus es hominibus, qui nec totam servitutem pati possunt, nec totam libertatem.* Freinsh.

Ut ab aliis acciperem] Seneca epist. 53. *cuidam civitati, partem agrorum, & dimidium rerum omnium, promittenti; respondisse refert Alexandrum: Eo proposito veni in Asiam, non ut id acciperem quod dedissetis: sed ut id haberetis, quod reliquisset.* Pertinet huc Cæsar de bel. Civ. 3, 10. *negans esse usurum conditionibus pacis enim, qui superior videbatur: neque fore aqua parte contentum, qui se omnia habiturum confideret.* Idem apud Hirt. de bel. Hisp. cap. 13. *Cordubensibus respondit, se conditiones dare, non accipere, consuevisse.* Atque eodem modo Helyetii, de quibus Cæsar

bel. Gal. 1, 14.

Duobus Solibus] Stultissima comparatio: quam tamen probare videntur non infimi nominis viri. Securi etiam aliquot tyranni. Plane, si de unius populi principatu sermo esset, aliter sentirem. probo quippe Lydi cujusdam comparisonem apud Stobzum serm. 45. ex Serini apomnemoneumatibus; qui Cræso, fratri partem imperii concedenti, dixit: *Omnium in terra bonorum auctorem solem vides: si geminarentur soles, periculum esset, ne omnia conflagrarent.* Porro quod legatis hic respondit Alexander, id etiam in nummo quodam, per ænigma expressisse patet ex Zamosii analectis antiquitatum Daciz cap. 11. ubi *quadrige sunt pernici cursu præcipientes: currui cymba speciem habenti Apollinis radiantis imago inest, cum sceptro: inscriptio Græca subter: ΜΟΥΣΑ.* Idem inquam penitus est; unum esse solem: sic unum habendum imperatorem. Freinsh.

Graviss.

cis non frustraretur. ipsos petere, quam primum dimittantur ad regem : cum quoque bellum parare debere. *Dimissi nunciant*, adesse certamen.

C A P. XII.

Ad prælium dum Persarum ingens exercitus paratur, Macedones Panico quodam defuncti terrore, arma alacriter capeſunt.

*I*lle quidem confestim Mazæum cum tribus millibus equitum, ad itinera quæ hostis petiturus erat, occupanda præmisit. Alexander, corpori uxoris ejus justis persolutis, omnique graviore comitatu intra eadem munimenta cum modico præsidio relicto, ad hostem contendit. In duo cornua dividerat peditem; in utrumque datus equite circumdato : impedimenta sequebantur agmen. Præmissum deinde concitis equitibus Menidam jubet explora-

Graviore comitatu] Non gratis additur, *graviorem* comitatum relictum; impedimenta leviora secuta, ut sequitur. *Raderus*. Graviorem comitatum interpretor, qui valde moraturus erat agmen. quo numero sunt pecuniæ, & quicquid multis jumentis opus habet. item captivorum multitudo. eos enim in quibus plurimum erat momenti, ut matrem, liberosque Darii, tecum duxisse ex sequentibus patet. *Freinsh.*

In utrumque] Pulcherrime alter Ms. *utrumque latera equite circumdato*, Græcismo usitato. Ita scripsisse Curtium putem. Nam illud vulgatum in *utrumque*, nec in Modianis, alter nec in altero nostrum reperitur. *Gron.* Dubitabam tamen leviter, legendumne esset,

utrumque alario equite circumdato. Bongarsius sic voluit: *utrumque equite circumdato*. bene, si libri patiantur.

Præmissum] Sic conjunxi quæ male hætenus dividebantur. Vox enim *præmissum* rectius responderet sequenti *Menidam*, quam præcedenti *agmen*. *Freinsh.*

Concitis] Omnia, ante Modianum, exemplaria præferunt hanc scripturam: Modius reponit, *cum Scythiis: sic emendo*, inquit, ex eo quod libri habent *concitis*. & *Musis gratia*, cum bene ita emendo. Modianæ emendationi favet Ms. Constantiensis & editio Antverpiensis anno 1546. ante Modium vulgata, quæ ad oram habet *cum Scythiis*. Quid si legas *concitis equis*? ut alibi Curtius

plorare, ubi Darius esset. *At ille, quum Mazæus haud procul confedisset, non ausus ultra procedere, nihil aliud, quam fremitum hominum, hinnitumque equorum exaudisse nunciat. Mazæus quoque, conspectis procul exploratoribus, in castra se recipit, adventus hostium nuncius. Igitur Darius, qui in patentibus campis decernere optabat; armari militem jubet, aciemque disponit. In laevo cornu Bactriani ibant equites, mille admodum; Dahæ totidem & Arachosii Susique quatuor millia explebant. Hos quin-*
quagin-

Curtius loquitur. Quid enim hic Scythæ equites, cum nullos in exercitu suo Scythas habuerit Alexander? Lego ergo hoc loco, *Memidas cum equitibus*. erat enim præfectus equitum: vel *concitis equis*. Raderus. Posset tamen defendi lectio Modiana. nec enim opus est, ut *Scytharum* nomine intelligantur inde oriundi, sed & qui eo armatu utuntur. Sicut reperimus equites *Tarentinos*, sic *Astrologia Chaldaei*, rectoribus elephantorum *Indi* nomen dedere. De Scythis expresse *Ælianus* *tacl. 2. 13. οἱ δὲ τῶν ἰννίων τόξοις χεράμους, ἰπποτέρι*) *λέγονται*: *ἵπποι ἐννίου δὲ ξυῖδου*. Equites qui *arsuuntur*, equites sagittarii dicuntur: à nomadibus *Scythæ*. Inter quos tamen fuisse Curtium vix mihi persuadeo; potius, scripsisse, cum *citis equitibus*. Sic *Plaut. Amphir. 1. 1.*

Equites parent citi——quamquam paulo diverso sensu. propiore *Livius 26. 1 c. eques citus ab Roma venit*. *Ovid. Fast. 2. 372.*

Inde cito passus petitur Lucretia, Id.

Acieque disponit] *Descriptionem aciei post pugnam repertam*, ex *Aristobulo* refert *Arrianus 3. 2.* ubi vide.

Dahæ] Qui ad sinistram mare Caspium naviganti offeruntur, Nomades

sunt, quos hodie *Dam* appellant, *Aparni* cognominati. *Strabo*. *Plinius* de *Scythis*: *Celeberrimi eorum Saca, Massageta, Dahæ, Eshedemii, Ariaca*. *Polyhistor: Chalybes, & Dahæ, in parte Asiatica Scythia crudelitate ab immanissimis nihil discrepant.*

Arachosii] *Populi Indix à civitate Arachosia, quam Semiramis condidit. Arachosia provincia pars Asiae à Carmania ad Indum flumen porrecta. populi Arachosii & Arachotæ appellati.*

Susique] *Secutus Modium in prima Curtii editione, scripsi Suanisque. Sed dum volvo scriptores, Strabonem, Ptolemæum, Æthiæcum, Melam, Plinium, Arrianum, Solinum, & alios, nullos usquam lego Susianos. [apud Plin. tamen 6, 11. & Ptolem. 5, 9. sunt Suani.] Antverpianus Curtius anno 1546. divulgatus, Susios in contextu scripsit: in ora Suavi, Suani, Suavis. Beatus Rhenanus ante annos quinque supra centum Argentorati Sueros expressit. Quid Suevis cum Indis, Bactrianis &c. ? Colonienfis tamen codex vetus etiam Sueros edidit, novus Snavos, novissimus Susisque. Ms. Constantiensis Vanique, æque vanum. Ego ex Suanis facio Susianos, ut ab regione Susia, Sufiani dicantur, quemadmodum cum*
Plinio

quaginta falcati currus sequebantur. proximus quadrigis erat Bessus, cum octo millibus equitum item Bactrianis. Massageta duobus millibus agmen ejus claudebant. Pedites his plurium gentium non mixtas, sed sua quisque nationis junxerant copias. Persas deinde cum Mardis Sogdianisque Aribarzanes & Orobates ducebant. Illi partibus copiarum; summa Orsines praeerat; à septem Persis oriundus; ad Cyrum

Plinio 6. 27. Mela 1. 2. appellat. ita syllaba haud dubie interjecta operarum negligentia extrita est. Hos infra 3. 3. Curtius ipse *Sfricanos* appellat. Ex vitiosa illa *Argentin.* editione Aventinus, Bojaricæ mirus conditor historiarum, occasionem sumpsit fingendi Suevos Germanos fuisse in exercitu: & ultèrius progressus, Bojos & Noricos Alexandro M. bellum indixisse. *Alexander*, inquit lib. 1, *popularibus nostris etiam imperitiis notior est, quam sui reges & imperatores: quorum ne nomina quidem norunt. Saxones & Sueri tum se stipendia fecisse prædicant. Noricos Bojosque eidem bellum indixisse antiquis canitur carminibus.* Et supra: *Ea tempestate Germanos in Asia militasse, præter samam vulgatissimam, antiqua carmina, domestica videlicet testimonia, auctorem habeo Q. Curtium, qui inter auxilia Darii Regis Persarum, Suevos commemorat.* Raderus. Idem Aventinus, eodem mox loco meros Germanos facit eos, qui Macedoniæ Regem profligaverunt. Ridicule sane omnium prope nationum historici, trahunt ad suam quique gentem, si qua antiquitatis gloriam conciliare posse videantur, aut notam habere virtutis. Ita hæc una prope superest æmulatio decoris, ut quam nobis haud audemus tribuere laudem, vel per mendacium maioribus nostris vindicemus. Freinsh.

Massageta] Populi Schytici in Asia

ultra mare Caspium, Orientem versus, trans Araxem. Vide Herod. Strab. Just. Diodor.

Pedites] Accipe pro primo casu; ordo est: *Pedites plurium gentium, his (prædictis) junxerant copias, non mixtas, sed quisque sua nationis.* scilicet copias. Vides non perinde esse, non mixtas quis legat, sive non immixtos, quod postremum Modius volebat, merito repugnante Acidalio. Raderus, qui utramque lectionem idem velle putat, vocem *pedites* quarto casu accepisse videtur. Freinsh.

Mardi] Populi circa Hyrcanum mare, qui per juga Caucasi sparsi ad Bactros usque progrediuntur, vide l. v.

Orobates] Hic Artiano 3, 2. est Κορδοβάνης, sicut Orsines Ὀρσίνης. vitiose. nam apud eundem 6, 5, scribitur Ὀρσίνης.

Illi partibus] Merito vapulat ab Acidalio Modius, qui fœde corruptit hunc locum, deceptus à nescio quibus manuscriptis. legit enim: *Illis partibus copiarum Orsines praeerat.* ut verbo dicam, pessime. Sic apud Procop. 1. Pers. ἡγεμὼν τῶν ἀλλοτρίων, &c. ἐπεὶ 295 δὲ οἱς ἀπὸ τῶν ἰσχυρῶν. Freinsh.

A septem Persis] Errat scriptor Explanationum, & nescio quos sibi septem regni Satrapas fingit, per quorum stirpem longa serie ductam ortus Orsines, quoad Cyrum ipsum Persarum primum attingit. vel.

rum quoque nobilissimum regem originem sui referens. Hos alia gentes, ne sociis quidem satis nota, sequebantur. Post quas quinquaginta quadrigas Phradatae magno Caspianorum agmine antecedebat. Indi, ceterique rubri maris accola, nomina verius quam auxilia, post currus erant. Claudebatur hoc agmen aliis falcatis curribus quinquaginta: quis peregrinum militem adjunxerat. Hunc Armenii quos minores vocant; Armenios Babylonii; utrosque Belitae, & qui montes Cossaeorum incolebant, sequebantur. Post hos ibant Gortuae, gentes quidem Euboicae, Medos quondam sequuti; sed jam degeneres, & patrii moris ignari. Adplicuerat his Phrygas & Cataonas. Parthorum deinde gens, incolentium terras

quas

vet. Qua re merito negat, qui illi septem Persae fuerint, quemquam prodidisse. Nec enim de talibus Satrapis sentit Curtius, sed de septem Persis nobilissimo Magicidii facinore decantatissimis. Ab horum aliquo (potest & à pluribus: quid enim verat cognatione & affinitate fuisse junctos? & vero fuisse, partim scimus) hunc Orsinem vult originem habuisse; sed & Cyrum inter majores suos numerasse, cujus forte filiarum aut neptium aliqua cuidam ex Orsinis majoribus denupserit. Atq; ut video, idem de hoc loco sensit Popma. Idem.

Nomina verius quam auxilia] Lipsius Polit. 5. 8. Cui usui quamvis magna equitum peditionumque multitudo, si ignota, imperita, & tantum multitudo? Tu scito non vires eam habere, sed pondus: Sen. de benef. 6. 31. Et esse impedimentum majus, quam auxilium. Liv. 9. 19. Gracui ille (Synes. Ep. 79.) scite monuit: Χειρὴν δὲ τοῦ πολέμου, καὶ ἄνθρωπον ὀνομαζόμενον, πάλαι: Manibus opus est bello, non multis nominibus. Tolle

mibi vana, & in oculis vulgi magna. quoniam in omni conflictu non tam prodest multitudo, quam virtus. Veget. 1. 8. Etiam in multis legionibus pauci sunt, qui proelia profigant. Tac. 1. 4. 36. Lips. Belitae] De his nulla, quod memini, apud Geographos mentio. Sunt fortasse Cœlesyri. Stephanus Belitanorum quidem mentionem facit, sed ii sunt Lusitani, ut ex Artemidoro liquet.

Cossaeorum] Cossæi fere sagittarii sunt, sicut & montanici finitimi, qui semper latrocinia exercent. parvam enim sterilemque regionem incolentes, ex alieno vivere, & quidem pravallere oportet; omnes enim bello student. Strab. Gentes Euboicae] Malim gentis. Quæ unde sequuta sit Medos, nescio quam causam dubitandi habuerit auctor Explanationum. Apparet enim sermonem esse de Eubœa Græcia insula.

Cataonas] Populi in minore Asia Cappadocibus proximi; quorum fines Halys interluit. vide Strab. xii init.

Parthorum] Non facis expeditio me

A a

c

quas nunc Parthi Scythia profecti tenent, claudabant agmen. Hac sinistri cornu acies fuit. Dextrum tenebat natio majoris Armenia, Cadusique, Cappadoces, & Syri, & Medi. his quoque falcati currus erant quinquaginta. Summa totius exercitus, equites quadraginta quinque millia: pedestris acies ducenta millia expleverat. Hoc modo instructi decem stadia procedunt:

ex hoc loco. præsertim illud turbat, quod subjicit: *terras, quas nunc Parthi, Scythia profecti tenent.* quæ vix est ut aliter accipi possint, quam Parthos qui nunc ibi sunt, post tempora Darii eo venisse. Sed id non patiuntur præcedentia, in quibus & eam gentem quæ tunc ista loca tenebat, diserte vocat *Parthorum gentem*, & infra 6, 2. eandem proponit sententiam. Quin & certum est; etiam inter antiquos barbaros gentes eorum fuisse: nam nomen *Parthorum* etiam sub Persico regno gesserant. quæ fere verba sunt Dionis lib. 40. nec quisquam aliorum, quod meminerim, dissentit. Quare videndum, si ita possit constitui sensus verior: *terras, quas nunc Scythia profecti tenent.* Verum quidem est, Parthos etiam ex Scythia deduci, auctoribus Justin. 41, 1. vide. Sed cum illi sedes jam fixissent, & à conditoribus suis, locis, nomine, & inimicitis diffiderent, orta inter eos fuisse bella, quorum & Justinus 41, 1. obiter meminit, per quæ bella haud dubie *Scythæ regionem campestram ac fertilem occupaverunt, graves adhuc ætate Curtii accola.* Si verum est quod ille scribit 6, 2, quisquis es.

— Si quid novissi rectius istis, Candidus imperti. Freinsh.

Cadusique] Ad sinistram maris Caspii degunt. Strabo: *Majorem partem ora montosa Cadusii tenent fere ad quinque millia stadiorum. infra: Hujus regionis cætera sunt opulenta: quod autem ad septentrionem vergit, montosum, asperum,*

& frigidum est. Ibi degunt Cadusii montani, &c.

Summa] Demirari satis non possum quo pacto error in omnia antiquiora exemplaria & edita & inedita irrepserit. fieri enim non potest, ut numerus iste exercitus Darii, vel ipso Curtio teste, sit justus. 245000 hic censa sunt. In Cilicia 311200 numerati. Ad Arbela seu Gaugamela dimidati fere major exercitus erat, ut Curt. 4, 9. recensuerat, & majores prioribus copias fuisse ostendit. Itaque editio Colón. Allobrogum, equitum numerat 145000. peditum 600000. nullo tamen alio codice Curtiano suffragante. Justinus 11, 12. narrat Darium postremum occurrisse cum 100000. equitum, 400000 peditum. Oros. 3, 17. 404000. peditum, 100000. equitum recenset. Diodor. 17, 39. & 53. 200000. equitum, 800000. peditum. Arrian. 3, 2. equitum 40000. peditum 1000000. sub signis habuisse Darium affirmat. Plutar. Alex. cap. 54. universum indistincte 1000000. ponit. Cum ergo in 1000000. consentiant, non absque ratione apud Curtium numerum emendes, & tres nobilissimos scriptores sequaris. Vulcanius in equitibus vehementer aberravit à numero Arriani. nam *πεντακισμύχις* non valet 400000, ut ille transtulit, sed 40000, ut recte vertit ante Vulcanicum Barth. Facius. Is vero numerus verusne an falsus sit, penes Arrianum esto, quando scriptores inter se variant. *Raderus.*

PARV

cedunt : jussique subsistere, armati hostem expectabant. Alexandri exercitum pavor, cujus caussa non suberat, invasit : quippe lymphati trepidare ceperunt, omnium pectora occulto metu percurrente. Cæli fulgor tempore æstivo ardenti similis internitens, ignis præbuit speciem, flammæque ex Darii castris

[*Paro*] Paulo aliter Polyænus 4. 3. hanc historiam enarrat : *Alex. ad fluvium Tigrim prævertere Darium festinabat : Panicum ab extrema acie pervasis universum exercitum. Rex mandavit tubicini, ut securitatis signum promulgaret, & antesignanis militibus, ut ante pedes arma projicerent, atque idem sequentibus se dicerent. Sic omnes ex ordine hoc facientes, causam terroris cognoverunt. Cum Panicum cessasset, milites sublati armis procefferunt. Ex quo loco discis pavorem illum subitum Græcis Πανικὸν ἀπὸ πηλάρη, cujus causam idem Polyænus 1. 2. aperit : Pan Bacchico exercitui nocturnum dedit, ut maximum & inconditum clamorem tolleret. His vero clamantibus petra sonum exceptum referebant, & cavitatis saltus longe majorum copiarum fremitum hostibus reddebat. Quare metu perterriti, se in fugam conjecerunt. Cum igitur Pan hoc stratagemâ usurparit, Echo Pani gratiam, & amicam esse fingimus : atque vanos nocturnosque terrores exercitum Panicos appellamus. Exemplum porro copiarum Panico terrore subito sine causâ percellarum vera non multa proferuntur. Nam quæ literis sacris produntur, divinitus perpetrata sunt, ut est in Paral. 2. 20. in Josaphato : de Ammonitis, Moabiticis, & aliis populis, qui magnis exercitiis regem Judæ oppugnatum venerant. Nec Panicus timor fuit, cum Rex Syriæ Benadadus Samariam obsedit, territusque est cælesti curruum, equorum, & exercitus fremitu. Nec cum Romani ex præditiis fugerunt, cum Hannibal cornibus*

bovm fasces feni alligavit, & accensos per noctem adversus Romanos egit. Livius 22. 17. Causa enim suberat, saltem in speciem vera, quam præditiarii per tenebras judicare non poterant. *Raderis.* Panici terroris exempla non ita rara fuisse videntur Plutarcho. qui in Apophth. cap. 95. notat pro singulari : *Epaninonda Thebano imperatore, nunquam Panicum terrore exercitus incidisse.* Certe apud Herod. lib. 7. legimus, Πανικὸν φόβον incidisse Xerxiænis. idem apud Josephum : *ὁς Πανικὸν δέμας ἐκ τῆς νύκτος.* id est, ut noster loquitur, lymphatis similes. in Livio 7. 17. Romani, velut lymphati, & attentiti, munimentis suis trepido agmine inciderunt. Sed & Procopii insignem locum suggessit Socer, ex lib. 4. Gothic. de Gepidis & Longobardis invicem bellantibus : *δέμας δὲ τὰ Πανικὸν καὶ λάρη ἐκ πνικαῖς ἐκ τῆς νύκτος ἐκ τῆς νύκτος, φέρωντες ἀπ' αἰτίας ὁδῶν καὶ πνικαῖς ἐκ τῶν ἀπηνύκτων.* Terrores, quos vocant Panicos, utriusque subito incidentes, omnes in fugam, cujus causâ non suberat, converterunt. Freinsh.

[*Cæli Fulgor*] Ad quem illa refero Aristotelica in libello de mundo, si is Aristotelis est, tamen satis certo; quæ sic Apulejus noster vertit : *Horum pleraque jaculari credas, alia labi, stare alia : Iaculatio igitur tunc fieri putatur, cum meatu aëris impulsus generatus ignis celeritatem sui cursumque rapidæ festinationis ostendit.* De his quidem ardoribus indubitatum locum interpretandus. *Acid.*

*stris splendere, velut inlati temere praesidiis, crede-
bant. Quod si percussis Mazæus, qui praesidebat iti-
neri, supervenisset; ingens clades accipi potuit. ille
segnis in eo quem occupaverat tumulto sedet: conten-
tus non lacessi. Alexander, cognito pavore exercitus,
signum ut consisterent dari, ipsos arma deponere
ac levare corpora jubet: admonens, nullam subiti
causam esse timoris; hostem procul stare. Tan-
dem compotes sui pariter arma & animos recepere:
nec quidquam ex praesentibus tutius visum est, quam
eodem loco castra munire. Postero die Mazæus, qui
cum delectis equitum in edito colle, ex quo Macedo-
num prospiciebantur castra, confederat; sive metu,
sive quia speculari modo jussus erat, ad Darium re-
diit. Macedones eum ipsum collem quem deseruerat*

occu-

Inlati temere praesidiis] Præ hac le-
ctione valide sperno aliorum com-
menta: hæret enim proxime membra-
nis, & sensum habet commodissimum:
Fulgore eo conspecto Macedones cre-
diderunt Darii castra in propinquo
esse, seque in praesidia hostium temere
& nec opinantes incidisse. quicquid
alii hoc loco comminiscuntur. Hanc
meam conjecturam validissime confir-
mari postea vidi Doctissimi Gronovii
litteris ad Amant. Socerum scriptis,
ubi sic reperi: *Memini me tentasse apud
re locum Curtii lib. 4. sed postea deveni-
rant in manus nostras excerpta aliquas
Mss. Cod. ex quibus ita legendum est, Cœ-
li fulgor æ. t. i. i. p. f. flammæque
splendere ex Darii castris velut inlati
temere praesidiis credebant. Fam. lectio-
nem multis firmant miscella nostra. instar
omnium sit locus ex Epist. ad Attic. 8, 15.
Neque enim eos solos arbitrabamur
capi, qui in armatorum manus incidis-*

*sent, sed eos nihilo minus, qui regioni-
bus exclusi, intra praesidia, atque intra
arma aliena venissent. Ego nunc etiam
video plane sic esse in editione Aldina.
Freinsh.*

Ipsos arma deponere] Ex chartis af-
sumpsi vocem, *ante ipsos*, quæ in editis
deest. Acidalius pro *ante* legendum
putat *inde*. sed retineo scripturam ex
scripto. & Polyæno suffragante, qui
hanc historiam 4. 3. attingit & scribit,
ἵδεν τὰ ὄπλα πρὸ τῶν ποδῶν, *ante
pedes arma ponere*. Raderus. ista lectio
leviter me movebat, ut dubitarem
fuisse, *ante signantes arma depon.* cum
idem ille Polyænus hoc quoque nomi-
natim tradat. *Freinsh.*

Levare corpora] Ipsa armorum de-
positione levarunt corpora. Quia ta-
men adhuc mihi displicebat ea verbo-
rum itructio, divinabam, *levari tor-
pore*. Metu enim *torpere* dicuntur, qui
pertinuere. *Idem,*

Move-

occupaverunt: nam & tutior planicie erat; & inde acies hostium, qua in campo explicabatur, conspici poterat. Sed caligo, quam circa humidi effuderant montes, universam quidem rei faciem non abstulit: ceterum agminum discrimina atque ordinem prohibuit perspicere. Multitudo inunda verat campos: fremitusque tot millium etiam procul stantium aures impleverat. Fluctuari animo rex, & modo suum, modo Parmenionis consilium fera aestimatione perpendere. quippe eo ventum erat, unde recipi exercitus, nisi victor, aut sine clade, non posset. [Movebat etiam eum multitudo hostium, respectu paucitatis suae gentis: sed interdum reputabat, quantas res cum hac gente gessisset, quantosque populos fudisset. Itaque, quum spes metum vinceret, periculosius bellum differre ratus, ne desperatio suis cresceret;] dissimulato eo, mercenarium equitem ex Pæonia præcedere jubet. Ipse phalangem, sicut antea dictum est, in duo cornua extenderat: utrumque cornu equites tegebant. Iamque nitidior lux, discussa caligine, aciem hostium ostenderat: & Macedones, sive alacritate, sive tadio expectationis, ingentem pugnantium more, edidere clamorem. redditus & à Persis, nemora vallesque circumjectas terribili sono impleverat.

Nec

Movebat] Hanc periodum usque ad vocem *dissimulato*, ex Iuliano 11. 9. huc fuisse transcriptam, inter omnes constat: etiam Mss. falsum prodentibus: itaque inclusit uncis, ut prius alia.

Dissimulato eo] Pronomen *eo* non habet unde sustineatur. editi nonnulli substituant, *dissim.* *pavore* si *dis.* *metu*

legas, eodem retento sensu propius abeas à vestigiis antiquæ lectionis. *Id.*

Ex Pæonia] Arrian. 3. 2. *Ante Agrianos positi erant equites antecursores & Pæones, quos Aretes atque Aristo ducebant. Universi autem præstituti erant equites mercenarii, Menida duce.*

Nec jam contineri Macedones poterant, quin cursu quoque ad hostem contenderent. Melius adhuc ratus in eodem tumultu castra munire; vallum jaci iussit: strenueque opere perfecto, in tabernaculum, ex quo tota acies hostium conspiciebatur, secessit.

C A P. XIII.

Consilia de nocturno prælio Parmenionis & Polypercontis Alexander damnat: somnoque reffectus, interrito vultu suos ad pugnam accendit.

Tum vero universa futuri discriminis facies in oculis erat: armis insignibus equi virique splendebant: & omnia intentiore cura preparari apud hostem, sollicitudo pratorum agmina sua interequitantium ostendebat. ac pleraque inania, sicut fremitus hominum, equorum hinnitus, armorum internitentium fulgor, sollicitam expectatione mentem turbaverant. Igitur siue dubius animi, siue ut suos experiretur, consilium adhibet: quid optimum factu esset, exquirens. Parmenio, peritissimus inter duces artium belli, furto, non prælio opus esse censebat: intempesta nocte opprimi posse hostes. discordes moribus, linguis, adhæc somno, & improvise periculo territos, quando in nocturna trepidatione coituros? At interdiu primum

Furto, non prælio] Variat nonnihil in circumstantiis Arrian. 3, 2. quem ipse confers. Porro ejusmodi furta non licita tantum & honesta, sed & lau-

de digna probat Lipsius Polit. 5, 17. Nocturna trepidatione] Tacit. 4, 48. tenebra in super delicta, augendam ad ferocitatem, cum seqq.

Interfuit

num terribiles occurſuras facies Scytharum Ba-
 ſtrianorumque: hirta illis ora, & intonſas comas
 eſſe; præterea eximiam vaſtorum magnitudinem
 corporum. vanis & inanibus militem magis
 quam juſtis formidinis cauſſis moveri. Deinde
 tantam multitudinem circumfundi paucioribus
 poſſe. Non in Ciliciæ anguſtiis, & inviis callibus;
 ſed in aperta & lata planicie dimicandum fore.
Omnes ferme Parmenioni aſſentiebant. Polypercon
haud dubie in eo conſilio poſitam victoriam ar-
bitratur. Quem intuens rex; namque Parmenio-
nem, nuper acrius quam vellet increpitum, ruruſus ca-
ſtigare non ſuſtinebat: Latrunculorum, inquit, &
furum iſta ſolertia eſt, quam præcipitis mihi: quip-
pe illorum votum unicum eſt fallere. Meæ vero
gloriæ ſemper aut abſentiam Darii; aut anguſtias
locorum; aut furtum noctis obſtare non patiar:
 palam

Intenſas comas) Plutar. Cratſo, cap.
 44. cum reliquis Parthi, Scythici adhuc
 more, ad perterrendas hoſtes comam ale-
 xant. Ita Lycurgus Lacedæmonius cives
 adſueſcit ad alendam comam, inquit, ea
 formoſos pulchriores: deformes terribilio-
 res reddi. Plut. Apophth. 76.

Vanis & inanibus] Sape vana pro ve-
 riis, maxime in bello, valere. Livius 34.
 12. Conſule Polit. Lipſii 5, 16. Commu-
 ni cuim ſit vitio natura, ut inviſis, lati-
 tantibus atque incognitis rebus magis con-
 ſpiciamus, magiſque extorreamur. Cæſar de
 bell. Civ. 2. 4.

Circumfundi] Livius 31, 21. de
 Gallis: circumvenire à cornibus, & am-
 plecti hoſtium aciem (quod multitudinis
 adverſus paucos facile videbatur) comati
 ſunt.

Quam præcipitis] Græteque citat:

quam præiis, approbata etiam à Ms.
 Bong. altero lectione. Et ſane id verbi
 non raro ſimili ſenſu reperitur. ut ob-
 ſervavit Briſſon. lib. 1. de formulis.
 Mihi tamen præplacet Pithœani cod.
 ſcriptura, *præcipis*. modo enim præ-
 ceſſit, Alexandrum noluiſſe Parme-
 nionem increpare. igitur intuirum
 fuiſſe Polyperchontem. at certe ſi plu-
 rali numero fuit uſus, non, ut voluit,
 pepercuiſſe videatur Parmenioni. Freinf.

Furtum noctis obſtare] Tranſtulit hæc
 in ſuum Panegyricum Claudianus in
 vi. Honorii conſulatum verſu 477.

Ecce virum, taciti nulla qui fraude ſo-
poris

Eſſe palam ſibi pandit iter, remeantque
cruentus.

Quantum vox tenebris, manifeſtaque
prælia furtis &c.

palam luce adgredi certum est. malo me fortunæ poeniteat; quam victoriæ pudeat. Ad hæc illud quoque accedit, vigiliis agere barbaros, & in armis stare, ut ne decipi quidem possint. comperitum habeo. itaque ad proelium vos parate: *Sic incitatos ad corpora curanda dimisit. Darius illud, quod Parmenio suaserat, hostem facturum esse conjectans; frenatos equos stare, magnamque exercitus partem in armis esse, ac vigiliis intentiore cura servari jusserat. ergo ignibus tota ejus castra fulgebant. Ipse cum ducibus propinquisque agmina in armis stantium circumibat; Solem Mithren, sacrumque & æternum invocans ignem, ut illis dignam veteri gloria, majorumque monumentis, fortitudinem inspirarent. Et profecto si qua divinæ opis auguria humana mente concipi possent; deos stare secum. illos nuper Macedonum animis subitam incussisse formidinem: adhuc lymphatos ferri agi-*

Nec solum inglorium sic vicisse: sed etiam sic cecidisse. Statius Theb. 3. 160.

— Sed nec bellorum in luce patenti
Conspicui fatiis, æternaque gentibus
ausi,

Quæsisit misera vulnus memorabile
matri:

Sed meritem obstram, miserandaque
funera passi,

Hæc quantus furto cruor, & sine laude
jacetis!

Porro quem hic animum Alexandro, Justinus 11. 6. Dario tribuit, eum affirmasse suis, occulta consilia victoriæ fortis convenire.

Vigiliis] Hoc uno verbo Parmenionis consilium evertit Alexander, quod barbarus vigilaret. affirmat idem Arrianus 3. 2, totam noctem exercitum

Darii in armis pervigilem stetisse, ut locus nocturnis insidiis nullus esset: eamque rem fatigato per insomniam milite vehementer Dario obfuisse. *Raderus*. Excubitores ac vigiles solebant cantu tempus fallere, cantilenisque, quibus Regis sui justitiam, virtutemque efferebant, noctem insomnem traducere. Ammianus Marcellin. l. xxiv. obtruncarunt vigiles omnes; ex usu moris gentici, justitiam felicitatemque Regis sui canoris vocibus extollentes. Vide etiam Zosimum lib. 111.

Comperitum habeo] Abesse possint hæc nullo sententiæ damno. Sed quando in longe pluribus reperi; reliqui.

Ignibus] Vigilum, scilicet. Vide Gruter. ad Tacit. 1. 65. *apud Romanos invalidi ignes.*

Arma

ri agique , arma jacentes : expetere præfides Per-
 farum imperii deos debitas è vecordibus pœnas.
 Nec ipsum ducem saniores esse. quippe riru se-
 rarum prædam modo , quam expeteret, intuen-
 tem, in perniciem, quæ ante prædam posita esset,
 incurrere: *Similis apud Macedones quoque sollicitu-
 do erat : noctemque, velut in eam certamine edicto,
 metuegerunt. Alexander non alias magis territus,
 ad vota & preces Aristandrum vocari jubet. ille in
 candida veste verbenas manu præferens, capite vela-
 to præibat preces regi, Iovem, Minervam Victoriã-*
que

Arma jacentes] Valer. Max. 3, 2.
 de Scæva viro fortissimo: *tragula semur
 trajectus, saxique pondere ora contusus,
 galea jam ictibus discessa, & scuto crebris
 foraminibus absumpto, profundo te credi-
 disti, ac duabus loricis onustus, inter un-
 das, quas hostili cruore infecerat, enata-
 st: visque imperatore, armis non amissis,
 sed bene impensis, cum laudem mereris,
 veniam petisti; magnus prælio, sed ma-
 jor discipline militaris memoria.*

Quam expeteret] Acidalius præpo-
 sitionem abjicit, & peteret, contra o-
 mnium codicum fidem censet: nec
 male sentit. quod compositum idem
 paullo ante præcesserit. Sed nihil mu-
 to, cum & hoc ferri possit. *Red.*

In candida veste] Solennis mos Ro-
 manis sacra sic petagi. Ovid. Fast. 1, 79.

Vestibunt actus Tarpeas iuxta ad arces,

Et populus fesso concolor ipse suo est.

Etiã spectaculis intererant candida-
 ti. Martial. Epigram. 4, 2.

Spectabas modo solus inter omnes

Nigri manus Horatius lacernis;

Cum plebi, & minor ordo, maximusque,

Sanslo cum duce, candidus sederet.

Apud Græcos quoque plurimus usus
 alba vestis. In Panathenæis nefas atra
 veste spectare. *Rader,*

Verbenas] *Sagmina & verbenas eadem*
 herba. Plin. 22, 1. Non aliunde *sagmina*
 in remediis publicis fuisse, & in sacris, le-
 gationibusque, *verbenas*. Certe utroque no-
 mine idem significatur, hoc est, gramen ex
 arce cum sua terra evulsum: ac semper &
 legati cum ad hostes, clarigatumque mis-
 terentur, id est, res raptas clare repetitum,
 nam utique *verbenas* imo vocabatur. Ad
 quem Dalecampius Livio 30, 41, Ne-
 vio, Servio, Turnebo, *verbena* non herba
 privatim genus dicuntur, sed rami, virga,
 frondes, omnium sacrarum arborum, ut
 lauri, olivæ, myrti: quin etiam herbas ex
 puro loco decerpas, quibus festis diebus a-
 ra coronantur. Terent. in And. 4, 1.

Ex ara hinc sume verbenas tibi.

Myrtum apud Menandrum fuisse, ex
 quo illa comicus transtulit, constat.
 Virg. Ecl. 8, 65.

*Verbenasque adole pingues, & mascula
 thura.*

Verbenas, quasi herbenas dictas vo-
 lunt, illasque facile accendi, & flammam
 concipere ob pinguedinem. Apud Tran-
 quillum in Festo, 7, 2, in Serapidis tem-
 plo *verbena*, corona, & panificia fuerunt.
 Guiland. Græcis *is Gôlavy*, id est,
 herba sacra dicitur. *verbenaca*. Rader.
Præibat preces regi] Sic olim conjo-

que propitianti. Tunc quidem sacrificio rite perpetrato, reliquum noctis adquieturus in tabernaculum rediit. Sed nec somnum capere, nec quietem pati poterat. modo è jugo montis aciem in dextram Persarum cornu demittere agitabat; modo recta fronte concurrere hosti: interdum hesitare, an potius in laevum torqueret agmen? tandem gravatum animi anxietate corpus altior somnus oppressit. Iamque luce orta duces ad accipienda imperia convenerant; insolito circa pratorium silentio adtoniti, quippe alias accersere ipsos, & interdum morantes castigare adsueverat; tunc ne ultimo quidem rerum discrimine excitatum esse mirabantur; & non somno quiescere, sed pavore marcere credebant. Non tamen quisquam è custodibus corporis intrare tabernaculum audebat: & jam tempus instabat; nec miles injussu ducis, aut arma capere poterat, aut in ordines ire. Diu Parmenio cunctatus, cibum ut caperent, ipse pronunciat. Iamque exire necesse erat: tunc demum intrat tabernaculum: sapiusque nomine compellatum, quum voce

non

ci, quomodo postea & Acidaliū vidi conjecisse, & vero Raderum ex Ms. e-dere. qui vere adstruit ex Brissonio de formulis lib. 1. pag. 61, ubi multa hujus phraeos exempla, constare, non aliter legendum esse.

[Iovem] Iovem quod hic addit, infolitur. Nam alibi Minervam saltem jungit, & Victoriā infra 8, 2. Victimis Minerva Victoriæque capis. 8, 11. Ara in petra locata sunt Minerva Victoriæque. An ergo Jupiter ex hoc deorum collegio excludendus, alii videntur. Acidali.

[Alias] De vigilantia Alexandri singulari est quod narrat Marcellin. 16, 6. Ille namque aenea concha supposita, brachia

extra cubile prætento, pilam tenebat argenteam, ut cum nervorum rigorem sopor laxasset infusus, gestaminis lapsi tinnitum abrumperet somnum.

[Ipse pronunciat] Multo melius sic vulgati, quam Mod. cibum ut caperent ipsi, pronunc. ipse ultro jubet, non expectato amplius Alexandro. Raderus. Hic quoque providi ducis munere functus est Parmenio, ut quod à re esset administraretur, nec tamen offenderetur Princeps, qui utique hoc volebat fieri. & absque dubio in eam diem pugnam edixerat. Vide Livium 21, 54. Freinsh.

Quid

non posset, tactu excitavit. Multa lux, *inquit*, est. instructam aciem hostis admovit: tuus miles adhuc inermis exspectat imperium. Ubi est vigor ille animi tui? nempe excitare vigiles soles. *Ad hæc Alexander*; Credisne me prius somnum capere potuisse, quam exonerarem animum sollicitudine quæ quietem morabatur? signumque pugnae tuba dari *jussit.* Et quum in eadem admiratione *Parmenio perseveraret* [quod securus somnum cepisset;] *Minime, inquit*, mirum est. ego enim, quum Darius terras ureret, vicos excideret, alimenta corrumpere, potens mei non eram: nunc vero quid metuum, quum acie decernere paret? Hercule vorum meum implevit. Sed hujus quoque consilii ratio postea reddetur: vos ite ad copias, quibus quisque præest. ego jam adero, & quid fieri velim, exponam. *Raro admodum admonitu amicorum, quum metus discriminis aderat, uti solebat.* Tunc quoque munimento corporis sumpto processit
ad

Quod securus somnum cepisset] Obser-
va cum Acidal. illa verba per glossema
irrepsisse in contextum. Sed cum in
omnibus exemplaribus apparent,
malui illa parenthesi claudere quam
omittere, cum incertum sit irrepsisse,
quamvis omnino id factum judicem.
Raderus.

Quid metuum] Tetigit hanc historiam
Sidonius Carm. 9, § 7. ubi de Dario sic:

*Qui cum maxima bella concitasset,
Tota ex Perfidia undique gregata
Vno constitisset arma campo;
Hoc solum perhibetur assensum,
Dormire ut melius liberet hosti.*

*Quod fallor si hæcenus ita intellectum
est vulgo.*

Raro admodum] Hanc lectionem me-
rito suo traducunt Acidal. & Rader.
ut intricatam & vix ferendam. Ille ve-
ro multa cum violentia, vix tamen ve-
rum Curtii sensum deprehendit; quem
credo me assequutum esse ex scriptura
Vett. Cod. verbis etiam proxime ve-
rũ constitutis: *Raro admodum, admo-
nitu magis amicorum, quam metu discrimi-
nis, quod admodum erat, uti solebat
munimento corporis. tum quoque sumptq.
processit* &c. quo loco ablativus *sum-
pto* eadem forma ad præcedentia refer-
tur, quomodo *omissis*, *supr.* 3. 13. *At
illi, qui sub oneribus erant, omisso per me-
tum, cepissent fugam.* Freinsh.

ad milites. Haud alias tam alacrem viderant regem: & vultu ejus interrito, certam spem victoris augurabantur. Atque ille prorupto vallo exire copias jubet, aciemque disponit. In dextro cornu locati sunt equites, quos agema adpellant. praeerat his Clitus. cui junxit Philota turmas, ceterosque praefectos equitum lateri ejus adplicuit. Ultima Meleagri ala stabat: quam phalanx sequebatur. Post phalangem Argyraspides erant. his Nicanor Parmenionis filius praeerat. In subsidis cum manu sua Cynos: post eum Orestes Lyncestesque. Post illos Polypercon dux peregrini militis. hujus agminis Amyntas princeps erat.

Phila-

Et vultu] Ita omnes edd. & membranz. Acidalius contendit legendum esse; & ex vultu ejus, clarius quidem sic & liquidius. Sed possis ita accipere verba Curtii, ut intelligas: milites conspecto ejus vultu, victoriam auguratos esse. *Idem.*

Augurabantur] Vere Sciparius; *Vultus ducis, victoria angur optimus.* Alterius etiam omnis meminisse Plut. in vita cap. 54. Calones in duas partes se divisisse, utrique ducem fuisse, quorum ii alterum Alexandrum, alterum Darium nominarint. *Hac ut audivis Alexander, iussit ipsos duces singulari praelio decernere, Alexandrumque ipse, Darium Philotas armavit, duellum exercitus spectavit, in omen futuri eam rem trahens. Dimicatum est acriter Alexandro victore.*

Prorupto vallo] Ut simul exire verus ordinem possent. res longa fuit, si per portarum angustias singuli cogerentur exire. *Rader.*

Aciemque disponit] Confer Diod. 17, 57. & Arrian. 3, 2.

Orestes Lyncestesque] Non sunt hæc virorum nomina, sed populorum, qui alias Græca terminatione *Orestæ, Lyncestæque* appellantur. Clarum id ex Diod.

17, 57. De ipsis populis vide Strab. lib. 7. Stephanum: in *Avyxx*. qui gentile format *Lyncista* per i. Plinium 4, 10. & Ptolemæum. *Frinsh.*

Peregrini militis] Diodor. Polypercontha Symphæorum ducem facit. Certe si qua in alia re, in acierum descriptione non facis fido Curtio, vel libris ejus.

Hujus agminis] Recte vidit Acidalius hæc nullo modo cohzere præcedentibus: deinde illud *princeps* novo more accipi pro duce: denique *Amyntam* hic nominari, qui tamen ei proelio non interfuerit. Postremum tamen omnium optime ordinasse videtur Loccenius, cujus verba subijcio: Mirum in modum hic æstuant Acidalius & Modius, incerti quid nominis pro *Amynta* reponant. nam illum plane ex hoc censu ejiciunt, & in Macedoniam relegant. Acidalius modo *Menidam*, modo *Symphæos*, modo nescio quem vel quos substituit *Amyntæ*, nullo tamen auctore. Mihi pro *Amynta* placet *Simmius*, quem *Amyntæ* locum supplere jubeo usque donec alius sese offerat. Et sic jubet Arrian. 3, 2. *Ab hoc Amyntæ*

Philagus Balacros regebat, in societatem nuper adscitos. Hac dextri cornu facies erat. In laevo, Craterus Peloponnesum equites habebat, Achaorumque: & Locrensum, & Maleon turmis sibi adjunctis. hos

Theſſali

αμυντα Philippi F. (agmen.) *Ημῶν αμυντα* dux erat *Σιμμίας*, quod *Αμύντας* in Macedonia ad conscribendum militem missus esset. Miror quomodo sese adeo torqueant Modius & Acidalius, cum hac plana sint omnia. Confirmat nostram lectionem, quod Polyperchontem & Amyntam in uno ordine se invicem subsequentes ponit Arrianus aequae ac Curtius. Quamvis hic quocumque ferri posset *Αμύντας*, si per Modium & Acidaliu liceret. Nam cum legatio in Macedonia ipsi commissa esset, jam dux factus erat sui agminis, ut colligere est ex Arriano. Cum autem in eo esset ut obiret legationem, transtulit agminis sui praefecturam in Simmiam. interim nihilominus sorte à veteribus Historicis respectu prioris officii in ducum numerum relatus est. Sed malo abesse *Αμύντα* in gratiam Acidalii & Modii.

Philagus Balacros] Omnia haec sunt obscurissima, nec mirum si palpatum in his tenebris: At cum idem & alii fecerint, quid vetat, ut & nos tentemus si qua eluctari detur. Nec enim largiar Raderi justam hanc esse scripturam: nec si quaedam membranz sic servent, reliquas consicere video. Et Raderus nullam gentem, quod hic oportuit, ostendit Balacrorum nomine notam: nec quisquam scriptorum eos prodit, si Arrianum 3, 2. excipias, mendosum tamen. nam quod ibi leguntur *οἱ Βαλάκρου ἀρχηγῶν*, re ipsa sunt *οἱ Βαλάκρου ἀρχηγῶν*, jaculatores quos ducebat Balacrus: ii inquam ipsi, de quibus mox 1, 3. idem auctor, *οἱ ξυνὸν Βαλάκρου ἀρχηγῶν*, jaculatores quibus Balacrus praerat. Erat autem iste Bala-

crus Amyntae filius, praefectus auxiliariis copiis. *ἐπὶ τῷ συμμάχῳ*. hi sunt, quos noster vocat, in societatem nuper adscitos, ut me docet Arrian. 1. 8. eam praefecturam in Phrygia nactus est; ut inde suspicio incessest, Curtium scripsisse, *Phrygas Balacrus regebat, in soc. nup. adscitos*. Certe hominis hoc nomen esse, non nationis, vel ex ipso Curtio constat, qui eum nominat, 4, 5. & 8, 11. Philam Antipatri filiam in matrimonio ejus fuisse, ex Antonio Diogene apud Photium Cod. c. l. x v l. didici, quod alibi vix reperiatur, nam de Cratere & Demetrio, quibus postea nupsit, exploratum est. Diodor. 17, 57. filium ei tribuit Philippum, eumque proximum à Polyperchonte locum obtinuisse scribit. Qui haec recogitantem admodum animi dubius facit, annon de illo potius accipiendus sit Curtius, praefertim cum Balacrum in Aegypto fuisse relictum, scribat Arrian. 3, 1. & accedat lectio quorundam Codd. *Philacrum Balacris eos regebat*: ut credas scriptum fuisse *Philacrus Balacris*, sic appellato per Curtium homine, & expresso nomine parentis, ut in reliquis lateat vocabulum gentis in fidem adscitae. quod non expedit; & ineptiarum piget. Sabellicus Enn. 4, 5. mire retulit haec Curtiana: *Subsidio his esset*, inquit. *Cænos, Orestes, & Lycesta: Gregarium inde agmen sequi, cujus Amyntas erat princeps. Aderant Philagus & Balacrus nuper in societatem adsciti, & ipsi quidem moderatores*. Est & alius apud Arr. 2, 3. *Balacrus Nicanoris F. Cilicia satrapa*. Fr. *Maleon*] Græca terminatione, pro *Maliensium*. hos enim equis tum meruisse constat ex Diodoro 17, 57.

Versa

Theſſali equites claudebant, Philippo duce. Peditum acies equitatu tegebatur. frons leui cornu hac erat. Sed ne circumiri poſſet à multitudine; ultimum agmen valida manu cinxerat. cornua quoque ſubſidiis firmavit, non recta fronte, ſed à latere poſitis: ut ſi hoſtis circumvenire aciem tentaffet, parata pugna forent. Hic Agrianierant, quibus Attalus praeerat; adjunctis ſagittariis Cretenſibus. Ultimos ordines avertit à fronte, ut totam aciem orbe muniret. Illyrii hic erant: adjuncto milite mercede conducto. Thracas quoque ſimul objecerat leviter armatos. adeoque aciem verſatilem poſuit, ut qui ultimi ſtabant, ne circumirentur; verti tamen, & in frontem circumagi poſſent. Itaque non prima quam latera; non latera munitiora fuere, quam terga. His ita ordinatis, praecipit ut, ſi falcatos currus cum fremitu barbari emitterent, ipſi laxatis ordinibus impetum occurrentium ſilentio exciperent: haud dubius ſine noxa tranſcuſuros, ſi nemo ſe opponeret. ſin autem ſine fremitu immiſſent; eos ipſi clamore terrent, pavidosque equos telis utrimque ſuffoderent. Qui cornibus praeerant, extendere ea juſſit, ita ut nec circumvenirentur, ſi arctius ſtarent; nec tamen

Verſatilis] Hujus verbi vim ipſe Curtius exponit, *verſatilis acies*, quae verti & circumagi poteſt, ubi uſus poſtulet. Atque ea accedit quidem quam proxime ad ἀμφίπυρον, de qua copioſe Aelianus Tactic. cap. 38. & Sixtus Arcerius ad eundem locum. Frontinus 2, 3. de hac ipſa Alexandri acie: Alexander ad Arbela, cum hoſtium multitudinem vereretur, virtutis autem ſuo-

rum ſideret. aciem in omnem partem ſpectantem ordinavit, ut circumventi, undique pugnare poſſint.

Falcatos currus] Romani aliam rationem adverſus falcatos currus pugnandi habuerunt, ut docet Veget. 3, 24. Front. 2, 3. 17. 18. Macedonas autem primos uſos eſſe, non perſuadet Aelianus. Rader. Locum Aeliani non reperio.

tamen mediam aciem exinanirent. *Impedimenta cum captivis, inter quos mater liberique Darii custodiebantur, haud procul acie in edito colle constituit; modico presidio relicto. Laevum cornu, sicut alias, Parmenioni tuendum datum: ipse in dextro stabat. Nondum ad telijactum pervenerant, quum Bion quidam transfuga, quanto maximo cursu potuerat, ad regem pervenit: nuncians, murices ferreos in terram*

Nec tamen [Crc.] Ita ut singuli militum latius spatium in sua quisque statione occuparent, ne densius & artius comprimerentur & circumvenirentur. e. c. miles, qui prius tres pedes occuparat, sex occupare jussus, manente eodem ordine & numero, in latum & longum, ita fiebat, ut media acies non exhauriretur, sed par ubique esset spatium, quamvis laxius starent. *Rader.*

Mediam] Modius ediderat ultimam, ex qua voce conjicit leg. *intimam* Acidalius.

Haud procul acie] Vulgo ab acie legitur, apud Modium *haud procul aciem*, quod Acidalius lapsum operarum censeret, & acie rescribit. Pro scriptura Modiana exempla ex Livio lib. 31. Plinio 9. 53. & Curtio ab recentioribus Grammaticis adseruntur. sed testimonia sunt inestabilia. nullus veterum ita locutus, nec Priscianus annotavit, nec ullus priscorum. Dicamus ergo *procul acie*, non *aciem*. Apud Livium *procul muros*, rescribendum *procul muro*, ut emendatiores codices docent, ut & apud Plinium *procul Neapolis*, non *Neapolim*. Grammatici recentiores etiam hunc Curtii locum addunt, & emendum mendo confirmant. *Rader.*

Murices ferreos] Præter ea quæ de muricibus (sive, ut ibi aliquoties scribitur, nescio qua caussa, *rumicibus*) & tribulis sparsis, item sudibus defixis, Lipsius Poliorc. 5, 3. & 2, 2. de stylis

cæcis: item Rittershus. ad ista Salvia-
ni lib. 6. exercitus pugnaturi ea loca, per
qua venturas hostium turmas sciunt, aut
saxis intercidere, aut sudibus præfigere,
aut tribulis infestare dicuntur. & Stew.
ad Veget. 3, 24. tradunt: addi possunt
illa Herodoti 8, 28. de Phocensibus,
qui juxta urbem Hyampolim, depressa
ingenti fossa, amphoras illic inanes depo-
suerunt. in quas Thessalorum equi in-
cidentes, crura fregerunt. Cui simile
Dio lib. 40. de Gallis ad Alexiam: co-
nati nocturne per munitiones Rom. in urbem
pervenire, magnum detrimentum passi
sunt. in iis enim locis quæ equitatu acce-
di poterant, occultas fossas Romani duxer-
ant: defixisque in eas stipitibus, superficie
tenuis texerant, ut æquales reliquo circum-
posito solo essent: in eas fossas equus virique
imprudens delapsi peribant. Adde eun-
dem paulo supra, de regulo Britanno,
qui adversus Cæsarem Thamefis vadum
sudibus, partim ex aqua exstantibus, par-
tim infra eam delitescensibus, præmunivit.
quarum quidem vestigia Beda 1, 2.
scribit suo tempore adhuc ibi visa, in-
fixa à Cassibelauno: quem etiam ex
Cæsare de bell. Gall. 5, 11. & Floro 3,
10. novimus tum imperasse Britannis,
quod noto propter citatum Dionis lo-
cum. nam in eo pro τῶν Στυλίων &c.
ὡς τὸν ποταμὸν, legendum, καὶ τῶν ὀ-
λῶν, sic quoque paulum detorto no-
mine barbaro. *Freinsb.*

Repre.

ram defodisse Darium, qua hostem equites emissurum esse credebat: notatumque certo signo locum, ut fraus evitari à suis posset. Adservari *transfuga jussu, duces convocat: expositoque quod nunciatum erat, monet*; ut regionem monstratam declinent, equitemque periculum edoceant. *Ceterum hoc tantus exercitus exaudire non poterat; usum aurium intercipientem fremitu duorum agminum: sed in conspectu omnium duces & proximum quemque interequitans adloquebatur.*

C A P. XIV.

Alexandri ad Græcorum, Dariique ad Persarum exercitus, ante pugnam, orationes.

EMENSIS tot terras in spem victoriæ, de qua dimicandum foret, hoc unum superesse discrimen, Granicum *hic amnem, Ciliciæque montes, & Syriam Ægyptumque præeuntibus raptas, ingentia spei gloriæque incitamenta, referebat.* Reprehensos ex fuga Persas pugnatu-
 ros, quia fugere non possent. tertium diem jam metu exsangues, armis suis oneratos, in eodem vestigio hæ-
 rere. nullum desperationis illorum majus indicium esse, quam quod

Reprehensos ex fuga Tac. Agric. 34. quos quod tandem invenisti, non resistunt, sed deprehenso sunt novissimi. ideo extremo metu corpora defixere in his vestigiis &c. uter ab utro sumpsit? nec enim opinor, in idem incidit uterque fortuito: præsertim cum similitudinem

Taciti de seris, noster quoque retulerit supra 3, 8. Porro affine est illud Arrian. 1, 5. de mercenariis Persarum ad Granicum: quorum agmen eodem loci ubi consistere jussu erat, stupore potius inopinati eventus, quam certa aliqua ratione se continebat. Freinsh.

Qm

quod urbes, quod agros suos urerent; quidquid non corrupissent, hostium esse confessi. Nomina modo vana gentium ignotarum ne extimescerent. neque enim ad belli discrimen pertinere, qui ab his Scythæ, quive Cadusii adpellentur. Ob id ipsum, quod ignoti essent, ignobiles esse. nun-

quam

Quod agros suos urerent] Justin. 11. 6. Alexander hostem potius milites à populi-
latione Asia prohibuit, parcendum suis
rebus præsatus, nec perdenda ea qua posses-
suri venerant. Adde Arr. 3. 4. Nullo
enim certiore iudicio se prodit obti-
nendi quæ occupaveris desperatio,
quam exactionibus, rapinis atque va-
ticitatibus, quæ edi tum solent maxi-
me, ut à festinantibus. Sic apud Plu-
tarch. Demetrius cap. 8, cum alteram
Babylonis arcium, duz enim erant, oc-
cupavisset, & præsidio firmasset, mili-
tibus permisso ut quantum possent ex agris
prædam agerent, confirmavit Seleuco re-
guum, quod tanquam alienum infestans,
videbatur ipsi concedere. Ceterum Ale-
xander factum illud Persarum callide
detorquet in alienam interpretatio-
nem. ipse enim satis noverat, & modo
4. 13. Parmenioni confessus erat, hac
ratione Persas vastatione paucorum re-
liqua conservaturos esse. Id ipsis con-
siliu initio belli dederat Memnon, ap-
probante Curtio supra 3. 4. Fecerant
id ipsum Persæ contra Cyrum mino-
rem, apud Xenoph. *Anabasis*. 1. 1d.

Scythæ] Nomen id suspectum Aci-
dalio & Radero, quia Scythæ, inqui-
unt, satis noti fuerant Macedonibus.
Sed idem etiam de Cadusiis possit di-
ci, quorum & ipsorum mentio est apud
vetustiores Alexandro scriptores,
siquidem hoc ad rem pertineat, & sane
dum ait nihil interesse, qui ab his (sic
rectius, quam Acidalii ex his) Scythæ
appellantur, non vult etiam ipsa nomi-
na esse incognita, sed gentes quibus ea
tribuantur. & quam late patueris ap-

pellatio Scytharum, neminem fugit.
ideo præcedit, *vana ignotarum gentium
nomina*. ut nomina ipsa non sint igno-
ta, sed gentes quibus ea induntur: quæ
tamen quocunque vocabulo appellen-
tur. nihilo meliores sint futuræ. Ipsæ,
inquit, gentes ignotæ sunt, sed appel-
lantur formidolosius nominibus Scytharum
atque Cadusiorum. quid hoc ad
discrimen belli, quomodo appellantur.
num ideo fortiores erunt si his vocen-
tur nominibus, quam si quibusvis aliis?
Hæc istorum, ni fallor, mens est. Quod
autem hos populos nominat, verissimam
ex Arriano 3, 4. causam assigno:
quod eo tempore magna de his genti-
bus fuerit opinio apud Asiaticos, eorumque
robur haud dubie multum
extulerint Persæ. legimus enim ibi, fu-
so jam ad Arbela Dario, rumorem in-
crebuisse, *Darium Alexandro obviam
ire statuisse, denuque prælii fortunam ex-
periri velle*; Scythas enim & Cadusios ei
auxilio venire. Idem.

Quod ignoti essent] Raro nobilissimæ
in ipsis penetralibus sitæ sunt, ut de se ja-
ctant Britanni in Agric. Taciti 30. 3. sed
scire cum nomine dominatum quoque
protulerunt. Accidit tamen, in armata
quidem virtute perraro, in aliis fre-
quentius. ut alii habeant famam, alii
mereantur: & quidam notis magis, quam
nobiles sunt, ut loquitur Seneca de be-
nef. 3, 28. Sic in libris antiquæ sapien-
tiæ legitimæ, Justiniano in §. 17. con-
stitutionum de Confirm. Dig. attestant-
ur, multis fuerant & ipsi eruditissimis ho-
minibus incogniti. Idem.

ignorari viros fortes: at imbelles ex latebris suis erutos, nihil præter nomina adferre. Macedon. virtute adsequutos, nequis toto orbe locus esset qui taleis viros ignoraret. Intuerentur barbarorum in conditum agmen: alium nihil præter jaculū habere; alium funda saxa librare: paucis iusta arma esse. Itaque illinc plures stare: hinc plures dimicatu-
 Nec postulare se, ut fortiter capefferent proeliū, ni
 ipse

Saxa librare] Inermem multitudinem edoceri Fundis lapides jaculari, Cyrus instituit, Strabone xv. teste. Xenophon *pauid.* vii. docet, Funditores; qui soli per se, nulli usui sunt, ita demum juvare, si aliis copiis adiungantur. Porro fundis saxa ingentia, & quæ mole sua manum implerent, Persæ intorquebant: ideoque non poterant, fundarum Perficarum rotatu missa, procul ferire, longèque pertinere. At Rhodii, qui fundis plumbeas glandes jaculabantur, longius seriebant. Atque ita ut funditoribus Creten- sibus Perfici superiores erant, ita Rhodiis inferiores. *Briffonius.* Vide lib. 11. ubi ex Lipsio de funditoribus accurate disseruimus.

Illinc plures stare] Hoc sic expressit Justinus 11. 13. *Dario majorem turbam hominum esse; virorum sibi.* Ubi vide.

Nec postulare se, ut fortiter capefferent proeliū, ni ipse ceteris fuisset exemplum. *se ante prima signa dimicaturum spondere, pro se quot cicatrices, totidem corporis decora.* Scire ipsos unum pane se prædæ communis exsortem &c.] Verbum, *spondere*, sustulit Modius, credo, quia sic visum est, quando nullam mss. torum in notis facit mentionem. In Dan. certe & Pal. 1. id Grutero repertum. Igitur vir doctus, cui nec lectio satis placet nec correctio, illam tamen sic tentat explicare, sibi nihil poscere Alexandrum præter gloriam ex vulnere-

bus. At tu distinctionem muta, & sensus erit optimus: *se ante prima signa dimicaturum.* *Spondere pro se quot cicatrices, totidem corporis decora.* Quia se ipsum proposuerat militibus fortitudinis exemplum, duabus rebus hanc sententiam confirmat: quod sit ante signa dimicaturus, & quod gerat in corpore tot cicatrices, vades obsidesque ac testes suæ virtutis. Quale apud Ciceronem secunda Agraria: *nulli populo Romano pro me majores mei sponderunt: mihi creditum est.* Lib. 7. Fam. 5. *Casus vero mirificus quidam intervenit; quasi vel testis opinionis meæ vel sponsor humanitatis tuæ.* Neque aliter ipse Curtius lib. 9. *vestras manus intueor: vestram virtutem rerum, quas gesserim sum, vadem prædemque habeo.* Et eodem pertinent illa apud Ciceronem. Pro Cluentio: *At condemnavit: Hanc enim damnationem dederat obsidem Balbo & ceteris. ut destitimus ab Oppianico videretur.* Utilinaria quarta: *Habemus à Cesare sententiam, tanquam obsidem perpetua in rempublicam voluntatis.* Pro Cælio: *Habet à M. Cælio respublica duas accusationes vel obsides periculi vel pignora voluntatis.* Sic etiam *spondens* cicatrices de virtute Alexandri apud milites. *Spondere*, inquit, pro se vulnere, quæ cominus præliando acceperit, cicatrices; quarum quot notæ sint, totidem in suo corpore decora & vestigia gloriæ numerari. Ita ad me Da-

ventria

ipse ceteris fortitudinis fuisset exemplum. se ante prima signa dimicaturum spondere. pro se, quot cicatrices, totidem corporis decora. scire ipsos, unum penè se prædæ communis exfortem, in illis colendis ornandisque usurpare victoriæ præmia. Hæc se fortibus viris dicere. si qui dissimiles eorū essent; illa fuisse dicturum: Pervenisse eo, unde fugere non possent. tot terrarum spatia emensis; tot omnibus montibusque post tergum objectis; iter in patriam & penates manu esse faciendum. *Sic duces, sic proximi militum instincti sunt. Darius in laevo cornu erat; magno suorum agmine, delectis equitum peditumque stipatus: contempseratque paucitatem hostis; vanam aciem esse, extentis cornibus, ratus. Ceterum sicut curru eminebat, dextra laeva que ad circumstantium agmina oculos manusque circumferens; Terrarum, inquit, quas Oceanus hinc adluit, illinc claudit Hellespontus, paulo ante domini, jam non de gloria, sed de salute, &, quod saluti præponitis, de libertate pugnandum est.*

Hic

ventria rescripsit I. F. Gronovius.

Omnibus magnis Impp. res potius quam verba cordi fuere, ut Scipioni apud Livium 28, 27, & apud eundem 28, 10. Fabio Maximo. Hinc ergo maxime solebant hortari suos: ut & Valerius Cos. apud Liv. 7, 32. *Facta mea, non dicta vos milites, inquit, sequi volo: nec disciplinam modo, sed etiam exemplum à me petere.* & Julianus apud Marcellin. 23, 14: *Adero ubique vobis adjumento numinis sempiterni Imperator, & antesignanus, & contumialis. Qualem quidem hortationem perspicuum est altissime penetrare militares ani-*

mos. nam etiam in aliis deliberationibus, multo magis in talibus, ipse qui suadet considerandus est, adjiciatne consilio periculum suum. Mutianus apud Tacit. H. 2, 76.

Oceanus] Indicus. ad quem demum penetravit Alex. infra 9, 9. quemque hodie navigant quotidie Lusitani & Hispani, Batavi, Britannii, multo longius progressi, quam Alex. qui auream Chersonesum, seu Malacam, Molucas & Japonas, & Sinas, nunquam vel vidit, vel auditione perceperit. *Raderns.* Eodem loco pro domini, malim dominis.

B b 2

Conjun-

Hic dies imperium, quo nullum amplius vidit ætas, aut constituet, aut finiet. Apud Granicum minima virium parte cum hoste certavimus: in Cilicia victos Syria poterat excipere: magna munimenta regni Tigris atque Euphrates erant. Ventum est eo, unde pulsus ne fugæ quidem locus est. omnia tam diutino bello exhausta post tergum sunt: non incolas suos urbes; non cultores habent terræ. Coniuges quoque & liberi sequuntur hanc aciem: parata hostibus præda, nisi pro carissimis pignoribus corpora opponimus. Quod mearum fuit partium; exercitum, quem pene immensa planicies vix caperet, comparavi: equos, arma distribui: commeatus, ne tantæ multitudini deessent, providi: locum in quo acies explicari posset, elegi. Cetera in vestra potestate sunt: audete modo vincere, famamq; infirmissimum adversus fortes viros telum, contemnite. Temeritas est, quam

Coniuges & Liberi] Xenophon *anab.* 4. ubi in pugna cum Cræso tradituisse intercepta carpenta cum præstantissimas mulieribus, addit: *Nam Asiatici quum expeditiones instituunt, sic eas hodieque suscipiunt, ut res maximi pretii sicum sumant.* Ajunt enim, se pugnandi avidiores esse, quum ex res ad sunt, quas sibi carissimas habent. Forte ex veteri instituto id fecerint, postquam Persarum aciem duce Cyro trepidantem, seminarum interventus restituit. Justin. 1. 6. Similia de majoribus nostris memorat Tacitus Germ. cap. 7. & 8.

Locum] Hoc enim vel præcipue ad curam ducis pertinere expertus erat malo suo Darius. Vere Vegetius 3, 13.

Bonum ducem convenit nosse magnam partem victoria ipsum locum, in quo dimicandum est, possidere. Ergo Civilis apud Tacit. H. 5, 17. similiter hortatur suos; *Qua provideri astu ducis oportuerit, providisse: campos madentes, & ipsi guaros, paludes hostibus noxias &c.* Adde Florum 2, 6. & Cæsar. de bell. Gall. 3. ibi: *loca capere.* item 7, 52. *expulsi. quid iniquitas loci posset, quid ipse ad Avaricum sensisset &c.* de bel. Civ. 3. 73. in quo mendum tollo, certe indico; *quod esset acceptum detrimenti, ejus (fortunæ) juri potius, quam sua culpa debere tribui: locum se tunc ad dimicandum dedisse &c.* Scribam: *locum se aptum (aut intum) ad dim. legisse.* Kreinsh.

Primum

quam adhuc pro virtute timuistis : quæ ubi primum impetum effudit, velut quædam animalia amisso aculeo, torpet. Hi vero campi deprehendere paucitatem, quam Ciliciæ montes absconderant. videtis ordines raros; cornua extenta; mediam aciem vanam & exhaustam. nam ultimi, quos locavit aversos, terga jam præbent. Obterime hercule equorum ungulis possunt; etiamsi nil præter falcatos currus emisero. Et bello vicerimus, si vincimus prælio : nam ne illis quidem ad fugam locus est. hinc Euphrates; illinc Tigris prohibet inclusos. Et quæ antea pro illis erant, in contrarium conversa sunt. Nostrum, mobile & expeditum agmen est; illud præda grave. implicatos

Primum impetum] Quem & Germanis tribuunt Tacit. G. 4. 2. Catos tam excipiens, Ibid. 30. 3. & Seneca de ira 1. 11. cum Floro 3. 3. & in primis Gallis Livius 10. 28. & ceteri. Quin & secundum Justin. 41. 2. Parthi intolerandi forent, si, quantum hic impetus est, vis tanta & perseverantia esset. Idem.

Amisso aculeo] Aristoteles de hist. animal. 3. 12. testatur, apiculam si percutiat & insigat aculeum alteri, vel illi evellatur, mori. cui Menander accinit:

Κίττος γὰρ πληγῇ, πῖρα κάλει πιν
ἰμυροπύσσῃ.

Κίττος δὲ ζῷον τι φέρει θάνατον
τι μείλιον.

Alii negant mori, sed torpere, & fucos fieri. Plinium 11. 17. consule. *Radens*. Atque hanc opinionem, præter Curtium, amplecti videtur Livius 23. 42. eodem simili utens, & hinc absque dubitatione corrigendus : *se ad unum modum cunctum videntem, velut jacu-*

lo emisso torpere. pro jaculo, inquam, scribe aculeo.

Nam ultimi] Oratorium videatur hoc, & imprudenti Curtio excidisse, dum ingenio indulget in oratione fingenda. Sane suspectum ea dubitatio facit, qui Darius scire potuerit de ordinibus aversis. Bonis enim oculis & vix humanis necesse est fuisse, qui totam aciem visu permeriretur, & ad ultimos ordines ita penetraret ut discrimina etiam agminum & positus eorum pervideret. Nisi si à transfugis acceperis credemus, quod solum excusando Curtio dici possit. Ac in eadem plane causa superius etiam illud est 4. 13. *adhuc lymphatos ferri agique*. Dubites enim & ibi, unde idem tam cito de formidine hostium cognoverit. Sed esto apud transfugas & exploratores Curtio per fugium. Itaque omnia debebant temperari, ut nihil nisi verisimile dicatur: nihil admittatur, quod vel minimam excitare suspicionem queat dubiæ veritatis, *Acidalius*.

tos ergo spoliis nostris trucidabimus : eademque res & causa victoriæ erit, & fructus. Quod si quem è vobis nomen gentis movet, cogitet, Macedonum illic arma esse, non corpora. multum enim sanguinis invicem hausimus; & semper gravior in paucitate jactura est. Nam Alexander, quantuscumque ignavis & timidus videri potest, unum animal est: & si quid mihi creditis, temerarium & vecors; adhuc nostro pavore, quam sua virtute

Implicatos ergo] Apud nostrum infra 6, 6. Alexander impedimentis ignem subdidit, quippe futuris moram agminum itinerumque. Noverat enim patrem suum Philippum, cum præda ex Scythiis redeuntem à Triballis opportuna loca infidentibus, pene cælum, certe graviter vulneratum fuisse. Noverat, quid ipsi accidisset supra 4, 9, quando in transitu Tigris, dum sua quisque spolia, amnis impetu provoluta, consequi studeat, major inter ipsos quam cum amne orta luctatio est. Noverat se ipsum contemnendo sarcinarum damnum, summam rerum tenuisse, supra 4, 15. magno consilio, ut judicat noster 4, 16. Vide Justin. 9, 3. & Plutarch. de fort. Alex. 1, 13.

Non corpora] Macedones omnes bellicis prioribus attritos, præsentem Alexandri militem peregrinum esse, non Macedonicum. Raderus.

In paucitate] Eundem in sensum Dio lib. 40. Galli ob abundantiam suorum ne sentiebant quidem si quos amississent: contra Romani, quorum & ante numerus non ita magnus fuerat, & tunc subinde idem decrefcebat, facile obsidione coercerantur. Idem vulg. Tacit. H. 4, 20. superante multitudine, & facili damna. Livius 2, 64. Romani, quia paucitas damno sentiendi propior erat, gradum retulissent &c. Idque eleganti similitudine demonstrat 22, 8. *¶ In afflicto corpore*

quamvis levis causa magis quam valido gravior sentitur: ita quum paucis & invalidis quodcumque adversi incidit, non rerum magnitudine, sed viribus extenuatis, quæ nihil quod aggravaret, pati possunt, aestimandum est.

Unum animal] Livius 9, 18. de eodem Alex. Quantalibet magnitudo hominis concipitur animo, minus tamen ea magnitudo hominis erit. Animal per contemptum appellat Darius: sed hircus iste Græcus, arietem Persam in terram dicerem hircavit, si fas; Curtius, arietavit, dixit. Raderus.

Quam sua virtute] Id inculcare solent callidi Imperatores, ut eo alacrius fortunam denuo tentent victi. Quousque enim nostra culpa cladem nobis accidisse credimus, remedium aut cautelam in posterum itidem in nostra potestate sita esse opinamur. Sic apud Tacit. Agric. 32. *Nostris illi dissensionibus ac discordiis clari, vitia hostium in gloriam exercitus sui vertunt.* Sic H. 2, 76. *Ne Orbenem quidem ducis arte, aut exercitus vi, sed præpropria ipsius desperatione victum.* Ergo Agric. 27. *Britanni non virtute sed occasione & arte ducis se victos rati, nihil ex arrogantia remittere, quo minus juventutem armarent, &c.* Contra ubi confessio imbecillitatis semel expressa est hosti, ut nulla adversarii prærogativa victus, nescias infortunii sui culpam, in quamvis aliam

virtute felicius. **N**IHIL autem potest esse diuturnum, cui non subest ratio. licet felicitas adspirare videatur, tamen **AD** ultimum temeritati non sufficit. Præterea **BREVES** & mutabiles vices rerum sunt : & fortuna nunquam simpliciter indulget. Forsitan ita dii fata ordinaverunt, ut Persarum imperium, quod secundo cursu per ducentos triginta annos ad summum fastigium evexerant, magno motu concuterent magis, quam adfligerent : admonerentque nos fragilitatis humanæ, **C**VIVS nimia in prosperis rebus oblivio est. **M**odo Græcis ultro bellum inferebamus: nunc in sedibus nostris propulsamus inlatum. jactamur in vicem varietate fortunæ. Videlicet imperium, quod mutuo adfectamus, una gens non capit. **C**eterum

aliam rem, quam suammet infirmitatem conferre, non cogitabit amplius de resistendo, sed libenter imperata faciet. exemplo Pori, infra 8, 14. Carthaginenses tum demum bona fide pacem oraverunt, postquam Annibal *fessus in curia est, non prælio modo se, sed bello victum: nec spem salutis alibi quam in pace impetranda esse.* Liv. 30, 35. Nobiliter apud eundem 42, 47. melior pars senatus: *Ejus demum animum in perpetuum vinci, cui confessio expressa sit, se neque arte, neque casu, sed collatio communis viribus iusto ac pio bello esse superatum.* Quod expressum sentio ex Polyb. 13, 1. qui Achæis suis id tribuit. *Freinsb.*

Mutabiles vices rerum Ergo, ut sapientes monet Tiberius apud Tacit. 1, 72. *cuncta mortalium incerta, quantoque plus adeptus foret, tanto se magis in lubrico.*

CCXXX. Annos Non tamen ultra ducentos annos regum hoc imperium fuisse, Diopyl. Halicarn. lib. 1. scri-

bit. Curtio consentiens D. Hieron. ad Daniel. cap. 12, continua xiv. regum serie regnatum in Perside per cccxxx. annos, notat. At Strabo lib. xv. permixtis Persarum Macedonumque temporibus, Imperii illius annos paulo longius profert. Clemens vero Alexandrinus lib. 1. Stromat. accuratius subductis temporum rationibus, summam efficit annorum cccxxv. In quo & variari inter alios quoque video. Nam D. Augustin. de Civit. Dei 12, 10. annos colligit cccxxi. Sulpicius autem Severus lib. 2. sacræ histor. ccl. Est & inter Constantinum Manassæ, & Georg. Cedrenum, non parva dissensio: quorum hic, in suis Annalibus, non nisi cccxiv. annos Persarum imperio adscribit: ille τὴν Περσῶν βασιλείαν ἰσθ' ὅλως ὠλεσθῆναι εἴποι τιμωροῖς, ait, A quibus etiam discedens Agathias lib. 2. annos cccviii. Persarum Monarchiæ tribuit. *Brissonius pr. lib. 1. de regno Persice.*

R b 4.

Regum.

terum etiam si spes non subesset; necessitas tamen stimulare deberet. ad extrema perventum est. matrem meam; duas filias; Ochum in spem huius imperii genitum; illos principes; illam subolem regiae stirpis; duces vestros regum instar, vinctos habet: nisi quod in vobis est, ipse ego maiore parte captivus sum. Eripite viscera mea ex vinculis: restituite mihi pignora, pro quibus ipse mori non recuso; parentem, liberos; nam conjugem in illo carcere amisi. Credite, nunc omnes tendere ad vos manus; implorare patrios deos; opem vestram, misericordiam, fidem exposcere: ut servitute; ut compedibus; ut precario victu ipsos liberetis. An creditis æquo animo iis servire, quorum reges esse fastidiunt? Video admoveri hostium aciem: sed quo propius discrimen accedo; hoc minus iis, quæ dixi, possum esse contentus. Per ego vos deos patrios; æternumque ignem, qui

Regum instar] Quippe opulentis provinciarum cum amplissima potestate perfectos.

Omnes] In Bong. fuit; omnes hos. quæ res facit ut sic ab auctore concepta credam ista: restituite mihi pignora, pro q. m. non recuso; parentem, liberos. nam conj. in i. c. amisi. Credite nunc omnes hos &c.

Fastidiunt] Malim, fastidiant.

Æternumque ignem] Æternum ignem habuerunt possim gentiles, omnes ad imitationem Hebræorum; apud quos ex præscripto divino perpetuus ignis alebatur. Vide eruditissimum opus Cunzi de rep. Hebr. 2. 13. Proxime ad morem Persicum Spartani, quorum Rex in expeditionem proficiscens, primum domi adhuc sacrum Iovi

ductori, & adjunctis ei diis facit, ac si litatum illic fuerit, ignifer sive sacralis sublata ab ara igne, ad regionis fines præcedit, ubi Rex Iovi Minervaque rursus sacrificat. Vbi diis hisce litatum ambobus est, tum deinde limites regionis transiit. Atque ab his sacris sublatus ignis præfertur. & nunquam extinguitur, sequens omni hostiarum genere. Xenoph. in Republ. Lacedæm. Sed & aliis Græcis hunc fuisse morem ex Herodoto 8. 6. tibi persuadere possis. εἰ δὲ δὲ μὲν δὲ πυρφόρον, τῷ ἱεῖναι λόγῳ, καὶ πυρφόρου ἀεὶ ἵεναι. quum tamen, ut quidem illi consiliū inibant, ne igniferum quidem fugā superesse oporteret. Quid si tamen explices τῷ ἱεῖναι λόγῳ, ipsorum verbi solet enim hic auctor ostentare barbarico.

qui præfertur altaribus; fulgoremque Solis intra fines regni mei orientis; per æternam memoriam Cyri, qui ademptum Medis Lydisque imperium primus in Persidem intulit: vindicate ab ultimo dedecore nomen gentemque Persarum. Ite alacres & spe pleni, ut quam gloriam accepistis à majoribus vestris, posteris relinquatis. In dextris vestris jam libertatem, opem, spem futuri temporis geritis. Effugit mortem, quisquis contempserit: timidissimum quemque consequitur. Ipse non patrio more solum, sed etiam ut conspici possim, curru vehor: nec recuso, quo minus imitemini me, siue fortitudinis exemplum, siue ignaviae fuero.

CAP.

haricorum rituum, verborum, atque adeo proverbiorum notitiam. ut hoc ita adagii vice apud eos jactatum fuerit, *ne ignifer quidem evasis*. de copiis occisione cæsis. Nec enim absurdum est conicere igniferis istis ob reverentiam numinum parci consuevisse: & propterea quoties ipsi quoque interfecti narrarentur, intellectum omnes hostes ad internecionem fuisse cæsos. Videmus igitur homines istos qui ignem præferebant *πυρφόρος* à Græcis fuisse appellatos, sic enim & in adducto Xenophonis loco vocantur. *Freinsh.*

In Persidem] Quia Cyrus Persa, & Persarum armis in constituenda Monarchia usus est. Facile hinc apparet, quæ de 14. Monarchiis vulgo tradunt, *arbitraria* esse & inconcinna. Nam si Persarum secunda Monarchia, quia ad ipsos à Medis & Babylonis summa rerum translata est, præcesserint oportet plures Monarchiæ, cum per vices, nunc Assyrii, nunc Babylonii, nunc Medis, rerum potirentur.

Quam gloriam] Idem inculcaverat suis Xerxes apud Herod. 7, 53. *Viri præstantes existatis, ne res hæcenus gestas à Persis magnas præclarasque dedecoretis*. Hoc & in proverbium abiisse discimus ex Polybio 1, 54. *φύλαξαι, κατὰ τὴν πορομίαν, πατήρων τοῦ κέρματος ὅρμα*. ut veteri verbo dicitur, *majorum exempla tueri*. Sic Philippus hortatur suos apud Justin. 30, 4.

In dextris vestris] Sallust. Cat. *memineritis, vos divitiarum, decus, gloriam, præterea libertatem, atque patriam in dextris vestris portare*.

Quisquis contempserit] Sallust. Jug. 3. *Videre fugientes capi, aut occidi, fortissimum quemque tutissimum*. Item Cat. 58, 9. *semper in prælio his maximum periculum esse, qui maxime timeant*. Livius 22, 5. *quo timoris minus, eo minus firmo periculi esse*.

Fortitudinis exemplum] Nam utraque acie ipse quoque depugnasse legitur apud nostrum. ex quo Brisson. lib. 3. notat, sua ad tempora respexisse

B b 5

Marcel.

C A P. XV.

Cruenti ad Arbellas prælii descriptio.
Victor Alexander Darium victum persequitur.

Nterim Alexander, ut & demonstratum à transfuga insidiarum locum circumiret, & Dario, qui lævum cornu tuebatur, occurreret: agmen obliquum incedere jubet. Darius quoque eodem suum obvertit; Besso admonito, ut Massagetæ equites in lævum Alexandri cornu à latere invehi juberet. Ipse ante se falcatos currus habebat: quos signo dato universos in hostem effudit. ruebant laxatis habenis aurigæ, quos plures nondum satis proviso impetu obtererent. Alios ergo hastæ multum ultra temones eminentes, alios ab utro-

Marcellium 19, 15. cum sic scriberet: infortunius percussus, novo & nusquam ante cognito more, præliatoris militis ritu, adeste certaminibus cogitur, hic turbinum profiliuit in confertos.

UT & demonstratum] Sic edidi locum, adjutus excerptis Bongarsii. Codicum: quæ verissima & apertissima est lectio. Pessime omnes alii: ut est demonstratum à transf. cum insid. &c.

Lævum cornu] Supra ad 3, 9. notavimus Persarum ex more regem mediam aciem tenuisse. Quod si lævum cornu hic rexit, eo accidit quod Curtius totam aciem non in tres partes, sed duas tantum dispersit, reperit eum propiorem fuisse lævæ. Possit etiam extra ordinem in id transgressus videri ea causa, quod Alexandrum in dextro pugnaturum esse compererat. Sic contra Veientes, tanquam acriores hostes,

in dextro cornu collocatos, constitit Tullus in sinistro suo, Metio in dextra parte Fidenatibus opposito. Liv. 1. 27. Freinsh.

Agmen obliquum] Polyæn. 4. 3. ἐπὶ δὲ πικρὴ γυναικὶ ἀκολυθῆν. hoc est, obliquo in lævum dextrum agmine sequi se jussit: non ut reddat interpres: recta jussit sequi.

Signo dato] Persarum usus invenit, quomodo quod solus dux utile judicasset, per signa totum agnosceret & sequeretur exercitus. Brisson. lib. 3. ubi signa ista dividit in vocalia, semivocalia, & muta.

Lævæ.

utroque latere dimissa falces laceravere. nec sensim Macedones cedebant; sed effusa surbauerant fuga ordines. Mazæus quoque percussis metum incussit: mille equitibus ad diripienda hostis impedimenta circumvehi iussis: ratus, captivos quoque, qui simul adservabantur, rupturos vincula, quam suos adpropinquantes vidissent. Non se fellerat Parmenionem, qui in laevo cornu erat. propere igitur Polydamanta mittit ad regem, qui & periculum ostenderet; & quid fieri juberet, consuleret. Ille, audito Polydamante, abi nuncia, inquit, Parmenioni, si acie vicerimus, non nostra solum nos recuperaturos, sed omnia quæ hostium sunt occupaturos. Proinde non est quod quidquam virium subducat ex acie: sed ut me & Philippo patre dignum est, contempto sarcinarum damno fortiter dimicet. Interim barbari

Laceravere] Actian. 3. 3. nullum effectum habuisse currus istos asserit: Diodor. 17. 58. fere cum nostro consentit, circa prima signa terrorem atque damnum intulisse, à phalange fuisse elusos, quod ait noster infra 4. 15. Crudele porro sati genus, quod intulerint quibus inciderunt, apud eundem Diodor. & nostrum hic, & mox 4. 15. describitur. Quo pertinet Plutarchi Artaxerxes cap. 8. qui ante suam phalangem Græci aciei opposuit falcatorum currus: robustissimum quemque, ut nimirum priusquam manus confererentur, vi impetus eorum Græcos ordines dissiparet. Freinsh.

Mille equit.] Imo tribus millibus, secundum Diodor. 17. 59. & colligi potest ex nostro infra 4. 15. majorem aliquanto numerum fuisse.

Abi nuncia.] Valde laudat hoc consilium Alexandri Curtius infra 4. 16.

Apud Plutarch. cap. 59. vehementer exagiturat Parmenio, quod impedimentorum causa turbaretur in conflictu. *Raderus* Adde Polyæn. 4. 3. Sic apud Liv. 8. 38. in pari causa A. Cornelius Arvina: *Sine modo, inquit, si præda prædians* &c. & Plutarchi Eumenes cap. 32. suos argyraspidas condare monet, *non in impedimentis, sed in armis esse victoriam.* Affine dictum est Catonis apud Plutarch. cap. 19. qui, Celtiberis in auxilium vocatis, cum illi ducenta talenta mercedis nomine poscerent; Romani id aspernarentur: *nihil esse mali affirmavit. victoria enim parva, non de suo, sed de hostilibus bonis mercedem iis soluturum: sua focus evenisset, neque qui poscerent superfluos, neque unde exigenti.*

Philippo patre] Oblicus hic est Curtius Alexandro non amplius Philippum fuisse patrem; sed Hammonem.

In eo

barbari impedimenta turbaverant; cæsisq; pleriq; custodum, captivi, vinculis ruptis, quidquid obvium erat, quo armari possent, rapiunt: & adgregati suorum equitibus, Macedonas ancipiti circumventos malo invadunt. latique circa Sysigambim, vicisse Darium: ingenti cæde prostratos hostes; ad ultimum etiam impedimentis exutos esse, nunciant. quippe eandem fortunam ubique esse credebant, & victores Persas ad pradam discurrisse. Sysigambis, hortantibus captivis, ut animum à mœrore adlevaret; in eodem, quo antea fuit, perseveravit. non vox ulla excidit ei: non oris color, vultusve mutatus est: sed sedit immobilis, (credo præcoce gaudio verita fortunam irritare) adeo ut quid mallet, intuentibus fuerit incertum. Inter hæc Amyntas præfectus equitum Alexandri, cum paucis turmis opem impedimentis laturus advenerat; incertum suone consilio, an regis imperio. sed non sustinuit Cadusiorum Scytharumque impetum: quippe vix tentato certamine effugit ad regem, amissorum impedimentorum testis magis, quam vindex. Iam consilium Alexandri vicerat dolor: & ne cura recuperandi sua militem à prælio averteret, non immerito verebatur. Itaque Areten, ducem hastatorum quos sarissophoros vocabant, adversus Scythas mittit. Inter hæc currus, qui circa prima signa turbaverant

aciem,

In eodem } sive ad animum, sive ad
mœrorem referas, dura constructio est.
Si nihil excidit, quod magis credo,
sentem, eadem qua antea fuit, persevera-
vit.

Amyntas } Modius Menidam substituit,
approbante Acidalio & Raderio.
& gerere Menidam eo in prælio vulne

raturum fuisse discimus mox 4. 16. sed
quando Amyntam omnes libri præse-
runt, nihil hic mutandum censuimus.
quippe ex multis qui tum eo nomine
vocari potuerunt, etiamsi unum alce-
rumve huic pugne non interfuisse
probemus, qui excludemus ceteros?

Freinsb.

Valla

aciem, in phalangem inuerti erant. Macedones confirmatis animis in medium agmen accipiunt. Vallo similis acies erat: junxerant hastas; & ab utroque latere temere incurrentium ilia suffodiebant. circumire deinde currus, & propugnatores precipitare ceperunt. Ingens ruina equorum aurigarumq; aciem compleverat. hi territos regere non poterant: equi crebra jactatione cervicum non jugum modo excusserant, sed etiam currus everterant. vulnerati interfectos trahebant: nec consistere territi, nec progredi debiles poterant. Pauca tamen evasere quadriga in ultimam aciem, iis, quibus inciderunt, miserabili morte consumptis. quippe amputata virorum membra humi jacebant, & quia calidis adhuc vulneribus aberat dolor, trunci quoque & debiles arma non omittebant: donec multo sanguine effuso, exanimati procumberent. Interim Aretes, Scytharum, qui impedimenta diripiebant, duce occiso, gravius territis instabat. Supervenere deinde à Dario Bactriani, pugnaque vertere fortunam. Multi ergo Macedonum primo impetu obriti sunt: plures ad Alexandrum refugerunt. Tum Persa, clamore sublato, qualem victores solent edere, ferociter in hostem, quasi ubique profligatum, incurrunt. Alexander territos castigare, adhortari, praelium, quod jam elanguerat, solus accendere: confirmatisque tandem animis, ire in hostem jubet. Rarior acies erat in dextro cornu Persarum; namque inde Bactriani decesserant ad opprimenda

Vallo similis acies] Sic apud antiquos Murus dicebatur pedestris exercitus. Velleget. 1. 20.

Inber] Admodum velim exesse hanc vocem.

Ad opprimenda] Acidalius legebat. ad obli-

menda impedimenta. itaque Alexander laxatos ordines invadit, & multa cade hostium invehitur. At qui in laevo cornu erant Persæ, spe, posse eum includi, agmen suum à tergo dimicantis opponunt: ingensque periculum in medio hærens adisset, ne equites Agriani calcaribus subditis circumfusos regi barbaros adorti essent, aversoque cadendo in se obverti cœgissent. Turbata erat utraque acies. Alexander à fronte, & à tergo, hostem habebat: qui averso ei instabant, ab Agrianis militibus premebantur: Bactriani, impedimentis hostium direptis reversi, ordines suos recuperare non poterant: plura simul abrupta à ceteris agmina, ubicumque alium alii fors miscuerat, dimicabant. Duo reges junctis prope agminibus prælium accendebant. plures Persæ cadebant, par ferme utrimque numerus vulnerabatur. Curru Darius, Alexander equo vehebatur. utrumque delecti tuebantur, sui immemores. quippe amisso rege nec volebant salvi esse, nec poterant. ante oculos sui quisque regis mortem occumbere ducebant egregium. maximum

ad obtinenda, quod jam alii oppressissent, id est, invasisent, ego mutandi recepta causam hic non video. utique enim hi quoque opprimendis impedimentis abscellerant, cum ii qui prius id egerant, tenendo proposito impares essent. opprimere enim non tantum est invadere, sed etiam effectu conatus potiri. Freinsh.

Ante oculos] Notavit Herodot. 2, 86. in pugna ad Salaminem barbaros extitisse longe se ipsis præstantiores. Xerxem reformidantes, quot ab eo se singuli conspici arbitrabantur. Item ad Thermopylas acriter ab iis pugnatum fuit.

se scribit Diodor. 11, 7. dum virtutis inspectorem & testem haberent regem ipsum. Monet Imp. Constantius Julianum Cæs. prudentissime, apud Ammian. 15, 21, ut necessitate exigente inter sic præliis, turbatos subsidiis fulciens, modeste increpans desides, verissimus testis adfuturus industriis & ignavis. Apud Salust. Jug. qua in parte rex pugna adfuit, ibi aliquamdiu certatum: ceteri omnes ejus milites primo congressu pulsati fugatique. Livius 31, 37. eo quoque superiores Mædones erant, quod & rex ipse hortator aderat &c.

Aqui-

~~maximo~~ tamen periculum adibant, qui maxime tueban-
tur; quippe sibi quisque casus regis expetebat decus.
Ceterum siue ludibrium oculorum, siue vera species
fuit, qui circa Alexandrum erant, vidisse se credi-
derunt, paululum super caput regis, placide volantem
aquilam, non sonitu armorum, non gemitu morien-
tium territam: diuque circa equum Alexandri pen-
dent magis, quam volanti, similis adparuit. Certe
vates Aristander alba veste indutus, & dextra præ-
ferens lauream, militibus in pugnam intentis avem
monstravit, haud dubium victoriæ auspiciū. In-
gens ergo alacritas ac fiducia paulo ante territos ac-
cendit ad pugnam. utique postquam auriga Darii,
qui ante ipsum sedens equos regebat, hasta transfixus
est.

Aquilam] Seneca Natur. quest. 2.
32. Aquila hic bonus datus est, ut magna-
rum rerum faceret auspicia. Sidonius
Carm. 2. 127.

Multos cinxerunt aquila, subitumque per
orbem

Lufit venturas famulatrix penna coronas.

Monstravit] Sciens gratum in Ale-
xandro fore. nam & ipse, cum ab aru-
spicibus cognovisset, deos omnia suausta por-
tendere, circumferri hostias iussit. & mi-
litibus ob oculos demonstrare, ut non solum
ex auditione, verum etiam ex adspectu
spem bonam de periculo haberent. Polyæn.
4. 3.

Hasta transfixus] Ab ipso Alexan-
dro, ut auctor est Diodor. 17, 60. Dum-
que Imperator Imperatorem infesto animo
petit, misso in Darium joculari Alexander,
ipsum quidem non contingit, sed aurigam
illi adfixurum feriens prostrernit. Rader.
Memorable est quod reperio in Epito-
me temporum Græca, quam editioni
sue Eusebianæ subiecit Magn. Scaliger
in Olymp. 319. Conf. Joanne Scytho-
polita, & Paulino: Ἐπὶ τούτων πῶν

ἰππῶν ἱππικῷ ἀγῶνι ἐνέχουσιν
(de Anastasio sermo est) τὸ Δωριεὺς
ὄντα τῇ Μισσηποταμίας μέγα πῶν καὶ
ὄχεον, καὶ ἄλλοι μῆστοι τῶν ἐν τῇ
μαίαν καὶ Περσῶν. καὶ ἐποίησιν ἐν αὐ-
τῷ δημόσια λουτρά β, ἐς ἐκκλησίαις,
ἐς ἐμβόλους καὶ ὅρα ἐς δαπάνη σίτην,
καὶ κισίριας ὑδάτων. τῷ αὐτῷ χειρὶ
ἀπὸ τῶν λίγων κληθῆναι Δωριεὺς ὑπὸ
Ἀλεξάνδρου Μακεδόνος, διὸ καὶ Δω-
ριεὺς τῇ βασιλείᾳ Περσῶν ὁ αὐτὸς Ἀ-
λέξανδρος ἐκείνῳ δόξα ἔκρουσεν ὄβρις
ἐν τῷ ὄνομα ἵππικῳ νικῶν. Quæ quia
vitiis non carent, prius ut poterimus
emaculata, Latine reddemus. Depra-
vatum autem loci nomen est τὸ Δωρι-
εὺς ὄντα μέγα πῶν. in quibus nulla
neque constructio est, neque sensus in-
teger. Crediderim fuisse, τῷ Δωρι-
εὺς ὄντα τῇς Μισση. μέγα πῶν καὶ
ὄχεον, atque sic infra quoque legen-
dum λίγων κληθῆναι Δωριεὺς; Hoc
sensu: Hinc consilium ludis equestribus
editum,

est. nec aut Persa, aut Macedones dubitavere, quin ipse

editis, muro circumdedit (Anastasius) Dura, tumulum Mesopotamia admodum magnum atque munitum, situm in limine Romani Persique imperii. Et construxit ibi balneae publicae duo, & ecclesias, & horrea servandis frugibus, & cisternas aquarum. Locum autem ille occasione Macedonis Alexandri vocatus dicitur Dura, quod Darium regem Persarum Alexander ibi hasta percussit: unde & nomen loco haesit in hac usque tempora. Sic igitur vocatus ille locus ab hasta, quae Græcis effertur δόρυ, eo nomine regionem Bosphoranam memorat Procopius *ἡ δὲ πόλις ἵερως*, quo minus absurdum credas, etiam urbi hinc impostam appellationem. Atque hanc ipsam suspicor fuisse urbem, cujus apud Polybium 5, 52. & 66. est mentio, tanquam urbis munitæ, quæ posterioribus temporibus destructa, sub Juliano desertum oppidum vocatur à Marcellino 23, 12. & 24, 2. ubi pro *Duram* & *Doram* rescribendum est *Dura* plurali numero, si Polybium sequi velimus, cujus scriptura hac in parte extra suspicionem est vitii. adtulpante itidem Zosimo, qui idem fere quod Marcellin. in Juliano tradit. Eandem enim esse urbem, quam incertus temporum Epitomator indigitat, præter alia hinc quoque constat, quod & à Polybio & ceteris in Orientali Rom. imperii limite collocatur: & quod apparet alias eo in loco urbem fuisse. nec enim verisimile est, nomen id hæsisse loco vacuo, & nullo certo monumento insignito. Juvat adscribere quod de urbis ejusdem conditione refert Marcellini Comititis Chronicon ad ann. Christi 518. *Daras* (sic enim ibi dicitur) *quædam possessio in Mesopotamia, LX. ab Amidæ civitate milliariis ad Austrum sita, & XV. millibus à Nisibini oppido ad Occasum distans, Amidensi Ecclesiæ redditum pensavit. Hujus ergo humilis villa casae*

*Anastasius Imp. ob condendam ibi civitatem dato pretio emit, missisque continuo fabris construi præcepit. Calliopum deinde Antiochenæ urbis Patricium huic operi præfecit. Nempe hic in colle in planiciem desinente mira sagacitate ob fundamenta locanda sulcum sarculo designavit, murosque firmissimis facie tenuis consummatis undique texit. Rivum quoque, qui ex prædii nomine, juxta quod nascitur, Cordisus nominatur, serpensque per murum à DV milliariis eundem collem novamque dividit civitatem, concessit utrique (aut utrinque) ostio prolabantem inclusit. Publicis præterea manibus decorata civitati pristinum nomen villa reliquit. Ingens hujus frontispicio civitatis in editiori loco constructa murisque continuata turris Heraclea nomine dicta suspicatur, Nisibinam ad Orientem, Amidam Aquilonem respiciens. Non tamen diu subsistit hæc urbs, quippe anno LIX. Infanti junioris, Persæ cum Romanis pacis fœdera rumpunt: & congressione facta Daras civitatem fortissimam bello superant, & casâ multitudine Romanorum memoratam urbem ingressi depopulati sunt. Joan. Abbas Bictar. in Chronico. Qui & ipse Daras appellat. Quomodo iterum Marcellini Chron. Ann. 537. In Oriente quoque Ioannes Scotistis arripens Tyrannidem, antequam adversus quicquam tentaret, Daras extinctus est. Quod ipsum accidisse refert *ἐν πόλει Δάρας* Procop. lib. 1. Persic. in fine. Quo libro meminit etiam, ab Anastasio fuisse constructam. De eadem ni fallor sentit Eusebius, ubi scribit, Asiæ regem Demetrium Demetrii filium obsedis Antiochum Alexandri, *ἐς Δάρας ἡγεγενησέναι*. Sic enim ibi scribitur. Vt ita, seu librariorum vitio, seu potius, quod, ut omnia humana, sic & urbis hujus nomen aliquando mutaverit, varie id videas effertur ab auctoribus. Freinsb.*

Cogno-

ipse rex esset occisus. Lugubri ergo ululatu & incondito clamore gemituque totam fere aciem adhuc aquo Marte pugnantium turbavere cognati Darii & armigeri; laevoque cornu in fugam effuso, destituerant currum: quem à dextra parte stipati in medium agmen receperunt. Dicitur acinace stricto Darius dubitasse, an fuga dedecus honesta morte vitaret. Sedeminiens curru nondum omnem suorum aciem prælio excedentem destituere erubescerat. Dum inter spem & desperationem hæsitat, sensim Persæ cedebant, & laxaverant ordines. Alexander mutato equo, quippe plures fatigaverat, resistentium adversa ora sodiebat, fugientium terga. Iamq; non pugna, sed cades erat: cum Darius quoque currum suum in fugam vertit. Hærebat in tergis fugientium victor: sed prospectum oculorum nubes pulveris, quæ ad cælum ferebatur, abstulerat. ergo haud secus quam in tenebris errabant; ad sonitum notæ vocis, ut signum, subinde coeuntes. Exaudiebantur tantum strepitus habenarum, quibus equi currum trahentes idemtidem verberabantur: hac sola fugientis vestigia excepta sunt.

CAP.

Cognati] Hi enim circa ipsum erant in lævo cornu. Diodor. 17, 59. & Arrian. 3, 2. Ergo horum fuga lævum istud cornu destituit currum regis, quem ideo qui in dextro stabant, in medium sui receperunt. hæc enim pars aciei pugnabat adhuc, ut ex sequentibus clarum est.

Honestâ morte] Justin. 11, 14. Darius cum vinci suos videret, voluit & ipse mori: sed à proximis fugere compulsus est.

Suetonius Cæs. 36. Cæs. quoque ultimo prælio in Hispania de confiscanda sibi nece cogitasse refert. Multi alii in extremis sæpe periculis sibi ipsi omnino violentas manus intulerunt, M. Brutus, Otho, alii, ut omnem oppida & civitates; castra tota apud Cæsarem de bell. Gall. 5, 37. *Raderis.*

Exaudiebantur] Sic malui cum plebisque editionum veterum: & cum iisdem mox, tantum, &, trahentes.

Parmenio in discrimine constitutus; Alexandrum retrahit. Tandem integra victoria potiti Macedones, reliquos Persas, multis suorum millibus desideratis, fuga sibi quærere salutem cogunt.

In laevo Macedonum cornu, quod Parmenio, sicut ante dictum est, tuebatur, longe alia fortuna utriusque partis res gerebatur. Mazæus cum omni suorum equitatu vehementer inuictus urgebat Macedonum alas; jamq; abundans multitudiæ aciem circumuehi cœperat; quum Parmenio equites nunciare jubet Alexandro, in quo discrimine ipsi essent: nisi mature subveniretur, non posse sisti fugam. Iam multum via processerat Rex, imminens fugientium tergis; quum à Parmenione tristis nuntius venit. refrenare equos jussi qui vehebantur, agmenque constitit: frendente Alexandro, eripi sibi victoriam è manibus; & Darium felicius fugere quam sequi se. Interim ad Mazæum superati regis fama pervenerat. Itaque quamquam validior erat, fortunata tamen partium territus, perculsis languidius instabat. Parmenio ignorabat quidem causam sua sponte pugna remissa;

Fortuna part. territus] Ita Brutum scribit Flor. 4. 7. in Cossio etiam suum animum perdidisse. Livius 1. 25. Curia-
tiorum ultimum victum fratrum ante se
frange fuisse. Magis autem id accidere
necesse est ipso capite jam cæso aut
pulsio, Tacit. H. 4. 34. Credita (an di-

ditæ) fama per utramque exercitum vul-
neratum aut interfectum, immensum quo-
rum suorum pavore, & hostibus electatis
indidit.

Sua sponte] Omissa cunctando victoria
erat, Liv. 7. 24.

Ad se

*missa; sed occasione vincendi strenue est usus. Thessalos equites ad se vocari jubet. Ecquid, inquit, videtis istos, qui ferociter modo instabant, pedem referte, subito pavore perterritos! Nimirum nobis quoque regis nostri fortuna vincit. omnia Persarum cæde strata sunt. quid cessatis? an ne fugientibus quidem pares estis? Vera dicere videbatur, & spes languentes quoque erexerat. Subditis calcari-
bus proruere in hostem. & illi jam non sensim, sed citato gradu recedebant, nec quidquam fuga, nisi quod terga nondum verterant, deerat. Parmenio tamen, ignarus quam in dextro cornu fortuna regis esset, repressis suis: Maxæus dato fuga spatio, non recto itinere, sed majore & obdutiore circumitu Tigrim superat: & Babylonem cum reliquis devicti exercitus intrat. Darius paucis fuga comitibus ad Lycum annem contenderat, quo trajecto dubitavit an solveret pontem, quippe hostem jam adfore nunciaba-*

tur.

Ad vocari] Quid? ad se vocari jubet equitatum? totum, an duces modo? quod si hoc, cur non expressit? Immo cur subicit, unde colligas cum universis esse locutum? At hoc sane quam putidum est. Equites enim in ipso pugne discrimine constitutos Imperator ad se vocet, hortandi causa? Non certe si sapiat. Si quid video, fuit Thessalos equites advectus. Ecquid, inquit &c. Tacitus 2. 45. de Arminio: equo illustrans cuncta, ut quosque advectus erat, recuperatam libertatem &c. ingerebat Livius 7. 24. Consul vulnere alligato, revectus ad prima signa. Quid sua miles? inquit &c. Ita scilicet duces militibus in acie stantibus advectos passim legimus; non contra. Sed nimirum ista vox, cum forte legi non posset, im-

suit divinatori non optime, qui cum de vocando aliquid hic esse conjiceret, non gravatus est aliam insuper voculam, jubet, inculcare: quæ & ipsa qua jure, qua injuria multa hujus scriptoris læca obsedit. De ipso autem Parmenionis hoc strategemate vide infra ad 4. 16. Freinsh.

Vera dicere] Tacitus H. 4. 78. Vera erant. & à tribunis præfectisque eadem ingerebantur.

Solveret pontem] Saepe factum ad præcidendum hostibus aditum, ut portæ civitatum clauderentur, magno interim exclusorum sociorum damno. Livius 25. 15. Thurini conclamant, instare Pannum: permissoque hostes urbem invasuros. ni propere portas claudant. ita exclusos Romanos præbuerunt hosti ad eandem.

Cc 2

Misericor-

tur. Sed tot millia suorum, quæ nondum ad amnem pervenerant, ponte reciso, prædam hostis fere videbat. Abeuntem, quam intactum sineret pontem, dixisse constat, Malle insequentibus iter dare; quam auferre fugientibus, Ipse ingens spatium fuga emensus, media fere nocte Arbela pervenit. Quis tot ludibria fortuna, ducum agminumque cadem multiplicem, devictorum fugam, clades nunc singulorum, nunc universorum, aut animo adsequi queat, aut oratione complecti? Propemodum sæculi res in unum illum diem Fortuna cumulavit. Alii quæ brevissimum patebat iter, alii diversos saltus, & ignotos sequentibus calles petebant. Eques pedesque confusi sine duce, armatis inermes, integris debiles implicabantur. Deinde misericordia in metum versa, qui sequi non poterant, inter mutuos gemitus deserebantur. Sitis præcipue fatigatos & saucios perurebat, passimque omnibus rivis prostraverant corpora, præterfluentem aquam hianti ore captantes. quam quum diu avidi turbidam hausissent, tendebantur extemplo præcordia prementis limo; resolutisque & torpenti-
bus membris, quum supervenisset hostis, novis vulneribus excitabantur. Quidam, occupatis proximis rivis, diverterant longius, ut quidquid occulti humoris usquam manaret, exciperent. nec ulla adeo a-
via & sicca lacuna erat, quæ vestigantium sitim fal-
leret.

Misericordia] Amat hunc sensum Curtius, ideoque sæpius expressit. Fecit & Cæsar de bel Gal. 7. 26. plerumque in summo periculo timor misericordiam non recipit.

Rivis] Sic malui cum paucis ira mox. & certe si omnibus vis fuisset reperire præterfluentem aquam, non ita sitiissent.

Impro-

leret. E proximis vero itineri vicis senum ululatus
feminarumque exaudiebantur, barbaro ritu Darium
adhuc regem clamantium. Alexander, ut supra di-
ctum est, inhibito suorum cursu ad Lycum amnem
pervenerat. ubi ingens multitudo fugientium one-
raverat pontem, & plerique, quum hostis urgeret, in
flumen se precipitaverant, gravesque armis & præ-
lio ac fuga defatigati gurgitibus hauriebantur. Iam-
que non pons modo fugientes, sed ne amnis quidem
capiebat, agmina sua improvide subinde cumulan-
tes. quippe ubi intravit animos pavor, id solum me-
munt, quod primum formidate ceperunt. Alexan-
der instantibus suis, impune abeuntem hostem se-
qui permetteret; hebetia tela esse, & manus fati-
gatas; tantoque cursu corpora exhausta, & præ-
ceps in noctem diei tempus, caussatus est. Re vera
de laevo cornu, quod adhuc in acie stare credebat, so-
licitus, reverti ad ferendam opem suis statuit. Iam-
que signa converterat; quum equites à Parmenione
missi

Improvidi. Facilius omnino ex vul-
gatis relinqui improvida suza poterat,
quam suza ipsum penitus deleri. nisi
forte, quia suzientes jam antecesserat,
hoc repeti noluerunt. *Acidalius*. Ra-
derus tamen testatur lectionem esse
MSS. suorum improvide.

Quippe. Haud procul abluat Li-
vius 29. 32. amnis ingens fugientes acce-
pit (neque enim cancellaster, ut quos major
metus urgeret; immiserant equos) rapti-
que gurgite, & in obliquum relati.

Hebetia tela. Livius 8, 38. Iam vi-
ri vires, jam ferro sua via decrat, & 22.
59. nec supersumus pugna, nisi in quibus
trucidandis & ferrum & viros hostem
defecerat. Florus 2, 6. duo maximi ex-
ercitus cæsi ad hostium satietatem, donec

Annibal diceret militi suo; Parce ferro.
Lucanus 7. 928.

Cæsar ut Hesperio vidis satis arva natæ
Sanguine, parcendum ferro, manibusque
suorum
Iam ratus.

De laevo cornu. Non amice solum, sed
& prudenter fecisse hinc iudica. *Quin-*
ctium consulem, referentem Livio 3, 70.
qui collegæ nunciari iussit: vislorem se
jam imminere hostium castris, nolle ir-
rumpere antequam sciat debellatum & in
sinistro cornu esse: si jam judisset hostes,
confirret ad se signum, ut simul omnis exer-
citus prada potiretur. Certe ejus rei ne-
glectus præstantissimum ducem Ju-
dam, & victoria privavit, & via. Mac-
chab. 1, 2. *Erasm.*

C c 3

Pericu-

missi, illius quoque partis victoriam nunciant. Sed nullum eo die majus periculum adiit, quam dum copias reducit in castra. Pauci cum & incompociti sequebantur, orantes victoria. quippe omnes hostes aut in fugam effusos, aut in acie credebant cecidisse; quum repente ex adverso adparuit agmen equitum, qui primo inhibere cursum, deinde Macedonum paucitate conspecta turmas in obvios concitaverunt. Ante signa rex ibat dissimulato magis periculo, quam spreto: nec defuit ei perpetua in dubiis rebus felicitas. namque praefectum equitatus, avidum certaminis, & ob id ipsum incautius in se ruentem, hasta transfixit. quo ex equo lapso, proximum, ac deinde plures eodem telo confodit. Inuasere turbatos amici quoque. Nec Persae inultra cadebant: quippe non universa acies, quam haec tumultuaria manus, vehementius iniere certamen. Tandem barbari, quum obscura luce fugatior videretur esse quam pugna, diversis agminibus abire. Rex extraordinario periculo defunctus, incolumes suos reduxit in castra. Cecidere Persarum, quorum numerum victores finire potuerunt, milia XL; Macedonum minus quam CCC desti-

Periculum] Quale adiit & Masaniissa eo proelio quo Annibal prostratus est à Scipione. Nam, ut tradit in Punicis Appianus, vetus ille belli Imperator, inter fugiendum conspiciatus conglobatos equites Numidas, accursit, rogavitque ne se desererent: quo impetrato, in persequentes fecit impetum, sperans se eos in fugam versurum &c.

Ob id ipsum] Seneca de ira 1, 11. docet eam nusquam minus utilem, quam adversus hostes, licet vulgo contra vi-

deatur: idque multis rationibus & exemplis confirmat, quae cognitu consideratuque dignissima, diligentis lectoris ex ipso fonte petenda relinquo.

Finire] Cuius inire. Bongarsius.

Milia XL.] Si quis rescribat quadringenta M. haud difficulter adsentiar. Sic enim à reliquis scriptoribus, ipsaque rei magnitudine propius abierimus.

Minus quam trecenti] Sic in victoriis Marii de Cimbris apud Flor. 3, 3. Milia

desiderati sunt. Ceterum hanc victoriam rex majore ex parte virtuti quam fortuna sua debuit; animo, non ut antea loco, vicit. Nam & aciem peritissime instruxit: & promptissime ipse pugnavit: & magno consilio jacturam sarcinarum impedimentorumque contempsit, quum in ipsa acie summum rei videret esse discrimen: dubioque adhuc pugna eventu pro victore se gessit, perculsos deinde hostes fudit: fugientes, quod in illo ardore animi vix credi potest, prudentius quam avidius persequutus est. Nam si parte exercitus adhuc in acie stante instare cedentibus perseverasset; aut sua culpa victus esset, aut aliena virtute vicisset. jam si multitudinem equitum occurrentium extimuisse; victori aut fæde fugientium,

lia inde ad sexaginta ceciderunt; hinc trecentis minus. Et similia quidem exempla multa passim occurrunt, ubi minimo victoris damno, ingentes exercitus ceciderunt.

[Virtuti suæ] Plurarchus de fortuna Alexandri duobus voluminibus ostendit. Alexandrum semper adversa usum fortuna, quam sola virtute ubique superavit, contra, quam multi, non bene, senserunt. Alianus [immo Polyænus 4, 3.] stratagemate Alexandri superatum ait Darium. Alexander, inquit, cum Dario signa collaturus, præceptum dedit Macedonibus: ubi in Persarum conspectum veneritis, procidentes in genua terram manibus conterite. Vbi vero tuba signum dederit, tum consurgentes strenue & fortiter impetum in hostes facite. Macedones ita fecerunt. Persæ formam adorationis conspicati, incitatum ad bellum impetum remisserunt, animisque facti sunt molliores. Darius gloriabatur & gaudere se absque prælio victoriam obtinere. Macedones ad signum tubæ exilientes vehementer impetum in hostes ferunt, & rupta pha-

lange in fugam convertunt. Raderus. In extremis verbis Polyæni pro τῆς φάλαγγος ἰσχυρῆς, rupta phalange, legerim, τῆς φάλαγγος phalange rumpentes. Macedonibus enim haud dubio phalangem tribuit.

[Pro victore] Docet Onosander cap. 23. strategici; Vtile esse in ipso conflictu Imperatorem fausta & lata militibus inclamare, etsi ea falsa sunt. Excitantur enim ea ratione animi, & vires pugnantium bona spe geminantur. Fecit id hoc in conflictu Parmenio supra 4, 16. Idem narrat Livius 10, 41. de Papirio consule, clamitante inter prima signa, ita ut vox etiam ad hostes accideret: captum Cominium; victorem collegam adesse: animiterentur vincere prius quam gloria alterius exercitus fieret. Inprimis memorabilis est locus ejusdem auctoris 2, 61. Romani gradum retulissent, ni salutis commendatio consul (T. Quintius) fugere hostes ab cæcis clamitans concitasset aciem: impetu facto, dum se putant vincere, vicere. Adde eundem, 3, 61. Freinsh.

dum, aut miserabiliter cadendum fuit. Ne duces quidem copiarum sua laude fraudandi sunt; quippe vulnera, qua quisque excepit, indicia virtutis sunt. Hephæstionis brachium hasta ictum est: Perdicas, ac Cænus, & Menidas, sagittis prope occisi. Et si vere aestimare Macedonas, qui tunc erant, volumus: fatebimur & regem talibus ministris; & illos tanto rege fuisse dignissimos.

Q. C V R-

Duces] Arrian, 3, 3. Diodor. 17, 61. [*legione, digna legio Imperatore. Vir-*
Es regem] Æque rotundum illud Ci-
gus ad illa Taciti Agr. 33. *Neque me-*
ceronis ultima Philippica: dignus Imp. militum, neque vos ducis paruit.

Qua

Q. CURTII RVFI

De

REBUS ALEXANDRI
REGIS MACEDONUM

LIBER V.

CAP. I.

Dario Mediæ fines ingresso, Arbella positur Alexander, & Babylone. cujus situs, amplitudo, & corrupti mores describuntur.

QUÆ interim ductu imperioque Alexandri vel in Græcia, vel in Illyriis ac Thracia gesta sunt, si quaque suis temporibus reddere voluero; interrompenda sunt res Asia. Quas utique ad fugam mortemque Darii universas in conspectu dari; & sicut inter se coherent tempore, ita opere ipso conjungi; haud paulo aptius videri

Quæ interim] Narrata Curtio à principi libri sexti, nunc majori ex parte temporis injuria deperdita.

Haud paulo aptius] Tacit. 12, 40. Nec, quamquam à duobus prætoribus plures per annos gesta, conjuncti, ne divisa haud perinde ad memoriam sui valerent. Item 13, 9. *Quæ in a-*

lius consules egressa conjuncti. Sic & Vel-lejus 1, 14. agnoscit: quod facillime conjunctæ rei in unam contracta species, quam divisa temporibus, oculis animisque inhabitat. Itaque Euseb. in Hist. Ecclesiast. proæmio merito sperat, gratum fore, quod aliis ærogatum, sparsim memorata, unum in corpus redegerit. Vide &

C c 5

notam

videri potest. Igitur autem, quæ prælio apud Arbela conjuncta sunt, ordiatur dicere. Darius media fere nocte Arbela pervenit: eodemque magna partis amicorum ejus ac militum fugam fortuna compulerat, quibus convocatis exponit; haud dubitare se, quin Alexander celeberrimas urbes, agrosque omni copia rerum abundantes petiturus esset. prædam optimam paratamque ipsum & milites ejus spectare. Id suis rebus tali in statu saluti fore, quippe se deserta cum expedita manu petiturum. Ultima regni adhuc intacta esse, inde bello vires haud ægre reparaturum. Occuparet sane gazam avidissima gens, & ex longa fame satiaret se auro, mox futura prædæ sibi didicisse usu, preciosam supellectilem, pellicesque & spadonum agmina; nihil aliud fuisse, quam onera & impedimenta, eadem trahentem Alexandrum, quibus antea vicisset, inferiorem fore. Plena omnibus desperationis videbatur oratio; quippe Babylonem urbem opulentissimam

notam nostram ad ista Flori 2.19. *Quæ etsi juncta inter se sunt omnia atque confusa: tamen quo melius appareant, separatim proferuntur. ubi Sisennæ locum aliter accepi quam oportuit. Freinsh.*

Media fere nocte] Ingens certe spacium intra paucas horas emensus, miliaria German. 18. cum tricente: 600 quippe stadiis Arbela distant à Gaugamelis, ubi prælium est factum. *Rad.*

Bello &c. Reparatur] Acidal malebat; belli vires &c. repetiturum, fretus simili Curtii loco, quem considerabimus, volente Deo, infra 5, 10.

Babylonem] Augustinus. *Babylon interpretatur confusio. Unde colligitur, gigantem illum Nemrud fuisse illius conditorem. Quidam Babylonis conditorem*

Ninum faciunt, quem cum Nemrodo confundunt. Sed repugnant tempora. Vixit enim certe Ninus post Nemrodum. Forte conditam à Nemrodo, Ninus postea reparavit. Orosius lib. 2. cap. 7. *Babyloniam à Nemrodo gigante fundatam, à Nino vel Semiramide reparatam multi prodidere.* Mosi verba, unde id colligunt, habentur Genes. x. 10. *Fuitque principium ejus regni Babel, A-rech, &c.* id est, urbes regni sive imperii ejus præcipuæ. Loquitur autem de Nemrodo. A turri, ut credo, civitas appellata, aut simul nomen acceperunt à confusione linguarum. Babel, quasi Balbel, id est *confusio*, confusio. *W. & H. confundere. Dref. Vide-*

tissimam dedecernentibus. jam Susa, jam cetera ornamenta regni, causamque belli victorem occupatorum. At ille docere pergit; non speciosa dictu, sed usu necessaria in rebus adversis sequenda esse. Ferro geri bella, non auro: viris, non urbium testis. omnia sequi armatos. Sic majores suos perculos in principio rerum; celeriter pristinam reparasse fortunam. Igitur, siue confirmatis eorum ani-

mis

hur hæc vox servata ex lingua primiva. unde in variis linguis, βαβυλων, balbus, balbile. Græcorum fabulas, qui Babylonis structuram Semiramidi adscribunt, bene refutat ex Berofo Josephus contra Appionem, ex Philone Byblio & Dorotheo Sidonio Julius Firmicus. *Græc.* Quia à multis Regibus aucta, teste Herod. 1, ideo à pluribus condita dicitur. *Berneggerus.*

Susa] Susa à loci apomitate & floriditate nomen traxit, quia lingua Persica, *Susum*, lilium significat. teste Athenæo. Stephanus vero *ἑστὶ πόλις*, Susa vocata ait *ἑστὶ τῶν κελύων*, à *παλὰ τὸ τῇ χερσὶ πύχει ἐνέειν*. Sita ad fluvium Choaspem, ac à Dario lautius zdificata, & zdium Regiarum magnificèria adornata. Alioquin enim refragaretur vetustas, quæ à Tithone ejusque filio Memnone Susa condita credidit. unde Herodotus *Μεμνονέος* *ἄστυ* vocat. *Briffonius.*

Non speciosa dictu] Lipsius Polit. 4, 13, vult Principem, alto quidem splendido ingenio: sed tamen (ex Agric. Taciti 8, 1.) *eruditum utilia bene scire miserre*. quod mireris in Stoico. illi enim recte sentiebant, *sola bona esse utilia*. Egrege tamen in viam redit Lipsius in fine dicti lib. quarti. Illud jam *bonestum* appello, quod unum ita est, non quæ videntur, ut sunt vere omnia *bona* (verbis Dionys. Longini) *ἐξ*

πολλὸν τὸ ἔχειν ἀρετὰν καὶ δόξαν. Non igitur insipienter Cicero Philipp. 2, 15, *incolumitati civium primam, & postea dignitati*, quo tempore Pompejus *presenti dignitati potius, consulabat*. Nec Athenienses, quibus imminente periculo belli, *major salutis quam dignitatis cura fuit*. Justin. 5, 3.

Urbium testis] Oblique adludit probatam Themistocli sententiam, patriam *municipes esse, non mœnia; civitatemque non in ædificiis, sed in civibus positam*. Justin. 2, 12. Ut sic intelligas verum esse quod apud Aristidem tomo 3. Orat. 2. legitur: *Themistoclem comprobasse dictum, quod cum Alcaus protulisset olim, multis postea usurparunt: non lapides, nec ligna, nec fabricarum artem civitates efficere; sed ubi viri sunt, qui seipso servare norint*, ibidem *& urbes esse & mœnia*.

In principio rerum] Non bene qui putat hic esse sermonem de exitu Cyri. item de cladibus Cambydis, Darii, Xerxis. hæ enim nec in principio rei Persicæ acciderunt: illud, quem tetigit, pristinam fortunam haudquaquam reparavit. Plane adspicit initia Persarum, cum post victoriam de Medis, Harpagi transiitione partam, ab Astyage fusi, mulierum contumelia pudescendi, resumpsere certamen. Vide Justin. 2, 6. &c. qua in re Freinshemio libens accedo. *Blanch.*

Impp.

mis, siue imperium magis quam consilium sequentibus; Media fines ingressus est. Paulo post Alexandro traduntur Arbela regia supellectili, disique gazza repleta. quatuor millia talentum fuere: praterea preciosa vestes: totius, ut supra dictum est, exercitus opibus in illam sedem congestis. Ingruentibus deinde morbis, quos odor cadaverum totis jacentium campis vulgaverat, maturius castra movit. Euntibus

Imperium magis] Consilium sejungitur ab imperio. Liv. 1, 29. Nec imperium illud mentis, sed consilium & imperii simulatio fuit. Et lib. 6. Sed imperium quam consilium segnis fuit. & lib. 22. Non imperio modo, sed consilio etiam ac prope precibus agens.

4000 talentum] 2400000 aureorum Rhenanorum, proxime ad nostri numismatis mensuram. Diodor. 17, 64. 3000. talenta habet: id est, aureos nostratos 1800000. Freinsb. Diodorus eodem lib. refert, ἑξ ἑκατὸν χίλων ἔτερον πλεονάζον τὰς πεντακισμυριάων τετρακισμυριάων, ἢ ὡς ἀπὸ τοῦ ἑκατοῦ τοῦ χίλου, ἡ δὲ πεντακισμυριάων τὰς τετρακισμυριάων. Hæc pecunia ex tributis (quæ à Dario Hytaspis filio primum indicta) conficiebatur, ut author est Strabo xv. Blanch.

Preciosa vestes] Vir Eruditus Adversar. 52. 16. malebat *preciosa vis vestis*. Cui adsentior, apud auctores sæpius reperiri singulari numero *vestem*, sed si id sequamur in Curtio, suffecerat legi *preciosa vestis*. ut apud Ciceron. Philip. 2, 27. *maximus vini numerus fuit, per magnam optimi pondus argenti. preciosa vestis, nulla & tanta supellex &c.* Item in Verrem 1, 10. *argenti, vestisque stragula quod fueris, curasse auferendum.*

Supra] Nisi me memoria fallit, sefelicit Curtium, si tamen ab ipso hæc parentthesis. Nihil enim tale supra, quod sciam. Immo contra *maiores sarcina-*

rum commeatuumque partem apud Arbela relictam supra 4.9. scriptis. Forte tamen capias de alio loco 4.9. ubi legis omnes Darii copias Babylonem fuisse contractas. ut ex ipsa re conicias, quod expresse non est additum, ibi potissimum relictæ fuisse impedimenta. Freinsb.

Odor &c. vulgaverat] Odor aërem infecerat, haustus aër viscera: ita propagata lues, ut solet in pestilente Proinde magna semper ratio habita est, ut castra à sordibus essent pura. quod in sacris paginis à Domino exercituum Mosi præceptum est. Et Vegetius, 3, 2. Si autumnali æstivoque diutius in iisdem locis militum multitudo consistat, ex contagione aquarum & odoris ipsius sorditate vitiatæ hantibus, & aëre corrupto, perniciosissimus nascitur morbus, qui prohiberi non potest aliter, nisi frequenti mutatione castrorum. Raderus.

Euntibus] Sequuti sumus pristinam scripturam, qualis nimirum fuit priusquam interpolaretur à Modio. Est enim locus hic à librariis & criticis varie agitatus. Horum primo Glareanum ablego, qui pro *Arabia*, substituerat *Aturiam*. Sed enim in ipsa Aturia proclium id commissum fuisse, ipse quem Glareanus citat, Strabo à princ. lib. 16. tradidit. Deinde apponit: certissima Arabiz nota, *odorum fertilitate nobilis regio*. Nec placet, quod alii sejungunt ab invicem hunc sensum, *Euntibus campestre iter est*. Item quod simpliciter dicto

bus à parte lava, Arabia, odorum fertilitate nobilis regio, campestre iter est. Inter Tigrim & Euphratem jacentia tam uberi & pingui solo sunt, ut à pastu repelli pecora dicantur, ne satietas perimat. Causa fertilitatis est humor, qui ex utroque amne manat, toto fere solo propter venas aquarum resudante. Ipsi amnes ex Armenia montibus profluunt, ac magno deinde

Et Euntibus, nec designato loco quo, vel qua eant, statui non possit quid levum dextrumve sit. Taceo jam quod de itinere nove dicatur uberi esse. Quæ ratio movit Barthium Advers. 52, 16. ut rescribendum crederet, Eunt. à parte lava Arabiam (odorum f. u. r.) campestre iter est. Inter &c. quam equidem lectionem (nisi mancus sit hic locus) proximam esse veræ arbitror: ne enim omnino veram putem, unum obstat, quod repugnat locorum situs. In quo tamen quid prohibet errasse Curtium? nonne erravit & in aliis locorum descriptionibus? Et certe errorianfam præbere potuerit, quod auctores in ipsa Mesopotamia collocant Arabum gentem. Virum Doctum qui sic faciebat: Campestre iter est int. Tig. & Euphr. Jacentia tam uberi &c. ut Jacentia Curtii sint: *ἡ ἀγρία*, pascua sive fundi: merito non admittit Sebilus. Freinsh. Alij Modius, aliter Barthius, cujus emendationem proximam vero putat Freinshemius, nisi locus sit mancus. Sed nec mancus est, & Barthii lectio non ob aliud veræ proxima, quam quod minus ab ita vulgata, quæ vera est Obscuritatem parit *ἀγρία* & interjecta laus Arabiæ: cæterum simplex sensus: Euntibus, qua nempe duxit Alexander, à parte lava, Arabia, & iter campestre est. Verbum substantivum pro bis posito accipiendum. Distinctio forte nonnihil juvet: Euntibus à parte lava, Arabia, odorum fertilitate nobilis regio; iter campestre est. Ita

ad me Daventria rescripsit Cl. I. F. Gronov.

A pastu repelli] Ridere sane libet, quoties auctores Latini terræ secunditatem cōmendant, quod à pastu pecora repelli dicantur, ne satietas perimat: quasi pecora per se ipsa nesciant cibi modum, in quantumvis pingui regione. Utinam multi mortales tam probe nossent sibi temperare. Pomponius Mela de Hybernia simile quiddam scripsit: *est adeo luxuriosa herbis, non latius modo, sed etiam dulcibus, ut se exigua parte diei pecora impleant: & nisi pabulo prohibeantur, diutius pasta dissiliant.* Glæranus. Adde Justin. 44, 4. de parte, nescio qua, Hispaniæ: *In hac tanta pabuli latitia est, ut nisi abstinentia interpellata sagina fuerit, pecora rumpantur.* In nota ad eum Justinii locum dicitur Curtius idem scripsisse de Arabia: nempe de cepit Virum Optimum corruptum, seu mavis correctum à Modio exemplar. Nec enim dubium esse potest, quin id dixerit Curtius de terra Interamna. Auminibus Tigri & Euphrate intercepta, quod Arabiæ certe non congruit.

Propter venas] Si hæc communi significatu accipias, aptior certe est lectio Aldinorum & aliorum Vett. Codd. approbante etiam C. Barthio 52, 16. Adversar. per venas. Sed nempe aliud latet. *propter* hic significat idem quod *juxta* sive *prope*. Sic igitur distinguendum, legendumque: *toto solo propter, venis aquarum resudante.* Freinsh.

Diver.

inde aquarum divortio iter, quod cæpere, percurrunt: duo millia & D. stadia emensi sunt, qui amplissimum intervallum circa Armenia montes notaverunt. Iidem quum Media & Gordianorum terras secare cæperunt, paulatim in arctius coeunt, & quo longius manant, hoc angustius inter se spatium terra relinquunt. Vicini maxime sunt his campis, quos incolæ Meso-

Divortio] Eodem enim fonte scaru-
tientes postea divortium faciunt,
quod nemo potest, nisi qui antea una
fuerunt. Divortium est intervallum
ammium profluentium. *Sallustius*. In-
quit Servius ad Aen. 3. certissimus an-
tor asserit Tigrim & Euphratem uno fon-
te manare in Armenia. qui per diversa
tantes longius dividantur. spatio medio
relicto multorum millium, quæ tamen ter-
ra quæ ab ipsis alluitur, Mesopotamia di-
citur. [Hoc non exstat in Servio,
sed Sen. nat. quæst. 7. 8. Fefellit Rade-
rum, quod in Editione Sallustiana
Gruteri, huic fragmento statim sub-
jicitur nomen Servii ad Aen. 3. Sed
nimirum illud lemma ad sequens frag-
mentum, quod ibi ex Servio recitatur,
pertinet.] Diversis tamen fontibus
nasci plerique alii tradidere. Solinus
cap. 40. Eulath. ad Dionys. vers. 985.
Fontes autem horum duorum fluminum
ajunt inter se distare 1500. stadiis. Rade-
rus.

Duo millia] Ex modo relato Eulathii loco, emendari Curtianum hunc volebat Raderus, ut pro 2500. stadiis 1500. rescriberentur. Sed videntur conciliari posse scriptores hi: cum Eulath. loquatur de distantia fontium, Curtius de divortio ipsorum fluminum, quæ longissime invicem discedunt. Freinsh.

Media] Tigris & Euphrates Mediam nusquam attingunt, tantum abest ut secant. Ergo pro Media legam Armenia, & pro Gordianorum, Gordianorum.

Neque id temere, siquidem præcipuos in Geographicis viros audire veluerimus. Glareanus. Sic equidem credebam animo, recte sentire Glareanum, & ipse jam vocem Media mutaram in medias terras, nempe Gordyzorum. Sed cum locum diligentius inspicerem, & revolverem auctores, dispiceremque, falli Glareanum deprehendi, qui nusquam ab Euphrate & Tigri Mediam attingi putat. Diodorum audiat, qui 2, 11. ita tradit: *Post Nilum & Gangem, totius prope Asia nobilissimi amnes sunt Euphrates & Tigris, ac fontes suos habent ex Armenia montibus: distantque à se invicem stadia 1500. Ac per Mediam Paratacenamque delati, Mesopotamiam ingrediuntur.* Raderus. Ego Glareani sententiæ potius accedo, ut ex pag. 332. patet, ubi de ortu horum fluviorum quidam contra Solinum notavimus.

Vicini] Ita lege, scribe, doce, non ut Modius, vicina, nam de omnibus agitur, & perpetuatur oratio, ut vere notavit Acidalius. Raderus. Sed & quod sequitur campis, perperam mutarunt quidam in campi. sensus est, amnes hos postquam diu in diversum ierint, sensim deinceps jungi, sed in Mesopotamiz campis (sextus enim casus est) maxime sibi vicinos esse: Tandem (sic putem mox legendum, non lidem, ut putabant Acidal. & Rad. minus etiamnum Eadem, ut ceteri) per Babyl. fines in rubrum mare prorumpere. Freinsh.

Memo in

Mesopotamiam adpellant; mediam namque ab utroque latere concludunt. Idem per Babyloniorum fines in Rubrum mare prorumpant. Alexander quartis castris ad Mennin urbem pervenit. Caverna ibi est, ex qua fons ingentem vim bituminis effundit, adeo, ut satis constet, Babylonios muros ingentis operis huius fontis bitumine interlitos esse. Ceterum Babylonem procedenti Alexandro Mazæus, qui ex acie in urbem eam confugerat, cum adultis liberis supplex occurrit, urbem seque dedens. Gratus adventus ejus fuit regi. quippe magni operis futura erat obfidio tam munita urbis. Ad hoc vir illustris, & manu promptus, fama; etiam proximo prælio celebris, & ceteros ad deditionem sui incitaturus exemplo videbatur. Igitur hunc quidem benigne cum liberis

exce-

Mennin] Alii *Menninus*, Modii editio *Mennis* leg. *Mennonis* urbem, vel *Menniam* [forte *Mennoniam*] urbem. ut Strabo lib. 17. *Ecbatanis*. Strabo tamen non in hac orbis parte collocat, ubi tamen Alexander egit. Quæ causâ esset nec Ortelio adsentiri legimus, *Mennoniam*. Putes autem cavernam quam urbi illi tribuit Curtius, adscribere Plutarchum cap. 64. *Ecbatanis*. Nisi forte ibi legendum *Babylonis*. hoc enim nomine locum junctæ Euphratæ agnoscit Sæphanius. quæquam & duplicia *Ecbatana* probat; altera Mediæ, quorum hæc quidem huc non pertinere constat: de illis etiam merito non creditur, cum in Syria collocet. Vide ipsum in *Asiæ* scilicet. Idem scilicet. non de eadem utrumque caverna loqui. Plutarchus enim de caverna narrat, ubi *naphtha* nascatur: Curtius, ubi *bitumen*. non idem autem utrumque; præterquam quod expresse tradit Plutarch. *naphtha* similem esse

bitumini. ex eo potest intelligi. quod bitumen id adhibitum fuerit solidandis Babyloniorum mœnibus, ad quod *naphtha*, cujus natura est, ut facillime flammam rapiat, ineptissima fuisset. Bitumen autem illud non uno certo loco, sed illis locis passim exestare, Just. 1. 2. tradit. *Freinsb.*

Urbem] Deditam Alexandro fuisse Babylonem consentiunt Plutar. Alex. cap. 64. Arrian. 3. 3. & Diodor. 17. 64. Contra quorum concentum parum mihi fides est Frontinus 3. 7. cum scriberet, averso flumine, Alexandrum per exsiccatum alveum introivisse. Virro memoriz tribuit Alexandro, de Cyro legerat apud Herod. 1. 191. & Xenoph. lib. 7. *anad.*

Cum liberis] Vetustiores; cum liberis ejus id ejus nuper ejecerunt. quod nolle factum scriptor Adversar. 52. 16. qui corruptam eam vocem autumat potius, quam spuriam. Sicque tentat, cum lib. *geminis*. Sed pace Viri doctissimi, ni-

excepit : ceterum quadrato agmine , quod ipse ducebat , velut in aciem irent , ingredi suos jubet. Magna pars Babyloniorum constiterat in muris , avida cognoscendi novum regem : plures obviam egressi sunt. Inter quos Bagophanes arcis & regia pecunie custos , ne studio à Mazæo vinceretur , totum iter floribus coronisque constraverat ; argenteis altaribus

mi , nimis abie hæc lectio à vestigiis scripturae , sed & ipsa phrasis est horridula. Ego potius nihil mutem , aut leviter : cum liberis suis.

Vetus in aciem] Ammianus xxvi. 47. Formas quadratorum agminum insidiarum metu servantes , ire ocium festinabant.

In muris] Plinius Panegyrr. Non aetas quæquam , non valetudo , non sexus retardavit , quo minus oculos in solito spectaculo implet. Te parvulus noscere , ostentare juvenes , minari senes &c.

Pecunia custos] Habebant enim Persarum reges in singulis provinciis Ararium Ararii que præfectos. Et ita Curtius &c. Extat Darii epistola apud Joseph. 11. 4. qua sumptus ad templi Hierosolymitani constructionem , cui βασιλικὴ Γαζοφυλακίη ἢ φόρων ἢ Σαμαρείας , ex regio arario tributum Samaria , suppeditari mandat. Apud eundem Joseph. ejusdem lib. cap. 5. Xerxes Esdræ præberi jubet sacrorum sumptus ἐν βασιλικῇ Γαζοφυλακίῃ. Ea que de re scripsisse se Præfatis ararii per Syriam & Phœnicem. Sic & Esdræ cap. 7. ab Artaxerxe Edictum ad omnes qui thesauris suis , trans flumen , præpositi erant , emissum , ut quicquid ab eis Esdras postulasset , illico præstaretur. Strabo lib. xv. Persarum Reges , licet Susa valde ornassent. nihilominus etiam coluisse Persepolin. & Pasargada scribens. addit , illic Gazam & Thesaurum Regum fuisse. Pasargadis quoque , Cyri prioris thesauri reconditos Arrian. 3. 4. scribit. Pecuniam

ergo quæ thesauris inferebantur , Custodes habebant. qui Γαζοφυλάκας vocantur à Josepho 11. 1. & Γαζοφυλάκωντις à Diod. Sic. lib. 17. Regia pecunia custodem vocant Æmilius Probus in Datame , & Q. Curtius. Vetus Bibliorum interpres , in Esther cap. 3. Arcarium Gazæ vertit. Brissoni.

Floribus coronisque] Persis mos erat , floribus & odoribus vias quibus Rex incedebat sternere. Herodot. 7. 54. de ponte quo Xerxes Hellepontum continenti junxit ; omnis generis odores in pontibus congerentes , ac viro iter conferentes. Curtius &c. Sed & pro lætitiæ publicæ argumento coronis & floribus vias stratas fuisse , Herodot. 8. 99. ostendit. Nam cum nuncios Susa de captis ab Xerxe Athenis esset allatus : Adde , inquit , nuncios relictos ibi Persas affecit , ut vias omnes viro sternerent , odoresque vicatim incendrent. Brissou , lib. 2. Eundem morem aliis quoque genibus fuisse apparet ex Casaubono in Sueton. Calig. 13. Raderus hinc quoque deducit morem , quo in festo , quod corporis Christi vocant , vir omnes qua pompa incedit , flore virentique herba consperguntur. Idem observavit locum Ovidii Trist. 4. 2.

Quaque ibi manibus circum plaudere iocorum ,

Undique jactato flore tegente vias. & de l'onto 1. 2.

Quaque ierri , felix adjunctum plausibus omen ,

Saxaque jactatis turbinis referis.

Quam-

ribus utroque latere dispositis, quæ non thure modo, sed omnibus odoribus cumulaverat. Eum dona sequebantur, greges pecorum equorumque, leones quoque & pardales caveis præferebantur. Magi deinde suo more

Quamquam hæc potius ad iactos flores, quibus adsperebantur bene meriti, aut quibus is honos habebatur, pertinere videantur. Sed hic honor minor erat eo, quo publico jussu viæ, qua honorandus venturus esset, consternebantur: nam hic singulorum magis affectus spectabatur. Porro reperies etiam viam nonnunquam *croce*; ut in fragm. Sallustii 2, 2. alias *aurosa arena*, quin & ab Heliogabalo *scoe amri atque argenti* fuisse stratam.

Altarium] Fœdæ sed veteris adulationis morem primus, quod sciam, Lipsius adnotavit ad Tacit. H. 2, 70. ex Justino 24, 3. Valer. Max. 9, 1. Cæsare de bel. Gal. 8, 51. Sueton. Calig. 13. & Galb. 18. Plinio panegy. Item alio paneg. ad Maximianum cap. 6. Quibus addit Casaubonus ad Sueton. locum in Calig. Ciceron. in Verrem 4, 35. ex quo probe colligit, honorem eum diis suis primitus habuisse homines, cum imagines eorum transferrentur: postea translatum ad principes ostendit ex Plutarcho in Dione c. 37. Itemque Suetonio Aug. 98. Appia. de bel. civ. lib. 5. Philostrat. 5, 9. Animadverti etiam hic & superiore libro, altaria ea fuisse *argentea*, quod non puto temere factum. nam si precium metalli spectarent, ex auro facerent. forte igitur color hic placuit: ut in equis sacris, atque vestibus.

Thure] Thure enim Persas diis suis sacrificasse ex Sidonii Carm. 2, 88.

Fœdis thuricremis carchesia cernuæ

& hoc Curtii loco clarum est. quod tamen Briffon, se legisse non meminit. l. 2. de reg. Persarum. *Savaro*.

Dona] Apud veteres Persas moris fuit ut Regem absque munere adiret nullus: ac vel tenuiorum munuscula, & quæcunque pro viribus offerebantur, à Rege summa facilitate & humanitate excipi consueverant. Isque mos apud Parthos post Persas devictos mansit. Regi ergo iter facienti, pro se quisque omnes munera ferebant. Et agricolæ quidem, nec non opifices, neque vilia & exilia, neque nimis pretiosa & magnifica donabant: sed alii boves aut oves, alii fruges aut vinum: tenuiores vero lac, palmos & caseum; poma denique, & fructus, quibus crudis vesci solebant, ubi ad maturitatem pervenerant. Item primitias eorum quæ tellus ferre & gigneretque, dono dabant: taliaque Regi Persidem peragranti à singulis quorum fines pertransiret apponebantur. *Briffonius*.

Leones] Inter regia munera hæc quoque censâ. A dnotavit Marcellin. Chron. in anno Chr. 496. *India Anastasio Principi Elephantem, quem Plantus pœta noster Lucam bovem nomine dicit, duosque Camelopardalos pro munere misit*. Feras enim & olim & hodie nimis adamant magnates, Philostrat. in Apollon. 1, 23. narrat, Regem Babylonium in hortis aluisse leones, urfos pantherasque ad venationem. idque moris etiam veteribus Medis fuisse discimus ex Xenophonte *anab.* lib. 1. Addit Philostratus, Babylonios Reges possedisse duos Syriæ vicos, quos majoribus eorum dederint Antiochus Seleucusque, pro educandis feris, quæ à *Babyloniis capta per Euphratem ad eos perveniant*. Ercinsh.

more patrum carmen canentes. Post hos Chaldaei, Babyloniorumque non vates modo, sed etiam artifices cum fidibus sui generis ibant. Laudes ii regum canere soliti: Chaldaei siderum motus & statas temporum vices ostendere. Equites deinde Babylonii, suo atque equorum cultu ad luxuriam magis, quam ad magnificentiam exacto, ultimi ibant. Rex armatis stipatus oppidanorum turbam post ultimos pedites ire iussit: Ipse cum curru urbem; ac deinde regiam intravit. Postero die supellectilem Darii & omnem pecuniam recognovit. Ceterum ipsius urbis pulchritudo

Canentes] Ut supra 3, 3. Unde colligas, solenne hoc ipsis fuisse in omni insigniore pompa. Carmen autem eorum ad deorum laudes pertinuisse arbitror. & quia inter eos jam haberi volebat Alexander, per metum & adulationem ad ipsum quoque trastrulerunt. *Idem.*

Chaldaei] Strabo lib. 16. notat, duplicem intellectum esse huius nominis. nam & populum esse Babyloniz, sic appellatum; & Sectam. Quod certum est evenisse ex eo, quod cum essent illi populi deditissimi Astrologiae, in eorum quasi nomen adoptarentur, qui eadem studia tractarent. Idem accidit in aliis, ut *Indei, Helleses*, sive *Graci, Nazoraci, Samaritani, Turcae, Picardi, Vallenses &c.* vocentur qui institutum cuiusque eorum approbant. *Magi*, qui Magorum disciplinam exercent. *Mauri*, qui fusco colore sunt. *Aegyptii*, qui variis praestigiis victum expeditentes passim circulantur. iidem à Gallis etiam *Bohemi, Scythae & Persinii* apud Athen. prolictioribus, ut notat Salmasius in Solin. cap. 40. pag. 817. ut apud Roman. *Bruttii, Heloti*, pro servis, apud Lacedaem. apud Latin. *Syri, Getae, Sardi, Samnites*, gladiatorio genus. *Tarentini & Scythae*, equitum. *Atellani* comœdorum. Sic est &

in animalibus, arborumque sacris, atque mercimoniis, ut appellentur ab ea regione, unde prima cuiusque origo in alias transit. *Indos* pro rectoribus elephantorum accipit, fortassis haud cuius notum est. At facient fidem optima Vegetii exemplaria. in quibus, teste Stewechio, 3, 24, legitur *Indos per quos regabantur elephantis*. non ut editur, *illos*. Quam lectionem firmat imprimis Diod. 18. 34. τὸ δ' ἐπὶ τῶν Ἰνδῶν, ἀρχαίων ἐπὶ τοῖς ἐλεφάντεσσι. *Indum* elephanto insidentem vulneravit. Sic igitur & in Curtio Chaldaeorum nomine non venit peculiaris aliqua natio, sed sectae cuiusdam consortium. Freinsh.

Postero die] Justinus 11, 14. xxxiv. continuis diebus pradam recognoscit. totidem Orof. 3, 17. ponit; alii xl. Curtius mox 5, 1. xxxiv. dies in urbe moratum scribit.

Ipsius urbis] Philostratus Apollon. 1, 18. Regia etiam aere adoperata fulgent: thalami vero & conclavia virorum porticus atque atria cum argenteis, tum etiam aureis texturis, atque ipso auro tanquam picturis nitent &c. Herodorus 1, 178. οὐδὲν οὐδ' ὡς ἐν δὲ ἄλλο πόλιν μὲν ἡμεῖς ἰδόμεν; ornata est, ut nulla alia urbs quam nos noverimus.

Semi-

tudo ac vetustas, non regis modo, sed etiam omnium oculos in semet haud immerito convertit. Semiramis eam condiderat; vel, ut plerique credidere, Belus; cuius regia ostenditur. Murus instructus laterculo coctili,

Semiramis] Tres Babylonis conditores nominant tam sacra, quam profanae literae. De Nimrodo testatur Moses Gen. 10, 10, quod initium regni ejus fuerit Babylon. Semiramidem conditricem Babylonis jactant Herod. 1, 184, Diod. 2, 7. Strab. lib. 16. Daniel vero, cap. 4, introducit Nabuchodonosorem gloriantem: *Nonne haec est Babylon magna, quam aedificavi?* Ceterum Berofus Annianus Semiramidi non ascribit nisi ampliationem urbis. & Plerius Nabuchodonosori restitutionem. Plerumque enim nomen Autoris non soli primo fondatori, sed & restauratori & innovatori attribuitur. Tribuit quidem Curtius Babylonis aedificationem Belo: sed eum à Nimrodo non distinguunt Euseb. in pr. Chron. Hieron. in c. 2. Ose. Augutt. de Civ. Dei 16, 17. *Arriam*. Verum Herennius Philo à Babylone Beli filio conditam scribit, qui fuit 1800. annis antiquior Semiramide, teste Stephano de urbibus in Βαβυλὼν. Sed Herod. 1, 184. inique à Stéphanò reprehensus, rectissime tradit Babyloniam à multis Assyriorum regibus conditam fuisse paulatim. Unde Ammian. 23, 20. *inania quidem urbis à Semiramide constructa fuisse ait: arcem autem ab antiquissimo rege Belo.* Et Oros. 2, 6. *Babyloniam à Nemrod gigante fundatam: à Nino vel Semiramide reparatam.* Ac Nemrodum quidem primum conditorem faciunt & Josephus ant. Jud. 1, 6. Zonaras tom. 1. & Cedrenus in hist. compendio. *Berneggerus*, Babylonem diluvio antiquiorem faciunt Apollodorus & Alexander ex Berofis primo Babylonicorum apud Eusebium: eamque ab iis qui post diluvium arca egressi sunt, instau-

ratam fuisse scripsit idem lib. 2. Proxime ad veritatem accedit excerptum ex Assyriacis Abydini, relatum ab Eusebio: *gigantes aedificasse immensam turrim, ubi nunc est Babylon &c.* & ibidem Histizus Milesius, qui etiam terram *Semmar* nominat. Apud eundem Eusebium est & Cephalæonis fragmentum, qui asserit Semiramidem muro circumdedit Babylonem, sequutus auctores Ctesiam, Zenonem, & Herodotum. Nabuchodonosori autem instaurationem ampliationemque & ornatum magna ex parte urbis ejus tribuit Berofus lib. 3. apud Eusebium. Nova opinio est, quam nescio unde refert Suidas in Σημίσκου: *Prima quoque Niniven manibus cinxit, quam insano nomine vocavit Babylonem:* duabus nobilissimis civitatibus perabsurde in unam confusus. *Freinsb.* vide sup.

Regia] Dux regiae erant, de quibus Philostr. 1, 18. Sed longe clarius Diodorus 2, 8. *Regias etiam duas ex utraque pontis regione ad fluvium aedificavit &c.* Raderus. Templum Beli Plin. 6, 26. suo tempore adhuc durasse scribit. Nam à Nabuchodonosoro conditum auctor est Berofus lib. 3. à Xerxe dirutum Alexander instaurari jussit. Strabo pr. lib. 6. & Arrian. 3, 3. De eodem Daniel. cap. 4. & fusc Herod. 1, 181. Camerac. subciv. 2, 1. ab Arriano commissum credit errorem (quod destructionem istius templi referat ad Xerxem, cum ante eum dirutum id fuisse ex Daniele constet) in nomine, cum Xerxis vel Artaxerxis (quod significat Bellatorem, vel magnum Bellatorem, secundum Herod. 6, 98.) commune nomen Regum Persarum fuerit, sicut Pharaonum. Regum Egyptiorum. Strabo. 16. & Elian. hist.

coctili, bitumine interlitus, spatium xxx. & duorum pedum latitudinem amplectitur: quadriga inter se occurrentes sine periculo commeari dicuntur. Altitudo muri C. cubitorum eminet spatio: turres denis

hist. var. 13. 3. etiam sepulcrum ejus ibi collocant: ex quo firmatur quod gentibus objiciebant nostri, deorum istorum templa non fuisse nisi sepulcra.

Murus] Hunc inter firmissimos omnibus xvi primo loco nominat Seneca de Constant. Sap. 6. 6. Nam & inter septem mundi *ἑπτὰ μῆτρα* secundum obtinebat gradum, apud Nicetam. Sed enim Epigr. Græca 1. 54. statim primum nominant. Cassiodor. Variar. 7. 15. sextum. Plinius 6, 26. Strabo pr. lib. 16. Hyginus fab. ccxxi 11, nullo certo ordine collocant. Hyginus fab. ccxxi 11. *latere coctilo & sulfure vinctum* fuisse scripsit. fortasse quia teste Plinio 35, 15. *Sulphuris & bituminis viscina est natura.* Eustathius ad Dionys. vers. 1005. novam ex aliorum opinione sententiam profert, interprete Raderus: *Babylon sacra urbs muro aeneo circumdata, ut quorundam est sententia, & flumine circumfusa.* Hanc, inquit Dionys., *irruptio muris coronavit Semiramis.* Unde quidam, uti dictum, murum urbs aeneum circumdatum scripsere. Ast ego, addit Raderus, facilius inducar ut credam, quod in Menzies Macario Romano narratur à Cœlito, Paradisi hortum duplici muro cinctum à Deo fuisse. *ferreo & aeneo*, quam Babylonis mœnia fuisse ærea. Ceterum quod ad Babylonem attinet, cum urbs centum habuerit portas, & fores aeneæ essent omnes, quales Virgilius de Carthaginensis ædis, quam Dido moliebatur, cardinibus cecinit *Æneid.* 1. 450: Ita, reor, à parte mœnium, portarum, inquam, nonnulli tota mœnia ærea dicere. Idem Eustathius ad Periegesin Dionysii vers. 1006. ex aliorum sen-

tentia scribit, mœnia non tantum ex coctili latereculo, sed & ingentibus saxis, cæcis etiam & politis, tricubitalibus, qua latitudinem, tanto altero longis, exædificata & sortesta. Hactenus *Raderus*. Qui si omnes Babylonis portas *Belides* appellatas fuisse putat, fallitur. certum enim est unam tantum fuisse, ut conjicio, quæ ad Bel templum deduceret. error autem hinc est, quod portam Græci libentius plurali voce *πύλας* dicunt. Eorum sententia quæ ænea credidit Babylonis mœnia forte exinde nata est, quod cum ænea monumenta haberentur pro perennibus, atque aliqua ære exstructa essent, ut templi fores apud Joseph. de bel. Jud. 6, 6, firmissimi quique muri ænei sunt appellati. Hinc est illud Horatii epist. 1. 1.

— *hic murus aeneus esto,*

Nil conscire sibi. De quadrigis præter ceteros & Propert. 3. 9. Tzetzes Chil. 9. 275. Epigr. Græc. 1. 54.

Καὶ κραναῖς Βαβυλῶν ἐπιδέμεται ἄρμασι τοῖς,

Et robustæ Babylonis mœnia, curruum decursibus aptus.

Latitudinem amplectitur] Forte in lat. *amplecti*. Ut hic sit ordo verborum, *Murus amplectitur spatium 32. pedum in lat.* Quomodo fere Livius 37, 31. de Phocæa: *In sinu maris intimo posita hac urbs est, oblonga forma: duum millium & quingentorum passuum spatium murus amplectitur.* Freinsh.

C. Cubitorum] Alii habebant *L. cubi*. in quam altitudinem cum omnes conscire dicit Raderus, refellit statim ab omnium præcipuo Herod. 1. 178. qui eis altitudinem *CC. cubitorum* regionum tribuit. Cresias apud Diod. 2. 7. *L. orgyas*. Hyginus fab. ccxxi 11.

Pedes

denis pedibus quam murus altiores sunt. Totius operis ambitus CCCLXVI II. stadia complectitur: singulorum stadiorum structuram singulis diebus perfectam esse memoria proditum est. Edificia non sunt admodum

Pedes LX. Plinius 6, 26. & Solin. cap. 30. Herodotum sequuntur, etiam ratione cubitorum regionum ad Romanos exposita. Sed & Oros. 2, 6. CC. cubitos numerat. L. tamen cubitos Strabo à pr. lib. 16. & Diod. 1, 7. ex Clitarcho & iis qui cum Alexandro fuerant, determinaverunt. Idem.

Pedibus] Cubitis legebat Brissou. l. i. ubi describit hanc Urbem ex auctoritate Strabonis. atque idem etiam tenet apud Plinium 6, 26. CCCLXVI II. stadia.

Eundem Brissou. etiam, de ambitu ejus Urbis disceptantem, adi. Tzetzem ex Chil. 9, 275. adscribam: Omnis autem circuitus fuit Babylonis Stadiorum 360. Ctesias. Secundum vero Clitarchum ipsum, & eam qui post Alexandrum. (immo eos qui cum Alex.) & secundum Diod. ipsum Siculum, trecentorum sexaginta & quinque stadiorum. Coccianus autem Casus Dion, scripturis Latinis quadringentorum scripsit hanc stadiorum esse. Herodotus autem historicus in Mysis novem, & Philostratus ipse in vita Tyanei, stadiorum octingenta cum quadringentis. Altitudo quinquaginta passuum, miorum; juxta Ctesiam, altis quinquaginta cubitorum. Videtur autem Ctesias Tzetze veriora describere, quam alii: Saltem in his qua scripsit de Babylone. Trecentorum enim ipse sexaginta stadiorum omnem illius perimetrum esse describit. Alii autem augent plus & amplius hanc. Qui igitur circuitum minus longitudine, non longe ab eo quod debeat, anxie altitudinem. Sed quando haec aequae quidem conspexit Ctesias, erant 60. minarum altitudines turrimus. Et sane 50. minarum miorum altitudines. A bellis atque commotionibus autem forte de-

stas, postea, videlicet Clitarchus, atque omnis post (cum Alex.) Alexandrum, conspexerunt sic humiles minarum (an potius turrimus, ut in textu pro ὀργυίων legatur πύργιον) altitudines, velut ad cubitorum diminutionem vix quantitatem accipientes. Latitudine autem Babylonis erat, juxta aliquos, murus sex curribus equitabilis, tribus autem secundum alios.

Singulis diebus] Non adsentior Brissouio, haec verba indicare, numerum stadiorum, dierum, quibus annus constat, numerum aquasse. quasi necessario haec verba vertentem annum arguant, & plures paucioresve anno dies cum ratione singulis dici non possint? Certe non hoc adspectu adjecit haec verba Curtius, sed ut doceret, quanto studio atque ardore operi tum institerint, quicumque tandem eos muros eduxerunt. Ita Berosus lib. 3. apud Euseb. indicat opera Nabuchodonosori quamquam magna & excellentia intra 15. dies fuisse perfecta. & Livius 28, 45. Scipionem naves fabricantem ita instruisse operi, ut die 45, quam ex silvis detracta materia erat, naves instructa armatae in aquam deductae sint. Scribit tamen Clitarchus apud Diodor. 2, 7. ambitum urbis continuasse CCCLX. stadia, quod anni dies stadiorum numero aequare studuisse Semiramis. Sed Curtium eo collimasse non puto. A quo valde diversum tradit Tacitus, non uno die singula stadia fuisse perfecta, sed omnia uno anno: Ut celerius opus consummaretur, nihil ex amicis stadium, cum impensis ad id necessariis, attribuit, & anni spatium negotium peragere iussit. Idem.

admotamuris, sed fere spatium unius iugeris absunt. Ac ne totam quidem urbem tectis occupaverunt; per xc. stadia habitatur; nec omnia continua sunt: credo, quia tutius visum est, pluribus locis spargi. cetera serunt coluntque, ut si externa vis ingruat, obsessis alimenta ex ipsius urbis solo subministrantur. Euphrates interfluit, magnaue molis crepidinibus coeretur. Sed omnium operum magnitudinem circumveniunt caverna ingentes, in altitudinem pressa, ad accipiendum impetum fluminis; quod ubi adposita crepidinis fastigium excessit, urbis tecta corripere, nisi essent specus lacusque, qui exciperent. Coctili laterculo structi sunt; totum opus bitumine adstringitur. Pons lapideus flumini impositus jungit urbem. hic quoque inter mirabilia Orientis opera numeratus est: quippe Euphrates altum limum vehit; quo penitus ad fundamenta jacienda egesto, vix suffulciendo operi firmum reperiunt solum. arena autem subinde cumula-

Primo iugeris] Diodor 2, 7. Inter domicilia & moenia via relicta erat duorum iugerum.

Habitatur] Melius ita quam secundum alios *habitabatur*: quamquam id antehabere Acidalius. Sic & mox in presenti loqui pergit: *Cetera serunt coluntque.*

Tutius] Propter incendia. Tacitus Germ. *Vicos locant, non in nostrum morem, connexio & coherensibus adificiis: suam quisque domum spacio circumdat, si vero adversus casus ignis remedium, sive incitii a edificandi.*

Serunt] Id ab initio sic institutum vult Curtius: postea ampliavit occasio. Diod. 2, 9. *Babylonis exigua quaedam portio nunc habitatur, maximaque intra muros pars agrorum cultui est exposita. Accidit*

id post Seleuciam conditam, à qua valde exhaustam esse Babylonem hominibus illuc commigrantibus, tradit Plinius 6, 26. & Strabo lib. 16. *Freinsb.*

Alimenta] Herodotus 1, 190. affirmat, Babylonios, cum Cyrum obsidionem moliri cognovissent, per multorum annorum commestum comportasse ad obsidionem sustinendam. Atque idem tempore Darii, apud eundem 3, 150, factum intelligitur.

Reperiunt] Ostendit eam fluminis naturam Strabo lib. 16. Ad fossas juxta Euphratem faciendas opera multa opus est. Nam cum terra profunda sit, & mollis, ac facile cedat: nullo negotio ab aquis abripitur, & campos nudat, ac limus fossas implet, eorumque ea a obstruit &c.

XX. Sta-

cumulata, & saxis, quibus pons sustinetur adnexa, morantur amnem; qui retentus, acrius, quam si libero cursu mearet, inluditur. Arcem quoque ambitu xx. stadia complexam habet. xxx pedes in terram turrium fundamenta demissa sunt: ad Lxxx summum munimenti fastigium pervenit. Super arce vulgatum Græcorum fabulis miraculum, pensiles horti

XX. Stadia.] Ambitus autem tetragonos, ita ut singula ambitus latera, tria continerent plethra, hoc est, 300. pedes, adeoque quatuor latera efficerent pedum 1200. qui numerus iste 20. stadia explet. unum quippe stadium pedibus 600. definitur, & plethrum unum pedibus 100. sed alii quatuor plethra uni lateri assignant; ita, ut 16000. pedum arcis ambitus contineat. Si Curtius 100. pedes stadio tribuit, salva res. Nec idem plethron quod iugerum; illud Græcum 100. pedes continet: hoc, quod longum, 240. quod latum, 120. quod qui non observant, procul à vero repulsi sunt. *Rad.* Erant duæ arces. Quarum quæ hic describitur, non putem fuisse Beli regiam, sed aliam, à Semiramide vel regum aliquo recentiore constructam, immo à Nabuchodonosore, ut efferre in promptu est, indicium deferente Josepho 10. 11. & Beroso lib. 3. apud Euseb. qui & à Josepho citatur. *Freinsb.*

Pensiles horti.] Et hi inter vii mira à Lactantio habentur, 111, 13. Patebant in singula latera quatuor jugera: accessus vero montosus erat, habebatque extruções alias ex aliis aptas, ita ut theatri aspectum referrent: sub extructis autem ascensibus edificatæ erant testudines sustinentes totum viridarii pondus, seque invicem sensim paululum exsuperantes accessu. Fornici autem supremo, cujus altitudo erat 1. cubitorum, imposita erat suprema hortorum superficies ambitui propu-

gnaculorum adæquata. Deinde muri sumptuose firmati & stabiliti crassitudinem habebant pedum 22: 1. Egressus autem quilibet latitudinem habebat x. pedum. Culmina tegebantur lapideis trabibus, longitudine una cum epibolis pedum xvi, latitudine vero 14. Tabulatum autem trabibus impositum, primo quidem sublatum habebat calamum multo bitumine illitum, deincepsque laterem coctum duplicem gypso colligatum, tertio superinictum erat testum plumbeum, ne aggeris humor alius penetraret: super hæc aggesta erat terræ magna vis, quæ sufficeret alendis maximarum arborum radicibus. Solum autem adæquatum & complanatum, plenum erat arborum omnis generis. Fornices lumen excipientes, quod se mutuo excederent, habebant multas & varias Regum dignitas: quarum una supremam suberficiem multis locis incisam habebat, & machinas ad hauriendas aquas, quibus aquæ magna vis ex flumine sursum attollebatur, quod à nemine externo perspicui poterat. *Diodorus.* De hortis pensilibus Strabo: καὶ ὁ κερμαστὴς καὶ πῶς ἔχον ἐν περσικῇ χηματὶ ἐκείνῃ πλάττειν περσικῇ πλάττειν. οὐκ ἔστιν ἡ ψαλιδώματα κερμαστὴς ἐπὶ περσικῇ ἰδρυμένοις κερμαστὴν, ἀλλὰ ἐπὶ ἀλλῇ. οἱ δὲ περσικῇ καὶ πλάττειν ἡν, ὅτι δὲ καὶ φῦτα δίδωσιν τὴν μέγιστον, ἐξ ὧν πλῆθος ἐσφάλαται καὶ περσικῇ νομοί, καὶ αὐτὸς ὁ ψαλιδώματα.

horti sunt; summam murorum altitudinem aequantes, multarumque arborum umbra & proceritate amœni. Saxo pila, quæ totum onus sustinent, instructæ sunt: super pilas lapide quadrato solum stratum est, patiens terræ, quam altam injiciunt, & humoris, quo rigant terras: adeoque validas arbores sustinet moles, ut stipites earum *VI* cubitorum spatium crassitudine aequent, in *L* pedum altitudinem emineant, & frugifera sint, ut si terra sua alerentur. Et quum vetustas non opera solum manufacta; sed etiam ipsam naturam paulatim exedendo perimat: hæc moles, quæ tot arborum radicibus premitur, tantique nemoris pondere oncrata est, inviolata durat. quippe *xx* lati parietes sustinent, undecim pedum intervallo distantes, ut procul visentibus sylva montibus suis imminere videantur. Syria regem, Babylonie regnantem, hoc opus esse molitum, memoria prodi-

tum

lidi, & τὰ χαμαζιά. Vide reliqua: quæ omnino dissimillima sunt Curtianis, imo diversâ omnino. Πύλοι καὶ βάσις poterant esse taxilli, quos vocat Vitruvius, qui suponebantur pyramidibus, pilis, & ingentibus molibus, ut firmitus insisterent. Ejusmodi taxilli ingentes ænei substrati erant obelisco illi, quem Xystus Pont. Max. annis superioribus mirabili molitione operum in alium locum transtulit. Sed si taxillos suppositos dicimus concameratis fornicibus sustinendis, ut velle videtur Strabo; quare dicit eos plenos terræ & arborum conficari fuisse? Scaliger.

Syria regem] Josephus 10, 11. & Suidas Nabuchodonosorem hortorum pensilium faciunt auctorem. Plin. 19, 5. Cyrum vel Semiramidem. cui & Eustathius in Semiramide subscribit. Raderm, Syrum etiam regem, nomine non

edito, hortorum istorum exstructorem, refert Diodorus 2, 10. quem cum Curtio & Josepho de Nabuchodonosore sentire, credit Rualdus animadvers. cap. 17. in vitas Plutarchi, post Brisson. lib. 1. de reg. Perf. Quibus auctoribus ingens accedit momentum ex consensu Berosi lib. 3, loco, quem Eusebius recitat, & Joseph. 10; 11. *Freinsb.* Nullus omnino hic obex, si veteres consulamus. Hi enim Syria nomine eam quæ Coele dicitur, & Mesopotamiam, & Damascum, & Adiabenen, & Babyloniam, & Judæam, & Sophæben complixi sunt, ut ex Mela Plinioque manifestum est. Syriæ Regem pro Assyriæ, ac Assyriæ pro Babyloniz vocavit, eodem modo quo in aliquot veteris fœderis locis fit, ut recte advertit Scaliger. *Blanchardus.*

Conjunct-

*tum est, amore conjugis victum: quæ desideria nemo-
rum sylvarumque in campestribus locis, virum com-
pulsit amenitatem natura genere huius operis imita-
ri. Diutius in hac urbe quam usquam constitit rex:
nec ullus locus discipline militari magis nocuit. Nihil
urbis ejus corruptius moribus; nec ad irritandas in-
liciendasque immodicas voluptates instructius. Libe-
ros conjugesque cum hospitibus stupro coire, modo
precium flagitii detur, parentes maritique patiuntur.
Convivales ludi tota Perside regibus purpuratisque
cordi sunt: Babylonii maxime in vinum, & quæ ebrie-
tatem*

Conjugis.] Conubium facit Diodo-
rus 2, 10. &c. *ἡ γυνὴ ἡ συνουσία*
in gratiam mulieris concubina. Joseph. x, 1
circa finem simpliciter *γυνή* vocat.

Desiderio uxoris.] Celebratos illos
peniles hortos absolvit, eo quod uxor
educata in Media concupisset quan-
dam patriæ suæ similitudinem. Joseph.

Cum hospitibus.] Haud procul ab hoc
more abfuerunt Lacedæmonii, qui-
bus Lyncæus, si quis femina conjugium
aversetur, ac nihilominus præstantium
liberorum cupidus esset, lege permisit, ut
quomcumque secundam & indolis genero-
se complexisset, eam marito persuasione
suam in sententiam adducto, ita deinde
prolem ex ea procrearet. Xenoph. in Lac-
ced. repub. Tertullianus autem in A-
polog. cap. 39. commune hoc facit
gentium crimen. Omnia, inquit, indis-
creta sunt apud nos, præter uxores. In isto
consortium solvimus, in quo solo criteri ho-
mines consortium exercent, qui non amico-
rum solummodo matrimonia usurpant, sed
& sua amicis patientissime submini-
strant; ex illa, credo, majorum & sapien-
tissimorum disciplina. Græci Socratis, &
Romani Catonis, qui uxores suas amicis
communicaverunt, quas in matrimonium
duxerant liberorum causa & aliter cregu-

dorum, nescio quidem an invitæ; quid
enim de castitate curarent, quam maritæ
tam facile donaverant? O sapientia Atti-
ca, o Romana gravitatis exemplum. Leno
Philosophus & Censor. Ubi constat, eru-
ditissimum scriptorem majori Catoni
tribuere, quod Lucanus 2. 331. &
alii, minori.

Regibus.] Malebat Sebif. *regulis.* Sed
illud antepono. Movit illum, credo,
quod putaret vnum tantum fuisse Per-
sis regem, non plures simul. Hoc tamen
nihil obstat, quo minus de pluribus si-
bi subinde succedentibus Curtius ac-
cipiatur. Quin & nihil absurditatis
habuerit interpretari hæc de 2vo Cur-
tii, ut complura alia hoc capite. Ejus
igitur 2vo, quamquam unus cum su-
prema auctoritate esset, quem ideo re-
gem regum vocatum fuisse apparet,
multi tota Perside fuerunt reges: la-
tius sumpto Persidis vocabulo, ut fecit
Eusebius, qui omnes circumvicinas
provincias hac appellatione comple-
ctitur. In eâ igitur numerata sunt re-
gna duodeviginti, tempore Plinii, apud
ipsum, 6. 25. Et sane sub ipso Dario,
quantum aberat ut præfecti ejus reges
dicerentur? Ipse supra 4. 14. *Duces
restros regnum instat.* Ereinsh.

satem sequuntur, effusi sunt. Feminarum convivia incuntium in principio modestus est habitus; dein summa quaque amicula exuunt, paulatimque pudorem profanant: ad ultimum (honos auribus sit) ima corporum velamenta proiciunt. nec meretricum hoc dedecus est, sed matronarum virginumque, apud quas comitas habetur vulgati corporis vilitas. Inter hac flagitia exercitus ille domitor Asia per xxxi v dies saginatus, ad ea quae sequebantur discrimina baud dubie debilior futurus fuit, si hostem habuisset. Ceterum quo minus damnum sentiret, idem tamen incrementum novabatur. Namque Amyntas Andromenis ab Antipatro Macedonum peditum sex millia adduxit: D. praterca ejusdem generis equites. Cum
his

Pudorem] Apud majores nostros sœmine ab illusterrimo scriptore Romano honorificentissimum reportant testimonium: *Septa pudicitia agunt, nullis spectaculorū illecebris, nullis convivorū irritationibus corrupta.* Tac. Germ.

Virginumque] Nihil video ob stare in re manifesta, quin recipiam emendationem indubitatam Cl. Barthii, quam proposuit Adversar. § 2, 16. cum antea legeretur, *virorumque, apud quos &c.* Et ne quem moveat, virginum eum morem esse non posse, quin statim indignæ sint hac appellatione; notandum est, id verbi non semper integritatem adspicere, sed notare tantum puellas innuptas. adeo ut Justinus 1. 3. appellet *virgines*, quas modo *scorta* vocaverat. Quin apud Virgil. Eclog. 6. 17. *Virgo* appellatur Paphia, quamvis nupta esset, & jam liberos enixa. quomodo & *puella* vocem non raro reperiri, alio loco notavimus. Freinsh.

Comitas] Minutius Felix Octavio; *Ista enim impudicitia eorum forsitan facta sint, apud quos sexus omnis mem-*

bris omnibus prestat, apud quos tota impudicitia vocatur urbanitas.

Namque Amyntas Andromenis ab Antipatro Macedonum peditum sex millia adduxit] Et mss. Dan. ac Pal. & veteres quædam editiones volunt: *Andromeni*. Vidi antiquissimam editionem sine temporis, loci, aut typographi designatione, sine supplementis vulgaribus, in qua erat: *Andromoni*. Ipsum nomen est *Andromenes*, ut *Enmenes*, *Anaximenes*. A talibus ejusmodi genitivos formasse veteres notissimum est. Neque ex Terentio *Chremis*, *Archonidi*, ex Virgilio *Achilli*, *Plysi*, *Orontis*, ex Gellio *Theodeti*, *Sophocli*, *Euripidi*, tantopere memorabo. quam ex ipso Cicerone, *Themistocli*, *Secrati*, *Aristoteli*, *Theophani*, *Ariobarzani*, ex Sallustio & Tacito *Proxi*, omnia eodem gignendi casu. Sic Justinus 1. 7. *nullus fortuna Candauli comparandus*. Pro Candaulis. quod non adsecutus est vir datus, qui corrigis, *fortuna*. Ita ad me Daventria rescriptis I. F. Gronovius.

Ejusdem generis] Genus hic non familiam,

his DC. Thracas, adjunctis peditibus sua gentis 111 millibus & D: & ex Peloponneso mercenarius miles ad IV. millia advenerat, cum CCCLXXX. equitibus. Idem Amyntas adduxerat L. principum Macedonia liberos adultos ad custodiam corporis. quippe inter epulas hi sunt regis ministri: iidemque equos incunctè prælium admovent, venantemque comitantur; & vigiliarum vices ante cubiculi fores servant: magnorumque præfectorum, & ducum, hac incrementa sunt & rudimenta. Igitur arcis Babylonia rex Agathone præsidere iussit cum DC. Macedonum trecentisque mercede conductis; prætores, qui regioni Ba-

bylonia

miliam, aut cognationem sonat, fed totam gentem complectitur. Sic apud Sallust. Cat. 39. 4. *Leontulus sollicitabat &c. neque solum cives, sed cuiusque modi genus hominum, quod modo bello usus foret.*

Custodiam corporis] Haud tamen hi miscendi cum aliis Somatophylacibus, Ptolemæo, Leonato &c. Hi enim jam pridem ex illo puerorum censu exempti, post magnatum rerum experientia, in virtutis præmium inter majorum gentium Somatophylacas, sive corporis custodes, ut Curtius vocat, cooperati sunt. Arrian. 6, 5. tradit, Alexandrum Peneptam in corporis sui custodem adscripsisse. quem quidem jam Persidis satrapam constituere decreverat, sed antequam illi satrapatum deferret, ne hoc quidem honore fideique testimonio carere eum veluit, ob exiguiam ejus operam apud Mallos præstam. Fuisse autem illi tum temporis septem corporis custodes, Leonnatum Antei, Hephestionem Amyntoris, Lysimachum Agathoclii, Aristonem Pisai filium, hos Pella; Perdiccam Oronis ex Oreside, Ptolemaum Lagi, & Pythionem Cratea F. Eordenses: Octavum vero in accessisse Peneptam, qui Alexan-

drum scuto suo protexerat. Ubi vides in hac classe neminem fuisse præter summos amicorum. Illa autem numerosior corporis custodia, ut functionis plus habebat: ita longissime infra hanc dignitatem erat, immo hujus aliarumque similium seminarium, ut vocatur hic. & infra 8, 6. Freinsh.

Prætores] Σατραπὺς, ut vocat Diod. 17, 64, qui nimirum præerant militibus: ut Mazæus Satrapa provincialibus. Sic postea sub Imp. Rom. quædam provinciæ simul præsidem, atque ducem habuere. Aliud igitur est hoc loco Prætor, aliud Satrapa. Aliud etiam Φύλαρχος, quem male cum Σατραπὺς confundit Interpres Arriani 3, 3. Ubi refert similiter ordinatas Susis res: *Abulite homine Persæ Satrapa Susianis relicto, Mazaroque uno ex sociis præfetto præsidii arcis, & Archelao Theodori F. constituto. debuerat: Max. uno ex sec. præf. præsidii arcis. & Arch. Th. F. prætoris constituto.* Isti præsidiorum præfecti à prætoribus haud aliter differebant, quam in Galliis hodie arcium atque oppidorum à Rege constituti præfecti, à ducibus totius provincie præpositi.

Et civi-

bylonia & civitati praeessent, Menetem & Apollodorum reliquit. His duo millia peditum dat cum mille talentis: utrique praeceptum, ut in supplementum milites legerent. Mazaeum transfugam Satrapia Babytonia donat; Bagophanem, qui arcem tradiderat, se sequi iussit: Armenia Mithreni Sardium proditori data est. Ex pecunia deinde Babytonia Macedonibus

Et civitati] Nihil absenti habet hæc lectio: sed nescio quomodo praeplacet alia: & Cilicia, sive, ut ex Diod. 17. 64. Bongarsius emendabat, ad Ciliciam. Quid si sic legas, qui regionibus à Babytonia ad Ciliciam praeessent. Ex qua abbreviatione usitatissima perfacile nasci potuit illud, regioni Babytonia. Sic enim sine Diod. Apollodoro Amphipolite, & Meneti Pelæo, Babytonia & Satrapiarum ad Ciliciam usque administrationem (evidentius, tutelam) commisit. Nec leve argumentum est, quod, tradente Arriano 3. 4, Alexander Thessalis equitibus domum remissis, Meneti per literas mandat, ut quum ad mare pervenerint, navibus in Euboeam transfrendos curet. Quæ quidem res proprie ad Ciliciam spectat, ad Babytoniam neutiquam. Legimus quidem supra 4. 5, Ciliciam Sociati traditam; & apud Arrian. 2. 3. Belacrum Nicanoris F. Cilicia Satrapam: sed interim multa potuerunt mutari. Potuit & ille Satrapa Cilicie manere, sicut alias quoque regiones proprios habuisse Satrapas consentaneum est; illi autem duo majus adhuc quoque in illo tractu imperium habuisse, ut Germanicus apud Tacit. 2. 43. Sed omnem omnino dubitationem præcidit Arrian. 3. 3. ubi disertis verbis ὑπαρχὸν sive prætorem Syria, & Cilicia, vocat Menetem. Atque hanc dispositionem etiam successores ejus servasse apparet. Nam Maccab. 2. 8. legitur Ptolemaum dux Calesyria, & Phoenicis. & 2. 3. Apollonium, qui locus in

Epitome temporum, subjuncta Eusebio, sic citatur: Καὶ ἐλθὼν αὐτῷ Ἀπολλώνιος τὸν Συρίαν, καὶ Φοινίκην, καὶ Κιλικίαν ἐπιστάτης, ὑπαρχοῦντος δεσπότου, καὶ τὰ λοιπὰ. Idem.

Menetem] Sic scribo cum Acidalio à recto Menes. Clarum id ex Græcis, qui de hoc homine scripserunt. Porro tunc accidisse videri potest quod narrat Plinius 9. 8, de puero in Jasso delphino vehi solito, quem postea Alex. Magnus Babylone Neptuni sacerdotio præfecit, amorem illius numinis propitiis fuisse interpretatus. Quo tempore inter sacerdotes Beli fuit Berofus historicus, ut ex ipsius fragmento constat, quod apud Eusebium legitur.

Ex pecunia] Numeravit Alex. sub signis equitum 7000, peditum 40000, quando dimicavit cum Dario. demus ergo equitum Macedonum fuisse 3500, totidemque peregrinorum. Denarius decem assibus, unde & nomen accepit, permutabatur, hoc est, quatuor sesteriis numis, sive duobus victoriatis, quos barbari βατχίος dicunt. Erit ergo Denarius, ex primo Romanorum precio, octo cruciferi. Singulis ergo Macedonibus equo bellantibus cedebat 80 aurei Germani, qui in 3500 ducti, efficiunt 280000. peregrinis 165. quæ in sorte excrescunt ad 17500. summa equitibus data 45500. peditibus singulis viginti quinque aurei; qui in 40000 ducti, summam reddunt 1000000. tota summa equitibus & peditibus

cedonibus equitibus sexcenti denarii tributis; peregrinus eques quingenos accepit: Ducenis pedestrium stipendium mensum est.

C A P. II.

Militibus præmia proponit, ut iis otium excuteret. Susianam urbem ac regum Persiæ thesauros recipit, & Syfigambin solatur.

H I S ita compositis, in regionem qua Satrapene vocatur, pervenit. Fertilis terra, copia rerum & omni comœatu abundans. Itaque diutius ibi substitit; ac ne desides otio dimitterent animos, iudæces dedit, præmiaque

& peditibus data, 1045000 aureorum fuit. Quantum vero auri è gazophylacio Babylonico exhauserit ipse rex, prodidit nemo. *Raderus.*

Stipendium] Non autem stipendium id fuit, sed donum, ut ratio, & Diodor.

17.64. docent. Accepit igitur hoc loco stipendium Curtius pro voluntaria largitione. an errore & inadvertentia quadam stipendium fecit, quod liberalitas erat?

Satrapene] Hanc et si nec apud Mar-Scianum &c. nec quenquam alium gam: & Glareanus omnino *Sitacemem* (quam regionem plerique omnes laudant, & hic Diodor. 17.64. pro Satrapene ponit) rescribendum velit: *Satrapenen* tamen apud Polybium & Plutarchum in vita Luculli legi putant, quos *Satrapenes* appellat Plutarchus. cuius locum quem Ortelius laudat, nondum reperi. Polybius lib. 5. *Satrapejos* à Satrapene haud dubie. Est Mediæ regio, cuius cultores pro Tigraue contra Lucullum propugnarunt. Eadem regio *Sitacem*. recentioribus dicitur *Apolloniatis*, ut docet Strabo. De Satrapene nihil: nisi dicas legendum *Satrapenen*. de qua Strabo lib. 16. & est in illa vici-

nia. Certe quæ de copia rerum & abundantia comœatu affirmantur à Curtio in Satrapene, eadem de Sitacine Siculus narrat. Interpres Polybii vocem *Σατραπένης* vertit *Ατρωπίας*, quorum regio est *Ατρωπαινη* etiam Plinio 6. 13. Sed hi proximi sunt populis qui ad Pontum Euxinum colunt, pars Medorum; nihilque huc faciunt. Vel ergo iidem fuere Satrapeni & Sitaceni, vel Curtiana vertenda. *Raderus.* Ego putò Diodori auctoritatem hac in re merito magni fieri à Glareano & Freinshemio.

Præmiaque proposuit] Multa Agæxai instituta videtur æmulatus hic Alexander, inter quæ & istud. Nam & illum Xenophon, in oratione de laudibus ipsius post initium, tradit proposuisse.

que proposuit de virtute militari certantibus. Octo, qui fortissimi iudicati essent, singulis militum millibus praefuturi erant; Chiliarchas vocabant; tum primum in hunc numerum copiis distributis: namque antea quingenaria cohortes erant; nec fortitudinis premia cesserant. Ingens militum turba convenerat egegio interfutura certamini, testis eadem cuiusque factorum, & de iudicibus latura sententiam. quippe verone, an falso honos cuique haberetur, ignorari non poterat. Primus omnium virtutis causa donatus est Adarchias senior, qui omissum apud Halicarnasson à junioribus praelium unus maxime accenderat. proximus ei Antigenes visus est: tertium locum Philotas Angeus obtinuit: quartus Amynta datus est: post hos Antigonus, & ab eo Lyncestes Amyntas fuit: septimum locum Theodotus: ultimum obtinuit Hellanicus. In disciplina quoque militaris rei pleraque à maioribus tradita utiliter mutavit. Nam quum ante equites in suam quisque gentem describerentur

fuisse turmis equestribus premia, quacumque ex iis equitandi artem optime teneret: itidemque pedestribus, quacumque corporibus esset egregie exercitatis. Idem auctor de utroque Cyro tradit, eos premiis propositis suos excitasse. Freinsh. Quod institutum Romani serio imitati.

Quingenaria] Alii male quinquagenaria. Nimia enim & insolens fuisset hæc mutatio à quinquagenis ad milles, & numerus ille cohortis nomine vix dignus. reponendum igitur olim videbam, quingenaria, hoc est 500. aut circiter militum, quales & Romanis fuerunt, teste Vegetio 2, 6. Et nunc quia aliquas ediciones sic habere,

huncque locum à Lipsio, aliisque Viris doctis, citari videam, merito recepi. Idem.

Militum turba] Quam ipsam iudicem fecerat Germanicus in agendo centurionatu. Tacitus 1, 44. vide.

Adarchias] Hunc Curtius 8, 1. Aphariam vocat. quare vide an hic etiam ita legendum sit. Poppo. De pugna à senioribus instaurata vide Diodor. 17, 27. Puto hominis huius mentionem etiam haberi infra 7, 1. ubi Apharias legitur. Denique eundem esse quem Plutarch. de fort. Alex. Tarriam appellat. Freinsh.

Equites] De equitibus disertius Arrianus 3, 3. Κατὰ γένος δὲ καὶ λόχους

berentur seorsum à ceteris; exempto nationum discrimine, præfectis, non utique suarum gentium, sed delectis, adtribuit. Tuba, quum castra movere vellet, signum dabat, cujus sonus plerumque tumultuantium fremitu exoriente haud satis exaudiebatur: ergo perticam, quæ undique conspici posset, supra prætorium

ὁ δὲ ἐν ἐκαστῇ ἰλῇ, ὃ ἀρμόδιον ὄντας λόχους ἐκπαιεῖς. Insistit autem in singulis turmis decurias duas, cum ante nulla essent decuria. Hæc ita ut verba Arriani sonant interpretatus sum, ut mirer, quamobrem Facius & Vulcanius vocem λόχους, alter decuriones, alter tribunos verterit, cum λόχῳ nec decurionem, nec tribunum significet, sed vere & proprie decuriam, ut Elianus in Tacticis cap. 4. diserte docet. Alter eorundem error, quod confundunt λόχους καὶ ἰλῆς, cum λόχῳ proprie tantum decuriam, ἰλῇ turmam sonet. Proprie loquendum erat hic, cum Arrianus dicat, ab Alexandro singulas ἰλῆς seu turmas εἰς δύο λόχους in duas decurias divisas esse. Sequitur in Arriano: Καὶ λοχαγὸς ἐπίσσει τὴν καὶ δριττὴν ὁμιλίαν εἰς τὴν ἰταίαν. Vulcanius interpretatur: Ad hoc munus ex sociis eos, qui virtute bellica præstitissent, elegit. non proprie, melius Facius: Quorum ductores delegit ex amicorum numero lectis, qui maxime virtute præstarent. Verius tamen transulisset etiam Facius, si λοχαγὸς decuriones proprie dixisset, quamvis λοχαγὸι ductores sint. nomen Ductoris generale est, & vocem λοχαγὸς non exprimit, qui sunt proprie decuriones, sicut λόχῳ est decuria. Raderus. Quem tamen verborum nitium tenacem in ipsa re offendisse deprehendo. Dum enim λόχους & λοχαγὸς præcise decurias, & decuriones vult reddi, non animadver-

tit se turmas seu potius alam, quod est ἰλῇ, viginti hominum constituere, quam scimus longe fuisse plurium. nec certe valde honorasset amicos Alexander, si quemque eorum decem equitibus præposuisset. Scio quidem, aliquando λόχῳ denotare decuriam, ubi nimirum res coincidit: sed non semper. Frustra sumus si Græcis nominibus æquipollentia apud Romanos quaerimus: cum ipsæ res variaverint. Sufficit ut quam potest proxime accedentes, ἰλῇ alam vertamus, λόχους turmas: Insistit in singulis aliis turmas duas, cum ante nulla essent turma. Freinsh.

Delectis] Sic feel, cum bene hic inclinarent alii codd. & præsertim MSS. qui iidem paulo supra præfectis maluerunt. Idem observavi fieri in Gallico Nanceii præsidio, ut nimirum quoties stationes atque vigilie locabantur, sorte ducerentur qui centuriones cuique cohorti præssent, quo ignaris quos secum habituri forent, nec conspirare inter se, aut cum hoste, nec si conspirassent, exsequi consilia in expedito esset.

Perticam] De signis pugnae Lipsius de Mil. R. 4, 12. ubi hunc Curtii locum adducit. Nec, inquit, huic rei aliud legi, nisi si forte in Curtio de Alexandro, qui cum tuba sonus haud pariter ab omnibus exaudiretur, cum castra movenda essent, perticam quæ undique conspici posset, supra prætorium ita tuit, ex qua signum eminebat pariter omnibus conspicuum. Sed id quale fuerit,

torium statuit; ex qua signum eminebat pariter omnibus conspicuum, ignis noctu, fumus interdiu. Iamque Susa adituro Abulites regionis ejus praefectus, sive Darii jussu, ut Alexandrum praeda retineret, sive sponte, filium obviam misit, traditurum se urbem promittens. Benigne juvenem excepit rex, & eo duce ad Choaspen amnem pervenit, delicatam, ut fama

rit, inquit Lipsius. non dicit. Imo dicit, & ita tim sequenti versu: Observabatur ignis noctu, fumus interdiu. Hoc erat ergo signum perfectionis: quemadmodum Israelitis castra moventibus per diem nubes, per noctem ignis praecedebat, signa a Deo assignata, & nunquam a castris recedentia. Igitur die qua erectum est tabernaculum, operuit illud nubes; & respere autem super tentorium erat quasi species ignis usque mane. Num. 10, 15. De signis aliarum gentium, & Romanorum, Lipsius ubertim. Raderus.

Ignis noctu] Tum enim latissime conspicitur. Igitur, ob evidentem usum, consensu receptum hoc signum. Vegetius 3, 5. Si divisa sint copia, per noctem flammis, per diem fumo significant focis, quod aliter non potest nunciari. Exemplum in Appian. lib. 1. de bel. Civ. de Bóvianis à Sylla superatis: Ille, nonnullis promissis, quam primam ex omnibus arcem ascendere possent, jubet occupare. deinde ex fumo rem notam sibi facere. Produuntur fumo &c. Frontin. 2, 5. elegans ex hoc more strategema refert: Arabes, cum esset nota consuetudo eorum, qua de adventu hostium interdiu fumo, noctu igne significare instituerant, ut sine intermissione ea fierent præceperunt; adventantibus autem adversario intermitterent: qui cum cessantibus luminibus existimarent ignorari adventum suum, avidius ingressi, oppressique sunt.

Abulites] Hæc omnia ex Diodoro 17, 65. non solum expressa, sed prope-

modum etiam translata. ubi Abulites vocatur. ut apud Arrian. 3. Hunc tamen postea Alex. cum ex Indis reverteretur, & inopia pabuli laboraret, quod non cum commætu necessario occurrisset, in vincula compegit, usi Plutarchus cap. 118. testatur. Arrianus 7, 1. una cum filio occisum tradit, quod res Sufianorum male administrassent. Raderus. Eo loco, & 3, 3. apud Arrian. etiam scribitur Abulites. Interpreti Zonaræ male Abulitis.

Filium] Oxathrem, ut ex Arriano constat. Hunc Alex., Plutarcho cap. 118. teste, postea hasta trajecit. Plutarcho Oxyartes dicitur. Rad.

Choaspen] Alii male Hydaspes. Ut & Ortelius novavit. quem non intellexit Raderus, cum scribere, eū dubitare idemne sit Hydaspes & Choaspes. sed frustra esse. nunquam enim id Ortelio in mentem venit: sed hoc, corrigendum esse Curtii locum. Idem vitium advertit correxitque in libris. Solini cap. 37. Salmastius in exercit. Plinian. p. 699. D.

Delicatam] Bongarsius conjiciebat; regibus dedicatam. quo sensu retento proprius scripturam esset regi dedicatam. Scimus enim ex Herodoto 1, 183. Strabone lib. 15. Plinio 31, 3. Solino cap. 33. & Eustathio ad Dionysii versum 1073, ex eo solo reges Persarum bibere consuevisse. Ea tamen ipsa res argumento sit, non male scribi delicatam. nec enim aliter eam aquam delecturos fuisse credibile est. Non prætereundum videtur quod Plutarch. de exilio

fama est, vehementem aquam. Hic Abulites cum donis regalis opulentia occurrit. Dromades cameli inter dona erant velocitatis eximia; XII elephantum à Dario ex India acciti, non jam terror, ut speraverant, Macedonum; sed auxilium: opes victi ad victorem transferente fortuna. Ut vero urbem intravit, incredibilem ex thesauris summam pecunia egeſſit. L millia talentum argenti, non ſignati forma, ſed rudi pondere. Multi reges tantas opes longa ætate cumulaverant. liberis poſterisque, ut arbitrabantur, quas una hora in externi regis manus intulit. Conſedit deinde in regia ſella multo excelſiore, quam pro habitu corporis: Itaque pedes quum imum gradum non contingerent, unus ex regiis pueris menſam ſubdidit pedibus: & quum ſpadonem, qui Darii fuerat, ingemiſcentem conſpexiſſet Rex; cauſſam mœſtitiz requiſiuit. Ille indicat, Darium veſci in ea ſolitum: ſequæ ſacram ejus menſam ad ludibrium recidentem ſine lachrimis conſpicere non poſſe. Subiit ergo regem verecundia violandi hoſpitaſ Deos.

Iam-

exſilio c. 8. de eo Petſarum more dubitabundus loquitur. *Freinſh.*

Opes victi] Livius 45. 27. *Inchoatus in veſtibulo columnas, quibus impoſituri ſtatui regiæ Perſæ fuerunt, ſuos ſtatui victor deſtinavit.*

L. millia] Totidem Arrianus 3. 3. At Juſtinus 11. 14. Diodorus 17. 66. & Plutarch. c. 66. *XL. millia* habent. *Bernegg.* L. millia talentum efficiunt tricies millies centena millia Philippæorum, (immo 30000000. tricies millies mille Philippæos) hoc eſt, ut vulgo loquuntur, triginta milliones. *Rad.*

Regia ſella] Ut opere ipſo oſtenderet, opes Perſarum imperiumque ſe

tenere. Notatum aliquid ſimile in Hiſt. Miſc. 16. 7. de Belſario: *Carthaginem introiit, & adſcendens palatium, in Gellimeris ſolio ſedit.* oſtentui nimirum, Vandalis nunc imperitare Romanos; & horum principem Juſtinianum. *Freinſh.*

Hoſpitaſ deos] Menſa enim (quæ Perſis aureæ & argenteæ) diis ſacræ, quibus ſtatui deorum inferabantur. veluti tuteæ menſarum & conviviorum. Martialis de ſigillo Herculis in menſa Alexandri Epigr. 9. 44.

Hoc habuit nomen Pellæi menſæ tyranni. Qui cito perdomito victor in orbe jaceſcit.

E e

Hoſpi-

*Iamque subduci jubebat: cum Philotas; Minime vero hæc feceris, rex, sed omen quoque accipe; mensam, ex qua libavit hostis epulas, tuis pedibus esse subjectam. Rex Persidis fines aditurus, Susa urbem Archelao & praesidium III millium tradidit: Xenophilo arcis cura mandata est: Macedonum aetate graves praesidere arcis custodia jussi. Thessalorum Callicrati tutela permissa: Satrapia regionis Susa restituta Abuliti. Matrem quoque Darii & liberos in eadem urbe deponit. Ac forte Macedonicas vestes, multamque purpuram dono ex Macedonia sibi missam, cum his quæ eam confecerant, tradi Sifygambi jussit, (omni namque honore eam, & filii quoque pietate, prosequeretur) admonerique, ut, si cordi quoque vestis esset, conficere eam neptes suas adsuæfaceret, donoque doceret dare. Ad hanc vocem lachrymæ oborta prodidere animum aspersionis id munus. quippe non aliud magis in contumeliam Persarum famina accipiunt, quam admo-
vere*

hospitales deos vocat, quod velut convivæ & hospites ad mensam invitarentur, & in ipsa mensa eorum statim collocarentur. Raderus.

Libavit] Epulas diis libasse Persas, & velut cœnæ primitias iis dedisse, docet Xenophon pr. lib. 7. *πρωτῶν*. Tyrus ita, uti constituerat, delibatis cibis prandebat; & semper ei, qui maxime indigeret, impertiebat, quumque post libationem precatus esset, tum ipse bibit, tum ceteri, qui aderant, similiter fecerunt. (Non enim interpreti negligenda erant verba *ἡρώων*, quæ libationem etiam comprehendunt.) *Brissotus.*

Xenophilo] Hujus & Callicratis nulla ucc apud Arrianum 3. nec Siculum

17. 65. mentio.

Macedonum] Sic malui cum melioribus libris, quam ut exprimerem certum tumerum, quem suspicor ab aliis ingeniose magis, quam vere, ex prima vocis istius litera desumptum. Legimus infra quoque hos in colonis relinquî solitos. In ceteris etiam hujus periodi magis vet. Codd. & meum judicium sequutus sum. *Freinsb.*

In contumeliam]. Servile enim id munus. Inde quæ in servitutem incidebant, inter cetera vilia ministeria, hoc quoque memorabant. ut Hector ad Andromachen, Homer. *Il.* 7. 454.

Quando aliquis Achivorum loricatorum Lacrymantem abduxerit, liberam diem arripens:

vere lana manus. Nunciant qui dona tulerant, tristem esse Sisygambim. dignaque res excusatione & solatio visa. Ipse ergo pervenit ad eam, & Mater, inquit, hanc vestem, qua indutus sum, sororum non solum donum, sed etiam opus vides. Nostri decepere me mores. Cave, obsecro, in contumeliam accipias ignorationem meam. Quæ tui moris esse cognovi, ut spero, abunde servata sunt. Scio, apud vos filium in conspectu matris nefas esse confidere, nisi cum illa permisit: Quotiescumque

eripiens: & Argis agens ad alterius telam texeris. Et certe feminam principem juberi cogique manus admovee lanæ, contumeliosum est. Sicq; arbitratum: Lycurgum eo munere solvisse mulieres suas, idque mandavisse ancillis, tradit Xenoph. in pr. de Lacedæm. repub. Persides etiam forte nimio luxu opinate sunt, fastigio suo indignum esse, si quacunque causa, manus labore occuparent. Sed apud meliores id haudquaquam indecorum fuit, ut mox videbimus. Freinsb.

Pervenit] Malui perrexit. Id.

Etiæ opus] Salomon Proverb. c. ult. dum describit operas probæ mulieris: Cum lana, inquit, & lino occupatur, vestem & stragula ipsa sibi texit. Manum suam extendit, ut legit vulgata, ad fortia, & digiti ejus apprehenderunt fufum. Nec dissimilia officia eidem ascribit Virgil. Æneid. 8, 410.

femina primum,

Cui tolerare colo vitam, tennique Minerva,

Impositum] Græcorum Regum filias & uxores non abhorruisse telas operosæ Minervæ, ex Homeri testimoniis & Penelopes penso notum est. De Romanorum moribus testatur Arnob. lib. 2. Matresfamilias vestra in atrio

operantur domorum, industrias testificantes suas. Nam Lucretiâ omnes prædicabant, quod, cum ex improvviso supervenissent, haudquaquam, ut regias nurus, quas in convivio luxuque viderant tempus terentes, sed sera nocte deditam lanæ inter lucubrantem ancillas in medio ædium sedentem invenerint. Livius 1, 57. Tattius, cum pacificeretur cum Romulo de raptis Sabinis, etiam si eas ab omni opere immunes haberi velit, lanificium tamen iis injungi concessit. Plut. in problem. [vel potius in Romulo cap. 35.] In cujus rei argumentum Iberorum uxores olim colum & fufum cum stamine ad maritum deferabant. Alex. ab Alex. 4, 8. Augustus ad hanc faciem filiam & neptes instituit, ut lanificio assuesceret. Suet. in August. 64. Cui soli omnes feminas olim studuisse auctor est Plutarch. de clar. mulier. Nec veste temere alia, quam domestica usus est Augustus, ab uxore, & filia neptibusque confecta. Sueton. Aug. 73. Armisæm.

Confidere] Similem apud Romanos fuisse morem indicant illa Capitolini Gordian. cap. 6. Socero suo Anno Severo tantum detulit, ut in familiam ejus quasi filium migrasse se crederet, ut nunquam cum eo lavaret, nunquam illo præfente sederet ante prætoriam. Et Tertull. de orat.

E e 2

cap. 12,

cumque ad te veni; donec, ut considerem, annue-
res, restiti. Procumbens venerari me sæpe vo-
luisti. in huiusmodi. Dulcissimæ matri Olympiadi no-
men debitum, tibi reddo.

C A P. III.

Uxiorū regione superata, Madatem præ-
fectum, ac deditos & captivos, tum liberatitate
tum immunitate donat: Persidemque intrare
cogitans, ab Ariobarzane retrocedere cogitur.

M Itigato animo ejus, rex quartis castris per-
venit ad fluvium: Pasitigrim incolæ vo-
cant: oritur in montibus Uxiorum, & per
1 stadia sylvestribus ripis præceps inter sa-
xa devolvitur. Accipiunt deinde eum campi, quos
clementiore alveo præterit, jam navium patiens. DC
stadia sunt mollioris soli, per quod leni tractu aquarū
Persico mari se insinuat. Alexander amne superato
cum 1X millibus peditum, & Agrianis atque Græco.

716778

cap. 12. Irreverens esse adsidere sub con-
spectu, contraque conspectum ejus, quem
maxime reveraris, ac veneris. Quare
non frustra monet Curius 3, 6. hono-
rem habitum principum liberis, quod li-

cebat sedentibus vesti cum Rege. Pertinet
huc, quod eruditissimus Conræus de
Republ. Hebr 1, 14. probat, sedendi
jus in atria sacerdotum soli regi datum,
non ipsis sacerdotibus, nec aliis. Freinsb.

Pasitigrim] Ne fallare, non est Ti-
gris ille (supra descriptus, qui cum Eu-
phrate Mesopotamiam efficit &c. Ra-
derus. Vide omnino Salmasium in So-
lini cap 37 pag. 701. Vbi tamen, quod
p. 702. c. eundem fluvium Choaspen ve-
teribus, recentioribus Enlaem vocari
tradit, contra quis putare possit, ex
Daniele 8. 2 unde constat Susa urbem
sitam fuisse ad flumen huius Flai. quod

mire congruit cum Enlae seu Enlao
Græcorum. ut monet Schickardus in
suo Tarich.

Agrianis] Hæc satis corrupta sunt
in Codicibus. Alii Satrianos addunt,
quos ut Agrianorum istorum illegiti-
mum partum, exesse jubeo. reliqua sic
constituam: atque Græc. mercenariis mi-
litibus, tribus additis millibus Thracum.
Freinsb.

Mada-

rum mercenariis millib. 111, additis millibus Thracum, in regionem Vxiorum pervenit. Finitima Sus est, & in primam Persidem excurrit, arctum inter se & Susianos aditum relinquens. Madates erat hujus regionis prefectus, haud sane temporum multorum homo; quippe ultima, pro fide, experiri decreverat. Sed periti locorum Alexandrum docent, occultum iter esse per calles, & aversum ab urbe. si paucos misisset leviter armatos, super capita hostium evasuros. Cum consilium placuisset, iidem itinerum fuerunt ducos. M & D mercede conducti, & Agriani fere M. Tauroni prefecto dati, ac post solis occasum iter ingredi iussi. Ipse tertia vigilia castris motis circa lucis ortum superaverat angustias; caesa

Madates] Hinc corrigi potest Diodor. 17, 67. in cuius exemplarib. legitur *ἡδὲ Μίττ*, in aliis, *ἡδὲ Μάδης*, scribe *ἡδὲ Μάδης*. facit hanc correctionem certiore Xenophon, ex cuius *ἡδὲ* lib. 5. conijcere liceat, hoc nomen esse Persicum. Quid autem in aliis auctoribus addatur dematurve huic narrationi, quilibet harum rerum studiosus ex ipsa collatione persaepe deprehendere potest. Tangit & Stab. lib. 15. Sunt & alia cemplures *ἀνγστία* Persas transivisse juxta Persiam, quae Alexander *ἡ* permeavit. Idem.

Haud sane temporum multorum homo, quippe ultima pro fide experiri decreverat] Modius auctoribus missi. sustulerat *ἡ* multorum; neque ullam variationem à Modiano contextu hic exhibent codices Gruteri. Et elegantissimum esse illud, *haud temporum*, pro eo, qui ex fortuna & tempore pendet, & cum eo moratur, dictumque ut apud Appu-

sejum, *homo morum*, apud Tertullianum, *homo jecorum*, apud Aristeam, *ἀνδραποδ βελών & πάλιν*, in sacris libris, *ἀνδραποδ* & *ἀμαγνίας*, satis docuimus, 1. Observ. cap. xxiv. Quod miror diligenti Freinshemio, nisi oblitus est, fastidio fuisse. Vulgatum olim, quod ille post Modium explosum reduxit, sensu caret. Ita ad me Dayentria rescripsit I. F. Gronovius.

Super capita hostium] Quod optimum in tali rerum statu, vel etiam quicumque est consilium. Ita visum Xenophonti lib. 4. *ἀνδραποδ*. Multo potius fuerit, aliquam deserti montis partem, clam ipsis furtim nos occupare &c. Facioque Alex. cum hic, tum alibi apud Curtium. Ita liberatos exercitus Romanos à Decio primum, mox à Calpurnio, meminimus ad Florum 2., 2. & à Germanis Caesar de bel. Gal. 7, 67. Idque observari praecipit Quosander Strateg. 4. 7. Freinsb.

casaque materia cratibus & pluteis faciendis, ut, qui turres admovent, extrateli ictum essent, urbem obsidere cepit. Prærupta erant omnia, saxis & cotibus impedita. Multis ergo vulneribus depulsi, ut quibus non cum hoste solum, sed etiam cum loco dimicandum esset, subibant tamen: quia rex inter primos constiterat; interrogans tot urbium victores; an erubescerent hære in obsidione castelli exigui & ignobilis simul? Iam inter hæc eminus petebatur, quum testudine objecta milites, qui, ut inde discederet, percellere nequiverant, tuebantur. Tandem Tauron super arcem urbis se cum suo agmine ostendit: ad cujus conspectum & animi hostium labare, & Macedones prælium inire ceperunt. Anceps oppidanos malum urgebat; nec sisti vis hostium poterat. paucis ad moriendum; pluribus ad fugam animus fuit: magna pars in arcem concessit. Inde xxx Oratoribus

Cratibus] Hæ in duplici usu: sive ut regerent antelæ: sive ut fossas iis explerent, & mixto aggere quasi per pontes irent. Crates autem, quibus fossas explebant, non fuerunt elaboratæ ad modum stabillum, quas in obsidione desigebant; sed leviores: fortasse nec recto aut lateribus, sed simplici textu vimineo, quem ante se ferebant. *Lipsum.*

Pluteis] Plutei fuerunt olim è tabulis & asseribus, quod ipsa vox dicit, nam id *Plutei* Latinis: & distincti erant à cratibus, & vineis. Postea faciebant Pluteos è cratibus, corio intentos. Formam describit Vegetius: *Plutei dicuntur, qui ad similitudinem apsidis contexuntur è vimine, & ciliitiis vel coriis pretegiuntur, terminis quoque rotulis, quarum una in medio, dua in capitibus apponuntur, in*

quamcumque partem admoventur, more carpenti. Cedrenus *Lesus* vocat. sub id ævum etiam Spallionæ dicit. Hæc sunt nomina, res eadem, & finis suffodiendi muros. *Idem.*

Testudine] Testudinum plura genera & formæ, sed præcipua tria, quæ proprie *Testudines* dicuntur: *Primo* Vitruvio ad *congestionem fossarum* quadrata fuit, habens quoque versus latera singula pedum xxv. *Alter* Vitruvio ad *fodiendum comparata*, fossoria, rostrata; nam frontem habet, sicut anguli trigonorum; ut à muso tela cum in eam mittuntur, non plantis frontibus excipiat plagas, sed ab lateribus labentes, sine periculo; fodiendos, qui intus sunt, tueatur. *Tertia* denique *Arietaria*, in qua Arius suspenditur. *Lipsum.*

Sine

toribus missis ad deprecandum, triste responsum à rege redditur; non esse veniæ locum. Itaque suppliciorum metu perculsæ, ad Sisygambim Darii matrem occulto itinere ignotoque hostibus mittunt, qui peterent, ut ipsa regem mitigaret: haud ignari, parentis eam loco diligi colique. & Madates sororis filiam secum matrimonio iunxerat: Darium propinqua cognatione contingens. Diu Sisygambis supplicium precibus repugnavit, abnuens, deprecationem pro illis convenire fortunæ in qua esset: adjecitque, metuere sese, ne victoris indulgentiâ fatigaret. sæpius cogitare captivam esse se, quam, reginam fuisse. *Ad ultimum victa, literis Alexandrum ita deprecata est*, ut ipsam excusaret quod deprecaretur. petere se ut illis quoque, si minus, sibi ignosceret, pro necessario ac propinquo suo, jam non hoste, sed supplice, tantum vitam precari. Moderationem clementiamque regis, quæ tunc fuit, vel una hæc res possit ostendere: non Madati modo ignoravit; sed omnes & deditos & captivos libertate atque immunitate donavit: urbem reliquit intactam: agros sine tributo colere permisit. A victore Dario plura mater non impetrasset. Vxoribus deinde gentem subactam Susianorum Satrapia contribuit: divisisque

Sine tributo] Contra Arrianus narrat, tributum annuum impositum, equos centum, jumenta quingenta, pecudum 30000. quod pecunia signata carerent.

Contribuit] Ab uno Satrape interdum plures provinciæ regebantur. Sic Lydia Ionique totiusq; Phrygiæ eundem Satrapam, Aemylus Proh. in Dacemæ, & Arrian. 1. commemorat.

Herodotus quoque 5, 127. Orætem, ῥήτορας τῶν Φρυγίων καὶ Λυδίων καὶ Ἰωνίων, obtinuisse refert. Apud Arrian. 6. Stasanor, ὁ Ἀγέων, καὶ ὁ Σαρδάων Satrapes. Ibidem Phrataphernes Περδικίων καὶ Ἰγναίων Satrapes. Sed & Xerxe regnante unum eundemque τῆς Συρίας, καὶ Φωκίας, καὶ Σαρμα-

visisque cum Parmenione copiis, illum campestri itinere procedere jubet; ipse cum expedito agmine jugum montium cepit, quorum perpetuum dorsum in Persidem excurrit. Omni hac regione vastata, tertio die Persidem, quinto angustias, quas illi Susidas Pylas vocant, intrat. Ariobarzanes has cum xxv milibus peditum occupaverat rupes, abscissas, & undique præruptas: in quarum cacuminibus extra telum ætæ barbari stabant, de industria quieti, & paventibus similes; donec in arctissimas fauces penetraret agmen. Quod ubi contemptu sui pergere vident; tum vero ingentis magnitudinis saxa per montium prona devolvunt: qua intussa sapius subjacentibus petris, majore vi incidebant; nec singulos modo, sed agmina proterebant. Fundis quoque excussi lapides & sagittæ ingerebantur undiq;. Nec id miserrimum fortibus viris erat; sed quod inulti ferarum ritu velut in fovea deprehensi caderentur. Ira igitur in rabiem versa, eminentia saxa complexi, ut ad hostem perveniant, alius alium levantes, conabantur adscendere.

γῆρας ἱππέων fuisse, ex Josepho 11. 8. & Esdra 3, 6. patet, quibus in locis ἱππέων appellatur, qui alias Satrapes. Briffon.

Persidem] At quomodo Persidem prius intrare potuit, quam Susidas pylas? Certe later hic ingens vitium aut scriptoris, aut voluminis. Ego magnopere velim exsecris duobus vocibus legere: Omni hac regione vastata, die quinto (die quintidiceret Agellius) angustias &c. intravit. Freinsh.

Pylas] An & sic legendum in Diodoro 17. 68. τὰς Συσιδᾶς πύλας. τὰς πύλας, pro πύλας?

De industria.] Simulationis hujus multa passim exempla. Livius 29, 34. Masanissa ex composito, nunc terrentio, nunc timentis modo, aut ipse obsequabat portis, aut cedendo, cum timoris simulati specie audaciam hosti faceret, ad insequendum temere eliciebat. Proprium id esse Parthorum notavi ad Flor. 4. 10. Freins. Inulti ferarum ritu] Habent hic quidam libri vocem abundantem, quod inulti quidem ferarum ritu. quod non incommode mutari possit ex Bong. quod inulti, quod fer. ritu.

Alius alium levantes] Cæsar. de bel, Gal. 7. 47. L. Fabius &c. tres suos nactus manipulares, atque ab his sublevarum, un-

dere. ea ipsa multorum simul manibus correpta & convulsa, in eos qui commoverant, recidebant. Nec stare ergo, nec nisi, nec testudine quidem protegi poterant, quum tanta molis onera propellerent barbari. Regem non dolor modo, sed etiam pudor temere in illas angustias coniecti exercitus angebat. Inviectus ad eam diem fuerat, nihil frustra ausus: impune Ciliciæ fauces intraverat: mari quoque novum iter in Pamphyliam aperuerat, tunc hæsitabat deprehensa felicitas; nec aliud remedium erat, quam reverti quæ voverat. Itaque signo receptui dato densatis agminibus, scutisque super capita consertis, retro evadere ex angustis jubet. xxx fuere stadia, quæ remensi sunt,

CAP.

rum ascendit. eos ipse rursus singulos expectans, in murum extulit. Xenophon ἀνασίστο. Chersipphi copia quum tubam audiissent, mox sursum via manifesta tendebant, prætoribus ceteris per tramites non tæptos, quæ quisq; sorte fortuna pervenerat, pro viribus sursum pergentibus, hastisque se mutuo subleuantibus. Adiciemus Livii locum de arcæ Illiturgitana capta. 28, 20. Levium corporum homines, & multa exercitatione pernicious, clavos secum ferreos portantes, quæ per inæqualiter eminentia rupis paterant, scandunt. Sicubi nimis arduum & leve (sic scrib.) saxum occurrebat, clavos per modica intervalla figentes, quum velut gradus fecissent: primi insistentius extrahentes manum, postremi sublevantes eos qui præ se irent, in summum evadunt. Quem locum compara cum Curtiano infra 7, 11. Freins-

bemius. *Tanta molis*] Quibus etiam in oppugnationibus urbium, non homines mo-

do, sed & machinæ comminuuntur. Vide Lipsii Poliorc. 5, 4.

Pudor] Qui hercle non minus urit animos generosos: ut aliquando vel mortem præcipient. sic apud Flq. 2, 6. Paulum puduit. Et 4, 2. Curioni pudor suavit, ut amissum suæ temeritate exercitum, morte sequeretur.

Ad eam] Ex Pal. 1. est, quod prætulit vulgato; ante eam diem.

Triginta] Quid est, quod Siculus 17, 68, unde totus hic locus expressus, trecenta stadia regressum dicat? longa locorum intercapedo est trecentorum stadiorum. Trecenta efficiunt ix miliaria Germanica cum sesquiquadrante; triginta autem non plenū milliarium. Nullum tamen reor mendum intercedere, eo quod Curtius tantum de angustis loquatur, per quas ad unum prope milliare est Alexander ingressus; Siculus vero de toto itinere & loco castris in campo delectis. *Raderus.*

CAP. IV.

Captivo quodam iter paucis cognitum aperiente, Persarum exercitum ipso Ariobazane occiso delet Alexander.

TUM castris undique aperto loco positis, non consultare modo quid agendum esset; sed vates quoque adhibere cepit à superstitione animi. Sed quid tunc predicere Aristander, cui tum plurimum credebatur ex vaticiniis, poterat? Itaque damnatis intempestivis sacrificiis, peritos locorum convocari jubet. Per Mediam iter ostendebant tutum apertumque. sed rex dimittere milites insepultos erubescerebat: ita tradito more, ut vix ullum militia tam solenne esset munus, quam humandi suos. Captivos ergo, quos nuper exceperat, vocari jubet. Inter quos erat quidam Græcæ Persicæque lingua peritus, qui frustra eum in Persidem montium dorso exercitum ducere adfirmat; sylvestres esse calles vix singulis pervios: omnia contegi frondibus, implexosque arborum ramos

PER Mediam] Extremæ dementiæ damnant Alexandrum, qui *medium iter*, sic enim vulgo legitur, interpretantur *regiam popularemque viam per campos*, *Græcè δαμόφρον*, si enim tale iter ea parte patuisset, Alexander cum aperto discrimine, nulla urgente necessitate, nullo temeritatis præmio, impeditos illos arduosque calles eligeret? Quanto æquiores iudicem habuit Bongarsium, qui & veram lectionem divinavit, adjuvus MSS. suis, in qui-

bus erat *per medium iter*, quam lect. & alii MSS. fovent. Et sane apertior Persis qua Medos adspicit. Situm locorū, atque descriptionem, quæ mox subiicitur, introspecte. Hinc apud Diodor. 17, 68. periti locorum negant *alibi passere iter*, ea scilicet parte, qua ingredi conatus erat Alex. Ubi igitur ista via regia? Multorum tamen dierum circuitu intrari posse. Curtius etiam addidit quæ iactari possit, *per Mediam* scilicet. *Ercepsib.*

Persis

ramos sylvas committere, *Namque Persis ab altero latere perpetuis montium jugis clauditur, quod in longitudinem MDC stadia, in latitudinem CLXX procurrit. Hoc dorsum à Caucaso monte ad rubrum mare pertinet; quaque deficit mons, aliud munimentum, fretum, obiectum est. Planicies deinde sub radicibus montium spatiosa procumbit, fertilis terra, multis-*

Persis] Persidem Strabo quoque lib. 15. descripsit, & post hunc Plinius 6, 27. Solinus cap. 54. Ammianus Marcellin. 21, 18. Sed parum inter se & cum Curtio consentiunt. Quicquid est terrarum & montium inter mare Caspium à septentrione, & sinum Persicum, seu mare rubrum à Meridie, Persidi assignatur. Hodie tractus ille, qui est inter Tigrim, sinum Persicum, mare Indicum, seu rubrum, Indum & Jaxartem & Caspium mare, à Sophis Persæ regibus possidetur. quam terrarum portionem Agrippa apud Min. 6, 27. Medis, Parthis, & Persis attribuit. *Raderus.*

MDC stadia] Longitudo ex Eratosthenis apud Strabon. lib. 15. sententia ad Caspias portas 8000. stadiorum est, milliaria nostratia 250. Reliqua non est supra 2000. stadiorum, nostratia 62. & semis. Longitudo in mediterranea à Susis Persepolim stadiorum 4200. milliaria nostratia centum & unum supra triginta. Hinc usque ad Carmanis fines 1600. stadia, milliaria nostratia 50. Et hanc postremam dimensionem accepit Curtius tantum, qua regio porrigitur in longum. *Id.*

Hoc dorsum] Ab Occidente ergo ad Orientem per juga & dorsa montium tendamus, Susis ascendamus, per Persidem transeamus, Carmaniam superemus, Drangianam percurramus, ac tandem in Paropamisum altissimum & a

sperrimum montem enitatur. qui Ptolemæo Caucasus est, totius Asiæ eminentissimus, glacialis & calvus. de quo infra copiosius. Ad hunc Larnacem Noachi applicitam ait Goropius in Indico-Scythicis pag. 473. Hanc montium catenam intelligit hic, quam dorsum appellat Curtius, per quod post terrarum inundationem reliquæ humani generis in Larnace servatæ paulatim ex Oriente & Paropamisio seu Caucaso ad Babylonem sunt profectæ, seseque tandem in campos demiserunt, & Babylonem condidere. Est enim Caucasus mons Goropio ex antiquis id docenti tam longe extensus, ut Taurum etiam, qui à Paraphylia surgit, ab eodem derivari dicant, & alios quamplurimos montes ingentes, qui pro diversitate gentium diversas sortiuntur appellationes, quos Plinius 5, 26. unius Tauri nomine complexus est. Idem Plinius brevius de Persarum regnis: *Namque Persarum regna quæ nunc Parthorum intelligimus, inter duo maria Persicum & Hircanum Caucasii jugis attolluntur.* Strabo pr. lib. 11. clarissime: *Taurus eam continentem (Asiam) mediam fere cinguli in morem dividit ab occasu ad ortum perrectus, undamque ejus partem versus meridiem relinquens. Latius est Taurus sæpe etiam 3000. stadiorum, longitudine (quantæ etiam Asia est) 45000; à continente qua Rhodo opposita est, usque ad extremitates India & Scythia Orientales.* *Raderus.*

ASTAXI

multisque vicis atque urbibus frequens. Araxes amnis per hos campos multorum aquas torrentium evoluit in Medum: Medus à mari, & ad Meridiem versus, minor amnis eo quem accepit, evehitur; gignendaque herbae non alius est aptior, quidquid adluit, floribus vestiens. Platani quoque & populi contegunt ripas; ita ut procul visentibus continuata videantur montibus nemora riparum. quippe obumbratus amnis presso in solum dilabitur abveo; imminentque colles, ipsi quoque frondibus lati, radices eorum humore subeunte. Regio non alia tota Asia salubrior habetur; temperatum cælum: hinc perpetuum jugum opacum & umbrosum; quod astus levat: illinc mare adjunctum; quod modico tepore ter-

ras

Araxes] De hoc vide Plutarch. de fluminibus cap. 23. Strab. lib. 15. Observandum, ab Herodoto 1. 202. Araxen nunc Istro majorem, nunc etiam minorem dici. Nam Ister Araxe haud dubie major est circa ostia, minor circa fontes. Mela 3. 5. graphice nobis fontes, cursum & ostia Araxis proponit. Solin. cap. 15. cum Plinio 6. 9. fontes Araxis ex Heniochorum montibus, brevibus ab Euphrate intervallis derivat, atque in Caspium mare exonerat. *Id.*

In Medum] Rara Medi fluminis apud alios scriptores & geographos mentio. Strabo tamen lib. 15. non praeterit, quem Araxe excipi affirmat, non Araxen Medo, ut Curtius tradit. Ferri à mari, ait Curtius, ad Meridiem: à Septentrione ergo & Caspio mari. *Minor amnis*, inquit, eo quem accipit. Araxes enim major. Sed cum à mari in Meridiem fluat, quomodo rursus in Septentrionem versus in Caspium exoneratur? cum enim Araxen excipiat, & Araxes in Caspium delabatur, ubi

hæret Medus? Strabonem sequamur, qui Medum in Araxem decidere docet, per quem rursus ad Septentrionem in Caspium devehitur. Quæ sequuntur apud Curtium de Medo apro ad herbas gignendas &c. omnia rectius Araxi adscribuntur. *Raderus.*

A mari] Alii à mare. quomodo potuisse dicere Curtium, ostendit Raderus exemplis Ovidii in Ibin vers. 198.

Et summum Lybico de mare carpat aquam.

Atacini: *Cingitur Oceano, Lybico mare, flumine Nilo.*

& Plauti: *Dicant in mare Commami captos.* Ipse tamen malit legere: *ad mare meridiem versus*, quod Medus in montibus Septentrionalibus ortus ad mare Persicum, quod è regione Caspii est, versus, iterumque flexus, in Caspium demum delabitur. Habent & Impr. quidam, *ad mare & ad Merid. versus.* mihi tamen, Freinshemioque vulgata longe videtur potior.

Lycium

ras fovet. His expositis captivus interrogatus à re-
ge, auditu ne, an oculis comperta haberet, quæ di-
ceret? pastorem se fuisse, & omnes eos calles per-
currisse, respondit. bis captum: semel à Persis in
Lycia; iterum ab ipso. Subit animum memoria
regis oraculo edita fortis: quippe consulenti respon-
sum erat, ducem in Persidem ferentis viæ Lycium
civem fore. Igitur promissis, quanta & præsens
necessitas exigebat, & ipsius fortuna capiebat, onè-
ratum, armari jubet Macedonum more, &, quod
bene verteret, monstraret iter; quamvis arduum
& præceptis, evasurum se esse cum paucis. nisi for-
te crederet, quo ipse pecoris causa isset, Alexan-
drum pro gloria & perpetua laude ire non posse.
Etiā atque etiā docere captivus, quam difficile
iter esset, maxime armatis. tum rex, prædem me,
inquit, accipe, neminem eorum, qui sequuntur,
recusaturum ire qua duces. Cratero igitur ad cu-
stodiam castrorum relicto cum peditibus quis ad sue-
verat, & iis copiis quas Meleager ducebat, & sa-
gittariis equitibus M, præcepit, ut castrorum specie
manente, plures de industria ignes fieri imperet:
quo magis barbari crederent ipsum regem in ca-
stris esse. Ceterum si forte Ariobarzanes cogno-
visset, per callium amfractus eum intrare, & ad oc-
cupandum

*Lycium civem] De Cyro Justin. 1. 6.
 Semis monito, ut quem primum postera
 die obvium habuisset, socium captis assu-*

*meret.
 Monstrare] Rectius legas, monstrare.
 Eorum] Impense placeat metum, si
 abfint & illa, qui sequuntur.*

Plures ignes] Imitatus id est Eu-

menes apud Plutarch. c. 28. apud Li-
vium 21, 32. & 22, 42. Hannibal.
36, 10. Ap. Claudius castra metatus
latius quam pro copiis, & plures quam
quot satis in usum erant, ignes quam ac-
cendisset, speciem quam quaesierat, hosti
fecit: omnem ibi Romanum exercitum
cum rege Philippo esse.

Neda-

cupandum iter suum partem copiarum tentasset opponere; Craterus in eum inlato terrore retineret ad propius periculum conversum agmen: sin autem ipse hostem fefellisset, & saltum occupasset; quum trepidantium barbarorum tumultum exaudisset; id ipsum iter, quo pridie pulsifuerant, ne dubitaret ingredi: quippe vacuum fore, hostibus in semet averfis. *Ipsē tertia vigilia silenti agmine, ac ne tuba quidem dato signo, pergit ad demonstratum iter callium.* Tridui alimenta portare militem jusserat leviter armatum. Sed, præter invias rupes ac prærupta saxa vestigium subinde fallentia, nix cummulata vento ingredientiētes fatigabat: quippe velut in foveas delati hauriebantur; & quum a commilitonibus levarentur, trahēbant magis adiuvantes, quam sequebantur. Nox quoque, & ignota regio, ac dux, incertum an satis fidus, multiplicabant metum: si custodes fefellisset; quasi feras bestias ipsos

Ne dubitares ingredi] Lestionum diversitatem apud Modium vide. Nos ex iis hoc exsculpiamus, quando pertinaciter libri scripti vocem *regem* habent, ab ea fonte omnis variationis esse. Hæc corrupta scholiis & additamenti occasionem dedit. Emendanda autem iterum *relegere* Quod ex animi sententia dico, ac serio, spreis reliquis, ita scribo: *cum trepidantium b. t. exaudisset, relegere idipsum iter q. p. p. f. ne dubitares.* Non proprie, non venuste magis potuit: & inficeta præ illo, non persiqui tantum, vel *ingredi*, sed quidquid aliud excogitare ingeniosi glossographi potuissent. *Acidalius.*

Tridui alimenta] Nec hoc mirandum. usavenit, ut 30. dierum, & totius mensis cibaria suis humeris ferre cogerentur.

quod plurium auctoritate confirmat Lips. Mil. Rom. 5, 2.

Nix] Livius 21, 35. de copiis Hannibalis. in Alpium transitu: *Fessis tandem tot malorum, nivis etiam casus, occidente jam sidere Vergiliarum, ingentem terrorem adjecit &c.*

Si cust. fefellisset] Recte sic legendum vidit Sebifius: nam profecto de duce itineris hic sermo est. Duces itineris, suspecti præsertim, & ignoti, asservabantur. quod satis constat. additis sc. custodibus. Quamobrem duo hæc verba conjungi amant. ut apud Cicer. ad Attic. 10, 20. *custodia, quibus asservor.* Liu. 24, 45. *eum interdum solum custodes sequebantur, nocte clausum asservabant.* Id etiam morum Alexandri fuisse satis constat ex Curtio infra 9, 9. *duces*

ipſos poſſe deprehendi. ex unius captivi vel fide, vel anima, pendere & regis ſalutem, & ſuam. *Tandem venerunt in jugum. A dextera iter ad ipſum Ariobarzanem erat. Hic Philotam & Cænon cum Amynta & Polyperconte expeditam habentes manum reliquit; monitos, ut, quia eques pediti erat mixtus, qua pinguiſſimum eſſet ſolum, & pabuli fertile, ſenſim procederent. Duces itineris de captivis dati. Ipſe cum armigeris & ala, quam Agema adpellant, ardua ſemita, ſed longius à ſtationibus hoſtium remota, multa cum vexatione proceſſit. Medius erat dies; & fatigatis neceſſaria quies; quippe tantumdem itineris ſupererat, quantum emenſerant, ſed minus præcipitis atque ardui. Itaque reſectis cibo ſomnoque militibus, ſecunda vigilia ſurgit: & cetera quidem haud agre præterit: ceterum qua ſe jugum montium paulatim ad planiora demittit, ingens vorago, concuſſu cavata torrentium, iter ruperat. ad hac arborum rami, alius alio implicati & coeuntes, ut perpetuam, objecerant ſepem. Deſperatio igitur ingens, adeo, ut vix lachrimis abſtinerent, inceſſerat. Præcipue obſcuritas terrori erat: nam etiam ſi qua ſidera internitebant, continenti fronde tecta arbores conſpi-*

duces ſecundius aſſervati proſugerant. Freinsh.

Eques] Vix hic capio, cum pedites ægerime ex his locorum reliquis & rupibus eniterentur, quomodo equites fuerint ſecuti. Videtur Curtius non ſi ne auxiſi inivum iter prorſus inexplicabile reddidiſſe, præſertim equiti. *Redens.* Pro Curtio reſponderi poſſit, habuiſſe equos locis aſperis innutritos, quales deſcribuntur Numidæ apud au-

tores, item Hiſpani, quorum certe multa millia per Alpes traduxit Hannibal, & ne hoc mireris, etiã elephantos. ut noveris, verum dicere Tacitum 15. 59. multa experiando conſecti, qua ſequibus ardua videantur. Certe in Romanis equitibus neceſſitas & timor id docuit, apud Livium 22. 15. qui propè inviiſ callibus ad dictatorem perſugerunt. Freinsh.

Evadunt

conspicere prohibebant. ne aurium quidem usus supererat, sylvas quatiente vento; quæ concutientibus ramis majorem quam pro flatu sonum reddebant. Tandem expectata lux omnia, quæ terribiora nox fecerat, minuit: circumiri brevi spatio poterat eluvies; & sibi quisque dux itineris cæperat fieri. Evadunt ergo in editum verticem: ex quo hostium statione conspecta, strenue armati, à tergo se ostendunt nihil tale metuentibus; quorum pauci, qui congregi ausi erant, cæsi sunt. Itaque hinc morientium gemitus, hinc ad suos recurrentium miserabilis facies, integros quoque, antea quam discrimen experirentur, in fugam avertit. Fremitu deinde in castra, quis Craterus præerat, inlato; ad occupandas angustias, in quibus pridie hæsitabat, miles educitur. simul & Philotas cum Polyperconte Amyntaque & Cæno diversum iter ingredi jussus, alium terrorem intulit barbaris. Ergo undique Macedonum armis fulgentibus ancipiti malo oppressi, memorabile tamen prælium edunt. ut opinor, ignaviam quoque necessitas acuit;

Evadunt ergo] Ibi Alexander cippum, seu arcum, seu absidem erexit, in qua viatorem secuturum admonuit de lævo viæ latere sequendo, dextro velut invio vitando. Extat inscriptio in vita S. Macarii Romani apud Rosweid. l. 1. vitæ Patrum p. 216. Absidem istam fecit Alexander Philippus [Ego tamen dubito an eo tempore hujus nomen adscripturus fuerit Alex.] Macedo Imperator quando persecutus est Darium regem Persarum. Qui terram hanc ingredi voluerit ad manum sinistram vadat. Ad dexteram enim terra invia & rupibus & angustis est plena. Hanc è Græco translationem nemo dubitabit, qui auctores vi-

tæ, non interpretes legerit. Raderus.

Necessitas] Statius 10, 487.

Est ubi dat vires nimis timor. —

Silius, 557.

— clausos acutus extrema pericli,

Et fractis rebus violentior ultima virtus.

Tacitus H. 3, 60. esse adhuc Vuellii vires acres, si desperassent. & 12, 31. illi obseptis effugis, multa & clara facinora fecere. Sallust. Cat. Necessitudo etiam timidus fortis facit. Vide Lipsium Polit. 5. 18. Veget. 3, 21. ex desperatione crescit audacia. Hannibal hinc stimulat suos apud Liv. 21, 44. vobis necesse est forti-

bis

atuit; & sæpe desperatio spei causa est. *Nudi complētebantur armatos, & ingenti corporum mole secum ad terram detrahentes, ipsorum telis plerosque fodiebant. Ariobarzanes tamen XL ferme equitibus & quinque milibus peditum stipatus per mediam aciem Macedonum cum multo suorum atque hostium sanguine erupit; Persepolim urbem caput regionis occupare festinans. Sed à custodibus urbis exclusus, consequutis strenue hostibus, cum omnibus fuga committibus renovato prælio cecidit. Craterus quoque raptim agmine actō supervenit.*

CAP V.

Ad Persepolim properans, captivorum
Græcorum IV. M. liberat.

REX eodem loco, quo hostium copias fuderat, castra communivit. Quamquam enim undique fugati hostes victoriam concesserant; tamen præaltæ præcipitesque fossæ pluribus locis objectæ, abruperant iter: sensimque & caute progrediendum erat; jam non hostium, sed locorum fraude suspecta. Procedenti ei
litera

bus viris esse, & omnibus inter victoriam mortemve certa desperatione abruptis, aut vincere, aut si fortuna dubitabit, in prælio potius, quam in fuga, mortem oppetere. Seneca de clem. 1, 12. Acerrima virtus est quam ultima necessitas extundit.

Locorum fraude] Hoc perniciem præcipit. Fraus enim nō cadit, nisi in hominem, & humani generis hostes stygios genios: nam coeletes non fallunt. Poterant tamen & loca esse suspecta, ab hostibus ab perniciem aliorum comparata & instructa, cum sæpe in pontibus, silvis, campis, montibus fiunt, quando scrobes fodiuntur, murices & stimuli, tribulique & pali defodiuntur. *Raderis.* Fraudem locis tribuit Curtius ob fossas præaltas, sive eas ad impedienda

F f

itineg.

litera redduntur à Tiridate custode regia pecunia, indicantes, eos, qui in urbe essent, audito ejus adventu, diripere velle thesauros; properaret occupare: expeditum iter esse, quamquam Araxes amnis interfluat. Nullam virtutem regis istius magis, quam celeritatem laudaverim. relictis enim pedestribus copiis, tota nocte cum equitibus, itineris tanto spatio fatigatis, ad Araxem prima luce pervenit.

itineris hostes effecisset, sive ipsius naturæ impetus, ut supra §. 4. Simili figura dici solent *infida* loca. ut apud Flor. 3. 4. *infidum glacie flamen.* in Tacito 1. 61. *fallaces campi* &c. Freinsh.

Occupare] Inferre vulgo binæ voces *thesauros dimissis*: quas plane insititias non Modius, non alius mihi persuadebit. Emendo ego: *properaret occupare thesauros ditissimos; expeditum iter esse.* Invitabat & incitabat eum, quod cum iter facile, tum præda esset maxima. Putarem tamen contra Acidaliū vulgaram lectionem bene se habere. Blanchardus.

Quamquam] Valde dubito de scriptura hujus loci. nec enim ita in levi habendum puto hunc fluvium, ut diceretur *expeditum iter esse, quamquam interfluat amnis*, quem propter copiam aquarum nec vando superare possis, nec vado. Id autem sic fuisse, clarum ex sequentibus. nam Alexander ibi pontem struere necesse habuit. Scripsit omnino Curtius: *expeditum iter esse, quam qua Ar. amnis interfluat.* Hoc est, si inire rationem possit trajiendi fluminis, ceterum iter in expedito fore. Et sane apparet Alexandrum non temere ad fluvium procurrentem, ibi substituisse hiantem & circumspicientem, quomodo transiret, sed ante capto consilio, à peritis locorum edoctum, eo animo processisse, ut ad pontem fabricandum vicorum istorum, de

quibus Curtius, materia uteretur. Unde facile intelligitur fabros etiam aut præmisisse, aut secum deduxisse: denique omnia ex preparato fuisse gesta. Freinsh.

Celeritatem] In celeritate itinerum conficiendorum nullum ex omni memoria antiquitatis & posteritatis Alexander habuit parem, præter Julium Cæsarem, cui plerumque etiam celeritas peperit victoriam. ut verum sit, quod Vegerius §. 1. pro oraculo dixit, *quia in reb. bellicis celeritas amplius sales prodesse, quam virtus.* Cicero in epist. ad Attic. 8. 9. Cæsaris commendat celeritatem, quando dicit, *τίς αὖ ἐστὶν ἰνέδρῳ ἡ ἀσπίς;* illud est *incredibili celeritate.* Unde ejus dictum, *Veni, vidi, vici.* Non omitto hic nummum Alexandri, qui (auctore Zamolio in analect. antiqu. Daciz c. 11.) ejus typum cum nomine habet, altera facies numi Mercurium cum pegaso alato & caduceo. infra litera §. vel 6. ex quibus *tertia conspicua: . . ΕΥΔ . . cetera vetustate absumpta vestigiis paulum apparentibus.* Ex vel significant *evd* *auspiciū*, hoc est, *felicitatem rerum gestarum Alexandri, ut videatur deorum auspicio & nuncio per Mercurium prosperitas significari, vel certe, ut & primarum literarum lacuna expleantur, fuit. ΣΠΕΥΔΕ, id est, festina, manifeste illud suum Apophibegma exprimens &c. παύειν ἀναστὰς ἀπαύειν, nihil comperendinans.*

Pontem

nit. Vicerant in propinquo; quibus direptis ac dirutis, pontem ex materia eorum, subditis saxis, strenue induxit. Iamque haud procul urbe erant, quum miserabile agmen, inter pauca fortuna exemplamemorandum, regi occurrit. Captivi erant Graci ad quatuor millia fere, quos Persa vario suppliciorum modo adfecerant. alios pedibus, quosdam manibus auribusque amputatis, iniustisque barbararum literarum

Pontem] Hic ad Augusti fere ævum permansit, nisi quod fluminis incrementum avalde ruperunt. postea Augustus firmiorem subiecit. *Servius*. Dubitat tamen Sebisius, an eoque durare potuerit, tumultuario tantum opere constructus. Ego plane alium pontem fuisse credo de quo Virgilius: imo & alium fluvium. Nam de Armenio Araxe, Virgilius Servio, Curtius de Persico: quos non pro uno fluvio habendos, etiam Salmasio ad Solium pag. 1201. placuit, & multis rationibus ostendi potest. *Freinsh.*

Quatuor millia] Diodorus 17, 69. & Justinus 11, 14. non nisi obtingentes recensent. Apud Plutarchum & Arrianum nulla horum mentio. *Raderus*. Obtingentes numerat & Suidas in 'Αλξάνδρῳ.

Pedibus] Ita beatos Christi martyres in Cappadocia & Ponto cruribus debilitatos fuisse tradit Euseb. hist. Eccl. 8, 18. & Sozomenus 1, 10. Sic & Andronicus Imp. in Frusaenses sevit, quorundam pedibus amputatis, nonnullis oculo dextro & pede sinistro mutilatis, aliis contra. Eam poenam servorum fugitivorum Constantinus esse voluit, ut pede amputato debilitentur. l. 3. C. de serv. fugit. alterutro sc. non utroque. id enim fieri prohibuit Justinianus Nov. 134. cap. 13. Ceterum crura etiam cruci adfixis frangi solita, ex Joanne 19, 32, & 33. colligitur. Apud

Marcellin. 14, 30. *Apollinares* ambo pater & filius &c. fractis cruribus occiduntur. Augustus, Suetonio teste, in vita 67, 4. *Thallo à manu*, quod pro epistola prodita denarios quingentos acceperisset, crura effregit. Ab ejusmodi crurifragio non multum abijt supplicium rotæ, quod hodie in usu est. *Freinsh.*

Manibus] Diodor. 1, 78. ubi falsariis Ægyptiaca lex utramque manum præcidi jussit, ut quævisque corporis parte in legem peccasset, hac ad finem usque irreparabili cum damno & ipse culpam lueret, & alios, poena hac sua commonesceret, ab id genus facinore deterret. Quod & Claudius jussit, apud Sueton. 15, 4. & Galba numulario, non ex fide, versanti pecunias, manus amputavit. Suet. 9, 2. Plurima etiam alia delicta manuum amputatione coercerantur, ut ex institutis Historicis patet.

Auribusque] Idem quoque supplicium inter alia pertulisse Christianos Martyras, ex Euseb. hist. Eccles. 8, 24. discimus. Et illi quidem immerito: ceterum justissimo jure Judæi sub Constantino, quos ille, patriam armis repentes, hac rebellionis impressa nota passim dissipavit. D. Chrysost. non longe à fine orat. 2. advers. Judæos.

Iniustisque] Mos notandi frontes & inurendi non Persis tantum & barbaris usurpatus, sed Græcis etiam & Romanis usitatus. Multa nos passim de stigmatibus ad Martialem. Lipsius Ele-

rarum notis, in longum sui ludibrium reservaverant: & quum se quoque aliena ditionis esse cerne-
rent; volentes regi occurrere non prohibuerant. In-
usitata simulachra, non homines, videbantur; nec
quidquā in illis prater votem poterat agnoscī. plu-
res igitur lachrimas commovere, quam profuderant
ipsi. quippe in tam multiplici variaque fortuna sin-
gulorum, intuentibus similes quidem, sed tamen dis-
pares

storum 1. 15. plurima de eodem ar-
gumento. *Raderu.* Vide & observatio-
nes Gujacii 7. 13.

Similes quidem] Propter Acidalii
conjecturam, etiam Radero probatam,
explanandum hic est necessario quid
simile distet a pari. *Par* enim esse dici-
tur, quod tantundem habet aut vi-
rium, aut magnitudinis, quamquam
alia sit forma aut specie: ut contra si-
mile quod eandem figuram habet, ma-
gnitudine dispari. puta, duobus angu-
lis rectis pares sunt qui triangulum
constituunt: quamquam dissimiles.
quadrato quadratum simile: quam-
quam possit esse dispar. Sic intelligen-
da sunt & alia exempla. Ut præclarum
illud apud Quintilian. 10. 1. T. Livius
immortalem illam Sallustii velocitatem
diversis virtutibus consecutus est. Nam
mihi egregie dixisse videtur *Sevrius No-*
vianus. pares eos magis quam similes.
Contra Liv. 45. 43. de triumphis Pau-
li, & Anicii: *Similia omnia magis visa*
hominibus, quam paria: minor ipse im-
perator. & nobilitate, Anicinus cum Ae-
milio, & jure imperii prator cum consule
collatus: non Gentius Perseo, non Illyrii
Macedonibus, non spolia spoliis, non pecu-
nia pecunia, non dona donis comparari
poterant. Hinc intelligas legendum in
Apuleio de habitud. doct. Plat. Nec so-
lum æqualitas, verum etiam similitudo
cum Virtutis ingenio conjungitur. Vitio-
sum enim est, quod editur ibi, quali-

tas. Sic itaque, in hac miseriorum tur-
ba, similis erat omnium poena, quippe
mutilatio: sed tamen dispar: levius e-
nim afflicti erant qui aures puta, quam
qui manus, pedesve, aut oculos per-
diderant. & quamquam revera erat ca-
lamitatis diversitas, tamen tristi hoc
spectaculo subito offuso, non liquere
poterat intuentibus quis maxime esset
miserabilis in tanta turba miseriorum.
His igitur sic, ut debent, acceptis, ine-
poe subiceretur: omnes pari supplicio
afflicti sibi videbantur. quod tamen Aci-
dal. ea adseveratione volebat, ut si hic
falleret aut falleretur, nec credere ul-
tra quicquam, nec credi velle pacisce-
retur. Ego vero potius omnia alia cre-
dam. quis enim ferret ita loquentem,
in disparibus poenis pari calamitate aff-
licti sibi videbantur. Deinde si sic vole-
bat, cur retinuit illud sibi? quo expun-
cto, illud videbantur rectius retulisset
ad præcedens intuentibus. Sed sefellie
Vitum eruditum & acutum, tum
mens Curtii, tum ipsa vis verborum.
Utraque hoc volunt: agmen hoc mi-
serorum ipso conspectu movisse lacy-
mas procul visentibus. dein postquam
propius suggestum, etiam clamorem,
cum sustulisset, mixtum commemo-
ratione malorum suorum, & congratu-
latione vindictæ, sic tetigisse animos
audientium, ut non secus afficerentur,
ac si ipsi idem supplicium in suis cor-
poribus pertulissent. *Freinsb.*

Qui

pares pœnas, quis maxime miserabilis esset, liquere non poterat. Ut vero Jovem illi tandem Græciæ ultorem aperuisse oculos conclamavere, omnes pari supplicio adfecti sibi videbantur. Rex absterfis, quas profuderat, lachrimis, bonum habere animū jubet; visuros urbes suas conjugesque: & castra inde duo ab urbe stadia communit. Graci excesserant vallo, deliberaturi quid potissimum à rege peterent: quumque aliis sedes in Asia rogare, aliis reverti domos placeret; Euthymon Cymæus ita locutus ad eos fertur. Hi qui modo ad opem petendam ex tenebris & carcere procedere erubuimus ut nunc est, supplicia (quorum nos pudeat magis an poenireat, incertum est) ostentare Græciæ velut lætum spectaculum cupimus. At ii optime miseries ferunt, qui abscondunt: nec ulla est tam familiaris infelicibus patria, quam solitudo, & status prioris oblivio. Nam qui multum in suorum misericordia ponunt; ignorant quam celeriter lachrimæ inarescant. Nemo fideliter diligit, quem fastidit. nam & calamitas querula est; & superba felici.

Qui abscondunt] Eodem recidit illud Findari Pythionic. 3. 146. —

τα μὲν γὰρ

Οὐ δύνασθαι τῆτοι κόσμῳ φέρειν,
'Αλλ' ἀγαθοί, τὰ καλὰ τρέψαντες ἔχουσιν.

Res adversas, inquit, nesciunt moderate ferre statim: at sciunt sapientes, quæ pulchra sunt foras & in publicum vertentes: abstrusis scil. tristioribus. Quo ingenio proponit nobis in politica prudentia Tacit. 1. 21. abstrusum, & tristissimam quoque maxime occultantem Tibe-

rium. & 3. 18. domestica mala tristitia operientem. Ita enim plane faciendum est in desperatis, aut cum nos credimus sufficere remedio. Alias enim gravissime peccatur cum Vitellio, apud eundem Hist. 3. 54 qui stulta dissimulatione remedia potius malorum, quam mala differebat. Freinsh.

Superba] Quæ moleste fert, obtundit se querelis miserorum: in quorum fortuna horret fragilitatis humanæ speculum, & designatur, occursum eorum tanquam sævo omine, interpolari suæ gaudia. Idem.

FF 3

Græci

felicitas. Ita suam quisque fortunam in consilio habet, quum de aliena deliberat: & nisi mutuo essemus miseri, olim alius alii potuissimus esse fastidio: Quid mirum est fortunatos semper parem quærere? Obsecro vos, olim vita defuncti, quæramus locum, in quo hæc semesa membra obruamus: ubi horribiles cicatrices cælet exilium. Grati prorsus conjugibus, quas juvenes duximus, revertemur! Liberi in flore & ætatis & rerum, adgnoscent & fratres ergastuli detrimenta? Et quanta pars nostri tot obire terras potest? procul Europa in ultima Orientis relegati, senes, debiles, majore membrorum parte mulctati, tolerabimus scilicet, quæ armatos & victores fatigaverunt. Conjuges deinde, quas captis fors & necessitas unicum solatium adplicuit, parvosque liberos, trahimus nobiscum, an relinquimus? cum his venientes nemo agnoscere volet. relinquemus ergo extemplo præsentia pignora, quum incertum sit, an visuri simus ea quæ petimus? Inter hos latendum est, qui nos miseros nosse cœperunt.

Hæc Euthymon. Contra Theætetus Atheniensis orsus

Grati] Reduximus veram lectionem ex MSS. nonnullis. Per ironiam autem hæc dicta aculeum habent: quod qui non receperunt iogratis, mutaverunt, ingratis. Idem.

Et fratres] Hanc & copulam in membranis non esse Modius notat: & videri sibi aliud omnino latens ulcus subesse. Recte suspicatus ille: nobis ipsum ulcus magis notum, quod & sanamus levi manu. scribemus: *Liberi in flore & ætatis & rerum patres agnoscant ergastuli detrimenta? Quod si copulam*

obteri non pateris. muta in ut: ut patres agnoscant. quomodo Vellei. 2, 10. At nunc si quis tanti habitet, vix ne senator agnoscat. Acidalius.

Præsentia] Male interpreteris. (si cum vulgatis *Præsentium* retineas) præsentium conjugum; frustra, præsentium nostrum. Omino *præsentia* scribendum. Voce *pignorum* conjuges hic simul & liberi veniunt: alibi nechtantum, sed necessarii quicunque.

Acidalius.

A Bar-

orsus est dicere. Neminem pium habitu corporis suos æstimaturum; utique sævitia hostis, non natura calamitosos. Dignum esse omni malo, qui erubesceret fortuita: tristem enim de mortalitate ferre sententiam, & desperare misericordiam, qui ipse alteri denegaturus sit. Deos, quod ipsi nunquam ausi optare forent, offerre patriam, conjuges, liberos, & quidquid homines vel vita æstimaunt, vel morte redimunt. Quin illi ex hoc carcere erumperent: alium domi esse cœli haustum; alium lucis adspectum: mores, sacra, linguæ commercium etiam à barbaris expeti; quæ ingenita ipsi omiffuri sint sua sponte, non ob aliud

A Barbaris expeti.] Hoc non intellexit Raderus, ut nuper ex vasis ejus commentariis didici. Egrege explicat Nicias apud Thucydidem 7, 11. *Quotquot ante pro Atheniensibus, quamvis non essetis, habebamini, & cum ob sermone peritiam, tum ob institutorum imitationem, tota Græcia summo in pretio erat.* Et Aristides rhetor in panathenaiico: *Tota vestram sapientiam & consuetudinem terra affectat, vestrumque sermonem toti hominum generi communem judicant.* Ita factum est ut per vos orbis totus in unum sermonem consenserit &c. Gronovius.

Ingenita.] Sic legendum videram, soceroque nunc meo ante hoc novennium Vormatia scripseram his verbis: *Ingenita hic legendum, non ingentia, ut civis liquere potest.* Postea & Acidalius in voce *ingentia*, quæ substituta fuerat germanæ, hæsisse deprehendi. & vero nuper Gronovius in eruditis ad socerum meum literis, indicato linguatum Hannielem voluisse, quæ in *Græcia nati*, vel qui ipsi in *Græcia nati*; subjecit: *Quis dubitabit hic Curtium*

scripsisse: quæ ingenita ipsi omiffuri? Quo minus verius sum suum Curtio tribuere. Notissima hæc phrasis, & usitata. Apuleii lib. 9. ingenita mihi curiositate recreabar. Rutilius Itiner. 1, 7.

Qui Romanorum procerum generosa propago

Ingenitum cumulant urbis honore decus.

Arnobius lib. 1. *Quisquamne est hominum &c. cui non sit ingenitum, non affixum, imo ipsi pene in genitalibus matris non impressum, non insitum, esse regem ac dominum, cæstorum quacumque sunt moderatorem? sic vetera & ingenita odia.* Seneca de benef. 5, 16. Justinian. Nov. 16. pr. de Thracum pugnacitate, & virtute. *Sunt enim ista ingenita & quasi patrio quadam jure huic regioni attributa.* Hoc ergo loco suadet Thezetetus, non esse deferenda patria & ingenita bona, cum etiam barbari, quibus nativa non sunt, ea summopere appetant. Ita noster supra 3, 6. *ingenitam Macedonibus erga reges suos venerationem dixit.* Est autem similis oppositio qualis apud Sallust. Jug. servi

liud tam calamitosū, quam quod illis carere coacti essent. Se certe rediturum ad penates & in patriam; tantoque beneficio regis usurum. si quos contubernii, liberorumque, quos servitus coegisset agnoscere, amor detineret; relinquerent, quibus nil patria carius est. *Pauci huius sententia fuere: ceteros consuetudo natura potentior vicit. Consenserunt, petendum esse à rege, ut aliquam ipsis adtribueret sedem. Centum ad hoc electi sunt: quos Alexander ratus, quod ipse præstare cogitabat, petituros, Jumenta, inquit, adsignari quæ vos veherent, & singulis vestrum mille denarium dari, jussi. Quum redieritis in Græciam, præstabo, nequis statum suum, si hæc calamitas absit, vestro credat esse meliorem. Illi obortis lacrimis terram intuebantur, nec aut erigere vultus,*

aut

are parati, injusta imperia dominorum non perferunt: vos, Quirites, imperio nati, æquo animo servitutem toleratis. Multo enim flagitiosius est deesse bonis, velut ipso successionis jure ad nos devolutis, quam alienis & aliunde petendis. Hinc Tertullian. apolog. cap. 6. graviter pulsât Romanos: Nunc religiosissimi legum & patrum institutorum protectores & cultores respondeant velim, de sua fide & honore & obsequio erga majorem consulta &c. Hinc in omnibus fere adhortationibus promptissimus locus est, à majorem virtutibus quosque excitandi. Freinsb.

Detineret] Vulgati quidam auctiores uno verbo, amor detineret; haberent, relinquerent. Vnde fortassis emendandum: si q. c. l. q. s. c. a. amor detineret, manerent: reliqui irent, quibus nil patria carius est, vel esset. Sed fortassis inquam; nec enim certo scio. Acidalius. Ego potius nihil mutem, si quos &c. amor

detineret, haberent: relinquerent, quibus patria &c. si qui amarent tantopere conjuges, liberos, haberent sibi, fruerentur: alii qui patriam præponerent, relinquerent serviles istas necessitudines. aut si relinquiendi verbum pro dimittere accipis, quædam divortii species fecit, ut habendi verbo usus, solenne illud tangeret: res tuas tibi habe.

Consuetudo] Gravissimum enim, ut Seneca vult, imperium est consuetudinis; eaque natura potentior, teste Curtio. Quo fit, ut ægre reprehendas, quod sinis consuescere, auctore Hieronymo in epist. ad Gaudentium. Facile enim cor humanum omnibus, quæ frequentat, adheret: eoque ipso consuetudo facit debitor, ut scribit Bernardus. sic incipit esse licitum, quod est publicum, secundum Cyprianum, & consuetum; quicquid est, semper præsumitur iustum, ut Jct placet.

Terram intuebantur] Ut solent, quos fortuna suæ penitet pudere. Sic apud Livium

aut loqui audebant : tandem rege tristitia causam exigente, Euthymon similia iis, quæ in consilio dixerat, respondit. Atque ille non fortuna solum eorum, sed etiam penitentia misertus ; terna millia denarium singulis dari iussit : dena vestes adjectæ sunt, & armenta cum pecoribus ac frumento data, ut coli se-rique adtributus iis ager posset.

CAP. VI.

Opulentissima Persèpoli direpta, interiorè Persidis regionem petit, ac Mardorum domat gentem.

Postero die convocatos duces copiarum docet, nullam infestiorè urbem Græcis esse quam regiam veterum Persidis regum. hinc illa immensa agmina infusa : hinc Darium prius ; deinde Xerxem Europæ impium intulisse bellum. excidio illius parentandum esse

Livium 45, 8. *Persæus terram intuens, distacitus flevis.*

Penitentia] Crediderat enim eos,

cum antea reditum in patriam mallet, nunc accuratiori fortis suæ contemplatione sententiam mutavisse. *Freinsh.*

Terna millia] Singulus 300. Philippæos. summa 120000. Philippæorum, sive 160000. florenorum. *Rad.*

Regiam] Regia in arce sita erat, quæ triplici muro cincta fuit, Diodoro teste. Horum primus immenso sumptu extructus erat, altitudine cubitorum xvi. exornatus pinnis. Secundus, fabrica priori assimilis, duplo altior erat. Tertijs ambitus figura erat quadrilata : ejus autem murus altitudinem habebat cubitorum lx, duro lapide, & ad perpetuitatem apposuissimè, ædifi-

catus. Latera singula æneas habebant portas, quibus valli ænei xx. cub. longitudine. Hi quidem ad percellendos spectantium animos, illæ ad firmitatem comparatæ. Quæ parte arx ad Orientem spectabat ; aberat ab ea xv jugeribus mons, qui Regius vocabatur, in quo erant sepulcra Regum. In eadem arce etiam erant Regiæ mansiones complures, extructæ sumptuose : & thesauri ad pecuniarum custodiam accommodare fabricari.

Parentandum] Sic & Strabo lib. 15, Speciosum hoc dictum, & inane, imo

ff 5

perni-

esse majoribus. *Iamque barbari, deserto oppido, quā quemque metus agebat, diffugerant; quum rex phalangem nil contatus inducit. Multas urbes, repletas opulentia regia, partim expugnaverāt, partim infidem acceperat: sed urbis huius divitiā vicere præterita. In hanc totius Persidis opes congegesserant barbari. aurum argentumque cumulatum erat: vestis ingens modus: supellex non ad usum modo, sed ad ostentationem luxus comparata. Itaque inter ipsos victores ferro dimicabatur. pro hoste erat, qui preciosiores occupaverat prædā: & quum omnia quæ repriebantur, capere non possent; jam res non occupabantur, sed aestimabantur. Lacerabant regias vestes,*

perniciosum fuisse, postmodum agnovit ipse Alexander mox 5, 7. & apud Plut. c. 69. Caterum neque mihi hoc prudenter ab Alexandro factum videri potest, neque ulla de veteribus Persis hac ratione altio sumpta fuisse. Arrian. 3, 4. Neque enim jam Persarum urbem excidebat, sed suam: ut prudenter de Sardibus captis Cyro respondisse Cræsum refert Herodot. 1, 88. Freinsh.

Oppido] In eo fuisse columnam eam æneam credit Freinshemius, nec im merito, in qua inscriptum fuerat juxta leges Cyri, quid singulis diebus in prandium cœnamque regis infumendum esset. Vide Polyæn. 4, 3. Admodum apposite huc transtulit Raderus, quod de Trojæ ruinis exclamaverat Poëta Æn. 2, 361.

Quis cladem illius noctis, quis funera fando

Explicit, aut possis lacrymis æquare dolorem!

Urbs antiqua ruit, multos dominata per annos.

Oper] Inter quas etiam fuisse dubitat Freinshemius statuas excellentium artificum, inductus loco Plin. 34, 8.

Harmodium & Aristogitonem tyrannicidius, quos à Xerxe Persarum rege captos viçta Perside Atheniensibus remisit Magnus Alexander. Sic & Carthaginenses utramque patriam suam captis statuis exornavisse, supra 4, 3. legimus. Nec tamen negat alibi quoque collocare eas statuas potuisse Xerxem, ut Sulis, Ecbaranis, Persagadis &c.

Ad usum] Ita Florus 1, 16. scribit fuisse Samnitium gentem aureis & argenteis armis, discolori veste, usque ad armatum armatam. & 3, 12. Romanos, Armenios & Britannos, ut non in usum, ita ad imperii speciem magna nomina acquisivisse.

Non occupabantur] Quod alias fieri solet in ejusmodi direptionibus, ut proxima quæque invadantur, metu ne cunctando amittatur opportunitas rapiendi, dum ceteri impigre quæ possunt sibi vindicant. At in tanta rerum copia, cum viderent plus esse prædæ, quam ut omnis asportari posset, elegerunt preciosa, dispereruntque ne frustra se vilibus sarcinis onerarent. Ita supra 3, 13. factum. Freinsh.

Filia

stes, ad se quisque partem trahentes: dolabris preciosa artis vasa cadebant: nihil neque intactum erat, nec integrum ferebatur; abrupta simulachrorum membra, ut quisque avellerat, trahebat. Neque avaritia solum, sed etiam crudelitas in capta urbe grassata est: auro argentoque onusti vilia captivorum corpora trucidabant; passimque obvii cadebantur, quos antea precium sui miserales fecerat. Multi ergo hostiū manus voluntaria morte occupaverunt; preciosissima vestium induti, è muris semetipsos cum conjugibus ac liberis in praeceps jactantes. Quidam ignes, quod paulopost facturus hostis videbatur, subjecerant adibus, ut cum suis vivi cremarentur. Tandem suis rex corporibus, & cultu seminarum abstinere jussit. Ingens pecunia captiva modus traditur, prope ut fidem excedat. ceterum aut de aliis quoque dubitamus, aut credimus, in hujus urbis gazae fuisse C & xx millia talenta: ad quae vehenda (namque

Vilia captiv.] Tacitus H. 3. 33. viles ad praedam, in ludibrium trahabant.

Precium [sui] Nec enim aliam ob causam miserebantur eorum victores, quam ut ex distractione corporum ittorum rem facerent. *Freinsh.*

Swic] Acidalius malebat *suos*: quod accusandi casu plerumque cum *jubere* verbo Latini usi sint, si infinitivum, ut loquantur, aliquem adderent. Sed defendit receptam lectionem Gronovius similibus exemplis Curtii 7, 1. *armigero lanceam ei dare jussit.* (qui tamen locush adhuc dubius est. & §. 1. Inst. de fideic. hered. *jussit consilium auctoritate suam interponere.*

Corporibus] Quibus? seminarumne tantum? at quanta haec inaequalitas, his non corpora tantum salva esse, sed &

cultum: viris ne vitam quidem? at illis certe abunde praestituisse putari poterat, si incolumitatem concessisset meliori sexui negatam. Credo voluisse abstineri corporibus in universum, praeterea seminarum cultu; ut ita cadibus finem imponeret, rapinis modum. Quamquam eum praecipue seminarum etiam pudicitiae consuluisse non infitior, in hanc laudem alias ambiciosum, ut supra 3, 12. Nam *captivis mulieribus cum ipse abstinuit, tum vim facientes punivit.* Plutarch. pr. de fortuna. *Idem.*

C & xx millia talenta] Eundem proflus numerum Diodorus 17, 71. expressit. quae sortem efficiunt septuagies bis millies centena millia. [imo septuagies bis millena millia, 71000000.] quibus

que ad usus belli secum portare decreverat) jumenta & camelos à Sufis & Babylone contrahi jussit. Accessere ad hanc pecunia summam captis Persagadis sex millia talentorum. Cyrus Persagadam urbem condide-

quibus si addas quinquaginta millia talenta Sufis exhausta, prodibunt centies bis millies centena millia. (imo bis & centies millena millia, 102000000.) hoc est, ut hodie vulgus loquitur, duo supra centum milliones: ut taceam prædam Babylone & Damasci captam. Addas licet & 6000. (talenta) ex Pasargadis, (quæ efficiunt Philippæorum 3600000. summam.) supra ex variis prædis posuimus centum & octo milliones. Sed hoc parum est ad prædam Cyri, quam devicta Asia reportavit, ut auctor Plinius 36, 1. nam argenti talentum 300000. exhaustit, quæ ter centies millies millena reddunt, hæc est, trecentos milliones. Raderus. Diodorus 16, 37. scribit, non deesse auctores, qui non minus sacrilegio Phocensium ex templo Delphico abreptum fuisse tradunt, quam Alexander in Persarum thesauris postea acquisivit. Non adfentior eruditissimo Viro, qui lib. 4. de Asse, non centum & viginxi millia talenta legit, refragante loquendi consuetudine doctorum, sed centum millia & viginxi talenta. Id quidem haud difficile largiar, talenta sic non recte dici. quomodo & Acidalius hic adnotat; & ipse Budæus sub fin. lib. 1. legendum monet talentum. Sed nostrum id potius reformandum erat, quam numerus iste tantopere minuendus, ut viginti talenta superent de viginti millibus. hic enim per millena talenta computate videmus Curtium, ut in immensa opulencia; ad quam indicandam præfatione opus sibi putavit, non itaque hic enumerasset singularia talenta, nec certe adjecisset viginti talenta centum millibus, nec plura quidem, ut arbitror. Freinsb. Centum & viginxi millia

talenta facere nostrorum aureorum, seu scutorum, seu coronatorum seu Philippæum (nam hæc vocabula promiscue hac in re usurpantur) septuagies bis millies centena millia, censet Raderus. Immo Freinshemius, septuagies bis millena millia, 72000000. Quibus si addas quinquaginta millia talentum Sufis excepta, fore centies bis millies centena millia, rursus Raderus. Iterumque Freinshemius, imo bis & centies millena millia, 102000000. De bique sex millibus talentum, quæ efficiunt 3600000. & apta sunt à Pasargadis, insuper adjectis, consiciunt summam positam centum & octo millionum, seu centies octies millenum millium Philippæum, ut alibi reddit Freinshemius. Sic illi. Sed & error calculi est, & summæ parum Latine pronuntiantur. Primam dicerent Romani, septingentis vicies centena millia: alteram millies & vicies centena millia. Quibus junctis si insuper addas tricies sexies centena millia, consiciunt Latine euntiata millies quinquagies sexies centena millia. 103600000: vulgo, centum & quinque milliones cum sexcentis millibus aureorum. Sic & quingenta millia talentum, quæ Cyrus devicta Asia reportasse testatur Plinius, aureorum nostrorum non trecenties millena millia, sed ter milies centena millia numerarent Romani; sive centies vicies millies septiescentum. Ita ad me Daventria rescriptit I. F. Gronovius.

Persagadis] Sic omnino tenui cum multis & bonis libris; quamquam alii præferant *Pasargadis*: quomodo nomen hoc scribi solitum à Græcis, indubitabili testimonio est Dionysius Alex. versu 1069. sicque reperitur apud Herod. 1.

condiderat, quam Alexandro praefectus ejus Gobares tradidit. Rex arcem Persopolis III millibus Macedonum praesidio relictis Nicarthidem tueri jubet: Tyridati quoque, qui gazam tradiderat, servatus est honos, quem apud Darium habuerat: magnaque exercitus parte & impedimenti ibi relictis, Parmenionem Craterumque praefecit. Ipse cum mille equitibus, peditumque expedita manu, interiorem Persidis regionem, sub ipsum Vergiliarum sidus petiit: multisque imbribus & prope intolerabili tempestate vexatus, procedere tamen, quo intenderat, perseveravit. Ventam erat ad iter perpetuis obsitum nivibus, quas frigoris vis gelu adstrinxerat. Locorum squalor & solitudines in via fatigatum militem terrebant,

rod. 1, 125. Arrian. 3.6. Strabon. 1.15. & Ptolemaeum. quamquam Stephano Πασαγιάδα sint geminato & quomodo & Solini nupera editio habet cap. 55. Plin. 6, 26. Passagardas appellat, proxime à vera lectione. Appian. in Michridat. Passagardas. Verum enim urbis nomen esse Passagada facile credent, qui Hebraicam linguam à primo saltem limine salutarunt: viam praeluciente etymo. nam Persarum castra significat, Diodorus ex Anaximene apud Stephanum, & Eustath. ad Dionys. vers. 1069. scribunt. adsignata etiam causa, quod bello Cyri contra Astyagem, ibi Persarum castra fuissent. quod & Strabo lib. 15. confirmat. Ita Castrorum nomen multis civitatibus fuisse, supra ad 4, 7. dictum, quibus adde Characem Spasinis, apud Plin. 6, 27. Persagada igitur, vel Passagada, levi, nec Hebraeis etiam inusitata, literarum transpositione, in Passagada transit: quomodo Ciliciae urbs, quae Marcellino 14, 25. ab auctoris nomine

Anaxarbus est, in Anaxarum mutatur cum alibi, tum in Hist. Hierosol. Willemi Tyrensis 3, 18. Idem.

Arcem] Quam describit Diodorus 17, 71. & nos in pr. hujus capitis delineavimus.

Vergiliarum] Curtius hic de occasu Pleiadum seu Vergiliarum intelligendus: nam quando Sol cum Scorpione ascendit, Taurus cum Plejadi bus suis & Sucus descendit, & hyemem inchoat: est enim Taurus Scorpioni oppositus. Plinius 2, 47. Vergiliarum occasus hyemem inchoat, quod tempus in III. Idus Novembris incidere consuevit. Et cum Curtio mire facit haec explanatio Vergiliarum occidentium. Quae enim hic ab Alexandro gesta narrantur, per hyemem facta sequentia mox verba testantur: multisque imbribus &c. Raderus. Sic intelligendus geminus Livii locus 21, 35. Fessio radio tot malorum, nivis etiam casus, occidente jam sidere Vergiliarum, ingentem terrorem adjecit. Per omnia nive oppleta &c. Dola-

terrebant, humanarum rerum terminos se videre credentem. Omnia vasta atque sine ullo humani cultus vestigio adsoniti intuebantur; & antequam lux quoque & cœlum ipsos deficerent reverti jubebunt. Rex castigare territos supersedit: ceterum ipse equo desiliit, pedesque per nivem & concretam glaciem ingredi cœpit. erubuerunt non sequi, primum amici, deinde copiarum duces; ad ultimum milites. Primusque rex dolabra glaciem perfringens iter sibi fecit: exemplum regis ceteri imitati sunt. Tandem propemodum in vias sylvas emensi, humani cultus rara vestigia & passim errantes pecorum greges reperere: & incolæ, qui sparsis tuguriis habitabant, quum se callibus in viis septos esse credidissent, ut conspexere hostium agmen; interfectis, qui comitari fugientes non poterant; devios montes, & obsitos nivibus petiverunt. Inde per colloquia captivorum paulatim feritate mitigata tradidere se regi. nec in deditos gravius consultum. Vastatis deinde agris Persidis, vicisque compluribus redactis in potestatem; ventum est in Mardorum gentem bellicosissimam, & multum à ceteris

Dolabra] Hæc distincta à Securi, licet forma sit securis, sed unica & simplicis acie, parte altera in mucronem acuminata, quæ serviebat maxime muris deruendis, ut Securis vallo & lignis excidendis. Eo sensu Corbulo dicebat, *Hostem dolabra vincendum esse*, id est opere & munitionibus, *Lipsum*.

Mardorum] Recte viderunt viri eruditi pugnam inter hunc locum, & alium infra 6. 5. ubi tradit Alexandrum tum primum invasisse Mardos. eaque in re assertorem habet Arrianum 3, 5. & Diodor. 17, 77. præsentis autem ex-

peditionis neminem, quod sciam, habet testem. Nec placet, cum Radero, conjectura Glareani, qui alteribi censet legendum *Margi*, cum Margiana longe diversa fuerit à Mardorum terra, situ cultuque, & incolarum moribus. Neque tamen accedo Radero, qui conciliandis his locis ait videri sibi duplices fuisse Mardos, cognomines voce, sed terris longe inter se diremptos: quod nimirum Suidas, ubi de Mardis agit, duabus sectionibus, utriusque nomen præmittit: *Mardi Gens tota latrociniis dedita* &c. & iterum *Mardi Gens*

ceteris Persis cultu vita abhorrentem. Specus in montibus fodiunt, in quos seque ac conjuges & liberos condunt: pecorum, aut ferarum carne vescuntur. Ne feminis quidem pro natura habitu molliora ingenia sunt: comae prominent hirtae: vestis super genua est: funda vinciunt frontem; hoc & ornamentum capitis & telum est. Sed hanc quoque gentem idem fortuna impetus domuit. Itaque trigesimo die, posteaquam à Persepoli profectus erat, eodem rediit. Dona deinde amicis ceterisque pro cuiusque merito dedit. propemodum omnia, quae in ea urbe ceperat, distributa.

CAP.

Gens hominum multitudine abundans &c. Sed hoc videlicet indicio est, à diversis auctoribus, sed de una eademque gente, hæc hausisse Suidam, quod vel sexcentis aliis ipsius exemplis certissime affirmare promptum esset. sic statim sequente pagina, ubi de Marino, idem facit: quo loco qui duos Marinos vellet comminisci valde falleretur. Nondum ergo defensus est Curtius: nec ego sane reperio quod pro hoc loco adferam: nisi forte per incuriam uno tempore gesta divisit, diversos auctores sequutus. Potest etiam dici, Mardos devictos postea rebellasse, eaque ratione de novo vinci debuisse. Hoc aliquo modo probatur ex cap. seq. nuper subactis quos vicerat, novumque imperium assernantibus, &c. Blanck.

Pecorum carne] Intellige, tantum: non cum pane, ut aratores populi. sic majores nostros victurasse retulit Cæsar de bel. Gall. 6. 22. Sic Polyb. 2, 17. Gallis tribuit τὸ κρεῖναι καὶ τὸν, carnibus vesci. tanquam proprium morem: quamquam etiam agriculturæ non expertes ibi faciat, quod mitioribus po-

pulis adeo barbarum visum, ut propemodum fame se premi putarent, in quantalibet carniū copia, si deesset panis. Xenophon *Ἀναξάρ.* lib. 1. *Iam frumentum milites descereat &c. quamobrem se carnibus milites sustentabant.* Tacit. 14, 24. *Ipsæ exercitusque, ut nullis ex prælio damnis, ita per inopiam & labores satiescebant, carne pecudum propulsare famem adacti.* Freinsh.

Funda] Strabo l. 3. de Balearibus, *Tres fundas circa caput habent, unam longioribus habenis, ad longiores jactus; alteram brevibus, ad breviores; tertiam mediis, ad medios.* De discrimine & causa, bene & vere: ambigo an de posito. & an non melius Diod. 5, 18. qui disponit *unam circa caput, alteram circa ventrem, tertiam in ipsa manu?* Commodius hoc videatur, aptiusque. Et de capite, non novum: cum etiam Mardis, genti Persicæ, simile Curtius scribat factitatum. *Funda vinciunt frontem.* Sed funda, non fundis: & vidi imaginem in columna veteri Antonini, in qua Balearis capite, & ventre, & humeris eam gestat. *Lipsum.*

De die

C A P. VII.

Alexander in convivio, à Thai de aliisque
castrensibus scortis impulsus, Persarum regiam
incendit : deinde persequi Darium statuit.

*Eterum ingentia animi bona; illam indo-
lem, qua omnes reges antecessit; illam in
subeundis periculis constantiam; in rebus
moliendis efficiendisque velocitatem; in
deditis fidem; in captivis clementiam; in voluptati-
bus permissis quoque & usitatis temperantiam; haud
tolerabili vini cupiditate sædavit. Hoste & amulo re-
gni reparante tum quum maxime bellum; nuper sub-
actis, quos vicerat, novumque imperium aspernan-
tibus; de die inibat convivia, quibus femina intere-
rant :*

Die] De die convivia, sunt tem-
pestiva : quæ nimirum, ut longius
luxui atque voluptatibus ocium esset,
temporarius inibantur. De his prolixè
Lipsius ad Annal. xiv. Taciti, Excursu
A. Ceterù, ut de tempestivis conviviis
protinus adsentior magno Lipsio; sic est,
quod de intempestivis dubitem. sunt
enim quæ suadent non opponi tempe-
stivis, ut quomodo illa de die fuerint
inita, sic hæc noctu : sed intempestiva
capiamus, quæ temporibus, hoc est,
rerum publicarum privatarumque sta-
tui non conveniunt. Atque hoc ma-
lunt ipsa duo exempla ex tribus quæ
adducit Lipsius, Caligula apud Suet.
cap. 45. *Senatum populumque objurga-
vit editto, quod Casare præliante intem-
pestiva convivia &c. celebrarent.* Quid
enim ? non objurgasset, si tempestiva
celebravissent ? Audis quo sensu in-
tempestiva vocet, nimirum tempori
non congruentia Casare præliante; ergo

& ceteras voluptates jungit; circum &
ibeatra, & amonios secessus. Sic & Cur-
tius 6, 2. *intempestiva convivia* objicit
Alexandro, quia rebus gerendis, quæ
tum urgebant, impedimento futura.
Eodem certe loco statim repetit hæc
vocem, additis aliis, quæ Lipsianam
interpretationem minime omnium
patiuntur : ait enim *quum intempestiva
convivia dies pariter noctesque consume-
ret.* Vides ergo intempestiva convivia
tam diei tribui, quæ alia significatione
proprie *tempestiva* dicuntur, quam
etiam nocti. Freinsh.

Femina] Quod turpe Græcis habi-
tum, ex Æmilii Probi exordio disce :
*Quem enim, ait, Romanorum pudet ux-
orem ducere in convivium? &c. quod mul-
to sit aliter in Græcia. nam neque in con-
vivium adhibetur, nisi propinquorum &c.*
Apu'd Babylonios id in usu fuisse, su-
pra vidimus. Quos imitari cum vo-
luisent Persæ ad Macedonum regem
Amyn-

rant: non quidem quas violari nefas esset; quippe pellices licentius quam decebat cum armato vivere adfuerat. Ex his una Thais, & ipsa temulenta, maximam apud omnes Græcorum initurum gratiam adfirmat, si regiam Persarum iussisset incendi. expectare hoc eos, quorum urbes barbari deleissent. Ebrio scorto de tanta re ferente sententiam, unus & alter, & ipsi mero onerati, adsentiunt. rex quoque fuit avidior, quam patientior: Quin igitur ulciscimur Græciam, & urbi faces subdimus? Omnes incaluerant mero: itaq; surgunt temulenti ad incendendam urbem, cui armati pepercerant. Primus rex ignem regia iniecit; tum convivæ & ministri, pelliceque. Multa cedro adificata erat regia: qua celeriter igne

conce-

Amyntam missi, debitum petulantis suæ præmium reculerunt, sicut Alexandri interfecisti. Vide Iustip. 7, 3. Nec enim, ut illi fingebant, Persicum eum fuisse morem, ostendit eo loco Bernæcerus. In qua historia Herod. 5, 18. etiam sic introducit loquentem: Nobis, Perse, ista consuetudo non est, sed viris à feminis semovendi. Verum Curtius innuit Alexandrum Babylonica convivio jam celebrare coepisse. Id Verri patrique ejus objicit Cicero Verr. 3, 68. qui in patria luxurie sic vixerit, ut nullum unquam pudicum, neque sobrium convivium videris. Hujusmodi convivio etiam Augusto cordi fuisse ex ejus vita apud Sueton. cap. 69. constat. Idem.

Subdimus] Veram lectionem arbitror Pal. 1. *subicimus* pro *subjicimus*: quomodo in Cursianis codd. perpetuo scribi monuerunt, qui eos inspererunt. *Freinsh.* Non dubito, quin verbum *fuit* ab inepto homine fuerit insertum, & Curtius scripserit: *Rex quoque avidior quam patientior: quin igitur ulciscimur Græciam, & urbi faces sub-*

dimus. In quibus auctor intelligi voluit per artem omissum, *inquit.* Quo nihil frequentius in narrando. Nec video, quare veram lectionem *subjicimus*, quod in uno est codice, potius quam *subdimus* arbitretur Freinshemius. Certe & lib. vi. est, *suisque primum sarcinis face subdita.* Ita ad me Davenantia rescriptit. J. F. Gronov.

Pepercerant] Sic est. nec te moveat quod supra 1, 6. legis: *excidio illius parentandum esse majoribus.* Non enim eum statim illud sequutum vult intelligi Curtius. Cujus hæc verba esse potius arbitror, quam Alexandri: qui forte nihil in eum sensum dixit; aut si dixit, fuit id accendendis militum animis, ad contemnenda pericula, quæ in oppugnatione urbis haud immerito suspicari poterant esse subeunda. Sed neque supra 5, 6. ubi dicit Persas ipsos ædibus suis ignem subjecisse, statim intelligendum est totam urbem periculis. Idem.

Cedro] *Quæ non sentis caviem nec vestustatem,* Plinio 16, 40. teste, proinda

ribus, in quorum specus fretum immissum est. Ac ne longa quidem aetate, quae extiduum ejus sequuta est, resurrexit. Alias urbes habuere Macedonum reges, quas nunc habent Parthi. Hujus vestigium non inveniretur, nisi Araxes amnis ostenderet. haud procul mœnibus fluxerat. inde urbem fuisse xx stadiis distantem, credunt magis quam sciunt accola. Pudebat Macedones tam præclaram urbem à comessabundo rege deletam esse. Itaque res in serium versa est; & imperaverunt sibi, ut crederent, illo potissimum modo fuisse delendam. Ipsum, ut primum gravata ebrietate mentem quies reddidit, pœnituisse constat, & dixisse; majores pœnas Persas Græcis daturus

hic enim potius, quam Stasicles) in Alexandri imaginem redigere vellet, ita regem ei respondisse fingit Plutarc. de fort. Alex. 2, 6. Tutamen, Atho montem intactum relinque. Satis est enim esse monumentum petulantiae quam unus in enim rex (Xerxes videlicet) exercuerit. Freinsh.

Longa aetate] Quadringentorum circiter annorum ad Curtium.

Resurrexit] Maccab. 1, 6. urbs ista vocatur *Elymais*, quomodo & apud Josephum 12, 13. nisi forte perinde est, & *Elymais* idem quod *Persepolis*, ab *Elam*, qua voce Persis significabatur. Utur sit, sane permagna apud me in talibus est auctoritas Curtii, quem ex historia nihil temere adfirmare video. & vero eum latuisset instauratio tam præclaræ urbis, si qua interim fuisset subsequuta; haud sane arbitrer. Itaque si qua postea hoc nomine urbs fuit, vocabulum potius idem, quam idem solum habuisse crediderim. Nec enim adsentiar Sansovino, qui eam urbem alio nomine adhuc scribit esse caput Persiæ. sic enim lib. 6. *Idem*.

Macedonum] Divinabam, *Mædonum*. ut scilicet simul intelligantur & Persæ. Sic mox de *Ecbatani capite Media*: *Urbem hanc nunc tenent Parthi*. Et sane juvare quæras, cur hoc loco, ubi de Persepoli sermo est, mentionem faciat urbium, quæ Macedones tenuerint. Si tamen *Macedonum* retineas; intelliges de successoribus Alexandri, non quæ Macedoniam, sed qui has terras tulerunt, usque ad Arsacis tempora. hoc est, de Nicanore Seleuco. Antiocho Seleuci, Seleuco Antiochi, à quo defecere Parthi. *Idem*.

Vestigium] Sic de Veiiis Florus 1, 12. *Hoc tunc Veientes fuerunt: nunc fuisse quis meminit? quæ reliquia? quidve vestigium? Laborat annalium fides, ut Veios fuisse credamus*. Sic Carthaginiis solo aratrum inductum esse à Modestino in l. 21. quib. modis usus fr. amitt. dicimus. Josephus de bel. Jud. 7, 1. *ambitum civitatis* (Hierosol.) ita comp. planavere diruentes, ut qui ad eam accessissent, habitam aliquando esse vix crederent.

daturos fuisse, si ipsum in folio regiaque Xerxis respicere coacti essent. *Postero die Lycii itineris, quo Persidem intraverat, duci, xxx talenta dono dedit. Hinc in regionem Media transit. ubi supplementum novorum militum à Cilicia occurrit. peditum erant quinque millia, equites mille: utrisque Plato Atheniensis praeerat. his copiis auctus, Darium persequi statuit.*

C A P. VIII.

Darii, suos ad pugnam hortantis, oratio:

Nlle jam Ecbatana pervenerat caput Mediae. urbem hanc nunc tenent Parthi, eaque aetiva agentibus sedes est. Adire deinde Baëtra decreverat: sed veritus ne celeritate

Ecbatana Herod. 1. 98. Deioeces igitur imperio potius, Medos compulsi ut unum oppidum condere: ut hoc uno communito exornatoque aliorum non ita magnam curam haberent. Obsequentibus quoque hac in re Medis, mania constituit ampla simul & valida, qua nunc Ecbatana appellatur &c. Plin. 6. 14. contra: Ecbatana caput Mediae Seleucus condidit. Ego interpretor prius diruta, postea à Seleuco instaurata. neque dubitandum. Alii Dario Hystaspis F. attribuant. Est & aliud oppidum in Syria huic amplissimae civitati cognomine. Herod. 3. 62. *Εἰς δὲ τὴν Ἰερουσαλὴμ*. Est autem nomen compositum. prius membrum monosyllabum est. nomen fortasse proprium. Nam id asserere meum non est. Alterum constanter asserimus Chaldaicum esse, & palatinum, sive regiam significare. *בֵּית בֶּתְחַן* Bethan. aut Baithan. Unde & illa urbs sine priore membro di-

citur *בֵּית חַן*, vel *בֵּית חַנַּן*, auctore Stephano. *בֵּית חַנַּן* bis legitur apud Isidorum Characenum. Demetrius apud Stephan. *Agbatana* duplicia sunt, alia quidem Mediae, alia vero Syriae. Diversitas prioris membri *ΑΓ-Βῆτανα*, & *ΕΓ-Βῆτανα*, satis ostendit vocem esse compositam. Scaliger ad Num. Euseb. mcccix. ubi *Deioeces Ecbatanam condidit*. Diodor. 2. 13. antiquiorem eam urbem facit Semiramide, & propterea multo magis Deioeco. Historia Judith. cap. 1. quendam *Arphaxad* ejus conditorem tradit. Ceterum pro Ecbatana in Curtianis Codd. aliquot locis scriptum est *Batana* & *Batava*. ut non immerito dubites sic scripsisse Curtium: quando & in aliis auctoribus ita reperiri ex Scaligeri verbis didicimus, eoque modo apud Nonium in *Cercure* ex Lucillio scriptum fuisse tradit Bap. Pius An-

notat.

tate Alexandri occuparetur; consilium iterque mutavit. Aberat ab eo Alexander stadia MD: sed jam nullum intervallum adversus celeritatem ejus satis longum videbatur. Itaque prælio magis, quam fuga se preparabat. xxx millia peditum sequebantur. in quibus Gracorum erant quatuor millia, fide erga regem ad ultimum invicta. funditorum quoque & sagittariorum manus quatuor millia expleverat. præter hos IIII millia & CCC equites erant, maxime Bactrianorum. Bessus præerat, Bactriana urbis regionisque præfectus. Cum hoc agmine Darius paulum declinavit via militari, jussu præcedere lixis impedimentorum custodibus. Consilio deinde advocato;

Si me

notat. postea. sylloge 3. c. 130. Bathanem & Babylonem ibi. quamquam ibi rescribendum omnibus etiam Curtianis locis putaveris Ecbatana vel Ecbatanum.

Præter hæc] Plures MSS. *Urbs hæc*: manifesto indicio nihil horum esse à Curtio.

Æstiva agentibus] Alii *gentibus*: omnis quæ sequuntur, *sedes est*. pro quo Rader. *mallet regibus*; Acidal. *genti*. sed rectum est *agentibus*, ut intelligantur Parthi, non quilibet, sed reges. Ceterum æstiva ibi habuere, quia Ecbatana Aquiloni obversa, per æstatem frigent, cum in Asia passim vapor solis omnia accendat. Athenæus 12, 2. *Persarum reges susus hyemabant, æstivabant in Ecbatanis, in Persæpali per autumnum morati, Babylone vero anni reliqua parte*. Parthorum etiam reges per traducunt Rhægiæ, hyemant Babylone, in Hecatompylie, quod ex anno superest, transgunt. Hic itaque Rhægas pro Ecbatanis nominat.

Stadia M. D.] Quadraginta septem (stadiis minus quatuor) miliaria Germanica, Italica centum & octoginta septem, eoque amplius.

Triginta millia] Mihi fide hic dignior Arrian. 3, 4. Dâtrium ab Ecbatanis fugisse, cum exercitu equitum trium millium, peditum sex millium.

Funditorum] Peculiaris ista manus, non comprehensa numero 30000. superiorum. levis nimirum hæc armatura. Adde infra ad 5, 12. *Freinsh.*

Impedimentorum] Alii *impedimentorumque*: quod scilicet lixis ea nolent committi: sed nihil mutandum puto. Hi enim jumentorum, curruum &c. custodes, rectoresque erant, nec tamen obstabant, quin ubi res posceret, extra ordinem militare præsidium adderetur. *Idem.*

Consilio] Ne te fallat Vir Doctus in Hist. Fori Rom. 3, 13. qui putat fuisse hic gregarios simul cum illustribus convocatos. Certe enim non fuerunt, non hoc ex sua majestate duxisset Darius: Et ut hoc parum validum arbitreris, ipsam historiam inspicere, nullam de cujusquam gregarii admixtione suspicionem ibi reperies, nisi id unum quod sequitur: *ex multis millibus &c.* sed ea oratio etiam sibi constat, si ad duos præsentem, quamquam absentibus eorum

G g 3.

Si me cum ignavis, *inquit*, & pluris qualemcumque vitam honesta morte æstimantibus, fortuna junxisset; tacerem potius, quam frustra verba consumerem. Sed majore quam vellem, documento, & virtutem vestram, & fidem expertus; magis etiam conniti debeo, ut dignus talibus amicis sim, quam dubitare an vestri similes adhuc sitis. Ex tot millibus, quæ sub imperio fuerunt meo, bis me victum, bis fugientem persequuti estis. Fides vestra & constantia, ut regem me esse credam, facit. Proditores & transfugæ in urbibus meis regnant: non hercule qui tanto honore digni habeantur, sed ut præmiis eorum vestri sollicitentur animi. meam tamen fortunam quam victoris maluistis sequi; dignissimi quibus, si ego non possim, dii pro me gratiam referant. & me hercule referent. Nulla erit tam surda posteritas, nulla tam ingrata fama; quæ non in cœlum vos debitis laudibus serat. Itaque etiamsi consilium fugæ, à qua multum abhorret animus, agitaſsem; vestra tamen virtute fretus obviam iſſem hosti. Quousque enim in regno exsulabo, & per fines imperii mei fugiam.

rum copiis, referatur. Sane fraudi fuit Erudito Viro lectio alia & deterior quorundam cœdicum: *Concilio*, quod, ut ibidem ille ostendit, *ad plebecula temere coacta turbam fere refertur*. Scio tamen sæpe confundi, seu quod promiscue usurpari solita essent, sive proclivis unius literæ error multis in locis observatum ab auctore discrimen sustulit. *Idem*.

Etiam] Vide legendum ne, *id jam*. Acidalius.

Non hercule] Nam proditores etiam, sic quos anteposuit, *invisi sunt*. Tac. 1, 58.

In regno] Eadem fortuna Mithridatis fuit, eadem Jugurthæ: quem Florus 3, 1. *finium suorum regni que fugitivum venuste appellat*, quomodo fere Cyprianus lib. 4. de idol. vanit. Judæos *soli & cæli sui profugos*. Quo loco male distinguitur. *Dispersi & vagabundi vagantur soli. Et cæli sui profugi per hospitia aliena jactantur*.

Firm

fugiam externum & advenam regem? quum liceat experto belli fortunam, aut reparare quæ amisi; aut honesta morte defungi. Nisi forte satius est, exspectare victoris arbitrium, & Mazæi & Mithrenis exemplo precarium accipere regnum nationis unius. ut jam malit ille gloriæ suæ, quam iræ obsequi. Nec dii siverint, ut hoc decus mei capitis aut demere mihi quisquam aut condonare possit: nec hoc imperium vivus amittam; idemque erit regni mei, qui & spiritus finis. Si hic animus, si hæc lex; nulli non parta libertas est: nemo è vobis fastidium Macedonum, nemo vultum superbum ferre cogetur. Sua cuique dextra aut ultionem tot malorum pariet, aut finem. Equidem quam versabilis fortuna sit, documentum ipse sum. nec immerito mitiores vices ejus exspecto. Sed si iusta ac pia bella dii averfantur; fortibus tamen viris licebit honeste mori. Per ego vos decora majorum, qui totius Orientis regna cum memorabili laude tenuerunt; per illos viros, quibus stipendium Macedonia quondam tulit; per tot navium classes in Græciam missas, per tot trophæa regum oro & obtestor, ut nobilitate vestra gentisque dignos spiritus capiat: ut eadem

Vivus] Sic apud Sueton. cap. 42. Nero querebatur se inaudita & incognita pati, qui imperium suum vivus amitteret. Id enim nondum acciderat Romæ: qui enim id tenuerant, non nisi cum spiritu posuerunt, excepto Sylla qui sponte abdicavit. reliquis cordi fuit, quam apud Liv. 24, 22, marito Demarata sepe ingerit, Dionysii ty-

ranni vox: qua pedibus tractum, non infidentem equo, relinquere tyrannidem dixerit debere. quod quidem aliter alii referunt. *Freinsh.*

Gentisque] Cujus autem gentis nobilitatem laudat Darius? An Persarum? atqui illos notaverat voce vestra. an Macedonum? at quid de horum nobilitate & fortitudine sentiat, cum in

dem constantia animorum, qua præterita tolerastis, experiamini quidquid deinde fors tulerit. Me certe in perpetuum aut victoria egregia nobilitabit; aut pugna.

C A P. IX.

Variæ Magnatum sententiæ, ac tumultus, ob Nabarzanis, qui cum Besso proditionis societatem inierat, consilium.

ITEM *Æc dicente Dario, præsentis periculi species omnium simul corda animosque horrore perstrinxerat, nec aut consilium suppetebat, aut vox; quum Artabazus, vetustissimus amicorum, quem hospitem fuisse Philippi sæpe diximus, Nos vero, inquit, preciosissima vestium*

alis orationibus, tum in præcedentibus verbis satis docuit Lego indubitato: *nobilitate vestra gestisque.* Ilocrates ad Philippum: *μεγαλήν τὴν δόξαν καὶ πρῆξιμον καὶ σὺ καὶ τοῖς ἀσπασίοις καὶ τοῖς ὑφ' ἡμῶν πεπραγμένοις.* magnam gloriam decentem & te & majores tuos, resque à vobis gestas. Gronovius. Ita supra 3, 7. Sisinem Nabarzanis stimulat, ut dignum aliquid nobilitate ac moribus suis ederet. Ceterum si quis malit retinere gentisque, habet quo defendat. *nobilitate vestra, gentisque.* hoc est, qua privatim quisque ob genus aut facta pollet, quaque gens universa ob imperii magnitudinem atque diu-

turnitatem celebris est. Hac forma legimus aliquoties in hoc auctore, *se nobemque dedere*, cum tamen incolis deditis, urbs utique dedita intelligeretur. item *se gentemque*; ut non solum princeps gentis suo nomine se dedisse putetur, sed, & se, & simul totam gentem in fidem victoris tradere. Præsertim autem in illa exhortatione magnam vim habet utriusque argumenti conjunctio, ut non à privata tantum virtute, sed & gentis gloria quisque stimuletur. Sic apud Senec. *sualor. a. Trecenti sumus: sed viri; sed armati; sed Lacones.* Ita Livius conjungit *viros & Romanos.*

Sæpe diximus] Ait sæpe dixisse: nec vel semel invenio in hoc & superioribus libris, quos habemus. in amissis primo & secundo an usquam meminerit quis scire potest? Credere tamen

id liceat: at sæpe ibi fecisse, non hoc etiam licet. Igitur, si cui ita videatur, in locum τῷ *sæpe*, reponam *supra*, quod respiciat ad priores duos, aut alterum eorum, & magis secundum, in quo conji-

stium induti, armisque quanto maximo cultu. possumus adornati, regem in aciem sequemur: ea quidem mente, victoriam ut speremus; mortem non recusemus. *Ad sensu excepere ceteri hanc vocem. Sed Nabarzanes, qui in eodem consilio erat cum Besso, inauditi antea facinoris societate inita, regem suum per milites, quibus ambo praeerant, comprehendere & vincere decreverant: ea mente, ut si Alexander ipsos insequutus foret, traditore rege vivo, inirent gratiam victoris, magni profecto cepisse Darium aestimaturi; sin autem eum effugere potuissent, interfecto Dario, regnum sibi occuparent, bellumque renovarent. Hoc parricidium cum diu voluissent, Nabarzanes aditum nefariae spei praeprans; Scio, me, inquit, sententiam esse dicturum prima specie*

cie

conjicere possumus locum fuisse potius ei mentioni. Si minus aliis hoc videtur, ac illos delere penitus jubebo. Infra 6, 5. Scio idem dici. *Acidalius.* Non tamen impossibile est, duobus istis libris crebram hujus hominis factam fuisse mentionem. erat enim occasio narrandi, quo tempore quave causa patria pulsus Philippum adjuverit, quaeque interim dum ibi esset egerit, quomodo deinde redierit. Consentaneum enim est, Curtium utique primo libro de praedecessoribus Darii, deque Alexandri patre Philippo, nonnulla, & utique extrema tradidisse, ut ad sequentis historiae planiorem intellectum necessarier narrationes praestruerentur. *Freinsb.*

Preciosissima vestium Xenophonitis *ἀνὰ* lib. 3. locus huic valde est similis: postquam enim recitasset ultima verba ex oratione Cleonoris; *ubi fortissimis animis dimicaverimus, quicquid diu visum fuerit, seramus.* subicit:

Hinc Xenophon surgit, quam degantissime potuit, ad pugnam ornatus. Existimabas enim, si dii victoriam largirentur, pulcherrimum ornatum victoriae convenire: sin moriendum esset, elegantissimo se dignum cultu judicabat, quo ornatus diem in terra extremam clauderet. Sic & M. Curtium equo quam poterat maxime exornato insidentem armatum se in speciem immisisse, Livius 7, 6. tradit. De Cleopatra ad Flor. 4, 11. diximus. Mos exinde fluxit, quod hominum alii crederent ista sibi apud inferos profutura, (unde apud multos barbaros ea quae vivis acceptissima erant, in rogum, aut sepulchrum immittuntur) aut per invidiam secum asportarent quae possent, ne inimici iis potirentur. Idem.

Inauditi antea facinoris Simpliciter indicat, istam perfidiam ante ea tempora nunquam in Persia fuisse auditam, apud quos semper regum extrema majestas, ut infra 5, 10. dicit, fuerat.

cie haudquaquam auribus tuis gratam. Sed medici quoque graviores morbos asperis remediis curant; & gubernator, ubi naufragium timet, jactura, quidquid servari potest, redimit. Ego tamen, non ut damnum quidem facias, suadeo; sed ut te, ac regnum tuum, salubri ratione conserves. Diis adversis bellum inimus; & pertinax fortuna Persas urgere non desinit. novis initiis & ominibus opus est. Auspiciū & imperium alii trade interim, qui tamdiu rex adpelletur, donec Asia decedat hostis; victor deinde regnum tibi reddat. Hoc autem brevi futurum ratio promittit. Bactra intacta sunt: Indi & Sagæ in tua potestate: tot populi, tot exercitus tot equitum peditumque millia ad renovandum bellum vires paratas habent. ut major belli moles superfit, quam exhausta sit. Quid ruimus belluarum ritu in perniciem non necessariam? Fortium virorum est, magis mortem

Medici] Plutarch. apophth. de Scipione: Bonum imperatorem itidem, ut medicum, ad malum curandum ultimo demum loco ferrum adhibere. Tacit. 3, 54. ne corporis quidem morbos, veteres, & diu anticos, nisi per dura & aspera cōtereas.

Gubernator] Cyrillus, in cap. 16. c. 1. quæst. 7. Sicut ii qui mare navigant, tempestate urgente, navique periculante anxiiati, quædam exonerant, ut cetera salva permaneant: ita & nos cum non habemus salvandorum omnium negotiorum penitus certitudinem, despiciamus ex eis quædam, ne ceterorum patiamur dispendia. Ex hac causa orta est Lex Rhodia de jactu, cujus adhuc in Digestis nonnulla superant vestigia.

Fortium] Hæc illa sunt, quibus ju-

gulare Stoicos adversa omnis manus solet: pro quibus scutum habeo equidem quod opponam, nisi religio me veter. In hanc mentem igitur & Lucan. 7, 105.

—— fortissimus ille est,

Qui promptus metienda pati, si cominus insent,

Et disferre potest. ———

Ille virgo apud Statium:

Non est, ut putas, virtus, pater,

Timere vitam: sed malis ingentibus

Obflare, nec si vertere, ac retro dare.

Cæsar. de bel. Gal. 7, 77. Animi est ista mollietas, non virtus. inopiam paulisper ferre non posse. Qui se ultro mortis offerant facilius reperiuntur, quam qui dolorem patienter ferant. Curtius: Fortium &c. Biberunt omnes è paterna Aristotelis. Cujus

mortem contemnere; quam odisse vitam. Sæpe
tædio laboris ad vilitatem sui compelluntur igna-
vi: At virtus nihil inexpertum omittit. Itaque ul-
timum omnium mors est; ad quam non pigre ire
satis est. Proinde si Bactra, quod tutissimum re-
ceptaculum est, petimus; præfectum regionis

ejus,

jus hoc scitum in Ethicis 3, 7. *mori autem fugienda paupertatis, aut amoris, aut molestiæ causa, id vero non est animi vilis, sed potius vilis & ignavi.* Lipsius ad ista Taciti H. 2, 46. *Majore animo tolerari adversa, quam relinqui.* Quo loco defensus videtur *αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ἐπὶ τῷ*, quem tamen aperte damnat tota disserat. XXIII. lib. 3. manuuctionis ad Stoicam Philosoph. Contra Stoicos tamen hac etiam in parte facere videtur ipse Seneca Epist. 78. *Aliquando & videre fortius facere est.* & Epist. 104. *Qui perseverat mori, delicatus est.* Et in primis epist. 24. *In utrumque monendi &c. sic legenda arbitror; In utrumque monendi ac firmandi sumus, & ne nimis amemus vitam, & ne nimis oderimus.* Cleome- nes apud Plutarch. cap. 44. Ther- cyoni suadenti ut se interficeret: Tu vero, respondit, *improbe fortis videris mortem appetens, qua nihil omnium humanarum rerum omnibus magis in promptu est situm: turpius hac tua priori est fuga, hostibus quidem etiam alii nobis præstantiores concesserunt, aut fortuna adversante, aut multitudine oppressi: qui vero ob labores & miseria, aut opinionem. reprehensio- nesque hominum animum despondet, id a sua ipsius vincitur mollicie.* Vere pro se Josephus de bel. Jud. 3, 14. *Itidem timidus est habendus qui mori non vult cum opus est; & qui vult, cum non oportet &c.* Debeant meminisse Stoici Imperato- ris sui iussis in omnibus obsequi. Sicut igitur non inutilis tantum miles esset, sed & factus, & vero magis exemplo perniciosus, qui cum maxime in ho- stem esset pugnandum, in sua viscera

ferrum mergeret: ita pro transfuga est quilibet homo, qui quamcumque sta- tionem in qua Deus eum collocaverit, injussu summi istius Imperatoris dese- rit. Et cerne omnia exēpla qui sibi ma- nus intulerunt, profecta sunt ex quadā animi mollicie, cum officii sui contem- ptu, quod ab unico illo bono magistro nondum didicerant, aut si didicissent, flagitiose neglexerant. Etiam quæ spe- ciosissima videntur, eadem scabie infe- cta conjicere est. Excedere enim ajunt se è vita, ut suo potius arbitrio, quam alieno moriantur. ne contumeliis & doloribus ad jussu alienius tyranni corpus atque membra præbeant: ut denique ostendant nihil in felice quantumvis potenti do- mino, si ipsi noluerint. At totum hoc quædam animi teneritas est, qui infir- mitatis suæ conscientia, quicquid mole- stum sentit, fugit potius, quam con- stanter aut perfect aut profigat, falsa persuasionem cæcatus, hæc ratione finem malorum queri. Sed ô miseros, qui sero deprehendunt, infinitis partibus ma- jora pluraque supplicia in immortalis ista morte, ubi nihil præter poenam vivit, esse pesterenda, quorum effugium alia ulterior mors non reperiat. Freinsh.

Itaque] Acidalius apertius credit Pri- que. Freinshemius Itaque mavult, opti- me cohzrens præcedentibus. cui merito assentior. Virtus nihil inexpertum omittit, itaque ultimum omnium mors est. non ergo præcipienda, aut priori loco tentanda quam ea, quæ ordine præce- dunt. quæ si omnia exhausta sint, tum demum tempus est non pigre ea ire.

S M A R T I N I

ejus, Bessum, regem, temporis gratia, statuamus. Compositis rebus justo regi tibi fiduciarium restituer imperium. *Haud mirum est, Darium non temperasse animo, quamquam, tam impia voci quantum nefas subesset, latebat. Itaque, Pessimum, inquit, mancipium, reperisti optatum tibi tempus, quo parricidium aperires! strictoque acinace interfectorius videbatur: ni propere Bessus Bactrianique, tristem specie, ceterum, si perseveraret, vincituri, circumstetissent. Nabarzanes interim elapsus, mox & Bessus sequutus, copias quibus praeerant à cetero exercitu secedere jubent; secretum inituri consilium. Artabazus convenientem praesenti fortune sententiam orsus, mitigare Darium temporum identidem admonens caput. Ferret æquo animo qualliumcumque, suorum tamen, vel stultitiam, vel errorem. Instare Alexandrum, gravem, etiam si omnes praesto essent: quid futurum, si, persequuti fugam ipsius, alienentur? Egredere parvis Artabazo; & quamquam movere castra statuerat, turbatis tamen omnium animis, eodem in loco subsistit. sed adtonitus maestitia simul & desperatione, tabernaculo se inclusit. Ergo in castris, quae nullius regebantur imperio, variis animorum motus erant; nec in commune, ut antea, consulebatur. Dux Graecorum militum Patron arma capere suos jubet, paratosque esse ad exsequendum imperium. Persae secesserant: Bessus cum Bactrianis erat; tentabatque Persas abducere, Bactra,*

[Suum tamen] Hoc tamen omittunt | inferciunt: Instare tamen Alexandrum quidam Impressi, & mox alieno loco | &c.

Officii

Bactra, & intactæ regionis opulentiam, simulque quæ manentibus instarent pericula, ostentans. *Per-sarum omnium eadem fere fuit vox*, nefas esse deferri regem. *Inter hac Artabaxus omnibus imperato-riis fungebatur officiis. ille Persarum tabernacula circumire, hortari, monere nunc singulos, nunc universos, non ante destitit, quam satis constaret im-perata facturos. Idem agre à Dario impetravit, ut cibum caperet, animumque regis.*

CAP. X.

Bessi & Nabarzanis de Dario prodendo aut occidendo nefaria deliberatio; quam miris artibus occultant.

AT Bessus & Nabarzanes olim agitata *scelus exsequi statuunt, regni cupiditate accensi: Dario autem incolumi tantas opes sperare non poterant. Quippe in illis gentibus regum eximia majestas est. ad nomen quoque barbari conveniunt; & pristina veneratio fortuna sequitur adversam. Inflabat impios animos regio cui præerant, armis virisque & spatio locorum nulli eorum gentium secunda. tertiam partem Asiæ tenet: multitudo juniorum, exercitus, quos amiserat Darius, aquabat. Itaque non illum modo, sed etiam Alexandrum spernebant: inde vices imperii repetituri, si regionis potiri contigisset. Diu omnibus cogitatis, placuit, per milites Bactrianos ad omne obsequium destinatos regem comprehendere; mittique nuncium ad*
Alexan-

Alexandrum, qui indicaret, vivum adservari eum. si, id quod timebant, proditionem aspernatus esset; occisuri Darium, & Bactra cum suarum gentium manu petitura. Ceterum propalam comprehendi Darius non poterat; tot Persarum millibus laturis opem regi: Græcorum quoque fides timebatur. Itaque quod non poterant vi, fraude adsequi tentant: pœnitentiam secessionis simulare decreverant, & excusare apud regem consternationem suam. Interim qui Persas sollicitarent mittuntur: hinc spe, hinc metu militares animos versant; ruinæ rerum illos subdere capita; in perniciem trahi; cum Bactra pateant, exceptura eos bonis & opulentia, quantam animis concipere non possint. Hac agitantibus Artabazus supervenit sive regis jussu, sive sua sponte; adfirmans, mitigatum esse Darium, & eundem illis amicitiae gradum patere apud regem. Illi lachrimantes nunc purgare se; nunc Artabazum orare, ut causam ipsorum tueretur, preccisque perferret. Sic peracta nocte sub lucis ortu Nabarzanes cum Bactrianis militibus in vestibulo pratorii aderat, titulum solennis officii occulto scelere præferens. Darius signo ad eundem dato, currum pristino more conscendit. Nabarzanes ceterique parricide procumbentes humi, quem paulopost in vinculis habituri erant, substituere venerari; lachrimas etiam pœnitentiae indices profuderunt; adeo humanis ingeniis parata simulatio est. Preces deinde, suppliciter admo-
tae Da-

Officii] Simile de Cæsaris nece | conspirati specie officii circumstete-
 Suetonius cap. 82. Assidentem | runt.

Patron

ta, Darium natura simplicem & mitem non credere modo qua adfirmabant, sed etiam flere coegerunt. Ac ne tum quidem cogitati sceleris pœnituit, quum intruerentur qualem & regem & virum fallerent. Ille quidem securus periculi quod instabat, Alexandri manus, quas solas timebat, effugere properabat.

CAP. XI.

Infidiæ proditorum Dario aperiuntur.
qui Græcorum præsens tutumque respuit auxilium; paratus perire, si salvum esse nollent sui milites.

PATRON autem, Græcorum dux, præcepit suis, ut arma, quæ in sarcinis antea ferebantur, induerent; ad omne imperium suum parati & intenti. Ipse currum regis sequebatur, occasione imminens adloquendi eam: quippe Bessi facinus præfenserat. Sed Bessus, id ipsum metuens,

Patron] Meminit hujus Arrianus, quamquam Paronem pro Patrone vocet. Phocensem patria fuisse, idem tradit.

In sarcinis] Tanquam omnibus ad iter potius fugamque, quam ad prælium paratis. Nec enim fere expediebantur, hoc est, ex sarcinis atque tegminibus proferebantur, aptabanturque arma, quam ubi prælium speraretur. De quo more Lipsium in Analect. ad Milit. Roman. dial. 2. vide. Sic ergo & alia hujus auctoris loca capienda, ut supra 3. 8. itineri quam prælio aptiores erant, raptimque arma capiebant. & de Alexandri militibus in transitu Tigris supra 4. 9. cumulis sarcinarum passim fluitantibus rex mones, ut satis haberent

arma retinere: tanquam quæ & ipsa inter ceteras sarcinas erant. Idque magis etiam intelligitur ex Xenophonis loco lib. 4. ἀραβας. ubi similiter de fluvii transitu: In hoc conatu quum aqua mamillas superasset, ac flumen propter ingentia saxa, eaque lubrica, esset asperum; armaque in aqua gestari non possent, quod flumen eos abriperet: ac, si quis in capite gestare vellet, nudos incedere adversus sagittas & tela reliqua oporteret; retrocesserunt. Atque hinc ex contrario cognoscitur quid sit itineri simul & prælio paratum esse: nempe armis non in sarcinas colligatis, sed aptatis corpori, & ad congressum paratis, iter facere, Erensh.

Cassus

metuens, custos verius, quam comes, à curru non recedebat. Diu ergo Patron cunctatus, ac sapius sermone revocato inter fidem timoremque hæsitans, regem intuebatur. qui ut tandem advertit oculos; Bubacem spadonem inter proximos currum sequentem percontari jubet, numquid ipse velit dicere. Patron, se vero, sed remotis arbitris, loqui velle cum eo respondit. Iussusque propius accedere, sine interprete, nam haud rudis Græca lingua Darius erat; Rex, inquit, ex L millibus Græcorum supersumus pauci,

Custos] Non ut corpus ejus tueretur; sed ne qua elaberetur, quem vel capere, vel mactare cupiebat. *Raderrus.*

Revocato] Sic olim legendum conjeceram, & postea expressum vidi in uno Elzeviriano posteriore: nescio quid sibi velint alii, *sermone revocatus*, at *revocato sermone* est, cum sæpe dicturus toties se repressisset, vocemque jam prodire valentem quasi reprehendisset. *Freinsb.*

Bubacem] An è Bubacene natum? mulci enim peregrini à patria nomen traxerunt. Fuit autem Bubacene Asiæ haud procub ab Indis a Polyporconte subacta, ut inf. 8. c. Curt. docet. *Rad.*

Ipse] Pal. 1. *ipfi*. probe.

Loqui velle cum eo] Acidalius de his quoque verbis dubitat, sed cum sensum habeant, inque omnibus libris repantur, & vero si iste mos admittatur, nihil unquam suspitione vacuum sit futurum; merito ferimus.

Haud rudis] En & barbari reges Græcæ discebant. quod hodie miraculum, si quis principum, regum, Cæsarium, Græcæ vel discat, vel sciat. quam tamen linguam Carolus Magnus omnis Germaniæ & Occidentis imperator optime percalluit, cum Michaëlis Rangabæ legatos Græcæ perorantes humanissime audivit, & Cuspiniano teste,

magnis muneribus prosecutus est. Mithridates rex Ponti duarum & viginti linguarum idiomata percalluerat. quot nempe gentibus imperitabat. Romani Cæsares omnes Græcæ norant. *Chosroes Persarum rex, Justiniano & Romanis per suas clades notus,* inquit Lipsius *monit. polit. 1. 8. & eloquentiam Græcam ad amavit, & Philosophia ipsius non laqueum, sed adyta penetravit: Aristotelem totum percalluisse ajunt, Platonis lineas & numeros: sed & ipsa Græcorum opera in suam linguam multatransulisse. Hæc ajunt. & demum famam aliquid adstruere: vel conatum ista. nonne magnum in magnis istis regum?* De eodem mira Agathias sub fin. lib. 2. Sane Darium Græcæ scivisse haud valde mirandum est, quippe cui cum Græcis florentissimo tum temporis literis armisque populo, plurimum erat commercii, quique suo sub imperio nationis ejus linguæque civitates haberet haud paucas.

Quinquaginta] Persarum copias 30000. Græcorum, mercede conductæ, adjectæ sunt, ut supra 3. 9. refert Curtius. posset igitur non injuria cuiquam rem attentius consideranti oboriri suspicio, ut pro *quinquaginta*, *triginta* legendum crederet. *Popma.* Si tamen omnes ad Granicum, ad Issum, ad Gaugamela colligas, facile quinquaginta millia confi-

ci, omnis fortunæ tuæ comites; & in hoc tuo statu iidem, qui florente te fuimus: quascumque sedes elegeris, pro patria & domesticis rebus petaturi. Secundæ adversæque res tuæ copulavere nos tecum. Per hanc fidem invictam oro & obtestor, in nostris castris tibi tabernaculum statue, nos corporis tui custodes esse patiaris. Amisimus Græciam; nulla Bactra sunt nobis; spes omnis in te, utinam & ceteris esset. Plura dici non adtinet. custodiam corporis tui externus & alienigena non deposcerem, si crederem alium posse præstare. *Bessus, quamquam erat Græci sermonis ignarus, tamen stimulante conscientia iudicium profecto Patronem detulisse credebat: & interpretis Græci relato sermone exempta dubitatio. Darius autem, quantum ex vultu concipi poterat, haud sane territus percontari Patrona causam consilii, quod afferret, capit. Ille non ultra differendum ratus, Bessus, inquit, & Nabarzanes insidiantur tibi, in ultimo discrimine & fortunæ tuæ & vitæ. Hic dies aut parricidis, aut tibi futurus ultimus. Et Patron quidem egregiam conservati regis gloriam tulerat. Eludant*

lices,

conficias. *Roderus.* Imo multo plura: quando Leotthenes Græcos conducticios, qui Persis stipendia fecerant, ad quinquaginta prope milium millia in naves impositos, invito etiam Alexandro in Græciam incolumes reportavit. Pausanias l. 8.

Et fortuna] Non audiq Acidalium qui es pro & velis: nec in anterioribus potius concipi quam conspici legendum arbitror: cum enim utrumque recte dicatur, unus, puto, librorum consensus est, qui monstrare possit utrum utri præferri debeat.

Tulerat] Hoc est laturus fuerat, si scilicet parvisset Darius. Hujus formulæ in priscis scriptoribus occurrunt exempla. Ammianus 21, 25. Si permeato flumine nullum qui resisteret invenisset, absque difficultate penetravit Euphratem. & 19, 13. ni obstitisset violentior cæsus, in ipsis tentoriis obruncarant. & 26, 15. cuncta confuderat, ni gladio perisset ultore. Livius 34, 29. difficilior facta oppugnatio erat, ni T. Quintius &c. supervenisset. Florus 4, 2. peractum erat bellum sine sanguine, si Pompejum Brundisii opprimere potuisset.

M h

licet, quibus forte ac temere humana negotia volui agique persuasum est. Equidem aeterna constitutione crediderim, nexuque caussarum latentium; & multo ante destinatarum, suum quemque ordinem immutabili lege percurrere. Darius certe respondit; Quamquam sibi Græcorum militum fides nota sit; nunquam tamen à popularibus suis recessurum. difficilior sibi esse damnare, quam decipi. quicquid fors tulisset, inter suos perpeti malle, quam transfugam fieri. Sero se perire, si saluum esse sui milites

potuisset. & ceperat. sed &c. Tac. 1, 63. Ardebanturque in paludem &c. ni Caesar productas legiones instruxisset.

Eludant licet] Sic plane Liv. 6, 41. Eludant nunc licet religiones; quid enim &c.

Quemque] Mèrulz editi o: quæque. quam lectionem præfert Acidalius, nimirum quia omnia fato regantur. Freinshemius communem veram putat, ut ad homines, quorum præcipuum in hoc theatro scena est, tantum respexerit Curtius. Utraque lectio legitima est, si ad res quibus accommodatur, recte referatur. Propius tamen accedo posteriori sententiæ. Blanch.

Immutabili lege] De Fato vide Lipsium Polit. 1, 4, satis prolixè & accurate differentem. Auctoribus ibi relatis compara Marcellin. 2, 11. Posthabito tamen suavis cantissimo (non fecus atque Darius Curtianus) fidentius ultra tendebat: quoniam nulla vis humana vel virtus meruisse unquam potuit, ut quod præscripsit fatalis ordo, non fiat. Aurel. Viñor. in Numeriano: Arduum fatalia devertire: eoque futuri notio superflua. Senecam suavor III. Hoc Cestius diligenter divisit. dixit enim, deos rebus humanis non interponere arbitrium suum: si interponant, voluntatem eorum ab homine non intelligi: ut intelligatur, non posse fata re-

vocari. Si non sine fato, sacra profutura: si sint, non posse mutari. ex Homer. Od. 3, v. 117.

Οὐδ' ἔ' αἴψα θανάτῳ τῖται) νόμοις ἰσθύν.

Non etenim divum mens vertitur æternorum.

A popularibus] Neque id sine ratione: nam eo facto maximopere eos offendisset: & ut seq. cap. loquitur, parricidii excusationem obtulisset. Nam quanta cum invidia res ista conjuncta fuerit, satis apparet ex eo, quod infra 6, 4. Nabarzanes non aliud magis præmetit facinori. Sic & Macedones infra 10, 4. nihil molestius tulerunt, quam regem custodes corporis ex Persis delegisse. Sertorium multi, qui dum eo fugerant, Romani postea deseruerunt. hac præcipue causa, quod in custodes à Celtiberis undique acciverat, & Romanis à corpore amotis, eorum loco exterris se crediderat. Non enim milites equo animo perferre poterant, se infidelitatis ab eo argui Appian. lib. 1. civil. Frischb.

Sero se perire] Similiter Scipio apud Livium 28, 27. Equidem si totum exercitum meum in rem mihi optare crederem, hæc statim ante oculos vestros moreretur &c. ad quem locum nos ex Isocrate, Cicerone, Seneca, Plutarcho, Cassio, aliisque plura. Græverus ad ista Sueton.

tes nollent. Patron desperata salute regis adeos, quibus praeerat, rediit; omnia pro fide experiri paratus.

CAP. XII.

Bessus Darium fictis verbis & lacrymis delusum comprehendit; aureisque vinctum compedibus, in sordido vehiculo ad Alexandrum deduci curat.

A Bessus occidendi protinus regis impetum conceperat. sed veritus ne gratiam Alexandri, ne virum eum tradidisset, inire non posset; dilato in proximam noctem sceleris consilio, agere gratias incipit, quod perfidi hominis insidias, jam Alexandri opes spectantis, prudenter cauteque vitasset. donum cum hosti laturum fuisse regis caput. nec mirari; hominem mercede conductum omnia habere venalia: sine pignore, sine lare, terrarum orbis exulem, ancipitem hostem, ad nutum licentium circumferri. *Purganti deinde se, deosque patrios testes fidei suae invocanti, Darius vultu adsentiebat; haud dubius*

quin

Sueton. Calig. 56. sponte se perituum se & illis morte dignum videretur. Tiberius, qui inter initia imperii quoties casus ita tulisset precari solitus est, tantum sibi vita & imperii tempus, quantum reip. conduceret; postea quoque accusato Lentulo quasi vitæ principis insidias strueret; vita se jam dignum amplius negavit, ubi Lentulus quoque ipsi insensum esset. Dio lib. 57. Gelon comperta conjuratione

armatus in concionem ascendit; mox exutis armis, dedere se, vitamque suam universis dixit; occiderent, si ita videretur. *Ælian. hist. Var. 13. 37.*

Milites] Posset quidem abesse hæc vocula, sed cum in omnibus libris compareat, nec lædat sententiam, aut structuram verborum, quis spuriam cum Acidalio pronunciet?

Conceperat] An ceperat? quomodo? taverim utrumque constare. *Blancardus.*

H h a

Triginta

quin vera deferrentur à Græcis; sed eo rerum ventum erat, ut tam periculosum esset non credere suis, quam decipi. xxx millia erant, quorum inclinata in scelus levitas timebatur, 1 v millia Patron habebat: quibus si credidisset salutem suam, damnata popularium fide, parricidio excusationem videbat offerri. Itaque praoptabat immerito, quam jure, violari. Besso tamen insidiarum consilium purganti respondit; Alexandri sibi non minus justitiam, quam virtutem esse perspectam. Falli eos, qui proditionis ab eo præmium expectent: violatæ fidei neminem acriorem fore vindicem ultoremque. Jamque nox adpetebat; quum Persæ more solito armis positis ad necessaria ex proximo vico ferenda discurrunt. At Bactriani, ut imperatum erat à Besso, armati stabant. Inter hæc Darius Artabazum acciri jubet; expositisque, quæ Patron desulerat, haud dubitare Artabazum quin transeundum esset in castra Græcorum. Persas quoque periculo vulgato sequuturos. Destinatus sorti suæ, & jam nullius salubris consilii patiens, unicam in illa fortuna opem Artabazum ultimum illum visurus amplectitur; perfusus-

que

Triginta millia] Totus igitur exercitus erat, ne Græcis quidem exclusis, 1, 8. Quid si rescribamus tria millia, ut de Bactrianis intelligatur. nam ceteros innocentes fuisse sequentia probant. *Sebifus*. Cui ne adsentiar, facit quod tota ista argumentatio concideret, quæ Darium Curtius ostendit noluisse paucorum societatem amplecti, multo pluribus neglectis offensisque. Quod autem triginta potius millia, quam triginta tria & trecentos nominavit (ad eum enim numerum superiori loco re-

lata ratio confurgit) more consuetudo auctorum fecit, qui rotundo numero uti gaudent. Græcis autem exceptis tamen adhuc triginta millia barbarorum fuisse, & supra ad 5, 8. ostendimus, & hoc etiam loco adiuti evidenter confirmare possumus. *Freinsh.*

More solito] Nec Parthis patrium, aut consuetum fuisse, noctu pugnare, Plutarchus in Crasso cap. 57. tradit. Cujus locum huic nostro comparat Briffon. lib. 3. de regno Pers.

Velut

que mutuis lacrimis inhaerentem sibi avelli jubet: capite deinde velato, ne inter gemitus digredientem velut à rege intueretur, in humum primum corpus abjecit. Tum vero custodia ejus adjecti, quos regis salutem vel periculo visa tueri oportebat, dilapsi sunt cum armatis, quos jam adventare credebant, haud rati se futuros pares. Ingens ergo in tabernaculo solitudo erat, paucis spadonibus, quia quo discederent non habebant, circumstantibus regem. At ille remotis arbitris, diu aliud atque aliud consilium animo volutabat. Iamque solitudinem, quam paulo ante pro solatio petiverat, perosus; Bubacem vocari jubet.

quem

Velut à rege] Alii *velut à rogo*. Quae ego apta non negem plane, neque eo minus à nascululo aliquo interpolata constanter ausim affirmare: De rogo sit aliquid, atque ipse scio, quid dici, qui interpretari, qui defendi possit. Verum enimvero Curtius aliter scripsit, ac vera lectio non diu quaesita, feliciter inventa nobis. Nam vel quovis sacramento contenderim rescribendum: *vel à rege*. Hæc Curtii mens, hic Darii adfectus, qui abeuntem amicum nec à tergo sustinebat intueri. Sic *Raderum* probante *Acidalius*. Fatuum illud, *velut à rege*, nec magis profecto falsum, *vel à tergo*, quo juveniliter se effert *Acidalius*. Unica & vera lectio est à libris *Modii*: *velut à rogo*: quam ille frustra traducit. & miror potuisse in partes *Raderum* trahere. De *Artabazo* loquitur digrediente ab *Dario*: quomodo? non tanquam à rege, ne quidem ut à vivo, sed velut à funere aut rogo vel busto, inter gemitus aut lacrimas. Ex ritu antiquis usitato. *Tibullus* 5: *Et fleat effusus ante sepulcra cornis*. *Petronius*, cum lacrimarum ubertim manantium & aniculae fletu confusa mentionem fecisset: *Quid vas in cellam meam tanquam*

ante recens bustum venessim? utique de *feriarum*, quo etiam lugentes vident. Hoc non est aliquid, quod dici, qui interpretari, qui defendi possit: sed hic est solus & verus Curtii sensus. Nam *Darius* velavit caput, more etiam inter antiquos usitato de rebus suis desperantium & quasi fortunæ se dediturum, ne intueretur amicum discedentem inter gemitus & lacrimas, sive omnis & religionis causa, sive quod turpe iudicet: cum *Tito*, quemquam, nedum tam fidum ac probatum, à sermone principis tristem discedere. Ita ad me *Daventræ* rescripsit *F. Gronovius*.

Armatis] Alii auctiores: *tum vel cum armatis*, forte non frustra ibi inserta vocula; & potest fuisse *tot armatis*.

Non habebant] Quippe viles apud alios & contempti. quæ inter ceteras causa *Cyrum* movit, ut ejusmodi homines sibi fidissimos futuros crederet, si *Xenophonti* in lib. 7. *anæd.* fides habenda. *Freinsb.*

Perosus] Simile illud *Tacitus* 2, 31. in extrema anxietudine *Libonis*, ipse, quos in novissimam voluptatem adhibuerat, *opulis excreta*.

quem intuens, Ite, inquit, consulite vobis, ad ultimum regi vestro, ut decebat, fide exhibita. ego hic legem fati mei exspecto. forsitan mireris quod vitam non finiam? alieno scelere, quam meo mori malo. Post hanc vocem spado gemitu non modo tabernaculum; sed etiam castra complevit. Inrupere deinde alii, laceratisque vestibus lugubri & barbara ululatu regem deplorare cœperunt. Persa, ad illos clamore perlato; adtoniti metu, nec arma capere, ne in Baetrianos inciderent; nec quiescere audebant, ne impie deserere regem viderentur. Varius ac dissonus clamor sine duce ac sine imperio totis castris referebatur. Besso & Nabarzani nunciaverant sui, regem à semetipso interemptum esse. planctus eos deceperat. Itaque citatis equis advolant, sequentibus quos ad ministerium sceleris delegerant: & quum tabernaculum intrassent, quia regem vivere spadones indicabant, comprehendi vincirique jusserunt. Rex curru paulo ante vectus, & deorum à suis honoribus cultus, nulla externa ope admota, captivus servorum suorum

Quam meo] Non audio Acidalius, qui inserta vocula malit. *quam metu meo.* Sane potuisset ita scribere Curtius, sed voluisse, quis monstrat? & tamen sic concepta sententia Dario non indigna, ipsa autem structura verborum etiam elegantior. At supra 3, 6. de Alexandro sic locutus est, *satus est alieno me mori scelere quam metu meo?* scilicet pro subjectæ materiæ ratione aliter ibi loqui non poterat. quæ hic longe diversa, aliam quoque sententiam postulavit. Sic Carthaginenses apud Florum 2, 15. *patriam suam malebant hostium manibus, quam suis everti.* Freinsh.

Deorum] Post hanc vocem intrudunt libri *aspiciunt*. quod videtur Freinsheimio ex inepta glossa marginali, volentis explicare quid sint deorum honores, in textum irrupisse. Cujus sententiæ non immerito accedo, Blanch.

Externa ope] De hujus quoque loci integritate multum dubitat. nec abest multum, quin mutilum pronunciet &c. Et tamen integer etiam videri locus, si recte capias, possit. *Non admota externa ope*, cujus jam scilicet egebat, à suis plane destitutus. Infra 6, 3. *regem suum etiam externa opè egentem.* Acidalius. Melius tamen illud *nulla externa ope*, cum Berneggero retuleris ad *captivum*.

suorum, in sordidum vehiculum pellibus undique contextum imponitur. Pecunia regis, & supellex, quasi jure belli diripitur, onustique prada, per scelus ultimum parta, fugam intendunt. Artabazus cum iis, qui imperio parebant, Gracisque militibus, Parthienem petebat, omnia tutiora parricidarum conuituratus. Persa promissis Bessionerati, maxime quia nemo alius erat, quem sequerentur, conjungere se Bactrianis, agmen eorum tertio adsequuti die. Ne tamen honos regi non haberetur, aureis compedibus Darium vinciunt: nova ludibria subinde excogitante fortuna. Et ne forte cultu regio posset agnoscī, sordidis pellibus vehiculum intexerant: ignota jumenta agebant, ne percontantibus in agmine monstrari posset: custodes procul sequebantur.

CAP.

captivum. Darius fuit à servis propriis captus, nulla externa ope admota, h. e. ut servi non jurentur juberenturque ab hostibus. *Freinsh.*

Pecunia] Strabo lib. 15. de thesauris Alexand. Nonnulli omnia undique Ecbatana compartata, dicunt fuisse c. & LXXX. milia talentorum. VIIII. milia vero, quæ cum Dario à Media fugiente exportata, ab iis direpta fuerunt, qui eum necaverunt. Arrianus 3. Darium Ecbatanis ad 111. M. talentum abstulisse scribit. uter horum verius narret, nostra parum interest.

Aureis compedibus] Dio Chrysostomus oratione ultima, & Justinus 5, 11. narrat, hujusmodi vinculis oneratos etiam à Cyro Astyagen, ab Artaxerxe Cyrum fratrem, Antonius quoque re-

gem Armeniz Artavasdem fraude deceptum, catenis, sed ne quid horri deesset, aureis vinxit. ut Velleius 2. 82. refert, Popma. Ad hæc fortassis exempla alludens Terrullian. de cultu seminarum 1, 6: Apud barbaros quosdam, quia vernaculum est aurum & copiosum, auro vinctos in ergastulis habent, & divitiis malos onerant, tanto locupletiores, quanto nocentiores. Quem locum illustrat alius ex Heliodori Ethiop. lib. 9. ubi de Theagene. De Dario & Justinus 11, 11. Sic in Appiani Michridat. rex ille filium cognominem vocatum ad se vinxit aureis compedibus, nec multo post necavit.

Procul] Eundem nimirum ad finem, ne inde suspicio oriretur, regem eo curru vehi. *F. einsh.*

Alexander, audito Darii periculo, ad Persarum exercitum contendit. Bessus autem, cum parricidis aliis arma vultumque metuens victoris, Darium, multis confossum vulneribus, relinquit, fugaque sibi consulere conatur.

*Alexander, audito Darium movisse ab Ec-
batanis; omisso itinere, quod patebat in
Mediam, fugientem insequi pergit stre-
nue. Tabas oppidum est in Paratacene ulti-
ma: ibi transfuga nuntians præcipitem fuga Bactra
petere Darium. Certiora deinde cognoscit ex Bag-
sthenes Babylonio, non equidem victum regem, sed*
in pe-

Parebat] Alii patebat. Forſan legend.
parabat.

Tabas] Non auſum adfirmanti Ra-
dero credere, vere emendare Glarea-
num *Ragas*. præterquam enim quod ea
Mediz urbs non *Ragas* nominatur re-
cto caſu, ſed *Rhaga*; etiam ſupra veri-
fidem non eſt, aliam ibi fuiſſe, *Tabas*.
nec ſane multum ad rem facit, quod
Stephanus tres hoc nomine urbes ali-
bi, nullam in Paratacene nominet. Scri-
bit quidem Arrianus 3. Alexand. Rha-
gas perveniſſe, ſed in tota iſta narra-
tione ſæpius à Curtio diſſidet, ut hunc ex
illo corrigere non ſatis tutum ſit, aut
integrum. *Freinſh.*

Bagsthenes] Rectum videatur hic
cum Raderò ſequi Arrian. 3. qui Bi-
ſthanem hunc appellat, Ochi, qui ante
Darium regnaverát, filium. Sed ſunt
quæ diſſuadent, tum, quod modo di-
xi, perpetuus fere hæbrum auctorum in
iſta narratione diſſenſus: tum etiam
quod hic additur *Babylonio*, quod cur

illi Biſthani tribui debeat, docendum
erat. Raderus *Megisthenes* edidit: atque
ita Modii codices habuiſſe affirmat.
Certe Briſſonius lib. 1. *Megisthanem Ba-
bylonium* hic reperit, atque ſic Perſa-
rum Parthorumque proceres purpu-
ratosque interdum appellari, non pau-
cis Græcorum Latinorumque ſcripto-
rum locis oſtendit. Supra etiam 3. 1.
habuimus *Bagophanem Babylonium*, quo
& ipſo loco dubitabam, an *Megisthanem*
legi rectius foret, cum aliæ edd. *Bagi-
ſtanem* habeant. Eſt & *Megisthanus*
mentio in Syrac. 23. 19. ἀνὰ μεῖστον ὃς
Μεγιστῶν, στωδρόνους. nam inter
perperatos confidebis. Item in adiunctis
Eufebianis: Μιστὸν ὃ τῶν Ἀλεξάνδρου
πλάτῶν διαρρήτης τῶν βασιλείων
οἱ Μεγιστῶν αὐτῶ. Poſt Alexandri ve-
ro ſinem dividentes imperium proceres
eſſe. Et aliquanto poſt: Καὶ εἰσέλθον
οἱ Μεγιστῶν εἰς Ναβουχοδονῶρος
πύλιν. Et ingreſſi ſunt *Megisthanes* *Nabu-
chodon-*

in periculo esse aut mortis, aut vinculorum. *Rex ducibus convocatis*; maximum, *inquit*, opus, sed labor brevissimus superest; Darius haud procul destitutus à suis, aut oppressus. In illo corpore posita est victoria nostra: & tanta res celeritatis est præmium. *Omnes pariter conclamant*, paratos ipsos sequi; nec labori, nec periculo parceret. *Igitur raptim agmen cursus magis quam itineris modo ducit: ne nocturna quidem quiete diurnum laborem relaxante. Itaque quingenta stadia processit: perventumque erat in vicum, in quo Darium Bessus comprehenderat. Ibi Melon Darii interpretis excipitur. corpore ager non patuerat agmen sequi, & deprehensus celeritate regis, transfugam se esse simulabat. Ex hoc acta cognoscit. sed fatigatis necessaria quies erat. Itaque delectis equitum sex millibus, trecentos quos Dimachas appellant, adjungit: dorso hi graviora arma*

chodoneosis urbem Hierosolyma. Inter Latinos est & Frontinus strategem. 2.9. in quendam ex Megistanis (Armeniis) quos ceperat, animadvertit. Idem.

Superest] Hæc ita edidimus volentibus bonis Cod. & egregio sensu. Ipsum quippe Darium vocat maximum opus, & brevissimum laborem. eadem figura, qua infra 7, 5. *Spisamenes eum (Bessum) tenebat, collo inserta catena, tam barbaris, quam Macedonibus gratum spectaculum.* Hic loquendi modus paulo ignotior, corrumpit hunc locum, quem præ manibus habemus: isidem ut alium Livii, quem ad Flor. 4, 2. emaculavimus. *Idem.*

Nec labori] Forte fuit, *ne labori, nec periculo parceret.*

Vicum] Nomen non exprimit. Justinus 11, 15. *in vico Partbarum Thara* victum fuisse scribit; non etiam ibi

insectum.

Interpres] Reges, Persici sermonis ignaros Græcos, per interpretem audiebant: atque ita, Sylosonis Samii verba à Dario exaudita Herodotus 3, 140. refert. Themistoclem quoque, ubi primum in Artaxerxis conspectum colloquiumque venit, per interpretem locutum, Plutarch. in Them. cap. 47. scribit. Sic etiam cum peregrinis egisse reges indicat Herod. lib. 3, sermones à Dario, coram Græcis, habitos cum Indis narrans. *Briffon.*

Dimachas] Alexander maximus Imperatorum invenit, ut apud Sixtum Arcerium pag. 156. not. ad Elian. Julius Pollux testatur. cujus hæc verba sunt: *Est & aliud equitum genus, Dimachæ quidam, ex invensione Alexandri, armorum apparatu instructi leviori, quam qui est peditum gravibus armatura, graviq-*

H h 5

74 749

ra arma portabant, ceterum equis vehebantur; quum res locusque posceret, pedestris acies erat. Hac agentem Alexandrum adeunt Orsillos & Mythraces, qui Bessi parricidium exosi transfugerant; nuntiabantque stadia D abesse Persas; ipsos brevius iter monstraturos. Gratus regi adventus transfugarum fuit. Itaque prima vespere ducibus iisdem cum expedita equitum manu monstratam viam ingreditur; Phalange, quantum festinare posset, sequi iussa. Ipse quadrato agmine incedens ita cursum regebat, ut primi conjungi ultimis possent. CCC stadia processerant,

*re vero, quam qui est equitum: exercitati in utramque, & pedestrem, & equestrem pugnam: ut & in locis equitatus aptis equis utantur: & ut ne, si in loca devenirent iniqua, & minus apta, omnino ad pugnam incepti essent, idemque experirentur, quod Lydis quandoque accidit. Equum autem apprehendebat, ac custodiebat famulus aliquis, qui in solum eum usum una sequebatur. iste qui ex equo descenderat, confestim inter pedites armatos pugnabat. Annotavit etiam Arcerius ex Hesychio eosdem dictos *ἀμμιπυροί*, *Dimachas* sunt, qui Hamippi dicti, qui quidem interdum pedites, interdum equites pugnant. Hamippi autem, quasi dicas, pedes simul & eques. Non absimiles ab isto genere sunt equites, qui hodie in militia nostra *Dragones* nuncupantur, bombardas gestantes oblongas ex humeris dependentes. *Raderus*, *Dimachas* istos eo demum tempore instituisse Alexandrum ex Ariano 3. colligas: quum intelligeret non posse pedites se festinanter equitantem sequi, equites circa ter quingentos equis desilire iubet, & duces pedestrum aliosque praestantissimos quosque, ita ut pedites armati erant, equos confendere. Quam rem, licet alia de causa imitatus Cæsar de bel. Gall. 1. 42, commodissimum esse statuit, omnibus a-*

*quis Gallis equitibus detractis, legionario ro milites legionis decima, cui quam maxime confidebat, imponere. Hamippos autem istos tam ex equis pugnasse, ex Iſæo; quam inter pedites, ex Thucydide & Xenophonte. Harpocratonis Lexicon notat: additque, à Philochoro eosdem *ἁνδρομαχοί* sive *antecursores* vocari. Valde falsus est Vir doctus in Miscellaneis, qui apud Curtium pro *Dimichas*, ut falso edebatur, dubitavit legere *Dimoiritas*, aut *Dioclinias*: cum hæc ipsa posterior vocula in Marcellino 17. 20. & Capitolini M. Antonino c. 21. corrupta sit, legendumque pro ea, *Diognitas*, ut ostendit Cl. Salmasius ad dictum Capitolini locum. *Freinsh.**

Ipse quadrato] Vereor ut hæc bene sana sint. Dixit eum cum expeditis equitibus iter ingressum, phalangem sequi iussisse quantum posset: nunc statim subiungit ipsum quadrato agmine incesisse. Quid si fuerit? *sequi iussa quadrato agmine. Incedens &c.* Phalangem nimirum quadrato agmine sequi iussit, ut Arrianus monstrat 3. τὸς ἁλὸς πύργος, phalangen nimirum, *ὡς τὰς ἐν πύργῳ*, ubi illud *ὡς τὰς* reddidit Doctiss. interpres, quadrato agmine, ex ipsa mente auctoris, Idem.

Erasm.

cesserant, quum occurrit Brocubelus Mazæi filius, Syria quondam prætor. is quoque transfuga nunciabat, Bessum haud amplius quam ccc stadia abesse. Exercitum, utpote qui nihil præcaveret, in-compositum inordinatumque procedere. Hyrcaniam videri petituros. si festinaret sequi, palantibus superventurum. Darium adhuc vivere. Strenuo alioqui cupiditatem consequendi transfuga iniecerat. itaque calcaribus subditis, effuso cursu eunt. Iamque fremitus hostium iter ingredientium exaudiebatur; sed prospectum ademerat pulveris nubes. paulisper ergo inhibuit cursum, donec consideret pulvis. Iamque conspecti à barbaris erant, & abeuntium agmen conspexerant; nequaquam futuri parès, si Besso tantum animi fuisset ad prælium, quantum ad par-ricidium fuerat. Namque & numero barbari præstabant, & robore: ad hoc, refectione cum fatigatis certamen inituri erant. Sed nomen Alexandri, & fama, maximum in bello utique momentum, pavidos in fugam convertit. Bessus, & ceteri facinoris ejus participes, vehiculum Darii adsequuti, cæperunt hortari eum, ut conscenderet equum, & se hosti fuga eriperet. Ille deos ultores adesse testatur, & Alexan-dri

Brocubelus] Alii Proculus, quod Romanum nomen est: ac illud & barbaricum; & propius accedens ad id quod ei homini imponit Arrian. 3. *Antike*. Iam appellans. *Idem*.

Nomen] Sic apud Claudian. de bello Gild. vers. 384. Scilico ad Honorium:

— plus nominis horror

Quam tuus ensis aget. —

Tacit. in Germania: Expetuntur legationibus, & numeribus ornantur, & ipsa

plerumque fama bella profigant. Loquitur autem de Principibus sive Juridicis, quorum inter alias officium erat jura per pagos ricasque reddere. Blanck.

Deos ultores] Nihil huc facit aut Arimanes Persarum, aut malus genius, ex Agathia & Plutarchi Alexand cap 52. Nam in hoc loco è δαιμόνιον Πισγῶν, nihil aliud est, quam pertinax illa fortuna, quæ, Curtii verbis, Persus urgere non desinebat. eademque vi est exclamatio illa

dri fidem implorans, negat se parricidas velle commitari. Tum vero ira quoque accensi, tela injiciunt in regem; multisque confossum vulneribus relinquunt. Iumenta quoque, ne longius prosequi possent, convulnerantur, duobus servis, qui regem comitabantur, occisis. Hoc edito facinore, ut vestigia fuga spargerent, Nabarzanes Hyrcaniam, Bessus Bactra, paucis equitum comitantibus, petebant: barbari ducibus destituti, qua quemque aut spes ducebat, aut pavor, dissipabantur: D tantum equites congregaverant se, incerti adhuc, resistere ne melius esset, an fugere. Alexander hostium trepidatione comperta, Nicanorem cum equitum parte ad inhibendam fugam praemittit: Ipse cum ceteris sequitur. I I I ferme millia
resisten-

illa Darii, quæ Annibalis, apud Liv. 27. 53. agnosco fortunam Carthaginis. Arimannem autem quamvis pro principio mali habere Perse, forte post Manichæorum insaniam, quæ in illis partibus plurimum pollucrat, non tamen sequitur eum potius vindicem malorum statuisse, quam bonum aliquem deum. Vindicta enim scelerum, cum ex iustitia oriatur ad finem bonum, & mortalitati salutarem, non certe adscriptam fuisse ab hominibus ratione non omnino destitutis, credibile est, malo genio: quem & ii non per iusticiam, tanquam delicta ulcisceretur, sed quod calamitatibus humanis delataretur, mala immittere credebant, ut Perseum suum Romani, & modo Indii suos Agynanos, quos ideo venerantur, ne noceant. At bonis geniis ultionem tribuerunt omnes gentiles, adeoque istud in ore vulgi erat, Deus, scilicet ille verus & unus, (hoc enim est illud testimonium animæ, de quo Terullianus librum composuit) ultor erit.

Ergo & ex suis diis, quos pro bonis habebant, Jovi, Vindiciæ cognomen Romani indiderunt, Vltori, Marti, Flor. 3. 11. dii faderunt ultores. Vide Plut. de Cleomene cap. 73. apophth. Lacœ. Freinsb.

Tela injiciunt] Perditissimorum hominum perfidiam magis etiam aggravat canis exemplum, qui parricidia istis longe melior, prosperiorem quam illi meretur memoriam. Nam Darius cum à Besso multis vulneribus confossum esset, & jaceret stratus: omnibus mortuum relinquentibus. canis ab eo educatus solus permansit fidelis, eumque tametsi non amplius ab ea nutriretur, eodem affectu observavit, ac si adhuc viveret. Elian. hist. anim. 6, 25.

Qua quemque] Flor. 3. 11. Reliquia infelicitis exercitum, qua quemque rapuit fuga &c. distraxit.

Incerti adhuc] Sic bene conjungitur adhuc. nam Acidal. jungebat voci resistere, vel etiam melius: utrumque sensus penitus introspectus renuit.

Singuli

resistentium occisa sunt; reliquum agmen more pecudum intactum agebatur, jubente rege, ut cædibus abstineretur. Nemo captivorum erat, qui monstrare Darii vehiculum posset: singuli, ut quaque prehenderant, scrutabantur; nec tamen ullum vestigium fuga regis exstabat. Festinantem Alexandrum vix tria millia equitum persequuta sunt. at in eos, qui lentius sequebantur, incidebant universa fugientium agmina. vix credibile dictu, plures captivi, quam qui caperent, erant: adeo omnem sensum territis fortuna penitus excusserat, ut nec hostium paucitatem, nec multitudinem suam satis cernerent. Interim jumenta, qua Darium vehebant, nullo regente decesserant militari via, & errore delata per IV stadia, in quadam valle constiterant, astu, simulque vulneribus fatigata. Haud procul erat fons, ad quem monstratum à peritis Polystæus Macedo siti mæceratus accessit: ac dum galea haustam aquam sorbet, tela jumentorum deficientium corporibus infixæ conspexit. Miratusque confossa potius, quam abacta esse, semivivi ***

Vete-

Singuli] Freinshemius mavult singulos, ut quemque prehenderant. Quod si ei accedas, exponendum erit de captivis, ex quibus sciscitabantur de Darii rege. Si lectionem veterem præferas, de vehiculis locus intelligendus. Mihi tamen utraque lectio placet, cum suis rationibus historię accommodatis suffulciatur. Blauk.

Terriv] Plutarchus extremo lib. 1. de fort. Alexand. Rationes periculo imminente franguntur, atque imaginationibus judicium expellitur, ubi prope adsunt res terribiles. Metus enim non solum me-

moriam consternat, et ait Thucydides; sed & institutum animi omne, & laudabile conatum incitationemque.

Galea] Quia militis poculum galea. Tibullus Eleg. vii. (miles)

Quod si militibus parces, erit hic quoque ipse, levem galea qui sibi potet aquam.

Semivivi] Hæc ultima, inquit Modius, hujus libri vox in membranis fuit, nisi quod qua deesse videbantur, a nescio quo, ex Iustino velut supplementum adjecta erant. sed hæc talia satius erit apud ipsos auctores legere, quam Curtio temere aliena, ut pannum purpura, asserere. Idem finis

Veteres scripti cūque hic deficiunt. Quæ in recentioribus adtexuntur, ut à genuinis dignosci possint, minori typo subiciemus. Dein supplementa Freinshemiana in fronte Curtiani operis separatim proponi, consultius visum est: inde qui voler, petat. Hæc autem quæ sequuntur, ex Justinī lib. xj. cap. xj. desumpta sunt.

** hominis corpus, cum propius accessisset, in sordido vehiculo pel-
libus contecto situm reperit: atque Darium, multis quidem vul-
neribus confossum, adhuc tamen spirantem, esse cognovit. Qui
adplicto caprivo, quam civem ex voce cognovisset, id saltem
præsentis fortunæ solatium se habere dixit, quod apud in-
tellecturum loquuturus esset, nec incassum postremas vo-
ces emissurus. Hæcque Alexandro perferri jubet: Se nul-
lis in eum meritorum officiis, maximorum autem illi de-
bitorem mori. Agere tamen ei maximas gratias pro be-
neficiis in matrem, conjugem liberosque suos impensis:
iis enim vitam, & pristini status reverentiam dignitatem-
que concessam: sibi autem à cognatis atque amicis, tur-
bus & regna & vitam dederit, illa omnia erepta esse. Pre-
cari se, ut illi victori terrarum omnium imperium contin-
gat. Ultionem sceleris erga se perpetrati, non solum sua,
sed exempli, omniumque regum causa, non negligere,
illi quum decorum, tum utile futurum. Iamque deficiens
aquam poposcit: quam adlatam postquam bibit, Polystrato, qui
eam tulerat: Quisquis es mortalium, inquit, hoc mihi ex-
tremum universæ calamitatis genus accidit, ut pro tanto
in me beneficio dignas tibi grates referre nequeam; at re-
ferat Alexander: Alexandro vero dii, pro ejus summa in
meos humanitate ac clementia. Cui hoc fidei regis uni-
cum dextræ pignus, pro me, dabis. Hæc dicentem, accepta
Polystrati manu, vita destituit. Quibus Alexandro nunciatis, ad
corpus demortui perveniens, tam indignam illo fastigio mortem
lachrimis*

Lachrimis prosequutus est. demptaque sibi chlamyde, corpus illius contextit: atque regio ornatum cultu, ad matrem Syssigambim, patrio regioque more sepeliendum, atque regis maiorum suorum tumulis inferendum, misit.

Q. CUR-

finis est in Constantiensi Codice. Nos igitur non vulgare tantum supplementum, sed etiam nostrum, auctoris verbis subiecimus, ne lectorem interrupta historiz series moraretur: & tamen alio charactere expressimus, addita etiam monitiuncula, ne quis amplius existimaret habenda pro Curtianis, quod video retro doctissimis viris accidisse, non quin statim videre potuerint aliena esse, si disquirendum putassent, sed quoniam iisdem typis statim textui subnexa erant, festinantes facile seselement.

Lachrimis] Notatum id in aliis quoque, eos illachrimasse victis hostibus. Sic Eumenes eade Crateri nunciata ad-
vectus ad eum, atque ubi spirantem & mentis compotem vidit, equo delapsus il-
lachrymans, dextramque ei iniecit &c. Plutarchus Eum. cap. 13. Nec alienum est quod de M. Marcello refert Valer. Max. 5. 1. eum captis à se Syraculis fle-

ntibus cohibere non potuisse: quem si quis ignarus vir (forte veri) aspexisset, alterius victoriam esse credidisset. Atque idem etiam de Scipione in excidio Carthaginiæ proditur,

Chlamyde] Idem in Marcello fecit Annibal apud Plutarch. Marc. cap. 53. & Val. Max. 5. 1. ext. *Panicoque* (id est puniceo) sagulo, & corona donatum laureæ rogo imposuit. Ubi obiter rescribere aurea, sic enim Plutarchum in libris Valerii, nam ipsum inspexit, legisse, ex Græcis verbis, ambiguum esse non potest, ἢ χρυσοῦ ἢ ἐμβάλαν τιφαιον. Sed de chlamyde: pridem Annibal Æmilium funerans, apud Silium 10, 569:

— fulgentia pingui
 Murice, suspirans, inicit velamina, & auro
 Intextam chlamydem. —

Sic Antonius Brutum honoravit. Plut. Ant. cap. 28. & Bruto cap. 78. Alexandri tumulum Carnæalis apud Herod. 4. 15. Freinsh.

Pugna

Q. CURTII RVFI

De rebus

ALEXANDRI REGIS
MACEDONUM

LIBER VI.

CAP. I.

Prælii inter Lacedæmonios atque Macedones descriptio, & pax ab Alexandro victore Græcis, qui eo absente defeccerant, concessa.

PUGNÆ discrimen immisit; obstructisque, qui promptius resistebant, magnam partem hostium propulit. Caperant fugere victores: & donec avidius sequentes in planum deduxere, multi cadebant; sed ut primum locus, in quo stare posset, fuit, aquis viribus dimicatum est. Inter omnes tamen Lacedæmonios rex eminebat, non armorum modo & corporis specie, sed

Pugna] Hanc quoque locum explorare tentamus. Interim consulatur Diodor. 17. 48. & 17. 63. Ceterum adsentior Raderi, capiendam hæc de Agide; qui cum videret suos laborantes & prope jam victos, immiserit se in medium pugna discrimen. quæ sere verba supra quoque 3, 11. leguntur: ceteros in medium belli discrimen strenne transfert. Freinsh.

Circum

fed etiam magnitudine animi, quo uno vinci non potuit. Undique nunc cominus, nunc eminus petebatur; diuque arma circumferens alia tela clypeo excipiebat, corpore alia vitabat: donec hasta femora perfossa plurimo sanguine effuso destituere pugnantem. Ergo clypeo suo exceptum armigeri raptim in castra referebant, iactationem vulnerum haud facile tolerantem. Non tamen omisere Lacedamonii pugnam; & ut primum sibi quam hosti equiorem locum capere potuerunt; densatis ordinibus effuse fluentem in se aciem excepere. Non aliud discrimen vehementius fuisse memoria proditum est. Duarum nobilissimarum bello gentium exercitus pari Marte pugnant. Lacedamonii vetera; Macedones presentia decora intuebantur: illi pro libertate; hi pro dominatione pugnant: Lacedamonii dux; Macedonibus locus decerat. Diei quoque unius tam multiplex casus modo spem, modo metum utriusque partis augebat: velut de industria inter fortissimos viros certamen aequante fortuna. Ceterum angustia loci, in quo haeserat

Circumferens] Quia ubique expositus periculo. Sic in nocturna pugna, & incipiti discrimine. Tacit. H. 1. 29. unde clamor acciderat, circumagere corpora.

Effuse fluentem] Sic scribendum esse ipsa res indicat, dein Acidalii lectio, quam & Raderus approbat.

Vetera] Nam in veteri quoque fama multum roboris. Similimus huic locus est in Justino 30. 4. ubi jam & Macedonum gloria conseruauerat; Romana vigente: utrinque concitati milites praelio concurrunt, alteri Orientis, alteri Occidentis imperio gloriantes; ferentesque in bellum, alii in aeternum suorum antiquam

& obsoletam gloriam. alii virentem recentibus experimentis virtutis florem.

Libertate] Tacit. 2. 46. His vocibus iustissimos exercitus propria quoque causa stimulant, cum a Chersicio Longobardisque pro antiquo decore, aut recenti libertate, & contra, augenda dominationi certaretur. Sed libertas fortiores stimulos habere debet. Philippus apud Just. 30. 4. tanto fortius hoc bellum quam illa sustinendum, quanto sit libertas imperio carior.

Angustia] Sic apud Senec. suafor. 2. Pompeius Silo. Xerxes multos fecit adducit; Thermopyla paucos recipiunt. nihil refert quantas gentes in nostrum orbem

serat pugna, non patiebantur totis congregari viribus. spectabant ergo plures, quam inierant praelium; & qui extra teli iactum erant, clamore invicem suos accendebant. Tandem Laconum acies languescere, lubrica arma sudore vix sustinens; pedem deinde referre cepit urgente hoste, ac apertius fugere. Insequeretur dissipatos victor, & emensus cursu omne spacium, quod acies Laconum obtinuerat, ipsum Agim persequeretur. Ille ut fugam suorum, & proximos hostium conspexit, deponi se iussit: expertusque membra, an impetum animi sequi possent, postquam deficere se sensit, poplitibus semet excepit; galeaque strenue sumpta, clypeo protegens corpus, hastam dextra vibrabat; ultro vocans hostem, si quis jacenti spolia demere auderet. Nec quisquam fuit, qui sustineret cominus congregari; procul missilibus adpeteretur, ea ipsa in hostem retorquens: donec lancea nudo pectore infixæ est: qua ex vulnere evulsa inclinatum ac deficiens caput clypeo paulisper excepit; deinde, linquente spiritu pariter ac sanguine, moribundus in arma procubuit. Cecidere Lacedæmoniorum v millia, & cccclx: ex Macedonibus haud amplius ccc. ceterum vix quisquam nisi saucius revertit in castra. Hac victoria non Spartam modo, sociosque ejus; sed etiam omnes, qui fortunam belli spectaverant, fregit. Nec fallebat Antipatrum, dis-

sentire

bem Oriens effuderit, quantumque nationum secum Xerxes trahat. tot ad nos pertinent, quot locus cepit.

Clamore] Ut fieri solet à spectantibus. Livius 1, 25. clamore qualis ex insperato fœderis esse solet, Romani adju-

vant militem suum.

Haud amplius ccc.] Edd. alit. cto.

Nec fallebat] Nihil hic deest, ne fallere. Sed Curtius hæc ita stricte proposuit, ut tamen non deessent verba pleno sensui, si cum iudicio legantur.

Ira

scire ab animis gratulantium vultus; sed bellum finire cupienti opus erat decipi. & quamquam fortuna rerum placebat, invidiam tamen, quia majores res erant, quam quas præfecti modus caperet, metuebat. quippe Alexander hostes vinci voluerat; Antipatrum vicisse, ne tacitus quidem indignabatur: sue demptum gloriæ existimans, quidquid cesseret alienæ. Itaque Antipater, qui probe nosset spiritum ejus, non est ausus ipse agere arbitria victoriæ: sed concilium Græcorum, quid fieri placeret, consuluit. A quo Lacedæmonii nihil aliud quam ut oratores mittere ad regemliceret precati, veniam defectio- nis præter auctores impetraverunt. Megalopolita-

ni,

Ira sæpius optimi quique scriptores volunt quædam intelligi ex consequentia verborum quæ ipsi non aperte dixerunt. Sic apud Tacit. 2, 16. *missus Drusus, ut retulimus, pacis firmator.* cum id nullo expresso verbo retulisset, sed ita indicasset, ut lectori rerum simul orationisque non imperio facile intelligi potuerit. Sic apud Liv. 36, 13. *ad recipienda oppida &c. ierunt. Erant autem hæc Agninum, Ericinum, Gomphe, Silana, Tricca &c. Inde Pellinam &c.* Ubi supra nominata oppida non expresse quidem scripsit esse recepta, sed tamen ex dictis, & præsertim vocula *Inde*, intelligi voluit. Hic itaque pari modo cum de *gratulantium vultu* loquatur, ipse intelligere per te potes, eos & coram ipso stetisse, & ut ipsum convenirent, profectos esse, idque eorum civitatibus & ædibus adeo: sed ista omnia commemorare putidum & puerile foret. Sic in fine hujus capituli non exferre tradit, Lacedæmoniorum Megalopolitanorumque legatos ad Alexandrum profectos fuisse, (quæ etiam causa fuit cur Vir quidam Eruditus putaret ibi quoque aliquid deesse) sed

rex omnibus circumstantiis ab attento lectore facile colligi posse, sufficere putavit. Freinsb.

Opus erat decipi] Eodem modo simularunt apud Tacit. 1, 11. *Patres, quibus unus metus si intelligere viderentur.*

Demptum Gloriæ] Inde *Perdiccam oderas, quod esset bellicosus: Lyfimachum, quod imperatoria artis peritus: Seleucum, quod sortis animus esset, Antigoni vero liberalitas eum offendeat.* & *Attali imperatoria dignitas & Ptolemæi prosperitas.* Elian. hist. var. 12, 16. Turpis nervus in tanto principe; & indicium animi non vere magnanimi.

Mittere liceret] Ita postea fere observatum apud Romanos, ut Imperatores duceque de pace cum hostibus suo arbitrio non agerent, sed annuerent petentibus, ut legatos Romam mittere liceret. Vide Livium x, 5, xxvi, 27, xxxvi, 7, xxxviii, 10, & passim. Freinsb.

Veniam] Omisi duo verba non grata, quæ inculcaverat Modius, volente cum libris veteribus Acidalio.

Præter auctores] Sic fere semper statutum à prudentissimis quibusque. Fixi

ni, quorum urbs erat obsessa à defectione, Achaïs & Etolis CXX talenta dare jussi sunt. Hic fuit exitus belli, quod repente ortum, prius tamen finitum est, quam Darium Alexander apud Arbela superaret.

C A P. II.

Alexander bello invictus, otio & delitiis frangitur. unde rumor in castris, qui torpentem excitat.

ED ut primum instantibus curis laxatus est animus, militarium rerum quam quietis otiique patientior; exceperere eum voluptates: & quem arma Persarum non fregerant, vitia vicerunt. Intempestiva convivia, & perpotandi pervigilandique insana dulcedo, ludique, & greges pellicum, omnia in externum lapsa sunt

nia illa consultatio apud Livium 23, 26. utrum in auctores tantum seditionis (erant autem hi numero non plus quam quinque & triginta) animadverteretur; an plurium supplicio vindicanda tam fixi exempli defectio magis quam seditio esset? Vicit sententia lenior, ut unde orta culpa esset, ibi poena confisteret: ad multitudinem castigationem satis esse. Nam si ultra punias, haud fere medicina, sed cla-

des est, verbis Germanici apud Tacitum 2, 49.

A defectione] Forte pro defectione, hoc est, ut alii legunt ad defectionis multam. Si tamen à defectione retineas, recte cum praecedenti *obsessa* junges: capiesque urbem à defectione, id est post defectionem, obsessam fuisse. Prior tamen expositio forte probabilior. Blanchardus.

U^{Primum}] Amisso videlicet, cui amulari consueverat, ut de Atheniensium civitate loquitur Justinus 6, 9. Mature tamen excussit istum torporem Alexander. Freinsh.

Intempestiva convivia] Eum singulis diebus in carnem, ad quam vocavit sexagenos, aut summum septuagenos convivas, expendisse centenas minas Ephippus Olynthum tradidit, ut est apud Athenaeum lib.

4. Ha vero efficiunt anteos Ungaricos 848, semunciales unum, duodenarios quinque, duplos duos, simplum unum. Agricola.

Lapsa sunt] Alii omittunt, sunt: propius, opinor, à vero. Freinshemius etiam altius metuit, & ita potius olim hæc concepta fuisse suspicatur: quem arma Persarum non fregerant, vicerunt intempestiva convivia, & p. p. i. d. l. e.

sunt morem. quem amulatus quasi potiore suo, ita popularium animos oculosque pariter offendit, ut à plerisque amicorum pro hoste haberetur. Tenaces quippe disciplinae suae, solitosque parco ac parabili vi-ctu ad implenda naturae desideria desungi, in peregrina & devictarum gentium mala impulerat. Hinc saepius comparata in caput ejus insidia: secessio militum: & liberior inter mutuas querelas dolor: ipsius deinde nunc ira; nunc suspiciones; quas excitabat inconsultus pavor: ceteraque his similia, quae deinde dicentur. Igitur quum intempestivis conviviis dies pariter noctesque consumeret; satietatem epularum ludis interpolabat: non contentus artificum, quos è Gracia excitaverat, turba. quippe captivæ feminarum jubebantur suo ritu canere inconditum & abhorrens

g. p. 9. in externum lapsa morem &c. Non male profecto, licet alia interpunctio tolerari possit. Blanchardus.

Contentus artificum] Gifantius in observ. in Ling. Lat. *Contentus* alicujus rei: pro, re aliqua. Claudi. IC. l. 37. Cum quis decedens. S. Nuptura. in fine. de leg. 3. Quoniam in his expressit, ut contentus esset partis dimidia dotis. Sic Curtius, *Contentus artificum*. ubi vulgo tamen contra vet. lib. addunt, opera. Hactenus Gifantius. qui si ita in Mss. reperit, mirum à nullo alio unquam hactenus animadvertum fuisse. Sane in omnibus quos vidi, aut de quibus relatum mihi est, vel *turba* adjectum est, vel *turba*, nullibi, quod sciam, omiſsa ista voce. Ego quidem in his talibus memini diffidere. Ejusdem generis esse arbitror quod infra 9. 4. volunt scripsisse Curtium, *majora omnium*. In oculis duo *majora omnium navigia submersa sunt*. Qui terribilissimum auctorem tam horridi sermonis reum faciunt, nã illis aut judicium

deest, aut voluntas vere de antiquorum genitibus sentiendi. Sed de eo loco infra pluribus. Freinsh.

E Gracia] Livius 45. 32. de Pauli Emilii ludis: Nam & artificum omnium generis, qui ludicram artem faciebant, ex toto orbe terrarum multatim, & athletarum, & nobilium equorum, convenit; & legationes cum victimis: & quidquid aliud decorum hominumque causa fieri magnis ludis in Gracia solet. Ibi enim ejusmodi hominum maxima erat copia, quia ibi ludicras quoque artes exercere honestum erat. Auctor de Causs. corruptæ Eloqui.

Feminarum] Lubenter cum lib. Bong. exesse jubeam hanc vocem nam video inde receptam fuisse, quod in aliquibus scripserant *turba* pro *turba*, quam vocem proinde non ad artifices referendam putarunt, sed ad captivas: & cum à turbis captivis non admodum suave carmen expectarent delicati homines, restinxerunt eum chorum adjectionem

horrens peregrinis auribus carmen. Inter quas unam rex ipse conspexit mæstiores quam ceteras, & producentibus eam verecunde reluctantes. excellens erat forma, & formam pudor honestabat. dejectis in terram oculis, & quantum licebat, ore velato, suspicionem præbuit regi, nobiliorem esse, quam ut inter convivales ludos deberet ostendi. Ergo interrogata quæ nam esset: neptem se Ochi, qui nuper regnasset in Persis, filio ejus genitam esse, respondit; uxorem Histaspis fuisse. propinquus hic Darii fuerat, magni & ipse exercitus prætor. Adhuc in animo regis tenues reliquæ pristini moris hærebant. itaque fortunam regia stirpe genita, & tam celebre nomen reveritus; non dimitti modo captivam, sed etiam restitui ei suas opes jussit: virum quoque requiri, ut reperto conjugem redderet. Postero autem die præcepit Hephæstioni, ut omnes captivos in regiam juberet adduci. ubi singulorum nobilitate spectata, secrevit à vulgo, quorum eminebat genus. Decem hi fuerunt; inter quos repertus est Oxathres Darii frater, non illius fortuna, quam indole animi sui clarior, sed & viginti millia talentum proxima præda re-

adjectione voculæ, ad feminas. Freinsh.

Verecunde, reluctantes] Sic de Aspasia ad cœnam Cyri inter alias mulieres introducta, Plutarch. Artaxerxe cap. 2. *parantibus adducere ipsam cubiculariis: Væ ei, inquit, mihi qui admovent manus.* Additque Cyrum inde etiam indolem mulieris perspexisse atque æstimasse.

Nobiliorem] Quo majore vituperio dignus scelestus ille Nero, qui, natus in urbe Severa, ubi statum artium studium infamia sequebatur, non solum ipse cecinit, saltavit, aurigavit, sed

& nobilium familiarum posteros, egestate vendens in scenam deduxit. Tacit. 1. 4. 14. Freinsh.

XXVI.] Acidalius hunc & sequentem numerum transpositos fuisse judicat. & omnino cohærere vult de Oxathres & Oxydatis fortuna narrationem, quem plane secutus est Raderus. Aldus totum cum versum aut non reperit in libris suis; aut si reperit, pro spurio habuit: omisit enim. Hoc quidem patet, etiam ita ut illi volunt transpositum, non admodum concinnum esse

da redacta erant : è quis duodecim millia in congariatum militum absumpta sunt. par huic pecunia summa custodum fraude subtracta est. Oxydates erat nobilis Perses , qui à Daria capitali supplicio destinatus cohibebatur in vinculis; huic liberato satrapeam Media adtribuit : fratremque Darii recepit in cohortem amicorum , omni vetusta claritatis honore servato. Hinc in Parthienem perventum est ; tunc ignobilem gentem ; nunc caput omnium , qui post Euphratem & Tigrim amnes siti rubro mari terminantur. Scythæ regionem campestrem ac fertilem occupaverunt ; graves adhuc accola. sedes habent & in Europa , & in Asia :

esse aut congruum antecedentibus & sequentibus verbis. Sane de Oxydati fortuna diu ante tradidit Acrian. 3, 4. cum adhuc viveret Darius. Et si hæc non reseremus ad vivum, tamen vitiosus adhuc esse, videtur. apparet enim, totam eam pecuniam vim, ex Curtii sententia, cum fuisse alienatam acque exhaustam. ex ratio ut constat, aut pro xxv. legendum est xxv, aut xlv. pro xlv. *Frainsb.*

Præcipua præda] Nam præda non pro militum lubitu diripienda est, sed ad totam civitatem, aut ad regem, cuius auspiciis bellum geritur, pertinet. Nisi quod leviora nonnulla, & alia aliis etiam de causis militi permittuntur, qua de re præclare, ut solet, differenter vide Grotium de jure belli 3, 6. & deinceps.

Congarium] Quintilianus : *Congarium, commune nomen est liberalitatis, æque mensuræ.* Male Vir doctus existimat, congrarium semper esse munus imperatorum, quo donabatur populus, ut ex hoc Curtii loco manifestum. Non tamen diffiteor apud Plinium Secundum, immo & Tacitum sic accipi. *Blankardus.*

Custodum fraude] Diodorus 17, 74. *A gazarum custodiis lxx. M. talentum acceperat, Præter hac in militum distributa, cum ornamentis & poculis, xlii. millia talentum efficiebant. Summa autem furto sublata, & per vim abstractorum, longe amplius confabatur.*

In vinculis] Seneca ep. 91. *sape majori fortuna locum fecit injuria.* Porro de carceribus Velsarum Brissou. lib. 2.

Caput] Justinus 41, 1. *reus divisione orbis cum Romanis fuit, imperium Orientis eis asserit.* Tacitus 2, 60. *Parthis vim, Romanis potentiam tribuit.* Ut mirari Livii 9, 18. *Stomachum libeat, repositos ex Græcis qui Parthorum contra nomen Rom. gloria favorint.* Nec ambigam, hos Græcos Strabonem imitatorum lib. 11. ubi *Parthos tantum possidere terrarum, sat gentibus dominari* affirmat, ut ob imperii magnitudinem, Romanorum potentia quodammodo patet sint. Reinocius de regno Parthico.

Graves atque accola] De Scythis intellige, qui accolæ tum Parthorum, nec imperio eorum subiecti, & sæpius hostes. Justinum lib. 41. & 42. & Tacit. 6, 36, 6, 41. &c. inspicere. Proinde jocabatur Acidalius, cum emendandum

in Asia: qui super Bosphorum colunt, adscribuntur Asia; at qui in Europa sunt, à lato Thracia latere ad Borysthenem, atque inde ad Tanaim alium amnem, recta plaga adtinent. Tanais Europam & Asiam medius interfuit. nec dubitatur, quin Scythia, qui Parthos condidere, non à Bosphoro, sed ex regione Europa penetraverint. Urbs erat ea tempestate clara Hecatompylos, condita à Græcis: ibi stativa rex habuit,
commenti-

dum suspicaretur, gnari adhuc agricola. Nec serio rem dispexit Raderus, qui accolæ Romanis fuisse tradit Parthos; cum Curtio de Scythiis Parthorum accolis sit sermo. Freinsh.

Borysthenem] Tricost sunt qui negant Borysthenem esse, qui hodie Neper. aut Nieper vocatur. Nam de Borystheni ita scribit Periegetes Dianysius.

Ubi Borysthenis fluvii extensa aqua

Miscetur Euxino, arietis ante frontem. (promontorio nomen est.) Hodie in toto illo tractu nullus magnus fluvius in Euxinum exoneratur à regione τῷ κρείττονι (frontis arietis) in sine Taurica geminula, præter Neper. Ergo Neper est Borysthenes. Et Bog, qui in illum illabitur, is est Hypanis: quod & doctis quæque placere video. Scalig. in Euseb. num. MCCCXII.

Medius] Inde terminus gentium, hoc est Europæarum atque Thracicarum, appellatur Floro 3, 4.

Parthos condidere] Persas etiam à Scythiis conditos Marcellinus 31. tradit. Quod non quidem est impossibile: tamen magis Parthos ab eo, vel auctore certe, quem ibi sequitur, intelligi, credibile est. Et vulgo notum cum ea tempora Persarum Parthorumque nomina promiscue à Græcis Latinisque fuisse usurpata, sicut etiam aliquanto prius Persarum & Medorum, ex eadem causa. Vide eruditissimas Cl. Salmasii notas in Tertullian. de

pallio cap. 2. ubi Scythia exuberant Persas. Et ipse Marcellin. præced. cap. dixerat Persas vicinos populos in gentilitatem nominis sui traxisse. Freinsh.

Hecatompylos] Vox ipsa Græca est, & è Græcia profectos conditores ostendit. urbem significat, quæ centum habeat portas. Sed Polybius 10, 25. aliam etymii causam adfert: In media Parthia hæc urbs sita est: cum autem di-verticula viarum ad omnes regiones ibidem cōeant, ex eventu ipso centum importarum nomini locus invenit. Strabo lib. 17. à Caspiis porcis ad Hecatompylon regiam Parthorum (ita appellat) 1260. stadia auctore Apollodoro numerat, hoc est, 12 stadia supra 39. milliaria Germanica. Diodorus 17, 75. Hyrcaniz quidem assignat, sed Parthiam quoque Hyrcaniz nomine complectitur. A quibus autem Græcis condita sit, nondum legi. Urbis Stephanus quoque mentionem habet, sed simplicem, ut & Ptolemæus. Raderus. Quod Strabo regiam eam Parthorum vocat, id confirmat lectionem Mss. apud Athen. 12, 2. *Parthorum reges & c. hyemant Babylone.* ubi vulgo lacuna est, *χοιμάζουσι δ' ἐν Βαβυλῶνι* [... τὸ λοιπὸν τῷ ἐπ' αὐτῷ.] quam optime explent γγ. *διάγουσι δ' ἐν Ἐκατομπίλῳ τὸ λοιπὸν.* in Hecatompylo autem reliquum anni exiguunt. Fuit & Thebarum cognomen Hecatompylos, à cen-

commeatibus undique adveſtis. Itaque rumor otioſi militis vitium ſine auctore percrebuit; regem contentum rebus, quas geſſiſſet, in Macedoniam proſtinus redire ſtatuiſſe. Diſcurreunt lymphatis ſimiles in tabernacula, & itineri ſarcinas aptant: ſignum datum crederes, ut vaſa colligerent. Totis caſtris tumultus, hinc contubernales ſuos requirentium, hinc onerantium plauſtra, perfertur ad regem. Fecerant fidem rumor ſemel vulgato Græci milites, redire juſſi domos, quorum equitibus ſingulis denariorum ſena millia dono dederat. Iſtis quoque ſinem militia adeſſe credebant. Haud ſecus quam parerat territus Alexander, qui Indos atque ultima Orientis peragraré ſtatuiſſet; præfectos copiarum in prætorium contrahit: obortisque lachrimis, ex medio gloriæ ſpatio revocari ſe, victi magis, quam victoris fortunam in patriam relatutum conqueſtus eſt. nec ſibi igna-

rum portis quas habebant: quod cum hac urbe Parthica non eſt confundendum. Ceterum non credo Raderō, Diodorū Hyrcaniæ assignare Hecatompylon, minus etiam, Parthiam quoque Hyrcaniæ nomine complecti. Hoc enim vix pro ſano fecerit. Sed certe non fecit. tantum dixit. Alexandrum in itinere cum Hyrcanos peteret, veniſſe Hecatompylon: nimirum priuſquam Hyrcaniam intraret, per Parthiam ducentis: ut ita examuſſim Curtio adſentiat. *Idem.*

Vitium.] Haud dubie vera hæc eſt ſcriptura, quæ in Cod. Sigebergenti Modio repperam merito vulgata præfert Acidali, Raderus etiam ex Conſtantienſi codice ſignat. Sic apud Taſcit. 14. 58. *Hæc more fama, credentium odio augerebantur.*

Signum datum.] Polybius 6. 38. de Romana diſciplina: *E caſtris ſua diſcedunt hunc in modum. Cum primum ſignum datum eſt, tabernacula ſua detendunt, & ſarcinas componunt omnes &c. Quem ad locum vide Lipſium de Mil. Rom. 5. 12.*

Sena millia.] Diodorus 17. 74. *ἰδρυμένοι δὲ τῶν μιν πλῆθει ἑκάστη πλάνην, τῶν δὲ πεζῶν μίαν, ἑκάστην.* Equitibus ſingulis talentum dono dedit, peditibus denas minas. Adde Plut. l'ompejo c. 56. Talentum igitur, & ſena millia denariorum eandem ſortem efficiunt. De peditibus autem tacuiſſe Currium, cum equites nominaſſet, mirum mihi ſit; & libenter hominum aut temporum injuriā incuſem. *Freinſhemius.*

bi ignaviam militum obstare; sed decorum invidiam, qui fortissimis viris subitum patriæ desiderium admovissent, paulo post in eandem cum maiore laude famaue reductoris. *Tum vero pro se quisque operam suam offerre; difficilima quaque pascere; polliceri militum quoque obsequium, si animos eorum leni & apta oratione permulcere voluisset. Nunquam infractos & abjectos recessisse, quoties ipsius alacritatem & tanti animi spiritus haurire potuissent. Ita se facturum esse respondit. Illi vulgi aures præparent sibi. satisque omnibus, quæ in rem videbantur esse, compositis; vocari ad concionem exercitum iussit. apud quem talem orationem habuit.*

CAP. III.

Hortatoria Alexandri ad milites oratio, ut bellum, in Asia inchoatum, persequantur & absolvant.

Magnitudinem rerum, quas gessimus, milites, intuentibus vobis, minime mirum est, & desiderium quietis, & satietatem gloriæ, occurrere. Ut omittam Illyrios, Triballos, Bœotiam, Thraciam, Spartam, Achæos,

Apta oratione] Vitellium culpât Tacitus H. 3, 36. hac etiam de causâ, quod alloquio militem non firmaret.

Aures præparent] Sic apud Tacit. 1, 29. in seditione militari: accitur centurio Clemens. & si alii bonis artibus grati in vulgum: ii vigiliis, stationibus, custodiis portarum se inferunt, spem offerunt,

metum intendunt &c. Joseph. 15, 8. Ita affectus rex excitabat, duces eorum appellando. & quantum in se erat comando illis animum addere. cumque generosiores quosdam in meliorem spem restituisse: tum demum ausus est etiam exercitum alloqui, quem prius viderat in recentibus cladibus nullam orationem admittere.

Asia

chaos, Peloponnesum : quorum alia ductu meo, alia imperio auspicioque perdomui. Ecce orsi bellum ad Hellepontum, Ionas, Æolidem, servitio barbariæ impotentis exemimus : Cariam, Lydiam, Cappadociam, Phrygiam, Paphlagoniam, Pamphyliam, Pisidas, Ciliciam, Syriam, Phœnicen, Armeniam, Persidem, Medos, Parthienem, habemus in potestate. Plures provincias complexus sum, quam alii urbes cœperunt : & nescio, an enumeranti mihi, quædam ipsarum rerum multitudo subduxerit. Itaque si crederem, satis certam esse possessionem terrarum, quas tanta velocitate domuimus; ego vero, milites, ad penates meos, ad parentem sororesque, & ceteros cives, vel renitentibus vobis, erumpere : ut ibi potissimum parta vobiscum laude & gloria fruerer. ubi nos uberrima victoriæ præmia expectant : liberorum, conjugum, parentumque lætitia; pax, quies, rerum per virtutem partarum securam possessio. Sed in novo, & (si verum fateri volu-

Alia ductu] Sueton. in Augusto 21, *Domuit autem partim ductu, partim auspiciis suis &c.* Apud Plin. 3. 20. extat de eodem Augusto vetus inscriptio: *Quod ejus ductu auspiciis que gentes Alpina omnes, quæ à mari superno ad inferum pertinebant, sub imperium pop. Rom. sunt redactæ.* Ductu, id est, per se ipsum, auspiciis, quando per legatos bellum agitur, ut notum est. Tamen apud Plautum confunduntur. Sola enim de hero Amphitruone loquens, *Amphitr.* 1, 1. qui contra Theleboas militaverat, ait: *ut gesseris remp. ductu, imperio, auspicio suo.* & ipse Amphitruo 2, 2. *cos auspicio meo, atque ductu, primo certu vi-*

rimus. Nam vere Creontis Thebani regis auspiciis bellum patratum fuerat. *Pichena.* Lipsius ostendit Curtium hoc loquendi genus ad res Græcicas transulisse à more Romano, quem ipse diligenter explicat in opere de Militia Rom. 2, 12.

Quadam] Malim *quandam*. nisi intelligas loca vel regna. Lycæoniam certe prætermisit, nisi sub Cappadocia comprehendas. prætermisit & Lyciam, cujus mentio supra 3, 3. *Rader.* *Quadam* etiam hic edidit olim Frobenius.

In novo] Ergo illi populi videntur Alexandro jam domiti ut parant, nondum ut serviant. Quod de Britannis recens

volumus) precario imperio, adhuc jugum ejus rigida cervice subeuntibus barbaris, tempore, milites, opus est, dum mitioribus ingeniis imbuantur, & efferatos mollior consuetudo permulceat. Fruges quoque maturitatem statuto tempore expectant: adeo etiam illa, sensus omnis expertia, tamen sua lege mitescunt. Quid? creditis, tot gentes, alterius imperio ac nomine adsuetas, non sacris, non moribus, non commercio linguæ nobiscum cohærentes, eodem prælio domitas esse, quo victæ sunt? Vestris armis continentur, non suis moribus; & qui præsentis metuunt, in absentia hostes erunt. Cum feris bestiis res est; quas capras & inclusas, quia ipsarum natura non potest, longior dies mitigat. Et adhuc sic ago, tamquam omnia subacta sint armis, quæ fuerunt in dirione Darii. Hyrcaniam Nabarzanes occupavit; Bactra non possidet solum parricida Bessus; sed etiam minatur: Sogdiani, Dahæ, Massageræ, Sacæ, Indi

cents subactis Tacit. Agric. 13. Florus 4. 12. *Nova quippe pax: nec dum assuetæ frenis servitutis, tumida gentium inflataque cervices ab imposito nuper jugo resistebant. Interim experientia testatum postea fecit, gentes illas Asiaticas, utpote servitio suetas, adeo de Alexandri jugo depellendo non cogitasse, ut etiam diu postea, in medio rerum cursu, nullo certo herede, rege mortuo, satrapis ducibusque ejus promptissime paruerint. Multarum itaque gentium spiritus alieni imperii impatientes sunt, at sane non omnium. Sciverunt hoc veteres Galli. quorum Civilis apud Tacit. H. 4. 17. accurate distinguit inter nationes: *Servirunt Syria, Asiaque,**

et suetus regibus Oriens: multos adhuc in Gallia vivere ante tributa gentios.

Precario imperio] Quamquam enim Persarum rex magnis aliquot proeliis victus erat; multas tamen nationes habebat id imperium, quarum unaquæque suis viribus bellum contra Macedones gerere potuisset: itaque recte dicit, precario potius imperio eas teneri, quam vi, si verum fateri oporteat, quamquam enim postea de armis suis subiectæ; intelligit tamen, in illis ad obtinendum tantum imperium plus terroris esse, quam virium. *Idem.*

Statuto] Numquid melius *statu*? ut alibi in his libris.

Simul

Indi sui juris sunt. Omnes hi, simul terga nostra viderint, sequentur. Illi enim ejusdem nationis sunt; nos alienigenæ & externi. suis autem quique parent placidius: etiam quum is præest, qui magis timeri potest. Proinde, aut quæ cepimus, omittenda sunt; aut quæ non habemus, occupanda. Sicut in corporibus ægris, milites, nihil quod nociturum est, medici relinquunt; sic nos, quidquid obstat imperio, recidamus. Parva sæpe scintilla contempta magnum excitavit incendium. Nihil tuto in hoste despicitur: quem spreveris, valentiorum negligentia facies. Ne Darius quidem hereditarium Persarum accepit imperium:

Simul terga] Hunc quoque locum occupaverat nullo jure si particula: ut notavit Raderus. item Amst. & Lugd. edd. prætermisam video. aliz habebant; *simul si terga &c.*

Suis autem] His paria dixit Aristides Oratione Sicula posteriore: non jam illos magis oderunt, quam nos metunt: sic ut à nobis inter se sint conciliati. Mallet enim profecto domesticos ac paves, etiamsi non nihil sit illis concedendum, quam alienos & advenas. Nec sententiæ alterius Gregoras lib. 4. His vero, capis Latinorum jugum longo tam tempore mollesce ferrens, & alioquin etiam popularium suorum quam alienigenarum consuetudine uti mallet, optatissimus Cæsaris adventus fuit. Hinc est cur maximi fieret Anibali Pyrrhus apud Livium 35, 14. Artem etiam conciliandi sibi homines eam habuisse, ut Italica gentes regis externi, quam populi Rom. tam diu principis in ea terra, imperium esse mallet.

Medici] Haustus ex Hippocrate Epidemion 6, 2. cujus hic est aphorismus: *Quæ relinquuntur in morbis post crisen, recidivas facere consueverunt.* Atque idem & Avicennæ scitum est.

Scintilla] Cicero Philipp. 5. *Omne malum nascens facile opprimitur: in reletatum, sit plerumque robustius.* Curtiana similitudine utitur & Florus 3, 5. *incendia parum fideliter extincta majore flammareviviscunt.*

Nihil tuto] Securitas fugienda. *Nemo celerius opprimitur, quam qui nihil timet; & frequentissimum initium calamitatis, securitas.* Vellei. 2. *Sæpe & contemptus hostis cruentum certamen edidit, & inclyti populi regesque perlevi momento vixti sunt.* Livius 21, 43. *Nihil tuto &c.* Itaque ego ut nihil timendi, sic nihil contemnendi auctor sum. Liv. 6, 6. *sæpe in bello, parvis momentis, magni casus intercedunt.* Cæsar de bel. Civ. 1. *Et nihil tam leve est, quod non magnæ interdum rei momentum faciat.* Liv. 25, 18. *Quo magis præceptum illud in omnium animis esse debet. Nihil in bello oportere contemni, nec sine causa dici. Matrem timidi flere non solere.* Probus in Thraſybo. *Incredibile est, nimia fiducia quantæ calamitati soleat esse.* Liplius. Sic apud Tacit. 2, 40. *cautissimus imperator in motu servi, nihil sperandum reputabat.*

Sedem

rium: sed, in sedem Cyri, beneficio Bagoæ castrati hominis, admissus; ne vos, magno labore, credatis, Bessum vacuum regnum occupaturum. Nos vero peccavimus, milites, si Darium ob hoc vicimus, ut servo ejus traderemus imperium. qui, ultimum ausus scelus, regem suum, etiam externæ opis egentem, certe cui nos victores pepercissimus, quasi captivum in vinculis habuit: ad ultimum, ne à nobis conservari posset, occidit. Hunc vos regnare patiemini? quem equidem cruci adfixum videre festino, omnibus regibus gentibusque fidei, quam violavit, meritas poenas solventem. At hercule, si mox, eundem Græcorum urbes, aut Hellespontum, vastare, nunciatum erit vobis; quo dolore adficiemini, Bessum præmia vestræ occupasse victoriæ? Tunc ad repetendas res festinabitis; tunc arma capietis. Quanto autem præstat, territum adhuc & vix mentis suæ compotem opprimere? Quatridui nobis iter superest, qui tot proculcavimus nives, tot amnes superavimus, tot montium juga transcurrimus. Non mare illud, quod exæstuans iter fluctibus occupat, cunctes nos moratur; non Ciliciæ fauces & angustiae includunt: plana omnia & prona sunt. In ipso limine victoriæ stamus. pauci nobis fugitivi & domini sui interfectores supersunt. Egregium me hercule opus, & inter prima gloriæ vestræ numerandum,

Sedem Cyri] Quod Plutarch. lib. 2. de fort. Alexand. in Darii precatatione *Cyri thronum* dixit, Horat. Od. 2, 2. *Cyri solium*, Curtius *Cyri sedem* vocat. Briss.

Præmia] Alii; *præmia*. non istud quidem male, sed tamen illi non prætulerim.

Darii

randum, posteritati famæque traderis, Darii quoque hostis, finito post mortem ejus odio, parricidas esse vos ultos, neminem impium effugisse manus vestras. Hoc perpetrato, quanto creditis Persas obsequentiores fore, quum intellexerint, vos pia bella suscipere; & Bessi sceleri, non nomini suo, irasci?

CAP. IV.

Zioberis miri fluminis descriptio. Alexander Nabarzani per literas salutem quærenti veniam pollicetur. Deinde mari Caspio & Hyrcaniæ proximus, quosdam Darii præfectos recipit in gratiam.

Semma militum alacritate, jubentium, quocumque vellet, duceret, oratio excepta est. nec rex moratus impetum; tertioque per Parthienem die ad fines Hyrcaniæ penetrat: Cratero relicto cum iis copiis, quibus præerat, & ea manu, quam Amyntas ducebat, additis sexcentis equitibus, & totidem sagittariis; ut ab incursione barbarorum Parthienem tueretur. Erygyjum impedimenta, modico presidio dato, campestri itinere du-

-ccre

Darii] Multi & meliores libri: Darii quoque hostem: & sane oritur dubitatio sic fuisse, omiſſa voce parricidæ, quæ mox sequitur. Freinsh.

EA manu] Non dubito sic scribendum supra 4, 4. Cratero relicto cum pedibus quos adſueverat, & eis copiis quas Meleager ducebat. Et de hac ipsa re Arrian. 3. Κρηττον ὃ τῷ π αὐτῷ μέγιστον, ἢ τῷ Αμύντῳ &c.

Craterum cum suo & Amynta agmine, cum equitibus, &c.

Et vero absurdus vulgatorum sensus ex manu, qui vellet sexcentos, seu ut alii codd. habent, sex ista millia equitum &c. fuisse ex manu quam Amyntas ducebat. quod ita non fuisse constat. Freinsh.

Sexcentis] Ita melius, quam aliorum, sex millibus. Arrianum 3. vide.

Ziobe-

cere jubet. Ipse cum phalange & equitatu CL stadia emensus, castra in valle, qua Hyrcaniam adeunt, communit. Nemus praaltis densisque arboribus umbrosam est, pingue vallis solum riganibus aquis; quæ ex petris imminentibus manant. Ex ipsis radicibus montium Zioberis amnis effunditur, qui tria fere stadia in longitudinem universus fluit; deinde saxo, quod alveolum interpellat, percussus, duo itinera velut dispensatis aquis aperit. Inde torrens & saxorum, per quæ incurrit, asperitate violentior, terram præceps subit. Per CCC stadia conditus labitur: rursumque velut ex alio fonte conceptus editur, & novum alveum intendit; priore sui parte spatiosior. quippe in latitudinem XLIIII stadiorum diffunditur: rursumque angustioribus coercitus ripis iter cogit; tandem in alterum amnem cadit, cui Rhidago nomen est. Incola adfirmabant, quæcumque dimissa essent in cavernam, quæ propior est fonti, rursus ubi aliud os amnis aperit, existere: Itaque Alexander

duos

Zioberis] Diodoro 17, 75. est *Stibetis* *Στιβήτις*. Cujus quidem vocis ductus etiam in Curtiano nomine apparent, quod facilius corrumpi potuit, quam illud Græcum. Certe non longe ablu- dit *Zibetes*, quomodo Boccatium legisse pro Zioberi Raderus ait. Item *Zibetis* & *Obetis* Manuscriptorum. Ceterum multorum fluminum par natura proditur, qui se cuniculis condunt vel in partem, vel in totum, de quibus Georgius Agricola lib. III. de natura eorum quæ effluunt ex terra.

Interpellat] Constantiensis manu exaratus Raderus teste exerte habet *interpellat*, quomodo etiam Acidalius legendum putat.

Rhidago] Nec hoc nomen apud aliquos

memini legere. Nam quod nonnulli Rhindacum ex Rhidagone [videtur igitur illud *Rhidago* pro primo casu accipere, quod ego cum Sabellico Enn. 4, 5. pro tertio habebam] faciunt, procul à vero abeunt. Rhindacus enim Stephanus est civitas inter Hellespontum & Phrygiam, unde Rhindaceni populi seu cives. Plinio idem nomen est fluvius inter eundem Hellespontum & Phrygiam, (sed hic noster) mille prope parasangis abest ab Hellesponto & Phrygia. Glareanus Syderin à Plinio dictum putat, conjectura dubia & incerta. *Rad.*

Quæcumque dimissa] Sic malui, sensu, & nonnullis edit. violentibus, longe melius, quam ut habebant alii: quicunque dimissi.

Ducen -

duos tauros, qua subeunt aquæ terram, præcipitari jubet; quorum corpora ubi rursus erumpit, expulsa videre qui missi erant ut exciperent. Quartum jam diem eodem loco quietem militi dederat; quum literas Nabarzavis, qui Darium cum Besso interceperat, accipit. quarum sententia hac erat: Sè Dario non fuisse inimicum; immo etiam, quæ credidisset utilia esse, suasisse: & quia fidele consilium regi dedisset, prope occisum ab eo. Agitasse Darium, custodiam corporis sui, contra jus fasque, peregrino militi tradere, damnata popularium fide, quam per ducentos & triginta annos inviolatam regibus suis præstitissent. Se in præcipiti & lubrico stantem consilium à præsentī necessitate repetisse. Darium quoque, cum occidisset Bagoan, hac excusatione satisfacisse popularibus, quod insidiantem sibi interemisset. Nihil esse miseris mortalibus spiritu carius. amore ejus ad ultima esse propulsum.

Ducentos & trig.] Hoc Q. Curtius infississimo & ne minimum quidem fallente calculo tradidit: cui etiam adfuitur B. Hieron. ad IX. cap. Danielis. Atlas Major Mercatoris, in regno Persico.

Repetisse.] Proflus (cum Modio) & ipse malo repetisse, pæ vulgariorum reperisse. quod tamen neque ipsum in elegans præpositione mutata: consilium è præsentī necessitate repetisse id est, quæsisse & invenisse consilium è re nata, atque ut præsens necessitas subjiebat. *Acidalius.* Excusat autem se à necessitate quæ summum quibusvis factis præstare creditur patrocinium. Sic apud Thucyd. 1, 1. Athenienses: Nec invidiosum est, aliquem qui in summum periculum deducatur, consulere utilitatibus suis. Poplicola apud Dionys. 5. Ne-

cessitati impares sunt humani ingenii vires: omnesque tum demum de decore dissipant, cum jam versantur in tuto.

Insidiantem] Sic etiam facinus suum excusavit Tisaphernes, ducibus Græcorum cæsis. *Xenophon anabasis. lib. 2.* Ratio autem, cur Darius occiso Bagoa satisfaciendum popularibus putaverit, est, quod Bagoas potentia & gratia ad populum plurimum pollebat, tum etiam ipsi illi Dario imperium dederat: purgandus igitur erat. ne pro summo beneficio, necem reddidisse videretur, atque ex eo facto odium gentis incurreret, animus regis subdolum & crudelem odiis, & fortasse seditionibus agituræ. *Freinsh.*

Amore ejus] Nimirum spiritus atque vitæ suæ, non sane Darii, quod persua-

pulsum. sed ea magis esse sequutum, quæ coëgis-
set necessitas, quam quæ optasset. In communi
calamitate suam quemque habere fortunam. Si
venire se juberet, sine metu esse venturum. Non
timere, ne fidem datam tantus rex violaret: deos
à deo falli non solere. Ceterum si, cui fidem da-
ret, videretur indignus, multa exilia patere fu-
gienti: patriam esse, ubicumque vir fortis sedem
elegerit. *Nec dubitavit Alexander fidem, quo Per-
sa modo accipiebant, dare, Inviolatum, si venisset,
fore. Quadrato tamen agmine, & composito ibat,
speculatores subinde pramittens, qui explorarent lo-
ca. levis armatura ducebat agmen; phalanx eam se-
quebatur; post pedites erant impedimenta. Et gens
bellicosa, & natura situs difficilis aditu, curam regis
intenderat. Namque perpetua vallis jacet, usque ad
mare Caspium patens. Duo terræ ejus velut brachia
excurrunt: mediâ flexu modico sinum faciunt, luna
maxime similem, quum eminent cornua nondum to-
tum orbem sydere implente. Cercetæ, Mosyni, & Cha-
lybes.*

dere nobis vult Raderus.

Patriam] Ovid. Fast. 1.

*Omne solum forti patria est. ut piscibus
aquor.*

*Πατρίς γὰρ ἐστὶν τοῦ ἀνθρώπου ὡς τοῦ ποταμοῦ τῆς
ὕδατος.*

Tencteri apud Tacit. H. 4. 64. *Quomo-
do lucem diemque omnibus hominibus, ita
omnes terras fortibus viris natura aperuit.*

Quo Persæ modo] Scilicet ut dextram
rex daret, aut præsentem, aut per inter-
nuncium.

Luna] Strabo lib. 11. an de hoc si-
tu locutus? Sequitur Hyrcania. exinde
mare altum jam fit, donec Medici & Ar-
menios attingant montes. Horum montium

*radices in lunæ formam curvantur, quæ ad
mare desinentes, utrimque maris sinum ef-
ficiunt. Sic & Plinius 6, 19. ubi capis in
latitudinem pandi, lunatis obliquatur cor-
nibus.*

Mosyni] Sic potius quam *Mosini*,
scribendum, certum est, quantum qui-
dem ad priorem syllabam attinet, ex
Tibullo 4, 1.

*Quaque Hæbrus, Tanaisque, Gætas ri-
gat atque Mosynor.*

A Græcis fere *Mosynæci* dicti sunt.
quod in turribus habitarent, quæ gen-
tili lingua *Mosyni* dicerentur. *Freinsh.*
Mosyni etiam habet Carolus Stephan.
licet *Mosini* retineat Ortelius. *Blanch.*
Pisces

lybes à lava sunt: ab altera parte Leucosyri & Amazonum campi; & illos qua vergit ad Septentrionem, hos ad occasum conversa prospectat. Mare Caspium dulcius ceteris, ingentis magnitudinis serpentes alit: pisces longe diversi ab aliis coloris. quidam Caspium, quidam Hyrcanum adpellant: alii sunt qui Mæotim paludem

Pisces] Valde hic turbant libri plenum est fuisse: serpentes alit, & pisces longe diversi ab aliis coloris.

Quidam Caspium] Hæc verba omituntur in quibusdam edit. quæ res movit Sebilium, ut reliqua quoque delenda opinaretur, præsertim cum crederet Caspium & Hyrcanum mare non pro uno eodemque usurpare auctorem, infra 7. 3. ubi certe manifestâ antithesin instruit inter Caspiû & Hyrcanum. Sed possit dici, eum ex diversis auctoribus exhaussisse, & cum alii Caspio alii Hyrcano mari eandem rem adscriberent, etiam re. ut nomine, separatos istos sinus, cum ista scriberet, credidisse, præsentis loci immemorem. Sic supra etiam nobis in Mardos duplicem Alexandri expeditionem ex una fecerat. Vel potius cum Mela 3. 5. dicemus, Caspium mare interdum generaliter sumi, ut & Caspius sinus proprie ita dictus, & Hyrcanus, & vero Scythicus eo nomine comprehendatur: interdum primum horum sinuum proprie & totius nomine Caspium appellari. Ex hoc verum est. Utroque autem ea se habeant, illud utique constat, idem mare ab aliis Caspium vocatum, ab aliis Hyrcanum. Ita multis ante Alexandri expeditionem annis scripserunt, in quatuor finibus, quæ ex Oceano subeunt continentem, hunc maxime ad Boream vergere. Hyrcanum pelagus & Caspium pariter nuncupant. Plut. Alex. Sic Arrian. 7. Cupiebat enim etiam illud mare, quod Caspium sinum & Hyrcanum appellatur, (sic enim vertendum fuerat) cui mari committatur cognoscere: utrum ponto Eu-

xino, utrum ab orientali mari Indus versus circumductus Oceanus in sinum Hyrcanum refundatur. (quemadmodum etiam Persicum, rubrum mare alii vocant, sinum Oceani esse temperat.) Neque enim adhuc inventa erant Caspij maris initia. Cortigendus leviter idem Arr. 5. 4. Indicum sinum cum Persico confluere. Hyrcanum cum Persico sinu conjungi. lege, τὸ δ' Ἰνδικόν τε τὸ Ἰρκανόν: Hyrcanum (nempe sinum) cum Indico. Adde Strabon. lib. 11. Qui Hyrcanum mare pro Pontico accipiunt, non mihi magis, quam Raderio ad 3. 1. & Sebilio persuadent. Cum aliis etiam facit Dionys. versu 49. Caspio profundum fluentem intramittit mari: Quod etiam Hyrcanum alii nuncupant. Plin. 6. 13. mare id pluribus nominibus accolarum appellatum: celeberrimis duobus, Caspio & Hyrcano. Diodor. 17. 75. Hyrcanum ingressus, oppida illius cuncta usque ad mare Caspium, quod & Hyrcanum appellant, subegit. Zonaras in Alex. barbari quidam circa pelagus Hyrcanum, quod & Caspium dicitur. Sic & hodie multis nominibus vocari ab æcolis gentibus Indici, apud Ortelium, & in Atlante Mercatoris leges. Freinsb.

Mæotim] Hanc credo fuisse rationem, propter quam nonnulli Caspium mare cum Pontico confuderint, quod viderent Curtium illi tribuere Mæotidis influxum, quem constat ad Ponticum spectare: deinde etiam dulcius ceteris facere; quod itidem Ponto convenit. Sed enim id ex aliorum opinione se scribere testatur Curtius. Eos autem Macedonas fuisse, cum Ale-

paludem in id cadere putent: & argumentum adferunt; aquam, quo dulcior sit quam cetera maria, infuso paludis humore mitescere. *A Septemtrione ingens in litus mare incumbit, longeque agit fluctus, & magna parte exaestuans stagnat. idem alio cæli statu recipit in se fretum, eodemque impetu, quo effusum est, relabens, terram natura sua reddit. & quidam credidere, non Caspium mare esse; sed ex*

India

xandro militantes, prodit Strabo lib. 2. qui multa sinxerint, quo latius orbem domuisse viderentur; Jaxarti Tanais nomen, Caucaſi Parapaniſo indiderint. Idem & Plutarchus arguit, in Alex. descendit in Hyrcaniam. Sinum illic marii Ponti (ut apparebat) invenit non minorem, sed cetero mari dulciorem. Verum certi nihil habuit de eo diserte. Omnino conjectit Mæotin lacum illuc restagnare. Atqui non prateriit physicos veritas &c. De argumento autem, quo illi apud Curtium contendunt Mæotin illabi Caspio mari, dulcedine nimirum aquarum, vide prolixè differentem Stuckium in Periplus Ponti Euxini ab Arriano scriptum, ubi de sapore Pontici maris. Idem.

Non Caspium] Dubitatio orta quod longinqua loca sint, & feris gentibus habitata. Quæ eadem causâ confudit veram de portis Caspii narrationem. Quæ quoniam & ipsæ ad res Alexandri pertinent, hoc loco tractari potest. Nam, ut Æn. Silvius cap. 33. de Asia fateatur, de portu Caspii multa memoria est. Nemo tamen satis explicat, ubi terrarum existant. Et sane fallitur Raderus, quod in prolegomenis cap. 8. perpetuam vallem, cujus hoc in Curtii capite ter recurrit mentio, pro Caspii pylis accipit. Primo igitur in Ptolemæi tabulis inter Mediam & Parthicam collocantur. Ibidem ponit eas & Strabo lib. 11. & Arrian. 3. cui consentiunt Diogenes & Beton iterum Alex.

mensores apud Plin. 6, 17. circa fin. & Erathostenes apud Strab. lib. 11. Item Plinius 6, 14. Solin. cap. 47. Duris apud Strabon. lib. 1. Hi ergo omnes Caspias portas inter Mediam atque Parthiam constituunt. ubi cum nulli habitent Caspii, causam nominis non reperio. nisi forte cum Silvio dicas ideo sic vocatas videri, quod per eas nonnullis gentibus transitus sit ad mare Caspium. Quod ipsum etsi veteribus scriptoribus traditum sciam, tamen quomodo accipiam, non dispicio. *Babylonis* enim & *Perſis*, nam ii nominantur, via alia longe propior & commodior eo est, nisi tabulæ Geographica fallunt. Cum autem longe hinc Caspii montes absint, quo loco mare istud maxime ad Occidentem vergit, ibi quoque alias angustias Caspiarum portarum nomine indigitatas reperio. Is enim locus ad prohibendum septentrionalium gentium transitum idoneus est, eoque portis oclusus ab Alexandro traditur. At in prioribus Caspiiis pylis, quæ nec ad Septentriones vergunt, si idem tentasset, etiam insani-re videretur, qui Parthos Medosque, utrosque ipsius in imperio sitos, inexpugnabili munitione secluderet. Quæ ratio, conjuncta aliis, efficit, ut non dubitem, omnes eos qui Alexandri claustra in Caspiis pylis nominant, de eo loco accipiendos esse. Abruptæ Caspii montis rupes, usque adeo ad mare coarctant iter, ut cæli fluctibus,

devota-

India in Hyrcaniam cadere; cujus fastigium, ut supra dictum est, perpetua valle submittitur. Hinc rex xx stadia processit semita propemodum invia; cui sylva imminebat, torrentesque & eluvies iter morabantur. nullo tamen hoste obvio, penetravit; tandemque ad ulteriora perventum est. Præter alios commea-

tus

devoratique in profundum ejus litoris margines, vix duorum stadiorum adicum transeuntibus relinquunt. Ea enim forma Derbentum in edita montium crepidine situm est, ut duobus ex quadrato lapide muris, ad mare deductis, inferiora ædificia, & navigiorum stationem, tanquam duobus brachiis complectatur, non majore quam trecentorum passuum intervallo. quod spacium singulis utrinque ferreis portis, superstantibusque propugnaculis, ita munitur, ut perpetuis custodiis, nisi clara luce & explorato litore, viatores nec admittantur, nec recepti intra portam, altera prius emittantur, quam portorium persolvant. *Schickardus*. Hunc esse locum quem *Caspianam viam* appellat Tacitus, firmiter mihi persuadeo. *Hiberi*, ait 6, 33. *locorum potentes Caspia via Sarmatam in Armenios raptim effundunt*. Deque eodem iterum loqui credo H. 1. 6. *numeri, quos idem Nero electos præmissosque ad claustra Caspiarum* (scil. portarum) *& bellum quod in Albanos parabat &c.* cum Suetonio loquens in Nerone 19. 4. atque iis qui in Armenia cum Corbulone res gessere, ut constat ex Plinio 6, 13. quamquam hic contendant non *Caspian* eas portas, sed *Caucasæ* dici debuisse. At præter quod illis viris, qui in ipsis iis locis non oscitanter versati sunt, sed ut ipse fatetur, res ibi gessere, merito amplior fides debetur; etiam locorum situs contra Plinium testimonium perhibet. Nero enim Albanos petebat, quos haud obsecurum est eo tempore omnia post Ca-

spian pylas, atque adeo ipsas tenuisse: at inter has & Caucasas portas tota Albania, vel si alio innere tenderet, Iberia interjacet. quomodo igitur penetrasset ad Caucasas pylas, nondum subactis potentissimis gentibus, cum quibus maxime bellatum ibat. Sane turbavit Plinium, quod sciret, alias illas Caspias portas, quæ à plurimis veterum ita vocarentur, longe ab iis regionibus distare; Albaniam autem Caucaaso connecti noverat. Et sane ab eo demum tempore angustias montis Caspii, Caspias portas vocari cœpisse, videre videor: cum ii qui res ibi gererent, nomen aliud aptius non inveniunt, quam ut à Caspio monte Caspias dicerent, sicut ab Amano Amanicas. Nisi tamen & Clitarchus apud Strab. lib. 11. de iis sensit: Thalesstrim inde venisse scribens, quanquam enim longe distarent à Thermodonte, tamen inde proficiscenti per has iter fuisse potuit. Magis tamen est, ut de aliis illis pylis ad Parthiam loquatur, quando per eas transire potuit, Alexandrum querens, qui tum ibi forte res gerebat. Per eas igitur & Sarmatæ apud Tacitum in Armeniam effusi sunt, *Freinsheimius*.

Ex India] Hoc putabat & Arrian. 5. quamquam 7, 3. dubie sentiens. Varias veterum ea de re sententias necessario omitto, & jam relata sunt aliquæ supra ad 6, 4. Antiquissimam autem Herodoti 1, 203. *Hoc mare per sese est, nec cum nullo alio commiscetur*: recentiores approbant. *Idem*.

tus, quorum tum copia regio abundabat, pomorum quoque ingens modus nascitur; & uberrimum gignendis uvis solum est. Frequens arbor faciem quercus habet, cujus folia multo melle tinguntur: sed nisi solis ortum incolae occupaverint, vel modico tempore succus exinguitur. xxx hinc stadia processerat; quum Phrataphernes ei occurrit, seque & eos, qui post Darii mortem profugerant, dedens: quibus benigne exceptis ad oppidum Arvas pervenit. hic ei Craterus & Erigyus occurrunt. Praefectum Tapurorum gentis Phradatem adduxerant. hic quoque in fidem receptus; multis exemplo fuit experiendi clementiam regis. Satrapem deinde Hyrcania dedit Menapim. exul hic regnante Ocho ad Philippum pervenerat: Tapurorum quoque gentem Phradati reddidit.

CAP.

Quercus] Idem Diodor. 17. 75. Fort eo respexit Virg. Ecl. 4.

Et dura quercus sudabant roscida mella.

Menapim] Arrianus 3. Post hac Ammynapem Parthum, qui sibi una cum Maxae (scribere Μαζαῦ Maxace) Egyptum tradiderat, Parthorum & Hyrcanorum Satrapem constituit. Ammynapes Ariano, qui Menapii Curtio, adjectione literæ A, quæ in ejusmodi nominibus est frequentissima. Sic *Amorser* & *Amisris* alibi vocantur; qui frequentius *Xerxes*. & *Espher*. quod me docuit Scaliger in Eusebium. Apud Stephanum in Ἀμαζόνων Maxaem pro *Amazæ*. apud Strab. & Flin. 6. 13. *Amardi* & *Mardi*. apud Plin. 6. 7. *Riphai*. *Arimphai*. Sic *Derceto* aliis *Attergatis* est. Ut propæmedum suspi-

cer, illud A, ubi præter rationem additum est, nihil aliud esse quam articulum, qui Hebraeis fere est D & in illas quoque gentes pervenisse videtur, si non eadem scriptura, certe vicino sono. Ejusmodi vitia in Cedreno, & aliis ejusdem commatis Græcis scriptoribus non pauca corrigit Leuncl. in Pandect. Turcic. quæ res opinionem meam haud mediocriter firmat. Contra accidit, ut, qui in uno aut altero ejusmodi vocabulo falsi fuerunt, si moeantur id eo accidisse, quod articulum voci junxerint, deinceps omnia ejusdem soni vocabula suspecta habeant, & interdum etiam radicales literas detrahant. quod accidisse credo in iis, quibus A, quod habebant, violenter ademptum est. *Freinsb.*

Hofst.

CAP. V.

Artabazo summa cum animi benevolentia excepto, Græcis qui Darium adjuverant parcit Alexander, & Mardorum gente debellata, Amazonicæ cujusdam reginæ petitioni satisfacit.

UAmque rex ultima Hyrcania intraverat, quum Artabazus (quem Dario fidiſſimum fuiſſe ſupra diximus) cum propinquis Darii ac ſuis liberis modicæque Græcorum militum manu occurrit. Dextram venienti obtulit rex; quippe & hoſpes Philippi fuerat, quum Ocho regnante exularet; & hoſpitii pignora in regem ſuum ad ultimum fides conſervata vincebat. Comiter igitur exceptus, Tu quidem, inquit, rex, perpetua felicitate floreas. ego ceteris lætus, hoc uno torqueor, quod præcipiti ſenectute, diu frui tua bonitate non poſſum. nonageſimum & quintum annum agebat. Novem juvenes eadem matre geniti patrem comitabantur: *hos*

Hoſpes Philippi] Hiſtoriam pece ex Diodoro 16, 53.

Fides vincebat] Hoc eſt, præpollebat apud Alexandrum, ut ob hoſpitii memoriam eum amaret, & magis etiam propter fidem in regem ſuum. Eo magis, quod etiam apud Græcos id uſu receptum eſſet. Unde Ageſilaus ad Pharnabazum, referente Xenoph. lib. 4. 'Εἰ μὴ. Non ignorare te arbitror etiam Græcis in urbium hoſpitiſſimum neceſſitates inter homines contrahi. Nihilominus ubi bellum inter urbes ipſas geri ceptum eſt, una cum patria quilibet hoſpitibus bel-

lum facit. Quin etiam ſi res ita ſeruat, nonnunquam ventum ſe hoſpites occidunt. Cauſam reddit Badius apud Livium 25, 18. publicis ſederibus ruptis dirupta ſunt & privata jura eſſe, ubi eadem pugna hoſpitum cum hoſpite narratur. Freinsh.

Senectute] Similis oratio Berzeſſai ad Davidem Reg. 2. 19. Quot ſunt dies annorum vitæ meæ, ut aſcendam cum rege in Ieruſalem? &c.

XCV. Annum] De macrobis vide Plinium hiſt. nat. 7. 48.

Eadem matre] Artabazo & Mentorio & Me-

Kk 4

hos Artabazus dextra regis admovit, precatus ut tam diu viverent, donec utiles Alexandro essent. Rex pedibus iter plerumque faciebat: tunc admoveri sibi & Artabazo equos iussit; nei, pso ingrediente pedibus, senex equo vehi erubesceret. Deinde ut castra sunt posita; Græcos, quos Artabazus adduxerat, convocari jubet: at illi, nisi Lacedæmoniis fides daretur, respondent, se, quid agendum ipsis foret, deliberaturos. Legati erant Lacedæmoniorum missi ad Darium, quo victo adplicaverant se Græcis mercede apud Persas militantibus. Rex, omissis sponsonum fideique pignoribus, venire eos iussit, fortunam

& Memnonis fore undecim filii, & decem filia prognatis fuerant. Diodor. 16, § 3. De simili matrimonii fecunditate Phlegon: Antigonus narrat, Alexandria mulierem quandam quatuor partibus viginti fatus edidisse, quorum majas pars enutrita sit. Eademque in urbe alia mulier quinque infantes una peperit, tres masculas, duas feminas; quos suis sumptibus aliusiit Trajanus imperator. eademque mulier, circumacta exinde anno, tres infantes peperit. Hippostratus in libello, de Minos. Egyptum perhibet ex Nina uxore Europa. Nili filia, quinquaginta filios procreasse. Itemque Danaus, ex unica Europa, Nili filia, quinquaginta tulit filias. Hoc postremum pro fabula videtur habuisse Eusebius. eam enim liberorum multitudinem adscribit pellicibus. At de Alexandrina muliere quod narratum est, confirmatur & ab Juliano in l. 36. de solut. Quem locum opinor respexisse Augustin. cap. 11 §. quæstion. ex utroque testam. Legitur tantum in quodam juris libello, mulierem aliquando quinque peperisse. Nisi forte magis Gajum in l. 7. de reb. dubiis, qui eam feminam (eandem enim fuisse, verosimile est) ad D. Hadrianum perductam

narrat. unde forte in Phlegonte etiam hoc nomen reponendum: quem credibile est post Trajani obitum ea scripsisse: & si de Trajano loqueretur, non Imperatorem, quod viventi potius competeat nomen, sed pro more temporum, Divum appellaturum fuisse. Nisi dicimus eam historiam contigisse sub finem Trajani & initia Hadriani, ut à diversis auctoribus utriusque temporibus adscribi potuerit. Freinsh.

Pedibus] Non enim erat ex iis quos usum pedum amisisse cavillatur Plinius Paneg. sed Plutarcho teste, in vita cap. 39. si iter faceret minus urgens, discebat simul in progrediendo aut jaculari, aut in curram concitatum insilire & destitine. Sic & ille Rom. Alexander in agmine nonnunquam equo, sapiens pedibus antebat. Sueton. 57. Flinii locum citatum sic constitui posse putamus: Te ad fidem tollit humus; te communia & confusa privatis vestigia.

Lacedæmoniis] Vera haud dubie lectio est, quam exhibet optimus Cod. Dan. nisi fid. Laced. est inopemibus daretur: si leviter emendes, & Sinopensibus. de quibus Arrianus 3. si tamen id recipimus, eliminanda est ex seq. vers. vox Lacedæ-

tunam quam ipse dedisset habituros. *Diu cunctantes, plerisque consilia variantibus, tandem venturos se pollicentur. At Democrates Atheniensis, qui maxime Macedonum opibus semper obstiterat; venia desperata, gladio se transfigit: ceteri, sicut constituerant, disioni Alexandri se ipsos permittunt. mille & D milites erant. prater hos legati ad Darium missi XC. In supplementum distributus miles: ceteri remissi domum, prater Lacedamonios; quos tradi in custodiam iussit. Mardorum erat gens confinis Hyrcania, cultu vitæ aspera, & latrociniiis adsueta. hac sola nec legatos miserat; nec videbatur imperata factura. Itaque rex indignatus, si una gens posset efficere, ne invictus esset; impedimentis cum praesidio relictis, invicta manu comitante procedit. Nocturniter fecerat, & prima luce hostis in conspectu erat:*

tumuli-

Lacedaemoniorum. Freinsh.

Quam ipse dedisset.] Vide supra ad 4. 11. ubi ait, *se in Asiam non remisse, ut ab aliis acciperet, sed ut alius daret,* quibus in verbis excidisse unum puto, *ut ab aliis leges acciperet. Idem.*

Democrates.] An Demochares frater Demosthenis? de quo Plutarchus in Demosthenis vita. Nam de Democrate nihil memini legere. *Raderus.* At ille Democrates neque frater fuit Demosthenis, sed ex sorore nepos, ut in Cicer. de orat. 1. 21. & Bruto cap. 83. ὁ τῷ Δημοκρίτῳ ἀδελφὸς εἶναι ἔστιν Ἰβλ. Iliano histor. var. 3. 7. ex quo capite liquet, eundem esse quem Parrhesiasten vocatum adfirmat Seneca de ira 3, 23. Sed & ipse Plutarch. in vita Demosth. cap. 9. in libello de decem oratoribus, expresse tradit, sorore ejus genitum fuisse. ubi etiam ait, Antipatro oratori, ab Atheniensibus petenti relictis. Su-

perfuit igitur Alexandro. nam id post mortem regis accidit, ut ex ejusdem libri cap. 7. constat. Immo ex cap. 10. diu postea vizisse. Ergo non potest substitui huic Democrati. *Idem.*

Mille D.] Sic legendum, licet reclamant vulgati codices fere omnes. Nam Curtius paulo ante 6. 5. refert Artabazum cum modica Græcorum militum manu Alexandro occurrisse; & Arrianus 3. Græcos mercenarios qui cum Artabazo erant, circiter 1500. tuisse ait, qui se ipsos Alexandro permiserint. *Popma.* Consentit & Diodor. 17. 76. Hunc etiam numerum exprimunt Stockholmianæ & Elzevirianæ edd.

Invicta.] Repetita videtur hæc vox ex superiore linea: sane aliud hic fuit, quod jam non divino, nisi cui placeat, reliqua manu, quod equidem sensus videtur requirere. *Freinsh.*

tumultus magis quam praelium fuit. Deturbati ex collibus, quos occupaverant, barbari profugunt; proximique vici ab incolis deserti capiuntur. Interiora regionis ejus haud sane adire sine magna vexatione exercitus poterat. Iuga montium praeter alta sylva, rupeisque invia sepiunt; ea quae plana sunt, novo munimenti genere impedierant barbari. Arbores densa sunt ex industria consita, quarum teneros adhuc ramos manu flectunt, quos intortos rursus inferunt terra; inde velut ex alia radice latiores videntur trunci. hos, quae natura fert, adolascere non sinunt, quippe alium alii quasi nexu conserviunt; qui ubi multa fronde vestiti sunt, operiunt terram. itaque occultus nexus ramorum velut laquei perpetua sepe iter cludunt. Una ratio erat cadendo aperire saltum: sed hoc quoque magni operis. crebri namque nodi duraverant stipites, & in se implicati arborum rami suspensis circulis similes, lento vimine frustrabantur ictus. Incola autem, ritu ferarum, virgulta subire soliti, tum quoque intraverant saltum, occultisque telis hostem lacessabant. Ille venantium modo latibula scrutatus, plerosque confodit: ad ultimum circumire saltum milites jubet, ut si qua pateret, intrumperent. Sed ignotis locis plerique oberrabant. Excepti sunt quidam; inter quos equus regis; Bucephalam vocabant

Duraverant] Vulgo *nodaverant*. Sed & hoc, & illud aliorum, *nodaverant*, pariter ineptum. Quis nodos nodare dicat? quid autem ad rem si nodi stipites nudarunt? quos tamen illi quomodo nudarunt? Emendo, *duraverant*. Acidalius. Cujus conjecturam optimis libris confirmari videns, recepi.

Venantium] Tacit. Agric. *Agricola validas & expeditas cohortes indaginis modo, & sicubi arctiora erant, partem equitum, dimissis equis, simul rariore silvas equitem persultare iussit.*

Bucephalam] Aliæ editiones *Bucephalum* habent. Cræcis vel Βυκεφάλῃ, ἢ Βυκεφάλῃ, ita Latinis utrumque

vocabant : quem Alexander non eodem quo ceteras pecudes animo aestimabat. nam ille nec in dorso insidere suo patiebatur alium; & regem, quum vellet adscendere, sponte sua genua submittere excipiebat; credebaturque sentire quem veheret. Majore ergo quam decebat, ira simul ac dolore stimulatus, equum vestigari jubet; & per interpretem pronunciari, ni reddidissent, neminem esse victurum. Hac denunciatione territi, cum ceteris donis equum adducunt. Sed ne sic quidem mitigatus, cædi sylvas jubet; adgestaq; humo è montibus planiciem ramis impeditam exaggerari. Iam aliquantulum altitudinis opus creve-

utrumque expressum. De hoc Bucephalo plura in prolusionibus cap. 8. Hic de aliis hoc genus equis eruditus, variaque artes doctis traderem, nisi jam pridem Lipsius epistolarum volumine ad Belgas tertio, epistola lvi. ad contubernales, bene longa, laborem meum occupasset, memorandaque è variis scriptoribus prodidisset, quo lectorem etiam curiosissimum remitteremus, ubi de hoc ipso Bucephalo narrat. Sed miror ab ipso hunc Curtii locum non animadversum. *Redernus*. Vi. de Plutarch. Alex. cap. 9. Plin. 8. 42. Agell. 5. 2. Strab. lib. 15. Solin. cap. 47. Plutar. de Solert. animal. cap. 34. Festum. Etymologicum Græcum, ubi nominis ratio redditur. Arrian. 5. &c. ubi inter alia, non à *Mardio*, ut Curtius, sed ab *Vixis* exceptum fuisse scribit. Illud notatu dignum, Romæ collem Quirinalem, hodie montem Caballum dici: quæ appellatio sub Imp. coepit. à duobus statuis marmoreis *Alexandri Magni* regis *Mææ* donum, equum Bucephalum domantis, quas *Alexandria Constantinus Imp. Romam transfuleris atque in medio thermarum à se in Quirinali extrusarum collocaverit*, ut Onuphrius

& Georgius Fabricius adnotant. Eum etiam in nummis suis exprimi curasse Alexandrum, colligo ex Zamosis analest. Antiquit. Dacia cap. 11. ubi dicit; *equum habet Alexandri moneta*. Sed & *Lazius* rer. Græcar. lib. 1. nummi talis effigiem exhibet.

Sentire] Ita de elephanto Martialis Epigr. 1. 16.

Quod pins & supplex elephas te, Caesar, adorat,

Hic modo qui tanto tam metuentis erat:

Non facit hoc iussu; nulloque docente Magistro.

Credo mihi, nomen sensit & ipse tuum.

Nec illud ejusdem est abs re de spectaculo etiam aliarum ferarum, Epigr. 1. 149.

Hæc clementia non paratur arte:

Sed novius cui servant leones,

De elephante *Porci* regis mira narrat Curtius ipse 8. 14. *Redernus*. Plurima ejusmodi observavit *Aelianus* in hist. animal. Plutarch. de solertia animal. & alii complures, veteres novique.

Exaggerari] Congesta humo exquiri, obsecris ramis qui prius eminentes

creverat, quum barbari, desperato regionem, quam occupaverant, posse retineri, gentem suam dedidere. ex obsidibus acceptis Phradati tradere eos iussit. Inde quinto die in stativa revertitur. Artabazum deinde, geminato honore, quem Darius habuerat ei, remittit domum. Iam ad urbem Hyrcania, in qua regia Darii fuit, ventum erat. ibi Nabarzanes accepta fide occurrit, dona ingentia ferens. inter qua Bagoas erat specie singulari spado, atque in ipso flore pueritia; cui & Darius fuerat adsuetus, & mox Alexander adsuevit: ejusque maxime precibus motus Nabarzani ignoravit. Erat, ut supra dictum est, Hyrcania finitima

nentes iter impeditum reddiderant. Freinsh.

Aliquantulum] Addenda præpositio: in aliquantulum. sup. 4. 2. in altitudinem montis opus excreverat. Acidalius.

Tradere] Immo tradi potius, si consuetum loquendi morem attendas. Sed ne id quidem huic loco accommodum, quem enim id iusserit, & cur non potius ipse præsens traderet? mirum, ni scripserit Curt. *Phradati parere eos iussit*. De re vide Arrian. 3. cui hic Satrapa, eo loco, & paulo supra, est *Ansophradates*. Freinsh.

Geminato honore] Geminis provinciis præfecit. *Raderus*. Quæ explicatio nullo certo fundamento nixa, mihi non satisfacit; & tamen non habeo melius dicere. Freinsh.

Urbem Hyrcania] Modus loquendi qualis apud Virgilium *Æn.* 3. 293.

Euthroti ascendimus urbem. vulgo, *Buthrotum*. Hyrcania enim non est gentis & provinciæ, ut supra, sed civitatis nomen. Multæ enim regiones communia habent nomina cum suis urbibus primariis. [ut *Babylonia*, *Babylonia* &c.] Proinde Hyrcaniam hanc Pro-

lemzum metropolim appellat in Hyrcania. Arrian. vero 3. eandem suo proprio nomine dictam ait *Zadracarta*, & *Zendracarta*. Motu inde castris in Hyrcaniam progressus *Zadracarta* urbem petiit. Et intra 3, 4. desertiis. His rebus peractis, ad *Zendracarta* maximam Hyrcaniam urbem, ubi regia erat, exercitum duxit. Eadem ergo urbs & *Zadracarta*, & *Zendracarta* (nisi codices fallunt) & *Hyrcania* dicta. *Raderus*. Hujus urbis iterata mentio est apud Justin. 38, 9. De ea igitur capiendus Appian. sine Syrac. de Demetrio: *captus vixit in Phraata regia*. A Scythiis *Carixath* dici, Thevetus apud Ortelium tradit. Freinsh.

Adsuevit] Hunc tamen Plutarchus à scelere hoc excusat. quod tamen alius merito suspectum. Author noster lib. 2. cap. 1. *Bagoas spadoni, qui Alexandrum obsequio corporis devinxerat sibi, nullum honorem habuit*. Ibidem vocatur *scortum regis*. Additur denique *exercuisse potentiam, flagitio & dedecore quæsitam* vide Athenæum. *Blanchardus*.

Erat, ut supra dictum est, Hyrcania finitima gens *Amazonum*, circa *Thermidonta* amnem *Thermisycra* incolentium campol.

timagenis Amazonum, circa Thermodoonta amnem Themiscyra incolentium campos. Reginam habebant Thalestrim, omnibus inter Caucasum montem & Phasim amnem imperitantem. Hac cupidine visendi regis accensa finibus regni sui excessit; & quum haud procul abesset, pramissit indicantes, venisse reginam, adeundi ejus, cognoscendique avidam. Protinus facta potestate veniendi, ceteris jussis subsistere, CCC seminarum comitatu processit. Atque ut primum rex in conspectu fuit, equo ipsa desiliit, duas lanceas dextra praeferebat. Vestis non toto Amazonum corpore obducitur; nam laeva pars ad pectus est nuda, cetera deinde velantur. nec tamen sinus vestis, quem nodo conligunt, infra genua descendit. Altera papilla intacta servatur, qua muliebris sexus liberos alant: aduritur dextra, ut arcus facilius intendant, & tela vibrent. Interrito vultu regem Thalestris intuebatur, habitum ejus haudquaquam rerum fama pa-
rem

semper.] Male Curtius gentem Amazonum Hyrcaniz finitimam affirmat. Error ex eo originem trahit, ut optime Freinshemius vidit, quod non procul mari Caspio (quod etiam Hyrcanum dicitur) ab antiquis collocentur eoque, quia huic finitima, juxta Hyrcaniam colere debere. Themiscyra autem fuit metropolis Amazonum, Strabone in Ponti & Amisii civitatis descriptione auctore. An vero Amazones fuerint unquam disputare superfluo, Licet enim de iis plurima fabulis involuta sint, non tamen dissidendum ea originem trahere è fonte aliquo veritatis. Vide Goropium Becanum lib. VIII. qui Amazonica inscribitur. *Blanchardus.*

Thalestrim] Sive *Misobram*. nam

binominem faciunt Justinus 12. 3. & Orosius 3. 18. Straboni lib. 11. est *Thalestria*. Ottomii Frisingensi 2. 25. corrupte *Alastra*. Cedreno *Thalenta*. Freinshemius.

Duas lanceas] Sic & apud Virgil. *En.* 1. 317. describitur *Aeneas*:

Bina manu lato crispans hostilia ferro.

Habitus] Non respicit ad *venustatem* formae, sed *dignitatem*, ut dicitur Cicer. offic. 1. quae non est nisi in iis qui praeter reliquam corporis symmetriam, etiam eminenti statura sunt. hos igitur praecipue venerabantur barbari. Ad illud *aduritur dextra*, *ut tela vibrent*, *formam imperio dignam* cum Euripide vocare solent. Inde & supra 3. 12. Sygambis, mulier ut omnia docent haudquaquam rudis sensus, Hephæstio.

rem oculis perlustrans. quippe hominibus barbaris in corporum maiestate veneratio est; magnorumque operum non alios capaces putant, quam quos eximia specie donare natura dignata est. Ceterum interrogata num aliquid petere vellet: haud dubitavit fateri, ad communicandos cum rege liberos se venisse; dignam ex qua ipse regni generaret heredes. feminini sexus se retenturam; marem reddituram patri. Alexander, an cum ipso militare vellet, interrogat: & illa, causata, sine custode regnum reliquisset;

nem pro rege habuit, quod habitu corporis Alexandro praestaret. Apud Romanos atas Galba & Irvius & Faustidius erat, assuetis iuventae Neronis, & imperatores forma ac decore corporis (ut est mos vulgi) comparantibus. Tacit. Hist. 1. 7. Contra Ariobarzanes ob insignem corporis formam, valentibus Armeniis praeficitur. apud eundem 2, 4. Nec otiosum id in Traiano extollere Plinius paneg. iam firmitas, iam proceritas corporis, iam honor capitis, & dignitas oris, noane longe lateque principem ostendant? Nec in suo rege Samuel 1, 10. Stetitque in medio populi (Saul) & altior fuit universa populo ab humero & sursum. Et ait Samuel ad omnem populum. Certe videtis quem elegit Dominus, quoniam non sit similis illi in omni populo. Recte igitur in politissimo opere de Rep. Hebraeor. 1, 14. Cuneus, Curtium tacite reprehendens, cum locus Samuelis supra relatum rectatus: Quare profecto non iam barbarorum illud duxerat, sed hominum etiam excellentiorum est, maiestatem corporis venerari, magnorumque operum illis capaces putare, quos eximia specie natura donavit. Aristotelis, maximi auctoris, scitum est, si qui nascantur tanto aliis corpore excellentiores. quanto simulacris hominum antecellunt deorum imagines, dignos videri reliquos, qui his

serviant. De Poti regia forma narrabit Curtius infra 8, 14. Saepè tamen falluntur qui ex solo adspectu iudicant. Pulchre Tacit. Agric. adeo ut plerique quibus magnos viros per ambitionem ostendere mos est, viso adspectoque Agricola, quaterent famam, pauci interpretarentur. Ercinsh.

Haud dubitavit] Diversum plane narrat Arrianus, Alexandrum iussisse reginae nunciari, se ad eam generanda proles causa profecturum.

Reddituram] Ex more Amazonum, si fides Philostrato in fine Heroicorum, & Jornandi de reb. Get. cap. 7. propius vero, quam alii, qui debilitasse eas mares liberos, aut interfecisse tradunt. Cui affine est quod narrat M. Paul. Venetus 3, 37. de duabus insulis inter Soccoteram & Cheshmacoram, quarum incolae Christiani sint: nam alteram earum à viris, alteram à mulieribus habitari: has nunquam insulam virorum ingredi: illos autem quotannis per tres menses quemvis cum uxore sua degere, dehinc sua in loca reverti. Liberos mares apud matres ad duodecimum usque aetatis annum educari, postea ad patres transmitti. Idem.

Causata] Cedrenus tamen ait. Alexandrum eam sociam belli adscrivisse.

Quam

quisse; *petere perseverabat*, ne se inritam spei pateretur abire: *Acrior ad Venerem femina cupido quam regis, ut paucos dies subsisteret, perpulit.* XIII dies in obsequium desiderii ejus absumpti sunt. Tum illa regnum suum; rex Parthienem petiverunt.

CAP. VI.

Macedones Alexandri offenduntur moribus. qui ut seditionem averteret, ad bellum Bessio inferendum mentem convertit. quod & stratagemata inchoat: ac Satibarzanem, quod defecisset, primum persequitur: Baharos à montibus dispellit: Artacacnam expugnat.

Hic vero palam cupiditates suas solvit; continentiamque & moderationem, in altissima quaque fortuna eminentia bona, in superbiam ac lasciviam vertit. Patrios mores disciplinamque Macedonum regum salubriter tempera-

Quam Regis] Ob immodicam forte illam vini appetentiam, ad Venerem ideo praecivis non fuit, quoniam, ut explicat Aristoteles in quaestionibus physicis, (quaest. 11. & 32. sect. 3.) hominum ejusmodi genitura in aquam eliquescente Hieronymus in Epistolis Theophrastum referre tradit, Alexandrum ad Venerem ignavum fuisse. Cum ergo mater Olympica emasset &c. Athenaeus 10, 10. Cui adde Plutarch. Sympof. 1, 6.

Tredicim] Trogus xxx. scribit: quod tempus ad conceptum deprehendendum

magis idoneum fuisse mihi videtur, quam quod Curtius posuit. Sabellic. Ennead. 4. 5. Sed hodie etiam apud Justinum tredecim dies eduntur: & Diodor. 17. 77. cum Curtio consentit.

Regnum suum] Placet hic adnotare, quod alibi non reperi, ex Mart. Capellaz lib. 9. de nupt. Philol. Quid Amazones? nonne ad calamos arma tractabant? quarum una, qua concipiendi studio venerat, cum Alexandrum salutare, donata tibicine, ut magno munere, gratulata discessit. Freinsh.

Hic vero] Concidunt in hanc rem praeter proprios hujus historiae conditores, Athenaeus lib. 12. Alexan-

der Asia subjugata Persica sola est usus. & mox: Ephippus scribit Alexandrum sacras etiam vestes in convivio gestasse.

nnno

temperatam, & civilem habitum, velut leviora magnitudine sua ducens; Persica regia, par decorum potentia fastigium, amulabatur. Iacere humi venerabundos pati cepit: paulatimque servilibus ministeriis tot victores gentium imbueret, & captivis pares facere expetebat. Itaque purpureum diadema distinctum albo, quale Darius habuerat, capit circumdedit, vestemque Persicam sumpsit; ne omen

quidem

*vane quidem Ammonis purpuream, per ambitum divisam, & cornua, tanquam dentis: nunc vetera Diana, cum curru veneretur. sapinus sub extrema veste stolam Persicam ostentasse, ab humeris superne; cum arcu, & sibyno; aliquando & indumentum Mercurii: cetera, ferme quotidie chlamydem purpuream, tunicam albo distinctam: causiam, qua diadema regium sustineret: & amicis ad eum convenientibus, talaria, petasum in capite, in manibus caducum, nonnunquam leonis pellem, & clavum, ut Herculem. Joannes Antiochenus in excerptis Valesii: Alexander Macedo extincta Persarum dominatione, atque occiso Dario, mente corruptus ad voluptates corporis declinavit. Nam & Persicam vestem induit, ac decem mille juvenes corporis custodes habuit, ac trecentis pellicibus est usus: adeo ut Macedonici imperii forma in Persicam migrasse videretur. Cedrenus: Non desunt, qui eum Dario devicto in deterius mutasse animum, ac se voluptatibus corporis dedisse affirmant: Etenim qui olim Darii filius non videre quidem sustinisset, is & Persico amictu postea usus, decem millia juvenum presidii loco circa se habuit, ac cccc. pellicibus usus est, Macedonicamque regum consuetudinem in Persicam mutavit. Elin. hist. var. 9, 3. post descriptionem tabernaculi custodumque ejus: neque quisquam facile ad regem accedere audebat. Magnus enim timor existeret ex eo, quod superbia & fortuna in tyrannidem elatus esset. Suidas in *Ἀλέξανδρῳ*,*

ex eodem fonte, quo Antiochenus & Cedrenus: postquam omnes gentes subegit, animo corruptus est, & in corporis voluptates delapsus est, Persica stola induta, & decies mille juvenum custodia munis, & trecentis pellicibus mensus, ita ut omnem Macedonicam Regum consuetudinem cum Persica commutaret. De tabernaculo ejus barbarica opulentia, luxu decantatissimo, variè passim: quibus jungi potest Plinius 34, 8. Idem.

Civilem habitum.] Vide quæ hoc pertinentia veterum monita assert J. Lipsius lib. 2. Civilis Doctrinae cap. 15, & in Notis ad idem illud caput: ubi etiam ex Synesio addocet, plerosque illos veteres leviter & sine cura seipsos habuisse, non ab apparatu, sed ab animo reges; & intorsum à plebe differentes, extrorsum vel gregarii similes visos. Cujus quidem Synesii verbis fidem astrunt, apud Xenophontem, Plutarchum, Cor. Nepotem, & alios, Agesilaus, Aristides, Epaminondas & Phocion: apud Q. Curtium Alexander Magnus, antequam in externos deficeret mores: apud Polybium, Philopœmen: apud Livium Hieron, ejusque filius Gelon, reges Syracusani: apud Suetonium Augustus, apud Tacitum Vespas. Ac ne longum faciam, tales exinde existeret fere optimi Principum, Trajani, Adriani, Antonini, Pertinaces, Severi, Alexandri &c. Viridgus.

Vestemque Persicam.] Quam eandem fuisse

quidem veritus, quod à victoris insignibus in devicti transiret habitum. & ille se quidem Persarum spolia gestare dicebat: sed cum illis quoque mores induerat; superbiamque habitus animi insolentia sequebatur. Literas quoque quas in Europam mitteret, veteris annuli gemma obsignabat: iis quas in Asiam scriberet, Darii annulus imprimebatur; ut appare-

fuisse cum Medica, quantum quidem tum temporis regum ornatum contingebat, facile ostendi potest. ut arguatur videatur Plutarchus, alias quoque amori huius regis nimium deditus, in excusationem ejus adserens, non Medicum vestitum, quod plane barbaricus esset, adscivisse, sed eum cum Persico temperasse, quasi hic minus barbaricus fuerit. Olim certe Persas Medis frugaliore fuisse, in confesso est, sed nemo negat, cum imperio & luxum ad eos transisse. Xenophontem sine Cyropæd. & Strabon. lib. 11. circ. fin. vide. Atque hinc est ut nihil reserret putarint auctores, Medicam eam vestem appellarent, an Persicam. Immo Arrianus acerrimi vir iudicii, interdum Medicam vocat, ut 4. Interdum Persicam, ut 7. Et Elianus, quam hist. var. 1, 22. Medicam solum, eam 1, 32. Persicam appellat. Freinsb.

Ne omen quidem] Sensum hunc attingit & Justin. 12, 3. *velut in leges eorum quos vicerat, transiret.* Arrian. 4. *Cidarim Persicam, iis quos prælio vicerat ademptam, cum eo ornatu quem ipse olim victor gestare solebat, commutare non erubuit.* Tertullian. de pallio cap. 4. *vicerat Medicam gentem, & victus est Medica veste: triumphalem cataphractam amictus, in captiva sarabara decessit.* Pertinet huc Polybii iudicium 9, 10. *Quoties aliquis relictis populi vincuntis institutis, eorum qui vincuntur mores amulat, sine controversia dici potest, delictum hec de fari ejus qui ita faciat: quum præ-*

fertim simul illa subeunda sit, quæ Italia solet comitari, invidia: res una omnium maxime potentatu pradiis fugienda.

Litteras] Huic affine est quod Plut. in Phocione cap. 22. & Elian. hist. var. 1, 25. narrant, nulli, per Phocionem cum scriberet, τὸ χαλκῆν, id est, salutem, apposuisse. Alexand. in diebus Genial. & Antipatrum addit. Similimum autem, quod, Polyæno 4, 3. teste, si in Macedonibus, aut etiam Græcis iudicium excerceret, mediocri vulgareque forma probabat: sin inter barbaros, splendidum & imperatoriam. Item quod cernens Hephæstionem ad institutum suum se accommodantem, Craterum vero parvis insistentem moribus, hoc interprete Græcis & Macedonibus responsa debas, illo barbaris. Plutarch. cap. 83. Hujus rei vera causa fuit, quod nondum volebat supra Græcos & Macedonas, libertati aut civili imperio adfuerat, tam superbo & domitico verius quam regio fastigio se efferre. Sed ita paulatim, ut loquitur supra, sibi struebat gradum, ut quæ in aliis diu vidissent, si postea in se quoque experirentur, non ita haberent pro novo & inaudito more. Populos enim illos tot per annos civiliter habitos, non audebat ad duriora subito vertere. Sic fere Augustus in provinciis templa sibi decerni passus est: in urbe pertinacissime abstinnit hoc honore. Sueton. Aug. 52. Immo & in Italia fecundum Dionem lib. 54. abstinnit. Freinsb.

Darii annulus] Brissou. lib. 1. consule, L 1

pareret, unum animum duorum non capere fortunam. Amicos vero & equites, cumque his principes militum, aspernantes quidem, sed recusare non ausos, Perscis ornaverat vestibus. Pellices CCC & LX, totidem

fule, & Kirchm. de annulis c. 6. de Philippi sigillo Plut. c. 14.

Aspernantes] Non tamen omnes, quippe certum est Peucestam non sprevisse. Ceterum valde hic pugnant auctores. Justinus 12. 3. cum nostro consentit, amicos Alexandri Medicas vestes accepisse. Verum Arrianus & Diodorus scribunt unum omnium Macedonum Peucestam Persicum habitum sumpsisse: & ipsi nonnihil inter se diversi. Nam Arrian. extremo lib. 6. scribit eum collaudatum *recepta Medica veste*. sic enim potius interpretandum, quam cum aliis *mutata*. forte in ipso quoque textu *μεταλαβών* potius *πρὸς Μαδικὰν* scribendum est, quam *μεταβυλὼν*, nisi forte & hac eundem sensum reddat, ut Latinorum *mutare*. Curtius supra 2. 7. *exilium patria sede mutaverat*. hoc est, relicta patria in exilio remanserat. sic etiam mutare Medicam vestem fortasse recte dixeris, durum tamen certe est. At Diodor. 19. 14. ait dici *Alexandrum huic soli ex Macedonibus indulsisse, ut Persicam gestaret stolam*. qui si ita scripsit, falsus est. Sed quod hi de solo Peucesta narrant, confutat Plut. c. 83. qui Hephæstionem ea quoque instituta sequutum ait, adjecta insigni veritatis nota, ea de causa Alexandrum ad responsa barbaris danda, illo potissimum interprete usum. Porro etiam diu ante Alexandrum, *Pansaniam abjecto popularium & gentilium pallio stolam Persicam indulsisse*; & mox ejus exemplo Alcibiadem, apud Athenzum libro 12. traditur. Aliis etiam Græcis, si legationem apud Regem obirent, solebat dono dari Medica stola. Auctor *Ælian. hist. var. 1. 22. Idem.*

Pellices cccx.] Ad numerum die-

rum anni: in tot enim dies annum Persæ dividebant. Diodor. 17. 77. *Concubinas insuper, prout Darum consueverat, circumducere secum cepit: quarum turba dierum numero haud inferior erat*. Hic tamen observa Curtium de annis Persarum inconstanter loqui, aut certe mendum chartas ejus occupasse. nam supra 3. 3. numerat distincte 365. dies cum dicit: *Magos trecenti & sexaginta quinque juvenes sequebantur, punices amictulis velati, diebus totius anni pares numero*. Hoc capite rursus pellices 360. rotundo numero posuit. Ita quinarium vel neglexit, vel certe sibi ipse non constat. *Raderus*. Scaliger. de emend. temp. lib. 3. docet, Persis, Chaldæis, Armeniis, Syris, Hebræis, Aegyptiis, unum eundemque annum fuisse, numero dierum parem nostro. Unde videretur hoc in loco Curtii vitium esse scripturæ, nisi defendi posset eo, quod tantum numerum pellicum hic indicaverit, nullo ad dies anni respectu habito. Et quamquam hoc Diodorus fecerit, necesse tamen non est idem & in Curtio tradi. Accedit quod & ab aliis quorum ad lib. 3. habita est mentio in pellicum numero variant. Ergo nihil his muto. Quamvis & Reineccius in regno Macedonico Diodori verba de 365. pellicibus accipiat: cujus verba adpingam. *Concubinas Diodorus Alexandro tribuit 365. in quibus commemorantur: Thais Attica, quæ postea nupsit Ptolemao Lagi: Campaspe Larissæ, Eliano Pancastra: qui quidem addit, eam primam fuisse mulierem, cujus commercio Alexander uteretur. Hanc concessit postea Apelli &c. Plinium 35. 10. vide. Freinsh.*

Inge-

totidem quot Darsi fuerant, regiam implebant; quas spadonum greges & ipsi muliebria pati adsuesi sequebantur. Hoc luxu & peregrinis infectum moribus veteres Philippi milites, rudis natio ad voluptates, palam aversebantur; totisq; castris unus omnium sensus ac sermo erat, plus amissum victoria, quam bello quæsitum esse. Tum maxime vinci ipsos, dedique alienis moribus & externis: tantæ moræ precium, domos quasi in captivo habitu reversuros, pudere jam sui. regem victis quam victoribus similiorem ex Macedoniæ imperatore Darii Satrapen factum. Ille non ignarus, & principes amicorum, & exercitum graviter offendi, gratiam liberalitate donisque recuperare tentabat. sed, opinor, liberis precium servitutis ingratum est. Igitur, ne in seditionem res verteretur, otium interpellandum erat bello; cujus materia opportune alebatur. Namque Bessus veste regia sumpta, Artaxerxen adpellari sic jusserat; Scythasque & ceteros Tanais accolae contrahebat. Hæc Satibarzanes nunciabat: quem receptum in fidem, regioni, quam antea obtinuerat, præficit.

Ingratum] Sic Arminius Taciti 2, 9. irridet in Flavio fratre villa servitutis præmia: irrisurus quidem haud minus, etiam si majora frater nominasset. Comparavimus olim hunc Curtii locum cum Floro 4, 2. *gravis erat liberis ipsa beneficiorum potentia* &c. ubi vide. Nobile est symbolum egregii populi: *Non bene libertas vel toto venditur auro.* Idem.

Alebatur] Inepte sic edi vidit Sebius, qui refertur habebatur. Ab eo abit Freinshemius, ac reponit dabatur. Ego emendationem utramque non

rejicio, propius tamen posteriori accedo. Blanchardus.

Artaxerxen] Quod nomen ante eum & Ochus adsumplerat; apud Ctesiam. Consilii rationem aperit Justin. 10, 3. *Darii nomine, ne quid regia majestati deesset, honoratus.* Sic apud Diodor. in excerptis belli servilis, duo mancipia, alter Antiochum sic vocari jussit, alter Tryphonem. Est enim in ea re non nihil momenti, adeo ut Regillianum solius occasione nominis ad imperium evectum legamus in Pollionis xxx. tyranis, loco nono. Freinsh.

præfecit. Et quum grave spoliis adparatuque luxuria agmen vix moveretur; suas primum, deinde totius exercitus sarcinas, exceptis admodum necessariis, conferri jussit in medium. Planities spatiosa erat, in quam vehicula onusta perduxerant. Expectantibus cunctis, quid deinde esset imperaturus; jumenta jussit abduci; suisque primum sarcinis face subdita, ceteras incendi præcepit. Flagrabant exurentibus dominis, quæ ut intacta ex uribus hostium raperent, sæpe flammæ restinxerant; nullo sanguinis precium audente deslere, quum regias opes idem ignis exureret. Brevis deinde oratio mitigavit dolorem; habilesque militia & ad omnia parati, letabantur sarcinarum potius, quam disciplinæ fecisse jacturam. Igitur Bactrianam regionem petebant. Sed Nicanor Parmenionis filius subita morte correptus,

Luxuria] Illustre exemplum apud Alian. hist. var. 9. 3. Perdiccam & Craterum deditos arti pugilandi. sequebantur stadiales magnitudine diphtheræ, quibus amplissimum locum comprehendebant in castrametationibus, ut in eo se exercebant: sequebatur etiam earum multus pulvis per jumenta vestitus, qui ad exercitiorum certamina pertinebat. Leonnatum & Menelaum, venandi studio deditos, anilæ centum stadiorum sequebantur. Ipsi vero Alexandro tabernaculum erat centum leonorum spatii capax &c.

Conferri jussit] C. Marius, inquit Eroninus 4, 1, recidendorum impedimentorum gratia, quibus maximo exercitus agmen oneratur, vasa & cibaria militum in fasciculos aptata surcis imposuit, sub quibus & habile onus, & facilis requies esset: unde & in proverbium tractum est, Muli Mariani. Philippus etiam pater Alexandri cum primum exercitum constitueret, vehiculorum usum omnibus

interdixit, equitibus non amplius quam singulos calones habere permisi: pedibus autem denis singulos, qui molas & funes ferrent in æstiva exentibus: triginta dierum farinam collo portare imperavit. Alexandri hujus facti meminit & Polyæn. strateg. 4. 3. Sic etiam ante Alexandrum Græci à Xenophonte persuasi: Plaustra tentoriaq; cremarunt. Deinde vasa supervacanea cum indigentibus communicant, cetera in ignem abiciunt. Xenoph. anabasis, lib. 3. Scipionis imperio ad Numantiam sortæ, calones, sarcinæ, nisi ad usum necessaria, amputantur. Flor. 2, 18. Freinsh.

Suisque primum] Sic apud Tacit. 1, 67. Cæcina legatorum tribunorumque equos fortissimo cuique bellatori distribuens, orsus legitur à suis.

Sanguinis pretium] Animæ & corporis apud Tacit. 1, 17, denis in diem assibus animam & corpus assimari.

Satrapæ

corruptus, magno desiderio sui adfecerat cunctos. Rex ante omnes mæstus, cupiebat quidem subsistere, funeri adfuturus, sed penuria commeatum festinare cogebat. Itaque Philotas cum 11 millibus & DC relictus ut iusta fratri persolveret: ipse contendit ad Bessum. Iter facienti literæ ei adferuntur à finitimis Satraparum; è quibus cognoscit Bessum quidem hostili animo occurrere cum exercitu: ceterum Satibarzanem, quem Satrapen Ariorum ipse præfecisset, defecisse ab eo. Itaque quanquam Besso imminerebat, tamen ad Satibarzanem opprimendum præverti optimum ratus, levem armaturam & equestres copias educit, totaque nocte strenue facto itinere improvisus hosti supervenit. Cuius cognito adventu, Satibarzanes cum 11 millibus equitum (nec enim plures subito contrahi poterant) Bactra perfugit; ceteri proximos montes occupaverunt. Prærupta rupes erat, qua spectat Occidentem: eadem, qua vergit ad Orientem, leniore submissa fastigio, multis arboribus obsita, perennem habet fontem, ex quo largæ aquæ manant. Circumitus ejus xxx & 11 stadia comprehendit. in vertice herbidus campus. In hoc multitudinem imbellem considerare jubent: ipsi, qua rupes erat, arborum truncos & saxa obmo-

Satrapen] Si hæc von loco suo maneat, pro sequente præfecisset, simpliciter fecisset scribendum judicat Acidalius. Idem quoque pro Satrapen non incommode Satrapia substituendum opinatur, ac tum verbo præfecisset jungendum. Longe melius cum Freinshemio legerem, Satrapen &c. re. fecisset, cum antea Ariorum præfectus

fuiisset, ut supra in hoc capite dicit. Blanchardus.

Qua rupes erat] Qua aditus erat ad rupem; vel qua rupes erat, id est, per totam undique rupem, & omnes ejus partes, ut quidem Raderus explicat. Melius Acidalius, nulla munitione opus, ubi rupes ipsa satis arduum munimentum. Contra potius, qua rupes decrat, illic va-

obmoliuntur. XIII millia armata erant. In horum obsidione Cratero relicto, ipse Satibarzanem sequi festinat. & quia longius eum abesse cognoverat; ad expugnandos eos, qui edita montium occupaverant, redit. Ac primo repurgari jubet, quidquid ingredi possent: deinde ut occurrebant in via cotes, præruptaque rupes; inritus labor videbatur obstante natura. Ille ut erat animi semper obluētantis difficultatibus; quum & progredi arduum, & reverti periculosum esset; versabat se ad omnes cogitationes, aliud atque aliud, ita ut fieri solet ubi prima quaque damnamus, subjiciente animo. Hesitanti, quod ratio non potuit, fortuna consilium subministravit. Vehemens Favonius erat, & multam materiam ceciderat

tura deficiente, manu & arte subveniendum fuisse. Sed non ita tamen auctor scripsit. cuius hac à conjectura nostra non arbitraria, sed certa lectio, qua rupes sedeat. hoc est, ubi leniore fastigio erat submissa, quomodo paulo ante locutus, in ipsa descriptione. Bongarsio videbatur post vocem rupes aliquid deesse.

Ingressi.] Vir doctus corrigit ingeri, & accipit de saxis & lapidibus, aliis, quæ barbari in subeuntes ingerere possuissent, ea removeri repurgarique iussisse Alexandrum. Sed quis repurgatoribus iis securitatem præbuit, ut barbari illi placati & propitii aspicerent se exarmari, neque telis suis in ipsos illos repurgatores uterentur? Rectum haud dubie est ingredi, ut & Raderus bene sentit, nempe, qua via patribus, prorsusquam ad cantes & rupes accederetur, repurgari jubet: excindi sylvas, fruteta, senticeta, ut non singuli, sed plures una simul incedere possent. Est ergo hic quidquid pro quovis, vel quacunque positum, aut quacunque (loca scilicet.)

ingredi possent. Quo exemplo supra 3, 9 quicquid in illis angustiis adiri poterat. Livius 8, 39, quicquid progrediebantur, magis magisque turbatos hostes cernebant, qui hoc quicquid alibi reddidit per quoad. 34, 47. Bojorum Ligurumque agros populatam esse quoad progredi silva paludesque passæ sint. Justinus per quatenus. 12, 10. Quatenus aut terrarum solitudines prodire passæ sunt. Non ergo est quod Acicalio accedamus defectum hunc locum habenti. Nam ad illud, quod pro argumento adfert, mox dici Craterum in obsidione Artacacæ relictum fuisse, quod ante nullibi sit expressum, jam supra ad 6, 1. respondimus, multa apud auctores proponi tanquam dicta, quæ intelligenda sint ex consequentibus, disertis verbis non tradita. De repurgando itinere similiter Livius 44, 4. per in viam transgressus, præmissis qui repurgarent iter, Attalum & Misagenem, cum suæ gentis utrumque auxiliariis, præsidio esse saltum aperientibus jubet. Ercinad.

Invenietur

derat miles, aditum per saxa molitus. hac vapore torrida inaruerat. Ergo adgeri alias arbores jubet, & igni dari alimenta: celeriterque stipitibus cumulatis, fastigium montis aequatum est. tunc undique ignis injectus cuncta comprehendit. flammam in ora hostium ventus ferebat; fumus ingens velut quaedam nube absconderat cælum. sonabant incendio sylva; atque ea quoque, quæ non incenderat miles, concepto igne, proxima quæque adurebant. Barbari suppliciorum ultimum, si qua intermoreretur ignis, effugere tentabant; sed qua flamma dederat locum, hostis obstabat. Varia igitur clade consumpti sunt. alii in medios ignes, alii in petras præcipitavere se, quidam manibus hostium se obtulerunt: pauci semiuustulati venere in potestatem. Hinc ad Craterum, qui Artacacnam obsidebat, redit. Ille, omnibus preparatis, regis expectabat adventum, captæ urbis titulo, sicut par erat, cedens. Igitur Alexander turres admove-
ri jubet;

Inaruerat] Sebilsius malebat *in arserat*. Materiem aridam concepisse ignem fortuitum: quo viso Alexander putaverit occasionem expugnandæ rupis sibi dari, atque incendio alimenta suggeri iusserit. Id mihi jam minus, quam olim, displiceat, reputanti multoties factum narrari, ut spontaneo incendio per nimii æstus vaporem silvæ conflagraverint, nisi mox sequeretur stipitibus cumulatis ignem demum injectum. Sed hercle modo etiam igni dari alimenta iusserat, quod qui potuit, si nullus adhuc ignis fuit excitatus? Id.

Artacacnam] Variant hic impressi codices. In nonnullis est, *Artacanam*, in aliis *Artacacnam*, quam lectionem ut veriolem secuti sumus, cuius & Plinius in Commentatione Indiz lib. vi,

cap. xxiii. meminit: tametsi Diodorus 17. 78. hanc urbem ejus regionis insignem & situ munitissimam *Chortacana* vocat. Arr. 3. 5. *Artacoanam*, in qua Regia Areorum erat. Popma. Cod. Constantinensis præfert *Artacana*, apud Strabonem l. i. est *Artacana*. *Articanam* putant apud Ptolemæum. *Rader*.

Cedens] Id postea quoque Agrippæ præceptum fuit; hominis, elogio Velleii 2, parendi, sed uni, scientissimi, apud Dion. lib. 49. Duo hæc, enim, qui suæ ipsius incolumitatis curam gereret, observare; ut negotio præfectus difficultatem reverum ipse amoliretur. (sic vertit Lips. Polit. 3. 11.) alterum, ut rei bene gesta nomen iisdem principibus referretur. Principes enim suspiciosi sunt, & præterea bellorum decora non ad alium perti-

ri jubet; ipsoque ad spectu terribi barbari, è muris supinas manus tendentes, orare cœperunt, iram in Satibarzanem defectionis auctorem reservaret; supplicibus semet deditibus parceret. *Rex data venia non obsidionem modo solvit, sed omnia sua incolis reddidit. Ab hac urbe digresso supplementum novorum militum occurrit. Zoilus D equites ex Gracia adduxerat: 111 milla ex Illyrico Antipater miserat. Thessali equites C & xxx cum Philippo erant: Ex Lydia 11 millia & DC peregrinus miles advenerant: CCC equites gentis ejusdem sequebantur. Hac manu adjecta Drangas pervenit. bellicosa natio est. Satrapes erat Barzaentes, sceleris in regem suum particeps Besso. Is suppliciorum qua meruerat metu profugit in Indiam.*

CAP.

nere debere arbitrantur: & cetera utcumq; facilius dissimulari, ducis boni imperatoriam virtutem esse. Prudens ejus rei idem Agrippa apud Tacit. Agr. 8. nunquam in suam famam gestis exultavit, ad auctorem & ducem, ut minister, fortunam referebat. Sic & Joab ad Davidem, Samuel. 2. 12. & Joseph. 7. 7. exemplo, huic Curtiano similimo. Idem Germanorum olim mos: principem defendere, tueri, sua quoque fortia facta gloria ejus assignare. Tacit. Germ. 14. Freinsh. Qui enim fortunam ad imperatorem refert, ut minister, fortunam magis sibi devincit quam imperator. Quippe non manet non nostrum, quod quia nostrum, alteri, qui major & sub quo sumus, liberaliter imputamus. In laudes suas liberalis est, qui eas aliis impendit; & fortunæ suæ tenax qui eam in auctorem transfundit. *Boxhornius.*

Auctorem] Plutarch. Apophth. Rom.

c. 34. Pompejus cum Mamertinos universas constituisse necare, quod fecisset ab adversariis, Sthenis injuste Pompejum agere dixit, qui ob unum fontem, multos innocentes occidere vellet, se solum in culpa esse, qui amicis persuasisset, inimicosque vi adegisset ad factionem Mariamam. quo dicto sibi & civitati veniam impetravit.

Ab hac urbe digresso &c.] Difficilis me hercle locus, & à subtilissimis varie agitatus. Antequam Alexander Artacacnam in suam potestatem redegisset, ab eaque esset digressus, supplementum novorum militum occurrit. Horum duces præcipui Zoilus & Philippus erant. Thessali equites cum hoc erant, qui pro novis militibus habentur, quod ab Alexandro Ecbatanis in maritimam oram remissi de novo militiæ nomen dedissent. Peregrinus miles pro pedite habendus, quia alias sic ab equitibus discernitur. *Blanchard.*

Nun

CAP. VII.

Conjurationem in Alexandrum Dymnus

Nicomacho, hic per Cebalinum fratrem Alexandro detegit. Hinc mors Dymni, qui ipse sibi manus infert.

Nam nonum diem stativa erant, quum externa vi non interritus modo rex, sed invictus, intestino facinore petebatur. Dymnus modica apud regem auctoritatis & gratia, exoleti, cui Nicomacho erat nomen, amore flagrabat; obsequio uni sibi dedit corporis victus. Is, quod
ex

Non interritus modo] Vulgo, non tantum modo. sed statim se prodit ejus lectionis tepor, quamquam Aldi iudicio bonæ: ideo mutarunt varie. Acidal. invertit ordinem. non in victus modo, sed tantum. quod quidem meliorem paulo sensum habet, atque à Radero receptum est. Idem Acidal. ex vet. lectione, non interritus modo, cum recenti conjuncta, excudere tentat intentatus. Sed hoc à scriptura longe abit, & longius adhuc à bono sensu. Non enim intentatus externa vi fuit, unde enim tot proelia, vulnera, pericula? deinde ridicule hæc opponuntur intentatus & invictus. Quidam MSS. habere dicuntur, non territus modo. Sed vera lectio est, non interritus modo. Alexandrum nulla vis externa terruit, nec hoc solum, sed etiam ubi ingruisset, non vicit. Idem jam petitur domesticis insidiis, & quod hostes non potuerunt, amici moliantur. Itajusta verba sensus, & justum ordinem verba consequuntur. Nam interritum esse, minus est, quantum ad hunc locum attinet, quam invictum. Multos enim vis ho-

stilis etsi non terruit, obruit tamen & oppressit. At hunc, quem tantum extulerat animi magnitudo, ut periculum omne despiceret, tantum fortuna, ut nulla vi superaretur, intestinum facinus petit. Inducta est hæc comparatio ad duplicem finem: ut videamus nihil in humanis rebus tutum esse, & ut huc trahere liceat verba Livii 30, 44. qui foris hostem non habet, domi invenire: deinde ut ipsa facinoris magnitudo obiciatur animis, ex præstantia viri, contra quem admittebatur. Similis illa periculus Arminiani 29. de Valentiniano: securus interim hostium externorum, intestinis pane perigat frandibus. Freinsb.

Victus] Melius cum membranis Modianis, victus. Nam ea metaphora frequens in amoribus. Sic apud Tacit. 4, 10. corrupta ad scelus Livia, Sejanum Lygdi quoque spadolus animum stupor vinxisse. Ovidius:

Ipse ego prada recens factum modo vulnus habeo.

Et nova captiva vincula mente feram. Idem.

L1 5

Pignora

ex vultu quoque perspicui poterat, similis ad tonito, remotis arbitris cum juvene secessit in templum, arcam se & silenda adferre præfatus: suspensumque expectatione per mutuam caritatem & pignora utriusque animi rogat, ut adfirmet jurejurando, quæ commisisset, silentio esse tecturum. Et, ille ratus, nihil, quod etiam cum perjurio detegendum foret, indicaturum, per præsentem deos jurat. Tum Dymnus aperit, in tertium diem insidias regi comparatas, seque ejus consilii fortibus viris & illustribus esse participem. Quibus juvenis auditis, se vero fidem in parricidio dedisse constanter abnuat, nec ulla religione,

Pignora utriusque animi] Vir Doctus Advers. 27, 15. suspicatur leg. *pign. unius utriusque an.* cui non accedo. Simplicius est explicare de benevolentia, utriusque mutuis officiis testata. sic mox, ut hoc loco *pignora animi* vocat, *benevolentia* pignus dixit. Altera ejus conjectura probabilior, quæ mox pro *commisisset*, malebat *commissa essent*. Sed tamen vulgatum rectum est: & ejusmodi temporum enallage alibi quoque in his libris defenditur.

Præsentem deos] Nicomachus ratus nihil dicturum, quod cum periurio, seu violato etiam jurisjurandi sacramento esset aperiendum, jurat per *præsentem deos*, qui in illo templo, ad quod deductus erat, colebantur. Non est assecutus vim verborum Glareanus, quod ingenue fatetur. Ferebat ita veterum consuetudo Macedonum, uti ducti ad templum tactis altaribus & simulacris jurarent, quod erat per præsentem deos jurare. Justinus 24, 2. Quo perducto in sanctissimum Iovis templum veterima Macedonum religionis, Ptolemæus, sumptis in manus altaribus, contingens ipsa simulacra & pulvinaria deorum, inauditis ultimisque execrationibus

adjurat, se sincera fide matrimonium sororis petere. Videtur & Ovidius de Trist. 2, 53. ad formulam per præsentem deos jurandi alludere, quamvis Augustum alloquatur:

Per mare, per terras, per tercia numina juro,

Per te præsentem conspicuumque deum. Raderus.

In parricidio] Acidalius cum Raderus non vultus tantum, sed & rectius scribendum putat, *in parricidio*. Freinshemius vulgatam tuctur. Ego prioribus accedo, licet librorum auctoritate non suffulciatur. Aliquo tamen modo communis lectio subsistit. Blanchardus.

Nec ulla religione] Graviter C. Claudius apud Dionys. 9, 13. *Quod si vos clandestino sœdere obstrinxistis, fideique mystæ deos testes ac vindices adhibuistis.* (forsitan enim & tale quidpiam à vobis factum est) cogitate, sœdus illud, si servetur, impium esse, ut contra patriam ac civem initum: si vero violetur, pium. dii enim ad honesta & iusta, non ad turpia & iniusta pacta adhiberi amant.

Namque

ligione, ut scelus tegat, posse constringi. *Dymnus & amore & metu amens, dextram exoleti complexus, & lachrimans, orare primum*, ut particeps consilii operisque fieret. si id non sustineret, attamen ne proderet se, cuius erga ipsum benevolentia præter alia hoc quoque haberet fortissimum pignus, quod caput suum permisisset fidei adhuc inexpertæ. *Ad ultimum, aversari scelus perseverantem metu mortis terret*: ab illo capite conjuratos pulcherrimum facinus inchoaturos. *Alias deinde effeminatum & muliebriter timidum, alias proditorem amatoris adpellans, nunc ingentia promittens, interdumque regnum quoque, versabat animum tanto facinore procul abhorrentem. Strictum deinde gladium modo illius, modo suo admovens jugulo; supplex idem & infestus; expressit tandem*, ut non solum silentium, sed etiam operam polliceretur. *namque abunde constantis animi, & dignus qui pudicus esset, nihil ex pristina voluntate mutaverat. sed, se captum Dymni amore, simulabat nihil recusare. Sciscitari inde pergit*, cum quibus tantæ rei societatem inisset. plurimum referre quales viri tam memorabili operi admoturi manus essent. *Ille, & amore & scelere male sanus, simul gratias agit, simul gratulatur*, quod fortissimus juvenum non dubitasset se jungere Demetrio corporis custodi, Peucolao, Nicanori. adjicit his Aphœbetum,

Namque] Optime hæc vox connectit sequentia superioribus. Responder enim tacitæ objectioni, aut dubitationi, & explicat quo consilio silentium & operam sponponderit ille, quem

toto animo ab eo scelere abhorruisse dixerat. Nihil ergo deest ante istam particulam, quod putaverat Adversariorum scriptor. Freinsh.

Ex prima

tum, Loccum, Dioxenum, Archepolim, & Amyntam. *Ab hoc sermone dimissus Nicomachus ad fratrem, Cebalino erat nomen, quæ acceperat, deferret. Placet ipsum subsistere in tabernaculo; ne si regiam intrasset, non adfectus adire regem, conjurati proditos se esse resciscerent. Ipse Cebalinus ante vestibulum regie, neque enim propius aditus ei patebat, consistit; operiens aliquem ex prima cohorte amicorum, quo introduceretur ad regem. Forte ceteris dimissis, unus Philotas Parmenionis filius, incertum quam ob causam, substiterat in regia. huic Cebalinus, ore confuso, magna perturbationis notas præ se ferens, aperit, quæ ex fratre compererat; & sine cunctatione nunciari regi jubet. Philotas, laudato eo, protinus intrat ad Alexandrum; multoque invicem de aliis rebus consumpto sermone, nihil eorum*

quæ

Ex prima cohorte] Nam plures fuisse amicorum cohortes, & quasi gradus, aliis scriptorum exemplis docet Lipsius ad illa Taciti 6. 9. quem Druso fratri percarum, in cohortem suam transtulerat. quem vide. Eundem morem Eusebium de vita Constant. 4. 1. respexisse his verbis: Comitum alios in primo ordine collocavit, alios in secundo, alios item in tertio, probat Salmasius ad Pollionis Macrinam, in fine. De eodem Sueton. Tib. cap. 46. tribus classibus factis pro dignitate cujusque, prima sexcenta sesteritia, secunda quadringenta distribuit, ducenta tertia, quam non amicorum, sed Græcorum appellabat. Ubi vide an rectius sit scrib. sexcenta, quadringena, ducenta. Ejus gradus amicos τὸς πρώτους φίλους vocat. Plutarch. Alex. cap. 83. Ab his ergo cohortibus nomen diu post invenerunt cohortalini. de quibus tit. Cod. lib. xi. 1. quod scilicet in præ-

sidum cohortibus ministrarent. Est enim ea rerum humanarum mutabilitas, ut & nomina summis rerum hominumve tributa, tractu temporis sensim devolvantur ad infimos. Nam ut quisque propior cuidam dignitati sibi videtur, ita nomen ejus affectat: & cum hoc à multis sit, tanquam sede sua emotum usque transfertur ad viiores, dum ii qui primi id gesserant, cernentes, fraudi sibi esse, si, quos ordine antistunt, ab iis nomine non distinguantur, nova subinde vocabula excogitant: donec omnibus exhaustis tandem redeatur in orbem. Atque idem in vestitu animadvertas, ut illustrium pompam imitentur nobiles, horum plebei cives: donec illi abstineant profanato & vulgato jam cultu, aliumque inceperint, idem mox passurum. *Freinskh.*

Item

quæ ex Cebalino cognoverat, nunciat. Sub vesperam cum prodeuntem in vestibulo regia excipit juvenis, an mandatum exsequutus foret, requirens. Ille, non vacasse sermoni suo regem, *caussatus*, discessit. Postero die Cebalinus venienti in regiam præsto est: intrantemque admonet pridie communicatæ cum ipso rei. Ille curæ sibi esse respondit: ac ne tum quidem regi, quæ audierat, aperit. Cæperat Cebalino esse suspectus. Itaque non ultra interpellandum ratus, nobili juveni, Metroni erat nomen, super armamentarium posito, quod scelus pararetur, indicat. Ille, Cebalino in armamentario abscondito, protinus regi, corpus forte curanti, quid ei index detulisset, ostendit. Rex, ad comprehendendum Dymnum missis satellitibus, armamentarium intrat. ibi Cebalinus gaudio elatus, habeo te, inquit, incolumem ex impiorum manibus ereptum. Percontatus deinde Alexander quæ noscenda erant, ordine cuncta cognoscit. Rursusque institit querere, quotus dies esset, ex quo Nicomachus ad eum detulisset indicium? Atque illo fatente, jam tertium esse, existimans, haud incorrupta fide tanto post deferre quæ audierat; vinciri eum jussit. Ille clamitare capit, eodem temporis momento quo audisset, ad Philotam detulisse: ab eo percontaretur. Rex item quarens, an Philotam adisset? an institisset ei, ut perveniret ad se? perseverante

Item] Forſan *iterum*. Acidalius. Quem ſequutus Raderus ſic expreſſit. Sed certe fuit *item item*, hoc eſt *idem idem*, ut nunc malunt ſcribere. Sæpius enim quaſiit, ut ſolet ubi obicitur animo res inopinata, & minime exſpe-

ctata. *Idem idem* eſt ſubinde repetitiis vicibus. ſic infra 6, 9. *Soleo idem idem à me petere*. Firmat emendationem & quod ſequitur: *perſeverante eo affirmare*. quod arguit non ſemel interrogatum fuiſſe. Freinſb.

Cariffimo

verante eo affirmare quæ dixerat; manus ad cælum tendens, manantibus lachrimis, hanc sibi à carissimo quondam amicorum relata gratiam querebatur. Inter hæc Dymnus haud ignarus quam ob causam accerferetur à rege; gladio, quo forte erat cinctus, graviter se vulnerat, occursumque satellitum inhibitus, perfertur in regiam. Quem intuens rex, quod, inquit, in te, Dymne, tantum cogitavi nefas; ut tibi Macedonum regno dignior Philotas me quoque ipso videretur? Illum jam defecerat vox. itaque edito gemitu, vultuque à conspectu regis averso, subinde collapsus exstinguitur. Rex Philotas venire in regiam jussu, Cebalinus, inquit, ultimum supplicium meritus, si in caput meum præparatas insidias biduo texit; hujus criminis reum Philotam substituit: ad quem protinus indicium detulisse se adfirmat. quo propiore gradu amicitiae me contingis; hoc majus est dissimulationis tuæ facinus: & ego Cebalino magis, quam Philotæ, id convenire fateor. Faventem habes judicem; si, quod admitti non oportuit, saltem negari potest. Ad hoc Philotas haud sane trepidus, si animus vultu æstimaretur, Cebalinum quidem scortum sermonem ad se detulisse, sed ipsum tam levi auctori

Carissimo] Ut patet ex Plutarcho cap. 16. & 19.

Vultu] Seneca Controv. 2. l. 3. Magna consilia non bene vultus tegit.

Levi auctori]. Non tamen Philotæ conveniebat ponderare auctoritatem indicis, sed regi, ad quem illum audita detulisse oportuit. Nam levibus momentis summa verti constat, & vel

unius insidiis patere regem. Ergo Claudio apud Suet. 37. Nulla adeo suspicio, nullus auctor tam levis exstitit, à quo non mediocri scrupulo injecto ad cavendum (hactenus bene) ulciscendumque compelleretur. Hæc igitur ad Principem deferenda: cujus prudentiæ est dispicere, quam similitudinem veri habeat indicium. Quæ in re laudabilis est Juliani

auſtori nihil credidiſſe *reſpondit*; veritum ne iur-
gium inter amatorem & exoletum, non ſine riſu
aliorum, detuliſſet. Quum Dymnus interemerit
ſe ipſum, qualiacumque erant, non fuiſſe reticen-
da. *complexuſque regem orare cœpit*, ut præteritam
vitam potius quam culpam, ſilentii tamen, non
facti ullius, intueretur. *Haud facile dixerim, credi-
derit ne ei rex, an alius iram ſuppreſſerit: dextram
reconciliata gratia pignus obtulit; & contemptum
magis quam cælatum indicium eſſe videri ſibi
dixit.*

CAP.

liani prudentia, apud Marcellin. 22, 23. A quo delator ejuſmodi, qui municipem quendam rerum novarum apud Imp. arguebat; *juſſus eſt ut vilis, ardua rei vilem incuſans, abiret tacituſque & innoxius*. Freinſh.

Non fuiſſe reticenda: Complexuſque regem] Valde hic feſtinantur omnia, de-
ſenſio, objectorum remotio, preces, complexus etiam, atque interim nullæ Alexandri partes. Ego nihil video quod mutare ſententiam cogat, qui olim ante verba, *cum Dymnus*, aliquid intercidiffe credidi. Nam quomodo-
cunque interpreteris, non ſane cohæret oratio, & omnino non omiſit Curtius interſerere verba regia. Deinde quid hoc, quod nulla dum impetrata venia in amplexus regis ruit? itane ſolent ſupplices, quibus læſæ majeſtatis crimen intenditur? Si genua complecti feciſſet, ſcirem quid diceret. At hoc quod dicit valde dubito, an licuerit etiam *cariffimo quondam amicorum*. Ipſe quidem infra 6, 10. non regem ſe amplexum dicit, ſed *dextram* ejus. Sane pro Tiridate magni regiſ fratre, rege ipſo, anxie paciſcebantur Parthi apud Tacit. 15, 31. *ne complexu provin-*
ciaſ obtinentium arceretur. Severus, teſte Spartiano cap. 2, *quum enim quidam*

*municipum ſuorum Lepitanus, præcedentibus ſaciſcibus, ut antiquum contubernalem, ipſe plebejus, amplexus eſſet, ſuſtibus eum ſub ſlogia ejuſdem præconis cecidit, Legatum P. R. homo plebejus temere amplecti noli. Tanti amplexus præſidium æſtimabatur erga provinciales: immo erga regem exterum. Idne temere licuiſſet ſubdito adverſus ſuum regem, eumque Alexandrum, ſupra mortale ſaſtigium ſe efferentem, nec jam Philippi, ſed Hammonis filium? Ego geminas hic lacunas intercedere ſuſpico; alteram ante *cum Dymnus*; alteram ante *complexuſque*. Idem.*

Videri ſibi] Si tollas illud ſibi, ex vulgari uſu vocem *videri* transfers ad forenſem, quo & uſus Curtius tam hic, quam infra 6, 11. *ſatis quaſitum videri*. *Videri* enim judicis vox eſt, cauſſa cognita pronunciantis. Clarum id ex Cicer. Academ. quaſt. 2. ubi, *qua juraſi judices cognoviſſent, ut ea non eſſe facta, ſed ut videri pronunciantes*, à majoribus inſtitutum ait. Sic apud Feſtum; *parum caſiſſe videri pronunciat magiſtratus, cum de conſilii ſententia capitis quem condemnaturus eſt*. Sic intelligendus Caſſius apud Tacit. 14, 43. *Pronunciamus ultro, dominum jure caſum videri*. l. 4. C. ad l. Corn. de Sicar. eum qui inſerenda

C A P. VIII.

Amicorum regionum consilio Philotas
 Parmenionis filius, conjurationis autor & particeps creditus, capitur, ac velato capite in regiam abducitur.

Advocato tamen consilio amicorum, cui tum Philotas adhibitus non est, Nicomachum introduci jubet. Is eadem, qua detulerat ad regem, ordine exposuit. Erat Craterus regi carus in paucis, & eo Philota ob emulationem dignitatis adversus. neque ignorabat, saepe Alexandri auribus nimia jactatione virtutis atque opera gravem fuisse: & ob ea non quidem sceleris, sed contumacia tamen suspectum. Non aliam premendi inimici occasionem aptiorem futuram ratus, odio suo pietatis preferens speciem; Utinam, inquit, in principio

inferenda cadis voluntate praeceperat, jure casum videri. Plin. 14, 13. Cn. Domitius iudex pronuntiavit, mulierem vi-

deri plus vini bibisse, quam valetudinis causa. Vide omnino Cujac. observ. 3, 26. Idem.

I*n paucis] Adeo ut æquipararet eum Hephæstioni, quem quantum dilexerit, satis ostendit Curtius infra 10, 4. hunc φιλαλίδης, Alexandri amantem, Craterum φιλοβασιλίδης regis amantem appellans. Plutarch. c. 83. Diodor. 17, 114. Idem.*

Lactatione virtutis] Idem attulit perniciem Silio: de quo Tacit. 4, 18. Credebant plerique auctam offensioem (Tiberii) ipsius intemperantia, immodice jactantis, suum militem in obsequio duravisse, cum alii ad seditionem prolaberentur. De Philote jactantia etiam apud Plutarch. cap. 26. cum apud Da-

mascum recepta esset præda. quo tamen loco Plut. fugit ratio, eodem tempore illud, atque hoc, de quo nunc agimus, accidisse. Josephus 19. 7. de Sila: in familiaribus colloquiis molestinus erat regi Agrippa, interdum extollens se immodice. & saepe prioris fortuna adversitates in memoriam revocans, ut ostentaret, quam studiosus ipsius cultor fuerit, nunquam non labores in ejus gratiam exbanstos memorans &c. Idem.

Premendi inimici] Id consilium atrocius merito vocat l. fin. C. de malef. & mathem. proprium inimicum sub hujusmodi vindicta nomine conficere.

Quantum

pio quoque hujus rei nobiscum deliberasses. Suassissemus, si Philotæ velles ignoscere, patereris potius ignorare eum quantum deberet tibi; quam usque ad mortis metum adductum, cogeres potius de periculo suo, quam de tuo cogitare beneficio. Ille enim semper insidiari tibi poterit; tu non semper Philotæ poteris ignoscere. Nec est quod existimes, eum, qui tantum facinus ausus est, venia posse mutari. Scit, eos, qui misericordiam consumpserunt, amplius sperare non posse. At ego etiam, si ipse vel pœnitentia, vel beneficio tuo victus quiescere velit, patrem ejus Parmenionem, tanti ducem exercitus, & inveterata apud milites tuos auctoritate, haud multum infra magnitudinis tuæ fastigium positum, scio, non æquo animo salutem filii sui debiturum tibi. QVÆDAM beneficia

Quantum] Salutem, famam, dignitatem; quæ omnia incolumia præstitisset rex ignoranti, si compertam sibi conjurationem dissimulasset. *Freinsh.*

De periculo suo] Plutarch. Artaxerxe cap. 3. de fratre ejus Cyro: *Non acquiescens illa in provincia, neque indulgentia memor fraternæ, (nam insidianti pepercerat) sed vinculorum, ira consultrice acrius quam ante ad regnum gestivit. Scilicet ingrata res est malitia nacta veniam, ut ait Appianus in Mithridat. de Pharnace, qui obtenta à patre venia, tamen eum ad necem adegit. Sic enim intelligendum, quod ibi legitur: Ac ne insidia quidem eum sefellunt, nisi novissima: tum quoque ultro circumventus perii.* Sensu auctoris non satis expresso. qui hic est: *Ac ne insidia quidem eum sefellunt, ne novissima quidem: sed sponte auctorem earum venia prosecutus, per eas perii.* inon tavntus vnta

Idem. quæ vox posita videtur pro ignoscere. Hoc enim ab eo factum paulo ante, narraverat, & seq. postulat. statim enim subiicitur ea gnome, *Ingrata res, malitia nacta veniam.* Ergo infra 7, 2. simili fere sensu Amyntam & fratres compellat Alexander: *Vos autem, juvenes, malo beneficii mei oblivisci, quam periculi vestri meminisse.* Ergo & Celsus, Galbæ fidum, Otho statim inter intimos amicos accepit, non quasi ignosceret, ut ait Tacit. H. 1. 71. Plutarch, etiam Othone c. 1. sensu eodem quo Curtius, jussisse scribit, ut *caussa potius oblivisceretur, quam venia meminisset.* Idem.

Parmenionem] Arrian. 3. scribit, propter eum metum maxime interfectum mox fuisse Parmenionem.

Beneficia odimus] Quod sit præferim in magnis beneficiis, & quæ gravant capientem. Tacit. 4, 18. *Beneficia*

M m

eo usque

cia odimus. meruisse mortem confiteri pudet. Superest ut malit videri injuriam accepisse, quam vitam. proinde scio, tibi cum illis de salute esse pugnandum. Satis hostium superest, ad quos persequendos ituri sumus: latus à domesticis hostibus muni. hos si submoves, nihil metuo ab externo.

Hac Craterus. Nec ceteri dubitabant, quin conjugationis indicium suppressurus non fuisset, nisi auctor aut particeps. Quem enim pium & bonæ mentis, non amicum modo, sed ex ultima plebe, auditis quæ ad eum delata erant, non protinus ad regem fuisse cursum? Ne Cebalini quidem exemplo, qui ex fratre comperta ipsi nunciasset, Parmenionis

eo usque lata sunt, dum videntur exsolvi posse: ubi multum antevenero, pro gratia edum redditur. De iisdem Curtius &c. Lipsius ad ista Senecæ de benef. 2. 24. Tuius est quosdam offendere, quam demeruisse. argumentum nihil debentium. odio quarant. Interdum etiam gravis est ipsa beneficiorum potentia, ut ait Florus 4. 2. Evenit ergo quandoque, ut quosdam habeamus inestissimos, non post beneficia tantum, sed propter beneficia. Seneca de benef. 3, 1.

Hostibus] Illud hostibus futilis glossa est librarii, qui domesticos non omnes hic censerī putabat; recte quidem, si acumen in repetitione ex superiori eadem voce petendum animadvertere potuisset. C. Barthius.

Suppressurus] Rectissima præsumptio, quamquam (ut sunt res hominum) non ubique certa. Reperitur enim, qui nullo malo consilio pressit, sed ut diligentius rem exploraret, quod de Marcello scribit Procopius lib. 3. Gothie. in conjugatione contra Justinianum. Sed ibi omnia cum fide prudenter acta, simile nihil habent cum Philotæ negotio, cujus summa defen-

sio est. *se non credidisse tam levi auctori.* Cur enim ab ipsius incredulitate cum summa negligentia conjuncta (ut jam abfuisse dolum largiamur) incolumitas regis pendeat? Certe legi Julæ olim æquum visum est, in adulterio uxoris dissimulato puniendum esse maritum, cum excusare ignorantiam suam non potest, vel adumbrare patientiam prætextu incredulitatis, ut est in l. 29. de adult. Hoc in privato crimine, si cum Majestate compares, cujus incolumitati totius reip. salus innititur. Nullo igitur modo excusandus est Philotas, aut pro insonite habendus. Jurisconsultorum aliqui nulla distinctione omnes, qui insidias in principem retineant, eadem poena afficiendos putant, qua sceleris complices; quando maleficium committitur in personam, cujus potestati debet esse subiectus ille qui rescivit de facinore. Licet autem pro diversitate circumstantiarum alii atque alii gravius puniendi sint, merito tamen Imp. in l. Quisquis. §. penula. C. ad L. Jul. Mai. eandem poenam interminati sunt consensu; ut vicissim indicibus impunitatem & præmia.

Non-

menionis filium, præfectum equitatus, omnium arcanorum regis arbitrum? Simulasse etiam, non vacasse sermoni suo regem, ne index alium internuncium quæreret. Nicomachum religione quoque deum adstrictum, conscientiam suam exonerare properasse: Philotam, consumpto per ludum jocumque pene toto die, gravatum esse, pauca verba, ad caput regis pertinentia, tam longo & forsitan supervacuo inserere sermoni. At enim non credidisse talia deferentibus pueris! Cur igitur extraxisset biduum, tanquam indicio haberet fidem? dimittendum fuisse Cebalinum, si delationem ejus damnabat. In suo quemque periculo magnum animum habere. quum de salute regis timeretur, credulos esse debere, vana quoque deferentes admittere. *Omnes igitur quæstionem de eo, ut participes sceleris indicare cogeretur, habendam esse decernunt. Rex admonitos, ut consilium silentio premerent, dimittit. Pronunciari deinde iter in posterum diem jubet, ne qua novi initi consilii daretur nota. Invitatus est etiam Philotas*

Nunciasset] Sola interpunctione lucem reddimus loco parum alias intellecto. Comparationem enim odiosam instituit inter quemvis ex vulgo, & Philotam, ea nobilitate, ea apud regem gratia, tot præmiis auctum, tot honoribus: ut appareat, gravissimum esse delictum, quod tam multiplici nexu regi devinctus, quæ ad caput illius pertinebant, texisset: cum alii omnes, quamquam longe minori vinculo adstricti, pro nefario scelere id habituri fuissent. *Ne Cebalini quidem exemplo* (sic enim cum MSS. legendum) motum fuisse

se Parmenionis filium, nam hæc ita cohererent. *fuisse consursum? Ne Ceb. quidem ex, qui ex sp. comp. i. nunciasset. Parm. fil., Pr. equ. o. a. regis arbitrum? simulasse etiam &c.* Confer Tacit. 1, 2. Freinsb.

Invitatus] Ne quicquam de mutato regis animo suspicaretur. Domitianus *Attorem summarum* pridie quam in crucem ageret, sibi familiariter intoro assidere jussit, partibus etiam eum de cœna dignatus, securumque & hilarem dimisit. Eadem benevolentia signa erga Aretinum Clementem indemonstratum

Mm 2

demonstratum

lotas ad ultimas ipsi epulas, & non cœnare modo, sed etiam familiariter conloqui cum eo, quem damnaverat, sustinuit. Secunda deinde vigilia luminibus extinctis cum paucis in regiam cœunt Hephæstion, & Craterus, & Cœnus, & Erigyus: hi ex amicis; ex armigeris autem Perdiccas & Leonnatus. Per hos imperatum, ut qui ad prætorium excubabant, armati vigilarent. Iam ad omnes aditus dispositi milites: equites quoque itinera obsidere iussi; ne quis ad Parmenionem, qui tum Media magnisque copiis præerat, occultus evaderet. Attarras autem cum trecentis armatis intraverat regiam: huic decem satellites traduntur, quorum singulos deni armigeri sequebantur. Is ad alios conjuratos comprehendendos distribu-

demnatum exhibuit. Sueton. c. 11. Ut & Mithridates tetrarchas Galatiz uno convivio omnes trucidavit, præter tres qui effugerunt, ut est apud Appianum in Mithridaticis. Absalomus sanctissimi regis degener & impius filius per speciem convivii Ammonem fratrem interemit. Raderus. Sic Ochus septem aliis parietibus locum cinere complevit, superpositoque signo prominente, benigne cibo & potione exceptos in eo collocabat; è quo, somno sopiti, in illam infidiosam congeriem decidebant: Val. Max. 9, 2. ext. Ubi obiter moneo, deceptum nominis similitudine Dario Hytaspis & septem Persis adscripsisse, quæ ad secundum Darium pertinebant. Hoc enim clarissimum est. nam neque ille Darius, qui Magos sustulit, Ochus antea vocatus est, neque etiam conjuratos ita peremisse legitur. At Ochus qui Darius appellatus est, vel ut Ctesias scribit, Darizus, qui aliis *Nothus*, non quidem septem Persas, quippe diu ante defunctos, sed alios viros in cineres coniecisse legitur, in excerpt. Pers. Cte-

siz capp. 47. 50. & 51. Freinsb. Tiberius, tollere constituens Libonem, ornatum prætura, convictibus adhibet, non vultu alienatus, non verbis commotior; adeo iram condiderat. Tacit. 2, 28. Idem Asinium sic adortus est. *Quum enim is legatus ad Tiberium venisset; convivio acceptus, comiterque habitus est: literaque ad senatum simul à Tiberio missa, quibus eum accusabat. ita res inexpectata ac inusitata Gallo accidit, ut eadem die Tiberii convivia esset, cum eoque amice comperaret, & in senatu damnaretur: missa etiam ad hoc prætor, qui eum vincitum ad supplicium duceret.* Dio lib. 58.

Singulos deni] Primo electi fuerant decem quibus maxime fidebatur, ii deinde jubebantur singuli denos alios ex amicis notisque suis adsciscere. Hoc & alibi factum, sicutumve. Nam & Xenophon in Cyropæd. & Livius, & alii similia exempla habent, quod satis scio. Est is *mos militaris, quo vir virum legit*, de quo ad Tacit. H. 1, 18. Freinsbemi.

distributi sunt: Attarras cum trecentis ad Philotam missus clausum aditum domus moliebatur, quinquaginta juvenum promptissimis stipatus. nam ceteros cingere undique domum jusserat, ne occulto aditu Philotas posset elabi. Illum si se securitate animi, si ve fatigatione resolutum somnus opprresserat; quem Attarras torpentem adhuc occupat. Tandem ei sopore discusso quum iniicerentur catenae; VICIT, inquit, bonitatem tuam, rex, inimicorum acerbitas. nec plura loquutum capite velato in regiam adducunt. Postero die rex edixit, omnes armati coirent. Sex millia fere militum venerant: praterea turba lixarum calorumque impleverant regiam. Philotam armigeri agmine suo tegebant, ne ante conspici posset à vulgo, quam rex adloquutus milites esset. De capitalibus rebus vetusto Macedonum modo inquirebat exercitus: in pace, erat vulgi. nihil potestas regum valebat,

Capite velato] Non ex more quodam. sed ne agnitus nondum comprehensa causa cur comprehensus esset, vulgi ceterorumque consternationem concitaret. *Idem.*

Sex millia] Quid ita? Sex millia tantum habuit sub signis Alexander, cum paulo ante 6. 6. plures sex millibus in supplementum Zoilo duce acceperit? Codices nonnulli, quod deterius est, tantum quinque millia numerant, & quidem MSS. sed nullum ut reor, mendum in numero, nullus error in scriptura, si recte attendas. Nam quamvis præceperit rex, ut omnes armati convenirent, intelligendi sunt tamen Macedones potissimum, quorum iudicio stabant rei. lege enim Macedonica iudicati sunt, non aliorum Græcorum, nec peregrinorum militum, aut mercede conductorum, Interfuere tamen

alii, præsertim ex ducibus, non Macedones, ut infra 6. 9. ipse Philotas restatur. Rex ipse Macedones iudicatos affirmat infra 6. 9. eoque rogat Philotam, qua lingua uti velit in dicenda causa. *Raderus.*

In pace, erat vulgi] Mirum interpretamentum horum verborum est in Raderus: Apud Macedones rex ipse populum seu exercitum foris, plebem domi consulere debebat, in cuius pace, auctoritate, potestate reus erat, donec juberet reum vivere vel mori. At ego sic capiebam, quasi dixisset, *in pace, erat vulgi*: quam tamen voculam pro more suo omisit. Id, ea res, nimirum ut iudicaret in capitali causa. *In pace*, dixit, hoc est, tempore pacis, vulgi id erat. Exemplum ejus apud Probum, Eumene; Hic, qui deseruerant, exercitum suffragium ferente, capitis absentes damnantur.

valebat; nisi prius valuisset auctoritas. Igitur primum Dymnicadaver infertur, plerisque, quid parasset, quove casu extinctus esset, ignaris.

C A P. IX.

De conjuratione, adversus Philotam ex-
postulatoria Alexandri ad milites oratio. co-
ram quibus Philotas adductus, defensionem
parat.

R Ex deinde in concionem procedit, vultu
preferens dolorem animi. Amicorum quo-
que maestitia expectationem haud parva
rei fecerat. Diu rex dimisso in terram vul-
tu adtonito stupentique similis stetit. tandem recepto
animo; Pene, inquit, milites, paucorum homi-
num scelere vobis ereptus sum. Deum providen-
tia & misericordia vivo; Conspectusque vestri ve-
nerabi-

nantur. in his Enmeus. Idem & Dio-
dor. 18. 37. narrat. Freinsh.

Nisi prius &c.] Cicer. offic. 3. de
Regulo, qui captivos negabat reddi
debere; Cujus cum valuisset auctoritas :
hoc est, cum persuasisset patribus ita
faciendum. Hujus igitur loci sensus
hic est. Rex pro potestate necem reo
inferre non poterat, nisi prius populo
approbasset sententiam. Sic apud Sul-
pic. Sever. lib. 2. hist. sac. hæc oppo-
nuntur : potestate regis usuri, ubi au-
thoritate sua parum valuissent. Opposi-

tio etiam horum vocabulorum fit à
Livio, ubi de Romulo agit. Evandertum
ea, profugus ex Peloponneso, auctoritate
magis quam imperio regebat loca. Au-
thoritas vero est eminentia quædam
singularis, virtutibus honoribusque
adepta, unde dictis factisque pluri-
mum desertur. Apud Ciceronem &
Tacitum auctoritas plerumque sena-
tui tribuitur, apud Plinium etiam
Principi. Sic & in inscript. Brixienfi :

EX SENATUS CONSULTO, ET EX AUTO-
RITATE CÆSARIS. Blanchardus.

V Estri] Excerpta Var. Lect. Bongarf.
norant in Mss. esse vestri: adscrip-
tumq; est nomen Grilins. opinor Virum
illum Clarissimum id adnotasse, quod
pro vera haberet eam lectionem, con-

spectus vestri, pro consp. vester, & ex A-
gellio defendere statueret, in cujus
Noct. Attic. 20. 6. ejus generis exem-
pla reperiuntur. Atque sic etiam lo-
cum hunc scripsit Ç. Barth. Advers.

nerabilis cogit, ut vehementius parricidis irascere; quoniam spiritus, immo unus vitæ meæ fructus est, tot fortissimis viris, & de me optime meritis, referre adhuc gratiam posse. *Interruptit orationem militum gemitus, oborta que sunt omnibus lacrima. Tum rex; Quanto, inquit, maiorem in animis vestris motum excitabo, quum tanti sceleris auctores ostendero? quorum mentionem adhuc reformido, & tamquam salvi esse possint, nominibus abstineo. Sed vincenda est memoria pristinae caritatis, & conjuratio impiorum civium detegenda. Quomodo autem tantum nefas fileam? Parmenio, illa ætate, tot meis, tot parentis mei meritis devinctus, omnium nobis amicorum vetustissimus, ducem tanto sceleri se præbuit. Minister ejus Philotas Peuceolaum, & Deme- trium, & hunc Dymnum, cujus corpus adspicitis, ceterosque ejus amentia, in caput meum subor- navit. Fremus undique indignantium querentium- que tota concione obstrepebat: qualis solet esse multi- tudinis, & maxime militaris; ubi aut studio agitur, aut ira. Nicomachus deinde, & Metron, & Cebali- nus, producti, quæ quisque detulerat, exponunt. Nullius eorum indicio Philotas particeps sceleris de- stinaba-*

20, 6. apud quem bonos scriptoris hujus Codd. fuisse novimus. Item Ru- benius Elestor. 1, 33. Ut putem genui- nam esse lectionem, præ illa editio- num, *vester*. Ita supra 4, 1 2. dicere ma- luit *griginem sui* quam *originem suam*.

Spiritus] Supposititium est, libe- rerque verbum vicarium ei dem. *su- premus*. Ruben. d, 1, at Barthius *spira-*

tus legit: ego illud longe præferam, qui sciam eo ordine sæpe confurgere orationem. *Freinsb.*

Autem] Malo enim. Bongarsius.

Particeps] Ita in Codice Constantien- si exaratum est, & Modius legit. vulgo *in participes*. Scriptum cum Acidasio reor, *inter participes*. Rader. Sic mon 6, 9. *inter conjuratos*. Mss. lectio est *in-*

M m 4

partic-

stinabatur. itaque indignatione pressa, vox indicum silentio excepta est. Tum rex, Qualis, inquit, ergo animi vobis videtur, qui hujus rei delatum indicium ad ipsum suppressit? Quod non fuisse varum, Dymni exitus declarat. Incertam rem deferens, tormenta non timuit Cebalinus: Metron ne momentum quidem temporis distulit exonerare se, ut eo, ubi lavabar, inrumperet. Philotas solus nihil timuit, nihil credidit. ò magni animi virum! Iste, si regis periculo commoveretur, vultum non mutaret? indicem tantæ rei sollicitus non audiret? Subest nimirum silentio facinus, & avida spes regni præcipitem animum ad ultimum nefas impulit. Pater, Mediæ præest, ipse, apud multos copiarum duces, meis præpotens viribus, majora, quam capit, spirat. Orbitas quoque mea, quod si

ne li-

particeps, unde fieri quidquam posset in parte capti scel. sed non placet Freinshemio, ut nec mihi.

Marm.] Certissimam Acidetii correctionem sequuti sic edidimus. quod & Kaderus jam fecerat. Omnia urgent & postulant ita legi: etiam illud, *Philotas solus nihil timuit*. quod *solus* valde tepidum foret. si unum tantum nominasset, qui timuerit. Sed robustissimum hoc, quod dicitur irrupisse quidam ad regem, ubi lavabar, quod non Cebalino, sed Metroni convenire, ex ipso Curtio satis perspicue constat.

Solus.] Invidiose hoc & acerbe. Cato apud Sallust. Cat. in Cæsarem: *Sin in tanto omnium metu solus non timet, eo magis refert, me mihi atque vobis timere.*

Nihil timuit.] Cave negationem tollere. Cebalinus rem detulit, etiam cum periculo tormentorum, per quæ

inquiri poterat, si quid in re ipsa delatione suspectum fuisset: quod evincunt etiam illæ voces: *incertam rem deferens*. Nisi enim statim patuissent insidie, torqueri potuisset, ut cujus operæ consilio, quibus indicibus tantam rem detulisset, cognosceretur. *Freinsh.*

Iste.] Veram puto lectionem, quam & libri præferunt: *Iste si regis periculo commoveretur &c.* Longe certe deterior illa. *Iste regis per. cum moveretur.* Hoc enim vult efficere: Philotæ non esse curæ salutem regis, atque id deinde trahit in crimen conjurationis.

Spirat.] Hoc malui, quod calidius est, & *avide* illi *spei* magis congruit: lentius erat illud vulgatum, *spirat*. *Freinsh.*

Orbitas.] Nam illa contempta, & injuriæ obnoxia, tanquam nullo vindice. Ut contra liberi *subsidia* sunt dominationi, ut vocantur Tacito 1. 3.

Τύραννοι πνίδεις, ἔρματα δέμας. id est,

ne liberis sum, spernitur. Sed errat Philotas. In vobis liberos, parentes, consanguineos habeo: VOBIS salvis, orbis esse non possum. *Epistolam deinde Parmenionis interceptam, quam ad filios Nicanorem & Philotam scripserat, recitat; haud sane indicium gravioris consilii præferentem. Namque summa ejus hæc erat:* Primum vestri curam agite: deinde vestrorum: sic enim quæ destinavimus efficiemus. *Adjecitque rex, sic esse scriptam, ut, si ve ad filios pervenisset, à consciis posset intelligi: si ve intercepta esset, falleret ignaros. At enim Dymnus, quum ceteros participes sceleris indicaret, Philotam non nominavit! Hoc quidem illius non innocentiae, sed potentiae indicium est, quod sic ab iis timeretur etiam, à quibus prodi potest, ut, quum de se fateantur, illum tamen celent. Ceterum Philotam ipsius indicat vita. Hic Amyntæ, qui mihi consobrinus fuit, & in Macedonia capiti meo*

id est, vertente Lipsio; *Munimen vita regii sunt liberi.* Suetonius de Galba 17: *Despectui esse non tam senectam suam, quam orbitatem ratus, Pisonem &c. filiumque appellans, perduxit in castra.* Et de eodem Tacit. H. 1. 16. *Hæc de causa Nerva, qui propter senectutem minime honorabatur, sed contemptus erat, in Capitolium ascendit, ibique magna voce, Quod felix &c. Traianum adopto.* Xiphilin. ex Dione.

Quod sine lib. sum] Annon hæc est explicatio uncula vocis *orbitas*?

In vobis] Sic Clearchus ad suos milites: *Vos mihi patriam, vos amicos, vos socios duco; vobiscum, ubicumque fuero, honoratum me fore existimo.* Xenoph. l. 1. *ἀνακτόρ.*

Consobrinus] Amyntas Perdicæ Ma-

ced. regis F. fuit sub tutela Philippi patris. Filiz nuptiis ab eo honoratus, Alexandro successori vitæ insidias parat, eadē ejus regnum ad se retracturus: quibus detectis, & poenas scelerati conatus luit, & in amicum Philotam Parmenionis F. occultum Regis odium concitat. Polyann. 8, 59. *Instinctu Oro-* *sius* 3. Curtius pro sororio *consobrinum* Alexandri vocat, corruptis haud dubie exemplaribus. *Reiner.* Quod de *consobrinis* apud Curt. dicit, idem & apud Justin. 1, 2, 6. & Orof. 3, 18. existat. Ergo nullum in scriptura mendum est; sed *consobrinus* pro patruele ponit, quod à plerisque, & Trebatio, factum testatur Paulus in l. 1. o. de gradibus. Fallitur ergo & Raderus, qui inde argumentatur, Amyntam Olympiadis

meo impias comparavit insidias, socium se & conscium adjunxit. Hic Attalo, quo graviolem inimi-

lympiadis sorore, & Arisba rege Molossorum genitum. Nam Perdiccæ filium diserte facit Polyænus, & ipse Curt. 6, 10. Non autem est Amyntas, qui Dario militavit, nam ille apud Memphim occisus est; alterum Alexander sustulit, ut ex Justino constat. Ille Antiochi filius fuit, Arrian. 1, hic Perdiccæ. An autem idem sit, qui cum Parmenione & Attalo in Asiam à Philippo præmittitur, apud Just. 9, 5. & Oros. 3, 14. dubitari potest. *Freinsb.*

Attalo] Hujus Attali sororem Philippus pater, expulsa cum filio Olympiade, in matrimonium accepit. Plut. cap. 15. non sororem Attali, sed sororis filiam Cleopatram ductam ait, ita ut Attalus Cleopatraz avunculus fuerit. Odium autem Alexandri in Attalum inde exarsit, ut tradit Plutarchus: In nuptiis Cleopatraz, quam Olympiadi superinduxit, Attalus seu frater, seu patruus, seu avunculus sponsas, in epulo nuptiali, cum vino incaluisse, hortatus est Macedones, ut justum à diis ex Philippo & Cleopatra regni exposcerent heredem & successorem. quò dicto non immerito inflammatus Alexander: *Quid, inquit, scelus? nos tibi spurii videmur?* simulque cum dicto craterem, Lapitharum ritu, in os Attali jaculatus est. Qua re incensus ipse Philippus, filium stricto ferro infecutus est, sed felici per iram & vinum casu, pede offenso prolapsus, Alexandro spacium dedit se subduendi. qui interrim in patrem jocus: *Hic, inquit, Macedones parabat ex Europa in Asiam transmittere, qui è lecto in lectum sine lapsu transire non potuit.* Indeque cum matre patria excessit, & Olympiadem in Epiro collocavit, ille in Illyricum se contulit, ægre inde à patre etiam voeante reductus. Idem Athenæus 13, 1. Attalus interim cum Parmenione &

Amynta in Asiam adversus Persas missus, occiso Philippo, res novas moliri coepit, & regno rendere insidias. quod non ignorabat Alexander. qui illum submisso cum armatorum manu (immo dolo, non vi, cæsus est Attalus) Hecatom in Asia sustulit. Quod describit Diodorus 17, 5. Idem Attalus, impurissimum monstrum, Pausania juvene ludibrio convivarum objecto, occasionem præbuit Philippi regis occidendi. qui cum vindicare injurias Pausania de Attalo sæpius quæsti negligeret, pro reo ipse reus poenas morte luit, ut Justinus 9, 7. prolixè denarrat. *Rad.* Quod de Attali cum Philippo conjunctione varie traditur, alii enim Cleopatraz fratrem, alii patrum, avunculū alii faciunt, id totum accidit ex ἀνωγία vocabulorum, quibus cognationum adspirationumque gradus exprimitur. Cum enim à diversis auctoribus Cleopatraz vocetur ἀδελφὴς, ἀδελφιδεύς, φείλο, dispiciendum est, quo gradu proprie fuerit. Tradit Athenæus l. 13. post princ. Cleopatram Attali fuisse ἀδελφιδήν, quod reddiderunt neptem ex fratre. potuissent & ex sorore: nam utrumque significat. Sed mirum hoc, quod Cleopatra sit Attali ἀδελφιδή, & idem Attalus eidem ἀδελφιδεύς, ut vocatur à Diod. 16, 94. & Gemisto. An igitur & ἀδελφιδεύς patrum significare potest? an errat Diodor. an vitium est in scriptura, & ἀδελφὸν dicere valuit, ut mox. Hoc certe magis est, ut videatur. Scimus enim ἀδελφῷ, ut & fratris vocabulum, late protendi. Sic Salvatoris nostri fratres legimus, cum ipse nec consanguineum ullum haberet, nec uterinum. Sed ἀδελφὸν etiam de nepote ex fratre aut sorore dici memini, sic utique apud

Grego.

inimicum non habui, sororem suam in matrimonium dedit. Hic, quum scripisssem ei, pro jure tam familiaris usus atque amicitiae, qualis fors edita esset Jovis Hammonis oraculo, sustinuit rescribere mihi: *se quidem gratulari quod in numerum deorum receptus essem: ceterum misereri eorum, quibus vivendum esset sub eo, qui modum hominis excederet.* Hæc sunt etiam animi pridem alienati à me & invidentis gloriæ meæ indicia. Quæ quidem, milites, quamdiu licuit, in animo meo pressi. Videbar enim mihi partem viscerum meorum abrumperc, si, in quos tam magna contuleram, vi-
liores mihi facerem. Sed jam non verba puni-
enda sunt; linguæ temeritas pervenit ad gladios. Hos, si mihi creditis, Philotas in me acuit. Id si ipse admisit, quo me conferam, milites? cui caput meum credam? Equitatu, optimæ exercitus par-
ti, prin-

Gregoram 3. 5. Theodora Theodori Imper. filia dicitur Asanis Bulg. regis ἀδελφή soror, non ἀδελφὴ neptis ex sorore, ut quidem erat. Contra autem & ἀδελφὸν de fratre patruale dici animadverti. quomodo Plutarcho Alexand. cap. 2. Arymbas est ἀδελφός Ὀλυμπιάδου, qui haud ejusdem patrnelis fuit, si Justino 7. 6. credimus. sic infra Amyntas regis frater dicitur 6. 10. οὗτος autem etiam si avunculum à patruo non distinguat, tamen in gradu suo manet. Proinde desinimus, Atalum illum non fuisse fratrem Cleopatraz, non ex fratre, vel sorore nepotem, sed potius θεῖος, μητρὸς ἀδελφός, sive πατρὸς ἀδελφός: hunc tamen magis, quando & Athenæi verba eo inclinare videntur.

Lingua temeritas Quam sere sem-

per præcedere Lipsius Polit. 1. 0, 4. notar. Eademque est sententia Cassii apud Tacit. 14. 44. *Crediturne servum interficiendi domini animum sumpsisse, ut non vix minax excideret? nihil per temeritatem proloqueretur?* Sunt tamen exempla in contrarium, sed non hujus loci. Freinsh.

Id si ipse admisit] Pronomen à præcedenti voce repetit, cetera à Mss. Editi, si ipsum dimisero, sensu non quidem inepto: sed qui longius abit à libris. Quem nos elicimus, Antipatri est apud Plutarch. Apophthegmat. cap. 50. qui occisum ab Alexandro Parmenionem cum audivisset, dixit: *Si Parmenion insidiatus est Alexandro, cui tandem credendum erit?*

Equitatu] In prælio Issico, universo equitatu sociorum Philotas Parmenionis E. præerat, Arrianus 3. 2. qui tamen

ti, principibus nobilissimæ juventutis, unum præfeci: salutem, spem, victoriam meam, fidei ejus tutelæque commisi. Patrem in idem fastigium, in quo me ipsi posuistis, admovi: Mediam, qua nulla opulentior regio est, tot civium sociorumque millia, imperio ejus ditionique subjeci. U N D E præsidium petieram, periculum exstitit. Quam feliciter in acie occidissem, potius hostis præda, quam civis victima! Nunc servatus ex periculis, quæ sola timui, in hæc incidi, quæ timere non debui. Soletis idemtidem à me, milites, petere, ut saluti meæ parcam. Ipsi mihi præstare potestis, quod

τῶν ἰταλῶν dixit, quod interpretes *sociorum*. Sed illud *ἰταλῶν amicorum* reddere debuerant, ut in aliis ejusdem auctoris locis jã inter has notas animadverti. Idque vel ex hoc Curtii loco claresceret. *optimæ exercitus parti, principibus nobilissima juventutis*. Vides de Macedonibus sentire regem. Ergo & apud Arrianum evidenter distinguuntur, cum enim hunc *amicorum* *ἰταλῶν* equitatum jam in dextro cornu collocasset; statim *socios* equites, *τὰς ζυμμάχους*, posuit. *Freinsb.*

[*Vnum*] Addit hoc non temere diligenter auctor, sed quia post Philotæ necem duos deinceps rex præposuit, idem consilium sequutus, quo & Ægypti administrationem pluribus credidisse supra notavimus. Docet hoc unus, quod sciam, Arrianns 3. *Post hæc Alexander equitatu duos ex amicis, He- phæstionein Amyntioris filium, & Clitum Dropidis præfeci, divisisque in duos partes sociorum copiis (neque enim Philotam volebat tot equitibus, qui aliqui præstantissimi totius equitatus & dignitate, & bellica virtute erant, solum præfectum esse) ad eos pervenit &c.* Ubi iterum

pro *sociorum* copiis, *amicorum* lege; & adverte simile Curtianæ observationi de eorum dignitate & præstantia elogium. Ceterum quid est illud de Philota, quem jam occisum narraverat? De eone ultra jam questio esse potest, quotæ copiarum parti præponatur? Græca sic habent; *ἐπὶ ὑδὲ Φιλῶται αὐτῷ ἡγεμένης ἐν τῷ αὐτῷ ἱππείῳν &c.* *ἰξήγηται*. Vanum est, dicere, ne Philotæ quidem, dum viveret, totum eum equitatum commisisse: contrarium enim & ipse Arrianus jam affirmavit, & ad finem Philotæ sic fuisse Curtius indicat. Hoc quoque loco de ea re non cogitare Arrianum, patet, nam Philotæ morte exposita, tum demum de successoribus ejus, & divisa in duos potestate loquitur. Credo scripsisse; *ἐπὶ ὑδὲ Φιλῶται αὐτῷ ἡγεμένης ἐν τῷ αὐτῷ ἱππείῳν &c.* neque enim quemquam *amicorum* volebat unum tot equitibus &c. præfectum esse. Nimirum Philotæ negotio monitus nolebat in unius deinceps manu tantam esse vim copiarum; ut si movere quid vellet, regi possit esse formidabilis. *Idem.*

[*Petieram*] Bong. *petieram in periculo*, auctius: & opinor, melius.

In memo

quod suadetis ut faciam. ad vestras manus, ad vestra arma confugio: invitis vobis salvus esse nolo; volentibus, non possum, nisi vindicor. Tum Philotam religatis post tergum manibus obsoleto amiculo velatum jussit induci. Facile adparebat, motos esse tam miserabili habitu, non sine invidia paulo ante conspecti. Ducem equitatus pridie viderant, sciebant, regis interfuisse convivio. repente non reum modo, sed etiam damnatum, immo vinctum intuebantur. Subibat animos Parmenionis quoque, tanti ducis, tam clari civis fortuna: qui modo duobus, filiis Hectoris & Nicanore orbat, cum eo, quem reliquum calamitas fecerat, absens diceret causam. Itaque Amyntas regis prator inclinatum ad misericordiam concionem rursus aspera in Philotam oratione commovit.

Prodi-

Immo vinctum] Hoc enim aliquanto amplius est, quam damnatum. Damnati enim demum vincebantur executionis gratia, si soluti causam dixissent. Unde intelligas cur Philotas infra 6, 10. dicat: *vincti hominis non supervacuum solum, sed etiam invidiam defensionem esse, qua iudicem non docere videatur, sed arguere.* quippe qui jam prædamnasset reum. Et Amyntas 7, 1. *sine præjudicio dicimus causam, liberis corporibus.* Sæpe tamen & ex vinculis causam dicebant, præsertim in gravioribus criminibus: & ubi suspicio suberat ne fugeret reus, aut per vim eximeretur. Cæsar de bel. Gal. 1. Helvetii moribus suis *Argentorigem ex vinculis causam dicere cogerunt.* Quod quamquam moribus Helvetiorum tribuat, idem tamen & apud Romanos sæpe observatum est. Sane D. Paulum, quamquam civis Roman. esset, ex vinculis causam dixisse, constat ex Actor. 26, 29. Item Vibium Serenum ex Tac. 4, 28.

Sueton. Nerone cap. 36. *Conjurati & vinculis triplicium catenarum dixere causam.* Sic l. Cornelia cavebatur, ut occiso domino, de his, qui ante questionem habitam fugerint, si aperto testamento liberi scripti inveniantur, lege de Siccario iudicium fiat, ita ut ex vinculis causam dicant. Et lib. 2. de custod. reor. servus capitali crimine postulatus si non defendatur, ex vinculis causam dicere jubetur. Ex quibus tamen animadvertas, regulariter non ita fuisse, sed ut soluti responderent. Hinc igitur illa Philotæ vincula, quod jam iudicio regis prædemnatus esset: hinc & obsoleto illud amiculum, cui falso aliam causam attribuunt. *Freinsb.*

Amyntas] Si diligenter rem introspecias, satis apparebit, non esse pro eodem habendum, qui infra ab initio lib. 7. causam dicit. Est & alius Amyntas Arrhabezi filius apud Arria. 1. & 5. ubi de pugna ad Granicum.

Tormen-

Proditos eos esse barbaris: neminem ad conjugem suam, neminem in patriam, & ad parentes fuisse rediturum. velut truncum corpus dempto capite, sine spiritu, sine nomine, aliena terra ludibrium hostis futuros. *Haudquaquam pro spe ipsius Amynta oratio grata regi fuit: quod conjugum, quod patria admonitos, pigriores ad cetera munia exsequenda fecisset. Tunc Cænus, quamquam Philota sororem matrimonio secum conjunxerat; tamen acrius quam quisquam in Philotam invehctus est: parricidam esse regis, patriæ, exercitus, clamitans: saxumque, quod forte ante pedes jacebat, eripuit, emissurus in eum; ut plerique credidere, tormentis subtrahere cupiens. sed rex manum ejus inhibuit, dicendi prius causam*

Tormentis subtrahere Sive ipsius Philotæ miseratione, sive ne tormentorum cruciatu victus plures, & forte Cænum quoque ipsum nominaret. quomodo apud Tacit. 2. 68. *Remmius evocatus priori custodiæ regis adpositus, quasi per iram gladio eum transfigit: unde major fides, conscientia sceleris, & metu indicii, mortem Vononi inlatam.* Cujus rei metu constituerunt Imp. pereleganti l. fin. C. de malef. & mathem. ut, si quisquam clandestinis suppliciis etiam manifestum veni malefica artis appreherit: ultimum supplicium non evadat, gemina suspitioni obnoxius, quod aut publicum veni, ne facinoris socios publicaret, severi tati legum, & debita subtraxerit questionis: aut proprium fortassis inimicum sub hujusmodi vindictæ nomine consilio atrocior confecerit. Ceterum priori potius suspitioni poterat obnoxius esse Cænus. Ei artificio adfuit, quod in Valerio Pontico vindicatum ait Tac. 14, 41. qui & ipse, specie accusandi, reos subtrahere acriori cognitioni, quod reos, ait auctor, ne apud præfectum

urbis arguerentur, ad prætorum desulisset, interim specie legum, max prævaricando, ultionem elafurne. Unde fluxit illa quorundam scriptis tradita cautela, ut vocant: *ultimo supplicio damnatum, graviori aliquo crimine, unde atrocior pœna irrogari debeat, postulare.* Nec valde distat alia simulatio, nisi quod laudabilis, qua apud Tacit. H. 1, 45. Otho Celsum, apud Senec. de benef. 3, 23. Grumentanæ feminae servi heram præfenti extio exemerunt. Sed ut ad Curtium redeamus, idem fere consilium, quod Corno hic tribuitur, apud Dionem lib. 40. ejusdem Romani fuit, qui Crasum occidit, ne vivum in hostium manus veniret. Quomodo C. Vettii servus dominum potestatem hostium eripuit, ut Seneca de benef. 3, 23. narrat. & alius C. Marium, de quo Valer. Maxim. 6, 8. Sic apud Tacit. H. 3, 65. *obvius è Germanicis militibus Vellium infesso igne, per iram, vel quo maturius ludibrio eximeret. an tribunal appetierit, in incerto fuit.*

Causam

causam debere fieri potestatem reo; nec, aliter judicari, passurum se, *adfirmans*. Tum dicere *jussus Philotas, siue conscientia sceleris, siue periculi magnitudine amens & adtonitus; non ad tollere oculos, non hiscere audebat. Lachrimis deinde manantibus, linquente animo, in eum, à quo tenebatur, incubuit: absersisque amiculo ejus oculis, paulatim recipiens spiritum ac vocem, dicturus videbatur. Iamque rex intuens eum, Macedones, inquit, de te judicaturi sunt: quæro an patrio sermone sis apud eos usus. Tum Philotas, Præter Macedones, inquit, plerique adsunt; quos facilius, quæ dicam, percepturos arbitror, si eadem lingua fuero usus, qua tu egisti. non ob aliud, credo, quam ut oratio tua intelligi posset à pluribus. Tum rex, Ecquid videtis, odio etiam sermonis patrii Philotam teneri? solus*

Causam dicendi] Hoc malui. sic supra 4. 3. *sacrum repetendi*. Freinsh.

Patrio sermone] De Macedonum lingua Athenæus 3, 33. *Atticos etiam plerosque novi, eo quod cum Macedonibus versati sunt & permixti, à Macedonicis vocibus & loquendi proprietate non abhorre*. Strabo quoque, cum subjetas Macedonibus gentes enumerat, plerasque duplici sermone usas scribit, patrio nempe, & Macedonico. Quod vero Lælius de Græcia tradit, parum à vero arbitror, Macedonum & Græcorum linguas tam distinctas fuisse, quam sint hodie Latina & Germanica. Omnes scriptores, qui de dialectis Græcæ linguæ agunt, Macedonicam inter Græcas numerant, nisi quod singulari dialecto, ut Laconica, Bœotica, Sicula, cum reliquis uteretur. Facile tamen concesserim, rudes literarum Macedones elegantem & Atticum sermonem non intellexisse, nec Atticos

Macedonum. ut hodie, qui in principum palatiis versantur, ægre Helvetiorum, qui in agris duntaxat vixerunt, nusquam unquam emigrarunt, aut peregrinati sunt, voces assequuntur, nec Helvetii Palatinorum. Quemadmodum & vulgaris Græcorum hodierna non parùm distat ab erudita, ut ægre se mutuo intelligant: videturque communis Græcorum, ἡ κοινή. *Rader*. Vide Cl. Salmasium in libro de dialectis Græcorum.

Sermonis patrii] Cujus usum diligenter retineri, ex dignitate populorum est, ut ostendit Clapmar. de arcan. rerum publ. 3, 22. De Latine linguæ observantia apud Romanos Lipsius de recta pronunc. Lat. ling. cap. 3.

Teneri] Freinshemius putat veram scripturam aliorum Codd. *Ecquid videtis, adeo etiam sermonis patrii Philotam tenere?* Certe rotundior est, & omnino melior: ideo recepit. Ut prius fuerit, in variis reperies,

Modum

lus quippe fastidit eum. Sed dicat sane utcumque cordi est ; dum memineritis, æque illum à nostro more , atque sermone, abhorrere. *Atque ita con- cione excessit.*

C A P. X.

Apologetica Philotæ oratio , qua conjurationis accusationem pro lite refellit.

IUm Philotas , VERBA , inquit , innocenti reperire facile est; modum verborum misero tenere difficile. Itaque inter optimam conscientiam , & iniquissimam fortunam destitutus , ignoro quomodo & animo meo , & tempori paream. Abest quidem optimus causæ meæ iudex : qui cur me ipse audire noluerit, non me hercule excogito ; quum illi utrimque cognita causa tam damnare me liceat quam absolvere; non cognita vero liberari ab absente non possum qui à præsentē damnatus sum. Sed quamquam

Modum verborum] Tacitus 4.69: Quando merita, ubi semel prorupte, difficilius reticentur. App. in Punic de Hammone: οὐ τι γὰρ συμφέρει ποιεῖσι μακρολόγους, miseria disertos (loquaces) faciunt. Sic apud Thucyd. 3. 9. Platæenses: Hominibus in hanc conditionem redactis, ut necessarium, ita difficilissimum est finem loquendi facere, quia cum fine loquendi finiri vita periclitatur. Synesius epist. 119: ὅδιν γὰρ αὖ γάρνοιτο τῷ παθόντι ὁ ἡγεγικώτερον. Nil enim possit eo esse, qui perpeffus sit, disertius. In eandem sententiam Nazianzenus: ὅδιν τῷ πάχονι ἡγεγικώτερον.

Primum] Legerim cum Acidalio utique. Possit tamen ferri etiam Modiana scriptura, utrimque, hoc sensu; cum illi utrimque ex accusatione & defensione cognita, seu ab accusatoribus & defensoribus agitata causa. Et ita quidem opinatur Raderus, cujus sententiæ accedo, quia utraque lectio satis sibi constat. Aliquanto tamen plus tribuo lectioni Modianæ. Blanchardus. Alias de Alex. tradit ex Plutarcho Zonaras, tomo 2, eum consuevisse, dum accusator diceret, aurem altera manu obstruere, reo se illam servare professum. Cujus hic non fuit memor.

Super.

quàm VINCTI hominis non supervacua solum, sed etiam invisa defensio est, quæ judicem non docere videtur, sed arguere; tamen utcumque licet dicere, memet ipse non deferam, nec committam, ut damnatus etiam mea sententia videar. Equidem cujus criminis reus sim, non video. inter conjuratos nemo me nominat: de me Nicomachus nihil dixit: Cebalinus plusquam audierat, scire non potuit. Atqui conjurationis caput me fuisse credit rex! Potuit ergo Dymnus eum præterire, quem sequebatur? præsertim quum quærenti socios, vel falso fuerim nominandus; quo facilius, qui verebatur, posset impelli. Non enim detecto facinore nomen meum præteriit, ut posset videri socio pepercisse; sed Nicomacho, quem taciturnum arcana de semet ipso credebat, confes-

Supervacua] Serapost damnationem innocentiam defensus est, ait Quintilianus declamat. 372. Seneca Medea vers. 198. Pax constituto sua decreto venit. ἡ γὰρ ἐστὶν ἐν καὶρῷ τοῖς ἀνθρώποις ἀντιλογία, Intempestiva enim est miseris verborum contentio, ait Appiani verbis Hanno.

Arguere] Injustitiæ, si prædamnavit indicta causa, qui innocentiam suam docere potest. Eleganter id transfert ad eos, qui intemperantiæ luxurique dediti sunt, Chrysost. serm. 1. de non frequentandis theatris, quibus si de virtute loquaris, offenduntur eo sermone, καὶ ἡμῶν ἀντιλογία ἀπὸ τῆς ἀνίας τῶν περὶ σωφροσύνης, τῶν περὶ σπουδῆς. ἐκίτε γὰρ ἔτσι σοι διδασκαλία, ἀλλὰ κατηχησιὰ τοῦ λεγόμενου. Verba de temperantia & severitate vix averso animo accipies: qua

enim ita dicentur, non docere te videbuntur, sed arguere. Freinsh.

Mea sententia] Quod grati futurum si agnosceres crimen: nam Confessus quodammodo sua sententia damnatur. l. 1. de confess. Is αὐτοῦ τοῦ καὶ τῆς ἐστὶν S. Paulo ad Titum 3. 11. Idem.

Vel falso] Sic Catilina nominat socios: præterea multos cujusque generis innoxios, quo legatis animus amplior esset. Sallust. Cat.

Verebatur] Sic Aldus. quod retineo. Sensus est, eum qui dubitabat, metuebat se jungere. Freinsh.

Sed Nicomacho] Pal. 3. habet, se Nicomachus. Amst. Nicomacho. Vulgata edd. pepercisse. Nicomachus. Acidalii scripturam approbante etiam Freinsh. in textum merito recepi, propter certissimam historię necessitatem. Blanchardus.

confessus, aliis nominatis, me unum subtraherebat. Quæso, commilitones, si Cebalinus me non adisset, nihil me de conjuratis scire voluisset; num hodie dicerem causam nullo me nominante? Dymnus sane & vivat adhuc, & velit mihi parcere: quid ceteri? qui de se confitebuntur, me videlicet subtrahent! **MALIGNA** est calamitas; & fere noxius, quum suo supplicio crucietur, adquiescit alieno. Tot conficii, ne in equuleum quidem impositi verum fatebuntur? Atqui nemo parcit morituro; nec cuiquam moriturus, ut opinor. Ad verum crimen & ad unum revertendum mihi est. Cur rem delatam ad te tacuisti? cur tam securus audisti? hoc quaecumque est, confesso mihi; ubicumque es, Alexander, remisisti: dextram tuam amplexus, reconciliati pignus animi, convivio quoque interfui. Si credidisti mihi, absolutus sum: si pepercisti, dimissus. vel iudicium tuum serva. Quid hac proxima nocte, qua digressus sum à mensa tua, feci? quod novum facinus, delatum ad te, mutavit animum tuum? gravi sopore adquiescebam,

Crucietur] *Naturali quodam deplorata mentis affectu, morientibus gratissimum est commori.* Seneca Epist. contr. 9, 6.

Moriturus] Verissime diluit quod supra 6, 9. jaciebatur, metu potentia ejus Philotam à conficiis non nominatum, moriturus enim, cum jam ultra nihil pati possit, nullius potentiam curare potest. Ita Caligula sciebat innumerabilia esse, quæ obicere illi nemo nisi periturus, auderet. Seneca de ira 3, 19. Sic Virgil. Aen. 4, 604. *Quem metui moritura?* Certe per amicitiam ali-

quando accidit, ut consili celarentur: quomodo in conjuratione contra Claudium, de se *Nervius confessus*, conficiis non edidit. Tacit. 11, 22. Apud Livium 24, 5. Theodorus de se ipso *hand cum Eantur fassus, conficiis celabat.* Freinsh.

Revertendum] Modius cum Acidalio legit *prævertendum*: Freinshemio mihique vulgata placet.

Reconciliati] Joseph 15, 2. *Post hoc colloquium ad reconciliationis fidem datis vicissim dextris discesserunt. omni, ut tum videbatur, suspitione sublata.*

Et pro-

fecbam, quum me malis indormientem meis ini-
mici vinciendo excitant. Vnde & parricidæ &
proditori tã alti quies somni? **SCELERATI** con-
scientia obstreperante quum dormire non possint;
agitant

Et proditori] Acidalius conjici. le-
gendum *proditio* Non cadit, ait idem.
securitas, & *securitas* usque ad somnum,
& *somnum* denique usque ad somnum, non
hac, inquam, cadit in parricidam, &
parricidam quidem, qui se proditum jam
sciat & delatum. Quod si syllabam ab-
jici nolis, inquit Freinshemius, eodem
sensu fieri possit, & *proditio* re.

Dormiri] Eodem modo Cicero pro
Roscio cap. 23. docet Clælin Tarraci-
nensis filios de corde patris delatos pu-
blico judicio fuisse absolutos, quod
aperta astis dormientes, in eodem con-
clavi reperti essent. cui narrationi sub-
jicit hæc verba: *Nolite enim putare,*
quemadmodum in fabulis sepe numero vi-
detis; eos qui aliquid impie sceleraeque
commiserint, agitari & perterriti furia-
rum & adiu ardentibus. sua quemque fiam
& sunt terror maxime vexat: suum quem-
que scelus agitat, amentiaque afficit; sua
maligna cogitationes conscientiaque ani-
mi terrent: hæ sunt impiis assidua dome-
sticæque furia, quæ dies noctesque parentum
pœnas à consceleratis filijs repetant.
Idem narrat Val. Max. 8. 1. Nero ma-
trem occisurus insidiis, cum magna tre-
pidatione vigilavit, operiens captorum
exitum. Sueton. 34. Et mox: Neque ta-
men scelus conscientiam, quamquam &
militum, & senatus Populi que gratula-
tionibus confirmaretur, aut statim, aut un-
quam postea ferre potuit, sepe confessus ex-
agitari se materna specie, verberibus fu-
riarum ac tadio ardentibus: quin & factis
per Magos sacro evocare manes & exora-
re tentavit. Rader. Ceterum de argu-
mento somni, quò maxime nicitur
Philotas, operæ precium esse duxi ad-
scribere quæ notat Fruterus ad ista
Livii 1, 51. *Turnum ex somno excitatum*

circumsistunt custodes. Ex somno addi-
tum haud sine causa. nam

Somnus sollicitas deficit ante fores.
& aliqui

— quis alta tuenti Somnus?

Videatur M. Tullius pro Sex. Roselo
cap. 23. ubi T. Clælius &c. addit ra-
tionem: *Nemo enim putabat, quemquam*
esse qui, cum omnia divina atque huma-
na iura scelere nefario pollisset, somnum
statim capere potuisset: propterea quod, qui
tantum facinus commisissent, non modo
sine cura quiescere, sed ne spirare quidem
sine metu possunt. Argumento isti nix
oratio Philotæ &c. Addatur Plutarch,
Brutus cap. 18. m. Ceterum simulari
posse hujusmodi securitatem animi;
pulcre deduxere Quintilianus senior
Declamatione altera, Libaniusque De-
clamatione 44. Quin imo, curis gra-
vissimis vexatos, tandem ætæ somno
devinciri; exemplo Alexandri Magni
ostendit Curtius 4, 13. Octavii Augu-
sti, Suetonius 16. Othonis, idem 11.
Hætenus Gruterus. Similia fere est De-
metrii defensio apud Livium 40, 14.
miseria hæc & metu crapulam facile ex-
cusserunt, quæ si non intervenissent, insi-
diatores nos sopiti jaceremus. Et 40, 15.
E convivio & commensationibus prope se-
misomnus raptus sum ad causam parrici-
dii dicendam. Philotam autem gravat
suus etiam somnus. Si enim verum
esset, magnis cogitationibus vacantem
somnum non capere, unde tanto viro
parricidii in regem insinulato, etiam si
innocens fuisset, tam alta quies? quin
gesta revolveret, & quid in futurum
condita forte regis ira gignere, quibus-
que remediis obviam iri posset, expen-
deret. Freinsb.

agitant eos furia, non cogitato modo, sed & consummato parricidio. At mihi securitatem primum innocentia mea; deinde dextra tua obtulerant: non timui ne plus alienae crudelitati apud te liceret, quam clementiae tuae. Sed nec mihi credidisse poeniteat; res ad me deferrebat à puero, qui non testem, non pignus indicii exhibere poterat, impleturus omnes metu, si coepisset audiri. Amatoris & scorti jurgio interponi aures meas credidi infelix; & fidem ejus suspectam habui, quod non ipse deferret, sed fratrem potius subornaret. timui, ne negaret mandasse se Cebalino; & ego viderer multis amicorum regis fuisse periculi causa. Sic quoque, quum læserim neminem, inveni, qui mallet perire me, quam incolumem esse. Quid inimicitiarum creditis excepturum fuisse, si in fontes lacecisssem? At enim Dymnus se occidit. Num igitur facturum cum divinare potui? minime. Ita, quod solum indicio fidem fecit, id me, quum à Cebalino interpellatus sum, movere non poterat. At hercule, si conscius Dymno tanti sceleris

Furia] Sallustius de Catilina, *Animus impurus, diis hominibusque inest, neque vigilia, neque quietibus sedari poterat, ita conscientia mentem exercitam vastabat &c.*

Crudelitati] Apud Acidali. verba ista recitantem excusum est credulitati. quod ut saepe factum in his vocibus errore mutatum credidi. Si enim consulto mutasset, indicaturus fuit. Retinendum ergo *crudelitati*, & est ipsa sententia, quam expressit supra 6, 8. quod & Raderus vidit.

Ne te mihi] Simplicissimus sensus:

Ne te poeniteat excusanti tum mihi credidisse, sive ne temere aut frustra credidisse videaris, iterabo hic excusationem apud Macedones, ut constet & his, merito habitam mihi fidem, nec sine vera causa, quæ a dieteram, silentio me pressisse. *Acidalius.*

Amatoris] Ex eodem fonte elevatur Ebutii indicium apud Liv. 39, 13. *orare cepit, ne mulieris libertina cum amatore sermonem in rem non seriam modo, sed capitalem etiam verti vellet: servendi ejus causa, non quod scires quicquam, ea locutam esse.*

Quo

fecleris fuiffem, biduo illo proditos effe nos, diffimulare non debui : Cebalinus ipfe tolli de medio nullo negotio potuit. Deinde poft delatum indicium, quo periturus eram, cubiculum regis folus intravi, ferro quidem cinctus. cur diftuli facinus ? an fine Dymno non fum aufus ? ille igitur princeps conjurationis fuit. fub illius umbra Philoras latebam, qui regnum Macedonum adfecto. Et quis è vobis corruptus eft donis ? quem ducem, quem præfectum impenfus colui ? Mihi quidem obicitur, quod focietatem patrii fermonis afperner; quod Macedonum mores fastidiam. fic ergo imperio, quod dedignor, immineo ? Jam pridem nativus ille fermo commercio aliarum gentium exolevit; tam victoribus, quam victis peregrina lingua difcenda eft. Non me hercule ifta me magis lædunt, quam quod Amyntas Perdicæ filius infidiatus eft regi; cum quo quod amicitia fuerit mihi, non recufo defendere, fi fratrem regis

Quo periturus] Alii quid appetiturus. quam lectionem laudat Acidalius. Ego cum Modio illam malim, quæ Mss. firmata, vim etiam ex eo capit, quod fuprà dixerat *moriturnum nemini parcere*. Indicium ait, delatum eft, quo, nifi innocens effem, periturus eram; quid igitur diftuli facinus occasione oblata? fcilicet quod innocentie meæ fiderem.

Donis] Quod certe folent folenniter, qui res novas moliantur. Id Pifoni objectum Tacitus 3, 13. refert. *rerum novarum ftudio Pifonem vulgus militum per licentiam & fociorum injurias eo ufque corrupiffe, ut parens legionum à deterrimè appellaretur*. Sed inprimis animofus corruptior fuit Otho, de quo

Sueton. 4. Nullo igitur officii aut ambitionis in quemquam genere omiffio, quoties cæna principem acciperet, aureos excubanti cohorti viritum difvidebat; nec eo minus alium alia via militum demerabatur, &c. & Tacit. H. 1, 24. Denique idem advertes in omnibus; qui plus quam civilia agitabant. *Freinsh.*

Defendere] Satis vexatus eft hic locus. nam alti negationem tollunt ex illis, non oportuit; alii ex prioribus, non recuso; fruftra. Veriffime Rubenius clektor. 1, 33. *dependere*, literula immutata, fed longe commodiore fenfu. Ego paratus fum, inquit, luere hanc culpam, & penas pendere, fi nefas amare eum, quem rex amat. *Quamemenda*

regis non oportuit diligi à nobis, si autem IN IL-
LO fortunæ gradu positum etiam venerari neces-
se erat, utrum, quæso, quod non divinavi reus sum?
an

mendationem nullo merito improbat Vir Doctus Adversa. 28. 6. nec enim nesciebat vim vocis *defendere* Rubenias, sed propter sequens membrum, *si autem* locum hunc tueri non posse animadvertibat. Quapropter etiam omnino retinenda *si* particula: *si* fr. regis non oportuit diligi. quamquam etiam Miss. habeant; *scilicet fratrem*. Nec cum alijs admittam eam notionem verbi *defendere*, ut sit *pro ea culpa satis facere, si culpa sit*. Idem.

Si fratrem regis] Ut hic locus probe intelligatur, removenda necessario sunt Raderi errata, quibus multipliciter obscurat verum ejus sensum. Ergo totam ejus notam adscribo. Attalam, inquit, fratrem matris novercæ Cleopatraz, avunculum Alexandri, si recte loquamur. Sensus est: si fratrem regis Attalum diligi non oportuit, fateor me peccasse diligendo consobrinum regis Amynta: si autem Attalus non solum diligendus, sed etiam venerandus fuit propter gradum honoris & propinquitatis, nemo ægre feret, si etiam Amyntas dilectus & cultus fuit. Attalus Justinus 9. 7. frater regis ex noverca fuit: *Alexandrum quoque regis amicum fratrem ex noverca susceptum i-* *mmuisse, & quæ sequuntur.* Aliis non frater regis, sed reginæ Cleopatraz fuit, imo (ut Plutarchus & Athenæus no-
tant) avunculus. Itaque haud scio, an non hæc omnia, usque ad illa verba, *an* *impiorum amicis insensibus quoque moriendum est*, ad Amyntam solum sint referenda. Ubi ergo, inquires, ad Attalum responderet eandem reor utriusque defensionem fuisse; perinde enim Attali & Amyntæ amicus fuit, non conscius, non socius infidiarum: In eadem causa, eadem aut innocentia,

aut culpa est defensio. Quanquam non abest suspitio locum esse mendo-
sum, & aliquid desiderari. Hactenus Rader. Qui duo illa probe, de eadem defensione similibus criminum: & quod denique videtur videre, hæc omnia ad Amyntam solum esse referenda. nam in aliis errat. Ergo *fratrem matris novercæ Cleopatra, avunculum Alexandri*, minime dicemus *si recte loquamur*. Verum Attalus nequaquam frater regis fuit, sed Amyntas, qui hic nomine fratris intelligitur. frater enim patruelis fuit. patruelis autem supra ad 6. 9. interdum solo fratrum nomine venire notavimus, quo loco de Attalo nobis inquisitum est. Quem neque Curtius hoc loco fratrem regis intelligit, neque adeo Justinus 9. 7. sed Caranum, ut diserte idem auctor 11. 2. *Emulum quoque imperii Caranum fratrem ex noverca susceptum, interfici curavit, qui paucis ante regis obitum diebus à Cleopatra Philippo natus erat.* ut mirum sit confundi cum Attalo, à quo nomine, genere, ætate, denique aliis omnibus tam erat diversus. Denique satis elumbis esset argumentatio: si frater regis Attalus diligendus fuit; ergo & Amyntas consobrinus: præsertim si perpendas, qua occasione proferatur. Sic igitur habet, verba ista *regis fratrem*, non ad alium quam Amyntam pertinere, fratrem regis, nempe patruelem. Freinsb.

Utrum] *Ἰπυλός* istud. Emendo verissime *iterum*. Respicit ad illud prius. *Nam igitur scitavimus eum hoc divinari potui?* Acidalius. Si cui tamen adhuc placeat vulgata lectio, me adsentientem habet: nam nescio quomodo vox sequens, *quæso*, repudiat alteram.

Scriptor

an impiorum amicis in fontibus quoque moriendum est? Quod si æquum est, cur tamdiu vivo? si iniustum, cur nunc demum occidor? At enim scripsi, misereri me eorum, quibus vivendum esset, sub eo qui se Jovis filium crederet! Fides amicitie, veri consilii periculosa libertas, vos me decipistis! vos, quæ sentiebam, ne reticerem, impulistis. scripsisse me hæc fateor regi, non de rege scripsisse. non enim faciebam invidiam, sed pro eo timebam. dignior mihi Alexander videbatur, qui Jovis stirpem tacitus agnosceret, quam qui prædicatione jactaret. Sed quoniam oraculi fides certa est, sit deus causæ meæ testis: retinete me in vinculis, dum consulitur Hammon in arcanum & occultum scelus. Interim quoniam regem nostrum dignatus est filium, neminem eorum, qui stirpi sue insidiati sunt, latere patietur. Si certiora oraculis creditis esse tormenta; ne hæc quidem exhibendæ veritatis fidem deprecor. Solent rei capitis adhibere vobis parentes. Duos fratres ego nuper

Scripsisse] Nihil erat: necesse gerere verbum *scripsisse*: quod vulgati posterioris loco venustius omittunt. At sententia duplex potest esse. Ad regem scripsi, non ad alium de rege: quod si factum; invidiam isse factum videri queam. Nunc quia ad ipsum, pro facta scilicet ejus timuisse me & de existimatione fuisse sollicitum apparet. Aliter paulo & multo fortasse verius ita: scripsi regi, sed non regi, nec de rege, sed amico. Id præcedentia videntur: *Fides amicitie* &c. Acidalius Prior interpretatio vera est. Illud etiam *scripsisse* recte repeti. Adhuc placet, & auctoritate Mss. defenditur.

In Arcanum] Ercolaniensis hanc locutionem suspectam non habet, nisi quod vox *Interim*, quæ & Modium offendit, locum suum non digne tueri videatur. Acidalius tamen ejusdem non inelegantem eundem usum & apud alios sæpe, & apud Senecam unum frequentissime reperiri affirmat. Illud ei non concesserit supra 4. 13. pro *et vultu ejus interitus* &c. legend. *et vultu ejus interim* &c. Blanck.

Adhibere vobis parentes] Nihili verbum in hac re, *adhibere*. Mihi liquet, *exhibere* corrigendum: cui respondet, quod hic jam habes, ostendere. Sic & 73. 2. in simili parte cuncta. *Infusus est* fra-

per amisi. Patrem nec ostendere possum, nec invocare audeo: quum & ipse tanti criminis reus sit. Parum est enim, tot modo liberorum parentem, in unico filio adquiescentem, eo quoque orbari, ni ipse in rogum meum imponitur. Ergo, carissime pater, & propter me morieris, & mecum Ego tibi vitam adimo, ego senectutem tuam extinguo! Quid enim me procreabas infelicem adversantibus diis? an ut hos ex me fructus perciperes, qui te manent? Nescio adolescentia mea inferior sit, an senectus tua: ego in ipso robore ætatis eripior; tibi carnifex spiritum adimet, quem, si fortuna exspectare voluisset, natura reposcebat. Admonuit me patris mei mentio, quam timide & contanter, quæ Cebalinus detulerat ad me, indicare debuerim. Parmenio enim quum audisset venenum à Philippo medico regi parari, deterre cum voluit epistola scripta, quo minus medicamentum biberet, quod medicus dare constituerat. Num creditum est patri meo? num ullam auctoritatem ejus literæ habuerunt? Ego ipse, quoties quæ audieram detuli, cum ludibrio credulitatis

tres suos exhibere. Nec in dissimili adeo, quamquam non eadem, supra 6, 10. *pignus indicis exhibere.* Ceterum hic an non adstrictæ nimis scriptum, *solent exhibere parentes?* Non hercle vero parentes tantum: sed omnino propinquiore cognatione reum contingentes: & statim subditur de ipsis fratribus. Unam alteramque voculam puto perisse, quam conjectura quilibet facile revocavit. *Acidalius.* Hujus prioris emendationem, licet Radero probatam, non admittit Freinsh. Præscr-

tim cum loca quæ firmandæ suæ sententiæ adducit, de alia longe causâ dicant. Posteriores plane rejicit; nam *parentes* etiam largius pro cognatis propinquisq; sumuntur. Exempla autem re, ex Cic. pro Sylla c. 31. pro Flacco c. ult. & pro Sextio c. ult. Val. Max. 8, 1. (nam illud ex Lipsii Monitiis de Eponina huc non pertinet) adducit Rader.

Duos fratres] Hæctorem in Nilo submersum, 14, 21. Nicanorem hoc libro commemoratum.

Patrem] In Media versantem.

Invisi

culitatis repulsus sum. Si, & quum indicamus, in-
visi; & quum tacemus, suspecti sumus; quid face-
re nos oportet? *Quumque unus e circumstantium*
verba exclamasset, BENEMERITIS non insidiari:
Philotas, Recte, inquit, quisquis es, dicis. Itaque, si
insidiatus sum, poenam non deprecor; & finem
facio dicendi, quoniam ultima verba graviora sunt
visa auribus vestris. Abducitur deinde ab his qui
custodiebant eum.

CAP. XI.

Concio à quodam Belone accensa, in Phi-
lotam surgit. Is paulo post, ut se cruciatibus li-
beraret, fictæ conjurationis circumstantias a-
perit. cumque aliis, qui accusantur, saxis à Ni-
comacho obruitur.

ERAT inter duces manu strenuus Belon
quidam, pacis artium & civilis habitus
rudis, vetus miles, ab humili ordine ad eum
gradum, in quo tunc erat, promotus: qui tacentibus
ceteris

[*irisi*] Freinshemio non displicet
conjectura fratris Melchioris *irisi*.
quo participio & Tacitus usus, 4, 9.
ad vana & toties irisa revolvitur. Aut
si quis participium spernat, fieri possit
irisi. quod firmatur fere simili loco
Plinii: *Plerique ultro etiam irisi sumus,*
ista commentantes, ac frivoli operis
arguimur. nam ineptam diligentiam
contemptus potius sequitur quam si-
multas. Volunt hoc & præcedentia:
cum Indibrio credulitatis repulsus sum. Sic
supra 6, 7. ait *veritatem ne purgum inter*
amatorem & exilem non sine risu

aliorum detulisset.

[*Vestris*] Nondum video cur vocu-
lam hanc expunctam velint, & genera-
lem hanc sententiam, non ad præsen-
tem concionem restringendam: *ultima*
verba graviora sunt auribus. Immo potius
grata sunt, si impatientiam auditoris
sine molesti sermonis solantur. Respi-
cit Philotas ultima sua verba, quibus
succlamatum est. Ego sane tantum ab-
sum ut libris habentibus hoc pronomen
adimi censeam, ut potius adden-
dum putem non habentibus. Freinsh-

ceteris *stolida audacia ferrox*, admonere eos cepit, quoties quisque diversoriis, quæ occupassent, perturbatus esset, ut purgamenta servorum Philotæ reciperentur eo unde commilitones expulisset. Aut argentroque vehicula ejus onusta totis vicis retisse: ac ne in vicina quidem diversorii quemquam commilitonum receptum esse; sed per dispositos, quos ad somnum habebat, omnes procul relegatos, ne femina illa murmurantium inter se silentio verius, quam sono excitaretur. Ludibrio ei fuisse rusticos homines, *Pbrygasque & Rephlagonias* adpellatos: qui non erubesceret, Macedo natus, homines linguæ suæ per interpretem audire. Cur Hammonem consuli vellet? eundem Jovis arguisse mendacium, Alexandrum filium agnoscantis: scilicet veritum, ne invidiosum esset, quod dii offerrent. Quum insidiaretur capiti regis & amicis, non consuluisse eum Jovem: nunc

Videtur cum sit habes Aldus, non potui mutare: est enim hoc huic loco præ ceteris accommodatissimum. *Fuisse rusticos*] Sic recte: quamquam Acidalius mallet, *fuisse se: rustic*. Quo sane facto periret elegantia sensui. Nec quidquam ad rem facit Philippi jocus, qui rusticos esse Macedonas dicebat, & scapham scapham appellabat, in Plutarchi, apphth. cap. 31. Illud enim ad laudem potius pertinebat. Philotas opprobrii causa aliena vilium & rudium populorum nomina iis indidit. Idem.

Per interpretem] Quod quidem majorem dignitatis speciem conciliat magnis potestatibus, in Philota tamen excusari non debet, qui id sibi tribueret apud cives suos, quod ne reges

quidem usurpasse apparet ex eo, quod passim tradunt auctores, eos magna libertatis umbra præfuisse, ut Curt. 4, 7, & hunc ipsum Alexandrum comem admodum fuisse supra infraque aliquoties prolixè narrant. Ea igitur res valde aggravat Philotæ superbiam. Non certe superbius fecit Pallas, si Philotam & Macedones compares cum Pallante libertis quidem, sed & ipso præpotente, & ipsius libertis. Tamen apud Tacit. 13, 23. *nec tam grata Pallantis innocentia, quam gravis superbia fuit: quippe nominatis libertis ejus, quas confcios haberet, respondit; nihil unquam se domi, nisi nutu aut manu significasse, vel si plura demonstranda essent, scriptum, ne vocem confociaret.*

Pecunia

nunc ad oraculum mittere, dum pater ejus sollicitaretur, qui præsit in Media, & pecunia, cujus custodia commissa sit, perditos homines ad societatem sceleris impellat. Ipsos missuros ad oraculum, non qui Jovem interrogent, quod ex roge cognoverint; sed qui gratias agant, qui vota pro incolumitate regis optimi persolvant. Tum vero universa concio accensa est; & a corporis custodibus initium factum, clamantibus; discerpendum esse parricidam manibus eorum. Id quidem Philotas, qui graviora supplicia metuerat, haud sane iniquo animo audiebat. Rex in concionem reversus, sive ut in custodia quoque torqueret, sive ut diligentius cuncta cognosceret, concilium in posterum diem distulit: & quamquam in vespem inclinabat dies, tamen amicos convocari jubet. & ceteris quidem placebat Macedonum more obrui saxi; Hephaestion autem & Cænus tormentis veritatem exprimendam esse dixerunt; & illi quoque qui aliud suaserant, in horum sententiam transeunt. Concilio ergo dimisso, Hephaestion cum Cratero & Cæno ad quaestionem de Philota habendam consurgunt. Rex, Cratero accersito, & ser-

Pecunia] Quæ sane ingens erat, centum octoginta millia talentum, hoc est, centies octuagies millies centena millia Philippzorum: Centum & octo milliones. *Rader.* ex Diod. 17, 80. & lib. 15, Strabonis. Ceterum 108. milliones enunciantur centies octies millia. Sequentia hujus numeri verba constituiamus, ut esse dicuntur in Mss.

Rex] An repeti placeat ex precedenti dictione, *At rex?* profuerit hoc vinciendo sententia; cujus tamen rei non

admodum studiosus est Curtius.

In vespem] Simili phrasi utitur Historicus Ann. 1. *Flexo in vespem die.*

Cænus] Mirum hoc de Cæno qui modo ipsum tormentis subtrahere volebat, eum jam contra aliorum sententiam suadere quaestionem. Nisi forte hoc voluit ad purgandam suspitionem, quam incurtere illo consilio potuisse, supra ad 6, 9. notavi; nescio quid pro illo, à Curtio dici possit. *Freinb.*

In inti-

& sermone habito, cujus summa non edita est, in intimam diversorii partem secessit, & remotis arbitris in multam noctem quaestionis expectavit eventum. Tortores in conspectu Philota omnia crudelitatis instrumenta proponunt. Et ille ultro, Quid cessatis, inquit, regis inimicum, interfectorem, confitentem occidere? quid quaestione opus est? cogitavi, volui. Craterus exigere, ut quæ confiteretur, in tormentis quoque diceret. Dum corripitur, dum obligantur oculi, dum vestis exuitur, deos patrios, gentium jura, nequidquam apud surdas aures invocabat. Per ultimos deinde cruciatus, utpote damnatus, & inimicis in gratiam regis torquentibus, laceratur. Ac primo quamquam hinc ignis, illinc verbera, jam non ad quaestionem, sed ad poenam ingerebantur; non vocem modo, sed etiam gemitus habuit in potestate: sed

In intimam] Plutarch. cap. 88. narrat, non quidem interfuisse quaestioni, sed exaudivisse foris, velo discretum, quod visum arceret. auditum non adimebat, ut loquitur Tacit. 13, 5.

In conspectu] Hoc ita nunc observatur, si forte reus apparatu tam atroci territus, tormentorum cruciatus spontanea confessione praeveniat. Freinsh.

Obligantur oculi] Ut feralibus istis tenebris magis etiam angeretur, & admotâ crudelitatis tormenta, quanto inopinata, vehementius paveretur. Hodie iis qui gladio percutiuntur, integuntur oculi, mitiorem ob causam: ne scilicet ad spectu carnificis perterriti, preces ultimas turbatori mente profundant. deinde ne spiculatorem forte subducto capite, aut projectis membris frustrentur, vel impedian. De qua re notabilis Bironii historia. Tamen & antiquitus id etiam obser-

vatum vel ex Josepho de bel. Jud. 7. 14. & Hegeippo 5. 47. constat: dum percussor moratur, clausis jam fascicula oculis, sese proripuit ad Romanos. Idem.

In potestate] Ut nec clamaret, nec ingemisceret ut plerique in l. 1, §. 23. de quaestione. Philotas ergo primum sano adhuc & integro corpore fortissime & constantissime verbera, faces, & cruciatus pertulit; at ubi corpus exulceratum est, coepit fateri. His plane contraria scriptis Plutarchus Alexand. cap. 88. Inde correptum torserunt assistentibus quaestioni regis amicis & Alexandro pone obtensam anclam exardentem. Quo tempore enim dixisse ajunt; cum miserandis & abjectis vocibus precibusque Philotas Hephastionem compellaret; adeone mollis tu, Philota, & effeminatus tantas res moliebare. Alias cap. 85. ut strenuum, ferreum, & laborum tolerantem laudat. Plutarchus. Ne tamen

sed postquam intumescens corpus ulceribus, flagellorum ictus nudis ossibus incussos ferre non poterat; si tormentis adhibituri modum essent, dicturum se, quæ scire expeterent, pollicetur. sed, finem quaestioni fore, jurare eos per Alexandri salutem, volebat, removerique tortores. Et utroque impetrato, Cratero inquit, dic quid me velis dicere. Illo indignante, ludificari eum, rursusque revocante tortores; tempus petere capit, dum reciperet spiritum, cuncta quæ sciret, indicaturus. Interim equites, nobilissimus quisque, & ii maxime, qui Parmenionem propinqua cognatione contingebant, postquam Philotam torqueri fama vulgaverat, legem Macedonum

non videntur pugnare inter se. Curtius & Plutarchus, dici potest, primum tormenta fortiter à Philota exantlata, dein lacerato & exulcerato corpore ad preces descendisse. *Rader.*

Per salutem] Per genium seu τὸν πνεῦμα regis aut Caesaris jurabant veteres pagani; per salutem principis, Christiani. ut in Apologet. cap. 3. docet Tertullianus. Imperatores Arcad. & Honor. in l. si quis major. 41. C. de transact. *Eos etiam huius legis vel iactura dignos esse jubemus, vel munere, qui nomina nostra placitis inferentes SALUTEM PRINCIPUM confirmationem initarum iuraverint esse pactitionum.* Ita Theodosius minor Eudociam conjugem suam adiecit, ut per salutem suam juraret, se comedisse pomum. *Aula S. cap. 16. Raderus.* De Eudocia narrat Græca temporum Epitome, quam Eusebio conjunxit Scaliger.

Legem] Sic Athenienses Arthmium, quod aurum corrumpendis Græcis ex Persia attulisset, ignominiosum & hostem populi Ath. & sociorum esse iusserunt, ipsum & genus ejus. Demosth. &

Aristid. Panath. Merito Marcellin. 23, 31. Per sarum eas leges, per quas obnoxiam omnis propinquitas perit, vocat abominandas. Ut enim, ad coercendam hominum malitiam pluribus adstrictioribusque vinculis, hanc quoque legem haberi fortassis salubre fuerit, ita eam, si casus inciderit, præstare exequi, extremæ foret injustitiæ. Quod si Deus quid in contrarium olim iussit, scimus id eum fecisse iustissimis de causis, etiamsi quænam illæ fuerint, nesciamus. Merito autem laudat Areopagitas *Ælian. hist. var. 5, 18.* quod gravidæ damnatæ non punirent, nisi edito partu. *solventes à damnatione innocentem infantem, & eam, quæ commoverat supplicium, salam morte multantes,* quod etiam nostris moribus laudabiliter obtinet. Exsecranda est contraria est sententiæ, quæ in omnes qui vel in carceribus tenebantur, vel in exilium acti erant, in omnes eorum cultores & cognatos, capitalis lata est & in libellos relata sub Andronico, ut testatur Nicetas lib. 2. de imperio illius. Nec minus illa lex, quæ jubebat proditorem plecti una cum liberis;

num veriti, qua tantum erat, ut propinqui eorum, qui regi insidiat erant, cum ipsis necarentur; alii se interficiunt; alii in devios montes vastasque solitudines fugiunt: ingenti per tota castra terrore diffuso, donec rex tumultu cognito legem se defupplicio conjunctis fontium remittere edixit. Philotas, verone an mendacio liberare se à cruciatu volueri, anceps conjectura est, quoniam & vera confessis, & falsa dicentibus, idem doloris finis ostenditur. Caterum, Pater, inquit, meus Hegelochus quam familiariter usus sit, non ignoratis. Illum dico Hegelochum,

qui

liberis; tyrannum vero una cum quinque familiis cognatione proximis. contra quam divinæ legis æquitatem eleganter & vere prædicat Philo lib. de special. leg. Una tamen ratio, sed tamen non satis gravis, subesse videtur; quod homines non possunt existimari magnam aliquam rem moliri sine propinquorum suorum assensu, aut saltem conscientia: quos hoc terrore ad prodenda ejusmodi consilia adigere voluerunt legislatores. Hoc argumento, vel certe gemino, Cassius Sciti Syllani vim tenuit, contra populi misericordiam, apud Tacit. 14. 44. Freinsb. Horrendæ hujus legis lib. vii. 1, cap. 6, etiam mentio, ubi de Hermolao: Postero frequens concilium adhibuit, cui patres propinqui eorum, de quibus agebatur, intererant; ne de sua quidem salute securi: quippe Macedonum more perire debebant, omnium devotis capitibus, qui sanguine contigissent eos. Injustum est eos manere penas, quorum non sunt peccata, ac iniquus haberetur à Patribus Deus, si damnaret innoxium. Ultra metus progredi non debet, quam reperitur delictum. Insanæ temeritatis vitium est ob incertum metum ad certissimum exitum properare. Intolerabilis ergo Arcadii & Honorii lex ad Eurychianum

Præfectum Prætorio, ubi filii reorum perduellionis imperatoria lenitate vita conceditur, cum paterno deberent perire supplicio. An quæso lenitas concedere vitam, & assigere perpetua egestate? an quæso clementiæ locus, cum vita ipsis supplicia, mors autem solatia largiatur? Nescio, inquit clarissimus Grotius, quis Christianorum ausus sit Imperatoribus hæc dictare. Optime profecto, naturalis enim æquitas in hac causa ita perspicua, ut ab Ethnicis etiam sit observata. Author noster lib. seq. ubi de Branchidis ab Alexandro deletis, quod majores eorum Miletum Xerxi regi prodidissent, ait: *Hæc si ipsos proditiōis auctores excogitata essent, iusta ultio esse, non crudelitas videretur.* Nunc culpam majorem posteri lueri, qui ne viderant quidem Miletum, adco Xerxi non potuerant prodere. Consentit etiam Plato lib. ix de legibus. Pulchre Cicero lib. iv. de nat. deorum: *Ferretur ne ulla civitas latorem istiusmodi legis, ut condemnetur filius aut nepos, si pater aut avus deliquissent? Quid Gentilis alii que de hac lege sentiant, probe novi, tanti tamen non sunt ut assensum mereantur.* Sed de his Deo dante alias. *Blanchardus.*

Et nos

qui in acie cecidit: ille omnium malorum nobis
caussa fuit. Nam quum primum *Iovis filium* se sa-
lutari iussit rex, id indigne ferens ille, *Hanc igitur*
regem agnoscimus, inquit, *qui Philippum dedigna-*
tur patrem? actum est de nobis, si ista perpeti possu-
mus. NON HOMINES solum, sed etiam deos despi-
cis, qui postulat deus credi. *Amisimus Alexandrum!*
amisimus regem: incidimus in superbiam, nec diis;
quibus se exaquat, nec hominibus, quibus se eximit,
tolerabilem. Nostrone sanguine deum fecimus, qui
nos fastidiat, qui gravetur mortalium adire conci-
lium? Credite mihi, ET NOS, si viri sumus, à diis
adoptabimur. Quis proavum hujus Alexandrum,
quis

Et nos] Alludit dictum, quod A-
lexandro tribuit Plutarch. cap. 49. *Com-*
munem quidem esse mortaliū Deum com-
mune parentem, sed peculiariter sibi ado-
ptare optimum quemque.

Proavum hujus Alexandrum] Duos
hoc nomine Macedoniæ reges offert
historia, ad quos ista trahi possint,
Alexandrum cognomento Divitem, &
aliū, Philippi fratrem, hujus Alex-
andri patruum. De hoc Raderus acci-
pit, & ut omnia rectius quadrent, mi-
ram genealogiæ rationem comminisci-
tur, proavum dici contendens, qui tot
ante gradibus regnum tenuisset, quasi
contendas Vespasiani patrem recte di-
ci Vitellium, avum Othonem, proavum
Galbam. Verum etiam sic opus habet
ejecto Ptolemæo Alorite, quod ille non
fuerit, ut illi quidem fingere lubet, ex
genere Carani. At si genus aspiciendum
est, cur à successione regum appella-
tiones cognationis trahit? aut si at-
tendenda successio, cur generis requi-
rit propinquitatem? Certe si nullum
aliud esset argumentum, hunc Alexan-
dram à Curtio non indigitari, nisi hoc

unum, quod tam male asseritur, suffi-
cere potuisset. Supra autem præter id
duo satis valida. primum quod ante ce-
teros hujus casum ponit, etiam voculæ
deinde innuens, priorem intersectum.
alterum, quod posterioris Alexandri
mors non neglecta, sed vindicata fuit
à fratre Perdicca, qui percussorem ejus
Aloriten Ptolemæum regno simul vi-
taque privavit, ut apud Diod. 15, 77.
legimus. Ergo potius ad Alex. Divi-
tem, qui & Philellen, ista verba perti-
nere videntur. quem quod proavum
appellat Curtius, cum esset abavus; ni-
hil mirum aut insolens facit. Inculcan-
dum enim est denuo, quod de confu-
sis cognationum vocabulis supra semel
iterumque monuimus. Eadem plane
videtur esse causa Libanii Declamar.
16. qui eum Alexandrum, quem nostrum
proavum vocat Curtius, avum Philip-
pi appellat, *πατρὸς*. hæc enim vox
etiam pro ulterioris gradus avis accipi
potest. quomodo & Latina apud Juve-
nal. 8.

De quocunque voles proavum tibi sy-
mito libro.

Arche-

quis deinde Archelaum, quis Perdiccam occisos ultus est? hic quidem intersectoribus patris ignovit. Hæc Hegelochus dixit supra coenam: & postea die prima luce à patre accersor. Tristis erat, & me moestum videbat. audieramus enim, quæ solitudinem incutetent. Itaque ut experiremur, utrumne vino gravatus effudisset illa, an altiore concepta consilio; accersiri eum placuit. Venit: eodemque sermone ultro repetito adjecit, se si ve auderemus duces esse, proximas à nobis partes vindicaturum; si ve deesset animus, consilium silentio esse tecturum. Parmenioni vivo adhuc Dario in tempestiva res videbatur; non enim sibi, sed hosti esse occisuros Alexandrum: Dario vero sublato, præmium regis occisi Asiam, & totum Orientem intersectoribus esse cessurum. Adprobatoque consilio, in hæc fides data est & accepta. Quod ad Dymnum pertinet, nihil scio; & hæc confessus intelligo, non prodesse mihi, quod prioris sceleris expers sum. Illi rursus tormentis admotis, quum ipsi quoque hastis os oculosque ejus everberarent; ut hoc quoque

[Archelaum] De rege Archelao Curtium sentire necesse est, cum hic exemplarum referat, qui reges impune occiderunt. De Perdice nece diversa sentiunt auctores, quos vide in Reinkeii regno Macedonico. *Freinsb.*

[Intersectoribus] Soli Alexandro Lyncestæ. Justinus 11, 2. *Ante omnia cæcis conscios ad tumultum patrie occidi jussit, soli Alexandro Lyncestarum fratri pepercis.* Et ipse Curtius 4, 7. *Philippi autem omnes intersectores fuisse supplicia.* Justinus tamen 7, 9. etiam Olympiadem, adeoque ipsum Alexandrum conscium

fuisse cædis Philippi testatur, imo Pausaniam percussorem Philippi ab Olympiade fuisse subornatum & immissum in Philippum conscio etiam ipso Alexandro. Quæ omnia Alexander dissimulavit. *Raderus.* Intelligit igitur hic solum Lyncestæ Alexandrum, de quo mox 7, 1. Quod autem *intersectoribus* de uno plurative dixit, facit ad intendendam vim orationis. Tale est illud apud Tacitum 1, 10. *Interfector Egnatius, Inlæ &c.* cum unus Egnatius, unus Julius fuisset interfectus, & alia sexcenta. *Freinsb.*

Patrem

quoque crimen confiteretur, expressere. Exigentibus deinde ut ordinem cogitati sceleris exponeret; quum diu Baëtra retentura regem viderentur, timuisse respondit, ne pater LXX natus annos, tanti exercitus dux, tantæ pecuniæ custos, interim extingucretur, ipsique, spoliato tantis viribus, occidendi regis causa non esset. Festinasse ergo se, DVM præmium haberet in manibus. Repræsentasse consilium; cuius patrem fuisse auctorem nisi crede-

Patrem fuisse auctorem] Melioribus libris constanter abest vox *auctorem*. quod suspicionem mihi non ineptam, ut puto, parit, esse eam glossæma vocis *patrem*, quam non vulgari significato hic positam, aliquis adpicto receptiore vocabulo exponere voluerit. Sensus igitur est: Totum se consilium exposuisse, suum illud esse: nec quemquam alium auctorem ejus nominare posse: nimirum illius ultimi, quo occupare destinaverat patris obitum. At si alios forte consilios aut suggestores ab eo velint exprimere, nec se *patrem* (h. e. auctorem) ejus fuisse credant, non se recusare tormenta. Ea notione Ovidius de Ponto 4. 5.

Quidque parens ego vester azam.

Græco more. Athenæus princ. operis: Ἀθηναῖος μὲν ὁ τῆς βίβλου πύλης Maximus Tyrius sermone octavo: ἂν δὲ εἴπῃ καὶ τῆς πατρὸς, εἴπῃ καὶ πατὴρ τῆς ἡμετέρας λόγους μάλιστα. Freinsb. Freinshemius hic *repræsentare consilium* interpretatur exponere, & quasi refigurare, in rem præsentem deducere: dein quia libris quibusdam abest *ὁ auctorem*, *patrem consilii* dixisse putat Curtius pro auctore. Ego ut de posteriore valde dubito, an Curtius ita fuerit locuturus, ita priorem illam interpretationem hic non competere scio. *Repræsentare consilium* est exsequi,

in opus & effectum adducere. Cæsar lib. 1. Gall. Itaque si, quod in longiore diem collaturus esset, repræsentaturum. Et proxima nocte de quarta vigilia castra moturum. Cicero v. fam. neque exspectare temporis medicinam quam repræsentare ratione possim. Et lib. xv. dicis promissorum adest, quem etiam repræsentabo, si advenieris. i. non exspectabo, sed præveniam, & habeo quasi ille sit, quo aderis. Seneca epist. xc1. Petio à me, ut id quod in diem suum dixeram debere differri, repræsentem. Sic & repræsentare supplicia apud hunc Curtium. Porro meliores Codd. habent repræsentare, non repræsentasse: atque hæc vera lectio est distinctione mutata: Festinasse ergo se, dum præmium in manibus haberet, repræsentare consilium. hoc est, voluisse propere scelus & exsequi destinata, dum pater viveret. Quæ sequuntur, fortassis non tam ingenium quam librum aliquem meliorem desiderant: verum est enim abesse fere à scriptis *ὁ auctorem*. Duo Gruteri vifi codices: cuius patrem: non fuisse nisi crederent. Alius, quem Pal. 1. vocat: consilium patrem, non fuisse nisi. Duo præterea: fuisse nisi cred. Vide an fuerit: consilium patrem non fuisse (nempe hujus postremæ conjurationis) nisi crederent, tormenta, quanquam jam tolerare non possent, tamen non recusare. Itaque nuperis ad

crederent, tormenta, quamquam tolerare non posset, tamen non recusare. *Illi conlocuti*, satis quæsitum videri, *ad regem revertuntur*. qui postero die & quæ confessus erat Philotas recitari; & ipsum, quia ingredi non poterat, iussit adferri. Omnia adgnoscente eodem; Demetrius, qui proximi sceleris particeps esse arguebatur, producit: multa adfirmatione, animique pariter constantia, & vultu, abnuens, quidquam sibi in regem cogitatum esse, tormenta etiam deposcebat in semet ipsum. Quum Philotas circumlatis oculis incideret in Calin quendam, haud procul stantem, propius eum iussit accedere. Illo perturbato, & recusante transire ad eum, Patricris, inquit, Demetrium mentiri, rursusque me excruciarî? Calin vox sanguisque defecerant. & Macedones Philotam inquinare innoxios velle suspicabantur: quia nec à Nicomacho, nec ab ipso Philota, quum torqueretur, nominatus esset adolescens. qui ut præfectos regis circumstantes se vidit, Demetrium

melitteris Dàventria datis sententiam suam communicavit politissimus acutissimusque I. F. Gronovius.

Demetrius] Omnia quæ ad hanc conspirationem pertipere videbantur, contraxisse Curtium apparet. Nam Arrianus 3. non eodem loci, quo Philotæ detecta fuerat conjuratio, hoc est apud Zarangzos, sed in Arimaspiis fuisse comprehensum tradit, suscepto in locum ejus Ptolemæo Lagi filio. Idem.

Incideret] Alii ut incideret. unde Acidalius, ut inciderat. forte pro incideret leg. incidens arbitratr Freinsb.

Vox sanguisque] Scilicet claudente rogarum conscientia linguam, ut de Chonodomario loquitur Marcellin. 16, 33.

& 17, 25. de Zizai : amisso vocis officio præ timore. Quod ipsum attendi jubet, sed caute, l. 10. §. 5. de quæst. Plurimum quoque in excitanda veritate etiam vox ipsa. & cognitionis subtilis diligentia adfert. nam & ex sermone. & ex eo, quæ constantia, quæ trepidatione quid diceret, quædam ad illuminandam veritatem in lucem emergunt. Aliud exemplum suppeditat Tacitus. 15. 66. Non vox adversum ea Fenis, non silentium, sed verba sua præpiciens, & pavoris manifestus &c. Adde infra 7, 1. Ita fere Demetrium Philippi filium, quem pater ad satisfaciendum senatui miserat, turba querelarum confusum repente obtinuisse narrat Justin. 32, 2.

Omnes

trium & semet ipsum id facinus cogitasse *confessus est*. Omnes ergo à Nicomacho nominatos, more patrio, dato signo, saxis obruerunt. Magno non modo salutis, sed & invidiæ periculo liberatus erat Alexander:

Omnes ergo] Adversus molitiones Acidalii, qui argutatur Curtium hic duplici nomine accusari posse negligentis, quod omnes à Nicomacho nominatos saxis obrutos scripserit, quasi aut omnes illi, aut præter eos nemo fuisset puniendus; bene tunc auctorem Raderus nihil hic esse mutandum, nec pro à Nicomacho nominatos, audacissima conjectura legendum à Macedonibus damnatos, neque etsi à Nicom. non nominatos. Sed & Amyntam, quem à Nicomacho nominatum Acidal. evasisse supplicium putat, non esse eum cujus statim libro seq. ampla habetur mentio. Deinde hic dici, omnes à Nic. nominatos, non propter Calin & Philotam, de quibus jam per se constabat, sed Demetrium & alios cum eo antea nominatos. *Freinsb.*

Saxis obruerunt] Apud Persas quoque lapidibus obrui interdum nocentes solebant: & ita Bagorasus, ut Ctesias refert, iussu regis lapidibus est obrutus. Idemque passum Pharnaciam Eunuchum, idem Ctesias scribit. Briss. Athenienses etiam Æschylum hac morte damnavisse. *Ælian. hist. var. 5. 19.* scribit. Per seditionem militum idem accidit Posthumio, insidiantibus, qui promiserat, prædas, ut ait Florus 3, 22. apud Livium 4, 50. & postea Q. Pompejo. testibus Valer. Max. 9. 7. Vellejo 2, 20. Liv. epit. 77. Sic apud Xenoph. lib. 1. ἀναβὰς. Clearchus primus suas vi propellere, ut pergerint, volebat. At illi tum in ipsum, pro cedere incipientem, tum ipsius jumenta, lapides conjiciunt. Quo factum, ut parum abesset, quin lapidibus obrueretur. Id ergo non mori cuidam adscribendum, quod faciunt, qui inter pœnas militares referunt, sed repentinis animorum

motibus. Quod autem Curtius hic ait *more patrio*, ei similis locus est in Marcellino 19. 16. *eos qui inter Constantinos merebant, prisco more militibus dedit occidendos*. De lapidatione est & apud Euripidem Oreste vers. 48.

— Hac dies autem est dicta,

In qua ferent sententiam Argivi,

An oporteat nos mori lapidante saxo,

Ap acuto ense ferri collum.

Ceterum, ut notavit Poppa, de supplicio Philotæ dissentitur. nam Diodor. 17. 50. capitali supplicio affectos, generaliter; Arrianus 3. à Macedonibus jaculis confossos narrat. *Freinsb.*

Et invidia] Insignis hæc est correctio Rubenii Elestor. cap. 33. *non modo salutis, sed & invidia*. Alexander, inquit, non solum salutis & capitis discrimen effugit, sed etiam invidiæ & calumniarum flammam, per confessionem hanc Philotæ. Quod egregie firmant sequentia, & similis iste locus Taciti 1, 5. 3. Nero, *vocato senatu, oratione inter patres habita, edictum apud populum, & collata in libros indicia, confessionesque damnatorum adjunxit*. Et enim crebro vulgi rumore lacerabatur, tamquam viros insentes ob invidiam aut metum exstinxisset. Idem nostro ævo factum vidimus. Non enim falso conquirebatur Domitianus apud Sueton. 21. *Conditionem principum miserrimam, quibus de conjuratione comperta non crederetur, nisi occisis*. Certissima igitur est emendatio Viri ingeniosissimi: quamquam eam refellere conetur Doctus Adversariorum scriptor lib. 25. cap. 6. *defensa vulgari lectione etiam vitæ*. Et jam respondimus quærenti, cur post salutem Curtius demum dicat de invidia. Quod autem ipse vitam sic distin-

xander : quippe Parmenio & Philotas, principes amicorum, nisi palam fontes, sine indignatione totius exercitus non potuissent damnari. Itaque anceps quaestio fuit : dum inficiatus est facinus , crudeliter torqueri videbatur ; post confessionem Philotas ne amicorum quidem misericordiam metuit.

Q. C V R.

guit à salute , ut totius vitæ cursum atque ordinem designare dicat , id vero non magnopere ad rem facit, nec à vita sufficienter distinguit salutem, nam si semel salutis fecisset naufragium, certe jam de eo vitæ tempore atque ordine supervacaneum erat quaerere. Post hæc scripta , cum viderem jam in Edit. receptam esse Rubenii correctionem, ego quoque exprimendam putavi. *Idem.*

Philotas] Hic vero dele vocem *Philotas*. quæ tam manifesta temerariæ

glossæ , ut mirum sit haud etiam pridem deprehensam. Curtius quidem si addidisset , non eo quo nunc est loco, sed initio statim posuisset. Sed nec addidit , nec opus fuit , eum in medio, non alium quam Philotam, designari. *Acidalius.* Eademque erat Bongarsii sententia , vocem eam aut ex glossa esse , aut lineæ superiori proximæ interjiciendam. Cui etiam supra eliminandum id nomen videbatur , in his ; nec ab ipso *Philota*.

In mi-

Q. CVRTI RVFI

De rebus

ALEXANDRI REGIS

MACEDONUM

LIBER VII.

CAP. I.

Alexander Lyncestem majestatis reum interfici curat. deinde in Amyntam & Simmiam Philotæ amicos inquit. qui suam innocentiam gravi oratione tuentur.

PHILOTAM sicut, recensibus sceleris ejus vestigiis, jure adfectum supplicio censuerant milites; ita, POST QUAM desierat esse quem odissent, invidia in misericordiam vertit. Moverat & claritas juvenis, & patris ejus senectus atque orbitas. Primus Asiam aperuerat regi;

IN misericordiam] Affine est illud Livii 29. 12. de Plemio: jam senescente invidia, mollebat ira.

Vertit] Editiones aliz habent *vertitur*. Non male, si ad præsens tempus referatur. Immo sic pari passu cum alia lectione ambulare. Prætulim tamen cum Modio, Manutio, & Freinshemio

vertit. Sicut in textu edimus. Apparet enim præterito tempore ab auctore nostro concepta esse. *Blanchardus*.

Primus] Philippi patris Alexandri missu. Diod. Siculus 16, 92. Hoc anno Philippus rex summus belli dux à Græciæ factus, bellum Persicum inchoavit, ac statim Asiæ & Permonionem, cum parte copiarum & mandatis, ut urbes ibi,

Græciæ.

regi; omnium periculorum ejus particeps, semper alterum in acie cornu defenderat: Philippo quoque, ante omnes amicus; & ipsi Alexandro tam fidus, ut occidendi Attalum non alio ministro uti mallet. Horum cogitatio subibat exercitum, seditiosaque voces referebantur ad regem. quis ille haud sane motus, satisque prudens OTII vitia negotio discuti, eduxit ut omnes in vestibulo regiae praesto adforent. quos ubi frequentes adesse cognovit; in concionem processit. Haud dubie ex composito Apharias postulare cepit, ut Lyncestes Alexander, qui multo ante, quam

Philo-

Graeci liberarent, in Asiam praeiussit. Adde Justin. 9, 5. Gemistum lib. 2.

Philippo] Quanti fecerit Parmenionem Philippus, docet in apophthegmatis Plutarchus cap. 29. Philippus Atheniensium laudabat fortunam, qui quotannis decem imperatorum deligendorum copiam haberent: se dicebat intra multos annos unum modo ducem reperisse Parmenio: em.

Non alio] Quam Parmenione. Errat enim, qui putat Philotam hic signari. Eadem autem Attali non Parmenioni, sed Hecatazo adscribit Diodor. 17, 2. Videntur conciliari posse, ut Hecatazi opera magis, Parmenionis vero consilio, perpetratum sit facinus. Preiungimus.

Otii vitia] Contra militare otium multa collegit Gruterus discurs. ad Tacit. cap. 39. quem adi. Ceterum mirum est eadem haec verba & apud Senecam legi epist. 56. Nunquam vacat lascivire districtis: nihilque tam certum est, quam otii vitia negotio discuti. Sic infra 3, noster nationem ne finitimis quidem satis notam. at Seneca epist. 59. gentes ne finitimis quidem satis notas. Uter ab altero mutuatus est? an uterque potius ab alio? hoc credam. Revolutus ad otium militum, adscri-

bam insignem locum Caesar. de bel. Civ. 2. à Grutero praetermissum: *Erant sententia, quae conandum omnibus modis, castraque Partii oppugnanda conferent; quod hujusmodi (seditiosus) militum consiliiis, acium maxime contrarium esse arbitrantur. Ubi vox consiliiis, ultimo casu accipienda. Sensus: Inter haec militum consilia, nihil magis esse contrarium & noxium rationibus belli, quam otium.*

Lyncestes Alexand.] Justin. 11, 2. est Alexander Lyncestarum frater. Vide Diod. 17, 32. Arrian. 1. in quo illis, *ἐν τῷ αὐτοῦ τοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦ φιλὰν πᾶσι* ad id, ex Curtio & Justin. verti poterant: quod primus amicorum ad se venisset. à quo sensu longe abest illud interpretum: quod inter praecipuos amicos ad se ven. nam vocabulum *ἑρπύλλης* ibi non ad dignitatem referendum, sed temporis ordinem. Ita Regum 2, 19. Se mei; Agnosco enim servus tuus peccatum meum: & idcirco hodie primus veni de omni domo Iosiph, descendit in occursum domini mei regi. Quo facto veniam a Davide consequutus est: ut contra exempla sunt eorum, qui quod sero gratulatum venerant principibus, offensam illorum incurrerunt. Idem.

Suppli-

Philotas, regem voluisset occidere, exhiberetur. A duobus indicibus, sicut supra diximus, delatus, tertium jam annum custodiebatur in vinculis. eundem in Philippis quoque eadem conjurasse cum Pausania, pro comperto fuit: sed quia primus Alexandrum Regem salutaverat; supplicio magis quam crimini fuerat exemptus. Tum quoque Antipatri soceri ejus preces justam regis iram morabantur. Ceterum re-
cruduit soporatus dolor. quippe veteris periculi memoriam presentis cura renovabat. Igitur Alexander ex custodia educitur, jussusque dicere quam toto triennio meditatus erat defensionem, hasitans & tre-
pidus.

Supplicio magis] Sic apud Livium 36. 35. Epirotis responsum datum est, quo veniam impetrasse, non causam probasse videri possent. Sic apud Iulianum 32. 1. Demetrius veniam patri, non jure defensionis, sed patrocinio pudoris obtinuit. quod ipsum decreto senatus significatum est, ut appateret, non tam absolutum regem, quam donatum filio patrem. Ex contrario Lucretia 1. 58. ego me, etsi peccato absolvere, supplicia non libero. Valde enim differunt probare, & ignorare: quod merito notat in Planco Vellei. 2. 83. quiclementiam victoris pro sua virtute interpretabatur; diffidens id probatum à Cesare, cui ille ignoraverat.

Antipatri soceri] Diodorus 17. 80. propter necessitudinem, quæ cum Antigono ipsi intercedebat. At nulla ei cum Antigono fuisse necessitudo memoratur: deinde credibilis est, Antipatri precibus id datum, qui tum per Alexandri absentiam Macedoniz præpositus erat; quam Antigoni, viri quidem jam tum illustri, sed nondum eo pro-
vecti, ut suspicari debeamus, id eum ab Alexand. petere ausum. Vide igitur num in Diodoro scribendum: *Ἀντίπατρος δὲ Ἀντιπατρὸς ἀντιπάλῳ*. Freinsb.

Soporatus] Satis elegans lectio, sed cui antehabet Freinshemius B. 1. *soporatus dolor*. Sane eadem translatione Seneca utitur, Epist. 80. *Horum, qui felices vocantur, hilaritas ficta est: antegravis & suppurata tristitia.*

Toto triennio] Computavit simul annum currentem, nec dum exactum: quod frequentissime fieri. præsertim in annis imperiorum recensendis, non uno loco ostendit Scaliger ad Eusebium. Sic & Diodor. 17. 80. *τρεῖς καὶ ἑξήκοντα ὅλον χρόνον ἐπὶ Φυλακῇ τὸ ἐν ἑαυτῷ*. At infra 3. 8. *per biennium dilatus* dicitur, nimirum non computatis mensibus qui excedebant. quamquam non dissimulo, ibi quoque libros nonnullos habere triennium. sic paulo ante. Eadem ratione Tacitus an. 1. *neque Decemviris potestas ultra biennium*. Quasi dixisset non pluribus annis, quam duobus. non habita ratione dierum, nec mensium, sed annorum tantum. non valuit tribus annis, ergo non ultra duos. Sic aliquando secula enumeramus, nullo adspectu annorum qui superfunt. Ut cum Florus septingentis annis includit vitam Pop. R. ad Augustum usque, cum tamen superfine adhuc

pidus pauca ex iis, quæ composuerat, protulit: ad ultimum non memoria solum, sed etiam mens eum destituit. Nulli erat dubium, quin TREPIDATIO conscientie indicium esset; non memoria vitium. itaque ex iis, qui proxime adstiterant, oblucentem adhuc oblivioni lanceis confoderunt. Cujus corpore sublato, rex introduci jussit Amyntam & Simmiam: nam Polemon minimus ex fratribus, quum Philotam torqueri comperisset, profugerat. Omnium Philotæ amicorum hi carissimi fuerant: ad magna & honorata ministeria illius maxime suffragatione producti: memineratque rex, summo studio ab eo conciliatos sibi. nec dubitabat, hujus quoque ultimi consilii fuisse participes. Olim esse sibi suspectos matris suæ literis, quibus esset admonitus, ut ab his salutem suam tueretur. ceterum se invitum deteriora credentem, nunc manifestis indiciis victum, jussisse vinciri. Nam pridie quam detegeretur Philotæ scelus, quin in secreto cum ipso fuissent, non posse dubitari. fratrem vero, qui profugerit, quum Philotas torqueretur, aperuisse fugæ causam.

Nuper

adhuc ex aut xanni Freinsh.

Profugerat] Quæ res suspicionem criminis & conscientie mover. Ideo Senatusconsulti Syllaniani interpretibus placuit, ut qui ante questionem habitam fugerint, si aperto testamento liberi scripti inveniantur, multo duriore conditione causam dicant, quam si non fugissent. l. 2. §. 1. ad SC. Syllan. Confictur enim de omnibus, quiaquis si subterfugere judicium dilationibus putat. c. nullus. de præsumpt. ubi late Felinus.

Amicorum] Considera quomodo Alexander straxaverit Philotam atque Par-

menionis amicos atque familiares: utque Dionis amicos Dionysius, Planti Nero, Striani Tiberius transferint atque necaverint &c. Plutarch. cap. 10. de multitud. amicor. Docens non temere sapientem illigari debere potentium hominum amicitias.

Fugæ] Cujus fugæ? suæ ipsius: nec enim de alia hic agitur. at quid hoc est, aperuit fugæ suæ causam fugiendo? quis credat auctorem sic loqui? Sane nisi quid aptius comminiscantur alii, ego vocem illam *fugæ* remittam iis à quibus initio istructa est: quæ sublata

Nuper præter consuetudinem, officii specie, amotis longius ceteris, admovisse semet ipsos lateri suo, nulla probabili causa: seque mirantem quod non vice sua tali fungerentur officio; & ipsa trepidatione eorum perterritum; strenue ad armigeros, qui proximi sequebantur, recessisse. Ad hoc accedere, quod, quum Antiphanes scriba equitum Amyntæ denunciasset, pridie quam Philotæ scelus deprehensum esset, *ut ex suis equis more solito daret iis qui amisissent suos*; superbe respondisse, *nisi incepto desisteret, brevi sciturum quis ipse esset*. Jam linguæ violentiam, temeritatemque verborum, quæ in semet ipsum jacularentur, nihil aliud esse, quam scelesti animi indicem ac testem. quæ si vera essent, idem meruisse eos, quod Philotam; si falsa, exigere ipsum ut resellant. *Productus deinde Antiphanes*, de equis non traditis, & adjectis etiam superbe minis, *indicat. Tum Amyntas, facta dicendi potestate*; Si nihil, *inquit*, interest regis: peto, ut, dum dico, vinculis liberer. Rex solvi utrumque; *desiderantique Amyntæ*, ut habitus quoque redderetur armigeri, lanceam dari *jussit*.

Quam

lata recte se habebunt omnia. Pridie quam detegeretur Philotæ scelus, Amyntam in secreto fuisse: ejus secreti causam, quidque ibi actum sit, aperuisse fratrem Amyntæ qui profugerit, eoque modo palam fecerit, se fratresque suos in eodem cum Philotæ consilio fuisse. *Frinsh.*

Amotis] Quidam edidi, *amoris*, quæ lectio speciem veritatis habet, ipsam non habet.

Respondisse] Ordo postulat, *respondisse*, nisi hoc argumento est, initio

hujus numeri inculcata esse duo verba spuria: *accedere, quod*.

Tum Amyntas] Sic feci; clare præeuntibus libris: *Inde captus* (alii, *captum*) *Amyntas*, leg. enim *indicat. Tum Amynt.* quæ particula hic necessaria est. Ita supra 6, 9, 6, 10. *Tum Philotas: Tum rex &c.* Idem.

Armigeri] Alii *armigero*, quam pro vera lectione habens Gronovius, jungit cum verbo sequente *jussit*: eoque firmat lectionem Curt. 5, 6. ut eo loci meminimus. At hic malim *armigero* legi.

O o s

Quam ut lava comprehendit, evitato eo loco in quo Alexandri corpus paulo ante jacuerat; Qualiscumque, inquit, exitus nos manet, rex: confitemur prosperum eventum tibi debituros; tristiorum fortunæ imputaturos. Sine præjudicio dicimus causam, liberis corporibus animisque. habitum etiam, quo te comitari solemus, reddidisti. Causam non possumus; fortunam timere desinamus. Te quæso, permittas mihi id primum defendere, quod à te ultimum obiectum est. Nos, rex, sermonis adversus majestatem tuam habiti nullius conscii sumus nobis. Dicerem, jam pridem vicisse

legi. vocemque eam hæzere præcedentibus; *ut habitis quoque redderetur armigeri, lanceam dari iussit. Quæ levissima distinctiuncula, duarum rerum scitu non indignarum nos admonet: ut suspicemur armigerum fuisse hunc Amyntam: deinde armigerorum insignem, vel, ut hic vocat, habitum, fuisse lanceam. Prius exinde conijcere licet, quod utique constat honorationis militiæ virum fuisse hunc Amyntam. Honoratissimos autem omnium fuisse corporis eustodes, supra notavimus. inter illos non fuisse hunc Amyntam, ex Arriano, qui custodum nomina prodit, apparere potest. Fuit ergo, ut omnia credere jubent, inter armigeros: quos proximo honore post custodes fuisse vel ex hoc constat, quod sæpe junguntur corporis custodibus. Ergo Perdiccas, & Leonnatus, viri egregii, ex armigeris erant tum temporis, ut ex Curtio 6. 8. didicimus. Lanceam autem habitum horum haud dubie autem & corporis custodum, fuisse ex aliquot hujus auctoris locis claret. Ita supra 6. 11. amici regis Philotæ os oculosque hastis everberant; quod de his lanceis intelligo, quæ perpetuo ipsis ad manum.*

modo 7, 1. Alexandrum Lyncestem, qui proxime adfuerant, lanceis confuderunt. quos autem putamus proximos adfuisse, nisi hos, qui haud dubie produxerunt eum in concionem, ut supra 6. 8. Philotam. reliqui enim milites phalangitæ lanceas non habebant, sed sarissas. Sic apud Persas fuisse ex Herodoto 3, 128. constat: *Darius rex interdicit vobis, ne apud Oratrem fungamini satellitum officio. Hoc illi audito lanceas deposuerunt.* Fuerunt enim nihil aliud quam Persarum Daryphori, sive satellites. Inde & aliis ducibus, ut Parmenioni infra 7. 2. tribuuntur armigeri. Clarissimum autem testimonium subministrat Curt. infra 8, 1. ubi de nece Cliti: *Alexander rapta lancea ex manibus armigeri. &c.* hic est igitur habitus, quo Alexandrum comitari solebat, ut mox dicit. Sic enim, & non in quo, legendum esse, ex dictis certum est. Sed qui de veste acceperunt habitum, particulam istam interpolaverunt. Sed enim habitus hic est modus, seu forma, ut in illis Marcellini 17. 29. quem habitum caput porci simplicitas militaris appellat. Freinsh.

Accepta

vicisse te invidiam, nisi periculum esset, NE ALIA
 maligne dicta crederes blanda oratione purgari.
 Ceterum etiam si militis tui, vel in agmine defi-
 cientis & fatigati, vel in acie periclitantis, vel in
 tabernaculo ægri & vulnera curantis, aliqua vox
 asperior esset accepta; merueramus fortibus fa-
 ctis, ut malles ea tempore nostro imputare, quam
 animo. Quum quid accidit tristius, omnes rei
 sunt: corporibus nostris, quæ utique non odi-
 mus, infestas admovemus manus; parentes libe-
 ris si occurrant, & ingrati & invisi sunt. Quum
 donis honoramur, quum præmiis onusti reverti-
 mur, quis ferre nos potest? quis illam animorum
 alacritatem continere? MILITANTIVM nec in-
 dignatio, nec lætitia moderata est. ad omnes ad-
 fectus impetu rapimur. vituperamus, laudamus,
 miseremur, irascimur, utcumque præsens movit
 adfectio. Modo Indiam adire & Oceanum libet;
 modo conjugum & liberorum patriæque me-
 moria occurrit. Sed has cogitationes, has inter se
 conloquentium voces, signum tuba datum finit:
 in suos ordines quisque currimus, & quidquid
 irarum in tabernaculo conceptum est, in ho-
 stium effunditur capita. Utinam Philotas quoque
 intra

Accepta] Esi nec scripti nec cusi
 libri aliter, legendum tamen *excepta*.
 opinatur Acidalius. Non plane assenti-
 tur Freinshemius. Ego veram emenda-
 tionem judico.

Donis honoramur] Stewechius in Ar-
 nobium lib. 4. corrigit *oneramur*. quod
 non placet, ob mox sequentem vocem
onusti. Berneggerus.

Modo] Sic distinxit Freinshemius,
 admonitus ipsa sensus hujus structura,
 quam & Acidalius animadvertit.

In hostium capita] Sic Germanicus
 post seditionem militarem precatur
 deos suos; *eluant hanc maculam, irasque
 civiles in exitium hostibus vertant.* Tac.
 1. 43.

Rstr-

intra verba peccasset. Proinde ad id revertar, propter quod rei sumus. Amicitiam quæ nobis cum Philota fuit, adeo non eo inficias, ut expetisse confitear. An vero Parmenionis, quem tibi proximum esse voluisti, filium, omnes pene amicos tuos dignatione vincentem, cultum à nobis esse miraris? Tu hercule, si verum audire vis, rex, huius nobis periculi causa es. Quis enim alius effecit, ut ad Philotam decurrerent, qui placere velent tibi? Ab illo traditi, ad hunc gradum amicitiae tuæ adscendimus. Is apud te fuit, cujus gratiam expetere, & iram timere possemus. Annon propemodum in tua verba, tui omnes, te præcunte iuravimus, *eosdem nos inimicos amicosque habi-*

Revertar] Recte hoc contra Acidalius tuetur Raderus. nam ille hic, & supra 6, 10. *prævertar* legit. Revertendi autem verbum aptius est. reditur enim ad id quod supra jam tactum, at nondum satis pertractatum erat. *Præverti* autem est, sepositis interim aliis, rem certam exequendam sibi sumere. Sicut in ipso Taciti exemplo, quod pro sua sententia adducit Acidalius, ex 2, 56. *præverti ad Armenios*, est *Armenios primum adire*, quam reliqua negotia adgrederetur. ibi enim non poterat dici *reverti* Germanicus ad Armeniam, apud quos nondum fuerat. Sed hic longe diversa res est: & ni has emendationes admittimus verbi *revertendi*, perierit: quid enim obster, quin ubique repertum alteri cedere cogatur. *Freinsh.*

Amicitiam] Tota hæc Amyntæ oratio, ut & causa, similima est illi Terentii apud Tacit. 6, 8. Et membra sane aliquot sunt, quæ Lipsio videntur hinc translata.

Intra verba] Multis millibus hæc

melior lectio præ ista quorundam librorum: *an non propemodum tuo verberata*: è qua ineptissima tamen affirmare pene ausim, in hac meliore etiamnum reliquam vocem *propemodum*, quæ delenda sit & abolenda, nisi mutanda verius, ut *pridem* rescribatur, Ego deleri malim, cui persuasum, alienam, atque inde satam. Cum primum non intellectum illud esset *in tua verba*, & corruptum in *tuo verberata*, nimium id alicui & indignum visum, verberibus adactos ad iuramentum; eoque ut mitigaret, eam vocem addidit: qua nunc reparata vera lectione nihil opus. *Acidalius.*

Iuravimus] Sacramenti militaris formula erat, *omnes se pro Imp. casus, quoad vitam profuderint, perlaturos*. Huc respexit Arrian. 1, 14. Epist. Deo quoque vos oportet sacramentum dicere, quale milites Caesari. Illi autem captis stipendiis iurant, salute Caesari nihil antiquius sibi fore. Theodos. & Valent. Imp. Nov. constit. xiv. *Iuratur in militia sacramenta, ut necessitates publica procurant.*

habitueros esse, quos tu haberes ? hoc sacramento pietatis obstricti averſaremur ſcilicet, quem tu omnibus præferebas ! Igitur ſi hoc crimen eſt ; tu paucos innocentes habes : immo hercule neminem. Omnes enim Philotæ amici eſſe voluerunt : ſed totidem, quot volebant eſſe, non poterant. ita ſi à conſciis amicos non dividis, nec ab amicis quidem

tantum. Hieron. epiſt. 79. ad Heliodorum. *In ſacramenti verbis juravi, pro nomine ejus non te patri parciturum eſſe.* Ita apud Curt. &c. Aliud exemplum apud Stobæum habetur Serm. xli. Illud utique diſſimulare non poſſum, formulam eam eorſdem inimicos amicosque habitueros eſſe, non propriam fuiſſe ſacramentis militariſibus : quamquam ſic quoque juraſſe Lacedæmonios, ſcripſerit Alexand. ab Alexand. 1, 20. quem non alium locum, quam hunc Curtii in animo habuiſſe putaverim. quo autem modo pro Macedonibus Lacedæmonios aut legerit, aut ſcripſerit, neſcio : id ſcio, duo illa nomina ſæpius invicem ſe pepuliſſe loco. Curtius autem, quia hic de amicicia ſermo erat Amyntæ, paulo violentius ad militare ſacramentum traxit verba cõſundis ſœderibus ſolennia. Livius 29, 23. *ſocietas inter populum Carthaginienſem regemque, data ultro citroque fide, eorſdem amicos inimicosque habitueros, jurejurando affirmatur.* & 38, 11. *hoſtes eorſdem habeto, quos populus Romanus.* ubi alterum membrum de iſdem amicis omiſſum, intelligi poteſt ex ſuperiori tractatione apud eund. Liv. 37, 1. *mille talentum darent, eorſdemque amicos atque inimicos haberent.* Lentulus in epiſt. ſam. Cicero. 12, 15. *juraverant Rhodii, eorſdem hoſtes ſe habitueros, quos S. P. Q. R.* Xenophon hiſt. Græc. l. 2. inter conditiones pacis Athen. cum Lacedæmoniis fuiſſe refert : *τὸ αὐτὸν ἔχοντα καὶ φίλον καὶ ἐχθρὸν, Λακεδαιμονίαις ἰ-*

παι. Freinſh. Finita conſcriptione, Tribuni ſuz cujusque legionis milites congregantes, & unum ex omnibus maxime idoneum eligentes, ſacramento adigunt : is ſingula juramenti verba concepit & prævit, alii deinde ſecuti hoc ſaltem dicebant, *Invare ſe idem.* Et hoc vocabant *Præjuraciones facere*, cum ille præiret, & conceptis verbis ante alios juraret, alii ſecuti, in eadem verba jurantes, dicebant tantum, *Idem in me.* Jurabant autem viritum ut plurimum ; an ſemper, dubium. Et jurabant, ſe Conſules, ad quæcunque bella vocaverint, ſecuturos, neque ſigna deferreturos, neque adverſum populum aliquid facturos ; item conveniuros ſe juſſu Conſulum, neque injuſſu abiturus. Atque hoc juramentum erat ſtatim à conſcriptione ; aliud autem præſtabant jam milites & educandi, imo in iſtis jam caſtris : illud ad ipſam militiam, iſtud ad diſciplinam pertinebat. Læſius.

Adverſaremur] Haber in Commene. de Magiſtrat. Rom. qui eſt in fine lib. 1. Semestr. ita legit : quod & aptius eſſe putem hoc loco. quamquam nec illud aliorum, *adverſaremur*, ſenſu commodo careat. Sæpe autem invicem commutantur hæc duo verba, & in uno Tacito non unum exemplum reperias. Freinſhemius judicium eruditiffimi viri, confirmatum uno Ms. Bongarf., ſequutus eſt.

Ita ſi] Magnus Vir [ad Tac. 6, 8.] tenuiter hic arguatur, & legendum ait:

quidem separabis illos, qui idem esse voluerunt. Quod igitur conscientiae adfertur indicium? ut opinor, quia pridie familiariter & sine arbitris loquutus est nobiscum! At ego purgare non possem, si pridie quidquam ex vetere vita ac more mutassem. nunc vero si, ut omnibus diebus, illo quoque, qui suspectus est, fecimus. **CONSVETUDO** diluet crimen. Sed equos Antiphani non dedimus! & pridie quam Philotas detectus est, hæc mihi cum Antiphane res erat! Qui si nos suspectos facere vult, quod illo die equos non dederimus, semet ipsum, quod eos desideraverit, purgare non poterit. Anceps enim crimen est inter retinentem & exigentem; nisi quod **MELIOR** est causa suum non tradentis, quam poscentis alienum. Ceterum,

ait: *sed totidem quot volebant esse non poterant. Ita. Sed si à conscientia amicos. & id esse ex Amyntæ mente. quod facile visurum, qui ipse eam habeat. Ego non habuero igitur, qui non videor. Et illam tamen habere videor, & hoc certe video, contra prorsus esse. Nihil inquam mutandum. Quid enim verbis sensuque clarius sit & elegantius? Utriusque utrumque obscuraveris ac sedaveris particulæ adversantis insertione, & illa solitaria nescio cujusmodi affirmatione. Valet hic *ita*, ex eo consequitur, inde fit. Amicitia Philotæ si crimen est, pauci tuorum extra crimen, imo nemo, quippe idem in hac causa, fuisse amicum ejus, & esse voluisse. Jam omnes idem esse eodem studio affectarunt. Ita si conscientios habes, qui amici, & necesse est eosdem habeas, & qui non amici. Et re. & voluntate amici, iidem; si iidem & conscientii, omnes ergo tui conscientii. *Acidalius.**

Sint.] Æque bona lectio Mss. Grut.

omnium, si sic distinguas: *nunc vero fecit omnibus diebus, illo quoque qui suspectus est fecimus. consuetudo diluit crimen.*

Suspectus.] Non sane quasi *volueritis equis effugere supplicium*, ut explanant; sed quod pro spe magnarum opum, quas, occiso rege, ex amicitia Philotæ habituri essent, jam tum ferocissent. eam enim superbiam pro argumento habebant plusquam civilia cogitantium. Ergo & cum Amyntas regerit crimen, non sane suspectum facere conatur Antiphanem, *perinde quasi & ipse voluerit indicium effugiendo declinare*, quod sane quam petinepte fecisset: sed quod esset ipse, ut mox loquitur, *homo superbissimus, certe iniquissimus*. Quamquam enim multa ejusmodi prudentes scientesque præterimus, interdum non possumus, quin à Curtii nostri mente manifestam vim defendamus. *Freinsb.*

Melior est causa.] Ita leges juris tradunt: *In pari causa, potior est conditio possidentis.* l. 95. de R. l.

Et An-

rum, rex, equos decem habui, è quis Antiphanes octo jam distribuerat iis, qui amiserant suos. Omnino diros ipse habebam; quos quum vellet abducere homo superbissimus, certe iniquissimus, nisi pedes militare vellem, retinere cogerbar. Nec inficias eo, liberi hominis animo loquutum esse me cum ignavissimo, & hoc unum militiæ suæ usurpante, ut alienos equos pugnaturis distribuat. Huc enim malorum ventum est, ut verba mea eodem tempore, & Alexandro excussem, & Antiphani. At hercule mater de nobis inimicis tuis scripsit. Utinam PRUDENTIUS esset sollicita pro filio, & non inanes quoque species anxio animo figuraret. Quare enim non adscribit metus sui causam? Denique non ostendit auctorem, quo factò dictoye nostro mora tam trepidas tibi literas scripsit. O miseram conditionem meam, cui forsitan non periculosius est tacere quam dicere. Sed utcumque cessura res est, MALO tibi defensionem meam displicere, quam causam. Adgnosces autem quæ dicturus sum; quippe meministi, quum me ad perducendos ex Macedonia milites mitteres, dixisse te, *multos integros juvenes in domo tua matris abscondi*. Præcepisti igitur mihi, *ne quem præter te intuerer; sed detrectantes militiam perducerem ad te*. Quod equidem feci, & liberius, quam expe-

Et Antiphani] Homini vili, nec cum rege solum meo, sed nec mecum usquam comparando.

Inimicis] Forte, ut inim. Bongars.

Juvenes] Diodor. 17. 49. Alexan-

der res ad Gazam exsecutus, Amyntam X. navium classe instructum in Macedoniam misit, cum mandato, ut qui inter juvenes eximii haberentur, ad militiam deligeret. Meminit & noſter ſupra 4, 6.

Quia

expediebat mihi, exsequutus sum imperium tuum. Gorgian, Hecatzum & Gorgatan, quorum bona opera uteris, inde perduxisti. Quid igitur iniquius est, quam me, qui, si tibi non paruissem, jure daturus fui poenas, nunc perire quia parui? Neque enim ulla alia matri tuæ persequendi nos causa est, quam quod utilitatem tuam muliebri præposuimus gratiæ. Sex millia Macedonum peditum, & decem equites adduxi; quorum pars sequutura me non erat, si militiam detrectantibus indulgere voluissem. Sequitur ergo, ut, quia illa propter hanc causam irascitur nobis, tu mitiges matrem, qui iræ ejus nos obtulisti.

CAP.

Quia parui] Eiusdem argumenti de sensu est apud Senecam Epit. Controv. 3. 9. *Ergo nihil interest, utrum dumino aliquid dederit, an negaverit?*

Sex millia] Nihil tam opportunum corruptionibus, quam nota numerorum. Quæ hoc loco mire sedarunt editionem Merulæ, alioquin etiam satis mendosam Nam ibi *ἐπὶ τῶν πεδίων* transierunt in litteras, ut pro *Vl. M. Ma* *ordenem peditum*, legatur *Vim Mac. ped.*

non tam inepto sensu, quàm falso. Idem casus & alios corripit auctores, & quod nunc reminiscor. Probum in Eumene extremo: cum ab anno vicésimo (ut supra ostendimus) septem annos Philippo apparuisset, & duodecim apud Alexandrum eundem locum obtinisset, in his uni equitum ala præfuisse. Apparebit enim, simul dixero, legendum, in his (scilicet annis) VIII, (nempe annos) equitum ala præfuisse. Preinsh.

Dum

CAP. II.

Amynta & fratribus in gratiam receptis,
Polydamas à rege jussus, in Mediam celeriter
profectus, Parmenionem interfici curat. Un-
de indignatio & seditio. quæ tandem extingui-
tur.

D*Um hac Amyntas agit, forte supervene-
runt, qui fratrem ejus Polemonem, de quo
ante dictum est, fugientem consequuti
vinculum reducebant. Infesta concio vix
inhiberi potuit; quin protinus suo more saxa in eum
jaceret. Atque ille sane interritus, Nihil, inquit, pro
me deprecor; modo ne fratrum innocentix fuga
imputetur mea. Hæc si defendi non potest, meum
crimen sit. horum ob id ipsum melior est causa,
quod ego, qui profugi, suspectus sum. At hac elo-
quuto universa concio adfensa est. Lachrima deinde
omnibus manare cæperunt, adeo in contrarium re-
pente mutatis, ut solum pro eo esset, quod maxime la-
serat. Juvenis erat primo ætatis flore, quem inter
equites tormentis Philota conturbatos alienus terror
abstulerat. Desertum eum à comitibus, & hesitan-
tem inter revertendi fugiendique consilium, qui se-
quuti erant, occupaverunt. Is tum flere cæpit, & os
suum*

D*Um hac } Longe aliter Arrianus.
Amyntam ipsum, jam absolutum,
ad fratrem reducendum esse profe-
ctum, eodemque die reduxisse.*

*Suspectus sum } Ergo illi suspecti non
debent esse, qui non fugerunt.*

*Solum } Ipsum crimen quod ei in-
tendebatur, fuga nimirum, quæ ut in
juvene cui justus fuisset merus, ut pri-
mo ira, sic deinceps per misericordiam
accepta est. Idem.*

*Os convertere } Quod ita solitum
in do-*

P P

suum converberare : mæstus non suam vicem ; sed propter ipsum periclitantium fratrum. Moveratque jam regem , non concionem modo : sed unus erat implacabilis frater ; qui terribili vultu intuens eum ; Tum, ait, demens, lachrimare debueras, quum equo calcaria subderes, fratrum desertor, & desertorum comes. Miser, quo, & unde fugiebas ? Effecisti ut reus capitis accusatoris. uterer verbis. Ille, peccasse se, sed gravius in fratres, quam in semet ipsum, fatebatur. Tum vero neque lachrimis, neque adclamationibus, quibus studia sua multitudo proficitur, temperaverunt. Vna vox erat pari emissâ consensu, ut insonantibus & fortibus viris parceret. Amici quoque data misericordia occasione consurgunt, flentesq. regem deprecantur. Ille, silentio factô, Et ipse, inquit, Amyntam mea sententia fratresque ejus absolvo. Vos autem, juvenes, MALO beneficii mei oblivisci, quam periculi vestri meminisse. Eadem fide redite in gratiam mecum, quam ipse vobiscum revertor. Nisi, quæ delata essent, excussissem; valde dissimulatio mea suspecta esse potuisset.

in dolore norat Cresollus Vacat. Aurum. 2, 2. Sic infra 8, 2. Laniare deinde ut unguitibus. Apud Virg. aliquoties, ut 4, 673. & 12, 871.

Unguitibus ora foror sordans & pectora pugnis.

& 11, 855.

Pectora nunc sordans pugnis, nunc unguitibus ora.

Tum, ait] Sic apud Livium 30, 41, Hannibal suos cives castigat de intempetivo fletu : *Vestra istæ absurda atque abluventes lacrima sunt. Tunc flere decuit. quum adempta vobis arma, incen-*

sa naves, interdictum externis bellis. illo enim vulnere concidimus. Simile quid habent illa in Senecæ Controv. Epit. 3, 7. *non perdidisti tunc filium, sed tunc extulisti.* Et hoc Syphacis apud Livium 30, 13. *Tunc se insensisse, quum hospitii privata & publica fœdera omnia ex animo ejecisset &c.* cum præcedentibus. Accusatoris] Melius forte accusatoris.

Suspecta esse] Tacitus Hist. 11, *ne dissimulans suspectior foret, paucos incusavit.* Cæterum Palmerius & Modius legunt *suspectari.* quæ vox Raderô mihi que

potuisset. Sed satius est purgatos esse, quam suspectos. Cogitate, neminem absolvi posse, nisi qui dixerit causam. Tu, Amynta, ignosce fratri tuo, erit hoc simpliciter etiam mihi reconciliati animi tui pignus. *Concione deinde dimissa, Polydamanta vocari jubet. Longe acceptissimus Parmenion erat, proximus laseri in acie stare solitus. Et quamquam conscientia fretus in regiam venerat, tamen, ut jussus est fratres suos exhibere, admodum juvenes, & regi ignotos ob aetatem; fiducia in solitudinem versa trepidare cepit, sepius quæ nocere possent, quam quibus eluderet, reputans. Iam armi-*

geri,

hique suspecta, neque unquam apud authorem nostrum reperitur. Quare scribendum censet *suspecta haberi*. Constantiensis codex habet *suppurare*, à qua lectione non longe abeunt excerpta Manuscriptorum codicum Freinsheimii, habentium *suppurare*. *Suppurare* vehementer probat Klokus. Ego Raderi scripturam non improbo, licet vulgata recte se habeat. *Blanchardus.*

Mihi reconciliati] Demiror vero quid Justine & Orosio fuerit in mentem, cum scripsere, ille 1. 2. 6. hic 3. 18. Amyntam consobrinum interfectum, cum interim Alexandrum Lyncestem omittant, cui succidaneam hostiam substituant Amyntam, cum Amyntas, Curtio & Artiano testibus, fuerit absolutus. Plutarchus & Diodorus nullam Amyntæ faciunt mentionem: sed hujusmodi labes Justinus plures contraxit. *Raderus*. Cujus ego potius demiror *Abd. Viner*, deinde inconstantiam, denique securitatem sui alienique judicii. Amyntam hunc Andromenis confundit aliquoties cum aliis cognominibus; deinde iterum separat: interdum alium à se ipso facit. Quod tamen eam dissimulaturus, nisi ad fal-

sa & toties obtrusa revolutus, etiam suæ negligentiz dicam impingeret ventus scriptoribus. Recte enim scripsisse Justinum & Orosium, ex iis quæ ad Curt. 6. 9. notata sunt, intellectu promptum est. Non enim de hoc Amynta loquebantur; sed de Amynta Perdicæ: ac ne de hac conspiratione quidem; sed ex rebus longe ante gestis crudelitatis ejus argumenta conquiebant. *Freinsb.*

Eluderet] Mira codicum varietas, & nullus prope consensus. Hadrianus Junius edidit, *illuderetur*, & ante Junium Erasmus. Constantiensis Ms. præfert *eluderet*. Modius, aut legendum, inquit, elueret, aut certe, quibus eluderet. nam *vulgata illa eluderetur & illuderetur, quicquid Glareanus cum Hutteno suo deliret, ferri non debent.* Hoc enim vult dicere Curtius; magis ea agitate animo Polydamanta, quibus siue dictis, siue factis regem aut læsisset, aut in læsa majestatis suspicionem venire potuisset, quam illa quibus hæc dictis & excusari solent. Mihi nec Modianum elueret nec eluderet, nec Erasmanum illuderetur, nec Glareanum eluderetur satis placet; sed Acidalianum *fideret*, quod, prorsus

geri, quibus imperatum erat, produxerant eos; quum ex sanguine metu Polydamanta propius accedere jubet. submotisque omnibus, Scelere, inquit, Parmenionis omnes pariter adpetiti sumus. maxime ego actu, quos AMICITIÆ specie fefellit. ad quem persequendum puniendumque (vide quantum fidei tuæ credam) te ministro uti statui. obfides, dum hoc peragis, erunt fratres tui. Proficiscere in Mediam, & ad præfectos meos literas scriptas manu mea perfer. velocitate opus est, quæ celeritatem famæ antecedas. noctu pervenire illuc te volo; postero die, quæ scripta erunt, exsequi. Ad Parmenionem quoque epistolas feres; unam

ad rem est. *sapins*, inquit Curtius, *quæ nocere possent, quam quibus fideret. reputans. quæ nocere?* familiaritas Philotæ, dicta temere olim vel prolata, & ad regem delata, vel facta quædam, quæ in suspicionem cadere possent præ bona conscientia, qua sola niteretur. & fortasse pro *illuderetur* legendum erat *niteretur*, quod nunc occurrit, & proinde ad rem facit *ac fideret*. Rader. Sed Loccenius coniecerat *clunderet* vel *elaberetur*. Ex omnibus istis lectionibus putat Freinshemius scripsisse Curtium *dilueret*. quod per incuriam transpositis, ut solet, litteris, deinde *illuderet*, *clunderet*, *illuderet* & similia peperit. Similis huic loco Ciceronis sententia pro Quintio cap. 2. *Omnes quorum in alterius manu vita posita est, sapins illud cogitant, quid possit in ejus in ditione ac potestate sunt, quam quid debeat facere.*

Parmenionis] Non inficiabor, quoties necessitas flagitat, licere principi limen juris ordinarium excedere, & de facto reum capi, & incognita iudicibus causa eum necari jubere, si modo viam ordinariam damnosam esse,

vel indebitatum periculum afferre posse, cognoverit. Neque princeps ferre ullus est, qui ad hos nonnumquam modos confugere non cogatur. Sic Alexander à Parmenione se tutum præstitit. Sic Tiberius à Sejano. Sic à duce Guisio Henricus III Galliarum rex. cum in similibus, & cum hujusmodi hominibus, alia consilia capere, arduum sit. Quod reip. temporibus Servilii magister equitum contra Sp. Melium pariter effecit. *Amirat. differt. polit. 12. 1.*

Actu] Qui ut mihi fidissimus, me sublato, non minus periclitaberis. Solent enim sese in regum cædibus involvi & illi, ex quibus conjurati periculum & ultionem metuunt. Deinde eam ob rationem tu maxime Parmenionis scelere appetitus es, quod in communi omnium discrimine, quamquam par esset exitum, tua ramen fortuna gravior fuisset futura per amicitie speciem decepti. *Freinsh.*

Osfides] Hoc quidem non satis apte subjicitur tam propinquis illis: *vide quantum fidei tuæ credam.*

Signum

unam à me; alteram Philotæ nomine scriptam. Signum annuli ejus in mea potestate est. sic pater, credens, à filio impressum, quum te viderit, nihil metuet. Polydamas tanto liberatus metu, impensius etiam, quam exigebatur, promittit operam. Conlaudatusque, & promissis oneratus, deposita veste quam habebat, Arabica induitur. Duo Arabes, quorum interim conjuges ac liberi, vinculum fidei, obsides apud regem erant, dati comites. Per deserta etiam ob siccitatem loca camelis, undecima die, quo destinaverat, perveniunt. Et prius quam ipsius nunciaretur adventus, rursus Polydamas vestem Macedonicam sumit, & in tabernaculum Cleandri (prator hic regius erat) quarta vigilia pervenit. Redditis deinde literis constituerunt prima luce Parmenionem coire. Namque ceteris quoque literas regis adtulera. Iam
ad

Signum] Eodem dolo usus est Annibal annulo Marcelli potitus, non tamen pari successu. Livium 27, 30. vide. Felicius apud Diodor. 16, § 3. annulo Hermez Mentor Rhodius. Idem.

Deposita veste] Precium est conferre totum hoc negotium cum eo quod prius acciderat, Arriano descriptum: ubi Alexandrum Lyncestem, qui tum in parte exercitus Parmenioni credita aberat, comprehendi rex curavit. Amphoterum Alexandri quidem filium, Crateri autem fratrem, ad Parmenionem mitti. Per gentibus aliquos, qui itinere duces essent, adiunctis. Amphoterus patrio atque assueto illi regioni habitu assumpto, ne in itinere agnosceretur, clam ad Parmenionem pervenit: ac nihil quidem ab Alexandro literarum adferri (nihil enim hac de re literis committendum judicabat) sed verbis mandata exponit, atque ut Alexander hic capitur, & custodiam traditur.

Undecima die] Hos ajunt camelis cursorius, (dromedarios appellant) xxx, xlv. re dierum itinere diebus undecim peracto, rem confecisse. Strabo lib. 15. in descript. Ariane. Vide Gesnerum & Aldrovandum.

Polydamas] Abundare censeam nomen Polydamantis, quod addi nihil necesse, cum de alio nemine agatur. Venustior omnino sermo, si deleatur, Acidalius.

Namque] Lectionem hanc ineptam judicat Acidal. concinnam aliam: Nam ceteri quoque quibus literas regis attulerat, ad eum venturi erant. cum Parm. Mihi contra videtur. Nam hoc cum non recte sic cohæret. ut alia omittam. Vulgatam sic explico. constituerunt coire ad Parm. omnes simul, non modo Cleander & Polydamas. sed ceteri quoque, Siracles puta, Menidas, & alii. nam ad illos etiam habuerat literas Polydamas. Ergo dum eunt, nunciatur Parmenioni Polydamantis adventus. Freinsh.

ad eum venturierant, quum Parmenioni Polydamanta venisse nunciaverunt. Quidum latatur adventu amici, simulque noscendi, qua rex ageret, avidus, (quippe longo intervallo nullam ab eo epistolam acceperat) Polydamanta requiri jubet. Diversoria regionis illius magnos recessus habent, amœnosque nemoribus manu consitis. ea præcipue regum satraparumque voluptas erat. Spatiabatur in nemore Parmenion medius inter duces, quibus erat imperatum literis Regis, ut occiderent. Agenda autem rei constituerant tempus, quum Parmenion à Polydamante literas traditas legere cœpisset. Polydamas procul veniens, ut à Parmenione conspectus, vultu latitæ speciem præferente, ad complectendum eum cucurrit; mutuaque gratulatione functi, Polydamas epistolam ab rege scriptam ei tradidit. Parmenion vinculum epistola solvens, quidnam rex ageret, requirebat. Ille ex ipsis literis cogniturum esse respondit. Quibus Parmenion lectis; Rex, inquit, expeditionem parat in Arachosios. Strenuum hominem & nunquam cessantem! Sed tempus, salutis suæ tanta jam parata gloria parcere. Alteram deinde epistolam Philota nomine scriptam letus, quod ex vultu notari poterat, legebat. Tum ejus la-

tus

Litteras legere] Sic Domitianus interficitur apud Suetonium in vita 17. Cassius Longinus apud Hirtium de bel. Alex. sic C. Cæsar Augusti nepos vulneratur apud Florum 4. 12.

Solvens] Explicat hunc locum c. 4. Instituit epistolæ Lipsius: & uberri- me Kirchmannus de annulis cap. 7. Unde locum Plauti Pseud. 1. 1. 40.

Per ceram & linum, literasque inter-

pretas, contra Mureti conjecturam, *per ceram & lignum*, recte tuetur Rob. Titi- us Locor. Contror. 10. 14

Nomine] Manu non potuit, nisi imi- tatrice.

Letus] An aliquid de arcanis, & ad consilia recta ambigue de industria in- sertum, ut exploraretur affectus? *Rad.*

Tam] Ne te in errorem inducat Ju- stinus 12. 5. Parmenion quoque senex, digna-

in gladio haurit Cleander, deinde jugulum ferit; ceteri exanimem quoque confodiunt. Et armigeri, qui ad aditum nemoris adstiterant, cognita cade, cujus causa ignorabatur, in castra perveniunt, & tumultuoso nuncio milites concitant. Illi armati ad nemus, in quo perpetrata cades erat, cocunt: & ni Polydamas, ceterique ejusdem noxæ participes dedantur; murum circumdatum nemori everfuros denunciant; omniumque sanguine duci parentaturos. Cleander primores eorum intromitti jubet; literasque regis scriptas ad milites recitat, quibus insidiæ Parmenionis in regem, precesque ut ipsum vindicaret, continebantur. Igitur cognita regis voluntate, non quidem indignatio, sed tamen seditio compressa est. Dilapsis pluribus pauci remanserunt, qui, saltē ut corpus ipsius sepelire permetterent, precabantur. Diu id negatum est Cleandri metu, ne offenderet regem: pertinacius deinde precantibus, materiem consternationis subtrahendam ratus, capite deciso truncum humare permisit. ad regem caput missum est. Hic exitus Parmenionis fuit, militiae domique

dignitate regi proximus, cum Philota filio, de utroque prius quaestionibus habitis, interficitur. quasi Parmenionem eodem tempore loquere, quibus filium, ipsum quoque pariter tortum interisse scribam. intellige, mentem ejus breviter ista & proinde obscure complexi hanc esse: Sub idem ferme tempus occisum esse Parmenionem (quem ob dignitatem prius nominavit) cum filio: postquam in utriusque caput quaestum fuisset: non utroque tamen, sed utro Philota tormentis adhibito. Freinsb.

Hic exitus] Seneca Suasoria vi.

Quoties magni alicujus mors ab historicis narrata est, toties fere totius consummatio. vita. & quasi funebri laudatio redditur. hoc semel atque iterum à Thucydide factum, idem in paucissimis personis usurpatum à Sallustio. Livius benignius omnibus magnis viris praestitit. Sequentes historici multo id effusius fecerunt. Thucydides id fecisse videtur in Pericle 2. 12. & 7. 16. in Nicia. Sallustiana exempla perisse videntur cum historicis. Tacitum de Arminio. vide extremo Annali secundo. Nostri est infra etiam 10. 1. simile huic narrationi epiphonema:

mique clari viri. Multa sine rege prospere, rex sine illo nihil magna rei gesserat. felicissimo regi & omnia ad fortuna sua exigenti modum satisfecit. LXX natus annos, juvenis ducis, & saepe etiam gregarii militis munia explevit. acer consilio, manu strenuus, carus principibus, vulgo militum acceptior. Hac impulerint illum ad regni cupiditatem; an tantum suspectum fecerint, ambigi potest. quia Philotas ultimis cruciatibus victus verane dixerit, qua facta probari non poterant, an falsis tormentorum petierit finem, re quoque retenti cum magis posset liquere, dubitatum est. Alexander, quos mortem Parmenionis conquestos esse compererat, separandos à cetero exercitu ratus, in unam cohortem secrevit, ducemque his Leonidam dedit: & ipsum Parmenioni quondam intima familiaritate conjunctum. Fere iidem erant, quos

Hic fuit exitus clarissimi Persarum &c. Armani 3, 5. Atque hic quidem Dario vita exitus fuit &c. viro quod ad res bellicas attinet &c. Justinus 12, 16. Decessit Alexander mensem unum, annos tres & triginta natus: vir supra humanam potentiam magnitudine animi praeditus. Flori 4, 2. de Cæsare: Sic ille qui terrarum orbem civi. i. sanguine impleverat, tandem ipse sanguine suo curiam implevit. Idem usitatissimum in excidiis urbium. Apud Florum 1, 12. Hoc tunc Rejentes fuere: nunc fuisse quis meminuit? Sic noster supra 5, 8. Hunc exitum habuit regia totius Orientis. & 4, 4. Tyrus septimo mense quam oppugnari capta erat. capta est: urbs, & vetustate originis, & crebra fortuna varietate ad memoriam insignis. &c. Arrianus 1, 3. de Thebarum excidio: Porro clades ista Graecani ca. cum magnitudine urbis capta, tum celeritate rei, quodque adeo præter opinionem tam eorum qui ea affecti essent, quam qui

affecissent, accidisset, non minus alios Gracos, quam eos qui ejus seditionis participes fuerant, percussos tenuit. &c.

Sine rege.] Elegans formula. Corippus 1, 145. ad Justinum: nihil ille pergit Te sine. Sidonius carm. 255. omnia tecum, Te sine multa facit. M. Tull. pro Muræna cap. 9. hic multas res & magnas sine Imperatore gesserat, nullam sine hoc Imperator. Simili formula in Thrasylulo: primum Peloponnesio bello multa hic sine Alcibiade gessit, ille nullam rem sine hoc. Sidon. iterum Carm. 7, 237.

Nil sine te gessit cum plurima tu sine illo. Hæc Savaro ad Sidonium.

Juvenis.] Talis describitur Pompejus apud Plutarch. cap. 105. Sicut juvenis exercitationes obibat. Magnum enim erat ad animos excitandos momentum. Pompejum Magnum videre annos duodeviginti natum in armis certantem perditum, inde in equo. &c.

Ingrata

quos alioqui rex habuerat invisos. nam, quum experiri vellet militum animos; admonuit, qui literas in Macedoniam ad suos scripssisset, iis, quos ipse mittebat, perlaturis cum fide traderet. Simpliciter ad necessarios suos quisque scripserat, qua sentiebat: aliis gravis erat; plerisque non ingrata militiæ. Ita & agentium gratias, & querentium literæ exceptæ sunt. Et qui forte tadium laboris per literas exant questu, hanc seorsum cohortem a ceteris tendere ignominie causâ jubet: fortitudine usus in bello; libertatem lingua ab auribus credulis remoturus. Et consilium temerarium forsitan (quippe fortissimi juvenes contumeliis irritati erant) sicut omnia alia felicitas

Ingrata] Defendenda mihi hæc lectio a sententia Viri eruditi, qui putat falsum hoc esse plerique non ingratis fuisse militiam: idque ostendere tot feditiosas voces totius exercitus. quæ & tandem mundum enavigatum Regem retraxerint, Dico enim, illa tempora non esse confundenda cum his, de quibus in præfati sermo est. Ergo nihil hic acutius, ut ille ait, latet: nec sentit Curtius, plerisque temporis diuturnitate militiæ amorem evanescere cœpisse; multo minus, nihil verius quam legendum, plerisque non jam grata militiæ. Nam receptam lectionem certissime affirmant illa quæ sequuntur: *agentium gratias litteræ exceptæ*. qui enim egissent, nisi quibus non ingrata militiæ? plerisque autem hos fuisse, adverso alterius partis exemplo constat, quos in singularem cohortem contribuit, ignominiaque affecit, nec facturus, nec ausurus, si adeo fuissent multi. *Freinsh.*

Exceptæ] Idem, præter Justin. 12, 5. & Diodor. 17, 81. Polyæn. 4, 3. qui & modum tradit: Cum tabellarii tres statim abessent, revocati in litteras resigna-

vit &c. Simili commento usus est Gaos (sic enim pro *Glor* legendum ex Diod. 15, 3. & 18. ostendit Casaub.) Persa, apud eundem Polyæn. 7, 20. *Idem.*

Et qui forte] Non inducerem animum credere Viris doctis hæc verba: *Et qui forte tadium laboris per litteras exant questu*, expungenda esse: si perspicere, qua ratione sensu non turbato ferri possint. *Idem.*

Sorsum] Sic apud Frontin. 4, 19. 17. 18. & 20. idem fecisse leges Ap. Claudium, Otacilius Crassum, & Corbulonem Romanos. De quo postremo & Tacit. 13, 36. Comparari cum hoc facto potest Cæsaris consilium apud Dion. lib. 44. cum legationes quos exauctoraverat, suppliciter id petentes iterum reciperet: *ferocioribus enim & malis facinoribus edendis idoneos, ex Italia secum, ne quid ibi tumultum concitare possent, abduxit, eosque in Africa aliis aliis occasibus hand iniquo animo passus est perire. nam & hostibus per eos cladem inferebat, & malis ipsis hominibus levabatur.* *Idem.*

ortas regis excepit. nihil illis ad bella promptius fuit. incitabat virtutem & ignominia demenda cupido; & quia fortiora facta in paucis latere non poterant.

C A P. III.

Varios populos sub jugum mittit Alexander, ac xvi diebus cum exercitu Caucasum superat.

I*ta ita compositis, Alexander, Arianorum Satrape constituto, iter pronunciari jubet. In Agriaspas, quos jam tunc mutato nomine Euergetas appellabant, ex quo frigore victusq; penuria Cyri exercitum adfectum, tectis & commea-*

Ignominia.] Nam ignominiam plus horret tortus. quam necem. Nobile hu- jus paradigma est apud Agachiam lib. 1. de Fulcare: Cum vero ei etiam sic ad- huc integrum esset quam facillime fugam capessere. suisque, ut ita faceret. hortaren- tur; & quo pacto. inquit. Narses in lin- guam sustinuerim, temeritatis meo insimu- lantem? Raderus. Sic & apud Flor. 4, 2. Curioni victo patebat fuga. sed pudor suasis; ut amissum suae temeritatis exerci-

tum morte sequeretur. Ceterum etiam Cannenses legiones, item captivi a Pyr- rho redditi, alique sic ignominiosi, prae ceteris fortis fidelique opera temp. deinceps ad eluendam probri sui maculam iuverunt, ut a scriptoribus hist. Rom. passim traditur. Eamque animi affectionem puerilibus etiam ingeniis insitam ostendit Quintil. 1, 2. dolor victum ad depellendam ignominiam com- citabat. Freinsb.

A*rianorum.] Quos hic Arianos vo- cat, supra 6. 5. & infra 7. 3. Arios appellat, quibus Sacibarzanem prae- torem seu Satrapem dederat, qui a Besso ad Alexandr. defecerat, & rursus ab Alexandro ad Bessum, de quo mox infra 7. 3. copiosius. Plinius 6, 23. etiam Arianam regionem nominat, & descri- bit. Ne quid tamen dissimulem, Plinius diversos facit Arianos ab Ariis, quos eisdem facere videtur Curtius. Par- thia, inquit Plinius 6, 25. habet ab ortu Arias, à meridie Carmaniam & Aria- nos. Strabo lib. 15. Eorum quae propter*

Indum sunt, partem habent Indi, cum prius essent Persarum: ea Alexander Arianis ademit, & pecuniaria oppida constituit. Idem distinguit Arios ab Arianis. Arianam fuisse describit. Cer- te Ariani si diversi fuere, non procul tamen ab Ariis coluere, Asiaticae gen- tes & Indis proximae. Mela Arianam & Arienem vocat c. 1. Inde proxima est Ariene, deinde Aria, & Gedrosia & Persis ad finem Persicum. Solinus etiam cap. 55. Arios & Arianos vicinos fa- cit, ubi de Parthia loquitur. Raderus. Qui etiam pro Arianorum in Curtio legen-

commeatibus iuverant. Quintus dies erat, utin eam regionem pervenerat. cognoscit, Satibarzanem, qui ad Bessum defecerat, cum equitum manu intruisse rursus in Arios. Itaque Caranum, & Erigyium, cum Artabazo & Andronico, & sex millibus Græcorum peditum, misit. DC equites sequebantur. Ipse LX diebus gentem Euergetarum ordinavit, magna pecunia ob egregiam in Cyrum fidem donata. Relicto deinde, qui eis præfesset, Amenide, (scriba is Darii fuerat,)

legendum putat *Ariarum* : cui non adfentior. De Ariis & Arianis plura & exquisitiora Cl. Salmastius ad Solin. cap. 55.

Satrape] Arsace, ut Arianus 3. 5. auctor est, quem Alexander infra 8. 3. prætorem in Mediam misit, Oxidati successurum. *Rederus.*

Agriaspas] Immo puto *Agidonus*; vocatos, non *Apyianus*, ut & apud Curtium, & Atrian. 3. *Ariaspa*, ab urbe Ariaspa, quam in Drangiana locat Ptolemæus. Drangiana autem Arachosiz ad orientem vicina. Urbs autem *Ariaspa* sita in confinio Drangianæ & Arachosiz. Hi sunt Ariaspæ, quorum oppidum *Prophthasiam* esse tradit Plinius, quam in Drangiana ponit Ptolemæus. *Prophthasia* oppidum *Ariaspatum*, *Dranga*, *Argeta*. Ita legendum, non *Zaraspam*. Alii *Zariaspa* populi in Bactriana a Ptolemæo ponuntur. *Salmastius* in *Solin.* pag. 1175. Georgius Alexandrinus apud Aldum legebat *Arimaspas*, videlicet ex Diod. Siculo 17. 81. vel Cedreno. Quomodo & Justinus scripsit 13. 5. si tam vera est Soceri mei conjectura, quam profecto est similis veræ. Nam quod ibi legitur. *Drancas*, *Euergetas*, *Parymnas*, *Parapammenos* &c. sic reformabat: *Drancas*, *Euergetas*, *Arimaspas*, *Parapam.* &c. *Freinshemius.*

Euergetas] Inacceptato nomine Per-

sico sic vocabant Græci. non enim populares, ne fallare, non magis hercle quam *Mesopotamiam* ita vocaverint incolæ: aut Africæ illi populi se ipsos *Nomades* aut *Numidas* apud Sallust. Jugurth. 18. 4. Persis igitur *Orosange* erant illi benefici, ut ex Herod. 8. 85. tradunt Brissl. lib. 1. de regno Pers. & Desid. Herald. adversar. 1. 9. ubi multa de regum Persicorum gratitudine in bene meritos, Euergetarum & Cyri, præter Alexandrinæ hist. scriptores, etiam Strabo lib. 15. meminit.

Caranum] Pro Carano Diod. 17. 81. suggerit *Stasanora*, qui certe notior: est enim cui hi ipsi Arii vicinique Drangæ post mortem regis obvennerunt. Idque vel eo videtur factum, quod ante iis locis res gessisset, incolisque notus esset, vicissimque notos haberet. Justinus tamen 13. 4. *Statanorem* vocat: Sed *Stasanorem* Diodor. etiam 18. 3. & Strabo sine lib. 14. ubi & patria ejus proditur. fuit enim Solius ex Cypro. Curtium tamen tueretur Arianus 3. qui & ipse Caranum Erigyio conjunxit. Artabazum & Andronicum Alexander antea ad Græcos milites, qui post Darii cædem se dedebant, miserat, ut tradit Atrian. 3. Ergo harum etiam hic conjunctim mentionem scicit Curtius. *Idem.*

Qui in præfesset] Immo *liberos dimisit*, secundum Atrianum.

Scriba

rat,) *Arachosios*, quorum regio ad Ponticum mare pertinet, subegit. Ibi exercitum, qui sub Parmenione fuerat, occupavit. sex millia Macedonum erant, & CC nobiles, & quinque millia Gracorum cum equitibus ducentis; haud dubie robur omnium virium regis. *Arachosius* datus Menon prator, IV millibus peditum,

Scriba] Principe fere loco apud Persarum regem hoc genus scribarum erat, regemque etiam in castra sequebantur. De quibus Brissotius lib. 1. Sic infra 8, 11. est Alexandri scriba Mullinus. Eumenes quoque scriba Alexandri fuit. in quo notat Probus: id officium apud Græcos honorificentius esse, quam apud Romanos. nam apud nos, inquit, revera, sicut sunt, mercenarii scriba existimantur. at apud illos è contrario, nemo ad id officium admittitur, nisi honesto loco, & fide, & industria cognita, quod necesse est omnium consiliorum eam esse participem. Ubi Lambinum vide. Hos ergo scribas inter amicos regum fuisse etiam ex Arriano constat: Scribam, ait, præterea exteris adjunxit, Eugonem Xenophanti filium, ex amicis. Freinsch. Videl. 111. c. 2. p. 136.

Ad Ponticum] Verius ad Indicum. quamquam ne sic quidem vere: nam Gedrosi in medio. Nisi potius ipsius auctoris error est, quem ex hoc loco, & alio, hoc cap. Glareanus, & Ortelius in *Arachosia*, dubitant Ponticum pro Hyrcano accipere. quod Freinsheimio vix credibile videtur tantopere aberrasse auctorem, harum rerum, quod satis constat, non usque adeo imperitum. Quin & illo loco Indicum pro Pontico, scripsisse potuit, quod cum Hyrcano eum conjunxisse, nihil mirum est, quando supra 6. 4. videtur cum aliis credere, mare quod Hyrcaniam affuit, non Caspium esse. sed ex India in Hyrcaniam cadere. Et hæc Freinsheimii quidem conjectura est: quam tamen non antehæc Salmasius, Cur-

tium fortassis in Græco auctore legisse μέγχι Πόντου πηγῶν regionem Arachotorum. qui de mari Indico intelligebat. Ille Πόντος speciali appellatione pro mari Pontico acceperit. Arrianus sæpe πόντος vocat Indicum mare. Hæc scripsit ad Solini cap. 54. pag. 1176. Infra tamen 7, 4. denuo inculcat suum mare Ponticum. ut ea constantia incertam faciat noq meam modò conjecturam, sed quicquid de ejus mente dici aut cogitari posse videatur.

Ducentis] Ahilibus sexcentis, quod est probabilius.

Menon] Μένων vocat Arrian. 3. Atque ita etiam in Curtio scribendum arbitratus sum, antequam Var. Lect. inspicerem, quas postea deprehendi nullum dubitationi locum relinquere. Nomen id fuit duci Græco in expeditione minoris Cyri apud Xenophontem. Sic & in Strabonis Mss. Μένων, ut legi, quo loco nunc Μένων edunt. notat Casaub. in lib. 11. ibi sunt & aurum metalla in Hysspiratide apud Cambala, ad qua Memnonem cum militibus misit Alexander. quod de hoc Menone intelligo. quod vocabulum solita correctorum temeritate facile in notius illud Memnonis abiit. Est igitur, si recte conicio, ille ipse Menon Cerdimæ, quem Syriæ, quam Cœlen vocant, præfectum ab Alex. fuisse, supra ad 4, 1. contra Curtium defendimus, ex Arriano 1, 3. At vero Memnon, cui Alexander parcendum judicasse Themistius orat. 14. refert, non est alius, quam

peditum, & DC equitibus in praesidium relictis. Ipse rex nationem, ne finitimis quidem satis notam, quippe nullo commercio volentem mutuos usus, cum exercitu intravit. Parapamisadae adpellantur, agreste hominum genus, & inter barbaros maxime inconditum. locorum asperitas hominum quoque ingenia duraverat. gelidissimum Septemtrionis axem ex magna parte spectant. Bactrianis ad Occidentem conjuncti sunt: Meridiana regio ad mare Indicum vergit. Tuguria latere primo struunt, & quia sterilis est terra ma-

quam ille celeberrimus Rhodius. Freinshemius.

[*Ne finitimus*] Eadem fere verba in Sen. epist. 99. legi, supra ad 7, 1. notavimus.

[*Volentem mutuos usus*] Locutionem haec quis damnet? ac nescio tamen, si *volentem* scripsit Curtius, an non omis- surus illa fuit, *mutuos usus*. Sallustius, Tacitus, aliqui maluissent, scio, apud quos crebrum, *volentem* esse alicui rei. Nec absurda conjectura, si delenda quis ista suspiceretur. Mihi tamen id ne- mo persuadeat, nec ego ulli velim. Illud credo potius, ac erudens facile mecum omnes, pro *volentem*, *volentem* repo- nendum. Acidalium. Modius vero. No- vantiq. 8, 7. persuadet sibi Curtium scripsisse nullo commercio *volentem*, omis- sis illis, *mutuos usus*. idque multis defendere conatur Palmerius ad Sal- lust. Jug. 73, 2. *volentia de ambobus ac- ceperant*. Sed ne unum quidem exem- plum afferit hoc positi *volens commercii* est; sed omnia isto longe diverso, *volens est commercium*. Ut ita violentiae ejus conjecturae longe praeferat Acidalia- nam Freinshemius, quamvis Acidalia quoque ipse sentiat, vulgatam le- ctionem damnari non oportere.

[*Parapamisadae*] Apud Gemistum Plethonem duplici M. scribuntur *Πα- ραπαμίσσα* & *Παμίσσα*. Fera gens Gemisti

etiam aetate voluit vindictam exigere a Peloponnesis tanquam Graecis, ob il- latum sibi a Macedonibus olim bellum. Gemistus Pletho is poster. orat. ad Theodorum principem. Loxcenius. *Pa- rapamisas* vocat Cedrenus; alii aliter.

[*Inter barbaros*] Videtur dicere, ipsis etiam barbaris fuisse pro barbaris, ut de Mysis Flor. 4. 12. *Mythiam ferri, quam tyrunces fuerint, quam ipsorum etiam barbari barbarorum, horribile dictu est.*

[*Licorum asperitas*] Tales sunt homi- num mores, qualis est locorum situs ubi degunt, ut praeter ipsam experientiam, multis auctorum testimoniis ostendit Gruterus toto discursu 45. ad illa Ta- citi Agric. 11. *Positio caeli corporibus habitum dedit*. Eodem modo intelli- genda verba Flori 4. 12. *Dalmata ple- rumque sub silvis agant: inde in latrocinia promptissimi*. Atque id in delectu mi- litum attendendum, ex vero docet Lipsius Polit. 5. 12. Ceterum in uno- quoque ipse potius natura doctusque, quam patria, spectanda sunt. Nam in ejusmodi judiciis saepius cum magno arrogantia juncta non minor imperi- tia offensiones non iniquas provocat, quas caute simul & graviter declinat Merula Cosmog. 2, 1. ubi agit de mo- ribus Europaeorum,

[*Tuguria*] Totum hunc locum, ut passim

ra materia, in nudo etiam montis dorso, usque ad summum edificiorum fastigium, eodem laterculo usuntur. Ceterum structura latior ab imo, paulatim incremento operis in arctius cogitur: ad ultimum in carina maxime modum coit. ibi foramine relicto superne lumen accipiunt ad medium. Vites & arbo-

res,

passim alios, desumpsit Curtius ex Diodoro 17, 82.

Lateralis primo] *Lateralis domos constituerunt primi Euryalus & Hyperbius fratres Athenis: antea specus erant pro domibus, si fides Plinio 7, 56. Illud autem primo non bene concoquo. an fuit ab imo hoc est, ex ipso fundamento ad summum usque culmen, ut deinde adiciat. Freinsb.*

Etiam montis] *Ex hoc parum liqui- de. Unde Bongars. legend. dubitabat etiam montium. Vulcan. ad illa Arriani 3, 6. Ejus (Caucasi) ab ea parte tum tem- poris ut plurimum nudum dorsum erat: in margine notat Curtium ita conel- pere: in nudo ejus montis dorso. Sed cum nullum adhuc montem nominaverit, putat Freinsheimius non habere istud pronomen quo refferat. Quin etiam vulgatam lectionem sic exponi possit; ut ostendas totam eam regionem ca- ruisse arboribus, non jacentia solum, sed etiam ipsos montes, in quibus ta- men fere latius proveniunt silvæ.*

Carina] *Nec aliter pleraque in Ger- mania tecta, quam in carinæ, aut sepulchri aggesti formati sunt & clau- duntur, latera tamen æquali spacio us- que ad tecta surgunt; tecta ipsa cari- nam inversam imitantur. Raderus. Un- de autem forma ista edificiorum Numidis familiaris fuerit, docet Sallust. Jugurth. 18. Ex eo numero (Herculis exercitu) Medi, Persæ, & Armenii navibus in Africam transacti, proxu- mos mari nostro locos occupare. Sed Per- sæ intra Oceanum magis: isque alveos na- vim in vestigio præcogit habere: quia*

neque materia in agro, neque ab Hispani- nis emendi aut mutandi copia erat. mare magnam, & ignota lingua, commercia prohibebat. hi paulatim per convivia Ge- bilas secum misisturæ: & quia sæpe tem- tantes agros, alia deinde æque alia loca petiverant, semet ipsi Numidas appellave- re. Ceterum adhuc edificia Numidarum agrestium, quæ mapalia illi vocant, ob- longa, incurvis lateribus tecta, quasi na- vim carina sunt. Ut illi navium alveis ita Scythæ apud Justin. 2, 2. plaustris, coriis, imbricam hyemsque causa tectis; pro domibus utuntur. Aneiquissimis ho- minibus specus erant pro domibus, ut pu- tat Plinius 7, 56. & Ovid. Metam. 1, 321.

Ad medium] *Hunc locum, de quo Modius quid statueretur sibi sit, se nescire candide fatetur, distinctum- cula saltem juvat Loccenius, & sic len- gendum putat: foramine relicto superne, lumen accipiunt ad mod. um. Vites &c. Diodor. 17, 82. ὅ δὲ μέγαν τὸν ὅρον φησὶ ἀπολεσθαι μέγαντες ἀφ' οὗ καὶ ἐν τῷ μέσῳ foramen luci excipiunda est reli- ctum. ut hodieque in locis quibusdam septentrionalibus videre est. Mox ad- dit Curtius: Vites & arbores, si quæ in i. r. f. d. potuerunt, obruunt: Penitus hyeme defossa latent, vel sic: obruunt penitus, hyeme d. l. Itaque non ad medium ob- ruunt vites, sed totæ, ut hyeme planè conspici nequeant, sed penitus defos- sæ lateant. Diodor. Vites & arbores ag- gesta tellure operiunt &c. Loccenius.*

Vites] *Quod etiam sit in toto Mœ- ni tractu & Nicri. Minus autem in Af- facia, ut notat Colerus ad Alex. dies genial.*

res, si qua in tanto terra rigore durare potuerunt, obruunt. Penitus hyeme defossa latent. quum nive discussa aperiri humus cœpit, cœlo soli, redduntur. Ceterum adeo alia nives premunt terram, gelu & perpetuo pene rigore constricta, ut ne avium quidem, serave ullius vestigium exstet. Obscura cœli verius umbra, quam lux, nocti similis, premit terram; vix ut qua prope sunt conspici possint. In hac tamen omnis humani cultus solitudine destitutus exercitus; quidquid malorum tolerari potest, pertulit, inopiam, frigus, lassitudinem, desperationem. Multos exania movit rigor insolitus nivis, adussit pedes. plurimorum oculis præcipue perniciosus fuit. fatigati quippe in ipso gelu deficientia corpora sternebant; quum moveri desissent, vis frigoris ita adstringebat, ut rursus ad surgendum conniti non possent. A comitantibus torpentes excitabantur. neque aliud remedium erat, quam ut ingredi cogerentur. Tum de-

mu

genial. 4. 7. ubi rem miram; sed tamen, ut illi videtur, certam recenser, ideo referendam hic quoque: In citi riari Germania intra Danubium loca esse, in quibus, nisi contra frigora & gelu ac sevaram sevaramque hyemem, vites maxima parte anni sub nivibus humo contexta jaceant, quum nulla his contra immodica frigora tempestateque firmitas sit, ut pote in tractu gelidissimo, prorsus algore intendant. Eas demum liquatis nivibus, astate anni ingruente, & calore cali, mirifice germinare, & frondes geniculatas emittere, sed vini parum effundere. Interque eas nonnullas, nescio qua cœli temperie, seu occulta & cœca origine, vitas existere peculiariter miraculo, & admirationis præcipue: qua claviculos & plerumque candidi capta folia ex puro auro germinant, &

simul coalescant, illosque vidisse (amicum, qui retulerit Alexandro) & manibus atrectasse &c.

Tamen J Mavult Freinsh. tam, quod particulas sæpe vicissim permutari video.

Oculis J Xenoph. ἀνὰ τὸν lib. 4) Relicti de hostris multi sunt, qui cœcis ex perpetuo nivium aspectu amiserunt. Multi item quibus gelu pedum digitis distendebant. Hic unicum erat oculis præsidium, si quid ante eos nigri prætendissent: pedibus, si corpus assidue moverent.

Quippe J Acidali. volebat, & ligatam in ipso gelu &c. Sed istud quippe & non dicit quomodo acciderit, quod modo præfatus fuerat.

Ingressi J Idem apud Xenoph. d. loc.

Famum

munum vitali calore muto, membris aliquis redibat vigor. Si qui tuguria barbarorum adire potuerunt, celeriter reffecti sunt: sed tanta caligo erat, ut adificia nulla alia res quam fumus ostenderet. Illi numquam ante in terris suis ad uena viso, quum armatos repente conspicerent, exanimati metu, quidquid in tuguriis erat, adferebant: ut corporibus ipsorum parceretur orantes. Rex agmen circumibat pedes, jacentes quosdam erigens, & alios, quum agre sequerentur, adminiculo corporis sui excipiens. nunc ad prima signa, nunc in medium, nunc in ultimo agmine, in inderis multiplicato labore, aderat. Tandem ad cultiora peruentum loca est, commeatuque largo recreatus exercitus: simul & qui consequi non potuerant, in illa castra venerunt. Inde agmen processit ad Caucasum.

Fumus] In Bactrianis id accidisse refert *Alian. hist. var. 12, 37.* ubi militibus ipsos vicos ceperunt, ex fumo inhabitari vi concipientes, & nixem a foribus asferentes.

Agmen circumibat] Hoc est quod præcepit *Leo Imp. cap. 9. Tactic. sectione 12. Sin admodum lubrica difficultaque loca fuerint, te ipsum oportet primum eo transire; deinde ibi consistere & commorari, donec omnes sine offensione transierint.* Similia leguntur de *Juliano, Iphicrate, Corbulone*, quæ refert *Grut. discurs. cap. 15. ad Tac. 14, 24.* *Sola Ducis patientia mitigabantur, eodem plura quam gregario milite tolerant.* Eximium est præceptum, quod *Cambysem Cyro tradidisse fingit Xenoph. anad. lib. 1. In rebus agendis, si per astutem gerenda sint, solem Imperator in omnium oculis perpeti supra ceteros debet: per hyemem, frigus: quum laborandum est, labores: moxque subijcit: labores eisdem similibus corporibus Impera-*

toris ac gregarii militis æque graves non esse, quod ipse honos leviores faciat Imperatori; & quod intelligat in oculis hominum esse, quidquid ipse faciat. Quem locum impense placuisse Africano Scipioni ait Cicero Tuscul. quæst. 2, 26.

In medium] Potius alicui sit, in medio. nam cur non eodem flexu addar in ultimum? Mihi ut obscurum, cur hoc nolueris, ita clarum, illud maluisse. Sic & 3, 11. Itaque ipsi in medium Persarum undique circumfusi egresse tuebantur. Et deletur alias ea forma 6, 5. ut primum rex in conspectum fuit. Iterum 3, 5. in Ciliciam fore. Quæ nec Cicero in infrequens. ad Attic. 15, 4. quo die in Tusculanum esset futurus. Acidal.

Loca] Poterat abesse, sed cum libri scripti ediique teneant, quid nos possumus?

Potuerant] Ita scribendum Acidalio monenti, ob ipsius rei evidentiam paruius.

Caucasus

*casum montem, cujus dorsum Asiam perpetuo iugo
dividit:*

Caucasum] Omnes opinor testarum descriptores Caucasum cum Tauro jungunt, & confundunt, Strabo lib. 11. Plinius 3, 27. Ptolemæus, Diodorus, Philostratus, Apollon. 3, 1. Solinus cap. 38. Curtius, Aristobulus, & ex illo Arrianus 3, 6. Mela 1, 15. Eustathius ad Periegetem. Sed nemo accuratius & planius super eo disputat, atque Eurapius in Indo-Scythicis pag. 474. qui & ex Plinio rationem nominis & discrimen duorum montium Tauri & Caucasii aperte ostendit, & omnia diserte exponit, cujus hoc loco pro interpretatione Curtii verba apponerem, nisi pluscula essent; quæ tute leges. *Raderis.* Ceterum negant peritissimi auctores Caucasum Alexandro visum, sed aliis montibus id inditum nomen ab adulatoribus, ob causam, quam audiemus ex Eustathio. Sic enim ille in Dionys. vers. 1159. *Sciendum autem est, quibusdam illa Liberi Herculisque gesta incredibilia & fabulosa videri, & per adulationem conficta. Quum enim omnes, ajunt, ea quæ de victo Prometheo narrantur, in septentrionali Caucaso facta credant; Macedones Alexandro aduantes, transulerunt sermonibus suis Caucasum ad mare Orientale: eo nomine appellantes montes quosdam Indicos. Illi ipsi autem assentatores speciem quandam sacram in Paropamisadis ostendentes Alexandro, locum esse dixerunt in quo Prometheus vincitus olim fuerit, eoquo Herculem ad liberandum eum venisse: in argumentum ejus rei trahentes vaccas, quæ ibi conspiciantur signo clava innisso, quod esset Herculis insigne. Ut hac ratione ad nostrasque orbis terminos pervenerit Hercules: ideo etiam Alexandrum, secundum aduatores istos, neque illi, neque adeo Bacco absumilem esse, cum & ipse eodem quo illi penetraverit &c. Iidem autem aduatores, ut tradunt veteres, Caucasii nomen indiderunt tam Paropamiso, quam Emo-*

*do, & Imao, (seu potius Imao) Indicis montibus. Quæ magnam partem hausisse videtur ex Arriano 5, 1. Certe quæ hoc capite, aliisque seqq. scripsit Curtius, dubitare non sinunt, quin per hunc Caucasum, ad quem jam agmen pervenit, intelligendus sit Paropamisus. Idque diserte tradit Arria. 5, 1. Taurus &c. Paropamiso monti committitur, quem Macedones Alexandro militantes Caucasum appellabant, studio (ut fertur) Alexan. res gestas amplificandi, quasi Caucasum continuata victoria Alexander superasset. Fieri autem potest ut hic ipse mons cum altero Scytharum Caucaso coeat, quemadmodum Taurus cum hoc. atque ego quidem ideo superius (3, 6. 1.) hunc montem Caucasum vocavi, & deinceps hoc nomine appellabo. Quæ postrema ad evitandam confusionem probe notanda sunt tam Arrianum legenti, quam alios auctores; nam & alios consilio usos, & forte hunc ipsum Curtium, licet animadvertere. Sane videtur Arrianus, postquam superiora scripserat, deum errorem hunc deprehendisse, eamque excusationem hoc loco protulisse, ut potius nonnulla ratione, quam per imperitiam Caucasii nomen Indicis montibus tribuisse videretur. Idque ex eodem Indic. 1, 20. certius apparet, quia ibi expresse negat Caucasum fuisse vocandum in his partibus montem: quod tamen superioribus locis in medio reliquerat. Ceterum hoc modo non tam auxisse eos gloriam Alexandri, quam minuisse, docet maximus auctor Strabo lib. 11. qui dignus est audiri: *Quæ autem augenda gloria vulgata sunt, (Sic enim vero τὰ ἑρῶς τὸ ἰσθμὸν ὁρῶντα ἔστι)* etsi in iis consintiant omnes, tamen qui consinxere, adulandi quam recitatio fuerunt studiosiores. Quale est, quod Caucasum in montes Indicos eique vicinum mare orientale transulerunt, à montibus qui supra Colchidem*

dividit: hinc simul mare, quod Ciliciam subit, illinc Caspium fretum, & amnem Araxem, aliaque regionis Scythia deserta spectat. Taurus secunda magnitudinis mons committitur Caucaſo; à Cappadocia ſe adtollens Ciliciam præterit, Armeniaque montibus jungitur. Sic inter ſe tot juga velut ſerie coherentiæ perpetuum habent dorſum, ex quo Asia omnia fere flumina, alia in Rubrum, alia in Caspium mare, alia in Hyrcanum & Ponticum decidunt. XVII dierum ſpatio

& Euxinum mare ſiſi ſunt, quos Græci Caucaſum nominant. amplius xxx. ſtadiorum millibus ab India diſtantes: ibique Prometheus vincitum fabuloſe tradunt, cum nihil ulterius verſus ortum Solis cognoviſſent. Bæchi enim & Hercules in Indos expeditio poſterius tempore commentum præſerunt: quippe cum Hercules Prometheus mille poſt annis dicatur ſolviſſe. Fuit ſane glorioſus, Alexandrum uſque ad Indicos montes, quam uſque ad intimum Euxini ſinum & Caucaſum ſubegreſſe. Aſiam: ſed gloria montis nomenque, & quod Iaſon cum ſuis longiſſimam creditus eſt expeditionem feciſſe progreſſus uſque ad Caucaſo vicina loca, quodque traditum fuit, Prometheus in extremis terræ ſinibus ad Caucaſum fuiſſe alligatum: hæc inquam fecerunt, ne gratiam regi ſe inituros putarent, ſi nomen Caucaſi in Indiam transportaſſent. Atque eadem fere repetit lib. 5. Ceterum iſta nomen conſuſio tam Curtium hoc loco, quam & Ptolemæum, in graves errores induxit: illum ut uni monti adſcriberet ſimul, quæ ſeparatim ad alterutrum pertinent: hunc ut Αἰετῶνδος ὄρος ultra ſeptemtrionalem Caucaſum poneret: quas ultra hunc Indicum fuiſſe ponendas Salmaſius ille ad Solini cap. 33. pag. 789. docet, idque etiam oſtendunt illa Dionyſii verſu 1162. Εμῶς δὲ ὄρους ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ ὀριαντοῦ ἐκείνου ὁ ὄρος τοῦ ὀριαντοῦ ἐκείνου ὁ ὄρος τοῦ ὀριαντοῦ ἐκείνου

bus columnis poſitis in ſinibus terræ, exultans ad fluentum rediit Iſmeni. Ex eodem fonte illum quoque Curtii errorem manare, quod ex hoc ſuo Caucaſo orta flumina in Ponticū decidere mare ſcribit, mox demonſtrabimus. Multa etiam de utroque hoc Caucaſo diſputat in periplum Arriani Stuckius. Freinbemi.

Et ponticum] Supra ad 7. 3. Curtium deſendi poſſe diximus, ſi emendes & Indicum: ſed verius eſt ipſius eſſe hallucinationem, ex conſuſione ea ortam, quam fecit communicarum Indici montibus Caucaſi vocabulum. Hoc ut maniſeſtius fiat, conſideremus quod modo monuimus, quot res diverſis montibus adſcribendas uni tribuerit. Primo dicit Alexandrum veniſſe ad Caucaſum montem, Indicum intelligens: mox, cuius dorſum Aſiam perpetuo jugo dividit: quod de Indico eſt falſiſſimum: de Pontico dubium. ea enim res ab aliis Tauro tribuitur. Ideo in pace Antiochi jubetur rex, Aſia omni, quæ cū Tauro eſt, decedere, apud Liv. 37. 45. idem judicium eſt de ſequentibus mox; ſic inter ſe tot juga. id de Caucaſo Pontico & Tauro verum eſt ſic connecti; ſed de Indico hoc Caucaſo vel Parapamiſo, docendum fuerat. Ergo cum de fluminibus ex his montibus exorſis verba facit, toto animo ab Indico Caucaſo a verſus, Ponticum

cum

*spatio Caucasum superavit exercitus. Rupes in eo x
in circumitu stadia complectitur, quatuor in altitudi-
nem excedit, in qua vinctum Promethea fuisse an-
tiquitas*

cum magis videtur cogitasse. Quem iterum in sequentibus amandat, Indicumque recipit, cum eo ipso tempore 17. diurnum spatium superatum scribit. Et statim tamen ad verum Caucasum reddit, quando de Promethei fabula subiecit. Denique cum Alexandriam ibi conditam ait, iterum de Indico monte intelligendus est. Ergo & quod de Pontico mari scribit, id excipere flumina ex his montibus nascentia, sic capiendum est, ut intelligantur ea, quæ ex Caucaſo proprie ita dicto, continentibusque jugis orta in mare Ponticum influunt. *Idem.*

Promethea] Quid Prometheus commiserit, ut in crucem ageretur, docent omnes veterum fabulæ. Æschylus tragicus primo drammatæ Prometheus in scripto. Hesiodus in *Ægæis* & *Ægeovicæ*. Lucian. duob. dialogis, *Prometheus seu Caucasus*, & *Promethei ac Iovis*. Claudianus in 4 panegyrico consularis Honorii Augusti. Sed præter hos Gorop. novo more, ratione, ingenio, sensu ab omnibus diverso, fabulam doctissime in Indoscyth. explanat, omniaque ad Noam arcæ fabricatorem refert. Hoc igitur cum ageret, inquit, (arcam moliretur, & impios ad mores corrigendos adhortaretur) atque forte, ut fit, impii videndi causa aliquando accederent, viderentque eum, ut vanum & delirum, qui illa, quæ tanto post essent futura, se scire crederet, hortarenturque ut folio proposito & infano opere supersederet, atque à montibus & agrestibus duravita ad molliorem se transferret, tandem nihil audiens, sed contra increpans, occasionem dedit, ut fabulam eum facerent, dicerentque, Prometheus Caucasum alligatum, cuius viscera vultus depasceret à Iove immissus, quod ignem surripisset. Quo nomine id sua tum lingua fecerint, nihil ad

nos, quando commentariis nullis id proditum videmus: hoc certe video, reliquias quasdam obscuras huius memorie occasionem dedisse vetustissimis Græcorum de Prometheo fabulandi. Sed quia vera historia erant ignari, longe recesserunt à veritate. Nam Prometheus Iapeti facinus filium, cum hic illius fuerit: deinde Denacalionem Promethei moitu Larnacem compegiſſe adversus Iovis consilium, quo universas mortales perdere statuiſſet. Ego rem ita opinor ad posteros venisse, Iano narrante, Patrem suum apud homines dictum fuisse Prometheus, per derivationem, revera tamen Prometheus fuisse, non suum, sed divina scientia, id est, consilium hominibus dedisse, quo ira Dei extingueretur: sed frustra Epimetheo, id est, populo Gigantum, nihili pendente admonitionem futurorum. Quia vero post tot annos omnes interituros dicebat, nisi vitam emendassent, cavillabantur, eum vulturem in visceribus alere, qui cadavera tanto intervallo temporum & locorum præſentiret: atque hunc illi tortorem datum esse, atque carnisficem à Iove, propterea quod diceret totum orbem undis obruendum, quasi omnis ignis elementi vis esset Iovi surripienda. Huius igitur furti ipsam penam pendere, non quod id commisiſſet, verum quod cogitaſſet. Nam qui aliqui aqua omnia superatura fuisset, nisi quis Iovi ignem elementum surripere propoſuiſſet? Quis vero propoſuiſſet judicari potius poterat, quam is qui se consilium dicebat, aquam elementum superaturum. Iam dicebant, à Iove Caucasum alligatum, eo quod illinc nunquam se recederet, sed operi tanquam metallicus quispiam vinctus semper assideret. Hæc igitur omnia, & id genus alia in eum convicta torquebantur: qua Iannus cum liberis suis narraſſet, in causam fuit, ut multa cæca fabula hinc confingerentur. Scio Promethei nomen Deo tribuendum, sicut & Saturni,

siquitas tradit. Condenda in radicibus montis urbi sedes electa est. VII millibus seniorum Macedonum, & praterca militibus quorum opera uti desisset, permixtum, in novam urbem confidere. Hanc quoque Alexandriam incolae adpellaverunt.

CAP.

Saturni & Iovis, & Mercurii, & id genus alia, quibus diversa in Deo potestates indicantur: sed hæc, ut quaque vi divina maxime in aliquo eluxit, ita ei tributa fuisse. Sic Noam Saturnum nominatum, à vi feminis: Prometheum, à consilio & providentia. Græci certe Prometheum bene diluvio evitando præposuerunt, sed male à Dencalionem separarunt. Idem enim fuit, sed diversis temporibus: Prometheus ante diluvium, Dencalion in diluvio. Hæc intellecta, cum fabulis lucem adferunt, & ab eis falsa signenta tollunt; tum ducent ad Caucasæ radices arcam factam fuisse, quod mihi toto hoc primæ hominum habitationis & divisionis discursu propositum fuit præbare. Atque hæc de Prometheo satis. de quo etiam Sallianus Anno Mundi 1557. num. 24. Rader. Porro fabulam Promethei non ad hunc Caucasum pertinere, jam in superioribus notis explicatum est. Nec tamen nocet addere, verum locum ejus visum ab Arriano, ut ipse testatur in periplo Ponti Euxini 1, 34. Item à Pompeio, cum res iis locis gereret. Appianus in Mithrid. & Apollonio apud Philostratum in vita. 2, 2. Freinsb.

Seniorum] Unus MS. servorum. quod verum putat Freinsb. nam cur idem bis diceret. Seniores & ii quorum opera uti desisset, nonne iidem sunt? Scribit igitur: Septem millibus servorum, & Macedonum præterea inutilibus, quorum &c. Sic omnino fuit: Duo genera hominum in ea oppida imposuit. servos, & milites inutiles. infra 7, 6. Incolæ novæ urbi dati captivi, quos reddito precio domini liberavit. De inutilibus militibus, tam Cambysi ante Alexandrum, quam ipsi, sæpius ita visum est. Sic e-

nim colonia fuit Cambysæ (Cambysis) inter Nelos & Marchadas, deductis eo agris exercitiis. Plin. 6, 29. apud eund. 6, 27. Charax oppidum conditum est primum ab Alexandro Magno: qui colonis ex urbe regia Dursine (qua tum interivit) deductis, militumque inutilibus ibi relictis, Alexandriam appellari jussit. Hanc ipsam urbem de novo sic auxit colonis, ut tradit Arrian. 4, 4. Pervenit Alexandriam, qua apud Paropamisadas condita fuerat, quum primam expeditionem in Bactrasaceret: præsidemque illius loci amovit (de quo dixerat supra 3, 5.) quod non bene officio suo functus fuisse videretur: pluribusque colonis in Alexandriam, ex finitimis & Macedonibus qui inutiles bello erant, deductis &c. Idem fecit in Alexandria ad Tanaim: Urbem, quam condere statuerat, viginti dierum spatio muro circumplexus, eam Græcis mercenariis habitandam dat, & finitimis barbaris, quibus sua sponte eo commigrandi voluntas fuit, nonnullis etiam Macedonibus, qui inepti bello erant. Arrian. 4, 1. Idem observavit in urbe Arabica quam condidit, nam coloniam eo deduxit ex Græcis mercenariis, voluntariis, & qui aut senectute, aut casu aliquo inepti bello facti erant. Arrian. 7, 4.

Alexandriam] Quam deinceps propter errorem supra notatum ex Indicis finibus transfulerunt ad Septentrionalem Caucasum; ut Sanutus in secretis fidel. cruc. 3, 13. ex Haythono. Alexandri oppidum appellat Plin. 6, 17. ex Bione & Diogneto: additque hanc urbem sub ipso Caucaso esse positam: quod de Indico Caucaso, sive Paropamisio capiendum; ut patet ex dictis, & Arriano 3, 6. & 4, 4. De ea sentit Strabo

lib. 15.

CAP. IV.

Bessus de bello adversus Alexandrum inter epulas consultat, sapientique Cobaris consilio minime acquiescit. Interim rex Bactra pervenit. ubi de Græcorum defectione, Sati-barzane singulari certamine occiso, advenit ei nuncius.

T Bessus Alexandri celeritate perterritus, diis patriis sacrificio rite facto; sicut illis gentibus mos est, cum amicis ducibusque copiarum inter epulas de bello consultabat.

Graves mero suas vires extollere: hostium nunc temeritatem; nunc paucitatem spernere. præcipue Bessus ferox verbis, & parto per scelus regno superbus, ac vix potens mentis, dicere; Socordia Darii crevisse hostium famam. occurrisse enim in Cili-
ciæ

lib. 15. *Exacta ibi (in Paropamisadis) superne ad dextram, per summa montium hyeme, & urbe condita, habens Indiam transivit Bactrianam. Freinsh.*

Mos est] Quem ex aliis quoque; auctoribus, puto Herod. 1. 133. Athen. 1, 6. Scholiastæ Aristoph. in Equites, ad verba *Ὅντι δὲ σύεγας*. Suida in *Ὅντι πῶν*. Maximo Tyrio Orat. XII. Ammiano 18, 10. Strabone lib. 15, docet Brissou. de regno Pers. lib. 2. Idem majoribus nostris tribuit Tacit. Germ. cap. 22. Illud notandum, quod apud Athenæum 10, 10. Ctesias & Duris scribunt: *Ex omnibus festis diebus eo solo quo Persæ Mithra sacra faciunt regem inebriari*. Eum ergo morem etiam Curtium hoc loco in animo habuisse putem: eoque præmisisse de sacrificio diis facto. ut ita Bessus, qui pro rege

se tum gerebat, nihil tum præter legem Persarum fecisse videatur. Noli ad consuetudinem populi Rom. transferre, quod Æmil. Paulus apud Liv. 44, 22 queritur: *in omnibus circulis, atque etiam, si diis placet, in conviviiis esse, qui exercitus in Macedoniam ducant &c.* nec enim de iis loquitur, quibus de ratione belli serio deliberandum erat; sed conditionem ducum miseratur, quorum consilia gesta que ab otiosis & ut fere solet, imperitis inter pocula & mensas reprehendi examinarique consuevissent. Freinsh.

Famam] Acidalius nihil mutat, sed, quid si fortunam? inquit. Imo utramque

ciæ angustissimis faucibus ; quum retrocedendo posset perducere incautos in loca naturæ situ invia, tot fluminibus objectis, tot montium latebris, inter quas deprehensus hostis, ne fugæ quidem, nedum resistendi occasionem fuerit habiturus. Sibi placere in Sogdianos recedere ; Oxum amnem velut murum objecturum hosti ; dum ex finitimis gentibus valida auxilia concurrerent. Venturos autem Chorasmos, & Dahas, Sacasque, & Indos, & ultra Tanaim amnem colentes Scythas ; quorum neminem adeo humilem esse, ut humeri ejus non possent Macedonis militis verticem æquare. *Conclamant temulenti*, unā hanc sententiam salubrem esse : *& Bessus circumferri tetrarum largius jubet, debellaturus super mensam Alexandrum. Erat in eo convivio Cobares, natione Medus, sed magica artis, (si modo ars est, non vanissimi*

mi cū-

lectionem constare putat Blankardus, cum Darii focordia & fama & fortuna creverint.

Pro muro] Sic Persæ apud Xenophont. ἀνατολῶν. 2. verebantur, ne Græci pontem transirent, ac in insula manerent, in qua ex parte una Tigri fluvio, ex altera alveo (fossa) pro munimento uterentur.

Cobares] Diodorus Siculus 17. 83. Bagadaram appellat ; qui rem copiosius exponit.

Magica artis] Multa super magis & magia supra ex Brissonii regno Persico allata & disputata, quæ tu apud eundem videbis lib. 2. Illic Curtius videtur de Magia superstitiosa, præstigiatrice, & demoniaca loqui. Omnis magiæ naturalis, artificialis, & præstigiatrix formas describit doctissimus noster Delrius disquis. mag. lib. 1. cap. 2. quæm consules. Curtius de artificiali

videtur loqui, cum *artem* appellat. *Raderus*. Qui intercedentibus paucissimis lineis, aliter atque aliter de mente Curtii pronunciat. quem de magica arte, qualis apud Persas fuerat, sentire, hoc est mixta ex naturali & præstigiatrice, facile quis intelligat. Nam quod propter vocabulum *artis*, de artificiali sentire putat, nimis leve argumentum est : cum & aliz species, vel ab uno Plinio compluribus locis *artis* nomine appellentur. Vide de ea & Bernoldi præfationem in Asinum Apulianum. *Erasm.* Vid. lib. 3. ubi de ordine agminis Persarum.

Vanissimi] Idem de ea arte judicium est Plinii, infinitis prope locis : unum ex potioribus adscribam. Sic ergo librum 30. orditur : *Magicas vanitates sapinus quidem antecedentis operis parte, ubicunque causa locisque poscebat.*

congrui-

mi cuiusque ludibrium, magis professione, quam scientia, celeberrimus; alioquin moderatus & probus, Is quum præsatus esset; scire, servo utilius, parere dicto, quam adferre consilium: quum illos, qui parerent, idem quod ceteros maneat: qui vero suadeant, proprium periculum: Poculum ei, quod habebat

Coarguimus, detegimusque etiam nunc: in paucis tamen digna res est, de qua plura dicantur, vel eo ipso, quod fraudulentissima artium, plurimum in toto terrarum orbi, plurimisque seculis, valuit &c. Ipsosque adeo Magos atque circulatorum vulgari appellatione vanos appellatos, ex verbis Capitolini in M. Antonino cap. 13. Vano cuidam, qui diripiendæ urbis occasionem cum consilio requirerent &c. putat Heraldus ad ista Arnobii lib. 1. Magicarum artium ludi. Sed in Capitolini loco aliam lectionem, Plano cuidam, ex libris vet. & ratione, præferunt eruditissimi commentatores. Ceterum artis magicæ ludibrium etiam agnoscit Propertius illo versu Eleg. 1. 1.

At vos deducite quibus esset fallacia Lunæ.

Ubi fallaciam dicit Lunæ deductæ, recte sentiens Magorum carminibus non ipsam Lunam sedē suā detrahi, sed mortalium oculos vana speculæ deludi, ut id fieri arbitrentur. Freinsh.

Servo] Eadem ferè sententiā in istis Plauti Mil. Glor. 2. 5.

SC. quid propius fuit.

Quam ut perirem si locutus fuisset herp. P. A. ergo si sapio,

Misistabitis. Plus oportet scire servum, quam loqui.

Proprium periculum] Quæ res efficit, ut dum illud timendo prudentes silent, resp. maximis damnis afficiatur. Eleganter id ostendit Lyeurgus Orator in princ. contra Leocratem, querens: *τι ἰδὸς εὐδυνῶντος, καὶ ὑπὲρ τῶν κοινῶν τῆς πόλεως, καὶ φιλοτι-*

λιν ἀλλὰ φιλοπράγμονα δοκῆν εἶναι, εὐνὴν qui suo periculo rem gerat, & pro communī bono inimicitias suscipiat, non civitatis, sed negotiorum amantem videri. Quam vulgi opinionem & iniquam, & publice noxiam esse, latius prosequitur. Idem.

Poculum] Bessus Cobari tradidit poculum, ut colligitur ex sequentibus. Forte ipsam etiam nomen ejus inferendum: Bessus poculum ei &c. est enim in nonnullis lib. magna hic lacuna. Nescio autem an non interpretandum hoc sit de more, qui & apud Græcos fuit, ut in symposiis audiretur illa, qui haberet calicem. Unde acutissimus ille locus in Demosthenem apud Plutarch. cap. 34. Cum enim ille, calice insignis celebraret, aliisque donis ab Harpale acceptis, male audiret, seque purgare volentem non audiret populus, exurgens quidam falsè ait: Non audietis. Athenienses istum, qui calicem habes? Ubi inter varias lectiones a Stephano subnotata exegesi est scholium: *ἐν τῷ τῶν συμποσίων τῷ κύλικι ἔχοντες ἦδον τὰ λήξματα σχολία. Nam in com- polationibus, qui calicem habebant, com- bant scolía quæ appellantur. Ut nimirum eo quasi insigni totum sodalitium agnosceret, ejus esset cantilena, ad- que cum se obverteret, quem morem in nonnullis Galliarum locis exacte obser- vari vidit. Sunt autem σχολία, μέλη παροιμίας, sive cantuunculæ potatoriar, interdum & amatoriar, quales inter vinum capi solent, ejus generis sunt*

bebat in manu, tradidit. Quo accepto, Cobares : Natura, inquit, mortalium hoc quoque nomine prava & sinistra dici potest ; quod in suo quisque negotio hebetior est, quam in alieno. turbida sunt consilia eorum, qui sibi suadent. obstat metus, aliis cupiditas ; nonnumquam naturalis eorum, quæ cogitaveris, amor. nam in te superbia non cadit.

Pleraque, si non omnia, Anacreontica. Vide eruditissimas Animadvers. Casaub. in Athenzum 15, 14. Pertinet eodem & Platonis locus in Convivio, ubi Eryximachus : πῶς ἂν, ὁ Ἄλκιβιάδης, ποῖμαι ; ἅτως ἢ τί ῥε λόγῳ ἐπὶ τῇ κύβητι, ἢ τί ῥε ἄδμιν ; *Ecquid agimus, Alcibiades ? itaque dicimus quicquam super calicem, neque canimus ? Et mox : in autem quum neque dixeris, & tamen satis biberis, debes optimo jure dicere. si sermones ἐπιθυμίας τοι λόγῳ sunt Athenæo in principio operis. An igitur & apud Persas talis consuetudo fuerit, an, ut sæpe fieri solet, ab una gente ad aliam transiitulerit Curtius, doctorum esto judicium.*

Duci] Antoninus histor. part. 1. tit. 3. cap. 2. §. 14. verba hæc recensens scribit *dici* : quod fieri possit, illud non perinde, Cobari ea tribui tamquam ad Alexandrum Babylonem contra magorum placitum ingrediensem prolata. Illam autem lectionem *dici*, etiam probare videtur Cunzæ, qui sic expressit ista Curtiana in Sardis venalibus, à Mirandula pronunciari faciens. Freinsb.

In suo negotio] Ideoque recte Sira-chides 32, 24. monet : *Fili, sine consilio nihil facias, & post factum non penitebis* & magnus ille Salomon Proverb. 3, 7. & 12, 15. *Ne sis sapiens apud te met ipsum.* Nempe, quod à Sophocle scriptum est,

Rebus in arduis sapienti

Quid consilii capiat, sepe est

Difficile. — Chokier.

Turbida] Quod hic sequebatur vocabulum, *σαῖα*, cum Bong. Cod. & Raderò disjunxi.

Obstat metui] Affine est quod notat Tacitus 3. 67. in Silano reo : *proprio in metu qui exercitum quoque eloquentiam debilitat.* Et ex apologia Demetrii locus proluxior apud Livium 40, 15. unde pauca hæc exscribam : *attentius repente atque inopinato malo, vix quid objiceretur, intelligere potui: nedum satis sciam quo modo me tuear.* Omisi autem vocem *aliis*, quæ hic præcedebat in quibusdam edd. elegantius enim sic dixit, *obstat metui, aliis cupiditas*, quam si dixisset : *aliis metui, aliis cupid* quales formæ loquendi Taciti dictionem valde commendant peritis & adfueris. Freinshemius.

Cupiditas] Cupidinem atque iram pessimos consultores vocat Sallust. Jug. 64. & in fine capituli : *animò cupienti nihil satis festinat.* Quomodo & Claudian. de raptu Proserp. 3, 137.

— nulla ruens

Mobilis —, tardos queritur non ire jugales &c.

& Liv. 29, 35. *desiderio indigentium auxilii tardius cuncta movebantur* : Itaque cupido festinationem parit, quo nihil rectius consiliis cogitari possit iniquis Id sapientissime ex Fabii perlopa Livius 22, 39. expressit : *Omnia non propriantia clara & tæque erunt : festinatio imparida est & cæca.* Idem.

Qua cogitaveris] Quo ingenio Latronem describit Tacit. H. 1, 26. *con-*
filiis

cadit. expertus es, unumquemque, quod ipse reperit, aut solum aut optimum ducere. Magnum onus sustines capite, regium insigne. hoc aut moderate perferendum est; aut, quod abominor, in te ruet. consilio, non impetu, opus est. *Adjicit deinde quod apud Bactrianos vulgo usurpabant: canem timidum vehementius latrare, quam mordere. altissima quæque flumina minimo sono labi. Quæ inserui, ut, qualiscumque inter Barbaros potuit esse prudentia, traderetur. In his audientium suspensam dederat expectationem sui. Tū consilium aperit, utilis Besso quam gratius. In vestibulo, inquit, regiae tuæ velocissimus consistit rex. Ante il-*
le

filii quamvis egregii, quod non ipse affirmet, inimicus; & adversus peritos pervicax.

Magnum onus] Vide Grueteri discurs. ad Tacit. cap. 5. Summam totius rei complectitur illa ex intima sapientiae medulla educta sententia Socratica in lib. 1. Platonis. de rep. si ex bonis viris constaret civitas. in ea ita certatum eo civis incumbere ne imperarent, veluti homines pugnant ut imperent.

Non impetu] Yellet. 2, 31. Dissuadebant optimates; sed consilia impetu victa sunt.

Canem timidum] Thraconum est, turgidis minis dira moliri: at Chreæmes (Terentianus) ad rem gerendam promptior. Sic & Athenienses (de quibus Liv. 31. 44.) ad bene dicendum, quam ad graviter agendum accommodatiores fuisse leguntur. Nec Ajaci promptum fuit dicere, nec Ulyssi bellare. Et Lacedæmonii verbis paratissimi, virtute longe præcelluerunt. Et apud Homerum II. 3. 8. Græci taciti pugnam ineunt, sed vim spirantes, cum barbari immensi clamore accurrerent.

Denique mulieres lingua melius quam viri belligerantur. Erasmi Adag. 3. 7. Nobile hujus dicti Curtiani documentum infra est 9. 1. Nobiles ad venandum canes in ea regione sunt, latratu abstinere dicuntur &c. Raderus. Pertinet eo nota, quam communi Græcorum inurit Livius 8. 22. Græci, gens lingua magna strenua, quam factis. Et hæc de jactantia ante prælium potius accipienda: eorum videlicet, quorum omnis vis virtusque in lingua sita est. ut ait Sallust. de Rep. ord. Orat. 2. Nam in ipso prælio clamorem haud parvi momenti sæpe fuisse, supra ad 3. 19. annotatum est. Freinsb.

Suspensam dederat expect.] Acidalius vere emendavit: *In his audientis* (quod est, *audientes*) *suspenderat expectationem sui*. cui suffragatur ipse Curtius 9. 7. eodem modo locutus: *Ea ipsa res omnium animas expectatione suspendenda*. Raderus. Offenditur tamen adhuc illo principio Freinshemius, *In his*. sorte igitur fuit: *Ubi his audientis susp. exp. sui, tam cons. aperit*. Aliter enim ne quidem probe cohereant.

Q95

Quam

Ie agmen , quam tu mensam istam movebis,
 Nunc ab Tanai exercitum accerses, & armis flu-
 mina oppones. scilicet qua tu fugiturus es , hostis
 sequi non potest ? iter utrique commune est ; vi-
 ctori tutius. Licet strenuum metum putes esse ;
 velocior tamen spes est. Quin validioris occupas
 gratiam, dedisque te, utcumque cesserit, melio-
 rem fortunam deditus, quam hostis, habiturus. A-
 lienum habes regnum; quo facilius eo carcas. In-
 cipies forsitan iustus esse rex , quum ipse fecerit ,
 qui tibi & dare potest regnum & eripere. Consi-
 lium habes fidele , quod diutius exsequi superva-
 cuum est. Nobilis equus umbra quoque virgæ re-
 gitur: ignavus ne calcari quidem concitari potest.
*Bessus, & ingenio & multo mero ferox, adeo exarsit ,
 ut vix ab amicis , quo minus occideret eum , (nam
 strinxerat quoque acinacem) contineretur. Certe è
 convivio prosilivit haudquaquam potens mentis. Co-
 bares inter tumultum elapsus ad Alexandrum trans-
 fugit. VIII millia Bactrianorum habebat armata
 Bessus. quæ, quamdiu propter cæli intemperiem , In-
 diam potius Macedonas petituros, crediderant , obe-
 dienter imperata fecerunt: postquam adventare Ale-
 xandrum compertum est ; in suos quisque vicos di-
 lapsi, Bessum reliquerunt. Ille, cum clientium ma-*

ne,

Quam tu mensam] ὑπεβολικῶς
 hoc. *Dictum factum.* parum est de re
 dicto citius perfectæ &c. Erasmi adag.
 2, 9, 82. & 3, 6, 85, consule.

Strenuum metum] Inde illud vulgo
 notum — *pedibus timor addidit*
alus. ex Virg. *Æneid.* 8, 224. Respe-

xit Euripid. in supp. *ὅτι οὐ μὴ ἀνα-
 πτεροί.*

Clientum] Hi erant , qui propius
 magnatibus devincti , magna beneficia
 fere perpetua fide pensabant, ne in ex-
 tremis quidem patronos suos defren-
 tes. Bago olim fante re Rom. ut quis-

que

nu, qui non mutaverant fidem, Oxo amne superato, exustiisque navigiis, quibus transferat, ne iisdem hostis uteretur; novas copias in Sogdianis contrahebat. Alexander Caucasum quidem, ut supra dictum est, transferat; sed inopia frumenti prope ad famem ventum erat. Succo ex sesama expresso, haud secus, quam oleo artus perungebant. Sed huius succi ducenis quadragenis denariis amphora singula; mellis, denariis trecentis monagenis; trecentis vini aestimabantur: tritici nihil aut admodum exiguum reperiebatur. Siros vocabant

que opibus, domo, parata speciosus, per nomen & clientelas inlustrior habebatur. Tacit. 3, 55. Proin apud eundem 13, 37, maxima Tiridatis erat vis in propriis clientelis. Et Pompeii filio graviter inculcat clientelas à patre relictas. Cato apud Hirtium de bell. Afr. cap. 22. Nihil ergo mirum, si vicissim pro ipsius omnem lapidem movebant patroni. illustri Caesaris exemplo, quem ita de se dixisse ex Agellio 5, 13. comperimus: neque clientes sine summa infamia deferi possunt, quibus etiam à propriis nostris opem ferre instamus. Freinsh.

Ad famem] Malo legere prope famem. ut apud Tacit. H. 3, 31. prope seditionem ventum. Berneggerus.

Perungebant] Ad mitigandum frigus, quod uncta membra commodius serunt, tum quia oleum habet calorem, quem corpori communicat: tum etiam quod eq obhiti pori facilius excludunt externum frigus. Ea ratione Annibal ad Trebiam vicisse Romanos legitur apud Florum 2, 6. Hostes frigidum & nivalem nasci diem, quum se ignibus primo oleoque fovissent &c. nostra nos hyeme vicerunt. De creberrimo apud veteres olei usu etiam vulgo notissimum. Freinshemius.

Amphora] Veniebat ergo amphora una 24. Philippiciis numis: ita ut Philip-

picus 10. victoriatis seu 40. sesteriis numis aestimetur, hoc est argenteo qui 80 cruciferis seu 20 baziis, ut vulgo appellatur, constabat. Amphora vulgaris continebat 48 sextarios. qui efficiunt hodie 24. mensuras nostrates. Denarius 8. staurophoris seu cruciferis permutatur: qui 10. olim assibus responderebat, unde & nomen denarii à 10. assibus accepit. Qua de re copiose disputavi in commentar. ad Martial. ut & de amphora. Ruderus.

Siros] Fuerunt serobes subterraneæ vel spelunæ, vel cryptæ, vel putei, in quibus triticum etiam ad 50. annos poterat incorruptum servari. De Sirosis Varro de re rust. 1, 5. Quidam grandia habent sub terris uti speluncas, quas vocant σιρός, ut in Cappadocia & Thracia. Vitruvius 6, 8. Qui autem fructibus rusticis serviunt, in eorum vestibulis stabula staberna; in aedibus cryptæ, horrea, apothecæ: ceteraque quæ ad fructus servandos. Columella 1, 6. Possunt etiam defossa frumenta servari, sicut transmariis quibusdam provinciis, ubi puteorum in modum, quos appellant Siros, exhausta humus, editis à se fructus recipit. Plinius 18, 30. Servantur in serobibus, quos Siros vocant, ut in Cappadocia & Thracia &c. Varro autem est; sic conditum triticum durare annis quinquaginta, milium vero cœnium.

vocabant barbari : quos ita solerter abscondunt, ut nisi qui defoderunt, invenire non possint. In iis condita fruges erant. In quarum penuria milites fluviali pisce, & herbis, sustinebantur. Iamque hac ipsa alimenta defecerant ; quum jumenta, quibus onera portabant, cadere jussi sunt : horum carne dum in Bætrianos perventum, traxere vitam. Bætriana terra multiplex & varia natura est. alibi multa arbor & vitis largos mitesque fructus alit : solum pingue crebri fontes rigant : qua mitiora sunt, frumento conferuntur, cetera armentorum pabulo cedunt. Magnam deinde partem ejusdem terra steriles arena tenent : squalida siccitate regio non hominem, non frugem alit : quum vero venti à Pontico mari spirant, quid-

centum. Observa interim apud scriptores nunc Latina vocali scribi *Siros*, nunc Græca *Syros* : Suidæ Σιρῶς duplici & Σείρ, & Strabus σείρα in qua femina condantur. Etymologus vocem Σείρ τὸ τὴν σίτυς τρεῖς deducit, quasi vox sic composita pro σιτῶδες, à conservandis frumentis ficta & dicta. Raderus. Conditoria frugum occulta sunt Marcellino 31. 18. ubi de Thracia loquitur. Quod magis etiam firmet sententiam Calauboni in Athen. 4. 3. in verba Anaxandridæ βολῶν σίτον δαδύκωνται, ubi ait : Σείρ est sive in usum granarii vel apotheca cavata. Hesych. etiam σιδῶν interpretatur : quia in deliis præter vinum etiam alia servabant. *Siros* vocant auctores res rusticae Varro & Columella. Varro hoc amplius, *siro*rum in Thracia plurimum fuisse usum scribit. cur igitur hic (in Athenæo) mutemus ubi de rege Thracia sermo est ? In Ungaria autem vina frumenta-que sic recondi usitatissimum esse, ex indigenis regionis competio. Freinsb.

Carne] De hoc itimere Strabo lib. 15. Via erat nuda arborum, nisi quod rari aderant terebinthi frutices, summa alimenti inopia, ut jumentorum carnibus vescerentur, atque iis crudis propter lignorum penuriam : sed ad hanc crudelitatem concoquendam silphii copia præsens auxilio erat. Silphium autem Latinis laserpitium vocari ex Plinio 19. 3. notum est, & ex eodem 12. 17. longe aliud esse. *massichen*. Ergo non recte confundit Silvius in hist. de Asia cap. 79. ubi dicit quosdam putare Silphium id esse *massichen* alibi non nasci quàm in Chio insula. Idem.

Venti] Sic fere Plutarch. Alex. cap. 46. Arrianus 1, 1. describit Ammonitidem : Quotiescunque Austri ea in regione spirat, magna vi arena viam obruit, ita ut omnia viarum vestigia obducantur, & perinde ut in pelago, qua evadum sit, cerni præ arena non possit. Neque enim signa nulla sive nota ad viam extant, non collis, non arbor, non certi tumuli, ex quibus viatores itineris rationem colligere aut nauta ex astris, possunt. Ex de his regionibus

quidquid sabuli in campis jacet, converrunt. Quod ubi cumulatum est, magnorum collium procul species est, omniaque pristini itineris vestigia intereunt. Itaque qui transeunt campos, navigantium modo noctu sidera observant, ad quorum cursum iter dirigunt, & propemodum clarior est noctis umbra, quam lux. ergo interdum invia est regio, quia nec vestigium, quod sequantur, inveniant; & nitor siderum caligine absconditur. Ceterum si quos ille ventus, qui à mari exoritur, deprehendit, arena obruit. Sed quam tior terra est, ingens hominum equorumque multitudo gignitur. Ipsa Bactra, regionis ejus caput, sita sunt

nibus 6. §. Ducer delectis à vento via vestigiis, via sese oblitos esse dicebant. Neque enim in arena qua densa aquaque omni ex parte viam obduxerat, eam cognosci posse, quod neque arbores juxta viam posita essent, neque firmus aliquis certique collis extaret: neque ex astris noctu, aut ex sole interdum itineris rationem observarent &c.

Sidera observant] De locis Arriani proxime adductis dubius sum, an rectius sit huc trahere, ut idem dicat, quod & ratio suadet, & alii auctores probant: nullis aliis viz signis extantibus, homines ea per loca facientes iter, ut nautas, altris pro ducibus usos. Silius 3. 664.

Errantem campo, & semper media arva videntem.

Sidanis Cynosura regit fidiissima nautis. Lucan. 9. 195

— nec sunt discrimina terra

Vlla, nisi aetheria, medio velut aquare, flamma.

Sideribus novere vias.

— Plinius 4. §. de Syrte minori: E terra autem siderum observatione ad eam per desertam harenis, perque serpentes iter est. Ubi illa à terra autem non con-

coquo. nec tamen cogitandi jam habeo tempus. nisi quod appareat omnia se rectius habitura, si particula prior abjiciatur. Si teneas, legam; Aeterna. Aeterna siderum observatione, hoc est, longa, perpetua, sicut in nostro 4. 1. alterna sordes. Sed ad alia properamus. Aelian. de histor. an. 7. 48. relictis urbibus (in Africa) quarum situm ex astris forte (quod ajunt) conjiciebat &c. Sic ergo hi loquuntur, ut Arrianus: nulla esse signa, quibus itineris rationem colligere, ut nautæ ex astris, possint. Non ergo tandem habebant eadem astra, quæ nautæ: aut nautæ alio doctore quam necessitate inceperunt astra observare, cum nullum aliud viz haberent indicium? Quid ergo si tentemus in priori Arriani loco rescribere: ὅτι καὶ οἱ ὀδίται τιμωρίζονται τὴν πορείαν, καὶ δὲ πρὸς τοὺς αἰσθητοὺς, & in altero: ὅτι πρὸς τὰ ἀστέρα ἐν νυκτὶ ἢ μεθ' ἡμέρας πρὸς τὸν ἥλιον μεμελετημένον σφίσι τὰς πορείας. Freinsb.

Interdum] Namque dies confundit iter, Silius 3. 663.

Caput] Propert. 3. 10. de Seminamides:

sunt sub monte Parapamisso. Bactrus amnis praterit mania. is urbi & regioni dedit nomen. Hic regis tiva habenti nunciatur ex Gracia Peloponnesium Laconumque defectio. nondum enim victi erant, quum proficiscerentur tumultus ejus principia nunciaturi. & alius praesens terror affertur; Scythas qui ultra Tanaim amnem colunt, adventare, Besso ferentes opem. Eodem tempore, quæ in gente Ariorum Caranus & Erigyus gesserant, perferuntur. Commissum erat prælium inter Macedones Ariosque. Transfuga Satibarzanes barbaris præerat; qui quum pugnam segnem utrimque aequis viribus stare vidisset, in primos ordines adequitavit, demptaque galea, inhibitis qui tela jaciebant; si quis viritum dinicere vellet, provocavit ad pugnam; nudum se caput in certamine habiturum. Non tulit ferociam barbari dux exercitus Erigyus, gravis quidem

de: Insuper & imperio surgere Bactra caput.

Nondum] His verbis se ipsum explicat Curtius, non de nova defectione se loqui, sed de bello Spartano, quod supra initio libri sexti descripsit. Ejus autem eventum nondum sciebat Alexander, sed tantum qui principia motus ejus nunciarent, per tanta terrarum spatia demum ad eum pervenerunt. Valde igitur falluntur, qui defectionis ejus causam vel ad Philotæ supplicium, vel ad edictum quo rex jubebat exules Græcorum à suis recipi, putant referendum. nam utrumque hoc gestum Antipatri de Lacedæmoniis victoria postterius fuit. Nec sane bis cum Laconibus pugnavit Antipater: ut ex hoc loco male intellecto volunt exculpere. *Freinsh.*

Erigyus] Breviter id tangit Arrianus 3, 5. quem ab interpretum levi ex-

rato libero: *Artabazum Persam, & Erigyum Caranumque unum ex sociis.* Non hæc est mens Arriano. sed hoc vult: *Art. Persam, & Erig. Caranumque ex amicis.* De eo quod socios interpretatur, ubi amicos debebant, jam semel atque iterum dictum est. nunc accedit illa verba τῶν ἰσχυρῶν, non ad unum Caranum pertinere, sed haud minus ad Erigyum. certum hoc, si aliunde non esset. ex ipsius verbis apud Curtium mox, *quales amicos & milites Alexander habeat, ostendam.* *Freinsh.*

Gravis atate] Ista Curtii verba mihi in mentem revocant paræciam: *Dares Entellum provocat.* Explicavit verbum hoc Erasmus Adag. 3. 1. 69. *Memento, inquit Hieronymus; (in epist. ad Augustinum,) Daretis & Entelli. Conveniet mi, si quando quispiam juvenili temeritate laceffet aliquem, non perinde prom-*

quidem atate; sed & animi & corporis robore nulli juvenum postferendus. Is galea dempta caniciem ostentans; venit, inquit, dies, quo aut victoria, aut morte honestissima, quales amicos & milites Alexander habeat, ostendam. Nec plura eloquutus equum in hostem egit. Crederes imperatum, ut acies utraque tela cohiberent. protinus certe recesserunt, dato libero spatio; intenti in eventum, non duorum modo, sed etiam suae sortis, quippe alienum discrimen sequuturi. Prior barbarus emisit hastam, quam Erigyus modica capitis declinatione vitavit. At ipse infestam sarissam, equo calcaribus concito, in medio barbari gutture ita fixit, ut per cervicem emeretur. Precipitatus ex equo barbarus, adhuc tamen repugnabat. Sed ille extractam ex vulnere hastam rursus in os dirigit. Satibarzanes hastam manu complexus, quo maturius interiret, ictum hostis adjuvit. & barbari, duce amisso, quem magis necessitate

promptum ad suscipiendum certamen, verum intolerandum, si semel inierit: Qui senum ferme mos, ubi libenter suffigiant negotia, suscepta pertinaciter gerant. Summum est ex Aeneid. 5, 369. ubi Dares quispiam viribus fectus & ferox juvenis, nullo profliliens in medium, quemvis ad certamen provocat &c. Raderus.

Galea dempta] Nescio cur hoc referant ad morem alloquendi regem, de quo infra 9, 3. Non enim hac causa caput nudavit Erigyus, sed accepta barbari conditione, qui sic obtulerat certamen, ostentandae virtutis causa. quomodo Paul. Warnefrid. de gest. Langobard. 1, 20. Herulos omnino nudos pugnasse scribit, oportentes solummodo corporis verecunda. Sed de capite inrecto, usitatus. ita spectatus & Sacerdos vir pugnam pro Romanis ciens, ostentanda, ut forebat, virtutis. apud Tacit.

3, 41. Ita minor Cyrus nudo capite pugnam exspectans constitit. Ajunt ceteros etiam Persas capitibus nudis aleam praelii subire. Xenophon. lib. 1. ἀνὰ κράτος. Ut ita hic quoque Satibarzanes eam observavit consuetudinem, hostique provocanti morem gesserit Erigyus, ne deterior virtute vel periculi metuentior videretur. Freinsb.

Imperatum] Nam certe aliter difficile est ab utraque acie id obtinere: quod egregie representavit Barclai. Argen. lib. 4. apud quem in duello Radirobanis & Poliarchi agretandem, nec antea quam sepius jussus, recessit à medio miles, Regibusque arenam restituit.

Duorum] Non displicet. Vide tamen num fuerit, ducum?

Necessitate] Sic apud Livium 45.

26. Passa-

sitate quam sponte se quutierant, tunc haud immemores meritorum Alexandri, arma Erigyjo tradunt. Rex his quidem latus, de Spartanis haudquaquam securus, magno tamen animo defectionem eorum tulit; dicens, non ante ausos consilia nudare, quam ipsum ad fines Indiæ pervenisse cognovissent. Ipse Bessum persequens, copias movit: cui Erigyjus, spolia barbari, seu opimum belli decus, praeferens, occurrit.

C A P. V.

Exercitus Alexandri siti liberatus Oxum
 amnem industrie trajicit. Bessus, dolo captus, ad Alexandrum adducitur. à quo & Darii fratri Oxatri crucifigendus traditur.

Nigitur Bactrianorum regione Artabazo tradita; sarcinas & impedimenta ibi cum praesidio reliquit. Ipse cum expedito agmine loca deserta Sogdianorum intrat, nocturno

16. Passarone nemo adversus praepotentes viros hiscere audebat. & 29, 3. culpam in auctores belli, Indibilem, ceterosque principes &c. conferentibus &c. à quibus vel delicta coacti essent. Ammian. 21, 23. de Aquilejensibus: Residui omnes abierunt innoxii, quos in certaminum rabiem necessitas egerat, non voluntas. Sic apud Plutarch. Pompejo cap. 17. Sthenes profitetur se amicis persuasisse, inimicos vi adegisse ad factionem Marianam.

Arma tradunt] Quod deditionis non signum modo, sed pignus. Idem aliquoties reperias apud Livium ut 29, 3. tradentibusque arma & deditibus se-

se. 40, 41. in deditionem venerunt, armaque tradiderunt. 40, 16. per deditionem Ligures recipi, & receptis arma adimi.

Cognovissent] Hoc ita dicentem Curtius facit Alexandrum, non quod revera sic esset; nec enim principio motus sui Lacones cognoscere poterant, ubi futurus esset Alexander, cum ejus rei nuncius ad eum perveniret: sed quia tum primum de defectione diu ante facta audit; tanquam de re nova, & quæ modo accidisset ex communi hominum more pronunciat. Freinsheimius.

Sogdianorum] Certissimam Glareani commendationem quidni recipiam?

Qui enim illi Sufitani. quos hic legebamus? De Sogdianis autem sermonem esse

Ætarno itinere exercitum ducens. Aquarum, ut ante dictum est, penuria, prius desperatione, quam desiderio bibendi, sitim accendit. Per cccc stadia, ne modicus quidem humor existit. Arenas vapor æstivi solis accendit; quæ ubi flagrare cæperunt, haud secus quam continenti incendio cuncta torrentur. Caligo deinde immodico terra fervore excitata, lucem tegit: camporumque non alia quam vasti & profundi aquoris species est. Nocturnum iter tolerabile videbatur, quia rore & matutino frigore corpora levabantur. Ceterum cum ipsa luce æstus oritur: omnemque naturalem absorbet humorem siccitas; ora viscæraque penitus uruntur. Itaque primum animi; deinde corpora deficere cæperunt. pigebat & consistere & progredi. Pauci à peritis regionis admoniti præparant aquam. hæc paulisper repressit sitim: deinde crescente æstu rursum desiderium humoris accensum est. Ergo quidquid vini oleique erat, hominibus ingereba-

esse, evidentissima nota ostendit in hoc cap. quæ in *Susitanis* acta erant cognoscit. ea autem in *Sogdianis* acta fuisse, extra dubitationem est.

Nocturnum iter] Sic postea in *Gadrosiis* plurimum itineris noctu confectis. *Arrian*. 5. 4. quem cum hoc loco comparare possis.

Matutino] Causa, cur matutino tempore majus sit frigus, quam nocte, cum tamen sol sit mane propinquior, triplex est. 1. quia tunc majus est tempus absentia solis, unde magis refrigerata est terra? Cum enim sol sui præsentia terram calefaciat & aërem, absentia certe longiore solis, majus frigus exoritur, diutius autem absuit à nobis sol mane, quam media nocte. Licet ergo in auro

rursus sol accedat, tamen calorem suum tam cito non potest aëri communicare. 2. quia die appetente ros & pruina cadit. hæc autem natura frigida sunt, & aërem frigidiores reddunt. 3. quia tunc acrius nobis videtur frigus, quod concocti jam sint cibi, & stomachus vacuus. quo autem inaniore sumus, eo magis persensiscimus frigus ambiens. *Aristot.* sect. 8. problem. 17. *Forerius*.

Quidquid vini oleique Parum hoc est. Hoc mirum, quod *Cretenses*, dum à Metello obsiderentur, sua jumentorumque suorum urina sitim torserunt, iustum dixerim, quam sustentarent. *Valer. Maximus* 7. 6. ext. *Raderus*.

Hominibus] *Venustius* absit: nec est forte nisi è glossa. *Acidalius*.

R r

Aqua

gerebatur. tantaque dulcedo bibendi fuit, ut in posterum sitis non timeretur. Graves deinde a vide haurito humore, non sustinere arma, non ingredi poterant; & feliciores videbantur quos aqua defecerat, quum ipsi sine modo infusam vomitu cogerentur egerere. Anxium regem tantis malis, circumfusi amici, ut meminisset sui, orabant; animi sui magnitudinem unicum remedium deficientis exercitus esse: quum ex iis, qui praecefferant ad capiendum locum castris, duo occurrunt utribus aquam gestantes, ut filiis suis, quos in eodem agmine esse, & egre pati sitim non ignorabant, occurrerent: qui quum in regem incidissent, alter ex iis utre resoluta vas, quod simul ferebat, implet, porrigens regi. Ille accipit: percontatus quibus aquam portarent, filiis ferre cognoscit. Tunc poculo pleno, sicut oblatum est, reddito; nec solus, inquit, bibere sustineo; nec tam exiguum di-
videre

Aqua] Hic quidem non dubium, quin additamentum sit aqua. Non enim jam aquam, sed vinum & oleum ingurgitarant. Dele, & mox infusum etiam scribe, ut humorem utrobique capias. Ad finem fors fiat, an regerere scriptum auctori. *Acidalius*. Cujus conjectura de aqua potior videtur explicatione Raderi, cui ibi ea vox pro quovis humore putatur posita. in seq. fortean fuit, sine modo infusa vom. cog. regerere. ut sic verbo neutro, omnia quae prius dixerat, complecteretur. *Freinsh.*

Nec solus bib. Sustineo] In toleranda siti primus omnium, quod equidem meminerim, praeivit exemplo fortissimus Hebraeorum rex David. 2. Reg. cap. 2. [imo illa Davidis non sitis, sed lubido fuit.] Caro proximus huic, si verus Lucanus 9, 197. quem histori-

cum potius quam poëtam egisse veteres (Martial. 14, 194.) censuerunt: qui in siccis Nasamonum arenis sitibundus, oblata aqua,

Excussit galeam, suffecitque omnibus unda.

quam nemo post respuentem ducem sitivir, adeoque omnibus suffecit. ut & in Alexandri alio simili facto Plutarch. cap. 76. notavit. Ab eodem facto laudatur Theodosius minor, de quo ita Sozomeni interpret praefat. in lib. 1. hist. Ecclesiast. Paulo ante sane, cum Heracliam Ponti civitatem videre, & vetustate collapsam erigere satageres, per Bithyniam messis tempore iter faciebas. Cum vero te satellitum quispiam à sole vehementer urente in ipso meridie multo sudore ac pulvere conspersum cerneret, tanquam gratificaturus, phialam tibi admodum splendide solaribus radiis relucentem obtulit.

videre omnibus possum. Vos currite, & liberis vestris, quod propter illos adtulistis, date. *Tandem ad flumen Oxum ipse pervenit prima fere vespera*

obtulit, ac suam quendam potum illi, aqua frigida mixtum, infudit. At tu, potentissime, accepta hac phiala, virum munificentia remunerasti. Cum vero milites universi phialam illam suspicerent, felicemque illum, qui ex ea bibiturus esset, iudicarent, poculum viro illi, à generose reddidisti, & quomodo ipsi placeret, usurpare iussisti. Videris itaque mihi hand immerito Alexandrum Philippi virtutibus tuis superare, cui miles quidam sedulus & officiosus, ab illis qui enim celebrant, cum per loca arenaria exercitum Macedonum duceret, aquam inventam hausisse & obtulisse, ille vero non bibisse potum illum, sed effudisse dicitur. Sed errat Sozomenus, qui effusa à Alexandro aquam affirmat. Nec Soi, sive Scæbidæ virtus tacenda, quam Plutarch. in Lycurgi vita cap. 3. & apophth. Lacon. c. 108. laudat: Cum esset in loco aspero & arido Scæbidæ, & circumfideretur à Clitoris, dicitur pactus cum hostibus, ut ipsi terram bello partem cederet, si milites una cum ipso à vicino fonte bibissent: nam eum fontem hostes obsederant. Icto fudere, congregatis ad se omnibus pollicitus est se datum ejus regionis imperium ei, qui non bibisset. Porro cum nemo sibi temperaret, sed bibissent omnes, ipse post omnes descendit in fontem: & aqua conspersus hostibus etiamnum presentibus abiit, ac regionem occupavit, ut qui solus non bibisset. Eodem stratagemate & exercitum à sitis periculo liberavit, & hostem elusit, & regnum sibi vindicavit tolerantia. Non erat obstrictus inimicis ex fœdere, quia non omnes cum ipso biberant: nec milites sefellit, quia nemo præter ipsum à potu abstinuit. Quod si hostes voluissent ad arma currere, jam nactus locum pugne commodiorem, ac fonte potitus, facile poterat

illis esse par. Nos ad Alexandri sitim non simplicem redeamus: sæpius ille hanc domuit, vicit, & pro illa gloriam hausit. Alibi mentio illius facta ex Plutarcho cap. 76. Dum confectatur Darium itinere laborioso & prolixo (nam diebus undecim 3300. stadia confectis) plerique lassitudine sunt confecti, & præsertim aqua penuria. Ibi occurrerunt ei Macedones quidam, qui aquam in utribus à flumine mulis portabant, conspiciente quo Alexandrum medio jam die siti maceratum, impleverunt confectum galeam, eique obtulere. Requirente eo quibusnam aquam afferrent, Liberis nostris, respondere &c. Raderus. Ceterum suspicor Plutarchum de eadem re loqui, nec sæpius idem quam semel accidisse. Licet in aliqua circumstantia variet. Sed hoc solenne est. Sic enim & in ea variatur, quod alii, redditam eis qui attulerant aquam, scribunt; alii effusam, ut Sozomenus, immerito reprehensus paulo supra, Polyæn. strateg. 43. 3. & Frontin. strat. 1. 7. qui idem id accidisse scribit per desertam Africæ itinera, scilicet cum Hammonem peteret: alii apud Parapamisadæ, alii apud Gadiros, Arrian. 6, 4. vide; alii alibi. Non eadem tolerantia fuit Lysimachus, sed apud Getas siti eo redactus, ut se cum toto exercitu in potestatem hostium dederet. postea cum frigidam bibisset, dii boni, inquit, quam ob brevem voluptatem summam amisi felicitatem? Plutarch. Apophth. cap. 19. & cap. 16. de sanie tuenda. Catonis exemplum supra ex Luciano citatum, historica fide firmat idem Plut. in Cat. cap. 12. Inter ceteras virtutes etiam à sitis tolerantia laudat Annibalem suum Silius 1, 261.

Exercetque sitim, & spectato fonte recedit.

R r a

Inter-

spera. sed exercitus magna pars non potuerat consequi: in edito monte ignes jubet fieri, ut ii, qui ægre sequebantur, haud procul castris se abesse cognoscerent. Eos autem, qui primi agminis erant, mature cibo ac portione firmatos, implere alios utres, alios vasa, quibuscumque aqua possit portari, iussit, ac suis opem ferre. Sed qui intemperantius hauserant, intercluso spiritu extincti sunt: multoque major horum numerus fuit, quam ullo amiserat prælio. At ille thoracem adhuc indutus, nec aut cibo refectus aut potu, qua veniebat exercitus, constitit. nec ante ad curandum corpus recessit, quam præterierant, qui agmen sequebantur: totamque eam noctem cum magno animi motu perpetuis vigiliis egit. Nec postero die letior erat, quia nec navigia habebat, nec pons erigi poterat circum amnem, nudo solo, & materia maxime sterili. Consilium igitur, quod unum necessitas subjecerat, in it. ut res quam plurimos

Intercluso spiritu] Causam hujus reddunt *ἀνελκυστον* caloris interioris, qui primum ætu diffusus, repente per frigidum humorem & aquam copiosius hauritam opprimitur & extinguitur, non secus ac si ignem infusa largius unda suffocet. Galenus de tremore &c. cap. 15. *Confidera mihi sane flammam externam, quæ aliquando inopia materię, unde accendebatur, corrumpitur: aliquando in sole splendido marcescit: & rursus ab aqua multa extinguitur: aut copia lignorum super ipsam congestorum suffocatur.* Plura ex Galeno adderem, si res exigere. Raderus. Sic postea in Gadrois Alexandri militum multũ ardore sitique pressi, aquarum copiam nacti, immo dico potu interierunt. Arrian. 6, 4. Idem etiam evenit M.

Antonio copias è Media reducente in Armeniam, ubi post diuinam inopiam avide inhiantes cibo potuique milites, supra duodecim millia morbo perierunt. Plut. Anton. c. 66. Hoc igitur casu edoctus Alexander deinceps nequaquam castra prope fluvios locavit, sed viginti minimum stadiis remota, ut Arrian. 6. 4. observat. Et aliud etiam elegans ejus factum narrat Polyæn. strat. 4. 3. quo à bibendo milites absterruit, per præconem jussu proclamari, amnem, præter quem tum ducebat, mortiferam aquam habere. Freinshemius.

Vires] Unde acceptos? ex pellibus & papilionibus, sub quibus miles in tentoriis degebat, inquit Arrianus 3. 6. Raderus. Habuerunt etiam sine dubio jam

rimos stramentis refertos dividit. his incubantes transnavigare amnem: quique primi transierant, in statione erant, dum trajicerent ceteri. Hoc modo sexto demum die in ulteriore ripa totum exercitum exposuit. Iamque ad persequendum Bessum statuerat progredi, quum ea quæ in Sogdianis erant, cognoscit. Spitamenes erat inter omnes amicos præcipuo honore cultus à Besso. sed nullis meritis perfidia mitigari potest. quæ tamen jam minus in eo invisæ esse poterat, quia nihil ulli nefastum in Bessum interfectorem regis sui videbatur. Titulus facinoris speciosus præferebatur, vindicta Darii: sed fortunam, non scelus oderant Bessi. Nam ut Alexandrum flumen Oxum superasse cognovit; Dataphernem & Catenem, quibus à Besso maxima fides habebatur, in societatem rei adsciscit. Illi promptius adeunt, quam rogabantur; adsumptisque octo fortissimis juvenibus, talem dolum intendunt. Spitamenes pergit ad Bessum, & remotis arbitris, comperisse ait se, insidiari ei Dataphernem

jam confectos plurimos utres, quibus aquam, aliaque portaverant, ut in Africano itinere, supra 4. 7. Porro de ea ratione trajiciendorum fluminum multa congessere Stevvech. ad Veget. 3. 7. Galsub. in Sueton. Cæsar. 57. & Lipsius Poliorcet. 2. 5. Quibus non habeo quod addam, præter locum Gregoræ 2. 8. de barbaris nationibus Scytharum potentia pulsus: *διφσιγας ἀπὸ τῶν ἡγετῶν καὶ ἐξ ὧν περὶ τὴν μάχην ἐγένετο* ubi *διφσιγας*, quo vocab. & Arrianus 5. 2. in eadem re utitur, nostro *stramenta* sunt, significantissimo vocabulo, ut testatur Vulcanius in præfat. in Arrianum, quam etiam vocem inepte in *stramenta* muta-

ri à quibusdam Casaubonus citato loco judicat. Freinsb.

Perfidia] Occultum, inquit Val. Max. 9. 6. pr. & insidiosum malum *perfidia*, cujus efficacissima vires sunt, mentiri ac fallere: fructus in admissio sceleris consistit, tum certus, cum credulitatem nefarii vinculis circumdedit: tantum incommodi humano generi asserens, quantum salutis bona fides præstat. Inde dubitatum est de Hannibale, majore an peior vir haberi deberet.

Oderant] Malim oderat cum Acidalio: maxime ob id quod statim sequitur; Nam ut cognovit &c.

Adeunt] Forte adsumt. Sebilius.

taphernem & Catenem: ut vivum Alexandro traderent agitantes, à semet occupatos esse, & victos teneri. *Bessus tanto merito, ut credebatur, obligatus, partim gratias agit, partim avidus explendi supplicii adduci eos jubet. Illi manibus sua sponte religatis à participibus consilii trahebantur: quos Bessus truci vultu intuens, consurgit, manibus non temperaturus. At illi simulatione ommissa circumstant eum, & frustra repugnantem vinciunt; direpto ex capite regni insigni, lacerataque veste, quam spoliis occisi regis induerat. Ille deos sui sceleris ultores adesse confessus, adjecit, non Dario iniquos fuisse, quem sic ulciscerentur; sed Alexandro propitios, cujus victoriam semper etiam hostis adjuvisset. Multitudo an vindicatura Bessum fuerit, incertum est; nisi illi, qui vinxerant, jussu Alexandri fecisse ipsos, e mentibus, dubios adhuc animi terruissent. In equum impositum Alexandro tradituri ducunt. Inter hæc rex, quibus matura erat missio, electis DCCCC fere, equiti bina talenta dedit, pediti terna denarium millia: monitosque ut liberos generarent, remisit domum. Ceteris gratia acta, quod ad reliqua belli navaturos operam pollicebantur. [Tum Bessus perducitur.] Perventum erat in parvulum oppidum; Branchida ejus incola erat. Mileto quondam jussu*

Electis DCCCC] Modius ita recte. nam & Arrianus 3, 6. ἐκλεξε τῶν Μακεδόνων τὰς πεντακτὰς, eligens seniores Macedonum. Loccenius. Sic & edd. nonnullæ, quas secuti sumus.

Tum Bessus perducitur] Bessus ad regem perducitur infra 7, 5. cum jam

agmen pervenisset ad Tanaim amnem. nulla igitur causa est, cur per hanc glossam interveniat rebus Branchidarum. Qui autem *Tum* in *Cum* mutant; mentem auctoris in alienum sensum transferunt.

Branchida] Strabo lib. 11. *refir*: Circa

jussu Xerxis, quum è Gracia rediret, transierant, & in ea sede constiterant, quia templum, quod Didymeon

ca hæc loca eum etiam Branchidarum urbem excidisse, quos eo Xerxes collocarat, astro eum à patria secutos, quod pecuniam Dei in Didymis & donaria prodidissent: at Alexandrum sacrilegia eorum & proditionem abominatum, urbem delevisse. *Callisthenes apud Strab. lib. 17.* cum Apollo Branchidarum oraculum deseruisset, ab eo tempore quo templum à Branchidis Xerxem sequentibus spoliatum fuit, & fons desecisset. *Idem Strabo lib. 14.* Post Posidium seu Neptunium Milestorum deinceps est oraculum Didymæi Apollinis in Branchidis fursum versus octodecim stadia. Incensum est à Xerxe ut & alia omnia templa præter Ephesium. Branchidæ cum fugienti Persæ thesauros dei tradidissent, una abiverunt ne pœnas cogerentur dare sacrilegii & proditionis. Postea temporis Milesii templum omnium maximum construxerunt, quod ob magnitudinem sine culmine mansit: nam ambitus delubri pagi amplitudinem æquat: estque intus & extra lucus preciosus: alia delubra oraculum & sacra continent. Ibi fabulæ Branchum fuisse dicunt, & amorem Apollinis. Ornatum est templum donariis antiquarum gentium sumptuosissime. Fuerunt autem hi Branchidæ non populus aliquis, aut civitas, sed familia Milefia, cui creditum erat templi illius sacerdotium, ut Paphii Cinyradibus, apud Tacit. H. 2, 3. ita dicta à Brancho generis auctore. *Strab. lib. 9.* ubi de Delphis, & cæde Pyrrhi: *Hujus Machærei de stirpe postea natum ferunt Branchum, qui templo apud Didymæ præfuit.* Inde templum hoc Statius Theb. 8, 198. vocat

— *intonsi penetralia Branchi: & Theb. 3, 478. — patrioque æqualis honor Branchus.*

Plura de eo Cœl. Rhodig. A. L. 4, 23. His ergo &, ut facile colligitur, clien-

tibus & servitiis eorum sedem ultra Oxum attribuit Xerxes, quorum posterius deinceps aucti, in parvuli oppidi frequentiam excreverunt. *Freinsb.*

Inssu Xerxis] Qui idem etiam ceteris Græcis mandavit, ut patria tradita, meliores terras præbiturum sequerentur, Herodotum vide. Item ex Bœotia traduxit nonnullos, de quibus Diodor. 17, 110. Ejusmodi translationes gentium plures leguntur. Sic enim Philippum Justinus 7, 5. ait *populos & urbes, ut illi vel replenda, vel derelinquenda quaque loca videbantur, ad libidinem suam transfussisse.* quo loco plura ejus generis exempli notavit amantiss. Socer. quibus adde Eusebium de Ocho, qui Judæos ita transfulerit: sicut prius eorundem partem Theglar-phalasar 4. Reg. 15, 29. & Herodotum 5, 15. & Pæonas, & 6, 119. de Dario, qui Erythræos. *Idem.*

Didymeon] Rescribe *Didymæon.* quamvis apud Strabonem lib. 14. etiam *Ἀπόλλων Διδυμῆος* legatur, ab recto *Ἀπόλλων Διδυμῆος*, *Apollo Didymæus.* Becanus Goropius rursus exoticam adfert Didymæi vocis originem, quam Noacho attribuit, multisque paginis de Didymæo, & Brancho, & Phileso disputat in Francicis, & aliis. Cæterum, cur Apollo *Didymæus* sit appellatus, docet Macrobius Saturnal. 1, 17. *Ἀπόλλων Διδυμῆος* vocant, quod geminam speciem sui numinis præfert ipse, illuminando formatandoque lunam. Etenim ex uno fonte lucis, gemino sidere spatia dici & noctis illustrat. Unde & Romani solem sub nomine & specie Iani, *Didymæi Apollinis* appellatione venerantur. Est mentio hujus Apollinis apud Sozomenum hist. Eccles. 1, 7. Apulei. lib. 5. Lactantium Firmian. de vera sapient. 4, 13. ubi extat de Christo oraculum, quis fue-

meon adpellatur, in gratiam Xerxis violaverant. Mores patria nondum exoleverant, sed jam bilingues erant,

fit. Est & apud Orpheum, in Apollinis sustinentio manna, mentio Didymeos:

Βάχχι καὶ Διδυμῷ, ἐκείνη τε, λοξία, ἀγνί.

Idem & Branchum & Miletum laudat in Argonauticis paulo post principium. *Raderus*. Nos *Didymeon* scripsimus *Διδυμείον*, qua terminatione finire solent ædificiorum vocabula, à propriis nominibus appellationem habentia, ut ab Ἀχιλλεύς Ἀχιλλεῖον, apud Plin. 5. 12. sic à *Διδυμῶς*, quomodo præter alios & Origeni sine lib. 1. contra Celsum vocatur, *Διδυμείον*. Ergo sic scribitur in Appiani Syriaca: ubi de oraculo Nicaeori Seleuco reddito. apud Sueton. Calig. 21. *Destinaverat* &c. *Mileti Didymum petagere*. Mileti dixit, non quod in urbe esset, sed in ditione ejus, & territorio. ἐν τῇ Μιλησίῃ, ut loqueretur Herod. Sic igitur & Plutarch. intellige in cap. 27. de his qui sero puniuntur à numine. Unius enim fere diei itinere ab urbe collocat Plin. 5. 29. *In Ionia primus sanctus Basilicus, Posidentum promontorium ex oppidum, oraculum Branchidarum appellatum, nunc Didymæi Apollinis, à litore stadium viginti. Et inde centum octoginta Miletus*. Ubi simul explicantur illa Strabonis supra relata: *sursum versus circiter 11 1/2 stadia*. Strabo scripsit: ἀναβάνη, ἀσθενδῆ. id Plinio est à litore. notum enim τὰ ἄνω Græcis esse quæ recedunt à mari intransus terram, ut contra τὰ κατώ, quæ vergunt ad mare. Porro nescio quàm ob causam, cum hunc Curtii locum in suas Enneades conjiceret Sabellicus, *Didymaonia templum* scripsit, quasi *Didymaon* Dei nomen esset. Scimus quidem quid sint *Didymaones*; sed huc pertinere non

arbitramur. Id ergo templum, ut vidimus, non uno nomine innotuit. Plinius & ex eo Mela 1. 17. *Branchidarum* appellationem vetustiore fuisse scribunt, *Didymæi Apollinis* recentem. *Didymæa* limina vocat Statius Theb. 8. 199. Lucianus de eo loquens, contentus est *Branchidas* appellare, post pr. Pseudomantis. quomodo & Herodotus 1. 46. & 157. quem valde miror de isto sacrilegio, & transiectis Branchidis tacuisse. Videtur autem locus ubi Branchidæ templumque fuerunt, quamquam à sacerdotibus vulgo nominaretur, vero nomine *Didyma* fuisse dictus. Ita certe Stephanus. Sed & Strabon. 9. *temple apud Didyma*. & alibi etiam *Didyma*, ut loci ejus nomen profert. Imo Pausanias lib. 2. diserte τὸ ἐν Διδυμῶι τῶν Μιλησίων Ἀπόλλωνα à Canacho Sicyonio fabricatum refert: & lib. 5. iterum in *Didymis Milesiorum* aram sanguine victimatum ab Hercule exstructam. Sed & Froben. hoc loco sic edidit: *Didyma*. Ab iis igitur *Didymis* videtur appellatus fuisse deaster ille *Didymæus*, sive *Didymæus*, ut vulgo solebant a loco vocari, ubi colebantur. Magnam autem ejus dignationem postea quoque fuisse constat ex Plinio 6. 16. ubi *Demonax, Hercules, Liber, & Alexandri terminis superatis, aras Apollini Didymæo statuit*: unde forte conjici possit *Demonactis* patria. Deinde ex Ulpiano tit. 22. ubi scribit, *Apollinem Didymæum*, cum paucis aliis diis, quibus *Scris* aut *Principum* constituit. id beneficii concessum erat, heredem posse scribi. Quamquam oraculum illud, cum multis aliis, quæ ibi nominantur, adventu Christi conticuerit, ut refert Nazianzenus in Carm. ad Nomesium sub finem. *Freinsh.*

Milita.

erant, paulatim à domestico externoque sermone degeneres. Magno igitur gaudio regem excipiunt, urbem seque dedentes. Ille Milesios, qui apud ipsum militarent, convocari jubet. Vetus odium Milesiis gerebant in Branchidarum gentem. Proditis ergo, si-
ve injuriæ, si-ve originis meminisse mallent, liberum de Branchidis permittit arbitrium. Variantibus deinde sententiis; se ipsum consideraturum quod optimum factu esset, ostendit. Postero die occurrentibus Branchidas secum procedere jubet. Quumque ad urbem ventum esset; ipse cum expedita manu portam intrat. Phalanx mœnia oppidi circumire jussa; & dato signo diripere urbem proditorum receptaculum, ipsosque ad unum cædere. Illi inermes passim trucidantur, nec aut commercio lingua, aut supplicum velamentis precibusque inhiberi crudelitas potest. Tandem ut dejicerent fundamenta murorum, ab imo moluntur, ne quod urbis vestigium exstaret. Nec mora, lucos quoque sacros

non

Militarent] Sic rectius quam militabant: loquitur enim tanquam ex verbis regis, convocate Milesios qui militant mihi: quæ referens aliter vix recte narret, quam; jussit, ut qui militarent &c.

Milesii gerebant] Ita sine dubio legendum esset, etiamsi non addiceret B. 1. ex Ms. codicibus. Sequitur ergo statim. *His si-ve &c. mallent*, ut sentias fermonem esse de pluribus.

Injuria, si-ve originis] Quorum illud ad poenam valebat, hoc ad veniam. Similiter apud Tacit. 1. 58. Segestes: *Tuum erit consultare, utrum pro valeat, quod ex Arminio concepit, an quod ex me genita est.*

Occurrentibus] Militibus Alexandri

Milesiis ad audiendam regis sententiam.

Ut dejicerent] Hoc pro glossemate habent Acidalius & Raderus; me non offendit: sic enim construo. *Tandem, ut dejicerent fundamenta murorum, ab imo (ea scilicet) moluntur.* Ut ne fund. quidem urbis superessent, adeoque tota solo æquaretur, ea fund. ab imo moluntur. plano, ni fallor, sensu. *Freinsh.*

Lucos quoque sacros non cadunt modo; sed etiam exstirpant] Tacitus in Germ. 4. *nia: Lucos ac nemora veteres consecrant, Deorumque nominibus appellant secretis illud, quod sola reverentia vident.* Sic & P. inius lib. xii, 1. *Arbores fuere numinum templa, prisque ritu supplicia vocant.* etiam nunc præcellentem arborum Deo di-

R 1 5

our

non cadunt modo; sed etiam exstirpant: ut vasta solitudo & sterilis humus, excussis etiam radicibus, relinquatur. Quasi in ipsos proditoris auctores excogitata essent; iusta ultio esse, non crudelitas videretur: nunc culpam majorum posteri luere, qui ne viderant quidem Miletum, adeo Xerxi non potuerant prodere. Inde processit ad Tanaim amnem. Quo perductus

cant. nec magis auro fulgentia & ebore simulachra, quam lucos. & in ipsis silentia ipsa adoramus. Colebant vero unam saepe arborem. Qualis illa platanus Theocriti, quæ Helenæ sacrata fuit. Tyrus Maximus, Celtas excisam quercum coluisse, ait. & Iovis nomine sollemniter appellasse. Ad has arbores hostias humanas, quæ plerumque alienigenæ, immolari consueverunt. Hosce lucos violare vel subvertere, nefas erat & capitale. Lucanus 111. de Iulo quem Cæsar excindere volebat.

Sed fortes tremuere manus, motiq; verenda Majestate loci, si robora sacra ferirent, In sua credebant rediituras membra secures. Blanck.

Insuper ultio.] Insuperat ergo hoc Alexandri factum. Nec sane & qui maxime Alexandrum admirantur & amant, ex quorum numero nos quoque sumus, laudare solent, ait Timo apud Plutarch. cap. 27. de his qui sero à numine puniuntur. ipse tamen velut excusare videtur, quod æquum sit ut bonorum posteris bene esse, sic malorum, male. Sed ut poena in malorum posteros iusta esset (& certe esse divinis literis approbatur) non ideo statim quivis eam iuste exigeret. haud magis quam eodem loco Agathocles, qui subfannans Coryraeos quærentes cur ipsorum insulam popularentur, respondit: Quia mehercle majores vestri Tyrssem hospitio exceperunt. & Ithacensibus iidem expostulantibus quod milites ipsius eorum oves auferrent, At resistet, inquit, rex, cum ad nos venisset,

præterea etiam excavit pastorem. Ita supra ex Gemisto de Parapamisadis audivimus, eos post tot sæcula injurias ab Alexandro illatas in Peloponnesiis ulcisci voluisse. Sic etiam usitatissimum est, & in omnibus fere Curtianis concionibus observatum, instigare exercitus in mutuam perniciem commemorandis majorum injuriis. at si quæ interim beneficia intervenere, alium de his silentium est, ne forte remittat furor, & vindictæ cupido. Similis ultionis specimèn idem Alexander edidit incensa Persarum regia. de quo factum quid aliis, quid ipse postea senserit, supra ad §, 6. notavimus. Freinsb.

Tanaim.] Plinius 6, 16. Finis omnium eorum ductus ab illa parte terrarum, includente flumine Iaxarte, quod Scythæ Silym vocant: Alexander militesque ejus Tanaim patavere esse. atque idem fere Strabo lib. 11. & Arrianus 3, 6. ubi hunc Alexandri Tanaim alio nomine Orxantem à finitimis barbaris appellari Aristobulus dicit, eumque è Caucaso oriri: ubi itidem Alexandrinum Caucasum, hoc est, Paropamisum montem, intelliges. Orxartem appellat Plutarchus Alexand. cap. 30. quem præ Tanai Macedones habuerint. Quidam apud Stephanum in Τάναις Iaxartem, alii longius, opinor, à vero discedentes Acefinem. Esse vero eundem quem hodie Rha vocant, inter alios & Volaterranus affirmat lib. 13. Anthropologia, ubi de Alexandro agit: & Bonfin. à pr. Hist. Vngar. Idem.

Omni

ductus est Bessus, non vinetus modo, sed etiam omni velamento corporis spoliatus. Spitamenes eum tenebat collo inserta catena, tam barbaris, quam Macedonibus, gratum spectaculum. Tum Spitamenes, & te, inquit, & Darium reges meos ultus, interfectorem domini sui adduxi, eo modo captum, cuius ipse fecit exemplum. Aperiat ad hoc spectaculum oculos Darius. Existat ab inferis, qui illo supplicio indignus fuit; & hoc solatio dignus est. Alexander multum conlaudato Spitamene conversus ad Bessum, Cuius, inquit, feræ rabies occupavit animum tuum, quum regem de te optime meritum prius vincere, deinde occidere sustinuisti? Sed huius parricidii mercedem falso regis nomine persolvisti. Ibi ille facinus purgare non ausus; regis titulum

[Omni velamento spoliatus] Hoc ad summam Bessi ignominiam & contumeliam factum. Persis enim tanta verecundia est, ut hominem nudum videre capitale sit. *Alexand. Neapol. 2, 25.* Et mirum sane omnibus gentibus tum Christianis tum paganis infirum à natura pudorem. Molchi nec Christum in cruce, quamvis natura velata, nudum spectare sustinent, quod Possevinus tradit. Milesiæ virgines cum nescio qua phrenesi aut furore correptæ certarum sibi gulam laqueo frangerent, nec ullis suppliciis, aut custodiis ab ea mente deduci possent, tandem decreto edito, ut post suspendium eodem laqueo nudæ per publicas civitatis vias ad spectaculum traherentur, pudore deterriæ deinceps ab infami morte abstinerunt. *Agell. 15, 10.* Tanta cura verecundiæ est, ut à morte etiam summa ejus ratio habeatur, quod in Lucretia, Julio Cæsare, aliisque [ut Olympiade apud Justin. 14, 6. ubi So-

ceri mei nota] est memoriz proditum. Et Nicolaus Trigautus in triumphis Martyrum Japonensium observavit, nobiles & honestas matronas, cum nullis suppliciis à Christi cultu possent deterreri, tandem imminente verecundiæ periculo, ne publice vestitæ petulantis plebeculæ ludibrio exponerentur, ita perculsas fuisse, ut adito magistratu gravissimis verbis iudices monerent; viderent, quousque progresserentur; usitatis & humanis suppliciis essent contenti, caverantque, ne limitibus verecundiæ perruptis, patientiam Christianorum in furorem rabiemque verterent, totamque remperfundarent. Quibus vocibus deteriti magistratus intra modum genti usurpatum constitere. Christes tamen omnis auctor patientiæ nudus omnino in cruce pependit, quod majorem ignominiam Hebræi nec Hebræis puniendis reis excogitare possent. *Rader. Persolvisti. Ibi]* Nihil proclivius fue-

titulum se usurpare dixit, ut gentem suam tradere ipsi possit: qui si cessasset, alium fuisse regnum occupaturum. *At Alexander Oxathrem fratrem Darii, quem inter corporis custodes habebat, propius iussit accedere; tradique Bessum ei, ut cruci adfixum, mutilatis auribus naribusque, sagittis confingerent barbari, adservarentque corpus, ut ne aves quidem contingerent. Oxathres cetera sibi curæ fore pollicetur. Aves non ab alio, quam à Catene posse prohiberi adjicit; eximiam ejus artem cupiens ostendere. namque adeo certo ictu desti-*

nata

rat emendare: *persolvisti tibi. Ille facinus &c.* Ipse in valo regno & nomine regis assumpto mercedem sibi eam parricidii persolverat. *Acidal.*

V[urpare] Bongarsius malebat *usurpasse*: idque præsentì Bessi conditioni videatur aptius.

Auribus] De aurium mutilatione supra p. 437. dictum. Non autem est dubium in hoc tam vario tamque exquisito Bessi supplicio respexisse Alexandrum id, quod apud Justin. 11, 15. monuisse scribitur deficiens jam Darius: *Quod ad ultionem pertineat, jam non suam, sed exempli, communemque omnium regum esse causam, quam negligere, illi & indecorum & periculosum esse: quippe cum in altero iustitia ejus, in altero etiam utilitas causa versetur.* Ubi Berneggerus. Mutilationem autem membrorum etiam in Besso non probat Arrian. 4, 2, barbari nimium moris eam esse judicans. *Freinsb.*

Sagittis confingerent] Diodor. 17, 83. refert, cum in Bessum Oxathres Darii frater & consanguinei ejus omnia contumeliarum & cruciatus genera exercuissent, minutatim etiam corpus ejus incidisse. & membrorum frustra fundis in partes varias projecisse. Arrian. 4, 2. Bessum prius auribus naribusque

mutilatum, deinde capitali supplicio affectum. Plutarchus cap. 78. narrat, Bessum reclinatis duabus arboribus Alexandri jussu alligatum, ut ad naturalem statum valido cum impetu redeunte utraque, ille in diversa avelleretur. *Poppa.* Hoc supplicii genere lacerabant noxios Derbices. nec multum ab hoc diversum genus mortis Metii Soffetii quadrigis illigati, & in diversa actis lacerati. *Rad.* Diodorum sequitur 'Ολυμπιάδην ἀναζήσῃ subjuncta Eusebio. Plutarchum Sabellicus Exemplo 8, 4. ubi notat *Disphendorem* Græcis vocari id genus supplicii, à duplici *fandæ excussione.* & Fulgos. 6, 5. De Metii supplicio & aliis similibus, dictum ad Florum 1, 3. Bessi supplicium imitatus est Aurelianus in milite qui cum hospitis uxore adulterium commiserat. Vopiscus in vita cap. 7. Sic etiam sanctos Christi martyres in Thebaide à sævis & sacrilegis hominibus fuisse peremptos tradit Euseb. Hist. Eccles. 8, 9. & ex eo Nicephorus Hist. Eccl. 7, 8.

Certo ictu] A peritiâ sagittandi laudatur & *Domitianus* apud Sueton. 19. *Theodoricus* apud Sidon. epistol. 1, 2. *Commodus* apud Herodian. *Philoctetes* apud Homer. Iliad. A. v. 718. ubi Eu-

Rath.

nata feriebat, ut aves quoque exciperet. Nam etsi forsitan sagittandi tam celebri usu minus admirabilis videri hæc ars possit; tamen ingens visentibus miraculum, magnoque honori Cateni fuit. Dona deinde omnibus, qui Bessum adduxerant, data sunt. Ceterum supplicium ejus distulit, ut eo loco, in quo Darium ipse occiderat, necaretur.

CAP.

Stath. & Dictym Cretens. princ. lib. 3. Gratianns apud Auson. in panegyrico. Victorem. & Paul. Diaconum. Honorius apud Claudian. in IV. Consul. ejus. vers. 528. Mopsus Saguntinus apud Silium, Hermioda apud Zonaram tom. 3. Aliique plurimi quos producit Zvyngens theatri volum. 2. lib. 5. p. 393.

Aves] Intellige volantes, quomodo Harpyias interceptisse Hercules fingitur. Ita Eurytion.

Plaudentem nigra figit sub nube columbam.

apud Virgil. Æn. 5. 516. quod expressum ex Homero Iliad. 23, 874. *Freinsh.*

Celebri usu] Apud Persas enim publice instituta erant jaculandi sagittandi que certamina. Xenoph. lib. 1. *Æn.* & Herod. 1. 136. Liberos suos à quinto anno incipientes usque ad viceimum, tribus tantum insituant, equitare, arcu sagittas excutere, vera loqui. Quod sagittandi studium, ut pleraque alia, ex Persarum institutis haulere Parthi, de quibus Justin. 41. 2. *Idem.*

Eo loco] Amabant enim homines injuriam passio ita exhibere solatium. eoque respiciebat Sophocles sub fin. Electræ, ubi introducit Ægisthum atque Orestem ita verberantes:

Æo. Quid attinet in domum me duci? nam si honestum est.

Quod agitis, cur tenebris opus est? quin statim interficiis?

Or. Ne impræ, sed vade ad eum locum ubi interficisti

Patrem meum, ut ibidem & tu cadas.

Hæc ex Grutero ad ista Sueton. Galba 20. caput Galbæ, eo loco ubi jussu Galbæ animadversum in patronum fuerat, abjecit. Sic etiam famosi latrones in his locis, ubi grassati sunt, surca figendos, compluribus placuit: ut & conspectu deterreantur alii ab eisdem facinoribus, & solatio sit cognatio & ad finibus interceptorum eodem loco poena reddita, in quo latrones homicidia fecissent. l. 28. §. pen. de poenis. Idem etiam divinam justitiam aliquoties observasse, non ethnica modo exempla sunt, fallis tamen numinibus tributa; sed & fida ceteraque alia. Ita Turullium in Co insula, ubi in luco Esculapii arbores sacras ceciderat, interceptum Dio lib. 51. notat. Valer. Maxim. 1. 1. etiam in ipso luco interceptum scribit. Appio Claudio consule, Pop. Rom. non ab hostibus, sed à diis ipsis superatus est, quorum auspicia contempserat: ibi statim classe demersa, ubi ille præcipitari pullos jasserat, quod pugnare ab his vetaretur. Quod cæci gentiles adscripserunt diis suis: cum potius forte factum videatur. At non sorte, sed ex decreto Dei vivi, jam ante per Prophetam suum enunciato, linxerunt canes sanguinem Achabi in loco hoc in quo linxerant canes sanguinem Nabothi. 3. Reg. 21, 19. & 21, 28. Sic & Josephus 13, 19. notat; sanguinem Aristobuli effusum fuisse in loco, qui fraterno cruore rubebat. *Freinsh.*

Viginti

C. A P. VI.

Barbarorum & Macedonum benevolentia varias expugnat urbes. Sed & Alexandriam ad Tanaim condit amnem, brevissimoque temporis absolvit spatio.

Interea Macedones ad petendum pabulum in composito agmine egressi, à barbaris, qui de proximis montibus decurrerunt, opprimuntur; pluresque capti sunt quam occisi. barbari autem captivos praese agentes, rursus in montem recesserunt. xx millia latronum erant. fundis sagittisque pugnam invadunt. Quos dum obsidet rex, inter promptissimos dimicans, sagitta ictus est, quae in medio crure fixa reliquerat spiculum. Illum quidem maestis & adtoniti Macedones in castra referant: sed nec barbaros sefellit subductus ex acie rex; quippe ex edito monte cuncta prospexerant. Itaque postero die misere legatos ad regem, quos ille protinus iussit admitti; solutisque fasciis magnitudinem vulneris dissimulans, crus barbaris ostendit. Illi iussi confidere, adfirmant, non Macedonas, quam ipsos fuisse tristiores cognito vulnere ipsius: catus

V *Iginii] Arrianus sub fin. lib. 3. triginta millia numeravit. Rader. Sagitta ictus] Plutarch. de fort. Alexand. 2. 21. hoc vulnus miris modis auget. In Maracandis, inquit, sagitta crus vulneratus, ita ut à tibi a radio frangeretur os dissiliret. In Graeco est pro Maracandis ἐν Μαλδοῖς in Mallis. sed Malli & Oxydracae procul absunt à Ma-*

racandis. Malli apud Indos sunt. Maracanda regio est Sogdianorum. Interpreter ergo verior, quam Plutarchus. sed verba auctoris erant ponenda: in ora vero notandus error. & Maracanda nominanda. In primo de Fortuna cap. 2. gentem Maracadartas appellat: Apud Maracadartas, inquit, sagitta fura esse dissiso defunctus sum. Idem.

LeRica

jus si auctorem reperissent, dedituros fuisse: cum diis enim pugnare sacrilegos tantum. Ceterum se gentem in fidem dedere, superatos virtute illius. *Rex fide data, & captivis receptis, gentem in dedicationem accepit. Castris inde motis lectica militari ferebatur, quam pro se quisque eques pedesque subire certabant. Equites, cum quibus rex proelia inire solitus erat, sui muneris id esse censebant. Pedites contra, quum saucios commilitonès ipsi gestare ad-suevissent; eripi sibi proprium officium tum potissimum, quum rex gestandus esset, querebantur. Rex in tanto utriusque partis certamine, & sibi dis-sicilem, prateritis gravem electionem futuram ratus; invicem subire eos jussit. Hinc quarto die ad urbem Maracanda perventum est. Lxx stadia murus urbis amplectitur. arx nullo cingitur muro. Præsidio urbi relicto, proximos vicos depopulatur, atque urit. Legati deinde Abiorum Scytharum superveniunt; liberi*

Lectica] De lecticis late Lipsius Elect. 1, 14. & Marcell. Donat. in Sueton. August. cap. 78.

Sibi dis-sicilem] Sic Tiberius apud Tacit. 2, 36. *Grave moderationi sua tot eligere, tot differre.* & 6, 2. *Grave moderationi sua tot eligere, tot differre.* & 6, 2. *quos omitti posse? quos deligi?*

Maracanda] Regiam Sogdianorum Arrian. 3, 6. Apud Strabon. lib. 11. mendose scriptum est *Παγαγυδα*: vetus enim codex *Μαγαγυδα* habet, quamvis nec ipse satis emendatus, cum *Μαγαγυδα*, non *Μαγαγυδα* legendum sit. Variat tamen etiam apud Arrianum calamus, qui modo *Paracada* (ut 4, 1.) modo 4, 1. *Maracanda* scripsit. Plutarchus constanter Maracanda. Rader. In quibusdam Codic. urbs

hæc *Marapenta* vocatur, quali usum fuisse apparet Bonfinium, cum decad. 1. lib. 1. rer. Ungar. conscriberet, & Sabellicum Ennead. 4, 5. Unde videtur in Plinii codicibus natus error, quem deinde & Soliniani receperint. Plinius 6, 16. *Ultra Sogdiani, oppidum Panda.* Vides enim oppidum præcipuum fuisse Maracanda, præsertim post dirutam Cyropolim. Freinsb.

Nullo muro] Contenta naturali loci munitione. Modius tamen pro *nullo* in suis lib. reperit *illinc*, unde Acidalius faciebat *illius*, approbante Radero.

Abiorum] Hqs cum *justissimos barbarorum* vocat Curtius, respexit ad Homeri Iliad. 13, 6. sic & Arrian. 4, 1. *quos & Homerus, justissimos mortalium appellans, in suo opere laudat.* quem cum Eusta-

beri ex quo decesserat Cyrus; tum imperata facturum. Iustissimos barbarorum constabat: armis abstinebant nisi lacesciti: Libertatis modico & aequali usu principibus humiliores pares fecerunt. Hos benigne adloquutus, ad eos Scythas, qui Europam incolunt, Penidam quemdam misit ex amicis, qui denunciaret eis, ne Tanaim amnem regionis injussu regis transirent.

Eustathio videbis. multa enim hic de Abiis. Observandum etiam quod recte Casaubonus ad Strabon. lib. 7. pag. 1. 2. animadvertit, Abios. Arriano, Curtio, Ammiano nomen proprium videri, non epitheton, quemadmodum etiam *Ἀγώνες*, Helychio teste. Proinde interpretem Homeri Latinum, Abios non recte vertisse arbitror *longavos*, quamvis etiam Eustathius in quibusdam ita Græcis intellectam vocem moneat. Ceterum Latini hos Scythas nunc *Abios* nunc *Ayios* appellant, propter vicinitatem B. & V. literarum. De his Strabo lib. 7. copiose disputat: Justin. 2. 2. eosdem, quamvis communi Scytharum nomine comprehensos paucis describit. Ex Loccenio, & Radero. Glareanus suspicabatur legendum *Albanorum*, cum esset scriptum *Aulorum*, (quomodo & Sabellicus legit) ut sit: litera in l transiente, continuata cum puncto lineola. Aldus edidit *Albiorum*, unde ingeniose Bongarsius *Olbiorum*. Ipsi tamen illi viri potius ad ulteriorem inquisitionem cogitationes suas antoraverant, quam ut penitus ita sentire crederentur.

Penidam] Popma legendum putat *Menidam*, quem Arrianus & Curtius unum ex Alexandri amicis & ducibus fuisse tradunt, cujus & Curtius libro quarto sæpe meminit. Freinshemius posteriorem quoque vocem *quemdam* deleri debere putat. Est enim corrupta ex nomine ejus prætoris, & pro varia

lectione adpicta. quod prope certo constat ex Aventino lib. 1. qui Curtiana verba de suis nationibus interpretatus, ait Alexandrum *misisse ad Germanos finitimos* ne quemdam *ex amicis, qui denunciaret ne Tanaim atque Histrum amnes* (nam & hoc addit de suo) *injussus Regis transirent &c.* Bonfin. lib. 1. Dec. 1. *Penidam* vocat. Sed hic idem cur infra 8. 1. *Berdes* vocatur? Nec enim de alio ibi potest esse sermo. & omnia probe considerata non permittunt ut mox, pro *eidem mandatum*, legamus, *Berdis mandatum*. an potius ille locus hinc emendandus?

Ne Tanaim] Fere ubi vis amnes quoque cujusque regionis terminum. Tacit. 1. 9. *Mari Oceano, aut amnibus longinquis septum imperium*. Fit id aut natura, vel mutuo consensu. Hujus meminit Diodor. 12. 83. & 16. 83. Polyb. Excerpt. legat. 1. 4. princ. Tacit. 11. 10. & 15. 17. Alterius mentio, apud Herodot. 6. 108. Polyb. 15. 6. Julianum apostatam in Cæsaribus, ubi satur Octavianus. Ex quibus intelligimus cur Alexand. Magni legatum miserit ad Scythas *Europæos, qui denunciaret eis ne Tanaim &c.* Voluit enim, abstergerent terris Macedonum. Hunc ad morem respexit Spartianus in Hadriano cap. 12. *In plurimis locis, in quibus barbari non fluminibus, sed limitibus dividuntur; stipitibus magnis, in modum muralis sepis funditus jactis ac connexis, barbaros separavit.* Alluist & istis Plut. in vita P. Æmilii cap. 7. *Hujus tempe-*

nis

tent. *eidem* *mandatum*, ut contemplaretur locorum situm, & illos quoque Scythas, qui super Bosphoro incolunt, viseret: Condendæ urbis sedem super ripam Tanais elegerat; claustrum & jam perdomitorum, & quos deinde adire decreverat. *Sed consilium distulit* Sogdianorum *nunciata* defectio; *quæ* Bactrianos quoque traxit. VII millia equitum erant, quorum auctoritatem ceteri sequebantur. Alexander Spitamenem & Catenem, à quibus ei traditus erat Bessus, hand dubius quin eorum opera redigi possent in potestatem, eos, qui novaverant res, jussit accersiri. At illi defectionis, ad quam coercendam evocabantur, auctores, vulgaverant famam; Bactrianos equites à rege omnes, ut occide-

vis fratres & cognati. nisi regionibus, fluminibus, murorum divitiis distinxerint communia, & multum inter se spatii interjecerint, non cessant à mutui contentionibus. Hæc Crotus ad ista Livii 1, 3. Pax ita convenerat, ut Etruscis Latinisque fluvius Albulæ, quem nunc Tiberim vocant, finis esset. Quibus adde Tacit. pr. Germaniz; Senec. præfat. natur. quæst. Florum 4, 12. Arrianum 6, 3.

Bosphoro incolunt] Bona, & si vis amplius, optima lectio. nec hilo deterior alia tamen: *qui super Bosphorum colunt*. Sic infra 8, 1. *Scythas super Bosphorum colentes*. Acidalius.

Condendæ urbis] Lego: *Cond. urbi sedem*. s. ex sequenti voce ascitum. Sic supra 7, 3. *Condendæ in radicibus montis urbi sedes electa est*. Gronovius. Idem Freinshemio visum. Sane sæpissime accidit ut ex antecedentibus sequentibusve verbis aliqua assuantur. quod profectum credit ex more dictandi.

Elegerat] Ita recte: quamquam Impressi fere eligeret. patet hoc ex sequenti consilium distulit. hoc est, urbis conden-

dz. quæ demum etiã conditur infra 7, 6. At exploratoris, sive ut ipse appellabat, legati mittendi consilium non fuisse dilatum, cum ratio docet; tum etiã infra 8, 1. evidenter probat. Freinshemius.

Et jam perdom] Maftenus editi, etiam perdom. Ego sic legendum ex sensu videndi, quomodo & dudum Sebistum monuisse reperio, & diu ante Acidalius.

Qui novaverant res] Non omisit Curtius voculam *res*, quæ addita in vulgaris infra 10, 8. *Ni occupetur impotens animus, res novarum*. ipso ibi Modio sic emendante. Sed ita sumus quidam, quod placuit modo, displicet; quod displicuit, mox placet: utcumque se novitatis aut raritatis aliquid specie commendat. Sæpe phrasi hac usus Curtius, nunquam aliter, nisi ut juncta suo verbo ea ipsa vox legatur: Ceterum nec *res* moverant usque adeo malum: quomodo idem tamen ait flagitiosissime scribi. Acidalius.

occiderentur, accersiri: idque imperatum ipsis, non sustinuisse tamen exsequi; ne inexpressibile in populares facinus admitterent. Non magis Alexandri favitiam; quam Bessi patricidium ferre potuisse. *Itaque sua sponte jam motos, metu pœna haud difficulter concitaverunt ad arma. Alexander transfugarum defectione comperta, Craterum obsidere Cyropolim jubet: ipse aliam urbem regionis ejusdem corona capit; signoque, ut puberes interficerentur, dato, reliqui in prædam cessere victoris. urbs diruta est, ut ceteri cladis exemplo continerentur. Memaceni valida gens obsidionem non ut honestiorem modo, sed etiam ut tutiorem ferre decreverant. Ad quorum pertinaciam mitigandam rex Lequites præmisit; qui clementiam ipsius in deditos, simulque inexorabilem animum in devictos ostenderent. Illi nec de fide, nec de potentia regis ipsos dubitare*
respon-

Cyropolim] Caput regionis: Alio nomine *Cyreschata* dictam; ut contra Ptolemy, qui duo nomina duas urbes putaverat, ostendit Salmastius in Solinum pag. 1193. *Alian. hist. anim.* 16. 3. sibi persuadet urbem hanc ab Alexandro restitutam. ait enim, in India nasci avem, quæ ab incolis Cyropoleos aliarumque urbium, quibus ibi colonos Alexander dederit, Græco nomine vocetur *Κεραυρ*. Quod autem Indiæ adscribit urbem Sogdianam, seu memoriz lapsu facit; seu quod Indiæ nomen usque ad eas regiones extendi repererat. *Freinsb.*

Aliam urbem] Arrianus 4. 1. septem urbes in Sogdianis ordine expugnatas ait ab Alexandro.

Corona] Lipsii Poliorcet. 1. 4. consule. Apud quem & descriptam in charta ejus imaginem cognosces. Apud

Græcos non dissimile est τὸ *συνέμεινον* apud Herodot. lib. 6. & Platonem lib. 3. de legibus. urbem quasi *sagena* & *indagine* includere, ut & Herodianus loquitur. *Raderus*. vide pag. 295.

Puberes interficerentur] His & sequentibus admodum similia sunt ista Sallustii Jug. 91. de Capis: *oppidum incensum: Numida puberes interfecti, alii omnes venundati: præda militibus divisa* &c. & hæc Taciti 13. 39. de Volando castello: *capta ecscensu munimenta, omnesque puberes trucidati* &c. & *imbellis vulgus sub corona venundatum: reliqua præda victoribus cæsi.*

Ut tutiorem] Eadem ergo mens ipsis, quæ apud Tacit. H. 1. 33. T. Vinio: *proinde intus, quæ indecora.*

Præmisit] Non ut legatos: sed ut præcursores. Sic fere supra 3, 13.

respondent; equitesque tendere extra munimenta urbis jubent. Hospitaliter deinde exceptos, gravesque epulis & somno, intempesta nocte adorti interfecerunt. Alexander haud secus, quam par erat, motus, urbem corona circumdedit; munitiorem, quam ut primo impetu capi posset. Itaque Meleagrum & Perdiccam in obsidionem jungit, Cyropolim, ut ante dictum est, obsidentes. Statuerat autem parcere urbi condita à Cyro: quippe non alium gentium illarum magis admiratus est, quam hunc regem, & Semiramim, in quis & magnitudinem animi, & claritatem rerum longe emicuisse credebat. Ceterum pertinacia oppidanorum ejus iram accendit. Itaque captam urbem diripere jussit delectos Macedo-

nes,

[Vt ante dictum est] Quis non videt merito viros doctos conqueri, dissentaneam & intricatam hanc totam Curtii narrationem esse? quam magis etiam turbat Explanator, dum conatur explicare. Freinshemio probe constat lacunam esse in superioribus. Omnia quidem prona & proclivia erunt si sic expleas: Itaque Meleagrum & Perdiccam in obsidione ejus relinquit: ipse cum reliquis profectus Crateri quoque copias suis junxit, Cyropolim (ut ante dictum est) obsidentes. Similis fere res & oratio infra 8, 10.

[Hunc regem] Quem etiam primo statim loco nominat Caelius Rhodig. A. L. 22, 20. quo loco præstantissimum ex veteri memoria regum facta breviter percurrit. Semiramis autem celebratissima quoque fama fuit. Justinum 1, 1. & ibi notatos consule. Hos igitur præcipue veneratus dicitur Alexander, alias quoque virtutis in hoste mirator. A quo ejus ingenio multum abhorret fabula, quam ex Tarich Regum Pescicorum recitat Schickhæ-

us, Homay viduam Longimani mille pyramides extraxisse, quas deinde Alex. Macedo, gloria ejus invidens, diruerit. Freinshemius.

[Delectos Macedones] Variant nonnihil libri scripti: urbem diripi jussit. Delecta Macedones haud injuria infestos &c. ex quibus Acidalius ingeniose: dir. jussit. Delecta, Memacenis haud injuria infestus, ad Meleag. &c. redit. Si tamen pondus aliquod nostræ conjecturæ, qua supra quæ ibi deerant supplevimus, vulgata lectio extra vitium est. Delectos Macedones diripere jussit Cyropolim. haud injuria infestos; siue ob exantlatos in obsidione labores & pericula; siue ob scelus etiam Memacenorum: fieri enim solet, ut unius oppidi, immo singulorum interdum hominum facinora toti nationi imputentur. rediit autem ipse ad obsidionem Memacenorum, quam urbem supra corona circumdederat; ideoque ad Meleagrum & Perdiccam, nempe quos ibi reliquerat. Idem.

nes, haud injuria infestos; & ad Meleagrum & Perdiccam redit. Sed non alia urbs fortius obsidionem tulit: quippe & militum promptissimi cecidere; & ipse rex ad ultimum periculum venit. namque cervix ejus saxo ita icta est, ut oculis caligine offusa conlaberetur, ne mentis quidem compos. exercitus certe velut erepto eo ingemuit. Sed invictus adversus ea, quae ceteros terrent, nondum percurato vulnere, acrius obsidioni insisit, naturalem celeritatem ira concitante. Cuniculo ergo suffossa mania ingens nudavere spatium; per quod inrupit, victorque urbem dirui iussit. Hinc Menedemum cum III milibus peditum, & DCCC equitibus ad urbem Maracanda misit. Spitamenes transfugas praesidio Macedonum inde dejecto, muris urbis ejus incluserat se: haud oppidanis consilium defectionis adprobantibus. sequi tamen videbantur, quia prohibere non poterant.

Fortius] Desperatione scilicet venit, ob admissum facinus, quam ob causam inexpiabile bellum suscepturi, studebant illigare populares magno aliquo scelere, quod quasi vinculum illis foret mansuræ fidei. Vide quæ ad Florum 1.9. observavimus. Freinshemius. Sic apud eundem auctorem 4.12. Germani viginti centurionibus incrematis, hoc velut sacramento sumpserant bellum. Hasdrubal omnes Rom. captivos occidit, ut cives desperata venia hosti alacrius resisterent. Zonar. tom. 2. ex Appiani Punico. Agrippinensibus has conditiones ferunt Germani: Romanos omnes, in finibus vestris, trucidetis &c. Bona interfectorum, in medium cedant, ne quis occultare quidquam, aut segregare causam suam possit. Tacit. H. 4, 64. Sic Aristides Cræcis deferere Spartanos,

& Atheniensibus parere volentibus, respondet, orationem ipsorum plenam esse necessitatis & aequitatis, ceterum ad fides pignus opus esse factum, quod perpetratum sententiam mutare non esset permisurum multitudini. Plutarch. in Aristide cap. 46.

Cervix ejus] Plutarchus de fortuna Alex. 2.21. in Hyrcania factum dicit, civitatem nullam exprimit: In Hyrcania, inquit, obleso lapide collo, quo ictu tenebris ob oculos offusus, ad dies multos cecitatem timuit. Raderus.

Urbem dirui] Par & sceleris & calamitatis exemplum est in Dionis lib. 40. Zenodotia cives, accersitis Romanis aliquot militibus, quasi se in fidem eorum daturi, eos, quum intra muros accepissent, obtuncaverunt: quæ ipsi causa, ut urbs everteretur, fuit.

Muro

rant. Interim Alexander ad Tanaim amnem rediit, & quantum soli occupaverant castris, muro circumdedit. Lx stadiorum urbis murus fuit. hanc quoque urbem Alexandriam adpellari iussit. Opus tanta celeritate perfectum est, ut decimo septimo die, quamunimenta excitata erant, tecta quoque urbis absolverentur. Ingens militum certamen inter ipsos fuerat, ut suum quisque munus (nam divisum erat) primus ostenderet. Incolae novae urbi dati captivi, quos reddito precio dominis liberavit, quorum posteri nunc

Muro circumdedit] Adde Arrian. 4. 1. Justin. 1. 2. 5. Oros. 3. 18. Plinius 6. 16. Ultra Sogdiani, oppidum Panda, (an Maracanda?) & in ultimis eorum finibus Alexandria, ab Alexandro magno conditum. Arx ibi sunt ab Hercule & Libero patre constituta, item Cyro & Semiramide atque Alexandro. De istis aris copiosissime simul & suo more eruditissime differentem vide Salmasium ad Solini cap. 38. ubi etiam notat, hanc urbem videri eandem quam Stephanus decimo tertio loco recitat. quem corrigit, ut legatur: *Τριτακιδουμένη ἐν Σαμαρσάνῃ, ἢ παρὰ τὴν ποταμὸν τοῦ ποταμοῦ Ἰαξάρτης*. ut ita eadem esset cum illa quam ex Ptolemæi lib. 3. ad Tanaidis ripam conditam scripsit idem Stephanus, quem hic, & alibi ex una urbe duas facere observat. Scilicet erroris fons fuit geminata locorum appellatio, ut idem circa Tanaim acciderit, quod supra de Caucaſo notavimus: ut videlicet quod alterutri proprium est, invicem communicent. Bonfin lib. 1. Decad. 1. Urbem Alexandriam eam esse reputat, quam *Exopolim* Ptolemæus appellat.

Militum] Nam milites, cum adhuc vigeret disciplina, his etiam operibus admovebant manus. Vide multa de ea re succincte tradentem Gruterum ad

ista Livii 1. 31. *Salubriora militum quam domi corpora.* & Lipsii Mil. Rom. 5. 13. *Erubescimus.*

Nam divisum erat] Quod utiliter observatum saepius. Aeneas Silv. cap. 7. de Europa, ubi de expugnatione Constantinopoleos: Sua cuique legioni murorum pars, ac portarum attributa, ut discretus labor fortes atque ignavos distingueret, & ipsa contentione decoris militum virtus magis ac magis accenderetur: pari modo & navales socii attributas partes invadere iussi. Quæ verba accepit à Tacito nostro. H. 3. 27. ubi Antonium ea arte usum tradit, in oppugnanda Cremona. Ita fere apud eundem H. 4. 23. *Batavi, Transrhenanique, quo discreta virtus manifestius spectaretur, sibi quaque gens confidunt.* Sic etiam Acilius consul in obsidione Heracleæ munia paritus est in plures, inde horum magno certamine intra paucos dies turres arietesque, & aliis omnis apparatus oppugmandarum urbium perficitur. apud Livium 36. 22. Et 36. 25. scribit, cum ab Romanis simul & Philippo bellum Ætolis esset illatum, *enixe, velut proposito certamine, Romanos Macedonesque diem ac noctem aut in operibus aut in præliis fuisse.* Vide eundem 10. 41. Idem.

ri nunc quoque non apud eos tam longa aetate propter memoriam Alexandri exoleverunt.

C A P. VII.

De bello Scythis inferendo Alexander aeger ex vulnere cum suis init consilium. Aristander vates regis voluntati extorum accommodat significata. Menedemus à Spiramene per insidias cum duobus peditum millibus & ccc equitibus à Dahis interficitur: quod calide admodum dissimulat Alexander.

R *Ex Scytharum, cujus tunc ultra Tanaim imperium erat, ratus, eam urbem, quam in ripa amnis Macedones condiderant, suis impositam esse cervicibus; fratrem Cartasim nomine cum magna equitum manu misit ad diruendam eam, proculque amne submoven- das Macedonum copias. Bactrianos Tanais ab Scythis, quos Europaos vocant, dividit. Idem Asiam & Europam finis interfuit. Ceterum Scytharum gens haud procul Thracia sita ab Oriente ad Septem- trionem*

R *Ex Scytharum*] In hoc large falli-
puto virum alias eruditum & di-
ligentissimum, qui in regno Scythico
putat hunc Ateas, quo cum nimirum
Philippus bellavit, fuisse filium. quasi
vero tota Scytharum gens, quae tam-
late patebat, uni regi paruiſſet. Curtius
caute addidit: *cuſus tunc ultra Tanaim*
imperium erat, hoc eſt, ille ex regibus
Scytharum, qui ibi locorum impera-
bat. Nam Ateas ille immenſum quan-
tum ab hoc terrarum tractu remotum
imperium tenuit. *Freinsh.*

Tanais] Imo Jaxartes, ut docet
Strabo lib. 11. Asiam autem & Euro-
pam medius interfuit Tanais, verus
nimirum ille & antiquitus ita vocatus,
non hic Alexandrinus. Gemini erroris
exempla, ex confuſione harum appel-
lationum orti, ſæpe jam notavimus:
ex quibus & hæc, & ſi quæ porro oc-
current, facile dijudicari poterunt.
Freinshemius.

Europaos] Reperimus enim Scy-
thiam duplicem, Aſiaticam & Euro-
pæam. Legendi de hoc argumento
Strabo

trionem se vertit; Sarmatarumque, ut quidam credidere, non finitima, sed pars est. Recta deinde regionem aliam ultra Istrum jacentem colit: ultima Asia, quæ Baëtra sunt, stringit. quæ Septemtrioni proxima sunt. profunda inde sylva, vasta que solitudines excipiunt. Rursus quæ ad Tanaim & Baëtra spectant, humanocultu haud disparia sunt. Primus

cum

Strabo lib. 2. & 11. Plinius 4, 12. & 17. Solinus cap. 19. Curtius, Justinus 2. 1. Jornandes de rebus Gotic. cap. 5. Descripsit etiam Europæam accurate Herodorus lib. 4. ubi quidem veteris ei cognomentum apponit. Additur à Romanis scriptoribus tertia cis Istrum &c. Reineccius tomo I. in regno Scythico Asiatico à pr. Item tomo II. in regno Scyth. Europæo.

Recta deinde] Omnia hic vitiosa sunt. at unde petamus remedium? à libris nullum est, à conjectura anceps & invalidum. Sed tentemus, quod unum possumus: *Recta deinde regione in aliam ultra Istrum jacentem colit: Ultima Asia quæ Baëtra sunt, stringit, quæ septemtrioni proxima sunt. Profunda inde sylva &c.* Hoc dicit, *recta regione* (qua phrasi & alias ut infra 7, 10. utitur) hoc est, perpetuo, & in longum porrecto tractu, colit in aliam gentem, seu cum alia regione, sive in unum continuatur cum illa Scythia quæ ultra Istrum est. cuius in superiori nota obiter injecta est mentio. Prætexitur autem ei parti Asiæ quæ Baëtra sunt, (sic enim, non *quæ Baëtra sunt*, legendum recte vidit Acidalius) quæ, videlicet Baëtra, ex omnibus Asiæ partibus proxime accedunt ad septentrionem, inde, id est, penitus, & remotius à Baëtris silvæ sunt & paludes: contra, quæ Tanaim, sive Jaxartem, & Baëtra spectant, coluntur, ferunturque. Alium sensum effecerunt editores variorum codicum, in quibus est: *habitant quæ septemtrioni proxima sunt.*

Profunda inde sylva &c. quem non puto esse similem vero. quippe constat ex contrario, ea maxime loca quæ ad septentrionem vergunt, aspera & cultus expertia deprehendi. Tubingensis editio, quæ sequitur Merulam, *Alaunos* hic interlerit: *Recta deinde regione alaunum &c.* quod non omnino spernendum puto. Nam Alauni Scytharum pars fuerunt, ut notum est.

Quæ ad] Al. *quæ &c.* utrumque omittendum putem, scribendumque; *quæ Tanaim &c.*

Primum] Haud immerito dubitavit de hoc loco Raderus. Cui diu super hac re cogitanti, nec variam scripturam ullam ex codicibus inter se conjurantibus reperienti, tandem conjectura succurrit, non improbabilis: *Primus*, inquit, *Alexand. non provisum* ante bellum Scythis fecit: quod id antea non providerat, nec statuerat, sicut contra Darium, Bessum &c. Sed cum ad Tanaim seu Jaxartem, urbem condere statuisset, & Scythæ obniterentur, coactus est ex improviso movere in Scythas. alii vero reges seu Ægypti, seu Syriæ, seu Medorum & Persarum ex instituto, nec laceßiti quidem, Scythis ingentes exercitus infudere. Hactenus Raderus. haud absurde. Freinshemio olim in mentem fuit, legendum esse *primum* adverbialiter, unde hic resulter sensus: Alexander cum nova gente, nec injuria nec beneficio cognita, tum primum bellum, idque ex improviso oblatum, gesturus, amicos

Sf 4

convo-

cum hac gente non provisum bellum Alexander gesturus, quum in conspectu ejus obequitaret hostis, adhuc ager ex vulnere, præcipue voce deficiens, quam & modicus cibus & cervicis extenuabat dolor, amicos in consilium advocari jubet. Terrebat eum non hostis, sed iniquitas temporis. Bactriani defecerant: Scythæ etiam lacessabant: ipse non insistere in terra; non equo vehi, non docere, non hortari suos poterat. Ancipiti periculo implicitus, deos quoque incusans, querebatur; se jacere segnem, cujus velocitatem nemo antea valuisset effugere. vix suos credere, non simulari valetudinem. Itaque qui post Darium victum ariolos & vates consuleret desierat; rursus ad superstitionem, humanarum gentium

convocat. Nec magnopere curat, quod ubique libri *primus* tenent. Profectum enim id antiquitas à quodam sciolo, qui noverat substantivum & adjectivum eodem casu jungi, nec ferebat ita dici *Primum Alexander*, sed *Primus Al.* Eadem causa corrumpendo fuit Livio 36, 25, de Damocrito: *majus videri floribus gaudium traditum fuit.* Scripsit enim Liv. *traditum fuit.* Eadem forma nosse supra 7, 5. *Spitamenes eum tenebat &c. gratum spectaculum.*

Docere.] Hoc est præcipere quid in quoque casu faciendum esset, quod non poterat commode fieri, si ipse non interesset armini. quandoque enim subitum consilium res poscebat: ut in illo Panico tumultu supra 4, 12. Non igitur audiam, si quis hic rescribat ducere. Freinsl.

Rursus ad superstitionem.] Idem vitium in eo deinceps penitus invaluit, teste Plutarcho cap. 127. postquam ejus animus semel religione obstrictus fuit, etiam levissima quæque & à communi

consuetudine utcunque aliena, in prodigium traxit. itaque sacrificantium, expiantium, vaticinantium, plena esse regia. Sic apud Livium 1, 31. *Hostilium*, qui nihil ante ratus esset minus regium, quam sacris dedere animum, (longinquo morbo implicitus) repente omnibus magnis parvisque superstitionibus obnoxius degit, religionibusque etiam populum implet. Idem in *fese urbane excusavit Cleomenes.* Nam diuturno vexatus morbo, cum animum lustratoribus nonnullis atque ariolis, de quibus ante diversum senserat, adverteret, miranti factum: Quid, ait, miraris? non sum idem qui ante, mutatus itaque & sententiam mutavi. Plutarch. Lacon. apophth. cap. 75. Ceterum etiam lectionem Curtiani loci turbant. Sunt enim libri, in quibus pro *mentium* reperias *gentium*, forsan utrumque spurium est; legendumque opinatur Freinshemius, approbante Blanckardo, ad *superstitionum vanarum ludibria revolvamus.*

Sine

gentium ludibria, revolutus, Aristandrum, cui credulitatem suam addixerat, explorare eventum rerum sacrificiis jubet. Mos erat aruspibus extra sine rege spectare; & qua portenderentur, referre. Inter hæc Rex, dum fibris pecudum explorantur eventus latentium rerum, propius ipsum considerare amicos jubet, ne contentione vocis cicatricem infirmam adhuc rumperet. Hephæstion, Craterus, & Erigyus erant cum Custodibus in tabernaculum admissi. Discrimen, inquit, me occupavit meliore hostium, quam meo tempore. Sed necessitas ante

Sine rege] Videntur & Romanis sine Imperatore. Inde enim frequens phrasis, *extra nunciare*, ut apud Sueton. Cæs. 77. *Hæuspice tristia & sine corde extra facio quodam nunciante*. Ita nec auspiciis intererant, claro pullarii exemplo apud Livium 10, 40. qui *auspicium mentiri ausus, tripodii solidissimum consiliis nunciavit*. Repetias tamen ubi ipsi interfuerint, imo & præfuerint. Nam & Pertinax, ut scribit Capitolin. cap. 11. *cum omen laetum vellet procurare, caput extorum non deprehendit*. Sic & apud Videntes ipsum regem extra prosecuisse colligo ex Livio 5, 21. Sic apud Tacitum H. 4, 53 Helvidius, H. 1, 27 Galba; apud Livium 29, 27 Scipio; apud Sueton. Aug. 1 Octavius, interfuerunt extispicio. Freinsh.

Necessitas] *Tempori parendum*, Fl. Theodosius Junior usurpare est solitus, Repetit nosser infra 8, 4. eandem suam sententiam. Qua etiam Clapmar. de arcan. 1, 22. firmat opinionem suam, damnosum & stultum esse, duobus adimere liberam administrationem belli, si quæ præscribere; prælio contendere debeant nec ne, idque illo vel illo loco aut tempore, cum ratio belli hoc non permittat. Nam ut apud Herod. 7, 49. sapientissime Xerxem

monet Artabanus: *homines in arbitrio fortuitarum, non fortuita in arbitrio hominum esse*. Longe autem stultius veres, qui ob superstitionem, nisi addicentibus auspiciis, pugnare verebantur, pluribus exemplis eorum qui sic vicerunt: nonnullis & horum qui per ejusmodi ludibria falsæ religionis maximas incurrerunt calamitates. Nam & Flaminius, Marcellus, Lucullus, alii. quæ contemptis hoc genus observationibus prospere pugnaverunt. & Germani apud Cæsar. de Bel. Gall. 1, 50. insigni clade affecti sunt, quod sibi persuasissent, non esse fas Germanos superare, si ante novam Lunam prælio contendissent. Tamen ut Macrob. Saturnal. 1, 16. notat, sciendum est, eligendi ad pugnam diem Romanis non fuisse licentiam, si ipsi inferrent bellum: ac cum exciperent, nullum obtinuisse diem, quo minus vel salutem suam, vel publicam defenderent dignitatem. Quis enim observationi locus, cum eligendi facultas non superfit? Atque idem fere Judæis post Macchabæorum monita fuit observatum. De capienda temporis opportunitate sunt etiam Lipsii monita polit. 5, 16. Ex quibus intelligas quid sibi voluerit acerrimus ducum Corbulo apud Tacit. 11, 20, cum

ante rationem est : maxime in bello , quo raro permittitur tempora eligere. Defecere Bactriani, in quorum cervicibus stamus; & quantum in nobis animi sit, alieno Marte experiuntur. Haud dubie, si omiserimus Scythas, ultro arma inferentes, contempti, ad illos, qui defecerunt, revertemur. Si vero Tanaim transierimus, & ubique invictos esse nos Scytharum pernicie ac sanguine ostenderimus; quis dubitabit, patere etiam Europam victoribus? Fallitur, qui terminos gloriæ nostræ metitur spatio, quod transitori sumus. Vnus amnis interfuit, quem si trajicimus, in Europam arma proferimus. Et quanti æstimandum est, dum Asiam subigimus, in alio quodammodo orbe tropæa statuere: & quæ tam longo intervallo natura videtur diremissæ, una victoria subito committere? At hercule si paululum cessaverimus; in tergis nostris Scythæ hærebunt. An soli sumus qui flumina transnare possumus? Multa in nosmet

cum Claudii mandata ceptis ejus intercederent; *beatos quondam duces Romanos!* Freinsh.

Haud dubie si] Acidalius lectionem aliorum codicum amplexus, ita distinguit: *alieno Marte experiuntur, haud dubia fortuna. Si omiserimus &c.* ut sit sensus, Bactrianos animum Macedonum alieno periculo experiri, neque fortunam belli extimescendam habere, qui eam tentent discrimine aliorum. Quæ conjectura & Radero proba videtur, & Freinshemio non improba.

Tropæa statuere] Diodorus Siculus 16, 87. affirmat tropæum de victis Atheniensibus erectum, & 16, 4. de fufis Illyris. nisi velis Siculum quoque

ἀνύων locutum, ut & Herodianum, ubi urbem ad Issum extructam, *tropæum* Alexandri improprie nominat. Suffragatur Siculo & Herodiano etiam Philostratus de vita Apollon. lib. 2. extremo, qui disertissime arcum triumphalem apud Indos ab Alexandro erectum, ubi Porum vicit, testatur. *Red.*

Victoria committere] Eundem sensum expressit Florus 2, 2. in pari animo pop. Romani. Quum videret opulentissimam in proximo prædam &c. adeo cupiditate ejus exarsit, ut quatenus nec mole jungi, nec pontibus posset, armis belloque jungenda, & ad continentem suum revocanda videretur.

nosmet ipsos recident, quibus adhuc vicimus. Fortuna, belli artem victos quoque docet. Vtribus annem traiciendi exemplum fecimus nuper: hoc ut Scythæ imitari nesciant, Bactriani docebunt. Præterea unus gentis hujus adhuc exercitus venit, ceteri expectantur. Ira bellum vitando alemus; & quod inferre possemus, accipere cogemur. Manifesta est consilii mei ratio: Sed an permissuri sint Macedones animo uti meo, dubito; quia ex quo hoc vulnus accepi, non equo vectus sum, non pedibus ingressus. sed si me sequi vultis, valeo, amici. Satis virium est ad toleranda ista. aut si jam adest vitæ meæ finis, in quo tandem opere melius exstinguat? *Hac quassa adhuc voce subdeficiens vix proximis exaudientibus dixerat; quam omnes à tam præcipiti consilio regem deterrere caperunt. Erigyus maxime: qui haud sane auctoritate proficiens apud obstinatum animum, superstitionem, cujus potens non erat rex, incutere tentavit, dicendo, deos quoque obstare consilio; magnumque periculum, si flumen transisset, ostendi. Intranti Erigyjo tabernaculum regis Aristander occurrerat, tristitia exta fuisse, significans: hac*

ex

Belli artem] Quod reputans Lycurgus legem tulit vetantem eosdem hostes sæpius impugnare. ne repugnare assuefacti, ipsi quoque bellicosi evaderent. *Plutarch. in Lycurgo cap. 21. & apophth. Lacen. cap. 90.* Itaque inferioribus temporibus Antalcidas Agésilao vulnerato dixit, præclara eum doctrinæ præmia à Thebanis reportare, quos invitos exercuerit, docueritque bellum gerere. *Sic apud Herodian. 8, 11. Aquis*

lejeses magis magisque indies virium atque animorum implebantur, assidue pugnandi peritiam pariter audaciamque consequuti. Vide Forsterum ad ista Taciti 1, 10. Pompejum imagine pacis deceptum.

Vitando alemus] Tacit. 3, 41. Tiberius aluit dubitatione bellum. Sic & Livii 31, 15. iudicio, Attalus Rhodii que, gaudentes necumque composita cum Philippo pace &c. bellum alnere.

Pudore

ex vate comperta Erigyus nuntiabat. Quo inhibito Alexander, non ira solum, sed etiam pudore confusus, quod superstitio, quam celaverat, delegebatur, Aristandrum vocari jubet. Qui ut venit, intuens eum; Non rex, inquit, sed privatus sum. sacrificium ut faceres, mandavi. quid eo portenderetur, cur apud alium, quam apud me, professus es? Erigyus arcana mea & secreta te prodente cognovit. Quem certum mehercule habeo extorum interprete uti metu suo. Tibi autem, quam potest, denuncio, ipse mihi indices, quid ex extis cognoveris; ne possis inficiari dixisse, quæ dixeris. Ille ex sanguis adtonitoque similis stabat, per metum etiam voce suppressa: tandemque eodem metu stimulante, ne regis expectationem moraretur; Magni, inquit, laboris, non inriti, discrimen instare prædixi. nec mea ars, quam benevolentia, me perturbat.

Pudore] Videbat enim multorum esse sententiam, quæ & Flamini apud Silium 5, 124.

—deforme sub armis
Vana superstitio —

Interprete uti] Sic restituo ex Mss. hætenus longe deterius: *Quem certum meherc. habeo extorum interpretem metu suo.* Quod de metu ait, in eo & Claudianum habet assertorem, de bello Getico vers. 262.

(trahitbat

Scilicet malus interpret rerum metus, omne

Angustum pejore via. Hinc & Onofandri Strategicus c. 24. monet, *ἐν τῷ φόβῳ ψευδὴς μάρτυς ἐστίν.* h. e. metum salum esse vatem. quod & noſter jam attigit supra 4. 10. ubi vera explorari non possunt, falsa per metum augurantur. ubi conjeci leg. *fi. urantur;* quod nec dum displicet. licet enim augurare sæpe reperias, ut apud Sido-

nium epist. 8, 6, in simili argumento, *promptius de actionibus longinquis ambigendiſque sinistra quæque metus augurat:* tamen ut citato loco recte monet Raderus, *augurari π. ἄλλω π. ἄλλω* positum. vix ac ne vix quidem reperias. *Freins.*

Quam potest] Priora exemplaria *ſapientius quam pot.* Sed merito *ſapientius* proſcripſit Modius ex glosſemate interſertum; hoc vero eleganter, *tibi quam poteſt, denuncio.* Raderus.

Voce ſuppreſſa] Sic apud Tacit. Hiſt. 1. 42. de T. Vinio *ambigitur, conſumpſerit ne vocem ejus inſtans metus.*

Ne regis] Haud procul abludunt iſta Taciti noſtri 3, 67. *ſape etiam conſentendum erat, ne fruſtra quaſiſſet.*

Perturbat] Alii, *magis perturbat.* ſed poteſt abeſſe. & apud Tacitum quidem ſolet. de Curtio ambigerem, niſi Modii correptionem, nam eam vocem

lam

bat. Infirmi-*tatem* valetudinis tuæ video, & quantum in uno te sit scio. Vereor ne non præ-*sent*i fortunæ tuæ sufficere possis. *Rex jussu*m confidere, felicitati suæ *remisit*. Sibi enim ad alia gloriam concedere deos. *Consultanti deinde cū iisdem*, quonam modo flumen transirent? *supervenit Aristander*, non alias lætiora exta vidisse se *adfirmans*: utique prioribus longe diversa. tum sollicitudinis

causas

lam primus rejecit, Constantiensis quoque MS. niti testaretur Raderus, Lipsiusque inter ejus locutionis exempla produceret ad Tacitum H. 3, 8, & Vechnerus Hellenol. 1, 5. in quibus plurima variorum auctorum testimonia.

Felicitati suæ Idem ille Alexandri dicta factaque æmulus Cæsar inculcavit trepido gubernatori, cum speculatorio navigio solus Brundisium trajiceret; *quid times? Cæsarem velis*. Flor. 4, 2. Lucan. 5, 580.

Sibi enim ad alia Locum hic Cimmeriis tenebris involutus, singulari face & luce indiget. Fecit hunc obscuriorem Modius omisso verbo *remisit*, quod in antiquis exemplaribus legitur, & aliis mutatis. Verus scriptura habet: *Rex jussu c. f. suæ remisit, sibi enim &c.* Potest hic sensus elici: Rex Aristandrum remissum ad periclitandum, jussit habere bonum animum, neque ex inspectis extis tristitia ominari; sibi extra ordinem favere deos, & ostenta sacrificiorum negligere, studereque felicitati & gloriæ suæ, quod alias sæpe factum senferit. Sed obstreperit Modius, cui respondentem Acidaliū audiamus. *Modius*, inquit, *pro sua sapientia locum sic ait constituisse*: Rex jussu conf. f. suæ ait, alia sibi ad glor. &c. cui male tamen adhuc esse, quoniam pessime fuerit, nec satis dum conditum, vel ad publici saporis, vel eruditissimorum palatum. Est ita vero:

sed ad gustum acriorem subtilioremque hominum delicatiorum nos eum temperare non possumus, nisi è vulgari ac damnata lectione vocem pro insipida derelictam condimenti vicem iterum accersamus, tum de nostro superaddamus aliquid &c. Vulgo est: Rex jussu conf. f. suæ remisit. Sibi enim ad alia glor. concedere deos. Revocamus inde verbum remisit, quod necessarium. nam remittebat Aristandrum rex ad sacrificium iterandum, si perlitari posset. Reliqua leviter mutamus, & sic scribimus: Rex jussu c. f. s. remisit: alias sibi ad glor. c. deos. Alta & Alexandro digna sententia. quæ hæc. etiam alias mala omnia & discrimina imminencia deos avertisse in gloriæ suæ gratiam. Alias quoque deos ipsa fata, ne gloriæ obsisterent suæ, immutasse, sive potius flexisse. Sæpe jam deos sibi cedere, ne gloriæ suæ cursus impediretur. Acquiesco, si non meæ interpretationi retentæque veteri lectioni, saltem Acidalii judicio & explanationi. Sed ubi sunt, quibus omnia liquent in Curtio, quem negant vel notis, vel commentario indigere? qui (omnia) intelligendo faciunt, ut nihil intelligant. Multa attente, non perfunctorie legenti, obscura & incerta occurrent. *Raderus*. Forte commodus etiam oritur sensus, si legas: *sibi & alia ad gloriam concedere deos*. ergo ne desperet; lætiora quoque exta concessuros.

Appa-

causas adparuisse; nunc prorsus egregie litatum esse. *Ceterum quæ subinde nunciata sunt regi, continua felicitati rerum ejus imposuerant labem. Menedemum, ut supra dictum est, miserat ad obsidendum Spitamenem Bactrianae defectionis auctorem. Qui comperto hostis adventu, ne muris urbis includeretur simul fretus excipi posse; quæ venturum sciebat, confedit occultus. Sylvestre iter aptum insidiis tegendis erat: ibi Dahæ condidit. Equi binos armatos*

Apparuisse] Videlicet in extis, alii ediderunt *aperuisse*, quod quidem recte possis ad Aristandrum, sed non sine damno melioris sententiz.

Menedemum] Ita quidem & supra 7. 6. dixerat, sed longe aliter Arrianus 4. 1. Vbi quidem & Menedemi facit mentionem, sed non ut summi ea in expeditione ducis. *Alexander adversus Spitamenem, Andromachum mittit, & Menedemum, ac Caramum &c. His adjungit Pharnuchem.* quæ non tam adduco, ut in quo hi auctores discrepent, indicarem, (id enim, cum per se cuilibet promptum sit cognoscere, supra etiam professus sum non facturum) quam, ut sensum suum restituum Arriano: quem obscurant illa; *His adjungit Pharnuchem.* putes enim tantum adjunctum ut interpretem: nec injuria, nisi evidentissime ostenderet ipse Arrian. infra 4. 1, Pharnuchi summam expeditionis fuisse creditam. Ergo illa verba, *Ἐτίτασεν δὲ αὐτοῖς Φαρνύχην*, valent: imponis: sive prapponis eis Pharnuchem. Freinsh.

Quæ venturum] Sic expressi cum Raderò, cum non Bongarsio tantum & Acidalio, sed aliis etiam ita legendum absque dubitatione videretur.

Binos armatos] Hic locus acceptissimus esse posset his qui pulcherrime de majoribus nostris mereri autumant, si Germaniæ possint accensere, quicquid

ubique barbarorum fuit. Nam iste fere mos militiæ etiam inter nos olim obtinuit, ut ad Florum 4. 2. ostendi, eo ipso argumento, contra Magni Viri sententiam, Cæsariæ de Pompejo victoriæ gloriam Germanis nostris conatus asserere: in quo & faventem habeo Marcellin. 16, 26. Equitibus sparsim pedites miscuere discursatores & leves, profecto ratione tuta (an tota) poscente. Norant enim, licet prudentem ex equo bellatorem cum clibanariis nostro congressum, frena retinentem & scutum, hasta una manu vibrata, tegminibus ferreis abscondito bellatori nocere non posse: peditem vero inter ipsos discriminum vertices, cum nihil caveri solet, præter id quod occurrit, humi occulte reptantem, latere forato jumentum, incautum rectorem præcipitem agere, levi negotio trucidandum. *Nec omitto insignem Cæsaris locum de B. Gall. 1, 48.* Equitum (Arriovisto) millia erant vi, totidem numero pedites velocissimi, ac fortissimi; quos ex omni copia singuli singulos, suæ salutis causa, delegerant. cum his in præliis versabantur: ad hos se equites recipiebant: hi, si quid erat durius, concurrebant: si qui, graviore vulnere accepto, equo deciderant, circumstabant: si quo erat longius prodeundum, aut celerius recipiendum, tanta erat horum exercitatione celeritas, ut

jubis

tos vehunt; quorum invicem singuli repente desiliunt: equestris pugna ordinem turbant. equorum velocitati par est hominum pernicitas. His Spitamenes saltum circumire iussus, pariter & à lateribus, & fronte, & à tergo hosti se ostendit. Menedemus undique inclusus, ne numero quidem par, diu tamen resistit; clamitans, nihil aliud superesse locorum fraude deceptis, quam honestæ mortis solatium ex hostium cæde. Ipsum prævalens equus vehabat, quo sapius incuneos barbarorum effusis habenis evectus, magna strage eos fuderat. Sed quum unum omnes peterent, multis vulneribus exsanguis, Hypsides quemdam ex amicis hortatus est, ut in equum suum adscenderet, & se fuga eriperet. Hac agentem anima defecit, corpusque ex equo defluxit in terram.

jubis equorum sublevati cursum adquirent. Cujus generis fuisse illos, qui ipsi deinceps Cæsari in Hispania, de Bel. Civ. 1. 83. in Thessalia, de B. C. 3. 52. & in Gallia fortem fidelemque operam navaverunt, haud difficilis est conjectura ex eo, quod fere jungit equitatu, & eorum velocitatem mire commendat. ut de bel. Gal. 8, 36. *equitatum omnem, Germanosque pedites summa velocitatis omnes, ad castra hostium præmittit.* Quorum imitatione credo ex suis etiam *adolescentes atque expeditos ex antesignanis electos milites ad pernicitatem armis (an armatis) inter equites præliari jussit.* de B. Civ. 3, 84. quos etiam ipsos in quarta acie, quæ victoriam Cæsari peperit, si quis tendat, haud magnopere advertere, dum ne excludantur Germani, reliquis pares, hoc etiam insignite superiores, quod à Floro diserte nominantur. Olim tamen apud Romanos idem fere usurpatum Livius 26, 4. tradidit. Ex omnibus le-

gionibus electi sunt juvenes maxime vigore ac levitate corporum veloces: eis paræ breviores, quam equestres, & septena jacula quaternos longa pedes data, præfixa ferro, quale hastis velitaribus inest. Eos singulos in equos suos accipientes equites assuefecerunt & vehi post sese, & desilire perniciter, ubi signum datum esset &c. ubi ad conjectum teli ventum est, signo dato velites desiliunt: pedestris inde acies ex equitatu, repente in hostium equites incurrit &c. Nec etiam Numidarum militia longe diversa. Sallust. Jug. 59. ni pedites cum equitibus permixti magnam cladem in congressu facerent: quibus illi freti, non uti equestri prælio solet, sequi, dein cedere, sed adversis equis concurrere, implicare ac perturbare aciem: ita expeditis pedibus suis, hostes præne victos dare. *Freinsh. Hac agentem] Siye agentem, Acidalius.*

Morte

ram. Hypsides poterat quidem effugere; sed amisso amico mori statuit. una erat cura ne inultus occideret. Itaque subditis calcaribus equo in medios hostes se immisit, & memorabili edita pugna obrutus telis est. Quod ubi videre, qui cadi supererant; tumultum paulo quam cetera editiorem capiunt. quos Spitamenes fame in deditiorem subacturus obsedit. Cecidere eo prælio peditum 11 millia, CCC equites. Quam cladem Alexander solerti consilio texiit, morte denunciata iis, qui ex prælio venerant, si acta vulgassent.

C A P. VIII.

Dum exercitus ad bellum accingitur, Scytharum legati adveniunt, ac de pace profusus egregiam ad Alexandrum orationem habent.

*Eterum quum animo disparem vultum diutius ferre non posset; in tabernaculum super ripam fluminis de industria locatum secessit. Ibi sine arbitris singula animi consulta pensando, noctem vigiliis extraxit, saepe pelli- bus tabernaculi adlevatis, ut conspiceret hostium ignes, è quibus conjectare poterat, quanta hominum multitudo esset. Iamque lux adparebat, quum tho-
racem*

Morte denunciata] Elegans est caput apud Frontin. 2, 7. de dissimulandis adversis. *Raderus.* Merito autem hoc Alexandri consilium laudat Curtius, cum detecta clades metum injectura fuerit militibus; nulli autem rei usui futura. E contrario idem Vitellii con-

silium (tantum valet temporis, loci aliarumque rerum diversitas) haud minus merito culpatur Tacit. H. 3, 54. Ergo probe videndum, ea res plusne damni nobis allatura sit, an commodi, ut pro tempore consilia nostra moderemur. *Fransh.*

Thora-

racem indutus procedit ad milites, tum primum post vulnus proxime acceptum. Tanta erat apud eos veneratio regis; ut facile periculi, quod horrebant, cogitationem praesentia ejus excuteret. Latius ergo & manantibus praegaudio lachrimis, consalutant eum; & quod ante recusaverant, bellum feroces deposcunt. Ille se ratibus equitem phalangemque transportaturum esse pronunciat; super utres jubet nare levius armatos. Plura nec dici res desideravit, nec rex dicere per valetudinem potuit. Ceterum tanta alacritate militum rates junctae sunt, ut in triduum ad XII millia effecta sint. Iamque ad transeundum omnia aptaverant; quum legati Scytharum XX more gentis per castra equis vecti, nunciari jubent regi, velle ipsos ad eum mandata perferre. Admissi in tabernaculum, jussique confidere, in vultu regis defixerant oculos; credo quia magnitudine corporis animum aestimantibus, modicus haudquaquam famae par videbatur. Scythis autem non ut ceteris barbaris rudis

T Horacem indutus] Quem alias tantum in discrimine, nec fere nisi rogatu amicorum sumere solebat, supra 4. 13. at nunc induit ad spem militis intendendam, si videret regem jam laboribus bellicis parem esse. *Freinsheimius.*

Leti ergo] Pari exultatione Alcibiadem post exitium à plerisque popularium fuisse susceptum tradunt Xenophon *E. Magn.* l. 1. & Justin. 5, 4.

Scytharum] Hos Germanos fuisse scribit Aveninus lib. 1. *Adfuerunt & Germanorum Orientalium* (quos *Sarmatas & Scythas* scriptores rerum, nos *Venedos*, ipsi se *Sclavos* vocant) oratores.

Modicum] Veteres una voce auctio-

res; *modicus animus*. eam statim exturbavit *Modius*. at melius *Acidal.* qui correxit legitque *modicus habitus*. quæ vox & alibi in nostro simili narrationi deservit. Nisi forte rectius ex *Mss.* ubi est, *mod. annis*, aut *animis* quamquam fiat, *modicus animi*, quam fama par videbatur, hoc est, *mod. animi* potius, quam famæ par, *modicus animi* sicut apud Tac. *H.* 1. 53. *immodicus animi.*

[*Præ ceteris barbaris*] De qua re insigni testimonium Herodoti 4, 16. quem credo respicit noster: *Pontus Euxinus nationes exhibet omnium imperitissimas, Scythica duntaxat excepta &c.* & certe quæ tam hic quam in aliis auctoribus de hac gente leguntur, non infamam ingenii

rudis & inconditus sensus est: quidam eorum sapientiam capere dicuntur, quantamcumque gens capit semper armata. Sicque loquutos esse apud regem memoria proditum est. Abhorrent forsitan moribus nostris & tempora & ingenia cultiora sortitis; sed ut possit oratio eorum sperni, tamen fides nostra non debet, quæ utcumque tradita sunt, incorrupta perfereamus. Igitur unum ex his maximum natu ita loquutum accepimus. Si dii habitum corporis tui auiditati animi parem esse voluissent; orbis te non caperet: altera manu Orientem; altera Occidentem contingeres. & hoc adsequutus, scire velles, ubi tanti numinis fulgor conderetur. Sic quoque concupiscis, quæ non capis. Ab Europa petis

ingenii sapientiæque vim, præsertim in acutis, & interdum ænigmaticis eorum aut sermonibus, aut responsionibus, aut etiam factis, ostendunt. *Freinshemius.*

Sicque loquutos] Putes statim incipere orationem Scytharum, sicut & in Aldina editione notatum est. & sane verba hæc id requirerent, at quæ proxime sequuntur haud dubie nullam orationis ejus partem faciunt. Sed mox iterum repetitur, *unum ita locutum accepimus.* Quæ indicia facile detexissent hujus loci vitium: sed accedunt Mss. in quibus: *Si qua loquutos &c.* & mox *abhorrent*, non *abhorrentia*. Videntur itaque legendum: *Si qua loquutos a. a. r. m. proditum est. abhorrent f. m. n. e. t. e. i. c. sortitis; ut possit &c.* Id.

Oratio eorum] Scytharum oratio apud Græcos etiam in proverbium abiit, ut *rudis, inculta*, & nihil præ se ferens humanitatis. ad id respexit Curtius. Originem hujus referunt, quod Scythæ Dario Persarum regi postulanti, ut sibi parerent, nihil aliud respon-

derint, quam *καλώς*, id est, *placueret. Poppa.*

Quæ utcumque] Vere conjecit Bon-garsius, qui *utcumque*. Freinshemius etiam omisso verbo substantivo, sic ista concipit; *qui utcumque tradita incorrupta perfereamus.* Sic de se Tacitus 1, 5, 3. *Nobis quoque modo traditum non occultare in animo fuit.*

Si dii] In his orationibus non facit Curtius, quod in exponendis Justinii Imp. verbis proficitur Simocatta 4, 3. nolle se *distinctionis simplicitatem expolire: nec quod minus eleganter prolatum est, in formam aliam commutare: sed nuda ejus verba suis narrationibus intexere.* Quod tamen nec ipsum ubique decet, sed delectu opus est: & utrobique sere peccari solet. Freinsch.

Altera manu orientem] In animo habuit fabulam Typhonis, cujus *manum altera ad Hesperum usque, & altera ad Orientem pertinebant.* Apollodor. lib. 1.

Tanti numinis] Non placet ut *nominis* legas, ut non nemo putat, quamvis

tiſq; Aſiam; ex Aſia tranſis in Europam: deinde ſi humanum genus omne ſuperaveris; cum ſylvis, & nivibus, & fluminibus, ſerisque beſtiis geſturus es bellum. Quid tu? ignoraſ, ARBORES magnas diu creſcere; una hora extirpari? Stultus eſt, qui fructus earum ſpectat, altitudinem non metitur. Vide ne, dum ad cacumen pervenire contendis, cum ipſis ramis, quos comprehenderis, decidas. Leo quoque aliquando minimarum avium pabulum

vis apud Ovidium Trift. 5, 12. legas:

Nominis & ſame quondam fulgore trahetur.

Nec Aventini ſcriptura arridet, qui pro tanti numinis poſuit ſolis. Bene habet uſitata lectio. Sensus eſt; ſi totum orbem occupares, quateres ubi tui numinis gloriam & fulgorem ſinires & conderes. pro numine enim ſe gerebat, & coli paſſim volebat. & majus numen apparuiſſet, ſi totum orbem ſubegiſſet. Hermolaus infra 8, 7. *Si quis deorum ante Iovem haberetur, ſaſpideres etiam Iovem.* Raderus. Cuius de lectione ſententiam probō; de ſenſu non item. Aventinum potius ſequor, qui explicavit vicario verbo mentem Curtii, quid per tantum numen intelligat. Non enim hercule Alexandrum, nec illi fulgorem ſuum condi volebat, aut ſiniri, ſed ſine modo terminoque clare. Solem ergo innuit, quem & à Scythiſ cultum, vel ex Herodori extremo lib. 1. ſatis conſtat. & niſi fallor his verborum involucris Oceanum deſignant, quem & ipſum ſtudioſa cura luſtrare mox cæpit Alexand. ibi enim condi ſolem veteres crediderunt. Et de poetis quidem ita notum eſt, ut nihil æque. nec tamen ipſorum hoc ſigmentum fuit: ſed gentium conſenſus. Vide quæ notat Lipſius ad Tacit. Germ. 45. Qua etiam mente conſcium occidui ſolis Oceanum nominat Mamert.

paneg. cap. 2. Ut autem Oceano Gaditano occaſum ſolis, ita Indico ortum tribuerunt, qui uterque locus eſt, ubi tanti numinis fulgor ipſorum opinione condebatur. Hic ſenſus ineſt illis Alexandri: *pervenimus ad ſolis ortum, & Oceanum, niſi obſtat ignavia.* Id autem Scythiſ abſurdum vanumque videbatur, fortaliſſ & impium. nam & Florus 2, 17. ait, Dec. Brutum *cadentem in maria ſolem, obrutumque aqua ignem, non ſine quodam ſacrilegiſ metu & horrore deprehendiſſe.* Erenſh.

Deinde] Cogita an non Denique pro Deinde. Acidalius.

Arbores magnas] Hoc genus ſimilitudines occinit Xerxi patruus Artabanus apud Herodot. 7, 10. *Vides ut prægrandia animalia fulmine deus ſerſit. nec ſinit inſoleſcere: parva vero nihil latuit? Vides ut magna ſemper adificia magnæque arbores huiſmodi fulminum tela percutiunt?* Horat. Od. 2.

— cæſæ graviore caſu

Decidunt turres; ſeruntque ſummos

Fulmina montes.

Leo] A leonis, aliorumque animalium robore argumentum ſumpſit, & mimus ille, qui Maximino ſubindica-bat argute, non eſſe ſidendum robori, quo ille ſtolide ferox erat:

Elephas grandis eſt, & occiditur:

Leo fortis eſt, & occiditur:

Tigris fortis eſt, & occiditur.

T t 2

Capitolin.

lum fuit : & ferrum rubigo consumit. nihil tam firmum est, cui periculum non sit etiam ab invalido. Quid nobis tecum est? nunquam terram tuam adtigimus. Qui sis, unde venias, licet ne ignorare in vastis sylvis viventibus? Nec servire ulli possumus; nec imperare desideramus. Dona nobis data sunt, ne Scytharum gentem ignores, jugum boum, aratrum, & sagitta, & patera. His utimur & cum amicis, & adversus inimicos. Fruges amicis damus boum labore quæsitæ: Patera, cum his, vinum diis libamus : Inimicos sagitta

eminus;

Capitolin. in Maxim. c. 9. Leones autem etiam à culicibus magnopere vexari; qui & mortis causam eis præbeant. testatur Marcellin. 18, 17. *Freinshemius,*

Rubigo] Ovid. de Ponto 1, 1.

Roditur ut scabra positum rubigine ferrum :

Eleganter Plinius 34, 14. Obicit eadem naturæ benignitas, exigentis à ferro pœnas rubigine, eademque providentia, nihil in rebus mortalibus facientis quam quod infestissimum mortalitati. & mox: A ferro sanguis humanus se ulciscitur. contactum namque eo, celerius subinde rubiginem trahit. *Mirum est quod idem Plinius 34, 15. refert:* Extare ferream catenam apud Euphratem amnem, in urbe quæ Zeugma appellatur, qua Alexander Magnus abi vinxerat pontem, cujus annulos, qui resecti sunt, rubigine infestari, carentibus ea prioribus.

Ab invalido] Vere enim Seneca de ira 3, 28. Nihil tam imbecille natum est, ut sine elidendi periculo pereat. inde à contemptissimis animalibus haud ingnobiles populos patriis sedibus fuisse pullos, notatum est ad Justin. 15, 2.

Sylvia] Aventinus lib. 1. ubi verba hæc recenset, adjicit *paludibusque:*

quod si ex libro quopiam haberet, quod ut sit vereor, non rejicerem.

Dona nob.] Acidalius legit. *Bona nobis data sunt.* quam conjecturam mirifice commendat Raderus. Nec enim vult dona fuisse data ab his Scythiis Alexandro. quod quidem etiam in animo habuisset apparet Bongarsium, cum coniceret induci debere tria verba; ut esset: *Nobis sunt, ne Scytharum gentem ignores:* quod placeat præ illo. Paschal. legati cap. 5. putat optionem hic dare Scythas Alexandro, bellum an pacem cum iis habere malit. Sed optime locum explicat Loccenius. cujus verba subjicio: *Male,* inquit, *excusum,* dona à nobis data sunt. *Horum donorum originem aperit* Herodot. 4, 5. *ubi refert, olim calo in Scythiam demissa, puta ut ancile Romanorum.* Targitai dicunt tres liberos fuisse, Lipoxain, Arpoxoin, & novissime Colaxain. His regnantibus demissa coelitus in Scythiam regionem ex auro facta, aratrum, jugum, securim, phialam. *Hanc historiam, vel verius fabulam, hic tangit Curtius.*

Aratrum] Non displiceat quod hic conicit Acidalius: *bonum aratrum.* Βῆν ἀγορῆς vocat & Hesiodus.

Pinnæ] Id unde acceperint, non imme-

eminus; hasta cominus petimus. Sic Syriæ regem, & postea Persarum, Medorumque superavimus; patuitque nobis iter usque in Ægyptum. At tu, qui te gloriaris ad latrones persequendos venire, omnium gentium, quas adisti, latro es. Lydiam cepisti: Syriam occupasti; Persidem tenes: Bactrianos habes in potestate: Indos petisti: jam etiam

immerito quæras. ipsi non colebant vires; commercia non curabant. Credo quod de singulis eorum nationibus vere seu falso creditum fuit, toti deinceps Scytharum nomini temere fuisse adsignatum. Ergo de *ἄγρονομία* eorum, quod mero gavisi fuerunt, quæ traduntur, ad eos pertinere putem, qui sorte ad Pontum, Græcis urbibus finitimi, à vicinis id habuerint. Quamquam & Bactriana, quæ his Scythiis contermina est, vini mire ferax fuerit. Et notum est quam proclives in hoc vitium ab omni ætate fuerint ad septentrionem vergentes populi: ipso corporum temperamento ad id tantum non cogente. De Scythiis ergo idem memoratur apud Athenæum, ubi & adagii vice jactatum Spartæ notat verbum *ἔπιονον δύναι*, *Scythicum in morem bibere*. Notum est quid de Anacharside referat Diog. Laërtius. vide & Erasmi adag. Chil. 2, 3, 17. *Freinsh.*

Syria] *Scythia* regem vulgati codices. Sed quid Scythæ suum regem viciissent? *Syria* Modius vere reposuit pro *Scythia*. Quis autem hic Syriæ res fuerit, Niausæ, an prior aliquis, quod equidem reor, non constat. Nam a Belo primo Assyriorum rege (quos Latini Syros vocant; ut est apud Justinum 1, 2, usque ad Sardanapalum, unus & quadraginta reges numerantur. Vexori Ægypti rege ab Scythiis victo, Asia quoque in potestatem Scytharum fuit per annos admodum mille. *Scalig. in Canan. Isagog.* Ninus tributa Scythiis

primus negavit. Fuere ergo ante Ninum, quibus Scythæ in Asia imperitarunt. Adversus Vexorem rex Scytharum Tanaus in bellum profectus est. Justin. 2, 3. *Raderus.*

Latro es] Hoc ut de omnibus gentibus ab Alexandro subactis dici sorte non conveniat, ira posse de plerisque, pro comperto habeo. Idem Lucani sensus fuit 10, 20 cui *terrarum felix prado* vocatur. idem Senecæ de benef. 1, 13. & epi. 94. Contra quorum auctoritatem, ipsa naturali æquitate subnixam, qui jure belli tuentur Alexandrum; non intelligunt, quantum hoc illi cedere debeat: & tamen in hoc quoque ut justum jus sit, honestam aliquam causam requiri, non solam dominandi cupidinem; quam in Alexandro fuisse summam, inficiari ne quidem ii possunt, qui maxime eum laudant. Pari autem audacia respondit Alexandro, quisquis fuit, pirata: ex quo cum quæssisset, *quo scelere impulsus mare haberet infestum?* eodem, inquit, *quo tu orbem terræ.* Cicero de republ. 3. *Elegantè & veraciter* iudicio D. Augustini de Civ. 4, 4. *Freinsh.*

Indos petisti] An? *Indos petis.* Nondum adierat Indos, sed mox aditurus erat. Bactriani enim proximi Indis. *Raderus.* Ne quid mutari patiar, prohibet Curt. infra 7, 11. ubi iterum Indiam jam tum accessam narrat: *Indiæ sine lassitudine vim fixoris sum perpeffus.* Utrobique tamen per exaggerationem Indiæ nomen propinquis regionibus tribui

etiam ad pecora nostra avaras & instabiles manus porrigis. Quid tibi divitiis opus est, quæ te esurire cogunt? Primus omnium satietate parasti famem; ut quo plura haberes, acrius, quæ non habes, cuperes. Non succurrit tibi, quamdiu circum Bactra hæreas? dum illos subigis, Sogdiani bellare cœperunt. bellum tibi ex victoria nascitur. Nam ut major fortiorque sis quam quisquam; tamen alienigenam dominum pati nemo vult.

tribui crediderim. Sic enim & Ariorum terra, & Sogdianorum, Indiz nomine quandoque intelligitur, ut alibi jam notavimus. Sane enim Curtius nondum Indiz proprie sic dictæ meminit, quasi Alexander eam fuerit ingressus: sed quæ de frigore tolerato jactat, aperte referenda sunt ad iter per Parapamisadas, de quo supra 7, 3. *Freinshemius.*

Instabiles manus] Videatur fortasse corrigendum, *avaras & insatiabiles manus*: nisi, quod certe puto, notare utrumque voluerunt, [hoc est, Scythæ in Alexandro notarunt tam avaritiam, quam morem passim in quovis incurrendi: non enim ait Acidali unam vocem *instabiles* utrumque valere, ut putat explanator] & inexpletam, & vagam rapacitatem Alexandri, qui nullo sine contentus, loco nullo constans, ex aliis alia subinde invadat. Atque huc respiciunt eorundem superiora illa: *Ab Europa petis Asiam; ex Asia transis in Europam.* Acidalius. Aliorum conjecturas, *instabiles*, *incessabiles*, *instabiles*, *vacuas*, merito respuit Raderus.

Quo plura haberes] Graviter hoc ipsum proponit Seneca epist. 119. Post Darium & Indos pauper est Alexander Macedo: quærit quod suum faciat, scrutatur maria ignota, in Oceanum classes mittit novas, &, ut ita di-

cam, mundi claustra perrumpit. Quod naturæ satis est, homini non est. Quæ tota epistola de veris divitiis disputat, verissime dicerem, si ibi compareret, quod & in Platonis aliorumque Philosophorum libris D. Augustinus unice desiderabat, C H R I S T U S. Eadem cogitationes fuerunt Eliano de histor. an. 6, 13. cum enim narrasset, cervos in colle quodam ad Hellepontum, extra illius fines nunquam progredi, subjicit: *Quid ad hæc homines? quos sane nunquam ne orbis quidem terra explere queat.* sic enim vertit interpres versum Homeri Iliad. 9, 404. quem adducit Elianus:

Οὐδ' ὅσσ' λαί' ἔδδ' Ἀφίτης
ἰντὸς ἰσθμοῦ. *Freinsb.*

Rebellare] Ad vitandas ejusmodi rebelliones qua re opus esset, sic apud Plutarch. cap. 114. monuit Alexandrum Calanus: Corium in medium conjecit siccum & retorridum, cujus oram calcavit. Id uno loco pressum cæteris partibus extulit se. Idem circulans undique & pedibus stringens, in quaque parte ostendit venire, quoad medium pedibus occupavit, tunc omnes partes quievere.

Alienigenam] Parthi, licet petium Roma acceptumque regem, quamvis gentis Asfacidarum, ut externum aspernabantur. Tacit. 2, 1.

Quam

vult. Transi modo Tanaim : scies quam late pateant ; nunquam tamen consequeris Scythas. paupertas nostra velocior erit , quam exercitus tuus , qui prædam tot nationum vehit. Rursus quum proculabesse nos credes , videbis in tuis castris. eadem velocitate & sequimur , & fugimus. Scytharum solitudines Græcis etiam proverbiis audio cludi. at nos deserta , & humano cultu vacua , magis quam urbes & opulentos agros sequimur. Proinde fortunam tuam pressis manibus tene. Lubrica est , nec invita teneri potest. Salubre consilium sequens , quam præsens tempus,

Quam late pateant] Hunc locum velut lacunosum explet Acidalius : *Scies quam late pateat fuga. Insequere , nunquam tamen consequeris Scythas.* Sed cum sententiæ ratio satis absque insertis verbis appareat , religio est , contra omnium codicum tam chirographorum , quam editorum fidem ingerere aliena. *Raderus.* Sententia , opinor , est : si transeas Tanaim , videbis quidem quantum terrarum occupent Scythæ ; nunquam tamen si ipsi nolint , eos consequeris , aut reperies. Quam rem etiam cum admiratione testatur antiquissimus Herodot. 4. 46. De amplitudine autem Scythiæ collegit nonnulla Barthius *Adversar.* 16. 15.

Proverbiis] *Ξυδῶν ἰσχυρία* , pro summis calamitatibus , exitioque dictum est apud Aristophanem in *Acharnensib.* act. 2. scena 6. Quo loco commentator indicat , proverbium dici solitum de ingentis solitudine &c. *Vsurpas & Pintarch.* de stocis contrariet. cap. 33. Chrysipus sapientem senoris gratia præcipientem dat in Panticapæum , & Scytharum solitudinem. *Erasmus Adag. Chil.* ad. 3. 5. 94. Refert & Schottus in prov.

è Vaticana biblioth. append. 3. 79. Earum solitudinum conditionem describit Hippocrates lib. de aëre &c. citatus ab *Radero.*

Nos deserta] *Arrianus* apud *Eustathium* ad *Dionys. Periegeten* vers. 675. docet , Scythas olim urbes habitasse , domos incoluisse , terram arasse , vescique pane solitos , sed victos a Thracibus mores mutasse , omnibusque diis se devovisse , ubi vel ædes exædificassent , vel aratro terram proscidissent , aut urbes condidissent , aut opes earumve possedissent. *Plostra* igitur sibi comparasse , serinam in cibum adhibuisse , lac potasse. Jumentis duntaxat illis solis usos quibus veherentur , & quæ terras terris commutantes sequerentur. Indeque dictos *Nomadas* quasi tu diceseris pascuales , seu pastores. *Rad.*

Salubre] Totam hanc pericopen minor cur ejecerint. cum sit genuina & germana sine dubio : insuper elegantem contineat sententiam , quam puto juvenes adhuc , si pro ostendit legas ostendet. Sensus : ex ipso eventu evidentius cognosces , quam salubre fuerit hoc consilium. *Freinsb.*

pus, ostendit melius. impone felicitati tuæ frenos; facilius illam reges. Nostri sine pedibus dicunt esse fortunam, quæ manus & pennas tantum habet: quum manus porrigit, pennas quoque comprehendere non sinit. Denique, Si Deves, tribuere mortalibus beneficia debes; non sua eripere: sin autem homo es, id, quod es, semper esse te, cogita. Stultum est, eorum meminisse, propter quæ tui oblivisceris. Quibus bellum non intu-

Frenos] Hunc credo locum respexit politissimus Politianus, cum illa Herodiani 1, 8. χαλσπὸν ὃ μεταξὺ τοῦ περὶ τοῦ ἐπιθυμίας ἰσχυροῦς ἐξουσίας: ita verteret: *Est autem difficile in maxima licentia moderari sibi, quævis frenos imponere cupiditatibus.*

Sine pedibus] Multas Fortunæ formas, multa ejusdem symbola, figuras, statuas alio atque alio modo effigiatas, nomina & cognomina recenset Alexander Neapol. genial. dier. 1, 13. (quem juvavi hoc loco cum Tiraquello consulere) & inter alias effigies etiam hanc à Curtio hic expressam. Tiraquellus hoc modo fictam & depictam non nisi ex hoc Curtii loco docet. Alatum quidem & pinnatam apud Euseb. Horat. Od. 3, 29. & fortasse alios cognoscet, sed ἀπὸ τοῦ nusquam nisi hic. Habes generatim de Fortuna apud Alciatum & ejus scholiasten in symbolo Fortunæ; multa etiam apud Pierium, ut taceam Pausaniam, Plutarchum, & alios. *Rader.*

Beneficia] Id enim maxime divinum est, unde & Dei nomen deduxere veteres à dando, quia omnia commoda hominibus det. Festum vide. Ea de re contra Epicureos graviter & prolixè disputat Seneca post princ. lib. 4. de benef. Ergo sapienter Pythagoras dicebat, hæc duo divinitus hominibus data

esse longe pulcherrima: veritatem amplecti, & beneficiis operam dare: & addebatur, utrumque cum deorum immortalium operibus comparari posse. Alian. hist. var. 12, 59. Quam deinde sententiam certatim arripuerunt retuleruntque Philo lib. de judice: Clemens Stromat. lib. 2. Synesius epist. 31. Damascius apud Suidam in 'Αγαθοεργία. Senec. de benef. 3, 15. *Qui dat beneficia, deus imitatur.* Ceterum Alexandri beneficentiam cum alii commendant, de quibus forte infr. ad 10, 5. tum & Polyænus 4, 3. ridiculo hoc beneficii genere, quod constitueret omnes non homines sed Alexandros vocare, cujus muneris gratiam haud gravate, puto, fecisset ei Diogenes. Sed hæc beneficentia non proficiebatur ex voluntate juvandi alios; sed tantum ex cupiditate nominis & gloriæ. Absque eo enim esset, non utique spoliaret magnam tetrum orbis patrem, ut paucos locupletaret &c. *Freinsh.*

Semper esse te, cogita] Hoc à patre Philippo Alexander discere poterat, qui ex ephebis uni præcepit, ut quotidie prima luce ad lectum cubicularem adesset, regemque his verbis de hominis mortalitate admoneret: Φίλιππε, ἀνθρῶπις εἶ. Philippe, homo es. Ita Alianus hist. var. 8, 15. *Rader.*

Inter

intuleris, bonis amicis poteris uti. nam & FIRMIS-
SIMA est inter pares amicitia; & videntur pa-
res, qui non fecerunt inter se periculum virium.
Quos viceris, amicos tibi esse cave credas. inter
dominum & servum nulla amicitia est. etiam in
pace, belli tamen jura servantur. Jurando gra-
tiam Scythas sancire, ne credideris. colendo fi-
dem, jurant. Græcorum ista cautio est, qui acta
con-

Inter pares] Probe Cæsar Pompeium
moneri jubet de bel. Civ. 3. 10. hoc n-
nam esse tempus de pace agendi, dum sibi
interque consideres. & pares ambo vide-
rentur. Sic apud Florum 4. 10. *Expertis*
invicem Partibus atque Romanis, quum
Crassus atque Pacorus utrinque virium
mutuatum documenta fecissent; pari rur-
sus reverentia integrata amicitia. Quod
alterum genus esse fœderum de tribus,
dicit Menippus apud Liv. 34. 56.

Videntur pares] Idem Menippus
eodem loco : *Tertium esse genus, quam*
qui hostes nunquam fuerint, ad amicitiam
sociali fœdere inter se jungendam coeant.
vos neque dicere, neque accipere leges; id
enim victoria & victi esse.

Quos viceris] Eadem mens illis Tac.
H. 2. 7. *victores victosque nunquam so-*
lida fide coalescere. Plinius Paneg. 85.
Nam quæ poterat esse inter eos amicitia,
quorum sibi alii domini, alii servi vide-
bantur? Ergo & Molo apud Polyb. 5. 12.
Susana & Babylonia populi recens à se
& inspinata victoria subactis parum fi-
debat. Adi Gruterum ad illa Liv. 8. 21.
Ibi pacem esse fidem, ubi voluntatis paca-
ti sint. & Alb. Gentil. de jure belli 3. 13.

Etiā in pace] Victi enim victoribus
parere coguntur, servi domino. subje-
cti magistratibus. Nam quæ leges &
conditiones victis belli tempore late
daturque sunt, deinceps perpetrato
bello observantur. Rader.

Græcorum] Injuratis Scythis plus ait
credendum, quam juratissimis & testa-

tissimis Græcis. Quia apud Græcos, ut
Euripides in Iphigenia Taurica canit :
πῶς Ἐμὰς οἶδ' ὁ δὲν ἔδ' ὦν. Nihil fidi novit
Græcia. Græcorum vanitatem miris
modis exagitat Sat. 3. Juvenalis. Cicero
ad Q. Fratrem, epist. 1. *Græci fallaces, &*
leves, & diuturna servitute ad nimiam
assentationem eruditi. Virgil. Æn. 2. 1, c6.

Ignari scelerum tantorum, artisque Pe-
lasga. & v. 152.

— ille dolis instructus & arte Pe-
lasga. Rader.

Græcorum autem tantum mentionem
hic facit ex persona Scythæ Curtius,
quod illa natio tum maxime innotes-
cebat Græcis, cumque ea in præsentia
res erat. Ceterum aliis gentibus, ipsi-
que Romanis idem fuisse moris, non
ignorabat Curtius. Adjuncta Eusebio
Scaligeriana pag. 377. tradunt. Græ-
cos consentire, consuetudinem eam
ortam ex contracta Abrahami cum
Ephron Chetæzo Gen. 23. 7. ubi spe-
luncam sepeliendæ uxori emit, filiis
Chet in testimonium advocatis. Non
tempero adscribere mellitissima Sene-
cæ in hunc morem verba de benef. 3.
15. *Plinam nulla stipulatio emptorem*
venditori obligaret; nec pacta conventaque
impressis signa custodirentur! fides potius
illa servaret, & æquum colens animus.
Sed necessaria optimis prætulerunt, & co-
gere fidem, quam spectare, malunt &c. Er-
go Scythis natura dedit, quod Græci lon-
ga sapientum doctrina, præceptisque phi-
losophorum consequerentur. teste

I t 5 Justino

consignant, & deos invocant. nos RELIGIONEM in ipsa fide novimus. qui non reverentur homines, fallunt deos. Nec tibi amico opus est, de cuius benevolentia dubites. Ceterum nos & Asiæ & Europæ custodes habebis : Bactra, nisi dividat Tanais, contingimus : ultra Tanaim usque ad Thraciam colimus; Thraciæ Macedoniam conjunctam esse fama est. Utrique imperio tuo finitimos, hostes an amicos velis esse, considera. *Hæc barbarus.*

CAP.

Justino 2, 2. Pulchre hoc transtulit ad pisces *Ἐκ τῶν Ἀλιῶν*, 1. 13. quod genus ἡ δὲ τῶν συμβολῶν ἐς πίστιν. ad tuendam fidem nihil opus habet tabulis. Idem *Alian*, hist. var. 4, 1. Indos quoque scribit *Syngrapham non facere*. Græcæ lubricitatis suggillatio etiam in illis est apud Plautum *Asin*, 1, 3. -- quæque volumus uti, *Græca mercamur fide*, hoc est, præsentī pecunia opus est: nemo fidem nostram sequitur, non magis quam si Græci essemus. Nec minus in his *Lucani* 3, 301.

Pbocais in dubio ansa est servare inventus

Non Graia levitate fidem, signataque iura.

ubi simul de actis consignandis, quæ Curtius dixit, agnoscis. Cicero ad Trebat. epist. 7, 17. *Quando vestra cautiones infirma sunt, Græculam tibi misi chirographi mei.* Quæ tamen ipsa parum valida, Polybio, Græco quidem & ipso, viro tamen gravi, teste, 6, 54. nec decem quidem chirographis datis à Græco homine fidem servari. O Græcia, quo terrarum non misisti colonias! *Freinsb.*

Asia consignant] Alii *facta*. unde Bongars. *passa*. quæ emendatio firmari possit ex Senecæ verbis modo relatis.

In ipsa fide] Quæ nobis, ut dea, religiose colitur. ridiculum ergo puta-

mus, advocatis per jusjurandum diis religionis metu nos adstringere, si iis simus. ut fidei numen possimus contemnere. Sane jurandi parum validum videbatur vinculum Augusto apud Dion. lib. 54. *Quæ sponte sunt ea etiam citra jurisjurandi vinculum observantur: at quæ sunt ingratis, non, si milles iurata sunt, præstantur nisi videlicet cum Scythiis religionem in ipsa fide novis.* *Freinsb.*

Utrique] Bongarsii, Acidalii, Sebiisq; conjectura conspirabat in unum, ut *utrimque* legeretur. Nec sane inep- tum hoc esset. sed cum haud minus proba sit vulgata, cur non tueri se possit interdicto uti possidetis? Agnovit hoc idem Acidalius, duo posse imperia tribui Alexandro. idque solere probat Raderus veteri epigrammate Parmenionis:

Τύμβον Ἀλιεῦτοιο Μακεδόνου
ὡς πρὸς αἰὲς,
Ἡπείρου νέον σῆμα λέγ' ἀμφο-
τέρως.

Quisquis aves tumulum Pelæo ponere regi:

Europam atque Asiamposito pro tumulo.

& quod Curtio infra 8, 4. *Asia Europaque rex dicitur.* sed & 9, 6. *Victor*
utrim-

CAP. IX.

Alexander legatis dimissis Tanaim trajicit: bellum Scythis infert: & cum victis benigne agit.

Contra rex fortuna sua & consiliis suorum se usurum esse respondet. nam & fortunam, cui confidat; & consilium suadentium, ne quid temere & audacter faciat, sequuturum. *Dimissisque legatis, in preparatas rates exercitum imposuit. In proris clypeatos locaverat; jussos in genua subsidere, quo tutiores essent adversus ictus sagittarum. Post hos qui tormenta intenderent, stabant; & ab utroque latere, & à fronte, circumdati armatis. Reliqui qui post tormenta constiterant, remigem lorica indutum scuto-*

utrimque regionis à semet ipso appellatur, At Justin. 1. 2. 16. disertissime duo imperia ei assignat ea die qua natus est,

dua aquila tota die perpetes supra culmen domus patris ejus sederunt, omen duplicis imperii, Europa Asiaque praesentes.

Consiliis suorum] Legendum olim sic conjeci: quod postea & Rutgersio Var. Lect. 3. 4. ita visum deprehendi; & jam ante Aventino. sic enim ille locum hunc refert lib. 1. pag. 25. *Quid enim levius aut turpius, quam auctore hoste de summis rebus capere consilium?* iudicio Aurunculeii aliorumque apud Cæsar. de bel. Gall. 5. 28. Ita Cæsar Pothino responder, minime se *Egyptiorum consilium requirere*. Plutarch. in vita cap. 70. Ergo cum Pal. 1. cum duobus editis adstipularentur; haud dubitavi scripturam eam recipere. Vulgata tamen lectio ferri possit, si recipias explicationem Acidalii quam seq. statim nota proponimus. Freinsh.

Et audacter] Attende ut recte capias. Ne particula non referenda tibi ad *audacter* pariter, ut ad *temere*. Sensus iste, distributis in sua membra verbis: Secuturum se & consilium eorum, ne quid temere: & fortunam suam, ut audacter faciat. *Acidalius*. Aventinus expressit, aut *audacter*, longe diverso sensu, probo tamen: & quem illi præferam. Freinsh.

À fronte] Quomodo à fronte, ut tela nullum ex armatis circumstantibus læderent? intervalla relinquebant armati, per quæ tela exibant. *Raderus*. Ibidem statim legit Freinsh. *circumdati armatis: reliqui post tormenta constiterant. Remigem &c.*

Obiecta

scutorum testudine armati protegebant. Idem ordo in illis quoque ratibus, quæ equitem vehebant, servatus est. major pars à puppe nantes equos loris trahabat. At illos, quos utres stramento repleti vehebant, objectæ rates tuebantur. Ipse rex cum delectis primus ratem solvit, & in ripam dirigi jussit. Cui Scythæ admotos ordines equitum in primo ripæ margine opponunt; ut ne adplicari quidem terræ rates possent. Ceterum præter hanc speciem ripis præsidentis exercitus, ingens navigantes terror invaserat: namque cursum gubernatores, quum obliquo flumine impellerentur, regere non poterant; vacillantesque milites, & ne excuterentur, solliciti, nautarum ministeria turbaverant. Ne tela quidem conati nixu vibrare poterant; quum prior standi sine periculo, quam hostem incessendi cura esset. Tormenta saluti fuerunt. quibus in confertos, ac temere se offerentes, haud frustra excussa sunt tela. Barbari quoque ingentem vim sagittarum infudere ratibus. vixque ullum fuit scutum, quod non pluribus simul spiculis perforaretur. Iamque terræ rates adplicabantur, quum acies clypeata consurgit, & hastas certo ictu, utpote libero mixtu, mittit è ratibus. Et ut territos recipientesque equos videre; alacres mutua adhortatione in terram defiliere

Objectæ rates) Mss. male *objectæ erant rates*: illustri anadiploseo exemplo, quale supra ad 7, 6. ex Livio retulimus. notatque Rutgersius in nostro infra ad 10, 1.

Tormenta) Quorum subsidio & Corbulo propositum tenuit. Tacit. 15, 9. ne ponti (Euphrati) injiciendo impedimentum hostiles turmæ afferrent, nam enim subjectis campis, magna

(specie volitabant) naves magnitudine præstantes, & connexas trabibus, ac turribus auctas, agit per amnem, catapultisque & balistis proturbat barbaros. in quos saxa & hastæ longius permeabant, quam ut contrario sagittarum jactu adæquarentur. Sic & Arrian. 4, 1. ait *Scythas fuisse* longinquo telorum jactu perterritos.

Frenatos

desiliere. Turbatis acriter pedem inferre cæperunt. Equitum deinde turma, quæ frenatos habebant equos, perfregere barbarorum aciem. Interim ceteri agmine dimicantium tecti aptavere se pugna. Ipse rex, quod vigoris, agro adhuc corpore, deerat, animi firmitate supplebat. Vox adhortantis non poterat audiri, nondum bene obducta cicatrice cervicis; sed dimicantem cuncti videbant. Itaque ipsi quidem ducum fungebantur officio; aliusque alium adhortati, in hostem salutis immemores ruere cæperunt. Tum vero non ora, non arma, non clamorem hostium barbari tolerare potuerunt: omnesque effusis habenis (namque equestris acies erat) capeffunt fugam. quos rex, quamquam vexationem invalidi corporis pati non poterat, per LXXX tamen stadia insequi perseveravit.

Frenatos habebant] Multi enim equitum, qui à puppi equos nantes traherant tardius ad pugnam venerunt. *Raderus.* Equestris itaque fuit hæc pugna.

Ducum officio] Quippe cum ad tam periculosum bellum exercitum legeret, non juvenes robustos, nec primum florem ætatis, sed veteranos, plerosque etiam emeritæ militiæ, qui cum patre patruique militaverant, elegit, ut non tam milites, quam magistros militiæ electos putaret. Justinus 11, 6. Merito ergo commendat eos Charidemus supra 3, 2. Ex quo tempore, jam continua exercitatione, multum etiam adhuc accesserat illorum peritiæ. Sic in prælio cum Nervius, milites nihil jam *Cæsaris* imperium spectabant, sed per se, quæ videbantur, administrabant. ea enim erat eorum, ut paulo supra dixerat, scientia atque usus, ut superioribus præliis exercitati, quid fieri oporteret, non minus commode ipsi sibi præscribere, quam ab alijs duci poterant. Cæsar de bel. Gall.

2, 20. Freinsh.

Equestris acies] Cujus & in Luciani dialog. mortuorum dial. 12. mentio. ait Alexander: *Scythas homines certe non spernendos, Tansim* (Saxarten) *transiens, magna equitum pugna vici.*

Lxxx stadia] Plutarch. in Alex. cap. 80. centum numeravit; de fortuna Alex. 2, 21. centum quinquaginta: adeo incertus vacillavit Plutarchi calamus. nec in notis error observari potuit, integras enim voces posuit. Ceterum 80. stadia efficiunt milliaria nostratia duo & semis: centum vero, tria cum dimidio quadrante: centum denique quinquaginta; quatuor prope cum triente *Raderus*. Non igitur longius penetravit Scythicas solitudines. Quod causæ fuisse crediderim, cur eum intrasse Scythiam plane negent Justinus 38, 7. & apud Jo. Magnum hist. Gothor. 3, 11. Strabo, & nescio quis Arrianus Campanus. Freinsh.

Reli-

ravit. Iamque linquente animo suis praecepit, ut, donec lucis aliquid superesset, fugientium tergis inhærent: ipse, exhaustis etiam animi viribus, in castra se recepit, reliquum substitit. Transierant jam Liberi patris terminos; quorum monumenta lapides erant crebris intervallis dispositi, arboresque proceræ, quarum stipites hedera contexerat. Sed Macedonas ira longius provexit: quippe media fere nocte in castra redierunt, multis interfectis, pluribus captis, equosque MDCCC abegere. Ceciderunt autem Macedonum equites LX, pedites C fere, mille saucii fuerunt. Hac expeditio deficientem magna ex parte Asiam fama tam opportuna victoria domuit. Inviectos Scythas esse crediderant; quibus fractis, nullam gentem Macedonum armis parem fore, confitebantur. Itaque Sacæ misere legatos, qui pollicerentur, gentem mandata facturam. Moverat eos regis non virtus magis, quam clementia in devictos Scythas: quippe captivos omnes sine pretio remiserat; ut fidem faceret, sibi cum ferocissimis gentium de fortitudine, non de ira, fuisse certamen. Benigne igitur exceptis Sacarum legatis, comitem Excipinum dedit, admodum juvenem, ætatis flore conciliatum sibi; qui quum specie corporis aquaret Hephæstionem, lepore

Reliquum] Non intelligo quid sibi velit. Annon fuit? *ibique substitit.*

Liberi terminos] Non illos in India, notos & fama insignes, quos infra 9, 4. necdum transierat; sed alios, quibus expeditionem in Scythas signaverat quorum si alibi est mentio, mihi jam non succurrit. *Freinsh.*

Captivos] Imitatus cum hic ut in

aliis multis Pyrrhus apud Cicer. de off. 1, 12. & Flor. 1, 18. apud quem & Hannibal 2, 6. quem ea arte plurimos sibi conciliasse, multasque & magnas urbes eorum opera in ditionem rede- gisse, ex libb. 22, 23. & 24. Livii abunde constat. Inspice etiam Gruteri discurs. in Tacit. cap. 25.

pore haud sane illi par erat. Ipse Cratero cum maiore parte exercitus modicis itineribus sequi iussu, ad Maracanda urbem pervenit; ex qua Spitamenes, cognito ejus adventu Bactra persugerat. Itaque quadriduo Rex longum itineris spatium emensus, pervenerat in eum locum, in quo Menedemo duce 11 milia peditum, & 300 equites amiserat. horum ossa tumulo contegi iussit, & inferias more patrio dedit. Iam Craterus cum phalange subsequi iussus, ad regem pervenerat. itaque ut omnes, qui defecerant, pariter belli clade premerentur, copias dividit; urique agros, & interfici puberes iussit.

CAP.

illi par erat] Alii: lepore haud sane virili par non erat. unde fortassis haud ineptus prodeat sensus: par non erat Hephæstioni, quod esset lepore haud sane virili. Hephæstioni pulchra quidem species erat: sed tamen viriliter decora. Excipino non item. Freinsb.

Interfici puberes] Occisorum ingens fuit numerus, ut ex lemmate Diodori in alteram partem lib. 17. constat.

Ὅς Ἀλέξανδρος ἀποστάντας τῶν Σογδιανῶν καὶ τοὺς πολέμους, καὶ κατέσφαξε, αὐτῶν πλείους τῶν δίδωμι μυριάδων. Et Alexander Sogdianos perduelles armis subegerit, & plures quam 120000. interfeceris. Id enim caput ex historia Diodorea periit. Vide & Arrianum 4. 1.

Ostin.

C A P. X.

Sogdianorum nobilium invictus animus.
Bessi supplicium. Novo milite auctus Alexan-
dri exercitus.

Sogdiana regio majori ex parte deserta est: octingenta fere stadia in latitudinem vastae solitudines tenent. Ingens spatium rectae regionis est, per quam amnis, Polytimetum vocant incolae, fertur torrens. Eum ripa in tenuem alveum cogunt; deinde caverna accipit, & sub terram rapit. Cursus absconditi indicium est aquae meantis sonus, quum ipsum solum, sub quo tantus amnis fluit, ne modico quidem resudet humore. Ex captivis Sogdianorum ad regem xxx nobilissimi, corporo-

Octingenta] Aldina editio habet Lxxx. Manuscriptum Pythaei septuaginta, longe pejus lectione prior. Quomodo enim vastae solitudines tenerent tam pauca stadia? Repugnant etiam veteres, inter quos Plinius & Arrianus. Quare omnino cum Glareano rescribo octingenta. Video etiam Raderum & Freinshemium hanc scripturam probare. Blanchardus.

Vocant incolae] Casaubonus in lib. 11. Strabon. pag. 357. affirmat Strabonem & Curtium dissentire in auctoribus hujus nominis Polytimeti. à Strabone enim Macedonibus adscribi nominis impositionem, à Curtio incolis: quod verum est; sed verum non est illos dissentire: Curtius enim non respexit tempus quod Alexandrum praecessit, sed secutum est. Incertum est enim, quo nomine vocitatus prius fuerit, postea à Graecis Polytimetus appel-

latus: quis enim non videt vocem esse Graecam, non barbaram? ab incolis ergo, ætatem Alexandri securis, qui plerique fuisse Graeci, (sex enim oppida Alexander non procul ea regione condidit, infra 7, 10. Graecis potissimum habitata) & nomen à Macedonibus fluvio indicum acceperunt, & in posteris propagarunt. Raderus.

Torrens] Sic retinuit cum pluribus Freinshemius, cum nihil deterius sic legatur, quam ut est in aliis, fertur, Torrentem enim, immo aliquanto propius ad veram lectionem: quam esse putat, fertur torrens; cum ripa &c. ea particula creberrime sic utitur hoc ipso cap. Nec existebat humor, cum in ipso &c.

Triginta nobilissimi] Hoc absque dubio prodidit etiam Diodorus lib. 17. ut ex argumento ejus libri conjicio. nam ipsa narratio intercidit. Freins-

At

corporum robore eximio, perducti erant: qui ut per interpretem cognoverunt, jussu regis ipsos ad supplicium trahi, carmen latantium more canere, tripudisq; & lasciviori corporis motu gaudium quoddam animi ostentare cæperunt. Admiratus rex, tanta magnitudine animi oppetere mortem, revocari eos jussit, causam tam effusæ lætitiæ, quam supplicium ante oculos haberent, requirens. Illi, si ab alio occiderentur, tristes morituros fuisse, respondent; nunc à tanto rege, victore omnium gentium, majoribus suis redditos, honestam mortem, quam fortes viri voto quoque expeterent, carminibus sui moris lætitiæque celebrare. Tum rex, Quæro itaque, inquit, an vivere velitis non inimici mihi, cujus beneficio victuri estis? Illi, nunquam se inimicos ei; sed, bello laceffitosis, hostes fuisse, respondent. Si QVIS ipsos beneficio, quam injuria, experiri maluisset; certaturos fuisse, ne vincerentur officio. Interrogantique, quo pignore fidem obligaturi essent; vitam, quam acciperent, pignori futuram esse, dixerunt; reddituros, quandoque repetisset. Nec promissum fefellerunt. Nam qui remissi domas ierant, in fide continuare populares: quatuor inter custodes corporis retenti, nulli Macedonum in regem caritate cessarunt. In Sogdianis Peucolao cum tribus millibus perditum

[A tanto rege] Virg. Æn. 10, 829.

Hoc tamen infelix miseram solabere mortem,

Ænea magni dextra cadis.

[Quandoque] Forte. quandocumque.

Sebilius.

Peucolao.] Ab hoc duce, regio postea nomen accepit, dictaque est Peucolatis, ut est apud Arrianum lib. 4. Rader. Hinc ergo intelligas, alium fuisse Peucolaum, qui supra 6, 7. inter conjuratos nominatur. Freinsb.

V v

Mmi-

*ditum (neque enim majori praesidio indigebat) reli-
cto, Baetra peruenit. Inde Bessum Ecbatana duci
iussit, interfecto Dario poenas capite persolutu-
rum. Iisdem fere diebus Ptolemaeus & Menidas
peditum tria millia, & equites mille adduxerunt
mercede militaturos. Alexander quoque ex Lycia
cum pari numero peditum, & de equitibus venit:
Totidem è Syria Asclepiadum sequebantur: An-
tipater Gracorum VIII millia, in quibus de equites e-
rant, miserat. Itaque exercitus aucto, ad ea quae de-
fectione turbata erant, componenda processit; inter-
fectisque confederationis auctoribus, quarto die
ad flumen Oxum peruentum est. hic quia limum ve-
hit, turbidus semper & insalubris est potu. Itaque
puteos miles caeperat fodere. nec tamen humo alte
egesta exsistebat humor, quum in ipso tabernaculo re-
gis*

Menidas] Menida apud Arrian. 4. 2. nulla hic mentio. sed cuiusdam Melam-
nida. seu Melanida. Menidam Curtius
supra laudas.

Alexander] Cognominis hic Alex-
andro regi fortasse ille fuit. de quo
Curtius 8. 11. *Duces hic dati sunt Cha-
rus & Alexander. quem rex nominis,*
quod sibi cum eo commune esset, admunis.

Confederationis auctoribus] Defectio-
nis principibus. Arsace, Barzane, &
aliis. Arrianus 4. 2. Interea ad eum
venerunt Phrataphernes Parthorum
Satrapa, & Srafanor ad Areos missus, ut
Arsacem comprehenderent. quem qui-
dem victum adduxerunt, & Barza-
nem, quem Bessus Parthis Saetrapam
dederat, ac nonnullos alios, qui tum
temporis una cum Besso defecerant.
Rader. Ego vereor ne fallatur Raderus.
nam Curtio. ut puto, de Sogdiana de-
fectione sermo est: iterum enim atque

etiam tertio defecerunt, ut ex lemma-
tibus Diodoreis promptum est cogno-
scere. Arrianus autem agit de seditione
ne, auctore Satibarzane in Areis con-
citata. Deinde nihil hic Arrianus de
nece illorum, quam expresse tradit
Curtius. nec enim necesse est ut statim
interfectos credamus, quos audimus
captos. Sic enim hunc ipsum Alexan-
dram evasis Sandrocoetus, postea ad
amplissimum imperium provectus. Ju-
stin. 15. 4. quem nescio quis auctor,
Scrabo ni fallor, prodit, deinde quic-
ties meminisset Alexandri. toto corpo-
re inhorrescere solitum. *Frontin.*

Oxum] Magnopere falluntur apud
Aleia. parerg. juris 1. 2. 4. Grammati-
ci, qui flumen hoc Mesopotamiae fa-
ciunt, & interpretantur de eo vexatum
Virgilii versum eclog. 1. 67.

*Paris Scythium, & rapidum Creta vo-
minum Oxum.*

Conse-

gis conspectus est fons; quem quia tarde notaverant, subito exstitisse sinxerunt. rexque ipse credi voluit donum dei id fuisse. Superatis deinde omnibus Ocho & Oxo, ad urbem Marginiam pervenit. Circa eam VI oppidis condendis electa sedes est. Duo ad Meridiem versa; quatuor spectantia Orientem, modicis inter se spatiis distabant; ne procul repetendum esset mutuum auxilium. Hac omnia sita sunt in editis collibus: tum velut freni domitarum gentium, nunc originis sua oblita, serviunt quibus imperaverunt. Et cetera quidem pacaverat rex.

CAP.

Conspectus est fons] Plutarchus in vita-cap. 101. scribit, eum fontem fuisse pinguis liquoris, non gustu quicquam ab oleo differentis. Strabo autem lib. 11. refert, Macedones qui, in exercitum Alexandri erant, prope Ochum effodientes, olei fontem invenisse. Nam verisimile est, inquit, ut nitrosa quadam & aluminea, & sulphurea & bituminosa terra perfusus, ita quoque pinguis inveniantur: raritas autem efficit admirationem. Idem Athen. 1, 2. Apud alios, inquit, sunt fontes, qui pingue nescia quid habent, velut qui in Asia, de quo Alexander scripsit, se olei fontem invenisse. Tiraquel. ad Alexand. Neapol. 1, 12. Eustathius ad Dionysium, vers. 747. ex Arriano 4, 3. geminos fontes profluisse tradit, aquae & olei.

Marginiam] Pro Antiochia Margiana habet in Margiana regione; & Margiana refertur. Ortelius. Ego quidem Margiana leg. puto, sicque expressisse video Sabellicum in hac historia: sed non

fac scio, an recte pro Antiochia habeatur. Curtius enim de hac Margiana loquitur, quasi tum urbs fuerit: at Antiochia postea constructa est, ortumque suum Alexandro debet, si recte capio Plin 6, 16. Eam igitur Margianam puto tunc fuisse caput regionis, ipsique cognominem. ita supra urbem Hyrcaniam habuimus ad 6, 5. Notabile autem est quod lib. 11. tradit Strabo, Antiochum totum eum tractum inclusisse muro stadiorum 1500. *Fremsh.*

Sex oppidia] Strabo lib. 11. restatur, octo urbes in Bactriana & Sogdiana ab Alexandro conditas. Justinus 1, 2, 5. In Bactrianis quoque Sogdianisq; duodecim urbes condidit, distributis his, quoscunque in exercitu seditiosos habebat. *Raderus.* Has etiam intelligere videtur Aelian. hist. anim. 16, 3. Deduxit eas colonias Hephæstion. Arrian. 4, 3.

Originis oblita] Gruteri discurs. in Tacit. cap. 35.

CAP. XI.

Petram urbem amplissimam, situ natura-
que loci fere inexpugnabilem ad dediti-
onem cogit Alexander.

VNA erat Petra, quam Arimazes Sogdia-
nus cum xxx millibus armatorum obtine-
bat; alimentis ante congestis, quæ tanta
multitudini vel per biennium suppeterent. Petra
in altitudinem xxx eminent stadia, circumitu C & L
completitur. Undique abscissa & abrupta, semita
per angustam aditur. In medio altitudinis spatium ha-
bet specum, cuius os arctum & obscurum est; paula-
tim deinde ulteriora panduntur: ultima etiam altos
recessus habent. Fontes per totum fere specum ma-
nant; ex quibus conlata aqua per prona montis flumen
emittunt. Rex loci difficultate spectata, statuerat
inde abire: cupido deinde incessit animo, naturam
quoque fatigandi. Prius tamen quam fortunam ob-
sidionis experiretur, Cophan (Artabazis hic filius e-
rat) misit ad barbaros, qui suaderet, ut dederent ru-
pem. Arimazes loco fretus superbe multa respon-
dit. ad ultimum, an Alexander volare possit, inter-
rogat.

Arimazes] Strabo lib. 11. Ferunt et-
iam, Petras eum admodum altas
atque munitas, prodicione intervenien-
te, cepisse: qualis fuit Sisimichæ in Ba-
ctriana, in qua Oxyartes filiam habuit
Roxanem: & in Sogdiana alia. item
Oxi petra, quam alii Ariamazæ nomi-
nant. Polyæno 4. 3. est Ariomazes.

An volare possit] Arrianus 4. 3. à
quo paululum diverse narrat Eustath.

in Dionys. vers. 747. Allusit eodem Po-
lyæno 4. 3. in descriptione huius Pe-
træ, solis volucrum alis pervium pradi-
cans. Et ut puto, Florus 2. 12: Perses
ita Macedoniam suam armis ferroque
vallaverat, ut non reliquisset aditum,
nisi cælo venturis hostibus videretur,
& 4. 12: Noricis animos dabant Alpes
atque nives, quo bellum non posset
ascendere.

Petra

rogat. *Qua nunciata regi, sic accendere animum, ut adhibitis, cum quibus consultare erat solitus, indicaret insolentiam barbari, eludentis ipsos, quia pennas non haberent. Se autem proxima nocte effecturum, ut crederet, Macedones etiam volare. Trecentos, inquit, perniciosissimos juvenes ex suis quisque copiis perducite ad me, qui per calles & pene invias rupes domi pecora agere consueverint. Illi praestantes & levitate corporum, & ardore animorum, strenue adducunt: quos intuens rex, Vobiscum, inquit, ô juvenes, & mei æquales, urbium invictarum ante munimenta superavi: montium juga perenni nive obruta emensus sum; angustias Ciliciæ intravi: Indiæ sine lassitudine vim frigoris sum perpeffus. & mei documenta vobis dedi, & vestri habeo. Petra, quam videtis, unum aditum habet, quem barbari obsident; cetera negligunt: nullæ vigiliæ sunt, nisi quæ castra*

Pecora agere] Hi enim ad scandenda prærupta erant exercitatissimi, & in ignotis quoque montibus investigandis viz gnari. Tali duce jam supra 5, 4, Perfidem intraverat. qui ibi ait; pastorem se fuisse, & omnes eos calles percurrisse. Quomodo apud Livium 32, 11, pastor quidam à Charopo principe Epirotarum missus ad T. Quintium, se in eo saltu, qui regiis tunc oneratus castris erat, armentum pascere ait: omnes montium eorum anfractus callesq; nosse, si secum aliquot mittere velit, non iniquo, nec perdifficili aditu supra caput hostium deducturum. Qui locus eventusque non sine fructu atque delectatione cum hoc comparetur. *Freinsh.*

Et mei documenta] Quæ res immen-

sum ultro citroque nescit animos, & mutæ confidentiæ implet. Non ignoravit hoc Hannibal apud Livium 21, 44: Non ego illud parvi æstimo, milites, quod nemo vestrum est, cujus non ante oculos ipse sæpe militare aliquod ediderim facinus, cui non idem ego virtutis spectator ac testis, notata temporibus locisque referre sua possim decora.

Nihil tam alte] De Nervii Caesar de bello Gall. 2, 27. ubi virtutem eorum exposuisset, addit: ut non nequidquam tantæ virtutis homines judicari deberent ausos esse transire latissimum flumen, ascendere altissimas ripas, subire iniquissimum locum: quæ facilia ex difficilissimis animi magnitudo rede-

castra nostra spectant: invenietis viam, si solerter rimati fueritis aditus ferentis ad cacumen. Nihil tam alte natura constituit, quo virtus non possit eniti. Experiendò quæ ceteri desperaverunt, Asiam habemus in potestate. Evadite in cacumen: quod quum ceperitis, candidis velis signum mihi dabitis. ego copulis admotis hostem in nos à vobis convertam. Præmium erit ei qui primus occupaverit verticem talenta x: uno minus accipiet, qui proximus ei venerit: eademque ad decem homines servabitur portio. Certum autem habeo, vos non tam liberalitatem intueri meam, quam voluntatem. *His animis regem audierunt, ut jam cepisse verticem viderentur. Dimissique ferreos cuneos, quos inter saxa defigerent, validosque funes parabant. Rex circumvectus Petram, qua minime asper ac præruptus aditus videbatur, secunda vigilia, quod bene verteret, ingredi jubet. Illi alimentis in biduum sumptis, gladiis modo atque hastis armati subire cœperunt. Ac primo pedibus ingressi sunt: deinde ut in prærupta perventum est, alii manibus eminentia saxa complexi levavere semet; alii adjectis funium laqueis evasere, quum cuneos*

Experiendò] Theocrit. Idyll. 15, 81:

Conando Græci Trojam pervernerunt.:

Optima filia, conando omnia perficimur. ubi Casaub. notat. sic locutum Herodot. 7. 9. fin. ἔγω δ' ἐν μηδὶν ἀπείροτος. αὐτόματον γὰρ ἔδιν, ἀλλ' ἀπὸ πείρης πάντα ἀνδράποισι φιλάω γινώσκω: Nihil sit quod non experiamur. nam sua sponte nihil sit, sed omnia ab experimento hominibus sic-

ri consueverunt. Hinc Tacitus 15. 193 Multa experiendò confieri, quæ senibus ardua videantur.

Ad decem homines] Arrian, 4. 3. scribit, ultimum 100. Daricos accepisse, quod eodem recurrit. Daricus enim duobus Philippæis æstimabatur. vide pag 231.

Certum autem] Aberat particula, nonnullo sententiæ damno; quam volentibus Mss restituit.

Quum

neos inter saxa defigerent, quis gradus subinde insisterent. Diem inter metū laboremque consumpserunt. Per aspera enixis duriora restabāt, & crescere altitudo Petra videbatur. Illa vero miserabilis erat facies, quum ii, quos instabilis gradus sefellerat, ex precipiti devoluerentur. mox eadem in se patienda alieni casus ostendebat exemplum. Per has tamen difficultates enituntur in verticem montis, omnes fatigatione continuati laboris adfecti; quidam multati parte membrorum: pariterque eos & nox & somnus oppressit. Stratis passim corporibus in invisiis & in asperis saxorum, periculi instantis obliti in lucem quieverant: tandemque velut ex alto sopore excitati, occultas subjectasque ipsis valles rimantes, ignari in qua parte Petra tanta vis hostium condita esset, summum specus infra se ipsos evolutum notaverunt. Ex quo intellecto, illam hostium latebram esse, hastis imponere, quod convenerat, signum: totoque è numero duos & xxx in adscensu inseruisse cognoscunt. Rex non cupidine magis potiundi loci, quam vicem eorum,

Quum cuneos] Quis ita barde loquutum fuisse credat Curtium? *cuneos defixerunt, quois insisterent gradus.* qua enim notione gradus hic accipias, ut non ridiculus exeat sensus? MSS. habent; *defigerent gradus subinde quis insisterent.* Vnde certum est scripsisse Curtium: *quum cuneis inter saxa defigerent gradus subinde, quois insisterent.* Nec sine dubitare Livius 28, 20. sic ubi nimis arduum & lave saxum occurrebat, clavis per modica intervalla figentes, quum velut gradus fecissent. cuneis igitur defixis fecerunt gradus, tanquam in scalas quibus insisterent ipsi. *Freinsib.* Quo genere scandendi exercitissimus fuit

Eurybatus fur. quem setant dum in carcerem esset conjectus, & custodiretur, à suis custodibus compotantibus solum fuisse, & iustum edere specimen suæ solertiz in ædibus conscendendis. primum quidem hoc recusasse, deinde vero, ipsis ipsum recusantem rogantibus, cum hoc ipsi ægre persuasisse, tandem circumpositis spongiis, & stimulis, vel retinaculis ferreis, in parietes cursim ascendisse. Illis autem suspicientibus, & has artes admittantibus, ipsum occupasse lectum, eoque superato, priusquam illi domum circumvississent, de lecto desiliisse. *Snidas.*

rum, quos ad tam manifestum periculum miserat, sollicitus, toto die cacumina montis intuens restitit. noctu demum quum obscuritas conspectum oculorum ademisset, ad curandum corpus recessit. Postero die nondum satis clara luce primus vela, signum capti verticis, conspexit. Sed ne falleretur acies, dubitare cogebat varietas cæli, nunc internitente lucis fulgore, nunc condito. Verum ut liquidior lux apparuit cælo, dubitatio exempta est. vocatumque Cophan, per quem barbarorum animos tentaverat, mittit ad eos, qui moneret, nunc saltem salubrius consilium inirent. sin autem fiducia loci perseverarent, ostendi à tergo iussit, qui ceperant verticem. Cophas admissus suadere cepit Arimazi Petram tradere, gratiam regis inituro, si tantas res molientem

. Nunc internitente] Certissima hæc est lectio ex Mss. Contra illa quam vana: dubitare cogebat varietas cæli, internitente lucis fulgore conditi. Qui primus hunc locum corripit, videbatur sibi, credo, acutule rem proposuisse: internitente lucis fulgore oculos fuisse præstrictos, ut cælum intueri non possent, essetque iis pro condito. Sed ut largiamur ita fuisse, satendum erit, varietatem quam cælo tribuit Curtius, non congruere. At quanto melius Mss. dub. cog. varietas cæli, nunc internitente lucis fulgore, nunc condito. Plane vel unus hic locus (sunt autem plures hac ope restituti) efficiat, ut persolutum mihi credam laboris operæque, quæ in varias Curtii contuli, precium. Ita suaviter depingit nobis rem ipsam, nec auditores modo sed spectatores facit. Sic enim solet esse cæli facies, diluculo, crepusculoque, unde Latinis *dubia lux* appellatur. Seneca Hippol. 1. 1. sic describit diluculum:

— dum lux dubia est

Dum signa pedum rosida tellus

Impressa tenet. — Sic apud Ovid.

Metam. 11, 597. *dubia crepuscula lucis*. Sed & voci crepusculi eadem inest significatio. Freinsb.

Ostendi à tergo] Ut inde merus ei injiceretur, si videret alios superiorem tenere verticem, quod accidit. Simile exemplum in Livio 4, 22. & 32, 12. Thucyd. 4, 7. ubi & Thermopylarum mentio. Sallust. Jug.

Admissus] Verissima lectio unius ex Ms. *admissus*, nimirum in conspectum colloquiumque barbari. sic alibi hoc verbi eodem significatu in Curtio. mox eadem recte legi puto in recentioribus, *Petram traderet*, non *tradere*. consequenter etiam pro *inituro*, legam *initurum*. nam & eam vocem haud commodam hic esse, vidit etiam Sebisius, mutavitque *initurum*, non inepte. Mihi tamen etiam Ms. *favere* comperio. Freinshemius.

tem in unius rupis obsidione hæere non coëgisset. Ille ferocius superbiusque quam antea loquutus, abire Cophan jubet. At is prehensum manu Barbarum rogat, ut secum extra specum prodeat: quo impetrato, juvenes in cacumine ostendit, ejusque superbia haud immerito inludens, pennas ait habere milites Alexandri. Iamque è Macedonum castris signorum concentus & totius exercitus clamor audiebatur. Ea res, sicut pleraque belli vana & inania, barbaros ad deditiorem traxit. quippe occupati metu, paucitatem eorum qui à tergo erant aestimare non poterant. Itaque Cophan (nam trepidantes reliquerat) strenue revocant; & cum eo xxx principes mittunt, qui Petram tradant, & ut incolumibus abire liceat, paciscantur. Ille, quamquam verebatur ne conspecta juvenum paucitate deturbarent eos barbari; tamen & fortuna sua confisus, & Arimæzi superbia insensus, nullam se conditionem deditiorem accipere respondit. Arimazes, desperatis magis quam perditis rebus, cum propinquis nobilissimisque gentis sue descendit in castra: quos omnes verberibus adfectos, sub ipsis radicibus Petræ crucibus jussit adfigi. Multitudo deditiorum incolis novarum urbium cum pecunia capta dono data est: Artabazus

Ille quamquam] Recte vidit Raderus, pronomen ad Alexandrum pertinere, quem jam adierint isti oratores; nam Acidalio, qui ad Cophen referebat, immerito suspecta fuit hæc lectio.

Verberibus adfectos] Id enim solitum ante crucem ostendit Lipsius de Cruce 2, 2. & 3.

Crucibus] Arrianus longe diversa à Curtio tradit; Nihil enim de cruciariis, sed multas ibi multorum uxores & liberos captos, atque inter has etiam Roxanem, quam postea rex duxit in uxorem, Oxyartæ filiam, de qua Strabo lib. 11. Curtius 8, 4. & alii in Syssimithræ Petra, longe alia ab hac, postea capta, prodiderunt. Arrianus omnia

Vv 5

fere

*bazus in Petra regionisque, qua adposita esset ei, in-
tela relictus.*

Q. C V R-

fere in unum contulit, & unum chaos | Acidalius. Postea tamen & vulgata le-
consecrit. *Raderus.* | ctio defendi, eadem ratione qua de-
Esset ei] Melius, quæ apposita est ei. | sensa est supra 7, 5.

Præda

Q. CVRTI RVFI

De Rebus

ALEXANDRI REGIS
MACEDONUM

LIBER VIII.

CAP. I.

Massagetis, Dahis, & Sogdianis subactis,
Scythæ sui regis filiam Alexandro conjugem
offerunt. qui, leone interfecto, & 1 v millibus
Ferarum in venatione dejectis, Clytum solen-
ni convivio adhibiturum, & liberius loquentem,
interficit.

LEXANDER majore fama, quam gloria, in
ditionem redacta Petra; quum propter va-
gum hostem spargenda manus essent, in
tres partes divisit exercitum. Hephæstio-
nem uni; Canon alteri duces dederat: ipse ceteris
præerat. Sed non eadem mens omnibus barbaris fuit.
armis quidam subacti, plures ante certamen impe-
rata fecerunt. quibus eorum qui in defectione per-
severaverant, urbes agrosque jussit adtribui. At
exules Bactriani, cum DCCC equitibus, Massageta-
rum

rum proximos vicos vastaverunt. Ad quos coercendos Attinas regionis ejus praefectus CCC equites, insidiarum qua parabantur ignarus, eduxit. Namque hostis in sylvis, qua erant forte campo junctae, armatum militem condidit; paucis propellentibus pecora, ut improvidum ad insidias praeda perduceret. Itaque in composito agmine, solutisque ordinibus, Attinas praedabundus sequebatur; quem praetergressum sylvam, qui in ea confederant, ex improvise adorti, cum omnibus interemerunt. Celeriter ad Craterum hujus cladis fama perlata est; qui cum omni equitatu super-venit. & Massageta quidem jam refugerant; Daba mille oppressi sunt: quorum clade totius regionis finita defectio. Alexander quoque Sogdianis rursus sub-

Praeda] Hanc vocem male à Modio ejectam restituit Acidalius. Sic apud Liv. 2, 50: Eadibus pecora praedantibus aliquoties, velut casu incidissent, ob- viam acta &c. & apud eundem 28, 33: arte Scipionis Hispani in conspecta pro- cul pecora, velites in Hispanos praeda oc- cupatos incurrere. Sic Ibancus cum Græ- cis insidias eadem ratione collocasset, illis praedam rapientibus inopinatus adve- nit, & Protostratorem cepit. Nicetas lib. 3. de Alexio. Quibus locis omnibus in simili narratione praeda vocabulum comparat. Interdum tamen contra- rium evenit, ut ejusmodi insidiatores suis artibus caperentur. Sic apud Frontin. 3. 10 & 6, 7. Viriatus Segobrigenses, Scordisci Lucillum Hera- clea duarum partium praesidio praepositum (estne leg. suarum: an duar. cohortium?) deceperunt: quos pecora abigere simu- lantes: fugam deinde mentiti in insidias deduxerunt. Freinsh.

Cum omnibus interemerunt.] Aliiter

paulo Arrianus 4. 3. quem et paula ad voco, ut moneam apud eum legi: καὶ ἐν ταῖς Πείραις ἰ Σωσιλῆς, ἐπὶ τῆς βασιλικῆς Περσικῆς τοῖς ἐν Ζαράσποις πύργῳ, &c. ubi primo velim τῆς ἐν Ζαράσπ. Zaria spa enim erant Bactrianæ caput. consentaneum igitur, tam ibi, quam in aliis præcipuis urbibus habuisse Alexandrum suam rem privatam, curatoresque rei domi- nicæ, ut posteriora sæcula vocaverunt. Idque exemplo regis Persarum: cujus in omni imperio passim erant σαρματ βασιλῆες, sive mansiones regia. Herod. 5, 52. nam de regis per provincias sparsis supra ad 5, 8. dictum. Talis igitur ille Pithon fuit: non ergo numeran- dus in his, qui invaletudinis causa ibi reliquerant; quod fecerunt interpretes: sed credendum, præter eos, ibi fuisse Pithonem, &c. qui adjicitur, Aristonem citharædum, qui quacunque de causa ibi tum morari potuit. Idem.

Berol

subactis, Maracanda repetit. Ibi Berdes, quem ad Scythas super Bosphorum colentes miserat, cum legatis gentis occurrit. Phrataphernes quoque, qui Chorasmiis praeerat, Massagetis & Dahis regionum confinio adjunctus, miserat, qui facturum imperata pollicerentur. Scythae petebant, ut regis sui filiam matrimonio sibi jungeret. si dedignaretur adfinitatem; principes Macedonum cum primoribus suae gentis connubio coire pateretur. Ipsum quoque regem venturum ad eum pollicebantur. Vtraque legatione benigne audita, Hephaestionem & Artabazum opperiens, stativa habuit; quibus adjunctis in regionem, quae adpellatur Bazaria, peruenit. Barbarae opulentia in illis locis haud ulla sunt maiora indicia, quam magnis nemoribus saltibusque nobilium

Berdes] Acidalius hic legit, *Prædes*: Popma *Menides* ex 7. 6. Sabellicus in Enneadibus retinet *Berdes*; sed sequentia, *Scythas super Bosphorum colentes*, falsi damnat, eo quod procul à Bosphoro res tum gererentur. Quam tamen rationem Freinshemius putat haud esse magni ponderis, inspecto superiori loco 7. 6.

Phrataphernes] Non recte hic à quibusdam confunditur cum alio cognomine Hyrcaniae Satrapa, qui perpetuo in fide mansit, in quam hic jamprimum venit. *Freinsh.*

Chorasmiis] Cur non amplectar hanc vocem, ex MSS. satis feliciter erutam à Radero? Nam illi, Modiani inquam, & Constantiensis, habebant: qui Choras praeerat *Massagetis & Dahis regionum confinio adjunctus &c.* Quam quidem scripturam etiam in ultimo vocabulo retinui. Sensus: debellatis *Massagetis & Dahis*, finitimus eorum *Phrataphernes* qui *Chorasmiis* prae-

erat. misit legatos. Porro firmatur mentio *Chorasmiorum* hoc loco etiam ex Strabonis lib. xi. in quo tradit, ad eos quoque inter istas turbas confugisse *Spitamenem*, ut ita illi quoque ejus causae illigati, transiturum ad se belli incendium missa legatione anteverterint. *Idem.*

Regis sui filiam] De hac loquitur Plutarchus cap. 181. Hunc autem potius regulum quendam Scytharum fuisse consentaneum est, quam regem: ut omnia in majus efferentes Macedones vocaverunt. Nam certum est, maximas illas *Scythicas gentes, formidatasque cunctis majoribus, Alexandro quoque illi magno, sicut Pompejus, Cornelianque testati sunt, evitatas.* Hill. Misc. 12. 19.

Bazaria] Nusquam extra Curtium hanc regionem apud ullum scriptorem reperio. neque enim est *Bazira* Arriani 1. 5. *Rada.*

Feracum

nobilium ferarum greges clausi. Spatiosas ad hoc eligunt sylvas, crebris perennium aquarum fontibus imixtas. muris nemora cinguntur, turresque habent venantium receptacula. Quatuor continuis atatibus intactum saltum fuisse constabat; quem Alexander cum toto exercitu ingressus agitari undique feras iussit. Inter quas quum leo magnitudinis rara ipsum regem invasurus incurreret; forte Lysimachus, qui postea regnavit, proximus Alexandro, venabulum objicere fera cæperat. Quo rex repulso, & abire

Ferarum greges clausi] Vide Brisson. de regno Persar. lib. 1. Apud Romanos *Vivaria* aprorum, ceterorumque sylvestrium. primus togati generis invenit Fulvius Lippinus, qui in Tarquinienis feras pascere instituit, nec diu imitatorum defuere L. Lucullus & Q. Hortensius. Plinius 8. 52. qui tamen 9. 56. eundem appellat Fulv. Hirpinum.

Alexander] Nam studiosissimus venationis fuit: adeoque dies totos a prandio in ea absumpsit. Plutarch. c. 39. Idque ex more gentis. nam apud Macedonas neminem in cœna accumbere solitum qui aprum extra retia non intermisisset; verum sedentes cœnasse, quoad feram confecerant: idcirco Cassandrum jam natum annos quinque & triginta, sedentem cum patre cœnasse. Quod nondum defuncti eo certamine potuisset, quamvis & validus & peritus venator, ex Hegesandro Athenæus 1. 11. narrat.

Qui postea regnavit] Eadem verba infra 9. 5. de Ptolempio recurringunt. utraque suspecta habet Sebissius, cui non adsentitur Freinshemius: cum & aliis ab auctoribus viris illis hic character apponatur. Arrian. 5. 2. Σιλόκος ἦ ἱμῖν, ὁ βασιλεύς αὐτῶν ὕστερον. Plutarchus Alexandro cap. 69. Θάψ. ἡ Πύθιμας ὁ βασιλεύς αὐτῶν ὕστερον ἰταλῶς.

Venabulum objicere] Eorum qui pro Regibus suis ita objecerunt feris corpora, varii eventus aliquot exempla leguntur. Nam referente Constantino Porphyrog. in libro *ἡθ. ημῶν*, themate primo, Polybius scripsit Capadociam habere nomen hominis Persæ, cui donata fuerit, quod leonem, in venatione in regem irruentem, acinace occupasset. Teribazus duobus leonibus sic occisis Artaxerxem exemit discrimini, eoque summum inter amicos gradum promeruit. Diodor. 15. 10. Contra Basilium Macedo Græcorum Imp., cum in venatione à cervo sublatum, & incisa zona quam cornua comprehenderant, unus ex stipatoribus liberasset, salutis suæ auctorem, ob districtum velut in se gladium, capitali affecit supplicio. Zonaras. Alexander Hermolaum verberari iussit, quod aprum quem rex ferire destinaverat, occupasset, infra 8. 6. hic Lysimachum cum indignatione rejicit: ejusmodi auxilium velut exprobrationem ducens timoris aut infirmitatis. Hujus autem pugnam cum leone, si recte conjicio, intelligit Plinius 34. 8. his verbis: Idem Lysippus fecit *Alexandri venationem, quæ Delphis sacra est*. ut ex Plutarch. c. 73. perspicue colligitur. Quam venationem, ut ibidem traditur, spectavit &

legatus

abire jussu, adiecit, tam à semet uno quam à Lysimacho leonem interfici posse. *Lysimachus enim quondam, quum venaretur in Syria, occiderat eximia magnitudinis feram solus: sed laevo humero usque ad ossa laceratus, ad ultimum periculi pervenerat. Id ipsum exprobrans ei rex, fortius, quam loquutus est, fecit. nam feram non excepit modo; sed etiam uno vulnere occidit. Fabulam, qua objectum leoni à rege Lysimachum temere vulgavit, ab eo casu, quum supra diximus, ortam esse crediderim. Ceterum Macedones, quamquam prospero eventu defunctus erat Alexander; tamen scivere gentis suae more,*

legatus Laco, exclamavitque; *maeste Alexander illa cum leone de regno pugna.* sunt etiam qui hanc causam proferrant, cur in numis leoninam pellem expresserit; sed sunt aliae potiores. *Freinsb.*

A semet uno] Multi nominantur, qui leones occiderint soli. Samson, David, arque nonnulli ex ejus heroibus, item Hercules, neminem latent. Præter hos autem fertur Peredeus quidam Langobardus Constantinopoli in spectaculo populi coram Imperatore leonem mira magnitudinis occidisse. Paul. Warnefrid de gestis Langob. 2. 30. Polydamas Scotus leonem in Olympo monte intermis confecit. *Pausan. lib. 6. & Suidas.* Aleathous Pelopis F. Cirrætonium leonem interemit, ut Megarensum regis filiz nuptiis posiretur. *Pausan. in Attica.* Aetilius Glabrio consul iussu Domitiani in Juvenalibus ludis immensem leonem interfecit. *Xiphil. in Domit.* Idem secidit Constantino Magno, jubente Galerio, ut testatur *Cyprianus.* Paris gloriæ sunt, quod Perdiccas Alexandri comes, in leonæ speluncam ausus ingredi, cum illam non reperiret,

catulos extulit. *Ælian. hist. var. 12. 39.*

Ad ossa laceratus] Unde Plutarch. in Demetrio cap. 31. *Venerunt ad Lysimachum aliqui ab Demetrio legati, quibus ille per otium altas in cruribus & brachiis suis leoninorum ungium cicatrices ostendit. exposuitque suam cum leone pugnam, quam ab Alexandro rege (vides in hoc differre à nostro) cum illo conclusus conservaret.*

Fabulam] Tamen in hac opinione sunt Justinus 15. 3. & Plinius 8. 16. Valer. Maxim. 9. 3. ext. citati à Popma ad h. l. quibus adde Senecam de ira 3. 17. & de clem. 1. 2. & ibi Lipsium. Zamosius in analesis Dacie. pag. 39. & Lazius pag. 447. rem firmant numis Lysimacheis 1. 5. qui adhuc inveniuntur Pausanias lib. 1. ita scribit: *Alexander ira incensus Lysimachum in eandem cum leone cavernam conjici iussit: sed cum ab eo feram animatam intellexisset, admiratione virtutem ejus profectus est.* His ad stipularem credas Almitium Probum in Lysimachi vita, si Patricium Senens. 1. 11. sequaris: mihi quidem vitam Lysimachi Probo scriptam nunquam videre contigit. *Freinsb.*

Aut

more, ne pedes venaretur, aut sine delectis principum amicorumque. Ille IV milibus ferarum dejectis, in eodem saltu, cum toto exercitu copulatus est. Inde Maracandarecessitum est: acceptaque atatis excusatione ab Artabazo, provinciam ejus destinat Clito. Hic erat, qui apud Granicum amnem nudo capite regem dimicantem clypeo suo texit; & Rhosacis manum capiti regis imminentem gladio amputavit: vetus Philippi miles, multisque bellicis operibus clarus. Hellenice, qua Alexandrum educaverat, soror ejus, haud secus quam mater à rege diligebatur. Ob has causas validissimam imperii partem fidei ejus, tutelaeque commisit. Iamque iter parare in posterum iussus,

Aut sine] Restitui locum interposita particula dividente. nam Pal. 1. habebat; *haud sine*. duplex ergo fuit Macedonum scitum: ne pedes venaretur, neve sine delectis amicorum. ex vulgata lectione male interpolata nasceretur sensus, prohibitum venari peditem sine amicis, equitem venari licuisse. Freinsh.

Hic erat] Nomini Cliti subjungit hoc γένεσθαι, ut dignosceretur ab aliis Clitis ejus coetaneis. Fuit enim Clitus Bardylei filius, qui inter initia Alexand. desciscit à Macedonibus, apud Arrian. 1. 2. Fuit & alius cognomine candidus, ἐλαφὴς καλὸν ῥόνον, homo supra modum arrogans & elatus, apud Athenæum 12, 9. Ad quem fortasse pertinet quod Plutarch. de fort. Alex. 2, 12. scribit, paucis Græcorum navibus depressis Neptunum adire voluisse. nam ad Curtianum sane non pertinet. qui nec Alexandro superfuit; nec ante vel sub eo tam immanis arrogantiae fiduciam aut occasionem habere potuit. Ad illius autem differentiam noster ille Dropidis filius videtur dictus niger

ὁ μέλας, apud Diodor. 17, 20. unde sic apud Plutarch. in vita Alexand. cap. 16. olim notavi legendum, quo loco nunc exstat ὁ μέλας. Idem.

Nudo capite] Nempe galea priori ictu jam perfracta. Vide Plut. cap. 24. Cujus, ut & Arriani Diodorique dissonantias qui cognoscere vult, ab ipsis petere poterit.

Hellenice] Cliti sororem Lanicen vocat Elianus de var. hist. 12, 26. quomodo & Arrian. 4, 11. Athenæus vero 4, 1. Lacnicen, ubi refert, Proteam, ex Proteo filio illo Lacnicen oriundum, quæ Regis Alexandri fuit nutrix, fuisse valde bibacem. Poppa. Freinshemius ita sentit, Hellenicen fuisse vocatam fortassis à victoria aliqua, quam quidam priorum Macedoniz regum de Græcis reportaverit. idque nomen postea seu more gentis (quod hodie nobis Græcisque etiam est usitatissimum) seu quo alio casu, capite minutum fuisse. Celebratur & ejusdem etym. historicus Hellenicus, quem Stephanus de uribus, alique citant.

*sus, solenni & tempestivo adhibetur convivio. In quo rex quum multo incalisset mero, immodicus aestimator sui, celebrare, qua gesserat, cepit; gravis etiam eorum auribus, qui sentiebant, vera memorari. Silentium tamen habuere seniores, donec Philippix orsus obterere, nobilem apud Cheroneam victoriam sui operis fuisse jactavit, ademptamque sibi malignitate & invidia patris tantę rei gloriam. Illum quidem, seditione inter Macedones milites, & Gręcos mercenarios orta, debilitatum vulnere, quod in ea consternatione acceperat, jacuisse, non alias quam simulatione mortis tutiorem; se corpus ejus protexisse clypeo suo, ruentesque in illum sua manu occisos. Quę patrem nunquam æquo animo esse confessum, invitum filio debentem salutem suam. Itaque post expeditionem, quam sine eo secisset ipse in Illyrios, victorem scripsisse se patri, *fusos fugatosque hostes. nec adfuisse unquam Philippum.* Laude dignos esse, non qui Samothracum initia viserent, quum Asiam uri vastarique oporteret; sed eos, qui magnitudine rerum fidem antecessissent. *Hac & his**

In Illyrios] Non potest sentire Curtius de bellis post Philippi mortem ab Alexandro contra Illyrios gestis: multo minus de ejus protectione in Illyricum, quo tempore cum patre simultatem exercuit. Nec sane alia ejus repertiuntur ibi gentium bella. Nisi forte capiendum hoc de expeditione in nescio quos Medaros, quibus hærente ad Byzantium Philippo bellum clademque intulit: quanquam id videatur accidisse ante Charonense prælium,

Curtius autem victos Illyrios dicere post illud. Plutarch. Alexand. cap. 14. vide. *Freinsb.*

Samothracum initia] Fama est, in Samothrace initiatum cum Olympiade Philippum, quum esset ipse tum adolescens, illam item puellam parentibus orbam amasse &c. De eo tempore, opinor, Alexander hic loquitur. Pater enim ipse ea ætate hæc egerit, qua hic res maximas jam gesserat. *Idem.*

& his similia lati audiere juvenes: ingrata senioribus erant, maxime propter Philippum, sub quo diutius vixerant. Tum Clitus, ne ipse quidem satis sobrius, ad eos qui infra ipsum cubabant, conversus, Euripidis retulit carmen, ita ut sonus magis, quam sermo exaudiri posset à rege. Quo significabatur, male instituisse Græcos, quod trophæis regum duntaxat nomina inscriberentur. alieno enim sanguine

Euripidis carmen] Ex Euripide versu 693. Sunt verba Pelei. Ceterum hoc Cliti iudicium refutat Gruterus diffus. in Tacit. cap. 1. §. 6. & cap. 32. omnia ex principis fortuna pendere demonstrans. qua de re & supra dictum ad 3, 2. Locum eum Euripidis allussit (iudicio Victorii Var. Lect. 28, 22.) Cicero pro M. Marcello cap. 2. *bellicæ laudes solent quidam extenuare verbis, easque detrudere ducibus, communicare cum multis, ne propriæ sint imperatorum.* Certius autem Julianus in Cæsaribus, in examine Alexandri: *Non enim sicut in adificationibus, quæ publicis impensis fiunt, accidit, quibus aliorum opera & sumptu ad exitum perductis, opus alterius, qui ei præst. nomine inscribitur, licet in ejus consecratione minimum laboris impenderit, ita isti aliena egregia facta sibi adscripserunt.* Aperte autem illo ejusdem scripti festivissimo loco, ubi Alexander ait se Mallorum urbem diruisse; Minime vero tu beate, inquit Silenus, quippe jacebas quemadmodum Hector ille Homericus, sensim deficiens & animam agens; alii vero pugnabant & vincebant. Nempe nobis ducibus hoc fiebat, inquit Alexander. Qui fieri poterat, inquit Silenus, ut te sequerentur, cum parum abesset quin mortuus esses? Deinde ex Euripide hæc cecinit:

Male quam possum est in more apud Græcos,

Cum exercitus trophæa de hostibus po-

Adhæc Diorysius: Desine, inquit, à patereule, ista loqui, ne te eodem iste, quo Clitum, malo afficiat. Jacobus Nicolaus Loënsis miscel. epiph. 5, 17. fugilat Curtium, quod hunc locum Eurip. male expresserit: sed ille, iudicio Popmz, non animadvertit *Intercipi* hic significare totum capi, ut exponit Donatus in illo Terentii Eunucho act. 1. Sc. 1.

— quod nos capere oportet, hæc interpret. Id. vid. pag. 221. & 222.

Regum nomina] Regum vocabulo etiam ceteros imperatores intellige. falsum enim, regum tantum non etiam aliorum prætorum nomina trophæis inscribi. Unicum ex plurimis exemplis adducam, alias etiam observato dignum. Polybius 2, 2. &c. narrat, cum Ætoli Mydionios obsidione premerent, jamque dies instaret qua novum prætorem creari oporteret, cum qui hæctenus res administrasset petivisse, *ut capta urbe & præda administratio & armorum (trophæi) inscriptio sibi tribueretur:* alios, maxime qui eum honorem peterent, contra nisos, æquum censuisse, ut ejus illud decus foret, quo imperante occupari urbem contingeret: tandem placuisse Ætoliis, *ut futurum Prætor jus præda administranda, & arma inscribendi, cum priore communicaret.* Interim insperato subsidio liberatæ Mydionii, cum Ætolos cum clade rejecissent, trophæumque de iis statuere vellent, cognito eorum consilio, itidem decre-

sanguine partam gloriam intercipi. Itaque rex, quum suspicaretur, malignius habitum esse sermonem, percontari proximos cepit, quid ex Clito audissent. Et illis ad silentium obstinatis, Clitus paulatim majore voce Philippi acta bellaque in Græcia gesta commemorat, omnia presentibus praeferens. Hinc inter juniores senesque orta contentione, Rex, velut patienter audiret, quis Clitus obtinebat laudes ejus, ingentem iram conceperat. Ceterum quum animo videretur imperaturus, si finem procaciter orto sermoni Clitus imponeret; nihil eo remittente, magis exasperabatur. Iamque Clitus etiam Parmenionem defendere audebat, & Philippi de Atheniensibus victoriam Thebarum praeferbat excidio; non vi-
no modo, sed etiam animi prava contentione prove-
ctus. Ad ultimum, Si moriendum, inquit, est pro te, Clitus est primus: at quum victoriæ arbitrium agis, præcipuum ferunt præmium, qui procacissime patris tui memoriæ inludunt. Sogdianam regionem mihi adtribuis, toties rebellem, & non modo indomitam, sed quæ ne subigi quidem pos-
sit.

decreverunt, ut & presentis Ætolorum prætoris nomen exprimerent, & successoris ejus. Freinsb.

Nihil eo remittente] Sic olim legit Acidalius; quo nec viso idem conjecimus: & Raderus expressit. Ceterum assentior Plutarcho cap. 71. de discrim. adulat. & amici: non tam ebrietatem fecisse, quod ita graviter commotus Cliti objurgatione fueris Alexander, quam quod multis coram testibus eam usurpavit: si tamen addas quod Curtius hic notat, obstinacitatem ejus perveracitatem, & continuationem odiosissimæ cantionculæ. Idem.

Thebarum excidio] Quod memorant Plutarchus in Alexandro cap. 20. & Demosthene cap. 32. Arrianus 1, 3. Polybius 4, 23. Justinus 11, 4. Diodorus 17, 9. &c.

Quum vict. arbitrio] Recepit Freinshemius lectionem Acidalii, quam ex membranis eruit, quæ sic habebant: At cum victoria arbitrium magis præcipuum fuerunt. unde Modius fecit: At victoria majus præmium ferunt. quem deinde secuti sunt editores.

Mihi adtribuis] Ut mos principum, invidiosus sibi periculis objectandi. Vide Grut. disc. in Tacit cap. 35.

fit. mittor ad feras bestias præcipitua ingenia fortitas. Sed quæ ad me pertinent, transeo. Philippi milites spernis, oblitus, nisi hic Atharias senex juniores pugnam detrectantes revocasset, adhuc nos circa Halicarnassum hæsueros fuisse. Quo modo ergo Asiam etiam cum istis junioribus subjecisti? Verum est, ut opinor, quod avunculum tuum in Italia

Atharias] Diodorus 17. 29. in genere veteranis hoc tribuit. De nomine Athariz dictum supra ad 5, 2. est & Attarras supra 6, 8. quem pro eodem hoc homine habeo. *Freinsb.*

Avunculum tuum] Alexandrum Epiri regem intelligit, cui cognomen tum Molosso [hoc est Epitox] fuit. Is bellum pop. Romano facturus cum in Italiam transiret, dixit, se quidem ad Romanos, quasi in *indignum*, Macedonem ire ad Persas, quasi in *indignum*, ut tradit A. Gellius 17. 22. *Popma.* Dictum id Alexandri etiam alludit prior Curtio Livius 9. 19. *Na* ille sape. etiamsi prima prospere evenissent, Persas & Indos, & imbellem Asiam quasisset, & cum feminis sibi bellum misisset dixisset: quod Epiri regem Alexandrum mortifero vulnere ictum dixisse ferunt, sortem bellorum in Asia gestorum ab hoc ipso juvene cum sua conferentem. Jam dudum enim Græcis innotuerat homines Asiaticos molles & ignavos esse. Ergo apud Lucian. in dialogo 12. mortuor. Hannibal v. item dialog. 14. Philippus pater obiciant Alexandro facilem ex imbelli genere victoriam. quorum hic etiam Clearchi exemplum suggerit, quo duce decem millia Græcorum ingentes barbarorum copias propulsaverint. quam rem Xenophon secundo & seqq. libris *anabæ.* narrat. Sed & jam ante ad Thermopylas Xerxis agmina palam fecerunt, se quidem multos homines esse, at paucos viros. Herod. 7. 210. quod dictum paucis mu-

tas ipsi Xerxi tribuit Front. strateg. 4. 2. Feminarum *quæ* vocabulo imbelles & timidos narrant. quod eas natura his ingenis corporibusque fecerit. Silius 14. 30. de Siculis Romano militi occurrentibus:

Feminarum credas maribus concurre vulgum.

Inde legitur Sesostris Egypti rex, domitis longe lateque gentibus, tropæa in quibusque sinibus erexisse, membris maribus insignia, ubi fortiter repugnatum esset; alia femineis. Herod. 2. 102. Inde contumeliæ causa virorum nomina frequenter detorta repertiuntur in muliebrem terminationem: in qua re consutisse Messalini scomma in C. Cæsarem, ut nimirum *Cajam Cæsarem*, pro *Cæso* vocaverit. huc *vana*, nī fallor, conjectura deprehendi ad Tacitum 6, 5. Quem locum quasi data opera luculentissime exponit par Luitprandi acumen, in eunuchum exercitui Græco præpositum, in ejus legatione ab Othonibus ad Nicephorum: *Cui exercitui, ut puto, ad contumeliam vestram, hominem quandam, sed quandam eo dixi, quia mas esse desit, mulier fieri non potuit, præposuit.* ubi vides idem latere in his verbis ita conjunctis *homo quandam*; quod in illis Messalini *Caja Cæsar*; illaque Taciti, quasi *incerta virilitati*, paulo pluribus hic explicari. Sic apud Josephum antiquit. 14. 28. Sosius regem Judæorum pro *Antigono* vocat *Antigonam*: apud Simocattam 3, 8. *Varanus Hormisdæ dux,*

Italia dixisse constat, ipsum in viros incidisse, te in feminas. Nichil ex omnibus inconsulte ac temere regem magis moverat, quam Parmenionis cum honore mentio inlata. Dolorem tamen rex pressit, contentus iussisse ut convivio excederet. Nec quidquam aliud adjecit, quam forsitan cum, si diutius loquutus foret, exprobraturum sibi fuisse, vitam à semet ipso datam; hoc enim superbe sæpe jactasse. Atque illum constantem adhuc surgere, qui proximi ei cubuerant, injectis manibus jurgantes monentesque conabantur abducere. Clitus quum abstraheretur, ad pristinam violentiam ira quoque adjecta, suo pectore tergum illius esse defensum; nunc postquam tanti meriti præteriiit tempus, etiam memoriam invisam esse proclamat. Attali quoque cædem objicibat; & ad ultimum Iovis, quem patrem sibi Alexander adsereret, oraculum eludens, veriora se regi, quam patrem ejus, respondisse dicebat. Iam tantum ira conceperat rex, quantum vix sobrius

dux; à quo missis femineis vestibus pavoris insimulatus fuerat, regi suo pariter referens, cum in epistolæ superscriptione *Chostæ non filium, sed filiam infamæ irrisione nominat*. Ejusdem farinae est ingeniosum illud apud Ciceronem de Orat. 2, 68: Cum Q. Opimius consularis, qui adolefcentulus male audisset, festivo homini Egilio, qui videretur mollior, nec esset, dixisset; Quid tu, Egilia mea? quando ad me venis cum sua colu & lana? Non pol, inquit, audeo. nam me ad famosas venit mater accedere. *Freinsh.*

Rex pressit] Inclementer abjecerunt voculam rex, quam adiungi verbo sequenti æquius erat, ut *repressit* scriberetur.

Acidalius.

Defensum] Monet hic locus, ut in hac història corrigam insignem illum Orofii 3, 18. Clitus cum in convivio fiducia amicitie regis, adversus regem, sua opera patri Philippo præponentem, memoriam patris tueretur, ab offenso frustra rege venabulo transfossus, commune convivium moriens cruentavit. Vides in nonnullis diversum abire à Curtio; tum omnia in Alexandri invidiam intendere. Sed ista mitto: illud autem, *ab offenso frustra rege*, ineptum est. fuit *ab defensione*. quod mutavit qui historiam defensi ad Grænicum ab Clito regis hic tangi non animadvertēbat. *Freinsh.*

X x 3

Spatium

sobrius ferre potuisset. Enimvero,mero sensibus victis, ex lectore repente prosiluit. Adtoniti amici, ne positus quidem, sed abjectis poculis, consurgunt, in eventum rei, quam tanto impetu acturus esset, intenti. Alexander rapta lancea ex manibus armigeri, Clitum adhuc eadem lingua intemperantia furentem percutere conatus, à Ptolemao & Perdicca inhibetur. medium complexi, & obluētari perseverantem, morabantur: Lysimachus, & Leonnatus etiam lanceam abstulerant. Ille militum fidem implorans, comprehendi se à proximis amicorum, quod Dario nuper accidisset, exclamat; signumque tuba dari, ut ad regiam armati coirent, jubet. Tum vero Ptolemaeus & Perdiccas genibus advoluti orant, ne in tam præcipiti ira perseveret, spatiumque potius animo det. omnia postero die justius exsequuturum. Sed clausæ erant aures, obstrepente ira. Itaque, impotens animi, percurrit in regia vestibulum, & vigili excubanti hasta ablata constitit in aditu, quo necesse erat iis, qui simul cœnaverant, egredi. Abierant ceteri, Clitus ultimus sine lumine exhibat. Quem rex, quisnam esset, interrogat. Eminabat etiam in voce, sceleris, quod parabat, atrocitas. & ille, jam non suæ, sed regis iræ memor, Clitum esse, & de convivio exire, respondit. Hæc dicentis latus hasta transfixit; morientisque

Spatium animo det] Juvenal. Sat. 6, 222.

Nulla unquam de morte hominis cunctatio longa est.

Hasta transfixit] Orosius 3, 18. *ve-*
nabulo transessum facit. quidam apud

Arrian. 4, 2. *hasta*, alii *sarissa*: Seneca de ira 3, 22. *lanca*. Plutarchus cap. 92. *αχμήν* vocat.

Ad Philippum] Pal. 1. una voce auctorior; *ad Phil. pergem*: forte fuit *ad Philippum regem*, quippe quem præ-

que sanguine adpersus, Inunc, inquit, ad Philippum, & Pramenionem, & Attalum.

CAP. II.

Sera Alexandri pœnitentia. quam sequuntur bellicæ expeditiones adversus Bactrianos transfugas & Sysmithren : Philippi item strenuissimi juvenis, & Erigyji clarissimi ducis, obitus.

Male humanis ingeniis natura consuluit ; quod plerumque non futura, sed transacta perpendimus. Quippe rex, postquam ira mente decesserat, etiam ebrietate discussa, magnitudinem facinoris sera æstimatione perspexit. Videbat nunc, immodica libertate abusum, sed aliqui egregium bello virum, & nisi erubesceret fateri, servatorem sui, occisum. Detestabile carnificis ministrum

fers Alexandro regi. Illis i nunc &c. respicit Curtius Virgilium 2. 547.

— referes ergo hæc, & nuntio ibi Pelidæ genitori : illi mea tristia facta, Degeneremque Neoptolemum narrare memento.

Affinia sunt Marcelli accusatoria ista in Thraseam apud Tacit 16. 28. Non illi consulta hæc, non ma. istratus, aut Romanam urbem videri. Abrumperet vitam ab ea civitate, cujus caritatem olim, nunc & aspectum exuisset. Ercinsh.

Transacta perpendimus] Gnome insignis. quam eandem, à Menandro expressam ad Tacitum, Taciti Salus notavit, dignam cum ipsa Taciti iterum hic notari, ut & Curtii cum iis, & hæc cum Curtii contendantur, lucem à se invicem lucraturæ universæ. Menander, ut Stobæus citat:

Ὁδὸς ἐξ ὅλης ἐξ ἀμετρίων, ἀνίσταται

Ἀμετρίων τὸ μέγιστον, ὅταν

Peccando molem nemo peccati videt; Commissa demum mente sera respicit.

Tac. 14, 10. A Casare perfecto demum scelere magnitudo ejus intellecta est &c. Quid autem ni Lipsii etiā ipsius adscribam ? non hercule venuste minus elatam, & quam sprevisse sane nefas, religio autem mihi vel præterivisse. Ille ibidem : Currimus ad scelus præcipites, quod sedente impetu, veris mox pretiis æstimamus. Acidalius.

rium occupaverat rex : verborum licentiam , qua vino poterat imputari, nefanda cade ultus. Manabat toto vestibulo cruor paulo ante conviva : vigiles adtoniti & stupentibus similes procul stabant , liberiorēque pœnitentiam solitudo exciebat. Ergo hastam ex corpore jacentis evulsam retorsit in semet : jamque admovent pectori ; quum advolant vigiles, & repugnanti manibus extorquent, adlevatumque in tabernaculū deferunt. Ille humi prostraverat corpus , gemitu ejulatuque miserabili tota personante regia. Laniare deinde os unguibus, & circumstantes rogare , ne se tanto dedecori superstitem esse paterentur. In has preces tota nox exacta est. Scrutantemque num ira deorum ad tantum nefas actus esset, subit, anniversarium sacrificium Libero patri non esse redditum statuto tempore. itaque inter vinum & epulas cæde commissā, iram dei fuisse manifestam. Ceterum magis eo movebatur, quod

Rex] Hoc emphatice dictum accipe: rex quum esset, carnificis operam exercebat. Freinsh.

Pœnitentiam] Quo nomine laudat Alexandrum Arrianus 4, 2. quod statim maleficii pœnitentia ductus fuerit. & 7, 5. id soli ipsi inter veteres reges tanquam eximium ac genuinum quiddam adscribit. Plerique enim, tametsi alicujus delicti conficii sibi sint, tuentes id ut recte factū, obterege culpam suam putant: inique statuentes &c.

Ergo hastam] Scripsit Janus Gruterus ad illum Taciti locum 15, 36. Facinorum recordatione nunquam timore vacuus, nobile caput, cui fecit hanc inscriptionem: *Conscientia eis pro pena, qui supra penam, quem ego locum indigeto tantum, quia totus huc sa-*

cit, licet cum ipsum Curtii locum à Grutero præteritum miror, cum vel maxime ad institutum faceret, & interim alia ex eodem producat.

Anniversarium sacrificium] Arrianus 4, 2. Diem quandam apud Macedones Baccho sacrum esse ferunt, atque Alexandrum quædam eo die Baccho sacrificare solitum, tum temporis neglecto Baccho Dioscuris sacrum fecisse. Aliam rationem assignat Plutarch. cap. 21. admissum per temulentiam in Clitum facinus, illamque contra Indos Macedonum ignaviam, quasi rudem relinquentium expeditionem suam & gloriam, ad iram & invidiam retulit Liberi patris: nempe quod patriam ejus, Thebas, evertisset.

Dm

quod omnium amicorum animos videbat adtonitos : neminem cum ipso sociare sermonem postea ausurum. vivendum esse in solitudine velut fera bestia, terrenti alias, alias timenti. Prima deinde luce tabernaculo corpus, sicut adhuc cruentum erat, iussit inferri. Quo posito ante ipsum, lachrimis obortis, Hanc, inquit, nutrici meæ gratiam retuli : cujus duo filii apud Miletum pro mea gloria occubere mortem : hic frater unicum orbitatis solatium à me inter epulas occisus est. Quo nunc se conferet misera? Omnibus ejus unus supersum, quem solum æquis oculis videre non poterit. Et ego servatorum meorum latro, revertar in patriam, ut ne dextram quidem nutrici, sine memoria calamitatis ejus, offerre possim? Et cum finis lachrimis querelisque non fieret; jussu amicorum corpus ablatum est. rex triduum jacuit inclusus, quem ut armigeri corporisque custodes ad moriendum obstinatum esse cognoverunt; universi in tabernaculum inrumpunt, diuque precibus ipsorum reluctatum agre vicerunt, ut cibum caperet. quoque minus cadis puderet, jure interfectum Clitum, Macedo-

nes

Duo filii] Mileti oppugnationem Arrianus 1, 6. Plutarch. cap. 27. & Diodorus 17, 22. exponunt, sed nullus filiorum Hellenices ullam mentionem fecit, contenti caput rerum, singularibus, quod plerumque sit, neglectis, attigisse. *Raderus*. Meminit tamen ejus rei, eodem fere quo Curtius modo, Arrian. 4, 2. nisi quod locum, ubi occubuerint, non signat.

Servatorum] Unum Clitum intelligens, pro recepta loquendi consuetudine plurali utitur. Sicut plane apud

Arrian. 4, 2. *Φοβία* τῶν φίλων amicorum interfectorem se appellat, cum præter Clitum neminem ex amicis interemisset. Ita Livius 9, 18. *Freinsb.*

Jure interfectum] Præcipuo instigatore Anaxarcho, ut testatur Arrianus 4, 2. cujus verba bona fide referentem Popmam non opus erat reprehendi. Dixit enim Anaxarchus, *fingi justitiam Iovi aspidere, quia quicquid à Iove decernitur, id juste factum esse censeretur, oportere igitur, quæ à magno rege fierent, iussa existimari.* nimirum quia regis

X 2 5

potestas

nes decernunt; sepultura quoque prohibitori, ni rex humari jussisset. Igitur decem diebus maxime ad confirmandum pudorem apud Maracanda consumptis; cum parte exercitus Hephæstionem in regionem Bactrianam misit, commeatus in hyemem paraturum. Quam Clito autem destinaverat provinciam, Amyntæ dedit: Ipse Xenippa pervenit. Scythia confinis est regio, habitaturque pluribus ac frequentibus vicis, quia ubertas terræ non indigenas modo detinet, sed etiam advenas invitat. Bactrianorum exulum, qui ab Alexandro defecerant, receptaculum fuerat. Sed postquam Regem adventare compertum est, pulsi ab incolis, 11 millia fere & ducenti congregantur. Omnes equites erant, etiam in pace latroci-

nii

potestas atque etiam nomen inprimis tribuebatur Jovi, Anaxarchus alios quoque magnos reges eodem jure censerī æquum putabat, quod vel ex Plutarchi Themist. c. 48. colligas. nec ulla est suspicio, eum restringi hæc voluisse ad eum tantummodo regem, qui Jovis filius esset. Nec sane pro hac interpretatione unum verbum in Diogenis Anaxarcho. Eodemque modo refertur id apud Plutarch. cap. 5. ad princip. indoctum: *Anaxarchus Alexandrum consolans ob Cliti cadem animi se argentem, aiebat. Ius & Fas Jovi asserere, ut quicquid rex (nimirum quilibet absoluta potestate præditus) agat id fas, iustumque putetur.* & in Alexand. cap. 93. πᾶν τὸ πρᾶχθῆν ὑπὸ τοῦ βασιλέως, quicquid agatur à dominante, iustum esse. Quam insanam consolationem, omnibusque istis locis merito explosam. postea Athenienses convertisse videntur in adulationem Demetrii Poliorcetzæ. Sciverunt enim, videri pop. Atheniensis, quicquid iussisset rex Demetrius, id & apud deos fas,

& jus apud homines esse. Plutarch. Demetrio cap. 29. Ceterum Curtius infr. 8. à Callisthene revocatum ad vitam Alexandrum scribit, nulla Anaxarchi mentione. quod quomodo concilies, discas ex Plutarcho Alex. cap. 93. nimirum & Anaxandrum quo dictum est modo eum erexisse, & Callisthenem placida & modesta oratione. Idem.

Sepultura prohibitori] Quasi damnatum & jure occisum, quæ summa apud Græcos ignominia, caruisse sepultura. nam αὐτοκτενεῖ, tyranni. proditores, & hoc infame & execratum genus hominum, sepultura prohibebantur, quod ex variis scriptoribus testatur Alexander Neapolitanus.

Xenippa] Nec ista Xenippa usquam extra Curtium reperienda. ab nullo geographo, scriptore, historico consignata vel expressa. Fides tota penes Curtium est, qui haud dubie ex Græcis auctoribus. qui hodie desiderantur, hæc Xenippa accepta in suo volumine posuit. Raderus.

Narra

rebus adfuerit. tum ferocia ingenia non bellum modo; sed etiam venia desperatio efferaverat. Itaque ex improvise adorti Amyntam prætorem Alexandri, diu anceps prælium fecerant. Ad ultimum DCC suorum amissis, quorum CCC hostis cepit; dedere terga victoribus: haud sane inulti, quippe LXXX Macedonum interfecerunt, præterque eos CCC & L saucii facti sunt. Veniam tamen etiam post alteram defectionem impetraverunt. His in fidem acceptis, in regionem, quam Naura adpellant, rex cum toto exercitu venit. Satrapes erat Sysmithres, duobus ex sua matre filiis genitis: quippe apud eos parentibus stupro coire cum liberis fas est. 11 millibus armatis

Naura] Apud Arrianum 4, 3. est Nantaca, statim post Spitamenis caedem. Apud alios quidem nihil prorsus de hoc nomine. Glareanus. At ego apud Arrianum in Erythræi maris periplo leg. hanc vocem: Deinde Naura & Tyndis prima seu maxima Limyrica provincia emporia. Tyndis autem est Ptolemæo civitas & fluvius intra Gangem in India, sicut & Naura regio Arriano videtur intra Gangem, ut magnopere dubitem, utrum hic non sit potius cum Glareano Nantaca legendum, de quo loco etiam Arrianus infra, non certe multum à Baëtris & Maracanda remoto. Favet etiam huic scripturæ codex Constantinensis Ms. qui Nanta habet pro Nantaca; ultima credo syllaba amissa vel omissa. [Proxime accederet Aldus, qui Nantaiam habet] Strabo lib. 11. Sysmithris Petram in Baëtriana constituit. Baëtriana autem cis Indum, nec intra nec extra Gangem est. Limyrica autem est India Austrum versus, ut ex periplo Arriani intelligi potest. Servo tamen Naura. quam scripturam & Alexand. Neapolitanus 1, 24. & Tiraquellus a-

gnovit, quamvis apud Alexandrum vitiose sit scriptum Mantros, pro Nantros, quorum regio juxta Baëtrianos est. Arrianus 4, 1. hanc Petram in Paratacis intra Baëtrianam collocat. Itaque Nantacas aliam provinciam apud Siculum 17. & Arrianum reperio. Arrianus autem 1, 1. hanc Petram ejusque dominum communi nomine Chorienem appellat. Hunc Chorienem Strabo lib. 11. cum Curtio Sysmithrem vocat. Raderus.

Coire cum liberis] Infandum scelus, & per quod jure gentium incestus committitur. I. fin. de R. N. sed videtur ibi Paulus, quid appelleret jus gentium. Ecce enim, quod nos merito quidem abhorremus, probabatur Arabibus, Persis, Assyriis, Parthis, Mediis, Aegyptiis, Phrygiis, Galatis, Ethiopibus, Indis, Scythis, Hibernis, Naura regionis incolis. Nomadibus. ut ex variis auctoribus ostendit Tiraquellus leg. Conub. 7, 30, 32, 33. & Alexandri dies Genial. 1, 24. Quibus accedunt haud pauci ex incolis terrarum recens repertarum Eo respicit Ovidianum illud Metamorph. 10, 331.

gentis

armatis popularibus, fauces regionis, qua in arctissimum cogitur, valido munimento sepeserant. Præterfluebat torrens amnis; tergo Petra claudebat: hanc manu perviam incola fecerant. Sed aditus specus accipit lucem; interiora nisi inlato lumine obscura sunt. perpetuus cuniculus iter præbet in campos, ignotum nisi indigenis. At Alexander, quamquam angustias, naturali situ munitas ac validas, manu barbari tuebantur, tamen arietibus admotis munimenta, quæ manu adjuncta erant, concussit, fundisque & sagittis propugnantium plerosque dejecit: quos ubi dispersos fugavit, ruinas munimentorum supergressus, ad Petram admovit exercitum. Ceterum interveniebat
fluvius

— gentes tamen esse feruntur.

In quibus & nato genitrix, & nata parenti

Lungitum. — Orosius 1. 4. à Semiramide hunc morem introductum ait. Theodoretus contra Græcos Orat. 5. de legib. ait. Persas ex Zaradæ cujusdam initituro matribus misceri. Quem Theodorus Mopsuestias apud Photium Cod. 81. appellat *Zaradem*: Agathias lib. 2. de bello Goth. *Saradem*. quo nomine etiam Zoroastrem vocari affirmat. Apud Persas autem incestam eam consuetudinem aliquando viguisse, præter citatos à Tiraquello, certum est ex Minutii Octavio, Chrysostomo de Virgin cap. 9. Juliano Imp. apud Cyrillum lib. 4. Gregor. Nysseno in epist. contra satum, Eliano hist. anim. 3. 38. & Tatiano contra Græcos fol. 283. Philone de special. legib. *Machlyes* & *Aufes*. Eodem more pollutos fuisse facile est colligere ex Herod. 4. 18. item *Garamantas*, ex Plinio 5, 8. Lactantio 3, 21. Aristot. Polit. 2. pr. Platone de Rep. 5. & Solino cap. 43. *Chaldæos* ex Cæsario apud Glycam &

Cedrenum in rebus Alexandri. Apud Lærtium, Pyrrho; hac consuetudine & aliis similibus demonstratur, idem aliis bonum, aliis malum putari. Quomodo & Probus Æmilius præmio: non eadem omnibus esse honesta atque turpia, sed omnia majorum institutis judicari. Eodemque sensu Artabanus in Plutarch. Themist. cap. 46. Summus gentiliū philosophus Ethicor. 1. 3: *Τὰ καλὰ καὶ τὰ δίκαια τοῦ πᾶντος ἐκ τῶ ἀπορροῦ, ὡς δὲ καὶ ὁμοῦ μὲν εἶναι, φύσιν μὲν*. Quorsum hæc? ut nempe constet, certos indubitatosque bonorum & malorum fines consequi non esse naturæ, sed gratiæ. Freinsh.

Tergo Petra claudebat] Fauces regionis à fronte præterfluens torrens, à tergo Petra objecta, muniebat. hæc vera lectio, quam frustra impugnant alii.

Ac validas] Consensum librorum secutus ita restitui: fecerant alii. *munitas valida manu barb. tuebantur*. non male, nisi quod Curtio suum abstulerunt sensum qui æque bonus. *angustias munitas, ac validas, barbari manu tuebantur*. manu dixit, id est vi & armis.

Oxarten

fluvius, cœuntibus aquis ex superiore fastigio in vallem, magnique operis videbatur, tam vastam voraginem explere. Cædi tamen arbores, & saxa congeri iussit. ingensque barbaros pavor rudes ad talia opera concusserat, excitatam molem subito cernentes. Itaque rex ad deditionem metu posse compelli ratus, Oxarten misit, nationis ejusdem, sed ditionis suæ, qui suaderet duci, ut traderet Petram. Interim, ad augendam formidinem, & turres admovebantur; & excussa tormentis tela emicabant. Itaque verticem Petra omni alio presidio damnato petiverunt. At Oxartes trepidum diffidentemque rebus suis Syfmithrem capit hortari, ut fidem, quam vim, Macedonum mallet experiri; neu moraretur festinationem victoris exercitus, in Indiam tendentis: cui quisquis semet offerret, in suum caput alienam cladem esse versurum. Et ipse quidem Syfmithres deditionem adnuebat: ceterum mater, eademque conjux, morituram se ante denuncians, quam in ullius veniret potestatem, barbari animum ad honestiora quam tutiora converterat: pudebatque, libertatis majus esse apud feminas, quam apud viros, pretium. Itaque demisso internuncio pacis, obsidionem ferre decreverat. Sed quum hostis vires suas pen-

Oxarten] Hæc nomen multis modis scribitur: nec enim puti diversa esse omnia ista, sed unum, Oxartes, Oxathres, Oxyartes, ut apud hunc aut illum auctorem, solenni in barbaris nominibus dubitatione, varie regerias. Interim unum illud nomen pluribus fuisse commune, non nego.

Ad augendam formid.] Sæpius usur-

patum, ut suadentes vim etiam ostentent: *missis precibus minisque*, ut apud Livium 4, 25. quod epist. 7. Plato vocat *διδότος μεμυρμένως ἀνάγκης*. Fecit idem Alexander supra 7, 1. unde magis clareat, recte me emendasse in Tacito 15, 27. *Simul ne consilio terrorem adjiceret, Mergistanas Armenios qui primum à nobis defecerant, pellic sedibus &c.*

15 pe-

que pensaret; rursus muliebris consilii, quod praecep-
 magis quam necessarium esse credebat, pœnitere eum
 cepit. Revocatoque strenue Oxarte, futurum se in
 regis potestate respondit; unum precatus, ne vo-
 luntatem & consilium matris suæ proderet, quo
 facilius venia illi quoque impetraretur. *Pramis-*
sum igitur Oxartem cum matre liberisque & totius
cognationis grege sequebatur, ne expectato quidem
fidei pignore quod Oxartes promiserat. Rex, equite
pramisso, qui reverti eos juberet, opperiri que præ-
sentiam ipsius, supervenit; & victimis Minervæ
ac Victoriæ casis imperium Sysimithri restituit; spe
majoris etiam provinciæ facta, si cum fide amici-
tiam ipsius coluisset. Duos illi juvenes patre tra-
dente secum militaturos sequi jussit. relicta dein-
de phalange ad subigendos qui defecerant, cum equi-
te processit. Arduum & impeditum saxis iter primo
utcumque tolerabant. mox equorum non ungulis mo-
do adritis; sed corporibus etiam fatigatis, sequi ple-
rique non poterant: & rarius subinde agmen fiebat,
pudorem, ut fere fit, immodico labore vincente. Rex
tamen subinde equos mutans, sine intermissione fu-
gientes in sequebatur. Nobiles juvenes, comitari eum
soliti, defecerant, præter Philippum. Lysimachi erat
frater, tum primum adultus, & quod facile adpare-
ret indolis rara. Is pedes, incredibile dictu, per Dista-
dia

Is peder] Justinus 1. 5. 3. de Lysima-
 cho: In India insectanti regi quosdam
 palantes hostes, cum à satellitum tur-
 ba equi sui celeritate desertus esset,
 solus ei per immensas harenarum mo-
 les comes cursus fuit. Quod idem an-

tea Philippus frater ejus cum facere
 voluisset, inter manus regis expirave-
 rat. *Simile* Suetonius de Galba cap. 6.
 campestrum decursionem scuto mo-
 deratus, etiam ad effedum Imperato-
 ris per viginti passuum millia cucurrit.

Capito-

dia vectum regem comitatus est: saepe equum suum offerente Lysimacho, nec tamen ut digrederetur à rege, effici potuit, quum lorica indutus armagestaret. Idem quum perventum esset in saltum, in quo se barbari abdiderant, nobilem edidit pugnam; regemque cominus cum hoste dimicantem protexit. Sed postquam barbari in fugam effusi deseruere sylvas, animus, qui in ardore pugna corpus sustentaverat, liquit; subitoque ex omnibus membris profuso sudore, arboris proxima stipiti se adplicuit. Deinde ne illo quidem adminiculo sustinente, manibus regis exceptus est; inter quas conlapsus extinguitur. Mæstum regem alius haud levis dolor excepit. Erigyus inter claros duces fuerat; quem exitum esse, paulo antequam reverteretur in castra, cognovit. Vtriusque funus omni adparatu atque honore celebratum est.

CAP.

Capitolinus de Maximino cap. 3. Ad pedes Imperatoris equitantis accersit. Tum volens Severus explorare quantum in currando esset, equum admisit multis circuitionibus, & cum Imperator laborasset, neque ille accurrendo per multa spatia desisset, ait ei, quid vis, Threcisce? numquid delectat luctari post cursum? Tum ille, Quantum libet, (inquit) Imperator. De aliorum mirandis curribus vide epistolam 59. Lipsii ad Italos & Hispanos. Nescio autem an de hac historia capiendus A-

lianus hist. var. 10. 4 Alexander tertium quadringentis stadiis continuo itinere confectis, antequam quietem caperet exercitus, cum hostibus conflexit, & eos vicit. tertium reddi illud reus, quod est in textu, cum vocula ter, ubicunque poneretur, ambiguum faceret sensum. Freinsh.

Quingenta.] Ex variis numeris hic visus est maxime consentaneus: essent milliaria nostratia sedecim fere, minus triente. Idem.

Nun-

CAP. III.

Spitamenis uxorem, interfecti mariti caput afferentem, Alexander castris excedere iubet: provincias quasdam à præfectorum suorum injuriis vindicat.

DA has deinde statuerat petere; ibi namque Spitamenem esse cognoverat. Sed hanc quoque expeditionem, ut pleraq; alia, fortuna indulgendo ei numquam fatigata, pro absente transegit. Spitamenes uxoris immodico amore flagrabat; quam, agre fugam, & nova subinde exilia tolerantem, in omne discrimen comitem trahebat. Illa malis fatigata, idem idem muliebres adhibere blanditias; ut tandem fugam sisteret, victorisque Alexandri clementiam expertus, placaret quem effugere non posset. Tres adulti erant liberi ex eo geniti; quos quum pectori patris admovisset, ut saltem eorum misereri vellet, orabat; & quo efficaciores essent preces, haud procul erat Alexander. Ille, se prodi, non moneri, ratus, & forma profecto fiducia cupere eam quamprimum dedi Alexandro; acinacem strinxit, percussurus uxorem, nisi prohibitus esset

Nunquam fatigata] Quod alias scripsit Lucanus 2, 727.

lassata triumphis

Descivit fortuna. —

Livius 9, 17. Ut alios reges claros ducesque omittam; magna exempla casuum humanorum: Cyrum, quem maxime Græci laudibus celebrant, quid nisi longa vita, sicut Magnus modo Pompejum, vertenti præ-

buit fortunæ? Quod aspexisse videatur Seneca ad Marciam 26, 4. Regesne tibi nomen felicitissimos futuros, si maturius illos mors instantibus subtraxisset malis? An Romanos duces, quorum nihil magnitudini deerit, si aliquid ætati detraxeris? Si c intellige Tacitum 15, 6.

Comitem trahebat] Quomodo Rhadamistus apud Tacitum 12, 51.

Eis

esset fratrum ejus occurſu. Ceterum abire conſpectu jubet; addito metu mortis, ſi ſe oculis ejus obtuliſſet: & ad deſiderium levandum noctes inter pellices agere cepit. Sed penitus harena amor faſtidio præſentium accenſus eſt. itaque ruruſus uni ei dedituſ, orare non deſtitit, ut tali conſilio abſtineret, patereturque ſortem quamcunque eiſ fortuna feciſſet. ſibi mortem deditiōe eſſe levioſem. At illa purgare ſe, quod quæ utilia eſſe cenſebat, muliebriter forſitan, ſed fida tamen mente ſuaſiſſet, de cetero futuram in viri poteſtate. Spitamenos ſimulato captuſ obſequio, de die convivium adparari jubet, vinoque & epuliſ gravis ſemiſomnuſ in cubiculum fertur. Quem ut alto & gravi ſomno ſopituſ eſſe ſenſit uxor, gladiuſ, quem veſte occultaverat, ſtringit, caputque ejus abſciſſuſ, cruore reſparſa, ſervo ſuo conſcio facinoriſ tradit. Eodem comitante, ſicut erat cruenta veſte, in Macedonum caſtra pervenit, nunciarique Alexandro jubet, eſſe, quæ ex ipſa deberet cognoscere. Ille protinuſ barbaram juſſit admitti. quam ut adſperſam cruore conſpexit, ratus ad deplorandam contumeliā veniſſe, dicere quæ vellet, jubet. At illa ſervuſ, quem ſtare in veſtibuſo juſſerat, introduci deſideravit. qui quia caput

Eiſ fortuna] Vulgo hic. neutrum Curtiuſ voluit præiſſiſ: ſi tamen hoc ſaltem voluit. neque omnibuſ omiſſiſ ſic potiuſ ſcripſit: *quamcunque fortuna feciſſet ſibi. Mortem ded. eſſe levioſem.* Neque tamen vel hoc affirmaro. *Acidaliuſ.* De pronominis rejectione adſentitur Freinſhemiuſ: de diſtinctione mutata non item.

Gladiuſ ſtringit] Judithæ ſimilimuſ facinuſ, ſimilimoque modo porratuſ, niſi quod illa ſanctiſſima herois, hoſtem numiniſ & patriæ, hæc amantiſſimuſ ſui marituſ, illa pie, hæc impie interfecerit. *Raderuſ.* Sic etiam Helideſ quinquaginta. una excepta Hypermneſtra, viroſ ſuoſ occidiſſe leguntur. Ovid. *Epiſt. Heroid. i 4.*

Y y

Erm.

caput Spitamenis veste tectum habebat; suspectus scrutantibus, quid occuleret, ostendit. Confunderat oris ex sanguis notas pallor, nec, quis esset, nosci satis poterat. Ergo rex certior factus humanum caput adferre eum, tabernaculo excessit; percontatusque quid rei sit, illo proficiente cognoscit. Varia hinc cogitationes invicem animum diversa agitantem commoverant. meritum ingens in semet esse credebat, quod trans fuga & proditor, tantis rebus, si vixisset, injecturus moram, interfectus esset: contra facinus ingens aversebatur, quum optime meritum de ipsa, communiū parentem liberorum, per insidias interemisset. Vicit tamen gratiam meriti, sceleris atrocitas, denunciarique jussit, ut excederet castris, ne licentiæ barbaræ exemplar in Græcorum mores, & mitia ingenia, transferret. *Daha, Spitamenis ca-*
de com-

[*Exempla transire*] Non paucas gentes ex commercio aliarum nationum corruptas legas. In literis sacris habes Israelitas apud Aegyptios, Babylonios, Tyrios & alios vicinos idololatram aliasque pessimas artes doctos. Diu Græci Romanique sancte frugaliterque vivere, postea paulatim mores defluxere, paupertasque probro haberi capit, luxurizque peregrinæ invitum malum, ad effeminandos animos ab exercito Asiatico in urbem primum investit, mores infecit: sicut aurum Persicum fugato Mardonio Atheniensium animos labefastavit, & dira tæbe infecit. Inde illecebræ libidinum, & rerum secundarum luxus in omnem licentiam grassati. Plura Alex. ab Alexandro. Plinium 33. 11. & 34. 7. licet consulas, & Liv. 39. 6. Val. Max. Sallustium in exordio belli Catilinarii. [florum 3. 12.] Herodot. 1. 155. narrat quomodo fortissima gens Lydorum,

Perfarum consuetudine [imo potius fraude & artibus] penitus fuerit effeminata. Inde factum, ut multæ gentes, quæ cum exteris nationibus nihil habuere commercii, mores incorruptos tuerentur. Documentum ex Cæsare accipe qui de bel. Gall. 2. 1. de Belgis hæc prodidit. Horum omnium fortissimi sunt Belgæ. propterea quod à cultu atque humanitate Provinciarum longissime absunt, minimeque ad eos mercatores sæpe commeant, atque ea quæ ad effeminandos animos pertinent important. *Idem 2. 1. de Nervii do-*
ces: nullum aditum esse ad eos mercatoribus, nihil pati vini reliquarumque rerum ad luxuriam pertinentium inferri, quod his rebus relanguescere animos, eorumque remitti virtutem existimarent. Ab isdem fere virtutibus celebrat Usipetes Germanos 4. 2. *Raderus*. De Laconum *ἐπιλαρία* seu peregrinorum expulsionem notum.

Daha.

dè comperta, Dataphernem, defectionis ejus participem, vinctum Alexandro, seque, dedunt. Ille maxima presentium curarum parte liberatus, convertit animum ad vindicandas injurias eorum, quibus à prætoribus suis avare ac superbe imperabatur. Ergo Phratapherni Hyrcaniam & Mardos cum Tapuris tradidit, mandavitque, ut Phradatem, cui succedebat, ad se in custodiam mitteret. Arsani Drancarum præfecto substitutus est Stasanor. Arsaces in Mediam missus, ut Oxydates inde discederet. Babylonia mortuo Mazæo Deditameni subjecta est.

CAP.

[Dataphernem] Sic etiam appellatur supra 7, 5. & Arrian. 3, 6. At hoc loco quidam MS. Phrataphernem legit: quod incertum me fecit, an non supra quoque 8, 1. pasci commissio expulsi Dataphernes cesserit Phratapherni. Tamen cum diligentius rem inspicerem, diversos fuisse reperi. hunc de quo hio agitur, Spitamenis individuum socium, qui cum eo Bessum tradidit: illum autem Chorasmiorem principem, quem Arrian. 4, 3. Phratamētia vocat. Phrataphernem: quod nomen proxime accedit ad Pharasmanem, ex Tacito notum. At Chorasmius superiori Curtii loco recte nos in textum admisisse ex citato Arriani capite liquet: itemque ex Oroño 3, 18. *Freinb.*

[Arsani Drancarum] De homine hoc singulariter monendum, tum de populo. Arsames iste sive Arsanes, non est cujus supra 3, 4. mentio. nam ille in prælio ad Issum cecidit. Quam rem frustra occultat mendum in Arriano 2, 2. ubi *Agdānus* legitur pro *Agōānus*. quod cuilibet, qui eum locum cum ejusdem auctoris 1, 5. contulerit, clarebit. Puto autem hic intelligi Artabazi filium Arsānem, de quo Arrian. 3, 5. Certe Artabazo *Bactrianorum regem* reliquosque vicinos Satrapas A-

lexander commiserat: Arrian. 4, 3. In iis ergo & Drangas fuere, quos capularis ille senex interim filio commiserit, dum aliter ea de re constitueret Alexander. Nam de *Cassia*, quam hic præferunt editiones, aliena res est: multas ob rationes: ex quibus, quod certum est nulli barbaro illas provincias Græciæ proximas unquam ab Alexandro commissas fuisse: deinde in finibus Indiz agentem quis putet sollicitum fuisse de Arum Satrapiā? cum præsertim tam longe abiturus dudum, ut verisimile est, isti rei prospexisset: haberetque ibi ex præfariis amicis, quibus ista & aliquanto majora permitteret. Nec sane alia hic provinciā nominatur tam longe à locis, ubi Alexander agebat, distita, sed Hyrcania. Mardā &c. Carēs igitur istos, omnibus fere libris volentibus, indicantibusque non obscure quid vellent dicere, expulsi. Varias Lectiones vide. Est & aliud quattivis pretii argumentum, quod eam Satrapiam Stasanori ait creditam. At Drangarum hunc fuisse prætorem vel ex Justin. 13, 4. patet: si ei jungas nostrum infra 10, 10. ut eo loco explanatius ostendemus, immo ex Arriano 4, 3. liquido. *Stasanorem in Drangas præsidem mittit.* Idem.

Y y 2

Gaba.

Frigeris nimia vi pene opprimitur exercitus Gabazam aditurus. Alexandri constantia, & erga gregarium militem humanitas, ejusdemque cum Roxane matrimonium.

His compositis tertio mense ex hibernis movit exercitum, regionem, qua Gabaza appellatur, aditurus. Primus dies quietum iter praeiuit: proximus ei nondum quidem procellosus & tristis, obscurior tamen pristino, non sine minis crescentis mali praeteriit. tertio ab omni parte caeli emicare fulgura, & nunc internitente luce, nunc condita, non oculis modo meantis exercitus, sed etiam animos terrere coeperunt. Erat prope continuus caeli fragor, & passim cadentium fulminum species visibatur. adtonitisque auribus stupens agmen, nec progredi, nec consistere audebat. Tum repente imber grandinem incutiens torrentis modo effunditur. ac primo quidem armis suis lecti exceperant, sed jam nec retinere arma lubrica & rigentes manus poterant; nec ipsi destinare, in quam regionem obverterent corpora, quum undique tempestatis violentia major, quam vitabatur, occurreret.

Ergo

Gabaza] Gabazam reperiit Sabellic. nostra excerpta fere Cazaba: Ald. Babas. quod proxime accedit ad Gabas Arriani 4. 3. quas superiori capite pro Dabis repositum ibat Vir Doctus, me quidem non adsentiente. Nec magis probro quod alii hanc Gabazam habent pro Nauacis Arriani & Diodori. Non sine minis] Probat hanc Modii

lectionem Acidalius: & Freinsheimianis etiam lectionum excerptis iuvatur. Quamquam alii omissa voce minis, addant aliam damno, quam perperam alii junxerunt alteri. quidam tamen repetita vocula sine non male fecerunt: non sine minis crescentis mali. sine damno praeteriit. quod tamen vereor ut sit ex libris.

Memoria

Ergo ordinibus solutis, per totum saltum errandum agmen ferebatur; multique prius metu, quam labore defatigati, prostraverant humicorpora, quamquam imbrem vis frigoris concreto gelu adstrinxerat. Alii se stipitibus arborum admoverant. id plurimis & adminiculum & suffugium erat. Nec falebant ipsos, morti locum eligere, cum immobiles vitalis calor liqueret: sed grata erat pigritia corporum fatigatis; nec recusabant exstingui quiescendo. quippe non vehemens modo, sed etiam pertinax vis mali insistebat; lucemque naturale solatium, prater tempestatem haud disparem nocti, sylvarum quoque, umbra suppresserat. Rex unus tanti mali patiens circumire milites, contrahere dispersos, adlevare prostratos, ostendere procul evolutum ex tuguriis fumum, hortarique ut proxima quæque suffugia occuparent. Nec ulla res magis saluti fuit, quam quod multiplicato labore sufficientem malis, quibus ipsi cessarent, regem deserere erubescabant. Ceterum efficacior in adversis necessitas, quam ratio, frigoris remedium invenit. dolabris enim sylvas sternere adgressi, passim acervos struesque accenderunt. Continenti incendio ardere crederes saltum, & vix inter flammis agminibus relictum locum. Hic calor stupentia membra commovit, paulatimque spiritus, quem continuerat rigor, meare libere cepit. Excepere alios tecta barbarorum, quæ in ultimo saltu abdita necessitas investigaverat: alios castra, quæ in humido quidem, sed jam cæli mitescente se vitia, locaverunt. Mille milisum, atque lixarum, calorumque, pestis

illa consumpsit. Memoria proditum est, quosdam adplicatos arborum truncis, & non solum viventibus, sed & inter se conloquentibus similes esse conspectos, durante adhuc habitu, in quo mors quemque deprehenderat. Forte Macedo gregarius miles, seque & arma sustentans, tandem in castra pervenerat. Quo viso rex, quamquam ipse tunc maxime admoto igne refovebat artus, ex sella sua exsiliit, torpentemque militem, & vix compotem mentis, demptis armis in sua sede jussit confidere. Ille diu, nec ubi requiesceret, nec à quo esset exceptus, agnovit. tandem recepto calore vitali, ut regiam sedem regemque vidit, territus surgit. quem intuens Alexander, Et quid intelligis, miles, inquit, quanto meliore sorte, quam Persæ, sub rege vivatis? Illis enim in sella regis consedissee capitale foret; tibi saluti fuit. Postero die convocatis amicis copiarum-
que

Memoria proditum] Nihil horum vel Arrianus, vel Plutarchus prodidit. Diodorus in 17. libri Indice; indicat rem verbo. quam haud dubie suo loco explicavit, sed locus ille vetustate abolitus nobis lacunam duntaxat exhibet. *Raderus*. Idem in nostris terris accidisse Constantiæ anno 1420. atque se vidisse scribit Poggius lib. 1. de Miser. human. hominem temperie frigoris mortuum equo insidentem in publicum hospitium delatum conspeximus, ita stantem ut vivus videretur. Obriguebant membra singula, adeo ut corpus equo in hospitium devehereetur. In Moschovia, Tartaria &c. nihil id novi. De Armenia frigore Tacit. 13

Gregarius miles] Hoc egregium Alexandri factum inter Clementiæ exempla refert Valerius Max. 5. 1. 11. ext. & Frontinus 46, 3. Haud omnino dñ-

simile est illud Cæsaris apud Sueton. 72. qui C. Oppio comitanti se per sylvestre iter, correptoque subita valetudine, è diversorio quod unum erat, cesserit, ac ipse humi ac sub divo cubuerit.

In sella regis] Vide Brissonium de regno Persarum lib. 1. de Romanis Imp. Spartianus in Severo cap. 1. Scdit & in sella imperatoria temere à ministro posita, ignarus quod non liceret. *Et Marcellinus Chron. ad ann. Chr. 462.* Jacobus natione Achajus religione Paganus, medicinz artis peritia, tam ingenio quam literatura, claruit. Hic ob medendum Leonem Aug. febre defatigatum, sacrum Palatii cubiculum intravit, statimque regia in sella juxta torum imperialem posita, sine ullo Augusti nutu consedit &c.

que ducibus, pronunciari iussit, ipsum omnia, quæ amissa essent, redditurum. & promisso fides existit. nam Sysmithres multa jumenta, & camelorum duo millia adduxit, pecoraque & armenta: qua distributa pariter militem & damno & fame liberaverunt. Rex, gratiam sibi relatam à Sysmithre prefatus, sex dierum cocta cibaria ferre milites iussit, Sacas petens. Totam hanc regionem depopulatus, xxx millia pecorum ex praeda Sysmithri dono dat. Inde pervenit in regionem, cui Cohortanus satra-

pes

Sacas] Cur hic vastatas aīrab Alexandro Sacarum terras, cum supra 7. 9. se ipsi per legatos dediderint, misso ad ipsos Excipino? Desecisse illos cum Sogdianis non dubito. Raderum. In hac expeditione urbem quoque iis in locis condidisse consentaneum est, de quibus Isidorus in *Strabonis* Parthicis: Inde Sacarum, & prope Alexandria urbs, & prope Alexandropolis urbs, Salmasium in Solin, pag. 794. consule.

Cohortanus] Ego jam diu mecum disputo, & Momeri verbis — *κατὰ φρενὸς μεμνηγίζω*, (Studiose in pectore verso) quid ita Roxanem Cohortani Satrapæ filiam Q. Curtius faciat, quam alii consensu Oxatris vel Oxyartidis. Verba ejus sunt hæc. *Inde pervenit in regionem cui Cohortanus Satrapa &c.* Vides ex contextu & serie, palam appellari Roxanem. Atqui Arrianus cautus & veri diligens historicus ita scribit 4. 3. *Erat Oxyartidis filia virgo jam viro maritali, Roxane dicta.* Atque adeo Alexander apud Curtium 10. 3. *Oxatris Persæ filiam mecum in matrimonio junxi.* Iterumque Curtius indicat 9. 8. *Oxatres prætor Bactrianorum non absolutus modo, sed etiam jure amoris, amplioris imperii donatus est finibus.* Ubi Curtius sane quam eleganter *jus amoris* dicit, quia

non ex merito promotus, sed ab hoc in filiam affectu. Quid igitur? illum pro Cohortano substitucimus? [ut Aldus fecit] temerarium sit & falsum. Nam quæ hic narrantur non congruunt Oxyarti, qui jam diu in fide regis. Puto hiatum aliquem & defectum esse, & post illa de Cohortano, narrationem fuisse de Oxatris comitate & convivio, cujus causa siue occasio deest. Ponamus igitur *ἐκ τῆς ψυχῆς* notam inrer hæc verba: *tradit* * *barbara opulencia.* Nam ut aliter nunc suppetias feram, non est copia. *Rubens Elector.* 1. 29. *Frainshemio Cohortanus ille natus videtur ex aliorum Choræne.* Ceterum Roxanem Oxyartidis filiam iterum appellat Arrianus 7. 1. *Strabo lib. 11.* In Bactriana, inquit, sumptuose admodum hospitio exceptum Alexandrum, cum Roxane Oxyartidis filia nuptias peregisset. *Diodorus* 18. 3. *vocat Oxyartem Bactrianorum regem, cujus nato Roxanen duxerat Alexander.* *Strabo lib. 11.* Petra Sismithræ in Bactriana, in qua Oxyartes filiam habuit Roxanem. *Arriani priorem locum refert & Suidas in* * *Ἀλέξανδρῳ.* Eamque sententiam sequi videtur *Plutarch.* de fort. Alex. 1. 17. quem qui erroris arguit, errat: fuit enim Roxane, secundum nonnullos auctores, ipsumque

Curtium

Y y 4.

pes nobilis praeerat, qui se regis potestati fideique permisit. Ille imperio ei reddito, haud amplius, quam ut duo ex tribus filiis secum militarent, exegit. Satrapes etiam eum, qui penes ipsum relinquebatur, tradit. Barbara opulentia convivium, quo regem accipiebat, instruxerat. id quum multa comitate celebraret, introduci xxx nobiles virgines iussit. Inter quas erat filia ipsius Roxane nomine, eximia corporis specie, & decore habitus in barbaris raro. Qua quamquam inter electas processerat, omnium tamen oculos convertit in se; maxime regis, MINVS jam cupiditatibus suis imperantis inter obsequia fortuna, contra quam non satis caut a mortalitas est. Itaque ille, qui uxorem Darii, qui duas filias virgines, quibus forma praefer Roxanem comparari nulla poterat, haud alio animo, quam parentis adspexerat, tunc in amorem virgunculæ, si regia stirpi comparetur ignobilis, ita effusus est, ut diceret, ad stabiliendum regnum pertinere, Persas & Macedones connubio jungi: hoc uno modo & pudorem victis; & superbiam victoribus detrahi posse. Achillem quoque,

Currium mox, inter captivas: nam saltasse & cecinisse in convivio, ne Curtius quidem tacuit.

Oculos convertit in se.] Verus est Verus Terent. Eunuchus 2. 3. facies pulchra — ubi ubi est, din celari non potest. Heliodorus lib. 2. sive cap. 6. Pulchritudo neque sub terram occultata latuerit. Seq. de conversis oculis, Aristænetus Epist. 2. 2. simul vidi, simul mesorma faucibus tua. nam ex quo vidi, venter oculos alio non fuit. & 2. 21. Tu solum visa cunctorum oculis rapis. ἀγλάῃς τὰ πάλαι ὀφθαλμοῖς. Heliodorus 1. 1. Oculis vero ipsius dolor deprimebat, vultus

autem virginis ad sese trahere. Plutarch. in vita cap. 36. ὁ δὲ Σίρις ἀδρυδὼν ὀφθαλμοῖς αὐτῆς Περσίδος. Quam magni oculorum dolores sunt Persidis!

Præter Roxanem.] An hæc Inducenda? Sane Darii uxorem omnes ætatis suæ feminas supergressam, alii prædicant. Arrianus quidem 4. 3. ei Roxanen haud dubie postponit. Ipse tamen Curtius supra 3. 12. quam nulla ætatis suæ pulchritudine corporis vicit. quod quidem adhuc comparisonem æqualis formæ patitur: & hunc Curtii locum defendit. Freinsh.

Superbiam victoribus.] Si scilicet connubiis

quoque, à quo genus ipse deduceret, cum captiva coisset. Ne inferri nefas arbitrarentur, ita matrimonii jure velle jungi. *Insuperato gaudio latus pater sermonem ejus excepit : & rex medio cupiditatis ardore jussit adferri patrio more panem. hoc*

erat

nubiis & consanguinitate mixti, quos antea pro victis spreverant, inciperent amare ut affines & necessarios. Quod quidem ad stabiliendum regnum pertinere, vere dixit : testaturque Plutarchus cap. 83. magnopere eo facto devinxisse sibi barbarorum animos. in re impari, par dictum Megadori apud Plaut. Aulularia 3, 5.

Nam meo quidem animo, si idem faciant ceteri,

Opulentiores pauperiorum filias

Ut indotatas ducant uxores domum :

Et multo fiat civitas concordior ;

Et invilia nos minorentur, quam nimirum. Idem.

Ne inferri] Male sollicitatus ab Aeidalio locus, paulo melius defenditur. Ille voluerat : *ne in se fore nefas arbitrarentur : & tamen matrimonii jure velle jungi.* haud simplici peccato. Melius enim utique ; *ne inferri*, dum tamen ad Roxanem non trahas, quasi ei illatum fuisset nefas, si ea concubina usus fuisset Alexander. nam certe ne id quidem parum sibi honorificum duxissent ejus propinqui. Sed ad ipsum & Macedonas respicit : ne arbitrentur in mores & jura ipsorum inferri nefas, eosque contaminari, si captivam duceret ; cum idem & Achilles fecisset. In reliquis autem vulgata lectio *ita matrimonii jure velle jungi*, bene propugnatur. *ita* enim est, eodem modo. Nam & Achilles Briseide captiva non pro concubina & pellice abusus est, sed quemadmodum illi Patroclus deductor promiserat, in legitimam uxorem duxerat : quod ex Homero & epitome rerum Troicarum observat Raderus.

Patrio more panem] Calius Lect. Ant.

29, 15. in re uxoria gentium ritus varios adnotat. Plures Alex. di. genial. 2, 5.

Similem fere morem apud suos observari scribit Aurelianus ad Tacit. 11,

272. *sub velo stantibus duobus conjugatis panem & vinum à sacerdote benedictum edendum & bibendum dari.* Alium

Dalecampius ad Plinium 18, 3. Festo & Boëtio matrimonia contrahebantur

farreo libo adhibito, Plinio prelaro. Itaque farreum hic libum plures ejus-

modi exponunt. Servatur mos ille præferendi libum ante prodeuntes

sponsas etiamnum apud rutilicos Lugdunenses. Alium Stuckius Tigurinus

Convivial. Antiquit. 1, 30. cujus verba:

Panis, postquam sponsus atque sponsa cum suo comitatu è templo post nuptiarum consecrationem ad sponsi-

zades pervenerunt, ex ædibus affertur in frusta dissectus, ex quo sponsus pri-

mo frustum accipit, ac degustat, deinde illum sponsæ porrigit, quæ & ipsa

postquam similiter partem accipit, & degustavit, reliquum panem post tergum rejicit, qui à pueris ac reliquis

nuptialis pompæ spectatoribus certatim arripitur. Quo loco & alia subjicit

de pane, amicitie atque benevolentie signo. Quam quidem interpretationem

Curtianæ, quanquam haud ineptæ, tamen anteposuerim. Nullus enim dubito,

significare voluisse veteres rerum communionem, quæ deberet inter

conjuges observari, mutuamque fidem ; ut monerentur, communicanda

sibi, partiendaque invicem omnia commoda, etiam ad usque bucellam.

panis. Inde quoque Solonis legem explicem, qua sanxerat, ut sponsa cum spon-

so conclusa, malum cydonium cum eo comederet

Y y 5

erat apud Macedones sanctissimum coëuntium pignus; quem divisum gladio, uterque libabat. Credo, eos, qui gentis mores condiderunt, parco & parabili victu ostendere voluisse jungentibus opes, quantulo contenti esse deberent. Hoc modo rex Asia & Europa introductam inter convivales ludos matrimonio sibi adjunxit, è captiva geniturus, qui victoribus imperaret. Pudebat amicos, super vinum & epulas socerum ex deditis esse electum: sed post Clivi cadem libertate sublata, vultu, qui maxime servit, adsentiebantur.

C A P. V.

Cogitationibus in bellum Indicum versis, adulatorum fraude, nimia superbia clatus Alexander, Jovis filius vult salutare: quod Callisthencs gravi oratione improbat.

ETERVM Indiam, & inde Oceanum petiturus, ne quid à tergo, quod destinata impedire posset, moveretur; ex omnibus provinciis xxx millia juniorum legi jussit, &

mederet. Plutarch. Solone c. 32. Romulus quoque in communionem panis & aquae matrimonii fadus inisse traditur: quod fide Alexandri Neapol. refero. Sane Confectionis nomen eo videatur pertinere. Eandem causam habuisse reos Galatarum morem, quibus solemne erat, ut ex uno poculo sponfus sponfaeque biberent: notissimo circa eam rem Synorigis exitio. de quo & Plutarch. in Amatorio cap. 43. Perficim autem conjugii sancienti ritum attigit Ar-

rianus 7. 1. Freinsh.

Vultu assentieb.] Sic apud Tacit. 4. 12. Senatus populusque habitum ac voces dolentum imitatione magis quam labens inducitur. Multa huc pertinentia Gruterus discursu 28. in Tacitum: quibus probat, maxime laudari, qui minime merentur. Quod autem dicit vultum maxime servire, testem habet Cicero-nem epist. fam. 1. 9. Fronte atque vultu simulatio facillime sustinetur.

Olyfides

sit, & ad se armata perducitur: obsides simul habiturus, & milites. Craterum autem ad persequendos Haustanem & Catenem, qui ab ipso defecerant, misit: quorum Haustanes captus est, Catenes in praelio occisus. Polypercon quoque regionem, qua Bubacene adpellatur, in ditionem redegit. Itaque omnibus compositis cogitationes in bellum Indicum vertit. Dives regio habebatur non auro modo, sed gemmis quoque margaritisque, ad luxum magis quam ad magnificentiam exculta. Clypei militares auro & ebore fulgere dicebantur: itaque necubi vinceretur, cum ceteris praestaret; scutis argenteas laminas, equis

Obsides simul] Callidissimum consilium. quo & postea usus Hannibal apud Livium 21, 21 in Hispania, conquestoribus in civitates missis, quatuor millia conscripta delecta invenit: is, praesidium eosdem & obsides, duci Carthaginem jubet. Sic enim interpretatur illa Polybii 3, 33: *οἱ μὲν αὖτ' ἔχοντας ἤδη βαρδύνας ἀπὸ τοῦ τόξου.*

Craterum] Idem tradit Arrianus 4. 4. Craterum adversus Catanem & Haustanem, qui soli ex Paritacenis defecerant. verti debuit: qui soli ex defectoribus in Paritacene (nam & Παριτακηνῶν scribend. pro παρσιτ.) supererant. Ceteri enim qui simul defecerant, jam erant domiti, ut ex antecedentibus apud Arrianum constat. Freinsh.

Bubacene] Hanc regionem nemo praeter Curtium laudat. Cogitandum annon dicere voluerit Paritacene? Si Arrianum introspicias, videbitur.

In bellum Indicum] Quod jam dudum agitabat animo, supra 8, 2 Et apud Arrian. 4, 3. respondet Pharamani, ducem se comitemque Ponticæ expeditionis fore pollicito: *sibi res Indicas in animo esse.* Freinsh.

Clypei] Vett. libri *Praei vel praiei:*

an fuit, *periti militare?* ut ipsi homines, auro & ebore fulgere dicerentur, non tantum clypei illorum, nam & alibi quam in clypeis tantum, sic ornatos, fuisse consentaneum est. Sic de exercitu Persico supra 3, 10. *fulget auro purpuraque.* Idem.

Argenteas laminas] Hæc verba non advertit Raderus, cum Justinum 12, 7. erroris arceffit, quod Argyraspidas dæmum fecerit Alexander, cum in Indiam moveret. quid enim aliud hic expressissimis verbis Curtius? Ergo hic potius arguendus erat, quod sibi ipsi contraria scriberet, Argyraspidum supra 4, 13. in prælio Arbelitico facta mentione: *deceptus, ut coniecere licet, à Diodoro 17, 57. nam Arrianus 3, 21. ὁ πλοῦτος αὐτῶν ἀργύρεος, scutatorum agmen, non ut Diod. ἀργυροπιδῶν appellat.* Posset tamen dici Diodorum id habuisse ex antiquo scriptore, temporibus illis corvo, qui cum istud prælium describeret aliquanto post quam acciderat, nomen illi agmini indiderit, quod tunc habebat, utpote notissimum, not illud quod pugnae tempore habuisset, jam defunctum & oblivioni traditum. Ejusmodi *αργυροπιδῶν* exempla multa pas-

equis frenos aureos addidit; loricas quoque alias auro, alias argento adornavit. CXX millia armatorum erant, quae regem ad id bellum sequebantur. Iamque omnibus prae paratis, quod olim prava mente conceperat, tunc esse maturum, quoniam modo coelestes honores usurparet, cepit agitare. Jovis filium non dicit tantum se, sed etiam credi volebat, tamquam perinde animis imperare posset, ac linguis. Itaque more Persarum Macedonas venerabundos ipsum salutare

passim observantur. De argenteis armis supra dictum ad 3. 10. *Idem.*

Cxx. millia] Intellige cum triginta millibus istis, quorum à pr. capitis huius mentio, aliisque barbaris, impedimentorum potius loco, quam militum habitis à Livio 9. 19. Nam si robur exercitus computes, verum reperies quod quidam in Panegyrico Constantino dicto asseruit, nunquam ultra 40000. militum millia duxisse. cui & dicto loco Livius, & Justinus 11. 6. adfuerunt. ubi Bongarsii notam vide.

Maturum] Quod multos in exercitu haberet Persas, qui ex avita consuetudine adorare eum incipientes, facilius permoturi essent Macedonas, ut exemplum sequerentur, quos alias ad id persuaderi, nullo, vel paucis praecuntibus, arduum videbatur. Post hanc vocem Acidalius inserit *ratum*, exigente sensu: putem tamen potius absorptam fuisse à consimili sono superiori linea: omnibus prae paratis, ratum quod olim &c.

Etiā credi] Cum tamen ipse non crederet, nec expresse auderet jubere, ut crederetur. vide infra 8. 8. & Grueteri discurs. in Tacit. 29. *Quis enim imponat mihi (aut cuivis) necessitatem vel credendi quod nolum, vel quod velim non credendi?* In quibus putari possit co-

gitasse Tertullianum, qui hoc appellat, *intardicere opinionem divinitatis, ut nū liceat mihi colere quem velim, sed cogar colere quem nolum.* Freinssh.

More Persarum] De quo exacte Brissonius post pr. libri primi de regno Persarum. Et post eum Cordova Didascaliz cap. 3. Quibus adde Philonem de legat. ad Cajum. *Quidam barbari cum adorationis morem in Italiani intulerunt: naturam Romanorum libertatem corrumpentes.* Dio libro 60. de Claudio: *edixit, ne quis eum adoraret, ne quis ipsi sacrificaret.*

Macedonas] Haec enim civilis erga hos se gesserat, ut supra ad 6. 6. notatum est. quo alludit Lucianus in voto Samippi, omnino ad exemplum huius regis expresso: *Barbari me adorant: ego juxta Graecorum legem imperabo: vel potius, trajecta vocula: τῶν Ἑλλήνων ἡμῶν νόμους ἀγῶν, Gracis secundum leges imperabo.* Hoc est secundum fas Graecorum, quibus indignissimum semper visum quemquam adorare. Id ergo jam à Macedonibus etiam audebat postulare, rem gravissimam etiam si non victores cum eo gentium, sed ab hostibus victi fuissent. Sic enim illa Livii 9. 18. capio: *desideras a humi jacentium adulationes, etiam victis Macedonibus graves, nedum victoribus.* Freinsshemius.

Ad-

lutare, prosternentes humi corpora. Non deerat talia concupiscenti pernicioſa adulatio, perpetuum malum REGVM; quorum opes ſapius aſſentatio, quam hoſtis evertit. Nec Macedonum hac erat culpa, nemo enim illorum quidquam ex patrio more labare ſuſtinuit;
ſed

Adulatio] Alexander meliſſo hoc laqueo (ſic enim apud Laërtium appellat Diogenes) capſus fuit: nec eſt quod inde ſe extricariſſe putemus, cum aut Dinocratis commentum, de monte Atho in ejus effigiem tranſfigurando, reſpueret; aut librum Ariſtobuli, in quo ſingulare ejus cum Poro certamen ſupra veri fidem tradiderat, in Hydaspem projiceret: ut narrat Lucian. de conſcrib. hiſtor. tanquam in ſenſu adulationi. Non enim irascebatur aſſentationi, ſed quod nullo artificio mendacium tegens, riſum potius atque contemptum ſibi apud homines, quam admirationem excitatura videretur. Nam in aliis ſane evenit ei quod ejusmodi hominibus ſolet, ut nimirum illos in præceptis agat exſinſta libertas, & ſides in obſequium ſervile ſubmiſſa &c. Seneca de Benef. 6, 30. In tantum ut quos Dionyſocolacas nominare ſolebant, Alexandrocolacas (Alexandri aſſentatores) nuncupari palam pateretur. Chares apud Athenzum 1, 2, 9. Quamquam enim in iis hominibus aliud paulo ſignificaret id vocabulum; ipſo tamen nominis ſono gaviſus videbatur. Quapropter non minus vere quam diſerte de eo Eraſmus in lingua: *Habebat Alexander magnus ſuos inſtigatores, qui juvenem ſuapte fronte ſurentem magis incenderent ad bellum, pollicentes neſcio quod totius orbis dominium, ſubinde veluti novas faces ſuggerentes; Hac regio tibi ſuperſteſt armis ſubigenda &c.* Nec minus præciara multa apud Athenzum libro ſexto. Alexandrum hoc nomine carpit Agatharchides apud Photium: *laudatione enim capſus eſt, appellatusque Impieter, non ſe ſubſannari, ſed honorari ex-*

iſtimabat. Expetitiſſe iſa qua fieri nequiverant, natura ſuit oblitus. Freinſh.

Perpetuum malum regum] Ad ſententiam plane Bernartio hiſ verbis adſtruenti lectionem Cod. Ms. apud Statium 11, 257. *Non deſunt regni comites*, hoc eſt adulatores, qui perpetuo hærent regno, non regi, & fortunam potius magnatum, quam ipſos amant, ut inſinuat Germanicus apud Tacit. 3, 71.

Sapius aſſentatio] Capitolin. in Gordianis cap. 25. *Miſer eſt imperator, apud quem vera reſcitantur*: Agatharchides apud Photium: *Novi enim ut natu grandior, multarumque rerum experientiam conſecutus, per aſſentationem eos qui excellere dignitate, regnaque ſimul funditus deleta, Caſſandri, Lyſimachi, & Alexandri, tanta cum fuerint, Medorum, Syrorum, & Perſarum: ut neque generis ſemina reliquerint &c.* Diphilus apud Athenzum 6, 16.

Nam aſſentator imperatores, dynaſtas, amicos,

Ac denique civitates evertit:

Sermone damnoſo brevi tempore oblectans.

Arriani loca neſcio an adverterint alii, ſic enim ille 2, 2. *qui ad voluptatem tantum loquuntur, maximo ſemper regibus, cum quibus verſantur, damno futuri.* Sive potius, *qui ſcintilla tantum proſequentes aderant, ſemperque advenſus regibus, illorum damno.* Reſpicit enim id quod modo notatum; hos eſſe indiviſos regni comites, & perpetuum regum malum. Idem. 4, 2. *cujusmodi homines regibus, regumque negotiis & pernicioſi ſemper fuerunt, & nunquam eſſe deſinent* Et 7, 5. eadem ſere verba repetit, quæ lib. 2. poſuerat. Marcellinum 27, 11. addam de Va-

sed Græcorum, qui professionem honestarum artium malis corruperant moribus. Agis quidam Argivus, pessimorum carminum post Chærilum conditor, & ex Sicilia Cleo: hic quidem non ingenii solum, sed etiam nationis vitio adulator: & cetera urbium sua-

rum

de Valente: spectator acquisitus rerum, antequam adulationum perniciosus illecebris captus rempub. funeribus perpetuo deslendis affligeret. Freinsh.

Honestarum artium] Philosophiz, poetices, oratoriz. Tales in Romæ aula apud Tacit. 14. 16. & Philonem de legatione ad Cajum. Vide Plutarchum de discrimine adulatoris & amici, sapientissimo opere.

Agis quidam] Sic & apud Arrian. 4. 2. scribitur, & in Plutarcho de discrim. adul. & amicis cap. 34. ubi insigne ejus specimen notatur. Nam cum Alexander cuidam sturra magna daret dona, præ invidia ac dolore exclamavit, *Prohrem absurdissimam! eumque iratus pax se ad eum convertisset, & Quid ais? dixisset. Fateor, inquit, indignari me ac moleste ferre, quod vos love genitos omnes video hominibus adulantibus ac ridiculis qui. nam & Hercules Cærcopibus quibusdam, & Bacchus Silenis sese oblectavit, & tales apud te in pretio esse manifestum est.* Et ibid. cap. 51. nescio quos Agesias nominat; nam & ibi nostrum hunc alludere videtur: qui in nonnullis Curtii libris etiam *Hæges* scribitur. Nisi forte propius accedat ad *Niceia* nomen; nam & ille inter adulatores Alexandri fuit. Athenæus 6. 13. Freinsh.

Post Chærilum] Oyrades de Poëtis Dial. 3. duos fuisse statuit hoc nomine poëtas epicos: statim qui LXXV. Olympiade floruerit; & hunc qui cum Alexandro circa Olymp. cxiii. vixerit. Prioris etiam Suidas meminit, non sine eximii laudibus. At hic de quo Curtius ab illo & Horatio pro omnium ineptissimo traductur. Quod quidem contra Scaligeri sententiam (nam

unum tantum asserit fuisse Chærilum, summum poëtam; Horatiique judicium maximopere reprehendit, ad Eusebian. num. MXXXIV.) contraque Mureti Var. Lect. 12. 14. & Cl. Vossii de Historic. Græcis 4. 7. evidentissime ostendit Magni illius Viri non tam librorum quam eruditionis heres D. Heinssius lib. 2. de Satyra Horatiæ.

Cleo] Mirum dictum, quicquid à Cleone Siculo disputatum ait Curtius, hoc eorum Anaxarcho Sophistæ Abderitano assignat Arrianus 4. 2. Nec apud Plutarchum ulla Cleonis mentio, & multa Anaxarchi. Raderus.

Nationis vitio] Ergo Siculi adulatorem? non memini ab aliis scriptoribus hac laude insignitos. Quod semibarbare locuti sint, scriptores testantur. Firmicus Astronomic. 1. 1. *acutus*; Cicero in Verrem lib. 1. *genus hominum acutum & suspiciosum* dicit: & de Orat. 2. 54. & in Verrem lib. 6. *Siculos facetes*. Σικυλῆες vero apud patrem iographum de vasis & improbis dicitur. De variarum porro gentium virtutibus & vitiis tractat Alexand. Neapol. 4. 13. Ceterum Siculi multorum sententia pessimi mortaliū sunt habiti. Tritum, inquit Taisnieri in Chironomia sua, est proverbium, inter totius orbis homines, insulares esse pessimos: inter insulares, Siculos: inter Siculos, Cætanos; Cætanæ in larga platea pessimos esse cives; inter illius plateæ habitatores, esse pessimos eos, qui domum quandam, quæ pilei gerit insigne, inhabitant. *Facillus de reb. Sicul.* 1. 1. Omnes Insulani mali: pessimi autem Siculi. Sed animadvertendum est quod Firmicus 1. 4. scribit postquam

rum purgamenta; quæ propinquis etiam maximorumque exercituum ducibus à rege præferebantur. Hi tum cælum ibi aperiebant, Herculemque & Patrem Liberum, & cum Polluce Castorem novo numini cessuros esse jactabant. Igitur sexto die omni opulentia convivium exornari jubet; cui non Macedones modo & Græci principes amicorum, sed etiam nobiles Persæ adhiberentur. Cum quibus quum discubisset rex, paulisper epulatus convivio egreditur. Cleo, sicut præparaverat, sermonem cum admiratione laudum ejus instituit. merita deinde percensuit, quibus uno modo referri gratia posset, si, quem intelligerent deum esse, confiterentur, exigua thuris impensa tanta beneficia pensaturi.

Persas

postquam paulo supra de moribus gentium, ex vulgi sententia, disseruisset, ait: De motibus vero gentium supervacanea disputatio est. Nam & Asiaticos plurimos videmus, imo pene omnes, sobrietatis insignia præferentes; & Græcorum levitas sæpe modestæ gravitatis pondus accipit, & effrenata Scytharum rabies quandoque humanitatis clementia mitigatur: & in finibus Galliarum populus sapientiæ temperamento prudenter convalescit: Astorum quoque subdolas manus honestæ fidei ornamento condecorant: & à pluribus Hispanis jactantia vitia deferuntur: & Syroꝝ avaritiam mutavis repentina profusio: nec est, inter illos acutos Siculos, stultos invenire difficile: Ab Italis quoque frequenter dominationis imperia translata sunt.

Et cetera] Eodem enim Plutarchi loco nominatur *Azyon Bagoas*, & *Demetrius*. Item *Medius*, de quo infra ad 10, 4. Apud Athenæum 6, 16. *Gergisibius*, quo vocabulo librum inscripsit Clearchus Solensis. quod tamen non

viri nomen videtur fuisse, sed patriæ. *Gergüba* enim urbs Troadis fuit, ut eo loco porro traditur. Apud eundem Athenæum 6, 13. *Dioxippus pugil*, cujus & in Curtio 9, 7. est mentio. nec eximendus ex hoc albo Anaxarchus, de cujus adulatoria consolatione supra ad 8, 2. *Freinib.*

Castorem] Hanc orationem Arrian. 4, 2. adscribit Anaxarcho. Item 4, 2. jam ante in convivio Cliri eade insignito, idem fert jactatum à nonnullis. A talibus assentationum portentis infatuatus Caligula, primo emulabatur semideos quos vocant, *Liberum, Herculem, Castores, Trophonium, Amphiarum, Amphilochem, & similes, videntes eorum oracula orgiaque, ad suam collata potentiam*. Philo de legat. ad Cajum.

Cessuros esse] Similis in Cæsarem adulatio Virgillii Georg. 1, 34.

— tibi brachia contrahit ardens

Scorpius, & cæli iussu plus pariterelinquit.

Thuris impensâ] Alios veteres honores hominibus, alios heroibus, alios diis

Persas quidem non pie solum, sed etiam prudenter reges suos inter deos colere : majestatem enim imperii salutis esse tutelam. Nec Herculem quidem & Patrem Liberum prius dicatos deos, quam vicissent secum viventium invidiam. tantundem quoque posteros credere quantum præsens ætas spondidisset. Quod si ceteri dubitent; semet ipsum, quū rex inisset convivium, prostraturum humi corpus. debere idem facere ceteros, & imprimis sapientia præditos. ab illis enim cultus in regem esse prodendum exemplum. *Haud*

perplexo

diis adhibebant. De quibus Gyraldus Syntagm. 17. hujus loci memor, etiam ex Arriano ostendit. *Raderus.*

Persas] De quibus Brissionius post pr. lib. 1. exacte. Quin in hac usque diem Persarum rex pro deo colitur à suis, adpellaturque dominus, qui cælum ac terram fulciat, sustineatque; & aqua, qua ille pedes abluit, religiose, ceu res sacra, ac salutare morborum omnium medicamentum, adservatur. Cluverius German. antiquæ 1, 25. Sed & Æthiopes reges ut deos colunt. Strabo lib. 17. Diodorus 3, 5. de Romanis Imp. notum. Quorum Augustus, princeps introducendi moris ejus, accepisse honores ejusmodi, non quod probaret, sed quia id postulare amplitudo imperii, cui veneratio quadam parabatur his artibus; videtur Philoni de legat. ad Cajum. quæ sententia eadem vi est, cum ea quæ mox sequitur. Egyptii reges suos mortuos in deos reposuerunt, solum Xerxem vivum adhuc deum appellarunt. Diodor. lib. 2. Quod idem Romanis usitarum fuisse, suis temporibus adnotat Tacitus extremo annali quintodecimo. *Frisinsb.*

Majestatem] Incidit in parem sensum Plinius 11, 17. ubi de apibus: *Non constat inter auctores, rex nullumne solum*

habeat aculeum, majestate tantum armatus. De majestate pulchra Ovidius ab initio quinti Fastorum.

Assidet inde Iovi; Iovis est fidissima custos;

Et præstat sine vi sceptrum tenenda Iovi.

Item:

Ille datus fasces commendat, eburneque curule;

Ille coronatis alta triumphat equis.

Vide Clapm. arcan. 3, 12. & accuratum Lipsium Polit. 4, 9. Nec omitto ex Brissonio de regno Pers. lib. 1. adscribere, quod Imperatoris Juliani, qui Eunuchos, Cocos, Tonsores, palatio eiegit, factum à plerisque; hoc nomine improbatum Socrates histor. Eccles. 3, 1. tradit. ὅτι παυρομένη ἐκ τῶ βασιλικοῦ πλάττει τοῖς πολλοῖς ὑγιονομένη καὶ ἀπληθὺς, ἐκκαθαρόντων ἐπὶ οἷον βασιλείαν. id est, ut Cassiodor. histor. Tripart. 6, 1. vertit, quod remoto fastu palatii, contemptibile videretur imperium. Freinsb.

Vicissent invidiam] Vere enim vetus Panegyrista: *difficilimum est, invidiam virtute superare*: aut, ut Justin. 1, 2. loquitur, *amplitudine rerum.* nam ut ait Ovid. Amorum 1, 15.

Pascitur

perplexe in Callisthenem dirigebatur oratio. gravitas viri & prompta libertas invisa erat regi, quasi solus Macedonas paratos ad tale obsequium moraretur. is tum silentio facto, unum illum intuentibus ceteris; Si rex, inquit, sermoni tuo adfuisset; nullius profecto vox responsuri tibi desideraretur. ipse enim peteret, ne in peregrinos ritus degenerare se cogeres, neu rebus felicissime gestis invidiam tali adulatione contraheres. Sed quoniam abest, ego tibi pro illo respondeo: NULUM esse eundem

Pascitur in vivis livor, post fata quiescit.

Tunc sum ex merito quemque tuetur bonos.

Nempe teste Horatio Carm. 3, 21, 31.

Virtutem incolamem odimus.

Sublatam ex oculis quarimus invidi. Ergo apud posteros, cum obreclationis invidia decessit, industria testimonium redditur, ut Justin. sine præstationis ait. Soletque fieri, ut cujus, si inter eos, quos nunquam vidimus, stormisset, non solum libros, sed etiam imagines conquiremus, ejusdem nunc honor præsentis & gratia, quasi satietate languescat. ut Plinii verbis utar epist. 1, 16. Nam in omni laudis genere, illustres atque admiranda actiones graves invidias & acres calumnias conflare solent. Polyb. 1, 36. Verum qui virtutem sectamini, si tamen hac quoque mercede gaudere p. testis, ne dubitate, quin, etiamsi nostra judicis malignitas & invidia tardaverit, verum de nobis dicturi sint posteri nostri. Auctor de caus. corruptæ eloqu. 23, 6. ut ait Tacitus 4, 35. Poſteritas suum cuique decum rependit. Id.

In Callisthenem] Quare cum ex hac causa (gravitatis & promptæ libertatis) non posset, sub specie insidiarum interfectus est. Quod mali quoque prævidens præceptor ejus Aristoteles,

παρρησία sua & sancti libertate ut parcus uteretur ad Regem, vitæ potestatem & necis in acie linguæ portantem, monuit. Diog. Laërtius in Aristotele. Valer. Max. 7, 2, 8. ext. Ammianus Marcell. 18. Loccenius. At Philostratus in Apollonio 7, 1. & 2. interfectum ait, quod uno eodemque die Macedones laudavit, & accusavit. Adde Plutarch. Alex. cap. 95. Unde constar, eo quoque facto, nam & ibi libertatis incaute specimen dederat, incurrisse regis odium. Forte & illo, quod Athenæus 10, 9. ex pluribus scriptoribus memorat: Alexandro convivante, cum meri poculum, quod ad eum pervenerat, aspelleret, rogante quodam cur non biberet? respondit: nolle se, dum Alexandri poculum ebiberet, Esculapio indigere. Quod etiam Plutarchus de ira cohib. cap. 6. & Sympoſ. 1, 6. loco nunc mutilo retulit. Freinsh.

Si rex, inquit] Conjunge cum Arriano 4, 2. Ceterum hoc exordium per artem usus est, ut ipsi etiam regi pudorem faceret ejus rei cupiendæ: non quod ignoraret regis animum, quem homo non stupidus, aut ignarus aulæ, sed consilio & animi constantiæ liber, ex tot indiciis facillime deprehendere poterat. Idem.

dem & diuturnum & præcoquem fructum; cœlestesque honores non dare regi, sed auferre. Intervallo enim opus est, ut credatur deus, semperque hanc gratiam magnis viris posteri reddunt. Ego autem seram immortalitatem precor regi, ut vita diuturna sit, & æterna majestas. Hominem consequitur aliquando, nunquam comitatur divinitas. Herculem modo & Patrem Liberum consecratæ immortalitatis exempla referebas. Credisne illos unius convivii decreto deos factos? prius ab oculis mortalium amolita natura est, quam in cœlum fama pervcheret. Scilicet ego & tu Cleo deos facimus! à nobis divinitatis suæ auctoritatem accepturus est rex! Potentiam tuam experiri libet. fac aliquem regem, si deum potes facere: facilius est imperium dare, quam cœlum. Dii propitii sine invidia, quæ Cleo dixit, audie-

Et præcoquem fructum] Nam cito nata, cito pereunt. Sumpta est comparatio ab arboribus præcocius, quales sunt amygdalus, nuciperficæ præcoces. de quibus Plinius 15, 14. & 16, 25. & singillatim de pomo nuciperfico, quia non aliud fugacius: *Longissima namque decemto bidui mora est. cogitque se venditari.* Floret prima omnium amygdala mense Januario: Martio vero pomum maturat. Transferuntur hæc in ingenia præcoccia, honores præproperos, & hoc genus alia. Quintilianus enim 13, 2. testatur, præcox ingeniorum genus nunquam fere pervenire ad frugem, & Accius apud Gellium 13, 2 ait: *In juvenilibus ingeniis itidem sibi placere, ut in pomis immaturis acerbitas ipsa placet; ea enim demum maturefcere. (maturitas enim tempestivam adfert suavitatem)* reliqua ante tempus putre-

fcere. Raderus.

Scilicet ego & tu] Sane ridiculum, deum aliquem declarari ab hominibus, ut scilicet excellens potentia opus habeat tam imbecillo auxilio. Quod argumentum præclare urgent omnes isti patres, qui contra sacrilegos deos Christiani cultus veritatem propugnaverunt. Quin & ethnicorum multi factis intellexerunt. quid enim aliud Ælianus hist. var. 2, 19? Alexander Græcis scripsit, ut se deum facerent: satis equidem stultie. neque enim quæ natura ei largita non fuerat, hæc ab hominibus petendo lucri faciebat. *Et ibidem Lacedæmonii:* Quoniam Alexander deus esse vult, esto deus. *Apud eundem* 5, 12: Pop. Atheniensis Demadi interrogavit multam centum talentorum, quod Alexandrum mortalem & hominem ascripsisset Olympicis. *Freinsh.*

Disce-

audierint, eodemque cursu, quo fluxere res, ire patiantur. nostris moribus velint nos esse contentos. Non pūdet patriæ, nec desiderio, ad quem modum rex mihi colendus sit, discere. quos equidem VICTORES esse confiteor, si ab illis leges, quis vivamus, accipimus. *Æquis auribus Callisthenes veluti vindex publicæ libertatis audiebatur. expresserat non ad sensionem modo, sed etiam vocem, seniorum precipue, quibus gravis erat inveterati moris externa mutatio. Nec quidquam eorum, quæ invicem jactata erant, rex ignorabat; quum post aulaam, quæ lectos obduxerat, staret. Igitur ad Agin & Cleonem misit, ut, sermone finito, barbaros tantum, quum intrasset, procumbere suo more paterentur: & paulo post, quasi potiora quadam egisset, convivium repetit. Quem venerantibus Persis; Polypercon, qui cubabat super regem, unum ex*
iis

Discere] Olim vidi excidisse aliquid, atq; nunc etiam sentio scripsisse Curtium, à victis discere. Quod & Acidaliū non fugisse postea vidi, qui supplet à Persis. Sicut & Bongarsius in suo cod. notarat. Ceterum ut talia à victis disci revera absurdum fuerit, ita contra laudabile & usu egregium in suam remp. transferre, quod usquam egregium fuerit, ut loquitur Claudius Imp. apud Tacit. 11, 24. Quam rem de civibus suis deprædicat, apud Lucian. in lib. de Gymnasiis, Solon ad Anacharsidem: *Persuassissimum habet. Athenienses sibi nequaquam dedecori ducturos, ab homine peregrino ac barbaro ea perdiscere.* Adde infra ad 8, 8. Idem.

Post aulaam] De aulae ejusmodi late Briffon. lib. 2. & Dempsterus in Paralip. ad Rosani antiquit. 5, 10.

Barbaros tantum] Simile discrimen

observaverat supra 6, 6. quod absurdum fore dixerat apud Arrian. 4, 2. Callisthenes: An tibi diversi plane honores sint decernendi: Græcis quidem humanos honores Græcorum more tibi deferentibus: barbaris autem barbarice te colentibus?

Super regem] Revocabo paucis in memoriam quæ ad illos Martialis Scazontes edidi Epig. 6, 50.

Medio recumbit immo ille qui lecto.
In cœnaculis Romanorum (imo & Græcorum) ut plurimum tres lecti erant, in quibus discumbebatur ad mensam, unde triclinia sunt appellata; nonnunquam duo tantum, ut apud Plautum 4, 4, 69. legas *biclinium* à duobus lectis. Porro singuli lecti capiebant binos, ternos, quaternos aut quinos etiam convivas, quanquam apud Romanos quini in uno lecto, raro aut nunquam accu-

iis mento contingentem humum per ludibrium cæpit hortari, ut vehementius id quateret ad terram; elicuitque iram Alexandri, quam olim animo capere non poterat. Itaque rex, Tu autem, inquit, non veneraberis me? An tibi uni digni videmur esse ludibrio? Ille nec regem ludibrio; nec se contemptu dignum esse respondit. Tum detractum eum lecto rex precipitat in terram. & quum is pronus corruisset; Vides ne, inquit, idem te fecisse, quod in alio paulo ante ridebas? Et tradi eo in custodiam jussu convivium solvit. Polyperconti quidem postea, castigato diu, ignovit.

C A P.

accubuerint. Inter tres ergo lectos, medius lectus erat honoratissimus, & medius locus in medio lecto omnibus dignior. Tribus accumbentibus in uno lecto, summus dicebatur, qui ad caput lecti cubabar, imus, qui ad medii & dignissimi pedes. Quando duo tantum, summus dignissimus habebatur. Si quatuor, proximus à summo honoratissimus, imus vero, qui ad tertii pedes jacebat. Hæc ut ne ficta nobis putes, accurate tractant accuratissimus Lipsius lib. 3. antiq. lect. Ciaconius lib. de Triclinio. Stuckius l. 2. convival. c. 34. Intelligis ergo in lecto triclinari Alexandri medium accubuisse Alexandrum, qui locus erat honora-

tissimus; supra Alexandrum Polypercontem, ut Curtio placet, sive Leonnatum, ut Arriano 4, 2. in imo, seu ad pedes Alexandri alium aliquem ex amicis, quem ego Hephæstionam fuisse, ex Plutarcho Alex. c. 96. & Arriano disco; cum hoc enim inter epulas familiariter quasi seorsum est locutus. *Raderus.* De Hephæstione magnopere dubitat Freinshemius. nam ille certe haudquaquam infra Polypercontem aut Leonnatum accubuisse.

Castigato diu) Ægre fero istud diu, & vix abstinere interpolare: *Polypercontem postea, castigato prius, ignovit.* Tamen diu multumque castigatum ceperis ex vulgato. *Acidalius.*

CAP. VI.

Ex ignominia Hermolao nobili puero illata nascitur in caput Alexandri conjuratio. quae detecta, inter autores sceleris innocens Callisthenes conjicitur.

IN Callisthenem olim contumacia suspectum pervicacioris ira fuit. cujus explenda matura obvenit occasio. Mos erat, ut supra dictum est, principibus Macedonum adultos liberos regibus tradere, ad munia haud multum servilibus ministeriis abhorrentia. Excubabant servatis nocturnum vicibus proximi foribus adis, in qua

IN Callisthenem] Hinc orsi sunt novum caput, quod quia receptum est, turbare non sustinimus. Alias enim recte Raderus conjunxit hanc cum prioribus, ita distinguens: Polyperconti quidem postea castigato diu, ignovit: in Callisthenem olim contumaciae inspectum pervicacioris irae fuit &c. Estque par omnino membrum constitutio, quam reperias in illis Taciti 1, 13. *In Haterium statim introductus est, Scaurum, cui implacabilis irascebatur, silentio transmisit.* de Tiberio loquitur. Freinsh.

Mos erat] Institutus à Philippo, ut praeter Arrian. 4, 2. auctor est Elian. hist. var. 14, 49 Philippus, clarissimum in Macedonia hominum liberis assumptis, suam curam ministeriumque ipsis imposuit: non per injuriam aut contemptum, sed ut patientes eos laborum, & ad ea quae fieri opus esset peragenda promptos atque paratos redderet. *At Valer. Max.* 3, 3, 3: *Vetusto Macedoniarum regi Alexandro nobilissimi pueri praesto erant. Quod verum puto: sic enim & noster infra 8, 8:*

more patrio & ab antiquissimis Macedoniarum regum usurpato. Sic & hodie pueri nobiles in comitatu & familia procerum, dum ex ephebis excedant, arctissimo famulatio distinentur. quod & Poller. de foro Rom. 2, 7. notat: unaque morem Romanum, adolescentulos, post praetextam puerilem depositam, dandi in contubernium viris magnis & gravibus. Haec ergo puerorum cohors selecta erat ex nobilissimis adolescentibus. Alii longe fuere epigoni, de quibus ad 10, 4. infra. alii & βασιλικοι apud Suidam: alii denique *Principes juventutis* supra 6, 9. *Idem.*

Excubabant] Sic apud Sueton. Galba 10, delegit & equestris ordinis juvenes, qui manente annulorum aureorum usu, *Evocati* appellarentur, excubiasque circa cubiculum suum vice militum agerent. *At Gauda Maninissa nepoti* petenti custodiarum causam turmam equitum Rom. negavit *Mitellus*, quod contumeliosum in eos foret, si equites Romani, satellites Numidarum traderentur. Sallust. Jug.

qua rex adquiescebat. per hos pellices introducebantur alio aditu, quam quem armati obsidebant. Idem acceptos ab agasionibus equos, quum rex adscensurus esset, admovebant; comitabanturque & venantem, & in præliis, omnibus artibus studiorum liberalium exculti. Præcipuus honor habebatur, quod licebat sedentibus vesci cum rege. castigandi verberibus eos, nullius

Agasionibus] Equos agentes interpretatur Festus.

Sedentibus vesci] Rex accubabat, & cum rege majores principes & amici; nobiles pueri principum filii sedebant: ut & ii qui seram extra retia nullam adhuc confecerant. *Raderus.* Olim autem sedebant in coriis herodes, non accumbebant: qui mos, ut inquit Dursius, Alexandro etiam interdum servabatur. Is enim aliquando quadringentos duces in sellis aureis & argenteis veste purpurea stratis sedentes ac reclinatos convivio excepit. Athenæus 1, 14. Philo de Josepho: Jussi deinde sedere juxta ætatis ordinem, nondum enim discumbendi mos receptus erat &c. *Plinius apud Athenæum pr. lib. 11.* Apud Adrastum, o amici viri, optimates ac primarii homines sedentes cœnant: Polyæidus dum in via hostiam immolat, adventantem Peteum detinet, & in gramen reclinato, fronde loco mensæ instrata, de iis quæ mactata fuerant, apponit. Præterea, Autolyco, ad opulentum Ithacæ populum cum pervenisset, nuxerix sedenti (priscos enim ita cœnasse liquet) idem officium præstitit. quod scribit poeta *Odys. 19. 4. 0.* Idem quod in Macedonicis pueris Alexander, in suis nepotibus observavit Augustus: neque enim cœnavit una, nisi ut in imo lecto assiderent. *Sueton. 64.* Nam & apud Romanos mos habebatur, Principum liberos cum ceteris idem ætatis nobilibus sedentes vesci in aspectu propinquorum, propria & parviori mensa: *Tacit. 13, 16.*

ubi multa Lipsius. Notandum autem quod *Valer. Max. 2, 1, 2.* scribit: Feminae cum viris cubantibus sedentes cœnitabant. quæ consuetudo ex hominum convivio ad divina penetravit. nam Jovis epulo ipse in lectulum; Juno & Minerva in sedas ad cœnam invitantur. Quod genus severitatis ætas nostra diligentius in Capitolio, quam in suis domibus servat &c. *Isidor. Etymolog. 10, 2.* Apud veteres Rom. usus non erat accumbendi, unde & confidere dicebantur. Postea, ut *Varro ait de vita pop. Rom.* viri discumbere cœperunt, mulieres sedere: quia turpis visus est in muliere accubitus. De Laconibus & Cretensibus (quorum institutum majoribus suis hæsisse Varro affirmat) vide *Athen. 4, 6. &c.* & in primis 4, 10. ubi *Pyrgion lib. 3. Cretensium institutorum: In convivio Cretenses, ait, hilariter sedentes epulantur.* Idem.

Verberibus] Sic apud *Ælianum 1, 4, 49.* Philippus *Aphthonetum flagris cecidit, quod cum sitivisset, acce deserta, digressus ab itinere, ad publicum hospitium divertisset.* Nec *Acidalium* audio; qui volebat: *Cass. verb. nulli jus, nisi potestas per ipsum erat.* Quasi scilicet periculum esset, ne quis sic acciperet, ipsum regem admoveere manus debuisset: & quasi non ipse videretur fecisse, quod ipsius jussu alius. Quomodo enim aliter *Hermolaus* mox apud *Callicthenem* verberatum se a rege queretur? quem mox constat tantum jussu ipsius verberatum. Idem.

Reges

nullius potestas prater ipsum erat. Hac cohors velut seminarium ducum praefectorumque apud Macedonas fuit. hinc habuere posteriores reges, quorum stirpi post multas aetates Romani opes ademerunt. Igitur Hermolaus puer nobilis ex regia cohorte, quum aprum telo occupasset, quem rex ferire destinaverat; jussu

Reges] Nam Cassander Antipatri haud dubie ex hac cohorte fuit.

Post multas aetates] Constat ex regum singulorum, qui Alexandrum secuti sunt in Macedonia, aetatibus, sive annis quibus imperaverunt, non nisi sex & quinquaginta annos supra centum colligi. Scaliger in *Theodoro Ensch. Canon. Isag. lib. 3. pag. 335.* ita ut si aetatem pro saeculo accipias, nec duabus quidem totis regnarint, nedum multis. Si aetatem triginta annos interpreteris, erunt quinque, nec, ipse ut vides, multae. Si singulorum tempora quibus regno praefuerunt, respicias; erunt quindecim: atque ita multae videri possunt. Itaque accipiendam hic aetatem suadet res ipsa, & mos loquendi apud Graecos, uti γυναικας habes apud Diodorum Siculum, id est aetates, ubi de successione Carani usque ad Alexandrum agit, & ἐκκαίδεκα γυναικας, aetates seu generationes ponit. *Raderus.*

Hermolaus] Confer Arrianum 4. 2. Quod autem ob aprum occupatum sic indignatus est rex, affectum nosce qui inest venantibus, ut nempe egre ferant, gloriam sibi venationis ab alio praeripi. Nota in eam rem est Meleagri fabula. Sed & ex verioribus historiis constat, apud Persas in venatione feram ferire non licuisse, priusquam telum misisset rex. Nam, si fides Plutarcho apophth. cap. 7. Artaxerxes Longimanus primus permisit, in venatione enim qui vellet acposset, primum conjicere telum. Verum Xenophon *pauid.*

lib. 1. Cyaxarem edicentem facit, ne quis feriret prius, quam Cyrus feriendo satius esset: negatque Cyrum id permittere voluisse, quod si verum, jam ante Artaxerxem promiscue licuerit occupare feras. Ejusdem Xenoph. locum ex *pauid.* lib. 4. huc pertinere arbitror, de Assyrio rege: Venatus est cum eo, tanquam amico; quumque prodiisset in conspectum urbs, & uterque hanc persequeretur: nollet iste modo princeps emissio jaculo aberrat, quod utinam ne unquam accidisset; at meus ille filius, telo coniecto, quod minime factum oportuit, urbem sternit. *Ex qua sequuntur, narrat enim ibi Gobryas filii sui cadem inde sequentem. Sic de eodem tam benigno Artaxerxe contrarium plane Plutarcho factum narrat Ctesias:* Egredius post hac aliquando ad venationem rex, à leone invaditur, quem in sublime sese attollenrem, jaculo percutiens Megabyzus interficit. Id factum graviter tulit Artaxerxes, quod antequam ipse feram nactus esset, eam Megabyzus consecisset, quare caput ei abscindi imperat. Nisi dicamus, intelligi posse, regem post hoc factum poenitentia ductum, liberam postea percutiendi potestatem cuivis venanti secum fecisse. Sed & alia Ctesiar, auctori ne veteribus quidem valde probato, lis moveretur à Diodoro 15. 10. ubi scribit, hunc regem sic à Teribazo servatum summum homini honorem habuisse: tantum abest ut caput praecidi jussisset. *Freinsb.*

jussu ejus verberibus adfectus est. quam ignominiam agre ferens, deslere apud Sostratum cepit. Ex eadem cohorte erat Sostratus, amore ejus ardens. Qui quum laceratum corpus, in quo deperibat, intueretur, forsitan olim ob aliam quoque causam regi infestus; juvenem sua sponte jam motum, data fide acceptaque, perpulit, ut occidendi regem consilium secum inires. Nec puerili impetu rem exsequuti sunt: quippe solerter legerunt, quos in societatem sceleris adsciscerent; Nicostratum, Antipatrum Asclepiodorumque, & Philotam placuit adsumi. per hos adjecti sunt Anticles, Elaptonius, & Epimenes. Ceterum agenda rei haud sane facilis patebat via. opus erat eadem omnes conjuratos nocte excubare, ne ab expertibus consilii impedirentur; forte autem alius alia nocte excubabat. Itaque in permutandis stationum vicibus, ceteroque apparatu exsequenda rei, triginta & duo dies absumpti sunt. Aderat nox, qua conjurati excutare debebant, mutua fide lati; cujus documentum tot dies fuerant. neminem metus speve mutaverat: tanta omnibus vel in regem ira; vel

fides

Amore ejus ardens] Ab ejusmodi hominibus multas conspirationes factas notat Plutarchus in A. matorio cap. 24. Aristogeitonis exemplo, qui Pisistratidas nullam aliam ob causam aggressus sit, quam ob amasio injuriam. Sic & supra 6. 7. Dymnus conspirationem suam in regem tuto se detegere posse putat amasio suo.

Asclepiodorumque] Aldus; *Asclepiodori filium*. Arrianum ut puto, sequutus, quam Curtium.

Per hos] Sic apud Tacitum 14. 40. Fabianus subdidit testamentum, ascitis Vicio Rufino, & Terentio Lentino equiti-

bus Romanis. Illi Antonium Primum, & Asinium Marcellum sociaverant.

Ab expertibus] Tacit. 14. 5. ubi de insidiis in Agrippinam: nec dissolutio navigii sequebatur, turbatis omnibus, & quod plerique ignari etiam conscios impediebant &c.

Aliis alia nocte] Novem in conjurationis societatem coiere, septima quaque nocte ad eos redibat officium excubandi: tres ergo & sexaginta erant excubitores. Rad.

Omnibus] Non abs re hoc miratur: magis etiam merito Justinus 10. 1. de conspiratione quinquaginta filiorum

in

fides inter ipsos fuit. Stabant igitur ad fores adis ejus, in qua rex vescebatur; ut convivio egressum in cubiculum deducerent. Sed fortuna ipsius, simulque epulantium comitas provexit omnes ad largius vinum; ludi etiam convivales extraxere tempus: nunc latis conjuratis, quod sopitum adgressuri essent; nunc sollicitis, ne in lucem convivium extraheretur. quippe alios in stationem oportebat prima luce succedere; ipsorum post VII dies reditura vice. nec sperare poterant, in illud tempus omnibus duraturam fidem. Ceterum quum jam lux adpeteret, & convivium solvitur, & conjurati exceperunt regem, latis occasionem exsequendi sceleris admotam; quum mulier adtonita, ut creditum est, mentis, conversari in regia solita, quia instinctu videbatur futura praedicere;

in Artaxerxem: Offenti prorsus genus, ubi (forte rectius, uti) in tanto populo non solum sociari, verum etiam sileri parviciidum potuit, (an potuerit) ut ex quinquaginta liberis nemo inventus sit, quem aut paterna majestas, (de regno cape,) aut veneratio senis, aut indulgentia patriæ, à tanta immanitate revocaret. Ergo & Tyrannicidæ Athenienses apud Thucyd. 6, 9 cum paucis conjuraverunt, ut res tutius gereretur. Unde referente Tacito 15, 59, Pisoni quidam inculcabant, frustra silentium & fidem in tot conficiorum animis & corporibus sperari. Ipsique hi pueri Curtiani mox, sperare non poterant, in illud tempus (septem dierum) omnibus duraturam fidem. Freinshemius.

Mulier adtonita ment.] Syram fuisse prodit Arrianus 4. 2. natione puto, non nomine. Feminas autem plerumque fata præcinnuisse passim legitur. Tacit. 14, 3. femina in furore turbata adesse exitium cavebant. In sacris etiam

reperiuntur vaticinatae feminae, sed parcius. Unde Clemens Stromat. lib. 1. satis amplo virorum vatum enarrato catalogo, sex tantum feminas subijcit: Saram, Rebeccam, Mariam, Deborah, Oldam, & Annam. Nostri majores huic sexui inesse sanctum aliquid & providum putabant ætate Taciti. ipsum vide Germ. Notandum quod Zonaras narrat tomo tertio: Michaële Rangabe imperante, muliercula quidam ex gymnæceo imperatorio ad lunares circuitus furore percita, ad eum clamitabat, Descende, alienis cedito. Id non semel, sed sæpissime factum, turbavit imperatorem: itaque Theodoro, quo familiariter utebatur, mulierculæ vociferationes exponit. Inter omina imperii Tacito oblata, fuit & quod sanaticus quidam in templo Sylvani tensis membris exclamavit, Tacita purpura, Tacita purpura, idque septimo: ut refert Vopiscus in Floriano cap. 4. Idem.

*dicere; non occurrit modo abeuntii, sed etiam semet
 objicit: vultuque & oculis motum praefrens animi,
 ut rediret in convivium monuit; & ille per ludum,
 bene deos suadere respondit; revocatisque amicis
 in horam diei ferme secundam convivii tempus ex-
 traxit. Iam alii ex cohorte in stationem successerant,
 ante cubiculi fores excubaturi; adhuc tamen conju-
 rati stabant vice officii sui expleta: adeo pertinax
 spes est, quam humana mentes, quam ingentes concu-
 piscientia devoverunt. Rex benignius quam alias
 adloquutus, discedere eos ad curanda corpora,
 quoniam tota nocte perstitissent, jubet. Data sunt
 singulis quinquaginta sestertia, conlaudatis, quod
 etiam aliis tradita vice, tamen excubare perseve-
 rassent. Illi tanta spe destituti domos abeunt: & ce-
 teri quidem expectabant stationis suae noctem. Epi-
 menes, siue comitate regis, qua ipsum inter conjura-
 tos exceperat, repente mutatus; siue quia caeptis deos
 obstare*

Horam diei] Diem alii aliter obser-
 vavere. Babylonii inter duos solis
 exortus: Athenienses inter duos oc-
 casus. Aegyptii & Romani, qui diem
 definivere civilem, à media nocte in
 mediam: vulgus omne à luce ad tene-
 bras; quomodo & Curtius à prima lu-
 ce horam primam numerando, in ho-
 ram diei ferme secundam Alexandrum
 convivii tempus extraxisse narrat. *Pop.*
Eam Raderus ait intelligi, quæ apud
nos est ante meridiem octava. Sed hæc
ratio non constat, nisi sub æquinoctia:
quantoque longius ab illis receditur,
tanto major ejus deprehenditur inæ-
qualitas. Freinsh.

Pertinax spes] Ego legebam: *Adeo*
p. res (an spes) est, quam humana men-
tes ingenti concupiscentia devoraverant.
Cicer. in Epist. ad Attic. Spe devorare

hereditatem. Loccenius. Sed Acida-
lius: quam humana mentes tam ingenti
concup. devorav. ita tamen ut unice
probet illud Modianum: Adeo perti-
nax spes est, quam hum. mentes devora-
verunt. habeatque pro glossmate ver-
ba ista, quam ingentes concupiscentia.
Quod judicium ab Radero, Constan-
tienfis Cod. auctoritate, plane compro-
batur. Nec tamen Freinsheimius credit
lectionem eam mendo carere: cum spe
aliquid devorare non semel legerit, at
ipsam spem, neutiquam.

Quinquaginta sestertia] Efficiunt mil-
 le ducentos quinquaginta Philipppeos,
 siue florenos mille sexcentos sexaginta
 sex. Unum in neutro sestertium, con-
 tinet mille sestertios: sestertius est di-
 midiatum victoriatum, siue duo cruci-
 feri. *Raderus.*

Alterius

obstare credebatur; fratri suo Eurylocho, quem antea expertem esse consilii voluerat, quid pararetur, aperit. Omnibus Philota supplicium in oculis erat. Itaque protinus injicit fratri manum, & in regiam pervenit: excitatisque custodibus corporis, ad salutem regis pertinere, quæ adferret, adfirmat. Et tempus, quo venerant; & vultus haud sane securi animi index; & mæstitia è duobus alterius; Ptolemaum, ac Leonnatum, excubantes ad cubiculi limen, excitaverunt. Itaque apertis foribus, & lumine inlato sopitum mero ac somno excitant regem. Ille paulatim mente conlecta, quid adferrent, interrogat. Nec contatus Eurylochus, non ex toto domum suam averfari deos dixit, quia frater ipsius, quanquam impium facinus ausus foret, tamen & poenitentiam ejus ageret, & per se potissimum profiteretur indicium, in eam ipsam noctem, quæ decederet, insidias comparatas fuisse: auctores scelesti consilii esse, quos minime crederet rex. Tum Epimenes cuncta ordine, conscriptorumque nomina exponit. Callisthenem non ut participem facinoris nominatum esse constabat; sed solitum puerorum sermonibus vituperantium criminantiumque regem faciles aures præbere. Quidam adjiciunt,

quum

Alterius] Epimenis, qui reus nesciebat quid rex de ipso esset decreturus. *Raderus*.

Excitaverunt] Porius excitaverant. Si tamen ipsa vox sincera: quam etsi fero (acceptam non trito illo significato, sed quo inferius etiam est 8, 8. Nolo singulos vestrum excitare) tamen ejusdem crebra repetitio suspicionem movet. Etenim & viz præcessit, *Excitatisque custodibus corporis*: & statim sequitur, *excitant regem*. Acidalius.

Per se] Ipsum qui loquebatur: nam & hoc pertinebat ad exculpandam domum; ut scilicet alter fratrum poenitentiam ageret; alter non innoxius tantum, sed etiam indicii delator atque minister esset. Reliquum sensus distinctione juvimus. *Freinsb.*

Aures præbere] Quod æque periculosum.

quum Hermolaus apud eum quoque verberatum se à rege quereretur, dixisse Callisthenem: meminisse debere, eos jam viros esse. idque an ad consolandam patientiam verberum, an ad incitandum juvenum dolorem dictum esset, in ambiguo fuisse. *Rex animi corporisque sopore discusso, quum tanti periculi, quod evaserat, imago oculis oberraret; Eurylochum L talentis & ejusdam Tyridatis opulenti bonis donat protinus; fratremque, antequam pro salute ejus precaretur, restituit. Sceleris autem auctores, interque eos Callisthenem, victos adservari jubet: quibus in regiam adductis, toto die & nocte proxima, mero ac vigiliis gravis, adquievit. Postero autem frequens consilium adhibuit, cui patres propinqui que eorum, de quibus agebatur, intererant; ne de sua quidem salute securi: quippe Macedonum more perire debebant; omnium devotis capitibus, qui sanguine contigissent eos. Rex introduci conjuratos præter Callisthenem jussit: atque, qua agitaverant, sine cunctatione confessi sunt. Increpantibus deinde universis eos; ipse rex, quo suo merito tantum in semet cogitassent facinus, interrogat.*

C A P.

iosum. Mercurius apud Lucianum ad Martem de Jove sinistre opinantem. *Tace, bona verba! Neque enim tutum est ista vel tibi dicere, vel mihi audire.* Seneca de tranquill. animi 12, 6. appellatur terribilissimum vitium, auscultatio, & publicorum secretorumque inquisitio, & multarum rerum scientia, qua nec tuto narrantur, nec tuto audiuntur.

Iam viros esse] Auctor est Plutarchus cap. 97. eos consuluisse Callisthenem, qua ratione clarissimi possent evadere: Callisthenem, si clarissimum

è medio tollerent, respondiisse. Valerius Max. tamen 8, 14. ext. hoc non dictum vel quæsitum vult de interimendo Alexandro, sed Philippo, nisi idem quoque de Alexandro repetitum, vel Valerius memoria lapsus fuerit. Ille sic: *Pansianum Hermocratem percontatum esse, quomodo subito clarnus posset evadere, atque is (cum) respondisset: si illustrem virum aliquem occidisset, continuo Philippum interficisset.* Loccenius.

Qui sanguine] Vide supra ad 6, 11. *Etiams*

CAP. VII.

Hermolai, Callisthenem justum esse asseverantis, adversus crudelem Alexandri superbiam invectiva.

S*Tupentibus ceteris, Hermolaus: Nos vero, inquit, quoniam, quasi nescias, quaeris; occidendi te consilium inivimus, quia non ut ingenuis imperare cepisti, sed quasi in mancipia dominaris. Primus ex omnibus pater ipsius Sopolis, parricidam etiam parentis sui clamitans esse, consurgit; & ad os manu objecta, scelere & malis insanientem ultra negat audiendum. Rex inhibito patre dicere Hermolaum jubet, quæ ex magistro didicisset Callisthene. Et Hermolaus; Utor, inquit, beneficio tuo, & dico quæ nostris malis didici. Quota pars Macedonum sævitix tuæ superest? quotus quisque non è vilissimo sanguine? Attalus & Philotas, & Parmenio, & Lyncestes Alexander, & Clitus, quantum ad hostes pertinet, vivunt, stant in acie, te clypeis suis protegunt, & pro gloria tua, pro victoria vulnera accipiunt: quibus tu egregiam gratiam retulisti. Alius mensam tuam sanguine suo adpersit: alius ne simplici quidem morte defunctus est. duces exercituum tuorum in equuleum impositi, Persis quos vicerant, fuere spectaculo. Parmenio indicta causa trucidatus est, per quem*
Atta-

Etiam parentis] Quia lege Maced. omnes propinqui rei occidebantur.

Trig.

Attalum occideras. Invicem enim miserorum uteris manibus ad expetenda supplicia : & quos paulo ante ministros cædis habuisti, subito ab aliis jubes trucidari. *Obstrepunt subinde cuncti Hermolao. pater supremum strinxerat ferrum, percussurus haud dubie, ni inhibitus esset à rege : quippe Hermolaum dicere jussit, petiitque ut causas supplicii augmentem patienter audirent. Ægre ergo coercitis, rursus Hermolaus : Quam liberaliter, inquit, pueris rudibus ad dicendum agere permittis ! at Callisthenis vox carcere inclusa est, quia solus potest dicere. Cur enim non producitur, quum etiam confessi audiuntur ? nempe quia LIBERAM vocem innocentis audire metuis, ac ne vultum quidem pateris. Atqui nihil eum fecisse contendendo. sunt hic, qui mecum rem pulcherrimam cogitaverunt : nemo est, qui conscium fuisse nobis Callisthenem dicat. quum morti olim destinatus sit à justissimo & patientissimo rege. Hæc ergo sunt Macedonum præmia, quorum ut supervacuo & sordido abuteris sanguine ! At tibi xxx millia mulorum captivum aurum vehunt, quum*

Trig. millia mulorum] Si ad solam, quæ Persæ poli capta est, pecuniam requirebantur mulorum ac camelorum tria millia, ut Diodorus in sexto Alexandri anno supputat ; certe etiam hic numerus aliquo modo ad veram rationem deduci posse videtur. Si enim omnes summas Susis, Ecbatanis, Pasargadis, Arbelis, Babylonis, & Persæ poli inventas computare volumus, tum cogitare non aurum solum, sed & argentum vectum, & preciosa alia, ut lapillos, gemmas ac margaritas : deni-

que, exaggerationem factam ab hoste perituro Hermolao : adjumentum habebimus ad hunc locum stabiliendum. Sed primum Diodori locum in abacum revocemus. *Persæpolis* (inquit ! - 71.) *inventæ sunt, auro ad argenti rationem deducto, centum ac viginti millia talentum* : qui numerus per sexcenta ductus, producit summam 72000000. coronatorum. [septuagies bis millena millia : non, ut solenni errore enunciat Explanator ; septuagies bis millies centena millia.] Jam quod ad pondus attinet

quum milites nihil domum præter gratuitas cica-
trices relaturi sint. Quæ tamen omnia tolerare
potuimus, antequam nos barbaris dederes, &
novo more victores sub jugum mit teres. Persa-
rum

attinet (portabant enim eam pecuniam
mulorum ac camelorum tria millia,)
in Romanæ libræ besse comprehen-
duntur septuaginta duo coronati : est
autem bes libræ Romanæ dimidium li-
bræ zygoſtaticæ, quæ habet coron. 144.
per quos si 7200000 dividantur,
erunt libræ zygoſtaticæ 50000. Hæ li-
bræ si per 3000 mulorum dividantur,
singulis multis evenient libræ 66. ac su-
perſunt 2000 libræ : quas si addamus,
incedent mulorum ac camelorum duo
millia, centenis ſexagenis ſeptenis: alia
millia, centenis ſexagenis ſenis libris.
Noſtra quidem ætate equi vehunt du-
cenas libras : ſed fortassis non in tam
longum iter. Sed & vaſa ipſa non tam
commode, qua pecunia duci potue-
re : nec omnia in auro erant fortassis,
ſed & in ebore, argento, aliisque re-
bus precioſis: ut non omnino abſonum
ſit veritati, 30000 mulorum aurum
captum vehere Alexandro. *Glareanus.*
Adſtipulator Curtio Plutarchus de
fortuna Alex. 2. *aurum ab innumeris*
circumſerendum camelis. *Plutarchus* dixit
Plutarchus, quod illi *innumeros* reddi-
derunt, veriti fortasse, ne dictu ni-
mum aut incredibile foret, decem
millia camelorum auro onuſta. Sed
decem ea millia nondum accederent
ad Curtii rationem, ſi uni camelo duo-
rum mulorum onus deſutes. Apud
eundem in Alexandro cap. 63. Perſe-
poli repertum *instrumentum regium &*
opes decem millibus jugorum mularium
& quinque millibus camelorum egreſſa.
Ecbatanis habebat centies octies mil-
lena millia Philippæorum: ſed hæc vix
ſextadecima pars fuerit ejus ſummæ.
Aliunde quidem eum magnam pecu-
niæ vim habuiſſe dubitari non poteſt,

cum Cyrus olim deviſta Aſia, hoc eſt
Lydorum atque ſociorum ditionibus,
quæ minima portio Perſici deinceps
imperii fuit, *argenti quingenta millia*
talentorum reportaverit, teſte Plinio 33.
3. hoc eſt trecenties millena Philip-
pæorum millia. Sed hæc quoque ſum-
ma longe ab illa abeſt quam diximus.
Certe oportet ingens auri pondo fuiſ-
ſe, quo tot muli onerarentur, & unde
ſedecim amplius Coloſſi aurei fieri po-
tuiſſent, æquales æneo quem in Rho-
do mundus ſtupuit. Nam illius mate-
ria noningentis camelis aſportata eſt.
Cameli vero onus eſt duplum ad onus
muli. Eſt enim 2000 pondo, ut notat
Scaliger ad numerum Eufebian.
1000000. Non igitur abſe re Lipſius in
nota ad 3. 2. Admirandorum, pecca-
tum in Curtii numeris putat: & omni-
no *tria millia* pro *triginta millia* ſcri-
bendum. Cum etiam Demotheſenes pro
magno referat, quod regi Perſarum
mille ducenti cameli pecuniam vehe-
rent. Sed tamen contra hoc judicium,
Curtium haud leviter tueri videntur
allata Plutarchi loca. Et ne ſupra fidem
videatur ea pecuniæ ſumma, certe ex
tot antiquiſſima opulenta referriſ
provinciis, ex tot tantisque regnis;
quidni intra ſeptem aut octo annos
tantundem congeſſerit Alexander,
quantum intra triginta annos ex una
Gallia exactum fuiſſe conſtat? Præſer-
tim cum etiam David modicorum ſi-
nium rex, ſi cum tanto imperio com-
pares, ingentem pecuniæ modum ha-
buerit, Paralipom. c. 22. *auri talenta*
centum millia, & argenti mille millia ta-
lentum. quod efficiat 1200000000 Phi-
lippæorum, duodocies centies millena
millia. *Freinſh.*

Patrio

rum te vestis & disciplina delectat: patrios mores exosus es. Persarū ergo, non Macedonum regem occidere volumus; & te transfugam belli jure persequimur. Tu Macedonas voluisti genua tibi ponere, venerarique te ut deum: Tu Philippum patrem averfariis, & si quis deorum ante Jovem haberetur, fastidires etiam Jovem. Miraris si liberi homines superbiam tuam ferre non possumus? Quid speramus ex te, quibus aut insontibus moriendū est; aut, quod TRISTISVS morte est, in servitute vivendum? Tu quidem, si emendari potes, multum mihi debes. ex me enim scire cœpisti, quod ingenui homines ferre non possunt. De cetero parce, quorum orbam senectutem suppliciis

ne

Patrios mores] Firmari hinc possit felix conjectura Boxhornii in Justin. 12, 4. *A Philippo illum patre tantum degeneravisse, ut etiam patria morem ejureret.* qua etiam de causa hic ab Hermolao perbelle appellatur *transfuga*. Ad stipulatur & Valer. Max. 9, 5, ext. Fastidio Philippi Jovem Hammonem patrem ascivit: ædio morum & cultus Macedonici, vestem & instituta Persica assumpsit: spreto mortali habitu, divinum æmulatus est. nec fuit ei pudori, filium, civem, hominem dissimulare,

Belli jure] *Transfugas licet, ubicumque inventi fuerint, quasi hostes interficere.* l. 3. in fine ad L. Corn. de Sic. etiam torquere: *nam pro hoste, non pro milite habentur.* l. 7. de re mil. Vide Cujac. observ. 4, 9.

Patrem averfariis] *Ægila duarum urbium unum nomen est, apud quas olim Ammoni & Alexandro ades posita erant, quibus usque ad Justiniani imperium hostias mactabant indigenæ.* Procop. serm. 6. de ædific. Justiniani.

Tristius] Falsum hoc apud plerisque: rari quippe sunt quibus ista cordi: aliud sibi reliquum quam teneri libertatem, aut mori ante servitium? Tacit. 2, 5. deprompta ex istis Sallustii Histor. 1, 2. *Estne viris reliqui aliud, quam solvere injuriam aut mori per virtutem?*

Si emendari potes] Gruterus ad Tacit. discurs. 41. plus amarulentæ subesse putat his verbis, quam prima fronte videatur. & sic exponit, quasi velit Hermolaus quod apud Tacit. 15, 68. Sulpicius Asper ad Neronem: *Non aliter tot flagitiis ejus subveniri posse.* vel, ut Sueton. Ner. 36. effert: *aliter illi non posse nisi morte succuri.* Freinsheim. tamen non videt quomodo Curtii verba hanc explicationem patiantur: cum non imputet Alexandro, ut illi apud Suetonium, quod eum voluisset occidere: sed quod utilibus eum præceptis ad bene imperandum, si ea monitione corrigi posset, instruxisset. ad quam rem utique non morte regis festinata, sed longiore vita opus erat.

Parce] Deest parentibus, aut tale quid.

ne oneraveris. nos jube duci, ut quod ex tua morte petieramus, consequamur ex nostra. *Hæc Hermolaus.*

CAP. VIII.

Alexandri ad Hermolai invektivam responsio: conjuratorum item; atque innocentis Callisthenis supplicium.

T rex: Quam falsa sint, *inquit*, quæ iste tradita à magistro suo dixit; patientia mea ostender. Confessum enim ultimum facinus, tamen ut vos quoque, non solum ipse, audiretis, expressi; non imprudens, quum permisisssem huic latroni dicere, usum cum rabie, qua compulsus est, ut me, quem parentis loco colere debet, vellet occidere. Nuper quum procacius se in venatione gessisset; more patrio, & ab antiquissimis Macedonia regibus usurpato, cum castigari jussi. Hoc & oportet fieri, & ut à tutoribus pupilli, à maritis uxores, servis

quid. Bongars. suspicabatur legendum: *De cetero parce: aliorum orbam sen. supplicium ne oneraveris.* Melius Raderus edidit: *parce his quorum orbam* &c. si tamen ex libris id supplevit Modius; eum enim ille sequitur. aliis quidem libris

ab est pronomen. Aspicit autem Hermolaus morem Macedonum, quo parricidarum propinqui etiam puniebantur. De quo mirifice disputat Grotius de jure belli 2, 21. & sequent.

V *T* vos quoque] Male affectus locus: omnes istas voces omittunt Ms. at sequentes, non solum ipse. recentiores impressi. Freinsh. legit ut vos quoque ipsi audiretis. Vulgo non solum ipse. quod de se dicere Alexandrum intelligas.

Ab antiquissimis] Non ergo cepit illud institutum à Philippo, ut vele-

bat *Ælianus* supra ad 8, 6. ubi vide.

A tutoribus] Hæc ita concepta fuisse opinatur Freinshemius, *Hoc & oportet fieri; & fit: tutoribus pupillos, maritis uxores, servis quoque hujus ætatis pueros verberare concedimus.* At Acidalius: *& fit à tutoribus pupillis, à maritis uxorebus.* aut potius, ut idem ait, minori

A a a.

mutatione

servis quoque pueros hujus ætatis verberare concedimus. Hæc est sævitia in ipsum mea, quam impia cæde voluit ulcisci; Nam in ceteros, qui mihi permittunt uti ingenio meo, quam mitis sim, non ignoratis: & commemorare supervacuum est. Hermolao parricidarum supplicia non probari, quum eadem ipse meruerit, minime hercule admiror. nam quum Parmenionem & Philotam laudat, suæ servit causæ. Lyncesten vero Alexandrum bis insidiatum capiti meo à duobus indicibus liberavi: rursus convictum, per biennium tamen distuli: donec vos postulareris, ut tandem debito supplicio scelus lueret. Artalum, ante quam rex essem, hostem meo capiti fuisse meministis. Clitus utinam non coëgisset me sibi irasci. cujus temerariam linguam probra dicentem mihi & vobis diutius tuli, quam ille eadem me dicentem tulisset. REGUM ducumque clementia, non in ipsorum modo, sed etiam in

illorum,

mutatione sic: *Hoc & oportet fieri; (dubitat, an & hoc mutandum ferri) & ferunt à tutoribus pupilli, à maritis uxores: servis quoque &c.* Acidalio favet Blackardus. Tutoribus autem id jus in pupillos apud Romanos quoque fuisse, conjici potest ex definitione tutelæ, quod sit *vis ac potestas in capite libero*. Nam tutor non rebus duntaxat, sed etiam moribus pupilli præponitur. l. 1. 2. §. 3. de administr. tut. Juvat & ratio legis unice C. de emend. propinquorum.

Uxores] Ne tamen sine legitimis causis, neve flagellis aut fustibus id fiat, arg. l. 8. §. 2. C. de repud. & Nov. 117. cap. 14.

Servi] In primis pædagogis; exemplum in Plauti Bacchid. 3, 3.

Rursus] Intellige primum à duobus indicibus nominatum veniam impetrasse: iterum deinde convictum penas luisse. Turbas tamen supra 7, 1. ibi enim etiam in eadem cogitationes occidendi regis post veniam relapsum scribit: sed id de duobus indicibus, non ut hic priori, sed posteriori ejus consilio attribuit. *Freinsb.*

Clementia] Extat nobilissimum apophthegma Theopompi apud Plutarch. apophth. Lac. cap. 65. qui interrogatus, quid ita Sparta floreret? quia ne, reges recte imperare, scirent? Imo, inquit, quia cives parere. *Laudat in Agricola suo dexteritatem istam Tacitus* 42. Domitiani vero natura præceps in iram, & quo obscurior, eo irrevocabilior, moderatione tamen prudentia-
que

illorum, qui parent, ingeniis sita est. Obsequio mitigantur imperia: ubi vero reverentia excessit animis, & summa imis confundimus, vi opus est, ut vim repellamus. Sed quid ego mirer, istum crudelitatem mihi objecisse; qui avaritiam exprobrare ausus sit? Nolo singulos vestrum excitare, ne invisam liberalitatem meam faciam, si pudori vestro gravem fecero. Totum exercitum adspicite: qui paulo ante nihil præter arma habebat; nunc argenteis cubat lectis: mensas auro onerant; greges servorum ducunt: spolia de hostibus sustinere non possunt. At enim Persæ, quos vici-

que Agricola leniebatur, quia non contumacia, neque inani iactatione libertatis, famam satumque provocabat.

Quid ego mirer] Arguto genere defensionis utitur: insinuatum se crimine avaritiæ, à quo nemo dubitet, eum esse alienissimum: facile igitur judicari posse, ne ceteris quidem criminatibus fidem adhibendam. Eodem modo purgare se conatur Nero apud Sueton. 41. cetera convitia ut falsa non alio argumento refellebat, quam quod etiam inficitia tantopere laborata perfectæque à se artis obiceretur: singulos subinde rogant, nossetne quemquam præstantiorem? Freinshemius.

Pudori vestro gravem] Ostentando publice, & velut exprobrando. Inde lex in Chronosolone Luciani: *De muneribus quam modestissima simul, & paucissima verbasunt: neque grave quicquam in literis quisquam ascribit, nec qua mittuntur laudato.* Quod late deducit Seneca de beneficiis.

Argenteis lectis] Post Alexandrum maximum, quia Asia thesauros diripuit, peresus exorta est, quæ, ut Pindarus inquit, late dominatur opulentia. ait Athenæus 6, 4. cum paulo supra narrasset, adeo

rarum antea Grecis usum fuisse, ut Philippum Alexandri patrem Dario scripserit, *exiguam auream phialam, quam penes se habebat, in lecto cubantem, pulvinari semper subdidisse.* Quod tamen non credam nisi ante excultas aurifodinas Macedoniæ, de quibus Diodor. 16, 8. Addam pauca ex Dionis orat. 25. sub finem. *Alexander in Orbem ducens exercitum, Macedones ditissimos omnium hominum effecit, simul & pauperimos: & pariter fortis & pariter infirmos: exulesque & reges restituit: Egyptum & Babylonem & Susa & Ecbatana imperio addens, Reges vero & Pellam & Dianæstrum.* Sed mirum est quod de argenteis lectis ait Curtius: & quidem tam vulgatos fuisse, ut totæ exercitus tribuantur. Certe de Helio galato imperatore rem institutam prodere sibi videtur Lampridius cap. 20. *Hic solidis argento fassos habuit lectos & triclinarios & cubiculores.* Forsan hi solidi argento fuerint, illi militum leviter ornati vel inducti & bracteati. Freinsb.

At enim] Suspiciatur Freinshemius quædam huius orationis membra patumper esse luxata, quæ sic in ordinem redigit: *Spolia de hostibus suis sustinere non possunt. & sane plura habemus quam*

vicimus, in magno honore sunt apud me ! Equidem moderationis meæ certissimum indicium est, quod ne victis quidem superbe impero. Veni enim in Asiam, non ut funditus everterem gentes; nec ut dimidiam partem terrarum solitudinem facerem; sed VT ILLOS quoque quos bello subegissem, victoriæ meæ non poeniteret. Itaque militant vobiscum, pro imperio vestro sanguinem fundunt, qui superbe habiti rebellassent. NON EST diuturna possessio, in quam gladio inducimur ! beneficiorum gratia sempiterna est. Si habere Asiam, non transire volumus; cum his communicanda est nostra clementia: horum fides stabile & æternum faciet imperium. Et sane plus habemus, quam capimus. insatiabilis autem avaritiæ est, adhuc implere velle, quod jam circumfluit. Verumtamen eorū mores in Macedonias transfundo ! In multis enim gentibus esse video, quæ nō erubescamus imitari. NEC ALITER tantum

quam capimus: insatiabilis autem avaritia est. adhuc implere velle. quod jam circumfluit. At enim Persa &c. Nam illa intermedia, & sane plus habemus &c. infra intervenient alieno argumento, eum ibi de Persis eorumque moribus imitandis instituta sit tractatio.

Solitudinem facerem] Camillus apud Liv. 8, 13, ad Patres Romanos: Pacem vobis, quod ad Latinos attinet, parare in perpetuum vel saviendo, vel ignoscendo potestis. Vultis crudeliter consulere in deditos victosque? licet delere omne Latium: vastas inde solitudines facere &c. Quod tum prudenter consideravit senatus. At in Taciti Agric. 30, Romanis invidiose objicit Britannus ille, quod, *ubi solitudinem fe-*

cere, pacem appellent.

Non poeniteret] Theodoricus apud Cassiodor. Var. Epist. 3, 43. Nobis propositum est, Deo juvante sic vincere, ut subiecti se doleant nostrum dominium tardius acquisivisse Sane firmissimum est imperium quo obediētes gaudent, ut ait Liv. 8, 13.

Imitari] Vide supra ad 8. 5. Sic à Rom. veteribus. accitū quā usquam egregia. composita duodecim tabula. Tacit. 3, 27. Pœclare Cæsar apud Sallust. Catil. 51, 52. Majores nostri, P. C. neque consilii, neque audacia unquam eguere: neque superbia obstat. quo minime aliena instituta. si modo proba erant, imitarentur &c. Plato hac potissimum de causa & ipse suscepit peregrinationem, & civibus

tantum imperium apte regi potest, quam ut quædam & tradamus illis; & ab iisdem discamus. Illud pene dignum risu fuit, quod Hermolaus postulabat à me, ut averſarer Jovem, cujus oraculo agnoscor. An etiam, quid dii respondeant, in mea potestate est? Obtulit nomen filii mihi: recipere ipsis rebus, quas agimus, haud alienum fuit. Utinam Indi quoque deum esse me credant. FAMA enim bella constant; & sæpe etiam, quod falso creditum est, veri vicem obtinuit. An me luxuriæ indulgentem putatis armæ vestra auro argentoque adornasse? Adſuetis nihil vilius hæc videre materia volui ostendere, Macedonas invictos ceteris

civibus suis, non uno loco libri 13. de legib. commendavit, ut patria urbi communitis daretur; si quid alibi reperissent ei futurum. Et usus & ornamento. Merito autem ab hoc consilio laudat Alexandrum Plutarch. de fortuna ejus 1. 8. quod Aristotelem non esset sequutus, qui enim jubebat Græcis se tanquam principem, barbaris ut dominum præbere &c. Judicium Strabonis idem est sub finem libri primi. Freinsb.

Haud alienum] Tum opportunum ad res gerendas; tum etiam, quod tacite innuit, rebus suis haud male conveniens. Quomodo Livius præfat. 7: Ea belli gloria est pop. Romano, ut quum suum conditorisque supparentem Martem potissimum ferat; tam & hoc gentes humanæ patientur æquo animo, quam imperium patiuntur. Sic in Luciano apud Minem: Si vero deus hominibus videbar, parcendum illis erat: nam rerum magnitudine, ut tale aliquid de me crederent, inducti sunt. Haud tamen omnino vanam istam vanitatem fuisse probari possit exemplo quod refertur supra 7, 6. Eadem fere ob rationes Varro apud Au-

gustin. de Civ. Dei 3. 4. utile esse civitatibus dicit, etsi falsum sit, ut se deorum filios credant. & 4, 31. multa sunt vera quæ non modo vulgo sciri non est utile, sed etiam tametsi falsa sint, aliter existimare populum expedit. Ergo apud eundem Lucianum Diogenes ad Alexandrum: Sacerdotum Ammoniorum mendacium ad res gerendas tibi haudquaquam fuit inutile: propterea quod vulgus te verebatur metuebatq; quum deum esse crederet. Sic fere omnes populi referebant originem suam ad deorum aliquem, ut *primordia urbium angustiora facerent*. Livius proœmio ad quem locum exempla multa Gruterus notat. Atque hæc pro Alexandro ipse aliiq; dixere, haudquaquam paria futura contrariis argumentis, si quis ex diverso urgeat. Idem.

Veri vicem] Livius 34. 12. accinit: Sæpe vana pro veris, maxime in bello, valuisse. remque exemplo subjecto testatam facit. de fama autem supra ad 3, 8. dictum, quibus jungi potest Lipsius polit. 5, 16.

Volui ostendere] Revocavis Acidalius ultimum verbum ex vulgatis editioni-

teris nec auro quidem vinci. Oculos ergo primum eorum sordida omnia & humilia spectantium capiam; & docebo, nos non auri aut argenti cupidos, sed orbem terrarum subacturos venisse. Quam gloriam tu parricida intercipere voluisti, & Macedonas rege adempto devictis gentibus dedere. At nunc mones me, ut vestris parentibus parcam! Non oportebat quidem vos scire, quid de his statuisssem, quo tristiores periretis, si qua vobis parentum memoria & cura est: sed olim istum morem occidendi cum scelestis infantes propinquos, parentesque, solvi. & profiteor, in eodem honore futuros omnes eos, in quo fuerunt. Nam tuum Callisthenem, cui uni vir videris, quia latro es; scio; cur produci velis: ut coram his probra, quæ modo in me jecisti, modo audisti, illius quoque ore referantur. Quem si Macedo esset, tecum introduxisssem; dignissimum te discipulo magistrum: nunc Olynthio non

tionibus, unde Modius pepulerat; & videre legendum, non *videri*, docuit. hæsit tamen in explicatione sequentium: *Oculos ergo* &c. nec mirum. nullus enim inde sanus exeat sensus, si pro *spectantium* non scribas *expectantium*, nisi tamen & simplex illud hoc significatu capitur, quod pene inducor, ut credam, cum toties hujus loco reperiam. Sensus igitur est: Capiam (tanquam ex insidiis) præstringamque Indorum oculos, qui nihil expectant adventu nostro, quam sordida & humilia omnia, arma ære aut ferro rubiginoso squalentia, nihil opulenti, nihil ornati. Ergo cum hæc species nec opinantibus fuerit objecta, cum alias etiam melius honorificentiusq; de no-

bis opinabuntur; tum quoque deprehendent non auri argente inopia vel cupidine, sed per virtutem, & ob gloriam, istam expeditionem nos suscepisse. *Freinsh.*

Modo audisti] Suspecta hæc verba, nec video quomodo tolerentur, nisi non explices de præsentī tempore, sed ita; quæ vicissim apud Callisthenem de me nunc dixisti, nunc ipsum dicentem audivisti: hæc enim probra jam diu magister iste tuus tibi præcunxit. *Idem.*

Olynthio] Id est, cum Olynthius sit. Odiose autem nomen patriæ ejus inducit, ad exasperandos Macedonum animos, memoria vetustissimæ simularis, quam ea cum urbe exercuit Macedonia;

non idem juris est. *Post hac consilium dimisit*, tradique damnatos hominibus, qui ex eadem cohorte erant, *iussit*, *Illi ut fidem suam sevitia regi adprobarent, excruciatos necaverunt. Callisthenes quoque tortus interiit: initi consilii in caput regis inno-*

cedonia, donec Philippus eam excinderet. qua de re Dio Chrysost. orat. 25. Philippus Macedonas humiles & infirmos, suoque patre concedente Olynthis principatum, fortes fecit & bellicosos, & propemodum totius Europæ dominos. Callisthenem autem Olynthium fuisse, & discipulum, ac cognatum Aristotelis, ex Hero confobrina ejus editum, præter Plutarchum in Sylla 72. Alex. 98. & Suidam, Diogenes Laertius in vita Aristotelis refert. *Pepma.*

Hominibus] Freinshemius conjicit omnibus: toti cohorti, non parti, vel certis quibusdam. ut nimirum ita vindictam expeterent illarum in societatem suam infamiae.

Excruciatos necaverunt] Arrianus 4. 2. & apud Plutarch. cap. 98. ipse Alexander, more Macedonum saxis obrutos scribunt: quod tamen non impedit, quin ante mortem excruciatum fuerint, exemplo Philoxæ supra lib. 6. extremo. Crudelitas enim illa maxime in usu fuit apud veteres. unde quasi solennis scriptorum formula *excruciatum necare*. Livius 25, 23. *necati omnes excruciatii sunt*. Victor de Cæsar. cap. 36. alterum pro utroque posuit: *cum auctores Aureliani necis excruciatum fuisse*. sicut in Phocione cap. 47. Plutarchus bis. Suetonius Aug. 14. *discreciatum necare*. Cicero pro L. Manil cap. 5. alia addit augendæ indignitati: *Legatum pop. Romani consularem, vinculis ac verberibus, atque omni supplicio excruciatum necavit*. Atque ita Livius 29, 18. *tribunos militum in vincula conjectos, dein verberatos, servilibusque omnibus suppliciis cruciatos occidit*. Statim Cur-

tius, mutatis paulisper verbis: *Callisthenes tortus interiit*. Encolpii verba apud Petronium: *si quid tristius paras, celeriter confice. neque enim tam magnam facinus commisisimus, ut debeamus torti perire*. Græcis est *ερεβλῶθῆναι* aut *βασιζομένον ἀποθανεῖν* tortum mori: ut Plutarcho Phocione c. 47. Zonaræ tom. 2. *αἰκισάμενον ἀποκτείνειν*, prius excruciatum interficere: de Hannibale & captivis Romanis loquitur. Idem mox de Scipione seditionis auctores puniente. *Ὀλυμπιάδων ἀναγερῶν*, Olymp. 118. Bomilcarum tyrannidem afflictaientem Carthaginenses excruciatum necaverunt: *αἰκισάντες ἀνέκλον*. Polyb. 1, 80. *αἰκισάμενους ἀποκτείνου*. Joseph. de bel. Jud. 6, 12. *μαστιγόμενοι δὲ καὶ πρὸ βασιζομένων τοῦ θανάτου πᾶσαν αἰκίαν, ἀντες αὐτοῦ*. Appian. de bel. Punic. *ἰκλίσαν δὲ καὶ τὴν γλῶσσαν αἰκισάμενος*. Freins.

Tortus interiit] Aristobulus apud Arrian. 4, 2. tradit, compedibus vinculatum in exercitu ductum fuisse, ac postea morbo interiisse; Ptolemæus tortum ac denique suspensum vitam finisse. Justinus 15, 3. singillatim supplicium ejus exponit: Cum Alexander Callisthenem, truncatis crudeliter omnibus membris, abscissisque auribus ac naso labiisque, deforme ac miserandum spectaculum reddidisset, insuper cum cane in cavea clausum, ad merum ceterorum circumferret; tunc Lysimachus venenum ei in remedia calamitatum dedit. Seneca pater suavioria i. præptorem Alexandri appellat, & lancea trajectory scribit. Philostratus 7, 1. à Mace-

innoxius; sed haudquaquam aula & adstantium accommodatus ingenio. Itaque nullius cades majorem apud Græcos Alexandro excitavit invidiam, quod praditum optimis moribus artibusque, à quo revocatus ad vitam erat, quum interfecto Clito mori perseveraret; non tantum occiderit, sed etiam torseris, indicta quidem causa. quam crudelitatem sera penitentia consequuta est.

C A P.

Macedonibus ait interfectum quod ipsos vituperasset. Diog. Laërtius in vita Aristotelis in cavea circumductum ad spectaculum, morboque pediculari correptum, ac demum leoni obiectum. Suidas quoque cavea una cum Nearcho inclusum, & phthiriasi assumptum ait. De cavea etiam Ovidius in Ibin versu 519.

Inclususque necem cavea patiaris, ut ille

Non profectura conditor historia.

Quamvis indoctiores Chærilum poetam intelligant. quod ex Parrhasio, Laurentio Abstemio, Egnatio refutat in notis ad Ibin Ovidii, Valerius Andreas Desselius. cui suffragatur Franciscus Sanctius Annotas. ad idem Ovidii carmen. Phthiriasi periisse & Plutarch. in Sylla cap 73. auctor est. *Loccenius & Raderus*. Plut. Alex. cap. 98: Decessisse Callisthenem alii ab Alexandro suspensum dicunt, in vinculis alii morbo afflictum. Chares. postquam comprehensus fuit, septem menses in

vinculis custoditum, ut in concilio presente Aristotele judicaretur. ac quo tempore in Mallis Oxydræcis Indiarum sauciatus fuit Alexander, ex corpore supra modum turgido. & morbo pediculari excessisse. Quod autem Justinus narrat de Callisthene, nescio cui Telephoro Rhodio obvenisse scribunt Seneca de ira 3, 17. & Plutarch. de exilio cap. 21. offenso Lyfimacho rege. Hanc autem scriptorum de Callisthenis morte diversitatem vitandus Curtius, consulto videtur usus omnia ista complexo vocabulo, *interit*. quomodo & Vales. Max. 7. 2. ext. *spiritu carere iussu* scribit, non adjecto, quo supplicii genere. item 9. 3. ext. *Callisthenem mori iussu*. Seneca Nat. quæst. 6, 23. *occidit Callisthenem*. Quomodo & Orosius 3, 18. & Dio Chrysost. Orat. 64. ubi etiam, perinde ut Seneca Rhetor. Alexandri præceptorem appellat Callisthenem. Quid Diodor. de eo scripserit. Interitu capitis ejus incertum est. *Freinsh.*

Otiurn

CAP. IX.

Indi, Gangis, Dyardenis, Indiæ, ejus incolarum, luxu diffluentium regum, ac sapientum, luculenta descriptio.

SED ne otium serendis rumoribus naturæ aleret, in Indiam movit; semper bello quam post victoriam clarior. India tota ferme spectat Orientem, minus in latitudinem, quam recta regione spatiosa. Qua Austrum accipiunt, in altius terra fastigium excedunt; plana sunt cetera, multisque inclutis amnibus Caucaſo monte ortis placidum

O *Tium*] Tacitus Germ. *Otiſa ar-
matorum manus facile laſciunt.*

In Indiam movit] Plinius 6, 17. Indiam patefactam eſſe ſcribit *Alexandro Magni armis.* quod & Strabo & Plutarchus aliiſque memorant.

Que austrum accipiunt] Hunc locum caput Glareanus. Ego Curtium nihil hic contra geographiam peccaſſe exiſtimo, & doceo, primum haud ignorandum, quod aſſumat, minus in latitudinem, quam recta regione patere; hoc eſt magis longam quam latam eſſe, quod veriſſimum eſt, ſi procurrens eſt ſeptentrione in Austrum ſpectes promontorium: ſi inquam diametrum à monte Imao uſque ad promontorium Comorinum, quæ ſunt duo extrema Indiæ, dimetiare. minimum enim quadringentis inter ſe leucis diſtant, ut Jarricus offendiſt, quæ Germanica eſſiciunt milliaria viginti ſupra trecenta. Jam quod dicit Curtius, ea quæ Austrum accipiunt, in alius terra faſtigium excedere. hoc eſt, promontorium Comorinum eſſe alius terra reliqua Indiæ media, quæ plana eſt, veriſſimum

eſt. extrema enim utrinque ſunt alia, Imaus mons & promontorium Comorinum: cum inter utrumque hunc angulum montes interjacent continua per Indiam ſerie, uſque ad caput Comorinum. Quod continua ſerie dicitur, hoc eſt, per totam Indiam extendi montes: accipe latus occidentalis totum, quod ſeptentrio ſtringit, & ab alto alluitur. Atque inde eſt quod Herodorus in Thalia aſſumat, Indiam Austro obnoxiam. *Raderus* Juvat etiam illud Arriani in periſto maris Erythræi. 18. *Post Barygaram* (Indiæ provinciam) ſtatim continens vicina à Borea in Meridianum cardinem ſeſtitur: unde regio illa Dachinabadis appellatur. Auſter enim illorum lingua Dachæus dicitur. Hujus pars ſuperior mediterranea ad Orientem vergens, multas regiones, deſerta, montes ingentes &c. complectitur.

Caucaſo] *Nimirum Indico, non Pontico* (Vide ſuprà ad 7.9.) quem & Paropamiſum vocant. Ita certe de Indi fonte Plinius 6, 20. *in jugo Caucaſi montis, quod vocatur Paropamiſus, ad verſus*

cidum per campos iter prabent. Indus gelidior est quam ceteri. aquas vehit à colore maris haud multum abhorrentes. Ganges amnis ab ortu eximius ad

Meri-

solio ortum effusus. Arrianus 5, 1. Fontes ejus ex Paropamisso vel Caucaſo monte oriuntur. Freinsh.

Indus] Teste Plinio 6, 20. olim ab incolis *Sandus* fuit appellatus, *Sinthus* Ptolemæus inter septem Indi ostia numerat. Verisimile est igitur ostium illud ceu omnium maximum [ab Arriano in periplo maris Erythræi 2, 46.] synecdochice pro toto fluvio fuisse usurpatum. Hodie vulgo ab Indis, atque aliis populis *Indu* appellatur. Eundem Resbutos à Cambajensibus determinantem, atque per mediam Cambajam decurrentem, incolæ ejus regionis, teste Odoardo Barbosa, & Certeſem, & *Indes* appellant. Sic enim fluminum nomina pro regionibus per quas flunt, crebro mutantur, ut de Danubio dictum est. Hunc vero fluvium prius *Manſolum* dictum, postea ab Indo quodam juvene egregio, qui Damafulcida regis Oxyalci filia corrupta ad mortem quæſitus, in eum se præcipitavit, appellatum fuisse, fabulatur ille author libelli de fluminibus, quem nonnulli volunt esse Plutarchum. *Stuckium.*

A colore maris] Sed Andreas Corſalius apud Stuckium in universum affirmat: in sua navigatione mare vicinum Indiæ lacteo colore sibi apparuisse. Verum Io. Caſtrius apud Barrium ait, partem tantum ejus maris candidam; aliam rubram; aliam viridem se reperuisse. Vide infra. Ceterum Arrianus citato loco ait, Sinchi vel Indi aquas esse candidas: quod quidem consentiat narrationi Curtii, si adderet, *longo admodum spatio in alto mari. antequam regionem attingas, equam ex illo fluvio candidam accurrere.* quod notari non posset, si nihil à colore maris differret: si nihil inquam, posset tamen si aliquantum. Idque vult Curtius. non

enim vult plane eundem esse colorem, sed haud multum abhorrentem.

Ganges] Satis perplexum me facit hic locus, vicii quidem mihi manifestus, sed quod indicare facilius possum, quam tollere. Sic igitur velim: *Ganges amnis ab ortu eximius, ad Meridianam regionem decurrit, & magnorum montium juga recto alveo stringit: inde cum objecta rupes inclinant ad Orientem: Pique rubro mari accipitur, findens ripas, multas arbores cum magna soli parte exsorbet. Saxio quoque impeditum, crebro reverberatur: ubi mollius solum reperit, stagnat, insulaeque molitur. Acesines eum auget. Ganges decursurus in mare interceptus &c.* Nunc singula consideremus. *Ganges*] Nihil mirum omnia hic esse obscura, cum de fluvio veteribus & recensioribus nihil dum certi constiterit. Nec nos quoque veritatem rei promittimus, sed Curtii mentem per verborum ejus vestigia scrutamur. *amnis*] Sic diserte Pal. 1. *ab ortu eximius*] Sic quoque Mss. alii, *Ganges omnium ab Ortu maximus*: quasi dicat omnium fluviorum esse maximum, quod quidem verum est, sed non illud hic asperit Curtius; nec enim addidisset *ab ortu*, cum non modo omnium Orientis fluviorum maximus sit habitus, sed in universum omnium. Itaque *ab ortu* hic sonat à fonte, ab origine. Arrianus hunc ipsum Gangem Iudic. rerum 1, 48. *παρὰς ἀρχῆς ἐκ τῶν ὀρέων* scribit: & eodem sensu Plinius 6, 18. *cum magno fragore ipsius fluminis fontis erumpere ait. ad meridianam regionem*] Sic unus ex editis, quos vidi, Merula: cujus edirio est inter vetustissimas. Idque verum est, ipsumque Strabonem (quem tamen Glareano vulgatam lectionem non bene concoquenti Raderus opponit) adfertorem habet, qui diserte ait: *omnia Indica flumi-*

Meridianam regionem decurrit, & magnorum montium

flumina à Canaso primo ad meridiem ferri : & quamquam addat , postea alia ad Orientem flecti, ut Gangem, nihil tamen obest. Quippe sic quoque non definit versus meridiem ferri , quamquam in ortum flexus. Unde & Dionysius versu 11. 18. Gangeticam regionem ad austrum collocat, respectu montium unde fluvii illi oriuntur. Sed ut maxime in Orientem irex Ganges, nondum hoc voluit Curtius dicere, qui eum adhuc à fonte profluentem narrat. neque enim subiungeret : magnorum montium juga recto alveo stringit. quæ utique non dæmum adscendit, quo loco ad Orientem vertitur : sed statim ab ortu suo eximius amnis recto alveo , per declivia paulatim , ac tamen adhuc magnorum montium juga provolvitur. Multo minus , si Raderi opinio valida foret , debuisset addere Curtius : Inde eum objecta rupes inclinant ad Orientem: Cur enim denuo inclinatum eum narraret , & quidem inde, hoc est, ex eo loco; si modo dixisset eo cursu illum ferri ? Nimirum ergo vera hæc est hujus loci lectio , cui & per omnia consentit Strabo : Ganges à montibus descendens, cum in planiciem pervenit , ad Orientem conversus. Etgo dum juga montium stringit, adhuc in meridiem fertur: inde ait Curtius, hoc est explicante Strabone, cum in planiciem pervenit. Quæ verba vicissim intelligas ex Curtio, & noveris planiciem eam ita fuisse comparatam, ut à meridie rupibus inclusa, pateret ad Orientem , eoque recta regione ruentis amnis alveum à Meridie ad Orientem obliquare. Unde demum insignis lux Plinio 6, 18. qui ait: cum magno fragore ipsius statim fontis irumpere; dejectumque per scopulosa & abrupta, ubi primum molis planities contingat, in quodam lacu hospitari &c. Pique rubro mari accipitur) Nunc ostium in mare exeuntem enarrat. Sed hic turbant libri , & pro Pique, reponunt Pterque, cui eque-

lectioni & Constantiensem Codicem , & veterem poetam Gualtherum his versibus

Totius fluvius Orientis major. uterque Turbidus extensis rubrum mare verberat undis ,

suffragari Raderus ait. Qui tamen vere offendit, eam nullo modo ferri posse : nec enim quæ subiiciuntur, omnia utrique fluviorum horum, Indo nimirum & Gangi, convenire, præsertim illa : *Acesines enim angus. Quæro, ait, quem eum ? Indum, an Gangem, an utrumque ?* Atque alii tantum in Indum ferri tradunt, solus Curtius à Gange intercepti affirmat, nemo ab utroque, quod nefæri quidem potest. Sed si Gangem per vocem eum accipias, quid est, quod statim subiicias Curtius : *Ganges decursurum in mare intercepti*, quasi antea de alio esset locutus ? Atque non potuit aliter loqui Curtius, nisi dubiam faceret orationem : etenim si dixisset, *decursurum in mare intercepti*, incertum erat an id quod ad Acesinem an ad Gangem referendum esset : expressit ergo Gangem, quamvis eandem per vocem eum intellexisset. Atque ita diluitur etiam alter error, qui ex priore membro extiterat, si legeres *uterque*. Neque enim dixit Curtius Indum rubro mari excipi. Si legas, *utque*, omnia erunt salva. Hætenus Raderus. Adstruamus recte si legat : *Pique rubro mari accipitur : Pterque* propterea, quod de uno Gange hic sermonem esse, sequentia declarant : *Rubro mari*, quia apud veteres hoc nomen non tantum Arabicus & Persicus sinus, sed & vastum illud & magnum mare Indicum ventebat, ut in admirandis 1, 3. docet Lipsius : licet in hoc falsus, quod Indum atque Gangem in id mare derivare Curtium sensit, quippe *uterque* legendum putavit hoc loco. Rectius Barthol. Barrientus, Annotat. sylvæ cap. 7, ubi idem illud de mari rubro pluribus

tium juga recto alveo stringit. Inde cum objecta rupes inclinant ad Orientem. Vique rubro mari accipitur, findens ripas, multas arbores cum magna soli parte exforbet; saxis quoque impeditus, crebro reverberatur. ubi mollius solum reperit, stagnat, insulasque molitur. Acesines cum auget. Ganges decursurum in mare intercipit: magnoque motu amnis uterque conluditur. quippe Ganges asperum os influenti objicit; nec percussa aqua cedunt. Dyardenes minus celebris auditus est, quia per ultima India currit: ceterum non crocodilos modo uti Nilus, sed etiam

pluribus etiam scriptorum dictis adstruitur, de uno Gange Curtium interpretatur. Vide & Cordouze didascal. multipl. cap. 49. quamquam dissentire videatur Fallerus Miscellan. factor. 4. 20. Tamen si ne quid dissimulam, ut extendamus rubri maris appellationem usque eo ubi Indus exoneratur; tamen immensum adhuc superest spatium, ad sinum usque Gangeticum, quod ab aliis præter Curtium rubri maris nomine vocatum fuisse non reperio. Sed pergitur. *findens ripas*) Hoc ego de diversis ejus ostiis accipio, non de juncto alveo: de quo rectius dixisset, radens ripas, aut proluens, quam findens. quod insinuationem penitus vult, & ripas plurifariam intercurrentem. Tribuit autem ei ostia quinquæ Ptolemæus Geogr. 7. 1. *multas*) Sic præferunt veteres eod. quod ipsum argumento est supra legendum *utque*: nec enim si legas *utque*, recte connecherentur. Quod qui viderunt, contra libros hic addiderunt conjunctionem, *multasque. Saxis quoque impeditus*) Exposito summam Gangis decursu, nunc paulo supra aliud reperit, quod ei acciderat, nimirum crebro reverberari, sive retorqueri in saxa incurrentem, inde tortuosum ire, & objectu frequenti sa-

xorum etiam impetuosiorum. nam & hoc videtur velle (supra idem de Euphrate 5. 1.) ex authefti *mollioris soli*. Aut enim: *Vbi mollius solum reperit, stagnat. insulasque molitur*. Plinius 6. 19. *Insula in Gange est ampla magnitudinis gentem continens unam Medagalicam nomine*. Restat de Acesine: *Acesines cum auget*) Glareanus haud impudice dubitavit de hoc loco, reponendumque censuit *Commenseis*, vel *Erinaseis*, quos ex Arriano rer. Ind. 1. 12. constare in Gangem influere. Contra idem ibid. 2. 13. & hist. Alex. 6. 1. Acesinem apud Mallos Indo misceri tradit. cui jungat Plinium 6. 20. & Strabon. lib. 15. Imo ipse Curtius infra 9. 4. ita sentire videtur. Verum cum omnia exemplaria sic constanter præferant, auctori potius hoc quicquid est erroris imputandum putem, quam libraribus. Certe quod de motu collisorum amnium hic dicit, confluenti Hydaspis & Acesinis congruit, de quo suo loco, *Errata*.

Crocodyli] Arrianus rer. Ind. 1. 26. generatim: *India fluvii perinde ac Nilus crocodilos gignunt, & pisces ac balenas ejusdem generis ac Nilus, excepto Hippopotamo, sen equo fluviali, sed & hos gignere Oniscium tradit*. Idem lib. 15. Strabo narrat. *Red*. Eo argumento putavit

etiam delphines ignotasque aliis gentibus belluas alit. Erymanthus, crebris flexibus subinde curvatus, ab accolis rigantibus carpitur. ea causa est, cur tenues reliquias jam sine nomine in mare emittat. Multis prater hos omnibus tota regio dividitur, sed ignobilibus, quia non adeo interfluunt. Ceterum quae propiora sunt mari, aquilones maxime deurrunt: ii cohibiti jugis montium ad interiora non penetrant, ita alendis frugibus mitia. Sed adeo in illa plaga mundus statas temporum vices mutat, ut quum alia fervore solis exastuant, Indiam nives obruant: rursusque ubi cetera rigent, illic intolerandus aestus existat. nec cur, ulli se natura causa ingessit. Mare certe

tavit Alexander se Nili caput reperisse, cum in Indo crocodilos vidisset. Arrian. 6, 1. De Indo etiam Pausanias lib. 4. Indus & Nilus crocodilos uterque habent: sed Nilus fluviales etiam equos, haud minus illos quidem insensos quam crocodili sunt.

Erymanthus] Alii: Etbimanthus. Etymandrum fluvium per Euergetas labentem ex Arriano 4, 1. novi: Sed hunc India non possum magis vindicare quam Dyrioderin Plinii 6, 11. qui alias vocabuli sono proxime abesset à Curtiano Dyardene. Frelinsh.

Ab accolis rigantibus] Sic Euphrates distrahitur in irrigua. Plinius 6, 26. Quem explicant illa Arriani 7, 2. Multi ex Euphrate alvei derivantur: alii quidem perennes, ex quibus utriusque ripae accolae aquam petunt, alii certo tempore fiunt, quum aquae ad irrigandam terram inopia premuntur. (raro enim iis in locis imbres è caelo cadunt, quo fit ut in aquam non omnino magnam, & vadofam alioqui, Euphrates desinat.

Multis omnibus] Arrianus rer. Ind. 1, 17. dicit LYIII in universum esse India

fluvios omnes navigabiles. Plinius 6, 17. Seneca tentata India commentatione sexaginta amnes ejus prodidit.

Aquilones deurrunt] Sic quoque Glareano plus credam quam Curtio; & immane amplius quam defendenti Curtium Radero: qui Glareani rationem non percepit. Est autem hæc: Mare Indicum ad meridiem vergit, Aquilones à septentrione spirant, qui igitur potest ut loca ad meridiem urantur Aquilonibus, interiora autem hoc est mediterranea Indiae, quæ maxime sunt septentrionalia, non urantur? aut quomodo montes illi ventum cum à septentrionalibus Indiae partibus arcant, à meridianis non arcant? Una tamen occurrit defensio, ut dicamus, interim non capienda de tota regione, sed tantum de ejus parte in qua Aquilones plurimum pollent, ut ibi quidem juga montium ventis sint aspera, sed interiora, hoc est valles, defensa obiectu montium, mitiorem sentiant aërem. quod quidem & alibi accidit, ut inter rigidos montes reperiantur fertiles & opulentæ valles. Fremsb.

Ab

certe quo alluitur, ne colore quidem abhorret à ceteris. ab Erythra Rege inditum est nomen: propter quod

Ab Erythra rege] Curtii sententiam confirmant Agatharchides apud Strabonem & Cresiam & Photium pag. 458. qui tres aliorum priscorum opiniones & causas refutat, negatque aquas rubere, neque ullum, vel ex montium, vel arenarum rubentium, vel solis percussu colorem trahere, sed ab Erythra domino illius maris, Erythræ, vel Erythrazum dici. Eandem nominis causam reddidit Stephanus πρὸς πτολῶν, ab Erythro Heroë appellatum Erythrazum: quamvis ex Vranii vetustissimi scriptoris mente addat, à montium rubentium, & imbrum, inde in mare decurrentium, colore dici Erythrazum. Eustathius ad Periegetem versu 38. existimat vocatum à terra miniata undis subjecta Erythrazum, vel ut alii à solis ardentis & montium anaclassi. Eandem nominis causam Eratosthenes apud Strabonem lib. 16. de sole & montibus acfert. Cresias ibidem à fonte minio pleno in mare rubrum cadente Erythrazum refert vocitatum. Philostratus de Apollon. 3. 15. & Arrianus rer. Ind. 6. 19. cum Curtio faciunt: sicut & Xyphilinus in Trajano, & Plinius 6. 23. cum Mela 3. 7. qui tamen non negant colorem. Solinus quoque cap. 46. ab Erythro Persei nomen deducit. Vairo (ibidem) causam nominis in fontem refert ex quo oves aut fulvescere. Nostri sæculi scriptores æque dissentunt in causa nominis assignanda. Rad. Andr. Corsalius testatur in illa parte Indiz, ubi mare est profundum, modo à cælo rubrum, modo à nubibus nigrum; quando non est omnino profundum, viridem colorem representare. Sed de mari in universum Cicero Quæst. Acad. 4. Favonio nascente purpureum videri: modo cæruleum, mane flavum. nunc quia à sole colluceat albescere & vibrare. Varronis fabulam de fonte qui vellus ovium

mutet, retulit etiam Martianus lib. 6. Alphonsus Albuquerque se vidisse rubentem aquam, & ab incolis ejus rei causam in arenam rubram, quæ moto ex imo mari non admodum profundo miscetur undis, esse relatam, teste Jo. Barrus Afiz decade 2. lib. 1. cap. 1. ad Emmanuelem regem scripsit. Apud eundem Barrium Jo. Castrius, qui postea prorege Indiam obtinuit, testatur, vidisse se maximas rubri coloris maculas in eo mari, sæpiusque ex illa aqua cados aliquot extrahi jussisse, reperisseque claram atque pellucidam, nec rubro colore infectam. Vrinatores autem suos è profundo materiam quandam rubram coralio similem protulisse, & aliam sanguine fulvi coloris coactam. Alibi autem ubi virides apparebant fluctus, extraxisse lapides quosdam viridis coloris, ubi vero aquæ videbantur albæ, candidissimas arenas. Simul arguit mendacii eos, qui mari talem provenire colorem dixere à litoribus quæ rubri essent coloris: se enim ibi locorum nullum ejus coloris neque litus, neque promontorium vidisse, saltem quod relatu dignum esset. Odoardus tamen Barbosa (in summario Regnorum Orient. tom. 1. navigat. Rhamusi) prodit, in ejus maris litoribus Arsinocem versus (vulgo Suez) terram videri rubescere. Imo Becman. de orig. Lat. linguæ, in Erythrazum scribit, sibi retulisse Joachimum Frencelium Cotheno Anhaltinum, se anno 1622. mare hoc rubrum ingressum, arenam rubram in litoribus sparsam ipsum suis manibus oculisque usurpasse. Multa ex didascaliz Fr. de Cordoua docto sane capite 49. hausimus. Cujus nec judicium adscribere piget: Erythram regem, si quis eo nomine unquam fuit, à mari potius invenisse nomen, quam ab ipso mare. Quod si (ait) recentiorum aliquis, (nam veteribus hæc in re parum credendum.

supra

*quod ignari rubere aquas credunt. Terra lini ferax;
inde plerisque sunt vestes. Libri arborum teneri,
haud secus quam charta, literarum notas capiunt.
Aves ad imitandum humana vocis sonum dociles
sunt.*

Supra ostenderat) ut *Andreas Corsalius*, (in quadam ad *Laurentium Medicem* epist. Tom. 1. Navigat. *Rhamusi*) adnavigato illo mari ejus aquas à ceteris colore non differre affirmavit, verum quidem asseruit, ut vidimus superius, non tamen ideo ex illius autoritate, rubras videri aquas sæpius pluribus in locis, negandum: nam neque ille hoc negavit, neque si negasset, fides illi esset adhibenda, qui vel non diligenter hoc examinasse credendus, vel forte non vidisse, pacato tunc mari, nec turbantibus aquora ventis, ut ait *Lucretius*, & sic nulla arenarum, & limi facta revolutione, unde aquis provenit color. Quod quidem judicium hac in parte præfero summo Viro *Brissonio*, qui veterum opinionem de *Erythra* rege enixe cuetur. verbo *Mare*, de verb. signif. *Cordou* consentit etiam *Schindler*. in *Lex. Pent.* voce *ἄρδ*. Quamquam *Corsalii* opinioni accedat *Popma*, *Merula Cosmogr.* 1. 6. *Becmannus*, *Lud. Vartomanus Navig.* 1. 21. *Satis est*, inquit, in confesso omnibus, quod dictum aquor non est rubrum, sed instar reliqui aquoris. Idque *Brodæus Miscell.* 3. 9. de multis se sciscitatum, qui ea loca viderant, rem ita se habere comperisse dicit. Et ut largiamur aliquas ejus coloris maculas interdum ibi cerni; non sequitur ideo rubrum appellatum fuisse. non magis quam à viridibus aut candicantibus maculis, quas ibidem apparere idem ipsi narrant, candidum aut viride. Verum ambagibus omnibus remoris, ipsam rem hætenus incognitam aperuisse videtur *Fullerus Miscel. Sacror.* 4. 20. ab *Esauo* qui & *Edom*, appellatum fuisse hoc mare, qui potentiam suam hucusque proten-

derit. *Edom* enim *Hebræi* rubrum vocant, quem *Græci* *Ἐρυθρὸς*, vocaverint: eodem modo quo *Cephan Petro*, *Thomam Didymo* sunt interpretati. *Freinsb.*

Lini] *Plinius* aliud lini genus Indicum prodidit vivum, *Græcis* *ἄρβορον* dictum, quod igne non exurit, sed splendet magis quam si lavaretur. Sed de hoc nihil opinor *Rad.* Verum *Hierocles* apud *Stephanum Brachmanas* hinc amicit: quod fabulosum puto: & potius credo *Plinio*, rarissimum inventu id lini genus esse. *Freinsb.*

Libri arborum] Tam teneri, quam teneberrima nostra charta, nisi quod candor desideretur in his quos ego vidi, sed colores omnis generis tam avide accipiunt & bibunt, quam ulla charta. Ostendunt hoc etiam icones impressi & libri. Sed de phyliris seu libris arborum disputatum est copiosius ad *Martialis* epigr. 14. 10. *Rad.*

Aves] *Pittacos* intelligit, de quibus ad *Martialem* 14. 72.

Pittacus à vobis aliorum nomina discam.

Hoc didici per me dicere, Caesar ave. Multa ex scriptoribus allata. Quibus addes quæ *Aldrovandus* lib. 11. Ornithologiæ tradidit, ubi formas iconibus expressas tredecim lectori spectandas proponit; quatuordecim descripsit. Sed elegantissimum adject *Carolus Clusius* in *Auctario exoticorum*, cujus iconem ibi expressam miraberis, mihi indigitasse facis. De corvis & picis avibus, vocum quoque humanarum imitatricibus, etiam ad *Martialem* dictum. *Rad.* De avibus his hodie nemo dubitat, olim pro fabula id habi-

*sunt. Animalia transfata ceteris gentibus, nisi inve-
sta.*

habitu: ut nunc alia quæ vulgo non creduntur, & tamen fortasse vera sunt. In quam rem digna iudicio verba Stephani, quæ ex præfatione ejus in Cretiam, hic legantur: Fuerunt nonnulli prisco sæculo homines, qui quod de quadam Indica ave narrabatur, eam videlicet in India, Indicum, illinc in Græciam transportatam, Græcum sermonem discere, & hominum more articulata distinctasque voces tandem proferre: hoc ut plane absurdum & ineptum commentum, exhibendum explendumque esse dixerint. Quinam? nempe non alii quam quibus hujusmodi aves ex Indici oris advectam videre nunquam contigisset. Nam Ovidius & Statius, fortasse & ipsi, hominem id commemorantem, ut aperte mendacem, aliquando risu exceperant: at postquam ipsam illis datum fuit avem cernere, & audire, quam ea de re fama & aliorum sermoni adhibere fidem nolu- rant, eam suis ipsorum oculis adhibere coacti fuerunt. Et, ut illos tacuimus, hodieque vulgaris est adeo illa avis, ut extare aliquem qui dicat incredibile esse quod de illa narratur, id demum nobis plane sit incredibile. Quem enim Psittacum (quem οὐρανοῦ Κίττιος hic appellat) præter illum Veronensem Claudiani senem, aut aliquem illi similem, nunquam vidisse putabimus? Finge tamen reperiri senem aliquem (& reperiuntur forsitan aliquot ex illis etiam qui in urbibus degunt) qui nunquam eam volucrem viderit, aut, si viderit, loquentem certe nunquam audierit: autem, qui hanc illi avi inditam esse naturam affirmabis, fidem apud hujusmodi hominem impetraturum veris? Hoc certe si credis, longe falleris. His igitur tandem hunc sermonem claudamus verbis. Quem admodum si psittacus nunquam ex India advectus ad nos fuisset, avem apud Indos esse humanas voces sonantem nemo crederet: nunc vero quoniam vulgaris est illa, vix quisquam hoc miraculi loco habet: Isidem etiam multa de aliis Indici ani-

malibus referri, & de plantis atque arboribus, nominatim etiam de quibusdam radicibus, item de aquis, de metallis, de aliis denique multis illi regioni peculiari- bus rebus commemorari, quæ multorum fidem superant: at si tam facilis illarum rerum, quam psittaci, effortatio esset, tam facile firma ab omnibus persuasiones reciperentur, quam ea quæ de psittaco scripta sunt, recipiuntur. De his avibus accipio, quod apud Indos eas videns Alexander, admiratione ætatem commotus, in eos qui has occiderent, præmia pecuniam constituit. Quamquam Alianus de hist. var. 5, 21. pavonibus id tribuit. Sed cum, ut ipse ibidem addit, jam ante Alexandrum (prior enim eo fuit Antiphon) pavones Athenis visi fuerint, baud dubium est, quin Alexander, vel in ipsa Græcia, vel certe in Asia priusquam in Indiam transiret, aves eas satis vulgares esse viderit. Unde crediderim, Alianum, quæ apud veterem scriptorem de avibus Indicis repererit, propterea quod à pulchritudine eas commendari videret, immemorem psittacis idem convenire, protinus de pavonibus sit interpretatus. Nec sententia me falli patitur vetus auctor, qui tradit, Alexandrum ob eam causam aliquem severe punivisse, quod avem humanas voces imitantem in convivio apposuisset. Quod quidem postea Ælianus tragicus apud Plinium 10, 51. & Valer. Max. 9, 1. impune fecit. Apparet enim, si ob formam avi- bus parcendum judicavit, magis id facturum fuisse ob vocem quam imitantur. Psittacum egregie describit Apulei. in floridis. ubi lego: *Ad disciplinam humani sermonis facilius est psittacus, glande qui vescitur: & cujus in pedibus, ut hominis, quin, digiti nudi nudi- vantur. Non enim omnibus psittacis id insigne, sed illud omnibus proprium, quod eis lingua latior quam ceteris avibus. eo facilius verba hominum articulatur.*

Vulgo:

Eta. Eadem terra & rhinocerotas alit, non generat. Elephantorum major est vis, quam quos in Africa domitant; & viribus magnitudo respondet. Aurum flumina

Vulgo: *insigne. sed i. o. proprium; quo eis l. l. q. c. aribus, ref. &c.* Freinsh.

Animalia] Ex insularis & Europæ invisit Marrichoras est, quam in palatio nostri sereniss. Electoris cum effigie Alexandri M. inspexi, quam ex Ctesiz Indicis Ælianus hist. anim. c. 21. & Euseb. in Hieroclem describit. Jarchas tamen rex Indorum in 3. 14. Philostrati de hac prodigiosa fera rogatus, negavit se quicquam inaudisse. Plinius 8, 21. *Mantichoram*, non *Martichoram* appellat. Meminit & in Bæoticis Pausanias. Ceterum de feris Indicis testatur Philostratus 4, 12. esse & multas & multorum. Breviter Solinus cap. 55. *Sunt illic multa ac mirabiles bestia &c.* Rad.

Non generat] Quæ ergo terra inquit aut regio creat rhinoceros, si India non generat? Æthiopia, opinor, quod Pausanias in Eliacis & Bæoticis rhinocerotem taurum Æthiopicum appelleret. Nam ita Pausanias: *Vidi etiam Æthiopicos taurus, quos ex re ipsa rhinoceros* (quasi tu diceret *naricornes*) nominant, quod illis è nare extrema cornu prominet, & paulo superius alterum non sane magnum: in capite nullum prorsus habent. Sed de hac immani belua pluribus actum commentario ad spectacula Martialis ep. 8. & 21. Hic pluribus nil opus. effigiem habes apud Gesnerum. *Raderus*.

Elephantorum] Idem Strabo lib. 16. per Onesicritum testatur. & Diodor. 2. 42. *Elephantes fert Africa*, inquit Plinius 8, 11. *ultra Syrticas solitudines, & in Mauritania, ferunt Æthiopes & Troglodytae, ut dictum est, sed maximos India, bellantesque cum iis perpetua discordia dracones.* In Taprobane vero *Onesicritus elephantes majores bellicosioresque, quam in India gigni, scripsit Plin.*

6, 22. Curtius communi nomine *Indos*, omnes extra Africam & Æthiopiam natos appellavit. Plura de elephantis ex instituto Plinius 8, 1. usque ad cap. 13. Nos etiam ex variis aliis scriptoribus ad Martialis spectat. epigr. 16. & 18. Plurima de elephantis Indicis Arrianus rer. Ind. 2, 22. ubi de venatione, & mira illorum docilitate. *Rad. Libycos elephantem neque odorem neque harritum ferre Indicorum* scribit Polyb. 5, 84. ubi de prælio Ptolemæi & Antiochi.

Aurum flumina rebus] Plinius 33, 4. de auriferis fluminibus: *Aurum, inquit, invenitur in nostro orbe, ut omittamus Indicum, atque à formicis aut gryphibus apud Scythas erutum.* Apud nos tribus modis: fluminum ramentis, ut in Tago Hispaniæ, Pado Italici, Hebro Thraciæ, Pactolo Asiæ, Gange Indiciæ &c. addidisset Plinius. *Rhenus* (Martialis. epigr. 10, 7.) *Germania, Istro Pannonia.* Sed hic de Indico auro & fontibus & fluminibus agamus. *Mim.* ult. cap. ult. libri: *Gemmisiferi antea sunt Acesines & Ganges.* Ctesias antiquissimus scriptor in Indicis apud Photium. scripsit de fonte qui quotannis auro humido impletur, ex quo fonte centrum urcei fistiles singulis annis hauriuntur &c. Sed Jarchas rex Indorum apud Philostrat. 3, 14. negat se quidquam de hoc fonte cognovisse. Sed negat Ctesias etiam quod Curtius affirmat, in fluminibus reperiri aurum, ut in Pactolo, sed quod multi & vasti montes illud suppedient, & gryphes custodiant. Contra Tzetzes Chiliad. 12, 464. Megasthenes apud Arrian. rer. Ind. 3, 33. testantur, aurum apud Indos à formicis quæ magnitudine vulpes superent, erui. Arrianus rem in medio relinquit; Herodotas

B b b

dotas

flumina vehunt, quæ leni modicoque lapsu segnes aquas ducunt. Gemmas margaritasque mare litorebus infundit. neque alia illis major opulencia caussa est: utique postquam vitiorum commercium vulgare in exteras gentes: quippe æstimantur purgamenta æstuantis freti precio quod libido constituit.

Inge-

dotus 3, 103. affirmat, & copiose explicat. De gryphibus aurum custodiens. & ab Indis decipi solitis, etiam Ælianus 4, 27. copiose. De formicis etiam Strabo lib. 15. Curtius doctorem ejus rei Megasthenem apud Strabon. l. 15. habere potuit: *flumina auri micæ deferre, ex quibus regi tributum advehat, quod & in Iberia contingit.* Rad.

Gemmas margaritasque] De margaritarum natura, nobilitate, precio, loco & patria, plurima Plinius 9, 35. toto capite. De gemmis vero & lapillis idem toto libro 37. sive extremo. Addam de unica gemma è Ctesia Cnidio miraculi loco, quæ magnetis vim habet, non ut ferrum, sed gemmas trahat: *De pantarba gemma, inquit Photius in excerptis, scripsit Ctesias. & quomodo septuaginta septem gemmas & lapides preciosos in flumen projector, quæ omnia erant casusdam Bactriani institutis. pantarba retraxerit inter se coherentes.* Arrianus cor. Ind. 2, 4. ex Megasthene docet concham margaritæ marinetibus capi solitam. [Idem Ælian. hist. anim. 15, 8. Plin. 9, 35.] Ceterum de præciosis lapidibus scripsit antiquissimus poetarum Orpheus nobilem libellum, qui hodieque legitur. Rad. De margaritis multa, etiam ex Alexandrinæ hist. scriptoribus, Athenæus 3, 13. & 14.

Opulencia caussa] Miror hoc. quid enim pro his accipiant. aurum an argentum? at his abundant. pecora, armenta, fruges? ne his quidem indigent. Ego potius mercatorum cum

fuisse quantum puto, qui ab Indis vilium rerum precio gemmas ejusmodi permutare potuerant. quod & posterioribus sæculis in India Americana factum: cujus incolis etiam accidit. ut pro auro & gemmis precium mirantes acciperent, ut ex succino suo olim Germani apud Tacit. Germ. Hodie tamen ibi quoque aurum est in precio. Freinsheimius.

Vitiorum commercium] Melius hoc, quam quod vulgo legitur, *vicinarum.* Plin. 9, 35. audiamus. Principium ergo culmenque omnium rerum precii margaritæ tenent. Indicus maxime has mittit Oceanus, inter illas belluas tales tantasque quas diximus. per tot maria venientes, tam longo terrarum tractu, è tantis solis ardoribus: atque Indis quoque in insulas petuntur, & admodum paucas. Fertilissima est Taprobane & Toidis, ut diximus in circuitu mundi: item Perimula, promontorium Indis. Ex Jarrico lib. 5. epist. 38. intelliges, ad oram piscariam Indis margaritarum caussa subinde ex variis terris & gentibus 60000. mercatorum confluere. Sed & quotquot apud Græcos olim & nunc apud Romanos ditiores sunt, majore adhuc studio enunt margaritam marinam, ita Indorum lingua diçam. Arrian. rer. Ind. 2, 3. Rad. In Plinij verbis obiter nota promontorium illud Indis aliis scribi *Perimuda.* ut Æliano 15, 8. Stuckius, in Arrani periplum maris Erythræi, hodie *Patane Caxaldo* vocari scribit. Ubi multa etiam de margaritis. Freinsb.

Precio quod libido] Cleopatæ unio scu

Ingenia hominum, sicut ubique, apud illos locorum quoque situs format. Corpora usque pedes carbaso velant: soleis pedes, capita linteis vinciunt. lapilli

EX AN-

seu margarita aceto macerata & hausta 700000. aureorum fuit aestimata: volebat alteram aceto frangere, ut precium duplicaret. Plinius 9. 35. Considera Tiberii verba apud Tacit. 3. 53. illa feminis propria, quis lapidum caussa pecunia nostra ad exterius aut hostilis gentes transferuntur.

Ingenia hominum] *Hominum quoque diversitates sunt, ut locorum.* Marcellin. 23. 30. Vide Flor. 3. 2. Tangit aliquam ejus rei causam Justin. 2. 1. naturam ad locorum patientiam animalia quoque generasse. Regredere ad 7. 3. In institutione autem puerili, non dicam multum momenti, sed pene dixerim, τὸ ὅλον καὶ τὸ μέρος esse positum, mirifice dixit Casaub. pr. comment. ad Theophrasti character. cui potius assensior, quam Gentili de legat. 3. 8. contendenti non eam esse vim educationi, ut quæ natura insitum est, velat ingenio terra, possit vincere. Freinsb.

Corpora] Strabo lib. 15. Et, ut verbo dicam, Indos vestes candida, & sindonibus. & carbasis uti. Et idem supra: In cultu corporis contra nimii sunt: nam & aurum gestant, & distincto lapillis ornati videntur, & sindonas floridas induunt. Carbasus autem est tenuissimæ & delicatissimæ telæ seu lini genus, multum à poetis celebratum. Cressas ditissimos lino regi affirmat. Raderus. Arrian. de reb. Ind. 3. 1. Linea veste utuntur Indi, ut ait Nearchus. lino ex arboribus facto: qua de re mihi jam dictum est. & hoc quidem linum, sur reliquis omnibus linis candidius est; aut nigri ipsi quum sint, faciunt ut candidius id quam est, esse videatur. Est autem ipsis subucula linea crure medio tenuis: amiculum autem partim humeris, partim capiti circumjectum. De carbaso Arrian. peripl. Mar. Ery-

thr. 3. 2. Fertilis est illa regio (Mambari) carbasii. & quæ ex illo conficiuntur telarum Indicarum, καὶ γένεσιν vocat Arrianus, pro quo Rhamnusius rescribebat καὶ γένεσιν, sed καὶ γένεσιν scribitur etiam apud Strabonem. In Pausania Atticis καὶ γένεσιν λίνων, ubi de lucoæ aures Minervæ. Freinsb.

Soleis pedes] Arrian. Ind. 3. 2. Calceos ex corio albo gestant, cuspide accurate atque eleganter confectos, ita ut aliores variisque coloribus distinctos solas habeant, quo proceriores esse videantur. Philostratus 2. 9. calcemena ex arborum corticibus facta gestare, monet.

Lapilli ex auribus] Arrianus Ind. 3. 1. inaures ex ebore factas Indis suspendit, & has locupletiores, quibus vulgus non utitur, ferunt. Sed de inaurebus antiqua res est, uti & de armillis & brachialibus. Nec apud Indos tantum, ubi aurum, lapilli & margaritæ nascuntur, sed in omni foro orbe. de quibus Plinius 9. 35. quem videbis. Reges Persarum etiam inaures gestabant: testis Arrianus 6. 1. qui sepulchro Cyri etiam ἐνθάδε sive inaures illatas memorat. Et Procopius lib. 1. de bel. Pers. de Pero'sa Persarum rege statuit: Margarita candore & magnitudine eximia & preciosa ex aure deatra pendebat. Quod & Parthorum genti familiare fuisse, Testollian. de culen. faminar. cap. 10. tradit his verbis: Serapulosa Deus auribus vulnera inculat, & tanti habuit venationem operis sui, & cruciatus infantie tunc primum dolentis, ut ex illis ad ferrum sati corporis cicatricibus grana æscio quum penderent: quæ plane Parthi, per omnia quæque sua, bullarum vicio infuerunt. Brisson Ultima Tertulliani verba emendatissime leguntur in edit. Rigaltiana:

ex auribus pendent; brachia quoque & lacertos aure colunt, quibus inter populares aut nobilitas aut opes eminent. Capillum pectunt sapius, quam tondent. mentum semper intonsum est: reliquam oris cutem ad speciem levitatis exaquant. Regum tamen luxuria,

galciana: quæ plane Parthi peronibus quoque suis bullarum vice inferunt. Unde constat ex his verbis de Parthorum inauribus nihil colligi: quod falsa lectione deceptus Brissionius conjecerat. De inauribus Chares apud Athenæum 3. 13. *Ex unguibus sunt inaures, monilia, & armillæ brachiorum, pedumque ornamenta, apud Medos, Persas, & Asiaticos omnes pluris æstimata, quam quæ ex auro conficiuntur.* De Babylonius Juvenal. Sat. 1, 104.

Natus ad Enphratem, molles quod in aure fenestra

Arguerent, licet ipse nazem. — De Afriis Augustin. epist. 73. Execranda autem superstitio ligaturarum, in quibus etiam inaures virorum, in summis ex una parte auriculis suspensæ, deputantur, non ad placendum hominibus, sed ad serviendum dæmonibus adhibetur. *Es mox*: Solvere inaures timent, & corpus Christi cum signo diaboli recipere non timent. Quod patem haud simpliciter de inauribus intelligendum, sed in quibus essent fortassis imagines deorum, aut quid tale. Afriis autem usitatissimum id fuisse Ciceronis scœmma offendit apud Macrob. Saturn. 7. 3. *Octavius, qui natus nobilis videbatur, Ciceroni recitanti ait, Non audio quæ dicis, ille respondit, Certe solebas bene seras habere aures. Vetus auctor apud Suidam, Έρωλες, donat ipsum inauribus, quæ margaritis erant ornata. Mulieres antiquæ ex auribus longas inaures dependentes habebant. Elin. hist. var. 1. 18. Viri nequaquam. Quare Tertullian. de pallio cap. 4. de Achille: aurem quoque seras effemina-*

tus, quod illi apud Sigeum Strongyla servas. Quamquam etiam pueros Græcorum inaures gestasse scribat Isidorus Orig. 19. 31. sed hoc discrimine, ut puella utraque aure, pueri tantum dextra ferrent. Id nobilitatis insigne fuisse Athenis, docet Apulei. lib. 1. de habit. Doctrinæ Platon. Originem ejus rei tradit Dio orat. 32. Quum Atheniensibus respondisset Apollo, si vellent bonos viros in civitate provenire, ut optimum quod esset puero auribus infererent: illi autem aure perforata, aurum inferuerunt: dei videlicet responso non intellecto. Hoc enim puellas magis decebat, & Lydorum aut Phrygum pueros. De Judæis clarum ex Exodi 32, 2. Esajæ 3. 19. & alibi in sacris literis. *Freinsh.*

Brachia] Armillas gestarunt etiam Medi, ut ex Xenophonte lib. 1. *παιδ.* constat: item Persæ, ex ejusdem lib. 1. *ἀνὰ κράτος.*

Capillum] Indis omnibus promissa cæsaries, non sine furo cœrulei, aut crucei coloris. Solinus. Diodor. Sic. 4. 5. scribit, Indorum moris esse per omnem vitam barbam nutrire: huncque morem à Dionysio accepisse, quem barbatum nominaverunt. Strabo lib. 15. scribit, Indos comam & barbam nutrire. Quin & multum posuisse studii in pectendo, testimonio Ovidii Fastor. 3. 465. innotescit, epicheto isto hos insignientis,

Interea Liber depexis crinibus Indos Vincit. — Tiraquellus ad Alex. ab Alex. 5. 18. ubi variarum gentium instituta circa capillum & barbam enarrantur.

ria, quam ipsi magnificentiam adpellant, supra omnium gentium vitia. Quum rex sane in publico conspici patitur, thuribula argentea ministri ferunt, totumque iter, per quod ferri destinavit, odoribus complent. Aurea lectica margaritis circumpendentibus recubat: distincta sunt auro & purpura carbasa, quæ indutus est: lecticam sequuntur armati, corporisque custodes: inter quos ramis aves pendent, quas cantu feriis rebus obstrepere docuerunt. Regia auras columnas habet: totas eas vitis auro calata percur-

Supra omnium gentium] *Ælium* audi de animal. 13, 18. In regiis ædibus Indiar, ubi regum maximus illic regna tenentium etatem degit, quum alia permulta & magnam hominum admirationem, & nullam comparationem habent. quibus cum sane nec Memnonia Sula, neque tota eorum sumptuositas conferri possunt: neque Ecbanorum magnificentia cum his in comparatione conjungenda est. etenim illa Persici fastus, vanitas, si cum iis comparentur, videri possint. *Rad.*

In publico] Fuere qui nunquam in publicum prodirent. ut Herodot. 1, 99. de Dejoce Medorum rege prolixè narrat. & Diodor. Siculus 3, 47. de Saborum regibus: *Infelix horum conditio est, quatenus nunquam è regia exire illis licet. Si contra egerint, plebs lapidum jactu, jussu veteris oraculi, eos obruit.* Eadem ratio apud Sinas hodie servatur, nisi quod ab Eunuchis & domesticis adeatur. Apud Indos quatuor ob causas prodibat in publicum: cum bellum urgeret: cum jus diceret: cum sacrum faceret: cum venaretur. ex quibus Curtiustres duntaxat profert, bellum, venationes, judicia. De pompa vero & publicis solennitatibus ex Clitarcho & aliis ita Strabo lib. 15. In solemnibus pompis multos elephantes mittit auro & argento ornatos, & multas quadrigas, &

bonum paria: deinde exercitum instructum sequi, & ingentes lebetes deauratos, & magnos crateras, & mensas ex Indico ære &c. *Rad.* Rarus autem adspectus in publico, eo pervinebat, ut venerationis plus inesset. Ad quæ verba Taciti H. 4, 65. Gruterus discurs. c. 44. docet melius esse: *Regem omnibus potius patero, quam nemini.*

Armati] *Leviter* dubitat *Freinsheimius*, an scripsit? *armigeri corporisque custodes.* Hos sane alibi sæpe jungit.

Aves] Quemadmodum *Homerus* regium decus & oblectamentum esse scribit, frenum & reliquum ornatum equi: ita *Indorum* rex amores & delicias suas upupam facit. Hanc manibus gestat; ea se oblectat; & nativam ejus venustatem summa admiratione frequenter intuens, magnam inde lætitiâ voluptatemque capit. *Ælian. hist. anim.* 16, 5. *Clitarchus* (apud *Strabon. lib. 15.*) refert, magnis præditas frondibus arbores in plaustris quaternarum rotarum deportari, & ex eis aves manfuetas excuti, quarum canorissimum dicit orionem &c.

Auratas columnas] Qualis apud *Nationem* erat *Solis* *Metamorph.* 2, 1.

Regia Solis erat sublimibus alta columnis.

Clara micante auro &c.

percurrit; aviumque, quarum visu maxime gaudent, argentea effigies opera distinguunt. Regia ad-euntibus patet, quum capillum pectit atque ornat; tunc responsa legationibus, tunc jura popularibus reddit. Dempstis solcis, odoribus inlinuntur pedes. Venatus maximus labor est, inclusa vivario animalia
inter

Cum capillum] Strabo lib. 14. Praeter exitum regis ad bellum, alius est, cum ad ius dicendum exit, per diem totum audiens, etiamsi hora sit ut corpus curet, id autem sit strigilum perfriktione: nam simul & audit, & a tribus frictoribus perficitur. Idem de Vespasiano Sueton. cap. 21. Loccenius. Principes autem iudices fuisse, vario gentium exemplis probat Dempsterus in paralipom. ad Rosin. 9. 31. De legationibus cito etiam à Trajano expeditis Plinii panegy. Advenit statim, dimittuntur statim. Tandemque principis fores exclusa legationum turba non obsidet. De variis gentium moribus in admittendis audientisque legatis vide Gentilem de leg. cap. 19. Capillum quod attinet, notandum quod apud Strabon. lib. 14. legitur; cum rex capillos abluat, magnam festivitatem celebrari, & maxima dona mitti. Qui locus magnopere firmat opinionem Casauboni, qui in simili Persarum more, forte ab Indis vicinis accepto, apud Athenæum 4. 10. ex Herodoto 9. 109. legendum dicit: *Qua cerna* (Tyria vocata) *semel quotannis eo die quo rex creatus est instituebatur: tunc solum rex caput cum cura abluat, Persarum, strenis donat.* τὴν ἐπισημὴν ὁπῶνται, non ut Valla & Dalecampius volebant; *καρμῆται, ornatur caput.*

Illuminatur pedes] Hic mos ungendi pedes non apud Indos tantum, sed Hebraeos, Græcos, & Romanos usurpatus fuit. Magdalena apud S. Lucam 7. 38. unguento unxit pedes Christi. Apud Rôm. in balneis totum etiam corpus

in conviviis caput inunctum fuit. Antiquos in unguentorum usu fuisse curiosos & diligentes, hoc est indicio, quod privatim unicuique parti corporis idonea scirent. Antiphanes in Vitiis, aut Fossore: Lavat in aureo quodam folio: unguento Ægyptio pedes linit & crura: Phœnicio buccas & ubera: Sisymbriano vero utrumque brachium: Amatacino supercilium & comam: Serpyllino cervicem atque genua. Athenæus 15. 12. Apud Plinium 13. 3. M. Orho Neroni monstravit pedum vestigia unguentis tingere. Diogenes apud Lærtium aliquando unguentatis pedibus incescit: quod à capite odor in aërem dissipetur, à pedibus vero in caput recta feratur. In Aulularia Plauti 3. 5. *Myrobatriarii* sunt, qui calceamenta muliebria, ut bene olerent, unguentis imbuebant. *Raderis.*

Venatus] Scabo lib. 14. Tercio ad venationem (*procedit*;) ubi Bacchico more maxima mulierum caterva circumfunditur, stipatores exterius manent; nam via funibus obtexitur: quod si quis interius ad mulieres usque accedit, interficitur. Præcedunt regem tympana & tintinnabula. Cum in locis septis venatur, è folio sagittat, assistentibus ei duabus tribusve mulieribus armatis: eum in locis non clausis venatur, sagittat ab elephante. Ceterum vivaria ista etiam apud Persicos reges fuisse venatus causa, ex Xenophonte, Philostrato, Ammiano &c. notat Brissonius lib. 1. de regno Persarum.

Quam

inter vota cantusque pellicum figere. Binum cubitorum sagitta sunt, quas emittunt, majore nixu quam effectu: quippe telum, cujus in levitate vis omnis est, inhabili pondere oneratur. Breviora itinera equo conficit: longior ubi expeditio est, elephantum vehunt currum; & tantarum belluarum corpora tota contegunt auro. Ac ne quid perditis moribus desit, lecticis aureis pellicum longus ordo sequitur: separatim à regina ordine agmen est, aequatque luxuria. Femina epulas parant. ab iisdem vinum ministratur; cujus omnibus Indis largus est usus. Regem mero somnoque sopitum in cubiculum pellices referunt, patrio carmine nocturnum invocantes deos. Quis credat, inter hac

vitia

Quam effectus] Arrianum Ind. 3. 3. alia narratorem audi: *Sagittis utuntur trinum paulo minus cubitorum, nihilque est quod non Indici sagittarii telum penetrat: non scutum, non thorax, aut aliud armaturæ genus, quantumvis validum. Rad. Nec omisit armaturam hanc Indicam narrare Strabo lib. 15. Arabibus etiam Suidas tribuit sagittas hominis longitudinem æquantem, dicitque arcum intendere non manibus, sed pedibus insistentes nervo. quod idem & de Indis Arrianus. Freinsb.*

Contegunt auro] De distinctione nondum assensior Acidalio, scribenti, elephantum rebus currum &c. vel, vehunt currum: quamquam Raderi placere non dissimulo. Idem.

A regina] Vulgo, aliud regine. Forte mutandum fuit: *separatim illud à regina ordine* &c. Ego non offendo: Pellicum, inquit, agmen separatim est ab ordine reginæ, nihil differens luxu. Quod & Pothæorum morum fuit, ut supra 3, 3. vidimus. Idem.

Largus est usus] Contra, ut Strabo lib. 15. inquit, Indis parvus fuit vini usus, præferam Regi. nam si qua mu-

her Regem bene madidum occiderat. hoc præmii ferebat, ut cum illius successore matrimonio iungeretur. De Scythiis vero & Persis Flato lib. 1. de ll. tradit, eos vino præter modum & modestiam uti, ac perfundere vestes, beatum hoc vitæ genus existimantes. Diverſa de Turcis Bæbequius in Epistolis. Laccenius. Verum Chæres apud Athenæum 10. 10. ait, Alexandrum in honorem Calani, quoniam Indi bibacæ erant, mæra potius certamen proposuisse. quod & Alian. hist. var. 2. 41. refert. Et videtur tale quid innuere Plutarch. Alex. cap. 119, ubi Calanus hortatur Macedonas, ut cum rege perpotare pergant. Freinsb.

Patrio carmine] Cujus præcipuum argumentum fuit, ut Rex bonis somniis uteretur, & benignus erga subditos ac *ἡμάρτυρος* surgeret. lege sis Philostrat. Apollon. 2, 14. Laccenius. *Nocturnum deos*] Indos puta, non Græcos. Nihil ergo huc Erebus, Eumenides, Erinnyes & similia monstra. Freinsb.

Quis credat] Cicero Tuscul. 5, 27. *Quæ*

Bbb 4

vitia curam esse sapientia? Vnum agreste & horridum genus est, quos sapientes vocant. apud hos occupare sati diem, pulchrum; & vivos se cremari iubent, quibus aut segnis atas, aut incommoda valetudo est: expectatam mortem pro dedecore vita habent. nec ullus corporibus, quæ senectus solvit, honos redditur: inquinari putant ignem, nisi qui spirantes recipit. Illi, qui in urbibus publicis moribus degunt, siderum motus scite spectare dicuntur, & futura prædicere. nec quemquam admovere leti diem credunt, cui expectare interriso liceat. Deos putant quidquid colere cæperunt: arbores maxime, quas violare capitale est. Menses in quinos denos descripserunt

Quæ Barbaria India vastior aut agrestior? In ea tamen gente primum hi, qui sapientes habentur &c.

Sapientes] Ipsorum lingua *Brachmanes*. de quibus late Strabo lib. 15. Plin. 6, 19. Arrianus 6, 3. & Ind. 2, 12. Diodor. Sic. 2, 40. Vide & Oforium, Suidam, Stephanum, & Plutarchum; Philonem in lib. de Abrahamo.

Vivos se cremari] Illustre hujus rei exemplum extat de Calano Indo apud Plutarchum cap. 119. ubi & de alio Indo, Cæsaris comite. Diod. 17, 91. Arrian. 7, 1. Suidam, Ælianum hist. var. 5, 6. De spontaneo autem illo Indorum vivicomburio plura Porphyrius libro 4. de abstinentia animal. Casaub. in Animadvers. ad Athenæum 12, 7. Jo. Meursius & Kirchman. de Funeribus, Loccenius. Apud Strabonem tamen lib. 15. *Megasthenes* nullum philosophia decretum esse de morte sibi consciscenda affirmat; sed temerarios haberi, qui hoc in se admittant. Scilicet loquitur de iis qui in urbibus habitant. quibus etiam idem decretum assignat Curtius. *Freinsb.*

Admovere leti diem] Mortem sibi

consciscere neminem, nisi ex imbecillitate animi. *Freinsb.*

Arbores maxime] Alexander Neapol. 6, 26. videtur legisse, *arb. maximæ*. vitiose. Variis autem gentibus in more fuit arbores colere: quibusdam nuper; aliis necdum omnino decessit. In Asiatica Sarmatia arbores adhuc colli, itidem apud alios penitioris barbariæ populos, pro comperto habetur, vetustissima superstitione. quippe antiquitus hæc fuisse naminum templa, præcoque ritu simplicia rura etiam nunc deo præcellentem arborem dicant; ait Plinius 12, 1. De locis Germanorum, Græcorum, & Romanorum commemorare supervacuum est: fecit jam tum Dempsterus ad antiqu. Rosini 1, 13. *Freinsb.*

Menses in quinos denos descripserunt dies. Anni plena spatia servantur. Luna cursu notant tempora, non, ut plerique, cum orbem sidus implevit, sed cum se curvare capit in cornua: & idcirco breviores habent menses, qui spatium eorum ad hunc luna motum dirigunt. Sane verum est breviores menses esse, quam aliorum, cum quinisdenis tantum diebus consent. Sed quomodo à Luna cornicula-

runt dies. anni plena spatia servant. Luna cursu notant tempora, non ut plerique quum orbem sidus implevit; sed quum se curvare cepit in cornua. Et idcirco breviores habent menses, qui spatium eorum ad hunc lune modum dirigunt. Multa & alia traduntur, quibus morari ordinem rerum, haud sane opera videbatur.

CAP.

niculata, si non etiam à plenilunio alternatim? & si à plenilunio, quomodo constant ea, quæ dicit non ab eo tempore putari, cum implevit orbem sidus? quid enim aliud est, quam à plenilunio? si quinideni dies mensi attribuantur, quomodo constanter servabitur ille numerus, ut tandem rationes Lunæ non labascant? siquidem Lunares menses æternis pleni & cavi. De his rebus ita temere etiam doctissimi veterum pronunciare solent. Si igitur semper à Luna corniculata, ergo menses non quinis diebus, ut perperam scribit auctor alioquin facundissimus, sed tricenis & undetricenis alternatim constabant. Et sane Ignatius, Patriarcha Antiochenus, scribebat olim mihi, Indos & Sinas annum ad Lunæ cursum describere, eorumque neomenias putari *الهلال سنة*, id est, *دائرة السنة القمرية* *Phrysiæ*. Scaliger.

Se curvare cepit] Verum, sane, cum Luna curvatur in cornua, Indos menses suos ordiri. Sed in cæteris quid velit Curtius, cur ego intellexerim, cum ipse qui scribebat, non intelligeret? Videtur tamen innuere eos annum

suum in 24. menses tribuere solitos, quod facile credo, ut à novilunio una neomenia putetur, altera à plenilunio. Scaliger de emend. temp. lib. 2. ubi plura de anno Indorum præcorum. Idem in prolegom. Canonum Isagog. demonstrat errare Curtium, eo quod corniculatam Lunam, quæ Græce est *μηνόκομος*, pro dimidiata, *ἀντὶ τῆς διχοτόμου* accepit: scribendum ei fuisse, non utique ab orbe completo, sed à dimidiato menses Indorum computari. Varias autem annorum apud antiquos rationes tam ex Alexandro Neap. 3. 24. notisque ad eum Tiraquelli, quam præcipue ex dicto Scaligeri opere cognosces.

Modum] Bongars. coniiciebat *matrem*. sicque recensuit Scaliger de emend. temporum. At vulgata lectio satis constat, & Freinshemio mihi probatur. *Blanchardus*.

Et alia] Quorum præcipuum, quod marito defuncto, uxores vivæ in rogum ejus insiliant. Quem morem adhuc nostra ætate durare notat Pontanus in hittor. Urbis Amstelodam. 2. 24. ubi etiam Propertius & Strabo citantur.

CAP. X.

Varios Indiæ populos, mira felicitate, non tamen sine sanguine, Alexander subicit.

Igitur Alexandro fines Indiæ ingresso gentium suarum reguli occurrerunt, imperata facturi; illum tertium Jove genitum ad ipsos pervenisse memorantes, Patrem Liberum atque Herculem fama cognitos esse: ipsum coram adesse cernique. Rex benigne exceptos sequi iussit, iisdem itinerum ducibus usus. Ceterum quum amplius nemo occurreret; Hephestionem & Perdiccam cum copiarum parte præmisit ad subigendos, qui averfarentur imperium: iussitque ad flumen Indum procedere, & navigia facere, quis in ulteriora transportari posset exercitus. Illi quia plura flumina superanda erant, sic junxere naves;

ut

Fines India] India trans Indum incipit, ut Arrian. in Indicis docet. Curtius Indiæ gentis nomine eas etiam gentes complectitur, quæ cis Indum sedes habent, ut sunt Astaceni, Assaceni, Nisæi, Peucelatæ, Turæi. Idem Strabo lib. 15. docet Indum fuisse limitem Indiæ, sed addit post ab Alexandro etiam ea que cis Indum sunt, Indis accensa. *Rad.*

Herculem] De hoc tamen dubitat Arrian. 4. 5. & alii. Maximus Tyrius orat. 38. ne dubitat quidem: terram Indorum petiit, qua nunquam, ut dicebant ipsi, exercitum externum præterquam Bacchi & ipsius Alexandri admiserat.

Hephestionem] Sabellicus notat nostrum supra 8. 2. tradidisse, illum ab Alex. in Bacchianam missum, expeditione-

nis, ait, causa, an præsidii parum liquet. At expresse Curtius, commentum in hyssem paraturum. Intelligendum igitur, eum mandato isto perfunctum interim ad Alexandrum reversisse. Nam & Arianus 4. 4. consentit Curtio. *Freinsb.*

Immixte naves] Vide an non rectius struxere, & forte an Curtius sic scripserit. Hoc autem modo etiam Annibal Tarentinos naves, verum integras, plaustris transvehere docuit apud Livium 25. 11. Argonautæ suam humeris transportarunt. Justin. 32. 3. eorumque exemplo Istrorum conditores Colchi. Apud Nilum Æthiopes naves suas plicatiles humeris transferunt, quoties ad cataractas ventum est. Plin. 5. 9. *Idem.*

Terrorum

ut soluta plaustris vehi possent, rursusque conjungi. Post se Cratero cum phalange jussu sequi, equitatum ac levem armaturam eduxit; eosque, qui occurrerant, levi prælio in urbem proximam compulsi. Iam supervenerat Craterus. itaque ut principio terrorem incuteret genti nondum arma Macedonum experta; præcipit ne cui parceretur, munimentis urbis, quam obsidebat, incensis. Ceterum dum obequitabat mænibus, sagitta ictus est. Cepit tamen oppidum, & omnibus incolis ejus trucidatis, etiam in teſta ſævitum est. Inde domita ignobili gente, ad Nyſam urbem pervenit. Forte caſtris ante mænia ipſa in ſylveſtri loco poſitis, nocturnum frigus vehementius quam alias horrore corpora adſecit, opportunumque remedium ignis oblatum est. Ceſis quippe ſylvis flammam excitaverunt: quæ igni alita oppidanorum ſepulchra comprehendit. vetuſta cedro facta erant; conceptumque ignem late fudere; donec omnia ſolo aquata ſunt. Et ex urbe primum canum latratus, deinde etiam hominum fremitus auditus est. Tum & oppidani hoſtem & Macedones ipſos ad urbem veniſſe cognoscunt. Iamque Rex eduxerat copias, & mænia obſidebat; quum hoſtium, qui diſcrimen tentaverant, obruti telis ſunt. Aliis ergo deditionem, aliis pugnam experiri placebat. Quorum dubitatione comperta, circumſideri tantum eos, & abſtineri cadi-

Terrorem incuteret] Pro belli initio, dux aut timetur, aut ſpernitur. Gruterus in Tacitum diſcurſu octavo, ubi vide.

Ignobili gente] Non video quomodo hujus regia ſit Mazagæ, quam urbem

Aſſacani fuiſſe infra S. 10. tradit, nec ignobiliſ gentia. nec dum Alexandro aditæ. Actianus 4. 4. Aſpios, Thytes, & Ariacos tum temporis expugnatos narrat. *Freinob.*

A libro

cædibus iussit. Tandemque obsidionis malis fatigati deditere se. A Libero Patre conditos se esse dicebant; & vera hæc origo erat. Sita est sub radicibus montis, quem Meron incola adpellant. inde Græci mentiendi traxere licentiam, Jovis femine Liberum patrem esse cælatum. Rex situ montis cognito ex incolis, cum toto exercitu, præmissis commeatibus, verticem ejus adscendit. Multa hedera vitis-
que

[A Libero] Idem Arrianus Indicum principio. Philostrat. 2, 1. & 4. Ildorus 15, 1. Stephanus περί πόλεων. De Bacchi in Indos expeditione longam fabulam conscripsit Nonnus. Gortopius in Indo-scythicis Liberum illum Noam fuisse contendit. Ego cum Arriano 5, 1. (ubi illi hac de re sermo) consuerim, ea quæ de diis veteres fabulæ suis conscribere, non esse nimirum curiose investiganda. Idem.

[Meron] Quasi diceret femur. Unde nota Græcorum fabula: extincta fulminis ictu Semele gravida, Jovem imperfectum adhuc infantem femori suo insuiffe, donec completis mensibus Bacchum eniteretur. Arrianum Indic. 1, 2. nec interpretes perceperunt, nec Raderus recte exponere visus est: Mons vero urbi vicinus, ad cujus radicem sita est Nysa, Merus, hoc est sumus, vocatur ob infortunium, quod illi statim ac natus est accidit. Infortunium, ait Raderus, Diodorus Sic. 3, 64. explicat: Cum ergo Semele precibus à Jove extorsisset, ut pari se atque Junonem honore dignaretur, tonitru & fulmine armatus ille accessit, quorū vim cum puella sustinere non posset, exanimata abortum fecit. Infantem vero Jupiter confestim exsepit femori insuit, eumque ad justū incrementi tempus ensus Nysam Arabiæ deportavit &c. Sed induxit eos in errorem unius vocalis mutatio, quam inconsulto commiserunt, quibus fabulam de Baccho bis

genito tangi non suboluerat. Scripsit Arrianus: Τὸ ὄρεος &c. Μηρὸς κληίζεται, ἐπὶ τῇ συμφωρῇ ἥτις ἐχρησίσθη αὐτῷ γένεσθαι. Mons &c. vocatus est Femur, ab eventu qui Baccho acciderat, ut iterum nasceretur. αὐτῷ ergo scribendum, non ἐν αὐτῷ. Non enim ex priore partu, si ita vocandus est abortus, mons ille nomen accepit, sed ex sequenti. Ab eo eventum Διμήτωρ appellatus est Bacchus apud Athenæum 2, 2. Quæ de causâ & Διμήτωρ vocari in Etymologico scribitur. Μηρὸς φησὶ quoque hinc vocatum fuisse, sive femori insutum, Eustath. ad Dionys. vers. 1159. notat. Sic ergo legendum apud Arrianum. At ipsam hanc, omnesque reliquas de Baccho fabulas ab Oriente in Græciam pervenisse, ipsi quoque nominum argumentis erudite probat Heinsius à pr. Aristarchi sacri. Ubi ait, ex femore Jovis editum nihil aliud significare, quam à deo factum: Hebræo loquendi more. Fabulam autem illam suo more suaviter ridet Lucianus in dialogis deorum dial. 9. Ceterum eundem montem etiam communem cum urbe vocabulo Nysam vocaverunt Sidonius epist. 2, 9. & quos ibi citat Savaro: quibus adde Plinium 8, 39. & Philostrat. 2, 4. Freinsht.

[Adscendit] Idem Arrianus 5, 1. tradidit, & Justinus 12, 7. Sed negat Philostratus 2, 4. Alex. Macedonem affirmare

que toto gignitur monte; multa perennes aqua manant. Pomorum quoque varii salubresque succi sunt, sua sponte fortuitorum seminum fruges humo nutriente. Lauri baccaque & multa in illis rupibus agrestis est sylva. Credo equidem, non divino instinctu, sed lascivia esse proventus, ut passim hedera ac vitium folia decerperent, redimitique fronde toto memore similes Bacchantibus vagarentur. Vocibus ergo tot millium, presidem nemoris ejus deum adorantium, juga montis collesque resonabant; quum orta licentia à paucis, ut fere fit, in omnes se repente vulgasset. Quippe velut in media pace, per herbas congestamque frondem prostraverant corpora. Et Rex fortuitam licentiam non aversatus, large ad epulas

asserant orgia in monte Nysa celebrasse: veruntamen qui Nysam incolunt, asserunt, Alexandrum nequaquam montem ascendisse, quanquam id vehementer cuperet, quod esset tum honoris cupidus, tum etiam vetustatis amator. timuisse autem, ne vitibus conspectis Macedones (qui eas longo jam tempore non viderant) domesticarum rerum desiderio caperentur, neve cupiditas vini eos iuaderet, jamdiu bidendæ aquæ assuescitos. His de causis Nysam prætergressus, in radicibus montis vota sacraque peregit &c. Addit deinde, se non ignarum eorum quæ de Alexandro proderentur, scriptorum auctoritatem veritati posthabuisse.

Hedera] Quæ nusquam alibi apud Indos nascitur, Arrian. 5, 1. Qui pro argumento id habet Nysa à Baccho condita, cujus insigne est hedera. Rationem ejus rei forte expiscemur ex Plutarchi Alex. cap. 66. Harpalo qui regionis Babylonicæ relictus præfectus fuit, Aulenti Gracis plinthi regiam & ambu-

lationes excolere, cetera responderunt, nam respicit tellus hedera, quam semper corrumpit impatientem ejus tempesti, quod hac frigido gaudeat, illa ferreat. Utrique auctori tradita complectuntur ista Plinii 16, 34. Edera jam dicitur in Asia nasci, negaverat Theophrastus: nec in India, nisi in monte Mero. Quin & Harpalum omni cura laborasse, ut legeret eam in Media. frustra. Alexandrum vero ob raritatem ita coronato exercitu, victorem ex India rediisse, exemplo Liberi patris. *Freinsb.*

Ut fere fit] Non enim ibi confusus exempla, unde caperunt, sed quamlibet in tenuem recepta tramitem, latissime evagandi sibi viam faciunt. Vellei. 2, 3. *Insta mortalibus natura, prope sequi, qua piget inchoare.* Tacit. H. 1. 55.

Se repente] Ms. Dan. in homines serpente. Pal. 1. in hom. serpen. relicto interstitio ad illa usque *Quippe &c.* Unde conjicit Freinshemius scripsisse Curtium, *resonabant, orta licentia à paucis (ut fere fit) in omnes serpente. Quippe &c.* nec revera incepte.

Fortunæ

epulis omnibus prabitis, per decem dies Libero Patri operatum habuit exercitum. Quis neget, eximiam quoque gloriam sapius fortuna, quam virtutis esse beneficium? quippe ne epulantes quidem, & sopitos mero, adgredi ausus est hostis; haud secus Bacchantium ululantiumque fremitu perterritus, quam si praeliantium clamor esset auditus. Eadem felicitas ab Oceano revertentes temulentos commessantesque inter ora hostium texit. Hinc ad regionem, qua Dædala vocatur, perventum est. Deseruerant incolae sedes, & in avios sylvestresque montes confugerant. Ergo Acadera transit, aque usta & destituta incolentium fuga.

Fortuna quam virtutis] Sunt enim quidam hoc astro; ut iis ad amplitudinem, & gloriam, & ad res magnas bene gerendas, divinitus adiuncta Fortuna videatur. Cicero pro L. Manil. cap. 16. Homines ad Pompejanum illud elogium, *maiore fortuna quam sapientia*. Sallust. de Rep. orat. 1, 8. *Quibus dormientibus dii omnia confidunt*. Terent. Adelph. 4, 5. *Reti urbes capiunt*. Probus Timoleonte. *Et in sinu iis de caelo Victoria devolat*. Liv. 7, 12. Quos poeta quoque depinxit Theogonis vers. 161.

Multa mens lava est, sed eisalem numina dextra;

Quo male quod ceptum est, vertis & in melius.

Itac Lipsius Polit. 4, 9. Eleganter etiam Plinius 7, 28. post enumerata plura insignis fortitudinis exempla: *Sunt in his quidem virtutis opera magna, sed maiora fortuna*. Apud Tacit. H. 3, 59. *fortuna Flavianiis ducibus non minus saepe quam ratio adfuit*. Contra Inguomernum *fortuna magis quam virtus deservit*. Idem Tacit. 2, 21.

Hostis] Non quia in gratiam deditio-
ne acceptus, ut explanant; sed quia ob

gloriam exercitus Macedonici nihil, etiam contra securos & imparatos, audebat moliri.

Dadala] Dædala Dædalorum, ut Glareanus arbitratur, numero multitudinis, gens & regio nostro Curtio Indica. Iustinus 12, 7. *Dædalos montes* appellat. Ptolemæus 7, 1. Dædala facit civitatem Caspiræorum intra Gangem. Stephanus multas huius nominis civitates enumerat. Hic ergo civitas aut regio est Indici cis Iudum Curtio: Ptolem. paullo latius regionem Intra Gangem accipit, cui præter Arriani Ind. 1, 4. sententiam etiam populos cis Iudum adjungit. Rad.

Deseruerant sedes] Ea Germanis olim ballandi ratio. Dicemus ad Tacit. 1, 56. *omissis pagis vicisque in silvas disperguntur*.

Acadera] Quidam Impr. *Adaca*. Viderentur *Andaca* Arriani 4, 4. Quam tamen urbem hic non deseriam à suis, sed deditam scribit.

Usta] Non credo huic verbo. Non enim incendiisse apparet, saltem reliquisse. Scribam ergo *vassa*: quod & tu scribe, si quid mihi credes. *Acadalis*. Quem sequitur editio Raderi.

Et

fuga. Itaque rationem belli necessitas mutavit. divisus enim copiis, pluribus simul locis arma ostendit; oppressisque, & qui expectaverant hostem, omni clade perdomiti sunt. Ptolemaeus plurimas urbes; Alexander maximas cepit: rursusque, quas distribuerat, copias junxit. Superato deinde Choasphe amne, Cænnon in obsidione urbis opulenta, Beziram incola vocant, reliquit. ipse ad Maxagas venit. Nuper Assacano, cujus regnum fuerat, demortuo, regioni urbiq; praeerat mater ejus Cleophes. Triginta millia pedum tuebantur urbem, non situ solum, sed etiam opere munitam. Nam quae spectat Orientem, cingitur amne

Et qui] Bongarsii Codd. urbi non: unde ille; oppressisque ubi non expectaverant hostem &c. valde probabiliter. Ac ed. Modii: & qui non, ejecta voce urbe, quae aliis haeret. Ex quo Acidalius: oppressisque urbi, qui non expect. hostem. Id est, in circulum, unde quaque, ab omnibus partibus, ut supra 4. 13. totam aciem urbe munire. Cui simile esset illud Juliani Orat. 1. Cum delectam ex omni exercitu armorum mantum misisses, posteaquam ad hostem eam pervenisse sensisti, tum cum omnibus copiis progressus es, iisque in orbem circumdatis, *καὶ τὸ πρὸς ἅπαντας*, de omnibus victoriam reportasti.

Choaspen] Choën vocare videtur Arrianus 4. 4. Eundem esse cum Persico Choaspe nemo mihi facile persuaserit. eaque opinio à Cordous in Didaskalia cap. 31. abunde refutatur. Nec procul adeo absum, ut credam, in Curtio & Strabone lib. 15. Choën pro Choaspen legendum, verumque nomen audacia correctorum in notius transisse; quod sexcentis aliis accidit. Strabo Choaspen hunc Indicum in Cophen exire tradit: Choën etiam suum Arrianus hand procul à Cophe disjungit. Freinsb.

Beziram] Arrian. 4. 5. Bezira, non

Beziram appellat.

Maxagas] Arrianus 4. 5. & Ind. 1. 3. Massaga vocat: Massaca Siculus Ind. lib. 17. Μαζαγα Strabo lib. 15. maximam Assacenorum. seu Assacorum, seu Massacenorum urbem. Rademus. Animadverto autem plurima hujus regionis urbium vocabula plurative in a terminari: Dadaia, Acadera, Bezira, Massaga. unde apparet non sponse Curtii Beziram & Maxagas hic legi. Freinsb.

Cleophes] Arrianus non parum discrepans, regem Assacum appellat, & ejusdem vocabuli gentem inculcat. Ac tametsi & matrem, & uxorem, & filiam in Alexandri potestatem venisse dicat, tamen nomina omnium suppressit. Nobis è Justino uxorem Cleophidem esse placet. Quae cum concubitu suo regnum ab Alexandro redemisset, filium ex eo natum itidem Alexandrum nuncupavit, postquam successorem reliquit. Legendi Strabo lib. 15. Arrianus 4. 5. Curtius. Justin. 12. 7. Orosius 3. 19. Qui ut praeterea inter se discordent, inde qui volet, cum repetat, tum conciliat. Reimannus in regno Indico.

Vibius

amne torrenti, qui prae ruptis utrimque ripis aditum ad urbem impedit. ad Occidentem, & à Meridie, velut de industria rupes praestas admolita natura est, infra quas caverna & voragine longa vetustate in altum cavatae jacent: quaque desinunt, fossa ingentis operis objecta est. xxxv stadia murus urbem complectitur, cujus inferiora saxo, superiora crudo lateri sunt structa. Lateri vinculum lapides sunt, quos interposuere, ut duriori materia fragilis incumbere, simulque terra humore diluta. Ne tamen universa consideret; impositae erant trabes valide, quibus injecta tabulata muros & tegebant, & pervios fecerant. Hac munimenta contemplantem Alexandrum, consilii que incertum, quia nec cavernas nisi aggere poterat implere, nec tormenta aliter muris admove-
 re; quidam è muro sagitta percussit. Tum forte in suram incidit telum: cujus spiculo evulso admodum equum iussit; quo vectus ne obligato quidem vulnere, haud segnius destinata exsequebatur. Ceterum quum crus saucium penderet, & cruore siccatofrigescens vulnus adgravaret dolorem, dixisse fertur; se quidem Iovis filium dici, sed corporis ægri

Vitia

Urbem] Conjeceram nobis legendum, ut exiret ea fere phrasis, qua supra, §. 1. Totius operis ambitus cccxviii, stadia complectitur. Postea cognovi Bongarsio quoque idem visum. Nisi forte scriptum fuit xxxv. stad. murus, quod legerunt; Triginta quinque stadia murus: cum debuissent; Trig. quinque stadiorum murus. Freidsh.

Simulque terra] Clarius, & fortasse verius ita: simulque terra humore diluta tandem universa consideret, impositae trabes &c.

Frigescens vulnus] Dum enim calet, abest dolor: ut supra 4. 15. Statius 11. 541.

Ille dolens nondum, sed ferri frigore.
primo

Territus.

Corporis ægri vitia] Plotarchus cap. 50. Postea sagitta ictus, atque ingenti pressus dolore; Hic, inquit, amici. qui fluit sanguis est (humanus.)

Non talis diu ut solitus manare beatis.
Versus hic Homericus est Iliad. 5. 340.
 ubi Poeta Venerem canit à Diomede valde.

vitia sentire. *Non tamen ante se recepit in castra, quam cuncta prospexit, & quae fieri vellet, edixit. Ergo sicut imperatum erat, alii extra urbem tecta demoliebantur, ingentemque vim materiae faciendo aggeri detrahebant: alii magnarum arborum stipites cumulis ac moles saxorum in cavernas dejiciebant. Iamque agger equaverat summa fastigium terrae; itaque turres erigebantur, quae opera ingenti militum ardore intra nonum diem absoluta sunt. Ad ea visenda rex nondum obducta vulnere cicatrice processit; laudatisque militibus ad moveri machinas iussit: è quibus ingens vis telorum in propugnatores effusa est. Praecipue rudes talium operum terrebant mobiles turres; tantasque moles nulla ope qua cerne-
retur adductas, deorum numine agi credebant. pila quoque muralia, & excussas tormentis praegraves hastas negabant convenire mortalibus. Itaque desperata urbis tutela concessere in arcem. Indi, quia nihil obseſis prater deditionem placebat, legati ad regem descenderunt veniam petituri. Qua impe-
trata,*

vulneratam. Idem Plut. de Fort. Alex. 2, 21. adducit eundem Homeri locum, ubi de eodem vulnere loquitur. Rad. Idem in apophtheg. cap. 39. Alexandro dictum hoc tribuit. Sed & Seneca epist. 59. *Omnes jurant me Iovis esse filium, sed vulnus hoc hominem esse me clamat.* Scilicet Seneca & Curtius rem expreſſerunt, verbis neglectis. Versum autem istum Homericum non ab ipso Alexandro, sed ab Anaxarcho velut exprobrante ementitam divinitatem prolatum Laërtius tradit. Alii Callistheni, vel Dioxiippo adscribunt. *Freinshemius.*

Cumulis] Hoc non intelligo, nisi

quis exponat pro cumulatim. quod quidem feram. malim autem hic reperisse; *arborum stipites cum ramis.* ut è simili negotio ad Tyrum supra 4, 3. ac mox 8, 11. *nudos stipites jaci iussit,* ob causam, quae ibi exponitur. Id.

Deorum numine agi] Sic Galli apud Cael. de bel. Gall. 2, 31. dicebant: *non se existimare Romanos sine deorum ope bellum gerere, qui tanta altitudinis machinationes, tanta celeritate promovere, & ex propinquitate pugnare possent.*

Qua impetrata] Diodorus 17, 84. qui ex alta lacuna hic rursus emersus persequitur historiam; rem hic perfide gestam ab Alexandro memorat. & iniustam

trata, regina cum magno nobilium seminarum grege aureis pateris vina libantium processit. Ipsa genibus regis parvo filio admoto, non veniam modo, sed etiam pristina fortuna impetravit decus. quippe adpellata regina est. Credidere quidam, plus formæ, quam miserationi datum. Puero quoque certe postea, ex ea utcumque genito, Alexandro fuit nomen.

C A P. XI.

Aornus petra & arx inaccessa ab Alexandro oppugnatur, & ab obsessis relicta capitur.

I*nc Polypercon ad urbem Oram cum exercitu missus inconditos oppidanos prælio vincit: intra munimenta compulsos sequutus, urbem in ditionem redegit. Multa ignobilia oppida deserta à suis venire in regis potestatem. Quorum incola armati petram Aornon nomine oc-*

inustam gloriæ ipsius notam etiam Plutarchus cap. 103. testatur: Arrianus 4.5. colorem factis inducit, & scelus Alexandri dissimulat. Alexander ergo cum regina pactus illam in gratiam recepit: sed mercenariis militibus, quibus data fide promiserat se incolumes dimissurum, necem attulit.

Raderus.

Alexandro.] Quem & successorem habuit. Justin. 12. 7. Unde forsan nata fabula de Balaschia provincia, cujus Reges, qui jure hereditario sibi invicem succedunt ab Alex. Magno originem duxisse feruntur. M. Paul. Venetus 1. 34.

O*ram] Alias oportet esse Oritus apud Arrian. 6. 4. Gadrosis conterminos. de quibus infra 9. 10.*

Aornin] Petra dicitur est Avena, qua non transmittunt aves, aut illico pereunt. Ejusmodi plures variis in regionibus traduntur. Lycophron apud Eustachium circa Adiabensem hujusmodi pestilentem locum esse testatur, os nempe fontis cujusdam avernum & aornum, avibus injvium, quod inde

pestifer spiritus exhalet, qui statim exanimet, quicquid spirans deprehenderit. Quapropter (inquit Dionysius versu 1151) illum Aornin appellant. loquitur de hac ipsa Curtiana petra. [Non propterea eam sic vocatam ait Dionysius; sed quod sit Ardua. Veloces quam vix ingrediuntur aves.] De hujusmodi locis avernis eleganter Lucretius canit 6, 788.

Nunc

ne occupaverunt. Hanc ab Hercule frustra obsessam esse : terræque motu coactum abistere, fama vulgaverat. Inopem consilii Alexandrum, quia undique præceptis & abrupta rupes erat, senior quidam peritus locorum cum duobus filiis adiit, si precium operi esset, aditum se monstraturum esse, promittens. LXXX talenta constituit daturum Alexander; & altero ex juvenibus obsideretento, ipsum ad exsequenda, qua obtulerat, dimisit. Levi-ter armatis dux datus est Mullinus scriba regis. Hos enim circumitu, qui fallerent hostem, in summum jugum placebat evadere. Petra non ut pleraque modicis ac mollibus clivis in sublime fastigium crescit; *sed*

Nunc age, Avernatibi qua sint loca,
cunque, lacusque,

Expediam, quali natura prædita con-
sistent.

Principio, quod averna vocantur, no-
men id ab re

Impositum est, quia sunt avibus con-
traria cunctis &c.

Et princeps poetarum Æneid. 6. 237.

Spelunca alta fuit, vastoque immanis
hiatu &c.

Vnde locum Graji dixerunt nomine A-
vernum.

De Cumæo lacu loquuntur, cujus et-
iam Aristoteles περὶ θαυμάτων ἀ-
νωμάτων mentionem fecit, quem &
ipse ἀνίος, ab avibus appellat, quam-
quam ibi nullam nominis rationem
reddit. Sed in eodem libro haud pro-
cul ab Eridano de alio loco tradit, cu-
jus aqua calens aves supervolantes de-
jiciat & enecet. Raderus.

Ab Hercule] Cum Arrianus 4, 5.
idem quod alii de Hercule frustra Aor-
non tentante scripsisset, aliud tamen
in Indicis 1, 20. prodidit, ubi affirmat,
tantum Macedonicam fuisse jactantiam.

Strabo lib. 15. ter ab Hercule frustra
tentatam scripsit. Rad.

Terra motu] Quasi divinitus immis-
so, sic apud Xenoph. lib. 3. hist. Græc.
Exercitum Agis ducent per Achaiam non
procul à Larissa, Eleorum agrum est ingres-
sus. Quamque jam in hostico esset exerci-
tus, ac regio vastaretur, terra concuti cæ-
pit. Tum Agis, qui divinitus hoc accidisse
prodigii duceret, relicto Eleorum agro, di-
misi exercitum. Nec valde abijt, quod
Hannibale cum Romanis ad urbem pu-
gnaturo, tempestas intercessit prælio.
Vide Livium 26, 11.

LXXX] Glareano nimium hoc vi-
debatur, eoque reponebat octo. nam
80. talenta 48000. Philippæos efficiunt:
nimium sane, nisi Alexander fuisset,
qui promiserat. Equidem Diodorus
etiam 17, 85. ingens opera precium pro-
missum ait. Certe notum est quam &
dives, & liberalis fuerit Alexander:
ne sui dissimilem fuisse putemus, in
negotio unde tanta gloria speraretur.
Freinshemius.

Qui fallerent] Potius quo fallerent:
aut, qui falleret.

sed in meta maxime modum erecta est : cujus ima spatiosiora sunt, altiora in arctius coeunt, summa in acutum cacumen exsurgunt. Radices ejus Indus amnis subit, praaltus utrimque asperis ripis : ab altera parte voragines eluviesque praeupta sunt. Nec alia expugnandi patebat via, quam ut replerentur. Ad manum sylva erat, quam rex ita cædi jussit, ut nudi stipites jacerentur : quippe rami fronde vestiti impedissent ferentes. Ipse primus truncam arborem jecit ; clamorque exercitus index alacritatis sequutus est, nullo detrectante munus, quod rex occupasset.

Intra

Indus] Idem Diodorus 17, 85. Idem quoque Strabo lib. 15. *cujus radices Indus non procul à fontibus his alluit.* Nec verum est quod Glareanus ait à Siculo tradi hæc in Baetris acta. diserte ait, in India Aornum sitam, & post Nysam expugnata. Si legisset Glareanus capita Indicis lib. 17. animadvertisset, & quæ desiderantur, & illud sigillatim, *ἡ δὲ ἐκ τῆς Ἰνδίας*, & quæ sequuntur de Nysa & Massaciis, de Aorno & Taxili. Nec fuit quod negligentia notaret & rideret auctores, & inter hos Curtius hoc loco, qui dixerit Aorni radices ab Indo allui, deinde 8, 12. *sexto-decimis demum castris* Alexandrum expugnata Petra ad Indum pervenisse. Curtius enim signavit locum Indi quo trajecit illum jam grandem & altum & latum. Petra autem Aornos non procul à fontibus Indi sita erat, ut docet Strabo. Recessit enim Alexander rursus ab Indo profectus ad Embolimæ, & angustias cis Indum adhuc ab Eryce cum 20000. obsessas, quem hostem noluit à tergo relinquere Alexander, ne cis Indum occupata & pacata Eryx turbaret & reciperet. Atque inde demum sexto-decimis castris, sive xvi. die ad Indum, ubi illum Hephæstion ponte jam facto expectabat, Alexander pervenit. *Radens.*

Nudi stipites] Precium est comparare locum ex 33. lib. Livii, quem agnosco genuinum magni scriptoris istius partum : Vallo & Macedones, & Græci usi sunt, sed usum nec ad commoditatem ferendi, nec ad ipsius munitionis firmamentum aptaverunt. Nam & majores & magis ramosas arbores cædebant, quam quas ferre cum armis miles posset &c. Romanus læves & bifurcos plerosque & trium, aut complurium quatuor ramorum vallos cædit, ut & suspensis ab tergo armis ferat plures apte miles &c. *In quibus verbis pro & trium, aut complurium lege, vel trium, aut cum plurimum.* Polybius 17. 14. unde hæc desumpta, ut plurima apud Livium : *Παρεὶ δὲ Παλαιῖς δύο κροῖας ἢ τετὶς ἔχουσιν ὡς χάρακας, οἳ τε δὲ ἀνέται, τίττωρας.* Tales stipites hic ergo parari jussit Alexander, quos & Arrianus 4. 5. *χάρακας* appellat : *Sub lucem milites singulos centum palos (Romanis vallos) cadere jubet.* Freinsh.

Alacritatis index] Qualis apud Tacit. 3. 46. exercitus Romani. & Liv. 3. 62. *ingenti alacritate clamor est sublatus.* Ita Curtius alibi. De clamore in proeliis edito supra ad 3, 10.

Qui

Intra septimum diem cavernas expleverant; quum rex sagittarios & Agrianos jubet per ardua nili. juvenesque promptissimos ex sua cohorte xxx delegit. Duces his dati sunt Charus & Alexander; quem rex nominis, quod sibi cum eo commune esset, admonuit. Ac primo, quia tam manifestum periculum erat; ipsum regem discrimen subire non placuit: sed ut signum tuba datum est; vir audaciæ promptæ conversus ad corporis custodes, sequi se jubet, primusque invadit in rupem. Nec deinde quisquam Macedonum substitit: relictisque stationibus sua sponte regem sequebantur. Multorum miserabilis fuit casus, quos ex prærupta rupe lapsos amnis præterfluens hausit; triste spectaculum etiam non periclitantibus. quum vero alieno exitio, quid ipsis timendum foret, admonerentur; in metum misericordia versa, non extinctos, sed semet ipsos deflebant. Et jam eo perventum erat, unde sine pernicie nisi victores redire non possent; ingentia saxa in subeuntes provolventibus barbaris, qui percussi instabili & lubrico gradu precipites recidebant. Evaserant tamen Alexander & Charus, quos cum xxx delectis præmiserat rex. & jam pugnare comminus ceperant: sed quum superne tela barbari ingererent, sæpius ipsi seriebantur, quam vulnerabant. Ergo Alexander & nominis sui, & promissi memor, dum acrius quam cautius dimicat, confossus undique obruitur. Quem ut Charus jacentem conspexit, ruere in hostem, omnium præter ultionem immemor, capit; multosque hasta, quos-

Qui percussi] Imo quis percussi pro, quibus, nimirum saxis.

Ccc 3

Tympha.

quosdam gladio interemit. Sed quum tot unum incesserent manus, super amici corpus procubuit exanimis. Haud secus quam par erat, promptissimorum juvenum ceterorumque militum interitu commotus rex, signum receptui dedit. Saluti fuit, quod sensim & intrepidi se receperunt; & barbari hostem depulisse contenti, non insistere cedentibus. Ceterum Alexander quum statuisset desistere incepto (quippe nulla spes potiunda petra offerebatur) tamen speciem ostendit in obsidione perseverantis. Nam & itinera obsideri iussit, & turres admoventi; & fatigatis alios succedere. Cujus pertinacia cognita, Indi per biduum quidem ac duas noctes, cum ostentatione non fiducia modo, sed etiam victoria, epulati sunt; tympana suo more pulsantes. tertia vero nocte tympanorum quidem strepitus desierat audiri: ceterum ex tota petra faces refulgebant, quas accenderant barbari, ut tutior esset ipsis fuga, obscura nocte per invia saxa cursuris. Rex, Balacro, qui specularetur, premisso, cognoscit petram fuga Indorum esse desertam. tum dato signo, ut universi conclamarent, in compositis fugientibus metum incussit. multique, tamquam adesset hostis, per lubrica saxa, perque in-

vias

Tympana] Id verisimile est ex Dionysio Baccho didicisse, qui apud eos regnavit, & usus est in bello tympanis & cymbalis, tuba nondum reperta, ut scribit Diodor. Sic. 3, 10. [Adde Polyæn. 1, 1.] Strabo autem lib. 15, tradit, in India nullam esse tibiam, nec aliud instrumentum musicum, præter cymbala, tympana & crotala. Arrianus vero Ind. 1, 19. Expeditionis, inquit, Dionysii in Indiam, Nyssa urbs India

non obscurum monumentum est. tympana præterea & cymbala, quibus in præliis Nyssæ utuntur. Sed & postea tradit vers. 30. Indos utique usque ad Alexandri in ea loca adventum cum cymbalis tympanisque in pugnam irrumpentes. Tiraquellus ad Alex. dies genial. 4, 2. Suidas in Tympana: Indi habebant tympana, quæ bombum quendam horribilem emittebant &c. Vide Lipsii Mil. Rom. 4, 10.

Magna

vias cotes precipitati occiderunt : plures, aliqua membrorum parte mulctati, ab integris deserti sunt. Rex locorum magis quam hostium victor, tamen magnæ victoriae sacrificiis & cultu diis satisfecit. Ara in Petra locata sunt Minerva Victoriæque. Ducibus itineris, quos subire iusserat leviter armatos, et si promissis minora præstiterant, precium cum fide redditum est. Petra, regionisque ei adjuncta, Sifocosto tutela permissa.

C A P. XII.

Omphis Rex potentissimus se regnumque suum Alexandro permittit. à quo in integrum restituitur : unde mutua dona regia.

Nnde processit Ecbolima : & quum angustias itineris obsideri xx millibus armatorum ab Eryce quodam comperisset, gravius agmen exercitus Cæno ducendum modicis

Magna victoria] Palmerius in spicileg. & Modius Victoriæ hic pro dea habuerunt : sed recte vidit Acidalius non debere, cum statim sequatur de dea Victoria. Idem commentum eorundem, quo pro *satisfecit*, legebant ex Mss. q. *fecit*, sacrificandi significatu, retundit eo, quod inepte diceretur *sacere sacrificiis & cultu deorum*. Nec ipsius tamen conjecturam, suo quoque auctori non nimium certam visam probo : *magna victor*, quasi diceret, victoriæ eam Alexandro magno constituisse, amissis juvenum acerrimis. Ego

locum integrum esse credo, si cum Pal. 1. & quibusd. Edd. legamus *diis : magna victoria sacrificiis & cultu diis satisfecit*. Habuit diis honores, sacræque fecit, quæ solebat in magnis victoriis. *cultum victoria* vocavit tum ceteram magnificentiam in ostentanda ea, tum aras de quibus sequitur. *Freinsb.*

Victoriæque] Idem factum & supra 8, 2. Ejus deæ imaginem numis quoque expressit, de quibus Lazius lib. 1. rer. Græcarum.

Sifocosto] Arriano 4, 5. est *Sifocoptus*. Popma.

Ecbolima] Arrianus 4, 5. ante Aorni obsidionem *Embolima* (sic ipse appellat urbem) venisse Alexandrum

scripsit. urbis hujus nomen expressit etiam Ptolemæus. *Rad.*

Eryce] Diodorus 17, 86. *Aphricen* appell-

Ccc 4

*modicis itineribus tradidit. ipse praegressus cum sum-
ditore ac sagittario, deturbatis qui obsederant sal-
tuum, sequentibus se copiis viam fecit. Indi, siue odio
ducis, siue gratiam victoris regis inituri, Erycem
fugientem adorti interemerunt, caputque ejus atque
arma ad Alexandrum detulerunt. Ille facto impuni-
tatem dedit; honorem denegavit exemplo. Hinc ad
flumen Indum sexisdecumis castris pervenit, o-
mniaque, ut praeceperat, ad trajiciendum preparata
ab Hephaestione reperit. Regnabat in ea regione Om-
phis, qui patri quoque fuerat auctor dedendi regnum
Alexandro. Et post mortem parentis legatos miserat,
qui consulerent eum, regnare se interim vellet; an
privatum opperiri ejus adventum. permissoque ut
regnaret, non tamen jus datum usurpare sustinuit.
Is benigne quidem exceperat Hephaestionem, gratui-
tum frumentum copiis ejus admensus: non tamen ei*

*appellat, & fortasse binominis fuit.
Idem.*

*Ad trajiciendum] Hæc ex Diodoro
17, 86, Curtius. Hinc, inquit, ad In-
dum progressus, naves quas à triginta ve-
morum usu triacontoros appellant, constru-
ctas, & fluvium ponte junctum invenit.
Idem paucis etiam Arrianus 5, 1. Vbi
ad Indum pervenit, pontem jam ab He-
phaestione perfectum reperit, multaque mi-
nora navigia, duas vero naves triginta ve-
morum. Sed quærit deinde 5, 1. quo-
modo pons ille confectus fuerit: Quo-
nam autem modo Alexander Indum am-
nem ponte junxerit, neque Aristobulus ne-
que Ptolemaus, quos ego maxime secutus
sum, scribunt. neque ego certi aliquid affir-
mare ausim &c. Rad. Pontis etiam men-
tionem facit Strabo lib. 15. ad Indum
est alia civitas Pencolaitis, juxta quam
Alexander per pontem trajecit exercitum.*

Curtius non meminit.

*Omphis] Siculus 17, 86. permuta-
tis duabus primis literis Mophim vo-
cat. uter verius, haud dispicio. quod
ex linguae cognitione pendet. Rad.*

*Patri] Qui fuit ille Taxiles, quem
Diodor 17, 86. scribit hærenti adhuc
in Sogdianis Alexandro societatem ar-
morum obtulisse: Arrianus 4, 4. In-
dix fines ingresso cum donis occurris-
se. Id autem qua causa fecerit, in
promptu est conjicere. quippe duo-
rum potentissimorum regum armis
pressus, ab externo rege præsidium si-
bi circumspiciebat. Freinsh.*

*Regnare se vellet] Hoc genus reges
inservientes vocat Tacit. H. 2, 81. Ejus
nominis (regis) honorem pro magnis erga
se regnum meritis dare pop. Romanum con-
suevit. Livius 13, 11. tradit. Cujus rei
multa possum exempla.*

Parotes

occurrerat, ne fidem ullius nisi regis experiretur. Itaque venienti obviam cum armato exercitu egressus est: elephanti quoque per modica intervalla militum agmini immixti, procul castellorum fecerant speciem. Ac primo Alexander non socium, sed hostem adventare credebat. Iamque & ipse arma milites capere, & equites discedere in cornua jusserat, paratos ad pugnam. at Indus, cognito Macedonum errore, jussis subsistere ceteris, ipse concitat equum, quo vehebatur: idem Alexander quoque fecit, siue hostis, siue amicus occurreret, vel sua virtute, vel illius fide tutus. Corvare, quod ex utriusque vultu posset intelligi, amicis animis: ceterum sine interprete non poterat conscribere sermo. itaque adhibito eo, barbarus occurrisse se dixit cum exercitu, totas imperii vires protinus traditurum, nec expectasse dum per nuncios daretur fides. Corpus suum & regnum permittere illi, quem sciret gloriæ militantis, nihil magis quam famam timere perfidiæ. Latus simplicitate barbari Rex, & dextram fidei sua pignus dedit, & regnum restituit. LVI elephantii erant, quos tradidit Alexandro, multaque pecora eximia magnitudinis: tauros ad 111 millia, preciosum in ea regione, acceptumque animis regnantium armentum. Quarenti Alexandro, plures agriculatores haberet an milites; cum duobus regibus bellanti sibi

Paratos ad pugnam] Dudum enim sic assuefecerat suos. Apud Plutar. A. popht. cap. 38. explicatis jam aciei ordinibus, militum quandam videns ameno hastile aptare, & phalange ut inutilem eiecit, qui tum demum arma pararet, cum

LVII elephantii] Arrianus 4. 4. non tantum Taxili, sed vicinis quoque regibus, xxv. elephantos fuisse innuit. postea tamen 5. 1. narrat ab uno Taxile dono missa ad xxx. elephantos. Freinsb.

sibi majore militum quam agrestium manu opus esse, respondit. *Abisares & Porus erant; sed in Porro eminebat auctoritas. uterque ultra Hydaspem amnem regnabat; & belli fortunam, quisquis arma inferret, experiri decreverat. Omphis, permittente Alexandro, & regium insigne sumpsit, & more gentis suae nomen quod patris fuerat. Taxilen adpellare populares, sequente nomine imperium in quemcumque transiret. Ergo cum per triduum hospitalliter Alexandrum accepisset, quarto die, & quantum*

Et Porus] Gravi eo tempore inter se contentione dissidebant duo reges, Porus & Taxilus. Maximus Tyrius orat. 38.

Quod patris fuerat] Potest quidem ferri, & sero: sed si examines acutius, scire non sic fuisse loquendum Curtio. si enim de proprio patris ejus nomine accipis, apparet illud non recepisse novum hunc regem: si de communis regum, Taxile, non magis patris ejus fuerit, quam avi & proavi, & sic deinceps. imo nullius eorum fuit, sed ipsius urbis, ut hic propemodum ducam scrib. quod patriae fuerat, non quin videam illud verbi non admodum hic quadrare: sed quia mihi verisimile sit. Curtium hic tetigisse morem, quo apud nonnullas gentes regibus à principis urbibus inditur nomen. In re plane simili Tacitus 2, 56. Igitur Germanicus in urbe Artaxata adprobantibus nobilibus, circumfusa multitudine, insigne regum capiti ejus imposuit. ceteri venerantes regem Artaxiam consalutavere; quod illi vocabulum indiderant ex nomine urbis. Eoque pertinere arbitror, quod multos Armeniae reges hoc nomine reperimus. Sed & alibi in India hoc usitatum. Apud Prasios utique Strabolib. 15. notat: regem praeprimum nomen quod à natalibus habet, de nomine urbis Palibothrum appellari: quemadmodum & Sandrococtum. ad

quem missus Megasthenes fuit. Sic ergo & Taxilem ab urbe Taxilis appellatum fuisse quis dubitet: adque id exemplum Assacenos etiam Musicanosque reges nomen accepisse recte conjicit Reineccius in Indico regno. Freinsb.

Sequente nomine imperium] Quibus accenseas Armeniorum Artaxias ex antedictis: Farganorum Achsids, & Persarum Caspès, ex Elmacino 3, 4. Bavarorum Cacanios, ex Joan. Bohemo de moribus gent. Sic à Turcis Servix Despotas omnes vocatos fuisse Lazaros; Constantinopoleos Imperatores Constantinos, notat Leunclav. Pandect. hist. Turc. cap. 46. & cap. 51. 54. 68. 73. & 90. D. Basilii tradidit Abimelech commune fuisse Palaestinarum regum nomen. Tzerzes Chil. 5, 10. Jonum Palmis. Paul. Diac. hist. Langob. 3, 16. & Regino in Chronico, Langobardorum Flavius. Servius ad Virg. Aen. 6, 529. Albanorum Murrannus. Gregor. Turon. 4, 24. Hunnorum Cabanus, vel Chaganus. Qui autem ex eo quod apud Capitolin. cap. 5. Gordiano acclamatum fuit, novo Scipioni, procoff. Africae Scipiones vocatos fuisse asserunt, haud magis verum dicunt, quam qui Hispanorum Duces Remulos dictos contenderet ex Floro 2, 17. Idem.

tum frumenti copiis, quas Hephæstion duxerat, præbitum à se esset, ostendit, & aureas coronas ipsi amicisque omnibus, præter hæc signati argenti LXXX talenta, dono dedit. qua benignitate ejus Alexander mire latus, & quæ is dederat, remisit, & mille talenta ex prada, quam vehebat, adjecit, multaque convivalia ex auro & argento vasa, plurimum Persica vestis, xxx equos ex suis, cum iisdem insignibus, quis adsueverant, quum ipsum veherent. Quæ liberalitas, sicut barbarum obstrinxerat, ita amicos ipsius vehementer offendit. E quibus Meleager super cœnam largiore vino usus gratulari se Alexandro dixit, quod saltem in India reperisset dignum talentis mille. Rex, haud oblitus, quam agre tulisset, quod Clitum ob linguæ temeritatem occidisset, iram quidem tenuit, sed dixit; invidos homines nihil aliud, quam ipsorum esse tormenta.

CAP.

Ipsi, amicisque] Sic apud Tacitum 2. 57. in convivio Nabathæi regis, coronæ aureæ magnæ ponderis Cæsari & Agrippinæ, levis Pisoni & ceteris offeruntur. Quod discrimen hic etiam observatum fuisse puta.

Adiecit] Operam enim dabat, ut omnes homines benevolentia superaret. Polyæn. 4. 3. Gloriarî quoniam etiam solebat, à nullo se beneficiis victum. teste Seneca de benef. 5. 6. Plutarchus cap. 103. narrat, huic ipsi Taxilli in primo eorum congressu sua omnia offerenti respondisse: contendam tecum beneficiis, ne me superes benevolentia. Ac numeribus acceptis multis (addit ibi Plut.) datisque pluribus, denique mille talentum argenti signati ei propinavit. (περί πέν.) Quæ

re torfit amicos acriter &c. Idem Strabo lib. 15. adeo ut Macedones invidia correpti dicerent: Quasi vero Alexander non habuisset quibus beneficeret, priusquam Indum traiceret. Freinsh.

Invidos homines] Idem testatur Epigrammatographus quisquis ille est, anthol. 1. 83.

Ὁ φθόνος ἐστὶ κακίστην, ἔχει δὲ καλὸν ἐν αὐτῷ,
Τίμης γὰρ φθονεῶν, ὁρμαῖα καὶ πρᾶξις.

Grande malum livor, tamen est bonitas in ipso

Nam nîbil, oscurum lumina corque rotat.

Abi.

Porum Regem, Omphis suasu, Alexander ancipiti quidem & sub initia periculosissimo aggreditur bello.

Postero die legati Abisara adiere regem; omnia ditioni ejus, ita ut mandatum erat, permittebant: firmataque invicem fide remittuntur ad regem. Porum quoque nominis sui fama ratus ad ditionem posse compelli; misit ad eum Cleocharem, qui denunciaret ei, ut stipendium penderet, & in primo finium suorum aditu occurreret regi. Porus alterum ex his facturum sese respondit, ut intranti regnum suum præsto esset, sed armatus. Iam Hydaspem, Alexander superare decreverat; quum Barzentes, desertio-
nis

Abisara] *Ambisaram* Arrianus 5, 2. & 5, 3. *Abissarem* alibi. *Abiasarem* appellat. *Abisaram* Strabo lib. 15. Diodorus 17, 90. *Embisaram*. Rad. Hunc etiam intelligit Arrian. 4, 5. quamvis ibi legatur *Barisades*, traspositis, ut sæpe & alias, literis. apud Ælian de hist. anim. 16, 39. *Aposisares*. Suidas *Abisaram* loci nomen fecit. Freinsb.

Barzentes] *Drangarum* satrapa & finitimorum *Arachosiorum*. qui adventante eas in regiones Alexandro profugit in Indiam, supra 6, 6. inde sollicitans *Arachosios*, in qua nempe gente multos adhuc haberet clientes & amicos: donec ab India comprehensus Alexandroque deditus est. Arrianus 3, 4. quæ diversis temporibus facta distincte prodidit Curtius, conjunxit: *Barsæntes* vero, qui tum eam regionem obtinebat. (*Drangas* puta; ipse

Zarangos vocat) unus ex iis qui Darium in fuga oppresserant, cognito Alexandri adventu, ad Indos qui cis Indum flumen incolunt, fugit. quem Indi comprehensum ad Alexandrum mittunt. Alexander illum, ob perfidiam qua erga Darium usus fuerat, interfici jussit. *Δανδρηόων πρὸς Ἀλεξάνδρῳ*, habent Græca: Curtius nihil de ejus interitu tradit. Plutarchus cap. 100. videtur velle ipsius Alexandri manu peremptum: *Ex rebellantibus barbaris Orsodatem ipsemet confixit jaculis*. Hunc enim intelligi non quidem affirmo, sed tamen dubito. Scimus enim quantum variationis in ejusmodi barbaris nominibus in scriptorum libris reperiat. Ipsi quidem Arriano 3, 2. *Barsaites* *Arachosiorum* satrapa dicitur. Freinsb.

Flamini-

nis Arachosii auctor, vinctus, trigintaque elephantibus, simul capti, perducuntur, opportunum adversus Indos auxilium: quippe plus in bellis, quam in exercitu spei ac virium illis erat. Gamaxas quoque rex exigua partis Indorum, qui Barzenti se conjunxerat, vinctus adductus est. Igitur transfuga & regulo in custodiam, elephantis autem Taxili traditis, ad amnem Hydaspem pervenit: in cuius ulteriore ripa Porus confederat, transitu prohibiturus hostem. LXXXV elephantos objecerat eximio corporum robore; ultraque eos currus CCC & peditum xxx fere millia, in quibus erant sagittarii, sicuti ante dictum est, gravioribus telis, quam ut apte excuti possent. Ipsum vehebat elephanti super ceteras belluas emittens; armaque auro & argento distincta corpus rare magnitudinis honestabant. par animus robori corporis; & quanta inter rudes poterat esse sapientia. Macedonas non conspectus hostium solum, sed etiam fluminis, quod transcundum erat, magnitudo, terrebatur. quatuor in latitudinem stadia diffusum, profundo alveo, & nusquam vada aperiente, speciem vasti maris fecerat. Nec pro spatium aquarum late stagnantium impetum coercerebat, sed quasi in arctum coeuntibus

Fluminis] Hydaspis. Auctor de fluminibus, qui Plutarchus falso inscribitur, cum nominis etymon, seu fabulam potius de rege se in flumen injiciente exposuisset, ex Dercyllo 3. de montibus refert montem flumini subiectum appellari elephantem hanc ob causam. Alexandro cum exercitu Indiam invadenti, visum incolis, armis occurrendum esse. Pori vero terrarum illarum regis elephas quo veheba-

tur, repente cestro percitus tumultum Solis conscendit. ibique humana voce usus, Domine rex, inquit, qui genus ab Gegasio ducis, nihil contra Alexandrum molire, est enim Jove natus: & cum dicto occubuit. Quo Porus audito, trepidus ad Alexandri genua accidit, pacemque oravit, qua potitus montem à belua elephantem appellavit Rad.

Talem

tibus ripis, torrens, & elisus ferebatur: occultaque
 saxa inesse ostendebant pluribus locis unda repercus-
 sa. Terribilior erat facies ripa, quam equi virisque
 compleverant. Stabant ingentes vastorum corpo-
 rum moles, & de industria irritata, horrendo strido-
 re aures fatigabant. Hinc hostis, hinc amnis, capacia
 quidem bona spei pectora, & saepe se experta, impro-
 viso tamen pavore percusserant. quippe instabiles
 rates, nec dirigi ad ripam nec tuto adplicari posse
 credebant. Erant in medio amne insula crebra, in
 quas & Indi, & Macedones nantes levatis super ca-
 pita armis transibant. Ibilevia praelia conferebant;
 & uterque rex parva rei discrimine, summa expe-
 riatur eventum. Ceterum in Macedonum exer-
 citu temeritate atque audacia insignes fuere Sym-
 machus & Nicanor, nobiles juvenes, & perpetua
 partium felicitate ad spernendum omne periculum
 accensi. quis ducibus promptissimi juvenum lanceis
 modo armati transnavere in insulam, quam frequens
 hostis tenebat; multosque Indorum, nulla re magis
 quam audacia armati, interemerunt. Abire cum
 gloria poterant, si unquam temeritas felix inveniret
 modum: sed dum supervenientes contemptim & su-
 perbe quoque expectant, circumventi ab iis, qui oc-
 culi enataverant, eminus obruti telis sunt. Qui
 effugerant hostem, aut impetu amnis ablati sunt; aut
 vorticibus impliciti. eaque pugna multum fiduciam
 Pori crexit cuncta cernentis à ripa. Alexander in-
 ops consilii tandem ad fallendum hostem talem do-
 lum intendit. Erat insula in flumine amplior cete-
 ris,

ris, sylvestris eadem, & tegendis insidiis apta. fossa quoque praelata haud procul ripa, quam tenebat ipse, non pedites modo, sed etiam cum equis viros poterat abscondere. Igitur ut à custodia huius opportunitatis oculos hostium averteret; Ptolemaeus cum omnibus turmis obequitare iussit procul ab insula, & subinde Indos, clamore tertere quasi flumen transnaturus foret. Per complures dies Ptolemaeus id fecit; eoque consilio Porum quoque agmen suum ei parti, quam se petere simulabat, cœgit advertere. Iam extra conspectum hostis insula erat: Alexander in diversa parte ripæ statui suum tabernaculum iussit, adsuetaque comitari ipsum cohortem ante id tabernaculum stare; & omnem adparatum regiae magnificentiae, hostium oculis de industria ostendi. Attalum & aequalem sibi, & haud disparem habitu oris & corporis, utique cum procul viseretur, veste regia exornat, praebiturum speciem ipsum regem illi ripae praesidere, nec agitare de transi-

111.

Talem dolum] Quem etiam describunt Arrian. 5, 2. Plutarch. cap. 104. Polyæn. 4, 3. & Front. 4, 1. quo toto capite de transducendo exercitu per loca hostibus infesta agit.

Averteret] Livius 38, 33. de Scipione: moram pugnandi nullam fecit, ut ipso certamine averteret à conspectu transseuntium per colles equitum. Idem 30, 4. de eodem: ut ab eo quod parabat, in alterum rei curam converteret hostium animos. Hieronis strategema simile refert Polyænus 1, 29.

Advertere] Mavult Freinshemius obvertere. non male.

Veste regia exornat] Sic Gelon per Pediarchum sagittariorum praefectum, si-

bi forma & aspectu similem, tyrannica veste indutum, fraudem paravit Himilconi apud Polyæn. strat. 1, 27. Sic apud Diodor. 19, 5. Agathocles, quid animo dux (Acestorides) moliretur, conjectans, è juvenum caetu statuta formaque sibi quam simillimum delegit. Huic armis, equo, vestibusque traditis, ad eadem sui missos astute circumvenit. Quippe succidanea illa hostia relicta, ipse evasis incolumis. Sicut apud Polyæn. 1, 12. ancilla Helenæ cultus heræ induta, vicem illius occubuit. item alia Arsinooēs, apud eundem 8, 56. Harmoniz. apud Val. Max. 3, 2. ext. Servus Pano pionis, ibid. 6, 8. quod paulo aliter narrat Dio in Augusto. Freinsb.

Iam-

tu. Hujus consilii effectum primo morata tempestas est, mox adjuvit; incommoda quoque ad bonos eventus vertente fortuna. Trajicere amnem cum ceteris copiis in regionem insula, de qua ante dictum est, parabat, averso hoste in eos, qui cum Ptolemao inferiorem obsederant ripam; quum procella imbrem vix sub tectis tolerabilem effudit. obrutique milites nimbo in terram refugerunt, navigiis ratibusque deseruis. sed tumultuantium fremitus, obstrepentibus ripis, ab hoste non poterat audiri. Deinde momento temporis repressus est imber; ceterum adeo spissa intendere se nubes, ut conderent lucem, vixque conloquentium inter ipsos facies noscitur. Terruisset alium obducta nox caelo, quum ignoto amne navigandum esset; forsitan hoste eam ipsam ripam, quam cacci atque improvidi, & ex periculo gloriam accersentes, petebant, occupante. obscuritatem, qua ceteros terrebat, suam occasionem ratus, dato signo ut omnes silentio adscenderent in rates, eam qua ipse vehabatur, primam jussit expelli. Vacua erat ab hostibus ripa, quae petebatur; quippe adhuc Porus Ptolemaum tantum intuebatur. una ergo navi, quam petra fluctus inliserat, harente, cetera evadunt; armaque capere milites, & ire in ordines jussit.

CAP.

CAP. XIV.

Indorum & Macedonum insignis & cruenta pugna: Pori captivi magnanimitas, & Alexandri Regis clementia.

UAmque agmen in cornua divisum ipse ducebat; quum Poro nunciatur, armis virisque ripam obtineri, & rerum adesse discrimen. Ac primo, humani ingenii vitio spei suae indulgens, Abisarem belli socium (& ita convenerat) adventare credebat. Mox liquidiore luce aperiens hostem, C quadrigas, & III millia equitum venienti

IAmque agmen] Sequitur ipsius pugnae descriptio, commissæ bidui itinere à Taxilis, si Philostrato 2, 15. credimus.

Centum quadrigas] Mira hic scriptorum rursus dissensio. aliud Curtius, Plutarchus c. 105, aliud Aristobulus, aliud Ptolemæus apud Arrianum 5, 2. narrant; quos ipse adibis. Rad. Adde Polyænum 4, 3. 21. & 22. qui eum quem noster *Hagen fratrem* Pori, videtur appellare *Pittacum nepotem*. Dignus autem hac in re locus Arriani 5, 2 qui explanetur: præsertim cum nullo modo à nostro instituto alienum id sit futurum. Ait, vel potius Interpretes: Ptolemæus, cui ego assentior, aliter sentit. Nam & ipse filium à Poro missum fuisse scribit, non autem LX solum currus ducentem. neque enim verisimile est, Porum, quum jam per speculatores certior factus esset, aut ipsam Alexandrum, aut certe partem exercitus Hydaspem transisse, filium suum cum sexaginta tantum curribus emisisse. qui quidem veluti ad speculandum missi, satis multi etiam, non

bene instructi erant, ut nimirum expeditius sese recipere possent: ac vero ad arcendum hostes nondum transgressos, aut cum eis jam transgressis consilgendum, nequaquam parati erant. Sensu cum per se ridiculo: tum inprimis ab Arriani mente egregie alieno: *satis multi*; nam pauciores, puta triginta currus, ad explorandum non erant futuri satis multi. *eis autem bene instructi*, hoc enim opinor, magnopere expediebat ad receptum; ut male instructi essent, ut nimirum expeditius sese recipere possent. Quasi vero ea potius causa, quam ad arcendum hostem missi forent. Arrianus: αὐτὸς δὲ οὐ μὲν ἐπὶ ἡγουμένων ἐκπαιρούμενος, πολεῖ τι ἐκ τῶν αἰσίων ἐν τῇ ἀποσκευῇ ἢ ὡς ὅτι οἱ εἰς τὸ εἰσελθεῖν τὴν ὑπὸ πτερόεντων τῶν πολεμίων, καὶ τοῖς ἤδη ἐκβεβηκόσιν ἐπιδόχῃ, ὑδαμὴ ἀξέομαρ. Nimirum confutat narrationem eorum qui tradiderunt, Porum audito Macedonum transitu filium suum misisse cum sexaginta admodum curribus. Quod quidem testis

D d d

Plutar-

venienti agmini Porus objecit. Dux erat copiarum, quas præmisit, Hages frater ipsius. Summa viriū in curribus. senos viros singuli vehebant, duos clypeatos, duos sagittarios ab utroque latere dispositos; ceteri auriga erant, haud sane inermes, quippe jacula complura, ubi comminus præliandum erat, omisissis habenis in hostem ingerebant. Ceterum vix ullus usus huius auxilii eo die fuit. namque ut supra dictum est, imber violentius quam alias fusus campos lubricos & inequitabiles fecerat: gravesque, & propemodum immobiles currus inluvie & voraginibus hærebant. Contra Alexander expedito ac levi agmine strenue inuēctus est. Scythæ & Dahæ primi omnium invasere Indos: Perdiccam deinde cum equiti-

Plutarcho cap. 105. ipse Alexander in epistolâ quadam scripsit. verum Arrianus negat verisimile sibi videri, bellipetitum hominem id fuisse commissurum, cum nulla appareret ratio: aut enim explorandi causâ eos miserit, aut pugne: non illud; nec enim tam multos misisset: non hæc; nec enim misisset tam paucos. Vertendum ergo fuit: *filium suum cum LX. tantum currius emississe. qui, si ad speculandum missiorent, nimis multi, neque ad receptum expediti fuissent: si ad arcendum &c.* Habuit nimirum aut habere potuit in animo illud Xenophonis extremo lib. 6. Hist. Græc., quod redimendi temporis chartæque causâ, tantum Latinum adscribo: Pauci æque aliquid, ac multi, videre possunt: ac si pedem referre necesse sit, multo facilius pauci, quam plures, tum viam idoneam reperire, tum quiete discedere possunt. At multos adducere, neque tamen hostibus pares, qui non ingens dementia sit? Nec abludit Tigranis scomma in exercitum Rom. apud Plutarch. Lu-

cullo cap. 57. *Εἰ μὲν αἱ στρατιῶναι, πολλὰ πύγαντι ἐν αἰσιν ἐργασίαι, ὀλίγοι. Σiquidem legationis causâ venerunt, multi nimis sunt: sin pugna, nimis pauci.* Luber adnotare, Ptolemæum & Aristobulum citato Arriani loco in hoc consentire, filium Pori missum esse, quod ii sane, quippe viderunt Porum, aut scire potuerunt, aut credere. Quin & duos ejus filios occubuisse ea pugna scripserunt: adstipulante quoque Diodoro 17, 89. quæ res manifestè falsitatis convincit nugas Philostrati 2, 10. Porum fuisse admodum adolescentem, quando cum Alexandro pugnavit. Freinsh.

In curribus] De equis, curribus, elephantis Indicis, *Ælian. hist. anim.* 13, 9. qui binos tantum epibatas, sive adscensores, singulis curribus tribuit. Quod & Strabo firmat lib. 15. *ὅτι δ' ἐστὶν ἐν τῷ ἄρματι ἀναβάται πρὸς ἑνὶ ἑκάστῳ currus præter aurigam retores duas habet.* idque magis credam quam ut Curtius narrat, *Idem.*

equitibus in dextrum cornu hostium emisit. Iam undique pugna se moverat; quum ii, qui currus agebant, illud ultimum auxilium suorum rati, effusis habenis in medium discrimen ruere ceperunt. Anceps id malum utrisque erat: nam & Macedonum pedites primo impetu obterebantur; & per lubrica atque invia immissi currus excutiebant eos, à quibus regebantur. aliorum turbati equi non in voragine modo lacunasque, sed etiam in amnem praecepitavere curricula. Pauci tamen hostium tenuis exacti penetravere ad Porum acerrime pugnam cientem. Is ut dissipatos tota acie currus vagari sine rectoribus vidit; proximis amicorum distribuit elephantos. post eos posuerat pedites ac sagittarios tympana pulsare solitos. id pro cantu tubarum Indis erat: nec strepitu eorum movebantur, olim ad notum sonum auribus mitigatis. Herculis simulachrum agmini-peditum

Hostium tenuis exacti] Non expedit me ex verbis: sensum teneo. qui utique non ille: paucos ex curribus & anrigis ex hostibus elapsos ad Porum properasse, ex tota hostium acie exactos, seu in fugam coniectos. Sed quem supra 4. 15. concepit his verbis: *Pauci tamen evasere quadriga in ultimam aciem &c.* Vult ergo; curruum aliquos per interjectam hostium aciem penetrasse ad Porum. Observandum enim duplicem fuisse pugnam, majorem illam quæ mox describetur, & hanc Hægis nepotis regii, quem à rege interclusum habuisse Macedones significare videtur auctor. An autem particula *tenuis* hoc interpretamentum patiat, ipse quidem dubito: sensum autem alium non esse liquido perspicio. Est autem locus hic in aliis Codd. aliter expressus, quod

quidem argumentum solet esse corruptionis. Nec sane placet, quod facit Porum acerrime pugnam cientem: deinde postea demum aciem instructam.

Ad notum sonum] Nam & primum captos mitigari scripsit Arrian. Ind. 2. 29. *tympanorum ac cymbalarum puls.* Alias enim fere impatiens esse solet infueri sonitus hoc animal. quæ re sæpe etiam consternati, inque fugam acti leguntur. *Freinsb.*

Herculis] Hujus rei testem Curtius vix inveniat ex iis qui hodie leguntur. *Rad. Ernstius* observ. 2. 22. credit se reperisse ejus rei indicium Florentiæ in hac inscriptione corrupta: *Hercules * Dor *** For *** quam supplet; *Hercules Indorum Fortitudo.* ipse viderit.

tum praeferebatur. id maximum erat bellantibus incitamentum, & deseruisse gestantes militare flagitium habebatur. Capitis etiam sanxerant poenam iis, qui ex acie non retulissent: metu, quem ex illo hoste quondam conceperant, etiam in religionem venerationemque conuerso. Macedonas non belluarum modo, sed etiam ipsius regis adspectus parumper inhibuit. Bellua disposita inter armatos speciem turrium procul fecerant. ipse Porus humana magnitudinis prope-

Deseruisse] Quomodo & alibi primum militia vinculum est, religio, & si quorum amor, & deserendi nefas. Vido Florum 1, 11.

Poenam iis qui] Acidalius malebat: capitis etiam sanxerant poenam, si qui ex acie &c. & mox pro etiam in religionem, idem, jam in religionem.

Hoste quondam] De Herculis in Indos expeditione nota scriptis antiquorum fabula. quam cramben non reeoquo, tantum miror hodieque apud incolas durare famam ejus rei. Anno mox Almeida in fluvium delatus est, qui per Cambaja regnum in mare influit. Fluvium appellant Maim (antiquo nomine. nam & apud Arrianum periplu maris Erythr. 3. 5. ingens est fluvius qui Mais dicitur.) Ibi vidit in oppido pervetusto maximum & amplissimum templum, & campum latissimum, in quo erant sepulchra innumerabilia. Cum ab incolis seiscitaretur, quid infinita illa mortuorum monumenta designarent: responderunt illi qui sapientes existimabantur, antiquissimis regionis illius scriptis atque monumentis contineri. Herculem in Indiam cum maximo exercitu penetrasse: & in eo loco bis cum Rege quodam potentissimo collatis signis conflixisse, & utroque praelio superatum fuisse. Ut autem tam praclarum facinoris memoria seculis innumerabilibus conservari posset,

institutum ab antiquis fuisse ut locus ille, in quo milites Hercules ceciderant, religione consecraretur, & illa sepulchra inviolata permanerent. Hac quidem illi praedicabant. quibus quanta sit habenda fides, liberum sit ei qui velit, judicare. Orosius de reb. Emmanuelis lib. 6. In hac autem narratione multa insunt, quae propter à Lusitanis potius quam Indis confictam esse suspicetur Freinsheimius.

Speciem turrium] Eadem similitudine supra 8, 12. utitur. eadem Diodorus 17, 87. Arrian. 5, 2. & Polyen. 4, 3. Apud Marcellinum 24, 22. Elephantis gradientium collinum specie mutaque immanium corporum propinquatibus exitium intentabant. In confesso est Porum hoc bello elephantis usum. Quo argumento Photius ostendit, Agatharchidem lib. 1. de mari subro, vel memoria lapsum fuisse, vel ad Aegyptios tantum reges, aut saltem Alexandri successores respexisse, cum Prolemeum Philadelphum primum fuisse scriberet, qui elephantorum venerationem instituerit. Freinsh.

Ipse Porus] Erat enim quinque cubitis altus. Arrian. 5, 2. Diodorus 17, 88. adjicit: crassitudine autem tanta, ut thorax ejus duplo excederet loricis aliorum, qui robore excellenter. At apud Plutarchum cap. 105. Porum plerique scriptores consentiunt quatuor cubitis p-

propemodum excefferat formam. Magnitudini Pori adicere videbatur bellua qua vehebatur, tantum inter ceteras eminens, quanto aliis ipse praeſtabat. Itaque Alexander contemplatus & regem & agmen Indorum, Tandem, inquit, par animo meo periculum video. cum beſtiis ſimul, & cum egregiis viris res eſt. Intuensque Cænon, Quum ego, inquit, Prolemæo Perdiccaque, & Hephæſtione comitatus, in lævum hoſtium cornu impetum fecero, videris que me in medio ardore certaminis; ipſe dextrum move, & turbatis ſigna infer. Tu Anti-

genes,

mo excedentem. quem locum merito ſuſpectum habet Raderus, & pro πωσδον πυχών reponit πύον. cum etiam Euthatius ad Dionyſ. verſum 1027. multos Indorum tradat πύον πυχών quinque cubitales reperiri: Porum autem exceſſiſſe quinque cubitos. Sane majorem quatuor cubitis oporteat fuiſſe, qui, ut ibidem addit Plutarchus, elephant ſuo proportionē equitis inſideret. Philoſtratus 2. 10. ait fuiſſe proceritate corporis tanta, quantā poſt Trojana tempora. nemo. Arrianus peripl. mar. Erythræi 3. 2. ait, in illis regionibus reperiri ἀνδρες ὑπερμεγάρους τῶ σὺν μύθῳ, viros excedentibus modum corporibus præditos. Ceterum de Mithridate ſimilia fere notaſſe credo Saluſtium, ſi extarent quæ juxta hoc fragmentum ſcripſit: Mithridates corpore ingenti, perinde & armatus. Id.

Formam] Rurgetſius Var. lect. 3. 4. emendabat *normam*: haud abſurde. Potius tamen aſſentiar Bongarſio, gloſſema hoc eſſe: ut ſcilicet diviſa voce *prope modum*, legatur; *magnitudinis prope modum exceſſerat*. Moveor etiam non-nihil verſu Galteri:

Humanique modum tranſgreſſum corporis.

Solet enim ille ipſa fere Curtii verba in numeros redigere. Si tamen vulgata lectionem teneas, interpretabere *formam*, ut fere accepit Probus in Eumene, multi etiam qui ejus *formam* cognoscere ſtudebant, qualis eſſet. Tacit. 2. 39. *forma hand diſſimili in dominum erat*. Quid tamen ſi legas; *magn. prope modum exceſſerat. formam magnitudini Pori adiciebat bellua* &c. id eſt, decorem, ſpeciem. ſi enim legas, ut editur, *magnitudini adiciebat*, falſa eſt ſententia: quanto enim major eſt elephantus, tanto minorem apparere neceſſe eſt qui eo vehitur. dextrum enim ſuum cornu ipſe duxit. Idem.

Par animo meo] Sic fere apud Lucanum 5, 652.

Credit jam digna pericula Caſar

Fatis eſſe ſuo. —

Iſe dextrum] Acidalius, probante Raderus, legit; *ipſe in dextrum move*. Nam Alexander jam in lævum ſe irruere velle ſignificarat. Negari tamen non poteſt in deſcribendis aciebus Curtio non nimium eſſe tribuendum. Certe cauſam haud unam habuit Gla-reanus, ſin hic dixit auctorem nihil habuiſſe penſi, quid ſcriberet. Sunt enim ubi merito quis offendar, quæ Raderus, præter Acidalianam conje-

Bdd 3

cturam.

genes, & tu Leonnate, & Tauron, invehimini in
mediam aciem, & urgebitis frontem. Hastæ no-
stræ prælongæ & validæ non alias magis quam
adversus belluas rectoresque earum usui esse po-
terunt. derurbate eos, qui vehuntur, & ipsas con-
fodite. Anceps genus auxilii est, & in suos acrius
furit.

Curam, hac quoque ratione submo-
vet, ut dicat pro Cœnium in *Levum*
cornu invectum, quamquam sic etiam
Mss. habeant, legi debere; in *dextrum*.
Sed hoc quidem satis violentum est.
Quia autem hoc loco, *ipse dextrum mo-
re*, Alexandri, non hostium dextrum
cornu accipit, sane valde fallitur. Non
igitur video, qua causâ Glareano sic
insulset Raderus, qui dum errorem
eius detegere satagit, inter alia etiam
objicit, non distinguere eum duas pu-
gnas, alteram cum Hage, alteram cum
ipso Poro. Id quidem haud falso, nisi
ipse eandem culpam incurreret: nam
aciem Alexandri contra Porum quam
Arrian. 5, 2. describit, referre volens,
narrat nobis aliam contra Hagen, quam
Arrianus superius num. 20. proposue-
rat. Polyænus quoque aciem utram-
que aliquo modo depingit: ubi tamen
vix invenies, quo Curtio opem feras.

Antigenes] Vulgo *Antigon*. Sed
Antigonus Phrygiæ vicinæque Lydiæ
satrapa relictus fuerat, de quo supra 4,
1. ubi locorum etiam res gessit circa
prælium Arbeliticum. Atque dein-
ceps ibi mansisse argumento est, quod
infra 10, 10. illæ regiones ei decernun-
tur: quod forte non fuisset factum,
nisi jam tum in possessione earum fuisset.
Sed & ex Diodoro 18, 23. colligo
cum ab eo statim tempore satrapia sua
non excessisse. *Antigenes* autem Argy-
raspidum phalangitarum dux fuit, ut
ex Diodoro 18, 62. aliisque locis li-
quet. Recte igitur sic restituiimus. &
omnino certum illud est ex Arriano.
Freinsb.

In mediam aciem] Modius interpo-
labat, non in mediam aciem, sed urgebitis
frontem. At vetustam lectionem in
med. aciem, omisâ negativa, & *urg-
frontem*, merito restituit Acidalius.
mediam aciem intelligit, quæ inter
duo cornua erat disposita: quæ simul
etiam *frons* exercitus instructi dicitur,
eadem figura, qua partes à læva dex-
traque, *cornua*. Tamen Pal. 1. habet,
non *invect. in med. ac.* sed *urg. frontem*.
Verum negativam natam putat Freins-
hemius ex præcedenti voce *Tauron*,
collisâ cum sequenti *invehimini*: qua
demum recepta proclive fuit & in *sed*
mutare.

Anceps auxilii genus] Ita Livius de
falcatis curribus 37, 41. *Enimvero haud
ignarus pugna, & quam anceps esset au-
xilii genus*. Sed elephantos Lucret. 5,
1349. *commune malum* nominat. De
hac re Stewechius in Veget. 3, 24. *Illud,
inquit, certe silentio prætereundum
non est, sæpe communi partis utrius-
que periculo productos in campum
elephantos. testis mihi Hirtius de bello
Africano cap. 27. Plutarch. in Pyr-
rho cap. 55. Q. Curtius. eo quod hæ
bestiæ in suos frequenter se conver-
terent. testis Appianus de bellis Pu-
nicis. luculentissimum quoque ejus-
dem testimonium laudandum puro ex
libro de bello Hispaniensi. Unus,
inquit, elephantorum gravi percussus
saxo de muro caput, furere atque ef-
frenate ferri cœpit, inque amicos hor-
rendo clamore furens se conjecit,
quemvis obvium trudens ac proce-
rens: similiter & reliqui elephantii, il-
lius*

furit. In hostem enim imperio, in suos pavore agitur. *Hac eloquutus concitat equum primus. Iamque, ut destinatum erat, invaserat ordines hostium; quum Cænus ingenti vi in laevum cornu invehitur. phalanx quoque in mediam Indorum aciem uno impetu prorupit. At Porus, qua equitem invehisense-rat, belluas agi jussit: sed tardum & pene immobile animal equorum velocitatem aquare non poterat. ne sagittarum quidem ullus erat barbaris usus. quippe longa & pręgraves, nisi prius in terra statuerent arcum, haud satis apte & commode imponunt. Tum humo lubrica, & ob id impediēte conatum, molientes ictus, celeritate hostium occupabantur. Ergo spreto regis imperio, (quod fere fit, ubi turbatis acrius metus, quam dux, imperare cępit) totidem erant imperatores, quot agmina errabant. alius jungere aciem; alius dividere: stare quidam; & nonnulli circumvehi terga hostium jubebant. nihil in medium consulebatur. Porus tamen cum paucis, quibus metu potior fuerat pudor, conligere dispersos, obviis hosti ire pergit, elephantosque ante agmen suorum agi jubet. Magnum belluę iniecere terrorem; insolitusque stridor non equos modo, tam pavidum ad*

omnia

lius clamoribus exterriti, fecerunt. quod quidem sæpenumero solent, cum insaniunt, quemvis ut inimicum accipientes, ob quam eorum perfidiam quibusdam communes hostes appellati. Arrianus certe 5, 2. ita etiam in hoc prælio usuvenisse docet. Idem Sículus 17, 88. narrat, & Curtius ipse mox infra. Plinius 8, 9. *minimo suis stridore terrentur, vulneratique & territi æstro semper cedunt, haud minore partium*

suarum pernicie. Rad. Adde Flotum 1, 18.

In laevum cornu] Ex mente Curtii. si non ex calamo, certissimo legendum, *in dextrum.* ita etiam Arrianus 5, 2. *Cænus ad dextrum cornu mittit.* Rad.

Imponunt] Mss. Q. *imponuntur.* sicut divinaveram, volueramque part. *imponi* expungi.

Equos] Qui stridorem elephantorum ferre non possunt. Vide quæ nota

D d d 4

tavi

*omnia animal, sed viros quoque ordinesque turba-
verat. Iam fuga circumspiciebant locum paulo ante
victores; quum Alexander Agrianos & Thracas le-
viter armatos, meliorem concursatione quam com-
minus militem, emisit in belluas. Ingentem ei vim te-
lorum injecere & elephantis, & regentibus eos. pha-
lanx quoque instare constanter territis cepit. Sed qui-
dam avidius persequuti belluas in semet inritavere
vulneribus. obriti ergo pedibus earum, ceteris, ut
parcius instarent, fuere documentum. Prasipue ter-
ribilis illa facies erat, quum manu arma virosque
conriperent, & super se regentibus traderent. An-
ceps ergo pugna, nunc sequentium, nunc fugien-
tium elephantos, in multum diei varium certa-
men extraxit: donec securibus [id namque ge-
nus auxilii praparatum erat] pedes amputare ce-
perunt. Copidas vocant gladios leviter curva-
tos*

tavi ad Florum 1, 18. Quare Caesar in Africa bellum gerens contra Scipio-
nem & Jubam, qui elephantos habe-
bant. ipse quoque nonnullos ex Italia
adduci jussit, non alio fine, nisi ut mi-
lites eos ex quotidiano conspectu me-
tuere desinerent, atque ut jumenta be-
stiarum odorem, stridorem, speciem, con-
suetudine captarum, non reformidarent.
Hirtius de bello Afr. cap. 72. Atque
hæc ratio potissimam difficultatem
transcendi Hydaspis objecit Alexan-
dro, notante Arriano 5, 2, solum hoc
timuisse, ne equi specie & clamore
belluarum territi rem turbarent. Ibid.
editum est; neque enim putabat (Porus)
quenquam hostium per illa elephantorum
interstitia penetrare ausurum, sed ne equi-
tes quidem, equitum metu. nescio an ty-
potheca vitioq. legendum enim; equo-

rum metu. Scipio contra Annibalis ele-
phantos equitibus Numidarum in utro-
que cornu locavit, assuetum ferre odorem
& aspectum elephantorum. Italico vero
non assueti, salibus postremam aciem clau-
sit. Appian. de bel. Punicis. Quod au-
tem pavidum ad omnia animal vocat,
de insolito tumultu aut specie inter-
pretare: cujus rei exemplum in Livio
10, 28 Freinsb.

Agrianos & Thracas] Hos ut equi-
tes sagittarios crederet Explanator, in
caussa fuit Arrianus 5, 2, ut conjicio,
qui tradit Alexandrum in Indos im-
misisse mille hippotoxotas. Sed eos
ex eodem loco Daas fuisse credide-
rim. certe Agriani & Thraces non ma-
gis equestri rei studere poterunt,
quam apud nos Helvetii aut Rhati.
Idem.

Mann

tos falcibus similes, quis adpetebant belluarum manus. nec quidquam inexpertum non mortis modo, sed etiam in ipsa morte novi supplicii timor omittebat. Ergo elephanti vulneribus tandem fatigati suos impetu sternunt, & qui rexerant eos, precipitati in terram, ab ipsis obtereabantur. Itaque pecorum modo magis pavidum, quam infestum, ultra aciem exigebantur; quum Porus destitutus à pluribus, tela multo ante preparata in circumfusus ex elephanto suo caput ingerere; multisque eminus vulneratis, expositus ipse ad ictus, undique petebatur. Novum jam vulnera hinc tergo, illinc pectore exceperat; multoque sanguine profuso, languidis manibus, magis elapsa, quam excussa tela mittebat. Nec segnius bellua instincta rabie, nondum saucia invehatur ordinibus; donec rector belluæ regem conspexit fluentibus membris omissisque armis vix compotem mentis. Tum belluam in fugam concitat sequente Alexandro: sed equus ejus multis vulneribus confossus deficiens-

que

Manus] Proboscides, amputatu non ita difficiles, ut bello Pyrrhi Tarentino C. Minucius ostendit apud Florum 1, 19. & Ninium 8, 7. Sic veteranus Cæsaris ab elephanto in altum sublatu, proboscidem cecidit. Hirt. de bell. Afr. cap. 85.

Novum jam vulnera] Arrianus 5, 2. nonnihil à Curtio divertit: Cum in dextro humero, quem quidem solum in pugna nudum ferebat, vulnus accepisset, (nam à reliquo corpore thorax facile tela propulsabat) ipse alioqui insigni & robore & membrorum convenientia præditus, ut postea ejus conspectus docuit, cōverso elephante recessit. Siculus 17, 88. Porus tandem cū heroi- ces depugnasset, præ multitudine vul-

nerum ex sanguis animo deficit, & viribus infractis è bellua ad terram delabitur. *Raderis*. Themistius quoque orat. 9. multis vulneribus affectum fuisse tradit item Justinus 12, 8. In Arriani loco est quod obiter moneam, illa verba *ἀσθενὲς ὡς ἔργα τὰ τέλη ἰσχυρῶς, καὶ τὸν ἀντιμαχόμενον* de ipso l'oro perperam accepit, reddique, ipse alioqui insigni & robore &c. nam de thorace loquitur auctor: *firmitudinis & operis eximii thorax, ut postea intuentibus apparuit, facile tela propulsabat*. Freinsb.

Equus] Bucephalus. Alii *proditorum*. Sed qui illud in fratrem Taxilem convenerit? in ipsum potius, ego *proditorum* repono. volentibus etiam Mss. quos postea inspezi.

D d d 5

Futu-

que procubuit, posito magis rege, quam effuso. itaque dum equam mutat, tardius insequutus est. Interim frater Taxilis regis Indorum præmissus ab Alexandro, monere cæpit Porum ne ultima experiri perveraret, dederetque se victori. At ille quamquam exhaustæ erant vires, deficiebatque sanguis, tamen ad notam vocem excitatus: agnosco, inquit, Taxilis fratrem imperii regnique sui proditorem: & telum, quod unum forte non effluxerat, contorsit in eum; quod per medium pectus penetravit ad tergum. Hoc ultimo virtutis opere edito fugere acrius cæpit: Sed elephante quoque, qui multa exceperat tela, deficiebat. itaque sistit fugam, peditemque sequenti hosti objecit. Iam Alexander consequutus erat: & pertinacia Pori cognita; vetabat resistantibus parci. Ergo undique & in pedites, & in ipsum Porum tela congesta sunt: quis tandem gravatus labi ex bellua cæpit. Indus qui elephantum regebat, descendere eum ratus, more solito elephantum procumbere iussit in genua; qui ut se submisit, ceteri quoque

Virtutis opere] Simili re styloque Livius 30, 35. Hoc edito velut ultimo virtutis opere. Annibal quam Adrumetum refugisset &c. Quod hi ultimum virtutis opus, id extremam virtutem appellat Statius; ubi Tydeus,

— nec me virtus extrema sefellit.

Procumbere iussit] De elephantorum indole, docilitate &c. habes apud Plinium lib. 8. multis à principio capitibus, & Lippium singulari epistola 50. cent. 1. Sed de Pori elephanto ex Plutarcho cap. 106. cognosces, quomodo regi in terram demisso è vulneribus tela sensim & leniter extraxerit. Audi quæ de eodem forte (quem ta-

men Curtius consossim prodit) tradat Philostratus 2, 6. nullo modo prætermittenda, mira sane & memoranda. De elephantorum, inquit, ætate, & quod longissimæ vitæ sunt, ab aliis pluribus scriptum est: veruntamen hi penes Taxila urbem omnium urbium, quæ apud Indos sunt, maximam, elephantum invenisse perhibent, quem inungebant, & vittis ac myrteis coronis indigenæ ornabant: asserentes unum ex his esse qui pro rege Poro adversus Alexandrum pugnaverat, quem propterea quod in pugna promptissime versatus esset, Alexander Soli dedicavit. esse autem illi torques aureos circa

quoque, ita enim instituti erant, demisere corpora in terram. ea res & Porum, & ceteros, victoribus tradidit. Rex spoliari corpus Pori, interemptum esse credens, iussit, & qui detraherent lorica vestemque, concurrere; quum bellua dominum tueri, & spolian-tes cœpit adpetere, levatumque corpus ejus rursus dorso suo imponere. Ergo telis undique obruitur; confossoque eo, in vehiculum Porus imponitur. Quem Rex ut vidit adlevantem oculos, non odio, sed miseratione commotus, quæ, malum, inquit, amentia te coëgit, rerum mearum cognita fama, belli fortunam experiri; quum Taxiles esset in deditos clementiæ meæ tam propinquum tibi exemplum? At ille, quoniam, inquit, percontaris, respondebo ea libertate, quam interrogando fecisti. Neminem me fortio-rem esse censebam. meas enim novam vires, nondum expertus tuas: fortio-rem esse te, belli docuit eventus. Sed ne sic quidem parum felix sum, secundus tibi. Rursus interrogatus, quid ipse victorem statuere debere censeret; quod

circa dentes, seu potius cornua libeat appellare. & in torquibus litteras Græcas insculptas hæc verba referre: *Alexander Iovis F. Ajacem Soli.* hoc enim Ajacis nomen ipse elephanto imposuit, magnum magno nomine exornans. Coniiciunt autem indigenæ annos quinquaginta supra trecentos, ab ea, quam diximus, pugna, ad ea tempora intercessisse: cum tamen scire non possint, quot fuerit natus annos, quando pugna interfuit. *Rad.* Multa de elephantis *Bulenger. de Venat.* Circi toto cap. 21. ubi miror inter plurima Eliani loca me non reperire cap. 37. lib. 7. de animal. ubi de Pori ele-

phanto idem quod Plutarchus tradit, adiicit; semet ipsum inclamasse, quasi diceret, sua sponte, non à magistro iussum, procubuisse. Sed Curtio potius credam. sic enim edocebantur. *Seneca epist. 85. elephantum minimum Ethiops jubet subfodire in genua.* Vide *Marci. ad Mortal. 1. 17.* Idem *Eliau. 3. 46.* similia fere quæ de Pori elephanto Curtius, de alio Indiconarrat, qui dominum suum protulerit, & labentē promuscide sustulerit. *Freins. Qua multum* Similiter fere *Pers.* seu percontatur *Æmilii* apud *Livium 41. 8.*

Quid ipse Avet & audet animus pro

quod hic, *inquit*, dies tibi suadet: quo expertus es, quam caduca felicitas esset. *Plus monendo profecit, quam si precatus esset. quippe magnitudinem animi ejus interritam, ac ne fortuna quidem infractam, non misericordia modo, sed etiam honore excipere dignatus est. agrum curavit haud secus, quam si pro ipso pugnasset: confirmatum contra spem omnium in amicorum numerum recepit: mox donavit ampliore regno quam tenuit. Nec sane quidquam ingenium ejus solidius, aut constantius habuit, quam admirationem*

pro ipse, in se rescribere, nisi utrumque simul forsan aliis videatur. *Acidaline.*

Quod hic dies] Plutarchus cap. 106. & de ira cohib. cap. 16. cum Arriano 5, 2. simpliciter tradit, rogatum ab Alexandro Porum respondisse *βουλιχῶς*, regie, seu regaliter, atque in eo esse omnia. multo elegantior & urbanior est narratio Curtii. *Rad.* Ego Curtio irascor quod interpolaverit responsum Pori a Græcis relatum, quod & credibilis est, & admirandæ majestatis gravitatisque plenum. Egregie de eo differentem Themistium vide orat. 9.

Monendo profecit] Sic apud Val. Max. 3, 8. *Marius quo vitam constantem contempsit, eo facilius impetravit.* Plutarch. Lucullo cap. 28. *Pomponius, non obscurus vir, sanctius captus est, atque ad Mithridatem vulneribus graviter pertractus. Quem ubi rogavit rex, an, si ipsum conservasset, amicum sibi esset futurus? Sane, inquit, si pacem cum pop. Romano feceris: san secus, hostis. Cujus rex admiratus virtutem, nihil enim laetit.* Eximie Seneca ad Helviam 13, 7. *Qui adversus scissimos casus casu se extollit, & ea mala quibus alii opprimuntur, evertit, ipsas miseras insularum loco habet: quando ita affricti sumus, ut nihil aqua magis apud nos admirationem*

occupet, quam homo fortiter miser. De Q. Mucio Scaevola notum ex Livio 2, 12.

Ampliore regno] Suffragatur Plutarchus cap. 107. *adjecit liberorum sibi populorum, quos subegit, regionem, in qua nationes quindecim, urbium non medicum quinque millia, & vicos quamplurimos memorant fuisse.* Arrianus 5, 2. *aliam ei regionem vetere ampliorem adjecit.* Raderus. Habuit Plutarchus in animo, quod teste Plinio 6, 17. *Alexandri Magni comites in ea tractu India quem subegerant, scripserunt quinque milia oppidorum fuisse, nullum Co minus, gentium LX.* adiicit Strabo lib. 15. *regionem hanc totam ab Alexandro subactam, ac Poro esse traditam.* Est autem quod in utroque corrigendum putem. gentium numerum in Plutarcho, nam in novem Plinius cum Strabone consentiunt. in Plinio, quod non satis determinate descriperit tractum cum Indis, lectoremque in hunc errorem inducat, in quo fortassis & ipse fuit, ut putet totum Indis tractum ab Alexandro domitum intelligi, cum ejus comites hunc modo intellexerint, qui inter Hydaspem & Hypanim est, ut diserte tradit Strabo. & juvat Arrianus 5, 3. Nam inter Indum & Hydaspem multum terrarum subegerat, quas Poro non tradidit. *Freinsb.*

tionem vera laudis & gloria : simplicius tamen famam aestimabat in hoste, quam in cive; quippe à suis credebatur magnitudinem suam destrui posse; eandem clariorem fore, quo majores fuissent, quos ipse viceret.

Q. CVR-

In hoste] Habet enim hoc virtus, ut mirentur eam & hostes. Alexander hic supra 4, 6. *virtutis in hoste mirator* prædicatur. Vibius Virius apud Livium 26, 13. *& ipsi virtutem mirabuntur hostes.* Cicero in L. Pisonem cap. 32. *Habet hoc virtus, ut viros fortis species & pulchritudo etiam in hoste posita delectet.*

Quam in cive] Hoc animo ferunt & Herculem fuisse. Apollod. lib. 2. *Vbi Telamonem prius intrasse (Trojam) videt, stricte in eum ense vadit : Nam is meliorem se ipso volebat neminem.* De Saulis in Davidem invidia sacræ literæ testantur; profanæ de Antiochi in Hannibalem, Dionysii in Dionem, Tiberii in Germanicum, Claudii & Neronis in Corbulonem, Constantii in Julianum &c. Alias certe verum est Plutarchi cap. 63. testimonium de Alexandro. *Candidus erga omnem virtutem erat, factorumque ad memoriam custos & sanctorum honestarum.* Ercinsh.

Quo majores] Maximam è victoria Porii laudem sibi quæsisse visus est, quem regum & hostium maximum & potentissimum videri voluit, cum dixit sup. num. 14. *Tandem par animo meo periculum video.* Addam hunc libro coronidem ex Taricio Mircondo Persa (Tarich Mircondi Persæ,) cujus de rebus Persarum historia magnopere laudatur, in Hispanum sermonem à Petro Teixeira nobili Lusitano translata, è qua hæc excerpta sunt. Porus (qui Indis *For* appellatur) primo prælio fusus reparatis viribus viginti diebus cum hoste velitatus est. & cum Macedo videret se viribus Porò imparem & victum, ad singulare certamen Indum provocavit: nec Porus

duellum detrectavit. In patenti ergo campo paribus armis & animis congressi, cum in medio conflictu ingens ex Porii castris clamor accideret, miratus quid esset, respexit; simulque vulnere à Alexandro occupatus concidit. In hac historia, quædam vera, quædam fabulosa credi possunt, aut contra reliquorum scriptorum fidem. De secundo nimirum prælio & viginti dierum velitatione, quam tamen ad ripam Hydaspis ab utroque rege oblectsam, & transitum tentatum, possis referre. De duello etiam non caret Teixeira suffragatore. Justinum 12, 8. audi: *Porus sibi regem privatum hostem deposcit. nec Alexandri pugna moram fecit, sed prima congressione vulnerato equo cum præceptis ad terram decidisset, concursu satellitum servatur. Porus multis vulneribus obrutus capitur.*

Sed quo tempore, anno, ætate Alexandri hæc perpetrata? Annus & anni tempus signavit Arrianus 5, 2. *Hujusmodi, inquit, exitum habuit pugna Alexandri adversus Porum & Indos trans Hydaspem amnem colentes. Archonte Athenis Hegemone, mense Martio.* At enim sup. idem Arrian. de hoc ipso tempore, quo Hydaspem trajecit, sui immemor, ut videtur, scripsit, fuisse tam *sussum affirmum.* Itaque auctori hæc concilianda relinquo & remitto. Diodor. 17, 87. nonum hunc imperii annum Alexandri, & nonum & vigesimum ætatis, Chremete archonte Athenis, non Hegemone, ut Arrianus, scripsit. cum Diodoro facit *ἀναγενομένης ὁλυμπιάδος. ΩΑ. ΡΙΓ. Σειμης. Ἀλέξανδρος πύρριξεν τὸν Πόρου.* Baderus. Consule Meursium de Archonte. Athen. 1, 14.

Soli

Q. CURTII RVFI

De rebus

ALEXANDRI REGIS
MACEDONUM.

LIBER IX.

CAP. I.

Devicto Poro, in Indixin penetrat Alexander, variasque gentes & urbes, quarum mores describuntur, sibi subiicit.

ALEXANDER tam memorabili victoria laetus, qua sibi Orientis fines apertos esse censebat, Soli victimis cassis, milites quoque, quo promptioribus animis reliqua belli munia obirent, pro concione laudatos docuit, quidquid Indis virium fuisset, illa dimicatione prostratum. ceteram opimam prædam fore, celebratasque opes in ea regione eminere, quam peterent.

Soli victimis cassis] Cujus beneficio partes Orientis subrexisset. Diodor. 17, 89. Eodem pertinet elephantus Soli consecratus, ut ex Philostrato 2, 6. patet. Apud eundem 2, 15. legimus cum etiam aras, de quibus infra, Soli Indico inscripsisse. Quod fortasse ausam præbuerit fabulosis narrationibus de arbore solis fatidica. Freinsh. Ceteram] Freinshemius divinatur; ceteram opimam prædam, cel. op. in ea regione manere &c. repleturos.

Serpen-

rent. proinde jam vilia & obsoleta esse spolia de Persis: gemmis margaritisque, & auro atque ebo-
re Macedoniam Græciamque, non suas tantum
domos, repleturum. *Avidi milites & pecunia &
gloria, simul quia nunquam adfirmatio ejus sefelle-
rat eos, pollicentur operam: dimissisque cum bona
spe, navigia ædificari jubet, ut quum totam Asiam
percurrissent, finem terrarum mare inviseret.
Multa materia navalis in proximis montibus erat;
quam cadere adgressi magnitudinis inusitata repere-
re serpentes. Rhinoceros quoque, rarum alibi ani-
mal, in iisdem montibus errant: ceterum hoc nomen
belluis eis inditum à Græcis: sermonis ejus ignari
aliud*

Serpentes] Ad fidei nſque cubito-
rum longitudinem porrectos. Diodor. 17,
90. hoc est, quatuor & viginti pedes.
Idem [Ælian. hist. an. 17, 2. ex Cli-
tarcho, &] Arrian. Ind. 2, 35. testa-
tur, qui tamen addit etiam multo ma-
jores ex Indorum narratione reperiri.
Sed quid hæc ad Strabonem lib. 15?
qui ex Onesicrito refert, in Abisari re-
gione duos dracones nutritos, quo-
rum alter 80. cubitos, alter 140. lon-
gitudine æquaret, qui ducentos de-
cem pedes efficiunt. Adde Plinium 8,
14. Megasthenes scribit, in India ser-
pentes in tantam magnitudinem ado-
lescere, ut solidos hauriant cervos
taurosque. Metrodorus circa Rhinda-
tum amnem in ponto, ut supervolan-
tes, quamvis alte perniciterque, alites
haustu raptas absorbeant. Nota est in
Punicis bellis ad flumen Bagradam à
Regulo Imperatore ballistis tormentis.
que, ut oppidum aliquod, expugna-
ta serpens 120. pedum longitudinis:
pellis ejus maxillæque usque ad bel-
lum Numantinum duravere Romæ in
templo: [Cur non addidit quo tem-
plo. an Capitolino: an rectius apud

Obsequentem cap. 19. legitur, in pu-
blici? Vide & Florum 2, 2.] Polyhi-
stor. cap. 55. de Indicis serpentibus:
*Enormitas in serpentibus tanta est, ut cer-
vor & animantium alia ad parem mo-
lem tota hauriant &c.* Sed omnium
narrationes vincit Maximus Tyrius
dissertatione 38. Taxiles Alexandro
varia mira ostendit: *in his animal erat
maximum Baccho sacrum; cui victimas
quotidie Indi mactabant. hoc animal dra-
co erat, qui jugera terra quinque corpore
æquaret.* Rad. De draconibus & ele-
phantis quos illi enecent Plinius 8, 11.
& alii. eleganter autem Apulejus in
Florida. Apud Sciratas quoque ser-
pentes maximos nasci tradit Ælianus
hist. anim. 16, 22. & ejusdem lib. cap.
39. de Abisaris draconibus idem re-
censet, quod Strabo verbis modo rela-
tis, unde constat Abisarem esse, qui
apud Ælian. *Aposifares* legitur. Dein-
de falli interpretem qui verba *πνῆσθαι*
μ' ἔ reddit *sex & quadraginta cu-
bitorum*; cum sint centum quadra-
ginta. Vide & Philostrat. 2, 8. de Ar-
cesine, qui nostro Acesines. *Freinsh.*

A Græcis] A cornu quod è naribus
exiat,

aliud lingua sua usurpant. Rex duabus urbibus conditis in utraque fluminis, quod superaverat, ripa; copiarum duces coronis & mille aureis singulos donat: ceteris quoque pro portione, aut gradus, quem in militia obtinebant, aut navata opera, honos habitus est. Abisares, qui prius quam cum Poro dimicaretur, legatos ad Alexandrum miserat, rursus alios misit, pollicentes omnia facturum quæ imperasset, modo ne cogeretur corpus suum dedere; neque enim aut sine regio imperio victurum, aut regnaturum esse captivum. Cui Alexander nunciari iussit; si gravaretur ad se venire, ipsum ad eum esse venturum. Hinc Poro amneque superato ad interiora India

extat. [Alian. hist. anim. 17. 44.] Sandabemates Indi vocant, ut docet Gesnerus, *Rem* Hebraei, *Karus* Chaldaei nominant, vel *Karasus*: Latinis *Bos* vel *Tamus* *Ethiopicus*. Raderus.

Coronis] Sic etiam postea *Nearchum* & *Leonnatum aureis coronis coronavit*. Arrian. Ind. 7. 13.

Mille aureis] Quos eandem summam conficere scribit Scaliger, quam supra 8, 6. quinquaginta sestertia.

Corpus suum] Ita Jugurtha apud Sallust. *præter suam liberorumque vitam omnia Metello dedebat*. Apud Hirtium de bell. Gall. 8. *Cominus legatos ad Antonium mittit, sequi, ibi futurum, ubi præscripserit, & ea facturum, quæ imperaverit, obsequiis datis firmat: nummum illud erat* (scrib. erat,) *ut timori suo concedatur, ne in conspectum veniat cuiusquam Romani*. Ceterum de Abisare non prosequitur Curtius, quid postea acciderit. nec enim si hæc ita fuissent acta, distulisset in eum movere Alexander. Quod cum non evenierit, verior omnino mihi videtur Arriani, 4, narratio: Abisarem per legatos excusasse valetudinem, Alexandrum ex-

cusationem acceperisse. Freinsb.

Poro amneque] Sic omnes editiones Modianis antiquiores habent, quæ lectio, inquit Modius, ab iis procul dubio manavit, qui amnem etiam hoc nomine in India ignorabant. Sed velim discere ex Modio, apud quem geographum, aut historicum, aut scriptorem, amnem Porum legerit? Ptolemæus quidem *Porvaros* Indiæ populos laudat, sed de ipso flumine Poro nulla apud ipsum vox, nisi dicas *Porvaros* à *Poro amne* derivari. In chirographo Constantiensis *Poro amne superato* scriptum est: quomodo legit etiam in suis hss. Modius, & edidit. Si *Porus* amnis non fuit, quæro, quem amnem victo Poro superavit, cum ante conflictum Hydaspem, ad quem castra habebat Porus, trajecisset, Pori autem nulla prius facta sit mentio. Sequor ergo Modium, quoad in meliorem rei cognitionem veniam. Raderus. Multa mihi succurrunt, stabiliendo huic loco, vel subvertendo. Possis enim dicere Curtium reliquam Alexandri expeditionem relaturum repetisse illa *Poro amneque* (Hydaspem) *superato*: ut sciretur

diā processit. Sylva erant prope in immensum spatium diffusa, procerisque & in eximiam altitudinem editis arboribus umbrosa. plerique rami instar ingentium stipitum flexi in humum, rursus, quā se cur-

vave.

sciretur quo porro fuerit profectus. Sed magis est ut de Acefine transmissio hic agat. Nam inter Hydaspem & Hyraoten de quo mox Acefinem esse constat ex Strabone. Quia & diserte Arrian. 5, 3. narrat, eum hoc tempore Acefinem transivisse. Fortassis igitur scribendum: *Hinc Poro Acefineque superato.* notandum enim Curtium in his postremis libris valde properare: quādam magna negotia omnino pratermittere; alia leviter attingere. quod hic quoque factum puto, & expeditionem in alterum Porum, illius magni nepotem, cujus prater Arrianum etiam Strabo meminit, verbo signatam. Eodem enim tempore Acefinem transmissit, istique Poro armā intulit. Arrianum inspicere: qui tamen cum Strabone illi Poro regionem intra Hyaroten & Hypasin tribuit. Nec tamen absurdum eum ad Acefinem quoque imperasse, videtur utique vicinus alteri Poro fuisse. *Freinsb.*

Flexi in humum § Goropius in Indoscythiis pag. 485. quoque de his arboribus multa & mira, putatque ficum fuisse, sed quā Adam decerpserit exitiale sibi & humano generi malum. Habes porro harum arborum iconisum apud Carolum Clusium Exotic. lib. 2. ubi hunc quoque Curtii locum adducit. *Rad.* Nescio an intelligat Clusii notas in Garciz historiam aromatum. Ibi enim proluxe describit arboris genus ex narratione Fabricii Mordentis Salernitani, qui ei narravit, interdum ostingentos aut mille viros, quo in numero ipse fuisset, unius huiusmodi arboris umbra tegi: atque affirmabat terna etiam hominum millia sub tali arbore latere posse. Additque, veteribus etiam

cognitam arborem, testimonio Curtii, Plinii 12, 5, & 7, 2. Strabonis lib. 15. Theophrasti de plantis 4, 5. Porro ut istæ Indicæ arbores sua sponte tellurem rursus subeunt, sic arte & cura effecerunt Hunni, ut arbutis varie implicantibus frondes, tota eorum regio in sepius modum cingeretur. *Munster. Cosmogr.* 4, 2. Cuius generis supra quoque 6, 5. Mardorum munitione describitur. Et illi quidem securitatis causa hoc faciebant, alii voluptatis. Quam & ipsam lectori non invideam, ex amenissimo loco Vallæ lib. 3. Hist. Valentiz in Hispania horti non tantum citris consisti, sed etiam citreis parietibus vivente materia conclusi: ut dubites horti ne sint, an ædes. Nam cum nihil aliud insit quam arbores frugiferæ atque felices, manupositæ, institutæ, digestæ, quid nisi horti dicendi sunt? Rursus cum audis extrinsecus esse parietes, intus autem aulam, conclavia, curiam: item sacella, altaria, sedilia canonicorum, thronum episcopi, & cætera huiusmodi, non aliud quam ædes esse succurrit. Sunt enim parietes ex truncis citriorum confecti, & tamen frondibus vestiti, ut perspicui intus nequeat, nedum intrari. Ita cum rami adolescunt, intorquentur & inflectuntur, ita insiti, atque inserti, confiti, atque conferti coalescunt, ut omnes rimæ expleantur, ut nihil vacui relinquatur, ut pariter firmitatis ex truncis, & decoris ex frondibus ratio constet. *Videtur iis verbis*, ut perspicui intus nequeat &c. *repperisse Casarem de bell. Gall.* 2, 17. ubi Nervii teneris arboribus incisis, atque inflexis, crebrisque in latitudinem ramis enatis, &

E e e

rubis

vaverant, erigebantur adeo, ut species esset non rami resurgentis, sed arboris ex sua radice generata. Cæli temperies salubris: quippe & vim solis umbra le-
vant; & aqua larga manant è fontibus. Ceterum hic quoque serpentium magna vis erat, squamis fulgo-
rem auri reddentibus. virus haud ullum magis no-
xium est: quippe morsum præsens mors sequebatur; donec ab incolis remedium oblatum est. Hinc per de-
serta ventum est ad flumen Hyraoten. junctum erat
flumini nemus, opacum arboribus alibi inusitatis,
agrestiumque pavonum multitudine frequens. Ca-
stris inde motis oppidum haud procul positum corona
capit; obsidibusque acceptis stipendium imponit. Ad
magnam deinde, ut in ea regione, urbem pervenit,

NON

rubis sentibusque interjectis effece-
rant, ut, instar muri, hæ sæpes muni-
menta præberent: quo modo non in-
trati sed ne perspici quidem posset.
Freinsb.

Fulgorem auri] Diodor. 17. 90,
auri. res eodem recidit. Addit dein-
de idem quod Curtius, *ab incolis* re-
medium veneni occipisse Macedonas.
Illi enim, ut tradit Ælian. hist. anim.
12. 32. quodnam medicamentum cuique
serpentum adversetur, probe tenent. Ne-
minem autem Græcorum medicorum re-
medium adversus Indici serpentis vene-
num reperisse, Nearchus apud Arrian.
Ind. 2, 35. tradidit. Idem.

Hyraoten] Hydraten Arrianus 5,
3. appellat: Hyarotidem Geograph.
lib. 15.

Arboribus] Quarum alias præter-
mitto; unam ex Aristobulo apud Stra-
bonem adnoto, ut recentioribus
comparem. Est autem iste locus ali-
quantum corruptus, ut tamen appa-
reat, describi eam magnas siliquas ha-
bentem satarum similes denorum digito-

rum longitudine, mellis plenas: quas qui
ederint, non facile evadant mortem.
Confer Oviedum hist. Ind. lib. 9. qui
arborem occidentalis Indiz *Mangle*
vocatam inter alia sic describit: ha-
bet siliquas duorum palmorum longi-
tudinis aut majores, crassasque Castææ
solutivæ fructui pares, fusci coloris,
pulpam medullæ ossium similem con-
tinentes, qua Indi aliorum eduliorum
inopia vescuntur. etenim satis amara
est. salubrem tamen cibum esse ferunt.
Ego ejus nihilominus esu in morbum
incidi, licet adeo delicati palati non
sim &c. Freinsb.

Agrestium pavonum] Horum ico-
nismum spectabis apud Vlysiem Adro-
vandum lib. 20. Ornithol. Græcis
πῆλὸς ἄγριος vocatur. Latinis recen-
tioribus *vanellus*, Aristoteli *αἰζ*, vul-
go *capella*. *Avi* est pulchra, columbina
magnitudine, cristato capite, ut pavo, in
collo viridi colore & lucente, reliquo cor-
pore varia &c. Plura Ornithologus &
Bellonius cognitu sane jucunda: sed
hæc nobis satis, Raderus.

Magnam

non muro solum, sed etiam paludem munitam. Ceterum barbari vehiculis inter se junctis dimicaturi occurrerunt: aliis tela; aliis hasta; aliis secures erant: transiliebantque in vehicula strenuo saltu, quum succurrere laborantibus suis vellent. Ac primo insolitum genus pugnae Macedonas terruit, quum eminus vulnerarentur: deinde spreto tam incondito auxilio, ab utroque latere vehiculis circumfusi repugnantes fodere coeperunt. Et vincula, quis conferta erant, iussit incidi, quo facilius singula circumvenirentur. Itaque VIII millibus suorum amissis in oppidum refugerunt. Postero die scalis undique admotis muri occupantur. paucis pernicitas saluti fuit. qui cognito urbis excidio paludem transnavere, & in vicina oppida ingentem intulere terrorem; invictum exer-

Magnam urbem] Arrian. 5, 3. & Polyzn. 4, 3. Sangala vocant.

Aliis telis] Credo leg. ex Mss. tela aliis hasta, aliis secures erant. pro quolibet armorum quibus hostis petitur, genere tela poni, notum est.

Insolitum genus pugnae] Caesar bell. Gall. 4, 34. perturbatis nostris novitate pugnae. describit autem praelium cum Britannorum essedariis. Adde Livium 4, 33. in proelio Fidenatum cum Romanis. Scilicet subita conterrerent hostes, instata vilescunt, ut Vegetius 3, 25. ait. Livius 10, 28. Bis avertere Gallicum equitatum: iterum longius erectos, & jam inter media equitum agmina praelium cientes, novum pugnae conterruit genus: effedis, carrisque superflans armatus hostis, ingenti sonitu equorum rotarumque advenit; & insolitus ejus tumultus Romanorum conterruit equos &c.

Et vincula] Raderus inserta voce legit, Et rex vincula qua conferta erant

iussit incidi: nec enim aliter coherere orationem. probó, nisi quod ejus vice expungendam credo particulam & quae videtur ejus locum occupasse. fodere coeperunt. Rex vincula &c. Et tamen auctores interdum diligentiam hanc connectendi praetermittunt, evidentia sensus & judicio lectorum satis confisi. Praebet exemplum ejus rei Catilina Sallustii cap. penultimo. Freinsb.

Scalis undique admotis] Arrian. 5, 3. paulo copiosius: Indos proelio fufos de fuga cogitasse. Alexandrum id praesentientem duplici valle oppidum cinxisse, praeterquam qua stagnum obstabat. ea parte erumpentes a Ptolemaeo qui ibi praesidebat cum clade reiectos: cum etiam curtus priore pugna captos ad impediendam fugam transversos collocasset: *ἵνα πᾶσα ἐν νυκτὶ τὰ ἄπορα φαίνενται τοῖς φεύγουσι*, quo plures per noctem fugientibus difficultates apparerent.

Ecc 2

Partem

exercitum, & deorum profecto, advenisse *memorantes*. Alexander, ad vastandam eam regionem Perdicca cum expedita manu misso, partem copiarum Eumeni tradit, ut is quoque barbaros ad deditionem compelleret: ipse ceteros ad urbem validam, in quam aliarum quoque confugerant incolae, duxit. Oppidani, missis, qui regem deprecarentur, nihilominus bellum parabant, quippe orta seditio in diversa consilia diduxerat vulgum: alii omnia deditione potiora; quidam nullam opem in ipsis esse ducebant. Sed dum nihil in commune consulitur, qui deditioni imminabant, apertis portis hostem recipiunt. Alexander quamquam belli auctoribus jure poterat irasci; tamen omnibus venia data, & obsidibus acceptis, ad proximam deinde urbem castra movit. Obsides ducebantur ante agmen. quos quum è muris agnovissent, utpote gentis ejusdem, in colloquium convocaverunt. Illi clementiam regis, simulque vim commemorando, ad deditionem eos compulere: ceterasque urbes

Partem copiarum] Trecentos equites. Arrianus 5, 3.

Ad proximam urbem] Quam nescio unde explicatus sit interpres Polyeni 4, 3. *Patam* fuisse vocatam: nisi forte pro *περίτη πόλιν*, tum legebatur *πύλην* corrupte. Narrat enim, Alexandrum, Sangalis dirutis, cum sævitiz fama apud barbaros laboraret, eamque amoliri cuperet, aliam deinceps urbem occupasse: cives benigne habuisse: obsidibusque acceptis ad tertiam urbem, *ἐπὶ περίτη πόλιν*, movisse: ante eam obsides ostendisse clementiz suæ argumentum, eoque illos quoque hostes ad deditionem compulisse. *Freinib.*

Simulque vim] Ita Tacit. 4, 50. *Divis proventus senectæ, & longo usu vim atque clementiam Romanam edocui, ponenda arma, unum adflictis id remedium differebat.* Et apud eundem scriptorem 2, 10. Flavius: *magnitudinem Romanam, opes Caesaris, & victis graves pallas, in deditionem venienti paratam clementiam extollit.*

Ad dediti. compulere] Sic apud Livium 43, 19. Romanis *magna usus Carvilius Spoletinus erat in colloquio, dicendo nihil in ipsos sævitum.* Marcellinus 17, 26. de Juliano: *Hortante hoc exemplo clementia, ad volaverunt regales cum suis omnibus &c.*

Sophis

*urbes simili modo deditas in fidem accepit. Hinc in regnum Sophitis peruentum est. Gens, ut barbari, sapientia excellit, bonisque moribus regitur. Gentos liberos non parentum arbitrio tollunt aluntque; sed eorum quibus spectandi infantium habitum cura mandata est. Si quos insignes aut aliqua membrorum parte inutiles notaverunt, necari iubent. Nuptiis coeunt, non genere ac nobilitate conjunctis, sed electa corporum specie; quia eadem aestimatur in liberis. Hujus gentis oppidum, cui Alexander admo-
verat copias, ab ipso Sophite obtinebatur. Clausa erant porta, sed nulli in muris turribusque se armati ostendebant: dubitabantque Macedones, de se servissent-
ne urbem incola, an fraude se occulerent: quum subi-*
to pa-

Sophitis] Straboni lib. 15. Diodoro 17. 91. & Arriano 6, 1. est Σοφίτης. Raderio videtur Curtius ad σόφιν respiciens, immutato paulisper nomine. pro Sopithe Sophiten dixisse. Sed Curtium ejus acuminis capacem fuisse non existimat Freinshemius.

Sapientia excellit] Cujus specimen habes apud Plutarch. cap. 112. de decem Gymnosophistis, quibus quaestiones proposuit Alexander. Idem narrat Clemens Alex. lib. 6. Stromatum.

Gentos liberos] Multa de hoc more & similibus aliarum gentium, imprimis de expositione infantium, Lipsius in epist. ad Belgas 1, 85. Contra *Lex erat Thebanorum*, vero judicio Eliani 2, 7. rectissime & humanissime, ut illis temporibus, posita: Ne civi Thebaniceat infantem exponere, neque in solitudinem abjicere, capitis supplicio constituto &c.

Insignes] Hoc est, inusitato naturae dehonefamento notabiles. ut exponit Gebhard, crepund. 1, 5, ubi locum

hunc ita à Modio dicit divine emendatum, firmatque aliis locis, & imprimis illo Suetonii Aug. 38. *Senio vel aliqua corporis labe insignibus*. Glossa: *Insignis* Επίσημος. Sic fere apud Livium 6, 1. *Alliensis dies insignis res nulli publice privatimque agenda*. Veram etiam hanc videri lectionem, res ipsa, & collata aliorum populorum instituta faciunt. Romulus apud Dionys. lib. 1. lege sanxit, nihil quod natum esset occidere ante triennii tempus; nisi aliquid mutilum, aut monstruosum statim à partu esset. *Seneca de ira* 1, 15. porrenstos foetus extinguimus: liberos quoque si debiles monstrisque editi sunt, abjicimus. *Alter Seneca Controvers.* 33. Nascuntur quidam aliqua parte corporis multati, infirmi, & in nullam spem idonei: quos parentes sui projiciunt magis, quam exponunt. Aliqui etiam vernulas, aut omine in fausto editos, aut corpore invalidos abjiciunt. *Freinsb.*

to patefacta porta, rex Indus cum duobus adultis filiis occurrit, multum inter omnes barbaros eminens corporis specie. Vestis erat auro purpuraque distincta, qua etiam crura velabat: aureis soleis inseruerat gemmas: lacerti quoque & brachia margaritis ornata erant: Pendebant ex auribus insignes candore & magnitudine lapilli. Baculum aureum berylli distinguebant; quo tradito precatus, ut sospites acciperet, se liberosque & gentem suam dedit. Nobiles ad venandum canes in ea regione sunt, latratu abstinere

Eminens] Quatuor cubitorum facit Diodor. 17, 91.

Inseruerat gemmas] Locum hunc de aureis gemmativse calceamentis, similibus exemplis explicant Bulinger, de Imp. Rom. 2, 7. & imprimis Rubenius 2, 14. quibus adde Martialis 2, 49.

Calceatusque tuo sub pede lucet onyx. Cyprian. de habitu virg. sint à compedi- bus aureis pedes liberi. Senec. de benef. 2, 12. focculum auratum, imo aureum, margaritis distinctum, ostendere eum (Camilulum) voluisse &c. Plinius 37, 2. Cajus Princeps, super omnia muliebria, focculos inducat è margaritis. Tertul- lian. de cultu feminar. 2, 10. grana ne- scio quæ (margaritas intelligit) qua pla- ne Parthi peronibus quoque suis bullarum vice inferunt. Freinsb.

Ex auribus] Plin. 9, 35. de unioni- bus Cleopatræ: Gerebat auribus cum maxime singulare illud & vere unicam natura opus. Ad cuius imitationem apud Horat. Satyr. 2, 3.

Filius Æsopi detractam ex aure Metel- læ,

Scilicet ut decies solidam exsorberet, aceto

Diluit insignem baccam ———

Hieronym. ad Demetriadem; ut taceam de inaurium precij candore margarita-

rum rubri maris profunda testantium, smaragdorum virore, ceratiorum flam- mis, hyacinthorum pelago; ad quæ ardere & insaniunt studia matronarum. Inspi- cere poteris Hieronymi epist. 10. & de instit. filiz ad Lætam. Cyprian. de hab. virgin. Lært. in Xenophonte. Lucillium. l. 26. de auro & arg. leg. Petronius: peritunde aures, ut imitentur Arabes. Vide etiam quæ notavit Dempster. ad antiquit. Rom. Rosini 1, 20.

Candore] Alii colore, sed illud re- ctum. nam margaritas intelligit, quo- rum præcipuas inter dotes caudor. nec moveare quod lapillos ait. Sic enim Silius describit uniones. De can- didissimo unione, quem Justinianus centum auri libris licitatus est, miram narrationem apud Cedrenum vide. Freinsheimius.

Berylli] De his Solinus c. 14. Beryl- los in sexangulas formas Indi atterunt, ut hebetem coloris lenitatem angularum re- percussu excitent ad vigorem. Beryllorum genus dividitur in speciem multifariam &c. Vide & Plinium 37, 5. Periegetes versu 1012. etiam in Babylonia ex ophite lapide nasci canit: ad quem lo- cum plura Eustathius. Raderus.

Canes] Adi Geographum lib. 15. Diodor. 17, 93. Alian. de anim. 8, 1. op eime

nere dicuntur quum videre feram; leonibus maxime infesti. Horum vim ut ostenderet Alexandro, in conspectu leonem eximia magnitudinis iussit emit-
ti, & 14 omnino admoverti canes; qui celeriter occu-
paverunt feram. quum ex iis, qui adsueverant tali-
bus ministeriis, unus, canis leoni cum aliis inhaeren-
tis crus avellere, & quia non sequebatur, ferro am-
putare cœpit: nec sic quidem pertinacia victa, rursum
aliam partem secare institit; & inde non segnius in-
harentem ferro subinde cadebat. Ille in vulnere fere
dentes moribundus quoque infixerat. tantam in illis
animalibus ad venandum cupiditatem ingeneras-
se naturam memoria proditum est. Equidem plura
transcribo, quam credo: nam nec adfirmare susti-
neo, de quibus dubito; nec subducere quæ accepi. Re-
lictæ igitur Sophite in suo regno, ad fluvium Hypasin
processit,

optime hæc describentem. Plinium 8, 40. Solin. c. xxv. Vide & Pollucem. 5, 5. Ælian. 4, 19. Ctesiam apud Pho-
tium. Plutarch. de solertia animal. cap. 35. ubi πῆγες Ἀλιζάνδρον, valet,
apud Alexandrum. Insigni robore ca-
nis Molossorum regi fuit, ex quo Cer-
berum suum confixere potest, qui Pi-
richoum laceravit. sive potius Palz-
phato credendum, Geryonis fuisse.
Alyattes Lydus Cimmericos ex Asia
exegit canum auxilio, ut in adjunctis
ad Eusebium legimus, & in Polyæni
stratag. 7, 2. Simila exempla vide
apud Lipsi. in epist. ad Belgas 1, 44.
ubi multa egregia de canibus. Canes
autem eos Indicos ex cane & tigride
nasci Diodor. 17, 92. & Ælian. hist.
anim. 8, 1. tradiderunt. Sic ex lupis
canes Gallorum generari, Patricius
scribit. In provincia Gingui Cathæis
finitima hoc genus canes reperiri te-

statut Paulus Venetus 2, 19. ut duo
canes & vir sagittarius equo insidens le-
nem sternant. Freinsh.

Plura transcribo] Dignus animad-
versione locus: cui parallelus in Pau-
saniz lib. 6. ubi de Oibora: Ea quidem
quæ vulgarint hac de re Græci, necesse
habui commemorare; credere vero
omnia nulla me res cogit. Sueton. Claud.
1, 15. Quod equidem magis, ne præ-
termitterem, retuli, quam quia verum
aut verisimile putem. Sic Tacit. 4, 10.
cum in tradenda morte Drusi, quæ
plurimis maximeque fidis auctoribus
memorata sunt, retulisset, non omittit
eorundem temporum rumorem. Et 2,
50. ut conquirere fabulosa, & fictis ob-
lectare legentium animos, procul gra-
vitate cœpti operis credit; ita vulga-
tis traditisque demere fidem non au-
det.

processit, Hephæstione, qui diversam regionem subegerat, conjuncto. Phegelas erat gentis proxima rex, qui popularibus suis colere agros, ut adsueverant, jussis, Alexandro cum donis occurrit, nihil quod impareret detrectans.

C A P. II.

Gangaridas & Pharrasios aggressurus, milites, fatigatos & bellum detrectantes, prolixa oratione ad perseverantiam hortatur.

BIduum apud eum subsistit rex : tertio die omnem superare decreverat, transitu difficilem, non spatio solum aquarum, sed etiam saxis impeditum. Percontatus igitur Phegelam, quæ noscenda erant, xi dierum ultra flumen per vastas solitudines iter esse cognoscit : excipere deinde Gangem, maximum totius Indiæ fluminum:

Hypasin] Ptolemæus, Plinius 6, 17. Curtius hoc loco, & Arrianus *Hypasin* vocant : at Strabo lib. 15, Dionysius Afer, Martianus Capella, Solinus capite 52, & alii, *Hypanim*. Plinius 4, 12. jam suo tempore hanc controversiam inter scriptores fuisse tradit, vehementerque eos errasse, qui *Hypanim* in parte Asiæ prodidere. In India autem supra flumen *Hypasin* subsistit die medio nullam umbram jaci Onesicritus refert. ut idem Plinius 2, 73. auctor est. *Popma*. Arrianus 5, 4. & Philostratus *Hypasin* appellant.

Phegelas] Rutgerf. var. lect. 6, 14. in

aliis exemplaribus repererat *Phegelis*. Id si verum, inquit, ejus principis nomen est, non video quomodo Curtius Orbilii ferulam effugiat iis verbis, *Percontatus igitur Phegela*. A *Phegelis* enim non nisi *Phegelin* & *Phegelida* declinari potest. Freinshemius legit, *Phegel*, ut erat gentis proxima rex &c. Apud Diodorum quoque 17. 93, quo loco αὐτὸς ὃ εἰς τὴν Φηγίαν δυναστὴν ἰμβαλὼν, legitur, Φηγάλ. legendum est. Quidam tamen Mss. etiam apud Curtium habent *Phegeus*; & seq. cap. in quarto casu *Phegea*. Nec, utris credendum, facile dixeris.

Gangem] Arria. 5, 1. Indus omnium Asia atque Europa fluviorum maximus est, præter Gangem. Idem Indic.

1, 10. Ex duobus maximis fluminibus, Gange atque Indo, Meæsthenes Gangem Indo longe majorem esse scribit. Idem sentit

num; ulteriorem ripam colere gentes Gangaridas & Pharrasios; eorumque regem esse Aggrammem, xx millibus equitum, ducentisque peditum obsidentem vias. adhæc quadrigarum duo millia trahere; & præcipuum terrorem elephantos, quos trium millium numerum explere dicebat. *Incredilia regi omnia videbantur. Igitur Porum (nam cum eo erat) percontatur, an vera essent, quæ dicerentur? Ille vires quidem gentis & regni haud falso jactari adfirmat; ceterum qui regnaret, non modo ignobilem esse, sed etiam ultimæ sortis: quippe patrem ejus consorem, vix diurno quæstu pro-*

tiunt alii omnes qui Gangis mentionem in scriptis suis faciunt. Strabo lib. 15. Gangem omnium fluminum maximum, secundum Indum, tertium Istrum, quartum Nilum, consensu tradi scribit Diodorus 17, 93. latitudinem ei stadiorum xxxii. tribuit; profunditatem tantam ut omnia per Indiam flumina superet. Plin. 6, 17: Proditur Alexandrum nullo die minus stadia sexcenta navigasse in Indum, nec potuisse ante mensis quinque enavigare, adjectis paucis diebus: Et tamen minorem Gangete esse constat. Gangis igitur oblitus erat Cicero de natura deorum 2. Indum omnium fluminum maximum esse prædicans. Verum Josephus à Costâ in libro de novo orbe, ubi Peruanam regionem describit, Maranonium, Paraguayanum, & Magdalenianum flumina testatur singula majora esse Nilo & Gangete, quamvis in unum alveum collectis. Freinsb.

Gangaridæ.] Hos Periegetes versus 1144, *Gagaridas* vocat, Bacchi cultores. Strabo lib. 15. Diodor. 17, 93. Plutarch. cap. 108. Stephanus *Gangaridas* cum Curtio autem *Gangaridas* appellat Virgil. Georg. 3, 37. Ptolemaeus, Vibius Sequester, Plin. 6, 19,

Solin. cap. 54. Justin. 12, 8. Oros. 3, 19. haud dubie à Gange, cujus accolæ sunt, ut docent cum Curtio omnes. *Rader.* *Gangaridas* defendit Salmasius ad Solinum. Hodie *Bengalam* id regnum appellari credit Stuckius in *peripl. maris Erythræi*.

Pharrasios.] Hos Plutarch. cap. 108 *Prasios*, *Prasidas* seu *Prasidas* Justin. 12, 8. Diodor. 17, 93 *Tabrasios*: *Prasios* Strabo lib. 15. & Solin. cap. 55. nominat. qui *Palibothra* urbem incolunt. *Rader.* Salmasius ad dictum Solini locum in Curtio quoque *Prasios* legendum censet.

Tonforis.] Eam rem non adeo raram videri vult *Æn.* Sylvius hist. de Europa cap. 6. extremo, ubi exserte clamat: *sæpe tonforis filios regio defungi honore vidimus.* Porro de *humili loco natis qui clari evaserunt*, toto cap. 1. lib. 3. Valer. Maxim. egit. Nos ex Helladio apud Photium Cod. 279. huc propius pertinentia adpingemus. Dionysius filius fuit agafonis, qui Siciliæ annis duodequadraginta præfuit. Agathocles filii filius multos etiam annos Siciliæ præfuit. Hermeas castratus & servus cum esset, Atarnæ (quæ Thraciæ civi-

propulsantem famem, propter habitum haud indecorum, cordi fuisse reginæ. ab ea in propiorem ejus, qui tum regnasset, amicitia locum admotum, interfecto eo per insidias, sub specie tutelæ liberum ejus invasisse regnum; necatisque pueris, hunc, qui nunc regnat, generasse, invisum vilemque popularibus, magis paternæ fortunæ, quam suæ memorem. *Adfirmatio Pori multiplicem animo regis injecerat curam. hostem belluasque spernebat: situm locorum, & vim fluminum extimescebat: relegatos in ultimum pene rerum humanarum terminum persequi, & eruere, arduum videbatur. Rursus avaritia gloriæ & insatiabilis cupido fama nihil invium, nihil remotum videri sinebat. & interdum dubitabat; an Macedones, tot emensi spatia terrarum, in acie & in castris senes facti, per objecta flumina, per tot naturæ obstantes difficultates, sequuturi essent? abundantes onustosque*

præda,

tas est) rex fuit. Porus Indorum rex filius conforis. Bradyllis carbonarius cum fuisset, Illyricum duxit exercitum. Orthogoras coquus Sicyoniæ dominatus est. Ubi facile advertis errorem in nomine regis Indici. *Fryinsb.*

Sub specie tutela] Qua arte usus Tarquinus Priscus, de quo Liv. 1. 34. & 1. 40. quem ad locum Gruterus; *nihil uspiam esse usitatum quam ut tutores regum invadant pupillorum suorum, mille exemplis demonstrari poterat. quodam proposuimus ad Epitomen 55. ubi Tryphonis scelus qui pupillum suum Syriz regem interfecit, proque eo regnum invasit, narratur. Ad eum ergo locum notat exemplum Archelai Macedonis, ex Hætonis Gorgia: Agrammis ex Curcio: Agemonis Corinthii ex Diodoro apud Georgium Monachum.*

Deinde conatus *Agathoclis*, qui apud Ptolemæum in summum potentia gradum ascenderat, ex Polybio 15, 26. & *Alexandri*, qui frater erat Leonis, ex Zonaræ tomo tertio. Potest his addi *Antigonum* Macedo, cui & cognomentum *tutoris* mansit, apud Justin. 28, 3. *Antiochi Eupatoris tutores*, apud eundem 34, 3. quos tamen crimine liberat Appiani Syriaca. Quantum his omnibus præferenda Lycurgi moderatio? qui cum fratri suo Polybitæ Spartavorum regi successisset, regnumque sibi vindicare potuisset, Charillo filio ejus, qui natus postumus fuerat, cum ad ætatem adultam pervenisset, regnum summa fide restituit: ut intelligerent omnes, quanto plus apud bonos pietatis iura, quam omnes opes valerent.

Labore

præda, magis parta frui velle, quam acquirenda fatigari. Non idem sibi & militibus animi esse: se totius orbis imperium mente complexum, adhuc in operum suorum primordio stare: militem labore defatigatum, proximum quemque fructum finito tandem periculo expetere. *Vicis ergo cupido rationem, & ad concionem vocatis militibus, ad hunc maxime modum disseruit.* Non ignoro, milites, multa, quæ terrere vos possent, ab incolis Indiæ per hos dies de industria esse jactata: sed non est improvisa vobis mentientium vanitas. Sic Ciliciæ fauces, sic Mesopotamiæ campos, Tigrim & Euphratem, quorum alterum vado transivimus, alterum ponte, terribilem fecerant Persæ. NVNQVAM ad liquidum fama perducitur: omnia illa tradente majora sunt vero. nostra quoque gloria, quum sit ex solido, plus tamen habet nominis, quam operis. Modo quis belluas offerentes mœnium speciem; quis Hydaspem amnem; quis cetera auditu majora quam vero, sustinere posse credebat? Olim hercule fugissemus ex Asia, si nos fabulæ debellare potuissent. Creditisne elephantorum greges majores esse, quam usquam armentorum sunt? quum & rarum sit animal; nec facile capiatur; multoque difficili-

Labore defatigatum] Labore scilicet octo annorum. Tamdiu enim Alexandrum secutus erat. *Loccenius.*

Mœnium] Sebifius dubitabat mœnium substituere, propter Marcellini 24, 22. locum. ubi *collibus* comparatur. Olim etiam Bongarsius id conjecterat, inductus Codicis Pith. scriptu-

ra, *mentium*. Sed illud nimis tumidum esset recte opinatur Freinshemius, multisque etiam assimilatos ibidem reperies. *Caterum Indici elephantum novem cubitorum altitudine, latitudine vero quinque habentur.* *Alian.* 13, 8.

Rarum animal] Utique necesse foret rarissimum esse inventu, tandemque

difficilius mitigetur. Atqui eadem vanitas copiarum peditum equitumque numeravit. nam flumen, quo latius fusum est, hoc placidius stagnat. quippe angustis ripis coercita, & in angustiore alveo elisa, torrentes aquas invehunt: contra spatium alvei segnior cursus est. Præterea in ripa omne periculum est, ubi adplicantes navigia hostis expectat. Ita quantumcumque flumen intervenit, idem futurum discrimen est evadentium in terram. Sed omnia ista vera esse fingamus. utrum-ne vos magnitudo belluarum, an multitudo hostium terret? Quod pertinet ad elephantos, præsens habemus exemplum: in suos vehementius quam in nos incurrerunt: tam vasta corpora securibus falcibusque mutilata sunt. Quid autem interest, totidem sint, quot Porus habuit, an tria millia? quum uno aut altero vulneratis ceteros in fugam declinare videamus. inde paucos quoque incommo-

de re-

que in univ[er]sum extingui, si verum esset quod Plin. 8, 10. Aristotelem ait scribere: *non amplius quam semel gignere, pluresve quam singulos*. Certe nec Aristoteles tam firmam sententiam prodidit; nec adeo retulit Plinius. legendum ergo, ut innuunt alii Cod. *nec amplius quam singulos semel* (hoc est eadem vice) *gignere: pluresque vivere ducentis annis; & quosdam trecentis*. Eadem fere notio particulæ *semel* est in his quoque Plinii 7, 48. M. Valer. Corvinus *sella curulis semel ac vices sedit*. Elephantos autem porro non esse raros in India, tam ex veteribus, quam etiam hodiernis constat. Certe Plin. 6, 19. & 20. Partalidis regi 700. elephantos, Talustarum 400, Andaris mille, aliis plures aut pauciores tribuit. Pra-

storum regi *peditum sexcenta millia, equitum triginta millia, elephantorum novem millia, per omnes dies stipendiari* scribit. Freinsb.

Nec facile capiuntur] Quomodo capiantur, docet Strabo lib. 15. Arrian. Ind. 2, 22. Diodor. 3, 26. Alian. 8, 10. & 15. Tzetzes Chiliad. 4, 122. Plinius 8, 8.

Difficilius mitigetur] Hoc singulari capite docet Alianus 10, 10. Plurima super hac re Gesnerus ex antiquis scriptoribus adducit lib. 1. de quadruped. voce *de elephantis*, lit. E. pag. 432. ubi superioribus sequentibusque paginis totam de elephantis, & jucundam sane auditu historiam cognoscet. Raderus.

Elidant

de regunt: congregata vero tot millia ipsa se elidunt, ubi nec stare, nec fugere potuerint inhabiles vastorum corporum moles. Equidem sic animalia ista contempsi, ut quum haberem, ipse non opposuerim; satis gnarus, plus suis, quam hostibus periculi inferre. At enim equitum peditumque multitudo vos commovet. cum paucis enim pugnare soliti estis, & nunc primum inconditam sustinebitis turbam! Testis adversus multitudinem invicti Macedonum roboris Granicus amnis; & Cilicia inundata cruore Persarum; & Arbela, cujus campi devictorum à nobis ossibus strati sunt. Sero hostium legiones numerare coepistis; postquam solitudinem in Asia vincendo fecistis. quum per Hellespontum navigaremus, de paucitate nostra cogitandum fuit. nunc nos Scythæ sequuntur; Bactriana auxilia præsto sunt; Dahæ Sogdianique inter nos militant. Nec tamen illi turbæ confido. vestras manus intueor; vestram virtutem rerum, quas gesturus sum, vadem prædemque habeo. quamdiu vobiscum in acie stabo, nec meos nec hostium exercitus numeravero: vos modo animos mihi plenos alacritatis ac fiduciæ adhibete. Non in limine operum laborumque nostrorum; sed in exitu stamus: pervenimus ad Solis ortum, & Oceanum, nisi obstat

Elidunt] Freinshemius *elident*. quod & Sebio visum.

Et oceanum nisi] Ita distinguerem: *Oceanum: nisi obflet ignavia, inde visio: res &c.* Sebio. Ego non assentior: nondum enim tum ad Oceanum per-

venerat, sed eo ibat: usus est autem præteriti voce *pervenimus*, paulo post futuri significatione, quam ei tribuit vöcula *nisi*, ut fere supra 4, 1. *nisi quid in vobis est, ipse ego majore parte capiturus sum*; hoc est, ero & permanebo ca-

stat ignavia : inde victores perdomito sine terrarum revertemur in patriam. Nolite, quod pigri agricolæ faciunt, maturos fructus per inertiam amittere è manibus. Majora sunt periculis præmia; dives eadem, & imbellis est regio. itaque non tam ad gloriam vos duco, quam ad prædam. digni estis, qui opes, quas illud mare litoribus invehit, referatis in patriam : digni, qui nihil inexpertum, nihil metu omissum relinquatis. Per vos, gloriamque vestram, qua humanum fastigium exceditis, perque & mea in vos, & in me vestra merita, quibus invicti contendimus, oro quæsoque, ne humanarum rerum terminos adeuntem, alumnum commilitonemque vestrum, ne dicam regem, deferatis. Cetera vobis imperavi; hoc unum debiturus sum. Et is vos rogo, qui nihil umquam

bo captivus majore mei parte, (uxorem, matrem, liberos significat) nisi vestra virtute velut pendentem adhuc captivitate avertatis. *Freinsh.*

Dives & imbellis] Idem Gallorum elogium apud Tacitum 11, 18.

Per vos] Concipi hoc eadem formula debuit, qua similes obtestationes solent: *Per ego vos*. Ita Modius 1, 14. emendabat: *Per ego vos deos patrios &c.* Et multa talia cum alii pridem, tum nuper in elegantissimis suspicionum libris V. Cl. Jan. Gruterus collegit. *Acidalius*. Ita etiam concipit Cl. Gronovius.

Commilitonemque] Sueton. Cæf. 67. *mei milites eos pro concione, sed blandiori nomine commilitones appellabat*. Sic apud Tacit 33, 3. Agricola. Aliorum exempla plura vide apud Briffon. lib. 4. de formulis: rationem apud Clappmar. de arcan. 6, 16. *Sacra commilitones, immo etiam mei consecrati &c.*

Maximinus apud Capitolin. in Gordianis cap. 14. ubi appareat *consecratos* majus aliquid esse quam *commilitones*. Non ergo idem, ut putarunt Viri docti. ridicule enim ita dixisset Maximinus, nec alia vi, quam si sic; *commilitones, immo etiam mei commilitones*. Potius suspicor eo sic vocasse, ut revocaret in mentem ipsos se consecrasse fecisseque Imperatorem. *Fr.*

Qui nihil unquam] Ita Scipio suos hortatur, ut à se sumant exemplum *morum ac industria*. apud Appian. in Punicis. similia exempla reperies apud Fabrum Semestr. 3, 20. & Gruter. discurs. in Tacit. cap. 15. Pertinent huc illa Taciti H. 2, 76. *simul ipse qui suadet considerandus est, adiciatne consilio periculum sumum*. istaque Livii 7, 32. *debere etiam intueri cujus ductu auspicioque ineunda pugna sit: utrum qui audiendus duntaxat magnificus adhortator sit, verbis tantum ferrox, operum militarium experti;*

umquam vobis præcepi, quin primus me periculis obtulerim: qui sæpe aciem clypeo meo texi. ne infregeritis in manibus meis palmam, qua Herculem Liberumque patrem, si invidia abfuerit, æquabo. Date hoc precibus meis, & tandem obstinarum silentium rumpite. Ubi est ille clamor alacritatis vestræ index? ubi ille meorum Macedonum vultus? Non agnoscovos, milites, nec agnosci videor à vobis. Surdas jamdudum aures

*expers; an qui & ipsi tela trahere. pro-
cedere ante signa, versari media in mole
pugna sciat.* Quibus in verbis dispice,
an pro qui audiendus, reponendum sit,
qui audiendi. Idem.

In manibus meis] Palschalius de co-
ronis 6, 20. hoc, Curtii, pluribusque
aliorum auctorum locis, probat, victo-
res palmas non capite tantum, sed
etiam dextra manu prætulisse: quod
diserte tradit Pausanias lib. 8.

Herculem liberumque] Quorum am-
borum columnæ, expeditionum sua-
rum termini memorantur: in compa-
ratione Liberi & Herculis Epigram. 4.
12. Ἀμφὸς δὲ ἱεῖλας συντέμενος.
ubi certe non Gaditanæ Herculis co-
lumnæ intelligi possunt, sed aliæ in In-
dia quærri debent. quomodo enim
alias contermina Bacchicis? Herculem
autem ibi quoque monumentum iti-
nerum laborumque suorum erexisse,
consentaneum est: & ex Strabonis
tercio, tum Solini cap. 52. firmatur.
In Strabone: *aras pro termino posuit
Alexander, imitatus Herculem & Bac-
chum.* Nam illi quoque aris signave-
runt expeditionis suæ terminos. vide
mox ad 9. 3. Seneca de benef. 7, 3.
*Alexandrum per Liberi Herculisque ve-
stigia felix temeritas egit.* Longe hinc
abest apophthegma quod ei, nescio
quam bona fide, tribuit Plutarch

apophth. cap. 41, se omnia sua opera .
ne cum uno quidem dicto Herculis
conferenda censere. Idne dixisset ho-
mo gloriæ deditus, cuius nec naturam nec
modum noverat, *Herculis Liberique ve-
stigia sequens, ac ne ibi quidem resistens
ubi illa defecerant, ut ait Seneca de be-
nef. 1, 13. Et epist. 94. ultra Oceanum,
selemque, indignatus ab Herculis Liberi-
que vestigiis flectere.* Declamatores a-
pud Senecam alterum Suasoria I. In-
tra has terras cælum Hercules meruit.
Et: *Ultra Liberi patris tropæa constitui-
mus.* Solent autem, ut vides, Hercules
& Bacchus fere conjungi, quod uter-
que in iisdem oris longinquam mili-
tiam exercuisse feratur. quibus cum
Alexander, tum alii qui procul ab do-
mo bella gessere, comparati sunt. Sic
apud Plin. 7, 26, de Pompejo: *aquato
non modo Alexandri Magni verum ful-
gore, sed etiam Herculis prope ac Liberi
patrio.* Quod iudicium etiam ex parte
fuit Petronii in carm. de bello civ. ver-
su 269. *totis similis Tirynthius actis.*
nam ad Pompejum hæc refert. qua-
propter versu præcedente pro Ma-
gnaque absque ullo dubio legendum
est *Magnum*, nempe Pompejum:

*Magnum cum Phæbo soror, & Cylle-
nia proles*

*Excipit, ac totis similis Tirynthius
actis.* Freinsh.

182,

aures pulso : averfos animos & infractos excitare conor. *Quumque illi in terram demissis capitibus tacere perseverarent*; Nescio quid, *inquit*, imprudens in vos deliqui, quod me ne intueri quidem vultis? in solitudine mihi videor esse. nemo respondet; nemo saltem negat. Quos alloquor? quid autem postulo? vestram gloriam & magnitudinem vindicamus. Vbi sunt illi, quorum certamen paulo ante vidi contendentium, qui potissimum vulnerati regis corpus exciperent? Desertus, destitutus sum, hostibus deditus. Sed solus quoque ire perseverabo. objicite me fluminibus & belluis & illis gentibus, quarum nomina horretis. inveniam qui desertum à vobis sequantur: Scythæ Bactrianique erunt mecum; hostes paulo ante, nunc milites nostri. M O R I præstat, quam precario imperatorem esse. ite reduces domos; ite deserto rege ovantes. Ego hic à vobis desperatæ victoriæ, aut honestæ mortis locum inveniam.

C A P. III.

Cœnus, militum nomine, Alexandro respondet, & paulo post morbo extinguitur.

NE sic quidem ulli militum vox exprimi potuit. *exspectabant ut duces principesque ad regem perferrent, vulneribus & continuo labore militiæ fatigatos non detrecta-*

Ita, deserto rege] Paria sunt illa Cerialis apud Tacit. H. 4, 77. Ita, nun- *vili & Classico, relictum à vobis in acie ducem. Cui simile Syllæ apophth. relatum à Plutarcho cap. 43.*

Doliz

tractare munia, sed sustinere non posse. *Ceterum illi metu adtoniti in terram ora deflexerant. Ergo primo fremitus sua sponte; deinde gemitus quoque oritur: paulatimque liberius dolor erigi cœpit, manantibus lachrimis: adeo ut rex, ira in misericordiam versa, ne ipse quidem, quamquam cuperet, temperare oculis potuerit. Tandem universa concione effusius flente, Cœnus ausus est, contantibus ceteris, propius tribunal accedere; significans, se loqui velle. Quem ut videre milites detrahentem galeam capiti, (ita enim regem adloqui mos est) hortari cœperunt, ut causam exercitus ageret. Tum Cœnus: Dii prohibeant, inquit, à nobis impias mentes; & profecto prohibent. Idem animus est tuis, qui fuit semper, ire quo iusseris, pugnare, periclitari, sanguin-*

Dolor erigi] Gebhardus Crepund. 3. 26. *maller egeri*, ut Ovid. Trist. 4. 38.

Expletur lachrymis, egeriturque dolor. quam rem pluribus exemplis firmat. Vulgatam autem defendit Barthius ad verfar. 28. 6. his fere verbis. Cum in Ovidii loco de longo dolore & in ejus solatium datis lachrimis sermo sit, nulla inter duos similitudo est. hic enim locus non egestionem aut attenuationem doloris ingerit, sed libertatem illi daram testandi se per fletus, quare penitus nihil mutandum credimus. *Liberior* non ad copiam, sed ad libertatem jacentis antea ob timorem mororis intelligendum est. Erigitur ergo penitus cordibus impressus dolor, & hæcenus fremitu obscuro gemituque conceptus tacito, cum in oculos venit, & metu paulum victo in lachrymas velut ruptis catenis aut vinculis exit.

Detrahentem galeam] Possevinus de Magna Moschorum duce Basilio, si ri-

te memini, legato, sibi consuetum honorem non exhibenti, pileum clavo adacto iussit capiti affigi. *Raderus*. *Draculæ* Valacho tribuit Bonfinius 3. 10. Observatu dignam rem ex Luitprandi legatione non præteribimus. *Cum pileatus equitarem*, meque *Coroplates à longe prospiceret, filio celeriter directo, mibi mandavit, sui non esse, quempiam. ubi Imperator* (Constantinopolitanus) esset, *pileatum, sed teristratum, incedere &c.* quod nostris omnibus nimis turpe videtur, ipsi soli (de legatis Græcis loquitur) capite aperto Imperatores nostros desculantur. Antiquum autem exhibendæ venerationis morem fuisse caput alicujus causa nudare, cum res feret, ostenditur ad illa Sallustii Hist. 5. 1. *Quibus de causis Sullam in victoria dictatorem, equo descendere, sibi omni assurgere de sella, caput aperire solitum.* Frensh.

Tum cœnus] Confer cum hac oratione Græcam Arriani 5. 4. & Senecæ Suasor. 1. ab initio.

F f f

Cica.

sanguine nostro commendare posteritati tuum nomen. Proinde si perseveras, inermes quoque & nudi & exsanguis, utcumque tibi cordi est, sequimur vel anteceditur. Sed si audire vis non fictas tuorum militum voces, verum necessitate ultima expressas; præbe, quæso, propitias aures imperium atque auspiciū tuum constantissime sequutis, & quocumque pergis sequuturis. Viciisti, rex, magnitudine rerū non hostes modo, sed etiam milites. quidquid mortalitas capere poterat, implevimus. emensis maria terrasque melius nobis, quam incolis omnia nota sunt. pene in ultimo mundi fine consistimus. In alium orbem paras ire, & Indiam quæris Indis quoque ignotam: inter feras serpentesque degentes cruere ex latebris & cubilibus suis expetis; ut plura, quam sol videt, victoria lustres. Digna prorsus cogitatio animo tuo; sed altior nostro. virtus enim tua semper in incremento erit, nostra vis in fine jam est. Intuere corpora exsanguia, tot perfossa vulneribus, tot cicatricibus putria. Jam tela hebetia sunt: jam arma deficiunt. Vestem Persicam induimus, quia domestica subvehi non potest. in externum degeneravimus cultum. Quoto cuique lorica est? quis equum habet? jube quæri quam

Cicatricibus putria] Acidalius emendat turpia. non equidem male, sed Modiana scriptura æque commoda. *Raderis*. Rem quod attinet, similem huic negotium apud Tacit. 1, 34. quo loco veterani *quidam pressa manu* (Germanici) *per speciem osculandi, inseruerunt digitos, ut vacua dentibus ora*

contingeret: alii *curvata senio membra ostendebant*. *mox*: nudant universi corpora. *cicatrices ex vulneribus* &c. *exprobrant*. Pertinent huc apud Senec. Suasor. 2. à pr. *arma non passura manu. hebetataque senio ex vulneribus corpora*. Adde infra 10, 2. *Iustum* 12, 8. *Freinshemius*.

Tecum,

quam multos servi ipsorum persequuti sunt; quid cuique supersit ex præda. OMNIUM victores, omnium inopes sumus. Nec luxuria laboramus, sed bello instrumenta belli consumpsimus. Hunc tu pulcherrimum exercitum nudum objicies belluis? quarum ut multitudinem augeant de industria barbari, magnum tamen esse numerum etiam ex mendacio intellego. Quod si adhuc penetrare in Indiam certum est; regio à Meridie minus vasta est. qua subacta licebit decurrere in illud mare, quod rebus humanis terminum voluit esse natura. Cur circumitu petis gloriam, quæ ad manum posita est? hic quoque occurrit Oceanus. nisi mavis errare, pervenimus, quo tua fortuna ducit. Hæc tecum, quam sine te cum his, loqui malui; non uti inirem circumstantis exercitus gratiam, sed ut vocem loquentium potius, quam ut gemitum murmurantium audires. *Ut finem orationi Cæsus imposuit, clamor undique cum ploratu oritur, regem, patrem, dominum, confusis appellantium vocibus. Iamque & alii duces, præcipueque seniores, quis ob atatem & excusatio honestior erat, & auctoritas major, eadem precabantur. Ille nec castigare obstinatos, nec mitigare poterat iratos. itaque inops consilii desiluit è tribunali, claudique regiam jussit, omnibus præter adsuetos, adire prohibitis. Biduum ira datum est; tertio die processit, erigique XII aras ex quadrato saxo, monumentum*

Tecum, quam sine te] Seneca epist. 47. fit, ut isti de domino loquantur, qui- bus coram domino loqui non licet.

Duodecim aras] Ingentes instar tur- rinum, Arrianus 5. 4. l. cubitorum, Dio- dor. 17, 9c. Fecit harum etiam men-

FFF 1

tionem

mentum expeditionis suae; munimenta quoque castrorum

tionem Geographus in tertio. Plutarch. cap. 109. narrat Prætorum reges, trajecto flumine, posteris temporibus ibi hostias immolasse, Græcoque ritu aras illas Alexandri veneratos esse. Fixæ sunt hæc aræ in ripa, ut Solinus cap. 52. ostendit. & expresse Philostratus lib. 2. extremo, qui alia quidem addit illustra. *Raderis*. Justinus 12, 10. aras has aliquanto postea statutas innuit. haud dubie falso. Sic autem antiquitus limites fuisse positos nonnullis exemplis ostendit Strabo lib. 3. 1. et Solinus cap. 49. Bacchi, Herculis, Semiramidis Cyrique aras apud Pandam in Sogdiana statuit, quos credere possis fuisse terminos Liberi Patriæ Alexandri militi superatos sup. 7, 9. Sed & in ingressu Asiz duodecim aras statuit Alexander. Justin. 11, 5. *duodecim aras deorum*. nisi forte numerus ad deos pertinet, ut aræ dicatæ fuerint duodecim diis: nempe majoribus, qui *Consentes* dicti Latinis. Arrian. 1, 4. numero non definito altaria struxisse ait *Iovi descensori, & Minervæ & Herculi, ibi unde ex Europa solvit, & in eo Asia loco in quem descendit*. Sed hoc, pro descensu, voti causa fecerat. *Asiam Druso sitam* ejusmodi initium habuisse, certe ab ipso, non ab alio, in illius honorem, exstructam videri, ad Tacitum 2, 7. notavimus. Istaque locutio niti possit etiam loco Marcellin. 22, 18. qui & alias huc pertinet: *aræ Alexandro Magno, Casarique Augusto sacrata*. hoc est, quas illi sacraverunt. Non autem has Indicas Marcellinus intelligit. sed aras juxta Borysthenem. De Indici itineris signo variat etiam Glycæ narratio: *Quum Alexander ad Indos extremos, ipsumque Oceanum, & maximam Brachmanum insulam pervenisset, columnam statuit cum inscriptione hujusmodi; Alexander Rex hucusque penetravi*. Verum cum pluribus & melioribus Plinius 6, 17. ad Hypasin Alex-

andri itinerum terminum statuit, exasperato tamen anme, arisque in adversa ripa dicitis. Quod & apud Suidam existat in Βραχμῆνες, remque, præter Diogneti & Betonis testimonium, firmat ipsum regis epistolis. quem secutus est Marcianus Capella libro 6. ut mirer scribere Plutarchum, Prætorios διαβατόνας transgredientes flumen aras Alexandri venerari, cum in ipsum ripa positas illi tradiderint. nisi pro flumine quod Prætor trajiciant. Gangem velis accipere: qui tamen, si Curtio fides est, undecim circiter dierum itinere ab Alexandri aris absuit. Nisi forte, ut videtur, Plutarchus hic eos auctores sequitur qui Alexandrum ad Gangem usque pervenisse scribunt, ut apud Strabon. lib. 15. Craterus in epist. ad matrem Aristopatram. Arrianus periplo maris Erythr. 3, 22. & Lucan. 3, 230.

Qua colitur Ganges &c.

Hic, ubi Pellæus post Tethyos æquora duxor

Constitit, & magno vinci se fassus ab orbe est.

Ceterum Plinius 6, 25. alias etiam *aræ Alexandri in promontorio Carmaniz* collocat. Ptolemæus etiam in Scythia trans Caucasum columnas Alexandri. Sed erroris eum convincit Salmastius ad Solin. pag. 789. ubi proluxe quoque de aris his Alexandri disputatur: quem locum quia per angustiam temporis relegere non possum, apposui quæ ad Curtium mihi observata erant; quamquam vix putem aliquid nos allaturos, quod ille admirabili industria simul & doctrina non præceperit. Arrianus periplo mar. Erythr. 3, 3. testatur, juxta Minnagora, in sinu Barygano, suo adhuc tempore servata fuisse exercitus Alexand. vestigia ac munimenta, cujusmodi sunt antiqua sacella, altaria, fundamenta castrorum, maximi patris.

Instit

strorum *jussit* extendi, cubiliaque amplioris formæ, quam pro corporum habitu, relinqui; *ut speciem omnium auget, posteritati fallax miraculum præparans. Hinc repetens quæ emensus erat, ad flumen Acesinem locat castra. Ibi forte Cænus morbo extinctus est. cujus morte ingemuit rex quidem; adjecit tamen, propter paucos dies longam orationem eum exorsum, tamquam solus Macedoniam visurus esset. Iam in aqua classis, quam adificari jusserat, stabat. Inter hæc Memnon ex Thracia in supplementum equitum sex millia, præter eos ab Harpalo peditum septem millia adduxerat; armaque xxv millia auro & argento calata pertulerat; quis distributis vetera cremari jussit. Mille navigiis aditurus Oceanum, discordes & vetera odia retractantes Porum & Taxilem India reges, firmata*
per

Insit extendi] Idem Justin. 12, 8. Diodor. 17, 95. Plutarch. cap. 109. Orosius 3, 19. Apud Senecam Suasor. 2. Senecio qui non nisi grandia probabat, calceos quoque majores sumebat &c. invenit cognomen, ut diceretur Grandio. Freinsh.

Speciem omnium] Acidalius leviter dubitat reponendum, hominum, ex Diodori verbis ἀπολιπὲν σημεῖα μαζῶν ἀνδρῶν, relinquere indicia magnorum virorum. Ego putem vulgatam lectionem optime sibi constare, ut vox omnium, tam ad cubilia amplioris formæ, quam ad munimenta castrorum referatur. Hoc fieri non posset, si Acidaliana dubitatio locum inveniret. Blanchardus.

Cænus] Confirmat hoc Arrianus 6, 1. quapropter Scaligerum memoria lapsum fuisse credidi, cum in Justino 13, 4. pro Sryno Cænum repositum iret. infra tamen 10, 1. Cæni mentio est,

sed suspecta: quam examinabimus suo loco. Freinsh.

Memnon] Hunc tamen multo ante descivisse ab Alexandro, scribit Diodorus 17, 62. nisi de alio sentiat.

Peditum vii. m.] Imo plusquam xxx. m. Si credimus Diodoro 17, 95.

Mille navigiis] Arrianus 6, 1. bis mille navigia numerat, inter quæ triginta remorum naves octoginta. forte etiam quædam duodecim ordinum. quales instituisse Alexandrum Magnum ferunt apud Plin. 7, 56. nisi forte id postea fecerit, cum Babylonem reverfus, omnia in luxum magis quam magnificentiam verteret. Ceterum mille navium classem molita quoque dicitur Persopolis supra 5, 7. Totidem, aut paulo plures, Græcos Trojano bello habuisse ex Homero constat, totidem adversus Germanos comparavit Germanicus apud Tacit. 2, 6, 2, 23. Freinshemius.

EFF 3

Nicaam

per adfinitatem gratia, reliquit in suis regnis; summo in adificanda classe amborum studio usus. Oppida quoque duo condidit, quorum alterum Nicaam appellavit, alterum Bucephalon, equi, quem amiserat,

Nicaam] A victoria de Poro reportata dictam. Diodor. 17, 95. Arrian. 5, 3. Strabo lib. 15. Stephanus *περί πόλεων* octo cognomines Niczas enumerat. *Rad.* Tale *δῶρυμνός τις νίκης* quo loco pugnatum est primum cum Dario, in Issico sinu exstitisse Alexandrum, auctor est Herodianus 3, 12. urbem nimirum, Alexandriam quidem nomine, sed tamen in victoriae monumentum conditam. Multis autem urbibus ab ejusmodi eventu nomen est inditum. Sic ab Augusto post Asiaticam victoriam appellata Nicopolis apud Sueton. 18. Est & in Moesia *Nicopolis*, quam indicium victoriae contra *Dacos Trajanus* condidit, Marcellino 31, 16. teste. Aliam in Armenia minore post Ponticam victoriam Pompejus apud Dion. lib. 36. condidit. Thessalonica à Thessalica Philippi victoria nomen habere videtur Stephan. Sic apud Lucian. de conscrib. historia, quidam ineptus scriptor: *civitatem in Mesopotamia jam condidit. Ad huc tamen deliberat, an eam Nicaam à victoria nominari conveniat &c.* Sic à Variiana Arminii victoria campum ad oppidulum Hornam in Westphalia *Vinsfelds* appellari Lipsius ad Tacit. 1, 60. adnotat. Nec dubium, cetera quoque loca, saltem pleraque eorum, quæ à victoriae appellatione quacunque lingua nomen trahunt, id ejusmodi origini debere. *Idem.*

Bucephalon] Seu *Bucephalam*, seu *Bucephalea*, seu *Bucephalen*, seu *Bucephaliam*, varie scriptam reperies. Stephanus *Βυκεφάλειαν* scribit. Strabo lib. 15. *Βυκεφάλαν*. Porro Bucephalum Onesicritus & Arrian. 5, 3. senio confectum sine vulnere defecisse memo-

rant. Plutarch. cap. 107. ex proelio cum Poro, non extemplo, sed post, ut plerique produnt, sub vulnere curatione: ut Onesicritus est autor, ob senium labore confectus. nam triginta annorum ætate ait eum defecisse. Mortem ejus tulit Alexander graviter, non aliter existimans quam si familiarem & amicum amisisset. In memoriam ejus super Hydaspem condidit urbem, quam appellavit Bucephaliam. Raderus. De Bucephalo vide supra ad 6, 5. De eo haud dubius error est Sabellici, scribentis, in pugna ad Granicum cecidisse. Memorabile quod cap. 30. An seni sit gerenda respubl. Plutarchus narrat. *Alexander Bucephalum jam annis graviores nolens premere; ante pugnam aliis debebatur equis; obiens exercitum & ordines instruens; deinde illum data tessera conscendebat, in hostes ducebat, ac decertabat.* De urbe ejus cognomine vide etiam Melam 2, 47. Plin. 6, 20. Solin. 47. aut ut alii numerant 57. Just. 12, 8. Urbs autem ista vocata fuit *Bucephalos* à Curtio. in quo assertorem habet Arrian. peripl. mar. Erythr. 3, 21. *ἡ Βυκεφάλος Ἀλεξάνδρου.* ubi notat, huic quoque urbi nomen fuisse Alexandriæ, sed ad distinctionem aliarum Bucephali cognomen additum, ut utrumque exprimeret, à quo condita fuisset, & cujus in honorem. quod quidem etiam ex scholiis in Aristophanis Nubes vers. 22. significatur: *τελευτήσαντος τῷ Βυκεφάλῳ Ἀλεξάνδρου, ἐκίστην ἰντάφειον αὐτοῦ τῆς ἀρετῆς χαρίζομενος πύλιν.* *Rexem defuncto equo duxisse exequias* addit Plinius 6, 42. ubi hujus etiam urbis meminit. Quomodo Hadrianus apud Spartian. cap. 20. *Equos & canes sic amavit,*

*rat, memoria ac nomini dedicans urbem. Elephantis
deinde, & impedimentis terra sequi iussis, secundo*

amne

*amavit, ut eis sepulchra constitueret. Alex-
andrum etiam canem Peritam nomi-
ne eodem honore affectisse, urbe quo-
que cognomine ei condita, Plutarch.
cap. 107. narrat. Eum ex Indico ge-
nere fuisse, leonibus congredi soli-
tum, centum minis emptum, ex The-
opompo refert Julius Pollux 5, 5.
Freinshemius.*

Secundo amne] Hydaspes, non Ace-
sine. Verum ut hic locus recte perci-
piatur, paulo longius inhærendum est.
Sciendum ergo, Curtium per prope-
rantiam confudisse iter Alexandri.
Supra *ad flumen Acesinem locat castra.*
Ibi forte Cœnus &c. Omisit enim di-
cere, quod Arrianus sine quinti. Ace-
sine transmissio, ad Hydaspem venisse. ibi
enim mortuus est Cœnus. Arrian. 6.
1. Quod si quis haud satis validum
argumentum putet, quia nihil necesse
est, Curtium eadem sentire cum Ar-
riano, ex ipso producam argumenta,
quæ sententiam meam affirmant. ait:
*Iam in aqua classis, quam adificari ius-
serat, stabat. at ubi exædificata classis
illa? in proximis Hydaspis fluvio monti-
bus, ipsius indicio, supra 9. 1. quod
constat ex hoc cap. quod dicit in adi-
ficanda classe summo Pori Taxilisque
studio usum. ædificata ergo fuit in Hy-
daspe fluvio, qui amborum finibus
medius interstuebat. Supplementa
quoque variarum nationum, Arriano
teste Indic. 3, 15, juxta Hydaspem Al-
exandro conjunctæ sunt. Sic & discor-
des, & vetera ædificata retractantes. Porum
atque Taxilem, reliquissæ in suis regnis
intelligis, non ad Acesinis fluentia, sed
Hydaspis. Oppida quoque duo quæ con-
didisse hic iterum inculcat (oblitus,
quod supra 9. 1. de iis tradidisset: &
in errorem inductus eo negotio,
quod, sicut etiam sine lib. 5. Arria-
nus tradit, Alexander tum temporis
non quidem de novo ista oppida con-*

*didit, sed quæ ibi imbres corrupe-
rant, instauravit) non in Acesinis, sed
Hydaspis ripa fuisse, certissimum est.*
*posita enim sunt juxta locum, in quo
cum Poro pugnaverat. Quæ cum om-
nia certissima sint, hoc accedit inpro-
pris magnum argumentum, quod cap.*
*seq. addit: Pervenium erat in regionem,
in qua Hydaspes amnis Acesini commit-
titur. Quod disertè Arrian. Indic. 3.*
*15. Ipse inde oram solvens per Hydaspem
ad Acesinis & Hydaspis confluentem
navigavit. Confirmat hæc omnia
Strabo lib. 15. cui in hoc negotio me-
rito plurimum tribuas, non uno loco;
sed hoc potissimum: Sylva ad Emodos
montes, ex qua Alexander multam abje-
tem &c. compingendū navibus in Hy-
daspem deduxit, ex quibus classē con-
struxit juxta urbes in utraque fluminis
ripa à se conditas, ubi es transmissio Po-
rum vicit. &c. Idem ex Aristobulo
paulo supra: Postquam in Hydaspem
venissent, & Porum superassent, iter ad
Hypanim facientes ad orientem, atque
inde ad Hydaspem rursum, continne pluvis-
se &c. & cum navium fabricationi ad
Hydaspem immorati essent, & non mul-
tis diebus ante Plejadum occasum navi-
gare coepissent &c. Ex quo testimonio
multa firmantur: Alexandrum, ab
Hydaspe ad Hypanin itinere facto, per
eandem fere loca reversum esse: pluvisse
continuo per id tempus; inde fides
Arriano de instauratis oppidis: naves
in Hydaspes fuisse confectas: ibi & na-
vigationis initium factum. Quod satis
puto confirmatum: quamquam Cur-
tius cum Justino 12, 9. & auctore suo
Diodoro 17, 95. (nam eum, ut multis
aliis locis, ita hic quoque, non secus ac
Polybius Livius, interpretatur) Ace-
sinen velut principium navigationis
fuisse. Sed Diodorus etiam perinde
se ipsum jugulat. Subjicit enim: *Pro-
biū ad flumen conditarum. ubi necessa-
rio in-**

amne defluxit; quadraginta ferme stadia singulis diebus procedens, ut opportunis locis exponi subinde copia possent.

CAP.

rio intelliges Acesinem. non enim de alio ibi sermo. Sed idem ipse urbes illas ad Hydaspem statuit cap. 89. ex cuius collatione magis etiam liquebit, totam fere hanc Curtii narrationem inde translatam. Nam & ibi duas urbes, non addito nomine, conditas Diodorus ait, nominibus non expressis: quæ demum oggerit infra cap. 95. Et de navium compaginatione eundem plane errorem errat quem Curtius. Cautior tamen Diodorus, qui non ait inferiore loco *urbes ibi conditas*, ut Curtius, sed urbibus conditis, scilicet jam antea, cum indita nomina. Sane Curtium & Justinum quomodo excusum, non reperio. Diodorum possim, si post hæc ejus verba cap. 95. *ἀνίσταμεν ἐν τῷ Ἀκσίρῳ ποταμῷ*, subungere liceat sex verba ex Arriani extremo quinto, *καὶ τῶν διαβὰς, ἐν τῷ Ὑδροπῳ*. Quæ pauca verba facile deperire potuerunt libro tot locis mutilo. si tamen id factum, oportet esse antiquissimum mendum: unde tamen colligas etiam, falli qui Curtium sub Augusto scrip- sisse putant. *Freinsb.*

Quadraginta stadia] Unde hoc hauserit Curtius, non reperio. nam Diodorus, quem sequi solet, nihil tale. Quadraginta stadia milliare Germanicum unum admodum cum quadrate conficiunt. quis credat uno die non majus confectum fuisse spatium, prono alveo? cum præsertim Plin., 6, 17. tradiderit, *Alexandrum*

nullo die minus stadia sexcenta navigasse in Indo, nec potuisse ante menses quinque enavigare, adjectis paucis diebus. Quando igitur absolvisset navigationem integram, uno die non plus 40. stadiis promovens, si 600. diurna conficienti unus Indus supra quinque menses absumpsit? Scimus autem ex Aristobulo apud Strabonem, totum iter ab Hydaspæ ad Pattalenam insulam, quam Indus mari jam vicinior efficit, decem mensibus fuisse confectum. cum interim sæpe propter varia bella excensionem expeditionesque essent faciendæ. Plutarch. cap. 115. septem modo numerat. Numquid igitur pro quadraginta stadiis reponendum in Curtio, *quadringenta*? Certe necesse est, vel ob sequentia. *ut opportunis locis exponi copia possent.* hæc enim causa esse solet, ut intendantur itinera; raro etiam ut minuantur: ubi nimirum inter duo loca commoda nimis magna est distantia, quæ nec facile attingi possit. At si per singula 40. stadia loca opportuna occurrant, nihil opus erat ad earum rationem iter moderari, cum vel dormientibus in ea fuisset incidendum. Hæc igitur est celeberrima illa Alexandri navigatio, quam levi brachio tangit Curtius, Arrianus autem à pr. lib. 6. & in primis Indic. cap. 3. accurate describit. ad cuius meliorem intellectum usui erunt duo loca, quorum alterum supra ad 3. 13, alterum *de equitatu sociorum octo millium*, alibi emaculavimus. *Idem.*

Sobierum

CAP. IV.

Sobiis, & aliis expugnatis, regionem Oxydracarum & Mallorum ingreditur. Oratione ad milites habita, Barbaros fugat, eorumque oppidum, contempto Demophoonte Vate, obsidet.

PErventum erat in regionem, in qua Hydaspes amnis Acesini committitur. Hinc decurrit in fines Sobiorum. hi de exercitu Herculis majores suos esse commemorant; ægros relictos esse; cepisse sedem, quam ipsi obti-

Sobiorum] Malim cum Strabone lib. 15. & Arriano Indic. 1, 21. *Sibarum*. Diodorus 17, 96. *Ibos* appellat. *Radens*. In Diodoro sibilus præcedentis vocis ademit eum sequenti. τῆς ὀροπέζου τῆς Ἰβου. animadvertit vitium ad Justin. 12, 9. Bongarsius in Justino *Silei* vocantur. quos idem recte docet *Sibos* intelligi: nam & Orosius 3, 19. sic appellat. Stephanus sunt *Siba*. Reineccius eosdem esse credit *Surasenos* Arriani Indic. 2, 1. nimirum quod illi præcipue Herculem colere dicantur: sed argumentum hoc nimis leve videtur. coluerunt enim eum & alii Indi, nec tamen omnes fuere *Sibz*. Porò quidem exercitus Herculis effigiem pro signo sequebatur. Imo est ex Arriano concludere, plane diversos fuisse populos. *Sibz* enim ad Hydaspem coluisse creduntur; Arrianus *Surasenos* ad *Jobarem* (*Iomanem* Plinio 6, 19.) ponit. qui forte *Oxydraca* fuerint: qui Orozio 3, 19. *Subagra*, Plinio 12, 6. *Sydraca*, Diod. 17, 98. *Συγανδρά*, etiam Curtianis Mss 9, 4. *Sudraca*. Idem.

Ægros relictos esse] Alii *ægros relictos se*, vitiose. *maiores suos esse de exercitu Herculis*, se (nimirum qui Alexandri tempore vivebant) *ægros relictos* (ubi? aut à quo?) *cepisse sedem, quam ipsi* (qui ipsi? qui loquebantur? an majores eorum?) *obtinebant*. Melius utique aliter edit. & Mss. *ægros relictos esse*. nimirum majores suos. ad quos necessario hæc referenda. Quæ quidem & Acidalio in mentem veniebant. quare utrumque illud *se & esse* delendum putabat; *ægros relictos cepisse sedem*. quod & Bongarsio visum. & verum puto. quin & superiori esse tridum eliminato sic concepta hæc fuisse primitus: *Hi de exercitu Herculis majores suos commemorant ægros relictos cepisse sedem &c.* Nam si verbo illo uti voluisset, non esse magis, quam fuisse dixisset. *Ægros* autem in coloniis ejusmodi relinqui solitos supra ad 7, 3. observatum est. Sic urbem ad Acesinem Alexandri iussu conditam, *metecenariorum ad militiam ineptis*, senio puta, aut vulneribus, attribuit Arrian. 5, 4. Pompejus apud Dion. lib. 36. urbem eo loco quo *Mithridatem* vicerat.

E f f 5

condi-

obtinebant. *Pelles ferarum pro veste; clava pro telo erant: multaque etiam, quum Graci mores exolevissent, stirpis ostendebant vestigia. Hic exsensione facta CC & L stadia processit, depopulatusque regionem, oppidum caput ejus corona cepit. XL perditum millia alia gens in ripa fluminum opposuerat, quam amne superato in fugam compulit, inclusosque mœnibus expugnat. puberes interfecti sunt, ceteri venierunt. Alteram deinde urbem expugnare adortus, magnaue vi defendentium pulsus, multos Macedonum amisit. Sed quum in obsidione perseverasset, oppidani desperata salute ignem subjecere tectis; se quoque ac liberos conjugesque incendio cremant. Quod quum ipsi augerent, hostes exstinguere; nova forma pugnae erat. debebant incolae urbem; hostes defende-*

condidit, quam vulnerati aut atale confecti milites sui haberent. Idem.

Alia gens] *Agalassenses* vocat Diodor. 17, 96. à quibus longe absunt Malli, qui Hydraoten transgressi ab Alexandro victi expugnatique sunt: apud Arrian. 6, 1. nam hæc adhuc ad Hydaspem gesta, quæ Arrianus 6, 1. concile: *Indos Hydaspis ripam accolentes partim deditionem facientes in amicitiam ac fidem recipiebat* (Sibas sive Sobios intelligit) *partim ad arma confugientes* (Agalassenses aliosque vicinos innuit) *vi subigebat. Porro magna celeritate in Mallos & Oxydracas contendebat &c.* Sed fecellit explanatorem Curtius, qui statim subicit, *Alteram deinde urbem &c.* quam historiam cum narret Arrian. 6, 1. creditit Explanator debuisse eandem seriem rerum secutum, in proxime præcedentibus eadem narrare, quæ Curtius ante dicta verba, *Alteram deinde &c.* narra-

verat. Sed nimirum noster cum Diodoro hanc alteram urbem (supra Mallo- rum regionem positam fuisse volunt, Arrianus in ipsis Mallis.

Fluminum] Quorum enim? Ex Curtii mente, necesse est accipias Acefinem & Hydaspem, jam non seorsim fluentes, sed unum in alveum reductos. *Frinsh.*

Desperata salute] Diodorus 17, 96. contra: *Opido per iram* (Alexandri) *incenso, maximam illorum partem comburit.* Arrian. 6, 1. cum Curtio facit. *Raderus.*

Delebant incolae] *Adjuvantibus ignem, qui alias ad extinguendum opem ferre solent, ut loquitur Livius 34, 38. de incensis ædificiis in oppugnatione Lacedæmonis, jussu ducis Spartani, ad hostium incursum inhibendum. Cui negotio similis est Judæorum dolus, quem de bello Jud. 7, 6. refert Josephus,*

Namq.

defendebant : adco etiam natura jura bellum in contrarium mutat. *Arx erat oppidi intacta, in qua praesidium dereliquit : ipse navigio circumvectus est arcem. quippe 111 flumina, tota India prater Gangem maxima, munimento arcis adplicant undas. A Septentrione Indus adluit ; à meride Acesines Hydaspis confunditur. Ceterum amnium coitus maritimis similes fluctus movent ; multoque ac turbido limo, quod aquarum concursu subinde turbatur, iter, qua meant navigia, in tenuem alveum cogitur. Itaque quum crebri fluctus se invehent, & navium hinc proras, hinc latera pulsarent, subducere nauta ceperunt. sed ministeria eorum hinc metu, hinc prae rapida celeritate fluminum occupantur. In oculis duo majora omnium navigia submersa sunt ; leviora quum & ipsa nequirent regi, in ripam tamen innoxia*

Natura jura] Gronovius in diatribe ad Statii Silv. cap. 61. Naturæ vera. Sic omnes Medii, & duo, quorum nos excerpta habemus. Scioli ex glossa supposuerunt jura. Verum Acidalius ait nimum nos membranis tribuere, si contra verum ius niti sustineamus. Gronovius probat verum pro æquo sæpe poni. quod etiam nonnullis exemplis ostendit Brantius ad illa Cæsaris de bell. Gall. 4, 8. Neque verum esse, qui suos fines tueri non potuerint, alienos intrudere. Utrum eo Curtius hic uti voluerit, ambigo. Nec omittendum est, quod excerpta Pal. 1. & D. quæ eadem putamus esse quorum Gronovius mentionem facit, confirmant vulgata lectionem, *jura*.

Hinc metu] Non constituo, membranarum cætu, an excusorum metu verius : quorum & neutrum fortasse verum. *Acidalius*. Cætu servat Raderus, & explicat de coitu fluminum.

Freinsheimius metu præfert, idque interpretatur de ipsis nautis in periculo trepidantibus, nisi forte de metu militum hic fuit, ut sup. 4. 9. & inf. 9, 9.

Majora omnium] Mihi cum Acidalio & Sebifio potius videtur, factam hic verborum transpositionem, legendumque, *In oculis omnium duo majora navigia submersa sunt*. tum quod Curtium hæc magis sapiunt, qui non delectatur insolentia phrasium, quæ hic duplex, & in oculis, non adjecto cuius, & *majora omnium* : tum quod rei veritas hunc sensum non patitur. *Duas longas naves submersas* Diodorus 17, 97. tradit : cui plane consentit Arriani narratio 6, 1, si recte perpendas. Fuerunt ergo naves illæ ex octoginta triacontoris Arriani 6, 1, qualibet illarum, ut consentaneum est, nihil superiores magnitudine, *longas* appellat. noster 9, 9. *Freinsb.*

Natalis;

xia expulsa sunt. Ipse rex in rapidissimos vortices incidit: quibus intorta navis, obliqua, & gubernaculi impatiens, agebatur. Iam vestem detraxerat corpori, projecturus semet in flumen; amicumque, ut exciperent eum, haud procul nabant; adparebatque anceps periculum, tam nataturi, quam navigare perseverantis. Ergo ingenti certamine concitans remos; quantaque vis humana esse poterat admota est, ut fluctus, qui se invehebant, everberarentur. Finde crederes undas, & retro gurgites cedere. quibus tandem navis erepta, non tamen ripæ adplicabatur, sed in proximum vadum inluditur. Cum amne bellum fuisse crederes. ergo aris pro numero fluminum positis, sacrificioque facto, xxx stadia processit. Inde ventum est in regionem Oxydracarum Mallorumque;
quos

Nataturi] Sunt qui negent, scivisse. Zonaras ex Plutarcho cap. 102. & forte hac de causa amici, ut exciperent eum, haud procul nabant: sive, ut Sebios volebat, *navigabant*. Cui tamen non assentitur Freinshemius, cum in communi periculo non vacasset ipsis suo arbitrio navigare. Ergo de amicis qui in eadem nave erant, probe interpretatur.

Inde ventum] Iterum nobis occurrat haud parvæ difficultatis nodus. Ait Macedonem venisse in regionem Mallorum, cum jam reliquisset confluentes Acesinis & Hydaspis, post urbem ab incolis crematam, cujus arcem tria flumina stringerent; postque periculum in confluyente trium istorum superatam. Secutus est, ut licet credere, Diodorum 17, 97. nisi qua illum non cepit. Sed ambos erroris convincit diligentissimi scriptoris Arriani narratio 6, 1. cui penes me fides eo firmior, quod non, ut alia, vel cum

geographorum sententia, vel secum ipsa pugnat. Nam ecce postquam navigationem Alexander per Hydaspem orsus est, accolæ utriusque ripæ perdomuit, inter quos & Sibas Arrianum innuere. Paulo ante dictum est. Periculum autem classis in confluyente Acesinis & Hydaspi accidisse narrat Arrianus, post quod alias ab Alexandro gentes subactas, donec reparata classe, iter in Mallos persequeretur: in quibus locis urbem illam summa vi defensam per desperationem incenderint incolæ. Quæ quidem nullam plane contradictionem continent. At Curtii narratio de confluyente trium amnium ne Diodoro quidem consentit. ille enim non ut Curtius tres diversos amnes uno loco jungit, quam insignem observationem nec alii prætermisissent; sed Acesinen cum Hydaspæ, quem jam ille receperat, in Indum effundi. De periculo autem classis uterque falsus videtur. nam si ad

Indi

quos alias bellare inter se solitos tunc periculi societas junxerat. Nonaginta millia juniorum peditum in armis erant, præter hos equitum x millia, nongentæque quadrigæ. At Macedones, qui omni discrimine jam defunctos se esse crediderant; postquam integrum bellum cum ferocissimis India gentibus superesse cognoverunt; improvise metu territi, rursus seditiosis vocibus regem increpare cæperunt. Gangem amnem, & quæ ultra essent, coactos transmittere; non tamen finisse, sed mutasse bellum.

Indomi-

Indi confluentes id accidit; non postea demum ad Mallos pervenit. si hoc verum est; in confluentibus Acesinis & Hydaspis Alexandrum periclitatum apparet. Apud Mallos enim Acesines in Indum exit, ut Arrian. Ind. 1, 13. scribit. quia tamen addit in Oxydracis (qui forte *Δαγδαίς* Dionysio versu 1138.) Acesini Hydaspem misceri, quos populos conterminos fuisse consensu traditur; non adeo longe distare potuerint Acesinis & Hydaspis confluentes, à confluentibus Acesinis & Indi. Eadem confusio causam alii quoque contradictioni dedit: nam infra 9.8. dicitur cum secundo flumine in fines Mallorum pervenisse; postquam hio jam tum idem asseruisset, totque res in ea regione interim gestas exposuisset. *Freinsh.*

Periculi societas] Notavit id de Hierosolymitanis Tacit. H. 5, 12. in duas factiones civitas discessit, donec propinquantibus Romanis bellum externum concordiam pareret.

Millia] Alii Novem millia. Id cum falsum esse nemo dubitet; Curtio redonandum putavi. quod ipsum scripsisse, etiam si aliorum scriptorum ope non juvaremur, totus hic locus clamat. Diodorus 17, 98, unde hæc desumpta, totidem numerat. & quamquam ad novenarium numerum in-

clinent alii libri; tamen ex Pal. 1, qui vii. M. habet, Curtium à Diod. non discessisse deprehendi. *Freinsh.*

Gangem] Non latuit hujus loci difficultas Glareano, quippe videbat nec præcedenti Curtii narrationi convenire isthæc posse, nec illis quæ paulo post subjiciuntur: *Cessisse illis metuentibus Gangem &c.* ideo coniecerat legendum: *Gangem amnem & quæ ultra essent coactum transmittere, ut tò coactum ad Alexandrum referatur.* Id valde absurdum visum Radero, qui veram Curtii scripturam certo definire autumat; Non quidem *Gangem amnem & q. n. e. coactos transmittere.* Sed pro Glareano possemus dicere, Radero non venisse in mentem transmittere idem interdum esse quod omittere, prætermittere. apud Romanos *vis imperii valet, inania transmittuntur*, ait Tacit. 15, 31. Ipsius autem conjectura merito suspecta est nimis liberalitatis: nec enim unam modo voculam, ut affirmat, sed duas adjecit. Ergo Glareani conjecturam mirro prætulerim. Nisi forte pro *Gangem* scripsit aut sensit Curtius *Indum*. Distinctionem etiam mutem: *Indum & q. n. s. c. t. in. t. f. f. m. bellum, indomitæ gentibus objectos, ut f. f. a. ei Oceanum, trahis extra sidera. &c.* Idem.

Caliginem

Indomitis gentibus se obiectos, ut sanguine suo aperirent ei Oceanum. Trahi extra sidera & solem, cogique adire, quæ mortalium oculis natura subduxerit. Novis idemtidem armis novos hostes exsistere. Quos ut omnes fundant fugentque, quod præmium ipsos manere? caliginem, ac tenebras, & perpetuam noctem profundo incubantem; repletum immanium belluarum gregibus fretum; immobiles undas, in quibus emoriens natura defecerit. *Rex non sua, sed militum solitudine anxius, concione advocata docet*, imbelles esse, quos metuant. nihil deinde præter has gentes obstare, quo minus terrarum spatia emens ad finem simul mundi laborumque perveniant. Cessisse illis metuentibus Gangem, & multitudinem nationum, quæ ultra amnem essent: declinasse iter eo, ubi par gloria, minus periculum esset. Jam prospicere se Oceanum: jam perflare ad ipsos auram maris. ne inviderent sibi laudem quam peteret. Herculis & Liberi patris terminos transituro illos, regi suo, parvo impendio, immortalitatem famæ daturus. paterentur se ex India redire, non fugere. *Omnis multitudo, & maxime mi-*

Caliginem ac tenebras] Declamatoria sunt, qualia apud Senec. Suas. I. Lucan. 5. 4.

Sæva quies pelagi &c. Loccenius. Acidalius Virgil. *Æn.* 1. 93. respici putat, illis noctem profundo incubantem. quibus tamen addi vocem *maris* nihil attinet.

Quam peteret] Melius Acidalius: *Ne inviderent sibi laudem, quam peteret, Herc. & Lib. patris terminos transiturus.*

Ipsos regi suo &c.

Omnis multitudo] Recte seditiosus populus maris fluctibus, nunc intumescens, nunc residentibus, à scriptoribus comparatur. sicut Maro fluctus ipsos cum populo tumultuante composuit. *Æn.* 1. 152.

Ac veluti magno in populo, cum sæpe coorta est

Seditio &c. Raderus. *Nihil tam incertum, nec tam inastumabile est, quam a-*

nimi

me militaris, mobili impetu fertur. ita seditionis non remedia quam principia majora sunt. Non alias tam alacer clamor ab exercitu est redditus, jubentium duceret diis secundis, & æquaret gloria, quos æmularetur. Latus his adclamationibus ad hostes protinus castra movit. Validissima Indorum gentes erant, & bellum impigre parabant; ducemque ex natione Oxydracarum spectata virtutis elegerant. Qui sub radicibus montis castra posuit; lateque ignes, ut speciem multitudinis augeret, ostendit; clamore quoque ac sui moris ululatu idem idem adquiescentes Macedonas frustra terrere conatus. Iam lux adparebat; quum rex fiducia ac spei plenus alacres milites arma capere, & exire in aciem jubet. Sed, metune, an seditione oborta inter ipsos, subito profugerunt barbari. Certe avios montes & impeditos occupaverunt. quorum agmen rex frustra persequutus, impedimenta cepit. Perventum deinde est ad oppidum Oxydracarum; in quod plerique confu-

nimi multitudinis. Liv. 31, 34. Multitudo omnis, sicut natura maris, per se immobilis est: ut venti & aura ciant, aut tranquillæ, aut procellosæ.

Speciem multitudinis] Simile stragemæ Eumenis adnotat Diodorus 19, 37. & scriptores vitæ, cum Poiyæno 4, 8. Ignibus accensis speciem auctorum aut manentium catrorum objectam hosti reperies apud Liv. 27, 44. & alibi passim. Freinsb.

Sed metune] Aliæ edit. addunt, sed, non traditur metune, quod eliminandum censuit Palmerius cum Modio; defendit Acidalius, & sane tolerari potest. Habent quidam, sed ut traditur, ex quo Acid. sed haud traditur. Freinsb. hemio placet, profugerint.

Oxydracarum] Negat Arrian. 6, 2. Infortunium hoc in Oxydracis Alexandro obtigisse, communis opinio est: quod tamen apud Mallos liberam Indorum gentem, accidit. Nam & urbs Mallorum erat, & à Mallis ictus fuit Alexander. Porro statuerant quidem Malli Oxydracis sese conjungere, atque ita prœlium inire, sed Alexander itinere per arida & sicculosa loca facto eos præverterat, priusquam aut Malli Oxydracis, aut Oxydracæ Mallis adjumento esse possent. Inter eos qui apud Oxydracas hoc accidisse tradunt, est etiam Lucianus Dial. Mortuor. 14. & Stephanus in Ὀξυδράκων, & Pausanias in Atticia. Verum Plutarch. cap. 110. & de fort. Alex.

fugerant, haud majore fiducia mœnium, quam armorum. Iam admovebat rex, quum vates monere eum cepit, ne committeret, aut certe differret obsidionem. vitæ ejus periculum ostendi. Rex Demophoonta (is namque vates erat) intuens, Si quis inquit, arti tuæ intentum & exta spectantem sic interpellet; non dubitem, quin incommodus ac molestus videri tibi possit. Et quum ille ita prorsus futurum respondisset; Censesne, inquit, tantas res, non pecudum fibras, ante oculos habenti, ullum esse majus impedimentum quam vatem superstitione captum? Nec diutius quam respondit moratus, admoveri jubet scalas: constantibusque ceteris evadit in murum. Angusta muri corona erat: non pinna sicut alibi fastigium ejus distinxerant; sed perpetua lorica obducta transitum sepe serat. Itaque rex hærebat magis, quam stabat in margine, clypeo undique incidentia tela propulsans; nam ubique eminus ex turribus petebatur. Nec subire milites poterant, quia superne vi telorum obruebantur. tandem magnitudinem periculi pudor vicit: quippe cernebant, contatione sua dedi hostibus regem. Sed festinando morabantur auxilia. nam dum

pro

1, 1. & 2, 29, item Strabo, scribunt in Mallis hoc esse gestum. Freinsb.

Ne committeret] Istud committere absolute dictum volebat eruditissimus Vir ad Albinum Capitolini, ut in glossis Committere. οὐ μὲν γὰρ κείνῳ. Sed cum hic sequatur vox obsidionem, ad ipsam committendi verbum referri videbatur. Numquid autem scripsit Curtius, monere cepit, (ut) emitteret,

aut certe differret obsidionem. Idem.

Non pecudum fibras] Sensit igitur eo tempore (nam alias & ipse superstitioni deditus fuit) quod apud Ciceron. de divin. 2. Hannibal. Rex enim Prusias, cum Hannibali apud eum exsulanti pugnari placeret: negabat se audere, quod exta prohiberent. An tu, inquit, caruncula vitulina maris, quam imperatori veteri credere?

Velut

pro se quisque certat evadere, oneravere scalas; quis non sufficientibus devoluti unicum spem regis fefellerunt. Stabat enim in conspectu tanti exercitus, velut in solitudine destitutus.

CAP. V.

Præcipiti saltu in Oxydracarum oppidum se immittens, graviter vulneratur, & fortissimis quibusdam ducibus desideratis, oppidoque post aliquot dies expugnato, sibi suisque restituitur.

IAmque levam, qua clypeum ad ictus circumferebat, lassaverat, clamantibus amicis, ut ad ipsos desiliret, stabantque excepturi; quum ille rem ausus incredibilem atque inauditam, multoque magis ad famam temeritatis, quam gloria insignem. Namque in urbem hostium plenam præcipiti saltu semet ipse immisit;

quum

Felut in solitudine] Sic apud Joseph. de bel. Jud. 7, 6. Romani incendio porticus intercepti, in oculis suorum perlerunt.

Excepturi] Josephus de B. I. 7, 6. narrat Artorium quendam ita salutem sibi paravisse in clamato Lucio contubernali, ut desilientem exciperet: si faceret, heredem ex asse sibi fore. Lucius ergo eum excepit, sed pondere desilientis, strato lapidibus solo illisus, statim exspiravit.

Incredibilem] De eximio Coelitis Horatii facto Livius 2, 10. rem ausus plus fama habituram ad posteros, quam fides. Ovidius in epist. Paridis versu 60.

Vera loquar: veri non habitura fidem.

Sic enim lego. vulgo vero non hab. fidem. Seneca epist. 94. Dna res plurimum roboris animo dant, fides veri, & fiducia: utramque admonitio facit. Nam & creditur illi &c. Sic explicat quid sit fides veri. Ipse Ovid. Factor. 3, 662.

— nostras pervenit ad aures

Fama, nec à veri dissidet illa fide. Freinsh.

Namque] Vox nihili ab ineptis correctoribus intrusa. Sic cohzret oratio, rem ausus incredibilem, in urbem hostium se immisit. nec habet illud quum, quum ille rem ausus &c. unde se sustentet, nisi perperam inserta removes. Id.

Saltu semet immisit] Male narrat Orosius 3, 19. cum murum ascendisset primus, vacuam civitatem rursus, solus

G B B

interior;

quum vix sperare posset, dimicantem certe, & non inultum esse moriturum: quippe antequam adsurgeret, opprimi poterat, & capi vivus. Sed forte ita libraverat corpus, ut se pedibus exciperet. itaque stans init pugnam; & ne circumiri posset, fortuna providerat. Vetusta arbor, haud procul muro, ramos multa fronde vestitos, velut de industria regem protegentes, objecerat: hujus spatioso stipiti corpus applicuit, clypeo tela, qua ex adverso ingerebantur, excipiens. Nam quum unum procul tot manus peterent, nemo tamen audebat propius accedere: missilia ramis plura, quam clypeo incidebant. Pugnabat pro rege primum celebrati nominis fama: deinde desperatio, magnum ad honeste moriendum incitamentum. Sed quum subinde hostis adfluere, jam ingentem vim telorum exceperat clypeo; jam galeam

saxa

introrsum defiluit. Melius tamen auctore suo Iustino 12. 9. ad urbem eorum ducit. Quam desertam à defensoribus cum de muro, quem primum ceperat, animadvertisset, in urbis planiciem sine ullo saltellite defiluit. Si enim hoc verum, unde illi hostes, qui statim, cum eum solum conspexissent, nudique concurrunt? Vidit absurditatem Orosius, & lenivit, non sustulit. nec enim credibile est, quicquam evenisse, unde vacuam urbem putare potuisset Alexander. Alexandri factum, quo auctore nescio, sic recenset Fulgosi. 3. 2. cum effractis sculis cum duobus tantum remansisset comitibus, quanquam multis acceptis vulneribus, nunquam de se hostibus dedendo verbum fecit, sed ut erat confusus, à muris saltu ad suos se recepit. Porro temeritatis eam ob causam arguitur ab amicis apud Arrian. ex Nearcho 6. 2. à Philippo apud Lucian. dial. mortuor. 14. 15. & ab Hegesippo 5, 19. ubi hæc

res non incommodè exponitur. Notandum etiam, quod Eustathius ad Homer. Iliad. 5. 4 scribit, Indos aspectu defilientis territos recessisse paulisper, ex splendore armorum, non hominem quendam, sed spectrum in eos ferri arbitratos. Quod ex Plutarchi c. 110. desumptum est. Idem.

[Vnum] Plutarch. cap. 110. Assistebant ei Peneceas & Limneus (qui nostro Timæus) quasi statim à principio ipsi adfuissent. quod & similis vero. Nam & Arrian. 6. 2. narrat, in eadem scala post Alexandrum statim adscendisse Peucestan, Leonnatumque & Abrean. deinde ceteros festinantès pondere suo rupisse scalas. Idem.

[Propius accedere] Ejusmodi pugnae multæ narrantur ab auctoribus. de Agide Spartano habes supra 6. 1. de Alcibiade apud Plutarch. in extrema vita. Adde Josephum Jud. 7. 1. de Sabino.

3Tmjm

saxa perfregerant; jam continuo labore gravia genua succiderant. Itaque contemptim & incaute, qui proximi steterant, incurrerunt: è quibus duos gladio ita excepit, ut ante ipsum exanimis procumberent. nec cuiquam deinde propius incessendi eum animus fuit: procul jacula sagittasque mittebant. Ille ad omnes ictus expositus, egre jam exceptum poplitibus corpus tuebatur; donec Indus duorum cubitorum sagittam (namque Indis, ut antea diximus, hujus magnitudinis sagitta erant) ita excussit, ut per thoracem paulum super latus dextrum infigeretur. Quo vulnere adflactus, magna vi sanguinis emicante, remisit arma, moribundo similis, adeoque resolutus, ut ne ad vellendum quidem telum sufficeret dextra. Itaque ad exspoliandum corpus, qui vulneraverat, alacer gaudio adcurrit. quem ut injicere corpori suo manus sensit, credo, ultimi dedecoris indignitate commotus, linquentem revocavit animum, & nudum hostis latus subiecto mucrone hausit. Iacebant circa regem tria corpora, procul stupentibus ceteris. ille ut, antequam ultimus spiritus deficeret, dimicans jam exstingueretur, clypeo se adlevare conatus est: & postquam ad connitendum nihil supererat virium, dextra impendentes ramos complexus, tentabat adsurgere. Sed ne sic quidem potens corporis,

Hujus magnit. sagitta] Xenophon *anab.* lib. 4. de Carduchis: Arcus ternum fere cubitum habebant, sagittas binis cubitis longiores. Nervos, emissuri sagittas, versus imam partem arcus tendebant, pedem sinistram adplicantes: sagittæ ipsos clypeos & loricas penetrabant.

Procul stupentib. ceteris] Statius 9, 539.
Non tamen aut ensim, galeamve audacia cuiquam
Tangeres, vix credunt oculis, ingentiaque horrent
Furta. —

corporis, rursus in genua procumbit; manu provocans hostes si quis congrédi auderet. Tandem Peucestas per aliam oppidi partem deturbatis propugnatoribus muri vestigia persequens regi supervenit. quo conspecto Alexander jam non vita sua, sed mortis solatium supervenisse ratus, clypeo fatigatum corpus excepit. Subit inde Timaeus: & paulo post Leonnatus: huic Aristonius supervenit. Indi quoque quum intra mœnia regem esse comperissent, omnis ceteris illuc concurrerunt: urgebantque protegentes. ex quibus Timaeus multis ad verso corpore vulneribus acceptis egregiaque edita pugna cecidit: Peucestas quoque tribus jaculis confossus, non se tamen scuto, sed regem tuebatur: Leonnatus dum avide ruentes barbaros submovet, cervice graviter icta semianimis procubuit ante regis pedes. Iam & Peucestas vulneribus fatigatus submiserat clypeum. in Aristono spes ultima hærebat. hic quoque graviter saucius tantam vim hostium ultra sustinere non poterat. Inter hac

ad

Tandem Peucestas] Hunc omnes testantur Alexandro periclitanti adstis-
 Plutarchus cap. 110. Arrian. 6. 2
 Diodor. 17. 99. De Leonnato non
 omnes consentiunt, ut nec de Abrea
 Duplario. De Aristono nulla apud alios
 mentio in hoc Alexandri discrimine,
 alioqui inter primos etiam Alexandri
 duces, qui infra 10. 6. de creando re-
 ge dixit sententiam. Raderus. Peucestas
 Alexandri Magni servator hinc appel-
 latur Plinio 34. 8. Meminit ejus solius
 in hoc negotio Julianus in Cæsaribus.
 Freinsb.

Aristonius] Ἀριστῶνις Πιστωλὶς Πυλ-
 λαῖος. Arrian. 6. 5. ubi inter corpo-
 ris custodes numeratur. Apud Sabelli-
 cum vitiose Aristonius. Diversus ab

hoc Ariston Praenorum praefectus supra
 4. 9.

Timaeus] Plutarcho cap. 110. est
 Limnaeus & orat. de fort. Alex. 2. 29.
 Lemnaeus.

Submiserat clypeum] Palladis Iliaca
 scuto interjecto, regem protexerat. Ar-
 rian. 6. 2. Detraherat id templo Minervae,
 cum primum in Ilium venisset.
 Arrian. 1. 5. Ceterum festinabundus,
 ut apparet, Sabellius, ex hoc Curtii
 loco male intellexit. scripsit. Timaeus &
 Peucesta cadentibus, duos reliquos gravi-
 ter vulneratos. Cui tamen eodem libro
 in distributione provinciarum post
 Alexandri mortem Babylonios evenisse
 tradit. Freinsb.

Terminis.

ad Macedonas regem cecidisse fama perlata est. Terruisset alios, quod illos incitavit. namque periculi omnis immemores dolabris persfregere murum; & qua moliti erant aditum, inrupere in urbem, Indosque plures fugientes quam congregi ausos ceciderunt. Non senibus, non feminis, non infantibus parcutur: quisquis occurrerat, ab illo vulneratum regem esse credebant. tandemque internecione hostium iusta ira parentatum est. Ptolemæum, qui postea regna-

Terruisset alios] Livius 10. 29. de P. Decio: Romani duce amisso, quæ res terrori alius esse solet, sistere fugam &c. Nam etiam fama occisi vulnerative ducis, exercitui perniciofa, ut Gruterus discurs. in Tacit. cap. 11. plurimis exemplis ostendit. Apud Chrysostomum *πρὸς τὸν Πρωτοκλήτον* cap. 14. virginitatem impugnantes inquirunt: τὴν ἑστῆσαν πύργῳ, πύργῳ ἀνὰ γὰρ τὴν ἑστῆσαν πύργῳ διακρινόμενα τὴν ἐν τῷ πύργῳ. Duce cadente inevitabilem esse confusionem exercitus. Liv. 29, 3; ceteros, ductis præcipue terribus cade, effuse fugientes &c. Silius 4. 102.

Ductore amisso pedibus se credere Celta.

Apud Marcellin. 16. 29. cataphracti equites viso rectore suo leviter vulnerato &c. dilapsi quæ quisque poterat, peditesque calcando cuncta turbassent &c. Duo etiam exempla Zonaras, in Constantino Leonis, & Basilio Porphyrogenito refert, ubi propter equum ducis fortuito elapsum, exercitus occisum Imperatoris fugeretur. Hinc ergo occultare ducis casum consueverunt viri prudentes, ut præter eos, quos Gruter. §. 11. eji discurs. adducit, in Brasida exemplum est apud Thucyd. 5. 2. Huc autem proprie pertinet observatio Gruteri in extremo illo capite, *Vix inveniemus vicisse sine duce militem, nisi*

ira & indignatione ita recenti, ut sensum mali sui minime aut sentiret, aut perperderet. Subjicit deinde cum hoc Curtiano exemplum C. Atrilii ex Polyb. 2. 28. & Samnitium ducis ex Livio 9. 22.

Non senibus &c. parcutur] Idem Arrian 6. 2. Livius 28. 30. Tum vero apparuit ab ira & ab odio urbem oppugnatam esse. nemo capiendi vivos. nemo, patentibus ad direptionem omnibus, prædæ memor est: trucidant inermes juxta atque armatos, feminas pariter ac viros: usque ad infantium eadem ira crudelis pervenit. ignem deinde testis injiciunt, ac diruunt quæ incendio absumi nequeunt: adeo vestigia quoque urbis extinguere, ac delere memoriam hostium sedis, cordi est.

Ptolemæum] In eo autem præcipue mihi errasse videntur qui Alexandri res conscripserunt, quod Ptolemæum Lagi F. una cum Alexandro & Peucesta scalam conscendisse scribans, jacentemque objecto scuto protexisse, idcirco Ptolemæum Soterem, id est servatorem, à milibus appellatum fuisse. quum alioqui Ptolemæus ipse scribat se huic pugnae non interfuisse: sed eo tempore copiarum ducem adversus alios barbaros pugnasse. Ad enim Pausanias in Actiois pag. 10. tradit, Ptolemæum Alexandro in Oxydra-

regnavit, huic pugnae adfuisse, auctor est Clitar-
chus, & Timagenes. Sed ipse, scilicet gloria sua non
refragatus, abfuisse se, missum in expeditionem,
memoria tradidit. Tanta componentium vetusta re-
rum monumenta, vel securitas, vel par huic vitium,
credulitas fuit! Rege in tabernaculum relato, medici
lignum hasta corpori infixum, ita ne speculum move-
retur, abscindunt corpore deinde nudato animadver-
tunt hamos inesse telo; nec aliter id sine perniciæ cor-
poris extrahi posse, quam ut secundo vulnus auge-
rent. Ceterum ne secantes profluvium sanguinis oc-
cuparet, verebantur; quippe ingens telum adactum
erat, & penetrasse in viscera videbatur. Critobulus,

inter

est periclitanti pra cunctis regis amicis
auxilio fuisse. Baderus. Stephanus in
Oxydenus, utramque opinionem
tangit.

Non refragatus] Acidalius exturbat
non. ego retinendum iudicem, nisi
membris absit. Non enim opus est,
ut ironiam suspicemur. quoties occur-
rit vocula scilicet: interdum enim est
serio valde asseruntis pro certo, rem
ita se habere: ut apud Ciceron. Epist.
Famil. 13, 26. Peto igitur à te, tanto
scilicet studio, quanto intelligis debere
me petere &c. Eadem notio vocis vi-
delicet in corrupto loco Livii 23, 12.

Hosium cepi bina castra, prada videli-
cet plena: & commeatum, frumentum &
pecuniam date. Legendum: prada vi-
delicet plena & commeatum: frumen-
tum & pec. date. nec vero. historici gra-
vitatem ejusmodi ironiæ decet. Si-
milis est locus Livii 34, 15. Cato ipse,
haud sane detractor laudum suarum,
multos casus ait, numerum non scribit.
De Catone obiter addo, idem elogium
ei tribuere Plutarchum in vita cap. 27.
Freinsh.

Tanta componentium] Arrianus 6,

2. de hac ipsa re: Hac mihi per digres-
sionem dicta sunt, ut in tantarum facino-
rum & casuum expositione posteri plus
diligentiae adhibeant. Eadem querela
Taciti 3, 19. Ad eo maxima quæque
ambigua sunt, dum alii quoque modo an-
dita pro compertis habent, alii vera in
contrarium vertunt: & gliscit utrumque
posteritate. Et 4, 11. Mihi tradendi ar-
guendi que rumoris causa fuit, ut clare
sub exemplo falsas audiciones depollerem
&c. Sic Thucydides 1, 4.

Critobulus] Critodemus Arriano 6,
2. Ubi Philippus Acarnan, qui in Cili-
cia ad Tarsum curaverat Alexandrum?
supra 3, 6. an extinctus interitum, an
clanicam tantum. Non vulnerarium
professus? alii enim medicorum
ophthalmici, alii clinici, alii vulnera-
rii, raro unus omnes medicinæ partes
profitebatur aut exercebat, uti nec ho-
die. Ubi Osthanes? de quo Plinius 30,
1. Non levem & Alexandri M. tempe-
ribus auctoritatem addidit professioni si-
cundus Osthanes, comitatu ejus exornatus,
planeque, quod nemo dubitat, orbem ter-
rarum peragravit. Sed Philippus Acar-
nan etiam vulnerarius fuit, ut ex 4, 6.
appa-

inter medicos artis eximia, sed in tanto periculo territus, manus admoveere metuebat, ne in ipsius caput parum prospera curationis recideret eventus. Lachrimantem eum ac metuentem, & solitudine propemodum exsanguem rex conspexerat. Quid, inquit, quodve tempus exspectas, & non quamprimum hoc dolore me saltem moriturum liberas? An times, ne reus sis, quum insanabile vulnus acceperim? At Critobulus tandem vel finito, vel dissimulato metu, hortari eum cepit, ut se continendum præberet, dum spiculum evelleret: etiam levem corporis motum noxium fore. Rex quum adfirmasset, nihil opus esse iis, qui semet continerent; sicut præceptum erat, sine motu præbuit corpus. Igitur patefacto latius vulnere, & spiculo evulso, ingens vis sanguinis manare cepit; linquique animo rex, & caligine oculis offusa, veluti moribundus extendi. Quumque profluvium medicamentis frustra inhiberent; clamor simul atque ploratus amicorum oritur, regem exspirasse credentium. Tandem conspexit sanguis, paulatimque animum recepit, & circumstantes cepit agnoscere. Toto eo die ac nocte, qua sequuta

apparet. Sed postea extinctum credo, quando nulla amplius ejus mentio. *Raderus.* De Osthane quod ait, dupliciter fallitur. nec enim eum medicum fuisse dicit Plinius, sed magum: nec de ipso ultima verba Plinii, *orbem terrarum peragravit*, accipiunda, sed de arte seu professione magiæ. quod sequentia clamant: *Extant itaque & apud Italas gentes vestigia ejus &c.* Sed ad Critobulum revertimur: ejusque nomen secundum Popmam ex Plin. 7, 37. affirmamus. *Magna & Critobula*

fama est extracta Philippi regis oculo sanguis, & citra defarmidatam oris curat a orbitate luminis. Philippo id acciderat in obsidio Methonz apud Diodor. 16, 34. Justin. 7, 6. Hunc igitur etiam ex paternis medicis secum duxerat Alexander Freinsb.

Sine motu præbuit corpus] Cicero. Tuscul. quæst. 2, 22. C. Marius, cum secaretur, vetuit se aligari: nec quifquam ante Marium solutus dicitur esse festus: ubi multa præclara de dolore tolerando, virisque digna.

quata est, armatus exercitus regiam obsedit, confessus omnes unius spiritu vivere. nec prius recesserunt, quam compertum est, somno paulisper adquiescere. hinc certiores spem salutis ejus in castra retulerunt.

C A P. VI.

Ab amicis rogatus, ut salutis suæ publicæque parceret, generose responderet, in instituto suo de domando orbe perseverans.

R*Ex septem diebus curato vulnere, nondum obducta cicatrice, quum audisset, convaluisse apud barbaros famam mortis suæ; duobus navigiis junctis, statui in medium undique conspicuum tabernaculum jussit, ex quo se ostenderet perisse credentibus. Conspectusque ab incolis spem hostium falso nuncio conceptam inhibuit. Secundo deinde amne defluxit, aliquantum intervalli à cetera classe præcipiens, ne quies corpori invalido adhuc necessaria pulsus remorum impediretur. Quarto, postquam navigare cæperat, die, pervenit in regionem, desertam quidem ab incolis, sed frumento & pecoribus abundantem. placuit is locus & ad suam, & ad milium requiem. Mos erat principibus amicorum, & custodibus*

Certiores spem] Sive: certiores salutis ejus in castra se retulerunt. Acidalius. Videtur non necessaria mutatio. Castra autem intellige, quæ ad urbem

erant, ne confundas cum iis quæ ad confluentes Accinis & Hydræotis apud Arrianum 6, 2. Freinsb.

F*Amam mortis suæ] Aliter paulo Arrian. 6, 2. Diodor. 17, 99. hanc etiam inter causas numerat seditionis*

à Græcis concitatur, quæ seq. cap. exponitur. Idem.

At Græ-

dibus corporis, excubare ante pratorium, quoties regi adversa valetudo incidisset. hoc tum more quoque servato universi cubiculum ejus intrant. Ille sollicitus, ne quid novi adferrent, quia simul venerant; percontatur, num hostium recens nunciaretur adventus. At Craterus, cui mandatum erat, ut amicorum preces perferret ad eum; Credisne, inquit, adventu magis hostium, ut jam in vallo consisterent, quam cura salutis tuæ, ut nunc est, nos esse sollicitos? Quantalibet vis omnium gentium conspiret in nos; impleat armis virisque totum orbem; classibus maria consternat; inusitatas beluas inducat: tu nos præstabis invictos. Sed quis deorum hoc Macedoniæ columnen ac sidus diuturnum fore polliceri potest, quum tam avide manifestis periculis offeras corpus, oblitus tot civium animas trahere te in casum? Quis enim tibi superstes aut optat esse, aut potest? eo pervenimus, auspiciū atque imperiū sequuti tuum, unde nisi te reduce nulli ad penates suos iter est. Qui si adhuc de Persidis regno cum Dario dimicare; etsi nemo vellet, tamen ne admirari quidem

At Craterus] Apud Arian. 6, 2. Nearchus auctor est, amicos qui eum ducebant, factum ejus reprehendisse, quod se tanto discrimini pro exercitu objecisset: neque enim id ducis, sed militis officium esse. Eadem Suidas in 'Αλέξανδρῳ, ex Arriano. Confer similitum locum Lucani 5, 680.

Circumfusa duci flevit, gemituque suorum

Et non ingratis incessit turba querelis: Quo te dure tulit virtus temeraria Caesar? &c.

De Persidis regno] Crimen hoc fortunæ facit Plutarch. de fort. Alex. 2, 29. Ferz in modum cassibus implicatæ, desertus & auxilii inops agebat: non eo redactus, ut Susi, Babylone, vel Bactris potiretur, aut præclaram de Poro illam victoriam reportaret. nam qui arduas ac gloriosas res gerendas suscipiunt, ab illorum infortunio, a quod habent, saltem dedecus abest. Vide & quæ sequuntur; est enim prolixus locus.

Ne admirari quidem] Nemo quidem

dem posset, tam promptæ esse te ad omne discrimen audaciæ: nam UBI PARIA sunt periculum, ac præmium; & secundis rebus amplior fructus est, & adversis solatium majus. Tuo vero capite ignobilem vicum emi, quis ferat, non tuorum modo militum, sed ullius etiam gentis barbaræ civis, qui tuam magnitudinem norit? Horret animus cogitatione rei, quam paulo ante vidimus. Eloqui timeo, invicti corporis spoliis inertissimos manus fuisse injecturos, nisi te interceptum misericors in nos fortuna servasset. Totidem proditores, totidem desertores sumus, quot te non potuimus persequi. Universos licet milites ignominia notes; nemo recusabit luere id, quod ne admitteret, præstare non potuit. Patere nos quæso alio modo esse viles tibi. Quocumque jusseris, ibimus. Obscura bella & ignobiles pugnas nobis deprecamur: temet ipsum ad ea serva pericula, quæ magnitudinem tuam capiunt. CITO gloria obsolescit in sordidis hostibus: nec quidquam indignius est, quam consumi eam, ubi non possit ostendi. *Eadem fere Ptolemæus, & similia iis ceteri. jamque confusis vocibus flentes eum orabant, ut tandem exsatiatæ, laudi modum faceret, ac salutis suæ, id est, publicæ, parceret. Grata erat regi pietas amicorum. itaque singulos familiaris amplexus, considerare*

dem vellet, ut periculis te exponeres: nec tamen, si faceres, miraretur. quippe cogitaret, non iniquum esse, ut magnum ob præmium, magnum etiam periculum susciperetur. Nihil ergo mutandum: nec Acidalio credendum,

qui pro ne admirari, reponerat *admirare*. Freinsh.

Ignominia notes] De pœnis militibus, & ignominiosis dimissionibus copiose ex Polybio Lipsius Mil. Rom. 5, 18. & 19.

Licit

dere jubet. *Altiusque sermone repetito*, Vobis quidem, *inquit*, ô fidissimi piissimique civium atque amicorum, grates ago habeoque, non solum eo nomine, quod hodie salutem meam vestræ præponitis, sed quod à primordiis belli nullum erga me benevolentia pignus atque indicium omittitis. adeo ut confitendum sit, nunquam mihi vitam meam fuisse tam caram, quam esse cœpit, ut vobis diu frui possim. Ceterum non eadem est cogitatio eorum, qui pro me mori optant, & mea: qui quidem, hanc benevolentiam vestram virtute meruisse me, judico. Vos enim diuturnum fructum ex me, forsitan etiam perpetuum percipere cupitis: ego me metior non tam ætatis spatio, quam gloriæ. Licuit paternis opibus contento intra Macedoniæ terminos per otium corporis exspectare obscuram & ignobilem senectutem. Quamquam NE PIGRI quidem sibi fata disponunt: sed unicum bonum diuturnam vitam æstimantes sæpe acerba mors occupat. Verum ego, qui non annos meos, sed victorias numero;

si mu-

Licuit paternis opibus] Hic quoque secutus est auctorem generis Achillem: qui cum sacrum suum ex matre didicisset, ut vel inglorius ad extremam senectutem pervenire posset, vel magna gloria compos, sed brevis ævi foret, elegit gloriam. Paria Curtianis his dixit apud Arrian. 5, 4. *Quidnam magnam ac memorabile in vita egissimus. si desides in Macedonia satis habuissimus, laboris expertes domos nostras tuere?*

Ne pigri quidem] Arellius in Seneca Suasor. II Erratis, si metuendam credidit mortem. Nulli natura in æter-

num spiritum dedit, statutaque nascentibus in finem vitæ dies est. Imbecilla enim nos materia Deus orsus est, quippe minimis succidunt corpora: indenuñtiata sorte rapimur: sub eodem pueritia fato est; eadem juvenus causa cadit.

Non annos meos] Cælius apud Seneca Suas. VI. Si ad desiderium populi respicis, Cicero, quodcumque perieris, parum vixisti: si ad res gestas, satis vixisti: si ad injurias fortunæ & præsentem Reip. statum, nimium diu vixisti: si ad memoriam operum tuorum, semper victurus es. Ad eam formam

Sen.

si munera fortunæ bene computo, diu vixi. Orsus à Macedonia imperium, Græciam teneo: Thraciam, & Illyrios subegi: Triballis, Mædisque imperito: Asiam, qua Hellesponto, qua rubro mari adluitur, possideo. jamque haud procul absum à fine mundi. quem egressus, aliam naturam, alium orbem aperire mihi statui. Ex Asia in Europæ terminos momento unius horæ transivi. Victor utriusque regionis, post nonum regni mei, post vigesimum atque octavum ætatis annum, videor ne vobis in excolenda gloria, cui me uni devovi, posse cessare? Ego vero non deero; &, ubicumque pugnabo, in theatro terrarum orbis esse

Sen. epist. 78. ait ex Posidonio: *numquam diem hominum eruditum plus patere, quam imperii longissimam ætatem.* Ubi Lipsium & Muretum consule. Sic etiam Agricola Taciti 44. *Quantum ad gloriam, longissimum ævum petegit.* Martinius in gratiar. actione cap. 14. *Itaque grandævum jam Imperium videbitur his, qui non ratione dierum, aut mensium, sed operum multitudine, & effectuum rerum modo Iuliani tempora metientur.* Idem sensus in his Martialis 10. 53.

Invida quem Læchæus raptum trietridenona,

Dum numerat palmas, credidit esse senem.

Imperium] Credo Pal. 1. rectius habere: *Orsus à Macedonia, imperium Græcia teneo.* Freinsh.

Mædisque] Nulla horum apud ullos scriptores, qui de Alexandro tradidere, mentio est, Raderi teste. Esse autem Thraciæ gentem hoc nomine Macedoniz vicinam, ex Stephano & Prolemaeo 3. 11. notum. Vide etiam Ortelium. Verum de his sermonem esse

Curtio non videtur. cur enim post totam Thraciam, unius nationis vocabulum nominet? Quare potius hic legerim, *Mædisque.* quæ gens vicina Triballis, & armis virisque valida: quamquam Rad. *Mædos* retinendos arbitretur. Idem.

Aliam naturam] Seneca de benef. 7. 2. *Non satis apparebat inopem esse, qui extra naturæ terminos arma proferret?* Sic Romani apud Tacit. Agric. 30. *Postquam cuncta vastantibus defuere terra, & mare scrutantur.* Videtur autem Curtius alludere ad notam fabulam de pluribus mundis, de qua infra 10. 5. Juvenalis 10. 167.

Unus Pella juveni non sufficit orbis.
Idem.

XXVIII ætatis annum] Non ergo convenit Iustinus 11. 1. cui viginti annos natus regnum orditur. nec Raderus prolation. cap. 7. qui hoc gestum in vigesimum nonum Alexandri annum conjicit. Chronologos consule Idem.

Dch

esse me credam. Dabo nobilitatem ignobilibus locis:aperiam cunctis gentibus terras,quas natura longe submoverat.In his operibus exstingui me, si fors ita feret , pulchrum est : ea stirpe sum genitus, UT MVLTAM prius , quam longam vitam debeam optare. Obsecro vos, cogitate,nos pervenisse in terras , quibus feminæ ob virtutem celeberrimum nomen est. quas urbes Semiramis condidit ? quas gentes redegit in potestatem? quanta opera molita est ? Nondum feminam æquavimus gloria , & jam nos laudis satietas cepit? Dii faveant,majora adhuc restant.Sed ita nostra erunt,quæ nondum adtigimus , si N I H I L parvum duxerimus , in quo magnæ gloriæ locus est. Vos modo me ab intestina fraude , & domesticorum insidiis præstate securum : belli Martisque discrimen impavidus subibo. Philippus in acie tutior,quam in theatro fuit: hostium manus sæpe vitavit;suorum effugere non valuit.aliorum quoque regum exitus , si reputaveritis , PLVRES à suis,

Dabo nobilitatem] Aristippum Dionysius jussit in convivio infimum omnium accumbere. hic Aristippus nihil offensus. Munc, inquit. locum, & rex, illustrare vis ac honorificum reddere. significans, non locum reddere hominem viliozem; sed ex dignitate hominis, honorem addi loco.

Aperiam terras] Id quoque præstitit. Nam ante ejus expeditionem India , & quæ circa sunt, vix tanto Græcis cognita. Plutarchum & Strabonem non uno loco testes ejus rei habes.

Nihil parvum] Hieronymus ad Lætam, in re dissimili, similem fere sententiam dixit: *Non sunt contemnenda*

quasi parva, sine quibus magna constare non possunt.

In theatro] Ad ostium ejus cæsus. Diodor. 16,95. occupatis ejus angustiis à Paulania, ut loquitur Justinus 9. 6. *Freinshemius.*

Plures à suis] Saturninus apud Voëscum cap. 10. *Nescitis, amici, quid mali sit imperare. gladii & tela nostris cervicibus impendent;imminent haste undique,undique spicula:ipsi custodes timeantur, ipsi comites formidantur.* Sulpicius Ciceron. epist. ad famil. 4, 12. de Nece M. Marcelli. *cui inimici propter dignitatem pepercant, inventus est amicus, qui ei mortem afferret.*

Caraba

à suis, quam ab hoste interemptos numerabitis. Ceterum quoniam olim rei agitatæ in animo meo nunc promendæ occasio oblata est; mihi maximus laborum atque operum meorum erit fructus, si Olympias mater immortalitati consecratur, quandocumque exceßerit vita. Si licuerit, ipse præstabo hoc: si me præceperit fatum, vos mandasse mementote. *Actum quidem amicos dimisit: ceterum per complures dies ibi stativa habuit.*

C A P. VII.

Græcorum quorundam in Bactris defe-
ctio repressa. Dum Indorum legatos convivio excipit Alexander, inter Horratham & Dioxippum, qui tandem imparibus armis & duello certant, rixa oritur. Paulo post Dioxippus, inimicorum calumniis ultra modum irritatus, semet ipsum interimit.

HEC dum in India geruntur, Græci milites, nuper in colonias à rege deducti Carabactra, orta inter ipsos seditione, defecerant; non tam Alexandro insensi, quam metu supplicii. Quippe occisis quibusdam popularium, qui
vali-

Carabactra] Ortelius corruptam putat vocem, & circa *Bactra* legendum existimat. Constantiensis Ms. habet *Garabactra*. Glareanus existimat compositum ex *Cara* & *Bactra*, propter coloniam novam eo deductam. Ortelii tamen conjecturæ faveat Raderus, quod Curtius ipse addat: *Hæc circa Bactra gesta*. Juvat etiam Diodor. 17. 99. *Græci per Bactrianam & Sogdianam in co-*

lonias distributi &c. Bongarsius etiam ita leg. conjecerat.

Popularium] Glareanus de Bactrianis interpretatur, Loocenius de Græcis: quod Freinshemius probat, ex verbis qui *validiores erant*, quæ res notat dissensum in eodem hominum genere, accedit, quod illi Bactrianos etiam ad defectionem perpulerunt: ut quomodo potuissent, si quibusdam eo-

rum

validiores erant, arma spectare cœperunt; & Bactriana arce, qua quasi negligentius adservata erat, occupata, barbaros quoque in societatem defectionis impulerant. Athenodorus erat princeps eorum; qui regis quoque nomen adsumpserat; non tam imperii cupidine, quam in patriam revertendi cum iis, qui auctoritatem ipsius sequebantur. Huic Bicon quidam, nationis ejusdem, sed ob emulationem infestus, comparavit insidias; invitatumq; ad epulas, per Boxum quendam Macerianum in convivio occidit. Postero die concione advocata, Bicon ultro insidiatum sibi Athenodorum plerisque persuaferat: sed aliis suspecta fraus erat Biconis, & paulatim in plures cœpit manare suspicio. Itaque Græci milites arma capiunt, occisuri Biconem, si daretur occasio. Ceterum principes

rum occisis, genti tantam intulissent injuriam?

Quasi] Quid sibi vult in ista re quasi? Emendat Acidalius casu: pro quo solenni mutatione literarum in antiquioribus libris scriptum erat *quasi*. Recepit in textum Raderus.

Bicon quidam] Forte Nicon. aut cum Pal. 1. *Bicon*. Græcum enim fuisse, tametsi Glareanus dubitet, omnia probant. Freinsb.

Invitatumque] Non ergo duæ erant factiones, alterius Athenodorus princeps, alterius Bicon, ut putabat Raderus: sed Bicon ille sub Athenodoro erat. qui enim aliter ille regis nomen adscisceret, valida adhuc diversa factione? aut qui fideret inimico invitanti? Ceterum exempla quædam hoc modo occisorum reperies supra ad 6.8. quibus adde insigne illud apud Plutarch. in Demetrio cap. 47. item in Sertorio cap. 44. *Idem*.

Macerianum] *Marcianum* putat legendum Glareanus, quod Marciani Medii essent. Omnia exemplaria habent *Maceriani*. unde conicit Raderus à Macis apud Stephanum dictos Macerianos. At ego non video ur à *Mānais*, quorum quidem & apud Plinium 6. 23. mentio, fiat *Mangipianus* gentile nomen: deinde certum habeo, nullam tam obscuram gentem hic innui. quippe tam ignotum patriæ nomen absque ulla explicatione proferre, perinde fuerat, ac si plane reticuisset. Ceterum nec magni momenti res est, & in sola conjectura posita: nec enim alii scriptores hujus Boxi meminerunt. ergo proclive aberrare à scopo. Non igitur ausim affirmare *Mauritanum* esse legendum, cum nihil habeam, quo id asseram, præter ductum literarum, nisi unum vocabulum Boxi, quod, nisi fallor, Maurusium est. Freinsb.

Per

pes eorum iram multitudinis mitigaverunt. Præter spem suam Bicon præsentis periculo ereptus, paulo post insidiatus auctoribus salutis suæ est: cujus dolo cognito & ipsum comprehenderunt, & Boxum. Ceterum Boxum protinus placuit interfici: Biconem etiam per cruciatum necari. jamque corpori tormenta admovebantur; quum Græci milites, incertum ob quam causam, lymphatis similes ad arma discurrunt. Quorum fremitu exaudito, qui torquere Biconem jussi erant, omisere; veriti ne id facere tumultuantium vociferatione prohiberentur. Ille, sicut nudatus erat, pervenit ad Græcos; & miserabilis facies supplicio destinati in diversum animos repente mutavit; dimittique eum jusserunt. Hoc modo pœna bis liberatus cum ceteris, qui colonias à rege adtributas reliquerunt, revertit in patriam. Hac circa Bactra & Scy.

Per cruciatum] Utrumque rectum, sive divisim duabus, sive una voce junctim legas *percruciatum*. hoc tamen opinor elegantius. Ita supra 4. 9. corripiebam *perarmatos*; & adducebam familiaria Curtio, *percuratum*, itemque *perfanatum vulnus*. Eadem facie *percruciatum*, valet, totum excruciatum. *Acidalium*.

Jamque corpori tormenta] Juvat narrare similitum fortunæ lusum verbis Polybii 15. 25. de Mœragene: quum nihil eorum quæ dicebantur fatere-
tur, est exurus. & erant jam qui torquendi instrumenta disponderent aptarentque: alii flagra manibus tenentes suis eum chlamydis denudabant. Inter hæc accurrit aliquis apparitorum ad Nicostратum, & postquam aliquid ei in aures immurmurasset, quicquid tandem illud esset, festinan-
ter ab eo discessit. Nicostратus abeun-
tem è vestigio sequitur, tacitus ille

quidem, sed femur assidue feriens. Mœrageni vero res tunc evenit dicta difficilis & stupenda. Stabant prope ipsum hinc illi qui flagra tantum non ad feriendum jam intenderant: inde illi qui instrumenta ad torquendum disponebant & concinnabant. Postquam loco excessit Nicostратus, omnes sese invicem intuentes, stupore sunt defixi. reditum Nicostратi præstolantes. Ubi aliquandiu est expectatum, paulatim qui aderant, dilabi cœperunt, & Mœragenes nudus est relictus, qui postea per regiam transiens præter spem suam, nudus ad Macedonum quoddam tentorium regis vicinum devenit.

Revertit in patriam] Diodorus 17, 99. contra, omnes post Alexandri mortem concisos affirmat. *Rader*. Exitum eorum narrat Diodor 18, 7. Redierunt tandem etiam multi ex aliis coloniis in patriam, cum quibus forte confa-

& Scytharum terminos gesta. Interim regem duarum gentium, de quibus ante dictum est, centum legati adeunt. Omnes curru vehebantur, eximia magnitudine corporum, decore habitu; lineæ vestes intexta auro, purpuraque distincta. Ei, se dedere ipsos, urbes agrosque, referebant; per tot ætates inviolatam libertatem illius primum fidei ditio-
nique permissuros. Deos sibi deditiois auctores, non metum; quippe intactis viribus jugum excipere. Rex consilio habito deditos in fidem accepit; stipendio, quod Arachosii utraque natio pensabat, imposito. præterea II millia & D equites imperat, & omnia obedienter à barbaris facta. Invitatis deinde ad epulas legatis gentium, regulisque, exornari convivium jussit. Centum aurei lecti modicis intervallis positi erant; lectis circumdederat aulae, pur-
pura

confudit Curtius quos non oportuit.
Freinsh.

Stipendio quod Arachosii. Si Malli & Oxydracæ Arachosiorum stipendiarum fuere, quomodo libertatem per tot ætates inviolatam jactabant? Stipendiarum quidem fuere, sed non servi, nec regem ullum, nec magistratum extra suam gentem agnovere, nec ipsi uni alicui parebant, sed rempub. liberam habuere, suisque legibus vivebant, quamvis Arachosiorum imperium adgoscere, illisque stipendia penderent, ut Pœni Romanis, qui tamen nullum ex Romanis vel prætorem, vel præsidem provinciarum, vel proconsulem ad excidium usque suum admiscere. *Raderus.*

Aurei lecti. Athenæus 1, 14. Aliquando (Alex.) quadringentos duces in sellis aureis & argenteis, veste purpurea stratis, sedentes ac reclinatos, convivio excepit. Curtius tamen lectis recubuit.

se hic tradit. Et Athenæum reor de Susianis nuptiis locutum. *Raderus.* Ejusmodi convivia non reprehendit Plutarchus cum alibi, tum etiam in Non posse suaviter vivi secundum Epicur. cap. 39. Ceterum maximo luxu celebrabantur ejus convivia. *Azatharchides Cnidius* apud Athen. 4, 14. octavo libro *Asiaticorum* scribit, cum *Alexandrum Philippi filium* exciperent amici convivio, qua bellaria mensis apponi debebant, inaurata (auro bracteata) fuisse, & convivas illis uti qui cuperent, aurum detrahente solitos, & cum ciborum purgamentis abjicere, ut ejus luxu essent ac impensa spectatores amici, famuli vero domini. *Freinsh.*

Aulae. Hoc est tabernaculum. de quo *Eliau. hist. var. 9, 2.* centum le-
storum spatii capax, quinquaginta columinis aureis interstitum, quibus tectum suffulciebatur. Ipsum vero tectum erat inauratum, & magnifica arte va-

H h h

riolate-

*pura auroque fulgentia; quidquid aut apud Persas vetere luxu, aut apud Macedonas nova immutatio-
ne corruptum erat, confusis utriusque gentis vitiis in illo convivio ostendens. Intererat epulis Dioxippus Atheniensis, pugil nobilis, & ob eximiam virtu-
tem virium regi pernotus & gratus. Invidi mali-
gnique increpabant per seria & ludum, saginati cor-
poris sequi inutilem belluam. quum ipsi proelium inirent, oleo madentem præparare ventrem epulis. Eadem igitur in convivio Horratus Macedo jam temulentus exprobrare ei cæpit; & postulare, ut si vir esset, postero die secum ferro decerneret: regem tandem vel de sua temeritate, vel de illius ignavia judicaturum. Et à Dioxippo contemptim militarem eludente ferociam accepta conditio est. Ac postero die rex, quum etiam acrius certamen exposcerent,*

quia

rietateque concinnatum. Athenæo 12, 2. αὐτὸν ἐν γαστέρῳ αὐτοῦ.

Nova immutatio.] Tolerat Acidalius; ut tamen præferat imitatione, quam hic non possum admittere. jam enim id consumpsit priore membro, aut apud Persas vetere luxu, subjungitque confusis utriusque gentis vitiis. ac si vetus Persarum luxu tantum adfuisset, cum imitatione Macedonum, unius gentis fuissent vitia, non duarum. nec enim imitari potuissent Macedones, nisi quod jam apud Persas obtinuisset. Ac nova immutatione etiam ab ipsis quædam reperta vult ostendæ luxuriæ, Persis incognita. Denique vocula nova rectius immutationi jungitur, quam imitationi. quamquam ita præferat Pal. 1. Freinsb.

Dioxippus.] Hunc Athenæus 6, 13. πινυργήλας αὐτὸν, quinquertionem, appellat. Elian. 12, 58. de eodem; Dioxippus pugil Olympicus Atheniensis

&c. Plin. 35, 11. pinxit. Alcimachus Dioxippum, qui pancratio Olympiæ citra pulveris jactum (quod vocant ἀκοντισί) vicit. Raderus. Certamen autem hoc cum milite Macedone narrat etiam Elian. hist. var. 10, 22. & Diodorus 17, 100.

Et gratus.] Sed tamen Plutarch. asserit, Alexandrum hujusmodi hominibus haud magnopere delectatum fuisse.

Saginati corporis.] Doula Plautin. Explan. 4, 14. f. legit, Saginam corporis. certe Justinus non uno loco, ut 21, 2. 34, 2. 38, 8. saginam corporis dixit.

Horratus Macedo.] Diodorus simul Elianusque Corragum appellant, quod verum hominis nomen fuisse credam. est enim Mecedonicum: quo etiam apud Liv. 42, 67. est Eumenis præfectus: quem Macedonem fuisse certum est ex eodem 38, 13. Freinsb.

Oleo

quia detertere non poterat, destinata exsequi passus est. Ingens hic militum, inter quos erant Græci, qui Dioxippo studebant, convenerat multitudo. Macedo iusta arma sumpserat, arcum clypeum; hastam, quam sarissam vocant, laeva tenens; dextra lanceam: gladioque cinctus, velut cum pluribus simul dimicaturus. Dioxippus oleo nitens, & coronatus, laeva puniceum amiculum, dextra validum nodosumque stipitem praeferbat. Ea ipsa res omnium animos expectatione suspenderat: quippe armato congredi nudum, dementia, non temeritas videbatur. Igitur Macedo haud dubius eminens interfici posse, lanceam emisit; quam Dioxippus quum exigua corporis declinatione vitasset; antequam ille hastam transferret in dextram, adsiluit, & stipitem mediam eam fregit.

Oleo nitens, & coronatus] Luctatores, & pancratiastæ potissimum ungebantur, non item pugiles, aut cursores, ut docet Mercurialis de arte gymnast. 1. 8. Faber tamen etiam pugiles ait inunctas gestasse vestes, sed non nisi ad subligaculum aut campestre. vocem vestis refert lib. 2. cap. 2. Agonistici. Nudum certe ait Dioxippum Curtius fuisse, nisi nudum exponas inermem comparatione Horatæ. coronatus autem, veluti vel prioribus olim certaminibus victor, vel quasi certus de futura etiam cum Horrata victoria. De coronis multa Faber in Agonisticis. *Raderus.*

Armato congredi nudum] Narrat tamen Polydamanta Scotussum Pancratiasten eo fuisse corporis robore simul & agilitate, ut leones interficeret, & cum armatis nudus congrediretur. Eusebius λόγῳ πρώτῳ Πολυδάμας Σωτῆρος αἰὲ παγκρατῆος νικῆσαι

παρ' Ἰλίου τῷ Περσῶν βασιλεῖ γύγναι καὶ χρῶνται λίοντι ἀλκὴν ὠρῶν & ἀπλοισμένοις γυμνὸς πολεμῶν, παμμεγέθης ὑπάρχειν & ἀλκιμώτατον. lege; λίοντι ἀλκὴν ὠρῶν, καὶ ἀπλοισμένοις γυμνὸς πολεμῶν. Sic in catalogo Olympionicarum Olymp. 103. δὲ εὖ Πέρσεως ὡρῶν Ἰλίου γυμνὸς λίοντι ἀντὶ: & ἀπλοισμένος γυμνὸς κατηγωνίσσατο. Quibus confer Paulaniam lib. 6. Freinsb.

Lanceam emisit] Sic apud Homer. Iliad. 3. 355. Dioxippus hoc inprimis callebat, quippe pugil: quorum præcipua ars, idem vitare non fuga, sed corporis inclinationibus & flexionibus. Scalligerum poetæ. 1. 22. & Cælius Antiq. Lect. 13. 30. inprimis autem Fabri Agonisticon, & de arte gymnastica Mercurialem inspicce. *Idem.*

git. Amisso utroque telo Macedo, gladium cœperat stringere, quem occupatum complexu, pedibus repente subductis, Dioxippus arietavit in terram; creptoque gladio, pedem super cervicem jacentis imposuit, stipitem intentans, elisurusque eo victum, ni prohibitus esset à rege. Tristis spectaculi eventus, non Macedonibus modo, sed etiam Alexandro fuit; maxime quia barbari adfuerant: quippe celebratam Macedonum fortitudinem ad ludibrium recidisse verebatur. Hinc ad criminationem invidiorum adperta sunt aures regis. & post paucos dies inter epulas aureum poculum ex composito subducitur; ministrique, quasi amisissent, quod amoverant, regem adeunt. SÆPE minus est constantia in rubore, quam in culpa. conjectum oculorum, quibus ut fur destinebatur, Dioxippus ferre non potuit: & quum excessisset convivio, literis conscriptis, qua regi redderentur, ferro se interemit. Graviter mortem ejus tulit rex, existimans indignationis esse, non pœnitentie testem: utique postquam, falso insinuaturn eum, ni-mium invidiorum gaudium ostendit.

CAP.

Tristis spectaculi eventus] Hoc est molestus & ingratus. Tristior autem re ipsa apud Tacit. H. 2, 68. duobus militibus, altero legionis quintæ, altero è Gallis auxiliariis, per lasciviam ad certamen luctandi accensis, postquam legionarius prociderat, insultante Gallo, & iis qui ad spectandum conveniant in studia ductis; erumpere legionarii in perniciem auxiliorum, ac duæ cohortes interfectæ.

Aureum poculum] Eodem fere modo furti suspicio impacta Josephi fratri-

bus: sum Æsopo.

Indignat., non pœnitentia] Potius indignitate ficti in se criminis, quam ulla veri pœnitentia commotum, necem sibi conscivisse. Aliorum explanationem haud admittunt sequentes; utique postquam falso insinuaturn &c. eo enim cognito non mutavit priorem opinionem, sed confirmavit. Uti-que enim cogitabat plus in pectore ingenuo posse indignationem, quam in polluto pœnitentiam.

Mili

CAP. VIII.

Donis à legatis Indorum acceptis, Sabracas, Musicanos, Præstos, aliosque populos debellat: Ptolemæo venenata plaga accepta curato, ope cujusdam herbæ, cujus species in somnis Alexandro est oblata.

Indorum legati dimissi domos, paucis post diebus cum donis revertuntur. trecentierant equi, mille triginta currus, quos quadrijugi equi ducebant; lineæ vestis aliquantum; mille scuta Indica, & ferri candidi talenta centum; leonesque rara magnitudinis, & tigres, utrumque animal ad mansuetudinem domitum: lacertarum quoque ingentium pelles. & dorsa testudinum. Cratero deinde imperat rex, haud procul amne, per quem erat ipse

Mille triginta currus] Valde mihi probabilis videtur Acidalii conjectura. CCC. erant currus, quos quadrijugi equi ducebant. Quæ delevi, ait, è glossa puto irrupisse, sed glossa nec ipsa in corrupta. Fuerit & huic, & corruptioni ejus origo talis. Ad marginem libri sui computarat aliquis & notarat numerum equorum, quos confierent, si quadrijugi traxissent trecentos currus. Itaque scripserat Equi mille CC. quos omnino existunt è multiplicatione. Mox deinde librariorum errore centenarii notæ in denarii. quod facile, & passim in aliis sæpissime factum, conversæ &c. Acidalii conjectura eo videtur sive dignior, quod lectionem hanc corruptam esse satis ex 9. 4. supra constat: ubi ambabus hisce gentibus in universum nongenti tantum currus tribuuntur. Quingentos ta-

men Alexandro misisse tradit Arrianus 6, 3. Freinsh.

Dorsa testudinum] Concharum, conchyliorum &c. tanta est varietas, ut prope innumeræ horum sint formæ & discrimina. terga horum & cutes, & testacea operimenta Curtius vocat dorsa, quorum haud dubie ingens numerus est Alexandro collatus, ut regi admirationem moverent. accedebat magnitudo & varietas testarum, de quibus tota lib. 3. copiosissime Vlyses Aldrovandus de Testaceis, ubi & iconas fere sexcentas testudinum & ostreorum expressit. Tu tantum Plinii 9, 10. locum de indicis testudinis inspicias. Raderus.

Haud procul amne] Indo, ex Curtii sententia. jam Hydaspæ & Acesine aucto, ut supra 9, 4. docuerat. Sed Arrian. 6, 3, (cui facile hic subscribas)

H h h 3

per

ipse navigaturus, copias duceret: eos autem, qui comitari cum solebant, imponit in naves, & in fines Mallorum secundo amne devehitur. Inde Sabracas adiit validam India gentem, quæ populi, non regum imperio regebatur. sexaginta millia peditum habebant, equitum sex millia: has copias currus quingenti sequebantur. tres duces spectatos virtute bellica elegerant. At qui in agris erant proximi flumini, (frequentes autem vicos, maxime in ripa, habebant) ut videret totum amnem, qua prospici poterat, navigiis constratum, & tot millium arma fulgentia; territi nova facie, deorum exercitum, & alium Liberum patrem, celebre in illis gentibus nomen, adventare crede-

per amnem Hydraotem à Mallis navigasse, donec venires ad confluentem Acefinis & Hydraotis, tum perrexisse donec ad Indi & Acefinis confluentem appelleret. *Raderus*. Res secundum Arrianum ita habet. Hydraotes Acefini miscetur, eo subvectus Alexander locaverat castra: deinde expeditionem in qua ad periculum mortis venit, suscipiens, secundo amne deflavit in Acefinem, qui Mallos alluit, ibi cum ex vulneribus mortuus crederetur, veritus ne in castris ad Hydraotem tumultus existeret, eo navigavit. Sed hæc interim facta Curtius jam percurrit, aut præterit: persequiturque Alexandri navigationem per Indum flumen. in quo nihil dissentit ab Arriano: nam ille 6, 3. ait Craterum in ripa Indi iussu incedere.

In fines Mallorum] Nam omnia antehac gesta apud Oxydracas Curtius acta docuit, cum, ut monui, alii apud Mallos facta affirmarint. *Raderus*. Rectius tamen scripsisset per fines, jam enim supra 9, 4. in regionem Oxydracum Mallorumque pervenisse scripsit.

Freinsb.

Sabracas] *Abastanus* Arrian. 6, 3. appellat. *Sambestus* Diodor. 17, 102. qui de his plura. *Raderus*. Nominæ quidem eoloco Arrian. *Abastanus*, sed ut potius de alia gente loqui videatur. Bongarsius ad Justin. 12, 9. non dixit emendandum in Curtio *Sudracas*; minus hunc locum respexit; sed sup. 9, 4. pro *Oxydracis* in suis exemplaribus *Sudracas* reperit. Nam ita multi codices præferunt. Iussit ergo operam Vir Doctus, qui vel Bongarsium reprehendendum sibi putavit. vel in Curtio aliquid mutandum. Illud enim certum est fieri non debuisse; hoc debuisse, incertum est. *Freinsb.*

Territi nova facie] Quam auxit & velorum versicolorum aspectus. Nam, ut ait Plinius 19, 1. *Tentatum est tingi linam quoque, & vestium insaniam accipere, in Alexandri Magni primum classibus, Indo amne navigantis, cum duci ejus ac præfecti (in) certamine quodam variassent insignia navium: stupueruntque litora statim versicoloria implente.*

Alexan-

*credebant. Hinc militum clamor, hinc remorum pul-
sus, variaque nautarum voces hortantium, pavidas
aures impleverant. Ergo universi ad eos, qui in ar-
mis erant, currunt, furere clamitantes, cum diis
proelium inituros. navigia non posse numerari,
quæ invictos veherent. tantumque in exercitum
suorum intulere terroris, ut legatos mitterent gen-
tem dedituros. His in fidem acceptis, ad alias deinde
gentes quarto die pervenit. Nihilo plus animi his
fuit, quam ceteris fuerat. itaque oppido ibi condito,
quod Alexandriam adpellari jusserat, fines eorum,
qui Musici adpellantur, intravit. Hic de Teriolte
satrape, quem Paropamisadis praefererat, iisdem ar-
guentibus cognovit: multaque a vare ac superbe fe-
cisse convictum interfici jussit. Oxathres prator Ba-
ctrianorum, non absolutus modo, sed etiam jure am-
plioris imperii donatus est. Finibus Musicanis dein-
de in*

Alexandriam] Testes Sículus 17, 102. & Arrian. 6, 3. Idem Arrian. 6, 3. aliam ab eo conditam scripsit, ad confluentes Indi & Acesinis. quæ huc non pertinere videtur. Hæc enim, ut ille ait, in Sogdia fuit exstructa: quos Diodor. 17, 102. *Sodras* videtur appellare. quod notandum, ne quis urbem hanc ex numero earum putet, quas in Sogdiana condidit Alexander, supra 7, 10. Freinsb.

Eorum qui Musici] Scribe *fines*, qui Musici appellantur. & mox, *Finibus Musicanis deinde in ditionem redactis*. Non enim gentis nomen est Musicanus, sed regis. Non inquam Μουσικανός, sunt populi, sed οἱ τῶν Μουσικανῶν τιθῆγμένοι. *Fines Musici* dixit, quod Arrianus 6, 3. τὴν Μουσικανῶν ἱππεῖαν: Diodorus 17, 102. τὴν Μουσικανῶν χόρον, Strabo lib. 15.

simpliciter τὴν Μουσικανῶν, & semel etiam τὴν Μουσικανῶν χόρον. Ex quibus dubitari non potest, quin duo hæc Curtii loca inscitia correctorum sint contaminata. Quæ res etiam labefactat speciosam Rubenii lectionem; quam mox proponemus. Infra tamen legitur *Rursus Musici defecerunt*. ut hæream an ipsi potius Curcio sit imputandum hoc παραλογον. Idem.

Teriolte] Hic Titystes est Arrian. 6, 3.

Jure amplioris imperii] Rubenius supra ad 8, 4. locum hunc ita retulit: *jure amoris, amplioris imperii donatus est finibus. Musicanis deinde in ditionem redactis* &c. Verum sive conjectura hæc est, sive ejus codicis scriptura, adsentiri ei non possum. quia populi isti non dicuntur Musici, primo casu pluralivi numeri, sed secun-

de in ditionem redactis, urbi eorum praesidium impo-
suit. Inde Praestos & ipsam India gentem perven-
tum est. Oxycanus rex erat, qui se munita urbi cum
magna manu popularium incluserat. Hanc Alexan-
der tertio die, quam caeperat obsidere, expugnavit.
Et Oxycanus, quum in arcem confugisset, legatos de
conditione deditiois misit ad regem: sed antequam
adirent eum, duae turres cum ingenti fragore proci-
derant; per quarum ruinas Macedones evasere in
arcem; qua capta, Oxycanus cum paucis repugnans
occiditur. Diruta igitur arce, & omnibus capitivis ve-
nundatis, Sabi regis fines ingressus est; multisque
oppidis in fidem acceptis, validissimam gentis urbem
cuniculo cepit. Barbaris simile monstri visum est, ru-
dibus militarium opus; quippe in media ferme ur-
be à terra existebant, nullo suffossi specus ante vesti-
gio facti. Octoginta millia Indorum in ea regio-

ne ca-

do singularis, *Muscani* videlicet regis
subditi. deinde sane vix placeat istud
jure amoris, & multo rectius magisque
masculae sonat periodus, si cum vul-
gari distinctione sic concipias. *jure*
amplioris imperii donatus est. taceo
quod si de jure amoris dicturus fuisset,
priori membro, ubi de absolutio-
ne agitur, potius inserturus fuisse vi-
deatur. *Freinsh.*

Praesidium imposuit] Arce in ejus
urbe extrui jussa. Arrianum vide 6, 3.

Misit legatos] Eodem fere modo
Eretria à Quintio capitur, apud Liv.
32, 16.

Diruta arce] Sic reposuerunt pro
dirupta, quae quidem saepe scio con-
fundi: hic tamen inclino, ut legatur,
direpta arce.

Sabi regis] *Sambam* appellat Ar-
rian. 6, 3. Fuit Sambus etiam Indiae

fluvius Arriano Indic. 1, 11. à quo
terra & rex fortasse nomen traxerunt.
Plura Siculus 17, 102. de rege *Sambo*.
Plutarch. cap. 112. *Sabbam* appellat.
Justin. 12, 10 *Ambigerum*. Orof. 3,
19. *Ambiram*. Raderus. Corruptum
hoc nomen apud Strab. lib. 15. *Ad*
ipsam vero jam Patalenam Muscani ter-
ram dicunt, & Sabuta Sindoniam. τὴν
τῆς Σαβύτης Σινδωνίας. ubi Erudi-
tissimo interpreti *Sabuta terra videtur*
esse quam Diodor. 17, 102. appellat τὴν
χωρὰν τῶν ὀνομαζομένων Σαμβατῶν.
Nequicquam. Sed legendum in Strab.
καὶ τὴν Σάβου, τὰ Σινδωνία. vel
ex Arriano 6, 3, τὰ Σινδωνία.
ea enim urbs caput erat istius regio-
nis. *Sabum* ergo Strabo vocat hunc
ut Curtius in quo tamen mox etiam
Samus est. *Freinsh.*

Philus

ne cæsa, Clitarchus est auctor, multosque captivos sub corona venisse. Rursus Muscani defecerunt. ad quos opprimendos missus est Pithon. qui captum principem gentis, eundemque defectionis auctorem, adduxit ad regem. quo Alexander in crucem sublato, rursus amnem, in quo classem expectare se jusserrat, repetit. Quarto deinde die secundo amne pervenit ad oppidum, qua iter in regnum erat Sami. Nuper se ille dediderat, sed oppidani detrectabant imperium, & clauserant portas. Quorum paucitate contempta rex, quingentos Agrianos moenia subire jusserat, & sensim recedentes elicere extra muros hostem, sequuturum profecto si fugere eos crederet. Agriani, sicut imperatum erat, lacescito hoste subito terga vertunt; quos barbari effusa sequentes, in alios, inter quos ipse rex erat, incidunt. Renovato ergo prælio ex tribus millibus barbarorum quingenti cæsi sunt, mille capti, ceteri manibus urbis inclusi. Sed non ut prima specie lata victoria; ita eventu quoque

Pithon] Arrian. 6, 3. Πύθωνος vocat. quem supra earum regionum Satrapam constitutum fuisse dixerat. rectius tamen apud eundem Indic. 3. 11. scribitur Pithon, Πείθων. quomodo & aliis appellatur. Alix edit. Curt. pessime, Phytan.

In crucem sublato] Arrian. 6, 3. τῷ τῷ κρυμμένῳ καλῶν. interpres, laqueo suspendi jubet. Verum Lipsius de Cruce cap. 4. vertendum fuisse docet; crucifigi jubet.

Oppidum] Harmatelia dictum Diodoro 17, 103.

Qua iter in regnum] Non capio. forte qua iterum regnum erat Sami. ut velit, supra etiam, Indum accoluisse

Sami, vel Sami, ut antea vocavit. subditos, deinde interjectis, ut sit, aliorum Dominiis, hic denuo regnum Sami fuisse. Ita sup. 7, 7. qua Bastra sunt. Alii satis audacter mutant: quod in regno erat Sami. Freinsh.

Agrianos moenia subire] Levis armaturæ equites, sed expeditos, ut hodie Pannoni seu Ungari sunt, videntur Radero fuisse. Sed mirum si equites jussi sunt moenia conscendere. hoc enim vox ista, subire, notat. sed supra quoque diximus, pedites fuisse Agrianos, quod vel unius Arriani compluribus locis evidentissime probari posset. Idem.

quoque fuit: quippe barbari venenotinxerant gladios. itaque saucii subinde exspirabant; nec caussa tam strenua mortis excogitari poterat à medicis. quum etiam leves plagæ insanabiles essent. Barbari autem speraverant, incautum & temerarium regem excipi posse. & forte inter promptissimos dimicans intactus evaserat. Præcipue Ptolemaeus laevo humero, leviter quidem saucius, sed majore periculo quam vulnere

Veneno tinxerant gladios] Acriter invehitur Plin. in eos, qui venenis ad hominum exitum abuti sunt, quasi non sat multæ ad interitum hominis vix sint, nullam feram alieno veneno pugnare. & Ovid. Trist. 3, 10. de Sarmatis seu Getis queritur:

Pars cadit humanis misere confixa sagittis,

Nam vulncri ferro tinctile virus inest. Rad.

Adde Orosum 3, 19. ex Justino 12, 10. Hinc etiam Toxici vocabulum ortum, quasi sagittarii veneni, præter Dioscoridem, Paul. Æginetam, Aëtium &c. à Stephano in ea voce citatos, Festus, ut à Scaligero restitutus est, asserit. Lucan. 8, 303. de Scythis:

*Spicula nec solo spargunt fidentia ferro;
Stridula sed multo saturantur tela veneno:*

Vulnera parva nocent, satumque in sanguine summo est,

velut explicans quod dixerat 3, 266.

— tinxere sagittas Errantes Scythia populi. — Add Ælian. 9, 15. Leonis Tactica cap. 18. ctmemate 108. de Sclavis: *sagittas habent veneno imbutas efficacissimo. Nisi enim, qui plagam accipit, vel theriacam bibat, vel aliud ali-quod salutare præsidium, vel statim plagam omnem percidat, ne latius serpat, universum corpus pereat necesse est.* Ejusdem capituli ctmemate 138. quo loco de Saracenis: *Nam equi (Saraceno-rum) si pereant sagittis, & maxime ve-*

neno imbutis, aut simul intereunt, qui in-voluntur; aut veneni vim scientes ansa-gient antequam percutiantur. Præsup-ponit ergo, Christianis quoque lici-tum, certe solitum, sagittis uti. Ex Æliano hist. anim. 6, 18. patet, Indos venenatis telis eam in venatione usos. Idem de Elephantophagis Libycis pro-dit Agatharchides excerptorum apud Photium cap. 25. Bajuvariorum Le-ges tit. 3. l. 6. xii. fol. componere jubent, *si quis cum toxicata sagitta ali-cui sanguinem fuderit.* Didicisse hoc homines à vespis autumat Ælian. hist. an. 5, 16. quæ in viperam quam mor-tuam perspexerint involantes, veneno aculeum imbuunt (quasi Plinium supra citatum falsi convictura.) unde mihi ho-mines disciplinam, non eam quidem bo-nam, veneno inficiendi sagittas hausisse videntur: cujus in Odyssea Homerum me-minit his verbis:

Pharmaca mortiferas quærens ex ære sagittas

Ut lineret. — Ac sane Hercules Hydra veneno jacula tinxit. sic vespa vi-perina acerbitate aculeos inficiunt. Adle-cundem 9, 15. Agatharchides de ma-ri rubro 1, 7. apud Photium: *in sum-ma arundinis parte pro ferro oblongum si-gura lapidem ponunt, funibus constrictum, acutum supra modum, venenis vero mor-tiferis tinctum.* Apud Plin. 6, 29. *Ara-bes Ascite appellari, piraticam exercent sagittis venenatis.* Ercinsh.

Sangu-

vulnere adfectus, regis sollicitudinem in se converte-
rat. Sanguine conjunctus erat; & quidam Philippo
genitum esse credebant; certe pellice ejus ortum con-
stabat. Idem corporis custos, promptissimusque bella-
tor, & pacis artibus quam militia major & clarior,
modico civilique cultu, liberalis in primis, aditu-
que facilis, nihil ex fastu regio adsumpserat. Ob hæc
regi an popularibus carior esset, dubitari poterat.
tum certe primum expertus suorum animos. adeo ut
fortunam, in quam postea adscendit, in illo periculo
Macedones ominati esse videantur. quippe non le-
vior illis Ptolemai fuit cura, quam regis: qui & præ-
lio

Sanguine conjunctus] Eadem de re
Pausanias in Atticis disertius expli-
cans, nomen Lagi, re Philippi filium
fuisse dicit, propterea, quod Arsinoc
mater jam è Philippo grvida, Lago
tradita esset: qui quidem Lagus &
eam ob causam exposuisse Ptolemæum
postea videtur, ut narrat Suidas. Con-
tra Justin. 13, 4, de gregario milite, ab
Alexandro tantummodo virtutis causa
profectum refert. Libenter iis assenti-
mur, qui à Philippi familia haud alie-
num censent. Quod totum etsi Theo-
philus Antiochen, lib. 2. ad mater-
nam profapiam restrinxit, tamen nihil
vetat, ut simul in Pausaniz & Curtii
placitis acquiescamus. Estque hinc
forte, quod Theocritus Idyll. 17. Ale-
xandrum Magnum & Ptolemæum ge-
neris conditores Herculem & Hyllum
habuisse scripsit. Tamen si ipse Ptole-
mæus Lago patre se genitum credi
maluerit: unde & posteri Lagidarum
nomen retinuerunt. Reinceps in regno
Ægyptio Lagidarum. Hinc apud Pro-
pert. 3, 10:

*Vna Philippæ sanguine adusta nota
dicitur Cleopatraz. Lagum vero non
valde nobilem fuisse, argumento Pos-*

fit esse quod Plutarch de ira cohiben-
da cap. 16. narrat: Ptolemæus gram-
maticum ob inscitiam subannans, inter-
rogabat quis Pelei fuisset pater? respon-
dit ille, Tu prius dic, quis Lagi fuerit pa-
ter. id dicerium obscuritatem generis re-
gi exprobrabat. Freinsh.

Et pacis artibus] Par fere encomium
P. Licinii apud Liv. 30, 1. Syllæ apud
Sallust. Jugurth. 96. Ælian. 12, 16.
Alexandrum Ptolemæo scribit invi-
disse, fuisseque offensum illius τῷ δὲ
ἐξῆν. quod de dexteritate ingenii so-
lertiaque potius, quam aut de prospe-
ritate ejus, aut comitate interpreter.
Vide etiam quæ notat Gruterus ad il-
la Livii 1, 34. de Tarquinio Prisco:
fortunam benigno alloquio, comitate in-
visandi, beneficiisque, quos paterat, sibi
conciliando, adjuvabat.

Quam regis] Scio quid velint di-
cere. Sed si recte examinæ, nihil opus
esse deprehendes. Credo fuisse regi:
Cum eo Macedonas cecidisse in Ptole-
mæum cura. Cum autem exponat re-
gis sollicitudinem pro Ptolemæo, fa-
tis etiam intelligitur, quanta reliquo-
rum fuerit. Idem.

lio & solitudine fatigatus, cum Ptolemaeo adsideret, lectum, in quo ipse adquiesceret, iussit inferri. In quem ut se recepit, protinus altior insequutus est somnus. Ex quo excitatus, per quietem vidisse se exponit speciem draconis, oblatam herbam ferentis ore, quam veneni remedium esse monstrasset. colorem quoque herbæ referebat, adgniturum si quis reperisset adfirmans. inventamque deinde, quippe à multis erat requisita, vulneri imposuit: protinusque dolore finito, intra breve spatium cicatrix quoque obducta est. Barbaros ut prima spes fefellerat, se ipsos urbemque dediderunt. Hinc in proximam gentem Pathaliam perventum est. Rex erat Mæris; qui urbe deserta in montes profugerat. Itaque Alexander oppido potitur, agrosque populatur. Magna inde prædæ acta sunt pecorum armentorumque, magna vis reperta frumenti. Ducibus deinde sumptis amnis peritis, defluxit ad insulam medio ferme alveo enatam.

C A P.

Per quietem vidisse] Idem Cicero de divinât. 2, 65. Strabo lib. 15. Justin. 12, 10. Oros. 3, 19. Omnium clarissime Diodor. 17, 103. *Raderus*. Eundem Alexandrum imaginatum esse Cassandrum poculum venenatum sibi miscentem, tradit Valer. Max. 1, 7. ext. Vide imprimis cap. 46. Tertulliani de anima. ubi inter alia: *Revelantur & honores & ingenia per quietem, præstantur & medela &c.* Freinsh.

Defluxit ad insulam] Dictam *Cillulam*, [immo *Cilluta* pluraliter] ut Arrian. 6, 3, habet; ut Plutarch. cap. 115,

Scyllustin vel *Psilustin*. Loccenius. Ego putabam *Cilluta* nomen esse insulæ, quam infr. 9, 9. designat. Comparauit auctores: videbis *Cilluta* ne unius quidem diei itinere ab Oceano abfuisse; cum hæc ex descriptione Curtii, quadridui circiter itinere abfuerit. Non vacat Arriani narrationem cum hac prolixius conferre, nec ostendere, quomodo ab ejus mente, præsertim ubi de Leonnato loquitur, aberrarint interpretes. Monitus lector ipse dispiciat.

Capido

CAP. IX.

Cupidine visendi Oceani correptus, non
sine periculis propter nautarum imperitiam,
tandem voti sui compos redditur.

Ibi diutius subsistere coactus, quia duces so-
cordius adservati profugerant, misit qui
conquirerent alios; nec repertis, pervicax
cupido incescit visendi Oceanum, adeundi-
que terminos mundi; sine regionis peritis, flumini
ignoto caput suum, totque fortissimorum virorum
salutem permittere. Navigabant ergo omnium per
qua ferebantur ignari. quantum inde abesset mare,
qua gentes colerent, quam placidum amnis os, quam
patiens longarum navium esset, anceps & caca asti-
matio augurabatur. UNUM erat temeritatis sola-
tium perpetua felicitas. Iam cccc stadia processe-
rant; quum gubernatores, adgnoscerent ipsos auram
maris, & haud procul videri sibi Oceanum abes-
se, indicant regi. Latus ille hortari nauticos cepit,
incumberent remis. adesse finem laboris omni-
bus votis expetitum. Jam nihil gloriæ deesse; ni-
hil obstare virtuti: sine ullo Martis discrimine, si-
ne sanguine orbem terræ ab illis capi. Ne natu-
ram

Cupido incescit] Inconcinna structu-
ra, visendi, adeundi, & mox, per-
mittere. Nisi alia desint (forte ista, ut nō
videretur sine regionis peritis &c.) ausim
tentare, ut flumini ign. c. f. &c. permit-
teret. vel potius perv. cupido visendi Oc.
ad. t. mundi, incescit, sine reg. per. fl. ign.
&c. permittente. Acidalius. Credit

Freinshemius excidisse nonnulla ver-
ba: aut fortassis unum in fine sensus.
Nam Mss. quidam omittunt incescit.
quod sane vix tolerari etiam potest.
eo igitur abjecto videatur leg. pervi-
cax cupido visendi &c. permittente coëgit,
aut quid simile.

ram quidem longius posse procedere. brevi incognita nisi immortalibus esse visuros. *Paucos tamen navigio emisit in ripam, qui agrestes vagos exciperent; è quibus certiora nosci posse sperabat. illi scrutati omnia tuguria, tandem latentes reperere.*

Qui interrogati quam procul abesset mare, responderunt, nullum ipsos mare ne fama quidem accepisse: ceterum tertio die perveniri posse ad aquam amaram, quæ corumperet dulcem. Intellectum est mare destinari ab ignaris natura ejus. Itaque ingenti alacritate nautici remigant; & proximo quoque die, quo propius spes admovebatur, crescebat ardor animorum. tertio jam die mixtum flumini subibat mare, leni adhuc aestu confundente dispares undas. Tum aliam insulam medio amni sitam evecti paulo lentius, quia cursus aestu reverberabatur, adplicant classem; & ad com meatus petendos discurrunt, securi casus ejus, qui supervenit ignaris. Tertia ferme hora erat, quum statuta vice Oceanus exaestuans invehicæpit, & retro flumen urgere: quod primo
coër-

Ne naturam] Tacitus Agric. 33. In ipso terrarum ac natura fine. Ad quæ Viridungus ita notat: *Ridiculum: quasi illuc usque tantum Natura: sed hæ sunt veterum hallucinationes, nescientium Terram esse conditam* — in Orbem

Undique surgentem pariter pariterque cadentem.

Manil. Astronom. Leger, si lubet, multa hujusmodi ineptiarum & anilium delirationum apud Senecam patrem Suæ. I. Ipse etiam Alexander apud Curtium Κορυνη δ' ἔστι, quum suis ingeris, ne Naturam quidem longius posse procedere &c. Ex eodem fonte sunt & isthæc

Taciti Agric. 12. extrema & plana terrarum humili umbra non erigunt tenebras. Item Germ. 45. illuc usque tantum natura. Liv. 28, 39. Terrarum ultimus finis Oceanus. Freinsh.

Aliam insulam] De qua supra ad 9, 8. opinati sumus.

Oceanus exaestuans] Tota prope sapientum, & veterum, & recentium ratio, rationes æstus Lunæ impressionibus assignant. Vide etiam Aristot. in Problem. sect. 23. Meteor. lib. 2. summa 1. Ptolem. 2. 12. Plutarch. de placitis Philosophorum. Senec. Natural. quæst. 2, 28. Plin. 2, 97.

beßi.

coërcitum, deinde vehementius pulsum, majore impetu adversum agebatur, quam torrentia precipiti alveo incurrunt. Ignota vulgo freti natura erat, monstraq; & ira deum indicia cernere videbantur. Idemtidem intumescere mare, & in campos paulo ante siccos descendere superfusum. Iamque levatis navigiis, & tota classe dispersa, qui expositi erant, undique ad naves trepidi & improvise malo adsoniti recurrunt. Sed in tumultu festinatio quoque tarda est. hi contis naviga adpellebant; hi dum remos aptari prohibebant, confederant. quidam enavigare properantes, sed non expectatis qui simul esse debent, clauda & inhabilia navigia languide moliebantur: alia navium inconsulte ruentes non receperant: pariterque & multitudo, & paucitas festinantes morabatur. Clamor hinc expectare, hinc ire jubentium, dissonaque voces, nusquam idem ac unum tendentium, non oculorum modo usum, sed etiam aurium abstulerant. Ne in gubernatoribus quidem quidquam opis erat: quorum nec exaudiri vox à tumultuantibus poterat; nec imperium à teritis incompositisque servari. Ergo conlidi inter se
naves,

Festinatio tarda] Liv. 22, 39. *festinatio improvida est & caeca*. Quæ porro subicit, iis similia sunt ista Taciti 2, 23. miles pavidus, & casuum maris ignarus, dum turbat nautas, vel intempestive juvat, officia prudentium corrumperebat. Livii 22, 19. ruentibus in naves simul remigibus militibusque, fugientium magis à terra, quam in pugnam euntium modo. Vix dum omnes conscenderant, quum alii resolvunt oras, aut ancoram vellunt: alii, ne quid

teneat, ancoralia incidunt: raptimque omnia præpropere agendo, militum apparatus nautica ministeria impediuntur; trepidatione nautarum capere & aptare arma miles prohibetur.

Hi dum remos aptari] Manifeste vitiosa: quæ translatione unius verbi corrigimus in hunc modum: *hi dum considerent, remos aptari prohibebant*. Acidalius. Ex cujus mente sic etiam edidit Raderus.

Reci.

naves; abstergerique invicem remi, & alii aliorum navigia urgere cæperunt. Crederes non unius exercitus classem vehi, sed duorum navale inisse certamen. Incutiebantur à sequentibus; qui antecessores turbaverant: jurgantium ira perveniebat etiam ad manus. Iamque æstus totos circa flumen campos inundaverat, tumulis duntaxat eminentibus, velut insulis parvis; in quos plerique trepidi omiſſis navigiis enare cæperunt. Dispersa classis partim in præalta aqua stabat, qua subsederant valles; partim in vado hærebat, utcumque inæquale terra fastigium occupaverant unda: quum subito novus, & pristino major terror incutitur. Reciprocare cæpit

Reciprocare cæpit mare] Adscribam insignem locum Arriani peripl. Erythr. 3, 15. Juxta Barygazam deregente ipsum profundum, ac quædam continentis partes apparent sicæ & aridæ, quæ paulo ante navigabantur. Ipsa quoque flumina hoc universi maris æstu atque inundatione vehementissima sursum contra naturalem suum cursum feruntur ac rapiuntur. Quam sane ob causam ii, qui sunt hujus ignari, primumque ad emporium illud appellant, magno periculo in navibus, vel subducendis, vel educendis consistantur. Quoniam enim anchoræ propter inundationis nihil quicquam remittentis vim atque impetum navibus retinendis minime pares esse possunt: idcirco ipsæ naves, vi repentina in obliquum sive transversum rapido præcipitique fluxu cursuque abreptæ, atque ad paludes allisæ, franguntur, minores vero evertuntur. Nonnullæ etiam ubi inundationis tempore ad fossas deflexerint, nisi statim trahantur, æstu subito implentur atque obruuntur. Quod de fossis ait, intel-

liges ex his verbis ejusdem loci paulo supra: Flectunt cursum statim ab ipso fluvii ostio per paludes navibus illis ante commemoratis, deinde remulco eas trahunt per certas quasdam & ordinatas mansiones: & accedente quidem æstu solvunt, recedente autem, in portus quosdam & in Cythrinus se recipiunt. Sunt autem Cythrimi loca quædam fluvii profundiora. Hinc forte intelligendum idem de expedit. Alex. 6. 3. *ἔμφανον αὐτὸς ἐκ δὲ ἐν γῆς, ἐν τῇ σάσσῃ κτανδὰν κορυφῶναι*. Idem Indic. c. 4. 2. *fossa quinque stadiorum perducta, naves traduxerunt æstu marino accedente*. Sed cur accedente? Diversæ videntur fuisse fossæ: aliæ in transversam ripam æstus portuum instar, ut ibi ab accedente æstu naves tutiores forent; aliæ in altum depressæ, ut eo recedente non destituerentur in sicco. De eodem æstu quædam etiam excerpamus ex Plinio 13, 21. Qui navigavere in Indos (*lege* Indo) Alexandri milites &c. tradidere &c. Eodem tractu insularum sylvas operit æstus, quanquam altiores prætanis populis-

pit mare, magno tractu aquis in suum fretum recurrentibus; reddebatque terras paulo ante profundo salo mersas. Igitur destituta navigia alia precipitantur in proras; alia in latera procumbunt. Strati erant campi sarcinis, armis, avulsarum tabularum remorumque fragmentis. Miles nec egredi in terram, nec in naves subsistere audebat; idem talem praesentibus graviora, quae sequerentur, expectans. Vix quae perpetiebantur, videre ipsos credebant, in sicco naufragia, in omni mare. Nec finis malorum. quippe, aestum paulo post mare relaturum, quo navigia ad levarentur, ignari, famem & ultima sibi met ominabantur. belluae quoque fluctibus destituta terribiles vagabantur. Iamque nox adpetebat, & regem quoque desperatio salutis aegritudine adfecerat. non tamen invictum animum cura obruunt, quin tota nocte praesideret in speculis, equitesque pramitteret ad os amnis, ut quum mare rursus ex aestuare sensissent, procederent. Navigia quoque lacerata refici, & eversa fluctibus erigi jubet; paratosque esse & intentos, quum rursus mare terras inundasset. Tota ea nocte inter vigilias adhortationesque consumpta, celeriter & equites ingenti cursu refugere; & sequutus est aestus. qui primo aquis leni tractu subeuntibus caepit levare navigia, mox totis campis inundans etiam impulit classem. plaususque militum nauticorumque insperatam salutem immodico celebrantium gaudio,

litori-

pulisque altissimis. &c. Harum minores totas integit mare: maximarum cacumina extant, ad quae naves reli-gantur; & cum recessit ælius, ad radi-ces. *Frühsh.*

Procederent] Imo *retrocederent*: si de equitibus capis hæc. illud tamen rectum, si de classe & navibus. Sed quia de his sequitur, illud ad equites videbatur referendum.

l i i

Procesis

litoribus ripisque resonabat. unde tantum redisset subito mare? quo pridie refugisset? quænam esset ejusdem elementi natura, modo discors, modo imperio temporum obnoxia, mirabundi requirebant. Rex quum ex eo, quod acciderat, conjectaret, post solis ortum statum tempus esse; media nocte, ut æstum occuparet, cum paucis navigiis secundo amne defluxit. Evectusque os ejus, quadringenta stadia processit in mare, tandem voti sui compos: presidibusque maris & locorum diis sacrificio facto, ad classem rediit.

C A P. X.

Ab Oceano in Arabitarum, Gedrosiorum & Indorum fines revertitur: ubi cum fame & pestilentia luctatur exercitus. deinde liberatur, planeque restituitur. Inde sequutus est probrosus bacchantium lusus, supplicio Aspatis Satrapis cruentatus.

H*inc adversum flumen subiit classis; & altero die adpulsæ est haud procul lacus salso; cujus ignota natura plerosque decepit temere ingressos aquam. quippe scabies corpora invasit, & contagium morbi etiam in alios vulgatum est. oleum remedio fuit. Leonnato deinde præ-*
missio

Processit in mare] Atcian. 6, 3. Ipse Indi amnis ostia prætergressus in vasto pelago navigavit, exploraturus (ut ipse quidem dicebat) an aliqua regio vicina mari apparet: meo vero iudicio præcipue, ut in Oceano qui ultra Indos est navigasse diceretur. Idem in-

nuit Curtius, in quo sic scribo: processit in mare, tandem voti sui compos: presidibusque maris & locorum diis &c. Distinctio enervaverat sensum. nam illa vox sui compos cum sequentibus iungebatur. Quod sæpe sit egregiorum sensuum insigni damno. Freinsh.

misso ut puteos foderet, qua terrestri itinere ducturus exercitum videbatur, quippe sicca erat regio; ipse cum copiis substitit, vernum tempus exspectans. Interim & urbes plerasque condidit. Nearchus atque Onesicritus nautica rei peritis imperavit, ut validissimas navium deducerent in Oceanum, progressique quoad tuto possent, naturam maris noscerent: vel eodem amne, vel Euphrate subire eos posse, quum reverti ad se vellent. Iamque mitigata hyeme, & navibus, qua inutiles videbantur, crematis,

V *puteos foderet*] Justin. 12, 10.

Urbes plerasque] Et in his una *Barce* nomine, ut *Trogus* scribit. Sabellicus. Justinum 12, 10. vide. Forsitan & *Xylenopolis* Plin. 6, 23. Cui forte hinc aliqua lux commodari possit. *Onesicritus* & *Nearchi* navigatio nec nomina habet mansionum, nec spatia. primumque *Xylenopolis* ab *Alexandro* condita, unde ceperunt exordium. juxta quod flumen, aut ubi fuerit, non satis explanatur. Creditibile enim est fuisse juxta *Indum*, nam inde cepit illorum navigatio. *Arrianus* Indic. 4, 1. *Primo itaque die quum à portu solvissent, per fluvium Indum ad amplum quendam alveum appulerunt* &c. Necesse igitur est, ut ad *Indum* sita fuerit *Xylenopolis*, & quidem trecenta circiter stadia à mari, hoc est in ipsa regione, ubi has urbes conditas narrat *Curdus*. Interim nota, mansionum spatia notari ab *Arriano*, quem id accepisse credibile est ex *Nearchi* & *Onesicriti* commentariis, in quibus tamen ea comparere negat *Plinius*. Sed ad *Curium* revertimur. Quid est, quod ait *urbes plerasque condidit*. An plerasque urbium quas uspiam condidit? nuge. at earum quæ unquam in ea regione fuerunt? quis ex his verbis hunc exculpet sensum? *Arrian*. 6, 4. narrat nobis, in *Pattalis* arcem ædificasse, portusque & navalia, itidem

ad læcum quendam haud procul ostiis *Indi*, alia navalia, portusque, ibi etiam præsidium reliquisse. qui ni fallor ipse locus est, ubi *Xylenopolis* sita esse debuit: sicut ex horum collatione auctorum ipseprehendens. De quo fortasse *Agatharchides* excerpt. apud *Photium* c. 51. sentit: In his (insulis *Fortunatis*) mercatorias accolarum naves stationem habere videas, plerasque inde profectas, ubi juxta *Indum* amnem navale instituit *Alexander*. Crediderim ergo pro *urbes plerasque* legendum, *urbes portusque*. *Freinsh.*

Nearchus atque Onesicritus] *Nearchus* præfectus erat totius classis, *Onesicritus* gubernatorum, ut *Arrian*. Indic. 1, 8. & *Plutarch.* cap. 115. docent. *Rad.* De iisdem supra dictum inter scriptores *Alexandrinæ* historiz. Plin. 6, 22. *Onesicritum* classis *Alexandri* præfectum vocat. Scilicet ipse sibi in scriptis suis honorem eum tribuit; sed falsi ab aliis arguitur. *Nearchum* in *Pattalis* sepultum tradit *Philostratus* 3, 11. ubi & classem *Alexandri* convenisse tradit. Quod haud multum aberrat a vero, & aliquomodo pro vero haberi potest. Certius tamen arbitror quod modo de *Xylenopoli* disputavimus. *Idem*

Vel Euphrate] Nam & is in Oceanum se exonerat. *Raderus.*

*matris, terra ducebat exercitum. Nonis castris in regionem Arabitarum; inde totidem diebus in Gedrosiorum regionem perventum est. Liber hic populus concilio habito dedit se, nec quidquam deditis praeter com meatus imperatum est. Quinto hinc die venit ad flumen; Arabum incola adpellant. Regio deserta & aquarum inops excipit; quam emensus in Horitas transit. ibi maiorem exercitus partem Hephastioni tradidit; levem armaturam cum Ptolemao Leonnatoque partitus est. Tria simul agmina popu-
labantur Indos; magnaue praeda acta sunt: mariti-*

mos

Arabitarum] Alii *Abaritarum*, quod non tantum Strabo, Diodor. Arrian. Plin. quamquam leviter dissentientes, falsum ostendunt, sed ipse Curtius mox: flumen *Arabum* incolae appellant. à quo denominatos istos Arabitas certissimum est ex Arriano Indic. 4. 3. ubi *Arabiam* vocatur. *Freinsb.*

Gedrosorum] Ita lege, non *Cedrosiorum*. est ubique Γ apud Græcos. [vide tamen Diodor. 17, 104.] Gedrosiam describit Marcianus Heracleotes Ponticus in suo periplo I. Gedrosia, inquit, à septentrione Drangiana & Arachosia circumscribitur, ab occasu usque ad mare Carmaniam habet, ab Oriente parte Indiz, quoad Indum flumen pertinet, usque ad Arachosiaz jam dictæ terminos definitur. A meridie Indico Oceano clauditur. *Raderus.*

Horitas] Aliis *Noritas* sunt, apud Diodor. 17, 105. *Ningitis*. Plutarcho cap. 115. *Oreita*, ut & Arriano 6, 4, Strabon & Philostrato 3, 15. Stephano in Alexandria *Noigres*. *Noritas* & Sabellicus vocat. Verum Dionysius versu 1096. *Νορίτας*: quomodo scribendum ait Eustathius, ad discrimen τῶν Νορίων Euboici populi. ut dubium non sit *Noritas* nihil

huc pertinere. Ejus tamen vitii fontem deprehendisse videor, simul cum vero & antiquo hujus gentis nomine. *Horitas* dictos arbitror. id antiquè scriptum, ΗΩΡΙΤΑΙ, ut H saltem esset *ixionius*, & adspiratio, non littera, cujus rei exempla apud Scaliger. in Eusebium. Alii ergo istud H cujus usum non intelligebant, facile in proximæ figuræ litteram N mutare potuerunt. *Freinsb.*

Tria simul agmina] Testatur hoc Geographus: *Copie trifariam divisas, ipse cum exercitus parte per Gedrosiam profectus est, à mari quingentis stadiis, ubi plurimum, iter faciens; ut simul & classis oram commodam pararet. Septem mari appropinquavit, tamen si id inopes difficileque & asperum actum habebat. Supplissime autem sic divisisse exercitum, vel in uno Curtio multa habemus documenta. Idque observat Marcellin. 21, 15. Consilio solerti praevidit: & agminibus distribuit &c. qui diffusi per varia opinionem numeri praeberent innumensi, formidinoque cuncta complerent. Id enim & Alexander Magnus, & deinde alii plures, negotio suo poscente, periti fecerunt dures.*

Fribm

mos Ptolemaeus; ceteros ipse rex, & ab alia parte Leonatus, urbant. In hac quoque regione urbem condidit, deductique sunt in eam Arachosii. Hinc pervenit ad maritimos Indos. Desertam vastamque regionem late tenent, ac ne cum finitimis quidem ullo commercii jure miscentur. Ipsa solitudo natura quoque immitia efferauit ingenia: prominent ungues nunquam recisi, coma hirsuta & intonsa sunt. tугuria conchis, & ceteris purgamentis maris instruunt. ferarum pellibus lecti, piscibus sole duratis, & majorum quoque belluarum, quas fluctus ejicit, carne vescun-

Urbem condidit] Quam verisimile est fuisse Alexandriam Arrianæ, cujus mentio apud Strabonem lib. 11. quæ fortasse est Alexandria condita à Leonato jussu Alexandri in finibus gentis Arianae, portu salubri. Sic enim apud Plin. 6. 23. legendum videatur, certe situs non abluat. Nec quicquam vetat eandem credere, quam Stephanus quintodecimo loco recenset in Ἀραχωσίῃ, in Arachosia, juxta Indiam. Arachosii enim modo distinguebantur ab Arianis, modo sub ipsorum appellatione comprehendebantur. Locuples ejus rei testis Plin. 6. 20. & 21. Firmatur hoc negotium eo, quod Arachosios in illam deductam auctor addit, qui male apud Sabellicum Amerchios leguntur. Nam quod eos Arachosios à Pontico mari secutos Alexandrum Raderus putat, error est ex corrupto Curtii loco 7, 3. natus, ubi pro Pontico mari nos Indicum substituisse, minus minusque poenitet. Nam etiam sequentia: Hinc pervenit ad maritimos Indos, id clare testantur: quippe Ichthyophagis (nā hos intelligit Curtius) Arachosii finitimi. Freinsb.

Ad maritimos Indos] Omnia ex Diodoro 17, 102. hausisse videtur. De sugariis etiam Arrian. 6, 1. & Indic.

5, 19. Jam tугuria ex conchis congestio facta, lecta ex piscium spinis. De hujus generis lectis ē piscium ossibus erectis leges etiam apud Olam Magnum. Idem Arrian. Indic. 4, 18. erant captivi crassius corporibus, capite & unguibus ferinis: siquidem unguibus loci ferri nti dicebantur, piscesque in discidentes: ligna etiam molliora in secabant; ad duriora saxis acutis utebantur: ferrum apud eos non erat. Erratum, aut grandis piscium pellibus sese vestiebant. Raderus. Arriani verba sunt: ἦσαν δὲ οἱ ἀλώεσες τὰ τε αὐτῶν σώματα δασύς, καὶ τὰς καυκάδας, καὶ τὰς ὀνυχας θηριώδεις. quæ sic interpretor: erant autem captivi tum reliquo corpore, tum etiam capite hirti: unguibus autem quasi ferinis. Sic sane reddidit Curtius undeunde acceperit. Prominent ungues nunquam recisi: coma hirsuta & intonsa sunt. De iisdem hominibus multa etiam Strabo, Alianus, & Agatharchides apud Photium cap. 1. 2. &c. Plinius 9, 3. Gedrosii qui Arben amnem accolunt, Alexandri Magni classium praefecti prodidere in domibus fores maxillis belluarum facere, ossibus lecta cantigare, ex quibus multa quadrigenum cubitorum longitudine reperta. Freinsb.

vescuntur. Consumptis igitur alimentis, Macedones primo inopiam, deinde ad ultimum famem sentire ceperunt; radices palmarum, namque sola ea arbor gignitur, ubique rimantes. Sed quum hæc quoque alimenta defecerant, jumenta cadere adgressi, ne equis quidem abstinebant; & quum deessent quæ sarcinas veherent, spolia de hostibus, propter quæ ultima Orientis peragraverant, cremabant incendio. Famem deinde pestilentia sequuta est: quippe insalubrium ciborum novi succi, ad hoc itineris labor. & agritudo animi, vulgaverant morbos; & nec manere sine clade, nec progredi poterant: manentes fames; progressos acrior pestilentia urgebat. Ergo strati erant campi pene pluribus semivivis, quam cadaveribus. Ac ne levius quidem agri sequi poterant: quippe agmen raptim agebatur, tantum singulis ad spem salutis ipsos proficere credentibus, quantum itineris festinando præriperent. Igitur qui defecerant, notos ignotosque, ut adlevarentur, orabant. Sed nec jumenta erant, quibus excipi possent; & miles vix arma portabat, imminentisque etiam ipsis facies mali ante oculos erat. Ergo sæpius revocati, nam respicere quidem

Radices palmarum] Strabo lib. 15. Palmarum tamen & fructus, & cerebrium salutis fuit. At Plin. 13. 4. ait, milites Alexandri palmis viridibus strangulatos fuisse. Idemque ante Geographus docuerat: crude palma multos suffocabant. Arrian. 6. 4. imperatum ait indigenis, ut palmarum dactylos adferrent. Raderus.

Ne equis quidem] Jam etiam alia peste vexatos. Nam, ut ait Plin. 12. 8, In Ariana frutex pestilens raphani folio,

lauri odore, equos invitante, pene equitatu orbavit Alexandrum primo introitu: quod & in Gedrosis accidit. Bis vult accidisse: vereor ut ex vero. cur enim primo periculo edocti, non abstinuissent equos? Suspicio reperisse apud alios in Ariana id accidisse; apud alios in Gedrosis. Sed illi de eadem re sentire potuerunt: cum Ariana interdum strictius intelligatur; interdum laxissime, quod ex ipso paulo ante asserimus. Freinsb.

Podet

quidem suos sustinebant; misericordia in formidinem versa. Illi relictis deos testes, sacra communia, regisque implorabant opem: quumque frustra surdas aures fatigarent, in rabiem desperatione versi, parem suo exitum, similesque ipsis amicos & contubernales precabantur. Rex dolore simul ac pudore anxius, quia causa tantæ cladis ipse esset; ad Phrataphernen Parthorum satrapen misit, qui juberet camelis cocta cibaria adferre: alios quoque finitimarum regionum præfectos certiores necessitatis suæ fecit. Nec cessatum est ab his. Itaque fame duntaxat vindicatus exercitus, tandem in Gedrosiæ fines perducitur. Omnium rerum sola fertilis regio est; in qua stativa habuit, ut vexatos milites quiete firmaret. Hic Leonnatis literas accipit, conflixisse ipsum cum octo millibus peditum & quingentis equitibus Horitarum, prospero eventu. A Cratero quoque nuncius venit, Ozinem & Zariaspen, nobiles Persas,

Pudore anxius] Omnia ab Alexandro simulata, testibus Arriano 6, 4. & Strabone, existimata sunt, illumque hæc studio superandi Cyri & Semiramidis famam, non ignarum futurorum malorum, aggressum. Raderus.

Finitimarum regionum] Drangenæ & Arrian nominat Diodor 17, 105.

Sola fertilis] An soli? Sebistius. Acidalius corrigit *solo fertilis*, quod quamquam edidit Raderus, vix præferendum puro Sebistiano. Ceterum Strabo, & Arrian, 6, 4. non valde fertile solum Gedrosiæ tribuunt: melius tamen quam vicinis Ichthyophagis. Vulgata lectio sensum haberet contrarium illi — *non omnis fert omnia telum*: quem quidem Curtii fuisse non puro. Freinsb.

Prospero eventu] Confirmat hoc Arrian. 7, 1. & Indic. 4, 12. Nam Diod. 17, 105. damnum accepisse scribit.

Ozinem] Arrian. 6, 5. *Ordonem* appellat: *Alexandro jam Carmaniam ingresso, Cratero ad eum venit, reliquum exercitum & elefantos secum ducens, unaque Ordonem, quem quod desertionem molitus esset, ceperat.* De Zariaspe Satrapa nihil memini apud alios legere, nisi forte sit Baryaxes Medus apud Arrian. 6, 5. affectati regni postulator, & interfectus. Raderus. Videantur dissentire auctores; sed non dissentiunt. Tantum enim abest ut neget Curtius ab ipso Cratero adductos eos Persas, ut ipse quoque expresse id dicat 10. 1. sed intellige primo nuncium misisse; mox ipsum venisse. Freinsb.

Persas, defectionem molientes, oppressos à se, in vinculis esse. *Præposito igitur regioni Silyrtio (namque Menon præfectus ejus nuper interierat morbo) in Carmaniam ipse processit. Aspastes erat satrapes gentis, suspectus res novare voluisse, dum in India rex esset. Quem occurrentem dissimulata ira comiter adloquutus, dum exploraret quæ delata erant, in eodem honore habuit. Quum India præfecti, sicut imperatum erat, equorum, junientorumque jugalium vim ingentem ex omni, quæ sub imperio erat, regione misissent; quibus deerant impedimenta, restituit. Arma quoque ad pristinum refecta sunt cultum: quippe haud procul à Perside aberant, non parata modo, sed etiam opulenta. Igitur, ut supra dictum est, amulatus Patris Liberi non gloriam solum, quam*

ex

Silyrtio] *Sisyrtius* est Arriano 6, 5. *Raderus*. Mendum est absque dubio, ut priscum sigma forma parum differens à beta hujus locum occupaverit. Non enim Diodorus tantum, Justin. 13, 4. & ibi notati Σισύρτης vocant; sed ipse Arrian. 5, 1. *Freinsh.*

Menon] Hunc supr. 7, 3. innuit primum Arachosiorum, vicinorumque Gedrosorum, ut intelligi datur, prætorem fuisse, ut ab Alexandro subacti sunt. at Arrian. 6, 5. longe aliter: Postquam vero in Gedrosorum regiam pervenit, militibus ibi quietem dedit. *Apollophanem*, quod nihil eorum quæ imperata ei fuerant, persequisset, satrapata deponit. *Tioante* in ejus locum successio: qui quum ex morbo decessisset, *Silyrtium* ei successor est datus. Verum ipse Arrian. Indic. 4, 18. *Apollophanem* in prælio *Leonnati* cum *Oritis* casum ait, quæ loca non video quomodo conciliantur, nisi dicas, postquam satrapia privatus fuit, statim ad *Leonnatum* se contulisse,

sponte an jussu regis. Idem.

In Carmaniam] Strabo lib. 15. Die sexagesimo in Gedrosiorum regiam à finibus veniens, cum exercitum paululum quiete refecisset, in Carmaniam processit est.

Aspastes] Arrian. 6, 5. de Silyrtio: *Carmania* satrapa erat, nuper admodum id munus ab Alexandro consequutus: tum vero *Arachosorum* & *Gedrosorum* imperium illi collatum est. *Carmaniam* vero *Tlepolemus* *Pythophanis* filius tenuit. Idem Indic. 6, 17. Collecti undequaque barbari tuta munitione *Carmania* loca occupaverant. Nam satrapa eorum jussu *Alexandri* interfectus fuerat. *Tlepolemus* autem qui regens satrapatum in ierat, nondum summum imperium nactus erat. Quæ non modo cum Curtio, sed neq inter se consentiunt.

Impedimenta] An ad imp. restituit equos & jumenta ad impedimenta vehenda, quibus deessent quæ sarcinas veherent, ut dixerat paulo supra.

Lian-

ex illis gentibus deportaverat, sed etiam famam, (sive illud triumphus fuit ab eo primum institutus, sive bacchan-

Amulatus patris Liberi] Arrian. 6, 5. negat. Diodor. 17, 106. affirmat: testatur & Plutarch. cap. 116. Bacchi vero seu Liberi patris ex India redeuntis triumphum Siculus 4, 3. paucis hisce verbis spectandum proponit: *Liberum memorant impiis ubique graviter multatis, & benigne habitis ceteris hominibus, ex Indie in elephanto sublimem Thebas rediisse. & quia totum expeditionis intervallum trienne fuerat, Græcos propterea trieteridas celebrasse afferunt. Primum quoque omnium spoliis tanta expeditionis onustum, cum triumpho in patriam esse invertum.* Raderus. De Alexandro adde Liv. 9, 18. Plutarch. orat. 1, 11. ubi in magna gloria ponit hoc factum. Secus visum Athenæo 12, 9. ubi ex Ephippo narrat alios quoque deos amulatum esse Alexandrum; Ammonem, Dianam, Mercurium, Herculem. Ibidem etiam de Commodō narratur, Herculem dici voluisse, quod & ex scriptoribus vitæ constat. Bacchus autem præcipue ad imitandum placuit multis: Mithridatem, Antigonum, C. Marium, M. Antonium in scenam producit Schottus Observ. Histor. 3, 3. Ubi ex Valer. Max. 3, 6. & Plinio 33, 11. notat, Marium post victoriam Cimbriam cantharis potasse, quod in inclyto suo per Asiam triumpho Liber eo poculi genere fuisset usus. Ut mirum sit, in hoc triumpho Plutarchum, cum varia pocula nominaret, cantharos omisisse. Memorabile autem imprimis est, quod in Avito, sive potius Vario, Xiphilinus narrat: Genius aliquis, quum se Alexandrum Macedonem esse diceret, haberetque formam ejus, atque omnem ipsius ferret apparatus, profectus ex iis locis quæ ad Istrum sunt, (ubi quemadmodum existerit, mihi quidem non constat) A-

siam atque Thraciam pertransiit bacchantium more, cum quadringentis hominibus, qui thyrsis ornati erant nervisque, faciebantque injuriæ nemini. Huic, ut uno ore assuerunt omnes qui tum fuerunt in Thracia, diversoria cæteræque res necessariæ publice suppeditatæ sunt, nec ei contradicere quisquam est ausus aut resistere, non prætor, non miles, non procurator, non præsides provinciarum, sed interdum tanquam in pompa, ut edixerat, Byzantium venit: post inde profectus, appulit, ad regionem Chalcidonicum, ubi de nocte creato quodam sacerdote, obrutoque equo ligneo evanuit. Insignis locus, sed & insigni mendo conspurcatus, ibi: *thyrsis ornati erant nervisque, τέρους ἰς τὴν νύκτα ἐνὶ οὐρανῷ χεῖναι.* Sed νύξ nervus esse non videtur; aut doceatur exemplis: & si maxime foret, quid ad rem? Scribe *τέρους τὴν νύκτα, thyrsis & himenorum pellibus.* Hic enim bacchantium habitus fuit ipsiusque Bacchi. Dionysius versu 996. *Ac vero ille himeni pellem (τέρειδαν) in humeros extendit, Ebrui autem vino impleto, quassavit thyrsos.* Ubi Eustathius: *τέρειδαν, ὅ ἐστι δερμα τέρειν, ἢ τὴν νεφύϊν ἐλάφου, πολύσιλον &c.* Papinius Sylvar. 1, 2. Baccho cum thyrsis attribuit — *flavam maculoso nebrida tergo.* & Achillem Baccho comparans Achill. 1, 8.

Ut vero à tereti demisit nebrida collo. Sic & Polyæn. 1, 1. Bacchi comitibus *τέρειδαν* tribuit: & alii passim. Admirandi luxus pompam Bacchicam, institutam Alexandriæ imperante Ptolemæo, prolixè describit Athenæus 5, 7. *Festus.*

bacchantium lusus) statuit imitari, animo super humanum fastigium elato. Vicos, per quos iter erat, floribus coronisque sterni jubet: liminibus ædium crateras vino repletos, & alia eximiæ magnitudinis vasa disponi. Vehicula deinde contrata, ut plures capere milites possent, in tabernaculorum modum ornari, alia candidis velis, alia veste preciosa. Primi ibant amici & cohors regia, variis redimita floribus coronisque: alibi tibicinum cantus; alibi lyra sonus audiebatur: item in vehiculis, pro copia cujusque adornatis, comessabundus exercitus, armis qua maxime decora erant circumpendentibus. Ipsum convivasque currus vehebat, crateris aureis ejusdemque materia ingentibus poculis prægravis. Hoc modo per dies septem bacchabundum agmen incescit; parta præda, si quid victis saltem ad-

versus

Bacchantium lusus] Polyænus 1. 1. haud absurde, omnia Bacchi orgia stratagemata fuisse asserit.

Floribus coronisque] Dictum sup. ad 5. 1. Ælian. Var. 9, 8. Dionysius junior in Locrensi urbem veniens &c. maximas civitatis domus occupavit, easque rosis, serpyllis, aliisque id genus floribus stravit. & cap. 9. Demetrio singulis anni partibus flores recentes substernebantur, ut in ipsis vestigia poneret.

Alia candidis velis] Quid si legas; ornari candidis velis, aliaque veste preciosa. Vestis nomen late patens, etiam vela ista candida, quæ intellige ex Indica bysso confecta, comprehendit. Freinsh.

Coronisque] Præsertim ex hedera. Plin. 16, 34. ex Theophrasto scribit, Alexandrum ob raritatem (hedera in illis partibus) ita coronato exercitum, vi flores ex India rediisse, exemplo Liberi patris.

Tibicinum cantus] Polycletus apud Athenæum 12. 9. scribit, tibicinas semper & tibicines secutos eum in exercitu, αὐληκίδας & αὐληκῆς. Etiam in hoc triumpho apud Arrian. 6, 5, legitur καὶ αὐλῆμα. Plutarch. cap. 116. Circumsonabant omnia loca fylliis, tibiis &c. Freinsh.

Parta præda] An parata? quomodo & editi quidam. sic sup. 4, 14. Tacit. H. 1, 6. parata audienti materia. quia tamen illud eundem prope sensum reddit, loco movere non sustinuimus: præsertim cum & auctoritate nitratur maximi poetæ Virgil. Eclog. 3, 68.

Parta mæ Veneri sunt munera: maximeque Historici Sallust. Jugurth. 10. utroque verbo sine discrimine utitur: neque autem parare quas, officio & fide parantur. Idem.

Cicandri

versus comessantes animi fuisset. Mille hercule, viri modo & sobrii, septem dierum crapula graves in suo triumpho capere potuerunt. Sed fortuna, quæ rebus famam preciumque constituit, hic quoque militia probrum vertit in gloriam. Et præsens ætas, & posteritas deinde mirata est, per gentes nondum satis domitas incessisse temulentos, barbaris, quod temeritas erat, fiduciam esse credentibus. Hunc adparatum carnifex sequebatur: quippe satrapes Aspastes, de quo ante dictum est, interfici jussus est. adeo nec luxuria quidquam crudelitas; nec crudelitati luxuria obstat.

Q. CVR-

Q. CURTII RVFI

De rebus

ALEXANDRI REGIS
MACEDONUM.

LIBER X.

CAP. I.

Cleander & alii duces delictorum veniam impetrant, dum nonnulli minus facinorosi puniuntur. Alexandri consilium de Occidentali Europæ parte lustranda : liberalitas erga Abisaris filium : & in Orsinem crudelitas.

Isdem fere diebus Cleander & Sitalces, & cum Agathone Heracon superveniunt, qui Parmenionem jussu regis occiderant; quinque millia peditum cum equitibus mille. Sed & accusatores eos e provincia, cui præsuerant, sequebantur; nec tot facinora, quot admisserant, compensare poterant cadis perquam grata regi ministerio. Quippe quum omnia profana spoliassent; ne sacris quidem abstinerant: virginesque & principes seminarum stupra perpeffa, corporum ludibria deslebant. Invisum Macedonum nomen avaritia eorum,

ac

ac libido barbaris fecerat. Inter omnes tamen eminebat Cleandri furor, qui nobilem virginem constupratam servo suo pellicem dederat. Plerique amicorum Alexandri non tam criminum, quæ palam obiciebantur, atrocitatem, quam memoriam occisi per eos Parmenionis, quod tacitum prodesse reis apud regem poterat, insuebantur: lati, recidisse iram in ira ministros, NEC ULLAM potentiam scelere quasitam cuiquam esse diuturnam. Rex cognita causa pronunciauit, ab accusatoribus unum, & id maximū crimen esse præteritum, desperationem salutis suæ: nunquā enim talia aurores, qui ipsum, ex India sospitem, aut optassent reverti, aut credidissent reversurum. Igitur hos quidem vinxit; DC autem militum, qui sævitæ eorum ministri fuerant, interfici iussit.

Cleandri furor] Ut eodem nomine, ita haud multum dispari fortuna vitæque exitu fuit Cleander Commodi libertus. De quo Lamprid. cap. 7. & Marcellin. 16, 15. Freinsb.

Servo suo pellicem] Quum majoris indignioremque injuriam ne excogitare quidem posset. Graphice describit Justin. 16, 5. in Clearchi Heraclensis tyrannide: Ne quid mali afflictis honestissimis domibus deesset, uxores eorum filiasque nubere servis suis, proposita recusatibus morte, compellit &c additque multas huic dedecori mortem antetulisse. Idem.

Prodesse reis] Quemadmodum Catum liberavit severioris sententia Tiberius apud Tacit. 4, 31, similis opera sibi præstita memor.

Lati, recidisse iram] Vide Tacit. 6, 3, 4, & 6, 10. quo latins acceptum sua exempla in consulsoribus recidisse.

Maximum crimen] Mercerus ad illa Taciti 2, 50. *Cæsarique connexa adulterio teneretur*, ostendit, familiare principibus esse, ut omnia perperam facta ad crimen majestatis trahant. Quamquam hoc loco verissima fuerit vox Alexandri. consentiunt enim scriptores, famam mortis ejus, ex periculo apud Mallos Oxydracas, spiritus fecisse præfectis ejus, ut potestate sua, tanquam rationem non reddituri, prohibitu abuterentur.

Hos quidem vinxit] Et, quod apud Curtium deest, Arriano 6, 5. teste occidit. Fallitur enim editor Curtii Allobrox, qui ad oram annotavit: *Dat veniam scelerum antioribus humana censura, sed vexat & opprimit scelerum ministros*. Non dedit veniam Cleandro, Sitalci, Agathon, Eraconi Alexander, sed omnes interfecit. Raderns. Firmant id reliqui scriptores, licet occisos non nominent. Justin. 12, 10. Multæ devictæ gentes præfectos suos accusa-

jussit. Eodem die sumptum est supplicium de iis quoque, quos auctores defectionis Persarum Craterus adduxerat. Haud multo post Nearchus & Onesicritus, quos longius in Oceanum procedere jusserrat, superveniunt. Nunciabant autem quedam audita, alia comperta; insulam ostio amnis subjectam auro abundare; inopem equorum esse: singulos equos ab iis, qui ex continenti trajicere auderent, singulis talentis emi. Plenum esse belluarum mare; estu secundo eas ferri magnarum navium corpora æquantes: truci cantu deterritas sequi classem:

cum

accusaverunt; quos sine respectu amicitiz, Alexander in conspectu legatorum necari jussit. *Diodor. 17. 106.* Cum multos Satraparum & ducum pervim & injuriam potestate abufos cognovisset, meritis illis pœnas irrogavit. *Plutarch. cap. 118.* Sumpsit de ducibus qui deliquerant supplicium.

Nearchus & Onesicritus] *Plin. 6. 23.* Festos dies ibi (apud Susa) agentem Alexandrum invenerunt septimo mense, postquam digressus ab iis fuerat Pattalis, tertio navigationis. Qui *Diodor. 17. 106.* cetera concors, urbem maritimam nomine *Salpquentem* vocat. Reliqui, & præsertim *Arrian.* in Indicis, quem prolixè hæc omnia exponentem per te leges, ut solet fieri, variegant. Qui tamen conciliari non nihil possunt ex eo, quod bis ad Alex. pervenit *Nearchus*: semel in *Gedrosis*, iterum *Susis*. *Freinsb.*

Insulam] De hac *Plin. 6. 21.* Extra ostium *Indi* *Chryse* & *Argyre*, fertiles metallis ut credo. nam quod aliqui tradere aureum argentumque iis solum esse, haud facile crediderim. *Periegetes* versus 589. plura. *Mela 3. 7.* Ad *Tamum* insula est *Chryse*, ad *Gangem* *Argyre*, altera *aurei soli*, (ita veteres tradidere) altera *argentei*. *Raderus.*

Plenum belluarum mare] De his *Strabon.* lib. 15. *Diodor 17. 106.* *Plin. 6. 23.* paucis: Circa has (insulas) hydrae marini vicinum cubitorum adnantes, terrere classem. *Solinus cap. 55.* *Indica maria balanus habent ultra spacia quatuor jugerum &c.* Consulendus hic *Arrian.* *Indic. cap. 5.* De belluis hifce & harum iconibus *Rondelerius*, & alii. *Plurima* *Gesnerus lib. 4. lit. B.* & *C. in Balzani* & *Cetis. Rad.* Etiam apud *Senec.* *Suafor. 1.* exaggeratur *furda belluarum magnitudo.*

Truci cantu deterritas] *Sebisius* malit *tuba cantu*, & quodammodo juvant *Arrian.* *Indic. 5. 18.* quantum capita ferre poterant, acclamasse, tubisque claxisse. & *Strabo lib. 15.* *tubis belluas exterruit.* Verum tamen nihil incommodi habet vulgata lectio; sed eo melior est quod non tubam tantum, sed alium quoque clamorem non excludit; quo præter tubam usus *Macedonas*, ex scriptoribus constat. Quamquam ne clamori quidem cesserint, sed fragori navium obviam ventientium. *Plin. 9. 3.* Sed in mari belluz circa solstitia maxime visuntur. Tunc illi ruunt turbines, tunc imbres, tunc dejectæ montium jugis procellæ ab imo vertunt maria, pulsataque ex profun-

cum magno æquoris strepitu, velut demersa navigia, subisse aquas. *Cetera incolis crediderant: inter quæ*, rubrum mare non à colore undarum, ut plerique crederent, sed ab Erythra rege adpellari. Esse haud procul à continenti insulam palmis frequentibus consitam, & in medio fere nemore columnam eminere, Erythræ regis monumentum, literis gentis ejus scriptam. *Adiciebant*, navigia, quæ lixas mercatoresque vexissent, famam auri sequutis gubernatoribus, in insulam esse transmissa, nec deinde ab his postea visa. *Rex cognoscendi plura cupidine accensus*, rursus eos terram

profundo belluas cum fluctibus volvunt. (*hoc est quod æstu secundo eas ferri dixit Curtius*) & alias tanta thynorum multitudine, ut Magni Alexandri classis haud alio modo, quam hostium acie obvia contrarium agmen adversa fronte direxerit: aliter sparsis non erat evadere. non voce, non sonitu, non ictu, sed fragore terrentur, nec nisi ruina turbantur. thynis tribuit Plinius, si tamen vitio caret locus; quod alii rectius physeteribus. *Freinsb.*

Deterritas sequi classem] Hoc sine Græcis vix intelligas. Quorum Sttæbo, tubis belluas exterruit. Illa undas subeuntes, navale certamen à puppi minabantur: verum subito cessavere. Arrian. Ind. 5, 18. cete exterrita in profundum sese abdidisse: neque multo post ad puppes emerfisse.

Erythra monumentum] De loci istius nomine non parum discrepat inter auctores. *Oarastam* vocat Arrian. Indic. 6, 18. *Ogyris* dicitur Plinio 6, 28. *Melæ* 3, 8. Stephano, & Dionysio τῷ περὶ νῆων versu 607. Eratostheni apud Strabon. lib. 16. *Tyrina*; Nearchus apud eundem *Dorastā*: denique

Ptolemæo (Ὀδογράφου) *Parachtha* vel *Barachtha*: unde fortasse mendosum illud *Dorastā*. Nec de certo comperitque loci positum quicquam habent, quod plane liqueat. Nam Ogyris sive Tyrinam alii paulo longius intra sinum Persicum collocant: alii eam inde duobus stadiorum millibus in altum mare, Oceanum scilicet, austrum versus submovent, *Καρμενίδου Ἰνσοῦν ἀπέχης*, uti canit Dionysius, *extra Germanicæ promontorium*: quo, tanquam obice altero, sinus Persicus clauditur. *Fullerus Miscell. Sector. 4, 20.*

Adiciebant] Incolæ [immo ipsi, Nearchus & Onesicritus] adiciebant, seu referebant inter alia. De hac Insula, in quam lixæ & mercatores trajecerunt, exacte Arrianus Indic. 5, 20. & *Nosalam* appellatam. Solique sacram fuisse docet, sed fabulosa esse quæ de illa narrentur. *Raderns*. Quod eo loco de Nereide quadam addit Arrianus, fidem facit, eandem insulam hic intelligi, quæ Philostrato 3, 16. *Βίλαρος* vocatur: itidemque centum à continente stadiis abesse dicitur. *Freinsb.*

Animo

ram legere jubet, donec ad Euphraten adpellerent classem; inde adverso amne Babylonem subituros. *Ipse animo infinita complexus, statuerat, omni ad Orientem maritima regione perdomita, ex Syria petere Africam, Carthagini insensus: inde Numidia solitudinibus peragratu cursum Gadis dirigere. ibi namque columnas Herculis esse fama vulga.*

Animo infinita complexu] De his Alexandri molitionibus paulo fufius Arrian. lib. 7. initio. Plutarch. cap. 117 paucissimis: *Instituit Arabiam & Africam ambire, atque per columnas Herculis in mare mediterraneum decurrere.* Raderus. Apud Diodor. 18, 4. hæc aliaque multa ardua atque magnifica in commentariis ejus reperta enarrantur. Belle Lucan. 10, 36.

—— *Oceano classes inferre parabat*

Exteriore mari. non illi flamma nec unda,

Nec sterilis Libye, nec Syrticus obstitit Ammon.

Isset in occasus, mundi de vexta secutus, Ambissetque polos, Nilumque à fonte bibisset:

Occurrit suprema dies; natura que solum

Hunc potuit finem vesano ponere regi.

Ita Cæsar apud Plutarch. c. 82. intituebat Parthos bello petere. His subjugatis per Hyrcaniam secundum mare Caspium & Caucaſum ambire Pontum, atque ita Scythiam invadere, incurſatique quæ Germaniæ circumjecta sunt, ac Germania ipsa, per Galliam regredi in Italiam, atque hunc committere imperii Romani Oceano undique circumscripti orbem. Similis Pyrrhi vesania apud Plutarch. cap. 29.

Maritima regione] Arabia. *Quam nec Persarum, nec Macedonum postea reges, quamvis potentissimi, subigere valuerunt.* Diodor. 2, 1. Vide præcipue

Arrian. qui unus plura intelligendo huic libro conferet, quam omnes alii. Eustathius ad Dionys. vers. 995. notat, Alexandrum ibi sedem imperii constituere decreviſſe. Verum eam non perdomuit, quicquid dicant de thurifera regione, qui apophthegma ejus adnotarunt, Leonidæ magnam thuris modum mittentis, ut ea regione subacta. Plutarch. apophthi. cap. 36. Freinsh.

Carthagini insensus] Supra 4, 4. Nec ignorabant aut negligebant altissimi mortalium; sed cum animadvertissent Alexandri ita magnas opes, ut Aphricæ quoque immineret, unum ex civibus virum acrem, nomine Hamilcarem Rhodium, jufferunt simulato Emilio ire ad regem, omnique studio in amicitiam ejus pervenire: quæ is potitus, consilia ejus nota civibus suis faciebat. Frontin. 1, 2. Justin. 21, 6.

Cursum Gadis dirigere] Quin & eo veniſſe, etiam in Britanniam & Orcadæ, scripsit Cedrenus, reprehensus eo nomine à Camdeno in Britannia cap. de Britannorum moribus.

Columnas Herculis] Mira de his columnis, sed incerta. nam alii pro columnis promontoria ponunt, alii montes; alii statuas Herculis, alii turreſ, alii columnas octo cubitorum: alii freti clauſtra, alii Gades, alii etiam quippiam ultra Gades situm. Nonnulli pro columnis habent Calpen, & Abilam, qui eſt mons ex adverso Calpen in A-

vulgaverat. Hispanias deinde, quas Iberiam Græci à flumine Ibero vocabant, adire; & prætervehi Alpes, Italiaque oram, unde in Epirum brevis cursus est. Igiter Mesopotamia prætoribus imperavit, materia in Libano monte cæsa, devectorumque ad urbem Syriæ Thapsacum, ingentium carinas navium ponere: septiremes omnes esse, deducique Babylonem. Cypriorum regibus imperatum, ut æs stuppamque & vela præberent. Hac agenti Pori & Taxilis regum litera traduntur, Abisarem morbo; Philippum præfectum ipsius ex vulnere interisse; oppressosque qui vulnerassent eum. Igitur Philippo substituit Eudamonem; dux erat Thracum: Abisaris regnum filio ejus adtribuit. Ventum est

in Africa, quem Eratosthenes ait situm esse in Metagoniis Numidica gente. Strabo lib. 3. de Gadibus & columnis copiosissime disputat, quem lector ipse, si placuerit, videbit. locus enim est prolixior, quam ut huc transferatur. Interim Melam 2, 6. Solin. cap. 26. Philostrat. 11, 97. Periegetem, & ad illum Eustachium, Pindarum in Pythiis, Isthmiis & Nemeis inspicere. Nam quæ à Strabone & Eustathio ex Pindaro laudantur, hodie non apparent. Raderm. Non temere autem de columnis Herculis mentionem injicit, sed designans, quod jam aliquoties dixit, Alexandrum cupisse expeditione ultra terminos Bacchi & Herculis progredi; ut de hoc ipso ejus consilio judicat Plutarchus de fort. Rom. cap. 26. Freinsb.

Italiaque oram] Plutarch. ibidem: Ego vero etiam Alexandri Magni mortem in parte felicitatis Romanæ pono, nisi magnis successibus & rebus clarissime gestis, insuperabili confi-

dentia & elatione animi, qui stellæ instar ab ortu Solis in occasum transliebat, ac jam in Italiam fulgorem armorum jaciebat &c. Liv. autem 9, 17. sentit, si in Italiam transmississet Alexander, Romanos non fuisse superaturum.

Septiremes omnes esse] Ultimam vocem expungit Rutgers. Var Lect. 3, 4.

Cypriorum regibus] Ammian. 14, 27. Tanta autem tamque multiplici fertilitate abundat rerum omnium eadem Cyprus, ut nullius externi indigens adminiculi, indigenis viribus, à fundamento ipso carinz, ad supremos usque carbastos ædificet onerariam navem, omnibusque armamentis instructam mari committat.

Philippum præfectum] Reor eundem olim Thessalorum equitatu præfuisse ad Arbela, Balacro natum, de quo etiam Diodor. 17, 57. Raderm. Quem erroris convincit Arrian. 5, 2. Philippo Machabæ F. præfide illius regionis constituto.

K k k

Talen-

est deinde Persagadas. Persica est gens. Cujus satrapes Orsines erat, nobilitate ac divitiis inter omnes barbaros eminens. Genus ducebat à Cyro quodam rege Persarum: opes & à majoribus traditas habebat; & ipse longa imperii possessione cumularerat. Is regi, cum omnis generis donis, non ipsi modo ea, sed etiam amicis ejus daturus, occurrit. Equorum domiti greges sequebantur, currusque argento & auro adornati, preciosa supellex, & nobiles gemmae, aurea magni ponderis vasa, vestesque purpureae, & signati argenti talentum quatuor millia. Ceterum tanta benignitas barbaro caussa mortis fuit. nam quum omnes amicos regis donis super ipsorum vota coluisset; Bagoæ spadoni, qui Alexandrum obsequio corporis devinxerat sibi, nullum honorem habuit. admonitusque

Talentum quatuor millia] Vix credibiles opes unius Satrapæ. mox Bagoas rem exaggerans, ut suspicari licet, ait tria millia talentum condita esse cum Cyro. Vultque illa ab Orsine sublata; atque hinc hominem prædivitem factum. Quod consideranti utique videbitur falso aucta 4000. talentorum summa. præsertim cum adjiciat multa alia dona preciosissima; veroque simile sit, non omnia largitum esse, sed sibi quædam retinuisse. Regias igitur opes possederit: quod vix concedas. & si concedas, utique non pertendas, eo fuisse deveniturum, ut munificentia Alexandrum supergrederetur. At hujus mille talenta Taxilli dono data, quanta non admiratione modo, sed etiam invidia prosequuti sunt amici? Vide supra 8, 12. Freinsh.

Olisquis corporis] Quam scelestè deperiret propudium illud hominis, ex Diczarcho apud Athenzum 13, 8 & Plutarcho cap. 116. constat. Non

omnino dissimilis est vesania L. Quintii, qui isidem in scortum sui gratiam nobilem barbarum occidit. Auctor Liv. 39, 12. & Plutarch. Catone Mai. cap 32. Sed quid ibi animadverto monstri? De Catone censore lego: *Allegit in senatum collegam & amicum L. Valerium Flaccum.* Quid? ergo Flaccus censor erat, senator non erat? Ne dubita scribere: *Principem senatus legit &c.* & in textu: *προϊγραψι μὲν ἡ δὲ καὶ τῇ συγκατὰ τὸν συνάροντα &c.* fuerat *προϊγραψι*, una literula temere inculcata eas excitavit turbas. Correctionis hujus quem meliorem dabo prædem vademque ipso Plutarcho? In Emilio cap. 65. *τῆς δὲ βουλῆς προϊγραψι μὲν Μάρκου Αἰμίλιον Δίπιδον, ἣν τιτράκις κερπύμι: νον τὴν προδραίν.* ubi simul explicatam vides eam phrasin. Freinshemius.

Adstru

nitusque à quibusdam, quam Alexandro cordi esset; respondit, amicos regis, non scorta se colere: nec moris esse Persis, mares ducere, qui stupro effeminentur. His auditis, spado potentiam, flagitio & dedecore quæsitam, in caput nobilissimi & insontis exercuit. Namque gentis ejusdem levisimos falsis criminibus adstruxit, monitos, tum demum ea deferre, quum ipse jussisset. Interim quoties sine arbitris erat, credulas regis aures implebat; dissimulans causam ira, quo gravior criminantis auctoritas esset. Nondum suspectus erat Orsines, jam tamen vilior. Reus enim in secreto agebatur, latentis periculi ignarus: & importunissimum scortum, ne in stupro quidem & dedecoris patientia fraudis oblitum, quoties amorem regis in se accenderat, Orsinem modo avaritiæ, interdum etiam defectionis arguebat. Iam matura erant in perniciem innocentis mendacia; & fatum, cujus inevitabilis sors est, adpetebat. Forte enim sepulchrum Cyri Alexander jussit aperiri, in quo erat conditum ejus corpus; cui dare volebat inferias. Auro argentoque repletum esse crediderat, quippe ita fama Persæ vulgaverant; sed præter

Adstruxit] Negat Acidalius verbum *adstruere* reperiri pro subornare, submittere. vel si inveniat, rectius tamen scribi *instruxit*, existimat. Freinshemius libentius ad crimina verbum struendi refert si exemplaria patiantur: Nam per gentis *g.* l. falsis criminibus struatis (monitos tum d. *a. d. q.* ipse jussisset) interim &c. sed nihil asseverare audeat.

Sepulchrum Cyri] De sepulchro Cyri, quidque in eo repletum & le-

ctum sit, præter Curtium docent Strabo lib. 15. Arrian. 6, 5. Plutarch. cap. 118. quos citat & confert Briffonius lib. 1. Forte ex hoc facto nata fabula, Kainan magni regis prioris mundi sepulchrum Alexandro M. in India monstratum fuisse: quod ex Juchasin refert Schickardus in Tarich pag. 25.

Auro argentoque repletum] Morem fuisse apud varias gentes tumulis inferendi thesauros, ostendit Rosinus antiqu. Rom. 6, 31.

K k k 2

Corona

ter clypeum ejus putrem, & arcus duos Scythicos, & acinacem, nihil reperit. Ceterum corona aurea, imposita amiculo, cui adsueverat ipse, solum, in quo corpus jacebat, velavit. Miratus, tanti nominis regem, tantis præditum opibus, haud preciosius sepultum esse, quam si fuisset è plebe. Proximus erat lateri spado, qui regem intuens, quid mirum, inquit, est, inania sepulcra esse regum, quum satraparum domus aurum inde egestum capere non possint? Quod ad me adtinet, ipse hoc bustum antea non videram: sed ex Dario ita accepi, tria millia talentum condita esse cum Cyro. Hinc illa benignitas in te, ut quod impune habere non poterat Orsines, donando etiam gratiam iniret. Concitaverat jam animum in iram; quum ii, quibus negotium idem dederat, superveniunt. hinc Bagoas, hinc ab eo subornati, falsis criminibus occupant aures. Antequam accusari se suspicaretur Orsines, in vincula est traditus. Non contentus supplicio in fontis spado, ipse mori-

Corona aurea] Sic etiam Achilles monumentum coronavit & Hephestion Patrocli. Alian. hist. var. 12, 7. Eundem postea honorem ipse consecutus ab Augusto. adi Sueton. in vita 18 & Caracallo apud Herod. 4, 15. Freinsh

Quod impune habere] Ο πολλα κλέψας, ὀλίγα δὲς ὀνέσκειται. Lampridius in Alex. Severo cap. 18. Idem sensus in his Livianis. 1. 17. offerendum ultro rati quod amissuri erant. & 6. 17. refracturosque carcerem minabantur: quum remissa, id quod eripituri erant, ex Scio Manlius vinculis liberatur. Pulchra ars & interdum utilis, quæ servare non possis, donasse potius videri, quam perdidisse. Himerius apud

Photium, ubi Demosthenem inducit de revocando Æschine consultantem: Cum utrumque acerbum sit, & odiosum sponte solvere, & hac sustinere præter voluntatem ex mandato: minus malum existimari sponte solvere, quam invito tolerare. Freinsh.

Supplicio in fontis] Arrian. 6, 5. non excusat Orsinis innocentiam. Plutarch. cap. 118. à Macedone quodam apertum ait sepulchrum: Hinc, inquit, cum Cyri conditorium apertum comperisset, interfecit auctorem, quamvis Pellens esset non ex obscurissimis, qui id admiserat. Polymachus nomine. Raderus. Apud Strab. culpa confertur in prædones ignotos.

Regnasti

morituro manum iniecit. Quem Orsines intuens, Audieram, inquit, in Asia olim regnasse feminas; hoc vero novum est, regnare castratum! Hic fuit exitus nobilissimi Persarum, nec insonitis modo, sed eximia quoque benignitatis in regem. Eodem tempore Phradates regnum adfectasse suspectus occiditur. Cæperat esse præceps ad representanda supplicia; idem ad deteriora credenda. Scilicet RES SECUNDÆ valent commutare naturam; & raro quisquam erga bona sua satis cautus est. Idem enim paulo ante Lyncestem Alexandrum delatum à duobus indicibus damnare non sustinuerat: humiliores quoque, reos contra suam voluntatem, quia ceteris videbantur insonites, passus absolvi: hostibus victis regna reduxerat. ad ultimum à semetipso degeneravit usque adeo, ut adversus libidinem animi, arbitrio scortis, aliis regna daret, aliis adimeret vitam. Iisdem fere diebus literas à Cæno accepit
d:

Regnasse feminas] Junge quæ de Amazonibus notata sunt sup. ad 6. 5. Addit. *olim regnasse feminas*; at si Arriano 1. 7. credimus, Alexandri tempore nstitutum erat in Asia, jam inde à Semiramide, ut & virorum uxores regnarent. Freinsh.

Novum est regnare castratum] Imo secundum Plin. 13. 4. nihil novi: *Clarissima omnium palmarum, quas regias appellare ab honore, quoniam regibus tantum Persidis servabantur, Babylonem nata nunc in horto Bagou. ita enim vocant spadones: qui apud eos etiam regnaverunt.* Intelligit, opinor, eum qui Dario regnum dedit sup. 6. 3.

Regna reduxerat] Vulgati ante Modium regnare dixerat. Acidalius corrigit regnare didicerat: ut sis acerba irri-

sio, in contrarium accipienda. Summe antea moderationis rex, & vere rex, victor tandem rex esse didicerat. quasi id vero regium, non ex æquo & jure agere, sed pro sua aut aliorum libidine grassari. Addit deinde aliam conjecturam regnari didicerat. quasi diceret, hostibus victis ipsum victum regnatumque fuisse, ut ad scortis arbitrium aliis regna daret, aliis adimeret vitam. At hanc correctionem respuit Raderus; illam sinceram & germanam scripturam arbitrat. Freinshemius miratur. Acidalius, quo fuit acumine, non vidisse legendum, *hostibus victis regna reddiderat.* Norum de Porro: sed & aliorum exempla suggeret Arrianus.

Literas accepit] Vulgo, *litteras à Cæno*

Kkk 3

no ac-

de rebus in Europa & Asiagestis, dum ipse Indiam subigit. Zopyrio Thracia prapositus dum expeditionem in Getas faceret, tempestatibus procellisque subito coortis, cum toto exercitu oppressus erat. Quæ cognita clade Seuthes Odrysas populares suos ad defectionem compulerat. Amissa propemodum Thracia ne Græcia quidem *

C A P. II.

Dum turbatum Græciæ statum pacare, ex militibus ære alieno liberatis alios remittere domum, alios retinere cogitat, in castris oritur seditio: quam gravi oratione & regia autoritate compescit.

* **I**gitur triginta navibus Sinium transmittunt; promontorium est Attica terra; unde portumurbis petere decreverant. His cognitis rex, Harpalo Atheniensibusque

no accipit. Ad quod Raderus; A quo Cæno? nonne Cænum 9, 3. extulimus? Dicam quod sentio. Hæc Curtii verba *Iisdem fere diebus &c.* usque ad illa *Igitur XXX. navibus Sinium &c.* esse loco mota, & ad initium sexti libri quod ibi desideratur revocanda. Sub illud enim tempus hæc à Zopyrione gesta Justinus 12, 1. docet. Itaque pro Cæno, hic lego *Antipatro*. & pro *India* (dum ipse Indiam subigit) *Asia* recipienda: quæ vox in aliis codicibus hic desideratur apud Curtium, scribiturque tantum de rebus in Europa gestis, ut *Asia* pro *India* sit reponenda. Hæc certa meo animo conjectura est. *Raderus*. Mihi præter

insignem violentiam, nihil habere videtur certi. Ut enim patiamur ex Cæno Antipatrum, ex India Asiam, ex decimo libro sextum fieri, unicum quo omnia ista quomodocumque niti videntur argumentum, valde lubricum est. Quippe Justinus multa alio tempore gesta refert, ac Curtius verbi gratia, cum primum Persidem subigeret, instituisse eum cum alia Justinus 12, 4. narrat, tum, ut *pupilli stipendia patrum traherent*; ac secundum Curtium 10, 4. diu postea id evenit. Ergo secutus Mss. Editorumque nonnullos importuna duo verba à Cæno eliminavi: quo facto tota ratio loci hujus constare potest. *Freinsb.*

Sinium transmittunt] Accipio de quidem Græcis haud accipiendum, mecenariis Harpali. De exulibus vel cæcus videat. *Freinsb.*

Dum

sibusque juxta infestus, classem parari jubet; Athenas protinus petiturus. Quod consilium dum agitat clam, litera ei redduntur, Harpalum intrasse quidem Athenas, pecunia conciliasse sibi principum animos: mox, concilio plebis habito jussu urbe excedere, ad Græcos milites pervenisse, à quibus interceptum & trucidatum à quodam viatore per insidias. His latus, in Europam trajiciendi consilium omisit: sed exules, præter eos qui civili sanguine adpersi erant, recipi ab omnibus Græcorum civitatibus, quis pulsi erant, jussit. Et Græci, haud ausi imperium aspernari, quamquam solvendarum legum id principium esse censebant; bona quoque, quæ exstarent, restituere damnatis. Soli Athenienses, non suæ modo, sed etiam publicæ vindices libertatis, conluvionem hominum, quia agre ferebant,

Dum agitat clam,] Rectius sic distinguitur, quam in aliis; *Quod consilium dum agitat, clam litera ei redduntur.* quid enim attinebat clam literas reddi Alexandro, & quidem ejusmodi literas? Sed nec illud placet: qui non possim credere; Alexandrum in ea magnitudine fortunæ atque gloriæ clam fuisse habiturum quem hostem peteret; etiamsi maxime potuisset. si tamen texit, omnibus aliis præfero scripturam B. 1. *Quod consilium clam agitant litera redduntur.* Idem.

A quodam viatore] A Thimbrone, uno ex amicis, Diodor. 17. 103. à *servis suis*, Pausanias lib. 2. qui quidem addit: *Sunt tamen, qui dicant Pausania Macedonis dola interisse.* Quomodo autem hic exponemus *viatore*? nonne rectius in Mss. *auctore*? qui forte ad veram scripturam nos ducent: à quibus interceptum Thimbrone quodam

auctore per insidias. Idem.

Exules, præter eos] Plutarchus apophth. Lacon. c. 59. addit eximios etiam Thebanos fuisse. unde Eudamidæ Laconis dictum extat: Cum Olympiis præconio jus fecisset omnibus exulibus, in suam cuique patriam redeundi, præterquam Thebanis: Infortunatum quidem, inquit, præconium, sed vobis ô Thebani, gloriosum: solos enim vos metuit Alexander. *Rad.*

Athenienses] Ex hac occasione nata est Himerii oratio apud Phorium, in qua Demosthenem inducit de revocando Æschine consultantem: *vulgato rumore Alexandrum exules revocaturum.* in cuius fine ista ὁ τὰς ἀπ' Ἰνδῶν φήμεις ὁπλα καὶ μηχανὰς φοβούμενοι, interpretor: *rumores ab Indis usque hinc perlatores, tanquam arma pugnaeque præsententes metuens.* Freinsht.

bant, non regio imperio, sed legibus moribusque patriis regi adsueta, prohibere finibus OMNIA potius toleraturi, quam purgamenta quondam urbis sue, tunc etiam exilii, admitterent. Alexander, senioribus militum in patriam remissis; tredecim millia pedum, & duo millia equitum, quæ in Asia retineret, eligi iussit: existimans modico exercitu continere posse Asiam, quia pluribus locis praesidia disposuisset; nuperque conditas urbes, quas colonis repleisset, res renovare cupientibus obstare. Ceterum prius quam secerneret, quos erat retenturus, edixit, ut omnes milites æs alienum profiterentur. Grave plerisque esse compererat: & quamquam ipsorum luxu contractum erat, dissolvere tamen ipse decreverat. Illi, tentari ipsos rati, quo facilius ab integris sumptuosos discerneret; prolatando, aliquantum extraxerant temporis. & rex, satis gnarus professioni æris pudorem, non contumaciam obstare; mensas totis castris poni iussit, & decem millia talentorum profer-

ri.

Senioribus militum.] Ostendit hic locus, recte me coniecisse sup. 7, 5. pro *seniorum* legend. *severorum*. Septem enim millibus Macedonum quomodo carere potuisset, ut uni coloniz tot assignaret? Vides hic post omnia fere bella profligata ex toto exercitu dimitti seniores, & tamen ex Diodoro 17. 109. & 18. 4. constat, eos decem millium numerum non excessisse: aut si Justin. 12, 12. sequimur, undecim. *Idem.*

Quas colonis repleisset.] Appianus lib. 1. Civil. Apud Romanos colonia tanquam praesidia partis bello provincie imponebantur. Unde opportuno situ tres urbes *Philippum* non contumeliosius,

quam verius, compedes Græcia appellasse Liv. 32, 37. refert.

Professione æris pudorem.] Quæ intelligas ex his Senecæ de benef. 2, 7. *Tiberius Caesar rogatus à Nepotæ M. Albio pratorio, ut æri alieno succurreret: edere illam sibi nomina creditorum iussit. Hoc non est donare, sed creditores convocare.*

Decem millia talent.] Justin. 12, 11. *XX. millia.* Diodor. 17, 109. cum Curtio: *Multosque ære alieno obstrictos esse edocuit, id totum uno die X. millibus talentum paulo minus dissolvit. Quod Diodorus paulo minus addit, hoc Plutarch. cap. 120. & Curtius expresse, è decem millibus talentum tantum cxxx. post exoluta nomina superfuisset, ut.*

ri. Tum demum fide facta professi sunt; nec amplius ex tanta pecunia quam centum & triginta talenta superfuere. adeo ille exercitus, tot ditissimarum gentium victor, plus tamen victoria, quam praeda deportavit ex Asia. Ceterum ut cognitum est, alios mitti domum, alios retineri; perpetuam cum regni sedem in Asiam habiturum rati, vecordes & disciplina militaris immemores, seditiosis vocibus castra complent, regemque ferocius quam alias adorti, omnes simul missionem postulare ceperunt; deformia ora cicatricibus, canitiemque capitum ostentantes. Nec aut praefectorum castigatione, aut verecundia regis deterriti, tumultuoso clamore & militari violentia volentem loqui inhibebant; palam professi, nusquam inde, nisi in patriam, vestigium esse moturos. Tandem silentio facto, magis quia motum esse credebant, quam quia ipsi moveri poterant; quidnam acturus esset, expectabant. Ille, Quid hæc, inquit, repens consternatio, & tam procax atque effusa licentia denunciat? Eloqui timeo. Palam certe rupistis imperium, & precario rex sum: cui non adloquendi, non noscendi monendique, aut intuendi vos jus reliquistis. Equidem quum alios

dimit-

se, testatur. Arrian. 7. 2. dimissis tantum in viaticum tot ait talenta donata, singulis nempe singula. Ergo cum decem millia, ut Diodorus numerat, undecim ut Justinus, essent in patriam remissi, & singulis talentum esset oblatum, idem numerus talentorum cum Curcio & Diodoro & Plutarcho est expressus. Sed hic Plutarchus addit singulare quiddam de quodam Antigene Lusco falsa creditorum nomina

professo, ut majorem inde vim pecuniarum auferret. Raderns. De Arriani consensu fallitur. Ille enim 7. 1. discrete scribit, largitionem hanc dissolutorum munerum XXX. talentum fuisse tradi. Alia est largitio, de qua loco à Radero citato narrat. Freinsb.

Canitiemque capitum] Nondum enim dimissi erant seniores; sed id cum maxime agebatur, ut dimitterentur. Ipsum auctorem inspicite. Id.

Kkk 5

Micum

dimittere in patriam; alios mecum paulo post deportare statuerim; tam illos adclamantes video, qui abituri sunt, quam hos, cum quibus præmissos subsequi statui. Quid hoc est rei? dispari in causa idem omnium clamor est. Pervelim scire, utrum qui discedunt, an qui retinentur, de me querantur. *Crederes uno ore omnes sustulisse clamorem; ita pariter ex tota concione responsum est*, omnes queri. Tum ille, Non hercule, inquit, potest fieri, ut adducar, querendi simul omnibus hanc causam esse, quam ostenditis; in qua major pars exercitus non est; utpote quum plures dimiserim, quam retenturus sum. Subest nimirum altius malum, quod omnes avertit à me. Quando enim regem universus exercitus deseruit? Ne servi quidem uno grege profugiunt dominos; sed est

Mecum deportare] Præ se ferebat enim reditum in patriam agitare, dubium an ex animo: sunt enim complures qui in Asia sedem imperii fuisse constituturum arbitrantur. Illud autem palam testabatur: pertinetque eo quod Plutarchus de liber. educand. cap. 34. refert, *Gracis mandasse, ut purpureas sibi vestes pararent, quippe domum reversum è bello sacrificium de parsa è barbaris victoria peracturum. Quod tamen diversim narrat Athenæus* 12, 9. Verum ut dixi, Asiam potius habebat in animo, sive Arabiam regni sedem habiturus, ut tradit Eustathius ad Dionys. versum 995. ex Strabonis extremo sexto decimo: sive potius Babylonem, ut asserit idem Strabo lib. 15. *Idem.*

Adclamantes] Oclamantes mavult cum Acidalio Raderus.

Discedunt] Mss. descendunt, proban-

te Bongarsio. Cuius manum qui descripsit, hoc loco non potuit assequi. Video autem ἀνάβασις Xenophontis allegari: credo quod inde nomen illi historiz sit, *ascensus*, quia mediterranea loca altiora sunt mari. Unde profectio ad mare *κατάβασις, descensus* vocatur, à mari ἀνάβασις. *Freinsl.*

Vno ore] Id militares animos alcius conjectantibus præcipuum indicium magni atque implacabilis morus, quod neque disiecti, vel paucorum instinctu, sed pariter ardescerent. pariter silerent; tanta æqualitate & constantia, ut regi crederes. *Tacit. 1. 33.*

Omnes queri] Poterat abesse verbum *queri* relicto *Omnes* solo. ut apud scriptores Hist. Augustæ. Pollio in Valeriano cap. 1. *Quæ quum essent sapius dicta, addiderunt OMNES: atque ita discessum est.*

est quidam in illis pudor, à ceteris destitutos relinquendi. Verum ego tam furiosæ consternationis oblitus, remedia insanabilibus conor adhibere. Omnem hercule spem, quam ex vobis conceperam, damno; nec ut cum militibus meis, jam enim esse destitistis, sed ut cum ingratisimis oportet, agere decrevi. SECUNDIS rebus, quæ circumfluunt vos, insanire cœpistis: obliti status ejus, quem beneficio exuistis meo. digni hercule qui in eodem consenescat; quoniam facilius est vobis adversam, quam secundam regere fortunam. En tandem! Illyriorum paulo ante, & Persarum tributariis, Asia, & tot gentium spolia, fastidio sunt. Modo, sub Philippo seminudis, amacula ex purpura sordent, aurum & argentum oculi ferre non possunt: lignea enim vasa desiderant, & ex cratibus scuta, rubiginemque gladio- rum. Hoc cultu nitentes vos accepi, & quingen-
ta

Esse destitisti] Alii *desisti*, aut, *desisti*. Freinshemius, expuncto verbo substantivo, legendum putat, *me destituitis*. sup. 9. 2. *desertus, destitutus sum, hostibus proditus*.

Cum ingratisimis oportet] Legas: *cum ingr. operis*. Non ultra vobiscum, inquit, quasi cum militibus aut ingenuis agere mihi decretum est, neque præmia dare aut munera; sed ut vilibus mercenariis, appendere debitam modo diurnamque vestram mercedem. *Operarum* scilicet vox ignominiam habet, quadratque in eos, qui viles & lucello tantum inhiant. *Συνοικισμός* est huic istud Cic. pro Sextio cap. 17. *Erat mihi contentio, non cum victore exercitu, sed cum operis conditiss, & ad diripiendam urbem concit-*

tatis. Freinsh.

Illyriorum] Diodor. 16, 2. Bello fractus ab Illyriis Amyntas vestigalia pendere victoribus cogebar. Hi filium ejus natu minimum Philippum, obsidis loco acceptum, Thebanis aservandum tradiderunt. *Infinitus* 7, 5. Alexander inter prima initia regni, bellum ab Illyriis, pacta mercede, & Philippo fratre dato obside, redemit. *Ac de ipse Philippo* 7, 6. bella alia interposita pactione componit, alia redimit.

Ex cratibus scuta] Qualia paupertas & indigentia rerum necessarium facit. Lipsium de Mil. Rom. 3, 2. vide. cui addes Frontin. 1, 7. & Flor. 3, 20. de Spartaco.

Quingenta talenta] Vide Plutarch. cap.

ta talenta æris alieni : quum omnis regia supellex
 haud amplius quam sexaginta talentorum esset,
 meorum operum fundamenta. quibus tamen
 (absit invidia) imperium maximæ terrarum par-
 tis imposui. Asiæne pertæsum est, quæ vos gloria
 rerum gestarum diis pares fecit ? In Europam ire
 properatis rege deserto, quum pluribus vestrum
 defuturum viaticum fuerit, ni æs alienum luis-
 sem. nempe in Asiatica præda. Nec pudet, pro-
 fundo ventre devictarum gentium spolia cir-
 cumferentes, reverti velle ad liberos conjugef-
 que, quibus pauci præmia victoriæ potestis osten-
 dere. Nam ceterorum, dum etiam spei vestræ
 obviam istis, arma quoque pignori sunt. Bonis
 vero militibus cariturus sum, pellicum suarum
 concubinis : quibus hoc solum extantis opibus
 superest, quod impenditur. Proinde fugientibus
 me pateant limites; faceffite hinc ocius: ego cum
 Persis

cap. 23. & de fort. Alex. 1. 3. ubi
ducenta talenta produntur.

Nempe in Asiatica præda] Sic scilicet hoc dictum fuerit, ut apud Sen. epist. 19. *In aspero & probro accipere*: & apud alios cum idem hoc, tum alia ad eam faciendam plura. *Acidalins.* Nam Modius fecerat ex *As. præda.* quæ res induxit alios ut totum hoc pro glossæmate haberent: sed non est, ostendit enim, injuria fastidire Asiam, quibus inde tot tantaque fuissent commoda. Habetque illa vocula *nempe* insignem vim inculcandi cum quadam exprobratione personæ causæve de qua agitur meritum. Apud Liv. 34. 5. Valerius abrogari L. Oppiam suadens, pro matronis: *Iam urbs capta à Gallis, quæ redempta vrbis est? nempe aurum matro-*

næ consensu omnium in publicum contulerunt. Freinsb.

Etiam spei vestræ] Non præsentia modo dilapidarunt, sed ne spem quidem, quæ omnis in armis, plura acquirendi sibi reliquerunt. ipsa arma pignori tradentes. Mirum autem hoc sub Alexandro licuisse. Sane Romanis moribus, ipsaque evidenti ratione, id vetitum. l. 3. §. 13. de R. M. *Miles, qui in bello arma amisit, vel alienariis, capite puniunt.* Ubi verbum *alienandi*, quod & in l. 14. §. 1. eo. repetitur, etiam ad pignoris nexum extendi docet l. ult. Cod. de rebus alien, non alien. *Idem.*

In quod impenditur] Scilicet ventet. *Sebifim.*

Cum

Perſis abeuntium terga tutabor. Neminem teneo : liberate oculos meos , ingratiſſimi cives. Læti vos excipient parentes , liberique , ſine veſtro rege redeuntēs ! obviam ibunt deſertoribus transfugiſque ! Triumphabo me hercule de fuga veſtra , & ubicumque ero , expetam pœnas ; hoſ , cum quibus me relinquitis , colendo , præferendoque vobis. Iam autem ſciētis , & QVANTVM ſine rege valeat exercitus , & quid opis in me uno ſit. *Deſiluit deinde frendens de tribunali , & in medium armatorum agmen ſe immiſit : notatos quoque , qui ſerociſſime oblocuti erant , ſingulos manu corripuit : nec auſos repugnare , tredecim adſervandos cuſtodibus corporis tradidit.*

CAP.

Cum Perſis] Nempe de quibus Dio-
dor. 17, 108. & ipſe Curtius 10, 3.

Quantum ſine rege] Polyæn. 4, 3.
Mandavit , ut armati Macedones ſeorſim à ceteris ſtarent : è regione vero Perſæ. Qui cum diſceſſiſſent : Deligite , inquit , Macedones , ducem quem volueritis : ego vero Perſis utar militibus. ſi viceritis , ſciam omnia quæ volueritis : ſi victi fueritis , experti vos nihil per voſmet ipſos poſſe quidem , quietem agite.

Deſiluit deinde] Alexandri factum hoc , non tam animi magnitudini , quamquam & huic , quam prudentiæ adſcribo : nec enim aliud ſupererat vindicandæ maiestati , quam neque ſuadendo neque minando periclitari .

tem conſervare poterat , ut ita neceſſario ad ultimum ei præſidium deveniendum , & velut de ſumma rerum cum militibus ſuis decernendum fuerit. Hoc ergo , aut ſimilia , non unus ille fecit , ſed Cæſar , & Alexander Severus , & Auguſtus , *Quirites* appellando ſuos milites , unoque verbo omnes non ſine quadam ignominia exauctorando , eandem plane jacentes aleam. Quin & minorum ducum conſtantia , paucorum pœna , ſæpe tumultuantium agminum reſpreſſit audaciam. Vide Tacit. 1, 38. *Pauiri enim quandoque poſſunt , qui cohiberi non poſſunt.* Idem H. 4, 27 *Freinſh.*

Notatos quoque] Raderus ex Acidalio , *notatiſque.*

Nihil

C A P. III.

Seditiosis supplicio affectis , totius exercitus dissipat consilia, & Persis credit corporis sui custodiam.

Q Vis crederet , sevam paulo ante concionem obtorpuisse subito metu ? & quum ad supplicium videret trahi, nihil ausos graviora quam ceteros : * [tam effusam antea licentiam, atque seditiosam militum violentiam ita compressam , ut non modo nullus ex omnibus irruenti regi restiterit, verum etiam cuncti pavore exanimati, adtonitis similes , quid de ipsis quoque rex statuendum censeret , suspensa mente expectarent ? Itaque *] sive nominis , quod gentes , qua sub regibus sunt, inter deos colunt ; sive propria ipsius veneratio ; sive fiducia tanta vi exercentis imperium, conterruit eos. Singulare certe ediderunt patientiae exemplum ; adeoque non sunt accensi supplicio commilitonum, quum sub noctem interfectos esse nossent , ut nihil omiserint , quod singuli magis obedienter ac pie facerent. Nam quum postero die prohibiti aditu venissent, Asiaticis modo militibus admissis , lugubrem totis castris edidere clamorem, denunciantes, se protinus esse morituros,

Nihilo ausos graviora] Sic scribe. De cetero , sublata hic à Modio deinceps recte, quæ pro Curtianis diu se gesserant, etiam post indicium Glareani : nec obest, quin paucula quædam auctoris absint & desint. *Acidalius*. Quem sequitur Raderus : sed &

Aldus illa omisit. Nos ad vitandam confusionem alias orituram non rejecimus, sed ut aliis locis supra, includimus uncis.

Obedienter ac pie] De Macedonibus sermo est, at de Persis acceperat Brisson.

Nunt

rituros, si rex perseveraret irasci. *At ille pervicacis ad omnia quæ agitaſſet animi*, peregrinorum militum concionem advocari jubet, Macedonibus intra castra cohibitis: & *quum frequentes coiſſent, adhibito interprete talem orationem habuit.* Quum ex Europa trailecerem in Aſiam, multas nobiles gentes, magnam vim hominum imperio meo me additurum eſſe ſperabam. Nec deceptus ſum, quod de his credidi famæ. Sed ad illa hoc quoque acceſſit, quod video fortes viros erga reges ſuos pietatis invictæ. Luxu omnia fluere credideram; & NIMIA felicitate mergi in voluptates. At hercule munia militiæ hoc animorum corporumque robore æque impigre toleratis; & quum fortes viri ſitis, non fortitudinem magis, quam fidem colitis. Hoc ego nunc primum profiteor, ſed olim ſcio. Itaque & delectum è vobis juniorum habui; & vos meorum militum corpori immiſcui. Idem habitus, eadem arma ſunt vobis: obſequium vero & patientia imperii longe præſtantior eſt, quam ceteris. Ergo ipſe

Nunc primum profiteor] Alii non nunc primum, ſed negationem illam ejicientem alibi monueram: & jam video monuiſſe ſic Acidalium. qui jure miratur aliis id non animadverſum. Eſt autem proſecta illa corruptio ab iis, qui ſed abique non reperiri neſas exiſtimarent: nec ſentirent eam eſſe formam, qua Cic. ad Attic. 12, 4. *Occidimus*, inquit, *occidimus*. Attice, jam pridem nos quidem, ſed nunc ſatemur. Nec longe abie Demetrius apud Liv. 47, 15. *Non hodie me primum frater accuſat: ſed hodie primum aperte.* Cy-

rus apud Xenoph. lib. 1. *παιδ.* *Coopra-* vi vos equidem, amici, non quod nunc primum vos probaverim, ſed quod viderim vos inde uſque à pueris ea qua civitas noſtra honeſta cenſet, ſtudioſe facere. Freinſh.

Delectum juniorum] Tringinta Perſarum millia Macedonicis armis diſciplinaque inſtitui juffit. Vide Plutarch, cap. 83. Diodor. 17, 108. Arrian. 7, 1. Juſtin. 12, 12.

Obſequium ac patientia imperii] Satis hoc oſtendit Briffonius lib. 2. de regno Perſ.

Darii

ipse Oxathris Persæ filiam mecum in matrimonio junxi, non dedignatus ex captiva liberos tollere. Mox deinde quum stirpem generis mei latius propagare cuperem, uxorem Darii filiam duxi; proximisque amicorum auctor fui ex captivis generandi liberos: ut hoc sacro sœdere omne discrimen victi & victoris excluderem. Proinde genitos esse vos mihi, non adscitos, milites, credite. Asiæ & Europæ unum atque idem regnum est. Macedonum vobis arma do. Inveteravi peregrinam novitatem: & cives mei estis, & milites: omnia eundem ducunt colorem. Nec Persis Macedonum morem adumbrare, nec Macedonibus Persas imitari indecorum est. Ejusdem juris esse debent, qui sub eodem rege victuri sunt.

S V P

Darii filiam] Diodor. 17, 107. Susam profectus Statim Darii filiam parum majorem sibi matrimonio junxit: minorem vero Drypetem Hephæstioni uxorem tradidit: amicorum etiam nobilissimis novi conjugii auctor fuit, & generosissimas Persarum virgines in matrimonium collocavit. Adde Justin. 12, 10. Plutarch. cap. 120. M. Paul. Venetus 1, 31. contra. Etas eas nuptias scribit in civitate Balaæ. quam veterum Susâ fuisse, ex eo conjicit Reineccius. Cratero tum temporis Amestrin. Oxathræ fratris Darii filiam in matrimonium dedit; Diodor. 23, 110. quam Amastrinem vocat Arrian. 7, 1. ubi de his nuptiis plura. Vide & Alian. 8, 7. cum Athenæo 12, 9. Depingi eas curarunt Hi-

spani in arcu suo triumphali, quem erexerunt inaugurationi Alberti & Isabellæ principum, initio hujus sæculi, Antuerpiæ. Statuerat etiam homines multos ex Asia in Europam, & rursus ex Europa in Asiam transferre: ut per connubia etiam necessitudines continentis orbis maximas concordia mutua & cognationis amicitia inter se deriviret. Diodor. 18, 4.

Genitos esse vos mihi] Quia nunc in unam velut gentem coaluimus; geritis vos pro popularibus civibusque meis potius, quam pro extraneis: illorumque numero mihi haberi credite. Nihil huc pertinent liberi Macedonum ex captivis geniti: quos frustra nituntur huc trahere. *Fransib.*

Hæ

SUPPLEMENTVM.

HAc oratione habita, Persis corporis sui custodiam credidit, Persas satellites, Persas adparitores fecit. Per quos cum Macedones qui huic seditioni occasionem dedissent, victi ad supplicia traherentur, unum ex iis, auctoritate & aetate gravem, ad Regem ita locutum ferunt.

CAP. IV.

Oratio Macedonis militis victi. Conjuratio in Alexandrum. qui veneno extinguitur.

QUousque, inquit, animo tuo etiam per supplicia, & quidem externi moris, obsequeris? Milites tui, cives tui, incognita causa, captivis suis ducentibus, trahuntur ad poenam! Si mortem meruisse iudicas, saltem ministros supplicii muta. *Amico animo, si veri patiens fuisset, admonebatur; sed in rabiem ira pervenerat. Itaque rursus (nam parumper; quibus imperatum erat, dubitaverant) mergi in amnem, sicut victi erant,*

Hac oratione habita Recto hæc & sequentia, ad ea: *Quousque animo tuo &c.* omittit Raderus. Est enim manifestum supplementum, quod tamen etiam cum auctore nostro pugnat. ille

enim supra ostendit ante concionem hanc interfectos fuisse seditiosos, aut potius contumaces illos: hoc supplementum vero affirmat postea demum id accidisse.

Mergi in amnem Quod hic externi moris supplicium, idem apud Liv. 1, 51. novum genus lethi vocatur. de Turco Herdonio: ut indicata causa, novo genere lethi, dejectus ad caput aqua Farentina, crate superne injecta, saxisque congestis, mergeretur. Apud Germanos olim ignavos, & imbelles, & corpore infames, corno ac palude, injecta insuper

crate, mergebant. Tacit. Germ. 1. 2. Unde fortassis manavit hodieque receptus mos, meretrices in amnes mergendi, quem tantopere mirabantur in Concilio Basil. Italici procures. Sic & Amulius Romulum Remumque spurios in profluentem abijici iussit. Flor. 1. Freinsh.

erant, *jussit*. Nec hoc quidem supplicium seditio-
nem militum movit. Namque copiarum duces, at-
que amicos ejus, manipuli adeunt, petentes, ut si
quos adhuc pristina noxa judicaret esse conta-
ctos, juberet interfici, offerre se corpora iræ;tru-
cidaret.

SUPPLEMENTVM.

Postquam vero cognitum est, Persis ducatus datos, Barbaros
in varios ordines distributos, atque Macedonica iis im-
posita nomina, se vero ignominiose penitus rejectos esse; non jam
amplius conceptum animi dolorem perferre potuerunt. Sed con-
cursu in regiam facto, interiori duntaxat retenta tunica, arma
ante januam, pœnitentia signum, projecerunt, ac præ foribus
stantes, intromitti se, sibi que ignosci, suppliciter atque flentes ora-
bant, utque rex supplicii suis potius saturaret se quam contumeliis.
ipso nisi venia impetrata non discessuros. Quæ cum Alexandro
nunciata essent, apertis regia foribus ad ipsos est egressus. Post-
quam vero ipsorum ejulatum atque pœnitentiam, nec non mise-
randum atque afflictum habitum vidisset, diu quoque collachry-
matus est. Eaque modestia, ut ipsis ignosceret, obtinuerunt. Eius
deinde nunc modeste incusatis, nunc comiter appellatis, complures
bello inutiles exautoravit, magnificentissimeque donatos dimisit.
Scribens quoque ad Antipatrum, Macedonia præfectum, eis ad spe-
ctanda certamina priores in theatro sedes assignari, coronatosque
sedere jussit. Defunctorum quoque liberos pupillos paterna contra-
bere

Postquam vero cognitum est] Omnia
hinc ad finem usque capitis inserta
sunt ab alio quodam, qui lacunam
hanc sic explevit, absunt ab antiquio-
ribus exemplaribus, & Radero. Nos,
quia historiz nonnihil lucis addunt,
reliquimus: insignita tamen notis sup-
plementi, uncisque inclusa, ne deinceps
fallant viros doctos etiam pro
Curtianis.

Priores in theatro sedes] Quo exem-
plo Augustus etiam milites à plebe dis-
cretos habuit. apud Sueton. 41. Scali-
ger poëtic. 1, 21.

Coronatosque sedere] Nam in trium-
phis non ipse tantum Imp. sed & mi-
lites coronati fuerunt.

Defunctorum liberos] Athenien-
sis lex erat, ut liberi eorum qui pro
patria cecidissent, publice educaren-
tur.

here stipendia voluit; Cratero iu prapósito; quem etiam, Antipatri loco, Macedonibus, Thessaliis, Thracibusque præesse iussit; Antipatrumq; cum supplemento tironum in Crateri locum vocavit. Tam pridem quidem Alexandro littera, & ab Olympiade matre, & ab Antipatro redditæ erant; ex quibus mutuam inter ipsos simulta-

tem

tur. Cujus meminerunt Plato extremo Menexeno: Thucydides 2, 8. & Aristides Panathenæico. Qua in re dignum visum cap. 56. centur. 2. Subciv. Camerarii, quod pene totum exscriberem. Præ ceteris autem Veneti, longissimi temporis recepta observatione, non tam grati, quam liberales & munifici ita erga patres sunt, ut etiam in liberis eorum, ea liberalitas propagetur, qui vel in toga, vel sago, patriæ utilem operam præstiterunt. Non solum enim stipendia & salaria parentum defunctorum filiis substitutibus, veluti hæreditario jure, conferuntur: sed etiam filiz nobiles ex fisco honorifice ditantur, ut studium & cupiditas infervendi, & etiam moriendi pro patria & rep. spe recompensationis, seu stimulis, excitatur. Hoc etiam regibus Castiliæ consuetum fuit, ita enim Franciscus Ximenius Cardinalis, & protrex Hispaniæ, scribit ab Carolum V. Cæsarem, quum filium alicujus de regno beneficii in præstaturam parentis defuncti substituisset. Inter alia Regum nostrorum, eam semper consuetudinem memorabilem fuisse constat, ut quæ inclytis factis, beneficia parentes meruissent, ea quoque, illis decedentibus, ad eorum filios transferrentur, præsertim si, dum regi fervirent, morerentur. Nam ita homines alacriores ad munera commissæ fidelius obeunda redduntur, si suæ quoque virtutis præmia ad liberos esse transferenda intellexerint, quos naturali quodam affectu quam maxime ornatos & proVectu cupiunt. Id ipsum observavit ante plures annos fortissimus & bellicosissimus Rex Poloniæ Stepha-

nus, postquam Livoniam Mosco extorsisset. Ita enim de eo scribit Reinoldus Heidensteinus de bello Moscov. lib. 6. In toto hoc bello id ex lege observatum fuerat, ut si qui in eo periissent, qui publicas possessiones jure aliquo tenerent, easdem liberis eorum, quamvis infantibus, partim etiam puellis, confirmaret. Hactenus ille. De Saracenorum in Hispania rege Isen idem observat Rodericus Toletanus hist. Arab. cap. 19. Cum suorum aliquis morte propria vitam, aut gladio finiebat, paternum stipendium filio, quantumlibet parvulo, erogabat, donec atate perfectus, militia adscriberetur. Hi ergo proprie dicuntur epigoni Justin. 12, 4. Sic etiam vocabantur eorum posterius, qui cum Adraisto & Polynice Thebas oppugnarent: ut notat Diodor. 4, 68. Strabo lib. 7. & Euseb. num. CCCXXI. Ad horum igitur exemplum Epigonos illos vocari voluit Alexander, quasi in perpetuum Macedonica militia stabilita, ut scilicet ætate aut vulneribus sessi captive, subinde à posteris suis, hoc enim sunt epigoni, exciperentur. Arrian autem 7, 1. & 7, 2. appellationem eam restringit ad xxx Persarum millia Macedonicis artibus instituta. Videntur autem & hi & illi, tanquam in unum corpus coalituri, eodem hoc nomine fuisse vocati. Ceterum militum bello caesarum uxores pecuniæ distributione consolatus est Michaël Rangebe apud Zonaram. Romanæ leges etiam pupillis ejusmodi varia solatia constituerunt. Freinsh.

Ab Olympiade] Quo tempore accidit illud fama celebratissimum, ut nimirum Hephæstione litteras secum in-

tem perceperat. Mater Antipatrum affectati regni infimulabat. Antipater Olympiadem multa prater ipsius decorum gerere scripserat. Itaque, evocari se, valde iniquo ferens animo, Alexandrum veneno interficere statuit. Peractis his rebus omnibus, Alexander ad Ecbatana Media profectus, regni necessaria disposuit, spectacula denuo & solennes indixit dies. Illis forte diebus Hephæstion, quem Rex amice ac fratris loco diligebat, febricitans moritur. Ex quo Alexander incredibili affectus dolore, multa qua regiam majestatem minime decerent, admisisse dicitur. Miserum quippe medicum, tanquam in curando negligentior fuisset, suspendi jussit. Super amici corpus exanime ejulans procubuit,

spiciente, annulum quem digito de trahebat, ori ejus imprimeret. Vide Plutarch. Apophth. c. 39. & orat. de fort. Alex. 2, 17. Criminaciones autem matris habuisse in regis animo, argumento est illud ejus apophthegma: cum enim Antipatrum nonnulli commendarent quod severam integramque vitam degeret; ait, Antipatri quidem exteriora dealbata sunt; intus vero totus est purpureus. Plutarch. Apophth. c. 39. Idem.

Itaque evocari se] Præter hanc causam, alia longe fortior fuit, metus nimirum ex rege, quem aperit ejus vox apud Plutarch. Apophth. c. 50. Si Parmenion insidiatus est Alexandro, cui tandem credendum erit? sin vero, qui agendum est?

Hephæstion moritur] Mortem eam prædixit Pythagoras vates apud Apianum de bell. Civ. lib. 1. Arrian. 7, 3. & Plutarch. c. 124. Mortuus autem est ad Ecbatana. Elian. hist. var. 7, 8.

Vnice diligebat] Elian. hist. var. 12, 7. Alexander Achillis monumentum coronavit. Hephæstion Patrocli: significans, se ita charum Alexandro esse, ut Patroclus fuisset Achilli. Testatur & Probus in Eumene: Alexandrum eum semper plurimum fecisse.

Incredibili adfectus dolore] Sen. Epist. 123. Alexander modo occiso ami-

co (Clito) modo amisso (Hephæstione) jacebat in tenebris: alias scelus, alias desiderium suum mœrens. victor tot regum atque populorum, ira tristitiaque succubuit.

Quæ regiam majestatem] Iustin. 12, 12. contra decora regum ait fecisse. Adde Plutar. c. 123. & ceteros. Id. opinor, voluit Lucianus in dial. Mortuor., objiciens ex persona Philippi, quod Hephæstionem plus quam esset satis amaris. Nam in luctu quoque modus servandus, præsertim imperantibus. Nam enim eadem decora principibus viris & imperatori populo, quæ medicis domibus aut civitatibus, ut recte dixit apud Tacit. 3, 6. Tiberius. Ideo Gregoras consolans Andronicum Jun. in obitu matris hortatur eum, ut potius ceteram Alexandri constantiam, quam hanc in lugendo mollitiem imitaretur. Freinsh.

Suspendi] Plin. 29, 1. hoc non meminit. Ait enim: Nulla lex, quæ puniat inscitiam capitalem, nullum exemplum vindictæ &c. Sed fortassis suum tantum ævum respicit. Medici nomen fuisse Glancias, ex Arriano 7, 3. discimus. Plut. c. 123. Glancum vocat. Illud autem suspendi, de cruce intellige, collatis quæ reperies sup. ad 9, 8.

Lactantius

buit, vixque inde ab amicis abstractus est. Diem atque noctem læctum continuavit. Aliaque nonnulla feruntur, qua quidem ego minime credo. Illud tamen verum est, quod Alexander Hephæstioni, tanquam Heroi, sacrificari jussisset. In funus atque monumentum ei faciendum plusquam duodecim millia talentorum impensa sunt. Revertenti Babylonem Chaldaei vates occurre-
tunt,

Læctum continuavit] Rectius, diem atque noctem læctum contin. Sed de his, quando Curtium non habent auctorem, solliciti non sumus. Ceterum Polyænus 4, 3. Arrian. 7, 3. & reliqui scribunt, Alexandrum, ad minuendum luctum, Colizorum terram subegisse. Nimirum negotia pro solatio fuisse, ut est apud Tacit. 4, 13. Idem.

Alia nonnulla] Qualia enumerat Arrian. 7, 3. &c. Ubi post alia cum Plutarcho cap. 123. & Arriano 7, 8. scribit, inter cetera mœstitiæ signa jussisse, non homines modo, sed equos & mulos etiam tondere. quod etiam in Masiitii morte Persas fecisse narrat Herodot. 9, 24. & Plutarch. Aristide c. 29. & in Pelopidæ nece Plutarch. in vita c. 61. Item jussisse passim incendi Æsculapii fanæ. Arrianus in Epictetum 2, 22. Exprobrasse casum illum Æsculapio apud legatos Epidauriorum Arrian. 7, 3. narrat. Muros Ec-batanorum arcis evertisse, Elian. 7, 8.

Sacrificari jussisset] Describit eam rem, præter auctores hist. Alexandrinæ. Lucianus, in calumnia non temere credendum, non minus eleganter, quam copiose. Apud Alexandrum gravissimi criminis reus fiebat, qui colere & adorare Hephæstionem nollet. nam posteaquam in vivis excessit, amore victus Alexander, effuso animo ad reliquam funeris magnificentiam additum voluit, ut mortuus inter deos Hephæstionem haberetur. Continuo ei templa civitates pleræque dicarunt, delubra condiderunt, aras, sacra, fœrias, novo deo sanxerunt. Jussurandum omnium religiosissimum Hephæ-

stionis nomine fuit. Capitale erat si quis hac parte vel contaretur, vel neglectum coleret. Hic eviratus affectus, hæc vesania, fuit assentatoribus occasio accendendi inflammândique regis. Narrabantur insomnia, visæ Hephæstionis umbræ, prædicabantur illius responsa. Denique arx & sacra dicata sunt familiari & malorum vindici deo. Proinde cum his Alexander initio mire oblectaretur, tandem ita captus est, ut fidem quoque adhiberet, gloriareturque, quod non modo diis genitus esset, sed deos quoque ipse faceret. Quo tempore quantum putamus amicorum Alexandri affixit Hephæstionis divinitas? Subjicit deinde de Agathocle Samio memorabile exemplum, ob eam rem valde periclitati. Eandem insaniam insanivit in Antinoo suo Hadrianus, de quo præter alios multos Theodoretus lib. 8. de Martyribus ita: Hadrianum Imp. Rom. ferunt puerum Antinonem in deos retulisse, temploque illi exstructo, omnibus imperio Rom. subiectis, ut divinis honoribus eum prosequerentur, edixisse. Tertullian. lib. 2. ad nationes eam rem acerbe exprobrat gentilibus. *Freinsh.*

In funus] Quod late describit Diodor. 17, 115. ubi itidem 12000 talentum constituisse traditur: adsentiente Justino 12, 12. Nam Plutarch. c. 24. & Arrian. 7, 3. rotundiore myriadi numero decem tantum millia talentum numerant. quod precium exacte supputat Georg. Agricola lib. 3. de precio veterum monetarum, *Ægæticarum* 5090909, *duodenarios tres*, *duplum unum, simplex unum.* Idem.

runt, monentes ne Babylonem ingrederetur. Profectionem enim ejus per id tempus, vita periculum ei portendere. Quibus spre-
tus, quo destinaverat, ire pergit. Nuntiabatur enim ei, legatos ex
diversis terrarum orbis partibus undique Babylonem confluisse,
ejusque adventum expectare. Adeo totum orbem nominis ejus
terror invaserat, ut cuncta gentes, velut destinato sibi Regi, adu-
laren-

Ne Babyl. ingrederetur] Ex hac hi-
storia nata est apud Senec. Sualoria
v. unde multa peti possunt huc fa-
cientia. Meminisse & Appianus lib. 2.
civilium.

Vita periculum portendere] Quam
rem variis etiam omnibus testatam
ferunt. Inter quos Nicephor. Gregor.
fin. libri 10. scribit, triremi conscen-
sa è capite excidisse regium capitis re-
gumentum circa medium fluvium,
quod unus aliquis è nautis cito acce-
pit natans, & id manu ferre simul &
natante non potis; capiti suo imposuit,
enatavit, ad regem attulit. Rex ei,
quia regium capitis decus servarat,
talentum dedit, sed quia capiti suo
imposuerat, hominem capite multat.
Sed Gregoras fabellam narrat nullo
cerro auctore, ait Cas. Bulengerus.
Imo Diodor. 17, 116. idem tradidit;
& Arrian. 7, 3, ab omnibus fere Alex.
historiæ scriptoribus proditum in-
nuit. Sed & cum manibus Babylonis
propinquasset, corvos, inter se dimican-
tes, coram eo concidisse Zonaras narrat.
Somnia quoque præmonitum ferunt,
ut à Cassandro caveret, Valer. Max.
4, 7. ext. vide. Plura apud ordinarios
auctores; quæ quia per se manifesta,
raro monemus. Fabulam autem pu-
tamus, quæ de arboribus in India fa-
tidicis commenticia Alexandri episto-
la, aliiq; nugatores garriunt. Freinsh.

Quibus spreto] Principue confirma-
tus à philosophis, isthæc elevantibus,
& contemnenda judicantibus. Dio-
dor. 17, 112. Sic apud Marcellin.
4, 12. Petrusci aruspices, qui leonem
occisum Juliani mortem portendere

significabant, calcabantur, philosophis
refragantibus, quorum reverenda tunc
erat auctoritas, errantium subinde, & in
parum cognitis perseverantium dim.

Legatos undique] Diodor. 17, 113.
explicat causas harum legationum.
ut & Arrian. 7, 3. ubi etiam disquiri-
tur, an & Romani in iis fuerint. Oros.
3, 10. (in quo & ridiculo mendo Hi-
spanus Maurinus, pro Hist. & Maurus)
ex plurimâ parte Italia venisse tradit:
Justin. 12, 13. nonnullas quoque ex
Italia. Livius 9, 18, studio extollendi
Romam, temere videtur prolapsus ut
diceret, Alex. M. ne sama quidem po-
pulo R. cognitum fuisse. Quod tamen
persuasit Viro Magno in notis ad Lam-
pridium. Verum ex iis qui de Alexan-
dri rebus gestis scripserunt. Arisus &
Asclepiades legatorum Rom. expres-
sam mentionem fecerunt apud Arria-
num. Quibus addi potest Clitarchus
apud Plin. 3, 5. Hispanos quidem &
Gallos Babylonem tum misisse, ait Hist.
Miscella 7, 14. ex Orosii 6, 21. loco
notabili: ubi cum Alexandri gloria
comparat Augustum, itidem longin-
quis remotissimarum gentium legatio-
nibus adiri. Ceterum ut ex istis lega-
toribus, ceteraque frequentia Baby-
lonem tum confluentium immensas
opes sibi comparaverit Antimenes
Rhodius, apud Aristot. lib. 2. *αὐτῶν*
μικτὴν perscriptum habes Freinsh.

Ut cuncta gentes] Hæc quoque ex
Justino ad verbum desumpta. Exci-
piuntur tamen Romani, multorum
vindictis, utique vero Arabes, quam-
quam vicini, quos ideo bello aggredi
meditabatur, quod soli ex omnibus gen-
tibus

larentur. Igitur tanquam conventum universi orbis acturus, Babylonem pervenire festinabat. Quo cum venisset, legatos omnes benigne susceptos domum remisit. Iisdem fere diebus convivium apud Thessalum medicum institutum est, ad quod Rex quoque cum sodalibus vocatus venit. Ibi nondum Hercules scypho epoto,
repen-

tibus legatos ad eum non misissent, ut tradit Strabo lib. 16. post pr. & in fine, cum Arriano 7. 4. Idem.

Legatos omnes] Quos quo ordine audiverit, enarrat Diodor. 17, 113. Athenæus 12. 9. tradit, in hortis ipsi statutum fuisse aureum solium & lectos argenteis fulvos pedibus, in quibus, sedens cum amicis, legationibus responsa dabat.

Convivium] Alexander Babylone sedem imperii collocare destina-verat, videns eam & magnitudine, & rebus ceteris excellere; ut ait Strabo lib. 15. Ibi ergo dum esset, variis oblectamenti animum recreare, opumq; magnitudinem ostentare cœperat. Præterea thronum aureum, varique gemmacum effigiatumq; in quo titulus sequens & Græcis & (nequid ad fidē de-esset) Latinis literis sculptus inherbat:

Otus & occasus, Aquilo mihi servit & Ausser.

Illud constat, ex toto fere orbe varii generis artifices ad eum venisse, & ingentia munera promeruisse. Quo tempore & ridiculum illud accidisse puto, quod Maximus Tyrius narrat differt. 19. Venisse Babylonem Ionem quendam, qui offulas parvas rotundasque quas in hunc usum fecerat, tam certo itin in mucronem acis ex distanti loco dirigebat, ut nunquam ab acie ejus aberraret. Ait venisse πῦρὰ τὸν μέγαν βασιλῆα, Ad magnum regem. Id non de Persarum rege, sed Alexandro accipiendum apparebit ex Quintiliano 2. 20. ubi itidem de hac πῦρὰ πῦρῳ mentio habetur. Præcipue autem frequenter per eos dies convivatus est, centis quotidie minas impendens, ut apud Athenæum 4. 10. Ephippus

scribit. Adde Athen. 12. 9. pap. 537. Tum & instituta melomachia, apud eundem 7, 1. Freinsb.

Thessalum medicum] Lege Thessalum Medium. Μηδῖος nomen erat homini; Thessalia patria. Indicavimus hunc errorem jam sup. 3, 13. eoque in nomine locum Arriani emendavimus. Haussit hæc homo, quisquis fuit, ex Jullino 12, 13. ubi mendum hoc pridem sustulit Leopard. emend. 17, 10. m. Larissæum autem fuisse, ut in Arriano correximus, etiam Strabo auctor lib. 11. Ab Armeno nomen habere Armeniam, affirmant Cyrillus Pharsalius, & Medius Larissæus, qui cum Alexandro militarunt. Eum inprimis fuisse sollicitum cum Alex. compotare, Plutar. de animi tranquill. cap. 22. memorat, & de sanitate tuenda cap. 8. ubi itidem in quibusdam exemplaribus editur Medicus. Etiam Zonaras in hoc nomine corrigendus, qui Μηδῆα vocat. Summum adulatorem fuisse testatur Plutarch. de adul. & amici discer. cap. 51. cum quo familiariter ceteroqui versatus; in ultima sibi valitudine tesseriis quoque lussit. Idem de fort. Alex. 2, 14. Μηδεῖον appellat Athenæus 10, 9. ubi & convivium hoc describitur. Idem.

Herculis scypho] De quo plura Dempsterus in Rosini antiquit. 5. 30. ex variis auctoribus. Quibus adde Lipsium ad Senecæ epist. 38. Alexandrum intemperantia bibendi, & ille Herculeus ac fatalis scyphus confidit. & Tiraquell. ad Alex. ab Alex. 3. 10. Athenæus 10. 9. tradit, poculum, quod ultimum ebibit Alexander, duos congios cepisse.

repente, velut telo confixus, ingemuit. Elatus è convivio semianimis, tanta dolore cruciatus est, ut ferrum in remedia posceret. Amici causam morbi, intemperiem ebrietatis, divulgant; Re vera autem insidia fuerunt; quarum infamiam successorum potentia oppressit. Antipater enim praparatum venenum Cassandro filio, qui cum fratribus Philippo & Iolla Regi ministrare solebat, dederat, pramonito eo, ne alius quam Thessalo & fratribus crederet. Philippus itaque & Iollas, potum Regis praguflare soliti, in aqua frigida venenum habentes, eam praguflata potioni Regis supermiserunt. Quarto deinde die, cum milites partim mortuum suspicarentur, idque celari crederent, partim ejus desiderium ferre non possent, mæsti sese in regiam contulerunt, ut sibi Regis videndi copia fieret orantes; atque à custodibus ex mandato Regis intromissi sunt.

C A P. V.

Dicta & gesta ejus ante obitum. Quantum à suis fuerit desideratus: præcipue vero à Darii matre; quæ dolore succumbens, paulo post extincta est. Alexandri elogium.

Intuentibus lachryma oborta præbuere speciem jam non regem, sed funus ejus visentis exercitus. Mæror tamen circumstantium lectum eminebat. Quos ut rex adspexit, Invenietis, inquit, quum excessero, dignum talibus viris

Praguflata potioni] Sic apud Tacit. 13, 16. *Innoxia adhuc* [ac præcalida] & libata gustu potio, traditur Britanni.

co: dein postquam fervore aspernabatur, frigida in aqua affunditur venenum.

Dignum talibus viris Regem? Intererat sensus, non omitti signum interrogationis, quod omnino addi debere certum ex Justino 12, 15. Ita apud Vell. Paterc, 2, 14. Livius Dru-

sua, cum ultimum redderet spiritum, intuens circumstantium, mærenimque, frequentiam, effudit vocem, convenientissimam conscientia sua: Ecquando, inquit, propinqui, amicique, similem uni civem

ris regem? *Incredibile dictu audituque, in eodem habitu corporis; in quem se composuerat, quum admissurus milites esset, durasse, donec à toto exercitu illo ad ultimum persalutatus est: dimissoque vulgo, velut omni vita debito liberatus, fatigata membra rejecit. Propiusque adire jussis amicis, nam & vox desistere jam cœperat; detractum annulum digito, Perdic-*

civem habebis respublica? Sic apud Sueton. 99. Augustus *amicos admissos percunctatus* legitur. *Ecquid is videretur minum vita commode transgisse?* Breinsh.

Incredibile dictu] Miratur & Valer. Max. 5, 1. ext. *quonquam violentia morbi dilabebatur, in cubitum tamen erectus, dextram omnibus, qui eam continere vellent, porrexit. Quis autem illam osculari non cuperet, quâ jam fato oppressa, maximi exercitus complexui, humanitate, quam spiritu viridior, suffecit?* Ceterum qui ad eum salutandum ingressi erant, transibant, aliaque janua egrediebantur. Lucianus Pseudomant. *Eratque à regione janua patefactum aliud ostium ad exendum: ejusmodi egrotante Alexandro Macedonas in Babylone fecisse ferunt: cum illi gravissime affectum ipsum, obfissa regia, intueri, & suum premium alloqui cuperent.*

Detractum annulum digito] Consentit Lucian. in dial. Diogenis & Alexandri: Dexippus apud Eusebium: Justinus, & reliqui. Probus in Eumene: *Alexander moriens anulum suum dederat Perdicer. ex quo omnes conjece- rant, eum regnum ei commendasse, quoad liberi ejus in suam tutelam pervenissent.* Ex hoc actu, & aliis exemplis, observat Kirchman. in Cancellario 4.2. *priscos principes sigilli sui custodes ipsos fuisse. Hereditatis autem transmissæ indicium id habitum, ex Valer. Max. 7.8.5. 8 & 9. Casaubonus ad Sueton. Aug. 94. tradit, putatque id causâ*

*fuisse, cur Tiberio morienti Cæsar an- nulum adimeret, apud Sueton. 73. Quod nec analogia privati juris caret, ut scilicet ita videretur totius patri- monii ius traditum, quomodo clari- bus traditis mercium in horreis condita- rum possessio tradita videtur l. 44. de contrah. empt. Ergo Alexandri ex- emplo Augustus undecimo consulatu ægrotans, Agrippa annulum porrexit. apud Zonaram. Vide Kirchmann. de annul. cap. 22. Apud Saracenos idem obtinuit: unde annulus Chalifatui le- gitur apud Elmacin. 2.7. in eade Ala- mini. idque signum esse principatus apud Agarenos, ait Constant Porphyrog. de administ. Imp. c. 21. Et hæc quidem est communi scriptorum calculo tra- dita narratio. Testamenti tamen men- tionem nonnulli faciunt: agnoscitque Marcellin. 23, 17. *testamento natio- nem omnem in successoris unius jura translata.* idque Rhodj depositum fuisse tradit Diodor. 20, 82. & ex eo divisionem provinciarum factam. Ex- cerpta Chronologica Latinobarbara adjuncta Eusebio pag. 58. & 64. Quo- modo alia quoque regna testamento translata scimus. Vide Tholof. de Rep. 7, 12. Sed ex hagiographis Maccab. 7, 1. *divisisset regnum suum* dicit, *cum adhuc viveret.* Ceterum hunc Perdic- cam cum alio nominis ejusdem Maœ- doniæ rege mire confundit Jornandes de reb. Geticis c. 10. *adversus Perdic- cam Macedonia regem, quem Alexan- der, apud Babyloniâ ministri insidiâ**

LII 5 potans

*Perdicca tradidit; adjectis mandatis, ut corpus suum ad Hammonem ferri juberet. Querentibus his, cui relinqueret regnum? respondit, E I, QVI esset optimus. Ceterum providere jam, ob id certamen magnos funebres ludos parari sibi. Rursus Perdicca interrogante, quando cœlestes honores haberi sibi vellet? dixit, tum velle, quum ipsi felices essent. Suprema hac vox fuit regis, & paulo post exstinguitur. Ac primo ploratu lamentis-
que*

potans interitum, Atheniensium principis hereditario jure reliquerat successorum. Testamentum autem ab Alexandro factum negant & hæc Lucani 10, 43.

Qui secum invidia, qua totum ceperat orbem,

Absulit imperium; nulloque herede relicto

Totius fatis, lacevandæ præbuit urbes.
Inf. 10, 10. *Freinsb.*

Qui esset optimus] Non volebat dicere, se heredem constituturum, qui maxime dignus imperio foret: sed regnum suum fore in potestate occupantis, fortioris scilicet. Nicol. Loënsis Miscell. Eph. 5, 18. Ubi ostendi, optimum esse *αἰσῶν*, Diodor. 17, 117. & 18 qui nempe bello fit optimus, male autem *δυσίστημι* reddidisse Justinum 12, 15. Loccenius ait, omnes istas voces eodem recidere nec sane multum interest: nisi quod interpretatione sua Justinus ostendit se verum ejus vocis sensum non percepisse.

Exstinguitur] Dum duodecim annos regnasset, ut docent Machab. 1, 1. S. Hieronymus ad x1. Daniel. Tertullian. contra Judæos cap. 8. Non plures numerant, nec mensem addunt. Addit annis x11. Sicul. 17, 117. menses septem. item Olympiadum descriptio in Olymp. 114. anno primo. Lamprid. in Alexandro cap. 5. eo die de-

cessisse ait, quo Alexander Severus est natus. Arrian. 7, 5. vitæ annos xxx11. menses vi111. regni an. x11. menses vi111. tribuit. Probus in Eumene. Liv. 9, 19. & 45, 9. annos x111. Cic Philipp. 5, 17. vitæ annos xxx111. assignat. quibus Justin. 12, 16. mensem addit. Eusebius xxx11. dat etiam duodecim imperio. Clemens Alexandrin. lib. 1. xv111. (x11.) Nicephorus Constantinop. dat illi annos vitæ xxxv. vel xxxvi. quod omnino falsum est, inquit Andr. Schottus. Habet tamen suffragatorem Taricium Mircondum in Persicis. qui: *Vixit triginta sex annis, regnavit septendecim.* Chronic. Alexandrinum xxx11. annos vitæ duntaxat dedit. [Item Hieronym. in Daniel. cap. 8. & 11.] Salianus ostendit Alexandrum obiisse anno Mundi 3730. Sextæ ætatis 214. Anno imperii Asiæ 7. regni 13. Jaddi pontificis ultimo, Olymp. cxvi. Anno 1. Archonte Hegesia, Urbis Cond. 429. Dictatore L. Papyrio Course, Mag. Eq. Q. Fabio Max. Rutiliano, & mox L. Papyrio Crasso sine Coss. Ante Christum natum 323. Cui velut exactissimo Chronologo libenter subicribimus, præsertim cum sententiam multis rationibus & testibus confirmet. *Raderus*, Agell. 17, 21. Alexandri regnum includit annis undecim. Porphyrius apud Euseb. duodecim cum

que & planctibus tota regia personabat : mox velut in vasta solitudine omnia tristi silentio muta torpebant; ad cogitationes quid deinde futurum esset dolore converso. Nobiles pueri, custodia corporis ejus adfueri, nec doloris magnitudinem capere, nec se ipsos intra vestibulum regia retinere potuerunt : vagique & furentibus similes totam urbem luctu ac mœrore comple-

cum quo consentit supputatio Clementis in 1. Stromatum, & Hieron. ad cap. 11. Danielis. Butingus computat vixisse præcise annos 32. menses 10. & dies 22. mortuum 9. die Iunij, scilicet annos Iulianos retro cogitemus, die Saturnij. Anno Mundi 3616. ab Urbe Cond. 430. Funccius & Chytræus obitum ejus ponunt ad an. V. C. 428. Bucholceus & Beroaldus ad an. 429. adfuerit Centorinus cap. 21. Sleidanus de quatuor monarch. 409. Nicephori Patriarchæ Chronographia tribuit illi ætatis annos 35. aut secundum alios 36. imperii 18. Plutarch. Sympos. 8. 1. refert, eodem die excessisse, quo & Diogenem. quod idem narrans Laërtius, subjicit : *Erat autem senex Olympiade cxi. 11.* Ridicule. quid enim hoc ad rem? Sed sefellit interpretem scripturæ vitium: ἦν δὲ γέρων κατὰ τὴν ἡλικίαν &c. 'Ολυμπιάδων. Cum legendum sit ἦν τριγὰρ ἔτη. Nempse reperto, Alexandri & Diogenis obitum in unam diem incidisse, ex notiori casu tempus ignotioris quoque reperit. Idem notanturc 'Ολυμπιάδων' Ἀναξάφῃ, & Suidas in Διογένης, ut tamen in tempore non omnino consentiant. Ait Bizarus hist. Pers. lib. 2. à veteribus memoriz proditum, illum, quæ die in lucem editus fuit, eadem vita functum esse. docet deinceps, eam fuisse vi. Thargelionis: extinctum fuisse 4. Cal. Quintiles, quod etiam notat Reusner. in diario historico. Adde Ælian. hist. var. 2, 25. Reliqua petiit.

se videtur Bizarus ex Chronolog. Mercatoris, ubi vide. Scalig. de emend. temp. lib. 1. constanter affirmat, decessisse Alexandrum feria quinta xxv. Julii. Ceterum inter omnes (certe præcipuos) constat anno vitæ trigesimo tertio eum obiisse. Salmastius ad Solin. c. 40. ex Josephi lib. 1. adversus Appion. Non igitur immerito Scalig. ad Euseb. mcccclxii. dicit diem obitus Alexandri doctis ignorari; cum in tot sententiis diversi abeant: ex quibus eligat quisvis quam maxime probandam putet. Certum est, ut apud Tac. 2. 73. dicitur, obiisse haud multum triginta annos egressum: ob quam rem, inter alias, ibi comparatur Germanico. Sed & patrum memoria multi egregij principes, ut est nunc sæculi captus, intra id spatium expiraverunt. Continuat Sleidan. 32. vide. Mihi inanem rerum humanarum pompam, & fugacissimæ felicitatis brevem umbram consideranti, valde nunc animo obversatur illa Chrysostomi εἰς τὴν ἀναγγελίαν τῆς ἡρώδης, λογ. 6'. Οὐδὲν βασιλείαν ὑπεῖχεν ἀθάνατον, ὑδὲν πᾶσι κερδοὶ τίλῃ ἐξέφυγε. πάντες μὲν δὲ σῆσι γίνονται, ὡς θανάτου. πάντες λογισθῆναι οἱ σκώληκες. ὑδὲν βασιλείαν τῆς ἐξ ἐκείνου πολυῶς διέφυγε. πάντες κελεύονται, πάντες οὐ τίφθαι φερεῖ. ὑδὲν οὐκ ἐκείνου παρὰ τὴν δόξαν, ὑδὲν ἐκείνου παρὰ τὴν ἐξέφυγε. Freinsb.

Sine

compleverant; nullis quæstibus omiſſis, quos in tali casu dolor suggerit. Ergo qui extra regiam adſtiterant, Macedones pariter barbarique, concurrunt; nec poterant victi à victoribus in communi dolore discerni. Persæ justissimum ac mitissimum dominum; Macedones optimum ac fortissimum regem invocantes, certamen quoddam mæroris edebant. Nec mæstorum solum, sed etiam indignandium voces exaudiebantur; tam viridem, & in flore ætatis fortunæque, invidia deum, ereptum esse rebus humanis. Vigor ejus & vultus educens in prælium milites, obsidentis urbes, evadentis in muros, fortes viros pro concione donantis, occurrebant oculis. Tum Macedones divinis honores negasse ei pœnitebat; impiosque & ingratos fuisse se confitebantur, quod aures ejus debita adpellatione fraudassent. Et quum diu nunc in veneratione, nunc in desiderio regis haſſent; in ipsos versa miseratio est. Macedonia profectos ultra Euphraten, mediis hostibus novum imperium aspernantibus, destitutos se esse; sine certo regis hærede, sine hærede regni, publicas vires ad se quemque tracturum. Bella deinde civilia, quæ sequuta sunt, mentibus augurabantur: iterum, non de regno Asiæ, sed de rege, ipsis sanguinem esse fundendum, novis vulneribus veteres rumpendas cicatrices. senes, debiles, modo

petita

[Sine herede regni] Suffecerat hoc, aut illud, sine certo regis herede. Certe utrumque conjunxisse non videtur Curtius. Esse autem imprimis magnum imperii munimentum, si successor certus sit, omnes norunt. Unde Elisabe-

tham, gravatim de herede regni aggerentem, donec exorarent status regni Britannici, ut successorem declararet, non destiterunt. Vide Cambdenum, & Savillum in dedicat. Chryso-

Galie-

petita missione à justo rege, nunc morituros pro potentia forsitan satellitis alicujus ignobilis. *Hæ cogitationes volventibus nox supervenit, terroremque auxit. milites in armis vigilabant: Babylonii alius è muris, alius culmine sui quisque tecti prospectabant, quasi certiora visuri. nec quisquam lumina audebat accendere. & quia oculorum cessabat usus; fremitus vocesque auribus captabant: ac plerumque vano metu territi, per obscuras semitas alius alii occurrentes, invicem suspecti & solliciti ferebantur. Persæ, comis suo more detonsis, in lugubri veste, cum conjugibus ac liberis, non ut victorem & modo hostem, sed ut gentis suæ justissimum regem vero desiderio lugebant. Adsueti sub rege vivere, non alium, qui imperaret ipsis, digniorem fuisse confitebantur. Nec muris urbis luctus continebatur; sed proximam regionem ab ea, deinde magnam partem Asia cis Euphratem, tanti mali fama pervaserat. Ad Darii quoque matrem celeriter perlata est. abscissa ergo veste, qua induta erat, lugubrem sumpsit; laceratisque crinibus humi corpus abjecit. Adsidebat ei aliera ex neptibus, nuper amissum Hephæstionem,*

Certiora visuri] Forte certamina. Sebisius, Non assentior. prospectabant tanquam visuri auditurive certiora de morte regis, quam, ut solet in ejusmodi affectibus, quia non putaverant tam cito adfuturam, jam etiam cum advenisset, vix poterant credere. *Fremitib.*

Comis detonsis] De hoc more Brison. de regno Pers. lib. 3. Alexander ab Alex. 3, 7. & ibi Tiraquellus. Vide imprimis Kirchman. de funer. Rom. qui omnem istum apparatus lugu-

brem fusc exponit. & quæ observat Gronovius ad Statium Sylv. c. 54. In sacris quoque literis ejus moris exempla & vestigia sunt, Jobi 1, 20. & Esajæ 15, 2. Confer luctum ob mortem Germanici in Sueton. Calig. 5.

Afsueti sub rege viv.] Inde *suetum* regibus oriens apud Tacit. H. 4, 17. Plutarch. Anton. c. 13. Orientales vocat homines *servire assuetos, & regnari quærentes*. Vide Flor. 2, 20.

Altera ex neptibus] Arrian. 7, 1. hanc vocat *Drypetin*.

Orbo

stionem, cui nupserat, lugens; propriasque causas doloris in communi maestitia retractabat. Sed omnium suorum mala Sisygambis una capiebat. Illa suam, illa neptium vicem flebat. Recens dolor etiam praterita revocaverat. crederes modo amissum Darium, & pariter misera duorum filiorum exsequias esse ducendas. Flebat mortuos simul vivosque. Quem enim puellarum acturum esse curam? quem alium futurum Alexandrum? iterum se captas; iterum excidisse regno. qui mortuo Dario ipsas tueretur reperisse; qui post Alexandrum respiceret, utique non reperturas. Subibat inter hac animum, octoginta fratres suos eodem die ab Ocho sævissimo regum trucidatos, adjectumque stragi tot filiorum patrem: è septem liberis, quos genuisset ipsa, unum superesse: ipsum Darium floruisse paulisper, ut crudelius posset extinguui. Ad ultimum dolori succumbit; obvolutoque capite accidentes genibus suis neptem nepotemque averfata, cibo pariter abstinnit & luce. quinto, postquam mori statuerat, die extincta. Magnum profecto Alexandro indulgentia in eam iustitiaeque

in

Ocho sævissimo] Ochus cognomen-
to Artaxerxes *sævitia & atrocitate*, ut
Plut. in vita c. 49. ait, omnes supera-
vit; qui regiam cognatorum cade & stra-
ge principum replevit. Justin. 10, 3.
Ocham sororem, atque eandem so-
rum, vivam capite defodit, & pa-
truum cum centum & amplius filiis
ac nepotibus eodem die interemit.
Vide Val. Max. 9, 2. ext. Ælian. hist.
var. 6, 8. Athenæum 4, 10. & Dio-
dor. 16. *Popma.*

Vnum superesse] Oxathrem scilicet,
inter amicos ab Alexandro receptum.
Laccenius.

Quinto die] Vulgo septimus inedia
dies, ut criticus, habetur letalis. Ma-
crob. in Somn. Scipionis 1, 6. *Hoc*
observatum est, quod sine haustu spiritum
ultra horas septem, sine cibo ultra totidem
dies vita non durat. Ctesias tamen in
Perficus tradit Oebaram decem dierum
inedia se confecisse. Freinsh.

Olym-

in omnes captivos documentum est mors hujus: quæ quum sustinisset post Darium vivere, Alexandro esse superstes erubuit. Et hercule, juste æstimantibus regem liquet, bona natura ejus fuisse, vitia vel fortuna, vel ætatis. Vis incredibilis animi: laboris patientia propemodum nimia; fortitudo non inter reges modo excellens, sed inter illos quoque, quorum hæc sola virtus fuit: liberalitas sæpe majora tribuentis, quam à diis petuntur: clementia in devictos; tot regna aut reddita, quibus ea dēpserat bello, aut dono data: mortis, cujus metus ceteros exanimat, perpetua contemptio: gloria laudisque ut justo major cupido, ita ut juveni & in tantis admittenda rebus: jam pietas erga parentes: quorum Olympiada immortalitati consecrare decreverat; Philippum ultus erat: jam in omnes fere amicos benignitas; erga milites benevolentia; consiliū par magnitudini animi; & quantam vix poterat ætas ejus capere, solertia: modus immodicarum cupiditatum, Veneris intra naturale

Olympiada] Quam charissimam ipsi fuisse, præter alia docet Curtius 3, 6. ubi medicus, ejus nomine sæpius ingesto, vitales ægroti spiritus excitat. quomodo & Fabianus apud Sen. Suasor. I. idoneum locum censet, unde argumentum dissuadendi, ne Oceano se credat, sumatur: *Memento, Alexander; matrem in orbe victo adhuc magis: quam pacato, relinquis.* Item Cælius ibidem. Ejus igitur causa etiam cum patre simultates exercuit. Arrian. 3, 1. omniaque deinceps illius impotenter facta tulit; quanquam sentiret esse prægravia. Idem 7, 3. *Freinsh.*

Philippum ultus] Quæ tamen ultio non tam ex pietate profecta creditur,

quam ad suspicionem (nam ipse paternæ necis particeps habebatur) diluendam: vel etiam ne cuiquam regem occidisse impune foret. *Idem.*

In amicos benignitas] Hephæstion apud Photium Cod. exc. de Alexandro rege commemorat, dum Ephesi Palamedem per dolum occisum in tabula spectaret, turbato animo fuisse, quod illi per fraudem interempto similis esset Aristonicus Alexandri in pilæ lusu socius. Tanta nimirum erat Alexandri animi mansuetudo, tantumque amicorum studium. Osculandi ejus jus amicis fuisse, etiam cum deus credi vellet, constat ex Arriano 4, 2. & aliis.

Diis

turale desiderium usus, nec ulla nisi ex permissso voluptas ingenii profecto dotes erant. Illa fortuna: diis aquare se, & cælestes honores accersere, & talia suadentibus oraculis credere, & dedignantibus venerari ipsum vehementius quàm par esset irasci; in externum habitum mutare corporis cultum; imitari devictarum gentium mores, quos ante victoriam spreverat. Nam iracundiam & cupidinem vini, sicuti juvenia inritaverat, ita senectus mitigare potuisset. Fatendum est tamen, quum plurimum virtuti debuerit, plus debuisse fortunæ; quam solus omnium mortalium in potestate habuit. Quoties illum à morte revocavit? quoties temere in pericula vectum perpetua felicitate protexit? Vitæ quoque finem eundem illi, quem gloria statuit. Expectare eum facta, dum Oriente perdomito, adstoque Oceano; quidquid

Diis aquare se] Quapropter Mandanum ex Indicis philosophis *Alexandri* nuncii ad *Jovis* filium vocabant apud Strabon. lib. 15. sed ille nec paruit, & negavit esse filium Jovis. Eadem de causâ vituperatur à Dione Chrysost. orat. 64. *Freinsh.*

Plus debuisse fortuna] Pausan. in Corinth. ait, id unum ex sententia non cessisse, quod Mimantem fodere non potuit. Unde Nicetas in Baldvino: *Ne Alexandro quidem ferunt omnia successisse ex sententia.* Verum auctori subscribit Gentilis de arm. Rom. 2, 12. ubi exactissime quætionem hanc pertractat. Contra Plutarch. duabus orat. de fortuna Alexandri pertendit, virtutem in eo priorem fuisse, quam ei laudem elegantissimis his verbis vindicat & Apulejus lib. 1. Florid. Solus à condito ævo, quantum hominum memoria extat, incuperabili imperio orbis auctus fortuna sua major fuit:

successusque ejus amplissimos & provocavit ut strenuus, & æquiperavit ut meritis, & superavit ut melior: solusque sine æmulo clarus. adeo ut nemo ejus audeat vel sperare virtutem, vel optare fortunam. Qui locupletem insuper testem habent Demosthenem epist. 1. de concordia: *Si quis Alexandrum eo fortunatum putat, quod ei prospere successerunt omnia: id illud reputet, cum agendo & laborando, & audendo, non desidendo fuisse fortunatum.* Invidenda laus Syllæ apud Sallost. Jug. 95. *felicitissimo omnium ante civilem vihoriam, nunquam super industriam fortuna fuit.* *Freinsh.*

Solus omnium] Immo apud Vellei. 2, 35. *Cato semper fortunam in sua potestate habuit.* Sed longe diverso modo. Alexandro solebat evenire, quod malebat; Cato malebat quod evenerat. *Freinsh.*

Quam

*quid mortalitas capiebat, impleret. Huic regi du-
cique successor quarebatur: sed major moles erat,
quam ut unus subire eam posset. Itaque nomen
quoque ejus & fama rerum in totum propemodum
orbem, reges ac regna diffudit; clarissimique sunt
habiti, qui etiam minima parti tantæ fortuna adhae-
serunt.*

CAP. VI.

De successore Alexandri inter Magnates
consultatio, & variæ sententiæ.

*Eterum Babylone (inde enim divertit ora-
tio) corporis ejus Custodes, in regiam, prin-
cipes amitorum, ducesque copiarum advo-
cavere. sequuta est militum turba, cupientium scire,
in quem Alexandri fortuna esset transitura. Multi
duces frequentia militum exclusi regiam intrare non
poterant, quum praco, exceptis, qui nominatim ci-
tarentur, adire prohibuit. Sed precarium sperneba-
tur imperium. Ac primum ejulatus ingens, plo-
ratusque renovatus est: deinde futuri expectatio
inhi-*

*Quam ut unus:] De imperio Rom.
Tiberius apud Tacit. 1, 11. Solam
Augusti mentem tanta molis capacem
etc. Quam difficile sit imperatorem in
locum boni principis legere, ostendit di-
gnus notatu locus in Vopisci Aurelia-
no c. 40.*

Etiam minima parti] Plutarch. de

*fort. Alex. 2, 12. Demetrio, cui Ale-
xandrea potentia parvam Fortuna por-
tiunculam contulerat, passus est se Cata-
batem (Iovem Elicium reddit Turneb.
advers. 9, 9.) tanquam deum qui in
terras descendisset appellari etc. Vide
eundem in Demetrio c. 20.*

*Ceterum] His quæ postea narra-
tur, ingens haud dubie lumen ac-
cenderent decem libri quos de rebus
post Alexandrum gestis Arrianus, aut*

*quatuor quos Dexippus conscripsit.
Juvans sic quoque nonnihil à Photio
inde excerpta, quem vide Cod. xxi. 1.
& xci. 1. Freinsb.*

M m m

Diades.

inhibitis lachrimis silentium fecit. Tunc Perdicca, regia sella in conspectum vulgi data, in qua diadema vestisque Alexandricum armis erant, annulum sibi pridie traditum à rege in eadem sede posuit. quorum adspectu rursus oborta omnibus lachrima integrare luctum. Et Perdicca, Ego quidem, inquit, annulum, quo ille regni atque imperii vires obsignare erat solitus, traditum ab ipso mihi, reddo vobis. Ceterum quamquam nulla clades huic, qua adfecti sumus, par ab iratis diis excogitari potest; tamen magnitudinem rerum, quas egit, intuitibus credere licet, tantum virum deos accommodasse rebus humanis, quarum sorte completa cito repeterent cum suæ stirpi. Proinde quoniam nihil aliud ex eo superest, quam quod semper ab immortalitate subducitur, corpori nominique quamprimum iusta solvamus; haud oblitus; in qua urbe, inter quos sumus, quali rege ac præside spoliati. Tractandum est, commilitones, cogitandumque, ut victoriam partam inter hos, de quibus parta est, obtinere possimus. Ca-

pite

Diadema] Quod primus Macedonum usurpavit, si verus Justin, 12. 3. Postea duces quoque ejus, sumpto regio nomine, usurparunt. de qua re Plutarch. in Demetrio cap. 20. Idem.

Accommodasse rebus humanis] Quemadmodum vates de Catone:

Tertius è caelo cecidit Cato. — Et de I. Cæsare Pelignus olor. Ovid. Metamorph. 15, 816.

Hic sua completus, pro quo Cytherea laboras,

Tempora, perfectis quos terris debui annis,

Et decus accedat caelo templisque co-

latur. Raderus. Eodem tendit illud Virgilii de Marcello, Aen. 6, 869.

Ossendent terris hunc tantum fata. — & usitata acclamatio: *Servus in caelum redias.* — Horat. Carm. 1.2. Freinsb.

Ab immortalitate subducitur] Fateor me non intelligere hoc ænigma: nisi quod de corpore capiendum autumo. eum sensum rectius efficias ita, quod semper immortalitati subducitur, quia nempe mors & sepulchrum istud sibi vendicat. Sciebant enim, eos qui pro diis tum colebatur, fuisse mortuos. Idem.

Corpus

pite opus est. hoc ne uno, an pluribus, in vestra potestate est. Illud scire debetis, militarem sine duce turbam corpus esse sine spiritu. Sextus mensis est, ex quo Roxane prægnans est, optamus ut marem enitatur: ejus regnum diis adprobantibus futurum, quando adoleverit. interim à quibus regi velitis destinate. *Hæc Perdicca. Tum Nearchus, Alexandri modo sanguinem, ac stirpem, regiæ majestati convenire, neminem ait posse mirari. Ceterum expectari nondum ortum regem, & qui jam sit præteriri, nec animis Macedonum convenire, nec tempori rerum. Esse è Barsine filium*

Corpus sine spiritu] Maximus serm. 9. *Epaminondas tam magnum & pulchrum videret exercitum sine duce, Quanta, inquit, bellua! caput nullum habet.* Vide Polit. Lipsii 5, 14. Scitum illud sive Demadis, sive Leosthenis dictum, nam utrique tribuit Plutarch. in apophth. cap. 42. & de fort. Alex. 2, 9, de hoc Macedonum exercitu, similem esse Cyclopi excrucato.

Roxane prægnans] Consentit his Plut. c. 130. Justin. 12, 15. Quæ mox peperit filium. cujus nomen quærit Lambinus ad Probi Eumenem, nota 108; putatque, ex Probi Phocione conjici posse, Philippum fuisse appellatum, Trogo autem Herculem nominari. At Herculem Justin. 11, 10. ex Barsine filium Alexandri facit. quod agnoscit ipse Lambin. ex Diod. 20, 20, ad illum Probi locum in Phocione, nota 42. ubi verba auctoris: *causam apud Philippum regem verbo, re ipsa quidem apud Polyperchonem jussus est dicere*, mavult accipere de Philippo Alexandri, ut ei videretur, filio, quam de Aridzo Philippo Alexandri fratre: ad quem tamen haud dubie pertinent. Verum autem nomen filio Roxanæ fuit Ale-

xander. quod certum est ex Pausaniæ Atticis & Bœoticis, item Dexippo apud Photium & Eusebium. Adde Porphyrium mox ad 10, 6. Diod. 19, 115. *Freinsb.*

A quibus regi velitis] Infantibus enim & pueris regibus tutores & curatores dantur etiam invitis. quod pluribus IC. auctoritatibus multisque ex antiquitate exemplis prolixè ostendit Tiraquellus de jure primogeniorum 40, 207. &c.

E Barsine filium] Is Hercules dictus. Justin. 12, 15. quem postea Cassander occidi jussit. Justin. 15, 2. Diodor. 20, 28. Pausan. in Bœoticis. Corrigen- dus in ejus mulieris nomine Porphyrius apud Euseb. in regno Macedonico: *κατίπιν δὲ ὁ Ἀλέξανδρου παῖδας, Ἡερakλίας τι ἐν Μακεδονίᾳ, τὴ Φαρναβάζῃ, Ἀλέξανδρον τι ἐν Πωγωνίᾳ, τὸ Ὁξάρειον ἘΒάριον βασιλέως.* scribe ἐν Βαργίᾳ, quam hic Pharnabazi filiam facit, Plutarch. c. 36. & Eumene cap. 2. Artabazi, Arrian. 7, 1. Darii regis. Sed in nomine consentiunt. *Freinsb.*

filium regis; huic diadema dandum. *Nulli placebat oratio. itaque suo more hastis scuta quatientes obstrepere perseverabant. Iamque prope seditionem pervenerant; Nearchus pervicacius tuente sententiam. Tum Ptolemæus; Digna prorsus est soboles, inquit, quæ Macedonum imperet genti, Roxanes vel Barsine filius; cuius nomen quoque Europam dicere pigebit, majore ex parte captivi. Cur Persas vicimus, ut stirpi eorum serviamus? quod iusti illi reges Darius & Xerxes tot millium agminibus, tantisque classibus nequidquam petiverunt. Mea sententia hæc est, ut sede Alexandri in regia posita, qui cōsiliis ejus adhibebantur, coëant, quoties in commune consulto opus fuerit: eoque, quod major pars eorum decreverit, stetut. duces, præfectique copiarum his pareant. Ptolemæo quidam, potiores Perdicca adsentiebantur. Tum Aristonius versus est dicere, Alexandrum consultum, cui relinqueret regnum, voluisse optimum deligi. judicatum autem ab ipso optimum Perdiccam, cui anulum tradidisset. Neque enim unum eum adesse morienti; sed circumferentem oculos, ex turba amicorum delegisse cui traderet. Placere igitur, summam imperii ad Perdiccam deferri.*

Nec

Sede Alexandri] Si noster ex fide hæc narrat, hinc stratagemata suum desumpsit Eumenes, ejus hominem prudentissimum, ipsum architectum fuisse libens credebam: ut nempe ab Argyraspidibus receptus, cum satis sciret haud in longum dicto audientes sibi habiturum, nisi arte exprimeret obsequium, quod auctoritate non

poterat, in castris suis aureum solium cum diademate & sceptro, armisque quibus Alexander solebat uti, collocari juberet; juxta quod de communibus rebus consilia capientes, non ab Eumene, sed Alexandro regi sibi viderentur. Vide Diodor. 18, 60. Probum & Plutarch. in Eumene cap. 23. & Polyænum 4. 8. *Freinsb.*

Pavi-

Nec dubitavere, quin veracenseret. itaque universi procedere in medium Perdiccam, & regis annulum tollere jubebant. Harebat inter cupiditatem pudoremque; & quo modestius, quod expectabat, adpeteret, pervicacius oblaturos esse credebatur. Itaque contatus, diuque, quid ageret, incertus; ad ultimum tamen recessit, & post eos, qui sederant proximi, constitit. At Meleager, unus è ducibus, confirmato animo, quem Perdicca contatio erexerat, Nec dii siverint, inquit, ut Alexandri fortuna, tantique regni fastigium, in istos humeros ruat; homines certe non ferent. Nihil dico de nobilioribus quam hic est, sed de viris tantum; quibus invitis nihil perpeti necesse est. Nec vero interest, Roxa-
nCS

*Pervicacius oblaturos] Tacit. 1. 3. Augustus nepotes suos principes juven-
 tutis appellari, destinare consules, specie
 recusantis flagrantissime cupiverat. Eo-
 dem etiam libro Tiberii dissimulata
 cupiditas traditur. Ibidem 3. 35.
 Blæsus procos. Africa nominatus re-
 spondit specie recusantis &c.*

*Homines non ferent] Suspectum hoc
 mihi: neque dum istud plane probro:
 in istius humeros ruat hominis: certe non
 ferent. Acidalius. Ego nihil mutan-
 dum arbitror, nec enervandam vim
 violentissimi sensus; Perdiccam regna-
 re prohibeant dii, & prohibebunt ut
 augutor. quidquid autem illis tandem
 decretum sit, id certo mihi constat,
 homines non passuros, nec jam loquor
 de nobilioribus quam Perdicca est,
 quorum quidem maxime refert ob-
 viam: i conatibus hominis, sed om-
 nino de aliis cujusunque conditionis
 Alexandri commilitonibus: modo vi-
 ri sint, animosque mares habeant. Ego
 quidem meique similes, qui servitio*

*mortem anteponimus, compertum ha-
 bemus, viros fortes nihil invitos per-
 peti, nec posse cogi, ut quod nolint
 faciant. Illic illorum verborum sensus
 est haud dubius. Freinsb.*

*De nobilioribus] Quorum ut dixi
 maxime interest, vilioribus non subii-
 ci. Tendunt eo verba Augusti apud
 Sen. de clementia 1, 9. ad Cinnam:
 Cedo, si spes tuas solus impedio. Panlino
 te, & Fabius Maximus, & Cossus, &
 Servilius ferent, tantumque agmen nobi-
 lium, non inania nomina praesentiorum;
 sed eorum qui imaginibus suis decori
 sunt? Sed quinam amicorum Alexan-
 dri nobiliores Perdicca? erat enim
 stirpe regia genitus, ut patet ex 10, 7.
 Sed Leonnatus ibidem itidem; & for-
 te proximiori gradu Alexandrum hic
 contigerit. Aridæus autem Alexan-
 dri frater erat. Ptolemæus credebatur.
 Quin & Neoptolemus Alexandri
 avunculus adhuc supererat, de quo
 Arrian. sine lib. 2. cujus nullam a Cur-
 tio mentionem fieri miror. Idem.*

M m m 3

Ari

nes filium, quandoque genitus erit, an Perdiccam regem habeatis; quum iste sub tutelæ specie regnum occupaturus sit. Itaque nemo ei rex placet, nisi qui nondum natus est: & in tanta omnium festinatione, non iusta modo, sed etiam necessaria, exactos menses solus exspectat, & jam divinat marem esse conceptum: quem vos dubitatis paratum esse vel subdere. Si mediusfidius Alexander hunc nobis regem pro se reliquisset, id solum ex iis, quæ imperasset, non faciendum esse censerem. Quin igitur ad diripiendos thesauros discurretis? harum enim opum regiarum utique populus est heres. *Hæc eloquutus per medios armatos erupit; & qui abeunti viam dederant, ipsum ad pronunciatam prædā sequebantur.*

C A P. VII.

Aridæus, Philippo genitus, Meleagro promovente, à quibusdam Rex salutatur. Unde civilis belli semina.

NAmque armatorum circa Meleagrum frequens globus erat, in seditionem ac discordiam versa concione; quum quidam, plerisque Macedonum ignotus, ex infima plebe, Quid opus est, inquit, armis, civilique bello. habentibus regem quem quæritis? Aridæus Philippo genitus, Alexandri paulo ante regis frater, sacro-

Aridæus Philippo genitus] Ex Philinna Larissæ: quam Ptolemæus apud Athenæum 13, 5. saltatricem fuisse refert; at Justin. 13. 2. 13. 3. Larissæum scortum. *Popma.* Adde Plutar. c. 130.

Nunc

sacrorum, carimoniarumque consors modo, nunc solus heres, præteritur à vobis. Quo merito suo? quidve fecit, cur etiam gentium communi jure fraudetur? Si Alexandro similem quæritis, nunquam reperietis; si proximum, hic solus est. *His auditis concio primo silentium velut iussa habuit: conclamant deinde pariter, Aridæum vocandum esse, mortemque meritos, qui concionem sine eo habuissent. Tum Pithon plenus lachrymarum orditur dicere.* Nunc vel maximè miserabilem esse Alexandrum, qui tam bonorum civium militumque fructu & præsentia fraudatus esset. Nomen enim memoriamque regis sui tantum intuentes, ad cetera caligare eos. *Haud ambigue in juvenem, cui regnum destinabatur, impensa probra; quæ magis ipsi odium, quam Aridæo contemptum attulerunt: quippe dum miserentur, etiam favere cæperunt.*

Nunc solus heres] Nam Barsines filius Hercules, velut captivæ, negligebatur. Raderus. Non mode velut captivæ, nam & Roxane captiva fuit, sup. 8. 5. & 10. 7. sed quia Barsinen justæ uxoris loco nō habuerat. Porro militis istius, quisquis ille fuit, sententiæ velut data opera contradicit Themistius orat. 12. *Alexandro apud Babylonem defuncto, Macedones successorem nullum idoneum repererunt: sed Ptolemæo Lagi filio Aridæum solidum prætulerunt, tanquam pecunias, mortui fratris loco, superstiti persolverent, non imperium conferrent, cujus hæres ille unicuique est, qui illud conservare ac tueri noverit. Quæ sequuntur in Curtio: præteritur à vobis, in memoriam revocant ista Taciti 3, 18. Mihi quanto plura recentium, seu veterum revolve, tanto magis ludibria mortaliū cunctis in negotiis obversan-*

tur. quippe fama, spe, veneratione potius omnes destinabantur imperio, quam quem futurum principem fortuna in occulto tenebat. Etiam providentiæ id tribuit Sen. de benef. 4, 31. Interdum solemus dicere: Quid sibi voluit providentia, quæ Aridæum regno imposuit? Illi putas hoc datum? patri ejus datum est, & fratri. Freinsh.

Impensa probra] Malim intensa, hoc est, intentā. Quæ Pithon oblique jecerat, eo tendebant, ut Aridæum probis & contumeliis exagitaret, invisumque popularibus redderet, verum id contra evenit. Signum defectus, quod hic notant, quæ * magis ipsi, sustuli: nihil enim deest. Idem.

Dum miserentur] Solet hoc fieri, & plerumque perperam. Est enim etiā misericordia affectus, ut reliqui, cæcus & improvidus, & in deteriora ferri-

perunt. Igitur non alium se quam cum, qui ad hanc spem gentis esset, regnare passuros, pertinaci adclamatione declarant, vocarique Aridæum jubent. Quem Meleager infestus inuisusque Perdicca strenue perducit in regiam: & milites Philippum, consalutatum, regem adpellant. Ceterum hac vulgi erat vox, principum alia sententia. E quibus Pitthon consilium Perdicca exsequi cæpit, tutoresque destinat filio ex Roxane futuro Perdiccam, & Leonnatum, stirpe regia genitos. Adjecit, ut in Europa Craterus & Antipater res administrarent. Tum iusiurandum à singulis exactum, futuros in potestate regis geniti Alexandro. Meleager, haud injuria metu supplicii territus, cum suis secesserat. Rursus Philippum trahens secum, intrupit regiam, clamitans, suffragari reipubl.; de novo rege paulo ante concepto robur ætatis experirentur; modo stirpem Philippi, & filium, ac fratrem regum duorum, sibimet ipsis potissimum crederent. Nullum profundum mare, nullum vastum fretum
& pro-

pronus, quoties ratione non regitur. Vide Sen. de Clement. 2, 4. Ergo & in sacris interdictum Deuter. 10. 13. & 21. Favorem autem ex commiseratione nasci solere certum est. Quo intuitu sic emendandum putabam in Tacit. 14. §8. magni nominis miseratione repertum bonos &c. Interim Justin. 37. 2. & ibi citatos vide. Idem.

Suffragari reip. J Locus sane difficilis: quem sic restituere conatus Acidalius: *Suffragari reip. de novo rege paulo ante recepto robur ætatis: experirentur modo stirpem Philippi, & filium ac fratrem regum duorum: sibimet ipsis potissimum crederent.* quod quidem in

textum recepit Raderus. Freinshemius præfert Sebistii conjecturam: *suffragarii* (sic enim habent impressi quidam) *reip. de novo rege paulo ante concepto, robur ætatis experirentur: modo st. Ph. e. f. a. fr. r. d. sibimet* (semet voluit scribere) *ipsis potius crederent.* Rectius enim utique *robur ætatis* opponitur *regi paulo ante concepto* (Roxanes utrumque intelligit) quam verbo *suffragari* jungitur. ultima autem invidiæ plena sunt in tutores pueri regis, si tamen puer naceretur, jacta: quos & mox arguit *affectasse nihil ad ipsos pertinet regnum, & supra 10. 6. sub tutela speciei regnum occupaturos esse.*

Quam

& procellosum tantos ciet fluctus, quantos multitudine motus habet. utique si nova & brevi duraturalibertate luxurias. Pauci Perdicca, modo electo; plures Philippo quam speraverat, imperium dabant. Nec velle, nec nolle, quidquam diu poterant; pœnitebatque modo consilii, modo pœnitentia ipsius. Ad ultimum tamen in stirpem regiam inclinavere studiis. Cesserat ex concione Aridaeus, principum auctoritate contreritus; & abeunte illo conticuerat magis, quam languerat militaris favor. Itaque revocatus, vestem fratris, eam ipsam, qua in sella posita fuerat, induitur. Et Meleager thorace sumpto capit arma, novique regis satelles sequitur. Phalanx hastis clypeos quatiens,

Quam speraverat] Quem speraverant legendum contendit Acidalius. Cujus sententiam, ut solet, in textum recepit Raderus.

Pœnitebat pœnitentia] Salvianus lib. 5. hac fere loquendi forma de perversis pœnitentibus: Quomodo igitur tales istos pœnitentiam se egisse non pœnitent? Qui fortean respexerit ista Tertulliani de pœnitentia cap. 5. Ita, qui per delictorum pœnitentiam instituerat Domino satisfacere, diabolo per aliam pœnitentiam pœnitentiam satisfaciat. Scilicet hæc non est μετανοία ἢ ἀμετάνειμα. Apostoli 2 ad Corinth. 7. 10. qua non fruuntur, nisi quos erratis cognitis, secundum præscripta Domini dolor mœrorque & pudor intraverit. Ceterum rebus adversis ita fieri, ut nulli consilio acquiescant homines, pulchre ostendit Virdungus ad Taciti Agric. 38, 2. eligeret latebras, ac statim relinquere. Freinsh.

Novique regis satelles] Mss. delect conjunctionem, cum sequenti verbo, minabatur. probe. Sed si cui vulgata potior, tamen hoc de ipso Meleagro

capio, eoque jungendum puto sequenti verbo; novique regis satelles sequitur. Phalanx &c. imperii vires remansuras esse. Quamquam Modius, Acidalio probante, satelles, Sequitur phalanx &c. Sed ut dixi satelles hic intelligitur Meleager. nec enim turbam satellitum, cujus postea mentio, habuit, priusquam plurium consensu rex esset declaratus. Itaque vulgatis ante Modium assentior. nisi quod cum illo τὸ γαυδῆναι eliminem. Idem.

Hastis clypeos quatiens] Morem eum sæpe expressit Ammian. quæ loca observavit doctissimus Lindenbrogus ad auctorem istum 14, 8. Hastisque feriens scuta; qui habitus iram pugnantium concitat. ubi alii quoque scriptores citantur. Quibus adde Polyb. 15, 12. Romani more patrio clamorem tollunt, & gladiis ad scuta concrepant. Eic autem hoc nimirum ad terrorem adversarii incutiendum, ut indicat ex Polybio Livius 28, 29. Ex præparato simul omnium rerum terror oculis auribusque est offusus. Exercitus qui corona concionem circumdederat, gladiis ad scuta

M m m 5

sa con-

quatiens, expleturam se sanguine illorum, qui adfectaverant nihil ad ipsos pertinens regnum, minabatur. In eadem domo familiaque imperii vires remansuras esse gaudebant; hereditarium imperium stirpem regiam vindicaturam: adsueros se nomen ipsum colere, venerarique, nec quemquam id capere, nisi genitum ut regnaret. Igitur Perdicca territus, conclave in quo Alexandri corpus jacebat, adservari jubet. Sexcenti cum ipso erant, spectata virtutis: Ptolemaus quoque se adjunxerat ei, puerorumque regia cohors. Ceterum haud difficulter à tot millibus armatorum claustra perfracta sunt. Et rex quoque intruperat stipatus satellitum turba, quorum princeps erat Meleager. Iratusque Perdicca hos, qui Alexandri corpus tueri vellent, se vocat, sed qui intruperant, eminus tela in ipsum jaciebant; multisque vulneratis, tandem seniores, demptis galeis, quo facilius nosci possent, precari, qui cum Perdicca erant, capere, ut abstineret bello,

ta concrepuit. &c. Quapropter & venatoribus elephantorum observari scribit *Ellian. hist. anim.* 8, 10. Eodemque opere 16, 25. tradit, Perlas, ne strepitum ejusmodi pavescerent, equos suos adsuitudine condocescisse. quod si fecissent Scythæ fratres, equos eorum terrere non potuissent Ajax, & pedestre certamen inire coactos vincere. apud *Philostratum* in *Heroicis. Idem.*

Vires] *Vices* malim cum *Acidalio* & *Freinshemio*.

Conclave adservari] *Mss. observari.* unde *Palmerius* *observari.* quod verbum hic optime convenire judicat *Freinshemius.* & firmatur è seq. versu claustra perfracta sunt. Et sane facilis

est verborum illorum permutatio.

Ptolemaus quoque] *Eundem etiam Pausanias* in *Atticis* affirmat *Alexandro mortuo, in qui ad Aridæum Philippi F. regnum universum deserebant, restitisse, regnumque in plures dividendi autorem in primis extitisse.*

Demptis galeis] *Quod & fecit Craterus, in prælio quo occisus est. Arrianus* apud *Photium.* Item *Sacrovir* apud *Tacitum.* 3, 41.

Qui cum Perdicca erant] *In Græco auctore unde hæc transtulit Curtius videtur fuisse, τὸς μετὰ Περδίκκῃ. ut ex toto negotio hic prodiret sensus: precari Perdiccam capere, ut abstineret bello, regique & pluribus cederet. Prior Perdicca cum suis arma deposuit, regique*

bello, regique & pluribus cederent. *Primus Perdicca arma deposuit; ceterique idem fecere. Meleagro deinde suadente ne à corpore Alexandri discederent; insidiis locum quari rati, diversa regia parte ad Euphraten fugam intendunt. Equitatus, qui ex nobilissimis juvenum constabat, Perdiccam & Leonnatum frequens sequebatur; placebatque excedere urbe, & tendere in campos. Sed Perdicca ne pedites quidem sequuturos ipsum desperabat: itaque ne abducendo equites abruptisse à cetero exercitu videretur, in urbe subit.*

CAP. VIII.

Primarii duces Meleagri artibus occurrunt. Aridæus autem, pacis studiosus, tumultum componere media quadam ratione conatur.

*A*T Meleager regem monere non destitit, jus imperii Perdiccæ morte fanciendum esse: ni occupetur impotens animus, res novaturum. Meminisse eum quid de rege meruisset; neminem autem ei satis fidum

regique idem fecere. Frelnsh.

Ne à corpore] Raderus, nescio quo auctore, negationem expulit: voluitque Meleagrum suasisse Perdiccæ ut discederent à corpore Alexandri, quo nimirum facilius circumvenirentur, quos defuncti regis reverentia hactenus tenuisset. Sed certe præstat ille sensus, *ne discederent*: Sic enim putabant, se certo loco, velut carceri includi, ubi, quando inimicis libuisset, iniuriæ opportuni forent. Nam de re-

verentia defuncti regis supervacuum est dicere, quum jam effracta claustra, commissam pugnam, illata vicissim acceptaque vulnere legeris. Deinde credibile magis est, ne à corpore discederent suasisse, ut scilicet tanquam honoris causa defuncto hærerent, ut apud Tacit. 3. 5. nam locum ejusdem 1. 7. huc non trahendum, in notis ad locum istum defendi. *Idem.*

In campos] Alii *in campos. Et Perd.* Unde Ercinshemius, *in campo: sed &c. Patie.*

fidum esse quem metuat. *Rex patiebatur magis, quam adfentiebatur. Itaque Meleager silentium pro imperio habuit, misitque regis nomine; qui Perdiccam accerferent. Iisdem mandatum, ut occiderent, si venire dubitaret. Perdicca, nunciato fœdilitum adventu, sexdecim omnino pueris regia cohortis comitatus, in limine domus sue constitit; castigatosque, & Meleagri mancipia idem idem adpellans, sic animi vultusque constantia terruit, ut vix mentis compotes fugerent. Perdicca pueros equos iussit conscendere; & cum paucis amicorum ad Leonæum pervenit; jam firmiore presidio vim propulsaturus, si quis inferret. Postero die indignares Macedonibus videbatur, Perdiccam ad mortis periculum adductum; & Meleagri temeritatem armis ultimum ire decreverant. Atque ille seditione provisa,*
quum

Patiebatur magis] Non tam confilio, quam ignavia, & imbecillitate animi. ut in ipsum quoque jure expetat Vitellianum elogium, *non jam imperator, sed tantum belli causa erat.* Tacit. H. 3. 70. Quantum diversus ab eo frater? qui *mori magis quam precario rex esse,* sup. 9. 2. Interdum tamen acres etiam principes multa præter animi sui sententiam pati coguntur. quomodo Tacit. 1. 10. prodit. Augustum *multa Antonio, dum interfectores patrio ulcisceretur, multa Lepido concessisse.* Freinsheimius.

Animi vultusque constantia] Non dissimile exemplum est apud Sicul. 19. 51. de Olympiade, ad quam interficiendam cum Cassander ducentos satellites misisset, omnes ejus conspectu & majestate territi refugerunt. Jam de Mario Vellejus 2. 19. ad quem interficiendum missus cum gladio servus publicus, natione Germanus, qui forte

(ab) imperatore eo bello Cimbrico captus erat, ut agnovit Marium, magna ejulatu expromerit indignationem casus tanti viri, abjecto gladio, profugit è carcere. Scripsit de eodem Mario Val. Max. 2. 10. Plutarch. in ejus vita c. 65. & Appian. de bell. civilibus. *Raderus.* Adde Justin. 32. 1. de Philopœmene: de Pyrrho Plutarch. in vita c. 72. de Dario, eundem in Artaxerxe c. 47.

Seditione provisa] Aldini exemplaris lectionem hic sequimur, cui & Mss. favent. at illa vulgatis aliis, Acidalioque maxime displicet. omnia igitur mutarunt, voluntque regem à militibus interrogatum, non à Meleagro, quod quidem ipsis plane absurdum videtur. Ergo ut suam sententiam tueantur, illud *provisa* mutarunt in *professa*, aliaque fecere, quæ nunc non œqueor. Tantum aio recte scribi: *Atque ille seditione provisa, cum regem adific,*

quum regem adisset, interrogare eum cepit, an Perdiccam comprehendi ipse jussisset. ille Meleagri instinctu se jussisse respondit. Ceterum non debere tumultuari eos; Perdiccam enim vivere. Igitur concione dimissa Meleager, equitum maxime defectione perterritus, inopsque consilii (quippe in ipsum periculum reciderat, quod inimico paulo ante intenderat) triduum fere consumpsit, incerta consilia volvendo. Et pristina quidem regia species manebat. nam & legati gentium regem adibant: & copiarum duces aderant: & vestibulum satellites armatique compleverant. Sed ingens sua sponte mæstitia ultima desperationis index erat: suspectque invicem, non adire propius, non conloqui audebant; secretas cogitationes intra se quoque volventes; & ex compa-

ratione

set, interrogare eum cepit, an Perdiccam comprehendi ipse jussisset? Ille Meleagri instinctu se jussisse respondit. Totum negotium sic se habuerit. Leonnatus cum equitibus in campos se receperat: at Perdicca, sperans pedites quoque se pellecturum, in urbe substitit. ubi Meleagri insidiis petitus, ad Leonnatum & equites se recipit. Interim percrebuerat rumor, Perdiccam jussu Meleagri interemptum esse. Macedones igitur, pedites inquam, indigne ferentes viri tam clari gravem casum, ut est vulgus mutabile subitis, conceptum paulo ante odium in commiserationem viri vertit, & præ se fert vellem necem ejus ulcisci. Eam rem in suam perniciem erupturam prævidens Meleager, adit regem, & militibus coram interrogat, an Perdiccam comprehendi ipse jussisset? sperans, confidente rege, omnem invidiam, omneque periculum posse declinari. Quo fere sine Tiberius apud Tacit. 1.

8. quærit ex Messala. num se mandante eam sententiam dixisset? ad invidiam, inquam, appetitæ dominationis evitandam, si ejus sententiæ alium auctorem, ipso confidente, posset ostendere. Freinshemius.

Intra se quoque volventes] Vel quisq; volventes, vel quoq; (id est, unoquoque) volvente legendum putat Acidalius.

Ex comparatione regis novi] Sic apud Suetonium Calig. 6. auxit gloriam desiderionque defuncti (Germanici) etiam atrocitas insequentium temporum. Plutarch. extremo Artaxerxe: Clemens habitus est & popularium amans, praecepne ob filium Ochum, qui servitia & atrocitate omnes superavit. Plura forte aliquando ad illa Taciti 1. 4, 51. de Burro: civitati grande desiderium ejus mansit, per memoriam virtutis, & successorum alterius segnem innocentiam. (quod apprimè quadrat in Aridæum) alterius flagrantissima flagitia & adulteria. Freinshemius.

Inter

ratione regis novi, desiderium excitabatur amissi. Ubi ille esset, cuius imperium, cuius auspiciū sequuti erant. destitutos se inter infestas indomitasque gentes, expetituras tot cladum suarum pœnas, quādocumque oblata esset occasio. His cogitationibus animos excedebant, quum annuntiatur, equites, qui sub Perdicca essent, occupatis circa Babylonem campis, frumentum, quod in urbem invehcbatur, retinuisse. Itaque inopia primum, deinde fames esse cepit; & qui in urbe erant, aut reconciliandam gratiam cum Perdicca, aut armis certandum esse censebant. Forte ita acciderat, ut qui in agris erant, populationem villarum vicorumque veriti, confugerent in urbem: oppidani, quum ipsos alimenta deficerent, urbe excederent: & utrique generit utior aliena sedes, quam sua, videretur. Quorum consternationem Macedones veriti, in regiam cœunt, quaque ipsorum sententia esset, exponunt. Placebat autem, legatos ad equites mitti de finienda discordia, armisque ponendis. Igitur à rege legatur Pafas Theffalus, & Amiffas Megalopolitanus, & Perilaus. qui quum mandata regis edidissent; non aliter posuituros arma equites, quam si rex discordiæ auctores dedidisset, tulere responsum. His renunciatis, sua sponte milites arma capiunt; quorum tumultu e regia Philippus excitus, Nihil, inquit, seditione est opus. nam inter se certantium præmia, qui quieverint, occupabunt.

Simul

Inter se certantium præmia] Sallust. | sos alius aggredietur, per inducias spon-
Jug. 79. ne mox victos viatoresque defef- *sionem faciant.*

Altera

Simul mementote rem esse cum civibus; quibus spem gratiæ cito abrumpere ad bellum civile, properantium est. Altera legatione, an mitigari possint, experiamur: & credo, nondum regis corpore sepulto, ad præstanda ei iusta omnes esse coituros. Quod ad me adtinet, reddere hoc imperium malo, quam exercere civium sanguine: & si nulla alia concordiae spes est, oro, quæsoque, eligite potiore. *Obortis deinde lachrimis diadema detrahit capiti; dextram, qua id tenebat, protendens, ut si quis se digniorem profiteretur, acciperet. Ingentem spem indolis, ante eum diem fratris claritate suppressam, ea moderata excitavit oratio. itaque cuncti instare cæperunt, ut quæ agitasset, exsequi vellet. Eosdem rursus legat petituros, ut Meleagrum tertium ducem acciperent. Haud agre id impetratum est. nam & abducere Meleagrum Perdicca à rege cupiebat; & unum duobus imparem futurum esse censebat. Igitur Meleagro, cum phalange obviam egresso, Perdicca equitum turmas antecedens occurrit. Virumque agmen mutua salutatione facta coit; in perpetuum, ut arbitrabantur, concordia & pace firmata.*

C A P.

Altera legatione] Cassiodor. Var. 3. ep. 4. *Impatiens sensus est, ad primam legationem protinus arma movere.*

Fratris claritate suppressam] Acidalius mavult *suppressa*: quod Freinsheimius probat. præsertim si & sequentia

leviter emendes; Ingentem spem indolis, ante eum diem fr. cl. suppressam, in ea moderata excitavit oratio. Si tamen pro spem legas speciem, quæ sæpe se invicem loco pellunt, quadrabit suppressam.

Info-

Perdiccas Meleagrum & trecentos fere
alios, qui eum sequuti fuerant, dolo opprimit.

Sed jam satis admovebantur Macedonum
genti bella civilia. Nam & insociabile est
regnum; & à pluribus expetebatur. Pri-
mum ergo conlegere vires; deinde disper-
serunt: & quum pluribus corpus, quam capiebat,
onerassent; cetera membra deficere ceperunt: quod-
que imperium sub uno stare potuisset, dum à pluri-
bus sustinetur, ruit. Proinde jure meritoque popu-
lus

Insociabile est regnum] Ita Alexan-
der Dario pacem petenti respondet
supra 1. 11. ex Justino 11. 12. neque
mundum posse duobus solum regi, neque
orbem summam duo regna salvo terrarum
statu habere. Ita Ennius quoque apud
Ciceronem offic. 1. 8. *Nulla sancta so-
cietas nec fides regni est.*
Homerus Iliad. 2. 204.

Ὅνκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη εἰς
κόιραν ἔστω.

Εἰς βασιλῆος. — Ubi Scholia-
res. Hanc causam esse voluit (ut ex
Aristotele annotavit Delrius) Mu-
sus, cur aquila tres pullos excludens
duos nido deturbet, unum educet.
Seneca in Agamemn. vers. 259:

*Nec regna socium ferre, nec tade-
scimus.* Lucan. 1. 93:

*Nulla fides regni sociis; omnisque po-
testas*

Impatiens consortis erit. — Statius
Theb. 1. 129:

— *Et summo dulcissimum*

*Stare loco, sociisque comes discordia
regnis.*

Idem suprema docet apud Matthæum

1. 2. 25. veritas: *Omne regnum in sedi-
visum desolabitur.* Eleganter etiam Cy-
prianus; *unquam regni societas aut cum
fide capis, aut sine crure capis? (desit?)*
Hinc illa Ciceronis in Cæciliæ inveni-
tio, quam primo de officiis legas. Ra-
derus. Inde apud Tacitum 1. 3. 17. Ne-
roni Britannicum opprimentem plerique
ignoscebant, antiquas fratrum discordias,
& insociabile regnum existimantes. Adde
Lips. polit. 2. 2. Clapmar arcan. cap. 22.
& latissime Tiraquel. de juræ primigen.
4. 13. & seqq.

Conlegere vires] Mss. *Conliferè.* quod
possis explicare, primo inter se depu-
gnasse, & commisisse communes vi-
res; mox dispersisse in regna plura.
Freinshemius.

Proinde jure] Hic est locus, unde
potissimum de Curti nostri xvo con-
jectura capitur. De qua re cum diver-
sæ doctorum opiniones sint, eam
quæ Vespasiani temporibus adscribit,
meliolemprehendisse videor, hoc
etiam argumento, quod Augusto pos-
terioriorem fuisse constet ex eo, quod
plurimis locis Diodorum aperte, non
secus atque Polybium Livius, inter-
preta-

lus Romanus salutem se principi suo debere profitetur, cui noctis, quam pene supremam habuimus, novum sidus inluxit. Hujus hercule, non solis, ortus lucem caliganti reddidit mundo; quum sine suo capite discordia membra trepidarent. Quot ille tum exstinxit faces? quot condidit gladios? quantam tempestatem subita serenitate discussit? Non ergo revirescit solum, sed etiam floret imperium. Absit modo invidia; excipiet hujus seculi tempora, ejusdem domus, utinam perpetua, certe diuturna posteritas. Ceterum

pretatus est: ptiorem autem Trajano conjicio ex iis quæ de mari rubro adfert, omnia ex antiquis petita; cum sub Trajano tamen eo usque pateret imperium, & quædam magis comperta afferri potuissent, ipsiusque principis, aut Romani certe populi, honorifica haberi mentio, quam per optimam occasionem non videretur omisurus fuisse. Cum iis qui sub Augusto vixisse putant. Sentio Vossius rec. memor. centur. 1. & sentire videtur Barthius ad Claudiani Rufin. 1, 275. Verum adversar. 54, 7. non vult esse tam veterem ut plerisque videtur. Joan. Isaac. Pontanus eleganti ad Vossium epistola, tendit de Trajani temporibus hæc interpretari. Verum Rutgersii sententiam (Vespasiano cœvum facit) auctoris verbis apprimè convenire, ostendit Clarissimum literarum lumen Ger. Vossius, in eximio illo opere de historicis Græcis & Latinis, Latin. 1, 28. Freinsh.

Novum sidus inluxit] Similima hæc Senecæ de Claudio: *Sidus hoc, quod præcipitato in profundum, ac demerso in tenebras orbi refulsit, semper luceat.* imo dicas ab alterutro desumpta. Lipsius ad Senecæ consol. ad Polyb. cap. 32. Agnoscat in pluribus scriptoribus multa, aliter aliis Curtianis componenda. quæ occurrerint, dabo. Florus

præfatione 8. movet lacertos, & præter spem omnium, senectus imperii, quasi rediit a juvenute, revirescit. Prudentius lib. 2. contra Symmachum, in prosopopœia Romæ:

Senium emne renascens

Deposui, vidique meam flarescere rursum

Canicem. — Symmachus Epist.

10, 22: *Fecistis ut urbs cana luxuriat, primam reducita lætitiâ, & ver illud quondam vigentis ætatis.* Virgil. Georg. 1, 468:

Impiaque æternam timeverunt secula noctem.

Quem verum sublegit Sedulius 2, 244. leviter mutans; *Impia perpetuam* &c. Cic. pro Flacco c. 40: *O nox illa, quæ pene æternas huic urbi tenebras attulisti* &c. Liv. 6, 17: *Non observatam esse memoriam noctis illius, quæ pene ultima atque æterna nomini Romano fuerit?* Tacit. H. 1, 11: *inchoare annum sibi ultimum, Reip. prope supremum.* Eumenius paneg. ad Constantium Cæs. c. 2: *De te igitur mihi, (obiter corrigo; De te igitur mihi) Cæsar invictè, hodierna gratulationis exordium. divinus ille vestram adestis oritur, ipso quo inluxit auspicio veris illustrior.* Idem.

Certe diuturna posteritas] Ea dici potuere Vespasiano, non parenti modo, sed jam avo. Sane similis Curtia-

terum ut ad ordinem, à quo me contemplatio publica felicitatis averterat, redeam; Perdicca unicam spem salutis suae in Meleagri morte deponebat: vanum cumdem, & infidum, celeriterque res novaturum, & sibi maxime infestum occupandum esse. Sed alta dissimulatione consilium premebat, ut opprimeret incautum. Ergo clam quosdam ex copiis, quibus praeerat, subornavit, ut, quasi ignoraret ipse, conquererentur palam, Meleagrum equatum esse Perdiccae. Quorum sermone Meleager ad se relato, furens ira, Perdicca, qua comperisset, exponit. Ille velut novare exterritus, admirari, queri, dolensque speciem ostentare ei cepit; ad ultimum convenit, ut comprehenderentur tam seditiosae vocis auctores. Agit Meleager gratias; amplexusque Perdiccam, fidem ejus in se, ac benevolentiam, conlaudat. Tum communi consilio rationem opprimendi noxias ineunt. placet exercitum patrio more lustrari. & probabilis causa videbatur praeerita discordia. Macedonum reges ita lustrare soliti erant milites,

ut

no isti est locus Silii Italici 3, 625. ubi Jupiter sic Vespasiani hujus filium compellat:

Tunc, ò nate deum, divosque datur, beatus

Imperio terras patrio rege: tarda senectam

Hospitia excipiens caeli, solioque Quirinus

Concedet, mediumque parens fraterque locabunt.

Sidereis juxta radiabunt tempora nati.

Clare Domitianum, non divi modo filium appellat; sed etiam duos datum ait. Nec aliter Papinius Silv. 1, 1. ad eundem Domitianum;

Salve magnorum proles genitumque deorum.

Item 4, 3. Salve dux hominum, & parens deorum.

Quare palpus iste Curtii optime convenit Vespasiano; non item Trajano aut praedicti, Vossius.

Morte deponerebat Freinshemius mavult morte ponerebat.

Ostentare ei cepit Suffecerat ostentare, nec dubitat Freinshemius quin reliqua sint ab aliena manu. Mss. tamen tenent.

Lustrare milites Illustrat hunc Curtii locum Jo. Meursius Vir Graece Latineque egregie doctus. in Graecia Feriatis,

ut discissa canis viscera ultimo in campo, in quem deduceretur exercitus, ab utraque abjicerentur parte: intra id spatium armati omnes starent, hinc equites, illinc phalanx. Itaque eo die, quem huic sacro destinaverant, rex cum equitibus elephantisque constiterat contra pedites, quis Meleager præerat. Iam equestre agmen movebatur, & pedites, subita formidine ob recentem discordiam haud sane pacati quidquam expectantes, parumper addubitavere; an in urbe subducerent copias. quippe pro equitibus planities erat. Ceterum veriti ne temere commilitonum fidem damnarent; substitere, preparatis ad dimicandum animis, si quis vim inferret. Iam agmina coibant, parvumque intervallum erat, quod aciem

utram-

riata, voce *Xanthica*, his verbis: *ΞΑΝΘΙΚΑ* Macedones celebrabant, eratque militum lustratio. Hesychius: *Ξανθικὴ, ἰομένη Μακεδόνων, Ξανθικὴ μῆσος, ἢ Ξανθικὴ ἀγῶμην. ἔστι δὲ ἡγεμόνων ἔργον μῆσος.* Sed corruptus ille locus. Nam cum *Xanthici* mensis nomen bis commemorat? deinde, quonam mensis die actum festum? Rejicio illud posterius *Ξανθικὴ*, à librario oscitante geminatum. & restituo, *Ξανθικὴ μῆσος ἢ ἀγῶμην*. Nempe ad diem VIII. *Xanthici* (quem Aprilii fore respondere putant.) celebrari id festum solitum Hesychius scripserat. De lustratione militum, quod subjungit, tunc peractam ita describit Liv. 40. 6: Fortes lustrandi exercitus venit tempus; cuius solenne est tale. Caput medix canis præfixæ & prior pars ad dextram cum extis, posterior ad levam viz ponitur: inter hanc divisam hostiam copix armatæ traducuntur. præferuntur primo agmini arma insignia omnium ab ultima

origine Macedonix regum, deinde rex ipse cum liberis sequitur. proxima est regia cohors, custodesque corporis: postremum agmen Macedonum cætera multitudo claudit. Mos erat, lustrationis sacro-peracto, exercitum decurrere; & divisas bifariam duas acies concurrere ad simulacrum pugæ. Et mox 40. 13. in *Demetrii Oratione ad patrem Philippum*. Quis diest quo lustratus exercitus, quo inter divisam victimam, prælatis omnium qui unquam fuere Macedonix regum armis regiis, duo soli, tua regentes laceræ, pater, prævecti sumus, & secutum est Macedonum agmen. De eadem lustratione, sed non adeo plene, Curtius &c. Raderus.

Ultimo in campo] Partes illæ præfixæ utrimque in ultimis campi illius, in quo lustrabatur exercitus, partibus ponebantur. ultimo ergo hic pro extremis campi partibus accipitur. Raderus. Ponebantur in dextro sinistroque latere, aut quasi margine, campi.

utramque divideret. Itaque rex cum una ala obequi-
tare peditibus cepit, discordiæ auctores, quos tueri
ipse debebat, instinctu Perdicca ad supplicia depos-
cens: minabaturque, omnes turmas cum elephan-
tis inducturum se in recusantes. Stupebant impro-
viso malo pedites: nec plus in ipso Meleagro erat aut
consilii, aut animi. Tutissimum ex praesentibus vide-
batur, expectare potius, quam movere fortunam.
Tum Perdicca, ut torpentes & obnoxios vidit, CCC
fere, qui Meleagrum, erumpentem ex concione, qua
prima habita est post mortem Alexandri, sequuti
erant, à ceteris discretos, elephantis in conspectu to-
tius exercitus objicit; omnesque belluarum pedibus
obtriti sunt, nec prohibente Philippo, nec auctore.
adparebatque, id modo pro suo vindicaturum, quod
adprobasset eventus. Hoc bellorum civilium Macedo-
nibus & omen & principium fuit. Meleager, sero
intellecta fraude Perdicca, tum quidem, quia ipsius
corpori vis non adferebatur, in agmine quietus ste-
tit: at mox, damnata spe salutis, quum ejus nomine,
quem ipse fecerat regem, in perniciem suam abuten-
tis videret inimitos, confugit in templum: ac ne loci
quidem religione defensus, occiditur.

CAP.

Ejus nomine abutentis] Rex nomine
est quis sepe, vim alter obtinet, inquit
senarius apud Gruterum, quem ex Ta-
cito 6, 43. subjicit: Tum Hiero pueritiam
Tiridatis increpat: neque penes Arsaci-
dem imperium, sed inane nomen apud
imbellem externa militia, vim in Ab-
dagesis domo. Consulatur Plin. orat.
ad Trajan. cap. 88. Raderus. Abutentis
editi, pro abutentes, ut in Mss. fere
semper scribi comperio: quod hoc lo-

co monuisse, in similitum etiam patro-
ciniū valere postulo. Freinsh.

Loci religione] Nihil sacrum aut re-
ligiosum impiis & hostibus. Sic Virg.
Æn. 2, 560: Pyrrhus Priamum — al-
taria ad ipsa trementem Traxit &c.
[Adde Xenophont. lib. 6. hist. Græ-
de Mantineis in templum Dianæ con-
fugientibus.] Modeste & pie Alexan-
der sup. 4. 4. victoria in Tyrios usus.
De aris & asyis templorum statua-
rumque

CAP. X.

Alexandri imperium in partes divisum, cujus summa Aridæo tributa: Provinciæ autem Magnatibus. Defuncti corpus ab amicis curatum, & tandem Alexandriam Ægypti translatum est.

Perdicea, perducto in urbem exercitu, consilium principum virorum habuit. in quo imperium ita dividi placuit, ut rex quidem summam ejus obtineret; satrapes Ptolemæus Ægypti & Aphricæ gentium, quæ in ditione

rumque copiose Alexander Neapol. 3, 20. De confugiis Christianorum etiam jurisconsulti. Alii tamen scriptores, Justin. Arrian. Diodor. Orof. negant interfectum, additque Diodorus 18, 3, Lydiæ prætorem factum. Raderus.

Alii quidem scriptores interfectum nec tradunt, nec negant: at Diodorus expresse affirmat sequenti statim capite: itemque Arrianus apud Photium. *Frinsbemi.*

Rex quidem summam Aridæus toti imperio cum regia potestate, sive nomine potius, præfectus est.

Amyntas Nicolai F., ut conjicio, *Sezdianus* accipit. Justin. 13, 4.

Antigenes præficitur *Susis*.

Antigonus Philippi F. cum *Pamphylia* & *Lycia* *Phrygiam* obtinere jussus. Diodorus 18, 2. Postea vero toti fere *Asia* imperavit: ut fere omnes produnt.

Antipater sub Alexandro *Macedonibus*, *Thessalis*, *Thracibusque* præfuerat, supra 10, 4. Tum exercitus per *Europam* dux constituitur. Arrianus lib. 1. apud Phot. Justinus *Macedoniam* & *Graciam*. Diodor. *Macedoniam* cum vicinis populis attributam ei ait: quod eodem recidit. *Dexippus* apud Photium Cod. 82. latius: *universa Macedonia* & *Gracia*, *Illyriis* item, & *Tri-*

ballis, atque *Agrianis*, omnibusque ad eos, quibus in continente [Europeæ] fuerat ab Alexandro adhuc supersiste cum plena & summa potestate imperator præfectus.

Arcesta sortitur *Mesopotamiam*.

Archon *Babyloniam*. Diodorus.

Aridæus quidam apud Arrian. & Diodor. *Phrygia* ab Antipatro præponitur: postquam Alexandri corpus in *Ægyptum* transportasset.

Atropates *Media* majori præficitur.

Axiarches. Vide *Oxyartes*.

Cassander Antipatri F. in *Cariam* mittitur.

Cleomenes additur Ptolemæo, qui provinciam *Ægypti* adsignatam illi traderet.

Clitus *Lydiam* accepit ab Antipatro.

Craterus Alexandri F. ex *Orepside*, quæ *Macedonia* pars est, Arrian. Ind.

ditione erant. Laomedonti Syria cum Phoenice
data

dic. 10. 11. Alexandri jussu in Europam proficiscebatur. *Antipatri loco Macedonibus, Thessalis Thracibusque praefuturus*, sup. 10. 4. hoc interim mortuo, regis pecuniae custos constitutus, *Justin.* & cum Antipatro Macedoniae vicinaque regna obtinere jubetur. *Arrianus*. Curatoris etiam officio, quaeque ad regiam pertinent tutelam, mandatis. *Dexippus*.

Eumenes Hieronymi F. Cardianus, *Arrian*. Ind. 3. 12. Cappadociam cum Paphlagoniam habuit, cum praecepto ut regionem eam usque ad Trapezuntam defenderet, & bellum cum *Ariarathe* gereret; qui solus detrectabat imperium Macedoniae, & Alexandro alibi occupato jus regni retinuerat. *Curtius*.

Laomedon Mitylenaeus Syriam cum Phoenice. *Curtius*.

Leonnatus Eunni F. Pellaeus, *Arrian*. Ind. 3. 12. Phrygiam minorem Helle-sponto adjunctam. *Curtius*.

Lysimachus Agathoclis F. Pellaeus, *Arrian*. Indic. 3. 12. Thraciam adpositasque Thraciae Ponticae gentes obtinere jussus. *Curtius*.

Meleager Neoptolemi F. *Arrian*. 3. 2. secundum *Curtium* & *Arrian*. occisus est ante divisionem factam. quod veritati consonum arbitror: nec enim ante hunc occisum *Perdicca* tantum potuisset. Non ergo miror de provincia ei tradita dissentire scriptores, cum ei qui non amplius in rebus humanis exitabat, nulla fuerit assignata. *Cedrenus* ergo cum *Eusebianis* Paphlagoniam ei tribuit, *Diodorus* Lydiam, *Latino* barbarus Syriam quae Caesae dicitur, & Phoenicem.

Menander in Lydiam mittitur, vel potius remittitur.

Nearchus Androtimi F. Cretensis, *Arrian*. Indic. 3. 12. Lyciam & Pamphyliam sortitur. *Justinus*.

Neoptolemus ex *Aecidarum* gente, *Arria*. 2. 5. Carmania praeficitur. *Dexippus*.

Nicanor nominatur apud *Justinum*. Cujus tamen Mss. magnopere turbant. Immo *Stagnum* quendam signare videntur, cui & 41. 5. *Parthos* ait traditos. Ceterum *Nicanor* cuidam Cappadociam in altera divisione tribuit *Antipater*. *Arrianus* lib. 9. *Diodorus*. 18. 39.

Oropius partem *Sogdiana* tenuit. *Dexippus*.

Oxyartes sive *Oxathres* Alexandri socer *Bactrianam*. *Cedrenus*. *Paropamisadas*. *Diodorus*.

Perdiccas Oromis F. Macedo ex *Orestide*, *Arrian*. Indic. 3. 12. imperium dividens suo arbitratu, *Curtius*, sibi sumit, ut cum rege esset, copiasque praefectas quae regem sequerentur. hoc est, ut rex esset. *Curtius*.

Pencestas Alexandri F. Miceus, *Perfidis* satrapa constitutus ab Alexandro. *Arrian*. 6. 5. in ea provincia remanet. *Diodorus*.

Philippus praeficitur *Drangiana*. *Diodorus* *Philippo Bactrianam* & *Sogdianam* tribuit.

Philo accipit *Illyrias*. *Justinus*. *Meditiam* dant *Cedren.* & *Eusebiana*.

Philotas obtinet *Ciliciam*, *Curtius*. Sed provincia ei haud multo post adimitur, *Justin.* 13. 6. ob amicitiam. *Antigoni*, ut consilio ex *Diodoro* 18. 62. *Cilicia* autem imponitur.

Phloxenus, *Justin.* ibid. Qui sub Alexandro orae maritimae praefectus fuerat. *Plutarch.* cap. 37.

Phrataphernes sub *Dario* quoque praetor *Hircanorum* fuerat. *Arrian*. 3. 2. dedit se Alexandro, apud nostrum 6. 4. à quo in provinciam restituitur, 8. 3.

Pithon Agenoris F. *Dexippus*. *Pithon* quidam horum (*Pori* & *Taxilis*) suis imperaviis, exceptis *Paropamisdis*. Hujus etiam sortem ratam habuit *Antipater*. *Arrian*. 9.

Pithon Crates F. Alcomanus. *Arrian*.

data est : Philotæ Cilicia *destinata* : Lyciam cum Pamphy-

rian. Indic. 3, 11. *Mediam obtinere iussus*. Curtius.

Porus regnū suum retinuit. *Iustinus*.

Ptolemæus Lagi F. *Eordensis*, *Arrianus* 6, 5. *Satrapiam Ægypti & Africa gentium, quæ in ditione erant*. Curtius.

Seleucus *Antiochi* F. *Iustinus* 15, 4. *Syria & Balyone* potitur. *Cedrenus*. quod quidem *Arrianus* & *Diod.* 18, 3. docent in posteriori divisione deum accidisse.

Sibyrinus nanciscitur *Arachosiam* & *Gedrosiam*. *Diodor.*

Stasander *Cyprius* consequitur. *Ariam* & *Drangianam* ab *Antipatro*. *Diod.*

Taxiles regnum suum retinuit.

Tleptolemus *Pytophanis* F. *Carmaniam* *Alexand.* largiente tenuit. *Aria* 6, 5.

Nunc provincias &c. percurramus. Notandum autem plurimam istarum provinciarum partem brevi in pauca regna cecidisse : *Macedoniæ* *Antipatris*, *Asiæ* *Antigoni*, *Ægypti* *Ptolemæi*, *Syriæ* *Seleuci*, *Thraciæ* *Lyfimachi*, & *Indiæ* *Sandrocoti*. qui ceteros eorum milites suos potentia vitæque multum supergressi feruntur. Igitur

Ægyptus ab *Alexandro* pluribus præsidiis credita. *Curtius* 4, 8. post mortem ejus tota traditur *Ptolemæo*.

Africa etiam, quoad perdomita erat, eidem tribuitur.

Agriani iussu *Cratæ* & *Antipatro* parere; post mortem *Cratæ* cum ceteris *Macedonici* regni accessionibus, in unius *Antipatris* arbitrium concedunt.

Arabia quatenus perdomita fuerat, *Ptolemæo* assignatur. Majorem tamen ejus partem *Seleucus* tenuit, *Appiano* teste.

Arachosia diu sub *Sibyrto* fuit. postea accessit etiam imperio *Seleuci*.

Arbelitis regio apud *Diodor.* 18, 39. & *Arrian.* lib. 9. *Amphimacho* traditur; mox cum vicinis regionibus in *Seleuci* potestatem conceditur.

Aria *Stasanori* primum à *Perdicca*; deinde ab *Antipatro* *Stasandro* subicitur. Inter utramque divisionem biennio minus interfuit.

Armeniam *Tleptolemo* obvenisse *Iustinus* videtur tradere, sive potius *Neoptolemo*, ut in eo nomine disquisitionem est nobis. Postea & ipsa concessit in *Seleuci* ditionem. *Appianus*.

Asia minor *Antigono* fere tota diu paruit. cujus *ἰνὸν γὰρ* & cutator factus fuerat. *Appian.* sed &

Assyria aliquamdiu.

Babyloniam prius *Archon* habuisse videtur; mox *Seleucus*. qui etiam invasum *Antigono* recuperavit. *Appianus*.

Bactriana ulterior, priores præfectos retinuit. Inter quos eminebat *Oxathres*, vel *Oxyartes*, *Alexandri* socer. Ergo totam postea possedisse fertur *Seleucus*.

Cappadocia *Euameni* data est vel potius *licia*; nam tum in hostium erat potestate. *Probus*. *Ariarathis* nimirum. Quo interfecto, ademptæ provinciæ *Nicanor* quidam præficitur. Postremo *Seleucus* obtinuit.

Caria data *Cassandro*: mox *Euameni*. *Iustinus* 13, 6. cui illam cum vita extersit *Antigonus*.

Carmania commissa *Tleptolemo*. videtur mox *Seleuci* imperio accessisse.

Cherronesus *Thraciæ* *Lyfimacho* paruit. *Arrianus*.

Cilicia *Philotæ* primum, mox *Philoxeno* tradita. Ad postremum *Seleucus* ea potitus est.

Drangiana *Philippo* obvenit. plures *Stasanori* tribuunt. Altera divisione *Stasandro* fuit commissa.

Epirus cum *Macedonia* adhæsit *Antipatro*.

Gedrosiam *Sibyrto* habuit.

Graciam *Antipater*: dein *Polyphchon*. *Iustinus* 13, 6. A quo transflata *Cassandrum* filium.

Pamphylia & maiore Phrygia obtinere *jussus* Antigonus: In Cariam Cassander; Menander in Lydiam missi. Phrygiam minorem Hellesponto adiacentem

Hyrcania Phratapherni mansit. quo pullo aut mortuo adicitur imperio *Silenci*.

Illyris cum Macedonia manserunt penes *Antipatrum*.

India maior pars sub *Taxila* & *Poro* mansit; adiectis etiam aliis quae prius non possederant.

Iauria Philota tribuitur, cum *Cilicia*.

Lycania Antigono data, *Arrian*. lib. 9. unaque vicina *Lycia*.

Lydia cessit in ditionem *Antigoni*, ejecto *Clito*, quem *Antipater* praecederat. *Diodor* 18, 52.

Macedonia demandatur *Cratero* & *Antipatro*. penes quem post mortem illius manet; & in *Cassandrum* transmittitur.

Mediam Atrapatem rexit. Ideo quamvis *Pithon* *Mediae* praeficeretur, ipse tamen permittit Macedonum, dein etiam invitis ipsis, portionem ejus tenuit, quae ab ipso vocata fuit *Atrapatia*. *Strabo* lib. 11. Cetera *Selenus* postea occupavit, occiso *Antigoni* *Satrapa Nicatore*, secundum *Appianum*.

Mesopotamia post *Arcefilaum* & *Amphimachum* *Satrapam* accipit *Blixtorem*, imponente *Antigono*. Ad posterum *Selenus* subijcit.

Palæstina in *Eusebianis* *Antigono* tribuitur. At ex *Iosepho* constat *Ptolemae* paruisse, cum vicina Syriae parte. Ejus tamen praesidia eiecerat *Antigonus*; *Appian*. diuque inter eos, postea etiam inter *Seleucidas* Syriae reges, & *Ptolemaeos Aegypti*, de ejus possessione pugnatum est.

Pamphylia Antigono data, retentaque contra *Emmenem*. *Iustin*. 13, 6.

Paphlagonia cum *Cappadocia* eodem dominos habuit.

Paropamisada commissi *Oxyarta*,

cui videntur à *Sandrocotto* fuisse erepti.

Parthia Phratapherni tradita erat: mox *Philippo*, vel secundum *Iustin*. *Stagnori* mandata; tandem accessit *Selencus*.

Patala traduntur *Poro* *Arrian*. lib. 9. *Perfidem Tripolemo* cuidam, (*Tlepolemum* videntur velle) poriores *Pencesta* tribuunt. Postea cum omnibus circa regnis *Selencus* paruit.

Phoenice cum *Syria* & forte *Palæstina* *Laomedonti* obvenit.

Phrygiam maiorem accepit *Antigonus*; quae ad *Hellespontum* pertinet, *Leonnatus*. *Eumeni* *Perdiccas* postea adiecerat; sed obtinuit validior *Antigonus*: cum interim *Leonnatus* occubisset.

Pontus majori ex parte *Lyfimacho* obtigit. *Emmenes* tamen etiam partem ejus acceperat.

Sogdiana *Philippo* prius, vel *Amynata*: dein *Stasanori* data fuit. At *Deixippus* *Oropium* praeficit, ignoratum aliis. Ad ultimum *Selencus* possedit.

Sufiana post *Perdiccae* finem, in praemium navatae operis *Antigoni* traditur.

Syria *Laomedonti* fuerat tradita; quem *Ptolemaeus* expulit: vicissim pulsus ab *Antigono*. postea *Selencus* totam obtinuit.

Tapyri, amissis *Satrapis* suis, cum *Parthis* & *Hyrcanis* accesserunt *Selencus*. *Appianus*.

Thracia quidem *Lyfimacho* obvenerat, qui & magnam ejus partem obtinuit: superabant tamen adhuc nationes regesque liberi à quorum *Scutha*, ipse captus fuit. *Plut. apophth.* c. 49.

Triballi cum Macedonia paruerunt *Antipatro*. *Ercinsh*.

Sepsi-

junctam Leonnati provinciam esse *jusserunt*. Capadocia Eumeni cum Paphlagonia *cessit*. *Præceptum est*, ut regionem eam usque ad Trapezunta defenderet, bellum cum Arbate gereret. *solus hic detrectabat imperium*. Python Mediam, Lysimachus Thraciam, adpositasque Thraciæ Ponticas gentes obtinere *jussi*. Qui Indiæ, quique Bactris & Sogdianis, ceterisque aut Oceani aut rubri maris accolis præerant, quibus quisque finibus habuisset, imperii etiam jus obtineret. Perdicca cum rege esset, copiisque præesset, quæ regem sequebantur. *Credidere quidam*, testamento Alexandri distributas esse provincias; *sed famam ejus rei, quamquam ab auctoribus tradita est, vanam fuisse, comperimus*. Et quidem suas quisque opes divisis imperii partibus tuebantur. Quas ipsi fundaverant, si unquam adversus immodicas cupiditates terminus staret. Quippe paulo ante regis ministri, specie imperii alieni procurandi, singuli ingentia invaserant regna; sublatis certaminum causis, quum & omnes ejusdem gentis essent, & à ceteris sui quisque imperii regione discreti. Sed difficile erat eo contentos esse, quod obtulerat occasio: quippe sordent prima quæque, quum majora sperantur. Itaque omnibus expeditius videbatur, augere regna, quam fuisset accipere. Septimus dies erat, ex quo corpus regis jacebat in so-

Septimus dies] *Alian. hist. var. 12.*
64. *triginta diebus inhumatus jacuisse*
narrat. Fieri potest, ut newer fallat.
Raderus. Qui mox subjicit de corpore
in Ægyptum evectum, quasi sentiret *Al-*
lianum triginta dies computasse à

monie Alexandri, donec Alexandria
humaretur: sed ex *Diod. 18, 28.* pa-
ter, biennium extractum fuisse, ante-
quam id fieret. Luctum ea super re
Olympiadis exponit *Alian. hist. var.*
13, 30. Apud *Lucianum* in *Dial. mort.*

NON 5

ait

in folio; curis omnium ad formandum publicum statum à tam solenni munere averfis. Et non aliis quam Mesopotamia regione fervidior aestus existis, adeo ut pleraque animalia, quæ in nudo solo deprehendit, exstinguat; tantus est vapor solis & cæli, quo cuncta velut igne torrentur. Fontes aquarum & rari sunt; & incolentium fraude celantur: ipsis usus patet; ignotus est advenis. Ut tandem curare corpus exanimum amicis vacavit; nulla tæbe, ne minimo quidem livore, corruptum videre, qui intraverant, vigor quoque, qui constat ex spiritu, non destituerat vultum. Itaque Egyptii, Chaldaique jussi corpus suo more odoribus

ait Diogeni: *Etiamnum in Babylone jaceo tertium jam diem: porro Ptolemæus ille satellites meus, si quando detur ocium ab his rerum tumultibus qui nunc instant, pollicetur in Ægyptum deportatum me.* Freinsh.

Nulla tæbe] Contra Lucianus, in dial. Philippi & Alexandri, facit, *istius cadaver porrectum jacere, turgidum sene, & juxta aliorum corporum morem contactu suo omnia labefaciens.* Pro Curtio tamen, & qui alii cum eo sentiunt, sit; quod constat eximia corporis temperie fuisse præditum eum hominem, ut ex ejus ore ac membris omnibus fragrantia mire suavis defluerit, auctore Zonara. ex Plutarchi Sympof. 1. 6. *ita ut tunicula fragrantia replerentur, aromatum odorem emulante.* Credibile tamen est, non ita plane neglectum jacuisse, præsertim in tapto æstu. id enim contra omnem morem atque rationem fuisset factum: nec impedire poterant istæ turbæ, quin saltem ad durationem melle perfunderetur. quod etiam ita gestum, non absurde propugnes, adjuvante Statio Sylv. 3. 2.

Duc etiam Amathides manes, ubi belliger urbis

Conditar Hyblæa perfusus nectare decorat.

Fabulam autem illam fuisse sparsam verisimile est, ad eximendam opinionem de veneno regi dato. Freinsh.

Ægypti Chaldaique] Morem Ægyptiorum hunc purgandi cadavera, & odoribus imbuendi, exponit diserte Herodot. 2. 86. Scripsit & Lucianus de hoc more πύριον, de luctu. Usi sunt veteres in condiendis corporibus mortuorum sale, nistro, cedro, asphalt. melle, cera, myrrha, balsamo, gypso, calce. Caput octavum Jo. Kirchmanni lib. 1. de funer. Rom. consule. Alexandrum quoque Neap. 3. 7. & Tiraquellum. *Raderus.*

Attricare enim] Quid si legas *deum?* comparat enim quodammodo hic mortales cum diis. *Raderus.* Idem Freinshemio videbatur. eadem antithesis in Justin 2. 12: *quam nulla sine mortalium adversus deos vires.* & quod illi jus fasque esse precatur eodem tendit, quo Vitelli adulatio apud Dionem lib. 39. qui interrogatus à Cajo, num se vidisset cum Luna congre-
gredi, respondet, ὅμῳ τοῖς θεοῖς, δὲ ὁ πῶς, μέγας ἀνέλης ὄρεσιν ἔειπεν. So-
lie

odoribus curare, primo non sunt ausi admoovere velut spiranti manus: deinde precati, ut jus fasq; esset mortalibus adtrectare eum; purgavere corpus, repletumq; est odoribus aureum solum, & capiti adjecta fortuna ejus insignia. Veneno necatum esse, credidere plerique: filium Antipatri inter ministros Iollam nomine patris jussu dedisse. Sape certe audita erat vox Alexandri, Antipatrum regium adfectare fastigium; majoremque esse præfecti opibus, ac titulo Spartanæ victoriæ inflatum, omnia à se data adferentem sibi. Credebant etiam, Craterum cum veterum

his vobis diis, domine, fas est invicem videre & conspici. sic ergo & attrectare.

Repletum odoribus salinum] Diodor. 18, 26. cadaveri locus mallei ductura ita fabricatus erat, ut probe quadraret, quem usque ad medium aromatis, quæ & fragrantiam & durationem cadaveri præberent, referferant. Supra capulum &c. pergit exponere quod dicit Curtius, capiti adjecta fortuna ejus insignia. Aureum autem fuit hoc solum, ex more Persarum, de quo Briffonius. Sic apud Florum 4, 11: Cleopatra in differto odoribus folio, juxta suum sc., collocavit Antoninum. Ceterum aureum istud solum diu postea sublegit Ptolemæus Cocces, aut Cocyx, (sic recte Strabonem lib. 17. emendavi in prologis Trogi) substituto vitreo. Aquid Eustath. in Dionysii vers. 254. idem narratur verbis Strabonis. Freinsb.

Veneno plerique] Ex quibus hodie supersunt Justin. 12, 14. Ovid. in Ibin v. 297. Suidas. Plin. 30, 16. Vitruvius 8, 3. nonnulli apud Diodor. 17, 118. Plutarch. c. 129. Tacit. 2, 73. Arrian. 7, 5. Bassianus Caracalla apud Dionem. Jornandes de reb. Get. c. 10. Alian. hist. an. 5, 29. Qros. 3,

20. Plutarch. de invidia c. 5. Constantinus Manasses. Dio Chrysost. de fortuna orat. 64. ex emendatione Casauboni. Pausanias in Arcadicis dubitat an veneno ex Stygis fonte perierit. Alii morbo ex vinolentia contracto decessisse tradunt; ut Ephippus apud Athenæum 10, 9. Probus de regibus. Plutar. c. 129. Euseb. de vita Constant. 1, 3. Alian. hist. var. 3, 23. Solinus. Zonaras. Liv. 8, 3. Arrian. 7, 5. Sen. epist. 83. Statius Sylv. 4, 6. utram opinionem sequatur his verbis; Cum traheret letale merum, — in incerto est.

Iollam] Idem reperies apud Plutarch. c. 129. & in Hyperide a. 4. Arrian. 7, 5. Justin. 12, 14. Oros. 3, 20. Vitruvium 8, 3. Qui omnes egregie confirmant emendationem Casauboni in Dionis orat. 64. legentis, ὅτι τὸν Ἀλκιανδρον (ἀποκτινῆν) Ἰόλας καὶ κύλιξ. pro δῶλος καὶ Κίλιξ. Tamen à Cassandro poculum illud traditum significant Val. Max. 1, 7. ext. & Suidas. Diodor. 17, 118. filium Antipatri poculum regi tradidisse scribit; nomen haud adjicit.

Antipatrum] Dio Chrys. dicto loco ait de occidendo eo deliberasse Ale-

xandrum

terum militum manu ad interficiendum eum missum. *Vm autem veneni, quod in Macedoni gignitur, talem esse constat, ut ferrum quoque exurat, ungula jumentiduntaxat patiens. Stygem adpellant fontem, ex quo pestiferum virus emanat.* Hoc per Cassandrum adlatum, traditumque fratri Iolæ, & ab eo supremæ regis potioni inditum. *Hæc utcumque sunt tradita, EORVM quos rumor adsperserat, mox potentia exstinxit. Regnum enim Macedonia Antipater, & Græciam quoque invasit. Soboles deinde excepit, interfectis omnibus quicumque Alexandrum etiam longinqua cognatione contigerant. Ceterum corpus ejus à Ptolemao, cuius Ægyptus cesserat,*

xandrum. cujus apophthegma relatum est sup. ad 10. 4.

In Macedonia gignitur] Imo in Arcadia. Locum hunc Curtii diligentissime explicat Nicol. Loënsis epiphyll. 3. 10. Item Leopard. emendas. 4. 8. Vide & Justin. 12. 14. Adde Tzetzem in Lycophronis Alexandream, Virgil. *Æneid.* 7. Didymum Homeri interpretem *Iliad.* 19. Vibium Sequestrum citatos à Philandro ad Vitruvium 8. 3. Item Tertull. c. 50. de anima.

Ungulam jumentis] De hac re vide modo citatas. Hoc modo noto, Aristotelem invidia gravari, quasi ipse Antipatro consilium id dederit, venenique ejus naturam detexerit. Sane & Alexandrum ab eo alienum fuisse, & ab Alexandro ipsum, constare potest ex Plutarch. c. 98. item de sui laude cap. 19. & de profect. virtut. sent. c. 10. Ergo Plin. 30. 16: *Ungulas tantum mularum repertas: neque aliam ulam materiam quæ non pervaderetur à veneno Stygis aquæ, cum id dandum. Alexandro Magno Antipater mitteret, memoria dignum est, magna Aristotelis in-*

famia excogitatum. Adde Plutarch. c. 129. Arrian. 7. 5. Diodor. 17. 118. Quod quidem utcumque traditum, in sectam Aristotelis post multa sæcula acerbè vindicavit Bassianus Caracalla apud Dionem.

Interfectis omnibus] Cassander Antipatri interfecit Olympiadem Alexandri matrem, Diodor. 19. 61. Justin. 4. 6. Eusebius. Pausan. in Atticis. Alexandrum ejus ex Roxane filium, cum ipsa matre, Diodor. 19. 104. Eusebius. Herculeum alterum ejus filium, Pausan. in Boeoticis. Ergo Justin. 16. 2. ait, *Cassandri domum Alexandro M. stirpis extincta perasituisse.* Raderus.

Corpus ejus] Pompa qua translatum fuit exactè describitur à Diodoro 18. 26.

A Ptolemao] Elian. hist. var. 12. 64. elegantem fabulam narrat: cum diu jacuisset insepultus Alexander, Aristandrum vatem rem exprobrasse ducibus, adjecto, scilicet fore, qui corpus Alexandri in sua provincia haberet. Quo inductum Ptolemæum id clam avexisse, decepto etiam Perdicca, qui persecutus eum fuerat. legendum enim,

LIBER X.

cesserat, Memphim; & inde paucis post annis Alexandriam translatum est: omnisque memoria ac nomini honos habetur.

ενω, Πτολεμαῖος ὁ 3 τὸ σῶμα ἐξέ-
πλεψ, non, ut vulgo. ἐξανάλυσ. *Freinsb.*

Memphim] Pausanias Atticis: Pro-
lemzeus iis Macedonibus, quibus nego-
tium datum erat ut Alexandri cadaver
Ægas reportarent, ut sibi illud traderent
persuasis, acceptumque Macedonico ritu
in Memphi condidit. Adde Diodot.
18, 29. Arrian. apud Photium.

Alexandriam] Secus quam voluit
Alexander apud Justin, 13, 4.

Nomini honor habetur] Varius at-
que multiplex, præsertim gesta ejus
extollendo. de qua re Julianus orat.
1. haud inepte judicasse videtur; *omi-
na illa & responsa, aut per visum objectas
species, de Alexandro vulgata, à poetica
licentia non multum recedere.* Ceterum
quantus ejus memoriz sit honor ha-
bitus. ex subjectis passim cognosces.
Dicuntur jurare in omni actu suo, qui

*Alexandrum expressum vel auro gessi-
tant, vel argento.* idque Macrianorum
familiam observasse tradit Pollio in
Quieto ex XXX. Tyrannis. Ejus effi-
gie Augustus signavit. Sueton. Aug.
50. Idem ejus sepulchrum curiose
inspexit; corpusque honore affectit.
*Magnus est cognominatus, quod co-
gnomen externorum nulli verius iustus-
que contigit, judicio Sabellici exem-
plor. 6, 3. Creditus est in somnis ap-
parere, & quæ agenda essent præcipe-
re.* quam famam commento suo fir-
mavit Eumenes, & Plutarchus ap-
11. de alio insomnio. item Antiochus
Soter, qui cum Gallis pugnaturus,
militibus hoc somnio audaciam fecit,
Alexandrum adstitisse sibi, utque tes-
seram daret, *ὅτι αὐτὸς ἴσασσι;* ita vi-
ctoria potiturum. Jam æra Alexandri
in *Oriensis partibus* observata, haud le-
vis honor est.

F I N I S.

VARIARUM In CURTIUM LECTIONUM LIBELLUS.

Manuscripti ita notantur.

Pal. 1. 2. 3. PALATINUS primus,
secundus, tertius.

Pall. o. PALATINI omnes.

D. PETRI DANIELIS.

P. PETRI PYTHÆI.

Cl. CLAUDII PUTEANI.

F. CLAUDII FAUCHETI.

B. 1.2. BONGASTIANUS primus
secundus.

Impressi sic notantur.

Elz. ELZEVIORUM prior, qui
1625. prodit.

Mer. BARTHOLOMÆI MERULÆ.

Ald. ALDI MANUTII.

Frob. FROBENIANA.

Bas. Basilienfis HENRICHI PETRI.

Lugd. Lugdunensis ANTONII CANDIDI.

Col. Coloniensis GYMNICI.

Amst. Amsterodamensis JANSSONII.

Q CURTII de rebus gestis Alexan-
dri Magni, Regis Macedonum, li-
ber tertius. D. Q. C. R. de gestis Alex.
M. Reg. Mac. liber secundus incipit,
P. Quinti Curtii Ruffi historiarum Alex-
andri Magni Macedonis liber tertius
incipit feliciter. F. Q. C. R. de gestis
Alex. M. Regis Macedonum liber ter-
tius incipit, primus & secundus deest.
B. 1. Curti Ruffi hist. incipit lib. ter-
tius. Pal. 1. Q. Curti Ruffi Historiarum
Alex. Macedonis fragmentum primi
libri incipit. Pal. 2. Liber Quinti Cur-
tii de rebus Alexandri Macedonis in-
cipit feliciter. Ald. Fragmentorum
Q. Curtii de rebus Alexandri Regis
Macedonum liber tertius.

LIB. III. CAP. I.

PELOPONNESO. Pal. 1. Pe-
loponneso. Pal. 3. Pelopo-
neso.

Cleandro B. 2. Oleandro.

Lycia D. & P. 3. Liciz P. 2. Lysiz.

Pamphyliaque Pall. o. B. 1. Elz. Mer.

Frob. Bas. Lugd. Pamphilique.

Celenas. *Calenas* Pall. o. D. B. 2. Elz. Mer.
Celenas.

maria Pall. o. *omittunt.*

Marsus Pall. o. D. B. 2. Marsus. Mer.

Frob. Maria. Ald. Bas. Marfya.

inclitus Pall. o. B. 2. inclitus

& suas duntaxat D. P. & suas dum-
taxat Pal. 3. & B. 2. suas duntaxat

mendacio Pal. 3. mendatio

in illa. Frob. illa

intra Pall. o. *omittunt.* B. 2. inter

At cum Pal. 1. ac cum

Lycum D. Pal. 2. B. 2. Licum

à suis P. Pal. 2. 3. B. 1. 2. ab suis

adorus Pal. 1. 2. Mer. Frob. Bas.

adorus

Ni dederent Pal. 3. & Elz. ni dede-
runt B. 2. in sese duccem. Mer. Ald.

Frob. Bas. ni se dederent

turrim D. Pal. 1. B. 1. turrem

& suu B. 1. editu

editam D. zditam

nuntiare B. 1. Dcr. Frob. Lugd. Amst.

nunciare.

eadem B. 1. se clam

ipsum

ipsum Pal. 2. ipso
astimatione Pall. o. B. 1. extimatione
munimenta Pal. 2. munimentu
inexpugnabiles Pal. 3. *à manu prima*
expugnabiles Ald. *inexpugnabileis*
circumfideri Pal. 3. *circumfideri* Mer.
 & Agst. *circumfideri*.
sexaginta B. 1. quadraginta
inducias Pal. 3. *à manu prima* indu-
 ciis
intra Pal. 2. 3. inter
Darius D. P. F. B. 1. 2. Darius
ipfis Mer. Ald. Frob. Bas. ipse
postquam Mer. Frob. Bas. postea-
 quam
permisere F. permiserunt
etiam Pal. 3. *omittit*.
restitui Pal. 3. B. 1. restituere
iustum Pall. 1. 2. B. 1. Frob. Bas.
 Col. iustum
Ceterum Dario imminens, quem D.
 Cl. P. B. 1. 2. Ceterum Dario imminens,
 quem Mer. Pal. 2. 3. Dario imminens
 de Alexandro cura erat, quem Ald.
 Frob. Bas. Col. Alexandro imminens
 de Dario curat era, quem P. 1. vero
 Darco im. de Alex. cura erat, quem
Euphratem D. Pal. 1. 2. *Euphratem*
pluribus viciis D. *omittit*
urbibus P. 3. viribus
Mida D. *Medix* Ald. *Myda*
regiam Pal. 1. 2. B. 1. Col. civitatem
 reg.
Cordium D. *Cordium* F. *Corduum*
praterfluit Pal. 1. 2. B. 2. interfluit
Cilicio Pall. o. Col. *Cilico quomodo*
 & D. *erasa* lit. i. B. 1. *Cylico*
comperimus D. *conperimus*
compellente D. *compellente*
terram Mer. terra
quia Pal. 1. 2. qua
obliceret D. Pal. 1. obliceret
maria Pal. 1. 2. *omittunt*
dividit Pal. 1. 2. divideret
nam Pall. o. B. 2. *omittunt*
Cordium D. *Cordium*
Mida Mer. Bas. Col. *omittunt*
adspexit cultu Pal. 3. cultu asperit
usu Mer. *usibus* Ald. *curribus*
erat vinculum adstrictum P. *jugum*
adstrictu erat Ald. *erat jugum adstrict.*

compturibus Pal. 1. B. 1. *cum plur.*
editum D. *editum*
explenda Ald. Col. B. 1. *implendz*
 Pal. 2. *impende*
erat Ald. *erant*
explicatione Ald. *expectatione* Pal. 2.
 B. 1. *expolitore*
intra lineas explicabile admarginem
expectatione Pal. 1. *explicatione sed*
cum rasura.
solicita D. Pal. 1. *solicita* B. 1. *solici-*
citata
erat D. B. Cl. B. 2. *omittunt*
nec ratione nec visu percipi D. *perspi-*
ci B. 1. *non ratione*
solvere aggressus injecerat curam, ne in
omen vert. D. Pal. 3. *injec. solu. ag-*
gresso curam ei ne. Pal. 1. *ini. f. ag-*
gresso c. ei ne mane vert. Mer. B. 1.
inane vert. Ald. Frob. Bas. Col. *solv.*
aggresso injecerat curam ne Pal. 2.
mane vert. & intra lineas omen
Ille nequicquam diu iussatus Mer.
 Ald. Bas. Pall. o. B. 1. *nequaquam*
diu lucta
solvatur Ald. Fro. Bas. Lug. Col.
 Amst. *solvantur*
Darium u. esset Mer. Ald. Frob. Bas.
 Col. *Dar. regem u. esset* Pal. 3. *omittit*
esset
oram Pal. 3. B. 1. *horam*
Hegelochum D. B. 2. *Hazel. Elz.*
 Amst. *Egelochum* Mer. Bas. Col. *Ege-*
logum Pal. 2. *Hegilogum* Pal. 1. *He-*
gelotum B. 1. *Hegelogum*
Lesbum & Chium & Con D. Pall. o.
 B. 1. *Choumque* Elz. & *Coum* Mer. &
chym *coumque* Frob. Bas. Col.
Coumque Lugd. Amst. *Lesb. Chium.*
hostium D. *istum superscripto o.*
attributa Mer. Pal. 1. 2. B. 1. *tribuit*
sexcenta missa. Ex foderet naves soc.
imperat qua D. Pal. 2. DC. *missas ex*
f. naveis soc. imp. quz F. *sexc. missas*
ex f. n. imperat eque B. 2. *imperat*
æque B. 1. DC. *missas ex f. n. soc. im-*
peratæ quz
Nondum P. *nundum*
Memnonem P. *Mennonem* F. *Neno-*
nem.
intenderat D. Pal. 1. 2. *intenderet*
 Pal. 3.

Pal. 3. *intenderat sed subditis praestis literis in*

in expedito B. 1. expedita

venum B. 1. Venerum

Paphlagoniam Pal. 1. Paphagomam

Meneri D. Vincti & 2. manserunda

Veneri P. F. Veneti Al. Col. Amst. Eneti

B. 1. Vincti

quidam Pal. 1. quidem

tributum q. n. Persis q. tulissent D.

Pat. 2. colisser Pat. 1. omisit tributum

B. 1. trib. q. ne ipsis q. tulisset

Calas Mer. Bas. Col. Pal. 1. Chalas

assumptio qui ex Mac. nuper advene-

rant Pal. 1. adsumptio ex mac. adven-

C A P. II.

Erant D. erant

damnabat Pal. 1. dampnabat Pal.

2. damnabat

curam B. 1. curantibus

Babylonem D. B. 2. Babyloniam Mer.

Ald. Col. Babyloniam

capessent Mer. capesceret Ald.

Frob. Bas. Col. capesseret

conspectum Pal. 1. conspectu

decem millium Logd. Amst. decies

centenon millium

Xerxis Ald. Xerxis

ipsis D. Cl. F. B. 1. 2. inter

occupaverant emissi Cl. P. F. B. 2.

em. occup. Logd. occupaverunt em.

Amst. em. occupaverunt

gerens D. Cl. P. F. B. 2. Amst. gerens

quibus D. Ald. Amst. quibus B. 1. 2.

Pall. o. quis

stis. millia D. F. B. 2. omittunt mil-

lia

quing. millia D. Pal. 3. omittunt mil-

lia

habebant B. 2. habebat

Barcahorum Elz. Mer. Ald. Baetria-

horum B. 2. Pall. 6. Baetiahorum

armati Mer. Armenii Pal. armata

scutis celae maxima sp. redditibus

Mer. Ald. Amst. maxime Frob. Bas.

celae maxime Pal. 2. arm. satis & ad-

ditum margini scutis Pal. 1. celte pro

celae Pal. 3. odentibus pro redd.

decem mil. pari armatura Bong. d.

mil. equitum pari armatu Ald. d. mil.

pari armatu Pal. 1. 2. B. d. mil. pari

arcu Pal. 3. d. m. pari arcu

Armenii Ald. Armeni

additis Pal. 2. additum

millibus Pal. 1. milium

egregii D. egregium

equis militatura. Derbices XL. M.

ped. armaverant D. additis equitibus

militatura idem vices quadragen.

ped. mil. arm. Cl. P. F. B. 1. 2. omis-

tunt millia Pall. o. additis equitibus

militatura idem vices quadraginta

ped. mil. armati erant Col. equis mi-

lilitatura. idem vices q. mil. ped. ar-

mati erant

habebant B. 2. Pal. 2. habebant

hasle B. 2. astre

octo millium B. 1. octo millia

Cum his B. 1. Cum hiis

Asia P. Pal. 2. aliz. Amst. B. 1. Pal.

1. Asice

paraverant Pal. 2. paraverat. sunt.

Nam Baetrianos Bong. & Amst. emis-

sunt sunt. Ald. sunt. Nam Arachosios

B. 1. sicut nam Baetr.

Sogdianos D. Cl. P. F. B. 2. Soedia-

nos Ald. Segodianos Pal. 3. Sobdia-

nos

ipsi Pal. 3. ipsa & correctum ab alio

ipsis B. 1. ipsarum

tum universi Pal. 1. 2. Col. b. 1.

omittunt cum & B. 1. pro univ. habet

universo

purpuratis Pal. 3. praepratis a manu

secunda. aliud quid fuit

Endemum D. Cl. P. F. Frob. Charid-

demum Mer. Bas. Col. Caudemum.

percontari D. P. F. B. 2. percontari

Bas. percontari

obterendum Pal. 3. obterendum B.

1. opterendum.

fortis B. 2. Bas. Col. fortis

nequaquam D. Pal. 1. 2. nequicquam

Ald. nequicquam Pal. 3. ne quis-

quam

apparatus B. 1. apparati

excita Pal. 1. excitata

aurumque Mer. Ald. Bas. B. 1. au-

roque

non subiecte, animi conc. non possant

Mer.

C A P. III.

Mer. non subiacere a. c. n. possent
 Ald. n. s. a. c. n. possint Frob. Bas. Col.
 n. subjecerint a. c. n. possent Pal. 1.
 non subicere animis conc. pos. Pal. 3.
 non subgicer animo non c. p. B. 1.
 subiacere amis conc. pos.
inculsa Amst. inculsa
conferta Mer. P. Ald. Frob. Bas.
 Lugd. Col. Amst. conferta
regis Elz. reget. Mer. Ald. Frob. Bas.
 Lugd. Col. Amst. teget
conferta Pal. 3. conferta
monentis instanti Pal. 2. mon. inter-
 riti B. 1. morientis interruti
didicere Bong. didicerunt
circuire D. Ald. Pal. 1. circumire.
discurrere in coram. Mer. Al. Frob.
 Bas. Pall. o. B. 1. discurrere, in c.
Et ne Bong. Ac ne
studio Pal. 1. omittit
magistra B. 1. magistri
cibus quem occupatis D. Mer. Ald. Bas.
 Pall. o. Col. B. 1. cib. q. occupati pa-
 rant
summi Pal. 1. sompni
noctis B. 1. nodi
Acarnanes Etholique Mer. Col.
 Acharnanes Etholique Bas. Acharma-
 nes Etholique
invicta bello Pal. 1. juncta bello ad
 marginem intenti ab alio B. 1. invicta
 belli
crede Mer. crebro
repellentur B. 1. repellantur
atque aurum P. omittit
mitte B. 1. mittere
etiam suam Bong. omit. suam Mer.
 Ald. Frob. Bas. Col. Pal. 1. 3. B. 1.
 omittunt etiam
tunc maxime P. autem max. F. B. 1.
 2. cum max.
expetet B. 1. expectet
mei consilii Bong. conf. mei
ipse B. 1. is ipse
subito D. Ald. Pall. o. B. 1. tam
 sub.
erat imp. D. Cl. P. F. imp. erat B. 2.
 Pal. 1. omittunt erat
subiit D. Mer. Ald. Bas. Pal. 1. Col.
 subit
eum sep. Bong. sep. cum

T *Hymodes* D. Cl. P. B. 1. 2. Mer.
 Thimodes Ald. Thymondas Bas.
 Col. Timodes
in quos Mer. Frob. Col. Amst. in
 quis Ald. Bas. inqueis
habebat spei Pal. 3. haberet spei
Pharnabazo Mer. B. 2. Pal. 2. Farna-
 boro Frob. Bas. Col. Farnabazo
usum B. 2. usus
Pharnabazo De. Frob. Bas. Pal. 1.
 Col. Farnabazo Mer. B. 2. Pal. 2. 3.
 Farnaboro
de instant. D. Pal. 1. 2. dei instant.
agitabant Frob. agebant
acceris Pal. 1. accersit
collucere Bong. conlucere
Alexander Mer. Ald. Frob. Bas. Col.
 Alexandrum
fuisse : equo Mer. Ald. Frob. Bas.
 Col. fuisset, cum appellatus esset rex.
 Equo
Babylonem D. Babylonam Mer. Frob.
 Bas. Col. Babyloniam
vestis Mer. Frob. Bas. Col. vestum
 Pal. 1. victum
subductus D. Mer. Ald. Frob. Pal. 1.
 2. Col. subductum Bas. subiectum
distinxerant Mer. P. Frob. Bas. Pal.
 1. 2. distraxerunt
perductum Mer. Ald. Frob. Bas. Col.
 product.
non ita Bong. omit. ita Pal. 1. omit-
 tit non
illustria Bong. Pal. 2. industria Pal.
 1. interusta
quem r. Af. occupaturum esse, haud
 ambigere Bong. Pal. 1. 2. quodve regn.
 Af. occupare habuisset, haud ambigum
 rei Mer. quæ r. A. occupare habuif-
 sent h. amb. rei Ald. Bas. Col. quæ r.
 A. o. habuisset, h. amb. rei
omnia Mer. Ald. Fro. omina Pal. 1.
 2. Col. omnia
ut sit D. ut fere additum margini fert
 Mer. Bas. Pal. 1. 2. Col. ut fert P. ut
 fieri solet F. B. 1. ut fere
revocaverat Mer. Frob. Bas. Col. re-
 vocaverant

Darium enim in pr. Bong. Pal. 1. 2. Recensabant enim Dareum in pr. Mer. Bas. Col. Rec. en. Darium in pr. Frob. Rec. en. Darium pr.

acinacis Mer. acynacis Pal. 2. armatis Col. acinatis

formam Pal. 2. fortunam

ipse & P. F. & ipse

vatum Pal. 1. natum

edebatur Bas. Col. ~~æde~~batur

specie Pal. 1. spe Pal. 2. speciem

procedere. Die Elz. Mer. Ald. Bas. Pal. 1. 2. Col. ~~pro~~cedente die

buccina D. ~~buccina~~

posset D. Pal. 1. 2. ~~pos~~se

punicis D. Mer. B. 2. Bas. Pall. o. Col. punicis

Hand B. 1. aut

Doryphori Bong. Pal. 2. 3. Doryphoræ Pal. 1. Doriferæ Mer. Diriphoræ Frob. Col. Amst. Doriphori.

vocabantur Pal. 2. vocabatur

excipere Mer. accipere.

intervenientes Elz. Frob. Bas. Col. *Intervenientes* Pal. 2. *omittit*, *relicto vacuo spatio*.

alterum pacis, *alterum belli* D. Pal. 1. 2. *alter in alterutrum belli* Mer. Ald. Frob. Bas. Lug. Col. Amst. *alter in alterum*

gerebat effig. D. Pal. 2. *omittunt*

pinnas D. Cl. Mer. P. Ald. F. B. 2. *pennas* Pal. 1. 2. *plumas*

luxuria D. *luxoria*

accipitres Bong. *ancipitres*

currerent D. Ald. Pal. 1. 2. *concurrerent*

acinacem suspenderat Pal. 2. *acmacem expenderat*

Cydarim Pal. 2. *Ciclarim*

regium capitis Bong. cap. reg.

circuibat D. P. Pal. 1. 2. *circumibat*

præfixa Pal. 2. *præfixas subdito littera* & puncto

millibus pedis. Bong. ped. mil. B. 1. *omittit* ped.

Intervallo Pal. 1. *omittit*.

Syfigambim p. *Sisimgambim*

conjunx Ald. *conjux*.

vectabatur Mer. *vectabantur*

armanaxas Bong. Mer. Col. Pal. 2. *armanaxas* Pal. 1. *Armanaxas*

appellant Ald. Lugd. Amst. *appellabant*

educabant D. *ducabant* *super*scripto e.

Tum Bong. *Tunc*

sexaginta Bong. & *sexag.*

ipsa Bong. Bas. *ipse* B. 2. *ipsi*

sagittariorum prosequente Pal. *sagittariorum pro f.* Mer. Ald. Bas. Col.

sag. *persequente*

virisque Pal. 2. *omittit* que

aurea Bong. Lugd. auro

suppetebant D. *subpeteb.*

Darius *autem* Mss. o. Mer. Frob.

Bas. Lug. Amst. *omittunt* *autem*

C A P. IV.

A *Bistamene Cappadocia* D. ab *Histamene* *Cappadocia* Bong. ab *Hist.* Capp. Ald. Bas. *Aristamene* Capp. Col. *omittit* *Cappadocia*

Ciliciam D. *iciam* Mer. *lyciam* P.

ciam F. B. 2. *etiam* Pal. 1. 2. *liciam* B. 1. *ciam* *super*scripto cili

in reg. D. Mer. Frob. Bas. Pal. 1. 2.

Col. *omittunt* *in*

appellatur Mer. Col. *appellant*

pervenerat D. Pal. 1. 2. *omittunt*

exercitum D. Pal. 1. 2. *omittunt*

Arsanes Ald. *Arsames*

quid in init. *Memnon suasisset* Ald.

Pal. 1. 2. *quid* *init.* P. q. i. i. *Menno*

f. B. 2. *Memno* Pal. 2. q. i. i. *M. flatus*

tuisset P. 1. *quod* *init.* M. *suas.*

angustias aditus Pal. 2. *angustum*

aditum & *in* *margin*e *angustias* *aditus*

inultus Col. *in* *vultus*

sub. host. *aut* *pr.* *aut* *oppr.* *potuisset*

Mer. Cl. Ald. Bas. *sub.* *aut* *proh.* *aut*

oppr. *host.* *pot.* Frob. Col. *sub.* *proh.*

hib. *aut* *op.* h. p. Pal. 2. *sub.* *host.*

aut *perhibere* a. o. p.

Tunc Bong. *Nunc* Pal. 1. *Nam*

callibus Mer. *Callibus* Pal. 1. *colli-*

bus

à *pop.* Mer. Bas. Pal. 1. 2. Col. *omit-*

tunt a

ne *consp*ectum D. P. F. B. 1. 2. Pal.

1. 2. nec consp. Mer. Ald. Bas. Col.
 nec aspect. Frob. ne aspect.
obtinere Mss. o. optinere
surgat Bong. adsurgat
flexuque Mer. fluxuque
rursus D. rursus correct. d. manu se-
 cunda rursus
introrsum mari cedit D. F. Pal.
 1. 2. introrsus m. c. F. mariced. in-
 trorsus
Pyramus Mer. Pyrrhamus
Cygnus Pal. 2. Cygnus
manantis Pal. 1. 2. manantem
incompactus Pal. 2. corruptus
vetustus Mer. vetustis
Lyrnisi & Thebes: Typhonis quoque
specus, & *Corycium* D. Cl. P. F. Lirne-
 si & Thebesti. pontis quoque spec. &
 C. Mer. Urnesi & Cebesti montis q. sp.
 & Coryci Frob. Bas. Col. Lyrnesi &
 Cebesti, specus quoque & C. Ald. Lyr-
 nesi & Cebesti, sp. q. & C. Pal. 1. Lir-
 nesi & Tebesti. pontis q. sp. & C. Pal.
 2. Lirnesi & Thebesthi. pontis quos pe-
 cus Corinthium B. 2. Lirnesi & Thebe-
 sti. pontis quoque sp. & corvitiū.
qua D. Cl. P. B. 2. quod
situm Mer. Ald. Frob. Bas. Col. situs
suberentes propellerent sic Bong. Ald.
 in sub. prop. Bas. vi sub. prop. Pal. 1.
 2. sub. perpell.
Thracas Bong. Trachas
calles Pal. 1. colles
manus Mer. manibus
occupaverat Pal. occupabat
moniti Pal. 1. rati
iter Mer. F. B. 1. inter
suum maximo sic D. Ald. Pal. 1. 2.
 5. Col. *quam Schragius vidit*, tum
 cum max.
subiiciebant sic D. Pal. 1. 2.
cognoverat Mer. Frob. Bas. Lugd.
 Col. Amst. cognovit

C A P. V.

Casperat Bong. exceperat
 ac sud. Bong. & sud.
ratus D. raptus sed deleta litera p
artus Pal. 1. arcus
suffusus Mer. sulfus

dejectum Mer. victum B. 1. deictum
victores Bong. victoria
succedere P. omittit.
Rursus D. Rursus correcto d. manu se-
 cunda rursus
abripsi Mer. Bas. Col. abrumpi Ald.
 arripi
spiritus B. 1. spem
laxataque Mer. laxaque
ad hoc sic D. Pal. 1.
animum Bong. animi
corporis Cl. P. F. B. 1. 2. corpus
Ciliciam Bong. Amst. Cilicia
de manibus Bong. ex manibus
pariter & Pal. 1. pariterque
hostilium Pal. 1. hostium
nequicquam Pal. ne quicquam
expetunt sic Pal. 1. Bong. Lugd.
 Amst. expectant
opie D. omittit. suppletur tamen d.
 manu secunda.
ejus sic Pal. 1. Lugd. Amst. omittunt.
band B. 1. aut
ipsis F. illis
arbitrabatur Bong. Mer. Bas. Lugd.
 Frob. Col. Amst. arbitrabantur
posset B. 1. possit

C A A. VI.

Medicus Bong. Lugd.
 Col. Amst. medicos Pal. 1.
 omittit
Acarnan Bong. Arcanan Mer. Ar-
 cananus Pal. 1. Archananus
charitate P. Karitate Ald. caritate
tantamque Pal. 1. tantam
medicata Mer. meditata
præter ipsum Mer. præterquam ipsū
sumpturus Pal. 1. suscepturus
fidissimo Mer. ditissimo
accipit Bas. accepit
astimatione Pal. 1. existimatione
accideris P. 1. accidere
damnum sic Bong. Mer. Ald. F. Bas.
 Pal. 1. demonemne
ergo Col. omittit
patiar ? At satius Bong. emir. At
 Mer. Ald. Bas. Col. patiar ? Non. At-
 qui sat. Frob. patiar ? Atqui sat.
 O o o 2 nostro

nostro Mer. Ald. Frob. Bas. Pal. 1.
Col. meo F. vestro
enunciat Mer. renunciat
figillo annuli P. an. fig.
impresso Mer. Frob. Bas. Pal. 1. Col.
impressam
incubabat D. Mer. Ald. Frob. Bas.
Pal. 1. Col. incumbabat
Et ille Pal. 1. *omittit*
in cubitum Bong. Mer. Pal. 1. in cu-
 bile
accipit sic F. b. 1. 2. Mer. Ald.
 Frob. Bas. Col. *accepit*
haurit Mer. Frob. F. B. 1. 2. Bas. Col.
 hausit
morit Pal. 1. *avertit*
vero D. Cl. P. F. B. 2. Lugd. Amst. *vere*
venerabili Pal. 1. *verabili*
paricidii P. *paricid.*
diluet P. *deluet*
omissioque D. B. 1. *amisso* Mer. Ald.
 Frob. Bas. Col. *amissoque* Lugd. Amst.
 omisso
solicis. intemp Mer. mihi *solic. temp.*
 Ald. Lugd. Amst. *int. sol.*
maxime modo P. F. *modo max.*
animum velles B. 2. Lugd. Amst.
 vel. an.
proficilo D. P. F. *proficilum*
certiore Mer. Frob. Bas. Col. *certio-*
 rem
te Bong. *me*
medicaminis Bong. Lugd. Amst. *me-*
 dicamenti
elocutus Col. *locutus*
admovent sic D.
nunc cibi, nunc vini Pal. 1. *nunc vi-*
 ni, *nunc cibi*
se Pal. 1. *omittit.*
toto corpore P. *in toto corp.*
tanta vict. appr. Lug. Amst. *appr.*
 tantz *vict.*
primo Bong. Lugd. Amst. *primum*
vigorem suum B. 1. *victorem sui*
dictum P. F. B. 2. Pal. 1. *dictum*
quoque Bong. Lugd. Amst. *utique*
ad mir. det. fuer. sic Pal. 1. Bong.
admir. dedit ed. fuer.
nisi D. *sane correctum* sine F. *sine*
esset prasto Mer. Ald. Frob. *prasto*
 edet

fortuna Bong. *fortunæ*
in D. omittit, suppletur à manu secunda
leviora Pal. 1. *leviore*
in re sic D. Pal. 1. B. 1. *omittit.*
gratiora Mer. P. Bas. Col. *graviora*
quis Col. *quis*
pariter D. *partem*
venerandus D. *verecundus* & *subdi-*
sio à manu secunda punitis *verendus*

CAP. VII.

Quanta poterat tam gr. argum
 Bong. Ed. Col. *quam Schrag. vi-*
dit *quantam capere tam gr. ag. pote-*
rat Pal. 1. *quantum p. t. g. 2.*
tamen sic B. 2. Ald. *tantum*
Iamque sic Pal. 1. Lug. Amst. *Jam*
soles sic P. Ald. Pal. 1. *solis* B. 1. 2.
 solus
nomine multis Bong. Lugd. Col.
multz n. m. Pal. 1. omittit *nomine.*
imposuit b. 1. *posuit*
quippe Escul. D. *Sculapio à manu*
secunda Escul. Mer. Ald. Frob. Bas.
 Pal. 1. Co. *omittunt* *quippe*
ex Halicarnasso Bong. *Alicarnazo*
 Mer. *Halicarn.* Frob. Lugd. Amst. *Ali-*
 carn. Bas. Col. à *Lycarn. omisso* *ex*
Cannios sic Bong. Mer. Bas. Col. Ald.
Canyndios Cod. *Senilis apud Aldum*
 Cinnos
Pyramo Mer. Bas. Col. *Pyrrhamo*
Mallon D. P. B. 2. *Mallum* F. *Mau-*
 lum Pal. 1. *Malum* B. 1. *mallom*
inde alteris Mer. Frob. Lug. Col.
 Amst. *inde adeo alt.*
Castabulum D. Mer. Ald. Bas. Pal. 2.
 Col. *Castabulum*
quem pram. Bong. *omit.* *quem*
anthor Bong. Mer. *auctor* Pal. 1. *au-*
 ctore
inde Bong. Lug. Amst. *deinde*
ubi consilio D. *omittit* *consilio supple-*
tur tamen à manu altera F. *ibi cons.*
opperiendi B. 1. *opperiundi*
milites novi Lugd. Amst. *novi mil.*
illic utr. reg. cop. num. P. *utr. reg. cop.*
 illic num.
circumiri D. Ald. Pal. 1. *circumiri*
possent Bong. *possint*

recentiss

recentes Pal. 1. *recentos*
inde Bong. Lug. Amst. *subinde*
laxus Mer. *laxus*
exilio Bas. qui *exil.*
annulo sic Bong. *sed* Mer. Ald. Frob.
 Bas. Col. *annulo*
Nabarzanes D. P. F. b. 2. *Nabarza-*
nas
honoris fore P. *fore hon.*
suspicionem Mer. Al. Col. *suspicio-*
nem
eam ign. D. Cl. P. F. B. 2. *eam &*
ign.
estimandam B. 1. *estimandum*
scelesto P. *scelesti*
occisus est bong. *omit.* *est*

C A P. VIII.

T*Hymondas* Bong. Pal. 1. *Thimo-*
des Mer. *Etimondes* Frob. *Thy-*
modes bas. Col. *Timodes*
à Pharnabaz D. *à Earnab.* Mer. *Far-*
riab. Frob. Bas. Col. *Barnab.* Pal. 1. *ab*
Earnab. Col. *omittit à*
unica Mer. Bas. Pal. 1. Col. *un.* *Ale-*
xandri
ut retro abiret Pal. 1. *omittit*
spatiosusque Pal. 1. *spatiosos*
saltem D. Cl. P. F. B. 2. *altim*
nen Mer. Bas. Col. *ne*
num l'al. 1. *imum*
pateretur D. *putaretur & correctum*
pateretur
consilium Bong. *omit.*
& merc. Lugd. Amst. *mer-*
venalem prodicionem imminere sic D.
 Ald. Pal. 1.
digressi Bas. *ingressi*
esse Bong. *fore*
inulta Pal. 1. *multæ*
& mitis Bong. *ac mitis*
secutus Pal. 1. *secutus*
Quam Mer. Frob. Bas. Lug. Col.
 Amst. *Quem*
imbuisset F. *imbuissent*
defuturos eos Bong. *def. enim* Lugd.
 Amst. *omittunt eos* Pal. 1. *def. enim*
eos
periculum Bong. *periculosum*
quotidie Bong. *couidie*

ad se vocari D. *advocari*
consilium Mer. Bas. Col. *conf.* *jubet*
suaserint Mer. Lugd. Amst. *suaserit*
vix ullum sic Bong. *sed* Mer. Ald.
 Frob. bas. Pal. 1. *Co. insulfam*
hyems P. F. *hyens*
Ne Pal. 1. *Nec*
servato Pal. 1. *omittit*
obtulerant D. Cl. Frob. B. 1. 2. Lugd.
 Amst. *obtulerint* Mer. P. Ald. Bas. Col.
obtulerunt
posteaquam sic Ald. Pal. 1.
cantum B. 1. *equitum*
delituisse Bong. *dilit.* Mer. *detulisse*
occuluerunt Bong. *occuluerint* Lugd.
 Amst. *occuluerint*
certamen D. *certamini & à manu*
secunda certamen
quoniam P. *quo*
rebusque bong. *rerumque*
Isso D. Cl. Mer. P. F. B. 2. Pal. 1.
 Iffon Col. *Yffo*
adustisque Mer. Col. *adductisque*
Pyramidum Bong. *Pinarum* Pal. 1.
Spinarum Mer. Bas. Col. *Pyrrhamum*
integris Pal. 1. *integris*
At illi bong. *ille*
amputaverat Pal. 1. *amputaverunt*
quam max. Bong. *quanto max.*
in maritim. Bong. Pal. 1. *omittunt in*
præmissos explor. Lug. Amst. *præm.*
Alexander explor.
ipse Pal. 1. *ipse* B. 1. *utrum ipse à*
diversa manu
tribuisset bong. Lugd. Amst. *præ-*
buisset
collucere Bong. *conlucere*
continentis Pal. 1. *in cont.*
expetierat Lugd. Amst. *expetierat*
esse D. Cl. P. F. B. 2. *fore*
ut solet fieri sic D. Ald. Pal. 1. *sed*
 Lugd. Amst. *ut solet*
adventus Mer. *venerat*
prosperare F. *proprie*
ex his sic Bong. *sed* Ald. Bas. *ex iis*
quam D. Pal. 1. *quamq.* Mer. *quamq.*
Rursus D. *Russus*
occurrebant P. B. 1. *occurrebat*
Ipsa P. *omittit*
ascendit D. *descendit* B. 2. *etc. est ta-*
men mutatum in alic.

Dis b. 1. 2. *Dis Pal.* 1. *omittit.*
itineri sic F. *sed* D. Cl. P. B. 1. 2. *itinerare*

Or proel. Bong. ac *proel.*
abesse Basf. *adesse*
ordinabat sic Pal. 1. Ald. *sed* Bong.

Lugd. Amst. *ordinat*
hostium B. 1. *ostium*
animas formido incesse rat D. *animo f.*

Bong. *omit.* *incesse* rat
quam D. P. F. B. 2. *omittunt.*
turbaverat B. 1. *turbaverant*

circumiturnus sic D. *sed* Mer. Ald. Frob.
 Basf. Lugd. Col. Amst. *circuiturus*
à mari P. *armari*

quo B. 1. *quod*
urgeret B. 2. *urgueret*
Pyrramum Mer. Basf. Col. *Pyrrhamum*

Ald. Lugd. Amst. *Pinarum* Pal. 1. *Spinarum*
se P. B. 1. *se*

circumire sic D. *sed* Mer. P. Frob.
 Basf. Lugd. Col. Amst. *circuire*
omni ratione Mer. *cum rat.*

non aud. al. frustra P. *non al. aud. frustra*
quia ubi p. l. f. 1. Pal. 1. *omittit.*

CAP. IX.

N *Abarzanes* Bong. *Nabarzanas*
Thymondas Bong. Frob. Lugd.
Thymodes Mer. Basf. Col. *Timodes*

Hoc Bong. *Hæc*
dubium sic Pal. 1. *sed* Lugd. Amst.
dubie

lavo P. *levo*
Aristomedes Bong. *Aristomedis*
millia B. 1. *omittit.*

custodia Lugd. Amst. *custodia*
sequebantur sic Bong. *sed* Ald. Basf.
sequebatur

equites dex. Bong. Lugd. Amst. *omittunt* *equites* Mer. Basf. Col. *pro equites*
habent ultra eos

sex millia F. *sex milibus* B. 1. 2. *vi antecede* bant B. 1. *antecede* bat
impleverant Ald. Frob. Basf. *impleverunt*

à jugo Bong. *ab jugo*
à mari P. *armati*

alius P. *aliarum*
Macedonas Mer. *Macedones*
Cenos D. *Cenos* Mer. *Conos* Basf.

Col. *Conon*
Perdiccas Mer. Basf. Col. *Perdiccas*
Or Ptolem. D. *omittit* &
adjunctis Bong. Mer. Pal. 1. *adjuncti*

Peloponneses D. *Peloponensis*
posuerat Mer. *posuerant*
Thraces P. *Traches*

is Bong. Mer. Frob. Basf. Lug. Col. Amst. *his*

præmissi Pal. 1. *primi*
à Dario Bong. *ab Dar.*
Agrianos Pal. 1. *Agnianos*

abisset mont. Bong. *abisset acies*
mont.
venientibus D. Cl. P. B. 1. 2. *venientis* F. Pal. 1. *venicati*

territi profug. D. Cl. F. P. 1. 2. *territi* *profuerant* Mer. Frob. Basf. Col. *profug.* *territi* P. *ter.* *profugerent*

ordines Pal. 1. *ordinis*
se laxare sinus Bong. *lax.* *se* & *sinus*
 Mer. *se lax.* & *sinus*

ordinibus D. Ald. Pal. 1. Col. *ordine*
à lateribus Ald. Lugd. Amst. *omittunt à*

CAP. X.

I *Actum* P. *jam tum*
à Maced. Mer. & *Mac.*
major ex. *imp. n. f. jug.* Bong. *major ex.* *jug.* Mer. Basf. Col. *ex. imp. n. jug.* Lugd. Amst. *major jug.*

quantumcunque accepere D. Cl. P. F. B. 2. *quantumcunque accipere* Mer. *quantumcunque accep.* Pal. 1. *quantumcunque accep.*

impensum D. Mer. Ald. Frob. Basf. Pal. 1. Col. *suspensi acrius*
bellum Bong. Lugd. Amst. *proelium*

agmen Bong. Lug. Amst. *agmini*
cujusque P. *cujuscumque*
animus aptum Basf. *animo apt.* Pal. 1. *animus aptus*

profecti sic D. *sed* P. *profectu* Lugd. Amst. *profectos*
admonebantur sic D. *sed* Lugd. Amst. *admonebat*

Maced.

Macrd. Baetra Bong. Mac. provin-
cias *Baetra* Mer. Mac. copias *Baetra*
intuerentur sic D. Pal. 1.
victoria parari D. P. *victori* aperiri
F. *victoria* aperiri *craso à posteriori* B.
1. *victoria* aperiri
non praf. Bong. Lug. Amst. non in
praf.
Illyricorum Lugd. Amst. *Illyriorum*
Boetia Bong. Boëtiz
urbis D. urbes & *correctum* urbis B.
2. urbes
repræsentabatur Bong. repræsentan-
bantur
agmen D. agmen
omniaque quæ D. Pal. 1. omnia quo-
que quæ Cl. P. F. B. 2. Col. omnia
quæque quæ
Xerxis Ald. Xerxis
insolentia Elz. Frob. *insolentia* Lugd.
Amst. *insolentiam*
ipsam D. Cl. P. F. B. 2. *ifos* Pal. 1.
ipfos
populantium Bong. *poscentium* Ald.
Baf. *postulantium* Pal. 1. *poscentes*
relinquerent B. *relinqueret*
dein deum D. Cl. Mer. P. F. B. 2. *de-*
dicta eis Baf. Col. *dedicta* deis Lugd.
Amst. *dedicta* diis
hum. *divinique* Lugd. Amst. *div.*
humanique
Illyricos Lugd. Am. *Illyrios*
nudosque colles D. Cl. P. F. B. 2. *nuda-*
que calles B. 1. *nudaque* colles
Mer. *nudosque* calles

C A P. XI.

O *ptabat* D. *obtabat* *sed correctum*
optabat
in medium F. *subscriptum* ad med.
transfert F. *differt*
occulte Pal. 1. Col. *omittunt.*
imperasset P. *omittit.*
exsequi Mer. *obsequi*
se tueb. Bong. Mer. *omittunt* se
conferri sic Pal. 1. *sed* D. Cl. F. B. 1.
a. Lugd. Amst. *conferri*
in eosdem sic Dan. Pal. 1.
vano Mer. vario
pugnam Frob. Baf. Col. *omittunt*

pulsarent Pal. 1. *omittit.*
dirigerent Mer. *dirigebant*
vincendo P. *incendio*
adversarii D. Mer. *adversus*
munera Bong. *munia*
opimum decus c.s. exp. Pal. 1. *omittit.*
sublimis F. *sublimus*
Oxyatres Bong. *Oxathres* Mer. Frob.
Baf. Lugd. Col. Amst. *Oxatres*
rob. corp. mult. f. e. eminens P. corp.
rob. sup. cet. mult. eminens
avertit D. *à manu secunda* P. F. *avertit*
ut Bong. *omitt.*
equitum Bong. *equitatum*
irrumperunt Bong. *inrumperunt*
Atycies Bong. *Atycies* Ald. *Ati-*
cyes Lugd. Amst. *Atizies*
Tromites D. *Sroimites* Cl. P. F. B. 1.
2. *Throimites* Frob. *Romithres* Lugd.
Amst. *Rheomitres*
Sabaces Bong. Lug. *Sataces* Mer.
Baf. Co. *Sathaces* Amst. *Saraces*
equitumque Pal. 1. *equitum*
ad hoc P. *adhuc*
qua sic D. Ald. *sed* Amst. *qua*
facientes D. *facientis* Mer. *facientes*
formidabat Lugd. Amst. *formidat*
missus Bong. Pal. 1. *emissus*
in id Bong. Lugd. Amst. *in illud*
dilapsi Pal. 1. *delapsi*
sparsosque incamp. Bong. *sparsosque*
& *inc.*
laminarum graves D. *laminarum* cb
id genus graves Cl. Mer. F. B. 1. 2. *la-*
min. ob *id genus graves* Ald. Fro. Baf.
Col. *lam.* ob *id gen. grave*
multos occup. D. *multi occ.* Cl. P. B.
1. 2. *inulti occ.* F. *occ.* *inulti*
ausus Pal. 1. *auso*
qui in P. *quid*
Amynta Ald. *Amynta*
fuit, nunc Bong. *fuerat, tunc* Lugd.
Amst. *fuit, tunc*
à cæteris Pal. 1. *omittit à*
intenderunt P. *inculerunt*
circuitus, rupes D. *circumitu rupes*
Cl. P. F. B. 1. 2. Lugd. Amst. *circui-*
tu rupes Mer. Al. Frob. Baf. *circuitus*
rupis Pal. 1. *circumitum rupis*
japo D. Pal. 1. *omittunt.*
luxuria D. *luxoria*

nec D. ne
planctu Pal. 1. plantu
ordines atate/que sic D.
impotentis sic bong. *sed* Mer. Ald.
 Frob. bas. Col. impotens
ii qui tum D. P. hi qui cum Cl. Mer.
 F. b. 1. 2. ii qui cum
veteri Ald. Pal. 1. venturo
victorem Pal. 1. victore
converterant D. Cl. F. b. 1. 2. P. ad-
 vertant Pal. 1. adverterant
corrupta bong. corrupte
accep. in fin. bong. Pal. 1. recep. in
 fin.
ejus Frob. omittit.
avus Pal. 1. avus
virginis dua bong. dua virgin.
illius mar. bong. etiam ill. mar.
abscissaque D. abscissaque
veris D. b. 1. veteriq Mer. Pal. 1.
 veteres
vocantes Mer. ald. bas. invocantes
utro D. Mer. Pal. 1. in utro
centum millia b. 2. omittit mil.
vero millia P. omittit.
At ex Pal. 1. at à
& quing. Pal. 1. ad quing.
trig. omni. & duo expedit. desiderati
 bong. expedit. xxx. omnino & duo
 Pal. 1. ex equit. trig. omnino & duo

CAP. XII.

Qui diu Lug. Amst. diu Pal. 1. ali-
 quandiu
erat bong. omitt.
appetebat Mer. Ald. apparebat
eum assequendi b. Lug. Amst. confe-
 qu. Mer. inseq.
invitari P. invitare
femore bong. femine Ald. femore
Tum sic b. 1. *sed* D. Cl. P. F. Mer.
 Lugd. Pal. 1. Am. Cum
ejulatuque D. P. b. 1. 2. hejulatque
è capt. sic D. Pal. 1. ed. Cl. P. F. b.
 1. 2. ex capt. Lug. Amst. de capt.
flesteras Pal. 1. itaret
illachrymasse D. Pal. 1. lacrymasse
 Mer. ald. bas. Amst. lachrymasse b. 1.
 inlacrymasse
prima Mer. prius

Mithrenem Pal. 1. Nithrenem
Sardis Mer. Sardes ald. Sardis
prodideras bong. tradid.
gravaret bong. Lug. Amst. renova-
 ret Pal. 1. augeret
Darium sic Pal. 1. *sed* bong. Lugd.
 Amst. omittunt
in tabernac. b. 1. tabern.
à rege se bong. Lugd. Amst. se à rege
nunciare Pal. 1. nunciari
ii Mer. Frob. bas. Lugd. Col. amst.
 hi
possent sic bong. *sed* Mer. Ald. Frob.
 bas. Col. omittunt.
intromitteret sic b. 1. *sed* D. Cl. P. F.
 b. 2. Lugd. Amst. introduceret
producere Lugd. Amst. procedere
 Col. prodire
Ea ipsa Pal. 1. Et ipsa
se impigre. D. ingressa se *inter lineas*
 non xgre Cl. P. F. b. 1. 2. ingressa se
 Col. omittit se
Leonatus P. Leonnatus & sic fere sem-
 per
fore F. subscriptum esse
Tum Lugd. Amst. Tum demum
Davis Pal. 1. omittit.
postera Lugd. Amst. postero
curam sepeliendis mil. impenderet
 qm. D. Cl. P. Mer. F. Frob. b. 2. bas.
 Lugd. Col. Amst. cum cura sepultis
 milit. quor.
permittit sic D. Pal. 1.
sepelires Pal. 1. sepelire
celebrarent P. omittit.
Iamque D. *erasum* que Mer. Itaque
 Pal. 1. Jam
justis. b. 1. bustis
corporis sic Pal. 1.
solutis Mer. sol. exsequis
Hephraione sic Pal. 1. *sed* Mer. Frob.
 bas. Col. Ephest. Ald. Lugd. Amst.
 Hephest.
intras b. intrans.
educatus D. Cl. P. F. b. 2. edoctus
 b. 1. educatus
regem esse D. Cl. P. F. b. 2. esse reg.
spad. capt. bong. Lug. Amst. capt.
 spad.
si hac Lugd. Amst. omittunt si
ad ultimum Ald. Lugd. Am. si ad ult.
 imitaretur

imitaretur P. imitarentur
victoria emensu D. victori emensu
sed correctum a manu secunda.
veritus Pal. 1. non ver.
insuderat bong. Mer. Fro. bas. Lugd.
 Col. Am. superfud.
Itaque orientem eam bong. Lugd.
 Col. Itaque orientem tam bas. Itaque
 Orientem tam Mer. Ita or. tam
non cepit Pal. 1. *omittit* non
 Tum D. Cl. P. F. b. 2. Tunc
 & regin. bong. Mer. *omittunt* &
 eodem quo Mer. eodem tempore quo
genita Pal. 1. natæ genitæque
illuderet D. Cl. P. F. b. 2. *inlud.*
mereris Pal. 1. mihi eris
ut ea D. ut eam *sed deleta* m
qui tant. fastidium Mer. fastidium
 Col. quo tant. fastig.
capio Pal. 1. cupio
deinde bong. Pal. 1. *omittunt.*
Hephæst. Frob. bas. Col. Ephest.
 Lugd. Amst. Hephest.
Pyrami bong. Pinari Mer. bas. Lugd.
 Amst. Pynari
regis gaza bong. gaza reg.
erat P. *omittit.*
is bong. Mer. Pal. 1. *omittunt.*
præcessisse Darii satrapam D. Cl. b.
 1. 2. præcessisset & Darei satrapa P. F.
 præcessisset & Darei satrapam
accescere bong. accersire Pal. 1. ar-
 cessire

C A P. XIII.

Nomine bong. Mer. natione
Parmenionem bong. Parmeniona
tradit Pal. 1. tradidit
asservari Mer. adversarii P. adser-
 vari.
quis Col. quis
exigua. Itaque r. c. Mard. bong.
 exig. cumque rex tenens ipsum reli-
 quisset Mard.
felicitati bas. Felicitate
oppidi D. oppidis *sed notato* s
quam sic Pal. 1. *sed* bong. Lugd.
 Amst. *omittunt.*
mirabilis Pal. 1. mirabilis

urbium græcar. bong. Lugd. Amst.
 græc. urb.
Gangabas hi sic bong. Mer. Canga-
 bas hi Ald. Cang. i
cum frigus tolerare non poss. quippe Pal.
 1. cum tollere non possent qui D. *omis-*
sit tolerare Cl. P. F. b. 1. 2. *omittunt*
 frigus
rigebat D. regebat *sed correctum* rig.
subd. jubet D. Cl. P. F. b. 2. jub. sub.
invehi bong. evehi
oneribus P. honerib.
illis bong. Mer. Frob. bas. Lugd.
 Col. Amst. *omittunt.*
sequebantur bong. proseq. Elz. Mer.
 Ald. Frob. bas. Lug. Col. Amst. per-
 seq.
illa Pal. 1. illi
seminarum b. 1. *omittit.*
avaritiam moraretur Pal. 1. avaritia
 moveatur
incredibili D. incred. bilem & cor-
 rect. incredibili
dilacerata Ald. Pal. 1. D. lacerata
 Col. Frob. Mer. bas. lacerata
eruebantur Pal. 1. ruebant
tres fuere P. *omittit* tres Lugd. Amst.
 fuere tres
regnaverat P. F. b. 2. regnaverant
fortuna bong. D. Pal. 1. Mer. natura
Oxatrisque Pal. 1. matrisque D.
 bong. Oxatrixque Ald. Oxyatriesque
 Elz. bas. Mer. Lugd. Amst. Col. Oxa-
 trisque Mer. Oxatresque
 & filius Pal. 1. *omittit.* & bong.
omitt. utrumque
Pharnabazi D. bong. Pharnabazei
 Frob. Farn.
ora D. horæ *correctum* oræ
vixque ulla domus & c. D. vixque ulla
 domus purpurati fuit tantæ cladis
 Lacedæmonii Athenienies societatis
 fide non violata
expers bong. *omit.*
Athen. Frob. bas. Mer. Col. Athen.
 erant
quoque bong. *omit.*
Athen. societatis Ald. Ath. erant
 soc.
fide violata P. F. b. 2. fide non viol.
Aristozon. *Dripides,* & *Eleutherius*
 Ald.

Ald. Ar. Dropidas & El. P. Aristogitan & thropides & Leucrathes b. 1. Aristogitantz thropides & leicrates b. 2. Aristogitane thropicles & lehicrates F. Aristogitane & thropides & Leucrates D. Aristogitane Thropidis & Lecurates Pal. 1. Aristogitanes & Topacles & Lechicrates Frob. Mer. bas. Col. Levertes Lugd. Amst. Iphicrates

Perisippus bong. Pasippus D. Passipus Pal. 1. Passippus Lugd. Amst. Perasippus

Omajo F. Amajo
Calicratide Mer. bas. Calier.
domi nobiles b. 2. *omittit*.

pecunia signata Al. D. Col. pecunia signata Pal. 1. signat è pec. Mer. pecuniz signata

talentorum bong. talentum
millia & sexaginta D. mil. & fescen-
ta b. 1. 2. *omittunt* millia Lugd. Amst.
mil. & sexcenta

facili Ald. D. Pal. 1. Col. Am. Lugd.
Elz. Mer. Frob. bas. facile

Dii bong. D. Pal. 1. *omittunt*.
sepultura Lugd. Amst. *omittunt*.
persecuti sunt Pal. 1. persecuta est
exolevisse D. exsolvisse correctum
exolvisse deleta litera s a manu secunda.
ad marginem exolevisse

LIB. IV.

Pal. 1. Quinti Curti Rufi Historiarum Alexandri Magni Macedonis Liber Primus explicat. Incipit secundus. P. Explicat liber tertius Q. Curtii historiarum Alex. M. Macedoniz Regis, incipit IV. b. 1. Q. Curtii R. hist. l. III. explicat, incipit lib. IV. b. 2. Curti Rufi hist. liber tertius explicat, incipit lib. 4. F. explicat lib. tertius, incipit quartus

CAP. I.

Sublimis F. sublimis compleveras bong. impl.
& defic. b. 1. 2. *omittunt*.

rex Pal. 1. Mer. Col. *omittit*.
Vnchas deinde bong. Onchas *omisso*
deinde

cum quibus ad Euphratem contendit
bong. D. Jam regius tum a. E. c. Pal.
1. Jam rex tum ad Euphratem Ald.
quibus ad E. c.

præcipere bong. Lug. Amst. præcipere F. percipere

At Alex. b. 1. *omittit* At
ipsam Pal. 1. *omittit*.

Colen D. Colen correctum Colen a
manu diversa

nundum P. nundum & sic deinceps
obedienter D. obordienter
Nardus bong. Frob. Lugd. Amst.

Aradus Ald. Arrhodus
tamen oram bong. tum horam D. ta-
men horum Lugd. Amst. tum oram
præcipue eum Pal. 1. cum præc.

nomini b. 1. nomine
quantacumque tota Macedonia Pal.
1. quantacumque totam Macedoniam
Mer. quantac. tota Mac.

ac conj. bong. & conj.
tandem F. tamen
in ea bas. Col. Mer. in eo
se fidem Amst. *omittit* se

dare paratum & accipere P. datu-
rum, & accipere paratum

Ille Pal. 1. Ald. Mer. bas. Col. Celes
bong. D. *omittunt*.

oram Pal. 1. horam
Ionias sic. Bong. sed Ald. Lugd. Amst.
Frob. Ionas

rex Xerxes sic P. sed B. 2. *omittit* rex
Ald. rēx Xerxes

oppugnandos Pal. 1. oppugnandum
ab his sic Bong. sed Ald. ab his
licitamini sic Pal. 1. & additum in
D. margini. sed Col. quam Schvæg. vi-
dit B. 1. 2. licemini

Dii quoque pro meliore stantibus D.
di quoque pro mel. stantes Pal. 1. Dii
quoque pro mel. stant. F. dii q. p. m.
stantes

quod petieras bong. Lugd. Amst.
omittunt.

te esse bong. Mer. omit. te
Quod si Mer. Col. Qui si
nobis commisit. bong. com. nob.

scribes

scribes Pal. 1. scribis
Therippus missus Bong. Therf. est
missus B. 2. non est missus
ipse D. Pal. 1. Mer. Bong. *omittunt.*
deinde Bong. *omittit.*
Byblon D. Byblo Pal. 1. bello Mer.
Baf. Col. Biblio. Elz. Frob. Lugd. Amst. Biblon
Sidona Pal. 1. Sidoniam Al. Sydona
ut quum eo F. P. D. Pa. 1. *omittunt*
eo suppletur à manu secunda
Sidones Bong. Lugd. Amst. Sidonis
B. 2. Sinodis Ald. Sydones
Hephestioni D. Ephestionis Fro. Bas.
Col. Mer. Ephestioni Lugd. Amst. Hephestioni
clari Mer. Darii
maesti Pal. 1. maesta bong. maeste
virtute. inquit P. inquit, virt.
primi F. primum
regnum Pal. 1. in reg.
adulantes D. Pal. 1. Mer. Bong.
adulantibus
statuit F. statuit
Abdolonymus Ald. Mer. Frob. Baf.
Col. Abdolominum Bong. Abdolominum
annexum D. adnexum
horum Pal. 1. ortum
Abdolonymus Bong. Abdalonimus
Mer. Frob. Baf. Col. Ald. Abdolominus
hic quem Bong. D. Pal. 1. hic vestis
quem Mer. *omittit* hic
illuvie. aternisque sic D. Pal. 1. *sed*
Bong. inluvie B. 1. è terrisque B. 2.
superscripta interpretatio consuetis
istam P. *omittit.*
profer Bong. Amst. Lugd. perfer
status Bong. Mer. *omittit.*
perambulabat D. perconct. Baf. per-
cont.
cunctanti sic D. *sed cum rasura.*
et fides Pal. 1. etiam fid.
serio Bong. Mer. Lugd. sero
Fama Bong. Fama deinde
totas urbes discurret D. t. u. discre-
vit Pal. 1. tantas urb. discrev. Lugd.
Amst. tota urbe discut.
ditissimus B. 1. 2. divitiss. F. P. diu-
tiss.
criminabatur Mer. criminabantur

libet scire Pal. 1. volo scire
Hæmannus P. Hæz m.
specimen Mer. speciem
ipsam ex acie persecutus Bong. D. ip-
sus ex ac. persecutus Pal. 1. ipsius ex
ac. persecutus B. 1. ipsius ex ac. per-
secutus
Tripolim Lugd. Amst. Tripolin
Virique D. Bong. utique
hostis Pal. 1. hostis erat
ex ancipiti Mer. *omittit* ex
Satacem sic Bong. *sed* Ald. Frob. Elz.
Sabacem
in acie Persarum præsidi. D. in acie
Persarum præsidi.
insensos Bong. D. Pal. 1. infestos
primas spes fortuna sic D. Pal. 1. Ald.
sed B. 1. prima spes fortunam
conclamant D. conclant *correctum*
inter lineas conclamat
Atque ille Pal. 1. At ille
calerent Mer. carent
Pelusi ostium Pelusium hostium
Schragius non adnotat à libro variante.
positum D. Bong. positur
Memphim Ald. Memphim B. 2.
Memphi
copias B. 1. copiis
promovit Bong. prævovit B. 1. 2.
superscr. prom. Pal. 1. promover
Ægyptii Bong. Pal. 1. Ægypti
vana F. nova
quisque Bong. D. Pal. 1. quique
urbibusque Elz. viribusque
ad hoc ipsi. Lugd. hoc ipsi. Amst. ad
ipsi.
ad del. Bong. *omittit* ad
delenda Pal. 1. dedenda
obtinendi Bong. retin.
Ægyptum Pal. 1. Ægypti
amiserunt D. amiserunt Bong. omi-
ser. Mer. amiserat
sed eos Mer. sed eo
eduxit, ac Bong. Lug. Amst. *omit-*
tunt.
positis omnibus cuncta agebantur
Bong. positi dis in B. 2. ante dis spatii
vacus aliquantulum relictum. D. positis.
dis Pal. 1. poscit cunctis Mer. pos. dis
Baf. Col. pos. his Amst. Lugd. positis
hostium cunctis agebat

Mezeres

Maxaces D. Mazecos B. 1. Amst. Lugd. Mazaces
territos esse F. esse se.
perpulis P. perculit Pal. 1. perculit
recuperare D. P. B. 2. recipere B. 1. recipere
Iffon Mer. Yffon
etiam Pal. 1. &
recuperare sic F. sed reliqui bong. recipere sic deinceps
Antigonus Pal. 1. Antigonas
illinc Ald. Bas. Frob. Mer. Lug. Amst. Col. illic P. illi
partium Mer. prælum
Aristomenes D. Aristomenon
aut demersis D. Mer. Bas. Col. aut everfis Pal. 1. atque everf.
superat Pal. 1. superatur
A Miesis Pal. 1. Amiseliis
Pharnabazus Ald. bas. Frob. Co. Farnab. bong. D. Bafnab. F. barnazabus
Chinum sic B. 1. sed D. Cl. F. P. b. 2.
Hium Syphnum Pal. 1. Siphium Bas. Col. Syphenum
is quoque B. 1. 2. D. Pal. 1. His Mer. casq. Lug. Hasq. Amst. Idasq.
Agis D. Pal. 1. bong. Hags
Spartanorum D. Bong. parianor.
nunc Macedonum praefidis Pal. 1. omittit.

CAP. II.

Phanice Col. Mer. bas. Phoenices
Tyro F. tyra
erant Bong. erat
Tyros D. Pal. 1. F. Tyros
Et clar. Et magn. P. B. 2. & magn. & cl.
Phoenicesque Ald. Col. Mer. Bas. Phoenicisque
igitur Pal. 1. autem
legati domus Bong. don. leg. Elz.
leg. domum
adduxerant bong. advex.
Macedonum Pal. 1. Macedones
ipfos sic Dan. Pal. 1. Ald. sed B. 1. Mer. ipso
ea sede sic Bong. sed Al. Col. Bas. cam sedem Mer. ea sedem

Palatyrus Pal. 1. Palcyron Col. Bas. Mer. Palettron
vocant F. B. 1. 2. vocent
rite sacrum D. omittit, sed suppletur.

Alexander D. Pal. 1. omittunt.
alioquin Ald. Bas. alioqui
inquit P. omittit.
sciatis licet Mer. sc. me licet
intratum ma Mer. omittit, me
dimissos D. bong. demissos
amici Bong. Pal. 1. D. omittunt.
Phanice Col. Mer. Bas. Phoenix
quoque urbem Col. Bas. Fro. omittunt urbem

decreverant Pal. 1. Bong. decreverant
Africo Mer. Aphrico & sic deinceps
evolvens Bong. Lug. Amst. evolvit
leni Pal. 1. levi
mari Pal. 1. maris
congesta F. comesta
excidant sic Bong. sed Ald. Col. Bas. Frob. excidant Mer. excedant
per nexum ita Pal. 1. Bong. Col. enixus Mer. Amst. Lugd. & per enixus
flatus Ald. flatus F. B. 1. fluctus
existit Ald. Bas. Mer. extitit F. B. 1. 2. existit

emitti P. omittit. alii bong. mitti
salum Pal. 1. salcum
admonuisset Mer. admonuisset
band Pal. 1. aut Bong. D. omittunt.
Cathaginensium D. Cl. P. F. B. 2.
Frob. Carthaginiens.
anniv. sacrum Lugd. Amst. sac. ann.

opificesque Bong. Lugd. Amst. omittunt, que
abundabat Pal. 1. habund.
harpagones Bong. arp.
quis Pal. 1. quos
inicerent bong. inicerent
Cornique & Ald. Corvi &
Tyris sic Bong. sed Ald. Tyri
frangeret Bong. Lugd. Amst. frangerent
respondit Bong. omittit.
futurum Ald. futur. ait
cum ab sic Pal. 1. sed D. cum ex
Lugd. Amst. omittunt ab
manaveris bong. Pal. 1. manaverat
existunt

exitum Bas. *exitum*
tam ind. Ald. Col. Bas. Mer. jam *ind.*
nec D. Pal. 1. bong. *morre*,
desperatio inc. b. 1. *disper.* *incenssit*
super scripto c. P. inc. *desp.*
cernentium sic Pal. 1. Ald. *sed* D.
bong. *cernentibus*
exhauriendus P. & *haur.*
aggraretur bong. *exagg.*
exassmare P. Mer. & *zst.* b. 2. F.
Lugd. Amst. *exzst.* b. 1. *zstare*
artius bong. *artius*
tractandi D. P. 1. *pertractandi*
in somno D. P. in *omnio*
intrare se &c. usque ad *verba que*
cursum D. *omittit.* *suppletur tamen ad*
marginem ab eadem manu.
jura violata Amst. Lug. *jure violato*
stimulatis Pal. 1. *famulatis*
prabente Lugd. Amst. *omittunt.*
vehebat bong. *adveh.*
Iamque a fundo Pal. 1. *Eamque a f.*
Col. Frob. *Jamque fundo*
montis sic Ald. Pal. 1. *sed* bong. *mo-*
dicam
excreverat D. *crev.*
aquabat Pal. 1. *zquabatur*
et quo longius g. usque ad *verba cum*
Tyr. Pal. 1. D. bong. Mer. *omittunt,*
nec suppleuntur nisi quod ea inculcant
mox.
absorbebat b. 2. *abfordebat*
præaltum abs. *mare* Pal. 1. *omittit.*
præalt. *mare*
gestare Pal. 1. *portare*
esset Alex. bong. Alex. *ess.*
aquam D. *aqua correctum a manu di-*
versa *aquam* b. 1. 2. *aqua* P. F. Mer.
aquæ
eminebat b. 1. *immineb.*
ubique P. *ubique*
admovebatur sic Pal. 1. *sed* bong. D.
admovebantur
cum Tyr. sic bong. *sed* Ald. Col. Mer.
Frob. Bas. *cum Tyr.*
ante bong. *antea*
circumire bong. *circumire*
eos quoque F. *quoque* *eos*
incessere Pal. 1. *invafere* Col. *inces-*
sere
cum C. P. & *cum*

appellere b. 1. *appellare*
non esset bong. Lug. Amst. Frob.
omittunt non
converterant bong. *converterunt.* *Et*
quo longius &c. *inserunt verba omissa*
sup.
ex jumentis Pal. 1. *ex eminentibus*
bong. Lugd. Amst. *munitibus* b.
muneribus
ut extra teli P. *omittit.*
jactum D. *jam cum correctum a di-*
versa manu jactum
appellunt P. *apponunt*
aggressi bong. Lugd. Amst. *adoriti*

C A P. III.

P *Erddicam* Col. *Perdicam*
Craterumque bas. Mer. Fro. Col.
Lugd. Amst. *Crateronque*
præfecit Pal. 1. *perf.*
arenaque a puppi Ald. Frob. Col.
Lug. Amst. *har.* a p. Mer. *harenaque*
puppi
accensa Pal. 1. *succensa*
desiliere sic Pal. 1. *sed* Lugd. Amst.
P. b. 2. *desiluere* F. *disilluere*
comprehendit b. 2. *comprendit*
At qui bong. *At hi qui*
desilicant sic Pal. 1. Ald. *sed* Lugd.
Amst. P. F. b. 2. *desiluerant*
cum ii Mer. *cum hi*
semet ipse Pal. 1. *semetipfos*
mallent Col. Ed. *quom Schrag.* *vidit*
voluerunt quod omittit D. *pro quo* *margin-*
gini adpictum *mallent*
debilitati Pal. 1. *indebilitati*
motum Bas. Frob. Mer. Col. *totum*
mare Mer. Col. *maris*
verberata Pal. 1. *ubertate* Bas. *ver-*
berare
se laxavere bong. Mer. Col. Lugd.
Amst. *omittunt se*
saxaque interfluens sic Pal. 1. D. Ald.
sed Lugd. Amst. *interluens*
proruptis Pal. 1. *proruptis*
præceptis P. *omittit.*
tantæque m. n. u. n. i. *ab Ar. r. Al.*
P. *omittit*
ab Ar. red. Alex. Ald. D. Ar. r. Al.
F. Al. *red.* Ar.

Hic

Hic Mer. Hoc
solet fieri Col. Ed. *quam Schrag. vi-*
dit omissis fieri
referebat Bong. Lug. Amst. *refere-*
bant

navi Pal. 1. non
quod Bong. Lugd. Amst. *ea*
ipso Bong. Lugd. Amst. *ipsa*
tuebatur Pal. 1. *tuebantur*
in medio Lugd. Amst. *in medium*
erecta Bong. Lugd. Amst. *excitatæ*
rursus Amst. Lugd. *rursusque*
alia Pal. 1. *alta*
excogitari poterat F. *excogitare po-*
terant

qui Pal. 1. *quia*
aquam D. Cl. P. F. 2. *aqua*
occulto Pal. 1. *occulto*
eminentium F. *omittit.*
Ægro animi Mer. *Ergo omissis animi*
Centrum D. Mer. *ne* & *à manu di-*
versa nec Pal. 1. *utrumne* Bong. Lugd.
 Amst. *nec*

incerto Bong. Amst. Lug. *certo*
Cleander B. 1. *Alexand.*
advectus Bong. Lug. Amst. *advectis*
 Pal. 1. Mer. *adductis*
ælog. navium Bong. XC. *navigium*
 D. *etiam habet* *navigium* Lug. Amst.
 XC. *navium*

classim Pal. 1. Mer. Col. *omittunt.*
Pythagoro sic D. Ald. *sed* P. 1. *Pi-*
thagor. Lugd. *Pnythag.*

tyremes omnes D. *tris omnino* Pal. 1.
tres omnino Ed. Col. *quam Schrag. vi-*
dit Lugd. Amst. *tres omnino* *naves*

quatis Pal. 1. *quantiunt*
undique Elz. *omittit.*

junxerant Pal. 1. *conjunx.*

antennis B. 2. F. Fro. *antennis* B. 1.
antennis

deligatis D. *delegatis* *correctum* de-
lig.

sustinerens Mer. *substititerent*
instructas *quadrir.* D. *instructa* qu.
 Lugd. Amst. *instr. remis*
miles tegebatur Pal. 1. *milites tege-*
bantur

paratam F. *peractam*
urbem Bong. *muros*
naves D. *navis*

levari Mer. *levare*
acrius Ald. Lugd. Amst. *acriori*
 Bong. *acriore*
cicere P. *cicere*
navigia Pal. 1. *navigio*
caperant Bong. *cæperunt*
ruere sic Bong. *sed* Col. Bas. Frob.

Mer. Ald. *ruereque*
conferta Amst. *conferta*
remex sic Bong. *sed* Ald. Pal. 1. Mer.
 Frob. Bas. Col. *remiges*
turbabat Ald. Frob. Mer. Bas. Col.
turbabant

jussa Pal. 1. *jussu*
auxilium. sic Bong. *sed* Ald. *auxi-*
lium allaturi

dimicare nuntiabant sic D. Pal. 1.
 Ald. *sed* B. *nunciare* *dimicabant*
 Lugd. Amst. *omittunt* *nunciab.*
urbant sic Bong. *sed* Ald. Elz. *urge-*
bant

murus Pal. 1. *muro*
ingenti Bong. *ingerati*
concioni Ald. Elz. Frob. Bas. Col.
 Lugd. *concione* Bong. *in concione*

somnum Pal. 1. *somnium*
factam in solo Amst. Lugd. *in f.j.*
dicaverant Pal. 1. *dedic.*

retenturi D. Bong. *retenturo*
ornaverant Mer. *ornaverunt*
quidem Bong. Mer. *equidem*
repetendi D. *repetens in quo corre-*
ctum à diversa manu *repetentes* Mer.
repetentes

Carthaginenses D. *Carthaginien-*
ses

ac nisi Pal. 1. *ac nisi*
imminens Bong. Mer. *omit.*
admonis Lug. Amst. *admonuit*
corros ac fer. manus D. & Pal. 1.
omittunt. Bong. *etiam sequentia* cum
uncis & falcibus Bas. Frob. Elz. Bas.
corv. & f. m.

laxatis Pal. 1. *laxatis*
Vici B. 1. *una* B. 2. *uncti quoque* &
 Mer. *omittit* &
æneis D. Pal. 1. Bong. *æreos*
nullo Pal. 1. *inlo*
arena Frob. Mer. Lug. Am. Col.
harena

decocto à Mer. *omittit* è

quæ

*quis Col. quis
tormentis emissa D. tormenta em.
Bong. tormenta rem. B. 1. tormento
rem.*

C A P. IV.

Hic Mer. His
*celeritate D. Bong. velocitate
pudebat Mer. putabat
qua Pal. 1. quam
à capite Mer. omittit à
se immers. Lug. Amst. omittunt se
super Pal. 1. per
modo superfus. Pal. 1. omittit modo
munimentis D. munientis margine
munimentis Pal. 1. Munientis
ister jaciendo Pal. 1. interjac.
monstrasse Pal. 1. demonstr.
abripuisse sic Bong. sed Elz. Bas.
Frob. Mer. Col. Pal. 1. Al. arrip.
ad molem sic Bong. sed Pal. 1. ac
mol. Ald. Frob. Mer. Bas. Col. ac mol.
latique Col. lætisque
coronis floribusque Bong. floribus co-
ronisque
præceperant sic Bong. 1. 2. sed Pal. 1.
Ald. Mer. Col. cep.
navigis Pal. 1. remig.
terruerant Bong. Lug. Am. terrue-
runt
acciderat Bong. acciderant
Prima à Mac. Pal. 1. Primo Maced.
Mer. Prima à Maced.
Tyrii, dua D. Tyriz duæ Pal. 1. Ty-
rii duo.
à div. Bong. ex div. Mer. ei verso
triremis P. tyri remis
qua quinquere mis Mer. qua quinque-
remis
vi impulsus est D. omittit. sed suppletur
remos Pal. 1. D. Mer. Bas. Col. remis
Evellere sic Bong. sed Ald. Frob. Bas.
Col. evellunt
quietem P. quietem
et undique Ald. Frob. Bas. Mer. Col.
ut utrinque Bong. habet undique
inflare D. Pal. 1. Ald. Frob. Bas. Mer.
Col. inflaret
propugnantes sic Bong. sed Frob. Bas.
Mer. Col. Ald. propugnatores*

*turris P. turris hostium
inulte Bong. Pal. 1. inulti
obtenebat Pal. 1. obtinebant
quidquid Ald. quicquid D. B. 2. F.
quid Lugd. Amst. & quod
manibus fors Ald. Elz. Frob. Bas.
Mer. Col. Amst. Lugd. man. fors D.
fors in manibus Bong. etiam in mani-
bus B. 1. in manus
His B. 2. is
saluti Pal. 1. salutis
Hi urbem Mer. Bas. Col. in urbem
Agenorem Col. Agenorum
etiam Pal. 1. &
occultatis Sidona decessi sunt sic D.
Pal. sed Ald. oc. Syd. d. f. Bong. Frob.
Amst. Lug. occultati Mer. Lugd.
Amst. veñti*

*Quindecim mil. Pal. 1. XV de furto
exissimari Bong. æstimari
trucidata B. 1. trucidati
præbuit D. præfuit superscripto b.
Duo millia B. 2. II. B. 1. hii
affixi sic D.
Tyros Bong. Tyros
septimo m. q. opp. c. erat Bong. op-
pugn. sept. m. q. c. erat
quodcunque Frob. quocunque
ditionis Pal. 1. dictionis
si fama Mer. ut famæ
Boetia D. Boëtia
Gades D. Pal. 1. Bong. Gadis
juventuti qua tunc abundabant D.
juv. q. t. abundabat Pal. 1. juventute,
& qua t. abundabat
et externa Mer. & æterna
nunc tamen l. p. c. resor. Pal. 1. omittit.
longa pace cuncta P. cuncta p. longa
mansuetudinis P. consuet.*

C A P. V.

Idem F. hisdem
*suam Bong. suam, cui
Septima D. Statip. Pal. 1. Statipne
Ald. Bas. Mer. Col. Satipnæ Bong.
Statipre
Alexander Pal. 1. Alexandri
Halys Frob. Mer. Bas. Col. Lugd.
Amst. Alyn,
inde Pal. 1. deinde*

se fore

se fore sic Bong. sed Bas. Fro. Mer. Col. D. Pal. 1. Ald. *omittunt.*
se, ne Frob. ne *se*
inani Bas. *se inani*
afflictum D. *omittit*, *suppl. à manu* *secundum.*
effret Amst. *se offret* B. 1. 2. *affret* Pal. 1. *totum locum ita coustat* : Vceri *se ne* *avium* modo quas naturalis levitas ageret ea quæ possederat inanibus ac puerilibus Linaementis *effret*
in angustia Bong. Amst. Lugd. *inter angustias*
Hydaspem ald. Col. Hydaspem D. Idaspem
Medium Frob. Bas. Mer. Col. Amst. Lugd. *in Med.*
accolas P. *incolas*
quando adiuvam sic B. 1. *sed* Mer. ald. *quando* *se ad.* D. Pal. 1. *quando* *que ad.* P. *quados* *quandoque* ad. B. 2. *qua do* *adit.* B. 2. F. *quados* *ad.*
vel Sogdianos D. Pal. 1. *ne S.* Bong. *ne Socd.* Frob. Col. *ne Sogd.* Mer. *ne Sogdianos*
nomine D. Pal. 1. Bas. Col. *nominem*
tantum notes D. Pal. 1. Bas. Mer. Col. *omittunt.*
Tanaim pertin. P. *tanati impert.*
esse Pal. 1. Ald. Frob. Bas. Mer. *se esse*
his qui ald. *iis illis qui* Frob. Bas. Col. Mer. *his illis qui*
quod tot. Bong. & *quod tot.*
sibi dari P. *omittit.*
Ioniam Ald. *Ionas* Mer. Bas. Col. Ionidas
solum Pal. 1. *solum*
transisset Bong. Lug. Amst. *transiret*
Lydiam sic Bong. *sed* Ald. Pal. 1. Bas. Fro. Mer. Col. Lyd. *ignorare*
esse merc. sic D. Pal. 1. Lugd. amst. *omittunt esse*
Ecbatana D. Pal. 1. ald. & Ec. Col. Bas. Mer. & *Bactana*
suo Bong. *omittit.*
Rhodia B. 1. 2. *Heodii*
dedebant sic Bong. *sed* Ald. Frob. Mer. Col. *debebant*

Philota D. *Filiatæ* Pal. 1. *Filote* Bong. *Filiatæ* B. 1. *Philote*
bello quod supererat inter futurum Ald. D. *ab illo quod supererat iter facturus* Pal. 1. *ab illo qd. f. iter futurum* Col. Frob. Bas. Mer. *ab illo quod f. iter facturus*
inter futurum. Rex, Hepb. B. 1. *hæc continens lego iter (sic enim habet) facturus* Rex Eph.
Phonices Bong. Frob. Bas. Mer. Col. Lugd. Amst. *Phoniciis*
Iudicium P. *omittit.*
Isthmiorum sic D. *sed enim raserat aliud primum fuit* Pal. 1. *Isthmiorum concilio, ut fuit Græcorum temporaria ingruia* Pal. 1. *conc. græci ut sunt temporalis ing.* Ald. Frob. Mer. Col. *temporalia ing.* Bong. *conc. Græco ut sunt temporaria ing.* P. c. *Græco ut temporalia ing.*
duodecim Pal. 1. B. 1. 2. XV.
legarentur Mer. *deleg.*
Græcia ac lib. Bong. Amst. Lugd. *ac lib. Græc.*
incerta B. 1. *marie*
auream P. *auream*
animos Pal. 1. *animis* Ald. Frob. Bas. Mer. Col. *animus*
fortuna D. Pal. 1. ald. Mer. Frob. Bas. Col. *fortunam*
recusantes D. *recusantes*
Calas ald. D. Mer. Bas. Col. *Chalas*
Idarne Pal. 1. D. Gyd. P. *hydama*
F. B. 1. 2. hydarnæ
Miletum Bong. *duo milites* B. 1. II. *miletum* B. 2. II. *militum imposita numeris lineola* F. D. *duos militum* Mer. *dpo nullis militum*
Amphoterus & Hegilechus centum Ald. *pr. Darii superato Hegel.* Amph. & *Miletum cepit.* centum Bon. Bas. Mer. Col. Amph. & *Egilog.* centum D. *omittit.* & Frob. Elz. Amst. Lug. Amph. & *Egilochus centum*
atque Asiam &c. receptum B. 1. *omittit.*
ditionem Pal. 1. *ditionem*
receptum Ald. Fro. Mer. bas. Col. *hostium receptaculum* *sed* Bong. *omit.* *hostium*

& Chion D. Pal. 1. Al. Baf. Mer.
Col. *omittunt.*
comprehensus Al. coprensis
Macedonas Ald. Macedones
Apollonidis Bong. Lug. Am. Apol-
lin. Col. Appollin.
Athenagora sic Bong. *sed* Ald. Mer.
Baf. Col. Athan.
tradit Mer. tradidit
obsidione Mer. obsidionem
Apollon. Bong. Baf. Lugd. Amst.
Appollin. *sic* mox n. 17. Col. Appol-
lin.
aggregat se Pal. 1. aggregante se
Hegilocho D. Hegilacho Ald. Hege-
lacho Bong. Egilacho Mer. Baf. Col.
Egilocho Elz. Frob. Lugd. Amst. Ege-
locho
Pharnabazus Pal. 1. Pharnabarus
Frob. Baf. Col. Farnab.
vincit traduntur sic D. *sed* Pal. 1. vin-
citur. Traduntur
naves sic Pal. 1. *sed* Bong. Lugd.
Amst. inanes in E. *tamen* & B. 1. *crasum* i.
supplementum P. supplementis
Methymnearum D. Medimneor. al.
Methymneor. Mer. Col. Medimeor.
Baf. Metimeorum Lugd. Amst. Me-
thymnz orz
ad Chium Bong. apud Ch. Ald. ad
Tyrum
Pharnabazus Pal. 1. Pharnabarum
sic mox Baf. Frob. Col. Farn.
venire sic Ald. D. Pal. 1. *sed* Ed. Col.
quam Schrag. vidit venire se
iisdem Bong. hisdem Frob. eisdem
ex his Mer. ex eis
Hegilochoque Ald. Hegelochoque
Baf. Egiloque Mer. Col. Egiloch.
Frob. Elz. Lugd. Amst. Egiloch.
transire Col. transire
Mitylenem Ald. Mithyl.
Chares Bong. Cares
duorum Pal. 1. quatuor
factus est Baf. Frob. Mer. Col. Amst.
Lugd. *omittit* est

C A P. VI.

Impetrari sic D.
Crediderat D. crediderant

intendit Ald. D. Pal. 1. Frob. Baf.
Mer. Col. int. animum
ducem D. Bong. *omittunt.*
perquam maximo Pal. 1. per quem
maxime Elz. per quam maxime
inter Lugd. Amst. & inter
procul sic Bong. *sed* Ald. procul à
Scytharum Baf. Frob. Mer. Col. à
Scyth.
semperque Bong. *omittit.*
errant D. Pal. 1. Ald. erant
in secundo Mer. *omittit.*
se continens Pal. 1. *omittit* se
vocem Pal. 1. *sic*dem hic deficit Frob.
nostr. crepto folio.
faxerat D. faxerat
rem Bong. Amst. Lugd. rem ma-
gis
cui tacere Pal. 1. cum tac.
Ezram sic Pal. 1. Ald.
ei Batis D. Pal. 1. Bong. urbi Betis
Col. Mer. Baf. Ald. ei Betis
occulum D. oculum *ab* alio occul-
tum
evomit Bong. Mer. evomens
cantescque Col. corefque
interpellent Mer. interpolent
à sensu Pal. 1. Mer. à sensu
ad movendis sic Pal. 1. Ald. *sed* Lugd.
Amst. movendis
morabatur sic Pal. 1. Ald. *sed* D.
Bong. morata
se. chat Pal. 1. tenebat
amisit sic D. Bong. *sed* Ald. omisit
defluxit B. 2. defluit P. deflexit
conatus B. 1. conatus *sed* superscripto
a conatas P. conatur
consulerentur Pal. 1. B. 1. 2. consule-
ret Baf. Al. consuleretur
erat Lugd. Amst. erat rex
intactus Bong. Pal. 1. D. intacto
peric. esse, sic Bong. *sed* Ald. Baf.
Mer. Col. per. esse inquit
Itaque m. n. q. co die inc Pal. 1. *omittit.*
unam urbem P. urb. un.
Hinc B. 2. P. hic
egressique D. egressisque *deleta* *ab* alio
lit. s.
fore suam Bong. suam fore
sumpsit sic Pal. 1.
clypee gladii, Bong. gladii. clyp.
ppp gladio

gladio Barb. Bong. Barb. glad.
dextram Pal. 1. dextra Ald. dexte-
ram
amptat gladio P. omittit gladio
ut arbitrab. Bas. Mer. Col. omittunt
ut
factum Pal. 1. factum
manare P. manere
quam alie Ald. non quam alte Bong.
nunquam a. B. 2. quamquam ad te
Col. Senilis apud Ald. nunquam tam
a.
penetrasset sic Bong. sed Ald. B. 1.
Col. penetrasse
non cognoverant Ald. Col. cogn.
nec oris Bong. Mer. Bas. Lugd. Amst.
Col. ne oris
quo retentus erat manare latius sic D.
Pal. 1. sed Lugd. Amst. longius mana-
re omittit quo retent. erat
recens sic Pal. 1. sed Bong. Lugd.
Amst. stupens.
summitti genu corpus. quem P. f. ge-
nuia c. q. B. 2. sumit scute sanguine
quem
exceptum P. receptum
Batis D. Pal. 1. Ald. Mer. Bas. Col.
Betis & sic deinceps.
percurato Pal. 1. procur.
& pluribus D. Bong. pluribusque
murus P. omittit.
murorum D. Pal. 1. Bas. Mer. Col.
moenium
aquare pot. Bong. pot. xqu.
antesignanos sic Bong. sed Ald. ante-
signarios
& dum. Amst. omittit &
incautus P. incautus
affligitur D. adflig.
deseruerant Bong. D. Pal. 1. dese-
ruerunt
cum undique telis circumducto Perio-
dum hanc sic habet Pal. 1. sed cum und.
tel. est circumductus insolenti gaudio
juvenis elatus alias virtutes etiam in
hoste imitatus. Tunc inquit Alexan-
der non ut voluisti morieris sed
quicq. tormentorum Bong. & D. vero
sic: Sed cum undique qua ducto in-
solenti gaud. juv. elatus aliis virtutis
etiam in hoste mirator, non ut vol.

inquit sed &c. Ald. Bas. Mer. Col. sed
cum undique telis est circumductus,
inf. g. i. elatus alias virtutes etiam in
hoste miratur. Tunc inquit Alexan-
der, non ut voluisti, morieris Beti,
sed quicq.

tormentorum Bong. omitt.
obstin. ad tac. P. ad tac. obft.
num g. p. num. P. non g. p. non
& si nihil al. certe gem. interpolabo
Pal. 1. & in hoc aliud gemitu inter-
pellabo Bong. & D. etiam hab. inter-
pellabo

Iram sic D. Pal. 1.
ritus Bong. ritus induens
deduceres Amst. Lugd. duceret.
decem mil. B. 1. X.
nobilitas Pal. 1. nobilitatem
Namque pr. etiam &c. Pal. 1. Nam-
que etiam satis sibi erat multitudinis
tamen copiz devictarumque gent. mi-
lite minori

præliis Bong. omitt.
attrebebantur B. 1. 2. attrebebantur ta-
men

CAP. VII.

C *Redebant sic Pal. 1. D. Sed Amst.*
Lugd. omitt.

qui Amyntam D. quia Am.
qua Mer. quam
Rex D. Pal. 1. Bong. omittunt.
posteaquam Bong. Lugd. postquam
iussis sic Bong. Sed Ald. iussit
delectorum sic Pal. 1.

Aspaces Pal. 1. Staces
prator Bong. pr. F. pater
Oxis Ald. Orio Bong. Oron Mer.
Orion. Lug. Amst. omitt.

octingenta Bong. octingenta Mer.
octoginta

Ammonis D. Ald. Lugd. Col. Hamm.
Pal. 1. Admonis

ingrediendum Mer. ingredientium.
accendit F. accidit super script. attingit

exurrente Pal. 1. Bong. & urente
existit F. P. Mer. exurit sic & D. in
quo tamen aliud quid prius fuerat.
tantum Ald. tamen Bong. solum

moluntur

moluntur Mer. involvit
cum iis D. Pal. 1. Bong. cum his
Marcotim Pal. 1. Marcotim P. Ma-
 reorra

Cyren. dona P. dona Cyr.
Et ut Mer. omitt. &
conjuncta Mer. confecta
sequenti B. F. sequente
foli P. solum
Devexerant D. Bong. vexerant
Ad hac D. Pal. 1. Bong. Ad hoc
omnia Bong. ora
incenderat Pal. 1. intenderat
obducta P. obducto
deficeret Pal. 1. deficient
obstiti impotentes sui D. Bong. ob
 f. inobtentis sui Pal. 1. obstiti impo-
 tentes sui

hiantis Amst. hiant
sede Pal. 1. seder
antecedentium Bong. cedent.
iterque B. 2. interque
ita undique Col. itaque undique
passim manant. P. man. pass.
Æthiopum sic D. sed Amst. Lugd.
 Æthiopiam

Meridiem versus, Arabes. Troglodytis
 cognomen est. Pal. 1. in mer. versum
 Tragoditis D. Pal. 3. in mer. versam
 Arabes spectant. Tragoditis nomen
 est. Bong. quem Gruter. vidit in mer.
 versam Arabes spectat. Trogoditis
 nomen est Ald. Mer. Frob. Bas. Col.
 in Mer. versi Arabes spectant. Troglo-
 dytis cogn. est. Bong. pro versi habent
 versatus & Tragoditis pro Trogloditis

At quia D. Bong. Aqua Ald. At
 quæ

ad Occidentem B. 2. P. F. occidenta-
 lem Mer. omitt. ad

Scenitas Bong. Simnos Ald. Frob.
 Lugd. Symnos Mer. Bas. Col. Symuos
Syrtica D. P. Cl. B. 2. F. Tyrtica B.
 1. Tyrctica Pal. 1. Tyricha Ald. nu-
 trita

quæstiosa P. copiosa
vacis P. Lidis

Ammonios Amst. Frob. Lugd. Col.
 Mer. Hammon. Bas. Hammonicos
liberis & pellicibus Bong. aliquid in
 voce pellicibus mutatum

habitans sic D.
fontem aquam Solis B. Amst. Lugd.
 font. Sol. aqu. Pal. 1. fontem quem
 sol.

cum vehem. Bong. Amst. Mer. Lugd.
 cujus veh.

vesperam Pal. 1. *vesperum*
propina nox Bong. Amst. Lugd. nox
 prop.

tempore Col. Mer. tempore
quod pro Pal. 1. Bong. omittunt quod
Umbilico tenuis arieti similis est habi-
tus smaragdo & gem. coagment. D. Utim-
 brico maxime simil. est habitus sm. &
 g. coagm. Ald. Frob. Mer. Bas. Col.
 Umbilico max. similis est habitus sm.
 & g. coagm. Bong. omittit habitus &
 pro smaragdo hab. zmaragdo

multis Frob. Bas. Mer. Col. cum
 mult.

At tum Bong. Bas. Amst. Lugd. Ac
 tum

parentem Iovem Bong. Jov. par.
Ille vero D. Ille severo se Pal. 1. Mer.
 Bas. Frob. Ille se vero Lugd. Ille se ve-
 ro & accip. se ait

Et accip. ait sic Bong. sed Ald. Mer.
 Bas. Frob. ait & acc.

fatis Bong. D. satis
pater. Vates aque Pal. 1. D. Bong.
 Mer. Bas. Col. Pater æque Frob. Va-
 tes æque

adulationem D. adulationem corre-
 ptum ab alio adulationem
interfectores D. Bong. omittunt.

Sacerdos parentem ejus negat Pal. 1.
 Sac. parentis ejus interfectorem negat
 excederet Bas. acced.

data sic Bong. sed Ald. facta cujus
 tamen mss. data Mer. Bas. Col. facta
 quoque P. omittit.

quæsi verunt Bas. quæsierunt
suum Bong. D. sui

acceptum fore & c. colerent B. 2. omittit.
respondit D. Pal. 1. respondent

Vere & salubriter assimanti D. Ald
 Mer. Col. Vera & salubri æstimatione
 Bong. præter P. salubria Bas. Vera &
 sal. æstimatione fid. or. æstimanti
fidem sic Bong. sed A'd. fides &
 Mss. quidam ejus quidem

P p p

responsa

responsa D. B. *responsi* Pal. 1. *responsa* sicut vid.

ami Pal. 1. *ubi*

cogit Amst. Lugd. *cogit*

augere l'al. 1. *augeri*

corrupt Bong. Frob. Amst. Lugd. *corrupt*

affectantem D. Pal. 1. *adfect.* Amst. Lugd. *omitt.*

aversati sic Bong. *sed* Ald. *advers.* Mer. *tergivers.*

tempore sic Bong. *sed* Ald. Mer. *tempore*

CAP. VIII

AD *Mareotim* Ald. à *mari* ad *Mar.* P. in *Mar. ceteri* Bong. ut *Mar. capacem, elegit* D. Bong. Pal. 1. *cap. esse eleg.*

Alexandria D. *Alexandri quicquid* sic Bong. *sed* Ald. *qui quicq. loci* Bong. Lug. Amst. *soli*

muris sic Pal. 1. D. Ald.

Et qui Pal. 1. *omittit & adificanda* sic Pal. 1. Ald. *sed* Bong. *cazdis.*

haud Pal. 1. Aut D. *ab alio* *haud Titionique* Ald. *Tithonique* B. 2. *Titionisque* D. *Totonisque ab alio* *titionisque* Pal. 1. *Tithonisque*

terminos P. *terminum*

supererat P. *superat*

otiose peregrinationi Pal. 1. *otiose peregrinanti*

Præfecit Amst. *præfocerat.*

Æschylum P. F. *Hesculum* B. 2. *Hesculum* B. 1. *hesculoem* Mer. Bas. Col. *Esquillum*

claustra P. *castra*

Polymenem Bong. *Polimonem* D.

Poly monem Ald. Frob. *Polemonem*

triremes D. *trimes ab alio* *triremes*

qua Æg. Pal. 1. *qua* Æg.

Cleomenes Ald. Mer. *demens* Bong. D. Pal. 1. Col. Bas. *Clemens*

implevis P. *replev.*

urbis futuri Bong. *urbem futuri*

muris B. 1. *urbis*

potentam D. Pal. 1. Bong. *prater* B. 1. *potenta*

tristi à Pal. 1. *tristi haberetur* à

amne D. *amni*

deflues et Pal. 1. *defluere*

in paucis D. *habet in, sed aliud primum*

fuit

ripam Pal. 1. *ripa*

intenderant Pal. 1. Bong. Mer. *intenderat*

diversum Mer. *adversum*

Rex D. Pal. 1. Bong. *omittimus*

funere sic Pal. 1. D. Ald.

cremaverant Bong. *cremaverunt*

sceleris Mer. *cædis*

Mennona P. *Mennona*

affectu *affectuque*

Tyrannos Pal. 1. *tyrannis*

inter eos Bong. *inter eosque* Lugd. *inter quos* Amst. *interea*

Methymnacorum Pal. 1. *Medimna-*

num Mer. Bas. Col. *Medimeorum*

Chrysolanum Pal. 1. D. *Erilaum* P.

horfil. F. *chorfil.*

illi ob sic Bong. *sed* Ald. Frob. Mer. Bas. Col. *illi de* *muris ob*

Rhodiorumque D. Bong. *omittimus que suis* Mer. *sui*

ea qua sic D. Pal. 1. *sed* Elz. Lugd. Amst. *æqua*

visi Mer. *iussi*

Mithyleneis Pal. 1. *Mytilenam eis* Ald. *Mithyleneis* B. 1. *mitulameis* Mer. *Mytilenis*

suas Bong. Mer. Col. *omit.*

obsides Bong. *omit.*

fruibz eorum D. Pal. 1. Bong. Mer. *finium omisso eorum*

oppugnanti Pal. 1. *oppugnati*

habitus est sic D. Ald.

piratarum Ald. Bas. Col. Mer. *Parthorum* B. 2. *Partanorum* B. 1. *Spartanorum* D. *Parthanorum* *Et subditis punctis* *Parthorum* Pal. 1. *Spartanorum*

in bellum utroque Rege converso D. *bello utrimque in regem conversi etiam* Bong. *bab.* *utrimque in regem* B. 1. *utrumque in regem* Mer. *bello utrimque in regem converso*

triginta Ald. XXX. P. *trigintis*

iter ad Euphrat. Bong. *ad Euphr.* *iter*

C A P. IX.

Divertisse D. Pal. 1. B. devertisse
in Africam Mer. in Asiam
adissit Pal. 1. audissit Ald. Amst.
Col. Lugd. adisser
petiturus Lugd. petiturus
quam cum strenno res esset Pal. 1.
quam tum strenuior esset & P. habet
strenuior B. 1. strenuiore F. strenuior
exsculpio es
Babyloniam Bas. Mer. Frob. Col. Ba-
byloniam
simul P. omittit.
tegumenta B. 2. P. D. tegimenta
laminis P. lamminis
Quis Col. Mer. quis
Equorum Mer. Bas. equorumque
peditibus P. pedibus
præfixa Bong. præfixo.
ternos Col. tergo
direxerant D. Bong. direxerat
gladios, & intervadios rotar. Ald.
gladios, rotar. D. Pal. 1. Bon. gl. in-
ter rad. rot. B. 1. gl. inter alios rot.
Ald. Ms. Frob. gl. & in radiis rot. Mer.
Bas. gladios rotarum
Summis D. summis Col. Mer. Bas.
Frob. submissæ
amputatura Pal. 1. amputavere
superato Pal. 1. superata
haud P. omittit.
Satropacem Pal. 1. Bong. D. Satro-
patem
dilectus Lugd. Amst. Bas. Mer. Col.
delectis
hostem sic Bong. sed Ald. Bas. Col.
Frob. Mer. omittit.
transitu Bas. Col. transitus
ad Arbella Bong. Arbela Lug.
Amst. Bas. Col. Frob. Mer. Arbella
nobilem Pal. 1. nobile
commeatum Pal. 1. commeantium
Mer. commeatu
deposita Mer. deposito
Inde Amst. omittit.
progressus Bong. profectus
Bumado D. Pal. 1. Bong. Boumelo
Ald. bumodo B. F. addit cui bum. Lugd.
Amst. Bas. Col. Mer. Frob. boumello

oculorum Mer. occulorum
etiam qua B. 1. 2. & ad ea quæ
permittitur sic Pal. 1. D.
procul sic Bong. sed Col. Bas. Fro.
Mer. Al. omittit.
poterat Bas. Col. Frob. Mer. pote-
rant
undecimis sic Bong. sed Ald. unde-
cim
primo Pal. 1. primo
transitum D. Ald. Bas. Col. Frob.
Mer. transitum ejus
Arbellam Pal. 1. Ambelam Bong.
Arbela Lug. Amst. Arbella
quacunque Pal. 1. quocunque
ad tentandum Pal. 1. attentand.
aquas D. equas correctum aquas
defuit sic Bong. sed Ald. defuit
Tigri Ald. Bas. Elz. Mer. Col. Frob.
Tigri.
quia Col. qui
rapidos gurgites B. 1. rapido gurgi-
tis
onere sic B. 2. sed superscriptum a ut
esset onera
amne Bong. amni
cumuli que Pal. 1. cumuli
retinere P. ret. tantum
natantium D. Pal. 1. Bong. nutan-
tium Elz. notantium Mer. mutantium
ausus esset vincere Bong. Col. Ed. quam
Schrage. vidit vinc. aus. esset, Pal. 1.
omittit vincere B. 2. habet vincere
hostem Amst. hostes
callibus sic Bong. sed Ald. Bas. Mer.
D. Pal. 1. collib.
ratio Mer. raro
an temere fecisset. Mazzus, si D. Pal.
1. antemere fecisset Mazzus, qui si Col.
Mer. An temere fecisset Mazzus, qui
si Bas. an temere fecisset, Mazzus, qui
si Frob. An temere fecit & Maz. qui si
ripa Pal. 1. ripam
etiam P. omittit.
Mille B. 1. II. B. 2. ∞.
Pæonum Pal. 1. Bong. Mer. Pæno-
rum Bas. pæonarum
Satropacem D. Pal. 1. Satropatem.
Bong. Satropaten

CAP. X.

Rex *stativa* P. rex *statua* Lugd.
 Amst. *stat.* rex
in proximum Bas. *omit.* in
pronuntiari Pal. 1. pron. iter Mer.
 Frob. Bas. iter *pron.*
casum Pal. 1. *causam*
inmissa sic D. *sed cum ratura*
Dis B. Dis
trahit se querebantur sic D. *sed* Mer. se
 duci qu.
adiri Bong. Pal. 1. *adire*
præstare Bong. *servare.*
in unius sic Pal. 1. *sed* Lugd. Amst.
 Mer. *omit.* in
jastrationem sic D. Pal. 1. *sed* Lugd.
 Amst. *jastratione*
peti Ald. Bas. Elz. Col. Frob. Mer.
 petere
pro seditione sic D. Pal. 1. Ald. *sed*
 Amst. Lugd. Frob. *prope seditionem*
res erat Bas. Mer. Col. *rex er.*
Prætorio D. Pal. 1. Bas. Col. Mer
 przt. jubet
credebas Bas. Col. Mer. *esse cred.*
sole B. 2. Bas. *sola*
quoties Ald. Bas. Frob. Col. Mer.
quotiesque Pal. 1. *quotiensque* Amst.
quotiens
portendi Bas. *portus portendi*
recensent Ald. D. Pal. 1. Bas. Amst.
 Lugd. Col. Frob. Mer. *percenf.*
adversis sic D. Ald. Pal. 1. *sed* Lug.
 Amst. *averf.*
effic. mult. Bong. Amst. Lugd. *mult.*
 eff.
alioqui Bas. Lugd. Amst. Col. Frob.
 alioquin
impotens B. 1. *potens*
vana D. *ura correctum vana*
paret Pal. 1. *parent*
alava sic Pal. 1. D. *sed* Amst. Lugd.
 omit. à
Gordyas Frob. *Gordeos* D. *Scor-*
deos Bong. Pal. 1. Bas. Col. Mer. *Cor-*
deos Ald. *Gordei* Amst. Lugd. *Cor-*
dacos
ingressu Bong. D. *ingressus*
adventare Pal. 1. *advenere*

exploratores D. Bong. *moratores*
explorare Bong. Lug. Amst. Frob.
 Col. *plorari*
auguramur D. *augentur*
simul spec. D. Bong. *omittunt simul*
præriperet sic Pal. 1. Ald. *sed* Lug.
 Bong. *præcip.*
versa D. Bong. *versa est*
inviolata Pal. 1. *violata*
Darionum D. Pal. 1. *Darion* Bong.
 Darium a se
instructus P. *constrictus*
interfici Bong. aut int. Mer. *interci-*
 perent
pro concione Mer. *omit.* pro
confusus D. *confusus correctum confi-*
sus à manu diversa
Sed F. P. Mer. *sed &*
determit Amst. Lugd. *terrui*
non esse D. Bas. Col. Frob. Mer. *omit-*
tunt non
patere D. Pal. 1. Ald. Bas. *adfir-*
 mans *pat.*
ex capt. Bong. *è capt.*
filiarum P. *filiarumque*
parentis sue sic D. Pal. 1. Ald. *sed*
 Bong. *omit.* *suz*
quales D. *qualis*
erat P. *omittit.*
admonita sic D.
maxima ex parte Bong. *ex parte*
 max.
necessitudines Pal. 1. Mer. *necessita-*
 tes
santum sic Pal. 1.
videras Col. Lugd. Amst. Frob. *vi-*
 deret
incitamentum Bong. Frob. *invita-*
 mentum
Tyriotes P. *Tyriothes*
aversa Frob. *versa*
commotus D. *commeatus correctum*
 ab alio
tuis, inquit Bong. *inq. tuus*
enim D. Pal. 1. *omittunt.*
Num quod maxime sic B. 1. Pal. 1.
 P. *nunquid max.* Ald. Bas. Col. Mer.
 Fro. *Num quid, quod max.*
ut Mer. omittit &
graviora Bong. Lug. Amst. *tristiora*
 B. 2. *tristiora*

Tyriotes

Tyriotes P. *Tyriothēs sic deinceps*
Reginis D. regnis *correctum* reginis
honor ab iis Bong. *honor ab his* Mer.
exandiebantur sic Dan.
dubitaris Pal. 1. *dubitabat*
pai Bong. *perpeti*
vicem P. F. *vic. restitueres* or. a B. 1.
adferitur redderes quod B. 2. *omittit.*
reddas Bong. D. *omittunt. sed* D. in
marg. extas restitueres
Tyriotes P. *Tyriothēs*
nihil in eam horum loco in B. 1. *va-*
cuum spatium relictum
lachrymaretur D. Bong. *lachryma-*
ret
ipse sic D. *sed* Frob. *ipsa* Mer. *ipsi*
uno Pal. 1. *imo*
duntaxat Bong. *dumtax.*
Tyriote D. *Tyriotum sed correctum*
Tyriote
mendacio P. *mendacii*
reverentia Lugd. Amst. Fro. *revere-*
rentiz
manantibusque Bong. *manantibus*
Ald. manibusque
veste ab ore rejecta Mer. *ab ore reje-*
ctas
ne quis Bon. *ne quis potius*

CAP. XI.

C *onsilio* sic Pal. 1.
jam tertio Pal. 1. Ald. Col. Mer.
Baf. Frob. jam hoc tertio
tua Pal. 1. Bong. *omittunt.*
liberosque D. Pal. *liberos*
sensit Bong. *sensimus*
Reginas Pal. 1. *Reginam*
Ecquid Bong. Lugd. Amst. Col. Mer.
Frob. Baf. Et quid.
animo Mer. *omittit.*
Halym Ald. Col. Mer. Frob. Baf.
Alym D. *Alim* Lugd. Amst. *Alyn.*
Nunc Pal. 1. *Hinc*
quam tibi tradis. Ochum sic D. *sed*
Pal. 1. Tibi tradit Ochum
triginta millia talentum B. 1. m. 22.
lentum P. *talentorum* Mer. *trigesi-*
mum talentum
est continere Bong. *est enim cont.*

capere Pal. 1. *carere*
qua modum Pal. 1. *quemadmodum*
Fac. est Pal. 1. Bong. *omittunt est*
te admon. D. admon. te
suasisset P. *suasisset*
us capt. sic Bong. sed Ald. *aut capt.*
in Mer. *his*
occupaverant D. *occuparant*
cenferem D. Bong. *cenfere*
triginta millibus P. XXX Col. Baf.
Mer. omitt. millibus
talentis B. Lug. Amst. Baf. *talentum*
permutet D. Bong. *permutet*
opimum q. Imp. *optimum*
occupari Bong. D. *occupare* Col.
Mer. Baf. occupare se
discretas Lugd. Col. Mer. Baf. *de-*
fertas Frob. *dilertas*
respiceret potius sic D. Pal. 1. *sed*
Bong. pot. resp. Lug. Am. pot. respi-
ceres
intueretur sic Pal. 1. D. *sed* Amst.
Lugd. intuereris
Regi D. *Regi quoque*
pecuniam Mer. *si pec.*
si Parmenio D. *Parmenion* Mer. *omit-*
tis si
esse Lug. Amst. *omittunt.*
gratiarum act. ap. h. sup. esse, & Pal.
1. D. & Ed. Col. quam Schrag. vidit,
atque ego nunc comperio Medianam esse,
porroque sic citabo Mod. Amst. Lugd.
omittunt
nec adu. cal. sed adu. h. u. cont. Mod.
Bon. D. Pa. 1. Amst. Lugd. omittunt.
meam Pal. 1. *meam modo*
percussor D. Pal. 1. *perculsor*
fritis Bong. *adfertis*
liberaliter donat. Vbi i. m. a. n. u.
Euph. sum Pal. 1. *liberalitate* B. 1. *li-*
beralitati Ald. lib. *donat. V. i. m. a.*
nempe oblitus estis nam u. E. sum D.
pro liberaliter habet liberalitate. Reli-
qua margini addita hoc modo. Ubi ig-
me adfatis. nempe oblitus estis, nempe
ultra Euphr. sum Col. Mer. Frob. Baf.
affamini ? nempe oblitus estis nempe
ultra
affamini Bong. *affatis.*
quod ceditis F. P. *quo ced. Mer. quod*
creditis.

liberalitate Col. Mer. Bas. libertate
servorum ejus Bong. serv. suorum
ejus Ald. Col. Mer. Prob. Bas. serv.
suorum

Hoc regente utrinque Ald. Col. Amst.
Lugd. Prob. Bas. Mer. Hoc regente
utr. B. 1. Hoc regem te utr. Pal. 1. Hoc
regem esse & utr.

Et me in Af. usque ad pollicentur
fortnam Bong. Mod. Pal. 1. D. Lugd.
Amst. *omittunt*.

frustraretur sic Bong. sed Ald. Col.
frustrarentur

quamprimum Bong. Pal. 1. ut quam.
millibus equinum Bong. eq. mill.

C A P. XII.

C *Corpori* Mer. corporis
divisa erant Ald. Bong. Bas. Lug.
Amst. *diviserat* Mer. *divisa erant*
utrumque latus Bong. D. utrumque
latera F. utr. lateri

impedimenta D. P. *impedimento*
cum Scythia sic D. P. sed Ald. Col.
Mer. Bas. concitis B. 1. cum scutis F.
cum scitis

esset Pal. 1. *consisteret* sic Bong.
Ald. Lug. Amst. Col. Mer. *reci-*
pit

nuntius sic Bong. sed Ald. Col. Mer.
Bas. nuncians

Dacæ Ald. Dahæ vero Pal. 1. Bas.
Col. Mer. Dachæ Bong. Lugd. Amst.
Dahæ

Arachosis Pal. 1. Argichosii Mer.
Aracossii

Susique Ald. fusii Pal. 1. *omittit*.
Bong. Suavique Col. Suevique Mer.
Suevi Bas. Suzii

millia Bong. *omit*.

proximus P. Ed. Lug. *Roussini* pro-
ximus

Bessus Ald. Col. Bassus

cum octo millibus equitum Pal. 1.
octo millium equ. B. 1. Bessum VIII.
eq. P. B. 1. octo equitibus F. octo mi-
libus equitibus

his plurimum sic Bong. sed F. Pal. 1.
his plurimum Al. Col. plurimum
his Mer. Bas. plurimi his

mixtas Ald. Elz. Col. Mer. Bas. *mix-*
tas Bong. Ald. Lugd. *immixtos*

sed sua Pal. 1. se suæ

juxxerant D. Pal. 1. Bong. Lugd.

Rouff. juxxerat

copias P. *omittit*.

Mardis sic D. sed Col. Ald. Mer.
Bas. Maris

Ariobarzanes Bong. Oriobarz. F. P.
Oriob. *super scripto tamen a, n: esset*
ariob.

Orobates Pal. 1. Bong. Oriobates
D. Orionibates Lug. Am. Col. Mer.
Bas. Oriobates

Illis Pal. 1. Ald. Col. Mer. Bas. Illi
copiarum Ald. D. Pal. 1. Col. Mer.
Bas. copiarum summæ

ne sociis V. nec soc.

quidem satis Col. Mer. Bas. *sat*
qu.

quas Pal. 1. aquas

Phradates sic Bong. sed Pal. 1. Pha-
radates Ald. Col. Mer. Bradates Bas.
Bardates

Caspianorum D. Pal. 1. Caspiorum
Col. Caspanior.

antecedebat Pal. 1. antecedeabant

alii Pal. 1. alii

quingaginta Bong. *omit*.

quis Col. Mer. quis

adjunxerat Bong. *adjunxerant*

vocant Bong. Lugd. ambz Amst.

appellant

Bellia sic Bong. sed Ald. Col. Mer.
Bas. Bellitæ

Cosseorum Pal. 1. Mer. Cosseorum
Ald. Col. Bas. Quosseorum P. Segor-
um B. 2. quosseorum

incolebant Col. Mer. Bas. incolunt

Cathaonas sic Bong. sed Ald. Col.
Mer. Bas. Cathaonas

Parthorum Pal. 1. Parthiorum Par-
thorum & *subdito litteræ i paucis*
Parthorum Lugd. ambz Amst. Par-
thienorum

cornu B. 1. 2. cornus in F. *sexcul-*
ptum

tenebat Bong. tenebant

Cadusique & *Cap.* sic Bong. sed
Pal. 1. Cadusichique & C. Ald. Col.
Mer. Bas. Cadusique Cap.

Syri sic D. Bong. *sed* Ald. Col. Mer.

Baf. Syrii

Medi Bong. ac Medi

erant quinq. Bong. quinq. erant

CXLV. Col. Mer. Baf. XLV.

pedestris Pal. 1. pedestres

acies sexcenta milia Ald. Col. Mer.

Baf. ac. CC. mil. P. exercitus CC.

m.

expleverat Pal. 1. expleverant

caperunt B. 1. fecerunt

tempore P. *teporē*

illatus temere Ald. D. illati tem.

Lugd. ambæ Amst. latis tenderent

clades B. 1. 2. cladis

Ille Bong. Nunc dum ille

sedet Amst. Lugd. ambæ *sedie*

consisterent Pal. 1. *constiterat*

ipso P. F. ante ipsos coram D. ante

ipso sed subditis punctio deletum B. 1. 2.

Lugd. Amst. ante ipsos

timoris Bong. Lugd. ambæ Amst.

terroris

recipere D. Pal. 1. recipere

ex præf. P. è pr.

eodem Lugd. Roussin. in eod.

qui D. Pal. 1. Bong. Mer. *amittunt.*

planitie Pal. 1. planities

explicabatur Pal. 1. explicabantur

humidi D. 1. 2. umidi

effud. montes Bong. montes eff.

quidem Bong. equidem

non abst. Col. Mer. Baf. *amittunt*

non

Fluctuare D. Pal. 1. Ald. Col. Mer.

Baf. Fluctuari.

affirmatione Lugd. existim.

aut sine D. Pal. 1. Bong. *amittunt.*

Movēbat etiam usque ad crederet

Bong. omit. Lugd. ambæ Amst. non

posset. Itaque dissimulato pavore mer-

cenarium militem ex Pœn.

cum spes usq; ad crederet Mod. Bong.

amittunt. faciunt cum Amst. & Lugd.

dissim. eo sic D. Pal. 1. *sed* Amst.

Mod. Lugd. Bong. ut supra

Pœonia D. B. 2. Pœnia B. 1. F. Pe-

nia Pal. 1. exponi & Mer. Peonia

precedere Lugd. ambæ proced.

Iamque Pal. 1. Namque

contenderent Mer. extend.

Alexander D. Pal. 1. Ald. Col. Mer.

Baf. *omittunt.*

munire Pal. 1. muniri

secessit Bong. Lugd. ambæ Amst.

succesit

CAP. XIII.

Fur. Mer. *omittit.*

intentione B. 2. intentione

præparari Ald. D. Pal. 1. *præparari.*

Apud hostem

ostendebat B. ostendebantur Ald.

Mer. Col. Baf. ostendebatur

solicitam D. Pal. 1. *solicitam* Mer.

solicita

consilium sic D.

facto Amst. *omit.*

discordes Bon. D. discordis

adhuc Bong. *adhuc* Pal. 1. *adhuc*

et somno D. Pal. 1. Ald. Elz. Lugd.

Amst. Mer. Col. *omittunt* &

territos Pal. 1. *territis*

quando Col. Mer. quin

dimicandum fore Bong. Mer. D. Pal.

1. *dimicarent*

assentiebantur sic Bong. *sed* Ald. Mer.

Col. Baf. *assentiebant*

præcipitis sic D. *sed* B. 1. *præcitis* P.

præcipis

furtum Mer. fructum

me D. *mez*

fortuna Mer. fortuna

quoque P. *omittit.*

possint Ald. D. Mer. Elz. Lugd.

Amst. Col. Baf. *possint* compertum

habeo D. *possunt* comp. hab. Pal. 1.

possit comp. hab.

illud Bong. Lugd. Amst. id

vigilias Pal. 1. *vigilia*

ignibus P. in ign.

tota Col. *omittit.*

circumibat P. *omittit.* Mer. Baf. Col.

Lugd. Amst. Frob. *circuibat*

Mithren D. & *Mithrem* Pal. 1. &

meridiem Ald. Frob. Mer. Col. Baf. &

Martem in B. 1. *exscripto in Martem*

B. 1. *Mithrem*

vetere Pal. 1. *verere*

majorumque D. Bong. Mer. Col. ma-

joremque

qua Mer. quz
concupi sic Pal. 1. sed Lugd. Amst.
Mer. Bas. Col. conspici
Deos Bon. Lug. Amst. omit.
à recordibus D. de record. deletum
in eadem de Frob. Mer. Col. Bas. è rec.
ante pradam Col. ut pr.
esset P. erat
eam D. Mer. Bas. Col. ea
edito Pal. 1. Mer. Bas. Col. edito
Aristandrum D. Aristandum B. 1.
aris tantum
Iovem, Minervam, Victoriâque
propitiantis D. I. Minervamque victo-
riam propitianti Pal. 1. Bong. Jove
Minervâque victoriam propitianti
Mer. Bas. Col. Ald. Jove Minervâque
vict. propitiantes
acquiescunt P. acquiescit
torqueret Bong. detorq.
convenerant P. omittit.
insolito P. insolita
accessere sic Bong. sed Ald. Frob. Mer.
Bas. Col. accessere Pal. 1. arcessere
et interdum Col. omittit &
assueverat Pal. 1. asseverat
verum discrim. P. discr. rer.
à custod. Bon. ex cust.
tabernaculum P. omittit.
ipse sic D. Pal. 1. sed Lug. Amst. Bas.
ipsi
sapientisq. nomine Pal. 1. sapius ni-
misque
nempe Pal. 1. semper
Credisse sic Pal. 1. Ald. Bong. cre-
desse
me prius P. prius me
perseveraret Bong. adsev. Mer. assev.
quod securus somnum cepisset Bong.
quod solum se curis somnum cepis-
se dixisset
excinderet Bong. excind. Ald. Mer.
Col. Bas. Frob. Elz. excid. P. extend.
quoque consilii ratio post. redd. Bong.
D. conf. post. qu. rat. red.
Raro D. ratio
admonitu amicorum cum metu discr.
aderat, uti Bong. D. Pal. 1. adm. agens
amicor. quam metu discriminis ad-
eundum erat uti Mer. adm. am. quin
metu discr. adeundum erat ut

aderat Lugd. Amst. erat
alacrem Bong. alacres
vultu Pal. 1. vultus
prorupto B. 2. proruto
agema Pal. 1. Mer. Bas. Col. agmina
Bong. P. agima
appellanti Bong. Lug. Amst. appella-
bant
his Mer. hic
lateri Mer. lateris
Cornu D. Frob. Lug. Amst. Cornos
Mer. Bas. Col. Cenos
Hæstes D. Pal. 1. Bong. Amst. Ore-
stes Lugd. Orestes
Lyncæstæque Ald. Frob. Mer. Bas.
Col. Lyncæstæque Bong. Lyncæstæque
sunt D. Lyncæstæque sunt Pal. 1. Lync-
sint
princeps Pal. 1. dux
Philaqu Balacris Pal. 1. & Phaligrus
balacris os regebat D. B. 2. Phaligrus
Balacrisos P. Barachleas B. 1. F. Bara-
crieos
cornu B. 1. 2. cornus sic mox
Achaorumque Ald. Lugd. Frob.
Mer. Col. Bas. Acheorumque D.
Achæorum
Marcon Ald. D. Lug. Amst. Mer.
Malcon Pal. 1. Malconum Frob. Male-
onensium Col. Bas. Maleonensium
claudabant, Philippo duce. pedum
Pal. 1. claudabant : Philippo duce
ped.
cinxerat P. circuebat
recta D. recta sed delecto priori à
parata sic D.
Hic Bas. Hi
orbe Bas. urbe
Illyris Ald. Frob. Bas. Mer. Col. Il-
lyrici
hic sic D. Pal. 1. sed Bas. hi
objecerat Pal. 1. abjec.
versatilem Bong. versabilem
in frontem Col. Mer. omittunt in
præcipit sic Bong. Ald. sed Amst.
Lugd. præcepit
occurrentium Bong. Lugd. Amst. in-
cur.
ut ne Amst. Frob. Lugd. Mer. Bas.
Col. ut nec
artius Bong. artius

medium

mediam Bong. Mer. Bas. Col. ultimam
ab acie B. 1. 2. F. Pal. 1. D. omittunt
ab P. aciem habet
Bion sic Bong. sed Ald. Bio
murices Pal. 1. inurices
defuisse Bong. Mer. diffod.
credebat Pal. 1. B. 1. credebant P. crederat
monet P. n̄ &
tantus D. Pal. 1. Ald. Mer. Bas. Col. tandem sed Ald. in fine editionis veterem lectionem esse ait tantus
exaudire Col. audire
in conspectu Bong. omit. in B. 1. superscriptum habet Rex in conspectum

C A P. XIV.

Terras Pal. 1. terris
annem Pal. 1. agmen
pratercuntibus D. Pal. 1. Fro. pratercuntib.
rapas Mer. omittit.
reſerebat Mer. reſert
ex fuga Pal. 1. omittit ex
tertium diem jam Bong. t. jam d. Pal. 1. tertio jam die
iudicium Col. iudicium
quod urbes, quod agros Bong. quod agr. quod urb.
modo sic Bong. prater P. sed Frob. Ald. vero
vana gent. ign. P. gent. ign. vana
Scythæ D. Scytarum Ald. Mer. Col. Scytharum F. habet superscriptum Sci-
thæ Al. etiam legi vult Scythæ
Cadusii B. 1. adusii F. Gadusii
appelluntur Mer. appellantur
ignorari Pal. 1. ignari
ex latebris Pal. 1. omittit ex
ſuis Pal. 1. ejus
afferre Pal. 1. ferre
iusta B. 1. P. iuxta
ni Frob. Amst. Lug. Col. nisi Mer. ne
ſpondere sic D. Pal. 1. sed Bong. ad-
ſcripſerat in ſuo libro, abundat. P. ſpon-
deris Lugd. Amst. omittunt.
quot D. Pal. 1. Bong. tot
totidem corp. Bong. corp. tot

communis Mer. omittit.
tot terrar. Mer. omittit tot
objectis P. relictis
inſincti sic B. 1. 2. sed Al. Col. Ba. Fro. Mer. inſtructi
ſuorum agm. sic Bong. sed Ald. Elz. Frob. agm. ſuor.
delectis Pal. 1. electis
vagam D. Bong. variam
extentis Mer. extinctis
circumſtantium D. Bong. circumſtancia
Terrarum P. Terrarumque
quas Mer. omittit.
alluit Pal. 1. abluit
Helleſpontum Pal. 1. Helleſpontum
de ſal. Pal. 1. omittit de
de lib. Bong. omit. de
ſuos Pal. 1. Col. ſuas
opponitis Frob. Lugd. Amst. Mer. Bas. Col. opponimus
immensa Pal. 1. immenſam
amiſſo Bong. emiſſo
torpet D. Bong. Pal. 1. torpent
exhaust. Bong. prater P. Col. omittunt &
averſos P. adverſos
obteri Bas. obruli
nihil B. 1. nihil
vincimus Col. vicimus
illic sic Pal. 1. sed Mer. Bas. Col. il-
 line
Deorum, D. Pal. 1. Ald. Frob. Mer. Bas. Col. dii
facta B. 1. F. facta
ordinaverunt D. ordinaverint
quia sic Bong. sed Ald. Frob. Bas. Col. Mer. quod
illos principes D. Pal. 1. omittunt il-
 los F. P. principem habent
ſubolem Bong. ſubolem
vinctos B. 2. victos
nisi quod in vobis eſt sic Pal. 1. sed P. quid F. habet superscriptum quæ Lugd. Amst. omittunt eſt. Mer. nihil quidem
 in nobis eſt
maiore parte Bong. mai. mei parte
ipſe Bong. Lugd. Amst. ipſi
recuſo Bong. Lugd. Amst. recuſa-
 tia
illo B. 1. illa

omnes

omnes Pal. 1. *omittit*. D. Bong. omnes hos
tendere sic Bong. *sed* Ald. Pal. 1.
 Mer. Bas. Col. extend.
ut servit. ut comped. Bong. ut comp.
 ut serv.
is Bong. Mer. his sic max.
quo Pal. 1. F. P. qua
precor vos per Dros patrios sic Pal. 1.
sed Bong. Lugd. Amst. per ego vos
 patr.
vindicate sic Bong. *sed* Ald. vend.
Spe Bong. Sps Lugd. Amst. Spi-
 ritus

CAP. XV.

UT est Bong. ut &
 cum Bong. *omise*.
circumires B. 1. circumirent Lugd.
 Amst. Frob. Mer. Col. Bas. circuiret
larym Pal. 1. *omittit*.
agmen obliquum sic Pal. 1. *sed* B. 1.
omittit agmen D. obliq. agmen F. agm.
 oblicum
eodem D. *omittit* inter lineas *adpicium*
 dextro
Massagetar Mer. Bas. Col. Massage-
 tes
cornu Bong. Pal. 1. D. cornu latere
 Mod. cornu a lat.
ante se D. *omittit* se
obrererent Pal. 1. obterrerent
ultra sic Bong. *sed* Ald. Fro. Mer. Bas.
 Col. supra
cedebant Mer. Col. cæd.
turbæ. fuga Bong. Lugd. Ald. fuga
 turb.
cornu Pal. 1. Bong. D. *omittunt*.
appropinquantes Mer. propinqu.
ad Regem Pal. 1. Bong. D. *omittunt*.
acie Bong. D. aciem
nos recup. Pal. 1. *omittit* nos
omnia Bong. etiam
quidquam virum Bong. Lugd. Amst.
 vir. quicq.
Philippo sic Pal. 1. *sed* Bong. ut
 Phil.
erat sic Bong. *sed* Ald. est
rapiunt D. Bong. arripiunt Lug.
 Amst. corrip.

circumventos sic Bong. *sed* Ald. cir-
 cumventus
Syfigambis D. Pal. 1. Bong. Syl-
 erant Mer. Sifig.
exutos Ald. D. Frob. exutos esse
sed D. Pal. 1. Bong. Frob. *emittunt*.
præcoce Ald. præcoque Bong. præ-
 coqui Mer. præ
fortunam irritare Bong. irrit. fort.
Amyntas Bong. Minidas
incertum Pal. 1. at incert. Mer. Bas.
 Col. & incert.
Caduforum Mer. Bas. Col. caucasio-
 rum
effugit Bong. Lugd. Amst. Frob. re-
 fugit
vicerat dolor Bong. dolor vic.
Aretem Ald. Frob. Lugd. Amst.
 Bas. Col. Aretem. F. Arethen P. arc-
 thn. Mer. Arotem
hastarum Bong. D. astarum Pal. 1.
 hastarum
Sarissophoros Bong. D. Sarisoph.
 Pal. 1. quæ sarisoph. Al. quos *Σαρι-
 σσόφους* Fro. quos sariss. Mer. quem
 Sarissophoron
prima signa Bong. signa pr.
curru D. Pal. 1. Bon. & cur.
equorum sic Bong. *sed* Ald. quorum
compleverat P. compleverant
territos sic Bong. *sed* Ald. Bas. Col.
 territi
regere Ald. Bas. Col. regi
equi Ald. Pal. 1. Col. Bas. qui D.
 hic P. Mer. hi
progredi debiles Pal. 1. progredibi-
 les
is Mer. his
miserrabili morte P. miserabiliter
arma tamen non Ald. Frob. Mer.
 Bas. Col. *omittit* tamen D. P. F. arma
 quidem non B. 1. 2. quidem arma non
multo sangu. effuso Pal. 1. multi sang.
 effusi
Aretes D. B. 1. 2. Aretis F. P. Arc-
 this Mer. Arete
instabat Mer. instabade
missi Bong. *omis*.
edere Pal. 1. cedere
incurrunt D. Pal. 1. incutere
detererant Bong. discess.

At qui

Atque sic D. *sed cum litura.*
circumsufos sic Bong. *sed* Ald. Mer.
 Col. *sufos* Frob. *offusos*
obverti sic Bong. *sed* Ald. Frob.
 Mer. Bas. Col. *converti* F. *everti*
instabant, ab Bong. Mer. Col. Bas.
instabant & ab
Bacchiani Frob. Mer. Bas. Col. Ald.
 & Baetr.
direptis P. *directis*
recuperare Bong. *reciper.*
abrupta Pal. 1. *obruta*
fors sic B. 1. 2. F. *sed* Ald. Frob.
 Mer. Bas. Col. *fora.*
dimicabant sic D. Bong. Pal. 1. *sed*
 Ald. Mer. Bas. Col. Lugd. Amst. *di-*
micabat
accendebant Bong. Mer. Col. *accen-*
derant
ferme Lugd. Amst. Frob. *scere*
utrumque B. 2. F. *utrumque* Ald.
 Frob. *utrumque* regem
delecti Amst. Mer. *dilecti*
sui immemores Pal. 1. *omittit.*
ducebant Frob. Mer. Ald. *ducebat.*
adibant qui D. Pal. 1. Bong. *adhibe-*
bant quos Ald. Frob. Mer. Bas. Col.
adibat qui
tuebantur sic Bong. *sed* Ald. Frob.
 Mer. Bas. Col. *tuebatur*
expetebat Pal. 1. *expectabat*
Alex. Frob. Mer. Bas. Col. *regem* Al.
paululum B. 1. *paulum* Lug. Amst.
paullum
non sonitu Bong. *non sono* Ald. Frob.
 Mer. Bas. Col. *nec sonitu*
non gem. sic Bong. *sed* Ald. Frob.
 Mer. Bas. Col. *nec gem.*
dextra P. *dextram*
avem D. *autem* P. F. *omittunt.*
monstravit Bong. Lugd. Amst. *mon-*
strabat
dubitare Frob. Ald. Mer. Col. *du-*
bitare
Lugubri ergo Bong. *ergo lug.*
ex in cond. Mer. *ex inc.*
levumque Ald. Mer. *levumque* B.
 1. Amst. Lugd. Elz. *levoque*
suantes cornu D. P. F. Elz. Lugd.
 Amst. *omittunt.*
effusi Ald. D. Frob. Mer. Bas. Col.

effusum B. 1. Lug. Amst. Elz. *effuso*
desistuerant D. Bong. *prater* B. 1.
desistuerat
Dum D. Ald. Frob. Mer. Bas. Col.
dumque
desperationem Mer. *dubitationem*
cedebant Pal. 1. *celabant*
laxaverant Mer. *laxavere*
ora D. Pal. 1. Ald. Frob. Mer. Bas.
 Col. *adversa ora*
sed prospect. sic Bong. *sed* Ald. Frob.
 Mer. Col. Bas. & *prosp.*
ferrebat Pal. 1. D. Bong. *refereba-*
tur
Sonum sic Bong. *sed* Ald. Mer. Bas.
 Col. *sonitum*
et signum Bong. Pal. 1. D. Mer. *aut*
sign.
Exaudiebant sic F. B. 1. 2. *sed* Ald.
 Frob. Mer. Bas. Col. *Exaudiebatur.*
tamen sic Bong. *sed* Ald. Frob. Bas.
 Col. *tantum* Mer. *tm*
vehementes Frob. Mer. Bas. Col. *tra-*
hentes.

C A P. XVI.

Quod Bong. *omit.*
dissum est D. Pal. 1. *omittunt est*
gerebatur. sic Bong. *sed* Ald. *gere-*
batur.
Maximus Mer. *Mazeus*
urgebat B. 1. *arguebat* B. 2. *urgue-*
bat
aciem D. Bong. *prater* F. *acie*
nisi Bong. *ni*
fugam D. *fuga*
procefferat Pal. 1. Mer. *praecefferat*
 Amst. Lugd. Bong. *praeceperat*
iusus Bong. Amst. Lugd. Mer. Frob.
iussi
agmenque sic Bong. *sed* Ald. Col. Bas.
agmen
felicius Mer. *facilius*
sequi se Bong. *se sequi*
fortuna tamen Bong. *tamen fort.*
Ecquid, *inquit,* *videtis istos* Mer. *Ec*
quid &c. Pal. 1. *En quid &c.* P. *hzc.*
qui diu detis inquit Bong. *Et quid*
videtis inquit
vincit Ald. Lugd. *vicit.*

an me Mer. cur ne
videbatur Mer. videtur
subditis Mer. subitis
terga nondum Bong. nondum terga
decerat Pal. 1. decrant
fuga D. Pal. 1. Mer. pugna
superat Mer. supererat
reliquis D. Pal. 1. Mer. reliquis
predam hostis fore Bong. hostis pred.
fore
dixisse P. dixisse se
insequentibus Bong. Pal. 1. sequent.
D. se sequent. Ald. Col. Bas. Mer.
Frob. se inseq.
Arbela Col. Bas. Mer. Frob. Arbel-
lam Lugd. Arbella
agminumque Bong. agminum
oratione Pal. 1. ratione
unum diem fortuna Ald. Fro. Mer.
Amst. Col. Bas. Lugd. unum illum
diem f. Pal. Pal. 1. illum diem pro
fort. D. illum diem pro f. sic B. 1.
sed superscripto h. ut esset, pro fort.
diversos sic Pal. 1. D. sed Bong. divisos
ignotos D. Bong. ignotas
pedesque Pal. 1. peditasque
implicabantur D. Pal. 1. Bong. pli-
ebantur
exurebat Bong. D. Pal. 1. perurebat
vivis sic Bong. sed Ald. Elz. Col. Bas.
Frob. Mer. viis
cum avide sic Bon. sed Ald. Col.
Frob. Mer. cum diu avidi
extemplo P. extemplo
cum superv. B. 1. dum sup.
divertent Bong. devert.
maneret Bong. maneret
Nec ulla D. Pal. 1. Hec ulla
lacuna D. Lucuna sed superscripto a
ut esset Lacuna
qua restigantium Bong. quæ castig.
Sennus ululatus Bong. viulatus sen.
exaudiebantur Pal. 1. exaudiebant
Darium adhuc Regem clamantium P.
adhuc Dar. reg. clamantes
cursum Bong. impetu
pervenit P. pervenit
graveque sic Bong. sed Ald. granof-
que
improvide sic Bong. sed Col. Bas.
Frob. Mer. Ald. improvidæ fugæ

cumulantes D. Pal. 1. Bong. cumu-
lanti
suus abeuntem Ald. Col. Bas. Frob.
Mer. D. Pal. 1. suis, ne impune abeun-
tem
sequi permitteret sic Bong. sed Ald.
Col. Bas. Frob. Mer. inde permittet-
ret sequi
tela esse Bong. esse tela
et manus Mer. cum man.
fatigatas Pal. 1. fatigatis
eo die B. 1. 2. hodie f. illo die
adiit sic D. Sed primo fuit margini
additum accedit Ald. Amst. Elz. Col.
Bas. Lug. Frob. Mer. fuit.
cum Pal. 1. enim
fugam Bong. D. fuga
credebant cecid. Bong. cecid. cred.
quam ha Mer. sed quidam
diversis Bong. Pal. 1. D. dispersis
Col. diverfi
periculo defunctus P. def. peric.
in castra sic Bong. sed Ald. Bas. Col.
Mer. Frob. ad castra
victores Pal. 1. victorem
finire Amst. inire
virtuti quam fortuna sua debuit sic
Pal. 1. Ald. D. Lugd. omittit quam
fort.
summum Bong. Amst. Lugd. sum-
me
hostes Bong. hostium Mer. percussio
deinde hoste
vix credi potest prudentius quam D.
Pal. 1. vix credi prudentius potest
quam sed in D. correctum est v. c. pot.
prud. q.
sua culpa Bong. culpa sua
victori sic Bong. sed Pal. 1. Bong.
Ald. Col. Mer. Frob. victor
excepit Col. excipit
istum Mer. iactum
Perdiccas Bong. Perdicca Ald. Col.
Bas. Mer. Perdiccas
Cornus Ald. Col. Bas. Mer. Cynos
Amst. Lug. Fro. Cynos
Menidas Lugd. Amst. Menides
occisi P. occisi sunt
vere Col. Mer. Fro. vero

L I B. V.

Sic D. *sed* Pal. 1. Liber Tertius. P. Explicit liber quartus Q. Curtii Rufi historiarum Alex. magni Macedoniz Regis. Incipit Quintus. B. 1. Q. Curtii Rufi historiar. liber I V. explicit. incipit liber quintus. *sic etiam* B. 2. *nisi quod* Q. *omittit*. F. explicit lib. 4. incip. V.

C A P. I.

Gracia D. græcis Illyris sic Bong. *sed* Ald. Bas. Mer. Frob. Col. in Illyricis *quaque suis* Bong. Amst. suis *quæque* *conspicuum* Pal. 1. D. Bas. Col. Frob. Mer. Ald. *conspicuum* *coherens*, ita Ald. Bas. Mer. Frob. Col. coh. tempore, ita *hand* sic Ald. *sed* F. haut B. aut *qua* sic Bong. *sed* Bas. Col. Frob. Mer. Ald. ante, *quæ* *Arbela* sic B. 1. *sed* Pal. 1. Bong. Arbelam Ald. Elz. Bas. Frob. Mer. Col. Arbellam B. 2. Harbela F. harbelam Amst. Lugd. Arbella *conjuncta* sic Bong. *sed* Ald. *convicta* *Arbela* D. harbelam *Alii ut modo*. *pervenit*. Amst. Lugd. *pervenerat* *Ultima &c. reparatum* P. *omittit*. *regni* D. Pal. 1. *regni sui* *hand* Bong. aut *didicisse usq* D. Amst. Lugd. usu did. B. 1. se usu did. *quibus* Bong. Amst. Lugd. quib. rebus *desperationis* Pal. 1. *desperationibus* *Babylonem* Ald. Bas. Col. Mer. Frob. *Babyloniam* *cernentibus* sic Pal. 1. *sed* D. Mer. *certantibus* *jam sus*. Mer. & sus. *Susa* sic Bong. *sed* Pal. 1. *Asiam* Ald. Bas. Col. Mer. Fro. *Susam* *jam cetera* Frob. *cæteraque* *ornamenta* B. 1. *ordinamenta*

canfamque B. 1. *omittit*, *spatio vacuo relicto*. *pergit* Pal. 1. *cepit* *reparasse* sic Bong. *sed* Ald. Bas. Frob. Mer. Col. *recuperasse* *Arbela traduntur* Ald. Bas. Col. Mer. Frob. *traditur Arbella* Bong. Pal. 1. D. *Arbella traditur* P. *harbela &c. ut supra* *supellestili* B. *supellestile* *ditique* sic Bong. *sed* Bas. Col. Frob. Mer. Ald. *Dariique* Lug. Amst. *dici fuisse* B. 1. *fere* B. 2. *furen* Mer. *Fue-re præter*. *in illam* Bas. *illam* *totis* Pal. 1. *totius* *aperit se à lava* D. Pal. 1. Col. Ald. Bas. Frob. Mer. à parte lava Lugd. Amst. *aperit se lava* *est* P. *omittit*. *Tigrim* Bong. *Tigrin* *Euphratem tum uber & pinguis* Pal. 1. D. Ald. Bas. Col. Fro. *Euphr. jacentia tam uberi & pingui* F. & Mer. *habent jacens* *solis* Ald. Bas. Col. Fro. Mer. *solo sunt* Bong. *omit*. *ut* Pal. 1. *omittit*. *propter* Ald. Bas. Col. Mer. Frob. B. 1. *propter præter* *ac magno* Bong. Pal. 1. D. à magno Bas. Ald. Col. Frob. Mer. & magno *& quingenta stadia emensi sunt* Pal. 1. *ut & quinquaginta stadia messi sint* D. *vero emensa sunt correctum in marg. emensi* Bong. *emensa* Amst. Lugd. *mensi* *Iidem* F. Col. *Idem*. Mer. *Item* *Gordianorum* sic Pal. 1. *sed* D. *Gordiacor*. Bon. *Gordizor*. Amst. Lugd. *Cordiacorum* *terras* D. Bong. *terram* *artius* Bong. *artius* *coeunt* D. *quoecunti sed correctum* *coeunt* *spatium* Col. *omittit*. *Vicini* P. F. Mer. *Vicina sed super-* *scripto* i. *his campi* D. Bong. Mer. *in camp.* Pal. 1. *omittit* *his* Ald. Bas. Frob. Col. *campis*

. *appellans*

appellant Ald. Bas. Frob. Mer. Col. vocant

Mediam namque sic Pal. 1. Ald. *sed* D. *mediam namque* & *additum margini* *mediamna*

concludunt sic Pal. 1. Ald. *sed* Bong. Lug. cludunt Amst. claudunt

Eadem Bas. Lugd. Amst. *Idem* *percurrunt* Pal. 1. *perrumpunt* Bong. irrump.

Mennum sic Bong. *sed* Ald. Bas. Col. Frob. Mer. *memnium* Pal. 1. *Memum*

F. *memnum* F. *medium* *rim bituminis effundit* Pal. 1. *fundit urmenem*

constet sic Bong. *sed* Ald. Col. Mer. *constat*

interlitos P. *interlidos* *fuisse* Ald. D. Pal. 1. Bas. Col. Mer. Frob. esse

Babylonem Ald. Bas. Col. Mer. Frob. *Babyloniam* Bong. *Babylonam urbem eam* Bong. *eam urb.*

fuit Regi Bon. Lug. *regi fuit futura erat obs.* Bong. *obs. futura*

emisso erat .

Ad hoc sic Bong. *sed* Ald. Bas. Col. Mer. Frob. *Adhuc*

cum lib. sic Bong. *sed* Ald. Bas. Amst. Col. Mer. Fro. *cum ejus lib.*

excepit D. Bong. *excipit agmine quod ipse duc.* P. F. *quod ipse duc.* agm.

aciem irent Ald. Bas. Col. Mer. Frob. *acie irent* B. 1. *acie migrent* B. 2. *atque migrans*

novum P. *suum* *Bagophanes* Frob. *Bagistanes*

ne studio Col. *stud. ne* *utroque* sic Bong. *sed* Ald. Bas. Col.

Mer. Frob. *ab utr.* *Eum dona* Bong. *dona cum*

quoque Pal. 1. *que* *praeferebantur* P. *praeferebant*

patrium Bong. Amst. Lugd. *omit.* *Chaldaei* Pal. 1. *omittit.*

• *si* Bong. *hi* Ald. Mer. *II.* Bas. *duo* Col. 2. *statas* Pal. 1. D. Ald. *statutas*

temporum vices Bong. *vic. temp.* *Semiramis* B. 2. Schrag. *non adnota-*

to libro *Sameramis*

vel ut D. Pal. 2. 3. Mer. *non ut* Pal. 1. B. *verum ut*

laterculo D. Pal. 1. *latercula latitudinem* Pal. 1. *latitudine*

C. *cub.* Bong. Lug. Amst. L. *cub.* CCCLVIII. Pal. 1. CCCLXIII. Ald.

Amst. Bas. Lugd. Frob. Col. CCCLXVIII.

proditum Pal. 1. P. *traditum* *unius jugeris* Bong. *juger. unius* Frob.

Lugd. Amst. un. *jugeri* XC. Bong. LXXX. F. *octoginta*

habitu sic Pal. 1. *continua* Amst. Frob. Lugd. *conti-*

gua *est plur.* D. Pal. 1. Bong. & *plur.* P. *est & plur.*

ingruat D. *ingravit correctum* *ingravat* Bong. *ingravat*

subministrant D. Pal. 1. Bon. *submi-*

nistrantur *Crepidinibus* Pal. 1. *crepidudin.* *ingentes* Pal. 1. *ingentis multitudi-*

nis *qui excip.* Pal. 1. *omittit* *qui*

jacienda egesto B. 1. 2. *jaciendo* *gesta* D. *jac. geste correctum* *egesto*

fulciendo Al. Bas. Elz. Amst. Lugd. Frob. Mer. Col. *sufficiendo* P. F. Pal.

1. *sufficiendum* *firmum* Pal. 1. D. Bong. *firmiter*

quibus Bong. *quis* *pons* Pal. 1. *potis*

annexa Bong. *adnexa* *retentus* sic Bong. *sed* Ald. *retentes*

illiditur B. 1. *inlicitus* *ambitus* Bong. *ambitus*

habent sic Pal. 1. *sed* Lugd. Amst. *habet*

pedes F. P. *pedum* *turrim* D. *trium*

dimissa Pal. 1. Mer. B. *dimissa* *arce* Bong. *arcem*

penf. horti sunt Ald. p. *orti* f. P. *orti* *sunt penf.*

aquantis D. Bong. *aquantis* *amanti* Bong. Pal. 1. D. *amēnos*

Saxa epila *qua* Ald. Bas. Mer. Frob. *Saxo pilae* *quae* D. Pal. 1. *Saxo pilae*

quas *terra* Pal. 1. D. *terras*

arborum

arborum Pal. 1. D. Bas. Ald. Col.
 Frob. Mer. arbores
stipites Pal. 1. stipes
offio sic F. *sed* P. novem Ald. VIII.
crassitudine Bong. *gracilitudinem*
 Pal. 1. *crassitudinis*
quingenta Pal. 1. mille quinquag.
 Ald. L.
ex frug. Bong. *omit.* &
frug. aque Bong. *aque frug.* Col.
 Frob. Mer. Ald. Bas. Pal. 1. *omittit*
aque
ac si Bas. Ald. Col. Mer. Frob.
ut si
sua Pal. naturali
excedendo sic A. D. *sed* Pal. 1. *exci-*
dendo
pedum P. *omittit.*
viventibus sic Ald. *sed* Pal. 1. *vipen-*
tibus
Babylone sic B. *sed* Ald. Bas. Col.
 Frob. Mer. *Babylonis*
proditum Pal. 1. *traditum*
compulsi natura genium amonitate
 D. Bas. Ald. Col. Mer. Frob. Pal. 1.
comp. amonitatem naturæ genere
illius locus D. Bong. alio loco
illicitasque immo. Mer. illis con-
juges in immo.
flagitiis Pal. 1. *flagitio*
convivales sic Bong. *sed* Ald. Mer.
 Col. *Conjugales qui tamen legi vult*
convivales
dein Ald. Bas. Col. Mer. Frob. *dein-*
de Bong. inde
(honos B. 1. 2. *onus* D. *onus sed in*
marg. honos Ald. Bas. Col. Mer. *opus*
(honos
fit Col. Frob. Mer. Ald. *habitus sic*
ima Pal. 1. D. *una*
projiciunt Bong. *proiciunt*
apud quos Bong. *apud ho quos*
sentiret D. Pal. 1. Bas. Col. Mer.
 Frob. Ald. *sentirent*
novabatur sic Pal. 1. *sed* Ald. Col.
 Mer. Frob. Bas. *novabantur* Bong. *re-*
novabatur
Andromenis Bong. *Andromeni* Pal.
 1. D. Bas. *Andromeni* Mer. Col. *And-*
romoni
sex millia B. VI.

adduxit sic Bong. *sed* Ald. Bas. Mer.
 Col. *abduxit*
 DC. *Thracas* F. *sex milia* *Trachas* P.
sexcenta milia *trachtas* B. 1. 2. VI.
trachas
adjunctis Elz. *adjunxit*
tribus millibus & *quingentis* Pal. mil-
le quingentis D. III. *dctis*
ex Mer. *ex*
Peloponneso Bong. *Peloponneso*
ad 4000. Col. & *4000.* Fro. *omittit*
ad
advenerat sic Bong. *sed* Bas. Ald. Elz.
 Col. Frob. Mer. *advenerant*
 CCCLXXX. sic Ald. *sed* Pal. 1. *cen-*
tum LXXX.
equitibus sic Bong. *sed* Ald. Bas. Col.
 Mer. *milibus*
hi Pal. 1. *duo*
Regis sic Bong. *sed* Ald. Bas. Col.
 Mer. Frob. *omittit.*
ineunt Pal. 1. D. *ineuntib.*
venantemque Bong. Pal. 1. D. *venati-*
tesque
vigiliarum vices Pal. 1. D. *vigilias*
vigiles
cubiculi Pal. 1. *cubili*
Babylonia rex Bong. *rex Babylone*
Agathone præsideret Pal. 1. *Agancem*
præsideret esse D. *Agathone præsideret*
esse Bong. *habent* *Agathone* & P. F. *præ-*
sideret esse B. 2. *præsideret ejus*
septingentis Mer. CCC.
civitatis Pal. 1. Ald. D. Bas. Mer.
 Col. *Ciliciz*
Menetam D. Bong. *Manetam* Pal. 1.
Mencatam
relinquit Bong. *relinquit*
his duo millia peditum cum mille ta-
lensis data &c. Ald. Col. Bas. Mer.
 Frob. *his d. m. peditum dat. cum m.*
talensis. Pal. 1. *duo similiter & cum*
mille talent. dar. &c. D. *vero* II *simili-*
ter cum ∞ *talentis.* *Dat utrique*
ubi tunc frui si militum P. F. *duo mil-*
lia similiter cum ducentis talentis.
Dat utrique B. 1. II. *his militum cum*
IX. talentis data. *facio* ∞. I. mil-
le B. 2. II *is militum cum talentis*
dat.

Mazæum Col. Mer. *Mazæum*

Satrapia Ald. Bas. Col. Mer. Satra-
 pea Bong. Satrape F. Satrapam
Babylonia Bong. *præter* F. *Babylone*
Bagophan Frob. Bagistan.
sequi Pal. 1. D. Ald. Bas. Col. Mer.
 Frob. se sequi
Mithreni Pal. 1. Miterni Ald. Bas.
 Col. Mer. Myshreni
Ex Pal. 1. *omittit*.
Babylonia Bong. Bab. tradita
Macedonibus Pal. 1. Macedonis D.
 Macedonum
sexcenti D. *sexceni* Mer. *sexcensi*
denarii D. donum Pal. 1. donarii
quingenti P. quingentos
ducenti B. Amst. ducenti
stipendium B. 1. spendium
mensum est Pal. 1. mensium est Amst.
 Lugd. Bong. *omitt.* est

C A P. II.

Satrapene Frob. Atrap.
demitterent Pal. 1. D. Ald. Bas. Mer.
 dimitter.
animos Pal. 1. *omittit*.
otto D. Pal. 1. Ald. Bas. Col. Mer.
 Novem
tum Bong. tunc
quinquagenaria sic Pal. 1. *sed* Lugd.
 Amst. Ald. quingenaræ
erant Bong. fuerant
cuiusque Pal. 1. cuique
verone Col. Mer. vero
Adarbias B. 1. adarrihas B. 2. a
 darribias P. F. D. adarrihas Pal. 1. A-
 thareas
omissum Mer. omisiss
Halicarnasson Ald. Alicarnafon
 Bong. Halicarnafon Bas. Lugd. Mer.
 Col. Frob. Alicarnafon
Antigenes D. Bong. Ant'genis Pal.
 1. Ald. Bas. Mer. Frob. Col. Antigo-
 nus
unius est Græc. ab eo Pal. 1. *omittit*.
Augus D. Elz. Augeus Ald. Ange-
 theus Bong. Angheus Amst. Angæus
 Lug. Augrus Mer. Angelus
ab eo Lync. Mer. Ablyncestes
Theodotus D. Bong. Theodetus Ald.
 post hoc nomen signum defectum collocat.

pleraque à mai. Bong. à mai. plera-
 que
tradita utiliter Mod. Lugd. Amst.
 Frob. summa util. Pal. 1. Col. D. Ald.
 Bas. Mer. summa utilitate *sed Aldi Co-*
dices nonnulli habent tradita
describentur B. 2. discrib.
seorsum Bong. Mer. seorsus
exempto P. exemplo Mer. excepto
præfectis Pal. 1. D. Ald. Bas. Mer.
 Col. præfectis
utique Pal. 1. utrique
delectos Pal. 1. Mer. electis D. Bong.
 delectis Frob. electos
Tuba D. tubæ
axeriente Amst. oriente Col. ex o-
 riente
pariter P. *omittit*.
observabatur D. Bong. observatur
Susa sic B. 2. *sed* D. Pal. 1. Ald. Bas.
 Mer. Col. Fro. Susam Bong. Susam ei
Anlites P. Abulithes
præda Pal. 1. *omittit*.
sponte sic Pal. 1. Ald. *sed* Amst. Lugd.
 Mod. sua sponte
eo ducere sic Pal. 1. Ald. *sed* Lug. Amst.
 eodem
ad Chaspen D. adeo h'aspen Bong.
 ad eo haspin Ald. Mer. Col. Frob. Elz.
 ad Hydaspin Amst. Lugd. ad Hyda-
 spen Bas. ad Hydaspem
delicatum Bong. dedicata
vehemens Pal. 1. D. Bong. vehemen-
 tem Mer. B. 2. vehementer
eximia P. exemia
non jam Bong. jam non
speraverant sic D. Pal. 1. Ald. *sed*
 Lugd. Amst. speraverat
egessit P. gessit
L. millia P. L. milia B. L. Mer. Col.
 Ald. L
talentum Bas. talentorum
rudi P. re rudi
pedes cum Bong. cum ped.
Regis sic Bong. *sed* Ald. Mer. regis
vero hac feceris sic Pal. 1. D. Ald. *sed*
 Lug. Amst. *omittunt hæc*
omen Pal. 1. omnem
finis Bong. Pal. 1. D. finem
Susa Ald. Bas. Frob. Mer. Col. Elz.
 Susam *semper*.

trino

triant millium D. F. B. 2. III. milia
P. III. milia B. 1. III.

Xenophilo Bong. Xenephilo
mille D. Pal. 1. Ald. Baf. Mer. Col.

Frob. *omittunt*.

gravibus P. ne *gravibus* Ald. Baf.
Mer. Col. Frob. *graves*

jussis Ald. Baf. Mer. Col. Fro. *jussit*

Satrapia Ald. Baf. Mer. Col. *Satra-*
pea Pal. 1. *Satrape*

Susfa Bong. Lugd. Amst. *Susianz*

Abuliti Bong. *Abulitz* Ald. *Albu-*
liti

Darii Bong. *omitt.*

sibi missam sic D. Pal. 1. Ald. *sed*
Mer. *omit.* *sibi*

cum iis qui Bong. Pal. 1. *cum his que*
Mer. *cum his qui*

consecraverant Ald. Baf. Mer. Col. Frob.
eam conf. Pal. 1. *eam fecer.*

Syfigambi D. *Syfigambim* Al. *Sifi-*
gambi Mer. *Sisygambi*

daceret D. Ald. Baf. Mer. Col. *se do-*
ceret B. 1. *docerent*

non aliud magis incont. Mer. *cum*
non aliam cont. magis

in contumel. Pal. 1. *omittit in*

solatio sic Bong. *prater* P. *sed* Mer.
Col. Ald. Baf. Frob. *consolatione*

Nostri Pal. 1. *vestri*

in cont. sic D. Pal. 1. Ald. *sed* Mod.
Lugd. Amst. Bong. *ne in cont.*

accipias Bong. Lugd. Amst. *acce-*
peris

ignorationem Pal. 1. *ignorantiam*

filium Pal. 1. *filios* Bong. *filio*

matri Olympiadi D. Pal. 1. Bon. Mer.
matris Olympiadis

C A P. III.

A *D fluvium.* *Pastigrim* Ald. Baf.
Mer. Col. ad *Tigrin fluvium*,

phasin Tigrin D. ad *Tygin fluvium*,
fasin tigrin B. 1. 2. *fasin tigin*

L sic Pal. 1. Ald. *sed* B. 1. LX. Lugd.

Amst. *mille*

devolvitur B. *divolvitur*

jam sic D. Pal. 1. *sed* Ald. Baf. Mer.
Col. *nam*

DCC D. CD. B. 2. *cd.* Pal. 1. *DCC.*

F. *quadringenta* P. *quinguenta* mil-
lia

Stadia sunt Bong. *sunt stad.* Baf. *sta-*
dia

mollioris Mer. *molliorisque*
per quod sic Bong. *sed* Ald. *quod*
per

leni sic Bong. *sed* Pal. 1. Baf. Frob.
Mer. Col. Ald. *levi*

Alexander Bong. Pal. 1. D. *omittunt.*
Agrianis, atque Baf. Ald. Mer. Col.

Agrianis *Satirianisque*
mercenarii D. P. F. *mercenarios* B.

mercenario Lugd. Amst. *mercenario-*
rum

millibus III. Frob. Col. 3. *mill* Mer.
omit. *millibus*

Madasbei B. Lugd. Amst. Frob. *Ma-*
dares

hujus Bong. *omit.*
temporum sic Bon. *sed* Ald. Col. Mer.

Elz. Baf. *temporum multorum*
periti locorum Mer. *periculofum*

misisset Ald. *immis-*
misisset Ald. *immis-*

nulle quingenti Ald. Elz. M. & D.
mercede conducti sic Ald. D. *sed* *posse-*

rior relicto interstitio inter mercede &
conducti

iter ingredi P. *ingr. iter*
Ipsa sic Bon. *sed* Ald. *ipsa*

lucis Pal. 1. *solis*
superaverat Bong. *superat*

admovent Pal. 1. *cœperint admo-*
vere

saxis & cotibus Pal. 1. D. Mer. Frob.
Col. *cotibus impedita*

ergo Pal. 1. *omittit.*
an erub. sic Pal. 1. D. *sed* Baf. *an ne*
erub.

simul Pal. 1. D. Ald. Baf. Mer. Col.
simul admonens Frob. *simul admo-*
vens

jam Bong. *omit.*
cum Ald. Mer. Col. D. Pal. 1. *quem*
Baf. *quem cum*

testudine Pal. 1. D. *de test.*
milites, *qui ut inde discederet* *perpel-*

lere Ald. Baf. Col. Mer. *milites ut*
inde disc. pellere B. 1. *miles ut dece-*

deret pel. Pal. 1. *milites descenderet*
pel. D. *milites ut diceret pel.* Amst.

Q 9 9 2 Lugd.

Lugd. quem ut inde cederet perpol.
Frob. quem ut inde disced. pop.

inde Bong. omit.

Tandem B. 1. tamen

Tauron Pal. 1. Tauro

animi host. Bong. host. an.

Anceps Val. 1. Anoes

deprecandum Mer. precand.

suppliciorum Bong. Lugd. Amst.

Mod. suppl. quoque sed Pal. 1. omittit
quoque

Regem Pal. 1. regem quoque

Madathes Pal. 1. Lug. Amst. Frob.

Madates Bong. Medates

fororis Bong. for. ejus

supplicium P. supplicium in F. excul-
ptum i

convenire D. Pal. 1. Ald. Bas. Mer.

Col. Frob. non conv.

adjecitque Bong. adicique

metuere sese Bong. sese mer.

ut ipsam D. Pal. 1. Ald. Bas. Fro.

Mer. Col. ipsum Mod. idipsum, Ald.
ut ipsum

deprecaretur Mer. deprecatur

ignosceret Pal. 1. ignosceretur Mer.
cognosceret

sed supplice Pal. 1. P. omittunt.

res Pal. 1. res etiam

Madath Bong. Medates Pal. 1. Man-
dati D. Medati

libertate Pal. 1. Bong. & lib.

agros D. agro inter marginem tamen
agros

tributo Mer. tabernaculo

permisit Pal. 1. promisit

deinde Bong. inde

Sufianorum sic Bon. sed Ald. Bas.
Col. Sofian.

satrapia Bas. Ald. Mer. Col. satrapz

Sufidas Pal. 1. Subsidias

quindecim mill. D. B. XXV. F. P. vi-
ginti quinque mill.

& undique Bong. omit.

quieti Mer. quietis

artissimas Bong. artiff.

vident Pal. 1. viderunt

incussa Bong. incussz

incidebant D. Pal. 1. Ald. Bas. Mer.
Col. incedeb.

excessi Pal. 1. excessi

ingeriebantur undique Bong. L.

Amst. undique inger.

ferarum Ald. Bas. Mer. Frob. <

quidem fer. Bong. quod fer.

ea ipsa sic Bong. sed Ald. Bas. &
ipsa

correcta & Bong. omitt.

convulsa B. 1. convulsa

Nec stare &c. poterant Bong. po-
rant nec itare &c.

ergo Pal. 1. omittit.

nisi Pal. 1. verti

protegi Pal. 1. tegi

conjecti Pal. 1. conducti D. Al.

Bas. Col. Mer. ejecti

ante eam Pal. 1. ad eam

mari D. mare

qua Pal. 1. quo

rex ex ang. Elz. rex ang. Col. Mer
Frob. ex ang.

C A P. IV.

A Superst. Bong. omit. à
tunc Bong. tum Bas. Col. Mer. nunc

pradicere Pal. 1. producere

tum Mer. tunc

credebatur Bong. D. Pal. 1. credebat

Itaque Pal. 1. ita

convocari sic D. Pal. 1. Ald.

Medium iter Pal. 1. D. Ald. per med.

iter

dimittere Bong. deferere Pal. 1. D.

demittere

milites Pal. 1. omit.

ita Pal. 1. Bong. itaque

exercitum Pal. 1. excitum

implexosque sic Bong. sed Ald. Bas.

Col. Mer. Pal. 1. amplexosque

M. D. C. stad. Ald. Mer. MCC stad.

P. F. mille sexcenta B. 1. DCta B. 2.

DCta milia

CLXX. Bong. CLXX stadia Frob.

CLX

Causa P. causazo

aquas D. omit. sed additum inter li-
neas.

Medium P. B. 1. Pal. 1. medium F.

medium sed ex scalpso i. Ald. Bas. Me-

dum. Inde Col. medium. Inde Mer.

medium Medus

à mari

amari Pal. 1. D. Ald. Col. Bas. Frob. Mer. ad mare Amst. Lugd. à mare
ad merid. sic Bong. *sed* Ald. Col. Bas. Frob. Mer. & ad mer.
versus Pal. 1. reversus
recipit Pal. 1. D. accepit Amst. Lugd. accipit
alluit Pal. 1. abluit
continua sic Bong. *sed* Ald. Col. Bas. Mer. continua.
memora riparum. Quippe Pal. 1. nemora: riparum quippe
atque Pal. 1. D. Bong. amne
radices humore. D. Ald. Col. Bas. Frob. Mer. rad. eorum hum.
subeunte. Regionem alia Pal. 1. subeunte regio: Non alia
salubrior habetur sic D. Ald.
seperatum caelum sic Pal. 1. Ald.
hinc Pal. 1. huic
modico sic Bong. *sed* Ald.
 Mer. modico
tempore Pal. 1. tempore
expositis captiv. Bas. Col. Mer. Ald. capt. expof.
interrogatus sic Pal. 1.
eos Pal. 1. B. 1. 2. eas D. eas *sed* *subscripto* o
Subit anim. mem. regis Amst. subivit &c. Bas. subit reg. an. mem.
consulenti D. resulenti *sed* ab alia manu consul.
oneratum Pal. 1. honoratum Bong. Amst. Lugd. honorat.
quo sic Pal. 1. Ald. *sed* Bong. Amst. Lugd. qua
pradem Bas. prade Col. Mer. prazidem
me, inquit Bong. inquit me eorum Lugd. meorum
ducentis, & Ald. Col. Amst. Frob. Mer. Lugd. Bong. *omittunt.*
mille P. centum F. centum & X. D. CX. Pal. 1. M. B. 2. C. X. B. 1. *eius loco quod exscalptum est,* mille
praeceptis sic P. *sed* Ald. Elz. Col. Bas. Mer. Frob. praecepit
specie Pal. 1. spem
imperaret Pal. 1. D. Col. Bas. Frob. Mer. Ald. imperet

enim Bong. *omit.*
Et ad occup. Pal. 1. F. *omittunt* & *conversum* sic B. 1. 2. *sed* Ald. D. Pal. 1. Bas. Col. Mer. Frob. conversum
persequentium Regem id sic Pal. 1. *sed* Amst. Lugd. persequi id
id ipsum iter Mer. ad ipsum iret
nec dub. Col. Mer. nec dub.
ingredi Amst. Lugd. *omittunt.*
callium Pal. 1. cavum callem
insoveas Pal. 1. *omit.*
levarentur Bong. adlevarentur Amst. Lugd. allev.
incertum an satis sic Bong. *sed* Ald. Col. Bas. Mer. incertus &c Pal. 1. incertus an si satis
si custod. fesseli. Amst. Lugd. nisi cust. fessell. Frob. si cust. non fessell.
posse deprehendi Bong. deprath. posse
anima sic B. 1. *sed* Ald. Col. Bas. Fro. D. Mer. Pal. 1. animo
reliquit sic P. *sed* D. F. B. 1. 2. relinquit Ald. Col. Bas. Mer. Frob. prae-misit
ut quia Bongarsiani & quia prater B. 1.
Et quam B. 1. qua exscalpt. m. Amst. Lugd. qua
esset Ald. esse
pabuli Pal. 1. pabulo
captivis Bas. captis
appellant Lug. appellabant
remota sic Pal. 1. D. Ald.
necessaria quies P. quies neces.
Ita Bong. itaque
secunda Pal. 1. D. prima
prateriit Amst. Lugd. praterit
jug. montium Amst. Lugd. inont. jug.
demittit sic P. B. 2. *sed* Ald. Elz. Col. Bas. Mer. dimittit
iter ruperat P. interrup.
Ad hac Bong. Ad hoc
coönnentes Bong. cohærentes
objecerant P. objecerent
Sepem Mer. Septem
teſta arb. sic D. Pal. 1. Ald.
Ne aur. P. Nec aur.
qua concutientibus Bong. Amst. Lugd.

Lugd. quz concurrentibus Ald. Frob.
Mer. qui concut.

reddebant Ald. Bas. edebat Bong.
edebant Fro. Mer. Col. Amst. redde-
bat

antequam Bong. antequam
averit. Fremiu Pal. 1. vertit fremi-
tus

præerat Bong. præsidebat
hæsitavit Pal. 1. D. Bong. hæserant

Mer. hæsitaverat
simul & Phil. Ald. Col. Bas. Frob.
Mer. omit. &

Ergo undique Bong. Amst. undique
ergo

armis Mer. animis
completebantur Mer. complecte-
bant

XL. ferme Pal. 1. decem ferme
quinque millibus sic F. sed P. quin-
que milia Ald. Col. Mer. quinque
omisso mill. B. 1. 2. II. Bas. 5. ped.
mill.

C A P. V.

IN loco Pal. 1. Ald. Bas. Elz. Frob.
Mer. Col. omittunt in
communiit Ald. Bas. communit.
Mer. communiit Col. commovit
progrediendum B. 2. progrediun-
dum

Tyridate sic Bong. sed Ald. Theri-
date

regia pec. Bong. pec. reg.
thesaurus : properasset occupare : Pal.
1. omittit prop. occ. & legis thes.
dimissos D. prop. occ. thes. dimissos
Ald. Bas. Col. Mer. Fro. thes. prop.
occ. thes. dimis. P. thes. prop. occ.
dim. thes.

magis Bong. omit.
enim Bong. omit.
directis ac Bong. Lugd. Amst. omit.
urbe Bong. Pal. 1. D. urbem
millia fere Lugd. Amst. fere mil.
Invisitata Bong. invisit.
agnosci Pal. 1. cognosci
in tam Pal. 1. Mer. vitam
conclamare B. 2. omit.
pari Pal. 1. omit.

sibi Mer. omittit.
habere animum P. an. hab.
inde Bong. omit.

communis Mer. communiit
sedes D. Pal. 1. Bong. sedem
Asia Mer. Asiam

Euthemon sic B. 2. sed Ald. Euthy-
mo Cymzus D. Euthemon Cymeus
Pal. 1. Thymzus Bas. Mer. Col. Eute-
mon

Nos D. li Ald. Bas. Mer. Col. Frob.
Hi

ad opem Amst. Lugd. etiam ad op.
nunc est supplicia nostra Bas. Mer.
Frob. Col. nunc simplicitas nostra est,
supplicia

misericordia Pal. 1. miseria
inærescant Mer. marcescant
defuncti Col. defunctis
horribiles cicatr. sic Pal. 1. Ald.
ingrati D. Bong. grati
& fratres agnoscent Bong. Mer. agno-
scent fratres Frob. Col. agnoscent &
fratres

quota P. quo ita
membrorum Pal. 1. memorum
multati Pal. 1. D. multati Amst.
Lugd. multati
armatos D. armati
& victor Mer. omit. &
fatigaverunt Bong. Lugd. Amst. fa-
tigarunt

deinde sic Bong. sed Ald. Bas. Frob.
Mer. Col. demum

fors sic Pal. 1.
agnoscere B. 1. cognosc.
Relinquemus Pal. 1. relinquimus
extemplo B. 2. templo B. 1. Pal. 1. P.
exemplo Amst. Lugd. omittunt
incertum sit an vis. sumus P. incerti si-
mus

ea qua Bong. illa quæ
hos Pal. 1. hæc
qui Pal. 1. quæ
Euthemon sic B. 1. 2. F. sed Pal. 1.
Euthemon P. reutemon Ald. Euthy-
mo Bas. Col. Mer. Eutemon Elz. Eu-
thymon

Theatetus Pal. 1. Theat. Ald. Bas. Fro.
Mer. Col. Theatus B. 2. Theareus F.
theathereus B. 1. diversa manu æthas.

æstima-

affimaturum, utique Pal. 1. *zstima*
natura Frob. *naturæ*
calamitosus Pal. 1. *calidosus*
erubesceret fortuita D. P. F. *erube-*
scere fortuite Ald. Pal. 1. Bas. Mer.
Col. Frob. *erubesceret fortunæ* B. 1.
2. *erubescere fortuito*
eum Pal. 1. Bas. Ald. Frob. Mer. Col.
enim

desperare Mer. *desper. debet*
quam D. Ald. Fro. Mer. Col. quia
Bas. qui

ausi optare Bong. opt. ausi
forent Pal. 1. *fortem*
sint Ald. Bas. Mer. sunt
relinquerent Pal. 1. *linqueret* P. li-
querent B. 4. 2. *relinqueret*

potentior Bong. D. Pal. 1. *potior*
lecti Ald. Pal. 1. Bas. Fro. Mer. Col.

electi D. Bong. *adlecti* F. *selecti*
assignari sic D. Pal. 1. Ald. sed Bas.

Amst. Lugd. *assignavi*
mille D. Pal. 1. Bong. *milia*

dari iussu P. *iussi* dari Pal. 1. *dari*
iussit

abortis Pal. 1. *abortis*
Eutemon sic Bong. sed Ald. Euthym.

Bas. Col. Mer. Eutemon
miseratus Ald. Pal. 1. *miseratus* D.

Bong. *miseretur*
denarium Bong. *denariorum*

frumento P. *frumenta*
sic Mer. his

C A P. VI.

P *arentandum* Mer. *parendum*
diffugerant P. *omittit* Pal. 1. *diffu-*
derant

Rex Pal. 1. Mer. &
nil Bong. *nihil*

expugnavat Amst. Bas. Lug. Amst.
expugnauer.

vicere P. *incertum*
in hanc sic Bong. sed Ald. *in hac*

reperiebantur D. Pal. 1. *recipiebant*
Col. Mer. Ald. *recipiebantur.*

nam Pal. 1. Mer. Ald. *jam*
quisque D. Pal. 1. Bong. *quemque*

parem Pal. 1. *partes*
dolabris Pa. 1. *dolabra*

nec int. Bong *neque int.*
avellerat D. *advell.* P. *advelleret*
antea D. *ante*
miserabiles fecerat D. *miserabilis*

fit
Semes ipso Pal. 1. *omittit.*

jaclantes Bong. *jaclantes*
subjecerat b. 2. *subjecerat*

viri Pal. 1. *una*
pecunia capt. Bong. *capt. pec.*

dubitamus sic Pal. 1. Ald. sed Bon.
D. *dubitavimus*

C. & XX. *millia* P. *millia* C. & XX.
Susis sic Bong. sed Ald. Bas. Col.

suis
Accessere P. *omittit*

capitis Pal. 1. *capitis*
Pasargadis D. Bas. Col. Fro. Mer.

Ald. *Perfagadis* Amst. Lugd. *Pasargadis*

talentorum Bong. *talentum*
Pasergadam Ald. Bas. Col. Mer. Fro.

Perfagadam Bong. *Perfagadam* Amst.
Lugd. *Pasargadam*

Golares Bas. Col. Mer. Ald. *Globa-*
ris

Niarchiden D. *Niarchidem* Pal. 1.
Niarchidem Ald. Col. Bas. Mer. Frob.

Niarchidem Bong. *nichartiden* Elz.
Nicatriden

Tyridati sic Bong. sed Ald. *Therid.*
Parmenionem Bon. *Parmeniona*

Vergiliarum Pal. 1. *Vigiliarum*
locorum Amst. Lug. Mer. Ald. Bas.

locorumque
invia sic Bong. sed Ald. Pal. 1. *viz*

atque D. *que* Bong. *que*
defecerent Pal. 1. *defecerant*

videbant Pal. 1. *videbant* Elz. Ald.
volebant

defiliit B. 1. Pal. 1. *defiliit*
nivem D. *nives*

dolabra Pal. 1. *dolabro*
reperere Bong. *repperere*

sparsis Pal. 1. *Sparthou*
cum se Pal. 1. *omittit.*

se callibus. P. *callib. se*
invia Col. *invii*

fugientes sequi Pal. 1. *imitari fug.*
Bong. *comitari fugientes* Amst. Lugd.

fug. com.
Q994

obitos

obstitit nivibus Bon. niv. obf.
nivibus Pal. 1. B. 1. 2. nubibus
deinde D. Pal. 1. inde
Mardorum Pal. 1. Mardeorum
bellicosissimam Bong. Amst. Lugd.
 bellicofam
se Pal. 1. quemque se Bong. seque
Nec D. Ald. Frob. Ne
prominent Pal. 1. permanent
trigesimo Bong. tricesimo
posteaquam Bong. postquam
Persepoli B. 1. 2. Persipoli
ceterisque Pal. 1. ceteris

CAP. VII.

I*n subeundi* Pal. 1. *omittit* in
deditis sic Bong. *sed* Bas. Col. Frob.
 Mer. Ald. deditis
captivos sic Bong. *sed* Bas. Col. Frob.
 Mer. Ald. captivis
permisissimam quoque Pal. 1. quoque
 perm.
tum cum D. Pal. 1. Bong cum Ald.
 Bas. Col. Frob. Mer. tum
bellum Pal. 1. bello
quos vicerat sic Ald. D. Pal. 1. *sed*
 Lugd. Amst. *omittunt*
normumque sic Pal. 1. Ald. *sed* Lugd.
 Amst. novum
violare Pal. 1. Mer. Bas. violari
temulentia Pal. 1. tumult.
omnes Pal. 1. *omittit*.
Gracos sic Bon. *sed* Mer. Col. Bas.
 Ald. Græcorum
regiam Pal. 1. regia
re referenti D. Ald. re ferente Fro.
 Mer. Col. Pal. 1. Bas. re ferente Amst.
 Lugd. referenti
et alter D. Bong. *omittunt*. & in E.
est superscriptum.
assentiuntur sic Bong. *sed* Frob. Pal.
 1. Col. Bas. Ald. assentiunt in E. *dole-*
tum est ur.
subdimus Pal. 1. subicimus
pellicisque Bong. pelicesque
regia, qua B. 2. regiamque
concepto Pal. 1. accepto
tendebat Pal. 1. cedebat
aggerentem D. aggerantem
materiam Bong. materiem

Hanc Mer. Hinc
mille sic P. F. B. 1. ∞. B. 2. *omit-*
tit. Ald. Frob. Mer. Col. Bas. X. mil-
 lium
ne longa Bong. Amst. Col. ne tam
 longa
præclaram sic Amst. Bong. *sed* Frob.
 Mer. Bas. Col. Ald. claram
comessabundo D. comelabundo Ald.
 comessab.
imperaverunt Ald. Col. Bas. Mer.
 impetraverunt
sibi, ut Pal. 1. igitur sibi, ut
delendum Pal. 1. delendum
ebrietate Pal. 1. ebrietatem
Xerxis Ald. Xerxis
conspicere sic Bong. *sed* Ald. Frob.
 Bas. Col. Mer. respic.
Hinc Mer. Hic
erant Pal. 1. erat
equites D. P. F. B. 1. *omittunt*.
mille P. M. B. 1. ∞. F. *omit.*
Plato D. Pal. 1. Platon.

CAP. VIII.

U*rbem hanc* Pal. 1. D. B. 1. F.
 Urbs hæc P. Urbis hæc
eaque assiva æg. sedes est sic D. Ald.
 et Pall. o. Col. Mer. ea æst. &c.
 M. D. B. 1. 2. ∞
adversus B. 2. adversis
celeritatem Bong. velocitatem
præparabat Bong. Ald. Col. Frob.
 Mer. Bas. præparabant.
fide D. Pal. 1. Ald. Col. Mer. Bas.
 fideliter
Barthianorum D. Pal. 1. Col. Bas. Ald.
 Mer. Parthienorum
Hic D. Col. Ald. Bas. Mer. *omittit*.
regionis sic Bong. *sed* Ald. Col. Frob.
 Mer. Bas. urbis regionisque
Darius Bong. *omittit*.
lixis B. 2. lisis Ald. Lyxis
impedimentorum P. B. 2. impedi-
 mentorumque
Consilio sic D. Pal. 1. Ald. *sed* Mer.
 Bas. Lugd. Concilio
Si me D. Pal. 1. Bong. *omittunt*
 me
pluribus sic B. 1. *sed* B. 2. pluribus D.
 pluribus

pluribus *sed correctum à manu diversa*
Mer. plurimis

morte honesta est. Ald. Amst. Bas.
Lugd. honesta morte est. B. 1. 2. honestam mortem est. Mer. morte honesta vitam pluris æstim.

fortuna Pal. 1. me fort.

connihi D. conice *correctum* conici Mer. eo niti

qui tanto Bong. Lugd. Amst. quia tanto

habebantur Bong. habentur

tamen fort. Bong. fort. tamen

quam sic Ald. D. Pal. 1.

dignissimi quibus Pal. 1. quibus dignissimus

obviam issem Pal. 1. obviassem

fugiam Pal. 1. omittit.

Regem Pal. 1. patiar Regem

Mithrenis sic Bong. 1. *sed* D. P. B. 2.

Marthrenis Ald. Bas. Mithienis Pal. 1.

Matrenis

gloria sua quam ira Mer. iræ s. q. gloriæ

Dii siverint Pal. 1. desiverint P. Di si velint

ut hoc decus Col. ut decus Frob. ut si hoc dec.

possit B. 1. 2. omittunt.

nec sic Bong. *sed* Ald. Bas. Mer. P. B. 1. 2. Pal. 1. ne

vixit Pal. 1. unius

idemque sic Pal. 1. Ald. D.

si hæc Pal. 1. se hæc

Macedonum Pal. 1. omittit.

aversantur sic Bong. *sed* Ald. adversantur

tamen P. omittit.

cum memorabili P. B. 2. F. D. commemorabili

Graciam P. Græcia

quidquid deinde Pal. 1. deinde qu.

fors sic Lugd. Ald. *sed* Bas. Mer. Elz. Col. Amst. fors

egregia Pal. 1. omittit.

nobilitabit B. 2. nobilitavit

O A P. IX.

Hæc dicente Dario Hæc in D. subditis punctis deleta, & margini

adpiscum: Postquam Dareus finem dicens fecit.

Perstrinxerat P. constrinx.

Artabazus Bong. Arthab.

sequemur P. sequamur Pal. 1. sequimur

viclor. ut sper. Bong. ut sper. vict.

Frob. Lugd. Mer. Bas. Col. Amst. ut victor sper.

mortem Pal. 1. martem quidem B.

1. hostem b. 2. & D. hostem & in ora adscriptum mortem. Nota. Ex plurculis ejusmodi argumentis conjecturam capio, eundem esse Codicem, qui Bongarsio, B. 2. & Grutero D. indigitatur. Nihil tamen certi possum adhuc concludere.

exceper Pal. 1. accipere.

inauditi P. inaudita

inita Pal. 1. inerta

vincere D. vincere *correctum* vincere

ut s. P. omittit ut

magni sic Pal. 1. Ald. D.

æstimatur D. Mer. Bong. æstimari

Sibi Bong. ipsi

jaçtura Pal. 1. omittit.

Dii B. 1. Die

aversi Ald. D. Lugd. Amst. Frob. Pal. 1. adversi

ominibus D. Ald. Lugd. Amst. Elz.

Col. Bas. hominibus Pal. 1. omnibus

Asia decedat P. ab As. discedat

renovandum bellum vires Bong. Mer. Amst. Lugd. renovandas vires

paratas Pal. 1. Amst. parata

utilitatem P. Mer. Bas. utilitatem

pigre ire Bong. D. pigere Pal. 1. piget ire

latissimum Pal. 1. per latissimum

gratia Bong. gratiam

statuamus Bong. omitt. D. *adpiscum* habet inter lineas

rebus D. omitt. *sed additur in margine*

ab eadem manu

fiduciarium Pal. 1. D. Mer. Col. Ald.

fiducia non sic Bong. *sed* Ald. Frob. Mer. Bas. Col. non nunc

subesset D. Bong. esset Pal. 1. iness.

reperisti Bong. repper.

optatum Bong. exoptatum

Q 99 s

parici-

paricidium sic Bong. *sed* Ald. Frob.
paric.
tristissimum specie D. Mer. Col. Bas. de-
 precarentur trist. sp. Pal. 1. deprec-
 rentur tristem spem
consecutus Ald. Bas. Frob. Mer. Col.
sequutus
jubent B. 2. jubet
qualiumcunque B. 1. quali quoque
suorum tamen sic Bong *sed* Ald. Mer.
 Bas. Col. *omit.* tamen
insistere Bas. Col. Mer. Ald. *inst.* ta-
 men
Patron B. 2. quatron Ald. Patro
exsequendum Pal. 1. obsequ.
abducere Pal. 1. Elz. adducere
opulenta sic Bong. *sed* Ald. Frob.
 opulentiam
qua manent Pal. 1. *omittit* quz
non ante Pal. nunc ante
Regis Ald. D. Frob. Col. Mer. Bas.
 reg. adverteret Pal. 1. P. reg. avertet

C A P. X.

G *Entibus* Mer. habentibus
regum eximia majest. Mer. re-
 gnum eximie majestatis
adversam Pal. 1. adversa
præerant Pal. 1. præerat
earum gentium sic Ald. D. Pal. 1.
sed Bas. *omit.* earum
amiserat Pal. 1. admiserat
repetituri Mer. petiuri
eum sic D. Pal. 1. Ald.
non poterant vi Bong. vi non pot.
verum D. rei
illos subdere Bong. subd. illos
quantam animis D. quam an. Pal. 1.
 P. animis quam
purgare Bong. D. Pal. 1. pergere
exortu sic B. 1. *sed* Pal. 1. D. P. B. 2.
 exortum F. Frob. Col. ortum Ald.
 Elz. Bas. ortu Mer. & ortu
præferens D. Bong. præferentes
ad eundem sic B. 1. *sed* Ald. Frob.
 Lugd. Amst. Col. Mer. Bas. eundum
currum præst. more P. præst. more curr.
Nabazaranes Bong. Artabazus in F.
 exscalptum

in vinculis Pal. 1. *omittit*.
sustinere Col. sustinere
Darum &c. non cred. modo
omittit.
etiam flere Bong. flere etiam
 etiam flere omnes

C A P. XI.

P *Atron* Ald. Patro sic *semper*
præcepit Bong. præcipit
id ipsum Mer. *omittit* id.
revocato D. Pal. 1. Ald. Col.
 Mer. Elz. Amst. revocatus
advertit sic B. 1. 2. *sed* Pal. 1. A.
 Ald. Elz. avertit
Bubacem D. Bubacen
ipse Pal. 1. ipsi
se vero sic Bong. *sed* Ald. Col. M.
 Bas. vero se
ex quinqu. millibus P. quinquagint
 mille F. quinquaginta millia hic s
tium vacuum, dein Græcorum
omnes D. omf. Lugd. omnis
idem D. idem
sedes Bong. terre
petituri Mer. perituri
invictam Col. invictum
tibi tabernac. Bong. tabern. tibi
corp. tui custodes P. cust. corp. tui
Amifimus Bong. Lugd. *omittit*
 mus
utinam Pal. 1. ut
Græci relato serm. Bong. rel. serm.
 Græci
conspici D. Pal. 1. Ald. Frob. Amst.
 Col. Mer. Elz. Lugd. Bas. concipi
afferret, capis sic D. Pal. 1. Ald.
Ehudant Pal. 1. elidunt
licet Pal. 1. D. Ald. Col. videlicet
ac temere Bong. *omit.* ac
equidem et. const. crediderim D. Pal.
 1. Bong. *omittant.*
& multo D. Pal. 1. ex multo Bong.
omit. &
destinatorum Bong. destinatorum
 Col. destinatum
quemque Mer. quæque
Sors Ald. fors
sero se perire Bongars. præter B. 1. se
 perire sero

Sainte

Salute Regis Bong. regis sal.

C A P. XII.

P Retinus Bong. protenus
conceperat Bong. ceperat
ne grat. sic Bong. sed Ald. ne non
gr.

ni vivum Bong. nisi vivum
dilato D. delato
fuisse Pal. 1. fuisse
licentium Pal. 1. licient.
circumferri B. 2. circumferarque
Purganti D. Pal. 1. Ald. Col. Mer.

Baf. arguenti
invocanti B. 1. invocati
assentiebat Mer. Baf. Col. Ald.

Frob. assentiebat
vera Pal. 1. omittit
deferrentur Pal. 1. defereretur

Triginta millia B. 2. XXV. Pal. 1.
trecenti

Patron D. & Bongarf. prater B. 1.
omitt.

paricidio sic Bong. sed Ald. parri-
cid. P. paricidium
perspectam sic D. in margine.
appetebat Mer. apparebat
Imperatum Frob. impetratum
erat à Besso Bong. à B. erat D. erant
à B.

forti sua sic Ald. Pal. 1. D.
persususque F. perfususque
à Rege sic Pal. 1. sed Ald. Baf. Lugd.
Col. Amst. Frob. à rogo
intueretur sic Bong. sed Ald. intue-
rentur

abjecit Pal. 1. adjecit
custodia D. Bong. custodia
periculo Col. Ald. Baf. Mer. Elz. pe-
riculis

vita Pal. 1. vide
delapsi Pal. 1. D. Bong. delapsi
armatis Pal. 1. Bong. tum arm. Ald.
Col. Baf. Mer. cum arm.

solitudo Mer. sollicitudo
pro solatio P. omittit.
ad ultimum Regi Pal. 1. at Regi
modo tabern. Bong. tabern. modo
ululatu P. ululato
inciderent B. 1. incederent

Nabarzani B. 1. 2. Nabazano D. Na-
barzano

jusserunt Pal. 1. jusserat
Deorum à suis honor. D. & Bongarf.
prater B. 1. deor. auspiciis ac suis hon.
Pal. 1. 2. 3. B. 1. Ald. Col. Mer. Baf.
deor. ausp. à suis hon.

contectum sic Pal. 1. 2. sed Bong. D.
Pal. 3. Col. Mer. contectus

jure belli Bong. belli jure
iis Bong. his

qui imperio parebant Pal. 1. quibus
imperabat

Parthienem Bong. Partienem Pal. 1.
Lugd. Parthienem P. Sparthienem
Mer. Parthienē

contuitu D. contuitum
onerati P. honorati

ludibria subinde P. subinde lud.
excogitante Amst. cogitante

Et ne Pal. 1. omittit Et

C A P. XIII.

AB Ecbanis Pal. 1. Ald. à Bastria-
nis B. 1. 2. ab Hæcbanis P. Col.
à batanis F. ab Ecbanis Frob. Ecba-
tanis Baf. Batanis

parebat Pal. 1. Ald. Frob. Mer. Col.
Baf. petebat

in Paratacene D. Ald. Mer. Col.
parte Lacena Bong. quem Grut. vidit
parte Laconæ Pall. o. p. Latonæ Frob.
Amst. Lugd. in Paratacene Col. Baf.
in parte Lacenæ Mer. & in parte la-
cene

quo ubi pervenit D. Bong. Lugd.
Amst. omittunt.

Bagisthene sic D. sed Ald. Frob. Ba-
gisthene Bong. Amst. Lugd. Mer. Ba-
gisthene Col. Baf. Bagisthene

Babylonio sic Pal. 1. Ald. sed Bong.
prater P. Babyloniz

non equidem D. & Bong. prater F.
omittunt non

vinculorum. D. Pal. 1. Ald. Frob.
Mer. Col. Baf. vinc. affirmabat

aut vincit D. Bong. Lug. Amst. omit.
oppressus est D. Bong. omittunt est

vict. nostra Bong. nostra vict.
ipsos sic D. Pal. 1. Ald.

parceret

pareant sic Bong. *sed* Mer. Bas. Col. Ald. *parcere*
no nocturna Pal. 1. nec noct.
Melon Ald. Melo Bas. igitur *Melon*
sequi sic Pal. 1. Ald. *sed* Bon. adde-
 qui

Or depreh. P. *sed* depr.
simulabas Pal. 1. *assimul.*
millibus P. milia
trecentis F. trecentis
dimachas Ald. Frob. Mer. Bas. Col.

dimichas
appellabant sic Bong. *sed* Ald. Frob.
 Lugd. Amst. Bas. Col. Mer. *appellant*
locusque sic Ald. *sed* Frob. Lugd.
 Amst. & locus Mer. locus &
Orfillos D. Orfilos
Mythratenes Pal. 1. *Mythratenes*
 Ald. Bas. Mer. *Mythratenis* Lugd.
 Amst. Frob. *Mithracenes* Col. *Mithra-*
cenis

qui Bessi sic Pal. 1. Ald.
Brocubelus Pal. 1. *Brozubelus* Ald.
 Bas. *Brocullus* Bong. *brochubelus*
 Frob. Mer. Col. *Broculus* Elz. *Procu-*
lus

Mazei Col. Bas. Mer. *Mazei*
transfuga P. *transfugam*
nihil Bong. *omit.*
præcaveret sic Bong. *sed* Ald. Frob.
 Mer. Bas. Elz. Col. *præcaverat*
palantibus D. Ald. Frob. Mer. Col.
 Bas. *palantes* Pal. 1. *omittit.*

nequaquam Bong. *neque* quam
convertit Bong. *avertit*
Bessius Bong. *Bessius* vero
ita Mer. *ira*
iniciunt Pal. 1. *iniciunt* Lugd.
 Amst. Bong. *coiciunt*
convulnerant Ald. Frob. Col. Bas.
 Mer. *convulnerantur*

Quingenti P. *quingentos* Ald. D.
resisterene Bong. *resistere*
præmittit Bong. *emittit*
resistentium Pal. 1. *resistentia* Bas.
tesistentia Mer. *resistentium* agmina
more pec. Bong. *pec. more*
qui monstrare sic Bong. *sed* Ald. *quin*
monstr.

quaque prebenderant Ald. *quunque*
prehenderent Bong. *quaque prede-*

rant D. *quæque prederent* Pal. 1.
quemque prederent Frob. Bas. *quen-*
que prebenderant Mer. Col. *quunque*
prehenderent

extabab sic Bong. *sed* Ald. *extabac*
credibile Ald. *incred.*

fruntque vuln. sic Pal. 1. Ald. *sed*
 Amst. Lugd. æltuq. *simul æstu. & vuln.*
Polystratus B. 1. 2. F. *Poliſtratus* P.
 p'plis (*ducta per syllab. lis linea*) *lustra-*
tus

Semivivi hominis Bong. *omitt.* *homi-*
nis. *Hic nota defectum in D. nulla novi*
libri. *Margini additum, hic def. plura.*
In Pal. 1. nota est novi libri. *Semivivi*
hoc pugna in F. Spatio racno relicto
adscriptum est: *Circa hunc defectum*
ſinit liber quintus. incipit sextus. In
ceteris Bongarſ. uno contextu hac cum ſe-
quentibus leguntur. Ald. Bas. *pagellis ra-*
cno relicto ſic notans. *Hic extrema*
pars V. Libri deſideratur, quæ infeli-
cem Darii exitum, & fugam Beſſi, qui
Regem ſuum prodiderat, continebat,
in cujus ſupplicio tradendo Curtius
à Plutarcho, & Arriano diſſentit. &
mox: *Hic etiam prima pars VI. Libri*
intercidit, qua cauſæ belli inter Ma-
cedonas & Lacedæmonios, & appara-
tus utri uſq; gentis referabantur. Col.
quinti libri ſinis deſt. Mer. quogue
omittit quæ in recentioribus adtextæ ſunt.
Et cum Col. pro initio ſexti libri hac ob-
trudunt: *Interim dum talia fierent ab*
Alexandro, bellum ortum eſt inter
Macedonas & Lacedæmonios. Anti-
pater Macedoniz præſectus in hoc
bello contra regem Lacedæmonio-
rum obtinuit ſicut hic exponitur, pu-
gnæ &c.

LIB. VI. CAP. I.

Intermittitque qui. P. ob-
truncatis quique
& donec D. Pal. 1. Ald.
 Bas. Frob. Mer. Col. *omit-*
tunt &

deduxere Pal. 1. *deducere*
multis sic Pal. 1. Ald. *sed* Bon. Frob.
 Amst. Lugd. *inultis*

hunc cōmune Col. *omittit.*
ferora sic Pal. 1. Ald. *sed* Bong. *semina*
proditum Pal. 1. *traditum*
bello gentium B. 1. *belligerantium*
utrinque partis D. *partu in quo ad*
mar. utrique parti
Vivos P. *omittit.*
congregari Pal. 1. D. Ald. Mer. Bas.
 Col. *ingredi*
spectabant sic B. 1. *sed* D. Pal. 1. Ald.
 Mer. Col. Bas. *expectabant*
quam inierant sic Bong. *sed* Ald. Col.
 Mer. *inier.*
accendebant D. *ascendeb.*
urgente hoste ac aperte fugere Pal. 1. D.
 coepit urg. hoste ut apertius fugeret.
 Ald. Frob. Bas. Mer. Col. coep. ut urg.
 h. apertius fugeret Lugd. Amst. ac ur-
 gente hoste aperte fugere
disipator D. *disipatus*
emensus Pal. 1. D. Ald. Col. Bas. em.
 cursu Mer. mensus cursu
Agim. Pal. 1. agmen Bong. hagin.
hostium Pal. 1. *hostes*
conspexis sic Bong. *sed* Frob. Ald.
 Mer. Col. Bas. asp.
postquam sic Bong. *sed* Ald. Frob.
 Bas. Mer. Col. *posteaquam*
sensit D. Ald. Frob. Mer. Col. Bas.
 se sensit
clypeo D. Bong. *clypeoque*
auderet Pal. 1. *audebat*
fuit Pal. 1. *omittit.*
appetebatur P. *appetebant*
retorquens Pal. 1. *torquens*
evulsa D. B. 1. *evolsa*
inclinatum Pal. 1. *inclinatus*
Deinde linquente Bong. *dein linqu.*
 B. 1. *delinquente*
Cecidere Pal. 1. Bon. *excidere*
 CCL. Ald. Frob. Bas. Col. Pal. 1.
 CCCLX. Bong. C&C. Mer. CCC. &
 LX.
CIO. Pal. 1. *decem* B. 1. X. Frob.
 Mer. Ald. Col. Bas. Elz. CC&. P. F.
 mille B. 2. OO. Lugd. Amst. tria
 millia
belli D. Bong. *bellam*
quia Pal. 1. *quo*
modus Pal. 1. *modus*

hostes Pal. 1. *omittit.*
ne tacitus Pal. 1. B. 1. *nec tac.*
Antipater Mer. Bas. Col. *Antipatrus*
spiritum B. 1. *spiritus*
arbitrum Ald. Mer. Col. Bas. *arbi-*
 trio Bong. Amst. Lugd. *arbitria*
mittere Pal. 1. *mitteret*
liceret Pal. 1. *omittit*
precari sic Bong. *sed* Ald. Pal. 1.
 Mer. Col. Bas. *precari* D. B. 1. *omit-*
tunt.
non gravato D. Bong. *grato* Pal. 1.
 Mer. Col. Bas. *grate* B. 1. *gete* Frob.
 Ald. *omittunt.*
prater Pal. 1. *propter.*
Megalopolitanis Ald. Mer. Col. Bas.
 Megalopolitani Bong. Megalopolitani
 Pal. 1. Magelepolitani D. Magelepoli-
 tani
erat obfissa Bong. Lugd. Amst. *obf.*
erat
à defectione Ald. Frob. Mer. Bas.
 Col. *ad defectionis ejus multam sed*
 Bong. *omit.* *multam*
Achaie & Aetolis Ald. Col. Bas.
 Achasetoli P. achastelli B. 1. F. ach-
 seteli Mer. ac aetoli B. 2. arhasseteli
 Amst. Lug. Ach. & Aetis
centum Frob. *omit.*
jussu Mer. Ald. Frob. Col. Bas. *jussi*
 sunt
Arbella Bong. D. *arbela* Pal. 1.
 harbelam Ald. Frob. Mer. Col. *Arbel-*
lam.

C A P. II.

Intempestiva B. 1. *tempest.*
dulcedo Mer. *cupido*
externum Pal. 1. *exterum*
sunt Bong. Lugd. Amst. *omitt.*
quem amulat. D. Pal. 1. Ald. Mer.
quemque am. P. *amul.* *quemque*
potiorum Lugd. Amst. *potentiorum*
suo Pal. 1. *suorum*
à plerisque sic Bong. *sed* Ald. Frob.
 Col. Mer. Bas. *omit.* *à*
parce sic Bong. *sed* Ald. *parto*
natura Pal. 1. *nunc*
desungi P. *omittit.*
U villarum Pal. 1. Mer. Bas. Ald.
 Col.

Col. B. 1. & evictar. D. Bongarf. *præter* D. 1. & devict.

intempestivus B. 1. temp.

interpolabat Bong. *interpellabat*

artificum Frob. Mer. Col. Bas. musi-

ca artif.

excitaverat Bong. *exciverat*

turba Ald. Bas. Col. Mer. *turbæ*

faminarum Bong. *omit.*

jubebantur Pal. 1. videbantur

eam Frob. Ald. Bas. Mer. Col. *eas*

formam Pal. 1. *omittit.*

convivales sic Pal. 1. Ald. *sed* Bong.

Amst. Lug. *conviviales*

neptem sic Ald. B. 1. *sed reliqui* Bong.

neptim

nomen sic Bong. *sed* Ald. D. Pal. 1.

Frob. Mer. Col. Bas. *nomen neptem*

Ochi

sed etiam sic Bong. *sed* Ald. *se et*

Hephestione Col. Bas. *Ephestioni*

juberet adduci Pal. 1. deberet addu-

cere

Vbi D. Bong. *ibi*

Mille sic P. F. B. 1. 2. *sed* Pal. 1. Fro.

Mer. Col. Bas. Ald. Decem

Oxatres Ald. *Oxyatres* Bon. *Oxa-*

thres P. *omittit.* Pal. 1. *meathles*

XXVI. millia P. *omittit* millia Ald.

totum hunc versiculum omittit.

talentum Frob. Mer. Col. Bas. *talent-*

torum

proxima Pal. 1. *e prox.*

reducta D. Bas. Col. Mer. *reducta*

de quæ Pal. 1. *quis* D. *quis e* Mer.

Col. *equis*

absumpta sic Pal. 1. *sed* D. B. *adsum-*

pta Mer. Gol. Bas. F. *assumpta*

subtracta Pal. 1. *sub detracta*

Oxydates Bong. Amst. Frob. Lugd.

Col. Mer. bas. *Oxid.*

qui sic D. Pal. 1. *sed* P. Lugd. Amst.

omittunt.

liberato D. B. 1. F. *liberto*

Satrapiam Frob. Ald. Lug. Mer.

Col. Bas. *Satrapeam*

vetusta Mer. *vetustate*

claritatis D. Bong. Mer. Col. *caritat.*

in Parthienem sic Bong. *sed* Pal. 1. *in*

Perthienem Ald. *omittit.* Frob. Lugd.

in Parthienem.

adhuc accolæ sic Bon. *præter* P. *qui*

omittit adhuc Ald. Frob. Mer. Col.

adhuc incolæ Bas. adhuc inc.

Bosphorum sic Bong. *sed* Ald. Frob.

Mer. Bas. Col. *Bosph. mare* Pal. 1. *Bos-*

forum mare Amst. *Bosporum*

ascribuntur P. *ascri.* B. *adscr.*

peritimens Pal. 1. D. Bong. *admi-*

nent Ald. Frob. Mer. Bas. Col. *at-*

tin.

ex reg. P. *omittit* *ex*

regione Europa P. Lugd. Amst. Eur.

reg.

Hecatompylos Bong. *hæcatomphilos*

D. *Hecatomphylos* Pal. 1. *Hæc rom-*

phylos Ald. Mer. Col. Bas. *Atemphi-*

los

virisim Pal. 1. D. *ritum*

contentum Bong. *cont. esse*

prolinus P. *omittit.*

lymphatis P. *lymphantis*

in tabern. Bong. *omit.* *in*

signum datum sic D. *sed superscripto*

o quasi esset signo dato quomodo habet

Pal. 1. Bas. Mer. Ald. Frob. Col.

onerantium Bon. *honorant.*

rumori Mer. *rumore*

denariorum Bong. *denarium*

dono dederat Bong. D. *omittunt.* Pal.

1. *data*

Ipsi Col. Bas. *ipsi*

terrivus Bong. *territos*

Alexander D. Bong. *omittunt.*

statuisset Pal. 1. *statuit*

Præfictos Pal. 1. *prætores*

abortisque Pal. 1. *abortisque*

revocari Pal. 1. *revocare*

relaturum Pal. 1. *relaturus*

cum majore Pal. 1. *omittit cum*

rediturus Pal. 1. *rediturus.*

difficilima Mer. & diff.

quoties Pal. 1. *quo*

spiritus Mer. *spem*

illi D. Bong. Lugd. Amst. Frob.

Col. Bas. Mer. *illi modo* Pal. 1. Ald.

illi vero

vulgi Col. *vulgati*

præparant Bong. *præter* B. 1. *præpa-*

arent

C A P. III.

Vobis Mer. nobis
quietis Mer. quieti
qui videbantur Mer. Col. Bas. vid.
 esse
Illyrios sic Bong. *sed* Ald. Col. Bas.
 Mer. Frob. Illyricos
Achaos sic Bong. *sed* Ald. Mer.
 Acheos
Peloponnesum Pal. 1. Bong. Pelopon-
 nensum D. Peloponensum Bas. Col.
 Peloponesum
orisi Pal. 1. D. orsum
ad Hellepontum sic Pal. 1. Ald. *sed*
 B. 1. Lugd. Amst. ab Helleponto B.
 2. ad Helleponto D. helleponto
superscripta *novissima littera* hac no-
 ta; ū.
impotentis D. Bong. impotentes B.
 1. impotentis *sed superscripta littera* i
 alia; e.
excomimus Pal. 1. excomimus
Cariam sic Bong. *sed* Ald. Carium
Pisidas Col. Bas. Mer. Ald. Frob.
 Pisides
Parthienem Bon. Parthienem
habemus Pal. 1. habentes
provincias Pal. 1. regiones
enumeranti P. enumerati
quidam ipsi rerum mult. Frob. quas-
 dam ipsi. mult.
vero milites Pal. 1. enim d mil.
venientibus Mer. Bas. Ald. retinent.
nos uberrima Pal. 1. vos liberr.
latitia D. latria
secura Pal. 1. secuta
milite Ald. Elz. Bas. Mer. Col. mi-
 lites
imbuantur Col. imbuantur
mollior Bong. Mer. melior
permulcet Pal. 1. permulceat
quoque Pal. 1. vero
nomine sic D. Pal. 1. Ald. *sed* Bas.
 nomini
non moribus D. Bong. *omiss.* non
Vestris Pal. 1. Nostris
qui Pal. 1. D. Ald. *sed* qui
quia ipsarum sic Bong. *sed* Ald. Pal.
 1. quas ipsi.

qua fuerunt Pal. 1. Mer. quoque fuer.
solum possidet Mer. Bas. Col. Ald.
 Frob. Amst. Lugd. poss. sol.
parricida Ald. paric. P. *omittit.*
minatur Pal. 1. minitatur
Sogdiani, *Daba* D. Pal. 1. Bong.
 Sogdianidæ Ald. Mer. Bas. Col. Sog-
 diani, Dacæ
Saca Mer. Bas. Col. Sagæ
iuris Pal. 1. jure
hi simut P. isti
si terga Amst. Lugd. *omittunt* si
sequentur D. Bong. si sequ. B. 1. sin
 equentur
suis autem quique parent placid. F.
 Suis enim quisque plac. parer. B. 1.
 2. D. Pal. 1. suisque autem pl. parent
 P. Syrisque autem pl. parent Lugd.
 Amst. suis quisque autem placidius
 parent
is Bong. *prater* F. hic
omittenda D. committenda, *sed jugu-*
lata principe littera, & alteri *superscripto*
 a P. F. *omittenda quomodo* & Pal. 1.
in quo inversa hac duo membra leguntur:
 cum quæ non habemus occupanda,
 aut quæ cepimus am. sunt
Sicut Pal. 1. *omittit.*
facies D. facias
Ne Darius Pal. 1. Nec Dar.
Bagoa Pal. 1. Bagoræ Ald. Bagoe
peccavimus Pal. 1. peccamus
opie Pal. 1. Bas. opus
certe P. *omittit.*
adult. Col. aut ult.
cruci affixum Ald. Mer. Col. Bas.
 Frob. crucifixum Bong. cruci adfix.
Regibus gentibusque Pal. 1. gentibus
 regibusque
fidei Bong. & fid.
transcurrimus sic Pal. 1. Ald. *sed* Lugd.
 Amst. transcurrimus
euntes nos P. nos euntes B. 1. *omit-*
tit nos
prima sic Bong. *sed* Pal. 1. Ald. Bas.
 Col. Mer. Amst. Lugd. Frob. præmia
Darii quoque hostis Pal. 1. D. Ald.
 Mer. Col. Bas. Darium quoque ho-
 stem Amst. Dar. q. hostes
manus vestras Lugd. Amst. vestras
 man.

pid

pia Mer. & pia

CAP. IV.

Iuventium Pal. 1. D. Ald. Mer. Col. subeuncium Bas. subclamantium duceres sic Ald. sed Col. ducere in copis Bong. his cop. sexcentis sic F. P. B. 1. 2. sed Ald. Bas. Col. Mer. Frob. sex millibus Erigium Ald. Phrygium D. Phrygium Pal. 1. Phorigium Col. Phorygium Lug. Erigium Mer. Phrygium Elz. Erigium

campes tri itinere Pal. 1. omittit. emensus B. 1. mensus communis Mer. communit praaltis Mer. prazaltum eminentibus Bong. Amst. imminent. Ziobertis D. Bong. Ziobetis Pal. 1. Obethis

effunditur B. 1. egandit interpolat Bong. Pal. 1. D. interpell. percussus Ald. percursus per qua Mer. per quam incurrit Pal. 1. currit praeceptis subit P. subit praec. Pal. 1. praec. subit editur D. Pal. 1. edit XIII. P. triginta & trium ceteri Bongarf. decem & trium

angustioribus Pal. 1. velut ang. cadit B. 2. cadat & sic B. 1. nisi quod ultimo a superscriptum est i. cui D. Bong. omittunt.

Rhidago Ald. Rhindaco Bong. Ridagio Pal. 1. ridagno D. Ridagno quacunque dimissa D. Pal. 1. quicumque dimisso Ald. Col. Frob. Bas. Elz. Mer. quicumque dimissi B. 1. quicumque dimissa sed superscripto e syllaba qui.

propior est Pal. 1. propior esset D. propior est sed deleto r superfluo.

fontem Pal. 1. D. Ald. Frob. Col. Mer. Bas. fontis

ubi sic Bong. Pal. 1. sed Ald. Col. Mer. Bas. sibi B. 1. sub Frob. per aperit Ald. Col. Bas. Mer. apertum Frob. in apertum Amst. Lugd. aperitur

existere Pal. 1. omittit.

tauros Bong. omis.

utilla Ald. utillima

ducentos & triginta Ald. Mer. Col. Bas. II. & CCC F.P. duo millia & CCC B. 1. 2. II & CCC

praeitit Amst. Lugd. Perse praetit. reperisse Ald. Amst. Col. reperisse

Bagoan Pal. 1. Bogan

interemisset sic Bong. sed Pal. 1. peremisset Ald. Col. Mer. Frob. Bas. sibi int.

ad ultima B. 1. ad ultimum exsculpto a.

propulsus: sed ea magis esse B. 1. omittit.

qua coegisset necessitas D. Pal. 1. omittunt Bong. etiam sequens quam

a Deo Pal. 1. D. adeo

elegit sic Pal. 1. D. Ald. sed Bong. sibi eleg.

& natura D. Bong. Mer. natura

regis Mer. Bas. regi

aditu Pal. 1. aditus

vallis B. 2. D. valles

media Pal. 1. omittit.

Cercera, Mossyni Ald. Elz. Bas. Mer. Lugd. Amst. Frob. Col. Cerc. Mossini Bong. Cerc. & Mossyni Pal. 1. Corece Mossin

Chalybes Ald. Calyb.

Ab alt. Mer. Bas. Elz. Ald. & ab alt.

Leucosyri Pal. 1. Leucosin

Amazonum Pal. 1. Amozonum

vergis Frob. vergunt

prospicit Frob. prospectant

serpentes sic Bong. sed Ald. Bas. pisces.

piscium longe diversus ab aliis color

Ald. Col. Frob. Pisces longe diversi

ab aliis coloris Pal. 1. piscis in eo longe

diversum colorem & sic etiam D.

nisi quod obelis configit duas novissimas

litteras F. P. piscium in eo longe diversi

ab aliis color est B. 1. 2. Amst.

Lugd. piscium in eol. diversus ab aliis

color Mer. piscis est in eo longe diversi

ab aliis coloris

quidam Caspium, quidam Hyrcanum

sic Pal. 1. D. sed Ald. Frob. Col. Bas.

Mer. qu. C. qu. Hyrcanum Amst.

Lugd. emit. quidam Caspium

Mosim

Mæotium D. Mæotiam Ald. Meotida
Bong. Meotia Pal. 1. Mæotidem Mer.
Baf. Frob. Col. Mæotida Elz. Mæotin
quo sic P. *sed* Frob. Col. Baf. Mer.
Pal. 1. Ald. quæ Bong. quod
à *Septentrione* sic Pal. 1. Ald. *sed*
Lugd. Amst. Ad Septentrionem
fructus Pal. 1. fructus
magna parte exstians Pal. 1. magis
æstians
reddidit Pal. 1. reddidit
non Cassium sic Bong. *sed* Ald. *omit-*
tis non

submittitur Pal. 1. sumitur
in via D. in via
penetravit Bong. penetrat
ad ulteriora sic Pal. 1. D. Al.
tum Pal. 1. cum
copia P. *omittit*.
regio Baf. *omittit*.
vivis P. vivis B. 2. huvis
cujus Pal. 1. cui
sepe P. tpx. B. 1. tempore
hinc Pal. 1. hic
Pharathernes P. Pharatennes
Hic B. 1. hinc
Erigonæ Pal. 1. D. Bong. Eriguus
Amst. Erigys Frob. Lugd. Erigyus
Præfectum B. 1. præfecto
Taputorum Bong. Mer. Col. Baf. tau-
rorum
Phradatem B. 1. 2. Phardatem Pal.
1. Phradantem sic max.
Menapim Bong. *prater* B. 1. Menapi
D. Manapi Pal. 1. Manapin
Tapwor. Bong. Baf. Mer. Col. tau-
ror.
reddidit sic D. Ald.

C A P. V.

I Amque rex sic D. Pal. 1. Ald. *sed*
Lugd. Amst. *omit.* rex
fidissimum P. fidelissimum
in Regem Pal. 1. erga Reg.
exceptus D. rexceptus *sed confusa*
lit. r.
Rex Col. Modii Bong. Lug. Amst.
Rex deos quæso Pal. 1. Rex deorum
XC. B. 1. nonagenissimum
eadem Bong. omnes ead.

dextra Bong. dexteræ
plernaque faciebat sic Bong. *sed* Ald.
Frob. Mer. Baf. Col. fac. pler.
ingrediente Pal. 1. gradiente
At illi, nisi Laced. quoque fides dave-
tur D. At ill. nif. fid. Laced. est (C) su-
pra scriptum, &) inopenibus daretur
Pal. 1. & quoque Peloponnesibus
Ald. Frob. Mer. Col. Baf. At illi nisi
Lac. fid. dar. Bong. At illi nisi fid.
quoque Lac. & jorpenibus F. pelo-
penibus *exscripta* a priore lectione
se quid Bong. si quid

applicaverant Pal. 1. Ald. Frob.
Amst. Lugd. Col. Mer. Baf. applicue-
rant

cunctantes sic Bong. *sed* Ald. cun-
ctantis

variantibus Mer. narrantibus
obstiterat Pal. 1. obstiterat
venia desper. Bong. Lugd. Amst. de-
sper. venia

ditioni Pal. 1. ditioni
se ipsos D. ipsos sem. *sed jugulata ex-*
trema lit. Pal. 1. & ipsos se
mille sic Pal. 1. P. F. B. 1. 2. *sed*
Frob. Col. Baf. Ald. X. millia
quingenti Mer. centum
distributus miles Pal. 1. distributio :
milites

una Pal. 1. ima
profugiunt D. Pal. 1. Bong. profuge-
runt

adire Bong. adiri
poterant sic Bong. *sed* Ald. Frob.
Amst. Lugd. Baf. Col. Mer. Elz. pote-
rat

plana D. P. plena
impedierant Amst. impediverant
dense Pal. 1. dempsæ
ex industria Bong. Lugd. Amst. de
ind.

inserunt Pal. 1. inferunt
ex alia D. dex alia *sed inducta lit. x.*
P. F. de alia

latiores Pal. 1. laxiores
occulti sic B. 1. *sed ceteri* Bong. oc-
cultu Pal. 1. occulto connexu Ald.
Fro. Mer. Col. Baf. occultus nexus
iter cludunt D. F. B. 1. 2. cludit Pal.
1. claudit iter B. 1. *habet superscriptum*
R r r dunt,

dunt, ut sit, cludunt Ald. Frob. Col.
 Mer. Bas. iter claudit
magni Pal. 1. *omittit*.
nudaverant D. Bong. *prater* B. 1. du-
 raverant
circulis P. *cirrulis*
venantium Pal. 1. *venantis*
circuire Pal. 1. *circumvenire* Ald.
 circumire
pateret sic Bong. *sed* Ald. *paterent*
plerique sic D. Pal. 1. Ald.
Bucephalum Ald. D. Pal. 1. Frob.
 Mer. Col. Bas. *Bucephalam*
Namque sic Bong. *sed* Ald. Pal. 1.
 Mer. Col. Bas. Frob. *nam*
in duso Pal. 1. *omittit* in
ascendere B. 1. *escend.* *sed superscri-*
pto a
sua Bong. Lugd. Amst. *omittunt*.
ergo D. P. F. *omittunt*.
ne sic D. *nec sic* Pal. 1. *non sic*
quidem Pal. 1. *omittit*
sylvas Pal. 1. *sylvam*
montibus Pal. 1. Mer. & *mont.*
Iam Pal. 1. *Jamque*
desperato Pal. 1. D. Ald. Bas. Frob.
 Mer. Col. *desperatu*
Phradati Pal. 1. *Pharadanti*
quem sic Bong. *prater* B. 1. *sed* Ald.
 Lugd. Elz. Frob. Mer. Col. Bas. *quam*
ei Pal. 1. *eum*
Iamque Pal. 1. *Tandem* Ald. Mer.
 Jam
Nabarxanes D. *Nabazanes*
cui & Pal. 1. *omittit* &
fuerat assuetus sic D. Pal. 1. Ald. *sed*
 Bong. *assuet.* *fuer.* B. 1. *omittit*.
Hyrcania P. *omittit*.
Thermodontas D. P. *Thermodanta*
 Pal. 1. Ald. *Thermodonta*
Themisyræ Pal. 1. *remiscire* Mer.
 Themisyræ Ald. Themisyræ
Thalestrum Lugd. Amst. Bas. *Thale-*
 strin
abisset D. *ab esset*
 CCC. D. *tercentis* B. 1. 2. *trecentis*
 P. F. *centis*
comitata Frob. Ald. Amst. Bas. *co-*
 mitaru
conspicui sic D. Pal. 1. Ald.
desiliit Ald. Frob. Amst. Lugd. Col.

Bas. Mer. *desiluit* P. *diffiluit*. B. 2. *de-*
 silivit
inde D. Pal. 1. Ald. Frob. Col. Bas.
 Mer. *deinde*
quem Pal. 1. *omittit*.
nodo sic Bong. *sed* Ald. Pal. 1. *mo-*
 do
Altera B. 1. *alterna*
qua Pal. 1. *que*
alant Pal. 1. *alat*
intendant P. *intendatur*
perlustrans Mer. *perlustrat*
omnibus sic Bong. *sed* Col. Frob. Bas.
 Mer. Pal. 1. Ald. *omnibus*.
regni Pal. 1. *regis*
sexus se sic D. Ald. *sed* Lug. Amst.
omittunt se
 & illa Pal. 1. *at illa*
custode D. *custodiam*
pateretur abire Bong. *ab. pater.*
ut paucos sic B. 1. *sed* Pal. 1. Bong. *at*
 ut p. Ald. Bas. Mer. Col. *At ut p.*
subsisteres sic Bong. *sed* Ald. Bas. *is-*
 stineret Col. *sublinceret*
eius sic Bong. *sed* Ald. Bas. Mer.
 Col. *omittunt*.
sunt Pal. 1. *omittit*.
illa Hoc loco in D. *inter lineas extat*
ab eadem manu: Postquam utero se ha-
 bere comperit
Parthienem Pal. 1. *Parthienon.*

CAP. VI

Vero D. vero Rex
vertit Pal. 1. *convertit*
disciplinamque P. *omittit* *que*
fastigium Pal. 1. *fastigia*
venerabundus ipsum Pal. 1. D. *venera-*
bundus cepit ipsum Bong. *venera-*
bundus ipsum Frob. Ald. Mer. Bas.
venerabundos pati cepit
gentium Pal. 1. *omittit*
expetebat Pal. 1. D. *expectabat*
circundedit Pal. 1. *circundidit*
ne onem P. F. B. 2. D. Pal. 1. *nemo*
 non B. 1. *ne onem superscripta syllaba*
 mi, *quasi esset*, *neminem*
victoria Pal. 1. *victoribus*
mores Pal. 1. *moribus*
superbiamque Pal. 1. *superbiam*: *que*
vetere

veteris D. veteres *sed correctum* veteris
obsignabat Pal. 1. obsign.
is Bong. Lugd. Mer. his
Asiam D. Bong. Asia
unaque D. Pal. 1. his namque P. F.
 hi namque B. 1. 2. huncque Ald. Frob.
 Col. Mer. Bas. cumque his Amst. Lugd.
 his unaque
ornaverat D. Pal. 1. oneraverat
 CCC. D. B. 1. 2. CCCC. F. quadrin-
 gentz P. quadringenti
totidem quot Pal. 1. quz
Hæc sic Bong. *sed* Pal. 1. Ald. Frob.
 Col. Mer. Bas. Hoc
infecta Pal. 1. Ald. Col. Bas. Frob.
 Mer. Bas. infecti
natio ad volupt. Pal. natio volupta-
 tesque Ald. Frob. Mer. Col. Bas. na-
 turz volupt. Bon. natio volupt. F. na-
 tio vol.
aversabantur sic Bong. *sed* Ald. ad-
 vers. Mer. versab.
ac sermo B. 1. & sermo
 quæsitum esse Bong. Amst. Lugd.
 esse quæf.
Tum sic Pal. 1. Ald. *sed* Bong. Cum
 Col. Modii Lugd. Amst. Tum cum
dedique Pal. 1. dumque
tanta Pal. 1. quod tantz D. quos
 tantz Bong. quo tan,
pretium Pal. 1. D. Mer. *omittunt*
reversuras Mer. reversos
suus Pal. 1. suum
non Pal. 1. vero
denisque Pal. 1. *omitt.* quz
recuperare Bong. recipere. Pal. 1. re-
 parare
ut opinor sic Pal. 1. *sed* Ald. *omit.* ut
 res verteretur P. reverteretur
otium Pal. 1. otius Mer. ocio
interpellandum Mer. interpoland.
erat bello Pal. 1. D. Bong. Mer. erat
 bellum
Artaxerxem Ald. Amst. Lugd. Bas.
 Artaxerxen D. Pal. 1. Artaxersem
Satibarzanem D. Satabarz. *sed* jngu-
 lato medio a. Pal. 1. Sabersanes Lugd.
 Mer. Bas. Amst. Elz. Col. Frob. Ald.
 Nabarzanis P. Sadibarz. B. 1. 2. Sa-
 tabarz. F. Satharz.

fidem regionis, quam Pal. 1. fide re-
 gno quod
apparatusque Mer. apparatusque
 Bas. apparatu
luxuria D. luxoriz *sed superscri-*
pto u.
conferri D. Pal. 1. Bong. referre
Spatisa F. speciosa
in quam D. Pal. 1. Bong. in qua
perduxerant sic Bong. *sed* Ald. Frob.
 Bas. Mer. perduxerat Col. prazu-
 xerat
face Hæc vox extat in D. *sed cum li-*
tura.
subdita sic Bong. *sed* Ald. Col. Mer.
 Bas. subducta
præcipit sic Bong. *sed* Ald. Bas. Frob.
 Col. Mer. præcipit
intacta Pal. 1. *omittit.*
refrinxerant sic B. 1. 2. *sed* Ald. re-
 strinx.
ardente Pal. 1. ardentu
Brevis D. P. Brevi
oratio D. Col. Mer. Bas. Ald. ratio
petebant Pal. 1. Ald. petebat
relictus sic D. Pal. 1. Ald.
facienti D. fac. ei
suissimis Pal. 1. Bong. finibus
Satraparum B. 2. Satrapharum
Satibarzanem sic Bong. *sed* Ald. Sa-
 rib. F. Sartib. Mer. Col. Bas. Sattri-
 barz.
Satrapem D. Satrapham *sed indulto*
 h. B. 2. Satrapham Col. Frob. Amst.
 Lugd. Mer. Bas. Satrapen
ad Satib. Pal. 1. ad Satab. Bong.
omitt. ad Col. Mer. Bas. ad Satrib. Ald.
 ad Sarib.
præverti Pal. 1. præfenti
levem armatur. & equestres cop. edu-
 cit D. lævem Pal. 1. levi armatura co-
 pias equestres ducit
strenue facto itin. sic Pal. 1. Ald. *sed*
 Bong. it. stren. facto
enim Bong. Amst. Lugd. *omit.*
Subito Pal. 1. *omittit.*
erat Pal. 1. Bong. est
leniore sic Bong. *sed* Pal. 1. Ald. Frob.
 Mer. Col. Bas. leviore
perennem Bong. perennem
imbellem sic D. Pal. 1. Ald.

R r r 2

jubent

jubent Mer. *juber*
hernus sic Pal. 1. Ald. *sed* Bong.
 Mer. quorum
obsidionem Pal. 1. D. Ald. Col. Elz.
 Amst. Frob. Lugd. Mer. Bas. *obsidio-*
ne
eum abesse Bong. ab. eum.
repurgari sic B. 2. F. *sed* Pal. 1. ex-
 pugnari Ald. expurgari B. 1. P. re-
 pugn.
jubet quicquid ingr. possent Pal. 1.
 jub. qu. ing. posset Ald. jubet ut quic-
 quid ing. posset P. qu. ing. possent
omisso jubet. *ceteri* Bong. jub. ut qu.
 ing. possent
ut solet D. Pal. 1. Ald. Frob. Col.
 Mer. Bas. ita ut fieri solet
damnatus Pal. 1. *damnatur*
multam materiam cecid. miles. Pal.
 1. multa materia miles
aditum Mer. *aditumque*
inarserat Ald. *intraverat* Pal. 1. a-
 ruerat Bong. jam inarserat
aggrari D. Pal. 1. aggeri
Dare sic Bon. *sed* Ald. dari
celeriterque Pal. 1. *celeriter* qua
stipitibus P. *stipitibus*
non incend. sic Bong. *sed* Ald. Frob.
 Col. Mer. Bas. *omittunt* non
intormoratur Pal. 1. *intormorar.*
 Ald. Col. Bas. Mer. *intromitteret*
 Frob. *intromitteret*
medios ignes Pal. 1. Bong. *medio*
ignis B. 1. *medio ignes* *sed* *super scripto* i.
ut sit, ignis
alii in p. praeip. se Pal. 1. *omittit.*
in petras Bong. D. *omit.* in Ald. Mer.
in petris
praeip. se sic D. Ald. *sed* Amst. *omit.*
se
manibus hostium se obtul. D. man.
 host. obr. Pal. 1. man. obrul. Bong.
 host. man. se obr.
Craterum sic Bong. *sed* Ald. *crate-*
rum
Artacacnam Bong. Artacacna. Ald.
 Artabazana cava Mer. Artacava
territi Barbari Bon. Barb. terr.
iram sic D. Pal. 1. Ald. *sed* Mod.
 Col. Frob. Amst. Mer. Bas. Lugd. ut
 iram

Satibarzanem sic Bong. *sed* Ald. Sa-
 rib *quomodo semper* Col. Mer. Bas. *sem-*
per Sattribarz.

Zoilus Bas. Ald. Zolus
adduxerat Pal. 1. *omittit.*
Lydia Pal. 1. Lybia
sexcentis Mer. II.
advenerat Pal. 1. *advenerat*
Drangas Ald. Col. Mer. Bas. Dracu
 Bong. Amst. Lugd. Drancas
pervenit D. Pal. 1. Bong. *omittunt.*
Bazantes Ald. Col. Frob. Bas. Mer.
 Nabarzanem Bong. barzanenses D. Bar-
 renenses Pal. 1. Barfene
Bello Pal. 1. bello Mer. cum Bello

CAP. VII.

T *Terro* sic Bong. D. *sed* Pal. 1. Bong.
Gruteri Frob. *interritus* Pal. 2.
 at *tutus* Pal. 3. *teritus* Ald. Col. Mer.
terrirus

vincit D. Pall. o. Bong. *vincit*
silenda B. 2. *silencia* B. 1. *silenti si-*
per scripta syllaba da

Charitatem Bong. karit.
ut affirmet Pal. 1. 2. *affirm.* ut
perjurio sic Bong. *sed* Ald. *perjuro*
jurat Pal. 1. 2. *adjurat*
insidiis Regi D. Pal. 1. 2. Bong. Re-
 gini

sequae ejus consilii In D. *sic est a manu*
secunda. *sed* Bong. *Gruteri* sequi ejus
 consilium

illustribus D. Bong. *illustr.*
Quibus Mss. *Gruteri* omnes *prae*ter Pal.
 3. *quibus*

primum sic Bong. Lugd. Amst. *sed*
 Ald. Pal. 2. 3. Col. Frob. Bas. *primum*
coepit

sustinere sic Mss. *Gruteri* Ald.
adversari sic Bong. *sed* Ald. Bong.
Gruteri Pall. o. *adversar.*

interdumque sic Mss. & Ed. *vetus*
Gruteri Ald.

facinore sic Mss. *Gruteri* Ald.
tandem P. F. D. Pal. 1. *tand.* ut B.
 2. *omittit* *tandem*

operam P. *asperam* B. 1. 2. *aperam*
sed super scripto u. *ut sit.* *asperam*
captum sic B. 1. *sed* Bong. D. *captus*
Grute-

Gruteriani & edd. Col. Frob. Mer.
 Bas. se captum Ald. si captum
sciscitari Col. sciscitare
 deinde Bong. Gruteri Mss. o. Amst.
 Lugd. inde
fortissimus D. Bong. Gruteri Pal. 1.
 Bong. fortissimus
jungeret Bong. Amst. adjung.
Peucolao Ald. Frob. Mer. Col. Bas.
 Peuculao D. Bong. Peuculao bong. Gruteri
 Pal. 1. 2. Penaculo Pal. 3. Petulao
Alphabetum Bong. D. Pal. 1. Apocb.
 P. 2. Bong. Gruteri Apocbetum Frob.
 Alphabetum
Loceum lorcum B. 1. Bong. lorcum
 D. Pal. 1. loceum Bong. Gruteri
 Loctum
Diogenum Ald. Frob. Mer. Bas. Dio-
 semum D. Pal. 1. F. P. idioxenum B.
 1. idoxeum Pal. 3. Idcoexum Pal. 2.
 Dioxenum Bong. & vet. edd. Gruteri
 & Col. Diosenum
Archeopolim Bong. D. Pal. 3. Arce-
 pol. Pal. 1. 2. Bong. Gruteri Arcopoli-
 m
Amyntham Bong. D. Pal. 1. 2. A-
 mint.
Ceballino D. Pall. o. Bong. Cebalino
 semper Bong. Gruteri Ochalmio ed. Me-
 diol. Grut. Crebation
assuetus Bong. adsuetus
propius P. B. 2. proprius
opperiens sic D. Bong. Gruter. Frob.
 Col. Amst. sed Ald. Mer. Elz. operiens
 ex pr. co. amicorum sic Pall. Bong.
 Gruteri B. 1. sed D. P. F. & Bong. pra-
 ter B. 1. amicorum ex pr. coh.
 ut introd. sic B. 1. sed D. Bon. Grut.
 Pal. 1. 2. Ald. Mer. Col. quo Bas.
 Lugd. Amst. Frob. à quo
Philotas D. Phylotas semper
subsisteret Bong. subsisteret B. 1.
 subsisterat
cunctatione Bong. dilatione
nunciari regi sic Bong. sed Ald. Mer.
 nunciare regi Amst. regi nunciari
laudato Bong. conlaudato
regem Bas. rem
causatus sic D. Pall. o. Bong. Grut.
 Ald.
 esse D. effect

respondit sic Bong. Grut. Pall. o. sed
 Bong. D. respondet
interpellandum sic Bong. sed Ald. Col.
 Mer. Bas. interpol.
Metron Bong. Grut. Metrano Mer.
 Metion Bas. Metrion
ei nomen sic Bong. Grut. D. Pall. o.
 sed Ald. Amst. Frob. Col. Mer. Bas.
 Lug. nomen ei
ei index sic Mss. Ald.
instit D. iusserat
Clamitare omnes Mss. Grut. Ald.
 Fro. Col. Mer. Bas. clam. cepit
adisset Pal. 2. adisset. an institit.
 set intermediis omnibus omisit.
Philotam D. Philotan & infra sepe
 sic.
decurrisse sic D. Bong. Grut. Pal. 1.
 3. Ald. sed Lugd. decucurrisse
 ab eo percontaretur sic Pal. 3. sed Ald.
 ab eo percunct. Pal. 1. Habeo percom-
 perta Bong. D. Bong. Grut. ab eo per-
 compertum
item Amst. iterum
perveniret sic Pall. o. Bong. Grut. Ald.
 sed Bong. pervenirent
charissimo P. kmo
haud ignarus sic Mss. o. Gruteri. sed
 Bong. omittit.
occurisusque Mer. occurfu
Quod in D. est semper quid loco quod
tantum sic omnes quinque Mss. Gruteri,
 sed P. omittit.
à conspectu sic Pall. o. Bong. Grut.
 Ald. sed D. P. omittunt à B. 1. habes
 adspectu
Philota Bas. Philotas
venire in regiam Bong. in reg. ven.
meritis sic Mss. Grut. Bong. sed Ald.
 meritus est Fro. Col. Mer. Bas. Mer.
 effect
texit sic B. 1. D. sed Pall. o. Bong.
 Grut. Ald. Frob. Col. Mer. Bas. texif-
 set B. 2. ter isset
reum Philotam Bong. Phil. reum
 substituit P. confitit.
admitti P. F. amitti
oportuit Ald. Col. Mer. Bas. Pall. o.
 Bong. Grut. D. potuit
nihil sic D. Pal. 3. Ald.
intremere sic ipsum sic Ald. Mss. Gruteri

terri omnes preates Pal. 3. *sed* Amst. Lugd.
Semet interemerit
obentis D. opulit

CAP. VIII.

Conflio Amst. concilio
tum Philotas Bong. Mss. Grut.
 omnes tamen

Alexandri Ald. Alexandro
jaclatione Mss. Grut. omnes Ald. Mer.
 Bas. Col. actione

opera Mer. Col. Bas. Ald. opere
tamen suspectum D. Pal. 3. tamen esse
 susp. Pal. 1. 2. Bon. Grut. tum esse
 susp.

suo P. sue
paterere Mss. Grut. Ald. Mer. Bas. pa-
 tereris

cogeres sic D. Pal. 1. Ald. *sed* B. 1.
omittis Pal. 2. cogites Pal. 3. cogereetur
 Bong. Grut. cogens

potim Bong. sapius
facinus sic Bal. 3. Ald. *sed* Bong. D.
 Pal. 1. 2. Bong. Grut. omittunt.

miseriordiam Mer. materiam
debitarum P. dediturum
munis Mer. muniendum

submoves Fro. Ald. Mer. Bas. Col.
 submoveas

Nec ceteri Bong. Grut. Pal. 3. D.
 Bong. Ne

dubitabant Mer. dubitant
Ceballini Bong. Cebalini
ex fratre Lugd. à fratre

properasse P. properassent
ad caput Regis pertinentia D. Bong.
 Pal. 3. pertin. ad cap. reg.

non credidisse Ald. Bas. Mer. Col.
 Fro. Mss. Grut. si non credidisset
pueris Mer. pro veris

delationem Mer. dilat.
vana P. D. una

deferenteis sic Frob. Bas. *sed* Mer.
 Mss. Grut. Ald. deferentis B. 1. 2. de-
 ferentis *sed superscripto* e. Elz. Amst.

deferentes
ut consil. D. Pal. 1. 2. Bong. Grut.
 uti consil.

pronunciari sic Mss. Gruteri omnes.
sed Amst. Lugd. pronunciare

diem Bong. omnes omittunt.

ipfi sic P. F. Mss. Grut. *sed* Ald. Frob.
 Mer. Col. Bas. ipfius

Et non Mss. Grut. Amst. Lugd. &
 rex non

colloqui sic Mss. Grut. Bong. *sed* Ald.
 Elz. Frob. Mer. Col. Bas. alloqui

Erigyus Mss. Grut. omnes Erigym
 Ald. Mer. Col. Bas. Erigonus Bong.
 Erignus Frob. Amst. Lugd. Elz. En-
 gyus

Leonatus D. Pal. 3. Leonnatus
imperatum. ut qui ad D. Pal. 1. 2.
omitt. ad Ald. Frob. Mer. Bas. Col. imp.
 ut qui iuxta Bong. Grut. imperatum.
 cum cubabant arm. omiffis interme-
 diis.

pratorium in F. exsculpta sunt sex
 ultima littera & earum loco substitutum
 erant

Iam ad D. ed. Mediolan. Jam erant
 ad reliqui Mss. Grut. Jam erant milites
 equites ad

equites Frob. Ald. Col. Bas. milites.
 equites Mer. erant equites

Attarras D. Bong. Atharras Bong.
 Atarcao Pal. 2. Atareas Pal. 3. Ata-
 ras Ald. Tarrias P. Atharas sic & mss.

autem Col. omittit.

Hi Lugd. Amst. Mer. Bas. Hi
comprehendendos D. compreh.
sunt Bong. Grut. Pal. 1. 2. omi-
 tunt.

occulto P. Bas. occultu

Attarras Ald. Bas. Tarrias Col. A-
 taras
iniicerentur Mss. Grut. omnes prater

Pal. 3. inic.
meorum sic Pal. 3. B. 1. 2. *sed* Frob.
 Ald. D. Pal. 1. 2. Bong. Grut. Mer. Col.
 Bas. omittunt

locutum D. Pal. 1. 2. Bong. elocu-
 tum

adducunt Mss. Grut. omnes Bas. Mer.
 Col. Bong. ed. Mediol. adducunt
omnes P. Frob. Mer. Bas. ut omnes

coirent Bong. Grut. essent
lixarum calonnique sic Bon. *sed* Ald.
 Lyxarum Calon.

allocutus D. adlocutus
rebus sic Pall. o. Bong. Grut. B. 1. 2.
 sed

sed Ald. reges P. F. D. regibus Frob.
Col. Bas. rebus reges

inquirebas ex Frob. Col. Bas. in-
quirebant. Ex. Mer. inquirebat.
Ex.

pace sic Bong. D. Pall. o. *sed* Bong.
Grut. Mer. Col. Bas. Ald. Frob. parte
nihil Mss. Grut. Bong. & nihil
autoritas sic Ald. Mss. Grut. omnes,
nulla alia voce adjecta.

primum Dymni Bong. Dymni prim.
patrasset D. Pal. 3. perasset Pal. 1.
2. Bon. Grut. passus Ald. Mer. parasset

CAP. IX.

Haud parvam fecerat Ald. D. Pal.
1. 2. Bong. Grut. haud parv. ei
fec. Col. Mer. Bas. Pal. 3. h. parv. rei
fec. Amst. ejus

Diu Frob. Amst. Lugd. Ald. Elz.
diu rex

paucorum Bong. omis.
vester Bong. Mss. Gruteri omnes ve-
stri

cogit Mss. Grut. omnes Mer. Ald.
cogit B. 2. coget B. 1. omittit.

quoniam Bong. D. Pal. 3. Mer.
quam

imo unus sic Bong. Mss. Grut. omnes
sed Ald. unus, unus

imo un. vita mea fr. est Lugd. Amst.
Bas. Col. Frob. imo vir. m. un. fr. est

de me sic Bong. *sed* Ald. Mer.
Col. Bas. Frob. omittunt &

posse Mss. Grut. o. *prater* Bong. pos-
sem Bong. posset Al. & Mer. possem
B. 2. possent

interruptis sic Bong *sed* Ald. Col. Bas.
interruptique

orationem D. Pal. 3. rationem
Quanto, inquit sic Bong. *sed* Frob.

Ald. Bas. Col. Mer. inquit quanto
santo sed. se F. se scel. tanto

Peucolaum Ald. D. Pal. 1. & 3. Mer.
Bas. Col. Leucolaum Pal. 1. Bong.

Gruteri Lencolaum
ejus Phil. Bong. D. Pall. o. Amst.

Lugd. Elz. ejusdem Phil.
amentia sic Bong. *sed* Ald. Frob.

Mer. Col. Bas. am. comites

Ceballinus Gruteriani omnes, Ceba-
linus

particeps destin. D. Bong. in parti-
ceps sceleris destin. *sed* in B. 1. exscal-
pt. *to in. Verum in D. iterum ad margi-
nem notatum* inparticeps, *ex una vox.*
Pal. 3. inparticeps destin. Bong. Gru-
teri, Ald. Frob. Mer. Col. Bas. in par-
ticipes sceleris destin.

pressa Grut. o. Bong. Mer. expres-
sa.

Tunc sic Grut. *prater* D. qui habet
Tunc

ergo Bong. C. erga *sed* in hoc correctum
ergo B. 1. erga *supra scripto* me

id ipsum B. 1. ad ipsi.
tortura Grut. o. omittunt.

ne P. nec
periculo sic D. Bong. Grut. Pal. 1. 3.

sed Mod. Pal. 2. Amst. Lugd. si peric.
cum moneretur sic D. Pal. 2. 3. Ald.

sed Amst. Lug. Bong. commoveret-
tur Pal. 1. Bong. Grut. cum moveren-

tur
vultum Mer. ultimum

non mutaret sic Ald. Pal. 3. *sed* reli-
qui Grut. & Bong. omittunt.

sollacitus Pal. 1. solus Bong. Grut. so-
litus

non sic Ald. *sed* Grut. o. Bong. omit-
tunt.

Media sic Bong. *sed* Ald. Mer. me-
diz

sperat sic Ald. Pal. 3. *sed* hunc super-
script. spirat, *quomodo habent* reliqui

Grut. o. & Bong. Lugd. Amst.
mea, quod sine lib. sum Mer. mea (si-

ne lib. sum)
errat Mer. erat

Philosam D. Philotan & sic semper.
praeferentem sic B. 1. 2. Pal. 3. *sed* re-

liqui Grut. & Ald. Frob. Mer. Col.
Bas. ferentem

vestri F. vobis
efficiemus sic Bong. & Grut. o. *sed*

Ald. Mod. Frob. Mer. Col. Bas. facie-
mus

cum de sic Pal. 3. D. Bong. *sed* Bong.
Grut. Ald. Pal. 1. 2. Frob. Mer. Col.

Bas. dum de
Hic Amynta sic Gruter. o. & Bong.

fed Ald. Mod. Mer. Col. Bas. *omittunt* hic

socium se & consocium Mer. socium & conlocium

Hic, cum Pal. 3. Nunc cum Pal. 2. huic cum

ei sic Ald. *fed* Grut. o. & Bong. et *Ammonis* sic D. Pal. 1. Ald. *fed* Frob. Amst. Lugd. Mer. Col. Bas. Hammonis

rescribere sic Bong. *fed* Ald. Frob. Mer. Col. Bas. scribere

etiam animi Col. Bas. Lugd. Amst. Frob. animi etiam Ald. etiam pr animi

quidem sic P. *fed* Ald. Frob. Amst. Lugd. Mer. Col. Bas. equidem *milites quamd. lic. P. quamd. lic. mil.*

mibi sic Ald. & Grut. o. *fed* P. *omittit.*

contuleram, vil. mibi fac. sic Ald. *fed* P. contumelia mibi fac. vil.

pervenit ad gladi. Bong. Gruter. praevenit gladi.

si ipsum dimisero Ald. si ipsum dimisi Bong. D. si ipsi admisit Pal. 1. si mihi ipsi admisit vel dimisit Pal. 2. si ipse admisit Pal. 3. si in spē admisit Bong. Grut. si in spē admisit Mer. si ipse dimisi

Patrem Mer. partim

Mediam P. B. 1. D. Pal. 3. Media est, tot Pal. 3. D. à sec. manu Bong. est, & tot

petieram, Bong. petieram in periculo.

periculum Bong. Grut. Pal. 1. periculumque

existit sic Grut. o. Bong. *fed* Ald. Frob. Amst. Lugd. Elz. Mer. Col. Bas. existit

identidem D. idemtidem

salvus Mer. salvum

motor sic Bong. *fed* Ald. motor

non reum modo *fed* sic Pal. 3. *fed* Ald. Mer. Col. Bas. non reum quidem modo *fed* ex quibus B. 2. *omittit* non B. 1. *adscript. ora.* non solum D. Bong. reum quidem, *fed* & à manu aliena non reum &c. *quomodo est* in Pal. 1. 2.

imo B. 1. 2. *inmo* Ald. Frob. Lugd. Amst. *inmo*

quimodo Grut. o. vet. ed. Mediol. B. 1. quo modo P. B. 2. Mer. qui quomodo F. quomodo

Hæstere D. Hæstore

& Nic. Grut. o. ac Nic.

cum eo sic Grut. o.

reliq. calam. sic Ald. *fed* P. calam. rel.

regis sic Ald. *fed* Grut. o. & Bong. regius

Prator sic D. Ald. *fed* Pall. o. Bong. Gruteri praefectus

inclinantem Grut. Bong. Frob. Mer. Bas. Col. inclinatam Ald. inclinatam

neminem sic Pal. 3. Ald. *fed* reliqui Gruteriani *omittunt.*

in aliena Ald. Mer. *omittunt* in *hostis* sic Ald. *fed* B. 1. hostes Bong.

Gruteri, hostibus

pro re Ald. Mer. Col. Bas. prospere Grut. o. pro specie

matrimonio Pal. 1. 2. Bong. Grut. in matr.

secum sic Grut. o. Ald.

Parricidam Ald. paricidam

forte ante sic Bong. *fed* Ald. Mer. Col. Bas. ante forte

arripuit D. Pal. 3. Ald. erip.

dicenda prius causa sic Ald. B. 1. *fed* reliqui Bong. D. Pal. 1. Bong. Grut.

dicendi pr. causam

fieri Mer. Ald. fieri reo

potestatem Grut. o. Bong. Mediol. Ven. pot. reo

rursus permissus sic Pal. 3. *fed* Ald. rursu perm. B. 1. rursus *omisso* perm.

Pal. 1. 2. D. Bong. Grut. ortus *omisso* perm. Amst. iustus

sen Bong. & Grut. o. five

absterfisique sic Grut. o. *fed* P. absterfoque

Macedones D. Macedonas

Ecquid P. en quid B. 2. hæc quid

odio sic Pal. 3. Ald. *fed* reliqui Grut. B. 2. adeo B. 1. ido & *super script.* odio

teneri sic Pal. 3. Ald. *fed* reliqui Grut. tædere Bong. tedere

solum Mer. solum

dicere D. Bong. discere

cordi D. Pal. 2. 3. Bong. ei cordi
atque D. Pal. 1. 2. Bong. quò à B. 1.
Pal. 3. quam à

C A P. X.

Reperire Bong. reperire
quomodo & Bong. D. Pal. 1. 2.
& quom
paream B. 1. *omittit*.
quidem sic Grut. o. Ald.
utique Bong. D. Pal. 1. Lug. utrim-
que Pal. 2. 3. Amst. utrumque
ab absente Grut. o. Al. Mer. *omit-*
sunt ab
qui à sic Bong. *sed* Ald. quin à
qua jud. Bong. D. Pal. 1. 3. qui jud.
ut cunctique Bong. Grut. Mer. utrum-
que
dicere Ald. Grut. o. Col. Frob. Mer.
Baf. me dic. *nisi quod* Pal. 3. me do-
cere
Cebellinus Bong. Cebalinus
fuisse Bong. D. Pal. 1. Mer. fecisse
quem sequebatur P. F. Col. Mer. quem
inseq. D. quz inseq. Bong. Grut. Pal.
1. que inseq.
vel falso Mer. *omittit* vel
qui tentabatur Ald. verebatur Bong.
omittunt, *prater* P. *qui habet* qui tem-
ptabatur Mer. qui tenebatur
Nicomachus Pal. 3. se Nicom. Amst.
Nicomacho
de semet ipso cred. Amst. cred. de
sem. ipso
confessus sic Ald. Grut. o. *sed* P. con-
fessus
nominati F. & D. à manu prima no-
minatus
vivat sic Ald. Pal. 3. *sed reliqui*
Grut. & Bong. Mer. viveret
velit D. Bong. Pal. 1. Mer. velut P.
vellet
parcere F. Mer. parceret B. 2. par-
ceri P. *forte* parcerent
qui de P. quid de
subtrahens B. 1. subtrahunt
Maligna Ald. Frob. Col. Baf. Mer.
Maligna est
noxia Ald. Frob. Col. Mer. Baf. no-
xius

cum quis suo supplicio acquiescit Ald.
Col. Frob. Mer. Baf. cum suo suppl.
crucietur acquiescit.
pro alio cruciatus Ald. Frob. Mer.
Col. Baf. alieno
cruciatus Grut. o. crucietur
ne in Bong. D. Pal. 1. 3. nec in Mer.
omitt. ne
equuleum quidem impositi sic Grut. o.
sed Ald. ecul. q. 1. Amst. Lugd.
equuleo q. positi
eniquam Pal. 1. Bong. Grut. cuidam
Pal. 2. quidem Pal. 3. quoiquam
revertendum sic Grut. o. Ald. *sed*
Amst. Lugd. prævert.
dexteram sic D. *sed* Ald. dextram
delatum ad te P. ad te delat.
inimici sic Grut. o. Ald.
excitarunt Bon. excitaverunt
cum dormire sic Grut. o. Ald.
possint sic Pal. 1. Ald. *sed* Mer. pos-
sunt
non consum. modo *sed* & cogit. Ald.
Grut. o. Frob. Col. Baf. non cogit.
modo *sed* & conf. Mer. non citato
modo *sed* & consum.
consummato Ald. consummato
dextera tua sic D. *sed* Ald. dextra
tua Bong. tua dextra
obtulerat sic Grut. o. Bong. *sed* Ald.
Amst. Frob. Col. Mer. Baf. Lugd. ob-
tulerant
deferrebat Mer. præfereb.
à puero sic Ald. Grut. o. *sed* P. *omit-*
tit.
interponi sic Gruter. o.
credidit infelix P. inf. cred.
periculi causa P. causa peric.
excepturum sic Bong. Grut. o. *sed*
Ald. Frob. Col. Mer. Baf. accept.
eum sic Ald. Grut. o. *sed* Mod. eum
hoc
Minime sic Ald. Grut. o. *sed* Amst.
Lugd. *omitt.*
interpellatus sic Grut. o. P. *sed* Ald.
Mer. Col. Baf. interpolatus
potuit Grut. o. *prater* Pal. 3. Frob.
Baf. Col. Mer. poterat
At hec. Amst. ita here.
hercule sic Ald. Grut. o. *prater* D. &
hercules, *quomodo* & Bong.

R r r 5

telli

tollit D. P. B. 2. *tollit*
nullo sic Ald. *sed* Bong. Grut. o. nul-
loque
denique Ald. Col. Frob. Mer. Bas.
deinde
quo periturus sic Pall. o. *sed* Ald. Frob.
 Col. Mer. Bas. *quid opperiturus* D.
 & Bong. *opperiturus omissio* quo *vel*
quid
regnum P. regno
Ecquis sic Ald. D. *sed* Pall. o. Bong.
 Grut. Amst. Col. Mer. Lugd. Et quis
 & vobis P. ex vob.
est donis sic Ald. D. Pal. 3. *sed* Pal.
 1. 2. Bong. Grut. ex donis
colni sic Grut.
obiicitur D. *obicitur*
sic ego Pal. 3. *fi ego* Mer. *sic ergo*
disc. *est* sic Grut. o. Ald. *sed* P. *omit-*
tis est
ista me sic Grut. o. *sed* Mer. *iste me*
ladunt Pal. 3. *dedunt*
quod Amym. Mer. *omittit* quod
quod amic. sic Bong. *sed* Ald. *omit.*
quod
fi fratrem sic Ald. *sed* Bong. Grut.
 Pal. 1. 3. *sed* fr.
utrum Bong. Gruter. unum
occidit sic Grut. o. Bong. Mediol.
sed Ald. *occider*
At enim sic Ald. Grut. o.
Miserari me P. *miserrime*
vos me Ald. Frob. Col. Mer. Bas.
 Grut. o. *prater* Pal. 3. *omittunt* vos
hoc Grut. o. *prater* Bong. *eiusdem*
hæc, quomodo & alii Bong.
rege sic Ald. *sed* Bon. Grut. o. *rege*
scripsisse
consulitur sic Bong. *sed* Ald. *confu-*
mitur
Hammon Ald. Mer. *admodum* B.
 2. *ammodum* Grut. o. *Ammo, dum*
 Col. Bas. *Hammonius*
interim Grut. o. Ald. Col. Mer. Bas.
arcanum & occultum scelus. Interim
foris in arc. & o. *scelus. Int.*
stirpi sua P. *stirpem suam*
fi certiora Pal. 3. *sed* cert.
esse P. *ejus*
veritatis P. *virtutis*
nec ostendere possum sic Ald. *sed* Pal. 2.

est. nec poss. Pal. 1. & Bong. Grut. *est.*
non poss.
enim sic Ald. Grut. o. *prater* Pal. 3.
sed Amst. *omit.*
ni ipse Bong. Grut. o. *nisi*
charissime Ald. car. P. F. Kme
adversatibus sic Ald. Grut. o. *sed*
 Amst. Lugd. *averf.*
ex me fructus P. fr. *ex me*
adolescencia B. 1. 2. D. *adulesc.*
natura repositus sic Pal. 3. *sed* Ald.
 Bong. Grut. Pal. 1. 2. Frob. Col. Mer.
 Bas. *natura poscebat* B. 1. P. *nature*
posc. D. *naturæ posc.*
eum voluit sic Grut. Ald. *sed* Amst.
 Lugd. *vol. eum*
cum lud. Pal. 3. *Mod. & cum lud.*
credulitatis Grut. o. *prater* Pal. 3.
crudelit. sic & Bong. in B. 1. *tamen*
emendatum, credulit.
fi & sic Mod. Pal. 3. *sed* reliqui
 Grut. Ald. Col. Bas. *sic &*
& circumst. B. 1. *ex circ.*
exclamasset F. *proclam.* *Ab hac ve-*
re, usque ad illum *quid* *questione, de-*
sunt omnia in B. 1.
non insidiari P. *omittit* non Mer. non
licuisse *insid.*
sunt Ald. Grut. o. Col. Frob. Mer.
 Bas. *sunt visa*
vestris Bong. & Grut. *omittunt.*
Abducitur sic Grut. o. *prater* D. *qui*
habet adduc.
in Bong. Mer. *his*

CAP. XI.

B *Elon* Grut. o. Bong. *Bolon* Mer.
Bellon
suu Ald. Col. Frob. Mer. Bas. *omittunt.*
deturbatus Bong. Lug. Amst. *pro-*
turb. Mer. *perturb.*
ut purgam. sic Ald. Grut. o. *sed*
 Lugd. & *purg.*
servorum Mer. *suorum*
reciperentur Mer. *reciperent*
expulsi Mer. *expulsi* *ferent*
ac ne Ald. *anne* Bong. Amst. Col.
 Frob. Mer. Lugd. Bas. *ac ne*
vicinia Grut. o. *viciniam* *prater* Pal.
 3. *qui hab.* *vicinam* Ald. *vicina*

quomodo-

quemquam Ald. Mer. *quemque*
receptum Mer. *retentum*
ad somnum Bong. D. Pal. 2. 3. Mer.
 supra *soma*.
relegatos F. *religatos*
ne femina illa sic Grut. o. Bong. *sed*
 Ald. Frob. Bas. Mer. Col. *fremitu* ullo
 F. *sem. ulla*
somo sic Bong. *sed* Ald. Col. Frob.
 Mer. Bas. *somno*
lingua sua P. *omittit*.
Cui Hamm. Ald. Cum Amm. Bong.
 Grut. o. Ne cum Hamm. Col. Bas. Mer.
 Cum Hamm. Frob. Cui Hamm.
sollicitaretur Mer. Bas. Lugd. *sollici-*
tetur
qua ejus custodia commissa sic Ald.
sed Bong. *cujus cust. com.* D. Pall. o.
cujus custodia com. Bong. *Grut.* ejus
custodiz com. *omisso* *quz*
missurus Mer. *missurus*
non qui loy. interrog. Bong. Grut. o.
 Mer. *qui Jovem inter.* *non*
cognoverint Bong. Grut. Pal. 1. *co-*
gnoverant
custodibus sic Ald. Grut. o. *sed* Mod.
 cult. *maxime*
clamantibus Mer. *clamantium*
eorum sic Ald. Grut. o. *sed* Amst.
 Lugd. *ipforum*
sane B. 2. *omittit*.
torqueretur Grut. o. Ald. Frob. Gol.
 Mer. Bas. *torqueret*
concilium sic D. Pal. 3. Ald. *sed* Frob.
 consil.
Quamquam sic Ald. *sid* Grut. o.
 Bong. & *quamquam*
Hephastion Grut. o. *Hephastio* Ald.
Hephastion ut semper Bong. Frob. Col.
 Bas. Mer. *Ephestion*
autem sic Ald. Grut. o. *sed* Bong.
 quidem
transfrent Amst. *transierunt*
Concilio Ald. Grut. o. Mer. *Consilii*
Hephastion sic Grut. o. *sed* Ald. He-
 phest. Frob. Col. Mer. Bas. *Ephest.*
conspiciti Bong. D. *conspicuum*
eventum Mer. *adventum*
consistentem Elz. *consistentem*
omnia Amst. *omnis*
tortmenta Frob. Amst. *instrumenta*

Dum corr. sic Ald. Grut. o.
dum oblig. Ald. Grut. o. Bas. Mer.
 Lugd. Col. Amst. & *dum obl.*
gentium jura, deos patr. Grut. o.
 Bong. *deos pat. gent.*
damnatus sic Ald. Pal. 1. 2. F. *sed re-*
liqui Bong. D. Pal. 3. Col. Frob. Amst.
 Lugd. Mer. Bas. & *damn.*
sed ad pernam P. *omittit*.
ingerebantur Mer. *ingredieb.*
postquam Mer. Bas. *posteaquam*
incussos P. *incussus*
essent Mer. *esset*
expeterent Mer. *expectarent*
Indificari Ald. Grut. o. Col. Frob.
 Mer. Bas. *lud. eum*
rursusque Pal. 3. *rursus*
revocante sic Bong. *prater* F. *qui re-*
vocare Ald. Col. Bas. *renovante* Mer.
renovare
reciperet P. *reciperit*
Et ii Pal. 1. 2. D. Bong. Grut. Mer.
 hi Bong. *hii*
supplicii conjunctio fontium Ald. Frob.
 Col. Bas. *supplicio conj. font.* Bong.
 Pal. 3. *supplicio conjunctorum font-*
ibus uti & Pal. 2. *suprascriptum* Pal. 1.
 D. *supplicio conjunctorum infonti-*
bus. Mer. *supplicio conjunctis fo-*
clum
a cruciatu Amst. Lugd. *omittunt a*
vulnerit B. 1. *omittit*.
falsa Mer. *fama*
Pater, inquit P. F. *inquit, pater*
Hegeloch Col. Mer. Bas. *Egiloco*
 Ald. *Hegelochus* Frob. Elz. *Egiloch*
 D. Bong. *Egelicho* Pal. 1. 2. Bong.
 Grut. *Egiloco* Pal. 3. *Egeloco* Amst.
 Lugd. *Egeloch*
Hegelochum D. *Egelochum reliqui*
ut modo.
Ille Grut. o. Mer. Bong. *omittunt.*
causa fuit B. 1. 2. *fuit c.*
Jovis filium Mer. (Jovis filius)
de nobis Pal. 1. Bong. Grut. Mer. *omit-*
tunt de
amif. Alex. amif. reg. D. Pal. 1. 3.
 Bong. Grut. Amif. Alex. Pal. 3. Alex.
 amif. *regem* Amst. Lugd. amif. *regem*
nec diis . . . deum fecimus B. 1. *omit-*
tit intermedia

Sangui-

Sanguine deum fecimus, qui nos fasti-
dias? qui gravetur Pal. 2. sanguine se
deum jactat, qui nos fast. &c. *ad oram*
vero extat lectio vulgata. Pal. 3. deum
fecimus qui gravetur, *omissis interme-*
diis D. Pal. 1. Bong. *prater* B. 2. *omit-*
tunt fecimus Mer. sanguine se jactat
deum qui &c.

adiri Pal. 1. adiit

hujus sic Grut. o. Bong. *sed* Ald.
Frob. Col. Mer. Bas. ejus

deinde Pal. 1. Bong. *Grut.* demum

Perdiccam Mer. Bas. *Perdicam*

super sic B. 1. *sed* Ald. Lug. Mer. Bas.
Elz. Amst. supra

postero sic Bong. *sed* Ald. Mer. po-
stera

accerfari sic Grut. o.

accerfiri sic Pal. 3. Bong. Grut. *sed*
Pal. 1. arcessiri Bong. Amst. Lugd. ac-
cerfi

ac venire sic Ald. Grut. o. *sed* Lugd.
Amst. venit

repetito sic Pal. 1. *sed reliqui* Grut.
Ald. Col. Bas. Mer. petito

partes Pal. 1. partis

Parmeniani D. Bong. *prater* B. 2.

Parmenio

Dario D. Dareo *semper*

cessurum Bong. Amst. Lugd. cessura

data Bon. Lug. Amst. & data

Dyumnus D. F. B. 2. damnum B. 1.

P. dampnum

intelligo D. intellego

non Pal. 1. 2. Bong. Grut. nil

prorsus D. Bong. *prater* F. persus

Ipsi sic Grut. o. *sed* Ald. Col. Mer.
Bas. ipsis

everberarent sic Grut.

ut hoc qu. crim. conf. express. Bong.
Amst. Lugd. expr. ut h. q. crim. conf.

annos P. annos habens

dux, tanta Bong. D. Pal. 1. dux
tantus, tantæ Pal. 3. dux tantus, tan-
tæque

Festinasse sic Bong. *sed* Ald. Festi-
nasset

haberet in manibus. Representasse
Bong. in manib. haberet Representa-
re B. 1. in m. h. Representasse D. Pal.
2. haberet representare Pal. 1. Bong.

Grut. repensare Ald. Col. hab. in man.
Representare

cujus patrem fuisse autorem si cred.
Ald. Mer. Col. Bas. c. p. f. a. nisi cred.
Bong. c. p. fuisse nisi cred. Pal. 3.
Bong. Grut. c. p. non fuisse nisi cred.
Pal. 1. patrem non fuisset nisi cred.
omisso cujus

tolerare Lugd. Amst. jam tolerare
recusare Bong. Grut. o. recusaret
collocuti sic Grut. o.

agnoscente Mer. ignosc.

eadem, Demetrio B. 2. P. F. D. Bong.

Grut. eo Dem. B. 1. eodem & prius
Pal. 1. eodem & prius Dem.

animique par. const. sic Ald. *sed* Bong.

Pal. 3. D. an. par. & const. Pal. 1. 2.

Bong. Grut. animi par. & const.

quidquam D. quicquid

oculis incidere sic Pal. 1. Bong. Grut.

sed Mer. Bong. oc. ut incidere Pal. 2.

3. D. oc. incidere

Illo Pal. 3. Ille

recusante sic B. 1. *sed* Ald. Col. Mer.

Bas. D. Pal. 1. 3. Bon Grut. recusanti

transire B. 1. *omittit* Bong. Grut. per-

transf.

excruciari sic P. *sed* Bong. Bas. Mer.

Lugd. Amst. Frob. Col. me excruc.

ipso D. Pal. 1. Bong. Mer. illo

nominatus P. nominandus

nominatus Bong. nominati

obruerunt sic D. Pal. 1. Ald.

modo Bong. Lugd. *omitt.*

vita Amst. invidiæ

Parmenio Mer. Armenio

Philotas ne amicos. quidem mis. Grut.

o. etiam neque Phyl. amic. mis. & sic

Bong. nisi quod in B. 1. *desit* neque Mer.

etiam neque Phil. am. mis.

L I B. VII.

P Explicit liber quintus
(sextus Q. Curtii Ruffi hi-
storiar. Alex. magni Ma-
cedoniz regis incipit sex-
tus (sept.) feliciter B. 1.
Q. Curti Ruffi hist. Lib. VI. explicit,
incipit lib. sept. B. 2. Curti Ruffi hist.
lib. VI. expl. incipit liber sept. F. Ex-
plicit

plicit lib. VI. in chp. VII. Mer. Q. Curtii
de reb. gest. Al. Magni reg. Mac. lib.
VI.

C A P. I.

Philotam D. Phylotan
cenfuerant B. 2. celfuer.
postquam Bong. Lugd. Amst. post-
quam
ediffent Mer. ostendiffent
veritatem sic Pall. o. Ald. sed Bong. D.
Lugd. Amst. vertit
acie sic Ald. sed Grut. o. Bong. Frob.
Lugd. Amst. in acie
fidus P. fid. amicus
occidendi sic Grut.
Attalum Bong. Grut. Artabani
mallet sic Grut.
quis Mer. quis
edixit Mer. edixit
afforent Bong. sint
Apharias D. Apharrias Pal. 2. Bong.
Affarias Pal. 1. Apharrios Bong. Grut.
Affarcas Pal. 3. Apharrios Ald. Frob.
Baf. Col. Affarios B. 1. atarias Amst.
Aphzrias Mer. affari eos
Lyncester, D. Pal. 1. 2. Ald. Linc.
cadem P. necem
Tunc Pal. 3. D. Tunc
recruduit Pal. 3. Mer. recanduit
fopporatus B. 1. suppuratus *supra scri-*
ptis duobus oo. & punctis sub duobus uu
locatis, quasi esset fopporatus
memoriam Pal. 2. a manu prima me-
tum
praesentis sic Grut.
dicere P. dici
quaxquam sic D. Bong. Grut. sed
Pall. o. Bong. Ald. quam
tamen sic Bong. sed Ald. omit.
pauca B. 1. causa
is Bong. & Mss. Grut. Mer. his
is Bong. & Mss. Grut. Mer. his
astiterant sic D. Ald. sed B. 1. abstiter.
ablato sic Bong. sed Frob. Ald. Mer.
Baf. Col. sublato B. 2. oblato
rex Mer. lex
Simmiann. Nam Pol. Mer. Baf. Col.
Symmannam Pol. D. Bong. Syman-
nam, Pol. Pal. 1. 3. Simam. Pol. Pal.

2. Bong. Grut. Symanam. Nam Pol.
Ald. Simiam, Pol. Frob. Simmiam
Pol.

Polemon minim. sic Bong. sed Ald.
Pal. 2. Bong. Grut. Baf. Mer. Col. Pol.
vero min.

hi charissimi Ald. cariff. F. P. kmi
Frob. Amst. Lugd. chariff. hi Col. hi
omisso carissimi

honorata B. 1. onerata *supra scripte.*
tamen litteris, ut sit etiam honorata
Nec dub. D. Bong. Grut. No dub.

participes Mer. ptericeps
esse sibi Ald. Col. Baf. sibi esse Mer.
omit. esse

in secreto D. Bong. *omittunt in*
ipso Bong. eo
dubitari D. Bong. Pal. 2. dubitare
Philotas torqueretur D. Philotaz torq.
reliquis Grut. Bong. de Philota quare-
retur

specie Mer. spem
amotis sic Bong. sed Ald. Frob. Mer.
Baf. Col. amoris

& ipsa D. Bong. Baf. Col. Grut. Pal.
2. Frob. Mer. ex ipsa

trepidatione Pal. 3. perturbatione
Ad hoc Grut. o. Ald. hac
Antiphanes D. Pal. 2. Bong. Grut.

Mediol. Antiphatenes Pal. 1. Anti-
pharanes Pal. 3. Antibarranes P. An-
tiphatanes F. B. 1. Antiphatenes

Amynta sic Grut. o.
quam Pal. 1. *omittit.*
deprehenfus P. B. 2. D. deprehenfus

daret is Bong. D. Mer. darent his
suos Grut. o. equos
Antiphanes D. Antiphanetes Pal. 1.

3. Antipharranes P. F. Antiphatenes
B. 1. Antiphatanis B. 2. Antiphatæ-
nis

minis indicat Amyntas, facta Bong.
Grut. minis inde captum Aminram
facta. Pal. 1. 3. minis. inde jam captus

Amyntas f. Ald. B. 1. Col. minis.
Inde captus Am. f. Bong. minis. Inde
captum Amynt. f. Mer. nimis super-
be responsis infimulat. Inde captus

Amynt. f.
si nihil sic Bong. sed Ald. Frob. Col.
Baf. *omitt.* si

peto D. petro
 dum dico Amst. cum dico
 quoque P. *omittit*.
 armigero sic Grut. o. Amst. Lugd.
 armigero
 dari sic Grut. o. *sed* Mod. dari ei
 Lugd. Amst. dare ei
 imputatus P. impugnatus
 etiam in quo P. in quo etiam
 defuerunt Bong. D. Pal. 1. 3. defuimus
 ut C. B. 1. *cui tamen superscript*, n. n.
 fiat desin.
 Te quæso Bong. Lug. Amst. Ex quæso
 maligne Bong. malignus
 militis D. Pal. 3. Bong. *præter* B. 1.
 milites
 esset Mer. à se esset
 infestus D. Bong. Pal. 1. Mer. infe-
 ctus P. F. B. 2. infectus
 si occur. sic Grut. o. *sed* Ald. si accur.
 nos Bong. Grut. Pal. 1. non
 moderata Bong. Grut. o. *præter* Pal.
 3. morata
 affertus imp. sic Ald. Med. Grut. o.
 præter Pal. 3. qui effectus si
 se colloq. voces sic Grut. o.
 ordines quique Lugd. Amst. quif-
 que ordines.
 infirior D. Bong. Grut. Pal. 2. eo in-
 firias Pal. 1. 3. infitear Mer. Frob. Ald.
 Bas. Col. eo inficias
 causa es D. Pal. 2. Bong. es causa
 An non propemod. C. c. Grut. o. Mer.
 Ald. Bas. Col. D. non propemodum
 tuo verberatu ei oms te prætereunte
 jurav. nec secus edd. nisi quod Ven. te
 præeunte
 adversaremur B. 2. D. Pal. 1. 2. ob-
 vers. Bong. Grut. Pal. 3. observare-
 mus F. averfaremur.
 quem tu sic Bong. *sed* Ald. Frob.
 Mer. Col. Bas. quem tum
 tu paucos Bong. Lugd. Amst. *omitt.*
 illos Mer. illum
 qui idem P. quidem
 ut opin. sic Grut. o. *sed* Lugd. *omitt.*
 ut
 quia prid. Mer. prid. quia
 arbitrio D. P. arbitriis
 si ut Grut. o. sicut
 diluet P. deluet

Antiphani sic D. *sed* B. 1. *superfscr*.
 ta, Antiphatani Pal. 1. 3. Antipharrani
 dedimus Bong. *præter* P. dederimus
 Antiphane sic D. C. *max.*
 dederim Grut. o. dederimus Mer.
 Ald. Col. Bas. Frob. dedimus
 desideraverat Frob. Ald. Mer. Bas.
 desideraveris Col. desyderaverit
 habui D. Bong. Grut. Mer. habeo
 è quæ Grut. o. è quibus Mer. equos
 in Grut. o. Bong. Mer. his
 iniquissimus Bong. D. Pal. 2. Mer.
 iniquissime Pal. 1. superb. iniquissi-
 musque
 usurpante D. Bong. usurpantem Mer.
 usurpat
 pugnaturis sic Bong. *sed* Ald. pu-
 gnaturus
 ut verba D. delet ut à manu sc.
 mea sic D.
 Antiphani Pal. 1. 3. Antisiphar-
 rani
 tibi sic Pal. 1. *sed* Col. Bas. Ald. D
 Pal. 2. 3. Frob. Mer. tuis Bong. Grut.
 ejus
 Quare B. 1. quæ
 meam sic Grut. o. *præter* Pal. 1. *sed*
 Amst. Lugd. *omitt.*
 cui Bong. Pal. 1. 3. Mer. quia
 liberius P. liberos
 expediebat B. 2. expedib.
 Heccatum D. Pal. 1. Ald. Mer.
 Hegateum Elz. Lugd. Amst. Frob. He-
 catæum Bas. Col. Hecateum
 Gorgatam Ald. Gorgatan
 matri tuæ pers. nos P. pers. nos mat.
 præposuimus Pal. 1. propos.
 Sex millia B. 2. VI. Mer. Vim
 DC. P. mille DC.
 ergo D. ego *sed* *suprascr.* r.

C A P. II.

Supervenerunt Pal. 1. superveniunt
 Polemonem B. 1. 2. Pelom.
 dictum est Ald. est dict.
 victum Mer. victum
 quin P. qui
 Hac si Pal. 1. Mer. Bas. Col. Hic si
 Ald. Frob. Hoc si
 ob id ipsi P. ob ipsi

est causa D. *omittit*
suspectus sic Pal. 1.
Hæc Pal. 1. Baf. Col. ad hæc Ald.
 Mer. At hæc
dicende sic D. Pal. 1.
quod max. P. max. quod
cum sic Bong. *sed* Ald. Frob. Col.
 Mer. Baf. enim
cum Pal. 1. dum
non suam sic D. Pal. 1. *sed* Mod. Col.
 Lugd. Amst. Baf. nob ob suam
ipsam Mer. Col. ipsam
regem non conc. sic D. Pal. 1. Ald.
sed Bong. Mod. regem quoque non c.
 P. regem, non conc. quoque
implacabilis Grut. implicab.
parceret Pal. 1. parc. rex.
revertor Pal. 1. revertar
suspecta esse D. Pal. 1. Bong. Mer.
 Superare
sed satis sic D.
posse P. *omittit*.
simpliciter sic Bong. *sed* Ald. *semper*
mihi Mer. *omit*.
reconciliati Elz. *reconfil*.
in reg. ven. t. ut i. est fr. D. *omittit*.
sed suppletur ad marg.
qua Pal. 1. quem
eluderetur Pal. 1. Amst. Lug. elude-
 ret Col. illuderetur
appetiti Pal. 1. oppetiti
scriptas manu m. p. manu m. scr.
qua celeritatem Pal. 1. quam celeri-
 tate
fama Pal. 1. Bong. *omittunt*.
Parmenionem B. 2. P. Mer. *Parmeniona*
alt. Philotæ F. P. alt. à Philotæ
sic pat. sic D. Bong. *præter* B. 1. *sed*
 Baf. Mer. Col. Ald. si p.
credens D. Ald. Mer. Col. Baf. cre-
 dit Pal. 1. *credet*
cum te videris P. *omittit*.
præmiis Bong. *promissis*
oneratus B. 1. *honeratus* & *suprafc.*
 • honoratus
Arabica sic Bong. *sed* Ald. arab.
 Pal. 1. arabico
Duo B. 2. P. Dux F. Duces
loca Pal. 1. loei
die D. *delet*
destinaret Mer. *destinaverant*

pervenit Pal. 1. *pervenerunt* Ald.
 Mer. *perveniunt*
ipsi Bong. Pal. 1. *ipsi*
nuntiaretur Pal. 1. *nunciarentur*
Macedonicam sic Pal. 1.
ceteri sic Pal. 1. D. P. *sed* Ald. Mer.
 Col. Baf. Fro. *cæteris*
quoque quibus litteras regis attul. ad
cum P. B. 2. *litteris* B. 1. *litteris* & *su-*
prafer. a. *litteras* D. quoque *litteris* re-
 gis *adtulerat* jam ad eum Ald. Frob.
 Mer. Col. Baf. quoque *litteras* regis at-
 tulerat. Jam ad eum
cum Parm. Amst. Lugd. jam Parm.
nuntiaverunt sic Pal. 1. *sed* Amst.
 Lugd. *nuntiatum* erat
qua rex Pa. 1. *quid* r.
Ea Mer. &
spatiabatur P. *spatieb.* Mer. Col.
spaciab.
Parmenio Amst. Frob. Ald. Mer.
 Lugd. Baf. Col. *Parmenioni* sic max.
ut occid. Pal. 1. *ut eum occ.*
constituerant P. *constituerent*
mutuaque B. 1. 2. D. *mutuatque* in
 E. *tamen exscalps.* ta
grat. sancti E. *inter has voces exscal-*
ptas habet duas litteras
quidnam Rex P. omittit Rex
ipsis Pal. 1. *illis*
Arachosias Mer. *Aracof.*
Tum Pal. 1. *turrim*
exanimum P. B. 2. *exanimum*
qui ad aditum D. Bong. *omittunt* ad
 in B. 1. *tamen est superscript.* Mer. qui
 aditu
astiterant Bong. *adstit.*
in castra perv. P. *emis.*
noxa sic D. Pal. 1.
primores sic B. 2. *sed* Mer. Ald. D.
 Pal. 1. *priores*
intromitti D. *interrmitti*
vindicarent Mer. *vindicaret*
non Mer. *nec*
tamen P. *statim*
materiam sic P. F. *sed* Ald. Lugd.
 Mer. Col. Baf. Frob. Amst. *materiam*
satisfecit P. *satisfacit*
munia D. Bong. *miliziam* Mer. Col.
 Baf. Frob. Ald. *munera* B. 1. *millis*,
 & *suprafer.* un, *munia*

explicit

explicit Mer. explevit
quia Mer. quare
facta probari sic D. Pal. 1. Ald. sed
Bong. f. comprobare.
tormentorum P. torm. cruciatibus
magis P. b. 2. D. magnis
liquere Pal. 1. relinquere
quos Bong. quos libere
separandos Pal. 1. separando
idem Pal. 1. idem
Rex Pal. 1. res
admonuit Bong. D. Pal. 1. admovit
B. 2. ammovit
is Mer. his D. Pal. 1. Bong. f.
mittebat Bong. permittit.
perlaturis cum fide D. perlaturus
confide supra scr. tamen o. littera, nota
lit. u. Bong. perlaturus cum f.
sentiebat sic D.
Ita & Pal. 1. ita ut
excepta Bong. excepta
seorsum D. Bong. seorsus
juvenes contum. sic D. sed Pal. 1. Ho-
mines cont.
excipit Ald. Amst. Frob. Lugd.
Mer. Bas. Col. excipit.

C A B. III.

A *Alexander P. omittit.*
Arianorum Pal. 1. Hircanior.
Bong. Arianior.
Satrapa D. Satrapæ
in Agriaspas Bong. D. Pal. 1. Col.
In armatos Lugd. Frob. in Ariaspos
Amst. in Armaspos Mer. in Ariones
Bas. in Ariaspas
appellabant sic Bong. sed Ald. ap-
pellant
ut in eam sic D. Pal. 1.
Satibarzanem Pal. 1. Satipharranem
Bong. prater F. Satibazanem Mer. Sa-
trabarz.
Aricos Ald. Bas. Col. Aulicos D.
Pal. 1. Bong. Mer. alios Amst. Arios
Caranum D. Bong. Bas. Col. Caro-
num B. 1. Carzinum Mer. Caucarum
Erigyum Pal. 1. Bong. Mer. eriguum
Ald. Fro. Amst. Erigyium Col. Bas.
Erignum
Artabazo Pal. 1. Artabazaro

Cyrum B. 1. arcum
donata sic D. Pal. 1.
Amenide D. Amedinem B. 1. Pal. 1.
Amedine
is dar. Bong. prater P. F. omittunt is
Arachosios D. Mer. Aracos.
exercitum Pal. 1. Bong. exercitus
occupavit B. 2. ora adscript. occur-
rit, eadem manu
V. millia B. 2. V. B. 1. II
cum eqq. ducent. B. 2. omittit. P. B.
1. 2. D.
hand B. 2. haut
Memnon D. Pal. 1. Bong. Menon.
quatuor mill. ped. P. IV. millia ped.
B. 1. IVbus ped. B. 2. quatuor ped.
○
Parapamisada Ald. Col. Mer. Bas.
Paramedefide D. Bong. Paramedefi-
dem Pal. 1. Paramedefides
hominum B. 2. omittit.
& inter Pal. ut inter
duraverat Col. duraverant
ad Occidentem sic D. sed cum rasura.
Indicum D. indici cum rasura. prior
lectio indicum videtur fuisse. P. F. Judi-
ci sed huic super scr. cum B. 2. Indicu
terra materia D. Bas. Col. terra ma-
teria Pal. 1. Mer. terræ materia
in nudo Frob. omis. in
montis D. Bong. monte
usque ad Pal. 1. omittit ad
increm. operis sic D. Pal. 1. sed Lugd.
Amst. omis. operis
maxime D. maximæ
accipiunt Pal. 1. omittit. D. supplet à
manu diversa
defossa D. Pal. 1. Bong. defossa
Cum nive sic D. Pal. 1. sed Mod. cum
hiems Bong. omis. nive
aperiri Bong. aperire
avium Mer. hoim
possint P. F. possunt
solitud. Mer. sollicitud.
insolitus sic Pal. 1. Ald. sed B. 2. P. F.
insolitos
nivis sic D.
oculis F. P. B. 2. D. oculos
præcipue Pal. 1. omittit.
fatigati D. P. 2. fatigatis in B. 1. &
F. crasum rō s. Grut. fatigata
deficien-

deficientia corpora Pal. 1. deficienti corpore

qua cum Pal. 1. *omit.* quæ Mer. ut quæcunque

astringebat Pal. 1. string. Bong. adstring.

conñiti D. Bong. contineri

vitali calore P. cal. vit.

membris P. membris ubique

ante in ter. suis P. in ter. f. ante

cultiora pervenit est D. Pal. 1. loca cult. perv. est Ald. Frob. Mer. Bas.

Col. cult. perv. loca est Bong. cult. loca est perv.

commeatuque B. 2. cumeatuque

ad Canas F. *omit.* ad

Caspium Pal. 1. Caspia

Araxem Pal. 1. Araxen

aliaque Pal. 1. & alizque

tot juga Bong. D. *omit.*

mare Mer. *omit.*

Hycanum Bong. Hyrcanum

in circuitu Mer. *omit.* in

excedit P. procedit

in qua D. Pal. 1. in quo

millibus F. millibus Ald. millia Mer. *omit.*

seniorum P. servorum

CAP. IV.

Copiarum Mer. copia
spernere D. Pal. 1. Ald. Frob. Bas.

Col. Mer. spern. incipiunt

& parto Pal. 1. *omit.* &

dicere Pal. 1. Ald. Frob. Bas. Col.

Mer. dicere orditur

Secordia sic P. sed Ald. Mer. Secord.

B. 1. sicord *supra*scr. o.

crevisse Pal. 1. cernisse

situ in via D. sit aut *& supra*scr. 2. si-

ta aut P. F. sita aut B. 1. sita ut B. 2.

sit. aut Mer. situ munita

tot sum. Mer. Aut tot fl.

sibi B. 1. si

placere B. 1. *adpicto supra* lin. t. placet

ceret

Oxum D. *cum rasura* Exum P. B. 1.

exiu. B. 2. F. exun. Mer. Oxium

Chorasmios sic Bong. sed Ald. Corasm.

Dabas P. F. D. Deas B. 1. Dahos B.

2. *das ducta per lit. d. lineola.* Mer. Daces Bas. Col. Dacas

Sacasque Pal. 1. sahasque Ald. Bas.

Mer. Col. Sagasque

non possent Pal. 1. *omit.*

unam hanc sic D. sed Lugd. Amst. *omit.*

mensa D. Pal. 1. Frob. Col. Bas. Mer. mensam

convivio Cobares P. concilio Chob.

Medus Bong. sedus

vanissimi Pal. 1. vanissimum

alioquin Ald. Frob. Amst. Lugd.

Bas. Col. alioqui B. 1. aliquo

moderatus D. Bong. *præter* B. 2. modoratus

scire Frob. scire se

esse Frob. Mer. Col. Bas. Ald. *omit.*

illos Pal. 1. illis

potulum B. 1. *omit.* B. 2. *adscript.* in marg.

ei Ald. Col. Mer. Bas. etiam D. Pal.

etiam ei In Pal. 1. *hic est interstitium*

maius, quam quod expleat queat rex potulum, *qua solum* deest.

habebat P. habeat

Cobares P. Chob.

prava sic Bong. sed Ald. parva

facta Bong. *omit.*

aliis metus D. Pal. 1. Ald. Mer. *omit.*

aliis

cogitaveris D. Pal. 1. excog.

unumquodque B. 1. 2. utrumque P.

F. Mer. utrumque D. Pal. 1. utram-

que sed *supra*scr. u. ut *& sit* utrumque

repereris D. Pal. 1. Ald. Bas. Mer.

Col. repereris

ducere Pal. 1. dicere

sustines Pal. 1. subitines

regium Bon. *præter* B. 1. Mer. ro-

gum

prudentia Pal. 1. prudentia

suspenderat expect. sui Ald. Fro. Bas.

Col. suspensam dederat exp. sui Pal.

1. Bong. Mer: exp. sui spem dederat

D. suspenderat exp. sui

consistit sic B. 1. sed Ald. Frob. Bas.

Col. Mer. cohitat. Bong. *præter* F. Elz.

consistat D. consultat *& supra*scr. i.

consistit Pal. 1. consistit

accesse Pal. 1. D. accessis

armis D. Ald. Fro. Mer. Col. Bas.
 & arm. Amst. Lugd. *omit.*
habituus Bong. D. habituros B. 1.
 habituros *sed supra* s. u.
Incipiet Lugd. Ald. Col. Mer. Bas.
 Frob. Amst. incipies D. Bong. *prater*
 B. 1. incipiens
forfitan Pal. 1. forsit. an. Amst. *omit.*
calcar Mer. calcatribus
vix D. B. 2. P. vis
occideret D. occed.
strinxerat Mer. altrinx.
contin. sic D. Pal. 1. *sed* Mod. vi
 contin.
Certe è convirio Ald. D. Pal. 1. Mer.
 Certe conv. F. conv. certe
prosilivit sic P. *sed* Ald. Amst. Frob.
 Lugd. prosiluit
quisque Mer. quique
Octo millia B. VIII
Postquam sic Bong. Pal. 1. *sed* Ald.
 Frob. Mer. Bas. Col. posteaqu. Mod.
 at postquam
Bellum reliqu. Pal. 1. bellum rel. Bas.
 Mer. Col. Ald. Bas. liquer.
clientum Pal. 1. Bong. Mer. Bas. Col.
 clientium
Oxo D. Ox. Ald. Oxum Bong. Mer.
 mox
isdem Bong. Isdem
inopia Pal. 1. inopiam
prope F. B. 2. Mer. quoque prope B.
 1. quippe prope P. quoque ad famem
 prope
famem Ald. P. famem
Succo ex sesama D. Suco ex Sefemo
 & *supra* s. a. Sefamo B. 1. 2. succo ex
 Sefema Pal. 1. Col. succo ex sisena
 Amst. suc. ex sesana Mer. Bas. sisama
perungebant D. Pal. 1. Mer. perun-
 gebat
denarii amph. sing. P. amph. sing.
 den. amph. sing. incl. denariis D. *sup-*
plet ab alio. P. *omit.* denariis
nonagenis trecentis Ald. XC. CCC. F.
 decem quadringentis B. 2. X. CCCC.
 B. 1. ∞ CCCC.
æstimabantur Mer. æstimabatur
Siros sic B. 1. *sed* Ald. Sirrhos Bong.
 Mer. Bas. Col. Syros
solerter sic Bong. *sed* Ald. sollerter

in in Bong. Mer. in his
 & *varia* Pal. 1. ex var.
pingue D. pingue
cedunt sic Bong. *sed* Ald. cædunt
sabuli P. Mer. pabuli B. 1. pulveris
converunt Pal. 1. convehunt Mer.
 Bas. convertunt
ubi B. 1. illic
procul Pal. 1. *omit.*
omniaque D. Pal. 1. omnique
nocti P. *omit.*
interdu Bong. D. in die B. 1. indiu.
 & *post prim. syllab. supra* s. t. littera
cum alia insuper lineola per ipsam ducta.
quia nec Bong. qui nec in B. 1. qui
exscalp.
qui à sic Bong. *sed* Ald. quia à
arena Pal. 1. harene Mer. Bas. Amst.
 harena
qua mitior Pal. 1. quia minor
triginta mil. Ald. XXX. mil. B.
 X X X.
sunt P. est in F. *exscalp.*
Paropamisso. Bastrus Ald. Parapanis
 Bastr. Bong. Pal. 1. D. Mer. Parapanis.
 Obostrus Bastrus Amst. Parapamiso
 Bastrus Bas. Col. Paropamiso
 Bastrus
Peloponnesium D. Bong. Pelopon-
 nensiorum Frob. Bas. Lugd. Pelopon-
 nensium
ferentes D. ferentis
in gente Pal. 1. vigente Ald. ingente
Arionum Caramus & Erigyus Ald.
 Arionum Caramus, & Erigyus D.
 Pal. 1. arionum caurans & Eriguus B.
 2. alionum Caurarus & Eryguus B.
 1. P. F. Arionum Caucasus & Eriguus
 Mer. Bas. Col. Arionum caucarus &
 Eriguus
Ariosque transfuga Satibarzanes D.
 Ariosque transfugas Artibazes Ald.
 Arionesque transfuga Satib. Bong.
 Ariosque transfugas Artibarzes B. 1.
 Ariosque transfugas Satib.
ferociam Pal. 1. superbiam
exercitus Erigyus Mer. Bas. Col. Ald.
 D. Pal. 1. Frob. illius exercitus Amst.
 Elz. ex. Erigyus
egit sic D. Pal. 1. Ald. *sed* Frob. Col.
 Bas. Lugd. Amst. agit Mer. agit

Prior

Prior Amst. *omit.*
Erigyo Ald. *Frob.* Amst. *Elz.* Mer.
Baf. *Erigyus* Bong. *Eriguus* Col. *Eri-*
gus

vitavit Pal. 1. *evit.*
At Bong. *Atque*
concito Pal. 1. *concitato*
fixit Pal. 1. *fixerit*
ex vuln. Bong. *prater* P. *è vuln.*
Satibarz. F. *superf.* *habet.* al. *Artiba-*
zes

hastam manu Pal. 1. Bong. *prater* F.
omit. *hastam.* F. *manu* *hastam*
erant. *tunc* Pal. 1. *tunc* *erant* Lugd.
Amst. *omit.* *tunc*

Erigyo Pal. 1. D. Mer. *Eriguo* & *fic*
deinceps al. *Erigyjo* *ut supra* *Baf.* Col.
Erigno

Rex P. *Rex* ex
defectionem Ald. *defectum* Col.
Mer. *Baf.* D. Pal. 1. *quoque* *defectum*
spolia D. Bong. *omit.*

Barbarica *cen* *opimum* D. Bong. *Bar-*
barici *optimum* Mer. Lugd. *Amst.*
barbari *ceu* *optimum*
belli *Amst.* *omit.*

CAP. V.

R *Egione* *Baf.* *rege*
reliquit *Amst.* *Lugd.* *relinquit*
Susitanorum *fic* Bong. *sed* Ald. *Susci-*
tan. P. *Susithan.*

CCCC P. *quingenta*
ne *medicus* P. *nemus*
existit Mer. *extitit*
astivi *solis* Pal. 1. *astivis* *omisso* *solis*
levabantur Pal. 1. *levantur*
ceperunt D. *omittit* *ceperunt* Pal. 1.
def. *ceperunt* *Amst.* *Lugd.* *defecere*
omisso *ceperunt*

prapararant Pal. 1. *prapararet* Ald.
Col. Mer. *Baf.* *prapararunt*
rursum Bong. *rursus*
avide *hausto* *hum.* P. *hausto* *hum.* *av.*
ingredi *pot.* P. *pot.* *ingr.*
ipfi P. *ipfo*
cogerentur P. *viderentur*
ut meminisset or. D. *Frob.* Mer. *Baf.*
Col. Ald. *ut* *mem.* *sui* or. Pal. 1. *me-*
minisse or.

cum Pal. 1. *tum*
is Mer. *his*
præcesserant Bong. Pal. 1. *process.*
occurrunt P. *occurrerunt*
ut *fil.* Mer. & *fil.*
occurrerent *Amst.* *succurr.*
ille *percontatus* D. *Frob.* Mer. *Baf.*
Col. Ald. *ille* *accipit* *perc.* Pal. 1. *ille*
acc. *percontatur*
aquam *fic* D,
dividere *omn.* P. *omn.* *div.*
Et *liberis* *vestris* Pal. 1. *ac* *liberos* *ve-*
stros
potuerat *consequi* *fic* Bong. *sed* Ald.
Frob. Mer. *Baf.* Col. *poterat* *sequi*
ii Bong. Mer. *hi*
si *abesse* D. Pal. 1. *si* *iplos* *ab.* Mer.
Baf. Col. Ald. *eos* *ab.*

Eos Bong. *prater* F. *iplos*
ac *potione* Bong. & *pot.*
quibuscum Bong. *Fro.* *Amst.* *Lugd.*
Mer. *Baf.* Col. *quibuscumque*
possit *portari* Bong. *port.* *poss.* *Frob.*
Baf. Col. *Amst.* *Lugd.* *posset* *port.*
constitit Mer. *constitit*
qui *agmen* *sequebantur* D. Bong.
omittunt *sequeb.* *prater* F. *in quo* : *qui*
ultimi *sequ.* *agmen*
nulla *Frob.* *Lugd.* *Amst.* *nec*
poterat Pal. 1. *potuit*
circum *quaque* *Frob.* Mer. *Baf.* Col.
Ald. *circum*

amnem Pal. 1. *omittit.*
solo D. Bong. *omit.*
materia *Frob.* *Elz.* *materiz*
subjecerat Pal. 1. *subierat* Bong. *fu-*
bicerat
refertos Pal. 1. *referctos*
transnavere B. 1. *transnatavere* Mer.
transvere

Susiani P. *Sufanis* *Lugd.* *Amst.*
Elz. *Sufetanis*
invisa Bong. *visa*
nefas *tunc* Pal. 1. *nefas* *cum* Ald.
Baf. Mer. *nef.* *tum* B. 2. *nefastum*
oderant *Amst.* *Frob.* *oderat*
Dataphernem *Grut.* *Bon.* Mer. *Baf.*
Col. *Datapharnem*, & *fic* *deinceps.*
Catenem Pal. 1. *Catenen* P. *Cathenem*
cogitata *fic* Bong. *prater* F. *sed* Ald.
Frob. Mer. *Baf.* Col. *omit.*

adeunt D. Bong. addunt
à semet Pal. 1. ac à sem.
Et vinclos D. Pal. 1. Bong. omis-
tunt &
jubet Pal. 1. iussit
religatis Pal. 1. releg.
At illi Bong. Atque illi
infrui Bong. infigoe
spolis D. P. F. B. 2. è spol. reliqui
Bong. ex spol.
propitius, cuius viſ. f. e. hostis adju-
viſſet Pal. 1. propitius inſecutos vict.
f. e. h. adjuviſſet deletis duabus poſtre-
mis literis P. D. Bong. Mer. prop. inſe-
cutos ſemp e. hoſtis adjuviſſent. Frob.
Col. adjuviſſet
illi Mer. omit.
animi ſic Bong. ſed Ald. Frob. Col.
Mer. Baſ. anir os
inter B. 1. interim
matura D. Bong. natura
reliſſis XC. Bong. Pal. 1. Amſt. Lug.
cleſſis DCCCC. Ald. Mer. Baſ. Col.
reliſt. DCCCC.
equitiſ bina tal. Bong. bina tal. eq.
terna Mer. Baſ. Col. Ald. ter
millia B. 1. milium
navaturos D. Bong. navatores Pal. 1.
novaturus
Novum ſic D. ſed B. 1. Amſt. Lugd.
Dum
Branchida Ald. Brancidæ
ejus inc. er. l'. erant inc. ejus
è Gracia B. 1. egregie
rediret D. Bong. redirent
quia ſic Bong. ſed Ald. Frob. Baſ.
Col. Mer. qui
templum D. templa
Didymaon Frob. didyma
gratiam Xerxis violaverant D. grat.
Xerxes violaverat Bong. præter B. 1.
gratiam Xerxes aut Xerſes violave-
rat
patris B. 1. patrios
exoleverant D. Bong. præter F. ex-
ſolverant
bilingues ① bilinguis
externoque ſic Pal. 1. ſed Bong. Mer.
externo
miles gerebat B. 1. miles ii gerebant
Branchidarum D. B. 2. F. Brachia-

darum P. brachiumdarum Ald. Bran-
ciadarum
proditionis ergo. Hiſ five Pal. 1. D.
perditis ergo ſive Frob. Mer. Baſ. Col.
Ald. proditis ergo ſive
Branchidis ſic Bon. ſed Ald. Branci-
dis
quod Lugd. Amſt. quid
factum P. B. 1. factum in D. expungit
illud m.
occurentibus Mer. concurr.
Brachidas D. Bong. Brachidas B.
1. Branciadis Ald. Branciadas Baſ.
Col. Branchiadas
iſſe P. ipſum
circumire Bong. Frob. Mer. Col. cir-
cumire
ſupplicium ſic Bong. ſed Ald. Col.
Mer. Baſ. ſuppliciorum P. Pal. 1. up-
plicio non
lucos quoque Bong. quoque luc.
adeo D. Pal. 1. adeo & Mer. Baſ. Col.
Ald. ideo &
potuerant F. poterant
perduſus D. Frob. Mer. Baſ. Col.
Ald. productus
inſerta catena Pal. 1. inſertam cat-
nam
ſpectaculum D. exſpectac.
Aperiat F. adaper.
Exiſtat B. 1. ſuperſcr. e. exeſtat
regis Pal. 1. omit.
poſſit ſic D. ſed Lug. Amſt. poſſe
ceſſaſſet Mer. ceſſiſſet
At Alex. Pal. 1. Frob. Mer. 1
Col. Ald. Et Alex.
Oxatrem Ald. Oxartem B. 1. C
threm P. Oxarthen D. Oxathe
Oxatrem ſed ſupraſcripto r.
tradique Mer. traditque
Oxatres F. Oxathres
aliis Amſt. Lugd. alio melius
Catene P. Cathene
adiicit P. F. adiecit B. 1. 2. 3
Nam eſſi Ald. Mer. Baſ. Col. 2
Bon. Nunciſ
ſagittandi D. Bong. Mer. ſagi-
tamen Pal. 1. Bong. tam D. tu
Cateni Pal. 1. etacem

CAP. VI.

I Neomp. agm. egressi P. egr. inc. ag.
pluresque Mer. plures
 rex Bong. Amst. Lugd. omit.
 Macedonas Bong. Macedones
 fuisse trist. Bong. trist. fuisse
 superatos B. 1. superato
 virtute D. Pal. 1. Bong. vulnere
 illius B. 1. illis
 pro se Pal. 1. pre se
 Pedites contra P. Ped. cum contra
 Lugd. Amst. omit. contra
 ipsi sic Bong. sed Ald. ipse
 assuevissent sic Bong. sed Ald. assuevis-
 set
 partis cert. Mer. cert. pert.
 prateritis Col. Mer. præturi
 Maracanda D. Ald. Bas. Mer. Col.
 Marupenta Pal. 1. Marupatam B. 2.
 Manupenta P. Marupentha
 arx F. arex P. ars
 nullo cingitur muro. *præf.* Mer. Bas.
 Col. Ald. illinc cingitur. muro ac
 præf.
 urbi relicto Ald. Mer. Bas. Col. urbis
 relicto B. 2. urbis relictos Pal. 1. ur-
 bis relictis
 Abiorum D. Pal. 1. Bong. Mer. Bas.
 Col. Aulorum Ald. Albiorum Frob.
 Amst. Aviorum
 liberi sic Bong. sed Ald. libero
 nisi lacessiti P. omit.
 pares D. P. F. B. 2. omittunt.
 fecerunt Amst. Lugd. fecerant
 eos Scyth. sic Bong. sed Ald. Fro.
 Mer. Bas. Col. hos Scyth.
 Penidam D. Pal. 1. Bong. Pendam
 quendam P. omit.
 eis ne Frob. Mer. Bas. Col. his ne
 Ald. his me
 in jussu Bong. jussu in F. *super script.*
 sine
 Bosphoro F. Bosforum Pal. 1. Bos-
 phorum Mer. Bosphororum
 Condenda P. Colendæ
 eligerat sic B. 1. sed Frob. Mer. Bas.
 Ald. B. eligeret
 perdomitorum sic Bong. sed Mer. Ald.
 perdomiturum Frob. perdomituro

Bas. Col. perdomiturus
 & quos D. Ald. Mer. Bas. Col. &
 quod Pal. 1. id quod Frob. quos omif-
 so &
 septem millia B. VII.
 Spithamenem P. Spithamenem
 Catenem B. 1. P. Catherenem ut sem-
 per.
 ei traditus D. & trad.
 coercendo Ald. coercendo
 qui noverant Bong. qui nov. res
 Ald. Bas. Frob. Col. eos qui mo-
 verant res Mer. eos qui noverant
 res
 iussu P. in potestatem iussu
 accersiri Pal. 1. accersiri ubi porro
 omittuntur sequentia usque ad illa idque
 imperatum
 famam Ald. Frob. Mer. Col. Bas.
 fama
 Craterum obsidere P. Catherum obsi-
 dioni
 Cyropolim sic Bong. sed Ald. Cyro-
 polim
 diruta Ald. dirupta
 cladis Mer. cladis ejus
 inexorabilem sic Bong. sed Ald. Frob.
 Mer. Col. exorab.
 potentia sic Pal. 1. sed in B. 1. loco
 ejus trasum est levitia
 Deinde sic Pal. 1.
 adorti P. omit.
 obsidionem B. 2. obsidione
 hunc B. 1. hinc
 Semiramim, in quo & magnitudi-
 nem an. & claritatem Ald. Semiramim
 &c. D. Samiram in quos & magni-
 tudinem an. & claritate P. B. 2. Semir.
 in quos & magnitudinem an. & clari-
 tate Bong. Pal. 1. Semir. in quos &
 magnitudine an. & claritate
 emicuisse credebat sic D. Pa. 1.
 accendit B. 2. ascendit
 diripere Bong. deripi D. Pal. 1. Mer.
 diripi
 delictos Bong. D. delictæ Pal. 1. di-
 lectos
 Macedones Amst. Macedonas
 & ad D. Pal. 1. Bong. omittunt &
 reddit Mer. reddit
 periculum Pal. 1. periculi
 S s s 2 offusa

offusa D. Bong. *obfusa* Pal. 1. B. 1.
confusa Lugd. Amst. *offusis* Mer. *cf-*
fusa

ne mentis P. F. nec m.

Exerc. c. n. e. e. ingenuis P. *omitit*.

eo sic Pal. 1. Ald. *sed* Mod. in co

institit Pal. 1. incubuit

Et octing. Pal. 1. *omitit*. &

Maracanda Pal. 1. D. Ald. Mer. Col.

Baf. *Maracandam*

Spitamenes Bong. Spitham.

nubem B. 1. *omit*.

Alexandriam sic Bong. *sed* Ald. Al-
exandreiam

decimo septimo Ald. XVII. P. XVIII.
sed 1. *semitexscalpo*

qua mun. B. 1. Frob. Amst. Lugd.
quam mun.

nondum Ald. Pal. 1. D. Frob. Mer.

Baf. Col. non B. 1. *omit*.

exoleverunt sic F. B. 1. *sed* Ald. *exol-*
verunt. P. B. 2. *exsoluerunt*

C A P. VII.

R Ex Bong. At Rex

Cartasim sic B. 2. *sed* Bong. Amst.
Lugd. *Carthasim* Ald. Frob. Mer. Col.
Baf. *Charcasim*

diruendam B. 2. *dirupendam*

submov. Bong. *summov.* Frob. Ald.
Col. Mer. Baf. *ad summov.*

quos Europeos Baf. Bong. D. Pal. 1.
Europeas Col. *Europeos*

Asiam Et Europam finis int. Pal. 1.
Asiz & Europaz int.

ab Or. Pal. 1. in Or.

regionem aliam Bon. *reg. alium* D.
regione alium Mer. *regione alaunum*

stringit : *qua* Ald. Col. Baf. *stringit*,
habitat, *quz* D. Bon. Pal. 1. Frob.
Mer. *stringit* *habitant* *quz*

proxima D. P. F. *propria* B. 1. Pal. 1.
proprie B. 2. *propriae*

Rursus, *qua ad* D. Ald. *Rursus quz*
& B. 2. *Rursusque &*

spectant D. *expectant*

humano Mer. *ab hum.*

haud disp. P. *haud pncul disp.*

Alexander Pal. 1. *omit*.

etiam Pal. 1. &

valetudinem Pal. 1. *valit*.

qui post Pal. 4. D. Bong. Mer. *omit-*
tunt qui

mentium Col. Frob. Ald. Mer. Baf.
gentium

ludibria sic Pal. 1. *sed* Bong. *ludibrio*
Mer. *ludibrium*

Aristandrum D. *Aristandum*

credulitatem Bong. *crudel.*

addixerat D. Bong. *adduxerat*

aruspicius F. *aurusp.*

spectare Bong. *respect.*

exploratus Bong. Pal. 1. D. *explo-*
ratur

propius P. 1. D. Ald. Col. Mer. Baf.
prius

confidere Pal. 1. *confyderare*

amicos Pal. 1. D. Ald. Col. Mer. Baf.
deinde am.

infirnam sic Bong. *sed* Ald. *infi-*
nam

Hephestion Ald. *Hephestio* Bong.
Col. Frob. *Ephelt.* Mer. Baf. *Ephc-*
tion

Craterus Bong. *Crath.*

Erigys Mer. Baf. Bong. *Eriguus*
Col. *Erignus* Ald. Frob. Elz. Lugd.

Erigyus Amst. *Erigyus*

permittitur sic Pal. 1.

tempora eligere Pal. 1. *tempore &*
Col. Baf. Ald. *tempore legere* Mer.
tempore legem

flamus B. 1. 2. Pal. 1. & *flam.*

Haud dubie si D. Ald. Frob. Col.
Mer. Baf. *haud dubia fortuna si* B. 1.
Pal. 1. *haud dubie fortunam si* B. 2.
aut dubia fortuna si

ultra Pal. 1. *ultra*

contempti Pal. 1. *concenti*

dubitabit sic B. 1. *sed* Ald. *dubitavit*

patere sic Pal. 1. *sed* Bong. *parcere*

etiam Europam sic Bong. *sed* D. *etiam*
Europen Ald. *Europen* *omissa* *etiam*
Mer. Fro. Col. Baf. *Europum* *omissa*
etiam

alium Pal. 1. Ald. Frob. Col. Mer.
Baf. *Asiam*

At herc. Mer. *At herc herc.*

paululum P. *paulum* Amst. Lugd.
paullum

nostris F. *omit*.

tranare P. B. 1. *tranatare* Ald. *trans-*
nare

victos P. *omit.*

adhuc exere. ven. cer. F. B. 1. 2. *ex.*

adh. ven. cer. P. ven. ex. adh. cer.

venit Pal. 1. *pervenit*

exspectantur Pal. 1. *omit.* *tur*

possumus Col. Frob. Mer. Bas. Ald.

possemus

est Amst. *igitur est*

sint Mac. Bong. Mer. *sint mihi* Mac.

hoc Pal. 1. *omit.*

jam Pal. 1. *etiam jam*

ope. e Pal. 1. *tempore*

deficiens Pal. 1. D. Ald. Col. Frob.

Mer. Bas. *subdesic.*

Erigo Bong. Mer. *Eriguo* Frob.

Elz. Lugd. Ald. *Erigyus* Amst. *Erigo*

Col. Bas. *Erigno sic* *max.*

vate P. suo F. B. 2. *sue*

confusus Bas. *confessus*

intuensum P. *omit.*

Quid eo Bong. *quod* B. 1. *quæ*

portenderetur B. 1. *portenderentur*

apud me sic Bong. *sed* Ald. *ap. te*

professus Pal. 1. *confess.*

interpretem Bong. *interpretenti*

metu suo B. 1. Pal. 1. D. *uti metu*

suo

sapim Pal. 1. *qui sep.* Amst. Lugd.

omit

denuntio sic D. *sed* Pal. 1. *denunciat*

B. 1. *denuntiat*

ipse Bong. *ipfi*

ex extis D. Pal. 1. Mer. Ald. *omit.* *ex*

per metum Pal. 1. *pre metu*

Nec me mea ars sic Pal. 1. *sed* Frob.

Col. Bas. Mer. Ald. *Nec mea ars* *magis* P.

Nec mea ars F. *Nec tam mea ars*

D. *Nec mea ars in* B. 1. *super script* *magis*

Amst. Lugd. *Nec me ars mea*

magis perturbat sic Bong. *sed* Frob.

Col. Ald. *me pert.*

non præs. f. i. f. Bong. Lugd. Amst.

Mer. *præs. fort. r. f.* *non.*

jussum Lugd. Amst. *jusso*

confidere D. Pal. 1. Bong. *prater* F.

confitere

felicitati D. Mer. *felicitatis*

remisit sibi enim Bong. Lug. Amst.

Mer. *omit.*

ad alia glor. sic Pal. 1. D. *sed* Mod-
air *ad al. glor.* Bong. Mer. *ad al. sibi*
ad glor. Lugd. Amst. *air alia sibi* *ad*
glor.

Consultanti deinde & c. Pal. 1. D. *Con-*
sultanti mihi cum iisd. q. m. *fl. trans-*
siret. Cum vero iterum *divinare per-*
rexerit: *reversus pervenit* *Aristander*
B. 1. *Consultanti mihi* & *superfer.* c.
consulent Mer. *Consultanti inibi*

transfiret sic Bong. *sed* Ald. Frob.

Col. Mer. Bas. *transfiret*

solicitudinis Ald. *solicit.* P. *solitud.*

aperuisse Bong. Amst. Lug. *apparuisse*

& sic D. *nisi quod* c. *supra scripto* *appe-*

ruisse.

esse Pal. 1. *est*

felicitati B. 1. *felicitatis*

aptum Bas. *apta*

tegendis F. *tegendus*

Dabas Bas. Mer. *dacas*

est Bong. D. *omit.*

saltum Pal. 1. *per salt.*

circuire Mer. Col. *circumire*

pariter Pal. 1. *omit.*

ostendit sic Bong. *sed* Ald. Frob. Col.

se ost.

restitit sic Pal. 1.

Hipsidem Pal. 1. *suspiciens* Hisp. D.

Bong. Mer. *suspiciens,* *omisso* *Hisp-*

idem

defecit Mer. *deficit*

Hipsides Bong. *prater* B. 1. *Hypf.*

statuit P. *quidem stat.*

occideret P. B. 1. Pal. 1. *occideretur*

cadi Elz. *cæde*

tumulum P. B. 1. *tumultum*

in deditionem Pal. 1. *omit.*

duo millia Pal. 1. V. *mij.* B. II.

in Bong. Mer. *his*

venerant Bong. *adven.*

C A P. VIII.

Supra Frob. Amst. Lugd. Col. Mer.

Ald. Bas. *super*

consulta Amst. *consilia*

tabernaculi Pal. 1. *tabernaculorum*

conspiceret P. *conspicerent*

appeteat sic Bong. *sed* Ald. Frob.

Mer. Col. Bas. Pal. 1. *apparebat*

prægaudio Bong. *omit.* *præ*
consulanti P. *consulante*
recusaveram D. *recausav.*
equitem sic Bong. *sed* Ald. *equitum*
transportatum sic D. Pal. 1.
juncta Pal. 1. *inventæ*
duodecim milia B. XII. Pal. 1. *duo-*
decim emisso mil.
considerare Pal. 1. *desid.*
vultu Pal. 1. *vultum*
quia Ald. *queis* Mer. B. 1. *quis*, &
hic *suprafer.* *litt.* *quasi*
modicus haudquaquam Pal. 1. *modi-*
cus annis quanquam D. *modicus ani-*
mis quamquam Col. Ald. Mer. Bas.
pro. mod. animus haudquaquam.
soma par P. *per fame*
& inconditum P. *omit.*
Sicque locutus Pal. 1. *si qua loc.* B. 1.
si qua locutus
abhorrentia Pal. 1. Mer. Ald. Bas.
Col. abhorrent
moribus Pal. 1. D. Bong. *moribusque*
posuit sic Bong. *sed* Ald. *posuit*
tradita sunt Bong. *sunt trad.*
ita D. Bong. *omit.*
aviditatis Pal. 1. D. Ald. Bas. Col.
aviditatis in B. 1. *to s exscalptum.*
altera Pal. 1. *alia*
fulgor. B. 1. *fulgur*
metitur D. Bong. *metit*
aut eac. Pal. 1. *omit.* *ad*
suit sic Pal. 1. D. *sed* Frob. Amst.
Lugd. fit
etiam P. *omit.*
licetne Mer. *liceretne*
viventibus B. 1. *super script. tes*
à nobis D. Pal. 1. Bon. Col. Mer.
Bas. nobis
gentem Pal. 1. *gentes*
bonum Pal. 1. D. Bong. *boves* B. 1.
bovem
aratum. & *sag* & *pat.* Bong. *hasta*
& sag. *aratum patera* Lugd. Amst.
arat. & *sag* & *hasta* & *pat.* Mer. ar. &
sag. & *pharetra*
bonum Mer. *bono*
ipsidem Ald. Frob. Mer. Col. Bas. his
B. 1. ipsidem
duo lib. B. lib. d.
Cenarius Bas. Col. Mer. Ald. com.

minus

Scythæ sic D. P. F. *sed* Frob. Amst.
Col. Bas. Ald. Pal. 1. Scythiz
quæ te D. Bong. *omit.* *te*
acrim F. *succurrit* *acr.*
quisquam Pal. 1. *quisque*
patis nemo Bas. Col. *nemo pati*
pateant D. Pal. 1. *pateat*
tos Pal. 1. *toram*
credes Pal. 1. *credis*
enim sic Bong. *sed* Ald. Frob. Col.
Bas. Mer. omit.

Scytharum Bong. *Scyth. enim*
eludi Nos P. F. D. *eludat.* Nos Pal.
1. B. 1. 2. eludi. *At nos*
& opul. Pal. 1. *omitit* &
potest: impone Grut. o. *potest salubre*
consilium sequens quam præsens tem-
pus ostendit melius. Impone Et sic
Ald. Frob. Bas. Mer. Col. nisi quod se-
quens, quod præsens
reges Bong. Mer. *regis*
pinna sic B. 2. P. *sed* Ald. Mer.
pennas

manus Pal. 1. *manus tantum*
non finit F. *omit.* *suprafer.* f. *dicunt*
pares, qui F. *omit.* *pares*
vinum P. *omit.*
est sic D. *sed* Amst. Lugd. *omit.*
sanare Pal. 1. *sanare* P. *sentire*
fidem Mer. *finem*
acta Ald. Frob. Bas. Col. Mer. *facta*
non reverentur Mer. *nos revereren-*
tur
habebis D. Frob. Ald. Mer. Bas. Col.
habes
collimus D. Pal. 1. Mer. Bas. Ald.
Col. collibus
soma est sic D. *sed* Bong. f. *fert*

¶ IX.

Eorum Pal. 1. Amst. Mer. *suorum*
faciat Pal. 1. *fiat*
in genna P. *ingenia*
armatis Pal. 1. B. 1. *armati*
qui post torm. Ald. *post eos qui*
torm. B. 1. *post qui torm.* Mer. *post*
eos qui ad torm.
constiterant sic Bong. *sed* Ald. *inten-*
derent const.

remigens

remigem B. 1. regem
lorica Bong. *prater* B. 1. lorica
qua equ. Mer. qui equ.
stramento sic Pal. 1. D. *sed* Amst.
Lugd. sacramento
objecta D. Bong. *prater* B. 1. objecta
erant
Nec Pal. 1. D. Ne
nisi sic Bong. *sed* Pal. 1. nisi Ald.
Col. Frob. Bas. nixu sic *max* n. 9.
fuernnt P. *suere*
confertos Bas. Mer. *confertos*
scutum sic Bong. *sed* Ald. Col. Mer.
omit.
Iamque Pal. 1. Itaque
conjurgit P. non surgit
nixu Col. nixi
alacres P. *omit.*
batebant sic Bong. *sed* Ald. Col. Mer.
Bas. vehebant
vigoris D. Bong. *prater* B. 1. vigori
corpore D. Col. Frob. Ald. Lugd.
Elz. Mer. corpore
adhortantis Pal. 1. exhort.
quidem D. quid Bong. quod Pal. 1.
qui & sic B. 1. *er. sis* duabus forte litteris.
ducum P. ducenti
adhortati Col. Bas. Mer. *adhortari*
potuerunt sic Pal. 1. D.
namque eq. ac. er. P. *omit.*
vexationem F. *jastrationem*
LXXX. Pal. 1. triginta
in castra se recepit B. 1. castra recepit
Pal. 1. castra repetit
monumenta P. monim.
in castra P. Mer. *omit.*
MDCCC. B. 00. P. octoginta
mille B. 00
fore *constitabantur* sic Pal. 1. D.
Sacæ Ald. Col. Bas. Mer. *Sagæ* sic *max*
mandata Bong. Amst. Lug. *impe-*
rata
Excipinum Bong. *excipi* non D. *Ex-*
cipinon B. 1. *excipi* n
admodum Bong. Pal. 1. D. adhuc
adm. F. adhuc adm.
cum specie Mer. *spem*
Hephæst. Ald. Hephæst. Mer. Bas.
Bong. Frob. Col. Ephest.
lepore Bong. Mer. & lep. B. 1. & lep.
exercitus

illi Pal. 1. Ald. Col. Mer. Bas. *virili*
erat D. Ald. Col. Mer. Bas. non erat
Maracanda Pal. 1. B. 1. maracanta
D. F. P. Marecantum B. 2. maracan-
tum Col. Bas. Ald. Maracandam Mer.
Mercantum.

pervenit Pal. 1. D. Bong. *omit.*
ex qua Mer. in qua
pervenerat in sic D. *sed* Pal. 1. *perv. ad*

C A P. X.

M *Ajori* Bong. *majore*
Octoginta Ald. LXXX. P. septua-
ginta

fertur. *Torrentem eum* Frob. Mer.
Col. Bas. D. Ald. fertur *torrens.* Eum
indicium Pal. 1. D. *judicum*
ut per Pal. 1. Mer. *omit.* per
trahi Pal. 1. tradi
more Bong. modo
lasciviori Pal. 1. *lascivioris* Amst.
lascivioze

Rex Pal. 1. D. Bong. est rex
revocari sic Bong. *sed* Frob. Mer. Col.
Bas. Ald. evoc.

viçtorie P. *viçtoriz*
majoribus Mer. moribus
redditis D. P. F. B. 2. Mer. *redditis*
mortem D. mort. *reddentes*
viri D. P. F. *omit.*
celebrare D. Bong. *celebrarent*

admir. magn. an. P. *magn. an. adm.*
Amst. Lugd. omit.

itaque F. *utique*
se inimicos Pal. 1. *omit.* se Mer. D. F.
se inimicos hosti fuisse respondent P.
in. hosti (omisso se) f. r. B. 1. *inimicos*
hostes f. r. B. 2. in *hostes* & *superscr.*
i. hostis. omisso *intermedia* ei, sed bello
lac.

maluisset P. *mallet*
acceperant P. *acceperant*
dixerunt Mer. *dixerant*
quandoque sic Bong. *sed* Ald. Frob.
Mer. Bas. quando
ierant B. 1. *erant*
in fide Frob. Ald. Mer. Col. Bas.
omit. in

charitate Ald. car. P. B. 2. Kar.
Pencolao P. *Peuchol.*

tribus millibus B. 1. III. ∞ . B. 2. III.
majori B. Amst. *maiore*
Ecbatana Col. *Ec bath.*
Ptolemaus Col. *Ptolom.*
adduxerunt Pal. 1. B. 1. *Frob. ad-*
duxerant P. *omit.*

de Syria Bong. ex S.
Asclepiodorus P. *Asclepiorum*
octo millia Ald. VIII. *omisso* mil. F.
octo milia Col. *Baf. pto* Mer. *septem*
omisso mil.

quis Bong. *quis*
quingenti P. *iescenti*
cum Ald. Tum D. Pal. 1. Bong. *tamen*
existisse Pal. 1. *existisse*
Donum Dei Bong. *omit.* *Dei* Pal. 1.
deorum donum

Marginiam Pal. 1. B. 1. *marganiam*
spatium Pal. 1. Col. *Baf. Mer. itadiis*
tum Pal. 1. *tamen*

C A P. XI.

P *Accevat* Pal. 1. D. Ald. *Frob.*
Mer. Baf. Col. pac. rex

Arimaxes Mer. *Baf. Arimaxes*
cum XXX. B. 1. *omit.* *cum*
circuitu Pal. 1. *omit.*

ulteriora D. Mer. *ad ult.*
altior Bong. *altus* *sed in* B. 1. *supra-*
scr. o.

habent P. *habet*
specum Pal. 1. D. Ald. *Frob. Mer.*
Col. spatium

animo Pal. 1. *omit.*
Cophen Pal. 1. Ald. Mer. *Cophan*
Arimaxes D. Bong. *Arimazos* Pal.

1. *Arimares*
superbe B. 2. P. *superbia*
volare possit Bong. *vol.* *etiam possit*
in B. 1. *supra* *scr. e.* *posset* Amst.

Lugd. etiam vol. poss.
illudens Pal. 1. D. Mer. *Baf. Ald.*
elud.

pinnas sic Bong. *prater* B. 1. *sed* Ald.
Baf. Mer. pennas

crederet B. 1. *crederent*
perniciossimos Bon. *Lugd. Amst.*
Col. Elz. Baf. Mer. perniciis.

consueverint Pal. 1. D. Mer. *Baf. Ald.* *con-*
sueverant Mer. *consueverunt*

Vobiscum Mer. *nobiscum*
mes sic Bong. *sed* Ald. *me*
ante sic D. *sed* Mod. *ante me*
latitudine Mer. *latitud.*
vim frig. Pal. 1. *vim* *videlicet* *frig.*
solenter Bong. *sollerter*
ferentis Mer. Ald. *ferentis*
desperaverunt D. Mer. Ald. *despe-*
raverint

admotis P. *omit.*
convertam Pal. 1. *avertam*
ei sic D.

accipies B. 2. P. F. *accipiat*
proximus ei sic D. *sed* Pal. 1. *proxi-*
me ei

veneris sic Bong. *sed* Ald. Mer. *ve-*
nit

Certum Pal. 1. *Certum* *autem* Ald.
Mer. Ceterum Bong. D. *Ceterum*
autem

habeo sic Bong. *sed* Ald. *jubeo*
circumvectos *petram* Bong. *circum-*
vectus *petra* D. *circumvectos* *petra*
Mer. Amst. Col. circumvectus *petram*
perventum Pal. 1. *ventum*
levare *semet* Ald. *levare* *se* Bong.
levare *semet*

cum *cun.* Mer. Bong. *quibus* *cum*
cun.

quis *gradus* *subinde* D. Mer. Pal. 1.
Bong. grad. sub. quis

insisterent Pal. 1. *institerant*
enixis Bong. D. *nisi* Pal. 1. *emersi*
Mer. Amst. Lugd. Frob. enisis

patienda Mer. *patientia*
multati sic Bong. *sed* Ald. Col. *Frob.*
Baf. Mer. mutilati Pal. 1. B. 2. *multati*

specus *infra* Pal. 1. *specui* *infra*
evolutum sic D. Pal. 1. *sed* Mod.
evolutum , & *os* *specus* Ald. *revolu-*
tum

notaverunt *Baf. notarunt*
intellectum *est* B. 1. *intellectam* B. 2.
intellecta *omisso* *est*

imposuere P. *imposuerunt*
duos P. *duo*

interiisse Ald. *interisse*
cognoscant B. 1. F. Mer. *agnosc.* B.
 2. P. *adnosc.*

vicem Pal. 1. D. Mer. *Baf. Ald.* *vice*
restitit sic Bong. *sed* Ald. *restitit*

demum

denum P. domum
conspicuum oculorum sic D.
internitense Pal. 1. B. 1. nunc intern.
 Frob. Col. Ald. Bas. tunc
conditi. Verum ut Pal. 1. nunc con-
 dito. Ut B. 1. conditor ut
apparuit caelo Pal. 1. D. adpar. caelo
 Lugd. Amst. omit. caelo
consil. inir. P. inir. consil.
Cophes sic Bong. sed Ald. Pal. 1. Col.
 Mer. Bas. Cophas
ad eos missus sic D. sed B. 2. admissus
tradere Amst. traderet
inituro D. Bong. inituri in B. 1. loco
i substitutum
prehensum Bong. prensus B. 1. ap-
 prehensum
extra specum prodeat P. exeat specum
ejusque Col. Frob. Mer. Bas. Ald.
 ejus
pinnas sic Bong. sed Ald. Bas. Mer.
 pennas
ait hab. mil. Bong. prater B. 1. hab.
 mil. ait
contentus Mer. contentus
ut incol. sic B. 1. sed Ald. Col. Frob.
 Mer. Bas. omit. ut
Arimazi Amst. Arimazis
insensus D. Bong. Mer. omittunt
deditionum sic D. sed Ald. Bas. de-
 ditionum Bong. dedicionum Pal. 1.
 B. 1. deditorum
capta D. capto
Artabazum D. Bong. Artabazes
 off D. Bong. omit.

L I B. VIII.

P Expli. liber Sextus Quinti
 Curtii Ruffi hist. Alex. Ma-
 gni Mac. regis. incipit. VII.
 feliciter. B. 1. Q. Curtii ruffi
 hist. lib. VII. explicat. in-
 cipit liber. Octavus. B. 2. Curtii ruffi
 hist. lib. VII. Expl. incipit octavus F.
 Finit lib. VII. inc. VIII. Mer. Q. Curtii
 de rob. gest. Al. M. reg. Mac. lib. VII.

C A P. I.

D itionem Pal. 1. ditionem
 Hephest. Ald. Hephest Mer. Bas.

Col. Epheft. ut semper.
At B. 1. omit.
equit. Massag. Bong. Amst. Lugd.
 Mass. equ.
Attinas P. atinas
parabantur Bas. prapar.
qua erant sic D. Pal. 1.
prada perduc. sic D.
pradab. sequeb. P. seq. präd.
in ea D. in eam
Daba sic Bong. sed Ald. Mer. Bas.
 Col. Dace
rursus Bong. omit.
Maracanda sic Bong. sed Ald. Mer.
 Bas. Col. Maracandam
Phrataphernes D. Bong. prater B. 1.
 Phrataphenes Bas. Mer. Col. Phrata-
 phanes
qui praterat Bong. D. Pal. 1. qui
 Choras praterat Mer. qui oris pr-
 era
Dabis sic Bong. sed Ald. Bas. Mer.
 Col. Dacis
adjunctis D. Pal. 1. Bong. prater B.
 1. adjunctus
miserat P. erat
regem Mer. regnum
benigne aud. Grut. aud. ben.
Artabazum Bong. Ariabaz.
Bazaria D. Bong. Bazaira Pal. 1.
 Ba—
illa P. illa
indicia P. mendacia Col. indicia
Spaciosas D. Bong. speciosas Col.
 spaciosas
incurreret Pal. 1. occurr.
femet uno sic Bong. sed Ald. Mer. Bas.
 Frob. Col. omit. uno
venarentur Pal. 1. venarent Amst.
 Lugd. venarentur.
in Syria D. Bong. insidia F. suprafsc.
in Sylva, quomodo habet B. 1.
humero F. humore
laceratum D. lancratum Bong. lace-
 ratum sed in B. 1. suprafsc. s.
id ipsum P. ipsum
tamen. sic Bong. sed Ald. tum
scivere Mer. sinere
more D. Bong. morem
ne pedes Pal. 1. Bong. prater P. F.
 nam ut ped. Mer. ut ped.
 venarentur

venaretur sine delect. Pal. 1. veneretur
haud sine dilect. sed supra scr. a. venar.
 Mer. ven. haud sine del.

texis P. protexis

& Rhofacis Bong & Rhofaceris Pal.

1. Ethrofacis B. & hrofacis Ald. Bas.

Mer. Frob. Col. Rhofaceris *omisso* &

Hellanice sic Bong *sed* Ald. Helan.

etiam Pal. 1. esse

sentiebant P. sentiebat

tamen sic Bong. *sed* Mer. Bas. Col.

Ald. tum Frob. *omit.*

Cheroneam D. Ceronæam Ald. Che-

roneam Amst. Charoneam

esse Pal. 1. fuisse

inuitum Pal. 1. unico

Illyricos Amst. Lugd. Illyrios

effuisse Bong. *adf.*

nusquam Pal. 1. nusquam Mer. Bas.

Ald. Col. *Ququam*

Samothracum Pal. 1. Samathr.

fidem antecess. P. antec. fid. B. 1:

omit. fidem

Tum Bong. cum

cubabant Pal. 1. excub.

posset D. possit

inscriberetur Bong. inscriberent. In

B. 1. *desit hoc verbum, & reliqua, usque*

ad verbum abdiderant, infra 8. 3. 37.

quid Pal. 1. quod

Clytus Bong. Clitus & *ita deinceps.*

Senesque sic D. Pal. 1.

contentio est P. contentione

queis Mer. quibus

animo Bong. ajo Ald. omnino

si finem sic B. 2. P. *sed* Ald. ne fin. F.

ut fin.

vivo Pal. 1. uno

prava Pal. 1. cum prava

At victoria Pal. 1. At cum victoriæ

arbitrium in B. 2. *etiam supra scr.* cum

Col. Ald. Mer. Bas. Bong. At vict. ar-

bitrium

magis premium D. magis præcipium

Col. Ald. Mer. Bas. magis præcipuum

P. magis propitium

præcipilla ingenia Pal. 1. præcipua

ingenia D. Frob. Lugd. Amst. præci-

pitia ingenia Ald. præc. ingenitia

Altharias Ald. Tarrhas Bong.

Atharrias

pugnam Pal. 1. pugna

Halicarnassum Ald. Bas. Lugd. Fro.

Col. Alicarnasum Amst. Alicarnass.

ergo Bong. igitur

junioribus Pal. 1. juvenibus

arunculum tuum sic Pal. 1. *scit* Ald.

av. tuum Alexandrum

Italia Bong. Mer. Bas. Italiam

allis P. F. jactis

cubnerant Pal. 1. accub.

vino lentiam D. Pal. Mer. Bas. Ald.

Col. viol.

mero Bong. ohm meo

abj. His Ald. adjectis

quam Bas. quem

Perdica Col. Perdica

Leonatus D. leonnatus

abstulerant Bas. abstulerunt

obstreperante D. Bong. Pal. 1. obstre-

pentes

percurrit Bong. procurrat

ablata Pal. 1. allata

is Bong. Mer. his

jam Pal. 1. *omit.*

esse sic D. Pal. 1. *sed* Mod. se esse

& Parm. Pal. 1. pergem & Parm.

C A P. II.

Postquam Amst. Lugd. postquam

perspexit P. perpex.

abusum Mer. se abus.

licentiam D. P. F. licentia

poterat sic Pal. 1. D.

nesanda Mer. Frob. Lugd. Col. Bas.

nephanda

exciebat Pal. 1. D. Ald. Frob. Col.

Mer. Bas. excipiebat

evulsam D. evolsam

ejulatque B. 2. hejul.

personante Pal. 1. Ald. Frob. perso-

nans Col. Mer. Bas. personat

as B. 2. os

In has Lugd. Amst. Inter has

exalta Bong. extructa

actus D. ictus *sed supra scr.* a

flato Pal. 1. D. Col. Bas. statuto

dei P. B. 2. dei

manifestam Mer. manifestum

alias, alias sic Bong. *sed* Ald. aliās,

aliās B. 2. alios

occub.

occub. mortem sic D. Pal. 1. *sed* Amst. Lugd. *omit.* mortem
Quoque Pal. 1. quorum
Clytius Mac. decernunt, *sepultura*
quoque prohibitori, nirex Mer. Clytium
dixerunt. Macedones quoque sepultu-
ram prohibitori rex
Maracanda Mer. Col. Bas. Maracan-
dam
parte sic Bong. *sed* Ald. *parta*
posteaquam Bong. Amst. Lugd. *post-*
quam
millia P. B. 2. *omittunt*
ducenti F. quingenti in P. B. 2. *est* D.
Naura Ald. Nautajam Bong. Naufi
Pal. 1. D. Nauta Frob. Mer. Col. Bas.
Nauram
Sysmithres Ald. Sifimythres Bong. D.
Simitrides B. 2. Simitrides Pal. 1.
etismethres Mer. Sysmithrides
Duobus millibus Ald. II. mill. P. duo
milia Pal. 1. D. II. Amst. Lugd. Is
qua Pal. 1. quz
sepserat sic Pal. 1. D. *sed* Amst.
Lugd. *sepserat*
pratersuebat Pal. 1. prater se sueb.
qui terga petra claudibat D. Bong.
tergo petra claudabant Pal. 1. terga
petræ clauserat Mer. ergo petra clau-
debat Amst. Lugd. tergo petra clau-
debat
aditus Pal. 1. aditum
obscura sunt Pal. 1. D. Bong. ob-
sunt
campos ignotum Bong. campo signo-
rum
valida Pal. 1. D. Ald. Mer. Bas. Col.
ac validas
Barbari Bong. barbarorum
supergressus D. Bong. superegres.
explere P. implere
Oxarten Ald. Oxyarten P. D. Oxor-
tan Frob. Pal. 1. Oxartem B. 2. Exor-
tan Bas. Mer. Col. Oxortem
emicabant D. Ald. Frob. Bas. Mer.
Col. micab.
Oxartes Ald. Oxyartes P. Oxanthes
Mer. Bas. Col. Oxortes
Sysmithrem Pal. 1. Sysimeth. Mer.
Sysmithridem *sic semper*.
hortari Pal. 1. orare

Sysmithres Pal. 1. Bong. Sysimeth.
Ald. Sifimythres F. Sifemthres
annuebat sic Pal. 1. *sed* Mer. Bas. Col.
abnueb.
illius veniret Pal. 1. illius venire
hostis vires suasque Pal. 1. hostes vi-
resque suas Mer. Col. hostis vires suas
Oxarte sic Bong. *sed* Ald. Oxyarte
P. Oxarthe Mer. Col. Bas. *Oxarte*
precatus Mer. Bas. Col. *imprecatus*
Oxartem P. Oxarthen Ald. Oxyartem
Mer. Oxortem Bas. Col. Oxortem
Oxartes Mer. Oxortes Bas. Col.
Oxortes
presentiam Pal. 1. D. *præfens*
Minerva Pal. 1. minuire
Sysmithri Bong. Sifimethri Ald. Si-
fimythri
subigendos Pal. 1. *persequendos*
tamen Pal. 1. *omit.*
comitari Pal. 1. Mer. Bas. Col. co-
mitare
adultus Mer. adultos
apparere Ald. Mer. Bas. Col. *appa-*
ret Frob. *appareat*
CC. Pal. 1. Ald. Frob. Col. *habens*
L. *sed* Lugd. Amst. *habens* D. & F.
quingenta
posteaquam Bong. Amst. Lugd. *post-*
quam
corpus sustinet P. *sust.* corp.
proxime sic Bong. *sed* Ald. *proxime*
ille Pal. 1. ullo
Erigyus Bong. Mer. Eriguus *ut semper*
Frob. Elz. Ald. Lugd. Erigyus Bas.
Col. Erignus

CAP. III.

D *Alas* sic Bong. *sed* Ald. Mer. Col.
Bas. Dacas
Spitamenem esse Bong. Spitamenem
esse B. 1. Spitamenes se
fatigata P. *fatiganda*
uxoris immod. P. im. ux.
ægræ fugam Bong. *ægram fuga* Mer.
ægram fugam
acinacem Ald. Acinacem B. 1. 2.
Acinacim
à conspectu sic D.
penitus Bong. penitens

bis B.

hic B. 1. 2. iis
sibi Bong. omit.
utilia Mer. ultima
vineque Bong. vino quoque
semisomnis Bong. & loem. Pal. 1. se-
 misomnis
esse sic B. 1. 2. *sed* Pal. 1. Ald. Fro.
 Mer. Bas. Col. adesse P. F. esse
Barbarum P. Barbaticum
aspersem Bong. resper.
conspexit P. resper.
flare in vestibulo Bong. in vest. stare
E. in vestibulum stare
nosci sic Pal. 1. D.
in vicem D. omit.
tantiis sic Bong. *sed* Frob. Ald. Bas.
 Col. quique tant. Mer. qui tantis
infecturus moram, Bong. Lugd. Amst.
 Mer. in vecturus moram, Ald. Frob.
 Bas. Col. inject. moram fuisset
tamen Lugd. tandem
denuntiari que Ald. Col. Mer. Bas.
 denunciari que P. F. omit.
Daba sic Bong. *sed* Ald. Mer. Col.
 Bas. Dacæ
Spitamenis Bong. *præter* F. Spita-
 minis
Dataphernem P. Phrataph. Mer. Da-
 taphrenem
Phratapherni Mer. Bas. Col. Phraph.
Hyrcaniam & Ald. Mer. Col. Bas.
 omit. & ●
Mardos Pal. 1. Cardon Bong. cardos
 D. Eardis P. Mer. Bas. Col. cardos
Tapuris Bong. Mer. Taphiris Pal. 1.
 D. Taphyris Bas. Col. Lugd. Amst.
 Frob. Tapyris
Phradatem Bon. Phradaten
Arsami Caria Pal. 1. Arsamidram
 Carie D. Arsami, Dramearum Ald.
 Arsami Dranarum Bong. Arsami Da-
 mearum Mer. Arsami Dramarum
Stasnor. *Arsaces* Bong. tanfono
 rarsaces & *supra*scr. lēt. tam sano rars.
 Pal. 1. Tharsnor. Ars. D. Tamsorto.
 rarsaces Mer. Bas. Col. Tansonor. Ar-
 faces
Oxidates sic Bong. *sed* Ald. Exoda-
 tes Mer. Bas. Col. Occidates
discederet B. 1. secederet Pal. 1. de-
 cederet.

mortuo sic Pal. 1.
Deditamini Pal. 1. B. 1. 2. ditamini

CAP. IV.

Gabaza sic F. *sed* Bong. Pal. 1. Mer.
 Gazaba Ald. babas
Maræo Mer. Bas. Col. Mæreo
minis sic B. 1. *sed* Ald. Frob. Mer.
 Col. Bas. omit. & D. qui in marg. ad-
 scriptum habet damno
damno B. 1. 2. omit. Amst. sine
 damno
fulgura B. 1. fulgora
 non oc. Col. nunc oc
cadentium D. Mer. Bong. *præter* B.
 1. adeuntium
fulminum B. Mer. fluminum & sic
 D. *sed* correct. in fulminum
Species B. 1. omit.
Tum Pal. 1. omit.
primo sic D. *sed* Amst. Lug. pri-
 mum
Sed jam nec sic D. *sed* Pal. 1. Sed
 nec etiam Lugd. Sed & jam nec
lubrica rigentes Pal. 1. lubricæ rig.
 D. lubrica & rig. Ald. Fro. Mer. Col.
 Bas. lubricæ & rig.
obverterent P. obverterant
figoris concreto P. alioris acreto
astrinxerat Bong. adstrinx. F. ab-
 strinx. Amst. astrixerat
immobileis Ald. Mer. immobilis
 Amst. Lugd. immobiles
umbra Pal. 1. Frob. Ald. Mer. Bas.
 Col. umbra
supprefferant D. successerat Mer.
 Col. Bas. Frob. Ald. supprefferat
quæque Pal. 1. quisque
suffugia F. suffragia & sic B. 1. *sed*
subnotatis literis ta, & *supra*scr. u, suf-
 fugia
malit P. omit.
quibus ipsi cesserant Pal. 1. omit. D.
 Bong. omittunt quibus Mer. cui ipsi
 cesserant
meare Pal. 1. remeare
recta Barb. P. Barb. recta
qua in Pul. 1. qui in
humido B. 2. umido
sed jam Ald. Mer. Bas. Col. *sed*
 etiam

etiam B. 2. si jam Pal. 1. D. B. 1.
etiam

milie D. Pal. 1. Mer. B. 1. 2. XX.
P. F. viginti

lixarum Calorumque Ald. Lyxar.
Cal. Mer. lyx. cal.

sed & Bong. sed etiam
miles B. 1. 2. miles tam
seque Mer. Vix seque
tandem Pal. 1. D. omittunt: sed ad-
scribitur in margine

tunc max. Bong. prater P. tum max.
adm. igne resov. artus P. ges. art.
adm. igne

exsilis Ald. Frob. Bas. Col. exili-
vit

in sua Pal. 1. omit. in
confidere Pal. 1. desedere
esset exceptus Bong. exc. eff.
Ecquid B. 2. P. eo quid B. 1. F. &
quid

capitale sic Pal. 1. sed Bong. capital
in D. suprascr. capitale
pronunciari jussit F. omit.
essent: P. sunt

Sysimithres Ald. Sisimythr. Bong.
Sisimithr. Pal. 1. Sysimethr. Mer. Sy-
simithrides

Sysimithre Bong. prater F. Sisime-
thre Mer. Sysimithride
Sacas Ald. Col. Bas. Sagas D. Mer.

Bong. prater F. Sagos
petens D. Bong. petentem Pal. 1.
petentes

millia P. F. milibus
Sysimithri Mer. Sysimithridi
Cohortanus Pal. 1. D. Bong. Mer.
Cohortandus Ald. Oxyartes

secum P. omit.
eo Ald. Frob. Mer. Bas. Col. eum
tradito, Ald. Frob. Mer. Col. Bas.
tradit.

quo Regem sic Pal. 1. D.
Roxane B. 2. F. D. roxene
imperantis P. imperantia
illi Amst. illi
duas Pal. 1. ducis
amorem D. Ald. Col. Mer. Bas. amore
compararetur Mer. Ald. comparetur
uno Pal. 1. omit.
deduceret Pal. 1. P. duceret

inferri Pal. 1. inferi
arbitrantur Mer. arbitraretur.

cum P. regis
excepit Mer. excipit
medio Bong. Mer. in med.
divisum Pal. 1. divisus
electum Bong. electum P. delatum
sed post Pal. 1. totam hanc periodum
omittit.

C A F. V.

Ex omni. sic Bong. sed Ald. Fro.
Bas. Col. & ex omni.

armata perduc Mer. arma perduc
autem sic B. 1. sed D. Bong. Mer.
omit.

Catenen Col. Amst. Frob. Lugd.
Bas. carhenes sic postea.

Hauslanes P. caust.

Polypseron P. Popereon

Bubacene Pal. 1. Bubaces D. Ald.
Bubacenen

Indicum Mer. indicum

Clypei D. Pal. 1. parati Ald. Col. Mer.
Periti

ebore B. ebure

dicebantur D. dicebant

qua Regem Pal. 1. qui R.

Iamque Pal. 1. Jam

esse maturum sic Pal. 1. D. sed B. 2.
est maturum Amst. esse maturum ra-
tus Mer. esse maturat

salutare prostermentes P. salutantes
prosternere

corpora P. corp. jubet Amst. corp.
jussit

Perniciosa Ald. pernit.

enim sic Bong. sed Ald. etiam

labare sic D. sed Pal. 1. B. 1. libere

professionem P. malis professionibus

Agri Bong. Col. Mer. Bas. Hages
pessimorum D. piissimum Bong. piis-
simorum

post Chacrilum B. 1. pi caer.

vitio D. Bong. vitium

adulator Bong. adscntator

qua prop. Pal. 1. qui prop

praeferbantur Bong. D. fereb.

tum Pal. 1. tamen

Polluce P. Pollice

cessu-

cessurus Pal. 1. *cessurum*
convivium Mer. *convivii*
Cleō P. *Cleō* &
praparaveat sic Pal. 1. *sed* D. Bong.
praparatum erat Amst. Lugd. *prapa-*
ratus erat

referri *gratia* Mer. *gratiam* *referre*
posset Pal. 1. *possent* Bon. *posse*
Nē Herc. Pal. 1. Ald. Frob. Col. Basf.
 Mer. Nec Herc.

Tantundem Pal. 1. *tandem*
esse *prod. ex.* Bong. *ex. prod. esse*
perplexe Pal. 1. *perlexe*
Calisthenem Ald. Chalift. Bong.
 Callist. B. 1. *Callesth.*

paratos ad tale obf. Bong. *ad t. obf.*
pat.

peteret, ne in per. ritus Pal. 1. *patere-*
tur ne per. rit. Amst. Lugd. *peteret ne*
in per. externosque ritus

Nullum esse eundem sic D. Pal. 1.
dare te D. Bong. *dare se*
ut vita sic D. Ald. *sed* Bong. & ut
 vita

Credisne Pal. 1. D. *Crede*
decreto Deos factos Bong. *Deos f.*
decreto

amolita Pal. 1. *abolita*
imp. dare quam cōl. Bong. *cōl. dare*
quam imp.

fluxere res Bong. Amst. *flux. adhuc*
res

Nōn pudet B. 2. *nam pud.*
audiebat Pal. 1. *exaud.*
etiam vocem P. *voc. et.*

erat P. *omit.*
erant P. *fueraut*
aulea Pal. 1. Ald. Mer. *auleam* D.
aulea & *supra* *scr. u.* *aulea quomodo* &
 Bong. *prater* P. *sed* Col. Frob. Basf. *aule-*
am

lectis sic Bong. *sed* Ald. Col. Frob.
 Mer. Basf. *lectos* D. *lectis* & *supra* *scr.*
 o, *lectos*

Agim Ald. Agin Bong. Hagen Col.
 Basf. Mer. Hagem

intrasset P. *intraret*
Perfis Bong. *cunctis*
super sic D. Pal. 1.
ex his sic Bong. *sed* Ald. *ex iis*
Alexandri Pal. 1. *Alexandro*

veneraberis D. *veraberis*
eum Pal. 1. *eo*
eo Bong. *eum* Mer. *etiam*
custodiam P. *custodia*

CAP. VI.

S *ervilibus* P. 2. *serv.*
Sejus adis sic Bong. *sed* Ald. Mer.
 Basf. Col. *omit.* *ejus*

acceptos sic D.
verb. eos Bong. *eos verb.*
nullius Amst. *nemini*
stirpi per sic Pal. 1. Ald. *sed* D. Bong.

Mer. *stirpibus* B. 1. *stirpibus*
Romani P. Mer. *Romanz*
Sofstratum sic Bong. *sed* Ald. Sopat-
 trum

Sofstratus sic Bong. *sed* Ald. Sopater
in quo Frob. *in quod*
quoque P. *omit.*

legerunt sic Bong. *sed* Ald. Frob. Mer.
 Basf. Col. *omit.*

Antipatrum Asclepiodorumque su
 Bong. *sed* Ald. *antipatrum Asclepio-*
dori filium,

plac. & Phil. Ald. Frob. Mer. Basf.
 Col. & Phil. *plac.*

Elaptonus & Epimenes. Cxt. Ald. An-
 ticles & Ep. Cxt. Pal. 1. *Elapronus* &
 Ep. cxt. D. Bon. *Elaptonius & super*
scr. h. Elapthonus & Ephimanes. Cxt.
 P. El. & *Epimanes.* Cxt. Amst. Lugd.
 Anticles *Elapr. & Epimenes.* Cxt. Col.
 Basf. Ant. El. & *Phimanes.* Cxt. Mer.
 Anticles & *Elaptonius.* Cxt.

nocte Pal. 1. *noctu*
forte Basf. *forte*
in permutando D. Bon. Mer. *inter-*
mut.

exsequenda rei P. *omit.*
mutua D. Bong. Mer. *muta*
fueraut Pal. 1. *fecerant*
ipsas P. *omit.*

stabant Ald. *statae*
fuit P. *habebatur*
adis D. *sedis sed deleta initiali littera*
letis D. Bong. *lxtantibus*
extraheretur Lugd. *extraheret*
septem dies sic P. *sed* Pal. 1. *septim-*
 die Ald. VII. diem

reditur

reditura vice Ald. reddit. vice Bong.
vice redit,
omnibus P. omit.
duraturam Pal. 1. duram sed correct.
inter lineas duraturam
appeteret Bong. adpet. Ald. Mer.
Col. Bas. appeteret P. omit.
ut creditum Pal. 1. & cred.
predicare D. pradicare sed suprafer.
e, pradicere
graserens animi P. animi praf.
ut rediret P. redire
dies ferme P. ferme d.
off. sui P. sui off.
spes est P. est spes
quam humana Mer. omit. quam
mentes, quam ingentes concupiscentia
devoverunt Mer. mentis &c. Pal. 1.
mentis ingentes concupiscentia de-
voverunt B. 1. mentis & suprafer.
e, mentes devoraverunt & sup. 2,
devotaver. P. mentis quam plerum-
que ingentes conc. devorant D. men-
tes quam ingentes devoverunt
quoniam sic Pal. 1.
quinquaginta sic P. B. 1. 2. sed Ald.
 III. Mer. tria
sestertia Ald. Sex. F. sextertia &
suprafer. f. sestertia
collaudatique sic P. sed Pal. 1. collau-
dantique Mer. D. Ald. callaudatif-
que
expectabant Pal. 1. expeteb.
Epimenes sic Bong. sed Ald. Epima-
nes sic max. Mer. Bas. Col. Ephima-
nes
Eurylocho sic Bong. sed Ald. Eurylo-
co & sic max. Lugd. Mer. Bas. Col.
Eurilocho
esse consilii P. cons. esse
custod. corp. P. corp. cust.
maestitia Bong. maesticie Mer. mæ-
sticie
duobus alt. Bong. omit. Mer. duos
alteros
Leonatum sic Ald. sed Bong. Leon-
nar.
& lum. Bong. ac lum.
mero ac somno Bong. somno ac mero
frater D. fratrem
delegeret sic B. 1. sed Ald. Erob.

Mer. Bas. Col. decederet D. decide-
 ret

Autores Ald. Authores B. 2. F. au-
tores B. 1. Pal. 1. D. auctores
rex Lugd. Amst. omit.
sed solitum puerorum Pal. 1. omit.
Idque an sic Pal. 1. Ald. sed Bong.
omit. an
verberum Pal. 1. verbor.
esset sic B. 1. 2. sed Ald. Mer. esse
periculi Ald. Frob. Mer. Col. Bas.
per. quo evaserat Bong. per quod
evaserat P. per quod evaserit D. Pal.
1. per qd evaseret
Tyrridatis sic Bong. sed Ald. Therid.
opulenti Pal. 1. D. Ald. Frob. Mer.
Col. Bas. opulenti
interque Lugd. Amst. inter
vincos Pal. 1. omit.
adductis Pal. 1. deductis
& nocte Mer. ac nocte
die Ald. omit.
adhibuit P. inhib.
ne de Bong. nec de
contig. eos P. eos cont.
cunctatione Pal. 1. contractione

C A P. VII.

NOs vero B. omit. haec omnia usque
 ad illa teis vincunt
quoniam Pal. 1. quomodo
consilium P. cons. unde
Sopolis F. Sobolis Pal. 1. omit.
ser. tua sup. P. sup. ser. tua
quisque Bong. Mer. quidem
& viliss. Pal. 1. D. Mer. à vil.
pertinet Bong. omit. D. supplet inter
lineas
accipiunt sic Pal. 1. sed Bon. Amst.
Lugd. excip.
quibus tu sic Bong sed Ald. Frob. Col.
Mer. Bas. omit. tu
equuleum Ald. Lugd. Mer. Bas. Col.
ecul. D. acul.
quos vic. fuerit spec. P. fuere sp. quos
vic.
ferrum P. ensem
petiitque sic P. sed Ald. Mer. Col.
Bas. petitque
argentem Pal. 1. agentem
 T t t *patienter*

patienter Mer. pariter
Quam Mer. quem
at Callisth. Frob. Mer. Col. Bas. & Cal.

millia Bong. omit.
gratuitus sic Bong. sed Ald. gravitas
sine sic P. sed Ald. Mer. Col. Bas. sunt

quod Pal. 1. quid
mortes P. est morte
potes D. Bong. potest
scire capisti P. didicisti
quod Amst. Lugd. quid
possunt Pal. 1. possent
parce sic Ald. Pal. 1. D. sed Mod. parce his

C A P. VIII.

Sint Bong. sunt
tradita a mag. f. P. a mag. f. trad.
ut vos quoque Pal. 1. D. Bong. Mer. omit.

non solum ipse Amst. Lugd. omit.
ipse Pal. 1. D. Bong. Mer. ipsi
huic latroni Bong. latr. huic
debet Bong. Mer. deberet
Macedonia P. omit.
Regum sic Bong. sed Ald. Pal. 1. Col. Frob. Mer. Bas. regibus
castig. eum sic Bong. sed Ald. Fro. Amst. Mer. Col. Bas. Lugd. eum cast.
oportet Mer. Bas. Col. oportere
servis P. serius
pueros huius sic Bong. sed Bas. Col. Ald. Frob. Mer. hui. puer.
in ipsum mea P. mea in ip.
ignoratis & commemorare sup. est.
Hermolao Ald. Frob. Col. Bas. Mer. ignoratis commem. sup. est Herm. Amst. ignoratis Herm.
sup. est. Hermolao D. Pal. 1. supervacuum Hermolao
meruerit sic D. Pal. 1. sed Bas. Col. Lugd. meruit
iudiciis Col. Frob. Ald. Mer. Bas. indicibus Lug. iudiciis

Rursus convictum per bienn. Pal. 1. Rursus conv. parricidam per trienn. Elz. Amst. Frob. Ald. Col. Mer. Bas. Lug. Rursus conv. per bienn.

hostem P. infidiatum
in ipsum D. Pal. 1. omit. in
imperia Pal. 1. ingenia
mirer. P. Mer. miror
Nolo fing. P. F. D. nolo in fing.
invisam P. Pal. 1. D. B. 2. invis.

mhi
liberalitatem meam fac. Ald. libertatem m. fac. P. meam f. libertat.
greges serv. Bong. serv. greg.
quidem, moderationis Amst. Frob. Mer. Lugd. Ald. quidem. Moderat. P. mod. quidem
dimidiam partem Bong. dimidia parte

quoque D. omit.
vobiscum Col. Bas. vobis, cum
nostra B. 2. nra
avaritia Pal. 1. avaricia
mores in F. omit. D. Pal. 1. Mer. omit. mores
transfundo D. Pal. 1. B. Mer. transfundo

esse Pal. 1. omit.
apte P. omit.
Illud P. illum
Deum esse P. esse Deum
volui D. Pal. 1. Ald. Frob. Col. Bas. Mer. volui ostendere
aut argenti P. argenteive
venisse Bong. venire
devictis P. omit.
fuere Mer. fuerant
tuum Bong. D. tuum cum
eni Pal. 1. omit.
in me D. Pal. 1. omit.
Olynthio Mer. Col. Olintheo Bas. Olinthio
Regi Pal. 1. reis
ante Pal. 1. D. Ald. Frob. Mer. Bas. Col. omit.
aula & D. Bong. Mer. male
nullum cades Ald. nullis cad. D. Bong. Pal. 1. nullius cadius
quam Bong. omit.
quod Pal. 1. omit.

C A P. IX.

Bello P. in bello
qua Pal. 1. qui

ad col.

à col. Pal. 1. omit. à
omnino ab ortu maximus Al. Fro.
Baf. Col. o. 2. o. fluvius eximius D.
Bon. Mer. omni, ab Oriente fluv. ex
Pal. 1. amnis ab Oriente ejus exiens
à Meridiana regione Mer. ad Meri-
dianam regionem
Et magnorum D. ex magn.
Vterque sic Bong. sed Ald. Frob. Baf.
Col. ufque
multasque sic Bong. sed Ald. Frob.
Baf. Col. multas
impediens P. Col. Frob. Baf. Ald.
impeditur, quibus
crebro D. Pal. 1. quia crebro Mer.
quibus crebro
Accefines D. Pal. 1. Bong. Accfin
Mer. Aceffines
Quippe Ganges asp. os infl. obicit D.
omit. sed adduntur in marg.
Dyardenes Bon. omit.
crocodilos Pal. 1. Cocodrillos B. 2.
crocodillos P. cocodrillos
uti P. ut
delphines Bong. delphinos
gentibus P. omit.
Erimanthus B. 2. D. Echimantus
Mer. Echimantis
crebris flex. P. omit.
interfluvius P. praterfl.
Aquilones D. Pal. 1. Bong. Mer.
Aquiloni
decidunt D. Pal. 1. Bong. Mer. decur-
runt
is cohibiti D. Pal. 1. Bong. his cohi-
bitus Mer. is cohibitis
penetrant D. Pal. 1. Bong. Mer. pe-
netrat
mites D. Pal. 1. B. 2. Mer. mitis Alsi
Bong. mittis
in illa sic Bong. sed Ald. omit. in
statas Pal. 1. Frob. Col. Ald. Baf.
Mer. statutas
exastuant P. exastuent
nec ulli D. Pal. 1. Bong. Mer. ubi
natura D. Bong. natura
ingessit Pal. 1. Bong. omit. Ald. in-
gressu Mer. mare suo alluitur ingessit,
nec colere
certe P. omit.
quo Bong. quod Pal. 1. D. quid.

lini Pal. 1. firmi
cera P. rate B. 2. Pal. 1. D. Mer.
charta F. certe
rhinoceros D. rinocerontas
postquam sic Bong. sed Ald. Frob.
Col. Elz. Mer. Baf. posteaquam
locorum quoque Frob. quoque loc.
carbasa sic Bong. sed Ald. Frob. Col.
Baf. Mer. carbasa
tondent sic Bong. sed Ald. Baf. Col.
tondentur Mer. tondetur
ad levitatem Ald. D. Pal. 1. Frob.
Mer. ad speciem levitatis Col. Baf. B.
1. ad spec. levitatis Amst. ad levita-
tem
supra Mer. super
vicia. Cum sic D. Pal. 1. sed Ald. vi-
tia cum Lugd. Amst. est. Cum omisso
vicia
se in Pal. 1. sene in D. Frob. Col.
Mer. Baf. Ald. sane in
ramis aves P. av. fam.
cantus feris Pal. 1. cantifertis
visa D. P. F. visum
opera Pal. 1. aurata
ornat B. 2. ornata
tunc Bong. tum
legatibibus D. Pal. 1. Bong. legatio-
nis
illuminantur sic P. sed Ald. Frob. Col.
Mer. Baf. illinunt B. F. inlinuntur
Binum Bon. Binum Ald. Frob. Mer.
Baf. Col. Binorum P. duorum
nixu Bong. Amst. Lugd. Mer. nisu
Longior Pal. 1. longiora
perditis Pal. 1. prædictis
à Reg. sic Bong. sed Ald. Col. Frob.
Mer. Baf. aliud reg.
luxuria Pal. 1. luxuriam
Abiisdem Bong. ab his Mer. ab his-
dem
pellices Bong. pelices ut & supra
inter hac P. inter tot
genus est F. B. 2. omit. est
quos Bong. prater F. quod
pulchrum; & Pal. 1. pulchrum est
aut Ald. D. Col. Baf. Mer. autem
honor P. honor
publicis B. 1. puplicis
scire Pal. 1. scire
capitale sic Pal. 1. sed D. capital
T t t x descript.

descript. dies P. dies destr.
plena P. F. omit.
servant Fro. Col. Ald. Mer. Bas.
 servantur
Luna P. linz
idcirco sic Bong. sed Ald. idcirco
sane opera pret. D. Pal. 1. Mer. sine
 opere *omisso* pretium

C A P. X.

V *Surus Pal. 1. usuria.*
queis Bong. Mer. quis
transportari Pal. 1. portari
occurrerant Lugd. Amst. occurrerunt
præcipit P. præcepit
est Bong. omit.
tamen Pal. 1. omit.
Nysan P. B. 2. Nysan
manis ipsa Bong. Lugd. ipsa mon.
 Amst. *omit.* ipsa
horror D. horror
flammas P. flammæ
facta erant Bong. ex. facta Mer. facta
 erat
et mania sic Bon. sed Ald. Fro. Col.
 Mer. *omit.* &
circumsideri B. 1. supra. a, 2. cir-
cumfidari Ald. circumfederi
sita est F. sita erat
Mærum sic P. F. sed Ald. Mærum
 B. 1. 2. Memorem D. Mempron *sed*
dispositio tertia et quarta literis Pal. 1.
 Memoron
femine Bas. Col. Lugd. femine Elz.
 femina
celatum Ald. czl.
fucci B. 1. 2. Pal. 1. luci Mer. luci
feminum P. F. Mer. seu germinum
 D. segminum *et supra. u, et er, seu*
 germ. B. 1. segminum B. 2. seu gemi-
 num
Lauri, baccaeque Ald. Lauribacæque
 P. lauribachæ
instinctu B. 1. discinctu
lascivia B. 1. lascivi
hedera Ald. edere
millium Bong. militum
orta B. 2. horta
omnes se repente D. Bong. homines
 serpente Pal. 1. hom. serpen. relicto in-

testitio ad illamque Quippe &c.
congestamque Bong. aggestamque et
supra. d, adgest.
prostraverant D. Bong. Mer. prostra-
 vere
licentiam D. Pal. 1. leticiam Bong.
 lætit.
large sic Bon. sed Ald. largi
Libero patri oper. P. op. Lib. pat.
esse benef. P. ben. esse.
Bacchantum Mer. debacch.
mulantiumque sic B. 1. sed Ald. ciu-
 lant B. 2. humilant.
Si præ. hc Bong. sed Ald. Mer.
omit. si
revert. temul. P. rev. & tem.
commessantesque B. 2. comissant. F.
 comessant. Col. Bas. commessantosque
protexit Ald. D. Frob. Col. Mer. Bas.
 inter ora hostium textit Pal. 1. int. ora
 host. protexit
Acadira Pal. 1. ad cadira Ald. Adaca
 Mer. Col. Bas. Acadira
atque Pal. 1. D. Mer. Bas. Col. atque
usta et desituta P. uslam & desituta-
 tam.
et qui Pal. 1. Ald. Frob. Col. Bas.
 urbe qui D. urbi qui Bong. Urbi non
 Mer. urbe non
anne P. anne ubique.
Beziram Bon. Peicam. Ald. Baz-
 dram Pal. 1. Ebeni Mer. Bas. Col. Bei-
 ram
ad Magazas Pal. 1. ante amagazas
 Bong. ad massagas P. ad magazas
Assucano P. cassiano
quoque Bong. Lugd. Amst. omit.
ubique Mer. Col. ubique
Triginta Mer. Col. Bas. Ald. XXXVIII.
 P. XXX & VIII.
qui Mer. omit.
utrinque Bong. utrimque
ripibus Bong. ripis
Ab Occidente Pal. 1. D. Bon. Mer.
 Ad Occidentem
terra hum. diluta D. Mer. terram h.
 dilutam
ne tamen Pal. 1. non t. D. Ald. Ne t.
consideret Mer. considerent
interposita Pal. 1. D. Ald. imposi-
 tæ.

muros & *teg.* P. & *muros teg.*
munimenta Pal. 1. *monim.*
Tum sic Pal. 1. D.
evulso B. 2. *evulso*
penderet Pal. 1. *penderat*
dolorem Bong. *omit.*
quidem *Iovis* Bong. *Iov. quid.*
prospexit Bong. *perpex.*
demoliebantur Bong. D. *demol.* Mer.
molieb.
cumulis Pal. 1. *tumulis*
erigebantur D. Bon. Mer. *erige-*
bant
ardore P. *omit.*
obducta *vulneri* P. *vuln. obd.*
mobiles Mer. *milites mob.*
adintus sic Bong. *sed* Ald. Pal. 1. Col.
 Bas. Frob. Amst. *adductas*
numine P. *nomine*
 & *excussas* sic Bong. *sed* Ald. Col.
 Bas. Frob. Mer. *omit.* &
procepit Pal. 1. *venit*
parvo fil. adm. P. *fil. adm. parvo*
credidere sic D. Pal. *sed* P. *credide-*
runt
quidam plus Amst. Lugd. *amplius*
forma B. 1. *fortunæ*
Hinc D. Bog. *præter* B. 1. *hic*
Noram sic Bong. *Sed* Ald. Frob.
 Oram.
in deditionem Ald. *in dition.*
ven. in Regio P. *in reg. ven.*
Aornum D. F. *Aorinum* Ald. Aor-
 non P. *aorim* B. 2. *aornorum* B. 1. *aor-*
 nim Mer. Col. Bas. *Dorinim.*
operi P. F. *operis* B. 1. Amst. Lugd.
 Frob. *operæ* B. 2. *opræ*
armatis Mer. *armatus*
Mullinus P. *nullinus*
circuitu Pal. 1. *in circ.*
fallerent Pal. 1. *Vallarent*
ut pleræque P. *ut plerique putant.*
vel ut pleræque aliz sunt
mollibus sic Bong. *sed* Ald. *mollifi-*
bus
erecta P. *ejecta*
spatiifera P. *specios.*
arctius P. F. *altius* B. *arcius*
annus P. *annis ubique fere.*
præaltus Amst. Lugd. *præaltis*
utrinque Pal. 1. *urumque*

asperis sic Pal. 1. D. Ald. *sed* Mod.
 & *alp.*
via B. 2. *omit.*
index alacritatis D. B. 1. 2. Mer.
se index al. P. *alacr. ind.*
secutus Bong. *subsec.*
detrahente Pal. 1. Mer. *detraht.*
occupasset B. 2. P. *occupavisset*
delegit Pal. 1. *eleg.* D. *dileg.*
cum eo com. P. *com. cum eo.*
invadit F. *evad.*
sua sp. reg. P. *reg. sua sp.*
miserabilis P. D. *omit.*
casus Pal. 1. *causa*
Et jam eo P. *eo Et jam*
viatores sic Bong. Ald. *autores*
provola. sic Bong. *sed* Ald. *præ-*
volu.
seriebantur Mer. *seriebant*
vulnerabant P. *vulnerent* Pal. 1. Mer.
vulnerabantur
respexit Mer. Ald. *conspex.*
præter Pal. 1. *propter*
exanimis B. 2. *exanimis* B. 1. *exa-*
nimis & *superfer.* c. *exanimis*
ceterorumque Pal. 1. *ceterorum*
interitu commatus P. *com. Inc.*
depulisse B. 1. *depulisse*
cedentibus Pal. 1. *reced.* Ald. *ex-*
dent.

tamen Pal. 1. *tantum*
obsidione D. *obsidionem*
quidem Pal. 1. *quidam*
multati Ald. Mer. Col. Bas. Frob.
mutilati Bon. *multati* B. *muleari*
magna victoria sic D. & P. *sed* Amst.
Victoriæ magnis
cultu Deum Ald. Pal. 1. *cultu Diis*
 P. *cultui Diis*
satisfecit Mer. *fecit*
est P. *omit.*
Sisocostus sic B. 2. F. *sed* Ald. *Sisicot-*
 to P. *Siso cocto* B. 1. *Sisocoste*

C A P. XII.

Echolima sic Bong. *sed* Ald. Embol.
 B. 2. Coblina Pal. 1. Ecolima Mer.
 Col. Echolima
 Corno Ald. Mer. Col. Pœno Pal. 1.
 Pœni Bas. Pœno

*funditore ac sagittario, deturbatis qui
obsiderant* Col. Bas. D. Pal. 1. fundito-
res ac sagittarios deturbat. *lis qui ob-
siderant* & *supra scr.* e. obsiderent Ald.
funditores ac sag. deturbat. *lis quæ
obsederant* P. funditores &c. *his qui
obsiderent* & *supra scr.* a. obsiderant B.
2. funditores &c. *is qui obsederant*
Mer. funditores &c. *is qui obsiderent*
decimis D. Bong. *decumis*
in ea F. in eadem
eum, regnare Ald. num' regn. Bong.
Mer. cum regn.

Permissisque sic B. 1. *sed* D. Ald.
Frob. Bas. *permissusque* B. 2. *permissi-
que* Mer. Col. *permissisque*
ei occurr. P. occ. ei
nisi sic Bong. *sed* Ald. ni
arma Pal. 1. armatus
capere D. Bong. Pal. 1. *omit.*
& equites Pal. 1. *omit.*
discedere Pal. 1. D. Col. Bas. descen-
dere

paratos D. Pal. 1. Bong. paratus Mer.
paratas
virtute, vel illius Pal. 1. *omit.*
coivere Pal. 1. D. Ald. Mer. Bas. Col.
coiret

adhibito Pal. 1. exhib.
imperii vires D. B. 1. 2. imperium
res P. imperii res F. imperii illi res
expectasse Ald. expect. D. B. spe-
ctasse

restituit B. 1. destit.
militum P. mil. manu
Abisares Mer. Ald. Col. Bas. Frob.
Abiafares

Porus sic Bong. *sed* Ald. porus
Hydaspem P. hispaden F. hisdadem
Taxilem Amst. Al. Mer. Taxilen
quemcumque P. quoscunque
Ergo Bong. Igitur
hospit. Alex. accepiss. Pal. 1. hosp.
Al. recep. P. Alex. hosp. suscep.
die Bong. postquam die
Hephestion Bong. Mer. Col. Ephest.
Ald. Hephest.
duxerat Ald. Mer. Fro. Col. Bas.
duxer

mille Pal. 1. centum
multaque convivalia sic D.

queis Mer. quis
assueverant Pal. 1. consuev.
adstrinxerat Mer. Ald. Amst. Lugd.
Frob. Col. Bas. obstrinx.
ipsum Mer. ipse
quam ipse esse term. P. esse quam
term. ipf.

C A P. XIII.

A *Basara* Ald. Abisaris Bong. Amst.
Abisara Frob. Col. Bas. Mer.
Abiasara

firmataque Ald. firmata
sin. suorum P. suor. sin.
Hydaspem Bong. Hid. P. ydaspem
Barzantes B. 1. D. Bazentis Mer.
Ald. Col. Bas. Earzentis
Arachosius sic Bong. *sed* Ald. Mer.
Aracof. P. F. arthofis
Gamaxusque D. Pal. 1. Bong. Samax.
Barzenti sic D. Ald. *sed* B. 1. 2. bar-
zaenti

custodiam sic D. *sed* Mod. cust. dato
quomodo & *super scr.* B. 1. *At* Pal. 1.
habet cust. traditur

elephantum P. *omit.*
LXXXV. P. LXXX & V.

eos Pal. 1. eas
in queis Mer. in quis
rara P. tanta
deterrebat D. Pal. 1. Frob. terrebat.
diffusum Bong. diffusus
torrens sic Bong. *sed* Ald. Mer. Fro.
Col. Bas. & tor.

auris sic Bong. *sed* Ald. Amst. Lugd.
Frob. Bas. Col. auras in B. 1. e *substit.*
loco a

Hinc hostis, hinc amicus Bong. Hinc
am. h. host.

percusserant Pal. 1. percussa erant
posse credebant sic D. Pal. 1.
in quas Bong. *omit.* in
nantes P. nantes
conferabantur Ald. Mer. Fro. Bas. Col.
conferebant

experiebatur Pa. 1. experiebat
in Maced. Mer. *omit.* in
Symmachus D. Simach. Bon. prater
F. Simachi.
queis Mer. quis

transactum

transavere D. Ald. *transnav*. Pal. 1. *transnavat*.
magis Bong. melius
felix D. Ald. Mer. Bas. Col. infelix
contemptum sic Bong. *sed* Ald. *contempe*
Et sup. quoque P. & quoque sup.
his sic Bong. *sed* Ald. iis
occulti F. occulte
vorticibus Bong. Mer. Col. vert.
implicit. P. applic.
fid. Pori Bong. Pori fid.
Vi igitur d. Ald. Mer. Amst. Bas. Col.
Frob. Lugd. Ig. ut à B. 2. Ig. haud
opportunitatis Bong. *opportunitas*
cum omnib. Pal. 1. Bong. *omit.* cum
insula sic B. 1. *sed* Ald. Mer. Col.
Bas. 2. ab inf. F. F. in inf. D. *ad marg.* in
salo
transitum D. Pal. 1. *transnat*.
advertere B. 1. avert.
ante id sic D. Ald.
etiam aequalem sic Bong. *sed* Ald.
Frob. Col. Mer. Bas. & aq.
incommoda Mer. eadem incom.
averso Pal. 1. *adverso*
procella imbrem sic Pal. 1. *sed* B. 1.
proc. ingens Et supra scr. imbrem Mod.
proc. ingens imbrem
effudit P. *infundit* B. 1. 2. *effund.*
terram P. terra
ratibusque P. ratibus
vixque B. 1. *vix*
facies P. *omit.*
hoste Mer. *omittit.*
ripam B. 1. *supra scr.* tenente
accerferent petebant, occupante obscur.
P. *accerferent occupante obsc.* D.
Bong. *accerferent obscur.* Pal. 1. *ac-*
cerferent occup. obsc. Mer. *accerse-*
rent occupandam obscur.
suam occas. P. occ. *suam*
adhuc Mer. *adhuc*

C A P. XIV.

N *untiatum* Pal. 1. *nuntiatum*
Abisarem Bong. *prater* B. 1.
abisaren Col. Bas. Frob. Mer. Abias.
aperiente Pal. 1. *aperientem*
hostem B. 1. *hostium punctis subiectis*
vulata voci.

Porus objecit sic Pal. 1. *sed* Bong. *omit.* Porus
ceteri aut. erant P. *aur. er. cæc.*
comptura Pal. 1. *quam plura*
inequitabiles Col. *inæquit.*
ac voraginibus sic Bong. *sed* Ald. Mer.
Frob. Bas. Col. & voragine Pal. 1. *vo-*
raminibus
Daba Mer. Bas. Col. Dacz
cornu sic Pal. 1. D. Ald.
ii qui Bong. Mer. *hi qui*
tamen B. 1. 2. Amst. Lugd. *tenus*
P. *tamen tenuis*
Herculis Pal. 1. *Hercules*
enim Ald. Mer. Lugd. Bas. Col.
Frob. *etiam*
is qui Bong. Mer. *his qui*
quondam conceperant P. *omit.* *quon-*
dam B. 1. *condam ceperant* Pal. 1.
non cep.
belluorum Mer. Amst. Ald. *beluar.*
parumper Pal. 1. *parum*
magnitudini D. Pal. 1. Ald. *mægo.*
Pori
quantum D. Pal. 1. Bong. *qu: nro*
Tandem Pal. 1. *tantundem*
res est Mer. *rex est*
Cænum Mer. Ald. Col. Bas. Lugd.
Frob. Amst. Cænon
invets. non in med. aciem sed urgeb. D.
Ald. Mer. Col. Bas. Frob. *inv. in med.*
ac. & urg. F. *inv. in m. a. eo urg.* Pal.
1. *non inv. in med. aciem sed urg.*
poterunt F. Pal. 1. *potuerunt*
in mediam Bong. *omit.* *in*
præruptis Bong. Mer. *perrump.*
Nec sag. Bong. *Ne sag.*
imponunt B. 1. 2. *imponuntur*
occupabantur Ald. Col. Bas. Mer. *oc-*
cupantur
jubeant P. *jubet*
insolitusque sic Bong. *sed* Ald. *insol-*
litus
Thracas Pal. 1. *Trachas*
meliorum Bong. Mer. *melioze* Pal. 1.
meliores
militem P. *omit.*
ii Bong. Mer. *hi*
quidam Mer. *quidem*
Copidas vocant Ald. *agnidas voc.*
Bong. *copides vocabant*

falcib. P. faucib.
queis Mer. quis
appetebant Pal. 1. adpendeb.
novi P. non
Itaque &c. exigebantur, Pal. 1. omit.
Indorum sic Bong. sed Ald. ind.
proditorem D. B. 2. proditoris F.
proditorem & supra scr. lit. prodito-
ris
effluerat Mer. effuderat
tandem gravatus Bong. tantum grav.
D. tantum gratus sed supra scr. va.
iussit Bong. Amst. Lugd. jubet
loricam vestemque P. vest. loricam-
que
confessaque D. Bong. composito-
que
Qua D. Pal. 1. Mer. quod B. 1. quem
& supra scr. lit. quod B. 2. quem
inquit Mer. P. F. inquit, quæ
cogit Mer. cogit
propinquum Bong. propinquo
Taxiles Bas. Col. Taxilis
quam inter Mer. quænt.
belli doc. P. doc. belli
plus &c. esset P. omittit.
fortuna Mer. Bong. D. fortunam
Egrum Mer. Egrum
suam P. sui

LIB. IX.

B 1. Q. Curti rufi hist.
 lib. VIII. explic. incip.
 lib. nonus. B. 2. Curti
 rufi hist. lib. VIII. Expl.
 incip. liber nonus. F. Ex-
 plicit VIII. incip. VIII. P. Expl. lib.
 sept. Quinti Curtii rufi, hist. Alex.
 mag. Macedoniæ regis. incip. oct.
 feliciter. Pal. 2. Idem Quinti Curtii
 Liber octavus feliciter incipit. Mer.
 Q. Curtii de reb. gestis Alexandri Ma-
 gni Regis Macedonum Liber octa-
 vus

CAP. I.

Quo prompt. sic D.
 mania Bong. Amst. Lugd. omis-
 sunt.

prædam fore &c. usque ad unum ar-
omittit B. 1.
ceteram optimam Bong. Pal. 1. D. cæ-
tera opim. Ald. cæteram optimam
celebrataque D. B. 2. P. celebrataque
F. celebrandaque in B. 2. supra scr.
tresque
Avidi P. audi
affirm. ejus seseos Bong. Amst. Lugd.
eos adfirmat. e. sef.
adificari Bong. Mer. exadif.
percurrissent P. B. 2. Amst. Lugd.
percucurrisset
Rhinoceros D. Rhinocerontes Bong.
Rinocerotas B. 2. Rinocerores & su-
pra scr. a. Rinocerotas Ald. Rhinoc-
erotas
Græci Pal. 1. græci
sermonis ejus Pal. 1. omit. ejus
singulos D. sigulos
donat Pal. 1. donavit
gradu Amst. gradus
militia Bong. Amst. Mer. Bas. Lugd.
amicitia
opera P. operis
Abisares Mer. Col. Frob. Bas. Abias.
rursus Pal. 1. rursusque
modo ne Mer. modo non
nuntiari sic D. Pal. 1. sed Ald. Col.
Lugd. Mer. Amst. nunciari
curvarent sic Bong. sed Ald. cu-
rav.
species Mer. spes
manant & Mer. manantes
Hyraoten Ald. Frob. Hydraoten
Mer. Col. Bong. Bas. Hyarotim Lugd.
Amst. Hyarotim
invisitatis D. invisit.
positum Pal. 1. Amst. Lugd. oppo-
situm
ut in ea sic Pal. 1. D. sed Amst. Lugd.
ut ea Mer. ut est in ea
Aliis tela, aliis hasta. aliis secures P.
tela aliis hastæ aliis secures aliis F. B. 2.
tela aliis, hastæ, aliis secures erant
transliebantque Pal. 1. transliebat-
que
azmine Ald. D. Pal. 1. Mer. Col.
Frob. Bas. auxilio
queis Mer. quis, ut semper
fussit Amst. juf. rex

singula

singula P. omit.
ostringentis Bong. Grut. D. Pal. 1.
 Bas. VIII. Ald. octo millibus Mer. VIII.
 Col. 8000.
excidio P. periculo
et in vic. Bong. Pal. 1. D. Mer. Col.
omittunt &
decorum Mer. decorum
Perdicca Pal. 1. *Perdicam*
Eumeni P. Eumenidi
tradit Bong. tradidit
aliorum D. Bong. aliorum
induxit sic Amst. Elz. sed Ald. Mer.
 Frob. Bas. Col. Lug. duxit
Oppidani P. oppidanis
diduxerat F. deduxerant Ald. Mer.
 Col. D. Pal. 1. deduxerat
vulgum in B. 2. *suprafer.* gus
ducebant Pal. 1. dicebant
convocaverunt sic D. sed Amst. Lugd.
 vocav.
deditas Bong. Pal. 1. D. domitas
Sophitis D. Pal. 1. Bong. Sophites
 Ald. Sopithi
ut Barbari D. Pal. 1. Ald. Col. Mer.
 Frob. Bas. ut Barb. credunt F. & Barb.
 cred.
excellit P. B. 2. D. excellit
infantium Ald. Col. Lugd. Frob.
 Bas. infantum
scenes sic Pal. 1. sed Bong. Amst.
 Lugd. insignes
coiunt Pal. 1. coeğunt
conjunctionis D. convictis
corporum specie P. sp. corp.
estimatur P. estimabatur Pal. 1.
 estimantur
cui Alex. P. F. cuius in B. 2. us ex-
 calptum
copias D. omit.
Sophite sic Bong. sed Ald. Sopitho
ostendebant sic Bong. sed Ald. Ero.
 Col. Bas. Mer. ostender.
deservissentne Bong. omit. ne
soleis Pal. 1. soleris
ornata Mer. onerata
candore Pal. 1. Ald. Col. Frob. Bas.
 colore
et magnis D. omit. &
berylli Mer. Ald. berilli
dedidit sic Bong. sed Ald. dedit

videre Bong. videri ut
conspectu D. c. sepectu & *dispmctis*
 cc sic, c. septu
occup. seram Bong. fer. occ.
cum ex iis Pal. 1. Tunc ex iis Mer.
 Bong. tum ex his
talibus Pal. 1. omit.
unius canis sic Bong. Mer. sed Ald.
 Elz. Lug. Frob. Amst. Bas. Col. unus
 can.
crus avellere Pal. 1. crura velleres
neq sic D. ne sic
institit Pal. 1. instituit
non segnus Pal. 1. omit. non
memoria B. 2. *memoria eraso e.*
Sophite sic P. F. sed Ald. Sophiti B.
 2. Sophitæ
Hypasin Ald. Hyphasin Bong. ypa-
 sin
Phegelas Pal. 1. Phegeus Ald. Col.
 Mer. Bas. Phegelis
detrectans Pal. 1. Frob. detract.

C A P. II.

Transitu Pal. 1. transitum
Phegelam D. Pal. 1. Pheges Bong.
 Phegea Mer. Phegelom Bas. Col. Phe-
 gela
per vastas Pal. 1. omit. per
fluminum Mer. fluvium
Ultiorem ripam sic Bong. sed Frob.
 Mer. Col. Bas. Ald. Ulteriores ripas
Gangaridas P. B. 2. Gangarhidas F.
 gargahidas
Pharrasios Pal. 1. Parraf. Mer. Par-
 rhas.
Aggrammen sic P. sed Ald. agram-
 mem Mer. Aggrame Amst. Agramen
 Frob. Bas. Aggramem
percontatur Ald. percunctatur Bong.
 percontantur
an vera P. an si vera
dicerentur Mer. diceret
ultima sortis P. fort. ult.
propriorem P. propriorem
injecerat Mer. inierat
Religatus Pal. 1. Relig.
pene B. 2. pæne
persequi term. Amst. term. persf.
ernere F. er. terminum

gloria Mer. gloria
Abundantes onustosque P. B. 2. hab.
bonustosque
prada Pal. 1. prædæ
acquirenda D. Ald. ad quærenda
Bong. conjunctim adquærenda Mer. ad
quærendam
se tot. Bong. D. Pal. 1. omittunt se
Col. sed tot.
defatigatum D. defer.
tandem B. 2. tantum
expetere D. Mer. Col. Ald. Frob.
Baf. expetere
mentium P. mentium
Hypaspes Bong. Sidaspen
armamentorum P. F. armator.
mitigetur Mer. mitigatur
Atque Baf. Atque
copias P. copiasque
coercita Ald. coercita Mer. coër-
citum
angustiores sic D. Pal. 1.
elisa Mer. elisum
in rebuns Mer. invehit
spatio Pal. 1. D. Bong. Col. Mer. Baf.
statio
quantumcumque Pal. 1. quacumque
quot Porus P. quod Por.
declinare Ald. Frob. Lugd. Amst.
Col. Baf. declinari
videamus Amst. Mer. Baf. Frob.
Lugd. Ald. videmus B. 2. Pal. 1. omitt-
unt.
deinde Bong. Amst. Lugd. dein
quoque Pal. 1. Bong. Mer. quoque &
nunc primum Pal. 1. nunquam pr.
roboris B. 2. robori
inundata P. mundana
cruere D. Pal. 1. Bong. fervore
Daba Col. Mer. Baf. Dacæ
gestum sum Pal. 1. omit. sum
prædamque Pal. 1. Mer. prædamque
nec meos Pal. 1. D. Frob. Col. Mer.
Ald. Baf. nec mei
numeravero Bong. D. Pal. 1. nume-
ro Frob. Baf. Col. Mer. Ald. memi-
nero
amittere Mer. emit.
Regem deseratis P. def. reg.
quin prim. Pal. 1. D. Bong. Mer. qui
pr.

obsculesim Bong. Pal. 1. D. Mer. ob-
tuli
insingeretis Ald. Frob. Col. Baf. Mer.
Lugd. Amst. insreger.
in manibus sic D.
abfuerit P. F. affuer. B. 1. affuer. &
suprastr. b. abfuer. B. 2. affuer.
Vbi est Bong. Amst. Lugd. omisit
est
Aversos B. 2. aversus
demissus B. 1. Mer. Col. dimissis
tac. per se v. P. perf. tac.
imprudens in vos deliqui P. del. im-
pr. in vos Pal. 1. omit. in vos
vindicamus Pal. 1. D. judicamus
Ald. Col. Mer. Baf. indic.
excipere Mer. Col. Amst. Fro. Baf.
Ald. Lug. exciperent
quorum Pal. 1. D. quorum
sequantur Pal. 1. sequitur
Ite reduces domos D. omit.

CAP. III.

N*Ec sic quidem Ald. Nec sic quid*
in terram P. in terra
Igitur Mer. Baf. Col. Frob. Ald. ergo
cuperes Pal. 1. cupierat
Cannus D. Bong. Pal. 1. Col. Mer.
Baf. Pœnus F. Pœnus sic mox
Dii F. Di
quo jussis sic Bong. sed Ald. Fro.
Mer. Baf. Col. omit. quo
suorum militum sic Pal. 1. D.
Emissus D. Bong. præter B. 1. emen-
si
eruer ex latebris Pal. 1. er. ex late-
ribus P. ex latebris er.
cubilibus sic Bong. sed Ald. Col. Mer.
Frob. Baf. cubiculis
expetis Amst. expellis
nostro P. colo
in incremento Pa. 1. D. Bong. omia-
tunt in
in fine jam Amst. Lugd. jam in fi.
putris sic Bong. sed Ald. Mer. Col.
Frob. Baf. & B. 2. suprastr. d. putrida
hebetia B. 1. 2. ebetia Pal. 1. heben-
tia
in externum P. in extremum
hunc in P. Nunc tu

insolite

CAP. IV.

intelligo D. B. 1. 2. *intellego*
vasta Mer. *vastata*
qua ad manum posita est sic Pal. 1. D.
Cœnus B. 2. Pal. 1. D. Mer. Col.
Baf. Pœnus F. B. 1. *Penus*
seniores F. *segniore*s
ob atatem P. *ab ætate*
processit *erigique duod.* Pal. 1. D. Ald.
Mer. Col. processit è regia : qui XII.
Baf. processit regia, qui
munimenta A. B. 1. *monim.*
cubiliaque Pal. 1. *cubiculaque* Frob.
cubilia quoque
mirac. præparans D. *supra lineas mir.*
apparens. Pal. 1. *mir. præparansque*
Amst. Lugd. miraculum Propere
Acefinem Bong. *acestinem* Pal. 1.
D. Acestinem
Ibi Pal. 1. *Ubi*
Cœnus Pal. 1. D. Bong. Mer. Col.
Baf. Pœnus
morte Pal. 1. *mortem*
Rex quidem P. *Amst. Lugd. quid.*
rex
longam orationem Pal. 1. *vitz long-*
gam erat
Inter hac Bon. *in hac*
Memnon P. *Mennon* Baf. *Mēnon*
sex millia sic Pal. 1. *sed* D. F. P. B. 1.
3. quinque mil.
Harpalo Pal. 1. *Carpebo* Col. Ald.
Harpelo
millia anro *inter hæc verba* F. *va-*
cuum habet spatium aliquot littera-
rum. Mer. *omittit* XXV. *millia*
quis Mer. Ald. *quis*
distribuitis Pal. 1. *tributis*
cremari sic D. Pal. 1.
discordes Bong. Mer. *discordes-*
que
retractantes B. 2. *ora adscript. habet*
retrect.
firmat a. a. gratia D. B. *firmatz p.*
a. gratiz
amborum Pal. 1. *arborum*
Bucephalon Ald. Mer. *Bucepha-*
lum
ac nomini P. *hoc nomine* F. *hanc*
nomini
anne P. *anne*
opportunis Bong. *oport.*

Hydaspes Bong. Hydaspis B. 1. hi-
 daspis
Acefini Ald. *Acefino* Bong. D. Pal.
 1. *Acefino*
Sobiorum Pal. 1. D. Ald. *Soborum*
commemorant Bong. *memorant*
relictos se sic B. 1. *sed* Ald. Mer. Frob.
Baf. Col. Pal. 1. D. rel. esse
clava pro telo B. 1. 2. *Amst. Lugd.*
clavæ tela F. P. *clavatz* D. *clavæ tela*
& dispuñtis aliquot litteris, clavate
exolevissent B. 2. *exsolv.*
Hic Ald. Col. Baf. Mer. *Hinc*
excessione sic B. 1. 2. Pal. 1. *excessio-*
ne Ald. Baf. Col. *extensione* F. *ecen-*
sione P. *escensione* Mer. *excessionem*
facta Mer. *factam*
CC. & L. Mer. esse & l. Frob. Lugd.
Baf. Col. CCL.
processit Pal. 1. D. Mer. *excessit*
alia gens Col. Baf. Frob. Ald. D.
Mer. omittunt alia
qua amne sic Bong. *sed* Ald. Mer.
Baf. Col. Frob. quam amne Pal. 1.
quo amne
adortus Ald. *adhortus* F. *adorfus*
perseverasset Mer. *perseverassent*
defendebant Pal. 1. D. Ald. Frob.
Mer. Baf. Cpl. exinguebant
jura sic Pal. 1. & D.
mutat Bong. *mutant*
præfidium Pal. 1. *subsid.*
navigio Pal. 1. Bong. *navigiis*
circumvectus est Bong. *prater* P. *omit-*
tunt est
munimento sic D.
alluit P. *abluit* B. F. *atluit* Mer.
aluit
Acefines Bong. *hacel.*
coitus Ald. Mer. Col. Baf. *cœtus*
qua meat navigia D. Bong. Pal. 1.
Mer. qua meat navigiis Ald. Col. Baf.
qua meat navigiis Fro. *qua manet*
navigiis
nauta Ald. Mer. Col. Baf. Frob.
nautæ vela
metu A. Mer. Baf. Col. *cœtu*
majora omnium sic D.

vertices

vertices sic Bong. *sed* Ald. vort.
se invehabant Pal. 1. D. Bong. in *se*
 veh. Mer. in *se* vehabantur
credere B. 2. credere
applicabatur Bong. Pal. 1. D. Frob.
 applicatur
amne Bong. Lugd. amni
sacrificioque sic Bon. *sed* Ald. *omit.*
 que
Oxydracaram Pal. 1. D. Bong. Mer.
 Sudracarum
Mallorumque Col. Malor.
Novem millia Pal. 1. VIII. mil.
decem millia Mer. X *omisso* mil.
posteaquam Bong. Amst. Lugd. post-
 quam
improvisu B. 1. improvisu
transmittere B. 2. transmissere
finisse Mer. finivisse
perpetuam noctem Pal. 1. D. Bong.
 perpetua nocte
incubantem Ald. Mer. Col. Frob.
 Bas. incub. mari
gregibus Pal. 1. egregium
anxius B. 2. anxius
advocata Pal. 1. advocato
metuunt Pal. 1. metuunt
laborumque sic Pal. 1. *sed* Mer. Col.
 laboremque
perveniant Bon. perveniunt
qua ultra Pal. 1. qui ultra
prospicere Pal. 1. prospacere
perflare Pal. 1. perflagrare
peteret Pal. 1. appet.
transituros sic Pal. 1. D. *sed* Amst.
 Lugd. transituro
feritur Pal. 1. D. Bong. affertur B.
 E. Mer. effertur B. adfertur & *supra-*
scr. ef, effertur B. 2. adfertur
majora sic Bong. *sed* Ald. *minora*
Diu Bong. Dis
 & *aquaret* Bong. æquaretque
Oxydracaram Pal. 1. D. Mer. Col. Bas.
 Sudracarum P. Subdrac. sic *deinceps.*
appetebat sic Bong. & *suprascr. d.*
adpet. sed Ald. Mer. Col. Frob. Bas.
 apparebat
Sed metune Pal. 1. Sed ut tradite
 metu Mer. Ald. Col. Frob. Sed ut tra-
 ditur metune Bas. sed non traditur
 metune

in quod B. *Id* quo
admonebat rex Mer. admonebat res
ne committit. F. P. B. nec com.
Demophoonta, is Ald. Mer. Col. Bas.
omit. is Bong. Demophontem, *is* Pal.
 1. D. Demophantem, *is*
inquit, te sic Bong. *sed* Ald. Mer.
 Col. Bas. Frob. *omit. te*
spectantem Bong. expect.
interpellet sic Bon. *sed* Ald. Col. Mer.
 Bas. interpolet
dubitum Frob. dubium
illum Bong. illum *sed* B. 1. *suprascr.*
 u, ullum
Nec diutius B. 1. Ne diut.
constantibusque Pal. 1. *omit. que*
ubique Amst. Lugd. Frob. undi-
 que
magnitudinem Pal. 1. D. Ald. Mer.
 Col. Bas. magn. telorum P. magn. tel.
 ictibus
quis non Bong. Mer. Bas. quis non

C A P. V.

Ausus Bong. Col. Bas. Frob. Lugd.
 ausus est
inultum Pal. 1. *omit.*
poteras Pal. 1. *omit.*
Nam cum Bong. Pal. 1. Nam cum
 cominus Mer. N. c. cominus
Pugnabat Pal. 1. pugnabant
magnum Mer. magis
honeste moriendum Pal. 1. hostem
 morandum
gravia Pal. 1. *omit.*
deinde Pal. 1. *omit.*
egre Bong. Mer. non egre
turbatur hoc & sequentia verba
 usque ad *convalluisse* *omittit* B. 1.
dexterum infingeretur Pal. 1. infingeret
omisso dexterum
infingeretur Ald. Bas. Col. Frob. Mer.
 infingeret
afflictus Pal. 1. affectus
emicante Pal. 1. manante
adeoque B. 2. ideoque
vellendum P. evell.
telum P. *omit.*
exspoliandum Mer. Amst. Lugd.
 Frob. Bas. Col. Elz. expol.

alacer

alacry Pal. 1. *alacri*
subjecto Pal. 1. *amis.*
strepentibus Pal. 1. *strepentibus ho-*
stibus
deficeret B. 2. *deficerat*
conatus est Pal. 1. *conatur* Col. *est*
conatus
posteaquam Bong. Amst. Lugd. post-
quam
connitendum Bong. *conit.*
ne sic B. 2. *ne si*
Peucestes sic Bong. *sed* Ald. *Peuce-*
stas sic max.
Subit Pal. 1. D. *subiit*
Timeus Mer. Bas. Col. *Timeus*
huic Arist. sic Bon. *sed* Ald. Mer.
 Bas. Col. Fro hinc *Arist.*
Aristonius P. B. 2. *Azitho.*
ex quibus Pal. 1. *omit.*
Regis pedes P. *pedes regis*
Iam & Peucestes sic Bong. *sed* Ald.
Jam Peucestas & Mer. Col. Bas. *Jam*
Peucestes &
In Aristono Pal. 1. *Jam Aristonius*
ultra P. *omit.*
Macedonas sic Bon. *sed* Ald. Col.
 Frob. Bas. Lugd. Amst. Mer. Elz. Ma-
 cadones
omnis sic Bon. *sed* Ald. Pa. 1. Frob.
 Col. Bas. Mer. *omnes*
qua molis. P. *quia mol.* Pal. 1. *quem*
mol.
irrupte P. *irrup.*
in urbem Pal. 1. *omit.*
ceciderunt Pal. 1. *occider.*
credebant P. *diceb.*
internecione Pal. 1. *internic.* Mer.
internit.
affuisse Bong. *adf.*
autor est Ald. Col. *author est* P. *au-*
ctorem
Clitarchus Bong. Col. Bas. Mer
 Clyt.
Timagenes Pal. 1. *Tiagenen* Bong.
Timagenen Mer. *Timagenem*
abfuisse Bong. *fuisse se* Pal. 1. *ab-*
fuisse seque
componentium Pal. 1. *competent*
vetusta D. Pal. 1. P. B. 2. *vetustate*
 F. *vetulte*
monumenta Ald. *monim.*

securitas Pal. 1. *obscur.*
basia Bong. *sagitta*
animadvertunt Pal. 1. *animadverter.*
Critobolus Ald. Col. Mer. Bas. Cri-
 tobolus
mannu Ald. Mer. Lugd. Col. Bas.
 Amst. *omittunt.*
admove Bong. Mer. Col. Bas.
 amov. Amst. Lugd. *admoventi*
solicitudine Mer. *solitud.* Col. *in so-*
licit.
conspexerat sic Bon. *sed* Ald. *conspere-*
rat
Quid B. 2. *Quis*
& non P. & num Pal. 1. & nunc
saltem P. *saltem*
acceperim Frob. *acceperimus*
Critobolus Ald. bas. Mer. Col. Cri-
 tobolus
vel finito Pal. 1. *omit.*
metu P. *dolore & metu*
maximo Bong. *ei nox.*
is Mer. *his*
continens Pal. 1. *contineret*
corpus Mer. Col. Bas. *corpus curz*
Igitur Pal. 1. *Omnes ig.*
evulso Bong. *evulso*
offusa sic Bong. *sed* Ald. Pal. 1. Mer.
 eff.
simul Pal. 1. *omit.*
Regem Pal. 1. *omittit.*
& circumf. Pal. 1. *omit. &*

CAP. VI.

D *Vobis* Pal. 1. *duabus*
aliquantum intervalli Pal. 1. *in-*
tervallum omisso aliqu.
precipiens Bong. *percip.*
quies P. *quis* Mer. *quis quietem*
corpori Ald. Col. Bas. *ori.*
invalido sic Pal. 1. *sed* Mer. Mod.
perinvalido P. *invalido*
necessaria Mer. *necessariam*
pulsu Pal. 1. *impulsu*
posteaquam Bong. Amst. Lugd. post-
quam, ut semper
ceperat Pal. 1. *cepit*
sed frum. Pal. 1. *omit. sed*
pratorium Pal. 1. *tabernaculum*
Regi ad versa Bong. *adv. regi*

vale.

valetudo Bong. *valix. ut sape*
tum more Amst. Lug. Frob. *more*
tum
cubic. ejus Pal. 1. *omit. ejus*
Credis Bong. *credes sed B. 1. supra-*
fer. i. Credis
confisterent Bong. *sollicitos esse nos*
P. sollicitus esse
Quanta libet Pal. 5. *Cum quantali-*
bis
Qui si Bon. Quod si
ne admir. B. 2. nec adm. Pal. 1.
omit. ne
ac prem. P. & prem.
adversus Pal. 1. *ex adv.*
ignobilem Pal. 1. *ignobile*
barbara qui Bon. Mer. barb. civis
qui Pal. 1. D. barb. cuius qui
cogitatione D. cogitationem
invisi sic Pal. 1. D. sed Mod. ad inv.
Mer. in inv.
spolio sic Pal. 1. sed Amst. spolio Mer.
Baf. Col. Frob. Lugd. spolia
inertissimos Pal. 1. *Col. Baf. D. Ald.*
Mer. Frob. inertissimas
injecturas Pal. 1. *D. Bong. Baf. Col.*
injecturas Ald. investuras Frob. ave-
cturas
sumus Pal. 1. *omit.*
id quod ne amitteret Pal. 1. *id quod*
amice Frob. Baf. Col. Lugd. Mer.
Amst. Ald. id quod ne admit.
bella Bong. *pericula*
serva Mer. Frob. Col. Baf. *serva pe-*
ricula
magn. tuam P. omit.
similia in Bong. Mer. *sim. his*
exsatiata sic Bong. *sed Ald. Baf. ex*
satietate Pal. 1. *& exatietate Mer. ex-*
faciatz Col. ex societate
id est sic Bong. sed Ald. Mer. Col.
Frob. Baf. item
familiarius Pal. 1. *familiariter*
non solum eo D. Bong. Mer. Col. Baf.
non solum meo Pal. 1. quia non solum
meo
confidendum Col. Baf. *confidendum*
vitam Pal. 1. *salutem*
ut vobis sic Pal. 1. *D. sed Lugd. ut*
vos
et mea qui quidem Ald. Pal. 1. *Mer.*

Col. Baf. meam quidem Bong. meam
& quidem D. meam & quidam
vestram Pal. 1. *hac vestra Ald. Mer.*
Col. Baf. vestra P. nostram
cupitis Pal. 1. *Bong. cupiatis sed B. 1.*
2 non avit puncto
non at. sp. sed gloria Pal. 1. *non tam*
et. sp. quam gloriæ D. Mer. Col. Baf.
Frob. non et. sp. sed gloriæ Lugd.
Amst. non et. sp. sed perennitatis
sibi fata P. fata sibi P. B. 2. sibi fa-
cta
astimantes Bong. Amst. Lugd. *exi-*
stim. Mer. existimantis
ego Mer. *ergo*
annos meos Cyr. Pal. 1. *an. meos nu-*
mero, sed munera fortunæ computo
diu vixi Mer. an. meos sed victorias
computo, si mun. fort. comp. diu
vixi
Graciam Pal. 1. *Græciæ*
Illyricos Amst. Lugd. *Illyrios*
Medisque Frob. Lugd. *Mæd.*
imperito Mer. *impero*
alluitur Pal. 1. *Ald. abluitur Bong.*
subluitur
Quem D. Quam
XXVIII. Col. 50. atque octavum
atatis D. Bong. omittunt.
mihî Pal. 1. *omit. Ald. me*
fors Pal. 1. *fors*
ea stirpe Mer. *ex stirpe.*
multam Pal. 1. *D. Ald. Col. Baf.*
multa Mer. ultima
semine ob sic Bon. *sed Ald. Mer. Col.*
Baf. ob form.
Scmiramis D. B. 2. *Samer.*
gentis Mer. *gentis*
satietas Col. *societas*
Dii B. 1. 2. *Di*
attigimus sic Pal. 1. *D. sed Ald. at-*
tîng. B. 1. atimus B. 2. atigimus
parvum Pal. 1. *prævum*
suorum eff. non val. Pal. 1. omit.
reputaveris P. *reputaveris*
Olympias P. *Olympias*
quandocunque Pal. 1. *Bong. quandoq;*
hoc si sic B. 1. *sed Ald. Mer. Col.*
Baf. Frob. omit. hoc
si me Pal. 1. *D. Ald. Mer. Frob. Baf.*
Col. hoc si me

vobis

vobis Amst. Ald. Mer. Col. Frob.
Baf. vos
mandasse sic D. *sed* Pal. 1. *omit.*

C A P. VII.

Colonias Ald. Colon. P. B. 2. Co-
lan. Frob. coloniam
Carabactra Ald. D. Garab. Pal. 1. ga-
rabactra

supplicii B. 2. *omit.*
speculare Mer. sperare
erat D. Bong. *erant* B. 1. *puncto* no-
tavit n.

cum in Pal. 1. D. Bong. Mer. Col.
Baf. cunctis

sequebantur Pal. 1. *omit.*
Bicon Pal. 1. Biton
quidam nat. P. qui dampnat.
ejusdem sic Bong. *sed* Ald. Mer. Col.

Baf. Frob. ejus
Baxum Mer. Baxum

Macerianum in conv. Pal. 1. in coena
& conviv. P. Mac. conv.

fram erat Bon. erat fr.
manare B. 1. manere

Biconem B. 1. Bicoani B. 2. biconi
Baxum Bong. boxum Ald. Baxum

etiam P. autem
militis Bong. Lugd. Amst. *omit.*

lymphatis D. lymphantis P. lim-
phantis

ne id facere Pal. 1. *uri* *ne id face-*
rent

Et miserab. Pal. 1. *omit.* &
perna Pal. 1. *omit.*

magnitudine Pal. 1. magnitudo
intexta D. Bong. *intexto*

dedere ipsos P. B. 1. *ipso* ded.
libertatem Col. liberalitatem

ditionique Pal. 1. *omit.*
excipere Col. excep.

Araobosus sic Bong. *sed* Ald. Ara-
col.

imperati & Pal. 1. *imperat* ea Mer.
Ald. Col. Baf. *imperat.* &

lectos B. 1. 2. *lectis* *sed* in Pal. 1. D.
*supra*scr. i. *lectis*

circumdederat Ald. *circumdederat*
aulea Ald. Mer. aulea

immitatione Pal. 1. *imitat.*

virtutem virium Pal. 1. *virium* ma-
gnitudinem

jam Reg. pernotus Ald. Pal. 1. D. Col.
jam a rege pern. Mer. *jam a rege per-*
amatus Amst. Lugd. Frob. *regi per-*
notus *omisso* jam Baf. *jam a rege pro-*
motus

increpabant Pal. 1. *increpante*
Eadem sic Bong. *sed* D. Ald. Col.

Baf. Fro. eodem
Horras Pal. 1. *ortans.*

exprobr. ei Pal. 1. *omit. ei*
postero die Pal. 1. *postridie*

Dioxippo Pal. 1. *Diosippo*
militarem eludente Bong. *militare*
eludentem

militum Pal. 1. *mil.* turba B. 1. *ora*
adscriptum multitudo

Graci qui B. 1. 2. *omit.* *qui*
convenerat multitudo Bong. D. *omit.*

Pal. 1. *faverunt*
iusta Mer. *juxta*

lava Pal. 1. *omit.*
armato Pal. 1. *cum arm.*

congregi Bong. *concredi*
emissi Baf. *missi*

adfluit Bong. *adfl.*
utroque in B. *eratum*, & *supra*scr.

itaque
Macedo P. *omit.*

subductis sic Bong. *sed* Pal. 1. Ald.
subductum B. 2. *subductus*

jacentis Pal. 1. D. Ald. Mer. *ja-*
centi

maxime Pal. 1. *omit.*
fortitudinem Pal. 1. *multitud.*

recidisse Ald. D. Pal. 1. Mer. Col.
Baf. Frob. *rec. verebatur*

aureis regis Amst. Lugd. *regis aureis*
Regi Pal. 1. *omit.*

C A P. VIII.

Aliquantum P. aliquantulum
rara Fal. 1. *miræ*

mansuetudinem Pal. 1. *magnitud.*
Mallorum Pal. 1. D. Bong. Mer. Baf.

Col. Malliorum
Sabracas Pal. 1. *Sadracas* D. Ald.

Mer. Sabarcas
Regum Pal. 1. *regis*

Sex mil.

Sex mil. Pal. 1. septem mil.
oſo mil. D. Pal. 1. Mer. Col. Frob.
 VI. mil.
Tres Pal. 1. XIII
qui in Pal. 1. quia in
gentibus Pal. 1. partibus
bortantium Pal. 1. latant.
Et cum diis Ald. Mer. Col. Bas. Frob.
 cum diis
Diis B. 1. 2. Dis
inviſus Bong. Amſt. Lugd. inv. vi-
 ros.
intulere Pal. 1. incuſſiſſe
gentem Pal. 1. gentes
Alexandriam Ald. Alexandream
 Bong. Alexandream
de Teriote Frob. Col. Bas. Deterio-
 lem Ald. Deteriolem Bong. Deterio-
 te Mer. Deteriolem
Satrape Mer. Frob. Satrapem Bas.
 Col. Satrapem
Parapamiſadis D. Bon. Mer. Bas.
 Col. caracam. Pal. 1. circa Muſadis
Oxyartes Pal. 1. D. Oxartes Ald.
 Oxyartes Bong. Oxathes Mer. Amſt.
 Lugd. Col. Bas. Frob. Oxartes
jure ampliſſis Bong. jure amoris
 ampl. Pal. 1. jure majoris
diſionem Pal. 1. Ald. Frob. Col. Bas.
 dedit.
imperium ſic D. Pal. 1. ſed Lugd.
 Amſt. Frob. praeſidium
Oxycanus D. Poſticanus Frob. Bas.
 Col. Bong. Amſt. Lugd. Mer. Portic.
tertio Pal. 1. omit.
turres P. gentes
Oxycanus Bong. Portifanus Frob.
 Col. Bas. Mer. Lugd. Amſt. Portica-
 nus
Diruta ſic Bong. ſed Ald. Elz. diru-
 pta
Sabi Bong. Sambi Lugd. Amſt.
 Sami
monſtri Pal. 1. monſtro
media P. India
et terra Bong. armati
exiſtebant B. 1. ſupraſc. habet exſur-
 gebant
Oſo millia Bas. DCCC. Col. 800.
Indorum Pal. 1. omit.
Clitarchus Bong. Mer. Bas. Col. Clyt.

Pithon Lugd. Amſt. Mer. Ald. Bas.
 Col. Phython
adduxit Pal. 1. deduxit
ſecundo anno Pal. 1. omit.
pervenit Ald. Frob. Col. Bas. perve-
 nitur
qua iter in regnum erat Sami Pal. 1.
 qd in regnum iter erat Sami Bong.
 quod it. in r.e. Sami Mer. quod in re-
 gno erat Sami Ald. qua iter in regnum
 erat Sabi
ſe ille P. omit. ſe
detrahebant Bong. detract.
juſſerat Bong. Lug. Amſt. juſſit
ſicut Bong. ſecum
laeſo hoſte P. omit.
tribus mil. B. 1. 2. 00
ſexcentis ſic Bong. ſed Ald. Mer. Frob.
 Bas. D. Col. 500.
milie B. 1. X
ſpecie lata Pal. 1. acie lati
eventus Mer. Ald. Col. Fro. Bas.
 eventu
tinxerant B. 2. tinxer.
ſaucii Bong. ſocii
inter promptiſſimos Pal. 1. promiſſi-
 mi inter dimicantes
intactus D. tactus ſed ſupraſc. in
Ptolemaus Bong. Ptolema. P. tho-
 lom.
pellice Bong. pelice
modice Pal. 1. modica
regio Bong. regiz
animos ſequentia deſunt B. 1. uſque
 ad graviora
ominatiſſe Pal. 1. ominari
videantur Amſt. Lug. Frob. vide-
 rentur Mer. videbantur
qui et Pal. 1. qui cum
ſolitudine Mer. ſolitud.
inventamque Bong. omit. que
a multis Bong. a multis ſimul
Pathalyam Bong. Pataliam Col. Bas.
 Frob. Lug. Amſt. Mer. Pathaliam
Ducibus Pal. 1. Duabus
ſumptis Pal. 1. omit.

C A P. IX.

S *Ocordius* Mer. ſecord.
conquiritur P. coquir.

det re-

nec repertis sic Pal. 1. D.
incepsit Bong. *omit.*
totque Pal. 1. *totamque*
permittere Mer. *permitteret*
affimatio Pal. 1. *existim.*
 CCCC. Pal. 1. XL.
incumberent Mer. *incumbere*
laboris omnibus Bong. *laboris omnis*
 Mer. Col. Baf. Frob. Ald. *omnibus*
omisso lab.

Martio Bong. *maris*
Nec naturam B. 2. *ne nat.*
immortalibus Pal. 1. *mortal.*
scrutari D. Bong. *scrutata* Pal. 1.

scrutari
abessent mari Pal. 1. D. Mer. Ald.
 Frob. Col. Baf. *abesset mare*

ne fama Pal. 1. *nec f.*
destinari Pal. 1. *destinatio*
remigant Pal. 1. *navig.*

lenius D. Ald. Col. Baf. *levius*
quia Pal. 1. *quæ*
reverberabatur sic Bong. *sed* Ald.

Mer. Col. Baf. *verber.* Frob. *remora-*
batur

applicans Baf. *applicat*
quisuperv. Pal. 1. *omit.* *qui*
stata vice Pal. 1. Ald. Mer. *statuta*

vice
videbantur Pal. 1. *videbatur*
Idemidem Bong. *Idem.*

intumescens Frob. *intumescere*
descendere B. 2. *dissend.*
Et improviso Pal. 1. *etiam impr.*

Hi contis Pal. 1. *His junctis*
appellebant Pal. 1. *applicabant* Ald.
appellabant B. 2. Lugd. Amst. *pellic.*

hi Bong. ii
considerant sic Pal. 1.
expectatis Ald. *expect.* P. *expectan-*

dis Mer. *expectantes*
clauda P. *claudia* B. 2. & *clauda*
nusquam Mer. Ald. Col. Baf. Frob.

nusquam
ac unum Pal. 1. D. *atque unum*
tendentium Pal. 1. *intend.*

Ne in Pal. 1. Bong. *Nec in*
abstergerique Pal. 1. *abstergique* B.

2. *abstergique* *sed illud ora adscripsimus.*
 Mer. *obterique*

rehi Pal. 1. *omit.*

premebantur P. *premebanturque*
antecedentes D. *ante ced.*
etiam Pal. 1. *omit.*

Duntaxat Bong. *dumt.*
trepidi Pal. 1. *omit.*
ceperunt Bong. Lug. Amst. *prope-*

rant
subfederant Pal. 1. *subder.*
harebat Pal. 1. D. P. B. 2. Mer. *hæ-*

rebant
occup. *unde* Mer. *occupaverant.* Un
 Ald. Col. Baf. *occupaverant.* *Unde*

Reciprocare Pal. 1. D. Bong. *recipro-*
cari

cepit Mer. *cepit.* *semper.*
reddebantque Pal. 1. *reddebantque*
procumbunt P. *procumbant*

sarcinis Frob. *omit.*
armis sic Bong. *sed* Ald. Mer. Frob.
 Col. Baf. *omit.*

expectans Bong. *expect.* Ald. Col.
 Mer. Baf. *spect.*

perpetiebantur Pal. 1. Bong. *patieb.*
credebant Baf. Col. *posse cred.*
Iamque Pal. 1. *Itaque*

appetebat Mer. *apparebat*
quin P. *qui in*
exassuare Frob. *æssuare*

procederent Bong. *præced.*
quoque Bong. *quoque &*
terras P. *omit.*

celeriter equites Pal. 1. D. Ald. Mer.
 Col. cel. & equ. P. *celeriterque &*
 eq. *sequentia usque ad stadia de-*

sunt B. 1.
inundans Pal. 1. D. Bong. *inundan-*

tes
nauticorumque Pal. 1. Bong. *omit-*
tunt que

elementi B. *elementis* sic & D. *sed ad*
marg. *element.*
modo Pal. 1. *omit.*

statum Mer. Ald. Col. Baf. *statu-*
tum

media Pal. 1. Ald. Col. Baf. *ex me-*
dia Bon. Mer. & *media*

os B. 2. *os*
præsidibus & Ald. Mer. *præsidibus-*

que B. 2. *præsidibusque*
Diis B. 1. 2. *Dis*

CAP. X.

A *Dversum* P. adversus
subiit Col. Bas. subit
appulsa Bong. adpulsa
in alios sic Bong. *sed* Ald. in alio
Leonato Bong. Mer. Leonato sic
deinceps.
subsistit Bong. subsistit
vernum B. 1. 2. verni *sed* D. *supra*scr.
ũ, *vernum* P. vernium
quoad sic D. Pal. 1.
amne vel *Euphr.* *Desunt* B. 1. *usque*
ad illa Indos &c.
terra Pal. 1. *omit.*
Novis P. novis.
regionem Abaritarum Pal. 1. D. re-
 gione Aboriton Bon. regione aboriton
 Ald. regionem Arabitarum Col. Bas.
 Mer. reg. Aboricon
Cedrosiorum Ald. Frob. Gedrof.
 Mer. Col. Bas. Bong. D. Cedrof. Pal.
 1. Cedof.
regionem Bong. Amst. Mer. Lugd.
 Col. Frob. Bas. *omit.*
perventum est Pal. 1. *omit.* est
venit Pal. 1. *omit.*
Arabon Pal. 1. Bon. D. Mer. Bas.
 Col. barbarum Ald. Arabum
inops P. inopos
Horritas Ald. Oritas Bong. Mer.
 Bas. Col. Noritas Lugd. Frob. Amst.
 Horitas
sunt in eam Arachosii Ald. sunt in
 Arachosios Pal. 1. sunt Marachosii D.
 sunt in amarachosii P. sunt in Ama-
 chosii Mer. sunt in amerechosios Bas.
 Col. sunt in Amarachosios
finitimis D. Bong. finitissimis
struunt Pal. 1. D. Ald. Col. Frob.
 instruunt
radices deest B. 1. usque ad *cada-*
veribus
desecerant P. deserant
ne equis Pal. 1. nec eq.
Famem P. fame
fucci Bong. fuci
adhoc Pal. 1. adhuc
præciperent sic Bong. *sed* Ald. Col.
 Bas. Frob. Mer. prærip.

imminentisque etiam Pal. 1. immi-
 nentis Bong. imminentisque &
ipsis Pal. 1. D. Ald. Mer. Col. Bas.
 ipsius
ne respic. Bong. nec resp.
sacra Bong. & sacra
communis Pal. 1. omnia
parem P. mr.
ac pudore anxius Pal. 1. *omit.* B. 2. 20
 p. anxius
quia B. 2. quæ P. que
ad Phrataphernem D. asrapernen
 Pal. 1. asrapammem P. B. 2. asraper-
 nem
Parthiorum Pal. 1. Parthaorum Ald.
 Parthorum P. B. 2. partinorum
costa Pal. 1. tota
altos quoque Ald. Mer. Bas. Col.
 Frob. *omitunt* quoque
certiores Mer. certiore
duntaxat Bong. dumt. ut *supra*
vindicatus sic Bon. *sed* Ald. vendic.
Cedrosia sic Bong. *sed* Ald. Bas. Frob.
 Col. Gedrof. Mer. Sedrof.
Omnium Pal. 1. Omniumque
sola sic Pal. 1. D. Ald.
Hic Pal. 1. Hinc
conflixisse Mer. confecisse
quingentis D. Pal. 1. CCC. Bong.
 III. Amst. quadringentis
Oritarum Pal. 1. D. Morit. Ald.
 Lugd. Bas. Col. Amst. Mer. Norit.
 Frob. Horitarum
Ozinem Pal. 1. Orzinem Ald. Or-
 danen Bong. ozinen
Zariassem Pal. 1. Zanassem Bong.
 Zariassem Amst. Tariassem
regioni Siburtio Ald. reg. Sisyrtio
 Bong. regionis iburcio Pal. 1. regioni
 luburtio
Memnon P. Menon B. 2. Mænon
Carmaniam Pal. 1. Camaniram
Aspastes Ald. Mer. Bas. Col. Aspa-
 stis sic *infra*
Satrapes B. 2. Sacrapas
rex esset sic Bong. *sed* Ald. res esset
India Bong. Mer. inde
jugaliumque Bong. *omit.* que
erat Pal. 1. Bong. erant
triumphus sic Bong. *sed* Ald. trium-
 phum

ab eo B. 2. habeo
lufus Pal. 1. *luxus*
crateras Bong. *creterras* Amst. Mer.
crateres
repletas Bong. Pal. 1. D. *repletas*
vasa Pal. 1. *omit.*
in vehic. Bong. D. Mer. *omittunt in*
comessabundus sic Bong. *sed* Col. Ald.
comess. B. 2. *comiss.* Bas. *come-*
fab.
decora erant Pal. 1. *decoraverant*
crateris D. Bong. *creterris* Pal. 1.
Craterus
eiusdemque P. *eiusdem*
incepsit Pal. 1. *omit.*
Parta sic Pal. 1. Ald. & D. *sed* Amst.
Lugd. parata
adversus Pal. 1. *omit.*
comessantes Ald. *comess.* B. 2. *co-*
miss. Bas. Col. *comesantes*
mille P. *omit.*
hercule B. 2. *cohercle* B. 1. *non her-*
cle
hic quoque Bong. Amst. **Lugd. hoc**
quoque
ante Pal. 1. *omit.*
ne lux. D. Pal. 1. Bong. *ne lux.*

L I B. X.

P Explicite lib. oct. qu.
 Curtii rufi hist. al. mag.
 mac. regis. liber nonus
 incipit feliciter. B. 1. Q.
 Curti rufi hist. liber
 nono expl. incipit liber decimus. B. 2.
 Curti rufi hist. explicite liber nonus.
 incipit ejusd. liber decimus. Mer. Q.
 Curtii de rebus gestis Alexandri Ma-
 gni Macedonum Liber Nonus

C A P. I.

I Idem Bong. idem B. 1. hisdem
Sitalces P. Sith.
Heracem sic Pal. 1. *sed* Mer. Amst.
Fracon
mille Amst. *mille adducenes*
cui praefer. Pal. 1. *enim praefer.*
nec tot P. *ne tot*

poterant P. *poterat*
ne sacris D. Bong. *nec f.*
pellicem D. *Pellicem*, & sic ubique.
cuiquam Pal. 1. *nunquam*
sal. sua Pal. 1. *omit.* *lux*
ausuros Mer. *ausurum*
Igitur Pal. 1. *ig. quidem*
de his Ald. *de iis* P. *de hiis*
 Circa hunc locum in B. 1. orz satis
 recenti maru adscriptum sic fuit :
Parifus anno Domini M. CCCC. XLIII.
menfe Iunii.
ostio P. *hostio*
amnis Pal. 1. Bong. *amni*
equos Col. *eos* D. Pal. 1. *eos compa-*
rerant Bon. *eos comper.*
ab iis Mer. *ab his*
continenti Amst. *continente* sic
max.
traicere Bong. *traic.*
ferri D. *fieri*
demersa Pal. 1. *dimerfa*
sed ab Pal. 1. *omit.* *sed*
haut procul P. *haut pr.*
palmetis Pal. 1. D. Bon. Mer. *Frob.*
 Bas. Col. *palmis* B. 1. *palmitis*
frequentibus B. 2. *fremet. erat* &
 in B. 1. *sed emendatum in illud.*
gentis P. *græcis*
mercatoresque Pal. 1. *omit.* *que*
transmissa D. *transmissam*
vifa D. Bong. *vifam* P. B. 2. *nifam*
Euphratem Ald. *Euphraten* Bong.
Euphratis
Babylonem Ald. *Frob.* Col. Bas. Ba-
 byloniam D. Bong. **Lug. Babylona.**
 Amst. **Babylone**
Gadis Mer. Amst. *Gades*
namque P. *quoque*
Hispanis d. quas sic Bong. *sed* Bas.
Frob. Col. Ald. Mer. *Hispaniam d.*
quam
Iberiam Ald. *Hib.* Mer. *hyb. sic*
max
Epirum Ald. *Epeirum* Bong. *Eptrum*
 Col. *Epyrum*
materia Ald. *ut materia*
Cassagas Ald. Mer. *Tapf.* P. *thapf.*
ingentium Bong. D. *ingentarumque*
 Mer. & *ingentium*
carinas Pal. 1. *cannas*
 V v v 2 *septire-*

septiremes Pal. 1. P. *septem remis* D.
 B. 1. 2. Mer. VII. remis
Babylonem B. Babylonia Ald. Mer.
 Fro. Col. Bas. Babyloniā Amst. Lug.
 Baby lona
stupamque sic Bong. *sed* Ald. Mer.
 stupp.
ve a P. velut
Pori B. 1. 2. D. Phori
Abisarem Ald. Mer. Col. Frob. Bas.
 Abiaf.
ipsius ex vni. Pal. 1. ejus ex v. ip-
 sius
interisse Mer. Lugd. Amst. Col. Bas.
 Frob. interiisse
substituit P. sustinuit
Endamionem Ald. Mer. Col. Bas.
 Eudem. D. Bong. Eodem.
Abisaris Bong. Abiss. Ald. Mer.
 Col. Bas. Frob. Abiaf.
Pasargadas Pal. 1. D. Pſagara Bong.
 Perſagara Mer. Perſagata
et ipse Bong. *prater* B. 2. & ipsa Pal.
 1. & ipsas
Is Regi P. his regi
ea, sed P. *sed* ea
currusque Pal. 1. currus
talentum qu. m. C. tanta benign. D.
 talenta. Benign. *sed que desunt*, *ad*
max. supplentur Ald. Mer. Frob. Col.
 Bas. talenta lili. mill. C. t. b.
tanta Pal. 1. *omit.*
vota Pal. 1. voluntate
Bagoa Mer. Bagoë
quam B. 2. *ecquam* Pal. 1. equitum
esset Pal. 1. esse
astruxit Bong. *adstr.* Ald. struxit
 Col. altrinxit
erat Pal. 1. *omit.*
O fines sic Bong. *sed* Ald. Orxines.
ita mox.
et import. Pal. 1. *omit.* &
scortum Pal. 1. *omit.*
ne in Pal. 1. *omit.* in
apprebat. Forte enim *sep.* Pal. 1. app-
 eum sep.
erat cond. P. era cond. *eras*
repletum Bong. D. conditum repl.
crediderat P. crediderant
prater P. *omit.*
Scythicos P. Scythios

assueverat Ald. assuerat P. aduue-
 rat
reg. tantis pradium Pal. 1. reg. pr-
 editum
sepulchrum Mer. sepulchrum
è plebe Pal. 1. à. pl.
talentum P. talenterum
cum hi Ald. cum ii Bong. cum hii
Bagoas Pal. 1. Bages
trad. est Ald. est trad.
Phradates Pal. 1. Phradapes
representanda Pal. 1. present.
Sic scil. Bong. D. *omittunt* sic
valent B. 1. vident
Alexandrum Pal. 1. Alexandro
Humiliores P. hii viliores
absolvi B. 1. 2. adsolvi
regnare dixerat Bong. D. Pal. 1. Mer.
 regnare duxerat Amst. regna reddi-
 derat Lug. regna reduxerat
ultimum Bong. Pal. 1. ultimum tra-
 jectum Mer. ult. trajectus
à semet Bong. ab semet
usque adeo D. Pal. 1. Mer. ut in quo-
 dam Col. Bas. Ald. in quosdam Bong.
 ut in quoddam
vitam sic Bong. *sed* Ald. *omit.*
Isdem Bong. isdem
à Carno Pal. 1. Frob. *omittunt*
accipit Ald. Amst. Mer. Lugd. Col.
 Frob. accepit
Europa Mer. Amst. Ald. Lugd. Col.
 Bas. Eur. & Asia
Zopyrio Ald. Bas. Col. Zopyro
 Bong. Zopirio B. 2. Zophyrio Pal. 1.
 Zapyro
Getas Bong. gestas
coortis sic B. *sed* Ald. cohortis
Seuthes, Odrysas Ald. Mer. Col. Bas.
 Seuthesodrysas Bong. Southesa drysas
 D. Seutheso drisas Pal. 1. Schytha So-
 drissas
compulerat Pal. 1. compulerant
ne Gracia quidem sic D. Bon. *sed* Bas.
 Col. Ald. nec dum Gr. q. Pall. o. &
 Bong. Grut. nedum gracia. *sine lacuna*
nota, sed B. 2. & D. *ora adsc.* eadem
manu, hic desunt duz linee In Col. &
 Bas. FRAGMENTUM.

C A P. II.

N *Avibus* P. *omit.*

Sunium Pal. 1. *Samum*

terra Amst. *omit.*

juxta Pal. 1. *omit.*

petiturum Pal. 1. *repetit.* Mer. *omit.*

dum agitat, clam D. Bong. *cum clam*

ag. B. 1. *clam agitant* Amst. Lugd.

dum clam ag. Ald. Bas. Col. Frob.

cum agitat. clam

ei redd. Bong. D. *omittunt ei*

intrasse quidem P. *quidem intr.*

urbe sic Bong. *sed* Ald. *urbem*

à quibus Pal. 1. D. Mer. Ald. *omit-*

tunt à

Et trucid. à qu. viatore per inf. sic

Pal. 1. *sed* D. Bong. Mer. *truc. à qu.*

auctore interemptum per inf. Bong.

Grut. Pal. 3. & *tr. à qu. victore p.*

inf.

trahendi Bong. *traic.*

omissi sic Pal. 2. Bong. *Grut. sed* D.

Pal. 1. & 3. *emissit*

exules B. 2. *exsules*

quis P. *quis sed jugulata ultima lit-*

tera Mer. *quis*

jussit sic Bong. *sed* Ald. *jussi*

solvendarum Bong. Mer. *Grut. o.*

prater Pal. 1. *solidarum*

sua Bong. *Grut. o. Mer. suo*

publicæ Ald. Col. Bas. Frob. *reip.*

Grut. o. publico Bong. *reipublice*

Mer. *publice*

libertatis Mer. Ald. Col. Bas. Frob.

omit.

colluvionem D. Bong. *coll. ordinem*

atque ita Mer. Bong. *Grut. Et Pall.*

regio Frob. *regis*

reg. Pal. 1. *emiss.*

prohibere finibus. Igitur exsules *Grut.*

o. prohibuere igitur finibus exules

Mer. Ald. Col. Bas. Frob. *prohibuere.*

Igitur ex. finibus

eiiciunt Bong. Mer. *omit.* Amst.

Lugd. *omittunt hæc omnia, Igitur exu-*

les eiiciunt

tunc etiam Pal. 1. *tunc omne*

XIII. mil. B. 1. omittit, usque ad

spagnam

præsidia B. 2. *perfidia*

quas col. Bong. Mer. *omit.* *quas*

res renovaresic D. *sed* Amst. Lugd.

Frob. *res novare*

obstare D. Bong. Mer. *omittunt.* Pal.

1. *obstare credebat*

excerneret Mer. Ald. Frob. Col. Bas.

fecern.

integrus Pal. 1. *egenis*

talentorum Bong. *talentum*

professifunt Pal. 1. D. Ald. Mer. Col.

Bas. Frob. *professio est*

ditissimarum Bong. *divitiss.*

remitti sic Bong. *sed* Ald. Mer. Col.

Bas. Frob. *mitri*

perpetuam Mer. *quippe perp.*

Asia D. Mer. Ald. *Asiam*

omnes Pal. 1. *omit.*

ora Pal. 1. *omnia*

præfectorum D. *profect.*

deterriti Bong. Pal. 1. *deterritum*

vestigium P. *omit.*

acturus Pal. 1. *dicturus*

timeo Bong. *metuo*

certe Pal. 1. *exire*

noscenti monendique Pal. 1. *vocandi*

statuerim D. Pal. 1. Ald. Mer. *ita-*

tuerem Bas. Col. *statueram*

abituri P. *habit.*

cum quibus B. 2. *omit.*

Dispari in Pal. 1. *Dispar enim*

idem P. *omit.*

discedunt Bong. *descend.*

omnes queri P. *omit.* *omnes* D. *sup-*

pletur ad marg.

adducar, querendi Pal. 1. *adducam*

querendam

quam retent. *sum* P. *omit.*

exercitus deser. P. *des. ex.*

Ne servi quidem Pal. 1. *Non enim*

servi

sed est D. *sedem*

quidam Mer. Ald. *quidem*

ego tam Pal. 1. *ego non tamen* Mer.

ergo tam

ex vobis Pal. 1. *de vobis*

desististis Ald. Mer. Frob. Col. Bas.

desistis

oportet sic B. 2. *sed* Ald. Mer. Col.

Bas. Frob. *ut op.* Amst. *operis*

Illyriorum Mer. *illorum*

Asia D. Pal. 1. Ald. Mer. Elz. Amst. Lug. Frob. Col. Bas. *Asia ex cratibus* Pal. 1. extantibus *esset* Ald. D. Mer. Col. Bas. Frob. sic Pal. 1. milia *esset meorum* Pal. 1. mei Bong. Mer. mox Amst. Lugd. *meorum mox Diis pares* D. Pal. 1. dispare Bong. Dis pares *fuert* B. 2. *omit.* in *Asiat.* Amst. Lugd. ex As. *Nec pudet* P. ne pudet *opibus* Ald. operibus *hoc solum* Mer. hic sol. *quod imp.* Bong. Amst. Lug. in quod imp. illud in *ab eadem manu deletum* in D. Pal. 1. *me* Pal. 1. inde *hinc* Pal. 1. *omit.* *oculus* Bong. ocus *abentium* Elz. adeunt. *desertoribus* Bong. desertoribusque *armatorum* Col. armentorum *notatos quoque* sic D. Pal. 1. *ferocissime* Mer. ferocissimi

C A P. III.

C *Rederet* Bong. credidit Pal. 1. *credat* *se iam paulo ante* P. paulo ante *se iam* *ceteros* P. ceteris Bas. Col. ceteros? *tam effusam* &c. Itaque Omnia hęc omittit Pal. 1. nulla lacuna nota. Item Ald. Mer. sed Col. Bas. adscribunt *FRAGMENTVM* *sunt* Bong. Mer. *omit.* *singulare certe* Mer. singulari tamen certæ *noissent* Pal. 1. cognoscerent P. cognovissent B. 2. cognoscent *quod singuli* sic D. Pal. 1. *ac pie* Bong. & pie *protinus* Ald. Mer. Col. Bas. Frob. se prot. *perseveraret* Pal. 1. perseverasset *hoc quoque* Pal. 1. *omit.* hoc *invicta* Mer. invictos *hercule* D. Bong. hercules *robore* D. robor Pal. 1. roboreque

Mer. Bas. Col. robur *impigre* D. Ald. Mer. Frob. Bas. Col. zque imp. *Hoc ego* Mer. Hęc ergo *delectum ē vobis* Bong. dil. ē vobis Pal. 1. delectu vos *juniorum* P. juniorem *immiscui* P. commiscui *Oxartia* Ald. Oxyartis D. Bong. Oxiratis Pal. 1. Maratis *junxi* B. 2. junxi *uxorem* Pal. 1. *omit.* *proximisque amicorum* *antor sui* Pal. 1. proximusque amic. fui *esse vos* P. hoc esse Mer. *omit.* esse *est Macedonum* Pal. 1. Mac. est *colorem* Pal. 1. *omit.* *mores* Ald. Mer. Col. Bas. Frob. morem Bong. D. more *Persarum* Pal. 1. D. Frob. Col. Bas. Ald. Mer. Persas *indec.* est Mer. *omit.* est *juris* sic Bong. *sed* Ald. viris *sunt* Hic defectus non exigui nota in D. & Bong. est *Hæcoras.* *habita* &c. Ald. Mer. Col. Bas. *omittunt hæc omnia*, usque ad initium cap. 4.

C A P. IV.

S *Upplicia* B. 2. subpl. *obsequeris* Bong. Pal. 1. Mer. exequ. *cives* Pal. 1. *omit.* *captivis* Bong. Mer. à capt. *judicas* D. ind. *admonebatur* Bon. admoveb. *atque am.* Pal. 1. alii om. *manipuli* Pal. 1. manu populi *contactus* Bong. D. Pal. 1. contractos *corp. ira, trucidaret* Ald. Fro. Col. Bas. corp. trucid. Mer. corp. ira trucidaret D. Bong. Pal. 1. corp. ira retrucid. *Post hæc quæ in recentioribus inferuntur*, *desunt omnibus antiquis usque* ad cap. 5.

C A P. V.

A *Dmissurus* Bong. amiss. *illo ad ult.* D. Bong. illud ult. *per sainta*

perſalutatus Pal. 1. præſal.
vita ſic Bong. ſed Ald. *vita*
rejecit ſic Bong. ſed Ald. *recepit*
nam & Pal. 1. jam &
deſicere D. *decipere ſed ad marg. de-*
ſicere
Perdicca Col. Baſ. Mer. *Perdica*
juberet D. Pal. 1. *krob. Col. Baſ.*
Mer. Ald. juberent
reſpondit Bong. *reſponder*
caterum præv. jam ob id certamen
Pal. 1. omit. Extabas in D. ſed deletum
eſt
prævidere Baſ. Col. Ald. *providerat*
P. proinde B. 2. provide
haberi ſic B. 2. ſed Ald. habere
sibi P. B. 2. ſe
paulo poſt P. poſtea
omnia Pal. 1. omit.
magnitudinem capere D. magnitudi-
nem ca ſed jugulatis tribus poſtremis lit-
teris, & ad marg. adſcripto eadem manu
carere, Pal. 1. Mer. Ald. Baſ. Col. ma-
gnitudine carere
retinere Bong. *tenere*
ſurentibus Pal. 1. omit.
totam ſic Pal. 1. in D. tantam erat,
ſed ab eadem manu factum eſt totam
mitiſſimam Pal. 1. inviſtiſſ.
e. eptum B. 2. ereptam
donantis Bong. *donatis*
pœnitebat D. Bong. Mer. pœnitebant
ſuiſſe Pal. 1. omit. ſe
deſtitutos B. 2. diſſit.
miſſione P. juſſ.
è murio Pal. 1. D. omit. è
uſus Pal. 1. viſus
plerumque D. plerumque quæ
vano Pal. 1. vario
& ſollicitis Bong. ac *ſolic. Ald. &*
ſolic.
comis ſuo more D. Pal. 1. Ald. Frob.
Col. Mer. Baſ. commiſſo more Bong.
commiſſus mos
cum conjug. Pal. 1. D. Ald. Mer. Baſ.
Col. omittunt cum
hoſtem D. Bong. ut hoſtem
Aſſueti Pal. 1. aſſuetæ
qui imperaret Pal. 1. quippe impera-
torem
qua induta B. 1. quam ind.

abjecit Pal. 1. *adi.*
neptibus Bong. *nepotibus in D. liſe-*
ra o. puncto notatur.
retrahabat Mer. Amſt. Ald. *retra-*
ſtabant
Syſigamili Ald. *Sifiſg. B. 1. Sifiſmg.*
neptium B. 1. neptum
mortuos ſimul Bong ſim. *mort.*
Quem alium B. 2. D. Quam al.
eſſe ſe ſic Bong. ſed Ald. omit. eſſe
Pal. 1. ſic habet : Iterum & ſe eſſe
capras Iterum & ſe eſſe regno pul-
ſas
excidiſſe D. exced.
qui poſt Pal. 1. & plus Bong. qui plus
ſuccumbit Bong. ſubcumbit ſed ſu-
praſcript. c. ſucc.
aſſidentes D. Bong. accidentis Pal. 1.
accedentes
cibo parior Bong. *par. cibo*
Alexandri Ald. D. Pal. 1. *Col. Baſ.*
Elz. Alexandro Mer. Alexan.
à Diis B. 1. 2. à diis
metus B. 2. detus
contemptio ſic Pal. 1.
admittenda Pal. 1. D. Bong. Mer.
nec amitt.
Olympiada B. 2. P. Olympiadam
animi Pal. 1. omit.
ſolertia P. ſolerciam D. ſollertiam
modus Bong. D. modum B. 1. modus
intra Mer. juxta
Illa fortuna Pal. 1. Illa fort. vitia
Ald. Mer. Baſ. Col. Frob. Vitia fort.
Piis B. diis
oraculis P. omit.
eſſet Pal. 1. erat
Quoties Bong. quotiens
illum P. omit.
capiebat Pal. 1. cup.,
major Pal. 1. omit.
quam Pal. 1. quaſi
& ſama Pal. 1. ex ſama.

C A P. VI.

Divertis Lugd. devertit
amicorum Pal. 1. amicos
in quem Pal. 1. ad q.
prohibuit D. Pal. 1. Ald. Mer. Col.
Baſ. Frob. prohiberet

Ac primum D. Bong. Ad pr.
ejulatus Pal. 1. vlulatus
renovatus Pal. 1. novatus
vulgi B. D. volgi
Perdicca Mer. Col. Bas. Perdica, ut
alibi
Diu Bong. dis sic max
potest Amst. potuit
subducitur Bong. seduc.
Rege ac Praside D. Bong. Pal. 1. præs.
ac rege
cogitandumque Pal. 1. cogitandum
quoque
hoc ne uno Pal. 1. hoc me uno Bon.
hoc ne in uno Amst. Lugd. hoc uno
pluribus Bong. in pl. B. 1. 2. omis.
ex quo Pal. 1. omis.
Roxane Ald. Rhox.
Optamus Pal. 1. Captamve
eius Ald. Bas. Col. Frob. ejus
quandoque sic Bong. sed Ald. Bas.
Col. Frob. quando Pal. 1. Amst. Mer.
quandocumque
Perdicca Elz. Perdiccas Mer. Col.
Bas. Perdica
sanguinem Bon. Amst. Mer. Lugd.
modo sang.
mirari Pal. 1. Mer. imitari
rerum Pal. 1. verum
à Barsine D. Bong. Amst. à B. Ald.
Bas. Col. ab Arsine Mer. Barsine
prope Pal. 1. D. Mer. Ald. Col. Bas.
prope ad
pervenerant Bas. Col. pervenerat
Roxanes Mer. Col. Bas. D. Pal. 1. su-
prafer. i. Roxanis Ald. Rhoxanis
Barsines D. Pal. 1. Bong. Mer. Bar-
sinez Ald. Col. Bas. Arsine
Europam Ald. Mer. Frob. Col. Bas.
in Europa B. 1. 2. Europam atque ita
D. sed dissona lit. m.
pigebit P. Mer. pigebat
quod Pal. 1. quos
petiverunt B. 1. suprafer. o. potiv.
coerant Pal. 1. cohercant
commune consulto Pal. 1. communi
consultu
eoque Pal. 1. omis.
quod P. quo
hic sic Bong. sed Ald. iis
quidam P. B. 1. quidem

potiores Bong. pauciores
Perdicca Bong. Perd. pluriore
judicatum Amst. Mer. indic.
Neque Amst. Nec
affedisse Bong. adsed.
circumferentem D. Bong. Pal. 1. Mer.
circumferenti
delegisse B. 1. dilig.
appetebat expectaret Ald. Mer. Col.
Bas. Frob. expectebat appeteret Bong.
D. expectabat adpet. Pal. 1. expectt.
expeteret
credebat Mer. credebant
dinque Mer. diu
federant Mer. Col. Bas. steterant
siverint D. P. B. 1. fierint B. 1. fi-
rant Pal. 1. ferant Mer. sciverint
nobilioribus sic Bong. sed Ald. ignob.
quam hic est Ald. qui hic sunt sed in
Bong. legitur est
Roxanes Al. Rhoxanis D. Pal. 1. Col.
Bas. Roxanis
quandocumque Pal. 1. D. Bong. quan-
doque
dubitatis B. 1. 2. dubitatis
nobis Regem Bong. regem nobis
ex his sic Bong. sed Ald. ex iis
Quin Pal. 1. Quando
prænnuntiatam Ald. Mer. Frob. Col.
Bas. prænunc. P. B. 2. prænuntiantem
D. pronunciantem Pal. 1. pronuncia-
tam

C A P. VII.

A C disc. sic Bong. sed Ald. ad disc.
concione Pal. 1. D. Bong. concio
Aridam Ald. Arideus Bong. ar-
theus D. Arithacus Mer. Bas. Col.
Arithdeus
hæres præteritur Pal. 1. præterit
omisso hæres
merito suo B. 1. suo mer.
cur B. 2. qu
reperitis Bong. repper.
Aridam Ald. Arideum Bong. Mer.
Col. Bas. Arithdeum B. 2. erit deum
vocandum Bong. Mer. vocatum
Pytho Ald. Plytho Bong. Frob. Pi-
thon Amst. Phytion Lugd. Phytion Mer.
Bas. Col. Phiton

esset

esset sic Bong. sed Ald. Bas. Col. Frob. Mer. est
in jny. Pal. 1. Bong. D. Mer. omit-
tunt in
impensa D. Bong. Mer. impense
que magis ipsi Bong. quæ obierat
mag. i. Pal. 1. quæ objecerat magis sibi
Mer. quæ objecerat magis ipsi
Arideo Bong. Bas. Col. Mer. arith-
deo sic max.
regnare Bong. omit.
passuros D. parsiuros.
sententia. E quibus Pal. 1. sententia
est. quibus
Python Bong. Col. Mer. Phiton Bas.
Phito Lugd. Phyton. Frob. Pithon.
Amst. Python.
genitos D. P. genito B. 1. genitum
hand injuria suppletur in D. ad
marg. B. 1. haut inj.
cum suis D. Pal. 1. Bong. Mer. cum
his
suffragari B. 2. subfragare
concepto B. 1. 2. conceptz. Hic nul-
la comparat lacuna nota in D. & Pal. 1.
utique si D. Bong. Mer. utique & si
luxuriat D. Bong. luxuria
speraverat Bong. Mer. speraverant
quidquam Pal. 1. quamque
pœnitebatque Pal. 1. omit. que
in stirpem reg. inclinavere Pal. 1. stir-
pem reg. inclamavere Bas. Col. Mer.
in st. r. declin.
magis quam languerat sic D. sed Pal.
1. omit.
vestem Pal. 1. veste
eam ipsam Pal. 1. ea ipsa
fuerat Pal. 1. fuerant
novique Bong. Lugd. Amst. Mer.
novi
satelles Pal. 1. satellites Mer. satel-
lesque
phalanx B. 2. phalanx
expletura Bas. Col. Frob. Ald. ex-
pleturam
regnum Ald. Frob. Col. Bas. reg.
minabatur
in eadem sic Bong. sed Ald. mina-
batur in eadem
esse gaudebant sic Pal. 1. D. sed Amst.
Lugd. omit. gaudebant

hereditarium B. 2. hæditario
vindicatnam Mer. Ald. Amst.
vend.
essenomen sic Bong. sed Ald. Col.
Frob. se nom. Bas. Mer. nomen
capere Pal. 1. caperet
genitum sic Bong. sed Ald. agni-
tum
nt regn. Pal. 1. inde reg.
conclave D. P. Col. Frob. Bas. con-
clavem Pal. 1. conclavis
in quo Col. Bas. Frob. in qua
olferari D. Pal. 1. observari Frob.
Col. Bas. Mer. Ald. Elz. assertari
adjunxerat B. 2. junxerat
millibus Bong. milibus
quoque Pal. 1. omit.
irruerat Pal. 1. irrup.
erat Mel. Bong. omit. erat
hos qui Bong. de hoc qui
Alexandri B. 2. Alexandro
sed qui B. 2. sequi
jaciebant B. 2. jacib.
qui ex Pal. 1. quia ex
frequens Bong. fr. turba
campus Bong. Lugd. campis
sed Perd. Frob. & Perd.
ipsum Pal. 1. ipsos
abduc. equites Bong. equ. abd.
cætero Pal. 1. Crætero

C A P. VIII.

Impetis sic Pal. 1. D. sed F. imperium
sancendum Pal. 1. sanandum
occupetur l'al. 1. occuparetur
impotens Pal. 1. omit.
novarum sic Pal. 1. sed D. Bong. no-
vatorum
quid &c. mernisset Elz. qui &c. me-
ruiſſent
ei satis fidum esse P. satis ei esse si-
dum
accenserent B. 1. P. accersir.
mandatum Bong. mandavit
sedecim sic Bong. sed Ald. Lugd.
Amst. sexd. Pal. 1. quindecim
sugerent sic D. Pal. 1.
pueros Bas. Col. Mer. Ald. pueris
jussit P. jussis
si quis sic Bong. sed Ald. si quispiam

V V V 5

postero

postera Bong. Mer. *postera*
videbatur P. omit.
Meleagri Mer. Meleager
decreverant Mer. decreverat
illi cum R. adisset, int. e. capere Pal.
 1. ille seditione previsa cum R. adisset,
 int. e. cepit Ald. Col. Bas. Fro. Lug.
 Mer. Amst. ille sed. provisa c. R. adis-
 set, 1. e. cepit
Meleagri sic D. Pal. 1.
equitum Pal. 1. omit.
adibant P. adhibeb.
sua sponte Pa. 1. omit.
moestitia B. 2. moestitiz Mer. mesti-
 cia
secretas cogitationes Pal. 1. D. B. 2.
 P. secretz cogitationis Mer. secreta
 cogitationis
Destitutos Bong. destitutum
expetituras D. Mer. expectaturos B.
 2. P. expectaturas
cladium suarum Bong. suarum clad.
 B. 1. suarum injuriatum
essent Pal. 1. erant
Babylonem Ald. Frob. Col. Bas. Mer.
 Babyloniam B. 2. Babylonia P. Baby-
 lone
campis Bong. campos
invehebatur Bong. veheb.
primum Pal. 1. primi
Forte Pal. 1. D. Ald. Col. Bas. Frob.
 Mer. Forte ita
ipsis Pal. 1. B. 1. ipsis
urbe excederent, & utrique generi tu-
tior aliena fides quam B. 1. urbis ino-
 piam veriti sunt, ne tutior aliena se-
 des Macedonibus, quam D. P. urbe &
 utrique gen. &c. Pal. 1. urbi & utique
 gen.
sua P. in sua
ipsorum Hoc verbum cum 1. 2. seqq.
 omit. B. 1.
ad equites P. B. 2. D. & eq.
definienda D. & defin. Pal. 1. pro
 defsin.
Pasus D. Amst. Pasus
Amissus D. Col. Bas. Ald. Amissus
 Mer. Amisus
edidissent Pal. 1. ediss.
dedidisset sic B. 2. sed Ald. Col. Mer.
 dedisset

His B. 1. 2. is P. iis
renuntiatis Ald. Frob. Bas. Col. Mer.
 renunc. B. 2. renunciantis P. nuncia-
 tis

milites Bong. arma mil.
regia B. 2. a regia
civibus D. civilibus sed correctum.
proparantium Pal. 1. praparatum
 Mer. praparamentum
hoc imper Mer. hic imp.
Obortis B. 2. obhortis
acciperet Post hoc verbum lacuna
 nota in Pal. 1.
suppressam P. B. 1. suppresso B. 2.
 suppressiz
ea B. 2. & a B. 1. ejus
moderata B. 1. mod. cunctos
agitasset Pal. 1. egisset B. 1. agit. rex
Eisdem rursus P. rursus eisdem
petituros Bong. petiturus
imparem Bong. Imperatorem
futurum Pal. 1. omit.
arbitrabantur sic Pal. 1.

CAP. IX.

F *Atis* B. 1. satis
collegere Bong. collifere B. 2. con-
 lif. D. conlef. & *suprafer*. l. collef.
capiebat P. B. 1. 2. capiebant
sustinetur sic Bong. sed Ald. substin.
 Mer. sustineretur
solis B. 1. omit.
trepidarent Pal. 1. trepidaret
Quot ille B. 2. quod ille
tum Pal. 1. dum
quot cond. sic P. sed Ald. quod cond.
excipiet Pal. 1. excipient
tempora B. 1. temp. aliquot littera-
 rum spatio relicto.
a quo me Pal. 1. omit. me.
alta D. Pal. 1. Bong. Mer. alia
conquererentur D. Pal. 1. quer. P. B.
 1. quz quer B. 2. qui quer.
ei capis sic D. & Pal. 1.
nise B. 2. omit.
ac benev. B. 2. & benev.
Macedonum P. omit.
abiicerentur Pal. 1. abiicerent. Bong.
 abicerent.
hinc equites sic Bong. sed Ald. Col.
 Frob.

Frob. Bas. hinc milites, hinc eq. Mer.
hinc milites equites
illinc phalanx B. 2. il. phalanx Bas.
hinc phalanx
Itaque Pal. 1. Ita
quem Pal. 1. *omit.* P. B. 2. quz B. 1.
quam
hand B. 1. aut
pacati D. P. peccati
quidquam Ald. quicq. B. 2. quiq.
B. 1. quanq.
subsistere P. subsistere
in recusantes Pal. 1. *omit.*
stuebantque Pal. 1. *omit.* que
obicit Pal. 1. objecit
vindictarum Ald. Amst. Lugd.
Frob. Bas. Col. vendic.
quod D. Mer. quo
quia Pal. 1. quia neque
non Pal. 1. *omit.*
at mox Ald. Mer. & mox
damnata sic Pal. 1.
abutenteis Ald. Col. Bas. abeun-
teis

C A P. X.

V *ivotum* Mer. vivorum
Laomedonti B. *aleomed.* B. 2.
Leomed.
Leonati Bong. Leonnati
Præceptum B. 1. *supraſcr.* que Præ-
ceptumque
Trapejunta D. P. B. 2. Trapejuncta
B. 1. Trapejunta Pal. 1. Tarpevin-
ctum
Arbate P. artabate B. 1. 2. harbate
detrectabas Pal. 1. detract.
Pythou Bong. Mer. Bas. Col. Phiton.
Elz. Frob. Pithon Lugd. Amst. Phy-
shon
Lysimachus Al. Pal. 1. Leonnatus
Bong. D. Leonmachus P. leonnachus
Bas. Col. Leonnachus
quisque B. 1. quique
habuisset Mer. habuisse
imperii B. 1. Amst. Lugd. imperium
etiam jus Bong. & jus D. & vis Pal.
1. & his Amst. Lugd. B. 2. *omit.*
obtineret Bong. obtinerent B. 1. ut
obtinerent

ut Perdicca Bong. Perd. ut
cum rege esset P. *cf.* cum rege
suas B. 1. suas quas
quas ipsi B. 1. 2. *omitunt* quas
si unquam B. 1. o si unq.
specie Mer. spem
ingentia Pal. 1. *omit.*
regione sic Bong. *sed* Ald. *regione sic*
max.
prima Pal. 1. D. pr. quæque
quaque Pal. 1. D. *omit.* *sed in hoc sup-*
pletur in marg.
aliis Amst. alii
advenis D. advenis. Traditum ma-
gis quam creditum refert. in B. 2. *ea*
verba inclusa parentheſi.
vacavit B. 2. vacuavit
qui constat Pal. 1. constans
deſtituerat. Ald. Mer. Amst. deſt.
vultum
juſſi corpus P. corpus juſſi B. 1. ipſi
corpus
ut jus Pal. 1. *omit.* ut
purgare ſequencia deſunt B. 2. la-
cerato.
Veneno necatum eſſe credere plerique
P. *omit.* B. 1. venenum crediderunt
plerique Pal. 1. ven. nec. eſſe dixere
credidere
miniſtros B. 1. min. primum
certe Pal. 1. certa
majoremque Pal. 1. moreque
eſſe præſecti Bong. præſ. eſſe B. 1.
omit. eſſe
titulo B. 1. titulos
Spartana Ald. Sparthanz B. 1. Spar-
thana
viſtoria B. 1. victoria
veterum Pal. 1. veterorum
ungula Pal. 1. Ald. ungulam Bong.
Col. Bas. ungula
patiens Pal. 1. Ald. patientem
eſſe conſtat Amst. *omit.*
Stygem D. Pal. 1. ſacii Stygem & ſu-
praſcr. i, ſaci Bong. ſuciſtigem Ald.
Stygos h. dor Col. Bas. Mer. ſuciſty-
gem
virum Pal. 1. *omit.*
tradita Pal. 1. D. Bong. Mer. cred.
deinde B. 1. *deinde* ejus
etiam P. *omit.*

contige-

contigerant P. conting.

Alexandriam P. Alexandream

omnesque P. omnique

FINIS P. Quinti Curtii Rufi hi-

storiarum Alex. Magi Macedonis L.

IX. explicit feliciter B. 1. Q. Curti

Rufi hist. Macedonis Alexandri liber

X. explicit feliciter, Amen.

MI Lector, est quod moneam. Non enim dissimulandum est, ab initio, cum notas Codicum haud dum satis discernerem, commissum esse, ut sapissime B. 1. aut B. 2. indigitaretur Ms. qui debuerat, Bong. Grut. hoc est Bongarsianus Gru-teri. Sed hoc vitium ultra 3, 3, 10. non progreditur. Plerique hac negligunt: in quibus non videntur nibili, iis spero me satisfacisse tam cetera diligentia, quam hac ingenua confessione culpa.

IN OPUS CURTIANUM LOCUPLETISSIMUS INDEX

IN QVO

E duobus numeris primus Librum notat; secundus
Caput libri.

A Defectione *h. e. post defest.*
6, 1. à fronte, à tergo. 3,
8. 4, 15. à latere ipsius, *h.*
e. qui circa eum proximi:
indeclinabile, ut à manu,
pro amanuensis. eadem vis particula
huic apud nostrum 3, 1. ut à tergo tuca
relinqueret. *Notetur prappositio adposita*
urbi nomini. sic 4, 7. à Gaza copias
moverat. 4, 7. à Memphi eodem flu-
mine vectus.
ab eo, *post eum.* 5, 2. ab Tanai. 7, 4.
Abaritz. 9, 10. *vide Arabitz.*
abdere se in saltu. 8, 2. abdita te-
cta, occulta. 8, 4.
abdicare patrem. 4, 10. *note & acu-*
te dictum. aliamenim abdicantur liberi
non patres.
abducere equites. 10, 7. equos. 7,
1. iumenta 6, 6. *quem in regiam, capi-*
te velato. 6, 8. *ubi alii habens addu-*
cere.
abest *cui cura*, fortuna, *h. e. illis*
caret aut destituntur. 3, 2. abesse spatium
unius iugeris. 5, 1. *tot stadia ab aliquo*
loco 3, 4. 5, 8. inde *tot stadia* 3, 8.
haud amplius quam *tot stadia.* 5, 13.
tot stadiis 4, 10. haud procul castris.
7, 5. haud procul à fine mundi. 9, 6.
procul mari. 9, 9. moribus longius.
3, 9. absit invidia. 10, 2. 10, 9. absens
dicit causam. 6, 9.

abhorret animus à fuga. 5, 8. an'
facinore procul. 6, 7. ingenia à luxu
4, 6. carmen auribus peregrinis. *hoc*
est, quod abhorreant aures non adfuerat.
abhorrere, *pro discrepare, differre.* sic ab-
horrere à more, sermone 6, 9. abhor-
ret cultus à privato paululum. 3, 6.
gens cultu vitæ à ceteris. 5, 6. mare
colore à ceteris 8, 9. vehiculum cultu
à vilioribus. 3, 1. abhorrentia mori-
bus. 7, 8. munia ministeriis servili-
bus. 8, 6.

Abii Scythæ, *alii* Avii. 7, 6.

abigere equos. 7, 9. abacta jumen-
ta. 5, 13.

abjicere amiculum. 3, 12. insignia
imperii indecore. 3, 11. magis quam
ponere pocula. 8, 1. corpus humi. 10,
5. pronum corpus in humum. 5, 12.
viscera canis discissæ ab utraque parte
campi 10, 9. abjecti & infracti. 6, 2.
pro supplicibus & humilibus.

abire domos. 8, 6. è conspectu. 8,
3. retro. 3, 8. abire *jussu legatus.* 7, 11.
quia nimirum ipsius postulata valde di-
splicuerant.

Abisares. 8, 12. legatos ad Alex.
mittit. 8, 13. Poro belli socius. 8, 14.
eo victo iterum legatos mittit. 9, 1.
morbo interit. 10, 1. successore filio.
10, 1.

Abistamenes. 3, 4.

abluere

ablucere corpus. 3, 5, 4, 1. corpus aqua 3, 5. abluitur cui squalor. 4, 1.

abnuere multa adfirmatione, animi constantia, vultu, sibi quicquam cogitatum esse. 6, 11. constanter, se dedisse fidem 6, 7. abnuens, *absolute, pro negans*. 5, 3.

(quod abominor) 7, 4.

abripit belluam Neptunus. 4, 4. alii arripit, *celeritatem simul, & violentiam indignantis*, notat. sic Macedones 1, 5. *quiruntur regem suum divelli à se & abripi, scilicet ab iniquis infestisque numinibus*.

abrumperet, *divellere, separare*, equites à cetero exercitu. 10, 7. sic abrupti à ceteris. 3, 11. abrupta à ceteris agmina. 4, 15. partem vicerum suorum. 6, 9. cui spes gratia, *b. e. praecidere*. 10, 8. abrumpons iter solle. 5, 5. abrupta petra, *prarupta, ardua, abscessa, ut max.* 7, 11. rupes. 8, 11. abrupta simulachrorum membra, *praeclisa, praeclata*. 5, 6.

abscindere lignum, *praeidere*. 9, 5. abscissa undique petra, *abrupta* 7, 11. abscissa rupes. 5, 3. abscissa vestis, *disrupta, lacerata, in luctum*. 3, 11. 10, 5. abscissum caput. 8, 3.

abscondit fumus caelum, velut nubecula, *tegit, occultis*. 6, 6. abscondere misterias. 5, 5. paucitatem. 4, 14. pedites. 8, 13. siros solerter. 7, 4. abscondi in domo matris juvenes, *ne videlicet ad militiam pertraherentur, ibi versari, ut Achilles in Scyro insula*. 7, 1. abscondi caligine. 7, 4. absconditus in armamentario. 6, 7. absconditi cursus. 7, 10.

absistere sc. *absdione*. 8, 11. bello. 10, 7.

absolvere, *liberare quem ab imputato crimine*, sententia sua. 7, 2. cognita causa. 6, 10. absolvi nemo potest, nisi qui dixerit causam. 7, 2.

absorbet mare quicquid ingeritur, *haurit, & ingluit, ut non exstet*. 4, 2. humorem siccitas. 7, 5.

abstergentur semi, collis navibus. 9, 9. absterfis lachrimis. 5, 5. oculis amiculo. 6, 9.

abstinere armis. 7, 6. bello 10, 7. *caedibus*. 3, 12. cibo 4, 10. cibo & luce. 10, 5. consilio. 8, 3. corporibus, & cultu seminarum. 5, 6. ne quidem equis. 9, 10. lachrimis 5, 4. larratu. 9, 1. nominibus, *nomina rerum premere & reticere*. 6, 9. ne sacris quidem. 10, 1. iussit abstineri caedibus. 5, 13. 8, 10.

abstrahi, *vi abduci*. 8, 1. ad capitale supplicium. 3, 7. viz inde (*à corpore defuncti*) abstractus est. 10, 4.

absumpto, *consumpto, impenso, collocato*, biduo in has cogitationes. 3, 6. quadriduo. 4, 7. *tot* absumpti sunt dies in &c. 6, 5. 8, 6. *tot* millia in congiarium. 6, 2.

Abulites. 5, 2. Abuliti restituta satrapia Susae reg. 5, 2.

abundare, *adfluere, largiter instructum esse*, auro. 10, 1. copia commeatuum, 6, 4. opificum. 4, 2. rerum. 4, 10. juventute. 4, 4. abundans copia rerum terra. 5, 2. frumento & pecoribus regio. 9, 6. multitudine *Marum*. 4, 16. abundantes omni copia rerum urbes. 5, 1. praeda milites. 9, 2. abunde, *satius superque*, constantis animi. 6, 7.

abuti nomine regis in perniciem cuius, *sub invidia regii nominis exitium alteri moliri*. 10, 9. sanguine quorum. 8, 7. abusus libertate. 8, 2.

Acadera. 8, 10. Acadræ populus Sinarum est.

Acarnan natione. 3, 6. Acarnanes equites. 3, 2.

accipitres aurei. 3, 3.

acer consilio, *acutus & perspicax*. 7, 2. acri impetu, *forti*. *valido*. 3, 13. acrior cupido. 6, 5. status. 4, 2. nemo acrior vindex. 5, 12. *exactior, & inexorabilior*, acrius cupere. *validius*. 7, 8. fugere 8, 14. ire proelium. 5, 3. quam cautius dimicare. 8, 11. quam constantius. *hoc est, primo quidem impetu valido, sed cito remittente ardore*. 4, 6. acrius, *acerbius*, quam vellet. 4, 13. acerbitas inimicorum Philotæ, bonitatem regis vincit. 6, 8. *tanta in odiorum atrocitas fuit, ut non ante desisterint calumniari quam regem, quamquam optimum*.

*optimum & clementissimum, in Philo-
sa perniciem impellerent. acerba mors.
9, 6. smmatura. deductum hoc à fructi-
bus arborum, qui ante maturitatem acci-
bi sunt.*

acervi struesque. 8, 4. ac frumenti.
4, 10.

Acesines. 9, 3. Gangem auget. 8, 9.
Hydaspi confunditur. 9, 4.

Achæi in acie Alex. 4, 13. Megalo-
politani pecuniam pendunt. 6, 1.

Achaja. 4, 5.

Achilles cum captiva coit. 8, 4. ab
Achille genus duxit Alex. 4, 6. 8, 4.

acies (oculorum) fallitur. 7, 11.
acies (bellica) explicatur, *h. e. in pa-*

*ssenti loco, idoneoque spatio diffunditur,
occupatque formam, quam antea inopia*

loci efficere non potuerat. 4, 14. in cam-
po. 4, 12. stat, mirum instructa. 3, 9.

acies cohærent, commissa utrimque pug-
na implicantur. 3, 11. Laconum. 6, 1.

Macedonum. 3, 2. Persarum. 3, 9.
acie accipiti (antique circumfusa) op-

rimi. 3, 7. acies aurea. 3, 3. clypea-
ta. 7, 9. dispar. 3, 3. equestris. 7, 9.

exhausta. 4, 14. fluctuans pavore, in-
clinans nutans. 3, 10. fluens effuse in

hostem, irruens, incumbens. 6, 1. fulgens
auro, purpura. 3, 10. gesticans prædam,

non arma. 3, 10. inculta, 3, 2. instru-
cta. 4, 13. pedestris. 3, 9. 4, 12. 5, 13.

rarior. 4, 15. similis vallo. 4, 15. tor-
va. 3, 2. turbata. 4, 15. vana. 4, 14.

& exhausta. 4, 14. versatilis. 4, 13.
ultima. *h. e. extrema pars aciei.* 4, 15.

acie quem vincere, *h. e. prælio.* 4, 1.
acinaces. 10, 1. acinacis vagina. 3,

3. acinacem stringere. 7, 4. 8, 3. acin-
nacim. acinace stricto. 4, 15. 5, 9.

acuere gladios in aliquem. 6, 9. Di-
ctum de auctore conjurationis. acuit ne-

cessitas ignaviam. 5, 4.
aculeo amisso torpere. 4, 14.

ad hoc, in hunc finem. 3, 11. & 3, 5.
ad hoc, pro insuper, præterea. 5, 13. 9,

10. ad hoc accedere. 7, 1. ad quem
modum, quemadmodum. 8, 5. ad Cau-

casum processit. 7, 3. quidam omittunt
ad, *hand sine exemplo,* ut 3, 4. petvene-

rat regionem. ad noctem, pro usque ad

n. 3, 2. ad ultimum vitæ. 3, 12. ad
ultimum, pro denique, postremo. 3, 12,
5, 1.

adaptare ad criminationem aures.
9, 7.

Adarchias. 5, 2.

Adcedere discrimen. 4, 14. tribu-
nal propius. 9, 3. ad fontem. 5, 13.

adcessit ad illa hoc quoque. 10, 3. ad-
cedere propius. 7, 5.

adcondere (*ab ad & candere*) acer-
vos struesque. 8, 4. arenas adcondit

vapor solis, torret & servescit. 4, 7. 7,
5. oram quam calor æstatis. 3, 5. faces.

8, 11. ignem statu. 4, 2. lumina. 10, 5.
transfertur deinde ad alia, quibus quo-

cumque modo calor ignis tribui potest.
sic adcondere alacritatem. 4, 2. amo-

rem regis in se, concitare & augere. 10,
1. animum (*ad iram & cupidinem vin-*

dicta.) 7, 11. fiduciam, augere. 4, 2.
iram pertinacia. 7, 6. prælium, ut ma-

gis exardeat. 4, 15. 5, 2. sitim. 7, 5.
suos clamore. 6, 1. terrores ad pu-

gnam. 4, 15. adconditur desiderium.
7, 5. fastidio præsentium penitus hæ-

rens amor absentis. 8, 3. adensus cu-
pidine. 6, 5. 10, 1. ira. 4, 6. adensa

cupidine. 6, 5. adc. est concio, irri-
tata. 6, 11. adensi cupiditate. 5, 10.

felicitate ad spernendum periculum.
8, 13. ira. 5, 13. supplicio. 10, 3.

adcepat humus occultum opus. 4,
6. libenter cedit operi.

adcersere est adire, advocare, 4, 13.
10, 8. exercitum ab Tanai. 7, 4. ma-

num validiorem. 3, 13. adcersi a quo.
6, 11. adcersiri. 7, 6. transfertur etiam

ad inanima, ut ægritudo adcersit spe-
cies imminentium rerum, *h. e. efficit*

ut dormientibus obversentur. 3, 3. adcer-
sere gloriam ex periculo, efficere ut in-

de proveniat. 8, 13. ita honores cœle-
stes. 10, 5.

adcidit fremitus à litore, advenit.
4, 4.

adcipere Austrum, *h. e. ad meridiem*
spectare. 8, 9.

adcipere (*nascisci*) à quo auctori-
tatem divinitatis, ut dem credatur. 8, 5.

bellum, illatum sustinere. 7, 7. conditio-
nem

nem deditiois, 7, 11. condiciones pacis. 4, 11. deditos in fidem, *recipere*. 9, 7. dona. 4, 2. epistolam a quo. 7, 2. fidem. 6, 4. fidem in *aliquid*. 4, 1. 6, 11. gentem in deditioem. 7, 6. gloriam a maioribus, *quasi hereditate transmissam*. 4, 14. imperium cuius, *recipere*. 4, 2. imperium fluminis, *sustinere*. 5, 1. injuriam. 6, 8. leges. 4, 5. ab aliquo. 8, 5. literas. 3, 6. 6, 4. lumen. 7, 3. omen. *amplecti*. & *velle ut pro ejus significatione res exitum sortiatur*. 5, 2. poculum. 3, 6. regem convivio. *excipere*. 8, 4. regnum. 4, 1. 10, 10. regna. 10, 10. signum tuba. 3, 8. societatem cuius, *recipere*. 4, 2. vitam. 6, 8. 7, 10. urbes in fidem, *fidem ipsis dare, sub imperio suo salvas & incolumes fore*. 5, 6. 9, 1. vulnus. 4, 6. 7, 7. vulnera. 4, 6. *adciunt fluvium campi, admittunt, excipiunt*. 5, 3. lucem aditus specus. 8, 2. *adcipere quid in contumeliam, habere pro contumelia*. 5, 2. *quem hospitaliter, excipere*. 8, 12. in fidem urbes. 8, 6. 9, 1. *quos in medium agmen*. 2, 9. in sinum. 3, 11. *adcipe me prædem*. 5, 4. *adcepisse quid fama, inandivisse*. 9, 9. *fic adcepti ita ex Darip*. 10, 1. *adciendo operi obstat ventus, dictum sicut supra adceptare opus*. 4, 2. *ad adcienda imperia convenire, ad excipienda mandata*. 4, 13. *adciptur amnis rubro mari, recipitur*. 8, 9. clades. 4, 12. *adcepto nuncio*. 3, 7. *adceptus in fidem*. 4, 1. *adcepta est a quo condicio*. 9, 7. *excusatio*. 8, 1. *adcepta fide, salvo conductu, ut nunc vocant*. 6, 5. *adcepta facile est ratio consilii, probata*. 3, 7. aliqua vox asperior, *audita, excepta*. 7, 1. *adceptum, gratum, animis regnantium armentum*. 8, 12. *adceptum, susceptum, judicatum, pro tristi omen*. 4, 8. *adcepti obsides*. 9, 1. *adceptis obsidibus*. 9, 1. *adcepti in fidem*. 8, 2. 9, 8. *adceptæ in fidem urbes*. 3, 10. *adcepta in fidem oppida*. 9, 8. *adverso corpore vulnera*. 9, 5. *adceptor, gravior, vulgo*. 7, 2. *adceptissimus cui*. 7, 2. *adciri, arcessiri, vocari*. 3, 2. 5, 12. *adcita ex Græcia classis*. 4, 1. *adciti ex*

India elephantis. 5, 2.

adclamantes seditione. 10, 2. *adclamatio pertinax*. 10, 7. *adclamations*. 7, 2. 9, 4.

adcolæ vicini Oceani. 4, 5. 10, 10. *rubri maris*. 3, 2. 4, 12. *sedis Hammonia*. 4, 7. *Tanais*. 6, 6. *graves, molesti*. 6, 2.

adcommonaverunt artifices diis imaginem talem, h. e. commonaverunt, & quasi utendam dederunt, quum propria eorum imago non esset. 4, 7. *fic adci dii Alexandrum rebus humanis*. 10, 6. *adcommodatum, aptum, aulæ & ingenio adfentantium*. 8, 8.

adculatores. 10, 1.

addere quos imperio suo, adicere. 10, 3. *addito, adhibito, metu mortis*. 8, 3.

addicere cui credulitatem suam, quasi adjudicare, & propriam, sive mancipio dare. 7, 7.

addubitare, subdub. 10, 9.

adducere auctores defectionis. 10, 1. *commectus*. 4, 2. *equum*. 6, 5. *jumenta*. 8, 4. *Perlas, ad defectionem scilicet*. 5, 9. *adduc. præfectum*. 6, 4. *adduci ad aliquem*. 3, 3. *captivos in regiam*. 6, 2. *non potest fieri ut adducar, nempe ad credendum*. 10, 2. *adductus, deductus, ad periculum mortis*. 10, 8. *usque ad mortis metum*. 6, 8. *moles nulla ope humana adductæ, admota*. 8, 10.

adeo nomine viderant quidem Mitetum, adeo non potuerant prodere, h. e. tantum abesse, ut potuerint. 7, 5.

adequire in primos ordines. 7, 4. *perarmatos, pro, ad perarm.*. 4, 9.

adest certamen, instat. 4, 11. *finis vitæ*. 7, 7. *adsunt ultores sceleris dii*. 7, 5. *adesse coram, præsentem esse*. 8, 10. *funeri*. 6, 6. *partibus*. 4, 9. *pugnæ*. 9, 5. *sermoni cuius*. 8, 5. *adsore præsto*. 7, 1. *hostem*. 4, 16.

adfari quem, adloqui. 4, 11. *fic autem postius quam affari*.

adfectare (adfectu desiderioque ferri ad) fastigium regum. 10, 10. *imperium*. 4, 14. *regnum*. 4, 6. 6, 10. 10, 1. 10, 7. *immortalitatem*. 4, 7. *adfectatum*

statum regnum. 10, 4.

adferre arcana & filenda. 6, 7. argumentum. 6, 4. caput. 8, 3. cibaria camelis. 9, 10. consilium. 5, 11, 7, 4. contemptum cui. 10, 7. donum. 4, 2. dona. 4, 7. literas quibus. 7, 2. nuncium mortis. 3, 12. remedium. 3, 6. adfertur terror, nunciatur. 7, 1. vis corpori, inferitur. 10, 9. adferuntur ei literæ. 6, 6. adferri ipsum iussit, quia ingredi non poterat. 6, 11.

adsicet frigus corpora horrore. 8, 10. adicere quem ægritudine. 9, 9. cunctos desiderio sui. 6, 6. vario modo suppliciorum. 5, 5. adici clade. 10, 6. dolore. 6, 3. supplicio. 4, 8. verberibus. 8, 6. adfectus dolore. 10, 4. frigore, victusque penuria exercitus. 7, 3. periculo majore, quam vulnere. 9, 8. supplicii jure. 7, 1. adfecti fatigatione. 7, 11. supplicio piratæ. 4, 5. suppl. pari. 5, 5. verberibus. 7, 11. adfectio, adfectus, præsens movet. 7, 1. adfectus mentis inanis ac puerilis. 4, 5. ad omnes adfectus impetu rapimur. 7, 1.

adfigi crucibus. 7, 11. adfixus cruci. 6, 3, 7. duo millia adfixi crucibus pependunt. 4, 4. vide infra Generum permutatio.

adfinitas. 8, 1. per adfinitatem firmata gratia. 9, 3.

adfirmare. 3, 1. jurejurando, se quid facturum. 6, 7. adfirmatione (adseveratione) multa abnuens. 6, 11.

adfligere imperium, dejicere. plus enim est quam concutere. 4, 14. adfligi desiderio cuius. 4, 8. diu à fortuna. 5, 8. adfligitur saxo crus. 4, 6. adflictus habitus, moestus. 10, 4. adflictus vulnere. 9, 5.

adfluit hostis. 9, 5. adfluentiam rerum luxur & inertia sequitur. S. 2, 1.

adger æquavit fastigiū terræ. 8, 10. adgerari arbores. 6, 6.

adgerere arbores. 6, 6. faces, pro ingerere. 5, 7. adgeritur humus. 4, 3. adgesta humus. 6, 5.

adgravare dolorem. 8, 10. adgravat fortuna sortem quarum. 3, 13.

adgreditur hostis epulantes. 8, 10. nihil nisi divina ope adgredi. 3, 6.

adgr. sopitum. 8, 6. adgressus, incipiens, solvere. 3, 1. adgressi cadere. 9, 1, 9, 10. sternere. 8, 4.

adgregare, conjungere, se cui. 4, 5. adgregati equitibus. 4, 15.

adhareret, adnectitur, terra continenti. 3, 1. adhærere parti fortunæ cuius. 10, 5. eam amplecti & retinendo reus ab ea pendere.

adhibere, præbere, præstare, mihi animos plenos alacritatis. 9, 2. adhibere blanditias. 8, 3. concilium frequens. 8, 6. consilium. 4, 13. curam summam. 3, 12. modum tormentis. 6, 11. quibus parentes, h. e. deprecatores exhibere, sistere. 6, 10. quibus remedia insanabilibus. 10, 10. solatia. 4, 10. vates. 5, 4. adhiberi convivio. 8, 1. 8, 5. consilio. 6, 8. consiliis. 10, 6. adhibito interprete. 8, 12. 10, 3. adhibiti, cum quibus consultaret. 7, 11.

adhortatio mutua. 7, 9. adhortatione mutua firmati. 3, 11. adhortatus suos paucis ad prælium. 3, 13. alius alium adhortati. 7, 9.

adigitur, penis infigitur, telum. 9, 5. adacta per loricae sagitta. 4, 6.

adjicere, attribuire, aggeri latitudinem. 4, 3. ditioni cuius regionem. 4, 1. sinibus cuius regionem. 4, 8. magnitudini, eam augere. 8, 14. adjectus stragi filiorum pater, superadditus. 10, 5. adjecta ad vinolentiam ira. 8, 1. adjectæ minæ. 7, 1. vestes. 5, 5. adjecta capiti insignia fortunæ. 10, 10. mandata. 10, 5. copiis tot milia Græcorum. 3, 3. adjecti laquei, nimirum saxi, quibus prominentes eorum partes comprehenderentur. 7, 11.

adjectiva, neutra pro substantiis ponuntur: ut 7, 3. in cultiora perventum est.

adimit, aufert, tollit, conspectum obscuritas. 7, 11. prospectum nubes pulveris. 5, 13. adimere cui opes. 8, 6. spiritum. 6, 10. vitam. 6, 10. 10, 1. ademptus rex. 8, 8. adempta sibi gloria. 8, 1. ademptum quibus imperium. 4, 14.

adire (ire ad) Ægyptum. 4, 6. Ba-
X x x Ara.

Atr. 5, 8. concilium mortalium. 6, 11. discrimen. 3, 1. fines. 5, 2. gentes. 7, 8. Græcos. 3, 10. Hispanias. 10, 1. Hircaniam. 6, 4. Indiam. 7, 1. interiora regionis. 6, 5. Jovem. 4, 7. adeunt mare classes. 4, 4. adire Oceanum. 7, 1. Oc. navigiis. 9, 3. oraculum. 4, 7. periculum. 4, 15. 4, 16. quæ natura mortalium oculis subduxit. 9, 4. regem. 3, 7. 6, 7. 8, 13. 9, 7. 10, 8. regionem. 4, 9. terminos mundi. 9, 9. termin. rerum humanarum. 9, 2. terras. 4, 4. tur. 7, 3. urbes. 4, 7. adire propius. 4, 7. 10, 8. adiri. 4, 5. quidquid poterat adiri. 3, 9. aditur Syria faucibus. 3, 8. adiri semita. 7, 11. aditurus fines. 5, 2. regionem. 8, 4. Susa. 5, 2. aditus Oceanus. 10, 5. adeundi *cujus* avidus. 6, 5. aditus, *ingressus*, domus clausus. 6, 8. finium primus. 8, 13. nemoris. 7, 2. specus. 8, 2. spei. 5, 9. aditus arctus. 5, 3. asper & præruptus. 7, 11. domus occultus. 6, 8. adit. patet, *permittitur*. 6, 7. adit. quo Ciliciam intramus. 3, 4. aperit Ciliciam. 3, 4. aditum moliri per saxa. 6, 6. unum habet Petra. 7, 11. aditu facilis. 9, 8. difficilis situs. 6, 4. aditus asperi, perangusti. 3, 4. ferentes ad cacumen. 7, 11. omnes 6, 8. adjungere sibi *quam* matrimonio. 8, 4. sibi *cujus* filiam nuptiis. 4, 5. se cui. 10, 7. se cui socium & conscium. 6, 9. adjunctum mare, vicinum. 5, 4. adjuncti confinio regionum. 8, 1. adjuvit tempestas effectum consilii. 8, 13. adjuvare criminationem, *confirmare*. 3, 6. ictum hostis. 7, 4. *cujus* victoria. 7, 5. aditus opibus *cujus*. 4, 1. adlevare, *attollere, erigere*, animum à mœre. 4, 15. oculos. 3, 5. prostratos. 8, 4. *quam* manu. 3, 12. sc. 4, 6. se clypeo. 9, 5. adlevans oculos. 8, 14. semet bellua. 4, 4. adlevati. 3, 12. 9, 10. adlevantur æstu navigia. 9, 9. adlevatus. 8, 12. adlevatæ tabernaculi pelles. 7, 8. adloqui duces &c. 4, 13. milites. 6, 8. milites oratione. 5, 10. regem. 9, 3. adlocutus hos benigne. 7, 6. legatos

ben. 4, 2. benignus. 8, 6. comiter. 9, 10.

Adluere, *de aquis distans*. quidquid adluit amnis 5, 4. adluit Indus *ar. cem*. 9, 4. adluit Oceanus terras. 4, 14. adluitur Asia Hellesponto, Rubro mari. 9, 6. India mari. 8, 9.

admetri frumentum. 8, 12. adminiculum. 8, 4. corporis. 7, 3. sustinens *quem, no scilicet cadat*. 8, 2.

administrare res. 10, 7.

admirabilis ars. 7, 5. admirari felicitatem suam. 3, 4. magnitudinem animi. 4, 1. 7, 10. non alium magis quam hunc. 7, 6. admiratio laudis. 8, 14. laudum. 8, 5. admirationi regis dediti. 3, 6.

admiscere. admixti *funditoribus* sagittarii. 3, 9.

admittere, *committere*, facinus in quos. 7, 6. facinora. 10, 1. multa, quæ regiam majest. non decet. 10, 4.

admitti, *peccari*. 6, 7. admittere, *etiam* significat *conveniendi sui potestatem facere*. 12, 3. sic adm. deferentes. 6, 8.

admitti. 4, 1. 8, 3. legatos. 7, 6. admisus. 3, 12. in sedem, *receptus*. 6, 3.

admisis amicis, medicis. 3, 5. admisi milites. 10, 3. in tabernaculum. 7, 7, 8.

admodum juvenis, *omnino, plane*. 7, 2, 7, 9. sic *Infans*.

admolita est natura rupes præaltas, *quasi ad urbem munendam magno labore admovit. hoc enim est* admoliri, *à mole deductum*. 8, 10.

admonere fragilitatis humanæ affligendo. 4, 14. recenti malo priorum admonita. 4, 10. admonuit nova præsidia necessitas. 4, 3. & admonere alieno exitio. 8, 11. admonere, *proprie*, communicare rei *quem*. 6, 7. matris &c. 3, 6. nominis. 8, 11. victoriz. 3, 6. admonens temporum. 5, 9. admoneri virtutis. 3, 10. animo amico. 10, 4. admonitus litera. 7, 1.

admoniti conjugum, patriæ. 6, 9. admonitu amicorum, uti munimen. 10, 4, 13.

admovere *scil. exercitum, absolute possumus*.

positum. 9. 4. adm. aciem. 4. 13. classem litori. 4. 4. & classem & machinas. 4. 4. copias. 3. 7. cop. oppido. 9. 1. equos. 8. 6. cui. 5. 1. exercitum. 4. 6. ex. ad petram. 8. 2. ex. ad urbem. 3. 1. filium collo. 3. 12. fomenta corpori. 3. 6. gladium iugulo. 6. 7. hastam pectori. 8. 2. juvenes dextræ regis. 6. 5. liberos pectori. 8. 3. manus. 9. 5. manus lazar. 5. 2. man. operi. 6. 7. mân. spiranti. 10. 10. man. infestas corporibus. 7. 1. naves. 4. 2. se stipitibus arborum. 8. 4. semet ipsos lateri suo. 7. 1. tormenta muris. 8. 10. turre. 5. 3. admovetur acies. 4. 14. admoventur canes. 9. 1. admoventur equum. 8. 10. equos sibi iussit. 6. 5. machinas. 8. 10. naves. 4. 4. naves urbi. 4. 3. scalas. 9. 4. tormenta corpori. 9. 7. turre. 6. 6. 8. 2. 8. 11. tur. muris. 4. 6. adm. urbi. 4. 2. admodus filius genibus regis. 8. 10. ignis. 8. 4. admota ope. 5. 12. admoti arietes. 8. 2. solles. 4. 2. ordinis equitum. 7. 9. admotæ copiar. 7. 11. scalæ undique. 9. 1. admota ædificia muris. 5. 1. navigis. 4. 2. tormenta. 6. 11. admoovere etiam incorporea dicimur. ut desiderium patris quibus. 6. 2. diem lethi. h. e. se interficere, velut advocata attractaque die mortis, quæ sua sponte nondum venisset. 8. 9. admovit præsidia necessitas. 4. 3. sed rectius arbitror, admonuit. admoovere quem in fastigium, extollere. 6. 9. admoventur fati genti bella civilia. 10. 9. admoventur spes propius. 9. 9. admotus in propiorem amicitie locum. 9. 2. admota est occasio rei. 8. 6. vis (adhibita) ut fluctus everberarentur. 9. 4. admotæ suppliciter precas. 5. 10.

adnexus stirpi regiz, sanguine junctus. 4. 1. adnex saxis arenæ, adhærentes. 5. 1.

adnoscere. 7. 11. amicos. 3. 5. amiculum. 3. 12. auram maris. 9. 9. circumstantes. 9. 5. herbam. 9. 8. vocem. 5. 5. adnosci cultu regio. 5. 12. adnoscere etiam, habere pro eo quem se quisque fert.

ita liberi adnoscent patres ergastuli detrimenta? 5. 5. nomen filii Iovis, stirpem. 6. 10. quem filium. 6. 11. regem. 6. 11. omnia, scilicet, ut vera. 6. 11. quæ. 7. 1. non adnosco vos milites, nec adnosci videor à vobis. 9. 2. adnoscor oraculo Jovis, ut filium. 8. 8.

adnuere (consentire in) deditionem. 3. 2. donec adnueres ut considerem, nutu significares. 5. 2.

adnunciatur. 10. 8.

adulescentia adultus tum primum.

8. 2. adulti filii. 9. 1. liberi. 5. 1. 5. 3. 8. 6.

adultæ virgines. 3. 11. 4. 10.

adoptari à diis. 6. 11.

adorantes præsidem nemoris deum. 8. 10.

adoriri quos. 4. 15. 7. 6. adortus,

adgressus, expugnare. 9. 4. oppugnare. 3. 1. adorti fugientem. 8. 12. ex

improviso. 8. 12. quos incompósitos.

4. 2. regem ferocius. clamore se. & vocibus. 10. 2.

adornant pallam accipitres. 3. 3.

quos virgæ, vestes. 3. 3. adornare arma auro argentoque. 8. 8. loricas auro, arg. 8. 5. adornati armis. 5. 9. currus auro & arg. 10. 1. adornatæ tunicæ gemmæ. 3. 3. adornata vehicula. 9. 10.

adparatur convivium. 8. 3. adparatus belli. 3. 7. 4. 2. non belli, sed luxuriæ. 3. 11. exsequendæ rei. 8. 6. fortunæ. 3. 12. funerum invidiosus.

3. 12. luxuriæ. 3. 11. 6. 6. regis magnificentiæ. 8. 13. tanti exercitus. 3. 2.

adparet facile. 8. 2.

adpellare (vocare) confusus vocibus,

regem, patrem, dominum. 9. 3. adpellatus est rex, renunciatus, proclamatus. 3. 3. 10. 7. adpellata est regina, nimirum indulgentia victoris. 8. 10.

adpellatione debita fraudare aures cuius. 10. 5.

adpellare, adloqui, comiter. 10. 4.

adpellere. admoovere, adpicare, classem ad Euphratem. 10. 1. navigia

contis. 9. 9. nav. litori. 4. 2. scaphas.

4. 2. adpulsa est classis. 9. 10. litori. 1. 3.

adpetere, petere, cervicem cuius. 4. 6. manus gladii. 8. 14. spoliantes. 8.

14. adpeti missilibus. 6. 1. scelere cuius.

jus. 7, 2. *adpetit satum, admoveitur, advenit*. 10, 1. *lux*. 7, 8. 8, 6. 9, 4. *nox*. 3, 12. 5, 12. 6, 5. 9, 9.

adplicare (adungere, & velut adnectere) quos quibus. 4, 12. *quos lateri*. 4, 13. *corpus stipiti*. 9, 5. *corp. ad molem*. 4, 4. *se Græcis*. 6, 5. *se stipiti arboris*. 8, 2. *adplicuit fors capitis solatium, conjuges*. 5, 5. *adplicant flumina undas munimento (in munimentum) arcis*. 9, 4. *adplicantur mœnibus scalæ*. 4, 2. *adplicito captivo, admoto*. 5, 13. *adplicati truncis arborum*. 8, 4. *adplicare quoties de nauticiæ rebus dicitur, idem fere est quod adpellere: sic appl. classem*. 9, 9. *navigia*. 9, 2. *nav. crepidini portus*. 4, 5. *adplicatur navis ripæ*. 9, 4. *adplicantur rates*. 8, 13. *rat. terræ*. 7, 9.

adposita Petræ regio, adjuncta, adposita. 4, 1. *adpositæ Thraciæ gentes*. 10, 10.

adprobare consilium. 6, 11. 7, 6. *fidem suam regi sævitia, probare, testari*. 8, 8. *adprobantibus diis, volentibus, bene jurantibus*. 10, 6.

adpropinquans victoria. 3, 6. *adpropinquantes*. 4, 15.

adquiescere, dormire. 8, 6. *somno*. 9, 5. *sopore gravi*. 6, 10. *in lecto*. 9, 8. *adquiescentes*. 9, 4. *adquieturus, somnum capturus*. 4, 13. *adquiescere, quiete & pace reserveri, sub tutela Rom. mansuetudinis*. 4, 4. *adquiescit alieno supplicio, qui cruciatur suo*. 6, 10. *adquiescens in unico filio parens, unicum hoc solatium habens*. 6, 10.

adquirenda præda fatigari. 9, 2.

adripere saxum, corripere, rapitum comprehendere. 6, 9.

adscendere verticem montis. 8, 10. *ad gradum amicitia*. 7, 1. *ad. in fortunam regiam*. 9, 8. *in jugum montis*. 3, 8. *in rates*. 8, 13.

adsciscere est meditato, velut ex decreto & scito mentis, adsumere, sic. ad sci. quem in societatem. 4, 13. 7, 5. *sceleris*. 8, 6. *adsciti milites*. 10, 3.

adscribere sibi titulum regis, scripto attribueri. 4, 1. *Scythæ adscribuntur Asiæ*. 6, 2.

adsentatio evertit opes regum. 8, 5.

adsentire cui vultu. 5, 12. 8, 4. *adsentiri, deponens*. 10, 6. *adsensa cui est concio*. 7, 2. *adsensu excipere vocem*. 5, 9.

adsequi quem, consequi, attingere. 3, 12. *regem*. 2, 8. *adsequutus agmen*. 4, 10. 5, 12. *adsequuti vehiculum*. 5, 13. *adsequi quid animo, consequi & comprehendere*. 4, 16. *vi, fraude*. 5, 10.

adserere, vindicare, sibi Jovem patrem. 8, 1. *omnia*. 10, 10.

adservare captivos diligenti custodia. 4, 1. *corpus*. 7, 5. *adservari, custodi, dir*. 3, 13. 4, 13. *adservatur arx negligentius*. 9, 7. *adservantur captivi*. 4, 15. *adservari vinctos*. 8, 6. *quem vivum*. 5, 10. *adservati socordius duces*. 9, 9. *adservandos tradere*. 10, 2.

adsidere genibus. 10, 5. *sanctio*. 9, 8. *morienti*. 10, 6. *corpori defuncto*. 4, 10. *adsidere uni urbi*. 4, 3. *in minus urbis obsidione otiosum tempus terere*.

adsignare jumenta. 5, 5. *sedes priores*. 10, 4. *id quemque habiturum, quod assignatura fortuna est*. 4, 11.

adsilire. 9, 7.

adsistere extra regiam. 10, 5.

adspargere mensam sanguine. 8, 7. *quos adspersit rumor, nempe suspitione, aut infamia criminis*. 10, 10. *adpersus sanguine*. 8, 1. *sang. civili*. 10, 2. *adpersa cruore*. 8, 3.

adspicere corpus, ante oculos habere. 6, 9. *virgines parentis animo*. 8, 4. *adspæctus belluz lætus utrisque*. 4, 4. *belluarum, regis*. 8, 14. *lucis*. 5, 5. *adspæctu quorum territi*. 3, 9.

adspirat felicitas, tamquam prosper quidam & ferens ventus. 4, 14. *adspirante fortuna*. 3, 8.

adstringit corpora vis frigoris. 7, 3. *imbrem vis fr.* 8, 4. *nives gelu*. 7, 5. 6. *opus bitumen*. 5, 1. *quem liberalitas, obligat*. 8, 12. *adstricti crepidis pedes*. 4, 8. *adstrictæ vestes*. 3, 13. *adstrictus religione deum*. 6, 8. *adstricta series vinculorum*. 3, 1. *adstrictum jugum, vinculum*. 3, 1.

adstruere

adstruere falsis criminibus, *pro infirmitate*. 10, 1.

adusu facere *quas* conficere, *h.e. ut conficiantur*. 5, 2. adulescere amiculo, *id crebro gestare*. 10, 1. sic, aduenerant insignibus equi. 8, 12. aduenerat pedibus, *frequentem eos iuxta se habebat*. 5, 4. quibus, 3, 12. spadoni, *turpi consuetudine*. 6, 5. qui aduenerant talibus ministeriis. 9, 1. aduenerat castigare. 4, 13. gestare. 7, 6. aduetus tepor. 4, 7. spadoni Darius, *notione qua modo*. 6, 5. non aduetus adire regem. 6, 7. adueta comitari ipsum cohors. 8, 13. latrocinii gens. 6, 5. rapto vivere gens. 4, 6. aduerti. 8, 8. custodire. 5, 12. cult. corporis pueri. 10, 5. cult. corporis equites. 3, 9. latrocinii. 8, 2. regi. 10, 2. regio imperio Macedones. 1, 7. pati muliebria. 6, 6. vivere rapto. 3, 10. viv. sub rege. 10, 5. adueta vivere licentius. 5, 7. imperio ac nomine alterius gentes. 6, 3.

adsumere nihil ex fastu regio. 9, 8. nomen regis. 9, 7. adsumpti iuvenes. 7, 5. adsumpta Cappadocum iuventute. 4, 1. adsumptis illis qui ex Maced. aduenerant. 3, 1.

adueruntur, *paucatim minuantur*, *pauca* proliis. 4, 6. aduerit ungula. 8, 2.

aduerit, *pertinere*, quod ad me aduerit. 10, 1. 10, 8. dici plura non aduerit. 5, 11. *non opus est*.

aduertere terram *cujus*. 7, 8.

adtolle oculos. 6, 9. mons adtolle se, *fargit, erigitur*. 7, 3.

adtonitus. 6, 9. 7, 7. stupensque. 6, 9. maestitia, desperatione. 5, 9. adtonito similis. 6, 7. adtonitae mentis mulier. 8, 6. adtoniti. 5, 6. 7, 6. 10, 3. amici. 8, 1. animi. 8, 2. vigiles. 8, 2. malo improvviso. 9, 9. metu. 5, 12. 9, 3. silentio. 4, 13. adtonitae aures. 8, 4.

adrectare aliquem. 10, 10.

attribuere cui agrum. 5, 5. 8, 1. colonias. 9, 7. praefectos equitibus. 5, 2. cui regionem. 8, 1. regnum. 10, 1. satrapiam. 6, 2. sedem. 5, 5. supellectilem. 4, 1. tot talenta. 3, 1. urbes agrosque. 8, 1.

aduectus in Asiam. 4, 3. aduecti ex Graecia. 3, 9. undique comuectus. 6, 2.

advena, *aliunde adueniens*, rex. 5, 8. visus. 7, 3. advenae. 4, 8. 8, 2. 10, 10. adventare. 3, 8. 8, 4. 8, 2. 8, 12. 8, 14. 9, 8. ex Macedonia. 3, 7. adventat tempus. 3, 8. adventant armati. 5, 12. adventus nunciatur. 7, 2. advent. hostium. 3, 8. host. recens. 9, 6. transfugarum gratus. 5, 13. adventum *cujus* oppetiri. 8, 12. adventu cognito. 6, 6. 7, 9. adventu hostis comperto. 7, 7. satellitum nunciato. 10, 8.

adversari quem. 4, 7. scelus. 6, 7. adversarius novus. 3, 11. adversantibus diis. 6, 10.

adversus alicui, *iniqum, insensui*. 6, 8. adversam fortunam facilius est regere. 10, 2.

adversis diis pugnare. 4, 10. rebus, usu necessaria sequenda. 5, 1. in adversis rebus alius in alium culpam refert. 4, 3. adverso amne subire, *contra decursum aquae*. 10, 1. *hoc modo*, aduersum flumen. 9, 9. 9, 10. in aduersum, *oppositam partem*, evaserant alii. 4, 8. ex adverso. 4, 16. ingeruntur tela. 9, 5. adversa ora. 4, 15. advertere ei parti agmen suum. 8, 13. advertit oculos rex. 5, 11.

adulari regi. 10, 4. singulis amicorum. 4, 1. adulatio perpetuum regum malum. 8, 5. in adulationem compositus. 4, 7.

adultus. *vide* adolescere.

adumbrare mores *cujus*. 10, 3.

advocare amicos in consilium. 7, 7. concionem. 9, 4. 9, 7. 10, 3. consilium. 4, 11. 5, 4. 6, 8. *quas* in regiam. 10, 6.

advolant greges avium. 4, 8. vigiles, *celeriter adcurrunt*. 8, 2. advolato citatis equis. 5, 12.

advolvi *cujus* genibus, *ad genua procidere*. 4, 6. 8, 1. pedibus. 3, 12.

adurere manus. 3, 8. omnia. 4, 7. papillam. 6, 5. proxima quaque. 6, 6. transfertur *etiam ad frigus*, *quia eo corrupta vestis totisque similia videntur*.

X x x 3

114,

ta, nivis rigor adussit pedes. 7, 3.
ædes in singulari, pro domo. 8, 6.
 ædificare classem. 9, 3. navigia. 9,
 1. regiam cedro. 5, 7. urbem. 4, 8.
 ædificia non contigua, nec muris ad-
 mota. 5, 1.

æger animi. 4, 3. corpore. 5, 13.
 fuga. 8, 3. ex vulnere. 7, 7. æg. in ta-
 bernaculo miles. 7, 1. ægrum corpus.
 6, 3. 7. 9. ægri relictī. 9, 4. ægre coër-
 citi, *difficiliter.* 8, 7. *quid ferre, mole-
 ste.* 3, 6. 4, 6. 10, 2. ægre ferens ignomi-
 niam. 8, 6. haud ægre, *facile.* 4, 3. 5, 1.
 10, 8. ægritudo. 9, 9. animi. 3, 3. 4,
 10. 9, 10. corporis urget animum.
 3, 5.

Ægypti prætor. 3, 7. Sabaces. 3,
 11. 4, 1. Ægyptum vult occupare
 Amyntas. 4, 1. in Ægypto Persarum
 præsidium. 4, 1. terra cæloque aqua-
 rum penuria. 4, 7. Ægyptii insensi
 prætoribus suis. 4, 1. Persarum opi-
 bus. 4, 7. Æg. vates. 4, 10. ex more
 patrio Ægyptiorum nihil mutat Alex.
 4, 7.

Ælei. 6, 1.
 æmulari, *imitari, cum desiderio vi-
 floria*, fastigium Persicæ regis. 6, 6.
 famam, gloriam. 9, 10. morem. 6, 2.
 quos. 9, 4. æmulatione dignitatis. 6, 8.
 æmulus regni. 5, 7.

ænei clypei. 4, 3.

Æolis. 4, 5. servitio barb. exempt. 6, 3

æqualis usus libertatis. 7, 6. æ-
 qualis *cui, atque par.* 8, 13. æquales
 mei. *ita Alex. juvenes appellat.* 7, 11.
 æquat agger fastigium terræ. 8, 10.
 altitudo *fluminis* pectora. 4, 9. for-
 tuna certamen. 6, 11. multitudo junio-
 rum exercitus amissos. 5, 10. pondus
 argenti *tot* talenta. 3, 13. æquant hu-
 meri Scytharum, verticem Macedo-
 num. 7, 4. stipites spatium *tot* cubi-
 torum. 5, 1. æquare altitudinem mo-
 niorum. 4, 6. cursum equorum. 4, 1.
 fastigium æquæ. 4, 2. feminam gloria.
 9, 6. se diis. 10, 5. turres. 4, 6. velo-
 citatem equorum. 8, 14. gloria quos.
 9, 4. luxuria. 8, 9. palma Herculem
 &c. 9, 2. specie corporis. 7, 9. æquan-
 tes altitudinem murorum hortī. 5, 1.

corpora navium belluæ. 10, 9. æquat
quis cui. 10, 9. æquantur campi,
 qua eminent, *complanantur.* 4, 9. æ-
 quatum est fastigium. 6, 6. æquata
 solo sunt omnia. 8, 10.

æquor profundum. 4, 7. vastum,
 prof. 7, 5.

æquo animo, *quieto.* 4, 6. 5, 9. 6, 8.
 qua confiteri. 8, 1. servire. 4, 14. æq.
 Martem contendere. 4, 1. pugnare, *ne-
 tro inclinante victoria.* 4, 15. æquis au-
 ribus audire. *favensibus.* 8, 5. oculis vi-
 dere. 8, 2. viribus dimicare. 6, 1. æq.
 utrumque viribus stat pugna. 7, 4. æ-
 quior locus, *commodior.* 6, 1.

æreus clypeus. 9, 7.

æsc. *sc. alienum.* 10, 2. alienum gra-
 ve, contractum luxu. 10, 2. æs ali-
 luere, solvere debita. 10, 2. æs ad na-
 ves præbent reges Cypri. 10, 1.

Æschylus Rhodius. 4, 8.

Æsculapius. 3, 7.

æstimare *quid* magni. 5, 9. pluris
 vitam honesta morte. 5, 8. amphoras
 singulas *tot* denariis. 7, 4. animum
 magnitudine corporis. 7, 8. vultu. 6,
 7. famam simpliciter in hoste. 8, 14.
 fidem *cujus.* 3, 7. fidem oraculi. 4, 7.
 numerum copiarum. 4, 9. paucita-
 tem. 7, 11. regem iuste. 10, 5. situm
 locorum. 4, 6. speciem corporum in
 liberis. 9, 1. *quid* eodem animo. quo
 &c. 6, 5. *quos* habitu corporis. 5, 5.
quid precio quod libido constituit.
 8, 9. vita. 5, 5. *quos* pro sociis. 4, 1.
 vere. 4, 16. vere & salubriter æstiman-
 ti fidem, oracula vana responsa videri
 potuissent. 4, 7. *Quantum* æstimandum
 est? 7, 7. *Æstimatio* anceps & cæca
 augurabatur. 9, 9. æstimatione eadem
 metiri munimenta. 3, 1. secreta pen-
 sare. 3, 6. sera *quid* perspicere. 8, 2.
 consilium pendere. 4, 12. æsti-
 mator sui immodicus. 8, 1.

æstuans frerum. 8, 9. æstus *maris*
 lenis. 9, 9. inundat campis. 9, 9. cam-
 pos. 9, 9. refert mare. 9, 9. æstus *Indi-
 ci maris describitur.* 6, 4. ejus causæ.
 9, 9. æstu secundo ferri. 10, 1. desti-
 tuta navigia. 4, 7. æstus, *calor.* cres-
 cens. 7, 5. fervidior animalia ex-
 stinguunt.

stingult. 10, 10. intolerabilis. 47. intolerandus. 8, 9. levat umbras. 5, 4. oritur cum luce. 7, 5. aestu fatigari. 4, 7. 5, 13.

ætas matura rebus, abunde sufficiens, honestat opera. segnis, *senectus*. 8, 9. ætatis exultatio. 8, 1. ætate illa, *sam sanex*. 6, 9. ætas, *avum*, *tempus*, nulla vidit amplius imperium. 1, 14. præfens. 8, 5, 9, 10. ætatis omnis clarissimus rex. 3, 5. ætatis suæ nulla, *quæ eo tempore vixerit*. 3, 12. ætate longa. 5, 2, 5, 7. tam longa. 7, 6. per ætates multas. 8, 6.

æterna constitutio, *salus*. 5, 11. æternæ sordes. 4, 1.

Æthiopes Hammonis, *adcolæ*. 4, 7. Æthiopia. 4, 8.

Ætholi, 6, 1. equites. 3, 2.

affari, affectare &c. *vide* adfati, adfectare &c.

Æfrica. 10, 1. Ægypto juncta. 4, 8. Africæ elephantii. 8, 9. Africus *ventus*. 4, 2.

agalones. 8, 6.

Agathon. 10, 1. præfectus arcis Babylonis. 5, 1.

agema est certum agmen delectorum hominum, equitum aut peditum. de equitibus *Curt.* 4, 13.

Agenor Tyri & Sidonis condit. 4, 4.

ager, *agri*, regio, adtributus. 5, 5.

agri abundantes omni copia. 5, 1. opulenti. 7, 8. Perfidis vastati. 5, 6.

agere cuncta consilio quorum. 4, 3. negotia. 5, 11. potiora. 8, 5. acta per duces. 3, 2. ag. ut cum ingratis simis. 10, 2. ubi studio aut ira. agitur. 6, 9. agere æstiv, *ababere* & *transfigere*. 7, 8. annum XC. 6, 5. conventum orbis. 10, 4. agere arbitria victoriæ, *tractare*. 6, 1. bellum, *gerere*. 4, 1. curam puellarum. 10, 5. pudicitie quorum. 4, 11. sui. 6, 9. agere causam exercitus, *orare*, *dicere*. 9, 3. lingua Græca. 8, 9. ag. gratias. 6, 7. 7, 5. benivolentia quorum. 3, 8. pro &c. 5, 13. ago habeoque gratias. 9, 6. poenitentiam, *permittere*. 8, 6. rosum, *accusare*. 10, 1. vigilias, *vigilare*. 4, 13. noctem metu, *tran-*

figere. 4, 13. noct. perpetuis vigiliis. 7, 5. noctes inter pellices. 8, 3. actum est de dominis, *transactum est*, *perierunt*. 3, 12. de nobis, *fi* &c. 6, 11. agere, *propellere*, *trudere*, *volvere*. sic agitur flumen majori impetu. 9, 9. navis obliqua. 9, 4. aguntur cuncta hostium, *quod agere terre dicunt*. 4, 1. prædæ. 9, 10. & voluntur humana negotia. 5, 11. moles numine deorum. 9, 4. agit mare fluctus longe. 6, 4. flumen undas. 3, 1. levisas naturalis aves ad sidera. 4, 5. qua quemque metus agit. 5, 6. agere agmen more pecudum. 5, 13. agmen raptim, *ducere*. 5, 4. 9, 10. belluas. 8, 14. præ se captivos. 7, 6. classem in partem diversam. 4, 4. currus. 8, 14. elephantes. 8, 4. equum in hostem. 7, 4. jumenta. 5, 12. pecora per calles. 7, 11. quadrirems ad urbem. 4, 3. agi pecorum modo. 3, 11. pecudum more. 5, 13. ad nefas. 8, 2. in hostem imperio, in suos pavore. 8, 14. agere etiam de opera dicitur pro facere, *struere*. sic ag. cuniculos. 4, 6. molem mari. 4, 2. longius à litore. 4, 2.

aggerare, aggerere &c. *vide* adgerare, adgerere &c.

Aggrammes. 9, 2.

agilitas rororum. 4, 6.

Agis rex Laced. 4, 1. Archidami filius egregie pugnans. interficitur. 6, 1. Agis quidam Argivus. 8, 5.

agitare, *deliberare*, quoniam modo usurparet &c. 8, 5. ut traderent. 7, 5. quod consilium. 10, 2. conf. fugæ. 5, 8. prodicionis. 4, 5. hæc. 5, 10. quæ. 8, 6. 10, 3. 10, 8. rem in animo. 9, 6. scelus. 5, 10. demittere. 4, 13. tradere. 6, 4. de transitu. 8, 13. diversa agitans animus. 8, 3. agitant quos furia. *vexant*. 6, 10. species imminentium rerum. 3, 3. agitare feras, *venando agere*. 8, 1.

agmen pro exercitu, præcipue cum itinere est. 3, 8. 3, 10. 5, 12. 6, 6. 8, 13. agmen armatorum medium. 10, 2. ab barbarorum inconditū. 4, 14. Caspianorum. 4, 12. dimicantium. 7, 9. equitum, *copia*. 3, 11. 4, 16. exercitus. 8, 12. hostium. 3, 8. 5, 6. militum. 8, 12.

X x x 4

peditum,

peditum. 8, 4. ped. stabile. 3, 2. actum raptim. 5, 4. 9, 10. bacchabundum. 9, 10. compositum. 4, 10. 6, 4. 8, 1. divisum in cornua. 8, 14. equestre. 10, 9. errabundum. 8, 4. expeditum. 4, 14. 7, 5. exp. ac leve. 8, 14. grave. 3, 7. adparatu luxuriz. 6, 6. præda. 4, 14. spoliis. 6, 6. gravius exercitus. 8, 12. incompositum. 7, 6. 8, 1. inconditum. 4, 14. spernitur. 9, 1. instructum. 3, 9. intactum. 5, 13. medium. 3, 9. 7, 3. mobile. 4, 14. obliquum. 4, 14. paratum & stare, & sequi, non prægrave. 3, 3. præmissum. 4, 12. quadratum. 5, 1. 5, 13. 6, 4. rarius fiebat. 8, 2. silens. 5, 4. non spernendum. 3, 13. stupens. 8, 4. ultimum, *extrema pars agminis*. 4, 13. 7, 3. *sic etiam dicitur primum, qui primi agminis erant. 7, 5. sic medium, ut supra.* agmen consistit. 3, 8. 4, 16. penetrat in fauces. 5, 3. vix movetur. 6, 6. agmina fugientium universa, *sunt omnes illa copie, quæ calor vatim fugiebant.* 5, 13. agmina abrupta. 4, 15. desolata. 5, 3. armatorum descripta. 3, 2. emissæ. 3, 2. immensæ. 4, 1. im. infusa. 5, 6. juncta. 4, 45. agmen (*pro qualibet multitudine*) memorandum, miserabile. 5, 5. pellicum. 8, 9. refugientium. 4, 10. agmina circumstantium. 4, 14. spædonum. 5, 1.

agnoscere. *vide* adnoscere.

agreste genus, *ferum & rude*. 8, 9. hominum. 7, 3. agrestes pavones, *ferri*. 9, 1. *agrestes, pro rusticis*. 8, 12. Arabum. 4, 2. deces itineris. 3, 13. pavidæ. 378. vagi. 9, 9.

Agriani Alexandro militanti duce Attalo. 4, 13. Taurone. 5, 4. per ardua nituntur. 8, 11. jugum montis tenentibus oppositi. 3, 9. melior concurfatione, quam cominus miles. 8, 14. hostem eliciunt extra muros. 9, 8. equites. 4, 15.

agricolæ pigri. 9, 2. agricultores. 8, 12.

allevare, alloqui &c. *vide* adlevare, adloqui &c.

ala *equestris* Meleagri. 4, 13. Thesifalorum, ipso impetu proculcata. 3,

11. ala quam agema appellant. 5, 4. alis hærentibus corvus capitur. 4, 6.

alacer clampr. 9, 4. rex. 4, 13. gaudio. 9, 5. alacritas *Alexandri*. 6, 2. animosum. 7, 1. milium. 4, 2. mil. summa. 6, 4. mil. tanta. 7, 8. ingens accendit ad pugnam. 4, 15. 9, 9. alacritatis index clamor. 8, 11.

alba veste indutus vates. 4, 15. album (*substantive usurpatum*) medium intextum. 3, 3. albentes equi. 3, 3.

alic *amoris* belluas. 8, 9. arbor fructus. 7, 4. fontes alunt sylvas. 4, 7. mare serpentes. 6, 4. terra fruges. 8, 9. hominem, frugem. 7, 4. rhinocerotas. 8, 9. terra sua arbores. 5, 1. alere bellum vitando. 7, 7. flammam igni. 8, 10. ignem. 4, 3. liberos. 6, 5. 9, 1. otium. 6, 6. materiam belli. 6, 6. 8, 9.

Alexander maximas urbes cepit. 8, 10. vir audaciz promptæ. 8, 11. simplicius æstimas famam in hoste, quam cive. 8, 14. temerarius. 9, 8. temerarium animal. 4, 14. frendens. 4, 16. miserabilis. 10, 7. rex. 4, 1. glaciem perfringit. 5, 6. pedibus iter facit. 6, 5. Perfis custodiam corporis credit. 10, 3. venenum haurit. 10, 4. plus fortunæ, quam virtuti debuit. 10, 5. cum Amazonum regina concumbit. 6, 5. illachrimatur defuncto hosti. 5, 13. habitum Persicum sumit. 6, 6. militum opera magnus. 6, 9. intestino facinore petitur. 6, 7. semper oblectatur difficultatibus. 6, 6. suæ deumpert gloriæ existimat, quidquid cessisset alienæ. 6, 11. deus credi vult. 6, 11. clemens. 5, 3. moderatus. *ibid.* vulneratur. 3, 11. 4, 6. 7, 6. 8, 10. 9, 5. moritur. 10, 5. Alexandri celebritas. 5, 8. corpus. 10, 10. convivium magnificum. 9, 7. diadema. 10, 6. elogium. 10, 9. ingenium nihil solidius habuit, quam admirationem veræ laudis. 8, 14. laudes. 10, 5. nomen & fama reges diffundit. 10, 9. nominis terror totum orbem invadit. 10, 4. operum fundamenta. 10, 2. oratio ad Amyntam. 7, 2. ad milites. 3, 10. 4, 14. 6, 3. 8, 9. ad Persas. 10, 3. ad Polydamanta. 7, 2. ad Sisygambin. 5,

2. in Philotam. 6, 9. in Amyntam. 7, 1. in Ilermolaum. 8, 8. in univcrsum exercitum. 10, 2. testamentum. 19, 10. vestis. 10, 2. virtutes vinolentia fordata. 5, 7. vitia. 3, 12. Alexandro gentes adulantur. 10, 4. hzitantia fortuna consilium subministrat. 6, 6. ab Alex. domitz gentes. 6, 3. in Alex. bona fuerunt naturz ejus, vitia vel fortunz, vel ztatis. 10, 5.

Alexandri filius. 10, 6. frater. 10, 7.

Alexander *quidam dux*. 7, 10. alius fortassis. 8, 11. interficitur. 8, 11.

Alexander, Magni proavus. 6, 11.

Alexander Lyncestes per biennium dilatus. 8, 8. occiditur. 7, 1.

Alexandria zgypti. 4, 8. eo transfertur corpus Alexandri. 10, 10. ad Caucasum. 7, 3. Al. ad Tanaim. 7, 6. apud Sabracas. 9, 8.

alias, *alio tempore*. 3, 2.

Alicarnassus, *vide* Halicarn.

alienari à rege. 5, 9. alienatus à quo animus. 6, 9. alienigena. 5, 11. al. dominus. 7, 8. alienigenz & externi. 6, 3.

alieno Marte, *adverso*. 7, 7. haud alienum fuit rebus quas agimus, recipere &c. 8, 8. ali. tempus, *parum commodum*. 1, 9. aliena virtute, *non sua*, vinctere. 4, 16. ali. regnum. 7, 4. aliena nomina, *non amplius convenientia*. 3, 11.

alimenta, *commeatu*. 4, 8. eridui. 5, 4. congesta. 7, 11. consumpta. 9, 10. sumpta. 7, 11. deficiunt. 7, 4. 10, 8. sufficiunt. 3, 8. alimenta igni dare, *scil. concremanda*. 6, 6. alim. portat miles leviter armatus. 5, 4.

alioqui, *ceteroquin*, *etiamsi quod dictum est. se non ita haberet*. 8, 2. alioquin. 4, 2.

eliquantulum altitudinis. 6, 5. aliquantum vestis linez. 9, 8.

alius Liber pater, *secundus*, *alter*. 9, 8. alius alium adhortati. 7, 9. levantes. 5, 3. occurrantes. 10, 5. fastidio. 5, 5. alia atque alia regione, *diversis regionibus*. 4, 1. aliud atque aliud. 6, 6. consilium. 5, 12.

Alpes. 10, 1.

altaria argentea. 3, 3. 5, 1.

altitudo arborum. 7, 8. montis. 4, 2.

muri. 5, 1. murorum summa. 5, 1. petrz crescit. 7, 11. *turris*. 3, 1. in altitudinem eximiam editz arbores. 9,

1. altior nostro animo cogitatio. 9, 3. altiora petrz. 8, 11. altissima quzque fortuna. 6, 6. altius repetitus sermo.

9, 6. *altum etiam pro profundo sumitur, ita flumini tribuitur altitudo*. 4, 9. altus limus. 5, 1. somnus. 6, 10. 8, 3.

sopor. 7, 11. alta dissimulatio. 10, 9. terra. 5, 1. fabulum. 4, 7. in altum cavatz cavernz. 8, 10. alti recessus. 7,

11. altz nives. 7, 3. *altum scil. mare*. 4, 4. in altum precipitare. 4, 2. ex alto, *mari*. 4, 2. altior somnus. 4, 13,

9, 8. altius consilium. 6, 11. malum. 10, 2. altissima flumina. 7, 4. alte egesta humus. 7, 10. altius iram supprimere. 6, 7.

alveolus *starii*. 6, 4. alveus *st.* 3, 4. angustior. 9, 2. clementior. 5, 3. medius. 4, 9. novus. 6, 4. prceps. 9, 9.

pressus in solum. 5, 4. alv. profundus. 8, 13. rectus. 8, 9. spatiosior. 6, 4. tenuis. 7, 10. 9, 4.

alumnus, *quem quis à puero educavit*. 3, 6.

Alys. *vide* Halys.

Amanicz pylz. 3, 8.

amantis animus in sollicitudinem suspicionemque revolvitur. 4, 10.

amara aqua. 9, 9.

amator. 6, 7. & exoletus *correlata*. 6, 7. & scortam. 6, 10.

Amazonum campi. 6, 4. gens Hyrcaniz finitima. 6, 5. vestis. 6, 5. regina Thalestris. 6, 5. cum Alexandro consuevit. 6, 5.

ambigere. *dubitare*. 3, 3. ambigi potest, an. 7, 2. in ambiguo est, an. 8, 6.

ambiebat muros mare. 4, 2. ambientes undique rami. h. e. *circumfusi, circumcirca imminentes*. 4, 7. ambitus operis. *spatium quo ambi-*

ri potest. 5, 1. ambitum, muris destinare. 4, 8.

Ambraciotz. 1, 11.

Amenides. 7, 3.

amens

amens

amens

amens

amens

amens

amens

amens

amens

X x x 5

amens

amens & amore & metu. 6, 7. conscientia sceleris. 6, 9. dolore. 4, 10. magnitudine periculi. 6, 9. amentia. 8, 14. ejusdem amentia ceteri. 6, 9.

amicicia mihi fuit cum quo. 6, 10. nulla est inter dominum & servum. 7, 8. firmissima inter pares. 7, 8. amicus animus. 4, 11. 8, 12. 10, 4. amicus cui. 7, 1. amissus. 7, 7. amici Philotæ. 7, 1. amici boni. 7, 8. impiorum infantes. 6, 10. amici *etiam appellantur regum principum ministri*. sic amicus ante omnes. 7, 1. amici Alexandri. 4, 1. circumfusi. 7, 5. convocati. 8, 4. fideles, seduli. 3, 6. non tam gratiam, quam utilitatem regum in consilio habere debent. 2, 2. amic. pariter & medici. 3, 5. amicorum cohors. 6, 2. coh. prima. 6, 7. vetustissimus. 5, 9.

amiculum. 10, 1. detractum. 3, 12. obsoletum. 6, 9. Dar. projectum. 3, 6. puniceum. 9, 7. amiculo absterfi oculi. 6, 9. amacula punicea. 3, 3. ex purpura. 10, 2.

Amissas. 10, 8. *suspectum nomen*.

amittere aculeum. 4, 14. conjugem. 4, 14. ducem. 7, 4. equos. 7, 1. exercitus. 5, 10. fortunam. 3, 11. impedimenta. 4, 15. imperium. 5, 8. multa. 5, 11. poculū. 9, 7. regem. 6, 11. spem obtinendi. 4, 1. Thraciam. 10, 1. telum. 9, 7. *quid ē* manibus. 9, 2. plus amissum victoria, quam bello quæsitum. 6, 6. *ponitur & pro* dimittere. vel omittere. ut amit. metum. 3, 6.

Ammon. *vide* Hammon.

amnis Araxes. 7, 3. Granicus. 3, 1. 4, 13. Oxus. 7, 4. Pyramus. 3, 8. Sangarius. 3, 1. Tanais. 7, 4. coërcitus angustioribus ripis. 6, 4. conceptus (ortus) ex fonte. 6, 4. conditus, *scil. sub terram*. Ibid. constratus navigiis. 9, 8. difficilis transitu. 9, 2. frigidissimus. 3, 4. ignotus. 8, 13. impeditus faxis. 9, 2. inclutus. 3, 1. incorruptus. 3, 4. inumbratus riparum amenitate. Ibid. junctus ponte. 3, 7. labens leni tractu ē fontibus. 3, 4. minor. 5, 4. obumbratus. 5, 4. præterfluens. 8, 11. reperiçus saxo. 6, 4. retentus. 5, 1. si-

milis ubique fontibus suis. 3, 4. spatiosior. 6, 4. correns. 8, 2. 8, 10. universus. 6, 4. amnem hosti velut murum objicere. 7, 4. amne adverso subire. 10, 1. secundo. 9, 6. 9, 8. 9, 9. defluere. 4, 8. descendere. 4, 7. devehī. 9, 8. amne superato. 5, 3. 7, 4. 9, 4. amnes ignobiles. 8, 9. incluti, orti monte. 8, 9. incl. Pyramus & Cydnus. 3, 4. superati. 7, 10. amnium humor fertilitatis causa. 5, 1. amnis accipit *alium amnem*. 5, 4. adluit prata. Ibid. aperit itinera. 6, 4. vadum. 1, 9. cogit iter. 6, 4. uterque confliditur. 8, 9. diffunditur in latitudinem. 6, 4. dilabitur alveo. 5, 4. effunditur. 6, 4. erumpit. 6, 4. evchitur. 5, 4. evoluit aquas in &c. Ibid. excipitur puro solo. 3, 4. fluit in longitudinem *tot* stadia. 6, 4. haurit *quid*. 8, 11. inliditur acrius. 5, 1. intendit novum alveum. 6, 4. labitur conditus. Ibid. præterit mœnia. 7, 4. profuit ex monte. 5, 11. subit terram. 6, 4. vehit aquam. 5, 2.

amœnitas operis. 5, 1. riparum. 3, 4. amœni umbra & proceritate arborum horti. 5, 1. nemoribus recessus. 7, 2. fontibus sylva. 8, 1.

amoliri, *removere*, *quos* ab oculis mortalium. 8, 5.

amor conjugis. 5, 1. contuberni, liberorum, 5, 5. eorum quæ cogitaveris, naturalis. 7, 4. uxoris immodicus. 8, 3. hærens penitus. 8, 3. amore amnis retinentur Nymphæ. 3, 1. enoleti flagrare. 6, 7.

amovere poculum, *offer*. 9, 7. amotis longius ceteris. 7, 1.

amphoræ singulæ socci, mellis, vini. 7, 4.

Amphoterus classi præficitur. 3, 1. insulas invadit. 4, 5. Cretam liberare iussus. 4, 8.

amplecti *quem*. 5, 12. cervicem *cuius* manibus. 3, 12. dextram. 3, 6. 6, 10. singulos familiaris. 9, 6. murus amplectitur *tot* stadia. 7, 6. spatium *tot* pedum in latitudinem. 5, 1.

amplior ceteris insula. 8, 13. haud amplius quam mille. 3, 11. *& omissa particula*, haud ampl. *tria* millia. 6, 1. amplif.

amplissimum intervallum. 5, 1.
amputare aures. 5, 5. crux ferro. 9, 1.
manum gladio. 4, 6. 8, 1. manus. 3, 8.
5, 5. membra. 4, 15. pedes. 5, 5. securi-
bus. 8, 14.

Amynas missus in Maced. ad dele-
ctum militum. 4, 6. multos adducit. 5,
1. 7, 1. conjurationis in regem argui-
tur. 7, 1. olim prætor Alex. 3, 11. ex an-
cipiti mutatione temporum pendens.
4, 1. ab Ægyptiis avide exceptus. 4, 7.
occiditur. 4, 1.

Amynt. regi insidias struit. 6, 9. 6, 10

Amyntas, *nescio quis*, dux copiarum
in pugna ad Issum. 3, 9. ad Arbela. 4, 13.
præfectus equitum. 14, 15. expeditam
manum habet. 5, 4. 6, 4. regis prætor.
6, 9. provinciam Clyti accipit. 8, 12.
barbaros vincit. 8, 12.

anceps acies. 3, 7. æstimatio. 9, 9.
conjectura. 6, 11. crimen. 7, 1. fides. 3,
8. genus auxilii. 8, 14. hostia. 5, 12. ma-
lum. 4, 15. 5, 3. 5, 4. m. utriusque. 8,
14. mutatio temporum. 4, 1. pericu-
lum. 7, 7. 9, 4. prælium. 8, 2. pugna. 8,
14. quæstio. 6, 11.

Ancyra. 3, 1.

Andromachus Cæsaræ Syriæ prætor.

4, 5. occiditur. 4, 8.

Andromenes. 5, 1. Andronicus. 7, 3.

Andrus insula. 4, 1.

anfractus callum. 5, 4.

Angeus Philotas. 5, 2.

angit *quem* dolor. pudor. 5, 3.

angustiz aditus. 3, 4. Ciliciz. 4,

13. 7, 11. itineris. 8, 12. loci. 3, 3.

6, 1. locorum. 4, 13. saltus. 3, 7.

3, 8. quas Susidas Pylas vocant. 5, 3.

munitz situ. 8, 2. occupatz. 3, 7. nob

capiant multitudinem. 3, 7. angusta

via. 3, 4. corona muri. 9, 4. angusti cal-

les. 4, 9. angustiores ripæ. 6, 4. angu-

stissimum spatium inter duo maria. 3, 1.

anima *quem* defecit. *respiratio*. 7, 7.

anima *pro vita*. 5, 4.

animal domitum ad mansuetudi-

nem. 9, 8. pavidum, equus. 8, 14. ra-

rum. 9, 1. 9, 2. tardum & pene im-

mobile, *elephas*. 8, 14. unum, idque te-

merarium & vecors, Alexand. 4, 14.

animalia inclusa vivario. 8, 9. inusitata,

insecta. 8, 9. quædam amisso aculeo
torpent. 4, 14.

animus regis, *rege dignus*, *regina*. 5,

9. abhorrens facinore. 6, 7. æquus. 4, 6.

amicus. 4, 11. 10, 4. anxius. 7, 1. elatus

super humanum fastigium. 9, 10. im-

potens. 10, 8. infractus. 9, 2. iniquus.

10, 4. invadens gloriæ alterius. 6, 9. lin-

quens. 6, 9. 7, 9. 9, 5. major. 3, 2. oblu-

ctans difficultatibus. 6, 6. par robori

corporis. 8, 13. pervicax. 10, 3. præsa-

giens. 3, 3. reconciliatus. 6, 10. 7, 2. sce-

lestus. 7, 1. unus. 6, 6. animus *quibus*

fuit ad moriendum, ad fugam. 5, 3. ad

paricidiū. 5, 13. æstimatur vultu. 6, 7.

linquit. 8, 2. subjicit aliud. 6, 6. susten-

tat corpus. 8, 2. animi constantis *homo*.

6, 7. divinatio. 3, 3. idem animi sibi &

militibus esse, *eundem animum*. 9, 2.

nililo plus his animi fuit, *robore*, *an-*

ducia. 9, 8. animum bonum habere.

3, 12. 5, 5. animum regis capere. 4, 1.

animo liberi hominis loqui. 7, 1. *quid*

contemnere. 4, 16. in animo est bel-

lum. 4, 11. animi & corda. 5, 9. ho-

stium labant. 5, 3. confirmari. 4, 15.

5, 1. impii. 5, 10. militares. 4, 2. 5,

10. pendentes. 4, 5. pleni alacritatis.

9, 2. præparati ad dimicandum. 10, 9.

terriri prælio. 4, 1. animis non per-

inde imperari potest, ut linguis. 8, 5.

animis amicis coire. 8, 12.

annexus. *vide* adnexus.

anniversarium sacrificium. 8, 2. sa-

crum. 4, 2. *quot annis rediens*.

annuere. *vide* adnuere.

annulus, quo Alexander obsignare

solitus. 10, 6.

annuli veteris gemma. 6, 6. an. si-

gillū. 3, 6. an. ignoti sig. 3, 7. an. signum.

7, 2. annulo obsignata epistola. 3, 7.

annus Indicus. 8, 9.

ante Jovem haberi, *anteponi Iovi*. 8,

7. ante rationem esse. 7, 7.

antecedere agmen, *præire*. 3, 9. cele-

ritatē famæ, *prævenire*. 7, 2. fidem ma-

gnitudine rerum, *gerere creditis majora*.

8, 1. Alex. omnes reges antecessit indo-

lc. 5, 7. antecedere signa volatu. 4, 7.

anteire currum. 3, 3. antennæ. 4, 3.

antesignani. 4, 6.

ante-

antevertere celeritatem famæ. 7, 2.
 Anticles. 8, 6.
 Antidamus. Ibid.
 Antigones virtutis causa donatus.
 5, 2.
 Antigonus prætor Alexand. Lydiæ
 Phrygiæque præf. Persas vincit. 1, 1.
 Lycaoniam capit. 4, 5. virtutis causa
 donatur. 5, 2. Lyciam, Pamphyliam,
 & Phrygiam obtinet. 10, 10.
 Antipater pecuniam accipit. 3, 1.
 bellum cum Laced. gerit. 4, 1. eosque
 vincit. 5, 6. invidente Alexand. 6, 1.
 regi supplementum mittit. 7, 10. res
 Europæ curare iubetur. 10, 7. invadit
 Græciam. 10, 10.
 Antipater quidam conjurat in Alex.
 regnum Maced. & 3, 6.
 antiquissimi Mac. regum. 8, 8. anti-
 quitas tradit. 7, 3.
 anulus, vide annulus.
 anus, mater Darius, contemptum ita
 dicta. 4, 11. anus avis. 3, 11.
 anxietas animi. 4, 13. anxius ani-
 mus. 7, 1. anx. dolore, pudore. 9, 10.
 sollicitudine. 9, 4. tantis malis rex. 7,
 5. anx. de instantibus curis. 3, 3.
 Aornus petra. 8, 11.
 aperit aditus Ciliciam. 3, 4. alveus
 vada. 8, 13. annis duo itinera. 6, 4.
 ap. os, 6, 4. ap. vadum. 4, 9. Arabia
 fecunditibus à lava. 5, 1. aperuere se
 campi. 4, 7. sinus montium majus
 spatium. 3, 9. *In his aperire est osten-
 dere, & patefacere. Affinis huic signifi-
 cationi est illa, cum homo dicitur aperi-
 re cui Asiam. 7, 1. cælum. 8, 5. fines
 Orientis. 9, 1. iter novum manu. 5, 3.
 sibi aliam naturam, alium orbem. 9, 6.
 cui Oceanum sanguine suo. 9, 4. sal-
 tum. 6, 5. gentibus terras. 9, 6. ape-
 rire causam fugæ. manifestare, aperte
 prodere. 7, 1. consilium. 7, 4. parrici-
 dium. 5, 9. cui quæ. 6, 7. quid para-
 retur. 8, 6. aperuit tandem Jupiter
 oculos. propriæ. 5, 5. aperire literas. 3,
 13. oculos ad quid. 7, 5. aperitur hu-
 mus nive discussa. 7, 3. aperte fugere,
 palam. 6, 1.*

Apharias. 7, 1.

Aphæbetus. 7, 1.

Apollinis species per somnum obla-
 ta. 4, 3. Apollinem Hercule retinere.

4, 3.

Apollodorus. 5, 1.

Apollonides Chium obtinens. 4, 5.
 vincitur. 4, 5.

Apollonius. 4, 8.

apparare, appellare &c. vide adpa-
 rare, adpellare.

aptare, parare. omnia ad transeun-
 dum. 7, 8. remos. 9, 9. sacras ite-
 neri. 6, 2. se pugnæ. 7, 9. apte regi.
commode. 8, 8. aptum insidiis regen-
 dis iter. 7, 7. alendo igni. 4, 3. ut cu-
 jusque animis aptum, *conveniens.* erat.
 3, 10. aptior prælio locus. 3, 7. aptio-
 res, *paratiores.* itineri quæ prælio. 3, 8.

aqua calefcit, exzistat, fluit, manat.

4, 7. aqua folis. *ibid.* amara, quæ cor-
 rumpit dulcem. 9, 9. delicata. 5, 2.
 means. 7, 10. præalta. 9, 9. tepida
 manat, frigida fluit. 4, 7. aquæ ab-
 horrentes à colore maris. 8, 9. coeun-
 tes. 8, 2. dispensatæ. 6, 4. largæ ma-
 nant ex fontibus. 6, 6. 9, 1. perennes.
 8, 1. per. manant. 8, 10. recurrentes in
 fretum. 9, 9. repercussæ. 8, 9. segnes.
 8, 9. late stagnantes. 8, 13. torrentes,
 9, 2. torrentium. 5, 4. aquæ rubent.
 8, 9. subeunt tetram. 6, 4.

aquila aurea, extendens pinnas, 3, 3.
 volans super caput regis. 4, 15.

Aquilones deunt reliqua *regio-
 nis.* 8, 9.

Ara Herculis. 4, 3. positæ pro nu-
 mero fluminum. 9, 4. sacratæ. 3, 12.
 duodecim ex quadrato saxo erectæ.
 9, 3. locantur, *statuuntur.* 8, 11.

Arabia. 4, 3. odorum fertilitatē
 nobilis. 5, 1. Arabica vestis. 7, 2.
 Arabis cujusdam audacia. 4, 6. Ara-
 bes 4, 7. Arabū agrestes in Libano. 4, 2.
 Arachosii Persis subditi. 4, 5. Dario
 militant. 4, 12. subacti ab Alexandro.
 7, 3. in coloniam deducti. 9, 10. rex
 expeditionē parat in Arachosios. 7, 2.

Aradus. 4, 1.

aratrum, donum Scyth. 7, 8.

Araxes. 4, 5. annis interfluit. 5, 5.

Araxis annis *cursum.* 5, 4. Araxem
 amnem spectat Caucasii dorsum. 7, 3.

ad

ad Aramn. *sita Persepolis.* 5, 7.

Arbates. 10, 10.

Arbela. 4, 9. vicus nobilis clade *Darii.* 4, 9. ejus loci campi oculibus strati, 9, 2. traduntur Alexandro. 5, 1. Arbela venit Darius. 4, 16. 5, 1.

arbiter arcanorum regis. 6, 8. secretorum. 3, 12. arbitris remotis. 5, 11. 5, 12. 6, 7. 6, 11. 7, 5. submotis. 4, 10. sine arbitris. 7, 8. sine arbitris esse, *nullo praesente.* 10, 8. sine arb. loqui. 7, 1. arbiter victoriarum, *qui suo arbitrio judicioque ea utitur.* 6, 1. *hoc sensu & arbitrium victi. agere.* & arbitrium pacis suscipere, *dixit:* arbitrio parentum, *ut parentibus visum esset.* 9, 1. scorti regna dare. 10, 1. arbitrium victoris. 3, 12. 5, 8. liberum. 7, 5. lib. mortis. 4, 4. arbitrio meo. *pro lubitu.* 3, 4.

arbor frequens, *singul. pro plurali.* 6, 4. generata ex sua radice. 9, 1. mellifera. 6, 4. sola gignitur. 9, 10. multa. 7, 4. trunca. 8, 11. vetusta. 9, 5. arbores densae consistit. 6, 5. inusitatae. 9, 1. magnae diu crescunt, una hora exstirpantur. 7, 8. praeterea densaeque. 6, 4. procerae. 4, 2. 7, 9. proc. & in altitudinem eductae. 9, 1. testae fronde. 5, 4. arborum libri. 8, 9. arbores *Indi* pro diis colunt, quas violare capitale est. 8, 9.

Arbupales Artaxerxis ex Dario nepos. 2, 5.

arcana & secreta. 6, 7. & filenda. 6, 7.

arcanorum regis arbiter. 6, 8.

arcana regum celant Persae. 4, 6.

arere hostem aditu, *prohibere.* 4, 9. naves missilibus. 4, 2.

Archepolis. 6, 7.

Archosii, *vide* Arach.

arctus aditus, *angustus.* 5, 3. arctum os *specus.* 7, 11. in arctius cogi. 7, 3. coire. 5, 1. 8, 11. arctiora omnia fiunt. 3, 1. tempora somni quam noctis. 3, 2. in arctissimum cogitur regio. 8, 2.

arctissimae fauces. 3, 4. 5, 3.

arcte meat spiritus. 3, 6.

arctius. 4, 2. stare. 4, 13.

arcus intenti. 3, 4. Scythici. 10, 1.

ardet saltus incendio. 8, 4. ardent castra. 3, 3. omnia incendio. 3, 8. ardens amore. 8, 6. ardor animi. 4, 16. animorum. 7, 11. 9, 9. certaminis. 8, 14. cupiditatis. 8, 4. militum ingens. 8, 10. pugnae. 8, 2.

ardua femina. 5, 4. arduum & praecipit iter. 5, 4. arduum est progredi, *difficile.* 6, 6. videbatur persequi. 9, 2.

Arena fervens penetrat lorica. 3, 3. fervida. 4, 3. obruit quos. 7, 4. arenae cumulat morantur amnem. 5, 1. steriles. 7, 4. *reperiuntur* & harena, *sed minus recte. deducitur enim ab arere.*

Aretes. 4, 15. instat Schythiis. 4, 15.

argentum cumulatum. 5, 6. signatum. 8, 12. 10, 1. non sign. sed rudi pondere. 5, 2. argentei lecti. 8, 8. argenteae effigies avium. 8, 9. laminarum scutis additae. 8, 5. paterae. 4, 7. thuribula. 8, 9.

arguere, *incensare*, judicem. 6, 10. quem avaritiae, defectionis. 10, 1. arguebatur particeps sceleris, *deserebatur pro partecipe.* 6, 11.

Argyraspides, *argentea scuta gestantes.* 4, 13.

Ariani. 7, 3. *vide* mox, Arii.

Ariarathes. 10, 10.

Ariaspi. 7, 3.

Aridaeus Philippo genitus. 10, 7. induitur vestem regiam. 10, 7.

arida materia, *fumentum ignis.* 5, 7.

Ariei. 7, 3.

arietes, *machina murales*, admoti. 8, 2. arietum pulsus. 4, 3. arietare (*more arietis incursum praecipitare*) in terram. 9, 7.

Arimazes. 7, 11. *eius superbia.* 7, 11.

Ariobarzanes Darii dux. 4, 12. Susidas Pylas servat. 5, 3. erumpit per aciem Maced. 5, 4.

arioli & vates. 7, 7.

Arii. 7, 3. Ariorum gens. 7, 4. sa-
trapes. 6, 6.

Aristander peritissimus vatum. 4, 2
maximae

maximæ fidei. 4, 6. ad vota & preces vocatus. 4, 13. alba veste indutus. 4, 15. exta nunciat Erigyo. 7, 7. regi. 7, 7. Aristandro plurimum credebatur ex vasis. 5, 4. credulitatem suam addiderat Alex. 7, 7.

Aristogiton. 3, 13.

Aristomedes. 3, 9.

Aristomenes dux Daril. 4, 1.

Ariston. 4, 9. Methymnæorum tyrannus. 4, 5. necatur. 4, 8.

Aristonius, graviter lauciatur. 9, 5.

patrem Pilæum habuit, patriam Pellam

Arrian. 6, 5. Aristoni sententia de succedere Alex. 10, 6.

arma armis conferta. 3, 2. armis pulsata. 3, 11. distincta auro & argento. 8, 13. graviora. 5, 13. insignia. 4, 13. internitentia. 4, 13. iusta. *b. e.*

qualia merito habere debet miles. 4, 14.

9, 7. levata super capita. 8, 13. lubrica. 4, 6. 8, 4. sudorè. 6, 1. nova.

9, 4. vetera cremantur. 9, 3. feruntur in sarcinis. 5, 11. in arma pro-

cumbere moribundum. 9, 4. in armis esse. 4, 13. 9, 8. stare. 4, 13.

arma etiam sumuntur pro bello; sic arma & acies. 3, 6. arma Græciæ com-

mota. 4, 1.

armamentarium. 6, 7.

armatus sit oportet quem oderim.

4, 11. armata semper gens. 7, 8. armati audacia. 8, 13. bipennibus, scutis. 3, 2. lanceis. 8, 13. levius. 7, 8.

bini armati. *hoc est milites. 7, 7.*

armatorum agmen. 9, 2. armatos omnia sequuntur. 5, 2. *hoc est omnia*

esse virorum fortium. armatura pro

genere armorum, modoque perarmandi.

3, 2. armatura levis, *leviter armati. 6,*

4, 6. 6, 8. 10. 9, 10.

Armenia major. 4, 12. Mithreni

data. 5, 1. Armenii in exercitu Darii.

3, 2. Arm. minores. 4, 13.

armentum preciosum, tauri. 8,

12. armenta. 8, 4. 7, 4. armenta, &

pecora. 9, 8. armentorum greges.

9, 2.

armigeri Darii. 4, 15. Leonnati. 3,

2. Alex. 6, 8. arm. corporisque cu-

stodes. 8, 2.

Arpalus. 10, 2.

arripere saxum. 6, 9.

ars belli, 7, 7. eximia. 7, 5. magi-

ca. 7, 4. artis eximie medicus. 9, 5.

preciosæ vasa. 5, 6. artes animi. 3,

6. belli. 4, 13. pacis. 6, 11. pacis,

militiæ. 9, 8. studiorum liberalium.

8, 6.

Arfanes Ciliciæ pater. 3, 4.

Artabazus princeps purpurato-

rum 3, 13. vetustissimus amicorum

Darii. 5, 9. *enim* mitigat. 5, 9. impe-

ratoris officiis fungitur. 5, 9. à Da-

rio digressus, Parthienem petit. 5, 12.

occurrit Alexandro. 6, 5. ab eo ge-

minato honore auctus. 6, 5. con-

tra Satibarzanem mittitur. 7, 3. Ba-

ctrianis præfectus. 7, 5. ætate se ex-

culat. 8, 1.

Artacacna. 6, 6.

Artaxerxes appellari jubet Bessus.

6, 6.

articulus rerum, *momentum status*

& conditionis.

artifices. *sic appellantur qui scena aut*

musica dant operam. 6, 2. Babylonio-

rum. 5, 1.

Artaxerxes. *vide Artaxerx.*

artus rigent horrore. 3, 5.

Aruæ. 6, 4.

aruspices. 7, 7.

arz Babylonis. 5, 1. Persepoleos. 5,

6. Bactriana occupata. 9, 7.

ascendere, asciscere &c. *vide ad-*

scendere, adsciscere. &c.

Asclepiodorus. 7, 10. *al.* conjuræ

in Alex. 8, 6.

Asia deficiens. 7, 9.

Asiæ gentes. 3, 2. Europæ idem re-

gnum. 10, 4. spatium angustissimum.

3, 1.

Asiæ potiri. 3, 1. Asiæ adscribuntur

Scythæ. 6, 2.

Asiam possider Alex. 9, 6. in Asia

regnarunt feminae. 10, 1.

Aspastes interfectus. 9, 10.

aspectus. *vide aspect.*

asper aditus. 7, 11. aspera cultu

vitæ gens. 6, 5. asperum os, *saxum im-*

peditum aditus. 8, 9. asperæ ripæ. 8, 11.

aspera saxorum. 7, 11. remedia. 5, 9.

asperitas

asperitas locorum. 7. 3.
 aspergere. *vide* adaspergere.
 aspernari imperium. 10, 2. imp.
 novum. 4. 1. 5. 7. 10. 5. proditio-
 nem. 5. 10. aspernantes. 6. 6.
 aspicere. aspirare. *vide* adspicere,
 adspir.
 Asacanus. 8, 10.
 assentiri, assequi. *vide* adsentiri, ad-
 sequi.
 asseres validi. 4. 3. validi ligati. 4. 3.
 asserare. assidere &c. *vide* adserv.
 adfid. &c.
 assurgere *sive* ad surg. iussus supplex.
 4. 6. ad surg. *con surg. se erigere.* 9. 5.
 astringere, alitruere. *vide* adstring.
 &c.
 Atharias. 5, 2. Philotam compre-
 hendit. 6, 8.
 Athenagoras Chiorum princeps. 4.
 5. vincitur. 8, 5.
 Atizyes interficitur. 3. 11.
 atrocitas criminum. 10, 1. gratiam
 meriti vincit. 8, 3.
 Attalus Alexandro inimicus gravif-
 simus. 6, 9. occiditur per Parmenio-
 nem. 8, 7. ea czdes obicitur Alexan-
 dro. 8, 1. *alim* Agrianis praefectus. 4.
 13. Alexandro similis. 8, 13.
 Attarras. *vide* Atharias.
 Atyzies. *vide* Atizyes.
 attentare, atterere. *vide* adten. ad-
 ter. &c.
 Attica terra. 10, 2.
 Attinas. 8, 1.
 attingere, attingere &c. *vide* adtine-
 re &c.
 avaritia Macedonum. 10, 1. in
 comparatione meliorum viliora con-
 temnit. 3. 11. avaritiz nihil nefas est. 4.
 10. quz nihil moratur. 3. 13. avaritia
 gloriæ, nimia & insatiabilis cupido.
 9, 2.
 auctor *cujus opera, impulsu, consilio*
ve quid gestum est, ut 7, 1. auctor &
 nuncius idem. 3, 7. auctor belli. 9, 1.
 gentibus capeffendi bellum. 4, 9. *con-*
*jurat*ionis. 6, 8. conscriptionis. 7,
 10. dedicationis. 9, 7. discordiz. 10, 8.
 10, 9. generis, conditor. 4, 7. repeten-
 di sacrum. 4, 3. sceleris. 4, 8. 6, 9.

8, 6. vulneris. 7, 7. levis. 4, 3. 6, 7.
id est nullius fidei index. sine auctore
 rumor, *sine capite.* 6, 2. auctores, *pro*
historia. 10, 10. auctoritas regum. 6,
 8. eximianis gravior. 10, 1. princi-
 pum. 10, 7. in vererata apud milites.
 6, 8. major senioribus. 9, 3. eminent in
 Foro. 8, 12. auctoritatis modicæ. 6,
 7. auctoritatem divinitatis accipere.
ut videlicet alium ejus rei auctor videatur.
 8, 5. auctor. habuere literæ. 6, 10.
 auctor. quorum sequi 7, 6.
 audaciæ promptæ vir. 8, 11. prom-
 ptæ esse. 9, 6. aud. ratio minuitur.
 4, 9.
 audere facinus tantum. 6, 8. expe-
 riri. 3, 5. hiscere. 6, 9. quiescere. 5,
 12. vincere. 4, 14. ausus nihil frustra.
 5, 3. quod pudet quærere. 4, 10. rem
 incredibilem. 9, 5. ausi congredi. 9,
 5. repugnare. 10, 2.
 audire homines per interpretem.
 6, 11. legatos. 4, 8. vocem liberam.
 8, 7. animo iniquo. 6, 11. auribus
 æquis. 8, 5. audita benigne legatio.
 8, 1. audito, *quum audisset.* 5, 13.
 auditu, *fama,* celebrer. 8, 9. auditu
 comperta quæ habere. 5, 4.
 avellere erus canis, *abscindere.* 9,
 1. avellerat (*pro avulserat*) membra.
 5, 6. avelli inhærentem jubet, *ab-*
strahi. 5, 12. avulsæ tabulæ, *abruptæ.*
 9, 9.
 averfari adfectantem immortalita-
 tem. 4, 7. facinus. 8, 3. Jovem. 8,
 8. neptem nepotemque. 10, 5. sce-
 lus. 6, 7. dii averfantur domum *cu-*
jus. S. 6.
 avertit me contemplatio &c. ab
 ordine 10, 9. avertere hostem inde.
 4, 9. omnes à quo. 10, 2. quem à
 sensu rei. 4, 6. in fugam. 3, 11. 5,
 4. averfa ab hoste porta. 4, 10. aver-
 sum ab urbe iter. 5, 3. averfi, *ter-*
gum obvertentes. 4, 15. averfi animi.
 9, 2. dii. 5, 9. averfos quos loca-
 re, *tergum obvertentes.* 4, 14. averfæ
 à munere &c. ad statum &c. curæ.
 10, 10.
 aufert fuga quos in latus, *abripit,*
abducit. 3, 11. longius. 3, 11.
 nubes

nubes prospectum. 4, 15. *quem* terror alienus. 7, 2. auferre faciem rei. 4, 12. iter fugientibus. *submovere, subripere.* 4, 16. ufum oculorum, aurium. 9, 9. auferri impetu amnis. 8, 13. onore in gurgites. 4, 9.

augere causas supplicii. 8, 7. *scilicet* *novis ex temerario sermone delictis.* famam rerum gestarum. 4, 7. formidinem. 8, 10. incendium. 9, 4. numerum. *exaggerat.* 9, 3. speciem multitudinis. 9, 4. speciem omnium. 9, 3. spem, metum. 6, 1. terrorem. 10, 5. ausus copis rex. 5, 7.

augurari. 3, 3. mentibus bella civilia. 10, 5. falsa. 4, 10. spem victoriæ. 4, 13. æstimatio *quid* auguratur. 9, 9. avia anus. 3, 11.

avide haustus humor. 7, 5. avidus intueri. 3, 6. sequentes. 6, 1. aviditas animi. 7, 8. avidus certaminis. 4, 16. cognoscendæ vetustatis. 4, 8. explendi supplicii. 7, 5. cognoscendi regem pars Babyloniorum. 5, 1. avida spes. 6, 9. avidi gloriæ. 4, 7. avidi & pecuniæ & gloriæ milites. 9, 1. avidior quam patientior. 5, 7. avidissima gens. 5, 1.

Avii. 7, 6. *vide* Abii.

avis victoriæ auspicium. 4, 15. aves dociles ad imitandum vocis humanæ sonum. 8, 9. doctæ cantu seriis rebus obstrepere. 8, 9. minimæ. 7, 8.

avia lacuna. 4, 16. avii montes. 8, 10. 9, 4.

aulæa. 8, 5. & aulæum. *sic* aulæa purpura auroque fulgentia. 9, 7.

aura maris. 9, 9. perflat. 9, 4. auram incertæ famæ captare. 4, 5.

auratum navigium. 4, 7. auratæ columnæ. 8, 9.

aureus baculus. 9, 1. aurea lectica. 8, 9. aureum poculum. 9, 7. solium. 10, 10. fræni. 3, 13. fræni equorum. 8, 5. lecti. 9, 7. torques. 3, 3. aureæ coronæ. 8, 12. lecticæ. 8, 9. patetæ. 8, 10. soleæ. 9, 1. aurea vasa. 10, 1.

aurum, pro poculis aureis. 8, 8. aurum captivum. *ex hoste captum.* 8, 7. cumulatam. 5, 6. egestum ex sepulchro. 10, 1. aurum vehunt flumina. 8, 9. auro calata vehicula. 3, 3. ex-

culta India. 8, 5. distincta vestis. 3, 3. intextæ vestes. 9, 7. auro nitere. 3, 2.

Auster. 8, 9.

Autariæ. 1, 12. cohibiti. 1, 12.

autor *vide* auctor.

auxilium inconditum. 9, 1. ingens.

4, 7. majus obfessis solatium quam auxil. 4, 3. mutuum. 7, 10. opportunum. 8, 13. præcipuum. 4, 3. ultimum. 8, 14. unicum. 4, 9. auxilia Bactriana. 9, 2. gentium. 9, 4. querenda. 3, 2. valida. 7, 4. concurrant. 7, 4.

B.

Babylon. 10, 1. urbs opulentissima. 5, 1. Alexandro dedita. 5, 1. Babylonem duces vocat. 4, 6. & auxilia contrahit Darius. 4, 9. Bab. revertit *Alex.* 10, 4. ad Bab. posita castra. 3, 2. Babylonia (*regia circa Babylonem urbem*) Deditamēni subiecta. 8, 3. Babylonii. 4, 12. *corruptissimi.* 5, 1. Babyloniorum fines. 5, 1. Babylonii muri bitumine interliti. 5, 1.

bacchabundum agmen. 9, 10. *ita se gereus, ut solebant orgia Bacchi celebrantes, qui tamquam furore acti, cum ululatu discurrerant.* bacchantes. 8, 10. bacchantium lusus. 9, 10.

Bactra. 3, 10. 4, 5. 5, 8. 10, 10. *pars regni Pers.* 4, 5. intacta. 5, 9. tutissimum receptaculum. 5, 9. Asia ultima. 7, 7. Bactriana arx. 9, 7. regio. 6, 6. *reg. amplissima.* 9, 7. terra. 7, 4. Bactriani armati. 5, 12. equites. 4, 12. 5, 8, 7, 4. hostes paulo ante, nunc milites *Alex.* 9, 2. Bactrianorum facies terribiles. 4, 13. mores. 4, 6. regio Artabazo tradita. 7, 5. Bactriana auxilia. 9, 2. Bactrus amnis. 7, 4.

Bagoas spado. Alexandro donatur. 6, 5. ab eo adamat. 10, 1.

Bagophanes. 5, 1. *Alexandrum* sequi iussus. 5, 1.

Bagysthenes. 5, 13.

Balacrus Miletum capit. 4, 5. speculatum præmissus. 8, 11. Balacri. 4, 13.

barbaria

barbaria impotens. 6, 3. *barbari enim asperiores, & quam potentiam nati sunt, superiores habentur ceteris.* barbarus, *Arabs.* 4, 6. *Perſa.* 3, 7. *Satibarzanes.* 7, 4. barbar. ululatus. 3, 12. barbara. 8, 3. barb. feritas. 3, 8. opulencia. 3, 3. 8, 1. 8, 4. *ubi ſcilicet omnia materia potius & mole, quam artificum (quorum apud Græcos maximum præcium) operibus cenſentur.* barbari, *Perſa.* 3, 11. 5, 10. 8, 5. fugati. 3, 4. immanes. 4, 1. quieti. 5, 3. rudes militarium operum. 9, 8. ſpecti. 4, 11. trepidantes. 5, 4. profugerunt. 9, 4. barbarorum (in commune) rudis ſenſus. 7, 8. barbaris omnibus in corporum majestate veneratio eſt. 6, 5. inter barbaros qualiscomque prudentia. 7, 4. barbaræ, *Amazones.* 6, 5.

Barcani. 3, 2.

Barſine: 10, 6.

Barzentes. 8, 13. & Bazaentes. 6, 6.

Batis. *vide* Betis.

Bazaria. 8, 1.

Belicæ. 4, 12.

bellare. 6, 8. cum reſiſt. 8, 12. inter ſe. 9, 4. bellator promptiſſimus. 9, 8. bellicoſa gens. 6, 4. natio. 6, 6. bellicoſiſſima gens. 5, 6.

bellum cum amni. 9, 4. civile. 10, 7. decretum. 4, 2. diutinum. 4, 14. domeſticum. 4, 3. finitum. 3, 1. imminens. 4, 8. impium, *oppoſitum juſto.* 5, 6. Indicum. 8, 5. inlatum. 4, 14. integrum. 9, 4. juſtum. 4, 10. ortum, finitum. 6, 1. non proviſum. 7, 7. eſt in animo. 4, 11. regis terminos regni. 4, 11. raro permittit tempora eligere. 7, 7. vitando alitur. 7, 7. ingenia effrat. 8, 2. etiam naturæ jura in contrarium mutat. 9, 4. ex victoria naſcitur. 7, 8. belli Martique diſcrimen. 9, 6. cauſa ſunt urbes opulentiæ. 5, 1. jura. 4, 1. 5, 12. 7, 8. 8, 7. peritus. 3, 2. bellum moliri. 4, 1. Macedonum. 10, 9. bello vicerimus, ſi vincimus prælio. 4, 14. de bello conſultatum inter epulas. 7, 4. bella civilia. 10, 5. 10, 9. impia. 4, 1. juſta ac pia. 5, 8. obſcura. 9, 6. pia. 6, 3. ferro ge-

runtur, non auro. 5, 1. fama ſtans. 3, 8. fama conſtans. 8, 8. admoventur ſatis. 10, 9. bella in Europa. 3, 10. in Græcia geſta. 8, 1.

Belon. 6, 11.

Belus. 5, 1. Beli regia. 5, 1.

beneficium fortunæ, virtutis. 8, 10. regis. 5, 5. beneficio cujus vivere. 7, 10. meo exuiſtis ſtatim. 10, 2. beneficia quædam odimus. 6, 8. beneficiorum gratia ſempiterna. 8, 8. beneficia tribuere. 7, 8.

benignitas, *pro liberalitate*, eximia in regem. 10, 1. benign. in amicos. 10, 5. in te. 10, 1. cauſa mortis. 10, 1.

Berdes. 8, 1.

Bessus. 4, 12. Bactrianorum dux. 4, 6. 5, 8. 5, 9. perfidiæ ſuſpectus. 4, 6. *Darii eadem agit.* 5, 10. *Græce neſcit.* 5, 11. *fugiens* Baſtra petit. 5, 13. particida. 6, 3. Artaxerxes adpellatur. 6, 6. ferox. 7, 4. ferox verbis. 7, 4. Ecbatana ductus. 7, 10.

Betis. 4, 6. ovat. 4, 6. deſertus à ſuis. 4, 6. capſtur. 4, 6. ejus ſupplacium. 4, 6.

Bezira. 8, 10.

bibere aquam. 8, 13. medicamentum. 6, 10.

Biblos. 4, 1.

Bicon. 9, 7. necatus. 9, 7.

bilingues. 7, 5.

Bion. 4, 13.

Boryſthenes. 6, 2.

Bosphorus *Cimmerius*, ſuper quem Scythæ. 6, 2. 7, 6. 8, 1.

Boxus. 9, 7. interfectus. 9, 7.

Brachium haſta iſtum. 4, 16. brachia auro culta. 8, 9. ornata margaritis. 9, 1. brachia terræ concurrunt. 6, 4.

Branchidæ. 7, 5.

Brocubelus. 5, 13.

Bubaces. 5, 11. vocatur *ad Darium.* 5, 12.

Bubacene. 8, 5.

buccina datur ſignum. 3, 3.

Bucephalus urbs. 9, 3.

Bumadus amnis. 4, 9.

buſtum, *de ſepulchro* Cyri. 10, 1.

C.

Cadaver Dymni. 6, 8. cadaverum
 odor morbos vulgat. 5, 1.
 cædere arbores. 8, 2. lucos. 7, 5. ma-
 teriam. 5, 3. 9, 1. 10, 1. multam mat. 6,
 6. sylvam. 8, 11. sylvas. 6, 5. 8, 10. cæ-
 dendo aperire saltum. *h. e. excisis ar-
 boribus pervium facere.* 6, 5. cædere vasa
 dolabris, *concideret, discindere.* 5, 6. cæ-
 dere, *machare*, jumenta. 7, 4. victimas.
 8, 2. victim. Soli. 9, 1. cædere, *etiam*
significat occidere, ut cæd. Indos. 9, 5.
quem ferro. 9, 1. ipsos ad unum. 7, 5.
 præsidium. 4, 5. cædi insultum. 5, 3. *inde*
cædes amicorum. 3, 12. Attali. 8, 1.
 Callisthenis. 8, 8. ducum. 4, 16. ho-
 stium. 7, 7. Lacedæmoniorum. 6, 1.
 Persarum. 4, 16. Philippi. 7, 1. Spita-
 menis. 8, 3. cognita. 7, 2. commissa
 inter vinum. 8, 2. comperta. 8, 3. gra-
 ta regi. 20, 1. impia. 8, 8. ingens. 3, 11.
 4, 15. multiplex. 4, 16. nefanda. 8,
 2. cæde varia consumpti. 6, 6.
 cæzata auro vitis. 8, 2. auro & ar-
 gento arma. 9, 3. vehicula. 3, 3.
 cæremoniarum consors. 10, 7.
 Calas præponitur Paphlagoniz. 3,
 7. 4, 5.
 caient spe animi. 4, 1. calefcit aqua.
 4, 7.
 Calis. 6, 11.
 Calisthenes. *vide* Callisth.
 calles. 3, 4. 3, 10. Ciliciz angusti.
 4, 9. ignoti. 4, 19. invii. 4, 13. 5, 6,
 sylvestres, pervii. 5, 4.
 Callicrates. 5, 2.
 Callicratides. 3, 13.
 Callisthenes contumaciæ suspectus.
 8, 6. victus. 8, 6. Olynthius. 8, 8. tortus
 interit. 8, 8. Callisthenis cædes. 8, 8.
 gravitas & libertas invisa regi. 8, 5.
 calor *æstatis*. 3, 5. nocturnus. 4, 7.
 vehementissimus. *ibid.* vitalis motus. 7,
 3. vital. receptus. 8, 4. relinquit cor-
 pus. 5, 5. linquit immobiles. 8, 4. cal-
 or commovet membra. 8, 4.
 cameli. 5, 6. 8, 4. dromades. 5, 2.
 utribus aquam devehunt. 4, 7. ve-
 hunt pecuniam. 3, 3. camelis cibaria
 asserre. 9, 10. quo pervenire. 7, 2.

candida vestis. 4, 13. candidum fer-
 rum. 9, 8. candida vela. 7, 11. 9, 10.
 canere carmen. 3, 3. 4, 7. 5, 1.
 6, 2. 7, 10. laudes regum. 5, 1. suo
 ritu. 6, 2.

canis discissa. 10, 9. inherens leo-
 ni. 9, 1. timidus vehementius latrat,
 quam mordet. 7, 4. canes nobiles ad
 venandum. 9, 1.

capessere, *aggredi*, bellum. 3, 3. 3,
 10. 4, 9. fugam. 3, 13. 7, 9. præ-
 lium. 4, 6. præl. fortiter. 4, 14.

capitale foret illis *quid*. 8, 4. apud
 Indos arbore violare capitale est. 8, 9.
 cap. supplicium. 3, 2. de rebus capi-
 talibus apud Maced. inquit exerci-
 tus. 6, 8.

Cappadocia. 3, 1. Eumeni cedit.
 10, 10. Cappadociæ præpositus Abi-
 stamenes. 3, 4. Cappadoces. 4, 12.
 Cappadocum juvenus. 4, 1.

Capsa. 10, 1.

captivus servorum suorum *Darius*.
 5, 12. capt. habitus. *h. e. cornu qui*
visti. 6, 6. captivo adplicito. 5, 13.
 captiva. 8, 4. 10, 3. pecunia, *ex ha-*
ste capta. 5, 6. sic captivum aurum. 8,
 7. captivi vendidati. 9, 8. plures,
 quam qui caperent. 5, 13. captivæ
 teminarum, *ex feminis.* 6, 2.

Carabactra. 9, 7.

Caranus. 7, 3. 7, 4.

carere bonis militibus. 10, 2. re-
 gno. 7, 4.

Caria Cassandro traditur. 10, 10.

Cariz præfectus Ariamenes. 8, 3.

carinz navium. 10, 1.

Carmania. 9, 10.

carnifex. 9, 10. tibi spiritum adi-
 met. 6, 10. carnificis detestabile mi-
 nisterium. 8, 2.

Cartasis. 7, 7.

Carthago Tyrionum colonia. 4, 2.

4, 4. Carthagini infestus Alex. 10, 1.
 Cartaginensium legati. 4, 2.

Caspiani. 4, 12.

Caspium fretum. 7, 3. mare descri-
 bitur. 6, 4. Caspii maris adcoolæ Dario
 militant. 3, 2.

Cassander Antipatri fil. 10, 4. in Ca-
 riam missus. 10, 10. *vide supra* Afan-
 der. fra-

det. frater Iollæ. 10, 10.

Castabulum oppidum. 3, 7.

caste sancteque habitæ. 4, 10.

castigare, *verbis increpare*. 4, 13.
morantes. 4, 13. obstinatos. 9, 3. suos
quisque castigat. 4, 2. casti. meritos. 4,
5, 5, 6. castigatus diu. 8, 5. castigati.
10, 8. castigatio præfectorum. 10, 2.
castigare verberibus. 8, 6.

Castor cum Polluce. 8, 5.

Castra Alexandri, *Ægypti regio*. 4,
7. Cyri, regio. 3, 4. *castrorum nomen
multis regionibus tribuiturque inditum
est*. castra Darii direpta. 3, 11. ho-
stium. 3, 3. Macedonum. 3, 3. 3, 8.
capta. 3, 12. dicta. 3, 11. mota. 3, 7.
3, 8. 5, 3. 7, 6. 9, 1. posita. 3, 2.
4, 1. 6, 5. 8, 10. posita loco aperto.
5, 4. repleta planctu. 3, 11. tota. 6,
6. visa illustria. 3, 3. fulgent ignibus,
4, 13. transeunt terminum dotis. 4,
11. castra metari. 3, 8. castris alte-
ris pervenit ad. 3, 7. *hoc est altero die,
sive altera mansione, ut Infinitum diceret.
quo pervenire castris quartis. 5, 1. 5,
3. nonis. 9, 10. undecimis. 4, 9. sex-
tisdecimis. 8, 12.*

casus, *fortis*. 4, 7. discriminis. 4, 10.
alienus. 7, 11. multorum miserabilis.
8, 11. tam multiplex unius diei. 6, 1.
in casum, *fortuna incerta periculum*,
quos trahere. 9, 6.

Cataones. 4, 12.

catena aurea. 4, 3. inserta collo. 7,
5. catenæ injectæ. 4, 5.

Catenes. 7, 5. *bonni sagittariorum*. 7, 5.
Bactrianos ad defectionem concitans,
7, 8. in prælio occiditur. 8, 5.

cavata concursu torrentium vora-
go. 5, 4. cavatæ in altum cavernæ &
voraginea. 8, 10.

Caucasus. 4, 5. mons. 5, 4. 6, 5.
describitur. 7, 3. Caucaſo monte orti
amnes. 8, 9. *Paropamisus ibi intelli-
gitur. Comment.*

caveæ, in quibus leones, pardales.
5, 1.

caverna. 5, 1. 6, 4. accipit tor-
rentem. 7, 10. cavernæ & voragines
cavatæ. 8, 10. ingentes, pressæ in alti-
tudinem. 5, 1.

Caunii. 3, 7.

caussa belli. 5, 1. cædis. 7, 2. consi-
lii. 5, 11. fugæ. 7, 1. lætitiæ. 7, 10.
malorum omnium ille nobis fuit. 6,
11. metus. 7, 1. mortis. 5, 2. mor-
bi. 10, 4. mortis cui fuit benignitas.
10, 1. opulentie. 8, 9. periculi mul-
tis. 6, 10. per. nobis es. 7, 1. regis oc-
cidendi. 6, 11. tristiitiæ. 5, 5. victoriæ.
4, 14. probabilis. 7, 1. 10, 9. causa
ignoratur. 7, 2. subest. 4, 12. causis
certaminum sublatæ. 10, 10. formidi-
nis vanæ. inanes, justæ. 4, 13. sollicitu-
dinis. 7, 7. caussarum latentium nexus,
factum providentia. 5, 11. *Quam autem
in iudicio id præsertim queratur, qua de
caussa quodque factum sit, evenit ut omne
negotium de quo cognoscendum esset, caus-
sa vocaretur. hoc sensu occurrit, causſa
cognita. 6, 10. 10, 1. incognita. 10, 4.
indicta. 3, 12. 8, 7. 8, 8. pro causſa me-
liore dii stant. 4, 1. Ab eadem ratione
caussari usurpatur pro prætexere, praten-
dere, allegare aliquid. ut 4, 16. 6, 5. 6, 7.
cautes invia. 6, 6.*

Ceballinus. 6, 7.

cedere malis, succumbere, vinci. 8, 4.
mare cessit classicis. 4, 3. cedere regi &
pluribus. 10, 7. novo numini. locum
fucere. 8, 5. sabulum cedit vestigio. 4,
7. nulli charitate in regem cedere, con-
cedere. 7, 10. finibus imperii alieni,
excedere. 4, 1. ex concione. 10, 7. ce-
dit dorsum introrsum mari. 3, 4. Ce-
dere pro succedere, evenire. utcumque
cesserit. 7, 4. utcumque cessura res est.
7, 1. temeritas in gloriam cesserat. 3,
6. Cedere quo, *significat etiam in alium
transfere, alii permittere. 4, 11. sic ced-
titulo captæ urbis. 6, 6. Cedere est
etiam obvenire, fieri. e.g. reliqui in præ-
dam cessere victoris. h.e. facti sunt præ-
da. 7, 6. sic cedis quibus præmium. 6,
11. fortitudinis præmia cesserant co-
hortes. 5, 2. sic cessit Ægyptus Ptole-
lemæo. 10, 10. cui Paphlagonia. 10, 10.
quid alienæ gloriæ. 6, 1. cedunt cetera
pabulo armentorum. 7, 4.*

Cedrosia. 9, 10.

Cedrussii. 9, 10. *vid. Gedrol.*

Celzæ obsidentur. 3, 1.

Yyy 2

celeber

celeber auditu amnis. 8, 9. *quis* professione artis, scientia. 7, 4. celebris usus sagittandi, *tam creber, ut exterorum quoque fama celebretur.* 7, 5. celebris fama. 9, 1. celeberrimum nomen. 9, 6. celeberrimæ urbes. 5, 1. celebrare convivium comitate. 8, 4. *ca* ludos. 3, 7. mortem carminibus, læticia. 7, 10. suprema officia. 3, 12. celebratur funus omni adparatu atque honore. 8, 2. ludicrum conventu. 4, 5. celebrandum sacrum. 4, 2. celebrata regia. 4, 8. celebratæ opes. 9, 1.

Cercetæ. 6, 4.

cernere monstra, indicia. 9, 9. paucitatem. 5, 13. cernens cuncta. 8, 13.

certe *peculiari usu.* 7, 4. 7, 6. certum est adgredi, *decretum.* 4, 13. penulare. 9, 3. certum habeo. 7, 11. certior factus. 8, 3. certiores necessitatis suæ *quos* facere. 9, 10. certiora oraculis tormenta. 6, 10.

cervix graviter icta. 9, 5. icta saxo. 7, 6. cervicem cuius amplecti. 3, 12. in quorum cervicibus stamus. 7, 7.

cessare. 3, 11. paulum. 7, 7. in excolenda gloria. 9, 6. quid cessatis? 4, 16. quid cess. occidere? 6, 11. nunquam cessans. 7, 2. nec cessatum est ab his. 9, 10. cessat usus oculorum. 10, 5.

Chaldae vates. 3, 3. Alexandro Babylone occurrunt. 5, 1. ei mortem prædicunt. 10, 4.

Chalybes. 6, 4.

Charidemus expulsus Athenis. 3, 2. jugulatur. 3, 2.

charitas mutua. 6, 7. pristina. 6, 9. In regem. 7, 10. charitate eximia diligere. 3, 6. regis flagrare. 3, 6. charus in paucis. 6, 8. principibus. 7, 2. *cha.* pariter ac venerandus. 3, 6. charior regi an popularibus, dubium. 9, 8. nihil patria charius. 5, 5. nihil spiritui. 6, 4. charissimus amicorum. 6, 7. charissima sui pars. *liberi & uxores.* 4, 3. charissimi amicorum. 7, 1.

Charus. 8, 11.

Chius insula præfidiis Persicia tenetur. 3, 1. occupatur à Pharnabazo.

4, 5. in Chium urbem præsidium introducit. 4, 1. Chii legati de præsidio *Alex.* queruntur. 4, 8.

chlamyde sibi dempta Darii corpus contegit *Alex.* 5, 13.

Chospes amnis delicatam vehit aquam. 5, 2. *alium.* 8, 10.

Chorasmii. 7, 4.

Chrysolaus. 4, 8.

cicatrix infirma. *nondum satis consolidata.* 7, 7. obducta. 9, 6. obducta est. 9, 8. cervicis obd. 7, 9. vulneris obd. 4, 6. vulnere obducta. 8, 10. cicatrices gratuita. *vulnera (pro his enim cicatrices eo loco ponuntur) sine digna mercede accepta.* 8, 7. horribiles. 5, 5. veteres. 10, 5. quot cicatrices, totidem corporis decora. 4, 14.

ciere, excitare, fluctus. 4, 3. fl. tactos. 10, 7. pugnam accerrime, *propugnare.* 8, 14.

Cilicia. 3, 4. vastatur. 3, 4. tribus asperis aditibus intranda. 3, 4. calore æstatis accenditur. 3, 5. Socrati tradita. 4, 5. Philotæ destinata. 10, 10. inundata cruore Persarum. 9, 2. *Ciliciz fitus.* 3, 4. angustia. 4, 13. calles angustæ. 4, 9. fauces. 7, 4. Cilicis præest Arfanes. 3, 4. ex Cilicia profugi Græci. 4, 1. Cilicium mare. 3, 1.

cingere agmen valida manu. 4, 13. undique domum. 6, 8. cingitur urbs amne. 8, 10. arx muro. 7, 6. memora muris. 8, 1. cingi fluctibus. 3, 1. cinctus ferro. 6, 10. gladio. 6, 7. 9, 7. zona muliebriter. 3, 3.

circuire. *vid.* circumire.

circumagere equos, *convertere.* 3, 11. signa. 4, 6. in frontem circumagi. 4, 13.

circumduci, 3, 8.

circumductus, *circumdatus, inclusus,* undique telis. 4, 6.

circumferre clypeum ad ictus. 9, 5. oculos manusque ad &c. 4, 14. merum. 7, 4. *circ.* sanguinem. circumferri ad nutum licentium. 5, 12. circumferens oculos. 6, 11. 10, 6. spolia profundo ventre. 10, 2. arma. 6, 1.

circumfundere, *sicut & circumdare, duplicem significationem habet. nam & id*

Et idquod circumdat, Et cingit, Et quod circumdatur vel cingitur, circumfundi *res dicitur. Priori significatu* circumfunditur *à lateribus equitatus.* 3, 9. pauciorib. multitudo. 4, 13. circumfusi. 8, 14. circ. amici. 7, 5. cui barbari. 4, 15. vehiculis ab utroque latere. 9, 1. *Posteriore*, circumfusi undique. 3, 11.

circumibat rex agmen pedes. 7, 3. circumire agmina. 4, 13. currus. 4, 15. hostem. 3, 8. locum. 4, 15. milites. 8, 4. mœnia. 7, 5. circumibat mœnia classis. 4, 3. circumire opus navigiis. 4, 2. prætergressos. 3, 9. saltum. 6, 5. 7, 7. tabernacula. 5, 9. tergum occulte. 3, 11. ultimos hostium. 3, 8. circumit urbem classis. 4, 3. circumiri. 3, 7. 9, 5. circumitur cornu. 3, 11. circumiri brevi spatio. 5, 4. à multitudine. 4, 13. circumitus rupis comprehendit tot stadia. 6, 6. major, tutior. 4, 16. circumitu quid petere, non *restat, sed per ambages.* 9, 3. sic circumitu rupes petere. 3, 11.

circumquaque annem. 7, 5.

circumstare eum. 7, 5.

circumstare. 5, 9. circumstans exercitus. 9, 3. circumstantes. 8, 2. amici. 3, 5. lectum. 10, 5. regem spadones. 5, 12. circumstantium turba. 6, 510.

circumveniunt magnitudinem operum cavernæ. 5, 1. circumvenire aciem. 4, 13. circumveniri. 4, 13. 9, 1. malo ancipiti. 4, 15.

clamantes, *inclamantes, invocantes.* Darium regem. 4, 16. clamitare. 6, 7. clamantes. 9, 8. clamor exercitus. 7, 11. alacritatis index. 8, 11. 9, 2. hostium. 7, 9. militum. 9, 8. natantium. mutus. 4, 9. præliantium. 4, 6. 8, 10. clamor alacer. 9, 4. auditus. 4, 4. dissonus. 5, 12. inconditus & trux. 3, 10. cl. gemitusque inconditus. 4, 15. cla. ingens. 4, 12. lugubris. 3, 12. 10, 3. ortus cum ploratu. 9, 5. sublatu. 4, 15. tumultuosus. 10, 2. varius ac dissonus. 5, 12. implet valles. 4, 12. oritur. 9, 3. perfertur ad quem. 5, 12. refertur totis castris, *redditur.* 5, 12. tollitur, reddi-

tur. 3, 10. clamore suos invicem accendere. 6, 1.

clavæ pro telo. 9, 4.

Cleander cum Græcis militibus in Asiam advectus. 4, 3. prætor regius. 7, 2. *Parmenionem occidit.* 7, 2. 10, 1. Cleandri furor. 10, 1.

clementer. 4, 11. clementia *Alex.* regis. 5, 3. 9, 1. in captivos. 5, 7. in deditos. 7, 6. 8, 14. in devictos. 7, 9. 10, 5. clem. regum ducumque non in illorum modo, sed & ipsorum qui parent, ingeniis sita est. 8, 8. clem. communicanda. 8, 8. clementior alveus, *lenior, non ita præceps.* 5, 3.

Cleomenes. 4, 8.

Cleophes. 8, 10.

Clitus præest equitibus. 4, 13. *Alexandri jactationem reprimit.* 8, 1. eumque sibi irasci cogit. 8, 8. Clito destinata provincia Artabazi. 8, 1. Clitum jure interfectum Macedones decernunt. 8, 2.

clivi modici ac molles. 8, 11.

Cobares. 7, 4.

Cœle Syria. 4, 5.

Cœnos sui agminis dux. 3, 9. in subsidiis. 4, 13. vulneratus. 4, 16. expeditam habens manum. 5, 4. ex amicis *Alex.* 6, 8. Philotæ sororius. 7, 9. tertiz partis exercitus dux. 8, 1. Beziram obsidet. 8, 10. gravius agmen ducit. 8, 12. in lævum *Pari* cornu invehitur. 8, 14. exercitus causam agit. 9, 3. morbo extinctus. 9, 3. cœnum decoctum. 4, 3.

cœrulea fascia. 3, 3.

cogitare facinus. 6, 11. fac. tantum in quem. 8, 6. nefas in quem. 6, 7. rem pulcherrimam. 8, 7. de periculo suo. 6, 8. cogitavi, volui. *confessio de parricidio.* 6, 11. cogitatum parricidium, & consummatum, *oppugnantur.* 6, 10. cog. scelus. 5, 10. 6, 11. abnuens, quidquam sibi in regem cogitatum esse. 6, 11. cogitatis omnibus, *expensis & confideratis.* 5, 10. cogitatio periculi. 7, 8. digna animo tuo, sed altior nostro. 9, 3. cog. subit. 7, 1. cogitationes secretæ. 10, 8. vanæ. 4, 10. variæ. 8, 3. commovent animum. 8, 3.

Yyy 3

cognomen est Trogodytis. 4, 7.
 cohæret *navis navi*. 4, 4. muris tur-
 ris. 4, 4. cohærent acies. 3, 11. proræ.
 4, 3. res inter se, *confluntur*. 5, 1. no-
 bificum gentes sacris moribus, com-
 mercio linguæ, *h. e. conjuncta*. 6, 3.
 cohærentia serie juga. 7, 3.

cohors amicorum *Alex*. 6, 2. *qui*
 corporis custodes. 6, 2. *vocantur*. *hi*
enim erant ex cohorte amicorum pri-
ma, ut adpellatur. 6, 7. cohors regia.
 9, 10. puerorum nobilium. 8, 6. 10, 7.
 cohortes quingenariæ. 5, 2.

Cohortanus. 8, 4.

coire, *convenire*. 10, 6. coit agmen
 utrumque. 10, 8. coibant agmina. 10,
 9. armati. 6, 8. arm. ad nemus. 7, 2.
 armati ad regiam. 8, 1. frequentes.
 10, 3. ad *quem*. 7, 2. ad præstanda ju-
 sta. 10, 8. ad sonum notæ vocis, ut
 ad signum. 4, 15. in regiam. 6, 8. 10,
 8. amicus animis. 8, 12. coeuntēs a-
 quæ è fastigio in vallem. 8, 2. coituri,
conventuri. 4, 13. coitus, *conventus*,
 amnium. 9, 4. coit structura in mo-
 dum carinæ, *conjungitur*, & *ex latiore*
spatio in angustius contrahitur. 7, 3. sic
 in artius coire. 8, 11. amnes in ar-
 tius coeunt. 5, 1. coeuntes rami. 5, 4:
 in artum ripæ. 8, 13. coire, *jungi*,
 connubio cum *qua*. 8, 1. nuptiis. 9, 1.
 stupro cum *quo*. 5, 1. stu. cum liberis.
 8, 2. cum captiva, *scil. matrimonio*.
 8, 4. ita coeuntes, *matrimonium com-*
trahentes. 8, 4.

colere, *servare*, & *tamquam numen*
aliquod reverenter habere, amicitiam
 cum fide. 8, 2. fidem. 7, 8. fœditi-
 dinem, fidem. 10, 3. arbores, *tam-*
quam numina. 8, 9. nomen. 10, 7. nom.
cujus inter deos. 10, 3. regem divinis
 honoribus. 4, 7. quem eximia religio-
 ne. 4, 3. loco parentia. 8, 8. impen-
 sius. 6, 10. coli inter deos. 8, 5. co-
 lere quos, *ornare, augere, donis*. 8, 5.
 brachia & læertos auro. 8, 9. colere
pro habitare. 7, 8. sic Æthiopes colunt.
 4, 7. gentes. 9, 9. Scythæ super Bos-
 phorum. 6, 2. ultra Tanaim. 7, 4. re-
 gionem. 7, 7. ripam. 9, 2. urbem. 4, 6.
 egros. 5, 5. 9, 1. sine tributo. 5, 3.

hortum stipem. 4, 1.

collis editus. 4, 12. 4, 13. colles editi.
 7, 10. magni. 7, 4. nudi (gelu rigentes.
 3, 10. frondibus lati imminet. 5, 4.
 collo *quem* admovere. 3, 12.

colonia conditrix, major patria di-
 sta. 4, 3. coloniz Græcorum Ioniz.
 4, 1. adtributæ. 9, 7. diffusæ. 4, 4. in
 colonias deducti Græci milites. 9, 7.
 columen ac sydus Macedoniz *A-*
lex. 9, 6.

comæ prominent hirtæ. 5, 6. hirtæ,
 intonsæ. 9, 10.

comessabundus, *comessando tempus*
terens, exercitus. 9, 10. rex. 5, 7. co-
 messantes. 8, 10. 9, 10.

comitari fugientes. 5, 6. patrici-
 das. 5, 13. patrem. 3, 8. 6, 5. regem.
 8, 2. venantem. 5, 1. 8, 6. uxorem.
 4, 10. comitante manu. 6, 5. hos dua
 millia comitata sunt. 3, 2. comitatus
passive, pueris. 10, 8. comitata C C C.
 seminarum Thalestris. 6, 5. comita-
 tus gravior, *pro comitibus onerosus*. 4,
 12.

commear quadrige. 5, 1. com-
 meare mari libero. 4, 4. commearus
 largus. 7, 3. exercitui suppetit. 3, 3.
 commearu omni abundans terra. 5, 2.
 commearus *in plurali*, vivres. 4, 2. 6, 4.
 9, 10. undique advecti. 6, 2. præmissi.
 8, 10. commearuum penuria. 6, 6.

commendare posteritati tuum no-
 men sanguine nostro. 9, 3.

commercium aliarum gentium. 6,
 10. linguæ. 5, 5. 6, 3. 7, 5. viciorum.
 8, 9. commercio nullo mutuos usus
 velle. 7, 3.

commilito idem & rex. 3, 5. com-
 militones. 6, 10. laucii. 7, 6.

commovit membra calor. 8, 4. va-
 riz cogitationes animum. 8, 3. vos
 multitudo. 9, 2. commovere arma
 Crete. 4, 1. concionem oratione. 6,
 9. lachrimas. 5, 5. saxa. 5, 3. com-
 motus expectatione. 4, 10. indig-
 nitate dedecoris. 9, 5. interitu mi-
 litum. 8, 11. non odio, sed misratio-
 ne. 8, 14. nece, *iratum*. 4, 2. periculo. 6, 9.
 communire castra. 5, 5. 6, 4.

comparare exercitum. 4, 14. insi-
 dias

dias *cui*. 9, 7. inf. capiti *cujus*. 6, 9. arma summa cura. 4, 9. comparata ad usum, ad ostentationem supellex. 5, 6. comparatæ in caput ejus insidiz. 6, 2. *cui* insidiz in diem tertium. 6, 7. comparari, *conferri*, stirpi regiz. 8, 4. in comparatione meliorum viliora cõtemnuntur. 3, 11. ex compar. regis novi desiderium, excitabatur amiss. 10, 8. compellatus nomine. 4, 13.

compensare facinora ministerio. 10, 1.

complectitur *comprehendit*, *continet*, ambitus operis *tot* stadia. 5, 1. urbem murus. 8, 10. complecti circumitu *tot* stadia. 7, 11. arx ambitu *tot* stadia complexa. 5, 1. complexus (*opere*) quidquid loci. 4, 8. complecti armatos, *complexu occupare*. 5, 4. *quem* medium. 8, 1. dextram. 6, 7. hastam manu. 7, 4. ramos. 9, 5. saxa. 5, 3. saxa manibus. 7, 11. complecti provincias, *impero*. 6, 3. *quid* oratione. 1, 16. imperium mente, *destinare*. 9, 2. animo infinita. 10, 1.

complurgs dies. 3, 7.

compos mentis. 3, 5. 3. 6. 6. 3. 7. 6. 8. 4. vix c. m. 8, 14. voti. *qui obtinuit quod volebat*. 9, 9. compotes sui. 4, 12. *idem* quod c. mentis. 10, 8.

comprimitur, *reprimitur*, *coërcetur*, indignatio, seditio. 7, 2. compressa licentia, violentia. 10, 3.

concedunt gloriam dii, 7, 7. concedere reverentiam pristini status. 5, 13. victoriam. 5, 5. concessa *quibus* dignitas. 5, 13. concedere, *recedere*, in arcem. 5, 3. retro. 3, 4.

conchis structa tuguria. 9, 10.

concilium Græcorum. 6, 1. mortaliū. 6, 11. advocatum. 5, 8. frequens. 8, 6. habitum. 9, 10. concilio plebis habito. 10, 2. concilio dimisso. 6, 11.

concipere ignem, *haurire flammam*, *inardescere*. sic concepto igne. 4, 3. 5, 7. 6, 6. 8, 10. vela concipiunt vim venti, *quum instantur*. 4, 3. medicamentum concipitur venis, *quum in venas penetrat*. 3, 6. conc. dolorem animis. 10, 4. impetum occidendi regis. 5, 14. iram. 8, 1. tantum iræ. 8, 1.

quidquid irarum. 7, 1. metum ex hoste 8, 14. *quid* animis. 3, 2. 5, 10. quid prava mente. 8, 5. spem ex vobis. 10, 2. spem falso nuncio. 9, 6. humana mente concipi, *cogitari*. 4, 13. concipi ex vultu, *conjeti*. 5, 11. conceptus ex fonte amnis. 6, 4. concepta altiore consilio. 6, 11. Concipere *proprie seminarum est*, ut, conceptus est mas, *in utero*. 10, 6.

conclamant, *quasi una voce exclamant*, omnes, paratos ipsos. 5, 13. temulentis. 7, 4. universi. 8, 11. pariter. 10, 7. concl. duceret. 4, 1.

concreta, *frigore condensata*, glacies. 5, 6. concretum gelu. 8, 4.

concupiscis quæ non capis. 7, 8. concupiscens talia. 8, 5. concupiscenz ingentes. 8, 6.

concussit quos pavor. 8, 2. concutit Asiam strepitus armorum. 4, 1. concutere imperium magno motu. 4, 14. arietibus munimenta. 8, 2. concutientes rami, *pro invicem concussis*, sed *redivis concurrentes*. 5, 4.

conditio deditiois, 7, 11. accepta est. 9, 7. de conditione deditiois legati. 9, 8. conditiones pacis. 4, 11. pacis novæ. 4, 11. conditio, *fortuna*, *misera*. 7, 1. *est ubi conditio pro matrimonio sumitur*, ut, regnum occupari posse conditione. 4, 11. *si nempe Darii filiam ducat Alexander*.

condonare *cui* decus capitis, ex gratia concedere. 5, 8.

conferre in quos magna, *dare quibus magna*. 6, 9. conferre se, *abire*, *se transporter*, in regiam. 10, 4. se quo. 8, 2. conferre, *congerere*, sarcinas in medium. 6, 6. conlato pede, *juncto*. 3, 11. conlatæ ex fontibus aquæ. 7, 11.

confestim. 4, 12.

confidere felicitati suæ. 7, 7. fortunæ. 7, 9. turbæ. 9, 2. confusus benevolentiz ac fidei. 4, 10. felicitati. 3, 13. fortunæ suæ. 7, 11.

confinis Hyrcaniz gens. 6, 5. Scythiz regio. 8, 2. confinium regionum. 8, 1.

confiteri crimen. 6, 11. facinus. 6, 11. verum. 3, 2. de se. 6, 10. ex quo animo. 8, 1. confessus Nicomacho.

Yyy 4

macho. 6, 10. facinus. 8, 8. dixisse. 3, 2. confiteor me famulam. 3, 12. confiteri aliquem deum. 8, 5.

confluunt undique legati Babylonem. 10, 4.

confugere ad arma & manus militum. 6, 9. in arcem. 3, 1. 9, 8. in montes. 8, 10. in templum. 10, 9. in templa. 4, 4. in urbem. 10, 8.

congerere frondem. 8, 10. opes in urbem. 5, 6. *faxa*. 8, 2. tela in *quem*. 8, 14. congestæ in illam sedem opes. 5, 1. congesta alimenta. 7, 11.

congregi & fugere *opposita*. 9, 5. congr. armato nudum. 9, 7. totis viribus. 6, 1. cominus. 6, 1.

conjectare è. 7, 8. *quid* ex eo. 9, 9. conjectans. 3, 11. conjectari. 4, 10. quantum procul conjectari poterat. 4, 9. conjectura anceps. 6, 11.

conjungere amicitiam. 4, 7. *quam* secum matrimonio. 6, 9. *se cui*. 8, 13. conjuguntur res opere ipso. *junctim traduntur*. 5, 1. primi ultimis. *ultimis sc. primos consequentibus*. 5, 13. conjunctus *cui* intima familiaritate. 7, 2. sanguine. 9, 8. conjuncti fontium, *propinqui*. 6, 11. conjuncta prælio. *quæ statim post illud acciderunt*. 5, 1. conjunctæ genere ac nobilitate nuptiæ. 9, 1. *hinc dicitur* conjunx, ut Artabazi. 3, 13. Darii captiva. 3, 11. Darii pulchritudine venerabilis. 3, 11. Memnonis. 3, 13. conjuges amicorum, propinquorum. 3, 3. prætorum. 3, 13. unicum solatium. 5, 5.

conlabi, *desicere*, 7, 6. inter quorum manus. 4, 10. conlapsus. 8, 2. inter manus. 8, 2.

conlaudare fidem. 10, 9. conlaudatus. 7, 2. multum. 7, 5. conlaudati. 8, 6.

conligere dispersos. 8, 14. mentem, *recipere animum*. 8, 6.

conlucent castra fulgore. 3, 3. ignes totis castris. 3, 8. conlucentes faces. 3, 8.

connexæ inter se serie laminæ. 4, 9, *vinculis* quadrimeres. 4, 3.

connubio coire cum *qua*. 8, 1.

conquirere duces. 9, 5.

conruit pronus. 8, 5. accipitres rostris inter se conruunt. 3, 3. *ruere enim est enim impetu ferri*.

consalutare *quem*. 7, 8. consalutatus rex. 10, 7.

conscondere currum. 5, 10. equum. 5, 13. equos. 10, 8. navigium. 4, 8. navigia. 4, 4.

consecrare quam immortalitati, *deam facere*. 10, 5. consecrari immortal. 9, 6. consecrata immortalitas. 8, 5. deo sedes. 4, 7.

consequi qui non poterant, *sequi*. 7, 3. fugientem, *adsequi*. 4, 9. hostes strenue. 5, 4. Scythas. 7, 8. spolia. 4, 9. timidissimum quemque mors consequitur. 4, 14. consequendi cupiditas. 5, 13. pœnitentia consequuta, *sequeuta*, est crudelitatem. 8, 8.

conserere pugnam, *miscere*, cominus. 3, 11. nexu alium *truncum* alii. 6, 5. conseritur sermo. 8, 12. prælia. 8, 13. conseriti. 3, 11. conserita sunt armis arma, vir viro. 3, 2. navigia. 4, 3. robora virorum. 3, 2. scuta super capita. 5, 3. vinculis erant vehicula, *conligata*. 9, 1. conseri, *seri*, frumento. 7, 4. constitæ arbores. 6, 5. confita palmetis insula. 10, 1. manu nemora. 7, 2.

considere, subsidere, 8, 10. *ita de navigiis desistimus in sicco*. 9, 9. confedit pulvis. 5, 13. considerare, *sedere*. iusti amici. 7, 7. 9, 6. legati. 7, 6. filium in conspectu parentum, *nefas Persis*. 5, 2. in sede. 8, 4. confid. in sella. 5, 2. 8, 4. conf. occultum. 7, 7. in novam urbem. 7, 3. in campo. 6, 6. colle. 4, 12. in ripa. 8, 13. in rupe. 3, 1. in sylva. 8, 1. haud procul. 4, 12. confedit avis in turte, *eo se dimisit, ibi requievis*. 4, 6.

consilium, *pro consiliario*, advocatum. 4, 11. amicorum advoc. 6, 8. consilium adhibere. 4, 13. ad conf. referre. 4, 11. in conf. vocari. 3, 8. in consilio fortunam meam habuit, *inquit Alex. de Dariis*. 3, 5. fortunam suam quisque in consilio habet, quom de aliena deliberat. 5, 5. *hæc suam fortunam considerant, & secundum illam adversus*

adversus alios se gerunt. consilium Perdicæ. 10. 7. defectionis. 7. 6. fugæ. 5. 8. insidiarum. 5. 12. proditiōnis agitatum. 4. 5. sceleris dilarum. 5. 12. occidendi. 8. 7. revertendi. fugiendique. 7. 2. trājiciendi. 10. 2. aliud atque aliud. 5. 12. subicit animus. 6. 6. altius. 6. 11. adprobatum. 6. 11. commune. 10. 9. felix eventus. 4. 1. fidele. 6. 4. gravius, de conjuratione. 6. 9. initum. 8. 8. magnum. 4. 16. muliebri præceptis magis quam necessarium. 8. 2. novum initum. 6. 8 par magnitudini animi. 10. 5. præceptis. 7. 7. non ratione prudenter, quam eventu feliciter. 4. 1. 7. 7. consilii salubris ratio adcepta est. 3. 7. veri periculosa libertas. 6. 10. consilium fugæ agitare. 5. 8. à præsentī necessitate repetunt in lubrico stantes. 6. 4. consors, *particeps*, sacrorum ceremoniarumque. 10. 7. consternatio, *trepidatio, tumultus*, 5. 10. 7. 2. 7. 10. 10. 8. const. furiosa. 10. 2. repens. 10. 2. constituerant, *deceverant*. 6. 5. constituit daturum *ut* talenta. 8. 11. *hoc est, promisit, passus est.* constituit pretium libido. 8. 9. famam preciumque rebus fortuna. 9. 10. constitutio (*decretum*) æterna, nexusque causarum. 5. 11. consummatum patricidii. 6. 10. contabulatum (*quasi tabulis junctum*) molibus mare. 3. 7. contegunt ripas platani. 5. 4. contegere corpus chlamyde. 5. 13. stipites hederæ. 7. 9. conteguntur ossa tumulo. 7. 9. 5. 4. contexta ramis sedes. 4. 7. contextum pellibus vehiculum. 5. 12. 5. 13. contemplatio felicitatis. 10. 9. contentus cultu levi, parabili. 3. 5. non laceſsi. 4. 12. contenti detulisse. 8. 11. conti. 9. 9. contingunt aves corpus. 7. 5. pedes imum gradum. 5. 2. contingere Bactra. 7. 8. humum mento. 8. 5. orientem manu. 7. 8. *quem* cognatione, *cognatum si esse*. 5. 3. 6. 11. 10. 10.

propiore amicitiz gradu, *conjunctum esse*. 6. 7. quos sanguine. 8. 6. contigit potiri, *accidit ut posiretur*. 5. 10. contorquere telum in *quem*. 8. 14. contrahere, *conligere*, adcolas. 6. 6. copias. 7. 4. præfectos in prætorium. 6. 2. contubernales. 6. 2. 9. 10. contubernium *adpellatur*, non *conjugium*, quod inter captivos coit. 5. 5. contumacia, *perversa contra regis voluntatem reluctatio*. 10. 2. contumacia suspectus Callisthenes. 8. 6. Philotas. 6. 8. contumax vultus. 4. 6. convenit, *pacti sunt*. 10. 9. ita convenerat. 8. 14. præsentī fortunæ sententia. 5. 9. conventus, *concilium*, universi orbis. 10. 4. Græciæ. 4. 5. converrunt venti sabulum. 7. 4. convertere se ad curam. 4. 2. agmen, *circumagere*. 5. 4. consilia omnia in bellum. 4. 11. convivales ludī. 5. 1. 6. 2. 8. 4. 8. 6. convivalia vasa. 8. 12. convivium Alexandri regis. 6. 9. solenne & tempestivum. 8. 1. solvitur. 8. 6. convivia in tempestiva. 6. 2. convivia in euntes feminæ. 5. 1. de die inire, *turpe*. 5. 7. convulnerare jumenta. 5. 13. Cophes. 7. 11. Artabazi filius. 7. 11. copides gladii leviter curvati. 8. 14. cornu jugi, *extremitas, finis*. 3. 4. dextrum. 3. 9. effusum in fugam. 4. 5. lævum. 3. 9. 4. 12. 4. 16. tegitur. 3. 8. cornu lævum tuebatur Darius. 4. 15. corpus raræ magnitudinis. 8. 13. semivivi hominis. 5. 13. deditur uni *alicui, de exoleto amisso*. 6. 7. exceptum poplitibus. 9. 5. corporis obsequiū. 10. 1. corporis ægri viſta sentire. 8. 10. corpus adplicare stipiti. 9. 5. levatum dorso imponere. 8. 14. levare in cubitum. 3. 6. offerre quæſtioni. 4. 10. corpore adverso adcepta vulnera. 3. 11. in corp. regis posita victoria. 5. 13. mutilata securibus. 9. 2. putria cicatricibus. 9. 3. corpora deficiunt. 7. 5. levantur rore. 7. 5. corporum electa specie, nuptiis coeunt *Indi*. 9. 11. corpora offerre iræ. 10. 4. solvit senectus. 8. 9. *Ponitur & pro cadavere* corpus. 4. 8. Y y y 5 sic cor-

fic corpus Alex. 10, 10. amici. 8, 1.
 Darii. 3, 12. demortui. 5, 13. ablatum. 7, 1. *Cyri* conditum. 10, 1.
 cruentum. 8, 2. defunctum. 4, 10.
 Alex. translatum Memphin. 10, 10.
 corp. sine spiritu. 10, 6. ex equo de-
 scendit in terram. 7, 7. *corpora scil. de-*
functa. 8, 9.

Corycium nemus. 3, 4.

Coſſæorum montes. 4, 12.

crapula septem dierum. 9, 10.

cratera ex auro dicata Herculi Ty-
 rio. 4, 8. crateræ aureæ. 9, 10. cratê-
 res vino repleti. 9, 10.

Craterus Parmenioni parere jussus.
 3, 9. operi *ad Tyrum* præficitur. 4, 3.
 Peloponnesium equites ducit. 4, 13.
 ad custodiam castrorum relictus. 5, 4.
 parti exercitus, & impedimentis præ-
 ficitur. 5, 6. Parthienem tuetur. 6, 4.
 occurrit *Alexandro.* 6, 4. Artacacham
 obsidet. 7, 6. charus regi, Philotæ
 adversus. 6, 8. ex amicis *Alexand.* 6,
 8. Cyropolin obsidet. 7, 6. majorem
 partem exercitus ducit. 7, 9. ad re-
 gem pervenit. 7, 9. Dahas opprimit.
 8, 1. *item* Haulstanem & Catenem. 8,
 5. cum phalange sequitur regem. 8,
 10. amicorum preces perfert ad eum.
 9, 6. copias *pedestres* ducit. 9, 8.
veteranis in patriam redemptibus præpo-
 situs in Europa res administrare jussus.
 10, 7. ad interficiendum Antipa-
 trum missus. 10, 10.

crates, plutei, 5, 3. ex cratibus scu-
 ta. 10, 2.

credo &c. 4, 4. *per antiphrasin, pro*
non credo. 3, 2. crederes, *existimare*
quis posset. 4, 10.

crepido portus. 4, 5. crepidines
 magnæ molis, 5, 1.

creſcit quibus animus. 4, 6. fama.
 7, 4. opus aliquantulum altitudinis.
 6, 5. petra in sublime fastigium clivis
 modicis, *exſurgit, attollitur.* 8, 11.
 creſcens malum. 8, 4.

ad Cretam liberandam missus Am-
 photerus. 4, 8. nunc Spartano-
 rum, nunc Macedon. præſidiis occu-
 patam. 4, 1. Cretensis miles. 3, 7.
in exercitu Alexand. 3, 9. Creten-

ſes ſagittarii occidunt Siſenem,
 3, 7.

crines lacerati. 3, 11.

Critobulus. 9, 5.

crocum. 3, 4.

Crœſus. 3, 4.

crudelitas Alexandri. 3, 11. victo-
 ris graſſata eſt in urbe. 5, 6. aliena. 6,
 10. juſta. 6, 11. luxuriæ non obſtat.
 9, 10. crudelitati non plus liceat,
 quam clementiæ. 6, 10.

crudo (*non coſto*) latere ſtructa. 8, 10.
 crus adſigitur ſaxo. 4, 6. ſaucium
 pendet. 8, 10. 7, 6.

cryſtallo incluſa Solis imago. 3, 3.

cultores, incolæ, *Tyri.* 4, 4. cultores,

agricolæ. 4, 14. cultus, *ornatus,*

donis & omni honore. 3, 7. honoribus

deorum. 5, 12. culta muliebriter tur-

ba. 3, 3. cultum ſolum, *laboratum.* 4,

7. culti, *honorati,* loco parentum. 4,

2. cultiora loca. 6, 4. *ſic & tempora,*

ingenia. 7, 8. cultus humanus, *ubi ho-*

mines colunt exercentque agros. 7, 7. 7,

8. cultus humani ſolitudo. 7, 3. veſ-

ſtigium. 5, 6. veſtigia. 5, 6. cultus

deum. 8, 11. in regem. 8, 5. cultus *de*

armis & veſtibus. 10, 2. cultus habi-

tusque à privato abhorrens. 3, 6. or-

natusque regalis. 3, 3. corporis levis

ac parabilis. 3, 5. equorum exactus ad

luxuriam. 5, 1. ſeminarum, *veſtis, or-*

natusque. 5, 6. regis. 3, 3. *vehiculi.* 3,

1. virorum nobilium, ſeminarum in-

luſtrium. 3, 13. modicus civilisque.

9, 8. regius. 5, 12. 5, 13. *quæ* ho-

neſtat. 3, 3. ad cultum priſtinum re-

ſecta arma. 9, 10. cultu prodi. 3, 12.

cultu vitæ abhorrens à ceteris gens. 5,

6. vitæ aſpera gens. 6, 5.

cunctanter. 6, 10. cunctans ſurge-

re. 8, 1. cunctans. 6, 5. nec cuncta-

tus, dixit. 8, 6. nil cunctatus. 5, 6.

cunctatio. 9, 4. hoſtium. 4, 6.

cuniculus perpetuus iter præbet. 8,

2. cuniculo capere urbem. 9, 8. ſuf-

foſſa mœnia. 7, 6. cuniculos agi juſ-

ſit. 4, 6. cuniculis pluribus ſubruï mu-

ros. 4, 6.

cupere quæ aerius. 7, 8. cupiditas.

7, 4. conſequendi. 5, 3. regni. 5, 10.

regni

regni nimia. 4, 1. vini haud tolerabilis. 5, 7. ad venandum. 9, 1. cupiditates immodicæ. 10, 5. adversus cupid. immod. nunquam terminus stat. 10, 10. cupidi auri & argenti. 8, 8. cupido cognoscendi plura. 10, 1. demendæ ignominia. 7, 2. famæ infatiabilis. 9, 2. fatigandi naturam. 7, 11. gloriæ laudisque. 10, 5. imperii, revertendi in patriam. 9, 7. potiundi loci. 7, 11. sortis explendæ incescit animo. 3, 1. vini. 10, 5. visendi. 6, 5. ingens adeundi. 4, 7. injusta, intemperativa. 4, 8. iusto major. 10, 5. pervicax incescit visendi. 9, 9. femina ad Venerem acrior perpulit. 6, 5. vicit rationem. 9, 2.

currere ad. 6, 8. ad complectendum. 7, 2. currimus quisque in suos ordines. 7, 1. cursuri per saxa. 8, 11. curricula, *hic est, curvus*. 8, 14. curtus regis. 3, 3. prægravis. 9, 10. sacratus Jovi. 3, 3. curru sublimis. 3, 11. currus adornati auro &c. 10, 1. dissipati. 8, 14. falcati. 4, 12. 4, 15. graves, immobiles. 8, 14. in curribus summa virium *Poro*. 8, 14. cursus Lunæ. 8, 9. rerum. 3, 5. siderum. 7, 4. absconditus. 7, 10. brevis ex Italia in Epirum, cursu inhibito. 4, 16. cursus fluminis segnior. 9, 2. *navis* reverberatur æstu. 9, 9. cursum victoris morari, cursu effuso. 5, 13. libero meat amnis. 5, 1.

custodia castrorum. 5, 4. corporis. 3, 9. 5, 1. 5, 11. 10, 3. contra fas jusque peregrino militi tradita. 6, 4. sine custode relictum regnum. 6, 5. custodes, *qui claustra portuum servant. vigiles*. 4, 5. 4, 5. custodes, *de exubiis in salu & adiutpositis*. 5, 4. custodes, *qui captivos adservabant*, cæsi. 4, 15. Afrix, Europæ. 7, 8. corporis. 4, 13. corp. excitati. 8, 6. *distinguntur ab armigeris*. 8, 2. custodes impedimento-ram litta. 5, 8. pecunia. 6, 2. urbis. 5, 1.

cydaris. 3, 3.

Cydnus amnis. 3, 4. Tarson interfluit. 3, 5.

Gyprus. 4, 1. Cypro classis advenit. 4, 3. Cypritis regibus honos habetur ab

Alex. 4, 8. imperat Alex. res stupamque & vela *ad navis*. 10, 1.

Cyrenenses. 4, 7.

Cyropolis. 7, 6. obfessa à Cratero. 7, 6.

Cyrus nobilissimus rex. 4, 12. imperium primus in Persidem intulit. 4, 14. condidit urbem Persagadam. 5, 6. decessit. 7, 6. quondam rex Pers. 10, 1. Cyri castra, regio. 3, 4. exercitum juvant Agrialpæ. 7, 3. sedes. 6, 3. sepulchrum Alex. aperit. 10, 1.

D.

Dædala, regio. 8, 10.

Dahæ. 4, 12. equis bini insident, 7, 7. oppressi à Cratero. 8, 1. & Mafagetæ confines. 8, 1. Spitamenenses recipiunt. 8, 3. *Alexand. militans*. 8, 14. 9, 2.

Damascus. 3, 8. ubi regis *Perfarum* gaza. 3, 12. Damasci præfectus. 3, 13.

Dareus statuit ipse decernere. 3, 2. veritatis impatiens. 3, 2. vaginam acinacis jubet mutari. 3, 3. sanctus & mitis. 3, 2. 3, 8. incitamentum suis ad se tuendum. 3, 11. mitis & simplex. 5, 10. haud rudis Græcæ lingue. 5, 11. capitur. 5, 12. compediibus aureis vincitur. 5, 12. movit ab Ecbaranis. 5, 13. telis confoditur. 5, 13. moritur. 5, 13. vindicatur. 7, 5. Darii amiculum. 3, 12. conjunx. 3, 3. corpus repertum. 5, 13. exercitus. 4, 9. fuga. 4, 16. liberi. 3, 3. literæ. 3, 5. mater. 3, 3. pecunia. 3, 3. sepultura. 5, 13. somnium. 3, 3. tabernaculum. 3, 11. bellum infert Græciæ. 4, 1. Europæ. 5, 6. ejus insolentia. 3, 10.

Dataphernes. 7, 5. victus Alexandro traditur. 8, 3.

debellari fame atque inopia. 3, 5. inopia. 4, 9. debellaturus super mentem Alexandrum Bessus. 7, 4.

decerpere folia hederæ. 8, 10.

decor habitus in barbaris rarus. 8, 4. decorant currum simulachra. 3, 3. decorus habitus. 9, 7. multa præter ipsius decorum gerere. 10, 4. *aliter quam deceret*. decus, honor, gloria, belli opimum. 7, 4. capitis, dia-

tis, *diadema*. 5, 8. caesi regis. 4, 15.
 Deditamenes. 8, 3.
 defectio Bactriana. 7, 7. equitum.
 10, 8. Laconum. 7, 4. regionis finita.
 8, 1. Sogdianorum nunciata. 6, 7.
 transfugarum comperta. 7, 6. defe-
 ctio Lunæ. 4, 10. defensus religionis
 loci. 10, 9.
 defodere murices in terram. 4, 13.
 degere in urbibus, publicis (*non
 peculiaribus*) moribus. 8, 9. degentes
 inter feras. 9, 3.
 delectus juniorum. 10, 3. princi-
 pum. 8, 1.
 delere urbes. 5, 7. ruinis & ignibus
 templa. 3, 10. delenda præsidia. 4, 1.
 delicata aqua. 5, 2.
 deligatus antennis asseribusque, *utroque
 capite alligatus*. 4, 3.
 Dyardenes fl. delphines alit. 8, 9.
 Demetrius. 6, 7.
 Democrates. 6, 5.
 Demophoon. 9, 4.
 dependentes unci. 4, 3.
 Derbices. 3, 2.
 descendere (*κατά, mare versus*)
 4, 6. descendit in campos superfluum
 mare. 9, 9. descendere in flum. 3,
 5. in Phœnicem. 4, 1. secundo *unne*.
 4, 7.
 describere, *describere, distribuere*, men-
 ses in 15. dies. 8, 9. describuntur
 equites in suam quisque gentem. 5, 2.
 descriptus est annus in dies tot. 3, 3.
 destinare, *desinare, statuere, designa-
 re*. 8, 4. *Destinasset* ambitum muris.
 4, 8. huic sacro diem. 10, 8. fidem
 imperio. 4, 11. *cui* imperium satis.
 4, 7. destinata *cui* Cilicis. 10, 10. po-
 lenta muris. 4, 8.
 devincire simulachrum catena. 4, 3.
 devolvere clypeos è muris. 4, 3.
 saxa per prona montium. 5, 3. fluvius
 inter saxa devolvitur præceps. 5, 3.
 devolvi ex præcipiti. 7, 11. devoluti
scalis. 9, 4.
 deurrunt *qua* Aquilones. 8, 9.
 dextr. pignus reconciliatæ gratiæ. 6,
 7. pig. reconcil. animi. 6, 10. sua cuiq;
 dextra pariet ultionem. 5, 8. dextræ
 pignus. 5, 13. dextræ regis *quos* admo-

vere. 6, 5. dextram eroleti comple-
 xus. 6, 7. dextra lavaque. 3, 3. 3, 9.
 in dextris vestris geritis libertatem,
 opem &c. 4, 14.

dicare *cui* crateram. 4, 8. urbem
 nomini. 4, 3. dicati dii. 8, 5.

diducit seditio vulgum in diversa
 consilia. 9, 1.

dies hic (*decretoria pugna*). 8, 14.
 constitues aut finiet imperium. 4, 14.
 dies fati. 8, 9. lethi. 8, 9. festus. 8, 5.
 dies solennes. 10, 4.

diffusæ toto orbe coloniz. 4, 4.

dimicant inter se singuli. 3, 11. de
 imperio. pro salute. 4, 3. de regno.
 9, 6. acrius quam cautius. 8, 11. fe-
 rociter. 5, 6. fortiter. 7, 4. ante signa.
 4, 14. inter promptissimos. 7, 6. nu-
 do capite. 8, 1. cum hoste cominus.
 8, 2. æquis viribus. 6, 1. à tergo di-
 micantis. 4, 15. dimicatur ferro in-
 ter &c. 5, 6. dimicandum cum hoste,
 cum loco. 5, 3.

dimittere alios in patriam. 10, 2.
 animos, *remittere*. 5, 2. sic dimittere
 milit. infepultos. 5, 4. dim. amicos.
non amplius retinere. 9, 6. concilium.
 8, 8. plerosque. 4, 1. dimitti ad. 4,
 11. dimissus, *cui ignotum est*. 6, 10.
 dim. ab hoc sermone. 6, 7. vulgus.
 10, 5. dimissio concio. 7, 2. 10, 8. op-
 portunitas, *emissa è manibus*. 4, 4. di-
 missum concilium. 6, 11. dimissi ce-
 teri. 6, 7. domos legati. 9, 8. cum bo-
 na spe milites. 9, 1. quæcumque di-
 missa essent in cavernam. 6, 4.

Diogenes conjurans in *Alex*. 6, 7.

Dioxippus. 9, 7.

dirigere cursum Gadis. 10, 1. gla-
 dios è iugo, *arripere*. 4, 9. hastam in
 os. 7, 4. iter ad cursum siderum. 7,
 4. molem in adversum ventum. *ita
 jacere, ut vento adversa sit*. 4, 3. mucro-
 nes in ora. 3, 11. spatium mensium ad
 modum lunæ. 8, 9.

directum ex capite insigne regni,
rapide detractum. 7, 5.

dira superstitio. 4, 3.

discere linguam peregrinam. 6, 10.
 literas. 4, 4. quæ ex magistro. 8, 7.
 malis

malis. 8, 7. didicisse usu. 5, 1. didici
esse infelix. 4, 10.

disciplina *militaris*. 6, 6. paupertate
magistra stetit. 3, 2. *militaris*. 5, 11.
militaris rei. 5, 2. regum vetus. 4, 6.

discussit fortuna destinata, *dissolvit*,
difsecit. 3, 8. discutere tempestatem
serenitate. 10, 9. negotio vitia. 7, 1.
discussus, *excussus*, sopor. 6, 8. 8, 6.
discussa caligo, *dissipata*. 4, 12. ebrie-
tas. 8, 2. nix. 7, 3.

dispensatis aquis. 6, 4. *distribuitis*,
et velut cum cura, aqua forte divisis.
contrarium huic est profundere.

dissentit vultus ab animis. 6, 1.

distant puppes intervallo. 4, 3. in-
ter se spaciis modicis. 7, 10. distans
mari urbe pari intervallo. 3, 1.

distringere curam. 3, 3.

ditio & imperium, *synonyma*. 6, 9.
ditionis alienæ esse. 9, 5. suæ. 8, 2. suæ
facere mare. *sibi subiicere*. 4, 4. suæ fa-
cta. 3, 7. ditioni adjicere regionem,
potestati subiicere, manifesto discrimine
ditionis & regionis, *quæ vulgo confun-
dunt*. 4, 1. ditionis *ejus* permittore
libertatem. 9, 7. ejus omnia permit-
tere. 8, 13. *ejus* se perm. 6, 5. in di-
tione rem redigere *Asiam*. 4, 1. insulas.
4, 5. urbem. 3, 1. redacta petra. 8, 1.
redacti fines. 9, 8. in ditione *ejus* es-
se. 6, 3. in ditione erant gentes *Egy-
pti*. 10, 10.

diverberati fluctus. 4, 4.

dives gaza. 5, 1. regio 8, 5. eadem,
& imbellis regio. 9, 2. dites campi. 3,
10. castra omni opulentia ditia. 3, 11.
ditissimus quisque. 4, 1. ditissimæ
gentes. 10, 2.

divinare. 6, 10. divinat marem ef-
se conceptum. 10, 6. divinatio animi
presagientis. 3, 3. divinitus, *ut quis
deus consecratur*. 8, 5. consequitur ho-
minem aliquando, nunquam comi-
tatur. 8, 5. divinus instinctus. 8, 10.
vix divina ope. 4, 2.

divortium aquarum magnum. 5, 1.

Dium *vide* Dion.

diuturnum nihil esse potest, cui
non subest ratio. 4, 14.

dociles ad imitandū sonū aves. 8, 9.

dolabra perfringens glaciem. 5, 6.
dolabris cadere vasa. 5, 6. *cæcæ syl-
væ*. 8, 4. perfringere murum. 9, 5.
sternere sylvas. 8, 4.

domicilia. 3, 13.

domi nobiles. 3, 15. *hoc est*, clari ih-
ter suos, *ut loquitur* 4, 1.

domus, *ades*, satraparum. 10, 1. do-
mos ire, *in patriam*. 7, 10. redire. 6, 2.
reverti. 5, 5. 6, 0.

dormire non possunt scelerati, con-
scientia obstreperante. 6, 10.

doryphori. 3, 3.

draco ferens ore herbam. 9, 8.

Dropides. 3, 13.

dubitare, 8, 5. accipere 4, 5. nec
dubitavit dare fidem. 6, 4.

ducenti denarii. 5, 1. ducenti qua-
drageni denarii. 7, 4.

dulces aquæ. 4, 7. dulcius ceteris
mare. 6, 4.

durat, *indurat*, ingenia hominum
asperitas locorum. 7, 3. nodi dura-
verant stipites. 6, 5. lignum igni du-
rare. 3, 2. durati sole pisces. 9, 10. du-
ratæ igni hæstæ. 3, 2. duriora restant.
7, 11.

dux, *scilicet via* 3, 13. fidus. 5, 4. 5, 7. iti-
neris sibi quisque. 5, 4. duce quo per-
venire ad. 5, 2. sine duce ingredi iter,
3, 13. duces itineris. *Ibid.* 8, 11. itin.
dati. 5, 4. itinerum. 5, 3. periti
amnis, sumpti. 9, 8. socordius adfer-
vati profugiunt. 9, 9. dux copiarum.
8, 14. equitatus. 6, 9. Scytharum. 4,
15. Thracum 10, 1. militum turba
sine duce, corpus sine spiritu. 6, 11.
duces principesque militum. 4, 10.
copiarum. 4, 6. copiarum convocati.
5, 6. sua laude non fraudandi. 4, 16.
exercituum. 8, 5. duces clari. 8, 2.
convocati. 5, 13. dati. 8, 11. egregii.
4, 5. nobilissimi. 3, 11. seniores. 9, 3.
spectati virtute bellica. 9, 8. *ducum*
Darii pluribus cura, omnibus fortu-
na absuit. 3, 2.

Dyardenes. 8, 9.

Dymnus. 6, 7. comprehenditur.
6, 7. gladio se vulnerat. 6, 7. moritur.
6, 7.

E.

E Bore clypei fulgent. 8, 5.
 Ecbatana. 4, 5, 7, 10. Mediz.
 10, 4. caput Mediz. 5, 8.
 Echolima. 8, 12.
 effigies dei. 4, 7. effigiem pacis, bel-
 li, gerere. 3, 3. effigies avium argen-
 tez. 8, 9.
 effundit fons vim bituminis. 5, 1.
 fumus caliginem. 4, 9. procella im-
 brem. 8, 13. procella nivem. 3, 13.
 effundunt montes caliginem. 4, 12.
 effundere *confilia*, *effusire*. 6, 11. cur-
 rus falcatos in hostem. *cum impetu per-*
mittere. 4, 15.
 Egelochus. *vide* Heg.
 egestus limus. 5, 1. egesta alte hu-
 mus. 7, 10. egestum inde autum. 10, 1.
 Elaptonius. 8, 6.
 elemonum *dicitur mare*. 9, 9.
 Eleutherius. 3, 13.
 emere percussorem in *quem*. 4, 1.
 tuo capite ignobilem vicum emi. 9, 6.
 Epimenes. 8, 6. *insidias in Alex.*
delegis. 8, 6.
 epistola intercepta. 6, 9. obigna-
 ta. 3, 7. Alexandri ad Darum. 4, 1.
 Parmenionis. 6, 9. Philotæ. 7, 2. epi-
 stolæ ad Parmen. 7, 2.
 Eques confusus. 4, 16. mercena-
 rius. 4, 12. missus. 3, 11. peregrinus.
 5, 1. præmissus. 8, 2. equitem edoce-
 re periculum. 4, 13. equites & mili-
 tes *distinguntur*, ut miles *proprie intel-*
ligatur de pedite. sic, equites, cumque
 his principes militum. 6, 6. ad omnes
 aditus dispositi milites, equites quo-
 que itinera obsidere iussi. 6, 8. equi-
 tes Agriani. 4, 15. Babylonii. 5, 1.
 Bactriani. 7, 4. Hyrcani Medique. 3, 9.
 Macedones *plus stipendiis accipiunt*
quam peregrini. 5, 1. Pæones. 4, 9. Pe-
 loponnesium, Thessali. 4, 13. Persa-
 rum. 3, 11. Scythæ. 4, 12. Thessal. 3,
 11. 4, 16. gentis ejusdem. 6, 6. equi-
 tes conturbati. 7, 2. delecti. 3, 9. di-
 spositi. 6, 8. occurrentes. 4, 16. sagi-
 tarii. 5, 4. equestres copiz. 6, 6.
 equitabilis planities. 4, 9. equitare.

6, 9. equitatus, optima exercitus
 pars. 6, 9. constans ex nobilissimis ju-
 venum. 10, 7. duodecim gentium. 3,
 3. equitatu circumdato. 4, 9. equus
 solis, eximie magnitudinis. 3, 3.
 concitus. 7, 4. confossus vulneri-
 bus, deficiensque, procubuit. 8, 14.
 mutatus. 4, 15. nobilis umbra vir-
 gis regitur, ignavus ne calcaribus
 quidem. 7, 4. prævalens. 7, 7. sub-
 mittens genus. 6, 5. equo vectus. 3,
 3. equi albertes. 3, 3. circumacti. 3,
 11. concitati. 4, 9. confossi. 3, 11.
 deficientes. 4, 11. frænati. 4, 13. 7,
 9. insignes. 8, 12. nantes. 7, 9. pa-
 vidi. 4, 13. quadrijugi. 9, 8. recipien-
 tes. 7, 9. singuli singulis talentis em-
 pti. 10, 1. territi. 7, 9. traditi. 7, 1.
 turbati. 8, 14. equi regis quadringen-
 ti. 3, 3. Persarum. 3, 11. *Dabann*
binos armatos vehunt. 7, 7. equo-
 rum domiti greges. 10, 1. equos suos
 qui amisissent, iis more solito dari alii.
 7, 1. equis citatis advolare. 5, 12. in
 equuleum (*turmenti genus*) impositi.
 6, 10. impositi duces. 8, 7.
 ergastuli detrimenta. 5, 5. plana
 terrarum non erigunt umbras, erigi-
 tur pons. 7, 5. arx. 9, 3. navigia ever-
 sa. 9, 9. torpentes ad spem. 4, 10.
 turres. 8, 10. erecta in modum metis
 petra. 8, 11. erectæ turres. 4, 3.
 Erigonus. 6, 4.
 Erigyus impedimenta ducit. 6, 4.
 ex amicis Alex. 6, 8. adversus Sari-
 barzanem missus. 7, 3. cum singulari
 certamine proferunt. 7, 4. *dissuadet*
Alexandro bellum Scythicum. 7, 7. ex-
 stinctus. 8, 2.
 Erythræum mare. 2, 4. *nomen ei de-*
dit Erythras rex. 8, 9. 10, 1.
 Eryx. 8, 12. interimitur. 8, 12.
 Euboicæ gentes. 4, 2.
 Eustemon. 5, 5.
 Eudæmon. 10, 1.
 Eudemus. 3, 2. *Charid.*
 Evergetæ cognomen *Agriaspærum*.
 7, 3.
 Eumenes partem copiarum ducit.
 9, 1. post Alexandri mortem plures
 provincias accipit. 10, 10.

Euphræ-

Euphrates magnum munimentum regni *Persici*. 4, 5. 4, 14. interfuit Babylonem. 5, 1. alrum limum vehit. 5, 1. Euphratis *ortus cursusque*. 5, 1. Euphratem pontibus junctum cum copiis transit Alex. 4, 9. Darius. 3, 1. 4, 9. ad Euphrat. castra movet *Dar.* 3, 3. contendit. 3, 7. Euripides. 8, 1. Europa inundata exercitu. 5, 7. Europæi Scythæ. 7, 7. Eurylochus. 8, 6. Euthymon. 5, 5.

E.

F Alcati currus. 4, 12. 4, 12. 4, 13. falcatorum currum *impetum*. 4, 15. falcæ quadrigæ. 4, 9. falces. 4, 3. 9, 2. demissæ ab utroque latere. 4, 15. dependentes. 4, 3. fascia cerulea, albo distincta. 3, 3. fasciis solutis. 7, 6. fastigium Hyrcaniz perpetua valle submittitur. 6, 4. 9, 10. par deorum potentiz. 6, 6. 10, 10. fatum *pro morte*, quem præcepit. 9, 6. est inevitabile. 4, 6. adpetit. 10, 1. fati dies, *mortis*. 8, 9. lex, *mors*. 5, 12. fors inevitabilis. 10, 1. fata deorum ita ordinaverunt. 4, 14. expectaverunt Alexandrum, dum imple-ret &c. 10, 5. fati, *fatali dispositione*, admoventur bella genti. 10, 9. fauces Ciliciz. 5, 3. 9, 2. Ciliciz jugi. 3, 4. regionis. 8, 2. quibus Syria aditur. 3, 8. angustissimæ. 7, 4. ar-ctæ. 3, 1. arctissimæ. 3, 4. 5, 3. Favonius. 6, 6. felicitas *Alexandri*. 3, 4. 3, 13. 7, 2. *cum* protegit. 8, 10. *Alexan.* per-petua. 9, 9. 10, 5. perpetua in rebus dubiis. 4, 16. deprehensa hæsit. 5, 3. partium perpetua. 8, 13. rerum continua. 7, 7. regis. 3, 13. fertilitas odorum. 5, 1. fertilitatis *Arabia* caussa. 5, 1. fibræ pecudum. 7, 7. 9, 4. filius Alexandri è Barfine. 10, 6. Ar-tabazi. 3, 13. Darii. 3, 11. 5, 12. Memnonis, Pharnabazi. 3, 13. parvus.

3, 8. 8, 10. filium in conspectu *pa-ventum* considerare nefas *Persis*. 5, 2. fi-lii adulti. 9, 1. filia Oxathris. 3, 13. Mentoris. 3, 13. Ochi. 3, 13. filiar virgines. 4, 11. fodere puteos. 7, 10. 9, 10. specus in montibus. 5, 6. fœdus sacrum, *conjugium*. 10, 3. fœdera humani divinique juris viola-ta. 3, 10. folia arboris melle tinguntur. 6, 4. hederæ ac vitium. 8, 10. fomenta admoovere corpori. 3, 6. fortuita licentia. 8, 10. fortuitum incendium. 5, 7. fortuita. 5, 5. femi-na. 8, 10. fortuna Alexandri. 10, 6. Alex. transit in quem, 10, 6. regia stirpe genitæ. 6, 2. for. præterita. 3, 12. pristina. 3, 12. 5, 1. 8, 10. con-rumpit naturam. 3, 2. fortunæ insi-gnia. 10, 10. fortunam, *statum conditionem*, *dignitatem*, amittere. 3, 11. fortuna, *felicitas*, Alexandri. 8, 6. 10, 6. regis *Al.* vicit. 4, 16. re-gis *Al.* pergetua averit hostem. 4, 9. excedens fidem & incredibilis. 3, 13. *Alexandro* ubique præsto erat. 3, 6. *ei* providet. 9, 5. indulgendo nun-quam fatigata. 8, 3. hæsitanti *ei* consi-lia subministrat. 6, 6. in pericula ve-ctum perpetua felicitate protegit. 10, 5. à morte revocavit. Ibid. fortunæ suæ *confidit* Alex. 7, 9. 7, 11. fortunam Alexander solus mortalium in potestate habuit. 10, 5. fortuna, *casus*, *eventus*, belli. 5, 8. 6, 1. Da-rii. 3, 12. discriminis quæ fuisset. 3, 11. ducis. 6, 9. *Felicitati* lucis proxima. 4, 11. partium. 4, 16. partium eadem. 4, 1. rerum placebat. 6, 1. regis *adversa*, etiam humilimis in ip-sum licentiam facit. 3, 13. singulorum multiplex variaque. 5, 5. aspirans. 3, 8. adversa, secunda. 10, 2. altissi-ma. 6, 6. iniquissima. 6, 10. lubrica est, nec invita teneri potest. 7, 8. me-lior. 7, 4. misericors in nos. 9, 6. mu-tabilis. 3, 8. nova. 4, 6. pertinax. 5, 9. potentior omni ratione. 3, 8. præ-sens. 3, 12. 7, 7. pristina. 3, 12. pristi-na, adversa. 5, 10. varia. 5, 5. versa-bilis

bilis est. 5, 8. prout cuique fortuna erat. 3, 11. illa ipsa, qua adspirantes prospere geruntur, verenda. 3, 8. infudit se ejus animo. 3, 12. nunquam diu stat eodem vestigio. 4, 5. quos uni sibi credere coëgit, avidos gloriæ magis quam capaces fidei. 4, 7. nunquam simpliciter indulget. 4, 14. inritatur præcoci gaudio. 4, 15. victi opes ad victorem transfert. 5, 2. subinde nova ludibria excogitat. 5, 12. terribis exussit omnem sensum. 5, 13. æquat certamen inter fortissimos viros. 6, 1. belli artem victos quoque docet. 7, 7. fugam eo compulerat. 5, 1. sine pedibus est, pennas habet. 7, 8. vertit incommoda quoque ad bonos eventus. 8, 13. probrum in gloriam. 9, 10. rebus famam præciumque constituit. 9, 10. absuit ductibus *Darii*. 3, 3. seculi res in unam diem cumulavit. 4, 16. subit animos. 6, 9. primas spes destituit. 4, 1. finem vitæ statuit. 10, 5. fortunæ impotentis species. 3, 11. fort. varietate jactamur invicem. 4, 14. fortunæ quam se permiserint homines, naturam dediscunt. 3, 2. fortunam belli spectare. 6, 1. pugna vertere. 4, 15. *enim* in consilio habere. 3, 5. *vide* conf. Adversam quam secundam regere facile. 10, 2. eandem ubique esse credebant. 4, 15. quam ipse dedisset, habituros venire jubet *Alex*. 6, 5. orientem moderate tulit *Alex*. magnitudinem ejus non cepit. 3, 12. *magnam* capere difficile. 4, 5. suam quisque in consilio habet dum de aliena deliberat. 5, 5. suam quisque habet in communi calamitate. 6, 4. Bessi, *adversam scil.* non scelus, ode- rant amici ejus. 7, 5. expectare quam movere, tutius est. 10, 9. contra fort. non satis cauta est mortalitas. 8, 4. sua majus satinus ausus. 4, 6. à fort. diu adhiisti, mitiores ejus vices nō immerito expectant. 3, 8. fortunati semper parem querunt. 5, 5. *vide* & felicitas. fovea, in fovea deprehensi cædebantur. 5, 3. & velut in foveas delati hauriebantur. 5, 4.

frons aurei. 3, 13. aurei equis additi.

8, 5. frz. domitarum gentium, *colonia*. 7, 10. frænare equos. 3, 8. frz. nati equi. 3, 8. 4, 13. 7, 9.

frater Alexandri. 10, 7. Taxilis. 8, 14. implacabilis. 7, 2.

fremitus agminum. 4, 13. bacchantium ululantiumque. 8, 10. hominum. 4, 12. 4, 13. 8, 10. hostium. 5, 13. indignantium obstreper. 6, 9. multitudinis. Ibid. tumultuantium. 5, 2. 8, 13. exauditus. 9, 7. inlatus in. 5, 4. accidit à litore. 4, 4. implet aures. 4, 12. oritur. 9, 3. fremitus *plural*. 10, 5. frendens. 10, 2. frendens eripi. 4, 16.

fretum. 6, 4. æstuans. 8, 9. angustum. 4, 2. Caspium. 7, 3. immisum est in specus. 5, 7. repletum immantum belluorum gregibus. 9, 4. vastum, procellosum. 10, 7. fr. 4. stadiorum urbem (Tyrum) à continenti dividit. 4, 2. exestuat, furit, volutatur. 4, 2. freti, *maris*, natura. 9, 9.

frigescens vulnus. 8, 10. frigidissimus *amnis*. 3, 4. frigus Indiz. 7, 11. matutinum. 7, 5. nocturnum adific corpora horrore. 8, 10. frigoris remedium. 8, 4.

funda librare saxa. 4, 14. vincere fronte. 5, 6. fundæ. 3, 2. fundis excussi lapides. 5, 3. sagittisq; invadere pugna. 7, 6. fundere. fufum larius flumen. 9, 2. est multum sanguinis. 3, 11. fusi fugatique hostes. 8, 1. funditores. 3, 9. 8 sagittarii. 5, 8. funditorum manus. 3, 9. adpectu tetrici *Persæ*. 3, 9. funebres ludi. 10, 5.

G.

G Abaza. 8, 4.

G Gadis. 10, 1. ad Oceanum, c. lonia Tyri. 4, 4.

Gamaxus. 8, 13.

Gangabas *quis* vocant Persæ. 3, 1

Gangaridz. 9, 2. Ganges *fl. desc*

bitur. 8, 9. maximus fluminum Ind.

9, 2. Acefinem intercipit. 8, 9. 4.

præ gaudio manant lachrimæ. 7, 8.

gaza. 5, 1. *Persopolitana* quant.

6. regis. 3, 12. gazam Persæ voc

pecun

pecuniam regiam. 3, 13. gaza diti. 5,
1. ad Gazam cum copiis venit Alex. 4,
5. eamque obsidet. 4, 6. à Gaza copias
mover. 4, 7.

Gedrosiæ fines. 9, 10. long. 10, 7.
Gedrosiorum regio. 9, 10.

gelidior *amnis*. 8, 9. gelidissimus
axis. 7, 3. gelu & rigor. 7, 3. concre-
tum. 8, 4. perpetuo rigentes gelu. 3,
10. gelu rigere. 3, 13.

gemma annuli. 6, 6. vagina ex gem-
ma. 3, 3. gemmæ. 4, 7. margaritæque.
9, 1. margaritæ Indiæ. 8, 9. gemmæ
aureis foliis insertæ. 9, 1. interniten-
tes. 3, 3. *alii* intervenientes. nobiles.
10, 1. pendentes ex auribus. 9, 1. gem-
mis adornatæ tunicæ. 3, 3. exculca
India. 8, 5.

gerere bellum 7, 7. cum ceptivis &
feminis. 4, 11. cum seris. 7, 8. effi-
giem Belli, Nini. 3, 3.

globus armatorum frequens circa
quem. 10, 7.

Gobares. 5, 6.

Gordianorum terræ. 5, 1.

Gordium urbs. 3, 1. *cui nomen de-
dit* Gordius Midæ pater. 3, 1.

Gordyzi montes. 4, 10.

Gorgatas. 7, 1.

Gorgias. 7, 1.

Gortuæ. 4, 12.

Græciæ totius conventu celebrata
Isthmia. 4, 5. Græci milites. 3, 8. mo-
res. 9, 4. pedites mercede conducti.
3, 9. abrupti à ceteris. 3, 11. captivi.
5, 5. decernunt Alexandro coronam
auream. 4, 5. Græcorum temporaria
sunt ingenia. 4, 5. fabulæ. 5, 1. fabu-
losa carmina. 3, 1. mercenarii *inca-
ssis* Alex. 5, 3. fides *erga* Darium. 5,
10, 5, 11. militum fides. 5, 11. mores
& mitia ingenia. 8, 3. mores mali. 8,
5. mentiendi licentia. 8, 10. triginta
millia *Dario militanti*. 3, 2. quinqua-
ginta M. 5, 11. Græcos qui Helle-
sponti oram tenent, vastat Darius.
4, 1. Græcæ urbes. 3, 1. Græcarum
urbium legatos *Damasci reliquit* Da-
rius. 3, 13.

Granicum superat Alex. 4, 9.

gregarius miles. 7, 2. 8, 4.

H.

Habitare dispersis tuguriis. 4,
7. sparsis tuguriis. 5, 6. habi-
tatur regio pluribus vicis. 8, 2. ha-
bitus vestis. 2, 3. vestitus civilis. 6, 6.
6, 11. externus. 10, 5. Persicus &
vulgaris. 3, 2. habitus superbiam ani-
mi insolentia sequebatur. 6, 6. habi-
tus *cui redditus*. & *max sequitur*, lan-
ceam armigeri datam. 7, 1. hab. in quo
te comitari solemus. *de armigeris*. 7, 1.
similis umbilico, gemmis coagmen-
tatur. 4, 7.

Hages. 8, 14.

Halyz amnis. 4, 5. Lydiam termi-
nat. 4, 11.

Hammon Libycus consulitur in oc-
cultum scelus. 6, 10. Hammonis ne-
mus. 4, 7. ad Hammonem corpus suum
ferri jubet Alex. 10, 5. Hammonii. 4, 7.

harpagones, manus ferreæ. 4, 2.

Harpalus. 9, 3. ei infestus Alex. 10, 2.
hastæ igne duratæ. 3, 2. argento
exornatæ. 3, 3.

Hautanes. 8, 5.

Hecatzus. 7, 1.

Hecatompylos. 6, 2.

Hector. 6, 9. Parmenionis filius. 4,
8. ejus mors. 4, 8.

hedera gignitur in môre Mero. 8, 10.
Hegelochus copiis præficitur. 3, 1.

insulas in ditionem Alex. redigit. 4,
5. Chion occupat. 4, 5. *familiaris* Par-
menioni. 6, 11.

Hellanica educatrix Alexand. 8, 1.
Hellanicus virtutis causa donatur.
5, 2.

Hellesponti ora. 3, 1. 4, 1. Helle-
spontum penetrare. 3, 5.

Hephæstion, charissimus Alexan-
dro. 3, 12. Phœnicen classe præterve-
hi jussus. 4, 5. ex amicis Alex. 6, 8.
parti exercitus præponitur. 8, 1. mis-
sus in regionem Bactrianam. 8, 2. ad
flumen Indum procedit. 8, 10. beni-
gne excipitur ab Omphi. 8, 12. & regi-
onem *India* subigit. 9, 1. majorem exer-
citus partem ducit. 9, 10. febricitans
mœritus. 10, 4. brachium ejus vulnera-
tum.

tum. 4, 16. *pulchritudo* & lepor. 7, 9.
Hephæstioni ut heroi sacrificatur. 10,
4. nupsit filia Darii. 10, 5.

Hērācōn. 10, 1.

Hercules. 8, 5. dicatus deus. 8, 5.

Jove genitus ad Indos venit. 8, 10.

Herculis columnæ. 10, 1. decimæ. 4,

3. exercitus. 9, 4. metus *apud hostes*

Indos in religionem venetationemque

conversus. 8, 14. scyphus. 10, 4. si-

mulachrum agmini præferunt Indi. 8,

14. termini. 3, 10. 9, 4. Herculi sa-

crata ara. 3, 12. Tyrio crateram dicat

Alex. 4, 8. Herculem æquaturus

Alex. 9, 2. Tyrii præcipue colunt.

4, 2.

hereditarium imperium. 6, 3. 10, 7.

heres Alexandri Aridæus. 10, 7. opum

populus. 10, 6. regis certus, heres ro-

gni. 10, 5. heredes regni. 6, 5.

Hermolaus. 8, 6.

Hipsides. 7, 7.

Hircania *vide* Hyre.

hirsute comæ. 9, 10. hirtæ comæ.

5, 6. hirta ota. 4, 13.

Histaspes. 6, 2.

Horitæ. 9, 10.

Horratas. 9, 7.

hospes Philippi *Artabæus*. 6, 5. 5,

9. hospitales dñi. 5, 2. hospitaliter. 4,

2. 8, 12. excepti. 7, 6. hospitii pi-

gnora. 6, 5.

humare suos, solenne munus mili-

tiæ. 5, 4.

Hydaspes. 4, 5. amnis. 8, 12. Acci-

ni committitur. 9, 4.

Hypasis. 9, 1.

Hyrcania. 8, 3. pars regni Pers. 4,

5. ad Hyrcaniæ fines penetrat Alex. 6,

4. Hyrcaniæ urbs. 6, 5. Hyrcaniam

petit Bessus. 5, 13. Hyrcani egregii.

3, 2. Hyrcanium mare, *aliis* Caspium,

6, 4.

I.

Iberia ab Ibero fl. vocata Hispania.

10, 1.

illinc, hinc. 4, 14. *vide* & hinc.

Illyrii rapto vivere adfueti. 3, 10.

in exercitu Alex. 4, 13. Illyriorum

præruptæ petreæ. 3, 10. Illyrios subegi

Alex. 9, 6.

imago solis crystallo inclusa. 3, 3.

imber vix sub tectis tolerabilis. 8,

13. imbrēm vis frigoris concreto ge-

lu adstringit. 8, 4.

Imbrus. 4, 5.

imitari arma. 3, 3. exemplum. 5, 6.

genium naturæ. 5, 1. mores. 10, 5. imi-

tatus Achillem. 4, 6.

immobiles clypeis hastisque cunei.

3, 2. curtus. 8, 14. undæ. 9, 4.

immolatur Saturno puer. 4, 3.

impericatum *cui* esse avare & su-

perbe. 4, 7. imperium totius orbis. 4,

7. mente complexus Alex. 9, 2. im-

per. maxime partis terrarum. 10, 2.

Persarum. 3, 3. 4, 14. nationis unius.

5, 8.

imp. populi, regum. *democratia*, &

monarchia. 9, 8. imperium, *pro jussu*.

10, 2.

imperio regis spreto. 8, 14. imp.

terrarum omnium. 5, 13. æternum.

8, 8. alienum. 4, 1. 10, 10. amplius.

9, 8. fiduciarium. 5, 9. hereditarium.

6, 3. 10, 7. novum. 4, 1. nov. nupe

subacti aspernaptur. 5, 7. novum.

precarium. 6, 3. patrium. 4, 1. pere-

granum invidiæ subiectum. 2, 6. præ-

grave, periculosum est. 4, 11. preca-

rium. 4, 7. 10, 6. redditum. 8, 4. re-

gium. 4, 7. 9, 1. 10, 2. stabile, æter-

num. 8, 8. summum oræ maritimæ,

præfectura. 3, 13. imp. quod sub uno

stare potuisset, dum à pluribus susti-

netur, ruit. 10, 9.

inauditum facinus. 5, 9.

incedere, incedit agmen lentius. 4,

7. agmen obliquum. 4, 15. incedere

pluribus oridnibus. 3, 9. quadrato

agmine. 5, 13. inclutus carminibus

amnis. 3, 1. incluta vetustate fama-

que urbs. 4, 1. incluti amnes. 3, 4. in-

cluti armis. 4, 2.

incolæ. 3, 1. nemoris. 4, 7. oppidi.

7, 5. urbis trucidati. 8, 10. urbium. 7,

11. dati urbi captivi. 7, 6. super Bos-

phorum Scythæ incolunt. 7, 6. incolæ

campos. 6, 5. Europam. 7, 6. insu-

lam. 4, 2. montes. 4, 12. terras. 4, 12.

incur-

incurrere, 9, 9. amnis per saxa incurrit, *decurrit*. 6, 4. incurrit leo regem invasurus. 8, 1.

India, 10, 10. *describitur*. 8, 5. spectat Orientem. 8, 9. *Indos*. vis frigoris. 7, 11. Indus flumen. 8, 10. amnis, 8, 11. gelidior. 8, 9. ad Indum fl. venit *Alex*. 8, 12. Indus. *b. e. magister elephantis*. 8, 14. rex Indus. 9, 1. Indi. 3, 2. Macedonum futuri. 3, 10. conveniunt *ad Darium*. 4, 9. ad colae rubri maris. 4, 12. Oceani. 4, 5. in potestate *Darii*. 5, 9. *Bessi auxiliares*. 7, 4. maritimi. 9, 10. vinosi. 8, 9. *Inditæ mortes*. 8, 9.

inducit lx. dierum. 3, 11.

indulgentia, *benignitas*, *Alexandri in matrem Darii*. 10, 5. victoris. 5, 3. indulgere *quibus*. 7, 1. indulget fortuna. 4, 14. indulgens luxuriz. 8, 8. spei suæ. 8, 14. fortuna indulgendo ei non defatigata. 8, 3.

inevitabilis fors fati. 10, 1. inevitabile fatum. 4, 6.

inexplicabile vinculum. 3, 1.

infamia insidiarum. 10, 4.

infensus Carthagini *Alexand.* 10, 1. superbiz. 7, 11. infensi Alexandro. 9, 7. opibus *cujus*. 4, 7. pratoribus *Aegyptii*. 4, 1.

inlata Græciæ bella. 3, 10.

influenti *fluvio* asperum os obicit *alter fl.* 8, 9.

infuderat se fortuna animo ejus. 3, 12. mare licoribus gemmas margaritæque. 8, 9.

ingeneravit natura cupiditatem vendendi. 9, 1. ingenta genti veneratio. 3, 6. ingenium adsentantium. 8, 8. humanum. 8, 14. mite ac tractabile. 3, 2. cultiora. 7, 8. ferocia. 8, 2. horrida. 4, 6. humana. 8, 2. immitia. 9, 10. mitia. 8, 3. mitiora. 6, 3. molliora. 5, 6. præcipitia. ing. hominum format fucus locorum. 8, 9. ingeniis humanis semper parata simulatio est. 1, 10.

inligere asseribus corvos &c. 4, 3.

insalubris potu Oxus fl. 7, 10.

insidare jugum montis. 3, 9. in dorso. 6, 5. insidiæ domesticorum. 9, 6. Parmenionis in regem. 7, 2. compara-

tæ. 8, 6. comp. *ind.* 6, 7. comp. in caput. 6, 2. impiz. 6, 9. præparatæ in caput. 6, 7. insidiæ in regem etiam cum perjurio detegendæ. 6, 7. insidiari auctoribus salutis suæ. 9, 7. capiti *cujus*. 6, 11. *cui*. 5, 11. ei. 7, 5. bene meritis. 6, 10. regi. 6, 10. stirpi *cujus*. 6, 10.

insistunt cuneis gradus. 7, 11.

insolens gaudium. 4, 6. insolentia animi. 6, 6. barbari. 7, 11. *Darii*, *Xerxis*. 3, 10. insolitus rigor. 7, 3. stridor. 8, 14. insolitum genus pugnæ. 9, 1.

instruere aciem. 4, 16. convivium. 8, 4. instructus miles. 4, 10. *quis* copia commearum. 4, 10. ad obrerendum hostem. 3, 2. instructa acies. 4, 13. instructum agmen. 3, 9. omni luxu & opulentia tabernaculum. 3, 11. instructi milites. 3, 8. instructæ quadriremes. 4, 3. instrumenta belli. 9, 4. crudelitatis. 6, 11.

intacta Bastra. 5, 9. sunt ultima regni. 5, 1.

integere vehiculum pellibus. 5, 12.

intemperantia linguæ. 8, 1. intemperantius. 7, 5. intemperies cœli. 7, 4. ebrietatis. 10, 4. intempesta nox. 4, 13. 7, 6. intempesta cupido. 4, 8. res. 6, 11. sollicitudo. 3, 6. intempesta convivia. 6, 2. sacrificia. 5, 4. inter dominum & servum nulla amicitia. 7, 8.

interpret Græcus. 5, 11. per interpretem audire homines linguæ suæ. 6, 11. per interpretem pronunciari. 6, 5. interpretatio varia. 3, 3.

interrogare Jovem, *consilere*. 6, 11. intima familiaritas. 7, 2. diverforia pars. 6, 11.

intonsum mentum. 8, 9. intonsus comæ. 4, 13. 9, 10.

invisere Æthiopiam. 4, 8. sinem terrarum, mare. 9, 1.

inundata est Europa *classe & exercitibus*. 5, 7. cruore Persarum Cilicia. 9, 2.

inusti notis literarum pedes, manus, aures. 5, 5.

Iollas frater Cassandri. 10, 4. inter ministros *Alexandri*. 10, 10.

Z z z

I o n s

Ionas servitio barbaræ eximit *Alexand.* 6, 3. Ionia 4, 5. Ionie coloniz. 4, 1.

Issos urbs. 3, 7. capta à Maced. 3, 8. ad Isson prælium. 4, 1.

Ister. 7, 7. inter Istrum & Euphratem. 4, 11.

Isthmus inter Ponticum & Cilicium maria. 3, 1. Isthmiorum ludicrum. 4, 5.

Italia 8, 1. Italiz ora. 10, 1.

Judæorum sacerdos. 2, 11.

jugalium vis ingens. 9, 10.

Jupiter. 4, 13. Græciæ ultor aperuit oculos. 5, 5. Jovis Hammonis oraculum. 4, 7. filius dici credique vult. *Alex.* 8, 5. Jovis templum. 3, 1. Jovi sacrata ara. 3, 12. Jovem sui generis auctorem credi vult *Alex.* 4, 7. propiciat *Alex.* 4, 13. Jove genitus *Alex.* 8, 10.

jus gentium. 4, 2. gent. commune. 10, 7. imperii. 10, 8. 10, 10. jus libertatis. 3, 12. juris humani divini. que sædera. 3, 10. jura belli. 4, 1. 7, 8. gentium. 6, 11. gent. violata. 4, 2. naturæ. 9, 5.

jussu Alexandri. 7, 5. Darii. 5, 2. regis. 3, 7. Xerxis. 7, 5.

justitia Alexandri. 4, 11. iusti illi reges Darius & Xerxes. 10, 6. iustissimi barbarorum Scythæ. 7, 6. iusta, *funebria*, persolvere cui. 4, 12. præstare regi. 10, 8. soluta corporibus defunctorum. 3, 12.

juvenis, *Alexander*, elatus insolenti gaudio. 4, 6. impiger. 3, 3. nobilis. 6, 7. pubescens. 7, 2. juvenes fortissimi. 7, 2. fort. adsumpti. 7, 5. geniti eadem matre, novem. 6, 5. integri. 7, 1. nobiles. 8, 2. pares numero totius anni diebus. 3, 3. perniciosissimi. 7, 11. promptissimi. 8, 11. juventa irritat iracundiam & cupidinem vini. 10, 5. juventæ flos. 3, 5. juvenus, *juvenes viri*. 4, 4. egyptia. 3, 2. nobilissima. 6, 9. Cappadocum juventute adsumpta. 4, 1.

L.

Lacedæmonii, gens bello nobilissima. 6, 1. societatis cum *Alex.*

fidem violente. 3, 3. fidem dari ab *Alexan. postulat Græci*. 6, 5. inter Lacedæmonios rex eminebat. 6, 1.

Lacones. 6, 1. Laconum defectio. 7, 4. *Fide supra Lacedæmonii.*

laminæ argenteæ clypeorum. 8, 5. ferreæ, connexæ. 4, 9. laminarum ferreæ graves. 3, 11.

Laomedon. 10, 10.

lateri vinculum sunt lapides 8, 10. latere crudo structa. 1b. laterculus. 7, 3. coctilis. 5, 1.

latro dicitur qui conjuravit in principem. 8, 8. omnium gentium *Alex.* 7, 8. servatorum suorum *Alex.* 8, 2. latronum XX. millia. 7, 6. latrocinia. 8, 2. latrocinii adfuerat gens. 6, 5. latrunculorum solertia. 4, 13.

laxata compages arietibus. 4, 4. vis morbi, remissa. 3, 5. laxati fustes. 4, 3. ordines. 4, 13. 4, 15. laxatis habenis. 4, 15. l. hab. invehi. 4, 9. laxius stare. 3, 7. tendere. 3, 8.

legati Abiorum Scytharum ad *Alex.* 7, 6. Abisæ. 8, 13. Abis. ad *Alex.* 9, 1. Atheniensium. 3, 1. Ath. Chiorum, Rhodiorum, ad *Alex.* 4, 8. barbarorum. 7, 6. Carthaginiensium ad *Tyrios*. 4, 2. 4, 3. Cyrenensium dona adferunt *Alex.* 4, 7. gentium 10, 8. gentium duarum centum ad eunt *Alex.* 9, 7. missi domos. 9, 8. Lacedæmoniorum ad Darium. 6, 5. Omphis ad *Alex.* 8, 12. Sacarum. 7, 9. Sac. benigne excepti. 7, 9. Scytharum ad *Alex.* 7, 8. 8, 1. undique Babylonem confluunt. 10, 4. superveniunt. 4, 3. introducti. 4, 1. *Duo dec.* legatis Carthaginiensium parcat *Alex.* in excidio *Tyri*. 4, 4. legatio benigne audita. 8, 1.

lembi piratici. 4, 5.

Leonidas Parmenioni amicus. 7, 2.

Leonnatus ex purpuratis *Alex.* 3, 12. armiger. 6, 8. lanceam aufert *Alex.* 8, 1. ad cubiculi regis limen excubat. 8, 6. capis præest in prælio adversus *Porum*. 8, 14. *Alex. periclitanti subvenit.* 9, 5. semianimis procubuit. 9, 5. præmissus. 9, 10. levis armaturæ partem ducit. 9, 10. stirpe regia genitus. 10, 7.

Leonnati

Leonati litteræ ad regem. 9. 1. Leonna-
to data provincia post mortem Alex.

10, 10.

Lesbus. 3, 1.

Leucosyi. 6, 4.

levis armatura. 6, 6. 8, 10.

Libanus mons. 4, 2. 10, 1. in Li-
bano agrestes Arabum. 4, 3.

Liber Pater. 8, 2. 8, 5. 9, 1. 9, 4. dicatus
deus. 8, 5. Jove genitus ad Indos ven-
nit. 8, 10. celatus Jovis semine. lb.
celebre Indis nomen. 9, 8. Liberi Pa-
tris gloriam & famam æmulari. Alex.
5, 10. lucus. 1, 11. termini. 3, 10.
triumphus. 2, 12. à Lib. patre con-
dita Nysa. 8, 10.

ligum hæst. infixum corpori. 9,

5. lignum igne durate. 3, 2.

linea vestis. 9, 8. lineæ vestes. 9, 7.

Lirnessus. 3, 4.

litz calonesque. 8, 4. litz merca-
toresque. 10, 1. lizarum & calorum
greges. 3, 3.

Loccus. 6, 7.

Locrenses. 4, 13.

lorica. 9, 3. lorica indutus remex.
7, 9. lorica aur & argento adornata.
8, 5. lora rupta. 3, 1. trajecta per ta-
los. 4, 6.

luctus, ob demeritum, in castris
Alexandri. 3, 5. continetur muris.
10, 5.

ludicrum isthmiorum solenne. 4, 5.
spectaculum. 3, 7. ludificari. 6, 11. per
ludum. 8, 6. ludi. 6, 2. conviva-
les. 5, 1. 6, 2. 8, 4. 8, 6. funebres ma-
gni. 10, 5.

Lycaonia. 4, 5.

Lycia. 7, 10. Lyciæ res composuit. 3,
1. Lyciam oblines Antigonus. 10, 10.
Lycius civis. 5, 4. dux itineris. 5, 7.

Lycus. 3, 1. Lycum amnem ponte
jungit Darius. 4, 9. trajicit Dar. 4, 16.

Lydia doti datur Alex. 4, 5. Lydiæ
præfectus Antigonus. 4, 1. Lydiam
recuperare tentant prætores Darii. 4,
1. terminat Halys. 4, 11. in Lyd. ducit
Cyrus. 3, 4. mittitur Menander. 10, 10.

Lyncestes. 4, 13. Alexander. 7, 1.
8, 8. 10, 1. lanceis confoditur. 7, 1.

Amyntas. 5, 2.

lyra sonus. 9, 10.

Lyfismachus dux Alex. 8, 1. Lyf-
machiprovincia post mortem Alexan-
dri. 19, 10.

M.

M Accedo pro Macedonibus sing.
pro plurali. 3, 11. Macedo gre-
garius miles. 8, 4. imperio regio ad-
fueri. 4, 7. toto orbe noti. 4, 14. tali
rege dignissimi. 4, 16. gens bello no-
bilissima. 6, 1. moris patrii tenaces.
8, 5. circa Alex. 3, 11. cohibiti intra
castra. 10, 3. in acie senes facti. 9, 2.
incompositi. 4, 2. infestii. 7, 6. invicti
ceteris. 8, 8. liberatores orbis. 3, 10.
mæstii. 7, 6. obtriti. 4, 15. Macedonum
acies. 3, 2. 3, 3. regum genus. 4, 2.
genti ingenua erga reges suos venera-
tio. 3, 6. fortitudo. 3, 10. celebrata. 9,
7. nomen terribile. 4, 14. barbaris in-
visum facit avaritia ac libido eorum.
10, 1. lex. de propinquo conjuratorum
necandis. 6, 11. bella civilia. 10, 9.
castra. 3, 3. promptissimi caesi. 3, 11.
turba circa regem. 3, 1. trecenti desi-
derati. 4, 16. veneratio erga reges. 3,
6. armis nulla gens par. 7, 9. more
pereunt propinqui insidiantium regi.
6, 11. 8, 6. robur invictum. 9, 2. Ma-
cedonica nomina barbaris imposita.
10, 4.

Macerianus. 9, 7.

Machinz, tormenta bellica. 8, 10.

Madathes. 5, 3. Sisygambis sororis
filiam in matrimonio habet. 5, 3.

Mæotis palus. 6, 4.

magi Babylonis obviam eunt Alex.

5, 1. magica ars. 7, 4.

Maleon turmaz. 4, 13.

Mallorum regio. 9, 4.

Mallos urbs. 3, 7.

manicata tunicæ. 3, 3.

manus prædantium amputatz. 3,

8, 5. 5. ferrez. 4, 2. fer. & corvi. 4, 3.

harpagones. infestz. 7, 1.

Maraçanda. 8, 1. 8, 2. urbs. 7, 6.

7, 9.

Marathos urbs. 4, 1.

Mardus. 3, 13. Mardi. 3, 13. 4, 12.

Zzz 3

8, 3.

8, 3. Mardorum gens bellicosissima. 5, 6.
 Marcotis palus. 4, 7. haud procul insula Pharo sita. 4, 8.
 Marginia. 7, 10.
 Mariyas amnis. 3, 1.
 Massagetæ. 4, 12. 8, 1. *Dabæ confusus*. 8, 1.
 mater eademque conjux. 8, 2. *ita*
 Sisy mithres ex matre sua duos filios genuit. 8, 2.
 Mazaces. 4, 1.
 Mazæus. 4, 15. 4, 16. Alexandrum transitu Euphratis prohibere non audeat. 4, 9. prætor. 4, 9. regionem urit ut hostis. 4, 9. præmissus ad itinera occupanda. 4, 12. præfides stineri. 4, 12. fugit 4, 16. Babylonem seque dedit *Alex.* 5, 1. Mazæi precarium regnum. 5, 8. Mazæo præpositus gener *Alex.* 4, 11. Mazæum transfugam satrapia Babylonis donat *Alex.* 5, 1.
 Mazagæ. 8, 10.
 Media. 10, 10. Mediæ caput Ecbatana. 5, 8. fines ingressus Darius. 5, 1. satrapia. 6, 2. Mediæ præest Parmenio. 6, 8. Mediâ nullo opulentior regio. 6, 9. Medus fluvius describitur. 5, 4. Medii. 3, 2. *pro Persis. & contra.* 4, 12.
 Medis imperitat *Alexander.* 9, 6.
 Megalopolitani obsessi. 6, 1.
 mellis amphora. 7, 4. folia multo melle tinguntur. 6, 4.
 Meleager dux agminis. 3, 9. copias ducit. 5, 4. Cyropolin obsidet. 7, 6. liberalitatem Alexandri *fugillat.* 8, 12. infestus Perdiccæ. 10, 7. inrumpit regiam. 10, 7. novi regis satellites. 10, 7. princeps satellitum. 10, 7. occiditur. 10, 9. Meleagri ala. 4, 13. Meleagri oratio de successore *Alexandri.* 10, 6.
 Melon. 5, 13.
 Memaceni. 7, 6.
 membra simulachrorum abrupta. 5, 6.
 Memnon Rhodius nobilissimus dux. 3, 13. pugnat ad Granicum. 2, 5. vita excedit. 3, 1. *alim* prætor Arachosiorum. 7, 3. moritur. 9, 10. *alim* ex Thracia supplementum adducit. 9, 3. Memnonis (*Tithonis.*) regia. 4, 8. Memnona Syria præficit *Alex.* 4, 8.

memorandum inter exempla fortium agmen. 5, 5. memoria Alexandri. 7, 6. calamitatis. 8, 2. charitatis pristina. 6, 9. Cyri æterna. 4, 14. majestatis exolevit. 3, 13. meriti invisita. 8, 1.
 Memphis. 4, 1. Memphim petit *Alex.* 4, 8. translatum corpus Alexandri. 10, 10. Memphi *potius* *Alex.* 4, 7.
 Menander. 10, 10.
 Menapis. 6, 4.
 Meneclemus. 7, 6. missus ad obediendum Spitamenem. 7, 7. *cadit.* 7, 9.
 Menidas explorare jussus. 4, 12. *numeratus.* 4, 16. adducit mercede militaturos. 7, 10.
 ad Mennin urbem pervenit *Alex.* 5, 1.
 menses *Indorum* descripti in xv dies. 8, 9. exacti. 10, 6. mensum est stipendium ducenis denariis. 5, 1.
 Mentoris filiz. 3, 13.
 merita Alexandri. 7, 4. maxima. 5, 13.
 Meros mons. 8, 10.
 Mesopotamia *unde sic dicta.* 5, 1
 Mesop. fervida. 10, 10. Mesopotami campi. 3, 2. 4, 9. spatiofi. 3, 8. prætores. 10, 1.
 Methymnæorum tyrannus Aristonicus. 4, 5. & Chrysolanus. 4, 8.
 Metron, armamentario præfecti. 6, 7.
 Mediæ regia. 3, 1. pater Gordius. 3
 Milesii. 7, 5. Miletum cepit Bæcerus. 4, 5. apud Miletum *pugna.* 8.
 Mileto transferant Branchidæ. 7.
 Milestis pecuniam exigit Pharnabas. 4, 1.
 Minervæ ara. 2, 3. ludi celebrati. 7. sacrata ara. 3, 12. locantur ara et cæse victimæ. 8, 2. Minervæ propiciat *Alex.* 4, 13.
 mirabilia opera Orientis. 5, 1.
 raculum fallax. 9, 3. ingens. 7, 5. gatum fabulis. 5, 1.
 Mithren invocat *Dav.* 4, 13.
 Mithrenes Sardes prodidit. 3
 Mithrenis precarium regnum.
 Mithreni Armenia data. 5, 1.
 Mithylenen Chares temet cum dio Persar. 4, 5.

mobile agmen, 4, 14. mobiles tur-
res. 8, 10.

Mœris. 9, 8.

Monimus. 3, 13.

mons Caucasus. 7, 3. editus. 3, 8.
deficit. 5, 4. dividit Asiam, spectat
deserta. 7, 3. percurrit in longitudi-
nem. 5, 4. montes Armeniæ. 5, 1.
7, 3. Ciliciæ. 4, 14. Uziorum. 5, 3.
Gordyzi. 4, 10. perfossi. 5, 7.

mos Ægyptiorum patrius. 3, 3. 8, 5.
moris est Persis. 10, 1. more gentis. 7,
8. Macedonum. 6, 11. majorum ser-
vato. 3, 8. more patrio sacrificium
diis facit *Alex.* 3, 8. mores Græci. 9,
4. Græcorum. 8, 3. Græc. mali. 8, 5.
optimi. 8, 8. patrii. 6, 6. perdit. 8, 9.
peregrini. 6, 6. publici. 8, 9.

Mosyni. 6, 4.

Mullinus. 8, 11.

murices ferrei. 4, 13.

Musici. 9, 8. deficient. 9, 8. Mus.
fines. 9, 8.

Myndii. 3, 7.

Mythrænes *quidam libri pro Mi-*
thrac. 5, 13.

N.

N Abarzanes. 3, 9. prætor Darii.
3, 7. conjurat in Darium. 5, 9.
Dar. eadem agit. 5, 10. Hyrcaniam
petit fuga. 5, 13. eam occupat. 6, 3.
occurrit Alexandro. 6, 5. regioni
quam antea obtinuerat præficitur. 6,
6. Drangarum satrapes. 6, 6. Nabarza-
nis literæ *ad Alex.* 6, 4.

Nasamones. 4, 7.

Naura. 8, 2.

Nearchus. 9, 10. longius in Ocea-
num procedere iussus. 10, 1. Near-
chi *sententia de successore Alexandri.*
10, 6.

nepris Ochi. 6, 2.

Nicæa. 9, 3.

Nicanor Armenionis filius. 3, 9.
præest Argyraspidibus. 4, 13. præmis-
sus *ab Alex.* ad inhibendam fugam. 5,
13. *moritur.* 6, 6. *alius conjurat in Alex.*
6, 7. *alius temerarius & audax.* 8, 13.

Nicarthis. 5, 6.

Nicomachus. 6, 7.

Nicostratus. 8, 6.

Nilus crocodilos alit. 8, 9. Nili flu-
minis claustra. 4, 8. Nilo amne vectus
Alexander. 4, 7.

nodem Gordium. 3, 1.

Nora. 8, 11.

Numidæ solitudines. 10, 1.

Nysa. 8, 10. à Libero patre condita.
8, 10.

O.

O Cæsus. 9, 3. aditus. 10, 5. ex-
æstians. 9, 9. adluit terras. 4, 14.

Ochus amnis. 7, 10. Ochus *Dar. fil.*
in spem imperii Persici genitus. 4, 14.
Ochum filium *Darii* obsidem offert
Alexandro. 4, 11. Persarum severissi-
mus regum. 10, 5. *ejus* Ochi, qui ante
Darium regnaverat, filia. 3, 13. nepris
ejus. 6, 2. uxor. 3, 13.

Olympias mater *Alex.* 9, 6. Olym-
piadis & Antipatri similitudo. 10, 4.
Olympiada immortalitati consecrare
decrevit *Alex.* 10, 5.

Omphis. 8, 12. rex patris nomen
sumit. 8, 12.

Onesicritus. 9, 10. longius in Ocea-
num procedere iussus. 10, 1.

Onomastorides. 3, 13.

opes Alexandri. 5, 12. exercitus,
divisia. 5, 1. Macedonum. 6, 5. Persi-
dis. 5, 6. regum. 8, 5.

optimo relinquit regnum *Alexand.*
10, 5. 10, 6.

ora Ciliciæ. 5, 5. Hellepont. 3, 1.
4, 1. & 4, 5. Italia. 10, 1. Orientia
ultimi. 4, 5. Phœnices. 4, 5. mariti-
ma. 4, 1. oræ maritimæ imperium.
3, 13.

orbis torus lunæ. 6, 4. orbem im-
plet sidus lunæ. 8, 9.

Orestes. 4, 13.

Oriens perdomitus. 10, 5. ultimus.
4, 5. Orientis spolia. 3, 10. totius fe-
dibus suis excita moles. 3, 2. origo Ve-
neterum. 3, 1. vera. 8, 10.

Orius amnis. 4, 7.

Orobates. 4, 12.

Orfillos. 5, 13.

Z z z 4

Orlines.

Orsines. 10. 1. à septem Persis oriundus. 4. 12. satrapes Persagadum. 10. 1. Orsini supplicium. 10. 1.

Ozathres frater Darii. 3. 13. custos corporis *Alex.* 7. 5. *alius* praetor Bactrianorum. 9. 8. *ejus* filiam ducit *Alexander.* 10. 3.

Oxidates. *vide* Oxyd.

Ozus amnis. 7. 4. superatur à *Bessa.* 7. 4. *ab Alex.* 7. 5. 7. 10. turbidus semper & insalubris est potu. 7. 10.

Ozycanus 9. 8.

Oxydates. 8. 3. nobilis Perses. 6. 2.

Oxydracorum oppidum. 9. 4. *re-*gio. 9. 4.

Ozines. 9. 10.

P.

Pæones equites. 4. 9. Pæonia. 4. 12.

Palatzyros. 4. 22.

Pamphilia. 3. 1. Antigono datur. 10. 10.

Paphlagonæ adpellati rustici homines 6. 11. Paphlagonia cedit Eumeni. 10. 10. eam. inerat *Alex.* 3. 1. caput Calas. 4. 5.

Paracæcenes. 5. 13.

Parapamisadæ. 7. 3. Parapamisadarum satrapa Teriolæces. 9. 8.

Parmenio *issum* præmittitur. 3. 4. eam capit. 3. 7. fidelissimus purpuratorum. 3. 6. in lævo cornu *cavat.* 3. 9. præmissus Damascus. 3. 12. tradit Andromacho Cælen Syriam. 4. 5. peritissimus artium belli. 4. 13. deterret *regem Darii* lætras palam recitatum. 4. 10. querit lævum cornu. 4. 13. parti exercitus præficitur. 5. 6. Medix præest. 6. 8. 6. 9. proximus Alexandro. 7. 1. occisus à Cleandro. 7. 2. indicta causa. 8. 7. Parmenionis criminator. 3. 6. exitus 7. 2. literæ. 3. 6. Sententia de reddendis captivis. 4. 11. in Alexandrum merita. 7. 1. virtutes. 7. 2. Parmenionem Syriæ præficit *Alex.* 4. 1. defendit Clitus. 8. 1.

Paropamisus. 7. 4.

Parthi Scythia profecti. 4. 12. habent urbes, quas habuere Macedonum

reges. 5. 7. Ecbatana tenent. 5. 8.

Parthiæne. 6. 2. à Cratæro *defensa.*

6. 4. Parthiænen petit Artabazus 5. 12.

Parthinorum satrapa Phrataphrenes. 9. 10.

Pasargadæ capta. 5. 6.

Pasergadum urbs à Cyro condita.

5. 6. *vide* Pasargadæ.

Pasas. 10. 8.

Pasitigria. 5. 3.

patera, donum Scytharum. 7. 8.

Pachalia. 9. 8.

Patron. 5. 9. dux Græcorum militum. 5. 11. parricidii index. 5. 11.

pellices. 5. 12. Alexandri cccxi. 6. 6. regis (*Darii.*) 3. 3. licentius vivere adueta. 5. 7. pellicum greges. 6. 2. ordo longus. 8. 9. suarum concubini. 10. 2.

Peloponneses. 3. 9. Peloponnesium defectio. 7. 4. equites. 4. 13.

pekta. 3. 2. *Cæsa.*

Pelusium. 4. 7. Pelusii ostium. 4. 1.

Penidas. 7. 6.

pensiles horti. 5. 1.

Perdicca rex Maced. inultus occiditur. 6. 11. *alius* inter præcipuos Alexandri duces. 3. 9. operi ad Tyrum præficitur. 4. 3. *vulneratus.* 4. 16. armiger. 6. 8. Cyropolin obsidet. 7. 6. genibus Alexand. advolutus. 8. 1. cum copiarum parte præmittitur. 8. 10. cum equitibus in dextrum cornu *Peri* emittitur. 8. 14. regionem *Indorum* vastat. 9. 1. annulum à rege traditum in sella ponit. 10. 6. stirpe regia genitus. 10. 7. Meleagrum *it perditum.* 10. 9. vanus. infidus. novator &c. 10. 9. Perdiccæ oratio. 10. 6. cunctatio in accipiendo regno. 10. 6. Perdiccæ tradidit annulum Alexander. 10. 5.

Perisippus. 3. 13.

Perse. 3. 1. debiles, non omittunt arma. 4. 15. fusi tribus proliis. 4. 1. recentes. 3. 7. superati. 3. 7. detondent comas. 10. 5. fugiunt. 3. 8. urgebant Thessalos equites. 3. 11. septem Perse. 4. 12. Persarum acies. 3. 9. agminis ordo. 3. 3. campi. 3. 10. centum millia. 3. 2. feminis lanificium contumeliosum. 5. 2. filii non confident in conspe-

conspēctū matris, nisi quum illa permisit. 5, 2. imperium. 3, 3. imperii præsides dii. 4, 13. millia multa caesa. 4, 16. opibus *cui* infensū Ægyptii. 4, 7. Persis capitale in sella regis confedisſe. 8, 4. Persica vestis. 8, 12. Persicæ regis saltigium par deorum potentie. 6, 6. Persico imperio nullum amplius vidit ætas. 4, 14.

Persepolis caput regni. 2, 5. urbs, caput regionis. 5, 4. Persepolis arx. 5, 6. gaze. 5, 6.

Persis, 3, 11. opulenta. 9, 10. prima, *anterior Persidis pars*. 5, 3. Persidis fines. 5, 2. reges. 4, 10. 5, 6. *sine*. 5, 4. Persidem intrat *Alex.* 5, 3. in Pers. primus imperium innotuit Cyrus. 4, 14. perungere artus succo, oleo. 7, 4. pestiferum virus. 10, 10.

pestilentia acrior, sequitur famem. 9, 10.

petra quam Artimazes Sogdianus obtinuit. 7, 11. undique abscissa & abrupta. 7, 11. Aornus. 8, 11. desertæ. 8, 11. pœvia. 8, 2. subiecta. 3, 1. petra. 3, 10. 6, 6. eminentes. 6, 4. præruptæ. 3, 10. subiacentes. 5, 3.

Peucestes *subvenit Alex. periclitanti*. 9, 5. tribus jaculis confossus. 9, 5. vulneribus fœgatus. 9, 5. Peucestem Macedonem Ægypto perficit *Alex.* 4, 8.

Peucolaus. 7, 10.

Pharnabazus. 3, 8. *Artabaz. filius.* *Arrian.* 2, 1. præfectus Persicæ classis. 4, 1. prætor Darii. 4, 5. pr. D. Chion servat. 4, 5. vinus traditur. 4, 5. Pharnabazi uxor & filius. 3, 13. Pharnabazo imperium oræ maritimæ traditur à Dario. 3, 3.

Pharos. 4, 8.

Pharrasis. 9, 2.

Phasis. 6, 5.

Phgelas. 9, 1.

Philagus. 4, 13.

Philippus Atheniensium victor. 3, 10. Bœotiz. 3, 10. parens *Alex. à quibus* interfectus. 4, 1. in acie tutior quam in theatro fuit. 9, 6. Philippi hospes, Artabazus. 5, 9. 6, 5. victoria de Atheniensibus. 8, 1. in Philippi cadem

conjurat Lyncestes Alexander. 7, 1. ad Philip. venit exsul Menapis. 6, 4. Philippo genitus Ptolemæus. 9, 8. *alim* Philippus Alexandri medicus evellit *Alexand. sagittam*. 4, 6. venenum regi parasse *insimulatum*. 6, 10. *alim* Lysimachi frater. 8, 2. Philippus *alim* frater Cassandri. 10, 4.

Philonicus. S. 1, 4.

Philotas. 6, 11. iussus præsidere regioni circa Tyrum. 4, 5. mensam Darii pedibus *Alex.* subduci dissuadet. 5, 2. relinquitur cum expedita manu. 5, 4. diversum iter ingredi iussus. 5, 4. iusta solvit fratri. 6, 6. Parmenionis filius. 6, 7. *conjurat in Alex.* 8, 6. conficitur scelus. 6, 11. *alim* Philotas Angeus. 5, 2. *cuius* Ciliciâ destinata. 10, 10.

Phœnice. 4, 1. Macedonum est. 4, 2. Laomedonti datur. 10, 10. Phœnices ora. 4, 5.

Phradates. 6, 5. Caspianorum agmen *ducit*. 4, 12. præfectus gentis Tapurorum. 6, 4. in custodiam mittitur. 3, 3. occiditur. 10, 1. Phradati reddita gens Tapurorum. 6, 4. Autophradaten *vocat Arrian.* 3, 5.

Phrataphernes. 8, 1. occurrit *Alexandro*. 6, 4. Phradatem in custodiam mittit. 8, 3. satrapa. 9, 10.

Phrygia major Antigono *cedit*. 10, 10. minor. 10, 10. Phryges. 4, 12. *sæpe* adpellati homines rustici. 6, 11. Phrygum turba. 3, 1.

Pinarus. 3, 8.

piratici lembi. 4, 5.

pisces sole durati. 9, 10. piscium color *in mari Casp.* diversus ab aliis. 6, 4.

Pithon. 9, 8. Mediam obtinere iussus. 10, 10.

Pythagoras. 4, 3.

Pœni, *h. e. Carthaginienses*. 4, 2.

Polemon. 4, 8. *alim*. 7, 2. profugit. 7, 1.

Polydamas. 7, 2. missus ad *Alex.* 4, 15. acceptissimus Parmenioni. 7, 2.

Polymenes. 4, 8.

Polypercon. 4, 13. dux peregrini militis. 4, 13. cum expedita manu relinquit.

Zzz 5

linquitur. 5, 4. Bubacenen in ditionem redigit. 8, 5. Persam regem venens ludibrio habet. 8, 5. Noranos vincit. 8, 11.

cum Polluce Castor. 8, 5.

Polystratus. 5, 13. Dario fert aquam.

5, 13.

Polytimetus. 7, 10.

pons lapideus inter mirabilia Orientis. 5, 1. recisus. 4, 16. erigitur. 7, 5. jungit urbem. 5, 1. pontes strati. 4, 3. pontibus junctus Euphrates. 3, 7.

Ponticum mare. 3, 1. 7, 3. Ponticae gentes. 10, 10.

Porticanus. 9, 8.

Portus. 8, 12. *ad deditiōnem sollicitat*. 8, 13. *Porti liberæ ad Alex.* 10, 1. magnitudo. 8, 14. Porum consequitur Alexander. 8, 14. & Taxilem reconciliat invicem Alex. 9, 3.

Practius. 2, 4.

Præstii. 9, 8.

provinciae plures testamento distributæ. 10, 10.

Ptolemæus qui postea regnavit. 9, 5. copias ducit in proelio ad Isson. 3, 9. adducit mercede militaturos. 7, 10. *regem in Clitum irruentem moratur*. 8, 1. ad cubiculi limen excubat. 8, 6. plurimas capit urbes. 8, 10. Porum *indificatur*. 8, 13. saucius. 9, 8. Philippo rege genitus creditur. *Ibid.* levis armaturæ partem ducit. 9, 10. *satrapæ Egypti &c.* 10, 10.

Punicae classes. *Carthag.* 4, 12.

Pylæ *quid*. 3, 4. fauces jugi. 3, 4.

Pylæ Amanicæ. 3, 8. Susides. 5, 3.

Pyramus. 3, 4. ponte junctus. 3, 7.

R.

Rex Scytharum. 7, 7. Scythiæ. Persarum. Medorum. 7, 8. Syriæ. 5, 1. Erythras. 8, 9. Indus. 9, 1.

Rhidagus. 6, 4.

rhinocerotes, animal rarum. 9, 1. rhinocerotas alit India. 8, 9.

Rhodii se dedunt Alex. 4, 5. queruntur de præsidio Alex. 4, 8.

Rhæfæces imminet gladio Alex. 9, 1.

ripa Tanais. 7, 6.

Roxane filia Cohortani. 8, 4. prægnans. 10, 6.

Rubrum mare. 3, 2. 6, 2. 10, 10.

S.

Sabaces prætor Egypti. 3, 11.

Sabracæ. 9, 8.

Sabas. 9, 8.

Sacæ. 5, 9.

sacerdos Jovis Hammonii. 4, 7. *scribit* luci. 7, 5. *sacrare* aquilam. 3, 3. *sacratus* Jovi currus. 3, 3. *sacrata* *dis* aræ. 3, 12. *sacrificare* Herculi. 4, 1. *cui* ut Heroi. 10, 4. *sacrificium* anniversarium redditum. 8, 2. *sacrifici* in tempeste damnata. 5, 4. *sacrilegium* verius quam sacrum. 4, 3.

Samothracum initia. 8, 1.

Sami regnum. 9, 8.

Sangarius. 3, 11.

Sardium proditor Mithrenes. 5, 1.

Sardeis prodidit Mith. 3, 12.

Sarmatæ. 7, 7.

Satibarzanes. 6, 6. deficit ab Alex. ad Bessum. 6, 6. 7, 3. *Bactra* perfugit. 6, 6. transfuga. 7, 4.

satrapes Egypti Ptolemæus. 10, 10. *Arianorum* constitutus. 7, 3. *Darii*. 3, 13. *Darii factus Alex.* 6, 6. *gentis*. 9, 10. *Hyrcaniæ* Menapis. 6, 4. *satraparum* voluptas. 7, 2. *satrapia* Babyloniz. 5, 1. *Mediz*. 6, 2. *regionis* Susiz. 5, 2. *Susianorum*. 5, 3.

Satrapene. 4, 2.

Satropaces. 4, 9. *hasta* transfixus. 4, 9.

Saturno immolati pueri. 4, 3.

Scythæ *ad Dar.* conveniunt. 4, 9. *adcolæ* Tanais. 6, 6. *colentes* ultra Tanaim. 7, 4. *Abil*. 7, 6. qui super Bosphoro incolunt. 7, 6, 8. 1. qui Europam inc. 7, 6. *Eupoxi*. 7, 2. *in* *cti*. 7, 9. *devicti*. 7, 9. *militant* *Alexandro*. 8, 14. 9, 2. *hostes* paulo ante. nunc *militres* *Alex.* 9, 2. *Scytharum* facies terribiles. 4, 13. *gens* bellicosissima. 4, 6. *haud* procul Thracia sita. 7, 7. *impetus*. 4, 15. *legati*. 7, 8. *procurias*. 7, 4. *rex*. 7, 7. *sedes* *quæ*. 6, 2. *solent* *in*

fortia per alios barbaris. 7, 8. solitudines. 7, 8. Scythiæ desertæ. 7, 3. Scythici arcus. 10, 1.

Semiramis & Cyrum Alexander maxime admiratur. 7, 6.

Seuthes. 10, 1.

Sibyrtius. 9, 10.

Sidon. 4, 1. Sidones, ipsi Sidonis incolæ. 4, 1. Sidonii in præfidiis Macedonia. 4, 4.

Simmas. 7, 1.

sinus Adriaticus lunæ similis. 6, 4.

Sisenes occiditur. 3, 7.

Sisocostus. 8, 11.

Sisygamhis mater Darii. 3, 3. ad-voluta pedibus Alex. 3, 12. non fedit *victoria suorum.* 4, 15. aspernatur munus Alex. 5, 2. mater appellatur ab Alex. 5, 2. Alexandrum deprecatur pro necessario suo. 5, 3. inedia extinguitur. 10, 5. ejus ad Alex. oratio. 3, 12. ad Sisygambin Darii corpus mit-tit Alex. 5, 15.

Sitalces. 10, 1.

Sobii. 9, 4.

Socrati Ciliciam tradit Alex. 4, 5.

Sogdiana regio. 8, 1. qualis. 7, 10. *pars regni Persici.* 4, 5. *Dario militans.* 4, 12. bellare coeperunt. 7, 8. subacti. 8, 1. inter *Macedonas* militans. 9, 2. *post Alexandri mortem veteres præfatos retinent.* 10, 10. in Sogdianos, b. e. *regionem eorum,* recedit Bessus. 7, 4. *ibi-que* novas copias contrahit. 7, 4.

sol est Græcorum. 4, 10. solis equus.

3, 3. solæ aureæ. 9, 1.

Soli. 3, 7.

solitudines Scytharum. 7, 8.

Sopithis regnum. 9, 1.

Sopolis. 8, 7.

Solstratus. 8, 6.

spado qui Darii fuerat. 5, 2. specie singulari. 6, 4. spadones captivi. 3, 12. circumstantur. 5, 12. qui circa reginam erant. 4, 10. spadonum agmina. 5, 1.

Spartam fregit victoria *Maced.* 6, 1.

Spartana victoria. 10, 10. Spartani leraque *Cretensis* insulæ obsident. 4, 8.

species Apollinis pet somnum obla-ta. 4, 3.

Spithamenes. 7, 6. præcipuus Bessi amicus. 7, 5. transfuga. 7, 6. Bactria-næ defectionis auctor. 7, 7. Bactra per-fugit. 7, 9. *apud Dahas* est. 8, 3.

Stafanor. 8, 3.

Strato rex Aradi. 4, 1. Sidonis. 4, 1.

Stryx. 10, 10.

sulphure ipsa navis. 4, 3. turris. 4, 6.

superstitio detegitur, *de extispicina.* 7, 7. animi. 5, 4. dira humanitatem vincit. 4, 3. ludibria mentium huma-na. 7, 7. regit multitudinem. 4, 10. superstitionis potens non erat Alex. 7, 7. superstitione captus Yates. 9, 4. mentis non intactus. 4, 6.

Susa urbs inter ornamenta regni Persici. 5, 1. urbs Archelao traditur ab Alex. 5, 2. Susa urbem adit Alex. 5, 2. Susiæ regionis satrapia. 5, 2. Susia-nis contribuiti Uxii. 5, 3. Susides pylæ. 5, 3. Susii. 4, 12.

Sustani. 7, 5.

Symmachus. 8, 13.

Syphnus. 4, 1.

Syracusæ. 4, 3. Syracusani Africam urunt. 4, 3.

Syri. 4, 1. *Dario militans.* 4, 12. Sy-ria. 3, 8. Macedonum est. 4, 2. Laomedon-ti data. 10, 10. Syriæ prætor Bro-cubelus. 5, 13. rex Babylone regnans. 5, 1. Syriæ præficitur Andromachus. 4, 8. è Syria milites ad Alex. adducti. 7, 10. Africam petere statuerat Alex. 10, 1. Syria Cæle Andromacho tradi-ta. 4, 5. Syriæ quam Coelen vocant, præficitur Parmenio. 4, 1.

Syrtica gens, in *Syrtibus* habitans. 4, 7.

Sysmithres. 8, 4. satrapæ. 8, 2.

T.

Tabas. 5, 13.

Tanaïs. 4, 5. Europam & Asiam medius interfuit. 6, 2. dividit Scy-thas à Bactrianis. 7, 7. ad Tanaim am-nem processit Alex. 7, 5. redit Alex-ander. 7, 6. ultra Tan. colentes Scy-thæ. 7, 4. *eum* injussu regis transire *vetantur.* 7, 6.

Tapuri. 8, 3. Tapurorum gens. 6, 4.

Tarsos. 3, 4.

Tauron.

Tauron. 5, 3. praefectus. 5, 3. partem copiarum ducit. 8, 14.

tauri duo praecipitati in *Zioberim*. 6, 4. preciosum armentum. 8, 12.

Taxiles. 8, 14. pater Omphis, qui max in regnum nomenque patris successit. 8, 12. rex Indorum. 8, 14. Taxilis litterae ad *Alex*. 10, 1.

Tenedon receptum. 4, 5.

Terioltes. 9, 8.

terra Attica. 10, 2. Bactriana. 7, 8, 10.

testudo scutorum. 7, 9.

Thais. 5, 7.

Thalestis. 6, 5.

Thextetus. 5, 5.

Thebe. 3, 4.

Thebae in Boeotia, colonia Tyri. 4, 4. saepius captas esse *adfirmat Plinius*. 10, 24. Thebarum excidium. 8, 1.

Themiscyrae campi. 6, 5.

Theodorus. 5, 2.

Thermoodon. 6, 5.

Thersippus. 4, 1.

thesauri, pro loco ubi repositi sunt (ut *gaza*.) 5, 2.

Thesalus Medius. 10, 4. Thef. equites. 3, 2. Parmenioni conjungi jubentur. 3, 11. urgentur à Persis. 3, 11. Philippum ducem habent. 4, 13. à Parm. incitantur. 4, 16.

Thracas. 3, 9. leviter armati. 3, 4. rapto vivere adsueti. 3, 10. Thracum Dux Eudæmon. 10, 1. Thracia. 10, 10. haud procul Scytharum gente. 7, 7.

V.

Vates captus superstitione. 9, 4. compositus in adulationem. 4, 7. monet *Alex. de periculo*. 9, 4. vates *saevitia interpretantur*. 3, 3. vates & arioli. 7, 7. Aegyptii. 4, 10. Babyloniorum. 5, 1. Chaldaei. 10, 4. peritissimi. 4, 10. consuluntur. 4, 6. vatum peritissimus Aristander. 4, 2. melius vaticinus quam ducibus suis paret multitudine. 4, 10.

vehiculum Gordii. 3, 1. sordidum, coniectum pellibus. 5, 12. 5, 13. vehicula adornata. 9, 10. caelata auro.

F I

3, 3. conftrata. 9, 10. juncta inter se. 9, 1. onusta. 6, 6. on. auro. 5, 11. plena opulentia. 3, 13.

velum. vela. signum capiti verticis. 7, 11. candida. 7, 11. 9, 10.

Veneris usus intra naturale desiderium. 10, 5. ad Venerem acrior feminae cupido, quam regis. 6, 5.

Veneti. 3, 1.

vestis *Alexandri*, donum & opus sororum ejus. 5, 2. Amazonum. 6, 5. abscissa. 3, 11. 10, 5. Arabica, deposita. 7, 2. candida. 4, 13. cruenta. 8, 3. deposita. 3, 5. discolor. 3, 3. distincta auro. 3, 5. auro purpuraque. 9, 1. purp. auroque. 4, 1. lacerata. 4, 10. 7, 5. regalis. 3, 3. regia. 4, 1. 8, 13. reg. deposita. 3, 3. pelles ferarum pro veste. 9, 4. vestes adstrictae. 3, 13. albæ. 3, 3. denz. 5, 5. insignes auro. 3, 13. intextæ auro. 9, 7. laceratae. 5, 12. lineæ; intextæ auro, distinctæ purpura. 9, 7. Macedonicae. 5, 2. Persicae. 6, 6. 8, 12. preciosae. 5, 1. purpureae. 10, 1. regiae. 5, 6. ex lino. 8, 9. vestium preciosissima. 5, 9. victima civis, hostis. 6, 9. victima caesa. 9, 1. caesa Minervæ, Victoriae. 8, 2.

Victoriae satisfacere sacrificiis, locare aras. 8, 11. cedere victimas. 8, 2. Victoriæ propitiatur. *Alex*. 4, 13.

Unchæ. 4, 1.

Usta Acadera. 8, 10.

Uxiorum gens, 5, 3. montes. 5, 3. regio. 5, 3.

X.

XEnippa. 8, 2.

Xenophilus. 5, 2.

Xerxes. 10, 6. *Graciam oppugnat*. 4, 1. Europæ bellum inferit. 5, 6. ex Græcia redit. 7, 5. Xerxis insolentia. 3, 10. *inventum numerandis copiis*. 3, 2. solium, regia. 5, 7.

Z.

Zariaspes. 9, 10.

Zioberis. 6, 4.

Zoilus. 6, 6.

Zopyrio. 10, 1.

N I S.

